Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m] mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum] cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m] q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...

Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>

[Nuremberga], 1515

[Super primo libro sententiarum]

urn:nbn:de:bsz:31-332932

Visual Library

¶ Celebratiſſimi patris domini Bonauenture ordinis mino/rum artis diuine ſummi diſcuſſoris. ⁊ apoſtolice ſedis epiſcopi Cardinalis prologus in primum librum ſententiarum.

PRofunda fluuiorum ſcrutatus eſt ⁊ abſcōdita ꝓduxit in lucem. Uerbum iſtud ſumptuꝫ ex Job .xxviij. diligentius cōſiderantū aperit nobis viam ad precognoſcendum quadruplex genus cauſe ī libro ſententiarum .ſcilꝫ materialis. formalis. efficiētis. ⁊ finalis. Cauſa nāq; materialis innuitur in nomine fluuiorum. Cauſa formalis in ꝑſcrutatione profundorū. Cauſa finalis in reuelatione abſconditorꝫ. Cauſa vero efficiens intelligitur in ſuppoſito duorꝫ verborū. ſcilꝫ ſcrutatus eſt ⁊ ꝓduxit ī lucem. Innuitur enīꝫ cauſa materialis noīe fluuiorum pluralr̄ non ſingulariter. vt non ſolum tangatur libri totius materia vel ſubiectuꝫ in gn̄ali ſed etiam particulariū librorꝫ in ſpeciali. Propter qđ notandū ꝙ iuxta quadruplicē proprietatem fluuij materialis. quadruplex eſt fluuius ſpiritualis. de quo ſm̄ quadru

1 plicem differentiam ſunt quattuor lib. ſentētiarum. Conſidero nāq; fluuiū materialem quo ad durationem et inuenio perennitatem. Nam ſicut dicit Iſidorus. Fluuius eſt perennis fluxus. Conſidero quātum ad extenſionem. et inuenio ſpacioſitatē. In hoc enim diſtinguitur fluuius a riuulo. Conſidero ꝙtuꝫ ad motum. ⁊ inuenio circulationem. Sicut enī dr̄. Eccl'es. j. Ad locum vnde exeunt flumia reuertuntur ⁊c. Cōſidero effectum. ⁊ inuenio

2 emundationē. Nam fluuius ꝓpter aquarꝫ abundantiā mundat terras per quas currit. ita ꝙ non inquinantur. Et qm̄ oēs trāſferentes ſm̄ aliquā ſimilitudinem transferunt. ex hac quadruplici cōditione. methaphora quadruplex in ſpiritualibus fluuius inuenitur. ſicut colligere poſſumus ex ſcripturis. ¶ Primo propter perennitatem dicit̄ fluuius perſonarum emanatio. qm̄ illa emanatio ſola eſt ſine ꝑncipio. ſine fine. De hoc fluuio Dan̄. vij Antiquus dierum ſedit et fluuius igneus rapidusq; egrediebatur a facie eius. Antiquus iſte dierꝫ. eſt pater eternus. cuius antiquitas eſt eternitas. Iſte antiquus ſedit .qꝛ non ſolum eſt in eo eternitas. ſed etiā īmutabilitas. A facie illiꝰ antiqui egrediebatur fluuius igneus rapidusq;. id ē de ſublimitate diuinitatis eius procedebat plenitudo amoris. ⁊ plenitudo virtutis. Plenitudo v̄tutis in filium. ideo fluuius erat rapidꝰ. Plenitudo amoris ī ſpiritū ſanctū. iō fluuius erat igneus. ¶ Scđo ꝓpt̄ ſpacioſitatem dr̄ fluuius rerū mūdanarū ꝓductio. ob quā cauſam nō tm̄ fluuius ſed mare a ꝓpheta dicitur. ī pš. Iſte mūdus hoc mare magnū ⁊ ſpacioſuꝫ ⁊c. De hoc fluuio Ezech. xxix. Ecce ego ad te pharao rex egipti dracho magne ꝗ cubas in medio fluminū. qui dicis meus eſt fluuius ⁊ ego feci memetipm̄. ponā frenum in maxillis tuis ⁊c. Draco iſte magnꝰ quē dn̄s alloq̄tur ⁊ cui cōminatur ī figura ⁊ ꝑſona pharaonis diabolꝰ eſt ꝗ eſt rex egypti que interꝑ̄tatur tenebre qm̄ regnat ī eis quos excecauit tenebris erroris. vtputa ſunt h̄retici. Ad quē etiā dicit Meus ē fluuius. et ego feci memetipꝫ. quaſi ipſe fecerit mundū iſtū. ⁊ ipſe non hēat aliud ꝑncipiū. Hūc errorē ipſe dixit ⁊ ſuggeſſit ipſis manicheis ꝗ totā machinā viſibiliū a deo malo eſſe cōditā aſſerūt ⁊ cōtēdūt. Huiꝰ drachonis maxillas dn̄s ifrenabit. qn̄ ablata ſibi ꝑ̄tāte ſuggerēdi falſa. oſtēdet ſe eſſe huius fluuij ꝯditorē vn̄ in eadē autoritate ſeq̄tur. Sciēt oēs hitatores egypti qm̄ ego dn̄s. ¶ Tertio ꝓpter circulationē dr̄ fluuius filij dei icarnatio. Quoniam ſicut in circulo vltimū cōiungitur principio. ſic ī incarnatione ſupremū ꝯiūgitur īimo. ⁊ primū poſtremo. vt filiꝰ dei eternus hoī ꝯdito die ſexta. De h̄ fluuio Eccli. xxiiij. Ego q̄ſi fluuiꝰ dorix. ⁊ ſicut aqueductꝰ exiui de paradiſo. Dorix interꝑ̄tatur gn̄ationis medicamētū. et eſt ibi figuratiuꝰ ſermo. vt cōuerſim intelligat̄. id ē generatio medicamēti. Incarnatio eī filij dei nihil aliud fuit ꝙ gn̄atio medicamēti. vere enī lāguores noſtros ipſe tulit. ⁊ infirmitates nr̄as ipſe portauit. Recte igit̄ filij īcarnatio fluuiꝰ dorix dicit̄. Et ipſe vere de ſe dicit. Ego q̄ſi fluuius dorix. id eſt medicinalis fluuius. et ſicut aqueductus exiui de paradiſo. Natura aque huiꝰ eſt ꝙtātum aſcēdit. quantum deſcendit. talis fuit exitus incarnationis. ſm̄ qđ dr̄ in pš. A ſummo celo egreſſio eius ⁊ occurſus eius vſq; ad ſūmū eius. Et Johan. xvj. Exiui a patre ⁊ veni in mundū. Iterū relinquo mūdū ⁊ vado ad patrē ⁊ ita fecit circulū. De h̄ etiā fluuio ꝙtū ad egreſſuꝫ eius ex m̄re pōt exponi illud qđ dr̄ Heſter. x. ī ſōnio mardochei paruꝰ riuulꝰ creuit ī fluuiū. ⁊ lucē ſolēq; cōuerſus ē. Quis obſecro ē paruulꝰ riuulꝰ iſte. niſi humiliſſima virgo hec creuit in fluuium cū generauit xp̄m. qui nō ſoluꝫ fluuius ꝑ abūdantiaꝫ gr̄e: ſed etiā lux ſapiētie ⁊ ſol iuſticie dr̄ ſm̄ ꝙ Joh. j. de ipō dr̄. Erat lux vera ⁊c. ¶ Quarto propter emūdationē dr̄ fluuius ſacramētorum diſpēſatio. que ſine ſui pollutiōe mūdat nos a coīq̄nationib; peccatorꝫ. De hoc fluuio Apoc. xxij. Oſtēdit mihi fluuiū aque viue ſplēdidū tāq; criſtallū procedētē de ſede dei ⁊ agni. Sacramētorꝫ diſpenſatio dr̄ fluuiꝰ ſplēdidꝰ tanq; criſtallꝰ propter claritatē ⁊ nitorē quē relinq̄t in aīabus ꝗ ī h̄ flumine depurant̄. Dr̄ etiā fluuius aque viue ꝓpter efficaciā gr̄e que viuificat aīaꝫ. Hic etiā ꝓcedit de ſede dei ⁊ agni. Nā ſacramētalis gr̄a ꝓcedit a deo tāq; ab actore ⁊ efficiēte. a xp̄o tanq; a mediatore ⁊ a ꝓmerēte. ꝓpter qđ dicitur oīa ſacra efficaciā hr̄e a paſſione xp̄i. vt teſtat̄ Aug. De latere xp̄i dormiētis fluxerūt ſacra. dū inde fluxit ſanguis ⁊ aqua. De oibꝰ iſtis fluuijs ſimul ⁊ ꝑ ordinē habet̄ Gen̄. ij. Ubi dicit̄ ꝙ fluuiꝰ egrediebat̄ de loco voluptatis qui inde diuidit̄ in quattuor capita. Nomē primi phyſon. Nomē

3 ſecūdi Gyon. Nomē tertij tigris. Et nomē quarti eufratres. Fluuius iſte egrediens de paradiſo eſt totius libri huius materia. Quattuor fluuij ex iſto procedētes ſunt ſpeciales materie quattuor librorū. ſicut facile poteſt aptare. qui predictorum nominū interpretationes vult diligenter exponere. Phyſon enī interꝑ̄tat̄ oris mutatio. ⁊ in hoc ſignificat̄. perſonarꝫ emanatio. Sicut enī ex ore materiali procedit verbum et ſpiritus. ita ex ore p̄ris filius et ſpūs ſanctꝰ Eccle. xxiiij. Ego ex ore altiſſimi prodij ꝑmogenita ante omnem creaturā. Hoc dicit ipſe filius qui eſt verbū et ſapiētia patris. Et ī pš. Uerbo dn̄i celi firmati ſunt ⁊ ſpū oris eius ⁊c. Gyō interpretatur arena. ⁊ in hoc ſignificatur rerum mundana productio. Sicut enī vniuerſitas creaturarꝫ cōparatur mari propter ſpacioſitatē. ita arene propter innumeroſitatem Eccli. j. Arenā maris ⁊ pluuie guttas. et dies ſeculi ꝗs dinumerauit? Tigris interpretatur ſagitta. ⁊ in hoc ſignificat̄ filij dei incarnatio. Sicut enī in ſagitta ferrū coniūctum eſt ligno: ſic in chriſto fortitudo diuinitatis cōiuncta eſt mollicici humanitatis. Et ſicut ſagitta ex arcu et ligno volat ad percutiendum aduerſarios. ſic chriſtus de cruce ſaliens cōfregit aduerſarium. Hec eſt illa ſagitta de qua dicitur. iiij. Reg. xiij. Sagitta ſalutis dn̄i et ſagitta ſalutis contra ſyriam. Eufrates interpretatur frugifer. in quo ſignificatur ſacramentorꝫ diſpenſatio ꝗ non tm̄ animā purgāt a culpa. ſed etiam fecūdāt in gr̄a. Qđ ſigtū eſt Apoca. vl. vbi dr̄ ꝙ iuxta fluuiū criſtalinū erat lignū afferens fructū cuius folia erāt in medicinā. ¶ Cū igitur quattuor ſint fluuij. quattuor ſunt fluuiorū profunda ꝑ̄dictis fluuijs correſpōdentia. ¶ Profundum eterne emanationis eſt ſublimitas 4

eſſe diuini. de quo poteſt intelligi illud. Eccl'es. vij. Alta profūditas. quis inueniet eā? Uere profunditas alta. et altitudo profunda ita vt exclamet apoſtolus Rom̄. xj. et dicat. O altitudo diuitiarum ſapiētie et ſciētie dei. ꝙ icōprehēſibilia ſunt iudicia eius. Uere iudicia incōprehēſibilia. qꝛ profunda. Iudicia enim dei abyſſus multa. Et Eccl'iaſtici. j. Profundum abyſſi quis dimenſus ē? Hec profunditas innuitur Job. xj. Forſitan veſtigia dei cōprehendes. et vſq; ad ꝑfectum oīpotentem reperies. Excelſior celo eſt: ⁊ q̄d facies? ꝓfundior inferno. ⁊ vnde cognoſces quaſi di. ex te non potes. iō conſulit apoſtolꝰ Epheſeos. iij. In charitate radicati et fundati. vt poſſitis cōprehēdere ⁊c. Et h̄ ꝓfūdū ꝑſcrutat̄ magr̄ ī ꝑmo li. Subtilitas eī diuini eſſe cōſiſtit ī duobus ſcilꝫ ī nobiliſſimis emanationibus que ſunt gn̄atio ⁊ ꝓceſſio. In nobiliſſimis cōditionibus que ſunt ſumma ſapiētia. oīpotētia ⁊ ꝑfecta voluntas de quibus ē primus liber. Nam ī ꝑma pꝛte agit de ſacratiſſima vnitate et trinitate. In ſecunda vo ꝗ incipit diſt. xxxv. Cūq; ſupra diſſerui ⁊c. ſpeciali tractatu agit de ſupradicta eius triplici cōditioue ſiue ꝓprietate. ¶ Profundū creationis ē vanitas eē creati. Creatura enī ꝙto magis euaneſcit tanto magis in profundum tendit. ſiue euaneſcat ꝑ culpā ſiue per penam. ¶ Propter h̄ dr̄ per prophetā in pš. in perſona hominis qui euanuit per culpam. Infixus ſum ī limo profundi ⁊ non eſt ſubſtantia. Et rurſus orans ꝓpheta ne euaneſcat ꝑ penam dicit. Non me demergat tēpeſtas aque. neq; abſorbeat me profundum ⁊c. Hoc profundum ſcrutatur magiſter in. ij libro.

Prologus.

Nā vanitas eſſe creati in duobus cōſiſtit. videlicet ī mutatione
de non eſſe in eſſe. ⁊ rurſum. ī reuerſione in nō eſſe. Et ꝙuis nul
la creatura oīno cedat in non ens per naturā verūtamē ſicut di
cit Aug. peccator tēdit ad non eſſe per culpā ⁊ de his duobus
eſt totus ſecundus. Nam in prima ꝑte agit de rerū egreſſu. In
ſecunda vero parte que īcipit diſtinc. xxi. Vidēs igit̄ diabolꝰ ⁊c.
agit de lapſu. vt de temptatione diaboli. de pctō originali. ⁊ a-
ctuali vſq ad finem. ¶ Profundū incarnationis eſt meritū hūi
litatꝭ chriſti. quod tantum fuit vt vere poſſit dici profundū ꝗſi
non habens terminum nec fundum. De quo poteſt intelligi illō
Jone ij. Proiecisti me in profundū in corde maris. ⁊ flumē cir-
cūdedit me. Hoc pōt dici de chriſto. qui tm̄ humiliatꝰ eſt. vt ve-
re poſſit dici ꝓiectus ⁊ abiectus Eſa. liij. Et vidimus eū et non
erat ei aſpectꝰ ⁊ deſiderauimus eū deſpectū et nouiſſimū viroꝝ
⁊c. vere igr̄ dicit ſe ꝓiectū. ſed vbi in profundū maris ⁊ fluminis
Nam paſſio chriſti cōparatur mari ꝓpter penalitatis amaritu
dinē flumini ꝓpter charitatis dulcedinem. Dulciſſimū enī cor
Jeſu xp̄i tanta circa nos afficiebat̄. teneritudine amoris. vt nō
videret̄ ei graue ꝓ nobis ſuſtinere extremum ⁊ acerbiſſimū ge-
nus mortis. Et hoc profundū perſcrutatur magr̄ in tertio Nam
meritū xp̄i in duobꝰ ꝯſiſtit ſcꝫ in paſſione ꝑ quā nos redemit. ⁊
in actione per quā nos īformauit. que cōſiſtit ī operibꝰ vtutum
donorū. ⁊ ꝑceptoꝝ de ꝗbus duobꝰ ē tertiꝰ liber. Nā ī prima ꝑte
agitur de incarnatiōe et paſſione ī qua ꝯſiſtit nr̄a redēptio. In
ſcd̄a que īcipit di. xxiij. Cū vero ſupra habitū ſit ⁊c. agit̄ de vtu
tibus. donis ⁊ preceptis. in quibꝰ ꝯſiſtit nr̄a īformatio. ¶ Pro-
fundū ſacramētalis diſpēſationis ē efficacia ꝑfecti medicamēti
Tāta enim eſt efficacia medicine ſacramētalis. ꝙ humanā men
tē excedit. vt vere profūdū poſſit dici. De h̄ Eſa. li. poſuiſti pro
fundū maris viā tuā. vt trāſirēt liberati. Profundū iſtud ī quo
egiptij demergūtur. ⁊ filij liberati trāſeūt et ſaluātur. eſt effica-
cia ſacramētoꝝ in ꝗbus deſtruuntur opa tenebraꝝ. ⁊ cōferūtur
arma lucis ⁊ dona gratiarum ꝑ que hō transfertur de ptāte te-
nebraꝝ in regnū filij charitatꝭ dei. Hec efficacia ſacramētoꝝ eſt
profundū maris inꝗtū primo liberat a culpa ⁊ ītroducit ī ama
ritudinē penitētie fluminis inꝗtū liberat a miſeria ⁊ introdu-
cit in dulcedinē grē. Qd̄ optime prefiguratū fuit in filijs iſrl̄. ꝗ
bus exeuntibus ex egipto diuiſa eſt aqua. ⁊ tranſierunt per me
diū ſicci maris. Sicut dicit̄ exodi. xiiij. Et introeuntibꝰ in ter
ram promiſſionis ꝑ arentē alueū trāſiuit iſrael iordanē iſtū ſic-
cāte dn̄o deo nr̄o aquas eiꝰ. ⁊c. Sic dicit̄ Joſue. iiij. Hoc pfū-
dū pſcrutatur magr̄ in. iiij. lib. Nā efficacia ꝑfecti medicamēti
in duobus cōſiſtit. ſ. in ſanatione a varietate infirmitatum deꝑ
mentiū. ⁊ ī liberatione ab vniuerſitate miſeriarū aggrauantiū
et de his duobus eſt totus quartus liber. Nam in prima parte
agit de mulplici ſanatione quam efficiunt. vij. ſacramēta. In ſe
cūda que īcipit di. xliij. poſtremo de cōditione reſurrectiōis ⁊c
agit de ꝑfecta ſanitate ad quā ꝑducūt. ſicut de glīa reſurgētiū
qui veraciter ⁊ fideliter ſacramēta eccleſie ꝑceperūt. et per op
poſitū de pena maloꝝ qui ſacra eccleſie cōtēpſerūt. ¶ Ex pſcru
tatione autē quattuor profundoꝝ in quattuor libris elicitur fi-
nis. ſ. reuelatio quattuor abſconditoꝝ. ¶ Primum eſt magnitu
do diuine ſubſtātie. De qua Eſa. xlv. Vere tu es deus abſcondi
tus deꝰ iſrael ſaluator. Vere magnitudo diuine ſubſtātie abſcō
dita. ſm̄ illud Job. xxvj. Cū vix paruā ſtillā ſermonis eius au
dierimus Magnitudinē tonitrui eiꝰ quis poterit intueri? certe
nullus poteſt intueri niſi ille cū quo ſapiētia dei inhabitat. pro-
h̄ petebat ille ſapiētie amator Sap. ix. Mitte illā de celis ſctis
tuis et a ſede magnitudinis tue. Hoc abſcōditū magiſter reple-
tus ſapiētia de ſupernis. per primi libri pſcrutationē produxit
in lucem. Nam viſis et intellectis nobiliſſimis emanationibus
⁊ nobiliſſimis proprietatibus. innoteſcit nobis viatoribꝰ ſcd̄m
ꝙ poſſibile eſt diuine ſubſtantie magnitudo. Secūdum abſcō-
ditum eſt ordo diuine ſapientie. De quo Job xxviij. Vbi inueni
tur ſapientia. ⁊ quis eſt locus intelligētie? abſcōdita eſt ab ocu
lis oīm viuētium. volucres quoq celi latet. Vere abſcōdita. Qꝛ
ſicut dicitur ibidē. Sapiētia trahit̄ de occultis. ita ꝙ ſi cogno-
ſci optatur indiget pſcrutatiōe profunditatis nō in ſe. ſed ī ope
ribus in quibus ipa relucet. Vn̄ dr̄ Eccli. i. ꝙ vnꝰ eſt altiſſimꝰ
creator ꝗ effudit illā ſup oīa opa ſua. Hoc ḡ abſcōditū manife-
ſtat magr̄ ī pſcrutatiōe ſcd̄i. Nā viſo ordie bonoꝝ ⁊ maloꝝ. patꝫ
nobis ꝗmō ab eterno ſapiētia dei ordinata ē. ⁊ ex antiqs anteꝗ̄
terra fieret. ¶ Tertiū abſcōditū eſt fortitudo diuine potentie.
De qua Abac. iij. Cornua ī manibꝰ eiꝰ. ibi abſcōdita ē fortitudo
eius. legit̄ de xp̄o pēdēte ī cruce vbi latuit fortitudo virtutꝭ ſub
palio infirmitatꝭ. Et h̄ eſt ſacramētū abſcōditū a ſeculis. De ꝗ.
Ephe. iij. Mihi omniū ſanctoꝝ minimo data eſt grā hec in gen
tibus euāgelizare inueſtigabiles diuitias xp̄i. ⁊ illuminare oēs
ꝗ ſit diſpēſatio ſacramēti abſcōditi a ſeculis ī deo. Hoc ē ſacra
mētū abſcōditū. ſacrū ſecretū ꝗ deus fortis vt hoſtē vinceret. ī
dutꝰ eſt armis noſtre īfirmitatꝭ. quod eſt inauditū a ſeculis. In
perſcrutatiōe tamē tertij libri vbi oſtendit̄ ꝙ chriſtus in ſua in-
firmitate vicit cōtrariā poteſtatē. manifeſtat̄ fortitudo diuine
potētie. Si ei vicit per īfirmitatē. ꝗd feciſſet ſi pugnaſſet ꝑ vtu
tē? Et ſi infirmū dei fortius eſt hoībus. brachiū dei ꝗs poterit ī
firmare. Vere igr̄ ptꝫ inenarrabilis eius fortitudo cuius eſt tā
fortis īfirmitas. ¶ Quartum abſconditum eſt dulcedo diuine
miſericordie. De quo pſ. Quā magna multitudo dulcedis tue
dn̄e. quā abſcondiſti timētibus ⁊c. Vere abſcondita ⁊ reſeruata
timētibus dulcedo mīe. Quia ſicut dr̄ in pſ. Miſericordia dn̄i
ab eterno ⁊ vſq in eternū ſuper timētes eū. ⁊ in eis ꝗ ſperāt ſup
mia eiꝰ. Hec dulcedo manifeſtatur ī perſcrutatione quarti libri
Nā viſo qualiter deus dimittit pctā in pſēnti. ⁊ qualia noſtris
vulneribus adhibet medicamina. ⁊ qualia in futuro dat ꝑmia
nobis dulcedo diuine mīe aperit̄. ¶ Horū igit̄ abſcōditoꝝ ꝓpa
latio eſt finis libri generalis ad quē perduci ⁊ perducere volēs
magr̄ ſentētiaꝝ pſcrutatꝰ eſt profunda fluuioꝝ preuia grā ſpiri
tusſancti. Ille eni eſt ꝑcipuus pſcrutator ſecretoꝝ et profundo
rum. ſm̄ ꝙ dr̄. j. Corī. ij. Spūs oīa pſcrutat̄. etiā profunda dei
Huius ſpūs agitatꝰ charitate. ⁊ luce et claritate illuſtratꝰ. com
poſuit magr̄ hoc opus ⁊ ſcrutatus profunda fluuioꝝ. hoc etiam
ſpiritu adiuuante factus eſt reuelator abſconditorum. Ipſe. eni
eſt de quo ſcribitur Danielis. ij. Ipſe reuelat profunda ⁊ abſcon
dita. ⁊ nouit in tenebris cōſtituta. Et hec fuit ītētio ⁊ finis ma-
giſtri ſm̄ ꝙ ipſe dicit in prologo. lucernā veritatis in candela-
bro exaltare volētes. ī ſudore ac labore multo hoc volumē deo
preſtāte cōpegimus ex teſtimonijs veritatꝭ in eternum fundatꝭ
Et pauloante dixerat. ꝙ propoſitum ſuum eſt theologicarū in-
quiſitionū abdita pādere. Patet ḡ in verbo propoſito preſentis
libri cauſa materialis. formalis. efficiens et finalis.

Ad intelligētiam coꝝ ꝗ primo tacta ſunt quattu-
or poſſunt queri iuxta quattuor predicta. Primo
que ſit huius libri materia vel ſubiectum.

Queſtio. j.

Qd̄ deꝰ ſit ſubiectū vide-
tur. Illud enim ſubiectū
eſt ī ſcientia de quo ⁊ de cuius ꝓprietatibus ē ſci
entia tota. Sꝫ de deo ⁊ de eius opibus. vtputa creatiōe ⁊ repa-
tiōe ē totꝰ iſte liber. ergo ⁊c. ¶ Itē vr̄ ꝙ ſubiectū iſtiꝰ libri ſint
res ⁊ ſigna. Illud eni ē ſubiectū ī ſcīa ſꝫ cuius diuiſionē diuidi
tur illa ſcīa ab alijs. qꝛ ſcientie ſecātur vt rēs. hoc eſt qꝛ diuidūt̄
ſꝫ diuiſionē ſubiectoꝝ. ſꝫ h̄ ē res ⁊ ſignū. ſicut manifeſtū ē ḡ ⁊c.
¶ Item videt̄ ꝙ credibile ſit ſubiectū huiꝰ libri. Illud enim eſt
ſubiectū in libro. circa quod verſat̄ autoris intentio ⁊ tractatꝰ.
Sed credibile eſt huiuſmodi. Vn̄ magiſter dicit in ꝓlogo ꝙ pro
poſitū ſuū eſt fidē nr̄aꝫ clipeis dauidice turris munire hoc ē ad
ꝓbandū fidē rōnes adducere nō inꝗ fidē ſm̄ habitū. ſꝫ ſm̄ cre
ditū ḡ ⁊c. ¶ Sꝫ cōtra Subiectū in ſcīa dꝫ cōplecti oē qd̄ deter
minat̄ in illa. ſed hoc ī libro nō tm̄ determinat̄ de deo ſꝫ etiā de
creaturis ḡ deus nō eſt ſubiectū huiꝰ totiꝰ libri generalit̄. ſꝫ ſo-
lū primi libri. ¶ Itē aliter oſtendit̄ illō idē ſic. Licet tres cau-
ſe coincidant in vnā. tamē materia non coincidit ſimul cum fine
Quia materia dicit quid incōpletū. finis autē dicit totius ope-
ris cōplemētum. Sed deus eſt finis totius iſtiꝰ operis. qꝛ finis
totius theologie. ergo non eſt ſubiectū vel materia. ¶ Item ꝙ
res ⁊ ſigna nō ſint ſubiectū. videtur. Oīs. eni ſcīa eſt de rebus et
ſignis. ḡ ſi res et ſigna ſunt ſubiectū huius libri. liber iſte ē gn̄a
lis ad omnes. Quod ſi ſpecialis ſciētia ⁊ doctrina traditur in li
bro hoc. patet ꝙ res ⁊ ſigna nō habent aſſignari in eo pro ſubie
cto. ¶ Item conſtat ꝙ alia eſt ſciētia de rebus et alia de ſignis
vt patet differt enim ſermocinalis ſcientia a naturali. ergo aut
ſcientia tradita ī hoc lib. nō ē vnius generis aut non eſt ſimul
de rebus ⁊ de ſignis. Sed eſt vnius generis ḡ ⁊c. ¶ Itē ꝙ cre
dibile non ſit ſubiectum videtur. Quia ſcientia et veritas ſūt di
uerſi habitus. ergo habent diuerſa obiecta. ergo cum credibile
inꝗtum huiuſmodi ſit obiectū veritatis nō erit obiectus ſciētie
inꝗtum huiuſmōi. ḡ ⁊c. ¶ Item ſicut conſideratio huius libri
verſatur

verſaꝛ circa fidem. ita circa ſpem ⁊ charitatem. ꝙ ſi ſperãdum
vel diligendū. ſiue ſperabile vel diligibile nõ eſt ſubiectū hu-
ius libri. pari ratione nec credibile eſt ſubiectum in eo.
Rñ. dicẽdū ꝙ ſubiectū in aliqua ſcientia vel doctrina triplici
6 ter poteſt accipi. Uno modo dicitur ſubiectū in ſcientia ad quod
oĩa reducūtur ſicut ad principiū radicale. Secūdo mõ ad qḋ
omnia reducuntur ſicut ad totū integrale. Tertio mõ ad qḋ
oĩa reducuntur ſicut ad totū vniuerſale. Exẽplum huius ma-
nifeſte patet in grãmatica. Nam ſubiectū primo mõ ad qḋ oĩa
reducuntur ſicut ad primū elementale vel radicale eſt littera
quã ideo vocat Priſcian⁹ elementū. q2 eſt minimū in q̄ ſtat re
ſolutio grãmatici. Subiectū ad qḋ oĩa reducūtur ſicut ad to
tum itegrale eſt orõ cõgrua ⁊ pfecta. Subiectū vero ad quod
oĩa reducunꝛ ſicut ad totū vniuerſale eſt vox litterata: articu
lata. ordinabilis ad ſignificandū aliquid ĩ ſe vel in alio. Per
hunc modū eſt diſtinguere in quadriuialib⁹. Nam ſubiectū in
geometria ad qḋ oĩa reſoluūtur vt ad pricipiū eſt pūct⁹. Sub
iectū ad qḋ oĩa reducūtur vt ad totū integrū eſt corpus qḋ cõ
tinet in ſe oẽ genus diuiſionis. Subiectū ad qḋ oĩa reducunꝛ
vt ad totū vniuerſale eſt quãtitas cõtinua imobilis. Per hūc
modū ⁊ ĩ hoc libro eſt aſſignare ſubiectū ſm triplicẽ differen
tiã. Nam ſubiectū ad qḋ oĩa reducūtur vt ad principiū ẽ ipſe
de⁹. Subiectū ꝙ ad qḋ oĩa reducūtur q̄ determinãtur in h li-
bro vt ad totū integrū eſt chriſtus put cõprehẽdit diuinã na
turã ⁊ humanã. ſiue creatã ⁊ increatam. De quibus ſunt duo
primi libri. ⁊ caput ⁊ mẽbra de quibus ſunt duo ſequẽtes. Et
accipio hic large totū integrū qḋ multa cõplectitur nõ ſolum
p cõpoſitionẽ. ſed etiã per vnionẽ ⁊ per ordinem. Subiectū ꝙ
ad qḋ oĩa reducūtur ſicut ad totū vniuerſale. poſſum⁹ noĩare
dupla noĩatione ſiue ſub diſiūctione. ⁊ ſic eſt res vel ſignū. Et
vocaꝛ h ſignū ſacramẽtū. Poſſum⁹ ⁊ vnico vocabulo noĩare ⁊
ſic ẽ credibile put tñ credibile trãſit in rõnẽ intelligibilis ⁊ h
p additionẽ rõnis. ⁊ h mõ ppe loquẽdo credibile ẽ ſubiectū
in h libro. Concedende ꝙ ſunt rationes pbantes ⁊ deū eſſe ſb
iectū. ⁊ res et ſigna. ⁊ credibile. diuerſimode ſicut dictum eſt.
7 ¶ Quod ergo obijcitur in cõtrariū ꝙ de deo nõ agiꝛ p totū ĩ
h libro. Dicẽdū ꝙ q̄uis nõ agaꝛ de deo q̄tū ad ſubſtãtiã tñ.
agiꝛ tñ q̄tū ad ſubſtãtiã vel q̄tum ad opera ei⁹. ⁊ ideo nõ eſt
ſubiectū vt totū ſed vt primū. ¶ Quod obijciꝛ ꝙ materia nõ
coincidit in vnū cū fine. Dicendum ꝙ materia tripliciter dici
tur. ſcz materia ex qua. materia in qua. ⁊ materia circa quã.
⁊ h vltima materia magꝭ dr obiectū q̄ materia. Qñ ꝙ diciꝛ ꝙ
materia nõ coincidit cū fine. verum ẽ de materia ex qua q̄ pro
prie eſt materia: ſed non de materia circa quã q̄ pprie eſt obie-
ctū. Nam idem poteſt eẽ obiectū habitus ⁊ finis. ⁊ talimodo
accipitur materia in ſcientia pro obiecto virtutꝭ cognoſcentis
¶ Quod obijcitur de rebus ⁊ ſignis ꝙ ſint ſubiecta oĩm ſcien
tiarū. Dicẽdū ꝙ res ⁊ ſignū poſſunt accipi in ſua generalitate
⁊ ſic nõ ptinẽt ad ſciẽtiã ſpecialẽ. nec ad librum. nec ad eandẽ
ſcientiã. Poſſunt itez accipi ſm ꝙ induunt rõnẽ credibilis ⁊
ſic quẽadmodū vna eſt virtus ⁊ vnus eſt habit⁹ de oĩbus cre-
dibilibus. ſiue ſint res. ſiue ſint ſigna. vt fides. ſic vna eſt ſciẽ-
tia ſpecialis de omnib⁹ inq̄tū induūt hanc rationẽ. ſ. credibi
lis ſiue ſint res ſiue ſigna. ¶ Aliter poteſt dici. ꝙ dupliciter ẽ
loqui de rebus ⁊ ſignis. aut abſolute. aut in relatione ad frui-
tionẽ ſiue ad illud quo fruẽdū eſt. Primo q̄dem modo ſpectãt
ad ſpeciales ſcientias ⁊ diuerſas. Secūdo modo ad vnã ſciẽ-
tiã ſiue doctrinã. Unñ quẽadmodū de oĩbus entibus inq̄tū re
ducūtur ad vnū primū ens. eſt vna ſcientia. aut vnus liber. ſic
de oĩbus rebus ⁊ ſignis inq̄tū ordinãtur ad vnū qḋ eſt alpha
⁊ o. ẽ vna ſcia. ¶ Qḋ obijcitur. ꝙ credibile eſt obiectū verita-
tis eſt dicẽdū ꝙ alio mõ eſt credibile obiectū veritatꝭ. alio mõ
9 ſcientie. Credibile eni ſm ꝙ habet in ſe rationẽ prime veritatꝭ
cui fides aſſentit ppter ſe ⁊ ſuper oĩa. ptinet ad habitū fidei.
Secūdū vero ꝙ ſuper rationẽ veritatis addit rationẽ auto-
ritatis. pertinet ad doctrinã ſacre ſcripture. De qua dicit Au
guſti. ſuper Geñ. ad litterã. ꝙ maior eſt eius autoritas. q̄ hu
mani ingenij pſpicacitas. Sed ſm ꝙ ſupra rõnem veritatis ⁊
autoritatis addit rationẽ pbabilitatꝭ. ptinet ad conſideratio
nẽ preſentis libri. in quo ponuntur rationes probantes fidem
noſtram. ⁊ ſic patet quomõ differenter eſt fides de credibili. ⁊
libri de canone ſacre ſcripture. ⁊ preſens ſcriptura. ⁊ ideo non
valet illa obiectio de ſperabili vel diligibili. qm̄ iſte liber non
eſt ſic ad defẽſionẽ ſpei ⁊ charitatꝭ. ſicut fidei. vñ nõ eſt ſimile.

Queſtio. ij.

De cauſa formali ſiue modo agẽdi hu
ius libri. Et dictū eſt ꝙ eſt pſcrutato
rius ⁊ inquiſitiuus ſecretorum. Sed cõtra Eſa. xl. Deus dat
ſecretoꝝ ſcrutatores q̄ſi nõ ſint. Itẽ puer. xxv. Scrutator ma
ieſtatis opprimeꝛ a gloria. Item Eccleſi. iij. Altiora te ne que
ſieris. ⁊ fortiora te ne ſcrutatus fueris. Ergo ſi ea que magꝭ p
ſcrutaꝛ ſunt ſecreta. ſunt magna ſunt alta ⁊ fortia. male magꝭ
procedit. ¶ Itẽ rõne oſtẽdiꝛ ſic. Mod⁹ pcedendi in parte ſci
entie debet eſſe vniformis modo totalis ſciẽtie. ſed mod⁹ pro
cedendi in ſacra ſcriptura eſt tipicus ⁊ per modū narrationis
nõ inq̄ſitionis. cū ergo iſte liber ptineat ad ſacrã ſcripturã nõ
debet procedere inquirendo. ¶ Item modus agẽdi debet eſ-
ſe cõueniens materie de qua eſt. Unde in primo ethicorum di-
ciꝛ. Sermones inquirẽdi ſunt ſm materiã. Sed materia hui⁹
doctrine ẽ credibile. ⁊ credibile eſt ſupra rationem. ꝙ modus
procedendi per rationes non conuenit huic doctrine.
¶ Item modus agendi debet eſſe cõueniens fini ad quẽ ordi
natur ſcientia. Sed hec ſcia vt dicit magiſter in littera ordia
tur ad fidei promotionem. ſed rationes fidem non promouẽt
ſed euacuãt. Unde Grego. Fides nõ habet meritū. cui huma
na rõ prebet experimẽtū. ergo talis modus cõtrariatur fini.
ꝙ non eſt cõueniens. Unñ ⁊ Hierony. Tolle inq̄t argumẽta cum
de fide agitur. Paſtoribus ⁊ piſcatoribus creditur nõ dyale-
ticis. Uanus ergo et inutilis videtur hic modus.
¶ Sed cõtra. j. Petri. iij. Parati omni poſcenti reddere rõnẽ
de ea que in vobis eſt fide ⁊ ſpe. Cum ꝙ multi ſint qui fidẽ no-
ſtram ipugnant. vtiq3 rationẽ de ea poſcunt vtile ⁊ cõgruū vi-
detur per rationes eam aſtruere. ⁊ modo iq̄ſitorio ⁊ ratiocinã
do procedere. ꝙ ⁊c. Item Richardus de ſancto Uicto. in li. de
trini. Credo ſine dubio ad q̄ſulibet explanationẽ neceſſe eſſe
nõ modo probabilia. ſ3 etiã neceſſaria argumenta non deeſſe.
licet contingat nr̄am induſtriã latere. Ergo cū fides nr̄a cre
dat neceſſaria. ⁊ illa habeant rõnes latentes ⁊ talia indigent
pſcrutatione. vt enodẽtur. pt3 ꝙ modus pſcrutatorius marie
cõuenit huic ſciẽtie. ¶ Item non eſt peioris cõditionis veri-
tas fidei nr̄e q̄ alie veritates. ſ3 in alijs veritatibus ita eſt ꝙ
oĩs que põt per rationem impugnari. poteſt et debet p ratio-
nem defendi. ergo pari ratione ⁊ veritas fidei noſtre.
¶ Item nõ eſt modo fides noſtra peioris conditionis q̄ ĩ pri
cipio. ſed in pricipio quãdo impugnabaꝛ p falſa miracula ma
gorū defendebatur per vera ſanctoꝝ. ergo cū modo impugne
tur per falſa argumenta hereticorum. debet defendi per vera
argumẽta doctorū. ¶ Rñ. dicendū ꝙ modus perſcrutatori⁹
cõuenit huic doctrine ſiue libro. Cū enim finis iportat neceſſi
tatẽ his que ſunt ad finem. Quia ſicut dicit philoſoph⁹. Ser-
ra eſt dentata. quia eſt ad ſerrandū. ſic iſte liber. quia eſt ad p
motionẽ fidei habet modum inquiſitiuum. Modus eni ratio
cinatiuus ſiue inquiſitiuus valet ad fidei pmotionẽ. ⁊ hoc tri
pliciter ſm tria genera hoim. Quidam enim ſunt fidei aduer-
ſarij. Quidam ſunt in fide infirmi. Quidam vero pfecti. Mo
dus inq̄ſitiuus valet pmo ad ꝯfundendū aduerſarios. Unde
Aug. j. de trinitate. Aduerſus garrulos ratiocinatores elatio
res magꝭ q̄ capaciores. rationib⁹ catholicis ⁊ ſimilitudinib⁹
cõgruis ad defenſionẽ ⁊ aſſertionẽ fidei. eſt vtẽdū. Scḋo va
let ad fouendnm infirmos. Sicut eni deus charitatẽ infirmo
rū fouet per beneficia temporalia ſic fidem infirmorū fouet p
argumenta pbabilia. Si eni infirmi viderent rationes ad fi-
dei probabilitatẽ deficere. ⁊ ad oppoſitū abundare nullus pſi
ſteret. Tertio valet ad delectandum perfectos. Miro eni mõ
aĩa delectaꝛ in intelligendo qḋ pfecta fide credit. Unñ. Bern.
Nihil libentius intelligimus q̄ ꝙ iã fide credimus.
¶ Quod ergo obijcitur in cõtrariū. dicendū ꝙ omnes ille au
toritates intelligūtur de pſcrutatione curioſa nõ de pſcruta-
tione ſtudioſa. Nam ipſe domin⁹ dixit iudeis. Johã. v. Scru
tamini ſcripturas ⁊c. ¶ Quod obijcitur ꝙ ille modus nõ cõ- 11
petit ſacre ſcripture. Dicendum ad h ꝙ liber iſte ad ſacrã ſcri
pturã reducitur per modum cuiuſdam ſubalternationis. nõ p
tis pricipalis. Similiter ⁊ libri doctoꝝ qui ſunt ad fidei defẽ
ſionẽ. quod pt3 ſic. Quia non quelibet determinatio trahens
in partem. facit ſubalternationẽ ſcientie. ſed determinatio q̄-
dammodo diſtrahens. Nã ſcientia de linea recta nõ diciꝛ ſub
alternari geometrie. ſed ſcientia de linea viſuali. quoniã h de-

terminatio quodammodo trahit ad alia principia. Qm̄ ergo ſacra ſcriptura eſt de credibili vt credibile. hec ſt de credibili vt facto itelligibili. ⁊ h̄ determinatio diſtrahit. Nam qđ credimus debetur autoritati. ⁊ quod intelligimus rōni. Hinc eſt ꝙ ſicut alius modus certitudinis eſt in ſcientia ſuperiori. ⁊ inferiori. ita alius modus certitudinis eſt in ſacra ſcriptura: ⁊ alius in h̄ libro. ⁊ iđ alius modus procedendi. Et ſicut ſcīa ſubalternata vbi deficit redit ad certitudinē ſcīe ſubalternantis q̄ maior ē. Sic etiam cū magr̄o deficit certitudo rōnis. recurrit ad autoritates ſacre ſcripture q̄ excedit oēs certitudinē rōnis

¶ Qđ tu obijcis ꝙ modus dꝫ cōuenire materie. Dicēdū ꝙ cōuenit. Et qđ obijcitur ꝙ credibile eſt ſuper rōnem verū eſt ſup rōnē ꝙtum ad ſcientiā acq̄ſitā. ſꝫ nō ſupra rationē eleuatā ꝑ fidē ⁊ ꝑ donū ſcīe ⁊ intellectꝰ. Fides enī eleuat ad aſſentiendū ſcīa ⁊ intellectus eleuant ad ea q̄ credita ſunt intelligendum.

¶ Qđ obijcitur ꝙ non cōuenit fini quia euacuatur meritum. dicendum qn̄ aſſentitur propter ſe rationi. tunc aufertur locꝰ fidei. quia in anima hominis dominatur violentia rationis. Sed quando fides non aſſentit propter rationē. ſed propter amorem eiꝰ cui aſſentit. deſiderat habere rationes. tūc nō euacuat ratio humana meritū. ſed auget ſolatiū. ⁊ primo mō intelligit Grego. ſimiliter ⁊ Hiero. ꝙ non ſunt inducenda argumēta dyalectica. quibus homo principaliter innitatur. q̄ innitēdum eſt autoritati principalius ꝙ rationi.

Queſtio .iij. De cauſa finali. Et cum dictum ſitꝙ liber iſte eſt ad reuelandum abſcondita. q̄ritur vtrū opꝰ hoc ſit ꝯtēplatiōis grā. vel vt boni fiamꝰ Et ꝙ ſit vt boni fiamus videt̄ ſic. Omnis doctrīa q̄ eſt de his ſine quoꝝ cognitione nō contingit recte viuere eſt vt boni fiamus. ſed iſte liber eſt ad cognitionē nr̄e fidei. ſine qua īpoſſibile eſt placere deo. nec recte viuere vt dr̄ Heb. xj. ḡ iſte liber eſt vt boni fiamus. ¶ Itē oīs doctrina que cōuenit cū virtute in obiecto. eſt vt boni fiamus. hec ꝑ ſe manifeſta eſt. ſed hec doctrina cōuenit cū fide in obiecto. q̄ eſt de credibili de quo etiam eſt fides ſiue in quo. ergo ⁊c.

¶ Item doctrina ꝑticularis conuenit cū totali in fine ſꝫ finis totalis ſcripture ſacre non eſt tm̄ vt fiamus boni. ſed etiamvt fiamus beati. et beatitudo eſt optimū. igitur finis iſtius ſcīe eſt vt boni fiamus. ¶ Contra magr̄ dicit ī littera ꝙ finis ſiue intētio ſua eſt theologicarū inq̄ſitionū abdita pandere ſꝫ h̄ ꝑtinet ad ſcīam cuius finis eſt ſpeculatio. ergo ⁊c.

¶ Item ſcīa que eſt vt boni fiamus. pertinet ad mores. ſꝫ cū theologia ſit de fide nō de moribus. liber aūt iſte de his q̄ ſpectāt ad fidē nō de his q̄ ſpectāt ad mores. ḡ opꝰ h̄ n̄ ē vt boni fiamꝰ. ¶ Itē oīs ſcīa que ē vt boni fiamꝰ eſt practica. ſed oīs talis eſt de his que ſunt ab opere noſtro. ſed hec nō eſt de his que ſunt ab opere nr̄o. ſed a deo. ergo eſt cōtemplationis gratia non vt boni fiamus.

¶ Rn̄. ad intelligentiā predictorum notandū eſt ꝙ perfectibilis eſt intellectus noſter a ſcīa. Hunc aūt contingit conſiderare tripliciter ſcꝫ in ſe vel ꝑut extenditur ad affectū. vel ꝑut extenditur ad opus. Extendit̄ aūt intellectus per modum dictantis ⁊ regulantis ſm̄ hūc triplicem ſtatū. ⁊ q̄ errare poteſt habet triplicē habitū. directiuū. Nam ſi conſideremus itellectum in ſe. ſic eſt proprie ſpeculatiuus. ⁊ ꝑficitur ab habitu q̄ eſt contemplationis gratia. que dicitur ſpeculatiua ſcientia. Si aūt cōſideremus ipꝫ vt natū extendi ad opus. ſic perficit̄ ab habitu vt boni fiamus. ⁊ hec eſt ſcientia practica ſiue moralis. Si autem medio mō conſideretur. vt natus extēdi ad affectum. ſic perficitur ab habitu medio inter pure ſpeculatiuū ⁊ practicum. qui cōplectitur vtrūq̄. ⁊ hic habitꝰ dicitur ſapīa q̄ ſimul dicit cognitionē ⁊ affectum. Sapientia enī doctrine ē ſm̄ nomē eius. Eccleſi. vj. Unde hic ē cōtēplationis gratia. ⁊ vt boni fiamus. principaliter tamē vt boni fiamꝰ. talis eſt cognitio tradita in hoc libro. Nam cognitio hec iuuat fidem. ⁊ fides ſic eſt in itellectu vt ꝙtū eſt de ſui ratione. nata ſit mouere affectū ⁊ hoc patet. Nam hec cognitio xp̄s pro nobis mortuꝰ ē ⁊ cōſimiles. niſi ſit hō peccator durꝰ. monet ad amorē ⁊ deuotionē nō ſic iſta. circulus vincit diametrū ⁊c. Cōcedēdū eſt ergo ꝙ ſcientia preſentis libri eſt vt boni fiamus.

¶ Quod obijcitur. ꝙ eſt ad pandendum abſcōdita. dicenduꝫ ꝙ ibi non eſt ſtatus, quia illa reuelatio ordinat ad affectum.

¶ Quod obijcitur ꝙ non eſt de moribus. nec de his que ſunt ab opere noſtro. iam patet reſponſio ad illud. q̄ ipſe loquitur de illa ſciētia que proprie ē vt boni fiamus vt de practica.

Queſtio .iiij. De cauſa efficiente. Et dicitur fuiſſe magr̄ petrus lombardꝰ pariſien̄. epiſcopus. Sed ꝙ non debeat dici autor huius libri videtur Ille ſolus dicēdus eſt autor libri qui eſt doctor ſiue actor doctrine. Sed ſicut dicit Augu. in libro de magiſ. ſolꝰ xp̄s eſt doctor. Mat. xxiij. ergo ſolus debet dici huius libri autor.

¶ Item ſicut dicit philoſophus in ethicis. Non quicūq̄ facit grāmaticalia vel muſicalia debet dici grāmaticus vel muſicꝰ vtpote ſi faciat caſu vel fortuna vel alio ſupponēte ſiue dicēte Sed magr̄ hoc opus cōpoſuit ex aliena doctrīa. ſicut ipſe dicit in littera ꝙ in hoc opere maiorum exēpla doctrināq̄ reperies ergo non debet dici autor. Si tu dicis ꝙ nō tm̄ hic eſt doctrina ſctōꝝ ſed etiaꝫ ſua. cuius ratione debet dici autor. Cōtra. a maiori et digniori debet fieri denolatio. Sed magr̄ dicit ꝙ ſi pauliſper vox ſua inſonuerit. ⁊ tunc a paternis limitibus nō diſceſſit. ergo non debet iſte liber dici eſſe magiſtri.

¶ Contra conſtat ꝙ deus hoc opus non ſcripſit digito ſuo. ḡ habuit aliū doctorē. Sed non eſt dare alium niſi magrm̄ ḡ ⁊c.

¶ Item autoritas magiſtri in hac ꝑte recipitur. ideo cū ipſe dicat in littera. ī multo labore ⁊ ſudore hoc volumē deo preſtāte cōpegimꝰ. ḡ videtur ꝙ ipſe fuit autor preſentis libri.

¶ Reſpon. ad intelligentiā dictorū. notandū ꝙ quadruplex eſt modus faciendi librū. Aliquis enī ſcribit alienā materiam nihil addendo vel mutando. ⁊ iſte mere dr̄ ſcriptor. Aliq̄s ſcribit aliena addendo ſed non de ſuo. ⁊ iſte cōpilator dr̄. Aliquis ſcribit ⁊ aliena ⁊ ſua. ſed aliena tanq̄ principalia. ⁊ ſua tanq̄ annexa ad euidentiā. ⁊ iſte dicitur cōmētator. Aliquis ſcribit et ſua et aliena. ſed ſua tanq̄ principalia. aliena tanq̄ annexa ad confirmationē. ⁊ talis debet dici autor. Talis fuit magr̄. qm̄ ſentētias ſuas ponit. ⁊ patrū ſententijs ꝯfirmauit. Unde vere debet dici autor huius libri. ¶ Quod ergo obijcitur ꝙ ſolus xp̄s eſt doctor ⁊ autor. Dicendū ꝙ ſicut dicit Augu. ī lib. de doctrina xp̄iana. Docere eſt dupliciter ſicut dr̄ duplr̄ aliq̄s facere ⁊ videre. Aliter enī facit videre q̄ viſum reſtituit: aliter qui viſibile digito oſ̄dit. Primū facit deus. ſcđm homo. Similit̄ aliter docet q̄ ſciētiā quā habet in aliū verbo vel ſcripto offert vel oſtendit aliter qui habitū ſciētie iprimit. vterq̄ tamē dicit̄ doctor ⁊ autor. ſed deus pricipalius. ſicut ī propoſito.

¶ Quod obijcitur ꝙ fecit librum alio ſupponente: dicēduꝫ ꝙ nō ideo dr̄ facere aliq̄s ſupponēte alio. q̄ ab alio didicit tūc enī pauci eſſent doctores vel grāmatici ſed ſi omnino ſciētia eius dependeat ab alio. ita ꝙ nō habet habitū intra. ſicut illi qui faciūt bonū latinū. q̄ alij ei dixerūt. ſed ipſi ignorāt arteꝫ hoc mō nō fecit magr̄ librū iſtum. Nam a ſcīa quā acq̄ſierat longo tꝑe vel labore hoc opus compoſuit ⁊ per doctrinas patruꝫ ſuas ſententias confirmauit. ⁊ ꝙ ſunt ibi multa dicta aliorum hoc non tollit magiſtro autoritatem. ſed potius eius autoritatem ⁊ humilitatem cōmendat ⁊c.

¶ Beati bonauēture ad ꝓhemiū ſentētiaꝝ aptata iterꝑtatio

☞ Rationes mouētes magiſtrū ad aggrediendū opus ex approbatione ⁊ amore boni ſcilicet catholice veritatis.

CUpiētes aliq̄d de penuria ac tenuitate nr̄a cum paupcula in gazophilatium

CUpiētes aliq̄d de penuria ⁊c. Totali libro ꝓmittit magr̄ ꝓlogum in q̄ tangit cauſas ſuſcepti operis. Diuiditur aūt in duas partes in pria ꝑte ponit rōnes q̄ mouerūt ipm̄ ad aggrediendū p̄ſens negociū ſiue opus. In ſecūda rōnes q̄ debēt mouere diſcipulos ad benigne audiendū. circa finē in q̄ maioꝝ ⁊c. vbi incipit alloqui auditores. Prima pars diuiditur in duas quia duplex ratio poteſt mouere aliquē ad opus faciendū ſcilicet amor boni. ⁊ odium mali. Primo ergo ponit ratiōes ſumptas ex parte amoris boni ſcilicet catholice veritatis. Scđo ex parte odij mali ſcꝫ heretice prauitatis. ibi. Quāuis nō ambigamꝰ ⁊c. Pria ps hꝫ quattuor particulas. In pria tangit cauſam excitantē ⁊ h̄ eſt deſideriū mercedis ⁊ ſpes auxilij ſub exēplo vidue ⁊ parabola ſamaritani. In ſcđa ponit cauſam retrahentē q̄ duplex ē ſcꝫ

laboris

laboris imēſitas. ꝛ ꝑpa īfirmitas. ibi. Delectat nos ꝛc. In tertia ponit cāz ꝑpellētē. Et hec ē zelus ipſiuz accēdens. ibi. Quā vicit zel'. In q̄rta ponit cauſaz cōpellentē ꝛ ꝑualētē. ibi. Nō valētes ꝛc. Et hec eſt petitio fratrū ſtudioſoꝝ q̄bus nō poteſt q̄s iure reſiſtere. ſ; q̄dāmō neceſſario oportet collū ſubijcere

¶ Dubia litteralia.

a ¶ Opus vltra vires noſtras agere ꝑſumpſim' ꝛc. Hic obijcitur ꝑſumptio eſt petm̄ ergo peccauit. Rn̄. Eſt preſumptio ꝯfidentie
17 de diuino adiutorio. ꝛ preſumptio ſuperbie que ē de proprio ingenio. prima nō eſt peccatū: ſed eſt v̄tutis indicium. ſecunda vero eſt peccatuz. ſ; de p̄ria loquit̃ magiſter. Uel aliter. Eſt ꝑſumptio ſm̄ veritatē. ꝛ eſt pſūptio ſm̄ ꝑpriam eſtimationē. Prima eſt reprehenſibilis q: ſupbie. ſcd̄a laudabilis q: hūilitatis. Nec eſt culpabilis qui ī oībus operibus ſuis ſe reputat īdignū ꝛ q̄ſi ꝑſūptuoſū.

Rō retrahens laboris imēſitas ꝛ ꝑpria infirmitas.

Rō cōpellens zel' dom' dei.

b ¶ Prolatis duobus denarijs ſuperogantī ꝛc. Hic q̄ritur q̄ ſit iſta ſuperogatio. Si tu dicas ꝙ ſit magiſtroꝝ ꝛ ſanctoꝝ ſuperadditio ad ſacrā ſcripturam. Cōtra Dam. q̄ tradita ſūt nobis per legē et ꝑphetas venerem' nihil vltra inq̄rētes. Itē Apoca. vlti. Si
18 q̄s appoſuerit ad hec. apponat ei dn̄s plagas. Rn̄. dicendū ꝙ eſt additio diſtrahens. ꝛ eſt additio cōplēs. Addēs primo modo non ſuperogat. ſed mag; diminuit ꝛ ſubuertit. ꝛ tales ſunt heretici quib' dat̃ maledictio Addens ſecūdo modo ſupererogat. q: ſaluo ſenſu ſcripturam ipſam dilucidat. Per duos igitur denarios. duo ītelligo teſtamenta per ſamaritanum chriſtum per ſemiuiuum hominem gratuitis expoliatum. ꝛ vulneratum in naturalib' et ſuperogationem intelligo doctorem exponentem. Uel aliter dicendum. ꝙ eſt additio in qua additum eſt contrarium. ꝛ eſt in qua additum eſt diuerſum. et eſt in qua additum' eſt cōſonum. Prima additio eſt erroris. Secunda preſumptionis. quia pſumptio eſt dicere in ſacra ſcriptura aliquod omnino diuerſum ab his que in ea expreſſa ſunt. Tertia fidelis inſtructionis: q: qd̄ implicitum eſt explicat.

Rō cōpellēs ꝛ ꝑualēs ſtudioſorum ꝑces.

c ¶ Quam vincit zelus domus dei. Hic queritur quis ſit iſte zelus ꝛ quare magis hoc zelo accenditur contra animales et carnales q̄ contra ſuperbos ꝛ alios peccatores. ꝛ cum zelus ſit amor priuatus non videtur ꝙ deberet zelo accendi. Preterea cum maius ſit peccatum ſuperbia. videtur ꝙ mag; deberet accendi contra ſuperbos.

19 ¶ Reſpon. ad primum dicendum. ꝙ zelus eſt amor nolēs habere conſortium in amato zelus malus vitat oē conſortium. ſ; zel' bonus vitat tm̄ malos. vn̄ veri zelatores dom' dei nō poſſūt videre ī eccl̄ia vicia q̄ inſurgūt ꝯ ipſam. Un̄ Iohā. ij. dicit gloſa. Zel' bonus ē quo aīmus abiecto hūano timore accēdit̃ ꝛ eo tēdit vt q̄libet praua q̄ viderit corrigere ſatagat. ꝛ ſi nequerit toleret ꝛ gemat. Ad ſcd̄; dicēdū ꝙ magr̄ ſpaliter ī eccl̄ia
20 zelabat fidē. ꝛ iō magr̄ accēdebat̃ ꝯ fidei corruptores. Dupliciter aūt corrūpit q̄s fidē. aut mot' ꝑuerſitate volūtat; ꝛ affectionis ꝛ hic dr̄ carnalis. Nā caro dicit̃ hic carnalis affectio ſm̄ illud Gala. v. Manifeſta ſunt opera carnis ꝛc. Aliomodo corrūpit quis motus peruerſitate iudicij. ꝛ hic dicitur aīalis q̄

domini mittere ardua ſcan-
a dere: opus vltra vires nr̄as agere preſumpſimus conſūmationis fiduciam. laboriſq; mercedē in ſamaritano
b ſtatuētes. qui ꝓlatis in curationē ſemiuiui duobus denarijs. ſuperogāti cūcta reddere ꝓfeſſ' ē. Delectat nos veritas pollicētis. ſed terret immēſitas laboris. Deſideriū hortat̃ proficiēdi. ſed dehortat̃ infirmitas deficiēdi.
c quā vincit zelus domus dei. Quo inardeſcētes fidez noſtram aduerſus errorem carnalium atq; animalium hominum. dauidice turris clipeis munire. vel potius munitaz oſtendere ac theologicarum inquiſitionuz abdita aperire. necnon ꝛ ſacramentorum eccleſiaſticoruz ꝑ modulo intelligentie noſtre noticiā tradere ſtuduim'. Nō valētes ſtudioſorum fratruz votis iure reſiſtere. eoruz in chriſto laudabilib' ſtudijs ligua ac ſtilo nos ſeruire fla
d gitantiū quas bigas in nobis agitat chriſti charitas.

ſi fantaſticus quia fantaſie peruertunt iudiciū rationis.
d ¶ Quas bigas agitat in nobis chriſti charitas. Contra Eccleſiaſtes. ix. Nemo ſcit an odio. an amore dignus ſit.
¶ Reſpon. dicendum ꝙ charitas vnomodo dicit virtutē gratuitam. Aliomodo dicit large amorem multum appreciantem 21

Ratiōes mouētes ex deteſtatiōe ꝛ odio mali. ſ. heretice peruerſitatis. c
e ¶ Quāuis nō ābigam' oēz humani eloquij ſermonez calūnie atq; cōtradictiōi emuloruz ſemꝑ fuiſſe obnoxium. Quia diſſentientibus volūtatum motibus diſſentiens quoq; ſit animoꝝ ſenſus vt cū omne dictū veri rōne perfectum ſit. tamen dum aliud alijs aut videtur aut cōpla-
f cet veritati vel nō intellecte
g vel offendēti impietatis error obnitit̃. ac volūtatis inuidia reſultat. Quam deus ſeculi hui' opat̃ in illis diffidētie filijs. q̄ nō rōni volūtatē ſubijciūt. nec doctrine ſtudiū impendunt. ſed his que ſomniarunt. ſapientie verba coaptare nituntur. non veri ſed placiti rationem ſectantes. Quos iniqua volūtas non ad intelligentiā veritatis. ſed ad defenſionē placentium incitat. non deſiderantes doceri veritatem. ſed ab ea ad fabulas conuertentes auditum. Quorum ꝓfeſſio

amatum. Unde charitas dicitur quaſi amor charus Primo modo ſumpta charitate verū eſt certitudinaliter ꝙ neſcit aliquis. pōt tamē aliquo experimento dulcedinis diuine mīe hoc cōijcere ꝓbabiliter. Scd̄o modo poteſt ſcire. ꝛ ſi primo modo dicit magr̄. nō dicit aſſerendo ſed conijcendo. Si ſecūdo modo tūc aſſertiue poteſt ītelligi. ꝛ ſic patet illud.

Rō heretice ꝑuerſitatis ſiue erroris.

e ¶ Quāuis nō ambigam' ꝛc. Supra poſuit magiſter ratiōes mouētes ex approbatione boni. hic ponit rōnes mouētes ex odio et deteſtatione mali ꝛ hoc ē malu; heretice peruerſitatis. Habet aūt hec pars quattuor particulas. In prima parte tangit eorū peruerſitatē que conſiſtit in calumniando bonum et verū ex erroris cecitate. ꝛ inuidie pari malignitate. In ſcd̄a tangit huius peruerſitatiſ radicez q̄ eſt ſuggeſtio diabolica ꝛ ꝑpria ſupbia. ibi. Quā deus hui' ſeculi. In tertia tangit huius erroꝝ defenſionez que eſt per falſam ſuperſtitionem ꝛ mendacem ꝛ cōtentioſam locutionem. ibi Habent rōnez ſapiētie ī ſuperſtitiōe. In quarta infert rōnē que ipſ; mouit ad preſentis operis cōpilationē. ibi. Horum igitur deo odibilem. Et ratio hec eſt ſubuerſio erroris.

Rō hui' erroris ſuggeſtio diabolica ꝛ ꝑpria ſupbia.

f ¶ Ueritati vel non intellecte. Uidetur ꝙ dicat male. quia veritas eſt lux ītelligibilis. ſicut lux corporalis ſenſibilis. Sed oculus habens viſum. non poteſt ignorare lucez ſenſibilem. ḡ pari ratione nec intellectus ignorabit lucem ītelligibilem Si tu dicas ꝙ nō eſt ſimile. queritur quare non eſt ſimile. et quare magis deficit natura ītellectui q̄ ſenſui. Reſpon. dicēduz ꝙ ſimile eſt ſi quis attendat. Triplex enim eſt cauſa quare aliquis non videt viſibile. Aut eni non videt quia nō vult 22
reſpicere. aut ſi vult impeditur propter defectum organi aut propter abſentiam lucis. hoc manifeſtū eſt. Similiter in ſpiritualibus. intellectus frequenter aliqua nō intelligit. quia non vult conſiderare. Aliquando vero nō intelligit propter impedimentum ex parte corporis. vt patet in freneticis et ſtultis. Aliquando propter abſentiam lucis. Licet enim lux increata ſe non ſubtrahat quantū ad eſſentiā vel quantū ad q̄lecūq; influētiā. ſubtrahit; tamen ſe homini cum peccauit. quātum ad influentiam perfectam. Unde dicitur influiſſe ei ignorantiā. vn̄ ſicut ocul' in tenebris errat. ſic hodie miſer humanus intellectus. cum autem plene reſtituetur in lucez ſicut oculus videre poterit omne viſibile. ſic ītelligit oē intelligibile. g ¶ Ueritati offendēti. impietatis error. Contra Omnes homines natura ſcire deſiderant ſicut etiā eē beati Sed beatitudo neminem offendit. quia omnes eam deſide- 23
rant. ergo nec veritas offendit aliquem
Reſpon. Dicendū ꝙ eſt loq̄ de veritate q̄tū ad primū effectū q̄ eſt illūinare. ꝛ quātū ad iſtū nemo ipaz odit oēs eni naturalit̃ deſiderāt illūiari. Eſt iterū loq̄ q̄tū ad effectū cōſequen

tem qui eſt arguere. ⁊ hunc habet in malis. Manifeſtatio enim mali redarguit facientē. ⁊ inde ē ꝙ mali odiunt veritatē. Qꝛ ſicut dicitur Johannis. iij. Qui male agit odit lucem.
b ¶ Qui cōtentioni ſtudētes ꝯ veritatē ſine federe bellāt. Contra. ij. Eſdre. iiij. ca. Magna eſt veritas et fortioꝛ oībus. Ois terra ꝟitatē inuocat ⁊ oēs
14 tremūt eam. Reſpon. dicēdū eſt loq̇ de veritate ſimpliciter vel de veritate ꝙ̄tum ad ħ ſiue in ſpeciali. ꝑmo mō veritas eſt inexpugnabilis. ⁊ ideo preualet. ⁊ ſic intelligit̄ illud Eſdre Eſt iteruꝫ loqui de veritate ſcđo modo. ſic cōtingit eā ꝑ rationes fantaſticas obumbꝛari: ⁊ per cōtentionem impugnari. Uñ Ambꝛo. ſup illud verbuꝫ cōtētione. Roma. j. dicit. Contētio eſt ipugnatio veritatis cū cōfidentia clamoꝛis
i ¶ Ex teſtimonijs veritatis ineternū fundatis. Cōtra. j. Choꝛ. xiij. Scia deſtruetur ꝙ̄ ⁊ teſtionia. Rn̄. ꝙ teſtimonia veritatis ſūt ineternuꝫ fundata. Sicut dr̄ in ps̄. Initio cognoui de teſtionijs tuis ⁊c. Qđ obijcit̄. ꝯſcia deſtruet̄. Dicēdum ꝙ veꝝ eſt ꝙ̄tum ad
15 modum docendi et cōſiderādi. ſed nō ꝙ̄tū ad cognitū ⁊ rationē cognoſcendi. ps̄. Ineternum domine ꝑmanet verbum tuum ⁊c
k ¶ In quo maioꝝ exempla. Hec eſt pars vltima. i qua ponit magr̄ rōnes mouētes diſcipulos ad audiendū. Et diuidit̄ hec pars in ꝙ̄ttuoꝛ partes ꝫ ꝙ̄ttuoꝛ que mouent diſcipulos ad audiēdū. Duo que ſunt ex pte operꝭ. videlꝫ autoꝛitas ⁊ vtilitas: duo vero ex pte docētis ſcꝫ humilitas ⁊ facilitas. In pꝛima ꝑparat docilitatē ſclꝫ in autoꝛitate. In ſecūda in vtilitate ſuſcitat attētionē. In duobus autē ſequentibus ſclꝫ humilitate et facilitate captat beniuolētiā. In pꝛia
16 igitur parte oſtendit op⁹ ſuum eſſe autenticum. In

Rō deſſenſiōis hui⁹ erroris ſuꝑſticio mēdax ⁊ cōtentioſa locutio.

Rō cōponēdi opis eſt ſubuertio erroris.

ē magis placita ꝙ̄ docēda cōquirere. nec docēda deſiderare. ſed deſideratis doctrinā ꝯaptare. Habēt rationē ſapiētie i ſuperſtitiōe. qꝛ fidei defectionē ſeq̇tur hypocriſis mēdax. vt ſit vel iverbis pietas quā amiſerat cōſciētia. per ipſamqꝫ ſimulatā pietatē. oī verboꝝ mēdacio impiā reddunt falſe doctrīe īſtitutis. fidei ſāctitatē coꝛrūpere moliētes. aurīūqꝫ pꝛuriginē ſđ nouello ſui
h deſiderij dogmate alijs īgerētes. qui contentioni ſtudētes cōtra veritatē ſine federe bellant. Inter veri nāqꝫ aſſertionē ⁊ placiti defenſionē et ꝑtinax pugna ē dū ſe ⁊ veritas tenet. et ſe volūtas erroꝛis tuet̄. Hoꝝ igitur deo odibilē eccleſiaꝫ euertere atqꝫ oꝛa opilare. ne virus neq̇tie in alios effūdere queant ⁊ lucernā veritat̄ in candelabro exaltare volentes in laboꝛe multo ac ſudoꝛe
i hoc volumē deo ꝑſtante ꝯpegimus ex teſtimonijs veritat̄ ineternū fundatis. in ꝙ̄ttuoꝛ libꝛos diſtinctum.

☞ Rōnes mouentes diſcipulos ad audiendū ⁊ cuꝫ hoc oſtēdit op⁹ ſuū eē autēticū. c
k ¶ In q̄ maioꝝ exēpla doctrināqꝫ repies. in quo per dn̄ice fidei ſincerā pꝛofeſſionē. vipe ree doctrine fraudulentiā pꝛodidimus. aditū demonſtrāde veritatis ꝯplexi. nec periculo impie pꝛofeſſionis inſerti tēperato inter vtrumqꝫ mode

ſecunda compendioſum. ibi. Non igitur debet hic laboꝛ. In tertia oſtendit modum docendi eſſe humilem. in hoc ꝙ vult corrigi ibi. In hoc autem tractatu ⁊c. In quarta oſtendit eſſe facilē ad iueniēdū et memoꝛāduꝫ. ibi. Ut aūt qđ q̄rit̄ facil⁹ occurrat.
l ¶ Liberum coꝛrectoꝛem. Queritur quid vult dicere ꝑ hoc nomē liberum. Reſpon. dicendum ꝙ liber coꝛrectoꝛ dicit̄ ſicut homo liber qui ſui tantum cauſa eſt vt dicit phs. ſic coꝛrectoꝛ liber dicitur qui tantum gratia coꝛrectionis. non inuidie vel ſubſannationis coꝛrigit hunc deſiderat magiſter exēplo Auguſtini. ij. de trinitate capitu. j. Ubi dicit. Magis amabo inſpici a rectis ꝙ̄ timebo moꝛderi a peruerſis. gratanter enim ſuſcipit oſculum columbinum pulcherrima et caſtiſſima charitas. dentem vero caninuꝫ euitat cautiſſima humilitas vel retundit ſoliđiſſima veritas. magiſqꝫ optabo a quolibet repꝛehendi. ꝙ̄ ſiue ab errante ſiue ab adulante laudari.

¶ Explicit prologus.

Diſtinctio. j.

De materia huius libꝛi ⁊ libꝛoꝛum diuiſione.

[V]Eteris ac noue legis continentiam. In pte iſta incipit tractatus libꝛi qui diuidit̄ i quattuoꝛ libꝛos ꝑtiales. Pꝛima pars habꝫ duas ptes. In pꝛima ꝑ
ramine vtentes. Sicubi vero paruꝫ vox noſtra inſonuerit. non a paternis diſceſſit limitibus. Non igitur dꝫ hic laboꝛ cuiꝙ̄ pigro vel multum docto videri ſuperfluus. cū mult̄ ipigris multiſqꝫ idoctis (iter q̄s etiaꝫ mihi ſit neceſſari⁹ loc⁹) bꝛeui volumine cōplicans patrū ſentētias. appoſitis eoꝛuꝫ teſtimonijs. vt nō ſit neceſſe q̄renti libꝛoꝛum numeroſitateꝫ euoluere. cui bꝛeuitas collecta qđ queritur offert ſine la boꝛe. In hoc autē tractatu. nō
l ſolū piū lectoꝛē. ſed etiam liberū coꝛrectoꝛem deſidero maxime vbi pꝛofunda verſatur veritatis queſtio. que vtinā tot haberet inuentoꝛes. quot hꝫ contradictoꝛes. Ut aūt qđ q̄ritur facilius occurrat titulos quibus ſinguloꝛum libꝛoꝝ capitula diſtinguūtur ꝑmiſim⁹.

☞ Tres libꝛos diuidit a q̄rto ꝑ res ⁊ ſigna. ⁊ cōfirmat diuiſionē autoꝛi. Augu. a

[V]Eteris ac noue legis cōtinentiā diligēti indagine etiā atqꝫ etiam cōſiderātibus nobis pꝛeuia dei gratia inotuit ſacre pagine tractatum circa res vel ſigna ꝑcipue verſari. vt enim egregius doctoꝛ Auguſtinus ait in libꝛo de doctrina xp̄iana. Ois doctrina. vel rerum eſt vel ſignoꝛum. Sed res etiā per ſigna diſcutitur.

tevenat̄ magiſter materiā huius libꝛi ⁊ per cōſequēs alioꝝ. In ſecūda exequit̄ diuiſionē ſuam. ⁊ hoc diſtinctio. ij. que incipit ibi. Hoc itaqꝫ vera ac pia fide ⁊c. Item pꝛia pars. in qua venatur materiā hꝫ tres partes. In pꝛima parte venat̄ materiā per diuiſiones. et iđ pꝛio ponit diuiſionē per quā diſtiguūt̄ tres libꝛi a quarto ſclꝫ per res ⁊ ſigna In ſecunda ponit diuiſionē ꝑ quā diſtinguit̄ pꝛim⁹ liber a tribus alijs que eſt per frui ⁊ vti. ibi. Id ergo in rebus ꝯſiderandꝫ. In tertia determīat dubitationes quaſdam ex ꝑmiſſis oꝛtas ibi. Cuꝫ aūt homies qui fruunt̄. Itē pꝛima ps habꝫ tres particulas. In pꝛima ponit diuiſionem et autoꝛita. Auguſt. ꝯfirmat eam que eſt ꝙ tota doctrina theologica eſt de reb⁹ vel de ſignis. id ē ſubiectū commune theologie inhec duo diuiditur. In ſecūda mēbꝛa diuiſiōis explanat ibi. Pꝛoprie aūt hic res appellant̄. Oſtendens q̄d ſit res. et quid ſignum ſm mēbꝛa ꝑdicte diuiſionis. In tertia vero particula. diuiſionem ad propoſitū applicat. ibi. Cūqꝫ his intenderit theologoꝛuꝫ ſpeculatio dicens ꝙ de reb⁹ ⁊ ſignis fuerit dicturus. pꝛimo tñ de rebus ⁊c. Iteꝫ pars illa in qua ponit diuiſioneꝫ per frui ⁊ vti. per quā pꝛimus liber diſtinguitur. ab alijs tribus habet duas ꝑtes. In pꝛima ponit diuiſionē. In ſecunda que dicta ſunt epilogat. Ibi oīm ergo que dicta ſunt. Pꝛima pars habet tres ꝑtes. In pꝛima ponit diuiſionem in

Oſtendit op⁹ ſuū eſſe compēdioſum

Oſtendit moduꝫ docendi eſſe humilē quia vult coꝛrigi.

Oſtendit modū inueniendi i hoc opere eſſentiam.

Diſti. j.

Augu. ;

res quibus fruendū et res quibus vtenduꝫ. In ſecūda ad euidentiā maioꝛē aſſignat quaſdam diffinitiones. Ibi frui eſt ⁊c. In tertia vero pꝛoponit et determinat quaſdā dubitationes. Ibi. Cum autem homines ⁊c.
¶ Frui autē eſt amoꝛe inherere. Hec eſt ſecunda ꝑticula illi⁹ partis. in qua ponit diuiſionē per quā diſtiguit̄ pꝛimus liber ab alijs tribus que eſt de quibuſdā notificationib⁹ quattuoꝛ habet particulas. Pꝛimo enī ponit notificationes frui ⁊ vti. Scđo applicat eas ad pꝛopoſitū ſcilꝫ ad res quibus fruendū ē ⁊ vtendū. ibi. Res igr̄ q̄b⁹ fruendū. Tertio cōparat ad alias aſſignatiōes. ibi. Notādū vero ꝙ ꝑidē Auguſti. Quarto qꝛ videretur ſibi cōtradicere mouet ⁊ determīat quādā dubitationē. ibi. Et attēde quia videtur Auguſtin⁹ dicere et ceter.
¶ Cū aūt hoīes q̇ fruunt̄ ⁊ vtuntur alijs rebus res alique ⁊c. Hec tertia pars in qua mouet et tractat dubitatiōes quaſdaꝫ hꝫ tres ꝑtes ſecūdū tres dubitatiōes. Pꝛima eſt vtrum homo

homine

homine debeat frui. Secūda vtrū deus homine fruatur. ⁊ vtaꝫ
⁊ hanc mouet ibi. Sed cū deus diligat ⁊c. Tertia eſt vtrū ꝟtu-
tibus ſit fruendū vel vtendū. ibi. Hic cōſiderādū eſt vtrū ꝟtuti-
bus ⁊c. Et in q̄libet iſtarū triū partium primo mouet queſtionē
ſecūdo motā determiat ter-
tio determiationē ꝑ auto-
ritatē ꝯfirmat. Et ꝑticule
i ſuis locis ſūt manifeſte.
a ❡ Eorū aūt aliqua ſunt
quoꝝ vſus oīs eſt in ſigni-
ficādo nō iuſtificādo. Cō-
tra omnia ſacramēta ſunt
medicine q2 ſꝫ Hugonē de
ſctō victore. Sacramenta
oī tpe fuerunt medicine ſꝫ
oīs medicīa habꝫ effectuꝫ
in curādo. ergo ⁊ ſacramenta
ſimilit̄. ſꝫ iſta curatio ē iu-
ſtificatio ergo oī tpe ſacramē-
ta habuerunt iuſtificare.
Rñ. dicendū ꝙ dupl'r eſt
cōſiderare ſacramenta ve-
1 teris legis ſcilicꝫ in ſe ſiue
ratiōe operis operati. ⁊ ſic
erant tantū ad ſignifican-
dum. vel ratione fidei an-
nexe. ſiue charitatis. ſiue
ratiōe opis operātiꝭ. ⁊ ſic
erāt ad iuſtificāduꝫ ſacra
legalia ꝑter circūciſioneꝫ.
b ❡ Omne igit̄ ſignū etiā
res aliqua ē. Opponit̄ de
iſta diuiſione. Videt̄ eniꝫ
magiſ male diuidere. q2 ſu-
periꝰ nō diuidit̄ cōtra ſuū
inferius ſꝫ res eſt ſuperiꝰ
ad ſignuꝫ ergo ⁊c. Rñ. di-
cendum. ꝙ verum eſt ꝙ ſu-
2 perius in ſua generalitate
acceptū nō diuidit̄ cōtra
ſuuꝫ iferiꝰ ſꝫ cōtractuꝫ be-
ne poteſt diuidi. Hic autē
res, cōtrahit̄ ad ſtāduꝫ ꝓ
re non ſignificante.
c ❡ Non aūt ecōuerſo oīs
res ſignuꝫ. Videtur male
dicere quia ſignum eſt qđ
ducit i aliud cognoſcēduꝫ
ſed oīs res ducit in aliud
q2 oīs res eſt cauſa vel ef-
fectus. Cauſa autē ducit
in cognitionē effectꝰ ⁊ ecō-
uerſo. Si dicas ꝙ non oē
qđ ducit ē ſignū. ſꝫ qđ du-
cit i priꝰ. tūc oīs creatura
ē ſignū cū ducit i deū. Rñ
dicēdū ꝙ duplex ē ſignū.
ſcꝫ naturale. ⁊ iſtitutū. De
ꝑmo nō intēdit̄ hic. ſed de
ſcđo. vñ nō valet obiectio
ad ꝓpoſitū. q̄m hic intēdit̄
de ſigno ex iſtitutiōe ſicut
ſunt ſigna vocalia ⁊ ſacra-
mētalia. tale ergo ſignū non
eſt oīs res licet oīs res ſit
ſignum primo modo.
d ❡ Primū de rebꝰ poſtea
de ſignis. ꝫ. Vr̄ dixiſſe de-
buiſſe poſtꝰ ecōuerſo. q2 ſi-
gnū ducit i cognitionē rei
ergo prius eſſet agēdū vel dicē-
dū de ſignis q̄ de rebus.
Rñ. dicenduꝫ ꝙ prior eſt co

☞ Explanat diuiſiōis mē-
bra quid ſit res ⁊ quid ſignū. b
❡ Proprie aūt hic res appel-
lantur. que nō ad ſignificādū
aliquid adhibentur. ſigna vō
quorum vſus ē in ſignifican-
a do. Eorū autem aliqua ſunt
quorum omnis vſus eſt in ſi-
gnificando non in iuſtifican-
do. i. quibus non vtimur niſi
aliquid ſignificandi gratia vt
aliqua ſacramenta legalia.
Alia que non ſolum ſignifi-
cant: ſed conferunt quod in-
tus adiuuet ſicut euangelica
ſacramenta. Ex quo aperte
intelligitur. que hic appellen-
tur ſigna. res ille videlicet que
ad ſignificandum aliquid ad-
b hibentur. Omne igitur ſi-
gnum etiam res aliqua eſt.
Quod enim nulla res eſt (vt
in eodem augu. ait) omnino
c nihil eſt. Non autē ecōuer-
ſo omnis res ſignum eſt. quia
non adhibetur ad ſignifican-
dum aliquid.
☞ Applicat diuiſionem ꝙ
ſit de rebꝰ ⁊ ſignis dicturus. c
❡ Cumq3 his intenderit
theologorum ſpeculatio ſtu-
dioſa atq3 modeſta diuinam
ſcripturaꝫ formam preſcriptā
in doctrina tenere aduertet.
De his ergo nobis aditū ad
res diuinas aliquatenus in-
telligendas deo duce aperire
volentibus. differendū eſt pri-
mū de rebus poſtea de ſignis
diſſeremus.
☞ Diſtinguit primū librū
ab alijs tribus ꝑ frui ⁊ vti dif-
finiens q̄d ſit vti ⁊ q̄d frui. d
❡ Id ergo in rebus cōſiderā-
dum eſt vt in eodē Augu. ait.
e Quo res alie ſunt quibꝰ fruē-
dum eſt: alie quibus vtendum
eſt. alie que fruuntur ⁊ vtunt̄.
Ille quibꝰ fruēdū eſt nos bea-
tos faciunt. Iſtis quibꝰ vten-
dum eſt tendentes ad beatitu-
dinē adiuuamur ⁊ quaſi admi-
niculamur vt ad illas res que
nos beatos faciūt peruenire
eiſq3 inherere poſſimus. Res
vō que fruuntur ⁊ vtunt̄ nos
ſumus quaſi inter vtraſq3 cō-
ſtituti ⁊ angeli ⁊ ſancti. Frui
aūt eſt amore alicui rei inhere-
re ꝓpter ſeipaꝫ. Uti vō id qđ
in vſuꝫ venerit referre ad obti-
nēdū. illud quo fruēdū eſt. al's
abuti ē nō vti. Nā vſus illicitꝰ
abuſus. vel abuſio noīari dꝫ.
☞ Quibus rebus vtendū
⁊ quibus fruendū. eſt. e
f ❡ Res igit̄ quibꝰ fruendū
eſt ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpiri-
tuſſanctus. Eadē tamē trini-
tas quedam ſumma res eſt cō-
muniſq3 oībus fruentibus ea.
ſi tm̄ res dici debet ⁊ nō reruꝫ
omniuꝫ cauſa. ſi tamē ⁊ cauſa.
Non enim facile poteſt inue-
niri nomen: qđ tante excellen-
tie conueniat niſi ꝙ melius di-
citur trinitas hec vnus deus.
Res autem quibus vtenduꝫ
eſt: mundus eſt ⁊ in eo creata.
Vñ Augu. in eodem. Uten-
dum eſt hoc mundo nō fruen-
dum. vt inuiſibilia dei per ea
que facta ſunt: intellecta con-
ſpiciantur. i. vt de temporali-
bus eterna capiantur. Idem
in eodeꝫ. In omnibus rebus
ille tm̄ ſunt quibus fruenduꝫ
eſt que eterne et incōmutabi-
les ſunt. Ceteris autem vten-
dum eſt vt ad illarum fruitio-
nem ꝑueniat̄. Idē Aug. in li.
x. de trini. Fruimur cognitis
in quibus ipſis ꝓpter ſe volū-
tas delectata cōquieſcit. Uti-
mur vō eis q̄ ad aliud referi-
mus quo fruēdum eſt.
☞ Comparat vti ⁊ frui ad
alias deſcriptiones. f
❡ Notandū vō ꝙ idē Aug.
in li. x. de trini. aliter q̄ ſupra
accipiens vti et frui ſic dicit.
Uti eſt aſſumere aliq̄d in fa-
cultatē volūtatis. Frui aūt ē
vti cū gaudio. non adhuc ſpei
g ſed iā rei. Ideoq3 oīs q̄ fruit̄
vtit̄. aſſumit em̄ aliq̄d in facul-
tatē volūtatis cū fine delecta-
tiōis. Nō aūt oīs q̄ vtit̄ ⁊ fru-
it̄ ſi id qđ in facultatē volūtatꝭ
aſſumit nō ꝓpter ipm̄ ſꝫ pro-
pter aliud appetit.
☞ Determiat dubiū vtrū
in hac vita fruamur deo. g
❡ Et attēde q2 videt̄ Au. di

gnitio ſigni q̄ rei reſpectu cuiꝰ ē ſignuꝫ. ſe non oportet ꝙ oīs
rei. Unde ipſe prio agit de rebꝰ quarū ſacramēta non ſunt ſi-
gna. c ❡ Res alie ſunt q̄bus fruendū ⁊c. Videt̄ ꝙ iſta diuiſio
reruꝫ ſit male aſſignata reſpectu diuiſi. q2 diuiſum ſimplicius
eſt diuidētibus: ⁊ diuiden-
tibus ⁊ diuiſis debꝫ aliq̄d
eſſe cōmune. ſed deo nihil
eſt ſimplicius. nec ē aliq̄d
cōe deo ⁊ creature. ergo ⁊c.
Rñ. dicēdū ꝙ ē diuiſio vniꝰ 4
cois ſm nomē tm̄. ⁊ ſic ē di-
uiſio equoci. ⁊ eſt alia diui-
ſio cois ſm nomē ⁊ rē. ⁊ hec
diuiſio vniuoci eſt. Eſt ter-
tia medio mō. ⁊ iſta ē ana-
logi ſicut iſta eſt vbi nō eſt
cōmunitas creature ⁊ cre-
atori ſꝫ nature ꝑticipatio-
nē ſꝫ ſm ſimilitudinē ꝓpor-
tiōis ⁊ hec coitas eſt rōnis.
Itē vr̄ mala diuiſio q̄ntum
ad mēbra. vr̄ eniꝫ ꝙ tertiū
mēbrū ſit ſuperfluū oī eni re
aut ē vtēdū aut fruēdū. ergo
tertiū ſuperfluit. Itē ſicut
eſt res q̄ fruit̄ ⁊ vtit̄. ita ē
res q̄ fruēdū eſt ⁊ vtēdum
vt ē xp̄s ergo qua rōne ponit̄
tertiū mēbrū deberet ponꝫ
q̄rtū. Rñ. Oīs res q̄ ē na-
tura aliq̄ aut eſt finis. ⁊ ſic 5
ē res q̄ fruendū aut dedu-
cēs ad finē ⁊ ſic ē res q̄ vtē-
dū. aut ad finē ꝑueniēs. ⁊
ſic eſt res q̄ fruitur ⁊ vtit̄
vt hō ⁊ ſic accipiūtur mē-
bra. ⁊ ē iſta diuiſio ſatꝭ cōue-
niēs huic ſciētie. q2 cū the-
ologia ſit de creatore. ⁊ de
creaturiꝭ. vtile ē vt theolo-
gus doceat. q̄mō hō per a-
lias res tendat in deum.
f ❡ Res igit̄ q̄bus fruēdū
Cōtra. q2 tres ſūt res ꝑ ſe
⁊ nō ꝑ accn̄s. ⁊ a diuerſita-
te reruꝫ eſt diuerſitas ſiue
multiplicitas fruitiōis. ergo
ſicut ſunt tres res. ſic erūt
tres fruitiones. Iteꝫ tres
articuli ſunt de tribus per-
ſonis. ergo a ſimili ⁊ tres frui-
tiones. Rñ. ꝙ res accipi 6
tur hic cōiter ad eēntiā ⁊ ꝑ-
ſonā ꝓpter ſui generalita-
tē. ⁊ q2 aſſūptū ē hoc vocabu-
lū res ab actu aīe. iō tres
dicūt̄ res q2 tres ꝑſone ſꝫ
tm̄ eque hn̄ vna res. q2 vna
bonitas ē in eis. q2 ergo vna
bonitas iō ⁊ vna fruitio q̄-
uis tres res. Et q̄m articu-
lꝰ dicit q̄d a ꝑte aīe diſtin-
guentiꝭ. ſ. itellectꝰ ⁊ fruitio
reſpicit diuā eēntiā ⁊ boni-
tatē ⁊ vniōnē effectꝰ cōiter
iō fruitio ē vna. g ❡ Iōq3
oīs q̄ fruit̄ vtit̄. Hoc vr̄ fal-
ſū. q̄m mali hoīes fiūt ⁊ be-
ſtie fruunt̄. q2 ꝓpt̄ ſe dele-
ctant̄ i delectabili ſꝫ ſi vtū-
tur. Si dicas ꝙ dr̄ trāſlati-
ue. Tunc queritur q̄re non
ſimiliter transfert̄ verbuꝫ

vtendi. Rñ. vti īportat li-
bertatē in ſua generali ac-
ceptione. ī ſpeciali īportat
libertatē cū relatione ad a
liō. Frui īportat libertatē
cū delectatiōe ⁊ licȝ nec li
bertas nec relatio cōueni-
at brutiſ ꝯuenit eis tñ dele
ctatio. Et iō vti nullo mō
ꝯuenit brutis. frui aūt cō
uenit eis aliq̄mō lȝ īpꝓpe
b ¶ In hoīe ſpes ponēda
nō eſt. Cōtra q: ⁊ de bea-
ta ỽgine cātat. vita dulce-
do ⁊ ſpes ab eccl'ia que nō
Augu. errat. Itē Ione. j. Acceſ-
ſit ad eū gubernator. Glo
ſa. Naturale ē hoī magiſ de
alijs ꝙ de ſe ī periculis cō
fidere. Rñ. dicēd ꝙ ſpera-
re de aliquo ē duplr. aut ſi
cut d adiutore. aut ſicut d
ſaluatore. Prima ſpes pōt
eē in hoīe. ſcda nō. Uel eſt
ſperare finale premiū. ⁊ h
dȝ eē tñ ī deo. Uel tēpora-
le bñficiū. ⁊ hoc pōt eſſe in
hoīe. Primuȝ ſi ponitur in
hoīe merec̄ maledictionē
ſecundum vero non.
Alia de teriatio eiuſdeȝ i ¶ Ita frater Querit̄ qua
re dicit de hoīe ita frater
ego fruar te ī dño magiſ ꝙ
de aſino. vl' de alia creatu-
ra. cū in oībus creaturiſ re
luceat veſtigiuȝ diuine bo
nitatis. Rñ. ꝙ dr̄ aliquis
aliquo frui in deo nō facit
repreſentatio ſed magis i-
habitatio. Uñ ꝯuerſa p cō
ſequēs ē ppria. videlicet h
Ego fruar dño ī te. dū per
opera ſciam deū habitare
in te. ⁊ eſt figuratiua locu
tio. ¶ Itē q̄rit̄ de hac ſolu
tione Aug. qua ſoluit auto
ritatē predictā p illam de-
terminationeȝ in dño. Sȝ
Eccli. viij. Simpliciter dr̄
fruere ī agnitis. Itē. deu.
xxviij. Filios generabis ⁊
filias ⁊ non frueris in eis
ex hoc īplicat. ꝙ ſi nō pec
carēt fruerentur eis. Rñ.
dicēdū. ꝙ predicta ſolutio
nō eſt generalis ſȝ ſolū ad
propoſitā autoritatem. Et
ideo recurrēdū eſt ad ſolu
tionē predictā extra litte-
Dubitatio, rā in queſtionibus ꝙ cum
frui accipiatur cōmuniter
et proprie in predictis au-
toritatibus accipitur cōiē
tantū. k ¶ Si enīȝ nec
fruit̄. nec vtitur ⁊c. Hoc ſi
videtur valere q: de' dili-
git ſe non tamē vtit̄. q: nō
Rñ. auguſtini. diligit ſe ꝓpter aliud. nec
fruitur q: vbi fruitio ibi in
herentia et indigentia. vt
dicit Auguſt. deus autem
vtroqȝ caret. ⁊ c. Rñ. dicē
dū ꝙ fruitio de ſui genera

cere illos frui tñ q̄ in re gau-
dēt nō iam in ſpe. ⁊ ita in hac
vita non videmur frui ſed tñ
vti vbi gaudemus. ī ſpe cū ſu
pra dictū ſit frui eſſe amore in
herere alicui rei propter ſe. q̄-
lit̄ etiā hic multi adherēt deo
Hec g̊ q̄ ſibi cōtradicere vidē
tur. ſic determinamus dicētes
nos ⁊ hic frui ⁊ in futuro frui
ſȝ ibi ꝓpe ⁊ pfecte ⁊ plene vbi
p ſpecieȝ videbim' q̄ fruimur.
Hic aūt dū in ſpe ābulam' fru
imur q̇dem ſȝ nō adeo plene.
Uñ ī li. x. de tri. Fruimur co-
gnit̄ ī q̇b' volūtas ē. Idē ī lib.
d doc. xpiana ait. Angeli illo
fruētes iā btī ſūt. q̊ ⁊ nos frui
deſideram'. ⁊ q̄tū ī hac vita iā
fruimur vl' p ſpeculū ī enigma
te. tāto nr̄am pegrinationē et
tolerabili' ſuſtinem'. ⁊ arden
tius finire cupim'. Pōt etiaȝ
dici ꝙ q̇ fruit̄ etiā ī hac vita. ñ
tñ hȝ gaudiū ſpei. ſed etiā rei
q: iā delectat̄ ī eo qd̊ diligit.
⁊ ita iā rē aliq̄ten' tenet. Con
ſtat igr̄ ꝙ debem' deo frui ⁊ ñ
vti Illo ei vt ait Aug. frueris
q̊ efficieris btūs. ⁊ ī quo ſpem
ponis vt ad id puenias. De h
idē ait ī li. d doc. xpiana. Dici
m' nos ea re frui quā diligim'
ꝓpter ſe. et ea re fruēduȝ nob
eſſe tantū qua efficimur beati
ceteris vero vtendū. Frequē
ter tamē dicitur frui cū dlecta
tione vti. Cū enim adeſt ꝙ di
ligitur. etiam delectationē ſe-
cum gerit. ſi tamē per eā tranſi
eris. et ad illud vbi permanen
dum eſt eam retuleris vteris
ea. ⁊ abuſiue non proprie dice
ris frui. Si vero inheſeris at
qȝ permanſeris finem in ea po
nens leticie tue. tunc vere ⁊ p
prie frui dicendus es. Quod
non eſt faciendū niſi in illa tri
nitate. id eſt ſummo ⁊ incōmu
tabili bono.

Utrum homo homine
debeat frui. h

¶ Cū aūt hoīes qui fruūtur
⁊ vtūtur alijs rebus res aliq̄
ſunt. queritur vtrum frui debe
ant. an vti. an vtrumqȝ. Ad qd̊
ſic reſpondet Auguſtinus. ī li
bro de doctrina xpiana. Si p
pter ſe homo diligend' eſt frui
mur eo. Si propter aliud vti-
mur eo. Uidetur aūt mihi p-
pter aliud diligēdus. Quod
enim ꝓpter ſe diligēdum ē: in
eo cōſtituit̄ beata vita. cuius
etiaȝ ſpes hoc tpe nos cōſola
h tur. In hoīe aūt ſpes ponen
da non eſt. quia maledictus ē
qui hoc facit. Ergo ſi liquide
aduertas nec ſeipſo q̇ſqȝ frui
debet q: nō ſe debet diligere
ꝓpter ſe. ſed ꝓpter illud quo
fruendū eſt. Huic aūt contra
riuȝ videtur qd̊ apoſtolus ad
i philemoneȝ loquens ait. Ita
frater ego te fruar ī dño. Qō
ta deteriat augu. Si dixiſſet
itm̄ te fruar: ⁊ non addidiſſet
in dño videretur finē dilectio
nis ac ſpem conſtituiſſe in eo
ſed quia illud addidit ī dño ſe
finē poſuiſſe. codēqȝ frui ſigni
ficauit. Cū eni vt ideȝ aug. ait
cum homine ī deo frueris deo
potius ꝙ homine frueris.

Utruȝ deus fruatur an
vtatur homine. i

¶ Sȝ cuȝ deus diligat nos vt
frequēter ſcriptura dicit q̄ ei'
dilectioneȝ erga nos multum
cōmēdat. querit aug. quo dili
git an vt vtens an vt fruēs. et
ꝓcedit ita. Si fruitur eget bo
no noſtro. qd̊ nemo ſan' dixe-
rit. Ait ei pph a. Bonorꝫ meo
rum nō eges. Omne enim bo
nū nr̄m. vel ipe ē. vel ab ipo ē.
nō ergo fruitur nobis. ſed vti
l tur. Si eni nec fruitur nec vti
tur. non inuenio quo mō dili-
gat nos. Necqȝ tñ ſic vtitur no
bis vt nos alijs reb'. nos eniȝ
res quibus vtimur ad id refe
rimus vt dei bonitate pfrua-
mur. de' vero ad ſuam bonita
tē vſuȝ nr̄m refert. Ille eni mi
ſeretur noſtri ꝓpter ſuā boni
tatē. nos aūt nobis īuicē ꝓpt
illius bonitatē. Ille noſtri mi
ſeret̄. vt ſe pfruamur. nos xo
īuicē nr̄i miſeremur vt illo fru
amur. Cuȝ eni nos alicui' mi
ſeremur ⁊ alicui conſulim'. ad
ei' q̇deȝ facim' vtilitatē eāqȝ ī
tuemur. ſed et noſtra ſit conſe
quens cum miſericordiaȝ quā
alijs impendimus non relin-
q̇t de' ſine mercede. Hec aūt
merces ſūma ē vt ipo perfrua
l mur. Itē q: bon' ē ſumus ⁊ in
m q̄tū ſum' boni ſum'. Porro
li ratione dicit amorꝫ vnio
nē ſcilicȝ fruibilis cū fruē
te. Om̄ g̊ cōtingit aliquid
vniri ſibi ⁊ alij. cōuenit nō
tantū frui alio. ſed etiaȝ ſe
ipſo. ſed vbi ē vnio ad alte Rñ. magiſtri.
rū ibi eſt dependētia inhe
rentia et indigentia vbi ve
ro ad ſeipȝ. ſi ipm eſt ſum-
mū bonū. nō eſt inherētia
nec dependentia vel indi-
gētia. ſed omnimoda ſuffi
cientia. Si vero ipſum bo
nū deficiens eſt idiget et ī Obiectio
de eſt ꝙ ſolus deus ſeipſo Rñ,
pfecte fruitur. nihil autem
aliud ab ipſo poteſt perfe-
cte ſeipſo frui. Solus eniȝ
deus eſt ſummum bonū et
diligit ſe fruēdo ſe. diligit
etiam alia fruēdo ſe et ita
nec fruitio dei nec vſus eſt
cum indigētia ſicut noſtra
fruitio et vſus.
¶ Iteȝ q: bonus eſt ſum' Dubitatio ſecūda,
Obijcit̄ videtur eniȝ falſū
q: ſi q: bonus ſumus g̊ q:
ab eterno bon' eſt ab eter
no ſumus. Rñ. dicendum
breuiter ꝙ hoc q: bonus ē
dicit cauſam. Sed eſt aliq̄
cauſa natural' et iā neceſſa
ria. ⁊ eſt aliqua cauſa volū
taria. Bonitas autem di-
uina eſt cauſa noſtri eſſe ⁊
boni eſſe per modum volū
tatis nō nature ⁊ neceſſita
tis. hec autē cauſa non po
nit effectum ſtatim cū eſt.
m ¶ Porro etiaȝ. Obijcit̄ n
quare ſimiliter non ſequit̄ In lib. de vita xpiana,
quia iuſtus eſt iuſti ſumus
ſicut q: bonus eſt boni ſu-
mus. Si dicas ꝙ iuſticia
nō eſt eius diſpoſitio inq̄
tum cauſa eſt. Contra. Sa
pientia eſt diſpoſitio dei i-
quātū cauſa ergo pari ra-
tione. q: ſapiēs eſt. ſapien
tes ſumus. Si tu dicas ꝙ
non eſt diſpoſitio immedi
ata ſicut bonitas. obijcit̄
de voluntate q̄ eſt imediatiſ
ſima et tamē nō ſeq̇tur. q:
volens eſt volentes ſumuſ
Rñ. dicēdum. ꝙ ratio hu-
ius cōſequētie triplex eſt.
Una eſt q: bonitas eſt diſ-
poſitio cauſe inq̄tū cauſa.
Secunda eſt quia eſt pro-
xima ad actum quia cum
bonum ſit ſui communica-
tiuum de ſui ratione ipor-
tat communicabilitatem
importat etiam voluntatē
que duo ponunt effectum
in actu. Tertia quia diſpo
ſitio generalis in qua con
ſiſtit veſtigij ratio. dicit re
ſpectū ad finē. Uñ ſicut de
us vn' iprimit vnitatē ita
bon' bonitatē.

n ¶ Ut ſꝫ amet᷑ propter ſeipſā tm̄. Cōtra. Q: ſicut ꝑ ſe ad ꝑ acci
dēs. ita propter ſe ad propter aliud. Sꝫ nihil qđ cōuenit alicui
ꝑ accidēs cōuenit ꝑ ſe ḡ nihil qđ cōuenit alicui propter aliđ. cō
uenit propter ſe. Si ḡ ꝟtutes ſunt appetende ꝑpter aliud nō ḡ
12 propter ſe. Rñ. ſicut dicit phs. Idē eſt finis ⁊ ꝑpter qđ. Finis
aūt dupliciter eſt. Uno mō
finis vltim⁹ qui ꝓpꝛijſſi-
13 me eſt finis. i quo eſt ſtat⁹
Aliomō finis ſub fine dici
tur ꝓpꝛie termin⁹. Sic ⁊
ꝑpter qđ diuerſifica᷑. Uñ
vno mō excludit finē. alio
14 mō non vt dicit magr. Qđ
ḡ obijcitur de pſe dico ꝙ ſi
cut ꝑ ſe vnomodo opponi᷑
Dubitatio tertia. ei qđ eſt ꝑ aliud. ⁊ ſic idem
eſt per ſe qđ ſꝫ ꝙ ip̄m. ſiue
ꝑnū vniuerſale. Alio mō
15 opponi᷑ ei quod eſt ꝑ acci
dēs. Sic ⁊ ꝑpter ſe dupli
Opinio quorundam ꝙ virtutibus ſit vtēduz. citer accipi᷑. Uno mō op-
poni᷑ ei quod eſt propter
aliud. aliomō ei qđ eſt per
accidēs: q: ad illud accidē
taliter oꝛdina᷑. Fm hoc di
ſtiguit magr propter ſe et
cōſequē᷑ honeſtū ſiue frui
bile ⁊ ip̄az deniqꝫ fruitōez
o ¶ Etiā quedā ſunt res ꝑ
quas fruimur. vt ꝟtutes.
Cōtra. Uidetur ꝙ ſolis po
tētijs poſſit frui aīa ſine oī
ꝟtute. Sine oī eñ virtute
poteſt frui bono creato. ḡ
cū magis ſit fruibile bonū
increatū ⁊ aīa magis ad h
nata eſt. poterit eo frui ſo-
16 lis potentijs. Reſpon. di-
cenduz ꝙ ſummū bonū eſt
quod ſup nos eſt. ad hoc ḡ
ꝙ illi vniamur neceſſario
interuenit duplex mediuz
Mediū vnū per quod aīa
nata ē vniri alij a ſe diuer-
ſo. ⁊ h eſt potentia. Aliud
ſpeciale vel ſpūale ſupꝛa h
ꝙ ipſā ſubleuet ⁊ hoc eſt ꝟ
Opinio alioꝝ ꝙ ꝟtutib⁹ fruēdū. t⁹. Quod obijci᷑ non eſt ſi
mile. q: potētia per ſe pōt
deficere ⁊ inclinari. ſed nō
per ſe eleuari.
AD euidētiā
diffinitio-
nū ⁊ alioꝝ
q̄ magiſter
ponit d his
ꝟbis frui ⁊
vti. vj. q̄rūtur in parte iſta
Opinio magri ꝙ ꝟtutibus nō eſt fruēdum. q̄rū tria ptinēt ad vti. tria
ad frui. ¶ De. vti tria q̄rū
tur. ¶ Pꝛio q̄ri᷑ qđ ſit vti
ꝑ eſſentiā. ¶ Scđo vtrum
omi creato contingat vti.
Tertio vtrū ſolo bono cre
ato ſit vtendum.
¶ De frui ſimiliter querū
tur tria. Pꝛimo qđ ſit frui
per eſſentiā. Secūdo vtrū
bono increato ſit fruendū
Tertio vtrū fruendum ſit
ipo ſolo bono increato.
A **Queſtio. i.** De vti
qđ ſit per eſſentiā. vtrū ſit actus voluntatis aut rationis ſic pce
ditur. Quod ſit actus voluntatis oſtenditur ſic. Ab actu vtēdi
denominatur vnuſquiſqꝫ bonus. ſꝫ nullus dicitur bonus niſi ab
actu volūtatis. ḡ actus vtendi pertinet ad voluntatem. ¶ Itez
Auguſtinus. x. de trinitate. Uti eſt aſſumere aliquid i facultatē
voluntat. ḡ vti eſt actus
volūtatis.
¶ Item hoc videtur ꝑ di-
uiſionez ipſi⁹ vti ꝯtra alia
q: x. de tri. diuidit Augu.
hec tria igeniū doctrinā ⁊
vſū. ⁊ dicit ꝙ igeniū reſpi
cit qđ hō poſſit. doctrīa qđ
homo ſciat vl⁹ qđ velit. ḡ
vſus eſt actus voluntatis
¶ Itē oppoſita nata ſunt
fieri circa idē. ſed vti ⁊ ab
uti ſunt oppoſita. ḡ cū ab-
uti ſit ſoli⁹ volūtatis q: ei⁹
ſoli⁹ eſt peccare. ḡ ⁊ vti ſi-
militer erit actus ſoli⁹ vo-
luntatis.
¶ Contra. vſ⁹ ſiue aſſueſa
ctio eſt via i habitū acqrē-
dū. Sed oīs potentia na- Obiectio cōtra opinionem magri.
ta eſt acquirere habitū ḡ
vti vide᷑ eſſe oīs potentie
¶ Itez oīs potentia medi
ante operatione ſua oꝛdia
tur in finez. ſed eo dicitur
aliquid vtibile ſiue vti q i
finem eſt oꝛdinabile. Sed Rñ.
oꝛdinari in finem median
te operatione ꝓpꝛia eſt
omnis potentie. ergo ⁊ vti
ſimiliter.
¶ Itē ſicut Augu. dicit ⁊
habe᷑ i līa vti eſt id quod
in vſuz venerit referre ⁊c.
Sꝫ ei⁹ eſt referre cui⁹ ē cō
ferre ſꝫ cōferre ē ſoli⁹ rōis
ergo referre ⁊ ꝑ cōſequēs
vti a diffinitione.
¶ Itē ars vti᷑ ſuis iſtru-
mētis ſed ars ē in potētia
rationali ſiue cognitiua:
cū ſit ſciētia. ḡ cū habitus
⁊ actus ſint eiuſdē potētie
ſic ars ē in potētia rationa
li. et vſus ſiue vti ſimiliter
erit in eadem.
¶ Reſpon. dicendū ꝙ vti 17
quinqꝫ modis accipitur et
ſm hoc diuerſificatur ſm
rem et ſm diffinitionem.
Accipitur enim vſus ſiue
vti communiſſime ſm ꝙ di
uiditur ꝯtra ociū vel ocio
ſitatē. pꝛo naturali opera-
tione debita cuilibet rei ſi
ue ad quāvnaqueqꝫ res oꝛ
dinatur. ⁊ ſꝫ hoc dicit phi
loſo. Cuius vſ⁹ bonus ⁊c.
Scđo modo dici᷑ ꝯmuni
ter. ⁊ ſic vſus diuiditur cō
tra diſſuetudinē ⁊ hoc mō
diffini᷑ a victoꝛino. Uſ⁹ eſt
act⁹ frequēter elicit⁹ a po-
tētia. ⁊ h mō pōt dici ꝙ ē
act⁹ oīs potētie. nec addit
ſuper actum niſi frequētiā
Tertio modo accipitur vti
pꝛopꝛie. ⁊ ſic diuidi᷑ ꝯtra

etiā q: iuſtus eſt. nō ipune ma
li ſumus: ⁊ inquātū mali ſum⁹
intantū etiā minus ſum⁹. Ille
ergo vſus quo nobis vti᷑ de-
us. nō ad ei⁹ ſꝫ ad noſtrā vtili
tatez refertur. ad eius vero tā
tummodo bonitatem.

☞ Utrū vtendum aut fruē
dum ſit virtutibus. 12

¶ Hic cōſiderādū ē. vtrū ꝟtu
tib⁹ ſit vtēdū an fruēdū. Qui
buſdā vide᷑ ꝙ eis ſit vtēdū et
nō fruēdū. ⁊ hoc ꝯfirmāt auto
ritate. aug. q̇ vt ꝑ̄taxatū eſt di
cit ñ eē fruēdū niſi trinitate. i.
ſūmo ⁊ icōmutabili bono. Itē
dicūt iō nō eē fruēdū eis. q: ꝑ
pter ſe amāde nō ſunt. ſꝫ ꝑp᷑
eternā btitudinē. Illud aūt q̄
fruēdū ē ꝑpter ſe amādum eſt
Sꝫ ꝙ ꝟtutes ꝑpter ſe amāde
nō ſint imo ꝑpter btitudinez
ſolā. ꝓbāt autoꝛitate aug. qui
in. li. xiij. de tri. ꝯ quoſdaz ait.
Foꝛte ꝟtutes quas ꝑpter ſo
lā btitudinē amam⁹. ſic nobis
perſuadere audēt vt ipſaz bti
tudinē nō amem⁹. Qđ ſi faci-
unt etiā ipas vtiqꝫ amare deſi
ſtim⁹. qñ illam ꝑp᷑ quā ſolam
iſtas amauimus non amam⁹.
Ecce his ꝟbis vide᷑ aug. oſtē
dere ꝙ virtutes non ꝑpter ſe
ſꝫ ꝑpter ſolā beatitudinē amā
de ſunt. Qđ ſi ita eſt. ergo eiſ
fruēdū nō eſt. ¶ Alijs vero ꝯ
vr. ſ. ꝙ fruēdū is ſit. q: ꝑp᷑ ſe
expetēde ⁊ amāde ſūt. Et hoc
ꝯfirmāt autoꝛitate ābꝛo. q̇ ait
ſuper illū locum epl'e ad Gal.
Fruct⁹ aūt ſpūs eſt charitas:
gaudiū. pax patientia ⁊c. Hic
nō noiat opa ſꝫ fruct⁹. q: ꝑp᷑
ſe expetēda ſūt. ſi vero ꝑpter
ſe expetēda ſūt. ergo ⁊ ꝑp᷑ ſe
amāda. ¶ Nos aūt haꝝ q̄ vi
de᷑ autoꝛitatū repugnātiā de
medio eximere cupiētes dici-
mus ꝙ virtutes ꝑpter ſe expe
tende ⁊ amande ſunt ⁊ tamen
ꝑp᷑ ſolā btitudinē. Pꝛopter
ſe q̇dē amāde ſunt. q: delectāt
ſui poſſeſſoꝛes ſincera ⁊ ſācta
delectatiōe. ⁊ i eis pariūt gau
diū ſpūale. Verūtamē nō ē h
cōſiſtēdum ſꝫ vltra gradiēdū
Nō hic hereat dilectiōis greſ
ſus neqꝫ hic ſit dilectionis ter
min⁹. ſed refera᷑ hoc ad illud
ſūmū bonū. cui ſoli oīno inhe
rēdū ē. q: illud ꝑpter ſe tm̄ a-
mādū ē. ⁊ vltra illđ nihil q̄ren
dū ē. illud enī eſt ſupꝛem⁹ finis
Iō aug. dicit ꝙ eas diligim⁹
ꝑpter ſolā btitudinē. non qui
eas ꝑpter ſe diligam⁹. ſed q:
idipſū ꝙ eas diligim⁹ referi-
mus ad illud ſummū bonū cui
ſoli iherēdū eſt: ⁊ in eo ꝑmanē
dum. finiſqꝫ leticie ponendus
Quare ꝟtutib⁹ nō ē fruēduz
Sꝫ dicet aliq̄s. Frui ē amoꝛe
inherere alicui rei ꝑpter ſeip
ſam vt pꝛedictuz eſt. Si ergo
pꝛopter ſe virtutes amande
ſunt. et eis fruendum eſt. Ad
quod dicimus in illa deſcrip-
tione. vbi dicitur. pꝛopter ſe-
ipſam intelligendum eſt tan-
n tummmodo. Ut ſcilicet ame
tur ꝑpter ſeipam tm̄ vt non
referatur ad aliud: ſꝫ ibi pona
tur finis vt ſupꝛa oñdit Aug.
dicens. Si iheſeris atqꝫ ꝑmā
ſeris finē ponēs leticie. tūc ve
re ⁊ ꝓpꝛie frui dicēdus es. qđ
nō eſt faciēduz niſi in illa trini
tate: id ē ſummo ⁊ icōmutabili
bono. Utēdum eſt ergo virtu
tibus ⁊ ꝑ eas fruendū ſummo
bono. Ita ⁊ de volūtate bona
dicim⁹. Uñ aug. in li. x. de tri-
nitate ait. Volūtas eſt ꝑ quā
fruimur. ita et per ꝟtutes frui
mur non eis. niſi foꝛte. aliqua
virtus ſit deus vt charitas de
qua poſt tractabitur.

Epilogus. I

¶ Omniuz igitur que dicta
ſūt. ex quo de rebus ſpeciali᷑
tractauimus hec ſumma eſt ꝙ
alie ſunt quibus fruendum eſt
Alie quibus vtēdū eſt. Alie
que fruūtur ⁊ vtūtur. Et iter
o eas quib⁹ vtēdū eſt etiā que-
dā ſunt res per quas fruimur
vt virtutes ⁊ potentie aīe que
ſūt naturalia bona. De quib⁹
omnibus anteꝙ de ſignis tra
ctemus. agēdū eſt ac pꝛimū de
rebus quibus fruēdū eſt. ſ. de
ſancta atqꝫ īdiuidua trinitate

habitus memorie ⁊ intelligentie ſcꝫ contra ingeniū. ⁊ doctrinā ⁊ ſic diffinit ab Aug. x. de trini. Uti eſt aſſumere aliqd i facultatem voluntatis. ⁊ ſic dicit actuꝫ volūtatis proprie. Quarto mō accipitur. magis proprie. ⁊ ſic diuidit cōtra actū quietatiuū ſcꝫ contra frui. Et ſic diffinit ab Augu. Uti eſt aſſumere aliqd in facultatē volūtatꝭ ꝓpter aliud. ⁊ ſic eſt actus volūtatꝭ vt ad aliō relatiue. Quīto accipit ꝓpriiſſime. ⁊ ſic diuidit ꝯ actū iordinatū ſcꝫ ꝯ abuti. ⁊ ſic diffinit ab augu. de doct. xpiana. Uti ē id qō in vſuꝫ venerit. referre ad id quo fruēdū eſt. ⁊ ſic vti dicit actū volūtatꝭ relatū ⁊ ordinatū in finē. Ratio ḡ diuerſarū notificationū eſt multiplex acceptio eius quod eſt vti. ⁊ ratio multiplicis acceptionis. eſt operatio eius ad diuerſa. Si ergo queratur cui⁹ potētie eſt actus. dicēdū ꝙ duob⁹ primis modis eſt act⁹ oīs po
18 tētie: tribus vero vltimis ē act⁹ ipi⁹ volūtatis cōiſſime ⁊ cōiter loquēdo ē act⁹ oīs potētie. ⁊ ſic nō loqtur aug. Proprie vo act⁹ ē ipius volūtatꝭ. ⁊ ſic patet primo obiectū in cōtrariū ſcꝫ ꝙ ſit omnis potētie. ¶ Quod obiicit ſcdo ꝙ oīs potētia refert in finē per actū ſuū dicendū ꝙ illa potētia dr̄ vti ſuo actu. q̄ eſt dn̄a ſui act⁹. ⁊ talis potētie eſt referre actū ſuū nō tm̄ referri. Et qm̄ ſola voluntas eſt dn̄a ſui act⁹ ⁊ ſola eſt ſeipaꝫ mouēs ideo ipa ſola eſt cui⁹ ē actiue vti. Aliis aūt potētiis cōtingit vti materialiter ⁊ paſſiue. qꝛ hn̄t referri et nō referre. Et hinc eſt qō Augu. dicit vti eſt aſſumere aliqd in facultateꝫ voluntatꝭ. facultas em̄
19 dicit eius dn̄ium. quo faciliter poteſt in actū ſuū tanꝙ illi⁹ priceps. ¶ Ad illō quod obiicit ꝙ rōnis eſt referre. dicēdum ꝙ dupliciter eſt referre. ſ. ꝑ collationē ⁊ illationē. ſicut premiſſe referūtur ad cōcluſionē. ⁊ hoc ē rationis: ⁊ hoc nō eſt vti. Et ē referre ꝑ inclinationē ⁊ ordinationē ad aliud ⁊ hoc eſt ꝓprie volūtatis. qꝛ pōt aliquid aſſumere quieſcēdo ibi vel aliud intendendo ⁊ h̄ eſt referre quo vel ꝑ qō diffinit vti. ⁊c. ¶ Ad illud qō obiicitur de arte dicēdum ꝙ ars dicit qō eſt operationis ⁊ qō eſt ſpeculationis. Secūdū ꝙ dicit quod eſt ſpeculationis. non habet vti. quia ſic eſt rationis. ſm vero ꝙ dicit qō eſt operationis. ſic extenditur ad voluntatem ⁊ eam regulat in vtendo.

B **Queſtio. ij.** Uiſo qd ſit vti ꝑ eſſentiā. Querit de vtibili. vtrū ſcꝫ oī creato ſit vtēdū. Et ꝙ ſic videtur hocmodo Prouer. xvj. Uniuerſa ꝓpter ſemetipꝫ operatus eſt deus. ergo oīa ſunt ordinabila in deum. Sed omne ordinabile in deum conuenit ordinare. ſed ordinādo ad deum ordinabile recte vtimur. ḡ ſi oīa cōuenit ordinare. oībus eſt vtēduꝫ. ¶ Iteꝫ ens ⁊ bonū cōuertūtur. ſicut vult diony. ſed oīa ſunt entia. ergo oīa ſunt bona. Sed omne bonum diligēdum. ḡ omne creatum diligendum ſed non eſt diligendum propt ſe ergo ꝓpt aliud. ſed hoc eſt vti. ergo vti cōuenit oī creato. ¶ Item omni virtuti ꝯuenit recte vti. ergo opus omnis v̄tutis ē rectus vſ⁹ ſꝫ vſus alicui⁹ v̄tutꝭ ē reſpectu mali pene. alicui⁹ reſpectu mali culpe. vt patiētie ⁊ pnīe. ḡ mal' oībus ſcꝫ culpe ⁊ pene ꝯtigit recte vti. ḡ multofortꝰ bonꝭ. ḡ ⁊c. ¶ Itē oppoſita nata ſūt fieri circa idē. ſꝫ oīb⁹ malis ꝯtigit abuti. ḡ oīb⁹ bonis ꝯtingit recte vti. ḡ vtēdū ē oī creato. ¶ Contra Charitas ē ꝑ quā recte vtimur. qꝛ oīa ordināt i finē ꝑ charitatē qcūqꝫ recte ordināt. ſꝫ dicit Aug. de doctrina xpiana tm̄ qttuor diligēda ſunt ex charitate. ⁊ tria tm̄ creata. vt nos prim⁹ ⁊ corpus ꝓpriū. ḡ tm̄ tria referunt ſiue ordinant in finē ꝑ charitatē. cum non ſit vti recte niſi per charitatem. ergo tm̄ tribus eſt vtendum. ḡ non oī creato. ¶ Itē oīa quibus vtimur ſubiacēt nr̄e volūtati. ſꝫ quedā ſunt que non ſubiacent noſtre voluntati. vt neceſſaria ⁊ perpetua. ergo illis non eſt vtendū. ¶ Item omne illud quo recte vtimur. bono fine facim⁹. ſed q̄dam ſunt q̄ nullo bono fine poſſunt fieri. vt mentiri ⁊ talia que mox noīata coniuncta ſunt malo. ergo talibus non eſt vtendum. ¶ Item virtute non contingit male vti ſicut patet ex
20 eius diffinitiōe. ḡ ab oppoſitis. malo culpe ſine vitiis non contingit recte vti. ḡ non omnibus aliis a deo eſt vtendum. Reſpon. dicendum ꝙ vti aliquo quattuor dicit modis. Aut ſicut inſtrumēto quo operamur. ſicut vtimur īſtrumēto vel organo. ⁊ ſic nō oībus cōtingit vti vtputa potentiis que ſunt pure naturales. accipiēdo vti prope ſicut accipit Auguſtinus. Aut ſicut habitu q̄ regulamur vtputa v̄tute. ⁊ ſic non oībus contingit recte vti. vt habitu vicii q̄ potius contigit obliquari. Aut ſicut actu quo mouemur ⁊ ſic non oī actu conuenit vti. ſicut illis que mox noīata cōiuncta ſunt malo. Aut ſicut obiecto ad quod inclinamur ⁊ ſic oībus cōtingit vti ⁊ abuti. Omnia enim poſſunt ſumi i facultatē volūtatꝭ ad approbandum vel reſpuendū. ⁊ hoc patet ꝑ Auguſti. lib. lxxxiij. queſtionum. Utimur reſpuēdis adualitudinē, tolerandis ad iuſticiam. ¶ Item auguſti. x de tri. c. x. Uoluntas totā intelligētiā capit. huꝫ vtor omni eo qō itelligo ſꝫ mala intelliguntur. ḡ contingit vti malis. Aliter tamē vtimur bonis alit malis. Ratio em̄ ordinationis i bonis nō tm̄ eſt ex ꝑte ordinantis ſed etiam ex ꝑte ordinati. qꝛ per ſe bona ſunt vtibilia ⁊ ordinabilia ⁊ de ſui natura. ſed in malis ratio ordinationis non ē ex ꝑte ordinatorum ſꝫ potius ex parte ordinantꝭ. ⁊ ideo mala nō dicunt vtibilia. Unde nota ꝙ cū vti ſit aſſumere aliquid i facultatē voluntatꝭ. hoc poteſt eſſe quadrupliciter vel in facultatem voluntatis imperantis ſicut eſt de his q̄ ꝓprie pertinent ad vſū humanū. Uel in facultatē volūtatis acceptātis. ſicut eſt dilectō primi ⁊ huiuſmodi. Uel in facultatē volūtatis tolerātis ſicut 21
ſunt mala pene. Uel i facultatē volūtatꝭ reſpuētis. ⁊ ſic aſſumūtur mala culpe ⁊ ordinantur. Primis duobus modis intelligit illud cuius vſus bonus ⁊c. ¶ Ad illud ḡ ꝙ obiicit de charitate ꝙ tm̄ tria ſunt diligenda. dicendū ꝙ diligere aliquid ex charitate eſt ordinari in ſummum bonū quod per ſe charitas diligit. hoc autē contingit dupliciter. Aut em̄ ꝯtingit ordinare quod natū eſt deuenire in finem: ⁊ ſic tantū tria creata diligēda ſunt ex charitate. Aut illud per qō deuenire eſt in ſummū bonum. ⁊ quia hoc poteſt eſſe ſuo modo per omnem creaturā. omnis crea 22
tura poteſt diligi ex charitate. ⁊ omni creatura contingit vti. ¶ Ad illud qō obiicitur ꝙ non oīa ſubiacent voluntati. dicēdū ꝙ aliquis dicit ſubeſſe dominio volūtatis dupliciter. Aut q̄tū ad eſſe ipſi⁹ rei. ⁊ ſic nō omnia ſubiacent. Aut q̄tū ad actū volūtatis. qui eſt in reſpuendo ipſam rem vel approbando. ⁊ hoc propter ſe vel ꝓpter aliud ⁊ tali modo oīa ſubiacent voluntati nr̄e. ſcꝫ quātū ad actū appetitionis. vel reſputionis licet non primo modo. ¶ Ad illud quod obiicit ꝙ quedā nullo bono fine poſſūt fieri ſimiliter ꝙ ſemper viciis abutimur. dicendum ꝙ obiicitur ſm viā. qua contingit vti aliquo vt actu medio. ⁊ hoc modo non conuenit vti peccato. vel ſicut habitu regulante ſimiliter. conuenit tamen eo vti ſicut obiecto recto per modum contritionis et deteſtationis.

C **Queſtio. iij.** Oſtenſo. vtrum oī creato ſit vtendum ⁊ oī alio a deo ē queſtio. Utrū ſolo bono creato ſit vtendum. Et ꝙ ſic videtur. Omne bonum aut eſt finis aut ad finem ſed ſolo bono qō eſt ad finem eſt vtendum. qꝛ ratio vtilis eſt ducere in finem. ergo cum ſolum bonū creatū ſit ad finem ſolo bono creato eſt vtendum. Itē omne bonū aut eſt creatū aut icreatū. Sed ſi ꝯtingit vti bono increato. contingit illud referre ad aliud. aut ergo ad creatum aut increatū. ſꝫ nō ad increatum. qꝛ nō eſt niſi vnum. ergo ad creatum. Sed ſic refertur terminus ad viaꝫ. ⁊ cauſa ad effectū. ſed hoc ē abuſio nō vſus. ergo ſolo bono creato ſiue creatura eſt vtendū. ¶ Itē Auguſti. in lib. lxxxiij. q. diuidit honeſtū cōtra vtile. ergo nullū vtile honeſtū ⁊ econuerſo. Sed deus eſt quid honeſtū per eſſentiā ergo deo non eſt vtendū. ¶ Item videtur ꝙ non ſolū nō ſit vtēdum deo ſiue bono increato. ſed vti eo ſemꝑ ſit peccatū mortale quia Auguſti. dicit in lib. lxxxiij. queſtionū. Summa peruerſitas eſt frui vtendis ⁊ vti fruendis. ſed qui vtitur bono increato vtit bono fruendo. ḡ ⁊c. ¶ Contra. contingit deo recte ſeruire ītuitu mercedis. qꝛ multi ſunt boni mercēnarii. vt dt Ambroſi⁹. ſꝫ nō ꝯtingit deo ſeruire niſi amādo. ergo. cōtingit deum recte amare ītuitu mercedis ſꝫ ſic amās vtit deo. qꝛ refert ad aliō. ḡ. ¶ Itē ſicut ſūma bonitas hꝫ ſe ad amorē. ſic ſumma veritas ad cognitionē. ſꝫ cōtigit veritatē creatā cognoſcere clari⁹ ſine ꝑiudicio ſumme veritatis ⁊ ſine errore. ḡ ſimiliter ꝯtingit aliquam aliā bonitatē quā ſummā ardētius diligere ſine ꝑiudicio ſumme bonitatꝭ ⁊ de ordinatione. ḡ ꝯtingit amore ordinato aliō pl⁹ diligi q̄ deū. ḡ ꝯtigit deū diligi ꝓpter aliud ordinate. ⁊ ita vti eo. ¶ Itē videt ꝙ nullū pctm̄ ſit. cū q̄s vtit deo ꝓpter ſuam ſalutē. qꝛ cui⁹ finis bon⁹ eſt ipm q̄ꝫ bonū. ſꝫ hui⁹ finis vſus bon⁹ eſt. ſ. nr̄a ſalus. ḡ vſus eius bon⁹. ergo nō erit pctm̄. ¶ Itē vſus dei aut eſt bonus ⁊ ſic vtendū deo. aut eſt mal⁹ ⁊ ſic deus malus qꝛ cuius vſus malus ipm malum. qꝛ ſi deus bonus. ⁊ eius vſus bon⁹. ḡ deo eſt vtendū. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ ſolo bono creato ē vtēdū. qꝛ ſi bono increato vtimur ſemper eſt abuſus. ⁊ abuſus talis eſt mortale pctm̄ ꝓpter auerſionē a fine cū delectatiōe ⁊ ꝓpter 23
volūtatꝭ inordiationē q̄ min⁹ diligit ipꝫ quo vtimur q̄ ꝓpter qō vtimur. ¶ Ad illō ergo qō obiicit ꝙ ꝯtingit recte ſeruire deo intuitu mercedis. Dicēdū ꝙ illa merces. aut eſt ipſe ſicut dn̄s dixit ad abrahā. Gen̄. xv. Ego merces tua. ⁊ ſic intuens mercedē nō vtit deo. qꝛ non refert ad aliud. Aut merces illa eſt aliud. et

tunc poteſt

tunc poteſt eam quis intueri aut vt cauſam mouentē ꝛ ſic eſt
mal⁹ mercenarius. ꝛ ſic vtitur aut vt rationem inducentem. ꝛ
24 ſic bonus ꝛ hoc mō non vtit̄. ¶ Ad illud ꝙ obijcitur. ꝙ clarioꝛ
cognitio creature non ꝑiudicat creatori ꝑ̄ ꝛc. dicēdū ꝙ nō eſt
ſimile: q꞉ claritas cognitionis non eſt in noſtra poteſtate. ſed
ardoꝛ affectionis eſt in nr̄a poteſtate. iō req̄rit̄ a nobis ꝙ iſtū
amoꝛē ordinem⁹ nō illā cognitionē. Aliq̄s tamē act⁹ cognitio
nis eſt in noſtra poteſtate. vtpote actus fidei quo ſi aliquis aſ
ſentiat veritati ꝑme ꝓpt̄ aliud bn̄ ꝑiudicat veritati. ſicut a
25 mare ꝓpter aliud bonitati. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ finis vſus
dei eſt bonus dicēdū ꝙ finis dr̄ bonus dupl̄r. aut q̄tū ad ſub
ſtātiā. aut q̄tū ad intentionē fruendi. et propoſitio illa intel
ligit̄ q̄tū ad intentionē fruendi. ꝛ hec cōſiſtit in recta oꝛdia
tione. ꝛ illo modo nō cōtingit vti deo q꞉ non cōuenit oꝛdinari
¶ Ad vltimū ſcꝫ vſus dei. aut eſt bon⁹ aut malus ꝛc. dicēduꝫ
ꝙ illa propoſitio intelligit̄ de bn̄tibus oꝛdinationē ad finē. ſꝫ
nō de ipō fine. Uel itelligit̄ de actu naturali ipaꝝ reꝝ ꝛ ꝓpꝛio
q̄ frequētius ab ipſa re elicit̄ nō de oꝛdinatiōe ad finē. ꝛ ſic nō
valet propoſitio ad propoſitum.
¶ Habito de vti ꝛ vtibili. ꝯñter queritur de frui ꝛ fruibili.

D **Queſtio. j.** Quid ſit frui per eſſentiam. vtrū ſcꝫ ſit
act⁹ volūtatis. an aliarū virium. Quod
ſit actus volūtatis. videt̄ per pꝛimā diffinitionē q̄ eſt. frui eſt
amoꝛe inherere ꝛc. ſed amoꝛ eſt voluntatis. ꝑ̄ et frui ſimiliter.
Si dicas ꝙ amoꝛ ſumitur ibi cōiter ſꝫ ꝙ eſt in q̄libet vi reſpe
ctu ſui actus. Contra in oībus alijs diffinitionib⁹ idē dicitur
Uñ dicitur in ſequēti fruimur cognitis. in quibus volūtas de
lectata conquieſcit. Quietatio aūt volūtatis eſt. Et in alia dif
finitione pꝛobatur idipſum ſimiliter. frui eſt vti cum gaudio
Gaudiū aūt ad volūtatē pꝛopꝛie pertinet. ¶ Itē oſtenditur
ratione. q꞉ fruitione delectamur ſm ꝙ delectabile eſt differē
tia boni. cum ſit bonum honeſtum cōferens et delectabile. bo
num aūt obiectum eſt volūtatis. ergo frui eſt ſolius bonitatꝭ.
¶ Item eo fruimur quo quietamur. ſed quietatio reſpicit ra
tionē finis. ꝛ finis rationem boni. et bonum eſt obiectū volū
tatis ꝑ̄ fruitio que oꝛdinat ad illud ſimiliter. Sed ꝯtra. Oīs
v̄tus appetit vniri ſuo obiecto. q̄ habito. delectat̄ ſi cognoſcit
ꝛ q̄eſcit. ꝑ̄ mot⁹ cū quietatiōe ꝛ delectatione eſt oīm viriū. ꝑ̄
cum talis ſit fruitio. fruitio erit in oībus. nō tantū in volūtate
¶ Item abſentia rei amate poti⁹ cōtriſtat amantē ꝙ̄ delectat
quod eni delectat ipſum hoc eſt ꝙ videt ipſam ꝛ habet. Si er
go motus fruitiōis eſt cū delectatiōe. etiā eſt ipſa delectatio
ergo hoc delectare eſt. quia videt iſtud in quo eſt ipā delecta
tio. ſed viſio reſpicit cognitiuā. ergo ꝛc. ¶ Item Aug. in lib.
de doctria chꝛiſtiana. hec eſt ſumma tota merces vt ipō ꝑfrua
mur. Sꝫ ſup illud ps. Oſtendā illi ſalutare ꝛc. Dicit glo. ꝙ vi
ſio eſt tota merces. ergo ſi fruitio eſt merces. fruitio eſt viſio ꝑ
eſſentiam. Sed viſio eſt in cognitiua ſiue in ratione. ergo ꝛc.
¶ Item fide ꝛ ſpe tēdim⁹ in deū. Aut ergo fruēdo aut vtēdo.
ſed nō vtendo cū deo nō ſit vtendū. ergo fruēdo. ergo fide ꝛ
ſpe fruimur. ſꝫ fides eſt habitus rationis cognitiue. ſꝫ cui⁹ eſt
habitus. ei⁹ eſt actus. ergo actus fruitiōis eſt act⁹ rōnis. ſimi
liter videt̄ de iraſcibili. ergo ꝛc. Reſpō. ſm aliquos frui ꝑti
net ad oēs vires. ꝛ hoc dicunt. q꞉ oēs vires remunerabunt̄. q̄
dicunt etiā ꝙ in gloꝛia erit magis ꝓpꝛie rationis. q꞉ immedia
te ſe habet ad delectationem. Sꝫ aliter videtur dicendū ſm
Aug. ſcꝫ ꝙ ſit actus ipſius volūtatis. Cū eni tres dentur diffi
nitiones de frui. oēs dantur penes actū volūtatis. quem tri
pliciter eſt conſiderare. Pꝛimo mō cōmuniter pꝛout dicit mo
tum cū delectatiōe. ꝛ ſic diffinit Aug. Frui eſt vti cū gaudio.
Secūdo pꝛout dicit motū cū quietatiōe. ꝛ hoc mō diffinit̄ ab
26 Augu. de doctrina chꝛiſtiana. Frui eſt amoꝛe inherere alicui
rei ꝓpter ſeipſam. ꝛ hoc mō accipit̄ ꝓpꝛie. Tertio modo accipi
tur pꝛout cōplectit̄ vtrūq꞉ ſcꝫ quietationē ꝛ delectationem. ꝛ
hoc modo diffinit̄ ab Augu. x. de trinita. Frui eſt quieſcere in
cognitis volūtate ꝓpter ſe delectata: ꝛ ſic accipit̄ ꝓpꝛijſſime.
Quia ergo frui ſm oēm acceptionem dicit delectationem vel
quietē. vel vtrūq꞉. ꝛ oē tale habet rationē boni. ꝛ hoc eſt ob
iectū volūtatis: ideo loquēdo eſſentialiter. Frui eſt act⁹ volū
tatis. Sꝫ q꞉ volūtas nec delectat̄ nec quietat̄ niſi in eo qđ co
gnoſcit: vel per fidem vel ꝑ ſpem. ꝛ in eo qđ habet ꝑ ſpem vel
27 in re. ideo actus aliarū viriū ad hunc diſponūt. nō tamen ſunt
ipſum frui eſſentialiter loquendo. ¶ Ex hoc patet ſolutio ad
illđ qđ cōmuniter cōſueuit queri quare frui nō diffinit̄ ꝑ actū
cognitionis. ſicut delectatiōis. cū hec queſtio fundata eſt ſuꝑ
falſum. Aug. eni ponit in notificatione vna ꝙ eſt cognitionis
cum dicit. frui eſt quieſcere in cognitis. cadit tamen ibi ſicut
diſpoſitio. ¶ Ex hoc etiā patet. quare nō diffinit̄ per fidem ꝛ
ſpem ſicut ꝑ charitatem. q꞉ charitas infoꝛmat cōcupiſcibilem
cuius eſt frui. Tamen iſta queſtio ſimiliter fundata eſt ſuꝑ fal
ſum. q꞉ amoꝛ quo diffinit̄ frui eſt cōmunis ad amoꝛem caſtum
ꝛ libidinoſum. vel quo auarus fruitur auro nō ꝓpꝛius ipſius
charitatis. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur. ꝙ oīs virtus habet 28
delectari ꝛ quietari cū vnit̄ ſuo obiecto. dicendū ꝙ ipſa volū
tas vt dicit Aug. amat ſibi ꝛ alijs. Et ſicut etiā dicit Anſel. Uo
luntas inclinat alias vires ꝛ alijs meret̄. ideo eius quietatio
ꝛ delectatio redūdat in alias vires. Unde ſicut volūtas nō ſi
bi cognoſcit: ſed ratio ſibi cognoſcit ꝛ volūtati. ita volūtas ſi
bi ꝛ rationi delectat̄. ꝛ ipſam quieſcere facit. ¶ Ad illud qđ ob
ijcitur ꝙ amans nō fruit̄ niſi videat vel habeat. dicendū ꝙ vi 29
dere ꝛ habere requirunt̄ ad frui. ſimiliter ꝛ amare. Nam ſi qs
videt aliquid. ꝛ habet. nunq̄ delectatur niſi amet. aliter ta
men requiritur viſio ꝙ̄ amoꝛ. Nam viſio diſponit ſimiliter ꝛ
tentio: ſed amoꝛ delitias ſuggerit. ¶ Unde eſt quaſi acumen
penetrans ꝛ ideo ei maxime cōuenit vnire. ꝛ ꝑ cōſequens de
lectare ꝛ quietare ideo eſſentialiter nō diſpoſitiue eſt fruitio.
Pꝛopter qđ eſt intelligendū ꝙ actus volūtatis poteſt dupli
citer cōſiderari. ſcꝫ ꝑ modū appetitus. ꝛ cōplacentie. Pꝛimo
modo antecedere poteſt ipſam viſionem. Secūdo vero cōſe
quitur. ꝛ in hoc eſt ꝑfecta ratio ipſius fruitionis. ſcꝫ in cōpla
centia rei viſe ꝛ habite. ¶ Ad illud viſio eſt tota merces. dicē 30
dum ꝙ illud nō dicit̄ ꝓpꝛie. ſꝫ ꝑ cōcomitationem. q꞉ viſio ꝛ cō
placentia in qua eſt ꝑfecta ratio fruitionis inſeparabiliter ſe
habent. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ fide ꝛ ſpe fruimur. dicen
dum ꝙ illud nō eſt verū per ſe q꞉ quelibet harū accipit ratio 31
nem tendentie a charitate. vnde fruitio non eſt ex iſtis. niſi ꝑ
charitatem. Sola eni charitas cōſiderat finem in ratione fi
nis: ꝛ obiecti. vnde nō dicit̄ aliquis ſperare deū ſicut amare.

Oſtenſio quid ſit frui ꝑ eſſentiā. queſtio eſt de
fruibili. Et pꝛimo vtrū deo cōtingat frui. Se
cundo vtrum fruendum ſit ipſo ſolo.

Queſtio. j. Quod deo ſit fruēdum
oſtendit̄ ſic. Eo fruēduꝫ
eſt qđ beatos nos facit. quia in beatitudine eſt
recta fruitio. ſꝫ deo beati efficimur: q꞉ ipſe eſt noſtra beatitu
do. ergo deo eſt fruendū. ¶ Item bonū eſt amabile. ergo ma
gis bonū magis amabile: ꝛ ſumme bonū ſumme amabile. ſed
eo fruimur qđ ſumme amam⁹. ergo ꝛc. ¶ Item pulchꝛū dele
ctat. magis pulchꝛū magis delectat. ergo ſumme pulchꝛū ſum
me delectat. ſꝫ eo fruimur in quo ſumme delectamur. ergo ꝛc.
Sꝫ cōtra vbi eſt fruitio ibi eſt delectatio. ſed delectatio eſt cō
iunctio cū ꝯuenientis cōuenienti. dei aūt ad facturā nulla eſt cō
uenientia imo ſumma diſtantia. ergo nec delectatio. ergo nec
fruitio. ¶ Item excellens ſenſibile coꝛrūpit ſenſum. vel ſaltē
cōtriſtat. q꞉ vera delectatio nō eſt niſi in medijs. ergo pari ra
tione excellēs intelligibile coꝛrūpit vel cōtriſtat intellectū. ſꝫ
deus eſt excellētiſſima lux. ergo ꝯtriſtat. nō delectat. ergo ꝛc.
Si dicas ꝙ ſenſibilis potentia eſt coꝛruptibilis nō intellect⁹.
hoc non ſoluit. q꞉ intellect⁹ dū eſt in carne fatigat̄. ꝛ ipedit̄ in
actu coꝛpoꝛe coꝛrupto. ¶ Itē vbi fruitio ibi q̄etatio. ſꝫ in infi
nito nō eſt quietatio. q꞉ ſemꝑ eſt aliq̄d extra accipere. ergo cū
deus ſit infinitus in deo non ē quietatio. ꝑ̄ nō fruitio. Rñ. di
cenduꝫ ꝙ deo fruendum eſt eo ꝙ ipē ſolus perfecte finit ꝛ de
lectat ipſam animā ꝓpter ꝛ ſe ſuꝑ oīa. Ad illđ ergo ꝙ obijcit̄ ꝙ
delectatio ē cōiunctio cōuenientis ꝛ c. dicendū ꝙ eſt cōuenien
tia ꝑ vni⁹ nature ꝑticipationē. ꝛ ꝑ cōparationē. Pꝛima conue
niētia facit cōmunitatem vniuocationis. Secūda cōitatē ana
logie ſiue pꝛopoꝛtionis. Et hoc eſt ſm triplicē differentiā aut
ſm ſimilē cōparationē duoꝛum ad duo. vt ſicut ſe habet hō ad
animal. ita albedo ſe habet ad coloꝛem. Aut ſm diſſimilem cō
parationem duoꝛum ad vnum vt animalis ꝛ cibi ad ſanitatem
Uel ſm cōparationē duoꝛum ad inuicē. vtputa cū vnū eſt imi
tatio vel ſimilitudo alterius. Similitudo eni non conuenit cū
cōſimili in tertio ſed ſeipſa aīa. Sic eſt in ꝓpoſito. q꞉ anima ē
expꝛeſſa ſimilitudo dei. Hec conuenientia in vno extremo po
nit inclinationem. ꝛ indigentiam. in alio quietationem ꝛ ſuf
ficientiā. q꞉ vnū factū eſt pꝛopter alterū. vnde oꝛdinat̄ ad alte
rū. Et quoniā ad iclinatiōis quietationē ꝛ indigētie ſuppletio

nem. vbi eſt ſenſus. eſt delectatio ſiue ſequit̃. ideo anima cum tali modo quietat̃ a deo fruitur eo. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ
33 excellentia ſenſibilis corrumpit ſenſum. ergo ⁊c. dicendum ꝙ nõ eſt ſimile de intelligere et ſentire. Et ad hoc eſt triplex rõ. Una eſt ex parte virtutis apprehenſiue. Alia ex pte apprehẽſi ſiue obiecti. Tertia eſt ex pte modi apprehendẽdi. Ex pte virtutis apprehenſiue: q2 ſenſus poteſt corrumpi. intellectus aũt nõ. Cuius rõ eſt. q2 ſenſus depẽdet ab organo. in quo eſt q̃dã medietas ⁊ armonia que non tantum corrũpitur per contrarium ſed per excellens: ſed intellectus nõ depẽdet ab organo q2 vis eſt immaterialis ideo non triſtatur in excellẽti. Ex pte obiecti nõ eſt ſimile. quia obiectũ intelligentie, excellens iuuat ⁊ cõfortat: q2 influentia talis cognoſcibilis ꝓcedit ab intimis ⁊ intrat ipſam potentiam: ⁊ ideo ipſam corroborat ⁊ confortat. Sicut ſi magnus mõs daret virtutẽ portandi ſe. facili9 ferret̃ ꝙ̃ paruus. Sic eſt in itelligibili qḋ deus eſt. Sẽſibile aũt obiectu tm̃ extra excitat. ⁊ ideo hoc corrũpit. illud aũt nõ. Ex parte modi apprehẽdẽdi ſimiliter eſt diſſimilitudo: q2 ſenſus i apphẽſione ſui obiecti tendit ad exteri9: vñ ꝑ illud diſꝑgitur exterius nec fortificatur iterius ideo debilitatur. Sed obiectuꝫ intellectus cum ſit intimũ ipſi intellectui. in eius perceptiõe virtus non diſpergitur ſed colligitur. ⁊ quãto virtus eſt magis vnita tãto fortior. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ de ifinito. Dõm ꝙ in
34 finitũ dr̃ dupliciter ſcꝫ per priuationẽ perfectiõis. ⁊ ſic materia dicit̃ infinita. ⁊ talis infiniti non eſt finire ſed potius finiri indiget ſm ꝙ eſt poſſibile. Alio modo infinituꝫ dicitur ꝑ priuationẽ limitationis. ⁊ qḋ ſic infinitũ eſt ꝓprie habet finire. qm̃ vltra ipꝫ cũ nõ ſit mai9 cogitare nõ ꝯuenit aliq̃d appetere vñ talis ifinitas ꝯuenit vltimo fini q̃ maxie hꝫ finiendi rõnẽ.

5 Queſtio. ij. ⁊ vltima. Utrũ ſolo deo ſiue bono increato ſit fruẽd. ⁊ ꝙ ſic vr̃. Illo ſolo ẽ fruendũ qḋ eſt ꝓpter ſe diligẽdũ ſꝫ illḋ eſt ꝓpt̃ ſe diligendũ qḋ eſt ꝓpter ſe bonũ. illḋ aũt ꝓpter ſe ẽ bonũ qḋ bonitatẽ quã habet nec hꝫ ab alio nec bonitas illa eſt ad aliud. hoc aũt eſt ſol9 de9 ergo ⁊c. ¶ Itẽ illo ſolo eſt fruendũ qḋ q̃etat aie appetitũ. Sꝫ aie appetit9 nõ q̃etat̃ ſufficiẽter niſi in eo qḋ eſt ülla ꝑfecti9 et maius bonũ. h̃ aũt eſt ſolus de9. g̃ ⁊c. Itẽ appetit9 aie nõ ſufficiẽter q̃etat̃. niſi ꝑ aliq̃d qḋ aiam ipleт. q2 ex ea pte aia deficit in q̃ete. q̃ deficit i plenitudine. ſed eſt capax dei ſm appetituꝫ g̃ ſi oẽ creatũ ẽ i infinitũ. min9 illo nullũ creatũ ſupplet aie appetitũ. Et h̃ ẽ ꝙ dicit Aug. Aiam totius trinitatis capacẽ. nihil min9 ꝙ̃ trinitas põt iplere. ¶ Itẽ bonum qḋ põt cogitari põt appeti. g̃ ſi aliquo maius bonũ põt cogitari. mai9 illo põt appeti ſꝫ oi finito mai9 põt cogitari. g̃ mai9 põt appeti. g̃ nullum finitũ terminat aie appetitũ ſufficiẽter. g̃ ſolo bono ifinito qḋ eſt deus eſt fruendum. Quo habito nõ põt ãpli9 cogitari. nec deſiderari. Cõtra vr̃ ꝙ bono creato cõtingat frui: q2 ꝙ̃uis appetit9 materie ſit ifinit9 tñ ꝑ formã creatã icorporalẽ ⁊ incorruptibilẽ ſufficiẽter finit̃. g̃ ſilr vr̃ ꝙ ſit aliqḋ bonũ creatũ. ꝙ ſufficienter finiet aie appetitũ. ſꝫ oi tali ẽ fruendũ. g̃ aliquo bono creato eſt fruẽdũ. Itẽ appetit9 human9 eſt finite capacitatis. g̃ nõ capit niſi finitũ: vl' ſi capiat ifinitũ: capit finite: g̃ ſi finiat̃ per illud qḋ capit. finitur per bonũ finitũ. g̃ videt̃ ꝙ aliq̃ bono finito ſit fruẽdũ. ¶ Iteꝫ ſpecialiter videt̃ ꝙ hoie ſit fruẽduꝫ. q2 oi eo ẽ fruẽdũ quo de9 fruit̃: ſꝫ de9 hoie fruit̃. q2 hoieꝫ
35 amat. ſed amore illo quo amat ſe amat hoieꝫ. q2 nõ eſt in eo duplex amor ſꝫ prim9 ẽ fruitionis. g̃ ⁊ ſcḋs. ¶ Itẽ videt̃ ſpecialiter de v̾tute. Q2 oi illo eſt fruendũ qḋ eſt ꝓpt̃ ſe appetendũ. h̃ eſt manifeſta ꝓſe. ſꝫ oẽ bonũ honeſtũ eſt ꝓpter ſe appetẽdum.
36 Quia honeſtũ ẽ qḋ ſua vi nos trahit ⁊ dignitate ſua nos allicit ſicut dicit Tullius. ⁊ Aug. diuidit honeſtũ cõtra vtile. ſed v̾t9 cadit i genere honeſti. g̃ virtute eſt fruẽdũ. ¶ Itẽ vr̃ ſpecialit̃ de btitudine. oi eo eſt fruendũ quo habito aim9 q̃eſcit ⁊ delectat̃. ⁊ nihil vltraq3 põt q̃rere. ſꝫ btitudo creata eſt hmõi g̃ ⁊c. Rñ. dõm. ꝙ ſolo deo eſt fruendũ ꝓpe accepto frui prout dicit motũ cũ delectatiõe ⁊ q̃etatiõe. Sed coiter accepto frui ꝓut dicit motũ cũ delectatiõe tm̃. oib9 q̃ ſpũalit̃ delectãt ⁊ ꝯiũcta ſunt fini | cuiuſmodi ſũt fruct9 dona ⁊ btitudines | põt frui hõ nõ indebite. ſꝫ priomõ ſolo deo. Et ratio hui9 ẽ. q2 nihil poteſt aiam ſufficienter finire niſi bonũ ad qḋ eſt creata. Hoc aũt eſt bonũ ſummũ quod ſuperi9 eſt aia. ⁊ bonũ infinitũ qḋ excedit aie vires. Cognitio em̃ aie rõnalis eſt cognitio nõ artata. vñ nata ẽ quodãmodo oia cognoſcere. ⁊ vñ nõ iplet̃ cognitio eius aliquo cognoſcibili niſi qḋ hꝫ in ſe oia cognoſcibilia. ⁊ q̃ cognito oia cognoſcunt̃. Silr affectio eius nata ẽ diligere oẽ bonũ. ergo nullo bono ſufficienter finitur affectus niſi qḋ eſt bonuꝫ ois boni. ⁊ qḋ ẽ ad oia i oibus. De quo bono Exo. xxxiij. Oſtẽdam tibi oẽ bonũ. hoc aũt eſt ſummũ bonũ g̃ ⁊c. ¶ Silr. nihil ſufficienter finit aiaꝫ. niſi bonũ infinitũ. q2 ad hoc vt finiat̃ neceſſe eſt ipſam finiri ſm exiſtimationẽ. alioquin non eſſet beata. niſi ſe exiſtimaret beatã. Exiſtimatio aũt ſupgredit̃ oẽ finitũ: q2 oi finito põt mai9 cogitari aliq̃d g̃ cũ affectio poſſꝫ ſe extendere eo vbi ẽ exiſtimatu neceſſario affectio aie ſupgredit̃ oẽ finitũ. ⁊ ſi hec nullo bono finito ſufficiẽter finitur fruẽdum eſt g̃ ſolo deo. q2 ſummũ bonũ et infinitũ. ⁊ nõ ſolũ deo fruendũ propter perfectã finitionẽ ſꝫ etiã. propter ꝑfectam delectationẽ. Ad delectationẽ em̃ ꝯcernit̃ delectabile ⁊ cõiũctio ei9 cũ eo qḋ delectat. Oẽ aũt qḋ delectat aiaꝫ. delectat i rõne boni ⁊ pulchri. ⁊ q̃niã ſolus deus eſt bonitas ⁊ pulchritudo: ideo in deo ſolo eſt ꝑfecta delectatio. ¶ Itẽ q2 ibi eſt cõiunctio ſolus aũt deus ẽ qui perfectiſſime coniungitur. Nam coniũgitur ſꝫ veritatem ⁊ intimitatẽ. Solus enĩ deus ꝓpter ſũmã ſimplicitatẽ ⁊ ſpiritualitatẽ illabitur aie. ita ꝙ ſm veritatẽ ẽ in aia. ⁊ i timior anime ꝙ̃ ipſa ſibi. Omnes enĩ he quattuor rationes ad vnã reducuntur ſcilicet ad hanc. quia nata eſt aia ad percipiẽdum bonum infinitum qḋ deus eſt. ideo in eo ſolo debet q̃eſcere et eo frui. ¶ Ad illud v̾o quod obijcit̃ de appetitu materie.
37 Dicenduꝫ qḋ appetitus materie ordinatur ad formã tanꝙ̃ ad ꝑfectionem ſubſtantialem. ex qua et materia fit vnuꝫ: et ideo neceſſe eſt formã eſſe eiuſdem generis cũ materia. nec eſt oino ſupra materiã ideo finita eſt omnis talis forma. talis aũt ſi ſit incorruptibilis. ꝓpter neceſſariam ſui vnionem artat appetitum materie. ⁊ artatũ finit. Unde nõ finitur in ſua amplitudine. Appetitus autẽ anime non ſic artatur propter vnioneꝫ cũ appetibili. imo dilatatur. ⁊ ideo oportet ꝙ perficiat̃ aliquo oino ſummo. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ non capit niſi finite. 38
Dicẽduꝫ ꝙ infinitum bonũ finite capit qm̃ ipſa eſt finita. ſed qm̃ bonũ illud eſt infinitũ. iḋ ab ipo totaliter abſorbet̃. ⁊ iam eius capacitas vndiq3 terminatur. vnde nõ tantũ gaudebit. ſed ſicut dicit Anſhelmus. in gaudium dñi introibit. Quod ſi totũ caperet. et non vinceretur nec abſorberet̃. adhuc poſſet inſurgere appetitus ad ampli9 aliquid capiẽdum. patꝫ g̃ ꝙ ad h̃ ꝙ aia cõpleatur. ꝙ̃uis capacitatem habeat finitam. tñ neceſſe eſt adeſſe bonũ infinitũ. ¶ Ad illud vero quod obijcit̃ de hoie 39
Dicendum ꝙ deus diligit hominẽ ⁊ amor dei eſt amor fruitionis. tamẽ hoie non fruitur. q2 diligendo ſe diligit hominem. id eſt fruendo ſe vtitur hoie. Quod patꝫ ſic. quia dilectio dei ad creaturam non eſt affectio ſed effectus cõmunicatio. Communicatio autem ſm rationẽ habitualem attenditur ſm bonitatem. q2 bonũ eſt quod natum eſt ſe coicare. ſm rationẽ vero actualem attenditur ſiue reſpicit voluntatẽ. Quia em̃ vult iḋ facit. Rõ ergo coicandi venit ex volũtate ⁊ bonitate ſicut ratio cognoſcendi ab exemplari et intelligẽtia. Quia ergo ex cõ 40
uerſione voluntatis ſupra ſuã bonitatem nos diligit iḋ ſe fruendo nos diligit. ¶ Ad illud quod obijcitur de virtute ꝙ virt9 eſt bonum honeſtũ. dõm ꝙ bonum honeſtũ dicitur dupliciter Aut quod eſt pure bonum. aut in quo relucet eius ſimilitudo. Primo modo honeſto eſt fruendum proprie accepto frui. quia hoc ſolum terminat ⁊ quietat. Secũdo modo non niſi cõmuniter accipiatur ꝓut dicit delectationẽ. Huiuſmodi enĩ ꝓpter aſſimilationẽ ad deũ. hñt pulchritudinẽ qua nos delectant ⁊ alliciunt. tamẽ in ipſis non eſt quieſcendum. q2 tũc amittunt pulchritudinẽ. quia virtutes cum ad ſe referuntur ſuperbe ſunt et 41
iflate. ¶ Ad illud quod obijcitur de beatitudie dicẽdũ ꝙ beatitudo creata non finit appetitũ per ſe ſed ꝑ cõiunctionẽ cũ increata. vñ anima ipſa diligit propter deum non propter ſe.

Diſtinctio. ij. De trinitate et vnitate ſm ꝙ creditur.

Hec itaq3 vera ac pia fide tenẽdũ eſt Secũda pars pmi libri in qua materia idagata. incipit eã magr̃ ꝓſeq̃. Diuidit̃ aũt hec ps in duas ptes. qm̃ dupl'r eſt ꝯſiderare res q̃bus fruẽdũ eſt. ſcꝫ in ſe ⁊ i cõparatiõe ad creaturas. In ſe ratiõe trinitatis ⁊ vnitatis. In cõparatione ad creaturas rõe ſcie: potẽtie ⁊ volũtatis Primo ergo agit de ſancta trinitate et vnitate. Secundo de ſcientia et potentia et voluntate. infra diſt. xxxv. Cũq3 ſupra

diſſeruimus

diſſeruerimus. De ipſa autē ſacratiſſima trinitate tripliciter cō tingit tractare. Quoniā primo cōtingit ipſam credere. Secun do creditam intelligere. Tertio intellectā dicere ſiue enūciare Credere aūt eſt ꝑ autoritatē. intelligere per rationē. dicere catholicam et rationabilem locutionē. Ideo primo de ipſa trinitate ⁊ vnitate agit ſm ꝙ creditur. Scdo de ipa ſꝫ ꝙ credita ꝑ rōnē intelligitur. infra diſtinc. iij. Apoſtolꝰ nāqꝫ ait. Tertio ſm ꝙ credita (Diſt. ij.) et intellecta. rationabiliꝰ ⁊ catholice exprimit. infra diſtinc. xxij. Poſt pdicta nobis diſſerendū videt de noim diuerſitate. Et patet ordo. Prius enim ⁊ verius ē eam credere ꝙ itelligere. multi enim credūt q̄ nō intelligūt. ⁊ poſſimiliter ē itelligere ꝙ ſermōe exprimere. Prima pars ſcꝫ ſm ꝙ credit cōtinet pſentē diſtictionē. ⁊ quoniam materia eſt difficillima Primo ponit modū procedēdi. Secūdo vero exequitur. ibi. Proponamus ḡ i medium.

¶ Itē pma ps hꝫ tres ptes. In pma pmiſſo phemio de myſterio trinitatꝭ et vnitatis tangit modū agēdi. qm̄ debet eē cū modeſtia. timore ⁊ diligētia pmittens materiā circa quā agere intēdit. In ſecunda ſubiungit intētionē ſcribētiū de trinitate. ibi. Oēs aūt catholici tractatores. Tertio tāgit ordinē. ibi. Cetez vt i pmo libro. Modꝰ ſcribēdi de trinitate debꝫ eſſe fundatus ſupra itellectū fidei. ⁊ cū modeſtia ⁊ timore ꝓpter piculū. Intētio ſcribētiū de trinitate ē. ꝙ pr̄ ⁊ filꝰ ⁊ ſpūs ſanctus ſūt tres pſone ⁊ vnꝰ deꝰ. Ordo ſcribēdi ē primo ꝑ autoritates oſtendere veritatē. deinde ꝑ rōes ⁊ congruas ſimilitudines. Similiter ſcda pars in q̄ magr̄ autoritatibꝰ ſacre ſcripture intendit oſtendere trinitatē et vnitatē. habꝫ duas partes ſm ꝙ ſacra ſcriptura hꝫ duas ptes. ſ. nouū ⁊ vetus teſtamētū. Ideo pmo oſtēdit h̄ ꝑ autoritates ve. teſ. deīde ꝑ autoritates noui. ibi. Nūc vō poſt teſtiōnia ⁊c. Et qm̄ vetus teſtm̄ duas hꝫ ptes. ſ. legē ⁊ pphetas i qbus fides explicat. iō oñdit pmo ꝑ teſtiōnia legis. Scdo ꝑ teſtimonia ꝓphetarum. hi. Ille etiā maximus prophetarum.

☞ De miſterio trinitatꝭ ⁊ vnitatis.

Hoc itaqꝫ vera ac pia fide tenēdū eſt. ꝙ trinitas ſit vnus ⁊ ſolus verus deus vt ait aug. i primo li. d̓ trinitate. ſ. pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſctūs et hec trinitas vnꝰ eiuſdēqꝫ ſubſtantie vel eſſentie. d̓r. credit. ⁊ intelligit. q̄ ēſt ſummum bonum. qd̓ purgatiſſimis mētibus cernitur. Mentis enim (b) humane acies inualida in tā excellenti luce non figitur. niſi ꝑ iuſticiam fidei emūdetur. Idē in li. retrac. Non approbo qd̓ in orōne dixi. Deus q̄ nō niſi mūdos verum ſcire voluiſti. Rn̄deri em̄ pōt multos ēt nō mūdos multa ſcire vera. ¶ De hac re ergo ſumma ⁊ excellentiſſima. cum modeſtia ⁊ timore agendum eſt. ⁊ attētiſſimis auribus atqꝫ deuotis audiēdum. vbi q̄rit vnitas trinitatis patris. ſ. et filij ⁊ ſpūs ſcti. qꝛ nec piculoſius alicubi erratur nec laborioſius aliq̄d q̄rit. nec fructuoſiꝰ aliq̄d inuenit. Proinde oīs qui audit ⁊ legit ea q̄ de ineffabili ⁊ inacceſſibili luce diuinitatis dicū tur ſtudeat imitari atqꝫ ſeruare qd̓ venerabilis doctor Auguſtinus in. j. libro de tri. de ſeipſo ait. Non pigebit me inquit ſicubi heſito q̄rere. nec pudebit ſicubi erro diſcere. Quiſquis ergo audit hoc vel legit. vbi pariter certus eſt pgat mecum: vbi pariter heſitat q̄rat mecum vbi errorē ſuum cognoſcit redeat ad me: vbi meum reuocet me. Ita ingrediamur ſimul charitatis viam tēdētes ad eum de quo dictū eſt. Querite faciē eius ſemper.

☞ Que fuerit itentio ſcribentium de trinitate. b

¶ Oēs autē catholici tractatores. vt in eodē. j. li. Auguſti. ait qui de trinitate (que deus eſt ſcripſerūt) hoc itenderunt ſm ſcripturas docere ꝙ pater et filius et. ſ. ſ. vnius ſint ſubſtātie ⁊ iſeparabili eq̄litate vnus ſint deꝰ (Aug. i li. retractationū vbi dixi de patre ⁊ filio. qui gignit et quem gignit vnum eſt. Dicendū fuit vnum ſunt. ſicut ipſa veritas aperte loquitur dicens. Ego ⁊ pater vnum ſumus) vt ſit vnitas in eſſentia et pluralitas in perſonis. Ideoqꝫ nō ſunt tres dij. ſed vnꝰ deus. licet pater filium genuerit ⁊. iō filiꝰ non ſit qui pr̄ eſt. filiuſqꝫ a patre ſit genitus. ⁊ iō pater nō ſit q̄ filius eſt. ⁊ ſpūs ſanctus nec pr̄ ſit nec filiꝰ ſed tm̄ pr̄is et filij ſpūs. vtriqꝫ coeq̄lis. et ad trinitatis pertinens vnitatem. Teneamꝰ ergo patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſanctum vnū eſſe naturaliter deum: vt ait Aug. in lib. de fide ad petrū. Neqꝫ tm̄ ipm̄ patrem eſſe q̄ filius eſt. nec filium ipꝫ eſſe qui pr̄ eſt. nec ſpm̄ ſctm̄ ipſū eſſe q̄ pater eſt aut filius. Una eſt enim patris ⁊ filij ⁊. ſ. ſ. eſſentia. quā greci homouſion vocant in qua nō eſt aliud pr̄ aliud filius aliō ſpūs ſctūs q̄uis ſit perſonaliter alius pater aliꝰ filius. alius ſpūs ſanctus.

☞ ¶ Quis ordo ſit ſeruādus cū de trinitate agit. c

¶ Cetez vt i primo libro de trini. Augu. docet primū ſm autoritates ſanctaꝝ ſcripturaꝝ. vtrum fides ita ſe habeat demōſtrādū eſt. deīde aduerſꝰ garrulos ratiocinatores elatiores magiſ ꝙ capaciores rōnibus catholicis et ſimilitudinibus congruis ad defenſionem ⁊ aſſertionem fidei vtendum eſt. vt eoꝝ inq̄ſitionibus ſatiſfaciētes. manſuetos pleniꝰ inſtruamus. ⁊ illi ſi nequerint inuenire quod queritur de ſuis mētibus potius ꝙ de ipſa veritate. vel de noſtra diſſertione conquerantur.

☞ Teſtimonia ve. teſta. de diuine eſſentie vnitate. d

¶ Proponamꝰ ḡ i mediū ve. ac noui teſtamēti autoritates quibus diuine vnitatis atqꝫ trinitatis veritas demōſtre-

Prima iterum pars i qua ꝓbat per teſtimonia legis duas hꝫ partes. Primo enim ꝓbat eſſentie vnitatē. Secundo vnitatem ſimul et trinitatē. ibi. Perſonarum ꝙ pluralitatē. Similiter illa pars de teſtimonijs prophetarum hꝫ duas partes. In prima ꝓbat eſſentie vnitatem et perſonarū pluralitatē in cōmuni. Secundo vero ſpāliter oſtēdit filij generationem et ſpiritusſācti ꝓceſſionē. ibi. Dauidqꝫ eternā filij gn̄ationē. Similiter illa pars in qua ꝓbat ꝑ autori. no. teſta. habet duas ptes. Primo eī probat per autori. ſiue ꝑ teſtimonia Ieſu chriſti. (Ioh. x.) Scdo per autoritates apoſtolorū. ibi. Iohānes quoqꝫ i epiſtola ca. Autoritates ⁊ eaꝝ explanationes ⁊ numerꝰ ⁊ diuerſitates ſatis patēt in littera.

a ¶ Purgatiſſimis mentibus cernit. Videt hoc male dicere. qꝛ nulla mēſ dū eſt i via purgatiſſima eſt. ſed tantū in patria. ¶ Reſponſio. dicendū ꝙ mens ad hoc ꝙ deū cōtempletur perfecte: indiget purgari quo ad intellectū ⁊ affectū. ideo dicit ꝑ iuſticiā fidei. id eſt per fidē que facit iuſtū in opere ⁊ ꝑ ſe purgat itellectū ſed iuſticia affectū. Utriuſqꝫ aūt purgationis triplex eſt gradus.

¶ Nā itellectꝰ purgatꝰ ē cū abſtrahitur a ſenſibilibꝰ ſpeciebꝰ. purgatior cū mūdat a fantaſticis imaginibꝰ. purgatiſſimus cū a phiſicis rationibꝰ. Gradus purgatiōis affectus ſunt iſti. purgatus eſt affectꝰ cū mūdatur a culpa purgatior cū a ſequela. purgatiſſimꝰ cū ab occaſione hoc aūt poſſibile ē fieri in via iō dicit magr̄ ⁊c ⁊ in hoc ſtatu idoneus eſt contemplari.

b ¶ Mentis eni humane acies iualida i tā excellēti luce nō figitur ⁊c. Cōtra. videt ei ꝙ mūdata ſi figatur. ibi. qꝛ q̄tūcūqꝫ mūdet adhuc excedit lux illa iproportionabilit̓ aciē mētiſ. ḡ ſi ꝓpter ſui excellētiā non pōt videri a nō hn̄te fidē. nec etiā ab hn̄te. Reſponſio. Differt dicere ꝯſiderari. ⁊ figi. ⁊ ꝯphēdi. Cōſiderari pōt lux diuīa a mēte nō mundā. vt a philoſophis ſꝫ figi nō pōt i illa niſi mēs a vicijs pura cōphendi nō pōt. niſi in patria. Ratio autem quare non poteſt figi duplex. Una quia eſt a

b

ſupra intellectuʒ.⁊ iō intellectus in ea nō figit: niſi habeat gluten affectus: ſed ſtatim recedit. Alia ratio q̄: oculus ſanꝰ eſt illi luci ꝓportionabilis ſm q̄litatē.⁊ ſic nō ſʒ quātitateʒ. ſed ſi oculus ſit infirmꝰ ſiue lippus: ſicut eſt in nō habēte fidē vtroq̄ mō eſt iꝓportionabilis ⁊ iō non figitur.

Deut. vj. Exo. xx

c ❡ Deus em̄ ⁊ dñs nomē eſt nature ⁊ nomē poteſtatis. Obijcit̄ ꝯ hoc verbū Ambro. q̄: vt dicit Damaſcenus. hoc nomē deus iponit̄ ab opatiōe. vñ dr̄ ab ethim qd̄ eſt ardere. vel a thein qd̄ eſt fouere. vel a theaſte qd̄ eſt

Exo. iij

3 videre. Rn̄deo dicēdū ꝙ de hoc noīe ⁊ ſimilibus eſt loqui dupl̄r. Aut quantū ad id cui iponit̄. ⁊ ſic eſt nomen nature. q̄: ei imponit̄ qd̄ eſt ſumma natura. Aut quātū ad id a quo iponit̄. ⁊ ſic eſt nomen operationis. q̄: iponitur ab opere.

Exo. xv

4 d ❡ Ego ſum q̄ ſum. q̄rit̄ de hac circunlocutione. vtrū hoc nomē ego ſuʒ q̄ ſum. ſit nomē eſſentie vel pſone. Et qd̄ pſone vr̄. q̄: ꝓnomē demonſtratiuuʒ certā ſignificat pſonam. Et iterū loq̄ eſt actꝰ pſone. Si forte dicas ꝙ ego q̄: ſignificat originē. ſtat ꝓ pſona patris. Sū q̄: ſignificat actū egredientē ſtat ꝓ pſona filij. Qui relatiuū nectēs vtrūq̄ ſtat ꝓ pſona ſpūſſcti. Hoc nihil eſt. q̄: ꝓ eodē ſtat relatiuū ⁊ añs. Rn̄deo. dicēdū ꝙ illō nomē q̄ eſt ego ſum q̄ ſum. eſt nomē eſſentie ꝓprie. hic em̄ eſt q̄dā circūlocutio. ſignificās entitateʒ in oīmoda pfectione ⁊ abſolutione. ⁊ hoc eſt nomē ꝓpriū diuine ſubſtātie.

Gen. j.

Probat ꝙ nec ſolitudo: nec diuerſitas nec ſingularitas ibi eſt ſʒ ſimilitudo.

❡ Et qd̄ obijcit̄ ꝙ ꝓnomen ſignificat certā pſonā dicēdum ꝙ pſona ibi dr̄ certū ſuppoſitū verbi ⁊ hoc eſt ſuba ⁊ natura.

e ❡ Faciamus hoīem ad imaginē ⁊ ſil'itudinē noſtrā. Querit̄ vtrū imago

5 ſtet ibi ꝓ eſſentia. aut ꝓ pſona. Si ꝓ eſſentia. ergo idē eſt dicere imaginē noſtrā. qd̄ eſſentiā noſtrā. Si ꝓ pſona nō dʒ dici nr̄a ſed mea. Si ꝓ imagine creata. nihil ad ꝓpoſituʒ. q̄: ꝓ hoc nō ꝓbat̄ vnitas nature. Rn̄deo dicēdū ꝙ ſcd̄m ꝙ docto

tur. Ac primū ipſa legis exordia occurrāt. vbi moyſes ait. Audi iſrl' dñs deus tuus deꝰ vnꝰ eſt. Itē ego ſum dñs deus tuꝰ q̄ eduxi te de terra egypti nō erūt tibi alij dij preter me. Ecce h̄ ſignificauit vnitatē di

c uine nature. Deꝰ em̄ ⁊ dñs vt ait Amb. in li. j. de tri. nomen eſt nature. nomē ē ptātis. Itē alibi deus loquēs ad moyſen

d ait. Ego ſuʒ q̄ ſum. ⁊ ſi q̄ſierit nomen meum vade ⁊ dic eis. Qui eſt miſit me ad vos. Dicēs em̄. Ego ſuʒ nō nos ſumꝰ ⁊ q̄ eſt. nō q̄ ſumus aptiſſime declarauit vnū ſoluʒ deū eſſe. In cātico etiā Exo. legit̄. Dominus oīpotēs nomē eius nō ait domini vnitatem volens ſignificare.

☞ Teſtimonia veteris teſ. de diuine eſſentie vnitate ⁊ pſonarū pluralitate. e

❡ Perſonarū q̄ꝫ pluralitatē ⁊ nature vnitatē ſimul oſtēdit

e dñs in Gen̄. dicēs. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā. Dicēs em̄. Faciamus ⁊ noſtrā pluralitatē pſonarū oñdit. dicēs v̄o imaginē vnitatē eſſentie. Ut em̄ dicit Aug. in li. de fide ad Petrū. Si in illa natura pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti vna eſſet tm̄ pſona. nō diceret̄ faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſil'itudinē noſtrā. Cum em̄ dicit ad imaginē. oſtendit vnā naturā eſſe ad cuius imaginē hō fieret. Cū v̄o dicit noſtrā. oſtēdit eūdē deū nō vnam ſed plures eſſe pſonas.

❡ Hylarius q̄ꝫ i li. iiij. de tri. dicit his verbis ſignificari ꝙ in trinitate nec diuerſitas eſt nec ſingularitas vel ſolitudo. ſed ſimilitudo. ⁊ pluralitas ſine diſtinctio. Ait em̄ ſic. Qui dixit. Faciamus hominez ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā inuicem eſſe ſui ſimiles. in eo ꝙ dicit imaginem ⁊ ſimilitudinem noſtram oſtendit. Imago em̄ ſola nō eſt ⁊ ſimilitudo non ſibi eſt. neq̄ diuerſitatem

f duobꝰ admiſceri alterius ad alterum ſimilitudo permittit. Itē idem in. iiij. li. Abſolutiꝰ voluit intelligi ſignificationē hāc nō ad ſe eſſe referendā tm̄ dicendo. Faciamus hominez

ad imaginē ⁊ ſil'i. no. Profeſſio em̄ cōſortij ſuſtulit intelligētiaʒ ſingularitatis. q̄: ꝯſortiū aliqd̄ nec pōt eē ſibiipſi ſolitario. neq̄ rurſum ſolitudo ſolitarij recipit faciamꝰ neq̄ quiſq̄ alieno a ſe loq̄tur nr̄aʒ vterq̄ ergo ſmo. ſ. faciamus ⁊ noſtrā vt ſolitariuʒ eūdēq̄ nō patitur. ita neq̄ diuerſuʒ a ſe alienūq̄ ſignificat. Solitario cōuenit faciā ⁊ meā. Nō ſolitario v̄o cōuenit dicere. faciamus ⁊ noſtrā vterq̄ ſermo vt nō ſolitariū tm̄. ita neq̄ differentē eſſe vel diuerſum eſſe ſignificat. Nobis q̄ꝫ nec ſolitariꝰ nec diuerſus ē cōfitēdus. Ita ḡ deꝰ ad cōem ſibi cū deo imaginē eādemq̄ ſil'itudinem hoīeʒ repit̄ opari. vt nec ſignificatio efficiētis admittat itelligentiā ſolitudinis nec opatio cōſtituta ad eādē imaginē vel ſil'itudinē patiat̄ diuerſitatem diuinitatis. ❡ In his v̄bis hylariꝰ pluralitatē pſonarum voluit itelligi noīe cōſor

g tij. Atq̄ ſignificauit noīe cōſortij vel pl'alitatꝭ. nō poni aliquod ſʒ remoueri. Pl'alitas em̄ vel ꝯſortiū pſōaꝝ cū dr̄. ſolitudo vel ſingularitas negat̄ cū dicimꝰ plures eē pſonas. ſignificamꝰ ꝙ nō ē vna ſola. Iō hylariꝰ volēs iſta ſubtil'r ⁊ ſane intelligi ait. Profeſſio cōſortij ſuſtulit intelligētiā ſingularitatis. Nō dicit. poſuit aliq̄d. Ita etiā cū dicimꝰ tres pſonas. ſingularitatē ⁊ ſolitudinē tollimus. Et ꝙ pr̄ nō eſt ſolus nec filiꝰ eſt ſolꝰ nec ſpūſſanctus eſt ſolꝰ ſignificamꝰ ꝙ nec pr̄ tm̄ eſt ⁊ filius. nec pater tm̄ ⁊ ſpūſſctūs nec filiꝰ tm̄ nec ſpūſſctūs. De hoc aūt i ſequēti pleniꝰ aget̄. vbi ēt ſm quid ſil'es dicant̄ tres pſone. ⁊ vtrū aliq̄ mō ſit ibi diuerſitas vel differentia oſtendetur.

❡ Nūc v̄o ad ꝓpoſitū redeamus ⁊ ad oñdēdū pſonaꝝ pl'alitatē. atq̄ eēntie diuīe vnitatem al's ſctōꝝ autoritates iduheamꝰ. Moyſes dī. In principio creauit deꝰ celū et terrā ꝑ deū ſignificās patrē ꝑ principiū filiū. Et ꝓ eo ꝙ apud nos deus dicit̄. hebraica veritas habet heloym. qd̄ eſt plurale

res ſancti hic accipiunt imago ⁊ ſil'itudo dicit eſſentiā. ⁊ relationem. Importat em̄ imago vnitatē cum diſtinctione. ⁊ ſil'itudo ſimil'r. ꝓpter intrinſecam relationem. Et iō in hoc noīe imago ⁊ ſimilitudo q̄ntum ad aliq̄d ſue ſignificatiōis notat̄ vnitas eſſentie q̄ntum ad aliquid notat̄ pluralitas pſonaꝝ. Et iō aliter exponit Augu. aliter exponit Hylarius. Augu. cōſiderat parteʒ ſignificati ſm eſſentie vnitatē. ſed Hylarius totū. vnde dicit ꝙ noīe imaginis ⁊ ſil'itudinis ſimul intelligitur vnitas ⁊ pluralitas. ſʒ Aug. in hoc ꝙ eſt faciamus et noſtram cōſiderat ſolum ſignificatū. ⁊ ideo pluralitatē. Hylarius v̄o conſiderat ⁊ ſignificatum ⁊ cōſignificatum. Iō in vtroq̄ dicit intelligi pluralitatem ⁊ vnitatem.

f ❡ Neq̄ diuerſitatem duobꝰ admiſceri alteriꝰ ad alterū ſil'itudo pmittit. Cōtra iſta v̄ba Hylarij obijcit̄. Sil'itudo ē rerum differentiuʒ eadem q̄litas. ergo ſil'itudo compatit̄ ſecū differentiam. Rn̄deo dicēdū ꝙ ē ſil'itudo ſʒ accidens ⁊ ſil'itudo ſʒ ſubſtātiā. Et hec ē duplex ſm totū ⁊ ſm partē. Sil'itudo ſm accidēs vl' ſʒ partē ſubſtātie admittit diuerſitatē. ſed nō ſil'itudo ſm totū ſʒ et quoniaʒ in diuina eſſentia ē ſumma ſimplicitas iō nō pōt eſſe ſil'itudo ſm accidēs. neq̄ ſm partē. ⁊ iō ſil'itudo nō cōpatitur diuerſitatem nature. 6

Quid ex v̄bis hylarij intelligendum ſit.

g ❡ Significauit nomie ꝯſortij vl' pl'alitatis nō poni aliq̄d ſʒ remoueri. Cōtra. q̄: ex his v̄bis magr̄i vr̄. ꝙ oīs nūeralis dictio ſm ipm nihil ponit. ſʒ tm̄ priuat. ſed hoc vr̄ falſuʒ. Cū em̄ in diuinis ſit vera pluralitas pſonaꝝ. nō tātum ꝑuatiue ſed etiā poſitiue videt̄ dici. Rn̄deo hec fuit poſitio magiſtri que cōiter nō tenetur. q̄: nō hʒ veritatē ſicut infra melius patebit. Tū mgr̄ excuſat̄. q̄: dixit ꝙ nō ponunt aliq̄d noīa nūeralia q̄: importāt nūerū q̄ non eſt ꝓprie in diuinis. Nūerus em̄ cātur ex vnitatū aggregatōe ⁊ diſtinctōe ⁊ diſtinctio vnitatū fit tripliciter 7

pliciter ƺtinuĩ diuiſione
ſoꝛmaꝝ diſpſione q̃du ſi-
uc oꝛdie. Qm̃ igit̃ i diuiſ
non ẽ aggregatio nec tal'
diſtictio iõ nec nũer' ꝑpe
h ❡ In ꝑncipio creauit
de' celũ ⁊ terrã. Querit̃
q̃re magis h nomẽ deus
ſtat ſiue ſuppõat ꝑ pſona
patris ꝙ ꝑ pſona filij: et
quõ trinitas itelligat̃ ex
hoc. Ad hoc dicẽdũ octo
modis inuit̃ nobis pſona
rũ pluralitas i ſcriptura
Pꝛimo mõ ſignificatiõe.
Mat. vl. In noie pris et
filij ⁊ ſ. ſ. Scdo ƺſignifi
ps. c xvij. catiõe. Ge. j. In ꝑncipio
creauit. vbi hẽm' nos de'
hebꝛei heloym qõ ẽ noia-
tiu' plis hui' noiatiui ſin
gularis hel. Tertio mõ
ps. lxxx ſuppõne. vt cũ dr̃ de' ge-
nuit deũ. puerb. viij. Añ
oẽs colles ego ꝑturiebar
i. gñauit me dñs. Quar-
to mõ appꝛopꝛiatione. vt
Gene. j. ibi. In ꝑncipio
creauit de' ⁊c. De' enĩ ibi
pr̃i appꝛopat̃. ⁊ ꝑncipiuꝫ
filio. Quito mõ iteratõe
vt Eſa. vj. Sctũs ſctũs
ſctũs dñs deus ſabaoth.
Sexto mõ oꝛdine ṽboꝝ.
ps. Bñdicat nos de' de'
nr̃. ⁊ bñdicat ⁊c. Septio
mõ ƺnotatiõe i actu miſ-
ſionis. vt cũ dr̃ Gal. iiij.
Miſit de' ⁊c. Octauo mõ
9 appitiõe ſicut appuerãt
abꝛae tres viri. Ge. xviij
i ❡ Ille ẽt maxim' ꝓpha
rum. Cõtra. qꝛ ſup illud
Mat. xvij. Apparuerũt il-
ps. xxx li moyſes ⁊ helyas dicit
glos. helyas fuit maxim'
ꝓphaꝝ. nõ ergo dd. Rñ.
ps. lxvj Spũs ꝓphetie i maioꝛi
abundãtia dat' ꝓphetaꝫ
dñi facit excellentioꝛem.
Põt ꝗ̃ dupl'r dari i maio
ri abũdantia. Aut qꝛ ad
plura. Aut qꝛ ad altioꝛa.
Helye dat' ẽ ad plura qꝛ
ad futuroꝝ ꝑuiſionẽ ⁊ mi
Eſa. vj. raculoꝝ opatiõnẽ. Scdõ
ad altioꝛa. qꝛ ſicut pꝫ ex
ei' ꝓphetia pſtrauidit cla
ri' qꝛ ꝓphia itellectuali.
h ❡ Dñs poſſedit me in
initio ⁊c. Obijcit̃. qꝛ poſ-
ſeſſio ẽ rei iferioꝛis oꝛdo
rei poſterioꝛis cõceptio.
filr ſonat in ſex' fragilita
tem ⁊ ꝑtus filr q̃ oĩa non
10 ƺueniũt diuis. Rñ. Sa-
piẽtia deſcribit̃ ꝑ ƺpara
tionẽ ad effect'. ⁊ ꝑ cõpa
rationẽ ad pꝛincipiũ. Et
qm̃ ꝑ cõparationẽ ad effe
ctus hꝫ i ſe theſauꝝ ifini-
tum i nũeroſitate. ⁊ hꝫ oꝛ
dinẽ i diſcretiõe. Iõ de-

hui' ſingularis qõ ẽ hel. Mõ
ꝗ̃ nõ eſt dictũ hel qõ ẽ de' ſed
heloym qõ interꝑtari põt dij
ſiue iudices ad pluralitatẽ ꝑ-
ſonaꝝ refert̃. Ad quã etiaꝫ il-
lud attinere vr̃. qõ diabol' per
ſerpẽtẽ dixit. Eritꝭ ſicut dij ꝑ
q̃ in hebꝛaico hr̃ heloym. ac ſi
diceret. Eritꝭ ſic diuie pſone

☞ Teſtionia ꝓphetica ve.
teſt. de trinitate pſonaꝝ ⁊ eẽn
tie vnitate in gñali. f

i ❡ Ille ẽt maximus ꝓphetaꝝ
⁊ regũ dauid q̃ ſuã ceteris pꝛe
fert intelligẽtiã dicens. ſuper
ſenes intellexi. vnitatẽ diuine
nature oñdens ait. dñs nomẽ
eſt illi nõ dicit dñi. Alibi etiã
eiuſdẽ vnitatẽ ⁊ eternitatẽ fil.
oñdens. ait ex pſona dei. If-
rael ſi me audieris nõ erit i te
de' recẽs. neqꝫ adoꝛabis deũ
alienum. Aliud hoꝝ vt dicit
Amb. in. j. li. de tri. ſignificat
eternitatẽ. aliud vnitatẽ ſub-
ſtantie indifferẽtis vt neqꝫ po
ſterioꝛẽ patre neqꝫ alteri' di-
uinitatis filiuꝫ vel ſpm̃ſanctũ
eſſe credamus. Nam ſi patre
poſterioꝛ eſt fili' vel ſpiritus-
ſanctus. recens eſt et ſi vnius
nõ eſt diuinitatis alienus eſt.
Sed nec poſterioꝛ eſt. quia re
cens nõ eſt. nec alien'. quia ex
patre natus eſt filius. ex pa-
tre ꝓcedit ſpũſſanctus. Alibi
quoqꝫ diſtinctionẽ perſonaꝝ
inſinuans ait. Verbo dñi celi
li firmati ſunt. ⁊ ſpũ oꝛis eius
oĩs virtus eoꝝ. Alibi etiã ait
Bñdicat nos de' de' noſter
bñdicat nos de' ⁊ metuãt euꝫ
oẽs fines terre. Trina enĩ cõ-
feſſio dei trinitatẽ exprimit ꝑ
ſonaꝝ. vnitatẽ ṽo eſſentie ape
rit cum ſingulariter ſubiũgit.
Eſaias ꝙ̃ dicit ſe audiſſe ſera
phin clamãtia. Sãctus ſanct'
ſctũs dñs de'. Per hoc qõ di-
cit ter ſctũs trinitatẽ ſignifi-
cat ꝑ hoc qõ ſubdit dñs deus
vnitatem eſſentie.

☞ Teſtionia ꝓphetica ve.
teſt. de filij generatiõe ⁊ ſpũſ-
ſcti ꝓceſſione ſpecial'r. g

❡ Dauid ꝙ̃ eternã filij gña-
tionẽ apte iſinuat ex pſona fi-
lij dicẽs. dñs dixit ad me fili'
me' es tu: ego hodie genui te.
De hac gñatione ineffabili.
Eſaias ait, Gñationẽ enĩ q̃s

enarrabit. In lib. ꝙ̃ ꝓuerbioꝝ eternitas filij cum pa- Eſa. liij
tre monſtratur vbi ſapientia ita loquitur. Dominus puerb.
h poſſedit me in initio viarum ſuaꝝ anteq̃ꝫ quicq̃ꝫ face viij.
ret a pꝛincipio ab eterno oꝛdinata ſum ⁊ ex antiquis
anteq̃ꝫ terra fieret. necdũ erant abyſſi. ⁊ ego iam cõce
pta erã. necdũ fontes aquaꝝ eruperãt. necdũ montes
graui mole ƺſtiterãt. Añ oẽs colles ego ꝑturiebar ad
huc terrã nõ fecerat ⁊ flumia ⁊ cardines oꝛbis terre.
Qñ ꝑparabat celos aderã. qñ appẽdebat fũdamẽta
terre ⁊c. cũ eo erã cũcta ƺponẽs ⁊ delectabar ꝑ ſingl'os
dies ludẽs coꝛã eo. Ecce aptũ de eẽna genitura teſtio
niũ q̃ ipa ſapia ꝑhibet ſe ante mũdũ ƺceptã eẽ et par
turiri. i. genitã ⁊ apud patrẽ eternal'r exiſtere. Ipſa ẽt
alibi ait. Ego ex oꝛe altiſſimi ꝓdij pꝛimogenita ante
oẽm creaturã. Micheas ꝙ̃ ꝓpheta eternã ṽbi gña- Eccl. xx
tionẽ ⁊ tpalẽ ex maria ſimul inſinuauit dicens. Et tu iiij
bethleẽ ephꝛata paruul' es in milib' iuda. ex te egre- michee.
diet̃ q̃ ſit oñatoꝛ in iſrl'. ⁊ egreſſus ei' ab initio a dieb' v
eternitatis. ❡ De ſpũſctõ etiã expſſa documẽta i ve.
te. habem'. In geñ. n. legit̃. Spũs dñi ferebat̃ ſuper Spãlia
aquas. Et dauid dicit. Quo ibo a ſpũ tuo. in lib. Sa teſtimo
pi. dr̃. Spũſctũs diſcipline effugiet fictũ benign' enĩ nia dſpi
eſt ſpũs ſapie. Eſa. ꝙ̃ ait. Spũs dñi ſuper me. ritu ſan-

☞ Teſtimonia no. teſta. ꝑ autoꝛitates ieſu xp̃i. de cto.
vnitate diuine eſſentie ⁊ pſonaꝝ pluralitate. h Geñ. j.
Sap. j.
❡ Nũc ṽo poſt teſtionia ve. teſta. de fide ſctẽ trinita Eſa. lx.
tis ⁊ vnitatis ad noui teſtamenti autoꝛitates acceda
mus vt in medio duũ aĩaliũ. i. teſtamẽtoꝝ cognoſcat̃
veritas. ⁊ foꝛcipe de altari ſumat̃ calcul' q̃ tangantur
oꝛa fideliũ. Dñs itaqꝫ xp̃s vnitateꝫ diuine eſſentie ac
perſonaꝝ trinitatẽ. apte inſinuat dicẽs aplis. Ite ba
ptiꝫate oẽs gentes in noie patris ⁊ filij ⁊ ſpũſcti. In Math.
noie itaqꝫ ait. vt amb. ait in. j. li. de trini. nõ in noibus xxviij.
vt vnitas eſſentie oſtendatur. ꝑ noia tria q̃ ſuppoſuit
tres eẽ pſonas declarauit. Ipſe etiã ait. Ego ⁊ pater
vnũ ſumus. vnũ dixit. vt ait Amb. in eodeꝫ. ne fiat diſ Iob. x.
cretio poteſtatis nature. vt addidit ſumus vt patreꝫ
filiumqꝫ cognoſcas. ſ. vt ꝑfectus pr̃ filiũ ꝑfectum ge-
nuiſſe credat̃. ⁊ ꝙ pater ⁊ filius vnũ ſint. nõ confuſio-
ne perſone ſed vnitate nature.

☞ Teſtionia no. teſta. ꝑ autoꝛitates aplo'ꝝ de vni
tate diuine eſſentie ⁊ perſonaꝝ pluralitate. i

❡ Iohes ꝙ̃ in epl'a canonica ait. Tres ſunt q̃ teſtim
ꝑhibẽt in celo. pater. ṽbũ. ⁊ ſpũſſctũs. ⁊ hi tres vnum
ſunt. Ipe etiã in initio euangelij ſui ait. In pꝛincipio j. Io. v.
erat verbũ. ⁊ verbũ erat apd deũ ⁊ de' erat verbũ vbi Ioh. j.
apte oñdit filiũ ſemꝑ et eternal'r fuiſſe apud patrẽ vt
alium apud aliũ. Apl's ꝙ̃ apte trinitatẽ diſtinguit di
cens. Miſit deus ſpm̃ filij ſui in coꝛda nr̃a. Et alibi.
Si ſpũs eius qui ſuſcitauit ieſum habitat in nobis Gal. iiij.
⁊c. Itẽ alibi trinitatẽ atqꝫ vnitatẽ euidentiſſime com
mẽdat dicẽs. Qm̃ ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo ſunt oĩa Ro. xj.
ipſi glia. Ex ipſo ait, vt Aug. in li. de tri. ait ꝓpter pa Li. j. c.
trem. per ipſum dicit ꝓpter filiũ in ipo ꝓpter ſpm̃ſan vj.
ctum. Per hoc ṽo ꝙ nõ ait. ex ipſis ꝑ ipſos ⁊ in ip-
ſis. nec ait ipſis glia. ſed ipſi inſinuauit hanc trinitatẽ
vnũ deũ eſſe. ſed qꝛ ſingule pene ſyllabe noui teſtamẽ
ti. hanc ineffabilis vnitatis atqꝫ trinitatis veritatem
concoꝛditer inſinuant. inductioni teſtimonioꝝ ſuper
hac re ſuperſedeamus. ⁊ rõnibus cõgruiſqꝫ ſiitudini
bus ita eſſe ꝓut infirmitas nr̃a valet, oſtendamus.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſcribitur ꝑ verbū poſſidēdi ⁊ ordinādi. Deſcribiť ēt ꝑ cōpara
tionē ad ſuū principiū a quo emanat emanatione intrinſeca:
in eo ꝙ eſt de ſubſtantia emanantis. Ideo deſcribitur per ver
bum conceptionis ⁊ parturitionis.

AD declarationē eoꝝ que de ſacra trinitate ⁊ vnita
te dicit magr̄. quattuor pn̄t queri circa partē iſtā
Primo q̄riť vtrū i deo ſit ponere eēntie ſiue natu
re vnitatē. Scđo vtꝝ i deo ſit ponere ꝑſonaꝝ plu
ralitatē. Tertio vtꝝ i diuis ꝑſonis ſit ponere infi
nitatē. Quarto ⁊ vltio. vtꝝ i diuis ꝑſonis ſit ponere trinitatē

A **Queſtio. j.** Q: in deo ſit ponere eēntie ſiue nature
vnitatē vr̄ rōne oñſiua. triplici hita ſup
poſitione quā opꝫ poni. Tū ꝓꝑ eiꝰ ſimplicitatē. Tū ꝓꝑ cōem
animi cōceptionē q̄ eſt ꝙ deꝰ eſt. quo maius excogitari nō p̄t.
Tū rōne ſtatꝰ q̄ nō nō eſt niſi i ſummo ⁊ p̄mo. Suppoſitio pri
ma ē. ꝙ deꝰ eſt ſimpliciſſimꝰ. Ex hac arguiť ꝙ cū nullo alio di
uerſo poſſit cōicare. q: ſi cōicat ⁊ differt. g̊ nō ſunt idē. g̊ ē ibi
cōpoſitio. Si nihil pōt cōicare. g̊ nec deitatē nec entitatē. er
go ſi ſunt duo dij cū vnus ſit ens. et alter nō ē ens. ſi vnꝰ ē deꝰ
alter nō eſt deꝰ. g̊ ſi duo ſunt dij. non ſunt duo dij. ¶ Itē ſcđa
ſuppoſitio ē. ꝙ deꝰ ē oīpotentiſſimū. Ex hac arguiť g̊ poterit
facere ꝙ oīs alia potētia a ſua nihil poſſit. g̊ ſi ſunt duo diuer
ſi i natura. h̄ p̄t facere vnꝰ de altero. ꝙ alter nihil poſſit. ⁊ ecō
uerſo. Sꝫ cui p̄t potētia auferri nō ē deꝰ. g̊ ſi duo ſunt dij. nul
lus ē deꝰ. Itē tertia ſuppoſitio ē ꝙ deꝰ eſt ſimplr̄ ſummū. Ex
hac arguiť g̊ oīa ſunt infra ipꝫ. g̊ oīa alia ad ipꝫ ⁊ ab ipo. Si
g̊ ſunt duo dij. vnꝰ eſt īfra alterū. ⁊ ecōuerſo. vnꝰ eſt ab alio ſꝫ
naturā diuerſaꝫ. ⁊ ecōuerſo. vnꝰ eſt ad alteꝝ ⁊ ecōuerſo. ſꝫ qđ
eſt īfra aliud in natura. ⁊ ab alio ⁊ ad aliđ. nō eſt deꝰ ergo ⁊c.
¶ Itē h̄ p̄t ꝓbari ꝑ deductionē ad īpoſſibile. Si ſunt duo dij
aut vnꝰ eſt vbi aliꝰ. aut nō eſt. Si vnꝰ vbi alter. g̊ vnꝰ i altero
cū ſint eodē mō eēndi. g̊ vnꝰ eſt alteri materiaľ. g̊ alť nō ē deꝰ.
Si vnꝰ ē nō vbi alter. g̊ vterq̄ limitatꝰ. g̊ neuť īfinitꝰ. ¶ Itē
ſi plēs ſunt dij boni. aut vnꝰ ītelligit alteꝝ aut nō. Si nō ergo
vterq̄ ē ignorās. Si ītelligit. aut g̊ ꝑ p̄ntiā aut ꝑ ſpēm aut ꝑ
ſeipꝫ. Si ꝑ p̄ntiā g̊ vnꝰ i altero. g̊ deꝰ illabiť deo ⁊ ꝑficit deū.
Si ꝑ ſpēm g̊ ꝯpoſitꝰ. Si ꝑ ſeipm̄. g̊ vnꝰ exēplar alterīꝰ. g̊ ⁊ p̄n
cipiū. ¶ Itē ſi duo ſunt dij diuerſi. q̄rū vterq̄ ē ſummū bonū
aut vnꝰ diligit alterū. vt diligēdus ē aut nō. Si ſic. cū vterq̄
ſit ſummū bonū. vterq̄ eſt diligēdus amore fruitiōis. g̊ vter
q̄ fruiť altero. ſꝫ q̄ fruiť alio bono a ſe. illo indiget. g̊ vnꝰ indi
get alio. g̊. vterq̄ eſt indigēs. g̊ neuter deꝰ. ¶ Sꝫ ꝯ. g̊ plꝰ pōt
deꝰ facere q̄ intellectꝰ nr̄ poſſet cogitare. Sꝫ intellectꝰ hūanꝰ
(vtpote gētiū) intelligit plēs deos oīpotētes. g̊ deꝰ p̄t hoc fa
cere. Sꝫ q̄cquid pōt eſſe in diuina natura. eſt ibi. q: eterna g̊
⁊c. ¶ Itē plura bona ſunt meliora paucioribꝰ: ſꝫ plēs dij ſunt
plura bona. ergo meliꝰ aliq̄d erūt duo q̄ vnus. Sꝫ ſm̄ Anſel.
Oē qđ melius eſt circa deū eſt ponendū. ergo ē ponere plēs
deos. ¶ Itē quoꝝ eſt diuerſa oꝑatio. diuerſa ē virtꝰ. ⁊ diuer
ſa eſt natura. ſed oꝑatio triū ꝑſonaꝝ eſt diuerſa: q: apparitio
in colūba fuit ſoliꝰ ſpūſſcti. ⁊ ſolus filiꝰ aſſumpſit humanā na
turā. ergo ſunt diuerſi in ſbā. g̊ ſūt plēs dij. ¶ Itē magna po
tentia eſt. q̄ p̄t magnū. ⁊ maior q̄ maius. ⁊ maxīa q̄ maximū: ſꝫ
deꝰ ſup oīa eſt ſumme potēs. g̊ p̄t ꝓducere ſummū bonū. Sꝫ
11 hoc eſt deꝰ. g̊ cū in eternis ſit idē eſſe ⁊ poſſe. g̊ ⁊c. R̄n. dicen
dum ꝙ īpoſſibile eſt plēs deos eſſe. ⁊ ſi recte accipiať ſignifi
catū huius noīs deꝰ. nō ſolū eſt īpoſſibile. ſꝫ ēt nō intelligibi
le. Deꝰ eīn dicit ſimplr̄ ſummū ⁊ in re ⁊ i opiniōe cogitātiſ. Q:
in re. iđ oīa ab ipſo ⁊ in ipſo ⁊ ad ipm̄. ⁊ in ipo oīno eſt ſtatus
iđ īpoſſibile eſt intelligere. ſaluo hoc intellectu. ꝙ aliq̄d ſibi
parificeť aliud ab ipſo. ¶ Itē nihil maiꝰ deo cogitari p̄t nec
ēt eq̄le. q: ſummū in opinione. iđ īpoſſibile ⁊ nō intelligibile ē
ponere plures deos. ¶ Ad illud g̊ qđ obijciť de gētibus. di
cendū ꝙ nō fuit intellectꝰ ſꝫ fictio. ꝑterea nō intelligebāt deū
ſm̄ nobilitatē diuinā. iđ nō vꝫ. Et ad illud plus p̄t deꝰ facere
⁊c. Dicendū ꝙ duplex eſt intellectus. ſ. rōnalis ⁊ fantaſticus
12 De p̄mo verū eſt. ſꝫ de ſcđo nō: q: multa poſſumꝰ cogitare ſm̄
fantaſiā q̄ deꝰ nō pōt facere: q: nō ꝯuenit illi in q̄ incōueniēs
minimū eſt ⁊ īpoſſibile. ¶ Ad illud qđ obijciť. ꝙ plura bona
ſunt meliora paucioribꝰ. Dicendū ꝙ iſtud hꝫ veritatē in bono
creato ⁊ finito. qđ rōne ſue finitatis recipit bonitatis augmē
tū ꝑ additionē alterīꝰ boni. nō aūt hꝫ veritatē i bono īfinito.
q: q̄tūcunq̄ addas bonū infinitū infinito. ſꝫ ego intelligo ď
bonitate tm̄ in vno q̄tū in pluribꝰ. ¶ Ad aliud qđ obijciť de 13
diuerſitate oꝑationū. Dicendū. ꝙ pr̄ ⁊ filius ⁊ ſ. ſ. in omi oꝑa
tione ꝯueniūt: ſed in relatione differūt. Vñ in incarnatione ē
oꝑatio ꝓductionis illiꝰ nature. ⁊ eſt vnio. In p̄mo ꝯueniunt
tres ꝑſone. In ſcđo nō. Silr̄ in colūba eſt colūbe formatio et
eiꝰ ſignatio. In primo ꝯueniūt. In ſcđo nō. Exēplū Aug. de
trini. eſt ꝙ ad formationē huiꝰ noīs memoria. ꝯcurrit memo
ria. intelligētia ⁊ volūtas. hoc tm̄ nomen memoria ſiḡt alterā
potentiaꝝ. ſilī mō eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad illud qđ obijciť ꝙ ma 14
gna potētia ⁊c. Dicendū ꝙ ꝓducere aliq̄d eſt triplr̄. Vel de ſe
ipſo vel de aliquo creato. vel de nihilo. De ſeipo p̄t deꝰ ꝓduce
re ſummū ſimplr̄. ſed ille nō erit aliꝰ in natura ꝓꝑ nature ſim
plicitatē. De alio vel de nihilo nō p̄t ꝓducere ſummū ſimplr̄
ſed i gn̄e. nō ꝓꝑ defectū potētie agētis ſꝫ ꝓꝑ defectū creature
quā neceſſe ē eſſe limitatā. ⁊ ita nō p̄t ꝓducere aliū deum.

Queſtio. ij. Vtrū ſit ponere i deo ꝑſonaꝝ plurali
tatem. Et ꝙ ſic. oſtendiť ſupponendo B
de deo q̄ttuor. Primū eſt ꝙ in ipo ſit ſumma btitudo. Scđm
eſt ſumma ꝑfectio. Tertiū eſt ſumma ſimplicitas. Quartū eſt
ſumma p̄mitas. Ex p̄ma ſuppoſitione arguiť ſic. Ibi ē ſūma
btitudo: ſꝫ vbicūq̄ eſt ſumma btitudo. ē ſumma bonitas. ſum
ma charitas. ⁊ ſumma iocūditas. Sꝫ ſi ē ſumma bonitas: cū
bonitatis ſumme ſit ſe cōicare. ⁊ hoc eſt maxime in ꝓducēdo
ex ſe equalē. ⁊ dādo ſe ſuū g̊ ⁊c. Si ſumma charitas cū chari
tas nō ſit amor ꝑuatus. ſꝫ ad alterū. ergo relinq̄t pluralitatē
Itē ſi ſumma iocūditas. cū nulliꝰ boni ſine ſocio ſit iocunda
poſſeſſio: g̊ ad ſummā iocūditatē requiriť ſocietas ⁊ ita plura
litas. ¶ Ex ſcđa ſuppōne arguiť ſic. Ibi eſt ſumma ꝑfectio ſꝫ
ꝑfectionis eſt ꝓducere talē q̄lis ipſe eſt in natura. g̊ neceſſe ē
ibi eſſe multiplicationē. ſed hoc nō p̄t eſſe ſm̄ aliā eſſentiā. g̊
opꝫ ꝙ ſit ſm̄ aliā ꝑſonā ſiue ſuppoſitum. Ex tertia ſuppōne ar
ſic. Ibi eſt ſumma ſimplicitas. ſꝫ ſimplicitatis eſt ꝙ aliq̄ natu
ra ſit in plibꝰ. vt patꝫ in vlī. ſꝫ ex defectu ſimplicitatis ē ꝙ nu
mereť in illis. g̊ ſi i deo ē ſimplicitas in nihilo deficiēs. erit in
plibus nō nūerata eſſentia. g̊ ⁊c. ¶ Ex quarta ſuppōne argr̄
ſic. Ibi eſt ſumma p̄mitas. ſed quāto aliq̄d eſt priꝰ tanto fecū
dius eſt ⁊ alioꝝ p̄ncipiū. g̊ ſicut eēntia p̄ma eſt principiū alia
rum eſſentiaꝝ. ſic ꝑſona pr̄is cū ſit p̄ma. q: a nullo ē principio
⁊ hꝫ fecūditatē reſpectu ꝑſonaꝝ ſꝫ fecūditas i deo r̄ſpectu dei
nō pōt eē niſi actui ꝯiūcta. g̊ neceſſe eſt plures eſſe ꝑſonas.
¶ Sed ꝯ vr̄ ꝙ ex eiſdē ſuppōnibus poſſet argui ꝯtrium. ⁊ ita
deſtruunť rōnes ⁊ ꝯcluſiones iā poſite. Si eīn ibi eſt ſumma
btitudo: cū beatū ꝑ eſſentiā ſibi ſoli ſufficiat ad btitudineꝫ. g̊
nō eſt neceſſe ponere aliā ꝑſonā ad btitudinē ſiue iocūditatē
¶ Itē ꝯ ſcđam ſuppoſitionē ſic obijciť. Si eſt ibi ꝑfectio ſum
ma. g̊ eq̄ plena ⁊ ꝑfecta eſt eſſentia in vna ꝑſona vt in plibus.
Si aūt vltra ꝑfectionē additio eſt ſupflua. ꝑlalitas nō eſt in
diuis. ¶ Itē ꝯ tertiā rōnē ſic. Si eſt ibi ſumma ſimplicitas.
cū pluralitas opponať ſimplicitati. ⁊ oppoſita nō p̄nt eſſe cir
ca idē. g̊ ſi deus eſt vnꝰ. ⁊ in eo eſt ſimplicitas. nō g̊ pluralitas
cū per oīa ſit ſimplex. Item ꝯ quartā ſuppoſitionē ſic. Si ibi
eſt ſumma p̄mitas. g̊ cū ſtatus ſit in primo p̄ncipio. ⁊ ſtatꝰ eſt
in vnitate. g̊ primitas nō ponit pluralitatē ſed vnitatē g̊ vr̄ ꝙ
vna ſit tm̄ ꝑſona. ¶ R̄n. dicendū ꝙ in diuis eſt ponere ꝑſona 15
rum pluralitatē. ſicut fides dicit ⁊ rōnes p̄dicte oñdunt ſi q̄s
ſine ꝯdictione ꝯſideret. Nā rōne ſimplicitatis eſſentia eſt cōi
cabilis ⁊ potens eſſe in pluribꝰ. Rōne primitatis ꝑſona ē ex
ſe nata aliā ꝓducere. ⁊ voco hic primitatē innaſcibilitatē rōne
cuiꝰ vt dicit antiq̄ opinio. eſt fontalis plenitudo i pr̄e ad oēm
emanationē. ⁊ hoc infra patebit. Rōne ꝑfectionis ad hoc eſt
apta ⁊ ꝓmpta. Rōne btitudinis ⁊ charitatis eadē eſſentia di
uina eſt volūtaria. Quibꝰ ꝯditionibus poſitis neceſſe eſt po 16
nere ꝑſonaꝝ pluralitatē. ¶ Ad illud g̊ qđ obijciť in ꝯtrium. ꝙ
beatū ꝑ eſſentiā ſibi ſoli ſufficit. g̊ nō indiget ⁊c. Dicendū ꝙ
verū eſt ꝙ nō indiget. nec ponendꝰ eſt aliꝰ ꝓꝑ indigentiā tāq̄
beatificās. ſed in btitudine cōicans. ¶ Silr̄ ad illud qđ obij
citur ꝙ deitas eq̄ plena ⁊ ꝑfecta eſt in vno vt in plibus. Dicē
dum ꝙ ⁊ ſi ſit eq̄ plene. nō tn̄ ita plene declarať. ⁊ preterea eo
ipſo q̄ plene eſt in pr̄e. redūdat in alias ꝑſonas redūdantia ꝑ
fectiōis. ¶ Ad illud qđ obijciť ꝙ pluralitas repugnat ſimpli 17
citati. Dicendū ꝙ eſt q̄dā pluralitas ꝑ additionē ⁊ hec repu
gnat q̄dā ꝑ originē. ⁊ hec nō addit. nec cōponit nec repugnat
ſimplicitati: ſꝫ potiꝰ ſolitudini. ⁊ ſic eſt in diuinis. vt infra pa
tebit.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tꝛbit. ¶ Ad illud qđ obijcit. ꝙ in pꝛimo eſt ſtatus. Dicēdū ꝙ
ſicut in eſſentijs vna eſt eſſentia ṗma. a q̄ ſunt alie ⁊ ad quā ſic
in ꝑſonis eſt vna ꝑſona a qua ſunt alie ⁊ ad quā. ⁊ in illa ē ſta-
tus oꝛiginis. qꝛ illa a nullo. ⁊ hec eſt ꝑſona pr̄is. Vñ aug. Illi
ꝑſone appꝛopꝛiat vnitatē. dicens in patre vnitas ⁊c.

E **Queſtio. iij.** Utrū in diuis ꝑſonis ſit ponere infi-nitatē. et qđ ſic. oſtendit hoc mō: qꝛ
creatura cū ſit finita. q̄cquid eſt in ip̄a eſt actu finitū. ḡ ab op
poſitis qꝛ diuia eſſentia ē infinita. q̄cq̄d eſt in ip̄a ē infinite.
ḡ cū in deo ſit numer⁹ ꝑſonaꝝ. erit infinit⁹. ⁊ ita erūt īfinite ꝑ
ſone. ¶ Itē cū duplex ſit infinitas virtualis ⁊ nūeralis. Infi
nitas virtualis eſt in deo. ḡ pari rōne infinitas numeralis: ḡ
in deo ſunt infinite ꝑſone. ¶ Itē infinita virt⁹ cū emanet ſm
ſuā totā infinitatē. non tm̄ ꝓducit infinitū intēſiue ſed ēt extē
ſiue. Sʒ virt⁹ pr̄is in ꝓductione ꝑſonaꝝ emanat ſm oīmodaʒ
ſui ꝑtātem: ḡ nō tm̄ ꝓducit ꝑſonas infinitas in virtute imo in
finitas in nūero. ¶ Itē hoc ip̄m oñdit ſic. Multiplicatio ꝑſo
naꝝ aut ē virtutis. aut nō. Si nō. ḡ nō dʒ in diuis poni. Si ē
virtutis ꝑ ſe. ḡ maioꝛ multiplicatio erit maioꝛis virtutis. ⁊ ſū
me virtutis infinita multiplicatio. ḡ ⁊c. ¶ Contra hoc oñdit
quadruplici ꝯditione. q̄ ſumitur ab hoc ꝙ ſemꝑ deo eſt attri-
buendū qđ nobili⁹ eſt. ꝙ neceſſe eſt ponere finitateʒ ꝑſonaꝝ.
ṗma eſt diſtinctio. ſcđa oꝛdo. tertia ꝯnexio. quarta ſumma cō
pletio. ¶ Ex ꝯditiōe ṗma oñdit ſic. Si ē ibi diſtinctio nō ḡ
ꝯfuſio. ſʒ vbi eſt infinitas. ibi ē ꝯfuſio. ḡ ⁊c. ¶ Itē ex ſcđa ſic.
vbi ē oꝛdo. ibi eſt terminatio. qꝛ vbi deficit terminatio. deficit
mediatio ⁊ ꝑ ꝯñs oꝛdo. ſʒ vbi eſt terminatio nō ē infinitas. ḡ ſi
in diuis eſt oꝛdo. nō eſt infinitas. ¶ Iteʒ ex tertia ſic. vbi eſt
cōnexio. neceſſe ē ꝙ oēs ꝑſone ꝓcedant ab vna. nā ſi vna ab
alia. ⁊ ita ꝯñr. tūc eſt infinita diſtātia inter pꝛimā ⁊ vltimā. ⁊
hoc eſt incōueniens ḡ oēs ab vna. Aut ḡ eiſdē modis. aut di-
uerſis. Si eiſdē. ḡ nulla diſtinctio. Si diuerſis. ⁊ diuerſi mo-
di emanādi ſunt finiti. ḡ ⁊c. ¶ Itē ex q̄rta ſic. Si ē ibi ſumma
ꝯpletio. ḡ nata eſt diuitas ꝑſonas cōplere. cū ꝯpletio ꝑſonaꝝ
ſit in btitudine. nata eſt illas cōplere. Sʒ ſi eſſent ꝑſone infi-
nite. impoſſibile eſſet aliquē beatificari a deo. cognitio eīm cu
iuſlibet ꝑſone eſt de ſubſtātia btitudinis. cū tota bonitas q̄ ē
ſubſtātiale ṗmiū. ſit in q̄libet ꝑſonaꝝ. ergo aut aīa oēs cogno
ſceret aut nō eſſet btā. ſed impoſſibile eēt oēs cognoſcere. cuʒ
18 virtus ei⁹ ſit finita. ḡ ⁊c. ¶ Rñ. dicendū ꝙ in diuis perſonis
q̄tum ad numerū nō eſt ponere infinitatē. ſʒ finitatē. Ratio
aūt huius eſt. qꝛ infinitas numeralis repugnat ꝑfectioni ⁊ oꝛ
dini: qꝛ eſt per receſſum ab vnitate. ſiue a ſua oꝛigine. Similr̄
infinitas molis. ⁊ iō neutra eſt in deo. Infinitas aūt virtutis
eſt per acceſſum ad vnitatē. ⁊ ideo iſta cū ſit perfectionis po-
19 nenda eſt in deo. ¶ Ad illđ ḡ qđ obijcit. ꝙ quicquid eſt ī deo
eſt infinite. Dicendū ꝙ verū eſt infinite: ſed nō qualibet infi-
nitate. ſed illa qua de⁹ eſt infinitus. ⁊ hec eſt infinitas im̄mē-
ſitatis. ⁊ tali mō eſt trinitas infinita. nō infinitate numerali
que nō congruit deo. Et per hoc patet rñſio ad ſcđm. ſ. quare
infinitas numeralis nō eſt ponenda in deo ſicut virtualis.
¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ infinita virt⁹ infinitate emanans
ꝓducit infinita. Dicendū ꝙ diuine virtuti nō ꝯuenit ꝓductio
niſi perfecti. ⁊ ideo nō conuenit ei ꝓductio alicui⁹ infinitatis
niſi illius que ſtat cū ſumma perfectione. hec aūt non eſt infi-
20 nitas numeralis. ⁊ ideo nō eſt in deo. ¶ Ad vltimū quod obij
citur. ꝙ potentie eſt ſe multiplicare. Dicendū ꝙ nō omni mō
multiplicare ſe eſt potentie ſed ꝑfecte multiplicare ſe potētie
eſt ⁊ ꝯuenit deo: nō ſeq̄tur ergo magis ſe multiplicare eſt ma
ioꝛ ꝑfectio. niſi intelligatur ꝑfecte ſed infinite ſe multiplicare
ſm numerū eſt imperfecte ideo non conuenit deo.

D **Queſtio. iiij. et vlti.** Utrū in diuinis ꝑſo-nis ſit ponere trini-
tatem? Et ꝙ nō immo magis dualitatē oſtendit ſic. Pr̄ totuʒ
qđ pōt dat filio. ſed qui dat totū quod pōt nō pōt ampli⁹ da-
re. ergo nec aliā perſonā ꝓducere. cū illud ſit dare. ¶ Itē pr̄
generat filiū tanq̄ verbū per oīa equale. ⁊ per oīa dicēs ⁊ ex-
pꝛimens ip̄m: ſed multiplicatio perſonaꝝ eſt ad declarationē
virtutis ergo vr̄ ꝙ ſupfluat aliū ꝓducere. ¶ Itē oſtendit ꝙ
ibi debeat eſſe quaternitas ꝑ rōnem emanatiōis. Qꝛ eīm fili⁹
emanat ꝑ ḡnationē. nō per ꝓceſſionē. iō q̄uis nō generet: tñ
ſpirando ꝓducit. eadē rōne vr̄ ꝙ ſpūſſctūs q̄uis non ꝓducat
ſpirādo poſſit ḡnare ſiue generet. cū nō generet. Itē cū in di
uinis ſit duplex mod⁹ ꝓducēdi. ſ. vn⁹ ꝑ modū nature. ali⁹ per
modū volūtatis. ⁊ ibi debeat eſſe cōpleta rō ꝓductionis. vr̄
etiā ꝙ ibi debeat eſſe modus ꝓducēdi tertius ꝑ modū artis.
ſi ſic erit ibi ponere quartā perſonā ſm hūc modū ꝓducēdi.
¶ Sed ꝯ ꝙ ſit ibi trinitas tm̄ oſtendit ex ſuppōnib⁹ ſuperi⁹
factis. qꝛ neceſſe eſt in illa trinitate eſſe beatitudinē. ꝑfectio-
nem. ſimplicitatē. pꝛimitatē. Ex ṗma ſuppoſitione oſtenditur
ſic. Si eſt ibi ſumma btitudo. ḡ ſumma ꝯcoꝛdia. ergo eſt ſum
ma germanitas. ſumma charitas. Sʒ ſi eſſent plures q̄ tres.
nō eēt ibi ſumma germanitas. Si paucioꝛes nō eēt ibi ſūma
charitas: ḡ ſunt tres tm̄. Pꝛobatio minoꝛis. Si ē ibi quarta
ꝑſona. aut ꝓcedit ab vna. aut a duab⁹ aut a tribus. Si ab vna
vel duabus tm̄. tūc nō ꝑfecte ⁊ equalr̄ ꝯuenit cū omibus. Si
aūt a trib⁹. tūc due ꝑſone intermedie magis ꝯueniūt ad inui
cem q̄ cū extremis. qꝛ ꝓducunt ⁊ ꝓducunt. ⁊ ita nō eſt ibi ꝑfe
ctus nex⁹. Itē ſi eēnt paucioꝛes q̄ tres. nō eēt ibi ꝑfecta cha
ritas. qꝛ ꝑfectus amoꝛ. ⁊ eſt liberalis: ⁊ eſt cōis. Qꝛ liberalis
iō tendit ad alterū. Qꝛ cōis iō vult aliū diligi ab altero. ⁊ di
ligere alterū ſicut ſe. ⁊ a ſe. ergo ē ibi dilectio ⁊ ꝯdilectio. h̄ āt
nō pōt eſſe min⁹ q̄ in trib⁹. Ex ſcđa ſuppoſitione ſic. Si eſt ibi
ſumma ꝑfectio. ḡ ꝑſona ꝓducens ꝑfecte ꝓducit. ⁊ q̄tū ad mo
dum ꝓducēdi. ⁊ q̄tū ad eū qui ꝓducit. Sʒ nō reperit niſi du
plex modus ꝓducēdi nobilis. Oīe eīm agens. aut agit ꝑ mo
dum nature aut ꝑ modū volūtatis. ſicut vult phūs. ergo his
duobus modis. ⁊ tm̄ his ꝓducit. ſʒ ꝑſona producta quolibet
iſtoꝝ modoꝝ eſt ꝑfectiſſima. ergo ſi vltra ꝑfectionē eſt omne
qđ ſupfluit. ⁊ qđ eſt citra deficit. neceſſe eſt eſſe tm̄ duas ꝑſo-
nas emanātes. ⁊ nō plures nec paucioꝛes. ⁊ vnam a qua ema
nant. ḡ tm̄ tres. ¶ Itē ex tertia ſic. Si eſt ibi ſumma ſimplici
tas. pr̄ totū dat cuilibet. ḡ ꝓcedētes ſiue emanātes nō diſtin
guūtur penes ea q̄ accipiūt. ſed penes modū accipiēdi ⁊ ema
nandi. ſed duo tm̄ ſunt modi emanādi. ḡ nō pñt eſſe niſi due ꝑ
ſone emanātes. ⁊ tertia ꝓducens ergo ⁊c. ¶ Iteʒ ex q̄rta ſic.
Si rōne ṗmitatis eſt ibi ſumma fecūditas. nulla ꝑſona pōt ꝓ
ducere aliquo ḡne ꝓducendi quo ꝓducitur: qꝛ reſpectu illi⁹
nō eſt pꝛioꝛ. ergo cū due perſone emanēt ſʒ duos modos ema
nandi. impoſſibile eſt ꝙ his modis ꝓducāt. ⁊ nō ſunt alij mo-
di. ergo nō pñt ꝓducere aliā ꝑſonā. ergo ſunt tm̄ tres. ¶ Rñ.
dicendū ꝙ ſicut fides catholica dicit. ponere eſt tm̄ tres ꝑſo- 21
nas. nō plures nec paucioꝛes. ⁊ ad hoc ſumit rō neceſſitatis ⁊
ꝯgruitatis. Rō neceſſitatis q̄re nō pñt eſſe paucioꝛes q̄ tres
eſt ſumma btitudo ⁊ ſumma ꝑfectio. Nā ſumma btitudo exi-
git dilectionē ⁊ ꝯdilectionē. ſumma ꝑfectio duplicem emana
tionē. ſ. nature ⁊ liberalitatis. ⁊ ad hoc ad min⁹ exigunt tres
ꝑſone. ¶ Itē rō neceſſitatis quare nō pñt eſſe plures. ē ſum-
ma ſimplicitas. q̄ non patit ꝑſonas diſtingui: niſi ſm modos
emanādi. Eſt iterū ṗncipalis fecūditas. q̄ nō ꝑmittit perſo-
nam ꝓducere aliquo ḡne emanationis. niſi ſm rōnem intelli-
gendi ſit pꝛioꝛ illo. Vñ pꝛima ꝑſona que eſt innaſcibilis ⁊ iſpi-
rabilis generat ⁊ ſpirat. Scđa vō ꝑſona. qꝛ inſpirabil' ſʒ geni
ta. nō generat: ſʒ ſpirat. Tertia ꝑſona qꝛ ſpirat ⁊ ꝓcedit a ge-
nerāte. nec generat nec ſpirat. ⁊ iō īpoſſibile ē eſſe plēs perſo
nas q̄ tres. Rō ꝯgruitatis ſumit ex ſufficiētia ꝯbinationū. ⁊
ex ꝑfectiōe nūeri trinarij. Ex ſufficiētia ꝯbinationū qꝛ cū a-
moꝛ ſit ī oīb⁹ ꝑſonis. vt dī Richar. ⁊ nō ſit niſi triplex amoꝛ vʒ
gratuit⁹. debit⁹. ⁊ ex vtroq; ꝑmixt⁹ tm̄ erūt tres ꝑſone. Vna q̄
tm̄ dat in q̄ eſt amoꝛ gratuit⁹. Alia q̄ tm̄ accipit. in q̄ eſt amoꝛ
debit⁹. Et media q̄ dat ⁊ accipit. in q̄ eſt amoꝛ ꝑmixt⁹ ex vtro- 22
q;. Itē alio mō pñt ꝯbinari. ſm rōnē oꝛiginis. ⁊ hmōi cōbina
tionis ſufficiētia in trib⁹ cōſiſtit. Nā ꝯtingit itelligere ꝑſonā
q̄ eſt ṗncipiū ꝑſone. ⁊ nō ē ṗncipiatū. ⁊ rurſuʒ ꝑſonā q̄ ē ṗnci-
piatū ⁊ nō ṗncipiū ꝑſone. ⁊ tertio mō ꝑſonā q̄ ē ṗncipiatū ⁊ ṗn
cipiū. Quart⁹ aūt mod⁹ ꝙ nec ſit ṗncipiū nec ṗncipiatū ē oīno
īpoſſibilis nec itelligibilis. Rō ꝯgruitatis ex ꝑte nūeri ē. qꝛ
nūer⁹ iſte. ſ. trinari⁹ hʒ in ſe ṗmā ꝑfectionē qm̄ pꝛim⁹ nūerus
eſt q̄ ꝯſtat ex oībus ꝑtibus ſuis. ſ. vnitate ⁊ dualitate q̄ ſimul
iuncte faciūt tria. Senarius aūt dr̄ pꝛim⁹ ꝑfectoꝝ. qꝛ ꝯſtat ex
oībus ꝑtibus ſuis aliquotis. ſ. trib⁹ duobus. ⁊ vno. ¶ Item
ſumma ꝑfectio eſt in eo. qꝛ vnitas que eſt pꝛincipiū ⁊ cōpletio
oīs numeri. reflexa ſupꝛa ſe reduplicatōe ꝑfecta q̄drata. qua
lis in ſolido quadrato triplicat ſm rōnē remanēs vna ꝑ vnita
tem. vt ſi dicat ſemel vnū. ſel. ⁊ iſtud eſt valde ſiſe trinitati in
create. in qua in vnitate ſubē eſt trinitas rōnuʒ. Nō tm̄ ē oīno

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

☞ Probat ꝑ ſimilitudinē longinquā ꝙ deus eſt cognoſcibilis per creaturam autoritate apoſtoli. a

APoſtolus namq; ait ꝙ iuiſibilia dei a creatura mundi per ea q̄ facta ſunt intellecta ↄſpiciunt̄. ſempiterna q̄ꝫ virtus eius ⁊ diuinitas. Per creaturā mūdi intelligitur hō ꝓpter excellentiā qua excellit inter alias creaturas vel ꝓꝑ ↄuenientiā quā hꝫ cum oī creatura. Hō ergo inuiſibilia dei intellectu mētis cōſpicere potuit. vel etiā ↄſpexit. ꝑ ea que facta ſunt. i. per creaturas viſibiles vel inuiſibiles. A duob⁹ eñ iuuabat̄. ſ. a natura q̄ rōnalis erat ⁊ ab opibus a deo factis vt manifeſtaretur homini veritas. Ideoq; apl's dixit. Quia deus reuelauit illis: ſcꝫ dum fecit opera in quibus artificis aliquatenus relucet indicium.

☞ Ponit varios modos cognoſcēdi creatorē per creaturam. b

a ¶ Nam ſicut ait Ambro. vt de⁹ qui natura inuiſibilis eſt. etiā a viſibilibus poſſet ſciri. opus fecit qꝺ opificem viſibilitate ſui manifeſtauit. vt per certū incertū poſſet ſciri. ⁊ ille deus omniū eſſe crederetur q̄ hoc fecit quod ab homine impoſſibile eſt fieri. Potuerūt ergo cognoſcere ſiue cognouerūt vltra oēm creaturā eſſe illū qui ea fecit que nulla creaturarum facere vel deſtruere valet. Accedat quecunq; vis creatura ⁊ faciat tale celum et terram et dicaꝫ quia deus eſt Sed quia nulla creatura talia facere valet. conſtat ſuper omnem creaturam eſſe illum qui ea fecit. ac per hoc illum eſſe deum humana mens cognoſcere potuit.

☞ Secūda ratio qua de⁹ potuit cognoſci vel mod⁹ quo nouerunt. c

b ¶ Alio etiā mō dei veritatē ductu rōnis cognoſcer̄ potuerunt vel etiā cognouerūt. Ut eñ Aug. ait in li. de ciuit. dei. Uiderunt ſummi pħi nullum corpus eſſe deū. ⁊ ideo cuncta corpora tranſcēderūt querentes deū. Uiderūt etiam quicquid mutabile eſt. nō eſſe ſummū bonū. deū omniūq; principiū. ⁊ ideo oēm aīam mutabileſq; ſpūs tranſcenderūt. Deinde viderūt omne quod mutabile eſt: nō poſſe eſſe niſi ab illo qui incōmutabiliter ⁊ ſimpliciter eſt. Intellexerunt ergo eum ⁊ omnia iſta feciſſe. et a nullo fieri potuiſſe.

☞ Tertia ratio vel modus. d

c ¶ Cōſiderauerūt etiā quic-

ſimile. q: ibi cū vnitate ſubſtātie eſt trinitas rōnum ⁊ rerū. ſ. ꝑſonaꝝ. hic tm̄ mō rōnum. Silr̄ ſi conſideret̄ numerus iſte in quātitate continua. hꝫ in ſe pmā ꝑfectionē ⁊ ſummā. Primā q: oīs quātitas hꝫ ꝓncipiū. mediū ⁊ vltimū. Summā q: ꝑfectio quātitatis ↄtinue ſupma ↄſiſtit in trina dimēſione. ſ. lōgitudine: latitudie ⁊ altitudine. ⁊ h̄ eſt qꝺ dicit pħs i ꝓncipio de celo ⁊ mūdo Oē eñ ꝑfectū in trib⁹ dicim⁹ ⁊ hoc nūero adhibuimus noſmetipoſ magnifi-

Diſt.iiij. care deū vnū creatorē oīꝫ

Rom.j. eminētē ꝓꝓrietatib⁹ coꝝ q̄ ſunt creata. Silr̄ ſi cōſideretur iſte numer⁹ i creatura hꝫ i ſe pmā ꝑfectionem ⁊ ſummā. Primā. q: trinitatē veſtigij ↄtingit reperire in q̄libet creatura q̄tūcunq; parua. q̄tūcunq; minima. Perfectā. q: ſm̄ trinitatē imagis reformatā ⁊ deiformē attendit̄ ſumma ⁊ nobiliſſima

23 ꝑfectio creature. ſ. btitudo. ¶ Ad illꝺ q̄ qꝺ obijcit̄ ꝙ pr̄ dat filio totū qꝺ p̄t dicendū ꝙ verū eſt. ſꝫ nō dat oī mō quo pōt. Et iō in illatione eſt acc̄ns non pōt ampli⁹ dare. ḡ nec aliam ꝑſonā ꝓducere. q: h̄ nō eſt dare ampli⁹ ſꝫ alio modo. Silr̄ ſequēs obiectio ꝑ hoc ptꝫ. q: fili⁹ non oī mō declarat: q: ⁊ ſi ſm̄ rōneꝫ nature. nō tñ ſm̄ li-

24 beralitatē volūtatis niſi inq̄tum ex ipſo v̄bo ꝓcedit ſpūs. ¶ Ad illud qꝺ obijcit̄ ꝙ ſpūſſctūs dꝫ generare. Dicendū ꝙ nō eſt ſilr̄ q: ꝑſona filij precedit ſpirationē. iō hꝫ rōnē primitatꝭ. ꝑſona aūt ſpūſſcti

25 ſequit̄ generationeꝫ. ⁊ iō nō generat: q: nō ē inaſcibilis. ¶ Ad illud qꝺ obijcitur de tertio mō emanandi. ſ. de arte. Dicenduꝫ ꝙ ars nō hꝫ fecūditateꝫ ad emanādū ſiue ad ꝓducēdum. niſi ꝑ volūtatē et iō modus ille nō dꝫ diſtingui a mō ꝓcedendi ꝑ modū liberalitatis ſiue volūtatis. Uel aliter ⁊ meli⁹. Modus ꝓducendi ꝑ artem ↄuenit cū mō ꝓducendi ꝑ naturā in hoc ꝙ vtrobiq; ꝓducitur ſilr̄. Differt aūt. q: in ꝓductione naturali ꝓducit̄ filius in ſubā ⁊ natura. alius in ꝑſona. In ꝓductione aūt artis ꝓducit̄ ſilr̄ ſm̄ rationē forme exemplaris. diſſimile v̄o in ſubſtātia et natura. talis aūt modus ꝓducendi eſt īpoſſibilis diuine eſſentie. que non compatit̄ diuerſitatem eſſentiarum.

Diſtinctio. iij

De trinitate ⁊ vnitate ſm̄ ꝙ credita per rationem intelligitur.

APoſtolus nāq; ait. ꝙ inuiſibilia dei ⁊c. Superi⁹ egit magr̄ de ſcā trinitate inq̄tū credit̄. In hac ſcḋa ꝑte agit de ipſa inq̄tū intelligit̄. Et hec pars diuidit̄ in tres partes. In quaꝝ prima ad intelligēdū trinitatem. adducit congruas ſilitudines ⁊ rōnes. In ſcḋa ſoluit emergētes dubitationes. infra. iiij. diſt. in princi. Hic oritur qꝺ ſatis neceſſaria ⁊c. In tertia illis dubitatiōib⁹ ſolutis. determinat trinitatis ⁊ vnitatis ꝓꝓrietates ⁊ ↄditiones. ſ. diſt. viij. Nūc de veritate ſiue de ꝓꝓrietate. ¶ Itē prima pars hꝫ duas. In prima adducit ſilitudines longinquas. In ſcḋa ſimilitudines ꝓꝓinq̄s ſiue exꝓſſas q̄ attendunt̄ in imagine ibi. Nūc v̄o iā ad eā ꝓuenīam⁹ diſputationē. Itē pma ps hꝫ duas In pma oñdit vnitatē. In ſcḋa trinitatē. ibi. Nūc reſtat oſtēdere ⁊c. Prima ps hꝫ quattuor ꝑticulas. In pma ꝓbat autoritate apl̄i. Ro. j. ꝙ de⁹ ē cognoſcibil' ꝑ creaturā. In ſcḋa v̄o adducit varios modos cogſcendi ⁊ rōnes ibi. Nā ſic ait Ambr. In tertia dicit illos modos i autoritate apl̄i īplicari. ibi. Ecce tot modis. In q̄rta tāgit q̄d ꝑ ꝓ̄dictas rōnes poſſit ꝓbari. ſ. eſſentie vnitas nō trinitas. ibi. Hec aūt oīa ad vnitateꝫ. ¶ Silr̄ ſcḋa ps in qua oñdit trinitatē ꝑ ſilitudinē longinquā. q̄ attendit̄ in veſtigio. hꝫ q̄ttuor particulas. In pma oñdit mgr̄ rōnē veſtigij i creatura. In ſcḋa oñdit q̄d rñdeat veſtigio i creatore qm̄ trinitas appropatoꝝ. ſ. originis pulchritudinis ⁊ delectatiōis. vt reddant̄ ſingl'a ſingl'is ⁊c. ibi In illa. n. trinitate ſūma ⁊c. In tertia docꝫ ↄtēplari i deo trinitatē ꝑ ↄſiderationē veſtigij i creatura. ibi. Per ↄſiderationē ita ꝙ creaturaꝝ ⁊c. vbi oñdit trinitateꝫ appropatoꝝ in deo. ⁊ q̄tū ad actū ↄditionis. ⁊ q̄tū ad actū reformatōis. In q̄rta āt ꝑticula oñdit. ꝙ ↄſideratio trinitatis ꝑ veſtigiū nō ē ſufficiēs ſꝫ lōginq. ibi. Ecce oñſuꝫ eſt qualr̄ i creaturꝭ ¶ Ordo rōnū formatarū ex l̄ra ⁊ earūdē īpugtōes q̄tū ad rōnē ꝓbādi ⁊ vim inferēdi q: videnf̄ oēs nō valere vl̄ dubiū ſupponē. ¶ Prima rō. a Qui p̄t qꝺ nulla alia creatura pōt eſt ſup oēm creaturā Sꝫ qui fecit mundū iſtuꝫ fecit qꝺ nulla alia creatura p̄t. ḡ nō eſt creatura ſꝫ ſup oēꝫ creaturā. In iſta rōne vr̄ ſupponi dubium dupl'r. ſ. ꝙ mūdus ille ſit fact⁹. ⁊ ꝙ creatura ipm̄ nō poſſit facere. quoꝝ vtrūq; eſt valde dubiū. ¶ Scḋa rō. b. Qui fecit corꝑalia ⁊ ſpūs mutabiles. ē ſup oīa corporalia et mutabilia. Deus eſt hmōi. ḡ deus eſt ſpūale immutabile. Hic ſilr̄ vr̄ ſupponi dubiū. ꝙ deus fecerit ſpiritus et iterum nō ſequitur ex hoc ꝙ q: fecit mutabilia ꝙ ergo ſit immutabilis. immo poti⁹ videtur ſequi oppoſitū. ſcꝫ ꝙ ſit mutabilis. ¶ Tertia ratio. c Qui fecit bona ⁊ meliora eſt optim⁹: ſed de⁹ fecit corꝑalia que ſunt bona ⁊ ſpūalia que ſunt meliora. ergo de⁹ eſt optim⁹ Hec ratio ſimil'r vr̄ nullā hr̄e apparentiā. Q: tunc ſimil'r quilibet artifex q̄ facit bona ⁊ meliora eſt optim⁹ qꝺ eſt falſum. ¶ Quarta rō. d Qui facit pulchra ⁊ pulchriora ē ipa pl'chritudo ſiue ſpēs ⁊ h̄ ē ſpecioſiſſimū. Sꝫ de⁹ fecit pulchra ſiue ſpecioſa q: corꝑalia ⁊ ſpecioſiora q: ſpūalia ḡ q̄ fecit hec ſpecioſiſſim⁹ eſt. Silr̄ vr̄ rō iſta nō valere ꝓꝑ ꝓ̄dictā inſtantiā. ¶ Iteꝫ q̄rit̄ de dr̄ia iſtaꝝ rōnū. ⁊ quō diſtinguant̄. Si dicas ſicut dicūt aliq̄ ꝙ ſunt q̄ttuor penes q̄ttuor gn̄a cāꝝ. h̄ nihil ē. q: gen⁹ cāe materialis nō cadit i deo. Si dicas ꝙ penes modos cogſcendi. Contra. Non ſunt niſi tres. ſ. in rōne cāe oblationis et excellētie. ¶ Ad obiectiones ↄ quattuor ratiōes iam dictas. Reſpondeo.

Augu.

Idē in eodem.

Augu.

Rñ. dicendũ ꝙ oẽs iſte rõnes vt ꝓbent ⁊ inferãt ſupponunt aliqđ certũ. Prima eñ ratio ſupponit ꝙ ꝓductio rei de nihilo nõ põt eſſe niſi a potẽtia infinita. hoc ſuppoſito. cum certũ ſit nullã creaturã hr̃e potentiã infinitã. ſequit̃ ꝙ actus ꝓductio nis rerũ de nihilo ſit ei' q̃ eſt ſup oẽm creaturã. et ita ex hoc actu tanq̃ ex ꝓprio cognoſcit̃ de' omp̃s immẽſus. In alijs tribus rõnibus ſupponit̃ ſtatus ſicut i tota phia ſupponit̃ ſtatus i cauſis ⁊ iõ oẽ mutabile reducit̃ ad imutabile. Q: in mutabili nõ ẽ ſtat' in gñe efficientis niſi in mouẽte nõ moto. Oẽ

1 eñ qđ mouet̃. ab alio mo

Sẽſibile. uetur. Silr̃ bonũ ⁊ meli'

reducunt̃ ad optimum q:

Intelligibile. nõ eſt ſtatus in genere ſi nis niſi in optimo. Silr̃

2 pulchrũ ⁊ pulchri' ad pulcherrimũ q: nõ eſt ſtatus in gñe ſpeciei ⁊ forme niſi in eo qđ eſt ipa ſpecies ꝑ eſſentiã. ¶ Ad illud qđ q̃ritur de diſtinctiõe rõnũ ex dictis iã pz rñſio. Nõ

3 eñ pñt diſtigui penes genus cauſaꝝ tñ. nec penes modos cognoſcẽdi tñ. ſz penes vtraq̨. Prima aũt rõ ſumitur ſm rationem cauſe. Alie ſumunt̃ penes rõnẽ cauſe ⁊ excellẽtie q: ꝯſiderant ordinẽ. ⁊ diſtinguunt̃ ſm ordinẽ in tripli ci genere cãe. efficiẽtis ſiue mouentis. finientis. ⁊ exemplaris.

1 a ¶ Querit̃ quõ ex ꝑpetuitate creaturaꝝ. intelligitur ꝯditor etern'. Contra. neq̨ effect' eſt perpetuus. ergo neq̨ efficiẽs ẽ etern'. Itẽ querit̃ de hoc qđ dicit̃. ex magnitudine creaturaꝝ omp̃s. nihil. n. valet. fecit magna. g̃ eſt oipotens. vel põt facere oia. Rñ. ad hoc dicũt aliqui. ꝙ tñ eſt quedã pſuaſio ꝑ ſignũ nõ neceſſaria argumẽtatio. Dicũt eniꝫ ꝙ oipotentia ⁊ eternitas cũ ſint infinite. nõ pñt ſufficiẽter ꝓbari per creaturas q̃ ſũt finite. Aliter tñ põt dici ꝙ q̃uis nõ ſequatur in quolibet efficiẽte. tñ neceſſario ſequit̃ i efficiente ſiue ꝑpetuante primo. Impoſſibile eñ eſt ꝙ creatura habeat ita magnũ eſſe ⁊ ita diſpoſitũ ⁊ hoc totũ ab aliquo q̃ non poſſit in totũ. ⁊ qua rõne in hoc totũ ⁊ in quolibet Silr̃ ſi ẽ pmũ ꝑpetuans ẽ oino in actu. ⁊ nihil in po

2 tentia. ⁊ ſi hoc cũ poſſit facere durare aliud in infinitũ ipꝫ eſt actu infinitũ duratione. g̃ eternũ. b ¶ Hec eñ oia q̃ arte diuina facta ſunt. vnitatẽ quãdam in ſe oſtẽdunt ⁊ ſpẽm ⁊ ordi-

quid eſt in ſubſtantijs. vel corpus eſſe vel ſpirituꝫ. meliuſq̨ aliquid ſpiritũ eſſe q̃ corp'. ſed longe meliorem qui ſpiritum fecit ⁊ corpus.

☞ Quartus modus vl' ratio eſt talis. e

d ¶ Intellexeãt etiã corporis ſpeciẽ eſſe ſenſibilẽ ⁊ ſpũs ſpeciem intelligibilẽ ⁊ intelligibilẽ ſpeciẽ ſenſibili ꝓtulerunt Senſibilia dicimus que viſu tactuq̨ corꝑis ſentiri queũt. Intelligibilia que conſpectu mẽtis pñt intelligi. Cũ ergo in eoꝝ cõſpectu ⁊ corp' ⁊ animus magis minuſq̨ ſpecioſa eſſent ſi aũt omĩ ſpecie carere poſſent oino nulla eſſent. viderunt eſſe aliq̃d quo illa ſpecioſa facta ſunt. vbi eſt prima et incõmutabilis ſpecies ideoq̨ incõparabilis. ⁊ illud eſſe rerum principiũ rectiſſime crediderũt quod factũ nõ eſſet. ⁊ ex quo cuncta facta eſſent.

☞ Dicit illos p̃dictos modos cognoſcendi deum in auctoritate aplĩ implicari. c

¶ Ecce tot modis potuit cognoſci veritas dei. Cuꝫ ergo deus vna ſit ⁊ ſimplex eſſentia q̃ ex nulla diuerſitate partiuꝫ vel accidentium conſiſtit pluraliter tñ dicit aplus inuiſibilia dei. quia pluribus modis cognoſcit̃ veritas dei per ea

a que facta ſunt. Ex ꝑpetuitate nãq̨ creaturaꝝ intelligitur cõditor eternus. ex magnitudine creaturarũ oipotens. ex ordine ⁊ diſpoſitione ſapiẽs. ex gubernatione bonus.

☞ Oſtẽdit per predictos modos ꝓbari eſſentie vnitatẽ non trinitatem. d

¶ Hec aũt oia ad vnitatẽ deitatis ꝑtinent monſtrãdam.

☞ Oſtẽdit ꝑ ſimilitudinẽ longinquã trinitatẽ per rationem veſtigij in creatura. e

¶ Nũc reſtat oſtẽdere vtrũ ꝑ ea que facta ſunt aliqđ trinitatis veſtigiũ vl' indiciũ exiguũ haberi potuerit. De hoc aug. in li. vj. de tri. ait. Oportet creatorem ꝑ ea q̃ facta ſunt intellectu cõſpicientes trinitatẽ intelligamus. Hui' eñ trinitatis veſtigiũ i creaturis appa-

b ret. Hec eñ oia que arte diuina facta ſunt. vnitatẽ quãdaꝫ in ſe oſtendũt. ⁊ ſpẽm ⁊ ordinem. Nã quodq̨ hoꝝ creatorum ⁊ vnũ aliq̃d eſt. ſicut ſunt nature corpoꝝ et aiarum. Et aliqua ſpecie format̃ ſicut ſũt figure vel qualitates corpoꝝ ac doctrine vel artes aiarum. Et ordinẽ aliquem petit aut tenet. ſicut ſunt pondera vel collocationes corpoꝝ ⁊ amores vel delectationes aiarum et ita in creaturis prelucet veſtigium trinitatis.

☞ Oſtendit quid rñdeat veſtigio in creatore. f

¶ In illa enim trinitate ſumma origo eſt oim rerũ. ⁊ perfectiſſima pulchritudo. ⁊ btiſſima delectatio. Sũma aũt origo. vt Aug. oñdit in li. de vera religione. intelligit̃ de' pater a quo ſunt oia a quo fili' ⁊

c ſpũſſctũs. Perfectiſſima pulchritudo intelligit̃ filius. ſ. veritas patris nl'la ex ꝑte ei diſſimilis. quẽ cũ ipſo ⁊ in ipo patre veneramur. q̃ forma ẽ oim que ab vno facta ſũt ⁊ ad vnũ referunt̃. Que tñ oia nec fierent a patre ꝑ filiuꝫ neq̨ ſuis finibus ſalua eſſent. niſi deus ſumme bonus eſſet qui ⁊ nulli nature q̃ ab illo bona eſſet inuidit. ⁊ vt i bono ipo maneret alia q̃tũ vellet. alia q̃tũ poſſet dedit. q̃ bonitas intelligit̃ ſpũſſctũs qui eſt donũ patris ⁊ filij. quare ipm donũ dei cuꝫ pr̃e ⁊ filio eque incõmutabile colere ⁊ tenere nos cõuenit.

☞ Docet ꝯtẽplari in deo trinitatẽ ꝑ ꝯſiderationẽ veſtigij in creatura ⁊c. g

¶ Per conſiderationẽ itaq̨

nem. Videt̃ primo dicere falſum ꝙ q̃ ꝯdita ſunt ſiue facta habeant iſta tria. ſ. vnitatẽ. ſpeciẽ ⁊ ordinẽ. q: aliqua ꝯdita ſunt q̃ hec nõ hñt. ſicut diabolus ⁊ reprobi. Itẽ vr̃ male enũerare. q: Aug. enumerat iſta tria. ſ. modũ ordinẽ ⁊ ſpẽm. ⁊ h alia. vnitatẽ veritatẽ ⁊ bonitatẽ. Querit̃ ergo de diuerſis modis enumerãdi. vñ veniant. Rñ. Ad hoc dicũt aliq̃. ꝙ hoc intelligit̃ de creaturis ꝑfectis. vel ſi đ oibus. tũc illa tria nõ dicunt ꝯditiones in re creata. ſꝫ in exẽplari increato Põt tñ dici ꝙ in pmis intẽtionib' ⁊ gñalibus ẽ reflexio ⁊ iõ ſtatus. nec eſt vltra ꝓcedendũ. ¶ Ad il 5 lud qđ querit̃ de enumeratione illoꝝ triũ ꝙ nõ vr̃ cõueniẽs. Dicendũ ꝙ res creata hꝫ triplr̃ cõſiderari. Aut in ſe aut in ꝯparatione ad alias creaturas aut in cõparatiõe ad cãm primã. Et ſꝫ hos oẽs modos cõtingit reperire trinitatẽ duplr̃. Si eñ cõſideraẽ q̃tum in ſe vel q̃tũ ad ſe. hoc eſt. aut q̃tũ ad ſubam ꝓcipioꝝ. ⁊ ſic ẽ illa trinitas. materia forma ꝯpoſitio. q̃ ponunt̃ in libro de regul' fidei. Aut q̃tũ ad habitudiẽs. Sic eſt illa. Sap. xj. Oia i numero pondere ⁊ menſura diſpoſuiſti. In nũero eñ intelligit̃ ꝓcipioꝝ diſtinctio. In põdere ꝓpria ipſoꝝ inclinatio. In menſura coꝝ adinuicẽ ꝓportio. Itẽ ſi ꝯſideret̃ vna creatura in cõparatiõe ad alias creaturas. hoc põt eẽ. Aut inq̃tũ agit actiõe naturali ſic ſumit̃ illa trinitas dionyſij. ſuba. virt'. ⁊ opatio. aut inq̃tũ agit actione ſpũali. ⁊ ſic illa augu. de. lxxxiij. q. qđ ꝯſtat qđ cõgruit. qđ diſcernit̃. ⁊ vltimũ refert̃ ad aiam. Si aũt ꝯſiderant̃ in ꝯparatione ad deũ h põt eſſe duplr̃. Aut inq̃tũ referũtur tñ. ⁊ ſic ẽ illa modus ſpẽs ⁊ ordo. Aut inq̃tũ referunt̃ ⁊ aſſimilant̃ ⁊ ſic ẽ illa. vnitas veritas. bonitas. Qm̃ g̃ veſtigiũ attenditur in cõparatione ad deũ ꝓpriẽ. iõ in his vltis cõditionib' ꝓpriẽ accipit̃ veſtigiũ. Et q: magna eſt inter iſtas cõparationes cõueniẽtia. iõ mgr̃ miſcet hec adinuicẽ. ꝓp multam cõuenientiã ⁊ rñdentiaꝫ. Q: vnitas rñdet mõ q̃ reſpicit deũ vt cãm efficientem. Veritas ſpeciei. que reſpicit ipſum vt exẽplar. Bonitas ordini que reſpicit deũ vt finẽ. c ¶ Perfectiſſima pulchritudo intelligitur filius. ſcꝫ veritas patris. Contra hoc dicit

Aug.in ſoliloquijs. Ueritas eſt id qđ eſt ſed ens nulli pſone appropriatur.ğ nec veritas. Item vr̃ male appropriare ordinem ſpūiſctō.q2 in pcedenti capl'o.dicit ꝙ ex ordine intelligitur ſapiēs ſʒ ſapiētia appropriaſ filio.ğ ⁊ ordo. Rñ. Dicendū ꝙ veritas dupl'r pōt cōſiderari.ſicut color. Nam vno mō color ꝯſideraſ ſʒ id ī q̄ ē.⁊ ſic diffiniſ in li.
4 de ſenſu ⁊ ſenſato. Color eſt extremitas pſpicui in corpe termiato. Alio mō in ꝯparatōe ad viſuʒ quē mouet ⁊ ſic diffiniſ in lib.
5 de aīa. Color eſt motiuuʒ viſus ſʒ actū lucidi. Silr veritas pōt cōſiderari in ꝯparatione ad illud in q̄ eſt.⁊ ſic verū ē quod dicit Aug. Ueritas eſt id qđ eſt Alio mō per cōparationē ad intellectū quē mouet. ⁊ ſic v̄itas ſicut dicit phs in.ij.met.eſt finis intelligētie ſpeculatiue. Scđm primū modū dicit Anſel. Ueritas pr̄is eſt eſſentia pr̄is. Quātuʒ ad ſcđʒ modum dicit Hylari⁹.ꝙ veritas eſt declaratiuū eſſe Et qm̄ fili⁹ eſt qui pcedit vt verbū.cui appropiaſ rō declarādi.io ei appropriaſ rō exēplaris et per ꝯñs rō veritatis.q̄tū ad ſcđm modū veritatis.ipē
6 aūt accipit primo modo. ❡Ad illud qđ obijciſ de ordine. Dicendū ꝙ eſt ordo rerū in vniuerſo.⁊ hic appropriaſ ſapiētie. Et ē ordo rerū in finē.⁊ hic appropriaſ bonitati.⁊ ſic pʒ ꝙ nō eſt contrarietas.

creaturaꝝ.vnius ſubſtātie trinitatem intelligimus.ſcʒ vnū deū patrē a quo ſumus ⁊ filiū per quē ſumus.⁊ ſpm̄ſctm̄ in quo ſumus.ſ.principiū ad qđ recurrim⁹.⁊ formā quā ſequimur.⁊ gratiā qua reconciliamur.vnū.ſ.quo autore conditi ſumus.⁊ ſimilitudinē eius per quā ad vnitatem reformamur ⁊ pacē qua vnitati adheremus.ſ.deū qui dixit fiat.et verbū per quod factū eſt om̄e qđ ſubſtātialr ⁊ naturalr eſt. ⁊ donū benignitatis ei⁹.qua placuit quod ab eo per verbū factum eſt ⁊ reconciliatum autori vt non interiret.

☞ Oñdit ꝙ ꝯſideratio trinitatis perveſtigiū nō eſt ſufficiēs ſʒ longinqua. b

❡Ecce oſtenſum eſt qualr in creaturis aliquatenus imago trinitatis indicaſ.non em̄ per creaturaꝝ ꝯtemplationē ſufficiēs noticia trinitatis pōt haberi.vel potuit ſine doctrine vel interioris inſpiratiōis reuelatione. Unde illi antiqui phi quaſi per vmbrā ⁊ de longinquo viderunt veritatē:deficientes in contuitu trinitatis.vt magi pharaonis in tertio ſigno. Adiuuamur tamen in fide inuiſibiliuʒ per ea que facta ſunt.

AD intelligentiam coruʒ q̄ in hac parte prima pñtis diſtinctiōis tanguſ quattuor q̄ſtiōes. Primū.vtꝝ de⁹ ſit cognoſcibilis a creatura. Scđʒ vtrū ſit cognoſcibilis p creaturā. Tertiū vtrū mod⁹ cognoſcēdi p creaturam conueniat homini q̄tum ad oēm ſtatū.ſ. ſtatum innocētie.ſtatū nature lapſe.⁊ ſtatū nature glorificate. Quartum quid ſit de deo cognoſcibile per creaturam.

A **Queſtio.j.** Utrū de⁹ ſit cognoſcibilis a creatura? Et ꝙ nō.oſtendiſ p autoritatē dionyſij de di.no. Deū neqȝ dicerere neqȝ intelligere poſſibile eſt. Itē oſtendiſ rōne p quadruplicē ſuppoſitionē.quā neceſſe ē eſſe i cognitione.ſ.pportionē vnionē ſiue receptionē.iudiciū informationē. Intellectus em̄ nō itelligit niſi qđ eſt ſibi pportionabile.⁊ qđ ſibi aliquo mō vniſ.⁊ de q̄ iudicat.⁊ a quo acies intelligētie informaſ. Ex pma ſuppōne arguiſ ſic. Neceſſe eſt eſſe pportionē cognoſcentis ad cognoſcibile.ſed dei ad itellectum nō eſt pportio.q2 de⁹ eſt infinitus.ſʒ intellectus finit⁹.ğ ⁊c. Preterea ſi eſt aliqua pportio.vr̃ ꝙ nō ſit ſufficiēs.quia plus diſtat verū increatū ab intellectu humano q̄ quodlibet creatū intelligibile a ſenſibili. Sʒ ſenſus q̄ eſt pceptiuus ſenſibilis.nunq̄ eleuaſ ad cognitionē intelligibilis creati.ğ nec intellect⁹ vnq̄ eleuabiſ ad cognitionē intelligibilis increati. ❡Itē ex pſuppoſitione ſcđa ſic. Neceſſe eſt eē vnionē cognoſcibilis ad cognoſcētē.ita ꝙ vnū ſit in altero.ſʒ cognoſcēs nō eſt in cognoſcibili ſʒ ecōuerſo.ſʒ ipoſſibile eſt infinitū capi ab ipo finito:ergo impoſſibile eſt eē in illo.ğ deū eſſe in itellectu eſt impoſſibile.cū ſit infinit⁹. ❡Itē ex tertia ſuppoſitione ſic Ad cognitionē neceſſe eſt in cognoſcēte eſſe iudiciū de cognito.ſʒ oē iudicās hʒ poſſe ſup iudicatū.finitū aūt non hʒ poſſe ſup infinitū.ğ de illo nō iudicat.ſʒ ad cognitionē requirebatur iudiciū.ğ intellect⁹ finitus nō cognoſcit deū infinitū.ſup quē nō hʒ poſſe. Itē ex q̄rta ſic. Neceſſe ē intellectū cognoſcētem informari.a cognito:ſʒ oē qđ alterū informat. Aut informat p eſſentiā.aut p ſilītudinē.ſʒ de⁹ nō informat p eſſentiā: q2 nulli vniſ vt forma nec p ſilītudinē abſtractam.q2 ſilītudo abſtracta eſt ſpūalior eo a quo abſtrahiſ.deo aūt nihil ē ſpūalius.nec pōt eſſe.ğ ⁊c. ❡Cōtra.aīa rōnalis eſt ad imaginem dei. Sʒ ſicut dicit Aug.in li.de tri.⁊ eſt in lr̃a pñtis di.in pte ſcđa. Mens eo eſt imago dei.q̄ capax dei ē.eiuſqȝ particeps eſſe pt. Capere aūt nō eſt ſm ſubam vel eſſentiā q2 ſic eſt in oībus creaturis.ğ p cognitionē ⁊ amorē.ğ de⁹ pōt cognoſci in creatura. ❡Itē rōne oſtēdiſ ſic. Oīs cognitio ſpūalis ſit rōne lucis increate.vt dicit Aug.in ſoliloquijs ſʒ lux ē māxie cognoſcibilis ipſi aīe.ğ ⁊c. ❡Itē cū ſit cognitio aliquoꝝ p preſentiā.aliquoꝝ p ſilitudinē.illa cognoſcunſ veri⁹ q̄ cognoſcūtur p pñtiā.vt dicit Aug.ſed de⁹ eſt ipſi aīe vnit⁹ per pñtiā.ğ de⁹ veri⁹ cognoſciſ q̄ alia q̄ cogſcunſ p ſilītudinē. ❡Itē ſicut ſe hʒ ſumma bonitas ad dilectionē.ſic ſumma v̄itas ad cognitionē. Sʒ ſumma bonitas eſt ſumme amabilis ab affectu ergo ſumma v̄itas ē ſūme cognoſcibilis ab itellectu. ❡Itē vnūquodqȝ efficaci⁹ pōt in id ad qđ naturalr̃ ordinaſ:ſed intellectus nr̃ naturalr ordinaſ ad cognitionē ſumme lucis.ergo illa maxime cognoſcibilis eſt. ❡Rñ. Dicendū ꝙ de⁹ in ſe tanq̄ ſumma lux.eſt ſumme cognoſcibilis.⁊ tāq̄ lux ſumme intellectum noſtrū cōplens ⁊ q̄tū eſt de ſe.eſſet ſumme cognoſcibil'. etiā nobis niſi eſſet aliq̄s defect⁹ a parte virtutis cognoſcentis.q̄ quidē nō tollitur pfecte niſi p deiformationē glie. Concedēde ğ ſunt rōnes.ꝙ deus ſit cognoſcibilis a creatura.⁊ ēt clariſſime cognoſcibilis q̄tū eſt de ſe.niſi aliud eēt impediēs vel deficiens ex pte intellect⁹.ſicut poſt patebit. ❡Ad obiecta in ꝯtrariū dicendū.ꝙ eſt cognitio p cōprehenſionē ⁊ apphen- 7
ſionē. Cognitio p apphenſionē ꝯſiſtit i manifeſtatione veritatis rei cognite. Cognitio v̄o cōphenſionis in incluſiōe totalitatis. Ad primā cognitionē requiriſ pportio ꝯuenientie.et talis eſt in aīa reſpectu dei q2 quodā modo eſt aīa oīa per aſſimilationē ad oīa.q2 nata eſt cognoſcere oīa. Et maxime eſt capax dei p aſſimilationē.q2 eſt imago ⁊ ſimilitudo dei. Quātum ad cognitionē cōphenſionis requiriſ pportio equalitatis ⁊ equiparātie.⁊ talis nō eſt in aīa reſpectu dei.q2 aīa eſt finita.ſed deus eſt infinitus.⁊ ideo hanc non hʒ.⁊ de hac intelligit Dionyſius.⁊ de illa certat obiectio de alia vero non.
❡Ad illud quod obijciſ de diſtantia intelligibilis ⁊ ſenſibi- 8
lis. Dicendū ꝙ duplex eſt diſtantia ſm rationē entis.⁊ ſm rationem cognoſcibilis. Primo modo eſt maior diſtantia.ſcđo modo non quia vtrūqȝ eſt intelligibile.ſcʒ deus ⁊ anima. Nō ſic eſt de intellectu ⁊ ſenſu.quia ſenſus eſt potentia determi-
nata.ſed intellectus non. Ad illud quod infinitum non capiſ 9
a finito. Dicunt aliqui.ꝙ capere infinitum eſt dupliciter. ſcʒ quātum ad eſſentiam.⁊ ſic capitur.⁊ quātum ad virtuoſitatē ⁊ ſic non capitur.ſicut pūctus a linea totus attingitur ſm ſubſtantiam.ſed non totaliter ſm virtutem. Sed iſta ſolutio nō videtur ſoluere.quia in deo ideʒ eſt eſſentia quod virt⁹ ⁊ vtraqȝ eſt infinita. Ideo dicendum.ꝙ duplex eſt infinitū. Unum quod ſe habet per oppoſitionē ad ſimplex.⁊ tale nō capitur a
finito.quale eſt infinitū molis. Aliud eſt qđ hʒ infinitatem cū 10
ſimplicitate.vt deus.⁊ tale infinitum quia ſimplex eſt.vbiqȝ totū eſt.quia vero infinitum in nullo ſic eſt. quin extra illud ſit.⁊ ſic intelligendū eſt in cognitione dei. Et ideo nō ſequiſ. ꝙ ſi cognoſcitur totus.ꝙ cōprehendatur.q2 intellectus eius totalitatē non includit.ſicut nec creatura immēſitateʒ. ❡Ad
illud quod obijcitur.iudicans hʒ poſſe ⁊c. Dicendū ꝙ iudica- 11
re de aliquo eſt dupl'r. Primo mō diſcernēdo.vtrū ſit vel non ſit.⁊ hoc modo cōuenit iudicium omni intellectui cognoſcēti. reſpectu oīs obiecti. Alio modo approbando vel reprobādo. vtrū ita debeat eſſe.⁊ ſic nō iudicat de veritate.ſed ſm ipſam de alijs.ſicut dicit Auguſti.de vera reli.ꝙ iudex non iudicat de lege.ſed ſm ipſam iudicat de alijs. Et de hoc mō veruʒ eſt quod dicit Auguſtin⁹ ꝙ nullus de illa veritate iudicat.null⁹ tn̄ ſine illa iudicat.⁊ de hoc modo veꝝ eſt qđ opponit.ꝙ iudicans poteſt

cāſ pōt ſup iudicatū. De ſcdo vo nō eſt verū ꝙ poſſit ſup. pōt
12 tū dirigi vt in obiectū adminiculo illius. ¶ Ad illud qd vlti-
mo obijcit de informatione. Dicēdū ꝙ deus eſt pñs ipſi aie ⁊
oī intellectui ꝑ veritatē. ⁊ iō nō eſt neceſſe ab ipſo abſtrahi ſi-
militudinē ꝑ quā cognoſcat. nihilominus tn̄ dū cognoſcit ab
intellectu. intellectus informat quadā noticia que eſt velut
ſilitudo qdā nō abſtracta ſed impſſa inferior deo q2 in natura
inferiori. Eſt ſupior tn̄ aia. q2 facit ipſam meliorē. Et hoc di-
cit Aug. ix. de tri. c. xj. Queadmodū cū ꝑ ſenſus corpoꝝ diſcu
timus corpora fit coꝝ aliqua ſimilitudo in aīo nr̄o. ita cū deū
nouimus fit aliqua ſimilitudo dei. illa noticia tn̄ inferior eſt.
B q2 in inferiore natura eſt.

Queſtio. ij.

Utrū deus ſit cognoſcibilis ꝑ creatu-
ras. Et ꝙ nō vr̄. Quia via ad errores
nō eſt via ad cognitionē. ſed cognitio ꝑ creaturā eſt via erro-
ris. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris Sap. xiiij. Creature dei fa
cte ſunt in deceptionē aie hoīm ⁊ in odiū ⁊ in muſcipulā pedi
bus inſipiētiū. Preterea Aug. i li. de li. ar. loquit de his. Qui
occupant in creaturis dorſum ad te vertētes in corporali ope
tanꝙ in vmbra ſua defigunt. ¶ Itē tenebra ⁊ tenebroſum. nō
eſt via ad cognoſcēdū luminoſum ſiue lucē. ſed creatura eſt te
nebra. deus aūt eſt lux. ergo deꝰ nō eſt cognoſcibilis ꝑ creatu
rā. ¶ Itē mediū ꝑ qd cognoſcit aliqd vel probat de extremo
d3 cōicare in aliquo cū eo qd cognoſcendū eſt. ſed creatura ⁊
creator nihil hn̄t cōe. g deꝰ nō cognoſcit ꝑ creaturas. ¶ Ite3
oē mediū ꝑ qd aſcēdit ad extremū diſtat ab illo gradibꝰ fini-
tis. ſed ois creatura quātūcūq3 nobilis diſtat a deo gradibꝰ
infinitis. q2 quātūcūq3 duplicet nūꝗ ꝑueniet ad eius nobili
tatē. ergo ꝑ creaturā nō aſcēdit in cognitionē dei. ¶ Contra
Sap. xiij. A magnitudine ſpēi ⁊ creature cognoſcibiliter po-
terit creator hoꝝ videri. Un̄ Iſid. de ſum. bo. Ex pulchritudi-
ne circūſcripte creature. pulchritudinē ſuā q circūſcribi non
pōt facit deus intelligi. ¶ Itē rōne oñdit ſic. Cōtingit nō ſo
lū effectū cognoſci ꝑ cām ſed cām ꝑ effectū. g ſi deꝰ eſt cā ope-
rās ſm ſuā nobilitatē ⁊ creatura effectꝰ poterit deꝰ cognoſci ꝑ
creaturā. ¶ Itē ſenſibile eſt via cognoſcēdi intelligibile. ſed
creatura ē ſenſibilis. deꝰ eſt itelligibilis. g ꝑ creaturā eſt deue
nire i cognitionē creatoris. ¶ Itē ꝯtingit ſile cognoſci ꝑ ſile.
ſed ois creatura eſt ſilis deo vel ſicut veſtigiū vel ſicut imago
ergo ꝑ oēm creaturā ꝯtingit cognoſci deū. Querit ergo q ſit
dr̄ia inter veſtigiū ⁊ imaginē. ⁊ cū in oī creatura ſit veſtigiu3.
qrit quare nō ſit imago: ⁊ ſm qd attēdit veſtigiū. ¶ Rn̄. di-
cēdū ꝙ q2 relucet cā in effectu ⁊ ſapia artificis manifeſtat in
ope. iō deꝰ q eſt artifex ⁊ cā creature ꝑ ipm cognoſcit. Et ad h
duplex eſt rō vna eſt ꝑpter ꝯueniētiā alia ꝑpter indigētiam.
Propter ꝯueniētiā. q2 oīs creatura magis ducit in deū ꝙ in
aliqd aliud. Propter indigētiā q2 cū deus tanꝙ lux ſumme ſpi
ritualis nō poſſit cognoſci in ſua ſpūalitate ab intellectu qua
ſi materiali luce indiget aia vt cognoſcat ipm. ſ. ꝑ creaturam.
13 ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ cognitio creature eſt via in errorē. di
cendū ꝙ duplr eſt cognoſcere creaturā. Uel quātū ad ꝓprieta
tes ſpāles q ſunt imꝑfectionis. Uel quātū ad ꝯditiones gn̄a-
les q ſunt cōpletionis. Si quātū ad ſpāles cōditiones iꝑfe
ctionis. hoc eſt duplr. aut attribuēdo deo. aut remouēdo. ꝓi
mo mō eſt via erroris. ſcdo mō eſt via cognitiōis. ⁊ ſic cogno-
ſcit deus ꝑ ablationē. Si aūt cognoſcat quo ad ꝯditiones ꝑ
fectionis. ſic pōt eſſe duplr. ſicut pictura duplr cognoſcit aut
ſicut pictura aut ſicut imago. Un̄ aut ſiſtitur in pulchritudine
creature. aut ꝑ illa tēdit in aliud. Si primo mō tūc eſt via de
uiationis. Un̄ Aug. de li. ar. Ueh his q nutus tuos ꝑ te amāt.
⁊ oberrāt in veſtigijs tuis. ⁊ derelinquūt te ducē. Si ſcdo mō
ſic eſt via in aliud. ſic eſt rō cognoſcēdi ꝑ ſuperexcellētiā. q2
ois ꝓprietas nobilis in creatura deo eſt attribuēda i ſummo.
14 ⁊ ſic p3 illud. ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ tenebroſum mediū non
eſt via cognoſcēdi lucē. dicēdū ꝙ eſt oculus bn̄ diſpoſitus. et
oculus lippus. De oculo bn̄ diſpoſito verū eſt ſed nō de lippo
cui nubes obtegēs vel terra ſuſcipiēs luminis claritatem. eſt
mediū vidēdi ſolē. Sic intellectui nr̄o q ſe h3 ſicut oculus no
ctue ad manifeſtiſſima nature. ¶ Ad illud qd obijcit de defe
ctu cōitatis. dicēdū ꝙ ſi nō eſt cōe per vniuocationē tn̄ eſt cō
mune per analogiā q dicit habitudinē duoꝝ ad duo. vt i nau
15 ta ⁊ ductore vel vniꝰ ad vnū. vt exēplaris ad exēplatu3. ¶ Ad
illud qd obijcitur ꝙ ſemper ſunt infiniti gradus. dicendu3 ꝙ

aſcēſus in deū pōt eſſe duplr. Aut quantum ad aſpectum ꝑſen
tie. ⁊ ſic quelibet creatura nata eſt ducere in deu3 nec ſic ſunt
infiniti gradus. Aut quantu3 ad equalitatē equiparātie. ⁊ ſic
eſt verum ꝙ ſunt infiniti. q2 bonum creatum quantuncūq3 du
plicatum nunꝙ equiparatur increato. ¶ Primus autem gra
dus quantum ad aſcenſum ad aſpectum preſentie eſt in conſi-
deratione viſibilium. ¶ Scds in conſideratione inuiſibiliu3
vt aie vel alterius ſubſtantie ſpūalis. ¶ Tertius eſt ab aia in
deum q2 imago ab ipſa veritate format. ⁊ deo immediate cō-
iungit. ¶ Ad illud qd vltimo querit de dr̄ia veſtigij ⁊ imagi- 16
nis. quidā aſſignāt talē dr̄iam ꝙ veſtigiū eſt in ſenſibilibus.
imago in ſpūalibus. Sed iſta poſitio vel diſtinctio non valet
q2 veſtigiu3 eſt etiā in ſpūalibus. Nā vnitas veritas bonitas
in quibus conſiſtit veſtigium ſunt ꝯditiones maxime vniuer
ſales ⁊ intelligibiles. Alij aūt dicunt ꝙ veſtigium dr̄ q2 repre-
ſentat ſm partē. ſed imago ſm totum. Sed hec iterum diffe-
rentia nō valet. Quia cum deus ſit ſimplex nō h3 repreſentās
ſm partē. Cū iterum ſit infinitus a nullo oīno creatura. nec ēt 17
a toto mundo pōt repreſentari ſm totum. Et iō intelligendu3
ꝙ cum creatura ducat in cognitionē dei per modum vmbre ⁊
per modū veſtigij ⁊ per modum imaginis differentia coꝝ no-
tior a qua etiā denominat accipitur penes modum repreſentā
di. Nam vmbra dr̄ inquantum repreſentat in quadam elonga
tione ⁊ confuſione. veſtigium in quadam elongatione ſed di-
ſtinctione. imago vo in quadam propinquitate ⁊ diſtinctiōe.
Ex hac differentia colligitur ſecunda que eſt penes conditio
nes in quibus attenduntur hec. Nam creature dicuntur vm-
bra quantum ad proprietates. que reſpiciunt deum in aliquo
genere cauſe ſm rōnem cauſe indeterminatā. Ueſtigium quā-
tum ad proprietatē que reſpicit deum ſub rōne triplicis cau-
ſe efficientis formalis ⁊ finalis ſicut ſunt vnu3 verum ⁊ bonū.
Imago quantum ad ꝯditiones que reſpiciunt deum non tn̄
in ratione cauſe ſed ⁊ obiecti que ſunt memoria intelligentia
⁊ voluntas. Ex his concluduntur alie due differentie quantū
ad ea ad que ducunt. Nā creatura vt vmbra ducit ad cognitio
nem cōium vt cōia veſtigium in cognitionem cōium vt appro
priata. imago ad cognitionem propriorū vt propria. Alia dif
ferentia eſt penes ea in quibus reperiuntur. Quoniam enim
omnis creatura comparatur ad deum in ratione cauſe. ⁊ in ra
tione triplicis cauſe. ideo omnis creatura eſt vmbra vel veſti
gium. Sed qm̄ ſola rationalis creatura comparatur ad deu3
vt obiectum. q2 ſola eſt capax dei per cognitionem ⁊ amorem.
ideo ſola eſt imago.

Queſtio. iij.

Utrum cognitio dei ꝑ creaturas ſit
hoīs quantu3 ad oēm ſtatum. Q2 ſit C
hoīs quantum ad primū ſtatu3. ſic oſtenditur. Homo in ſtatu
innocentie non cognoſcebat facie ad faciem. ergo ſi cognoſce
bat deu3 cognoſcebat per effectum. ergo per veſtigium. ergo
per creaturam. ¶ Itē in hoīe in ſtatu innocētie. cognitio ſenſi
bilis nō erat in impedimētum. ſed in amminiculū cognitiōis
intellectiue. ſed cognitio intellectiua ꝑpter quā factus eſt hō
eſt cognitio dei. ergo ois cognitio ſenſibilis in primo hoīe or-
dinabat ad hāc. Sed cognitio dei per amminiculū ſenſibiliū
eſt cognitio ꝑ creaturam. ergo ⁊c. ¶ Item ꝙ ſit hoīs quantū
ad ſtatū beatitudinis vr̄ q2 beati cognoſcunt creaturā ſed nō
ſiſtunt in illa ſed referunt ad deū. ergo cognoſcunt deum per
creaturam. ¶ Itē oēs beate aie laudant deum ꝑ creaturas.
ſed laudare deum per creaturas eſt cognoſcere ꝑ creaturas.
ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯ ꝙ nō ſit hoīs inſtituti ſic oſtēdit. Cognitio
ꝑ veſtigiū eſt cognitio ꝑ mediū. ſed mēs vt dicit Aug. imme-
diate ab ipſa veritate format. ergo talis cognitio nō ꝯuenit
humane nature quātū ad illum ſtatū. nec etiā quātu3 ad aliū.
¶ Itē nō eſt rectus ordo ꝙ propinquius ꝑueniatur in finē ꝑ
mediū magis diſtās. ſed hō in ſtatu pmo erat ꝓpinquior deo
ceteris creaturis. ergo nō cōueniebat ei peruenire ad cogni-
tionē dei ꝑ alias creaturas. ¶ Itē ꝙ non ſit hoīs talis cogni
tio quātū ad ſtatū beatitudinis vr̄ q2 cognitio per veſtigium
eſt cognitio ꝑ manuductionē. ergo non eſt cognitio ꝑfecta ⁊
ſi nō eſt cognitio perfecta. ergo eſt ex parte. ⁊ ſi eſt ex parte. g
non manet in beatis. q2 in ipſis euacuabitur qd eſt ex parte.
¶ Item veſtigium ſiue creatura eſt ſicut ſcala ad aſcendēdū
vel ſicut via ad perueniendum ad deum. ſed cum peruentum
eſt ad terminum non eſt vſus vie alterius. ergo ſimiliter cum

bō eſt ſurſum. nō indiget ſcala. nā cū cognitio btōꝝ immedia
18 te eſt in deū. ergo nō eſt ꝑ creaturas. ¶ Rñ. ad intellectū pre
dictoꝝ notandū. ꝙ aliud eſt cognoſcere deū ī creatura. aliud
ꝑ creaturas. Cognoſcere deū in creatura. eſt cognoſcere ipſi-
us pñtiā ⁊ influētiā in creatura. ⁊ hoc q̄dē eſt viatoꝝ ſemple
ne ſed cōprehenſoꝝ perfecte. ¶ Unde dicit Aug. in fi. li. de ci-
ui. dei. ꝙ tūc expreſſe deus videbitur qñ deus erit oīa in oībꝰ.
Cognoſcere aūt deū per creaturā eſt eleuari a cognitiōe crea
ture ad cognitionē dei. quaſi per ſcalam mediā. ⁊ hoc eſt pro-
prie viatoꝝ. ſicut dicit Ber. ad Eug. Aliter tñ conuenit hoī in
ſtatu nature inſtitute. ⁊ nature lapſe. q: in ſtatu primo cogno
ſcebat deum per creaturā tanq̄ per ſpeculū clarū. ſed poſt la-
pſum cognouit tanq̄ per ſpeculū ⁊ enigma. ſicut dicit aplš. j.
Coꝛ. xiij. ꝑpter obnubilationē intellectꝰ ⁊ peioꝛationē reruꝫ.
19 ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur de ſtatu beatitudinis dicenduꝫ
ꝙ ſicut dictum eſt beatoꝝ nō eſt cognoſcere per creaturas. ſꝫ
potius in creaturis. ⁊ rōnes que videntur probare contrariū
non probant. ſed potius ꝙ cognoſcatur ab eis in creaturis.
20 ¶ Ad illud qđ obijcitur de ſtatu innocentie. ꝙ mēs immedia
te formatur ⁊c. Dicendū ꝙ duplex eſt mediū. ſ. diſponēs ⁊ effi
ciens. De primo medio dꝫ intelligi qđ dixit Aug. ſed de ſcđo
non. qñ deus eſt mediū efficiens ⁊ obiectum ipſius mentis.
¶ Illud aūt verbum dicit Aug. ꝯtra phōs quoꝝ opinio erat
ꝙ mens nō coniungeretur eterne veritati immediate. ſed me
21 diante aliqua intelligentia. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ nō eſt
rectus ordo. dicendum ꝙ dupliciter pōt ꝯſiderari hō vel ens
in ſe vel extra. primo modo non peruenit per creaturas a ſe in
deuꝫ. ſed ens extra ſe per cognitionē creaturarū recolligitur
in ſe ⁊ eleuatur ſupra ſe. Uel dicēdum ꝙ alie creature poſſunt
conſiderari vt res. vel vt ſigna. primo mō ſunt inferiores hoīe
ſcđo modo ſunt media in deueniendo ſiue in via non in termi
no. q: ille nō perueniunt. ſed per illas peruenit hō ad deum il
D lis poſt ſe relictis.

Queſtio. iiij.

⁊ vltima. Quid ſit de deo cognoſci
bile ꝑ creaturas. Et dicit aplš ꝙ
ſempiterna virtus ⁊ diuinitas. ⁊ querit̄ vtrum per creaturas
poſſit cognoſci ꝑſonarū pluralitas. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. q: phī nō habue
runt cognitionē de deo niſi per creaturas. ⁊ cognouerūt trini
tatem. ergo ⁊c. Minoꝛ pꝫ per Aug. de ciui. dei. Phī tripartitā
dicunt eſſe phiam. in qua eſt cognitio trinitatis. ¶ Itē magi
defecerunt in tertio ſigno. Exo. viij. ⁊ exponitur ꝙ defecerūt
in cognitione tertie perſone. Aut ergo quantū ad propria aut
quantum ad appropriata. Nō quantū ad appropriata q: boni
tas maxime nobis relucet in creatura ergo quātū ad propria
ergo ſaltē duas ꝑſonas cognouerunt. ¶ Itē hoc idē videtur
per rōnē. q: veſtigium cū dicat diſtinctionē eſt rō cognoſcēdi
deum diſtinctiue ſiue indiſtinctiue. ſed nō eſt in deo niſi diſti-
ctio perſonarū. ergo per veſtigium potuerūt cognoſcere diſti
ctionē perſonarū. ¶ Itē per imagineꝫ eſt cognitio trinitatis
quantū ad ordinē diſtinctionem ⁊ equalitateꝫ. ſed cognitio ꝑ
imaginē eſt cognitio per creaturā. ergo per creaturam potue
runt cognoſcere trinitatē. ¶ Itē difficilioꝛ eſt cognitio ꝓprie
tatū occultarū creature q̄ cognitio pluralitatis perſonarum
q: illa nō capitur niſi a magnis ⁊ ſubtilibus. hec aūt capitur
a rudibus ⁊ inſipientibus. ergo ſi potuerunt per proprietates
creaturarū viſibiles ꝑuenire ad inuiſibiles. multofortius ad
cognoſcendū perſonas eſſe plures. Et hoc eſt qđ đr Sap. xiij.
Si eñ tantū potuerint ſcire ꝙ poterant ſeculū mēſurare. quō
huius dñm non facilius inuenerūt. ¶ Cōtra. cognitio trini-
tatis eſt cognitio fidei ſed cognitio fidei ē de his que ſunt ſu-
pra rōnem. ⁊ que ſupra rōnem ſunt non poſſunt cognoſci per
creaturas. ergo ⁊c. ¶ Itē non eſt niſi in duobꝰ modis de deo
cognoſcere per creaturā. aut affirmādo qđ eſt in creatura aut
ſimile aut remouendo. ſed trinitas nō cognoſcitur per remo-
tionē. ſed per poſitionē. ſed in nulla creatura inuenit̄ plurali
tas ſuppoſitoꝝ cuꝫ vnitate eſſentie. ergo ⁊c. ¶ Itē lex ſcripta
eſt ſuper legem nature. ſiue liber ſacre ſcripture ſuper librum
mundane creature. ſed nullus fide carens. per ſacraꝫ ſcriptu
ram venit in cognitionē pluralitatis perſonarū. ergo multo-
minus per librum mundane ſcripture. ¶ Rñ. dicendū ꝙ plu-
22 ralitas perſonarū cū vnitate eſſentie eſt proprium diuine na-
ture ſolius. cuius ſimile nec reperitur in creatura. nec pōt re-
periri. nec rōnabiliter cogitari. iō nullo mō trinitas ꝑſonarū
eſt cognoſcibilis ꝑ creaturā rōnabilr̄ aſcēdēdo a creatura in
deū. ſed lꝫ nō habeat oīno ſimile hꝫ tñ aliquo mō qđ credit̄ ſi
mile in creatura. Uñ dico ꝙ phī nunq̄ cognouerūt ꝑ rōnē per
ſonarū trinitatē nec pluralitatē. niſi haberēt aliquē habitum
fidei ſicut hñt aliqui heretici. Uñ q̄ dixerūt aut locuti ſunt nō
intelligētes. aut fidei ra
dio illuſtrati. Eſt alia tri
nitas appropriatoꝝ. ſ. ve
ritas vnitas ⁊ bonitas ⁊
hāc cognouerūt q: hñt ſi
mile. ¶ Ad illud ergo qđ 23
obijcit̄ ꝑ tripartitā phiā
cognouerunt phī trinita
tē. dicēdū ꝙ verū eſt ꝙ ꝑ
illud ⁊ ꝑ alia venerūt ad
cognitionem appropria-
toꝝ. credētes vō in cogni
tionē vtriuſq; trinitatis.
¶ Ad illud qđ obijcit̄ đ 24
tertio ſigno đr ⁊ hñ. q: ſa
piētes iō dicunt̄ defeciſ-
ſe in tertio ſigno. q: defe
cerūt in cognitione effe-
ctus potiſſime bonitatis
ſcꝫ redemptionis. ¶ Ad 25
aliđ dicēdū ꝙ veſtigiū di
cit diſtinctionē ꝓprieta-
tuꝫ eſſentialiū. ⁊ huic rñ-
det trinitas appropriato
rū nō ꝓprioꝝ ſiue ꝑſona-
rū. ¶ Ad illud qđ obijci 26
tur de imagine dicēdum
ꝙ eſt cognoſcere aīam ſꝫ Mens
id qđ eſt. ⁊ cognitio iſta ē q̄d ſit.
rōnis vel ſꝫ id qđ imago
⁊ cognitio iſta eſt ſolius
fidei. ¶ Ad illud qđ vlte 27
rius obijcit̄ difficilius ē
cognoſcere mūdū. dicen
dū ꝙ iſtud intelligit̄ ſup
poſito diuino amminicu
lo. ſimplr̄ aūt loquendo
falſum eſt. Citius eñ hō
diſponeret̄ ad fidē q̄ ac-
quireret cognitionē phie
Intellectꝰ tñ nr̄ plus po
teſt in cognitionē rerum
mūdanarū q̄ trinitatis.
q: illa eſt ſupra rōnē ⁊ cō
trariū eius videt in ſen-
ſu. ⁊ iō indiget noua eleuatiōe. vtpote cognitiōe ꝑ infuſionē.
a ¶ Nunc vō ad eam ⁊c. Hec eſt ſcđa pars huius diſtinctio-
nis. in qua magiſter ꝓbat trinitatē ⁊ vnitatē per ſimilitudinē
ꝓpinquā ⁊ expreſſam. cuiuſmodi eſt imago. Et diuiditur hec
pars in duas. ¶ In prima oſtēdit trinitatē ⁊ vnitatē in crea-
tore per trinitatē ⁊ vnitatē ꝯſideratā in potētijs aīe. ¶ In ſe-
cūda vō in habitibꝰ ibi. Pōt etiā alio mō ⁊c. ¶ Prima iteruꝫ
pars hꝫ quattuoꝛ particulas. ¶ In quarū prima oſtēdit vbi
q̄rēda ſit imago in aīa. qñ in pte ſupioꝛi ⁊ tribꝰ potētijs. ſ. me
moꝛia intelligētia ⁊ volūtate. ¶ In ſcđa vō tāgit imaginis cō
ditiones. q̄ ſunt trinitas vnitas ⁊ equalitas. ibi. Hec ḡ tria vt
ait Aug. ¶ In tertia vō mouet ⁊ ſoluit dubitationē q̄ oꝛit̄ ex
p̄dictis. ¶ Utrū. ſ. aīa ſit ſue potētie. ibi. Hic attēdendum eſt
diligenter. ¶ In quarta aūt docet cauere erroꝛem qui poſſet
cauſari ⁊ oꝛiri ex oſtenſione trinitatis create ꝙ oīmoda ſilitu
do eſſet ad increatā. vbi oſtendit ꝙ maxima eſt diſſimilitudo
imaginis ad deū. ibi. Uerūtñ caueat. ¶ Silr̄ ſcđa pars ī qua
magiſter intendit inueſtigare imaginē in habitibus aīe ſm ꝙ
poſſibile eſt diuiditur ī quattuoꝛ particulas. ¶ Primo enim
illa tāgit in qbꝰ imago trinitatis attēdit̄ q̄ ſunt. mēs noticia ⁊
amoꝛ. ¶ Scđo illis ꝓtractis oſtēdit ꝙ in his attēdit̄ imago ꝓ
pter ꝯſubſtātialitatē oꝛdinē ⁊ equalitatē. ibi. Hec aūt tria ⁊c.
¶ Tertio oñdit quō mēs rōnalis ī ꝯtēplatiōe trinitatꝫ create
proficit

☞ Probat ꝑ ſilitudinē ꝓ
pinquā ⁊ expſſam ꝙ in parte
ſupioꝛi ⁊ tribꝰ potētijs aīe. ſ.
memoꝛia intelligētia ⁊ volūta
te ſit imago trinitat̄. Uel de
ſimilitudine creantis ⁊ create
trinitatis. i
a ¶ Nūc vō ad eā iā ꝑuenimꝰ
diſputationem vbi in mēte hu
mana q̄ nouit deuꝫ. vel poſſit
noſſe trinitatis imaginē repe
riamꝰ. Ut eñ ait Aug. l. xiiij.
li. de tri. lꝫ humana mēs nō ſit
eius nature cuius deꝰ eſt. ima
go tñ illiꝰ quo nihil melius eſt
ibi q̄rēda ⁊ inueniēda eſt quo
natura nr̄a nil hꝫ melius. i. in
mēte. In ipſa ēt mēte anq̄ ſit
particeps dei eius imago re-
perit̄. ⁊ ſi eñ amiſſa dei parti-
cipatione defoꝛmis ſit: imago
a dei tñ ꝑmanet. Eo enim ipſo
imago dei eſt mēs quo capax
eius eſt: eiuſq; particeps eſſe
pōt. Iā ergo in ea trinitatem
que deus eſt inquiramus. Ec
ce eñ mens meminit ſui. intel
ligit ſe. diligit ſe. h̄ ſi cernimꝰ:
cernimꝰ trinitatem. nondum q̄
dem deum. ſed imaginem dei.
Hic enim quedam apparet
trinitas memoꝛie intelligen-
tie ⁊ amoꝛis. Hec ergo tria
potiſſime tractemus memo-
riam intelligentiā voluntatē.

pficit ad vidēdū꞉ cognoſcēdū trinitatē increatā ī vnitate ibi. Mēs itaqꝫ rōnalis. Quarto vero breuiter recolligit q̄ ſupra ſūt demōſtrata. ibi. Qua propter iuxta iſtā ꝯſiderationem.

a ❡ Imago dei tū pmanet. Cōtra hoc obijcitur autoritate P̄s. Dn̄e in ciuitate imaginē eoꝝ ad nihilū rediges. ❡ Reſpō. Imago dicit̄ duplr̄. Vno mō quātū ad ſubale eſſe. ꝛ hoc reſpicit trinitatē pſonarū ꝛ ordinē ꝛ equalitatē ꝛ ſic ſemp pmanet.

28

❡ Alio mō put ſupra eſſe addit bn̄ eſſe. vt decorē ꝛ honorē. ꝛ hoc pōt perdi. Quia hō cū in honore eſſet nō intellexit.

29

b ❡ Memoria vero dr̄ ad aliq̄d. Obijcit̄ ergo memoria intelligētia ꝛ volūtas ſunt in p̄dicamēto relationis. ❡ Itē q̄rit̄ quare mēs dr̄ magis ad ſe q̄ memoria vel intelligētia.

Quō iſta tria equalia ſint. q2 a ſingulis capiunt̄ oīa ꝛ tota.

❡ Rn̄. dicēdū q̄ dici ad aliq̄d eſt duplr̄. Vel p̄prie ꝛ p ſe. ſicut pr̄ ꝛ filius. vl̄ rōne alicuius annexi. q2 hꝫ reſpectū annexū ꝛ inclinationē. ꝛ ſic memoria dr̄ ad aliq̄d. q2 innatū hꝫ reſpectū ad memoriale. ſilr̄ intelligētia ad intelligibile. ꝛ volūtas ad volibile. ꝛ hec obiecta adinuicē hn̄t reſpectū. Et ſic pꝫ obiectio.

Quō tota illa tria memoria capiat.

30

❡ Ad illō qō q̄rit̄ de mēte. dicēdū q̄ mens dr̄ ab actu eſſentiali. ppterea ē intelligēdū q̄ quo eſt poteſt intelligi quantū dat aīe eſſe gn̄aliſſimū. ꝛ ſic dr̄ eſſentia. Vel inquātū dat eſſe gn̄ale. ꝛ ſic dr̄ vita. q2 aīa eſt in gn̄e viuentiū. Aut inquātū dat eſſe ſpūale. ꝛ ſic dr̄ mēs. Mēs eñ nō dr̄ niſi qō viuit vita itellectiua. Vel aīa in ſe dr̄ eſſentia. vt act⁹ corporis vita vt pfectibilis a deo mens.

Quō illa tria tota capiat intelligētia.

☞ Tāgit imaginis ꝯditiones que ſunt trinitas vnitas equalitas. l2

❡ Hec ergo tria vt Aug. ait in li. x. de tri. nō ſunt tres vite ſed vna vita nec tres mētes. ſꝫ vna mēs vna eſſentia. Memoria vero dr̄ ad aliq̄d ꝛ intelligētia ꝛ volūtas ſicut dilectio ſilr̄ ad aliq̄d dr̄. Vita vero dr̄ ad ſe ipſam ꝛ mēs ꝛ eēntia. Hec ergo tria eo vnū ſunt quo vna vita. vna mēs vna eſſentia. ꝛ q̄cquid aliud ad ſeipſa ſingula dicunt̄. ēt ſil̄ nō pluralr̄ ſed ſingulariter dicūt̄. eo vero tria ſūt quo ad ſeinuicē referuntur.

b

❡ Equalia etiā ſunt nō ſolū ſingula ſingulis. ſed etiam ſingula oībus. Alioq̄n nō ſeinuicē caperēt ſe aūt inuicē capiūt Capiunt̄ eñ ꝛ a ſingulis ſingula ꝛ a ſingulis oīa. Memini eñ me hr̄e memoriā ꝛ intelligentiā ꝛ volūtatē. Et intelligo me intelligere ꝛ velle: atqꝫ meminiſſe. Et volo me velle: ꝛ meminiſſe: ꝛ intelligere. Totāqꝫ meā memoriā ꝛ intelligētiā ꝛ voluntatē ſimul memini. Qō eñ memorie mee nō memini. illud non eſt in memoria mea. nihil aūt tā in memoria ē q̄ ipſa memoria. totā ergo memini. Itē q̄cq̄d intelligo intelligere me ſcio: ꝛ ſcio me velle q̄cquid volo: q̄cquid aūt ſcio memini. Totā ergo intelligētiā totāqꝫ volūtatē meā memini. Silr̄ cū hec tria itelligo. tota ſimul̄ itelligo. Neqꝫ eñ q̄cq̄ intelligibiliū eſt qō nō intelligā niſi qō ignoro. Qō autem ignoro nec memini nec volo. Quicq̄d ergo intelligibiliū nō intelligo. ꝯn̄r etiā nec memini nec volo. Quicquid ergo intelligibilium memini ꝛ volo ꝯn̄r ꝛ intelligo.

❡ Volūtas mei etiā totā intelligentiā totāqꝫ meam memoriā capit dū vtor toto eo qō intelligo ꝛ memini. Cū itaqꝫ inuicē ſingula. ꝛ oīa tota capiantur equalia ſunt tota ſingula totis ſingulis. ꝛ tota ſingula ſil̄ oīb⁹ totis ꝛ hec tria vnū. vna vita vna mēs vna eſſentia. Ecce illius ſumme vnitat̄ atqꝫ trinitatis. vbi vna eſt eſſentia ꝛ tres pſone imago eſt hūana mēs lꝫ impar. Mēs aūt hic p aīo ipſo accipit̄. vbi eſt illa imago trinitatis ꝓprie vero mēs dr̄. vt ait Aug. nō ipſa aīa. ſed qō in ea eſt excellētius. qualr̄ ſepe accipit̄. Illud ēt ſciendū eſt q̄ memoria nō ſolū eſt abſentiū ꝛ pteritoꝝ. ſed ēt p̄ſentiū. vt ait Aug. in. xiiij. li. de tri. Alioquin nō ſe caperet.

Quō illa tria tota capiat voluntas.

☞ Dubitatio ex p̄dictis orta. vtrū aīa ſit ſue potētie ꝛ quomodo illa tria dicantur vna eſſentia. l

❡ Hic attēdēdū eſt diligēter ex quo ſenſu accipiēdū ſit qō ſupra dixit. illa tria. ſ. memoriā intelligētiā ꝛ volūtatē eſſe vnū. vnā mētē. vnā eſſentiā. qō vtiqꝫ nō vr̄ eē verū iuxta ꝓprietatē ſermōis. Mēs eñ. i. ſpūs rōnalis. eſſentia eſt ſpūalis ꝛ incorporea. Illa vero tria naturales ꝓprietates ſeu vires ſunt ipſius mētis ꝛ a ſe inuicem differunt. q2 memoria nō eſt intelligētia vel voluntas. nec intelligētia volūtas ſiue amor. ❡ Et hec tria ēt ad ſeipſa referunt̄. vt ait Aug. in. ix. li. de tri. Mēs eñ amare ſeipſam vel meminiſſe nō pōt niſi ēt nouerit ſe. Nā quō amat vel meminit qō neſcit. Miro itaqꝫ mō tria iſta inſepabilia ſunt a ſeipſis. ꝛ tū eoꝝ ſingulū ꝛ ſil̄ oīa vna eēntia eſt. cū ꝛ relatiue dicant̄ adinuicem.

Qꝫ illa tria dicant̄ de ſe inuicē relatiue.

❡ Sꝫ iā videndū eſt quō h̄ tria dicant̄ vna ſubſtātia. Ideo q2. ſ. in ipſa aīa vel mēte ſubſtātialr̄ exiſtūt. nō ſicut accidētia in ſubiectis q̄ pn̄t adeſſe vel abeſſe. Vn̄ aug. in. ix. li. de tri. ait. Admonemur ſi vtcūqꝫ videre poſſum⁹ h̄ in aīo exiſtere ſubſtātialr̄ nō tāq̄ in ſubiecto vt color in corpe q2 ꝛ ſi relatiue dicant̄ adinuicē ſingula tū ſubalr̄ ſunt in ſuba ſua. Ecce ex q̄ ſenſu illa tria dicant̄ eſſe vnū vel vna ſuba. Que tria vt Aug. ait in. xv. li. d̄ tri. in mēte naturalr̄ diuinit⁹ iſtituta q̄ſq̄s viuaciter pſpicit. ꝛ q̄ magnū ſit in ea. vn̄ pōt ēt ſempiterna imutabiliſqꝫ natura recoli. cōſpici. ꝯcupiſci. Reminiſcit̄ eñ p memoriā. intuet̄ p intelligētiā. amplectit̄ p dilectionē. pfecto reperit illi⁹ ſumme trinitatis imaginem.

Quō h̄ tria dicāt̄ vnū vel vna ſuba. Augu.

☞ Docet cauere errorē. ꝛ q̄ ī illa ſimilitudine imaginis maxima eſt diſſimilitudo. m

❡ Verūtū caueat ne hāc imaginē ab eadē trinitate factā ita ei cōparet. vt oīno exiſtimet ſilem. ſꝫ poti⁹ ī qualicūqꝫ iſta ſilitudine magnā q̄ diſſilitudinem cernat.

❡ Qō breuiter oñdi pōt. Hō vn⁹ p iſta tria meminit intelligit diligit q̄ nec memoria eſt nec itelligētia nec dilectio. ſꝫ h̄ hꝫ. vn⁹ ḡ hō eſt. q̄ hꝫ hec tria. nō ipſe eſt h̄ tria. In illi⁹ vero ſumma ſimplicitate nature q̄ de⁹ eſt. q̄uis vn⁹ ſit de⁹ tū tres pſone ſunt. pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs. ꝛ he tres pſone ſunt vnus de⁹.

Prima diſſimilitudo.

❡ Aliud eſt itaqꝫ trinitas res ipſa. aliud imago trinitatis in re alia. propter quā imaginē etiā illud in quo ſunt h̄ tria. imago dr̄. ſ. hō. Sicut imago dr̄ ꝛ tabula ꝛ pictura q̄ eſt in ea ſꝫ tabula noīe imaginis appellat̄ ꝓpter picturā q̄ in ea eſt.

Qꝫ propter illa tria hō dicitur imago.

❡ Rurſus iſta imago q̄ ē hō hn̄s illa tria vna pſona eſt: illa vero trinitas nō vna perſona eſt. ſed tres pſone pr̄ filij ꝛ filius pr̄is. ꝛ ſpūſſctūs patris ꝛ filij. Itaqꝫ in iſta imagine trinitatis nō hec tria vn⁹ hō. ſed vnius hois ſunt. In illa vero ſumma trinitate: cuius hec imago eſt nō vni⁹ dei ſunt illa tria. ſed vnus deus. ꝛ tres ſunt ille perſone nō vna perſona. Illa enim tria nō hō ſunt. ſed hominis ſunt. vel in homine ſunt. Sed nūquid poſſum⁹ dicere trinitatē ſic eſſe in deo vt aliq̄d dei ſit nec ipſa ſit deus. Abſit vt hoc credamus. Dicamus enim in mente nr̄a imaginem trinitatis. ſed exiguam ꝛ qualemcunqꝫ eſſe. q̄ ſumme trinitatis ita gerit.

Scd̄a diſſimilitudo.

c

c ❡ In illa vero ſumma trinitate ꝛc. Innuit magr̄. q̄ tres pſone nō ſunt vni⁹ dei. Cōtra vr̄ dicere falſum. Q2 cū ſint vni⁹ eſſentie ꝛ eſſentia ſit de⁹. ḡ ſūt vni⁹ dei. Si dicas q̄ non ſequit̄ ego q̄ro q̄re nō cōcedit̄ q̄ tres pſone ſunt vni⁹ dei. Si dicis q̄ ꝓpt̄ h̄ q̄ obliqu⁹ notat diuerſitatē. ḡ cū eſſentia nō ſit diuerſa a pſona n̄ pt̄ dici tres pſone ſūt vni⁹ eēntie

31 ¶ R̄ñ. dicēdum ꝙ gñūs aliqñ ↄſtruiť in rōne poſ ſeſſionis. vt ſi dicať bos petri vel iobis. Aliqñ ex vi declaratiōis. vt mlier egregie forme. aliqñ in‑ träſitiue. vt creatura ſa‑ lis. Intranſitiue ↄſtruiť gñale cum ſpāli. ⁊ ſic pōt dici ſuba vel pſona dei. Ex vi declaratiōis eſſen tie. vt ipoꝛtās formā per modū forme. ⁊ ſic dicunť tres pſone vni' eſſentie. q2 ergo qñ dr tres pſone ſunt vni' dei. de' nō ſigni ficat nec p modū forme. nec p modū ſpecificātis. īō intelligiť p modū poſ‑ ſidētis. vel pꝛincipiātis. ⁊ aō ſimpl'r eſt falſa.

d ¶ Ut ex maxima pte ſit diſſimilis. Cōtra hoc vř falſum. Q2 imago eſt ſilī tudo expſſa. ġ ſi maxie ē diſſimilis. nō eſt imago.

32 R̄ñ. dicēdū ꝙ eſt exceſ‑ ſus ſimpl'r vel in gñe. Si ġ loq̄mur de exceſſu ſim‑ pliciter. ſic dico ꝙ aīa rō nalis non eſt valde ſilis deo. Si aūt loq̄mur ī ge‑ nere creature. q2 tātū ex cedit quantū pōt natura creata. ſicut dr valde ſiliſ ⁊ expſſa ſilitudo dei.

e ¶ Si duo eēnt vel vter ꝗ inſuf. eſſet. Cōtra. Q2 ꝑm viā iſtā mōſtrari poſ‑ ſet ꝙ non ſit vna pſona.

33 R̄ñ. dicēdū ꝙ in pſonis nō pōt eſſe ſupfluitas. q2 in eis eſt vna ſufficiētia. Uñ ſi vna eſſet ſupflua et oēs. Sed nō pōt ibi eſſe aliqua inſufficiētia. q2 ni‑ hil plus hñt tres ꝙ vna. S3 ſi eſſent due eſſentie. due eſſent ſufficiētie. ⁊ q̄‑ libet p ſe eſſet ſufficiens. Siaūt altera cū altera. q̄libet eſſet inſufficiēs. et ita p3 ꝙ nō eſt ſile de dua bus eēntijs ſicut de dua‑ bus perſonis.

Mēs vi te pr̄is. noticia filij. amoꝛ ſpūſſcti accipiť

f ¶ Et vidit q2 abſqȝ ſa. nō ſit ⁊c. Cōtra. ꝑm h' vř ꝙ pr̄ ſit ſapiēs ſapia geni ta. Dicēdū ꝙ iſta ↄñā nō ē itelligēda imediate. ſ. q2 non eſt res fatua. ġ h3 ſapiam genitā. Sed hoc itelligēdū eſt ſic. De' eſt ſuba ſpūalis. ġ ē nata co gnoſcere. ġ ſi nō h3 ſapiē tiā eſt res fatua. Sed nō eſt res fatua. ġ h3 ſapiaȝ Sed nō eſt ſapia ſine ver bo. ⁊ nō eſt verbū niſi p‑ cedať a mēte. ⁊ ita gene‑ reť. ġ a pmo. ſi h3 ſapiaȝ neceſſe eſt ſapiam eſſe ge nitā. Et oēs iſtas ↄñas

34 Non eſt minoꝛ mente noticia nec a‑ moꝛ vtroꝗ. hec tria ſunt in ſeipſis.

o ſilitudinē. vt ex maxia pte ſit diſſilis. Sciēdū vō eſt ꝙ h' tri nitas mētꝭ (vt ait aug. i. xiiij. li. de tri.) nō ꝑpterea tm̄ ima‑ go dī ē. q2 ſui meminerit mēs ⁊ intelligat ac diligat ſe: ſ3 q2 pōt ēt meminiſſe ⁊ intelligere ⁊ amare illum a quo facta eſt.

☞ Alia aſſignatio trinitatꝭ in aīa. ſ. mēs noticia amoꝛ. n

¶ Pōt ēt alio mō alijſqȝ noī bus diſtingui trinitas ī aīa q̄ eſt imago illi' ſumme ⁊ ineffa‑ bilis trinitatis. vt ei ait Aug. in. ix. li. de tri. Mēs ⁊ noticia ei' ⁊ amoꝛ tria q̄dā ſūt. Mēs eñ nouit ſe ⁊ amat ſe. nec ama re ſe pōt niſi ēt nouerit ſe. duo q̄dā ſūt mēs ⁊ noticia ei'. Itē duo q̄dā ſunt mēs ⁊ amoꝛ ei'. Cū ergo ſe nouit mēs ⁊ amat ſe. manet trinitas. ſ. mēs amoꝛ ⁊ noticia. Mēs aūt hic acci‑ piť nō p aīa ſ3 p eo qḋ in aīa excellentius eſt.

☞ In his trib'. ſ. mēte no‑ ticia amoꝛe. attēdiť imago p‑ pter ↄſiderationē oꝛdinem et equalitatem. o

¶ Hec aūt tria cū ſint diſtin‑ cta a ſeinuicē. dñr tm̄ eſſe vnuȝ. q2 in aīa ſubſtātialiter exiſtūt

¶ Et eſt ipſa mens quaſi pa rēs ⁊ noticia eius quaſi ꝓles ei'. Mēs eñ cū ſe cognoſcit noticiā ſui gignit. ⁊ ē ſola pa‑ rens ſue noticie. Tertius eſt amoꝛ q̇ de ipſa mēte ⁊ noticia ꝓcedit. dū mens cognoſcit ſe ⁊ diligit ſe. Nō eñ poſſet ſe di ligere niſi cogſceret ſe: amat etiam placitā ꝓlē. i. noticiam ſuā. et ita amoꝛ quidam com‑ plexus eſt parentis ⁊ pꝛolis. Nec minoꝛ eſt pꝛoles parēte. dū tantā ſe nouit mēs quanta eſt nec minoꝛ eſt amoꝛ parēte ⁊ ꝓle. i. mēte ⁊ noticia. dū tan‑ tū ſe diligit mēs quātū ſe no‑ uit ⁊ quāta eſt. Sunt etiā hec ſingula in ſeipſis. quia ⁊ mēs amans in amoꝛe eſt. ⁊ amoꝛ in amātis noticia. ⁊ noticia ī mē te noſcēte eſt. Ecce in his tri‑ bus qualecūqȝ veſtigiū trini‑ tatis apparet.

☞ Quō ex imagine trini‑ tatis create ꝓficit mēs vt co‑ gnoſcatur increata trinitas ⁊ vnitas. p

¶ Mēs itaqȝ rōnalis conſi derās hec tria ⁊ illā vnā eſſen tiā in qua iſta ſunt. ſe extēdit ſe ad ↄtēplationē creatoris ⁊ vi det vnitatē in trinitate. ⁊ trini tatē in vnitate. Intelligit eñ vnū deū eſſe vnā eſſentiā. vnū

e pꝛincipiū. Intelligit eñ q2 ſi duo eſſent. vel vterqȝ inſuffici ens eſſet. vel alter ſupflueret. q2 ſi aliq̇d deeſt vni qḋ hr̄et al ter. nō eſſet ibi ſumma pfectio Si vō nihil vni deeſſet qḋ ha beret alter cū in vno eſſent oīa alter ſupflueret. Intellexit er

f go vnū eſſe deū oīm autoꝛē. ⁊ vidit q2 abſqȝ ſapiētia non ſit quaſi res fatua ⁊ iō intellexit eū hr̄e ſapiam q̄ ab ipſa geni‑ ta eſt. ⁊ q2 ſapiam ſuaȝ diligit intellexit etiā ibi eſſe amoꝛeȝ.

☞ Epilogus de ſumme tri nitatis vnitate. q

¶ Quapꝛopter iuxta iſtā ↄſi derationē. vt ait Augu. in. ix. li. de tri. Credamus patrē ⁊ fi liū ⁊ ſpm̄ſctm̄ vnū eſſe deū vni uerſe creature ↄditoꝛē ⁊ recto rē. nec patrē eſſe filiū nec ſpm̄ ſctm̄ vel patrem eſſe vel filiuȝ ſed trinitatē relatarū adinui‑ cem pſonarū. vt eñ ait ipſe in li. de fide ad peť. Una eſt na‑ tura ſiue eſſentia pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpſſcti. nō vna pſona. Si eñ ſic eēt vna pſona. ſicut eſt vna ſubſtātia pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti veraciter trinitas non dicere tur. Rurſus quidem trinitas eſſet vera. ſed vnus deus tri‑ nitas ipſa nō eſſet ſi quemad‑ modū pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſan ctus pſonarū ſunt abinuicem ꝓpꝛietate diſtincti. ſic fuiſſent quoqȝ naturarum diuerſitate diſcreti. Fides aūt pr̄iarcha‑ rum ꝓphetarū atqȝ apoſtolo‑ rum vnum deum pꝛedicat tri‑ nitatem eſſe. In illa ergo ſctā trinitate vnus eſt deus pr̄ qui ſolus eſſentialiter de ſeipſo fi lium vnum genuit ⁊ vnus fili' eſt qui de vno patre ſolus eēn tialiter eſt natus. ⁊ vnus ſpiri tuſſanctus qui ſolus eſſentia‑ liter a patre filioqȝ pꝛocedit. hoc autem totum non poteſt vna perſona. i. gignere ſe. et naſci de ſe. ⁊ pꝛocedere de ſe. Ut enim ait Auguſtinus in libꝛo. j. de trinitate. nulla res eſt que ſeipſam gignat vt ſit.

op3 itelligere imediate.

Onſeq̄n ter ad in telligen‑ tiaȝ iſti' partis ſe cūde pre ſentis diſt. quātū ad pri‑ mā aſſignationem imagi nis q̄ eſt p memoriā intel ligētiā ⁊ volūtatē tria q̄‑ runť. Pꝛimo vtrū in his tribus. ſ. memoꝛia intelli gētia ⁊ volūtate attēdať rō imaginis. Scdō de cō paratione iſtarū ad obie‑ ctū. Tertio de cōparatio ne earū ad aīam vel ſub‑ iectum.

Queſtio. j. D

Q3 in oībus ſil' ſit vř. Ad rōnē eñ imaginis requi‑ riť expꝛeſſa ↄfoꝛmatio in diſtinctiōe. ſ3 diſtinctio in diuinis attēdiť quātū ad tres pſonas. ergo ne‑ ceſſario in imagine crea‑ ta attēdiť quātū ad tres potētias. ¶ Itē rō ima‑ ginis ↄſiſtit in pfecta ca pacitate. q2 ꝑm Aug. eo ē mēs imago quo pōt eſſe capax ⁊ pticeps dei. ſed deus nō capiť ab aīa ple ne niſi ameť neqȝ amať: niſi intelligať. nec intelli giť niſi pñs apud aīam habeať. ſ3 pmū eſt p vo‑ lūtatē. ſcdm p intelligen tiā. tertiū p memoꝛiā. er go ⁊c. ¶ Itē noticia ſiue intelligentia appꝛopꝛiať filio. volūtas ſpūiſctō. ġ aut truncata ⁊ diminuta erit aſſignatio imaginis aut neceſſe eſt ponere po tētiā rñdētē patri. S3 ↄ ad eſſe imaginis reqriť repñtatio in diſtinctiōe originis ⁊ oꝛdinis. ſed in iſtis potētijs nō eſt talis diſtinctio. q2 ſil' ſunt cum aīa cōcreate. nec vna eſt ab alia. nec vna pōt aliā. ġ in iſtis nō eſt reperire rōnē imaginis. ¶ Item imago eſt repñtatio ꝑm exterioꝛē diſpoſitionē. vt p3. ſ3 iſte tres potētie ſūt intime ipſi aīe. ġ in ipſis nō eſt rō imagis. ¶ Itē ꝙ ſpāl'r memoꝛia non ſit de rōne imaginis. vř q2 cū imago ſit aīe eſſentia‑ lis ⁊ ꝑm potētiā rōnalem ſit in ipſa. memoꝛia auteȝ vt dicit phs eſt ſenſibiliū q2 eſt i bꝛutis. ergo vř ꝙ memoꝛia nō pertinet ad imaginē. ¶ Pꝛeterea cū memoꝛia ſit ſenſibiliū ſi‑ ue intelligibiliū. concer‑ nit differentiā

Auguſtinus.

Aug. in li. de fide ad petruȝ.

nit dr̄iam tp̄is. q꜡ ē acceptio pn̄s de p̄teritis. ſꝫ imago abſtra
hit a ꝯditionib⁹ ſenſibilib⁹ ⁊ tp̄ib⁹. ergo ⁊c. ¶ Itē imago at-
tēdit in his q̄ ſunt nata recipe imaginē reformatiōis ſiue ſimi
tudinis: ſꝫ imago illa ꝯſiſtit in trib⁹ virtutib⁹ theologicis. qua
rū nulla eſt in memoria. ergo ⁊c. ¶ Itē ꝙ volūtas nō ſit de in
tegritate imaginis vr̄ q꜡ dr̄ in li. de ſpū ⁊ aīa. imago eſt in po-
tētia cognoſcēdi ſimilitudo eſt in potētia diligēdi. Sꝫ volūtas
nō ꝑtinet ad potētiā cognitiuā. ergo ⁊c. ¶ Itē oīs potētia q̄
eſt de imagine. dꝫ alijs equari. q꜡ ad rōnē imaginis req̄ritur
equalitas ſed volūtas nō equat̄ alijs q꜡ multa intelligimus q̄
nō volum⁹. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ nō attēdit̄ equalitas reſpectu
obiectoꝝ ſed reſpectu actuū. vt ſit ſenſus. q̄cq̄d intelligo. vo-
lo me intelligere. Adhuc nō eſt verum q꜡ multoꝝ meminim⁹ q̄
35 nollem⁹ meminiſſe. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ ſicut dicit Augu. ⁊ magr̄
recitat. imago attēdit̄ in his trib⁹ potētijs cū cōparatione ad
vnitatē eſſentie. ⁊ pluralitatē actuū in q̄b⁹ eſt diſtinctio ⁊ ordo
⁊ origo vnius ab altero ꝑ modū quēdā diſponēdi. Nā retētio
ſpēi diſponit ad intelligēdū ⁊ intelligētia ad amādū. ſm̄ ꝙ in
telligit̄ eſſe bonū. ⁊ ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad illud qđ obijcit̄ in iſtis
potētijs nō eſt diſtinctio ꝑ originē. ergo ⁊c. ¶ Ad illud quod
36 obijcit̄ ꝙ imago attēdit̄ ſm̄ exteriorē diſpoſitionē. dicēduꝫ ꝙ
eſt imago rei corporalis ⁊ ſenſibilis ⁊ hec q꜡ offert ſe cognitio
ni ꝑ exteriora hꝫ imaginē rep̄ſentātē ſm̄ exteriorē diſpoſitio-
nē. Eſt iterū imago rei ſpūalis: q̄ eſt intima cuilibet rei. ⁊ q̄ co
gnoſcit̄ ſm̄ ꝙ virt⁹ recolligit̄ ad intima. ⁊ hꝫ imaginē rep̄ſen-
37 tantē quātū ad intimas diſpōnes. ¶ Ad illđ ergo qđ obijcit̄
ꝙ memoria eſt ſenſibiliū. dicēdū ꝙ memoria accipitur tripl̄r.
Uno mō ꝑut ē receptiua ⁊ retētiua ſenſibiliū ⁊ p̄teritoꝝ. Alio
mō ꝑut eſt retētiua p̄teritoꝝ ſiue ſenſibiliū ſiue itelligibiliū.
Et tertio mō ꝑut eſt retētiua ſpecierū abſtrahēdo ab oī dr̄ia
tp̄is. vtpote ſpecierū innatarū. ⁊ hoc tertio mō eſt pars ima-
ginis. ſed obiectio currit de alijs primis duob⁹ modis. ¶ Pri
mo mō memoria ſequit̄ ſenſum. ſcđo mō ſeq̄tur ipſam intelli-
gētiā ⁊ volūtatē. tertio mō an̄cedit. ⁊ rn̄det pr̄i. ¶ Ad illđ qđ
38 obijcit̄ ꝙ memoria nō reformat̄. dicēdū ꝙ imo memoria refor
mat̄ ⁊ quātū ad ſtatū vie. ⁊ quātū ad ſtatū pr̄ie. In primo per
ſpem. ⁊ hoc pꝫ ꝑ expoſitionē Aug. ſuꝑ illud verbū Mat. xxij.
Diliges do. deū tu. ex to. cor. tuo. i. intellectu ſine errore. Ex
tota aīa. i. ex volūtate ſiue ꝯdictiōe. Ex tota mēte. i. memoria
ſine obliuione. In ſcđo ſtatu reformat̄ quātuꝫ ad tētionē. Un̄
Ber. dicit. Qñ deus eſt futurus intelligētie plenitudo lucis.
volūtati multitudo pacis. memorie ꝯtinuatio eternitatꝭ. Nec
eſt ēt incōueniēs ꝙ memoria q̄uis ſit prima reformet̄ ꝑ dotē
vltimā. q꜡ ordo reformationis ⁊ deformatiōis incipit a poſte
riori. ordo aūt formatiōis incipit a ſuꝑiori iō a volū tate inci-
pit reformatio ⁊ tēdit vſq꜡ in memoriā. ¶ Ad illud qđ obijcit̄
ꝙ imago eſt in potētia cognoſcēdi. dicēdū ꝙ ſimilitudo dicit q̄d
gratuitū. ⁊ iō dr̄ eſſe ꝑ appropriationē in volūtate ſiue in dile-
ctione. Imago vō nō dicit gratuitū. iō dr̄ eſſe i potētia cogno
ſcēdi. Uel alr̄ de imagine. q꜡ in filio eſt p̄ma imago. ⁊ filio ap
propriat̄ intelligētia. q̄ eſt in potentia cognitiua. iō dr̄ imago
39 eſſe in potētia cognoſcēdi. ¶ Ad illud volūtas nō equat̄ itelli
gētie. dicēdū ꝙ voluntas ꝑut cōiter accipit̄ ad velle ⁊ nolle.
quoꝝ vtrūq꜡ eſt act⁹ volūtatis hn̄ equat̄. ſm̄ ꝙ dr̄ vti eē cōe ad
vtrūq꜡ ſicut dicit Aug. ⁊ hr̄ in lr̄a. ꝙ volūtas capit illam dum
vtor ⁊c. Quicq̄d eīn recordamur vel intelligim⁹. in facultateꝫ
volūtatis accipim⁹ ad eligēdū vel ad reſpuēdū ⁊ iſtud eſt ſm̄
ꝙ dicit actū cōem volūtatis. ſed ſm̄ actū ſpālē q̄ eſt velle tm̄.
nō equat̄. de iſto eſt oppoſitio quo mō ſic velle non comprehē
dit totam voluntatem. ſicut meminiſſe totam memoriam. ⁊ in
telligere totam intelligentiam.

E **Queſtio. ij.** De potētijs in cōparatiōe ad obiectū. vtrū vꝫ attēdat̄ imago i eis ꝑ cōpara
tionē ipſarū ad deū. Et vr̄ ꝙ ſic q꜡ eo eſt aīa imago. quo capax
dei ⁊ particeps eſſe pōt. vt dicit Aug. xiiij. de tri. ſꝫ eſt capax
quātū ad partē ſuperiorē. ḡ ⁊c. ¶ Itē in eodē imago illi⁹ quo
nihil meli⁹ eſt inq̄rēda eſt ⁊ inueniēda. quo mēs nr̄a nihil me-
lius hꝫ. ſed hoc eſt ſuꝑior pars. ḡ ⁊c. ¶ Itē hoc idē vr̄ rōne q꜡
imago dr̄ eo qđ ducit in ꝓtotypū. ḡ cū illud ſit de⁹ nō attēdit̄
imago in potētijs his niſi ſm̄ ꝙ ducūt in deū. Sed ꝑ has po-
tētias hō ducit̄ in deū dū ꝑ eas ꝯuertit̄ in eū. ḡ ⁊c. ¶ Item
deus eſt obiectū virtutū theologicarū in q̄b⁹ ꝯſiſtit imago re
formationis. ḡ cū idē ſit obiectū vtriuſq꜡ imaginis. q꜡ vna eſt
ductiua alterius ⁊ ꝑfectiua. ꝓpterea ſi deus eſt obiectū vni⁹.
ergo ⁊ alterius. Cōtra Aug. ix. de tri. aſſignat imaginē in mē
te intellectu ⁊ amore ſm̄ ꝙ aīa meminit ſui intelligit ſe. diligit
ſe. ḡ vr̄ ꝙ imago attendat̄ ꝑ ꝯuerſionem ſui ſupra ſe. ¶ Item
Aug. xij. de tri. c. iiij. Cū in natura mentis humane q̄rim⁹ tri-
nitatem. in tota q̄rim⁹. nō ſeparātes actioneꝫ tꝑaliū a ꝯtēpla
tione eternoꝝ. vt tertiū aliq̄d iā q̄ramus. ergo trinitas imagi
nis attendit̄ ſm̄ actionē tꝑaliū. ⁊ ita ꝑ ꝯuerſionē ad inferiora
¶ Itē ſm̄ ꝙ aīa ꝯuertit̄ ſupra inferiora vel ſupra ſe eſt equali
tas ⁊ ordo ⁊ origo ⁊ oīa q̄ ꝯcurrūt ad rōnem imaginis. ¶ Itē
imago eſt in pctōrib⁹ a deo auerſis ⁊ in illis etiaꝫ q̄ nullo mō
pn̄t reuerti. vt ſunt dānati. ergo rō imaginis nō attendit̄ pe-
nes ꝯuerſionem ad deū. ¶ Item neceſſe eſt quātū ad ꝑfectaꝫ
rōnem imaginis equari cognoſcentem ⁊ cognitū. ſiue dicentē
⁊ dictū. Nā iſta duo pr̄em ⁊ filiū rep̄ſentāt. ſed in ꝯuerſione
40 p̄dictoꝝ tria opꝫ in imaginis rōne p̄ſupponere. ¶ Primo eīn
imago attendit̄ ſm̄ expreſſam ꝯformitatem ad imaginatum.
¶ Scđo ꝙ illud qđ ꝯformat̄ imagini. ꝑ ꝯn̄s ꝯformet̄ imagi-
nato. vn̄ q̄ videt imaginem petri. ꝑ ꝯn̄s videt ⁊ petrū. ¶ Ter
tio ꝙ aīa ſm̄ ſuas potētias ꝯformis reddit̄ his ad que ꝯuertit̄
tur. ſiue ſm̄ cognitionē ſiue ſm̄ amorem. Qm̄ ergo cum aīa cō
uertitur ad deū ſibi conformatur. ⁊ imago attenditur ſm̄ con
formitatem. ideo imago dei conſiſtit in his potentijs q̄ habēt
obiectum deū. Ruꝛſum qm̄ aīa eſt imago dei ſm̄ ꝙ conforma
tur imagini ⁊ imaginato. ideo aīa ſm̄ ꝙ conuertitur ſupra ſe
non recedit a cōformitate. ⁊ iō imago cōſiſtit in his potentijs
ſm̄ ꝙ hn̄t aīam ꝑ obiecto. Sed cuꝫ cōuertit̄ ad creaturas in
feriores illis cōformat̄. in q̄bus nō eſt imago dei ſed veſtigiū
ideo potentie aīe ſm̄ ꝙ habent inferiora ꝑ obiectis recedunt
a rōne imaginis. q꜡ recedūt a ꝯformitate expreſſa. Licꝫ itaq꜡
in hmōi potentijs ſm̄ ꝙ conuertuntur ad inferiora ſit reperi-
uis. ſicut oſtendit Aug. q꜡ tm̄ deficiunt ab expreſſa conformi-
tate non reperitur ratio imaginis in eis. Unde Augu. inueſti
gat in oībus potentijs aīe trinitatem. non q꜡ in eis ſit imago.
ſed vt a rōne imaginis excludat. Unde querens trinitateꝫ ꝑin
ſenſu. Et hoc eſt qđ dicit in illa autoritate. Cum in natura mē
tis humane querimus trinitatem. in tota querimus. nō dicit
querimus imaginem. Unde Aug. xiij. de tri. q̄uis in inferiori
parte rōnis inueniri trinitas poſſit. imago tm̄ inueniri nō po
teſt. Concedendū eſt ergo ꝙ imago conſiſtit in his potentijs
ſm̄ ꝙ ad aīam conuertuntur. primo tm̄ ⁊ principaliter vt oſtē-
dunt ꝑime rōnes ſm̄ ꝙ conuertuntur ad deū. Unde Aug. his
duobus modis aſſignat imaginem. ¶ Prima eſt in mente no
ticia ⁊ amore ſm̄ ꝙ mens nouit ⁊ amat ſe. ¶ Scđa eſt i memo
ria intelligentia ⁊ voluntate ⁊ in fine libri oſtendit cōpletiſſi
mam rōnem imaginis eſſe in cōparatione ad deuꝫ. ¶ Ex his
pꝫ reſponſio ad primum ſcđm ⁊ tertiū. q꜡ primum argumentū
concedendū eſt. ſcđm vō concludit ꝙ in inferiori parte ſit tri
nitas. ⁊ tertium ꝙ conformitas. ſed hec ſoluta ſunt. q꜡ non eſt
expreſſa. ¶ Ad illud quod obijcitur de conuerſione peccato
rum. ¶ Reſpondeo ꝙ imaginem in his potentijs ſm̄ conuer- 41
ſionem non actualem ſed aptitudinem. que nunq̄ relinquit
potentias. ſicut greſſibilis etiā dr̄ homo qui habet pedes trū
catos q̄uis nō gradiatur. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ neceſſe eſt 42
in imagine cognoſcens ⁊ cognitum adequari. Dicenduꝫ ꝙ nō
oportet cognitum adequari cognoſcenti. adequatione rei ad
rem. ſed ſub ratione cognoſcibilis. vnde tantum eſt cognituꝫ
in intelligentia quantum repreſentatur a memoria. Qꝫ auteꝫ
ſimpliciter adequetur non opꝫ. adequatur tm̄ ſm̄ ꝙ aīa cōuer
titur ſupra ſe. Unde rō imaginis quo ad q̄d eſt in cōuerſione
ad deum quo ad q̄d eſt in conuerſione anime ſupra ſe. In con
uerſione ad deum eſt plus q꜡ plus habet de ratione venuſta-
tis ⁊ conformitatis. in conuerſione ad ſe. plus habet de ratio
ne conſubſtantialitatis ⁊ equalitatis.

Queſtio. iij. De cōparatione iſtarū potentiaruꝫ ad aīam ſiue ad ſubiectū. vtrum vꝫ F
ſunt idē in eſſentia cū aīa. Et vr̄ ꝙ ſic. Q꜡ Aug. dicit. x. de tri.
hec tria memoria itelligētia ⁊ volūtas ſunt vna mēs vna vita
vna eſſentia. ac ꝑ hoc vna ſuba. ¶ Item Ber. ſuꝑ cātica cāti.
Quedā in aīa intueor memoriā intelligentiam ⁊ voluntatem.

hec tria ipſa eſt. Si tu dicas ꝙ hoc dr̄ ꝑ cām. hoc nihil eſt q̄ꝛ
Aug. de ſpū ⁊ aīa dicit ꝙ aīa eſt q̄dā ſua vt potētie. ⁊ q̄dā ſua
nō. vt virtutes. ꝙ ſi ꝑ cām eſſet. vtrūqꝫ poſſet dici. ¶ Itē hoc
ipm̄ vr̄ velle dicere phs. q̄ꝛ idē dicit eſſe principium eſſendi ⁊
operādi. ergo cū principiū eſſendi ſit ipſa forma ſubſtātialis.
principiū operādi ergo erit ipſa. ſed principiū operādi eſt po
tētia. ergo potētia eſt principiū eſſendi. ſed nō eſt principium
eſſendi niſi forma ſubſtātialis in hoīe. ergo potentia ⁊ forma
ſubſtātialis ſunt idē in ſubā. ¶ Itē rōne oñdit̄. Sicut mate-
ria prima eſt oīa nata recipe ꝑ veritatē. ſic aīa ſm̄ ſilitudinē.
Sed potētia materie prime reſpectu formarū ſuſcipiēdarum
nō differt ꝑ eſſentiā ab ipſa. ergo ſilr̄ vr̄ ꝙ potētie aīe. ¶ Pro
batio minoris. Si eñ ꝑ eēntiā differret aut eēt ſubſtātia aut
accidēs. Nō accidēs: q̄ꝛ āñcedit oēm formā ⁊ oē accidēs. Si
ſuba. aut ergo materia aut forma. ¶ Preterea ſi differret il-
lius eſſet materia capax. ¶ Itē forma accidētalis nō eſt ſim-
plicior forma ſubſtātiali. Sꝫ potētia operādi nō differt a po-
tētia accidētali. vtpote potētia calefaciēdi nō differt ꝑ eſſen-
tiā a caliditate. nec potētia illumīādi ab ipſa luce. ergo ſilr̄
vr̄ ꝙ nec potētia aīe ab ipſa aīa. ¶ Itē qđ vni eſt accidēs. nul
li ſubſtātia eſt. ſed iſte potētie ſunt ipſi aīe ſubſtātiales. ergo
nō ſunt ei accidētales. ⁊ ꝑ ꝯñs nō ſunt accidentia. ergo ſunt
ſubſtātia. ꝯſtat aūt ꝙ nō alia q̄ aīa. ¶ Probatio minoris. q̄ꝛ
aīa rōnalis ſenſibilis ⁊ vegetabilis in hoīe. nō dicit diuerſita
tē ſubſtātiarū ſed potētiarū. ergo ꝯſtat ꝙ in hoīe iſte drīe. ve
getabile. ſenſibile. rōnale accipiuntur a potētijs ⁊ hmōi drīe
ſunt ſubſtātiales. ergo ⁊ potētie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra Aug. li. xv.
de tri. aſſignat drīam imaginis create ad trinitatem illā. ſ. in
creatā. q̄ꝛ in illa trinitate eſt hñs id qđ hr̄. hic aūt hñs nō eſt
id qđ hr̄. ergo ſi aīa hꝫ tres potentias. ergo eſſentialr̄ nō eſt il
le. ¶ Itē Diony. dicit ꝙ in quolibet creato differūt hec tria.
ſubſtātia virtus ⁊ operatio. ergo ī aīa differūt ſubſtātia ⁊ po
tentie. ¶ Itē Boetius in quolibet creato differūt quo eſt. et
qđ eſt ſiue q̄d eſt ⁊ eſſe. ergo ſilr̄ immo multofortius qđ pōt ⁊
quo pōt. ¶ Itē rōnibus oſtēditur ſic. Que differūt gñe diffe
rūt eſſentia. ⁊ vnū de altero nō ꝑdicat̄ eſſentialr̄. ſed potētie
⁊ aīa ſunt hmōi. q̄ꝛ aīa eſt in gñe ſubſtātie ſed potentie ſunt in
ſcđa ſpecie qualitatis. ſ. naturalis potētie. ergo ⁊c. ¶ Itē illa
quoꝝ vnū eſt extra alterū differūt eſſentialiter ⁊ ſubſtātialr̄.
ſed virtus egredit̄ ſubſtātiā. q̄ꝛ operat̄ ī obiectū qđ eſt extra
ſed ipoſſibile eſt ꝙ operet̄ vbi nō eſt. ſi ergo virtus eſt vbi ope-
rat̄ ⁊ opat̄ extra ſubam cuiuſlibet. ergo virtus egredit̄ extra
ſubam. ergo ⁊c. ¶ Itē ad hoc eſt alia rō. Q̄ꝛ ſi eadē ꝑ eſſentiā
eſſent aīa ⁊ potētie. vnū nō multiplicaret̄ niſi ſm̄ multiplica-
4 tionē alterius. ⁊ ſic cū vnū tm̄ ſit aīa haberet tm̄ vnā potentiā
ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c. ¶ Ad ꝑdictoꝝ intelligentiā notan
dum eſt ꝙ potentia naturalis dr̄ tripl'r. ¶ Primo mō put di-
cit modū exiſtēdi naturalis potētie in ſubiecto. ſm̄ quē dr̄ ſub
iectū facile vel difficile. ad aliq̄d agendū. ⁊ ſic naturalis potē
tia dicit modū qualitatis. ⁊ eſt gñalr̄ ī ſcđa ſpecie qualitatis.
vt pꝫ cū dr̄ curſor ⁊ pugillator. quoꝝ vtrūqꝫ dicit facilitatē. q̄
ſequit̄ modū exiſtendi potentie gradiendi ⁊ reſiſtēdi ſiue agē
di in ſubiecto. Scđo mō potētia naturalis dr̄ potētia natura
liter egrediēs a ſubſtātia. Et hoc pōt eſſe dupl'r. Uno mō ali-
qua potētia egredit̄ a ſubſtātia cū accidēte. vt potētia calefa
ciēdi. Ignis eñ ꝑ ſuā ſubſtātiā nō calefacit ſine caliditate. et
hec potētia nō eſt alterius gñis q̄ ſit qualitas a qua egredit̄.
vñ potētia q̄ eſt calefaciēdi. eſt in eodē gñe cū caliditate. Alio
mō dr̄ naturalis potentia. q̄ naturalr̄ egredit̄ de ſubſtātia im
mediate. ſicut potētia generādi quātū ad inductionē vltime
forme. ⁊ hec q̄dē nō eſt alterius gñis cū ſubſtātia. ſed reducit̄
ad genus ſubſtātie tāq̄ ſubſtātialis differentia. ¶ Per hunc
modū intelligendum eſt in potētijs aīe. Nam vno mō ꝯuenit
noīare potentias aīe ſm̄ primū modū. vt dicūt facilitatē q̄ di
cit modū potētie exiſtēdi in ſubiecto. ſicut ingenioſitas ⁊ tar-
ditas. ⁊ hec quidem ſunt in ſcđa ſpecie qualitatis. ¶ Alio mō
ꝯuenit potētias noīare put dicūt ordinem ſubſtātie ad actū
q̄ eſt mediāte aliqua proprietate accidentali. vt potentia ſilo
giſandi q̄ eſt in aīa cū hꝫ habitū ſilogiſandi. ⁊ hec eſt in eodē
gñe in quo eſt ſcīa ſilogiſandi. vt in prima ſpecie qualitatis.
Cōtingit iterū noīare potentias aīe. vt immediate egrediun
tur a ſubſtātia. vt ꝑ hec tria memoriā intelligentiā ⁊ volunta
tem. Et hoc pꝫ. Quia oñi accidente circūſcripto intellecto ꝙ
aīa ſit ſubſtātia ſpūalis hoc ipſo qđ eſt ſibi p̄ſens ⁊ ſibi ꝯiun-
cta habet potentiā ad memorādū ⁊ intelligendū ſe. Unde iſte
potentie aīe ſunt ſubſtātiales: ⁊ ſunt in eodē gñe ꝑ reductio
nem. in quo eſt aīa. attamen qm̄ egrediuntur ab aīa potentia
enim hꝫ ꝑ modū egredientis non ſunt oīno idē per eſſentiā
nec tñ adeo differunt vt ſint alterius generis. ſed ſunt in eodē
genere ꝑ reductionem. Et pōt ſatis manifeſtum exemplū da-
ri ī re ⁊ in ſimilitudine eius. Nā res non habet tantā identi
tatem cum ſua ſimilitudine. vt ſint vnū numero. nec tantā di-
uerſitatem vt differant numero. Similitudo eñ martini non
adeo diſtat a martino vt penitus differat ab eo. Et ideo ſimi
litudo rei in eodem gñe eſt ꝑ reductionem cū eo cuius eſt ſili-
tudo. Quia eñ egredit̄ ideo differt. ſed nō trāſit in aliud ge-
nus. Et loquor de ſimilitudine ſm̄ rōnem ſimilitudinis nō in
tentionis. i. prout a ſubiecto exijt ⁊ non recedit vt ſplendor a
luce. ¶ Cōcedende ergo ſunt rōnes ꝓbātes ꝙ aīa nō eſt ſue 44
potentie per eſſentiā. ¶ Ad illud ergo ꝙ obijcitur in ꝯtrariū
de Aug. ⁊ Ber. ꝙ aīa eſt ſue potentie. dicendū ꝙ non eſt ibi ꝑ
dicatio accidentis de ſubiecto. nec eiuſdem per eſſentiam. ſed
ſubſtantialis vel eſſentialis. Propter qđ notandum ꝙ eſſen-
tiale dr̄ quattuor modis. ¶ Primo mō eſſentiale dr̄. qđ dicit
rei eſſentiam tm̄ ſicut ſpecies ſingularis. ¶ Scđo modo dici
tur eſſentiale. qđ eſt de eſſentia ⁊ ꝯſtitutione rei. vt materia ⁊
forma. ¶ Tertio modo dr̄ eſſentiale. ſine quo res non poteſt
eſſe. nec pōt intelligi eſſe vt ſunt illa in quibus attendit̄ ratio
veſtigij vt vnitas veritas bonitas. ¶ Quarto modo dr̄ eſſen
tiale ſine quo res non poteſt cogitari habere perfectum eſſe.
vt ſunt potentie in aīa. in quibus attenditur imago. ⁊ hoc eſt
minimo modo ſubſtantiale ſiue eſſentiale. non tamē tranſit in
aliud genus. ideo aīa dr̄ ſue potentie. q̄ꝛ non tranſit in aliud
genus. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ idem eſt principium eſſen- 45
di ⁊ operādi. dicendū qđ verū eſt de principio remoto. ſed de
proximo eſt impoſſibile. Nam ſi idem oīno eſſet principiū pro
ximum. tunc idem eſſet in re eſſe ⁊ operari. Silr̄ ſi idē eſſet pri
cipium primū cū res ſemꝑ habeat eſſe. ſemꝑ haberet operari
Quia ergo forma dicit primū ⁊ immediatū principiū eſſendi
potentia vero proximū ⁊ immediatū principiū operandi. pꝫ ꝙ
impoſſibile eſt eſſe oīno idem. ¶ Ad aliud qđ obijcitur de po
tentia materie. dicendū ꝙ materia nō eſt ſua potētia ꝑ eſſen- 46
tiam. qm̄ nō eſt ipſa ordinatio ad formā. eſt tñ ipſa potentia
materie. eſſentialis ipſi materie. ſicut potētia actiua ipſi ſub-
ſtantie. ⁊ minus quidē elongatur potētia materie a materia.
q̄ potētia actiua a ſubſtātia. Qm̄ potentia materie eſt poten-
tia paſſiua. q̄ dicit ordinem ad aliud cum priuatiōe. Sed po
tentia actiua dicit ordinē cū poſitiōe. ⁊ ideo minus addit po
tentia materie ſupra materiam. q̄ potentia actiua ſupra ſub-
ſtantiā. ⁊ hinc eſt ꝙ non ita diſtinguuntur diuerſe potentie in
eadem materia ſicut in eadem ſubſtantia. ¶ Ad illud ꝙ obij-
citur de forma accidentali. dicendum ꝙ forma accidentalis 47
nō eſt ſua potentia. Nā potētia eius eſt inquantū influit in al
terū attamē potētia illa nō tm̄ addit: quātum potētia forme
ſubſtantialis. quoniam potentia forme accidentalis dicit or
dinationem ad actum: ſed non ſufficientem per ſe. ſed ꝑ vir-
tutē ſubſtātie. Sicut eñ accidēs nō eſt ꝑ ſe. ita nō habet vir-
tutē operādi per ſe. ſed ꝑ virtutē ſubſtātie: ⁊ ita hoc pꝫ. ¶ Ad 48
illud qđ obijcitur vltimo. dicendū ꝙ potētie aīe nō ſunt acci-
dentales. tñ argumentū non valet. q̄ꝛ fortaſſis rationale ſenſi
bile vegetabile non accipiuntur a potentijs. ſed a diuerſis na
turis repertis in anima. Illud aūt argumentū qđ factum eſt
ad oppoſitum ꝙ differunt. q̄ꝛ ſunt in diuerſis generibus. ſol
uendum eſt per interemptionem. q̄ꝛ non ſunt in diuerſis gene
ribus. ſed in eodem per reductionem ⁊c.

Conſequenter eſt queſtio de ſcđa aſſignatione
imaginis ꝑ mētē. noticiā ⁊ amorē. Circa hāc
queruntur tria. ¶ Primum eſt de iſtis abſolu
te. vtrum videlꝫ imago attendatur in iſtis vt
in potentijs aut in habitibus aut in potētijs
ſimul ⁊ habitibus. aut in ſubſtantia ⁊ habiti-
bus. ¶ Secundum eſt de iſtis in comparatione adinuicem.
¶ Tertiū vtrū hec trinitas imaginis ducat neceſſario in co-
gnitionem trinitatis quantum ad perſonas.

Queſtio. j.

Circa hāc ſic ꝓceditur ⁊ oſtēditur pri- B
mo ꝙ nō in his vt in potētijs attendat̄
imago

imago.qꝫ ꝑdicta aſſignatio fuit ī potētijs.ğ ſi hic etiā eſſet ī po
tentijs.non eſſet niſi inculcatio verborū.¶ Preterea .noticia ⁊
amor non dicunt potentiā.ſed habitus licet mens poſſit dicere
potentiam.ergo predicta tria nō poſſunt poni ſub ratione potē
tiarum.¶ Item oſtendit̄ ꝙ nō dicūt habitus.qꝫ Auguſt.dicit
in imaginis aſſignatione.mens nouit ſe.diligit ſe.ſed nulliꝰ ha
bitus eſt noſſe.nec amare.ğ ⁊c.¶ Itē ſi mēs ſtat pro habitu.q̄
ro pro quo habitu. Si pro habitu memorie de quo magis vide
tur:quia nō eſt aliū dare.ſed actꝰ habitus huiꝰ eſt meminiſſe nō
alius. Sed Auguſtinꝰ aſſignat mēti hos actus.ſ.noſſe ⁊ amare
ğ ⁊c.¶ Item oſtēditur ꝙ non in potētijs ⁊ habitibus.Cū eni
potentie ſint tres.⁊ habitus tres.tūc non eſſet trinariꝰ.ſed ſena
rius.¶ Item quero pro qua potentia ſtat ibi mens.aut eni ſtat
pro oībus.aut pro duabus.aut pro vna. Si pro omnibꝰ tūc non
eſt ibi trinitas. Si pro duabus.tunc eſt ibi quaternitas.cū duo
ſint habitꝰ. Si pro vna nō poteſt habere iſtos duos actus noſ
ſe ⁊ amare.ergo nō ſumitur trinitas ſꝫ habitus ⁊ potētias ſimł
¶ Item oſtēditur non ſm̄ ſubſtātiā ⁊ habitus. Cū eni habitus
cognoſcēdi ⁊ amandi ſequant̄ ipſaꝫ ſubſtātiā tēpore.⁊ ſubſtātia
etiaꝫ poſſit eſſe ſine his.ratio aūt imaginis ſit ipſi anime perpe
tua ⁊ iſeparabilis ⁊ cōcreata.ergo nō eſt in habitibꝰ ⁊ ſubſtātia
ſimul.¶ Item ſi ſubſtantia cōnumerat̄ habitibus. ⁊ habitꝰ ſūt
tres.⁊ ſubſtantia vna.ergo erit ibi quaternitas. Si tu dicas ꝙ
nō differt noticia ſm̄ ꝙ eſt habitꝰ itellectiue et memorie.¶ Cō
tra habitus ſunt diſpoſitiones potētiarū.cū ergo ſint tres potē
tie erunt tres habitus.¶ Itē magiſter dicit in lra.ꝙ mens acci
49 pit̄ non pro anime ſubſtātia tota.ſed pro eo quod eſt ī ea eminē
tius. Rn̄.dicēdū ꝙ differt ſꝫ quoſdā aſſignatio hec a preceden
ti qꝫ prior fuit in potentijs.hec eſt in habitibꝰ. Et reſpōdent ob
iectionibus ꝑ diſtinctionē mētis. Mēs eni ſm̄ quadruplicē mo
dū accipiendi diuerſificat̄. Dicitur eni vno modo a mene qđ eſt
luna.ſiue defectus.⁊ ſic dicit̄ de tota anime ſubſtātia.ꝓpt̄ trāſ
mutatiões quas habet. Secūdo modo dicit̄ a metiēdo ⁊ ſic ſtat
pro iudicatiua vi.⁊ ſic accipit eam. Dam.ponēs ipſā inter potē
tias cognitiuas. Tertiomodo dr̄ ab eminēdo.⁊ ſic ſtat pro ſupe
riori pte rōnis.⁊ ſic accipit eā Augu.frequēter. Quarto modo
dicit̄ a meminiſſe.⁊ ſic ſtat ꝓ memoria.⁊ quātū ad actum ⁊ quā
tum ad habitū. Dicūt ergo ꝙ in aſſignatione huiꝰ trinitatꝭ mēs
ſtat ꝓ habitu memorie.ſed in adaptatione. Cū dicit ecōtra mēs
nouit ſe.⁊ diligit.ſtat pro potentia memorādi. Sed iſtud nō vi
det̄ ꝯueniēter dictū.qꝫ adaptatio debꝫ reſpondere aſſignatiōi.
⁊ ꝑterea cū actus ꝓpriꝰ mētis ſtat pro memoria.ſic meminiſſe
ibi deberet tangi.ſed Augu.in hac aſſignatione nūꝙ̄ facit men
tionē niſi de duobus actibꝰ.ſcꝫ noſſe ⁊ amare qui nō ſunt memo
rie.ſꝫ alirarū potentiarū. Rn̄.ergo.ꝙ trinitas iſta nō eſt in poten
tijs.qꝫ amor ⁊ noticia non dicūtur potētie. Nec in habitibus.qꝫ
mēs nō poteſt ſtare pro habitu cū ipa accipiat̄ vt agēs. Nec po
teſt eſſe in potentijs ⁊ habitibus.qꝫ mēs non pōt ſtare ꝓ vna po
tentia. cum aſſignentur ei actus duarū potentiarū. Nō pōt ſi
milr̄ ſtare ꝓ pluribus potentijs.qꝫ nō eſſet trinitas.reſtat ğ ꝙ
neceſſe ē ponere.ꝙ trinitas iſta attēdatur ꝙ̄tū ad ſubſtātiā aīe
ratione mētis ſe noſcentis ⁊ amātis.⁊ ꝙ̄tū ad habitꝰ.rōne noti
cie ⁊ amoris.⁊ ſic eſt trinitas.cū ſubſtātia ſit vna.⁊ habitus ſint
duo. Differt ğ hec aſſignatio a precedenti.quia precedens fuit
per vniformitatē in potentijs.per cōparationē ad habitꝰ ⁊ ad
actus.ſed hec eſt in ſubſtātia ⁊ habitibus. Differt etiaꝫ ī hoc qꝫ
precedēs fuit ꝑ cōuerſionē anime ad deū. Hec ē per cōuerſionē
anime ſupra ſe.⁊ pluribus modis nō attēdit̄ imago in homine
vt ſupradictum fuit. Differt etiam.qꝫ precedens aſſignatio ima
ginis magꝭ eſt ꝓpria et cōueniēs ꝙ̄ hec. Nā ꝓprie loquēdo ima
go cōſiſtit ī vnitate eſſentie.⁊ trinitate potentiarū.ſm̄ quas ani
ma nata eſt ab illa ſumma trinitate ſigillari.imagine ſimilitudi
nis que conſiſtit in tribꝰ ꝟtutibus theologicis. Unde Augu.hāc
aſſignationē ꝑmoponit iueſtigādo.vt ꝑ hāc deueniat ad illā ī q̄
50 finit ſpeculationē ſuā. Unde hec aſſignatio non eſt propria ſicut
alia. Un̄ magr̄ ſcđo eā ponit tanꝙ̄ nō pricipalē.¶ Ad illud ergo
quod obijcitur ꝙ habitus non ſunt coeui ⁊c. Dicēdū ꝙ triplex
eſt habitus. Quēdam eni habitū habet aīe potētia ab acq̄ſitio
ne.quēdam ab innata diſpoſitiōe.tertiū hꝫ a ſuꝑ̄ſius origine.
51 Hoc autē patet quia habitus eſt quo potētia facilis eſt in actuꝫ
potentia aūt his tribus modis eſt facilis.v.gr̄a. Affectꝰ noſter
hꝫ facilitatē ad diligēdū bonū alienū ꝑ acquiſitā diſpoſitionē
vt per virtutē.ad diligendum vero bonū ſuū.per innatā diſpo
ſitiōnē et ad diligendū ſeipſum.per ſui naturalē originē. Cum
enim ſit ſibi indiſtanter vnitꝰ ſemper eſt habilis ad ſe amāduꝫ.
ſimilit̄ cū ſemper ſit ſibi preſens.ſp̄ eſt habilis ſibi ad ſe cogno
ſcēdum.⁊ ſic patet illud qđ obijcit̄ de coeuitate.nā quo ad tales
habitꝰ eſt bene coeuitas.¶ Ad illud quod obijcit̄ ꝙ tres dicūt̄
eē habitus ſm̄ tres potentias.dicendū ꝙ in hac trinitate nō ca 52
dit nec habet locū habitus memorie.qꝫ attēdit̄ in ipa aīa ſm̄ ꝙ
cōuertit̄ ſupra ſe.⁊ iō ipa aīe ſubſtātia tenet locū memorie.et ip
ſa pn̄tia ⁊ oblatio qua anima offert ſe ſemper ſue intelligētie.tꝫ
locū habitus ⁊ actus memorie.⁊ ita patet ꝙ ibi cadūt tm̄ habi
tꝰ duarū potētiarū.⁊ iō eſt ibi trinitas.¶ Ad illud qđ vltimo obij 53
cit̄ de ꝟbo magr̄i dicendū ꝙ intelligitur nō ꝓ aīe ſubſtātia tota
ꝙ ſi aliter itelligat̄.nō hꝫ veritatē ꝟbū magr̄i. Quod patet per
Augu.qui occaſione huius imaginis quaſi per totū decimū de
trinitate oñdit aīam habere cognitionē ſui īnatā.q̄ eſt agnitio
ſue ſubſtātie.⁊ preterea nihil vnū ī aīa cognoſcit ⁊ diligit niſi
ſubſtantia.ğ ſi mēs ſtaret pro vna potentia. non haberet illos
duos actus.ſ.noſſe et amare.

Queſtio.ij. B

Querit̄ de iſtis in cōparatione ad inuicē ſꝫ triplicē cōparationē quā ponit Aug.
vicꝫ ordinis.equalitatis.⁊ cōſubſtātialitatis.⁊ magr̄ recitat in
littera. Ordo aūt inter hec eſt ꝙ mēs eſt parēs.noticia eſt ꝓles
ſpūs eſt amor ab vtroꝗ procedens. Equalitas eſt etiaꝫ ibi. Qꝫ
mēs ſe tantū nouit quātū eſt.⁊ tantū diligit quātū ſe nouit. Eſt
etiā ibi cōſubſtantialitatis. Unde Aug.ix.de tri. Admouemur
[ſi vtrunꝗ videre poſſumus] ſubſtātialiter hec ī aīa conſiſtere.
nō tanꝙ̄ in ſubiecto.vt dolor ī corpe.aut vlla qualitas.aut quā
titas. Quicquid eni tale eſt nō excedit ſubſtātiā ī qua eſt. Mēs
aūt amore q̄ ſe amat.pōt amare etiā aliud.⁊ ita vult ꝙ amor ſit
cōſubſtātialis mēti.¶ Sed obijcit̄ ꝯtra hoc. Primo videtur ꝙ
in his nō ſit ordo vel origo. Aut eī accipiūtur ꝓ habitibus inna
tis.aut acquiſitꝭ. Si pro innatis.nullꝰ eſt ordo.qꝫ ſimul ſunt cū
ipa anima. Si pro acquiſitꝭ.ſic amor precedit noticiā.nullꝰ eni
acquirit vel ſtudet aliq̄d adiſcere niſi amet ſcire. Un̄ Aug.in ſi.
noni de tri.partum mentꝭ antecedit appetitꝰ.quo ad id qđ no
ſcere volumꝰ. Querēdo ⁊ inueniēdo naſcit̄ ꝓles.que eſt ipſa no
ticia.aut ğ nō eſt ordo.aut nō eſt talis ordo.¶ Itē videt̄ ꝙ nō
ſit ibi eq̄litas. Aut eni noticia ⁊ amor accipiūtur ꝑ cōparatiōeꝫ
ad res iferiores aut ad aīam. Si ad res inferiores manifeſtū ē
ꝙ nō ē ibi eq̄litas.multa eni nouimꝰ q̄ nō amamꝰ. Si ꝑ ꝯpatio
nē ad aīaꝫ aut ē eq̄litas ꝙ̄tū ad itēſionē.aut ꝙ̄tū ad extēſionem
Quātū ad extēſionē nō.illud ꝯſtat.qꝫ vnū tm̄ ē ibi ğ ꝙ̄tū ad in
tēſionē ſꝫ qđ h̄ ſit falſuꝫ vr̄.qꝫ cū ſciamꝰ aīaꝫ minorē deo.⁊ maio
rē corpe.ꝯtingit qn̄ꝗ ꝙ eā amamꝰ magꝭ ꝙ̄ deū.⁊ minꝰ ꝙ̄ corpꝰ.
⁊ ita ꝙ̄titas amorꝭ nō ſeq̄tur ꝙ̄titatē noticie.¶ Itē ꝙ nō ſit ibi
conſubſtantialitas.vr̄ qꝫ amor ⁊ noticia ſunt habitus ⁊ qualita
tes.ergo videt̄ ꝙ eſſentialiter differāt ad ipa mēte.¶ Item ra
tio Augu.eſt ꝙ nō ſint ī aīa ſicut eſſentia.qꝫ ſe extendunt extra.
ſed hoc nihil eſt. Accidentia eni ſe extēdunt extra.vt calor cale
faciendo ⁊ color imutando viſum. Preterea homo cognoſcit ali
qua cognoſcibilia ſcia acquiſita.que ē accidēs.⁊ ita ſe extēdūt
extra. Rn̄.dicendū ꝙ ſicut Auguſtinus aſſignat in his eſt or 54
do equalitas et conſubſtantialitas. Ordo autē attenditur ī his
habitibus anime connaturalibus in comparatione ad actus.ſi
cut ponitur ordo in fide ⁊ ſpe ⁊ charitate.licet ſimul īfundātur
⁊ ſic patet quod obijcit̄ in contrariū.qꝫ non eſt ordo in ipſis ha
bitibus abſolute cōſideratis.ſed per relationē ad actus. Simi
liter eſt ibi equalitas ſm̄ cōuerſionē anime ſupra ſe ⁊ predictorū
habituū ꝑfectionē. Un̄ dicit Augu.in.ix.de trini.ꝙ nō ē in his
habitibꝰ equalitas.niſi ſm̄ ꝙ ꝑfecti ſunt. Et ſic patet ſolutio ad
illud quod de amore obijcitur.quia ille amor non eſt ꝑfectus a
mor ſed libidinoſus ⁊ inordinatꝰ. Uel dicendū ꝙ eq̄les ſunt ſm̄
ꝙ ſunt cōnaturales. Quantū eni eſt q̄s habilis vel facilis ad co
gnoſcēdū ſe:tantum ad ſe amandū. De habitibus vero acquiſi
tis malis vel bonis.nō eſt verū.⁊ de his nō itelligitur. Similit̄
eſt ibi tertium.ſ.conſubſtātialitas.qꝫ ſm̄ ꝙ dictum eſt.ſupra a
mor ⁊ noticia anime cōnaturales ſunt ſm̄ ꝙ ſupra ſe cōuertitur
⁊ ſic nihil omnino addūt ſuper ipſas potentias. Per h̄.n.ꝙ aīa
ſibi preſens eſt.habet noticiā.per hoc ꝙ eſt vnū ſibi.habet ha
bitū amoris.⁊ iō ſicut potētie ſūt ꝯſubſtātiales aīe.vt ſupra vi
ſū ē.ita ⁊ hm̄odi habitꝰ.vn̄ ⁊ ſi videātur dicere modū habitꝰ vł
q̄litatis realiter tm̄ nihil ſupra potētias addūt.⁊ ſic pz̄ reſpōſio 55
ad obiectū ꝙ nō ſunt q̄litas iſto modo.¶ Ad qđ obijcit̄ de rōe
Aug.dōm.ꝙ illa rō nō ꝯcludit pricipaliter ꝙ amor vel noticia
ſūt ſbalit̄ ī aīa.⁊ h̄ qꝫ tūc pari rōne poſſet dici ⁊ obijci de oī amo

re.ſed cõcluſit ex cõſequēti.quod patet ſic. Cū enī amor exten
ditur extra ſuum ſubiectum alium amando.hoc eſt per virtuteꝫ
ſubſtantie ſicut per ſe.non eſt per ſubſtantiā. Si ergo amor ⁊ no
ticia extendunt per virtutem ſubſtātialē.et he ſunt intelligētia
⁊ volūtas ⁊ amor quo anima amat ſe.eſt ideꝫ cū ipſa volūtate ⁊
ſic noticia q̄ cognoſcit nō
ē aliō q̄ itelligētia.reſtat
Diſt.iiij g̃ ꝙ amor ⁊ noticia reſpe
J ctu ſui ſūt ipi mēti ſb̄ales

Queſtio.iij.

⁊ vltīa. Utrum h̄ trinitas
imagis.ſ.mētiſ.noticie et
amoris ducat neceſſario
in cognitionē trinitatiſ q̄
tū ad pſonas. Et vr̄ ꝙ ſic
q: ī hac trinitate imagis
ē relatio ſꝫ ī deo ñ ē ſlatō
niſi q̄ ad perſonas g̃ ⁊c.
¶ Itē ī hac trinitate eſt
diſtictio.q: noticia non ē
amor ⁊c.ſꝫ in deo nō ē di
ſtictio niſi pſonaꝝ.g̃ ⁊c.
¶ Itē ī hac trinitate ē o
rigo vnꝰ ab vno.et tertij
ab vtroqꝫ. ergo cum iſta
ſint ꝓpria pſonaꝝ.ptꝫ ⁊c.
¶ Itē in hac trinitate ē
amor tertio q̄ ē ꝓpriū ſpi
ritꝰ ſancti ⁊ q̄ eſt ad alteꝝ
g̃ vr̄ ꝙ neceſſario ducat ī
trinitatē pſonaꝝ. Cōtra
h̄ trinitas itelligit̄ ī crea
tura ſiñ diſtictiōe pſonali
g̃ pōt intelligi ⁊ in deo ſꝫ h̄ eſt falſuꝫ g̃ ⁊c. ¶ Itē noticia ⁊ amor
ſunt ī q̄libet pſonaꝝ.ſꝫ ꝑ ea q̄ ſunt in oībꝰ nō venit̄ ī cognitionē
diſtictiōis pſonal'.g̃ ⁊c. ¶ Itē itellecto ꝙ vna tm̄ eēt pſona ad
huc noſceret ⁊ amaret ſe.g̃ ⁊c ¶ Itē philoſophi iſtā trinitatē co
gnouerunt.⁊ tamē nō cognouerūt trinitatē pſonarum.g̃ hec nō
56 ducit in illam. Rñ.dicendū ꝙ per hāc trinitatē cōtingit cogno
ſcere trinitatē in deo.⁊ hoc eſt attribuendo ea que in hac trinita
te ſunt.illi ſumme trinitati. Sed hoc pōt eē dupliciter. Aut enī
iſta tria poſſunt deo attribui ſm ſubſtātiā.vt per mētē. itelliga
mus mentē in deo et per noticiā in anima.noticiā ī deo.et ſic de
tertio.⁊ ſic non ducit in cognitionē trinitatis niſi quantum ad
appropriata ⁊ ſic intellexerūt philoſophi. Poſſunt etiā iſta tra
hi ad deū ratione ꝓprietatū.que ſunt ordo ⁊ origo.diſtictio et
relatio.⁊ ſic ducūt in cognitionē trinitatiſ quo ad propria.ſꝫ iſta
ponere vel itelligere ī deo pōt fides ⁊ ñ ratio.⁊ ita pfecta cogni
tio imaginis.nō habetur niſi a fide. Unde bene concedendū eſt
ꝙ imago pfecte cognita vt imago ducit in cognitionē trinitatiſ.
57 nō aūt ſimpl'r.⁊ ꝑ hoc ptꝫ vtraqꝫ ps. ¶ Ad illō qō obijcitur de a
more dicendū ꝙ amor pōt dicere cōplacētiā.⁊ ſic ē cōe.vel pōt
dicere ꝯnexionem ſiue cōionem vel donū ⁊ ſic hꝫ rōnē pſone ⁊c.

Diſt.iiij.

De cōparatiōe generatiōis ad terminū eſſētialem concretū qualis eſt hoc nomē deus.

Hic oritur queſtio ſatis neceſſaria. In precedēti
diſtictione probauit magiſter trinitatē ⁊ vnita
tē per ſimilitudines cōgruas ⁊ rationes. In pre
ſenti diſtinctione ponitur ſecunda pars in qua
ſoluit incidētes dubitationes. Et icidit dubita
tio ex hoc ꝙ ī diuinis eſt trinitas ⁊ vnitas ⁊ ita
aliq̄d diſtiguēs ⁊ diſtictū .aliquid indiſtictū vt termini ſubſtā
tiales. Incidit ergo dubitatio ex cōparatiōe proprietatis diſti
guētis ad terminū ſubſtantialem. Habet autē hec pars duas.
In prima mouet dubitationē ex ꝯparatione proprietatis diſti
guētis ad ſubſtantiam vel eſſentiam. Inꝰ ſecunda ad eius potē
tiam .infra diſt.vj. Preterea queri ſolet. ¶ Itē prima pars hꝫ
duas q: ſubſtātia poteſt ſignificari inꝰ cōcretione.vt ꝑ hoc no
mē deus.vel in abſtractione.vt per hoc nomē eſſentia.primo g̃
mouet queſtionē ex cōparatiōe generatiōis ad hoc nomē deus
Scd̄o ad h̄ nomē eſſentia.infra.diſt.v. Poſt hec q̄rit̄ vtrū cōce
dēdū ſit ⁊c. ¶ Hec aūt diſtictio hꝫ quattuor pticulas.⁊ h̄ ſꝫ q̄t
tuor q̄ ibi tāgūtur. ¶ In prima ſuppoſito ꝙ h̄ ſit v̄a.deꝰ genuit
deū.querit̄ de hac.genuit ſe vel aliū. quam ſoluit interimendo.
¶ In ſcd̄a q̄rit de hac.genuit deū q̄ ē deꝰ pr̄.vel q̄ nō eſt deꝰ pr̄
⁊ ad hoc ſoluit diſtinguēdo ex pte pdicati.⁊ hoc ibi. Sꝫ adhuc
opponūt. ¶ In tertia q̄rit de hac. deꝰ ē trinitas ⁊ ꝓbat multis
autoritatibꝰ ꝙ ē v̄a.⁊ h̄ occaſione ꝑdictoꝝ ibi. Quidā tñ vitatiſ
aduerſarij. ¶ In q̄rta ad
ſuū ꝓpoſitū redit.ſ.ad p̄
mo q̄ſitū addēs p̄me ſolu
tiōi.ꝙ q̄uis nō ſit ꝯcedēs
genuit ſe vel aliū diuiſim
tñ pōt cōcedi ꝯiūctī.ibi.
Nūc ad p̄miſſaꝫ q̄ſtionē.
a¶ Deū de deo lumē de
luce. Querit̄.q: cū ꝑpoſi
tio de notet trāſitionē et
ita diuerſitatē ⁊ diſtictio
nē.vr̄ ꝙ pari rōe ⁊ ab eq̄
ꝑ ollēti iſte ſī vē.deꝰ ē aliꝰ
a deo.deꝰ diſtiguit̄ a deo
Rñ.dicēō ꝙ dupl'r ē ipor 1
tare diſtictionem ſiue di
uerſitatē.ſ.vl' vt modū vl'
vt rē.vel vt exercitaꝫ vel
vt ꝯceptā.qm̄ g̃ ꝑpōes i
portāt diſtictionē.vt ex
ercitā.⁊ diſtictio ē ī diui
nis q̄tū ad ſuppoſita.fa
cit terminū ſtare ꝓ diuer
ſis ſuppoſitiſ.qm̄ g̃ circa
id ponit modō.circa qō ex
ercet diſtictionē.⁊ tales
ſūt pſone.iō ē v̄a locutio
Q: v̄o h̄ nomē aliꝰ ipor
tat diſtictionē vt ꝯceptā.
ſilr h̄ v̄bū diſtiguere iō ſimpl'r ponit diſtictionē circa terminū 2
rōne ſue forme iō ſunt falſe. b ¶ Q; v̄o addit̄. Ergo genuit ſe
deū ⁊c. De hac r̄ſiſione magr̄i q̄rit̄.ꝙ cū magr̄ ſoluit iterimēdo
ꝯcluſionē videtur nō recte ſoluere. Cū enī idē et diuerſū ſuffici
enter diuidāt ēs vr̄ neceſſario ſeq̄.genuit deū.g̃ ſe vel aliū. Rñ
dicēdū.ꝙ magr̄ ſuſtinēdo primā ⁊ iterimēdo ꝯcluſionē inuit cō
cluſionē nō ſeq̄ ex p̄miſſis ⁊ ꝙ nō ſequatur.oſtendit ferēdo iſtā
tiā ꝯ illud diſiūctū. ¶ Ad illud vero ꝙ obijcit̄ qō idē ⁊ diuerſū
ſufficient er diuidūt ens. Dicēō ꝙ ſimpl'r loquēdo falſuꝫ eſt. Nā
pars neceſt eadē toti oīno.nec ſimpl'r diuerſa.habet tñ verita
tē ſm idem.vñ ſi nō eſt idē alij.eſt diuerſū. Ueꝝ eſt ſm illud ſm
qō nō eſt idē.filius aūt nō eſt idē patri in perſona.⁊ ideo in pſo
na alius.nec tñ ſeq̄tur alius deus.q: ſignificatur alietas in eſ
ſentia. c¶ Deus pater ⁊c.querit̄ de hac diſtictione quā ponit 5
magr̄ de hoc predicato deus pater.ꝙ poteſt eē cōſtructio appo
ſitiua immediata vel mediata. Primo enī videt̄ ꝙ iſta diſtictio
non ſit intelligibilis.qm̄ que ex eadem pte intranſitiue cōſtruū
tur.videntur ſolum immediate cōſtrui. ¶ Item videtur ꝙ non
ſoluat.q: recta ſolutio ē.cuius dātē oppoſitū nō ꝯuenit ſoluere 4
ſed iſta diſtictione remota.adhuc manet ſophiſma.ſi loco eius
qō eſt deꝰ pr̄.ſolū pr̄ ponat̄.g̃ ⁊c. Rñ.dōꝫ.ꝙ diſtictio magr̄i bo
na eſt ⁊ ſm artē. Nā ſicut vult priſcianꝰ.inter adiectiuū ⁊ ſubſtā
tiuū itelligit̄ media copula ens vel qō eſt ens.qm̄ h̄ qō eſt ens.
ſiue qō eſt pater.pōt teneri iplicatiue.⁊ ſic reſtrigitur ⁊ tenet lo
cū appoſitiue ꝯſtructionis.⁊ equalet vnī termio.iō dr̄ ꝙ pōt te
nere ri ſiue cōſtrui imediate.⁊ ſic deꝰ pater nō eſt aliō q̄ ipe pr̄.
Uel ipſuꝫ relatiuū pōt itelligi relatiue.⁊ ita in quadā diſtātia.
⁊ tūc nō reſtrigit̄ ⁊ ſenſꝰ eſt.deꝰ pater.i.deꝰ q̄ eſt pater ꝙ tñ va
let eſt deus.⁊ ille eſt pr̄ Hec aūt ſolutio magr̄i ſoluit quoddā ſo
phiſma q̄tū ad vnā deceptionē.⁊ ideo eſt bona. Sꝫ rurſus ca
dit ibi alia deceptio de relatiuo.⁊ iō adhuc oportet ſoluere nō
ad illā deceptionem ſꝫ ad aliā.iō ꝑpoſitiuꝰ ſoluit ad h̄ argumē
tū aliomō g̃ deꝰ q̄ eſt pr̄.vel q̄ nō eſt pr̄.⁊ dicit ꝙ nō ſeq̄t̄.⁊ ꝙ nō
ſūt ꝯdictorie .q: ſuppō huiꝰ relatiui nō ē eadē. ¶ In affirma
tiua.ei ſupponit ꝓ deo genito.q: nō cōfundit̄. ¶ In negatiua
v̄o ſimpl'r. Uñ ſicut he nō ꝯdicūt.ſꝫ āhe ſunt falſe.nullꝰ hō ē pe
trꝰ.iohānes eſt petrꝰ.ita dicit ī ꝓpoſito.q: negatio ꝯfundit̄ur.
Uñ iſte due ambe ſūt falſe.deꝰ filiꝰ eſt pr̄.deꝰ nō eſt pr̄. Sꝫ lꝫ ſo
lutio ꝑpoſitiui locū habeat ī ꝓpoſito.q: nō differt ꝑponē ⁊ poſt
ponere negationē.huic termino deꝰ tñ in alijs nō habet locum.

☞ Queritur vtrum concedēdum ſit ꝙ deus ſe genuerit vel alium. a

Hic oritur q̄ſtio ſatis neceſſaria Conſtat enī et ineffabiliter verū eſt ꝙ deꝰ pr̄ genuit filiuꝫ. Ideo queritur. vtrum concedendū ſit ꝙ deus genuit deū. Si enī deꝰ genuit deū.vr̄ ꝙ aut ſe deuꝫ.aut aliū deum genuerit. Si v̄o alium deum genuit nō ē tātuꝫ vnus deus. Si aūt ſeipſum deū genuit.aliqua res ſeipſam genuit. Ad qō r̄ndētes dicimus ſane et catholice ꝯcedi ꝙ vnus vnū genuit.⁊ ꝙ deus deū genuit.q: deus pr̄ deū filium genuit. In ſimbolo q̄ꝫ ſcriptū ē a Deū de deo lumē de lumine b deum veꝝ de deo vero. Q̄ō v̄o addit̄.g̃ genuit ſe deum vl' alium deū neutrū cōcedēdum eſſe dicimus. Q̄ō alium deuꝫ non genuit. manifeſtum eſt. q: vnꝰ tm̄ deꝰ ē. Q̄ō aūt ſeipſuꝫ nō genuit oñdit Aug.i.j.li.d̄.tri.dicēs. Qui putāt eiꝰ potētie eē deū vt ſeipſum ipſe genuerit.eo plus errāt.ꝙ non ſolū deū ita nō ē.ſed nec ſpūal' neqꝫ corꝑalis creatura. Nulla enī res eſt q̄ ſeipſaꝫ gignat vt ſit ⁊ ideo nō ē credendū vel dicēdum ꝙ deus genuit ſe.

☞ Si deꝰ pater genuit deū queritur vtrum genuit deum qui eſt deus pater vel qui nō eſt deus pater. b

¶ Sed adhuc ponūt garruli c ratiocinatores dicentes. Si deꝰ pr̄ genuit deū aut genuit

5 Negatio eñ poſtpoſita relatiuo ipm non confundit. ꝛ iō mo
derni aliř ſoluūt, diſtinguēdo hoc relatiuū q̄. qđ pōt facere re-
lationē ſimplicē vel pſonalē. Si ſimplicē affirmatiua vera eſt
6 negatiua falſa. Si pſonalē ecōuerſo. negatiua vera. affirma-
tiua falſa. Qđ pꝫ qꝛ hec ē
falſa. pſona filij eſt př. et
hec eſt vera. perſona filij
non eſt pater.
d ¶ Un⁹ eñ ꝛ idē de⁹ ē př
ꝛ filius ꝛ ſpūſſctūs. Con
tra. q̄cūqꝫ pdicanť de vno
Riſio. ꝛ eodē pdicanť de ſeinui
cē. ergo ſi vnus deus eſt
př ꝛ filius. ergo př eſt fi-
lius. Si tu dicas ꝙ verū
eſt qñ pdicanť de vno ſin
gulari. ſed nō eſt verū qñ
pdicanť de vno cōi. Con
tra. nihil ſubijciť duob⁹ i
vna ſuppoſitiōe ꝗuis ſit
cōe ad illa. vñ hec eſt fal
ſa. hō eſt ſortes ꝛ plato. ġ
ſiľr in propoſito.
7 ¶ Rñ. dicēdū ꝙ ſicut pꝫ
de ſuppoſitiōe hui⁹ noīs
deus ſecus eſt ꝙ̄ de ſup-
poſitiōe alicuius alteri⁹
termini. qꝛ eñ hꝫ naturā
termini cōis ꝛ diſcreti. iō
ſiľ ſtat p pluribus ſicut p
vno. ꝛ iō nō ſequiť deus
eſt př ꝛ filius ergo de⁹ př
eſt filius. vel econuerſo.
Siľr nec licet inferre ex
hoc ꝙ př ſit filius. Et no
tādū ꝙ talis pdicatio ē
p idētitatē. iō ſuppoſitū
de termino formali vere
predicatur.
e ¶ Unū ſolū verū deum
eſſe ipſaꝫ trinitatē. Uť eē
ꝯ id qđ dicit infert⁹. ſ. ꝙ
trinitas eſt nomen colle-
ctiuū vnus ꝛ ſolus nomē
partitiuū ꝛ diſcretiuū. ġ
ſicut hec eſt falſa. vn⁹ ſo-
lus hō eſt ois hō. ita ꝛ h.
8 ¶ Rñ. dicēdū ꝙ hoc no
mē trinitas ē collectiuuꝫ
pſonarū. vnus aūt ꝛ ſol⁹
addita huic termino de⁹
nō dicūt diſcretionē pſo-
ne. ſꝫ nature ab alijs. Uñ
vnus ſolus deus dꝛ vna
ſola natura. ꝛ qñ in diui
nis eſt idēꝫ natura ꝛ res
nature ſiue ſuppoſitū. iō
pdicatione p idētitatem
trinitas de eo pdicatur.
Indu- Nec eſt ſiľe de hoc qđ eſt
cit ꝯtra ois hō. ꝛ vnus ſolus hō.
eos au- Nā iſte terminus hō eſt
torita- terminus q̄ pōt ꝯfundi ꝛ
tes Au- multiplicari. ꝛ iō hec eſt
gu. vera ois hō ē hō nec ſtat
ſiľ p pluri⁹ niſi ꝯfunda
tur. ꝛ iō hec eſt falſa. hō
ē ois hō. qꝛ nec rōne ſup-
ponēdi eſt vna. nec p idē
j. Thi. titatē nec eſt idē in hoīe
vj. natura ꝛ res nature.
f ¶ Satis eſt xpiano reꝝ
creatarū cām ꝛc. Uť dice

deū q̄ eſt de⁹ př. aut deū q̄ nō ē
de⁹ př. Si genuit deū q̄ nō eſt
de⁹ př. ġ de⁹ eſt q̄ nō eſt de⁹ př.
nō ġ vn⁹ tñ de⁹ eſt. Si xō ge-
nuit deū q̄ eſt de⁹ př ġ genuit
ſeipꝫ. Ad qđ rñdem⁹ determi
nātes iſtā ppōnē. qua ſic ppo
nūt. Si de⁹ př genuit deū. aut
deū q̄ eſt de⁹ př. aut deū q̄ non
eſt de⁹ př. h̄ eñ ꝛ ſaneꝛ praue i
telligi pōt. ꝛ iō rñdēdū eſt ita.
De⁹ př genuit deum q̄ eſt ipſe
př. h̄ dicim⁹ eſſe falſum. ꝛ ꝯcedi
m⁹ alterā. ſ. genuit deū q̄ nō ē
př. nec tñ genuit alterū deum.
nec ille q̄ genit⁹ eſt ali⁹ de⁹ ē ꝙ̄
př. ſꝫ vn⁹ de⁹ cū pře. Si xō ad-
diť. genuit deū q̄ nō ē de⁹ př.
hoc diſtinguim⁹. qꝛ dupľr pōt
intelligi. genuit deū q̄ non eſt
de⁹ př. ſ. deū filiū q̄ fili⁹ non eſt
př q̄ de⁹ eſt. hic ſenſus ver⁹ eſt.
Si xō intelligať ſic. Genuit
deū q̄ nō eſt de⁹ př. i. q̄ nō ē de⁹
q̄ př eſt. hic ſenſus falſus eſt.
d Un⁹ eñ ꝛ idē de⁹ eſt př ꝛ fili⁹ ꝛ
ſpūſſctūs. ꝛ ecōuerſo. př ꝛ fili⁹
ꝛ ſpūſſctūs vn⁹ eſt deus.

☞ Probat multis autori-
tatibus ꝙ hec ſit vera. Deus
eſt trinitas. c

¶ Quidā tñ veritatis aduer
ſarij ꝯcedūt patrē ꝛ filiū ꝛ ſpm
ſan. ſiue tres pſonas eſſe vnuꝫ
deū. vnā ſubam. ſꝫ tñ nolūt cō
cedere vnū deū ſiue vnā ſubaꝫ
eſſe tres pſonas dicētes diui
nā ſubam pdicari de trib⁹ pſo
nis. non tres pſonas de ſuba
diuina. Fides aūt catholica
tenet ac pdicat. ꝛ tres pſonas
eſſe vnū deū vnam ſubam ſiue
eſſentiā ſiue naturaꝫ diuinā. ꝛ
vnū deū ſiue eſſentiā diuinam
eē tres pſonas. Uñ Aug. i. j.
li. de tri. ita aiť. Recte ipe de⁹
trinitas intelligiť btūs ꝛ ſol⁹
potēs. Ecce ꝙ̄ expſſe dixit. ip
ſe de⁹ trinitas. vt oñderet ꝛ ip
ſum deū eſſe trinitatē. ꝛ trini-
tatē ipm deū. Itē in eodē. In
verbis inq̄t illis apli quib⁹ de
aduētu xpi agens dicit. Quē
oñdit btūs ꝛ ſolus potēs: rex
regū ꝛ dñs dñantiū. qui ſolus
hꝫ imortalitatē ꝛc. Nec př p-
prie noīatus eſt nec filius nec
ſpūſſctūs. ſed btūs ꝛ ſolus et
potēs. i. vnus ꝛ ſolus deus ve
rus qui eſt ipſa trinitas. Ecce
e hic aperte dicit. vnū ſolū verū
deum eſſe ipſam trinitatē. ꝛ ſi
vnus deus trinitas eſt. ergo
vnus deus eſt tres pſone. Itē
in li. v. de tri. Non tres deos.
ſed vnum deum dicimus eſſe
ipſam preſtantiſſimam trinita
tem. Item in li. de fide ad pe-
trum in expoſitione ſimboli.
f Satis eſt xpiano rerum crea
tarum cauſam viſibilium ſiue
inuiſibilium non niſi bonitatē
credere creatoris. qui eſt de⁹
verus ꝛ vnus. nullāqꝫ eſſe na-
turam. que non aut ipe ſit. aut
ab ipſo. eumqꝫ eſſe trinitatem
patrē. ſ. ꝛ filiū ꝛ ſpmſctm̄. Itē
Aug. in ſer. de fide. Credim⁹
vnum deum vnam eſſe diuini
noīs trinitateꝫ. Item in. vj. li.
de tri. Dicimus deum ſolum
eſſe ipſam trinitatē. Ecce his
ꝛ alijs pluribus autoritatib⁹
euidenter oſtenditur dicendū
eſſe ꝛ credendum. ꝙ vnus de⁹
eſt trinitas. ꝛ vna ſubſtantia
tres perſone ſicut econuerſo
trinitas dicitur eſſe vnus de⁹
ꝛ tres perſone dicunť eſſe vna
ſubſtantia.

☞ Redit ad premiſſam q̄-
ſtioneꝫ addens prime ſolutio
ni ꝙ ꝗuis non ſit concedendū
genuit ſe vel alium diuiſim tñ
pōt cōcedi coniunctim. d

¶ Nūc ad pmiſſaꝫ qōnem re
uertamur vbi q̄rebať an deus
př genuerit ſe deū an aliū deū
Ad qđ dicimus neutruꝫ fore
ꝯcedēdū. Dicit tñ Aug. i epľa
g ad maximinū. ꝙ deus př ſe al
h terū genuit. his verbis př vt
haberet filium de ſeipſo. non
minuit ſeipſum: ſed ita genuit
de ſe alterum ſe. vt totus ma-
neret in ſe. ꝛ eſſet in filio tan-
tus quantus ꝛ ſolus. Qđ ita
i intelligi pōt. i. de ſe alterum a
ſe genuit: nō vtiqꝫ alterū deū.
ſed alteram perſonam. vel ge-
nuit ſe alterum. i. genuit alte-
rum qui hoc eſt qđ ipſe. Nam
ꝛ ſi alius ſit př ꝙ̄ filius. nō eſt
tñ aliud ſed vnum.

re falſum. Qñ aut dicit ſatis quantū ad fidē ꝛ ſic eſt falſum.
qꝛ multa alia opꝫ credere. Aut ſatis quantuꝫ ad ſciam ꝛ illud
ſiľr eſt falſum. qꝛ nūꝗ̄ ſciť ex hoc cā rei ſufficiēter. ¶ Rñ. dicē
dū ꝙ intelligiť ſatis quātū ad ſciam nō quālibet ſed neceſſa- 9
riam ad ſalutem.
g ¶ Deus př ſe alterū ge
nuit. Uť male iūgere illa
duo. qꝛ ſe dicit oīmodam
idētitatē. ꝛ alterū diuer-
ſitatē. ꝛ ſic ſunt oppoſita
ꝛ illa oppoſita implicanť
Si dicas ꝙ vnum dimi-
nuit de altero q̄ro q̄d. Et Augu.
de q̄. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ op 10
poſitio directa intelligiť
ſemp circa idē. qñ ergo i
diuinis ſiľ eſt idētitas in
natura. ꝛ alietas in ſup-
poſito. ꝛ hoc ſine oppoſi-
tione. iō nomē idētitatis
ꝛ alietatis in ſermōe vno
vniunť ſine oppoſitione
ad ſingularis modi expſ
ſionem.
h ¶ Př vt haberet filiuꝫ
de ſeipſo nō minuit ſeip-
ſum. Uť dicere falſum. qꝛ
illud argumētū valet. q-
cūqꝫ ſic generat vnū filiū
vt nō poſſit amplius ge-
nerare minuiť eius potē
tia. ſꝫ ſic eſt in pře. ergo.
¶ Rñ. ꝙ illud verū eſt ſi 11
gñare alterū ſit potētie.
ſed ꝙ vno genito alteruꝫ
poſſit gñare dicit iperfe-
ctionē potētie in generā-
do. qꝛ ex hoc oſtendiť ꝙ
nō totū dedit vni.
i ¶ De ſe alterum a ſe ge
nuit nō vtiqꝫ alterū deū
ſed alterā pſonā. Queri-
tur vtrū dicať magis p-
prie alterū vel aliū. vť ꝙ
alterū qꝛ minorē dicit di
uerſitatē. qꝛ ſortes dꝛ al-
ter a ſe. ſed in diuinis mi
nima eſt diuerſitas. Sꝫ
ꝯ dřie accidentales faci
unt dici alterū. ſed in di-
uinis nullū eſt accidens
ergo nō dꝫ dici alterum.
¶ Itē vť ꝙ neutrū bene
dicať. ſi eñ dřie ſubales
faciunt dici aliud. ꝛ acci
dētales alterū cū neutrū Augu.
cadat in diuinis: neutrū 12
vť eē dicēdū. ¶ Rñ. dōꝫ
ꝙ qꝛ př differt a filio. ꝛ i
ſuppoſito ꝛ i ppetate. iō
pōt dici ali⁹ ꝛ pōt dici al
ter. Sꝫ qñ ppetas illa ñ
accidit pſone. iō magis
pprie dꝛ alius. Et qꝛ ali⁹
reſpicit ſuppoſitū aliud
eſſentiā iō recipiť ibi ali
us in maſculino nō tñ ali
ud in neutro.

AD intelligen
tiā coꝝ q̄ tā-
git magř in
pñti diſtin-
ctione quat

tuoꝛ q̄runᵗ. Pꝛimo vtrū hec locutio ſit ꝯcedenda in diuinis. deus genuit deū. Scd̄o vtrū vnitas eſſentie admittat hāc locutionē deus genuit aliū deū. vel deus eſt aliꝰ a deo. Tertio q̄riᵗ de ſignificatione huius noīs dij. vtruꝫ videlꝫ grāmatice poſſumꝰ dicere plures deos. Quarto ⁊ vltimo q̄riᵗ de ſuppoſitione illius noīs deus. vtrū ſupponat ꝓ pſona vel ꝓ eſſentia.

A **Queſtio. j.** Qd̄ hec locutio deus genuit deū ſit ꝯcedēda. vᷣ ꝑ hoc qd̄ dꝛ in ſymbolo. deū de deo. ſed hoc nō eſt niſi ꝑ gignitionē: ergo deꝰ gñaᵗ de deo: ergo iſta locutio eſt ꝯcedēda. deus genuit deū. ¶ Itē gñatio eſt reſpectu ſilis in natura. Ūn hō gñat hoīeꝫ. vñ ſi in diuinis eſt gñatio ꝓduciᵗ ſilis in natura. ergo cū pr̄ ſit deus nō gñat niſi deū. ergo hec eſt vera deus gñat deū. ¶ Itē q̄cq̄d hꝫ filꝰ aut hꝫ a ſe aut ab alio. Sed hꝫ deitatē ⁊ nō a ſe: qꝛ ſic eſſet igenitus. ergo hꝫ ab alio ſed nō hꝫ niſi per gñationem: ſed nō hꝫ deitatē niſi ab habēte deitatē. ⁊ hñs deitatē eſt deus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. hoc nomē deus ſignificat eſſentiā ſiue ſubſtātiā cuꝫ ſit terminus ſubſtātialis. ſed hec nō ꝯceditur immo eſt falſa eſſentia generat eſſentiaꝫ. ergo ſilr̄ ⁊ iſta. deus genuit deum. ¶ Itē hoc nomē deus aut ſupponit ꝓ oī pſona aut determinate ꝓ aliqua. Si determinate ꝓ aliqua. ergo reſtringiᵗ eius ſignificatio ab aliquo. Nec eſt dare ꝙ ab alio: niſi ab hoc verbo genuit vel generat. Sed regula eſt ꝙ terminus poſitus in p̄dicato nō reſtrīgit terminū a parte ſubiecti rōne ſignificationis. ergo ſtat ꝓ oī pſona. Nō ergo vᷣ locutio vera ſm̄ ꝙ ꝓ pſona filij. ergo ⁊c. ¶ Itē iſte terminus deus quātū de ſe eque hn̄ ſupponit ꝓ filio ſicut ꝓ patre. ergo cū filij ſit nō generare ſicut ⁊ pr̄is eſt gñare ſi hec eſt vera deus gñat ꝓ patre: eadem rōne ⁊ hec deus nō gñat ꝓ filio. ſi ergo hec nō ꝯcediᵗ nec pꝛima. ¶ Itē ꝯdictoꝛie oppoſita ſunt vera de quolibet ſub diſiūctione. Qꝛ de quolibet affirmatio vel negatio: ergo ſi deus genuit deū aut deū q̄ eſt pr̄: aut deū q̄ nō eſt pr̄. Sed qd̄ implicatur ꝯtingit ſimplr̄ inferri. vt ſi dicaᵗ hō q̄ nō currit diſputat. ergo hō nō currit: ergo ſilr̄ ſi genuit deū q̄ nō eſt pr̄ deus non

13 eſt pr̄. ſed ſi nō eſt pr̄ nō generat: ergo ⁊c. ¶ Rñ. dicendū ꝙ p̄dicta locutio ſalua eſſentie vnitate recipiᵗ tā a magiſtris q̄ a ſctis. Ad cuius intelligētiā quattuoꝛ regule ſunt notāde. Pꝛima eſt ꝙ nomē abſtractū imponiᵗ forme ⁊ a forma: vt albedo imponiᵗ a forma albedinis. Nomē ṽo cōcretū imponiᵗ a forma ſed non forme: ſed ſuppoſito: vt album imponitur a forma

14 albedinis: ſꝫ nō forme ſed ſuppoſito vt alicui rei albe. homini vel cigno. ¶ Scd̄a regula eſt ꝙ terminus hñs multitudinem ſuppoſitoꝝ ſine diſtributiōe acceptus ſtat ꝓ illo ꝓ quo reddit locutionē verā. vt cū dꝛ hō currit. vera eſt locutio ꝓ currente

15 ſi aliquis ſit currens. Tertia regula eſt ꝙ termino habēti foꝛ

16 mā nō multiplicabilē. nō differt p̄ponere ⁊ poſtponere negationē. vñ nō differt dicere. petrus nō currit. Quarta regula ē iſta ꝙ relatiuū refert añs ſub eodē mō ſupponēdi. ſub quo antecedens pꝛeceſſit ipſum relatiuum: niſi faciat relationē ſimplicem. ¶ Ex pꝛima regula pꝫ. Rñ. ad pꝛimum. Cum enī iſte terminus deus ſit ꝯcretus. ⁊ iponaᵗ a forma eſſentiali. ſ. deitate: tn̄ imponiᵗ perſone ſiue ſuppoſito: ſicut albū imponiᵗ ab albedine rei albe. ⁊ iō ſupponit ⁊ reddit locutionē verā ꝓ perſona nō ꝓ forma. Hoc aūt nomē eſſentia vel deitas eſt abſtractuꝫ ⁊ ideo imponitur forme. ⁊ a forma ſicut albedo: ⁊ iō eſſentiam ſignificat ⁊ ſupponit: ⁊ iō hec eſt falſa: eſſentia generat eſſentiā: qꝛ generatio nō eſt forme ſed ſuppoſiti. ſed hec eſt vera. deus genuit deū ꝓ perſona. ¶ Ex ſcd̄a regula pꝫ. Rñ. ad ſcd̄m. Quāuis enī ſuppoſitio termini nō artetur: tn̄ ꝓ illo ſtat ꝓ quo eſt locutio vera vt hō currit pꝛo petro vel iohāne. ſi pꝛo illo eſt locutio vera: nec tn̄ ad illum reſtringitur. ⁊ hoc pꝫ. qꝛ ſi addatur diſtributio ꝯfundet illum terminum ꝓ oībus. ſed ſi eſſet reſtrictus nō ꝯfunderet niſi ꝓ illis ad quos ſe extēderet reſtrictio. vnde aliud eſt terminū reſtrīgi ad vnū aliud eſt reddere locutionē veram pꝛo vno. ¶ Ex tertia regula pꝫ. Rñ. ad tertium. lꝫ enī hec ſit vera ꝓ patre. deus generat deum. tn̄ hec deus nō generat deū. nō eſt vera ꝓ filio. Cuꝫ enī iſte terminꝰ deus dicat formā nō multiplicabilem. non differt ei p̄ponere negationem ⁊ poſtponere: iō cū negatio pꝛepoſita totaliter et oīno a ſubiecto remoueat pꝛedicatum. ſic ⁊ negatio poſtpoſita remouet totaliter pꝛedicatum ab hoc termino deus cuꝫ dꝛ deus nō generat qꝛ remouet a quolibet ſuppoſito: ⁊ ideo aliū modū hꝫ ſupponendi in affirmatiua q̄ in negatiua: qꝛ in affirmatiua erat locutio vera ꝓ patre. in negatiua ṽo nō pōt eſſe veritas. qꝛ negatio remouet totaliter p̄dicatū illud. ¶ Ex quarta regula pꝫ quartū. Cum enī relatiuum oīno hꝫ ſuppoſitionē antecedentis. ⁊ iſte terminus in pꝛedicato ſupponat ꝓ deo genito. relatiuum refert ꝓ illo: ⁊ ita ſenſus eſt. deus genuit deū q̄ deus genitus eſt pater vel nō eſt pater. ⁊ hec eſt vera ꝓ negatiua. nec licet inferre. ergo deus nec eſt pater. qꝛ mutatur ſuppoſitio. immo eſt ibi figura dictionis.

Queſtio. ij. Utrum vnitas eſſentie admittat hanc B deus generat aliū deū. ⁊ ꝙ nō vᷣ Anſel. in pſol. cum dicimus deum de deo: nō intelligimus alium deū ſed eundem de ſeipſo. ¶ Itē ſi genuit aliū deū. ſed vbi eſt vnus ⁊ alius ſunt duo. ergo ſi genuit aliū ſunt duo dij. ¶ Itē alius dicit alietatē in generali. ergo cum generale ſpecificeᵗ per adiunctum. hoc nomē deus ſpecificat ipſum. ſed ſi ſpecificat ſpecificat rōne forme: ergo notaᵗ alietas i forma: ergo nō eſt admittenda talis locutio. cum non ſit ibi alietas in forma. ¶ Sed cōtra. Generatio impoꝛtat diſtinctionem ⁊ diſtinctio alietatē aliquā: ergo ⁊ gñatio: ergo ſi hec eſt vera deꝰ genuit deum. ⁊ hec per ꝯñs deus diſtinguitur a deo vel genuit aliuꝫ deum. Si dicas ꝙ non ſequatur: qꝛ generare impoꝛtat diſtinctionem vt modum. ſed diſtingui vel eſſe alium vt rem. Cōtra ad ꝯñam vt modum ſequitur cōſecutio vt res. vnde ſi hec eſt vera hō eſt aīal ē: cū ad hoīem ſequitur aīal ⁊ pꝛeterea cōſtat ꝙ diſtinctio generationis nō tn̄ eſt a parte intelligentis. verumetiam a parte rei; ergo illi diſtinctioni vt exercite reſpondet diſtinctio realis. ¶ Itē affirmatiua eſt falſa. deus genitꝰ eſt deus generans: ergo negatiua eſt vera. deus genitus non eſt deus generans. Sed ſicut affirmatiua ſignificat idētitatem. ita negatiua diuerſitatē: ergo ſicut deum generantē ⁊ genitum ꝯtingit adinuicē cōparari mediante negatione. ita mediante alietate. ergo hec eſt vera. deus genuit alium deum. ¶ Iteꝫ pater ſiue deus genuit alium. hec eſt vera. ꝯſtat ergo aut alium deum aut aliū nō deū. ſꝫ nō aliū nō deū. g̃ ⁊c. ¶ Itē alius eſt terminus maſculini generis. igitur ſtat ꝓ perſona in partitiuis terminis. ergo alius dicit alietatē perſonaleꝫ. ſed hec eſt vera. deus genuit deum alium in perſona. ergo ſimili-

ter hec eſt vera. deus genuit alium deū. ¶ Rñ. dicendum ꝙ 17

hec conſueuit diſtingui. deus genuit alium deū. Qꝛ alius poteſt teneri adiectiue. ⁊ ſic ponit alietatē circa formā iſtius termini deus. ⁊ ſic locutio eſt falſa. Pōt etiā teneri ſubſtātiue. vt ſubſtantiueᵗ. ⁊ tunc eſt appoſitiua conſtructio ſicut aīal hō. ⁊ eſt ſenſus hoc mō deus genuit alium deū. i. genuit alium qui eſt deus. ⁊ in hoc ſenſu eſt locutio vera. Sed lꝫ iſta diſtinctio in locutionibus theologicis ꝓpter quedā ꝓpꝛiū modū loquēdi locū habeat tn̄ quātū eſſet de virtute ſermonis nō eſſet diſtinguēda. qꝛ adiectiuum adiunctum ſubſtātiuo vt hō albus non dꝛ ſubſtantiuari. nec appoſitiua cōſtructio dꝛ ibi eſſe. maxime cū illa ſit minus cōis. reſpectu magis cōis. vnde cū hoc nomē alius ſit adiectiuum habēs ſubſtantiuū ꝯiunctum in p̄dicta locutione ponit alietatē circa ipſum rōne ſuppoſiti ⁊ forme. Et ꝓpterea ſi velimus artificialiter ꝓcedere. iudicāda eſt

talis locutio falſa. ¶ Propter hoc ad intelligentiā dicteꝰ locu 18

tionis notāda eſt regula cōis. Nō hꝫ locum diſtinctio. vbi nō eſt ex diuerſis cauſis vnio verbi gratia pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs vniuntur in hoc noīe deus. nō ex diuerſis cauſis ſiue rōne diuerſoꝝ. ſed rōne vnius deitatis ſiue eſſentie. vnio ex diuerſis cauſis eſt. vt in hoīe vniuntur. petrus ⁊ iohānes rōne diuerſarum humanitatum. qꝛ alia eſt humanitas petri. ⁊ alia iohannis. Et iuxta hāc regulā ab oppoſito eſt alia regula accipienda. Nō hꝫ locū oīmoda vnio vbi eſt ſimul cū vnione diſtinctio

19 vt pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs vniuntur in vna deitate ſiue eſſentia. ſed diſtinctionē habēt rōne pluralitatis perſonarum. Se

20 cundū hoc eſt attendendū ꝙ in diuinis quedam vocabula impoꝛtant diſtinctionē ſolum. quedā oīmodam vnionem. quedā medio modo. Qm̄ ergo deus generans ⁊ deus genitꝰ. ⁊ ſi ſint perſonaliter diſtincti. tn̄ in deitate vniuntur ex eadem cauſa. qꝛ vna deitate ideo nō recipiunt noīa impoꝛtātia ſimpliciter diſtinctionem. Ideo hec non admittitur. deus diſtinguitur a deo ſilr̄ deus genuit alium deū. ¶ Itē rōne diſtinctionis non recipiuntur vocabula oīmodā impoꝛtantia vnionē in ſuppoſito ⁊ forma: vñ hec nō recipiᵗ. deus genuit ſe ſed illa q̄ medio mō ſe hñt recipiunᵗ. quale eſt hoc verbū generat qꝛ dicit diſtinctionem

ctionē in ꝑſona cuꝫ vnitate eſſentie. Siłr hec ↄcedit̄ pr̄ gn̄at
alterū ſe. vn̄ Aug. ad maxi. pr̄ genuit alterū ſe. ⁊ ſiłr ſup Joh.
pr̄ mittēs filiū miſit alterū ſe. ⁊ ex hoc eſt ꝙ nō ſequit̄ ad gn̄a
21 tionē. verbū ſimpłr īpoꝛtās diſtinctionē. ⁊ ſic pꝫ pꝛimū. ¶ Ad
illud qđ ſcđo obijcit̄ de negatiōe. hn̄ ↄcedo ꝙ eſt alietas. ſed
tn̄ nō ſequit̄ ꝙ poſſit dici alietas in eſſentia ſiue foꝛma deita-
tis. Vn̄ nō ſequit̄. genitus eſt aliud a generāte. ergo alius de
22 us q: mutat̄ ſuppoſitio huius termini deus. ¶ Ad illud quod
obijcit̄ tertio aut aliū deū aut aliū nō deū. dico ꝙ nō ſufficiē-
ter diuidit: q: nō eſt ↄ̄dictio niſi accipiat̄ negatio reſpectu to
tius. Jn hac eīn genuit aliū deū. duo dicunt̄. ſ. ꝙ deus deū. ⁊
ꝙ aliū in deitate. ⁊ iō ad hoc ꝙ ſumat̄ ↄ̄dictio. neceſſe eſt ꝙ fe
rat̄ ſupꝛa totū. Vn̄ ſicut nō valet demōſtrato monacho nigro
q̄ eſt albus ꝑ naturā. iſte aut eſt albus monachus aut alb⁹ nō
monachus q: vtraqꝫ falſa. Siłr intelligēdum eſt in ꝓpoſito.
Nec valet eſt deus ⁊ eſt aliud: ergo eſt deus alius imo eſt ibi
accidēs. Sicut hic eſt bonus. ⁊ eſt citharedus. ergo eſt bon⁹
citharedus. ¶ Ad illud qđ vltimo obijcit̄ dicēdū ꝙ alius q̄-
23 uis ſit maſculini gn̄is: tn̄ q: ponit rē circa ſubiectū ab illo tra
hit ſuppoſitionē. ⁊ iō nō tenet̄ ꝑſonałr niſi ſm̄ ꝙ ſubſtātiuat̄,
ſicut ⁊ hoc nomē vn⁹ dicit vnitatē ſubſtātialē. ita ſi dicat̄ ali⁹
deus. alius dicit alietatē ſubſtātialē. ⁊ rō huius venit: nō tn̄
q: adiectiuū ſed q: generale qđ ſpecificatur ꝑ adiunctum.

℞ Queſtio. iij.

Utrū hoc nomē deus grammatice ſi-
gnificet plurałē numerū ſiue an con
grue poſſit dici plures dij. Qđ ſic vr̄. Q: ſm̄ phm̄. intellectus
ſunt idē apud oēs q̄uis voces ſint diuerſe. ſed modi ſignificā
di ↄſequunt̄ modos intelligēdi. ergo cū apud hebꝛeos cōgrue
dicat̄ heloy qđ rn̄pollet ei qđ eſt dij: ergo ⁊ apud nos. ¶ Jtē
ſicut vult phs. verū ꝑſupponit ↄgruū. vn̄ catonis eſt vel non
eſt. nec verū nec falſuꝫ ſignificat. ſed hec vera eſt. nō ſunt plu
res dij. ergo ↄgrua: ergo ⁊ hec ↄgrua. plures ſunt dij q: nega
tio nō remouet incōgruitatē. ¶ Jtē ſicut deus ↄuenit vni ſo-
li ita pꝛincipiū creaturarū vni ſoli: ſed q̄uis falſo dicant̄ plu
ra pꝛincipia: tn̄ dn̄r ↄgrue. ergo pari rōne poſſum⁹ dicere plu-
res dij. ¶ Jtē hoc nomē fenix. nō hꝫ niſi vnicum ſuppoſitū. tn̄
ↄgrue dr̄ plures fenices. Si tu dicas ꝙ ſuppoſitū plurificat̄
ꝑ ſucceſſionē tp̄is. obijcio tibi đ hoc noīe ſol. qđ nullo tp̄e plu
rificat̄. ⁊ tn̄ ↄgrue dr̄ plures ſoles. ergo ⁊ plures dij. ¶ Con-
tra oē nomē qđ hꝫ plurałe nomē eſt appellatiuuꝫ. ꝓpꝛia enim
noīa nō plurificant̄. Nō eīn dr̄ plures petri. vel ioh. ſꝫ h̄ nomē
de⁹ nō eſt nomē appellatiuū: q: nō ſignificat foꝛmā młtiplica
24 bilē. ğ ⁊c. ¶ Jtē hoc nomē de⁹ eſt ꝓpꝛie ꝓpꝛiū diuine nature:
ſed nullū tałe multiplicat̄. ergo ⁊c. ¶ Ad p̄dictoꝝ intelligen-
tiā eſt notādū ꝙ hoc nomē deus dr̄ tripłr. ſ. nuncupatiue ado
ptiue naturałr. Pꝛimis duob⁹ modis plurificat̄. vnde aplſ. j.
Coꝛ. viij. Siquideꝫ ſunt dij multi ⁊ dn̄i multi. ſꝫ tertio modo
nō. q: ſic hoc nomē deus ſignificat diuinā naturā cū cōditio-
nib⁹ quarū collectiones impoſſibile eſt in alio reperire. ⁊ iō ſi
cut nomē ꝓpꝛiū nō hꝫ plurałe ſm̄ artē loquēdo. ſic nec nomen
25 dei. ¶ Ad illud ğ qđ obijcit̄ ꝙ apud hebꝛeos hꝫ plurałe qđ ē
heloy. dicēdū ꝙ modi ſignificādi nō tn̄ reqrūt diuerſos mo-
dos intelligēdi gn̄ales. ſed ēt modos expꝛimēdi: qm̄ ergo ipſi
hn̄t articulos ⁊ modos expꝛimēdi diuerſos. quos nos nō ha-
26 bemus. iō illi pn̄t dicere. ſed nos nō. ¶ Ad illud qđ obijcitur
ꝙ verū ꝑſupponit ↄgruū dicēdū ꝙ duplex eſt incongruitas.
vna eſt ex diſcoherētia accidētiū vt catonis eſt. alia ex diſco-
herētia intellectuū: vt cū dr̄ plures petri. Pꝛima incōgruitas
tollit veritatē ⁊ falſitatē. Scđa vo incōgruitas hꝫ falſitatem
ↄiūctā: ⁊ iō q: ꝑ negationē remouet̄ falſitas. ⁊ ſctī maluīt loq
vē. q̄ ꝓpꝛietatē ſermonis ſeruare ⁊ loq min⁹ vē: iō negant plu
res deos. Pōt tn̄ dici ꝙ q̄uis hec vox dij nō ſit vox ſignifica
tiua ſm̄ artē ⁊ impoſitionē: tn̄ eſt vox ſignificatiua ex accōmo
27 datione vſus. vt olli ꝓ illi: ⁊ iō generat falſum intellectū affir
matiua. ⁊ negatiua verū. q̄uis nō grāmatice. ¶ Ad illud qđ
obijcit̄ ꝙ pꝛincipiū vni ſoli ↄuenit. ſiłr ⁊ fenix. dicendū ꝙ ↄue
nire vni ſoli eſt tripłr. Aut eīn eſt q: imponit̄ nomē a foꝛma im
multiplicabili: vt in ꝓpꝛijs noībus ⁊ ſic tollit pluralitatē re ⁊
ↄſignificatione. Aut imponit̄ a foꝛma q̄ nata eſt cōicari q̄uis
nō cōicet̄. ꝓpter determinationē. vt cū dr̄ pꝛincipiū creatura-
rum. Aut ꝓpter defectum materie vt fenix. ⁊ tale tollit plura
litatē ſm̄ rem nō ſm̄ conſignificationē. q: pōt cōſignificari ta
lis foꝛma. vt poteſt multiplicari per ſuppoſita.

Queſtio. iiij.

⁊ vltima. De ſuppoſitione hui⁹ noīs D
deus. Et q̄rit̄ vtrū hoc nomē deus
de ſe ſupponat ꝑſonā vel naturā. Qđ ꝑſonaꝫ vr̄ ꝑ illud Amb.
Bn̄dicat nos de⁹ deus nr̄. bn̄dicat nos deus. Amb. trina dei
ↄfeſſio. trinitatē indicat ꝑſonarū. ğ cuꝫ deus ſit ibi ſine adiū
cto. de ſe ſupponit ꝑſonā. ¶ Jtē rōne obijcit̄ ſic. hoc nomē hō
ſupponit ꝓ oī eo cui ineſt humanitas: ergo a ſiłi ⁊ hoc nomen
deus ſupponit ꝓ oī eo cui ineſt deitas: ſed hoc eſt ꝑſona. ğ ⁊c.
¶ Jtē hoc nomē deus ſignificat deitatē in ↄcretione: ſed non
niſi in ↄcretione ad ſuppoſitū qđ eſt ꝑſona. ſed termin⁹ cōcre
tus ꝓpꝛie ſupponit ꝓ eo reſpectu cuius impoꝛtat foꝛmā vt al-
bū magis ꝓpꝛie ſupponit ꝓ re alba q̄ ꝓ foꝛma. ergo ⁊c. ¶ Cō
tra. ꝓnomē refert rē ꝓ ꝓpꝛio ſuppoſito. ſed cū dr̄. bn̄dicat nos
deus. ⁊ metuāt eū. hoc ꝓnomē eū refert naturā non ꝑſonā. er
go ⁊c. ¶ Jtē q: iſte terminus hō ꝓpꝛie ſupponit ꝓ indiuiduo
iſta eſt falſa. hō eſt ſoꝛ. ⁊ pla. q: idē indiuiduū nō recipit illaꝫ
p̄dicationē. Sed hec eſt vera. deus eſt trinitas. vel deus ē pr̄
⁊ filius. ergo cū illud p̄dicatum nō ↄueniat vni ꝑſone. pꝫ ⁊c.
¶ Jtē terminus q̄ ꝓpꝛie ſupponit ꝑſonā. addito ſibi termino
partitiuo ſtat ſolū ꝓ vno. vt cū dr̄ vnus hō currit. ergo ſiłr cuꝫ
dr̄ vnus deus. ergo hec eſt ſimpłr falſa. vnus deus eſt pr̄ ⁊ fili
us. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ hic ↄſueuit eſſe duplex opinio. Una q̄dē
eſt ꝙ hoc nomē de⁹ ſignificat ꝓpꝛie naturā ⁊ ſupponit ꝑſonā. 28
aliqn̄ vnā. vt cū dr̄ deus generat. aliqn̄ duas vt cū dr̄ deus ſpi
rat. aliqn̄ tres. vt cū dr̄ deus eſt trinitas. Et rō huius eſt vt di
cūt q: cū multa ſuppoſita habeat in natura termini cōis. ter-
minus aūt cōis ꝓpꝛie ſupponit ꝓ indiuiduo. ꝓ natura vo vel
pꝛo foꝛma nō ſupponit niſi trahatur. vt ſi dicamus. hō eſt ſpe
cies. ſic dicūt in ꝓpoſito. Alteri⁹ dicūt ꝙ q: ſuppoſita oīa ſunt
in illo vna ſuppoſitione: iō ſimul pōt ſupponere ꝓ multis ꝑſo-
nis. ſꝫ illud non poſſit iſte terminus hō vel alius termin⁹ cōis
⁊ ſic ſoluerūt obiecta. Alia opinio eſt ꝙ ꝓpꝛie ſupponit natu-
rā ſicut ſignificat. ⁊ nō ſupponit ꝑſonā niſi trahat̄ ab alio. vt
cū dr̄ deus generat. ⁊ hi dicunt ꝙ cuꝫ dr̄ deus eſt trinitas ibi
ſtat ꝓ natura non pꝛo ꝑſona. ⁊ vna natura eſt tres ꝑſone. ideo
vna eſt locutio. Et rō huius poſitionis eſt. q: hoc nomē deus
hꝫ naturā termini diſcreti. cū nō habeat plurałe. iō idē ſignifi
cat ⁊ ſupponit ꝓpꝛie. cū ergo ſignificet naturā illā ꝓpꝛie ſup-
ponit. Sed melius eſt dicere vtrūqꝫ q: hꝫ naturā termini cōis
⁊ termini diſcreti. Termini cōis ꝓꝑ pluralitatē ſuppoſitoꝛuꝫ.
termini diſcreti rōne foꝛme nō multiplicabilis. q: pꝛopꝛie ſup
ponit tā naturā q̄ ꝑſonā. tn̄ rationes ad vtrāqꝫ partē ↄcludūt
verum ſuo modo. hoc autē non poteſt ī alio termino inueniri.
⁊ ideo nec conſimilis modus ſupponendi.

Diſtinctio. v.

De cōparatiōe gn̄atiōis ad termi
nū eſſentialē abſtractū q̄ ē eēntia.

Oſt hec querit̄. vtrū ↄcedēdū ſit. Jn p̄cedēti di.
mouit magr̄ qōnē de comparatione gn̄ationis ad
terminum eſſentialē ↄcretum. qualis eſt h̄ nomē
deus. Jn pn̄ti mouet qōnē de comparatione gn̄a
tionis ad terminū eſſentialē abſtractuꝫ q̄ eſt eēn
tia. Et diuiditur hec pars in duas partes. Jn pꝛima parte mo
uet qōnē ex comparatione gn̄ationis ad eſſentiam in ratione
termini. videlꝫ vtruꝫ eēn Diſt. v.
tia generet̄. Jn ſcđa ī ra
tione pꝛincipij. Utrū eēn
tia generet ⁊c. ibi. Non ē
etiā dicendum ꝙ diuina
eſſentia genuit filiū ⁊c.
¶ Jtē pꝛima pars hꝫ q̄t-
tuoꝛ ptes. Jn pꝛima par
te pꝛoponit ꝓbleumata:
videlꝫ vtrum eſſentia ge
neret vel generetur. Jn
ſcđa adducit rōnes tres
pꝛobātes ꝙ eſſentia non
generatur a pr̄e. ibi. Jō
non eſt dicēdum ꝙ pr̄ ge
nuit ⁊c. Jn tertia addu-
cit rationes in ↄ̄riuꝫ ibi.
Huic aūt vr̄ ↄ̄rium. Jn
quarta ⁊ vltima ſoluit et
exponit. ibi. Ad qđ rn̄de

Utruꝫ eſſentia generet
vel generetur. a

Oſt hec q̄rit̄ vtrū cō
cedēdum ſit ꝙ pater
genuit diuinā eſſentiā
vel ꝙ diuina eēntia genuit fi-
lium. vel eſſentia genuit eſſen
tiā. an oīno nō genuit: nec ge-
nita eſt diuina eēntia. Ad qđ
catholicis tractatoꝛib⁹ ↄſen-
tiētes dicim⁹ ꝙ nec pater ge-
nuit diuinā eēntiā nec diuina
eēntia genuit filium. nec diui-
na eēntia genuit eēntiaꝫ. Hic
aūt noīe eēntie intelligimus
diuinā naturā. que cōis eſt tri

mus. ¶ Siſr ſcd̄a pars iſtius diſtinctionis ī qua magr̄ determinat ſcd̄am partē q̄ōnis que eſt ī cōparatione gn̄ationis ad eſſentiā in rōne principij. Hꝫ tres partes. In prima determinat iſtā q̄ōnē dicēs ꝙ eſſentia nō generat. ſed ⁊ hoc ꝯfirmat ꝑ
Rō prima. rationē ducentē ad impoſſibile. In ſcd̄a vō adducit autoritates q̄ ſunt directe ꝯrie ꝑdicte ſolutioni. ibi. Predictis aūt vr̄ ꝯrium eſſe. In tertia vō adducit autoritates. ex q̄b⁹ pōt elici ꝯrietas. ibi. Dr̄ q̄ꝫ ⁊ frequenter ⁊c. ¶ Prima ps hꝫ quattuoꝛ partes. In prima parte adducit autoritates Aug. ꝯrias ꝑdi
Augu. cte ſolutioni. In ſcd̄a autoritates adductas exponit ibi. Sed hec ita de
Rō. ij. terminam⁹. In tertia vō ꝯtra ꝑdictas expoſitiones adducit autoritates alias hylarij. in q̄bus notar̄ expōſitioꝛ ꝯrietas. ibi. Huic vō ēt ꝯrium vr̄ eſſe
Rō. iij. In quarta vō autoritates ꝑdictas explanat: et expoſitionē ſuaꝫ ꝑ verba hylarij ꝯfirmat. ibi. Sꝫ qꝛ hec verba ſane vult. ¶ Siſr pars illa dr̄ q̄ꝫ. et frequēter ī ſacra ſcriptura legir̄ in qua obijcitur ꝯ ſolutionem ꝑ autoritates. ex quibus elicir̄ ꝑdicte ſolutiōis ꝯrietas [qꝛ in his non dr̄ ꝙ eſſentia generet vel generer̄. ſed
Augu. ꝙ de eſſentia vel de⁹ ſubſtātia pr̄is filius generetur] quattuoꝛ hꝫ particulas. In ꝑma adducit autoritates in ꝯrium. In ſecunda vō adductas explanat ibi. His verbis ꝑmiſſis inuir̄. vbi reſumit ꝑdictā expoſitionē. In tertia ex ꝑdictoꝝ opinione elicit quoddā coꝛrelariū ibi. Oñdir̄ quoq̄ꝫ ex illis verbis ⁊c. In quarta ⁊ vltima redit ad ꝓpoſitum: ⁊ oſtēdit expoſitionē ſuā bonā eſſe ꝑ autoritatē Aug. ibi. Et hoc ita debere intelligi ⁊c.
a ¶ Ideo non eſt dicēdū ꝙ pr̄ genuit diuinā eſſentiā. Iſta rō vr̄ ducere ad hoc inconueniens. ſ. ꝙ ſi

bus pſonis ⁊ tota ī ſingulis.
☞ Probat tribus rōnib⁹ ꝙ eſſentia diuina nō generar̄ a patre. b
a ¶ Ideo nō eſt dicēduꝫ ꝙ pater genuit diuinā eſſentiā: qꝛ ſi pr̄ dicerer̄ genuiſſe diuinā eſſentiā: diuina eēntia relatiue dicerer̄ ad patrē. vel ꝑ relatiuo poneretur. Si autem relatiue diceretur vel pro relatiuo ponerer̄. nō indicaret eēntiā. Ut enī ait Aug. in. v. li. de tri. qd̄ relatiue dr̄ nō indicat ſubſtan
b tiā. ¶ Itē cum de⁹ pater ſit diuina eſſentia. ſi eius ſit genitoꝛ eſſet vtiq̄ꝫ genitoꝛ eius rei que ipſe eſt ⁊ ita eadem res ſe ipſam genuiſſet. quod Auguſti. negat. vt. ſ. oſtendimus. ¶ Itē ſi pr̄ eſt genitoꝛ eēntie diuine. cū ipſe eſſentia diuina ſit. ⁊ deus ſit. eo ergo ꝙ gn̄at ⁊ eſt. ⁊ deus eſt. Ita ergo non illud qd̄ generar̄ ē a patre de⁹ ſed pater eo ꝙ gn̄at ⁊ eſt: ⁊ de
c us eſt. Et ſi ita eſt non genito gignēs. ſed gignēti genitū cā eſt. vt ⁊ ſit ⁊ deus ſit. Simili rōne ꝓbat Augu. in li. vij. de tri. ꝙ pr̄ nō eſt ſapiēs ſapia quaꝫ genuit: qꝛ ſi ea ſapiēs eſt ea ē. hoc enī eſt ſibi eſſe qd̄ ſapere. Qd̄ ſi hoc eſt ſibi eſſe qd̄ ſapere. nō ꝑ illā ſapiaꝫ quā genuit pr̄ ſapiēs eſt. Quid enī aliud dicim⁹ cū dicim⁹ hoc illi eſt eē qd̄ ſapere. niſi eo eſt quo ſapiens eſt. ergo q̄ cā illi eſt vt ſapiens ſit. etiā ipſa illi cā eſt vt ſit. Si ergo ſapia quā genuit illi cā eſt vt ſapiens ſit. ⁊ cā illi eſt vt ſit. ſed cām pr̄i qua ſit a pr̄e genitā. nullo mō q̄ſq̄ꝫ dixerit ſapientiaꝫ. quid enī eſt inſanius. Ita ergo ſi pr̄ genuit eēntiā qua eſt. eēntia quaꝫ genuit cā eſt illi vt ſit. nō ergo ipſam qua eſt eēntiā genuit. Nā in illa ſimplicitate inq̄t Augu. qꝛ nō eſt aliud ſapere q̄ eē. eadē eſt ibi ſapia q̄ eēntia. Ideoq̄ꝫ quod de ſapientia hoc de eēntia dicimus. Sicut ergo non genuit ſapientiaꝫ qua ſapiēs eſt. ita nec eēntiaꝫ qua eſt. Ut enī ſapia ſapiēs eſt: ⁊ potētia potens ita ⁊ eſſentia ipſe eſt. Eademq̄ꝫ ſapientia eſt ⁊ potētia que eſſentia. pater itaq̄ꝫ ex p̄dictis. quia pater eſſentiā diuinam non genuit.
☞ Adducit rōnes in contrarium. c
¶ Huic tn̄ vr̄ ꝯrariū qd̄ Augu. ait in li. de fide ad petrum. Deus cū verbū genuit. id qd̄ ipſe eſt genuit. nec de nihilo: nec de aliqua iā facta ꝯditaq̄ꝫ materia. ſed de ſeipo id qd̄ eſt ipſe. Iteꝫ deus pr̄ q̄ veriſſime ſe indicare animis cognituris ⁊ voluit ⁊ potuit. hoc ad ſeipſum indicanduꝫ genuit qd̄ eſt ipſe q̄ genuit. Ecce aperte dicit his verbis deum patrē genuiſſe illud quod ipſe eſt. Illd̄ aūt qd̄ ipſe eſt. nō eſt niſi diuina eſſentia. videtur ergo diuinam eſſentiam genuiſſe.
☞ Determinat queſtionē ꝓpoſitam. d
¶ Ad qd̄ rñdem⁹ illa verba ſic intelligenda eſſe dicentes. Pr̄ de ſeipſo genuit illud qd̄ ipſe eſt. i. filium q̄ eſt illud qd̄

eſſentia generarer̄ a pr̄e eſſentia ponerer̄ pro relatiuo. Sed h̄ nullū vr̄ inconueniēs. Si enī magis ꝯuenit eſſentia cū ſuppo
1 ſito q̄ vl̄e cū ſingulari. ſi nō eſt inconueniēs. cuꝫ vl̄e ponir̄ pro ſingulari. nec eſt inconueniēs ꝙ eſſentia ponar̄ pro relatiuo. Rñ. dicēdum ꝙ ſi eſſentia ponerer̄ pro relatiuo eſſet inconueniēs non a parte rei. ſed a parte expreſſionis fidei. Tūc enī videret̄ ⁊ notaretur vnitas eſſentie in quadā diſtinctiōe. Eſſet ēt inconueniens qꝛ qd̄ ponir̄ pro relatiuo inquantū hmōi non indicat eſſentiā. Si enī eſſentia ponerer̄ pro relatiuo ˡeſſentia aliq̄n non indicaret eſſentiā qd̄ eſt oī rationi contrariuꝫ.
b ¶ Item cum deus pater. Iſta ratio vr̄ ducere ad hoc inconueniens. ſ. ꝙ cuꝫ deus pater ſit diuina eſſentia: ſi eius eſſet genitoꝛ vtiq̄ꝫ eſſet genitoꝛ eius qd̄ ipſe eſt. Contra. eēntia dicit quid cōe. ſicut ⁊ hoc nomen deus. ſed ſi dicatur homo petrus generat hoiem. ⁊ ipſe eſt hō. ergo generat ſe. Argumētū illud non valet. Siſr vr̄ hic. pr̄ generat deum. ergo ⁊c. pari ratione nec in propoſito. Rñ. dicendū ꝙ cōe dr̄ ꝙ eſt in multis. ſed h̄ 2
pōt eſſe tripl̄r. Aut qꝛ plurificatur in multis ⁊ quātum ad formā ⁊ quātum ad ſuppoſitum. vt hoc nomē hō. ⁊ tale hꝫ vnitatē rationis q̄ admittit diſtinctionē. ⁊ quantuꝫ ad rem ⁊ quātum ad modū. Unī hnōꝛ hō eſt ab hoīe. ⁊ duo hoīes. Alio modo ē cōe qd̄ plurificatur quātum ad ſuppoſitum non quātum ad formā vt hoc nomē deus. ⁊ tale hꝫ vnitatem rei ſm̄ ꝙ res noīat naturā cū multiplicatione ſuppoſitoꝝ: ⁊ ideo recipit diſtinctionē. ꝙ importat diſtinctionē ꝯ modum non vt rē. Unde conceditur. Deus de deo. ſꝫ non deus eſt alius a deo. Tertio modo eſt cōe ſm̄ nomē qd̄ ē in multis. nec tn̄ plurificatur quātū ad formā: qꝛ eſt. vnū in multis. nec quātuꝫ ad ſuppoſita. qꝛ ꝑ illis non ſupponit. vt hoc nomē eſſentia de tali cōi verū eſt dicere ꝙ nō recipit diſtinctionē. nec quātū ad modum nec quantū ad rē. tūc enī notarer̄ ideꝫ diſtingui a ſe. ⁊ ita argumentū magiſtri eſt bonū. Si pr̄ genuit eſſentiaꝫ. pr̄ genuit ſe. qꝛ loquir̄ de cōi a parte vocis ſignificātis non a parte rei: qꝛ a parte rei eadē cōitas eſt in hoc ꝙ eſt de⁹. ⁊ in h̄ ꝙ eſt eēntia
c ¶ Et ſi ita eſt non genito gignēs ⁊c. Obijcir̄ cōtra tertiā rationē. Si pr̄ genuit diuinā eſſentiam: tūc genitū gignēti cā eſt vt ſit ⁊ deus ſit. Sed hec rō nihil vr̄ valere. qꝛ ratio cāe non cadit in diuinis. cā enī eſt ad cuius eē ſequir̄ aliud. ſed in diuinis nō eſt aliud. ergo ⁊c. Itē nō ſeq̄tur. pr̄ genuit ſapiam: ergo eſt ſapiens ſapia genita ergo pari ratione nec ꝑdicta ſolutio valet. Rñ. dicēdum ꝙ ſū 3
mēdo nomen cāe pro pꝛie non cadit in diuinis. cadit tamen ⁊ recipitur ratio principiantis ⁊ ratio informātis. ⁊ pro his accipitur nomē cauſe. Qm̄ ergo ratio eſſendi ſignatur per hoc nomē eſſentia: ideo eſſentia ſignat quodammodo in ratione cauſe reſpectu entis. Si ergo eſſentia eſſet genita ab ente ſignificaretur in ratione effectus ſiue principiati. ⁊ idem eſſet tunc principium ⁊ principiatuꝫ reſpectu eiuſdem qd̄ eſt impoſſibile. ⁊ in hoc fundatur ratio magiſtri. Ad illud qd̄ obijcitur de ſapientia dicendum ꝙ tactum eſt de ipſa in queſtionib⁹ extra litterā. qꝛ nomē ita abſtractuꝫ ſicut eſſentia non ſupponit pro relatiuo. ⁊ ita eſt accidens. Pater eſt ſapiens ſapientia ⁊ genuit ſapientiam. ergo eſt ſapiens ſapientia quam genuit. vel ſapiētia genita. In noīe aūt eſſentie non eſt accidens. qꝛ idem ſignat ⁊ ſupponit. ⁊ ita non eſt dicēdum ꝙ diuina eſſentia genuit filium. ¶ Contra hoc obijcit 4
ioachim

ioachim tā ꝯ poſitionē ꝙ ꝯ rōnē. Cōtra poſitionē q: ſi eſſentia nō generat. nec generaꝛ nec ꝓcedit. ergo in diuinis ē res generās ⁊ genita. ꝓcedēs ⁊ res nec generans nec genita. nec ꝓcedēs. ⁊ ita eſt quaternitas ſi ſunt ibi quatuor res. Itē irridet rōnē magrī. ſi eſſentia generat eſſentiā. ⁊ eſſentia eſt vna res. ergo vna res generat ſeipſam. Sic̄ inq̄t ioachim potuiſti dicere petre. deus generat deū vnus eſt deus. ergo vna ⁊ eadē res generat ſeipſam. Rn̄. dicēdum ꝙ ioachim nō recte arguit ⁊ deficit ſua rō. q: res non accipiꝛ vniformiter. Q: cū dr̄ res primo mō ibi accipiꝛ res ꝑ re nature. ſ; cū accipiꝛ ſcdo mō. accipiꝛ ꝑ ipſa natura diuina. preterea deficit ab inſufficienti. q: non valet. Si aliq̄d dr̄ de altero. ⁊ non dr̄ de alio. ꝙ ꝓpter hoc illa faciāt numerū. Unde nō valet. petrus eſt indiuiduū hō non eſt indiuiduū. ergo hō ⁊ petrus ſunt duo Habere enī ꝓprietatem ⁊ non hr̄e. nō ſufficit ad diſtinguēdū. Ad inſtantiā eius dicendū ꝙ nō recte inſtat. q: eſſentia eſt res vna quātū ad ſuppoſitū ⁊ ſignificatū non enī ſupponit pſonas. Sed deus eſt res vna quātum ad ſignificatū. ſ; plures quātum ad ſuppoſitū. Et iō ignorāter ioachim reprehēdit magiſtrū. ⁊ q: cum eſſet ſimplex nō eſt reueritus magiſtrū. Et ſic iuſto dei iudicio dānatus fuit libellus eius in lateranēſi concilio. ⁊ poſitio magiſtri approbata. Augu.

pater eſt. Nā quod pater eſt. ⁊ filius hoc eſt. ſed non qui pr̄ eſt. ⁊ filius hic eſt.

☞ Quod eſſentia non generet eſſentiam. e

Nō eſt etiā dicēdum ꝙ diuina eſſentia genuit filium q: cū filius ſit diuina eſſentia. iā eſſet filius res a qua generaꝛ ⁊ ita eadē res ſeipſam generaret. Ita ēt dicim⁹ ꝙ eſſentia diuina nō genuit eſſentiā. Cum enī vna ⁊ ſumma q̄dā res ſit diuina eſſentia. ſi diuina eēntia eſſentiā genuit. eadē res ſeipſam genuit. qḋ oīno eſſe nō pt̄ ſed pr̄ ſolus genuit filium ⁊ a pr̄e ⁊ a filio ꝓcedit ſpūſſctūs.

☞ Obijcit ꝙ eēntia generet eēntiā autoritate aug. f

Predictis aūt vr̄ ꝯriuʒ eē qḋ dicit Aug. in li. vij. de tri. Hoc inq̄t eſt deo eē qḋ ſape. vn̄ pr̄ ⁊ filius ſil' ſunt vna ſapiētia. q: vna eſſentia. ⁊ ſigillatiʒ ſapia de ſapia ſicut eēntia d̄ eſſentia. Ecce his verbis apte dicit Aug. ſapiam de ſapia et eēntiā de eēntia. vbi vr̄ ſignificare ꝙ ſapia ſapiam. ⁊ eēntia genuerit eēntiā. Idē in libro de fide ad petrū ait. Sic xp̄m dei filiū. i. vnā ex trinitate pſonā deū verū crede. vt diuinitatē eius de natura pr̄is natā eſſe nō dubites. Hic vr̄ dicere ꝙ natura filij ſit nata de natura patris. Ideʒ in li. xv. de tri. ait. Diciꝛ filius conſiliū de cōſilio. ⁊ volūtas de volūtate. ſicut ſubſtātia de ſubſtātia. ſapientia de ſapia. Et hic vr̄ dicere ꝙ ſubſtātia ſit gēita de ſubſtātia ⁊ ſapia de ſapientia.

☞ Exponit autoritatē auguſtini iam adductam. g

Sed hoc ita determinamus Sapia de ſapia. ⁊ ſubſtātia de ſubſtātia eſt. i. filius q̄ eſt ſapia q̄ eſt ſubſtantia. eſt de patre q̄ eſt eadē ſubſtātia ⁊ ſapia ⁊ filius qui eſt diuinitas natus eſt de patre qui eſt natura diuina. Et vt exp̄ſſius dicamus. dicimus filiū ſapiam eſſe de pr̄e ſapia. ⁊ dicimus filiū ſubſtātiā eſſe gēitū de patre ⁊ patre ſubſtātia. Qḋ aūt ita intelligi debeat Augu. oſ̄dit in li. vij. de tri. dicēs. Pater ipſe ſapia eſt. ⁊ dr̄ filius ſapia patris quomō; dr̄ lumē patris. i. ſicut lumē de lumine. ⁊ vterq; vnū lumē ſic intelligaꝛ ſapia de ſapiētia ⁊ vterq; vna ſapia ⁊ vna eſſentia. Itē iō xp̄s dr̄ virt⁹ ⁊ ſapia dei. q: de patre virtute ⁊ ſapia ēt ipſe virtus ⁊ ſapia eſt. ſicut ipſe lumē de patre lumine eſt. ⁊ ipſe fons vite eſt apud deū patrē fontē vite. Filius ergo ſapia de patre ſapia eſt. ſicut fili⁹ lumē de patre lumine. ⁊ deus filius de deo patre. ⁊ vt ſingulis ſit lumē ⁊ ſingulis deus. ⁊ ſingulis ſapia. ⁊ ſingulis vnū lumē. vnus deus vna ſapia. Ecce manifeſte his verbis aperit Aug. ex quo ſenſu accipienda ſint p̄dicta verba et his ſimilia. ſ. cū dr̄ ſubſtantia de ſubſtantia. vel ſubſtantia genuit ſubſtantiam.

☞ Adducit autoritates Hylarij cōtra p̄dictas expoſitiones in q̄bus notaꝛ exp̄ſſio ꝯtrarietas. h

Huic vō ēt cōtrariū id videꝛ qḋ Hylarius ait in. iiij. li. de tri. Nihil inquit niſi natū ᵒhabet filius. ⁊ geniti honoris admiratio in honore generātis eſt. Cum ergo filius eſſentiam habeat (tota enim in eo eſt diuina eēntia) videꝛ ꝙ ipſa diuina eſſentia nata ſit. Itē in. v. li. ait. Natiuitas dei non poteſt eaʒ ex qua prouecta ē non tenere naturam. nec enim aliud q̄ deus ſubſiſtit. qḋ non aliunde q̄ d̄ deo ſubſiſtit. Ecce hic dicit natiuitatē dei ꝓuectam ex natura. ⁊ ita videtur ex his verbis atq; predictis natura dei ⁊ genitaꝛ genuiſſe Qḋ apertius dicit in li. ix. de trinitate. Nos inquit vnigenitum deum in forma dei manentem. in natura dei mā ſiſſe profitemur. nec vnitatem forme ſeruilis in naturam diuine vnitatis refundimus: nec rurſum corporali inſinuatione patrem in filio predicamus. Sed ex eo eiuſdem generis genitam naturam naturaliter in ſe gignentem habuiſſe naturam que in forma nature ſe gignentis manens. formam nature ⁊ infirmitatis corporalis accepit. Non enim defecerat dei natura ne eſſet. ſed in ſe humilitatem terrene natiuitatis (manens ſibi dei natura) ſuſceperat generis ſui poteſtatem in habitu aſſumpte humanitatis exercens. Ecce hic aperte dicit ⁊ naturam genuiſſe ⁊ naturam genitam: ⁊ naturam aſſumpſiſſe naturam. quod a pleriſq; negatur. Item in eodem. Nunquid vnigenito deo cōtumelia eſt patrem ſibi innaſcibilem deum eſſe. cum ex innaſcibili deo natiuitas vnigenita in naturam vnigenitam ſubſiſtat. Ecce ⁊ hic dicit vnigenitam naturam.

Hylarius. Hylarius. Hylarius. Qḋ natura dei i forma ſua manēs formā nature ⁊ infirmitatis corporalis accepērit.

ᵒNihil niſi natū hʒ filius. i. nihil hʒ ſm̄ ꝙ de⁹ eſt niſi qḋ naſcendo accepit. Queriꝛ circa hec verba hylarij de hoc verbo accepit. vtrū dicat ſubſtātiā vel relationē. Si ſubſtātiam ergo pr̄ filr̄ accepit. Si relationē cū eſſentiā acceperit filius. eſſentia eſt accepta. ergo eēntia referꝛ. Rn̄. dicēdū. ꝙ accipere dicit duo. ſ. hr̄e ⁊ eſſe ab alio quantū ad hr̄e reſpicit ad eſſentiaʒ ſed quātuʒ ad hoc qḋ eſt eſſe ab alio reſpicit pſonā. vn̄ ꝑ verbū accipiēdi ſignificatur ꝙ eēntia hr̄ a pſona q̄ eſt ab alio. ʒ

☞ Autoritates predictas explanat reſponſionem ſuam per Hylarij verba confirmans. i Hylarius.

Sed quia hec verba ſane vult intelligi ipſe idem dicit in quarto libro. Intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi: quia non ſermoni res: ſed rei eſt ſermo ſubiectus. Hec ergo verba ita intelligi poſſunt. Nihil habet filius niſi natum. id eſt nihil habet ſm̄ ꝙ deus eſt. niſi quod naſcendo accepit. ⁊ ipſe naſcendo patris in ſe ſubſiſtentem naturam habuit. Hylarius.
Unde idem Hylarius addit in quinto libro. Eandem naturam habet genitus quam ille qui genuit. ita tamen vt natus non ſit ille qui genuit. Nam quomodo erit pater ipſe cum genitus ſit. Sed in his ipſis ſubſiſtit ille qui genitus eſt in quibus totus eſt ipſe qui genuit: quia non eſt aliunde qui genitus eſt. et Expoſitionem confirmat per verba eiuſdē.

e ¶ Et iō nō refertur ad
aliud qđ in vno ſubſiſtit
ex vno hoc vr̄ falſum qm̄
filius ſubſiſtit a pr̄e tñ re
ferẗ ad ſpm̄. R̄ñ. hoc pōt
intelligi dupl̄r. Uno mō
ꝙ filius nō hꝫ reſpectum
niſi ad vnā pſonaꝫ. ⁊ hoc
intelligiẗ inquātū filius
q: inquātum ſpirans eſt
referẗ ad aliū vel ꝙ pſo-
na filij nō hꝫ reſpectū ni
ſi ad vnā naturā. ⁊ hoc ve
rū eſt. q: filius nō hꝫ ī ſe
niſi naturā patris.
f ¶ Et naturā ſuaꝫ vt ita
dicā. ſequiẗ indemutabi
lis deus ⁊c. Contra. In
diuinis nō eſt prius nec
poſterius ⁊ ita nec prece
dere nec ſeq̄. Si tu dicas
ꝙ eſt ſm̄ rōnē intelligen
di. hoc nihil eſt. q: deus
gignens. nec ſm̄ rem nec
ſm̄ intellectū ſequiẗ aliđ
R̄ñ. ꝙ hylarius iprop̄rie
loquiẗ. ⁊ iō addit deter-
minationē. vt ita dicā. et
tm̄ vult dicere ſequi quā
tum inſeparabiliter cōi-
care ⁊ conſonare ⁊ ab illo
nō recedere. ⁊ hoc pꝫ per
ſequens.
g ¶ Semel ⁊c. genuit fi-
liū. Ur̄ male dicere ſemel
Q: ſemel dicit viciſſitu-
dinē. ſed in gn̄atiōe eter
na nulla cadit viciſſitu-
6 do ergo ⁊c. ¶ R̄ñ. dicen
dum ꝙ ſemel pōt dicere
vel nūc tp̄is. vel nūc eter
nitatis. Et ſi dicat nunc
tp̄is. cum tp̄s habeat di-
uerſa nūc. denotat inter-
ciſionē. Si aūt nūc eter-
nitatis cū illud nūc ſem-
per eſt. ⁊ eſt inuariabiler
vnū. ſemel dicit oīmodā
inuarietatē perfectioneꝫ
⁊ vnitatem.
b ¶ Filij charitatis ſue.
Col. j. Queriẗ vtrū charitas ac
cipiaẗ ibi eēntialiter aut
rationaliter. Si eſſentia
liter. ergo xp̄s filius eſt
eſſentie qđ nō ꝯceditur.
Si tu dicas ꝙ eſt impro
pria locutio. ⁊ eſt ſenſus.
filij eſſentie. i. q̄ eſt eſſen-
tia. tūc nullus vr̄ ſenſus.
⁊ p nihilo additū eſt hoc
qđ eſt charitatis. Et rur
ſus aug. exponit filij cha
ritatis. i. dilecti. ſꝫ pr̄ di-
ligit filiuꝫ ſpūſctō. g̊ ⁊c.
Si ꝑpter hoc dicas ꝙ te
netur notionalr̄ tunc er-
go filius dei eſt fili⁹ ſpūſ
ſcti. qđ oīno eſt abſurdū.
7 ¶ R̄ñ. ꝙ propter hoc di
cūt aliq̄ ꝙ ille genitiuus
nec proprie eſſentialiter.
nec ꝑprie notionaliter.

e ideo nō refertur ad aliud qđ
in vno ſubbſiſtit ex vno. At ſi
in generatione filij ⁊ naturaꝫ
ſuā. vt ita dicā. ſequitur inde-
mutabilis deus indemutabi-
lem deum gignēs nec naturā
ſuam deſerit ex indemutabili
deo indemutabilis dei perfe-
cta natiuitas. Subſiſtētem er
go in eo dei naturā intelliga-
mus. cuꝫ in deo de⁹ inſit. Nec
preter euꝫ qui deus eſt quiſq̄
deus alius ſit: q: ipſe deus et
in eo deus. Natura ergo dei
patris veritas in deo filio eſſe
doceẗ. cū in eo deus intelligiẗ
eſſe qui deus eſt. Eſt eñ vnus
in vno. ⁊ vnus ab vno.
☞ Adducit autoritates
ex quibus poteſt elici contra-
rietas k
¶ Dicitur quoqꝫ ⁊ frequen-
ter in ſcriptura ſacra legitur.
pater de ſua ſubſtantia genu-
iſſe filium. vnde Aug. in li. de
fide ad petrum ait. Pater de
gus de nullo genitus deo ſemel
de ſua natura ſine initio genu
it filiū deū ſibi equalē. ⁊ eadē
qua ipſe naturaliter eternus
eſt diuinitate coeternum. Ec-
ce hic dicit Aug. filium geni-
tum de natura patris. Eſt au
tem vna natura patris ⁊ filij ⁊
ſpūſſcti. Si ergo đ natura pa
tris genitus ē filius. genitus
eſt de natura filij ⁊ ſpūſſcti. im
mo de natura trium perſona-
rum. Idem quoqꝫ Aug. in li.
xv. de tri. dicit xp̄m eſſe filium
ſubſtantie patris. ⁊ de ſubſtā-
tia patris genitum: tractans
illud verbum apl̄i loquentis
de deo pr̄e ſic. Qui eruit nos
de ptāte tenebrarū ⁊ trāſtulit
h in regnuꝫ filij charitatis ſue.
Qđ dictuꝫ eſt inquit filij cha
ritatis ſue: nihil aliud intelli-
gatur q̄ filij ſui dilecti q̄ filij
ſubſtātie ſue. Charitas quip-
pe patris que in natura eius
eſt ineffabiliter ſimplici: nihil
ē aliud q̄ ipa natura atqꝫ ſub
ſtantia: vt ſepe diximus. ⁊ ſe-
pe iterare non piget. ac p hoc
filius charitatis eius nullus
alius eſt q̄ qui de ſubſtantia
eius eſt genitus. Ecce hic ap-
te dicit Aug. filiū eſſe genitū
de ſubſtātia patris. ⁊ filiū ſub
ſtantie patris. Idē quoqꝫ Au

gu. in li. ij. contra hereticū ma
ximinū ſubſtantiam dei genu
iſſe filiū: ⁊ filiū genitū de ſuba
patris aſſerit dicens. Carna-
libus cogitationib⁹ pleni ſub
ſtantiam dei de ſeipſa gigne-
re filium non putatis niſi hoc
patiaẗ ꝙ ſubſtātia carnis pa-
titur qn̄ gignit. Erratis non
ſcientes ſcripturas neqꝫ vir-
tutem dei. Nullo eñ mō verū
dei filium cogitatis ſi eum na
tum eſſe de ſubſtantia patris
negatis. Non enim iam erat
hoīs filius ⁊ deo donāte fact⁹
eſt dei filius ex deo nat⁹. gra-
tia non natura. an forte. ⁊ ſi nō
hoīs filius erat tñ iam aliqua
erat qualiſcūqꝫ creatura. ⁊ in
dei filiū deo mutāte ꝯuerſa ē.
Sed nihil horuꝫ eſt ergo aut
de nihilo aut de aliqua ſubſtā
tia natus eſt. Sed ne credere
mus vos putare de nihilo eſſe
dei filiū. affirmaſtis non vos
dicere de nihilo eſſe dei filiuꝫ
de aliqua ergo ſubſtantia eſt.
Et ſi nō de ſubſtantia patris
de qua ſit dicite. ſed non inue
nietis. Iam ergo vnigenituꝫ
dei filiū ieſum xp̄m de patris
eſſe ſubſtantia. nō vos nobiſ-
cum pigeat confiteri. Ideꝫ in
eodem. Utriqꝫ legimus vt ſi-
mus in vero filio ei⁹ ieſu xp̄o.
Dicite quoqꝫ nobis. vtrū iſte
verus dei filius ab eis q̄ gra-
tia filij ſunt quadam proprie-
tate diſcretus. de nulla ſubſtā
tia ſit an de aliqua. Non dico
inquis de nullo nec dicā de ni
hilo: ergo de aliqua ſubſtātia
eſt. Quero de qua: ſi non de
patris ſubſtantia eſt. aliam q̄
re. Si aliā nō inuenis patris
i agnoſce ſubſtantiam: ⁊ filium
cum patre homouſion confite
re. Idem in eodeꝫ. Confiteor
deum patrem omnino incor-
ruptibiliter genuiſſe. ſed qđ ē
ipſe genuiſſe. Itē dico qđ ſepe dicendū eſt. aut de ali-
qua ſubſtātia eſt natus dei filius. aut de nulla. Si de
nulla: ergo de nihilo qđ vos iā non dicitis. Si v̄o de
aliqua: nec tñ de patris ſubſtātia nō eſt verus filius.
Si v̄o de patris ſubſtātia vnius eiuſdemqꝫ ſubſtātie
ſūt pr̄ ⁊ fili⁹. Uos aūt. Nec filiū de ſubſtātia pr̄is ge-
nitū vultis. ⁊ tñ eū nec ex nihilo nec ex aliqua materia
ſed ex pr̄e eſſe ꝯceditis. nec videtis q̄ neceſſe ſit. vt q̄
non ex nihilo nec ex aliqua alia re ſed ex deo: niſi ex
dei ſubſtātia eſſe nō poſſit. ⁊ hoc eſſe qđ deus eſt de q̄
eſt. i. deus de deo natus eſt. q: nō alius prius fuit. ſed

ſed medio mō teneẗ. i. ap
propriate. Licꝫ eñ chari
tas ſit oībus cōis ⁊ pro-
priū. ſ. ſ. vno tñ mō appro
priate ꝯuenit pr̄i q: cha-
ritas amor gratuitus eſt
q̄ tm̄ dat ⁊ nō accipit. ⁊ h̄
eſt in pſona patris. iō ap
propriaẗ patri. Alio mō
dici pōt ꝙ charitas ibi
teneẗ eſſentialr̄. ſicut di- Math. xxij.
cit Aug. q: nihil aliud eſt
dicere filij charitatis q̄
filij ſubſtātie. Sed gtūs
nō ꝯſtruiẗ in rōne princi
pij. ſed exui declaratiōis
eſſentie. ⁊ eſt ſenſus ⁊ fi-
lij charitatis. i. filij chari
⁊ filij ſubſtantie. vel etiā
nature. hoc eſt filij ꝯſub-
ſtantialis ⁊ naturalis.
i ¶ Filium cum patre ho
mouſion ꝯfitere. Cōtra.
q: cū fili⁹ naturalis par-
tē ſubſtātie trahit a pr̄e.
partē a matre. in his in-
ferioribus. ⁊ in deo totā
ſubſtātiā trahat a pr̄e vi-
detur ꝙ pr̄ non tm̄ debe-
ret dici pr̄. ſed ⁊ mater. ⁊
multo fortius mr̄: q: ma-
ter plus dat q̄ pr̄. ¶ Itē
filius dei vocat ſe ſapiaꝫ j. Joh. v.
⁊ ſapia eſt q̄ ꝯcipiẗ ⁊ par
turiẗ. Prouerb. viij. ergo
cū hoc ſit ꝑpriū matris.
vr̄ ꝙ pr̄ ꝑprius deberet
dici mater q̄ pater.
¶ R̄ñ. dicēdū ꝙ nomen 8 Augu.
matris non transferẗ ad
diuina. Et vnā rōnē aſſi-
gnat anſelmus in mono-
logio. q: principiū mater
nū p̄erigit aliud p̄ncipiū
prius. Rō hui⁹ eſt. q: mr̄
eſt principium paſſiuū. ⁊
oē tale mouetur ab alio.
ergo aū ipꝫ eſt principiū
aliud qm̄ ergo principiū
gn̄ationis filij eſt princi-
piū ⁊ eſt pure actuale. iō
nullo mō trāſferẗ mater
nū p̄ncipiū. Trāſferẗ tñ
actus maternus vt ꝯcipe
⁊ parturire pro eo ꝙ ibi
agit vnum principium et
hic duo

l: ¶ Filiū ⁊ ſpūſctm̄ non eſſe de nihilo. vr̄ hoc falſum. q2 id qđ de nulla p̄iacenti materia eſt. de nihilo eſt. ſed filius ⁊ ſpūſſanctus ſunt hmōi. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs ſunt de aliquo vt đ patre. Querit̄ tūc vtrum pr̄ ſit de nihilo. ⁊ vr̄ ꝙ ſic q2 nō aliqđ ⁊ nihil ꝯuertunt̄. ſed pr̄ nō eſt ex aliquo. ergo ē ex nihilo. itez q2 pr̄ nō hz principiū eſſe creatiuz. iđ đ2 eſſe a nullo. Siłr nō cum nō habeat materiā đz dici de nihilo ſi ꝓcedat de parte. Contra. oē qđ hz eſſe de nihilo eſt creatura. ergo ⁊c. Item qđ eſt ex nihilo eſt vertibile in nihiluz ḡ ⁊c. Rn̄. dicēdū ꝙ cum đ2 aliquid eē de nihilo ſm Anſel. in monolo. tripl'r pōt itelligi. Uno mō vt nihil accipiat̄ ſimpl'r priuatiue vel negatiue. vt cū đ2 de tacente. ille loquit̄ de nihilo. Alio mō poſitiue. vt ſi ita dicat̄ aut intelligat̄ aliqđ fieri ex nihilo ſicut cultellus de ferro. Tertio mō partim poſitiue partim priuatiue vt ſi dicat̄ aliqđ fieri ex nihilo. q2 poſt nihil eſt aliqđ ſicut đ2 de paupere fit diues. (Augu.) Rō aūt huius multiplicitatis eſt hec. Nam primo diſtinguēdū eſt q2 negatio eius qđ eſt nihil pōt ſiſtere itra vel extra ad verbū ferri. Si ferat̄ ad verbū. tūc fieri de nihilo eſt nō fieri đ aliquo ſicut loqui de nihilo. i. de nulla re. Si aūt nō ferat̄ ad verbū tūc affirmatur fieri. ⁊ tūc duplex eſt. q2 de pōt intelligi materialiter. ⁊ tūc ſignificatur ꝙ nihil fit de materia alicuius. ⁊ hr̄ ſcđs ſenſus. Itē pōt teneri ordinal'r ⁊ tūc hr̄ tertiꝰ ſenſus ſic. creatura đ2 fieri de nihilo. Dicendū ergo ꝙ ſm primuz ſenſum deus pōt dici de nihilo eſſe ſiue pr̄ ſiue diuina eſſentia. tn̄ hic modus nō eſt vſitatꝰ. Quantū ad ſcđz modū oīno fit nihil ex nihilo. Quātum ad tertiū modū ſm quez loq̄tur Aug. ꝙ ſola creatura fit de nihilo. ſed pr̄ nō eſt de nihilo. quia de notat ibi ordinem vt eſſe habeat. poſt non eſſe hoc qđ eſt nihilo. priuat materiā p̄iacētē. Quis ergo pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs nō hn̄t materiā p̄iacentē. q2 cū nō hn̄t eſſe poſt nō eē. iđ dnr̄ nō eſſe ex nihilo. ⁊ iđ nō valet primum argumētū. q2 ꝓcedit ab inſufficiēti. Scđm vō ⁊ tertiū argumētū de pr̄e factū ꝓcedit ſcđm ꝙ negatio eiꝰ ꝙ eſt nihil ferat̄ extra ad verbū. ⁊ facit orōnē negatiuā. Aľr eñ nō eq̄pollet nō eſſe de aliquo ⁊ de nihilo. ⁊ ſm hūc ſenſum ſicut cōcedit̄ ꝙ pr̄ a nullo ſit. ita ꝙ ſit de nihilo. tn̄ ſicut dictū eſt. ſenſus ille nō eſt vſitatus. cōiter eñ vtimur hac locutione ſm ꝙ negatio de nihil ſiſtit itra. ⁊ hoc eſt ꝙ de accipitur ordinaliter.

natura coeterna de deo eſt.

☞ Apit ex quo ſenſu accipiēde ſint adducte autoritates. l

¶ His verbis p̄miſſis innuit vr̄ ꝙ diuina ſubſtātia filiū genuerit: ⁊ ꝙ filius ſit genitus de ſuba patris: ⁊ ꝙ de deo eſt natura coeterna: ⁊ ꝙ pr̄ id qđ ipſe eſt genuit. Id aūt qđ ipe eſt diuina eſſentia eſt: ⁊ ita putari pōt diuinā eſſentiā genuiſſe. Uehemēter mouēt nos h̄ verba: que quō itelligēda ſint mallez magis ab alijs audire q̄ tradere. Ut tn̄ ſine preiudicio ac temeritate loquar. ex h̄ ſenſu dicta poſſunt accipi. natura coeterna de deo eſt. i. filius coeternꝰ pr̄i de pr̄e eſt. ita ꝙ eſt eadē cum eo natura vel eiuſdē nature. Quē ſenſuz cōfirmat Aug. ibidē ſubijciens. ⁊ qđ dixerat quaſi explanās. Dicto eñ natura coeterna eſt de deo addidit. Nō eſt aliud filius q̄ illud de quo eſt. i. vniꝰ eiuſdēq3 ſubſtātie eſt. Deinde aptius talē intellectū ex p̄dictis verbis fore habēdū aperit in eodē libro cōtra maximinū hi. Trinitas hec vniꝰ eiuſdēq3 ſubſtātie eſt. q2 nō de aliqua materia vel de nihilo eſt filius: ſed de quo eſt genitus. Itēq3 ſpūſſctūs nō de aliqua materia vel de nihilo eſt: ſed inde eſt vnde ꝓcedit. His vtiq3 verbis apte oſtēdit ea rōne dici filiū eſſe de ſubſtātia pr̄is q̆ eſt de patre genitus ita ꝙ ē eiuſdē ſubſtantie cum e.. ⁊ ſpiritumſctm̄ eſſe de ſubſtātia patris ⁊ filij. q2 ab vtroq3 ꝓcedit ita ꝙ eſt eiuſdē ſubſtantie.

☞ Elicit correlariū ex p̄dictis ꝙ nec filius nec ſpūſſcūs eſt de nihilo: ſed de aliquo nō tn̄ de materia. m

¶ Oſtenditur quoq3 ex illis l2 v̄bis filiū ⁊ ſpm̄ſanctum non eſſe de nihilo ſ3 de aliquo: nec tn̄ de aliqua materia. Un̄ etiā hylarius in. xij. li. de trini. ait. Unigenitus deus cū natꝰ ſit. patrez teſtatur autorē. cuz ex manēte natꝰ ē nō eſt natꝰ ex nihilo: ⁊ cū ante tp̄s natꝰ eſt oēz ſenſum ꝓuenit naſcendo. Hic aperte đ2 ꝙ filius nō eſt natꝰ ex nihilo. Similiter ⁊ ſpūſſanctus nō eſt dicēdus eſſe vel ꝓcedere ex nihilo q2 filiꝰ de ſubſtātia patris natus eſt. i. a patre eſt cū quo eiuſdē ſubē eſt ⁊ eadē ſuba. Ex quo ſenſu accipiēdū ēt eſt illud. pr̄ genuit id qđ ē ipſe. i. filiū q̆ ē hoc qđ pr̄.

☞ Redit ad ꝓpoſitū ⁊ cōfirmat expoſitionē ſuam autoritate Aug. n

¶ Et hoc ita debere intelligi Aug. aperit dicēs in. j. li. ꝯtra maximinū. Hoc genuit pr̄ qđ eſt alioq̄n nō eſt verus filius. ſi qđ ē pr̄ nō eſt filius. Itē ſubſtātia dei genuit filiū. i. pr̄ ſubſtātia genuit filiū q̆ eſt eadem ſubſtātia ⁊ eiuſdem ſubſtātie. Qđ ſic eſſe intelligendū Augu. oſtēdit dicēs ad maximinū. Sicut dicis ſpūs ſpm̄ genuit. ita dic ſpūs eiuſdē nature vel ſubſtātie ſpiritū genuit. (Augu.) Itē ſicut dicis. deus deū genuit. ita dic deus eiuſdem nature vel ſubſtātie deū genuit. Hoc ſi credideris ⁊ dixeris. nihil de hac re vlterius accuſaberis. His eñ verbis aperit quō predicta debeāt intelligi. Siľr filius natus eſt de ſubſtātia patris vel pater genuit filium de ſua natura ſiue eſſentia. i. de ſe natura ⁊ eſſentia genuit filiuz eiuſdem eſſentie ac nature. ⁊ qui eſt eadē eēntia ac natura. Siľr expone illud filius ſubſtātie patris ⁊ filius patris ſubſtātie. i. qui eſt ſubſtantia cū quo ⁊ filius eadē ſubſtātia eſt: q2 cōſubſtātialis eſt patri filꝰ. Et hic ſenſus adiuuat̄ ex his verbis augu. qui in li. vj. de tri. ait. Tres perſonas eiuſdē eēntie vel tres pſonas vnā eſſentiam dicimus. Tres aūt pſonas ex eadē eſſentia nō dicimꝰ. quaſi aliud ibi ſit qđ eſſentia eſt. aliud qđ pſona. His verbis oſtēdit̄ nō eſſe dicendū pſonā eſſe ex eēntia. niſi ex ſenſu p̄dicto. Qui ſenſus ꝯfirmat̄ etiā ex eo qđ in li. xv. de tri. idē ait. Sicut nr̄a ſcia diſſimilis eſt ſcie dei. ſic ⁊ noſtrū verbū qđ naſcit̄ de nr̄a ſcia: diſſimile eſt illi verbo dei qđ natum eſt de patris eēntia. Tale eſt aūt ac ſi dicerē de patris ſcia. de patris ſapia vel qđ eſt exp̄ſſius de patre eſſentia. de patre ſciēntia. de patre ſapia. Ex hoc itaq3 intellectu verbū dei patris vnigenitꝰ filius ꝑ oīa patri ſimilis ⁊ equalis recte dicitur deus de deo. lumē de lumine. ſapientia de ſapientia. eſſentia de eſſentia. q2 hoc eſt omnino qđ pater nō tn̄ pater. q2 iſte filius. iſte pater. ¶ Inde eſt ꝙ ſolus vnigenitus dei dicitur natura filius. q2 eiuſdē nature eſt ⁊ eadē natura eſt cum patre. Un̄ Hyla. in li. de tri. de xp̄o loquens ait. Natura filius eſt. q2 eandem naturaz quā ille qui genuit. habet.

Iuxta iſta ad intelligētiā duarū principaliū partiū huius diſtinctionis duo principaliter q̄runtur. ¶ Primo q̄ritur de cōparatione generationis ad ſubam ſiue eſſentiā in rōne principij. ¶ Scđo q̄ritur de cōparatione eiuſdē ad eēntiam in rōne termini. Et duo q̄runtur quātū ad p̄mū. Duo vō quātū ad ſecundū. Quātū ad primū queritur primo. vtrū ſubſtantia vel eſſentia generet. Scđo vtruz de ſuba generetur aliquis.

Uerbuz pr̄is đ2 filꝰ nature. A

Queſtio. j.

Qđ ſuba nō gn̄et oſtēdit̄ ſic. Uñare dicit relatio-

nẽ.ergo cui ↄuenit gñare ↄuenit referri.ſed eẽntie nõ ↄuenit
referri.ergo nec ↄuenit gñare. Itẽ gñare importat diſtinctio
nẽ.ergo cui ↄuenit gñare.ꝛ ꝑ ↄñs ẽ diſtingui.ſed eſſentia cũ
ſit vna nõ diſtinguit᷑.ergo ꝛc. Aut ſi generat plures ſunt eſſen
tie.ꝛ hec ad duo inconueniẽtia ducit magr̄. ¶ Itẽ generare
dicit actionẽ pſonalẽ.ergo de illo ſolo dr̄.qđ ſignificat pſonã.
vel ſupponit eſſentiã.ſed eſſentia nõ ſupponit pſonã.cũ ſit cõ
munis.nec pſonã ſignificat.cũ ſit oĩno abſtractũ.g̃ ꝛc. ¶ Itẽ
gñare eſt ꝓprietas pſone cõicabilitas eſt eſſentie. ergo ſicut
ſe hꝫ cõicabilitas ad pſonã.ita ꝓprietas pſonalis ad eſſentiã
ſed cõicabilitas nũꝗ̃ eſt pſone.qꝛ hec eſt falſa.pr̄ eſt cõicabi-
lis.ergo nec ꝓprietas pſonalis erit eẽntie.ergo nec gñare.cũ
ſit pſone. ¶ Cõtra. Quecũqꝫ ſic ſe hñt ꝙ vnũ eſt idẽ alij ꝛ nõ
hñt diuerſas ꝓprietates.ꝗcꝗd dr̄ de vno.ꝛ de altero.ſꝫ pſona
ꝛ eſſentia ſunt hmõi.qꝛ pſona eſt eſſentia nec habẽt diuerſas
ꝓprietates.qꝛ ꝓprias in diuinis eſt relatio diſtinguẽs. ſed ſi
eſſentia haberet aliquã ꝓprietatẽ.tũc diſtingueret᷑ ꝛ referret᷑
ergo ꝛc. Si dicas ꝙ ꝗuis pſona ꝛ eſſentia nõ hñt diuerſas ꝓ
prietates.tñ differũt ꝑ hr̄e ꝓprietatẽ ꝛ nõ hr̄e. Cõtra.ſumma
oppoſitio eſt ↄ̃dictio.ſed talis diuerſitas eſt ꝑ ↄ̃dictionẽ. er-
go magis differũt eſſentia ꝛ pſona ꝗ̃ pſona ꝛ pſona.ſed pſona
non p̄dicat᷑ de pſona.ergo nec pſona de eſſentia.hoc autẽ eſt
falſum.ergo ꝛc. ¶ Itẽ ꝗcũqꝫ ſic ſe hñt ꝙ vnũ p̄dicat᷑ de altero
vnũ ſupponit ꝓ altero.qꝛ ſubiectũ ſꝫ ſubijcit᷑ p̄dicato.ſed eẽn
tia ſꝫ p̄dicat᷑ de pr̄e.Unde hec ẽ vera.pr̄ eſt eſſentia.ergo ꝛ ſup
ponit.ergo ſicut deus pr̄ generat.ſic põt dici eſſentia gñat.
¶ Itẽ de quocũqꝫ p̄dicat᷑ ſubiectũ.ꝛ ꝓpria paſſio. ſed gñare
eſt ſicut ꝓpria paſſio pr̄is.ſed hec eſt vera.diuina eſſentia eſt
pr̄.ergo ꝛ ſilr̄ illa eſt vera diuina eſſentia generat. ¶ Itẽ de
quocũqꝫ p̄dicatur diffinitio ꝛ diffinitũ. ſed diffinitio pr̄is eſt
filij pr̄. Cũ ergo ſit hec vera.diuina eſſentia eſt pr̄. ꝛ hec erit
vera diuina eẽntia eſt filij pr̄.g̃ a ↄuertibili.filius ẽ filius eẽn
tie. ¶ Rñ.ad p̄dictoꝝ intelligẽtiã eſt notãdũ ꝙ fides vera di
10 cit quaſi fundamẽtum deũ eſſe trinũ ꝛ vnũ ꝛ ita trinũ ꝙ trini
tas non ↄfunditur.ꝛ ita vnũ ꝙ vnitas non multiplicatur. Si
ergo qđ credim⁹ oportuit ſignificare oportune inuẽta ſunt no
mina in diuinis.imo a deo nobis manifeſtata.q̃ ſignificẽt tri
nitatẽ ſub diſtinctione.ꝛ vnitatẽ ſine oĩ multiplicatiõe. Sicut
ergo noĩa impoſita pſonis oĩno ſunt incõicabilia ꝛ quãtuꝫ ad
ſuppoſitũ ꝛ quãtum ad ſignificatũ. Unde hec oro eſt falſa.pr̄ eſt
filius.vel pr̄ eſt cõicabilis.ita ex pte eſſentie vel nature opor
tuit noĩa imponi.q̃ nõ diſtinguerentur nec quãtum ad ſignifi
catum nec quãtum ad ſuppoſitum. ¶ Notãdum aũt ꝙ triplex
11 eſt genus noĩm ſignificantium eſſentiã. Quedã eñ ſignificãt
in ↄcretione.vt hoc nomẽ deus. Quedã ĩ oĩmoda abſtractio
ne.vt hoc nomẽ eſſentia. Quedã medio mõ.vt lumẽ ſapia vo-
luntas ꝛ ↄſimilia.ꝛ iſta dñr medio mõ ſignificare.qꝛ nõ ↄcer
nunt ſuppoſitũ ꝑ modũ inherẽtie.ſed ↄcernunt ſuppoſituꝫ rõ
ne eius ꝙ dicunt aliquã rõnem actus vel originis q̃ ſunt ipſo
rũ ſuppoſitoꝝ.cum igitur tres ſint noĩm dr̄ie.nomẽ ↄcretum.
ſupponit ꝓ pſona ꝓprie.nomẽ medium ſupponit partim pro-
prie.partim improprie nomẽ abſtractuꝫ ꝛ abſolutum non ſup
ponit oĩno.niſi improprie.vñ hec eſt ꝓpria deus generat.ꝛ in
vſum adducẽda. Hec aũt ſapia generat.de ſapia partim pro-
pria.partim impropria.iõ eſt ſuſtinẽda. Hec aũt eſſentia gñat
oĩno impropria.ꝛ iõ negãda eſt. Et ſi legat᷑ alicubi eſt expone
da. Sctĩ eñ qñqꝫ ad ↄfundẽdas hereſes.expreſſius loquunt᷑
ꝗ̃ ꝓprietas ſermonis ſuſtineat. ¶ Ad illud ergo qđ p̄mo obij
12 citur ꝙ eſſentia ꝛ pſona nõ hñt diuerſas ꝓprietates. dicẽduꝫ
ꝙ diuerſitas rationis duplr̄ eſt in diuinis. Uno modo ꝑ habe
re diuerſas ꝓprietates.ꝛ ꝑ illud inducit diſtinctionẽ.ꝛ ſic dif
ferunt relatione nec predicantur de eodẽ.vt pr̄ ꝛ filius. Alio
modo eſt ꝑ habere ꝓprietatẽ ꝛ nõ habere.ꝛ illud non inducit
diſtinctionẽ.nec facit ꝙ vnum non predicet᷑ de altero.facit tñ
ꝙ aliquid dr̄ de vno qđ non dr̄ de altero.vt pꝫ in petro ꝛ hoĩe
petrus eſt indiuiduum homo non.ꝛ tñ homo ſꝫ p̄dicatur de
petro. ¶ Ad illud ꝙ ſumma oppoſitio eſt affirmationis ꝛ ne
13 gationis.dicendum ꝙ verum eſt vbi negatio nihil ponit ſicut
inter aliquid ꝛ nihil.ſed vbi ponit extrema minima põt eſſe.ꝛ
ſurgit ex quãtulacũqꝫ parua dr̄ia ſiue rei ſiue rationis.vñ nõ
ſufficit ad diſtinguẽdum. ¶ Ad illud qđ ſcđo obijcit᷑ ꝙ p̄dica
14 tum ſupponit ꝓ ſubiecto.dici põt vno modo ꝙ ſicut in inferio
ribus eſt predicatio ſm̄ ſubſtãtiã.vt homo eſt aĩal.ꝛ eſt p̄dica
tio ſm̄ rationẽ.vt aĩal eſt genus.ꝛ p̄dicatum ſupponit ꝓ eo de
quo p̄dicatur ſm̄ ſubſtãtiã.ſed mutata predicatione ſm̄ ſub-
ſtantiã in p̄dicatione q̃ eſt ſm̄ rationẽ eſt ibi accidens.vñ non
ſequitur.aĩal eſt genus.homo eſt aĩal.ergo homo eſt genus.
Silr̄ dicunt in diuinis ꝙ cum ſint ibi res ꝛ ratio.eſt ibi predi
catio ſm̄ ſubſtãtiã.ꝛ illa ſaluata quicquid dr̄ de p̄dicato ꝛ de
ſubiecto.ſed mutata p̄dicatione ſm̄ ſubſtãtiã in predicationẽ
ſm̄ rationẽ eſt ibi accidens.ꝛ talis eſt hec.pr̄ generat.ſed di-
uina eſſentia eſt pater.ergo diuina eſſentia generat. Sed iſta
ſimilitudo nõ vr̄ ↄueniens.qꝛ in diuinis ratio predicat᷑ de eſ-
ſentia.vñ hec eſt vera.eſſentia eſt paternitas ꝛ generatio. qđ
quidem in inferioribus nõ reperitur. ¶ Propterea aliter di-
cendum ꝙ in diuinis eſt duplex modus predicãdi.per identi 15
tatẽ ꝛ ꝑ inherentiã. Per identitatẽ vt cũ dr̄ eſſentia eſt pater.
Per inherentiã ſiue denoĩationẽ.ſicut faciunt adiectiua ꝛ ver
ba. Predicatio per identitatẽ eſt ĩ diuinis ratione ſumme ſim
plicitatis.que non patitur pſonã minus eſſe ſimplicẽ ꝗ̃ eſſen-
tiam que qꝛ nõ eſt in creaturis.ideo in eis non reperitur pre-
dicatio per identitatẽ omnimodã niſi idem enuncietur de ſe.
vt cum dr̄ humanitas eſt humanitas. Sed oĩs ꝓpria predica-
tio eſt ꝑ inherentiã.qꝛ nihil eſt oĩno ſimplex.vnde hec eſt fal-
ſa humanitas eſt aĩalitas. In predicatione ſꝫ per inherentiã
terminus aliud ſignificat.ꝛ aliud ſupponit. Qꝛ ſignificat for
mam cõem.ꝛ ſupponit pro inferiori.ꝛ in tali verum eſt ꝙ illđ
qđ predicatur de altero.ſupponit ꝓ illo.ſed in predicatione ꝑ
identitatẽ idem ſignificat ꝛ ſupponit. Unde tunc eſt ſenſus ꝙ
ſignificatum ꝑ hunc terminum pater.eſt idẽ qđ ſignificatum
per hunc terminuꝫ eſſentia.ꝛ ideo paternitas eſt eſſentia.ꝛ qꝛ
hoc nomen eſſentia non ſignificat pſonaꝫ.ideo pro ipſa nõ ſup
ponit.cum nullo modo de ſeipſa predicetur.niſi predicatione
per identitatem. ¶ Ad illud qđ obijcitur tertio de paſſione ꝛ
ſubiecto ꝛ conſimilibus.dicendum ꝙ quedam ſunt vocabula 16
in diuinis ſubſtantialia.que claudunt intra ſe rem.circa quã
ponunt formã importatã per ipſa.vt hoc nomen pater ꝛ talia
poſſunt predicari per identitatẽ.vt cuꝫ dr̄ eſſentia eſt pater.i.
ille qui eſt pater. Quedã ſunt que ſunt oĩno inadiacentia. vt
generat.ꝛ genitus.ꝛ natus.ꝛ talia ponunt rem ſuam circa ea
de quibus predicantur.ideo tñ per inherentiam p̄dicant᷑. et
ideo generare ponit diſtinctionẽ quã importat circa eſſentiaꝫ
cum de ea dr̄.ꝛ ideo hec eſt falſa.eſſentia generat.hec tñ vera
eſſentia eſt generatio. Et qñ a predicatione per idẽtitatẽ itur
ad predicationem per inherentiam.poteſt eſſe ibi accidens.
Qđ ergo dr̄ de quocũqꝫ predicatur ſubiectuꝫ.ꝛ propria paſſio
iſtud habet inſtantiam vbi proprietas eſt extranea ei de quo
predicatur ſubiectum.vt hec intentio ſpecies.ꝗuis ſit ꝓprie-
tas hoĩs.ꝛ homo dicatur de petro non tñ dicitur de eo hoc ꝙ
eſt ſpecies. Et ſi obijcias.in diuinis non cadat ratio extranei
qꝛ non cadit ibi accidens. Dicendum ꝙ ſi non ſit extraneitas
nec diuerſitas quãtum ad rem eſt tñ quo ad rationẽ ſiue quo
ad modum predicãdi.qui tripliciter eſt in diuinis.ſicut infra
patebit. Unde ſicut hic eſt accidens.eſſentia eſt perſona. ſed 17
perſona diſtinguitur.ergo ꝛ eſſentia.ita in propoſito. ¶ Ad il
lud qđ vltimo obijcitur de hac eſſentia diuina eſt filij pr̄ diſti
guitur a ꝑpoſitiuo ꝙ pr̄ põt ponere ſuã rẽ ſiue reſpectum ꝑ ip
ſum importatum circa ipſum ſubiectum qđ eſt eſſentia.ꝛ tunc
eſt locutio falſa. Eſt enim ſenſus ꝙ eſſentia refertur ad filium
Uel põt claudere intra ſe rem ſui ſubſtantiui.vt ſit ſenſus.eẽn
tia eſt pater filij.i.eſſentia eſt ille qui refertur ad filium.ꝛ hoc
modo vera eſt locutio ꝛ non valet argumentum.ergo filius ẽ
filius eſſentie.immo eſt ibi accidẽs. Sicut enim non ſequitur
filius refertur ad illum qui eſt pr̄.ꝛ ille eſt eſſentia.ergo refer
tur vel diſtinguitur ab eſſentia.ſic ꝛ in ꝓpoſito.

Queſtio.ij.

Utrum ſit concedẽduꝫ ꝙ aliquis gñe- B
tur de ſubſtantia pr̄is vt filius. Et ꝙ
ſic videtur per multas autoritates in littera.ꝛ maxime per il
lam dicit᷑ quocꝫ ꝛ frequẽter in ſcriptura legitur.pater de ſua
ſubſtantia genuiſſe filium.ſed ſcriptura non dicit niſi verum:
nec frequẽtat niſi proprium.ergo predictus ſermo eſt verus ꝛ
proprius. ¶ Itẽ ratione oſtẽditur ſic. Quicunqꝫ eſt ab alio.ꝛ
eſt ei conſubſtantialis.ergo eſt de eius ſubſtantia.ſed fili⁹ eſt
a patre.ꝛ eſt ei conſubſtantialis.ergo eſt de eius ſubſtantia.
¶ Itẽ pater generat filium.aut ergo de aliquo.aut de nihilo
Non de nihilo qꝛ tunc eſſet creatura.ergo de aliquo ꝛ non de
aliquo

aliquo alio a ſe. ergo de ſui ſubſtātia. ¶ Itē in inferioribus fi-
lius q̄ hʒ partē ſubſtātie a pr̄e. dꝛ eſſe de ſubſtātia pr̄is. ergo
multofortiꝰ q̄ hʒ totā ſubſtātiā dꝛ eſſe de ſubſtātia generātis.
ergo hec eſt vͣa. filiꝰ eſt de ſubā pr̄is. ¶ Cōtra. ꝓpoſitiōes ſūt
tranſitiue. ⁊ vbi trāſitio ibi ⁊ diſtinctio ⁊ diuerſitas. ergo cū
dꝛ filiꝰ de ſubſtātia patris. Hec ꝓpoſitio denotat diſtinctionē
inter ſubſtantiā pr̄is ⁊ filiū. ergo cū nulla ſit diſtinctio. qꝛ fi-
lius eſt ſubſtātia pr̄is. ꝓpoſitio p̄dicta eſt falſa. Si dicas ꝙ h̄
ꝓpoſitio de cadit a gn̄ali ſignificato ꝓpoſitionū. retinens ſpe-
ciale. ergo eſt ibi ſoloeciſmus. ſicut ſi dicatur ſublime volat ꝓ
18 ſublimiter. qd̄ ſtultū eſt dicere. ¶ Item obijcitur de ſignifica-
to ſpeciali. hec ꝓpoſitio de ꝑut accipitur ſpecialr̄ aliqñ tenet
materialr̄. vt cultellus de ferro. Aliqñ ordinalr̄ vt de mane fit
meridies. i. poſt mane. Aliqñ originalr̄. vt ſi dicatur, radiꝰ de
ſole vel ſplēdor de igne. Sed quocūqꝫ iſtoꝝ modoꝝ accipiat.
falſa eſt locutio. Si materialr̄ eſt falſa. qꝛ filius caret materia
Si ordinalr̄. falſa. qꝛ ſenſus eſt. ꝙ filiꝰ ſit poſt patrē. ſiue poſt
ſubſtantiam patris. Si originalr̄. ſimilr̄ falſa. qꝛ tunc eſt ſen-
ſus ꝙ filius habeat ortum a ſubſtātia patris. ſed iſta nō ad-
mittitur ſubſtātia patris generat filiū. ergo eſt oīno falſa. Si
dicas ꝙ nullo iſtoꝝ modoꝝ: ſed tenet quarto modo ſubſtātia-
liter. queritur vnde ortū habeat hec ſignificatio. ⁊ vbi ſilr̄ ac-
cipit. ⁊ vr̄ ꝙ h̄ nihil ſit. qꝛ tunc hec eſſet vera. pr̄ eſt de ſubſtan-
19 tia filij. quā nemo concedit. ¶ Itē hoc idē oſtendit ſic differt
hec ꝓpoſitio de ⁊ a. qꝛ a ꝓprie dicit habitudinē principij acti-
ui. ſed hec ꝓpoſitio de dicit habitudinē principij paſſiui ſʒ deo
⁊ eius ſubſtātie magis cōuenit ratio principij actiui q̄ paſſiui
ergo hec eſt magis vera filiꝰ eſt a ſubſtātia patris. q̄ de. ſed
hec nō recipit. g̃ nec alia dʒ recipi. ¶ Item de aut dicit idēti-
tatem. aut diuerſitatē. Si idētitatē. ergo cū ſumma idētitas
ſit in eſſentia vel ſubſtātia. hec erit vera. ſubſtātia ē de ſubſtā-
tia. quā negat magiſter. Si diuerſitatē. ſed nō diſtinguit ſub-
ſtantia patris a filio. qꝛ filiꝰ eſt ipſa ſubſtātia patris. ergo oī-
20 no eſt falſa. ¶ Reſpon. dōm ꝙ p̄dicta locutio eſt concedenda
⁊ ad intelligētiam predictoꝝ notādum ꝙ p̄ter predictos tres
modos qbus hec prepoſitio de accipitur. Quarto mō pōt etiā
accipi ſcʒ ſubſtātialr̄: vt dicat ſubſtantialē conuenientiā inter
extrema. ſed hāc nunq̄ pure dicit. cū ſit ꝓpoſitio. et importat
aliquā habitudinē ⁊ reſpectū ad extrema. Si eñ tm̄ ſubſtātia-
liter tenetur. ſicut dꝛ. filius de ſubſtātia patris. ita diceretur.
21 pater de ſubſtātia filij quod abſonum eſt. ¶ Propterea notā-
dum. ꝙ ſubſtantialr̄ accipi conſueuit tripliciter. Aliquādo eñ
accipitur ſubſtantialr̄ ⁊ partialiter. vt cū dꝛ. ꝙ partes ſunt de
toto. ſiue de ſubſtantia totius. vt vrceus vini de dolio. Aliqñ
accipitur ſubſtantialr̄ ⁊ ordinalr̄. vt cū dꝛ de pane fit corpꝰ xp̄i
ibi eñ eſt ordo. qꝛ ſubſtātia panis nō manet in corpore xp̄i. ſi-
cut nec mane in meridie. ſʒ vlterius ſubſtantialr̄. qꝛ ſubſtātia
panis tranſit in ſubſtantiā corporis xp̄i. Aliqñ dꝛ ſubſtantialr̄
⁊ originalr̄. vt cum dꝛ. filius de ſubſtātia pr̄is rōne ablatiui te-
netur ſubſtantialr̄. rōne genitiui originalr̄. ⁊ ideo importat a-
liquam diſtinctionē filij ad patrē non ad eius ſubſtantiam. et
ita ꝓpoſitio tenet ibi generale ſignificatū ⁊ ſpeciale. Et ſic pʒ
22 reſpōſio ad primū argumentū ⁊ ſcdm̄. Tamen quod dꝛ ꝙ ꝓpo-
ſitiones ſunt tranſitiue. nō intelligitur ꝙ notent ex hoc diuer-
ſitatem neceſſario. ſed ſicut dꝛ ꝙ obliqui ſunt tranſitiui q̄tum
ad modū: qꝛ tranſitiue conſtruūtur cū verbis vt videt me. Si-
militer hoc de prepoſitionibus dꝛ que etiā cū obliquis ꝯſtruū-
tur. Pʒ etiā tertiū ꝙ de. non tm̄ dicit habitudinē principij a-
ctiui. nec tm̄ habitudinē principij paſſiui. ſed habitudinē con-
ſubſtantialē. cum habitudine originis. qd̄ nō facit hec ꝓpoſi-
tio a. ⁊ ideo nō eſt ſimile. ¶ Ad illud qd̄ vltimo obijcitur. pʒ
rñſio. ꝙ nō dicit ibi penitus idētitatē nec diuerſitatē: ſed con-
ſubſtātialitatem cū habitudine originis.

Onſequenter circa ſecūdum articulū huius que-
ſtionis qui eſt ꝑ cōparationē generationis ad eſ-
ſentiā in rōne termini. duo queruntur. Primo que-
ritur vtrū ſubā ſiue eſſentia generet. Scdo vtrū
per generationem cōicetur.

z **Queſtio. j.** Qd̄ ſubſtātia generet. ſic obijcit. Gñā-
tio in inferioribus eſt motus ad ſubſtā-
tiam. ꝙ motus eſt. hoc eſt impfectionis ꝙ ad ſubām eſt hoc eſt
pfectionis. Si ergo qd̄ eſt pfectionis eſt transferendū ad di-
uina. ergo generatio terminatur ad eſſentiā. ¶ Item gñātio
in diuinis terminat: aut ergo ad ſubſtātiam aut ad accidens
qꝛ oē ens eſt ſubſtātia vel accidens. ſed in diuinis nō termi-
natur ad accidēs. cū nō ſit ibi. ergo ad ſubſtantiam. Si tu di-
cas ꝙ in diuinis quāuis nō ſit accidens. eſt tm̄ relatio que di-
ſtinguit a ſubſtātia. tūc arguit ſic. Aut gñātio terminabit ad
ſubſtātiam: aut ad relationē. ſed nō ad relationē. qꝛ in ad ali-
quid ꝑ ſe nō eſt origo nec terminat ꝓductio. ergo terminatur
ad ſubſtātiā. ergo ſubſtātia generat. ¶ Item ſicut dicit phs
mouentibus nobis mouent ea que in nobis ſunt et corruptis
nobis corrumpunt ea que in nobis ſunt. ⁊ hoc eſt qꝛ vniuerſa-
le hʒ idem eſſe cum ſingulari. ergo cū multomagis ſit eadem
ſubſtātia cū perſona ⁊ ſubſtātia ſit in perſona. ſi perſona gene-
ratur ⁊ ſubſtantia. ¶ Item generare tam in diuinis q̄ in crea-
turis eſt ſimile ſibi ꝓducere. ſed nō eſt ſilitudo in perſona. ſed
in ſubſtātia ⁊ natura. ergo cū terminetur ad ſimile. inq̄tum eſt
ſimile. ergo ad ſubſtantiam ſm̄ quā attenditur ſimilitudo.
¶ Contra. oē qd̄ generatur ab alio gñātur. qꝛ nihil ſeipſum
gignit: ſed ſubſtātia diuina nō hʒ aliū: nec aliud in diuinis. er-
go nō gñātur. ¶ Item oē qd̄ generat hʒ principiū a quo. ſed
oē qd̄ hʒ principiū eſt principiatū. ſʒ principiū ⁊ principiatū
diſtinguūtur. ſi ergo ſubſtātia gñātur. diſtinguit. aut ergo a
ſubſtantia. aut a perſona. ſed vtrūqꝫ eſt impoſſibile. ergo ⁊c.
¶ Item oē qd̄ gñāt eſt de ſubā generātis. ſi ergo ſubā vel eēn-
tia generat ſubſtātia vel eſſentia eſt de ſubā gñantis. ſed non
eſt niſi vna ſubſtātia. ergo idē de ſeipſo. quod eſt impoſſibile.
¶ Item gñātio eſt ꝓductio: ſʒ ꝓductio eſt quedā actio ⁊ oīs
actio creature terminat ad ſingularia. ergo cū gñātio ſit que-
dam actio. in diuinis terminabit ad ſingulare ſiue ſuppoſitū.
ſed tale nō eſt ſubſtantia. ergo non terminabitur ad ipſam.
¶ Reſpon. ꝙ gñātio de ſua cōi rōne ad ſubſtātiam terminat. 23
ſed attendēdum ꝙ ſubſtantia dꝛ duplr̄. Prima que eſt indiui-
duum ⁊ yppoſtaſis ſiue perſona ⁊ ſcda que eſt cōmune. dico er-
go ꝙ eſt loqui de termino gñātionis duplr̄. Aut q̄tum ad pro- 24
ductionē aut q̄tum ad intētionē. Quātum ad ꝓductionē cū
ſit circa ſingulare terminatur ad ſubſtantiā primā. q̄tum vͦo
ad intentionē. ad naturā cōem. qꝛ hec natura ꝓducens hunc
hominē intēdit formā cōem dare ei. Sed qm̄ in creaturis for-
ma cōmunis numeratur in ſuppoſitis: ideo in illis forma cō-
munis producitur ⁊ corrumpit: ⁊ ideo in creaturis gñātio nō
tm̄ ſm̄ intentionē. ſed etiā ſm̄ ꝓductionē ad ſubſtantiā cōem
terminatur: ⁊ ideo vniuerſale in ſingulari generatur: qꝛ natu-
ra ꝓducens hunc hoiem. intēdit formā cōem. qꝛ numeratur.
Sed qm̄ in diuinis ſubſtātia nō numeratur nec aduenit ei no-
uum eſſe. iō gñātio ſm̄ ꝓductionē terminat ſolum ad ſubſtan-
tiam primā que eſt pſona. Qꝛ pſona ſm̄ Boetiū eſt rōnalis na- 25
ture indiuidua ſubſtātia. qꝛ ⁊ illud ſolū dꝛ generari ꝓprie ad
qd̄ terminatur generatio ſm̄ rōnem ꝓducēdi. iō pſona gñātur
non ſubſtātia vel eſſentia. ⁊ iō hec nō recipitur. eſſentia gñāt.
et ſic patent oīa obiecta ad vtrāqꝫ partē ꝓcedunt eñ de diuer-
ſis vijs. Pʒ etiā quare in diuinis nō ſequitur. ꝙ gñāta perſo-
na. ſubſtātia generet. ſicut in creaturis. Poſſet tm̄ alr̄ dici ꝙ
nō generetur cōe. niſi vt in hoc. ⁊ nō tm̄ in creaturis hoc verū
eſt. ſed etiā in diuinis cōe aūt vt in hoc nō ſignificatur in abſ-
tractiōe. ſed in cōcretione. ⁊ iō qꝛ hoc nomen deus ſignificat
ſubſtantiam in concretione. ideo in concretione deus genera-
tur ⁊ deus generat deum. Qꝛ vero ſubſtantia vel eſſentia ſi-
gnificat in abſtractione. ideo nec generat nec generat. ⁊ ita ꝓ-
cedunt rationes ad partes oppoſitas. D

Queſtio. ij. ⁊ vltima. Utrū ſubſtātia ꝑ gñātionem
cōicetur. ⁊ ꝙ ſic vr̄ hoc mō. Per idem
res cōicatur. ꝑ qd̄ ſit in pluribus: ſʒ ſubā eſt in pluribus perſo-
nis ⁊ nō eſt niſi ꝑ gñātionē ⁊ ꝑ ꝓceſſionē. ergo ꝑ gñātionē cōi-
catur. ¶ Itē cā eſt. qua poſita ponit res. ⁊ q̄ remota remouet
ſed poſita emanatione in diuis ponitur cōitas ⁊ diſtinctio. re-
mota gñātione vel emanatione. eſſentia ē in vno ſolo ſicut ipo-
ſtaſis. g̃ gñātio eſt rō cōicandi eēntiā. ¶ Itē qd̄ dat alicui et
nō deſinit haberi a dāte ꝑ idē ꝑ qd̄ datur ꝑ illud cōicat. Sed
ſubā a pr̄e datur filio ꝑ gñātionē ⁊ nō deſinit hr̄i a patre dum
dat filio. g̃ ꝑ gñātionē cōicat. ¶ Itē gñātio in his inferiori-
bus eſt rō cōicandi ſubſtātiā ſiue naturā. ſed in diuinis natu-
ra eſt illis multo cōicabilior. qꝛ ſimplicior. ergo in diuis ꝑ ge-
nerationē ſubſtantia vel eſſentia cōmunicatur. ¶ Cōtra. Ge-
neratio eſt principiū diſtinguēdi ſed nō eſt idē pncipiū diſtin

guendi ⁊ cōicādi. ergo gñatio nō eſt ratio cōicandi in diuis.
ergo per gñationē nihil cōicatur. ¶ Item qđ facit aliud eſſe
in hoc. nō eſt rō cōicandi: ſed appropriādi ⁊ indiuiduādi. ſed
gñatio facit eſſe ſubſtātiā in tali pſoua. vtpote in pſona filij. g
nō eſt rō cōicandi. ſed appropriādi. ¶ Item p gñationē cōica
tur omē illud qđ p gñationē eſt cōe. Si ergo ſubſtātia p gña-
tionem cōicatur. p gñationē eſt cōis. Si ergo ſubſtātia p ge-
nerationē cōicaꝶ. gñatione circūſcripta nō erit cōis. ergo pro
pria. Sȝ ppriū p gñationē nō pōt cōicari. ergo nec ſubſtātia.
¶ Itē qđ p gñationē cōicaꝶ. p gñationē datur ⁊ recipiꝶ. ⁊ oē
tale: ſi nō eſt gñationi accidētale. generaꝶ ſed ſubſtātia nō ac-
26 cidit gñationi. ergo ⁊c. ¶ Rñ. ad hec intelligendū notādum
eſt ꝙ cōe q̄tū eſt de ſe indifferēter ſe hȝ ad actū ⁊ potentiam.
Cōe enī pōt dici illud qđ eſt cōicabile. q̄uis nō ſit in pluribꝰ.
ſicut pȝ in multis vniuerſalibus vt in ſole ⁊ luna ⁊ hmōi. Cōe
enī dr̄ cōicatū qđ eſt actu in pluribus. dico ergo ꝙ quēadmo-
dum forma vniuerſalis q̄tuȝ eſt de ſe cōicabilis eſt. ſȝ tñ actu
nō cōicaꝶ niſi p ppagationē vel aggregationē pluriū. ſic natu
ra diuina vel ēentia de ſe q̄dē cōicabilis eſt: ſȝ ꝙ actu cōicaꝶ.
nō eſt niſi p id qđ multiplicat vel plurificat ei ſuppoſita. Hec
aūt eſt gñatio. q̄n ergo p gñationē pſone plurificantur. ⁊ ſub
ſtantia in illis nō numeratur. hinc eſt ꝙ veriſſime ſubſtantia
vel eſſentia p gñationem cōicatur. q: per gñationem fit. vt ſit
27 in pluribus vna. ¶ Ad illud qđ obijciꝶ ꝙ gñatio eſt principiū
diſtinguēdi. dōm ꝙ gñatio eſt p ſe principiū diſtinguēdi: ſup-
poſitum a ſuppoſito. q: ad id terminaꝶ p ſe. ⁊ eſt principiū cōi
candi naturā cōem. q: conſimilē ex ſimili. Sȝ q̄n natura in in
ferioribus numeratur in ſuppoſitis. iō eſt principiū diſtinguē
di etiā cōmune: ſed p accidēs. in deo aūt nec eſt per ſe nec per
28 accidens. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ facere cōe eē in hoc. eſt
ratio appropriādi. dōm ꝙ illud hȝ veritatē. q̄n eſt cōe appro-
priabile vel appropriatū p eē in hoc. diuia aūt eſſentia non eſt
ſic appropriabilis vel appropriata p eē in hoc. q: nō eſt appro
priabilis quo ad ſignificatū. nec quo ad ſuppoſitū. q: idem ſi
gnificat ⁊ ſupponit. ſicut ſupra oſtēſum eſt. ſignificatū autem
eius nulla additione diſtinguitur. Hec enī eſt vera eſſentia pa
tris. ⁊ eſſentia que eſt in patre eſt filius. Uel aliter poteſt dici
29 ꝙ facere in hoc eſt duplr̄. aut abſolute. ⁊ ſic ē ratio appropriā-
di. Aut in cōparatione. vbi illud qđ erat priꝰ in vno fiat poſtea
in alio. ⁊ ſic eſt ratio cōicandi naturā. Sed quedā natura eſt
que diuiditur in ſuppoſitis. vtputa illa cui fit additio. quedā
nō vt diuina. ⁊ in prima eſt ratio cōicandi ⁊ diſtinguēdi. in di
uina ſolum cōicandi. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ ſi cōicaꝶ ſub-
ſtantia. fit p gñationem cōis ſubſtātia. dōm ꝙ verū eſt ſm ꝙ
cōe dr̄ ſm actum q: in pluribus. ſed nō ſm potentiā. vnde cir-
cūſcripta gñatione. ſubſtātia eſt cōis: q: cōicabilis. ſed nō eſt
30 cōis. q: cōmunicata. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ p gñationem
datur generari. dicendum ꝙ falſum eſt. q: generari dicit pro-
ductionem ⁊ diſtinctionē. ſed datio dicit autoritatem ⁊ cōica
tionem: q: per generationem ſubſtantia non diſtinguitur. q̄-
uis cōmunicetur. ergo ⁊c.

Diſtinctio. vj. De comparatione actus generandi ad potentiam.

Reterea queri ſolet vtrū pr̄ genuerit filiuȝ volūtate
⁊c. In parte iſta ponit magr̄ dubitationes emergen
tes ex cōparatione actus generādi ad potentiā. Et
q̄n ꝯtingit cōparari ad actū generādi ad pot ētiam
et potentiā generādi ad ſuppoſitū. ⁊ ex vtraq; cōparatione in
cidit dubitatio circa ēentie vnitatē: iō primo ponit dubitatio
nem ex cōparatione actus generādi ad potētiam. ſcđo ponit
dubitationē ex cōparatione potētie generādi ad pſonam. in-
fra diſt. vij. Hic ſolet queri a quibuſdā ⁊c. ¶ Item pma pars
que ꝯtinet pñtem diſtinctionem habet quattuor particulas.
¶ In prima proponit queſtionē. Utrū potentia vel virtus ge
nerandi ſit pducens neceſſitate vel volūtate. ⁊ determinat ve
ritatem huius queſtionis. Scđo ad iſtam queſtionē reſpōdet
contra hereticū hominem arguendo. ibi. Dicamus ergo ver-
bum dei eſſe filium dei. Tertio ſƀo opponit contra predictam
ſolutionem. ⁊ rñdet ibi. Sed ꝯtra hoc opponitur ſic. volūtas
dei ⁊c. Quarto ⁊ vltimo redit ad explanationem prime ſolu-
tionis. ibi. Predicta tamen vba quibus prudenter dictum eſt
vbi explanat ſolutionem prehabitam.

a ¶ Nec voluntate nec neceſſitate. Uꝶ inſufficiēs diuiſio. Oē

☞ Utrū potētia vel virtꝰ
generādi ſit pducens neceſſi-
tate vel voluntate. a

Reterea queri ſo
let vtrum pater ge
nuerit filiū volun-
tate an neceſſitate.
De hoc oroſius ad Aug. ita
ait. Uoluntate genuit pater
filium vel neceſſitate. ſed nec
a volūtate nec neceſſitate q: ne
ceſſitas in deo non eſt. p̄ire
volūtas ſapientiā nō potuit.
Quo circa aug. ait in. xv. li. đ
tri. Ridēda eſt dialetica euno
mij a quo eunomiani heretici
ci orti ſunt. Qui cū nō potuiſ
ſet intelligere: nec credere vo
luiſſet vnigenitū dei filiū vbū
dei eſſe natura. i. de ſubſtan-
tia pr̄is genitū. nō nature vel
ſubſtātie dixit eſſe filiū: ſed fi-
lium volūtatis dei. volens aſ-
ſerere accedētēȝ deo volūtatē
qua gigneret filium. ſicut nos
aliq̄n aliq̄d volumꝰ qđ antea
nō volebamus pp qđ mutabi
lis ītelligiꝶ nr̄a natura. qđ ab
ſit vt in deo eſſe credamus.

☞ Rñdet ad q̄nē ppoſi-
tam ꝯ̄ hereticū arguēdo. b

b ¶ Dicamus ergo verbū dei
eſſe filiū dei natura. nō volun
tate. vt docet aug. in. xv. li. de
tri. vbi quēdā catholicū here-
tico rñdentē cōmendat dicēs
c Acute ſane quidā reſpondit
heretico verſutiſſime interro
ganti. vtrū deus filiū volens
vel nolēs genuerit. vt ſi dice-
ret nolēs abſurdiſſima dei mi
ſeria ſequereꝶ. Si aūt volens
cōtinuo quod intēdebat con-
cluderet. ſcȝ nō nature eſſe fi-
lium ſed volūtatis. At ille vi-
gilantiſſime viciſſim queſiuit
ab eo. vtrū deus pater volens
aut nolēs ſit deus. vt ſi reſpō
deret. nolens ſequereꝶ gran-
dis abſurditas ⁊ miſeria. quā
de deo credere magna ē inſa-
nia. Si autē diceret volens re
ſponderetur ei. ergo ⁊ ipē vo
luntate ſua deus eſt. nō natu-
ra. Quid ergo reſtabat niſi vt
obmuteſceret ſua īterrogatio
ne. obligatū īdiſſolubili vincu
lo ſe vidēs. ¶ Ex p̄dictis do
cetur nō eſſe concedendum ꝙ
deus volūtate vel neceſſitate
vel volens vel nolens ſit deus

enī qđ deus facit. aut fa-
cit naturalr̄. ⁊ ſic neceſſa-
rio aut voluntarie. Si tu
dicas ꝙ ipē rñdet ad itel
lectū heretici. et hereticꝰ — Diſt. vj.
intelligit de volūtate an- — Qō.
tecedēte ⁊ neceſſitate ime — Reſpō.
mutabilitatis. Obijciꝶ ꝙ
oratio nihilominꝰ in ſe eſt
multiplex. Sȝ qui rñdet — Augu.
orōni multiplici. ſimplici
ter affirmādo vel negan-
do male reſpondet ſm ꝙ
dicit phs. ergo ⁊c. ¶ Re
ſpon. dicendū ꝙ Aug. re
ſpondet ſm intellectū he
retici. q̄uis autem oratio
in ſe ſit multiplex quia ta — Oplo
men hereticus in vno ſen — cuiuſdā
ſu eā accipit. iā multipli- — heretic
citas illa non faceret ad
ſoluendū. q: nō procedit
ſm illā. Sed diſtinctio p 1
poſitionis multiplicis q̄n
ſm illā multiplicitatē nō
cadit deceptio. magis eſt
ad oſtētationem q̄ ad ve
ram reſponſionem.
b ¶ Uerbū dei eſſe filiuȝ
dei natura nō voluntate.
Uidetur non bene dicere
quia pater alio eſt deus.
alio eſt pater quia diuini
tate eſt deꝰ ⁊ paternitate
eſt pater. vt dicit Augu.
Sed filius eſt deus natu
ra diuinitatis. ergo hac
non diceretur filius. ſed 2
ipſa filiatione. ¶ Reſpō.
dicendum ꝙ ille ablatiuꝰ
poteſt cōſtrui formaliter
⁊ ſic falſa eſt: quia forma
liter alio eſt deus ſcȝ na-
tura ⁊ alio filius. Poteſt
iterum conſtrui originali
ter ⁊ in ratione principij.
⁊ ſic vera eſt. ⁊ eſt ſenſus.
quia filius ortuȝ habet a
patre naturali.
c ¶ Acute ſane quidā rñ-
dit ⁊c. Cōtra Aug. cōmē
dat iſtā ſolutionē. que nō
eſt cōmendāda q: multi-
plicare incōueniēs nō eſt 3
ſoluere. ¶ Rñ. dōȝ. ꝙ eſt
ſolutio ad hoīem ⁊ eſt ſo-
lutio ad orationē ⁊ aliq̄n
meliꝰ ⁊ vtiliꝰ ē ſoluere ad
hoīem q̄ ad orōnē vtpu-
ta q̄n rñdēs eſt diſcolus.
⁊ nō vult intelligere veri
tatē. ⁊ q̄n aſſiſtentes ſunt
ſimplices ⁊ nō pñt cape-
re veritatē ⁊ ſubtilitatē:
iō q: hereticꝰ veritatē re-
ſpuebat ⁊ aduerſabaꝶ. id
circo aduerſanti erat ad-
uerſandū ⁊ tali mō q̄ ma-
gis p̄uareꝶ glīa. ⁊ aſſiſtē-
tes fallacia. Ideo cōmē-
dat iſtā reſpōſionem Au-
gu. ꝙ manifeſte opponen
tem ſua q̄ſtione ligauit.

Hunc ergo

Diſtinctio VI

Hunc ergo modū reſpōdendi docuit dn̄s Mat. xxj. vbi dixit baptiſmus iohānis de celo erat an de hoībus ꝛc. ¶ Itē queri tur cū nō ſit rn̄ſum ad oratione. quō rn̄dendum ſit. vr̄ q diui ſio heretici ſit ꝑ immediata: q: velle ꝛ nolle opponunt ꝯtradi ctorie: inter que nō cadit mediū. ꝛ dicendū ad hec q hereticꝰ querit de voluntate accedente ſiue de antecedēte ꝛ tunc neutra pars eſt ve ra nec ſunt mēbra oppoſi ta contradictorie ſed con trarie. Nolle em̄ et velle dicunt actus voluntatis cōtrarios. inter quos ca dit mediuz. Aliq̄d em̄ eſt reſpectu cuius voluntas non hꝫ rationem cāe nec repugnātie et ita pꝫ illō. d ¶ Nam ꝛ p̄ſciētia vide tur falſuz dicere de ſcien tia dei. ꝛ p̄ſcientia de bo nis ꝛ malis. Dicit em̄ gl. ſuꝑ illud pſ. Que ignora bam interrogabāt me ꝛc. Ars neſcit viciū: ſꝫ in deo eſt ars artium. ergo ꝛc. Si dicas q neſcit per mo dum practicū ſed ſpecula tionis. Contra illud ſolū ſcit hoc modo quod in eo relucet. ſed in deo non re lucent mala. ergo ꝛc. ¶ Item vr̄ magiſter non ſoluere argumētum. mul tiplicare em̄ incōueniens nō eſt ſoluere. dicendum q ſicut recte dicit̄ deꝰ co gnoſcit mala ꝑ ſeipſuz ſic rectū iudicat de obliquo et lux de tenebꝛa. nec opꝫ q in deo luceat malum. ſed ſufficit q luceat ma li oppoſitum. ¶ Ad il lud q̄d obijcit̄ de ſolutio ne magri. dicendū q ſolu tionem non ponit: ſed in nuit cōtra arguēdo. q. d. ex illo. idē non poteſt in ferri ex altero. q: quāuis ſint idem in eſſentia. tn̄ di uerſa ſunt connotata. e ¶ Itē querit̄ de hoc q̄d dicit hylarius in notula. circa iſtum. §. Predicta tamē q ſancta eccleſia a nathematizauit eos q̄ di cunt deum non generare conſilio ꝛc. Videtur enim contradicere Damſ. dicen ti q: in deo non eſt conſilium q: conſiliuz eſt ignorātis nature. ¶ Reſpon. dicēdum q conſilium dicitur dupliciter. Uno mo do dicitur cōſulere accipere cōſilium. ꝛ ſic dicit ignorātiam. ꝛ ſimiliter conſilium dictum ad hoc. Alio modo conſulere dici tur dare conſilium. ꝛ hoc modo dicit ſcientiam ꝛ poteſt tranſ ferri ad diuina. Deus em̄ nullo modo accipit conſilium aliun de. Unde notādum q in conſilio duo ſunt. Eſt ibi cognitio rei occulte. ꝛ eſt ibi diſpoſitio firma. quoniā ergo in deo eſt veriſ ſima cognitio occultorum ꝛ inuariabilitas: ideo recte in ipſo dicitur eſſe conſilium. vnde Grego. deus mutat ſententiam. ſed non conſilium.

Ad euidētiam huius partis tria p̄ncipaliter querūtur Primo querit̄ vtrū gn̄atio filij ſit ſm̄ conditionē ne ceſſitatis. Scđo vtrum ſit ſm̄ rationem voluntatis. Tertio vtrum ſm̄ conditionem exemplaritatis.

hyla. in li. de ſino dis. eos q̄ dicūt de nō ex tātibus eē filiuz dei. ſilr̄ et eos q̄ dicūt q neq̄ ꝯſi lio neq̄ volunta te pr̄ ge nuerit fi liū. ana thematizat ſctā eccleſia. Item ſi q̄s nolē te pr̄e di carnatū filiuz a nathe ma ſit. nō enim nolente pr̄e coa ctus pr̄ vl' natu rali ne ceſſita te ductꝰ cum nol let genu it filiuz. ſed mox vt volu it ſine tē pore ex 4 impaſſi bilr ex ſe vnige nitū de mōſtra uit.

Item q voluntate vel neceſſi tate. vel volens vel nolens ge nuerit filium.

☞ Oppoſitio ꝯtra reſpō ſionem iam dictam. c

¶ Sed ꝯtra hoc opponitur ſic. Voluntas dei eſt natura: ſiue eſſentia dei: quia nō eſt a liud deo eſſe: aliud velle. ꝛ iō ſicut vna eſt eſſentia triū per ſonaꝝ. ita ꝛ vna volūtas. Si ergo deus natura deꝰ eſt. ꝛ vo luntate deus eſt. ꝛ ſi verbū dei d natura filius dei eſt. et volun tate filius dei eſt hoc autem facile eſt refellere. Nā ꝛ p̄ſcie tia dei ſiue ſciētia qua ſcit vel preſcit bona ꝛ mala diuina na tura ſiue eſſentia eſt. ꝛ p̄deſti natio ſiue voluntas eius ea dem diuina eſſentia eſt. nec eſt aliud deo ſcire ꝛ velle q̄ eſſe. ꝛ cū ſit vnuz ꝛ idem ſcientia dei vel voluntas. non tamen dici tur de voluntate quicquid di citur de ſcientia. ꝛ econuerſo. nec oīa illa ſua voluntate deꝰ vult. que ſua ſcientia ſcit cum ſua ſcientia nouerit tam bona q̄ mala. voluntate autem non velit niſi bona. Scientia q̄p pe dei ꝛ preſcientia de bonis eſt ꝛ malis volūtas vero ꝛ pre deſtinatio de bonis eſt tm̄. et tamen vnum ꝛ idem in deo eſt ſcientia et voluntas ꝛ preſcie tia et predeſtinatio. Ita cum vnum ſit natura dei ꝛ volun tas dicit̄ tn̄ pater genuiſſe fi liū natura nō volūtate. et eſſe deus natura non voluntate.

☞ Redit ad explanationē prime ſolutionis videlꝫ. qua liter intelligenda ſint illa ver ba. pater nec nolens nec volēs deus eſt. nec volēs nec nolens genuit filium. d

¶ Predicta tn̄ verba q̄bus prudēter dictū eſt q deꝰ pater nec volens nec nolēs eſt deus nec nolēs nec volens genuit filiū ſiue volūtate: ſiue neceſſi tate. ex tali ſenſu videntur ac cipienda vt voluntatē prece dentē vel accedētem intelliga mus qualr̄ eunomiꝰ intellige bat. Nō em̄ ipſe deus eſt volū tate p̄cedenti vel efficiēti. vel volēs priuſq̄ deus. nec volun tate p̄cedente vel accedēte ge nuit filiū. nec prius volens q̄ generās genuit filiū. nec priꝰ generās q volēs genuit filiū. volens tn̄ genuit: ſicut potēs genuit. ꝛ bonꝰ genuit filiū. et ſapiens genuit. et hmōi. ſi em̄ pater ſapiens ꝛ bonꝰ dicit̄ ge nuiſſe filium. cur nō ꝛ volens. Cū ita ſit deo idē eſſe volentē q̄d eſt eſſe deū. ſicut idē eſt eſſe ſapiētem quod eſt eſſe deum. Dicamꝰ ergo quia pater ſicut ſapiens. ita volens genuit fi lium. ſed non voluntate prece dente vel accedente. Quem ſenſum aperit Auguſtinus. ꝛ cōfirmat ita dicens ſuper epi ſtolam ad Epheſeos. De fi lio dei: id eſt domino noſtro ieſu chriſto ſcriptum eſt: quia cum patre ſemper fuit. ꝛ nun q̄ cum vt eſſet paterna volun tas preceſſit. Et ille quidem natura filius eſt.

Queſtio. j. Q̄d gn̄atio ſit ſm̄ cōditionē neceſſita tis ſic oſtendit̄. Fecūdioꝛ ꝛ actualioꝛ ē natura in patre ad producendū filiū. q ſit in luce ad ꝑducen dum radiū. ſꝫ lucē neceſſe eſt radiū ꝑducere ita q ꝑductio in ipſa eſt ſm̄ ꝯditionē neceſſitatis. ḡ multo fortiꝰ in patre reſpe ctu filij. ¶ Item oē quod emanat ab alio. emanat ſm̄ cōditionē neceſſitatꝭ: aut ꝯtingētie. ergo ꝛ filiꝰ emanat altero iſtoꝝ duo rum modorū. ſed non ſm̄ conditionē contingentie q: tunc contingens eſſet filium generari. ergo. ¶ Item ab oīpotente de trahere maximū poſſe eſt impoſſibile. ſed deus pa ter eſt oīpotens cuꝰ ma ximuz poſſe eſt generare filium. ergo detrahere ei poſſe generare filiū ē im poſſibile. Sed in eternis potētia eſt cōiūcta actui ergo pari ratione impoſ ſibile eſt auferre actū ge nerationis. ergo impoſſi bile ē nō gn̄are: ſꝫ impoſ ſibile nō eſſe ꝛ neceſſe eſſe cōuertunt̄. ergo neceſſe ē generare. ¶ Cōtra Aug. ad Oroſiuz ꝛ magiſter di cit in littera. Nec volūta te nec neceſſitate genuit pater filiuz: q: neceſſitas in deo non eſt. ideo ꝛc. ¶ Item hyla. in li. de ſy nod. Nō naturali neceſſi tate ductus pater genuit filium ergo nō fuit ibi ne ceſſitas naturalis. nec ne ceſſitas alia vt videtur er go ꝛc. ¶ Item nobilius ꝑducēs eſt illud q̄d dn̄a tur ſue actiōi q̄ q̄d ſubia cet. ſꝫ agens ſm̄ rationeꝫ neceſſitatꝭ ſubiacet actio ni. q: velit nolit opꝫ ipm̄ facere. ergo ſimplicit̄ pa ter qui eſt nobiliſſimū a gens nobiliſſimo mō pro ducit filiū. non igitur ſm̄ conditionē neceſſitatis. ¶ Itē hoc idē pōt oſtēdi ſic. Q̄d gratis datur non de neceſſitate datur. Sꝫ richar. dicit q in patre ē amoꝛ gratuitus. quo dat eſſe filio ꝛ ſpūiſancto ſi er go gratis dat. nō dat neceſſario. ¶ Rn̄. ad p̄dictoꝝ intelligē 5 tiam eſt notādum q multiplex eſt neceſſitas. Quedā em̄ ē ne ceſſitas ꝑueniens ex p̄ncipio diſcōueniente. Quedā ex p̄nci pio deficiente. Quedā ex p̄ncipio conueniēte ꝛ ſufficiente. Il la aūt q̄ ꝑuenit ex principio diſcōueniēte eſt duplex. Aut em̄ ē ex ipſo mouēte ꝯ naturā. ꝛ hec eſt neceſſitas violētie. Aut ꝯ vo luntatē. ꝛ eſt neceſſitas coactionis. ꝛ de illis duobꝰ modis q̄ rit hereticus q̄ ſunt valde vſitati. Illa filr̄ q̄ ē ex p̄ncipio defi ciēte eſt duplex. Aut em̄ ē reſpectu eiꝰ q̄ res eſt nata cōpleri. ꝛ h̄ ē indigētie neceſſitas vt cibi ꝛ potꝰ. ꝛ de hac dr̄ Iob. iij. Qui viderit fratrē ſuū neceſſe hr̄e ꝛc. Aut reſpectu eiꝰ q̄d icurrit ex ipo defectu. ꝛ h̄ ē neceſſitas ieuitabilitatis q̄lis ē in morte. ꝛ i p̄mis motibus hanc neceſſitatē incurrit hō ex carētia origina lis iuſticie. pſ. De neceſſitatibꝰ meis erue me. Tertia eſt ſimi liter duplex que eſt ex p̄ncipio ſufficiēte ꝛ conueniēte. Aut em̄

ex ꝓncipio ſufficiente in diſponēdo ⁊ hec eſt neceſſitas mate
rie diſpoſite. q̄ pt̄ dici neceſſitas exigētie. Aut in cōplēdo. ⁊ h̄
immutabilitatis eſt neceſſitas. Et h̄ vltimo mō neceſſitas ca-
dit in deo. ⁊ ꝓncipalr̄ i deo. q2 ipſe ſolus ē q̄ principalr̄ ſibi oi-
no ſufficit. ⁊ q̄ ſecū oino ꝯuenit. Hec aūt neceſſitas nō repugn̄t
libertati volūtatis: ſ3 ſolū vertibilitati. qualis nō eſt in deo.
¶ Ad illud qδ obijcit̄ de lr̄a. dōm. ꝙ illud intelligit̄ de neceſ-
ſitate coactionis. q̄ nullo mō cadit in deū. ⁊ de hac q̄rebat he
reticus. Siľr ⁊ hylari⁹ intelligit de hac eadē. vn̄ ſubiungit in
lr̄a. nō naturali neceſſitate. cum nollet. tūc ibi em̄ eēt coactio.
6 dū repugnaret volūtas. ¶ Ad illud qδ obijcit̄. ꝙ agens ꝑ ne
ceſſitatē ſubiacet ſue actiōi. dōm ꝙ falſum ē: niſi ſit neceſſitas
repugnās volūtati. Cū em̄ ē neceſſitas repugnās neceſſe ē vo
luntatē ſubijci. q2 nō pt̄ ꝑualere. S3 qn̄ ē neceſſitas ſumme cō
ſonās nō potēs diſcordare a volūtate. tūc nullā inducit ſubie
ctionē. ſicut p3. de⁹ neceſſario ē btūs. ⁊ neceſſario vult eē bea
tus. ⁊ ſicut neceſſariū eſt ipm̄ eē btm̄. ita ⁊ velle. ſic intelligen
7 dum eſt in gn̄atione filij. ¶ Ad illud qδ obijcit̄ de amore gra
tuito. dōm ꝙ duo ſunt in gratuito amore. vnū eſt qδ dat libe-
ralitate eterna ita ꝙ nulla eſt exigentia ſiue debitū meriti vel
nature. Aliud q2 dat ſine retributiōe. ⁊ q̄tum ad hoc ſcdm̄ dr̄
amor gratuitus i pr̄e. nō q̄tū ad primū. Nature em̄ fecūditas
patris neceſſario eſt ratio cōicandi naturam.

B **Queſtio. ij.** Utrū gn̄atio filij ſit ſm̄ rationē volun-
tatis. Et ꝙ nō. Uidetur primo per au
toritates. ſcdo per rationes. Primo oſtendit̄ per autoritatem
hylarij q̄ dicit in li. de ſinodis. oibus creaturis ſubſtantiā dei
voluntas attulit. ſed filio natura dedit. ¶ Item Augu. xv. de
trini. reprehendit eunomiū q̄ poſuit filium dei eſſe filiū volū-
tatis. ḡ ſi recte rep̄hendit gn̄atio filij nō eſt ſm̄ rationē volū-
tatis. ¶ Item rōnibus oſtēditur ſic. Generatio quātum eſt
de ſe eſt exitus naturalis. ſiue per moduȝ nature. Sed ille eſt
alius modus ꝓducendi q̄ per voluntatem. ergo ⁊c. ¶ Item fi
lius eſt ſapientia patris. ergo ſi p̄cedit ſm̄ rationem volūta
tis. voluntas eſt prior ſapia. ſed hoc eſt incōueniens. q2 cogni
tio ſm̄ rōnem intelligendi p̄cedit affectionē ſiue voluntatem.
¶ Sed ꝯtra. In oi natura ordinata potentia naturalis ſub-
iacet volūtati. vel ſaltē ꝯformatur voluntati. ſicut p3 in primo
hoie: ſ3 in deo eſt natura ordinatiſſima. ergo nihil a natura vľ
per naturā. qδ nō ſit ꝑ voluntatē. ¶ Itē conſiliis eſt modus ꝓ
ducendi in trinitate creata ⁊ in trinitate increata. ſ3 in imagi-
ne noticia oritur mediāte volūtate a mente. ergo fili⁹ a patre
mediāte volūtate ſiue ꝑ voluntatē. Minor p3 per Aug. ix. de
tri. Partū mentis p̄cedit appetitus. quo dū q̄rendo inuenim⁹
qδ noſſe volumus. naſcitur ꝓles ipſa noticia. ¶ Item vbi eſt
maior cōicatio ibi eſt liberalitas maior. ſed pater plus cōicat
filio q̄ oibus creaturis: ergo maior eſt ibi liberalitas. ergo cū
creature ꝓcedant ꝑ modū liberalitatis. multomagis filius et
ſic ⁊c. ¶ Item in creaturis exiſtentibus in actu gn̄ationis ſi-
mul mouet natura ⁊ volūtas. ⁊ nihil ex hoc filio derogatur ḡ
ſi pr̄ magis ꝓducit ſm̄ ſe totū q̄ creatura. ergo multofortius
per naturā ⁊ voluntatē. ¶ Item ad hoc eſt autoritas Hyla. in
iij. de trini. pater ante om̄e tempus filiuȝ ꝓcreauit om̄e qδ eſt
deus ꝑ charitatē natiuitati ei⁹ impartiens. ſi per charitatē. er
go per voluntatē. ¶ Itē Orige. loquens de mēte diuina dicit
8 germen ꝓferens volūtatis ſit verbi pater. ergo vr̄ ꝙ fili⁹ ge-
neretur a pr̄e ꝑ volūtatem. ⁊ ꝙ ſit filius volūtatis. ¶ Rn̄. di-
cendum ꝙ voluntas pōt dupľr conſiderari reſpectu voliti. ſc3
vt in rōne approbātis ⁊ diligētis. ⁊ ſic eſt reſpectu ois boni. ſi
ue ſit neceſſariū. ſiue ſit cōtingens. ſiue creatū ſiue increatū. ſi
ue ab alio. ſiue nō ab alio. vt p3. Hec em̄ vera eſt. pater vult ſe
eſſe deum. Alio mō conſideratur vt in ratione ꝓducentis. Et
hoc dupľr aut prout eſt principiū diſtinctum contra naturam.
ſm̄ ꝙ dicitur. ꝙ alia ſunt natura. alia voluntate. aut prout eſt
coniunctum. Si prout eſt principiū diſtinctum ſic diſtinguit̄
voluntas dupľr. ſc3 accedens ⁊ antecedens. voluntas acce-
dens eſt qua aliquis de nō volēte ſit volens. hec nō eſt in deo
nec reſpectu dei. deus em̄ nō habet aliam nouam voluntatem
nec reſpectu ſui. nec reſpectu alterius. Uoluntas antecedens
p̄cedit effectū cauſalitate ⁊ duratione. hec quidē eſt in deo.
ſed nō reſpectu dei. ſed reſpectu creature ſolū. oēs em̄ diuine
perſone ſunt ſimul. Alio modo prout voluntas cōſideratur vt
principium cōiunctū nature. poteſt eſſe dupliciter. q2 tunc na
tura ⁊ voluntas ſunt principiū. aut igitur natura eſt ꝓducēs
principaliter voluntate cōicante: aut econuerſo. Utrūq3 enim
principaliter eſſe non poteſt. Si voluntas eſt principiuȝ cum
cōicante natura. ſic eſt ꝓceſſio ſpūſſancti qui procedit per mo
dum amoris tn̄ ſimilis in natura. Si vō natura eſt principiuȝ
cū cōicante voluntate. ſic eſt generatio filij qui ꝓducitur vt oi
no ſimilis ⁊ ꝑ modū nature. nihilomin⁹ vt dilectus. ⁊ ideo di-
citur ꝙ ſibi in eo complacet pater. Et. ij. Pe. j. dicit̄ filius di-
9 lectionis. ¶ Ad illud qδ obijcitur in cōtrarium. ꝙ generatio
eſt per modū voluntatis. ſiue ſm̄ rationeȝ volūtatis. dicendū
ꝙ hoc intelligitur aut de volūtate approbāte. vt oſtendūt due
autoritates Hyla. ⁊ orige. aut de voluntate cū cōicante. vt ra
10 tio que poſita eſt primo. ¶ Ad illud vō quod obijcitur de ſimi
litudine imaginis. dicendū ꝙ in hoc eſt diſſimilis imago crea
ta ipſi trinitati increate. vt dicit Aug. xv. de trini. q2 ibi nō na
ſcitur verbū per inquiſitionē ſicut poteſt naſci in nobis. vnde
11 potius valet ad oppoſitū q̄ ad ꝓpoſitum. ¶ Ad illud qδ obij-
citur ꝙ maior eſt cōicatio in generatione filij ⁊c. Dicendum
ꝙ maior communicatio vel minor non facit modum emanan-
di eſſe ſm̄ liberalitatē vel ſm̄ modū voluntatis ſed modus ſi-
ue ratio cōicandi. Et q2 pater cōicat creaturis per voluntatē
ita ꝙ voluntas eius eſt cauſa ꝓducens filiū per fecūditatem
nature. iō nō ſic dr̄ filius produci per voluntatē ſicut creature
¶ Ad illud qδ in generatione hois ſimul mouet natura ⁊ vo-
luntas. dicendū ꝙ hoc eſt propter defectuȝ magis q̄ propter
cōplementū. q2 pater per ſe nō pōt gn̄are: ſed ex cōicatione cū
C alio diſtante: qδ ſit ad imperiū voluntatis. de⁹ autē alio adiu
uante non indiget. ⁊ ideo non eſt ſimile.

Queſtio. iij. ⁊ vltima. Utrū gn̄atio filij a patre ſit
ſm̄ rōnem exemplaritatis. Et ꝙ ſic
vr̄ hoc modo. ſup illud pš. Semel locutus eſt de⁹. glo. i. filiuȝ
genuit. in quo oia diſponit. ſed diſpoſitio eterna dicit rōnem
exēplaris. ergo ſi filius ꝓcedit vt v̄bū procedit per modū exē
plaritatis. ¶ Item generatio filij a patre eſt ſimilis produ-
ctioni noticie ex mēte. ſ3 noticia ꝓcedit ex mēte ſm̄ rōnē exem
plaris. q2 exēplar eſt rō cognoſcēdi. ḡ ⁊c. ¶ Itē qδ eſt imago
in ꝓducto. hoc eſt exēplar in producēte. Qn̄ em̄ productū ex-
preſſe repn̄tat. imago dr̄. Siľr cū producens expreſſe repn̄tat
exēplar dr̄. ergo cū fili⁹ procedat vt imago. eadem rōne ꝑ mo
dum exemplaritatis. ¶ Itē om̄e principiū cognitiuū rei pro-
ducende ꝓducit ſm̄ rōnem exemplādi. ſed pater eſt principiū
filij cognitiuū. ergo producit filiū ſm̄ rōneȝ exēplaris. Si di-
cas ꝙ illud nō ſufficit. imo neceſſe eſt ꝙ exēplar ⁊ exēplatum
differant in forma ⁊ natura. hoc nihil eſt q2 ſi homo dū gene-
rat hoiem poſſet talē generare qualē cogitat. tūc generatio il
la nō tm̄ eſſet ſm̄ naturā. ſed etiā ſm̄ exēplar. Sed pr̄ oino ꝓ-
ducit filiū vt ſciuit ⁊ voluit. ḡ ⁊c. Si dicas ꝙ nec illō ſufficit.
ſed neceſſe eſt exēplar p̄cedere. Obr̄. Si deus ab eterno creaſ
ſet mundū ꝑ impoſſibile. nihilominus mūdus eſſet ꝓduct⁹ ſm̄
rōnem exēplaritatis. ¶ Cōtra in inferioribus. agens ꝑ natu
ram. ⁊ agēs ꝑ exēplar ex oppoſito diuidunt̄ ſicut natura ⁊ in-
tellect⁹. ḡ qδ ꝓducit̄ ſm̄ naturā. nō ꝓducit̄ ſm̄ rōnem exēpla-
ritatis. ſ3 fili⁹ ſm̄ naturā ꝓducit̄ a patre. ergo ⁊c. ¶ Itē om̄e
ꝓducens aliud ſm̄ rōnem exēplaritatis. ꝓducit ſm̄ rōnem vo
luntatis. Sed pater [vt oſtēſum eſt ſupra] nō ꝓducit filiū per
voluntatē ergo ⁊c. ¶ Itē forme nō eſt forma. ergo nec exēpla
ris exēplar: ſed filius eſt ars ⁊ exēplar oim. ergo nō h3 exem-
plar in pr̄e. ergo nō ꝓcedit ſm̄ rōnem exēplaritatis. ¶ Itē qδ
eſt in alio ſm̄ veritatē nō eſt in illo ſm̄ exēplar: ſed fili⁹ ē in pa
tre ſm̄ veritatē. ergo nō ꝓcedit ſm̄ rōnem exēplaritatis. ergo 12
⁊c. ¶ Rn̄. dicendū. ꝙ ſicut ꝓcedere per modū voluntatis ⁊ li-
beralitatis eſt dupliciter. vno em̄ modo ꝓcedit per modū libe
ralitatis ipm̄ qδ nō eſt liberalitas. ſ3 qδ ſit vel dat̄ ex liberali
tate. ⁊ ſic creature ꝓcedūt a deo. Alio mō ſicut id qδ eſt ratio
liberalitatis. vt amor. ⁊ ſic procedit ſpūſſctūs vt amor. qui eſt
donum in quo oia dona donantur. Sic ꝑ modū exēplaritatis 13
eſt procedere dupliciter. Uno modo ſicut exēplatum ꝓprie. ſic
creatura ꝓcedit a deo. tanq̄ exemplatū ab exēplari. et ſic im-
portat exēplar cauſalitatē formalē reſpectu exēplati. Alio mō
dr̄ ꝓcedere per modū exemplantis. ſicut rō exemplandi. et ſic
videtur ꝓcedere ipſe filius. qui dr̄ verbū patris quo ſe nō tm̄
loquit̄ ſed etiā cetera diſponit. Un̄ filius ſm̄ Augu. vij. de tri-
nita. dicitur plena ars oim rōnum viuentium. Et hinc habet
ortum illud

ortum illud qđ ꝯſueuit dici. ꝙ qui negat ydeas eē negat filiū dei eſſe. Et ille modus ꝓcedēdi ſm exēplaritatē nō repugnat ꝓceſſui naturali. iō non pōt eſſe niſi naturalis. Aliꝰ vō modus repugnat ꝓceſſui naturali eſt ēm ſm voluntatis imperiū. ita ꝙ ꝓducēs ⁊ productū differūt ſicut cauſa ⁊ cauſatū. Sed vnū ſm veritatē nō eſt in alio vn̄ rōnes inducte ad hāc partē ꝓcedunt ſm hanc viā. ⁊ ſm hanc verū ꝯcludūt. ſm aliā vō nl'la ꝯcludit. immo ad oēs ſoluendum eſt ꝑ interēptionem. (Diſ. vij. queſtio.) ¶ Ille aūt que obijciunt in ꝯtrarium. oēs ꝓcedunt ſʒ aliam viā qꝛ dicūt ꝙ ꝓcedit ſm modū exēplaritatis. qđ eſt rō exemplādi. qđ pʒ qꝛ ſumunt̄ a ratiōe eterne diſpoſitiōis cognitiōis ⁊ imaginis. Ultima vō ratio ꝯcludit ꝙ ꝓcedit ꝑ modū exēplaritatꝭ: ſicut exemplatū ⁊ ꝑterea ſoluēda eſt ꝑ interēptionem. (Rñ ad qõnem.) ¶ Ad illud qđ obij-
14 citur ꝙ oē principiū rei ꝓducende ſi hʒ cognitionē producit ꝑ exēplar. dicēdum eſt ꝙ illud falſū eſt niſi rō cognitiōis ꝑcedat ita ꝙ hʒ ꝓcognitionē ſaltem ſm rōnē cāe ad effectum q̄ ordinatio exigit eēntialē diuerſitatē. ſiue ſpecialē ſiue ſubſtātialē. Exēplatū eñ ſm ꝙ exemplatū nō eſt in exēplante ſm veritatē. ſed ꝑ ſimilitudinē que inquā ſimilitudo cum ſit ratio cognoſcendi exēplandi. dꝛ exē-
15 plar. Procedit ergo filiꝰ ſm rōnē exēplaritatis nō ſicut exēplatū ꝑ exēplar: ſed ſicut ipm exēplar vel rō exēplandi cetera. Et ſi tu obijcias ꝙ exēplar cōmune eſt toti trinitati. Rñdit ad hoc. Altiſiod. de mūdo architipo ſiue de ydeis. ꝙ ydea ſiue mūdꝰ
16 architipus nō tñ appropriatū eſt ipſi filio. verūetiā propriū. Uel aliter poteſt dici: qꝛ ſm ꝙ exēplar dicit rōnem cognoſcēdi. ſic cōmune eſt toti trinitati ⁊ appropriatur filio. ſicut ſapientia. ſm vō vltra hoc dicit rationē emanādi ſic eſt proprium filij. ⁊ ſic importatur per hoc nomen vbum. vt melius patebit infra.

☞ Utrū poſſe ⁊ velle gn̄are ſiliter cōparent̄ ad pſonam patris ⁊ filij. a

Hic ſolet queri a quibuſdā vtrū pater potuerit vel voluerit generare filium. a Si eñ inquiūt potuit vel voluit generare filium. ergo potuit aliqđ ⁊ voluit: quod nec voluit nec potuit filiꝰ. Nam filius nec potuit nec voluit generare filiū. Cui verſutie facile reſpōdemus dicētes poſſe vel velle generare filiū nō eſt aliquid poſſe vel velle ſubiectum potētie vel volūtati. eſt tñ aliqua potētia vel volūtas ſcʒ poſſe vel velle gignere filium. ⁊ ideo diſtinguenda eſt intelligentia propoſiti verbi. poſſe vel velle gignere filium ⁊ poſſe vel velle aliquid. Ne- b q; eñ generatio filij aliquid eorū eſt. que ſubiecta ſunt diuine potentie ⁊ voluntati. nec eſt aliquid inter omnia vel de oībus: ſed ſuper omnia ⁊ ante omnia. Non eñ ante voluit vel potuit q̄ genuit. ſicut nec ante fuit q̄ genuit. qꝛ ab eterno fuit ⁊ ab eterno genuit. Ex filij quoq; hoc videre poſſumus. pater eñ poteſt eē pater: ⁊ vult eſſe pater. filius aūt nec pōt nec vult eſſe pater. ergo pater poteſt vel vult eē aliquid quod nō pōt vel vult eē c filiꝰ nō ſequit̄: qꝛ eſſe patrem nō eſt eē aliqđ. ſed poteſt eſſe ad aliquid. vt in ſequēti oſtendetur.

☞ Obiectio contra reſpōſionem iam dictam autoritate Auguſtini. b

¶ Sed vehementer nos mouet quod Auguſti. ait in primo lib. contra maximinū. qui aſſerebat patrē potētiorē eſſe filio. eo ꝙ filiū genuit deum creatorē: filius aūt non. dicebatq; patrē potuiſſe gignere nō filiū. ⁊ ideo potentiorē eē filio. Ad quod rn̄dens auguſtinus dicere videtur ꝙ filius etiā potuit gignere. volēs oſ̄dere patrē eſſe nō potentiorē filio. his vbis. Abſit vt ideo potentior ſit pater filio: ſicut putas. qꝛ creatorē genuit pater. filius autem non genuit creatorem. neq; enim non potuit ſed non oportuit. vide et diligenter attende hec verba. non enim non potuit. ſed non oportuit. Videtur eñ dicere ꝙ filius potuit gignere. ſed non oportuit. ⁊ ita potuit qđ nō oportuit. Quare autē nō oportuit ſubdit dicēs. Immoderata eñ eſſet diuina generatio ſi genitus filius nepotē gigneret patri. quia ⁊ ipſe nepos niſi auo ſuo pronepotem

Diſtinctio. vij.

De cōparatione potētie generādi ad perſonam.

Hic ſolet queri a quibuſdā vtrū pater potuerit vel voluerit ⁊c. In pn̄ti diſtin. ponit magiſter dubitationē ex cōparatione potentie generādi ad perſonā. vtrū ſcʒ ſicut eſt in perſona patris ita ſit in pſona filij. Et hʒ hec pars duas. ¶ In prima magiſter querit ⁊ determinat vtrum filius poſſit generari. In ſcđa vtrum potentia generādi ſit in filio ibi. Itē queritur a quibuſdā ſi pater potēs ſit ⁊c. Item prima pars hʒ quattuor particulas. In prima mouet queſtionē. vtrū poſſe ⁊ velle generare. ſimilr̄ comparentur ad perſonam patris ⁊ filij. Scđo opponit ꝯtra ſolutionē ꝑ autoritatē Aug. ibi. Sed vehemēter nos mouet ꝙ Augu. ⁊c. Tertio opponit ꝯ̄ predictā autoritatē per rōnem ibi. Hoc aūt non vī a quibuſdam. Quarto redit ſupra dictā autoritatem exponens. ibi. Quomō ergo accipitur quod ſupra dictum eſt.

¶ Item pars ſcđa huius diſt. in qua querit magiſter vtrum potentia generādi ſit in filio. hʒ duas particulas. Primo querit ⁊ determinat hanc queſtionē vtrū aliqua potētia ſit in patre que nō in filio. Si eñ pr̄ natura potēs eſt generare filium ⁊ filiꝰ nō. patet ⁊c. Sol. ad hanc queſtionē reſpondit magr̄ ꝙ oīno eadē eſt potentia in patre ⁊ filio. Sed qꝛ hoc erat dubiū. ideo opponit cōtra predictā ſolutionē. et determinat per diſtinctionē. (Obiectio.) Scđo reſpondet ad ꝑmā queſtionē diſtinguēdo vtrū ſcʒ filius habeat potentiā generādi. ibi. Ita etiā cū dꝛ filiꝰ nō hʒ ⁊c. Si eñ intelligatur actiue falſus eſt intellectus ſcʒ ꝙ filius poſſit generare. Si vō intelligit̄ paſſiue ſcʒ ꝙ habet potentiam qua poſſit generari vera eſt. Et fundatur illa diſtinctio ſm alios ſup hoc. ꝙ li. generādi poteſt intelligi in ſignificatione paſſiua vel actiua. (Rñ. ad obiectionem.) Si in paſſiua. tūc vera eſt. ⁊ eſt ſenſus filius hʒ potētiam generādi. i. potentiā qua generatur. Sʒ in actiua pōt eſſe duplr̄. qꝛ poteſt eſſe gerūdium vbi perſonalis ⁊ tunc hʒ ſuppoſitū determinatū. ⁊ eſt falſa. Eſt eñ ſenſus filiꝰ hʒ ⁊c. i. filius hʒ potētiam qua ipſe filiꝰ generat. Uel impersonalis. ⁊ tunc non hʒ certū ſuppoſitum ⁊ eſt locutio vera. Eſt eñ ſenſus filius hʒ potētiam generandi. i. hʒ potētiam qua aliquis generat. tñ hunc ſenſum nō ponit magr̄. (Augu.) a ¶ Si eñ inquiunt. Dubitatur de ſolutione magiſtri qua hic innuit non ſequitur. paṫ poteſt gn̄are quod non filius. ergo poteſt aliquid qđ nō filiꝰ. Et reſpondet ꝙ poſſe generare nō eſt poſſe aliqđ ſubiectū diuine potētie. Sed hoc nō videt̄ ſoluere ſed aggrauare argumentum. Cum eñ generare eum poſſe. ſit poſſe maximū videtur ꝙ maius incōueniens ſequatur. ⁊ magis derogetur potētie filij ſi in hoc deficit q̄ſi cum generare filium eſſet aliquid ſubiectum potētie diuine. Reſpon. dicēdum ꝙ magiſter bene ſoluit. Potentia eñ patris hʒ comparari ad inferius. ⁊ ad equale. ſed ad ſuperius non. cum careat ſuperiori. Cum comparat̄ ad inferius: tūc eſt potētia eſſentialis ⁊ eſſentialr̄ tenta: qꝛ connotat effectū ſeu reſpectum in creatura ⁊ reſpectu talis potētie inconueniēs eſſet ꝙ aliquid poſſet pater qđ non poſſet filius: qꝛ tunc differrēt per eſſentiaꝫ. Cum autē comparatur ad equale. vt ad pſonam. cum trahitur ad pſonā ⁊ tunc nullū inconueniēs eſt. ſi aliqua ꝓprietas pſonalis eſt in patre que nō eſt in filio. iō nō ſequit̄ ꝙ aliqua potētia ſit in patre que nō ſit in filio. b ¶ Gn̄atio filij ⁊c. non eſt de oībus. Videt̄ eñ Richar. de ſancto victore dicere cōtrariū q̄ dicit ꝙ qꝛ oīpotēs eſt. excuſari nō pōt quin filiū genuerit: ergo gn̄atio filij continet̄ ſub oīpotētia: ergo filius inter oīa continetur ⁊ eſt. Rñ. dōm ꝙ ſicut dicit magr̄ gn̄atio filij nō ꝯtinet̄ ſub oīpotētia niſi acciperet̄ oī potētia per appropriationē. Et qđ dicit Richar. nō intelligit̄ tanq̄ filiꝰ ſit inter oīa. ſʒ tanq̄

ante oīa. vñ arguit ex po
ſteriori. Si em̄ emanatio
nature ſm rōnē intelligē
di p̄cedit emanationē ſm
rōnē volūtatis nunq̄ de⁹
eſſet potēs ꝓducere crea
turā p voluntatē niſi etiā p
duxiſſet filiū p naturam.
c ¶ Eſſe patrē. nō eſt eſſe
aliquid. Cōtra. q2 cum in
ter aliq̄d ⁊ nihil nō cadit
mediū. ſi pater nō eſt eſſe
aliquid ergo eſſet nihil.
3 ¶ Rñ. eſſe aliquid dr̄ du
pliciter vl̄ cōiter ad eſſen
tiam ⁊ pſonā. ⁊ ſic non ca
dit mediū ⁊ i hoc ſenſu eē
patrē eſt eſſe aliq̄d. Alio
mō ꝓut trahit̄ ad eēntiā.
⁊ ſic cadit intereſſe aliq̄d
⁊ eſſe nihil mediū. ſc3 eſſe
aliquē pſona em̄ p̄dicat̄:
vt quis non vt quis.
d ¶ Si enim naſci potuit
potuit eē fili⁹ ⁊c. Videt̄ il
la illatio magr̄i nō valere
q2 in creaturis vbi magis
differt relatio a ſuppoſi-
to. pōt dici q̄ idē filius po
teſt eē alteri diſſilis: ſine
ſui mutatione: ergo cū fi-
liatio ⁊ ſpiratio ſint rela-
tiones. pari rōne fili⁹ po
terit eſſe ſpūſſctūs. ⁊ ecō-
uerſo ſine mutatiōe. Item
oē mutabile eſt aliq̄d p̄e
ter illō ſm qō mutat̄ vt ſi
non albū fiat albū ē aliō
q̄ albedo: ḡ ſi intelligat̄
ſpūſſctūs mutari ſi gene-
retur: tūc aliud eſſet i eo
gñatio. aliud ille qui gña
tur. ſed hoc eſt falſum. ḡ
⁊c. ¶ Rñ. ſecus eſt in re-
lationib⁹ creature ⁊ dei.
4 q̄m relationes in creatu-
ris nō dant relatiuis exi
ſtere. vñ ſine illis pōt res
eſſe ⁊ cū illis. In diuinis
aūt dant perſonis exiſte-
re. ⁊ iō ſi in pſonis intelli
gat̄ q̄ ꝓprietas inſit ypo
ſtaſi itelligit̄ eſſe yposta-
ſis ⁊ ſilr̄ ſi intelligit̄ non
ineſſe intelligit̄ yposta ſis
nō eſſe. cū ergo ſpūſſctūs
nō poſſit ſimul ſpirari ⁊ ge
nerari: q2 quāuis vna pſo
na poſſit duobus modis
ꝓducere. tñ vna pſona nō
pōt niſi vno modo ꝓduci
ſequitur de neceſſitate ſi
poteſt ſpūſſctūs eſſe fili⁹
vel potuit. poteſt nō eſſe
ſpūs. ſiue non ſpirari. ⁊ ſi
potuit non ſpirari potuit
non eſſe. ⁊ iteru3 ſi potuit
generari potuit eſſe. ⁊ ita
potuit fieri de ente non
ens. ⁊ ō nō ente ens. ac p
h̄ mutari. ⁊ ſic p3 vltimū.
q2 non dr̄ mutari propter
diuerſitatē proprietatum

gigneret: ſm veſtrā mirabile3
ſapientiā. impotens diceret̄.
Similr̄ etiā ille ſi nepotē non
gigneret auo ſuo et ꝓnepotē
proauo ſuo nō a vobis appel
laretur oipotēs. nec impleret̄
generatiōis ſeries. ſi ſemper
alter ex altero naſceretur nec
eam perficeret vllus. ſi nō ſuf-
ficeret vnus omnipotēs. Ita
q̄3 oipotētem genuit filiū pa-
tris natura non fecit.

Obiectio cōtra autori
tatē p̄dictā per rōnem. c

¶ Hoc aūt vr̄ quibuſdā non
poſſe ſtare. ſ. q̄ filius potuerit
gignere. Si em̄ potuerit fili⁹
gignere. potuit eē pr̄. ⁊ ſi po-
tuit eē pr̄. potuit ḡ eſſe pr̄ vel
ſui vel pr̄is. vel ſpūſſcti. vl̄ ali-
cuius ali⁹. S3 alicuius alius
nō. q2 nullus ali⁹ ſemper fuit.
Nec pr̄is. q2 pr̄ eſt ingenitus
⁊ innaſcibilis. Nec ſui: q2 nul
la res ſeipā3 gignere pt̄. Nec
ſpūſſcti q2 naſci nō potuit. Si
d em̄ naſci potuit. potuit eſſe fi
lius ⁊ ita mutabilis eē potuit.

Reſponſio autoritate3
predictam exponens. d

¶ Quō ergo accipiet̄ qō ſu
pradictū eſt. nō em̄ nō potuit
gignere ſ3 nō oportuit. q̄ſi po
tuit. ſ3 nō oportuit. Nō ē no-
bis pſpicuū aperire quō ſit h̄
verū. ⁊ ideo ſub ſilētio potius
eēt p̄tereūdum. niſi me ſup h̄
aliq̄d loq̄ cogeret inſtātia q̄-
rentiū. Pōt ergo ſic intelligi
Nō em̄ nō potuit: ſ3 nō opor
tuit id eſt nō ex impotētia ſui
fuit q̄ filius nō genuit. ſed ei
nō cōueniebat. ſicut de⁹ filius
nō eſt de⁹ pater. nec tñ hoc ex
impotētia ſui eſt. Nā et pater
ſilr̄ nō eſt fili⁹. nec hoc ē ex im-
potentia patris. Sed querit
maximinus arrianor3 epyſco
pus. Unde ergo eſt q̄ pater
nō poteſt eſſe filius. vel filius
pater. Non vtiq̄3 ex impoten
tia. ſed pater ꝓprietate gene-
rationis pater eſt qua opor-
tet eū nō eſſe filiū. ⁊ filius ꝓ-
prietate natiuitatis filius eſt.
qua op3 eū non eſſe patrē. de
quibus ꝓprietatibus poſtea
plenius tractabitur.

Utrum pater natura ſit
potens gignere filium ⁊ an h̄
ſit aliqua potentia que nō ſit
in filio. e

¶ Iterū queritur a quibuſ-
dam. Si pater potens ſit na-
tura gignere filiū. ⁊ an hec ſit
aliqua potētia que non ſit in
filio. Ad quod dicimus q̄ pa
e ter non eſt potens niſi natura
eius enim potentia natura eſt
vel eſſentia. At inquiunt illi.
Si potens eſt gignere. habet
ergo potentiā gignēdi. filius
aūt nō h3 potētiam gignendi
ſi nō pōt gignere. habet ergo
aliquam potētiam pater quā
non habet filius. Non ſequi-
tur. Eādem enim potentiam
habet penitus filius quam ⁊
pater qua pater potuit gigne
re. ⁊ filius gigni potuit. Ea-
dem enim potentia eſt in filio
qua potuit gigni. que eſt i pa
tre qua potuit gignere. Sed
ꝯtra hoc opponitur. Aliud ē
poſſe gignere. aliud eſt poſſe
gigni: q2 aliud eſt gignere. ali
ud gigni. Hoc diſtinguēdum
eſt. Si em̄ cū dicitur aliud eſt
poſſe gignere. aliud poſſe gi-
f gni aliā ſignifices potētiam
qua pater potēs eſt gignere.
⁊ aliā qua fili⁹ potēs eſt gigni
falſus eſt intellectus. Si au-
tem dicas patre3 poſſe habe-
re aliam proprietatem ſiue no
tionem qua genitor eſt. ⁊ filiū
aliam qua genitus eſt. verus
eſt intellectus. Aliam em̄ h3
pat̄ proprietate3 qua pat̄ eſt
aliam filius qua filius eſt.

Quō ſit intelligendu3.
Filius habet vel nō hab3 po
tentiā generādi. f

¶ Ita etiā cu3 dicit̄ filius nō
non habet potētiam generan
di quam pater habet. duplici
ter intelligi poteſt. Si enim
dicatur non habet filius potē
tiam generandi qua3 ⁊ pater
ſc3 qua potens ſit ad generā-
dum. id eſt vt genuerit vel vt
generet ſicut pater. verum eſt
Si vero intelligatur ſic. non
habet potentiā qua poſſet gi
gni. vel genitus eſſe qua eadē
pater potens eſt vt genuerit
vel vt gigneret. falſum eſt. Si
cut dicitur pater habet potē-
tiam qua poteſt eſſe pater. fi-
lius vero non habet potentiā
qua poſſit eſſe pater et econ-
g uerſo. Filius habet poten-

circa ide3 ſuppoſitū ſicut
eſt in mutatione naturali
ſed ꝓpter corruptionē et
inceptionē eiuſdem. Nec
eſt illud ſilr̄ pater poteſt
gñare ⁊ ſpirat̄ ſine ſui mu
tatione ergo ſpūſſanctus
generari ⁊ ſpirari q2 non
eſt incōueniens vnū prin
cipiū pluribus modis ꝓ-
ducere. ſed vnū principia
tum pluribus modis pro
duci ē impoſſibile ⁊ incō-
poſſibile ⁊ iō patet illud.
e ¶ Pr̄ nō eſt potens ⁊c.
Cōtra. q2 ſm hoc gñare
quod nullo mō eſt eſſen-
tie. nullo mō eſſet potētie
Rñdeo q̄uis potētia ab- 5
ſolute cōſiderata. ſit ide3
quod eſſentia: tamen po-
tentia quia non eſt nomē
adeo abſtractū: ſicut eēn
tia trahitur ad pſonā. vn
de potētia generādi non Oppoſitio.
dicit naturā diuinam ſim
pliciter: ſ3 naturā vt in ta
li perſona. ſ. innaſcibili.
ideo nō eſt ſimile de hoc
nomine eſſentia. ⁊ de hoc
nomine potentia.
f ¶ Aliā ſignifices poten Reſpō.
tiam qua pater ⁊c. Cōtra
quia potētie diuiſio ſuffi
ciens eſt per actiuā ⁊ paſ-
ſiuā. S3 poſſe gignere di
cit potentiā actiuā. poſſe
gigni potētiā paſſiuā: er-
go nō pōt alia potētia ſi-
gnificari. Si tu dicas q̄
gñare nō eſt agere ꝓprie.
ſilr̄ nec gñari pati obijcit̄
q̄ potentie diſtinguūtur
per actus. ſ3 aliud eſt gi-
gnere ⁊ aliud gigni: ergo
alia ē potētia hui⁹ ⁊ illi⁹.
¶ Rñd. Iſta diſtinctio 6
quā ponit magiſter de po
tentia gignendi actiue et
paſſiue fundatur ſup hoc
q̄ potētia pōt cōſiderari
ſm id qō ē ⁊ ſic dicit natu
ram ⁊ ſic vna natura ē in
generāte ⁊ genito. ſ3 alio
⁊ alio mō. Sic eadē potē
tia poteſt iterū conſidera
ri ſm id ad qō eſt. ⁊ ſic di
cit modū exiſtendi natu-
ram in pſona in cōpara-
tione ad aliū. qui eſt prin
cipiū vel principiatū. ⁊ ſic
cū diuerſi modi ſūt diuer
ſe dicunt̄ ꝓprietates poſ-
ſe gñare ⁊ poſſe gñari. et
diſtinguunt̄ ſm actus p-
ſonales ſ3 primo mō non.
g ¶ Filius h3 potentiam
qua pōt eē fili⁹. ſiue qua
pōt gigni. Videt̄ hoc du-
bium vel falſum. q2 gigni
oino ē a gignere. ⁊ gigne
re eſt a potētia pr̄is: ḡ et
gigni. ¶ Reſpon. Sicut 7

potentia

potētia gignēdi in pr̄e nō dicit niſi naturā in pſona. vt nataꝫ
ex ſe pducere aliā. ſic potētia gignēdi i filio nō dicit niſi natu
rā in pſona vt natā pduci ab alia: ſicut .n. ypoſtaſi pr̄is ꝯuenit
gn̄are. ſic ypoſtaſi filij ꝯuenit generari. Nec valꝫ qd̄ obijcit in
ꝯrīū. Nā oē qd̄ hꝫ filius ſiue eſſentiale ſiue pſonale hꝫ a patre
Jdō quis ipſum gigni ſit
a potētia pr̄is nō excludi
tur tñ quin potētia gignē
di paſſiua ſit i filio. Sꝫ il
la potētia nō eſt pncipiū
gn̄ationis: ſed idoneitas
pſone ſiue ypoſtaſis cum
ſua proprietate ad gn̄ari.
Vñ qꝫ dr̄ poſſe gigni potē
tia pōt itelligi originalr̄.
ꝛ ſic eſt in ſolo pr̄e. vel for
malr̄. ꝛ ſic ponit eē i filio
Alio aūt modo nō ꝛc.

tiā qua pōt eſſe filiꝰ. pr̄ vō nō
hꝫ potentiā qua poſſit eē filiꝰ
hꝫ ergo aliquaꝫ pater quā nō
habet filiꝰ ꝛ econuerſo. Abſit
qꝛ eadem eſt potentia patris
qua pōt eſſe pater. ꝛ filij qua
pōt eſſe filiꝰ. Jta etiā eadē eſt
volūtas qua pr̄ vult eſſe pater
nō filiꝰ. ꝛ filius vult eſſe filius
nō pr̄. ꝛ eſt eadē voluntas filij
qua vult eſſe genitꝰ ꝛ patrē ge
nuiſſe ꝛ patris qua vult eē ge
nitorē ꝛ filium genitum eſſe.

Ad euidentiā eoꝝ
que dicit mgr̄ de
potētia generan
di. quattuoꝛ q̄runt. Pri
mo querit vtrū poſſe ge
nerare in diuinis. dicat quid vel aliquid. Scd̄o vtrū pr̄ cōi
cet potentiā generādi. i. vtrū in filio ſit potentia generandi.
Tertio vtrū poſſe generare ꝛ creare ſit vnicum poſſe vel non.
Quarto vtrū poſſe generari ꝛ creari ſit poſſe vnicum.

Queſtio. j.

Qd̄ generare dicat q̄d oſtendit pmo p
autoritatē magr̄i in lr̄a. Pater nō ē po
tens niſi natura eius: qꝛ potētia natura eſt vel eſſentia: ſꝫ na
8 tura ꝛ eſſentia dicūt q̄d nō ad aliq̄d: ergo ꝛ potētia generādi.
¶ Jtē rōne oſtendit ſic. gn̄are eſt ſibi ſile in natura pducere.
ſꝫ ſm pbm natura ē vis inſita rebus ſimilia ꝛ ſimilibꝰ pcreās
g̊ vis generādi reſpicit ipſaꝫ naturā ſiue eſſentiā de ſe. nō pſo
nam. ſed oē tale dicit q̄d. g̊ ꝛc. ¶ Jtē in ppetuis nō differt eē
ꝛ poſſe. ꝛ potētia ꝛ eſſentia: ſꝫ eſſe ꝛ eſſentia in diuis dicūt q̄d
nō ad aliq̄d ſiue p ſe dr̄. ſiue cū adiūcto. vñ eſſentia pr̄is dicit
quid g̊ pari rōne potētia generādi. ¶ Jtē in diuis idē eſt ſm
rem poſſe ſcire ꝛ velle. Sed in diuis nō eſt ſcia ppria vel volū
tas ppria. ſiue eſſentia ad aliq̄d: imo ſcia dicit q̄d. ꝛ eſt triū. ſi
milr̄ ꝛ voluntas: g̊ potētia generādi dicit quid ſiue eſſentiaꝫ.
¶ Sed ꝯtra. magr̄ dicit in littera poſt principiū. Poſſe gene
rare nō eſt poſſe aliq̄d: ergo nō dicit quid vel ad aliq̄d. g̊ ꝛc.
¶ Jtem rōne oſtendit. ſic potētie diſtinguūt p actus: ergo ſi
actus potētie dicit q̄d. ꝛ potētia ſilr̄. Sꝫ ꝯſtat qꝫ gn̄are in di
uinis nō dicit q̄d: ſed ad aliquid. g̊ nec poſſe gn̄are. ¶ Jtem
q̄uis in creaturis differāt virtus ꝛ opatio: tñ in deo idē ſunt
ſicut vult dioñ. g̊ in deo idē eſt poſſe gn̄are ꝛ gn̄ari. Sꝫ gene
rare in diuis dicit ad aliq̄d ꝛ nō quid: ergo ſilr̄ poſſe. ¶ Jteꝫ
pr̄ generat ꝛ pōt generare. aut ergo ideo pōt: qꝛ generat: aut
iō generat: qꝛ pōt. Cōſtat qꝫ nō ideo pōt gn̄are: qꝛ generat: ſꝫ
econuerſo. Si ergo rō ppꝛij dꝫ eſſe ppꝛia. ergo potētia gene
randi dꝫ eſſe ppꝛia. ꝛ nihil eſt ppꝛiū in diuis. niſi qd̄ dicit ad
aliq̄d: ergo ꝛc. ¶ Jtem oīs potētia actiua q̄ ineſt creature in
eſt ſm aliquas ꝯditiones ꝛ ppꝛietates, vt pꝫ. Poſſe eñ illu
minare ineſt luminoſo p lucē. poſſe calefacere calido p calidi
tateꝫ. q̄uis aūt potētia generādi nō ſit actiua: tñ actiue ſilis
eſt. g̊ cū inſit pr̄i. ineſt p aliquā ppꝛietatē. Jlla ppꝛietas autē
dicit q̄d aut ad aliquid. Si q̄d ineſt oībꝰ pſonis: ꝛ ita poſſꝫ ge
nerare: qd̄ manifeſte negat magr̄: ergo dicit ad aliquid g̊ ꝛ po
9 tentia q̄ ineſt ſm illā ergo ꝛc. ¶ Rñ. dōm. qꝫ circa h̄ pblema
tres fuerūt poſitiōes. Fuerūt quidā q̄ diſtinxerūt potētiā ge
nerādi dicētes. qꝫ potētia generādi pōt dici potētia nuda vl̄ po
tētia diſpoſita ſi dicat potētia nuda ſic voluerunt aliq̄ dicere
qꝫ dicit q̄d ꝛ in oībus pſonis eſt. qm̄ hec potētia ſic dicta ꝯſeq̄
tur naturā vñ cū natura ſit in q̄libet pſona. ſilr̄ ꝛ potētia hmōi
Scd̄m aūt qꝫ dicit potētiā diſpoſitā qꝛ nō hꝫ diſpoſitionē nec
ꝯuenientiā vt exeat in actū gn̄ationis niſi in ſola pſona pr̄is
voluerunt dicere. qꝫ dicit ad aliq̄d. Sed vba iſtius poſitiōis
non videtur vera nec ſana. Non inq̄ꝫ vera. qm̄ cuius potentia
eſt nuda nata eſt pariter diſpoſita eſſe. ſi ergo triū eſt potētia
generādi vt eſt potētia nuda ſilr̄ ꝛ diſpoſita. ꝛ ita q̄libet poſſꝫ
gn̄are. Pꝛeterea nō vr̄ ſana. ponere eñ potentiā nudā que ſilr̄
ſe hꝫ ad eſſe ꝛ nō eſſe reſpectu gn̄ationis quā oīno neceſſariū
eſt eſſe. nō vr̄ ſane dictū eſſe ſiue ppꝛie. ¶ Fuerūt ēt alij q̄ dixe
runt qꝫ cū in diuinis ſit idē poſſe ꝛ eſſe. ꝛ potentia ꝛ eſſentia qꝫ
queādmodū potētia ꝛ eſſentia dicunt quid qꝫ ſilr̄ eſſe ꝛ poſſe.
Et queādmodū cū dico eſſentiā patris ꝛ eētiā filij ꝛ ſpūſſcti
ſiue eſſe patrē ſiue eſſe filiū ſiue eſſe ſpm̄ſctm̄. non dico aliam
eſſentiā nec aliud eſſe ſed alteriꝰ ita qꝫ qñ dico potentiā pr̄is
ſiue patrē poſſe gn̄are. filiū poſſe gigni. nō dico aliud ꝛ aliud
poſſe. ſed alteriꝰ ꝛ hmōi poſitionis fuit magr̄ ſicut euidenter
apparet in lr̄a. vñ iſti dicebāt qꝫ poſſe gn̄are non dicit q̄d. ſed
reſpectū ad aliq̄d: qꝛ eſt eſſentiale tractū ad perſonā. Cū eñ
nō ſit oīmode abſtractionis pōt ad pſonam trahi. et iſta poſi
tio ſatis eſt pbabilis ꝛ ſatis bñ vr̄ ſuſtineri poſſe. ¶ Fuerunt
etiā tertij moderniores qui dixerūt qꝫ potētia generādi dicit
ad aliq̄d in diuis de ſe. ꝛ ratio eoꝝ eſt qm̄ potētia dicit habitu
dinē originalis principij ad pncipiatū. Et qm̄ habitudo pōt
eſſe pſone ad pſonā. ꝛ tunc vere ē habitudo ꝛ eſſentie ad crea
turam. ꝛ tūc ſm modū dicēdi ſiue intelligēdi. hinc eſt qꝫ prin
cipiū de ſui rōne nō tm̄ eſt eētiale appropꝛiatū p additionē:
immo etiā dicit ppꝛiū pſone. Pari rōne cū potētia dicat origi
nalē habitudinē non tm̄ eſſentialē dr̄ vel terminat ad pſonaꝫ.
vt dicat eſſentiā pſonalr̄: imo dicit ppꝛiū: ꝛ ita ad aliq̄d de ſe.
ꝛ poſitio iſta ſine pꝛiudicio vr̄ probabilioꝛ. Nam potētia gene
randi non vr̄ dicere niſi fecunditatē ad actum gn̄ationis. ꝛ il
la eſt propꝛiū pſone. vnde ſilr̄ ꝛ potentia. Nec ē ſimile de poſ
ſe ꝛ eſſe niſi vno modo. Hoc eñ verbū eſt. aliqñ p ſe pꝛedicat:
aliqñ eſt tertiū adiacēs. Qñ per ſe dr̄. tunc dicit actū abſolu 10
tum. qꝛ dicit actū entis rōne eſſentie: ꝛ tūc opꝫ qꝫ dicatur ab
ſolute. ꝛ qꝫ dicat quid. Qñ vō eſt tertiū adiacens: vt qñ dicit
pater eſt pr̄: tunc hoc verbum eſt dicit habitudinē p̄dicati ad
ſubiectū. Et qm̄ pōt dicere habitudinē ad p̄dicatum eſſentia
le vel pſonale. iō pōt dicere eē eſſentiale ꝛ modū eſſendi pſo
nalē. Poſſe aūt de ſui rōne ppꝛia dicit habitudinē ſm origi
nem. ꝛ hinc eſt qꝫ ſpecificat p adiūctum: vt dicat conditioneꝫ
principij eſſentialis vel perſonalis. ¶ Hanc ergo poſitionem 11
ſuſtinēdo. Rñ. argumētis pbantibus. qꝫ dicit q̄d. Qd̄ eñ pri
mū obijcit. pꝫ. ꝯcedo eñ magr̄m fuiſſe huiꝰ poſitionis. vnde
dixerūt qꝫ eadē potētia pōt filius gigni. qua pr̄ pōt gignere:
qꝫ nō eſſet niſi potētia diceret q̄d. Vñ dixit qꝫ potētia generā
di eſt in filio. ſꝫ nō ad generare: ſꝫ ad gn̄ari. Hec aūt potētia
dicit qꝫ eſt in ſolo pr̄e: qꝛ nō tm̄ reſpicit naturā ſed ppꝛietateꝫ
pſone. ¶ Ad illud qd̄ obijcit quō gn̄are ꝯſequit naturā. dicē 12
dum qꝫ in diuis nō ſequit naturā ſimplr̄: ſꝫ naturā vt in pſo
na: qꝛ nō in q̄libet pſona eſt natura fecūda: ſꝫ ſolū in pſona pa
tris. ꝛ hoc eſt p aliquā ppꝛietatē q̄ eſt ſolius illiꝰ pſone. nō ſic
eſt in inferioꝛibꝰ. ſicut iā patebit. iō pꝫ qꝫ illud nō vꝫ. ¶ Ad il
lud qd̄ obijcit qꝫ in eternis ē idē eſſe ꝛ poſſe. dōm qꝫ verū ē. ſed 13
tñ argumētum non vꝫ. Quāuis eñ oīno ſit idē in diuis eſſe. ꝛ
eē patrē nō tñ ſequit qꝫ ſi eſſe patrē eſt ppꝛiū. qꝫ eſſe ſit ppꝛiū.
Silr̄ dōm in ppoſito. ¶ Ad illud qd̄ obijcit de ſcia qꝫ dicit q̄d 14
ſiue p ſe dicat ſiue cū alio. dōm qꝫ nō eſt ſile de ſcia ꝛ potētia.
Scia eñ q̄ntum eſt de ſe. dicit qualitatē abſolutaꝫ: ꝛ iō q̄ntum
eſt de ſe. ſemp dicit q̄d niſi trahat. ſed potētia dicit habitudi
nem ꝛ originē: ꝛ iō pōt dicere habitudinē ppꝛiā ꝛ pſone ad p
ſonam. Vñ illud ſile magiſtri nō valet ſm hanc poſitionē. Qꝛ
ſicut vna eſt volūtas qua pater vult eſſe pater. ꝛ nō vult eſſe
filꝰ ꝛ ecōuerſo: ſilr̄ vna eſt potētia vt vr̄. Si quis aūt vult ſu
ſtinere poſitionē magiſtri. de facili pōt ad oēs rōnes in oppo
ſitū rn̄dere. Nam nulla rō pbat qꝫ potētia de ſe dicat ppꝛium
ſꝫ qꝫ potētia generādi actiue dicta. ſiue poſſe gn̄are. dicat ex
adiūcto reſpectū ad pſonā. ꝛ ita dicit ad aliq̄d ſꝫ hoc ē ſolū rō
ne additi. ¶ Jtem notādum qꝫ quattuoꝛ ſunt gn̄a nominū in 15
diuis. Quedā eñ eſſentialia ſunt dicta eſſentialr̄. vt diuitas
deitas ꝛ maieſtas. Quedā eſſentialia pſonalr̄ dicta: vt poten
tia generādi. Quedā pſonalia dicta perſonaliter vt generās
ꝛ genitus. Quedam pſonalia dicta eſſentialr̄: vt miſſus. in
carnatꝰ. ꝛ hmōi. que dicunt reſpectū ad perſonam. ꝛ ideo per
ſonalia ꝛ effectum in creatura: ꝛ ideo eſſentialr̄ ſunt dicta.
¶ Duabus rōnibus ſequētibus facile eſt rn̄dere: qꝛ illud non
hꝫ veritatē: niſi qñ actus cōplectitur totā potentiā non ſic eſt
in potentia dei: qꝛ eadem eſt potentia gignere ꝛ gigni in deo.
¶ Ad illud qd̄ obijcitur qꝫ idē eſt poſſe generare et generari.
dicendum qꝫ nō valet. Quāuis eñ idem ꝛ pater ꝛ ſubſtantia.

nō tñ ſequit̄ ꝙ ſi pr̄ dr̄ ad aliq̄d. ꝙ ⁊ ſb̄a ſicut meliꝰ patebit in-
fra. ¶ Duabꝰ vltimis rōnibus difficile eſt bñ rñdere: tñ pōt
q̄s dicere. ꝙ rōnes ille nō ꝯcludūt ꝙ potētia dicat ad aliq̄d
de ſe. ſed ſolū rōne adiuncti. qd̄ eſt generare. ⁊ ſic patent ⁊c.

B **Queſtio. ij** Utrū potētia generādi ſit in filio ⁊ ꝙ ſic vr̄ autoritatibꝰ ⁊ rōnibus. Primo ſic
Hyla. ix. de tri. dicit. Filius hʒ in ſe naturaľr naturā gignen-
tem. ergo natura in filio eſt nata generare. ¶ Itē Aug. in li.
ꝯ maximi. Non pōt filius nō generare: ſʒ due negationes eq̄-
ualent vni affirmatiōi: gͦ potuit gn̄are. ¶ Itē rōnibus oñdit̄
ſic. plus ordinat̄ generare ad generādi potentiā q̄ ad poten-
tiā ſpirādi: ſed pr̄ generās filiū cōicat potētiā ſpirādi: gͦ mul
tofortiꝰ potētiā generādi. ¶ Itē filiꝰ eſt expꝛeſſiſſima imago pa
tris: ergo tm̄ imitat̄ patrē ꝙ nō pōt cogitari ſimilior. ſed ſi fi-
lius cogitat̄ vt generans magis cogitat̄ imitari gͦ ſi imitatur
amplius q̄ poſſit q̄s cogitare: ergo ⁊ in actu generādi. ¶ Itē
per ſiľr vr̄ ſic. Maior cōicatio ⁊ diffuſio eſt in luce eterna: q̄ in
luce creata. ſed lux creata dat ſplēdori potentiā ꝓducēdi aliū
⁊ ſic ꝓcedendo ⁊ ſi eſſet infinite virtutis ꝓduceret infinitos
ſplendores. ergo ⁊c. ¶ Item in gn̄atione carnali. pater nō dr̄
perfectū filiū generare niſi det ei potentiā generādi. ergo pa
ri rōne. immo multofortiori nō erit filius ꝑfectus niſi habeat
potentiā ad id qd̄ pater pōt: ergo ad generandū. Aut ſi nō eſt
ita in diuinis: tūc ego quero rationē quare de ꝑfectione gene
ratiōis eterne: nō ſic eſt cōmunicatio potētie generādi ſicut i
gn̄atione creata. ¶ Sed ꝯ Aug. ꝯ maxi. dicit ꝙ nō opoꝛtuit fi
lium generare. ſʒ ſi nō fuerit opoꝛtunū nec ꝯueniēs. ſed oē
inꝯueniens in deo eſt impoſſibile: ergo impoſſibile fuit filiū
generare. ergo filiꝰ non pōt generare: ergo nō hʒ potentiam
generādi: qꝛ oñi potentia eſt potens ille qui hʒ eam. ergo ⁊c.
¶ Itē Anſel. in monolo. Qui pōt qd̄ ſibi nō ꝯuenit quātoma
gis hoc pōt. tātomagis aduerſitas ⁊ ꝑuerſitas pñt in eū: er-
go cū filio nō ꝯueniat generare ſi poſſet. potētia illa eēt i co
miſeria. ſʒ nullā hʒ miſeriā: ergo nec potētiā generādi. ¶ Itē
rōne ꝓbatur hoc idē. Sicut oē illud in quo aliqua duo ne-
ceſſario diſtinguūt̄. ſi neceſſario ꝯuenit vni. impoſſibile ē vnq̄
ꝯuenire alij ſicut pʒ. Si petrus ⁊ iohānes neceſſario differūt
in albedine. ⁊ albedo ꝯuenit petro. īpoſſibile ē ꝙ iohāni ꝯue
niat. ſed pr̄ ⁊ filiꝰ ſunt ꝑſonaľr diſtincti: ita ꝙ neceſſe eſt eē di
ſtinctos. ⁊ nō eſt dare in quo diſtinguūt̄ niſi in hoc ꝙ ille ē ge
nerās iſte genitꝰ. ergo cū generare ꝯueniat patri impoſſibile
eſt ꝙ ꝯueniat filio: gͦ filius non pōt generare ergo nō hʒ potē
tiam generandi. ¶ Item gn̄atio filij a patre ſilis eſt expꝛeſſe
ipſi generationi vbī a mēte. ſed verbū genitū nō hʒ potentiaʒ
generādi aliud verbū. imo opʒ ꝙ oē verbū immediate ſit a
mente: gͦ ſi recte ſimile eſt verbū increatū nō hʒ potentiā gene
randi: ſʒ generādi potētia eſt i ſolo patre. ¶ Itē fiat argumē
tatio Aug. ducēs ad īpoſſibile. Si filiꝰ hʒ potentiā ſiue poſſe
generādi. ponat̄ ꝙ generet quero ne ſcd̄s ſiľr. ⁊ ſi nō eſt ſtare
in pꝛimo: opʒ ponere infinitos filios. Qꝛ qua rōne nō ſtatur i
pꝛimo: ergo nec in aliquo: ergo ſi eſt ſtare: qꝛ hoc repugnat di
uine completioni. ſ. qua rōne ſtatur in aliquo. ſtatur in pͥmo:
gͦ pꝛimus nō hʒ potentiā generādi. ¶ Itē fiat argumentatio
Richar. vt cū ſi generaret filiꝰ aliū filiū: ergo cū filiꝰ genitus
magis attineat patri q̄ aliꝰ. ſm̄ hoc nō eſſet ibi ſumma ⁊ equa
lis ꝯnexio: gͦ nec ſumma ⁊ equalis diſtinctio: ergo nec perfe
cta beatitudo. que oīa tanq̄ ſumme impoſſibilia reſpuit pia fi
des. ¶ Rñ. opinio aliquoꝝ eſt ꝙ i filio eſt potētia generādi.
ſʒ nō generat. Hoc āt nō eſt: qꝛ nō p̄t: ſʒ qꝛ nō ꝯuenit ei. Et po
nunt ſiľe in creaturaꝝ ꝓductione ſiue creatione. Deꝰ pōt infi
nitas creaturas ꝓducere. ſʒ ꝙ nō ꝓducit. hoc nō ē ex īpoten-
tia. ſʒ qꝛ nō ꝯuenit ei. ſic ⁊ in ꝓpoſito. Sed ꝯ. Ponat̄ tunc ꝙ il
la potētia q̄ eſt in filio ad generandū ducat̄ in actū. ꝯſtat ꝙ fi
lius generabit deū eternū: gͦ aliq̄d poterat incipe hr̄e eſſe ⁊ et
16 eſſe eternū. hoc aūt ē impoſſibile ⁊ nō intelligibile. ꝑꝑ hoc di-
cendū ꝙ pr̄ nō cōicat filio potētiā generādi ꝑꝑ duo. Unū ē qꝛ
nō pōt aliud qꝛ nō dʒ. Rō aūt quare nō pōt hec eſt: qꝛ fecūdi
tas ad generandū eſt in patre qꝛ pͥncipiū. ⁊ iō pꝛincipiū qꝛ pꝛi
mū. Impoſſibile aūt eſt ꝙ pꝛincipiū cōicet alij pꝛimitatē. Nā
hoc eſt oppoſitio in adiecto ꝙ ꝑſona ꝓducta ſit pꝛima. Quia
ergo fecūditas ad generandū ex pͥmitate prī inerat. iō nō p̄t
eam cōicare filio. ⁊ hāc credo ꝓpꝛiā eſſe rōnem huiꝰ. ſicut in-
fra patebit di. xxvij. vbi aget̄ quare pr̄ generat. Siľr nō dʒ
cōicare. qꝛ in emanatiōe diuina ꝑſonaꝝ dʒ attendi oꝛiginalis
diſtinctio ⁊ pleniſſima cōicatio. Oꝛiginaľ diſtinctio: qꝛ neceſſe
eſt ea que cōicant in natura diſtingui. vel ꝑ materiā vel ꝑ oꝛi-
ginē. Per materiā diſtingui ꝑſonas eſt impoſſibile: qꝛ vbi ē ta
lis modus diſtinguēdi eſt cōpoſitio ⁊ variatio. ⁊ foꝛme multi
plicatio q̄ oīa deo repugnāt q̄ eſt ſimplex ⁊ inuariabilis ⁊ ve-
re vnū: ⁊ iō neceſſe eſt diſtingui ꝑ oꝛiginē ſiue habitudinē: er-
go ꝑ generare ⁊ generari: gͦ ſi filiꝰ pōt generare. pōt etiā non
diſtingui. Si tu dicas ꝙ adhuc ē diſtinctio. qꝛ vnꝰ tm̄ pr̄. aliꝰ
tm̄ filius. alius pr̄ ⁊ filiꝰ. Tunc ego oppono tibi. ꝙ ſcd̄s filius
poſſet generare eadē rōne qua pͥmus ⁊ tūc duo eſſent quoꝝ
vterq̄ eſſet pr̄ ⁊ filius. Siľr ꝑꝑ pleniſſimā cōicatianē nō dʒ
cōmunicare: qꝛ multiplicatio ſuppoſitoꝝ ſʒ ſimilē modū egre
diēdi nō eſt niſi aut propter defectū duratiōis ſicut dictū eſt
in generabilibꝰ ⁊ coꝛruptibilibꝰ. vt per ſucceſſiuā generationē
ꝑpetuetur eſſe. aut ꝓpter defectuʒ perfecte actionis: vt fiat ꝑ
plures qd̄ nō pōt ꝑ vnū: ſicut ſunt ꝑfecte plures ſtelle: qꝛ non
ſufficeret vna ad hoc qd̄ faciūt oēs. Sic ēt plures āgeli ⁊ plu
res aīe ad implendā illā ciuitatē: ⁊ manifeſtādā dei bonitatē
quā nec aīa: nec vnꝰ angelus poterat ſufficiēter manifeſtare.
Cū ergo in filio dei ſit pleniſſima cōicatio: qꝛ totā infinitatē
ſuā dat ſibi pr̄. nō fuit ꝯueniens ꝙ cōicaret filio illā poten-
tiam: ⁊ iō fuit impoſſibile: qꝛ inꝯueniens quodlibet in diuis
eſt impoſſibile. ¶ Ad illud aūt qd̄ obijcit̄ in ꝯrīū per autoꝛita 17
tem hyla. ꝙ filiꝰ hʒ in ſe naturā gignētem. dōm ꝙ vbū illud ē
impꝛopꝛiū. ⁊ ex vbis impꝛopꝛijs nō eſt arguendū ſʒ magis eo
rum impꝛopꝛietas exponēda. ⁊ magr̄ ſuperiꝰ expoſuit. Eſt. n.
ſenſus. hʒ in ſe naturā gignētē. i. naturā prīs gignētis. ¶ Ad
illud qd̄ obijcit̄ ꝙ nō potuit. dōm ꝙ magr̄ bñ expoſuit. i. non 18
fuit ex hoc impotēs. Uñ ſm̄ artē diſtinguendū eſt qñ dr̄ filiꝰ
nō potuit generare: qꝛ nō pōt teneri ꝑuatiue ⁊ tūc eſt ſenſus
nō potuit. i. impotēs fuit: ⁊ tūc negat̄ potētia ⁊ relinq̄tur apti
tudo: ſicut de trūcato dr̄ ꝙ nō pōt gradi. hoc mō nō pōt dici
de filio: qꝛ nō hʒ ad hoc aptitudinē: ⁊ in hoc ſenſu loquit̄ Au-
gu. Alio mō nō poſſe tenet̄ negatiue ⁊ in hoc ſenſu ꝯcedendū
eſt ꝙ filiꝰ nō potuit generare. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ pr̄ cōi-
cat filio potentiā ſpiratiuā. pʒ rñſio: qꝛ cū filiꝰ generet̄ nō p̄t 19
hr̄e pꝛimitatē reſpectu gn̄ationis. ſed cū nō ſpiret̄ eſt inſpira-
bilis: ⁊ ideo potuit hr̄e pꝛimitatē ⁊ fecūditatē reſpectu illiꝰ ⁊
ſic pʒ ꝙ non valet rō. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ filiꝰ eſt expꝛeſſiſ-
ſima imago ⁊c. Dōm. ꝙ filiꝰ eſt expꝛeſſiſſima imago: qꝛ repñtat 20
in oībus in q̄bus imago nata eſt repñtare: ſed tñ imago ſic na
ta eſt repñtare. vt tñ ipſa nō ſit imaginatū. alioquin non eſſet
imago. Si aūt filiꝰ repñtaret in actu generādi: iā eſſet pater:
⁊ iō nec intelligibile: nec poſſibile eſt filiū gn̄are ſiue in gn̄a-
tione patrē imitari. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ de luce ⁊ ſplēdoꝛe.
dōm ꝙ nō eſt ſiľe qꝛ lux nō ꝑfecte ſe multiplicat in pꝛimo ſplē 21
doꝛe: iō in pluribꝰ facit qd̄ nō p̄t in vno. Siľr ⁊ in filio carnali
intelligendū. Uñ vnꝰ pr̄ generat plures filios carnales. Hec
tñ ratio nō eſt pͥncipalis: ſʒ illa q̄ dicta eſt ſupꝛa: qꝛ in his īfe-
rioꝛibus non eſt fecunditas ꝑ rōneʒ pꝛimitatis ſed ꝑ rationē
ꝑfectionis. In deo aūt qꝛ eſt perfectiſſimū ⁊ pꝛimū. non tñ ē
per naturā perfectionis: qꝛ tunc in oībus perſonis eſſet ⁊ ſta
tus eſſe nō poſſet: ſed per rationē pꝛimitatis. Item rationes
iſte non procedunt per ſimile. immo magis per diſſimile.

Queſtio. iij Utrū poſſe generare ⁊ creare ſit vni- E
cū poſſe. ⁊ ꝙ non ſit vnicū. vr̄ per Au
gu. alio eſt pr̄. alio eſt deꝰ: ergo alio eſt generans: alio creās
ſed potentia generādi eſt generans. potētia creādi eſt creās
ergo ⁊c. ¶ Iteʒ potentie diſtinguunt̄ per actus: ⁊ actꝰ ꝑ ob
iecta: ergo ſi generatio terminat̄ ad deū: ⁊ creatio ad creaturā
⁊ hec ſunt omnino diuerſa: ergo ⁊ c. ¶ Itē potētie pluríficā-
tur ꝑ ſubiecta. qꝛ in pluribꝰ ſubiectis plures ſunt potentie. ſʒ
potētia creādi eſt in filio ſine poſſe creare in eo aūt nō eſt poſ
ſe generare. ergo nō ſunt vnū poſſe. ¶ Iteʒ quecūq̄ ſic ſe hñt
ꝙ vnū pōt intelligi: altero nō itellecto ⁊ econuerſo illa nō ſunt
vnū. Sʒ poſſe generare pōt intelligi circumſcripta potētia cre
andi. ergo ⁊c. ¶ Contra vnius potentis oīno ſimplicis: vni-
cū tm̄ eſt poſſe. pater eſt potēs omnino ſimplex. ergo vnicū tm̄
habet poſſe. ſʒ hʒ poſſe generare ⁊ poſſe creare: ergo illa duo
ſunt vnicū poſſe. ¶ Itē ſi poſſe eſt aliud ⁊ aliud. cū poſſe ge-
nerare reſpiciat perſonā poſſe creare naturam: ergo natura ⁊
perſona ſunt duo. ergo nec natura de ꝑſona. nec econuerſo dr̄.
quod eſt

quod eſt oĩno falſum. ¶ Item ſi eſt diſtinctio inter poſſe gñare ⁊ poſſe creare. ergo eſt ibi ordo. quero ergo quid ſit priꝰ ſm rõnem intelligendi. Et ꝙ potẽtia gñandi vr. q: ẽ reſpectu eterni. ⁊ eternũ ante tpale. Sed ꝯ. Intellectus cõis eſt ante intellectum ꝓprij: ſed potẽtia creãdi dicit cõe tribꝰ. potẽtia generandi ꝓpriũ pris. ḡ ⁊c. ¶ Rñ. dõm ꝙ poſſe gñare ⁊ poſſe crea

22 re. eſt poſſe vnicũ tñ duplr dictũ. Unũ eñi eſſe eſt in re. eſſe patrem ⁊ eſſe deũ differẽs aũt ſm rõnem intelligẽdi. q: eſt abſolutum cũ dico eſſe deũ. idẽ eſt relatũ. cũ dico eſſe patrẽ. ſilr et in poſſe eſt intelligendũ. vñ ſicut eſſentia ⁊ pſona vnũ ſunt i re tñ eſt differẽtia rõnis in intelligẽdo ⁊ in dicẽdo. Silr dõm eſt de potẽtia gñandi ⁊ creãdi. ⁊ ſicut eſt ibi differẽtia nõ re. ſed ſm rõnem. ita eſt ibi ordo ſm rõnem intelligẽdi. Unde ſm diuerſas cõparatiões hñt aliũ ⁊ aliũ ordinẽ. Cõparando enim poſſe creare. ⁊ poſſe gñare ad illud cuius ſunt cũ poſſe creare ſit nature. poſſe generare ſit pſone. ⁊ intellectus cõis eſt ante intellectũ ꝓprij. ſic abſq; calũnia. prior eſt ſm rõnem intelligẽdi potẽtia creandi. Cõparando aũt ad illud ad qđ terminatr. cũ potẽtia creãdi reſpiciat tpale. potẽtia vo generãdi eternũ prior eſt ſm rõnẽ intelligẽdi potẽtia generãdi ꝙ potẽtia creãdi. ⁊ ſic patent obiecta de ordine. Concedẽde ſunt ergo rationes oſtẽdentes ꝙ differũt poſſe gñare. ⁊ poſſe creare dña ſm rem. ſiue ſm ẽẽntiã. ¶ Ad illud qđ obijcitr ꝙ alio ẽ deꝰ alio pr

23 dõm ꝙ Aug. loquitr de alio ⁊ alio alietate rõnis ⁊ nõ rei. Et intelligitr alietas rõnis ꝑ illũ modũ quo ſupra dictũ eſt diſ. v. vbi queritr vtrũ eſſentia generet. ¶ Ad illud qđ obijcitr ꝙ potentie diſtinguũtur ꝑ actꝰ ⁊c. dõm ꝙ verũ eſt h de illis actibꝰ

24 q̃ hñt cõpletionẽ ab obiectis. ſed nõ ſunt ſic actꝰ diuini. Unde ꝗuis creatura ⁊ filꝰ oĩno differant. attamen gñatio ⁊ creatio idem ſunt. ſicut eſſentia ⁊ pſona. Deꝰ eñi in agendo nõ cõpletur ab obiecto. q: ſeipſo agit. ¶ Ad illud qđ obijcitr ꝙ potẽtie

25 plurificantr ꝑ ſubiecta. dõm ꝙ iſtud verũ eſt de ſubiecto proprio. ſed filius nõ inꝗ̃tum filius eſt ſubiectũ potẽtie creãdi. ſꝫ inꝗ̃tũ deꝰ. Et ꝯſtat ꝙ ſicut natura diuina nõ facit numerũ cũ patre. ita nec potentia reſpiciens naturã cũ potentia patris.

26 ¶ Ad illud qđ vltimo obijcitr. ꝙ vnũ põt intelligi ſine altero. ⁊ ecõuerſo dõm. ꝙ aut loqueris ꝗ̃tum ad ſignificatũ. aut ꝗ̃tum ad cõnotatũ. Si ꝗ̃tum ad cõnotatũ. verũ dicis ꝙ creatura põt intelligi. nõ intellecta pſona filij ⁊ ecõuerſo. Si ꝗ̃tum ad ꝓ̃ncipale ſignificatũ dicis falſum. Impoſſibile eſt eñi intelligi potentiã generãdi ſine potẽtia creãdi. ſicut impoſſibile ẽ intelligere perſonam ſine eſſentia.

d **Queſtio. iiij.** Utrũ poſſe generari ⁊ poſſe creari ſit poſſe vniuocũ. Et ꝙ nõ vr. q: ꝗ̃uis idẽ ſit gñare ⁊ creare ꝗ̃tũ ad principale ſignificatũ. aliud tñ eſt gñari ⁊ creari. ſicut creator ⁊ creatura. ḡ cũ non habeat eſſe vniuocũ creatura ⁊ creator. ergo ⁊c. ¶ Itẽ creatio dicit egreſſum ⁊ mutationẽ. gñatio vo oẽm excludit mutationeꝫ. ḡ cum poſſe creari importet potentiã trãſmutandi. poſſe gñari non. cũ potẽtie differãt in ſua gñalitate in potẽtia trãſmutandi ⁊ in hac nõ ꝯuenitr. ḡ in nulla. ¶ Itẽ oẽ diſtribuit terminũ ꝓ oĩbus q̃ vniuocantr vel analogantr in illo. ſed cũ dico ompõ nõ ſit diſtributio ꝓ illo qđ põt gñari. q: tunc filꝰ nõ eẽt ompõ ḡ manifeſtũ eſt. ꝙ vtrũq; poſſe nec eſt vniuocũ. nec analoguꝫ. alioqn oĩpotentia nõ ꝯuenit filio. ¶ Sꝫ ꝯ. res eſt cõe ad fruibile ⁊ vtibile. ḡ cũ eq̃lis ambitꝰ vel maioris ſit poſſibile ꝙ res ⁊ nõ ſit maior dña inter gñatum ⁊ creaturã. ꝙ inter fruibile ⁊ vtibile pari rõne poſſibile ſiue poſſe ẽ cõe ad vtrũq;. ¶ Itẽ in eternis nõ põt eẽ multiplicitas nec diuerſitas. ḡ cũ poſſe creari ⁊ poſſe gñari ab eterno ante ꝯditionẽ creature fuerũt. ḡ nõ hñt multiplicationẽ in ipſa potẽtia. ¶ Iteꝫ cũ dico. creatura põt creari nihil dicit creatũ. q: illud vere dr de eo qđ oĩno nihil eſt. ſicut de aĩa antixpi. ḡ ſolũ dico potẽtiã agẽtis: ſꝫ potẽtia dei eſt vnica. nõ hñs aliquã multiplicitatẽ. ergo eius poſſe vniuocũ eſt ad poſſe creari ⁊ poſſe gñari. ¶ Rñ. dõm ꝙ cũ dico poſſe creari ⁊ poſſe generari. dico principale ſignificatũ et dico cõnotatum. Quãtum ad principale ſignificatum. dico ꝙ poſſe creari idẽ dicit re qđ poſſe creare. differens ſolũ i mõ loquendi vel dicendi. q: qđ dr per modũ actionis ꝑ poſſe creare dr per poſſe creari per modũ paſſionis. Quãtum vo ad cõnotatum. dicit effectum in creatura. quõ ergo cõparãtur poſſe creari. ⁊ poſſe generari. Si cõparentr rõne ꝓ̃ncipalis ſignificati. dico ꝙ nõ tñ eſt vniuocũ immo ⁊ vnicũ. vt viſum eſt. aliter tñ ⁊ alr intellectũ ⁊ enũciatũ. ſicut poſſe gñare ⁊ poſſe creare. Si aũt ratione connotati cõparentur ſic concedo ꝙ eſt analogum. ſicut hoc nomẽ res ad fruibilia ⁊ vtibilia. Quãuis eñi creator ⁊ creatura nõ habẽt cõe vniuocũ hñt tamen analogũ. ¶ Notãduꝫ aũt ꝙ duplex eſt analogia. Eſt quedã ꝑ reductionem ad vnitatẽ nature ſꝫ prius et poſteriꝰ ⁊ hec poteſt eſſe cõparãdo creaturã ad creaturã ⁊ in hac ſignũ diſtribuit pro oĩbus cõtentis niſi ſit diſtributio reſtricta ex additione vl' exvſu ſiue mõ loquẽdi. ſicut diſtributio dr accõmodata. vt ſi dicatur celum tegit oĩa. Alia ẽ analogia per reductionẽ ad vnitatẽ ſimilitudinis proportionis non nature. et quod ſic analogatr nõ eſt inter alia. Unde diſtributio ꝓprie. pro illo non diſtribuit. niſi ſit extẽſa. Unde deus nõ eſt ens inter oĩa. Et hinc eſt ꝙ ompõ nõ diſtribuit pro potẽtia gñandi ꝓprie accepta diſtributione niſi fiat quedã extẽſio. ⁊ ex illa ꝑ ꝯñs fiat quedaꝫ appropriatio circa ſuppoſitũ: vñ ꝓprie ompõ ꝯuenit tribꝰ. q: non diſtribuit pro potentia gñandi. appropriate aũt ſm ꝙ ſit ampliatio ex parte ſigni ſolꝰ eſt patris. Ex his patẽt oĩa obiecta ꝓcedunt eñi ꝑ diuerſas vias vt patet intuenti. 27

☞ Attribuit deo ꝓprietatem veritatis. a

a Hunc de vitate ſiue ꝓprietate et icõmutabilitate atq; ſimplicitate diuine nature ſiue ſubſtãtie ſiue eſſentie agendum eſt. Eſt itaq; deus vt ait Auguſtinꝰ. in. v. lib. dẽ trinitate. Sine dubitatione ſubſtantia vel ſi melius hoc appellatr eſſentia quã greci vſiaꝫ

b vocant. Sicut eñi ab eo qđ ẽ ſapere dicta eſt ſapiẽtia. ⁊ ab eo qđ eſt ſcire dicta eſt ſciẽtia Di. viij. Augu.

Diſtinctio. viij.

De ꝓprietatibꝰ ⁊ ꝯditionibꝰ eſſentialibꝰ trinitatis ⁊ vnitatis.

Hunc de veritate ſiue ꝓprietate ⁊c. Terminatis ſuperius duabꝰ partibꝰ iſtius partis ꝓ̃ncipalis. q̃ eſt de trinitate ſm ꝙ intelligitr. in q̃bus ad ꝓbandam trinitatem adduxit rõnes ⁊ remouit dubitatões. In hac tertia parte determinat magr iſtiꝰ trinitatis ⁊ vnitatis ꝓprietates ⁊ ꝯditiones. Et qm̃ quedã ſunt ꝓprietates reſpiciẽtes ẽẽntiã vt veritas. q̃dã pſonas vt gñatio. quedã vtraq; vt eq̃litas. Jõ hec pars tres hꝫ ptes. In pma pte agit magr de ꝓprietatibus ẽẽntialibꝰ. In ſcda de ꝓprietatibꝰ pſonalibꝰ. j. diſt. ix. Nũc ad diſtinctionẽ pſonaꝝ ⁊c. In tertia de ꝓprietatibꝰ ⁊ ꝯditionibꝰ. quodã mõ ẽẽntialibꝰ. ⁊ quodã mõ pſonalibꝰ. ſicut eſt eq̃litas pſonaꝝ. in eternitate. magnitudine ⁊ vitate. j. di. xix. Nũc poſt ꝙ coeternitatẽ triũ pſonaꝝ ⁊c. ¶ Prima ps q̃ ꝯtinet pñtẽ diſtinctionẽ tres hꝫ ptes. ſm tres ꝓprietates q̃s aſſigt. Prima ẽ de vitate. Scda ẽ de imutabilitate. Et hec ponitr ibi Dei ẽt ſolꝰ ẽẽntia ꝓprie incõmutabilis dr. Tertia de ſimplicitate. Et hec ponitr ibi. Eadẽq; ſola ꝓprie ac vere ſimplex ẽ ⁊c. Itẽ pma ps hꝫ duas ptes q: pmo attribuit deo ꝓprietatẽ vitatis. Scdo remouet dubitationẽ hñtem ortũ ex ꝓ̃dictis ibi. Hic diligẽter aduertẽdũ ẽ. ¶ Silr ſcda ps hꝫ duas. In pma aſſigt deo ꝓprietatẽ incomutabilitatꝭ. ⁊ ꝓbat autoritate aug. In ſcda ꝯfirmat ꝑ aplm. ibi. Jdq; apls loquẽs ⁊c. Tertia de ſimplicitate infra ſubdiuidetur.

a ¶ Nũc de vitate ſiue ꝓprietate ⁊c. diuie ẽẽntie ⁊c. vr male dicere. q: oẽ qđ hꝫ ꝓpriũ diſtiguitr ſꝫ diuia ẽẽntia nõ ẽ diſtiguibilis. ḡ nõ hꝫ ꝓpriũ. ¶ Ad qđ dõm ꝙ diuia ẽẽntia eo mõ ẽ diſtin 1

guibilr. q̃ mõ hꝫ ꝓprietates ⁊ ecõuerſo. Q: ꝗuis i ſe nõ ſit diſtiguibilis ꝑ plurificationẽ ſui. nec a pſona ꝑ diuerſitatẽ. ẽ tñ diſtinguibilr reſpectu ẽẽntie create. reſpectu cuꝰ hꝫ has ꝓprietates. ¶ Itẽ q̃ritr de illis tribꝰ ꝓprietatibꝰ q̃s ponit. ſ. de vitate immutabilitate. ſimplicitate. cũ multe alie ꝯditiones ſint diuine ẽẽntie q̃re ſolũ d his tribꝰ agit. ¶ Rñ. dõm. ꝙ ꝑ has tres 2

ꝓprietates ſufficiẽter diſtinguitr eẽ increatũ a creato. Nã creatum eoipſo qđ creatũ hꝫ eẽ poſt nõ eẽ ⁊ ita eſſe vanũ ⁊ poſſibile. iõ hꝫ eẽ ꝑmixtũ cũ poſſibilitate. ⁊ ꝑꝑ hoc deficit a vitate. a ſtabilitate. ⁊ ſimplicitate. Increatũ vo eẽ hꝫ ꝯ̃rias ꝓprietates ⁊ in his ſufficiẽter diſtinguitr. Nã vitas reſpicit qđ eſt imutabilitas q̃ eſt. ſimplicitas vtrũq;. Jõ ꝑꝫ ſufficiẽtia ⁊ ordo.

b ¶ Sicut eñi ab eo quod eſt ſapere dicitr ſapientia. Nõ vide

tur dicere verū. Sicut ei
albedo ſe hʒ ad albū. ita
ſapīa ad ſapere ſʒ albedo
Exo. iij nō dꝛ ab albo imo magis
5 ecōtra. ergo ꝛc. Rñ. dōm
ꝙ ſm intellectū cōponen
tem ſapere dꝛ a ſapīa: qꝛ
intellectꝰ cōponēs proce
dit ab abſtracto ad ꝯcre
Hiero. tum. Scdm vo intellectū
reſoluētē ē ecōuerſo ꝛ ꝙ
tū ad hūc loquiť aug. Uľ
poſſet dici ꝙ loquiť ſʒ cō
ſiderationem grāmatici:
non logici.
c ¶ Quis magis ē ꝙ ille
ꝗ dixit famulo. Uideť ma
le dicere: qꝛ eē nō recipit
magis ꝛ minꝰ ꝛ maximū i
4 deo. ¶ Rñ. dōm. ꝙ magꝭ
ꝛ minꝰ dupľr pñt ꝯſidera
ri. ſ. in ꝯparatione ad idē
ꝛ ſic nō dicūt intenſionē ꝛ
remiſſionē. Uel in ꝯpara
tione ad diuerſas ſubſtā
tias ꝛ naturas. ꝛ ſic dicūt
gradū ꝛ exceſſum ꝛ ſic eſt
bñ ponere magis ꝛ minꝰ i
ente. reſpectu creatoris ꝛ
creature. ꝛ reſpectu crea
turaꝝ adinuicē: ſʒ i cōpa
ratōe creature ad creato
rē ē exceſſus iꝓportiōa
bilis et infinitꝰ. reſpectu
creaturaꝝ ad ſeinuicē eſt
proportionabilis.
d ¶ Cuiꝰ eſſentia nō no
uit ꝑteritū vel futurū. Uꝛ
eñ eſſe iſta ꝓprietas ꝛ an
geloꝝ. qꝛ Aug. ď ciui. dei
dicit ꝙ imortalitas ange
loꝝ nō ē ꝑterita. q. nō ſit
nec futura. q. nōdū ſit. ſʒ
ſemꝑ ē pñs. ğ nō ē ꝓpriū
ſoliꝰ dei. Rñ. quidā dicūt
5 ꝙ duratio eiꝰ ē ſimplex ꝛ
tota ſimul nō hñs ꝑteri
tū ꝛ futurū. nihilominus
Augu. ipm euiternū ſeu eternuʒ
hʒ ꝑteritū ꝛ futurū ꝙtuʒ
ad affectiones. ꝛ ita pro
prium eſt ſoliꝰ dei. Alij di
cunt ꝙ i oī duratiōe crea
ta qm differt a durāte. ē
hʒ eſſe poſſibile cū priori
ꝛ poſteriori. ſʒ diſtinguūt
6 i priori ꝛ poſteriori. Quod
dam. n. eſt qd dicit dura
tiōis ſucceſſionē quoddā
ſucceſſiōis durationē cuʒ
variatiōe ꝛ innouatione.
Primū eſt in euo. ſcdm in
tpe ꝛ h vult Anſel. expſſe
ꝛ hoc credo ꝓbabilius. ꝛ
Jo. xvj pʒ rñſio ad verbū Augu.
Ipſe. n. loquiť de priori ꝛ
poſteriori qd quidē dicit
innouationē ꝛ variationē
ꝛ corruptionem.
e ¶ Cuiꝰ eſſentie cōpara
tum noſtrū eē nō eſt. Uꝛ
hoc falſuʒ. Qꝛ qd ineſt ali
cui ſubalťer nō adimitur

ita ab eo qd eſt eē dicta eſt eſ
c ſentia. Et quis magis eſt ꝙ il
le ꝗ dixit famulo ſuo. ego ſum
qui ſum. Et dices filijs iſrael
qui eſt miſit me ad vos. Ipſe
vere ac ꝓprie dicitur eſſentia:
d cuiꝰ eſſentia nō nouit ꝑteritū
vel futurū. Uñ hiero. ad mar
cellā ſcribēs ait. Deus ſolus
qui exordiū nō habet vere eſ
ſentie nomen tenuit. qꝛ in eiꝰ
cōparatione ꝗ vere eſt: qꝛ in
cōmutabilis eſt quaſi nō ſunt
que mutabilia ſunt. De quo
eñ diciť fuit non eſt: ꝛ de quo
dꝛ erit. nōdum eſt deus auteʒ
tm̄ eſt ꝗ nō nouit fuiſſe. vel fu
turū eſſe. ſolus ergo deꝰ vere
e eſt. cuius eſſentie cōparatum
noſtrum eſſe non eſt.

☞ Remouet dubiū ortum
ex predictis. b

¶ Hic diligēter aduertendū
eſt quō intelligi debent illa v
ba Hiero. Deus tm̄ eſt. ꝛ nō
nouit fuiſſe. vel futurū eſſe. tā
ꝙ non poſſit dici de deo fuit:
vel erit. ſed tm̄ eſt. cum de eo
ſcriptū frequēter reperiamꝰ.
fuit ab eterno. fuit ſemper. et
erit in ſecula. ꝛ hmōi. Uñ vi
detur ꝙ nō eſt tm̄ dicendū de
deo fuit. vel eſt vľ erit. Si eñ
diceretur tm̄ fuit. putareť ꝙ
deſierit eſſe. Si diceret tm̄ ē.
putareť ꝙ nō ſemꝑ fuerit. ſed
eſſe ceperit. Si tm̄ diceretur
f erit. putareť nō eſſe modo di
catur: ergo ꝙ ſemꝑ fuit. eſt et
erit. vt intelligať qꝛ nec cepit
nec deſijt. nec deſinit. nec deſi
net eē. de hoc Aug. ſuꝑ Joh.
ita ait. Cū de ſempiterna reꝑ
prie dicatur eſt. ſm nos bene
dicitur fuit ꝛ erit. Fuit: quia
nunꝙ deſijt. Erit: quia nunꝙ
deerit. Eſt. qꝛ ſemper eſt. non
preterijt quaſi quod non ma
neat. non orietur quaſi qd nō
erat. Cuʒ ergo noſtra locutio
per tpa varietur. de eo vere di
cuntur vba cuiuſlibet tpis. ꝗ
nullo tpe defuit. vel deeſt. vel
deerit. ꝛ ideo non eſt mirum ſi
de ſpiritu veritatis veritas lo
quens dixit. per futurū. Que
cunꝗ audiet loqueť. Audiet
ſcʒ ab eo a quo procedit. Au
dire illius eſt ſcire. idem etiaʒ
eſſe. A quo ergo illi eſt eſſen
tia ab illo audientia. i. ſcien
tia que non eſt aliud ꝙ eſſen
tia. Audiet ergo dixit de eo
quod audiuit ꝛ audit ꝛ audiet
i. qd ſemꝑ ſciuit. ꝛ ſcit ꝛ ſciet.
Ecce hic dicit Auguſti. ver
ba cuiuſlibet tēporis dici de
deo: ſed tñ proprie eſt. Illud
ergo quod Hiero. dicit ita in
telligendū eſt. Nō nouit fuiſ
ſe vel futurum eſſe. ſed tm̄ eſ
ſe. i. cum dicitur de deo ꝙ fuit
vel erit non eſt intelligendum
ꝙ preterierit vel futurus ſit.
ſed ꝙ exiſtat ſimpliciter ſine
aliquo temporali motu. Licʒ
eñ verba ſubſtantiua diuerſo
rum temporꝝ de deo dicantur
vt fuit. erit. eſt. erat. non tamē
tpales motus eſſe diſtinguūt
ſcʒ ꝑteritū vel futurū vľ ꝑteri
tū imꝑfectū. vľ ꝑteritū ꝑfectū
vľ ꝑteritū pluſꝙꝑfectū. ſʒ eſ
ſentiam ſiue exiſtentiā ſue di
uinitatis ſimpľr inſinuāt. deꝰ
ergo ſolus ꝓprie diciť eſſen
tia vel eē. Unde Hyla. in. vij.
g libro de trinitate ait. Eſſe nō
eſt accidens deo ſed ſubſiſtēs
veritas ꝛ manens cauſa. ꝛ na
turalis generis ꝓprietas.

☞ De incommutabilitate
eſſentie diuine ꝛ ꝓbat autori
tate Auguſtini. c

¶ Dei etiā ſolius eſſentia in
cōmutabilis dꝛ ꝓprie. qꝛ nec
mutatur nec mutari pōt. Un
de Aug. in. v. lib. de tri. Alie
inquit eſſentie vel ſubſtantie
capiunt accidentia. quibus in
eis fiat vel magna: vel quāta
cunꝗ mutatio. Deo autē ali
quid huiuſmodi accidere non
poteſt. ꝛ ideo ſola ſubſtantia
vel eſſentia que eſt deus incō
mutabilis eſt. cui ꝑfecto ma
xime ac veriſſime competit eē
Quod eñ mutatur. non ſer
uat ipſuʒ verū eſſe. ꝛ quod mu
tari poteſt. etiā ſi nō mutetur
poteſt quod fuerat non eſſe.
Ideoꝗ illud ſolum quod nō
tm̄ non mutatur. verūetiā mu
tari omino non poteſt. veriſſi
me dicitur eſſe. i. ſubſtātia pa
tris ꝛ filij ꝛ ſpūſancti.

☞ Cōfirmat quod iam di
xit autoritate apľi. d

¶ Ideoꝗ apoſtolus loquēs
de deo ait. Qui ſolus habet
immortalitatē. Ut eñ ait au
guſtinus in lib. j. de tri. Cum

anima

cōparatione aliꝗ ſʒ eſſe ē
ſubale rei cuilibet. ergo
ꝛc. Itē ex ꝯparatione ad
deū creatura meliorať vt
dicit Aug. ğ magis eſt ꝙ
ſi nō ꝯpareť. ğ ꝛc. Rñ. du 7
plicit ē accipe talē ꝯpara Hic capit
tionē. Uno mō ſʒ rōnē in quō ſint
fluētie ꝛ receptiōis. et ſic itelligē
creatura ad deū ꝯparata da vba
ē magis ꝙ ſi nō cōpareť. Hieroñ.
Alio mō cōparať ſʒ hitu
dinē cōparātie ꝛ ꝓportio
nis. ꝛ h mō veꝝ ē ꝙ nulla
ē rō ꝓportionabiľ ſm ꝯdi
tionē vitatis ꝛ nobilitatꝭ
eſſe diuini. et iō quaſi ni
hil eſt. nō oino in ſe. ſʒ ni
hil a ꝓportione. qꝛ nō pōt
inueniri aliqua ꝓportio
quātitatiua.
f ¶ Dicať ğ ꝙ ſemꝑ fuit. 8
ē ꝛ erit. Uꝛ hec vba nō de
bere dici de deo. qꝛ dicūt
diuerſa tpa. ſʒ in deo non
cadit diuerſitas temporꝝ
Rñ. Quidā voluerūt di
cere. ꝙ actꝰ iſti nō ꝑdicāt
de deo diuerſa tpa ſʒ eēn
tiā: ſʒ ſm ꝯcomitantiā: qꝛ
diuinū eē oino inuariatū Hyla.
oē tps cōcomitať: ſʒ h po
ſitio nō ſoluit plene. dꝛ. n.
vere ꝙ deꝰ fuit añ oē tps
ergo ꝯcomitātiā nō pt di
cere. Iō dicūt alij ꝙ tps
ꝯſignificatū nō ē diſpoſi
tio rei accepte ſiue itelle
cte. qñ dꝛ de deo. ſʒ ſolum
modi intelligēdi. qñ vo ď
re mobili vtroꝗ mō exē
plū. pʒ ď maſculino gñe i Augu.
lapide ꝛ viro. qñ i viro ē
vt diſpoſitio rei accepte. i
lapide. vt modꝰ intelligē
di ſolū. Sʒ hec poſitio nō
vꝛ ſufficiens. qꝛ intellectꝰ
nō potuit ꝑteritum circa
ſuū intelligere qñ intelli
git deū fuiſſe. ğ opʒ ꝙ po
nat circa rē. Propter hoc
notandū ꝙ vba diuerſoꝝ
tēpoꝝ aľr dñr de eterno.
aľr de euiterno. aľr ď tpa
li. Nā reſpectu tpalis im
portāt mutabilitatē ꝛ ſuc
ceſſionē ꝛ durationē. Se
cundū vo ꝙ de euiternis
dñr. duo tm̄ importāt ſuc
ceſſionē ꝛ durationē ſicut
vult Hiero. Aug. ꝛ anſel.
Scdʒ vo ꝙ dñr ď deo im
portāt ſolū durationem.
Uñ dꝛ deꝰ fuit. qꝛ eiꝰ dura
tio nō cepit. Deꝰ ē. qꝛ du
ratio eiꝰ nō interrumpiť.
Deꝰ erit. qꝛ nō deſinit nec
corrūpiť. Proprie ğ loqn
do nō dñr de deo. vt dicit j. Thi.
Hic. Large aūt loquēdo vj.
dñr. vt dicit mgř ꝛ Aug. ꝛ
ad hoc vadit opio magři.
g ¶ Eſſe nō eſt deo acci

dens ⁊c. Querit̃ qꜫ cum eſſe nec creature ſit accidēs (nulli enī omnino rei accidit eſſe) quō ergo per hoc notatur de' differre a creatura. Reſpō. dicendū ꝙ accidēs dicit quid natū in alio eſſe. ab alio exire. ⁊ ab alio recedere. Accidēs enī dicit̃ quod ineſt ſubiecto ⁊ ab illo trahit ortū: ⁊ ꝓpterea pōt adeſſe ⁊ abeſſe. In his tribus ꝓprietatib' cōmunicat eē' creatū. licet nō eodē mō oīno. Nā eſſe noſtrū pēdet ab alio ſuſtinēte orit̃ ab alio efficiēte. Creatura etiam nata eſt ſuū eē ꝑdere. iō eē ei' eſt quaſi accidēs nō tñ vere accidēs: qꜫ eñ pēdeat a deo nō pēdet ſicut a ſubiecto. econuerſo eſt in deo. ⁊ iō dicit Hyla. ꝙ eē nō eſt accidēs deo: ⁊ hoc ꝓpter cōtrarias ꝓprietates. Qꜫ accidēs natū eſt alij ineſſe ꝓpter hoc dicit ſubſiſtēs veritas. Qꜫ natū eſt ab alio exire cōtra hoc dicit manens eā. Qꜫ netū ē etiā ab alio recedere. ꝯ hoc dicit naturalis generis proprietas q̄ nō dimittit eſſe.

Que ſit vera imortalitas q̄ in ſolo creatore eſt.

Jaco. j.

ps. cj.

b ❡ Solus de' hꜫ immortalitatē. Querit̃ quō h̃ intelligat̃ imortalitas cum hic dicat Aug. ꝙ accipit̃ pro incōmutabilitate. ſꜫ h̃ nō vr̃ cōueniēs. Mors enī nō dicit oēm mutabilitatē. ſed ſolū corruptibilitatē viuētiū. ergo nō idē

Mala. iij.

10 eſt dicere. Rñ. ſicut vita accipit̃ cōiter ⁊ ꝓpͥe ita ⁊ mors. ita ⁊ imortalitas. Uno enī mō dꜫ vita actus ꝯtinu' ⁊ intern' qui eſt a forma ſpūali ⁊ ſic dꜫ proprie. ⁊ ſic imortalitas dicit vitam talē cū poſſibilitate ad ei' ꝑuationē. Alio mō dꜫ vita actus cōpletus potētie que eſt ſm rei naturā ſicut dꜫ aqua viua que hꜫ operationē aque cōuenientē. ⁊ hoc mō importat repugnātiam ad corruptionē. ⁊ iō dꜫ dici ſm hāc vitā imortale. qō eſt ita in actu cōpleto. ꝙ nullo mō pōt aliquā peiorationē recipere. ⁊ ſic accipit apl's ⁊ exponit.

aīa quodāmodo immortalis b eſſe dicatur ⁊ ſit. non diceret apoſtolus ſolus de' habet immortalitatē. niſi qꜫ vera imortalitas incommutabilitas eſt quā nulla pōt habere creatura: quoniā ſoli' creatoris eſt. Uñ Jacobus ait. Apud quē i nō eſt trāſmutatio: nec viciſſitudinis obumbratio. Et dauid. Mutabis ea ⁊ mutabuntur. tu aūt idem ipſe es. Ideo Aug. ſup Geñ. dicit ꝙ deus nec per loca nec per tpa mouetur creatura vero ꝑ loca ⁊ tpa Et per tpa moueri eſt ꝑ affectiones cōmutari. Deus autē nec loco nec affectione mutari pōt: q̄ ꝑ prophetam ait. Ego deus ⁊ nō mutor q̄ eſt immutabilis ſolus. vñ recte ſolus dicitur habere immortalitatem In omni enī mutabili natura vt ait Aug. cōtra maximi. nō nulla mors eſt ipa mutatio qꜫ facit aliquid in ea nō eſſe qō erat. Unde ⁊ ipſa aīa humana q̄ ideo dicitur immortalis quia ſm modū ſuū nunq̄ deſinit viuere: habet tamē quādā

11 i ❡ Nec viciſſitudinis obūbratio. Querit̃ q̄ dr̃ia eſt inter viciſſitudinē ⁊ obūbrationē. ⁊ q̄ ꝯueniētia rōne cui' dicat̃ viciſſitudo obūbrare. ⁊ dōm ꝙ viciſſitudo iportat numeꝝ vicis. ⁊ iſte eſt numer' cū interruptiōe. Sꜫ obūbratio dꜫ ꝑ ꝑuationē act' lucis. Qm̄ ḡ actus forme lux eſt. ꝑuatio ei' recte dꜫ obūbratio ⁊ qꜫ viciſſitudo rōne numeri dicit interruptionē ⁊ rōne interruptionis dicit ꝑuationē. ⁊ rōne priuationis obūbrationē. et hinc eſt qō recte dꜫ viciſſitudinis obumbratio.

In hac parte iſte ad euidētiam duaꝝ primaꝝ proprietatum quas magr̃ primo aſſignat: ſcꜫ veritatis ⁊ incōmutabilitatis. duo principalr̃ querunt̃. Primo de ipſa veritate. Scdō de immutabilitate. de veritate iterum querūtur duo. Primo vtrū veritas ſit ꝓprietas diuini eſſe. Scdō vtrum ſit eius proprietas in ſummo. i. a deo ꝙ non poſſit cogitari non eſſe.

a **Queſtio. j.** Qꜫ veritas ſit proprietas diuini eē oſtēditur autoritatibus. ⁊ rōnibus. Primo modo ſic autoritate Hiero. ad marcellā ⁊ hr̃ in littera. Solus de' vere eſt cuius eſſentie cōparatum noſtrū eſſe non eſt. ſed qō alicui ſoli ꝯuenit. eſt propriū illi. ergo veritas eſt proprium diuini eſſe. ❡ Itē Augu. de vera religi. Falſitas eſt in illis rebus q̄ imitātur illud vnū. quo eſt vnū. quicq̄d eſt. inq̄tū illud implere nō poſſunt. Si ergo nulla creatura pōt illud ſumme vnū implere veritas nō eſt in aliqua creatura. ſꜫ in oībus falſitas. ❡ Item Aug. in ſoliloquijs. ⁊ ð vera relig. dicit ꝙ lux increata eſt rō cognoſcēdi. ⁊ ſola lux increata eſt veritas ergo veritas eſt ꝓprietas dei ſoli'. ❡ Itē Anſel. in li. de veritate dicit ꝙ oīa ſunt vera ꝑma veritate aut ḡ intelligit effectiue aut formaliter. Non effectiue. qꜫ ſimiliter oīa ꝑñt dici bona prima bonitate. ergo itelligitur formalr̃. ergo non eſt alia veritas q̄ veritas increata. ergo ſi illa eſt. ē in deo ⁊c. ergo veritas eſt ſolius dei proprietas.

mortē ſuā: qꜫ ſi iuſte viuebat ⁊ peccat morit̃ iuſticie: Si peccatrix erat ⁊ iuſtificatur moritur pctō. Ut aľs ei' mutationes taceā de quibus mō longū eſt diſputare. Et creaturarū natura celeſtiū mori potuit qꜫ peccare potuit. Nā ⁊ angeli peccauerūt ⁊ demones facti ſunt. quoꝝ eſt diabolus princeps: ⁊ q̄ nō peccauerūt peccare potuerūt. ⁊ cuicunqꜫ rationali creature ꝑſtat̃ vt peccare nō poſſit nō ē hoc nature proprie ſed dei gratie. Et iō ſol' deus vt ait Apoſtolus. hꜫ immortalitatē q̄ nō cuiuſqꜫ gratia ſed natura ſua. nec potuit nec poteſt aliqua cōuerſione mutari. nec potuit nec poterit aliq̄ mutatiōe peccare. Proinde vt ait Aug. in. j. li. de trini. Subſtātiā dei ſine vlla cōmutatione mutabilia faciētē ⁊ ſine vllo ſuo tpali motu temporalia creātē intueri ⁊ noſſe (lꜫ ſit difficile) opꜫ. vere ergo ac ꝓpͥe incōmutabilis eſt ſola diuinitat' eēntia q̄ ſine ſui mutatōe cūctas ꝯdidit naturas.

❡ Item rōnibus probatur ſic. veritas ⁊ vanitas opponūtur. ſed oīs creatura habet vanitatē ⁊ permixtionē cū nō eſſe. cū ſit ex nihilo ⁊ ſolus de' hac caret omino ergo in ſolo deo eſt veritas. ❡ Itē veritas opponitur vmbre. Qō enī eſt vmbra rei non hꜫ veritatē: ſed creature ſunt vmbre illi' ſummi eſſe ergo nō hñt veritatem in eſſe. j. Tbi. vj. ❡ Itē veritas eſt qua aliq̄d eſt verū. ſed veritas eſt vera. cum ſit cognoſcibilis. ſꜫ ꝯſtat ꝙ nō alio q̄ ſe. qꜫ aľs eſſet abire in infinitū. ſed qō ē verum ſeipo eſt verū ꝑ eſſentiam. ergo oīs veritas eſt vera ꝑ eſſentiā. ſꜫ ſola veritas increata eſt vera ꝑ eſſentiā. ḡ veritas eſt proprietas dei ſoli'. ❡ Contra. Si veritas eſt dei. ꝓprietas. aut ergo veritas cōplexa aut incomplexa. Non cōplexa. qꜫ talis eſt cū compoſitione. In deo aūt nō eſt cōpoſitio aliq̄. Non incōplexa: qꜫ hec conuertit̃ cū ente. ergo cū entitas non ſit dei ꝓprietas. pari rōne nec veritas erit. ❡ Itē veruꝫ eque cōe eſt vt bonū ⁊ quodāmō magis. ſꜫ bonitas nō eſt dei ꝓprietas. ergo pari rōne nec veritas. ❡ Itē veritas eſt rō diſcernendi creatorē a creatura. ⁊ creaturā a creatura. ſed qō eſt rō diſcernendi ⁊ diſtinguēdi eſt diuerſum in diuerſis. ḡ alia veritas ē in deo q̄ in creatura et in vna creatura q̄ in alia. ergo nō eſt ꝓprium ſoli' dei. ❡ Itē Aug. in ſolilo. Uerū eſt id qō eſt. ḡ veritas eſt ipſa entitas. ḡ nō eſt ꝓpriū eſſentie. qꜫ ſi ſic qua rōne dꜫ veritas eſt ꝓprietas eſſentie. poſſet dici econuerſo. cū oīno idē ſint. ❡ Rñ. dōm. ꝙ veritas hꜫ triplicē cōparationē. Hꜫ enī cō-

12 parari ad ſubiectū qō informat. ad principiū qō repreſentat. ⁊ ad intellectū quē excitat. In cōparatione ad ſubiectū veritatis dꜫ veritas actus ⁊ potētie indiuiſio. In cōparatione ad principiū. dꜫ veritas ſumme veritatis. ⁊ prime repñtatio. ſiue imitatio. In cōparatiōe ad intellectū dꜫ veritas rō diſtinguēdi. Et in oībus illis cōparationibus duplr̃ pōt accipi veritas

13 Uno mō prout diſtinguit̃ ꝯtra falſitatē. Alio mō prout diſtinguitur ꝯtra permixtionē ſm ꝙ verū dꜫ purū ⁊ impermixtum. Prout veritas diuidit̃ ꝯ falſitateꝫ. qua eſt priuatio indiuiſio

14 nis. imitationis. expreſſionis. ſic cū in creatura ſit aliquo modo inuenire. ⁊ indiuiſionē ⁊ imitationem ⁊ expreſſioneꝫ. ſic eſt veritas nō tm̄ in creatore. ſed etiā in creatura. ⁊ ſic nō aſſignatur dei ꝓprietas. Alio mō prout veritas diuiditur contra permixtionē ſiue impuritatē. ſic eſt in ſolo deo. Nā in ſolo deo eſt indiuiſio pura nō permixta alicui diuerſitati. In ſolo deo eſt imitatio ⁊ ſilitudo pura nō ꝑmixta. alicui diſſimilitudini. Et in ſolo deo eſt expreſſio luminis nō permixti obſcuritate. In creatura aūt eſt indiuiſio cum actus ⁊ potentie diuerſitate et

imitatio cū diſſimilitudine. Eſt vlteriꝰ in ea exp̄ſſio cū obſcu‑ritate. ⁊ iō hoc mō eſt veritas diuini eſſe proprietas. ⁊ ſic accipit magr̄ ⁊ Aug. ⁊ Hiero. Uocant enī verum eſſe qđ nihil hꝫ de poſſibilitate. nihil hꝫ de vanitate. nihil de nō entitate. et iō in deo nō cadit p̄teritio ⁊ futuritio. que aliquo mō nō entia ſunt. ⁊ ſic procedunt due prime autoritates ⁊ rōnes. ¶ Ad illud vō

15 qđ obijcitur. ꝙ non ſit alia veritas ꝙ̄ eterna. qꝛ ipſa ſola facit intelligere. dicendū ꝙ ſicut color eſt obiectū viſus. ⁊ motiuū viſus. tn̄ nō ſine actu lucis. ⁊ differt ipſa ab luce. Sic dōm ꝙ veritas creata ꝙ̄uis nō poſſit mouere ſine veritate increata ni‑

16 hilominus eſt motiua ſuo mō ⁊ alia veritas eſt ab illa. ¶ Ad illud qđ obijcitur de Anſel. ꝙ oīa ſunt vera veritate p̄ma dōm. ꝙ verū de ſui impoſitione dicit cōparationē ad cām exēplarē ſicut bonū ad cām finalē. Sicut enī dꝛ bonū rōne ordinis. ſic verū rōne exp̄ſſionis. ⁊ rō exprimendi eſt ipſius exēplaris. ſicut ergo cū dꝛ de bonis creatis. ꝙ ſunt bona bonitate increata. bonitas p̄dicat finē in ablatiuo. nō formā. qꝛ bonitas nullius creati eſt forma. Silr̄ cum dꝛ ꝙ oīa ſunt veritate increata vera ablatiuus dicit cām formalē exemplarem. Oīa enī vera ſunt ⁊ nata ſunt ſe exprimere. exp̄ſſione illius ſummi luminis. qđ ſi ceſſaret influere. cetera deſinerent eſſe vera. ideo nulla veritas creata eſt vera ꝑ eſſentiā. ſed ꝑ participationē ⁊ ꝑ hoc

17 patent vltia. ¶ Ad illud vō qđ obijcit in 3ʳⁱᵒ ꝙ nō eſt ꝓprietas pꝫ. Rn̄. qm̄ obijcit de veritate ſꝫ ꝙ hꝫ oppoſitionē ad defectū falſitatis. nō ad ꝑmixtionē poſſibilitatis. p̄dicto enī mō cōuenit nō tm̄ creatori: ſed etiā creature. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ

18 veritas eſt idē ꝙ diuina eſſentia. Dicendū ꝙ de rōne proprietatis in creatura ſunt iſta tria. Primū eſt qđ cōuenit ſoli. Secundū eſt ꝙ ē rō innoteſcēdi. Tertiū ē ꝙ differt ab eo cuiꝰ eſt ꝓprietas. Duo prima ſunt ꝑfectionis. vltimū vō imꝑfectiōis qꝛ excludit ſimplicitatē. ⁊ ideo veritas dꝛ diuine eſſentie proprietas. nō qꝛ differat vel ſit inherens diuine eſſentie. ſicut accidens ſubiecto: ſed qꝛ ſoli cōuenit. ⁊ eſt rō cognoſcēdi eā. Et hec eſt cā quare ecōuerſo eſſentia nō eſt ꝓprietas veritatis. qꝛ

19 nō eſt rō innoteſcēdi eā. ſicut ecōuerſo. Si aūt queras cū idē ſignificant. eſſentia ⁊ veritas. quare vnū eſt rō cognoſcendi alterū. ⁊ nō ecōuerſo. Ad hoc dixerūt aliq̄ ꝙ ꝙ̄uis idē ſignificēt eſſentia ⁊ veritas tn̄ vnū. ſ. veritas eſt magis rō cognoſcendi. rōne cōnotati. Sed hoc nō pōt ſtare. qꝛ veritas nihil ꝯnotat. Dicendū ergo ꝙ hoc eſt rōne modi ſignificādi ⁊ intelligendi.

20 Et notādum ꝙ duplr̄ eſt loqui de his noībus. Uno modo rōne eiꝰ quod nominant ſeu ſignificant. alio modo ratione eius in quo ſignificatur poni qđ nominant. vnde differt dicere ſenſum. ⁊ ſenſum hoīs. qꝛ primo dicitur cōmune ad ſenſum hominis ⁊ bruti. deinde propriū. Qꝛ ſi ergo accipimus hmōi nomina ſcḋm ſe. alia eſt ratio eſſentie. alia veritatis. qm̄ eſſentia dicit quid. veritas cōditionem entis. Cum vō eſſentiā ⁊ veritatem trahimus ad deū quāuis idem ſint. tn̄ rōne generaliū ſignificatoꝝ. vnū accipit vt ꝓprietas alterius. ⁊ nō eſt ibi ſinonomia nec ſunt noīa ſinonima. ſꝫ manet rō ſubiecti ⁊ ꝓprietatis ſcḋm modū ſignificandi. ⁊ manet etiā ſcḋm modū intelligēdi. Quia per eſſentiā in creatura. intelligimus eſſentiā in creatore ⁊ per veritatē creature. intelligimus veritatē increatā. Unde ſicut veritas creata eſt ꝓprietas ⁊ rō cognoſcēdi eſſentiā creatam. ſic veritas increata ſcḋm rōnem ſignificādi ⁊ intelligendi eſt ratio cognoſcendi ⁊ intelligendi eſſentiā increatam.

B Queſtio. ij.

Utrū hec proprietas conueniat deo in ſummo. id eſt vtrū diuinū eſſe ſit adeo verū ꝙ nō poſſit cogitari nō eſſe. Et ꝙ ſic vr̄ per Anſel. qui dicit ꝙ deꝰ ſcḋm cōem animi acceptionē eſt quo nihil maius cogitari pōt. Sed maius eſt qđ non pōt cogitari non eſſe ꝙ̄ quod pōt. ergo cū deo nihil maius cogitari poſſit. diuinum eſſe ita eſt ꝙ nō pōt cogitari nō eſſe. Item Dam̄. dicit ꝙ cognitio eſſendi deū nobis naturalr̄ eſt impreſſa. ſed naturales imp̄ſſiones nō relinquūt nec aſſueſcūt in ꝯtrarium. ergo veritas dei impreſſa menti humane eſt inſeparabilis ab ipſa. ergo nō poteſt cogitari nō eſſe. ¶ Itē maior eſt veritas in eſſe diuino ꝙ̄ in aliqua dignitate. ſꝫ aliq̄ dignitas ita eſt vera ꝙ nō eſt ei cōtradicere corde. vt oē totū eſt maius ſua parte. ⁊ ſimilia. Unde nō poteſt cogitari nō eſſe. ergo multofortius hoc erit verū dicere de prima veritate. ¶ Item intellectus noſter nihil intelligit niſi ꝑ primā lucē ⁊ veritatē. ergo oīs actio intellectus que eſt in cogitādo aliq̄d eſſe eſt ꝑ primā lucē. ſed ꝑ primā lucem nō ꝯuenit cogitare primā veritatē nō eſſe. ergo. ¶ Itē quod nō ꝯuenit enūciare hoc nō ꝯuenit cogitare. ſꝫ nō ꝯuenit enunciare primā veritatē nō eſſe. ergo nec cogitare. Probatio medie. oīs ſermo enūciatiuꝰ aſſerit ſe eſſe verū. vn̄ ſequit. Si hō eſt aſinus. hominē eſſe aſinū eſt verū: ſed oē qđ ponit veritatē ponit primā veritatē: qꝛ oīs veritas infert illā. ergo oīs ſmo aſſerit primā veritatē eſſe. ergo ⁊c. ¶ Itē oīs ſermo enūciatiuus aut affirmatiuꝰ eſt. aut negatiuꝰ. ſed affirmatiuꝰ affirmat hoc de hoc. qꝛ ſequit. ſi eſt ens. qđ eſt hoc. eſt ens qđ nō eſt hoc. qꝛ cum dico ens hoc. dico ens limitatū. finitū ⁊ artatū. ⁊ tali poſito. ponit ens ſummū. ergo oīs ſermo affirmatiuꝰ circa creaturam infert deū. ¶ Itē negatiuꝰ ſilr̄. qꝛ nullus ſermo eſt magis negatiuus ꝙ̄ iſte. nulla eſt veritas. Sed Augu. in ſolilo. ꝓbat ꝙ ſermo iſte ponit primā aliquā veritatē eſſe. Qꝛ ſi nulla veritas eſt. verū eſt nullā veritatem eē. ⁊ ſi hoc eſt verū. aliq̄d ē verum. ⁊ ſi aliq̄d eſt verū. aliqua veritas eſt. ergo ⁊c. Sꝫ ꝯ Dam̄. dicit intm̄ preualuit ꝑniciosa hoīm malicia. vt dicat deū nō eſſe. ſcḋm illud pſ. Dixit inſipiens ⁊c. ¶ Item idolatra dicit ꝙ non eſt alius deus niſi idolū. ⁊ hoc credit ⁊ cogitat. ſed cōſtat idolum non eſſe deū. ergo ⁊c. ¶ Item oē illud quo intellecto nō eſſe pōt aliq̄d intelligi. pōt cogitari non eſſe. Sed dicit Boetius in li. de ebdomadibus. ꝙ intellecto ꝑ impoſſibile ſummū bonū nō eſſe. adhuc pōt aliq̄d intelligi. rotūdum ⁊ albū. ergo ſilr̄ in ſummo vero ⁊ ſic poterit cogitari nō eſſe. ¶ Item illud quod maxime nos latet de facili pōt cogitari nō eſſe. ſꝫ veritas diuini eſſe eſt hmōi. qꝛ deus habitat lucē inacceſſibilē. ergo ⁊c. ¶ Item quero quid eſt dicere deū nō poſſe cogitari nō eſſe. Si qꝛ non pōt aliquo modo cogitari. nec vere nec falſe. illud eſt manifeſte falſum. Si qꝛ nō pōt vere. ſilr̄ nec aīa nec celum ⁊c. hmōi. ¶ Itē qđ ꝯtingit exprimere. contingit ⁊ cogitare. ſꝫ ꝯtingit exprimere diuinum eſſe nō eſſe. ergo ⁊ cogitare. Qꝛ contingat hoc pꝫ cū dꝛ in ſpāli. deus nō eſt. ⁊ in gn̄ali nihil eſt. ⁊ ꝙ neutra iſtaꝝ inferat deū eſſe. pꝫ qꝛ oppoſitū nō infert oppoſitū ⁊ ꝙ nihil ponit nihil infert. quelibet aūt iſtarū

nihil ponit. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ aliq̄d cogitare nō eſſe eſt duplr̄ 21
Aut in ratione falſi. ſicut cogito de hac. homo eſt aſinus ⁊ hoc cogitare nihil aliud eſt ꝙ̄ quid eſt quod dꝛ intelligere hoc mō poteſt cogitari non eſſe veritas diuini eſſe. Alio modo eſt cogitare cum aſſenſu. ſicut cogito aliquid non eſſe ⁊ credo nō eſſe. ⁊ hoc modo aliq̄d cogitare nō eſſe quod eſt. poteſt venire aut

ex defectu intelligētis aut ex defectu intelligibilis. Defectus 22
autem intelligētis eſt cecitas vel ignorantia. ob quā. qꝛ ignorat rem. ideo cogitat ipſam non eſſe. Conuenit aūt duplr̄ eſſe cogitationem de aliquo ente. videlꝫ ſi eſt. ⁊ quid eſt. Intellectus aūt noſter deficit in cogitatione diuine veritatis ꝙ̄tum ad cognitionē quid eſt. tn̄ nō deficit quātum ad cognitionem ſi eſt. Unde Hugo. Deus ab initio ſic cognitionē ſuā in homine tēperauit vt ſicut nunꝙ̄ quid eſſet poterat ab hoīe cōprehēdi. ita nunꝙ̄ qꝛ eſſet poterat ignorari. Qꝛ ergo intellectus noſter nunꝙ̄ deficit in cognitione dei ſi eſt. ideo nec pōt ignorare ipſum eſſe. ſilr̄ non cogitare non eſſe. Qꝛ vō deficit in cognitione quid eſt. ideo frequēter cogitat deū eſſe. qđ non eſt ſicut idolum. vel non eſſe quod eſt ſicut deū non iuſtum. ⁊ quia qui cogitat deum non eſſe quod eſt vt non iuſtum: per conſequēs cogitat ipſum nō eſſe. ideo rōne defectus intellectus. deꝰ pōt cogitari nō eſſe. ſiue ſumma veritas non tn̄ ſimplr̄ ſiue gn̄aliter. ſed ex conſequēti. ſicut qui negat beatitudinē eſſe in deo. negat eam eſſe. Hoc aūt modo ꝓcedunt rōnes ꝓbantes ꝙ aliquis intellectus cogitat vl̄ cogitari pōt diuinum eſſe nō eſſe. Alio modo poteſt cogitari aliquid nō eſſe propter defectum a parte intelligibilis. ⁊ hmōi defectus pōt eſſe duplr̄. Aut defectus p̄ſentie. aut defectus euidētie. Defectus p̄ſentie. vtpote qꝛ nō ſemꝑ. qꝛ nō vbiq̄ꝫ. Aut qꝛ ſemꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ non vbiq̄ꝫ totalr̄ Qꝛ nō ſemꝑ eſt. aliq̄n eſt. aliq̄n nō. ⁊ iō aliq̄n vere pōt cogitari nō eſſe. Silr̄ de eo quod nō eſt vbiq̄ꝫ. qꝛ eadē rōne qua poteſt cogitari non eſſe hic poteſt cogitari non eſſe alibi. Silr̄ de eo ꝙ ſcḋm partē adeſt. ſcḋm partē abeſt. Deus autē eſt ſemꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ ⁊ totus ſemper ⁊ vbiq̄ꝫ. ideo non poteſt cogitari non eſſe. Hanc rationem aſſignat Anſel. in lib. contra inſipiētem. Non ſolum propter defectum preſentie. poteſt cogitari aliquid nō eſſe. ſed etiam propter defectum euidentie. quia non eſt euidens in ſe. nec eſt euidens in probando. Sed diuini eſſe veritas eſt euidens ⁊ in ſe ⁊ in ꝓbādo. In ſe qꝛ ſicut principia co‑

gnoſcimus inquãtuʒ terminos ⁊ q: cauſa pdicati clauditur in ſubiecto. ideo ſcipſis ſunt euidentia ſic ⁊ in propoſito. Nã deus ſiue ſumma veritas eſt ipſum eſſe quo nihil melius cogitari põt ergo nõ põt nõ eſſe. nec cogitari nõ eſſe. Pdicatuʒ eñi claudit in ſubiecto. Nec tñ hʒ euidẽtiã in ſe. ſed etiã ex pbatione q̃ diuinã veritatẽ eſſe pbat ⁊ cõcludit oĩs veritas ⁊ natura creata. q: ſi eſt ens. p pticipationẽ ⁊ ab alio. eſt ens p eſſentiã ⁊ nõ ab alio. Probat etiã ipſam ⁊ cõcludit oĩs intelligẽtia recta. q: oĩ aĩe ei⁹ cognitio eſt impreſſa. ⁊ oĩs cognitio eſt per ipſam. Probat iterũ ipſam ⁊ cõcludit oĩs ꝓpoſitio affirmatiua. oĩs eñi talis aliq̃d ponit. ⁊ aliquo poſito ponit verũ. ⁊ vero poſito ponit veritas q̃ ẽ cã oĩs veri. Propoſitio autẽ negatiua nõ infert ipſam niſi ſophiſtice vt dicũt. Vñ ex hoc ꝙ eſt nihil eẽ vel nullã veritatẽ eſſe: nõ cõtingit cõcludere nec inferre veritatẽ eſſe. Hec eñ ꝓpoſitio nihil eſt. deſtruit oẽʒ veritatẽ: ⁊ iõ ad ipſaʒ nõ ſequit aliqua affirmatiua: ⁊ hec eſt falſa ſi nihil eſt. nulla ꝓpoſitio eſt nec aliq̃d. Aug. aũt tale argumentũ nõ facit approbãdo ſʒ inq̃rẽdo. Cõcedẽdũ eſt ergo ꝙ tãta eſt veritas diuini eſſe: ꝙ cũ aſſenſu nõ pt cogitari nõ eſſe niſi ꝓpter ignorãtiã cogitãtis q̃ ignorat q̃d eſt qð p nomẽ dei
13 dr. Et pcedẽde ſunt rõnes ad hoc lʒ aliq̃ ſint ſophiſtice. ¶ Ad illud ergo qð obijcit in ꝯtrariũ in tantũ pualuit ⁊c. dicẽdũ ꝙ Dam. loq̃tur de cogitatiõe que venit ex ſecatiõe qð ptʒ ex ipſo verbo ei⁹ cũ dicit malicia. ¶ Sĩr ad illud de ydolo. dicẽdũ ꝙ ideo errat. q: ignorat q̃d ſit: vñ nõ cogitat deũ nõ eẽ i vniuerſali. ¶ Ad illud qð obijcit. ꝙ intellecto deo non eſſe põt. alia nõ eſſe intelligi. dicẽdũ ꝙ boetius loq̃tur de intellectu quo p impoſſibile aliq̃d cogitamus: ſʒ nõ aſſentimus. Ad illud quod obijcit ꝙ maxime nos latet. ptʒ rñſio ꝙ maxĩe nos latet q̃d eſt: ſed tñ maxime ptʒ. ſi eſt. ¶ Ad illud qð obijcit q̃d eſt dicere diuinã veritatẽ nõ poſſe cogitari nõ eẽ. dicendũ ꝙ aliq̃s nõ põt credere ꝙ deus nõ ſit dũmodo vtat ratiõe. Nõ ſic de creaturis. Q: ⁊ ſi certũ eſt. vnã creaturaʒ eſſe vni. nõ tñ oĩbus. quia nõ eſt veritatis tãte. vt ſe omnib⁹ offerat equaliter ſicut pma
14 veritas. ¶ Ad illud qð obijcit. ꝙ cõuenit exprimere cõuenit ⁊ cogitare. dicendũ ꝙ põt accipi cogitare generaliter pro actu mẽtis ſiue errãtis ſiue nõ. ſiue aſſentientis. ſiue nõ. ⁊ tunc eſt illud verũ vel pro cogitatiõe cũ aſſenſu tunc eſt falſum. q: dignitatibus. i. ppoſitionibus per ſe notis contingit rationeʒ contradicere quantũ ad exterius. non tamen quantum ad interius. vt dicit philoſophus in lib. poſteriorum.

C Onſequenter ſcðo loco eſt qð de ſcða ꝓprietate diuini eſſe. ſ. immutabilitate. De q̃ duo querunt. Primo queritur vtruʒ immutabilitas ſit in deo. Secundo vtrum ſit proprietas dei.

C **Queſtio. j.** Q: immutabilitas ſit ĩ deo oſtẽdit hoc mõ. Oĩs mutatio aut eſt ſm ſbam. aut ſm accidẽs. ſed de⁹ nõ mutat ſm ſubſtãtiã. q: oẽ tale eſt corruptibile. De⁹ aũt ſiue diuĩa ſuba cum nõ habeat pncipiũ eſt incorruptibilis. g̃ ⁊c. ¶ Itẽ nec ſm accidens q: in deo nõ ẽ accidẽs. g̃ nulla in eo eſt mutatio. ¶ Itẽ oẽ qð mutat p pri⁹ eſt in potẽtia. ꝙ in actu. ⁊ ĩ tali differt act⁹ a potẽtia. ſed de⁹ eſt purus actus. ergo nullo modo mutatur. ¶ Itẽ fiat deductio Richar. oĩs mutatio aut eſt in ſtatũ meliorem. aut deteriorẽ aut parẽ. ſʒ nullo iſtoꝝ modoꝝ mutat diuina natura. Q: nõ in meliorẽ. q: veriſſime eſt. Non in deteriorem: q: a ſemetipſa eſt. Non in equalẽ q: pfecta eſt. g̃ nullo mõ ꝯuenit diuĩo eſſe mutabilitas. ¶ Cõtra. Sap. vij. oĩbus mobilib⁹ mobilior eſt ſapia. g̃ ⁊c. Si dicat ꝙ ſapia dr mobilis per cãm eo ꝙ facit alia moueri. Cõtra. nihil dat qð nõ hʒ. ſʒ deus dat oĩbus motũ. g̃ motus vel mutatio maxime ẽ in deo. ¶ Itẽ oẽ qð nũc eſt aliq̃d qð nõ fuit pri⁹ eſt mutatũ. ſʒ fili⁹ dei hõ eſt ab eterno aũt nõ fuit hõ. ergo eſt mutat⁹. Si dicas ꝙ hõ p̃dicatur de filio dei. nõ p inherentiã. ſed p vniõnẽ. ⁊ vnio ẽ relatio ⁊ relatio aduenit ſine mutatiõe. vt de nũmo ſit p̃ciũ. vt dicit Aug. in. v. de tri. ¶ Cõtra. Amb. ita arguit ꝯ hereticũ qui poſuit filiũ ex tpe genitũ a pẽ. q: ſi hoc. tũc fact⁹ eſt nõ de patre pr̃ ergo mutat. ergo ſilr in ꝓpoſito. ¶ Itẽ quicũq̧ de non agẽte ſit agẽs mutat mutatiõe q̃ eſt ab ocio in actuʒ: ſʒ de⁹ de nõ creãte fact⁹ eſt creãs. g̃ eſt mutat⁹. Si dicas ꝙ de⁹ de non agẽte ſit agẽs nõ pp mutationẽ ſui ſʒ pp mutationẽ effect⁹ pducti. ſicut ſol de nõ illuminãte ſit illuminãs. Cõtra nõ quia creatura eſt. iõ de⁹ creat. ſʒ q: de⁹ creat creatura ſit ſiue pducitur. Per pri⁹ eſt g̃ deũ agere ꝙ creaturã fieri. g̃ cũ poſterius nõ ſit cã prioris. nõ q: creatura ſit de nõ ente: ens de⁹ ſit de nõ creãte creãs: ſʒ ecõuerſo ⁊ ita mutatio eſt rõne agẽtis nõ effectus. ¶ Itẽ de⁹ aliq̃d vult qð prius nõ voluit. q: ex tpe voluit creare qð nõ voluit ab eterno. ſʒ quicũq̧ vult aliquid qð non pri⁹ voluit mutatus eſt. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ ab eterno voluit creare mundũ in illo inſtãti. ſicut ego volo audire miſſam cras. Cõtra volũtas dei eſt cã rerũ prima ⁊ imediata: ſed poſita cã prima ⁊ immediata. ponit effect⁹. g̃ ſi ab eterno voluit ab eterno mũdus fuit. ¶ Rñ. dðm ꝙ ſicut dicit boeti⁹. de⁹ ſtabilis manẽs dat cũcta moueri. vñ diuina eſſentia eſt imutabi- 15
lis. Nõ eñ mutat loco. q: vbiq̧ eſt. Nõ tpe q: eternitas ſimul eſt. Nõ forma. q: purus act⁹ eſt. Vñ mutationẽ ſm formã tollit ſimplicitas. ſm tps tollit eternitas. ſm locũ tollit imenſitas. ⁊ iõ in deo eſt ſumma ſtabilitas. ⁊ inde oĩs motus cauſalitas. Q: ſicut pbat Aug. ⁊ vult phs. Oĩs mot⁹ ꝓcedit ab immobili. vt cũ mouet man⁹ ſtat cubitus ⁊ mouet cubit⁹. ſtante humero. q: g̃ dei ſapia eſt ſtabilis. iõ oĩa mouet. ¶ Qð obijci- 16
tur g̃ de ſapia. ꝙ dr mobilis. dðm ꝙ mobile dr actiue de ea q: facit motũ nõ paſſiue. ſicut ſenſibile de aĩali. ¶ Et ad illð qð obijcit. nihil dat alteri qð nõ hʒ. dicẽdum ꝙ triplex eſt aliq̃d 17
hñre. ſ. formalr. exẽplariter. cãlr. ⁊ q̃libet iſtoꝝ modoꝝ qð hʒ dare põt. Primo aũt mõ non hʒ deus motũ. ſed ſcðo ⁊ tertio ſic. ¶ Ad illud qð obijcit de relatione dðm ꝙ relatio cũ dr de nouo de neceſſitate ponit mutationẽ in altero extremoꝝ. nec opʒ 18
ꝙ in vtroq̧. ideo iſta relatio que eſt pſone ad pſonã. ponit mutationẽ in altera pſonaꝝ. ⁊ vna mutata mutat ⁊ reliqua. q: eadem ſunt eſſentia. iõ de neceſſitate ſi de nõ patre fieret pr̃ mutaretur. Relatio aũt eſſentie ad eſſentiã nõ de neceſſitate ponit mutationẽ. niſi in altero extremoꝝ. Quia cũ diuerſe ſint eſſentie. põt vna mutari altera non pmutata. iõ in relatione ad creaturã ſemp intelligit in creatura facta mutatio nõ in deo. Tñ ꝓprie loquẽdo ſicut alibi patebit. de⁹ nõ refert ad creaturam niſi ſʒ dici ⁊ modũ loquẽdi. Poſſet tñ alr dici ſicut ſupra tactũ eſt ſimile. q: relatio pſonalis dat perſone exiſtere. nõ ſic aũt relatio ad creaturã. ⁊ ideo ſequitur ſi incipit eſſe pater. incipit eſſe. Non autẽ ſequitur hic. deus incipit eſſe homo. igitur incipit eſſe. et ideo bene valet argumentum Ambro. ꝙ ſi pater incepiſſet gignere. ꝙ eſſet mutat⁹. q: incepiſſet eſſe. non q: ab vno ſtatu in alterũ mutat⁹ eſſet. ¶ Ad illud qð obijcitur 19
q̃ñ de nõ agẽte ⁊c. dðm ꝙ eſt agens qð eſt ſua actio ⁊ eſt agẽs qð non eſt ſua actio. Agens quod non eſt ſua actio ſic agit. ꝙ inter ipm ⁊ effectũ cadit mediũ qð diſponit ipm. ⁊ tale agens nunq̃ ſit agẽs de nõ agẽte quin mutet. q: nouũ q̃d ſibi aduenit. Sʒ agens qð eſt ſua actio agit ſeipſo. ⁊ iõ inter ipm ⁊ effectum nõ cadit aliqð mediũ ipm diſponẽs. ⁊ iõ cũ de nõ agente ſit agẽs. q: nihil nouũ ſibi accidit. iõ non mutat. tale agẽs deus eſt. ¶ Ad illud qð obijcit de volũtate. dðm ꝙ cauſa pro- 20
xima ⁊ immediata dicitur triplr. Aut reſpectu ſubſtantie. aut diſpoſitionis. aut actus. Reſpectu ſubſtãtie. cũ inter eam ⁊ effectuʒ nõ cadit alia ſubſtãtia media cauſans. Reſpectu diſpoſitionis. cũ nõ addit noua diſpoſitio ad effectũ pducendũ. Reſpectu actus q̃ñ actui ꝯiungit. Dico ergo ꝙ dei volũtas fuit cã prima ⁊ imediata ab eterno reſpectu ſubſtãtie ⁊ diſpoſitionis. ⁊ nõ reſpectu actus. q: actui nõ ꝯiungitur volũtas. niſi p tpe in quo vult agere. vt ptʒ cum dr. volo cras legere. volũtas non copulatur actui. niſi pro tempore craſtino.

Queſtio. ij. Vtrũ immutabilitas ſit diuine eſſentie ꝓprietas. ita ꝙ nulli creature cõueniat. Et ꝙ ſic vr̃. Q: j. Thi. vj. dr de deo ꝙ ſolus hʒ immortalitatem. Et aug. dicit ꝯtra maximinũ. In omni natura mutabili. nõnulla mors eſt ipſa mutatio. ergo ſi ſolus deus habʒ immortalitatẽ. ſolus hʒ immutabilitatẽ. ¶ Item oĩe vertibile eſt mutabile. ſed oĩs creatura eſt vertibilis. vñ Dam. Oĩe qð a verſione incipit in verſionẽ tẽdit ⁊c. ¶ Item oĩe qð ſibi relictum in nihilũ cedit. quãtum eſt de ſe eſt mutabile. ſed omis creatura eſt hmõi. Unde Greg. Cuncta in nihilũ tenderẽt niſi manus conditoris ea retineret. ergo ⁊c. ¶ Item nullũ accidens de ſe hʒ ſtabilitatem. ſed eſſe omni creature accidit ſicut dicit Hylari⁹. ⁊ habetur in littera. q: ab alio venit. ergo omis creatura quãtum ad eſſe eſt inſtabilis. ¶ Item oĩe vanũ eſt ſubiectũ variabilitati. ſed oĩs creatura vana. cum ſit ex nihilo. Vñ Rom. viij. Vanitati ſubiecta eſt creatura ⁊c. ergo ſi oĩs D

creatura vana nulla imutabilis. ¶ Itē oē mutatū hʒ in ſe muta
bilitatē: ſed oīs creatura facta eſt. ergo oīs creatura mutata.
51 ergo nulla imutabilis. ¶ Cōtra. imutabilitas nō ḋ: niſi tripli
citer. Dicitur eñ imutabilitas. aut inuariabilitas. aut incor-
ruptibilitas. aut inuertibilitas. Oſtendit aūt ꝙ inuariabili-
tas ꝯueniat creaturis. vtpote principijs. Nā aug. oſtendit in
xij. ꝯfeſſ. ꝙ materia informis eſt inuariabilis. Quia qḋ caret
forma caret ordine. etiā quod caret ordine caret viciſſitudine
ergo variatione. Autor aūt ſex principioꝝ dicit hoc de forma.
ꝙ eſt in ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia cōſiſtens. ¶ Item vr̄ ꝙ
inuariabilitas cōueniat beatis. q: vbi pfecta btitudo. ibi nul
la deꝑditio. ⁊ vbi hec. nulla variatio eſt. ¶ Item variatio at
tenditur ſicut dicit Augu. ſuꝑ Gen̄. ad litterā. aut ſm locum.
aut ſm tēpus. ſed aliqua creatura caret determinato loco ⁊ tē
pore. vt vniuerſale quod eſt ſemꝑ vt vbiq;. ⁊ celum empyreū
quod eſt extra tempus ⁊ locū. ergo ⁊c. ¶ Item ſi immutabili
tas dicatur incorruptibilitas. idem oſtenditur. nam ōis cor-
ruptio naturalis venit ex cōtrarietate. ſicut dicit phs in libro
de morte ⁊ vita. ſed multe creature carent ꝯtrarietate. ergo ⁊
corruptibilitate. ¶ Item oīs corruptio eſt in aliquid prius ſe
quia corruptio naturalis in aliquid eſt. ſed principia non ha-
bent aliquid prius vtpote materia. ergo ſunt incorruptilia.
¶ Item omne perpetuum eſt incorruptibile. ſed aliqua crea-
tura naturalr̄ eſt perpetua. ergo ⁊c. Minor probari poteſt ſic.
perpetuitas eſt de rōne imaginis. Unde Augu. Non eſſet ani
ma imago ſi mortis termino clauderetur. cum ergo anima na
52 turalis ſit imago. ergo naturalr̄ eſt immortalis ſiue ꝑpetua.
¶ Item oſtendit ꝙ creatura ſit inuertibilis. ſic v̄tibilitas eſt
in non eſſe. ſed nihil eſt quod creaturā aliquam poſſit vertere
in non eſſe. q: a ſe non vertitur cum nihil ſe corrumpat. ab alio
non. q: actio creature in id terminatur ex quo incipit. ſed nul
lius creature actio incipit ante eſſe. ergo ⁊c. ¶ Preterea diſtā
tia infinita eſt inter eē creature ⁊ nihil. ſʒ inter extrema in infi
nitū diſtātia nō pōt fieri mutatio ꝑ virtutē finitā. ergo nihil
pōt cedere in nihil niſi deo faciente. ¶ Item vertibilitas dici
tur per corruptionē in nō eſſe oīno. ſed nihil qḋ corrumpit ce-
dit oīno in non ens. ergo nullum corruptibile vertibile ſolum.
Si tu dicas ꝙ inuertibilitatē non habet creatura per naturā
ſed per gratiam. Contra. Quod omnibus ineſt eſt naturale.
quoniā gratia ſpeciale eſt. ſed naturale eſt. quod eſt idē apud
omnes: ſed fere oīs creatura eſt inuertibilis. q: nulla redigit
in nihilum. ergo hoc naturale. ¶ Item oſtenditur ꝙ nec per
gratiā. quia gratia eſt perfectio nature. ergo qḋ repugnat na
ture nō datur per gratiā. ergo ſi inuertibilitas eſt ꝯtra natu-
ram creature. ergo nō datur per gratiā. ¶ Itē obijcitur de il
la gratia q: ſi eſt creatura eſt v̄tibilis. ſi ergo ꝯueniat ei inuer
tibilitas. opʒ ꝙ per aliā gratiam. ⁊ ſic erit abire in infinitum.
Si ergo opʒ ſtare patet ꝙ non per gratiā. Si dicas ꝙ gratia
illa non dicitur habitus. ſed deus gratis conſeruans. hoc ni-
hil eſt. quia ſine deo operante nulla creatura operatur ergo ſi
cut nulla creatura ē inuertibilis niſi per gratiā. ſic nulla crea
tura operatur niſi per gratiā. ergo nulla oꝑatio eſt naturalis
53 quod ſtultū eſt dicere. ¶ Reſpon. dicēdum ꝙ immutabilitas
dicitur per priuationē mutabilitatis. Mutatio aūt dicit tri-
pliciter. Uno modo ab ente in ens. ⁊ hec eſt mutatio ſm acci-
dens. ⁊ ḋ variatio. Alio modo ab ente ſimplr̄ in ens potentia
ſiue ſm quid. ⁊ hec eſt mutatio ſm formā. ⁊ dicitur corruptio.
Alio modo eſt mutatio ab ente in ſimpliciter nō ens. ⁊ hec eſt
ſm totā rei ſubſtātiam. ⁊ dicitur verſio. Scḋm hoc intelligen
dum ꝙ immutabilitas dicit tripliciter. Uno modo inuariabi
litas. Alio modo incorruptibilitas. ⁊ tertio mō inuertibilitas
Si ergo immutabilitas dicatur inuariabilitas, ſic dico ꝙ in
nulla oīno eſt creatura. neq; per naturā neq; per gratiā. Naʒ
omne creatū aut eſt accidens. aut hʒ accidens. ⁊ ita variabile
ſic accepta inuariabilitas ꝓprie ꝓprium ipſius dei eſt. Si au
tem dicatur immutabilitas incorruptibilitas ſic dico ꝙ in ali
quibus eſt creaturis. In quibuſdā per naturā vtputa in ſim-
plicibus. In quibuſdā per gratiā vtputa i glorificatis corpo
ribus. nec ſic eſt ꝓprie ꝓpriū diuine eſſentie. Si v̄o tertio mō
dicatur immutabilitas, ſic oībus creaturis ineſt per gratiam
nulli aūt per naturā niſi ſoli deo. Inuertibile eñ per naturaʒ
eſt quod ex ſeipſo hʒ vt poſſit ſtare. hoc aūt eſt in quo nulla eſt
vanitas vel varietas. ⁊ in quo oīno nulla eſt eſſentie mutatio.
nec ad eſſe. nec ad nō eſſe. ⁊ hoc eſt ſolū eternū. iō hec inuaria
bilitas eſt in ſolo deo ⁊ eſt proprie propriū ei⁹. Inuertibilitas
aūt per gratiā ineſt oībus vel pluribus creaturis: q: de⁹ ſua
gratuita bonitate cetera ꝯtinet ne in nihil cedāt. ⁊ loquor de
creaturis q̄ dicunt qḋ cōpletū ⁊ ꝑ ſe exiſtēs. Concedēdum
ergo ꝙ imutabilitas put priuat variationeʒ ſm accñs q̄tū ad
naturā ⁊ potētiam ſolius dei eſt. Silr̄ vt priuat mutationē in
nō eſſe ſm actū ⁊ potētiam. q̄tū eſt de natura ſolius dei eſt. ſʒ
per gratiā cōueniat multis creaturis. ⁊ ſic ꝓcedunt rōnes ad
primā partē vn̄ ꝯcedēde ſunt. ¶ Ad illud ḡ qḋ obijcit in ꝯriuʒ 54
ꝙ principia rerū ſunt inuariabilia. dōm ꝙ verū eſt ſi conſide-
rentur ſm eſſentiā abſtractā: ſʒ ſi ꝯſiderētur ſm eſſe nature. ſic
de neceſſitate habēt accidētia ꝯiuncta. ⁊ poſſunt variari. va-
riatio aūt accidētalis reſpicit eē. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ in
beatis non poteſt eſſe variatio. dicēduʒ ꝙ verū eſt q̄tū ad ſub
ſtantiā premij. ſiue q̄tum ad premiū ſubſtātiale cadit tñ quā
tum ad conuerſionē ad inferius. tum q̄tum ad affectiones ſi-
cut patʒ in angelis. tum q̄tum ad actiones. Un̄ beati erūt agi- 55
les ⁊ poterunt moueri. ¶ Ad illud quod obijcit de vniuerſali
⁊ empyreo. Dicēdum ꝙ vtrūq; recipit variationē. ſʒ vniuerſa
le rōne eius in quo eſt. q: mouētibus nobis mouentur ea que
in nobis ſunt. Empyreum v̄o rōne contēti. Poteſt eñ aliquid
continere quod nō continet. ⁊ aliquid non continere quod cō
tinet. ¶ Ad illud quod obijcitur de incorruptibilitate dicēdū 36
ſicut ꝯtractum eſt ꝙ ꝯuenit creaturis. alique eñ creature ſunt
ita ſimplices. ⁊ ita bona ꝯiunctione ꝯiuncte. ꝙ nulla cadit in
eis ꝯtrarietas. nec eſt in eis maior rō corruptionis q̄ in prin-
cipijs. Un̄ ſicut principia non ſunt reſolubilia in aliquid tñ ce
derent in nihil ſi ſibi relinquerētur. ſic intelligēdum in aliqui
bus ſubſtātijs. Unde nō eſt dicēdum ꝙ ſit verum ꝙ omne cō-
poſitum ſit reſolubile ſm rē. ſed ſicut dicit Anſel. eſt reſolubile
re vel intellectu. Unde concedēde ſunt rationes ad hoc indu
cte. ¶ Ad illud v̄o quod obijcitur de vertibilitate. dicēduʒ ꝙ 57
quelibet creatura vertibilis eſt ꝑ naturam: ſi ſibi relinquatur
Si queritur cauſa huius dicēdum ꝙ huius verſionis cum ſit
defectus purus nō eſt reddēda cauſa efficiens vel reducēs in
non eſſe. ſed ſolū deficiēs. Propter quod notādum ꝙ natura 58
dicitur naturalis origo. Origo autē creature ⁊ eſt ex nihilo. ⁊
eſt ex ſuis principijs. ſm hoc duplr̄ dicit aliquid ipſi creature
naturale. vel quia ineſt ei ex eo quod eſt ex nihilo. Uel q: ineſt
ei ex eo quod eſt ex ſuis principijs. Et quia nihil nullius ē cā
efficiēs: ſed deficiens. ideo ꝓprietates que inſunt creature ra
tione eius quod eſt ex nihilo. non ſunt poſitiones ſʒ defectus.
nec ſunt a virtute. ſed a defectu virtutis. nec habēt cauſaʒ effi
cientem. ſed deficiēteʒ. ⁊ tales ſunt. vanitas. inſtabilitas. ver
tibilitas. ¶ Si ergo queratur a quo eſt vertibilis creatura.
dico ꝙ non ab aliquo efficiēte: ſed per defectū in ſeipſa. Scḋʒ
autē ꝙ naturale dicitur ineſſe rei per ꝓpria ⁊ intrinſeca prin-
cipia. ſic non dicūtur naturaliter ineſſe priuationes vel defe-
ctus. ſʒ habilitates. ⁊ ideo hoc modo accipiēdo naturale nul-
la creatura eſt vertibilis in non eſſe. nec tñ dicitur inuertibi-
lis naturalr̄. quia naturale eſt in quod poteſt natura. ſʒ prin-
cipia rei non poſſunt in rei conſeruationē. nec conſeruationē
ſui. ⁊ ideo inuertibilitas nō eſt huiuſmodi naturalis. nec tñ ē
contra naturam. immo eſt ei conſona. quia omnis natura ap-
petit ſaluari. quāuis ex ſe non poſſit. ⁊ maxime illa creatura q̄
appetit beatificari ⁊ hec eſt illa que ad dei imaginem facta ē.
Et quia deſiderium nature non eſt fruſtra. vbi deficit natura
ſupplet dei gratuita influentia. ⁊ ſic patʒ ꝙ vertibilitas ineſt
per naturam: ſed inuertibilitas per gratiaʒ. ¶ Ad illud quod 59
obijcitur de comparatione gratie ad naturā intelligēdum eſt
ꝙ gratia dicitur adiutorium veniēs a ſuperiori reſpectu eius
quod eſt ſupra poſſe nature. Hoc autē adiutorium eſt duplex.
Aut reſpectu eſſe ſimpliciter. aut reſpectu eſſe perfecti. Si re-
ſpectu eſſe ſimpliciter. vtputa conſeruationis eē. q: nulla prin
cipia cū ſint vana. de ſe poſſunt ſeipſa cōſeruare. ſic non eſt me
diante aliquo habitu infuſo vl̄ dato. quia reſpicit eſſe. ⁊ q: eē
eſt cōmune omnibus. ideo hec gratia eſt omnibus cōmunis.
Unde hec ē gratia habēs modum nature. ⁊ hec eſt gratia qua
dantur cetera vertibilia. Alio modo dicitur gratia adiutoriū
reſpectu perfecti eſſe. ⁊ quia pfectio eſſe eſt in his que ad bea
titudinē ordinantur. reſpicit bn̄ eſſe. vel eſſe quod non eſt om-
nium. ideo hec eſt habitus ſpecialis aliquorum non omniū. ⁊
hec eſt

hec eſt gratia per modū gratie. Ex his ptꝫ quod obijcitur de
gr̄a. Obijcit enī ſm ꝙ gratia eſt ſpecialis habitꝰ diuiſus con⸗
tra naturā. ⁊ ſic dicit aliquid de nouo creatū. ſed gr̄a predicto
mō nō. Et ex hoc ptꝫ vltimo obiectū. q: gratia dr̄ adiutoriū re
ſpectu eius quod eſt ſu⸗
pra poſſe nature. et quia
conſeruatio principiorū
eſt ſupra poſſe nature. nō
autem egreſſus actionū
immo infra. iō patet ⁊c.
⁋ Eademq̃ ſola proprie
ac vere. Supra oſtendit
magiſter duas proprieta
tes diuine eſſentie. ſcilicꝫ
veritatem ⁊ incōmutabi⸗
litatem. Hic oſtendit ſim
plicitatē diuine eſſentie
vel nature. Et habet hec
Quare creatura ſit mlˀtiplex ⁊ nō ſimplex. pars tres partes. In pri⸗
ma oſtendit ꝙ proprie eſt
ſimplex. In ſecunda ꝙ ve
re. ibi. Hic diligenter no⸗
tandū eſt cum dicat Au⸗
guſtinus ⁊c. In tertia ꝙ
ſumme. ibi Huius autem
eſſentie ſimplicitas. Pri⸗
De corporali oſnditur q̄re ſit multiplex. ma iterū pars habet tres
partes. primo ꝓponit ꝙ
proprie eſt ſimplex. Se⸗
cundo oſtendit ꝙ non cō
uenit nature corporali.
ibi. Ut autem ſcias quo⸗
modo ſimpliciter ⁊c. In
tertia ꝙ non conuenit na
ture ſpirituali. ibi. Crea⸗
tura quoq̃ ſpiritualis ⁊c.
⁋ Similiter pars in qua
oſtēdit ꝙ eſt vere ſimplex
habꝫ tres partes. In pri
ma oſtendit ꝙ in deo eſt
pure multiplicitas nomi
num. In ſecūda oſtendit
ꝙ in eo nō eſt diuerſitas
predicamentorum. ibi.
Quod autem in natura
diuina nulla ſit acciden⸗
tium ⁊c. In tertia conclu
dit ꝙ nomina predicamē
torum. in diuinis nō poſ⸗
ſunt dici proprie et etiam
nomen primi predicamē⸗
ti. ibi. Unde nec proprie
dicitur ſubſtantia. ⁋ Si
militer tertia pars in qua
oſtēdit ꝙ eſt ſumme ſim⸗
plex habꝫ tres. primo enī
oſtēdit ꝙ tanta eſt ibi ſim
plicitas. ꝙ nulla eſt ibi re
rum diuerſitas. Secun⸗
do ꝙ cum hac ſimplicita⸗
te ſtat perſonarum plura
litas. ibi. Et cum tante
ſimplicitatis ⁊c. Tertio
vero ⁊ vltimo epilogat ꝙ
oſtenſa eſt in diuina eſſen
tia triplex proprietas ibi
Ecce quanta eſt idētitas
40 a ⁋ Eademq̃ ſola. In
parte iſta circa litteram
incidit hec queſtio de or⸗
dine. Cum enim compo⸗
ſitio in creatura ſit ratio
et cauſa mutationis ſim⸗
plicitas eſt cauſa immutabilitatis. q: ſi affirmatio ſit cauſa af
firmationis. ⁊ negatio cauſa negatiōis. ergo cum cauſa ſit an
te effectum. debuit primo magiſter ponere proprietatem ſim⸗
plicitatis. Reſpon. dicendum ꝙ reuera compoſitio ſm ratio⸗
nem intelligēdi prior eſt
ꝙ mutatio. ſed quoniam
negationes ſe habēt ecō⸗
uerſo affirmationibꝰ hinc
eſt ꝙ immutabilitas eſt
prior. ita volunt aliqui di
cere. Poteſt tamen aliter
dici ⁊ melius ꝙ eſt prius
notius nobis: et prius — Quō deus dicit̄ ſimplex
notius ſimpliciter. et q:
ſimplicitas ē maxime no⸗
bis occulta. propter hoc 41
ꝙ ſimplex inquātum ſim⸗
plex habet rationem prin
cipij. ⁊ nos venimus a co
gnitione poſterioris in co
gnitionem prioris. ideo
prius agit de immutabi⸗
litate ꝙ ſimplicitate. 42
⁋ Iterū queritur de hoc
quod dicit in littera. Ea⸗
demq̃ ſola proprie ac ve⸗
re ſimplex. quia nec habꝫ
compoſitionem partium
⁊c. videt̄ ſuperflua dice⸗
re. quia ſimplex eſt cuius
pars nō eſt. ſicut compo⸗
ſitum dicitur quod habet
partes. Reſpon. dicen⸗
dum ꝙ magiſter notifi⸗
cat hic ſimplex ſm quod
eſt dei proprium. ⁊ ita op
ponitur compoſitioni et
multiplicitati. Quātum
ergo ad priuationem cō⸗
poſitionis dicit ꝙ non ha
bet multitudinem par⸗
tium. quātum vero ad pri
uationem multiplicita⸗
tis extranee. dicit ꝙ non
habet varietatem accidē
tium. Quantum vero ad
priuationem multiplici⸗
tatis itrinſece dicit ꝙ nō
habet varietatem forma⸗ Augu.
rum. vt generis et ſpeciei
differentie. ⁊ hoc mō ſim
plex eſt ſimplex vere et
proprie qd̄ ſolius dei eſt.
b ⁋ Cum enim aliud ſit 45
artificioſum eſſe ⁊ inertē
⁊c. Probat hic Augu. ani
mam eſſe compoſitam ꝓ⸗
pter multitudinem pro⸗
prietatum. Sed contra.
Nulla ſubſtantia compo⸗
nitur ex proprietatibus.
nec per ſe. neq̃ cum alio.
ergo ex hoc nō probatur.
ꝙ anima ſit compoſita.
Reſpon. dicēdum ꝙ Au⸗
guſti. hoc non probat niſi
a poſteriori. Compoſitio
enim accidentis ad ſubie
ctum ⁊ diuerſitas neceſſa
rio preſupponit aliam cō
poſitionem. quia vt dicit
Boetius quod eſt pure
forma ſubiectum eſſe non

☞ De ſimplicitate eſſentie
diuine que ſola ꝓprie eſt ſim⸗
plex. e

a ⁋ Eademq̃ ſola proprie ac
vere ſimplex ē. vbi nec partiū.
nec accidētiū. nec quarūlibet
formarū vlla ē diuerſitas. ſiue
variatio vel multitudo.

☞ Quod ſimplex eſſe nō ꝯue
nit nature corporali. f

⁋ Ut aūt ſcias quō ſimplex
ſit illa ſubſtātia te docꝫ Aug.
in. vj. li. de tri. Aiaduerte pri⸗
mo quare oīs creatura ſit mul
tiplex ⁊ nullo mō vere ſimplex
⁊ pmū de corporali poſtea d̄
ſpūali creatura. Corpalis vti
q̃ creatura ex ptibꝰ ꝯſtat ita
vt ſit ibi alia pars minor. alia
maior. ⁊ maius ſit totū q̄ que
libet pars. ⁊ ī vnoq̃ corpe ali
ud ē magnitudo. aliō color. a⸗
liud eſt figura. pōt enī ⁊ minu
ta magnitudine manere idem
color. ⁊ eadem figura ⁊ colore
mutato manere eadē figura. ⁊
eadē magnitudo. Ac per hoc
multiplex eē ꝯuincit̄ natura
corpis. ſimplex aūt nullo mō.

☞ Quod ſimplex eſſe non cō
uenit nature ſpūali. g

⁋ Creatura q̄ ſpūalis vt eſt
aīa. in cōparatione quidē cor
poris eſt ſimplex. ſine compa⸗
ratione vō corporis eſt multi
plex. ⁊ nō ſimplex. Que ideo
ſimplex dr̄ reſpectu corpis. q:
mole nō diffundit̄ ꝑ ſpaciū lo
ci. ſꝫ in vnoquoq̃ corpore; ⁊ in
toto tota eſt. ⁊ in qualibet eiꝰ
parte tota eſt. ⁊ iō cū ſit aliq̄d
in quauis exigua pticula cor⸗
poris quod ſentiat aīa. q̄uis
nō fiat in toto corpore. illa tn̄
tota ſentit. quia totam non la
tet. Sed tn̄ nec in ipſa anima
b vere ſimplicitas eſt. Cum enī
aliud ſit artificioſuꝫ. eſſe aliō
inertē. aliud acutū. aliud me⸗
morē. aliud cupiditas aliud ti
mor. aliud leticia. aliud triſti⸗
cia. poſſuntq̃ hec ⁊ alia hmōi
innumerabilia in aīe inueniri
natura. ⁊ alia ſine alijs et alia
magis alia minus. manifeſtuꝫ
eſt aīe non ſimplicē ſed multi⸗
plicem eſſe naturā. Nihil enī
ſimplex mutabile eſt oīs autē
creatura mutabilis eſt. nulla
ḡ creatura vere ſimplex ē. deꝰ
vō ⁊ ſi multiplex dicat̄ vere tn̄
⁊ ſumme ſimplex eſt. Dicitur
enī magnꝰ bonus. ſapiēs. bea
tus. verus. ⁊ quicq̄d aliud nō
indigne dici videt̄. ſed eadem
magnitudo eius eſt que ſapiē
tia. Non enī mole magnꝰ eſt.
ſed virtute. ⁊ eadē bonitas. q̄
ſapiētia. ⁊ magnitudo. ⁊ veri⸗
tas. ⁊ nō eſt ibi aliud ipm bea
tum eſſe ⁊ aliud magnū. aliud
ſapiētem. aut verū aut bonum
eſſe aut omnino eſſe.

☞ Quod diuina eēntia vere
eſt ſimplex cū tamē multiplex
dicatur. h

⁋ Hic diligēter notandū eſt
cū dicat Aug. ſolum deū vere
ſimplicē eſſe. cur dicat eūdem
multipliciter dici. Sꝫ hoc nō
propter diuerſitatē accidētiū
vel partiū dicit. ſed ꝓpter di⸗
uerſitatem ac multitudinē no
minum. que de deo dicuntur.
que lꝫ multiplicia ſint. vnū ta
men ſignificant. ſcꝫ diuinā na
turam. Hec enī non ita acci⸗
piuntur. cū de illa incōmuta⸗
bili eternaq̃ ſubſtātia incom
parabilr̄ ſimpliciore q̄ eſt hu
manus animꝰ dicunt̄. quēad⸗
modū cum de creaturis dicun
tur. Unde Augu. in lib. vj. dē
tri. Deo inquit eſt hoc eſſe qō
eſt fortē eſſe. vel ſapienteꝫ eſſe
vel iuſtuꝫ eſſe. ⁊ ſi quid de illa
ſimplici multiplicitate vl̄ mul
tiplici ſimplicitate dixerꝭ quo
ſubſtātia eiꝰ ſignificetur. Hu
mano autē animo non eſt hoc
eſſe. quod eſt fortē eē. aut pru⸗
dentem. aut iuſtū. pōt enī eſſe
animus. ⁊ nullam iſtarum ha⸗
bere virtutum.

☞ Tāta ē dei ſimplicitas.
ꝙ nulli predicamentorū ſubij⸗
citur. i

⁋ Quod autē in natura diuina
nulla ſit accidētiū diuerſitas.
nullaq̃ penitus mutabilitas.
ſꝫ pfecta ſimplicitas oſtendit
Aug. in. v. lib. de triꝭ. dicens.

poteſt.ergo ad hoc ꝙ ali
quid ſit ſubiectũ acciden
tium pluriũ oportet in il-
lo preexiſtere compoſitio
nem intrinſecam ſed ani-
ma capit in ſe multitudi-
nem accidentium.⁊ ideo
neceſſario infertur a po-
ſteriori ꝙ ipa ſit cõpoſita
licꝫ nõ ex accidentibus.
c ¶ Sine qualitate bonũ
ſine quãtitate magnũ ⁊c.
Uidetur male dicere.q2 a
quocũqꝫ remouetur ſupe
rius⁊ inferius.ergo ſi nõ
habet qualitatẽ.nec boni
tatem. Si tu dicas ꝙ bo
nitas illa non eſt ſpecies
qualitatis.queritur qua
re non ſimiľr dicit̃ in diui
44 nis qualitas diuina.ſicut
bonitas diuina. ¶ Rñ.q̃
dam volunt dicere ꝙ no-
men generis nõ transfer-
tur ad diuina.tum q2 nõ
dicit rei cõplementum ſi-
cut ſpecies.tum q2 ſignat
Augu. in concretione ad ſubſtã-
tiam ⁊ in dependentia.
Noĩa aũt ſpecialia cõno
tant effectũ in creatura.
⁊ ideo dicit̃ ſine qualita-
te bonus.Sed ſi quis ve
lit inſpicere inuenit hoc
nõ habere veritatẽ.Si er
go queratur.quõ differt
in deo magnitudo ⁊ boni
tas.dicẽdum ꝙ magnitu
do ſignificat diuinã eſſen
tiam.per modũ quãtita-
tis.bonitas per modum
qualitatis ergo iſti modi
cadũt in deũ. Et iterum.
Si querat̃ qualis eſt deꝰ
Rñ.bonus ⁊ magnus.et
ideo dicendũ ꝙ noĩa ge-
nerum in diuinis reperiũ
tur.ſed nõ prout habent
rationẽ generis.q2 deꝰin
nullo genere eſt.⁊ ad hoc
ſignificandũ remouet au
gu.noĩa.ix. generũ inq̃-
tum ſunt genera.
d ¶ Si tñ dignum eſt vt
deꝰ dicat̃ ſubſtare.Uide-
tur ſatis dignum.q2 ſum-
ma nobilitas eſt ꝑ ſe ſub-
45 ſiſtere. Rñ.dicẽdũ.ꝙ du
plex eſt ꝓprietas ipſiꝰ ſub
ſtãtie.ſ.per ſe ſtare.⁊ alij
ſubeſſe.primũ eſt ꝑfectio
nis.ſcđm impfectionis.⁊
iõ rõne prime dicitur di-
gne nõ rõne ſecũde.
e ¶ Nõ ex cõpoſitis.deꝰ
q̃ vita eſt ſubſiſtit ⁊c.Que
ritur que dĩa eſt inter il-
las differẽtias. Q2 ſi nul
la eſt videtur facere inceul
46 cationẽ. Rñ.dicendũ.ꝙ
quidã voluerũt ꝙ per illa
quattuor excludant̃ quat
Hylariꝰ tuor genera cõpoſitionũ.

Intelligamus deum quãtum
c poſſumꝰ.ſine qualitate bonũ
ſine quãtitate magnũ.ſine in-
digẽtia creatorẽ.ſine ſitu p̃ſi-
dentẽ.ſine habitu oĩa ꝯtinen-
tem.ſine loco vbiqꝫ totũ.ſine
tpe ſempiternum.ſine vlla ſui
mutatione mutabilia facientẽ
nihilqꝫ patiẽtẽ. Quiſq̃s deũ
ita cogitat.⁊ ſi nondũ põt oĩ-
no iuenire q̃d ſit pie tñ caueat
q̃tum põt aliq̃d de illo ſenti-
re qđ nõ ſit. Ecce ſi ſubtiliter
intẽdas ex his atqꝫ predictis
aperitur illa p̃dicamenta ar-
tis dialetice dei nature mini-
me cõuenire q̃ nullis ẽ ſubie-
cta accidentibus.
☞ Noĩa predicamentorũ
in diuinis nõ poſſunt dici ⁊ ꝙ
deus nõ proprie: ſed abuſiue
dicitur ſubſtãtia. lꝫ
¶ Unñ nec ꝓprie dr̃ ſubſtãtia
vt Aug.oñdit in li.vij.de tri.
Sicut ab eo qđ ẽ eẽ appellat̃
eſſentia.ita ab eo qđ eſt ſubſi-
d ſtere ſubſtãtiã dicimꝰ ſi tñ di-
gnũ eſt vt deꝰ dicat̃ ſubſiſtere
hꝰ enĩ de his rebꝰ recte intelli-
gitur.in q̇bus ſubiectis ſunt
ea q̃ in aliquo ſubiecto eſſe di
cuntur.ſicut in corpore color
aut forma.Corpꝰ enĩ ſubſiſtit
⁊ iõ ſubſtãtia eſt. Res v̾o mu
tabiles neqꝫ ſimplices ꝓprie
dĩr ſubſtãtie.deꝰ aũt ſi ſubſi-
ſtit.vt ſubſtãtia ꝓprie dici poſ
ſit.ineſt in eo aliq̃d tãq̃ i ſub-
iecto ⁊ nõ ẽ ſimplex. Nephas
aũt eſt dicere:vt ſubſiſtat deꝰ.
⁊ ſubſit bonitati ſue.atqꝫ illa
bonitas non ſubſtãtia ſit vel
potius eſſentia. Neqꝫ ipe deꝰ
ſit bonitas ſua : ſed in illo ſit
tanq̃ in ſubiecto. Unñ manife
ſtum eſt deũ abuſiue ſubſtãtiã
vocari vt noĩe vſitatiori.intel
ligatur eſſentia.qđ vere ac ꝓ-
prie dr̃ ita vt fortaſſe ſolũ deũ
dici oporteat eſſentiam . Eſt
enim vere ſolus:quia incom-
mutabilis eſt.
☞ Qꝛ diuina eſſentia ſum
me eſt ſimplex q2 tanta eſt ibi
ſimplicitas ꝙ nulla ſit rerum
diuerſitas. l
¶ Huius aũt eſſentie ſimpli
citas ac ſinceritas tanta eſt ꝙ
non eſt in ea aliquid quod nõ
ſit ipſa.ſed idem eſt habens ⁊
quod habetur. Unde Hyla-
rius in.vij.li.de tri.ait. Nõ ex
cõpoſitis deus q̇ vita eſt ſub-
ſiſtit.neqꝫ q̇ virtꝰ eſt ex infir-
mis ꝯtinet̃ neqꝫ qui lux eſt ex
obſcuris coaptat̃.nec q̇ ſpũs
eſt ex diſparibus formalis eſt
totũ qđ in eo eſt vnũ eſt . Idẽ
in.viij.li.de tri. Non humano
mõ ex cõpoſitis deꝰ eſt.vt i eo
aliud ſit qđ ab eo hr̃.et aliud
ſit ipſe q̇ habeat.ſꝫ totũ vita ẽ
natura.ſ.perfecta ⁊ infinita.⁊
nõ ex diſparibus ꝯſtituta ſed
viuẽs ꝑ totũ ipſa. De hoc eo-
dem Boet.in lib.j.de tri.ait.
Quocirca hoc vere vnũ eſt.in
quo nullus numerus.nullum
in eo aliud preter id qđ i eo ẽ.
neqꝫ enĩ ſubiectum fieri põt.
Augu.q̄ꝫ in lib.de fide ad pe
truꝫ dicit. In dei ſubſtãtia nõ
eſt aliquid qđ nõ ſit ſubſtãtia
quaſi aliud ſit ibi ſubſtãtia a-
liud quod accidit ſubſtantie.
Sed quicq̇d ibi intelligi põt
ſubſtãtia ẽ. Uerꝫ hec dici pñt
facile ⁊ credi videri aũt niſi pu
ro corde oĩno nõ poſſunt. Itẽ
Augu.in.xv.li.de tri. Sic hr̃
in natura vniuſcuiuſqꝫ triũ ꝙ
qui hꝫ hoc ſit qđ hꝫ.ſicut imu
tabilis ſimplexqꝫ ſubſtantia.
Unde yſidorus ait. Deꝰ ſim-
plex dicitur ſiue nõ amittẽdo
qđ habet . ſeu quia non aliud
habet quod nõ eſt ipe.⁊ aliud
quod in ipſo eſt.
☞ Qꝛ cũ hac ſimplicitate
ſtat pſonarꝫ plᷓalitas. m
¶ Et cũ tãte ſim plicitatis at
qꝫ ſinceritatis ſit natura diui
na.eſt tñ in ea trinitas pſona-
rum. Unñ aug.in li.xj.de ciui.
dei ait.nõ ꝓpter hoc naturaꝫ
ſummi boni ſimplicẽ dicimus
q2 eſt pater in ea ſolus.aut fi-
lius in ea ſolus.aut ſpũſſctũs
in ea ſolus.i.q2 eſt ſola iſta no
minũ trinitas ſine ſubſtãtia ꝑ
ſonarꝫ.ſicut ſabelliani putaue
runt.ſed ideo ſimplex dicitur
q2 eſt hoc quod hꝫ excepto ꝙ
relatiue queqꝫ pſona ad alte-
ram dicitur nec eſt ipſa. Nam
vtiqꝫ pater hꝫ filiũ ad quẽ re-
latiue dicitur.nec tñ ipſe eſt fi
lius.⁊ filius habet patrẽ.nec tñ ipſe eſt pr̃. In quo v̾o
ad ſemetipſuꝫ dr̃ nõ ad alterũ.hoc eſt quod hꝫ.ſicut ad
ſeipſum dicitur viuus habendo vitam.⁊ eadeꝫ vita eſt
ipſe. Propter hoc itaqꝫ natura hec dicitur ſimplex:
vt non ſit aliud habens , et aliud id quod habet ſicut

Prima enĩ eſt eſſentie ex
principijs eſſentialibꝰ rõ
ne cuius dr̃ ꝙ deus nõ eſt
in cõpoſitis.i.ſimul poſi-
tis. Scđa eſt ſubſtãtie ex
principijs naturalibus q̃
ſunt materia ⁊ forma.ra-
tione cuius dicit.neqꝫ ex
infirmis.q2 materia ſub-
iecta eſt ꝑuationi que fa-
cit formã mutabilem ⁊ in
firmã ⁊ ſimiliter materiã
Infirma enĩ dicuntur in
ſtabilia. Tertia eſt cõpo-
ſitio mixti ex miſcibilibꝰ.
ratione cuius dicit.neqꝫ
ex obſcuris q2 vbi mixtio
ibi quedam formarꝫ con- Boetiꝰ
fuſio.⁊ ita obſcuratio.
Quarta eſt cõpoſitio ani
mati ex partibus diſpari
bus.ex anima videlicꝫ et
corpore.ratione cuius di
cit nec ex partibus diſpa
ribus.quia ipſe eſt ſpiri-
tus. Aliter tñ põt dici ꝙ
excludit eãdem compoſi
tionem ratione diuerſarꝫ
conditionum. Ad hoc enĩ
ꝙ principia aliquid con-
ſtituant.oportet ꝙ princi
pia ſint differẽtia.ſint de
pendentia. ſint imperfe-
cta.ſint etiam difformia. Augu.
Si enĩ eſſent omnino cõ- 47
formia ⁊ perfecta nõ poſ-
ſent aliquid conſtituere:
quia ex duobus entibus
actu nihil fit. Quia ergo Iſido.
differentia.ideo ſunt cõ-
poſita.quaſi cum alijs po
ſita . Quia dependentia.
ideo informia vľ infirma.
Q2 impfecta.ideo obſcu
ra . Quia diſſimilia.ideo
diſparia. Deus autem nõ
poteſt eſſe ex dependenti
bus ex diuerſis.q2 eſt vi-
ta per eſſentiam. Non po
teſt eſſe ex infirmis.quia
virtus per eſſentiã . Non
põt eſſe ex imperfectis ⁊
obſcuris q2 lux eſt. Simi
liter nõ põt eſſe ex diſpa-
ribus ⁊ diſſimilibꝰ . quia
ſpũs per eſſentiã. Sũma
ergo actualitas . ſumma
poteſtas ſumma claritas
ſumma ſpiritualitas non
permittũt in deo eſſe ali-
quam cõpoſitionẽ. Unde
ex his quattuor conditio
nibus.quattuor ratiões
eliciuntur probãtes deũ
ſimpliciſſimum.

AD intelligẽtiã eoꝝ q̃ dicit magr̃ in lr̃a quattuoꝛ q̃runt̃. ¶ Pꝛimo q̃rit̃. vtrũ i deo ſit ſumma ſimplicitas. Scd̃o vtrũ ſimplicitas ſit dei ꝓpꝛietas. ¶ Tertio ꝓpter illud qḋ dꝛ in lr̃a de aĩa rõnali. Querit̃ vtrũ aĩa rõnalis ſit in toto coꝛpoꝛe. ita ꝙ in qualibet parte. ¶ Quarto q̃rit̃. vtrũ deus ſit in aliquo, determi-
E nato genere.

in certis rebus eſt. Nõ enim hñs liquoꝛ ẽ liquoꝛ eſt nec coꝛpus coloꝛ nec aĩa eſt ſapiẽtia.

☞ Epilogus quo oſtendit̃ ꝙ in diuina eſſentia eſt triplex pꝛopꝛietas. n

¶ Ecce quanta eſt identitas quanta eſt vnitas immutabilitas ſimplicitas puritas diuine ſubſtãtie iuxta ĩfirmitatis nr̃e valitudinẽ aſſignauimus.

Queſtio .j.

Q; in deo ſit ſumma ſimplicitas ſic ꝓbat̃. Oẽ pꝛimũ eſt ſimpliciſſimuꝫ. qꝛ quãto aliq̇d pꝛius tanto ſimplicius. ſed deus eſt pꝛimũ in gñe entiũ. eo ꝙ nec eſt nec eſſe põt nec cogitari pꝛius. ergo eſt ita ſimplex ꝙ ipſo nihil ſimplicius eſſe põt vel cogitari. ergo eſt ſimpliciſſimũ. ¶ Itẽ oẽ qḋ eſt q̇cquid hꝫ eſt ſimpliciſſimũ. deus eſt q̇cq̇d hꝫ. ergo ꝛc. Pꝛima pꝫ in ſe. Minoꝛ ꝓbat̃ ſic. Deus hꝫ potẽtiã ſapiam. ꝛ ſic de alijs. aut ergo eſt ſua potẽtia aut non. Si ſic habeo ꝓpoſitũ. Si nõ eſt ſua potẽtia. cũ ſit potẽs potẽtia. hꝫ poſſe ab alio ergo deus eſt ab alio. ꝙ ſi hoc eſt falſum. ergo illud ex quo ſequit̃. ¶ Itẽ in eſſe nobiliſſimo dꝫ ois ↄditio nobilitatis poni in ſummo ſed deus eſt ens nobiliſſimum. ꝛ ſimplicitas eſt ↄditio nobilitatis. ergo ponẽda eſt in deo in ſummo. ergo deus ẽ ſumme ſimplex. Itẽ quãto aliq̇d ſimplicius tãto potẽtius in virtute. ꝛ ecõuerſo. qꝛ virtus vnita plus põt q̃ multiplicata. ſed deus eſt infinitus ꝛ immẽſus virtute. ergo eſt ĩfinitus ſimplicitate. ergo in deo eſt ſumma ſimplicitas. ¶ Cõtra. Simplicius cogitat̃ aliquid cũ cogitat̃ vt abſtractũ a pluribꝰ q̃ qḋ cogitat̃ vt ↄtẽtũ in pluribus. ergo cũ fides nr̃a cogitet deum vt in pluribus. nõ cogitat eũ vt ſimpliciſſimũ. ergo ſi fides vẽ cogitat. deus nõ eſt ſimpliciſſimus. ¶ Itẽ maioꝛ eſt ſimplicitas vbi eſt idẽtitas ſine diuerſitate q̃ cũ diuerſitate. ſed i deo eſt idẽtitas cũ diuerſitate ſuppoſitoꝝ. ergo in deo nõ eſt ſumma ſimplicitas. ¶ Itẽ maioꝛ eſt ſimplicitas. vbi eſt vnitas ſine pluralitate. qꝛ numerus dicit aliquo mõ cõpoſitionẽ reſpectu cuius vnitas eſt ſimplex. ergo cũ in deo ſit vnitas cũ pluralitate ꝑſonarũ. pꝫ ꝛc. ¶ Itẽ maioꝛ eſt ſimplicitas. vbi nõ tm̃ ſubiectũ. ſed etiã ꝓpꝛietas eſt eadẽ cũ ꝓpꝛietate. qꝛ qñ ꝓpꝛietas differt a ꝓpꝛietate in vno ſunt plura dr̃ia. ergo nõ eſt ſimplex. ſed in diuinis ꝑſonis. in eadẽ ꝑſona differt pꝛopꝛietas a ꝓpꝛietate. vnde innaſcibilitas differt a paternitate. ergo ꝛc.
¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ ſicut pꝛime rõnes pꝛobãt in deo ponẽda eſt
48 ſumma ſimplicitas. ¶ Ad illud ergo qḋ obijcit̃. ꝙ fides nõ intelligit ipm̃ vt ſimpliciſſimũ. Dicẽdũ ꝙ fides intelligit eũ vt ſimpliciſſimũ. ꝛ q̇ aliter intelligit. nõ intelligit vt ſumme ſimplex. qḋ pꝫ ſic. Qm̃ eſt intelligere vnũ in vno. ꝛ vnũ in pluribꝰ multiplicatũ. ꝛ vnũ in pluribus nõ multiplicatũ. Simplicius aũt intelligit̃ vnuꝫ in pluribus eſſe multiplicatũ. q̃ vnũ i vno qḋ pꝫ qꝛ vle ẽ ſimplicius ſingulari. ꝛ adhuc multo ſimplicius intelligit̃ qḋ eſt vnũ in pluribus nõ multiplicatũ. hoc mõ ĩtelligit fides nr̃a deũ. ꝛ iõ ſimplicioꝛ eſt deus. qꝛ eſt in oĩbus nõ multiplicatus q̃ ſi eſſet in vno ſolo vel in pluribus multiplicatus. Hinc eſt ꝙ deus ſimpliciſſimus eſt. ꝛ fides nr̃a eũ vt ſimpliciſſimũ intelligit. ꝛ qui intelligit deũ plurificatũ i eſſentia. vel vnũ in ſuppoſito. derogat ſumme ſimplicitati eiꝰ. derogat ẽt nobilitati eius. qm̃ vbi ſumma ſimplicitas intelligit̃. opoꝛtet ſummã actualitatẽ intelligi. ſi ſumme nobilis eſt. Et vbi ẽ ſumma actualitas. ſumma diffuſio ꝛ cõicatio dꝫ poni. ꝛ iſta nõ põt eſſe niſi in ſempiterna ꝓductione rei oĩno infinite. ꝛ equalis in virtute. ꝛ hoc nõ põt eſſe in alietate eſſentie. ergo nõ poteſt intelligi diuina eſſentia ſimpliciſſima. niſi i tribus ꝑſonis intelligat̃ tota eſſe quarũ vna ſit ab alia. Qđ ergo obijcit̃. ꝙ ſimplicius eſt abſtractũ a pluribꝰ q̃ in pluribus. verũ eſt ſi in illis pluribus plurificet̃. Si aũt nõ plurificat̃ non eſt veruꝫ.
49 ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ ꝙ maioꝛ eſt ſimplicitas vbi nulla diuerſitas. Dicẽdũ ꝙ diuerſitas dupl'r põt ꝯtingere. Uel ex additione vel ex oꝛigine. Ex additione cũ eſt diuerſitas in ꝓpꝛietatibus abſolutis q̃ diuerſe ſunt in diuerſis. vt albedo in Petro paulo ꝛ gregoꝛio. ꝛ hec pꝛiuat ſimplicitatẽ. qꝛ ponit cõpoſitionẽ. Eſt alia diuerſitas veniẽs ex ſola oꝛigine vtputa qꝛ vna ꝑſona emanãs ab alia. differt ab ea ꝛ hec nõ repugnat ſimplicitati. qꝛ nullã ponit cõpoſitionẽ. ſed ſolũ oꝛdinẽ ꝛ reſpectuꝫ ad aliũ. ꝛ hoc nõ ꝓpꝛie dꝛ diuerſitas. ſed diſtinctio ꝛ diſcretio. et hoc manifeſtũ eſt ſi intelligamus patrẽ ſeipſo gñare filiũ. ꝛ intelligamus eũ gñare. ꝛ iterũ nõ gñare. nulla eſt hic cõpoſitio
qꝛ nulla additio. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ ꝙ maioꝛ ẽ ſimplicitas 50
vbi nulla pluralitas. Dicẽdũ ꝙ duplex eſt pluralitas. Quedã in qua plus eſt in duobus q̃ in vno. vt in duobus hoibus plꝰ eſt de bonitate q̃ in vno. ꝛ iſta pluralitas repugnat ſimplicitati. qꝛ vnitas addit ſupꝛa vnitatẽ. Quedã aũt eſt pluralitas i q̃ tm̃ in pluribus eſt quãtũ in vno. ꝛ hec eſt in diuinis. qꝛ tm̃ de eſſe ꝛ bonitate. ꝛ virtute eſt in vna ꝑſona quãtũ in pluribus. ꝛ iſta pluralitas nihil additꝰ ad vnitatẽ. ꝛ iõ nullã oĩno ponit cõpoſitionẽ. nec pꝛiuat ſimplicitatẽ. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ ꝙ
in patre differt ꝓpꝛietas a ꝓpꝛietate. dicẽduꝫ ꝙ ꝓpꝛietas dif 51
fert a ꝓpꝛietate tripl'r. Aut reſpectu ſubiecti: aut reſpectu ſui: aut reſpectu obiecti. Si reſpectu ſubiecti qꝛ cauſant̃ ex diuerſis naturis in ipſo reptis. ſic ponit cõpoſitionẽ. qꝛ ponit ſubiectũ eſſe in pluribus. Si reſpectu ſui. ſic differt muſica ꝛ grammatica in petro. ꝛ ſic ponit ſil'r cõpoſitionẽ. qꝛ ponit ſubiectuꝫ ſubeſſe pluribus. Si reſpectu obiecti. ſic ponit ſubiectum cõparari pluribus. ꝛ hoc modo non ponitur compoſitio. ſed diſtinctio. Exẽplum eſt in puncto qḋ eſt pꝛincipiũ ꝛ finis reſpectu diuerſarum linearum hoc modo eſt differentia pꝛopꝛietatum in diuinis ꝛc.

Queſtio .ij.

Utrũ ſimplicitas ſit dei ꝓpꝛietas. Et F
ꝙ ſit vr̃ hoc mõ. Nulla creatura ẽ actꝰ purus qꝛ in oi creatura (vt dicit Boetius) differt quo ẽ. ꝛ qḋ eſt. ergo in oi creatura eſt actus cũ poſſibili. ſed ois talis hꝫ i ſe multifoꝛmitatẽ. ꝛ caret ſimplicitate. ergo ꝛc. Itẽ ois creatura hꝫ eſſe finitũ ꝛ limitatum. ergo hꝫ eſſe artatum. ſed vbicũq̃ eſt eſſe limitatum. eſt ibi aliquid qḋ ↄtrahit ꝛ aliquid qḋ ↄhibetur. ꝛ in oi tali eſt compoſitio ꝛ dr̃ia. ergo ois creatura eſt cõpoſita. ergo nulla ſimplex. ¶ Itẽ ois creatura hꝫ eſſe datum aliunde. ergo hꝫ eſſe aliunde acceptum. ergo nulla creatura ẽ ſuum eſſe. ergo in oi creatura eſt depẽdẽtia ſiue dr̃ia. ſed nulluꝫ tale eſt ſimplex ſimpl'r. ergo ꝛc. ¶ Itẽ oẽ qḋ eſt poſt pꝛimã vnitatẽ deficit ab illa. ergo ſtatim cadit in dualitatẽ. ſicut dicit Diony. ꝙ poſt monadẽ dyas eſt. ergo ois creatura eſt a pꝛima vnitate. ergo ois creatura ẽ ab illa deficiẽs. ¶ Cõtra. Ab vno nõ ꝓcedit niſi vnũ. ꝛ a vero nõ ꝓcedit niſi verũ. ſꝫ vnitas ꝛ ſimplicitas eadẽ rõnẽ hñt in deo. ergo ſicut ab vno vnũ. ita a ſimplici ſimplex. ¶ Itẽ vr̃ ſpecialiter ꝙ ſimplicitas ſit i creaturis. qꝛ ſimplex eſt qḋ nõ hꝫ partẽ. ſed punctus nõ hꝫ parteꝫ qꝛ ita diffinit̃. Punctus eſt cuius pars nõ eſt. ꝫ ꝛc. ¶ Iteꝫ oẽ illud ante qḋ nõ eſt aliud eſt ſimplex. qꝛ ſi cõpoſitũ eſt neceſſario hꝫ ante ſe aliud. ſed ens eſt pꝛimũ ſicut dicit autoꝛ de cãis ſed pꝛimũ rerũ creatarũ eſt eſſe. ergo ꝛc. ¶ Itẽ oẽ illud eſt ſimplex in quo ſtat reſolutio. ſed reſolutio ſtat in pꝛincipijs: que ſunt materia ꝛ foꝛma. qꝛ materia vlterius nõ reſoluit̃. cum ſit ſtatus in cauſis. alioq̇n eſſet ire in infinitũ. ergo cũ reſolutio ſtet in creato. aliqḋ creatũ eſt ſimplex. Si tu dicas ꝙ ꝑncipia non hñt oĩmodã ſimplicitatem. qꝛ q̃uis non componantur ex alijs. tñ componuntur alijs. ¶ Contra. Hoc non videtur facere contra ſimplicitatem ꝙ componatur alij. Nam ꝙ aliq̇d non ſit componibile alij. non facit aliquam ſimplicitatẽ. cuꝫ iſta ꝓpꝛietas ſit in indiuiduis completis. que maxime ſunt compoſita. ergo hoc qḋ dico componibile alijs. nõ tollit ab eis ſimplicitatẽ. ꝛ ſic ꝛc. ¶ Rñ. dicendum ꝙ ſimplicitas eſſentie pꝛiuat
compoſitionẽ ꝛ pꝛiuat eſſentialẽ differẽtiam ſiue multiplicita 52
tem. Uñ ſimplex eſt qḋ non habet compoſitioneꝫ partium. nec multiplicitatem actionum ſiue foꝛmarum. In ſolo autẽ deo ẽ pꝛiuatio compoſitionis ꝛ differẽtie ſiue multiplicitatis. ideo ſimplicitas in ſolo deo eſt eſſentialiter. Unde notãduꝫ ꝙ multiplex eſt compoſitio. Una compoſitio eſt ex partibus eẽntia-
libus. ꝛ hec eſt in oibꝰ ꝑ ſe entibꝰ. Alia eſt ex partibus integrã 53
tibus. ꝛ hec eſt in oibꝰ coꝛpoꝛibus. Tertia eſt ex ptibus diſſimilibꝰ ſiue repugnãtibꝰ. ꝛ hec eſt in oibꝰ animatis ꝛ viuẽtibꝰ. Uñ in oi ſubſtantia per ſe ente. que dicitur creatura. eſt cõpo-

ſitio. Quia oīs creatura aut eſt corporalis aut ſpūalis aut cō
54 poſita ex vtroqꝫ. Silr̄ eſt ꝯſiderare triplicē dr̄iam in creatu-
ris. ¶ Prima eſt ſubſtātie virtutis. ⁊ opationis. ſiue ſubſtan
tie ⁊ accidētis. ¶ Scđa eſt dr̄ia ſuppoſiti ⁊ eēntie. ¶ Tertia
eſt dr̄ia entis ⁊ eſſe. Prima dr̄ia eſt rei ꝓut eſt agēs. Scđa ꝓ
ut exiſtens in gn̄e. Tertia ꝓut eſt ens in ſe. Prima dr̄ia eſt i oī
ſubiecto. qm̄ eſſe ſubiectū bꝫ eſſe mixtū. iō nō agit ex ſe toto.
⁊ iō differt in eo quo agit. ⁊ ꝙ agit ⁊ actio ſiue ſubiecti ꝓprie
tas. Scđa dr̄ia eſt in oī indiuiduo. qꝛ oē indiuiduū bꝫ eſſe li-
mitatū. ⁊ iō ī aliq̄ ꝯuenit. ī aliq̄ differt cū alio. ⁊ iō in oī indiui
duo differt eēntia ⁊ ſuppoſitū. multiplicat̄ eīm eēntia ī ſuppoſi
tis. Dr̄ia tertia eſt in oī creato ⁊ ꝯcreato. qꝛ oē qđ ē ꝓter deū
accipit eſſe aliūde ſiue principiū ſit ſiue ꝑncipiatū. iō nihil eſt
ſuū eſſe. ſicut lux nō eſt ſuū lucere. Si ergo dicat̄ ſimplicitas
ꝑ priuationē cōpoſitiōis. ſic ꝓpriū eſt ſolius dei in rōne ſub-
ſtātie. qꝛ nulla alia eſt ſuba q̄ nō bꝫ cōpoſitionem ex poſſibili ⁊
actuali ſaltē. Si aūt ſimplicitas dicat priuationē eſſentialis
dr̄ie ⁊ depēdētie. ita ꝙ in eſſentia nulla ſit diuerſitas nec de-
pēdentia. eſt ꝓpriū dei in rōne entis. qꝛ nullū aliud ens eſt. in
quo nō cadat aliqua diuerſitas vel depēdentia. Cōcedēdū ḡ
eſt ꝙ ſimplicitas eſt dei ꝓpriū. vt viſum eſt. creature aūt cōpo
ſite ſunt nec vere ſimplices. qꝛ hn̄t eſſe mixtū ex actu ⁊ potētia
qꝛ hn̄t eſſe limitatū. ⁊ ita in gn̄e ⁊ ſpecie ꝑ additionē ꝯtuꝫ. qꝛ
hn̄t eſſe aliūde datū qꝛ hn̄t eſſe poſt deū vnū a quo deficiūt. ⁊
ita cadūt in cōpoſitionē. Aliter pōt dici ⁊ verius ꝙ ſimplex dꝛ
55 ꝑ priuationē cōpoſitionis. Et notandū ꝙ cōpoſitio dꝛ duplr̄.
Uno mō alicuꝰ ex aliq̄bus. Alio mō qua aliq̄d dꝛ cōponi alij.
Si ergo ſimplicitas priuet cōpoſitionē ex alijs. ſic ꝯuenit et
creatis. vtpote primis. q̄ nō cōponunt̄ ex alijs. Si aūt priuet
cōpoſitionē cū alijs ⁊ ex alijs. ſic ſolius eſt dei. Oīs eīm crea-
tura aut eſt ens ꝑ ſe ⁊ in ſe. ⁊ ita cōpoſita ex alijs. Aut eſt ens
cū alio ⁊ in alio. ⁊ ita alij cōpoſita. Et iterū eſſe creatū. aut eſt
principiū. ⁊ ita cōponibile alij. Aut principiatū. ⁊ ſic cōpoſitū
ex alijs. ⁊ ſic accipit̄ ſimplicitas ꝓut eſt rei ꝓprietas ꝑ priua-
56 tionē. videlꝫ vtriuſqꝫ cōpoſitionis. ¶ Ad illud ergo qđ obijci
tur ꝙ ab vno nō eſt niſi vnū ⁊c. Dicēdū ꝙ ſimplex non eſt ꝯdi
tio gn̄alis entis ſicut vnū. Nā ſimplicitas dicit modū vnitatꝫ
nobiliſſimum. quē deus nulli cōicat creature. qꝛ creatura nō
pōt eū recipere. cū eſſe eius ſit limitatū. ſit mixtū. ſic et eſſe de
pēdens ⁊ aliunde datū. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ de ſimplicitate
57 puncti ⁊ entis ⁊ principij. Dicēdū ꝙ ibi eſt ſimplicitas ꝑ priua
tionē cōpoſitionis ex alijs nō aūt ꝓut ſimplicitas dicit indif
ferētiā oīmodā. In oībus eīm vt dictū eſt cadit aliqua dr̄ia ⁊
depēdentia. ꝙuis eīm nō ſint compoſita. tū eoꝝ eſſe depēdet a
cōpoſito ſiue cōpoſitione. Uñ bn̄ ꝯcedēdū eſt illud qđ vltimo
dicebat̄. ꝙ illud derogat ſimplicitati rei. ꝙ ſit alteri cōponibi
lis. inquātū ſimplicitas priuat multiplicitatem ⁊ dr̄iam in re
ſimplici. ꝙuis nō deroget inquātū priuet cōpoſitionē ex alijs
Oīs eīm depēdētia facit ipm̄ qđ depēdet a ſumma ſimplicita
te ⁊ in dr̄ia recedere. Solus aūt deus eſt idepēdēs. Oīa aūt
alia ſunt depēdētia ſiue cōparatione ad principia ex q̄bus ſūt
ſiue vnū principiū cōponēs cōplicet̄ ad aliud ſiue eſſe depen-
dēs comparatione ad deū ſiue ab ipſo deo. Nihil aūt qđ depē
det eſt ſua depēdētia. ideo nihil tale eſt ſumme ſimplex. qꝛ oē
ſimpliciſſimum eſt abſolutiſſimum ⁊c.

Queſtio. iij

Utrū aīa rōnalis ſit in toto corpore ⁊ ita ꝙ in qualibet parte. Et ꝙ ſic vr̄.
Aug. dicit ꝙ ſicut deus eſt in maiori mūdo. ſic aīa in minori.
ſed deus ſic eſt in maiori mūdo ꝙ in qualibet parte totus. er-
go aīa ſic eſt in minori. ſ. in corpe. ¶ Itē qđ dat eſſe toti ⁊ par
tibus vnit̄ toti ⁊ partibus ſm̄ eſſentiā. qꝛ forma ꝑ ſui eſſentiā
dat eſſe. ⁊ hoc non niſi ei cui eſſentialiter vnit̄. ſed aīa dat eſſe
toti corpori ⁊ oībus partibus. ergo ⁊c. ¶ Itē in oculo eſt vi-
dere ſentire ⁊ viuere. Quero ergo vtrum ſint hec vnus actus
vel differētes. Non vnus hoc ꝯſtat qꝛ priuato viſu adhuc ſen-
tit ꝑ tactū. priuato ſenſu adhuc viuit. ſicut in paralitico. cū er
go viuere ſit a ſubſtātia. videre a potētia in oculo eſt aīa ſm̄
ſubſtātiā. eadē rōne pōt ꝓbari. ⁊ in oībus partibꝰ eſſe. ¶ Itē
aīa operat̄ in toto corpore ergo in toto corpore eſt ꝑ potētiaꝫ.
ſed potētia aīe ſimplex eſt. ergo ſi potētia vna eſt ī manu ⁊ pe
de idē eſt in diuerſis partibus. ſed nō eſt ſimplicior potētia ꝙ̄
ſubſtātia. ergo ⁊c. ¶ Itē aīa eſt in corpore aut ī qualibet par
te aut in vna determinate aut in pūcto. Si in qualibet parte

habeo ꝓpoſitū. Si in vna cū illa habeat plures partes ⁊ aīa
ſit ſimplex. erit in pluribus partibus. ergo nō eſt incōueniēs
aīam eſſe in pluribus partibus. Sed qua rōne eſt in partibꝰ
partis. eadē rōne eſt in partibus totius. Si eſt in puncto cor
poris. ergo cū pūctus nō habeat ꝓportionē ad totū corpus.
aīa eſt improportionabilis toti corpori. ergo non pōt eſſe ꝑfe
ctio. cū ꝓportio ſit ꝑfectionis ad ꝑfectibile. Silr̄ pūctus eſt
ſubſtātia poſita ſiue hn̄s poſitionē. ergo anima bꝫ ſitū in cor-
pore. ſed nulla forma ſitualis ē motor ſufficiēs. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ
ꝯ. Forma q̄ eſt in toto ⁊ in partibꝰ vna. denoīat partes ⁊ totū
rōne ꝯſimili. Uñ q̄libet pars ignis eſt ignis. ergo ſi aīa eſt in
qualibet parte. q̄libet pars aīalis dꝛ aīal. cum q̄libet pars eſt
ſuba aīata ſenſibilis. ¶ Itē exūtia aīe rōnalis nō depēdet ab
aliqua parte corporis. cū ſit fixa in ſe. ergo nō eſt in qualibet.
¶ Itē opatio eius nō depēdet ab aliqua parte corporis. nec
alicui cōicat̄. ergo in nulla parte corporis eſt. nec inquātū ꝑ-
fectio. nec inquātū motor. Uñ phs dicit ꝙ aīa nullius corpo-
ris eſt actus. i. nullius partis corporis. ſed in quo eſt. eſt ſicut
actus. ¶ Itē corpus organicū eſt diuerſarū rōnū in partibꝰ ⁊
toto. ergo bꝫ diuerſaꝫ ꝑfectionē. ergo cū aīa ꝑficiat totū quā
tum ad eſſentiā. ꝑficit partes ꝙ̄tū ad potētiā. ergo aīa rōna-
lis non eſt in partibus. niſi ſolū quātū ad rōnē potētie. ⁊ hoc
etiā dicit phs. ſicut aīa ad corpꝰ. ſic partes aīe ad partes cor-
poris. ¶ Itē ſi aīa eſt tota in qualibet parte corporis. ergo to
ta eſt in manu. ſed qn̄ aliqđ totū eſt in aliquo mouet̄ illo mo-
to. ergo mota manu mouet̄ aīa. ⁊ ſilr̄ manu quieſcēte quieſcit.
ergo cū manus vna poſſit moueri altera exiſtēte in quiete aīa
vna ⁊ eadē numero ſimul quieſcit ⁊ mouet̄ ſm̄ idē. ¶ Item ſi
aīa eſt in pluribus tota qua rōne in tribus. ea ratione in plu-
ribus. ⁊ ita in infinitis. ⁊ quātūcunqꝫ extēdatur corpus. ergo
aīa nata eſt eſſe vbiqꝫ. ⁊ ita videtur ꝙ aīa non ſit limitata ſed
immenſa. ¶ Itē ſi tota aīa eſt in manu ſicut in alijs partibus
ergo cum vita ſit ab aīa. nō magis recipit motum ⁊ ſenſuꝫ ma
nus a corde ꝙ̄ econuerſo. Hoc aūt eſt contra omnes philoſo-
phos ⁊ ſequitur ex hoc tale inconueniēs ꝙ ſicut leſo corde pe
rit vita ita leſa manu. ¶ Rn̄. aliqui dicunt ꝙ aīa ſm̄ eſſentiaꝫ 58
eſt in aliqua parte determinate. ſm̄ potētiam vo eſt ⁊ fluit in
toto corpore. ſicut aranea eſt in tela. Uñ dixerunt ꝙ eſt in cor
de. qꝛ cor eſt domiciliuꝫ vite. ⁊ eius inhabitator eſt anima. Et
ad hoc ponēdum mouit eos experimētum cum defectu ratio-
nis. Experimētum qꝛ viſibiliter apparet ꝙ leſo corde ſepara
tur anima. ⁊ ab ipſa influit ſenſus ⁊ motus. ⁊ eſt mēbrum no-
bile exiſtēs in medio. ſicut cētrum corporis. Defectus ratiōis
qꝛ non potuerunt intelligere quomodo aliquid limitatum ſit
vnum, ⁊ idem totum in pluribus. ⁊ qꝛ fides non cogit credere
⁊ ratio non intelligit ideo dicunt nō eſſe ponēdum ꝙ ſit in to
to ratione cuiuſlibet partis. ¶ Sed aliorum opinio eſt vt Au 59
gu. ꝙ aīa in qualibet parte corporis ſit tota. ⁊ ad hoc ponēdū
mouet experimētum exēplum ⁊ rationabile argumētum. Ex-
perimētum qꝛ aīa in partibus diſtātibus a corde ita cito ſen-
tit. ſicut ⁊ in propinquis. Itē qꝛ ſimul quaſi ī ictu oculi ſentit
leſionē in partibus diſtantibus. ⁊ cuꝫ anima ſeparatur. dolor
eſt in ſingulis partibus ⁊ reſolutio. Exēplum ſimiliter mouet
ſicut dicit Aug. Uidemus enim ꝙ in animali perfecte ſano eſt
vna ſanitas in ſingulis partibus. nec maior in maiori nec mi-
nor in minori. Si ergo hoc eſt in forma corporali quanto ma-
gis in ſpirituali. Mouet rationis argumētum. qꝛ aīa eſt for-
ma ſimplex. ⁊ motor ſufficiens. Quia forma totalis corporis
eſt in toto. Quia vo ſimplex nō eſt ſm̄ partē ⁊ partē ſui. Quia
motor ſufficiēs. ideo non habet ſitum. ⁊ ideo nec eſt in pūcto
nec in parte determinata. Et qꝛ magis rationalis eſt opinio
que fundatur ſupra rationē ꝙ̄ que fundatur ſupra defectꝰ ra-
tionis. ⁊ quia Aug. hoc dicit. hanc approbo tanꝙ̄ meliorem.
¶ Ad illud ergo qđ obijcitur in cōtrarium forma que eſt in to 60
to ⁊c. Dicēdum ꝙ triplex eſt genus forme. Eſt enim quedam
que perficit ⁊ extēditur ⁊ depēdet. ⁊ hec qꝛ totum perficit eſt
in toto. Quia vo extēditur perfectionem totius communicat
partibus. Quia vo depēdet nec agit per ſe operationem toti
us communicat partibus. vt patet in forma ignis qꝛ quelibet
pars ignis eſt ignis. ⁊ quelibet calefacit. Eſt alia forma que
perficit ⁊ depēdet ſed non extenditur. ⁊ talis forma qꝛ totum
perficit eſt in toto ⁊ qualibet parte. Quia vo non extēdit̄. iō
actū totius non attribuit partibus. Qꝛ vo depēdet: operatio

nē totius

nē totius cõicat partib⁹. ꝛ talis eſt aīa. vegetabilis ꝛ ſenſibilis. q: nulla pars aīalis eſt aīal. tñ qlibet pars aīalis viuit et ſentit. Eſt iterū forma q̄ totū pficit. tñ nec extēdit nec dependet quātū ad operationē. ꝛ talis q: pfectio eſt. eſt ī toto ꝛ partibus. Q: ỽo nō extēdit pfectionē totius nō cõicat partibus Quia nō depēdet. iō nec operationē cõicat. ꝛ talis eſt aīa rōnalis. Q: nulla pars hoīs eſt hō. ꝛ nulla pars hoīs intelligit. tñ ꝛ ſi nō cõicet actū totius vt toti. cõicat vt partibus. q: qlibet pars hoīs viuificat a pfectione hoīs. ꝛ iō pfectio hoīs, eſt in qualibet parte. ꝛ ſic pꝫ rñſio ad illud ꝙ nullius corporis eſt actus. q: nulli cõicat ppriā operationē nec pfectionē totius.
61 cū oēs partes pficit in toto. ¶ Silr ad aliud de forma. q: forma q̄ eſt in partibus nō denoīat ſic totū ꝛ partes. niſi ſit forma depēdēs ꝛ extēſa. ꝛ loquor hic de forma ſubſtātiali tm̄. nō de
62 accidētali. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ nō ſunt eiuſdē rōnis totū ꝛ partes. Dicēdū ꝙ in partibus eſt ꝯſiderare organi rōnem ꝛ cõplexionē. Rōne complexionis ſunt vniformes toti. ꝛ ſunt diſpoſite ad idē genus vite ꝛ pficiunt ab vno. Rōne organi-
63 zatiōis ſunt diuerſe ꝛ pficiunt a potētijs. ¶ Ad illud qđ, obijcit ꝙ mouet mota manu ꝛc. dicēdū ꝙ pfectio pōt ſupra totuꝫ pfectibile. ꝛ quātū ad ſubam ꝛ quātū ad potētiā. ꝛ cū aīa ſit pfectio totius corporis. ſup totū pōt. ꝛ iō nullo minori ꝙ ſit totū corpus diffinit eius ſuba nec potētia. diffinit aūt corpore ſuo qđ pficit. ꝛ iō corpore moto mouet p ꝯñs. partib⁹ aūt nō diffinit. q: ſunt minores toto. ꝛ ita ē in vna qđ nō ē extra aliā. Etiā iō q: in nulla parte eſt diffinitiue. nō mouet ad motum alicuius partis. ſicut nec deus mouet ad motū alicuius creature. ꝛ p hoc pꝫ ſequēs. q: totū corp⁹ cõparat ipſi aīe tāꝙ vn⁹ locus. ꝛ iō in plurib⁹ partib⁹ nō eſt niſi inquātum in vno loco. Vñ ſi ſeparent nō erit in illis. Nec ſequit ex hoc ꝙ ſit infinita q: oīm natura ꝯſtātiū terminus eſt. ꝛ rō magnitudinis ꝛ augmēti. ꝛ ita corpus humanū nō pōt cogitari tā magnū corpus
64 ꝙ nō poſſit viuificari ab aīa. ¶ Ad illud qđ obijcit vltimo ꝙ tūc vna pars nō recipit ab alia. Dicēdū ꝙ ſicut deus in maiore mūdo immediate eſt in oī creatura ipſam ꝯtinēs. tñ p ordinē vniuerſi influit aliqđ vna creatura in aliā. ſic intelligēduꝫ ꝙ aīa p ſui pſentiā eſt in qualibet parte immediate quā continet ꝛ ꝯſeruat. non tñ oīno. ſed influit in oēs partes per vnam ꝛ ideo ceſſante illa parte ꝛ eius influētia. perit ordo corporis eſſentialis. ꝛ ita aīa ſeparatur.

D **Queſtio. iiij.** ꝛ vltima. Vtrum deus ſit in aliquo determinato gñe. Et ꝙ ſit oſtēdit hoc mō. Qđ diſtinguit ab alijs entibus. eſt aliqua natura determinata. ſed deus eſt hmōi. q: diſtinguit a creaturis oībus q: nullū creatū eſt deus. ergo eſt natura determinata. ſed qđ eſt natura determinata eſt ī gñe determinato. ergo ꝛc. ¶ Itē qđ hꝫ ſuperius vniuocū ꝛ eſſentiale. hꝫ eſſe in gñe determinato. ſed deus hꝫ ſuperius ſe vt ſubam q̄ dr̄ de deo ꝛ creaturis. ꝛ eſſentialiter ꝛ vniuoce. q: ſm iſtā rōnē q̄ eſt res p ſe exñs. ergo ꝛc. ¶ Itē ꝙ ſit in quolibet gñe vr. Q: oē qđ eſt cõpletiōis in creatura. attribuēdū eſt deo. ſed oē pdicamētū hꝫ aliquid cõpletionis. ergo res oīm pdicamētoꝝ ſunt in deo. ſed qcqđ ē in deo eſt deus ꝛ ecõuerſo. ergo deus eſſentialiter ſubijcit rei oīs pdicamēti. ergo eſt in quolibet. ¶ Itē ſummo bono nihil deficit de bonitate. ergo ſummo enti nihil de entitate. ergo in deo eſt oīs entitas ꝛ oīs drīa entitatis. ergo cū drīe entiū ſint decē pdicamēta. oīa ſunt ī deo. Cõtra. Aug. ī li. v. de tri. De⁹ ē bon⁹ ſine qlitate. magn⁹ ſine ꝗtitate. ģ magnitudo dei nō eſt ī gñe quātitatis nec bonitas in gñe qualitatis. ergo nec ſubſtātia in gñe ſubſtātie. ergo in nullo genere. ¶ Itē vr ꝙ non eſt in gñe determinato. q: oē qđ eſt in gñe determinato. hꝫ eſſe finitū ꝛ limitatū. deus aūt eſt infinitus. ergo ꝛc. ¶ Itē ꝙ non in quolibet gñe vr. q: qđ hꝫ in ſe res pluriū generū eſt cõpoſitum. deus aūt eſt ſimpliciſſimus. ergo ꝛc. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ nō ꝯuenit deo eſſe in vno genere determinato. q: oē tale hꝫ eē limitatū ꝛ artatū. ꝛ cõpoſitū in pluribus gñibus non pōt eē. Aut eñ aliqđ eſt in pluribus ppter naturarū ꝛ ppietatū diuerſitatē. vt albū inquātū dicit ſubiectū aliqđ ſiue rē albā eſt in gñe ſubſtātie. ſed inquantū dicit formaꝫ q̄ eſt albedo. eſt in
65 pdicamēto qualitatis. Aut ppter generalitatē. ſicut vnum ꝛ ens. Et ppter naturarū multiplicitatē nō pōt deus eſſe ī pluribus. q: oē tale cõpoſitū eſt ꝛ multiforme. deus aūt ſimplex. Nō ppter generalitatē. q: ens tale nihil eſt habēs diſtinctuꝫ a rebus creatis. deus aūt eſt habēs in ſe ens diſtinctū a reb⁹. ꝛ habēs eſſe ſimplex ꝛ infinitū ꝛ iō nec in vno gñe. nec in pluribus eſſe pōt. ¶ Ad illud ergo ꝙ obijcit. qđ diſtinguitur ab 66
alijs eſt natura diſtincta ꝛc. Dicēdum ꝙ verū eſt ſi diſtinguatur p aliquid qđ ipſum ꝯtrahat ꝛ artet. ſicut p differētiā cadētem in gñe. deus aūt non diſt. ix.
ſic diſtinguit ſed ſeipſo. ¶ Ad illud qđ obijcitur 67
ꝙ deus hꝫ ſuperius vniuocum. Dicēdum ꝙ deo non eſt ſuperius q: eo nō eſt ſimplicius nec vniuocuꝫ. q: ſubſtātie ratio nō ꝯuenit vniformiter creature ꝛ creatori. Deus eñ eſt ens p ſe. q: nullo egēs creatura eſt ens per ſe. q: non eſt in alio vt in ſubiecto. eget tñ alio ad ſui cõſeruationem. ¶ Ad illud 68
qđ obijcitur ꝙ oē qđ eſt pfectiōis ꝛ bonitatis ponendū eſt in deo. Dicēdū ꝙ hoc pōt eſſe dupliciter Vel p diuerſitateꝫ. ꝛ hoc facit eſſe ī diuerſis generibus vel ſm oīmodā vnitatē. ꝛ hoc facit eſſe extra oē genus. ¶ Ad illud qđ 69
obijcit vltimo ꝙ deo nihil deficit đ bonitate. dicēdum ꝙ deus non dr̄ nō deficiens a bonitate propter hoc ꝙ oīs drīa boni particularis ſit in deo per differentiā. ſꝫ q: eſt in eo p equiualētiā q: eñ eſt ſummū bonū complectit in ſe bonū oē ſic intelligēdum eſt de entitate. ꝛ ſic pꝫ illud.

☞ Q generans ꝛ genit⁹ ſunt p generationē diſtincti ꝛ coeterni.

a
HVnc ad diſtinctiones perſonarum accedamus. Teneam⁹ ergo vt docet Aug. in li. de fide ad petrū patrē ꝛ filiū ꝛ ſpm̄ſctm̄ vnum eſſe deuꝫ naturaliter nec tamē ipſum patrem eſſe qui filius ē nec filium eſſe ipſuꝫ qui pater eſt nec ſpiritumſanctuꝫ eſſe ipſum q̄ pr̄ eſt aut filius. vna eñ eſt eſſentia patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſcti. In qua nō eſt aliud pater aliud filius aliud ſpūſſctūs ꝗuis pſonaliter alius ſit pater alius filius ali⁹ ſpūſſanctus.

Diſtinctio. ix. De ppietatib⁹ ꝛ ꝯditionibus pſonalibus trinitatis ꝛ vnitatis.

NVnc ad diſtinctionē pſonaruꝫ accedam⁹ ꝛc. Supra egit magr̄ de ppietatib⁹ q̄ reſpiciūt eſſentiā. Hic agit de his q̄ reſpiciūt pſonas. Et hec pars hꝫ duas ptes. Q: eñ diſtinctio pſonarū attendit ſm duplicē emanationē. ſ. gñatiōis ꝛ pceſſiōis. Iō prīo agit de gñatione. ſcđo ỽo de pceſſiōe. īfra di. x. Nūc poſt filij eternitatē de ſpūſctō ꝛc. ¶ Itē prīa ps hꝫ duas ptes. In prima oñdit qđ de gñatiōe filij eſt ſentiēdū. Scđo ex īcidēti quo ſermōe ē ipa exprimēda. ibi. Hic qri pōt cū gñatio filij a prē ꝛc. ¶ Prīa iterū ps hꝫ qttuor ptes. Prīo ppoīt ỽitatē q̄ eſt a catholicis retinēda. ſ. ꝙ gñans ꝛ genit⁹ ſūt p gñationē diſtincti ꝛ coeterni. ita ꝙ gñatio ē diſtinctiua ꝛ etna. In ſcđa ꝯ h̄ opponit p̄ oppoſitionē hrticoꝝ. ibi. Sꝫ ꝯ h̄ inqt heretic⁹. In tertia determinat ꝯ arguēdo p rōnes catholicoꝝ doctoꝝ. Aug. ꝛ Amb. ibi. Qui h̄ dicit nō intelligit ēt natū eſſe ꝛc. In qrta ꝛ vltima rñdet cõpeſcēdo inqſitionē ſupfluā hereticoꝝ ꝛ ēt catholicoꝝ ſuphoꝝ. ibi. Sed qris a me inqt Amb. vbi oſtēdit ꝙ inſcrutabile eſt ſacrm̄ gñationis. Silr ſcđa pars huius diſtinctionis ī qua magr̄ determinat quo ſermone gñationis eternitas congruētius exprimat. hꝫ qttuor ptes. In prīa ponit doctoꝝ apparētē ꝯtrouerſiā. Nā qdā dicūt eā debere exprimi p ỽba pteriti tpis. alij p verba pñtis. In ſcđa pdictam ꝯtrouerſiā reducit ad ꝯcordātiā. ibi. ſed ne tāti autores in re tāta ſibi ꝯdicere videant. In tertia p verba hylarij ꝯfirmat rñſionē ſuā ne videat dictis Orige. inniti. ibi. Hyla. quoqꝫ dicit filiū naſci ex patre ꝛc. In quarta ꝯcludit ſummatim qđ dicēdū ſiue quō loquēdū. ꝛ quō ēt de gñatiōe eterna ſentiēdum ſit ibi. Dicamus ergo filiū natū de patre vbi ꝯfirmat veritatē p autoritatē hylarij. p quā ēt ſoluit obiectionē heretici.

a¶ Nō eſt aliud pr̄. Videt falſum qđ dr̄. q: hn̄ ſequit. Petrus eſt albus hō. ergo eſt aīal albū. q: idē ſignificāt alb⁹ ꝛ albū. ģ pari rōne. q: idē ſcāt ali⁹ ꝛ aliud. ſequit ē ali⁹. ģ eſt aliud ens. Si tu dicas ꝙ nō eſt ſilr de hoc noīe aliud ꝛ de hoc noīe ens,

Cōtra hñ ſequit̃.eſt alius hō.ergo eſt aliud aīal ergo a ſili il
lud ſequit̃.ꝰ ¶ Rñ.dicēduȝ ꝙ q: in deo eſt ſingularis alietas.
1 q: alietas eſt ſuppoſiti cū oīmoda vnitate nature iō ſingulari
mō opȝ exprimi.ꝛ qm̄ maſculinū genus importat quādā diſti
ctionem vel diſcretionem.ideo reſpicit perſonam.ſȝ neutrum

De eter nitate fi lij cū pa tre.
ꝓpter indiſtinctionē re
ſpicit naturā ꝛ iō alius i
portat alietateȝ in ꝑſona
aliud alietatē in natura.
ꝛ iō in diuinis non idē ſi
gnificāt.Poſſet etiā dici
ꝙ in creaturis aliō ſigni
ficat cū dico.iſte ē alius
ab illo.ꝛ aliud cuȝ dico ē
Amb. aliud.ꝛ vnū ſequit̃ ad ali
ud nō ſic in diuinis.ꝛ nō
eſt ſilr̃ de albo.q: albū i
ponitur a forma ſpāli q̄ ē
albedo.
b ¶ Coeterne eñ ſunt ſi
bi tres pſone.vr̄ hoc fal
ſum.q: ſi coeterne ꝛ eter
ne.ergo tres eterni.qō ē
ꝯ ſimbolū.vbi d: nō tres
eterni.Et iterū ꝯ rōnem
q: numerꝰ pluralis multi
plicat formā.Vñ nō vere
d: tres ſunt dij. ¶ Rñ.di
cēdū ꝙ nomē ſignificās
ſubſtātiā in diuinis repe
rit̃ ſm̄ tripliceȝ modum.
Quedam eñ ſignificant
Augu. ſubſtātiā ꝛ ꝑ modum ſub
ſtātie.vt nomē ſubſtanti
uum vt deus ꝛ tale nullo
Pria ra tio ꝯ he reticos mō plurificat̃.nec d: plu
raliter.ſiue ſit ſubſtātiuū
ſiue ſubſtantiuatū.ꝛ hoc
nomē eternus ſic accipit̃
in ſimbolo.Quedā ſigni
Aug. ſe cūda rō ꝯ here ticos. ficāt ſubſtātiā ꝑ modum
adiacētie.ſicut noīa adie
ctiua adiectiue tēta ꝛ ta
lia q: trahūt numerum a
ſubſtātiuis dicunt̃ plura
liter.ꝛ de gn̄e taliū ſunt
verba ꝛ participia.Alia
j.cor.j. ſunt noīa q̄ importāt ſub
ſtātiā in adiacētia cōno
tādo intra relationē mu
tuā qualia ſunt coeterni.
Amb. ꝑ ma rō ꝯ hereti cum. ꝛ talia ex duplici cā pn̄t
dici pluraliter.Tū rōne
ſignificatiōis ſiue modi
ſignificandi.Tū ratione
ꝯnotatiōis.ꝛ ſic pȝ ꝙ nul
la ē ꝯdictio.Qō aūt obij
citur ꝙ pluralis numerꝰ

¶ Genitus eſt eñ a patre fi
lius ꝛ iō aliꝰ.nec tñ aū fuit pr̄
b ꝙ filiꝰ.Coeterne eñ ſibi ſunt
tres perſone.

☞ Oppoſitio contra iā di
cta per argumentationē here
ticoꝝ arrianoꝝ. b

¶ Sed cōtra hoc inq̇t hereti
cus.vt refert Amb.in li.de tri
ni.Dē qō natū eſt principiuȝ
hȝ.ꝛ iō q: filius natus eſt ꝓn
cipiū hȝ ꝛ eſſe cepit.qō hereti
coꝝ ore ſic dictū eſt.Naȝ ipſe
arrius.vt meminit Aug.i.vj.
li.de tri.dixiſſe fert̃.Si filius
eſt natus eſt ſi natus eſt. erat
qñ non erat filius.

☞ Reſponſio Aug.ꝛ Am
broſij ad arrianam argumen
tationeȝ. c

c ¶ Qui hoc dicit non intelli
git ēt natū eſſe de deo. ſempi
d ternū eſſe.vt ſit coeternus pa
tri filius.Sicut ſplēdor q̄ gi
gnit̃ ab igne atq3 diffunditur
coeuus eſt illi ꝛ eſſet coeternꝰ
e ſi ignis eſſet eternꝰ. ¶ Item
ſi dei filius inq̇t Aug. virtus
ꝛ ſapia dei eſt.nec vnq̄ fuit de
us ſine virtute ꝛ ſapia.coeter
nus ē deo patri filꝰ. dicit aūt
apl's xp̄m eſſe dei virtutē ꝛ dei
ſapiam. Aut ergo nō fuit qñ
non fuit filius aut aliqñ deus
nō habuit virtutē ꝛ ſapiaȝ.qō
demētis eſt dicere.Coſtat eñ
q: ſemꝑ habuit ſapiam. ſemꝑ
f ergo habuit filiū. ¶ Eidē q̄
arrianice q̄oni. Ambroſius i
hūc modū rn̄det.Ego inquaȝ
filiū eſſe natū ꝯfiteor.qō reli

plurificat formā.Dicēdū ꝙ hoc non eſt verū in adiectiuis.
c ¶ Qui hoc dicit nō intelligit.ēt natū eſſe ꝛc.Hic ponit magr̄
5 quattuor rōnes demōſtrātes filiū coeternū patri:ꝛ ita argu
mētū arrij nō valere qō eſt tale.Filius eſt natꝰ ḡ nō eternus.
d ¶ Sicut ſplēdor.Hic innuit̃ pmā rō q̄ ſumpta eſt a ſili.ꝛ ē
4 talis.Splēdor eſt eiuſdē duratiōis cū igne ſiue equalis.ꝛ tñ
eſt gn̄atus ab igne.ergo multofortius cū filꝰ ſit ſplēdor pr̄is.
ꝛ q̄uis ab ipſo generet̃ erit ei coeternus.ergo ꝯcluſio dicte rō
nis eſt falſa.ꝛ illa ꝯn̄a interimēda.ſi natus ē.erat qñ nō erat.
Sed ꝯ ſi emanatio ꝓcedēs a deo eſt ei coeterna.ſicut emana
tio ꝓcedēs a creatura eſt ei coequeua.ergo cū res extiterint a
deo.vr̄ ꝙ ab eterno.Rñ.dicēdū ꝙ egreſſus ſplēdoris a ſole a
luce vel igne.eſt egreſſus ꝯnaturalis.ꝛ talis eſt egreſſio filij
a patre.nō aūt egreſſus creature a creatore.immo eſt volūta
rius.ꝛ argumētū eſt bonum in propoſito.

e ¶ Itē ſi dei filius.inquit Aug.Hec eſt ſcd̄a rō Augu. filius
dei eſt virtus ꝛ ſapia.ergo ſi nō eſt eternus.aliqñ fuit deus ſi
ne virtute ꝛ ſapia.ſed hoc eſt impoſſibile.ergo ꝛc.Sed ꝯ hāc
rōnē ſic obijcit̃.Si eñ ſequit̃.ſi pr̄ non hȝ ſapiam genitā non
eſt ſapiēs.vr̄ ꝙ ſit ſapiēs ſapia genita.qō expſſe negat Augu.

quū eſt impietatis horreſco.
Scriptū eſt eñ in veteri teſta
mēto.vt vel vnuȝ ex pluribus
dicā.Añ me nō fuit alius deꝰ
ꝛ poſt me nō erit.Quis ergo
hoc dicit pr̄ an filius.Si filiꝰ
ante me inq̇t nō fuit alius deꝰ
Si pater poſt me inquit non
erit.hic priorē ēt ille poſteriorē
g non habet. ¶ Inuicē eñ in ſe
ꝛ pater i filio ꝛ filius in patre
cognoſcit̃.Cū enim patrē di
xeris eius etiā filiū deſigna
ſti.q: nemo ipſe pater eſt ſibi.
Cū filiū noīas etiā patrē fate
ris.q: nemo ipſe ſibi filius eſt
Itaq3 nec filꝰ ſine patre. nec
pater pōt eſſe ſine filio. Sem
per ergo pr̄ ſemꝑ ꝛ filꝰ. ¶ Itē
dic inquā mihi heretice.Fuit
ne qñ oṗs deus pr̄ nō erat. et
deus erat.Nā ſi pater eſſe ce
pit.deus ergo primo erat. et
poſtea pr̄ factus eſt.Quō er
go immutabilis deus eſt. Si
eñ ante deꝰ poſtea pater fuit
vtiq3 gn̄ationis acceſſiōe mu
tatus eſt.ſȝ auertat deus hāc
amentiam.

☞ Ambroſij reſpōſio qua
compeſcit ſuperfluam inquiſi
tionem hereticorum ꝛ etiā ſu
perborum catholicoꝝ.ꝛ de in
effabili ꝛ non intelligibili ge
nerationis modo. d

¶ Si queris a me inq̇t Am
bro.quō ſi filius ſit nō priorē
habeat patreȝ.q̄ro itē abſ ꝛc.
qñ vel quō filiū putes eſſe ge
neratū.mihi enim impoſſibile
eſt generatiōis ſcire ſecretuȝ.

in.vj.de trini. Rñ.Aug.
iſtā rōnē redarguit i.vj.
de tri.oſtēdēs illā ꝓcede
re ex malo intellectu ver
bi attñ.q: magr̄ adducit
eā pōt dici ꝙ rō valet.nō
q: pr̄ ſit ſapiēs filio q̄ eſt
ſapia genita.ſed q: eadē
eſt ſapia genita ꝛ ingeni
ta.ꝛ ita ſi vna incipit et
alia.
f ¶ Eidē quoq3 arriani
ce queſtioni.Hec eſt ter Amb. ſe cūda ra tio ꝯ he reticum.
tia rō quaȝ adducit.ꝛ eſt
Ambro.ſumpta ab auto
ritate Eſa.Añ me nō eſt 6
deus.ꝛ poſt me nō erit.ḡ
nec pr̄ añ filiū.nec filius
poſt patrē.Sed ꝯ.In di
uinis pſonis eſt ordo ſed
ordo nō ē niſi prioris ad
poſteriꝰ ergo ꝛc.Rñ.di
cēdum ꝙ ſicut infra pate
bit nō eſt ibi ordo dura
tionis quo alter eſt alte Amb. ſȝ uectio ꝯ here ticum.
ro prius ſȝ ordo originis
quo alter ex altero.
g ¶ Inuicē eñ in ſe.ꝛ pr̄
in filio.ꝛ filius in patre
cognoſcit̃.Hec eſt quar
ta rō.ꝛ eſt talis. Relati
ua ſilr̄ ſunt natura.ſed pr̄
ꝛ filius ſunt relatiua.er
go ſil.ſi pr̄ eſt eternus.er
go filius coeternꝰ. Pro
batio ꝙ pr̄ eſt eternus q:
ſi prius fuit deus ꝛ poſt
ea pr̄ mutatus eſt. Sed
ꝯ iſtā rōnē pōt argui pa
ri rōne.prius fuit deus ꝛ
poſtea dn̄s.ergo mutatꝰ
eſt. Rñ.aliq̇ volūt dicere
ꝙ iſta rō valet.q: genera Amb.
tio eſt de ſubſtātia gene
rātis.ꝛ iō ſi incipit gene
rare ſubſtātia mutat̃.ſed
hoc non vr̄.q: generatio
in diuinis nō dicit motū
Alij dicūt. ꝙ q: genitus
eſt ꝯſubſtātialis ginēti
ſi mutat̃ genitꝰ ꝛ gignēs
ſed genitus mutatur ſi d
nouo generatur. ergo et 7.
generās per ꝯn̄s.Alius modus dicēdi eſt ꝙ paternitas verā
dicit habitudinē in patre.nō ſic creatio vel dominatio.ꝛ ideo
paternitas veniēs mutat nō ſic dominatio.Sed nulla predi
ctarum rationum dat vigoreȝ huic rationi ꝯtra hereticos. q:
hereticus dicebat ꝙ filius non erat coeternus patri.ac ꝑ hoc
nō ꝯſubſtātialis.nec idem in ſubſtātia.Propter hoc notāduȝ
ꝙ dicta ratio bona eſt ꝯtra hereticuȝ facta eius ſuppoſitione
q: hereticus dicebat patrē ꝛ filium differētesꝰ in ſubſtantia ꝛ
natura ſicut in generatione carnali.pari ratione contra eum
dicit Ambroſius.cum ita ſit ꝙ pater iſte carnalis mutetur ac
ceſſione generationis.qui generat alium in ſubſtantia.ꝛ in di
uinis ſimiliter pater generat alium in ſubſtantia.ergo acceſ
ſione generationis mutatur.ꝛ iſte quocūq3 tñ modo dicatur.
nō eſt magnum periculum.q: nō oīa argumēta que fiūt adve
ritatem ſunt neceſſaria.

a b ¶ Uox ſilet nō mea tm̄ ſed ⁊ angeloꝝ. Uidet̃ male dicere an
geloꝝ. qꝛ vox non eſt niſi habētium organa ⁊ reſpirationē. ſed
angeli hec non habent. Si dicas ꝙ habent voces ſpūales nō
prolatas. ſicut dicit Damaſcenus ꝙ tradāt ſibi intelligētias
ſuas ſine voce prolata. quero que ſit neceſſitas vocis ſpiritua
lis. ⁊ quis modus loquē
di. ⁊ quis modus audiē-
di. ¶ Rn̄. breuiter hic di
cenduꝫ eſt. [qꝛ hoc extra
principale propoſituꝫ eſt
quātum ad partem iſtam
qꝛ in angelis neceſſitas
locutionis] qꝛ ſicut vni-
cuiqꝫ nature rationali da
ta eſt voluntas libera. ſic
Hbr⁹. iiij conſciētia ſecreta. Unde
ſicut non poteſt aliquis
voluntatem alterius in
aliud vertere. ſed ſolum
inducere. niſi ipſa ſe incli
net. preter ſolum deuꝫ in
cuius manu ſunt corda
hominū. ita nemo poteſt
cōceptiones alterius co
gnoſcere. ſed ſolum conij
cere preter deum. niſi ip-
Eſa. liij ſa intelligentia exprimat
⁊ ipſa expſſio locutio nū
cupat̃. Rō aūt hui⁹ eſt qꝛ
ſolus deus format mētē
⁊ q̄tū ad itellectū ⁊ q̄tū
ad effectum. ⁊ modus lo
quendi ſimilis eſt modo
addiſcendi. Sicut enim
nos per ſenſum addiſci-
mus. ita ꝙ ſpecies per in
teriorem ſenſuꝫ peruenit
ad intellectum. ſic expri-
mimus qꝛ verbum cogi-
tationis interne vnitur
voci in excogitatione. et
poſtmodum voci ſenſibi
li in pronunciatione. ⁊ ex
hoc fit expreſſio in actu.
Angelus auteꝫ vnica vir
tute facit. qd̄ nos pluri-
bus. Unde Augu. ſicut ꝑ
applicationem ſpeciei in
nate ad ipſum cognoſci-
bile ipſuꝫ cognoſcit ſic or
dinando ſpeciem innatā
ad alium angeluꝫ cogno
ſcentem conceptus ſuos
aperit ſimiliter alius mu
tua conuerſione recipit.
⁊ ſic vnus loquitur alter
audit. Simile eſt de duo
bus ſpeculis ſibi oppoſi-
tis. ſi voluntarie poſſent
abſcondere alijs ⁊ aufer
re q̄ in ſe relucent.
Reſpō. grego. et q̄ doctoꝝ diuerſe oriunt̃ opiniones. i ¶ Dicamus verius ſem
per nat⁹. Gregorij ratio
hec eſt. vt deus eternus
⁊ perfectus valeat deſi-
gnari. Sed contra hoc ē
ꝙ inter omnia tempora
preſens maiorem conue-
niētiam habet cum eter-
nitate. qꝛ veri⁹ dꝛ ē de deo
q̄ fuit aut erit. ſicut expo
nit Aug. ſicut habitū eſt
in p̄cedenti diſtinctione.

b Omēs d̄ficit vox ſilet. nō mea
tm̄ ſꝫ ⁊ angeloꝝ ſupra ptātes
⁊ ſupra angelos ⁊ ſupra cheru
bin ⁊ ſupra ſeraphin ⁊ ſupra
oēm ſenſum eſt. qꝛ ſcriptū eſt.
pax xp̄i ſupra oēm ſenſum eſt.
Et ſi pax xp̄i ſupra oēm ſenſū
eſt quō nō eſt ſupra oēm ſen-
ſum tāta gn̄atio. Tu ergo ori
manū admoue ſcrutari nō licꝫ
ſupna myſteria. licet ſcire ꝙ
nat⁹ ſit. nō licet diſcutere quō
natus ſit. illō mihi negare nō
licet. hoc q̄rere metus eſt. Cre
di opꝫ ſalubriter inueſtigari
nō pōt vtiliter. Ineffabilis ei
eſt illa gn̄atio. Un̄ Eſa. Gn̄a
tionē eius quis enarrabit.
¶ Quidā tm̄ de ingenio ſuo
p̄ſumētes dicūt illā gn̄ationē
poſſe intelligi ⁊ alia hmōi in-
herētes illi autoritati Hiero.
ſup eccl̃. In ſacris ſcripturis
quid ſepiſſime non pro impoſ
ſibili ſed ꝓ difficili ponitur vt
ibi gn̄ationē eius q̄s enarra-
bit. Sꝫ hoc nō dixit Hiero.
iō ꝙ gn̄atio filij eterna plene
intelligi vel explicari poſſit a
quoq̄ mortaliuꝫ. ſed qꝛ de ea
aliquid intelligi vel dici pōt.
Quidā tm̄ hoc accipiūt dictū
de tēporali xp̄i generatione.
Utrū gn̄ationis eterni
tas debeat exprimi per verbū
p̄ſentis temporis. ſemper gi-
gnitur. vel per verbū futuri tē
poris ſemp genitus eſt filius
⁊ eſt in hac expreſſione appa-
rēs doctoꝝ ꝯtrouerſia. e
¶ Hic queri pōt cū gn̄atio fi
lij a patre; nec principium ha-
beat nec fineꝫ. quia eterna eſt. l
vtrum debeat dici filius ſem-
per gignitur vel ſemper geni-
tus eſt vel ſemper gignet̃. De
hoc Greg. ſuper Iob ait. Do
minus meus ieſus in eo ꝙ vir
tus ⁊ ſapiētia dei eſt. de patre
ante tpa natus eſt. vel potius
quia nec cepit naſci nec deſijt.
i Dicamus verius ſemper na-
tus. non aūt poſſumus dicere
ſemp naſcitur. ne imperfectus
eſſe videatur. At ꝟo vt eter-
nus deſignari valeat ⁊ perfe-
ctus ⁊ ſemp dicamus ⁊ natus
quatenus ⁊ natus ad pfectio
nē ptineat. ⁊ ſemp ad eternita
tē. Quis ꝑ hoc ipm̄ qd̄ pfectuꝫ
dicimus. multū ab illi⁹ verita-
tis expſſiōe deuiam⁹. Qꝛ qd̄
factū nō eſt. nō pōt dici ꝓprie
pfectū. ſed balbutiēdo vt poſ-
ſumus excelſa dei reſonemus
Et dn̄s nr̄e infirmitatis ver-
bis ꝯdeſcēdēs. Eſtote inquit
pfecti ſicut pr̄ veſter celeſtis ꝑ
fectus eſt. Sup illū locū etiā.
lꝫ pš. Ego hodie genui te. de
hac gn̄atione filij ita loquitur
aug. Quāq̄ ꝑ h̄ qd̄ dicit ho-
die. poſſit etiā intelligi dies il
le quo xp̄s ſm̄ hoīem natus ē.
tm̄ qꝛ hodie p̄ntiam ſignificat
atqꝫ in eternitate. neqꝫ p̄teri-
tum quicq̄ eſt. quaſi eſſe deſie
rit: neqꝫ futurum quaſi nōduꝫ
ſit ſed p̄ns tm̄. qꝛ q̄cq̄d eternū
eſt ſemp eſt. diuinius tm̄ accipi
tur de ſempiterna generatio-
ne ſapie dei. Ecce his verbis
oſtēdit aug. ꝙ gn̄atio filij ſem
per eſt. nec p̄terijt. nec futura ē
qꝛ. eterna ē. Ideo dixit genui.
ne nouum putaretur. ſ. ne vide
ret̃ incepiſſe. Hodie dixit ne
p̄terita gn̄atio videretur. Ex
his ergo verbis ꝓphie. vt ait
Ioh. Cry. nihil aliud manife-
ſtat̃. niſi qꝛ ex ipſa eſſentia pa-
tris ſemper genitus eſt filius
Origenes ꝟo. ſuper hiere. di
cit ꝙ filius ſemper generat̃ a
patre his verbis. Saluator
noſter eſt ſapientia dei ſapien
tia ꝟo eſt ſplēdor eterne lucis
ſaluator ergo noſter ſplendor
eſt claritatis. Splēdor auteꝫ
non ſemel naſcitur ⁊ deſinit. ſꝫ
quotiens ortum fuerit; lumen
ex quo ſplendor oritur totiēs
oritur etiam ſplendor clarita-
tis. Sic ergo ſaluator ſemp
naſcitur. Unde ait in li. Sap̄.
ante oīes colles generat me
non vt quidam male legunt.
generauit. His verbis aper-
te oſtendit Orige. ſane dici
poſſe ⁊ debere. filius ſemper
naſcitur. Quod videtur con-
trarium illi verbo Gregorij

Rō huius eſt qꝛ p̄ns dicit ens in actu. alia tpa non. Rn̄. Dicē 9
dum ꝙ ſicut ſupra tactū eſt. ꝙ verba diuerſoꝝ tēpoꝝ dicta de
deo non ſignificāt aliquos tpales actus. ſed importāt dura-
tionē diuini eſſe ſine initio vt p̄teritꝫ. ſine interuallo. vt p̄ns
ſine termino. vt futurū. ⁊ qꝛ oīa iſta eque ꝟe reperiuntur ī deo
iō oīa eque ꝟe dicunt̃ de
deo. Sed tm̄ qꝛ multi er-
rauerūt in gn̄atione quā
tū ad initiū par ci vel nul
li quātū ad interuallum
vel terminum iō ſacri do
ctores vt ora hereticoruꝫ
obſtruerēt. eā ꝑ verbū p̄
teriti tpis qd̄ ſemp ſigni
ficat vt p̄teritū. ⁊ ita nun
q̄ habere principiū exp̄ſ
ſerūt. Alia rō eſt. qꝛ nos
generationē diuinaꝫ ma Mat. v
nuductione quadā intel-
ligimus ꝑ generationem
que circa nos eſt. ⁊ qꝛ vi-
demus in hac generatiōe
qꝛ genitus dū generatur Pš. ij.
eſt imperfectus ne crede
re poſſet aliquis ꝙ dei fi Augu.
lius eſſet imperfectus iō
decreuerūt dici ſemp ge-
nit⁹. dicēdū ergo ꝙ quā-
tuꝫ eſt ex parte rei eq̄ ꝟe
ac ꝓprie dꝛ vnū. ſicut reli
quū. Qd̄ ꝟo dicit Greg.
dicit quātū ad maiorē ſi
dei explanationem ne er
ror habeat locū ⁊ ſic ex- 10
ponit magr̃. Mag̃ q̄ cō
uenit dicere ſemp genit⁹
q̄ ſemp gn̄at̃. Nec ē ſilr̃
de hoc ꝟbo eſt ⁊ fuit. qꝛ
h̄ verbū eſt ſignificat per
modū q̄etis ⁊ iō eſſe. dū
eſt. pfectū eſt. ſed hoc ver
bū gn̄ari penes hec infe-
riora ꝑ modū fieri. ⁊ qꝛ ī
plurib⁹ hoc verum eſt. ꝙ
aliq̄d dū fit nō hꝫ eſſe p-
fectum. ideo non eſt ſilr̃
ſm̄ rōnē intelligentie.
lꝫ ¶ Ego hodie genui te.
Querit̃ quō h̄ intelligit̃.
Qꝛ hoc pōt intelligi de
die quo ex mr̃e natus eſt
ſed hoc nihil vr̃ valere qꝛ
ſm̄ hāc gn̄ationē non ha
buit patrē ſꝫ tm̄ matrem
Rn̄. dōm ꝟbū illud itelli
gēdū eſt cauſalr̃. Scd̄m
cū gn̄ationē ex mr̃e dꝛ ge
nuiſſe. qꝛ fecit gn̄ari. Si
milis expoſitio ſup illud
Mat. iij. Potēs ē de la-
pidib⁹ illis ſuſcitare fili-
os abrae. Glo. in hui⁹ te-
ſtimoniū rei de⁹ de ſara
genuit filiū. i. fecit gn̄ari
l ¶ Splēdor aūt ſi ſemel.
Cōtra. ſi hoc ſilr̃ rectum
eſt vr̃ ꝙ filius non ſemel
naſcat̃. ergo q̄rit̃ quare
magis generatio filij aſ-
ſimilat̃ ſplendori q̄ alijs
rebus maxime cū nō ge-
neretur a luce ſplēdor ni
ſi ad preſentiaꝫ corporis u

Orige. dicit Ie-
riū. au-
gu. i li.
lxxxiij.
q. de ſp
nato diſ
ſerens
ait. me-
lior ē ſp
nat⁹ q̄
q̄ ſemp
naſcit̃.
qꝛ q̄ ſem
per na-
ſcit̃ non
dum eſt
nat⁹. ne
q̄ ē na-
tus. aut
nat⁹ erit
ſi ſemp
naſcit̃.
aliud eī
ē naſci.
aliō na-
tū eē ac
ꝑ h̄ nun
q̄ fili⁹ ē
ſi nunq̄
natus ē
fili⁹ aūt
ē. qꝛ na-
tus ⁊ ſp
filius.
Semp
igit̃ na-
tus eſt.

obiecti. Preterea filius
ẽ lux. nõ ergo ſplẽdor lu-
11 cis. Rñ. dicẽdum ꝙ gña
tio filij hꝫ in ſe perfectam
ꝯformitatẽ coeternitatẽ
⁊ equalitatẽ. ⁊ qꝛ in crea-
tura vna ſil' hec nõ poſſu
mus inuenire. iõ capimꝰ
ex mltis. ⁊ iõ multas iſti
aſſimilamꝰ. Quãtũ ẽ ad
ꝯformitatẽ. ſiliſ eſt gña-
tioni verbi qđ eſt ꝓles ꝑ
fecte repñtat illũ a quo ẽ
Quãtũ ad coeternitatẽ
ſiliſ eſt egreſſui ſplendo
ris a luce in quo ẽ coeter
nitas. ꝓpter lucis actua
litatẽ. Quãtũ ad equali-
tatẽ ſiliſ eſt gñationi vi-
uẽtis ex viuẽte ꝗ gñat ſi-
bi equale oĩno ⁊ ſic diuer
ſimode cõparaṫ a ſctis.
Cõparat ergo orige. ad
egreſſum ſplẽdoris. non
quãtũ ad iterationis aſſi
milationẽ. ſed quãtũ ad
priuationẽ intermiſſiõis
12 ſiue interpolationis. Et
nota ꝙ differũt ſplendor
radius ⁊ lumẽ cũ oĩa di-
cãt influẽtiã a luminoſo.
qꝛ radius dicit emiſſionẽ
ſm dyametralẽ diſtãtiã.
lumẽ ſm circũferẽtiam.
vtrinqꝫ tñ in ꝓfundũ trãſ
ferẽtis. ſplẽdor dicit reꝑ
cuſſionẽ ad corpus trãſ-
parẽs terſum ⁊ limitatũ.
ſꝫ tñ hic orige. notat ſplẽ
dorẽ lumẽ ꝓgrediẽs a lu
ce. Ad illud ꝙ qđ obij-
ciṫ ꝙ filius eſt lux. dicen
dũ ꝙ lux hꝫ in ſe naturaꝫ
manifeſtandi. ⁊ ita reſpi
cit cognitionẽ ⁊ appropa
tur filio. Hꝫ ĩ ſe vim mul
tiplicãdi ſiue generandi
ſplẽdorẽ. ⁊ ita appropria
tur patri.
m Et qđ cuꝫ ſacro ſcie
ſue ex eo naſciṫ. Uṫ enim
male dicere qꝛ ſm hoc ꝙ
pr̃ ſm ſacrm ſcie generat
13 filiũ. ergo ſcia eſt rõ ge-
nerãdi. Rñ. dicẽdũ ꝙ
Hylarius vocat hoc ſa-
cramẽtũ ſacrũ ſecretum.
dicit aũt filiũ naſci cũ ſa
cramẽto ſcie qꝛ filij gene
ratio nõ tñ ſacra ſed etiã
ſecreta eſt. nõ mꝗ deo ſe
creta. ſꝫ nobis qꝛ nos caꝫ
Joh. vj nõ comprehẽdimus ipſe
aũt ꝑfecte nouit eã. iõ di
cit cũ ſacramẽto ⁊c.
n Qđ aũt ex viuo. Uṫ
hoc falſum. qꝛ puer naſci
Joh. v. tur de pr̃e ⁊ matre viuen
tibus. ⁊ tñ vtrũqꝫ hꝫ. ſ. ĩ-
perfectionẽ ⁊ nouitateꝫ.
14 Itez in Rñ. rõ Hyla. ſicut ptꝫ
eodem. ꝑ lrãm ſequẽtẽ intelligen
da eſt de viuo ꝑ eſſentiã:

premiſſo. ſ. non poſſumus di-
cere ſemper naſcitur.
☞ Reſpondendo exponit
p̄miſſa verba gregorij. p̄dictã
cõtrouerſiam ad concordiam
reducens. f
Sed ne tanti autores ſibi
ꝯdicere in re tãta videanṫ illa
verba Greg. benigne interp̄-
temur. Dñs inqt ieſus añ tpa
natus eſt de patre vel potius
quia nec cepit naſci nec deſijt.
dicamꝰ veriꝰ ſemp natus. Sꝫ
quõ verius ẽ hoc. ſ. ꝙ filius
ſemp natus ꝗ̃ illud. ſ. ꝙ de pa
tre añ tpa natus eſt. Illud eñ
ſincera ⁊ catholica fides tenet
ac p̄dicat. vt iſtud. Quare er-
go ait dicamus verius. cum
vtrũqꝫ pariter ſit verũ niſi qꝛ
volebat intelligi hoc ad maio
rem euidentiã ⁊ exp̄ſſionẽ ve-
ritatis dici ꝗ̃ illud. His etenĩ
verbis oĩs calũniã diverſutis
hereticis obſtruiṫ aditus. q̇-
bus xp̄i ſm deitatẽ gñatio. ſi-
ne initio ⁊ ſine fine eſſe ac ꝑfe
cta mõſtraṫ. Nõ aũt adeo ap
te manifeſtaṫ veritas cũ ẽ fi-
lius añ tpa genitus eſt de pr̃e
vel filius ſemp naſciṫ de pr̃e.
Et iõ dicit Gregorius. ꝙ nõ
poſſumus dicere ſemp naſciṫ.
Nõ inquã ita cõueniẽter. non
ita ꝯgrue ad explanationẽ ve
ritatis. põt tñ dici ſi ſane intel
ligaṫ ſemp eñ naſciṫ filius de
pr̃e. vt ait Orige. non ꝙ quo
tidie itereṫ illa gñatio ſed qꝛ
ſemp eſt. ſemp ergo naſciṫ. i.
natiuitas eius ſempiterna eſt
☞ Reſpõſionẽ ſuã ꝙ filiꝰ
ſemp generaṫ confirmat ex di
ctis Hylarij ne videaṫ dictis
orige. inniti. g
Hylarius ꝗ̃ dicit filiũ na-
ſci ex patre in li. vij. de tri. his
m verbis. Uiuẽs deꝰ ⁊ nature
eterne viuentis ptãs eſt. ⁊ qđ
cũ ſacro ſcie ſue ex eo naſcitur
nõ potuit aliud eſſe natũ ꝗ̃ vi
uẽs. Nã cum ait. Sicut miſit
me viuẽs pater. ⁊ ego viuo ꝓ
pter patrẽ docuit vitã in ſe ꝑ
viuentem patrẽ ineſſe. Ecce h
habes qꝛ filius naſciṫ ex pa-
tre. Itẽ ĩ eodẽ. cũ dixit xp̄s
ſicut pr̃ hꝫ vitã in ſe ſic et filio
dedit vitã habere in ſemetipo
oĩa viua ſua ex viuẽte teſtatus
n eſt. Qđ aũt ex viuo viuũ na-

tum eſt. hꝫ natiuitatis ꝑfectũ
ſine nouitate nature. Nõ eñ
nouũ eſt qđ ex viuo generaṫ
in viuum. qꝛ nec ex nihilo eſt ⁊
vita que natiuitatẽ ſumit ex vi
ta neceſſe eſt per nature vnita
tem ⁊ ꝑfecte natiuitatis ſacra
mẽtum. vt ⁊ in viuẽte viuat et
in ſe habeat vitã viuẽtẽ. Ecce
⁊ hic habes. qꝛ generaṫ ex vi-
uo viuẽs filius. Itẽ in eo-
dẽ. In deo totum qđ eſt viuit
deus eñ vita non eſt ⁊ ex vita
o nõ põt q̇cꝗ̃ eſſe niſi viuũ. Ne
qꝫ ex deriuatione ſed ex virtu
te natiuitas eſt. ac ſi dĩ totum
qđ eſt viuit. ⁊ dĩ totũ qđ ex eo
naſciṫ virtus eſt hꝫ natiuita-
tẽ filius nõ demutationeꝫ. ⁊ h
dicit qꝛ naſcitur. Itẽ ĩ. viij. li.
de tri. Donat pater filio tãtũ
eſſe quãtuꝫ eſt ipſe cui innaſci
bilitatis eẽ imaginẽ ſacramẽ-
to natiuitatis impartit. quem
ex ſe ĩ ſua forma generat. Hic
dicit quia generat pater filiũ.
☞ Breuiter docet quomo
do de hac generatione dicen-
dum ſeu loquenduꝫ ſit. h
Dicamus ergo filium na-
tum de patre ante tempora. ⁊
ſemper naſci de patre. ſed con
gruentius ſemper natũ. ⁊ eun
dem fateamur ab eterno eſſe ⁊
patri coeternum id eſt autori.
Pater enim generatione au-
tor filij eſt. vt in ſequenti oſtẽ-
detur. vt ergo pater eſt eter-
nus ita ⁊ filius eternus eſt. ſꝫ
pater ſine autore. filius vero
non quia pater innaſcibilis. fi
lius natus. Et vt ait Hylariꝰ
in. xij. libro de trinitate. Ali-
ud eſt ſine autore ſemper eſſe
eternum. aliud patri. id eſt au-
p tori eſſe coeternum. Ubi au-
tem pater autor eſt ibi ⁊ nati-
uitas eſt. quia ſicut natiuitas
ab autore eſt. ita ⁊ ab eterno
autore eterna eſt natiuitas.
Omne autẽ quod ſemper eſt
etiam eternum eſt: ſed tamen
non omne quod eternum eſt:
q etiam innatum eſt. quia quod
ab eterno naſcitur habet eter
num eſſe quod natuꝫ eſt. Qđ
autem non natum eſt. id cum
eternitate nõ natum eſt. quod
xo ex eterno natũ eſt. id ſi non
eternum natum eſt. iã nõ erit ⁊
pr̃ autor eternus. Si qđ ẽ ei

vbi enim eſt viuens per
eſſentiã. non fit ex non vi
uo viuens. ſicut fit in vi-
uente per participationẽ
vbi non generatur viuuꝫ
ex viuo. niſi per nõ viuũ.
vt pꝫ. qꝛ homo non gene-
ratur ex hoĩe niſi mediã-
te ſemine.
o Neqꝫ ex deriuatione
ſed ex virtute natiuitas Attẽde
eſt. Uṫ male dicere qꝛ ſm totum
diony. ⁊ anſelmum. pr̃ ſe qđ ideo
hꝫ ad filiũ ⁊ ſpm̃ſctm̃ vt viuit.
fons. ⁊ illi vt riuuli. ſꝫ ri-
uus eſt a fonte ꝑ deriua-
tionem. Rñ. dicendum. 15
ꝙ natiuitas ꝗ eſt ꝑ deri-
uationẽ. attenditur quã-
tum ad tranſmutationeꝫ
aliquã circa illud qđ trãſ
mutaṫ. ⁊ ita dicit paſſio-
nem quandã. ac per hoc
infirmitatem. ſed viuens
qđ eſt vita eſt actus pu-
rus ⁊ ita vita pura in qua
nõ eſt infirmitas. ſed pu-
ra actualitas. ⁊ iõ vult
hylarius dicere ꝙ pater
generans eſt tota vita. ⁊
qđ generat non eſt ꝑ paſ
ſionem vel demutationẽ
ſeu diminutionem que at
tenditur in deriuatione.
ſed per omnimodam vir
tutẽ. ergo filius genitus
eſt virtus non per muta-
tionem natus.
p Ubi autem pater au-
tor eſt. ibi ⁊ natiuitas eſt
Uidetur ꝙ improprie di-
cat. quia autoritas dicit 16
cauſalitatem. ſed hec nõ
recipitur in diuinis. er-
go ⁊c. Dicendum ꝙ auto
ritas dicit quandam p̄n-
cipalitateꝫ ſiue autorita-
tem in perſona. que nihil Hylari
habet ab alio. ſed ab ipo us.
omnes. ⁊ iſta autoritas ĩ
patre eſt innaſcibilitas
vnde non dicit cauſalita
tem ſed priuationeꝫ prin-
cipij. ⁊ per hoc ſummam
principalitatem.
q Quod ab eterno in-
nuit Hylariꝰ hic tale ar-
gumentum. Si filius nõ
eſt generatus ſiue natus
ab eterno generatio eius
non eſt eterna. ⁊ ſi hoc. pa
ter non generat ab eter-
no ergo pater nõ eſt eter
nus. ergo ꝗ derogat eter
nitati filij. derogat eter-
nitati patris. Sꝫ iſta ra-
tio non videtur valere. qꝛ
ſimiliter ego arguam ex
parte creatoris ⁊ creatu
re. ſꝫ creatura non ẽ eter
na. nõ eñ ab eterno crea
uit deus ⁊ ita non eſt crea
tor eternus.

Reſpon.

qui ab eterno patre natus eſt ex eternitate defuerit. idipm̃ nõ eſt autori ambiguũ defuiſſe. Q: ſi gignẽti eſt infinitu3 gignere. & naſcẽti ẽt ĩfinitũ naſci eſt mediũ qd̾ iter natiuitatẽ dei filij & gñationẽ dei pr̃is. nec ſenſus admittit. q: & in generatione natiuitas eſt. & ĩ natiuitate generatio eſt: q: ſine vtroq3 neutrũ eſt vtrũq3. ergo ſine interuallo ſui eſt. Sed inquiet hereticus. Oẽ qd̾ natũ eſt nõ ſemp̾ fuit. q: in id natũ eſt vt eſſet. Nemo ambigit q̃n ea que ĩ rebus humanis nata ſunt aliq̃n nõ fuerint. Sed aliud eſt ex eo naſci qd̾ ſemp̾ nõ fuit. aliud ex eo natu3 eſſe qd̾ ſemp̾ eſt. Ibi nec ſemp̾ fuit q̃ pater eſt. nec ſemp̾ pater eſt. et q̃ nõ ſemp̾ pater eſt. non ſemp̾ genuit. vbi aũt ſemp̾ pater eſt ſemp̾ filius ẽ. Q: ſi ſemp̾ deo patri ꝓpriũ ẽ qd̾ ſemp̾ ẽ pater neceſſe ẽ filio ſemp̾ ꝓpriũ eſſe ꝙ ſemp̾ ẽ filius. Quõ ergo cadet in intelligẽtiã nr̃am vt nõ fuerit ſemp̾. cui ꝓpriũ ẽ ſemp̾ eſſe qd̾ natũ ẽ. Natũ ergo vnigenitũ deũ ↄfitemur. ſed natũ ante tp̾a. nec ante eſſe q̃ natũ nec ante natu3 q̃ eſſe: q: naſci r qd̾ erat. iã nõ naſci ẽ. ſed ſeipſu3 demutare naſcẽdo. hoc autẽ humanum ſenſum & intelligẽtiam excedit mũdi. Nõ hoc capit ratio humane intelligẽtie ſ3 prudẽtie fidelis ꝓfeſſio ẽ

17 ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ nõ eſt ſic. ſicut p3 ex ſequẽti ĩ eius qd̾ Hylarius ſupponit. ꝙ eſſe patrẽ ſit ꝓprie ꝓpriũ illius pſone. ergo cũ tale ſemp̾ ↄueniat. Aut alr̃ res nõ h3 eſſe pfectu3 ſequit̃ de neceſſitate aut filius eſt eternus. aut pr̃ ab eterno nõ h3 eſſe pfectũ. creare vͦ & ſi ſolius dei ſit tñ rõne cõnotati h3 imperfectionẽ ↄiunctã. ſm̃ qua3 non tm̃ impoſſibile. ſ3 ẽt nõ intelligibile eſt aliq̃d ab eterno creari.

r ¶ Sed ſeipm̃ demutare naſcẽdo. Cõtra. q: ſm̃ hoc cũ filius dei pri᷒ eẽt. & poſtea ex virgine nat᷒. ſic ergo eſſet mutatus.

18 ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ ipſe hyla. intelligit ſm̃ eãdẽ naturã ſm̃ quã prius erat. ſi eñ ſm̃ eãdẽ naturã prius erat & poſtea natus ẽ. neceſſe eſt ꝙ ſm̃ illã naturã mutatus ſit. ſed ſi ſm̃ aliã naturã op3 mutationẽ fieri in illa natura. ſ3 nõ in pſona. cũ illa natura nõ dicat aliq̃d in pſona. ſed magis aliq̃d cum pſona. Unde nulla ſit mutatio in illa natura.

Obiectio heretici.

Rñ. hylarij.

AD intelligẽtiã eorũ que dicit magr̃ de generatione eterna. in p̾nti di. quattuor principalr̃ queruntur.

¶ Primo q̃rit̃ vtrũ in diuinis ſit ponẽda gñatio.

¶ Scd̾o dato ꝙ ſit. vtrũ gñatio in diuinis ſit ponẽda pſonarũ diſtinctiua.

Quid ſit ꝓpriu3 patri et filio.

¶ Tertio q̃rit̃ vtrũ illa generatio ſit eterna.

¶ Quarto & vltimo q̃rit̃ vtrum illa generatio ſit terminata.

A

Queſtio. j.

Q: gñatio ſit in diuinis oſtendit̃ primo a minori. Multofortius d3 eſſe generatio in eo q̃ gñationẽ alijs tribuit q̃ ĩ his q̃ recipiũt. ſed generatio eſt in creaturis. ergo & ĩ deo q̃ tribuit. Et hoc eſt qd̾ d̾r in Eſa. vl. Si ego q̃ gñationes alijs tribuo ſterilis ero. dicit dñs quaſi dicat nõ. ¶ Itẽ oſtẽditur illud idẽ a poſteriori. Per prius eñ eſt paternitas ĩ deo q̃ in creatura ſed paternitas & gñatio vͤe eſt in creatura. ergo & in deo. Qd̾ prius ſit ibi dicit apl̾s Ephe. iij. Ex quo oĩs paternitas in celo & in terra noĩatur. ¶ Itẽ oſtẽditur hoc ipm̃ a ſimili. Quia oẽ qd̾ perfectionis eſt attribuendũ eſt deo. in quo eſt ſumma oĩs pfectionis. ſed gñatio eſt pfectionis in creatura. vt vult phs. q: pfectũ eſt qd̾ põt gñare quale ipm̃ eſt. ergo &c. ¶ Itẽ illud idẽ oſtẽditur illa rõne. Diuina natura eſt ſumme bona & actualiſſima. g̃ ſũme põt & vult ſe cõicare. ſed pria & ſũma rõ cõicãdi eſt in gñatiõe. ergo neceſſe eſt in diuinis ponere generationẽ. ¶ Cõtra. Gñatio in creaturis. aut eſt perfectionis aut imperfectionis. Si pfectionis. tũc ergo cũ ſubſtantie ſpũales & incorporales ſint nobiliſſime. d3 in eis gñatio eẽ ergo cũ nõ ſit in eis nõ eſt nobilitatis. ſed qd̾ nõ eſt nobilitatis nõ eſt in deo. ergo &c. ¶ Itẽ vbi eſt gñatio ibi eſt variatio gñatio eñ eſt ſpẽs motus & inter oẽs ſpẽs motus maior eſt variatio in motu ſm̃ ſubam. q: eſt entis in potẽtia. minor ĩ motu ſm̃ locũ. ergo cũ in deo nõ ſit variatio. nec aliqua ſpẽs motus. ẽt illa q̃ minima eſt. vt loci mutatio. g̃ nec gñatio. ¶ Ite3 vbi eſt gñatio. ibi eſt corruptio. Unñ phs ꝙ ꝓpter lõge ſtare a pncipio reliquo mõ cõpleuit eſſe deus ↄtinuã ẽt in his faciẽs gñationẽ. & hmõi ſignũ eſt ꝙ ſola corruptibilia generãt & generant̃ in creaturis. ſed in deo nulla cadit corruptio. g̃ nec generatio. ¶ Itẽ vbi eſt gñatio. ibi nutritio. Unñ ad tot & plures ſe extẽdit vis nutritiua q̃ gñatiua. ſed in deo nõ eſt vis nutritiua. g̃ nec gñatiua. g̃ nec nutritio nec gñatio. g̃ gñatio nõ eſt in diuinis. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ gñatio ponẽda eſt in diuinis eſſe 19
huius rõ potẽtiſſima eſt vt credo. q: oĩs natura eſt cõicabilis & q: in deo ꝓpter ſui nobilitatẽ eſt aptitudo actui ↄiũcta. immo ipſe actus op3 ꝙ natura ſit pl̾ibus cõicata. ſed nõ pñt eſſe plures ab vna natura. q̃n vnus ſit ab alio vel ambo a tertio. ergo cũ añ diuinas pſonas nihil ſit op3 ꝙ vna ſit ab alia. & q̃m ſunt ↄformes in natura. & gñatio eſt emanatio ſm̃ ↄformitatẽ nature. id̾ credo ꝙ neceſſe eſt in diuinis ponere gñationẽ. Ut aũt intelligat̃ p̾ quẽ modũ. Notãdũ ꝙ gñare de ſui ꝓpria rõne eſt ſimilẽ ſibi in ſubſtãtia & natura pducere. Sibi vͦ ſimilẽ in natura pducere tripl̾r eſt. Aut p̾ impreſſionẽ ſue ſimilitu- 20
dinis in alio. & ſic generat̃ caracter a ſigillo lumẽ a luminoſo. ſpẽs ab obiecto. Alio mõ p̾ eductionẽ ſpẽi ↄſimilis ab alio. et ſic generat̃ elemẽtũ ab elemẽto. ¶ Tertio mõ p̾ pductionem ſimilis de ſimili. ſiue de ſeipſo. & ſic generat̃ aĩatũ ab aĩato. et iſte tertius modus eſt pfectior. Unñ nõ reperit̃ niſi in ſubſtan- 21
tijs habẽtibus formã nobilẽ q̃ eſt vita. Et iſte modus generationis eſt ſm̃ naſcẽtiã. & eſt in deo & creaturis. ſed differẽter. q: pducere alium ex ſeipſo põt eſſe dupl̾r. vel ex ſe toto vel ex parte ſui. Ex ſe toto nõ põt pducere. niſi ille cuius eſſentia poteſt eſſe in pluribus vna & tota. Nã ſi nõ põt eſſe in pluribus vna & tota. ſi generãs dat totã ſuã ſubam generato. tunc ſubſtantia tota trãſit in generatũ. & generãs perdit ſubſtãtia3 totam generãdo qd̾ eſſe nõ põt. Ideo adhuc neceſſe eſt ꝙ talem habeat ſubſtãtiam que vna & tota ſit in pluribus. talis autem ſubſtãtia nõ eſt niſi ſubſtãtia habẽs ſumma3 ſimplicitatẽ: hec aũt eſt ſola diuina eſſentia in q̃ ꝓpter ſummã ſimplicitatẽ ſuppoſitum nõ addit ad eſſentiam. Unñ nec ipm̃ coartat. nec limitat nec formã multiplicat. & id̾ in eo põt eſſe gñatio. cõicãs eãdẽ ſubſtãtiam totam. & talis generatio eſt omnimode pfectionis. & in ſolo deo reperitur rõne ia3 dicta. Alio modo ↄtingit aliquẽ ex ſe producere quãtum ad partẽ ſui. ſic pater naturalis generat filiũ. partẽ ſubſtãtie trãſmittẽdo & deſcendẽdo et hec gñatio neceſſario eſt cũ trãſmiſſione. q: eñ pars deciſa nõ h3 actũ totius. neceſſe eſt ꝙ p̾ mutationẽ acq̃rat. ſed qd̾ acquirit qd̾ nõ h3 variatur. id̾ hec gñatio eſt mutatio. & h3 variationẽ ↄiũctam & ẽt cum corruptione adnexa. Q: eñ aliqua pars generãtis depdit̃. gñans eſt a quo põt fieri ablatio & ita corruptio. Eſt ẽt cũ ↄſeruatiõe adiũcta. q: eñ ſit deperditio neceſſe eſt ꝙ p̾ nutrimẽtũ fiat reſtauratio. & id̾ gñatio in creatura & pfectiõis & impfectiõis eſt. Perfectiõis a parte virtutis pducẽtis. impfectiõis a pte ſubiecti diuiſibilis. & id̾ eſt in ſolis aĩatis q̃ hñt formã pfectiõis. i. aĩam & ipm̃. ſ. corpus & aĩa3 defectibile & reſtaurabile. Gñatio vͦ in diuinis eſt oĩmode pfectiõis. Qd̾ eñ non eſt ex pte. id̾ eſt. q: h3 actu ſpẽm. Et id̾ nec ibi eſt ĩ natura impfectio. nec variatio q: nihil nouũ acq̃rit̃. Nec corruptio. q: nihil adimit̃. Nec nutritio q: nihil reſtituit̃. & ex h̾ p3 ſolutio obiectorũ q: gñatio de toto eſt tãte pfectiõis ꝙ nõ põt eẽ ĩ creatura aliq̃ gñatio vͦ ex pte tãtã h3 imperfectionẽ adiũctã vt nõ poſſit eẽ circa ſubam ĩuariabilẽ & ĩcorruptibilẽ & ſimplicẽ nõ ſolũ ĩ natura ĩcreata verũẽtiã ĩ natura creata. Alie rõnes pbãt de gñatiõe. q̃ eſt ex parte &c.

Queſtio. ij.

Utrũ gñatio ĩ diuinis ſit pſonarũ diſtinctiua. Et ꝙ ſic. oſtẽdit̃ h̾ mõ. Aug. dicit circa pñcipiũ de tri. Nulla res ẽ. q̃ ſeipſam gignat vt ſit. ſi ergo gignit aliã gignit. ſed inter aliam rẽ & aliam eſt diſtinctio ergo &c. ¶ Itẽ gñatio eſt emanatio. ſed vbi eſt emanatio ibi eſt multiplicatio ſiue plurificatio. vbi autẽ multiplicatio. ibi. & diſtinctio. ergo vbi gñatio. ibi neceſſario eſt diſtinctio. ¶ Itẽ gñatio in diuinis eſt relatio. ſed relatio importat reſpectum & ordinẽ. ſed vbi reſpectus & ordo. ibi ſuppoſitorum & relatorum ſiue ordinatorum diſtinctio. & ſic & cetera. ¶ Itẽ minor diuerſitas ſuſtinetur a ſuppoſito. vel in ſuppoſito compo- B

ſito ꝛ multiplici ꝗ̃ ſubſtãtia ſimplici ꝛ vniformi. ſed relatiua
oppoſita nõ ſtãt ſil' in eodẽ indiuiduo creato. ergo nec in ſim‑
plici ypoſtaſi. Probatio medie. Bñ ſequit̃. Sortes eſt pr̃ pla
tonis. ergo nõ eſt filius eius. vel eſt diſtinctus ab eo. ꝗ̃ multo
fortius in diuinis. ¶ Cõtra. Pr̃ generãdo filiũ dat ei totum
qδ h3. ſed h3 eſſentiã ꝛ ꝑſonã. ergo dat ei eſſentiã ꝛ ꝑſonã. ꝗ̃ ſi
cut filius nõ diſtinguit̃ a patre eſſentialiter. ita nec ꝑſonal'r.
vt vr̃. ¶ Itẽ pr̃ cõicat filio eſſentiã ſuã ꝓpter ſummã ſuã ſim
plicitatẽ. ſed eq̃ ſimplex eſt ꝑſona ꝛ eẽntia. ergo qua rõne cõi
cat eſſentiã. cõicat ꝛ ꝑſonã. ¶ Itẽ in patre idẽ eſt natura ꝛ ꝑ‑
ſona. ergo impoſſibile eſt ꝙ cõicet vnũ q̃n cõicet aliud. ergo ſi
dat naturã ꝛ ꝑſonã. ¶ Itẽ vr̃ ꝙ relatio non diſtinguat aliqua
rõne: q2 vnus ꝛ idẽ punctus eſt principiũ ꝛ finis. reſpectu di‑
uerſarũ linearũ. ergo ſi iſte relationes nõ ſunt diſtinctiue: vr̃
ſil'r ꝙ nec paternitas ꝛ filiatio. Si dicas ꝙ non oẽs relatiões
diſtinguunt ſed ſolũ mutue. vt principiũ ꝛ principiatũ. finis ꝛ
finitũ. Contra. pr̃ ꝛ filius ſe hñt vt intelligẽs ꝛ intellectũ. vt
dicit Anſel. ſed idẽ nõ põt eſſe intelligens ꝛ itellectũ. ergo ꝛc.
¶ Itẽ maior eſt repugnãtia in ꝯrijs ꝗ̃ in relatiuis. ſed albe‑
do ꝛ nigredo q̃ ſunt ꝯtraria non faciunt diſtinctionẽ circa pe
trum. q2 idẽ põt modo eſſe albus. modo niger. ergo multo for‑
tius vnus in diuinis modo erit pr̃ modo filius. ¶ Itẽ queri
tur quare potius relationes faciunt diſtinctionẽ ꝑſone ꝗ̃ eẽn
tie cũ eque bñ poſſint eſſe plures eſſentie vel nature in vna ꝑ‑
ſona ſicut ecõuerſo. ¶ Rñ. dicẽdum ꝙ gñatio in diuinis ſicut
oſtenſum eſt. facit realẽ diſtinctionẽ inter generantẽ ꝛ genera
tum. non rationalẽ vel intellectualẽ ſolũ ſicut dixit Sabelli⁹.
ꝛ realẽ quãtum ad ꝑſonã non quãtũ ad eſſentiã. ſicut dixit Ar
rius. Qδ ſic p3. Gñatio in creaturis dicit emanationẽ ꝑ mo‑
dum actionis ſiue mutationis. in deo emanationẽ ꝑ modũ re
22 lationis. inquantũ talis emanatio dicit diſtinctionẽ in ꝑſona
Rõne emanationis eſt diſtinctio. q2 ſicut dicit Anſel. Nec in‑
tellectus capit. nec natura ꝑmittit. illũ q̃ eſt ab alio. eſſe illũ a
quo eſt. ſm ꝙ poſitiue dr̃ aliq̃s eſſe ab alio. Nam pr̃ priuatiue
dr̃ eſſe a ſe. i. nõ ab alio inquãtum talis emanatio ponit diſtin
ctionẽ in ꝑſona. Gñatio eñ eſt ꝓductio ꝯuenientis in natura.
23 Rõne nature nõ põt eſſe diſtinctio. ergo vel erit rõne ſuppoſi
ti vel ꝓprietatis. Si ꝓprietatis. Aut abſolute aut reſpectiue.
Nõ abſolute. q2 tũc eſſet diſtinctio in natura. Nec reſpectiue.
vtputa relationis. q2 in relatione ſm ſe nõ eſt motus in crea‑
turis. nec ꝯ̃ origo in diuinis. Vñ filiatio nõ gñat̃ niſi in alio. er
go neceſſe eſt ꝙ ſit diſtinctio in ſuppoſito. Sil'r rõne relatio‑
nis eſt diſtinctio. q2 nihil ad ſe refert̃ nec ordinat̃. Rõne ṽo
talis relationis eſt diſtinctio ꝑſonalis. q2 gñare ꝛ gñari. cum
dicãt relationẽ ꝑ modũ actionis ꝛ paſſionis. dicũt eã ĩ ſuppo
ſito ꝛ reſpectu ſuppoſiti. Et iõ q2 relatio ẽ iter extrema. notat
diſtinctionẽ. p3 ꝙ diſtinctio eſt ibi ſuppoſitor. His viſis p3 fa
24 cile ſoluere ad obiecta. ¶ Qδ ergo obijcit̃. pr̃ cõicat filio to‑
tum qδ h3. verũ eſt ꝑter gñationẽ ꝛ gñationis diſtinctionem.
Ipſa eñ ratio cõicãdi dat intelligere diſtinctionẽ. q2 nullus
25 cõicat ſibi ſed alij. ꝛ iõ id in quo diſtinguit nõ cõicat. ¶ Ad il
lud qδ obijcit̃ ꝙ eque ſimplex eſt ꝑſona. vt eſſentia. Dicẽdum
ꝙ ſimplicitas eſſentie eſt ꝙ ſit in pluribus. ſ3 ſimplicitas ſup‑
poſiti eſt ꝙ nõ ſit in plurib⁹. Nã ſuppoſitũ ſiue indiuiduũ quã
26 tum eſt de ſe. dr̃ eſſe qδ eſt in vno ſolo. iõ nõ eſt ſile. ¶ Ad illδ
qδ obijcit̃ ꝙ idẽ eſt eſſentia ꝛ ꝑſona. Dicẽdũ ꝙ q̃uis ſint ide3
nõ tñ ſunt ad idẽ. q2 ꝑſona eſt ad aliũ. ideo generat̃ ꝛ refertur
eſſentia ṽo nõ. iõ eſſentia cõicatur. ꝛ ꝑſona diſtinguit̃. Sicut
ergo q̃uis idẽ ſit in pr̃e eſſentia ꝛ ꝑſona. tamen ꝑſona gene‑
rat. eſſentia nõ. ſic ecõuerſo. eſſentia cõicatur ꝛ perſona non.
27 ¶ Ad illud qδ obijcit̃ de principio ꝛ fine in pũcto. p3 rñſio. q2
ille nõ ſunt mutue relationes. qδ ꝓprie requirit̃ ad diſtinctio
28 nẽ. vñ nõ valet. ¶ Qδ obijcit de intelligẽte ꝛ intellecto. Dico
ꝙ ibi nõ eſt relatio ſm eſſe. ſed ſm dici. ad hoc autẽ ꝙ relatio
diſtinguat. op3 ꝙ ſint relationes mutue q2 al'r nõ diſtinguũt
29 op3 etiã ꝙ dicãt relationẽ ſm eſſe. ¶ Ad illud qδ obijcit de al
bedine ꝛ nigredine. Dicẽdũ ꝙ nulla eſt oppoſitio formarũ. ni
ſi ꝯſiderent̃ reſpectu eiuſdẽ tp̃is. ꝛ impoſſibile eſt ꝙ idẽ ſubie
ctũ eodẽ tp̃e ſit albũ ꝛ nigrũ. relationes aũt in diuinis ſimul
30 ſunt. ¶ Ad illud qδ vltimo q̃rit̃. quare magis relationes faci
unt diſtinctionẽ in ꝑſonis ꝗ̃ in eſſentia. p3 ex ia3 dictis rñſio.
Põt ẽt alia rõ reddi. q2 pluralitas naturarũ impedit ſimpli‑
citatẽ ꝑſone. ſed nõ ſic ecõuerſo. qδ p3 ſic. Plures nature ſunt
in vna ꝑſona. Aut ergo ꝑ gratiã aut ꝑ naturã. Si ꝑ grãm vnio
nis ſic q2 natura vnica ꝯſequit̃ vnitatẽ ꝑſone nõ impedit. S3
ſi natural'r. vt in petro eſt pluralitas eſſentiarũ ſiue naturarũ
tũc cũ intellectus nature ꝓcedit ꝑſonã. ꝛ nõ natura ex ꝑſonis
ſed ꝑſona ex natura ſic neceſſe eſt ꝑſonã eſſe cõpoſitã. ꝛ inde ẽ
ꝙ in diuinis magis eſt vnitas nature cum pluralitate perſo‑
narum ꝗ̃ econuerſo.

Queſtio. iij.

Utrum diuina gñatio ſit eterna. Q̃ ꝙ
ſic. oñdit̃ hoc mõ. In creaturis ope
rãs natural'r operat̃ ꝗ̃citius põt. ꝛ de ꝑfectione agẽtis eſt. ꝙ
citiſſime poſſit operari. ergo cũ ꝓductio filij a pr̃e ſit ꝑ natu‑
rã ꝛ ſummã potẽtiã. ꝗ̃cito fuit pr̃ genuit ſed fuit ab eterno. er
go ꝛc. ¶ Itẽ de ꝑfectione gñationis eſt. vt qδ generat̃ equet̃
generãti. ergo cũ diuina gñatio ſit ꝑfectiſſima. filius erit pr̃i
ꝑ oĩa equalis. ſed pr̃ eſt infinitus duratione. ergo ꝛ filius.
¶ Itẽ intelligere ſe coeternũ eſt mẽtis diuine. Nũꝗ̃ eſt pone
re ꝙ de nõ intelligẽte ſit deus factus intelligẽs. ſed verbum
eſt coeternũ mẽti intelligẽti. ex hoc eñ ꝙ mẽs ſe itelligit. ver
bum gignit. Si ergo ꝓprijſſime filius eſt verbũ. eſt coeternũ
patri. ꝛ hoc eſt qδ dicit btũs Iohẽs. In principio erat verbũ
¶ Itẽ idẽ oſtẽdit̃ ꝑ impoſſibile. oẽ qδ cepit eſſe. eſt mutatum
ſm ſubſtantiam. ſed oẽ qδ incipit generari icipit eſſe. ergo oẽ
qδ incipit generari eſt mutatum ſm ſubſtantiam. ſed genera‑
tio eſt de ſubſtantia generantis. ergo vbi incipit eſſe genera‑
tio. ſubſtantia generantis mutatur. ſed ſubſtantia dei patris
ſm eſſe eſt immutabilis. ergo gñatio non incipit in diuinis.
¶ Cõtra. Sicut ſe h3 corruptio ad non eſſe ex parte finis. ſic
gñatio ex parte principij. ſed oẽ qδ corrũpit̃ deſinit eſſe. ergo
oẽ qδ generatur incipit eſſe. ſed nullũ tale eſt eternũ. ergo ꝛc.
¶ Itẽ quicquid producit diuina eſſentia eſt ipſi poſterius tẽ
pore ſiue duratione. ergo pari rõne quicquid ꝓducit diuina ꝑ
ſona cũ eſſentia ꝛ ꝑſona ſint idẽ. ¶ Itẽ in deo idẽ eſt ſuũ eſſe
ꝛ ſua duratio. ſed filius h3 principiũ eſſendi. ergo h3 ꝑncipiũ
durationis. ſed qδ h3 principium eſſendi incipit eſſe. ergo ꝛc.
¶ Itẽ pater caret principio ꝛ caret initio. ergo qua rõne cõi‑
cat filio nõ habere initium. eade3 rõne cõicat ei nõ habere ꝑn
cipium. aut ſi nõ hoc. nec illud. ¶ Rñ. dicẽdum ꝙ gñatio filij
eſt eterna. tum rõne generantis. tum ratione geniti. Ratione 31
generãtis propter ſummam ꝛ ꝑfectam fecunditatẽ. Ratione
geniti ꝓpter ſummam ꝛ ꝑfectam equalitatẽ. quarũ vtraq3 cõ
ditio tollit ne filius ſit poſterius pr̃e ſicut viſum eſt in oppo‑
nẽdo. Alia rõ eſt ꝓpter ſummã in vtroq3 actualitatẽ in qua nõ
diſtat actus a potẽtia. nec poſſe antecedit eſſe. ¶ Ad illud qδ
obijcit̃ ꝙ corruptio ponit terminum finalẽ. Dicẽdum ꝙ corru 32
ptio ſemꝑ dicit variationẽ ꝛ mutationẽ. ꝛ ita ꝯuerſionẽ entis
in nõ eſſe. ꝛ iõ ponit terminum finalẽ. Sed gñatio aliq̃n dicit
mutationẽ. vt in creaturis. ꝛ ſic ponit terminũ initialẽ. ſed in
diuinis nõ dicit mutationẽ ex nõ ente ſed emanationẽ ab ente
¶ Ad illud qδ obijcitur ꝙ eſſentia nihil producit niſi ex tp̃e. 33
Dicẽdum ꝙ ſicut ꝑſona ꝓducit aliã ꝑſona3. ſic eſſentia aliam
eſſentiã. Aliam aũt creaturã eſſentia ex ſeipſa nõ producit. cũ
ipſa ſit immutabilis. Nec ex alia q2 ſil'r eſſet q̃rere. vñ produ‑
cit illam aliam. ꝯ̃ ſic neceſſe eſt in productione prima creatu‑
re ꝙ producat ex nihilo. ꝛ omne ſic productu3 habet eſſe poſt
nõ eſſe. ꝛ ita initium. Perſona aũt nõ de nihilo producit per‑
ſonam. ꝛ iõ nõ facit de nõ ente ens. ꝛ iõ nullum ponit initium
talis productio. ¶ Ad aliud qδ obijcitur ꝙ filius habeat ꝑn‑ 34
cipium eſſendi. Dicẽdum ꝙ principium dr̃ duplex. ſ. originale
ꝛ initiale. Scđm ꝙ principium dr̃ original'r. ſic filius ta3 quã
tum ad eſſe. ꝗ̃ quãtum ad durationẽ h3 principium. q2 vtrũq3
habet ab alio. Si aũt principium dicatur initium. ſic dico ꝙ
nec habet principium eſſendi nec durãdi. ¶ Primum princi‑
pium nõ aufert rationẽ eterni. ſcđm ṽo ſic. ¶ Ad illud qδ obij 35
citur vltimo. quare pater communicat filio carẽtiam initij nõ
principij patet iam reſponſio. q2 tẽporale ꝛ eternum differunt
de neceſſitate ꝑ eẽntiam. principium ꝛ principiatum nõ ſic. iõ
nõ eſt ſimile de hoc ꝛ illo. q2 ergo qδ h3 initiu3 eſt tẽporale. qδ
caret eſt eternum. iõ cum pater ꝛ filius ſint vnius eſſentie pa‑
ter ꝛc. Rurſum cum habere principium ꝛ nõ habere dicãt dif
ferẽtiam perſone. ꝛ hec eſt inter patrẽ ꝛ filium. ideo ſicut pa‑
ter non communicat filio perſonam ſed tñ naturam ſiue eſſen
tiam. ſic communicauit ei non habere initium. ſed nõ commu
nicauit non habere principium.

D **Queſtio.iiij** ⁊ vltima. Utrum gñatio filij ſit terminata. Et ꝙ ſic vr̃ Aug. in li. lxxxiij. q. Qui ſemꝑ naſcit̃ nūꝗ̃ eſt natus. ac ꝑ hoc nūꝗ̃ eſt filius. Nullus ergo ꝑ gñationem dicēdus eſt filius quouſꝗ̃ gñatio ſit terminata. ſed verbum patris recte dr̃ ꝑfectus filius. ergo gñatio eius eſt terminata. ❡ Itē rōne oſtēditur ſic. Produci terminatur ad ꝓductū eſſe. ergo gñari ad generatum eſſe. ſed filius dei eſt generatus ⁊ natus. ergo eius ꝓductio ſiue generatio eſt terminata. ❡ Itē nobilius eſt eſſe generatū ꝙ̃ generari. q2 gñari eſt via ad generatū eſſe. ⁊ nō econuerſo. ſed qḋ nobilius eſt deo eſt attribuēdū. ergo magis dꝫ ei attribui generatū eſſe ꝙ̃ gñari. ergo gñatio filij dr̃ ĩ terminatiōe. ❡ Itē3 gñatione que ſemꝑ eſt in generādo. ſemꝑ aliq̇d vel aliquis ꝓducitur. ſed nō ꝓducitur id qḋ ꝓductum eſt. ſm id qḋ eſt productum. ergo opꝫ vel ꝙ iteret̃. vel ꝙ ſuccedat generatum ĩ tali gñatione. ſed in filio dei nec eſt ſucceſſio nec ibi iteratio. ergo nec ꝯtinua gñatio. ergo filij dei generatio eſt terminata.

❡ Lōtra. Dama. deus infinite ⁊ ſine tp̃e ens. infinite ⁊ inq̇eſcibiliter generat. ergo gñatio nūꝗ̃ terminat̃. ❡ Itē rōne vr̃ hocidē poſſe mōſtrari. eternū nō hꝫ ſe aliter nunc ꝙ̃ prius. ſꝫ ſemꝑ oīno vniformiter. ergo ſi ſemꝑ pater a principio generat adhuc gñat. alioquin aliter ſe haberet nunc ꝙ̃ prius. ⁊ ita generatio eterna mutaretur. ❡ Itē ſimplex ⁊ infinitum caret oī termio. ſꝫ gñatio filij ē ſimplex ⁊ īfinita. ḡ gñatio filij caret oī termino. Qḋ ſit infinita pꝫ. q2 filius eſt infinitus. ⁊ iterū ipſa generatio eſt eterna. ⁊ eternū eſt duratione infinitū. ❡ Item perfectioꝛ eſt potentia ſemper actui coniuncta ꝙ̃ que nō ſemper. ergo perfectioꝛ eſt fecunditas ſemper actui generatiōis coniuncta maxime cum fecūditas generandi non perditur ſꝫ perficiatur. ſi ergo in deo eſt fecunditas perfecta. ſemper ergo generat. ſed non generat alium niſi filium. ergo filius ſem-

36 per generatur. ❡ R̃n. ad predictoꝛum intelligētiam notādū ꝙ quedam ſunt in quibus idem eſt eſſe ⁊ factuꝫ eſſe. differt tñ fieri ⁊ eſſe. vt ſunt illa quoꝝ eſſe eſt permanens nec dependet oīno a principio producēte. ⁊ hoc proximo producēte in facto eſſe. immo habēt rationē ſubſiſtēdi aliquā intra ſe. ſiue ꝑ principia propꝛia ſui ſubiecti. vt ſubſtātia ⁊ accidētia innata. Quedam ſunt in quibus differt eſſe ⁊ factum eſſe. idē tñ eſt fieri et eſſe. vt ſunt ſucceſſiua quoꝝ eſſe depēdet oīno a principio producēte exiſtēte in ſua actualitate vt ſunt motus ⁊ mutationes. Quedam ſunt in quibus eſt idē fieri ⁊ eſſe ⁊ factū eſſe. vt ſunt illa que habēt eſſe permanēs. ⁊ totaliter depēdēt a principio producēte exiſtēte in ſua actualitate ꝑ eundē modum ꝑ quē ſunt in principio non tm̄ in ſe ſed etiaꝫ reſpectu ꝓducti. ita ꝙ ꝯſimilis modus actualitatis attēdatur quātum ad vtrūꝗ̃. et talia ſunt influētie ſiue coꝛpoꝛales ſiue ſpūales. vñ Augu. vj. ſuper Geñ. ad litterā dicit ꝙ lumē ſemꝑ naſcit̃. ⁊ dum naſcit̃ eſt. vñ aer ſemꝑ ē illuminatus ⁊ ſemꝑ illuminatur. Silr̃ oīno dicēdum de lumine ſpūali qḋ eſt gratia. Si igit̃ filius dei habet eſſe ꝑmanētiſſimū ⁊ eſſe ꝯiunctiſſimū principio ꝓductiuo vt in ſui actualitate exiſtēti. q2 ipſe eſt filius ⁊ purus actus. oīno idē eſt in ipſo naſci ⁊ natū eſſe. ⁊ iō ſemꝑ naſcit̃. ⁊ ſemper eſt natus. ⁊ ſemꝑ eſt ⁊ nūꝗ̃ deſinit nec ceſſat generari. nec pater gñare. Lū ergo q̄rit̃ an gñatio filij ſit terminata. diſtiguē-

37 dum eſt terminatuꝫ. q2 aut excludit impfectionē. ⁊ ſic gñatio filij eſt terminata. q2 ꝑfecta. cū ſimile. immo idē ſit gñari ⁊ generatū eſſe. Si v̾o excludat durationē falſa eſt. q2 ſemꝑ durat. Lōcedo ergo ꝙ gñatio filij eſt interminata rōne deſitionis. q2 nūꝗ̃ deſinit gñari. ſicut ꝓbant rōnes ad ſcḋam partē adducte. ❡ Ad illud qḋ obijcitur in ꝯtrarium ꝙ qui ſemꝑ naſci-

38 tur nūꝗ̃ eſt natus. dicēdum ꝙ verū eſt in illa gñatione in q̄ differt naſci ⁊ natū eſſe. ſed nō talis eſt gñatio diuina attñ q2 gñatio diuina intelligit̃ ꝑ gñationē creatā. ⁊ ĩ creaturis de ꝑfecto nato nō dr̃ naſci. ſed natū eſſe. ideo vult Aug. ꝙ melius dr̃ filius natus eſſe. q2 intelligibilius eſt. nō q2 ei non ꝯueniat

39 naſci. ❡ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ produci terminatur ad ꝓductum eſſe ⁊ ſilr̃ nobilius eſt generatū eſſe ꝙ̃ generari. Dicēdū ꝙ oīa iſta tñ ibi hñt locū vbi differt gñari ⁊ gñatū eē. In illa

40 aūt generatione locum non habet. ❡ Ad illud qḋ vltimo obijcitur in generatione que ſemper eſt in generando ⁊c. Soluendum eſt per interemptionem. non enim eſt veruꝫ ꝙ generatio ſemper eius ſemper de nouo aliquid producat. q2 radius ſemper oꝛit̃ a ſole. nec tñ ſemꝑ eius ꝓductio iteratur. nec ſuccedit ſed a ſua oꝛigine continuatur in eſſe.

Diſtinctio. x.

De eterna ꝓceſſione ſpūſſcti quātū ad perſonam que procedit.

☞ Probat autoꝛitate Augu. ꝙ ſpūſſanctus ꝓcedat vt amoꝛ patris ⁊ filij. a

NUnc poſt filij eternitateꝫ de ſpūſctō quātū deo donāte videre ꝯceditur differamus.

a Spūſſctūs amoꝛ eſt ſiue charitas ſiue dilectio patris ⁊ filij. Uñ aug. in. xv. li. dē tri. ait. Spūſſctūs nec pr̄is ē ſolius. nec filij ſolius. ſꝫ amboꝝ. ⁊ iō cōem qua inuicē ſe diligūt pr̄ ⁊ filius nobis inſinuat charitatē. ❡ Johes aūt in ep̄la canonica ait. Deus charitas eſt non dixit. ſpūſſctūs charitas eſt. Qḋ ſi dixiſſet. abſolutioꝛ eſſet ſermo ⁊ nō parua pars q̄ſtionis deciſa. ſed q2 dixit. deꝰ charitas eſt incertum eſt.

☞ Utrū deus pr̄ ſit charitas. an filius an ſpūſſctūs. an ipſa trinitas. b

❡ Et ideo querendū eſt vtrū deus pater ſit charitas. an filius

NUnc poſt filij eternitatē de ſpūſācto quātum deo donante ⁊c. Supꝛa egit magr̃ de gñatione filij. hic aūt agit de ꝓceſſione ſpūſſcti. Et q2 gemina eſt ꝓceſſio ſpūſſcti eterna ⁊ tpalis. pꝛimo agit de ꝓceſſione eterna. ſcḋo de tpali. ĩ. diſtin. xiiij. Pꝛeterea diligēter annotādū eſt ꝙ gemina eſt ꝓceſſio ſpūſſancti ⁊c. Et qm̄ ꝓceſſio ſpiritusſcti tripl'r pōt cōparari. ſ. ad ꝑſonā ad quam eſt. ⁊ ad principiū a quo eſt. ⁊ ad gñationeꝫ a qua differt. iō hec ps habet tres. In quarū p̄ma magiſter agit de ꝓceſſione ſpūſſcti quātum ad ꝑſonā q̄ ꝓcedit. In ſcḋa quātum ad pꝛicipiū a quo. ĩ. di. xj. Hic dicēdū ē ſpm̄ ſcm̄ ⁊c. In tertia v̾o agit de ſeipſa ꝑ cōparationeꝫ ad gñationē a qua diſtinguitur. ĩ. diſtinctio. xiij. Poſt hec ꝯſiderandū eſt quātuꝫ a talibus quales nos ſumus. ❡ Itē pꝛima pars q̄ ꝯtinet p̄ſentē diſtinctionem hꝫ quattuoꝛ partes. In pꝛima dicit ꝙ ſpiritusſanctus procedit vt amoꝛ ſiue charitas vel dilectio. ⁊ hoc probat autoꝛitate Augu. In ſecunda v̾o. quia hic erat dubium ꝙ ſpiritusſanctus erat charitas mouet queſtionem ⁊ ſoluit ibi. Et ideo querendum vtruꝫ deus pater. In tertio v̾o ſolutionem per autoꝛitatem confirmat. tum quantum ad diſtinctionem que eſt per communem acceptionem ⁊ propꝛiam. tum etiam quantum ad veritatem. ibi. Pluribus exemplis doceri ⁊c. In quarta v̾o ⁊ vltima predicte ſolutionis aſſignat rationem. oſtendens ꝙ ſpiritusſanctus propꝛie dicatur charitas. cum charitas ſit nomen cōe. ⁊ hoc ibi. Hic notādum eſt ꝙ ſicut ſpūſſctūs in trinitate.

Diſt. x.

Augu.

Spūſſctūs ꝓpꝛie dr̃ dilectio ⁊ tñ trinitas ē dilectio

queſtio

a ❡ Spiritusſanctus amoꝛ eſt ſiue charitas. Queritur vtrum charitas ⁊ dilectio differant. ⁊ ꝙ ſic videtur per yſido. dicentem. Amoꝛ eſt rationalium ⁊ irrationalium. dilectio rationalium tantum. Sed contra Diony. de diui. no. c. iiij. Mihi videntur theologi commune quid dicere dilectionis ⁊ amoꝛis nomine. ⁊ ibidem repꝛehendit diſtinguentes dicens ꝙ faciūt vim in leuibus ſonis quaſi nos nō poſſimus quattuoꝛ per bis duo. ⁊ patriam per natale ſolum ſignificare. ❡ Reſpon. Aliqui voluerunt dicere ꝙ differunt quia dilectio dicitur illa ꝓpꝛie que eſt ex voluntate oꝛdinata. ſed amoꝛ eſt affectio libidinoſa. ſed hec diſtinctio eſt contra Diony. ⁊ contra Aug. ſuper Joh. ⁊ contra canonem ſacre ſcripture. quia dominus pꝛimo queſiuit a Petro. Simon iohannis diligis me. ⁊ poſtea dixit amas me. ⁊ ita pro codeꝫ accipiuntur. ⁊ hanc differentiam repꝛehēdit Diony. Pōt tñ nihilominꝰ aliqua differētia aſſignari. Quāuis enim de vna ⁊ eadē poſſint dici affectione tñ alia ⁊ alia ratione. Amoꝛ enim dicit affectꝰ adheſionē reſpectu amati. Unde Diony. amoꝛem mutuum dicimus. dilectio v̾o vltra hoc addit electionem. vnde dilectio ex diuerſis electio. Unde Lāti. v. Dilectus meus electus ex milibus charitas aūt vltra illa addit magnam appꝛeciationē. Charum enim dr̃ illud qḋ magni pꝛecij eſtimatur ſm ꝙ apl's in ep̄lis ſuis vocat fideles chariſſimos. ij. ad Thim̄. j. ⁊c.

c

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

b ¶ Proprie verbū dei ēt dei ſapiā dr̄. Dubitaṫ de hac voce ꝓprie. q: aut accipiṫ ꝓprie q: ſoli ꝯuenit aut ꝓprie. q: appropriate. Q: ſi ſoli. hoc eſt falſū q: ſapiā nullo mō dicit ꝑ ꝓprietatē ꝑſonalē. Si ꝓprie q: appropriate. hoc
Rn̄ſio. nihil facit ad ꝓpoſitū q: magr̄ vult inq̄rere ꝓprietatē ſpūſſcti nō appropatū. Et iterum. Charitas vr̄ magis appropriari patri ſm ꝙ dr̄ i illa pſa. cha
2 ritas pr̄ eſt. ¶ Itē dicvr̄ ꝑ Rich. ꝙ amor gratuit⁹ eſt in pr̄e in. ſ. ſ. debitus.
Spūſſā ctus ꝓprie dr̄ chari tas. in filio ex vtroq̄ ꝑmixt⁹. ergo cum charitas dicat amorē gratuitū. dz ergo appropriari pr̄i. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ nō eſt oīmoda ſilitudo. ſed in hoc eſt ſimilitudo. naȝ ꝯgrue pōt appropriari manēte vnitate vocis vel ſignificationis. Pōt ſilr̄ aliqḋ nomē ſimul dici ꝑ ꝓprietatē et ꝑ eſſentiā manēte vnitate vocis ⁊ ſignificatiōis. ⁊ tn̄ eſt de ſe cōe. ⁊ tale ē hoc nomē charitas. Nō pōt dici ꝙ charitas ē cōmune ⁊ ꝓpriū ⁊ appropatū. ⁊ Aug. primo oñdit ꝙ
3 eſt appropriatū ꝑ ſilitudinē ad ſapiam ⁊ poſt oñdit ꝙ eſt ꝓpriū infra ca. di. Nunc vo qḋ incepim⁹ oñdere ⁊c. vñ ex hac auctoritate n̄ hr̄ ꝙ charitas ſit ꝓpriū. ſed ſolū ꝙ appropriatum. Sed tn̄ ex alijs verbis Aug. hr̄ ꝙ charitas nō ſolū eſt appropriatū ſed ēt ꝓprie ꝓpriū. ſ. ſ. Ad illḋ qḋ obijciṫ ꝙ cha
4 ritas appropriaṫ patri. dicēdū ꝙ charitas hȝ duplicē cōparationē ad virtutes alias. Cōparatur eñ vt mr̄. vt dicit Ambr. cōparaṫ vt vinculū. vt dicit apl's col. iij. charitas eſt vinculū ꝑfectionis rōne primi appropriaṫ pr̄i. rōne ſcdi. ſ. ſ. Ad illud qḋ obijciṫ de Rich. dicēduȝ ꝙ gratuitū nō dicit ꝓprietatē amoris ſiue amādi. ſed ꝓprietatē ꝑſone q̄ dat ⁊ nō recipit.

lius an ſpirituſſanctus. an deus ipſa trinitas. q: ⁊ ipſa non tres dij ſed vnus ē deus. Ad qḋ Aug. in eodē lib. ita dicit. Neſcio cur ſicut ſapiā ⁊ pater dr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs ⁊ ſimul oēs. nō tres ſed vna ſapiā eſt. non ita ⁊ charitas dicatur pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs. ⁊ ſimul oēs vna charitas. Non iō tn̄ quiſq̄ nos icōuenienter exiſtimet charitatē appellare ſpm̄ ſctm̄ q: ⁊ deus pater ⁊ deus filius pōt charitas nūcupari. ſi
b cut ꝓprie verbū dei etiam ſapientia dei dr̄ cū ⁊ pater ⁊. ſ. ſ. ſit ſapiā. Si ergo ꝓprie aliq̄s hoȝ triū charitas nuncupari dz quis aptius q̄ ſpūſſctūs. vt ſcȝ in illa ſumma ſimpliciq̄ natura nō ſit aliud ſubſtātia ⁊ aliud charitas. ſed ſubſtantia ipſa ſit charitas ⁊ charitas ipſa ſit ſubſtātia ſiue in patre ſiue in filio ſiue in ſpūſctō. ⁊ tn̄ ſpūſſan. ꝓprie charitas nūcupatur. Ecce his verbis aperte dicit Augu. ꝙ in trinitate charitas aliq̄n referṫ ad ſubſtātiā que cōis eſt trium perſonarū. ⁊ tota i ſingulis aliq̄n ſpecialiter ad ꝑſonaȝ ſpūſſcti. ſicut ſapientia dei aliq̄n ꝓ ſubſtantia diuina. aliq̄n ꝓ filio accipitur. ⁊ hoc in multis fieri reperitur.

☞ Exēplis ꝯfirmat reſpōſionē. ſ. eadē noīa ꝓprie ⁊ vniuerſaliter accipi. c

¶ Pluribus eñ exēplis doceri pōt multa rerū vocabula ⁊ vniuerſaliter poni ⁊ ꝓprie q̄buſdā rebus adhiberi. ſicut legis noīe aliq̄n ſimul oīa veteris inſtrumēti ſignificanṫ eloquia. aliq̄n aūt ꝓprie vocatur lex que data eſt per moyſen. Multa alia ſuppetunt exempla; ſed in re aperta vitāda eſt longitudo ſermonis. Sicut ḡ vnicum dei verbum ꝓprie vocamus nomine ſapientie cum ſit vniuerſaliter ⁊ ſpūſſanctus ⁊ pater ipſa ſapientia. Ita ſpi

Filꝰ ꝓprie dr̄ ſapia. rituſſanctus proprio vocabulo charitas nuncupatur cum ſit pater ⁊ filius vniuerſaliter charitas. Sed dei verbum. i. vnigenitus dei filius aperte dictus eſt dei

De ſpūſctō teſtimōiū q̄rit ⁊ inuēit vbi ſapiā. ore apl'i dicētis xp̄m dei virtutē ⁊ dei ſapientiā. Spūs aūt ſctūs vbi ſit dictus charitas inuenimus. ſi diligēter Ioh. apl'i eloquiū ſcrutemur. q̄ cum dixiſſet. Diligam⁹ inuicē. q: ex deo ē dilectio. adiūxit. Et oīs

q̄ diligit ex deo natus ē. q: dilectio deus eſt. Hic manifeſtauit ſe dixiſſe eā dilectionē eſſe deū quā dixit ex deo. Deus ḡ ex deo eſt dilectio: ſed q: ⁊ filius ex deo pr̄e natus eſt ⁊ ſpūſ ſctūs ex deo patre ꝓcedit. quē potius eoȝ hic debeamus accipere dictū eſſe dilectionem merito q̄riṫ. Pater eñ ſolus ita deus eſt vt nō ſit ex deo. et ideo dilectio que ita deus eſt vt ex deo ſit. nō ipſe pater eſt: ſȝ aut filius aut ſpūſſctūs. Sȝ in ꝯſequentib⁹ cū dei dilectionē cōmemoraſſet Ioh. qua dilexit nos ⁊ hinc hortatus eēt. vt nos inuicē diligamus. atq̄ ita deus in nobis maneat: q: vtiq̄ dilectionē deuȝ dixerat ſtatim volēs de hac re aptius aliquid eloqui. iquit. In hoc cognoſcimus q: in ipſo manemus. ⁊ ipē in nobis. q: de ſuo ſpū dedit nobis. Spūs itaq̄ ſctūs de quo dedit nobis. facit nos in deo manere. ⁊ ipſuȝ i nobis. hoc aūt facit dilectio. Ipſe eſt ergo deus dilectio. Deus ergo ſpūſſctūs qui ꝓcedit ex deo ſignificatur vbi legitur. deus dilectio eſt. ⁊ dilectio ex deo ē. Ecce his verbis aperte dicit Aug. ſpm̄ ſctm̄ eē charitatē patris ⁊ filij ⁊ intantum quoq̄ ſermonē ꝑduxit vt
c videatur dixiſſe ſpm̄ ſctm̄ non ſolū eſſe dilectionē patris ⁊ filij qua ſe inuicē ⁊ nos diligunt ſed etiā qua diligimus deum. Sed vtrum ipſe ſit charitas qua nos diligimus deū. in ſequenti explicabitur. Nūc vo qḋ cepim⁹ oſtēdere curem⁹. ſ. ſpiritumſanctum dilectionem eſſe ſiue amorem patris ⁊ filij quo. ſ. pater diligit filium ⁊ filius patrem. De hoc Hiero. ſuper. xiiij. ps. ait. Spirituſſanctus nec pater eſt nec fili⁹. ſed dilectio quaȝ habet pater in filium: ⁊ filius in patreȝ. Augu. quoq̄ in. vj. li. de trini. ait. In oībus equalis eſt patri filius. ⁊ eſt vnius eiuſdēq̄ ſubē Quapropter etiā ſpirituſſanctus in eadem vnitate ſubſtātie ⁊ equalitate ꝯſiſtit. ¶ Siue eñ ſit vnitas amboȝ ſiue ſctitas ſiue charitas manifeſtū eſt ꝙ nō aliq̄s duoȝ ē quo

c ¶ Spūſſctūs ē dilectio qua pr̄ ⁊ filius ſe inuicē ⁊ nos diligūt. Queriṫ vtrū pater ⁊ fili⁹ diligant nos ſpūſctō. Utrū eñ ſe diligāt ſpūſctō q̄riṫ di. xxxij. vbi iſtā q̄ōnē ſpāliter mouet. ſed prima vr̄ oīno falſa ⁊ impropria. Cū eñ dr̄ pr̄ ⁊ filius diligūt nos ⁊c. ꝯſtat ꝙ verbū diligendi teneṫ eſſentialiter. ergo ſi diligāt ſpūſctō ſunt ſpirituſſctūs. Et iterū dicit Aug. ꝙ hoc nullo mō cōcediṫ. pater diligit ſe. ſ. ſ. q: diligere teneṫ eſſentialiter. ergo filꝰ in ꝓpoſito. ¶ Rn̄. ꝙ q̄daȝ dicunt ꝙ ablatiuus ille exponitur ꝑ hāc ꝑpoſitionē ꝑ cū accuſatiuo. i. ꝑ ſpm̄ ſctm̄. ⁊ regula eſt ꝙ hec ꝑpoſitio ꝑ cum verbis trāſitiuis dicit ſubautoritatē cū abſolutis aūt autoritatē. Uñ cum diligere ſit trāſitiuū ſenſus eſt ꝙ pater ⁊ fili⁹ diligunt nos ꝑ ſpm̄ ſctm̄: quaſi diceret. pr̄ operaṫ ꝑ filiū. Sȝ hec expoſitio non vr̄ ꝯueniēs. q: ſimiliter pōt dici pr̄ ⁊ filius puniunt ſiue odiūt nos. ſ. ſ. qḋ non vult dicere Aug. Propterea notādū ꝙ diligere aliq̄n teneṫ pure eſſentialiter vt cum dr̄ pater ⁊ filius diligūt ſe. aliq̄n pure notionaliter. vt cum dr̄ pater ⁊ filius diligunt ſe ſpūſctō ſicut patebit. Aliq̄n partim eſſentialiter partim notionaliter. ſicut cum dr̄ diligunt nos. ſ. ſ. ⁊ ex hoc pȝ. quia idē eſt patrē ⁊ filiū diligere nos. ſ. ſ. ſcȝ ſpm̄ ſctm̄ nobis mittere ſiue inſpirare. Mittere ſiue inſpirare aūt importat actum notionalē ⁊ eſſentialē. q: ſenſus eſt ꝙ ſpm̄ ꝓducūt ⁊ donum eius nobis ꝯferunt. vñ dicit ſimul. ſ. ſ. ꝓductionē ⁊ gratie collationem. ⁊ q̄uis reſpectu actus eſſentialis nō recipiatur habitudo ablatiui recipiṫ tn̄ rōne notionis. ſicut ⁊ hic pater dicit ſe ſuo verbo dicēt creaturas verbo. ſimili mō itelligendū eſt in ꝓpoſito.
d ¶ Siue eñ ſit vnitas. queritur quid dicatur ꝑ hoc nomē vnitas. aut vnitas dicit vnitatē eſſentialem. aut notionalem. aut ꝑſonalem. Non eſſentialem. q: tunc non eſſet amboȝ ſȝ triū. Nō notionalē. q: ſ. ſ. nō eſt cōis ſpiratio. Non

Dicatur eē charitas. 5
6
7
Hiero.
8
Quid ſit ſpūſ ſanctus

tio. Nō pſonalē q꞉ pr̄ ⁊ filius non ſunt vnū in pſona. Itē q̄rit
9 quō hec diſtinguant vnitas ſctitas charitas. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ vnitas pſonal'r tenet. Sed attēdēdum ꝙ vnitas aliquoꝝ dr̄ dupl'r. Aut qua aliq̄ ſunt vnū ⁊ ſic patris ⁊ filij nō eſt vnitas pſonalis. Aut qua aliq̄ ſunt vniti. ⁊ ſic pr̄ ⁊ filius vnica pſona vniuntur ſicut pſona ſpi-
10 rituſſcti q̄ eſt amor ⁊ vinculū nectēs. Ad illud qđ q̄rit quō differūt illa tria dicēdum ꝙ vnū addit ſupra alterum. Nā vnitas dicit ꝯditionē oīs amoris. q̄m oīs amor eſt vis vnitiua. Sctitas dicit cōditionē amoris caſti contra libidinoſum q̄ nō eſt purus. Charitas dicit cōditionē amoris ꝓcipui īō eñ charitas dr̄ q꞉ ē amor ineſtimabiliter hn̄s charum amatum.

e ¶ Sintq̧ nō participatione. vr̄ nō bn̄ dicere q꞉ ſeruare vnitatē ſpūs eſt ꝓducere. ſ. ſ. ergo ſm hoc pater ⁊ filius. ſ. ſ. ſua eēntia ꝓducūt. ⁊ ita vr̄ eſſentiā ſpirare. Itē vr̄ etiam falſum ꝙ dr̄ nō participatione. q꞉ pr̄ ⁊ filius participatione ſpirationis ſer-
11 uāt vnitatē. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ Aug. vult oſtēdere duplicē modum vnitatis eſſe inter patrē ⁊ filiū qui eſt inter mēbra xp̄i. ſ. nature ⁊ voluntatis ſed differēter q꞉ in nobis eſt vnitas nature ꝑ participationē vnius cōis eſſentie. ſed nō ſumus ipa eēntia. Pater eñ ⁊ filius nō participāt eſſentiā. q. diuerſum. immo ſunt ipſa eſſentia ſilr̄ in nobis ē cōformitas voluntatis per donū dei qđ vnit nos. ſʒ pater ⁊ filius vniunt nō dono accepto ab alio. ſʒ ſpū ꝓprio. ⁊ ſic ptʒ rñſio.

f ¶ Qui eñ cōis eſt ambobus. Contra. ergo ſm hoc pari rōne. ſ. ſ. dr̄ deus ꝓprie. cum deus ſit cōe ambobus.
12 ¶ Rñ. dicēdum ꝙ equiuocatio eſt in cōitate. Nā Aug. nō vocat cōe qđ eſt in pluribus ⁊ de pluribus. ſed qđ a pluribus. et ita cōe dr̄ magis a cōione q̄ a cōitate. vt fiat vis in verbo ſicut fit inter vnionē ⁊ vnitatē. Et q̄m charitas nō tm̄ dicit cōitatē. q꞉ in pluribus. ſed cōionē ꝑ vnitatē diſtinctoꝝ. iō q̄uis dicat eſſentialiter. pōt tm̄ nihilominus dici pſonaliter.

vterq̧ ꝯiungitur. quo genit' a gignente diligatur. genitoremq̧ ſuum diligat. ſintq̧ nō participatiōe ſed eſſentia ſua. neq̧ dono ſuperioris alicui'. ſed ꝓprio ſuo ſeruātes vnitatem ſpūs in vinculo pacis. Ecce hic habes ſpiritūſanctū eē quo filius diligit a patre ⁊ pr̄ a filio. ⁊ quo illi duo ſeruāt vnitatem pacis. Spūs ergo ſanctus vt ait Aug. in eodē cōe ē aliquid patris ⁊ filij quicquid illud eſt. At ipſa cōmunio cōſubſtantialis ⁊ coeterna eſt. q̄ ſi amicitia ꝯuenienter dici poteſt dicatur. ſed aptius dr̄ charitas: ⁊ hec quoq̧ ſubſtantia. q꞉ deus ſubſtantia eſt ⁊ deus charitas eſt. Tria ergo ſunt ⁊ non amplius. vnus diligens eum qui de illo eſt. ⁊ vnus diligens eum de quo eſt. ⁊ ipſa dilectio. Que ſi nihil eſt. quomodo deus dilectio ē? Si nō eſt ſubſtantia. quō deus ſubſtantia eſt?

☞ Rationem predicte reſponſionis aſſignat: oſtendēs ꝙ ſpūſſctūs ꝓprie dicat charitas q̄uis charitas ſit nomē commune. D

¶ Hic notandum eſt ꝙ ſicut ſpirituſſanctus ī trinitate ſpecialiter dicitur charitas. que eſt pr̄is ⁊ filij vnio: ita ⁊ nomē tenet ꝓprie qđ pr̄i ⁊ filio cōiter quodāmodo ꝯgruit. Vñ Aug. in. xv. li. de tri. Si charitas inquit qua pater diligit filium: ⁊ patrē diligit filius ineffabilem communionem demonſtrat amborum. quid ꝯuenientius q̄ vt ille proprie dicatur charitas: qui ſpiritus ē communis ambobus. Hoc enim ſanius creditur ⁊ intelligitur. vt non ſoluʒ ſpirituſſanctus charitas ſit in illa trinitate. Sed non fruſtra proprie charitas nūcupatur propter illa que dicta ſunt ſicut non ſolus in illa trinitate. vel ſpirit' eſt vel ſanctus. q꞉ ⁊ pater ſpiritus ⁊ filius ſpiritus. ⁊ pater ſanctus. ⁊ filius ſanctus. ⁊ tamen ipſe non fruſtra dicit ſpirituſſanctus. Qui enim eſt cōmunis ambobus id vocatur ipſe ꝓprie quod ambo cōiter. Alioquin ſi in illa trinitate ſolus ſpūſſctūs eſt charitas ꝑfecto ⁊ filius nō ſolius patris. ſed etiam ſpūſſcti filius inuenitur. Ait eñ apl's de deo patre. Trāſtulit nos in regnū filij charitatis ſue. ſi ergo nō ē illa trinitate charitas dei niſi ſpūſſctūs. filius eſt etiā ſpūſſci. Sed q꞉ hoc abſurdiſſimū ē reſtat vt nō ſolus ibi ſit charitas ſpūſſctūs. ſed ꝓpter illa de quibus ſatis diſſerui proprie ſic vocatur.

AD euidētiā eoꝝ que dicunt de ſpūſctō in hac parte duo principaliter querunt. Primo queritur de modo ꝓcedēdi ipſius ſpūs. Scđo de ꝓprietate ipſius. Circa primū querunt tria. Primum eſt vtrū in diuinis ſit neceſſe ponere pſonā ꝓcedētē ꝑ moduʒ liberalitatis. Scđm vtrum ſit neceſſe ponere perſonam procedentem per modum amoris. Tertium ſi ſit neceſſe ponere perſonaʒ procedere per modum mutue charitatis.

a **Queſtio. j.** Qđ ſit neceſſe ponere pſonā ꝓcedenteʒ ꝑ modū liberalitatis. oſtēditur hoc mō pfectior eſt dilectio mutua q̄ reflexa. ⁊ pfectior adhuc mutua cōicata q̄ non cōicata. q꞉ talis. ſ. non cōicata. videtur ſapere amorem libidinoſum. ergo ſi in deo eſt ſumma dilectio. ⁊ ſumma delectatio. ⁊ ſumma beatitudo. non eſt ibi pſona que mutuo nō amet. nec cui amor mutu' nō cōicet. ſʒ cōicatio amoris mutui eſt ꝑ liberalitatē. g̊ ⁊c. ¶ Itē in his inferiorib' duplex inuenitur modus ꝓducēdi nobilis. ſ. ꝑ modū nature: ⁊ ꝑ modum voluntatis. primo mō emanat filius a patre. ſcđo modo donuʒ a datore. Sed oē qđ nobilitatis eſt in creatura eſt attribuēdū deo. ergo ⁊c. ¶ Itē in deo eſt ponere naturā ⁊ volūtatem. ⁊ ſicut naturā pficit fecūditas. ita voluntatē ſumma liberalitas. ſʒ natura pfecta fecunditate pſona ꝓducit aliam pſonam. ergo pari rōne voluntate pfecta liberalitate ꝓducit aliam pſonam. ⁊ ſic ⁊c. ¶ Itē oēs creature a deo ꝓcedunt ꝑ cognitionē ⁊ voluntatē. ſed ante creaturarū ꝓductionem ponere fuit in diuinis emanationē verbi ab eterno ī quo pater oīa fiēda diſpoſuit. g̊ pari rōne neceſſe fuit emanare pſonam ī qua oīa vellet ⁊ donaret. ſed talis ꝓcedit ꝑ modū liberalitatis. g̊ ⁊c.
¶ Cōtra. non eſt ſimilis Bal. j.
modus ꝓducēdi in creaturis reſpectu dei ⁊ in pſonis. Naʒ creature ſunt extrinſecus: pſone vo in eſſentia vnum ſed exitus creaturarum a deo eſt ꝑ modum liberalitatis. ergo non eſt ponere perſonam hoc modo ꝓcedere. ¶ Itē exiēs ꝑ modū voluntatis ab aliquo nō aſſimilatur in ſubſtantia ꝓducenti. nec equatur nec neceſſario ꝓducitur. ſed pſona ſi ꝓcedit ī diuinis eſt in ſubſtātia ſimilis et in poteſtate equalis. nec potēs ſe aliter habere. ergo ⁊c. ¶ Itē in his inferioribus non tm̄ ſunt iſta principia nobilia. ſ. natura ⁊ voluntas. verūetiam ratio ſiue operans ꝑ artē. ergo ſi ponuntur due pſone his duobus modis ꝓcedentes dʒ poni tertia que tertio modo ꝓcedat. ſed illa non ponit. ergo nec ꝑ modum voluntatis ponitur aliqua pari ratione. ¶ Iteʒ quanto pluribus cōicatur dilectio tanto perfectior. q꞉ omne bonum in cōe deductum pulchrius eluceſcit. ergo nō ſolum eſt ponere tertiam pſonam cui amor ſcđe cōicetur. ſed etiam quartam cui amor communicetur tertie. ⁊ ſic in infinitū. ſed hoc eſt impoſſibile in diuinis. vt oſtenſum eſt ſupra. ergo eſt ſtare in prima perſona producente. ergo non eſt perſona procedens per
modum liberalitatis. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ ſicut probatuʒ eſt in 13
diuinis eſt ponere tertiam pſonam ꝓcedentē per modum liberalitatis que dr̄ donum. Et ratio huius eſt pfectio dilectiōis pfectio emanationis. ⁊ pfectio voluntatis qua exiſtēte liberaliſſima non poteſt non ꝓducere pſonam. ſicut natura exiſtēte fecundiſſima. non poteſt non producere perſonaʒ. ⁊ hec eſt rō
propria huius emanationis. ¶ Ad illud qđ obijcitur in cōtra- 14
rium ꝙ creature emanant per modum liberalitatis. dicendū ꝙ per modum liberalitatis emanare eſt dupliciter. Aut ſicut volitum. Aut ſicut ratio volendi. Siue ſicut datum ſiue ſicut ratio donandi. Primo modo emanāt creature que ſunt extra

Sc̄do modo emanat tertia ĩ trinitate perſona. Quia ratio vo
15 lendi ⁊ donandi eſt intrinſeca ꝑfectiſſime voluntati. ¶ Ad il-
lud qd̄ obijcitur ꝙ voluntas non eſt principium aſſimilās nec
neceſſario emanans dicēdum ꝙ voluntas ſiue liberalitas du
pliciter eſt principiū. Uno modo diſtinctuꝫ in natura. ⁊ ſic nō
aſſimilat in ſubſtātia. Alio modo cōicante natura. ⁊ ſic in ſub-
ſtantia aſſimilat. q̄m ergo ꝑſona ſic procedit ꝑ modū liberali
tatis vt cōicetur natura. iō ſimilis eſt in ſubſtantia q̄uis ipſe
modus ꝓcedēdi non ſit per modū ſimilis. ⁊ ſic pꝫ illud. ¶ Ad
illud qd̄ obijcitur quare non procedit aliqua ꝑſona ꝑ modum
rationis dicendum ꝙ oīs modus producēdi nobilis ad iſtos
reducitur duos. qꝛ omne agēs aut agit naturaliter aut ꝑ vo-
luntatē. Agens eñ per violētiam aut per fortunā eſt agens i-
perfectum ⁊ modus producendi minus nobilis. Unde ratio
non diſtinguitur contra naturā ⁊ voluntatē quantum ad mo
dum agendi. ⁊ ideo nō eſt perſona tali modo procedēs. Sed
tñ hoc non videtur plene ſoluere. qꝛ nos diſtinguimus in his
16 creaturis egreſſum per moduꝫ liberalitatis. ab egreſſu ꝑ mo-
dum artis. Propterea dicendum ꝙ ꝓceſſus ꝑ modū liberali-
tatis eſt dupliciter. aut ſicut ratio liberalitatis ſiue ipſa libe
ralitas. aut ſicut liberaliter factū. Siľr ⁊ in arte. aut ſicut ipſa
ars ſiue ratio artificiēdi. aut ſicut artificiatum. ⁊ primo mo-
do pōt cadere in diuina ꝑſona. ſc̄do modo non. ⁊ primo modo
procedit filius qui eſt verbū ⁊ ars plena oīm rationum viuen
tium. ſed iſte modus emanādi non diſtinguitur a modo ema-
nandi per modum nature. qꝛ emanat vt oīno ſimilis ⁊ per mo
dum ſimilitudinis ꝑfecte. Alius aūt modus nō pōt eſſe. qꝛ du
as ꝑſonas neceſſe eſt cōicare in eadē natura. ⁊ qꝛ neceſſe ē ꝙ
oīs modus emanādi qui eſt in diuinis. ſit per modum nature
principaliter vel illa cōicante. vnde cum proceſſus per modū
voluntatis poſſet eſſe intrinſecus. ſic procedit amor ab amāte
Per modū vō artis ſemper eſt extrinſecus. inquātū huiuſmo
di. iō impoſſibile eſt ꝙ cadat in deo reſpectu ꝑſone. ſed cadit
17 ſolum reſpectu creature. ¶ Ad illud qd̄ vltimo obijcitur ſi eſt
ponere tertiam perſonam ob cōicationem. pari rōne ⁊ quartā
dicendum ꝙ oīs ratio ⁊ natura ꝯcordat ꝙ nō fiat per plures
qd̄ pōt ſufficiētiſſime fieri per vnum alioq̄n eſſet ibi ſuꝑfluuꝫ.
Si ergo mutua dilectio nō pōt eē minus q̄ ad vnū. ⁊ cōicatio
illius mutue nō minus q̄ ad vnū ⁊ in vno eſt mutua dilectio.
⁊ in altero mutue dilectionis cōicatio ꝑfectiſſime. cuꝫ vtrūq̄
accipiat totum infinite. pꝫ ꝙ nō eſt vltra ꝓcedere ſꝫ ibi eſt ſta
re. Unde ipſa eadem ratio que ponit perſonarum pluralitatē
aufert infinitatem ⁊ ponit trinitatem.

B **Queſtio. ij.** Utrum in diuinis ſit neceſſe ponere ꝑ
ſonā ꝓcedentē per modum amoris ſi-
ue charitatis. Et ꝙ ſic vr̄. Non eſt enim perfecta cognitio ſine
dilectione. ergo nec perfectum verbuꝫ ſine amore. ergo nec ꝑ
fecta emanatio verbi ſine emanatione amoris. ergo neceſſe ē
ponere emanationē ꝑ modum amoris. ergo ⁊c. ¶ Itē amor ē
donum in quo alia dona donantur. Nihil enim proprie donat̄
niſi ex amore. ſi ergo perſona procedit per modū liberalitatis
cum ipſa procedat non ꝑ aliud. ſed per ſe. ergo ꝑ modum amo
ris ſiue charitatis. ¶ Itē oīs ⁊ ſumma perfectio pluralitatis
eſt in vnitate. ergo ⁊ diſtinctionis in vnione. ſed inter omnes
vniones que ſunt inter diſtantes ſumma ⁊ iocūdiſſima ē vnio
charitatis. ſi ergo eſt ibi diſtinctio. eſt vnio. ⁊ ſi vnio. eſt chari
tatis emanatio. ¶ Itē ſpūſſctūs in nobis exiſtens ⁊ habitās
facit nos ſimiles illi ſumme trinitati. ſicut dicit dn̄s Ioh. xvij
vt ſint vnum ſicut ⁊ nos. ſed ſpūſſctūs in nobis exiſtēs produ
cit primo amorem charitatis. Rom. v. Charitas dei diffuſa ē
in cordibus noſtris ⁊c. ergo neceſſe eſt in illa ſumma trinita-
te reperiri per prius emanationē charitatis. ¶ Sed contra.
ꝑſone diuine ſunt ipoſtaſes perfecte. vt pater ⁊ filius. nullus
aūt amor dicit ipoſtaſim ſed eius proprietatē ſiue habitum. er
go nulla perſona in diuinis procedit ꝑ modū amoris. ¶ Iteꝫ
amor eſt eius in quo requieſcit affectus. ergo ſemper accipit̄
vt in alium tendēs. ſed oīs perſona eſt in ſe perfecte ens ⁊ di-
ſtincta. ergo nulla perſona procedit per modū amoris. ¶ Itē
non ob aliud ponitur in diuinis emanatio ꝑ modum amoris.
niſi qꝛ pater amat filium. cuꝫ ergo filius amet ſpiritumſanctū
pari ratione erit ponere vlteriorem perſonam emananteꝫ per
modum amoris. ⁊ ſic in infinitum ⁊ hoc eſt inconueniēs. ergo ⁊c.
¶ Itē cū in natura intellectuali ex parte motiue potentie ſit
accipere iraſcibileꝫ que reſpicit honorē. ſic ꝯcupiſcibilis amo
rē. Queſtio eſt quare in diuinis nō accipit̄ ꝑſona ſm̄ actū ira
ſcibilis. ſicut ſm̄ actū ꝯcupiſcibilis. ¶ Itē cū ſint alie affectio
nes in aīa vt gaudium ſpes ⁊ hmōi. quare ſolum ꝑ modū amo
ris procedit perſona in diuinis. Si tu dicas ꝙ amor nō tenet
rationem affectionis. tunc obijcio. qꝛ ſicut amor diuinus non
eſt affectio. ita nec gaudium. ¶ Itē cū ſint alij habitus in aīa
importātes complementum. cuiuſmodi ſunt. ſ. dona ſpiritus
ſancti. vt intelligentia ⁊ ſapiētia. quare magis procedit perſo
na per modum amoris q̄ per moduꝫ alterius habitus ꝙ ſi nō
alius nec iſte dꝫ poni. vt videtur. ¶ Rñ. dicendum ꝙ ſicut ꝓ-
batum eſt ſupra. neceſſe eſt aliquam perſonam in diuinis pro-
cedere per modum liberalitatis. ⁊ illam dicimus ſpm̄ſanctū.
hanc aūt neceſſe eſt procedere per modum amoris. qꝛ ſi ponat̄
in diuinis emanatio per modum voluntatis neceſſe eſt ꝙ in-
ter oēs ſit prima ⁊ nobiliſſima. emanatio aūt per modū amo-
ris eſt huiuſmodi. quod pꝫ ſi reſpiciamus in aīa. Affectio eñ
amoris eſt prima inter oēs affectiones ⁊ radix omniuꝫ aliarū
ſicut dicit Augu. in pluribus locis. maxime in. xiiij. de tri. Et
iſta affectio nobiliſſima eſt inter omnes. quoniam plus tenet
de ratione liberalitatis. Unde hoc eſt donum in quo oīa alia
dona donantur. ⁊ in quo conſiſtunt omnes delicie ſubſtantie
intellectualis. vnde nihil in creaturis eſt conſiderare ſic deli-
cioſum ſicut amorem mutuum. ⁊ ſine amore nulle ſunt delitie.
propter hoc dicit phūs ꝙ amicicia aut eſt beatitudo aut non ſi-
ne beatitudine. Si ergo emanatio eſt per modū liberalitatis
in diuinis. neceſſe fuit eſſe primam ⁊ ſummaꝫ ⁊ ſic neceſſe fuit
ꝑ modum amoris. ¶ Ad illud ergo qd̄ obijcitur ꝙ amor nomi 18
nat habitū non ſubſtātiam. dicēdum ꝙ eſt loqui de amore rō
ne eius qd̄ noīat. ⁊ ſic non dicit ſubſtantiam. vel ratione eius
circa qd̄ ponitur. ⁊ qꝛ ponitur in deo in quo nulluꝫ eſt accidēs
ſed totum in deo ſubſtātia eſt. ideo non dicit habitū vel ꝓprie
tatē ſed magis ſubſtātiā. ⁊ cum dicat egreſſuꝫ dicit ipoſtaſim
ſiue ꝑſonam. Siľr dicēdum eſt de verbo q̄uis eñ verbū ĩ no-
bis ſit accidens eſt tñ ſubſtantia in deo. Ad illud qd̄ obijcitur
ꝙ amor charitatis ſemꝑ in alium tendit ⁊ ita procedit in aliū 19
⁊ non ſtat in ſe. Dicendum ꝙ procedere in aliuꝫ eſt dupliciter
aut qꝛ aliud reſpicit vt obiectum. aut qꝛ in aliud tendit ⁊ reci-
pitur. Primo modo bene ꝯuenit ꝑſone in diuinis. qꝛ hī ꝯue-
nit habere reſpectum ad aliam perſonam. vnde ſpūſſctūs eſt
amor quo pater amat filium. Si aūt dicatur tendere ſecundo
modo ſic non habet locum in propoſito. qꝛ q̄n ego amo alium
amor non erit a me. ita vt recipiatur in alio ſed tm̄ a volunta-
te procedit. ⁊ qꝛ eſt accidēs ideo non recedit. ſed in voluntate 20
ſubſiſtit. In diuinis vō qꝛ ipoſtaſis eſt iō in ſe ſubſiſtit. ¶ Ad
illud qd̄ obijcitur. ꝙ ſimiliter filius amās ſpm̄ſanctum produ
ceret aliam ꝑſonam. dicēdum ꝙ hoc non tm̄ facit ꝙ pater ⁊ fi
lius producant aliam ꝑſonam q̄ eſt amor. qꝛ ſe amant. ſed etiā
qꝛ in eis voluntas eſt fecundiſſima. Ratio huius dicetur infra
⁊ illa nō eſt in ſpūſctō. Nihilominus tñ pōt dici ꝙ ſtatus ſit ĩ
prio amore. Nā prio amore ꝓducto cū illo ſeipſo amet aliuꝫ ⁊
amet̄. nō opꝫ alium amorem produci ſiue aliam perſonam per
modum amoris. ¶ Ad illud qd̄ queritur quare nō eſt emana- 21
tio quantum ad actum iraſcibilis. Quidam reſpondēt ꝙ hec
vis non habet locum in ſubſtantia pure ſpūali. tñ ſuppoſito ꝙ
ſit ĩ ſubſtātia intellectuali adhuc actus eius non competit ꝓ
ductioni ꝑſone. tum qꝛ naturaliter ſequitur actum concupiſci
bilis. ira eñ eſt vindex leſe cōcupiſcētie. vt dicit Dam̄. tū etiā
qꝛ actus eius ꝯſiſtit aut reſpectu ſuperioris. ⁊ hoc nō pōt eſſe
vbi nihil eſt ſuperius. aut reſpectu inferioris. ⁊ hoc ſiľr nō. qꝛ
nulla eſt inferioritas in reſpectu paris. nō ſiľr pōt eſſe in deo
qꝛ ſic eſt cum quadā diſconueniētia in victorioſa repulſione.
In ꝑſonis aūt diuinis ſummā vnionē ⁊ ꝯueniētiā eſſe neceſſe
eſt. Et ſi tu obijcias ꝙ nō oīs actus iraſcibilis ē reſpectu diſ-
cōueniētis. qd̄ pꝫ in ſpe. ⁊ qꝛ ĩ beatis habebit iraſcibilis actū
dicēdum ꝙ vel ꝯſiſtit reſpectu diſconueniētis vincēdi. vel re
ſpectu ardui aggrediēdi. ⁊ ita vel gradum vel diſcōueniētiaꝫ
dicit. ſed neutrū pōt eē in diuinis ꝑſonis. ¶ Ad illud qd̄ obij- 22
citur de alijs affectibus ⁊ habitibus iā pꝫ rñſio. qꝛ amor eſt af
fectus intimus. ⁊ primus ⁊ nobiliſſimus. qꝛ origo oīm alioꝝ.
iō cōplectit̄ in ſe totā nobilitatē emanationis ꝑ modū libera-
litatis. iō nulla ꝑſona debuit emanare ꝑ modū alterius habi
tus cum talis modus nō ſit principalis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

L **Queſtio.iij** + Utrũ ſit neceſſe ponere tertiã pſonã pcedẽtẽ per modum mutue charita
tis. Et ꝙ ſit videtur Ioh.xvij. Ut ſint vnũ ſicut ꝛ nos. domin⁹
orat ꝛ petit diſcipulis vnitatẽ nõ nature ſed dilectionis p con
formitatẽ ad illã ſummã vnitatẽ. ſed mẽbra xpi vniunť p amo
rem mutuũ. ergo in diuinis eſt exẽplar huius ſic ꝛc. ¶ Item
Hiero. ſup ps. xiiij. Spũſſctũs eſt amor quẽ hꝫ pr̃ in filium ꝛ
filius in patrẽ. ergo eſt amor mutu⁹. ¶ Itẽ rõne oſtẽditur ꝑ
ipſum. q: pfectior eſt dilectio q̃ eſt mutua. q: ſi nõ eſt mutua
ex altera parte claudicat. ſed in illa dilectione eſt ſumma per-
fectio ꝛ nulla claudicatio. ergo ꝛc. ¶ Itẽ q̃ nõ amat viciſſim
amãtem ſe recte ꝛ liberaliter. aut eſt iniquus aut ingratus. cũ
ergo in diuinis nulla ſit iniq̃tas. nulla ingratitudo. neceſſe ẽ
ibi eſſe amorẽ mutuũ. ¶ Cõtra. ſi eſt amor mutuus. ergo filij
in patrẽ. ꝛ patris in filium. ergo pr̃ aliq̃d recipit a filio qđ ab
ſurdũ eſt. ¶ Itẽ q̃ amat amantẽ facit qđ dꝫ. q: hoc eſt debitũ
qđ repẽdẽdũ eſt. ergo ſi eſt in diuinis amor mutuus. ergo eſt
debitus. ergo nõ eſt liberaliſſimus qđ abſurdum eſt. ¶ Itẽ
nullus amor mutuus eſt amor vnicus. hec p ſe nota eſt. ergo
ſi.ſ.ſ. eſt amor. mutuus vnicus nõ eſt amor. ¶ Itẽ ſi amor eſt
mutuus. ergo eſt amor patris ad filiũ. ſed iſte vt dicit Rich.
eſt amor gratuit⁹. ergo ſilr erit filij ad patrẽ. ꝛ ille vt ipſe di-
cit eſt amor debitus. ergo ſi tertia pſona pcedit p modũ amo
ris gratuiti ꝛ debiti. ergo ẽ amor ex vtroq; pmixtus. ergo nõ
eſt amor purus. Et iterũ. cũ iſte amor ſit filius. vr̃ ꝙ filius ſit
ſpũſſctũs. q: vt dicit in filio eſt amor ex vtroq; permixtus.
¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ cũ amor pfectionẽ delectationis ꝛ vnionis
ꝛ rectitudinis habeat ex mutualitate. aut nõ eſt pſonã pone-
re in diuinis pcedere p modũ amoris. aut ſi pcedit. pcedit p
23 modũ mutue charitatis. ¶ Ad illud ergo qđ obijciť in ɔtriũ
ꝙ tũc filius aliq̃d dat pr̃i. dicẽdũ ꝙ ex hoc ꝙ amãs p amorẽ
tẽdit in amatũ. nihil dat ei. alioq̃n nos daremus aliq̃d deo cũ
ipm amamus. ¶ Ad illud qđ obijciť ꝙ amor mutuus eſt debi
tus. dicẽdũ ꝙ debitus eſt. q: rectus. ſed tñ amor nõ ɔſiderat
debitũ. Uñ quãtũcũq; debeať. dũ tñ debitũ nõ attẽdať. non
24 minuiť rõ liberalitatis. immo oſtẽdiť rõ rectitudinis. ¶ Ad
illud qđ obijciť ſi mutuus nõ vnicus. dicẽdũ ꝙ verũ eſt i amã
25 tibus. quoꝝ affectus ſunt diuerſi. nõ ſic eſt in deo. ¶ Ad illud
qđ obijciť ꝙ non eſt amor purus. dicẽdũ ꝙ ex vtraq; parte li
beralis eſt. ꝛ iđ oĩno purus. Et ꝙ dicit ꝙ eſt amor debit⁹ ꝛ gra
tuitus. dicẽdũ ꝙ iſte ɔditiones nõ dicũt modũ amandi circa
amorẽ ſed dicũt modũ emanãdi ſiue originis circa pſonas.

Secũdo principaliter queriť de ſcđa parte. ſ. de p
prietate. ſ.ſ. ꝛ circa hoc queruntť tria. primo que-
ritur vtrũ amor ſiue charitas ſit pprũ. ſ.ſ. Scđo
vtrũ ſpũſſctũs ſit pprie nexus. Tertio vtrũ ſpũſ-
ſanctus pprie ſit ſpũs.

E **Queſtio.j.** + Q charitas ſit pprũ ſpũſſcti ſic oñdit
Aug. xv. de tri. Sicut in illa trinitate.
nõ ſolus. ſ.ſ. eſt ſpũs. tñ pprie dr̃ ſpũſſctũs. ita q̃uis pr̃ ſit cha
ritas ꝛ filius charitas. tñ pprie charitas dr̃ illa pſona ſicut p
prie dr̃ ſpũſſctũs. ¶ Itẽ hoc idẽ oſtẽdiť p eũdẽ ſup canonicã
Ioh. vbi intẽdit pprietatem. ſ.ſ. inuenire. ꝛ ad hoc pducit ſer
monẽ ꝙ ſpũſſctũs eſt charitas. ¶ Itẽ rõne oſtẽdiť illud idẽ
ꝙ illud eſt pprie pprium pſone. qđ dicit modũ emanãdi ipſi⁹
ſed amor eſt hmõi vt pbatũ eſt. ergo ꝛc. ¶ Itẽ ſicut verbũ ſe
hꝫ ad filiũ. ita amor ad ſpmſctm̃. ſed verbũ eſt pprium filij. er
go ꝛ amor pprium. ſ.ſ. ¶ Contra Aug. in. xv. li. de tri. Pater ẽ
charitas ꝛ filius eſt charitas. ꝛ ſpũſſctũs ẽ charitas. ꝛ ſimul
oẽs vna charitas. ergo charitas nõ dr̃ pprie de. ſ.ſ. ¶ Item
amor nõ pcedit aliter q̃ amãdo. ergo cũ amor de neceſſitate
inſit amãti. ꝛ pater ꝛ filius amãdo pducãt. ſ.ſ. impoſſibile vr̃
ꝙ ei ɔueniat pprie. Aut ergo ſpũſſctũs nõ eſt pſona aut nõ eſt
amor pprie. ſiue nõ procedit p modũ amoris. ¶ Itẽ ſicut ſe
hꝫ ſapiẽtia ad filiũ. ita amor ad ſpiritũſctm̃. ſed ſapiẽtia non
eſt filij pprium. immo appropriatũ ſolũ. ergo amor ꝛ ſilr. ſ.ſ.
ergo ꝛc. ¶ Itẽ oẽ illud qđ dr̃ pprie importat aliquã relationẽ
ergo ſi amor pprie dr̃ importat relationẽ. Si ad amãtẽ. ergo
amãs non eſt amor. Silr ſi ad amatũ. tũc g̃. ſ.ſ. aut nõ amaret
26 aut nõ amaretur. hoc aũt eſt impoſſibile. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ di-
lectio in diuinis põt accipi ꝛ accipiť neceſſario eſſentialiter.
notionaliter. ꝛ perſonaliter. Eſſentialiter. q: quilibet diligit
ſe. Notionaliter vo q: pater ꝛ filius ɔcordãt inſpirãdo ſpiri-
tumſctm̃ que ɔcordia amor ſiue dilectio eſt. Perſonaliter vo
q: ille qui pducitur p modũ pfecte liberalitatis non põt eſſe
niſi amor ſiue dilectio. vñ eſſentialiter dictum dicit cõplacen
tiã. notionaliter vo ɔcordiã inſpirãdo. pſonaliter vo pceſſuꝫ
in illa concordia. Huius aũt exemplum poteſt poni in amore
creato quo ſponſus ꝛ ſponſa ſe diligunt. Nam diligũt ſe amo
re ſociali ad conuiuendum. diligunt ſe vlterius amore ɔiuga
li ad prolẽ pcreandã. ꝛ illa ſi pduceretť ex ſola ɔcordie volun
tate amor eſſet. nũc vo eſt amatus niſi dicať amor p emphati
cum loquendi modum. In diuinis vo vere ꝛ pprie amor ẽ ha
bens rõnẽ amoris ꝛ ypoſtaſis. Amoris pp̃ter hoc q: ex volũta
te liberaliſſima primo pcedit p modũ perfecte liberalitatis.
ypoſtaſis. q: cũ diſtinguať a producẽte ꝛ non poſſet diſtingui
eſſentialiter. diſtinguitur perſonaliter. nõ ſic aũt eſt in amore
creato. ¶ Ex hoc pꝫ illud qđ obijciť primo ꝛ ſcđo cuꝫ dr̃ ꝙ eſt
pprietas amantiũ ſiue pducentiũ. q: accipiť notionaliter. nã
put ab eis pcedit nõ põt eſſe pprietas ſed pſona diſtincta. vñ
nõ oĩno eſt ſimilis proceſſus amoris creati ꝛ amoris increati.
q: hic ẽ pprietas. ibi ypoſtaſis ꝛ ſubſtãtia. ¶ Ad illud qđ obij 27
citur de ſapientia dicẽdum ꝙ nõ eſt ſimile. q: ſapia non dicit
reſpectũ ad aliũ. ꝛ iđ ſemp de ſe dr̃ ad ſe. ꝛ eſt eſſentiale niſi ap
propriečť. ſed amor reſpectũ dicit ad eos qui amore nectuntur
vñ ſicut verbũ eſt pprium filij ꝛ nõ appropriatur. q: connotat
reſpectũ ad dicentẽ. ſic etiã amor ſiue charitas non tm̃ eſt ap-
propriatũ. verũetiã propriũ. ſ.ſ. Et ſicut pcedit filius a patre
per modũ verbi. ita. ſ.ſ. p modũ amoris. ꝛ ex hoc eſt ſicut me-
lius patebit infra. ꝙ hec admittitur: pater ꝛ filius diligunt ſe
ſ.ſ. nõ aũt ꝙ pater ſit ſapiẽs ſapiẽtia genita. ¶ Ad illud qđ vl 28
timo obijcitur. ad q̃d dicit reſpectũ dicẽdũ ꝙ ad amantes ſm
hoc ꝙ eſt amãtes teneť notionaliter ſicut ꝑtactuꝫ eſt. Uno eñ
eñ mõ diligere ſe idẽ eſt ꝙ ɔcorditer ſpirare. hoc modo ſpũs
non eſt amãs. q: nõ ſpirat. ipſe aũt obijcit de eſſentiali. q: nõ
dicit egreſſum ab amãte. ſed ſolum dicit complacentiã volun
tatis qua quilibet amat ꝛ amatur.

Queſtio.ij. + Utrũ ſpũſſctũs pprie ſit nexus vel vni D
tas amboꝝ. Et ꝙ ſic vr̃ hoc mõ. Aug.
vij. de tri. Nõ eſt aliquis duoꝝ quo vterq; ɔiungitur. ſed con
iungitur nexu. ergo nexus non eſt aliquis duoꝝ. ergo eſt ter-
tia perſona proprie. ¶ Itẽ amor in creaturis eſt nexus. ſed ſi
cut probatuꝫ eſt. ſ.ſ. eſt amor perfectiſſimus. ergo ꝛc. Qđ aũt
amor ſit nexus pꝫ per Diony. Amorẽ ſiue diuinũ ſiue intelle-
ctualeꝫ vnitiuã dicimus virtutẽ. ¶ Itẽ ſpũſſctũs ſm grecos
pcedit a patre ſolũ ſm latinos a patre ꝛ filio. Sed quocunq;
iſtoꝝ modoꝝ procedit vniuntur in ſpũ pater ꝛ filius. ſed ille
in quo vniuntur eſt nexus amboꝝ. ergo. ſ.ſ. eſt nexus. ¶ Itẽ
aut ſpũs patris eſt ſpũs filij aut nõ. Si nõ. ergo cũ nemo ſci-
at que ſunt in hoĩe niſi ſpũs eius. qui eſt in illo ſicut dicit apo
ſtolus. pater non nouit voluntatẽ filij nec filius patris. ergo
ſi idem eſt ſpũs amboꝝ in ſpũ vniuntur. ¶ Cõtra. non eſt ne-
xus niſi ſeparatoꝝ. Que enim non ſeparata ſunt. non indigẽt
aliquo ɔnectẽte. ſed pater non eſt ſeparatus a filio. nec econ-
uerſo. q: filius in patre ꝛ pater in filio. ergo ꝛc. ¶ Itẽ nexus
eſt in quo duo aliqui ɔueniunt. ſed pater ꝛ filius nõ ɔueniũt
in perſona. ergo nulla perſona eſt nexus patris ꝛ filij. ¶ Itẽ
necti dicuntur illa que conueniunt in aliquo in quo vniuntur
Si ergo filius. ꝛ. ſ.ſ. originaliter ɔueniunt in patre. ergo pa-
ter eſt nexus filij ꝛ. ſ.ſ. non ergo. ſ.ſ. eſt nexus. ¶ Item nexus
dr̃ aut q: nectiť aut q: nectit. Si ergo ſpũſſctũs eſt nexus. aut
ergo q: nectitur aut q: nectit. Non q: nectitur. q: tũc ſilr alia
perſona eſt nexus. ſilr pater eſſet nexus. Si q: nectit patrem
ꝛ filiũ. ergo dat aliquid patri ꝛ filio ſed hoc eſt inconueniens
ergo ꝛc. ¶ Rñ. dicendum ꝙ nexus proprie dr̃ de. ſ.ſ. ſiue vni- 29
tas amboꝝ. Rõ aũt huius eſt q: pater ꝛ filius cõicant in ſpũ.
ꝛ iđ amboꝝ eſt vnitas. Et rurſum ille ſpũs eſt amor. ꝛ iđ cõi-
cant in eo vt in vno amore. ꝛ q: amor propriiſſime nexus eſt. iđ
ſ.ſ. pprie nexus eſt. q: amor mutuus eſt amor vnicus ꝛ ſubſtã-
tificus. ¶ Ad illud ergo qđ obijciť in ɔtrariũ ꝙ nõ eſt nexus 30
niſi ſeparatoꝝ. dicendum ꝙ ſeparatio dr̃ tripliciter. Scđm di
ſtãtiam ꝛ ſic dr̃ ſeparatio localis. ꝛ ſm differentiã. ꝛ ſic dr̃ ſepa
ratio ſubſtantialis. Et ſm dr̃iam pprietatis relatiue. ꝛ ſic nõ
dr̃ ſeparatio proprie ſed diſtinctio. In quolibet iſtoꝝ modorũ
ɔtingit eſſe nexũ. q: ergo pater ꝛ filius ſunt diſtincti. ꝛ iđ re-
cte dicunť cõnecti. ¶ Ad illud qđ obijciť ꝙ nexus eſt in quo 31

aliqui duo ꝯueniunt. dicēdū ꝙ eſt ꝯuenientia eſſentialis ⁊ cō
uenientia originalis. ⁊ nexus vtroꝗ̃ mō pōt dici eſſe. ⁊ ꝗuis
pater ⁊ filius non cōicant formaliter in pſona vna. tñ origina
liter ꝯueniunt. qꝛ vna pſona oꝛit' ab vtroꝗ̃ vno ⁊ eodem mō.
32 ¶ Ad illud qđ obijcit' ꝙ filius ⁊ .ſ.ſ. ꝯueniūt in patre. dicēdū
ꝙ ꝯueniētia originis đꝛ dupliciter. aut qꝛ oꝛiunt' ab vno: aut
qꝛ ab eis oꝛit' vnus. Si qꝛ ab vno. ſic nō đꝛ nexus. qꝛ nexus eſt
vnio ꝯſequēs diſtinctionē. ſed vnitas in origine antecedit di
ſtinctionē. Si vō qꝛ a duobus vnius origo ſit. cū ibi ſit diſtin
ctio ⁊ ꝯſequēs vnio. pꝛopꝛijſſime eſt nexus. ⁊ ſic eſt in patre ⁊
filio reſpectu .ſ.ſ. Aliter: tñ pōt dici ꝙ nō eſt ſilē. qꝛ filius ⁊ .ſ.ſ.
nō eodē modo pducunt' a patre. ſed pater ⁊ filius eodē modo
ſpirant .ſ.ſ. ⁊ iterū patris ⁊ filij ꝯueniētia eſt in .ſ.ſ. vt in amoꝛe
cuius eſt nectere. ſic nō ꝯueniunt filius ⁊ ſpūſſctūs in patre.
33 ¶ Ad illud qđ obijcit' ꝙ nexus đꝛ. aut qꝛ nectit ⁊c. dicēduꝫ ꝙ
quedam ſunt verba que in voce actiua ſignificāt paſſioneꝫ. vt
verba ad ſenſum ptinētia. vt video audio ⁊ ſilia. Quedā in vo
ce actiua ſignificāt actionē. vt facio ⁊ pcutio. ſimiliter in paſ-
ſiua. dicēdum igitur ꝙ hoc qđ eſt nectere cuꝫ nectere dicatur
ſpūs. qꝛ ab vtroꝗ̃ procedit recte in voce actiua paſſionē ſigni
ficat. ⁊ in paſſiua actionē. ⁊ iō nō ſignificat' ꝙ aliquid det pa-
tri ⁊ filio. ſed ꝙ magis recipiat.

E **Queſtio. iij** ⁊ vltima. Utrum ſpūſſctūs ppꝛie ſit
ſpūs. Et ꝙ ſic videt' hoc mō. qꝛ pſo-
na ſpūſſcti iſto noīe ppꝛijſſime deſignat' ꝙ đꝛ .ſ.ſ. ſed hoc nomē
ſctū s non coartat hoc ꝙ eſt ſpūs cū ſit eque cōe. ergo ſpūs p
pꝛie đꝛ illa perſona. ¶ Iteꝫ ſpūs đꝛ qđ ſpiratur. ſed qđ ſpirat'
non generatur. nec econuerſo. ergo cuꝫ ſpirari nō ꝯueniat pa
tri nec filio. ergo ꝯuenit .ſ.ſ. ¶ Iteꝫ hoīes ꝯcoꝛdes in vno ma
lo dicuntur ꝯſpiratoꝛes. nō qꝛ idem cogitēt. ſed qꝛ idē maluꝫ
appetunt. ⁊ ad idem malū vnus oīm eſt colligatus affectus.
ergo cū ſpiratio a ſpiratione veniat. nō đꝛ ſpirari niſi amoꝛ. er
go nec .ſ.ſ. đꝛ niſi amoꝛ ꝗ̃ ⁊c. ¶ Cōtra. ſpūs eſt deus. ⁊ eos qui
adoꝛant eū in ſpū ⁊ veritate opꝫ adoꝛare Joh. iiij. ſed tota tri
nitas eſt adoꝛāda. ergo tota trinitas eſt ſpūs. hoc idem dicit
Aug. ¶ Itē rōne oſtēditur hoc idē ſic. Spūs diuiditur cōtra
coꝛpus. ergo qđ non eſt coꝛpus eſt ſpūs. ergo eſt nomen abſo-
lutum non relatiuum. ergo ⁊c. ¶ Itē ſpūs đꝛ aut a ſpūalitate
aut a ſpiratione. Si a ſpūalitate ſic diuidit' contra coꝛpus. ⁊
ꝯſtat ꝙ ꝯueniat trinitati. Si a ſpiratione. Cōtra. ſpirare acti
ue dictum conuenit toti trinitati. qꝛ tota trinitas đꝛ inſpirare
ergo actiue dictū. nō đꝛ relatiue. ergo nec paſſiue. ¶ Iteꝫ ſm
ꝙ đꝛ a ſpiratione. videtur ꝙ magis ppꝛie ꝯueniat filio. ⁊ hoc
pꝫ per autoꝛitatē Job. xxxij. Inſpiratio oīpotētis dat intelle
ctuꝫ. ſed hoc appꝛopꝛiat' filio. ergo ⁊c. ¶ Itē ſpiratio eſt act'
naturalis. ſed ſolus filius pcedit p modū nature. ergo ſolus
filius ſpirat'. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ hoc nomē ſpiritus reperitur
34 in coꝛpoꝛibus in ſubſtātijs rōnabilibus. ⁊ in deo. ⁊ licꝫ in deo
ſit pꝛopꝛijſſime. qꝛ pꝛopꝛijſſime eſt in eo ſpūalitas ⁊ ſpiratio. tñ
ratio cognoſcendi ⁊ dicēdi tanꝗ̃ a poſterioꝛi incipit a ſubſtā-
35 tia coꝛpoꝛali. In ſubſtātia aūt coꝛpoꝛali ſpūs đꝛ duplr. aut a
ſpūalitate contra coꝛpulentiā. ⁊ ſic đꝛ abſolute. ⁊ vocatur ſpi-
ritus coꝛpus ſubtile. ſicut accipit' in libꝛo de differētia ſpūs ⁊
aīe. Aut a ſpiratione. ⁊ ſic đꝛ ſpūs flatus ſicut accipit Chryſ.
Joh. iij. Spūs vbi vult ſpirat ⁊c. ⁊ in pſ. Ignis grādo ſpiri-
tus ⁊c. Scđm modū hunc duplicē accipit' in ſubſtātia ſpūali
ſiue rōnali. aut a ſpūalitate ꝯtra coꝛpoꝛeitatē. ⁊ ſic ſubſtantia
rōnalis vel eius potētia interioꝛ đꝛ ſpūs. Eccl'. iij. Quis no-
uit ſi ſpūs filioꝝ ⁊c. Aut a ſpiratiōe. ⁊ ſic affectus vel amoꝛ đꝛ
ſpūs. Et rō huius eſt. qꝛ actus ſpirationis i coꝛpoꝛe eſt actus
internus. actus ꝯtinuus. actus viuificus. ⁊ habet origineꝫ a
caloꝛe. qꝛ ergo egreſſus amoꝛis vt amoꝛ eſt venit ab intrinſe-
co. ⁊ amoꝛ eſt actus viuificus. qꝛ amoꝛ eſt vita. ⁊ iterū amoꝛ ē
actus cōtinuus. qꝛ ꝯtinue dꝫ reddi amoꝛ. ⁊ tūc eſt pfectus qñ
hō ſic amat. Rurſus eſt caloꝛ ſpūalis. iō ſolus amoꝛ đꝛ ſpūali
ter ſpirari. ⁊ ſic accipit' .j. ad Theſ. v. Ut integer ſpūs ⁊c. Se-
cundū hunc duplicē modū accipit' in diuinis. Nā ſm ꝙ ſpūs
đꝛ a ſpūalitate ſic conuenit toti trinitati. Nā tota trinitas ca-
ret coꝛpoꝛeitate ⁊ materialitate. ⁊ ſic eſt nomē abſolutū. Joh.
iiij. Spūs eſt deus. Scđm aūt ꝙ đꝛ a ſpiratione ſic ꝯuenit illi
ſoli pſone que procedit vt amoꝛ ratione iam dicta. Spirare ei
in ſpūalibus ſolius eſt amoꝛis. ⁊ qm̄ amoꝛ pōt ſpirari recte et
oꝛdinate. ⁊ ſic eſt purus. vel indirecte ⁊ immūde. ⁊ ſic eſt libi-
dinoſus. iō perſona illa que eſt amoꝛ nō tm̄ đꝛ ſpūs. ſed .ſ.ſ. nō
ſic filius đꝛ ſanctus. qꝛ gñatio eſt motus naturalis. circa quē
nō attenditur ſanctitas vel puritas ſicut attēditur circa amo
rē voluntatis. ¶ Ad illud qđ obijcit' ꝙ ſpirare eſt totius tri- 36
nitatis. dicēdum ꝙ ſpirare đꝛ dupliciter. Uno modo eſt ſpira
re. idē qđ ſpūſanctum p
ducere ⁊ ſic nō conuenit Diſt. xj.
toti trinitati. Alio modo
eſt ſpirare idem qđ inſpi
rare ⁊ illa conuenit toti
trinitati. qꝛ inſpirare di-
cit effectum ſpūs q̄ eſt a
tota trinitate. đꝛ eñ inſpi-
rari ꝙ in ſpū noſtro ſpūa
liter immittitur ſiue affe
ctio ſiue cognitio. ¶ Ad
illud qđ obijcit' ꝙ motus
eſt naturalis. dicēduꝫ ꝙ
ſic eſt in coꝛpoꝛalibus q̄
inſpirāt ppter nature in-
digentiā. ſed non ſic i ſpi
ritualibus ſubſtantijs. q̄
ſpirant ex liberalitate vo Gal.
luntatis. vñ ratione hui' iiij.
non trāſferuntur. ſed rō-
ne aliarum ppꝛietatum. Ro. viij

Diſtin. xj.

De 37
eter
na pceſſione ſpūſſcti quā
tum ad pꝛincipiuꝫ a quo Jo. xv.
pcedit.

Hic dicen
dū eſt ſpi
ritumſcm̄
a pre eē ⁊
filio. Su Mat. x
pꝛa egit
magiſter de proceſſione
ſpirituſſancti in cōpara-
tione ad ipſum proceden
tem. Hec eſt ſcđa pars in Jo. xv.
qua agitur de eadē in cō
paratione ad pꝛincipiuꝫ
a quo. Et diuidit' hec ps
in duas. In pꝛima oſten
dit ꝙ ſpūſſanctus proce-
dit a patre ⁊ filio. In ſe-
cunda determinat quali
ter procedit ab eis. infra
diſtin. xij. Itē querit' cuꝫ
ſpirituſſanctus pcedat a Pꝛima
pre ⁊ filio. ¶ Pꝛima ps cauſa.
habet quattuoꝛ. In pꝛi-
ma oſtēdit magiſter per
multas autoꝛitates ꝙ p-
cedit a patre ⁊ filio. In
ſcđa vō econtra. p rōnes
grecoꝝ oſtendit ꝙ a ſolo
patre. ibi. Greci tñ dicūt Scđa
ſpūſcm̄ tm̄ pcedere a pa cauſa.
tre. In tertia autoꝛita-
tes ⁊ rōnes grecoꝛuꝫ ſol
uit ⁊ determinat ibi. Nos aūt illa verba ita determinamus.
In quarta oſtendit ꝯfeſſionē fidei grecoꝝ. implicite ꝯuenire
cū noſtra. ibi. Sciendum tñ ꝙ greci ꝯfitent'.

☞ Qđ ſpūſſanctus proce
dit a patre ⁊ filio pꝛobat mul
tis autoꝛitatibus. a

Hic dicēdū
eſt ſpiritū
ſanctum a
patre eſſe
⁊ filio. ⁊ p
cedere a
patre ⁊ fi-
lio qđ multi heretici negaue-
runt. Qđ aūt de vtroꝗ̃ pce-
dat multis diuinoꝝuꝫ eloquio
rum teſtimonijs compꝛobat'.
Dicit eñ apl's. Miſit de' ſpi
ritum filij ſui in coꝛda veſtra.
Ecce hic đꝛ ſpūs filij. et alibi.
Qui aūt ſpm̄ xp̄i nō hꝫ: h nō
eſt eius. Ipſe etiam filius de
ſpūſancto dicit in euangelio.
Quem ego mittā vobis a pa
tre. Patris aūt ſpūs dictus
eſt vbi legit'. Si ſpūs eius q̄
ſuſcitauit xp̄m a moꝛtuis ha-
bitat i vobis. ⁊ ipſe xp̄s dicit.
Nō eñ vos eſtis qui loquimi
ni: ſed ſpūs patris veſtri qui
loquitur. Et i alio loco. Quē
mittet pater in noīe meo. Et
alibi ipſe filius de ſpūſctō ait
a patre pcedit. His ⁊ alijs au
toꝛitatibus pluribus oſtendi
tur ꝙ ſpūſctūs a patre ⁊ filio
procedit.

☞ Greci ꝯtēdūt ſpm̄ſan. p
cedere a ſolo patre. b

¶ Greci tñ dicūt ſpm̄ſctm̄ p
cedere tm̄ a patre ⁊ nō a filio.
qđ iō dicūt. qꝛ veritas in euā-
gelio fidē integraꝫ ꝯtinēte de
pceſſione ſpūs loquēs ſolum
patrē cōmemoꝛat dicēs. Spi
ritus q̄ a patre pcedit. ⁊ etiaꝫ
a ideo qꝛ in pꝛincipalibus ꝯci-
lijs q̄ apud eos celebꝛata ſūt

a ¶ In pncipalib' ꝯcilijs. Querit' q̄ ſūt illa q̃ttuoꝛ pncipalia 1
ꝯcilia ⁊ dicēdū ꝙ fuerūt quattuoꝛ ꝯcilia aploꝝ in eccl'ia pmi
tiua vt dicit q̄dā gloſa ſup actus. Pꝛimum fuit ad electionem
Mathie. Act. x. Scđm ad electionē ſeptē diaconoꝝ. Act. vij.
Tertiū fuit ad nō imponēda legalia gētibus. Act. xv. Quar-
tū ad tolerandū legalia ad tps. Act. xxij. Cōcilia vō patrum
pncipalia apud grecos ſilr fuerūt quattuoꝛ. ſ. Nicenū. Ephe-
ſinū. Calcedonēſe. ⁊ Cōſtantinopolitanum.

Qui

2 b ¶Qui aliud docuerit
vel aliter p̄dicauerit ⁊c.
exponit iſta verba.i.ꝯtrariū
docuerit.vel ꝯtrario mo
do ⁊c. Nō vr̄ iſta expoſi-
tio ꝓbabilis eo ꝙ ipſe q̄
ꝯtradicit articulis excōi
catus eſt ipſo iure. ergo
nō oportebat ꝑ ꝯtrario
dare ſniam.ergo vr̄ ꝙ ꝑ
diuerſo tulerunt ſniam.
Preterea vn̄ venit iſta ex
poſitio: querit̄ quare nō
3 dixerunt. Quiſquis ꝯdi
xerit. ¶Rn̄.dicēdū ꝙ ſi
cut dicit Anſel. Oīs veri
tas ſacre ſcripture pōt di
ci q̄ ſacre ſcripture nō cō
tradicit ꝓpter ſuā gene-
ralitatē ⁊ dignitatē. ⁊ iō
p̄dicta expoſitio h̄ȝ hic
locum. Nec fuit incōue-
niens exprimere excōica
tionem hereticoꝝ.q: ſcti
patres in ꝯcilijs ordina-
bant q̄ iuris erāt ⁊ p̄ter-
ea ad terrorē eſt dictū. ⁊
maluerunt dicere aliud.
q̄uis intellexerunt ꝯtrariū
vt magis cōpeſcerēt ora
p̄ſumptuoſoꝝ ne adiuein
rēt nouitates i fide. Se-
cundum veritatē aūt ex-
cōicationis ſnīa nō ſe ex
tendit niſi ad ꝯdicentes
q: nō fuit eoꝝ intētio pre
cludēdi viā ad explana-
tionē fidei faciēdā maio
rem ſi deus alios magis
illuminaret. ⁊ ſi hoc dixiſ
ſent.ꝯſtat ꝙ nō bn̄ moti
fuiſſent ⁊ ſnīa eoꝝ merito
abolenda eſſet.
c ¶Sed cū nō ſit aliud.
Contra.aliud eſt dicere
cappa fortis ꝙ cappa fa-
cta a forte.ergo ſilr̄ vr̄ in
ꝓpoſito. Aut ſi nō. queri
tur rō. ¶Rn̄.dicēduȝ ꝙ
4 gtūs q̄uis denoīat̄ ab
habitudine principij. tn̄
aliam habitudinē impor
tat.vt poſſeſſiōis. ſed cū
in diuinis nō cadit diuer
Gal. j. ſitas. nec habitudo niſi
originis rōne materie in
diuinis determinat̄ ad
habitudinē principij.⁊ iō
i deo idē eſt dicere ſpūs
filij qḋ ſpūs ꝓcedit a fi-
lio. Preterea alia eſt rō.
q: ſpūs ſm̄ ꝙ eſt nomen
abſolutū.ſicut hoc nomē
deus.nō h̄ȝ ꝓprie ꝯſtrui
cū gtō.q: tūc idē eſſet di
Rōnem cere ſpūs filij qḋ deus fi
grecoꝝ lij.ergo oꝫ ꝙ accipiatur
ſoluit. ſpūs ſm̄ ꝙ dr̄ a ſpiratiōe
⁊ ſic eſt nomē importans
originē.ergo ſicut ſequit̄
filius patris.ergo filius
q̄ eſt a patre ⁊ ita eſt dice
re ſpūs filij.i.ſpūs qui ē

ita ſimbola eorum ſubiūctis
anathematibus ſancita ſūt.vt
nulli de trinitatis fide aliud
docere vel aliter predicare q̄
ibi ꝯtinet̄ liceat. In qb⁹ q̄deȝ
ſimbolis cū ſpūſſctūs cōme-
moret̄ ꝓcedere a pr̄e ⁊ nō a fi
lio q̄cūqȝ inquiūt a filio eū ꝓ
cedere addūt.anathema icur-
runt.vn̄ ⁊ nos arguūt anathe
matis reos. Addūt etiā ad aſ
ſertionē ſue opinionis ⁊ in te
ſtimoniū noſtre dānatiōis de
ſimbolo fidei qḋ ſm̄ traditio-
nē p̄dictoꝝ ꝯciliorum leo ter
tius rome trāſcriptū in tabu-
la argentea poſt altare beati
Pauli poſita poſteris reliq̄t
ꝓ amore (vt ipſe ait) ⁊ caute-
la fidei orthodoxe. In quo q̄
dē ſimbolo i ꝓceſſiōe ſpūs ſo
lus cōmemorat̄ pater his ver
bis. Et in ſpm̄ſctm̄ dn̄m ⁊ vi-
uificatorē ex patre ꝓcedētem
cū patre ⁊ filio coadorādum ⁊
glorificādū ⁊c. Illud eſt ſimbo
lum qḋ in miſſa cantat̄.edituȝ
in niceno ꝯcilio in fine cuius
b ſubiunctū eſt. Qui aliud do-
cuerit.vel aliter predicauerit
anathema ſit. Idēqȝ greci nos
anathematizatos dicūt. q: di
cimus ſpiritūſan.a filio proce
dere.qḋ ibi nō ꝯtinet̄. qḋ eīn
ſm̄ nos ibi dr̄.q̄ a pr̄e filioqȝ ꝓ
cedit. alterū a latinis eſt addi
tum.ſ.filioqȝ.
☞ Grecoꝝ autoritates et
rōnes ſoluit ⁊ determinat. c
¶Nos aūt illa verba ita de-
terminamus. Qui aliud do-
cuerit: vel alr̄ p̄dicauerit vel ꝯ
rium docuerit.vel ꝯtrario mō
p̄dicauerit anathema ſit. Ali-
ud ergo poſuit ꝓ oppoſito. q̄
liter ⁊ aplſ̄us in epl̄a ad Gal.
Si q̄s aliḋ euāgelizauerit.i.
ꝯtrariū anathema ſit. Nō di-
cit ſi q̄s addiderit. Nā ſi illud
diceret ſibijpſi.vt ait Aug.p̄-
dicaret q̄ cupiebat venire ad
quoſdā q̄bus ſcribebat. ſicut
ad Theſ.vt ſuppleret q̄ illoꝝ
fidei deerāt. Sȝ q̄ ſupplet qḋ
min⁹ erat addit. nō qḋ inerat
tollit. Qui aūt p̄tergredit̄ fi
dei rl̄am.nō icedit i via:ſȝ rece
dit a via. Ad illud autē qḋ de
euāgelio opponunt reſponde
mus ita.q: cum dicat in eo ve
ritas ſpiritūſan.a patre ꝓce-

dere.non addit ſolo ⁊ ideo ēt
a ſe ꝓcedere non negat.ſed iō
patrē tm̄ noīat q: ad euȝ ſolet
referre etiā qḋ ipſius eſt.q: ab
illo habet.
☞ Grecos i ſenſu nobiſcū
ꝯuenire ⁊ ſi verbis differāt ꝓ
bat multis autoritatib⁹. d
¶Sciendum tn̄ ꝙ greci ꝯfi-
tent̄ ſpiritumſanctum eē filij
ſicut patris.q: ⁊ aplſ̄us dicit.
Spiritum filij. Et veritas in
c euāgelio. ſpiritum veritatis.
Sed cum nō ſit aliud ſpiritū-
ſanctū eē patris vl̄ filij.q̄ eſſe
a patre vel filio.etiam i hoc in
eādē nobiſcum fidei ſniam cō
uenire vident̄.lȝ in verbis diſ
ſentiant. Vn̄ etiā q̄dā eoꝝ ca-
tholici doctores intelligētes
vnā eādēqȝ fore ſniam p̄dicto
rum verboꝝ q̄bus dr̄ ſpiritus
ſanctus procedere a filio ⁊ eē
filij.ꝓfeſſi ſunt ſpiritūſanctuȝ
etiā ꝓcedere a filio. Vn̄ atha-
naſius in ſimbolo fidei. Spi-
ritusſanctus a patre ⁊ filio nō
factus nec creatus nec genit⁹
ſed ꝓcedēs. Ecce ſpiritumſan
ctum aperte dixit procedere a
patre ⁊ filio. Didimus etiam
eoꝝ maximus doctor in li. de
ſpirituſctō ſpiritumſanctuȝ a
filio ꝓcedere dicit. Saluator
inquit qui eſt veritas. Nō eīn
d loquit̄ a ſemetipſo.hoc eſt nō
ſine me ⁊ ſine meo ⁊ patris ar-
bitrio. q: inſeparabilis eſt a
me ⁊ a patris voluntate.q: ex
ſe nō eſt.ſed ex patre ⁊ me eſt.
Hoc eīn ipm̄ ꝙ ſubſiſtit ⁊ loq̄
tur a patre ⁊ a me illi eſt. Iteȝ
ſpiritusſanctus q̄ eſt ſpiritus
veritatis. ſpiritusqȝ ſapiē nō
pōt audire a filio loquēte que neſcit.cuȝ hoc ipȝ ſit qḋ
ꝓfertur a filio.i.ꝓcedens deus de deo. Spiritus ve-
ritatis ꝓcedēs a veritate.ꝯſolator manās ex ꝯſolatio Cirill⁹.
ne. Itē Cirillus epūs i epl̄a Neſtorio directa ait. Spi
ritus intelligit̄ ꝑ ſe ſm̄ ꝙ ſpiritus eſt ⁊ nō filius ſȝ tn̄
nō eſt alienus ab eo. Spūs eīn veritatis nominatur Iohes
⁊ ꝓfluit ab eo ſicut ex deo patre. Iohes quoqȝ Chry- chryſo.
ſo.in omel̄.quadam de expoſitiōe ſimboli ſic ait. Iſte
eſt ſpūs ꝓcedēs de patre ⁊ filio q̄ diuidit dona ꝓpria
prout vult. Idē in alia omelia. Credēdum eſt ſpm̄ſan.
patris eſſe ⁊ filij. Iſtum ſpm̄ſan.dicimus patri ⁊ filio
coequalē ⁊ procedētē de patre ⁊ filio. Hoc credite. ne
colloquia mala corrumpāt bonos mores. Ecce a do-
ctoribus grecoꝝ apte habemus teſtimonia. quibus
ſpiritusſanctus a patre ⁊ filio procedere oſtenditur.
Omnis ergo lingua confiteatur ſpiritumſanctum ꝓ
cedere a patre ⁊ filio.

a filio.
d ¶Non ſine me. ⁊ ſine 5
meo ⁊ patris arbitrio ⁊c.
Vr̄ male dicere.q: q̄ ha-
bet arbitriū ſup aliq̄d h̄ȝ
dn̄ium ſup illud.ergo vr̄
ſm̄ hoc ꝙ ſpūſſctūs ſit in
ferior filio. Si tu dicas
ꝙ arbitrium dicat volun
tatē.hoc nihil eſt. q: ſilr̄
cū vna voluntas ſit triuȝ
ſilr̄ filius nō loquit̄ ſine
arbitrio ſpūſſcti. ⁊ pater Gal.iiij
ſilr̄.quod non dr̄ ꝓprie.
¶Rn̄.dicēdū ꝙ ſpūſſan Iohā.
ctus eſt patri ⁊ filio con- xiiij.
ſubſtātialis.ita ꝙ a pr̄e ⁊
filio ꝓcedit opatio.ergo
ſpūſſctūs cōis eſt patri ⁊
filio. ⁊ ſilr̄ eque h̄ȝ eſſe a
patre ⁊ filio.ita ꝙ nō eſt
dicere ꝙ habeat locutio-
nē propriā.nec ꝙ habeat
locutioneȝ a ſe ⁊ hec duo
voluit excludere dn̄s cū
dixit non loquit̄ a ſemet-
ipſo.vt excludat̄ rō ꝓprij
⁊ rō primi p̄ncipij. ⁊ hoc
exponēs didimus ꝯ pro-
prium dicit. Nō ſine me.
Cōtra rōnē primi princi Athana
pij dicit.ſine meo ⁊ pr̄is ſius.
arbitrio. ⁊ arbitriū nō i-
portat dn̄ium ſiue cauſa-
litatē ſed ſolū autoritatē
in pr̄e ⁊ filio reſpectu ſpi
ritusſancti vel eius ope-
rationis. Didim⁹
AD intelli
gētiā hu
ius par-
tis duo
principa
liter que
runt̄. Primo q̄rit̄ de pro-
ceſſione ſpūſſcti quātum
ad principiū ⁊ q̄rit̄ vtruȝ
ſpūſſctūs ꝓcedat a patre
⁊ filio. Scḋo vtrum ꝓce-
dat a patre ⁊ filio inquā-

tum ſunt vnum aut inquantum ſunt differentes.

a **Queſtio. j.** Q[uod] ſolū a patre ꝓcedat ꝓbāt greci rō-
ne ⁊ autoꝛitate. Ratione ſic. Emanatio
ſpūſſcti eſt ꝓceſſio. ſed ꝓceſſio eſt motus ab vno in aliū. ergo
ſi recte ꝓceſſio eſt in diuinis. ſpūſſan. eterna proceſſiōe ꝓcedit
ab vno in alium. Si ergo procedit a filio. aut procedit in pa-
trē aut in aliā ꝑſonā. nō in patrē. q2 pr̄ nihil accipit a filio nec
in aliā ꝑſonā. cū nō ſit dare quartā. ergo non procedit a filio.
¶ Itē ali a rōne ſic. q2 ſpūſſctūs procedit ꝑ modū ſpiratiōis
ſicut verbū ꝑ modū locutionis. ſed ita videmus in creaturis.
ꝙ exitus locutionis non ꝓcedit ſpirationē nec egreſſus ſpūs
eſt a verbo. ergo nec in diuinis. ſ. ſ. a filio. ¶ Itē ſpūſſctūs vt
oēs dicūt ꝓcedit ꝑ modum nexus. ſed nexus tenet rōnem me
dij. ſed ſi procederet a filio. teneret rōnē tertij ⁊ extremi non
medij. ergo non procedit a patre ⁊ filio. ſed a patre in filium.
¶ Itē ſpūſſanctus ꝓcedit a patre. aut ſufficiēter aut non. Si
non ſufficienter ⁊ plene. ergo pr̄ imperfectus in ſpirando. Si
ſufficiēter. ergo ſuperfluum eſt fieri ꝑ duo qđ pōt fieri ꝑ vnū
ſufficiēter. ergo ſi a filio ꝓcedit cum procedat plene a patre. i
illa ſumma trinitate eſt ſuperfluitas. qđ abſurdum eſt. ¶ Itē
hocipm̄ nitunt̄ greci oſtendere ꝑ autoꝛitatē. ſed non poſſunt
per ſacre ſcripture introductionē. iō arguūt per priuationem
in euangelijs. ⁊ maxime in euāgelijs Iohānis ⁊ epl̄is. vbi in-
tegre tradit̄ nr̄a fides. ſed in nullo dr̄ ꝙ ſpiritusſanctus proce
dat niſi a patre tm̄. Ioh. xv. Spm̄ veritatis qui a patre proce
dit. ḡ aut euāgelia inſufficienter fidem docēt. aut ſpūſſan. tm̄
procedit a patre. ¶ Itē in quattuoꝛ ꝯcilijs apud grecos ce-
lebratis. vbi fides a patribus ſufficienter eſt explicata dr̄. ꝙ
ſpiritusſanctus procedat a patre ⁊ nihil dr̄ de filio. ergo ſi de⁹
illis ſufficienter fidem reuelauit. ergo ⁊c. ¶ Itē hunc errorē
imitari nituntur per doctores qui non ſolum apud eos. ſed ēt
apud nos celebres ſunt. Et primo ꝑ Gregoriū nazanzenum.
qui dr̄ theologus. Filius ⁊ ſpiritusſanctus geminus patris ra
dius vſq3 ad nos miſerunt claritatē ſuam. ergo exeūt a patre
vt duo radij. Et Diony. etiā dicit in li. de diui. nomi. Ex ima
teriali ⁊ impartibili bono coꝛdialia exoꝛta ſunt lumina. loqui
tur de patre. ergo exeunt vt lumina. ſ3 talia ſic ſe habēt ꝙ vnū
non eſt ab altero. ergo ⁊c. ¶ Itē Dama. expreſſius. Spm̄ſcm̄
ex patre dicimus. ⁊ ſpm̄ patris noīamus. ſpm̄ vō ſctm̄ ex filio
nō dicimus. ⁊ tñ ſpm̄ filij noīamus. ¶ Itē ſi latini hoc cogno
uerunt. tñ greci non cognouerunt. aut fuit hoc ſcripture auto
ritate aut predicatione aut rōne aut reuelatione. Scripture
autoꝛitate non. q2 eandem per oīa ſcripturā habēt greci. Si
militer nec predicatione. q2 idem doctoꝛ grecoꝝ qui eſt ⁊ lati
noꝝ. qui eis fidē perfecte tradidit. ſ. paulus apl̄s. Si ratiōe
ſed ratione nō ſufficit aliquid affirmare in his que ſunt fidei.
Unde Diony. ⁊ Dam̄. dicunt ꝙ nihil eſt dicendum nec cogitā-
dum de illa ſumma trinitate. ꝓter id qđ nos ſacra eloquia do
cuerunt. Et Hiero. Nil credatur mihi niſi confirmauero ꝑ no
uum ⁊ vetus teſtamētum. Si reuelatione. queritur cui fuerit
reuelatum. ⁊ cum deus velit oēs hoīes ſaluos fieri. quare h̄
non reuelauit grecis. Et iterum quomodo conſtat ꝙ hoc fue
rit a deo. ¶ Cōtrariū arguitur ratione oſtēſiua ſic. Spūſſan
ctus ſm̄ oēs fideles procedit vt donum. ſicut ex multis locis
ſcripture pꝛobatur. ⁊ iterum oēs tam greci ꝙ̄ latini dicunt ſpi
ritumſanctum a filio nobis donari. ergo oēs ꝯcedūt procede
re ab vtroq3. cum non det̄ niſi a quo ꝓcedit. ¶ Itē ſpūſſctūs
ſm̄ omnes ⁊ ſicut ſupꝛa oſtenſum eſt procedit vt amoꝛ. ſed ama
re non tm̄ eſt patris. ſed etiam filij. vnde ⁊ per oīa amat filius
ſicut ⁊ pater. ergo ſi a patre amante amoꝛ procedit. eadem ra
tione a filio. ¶ Itē ſpiritusſanctus ſm̄ oēs procedit vt nexus
ſed perfectioꝛ nexus eſt qui ab extremo vtroq3 procedit. ꝙ̄ q̄
ab altero. ergo ſi ſpiritusſanctus eſt nexus perfectiſſimus. nō
ſolum a patre procedit ſed etiam a filio. ¶ Itē hoc idē oſten-
ditur ratione ducente ad impoſſibile ſic. Oīs diſtinctio ꝑſo-
narum in diuinis attēditur ſm̄ relationē ⁊ originē. ergo ſi ſpi
ritusſanctus nō procedit a filio nec ecōuerſo. nulla eſt ibi ori-
go. ergo nulla eſt ibi mutua relatio. ergo nec diſtinctio. ¶ Itē
maioꝛ germanitas eſt inter duos. q̄ñ vnus procedit ab altero
⁊ ambo a tertio. ꝙ̄ ſi vnus nihil habeat ab altero. hec eſt ꝑ ſe
nota. ergo ſi ſpūſſctūs nō eſt a filio. nec ecōuerſo. nec eſt perfe
cta vnio. ergo nec ſumma nec perfecta beatitudo. ¶ Itē per-
fectioꝛ eſt expreſſio q̄ñ generans cōicat genito non tm̄ ſubſtā
tiam ſed etiam actum qui nature geniti nō repugnat. ſed act⁹
ſpirandi non repugnat filio. q2 nullum ex hoc inconueniēs ſe
quitur ſi ſpiret. ergo ſi pater hunc actum ei non communicat.
filius non eſt perfecta imago. ¶ Itē hocipſum oſtenditur au
toꝛitatibus. ⁊ primo autoꝛitate apoſtoli Gal. iiij. Miſit deus
ſpiritum filij ſui ⁊c. ergo cum pater non mittat ſpiritum niſi fi
lij. idem eſt ſpiritus patris ⁊ filij. ſed eius eſt ſpiritus a quo ꝓ
cedit. ergo ſpiritus procedit a patre ⁊ filio. Si dicas ꝙ non ſe
quitur. q2 nō dr̄ filij. ꝙ procedit a filio. ſed q2 eſt in filio. ergo
eadem rōne cum filius ſit in ſpiritusſan. poteſt dici filius. ſ. ſ.
¶ Item Ioh. xv. Quem ego mittam vobis ſpiritum verita-
tis. Ex hoc arguitur ſic. Nullus mittit aliū niſi habeat auto
ritatem ſupꝛa illum. nullus aūt habet autoꝛitatem ſupꝛa aliū
niſi aliquid tribuat ei. ſed nulla perſona tribuit niſi ab ipſa ꝓ
cedat. ergo a primo ſpiritusſan. procedit a filio. Si dicas ꝙ a
filio mittitur ex tpe ⁊ ex tpe procedit. Cōtra. Filius nō ideo
h3 autoꝛitatē. q2 mittit. ſed ideo mittit. q2 h3 autoꝛitatē. ergo
ante h3 autoꝛitatē ꝙ̄ mittat tpaliter. ergo anteꝙ̄ mittat tēpo-
raliter neceſſe eſt ſpm̄ſctm̄ procedere a filio. ergo ⁊c. ¶ Item
Ioh. xvj. Ille me clarificabit. q2 de meo accipiet. Ex quo ar-
guitur ſic. Quiſquis eſt oē qđ h3. eſt oē qđ accipit. ſed ſpūſſan
ctus cum ſit deus ſumme ſimplex. eſt oē qđ h3. ergo oē qđ ac-
cipit. ergo ſi accipit aliq̄d ab aliquo accipit eſſe. ſed a quo acci
pit eſſe ab illo procedit. ergo ſi aliquid accipit a filio procedit
a filio. Si dicas ꝙ accipere illud eſt tempoꝛaliter. Tunc obij
citur ex hoc. q2 omne qđ tēpoꝛaliter accipit aliquid ab aliquo
mutatur ⁊c. ¶ Rñ. dicendum ꝙ ſicut oſtenſum eſt autoꝛitati- 6
bus ⁊ rationibus fidei. veritas eſt ꝙ. ſ. ſ. procedit a patre ⁊ fi-
lio. Ad intelligentiam autem controuerſie latinoꝛum ⁊ greco
rum ⁊ oꝛiginem eius. notandum eſt ꝙ circa proceſſionem ſpi-
ritusſancti de filio eſt duo conſiderare. ſ. articuli cognitionē.
⁊ eiuſdē cogniti profeſſionem. In primo tota eſt differentia
In ſecundo controuerſia. Cognitio autē huius articuli fun
damentum habet a ſcriptura profectum vel incrementum a ra
tione. ſed conſeruationem a reuelatione. In ſcripture autoꝛi-
tate greci ⁊ latini cōueniunt. que dicit. ſ. ſ. eſſe filij ⁊ mitti a fi
lio. ſed in ratione ⁊ reuelatione differunt. In rōne quidem in
telligendi. Nam cum ſcriptura dicat ſpm̄ſan. procedere. gre-
ci ad intelligēdū vſi ſunt alio mō ⁊ alia ſilitudine ꝓceſſionis.
alio mō latini. Nā cū ꝓceſſio dicat̄ i creaturis motus localis 7
ab vno in aliū. ⁊ dicat̄ motus cauſalis vnius ex alio. greci in-
tellexerunt ꝓceſſionem primo mō ab vno i aliū. latini vō ſcđo
mō. ⁊ in hoc melius intellexerunt latini ꝙ̄ greci. q2 cōparaue
runt ꝓceſſionē eternā ꝓceſſioni magis ſpūali. ⁊ iō magis ſilr
cōparauerunt ⁊ ſic melius. Silr ſcriptura dicit ſpm̄ſan. ꝑ ſpi
rationē ꝓcedere. Sed cū duplex ſit ſpiratio. ſ. flatus exterio- 8
ris. ⁊ amoꝛis interioꝛis. greci cōparant ſpm̄ ſpirationi flatus
exterioꝛis. ſed latini ſpirationi interioꝛis amoꝛis. ⁊ iō latini
melius. q2 ſpūalioꝛi ⁊ ſimilioꝛi ſilitudini aptauerunt. Silr cū
ſcriptura dicat ſpm̄ſctm̄ ꝓcedere vt nexū ⁊ cōionē. Et duplex 9
poſſit eſſe nexus. vel ſicut medium iungens alteri. vel ſicut ex
tremum in quo ꝯiunguntur. greci comparauerunt primo mō.
latini ſcđo mō. ⁊ iō ſpiritualioꝛi ⁊ ſimilioꝛi. q2 ille nex⁹ magis
habet ſimilitudinē ꝑſone. q2 ergo differētiam habuerunt i ra
tione. ⁊ latini ſpiritualius ⁊ ꝯueniētius cōparauerunt. iō ex
ratione ſua ſunt eleuati. ⁊ per hoc ad intelligētiam ſcripture
diſpoſiti. ⁊ iō manifeſta reuelatione edocti ſunt de ſpūſ. ꝓceſ-
ſiōe. Greci vō q2 ſilitudines differētes ⁊ minus ꝓprias apta
bant. iō ſunt ſua rōne depſſi. ⁊ non valētes intelligere ſpm̄ a
verbo ꝓcedere. nec in aliū ab eterno ꝓcedere. artauerunt ſcri
pturā ad intelligendū de ꝓceſſione tpali. ⁊ iō ſibi viā reuela-
tionis clauſerunt. Hec eſt ergo rō diuerſitatis in huius arti-
culi cognitione. Controuerſia vō venit ex huius articuli pro-
feſſione. Profeſſio vō articuli venit ab eccl̄ia latinoꝝ ex tripli
ci cā. videl3 ex fidei veritate. ex periculi neceſſitate. ex eccle- 10
ſie autoꝛitate. Fides dictabat hoc ⁊ periculi neceſſitas immi
nebat. ne foꝛte aliq̄ hoc negarent. in qđ periculū inciderunt
greci. ⁊ eccleſie autoꝛitas aderat. ⁊ iō ſine moꝛa exprimi debe
bat. Negatio vō hui⁹ articuli venit ex triplici cā. ſ. ex ignoꝛan
tia ex ſupbia ⁊ ptinacia. Ex ignoꝛantia q2 nec ſcripturā intel 11
lexerunt. nec habuerunt ꝯgruam rōnē. nec apertā reuelatio
nem. Ex ſuperbia. q2 cum reputarent ſe ſciolos. ⁊ vocati non
fuerunt, noluerunt profiteri, quod non erat per eos inuen-
tum. Ex

tum. Ex ꝑtinacia ne conuincerentur ⁊ irrationabiliter moueri
viderentur. inuenerūt ꝓ ſe rōnes contra veritatē. ⁊ ideo ſuam
ſniam defendere auſi ſunt. ⁊ autoritati eccleſie romane obuia
12 re. ⁊ ideo facti ſunt heretici. q: negāt fidei veritatē. Et ſciſma
tici. q: receſſerūt ab eccleſie vnitate. Sꝫ q: mos eſt hereticoꝝ
⁊ ſciſmaticoꝝ cum ſe nō poſſunt rōnibus cōmunire aduerſam
partem accuſare. ideo nos accuſant ⁊ redarguūt tanꝗ curio-
ſos ⁊ tanꝗ excōicatos ⁊ ſciſmaticos. Curioſos. q: ſine huius
articuli ꝓfeſſione ſalus erat. quare ergo intromiſerūt ſe latini
hoc ꝑquirere qḋ nō fuit neceſſariū. ſꝫ ad hoc pꝫ reſpōſio. quia
oportunum fuit propter periculum qḋ ipſi inciderunt. Simili
ter dicunt nos excōicatos. q: ſymbola corrumpimus in quibꝰ
per ſanctos patres ſub excōicationis pena hoc erat prohibi-
tum. Et ad hoc patet reſponſio per predicta. q: non corrumpi
mus. ſed ꝑficimus. nec ſententia lata eſt contra ꝑficientes. ſꝫ
contra corrumpētes. Uel poteſt dici ſicut dicit Anſel. ꝙ nouū
edidimus. qḋ quidē facere potuimus. q: romana eccleſiia ple
nitudinē poteſtatis a petro apoſtoloꝝ ꝓncipe acceꝑat. in quā
nulla patrū ſnia nec interdictū ponere. nec artare potuit nec
ei ꝑiudicare. nec ligare eā ad aliq̄d. Silr̄ dicunt nos ſciſmati
cos. q: a nobis incipit diuiſio. Cū eīn hoc vellemus aſſerere.
noluimꝰ eos vocare. Et ad hoc rn̄deri poteſt ꝓ latinis. ꝙ eos
vocare nō fuit oportunū. q: eccleſia ſine eis hoc poterat. ⁊ q:
erat laborioſum ꝓpter diſtātiam. erat infructuoſum ꝓpter in
ſipientiā. q: iam nō erat in grecis ſapiētia tanta ſicut fuerat:
immo ad latinos trāſierat. Erat nihilominus periculoſum. q:
qḋ ꝓ certo habēdum erat. periculum erat ducere in dubium ⁊
ſic pꝫ ꝙ friuole ſunt eoꝝ accuſationes. Ad rōnes autē intelle
13 ctis que dicta ſunt facile eſt reſpondere. ¶ Ad illud ergo qḋ
obiicitur ꝙ ꝓceſſio eſt ab vno in aliū. dicēdum ꝙ verum ē de
ꝓceſſione locali. ſꝫ non eſt verum de ꝓceſſione cauſali. ſicut in
fra melius patebit. cū procedere in aliū eſt duplr̄. aut quia in
alium tēdit ſicut obiectū. ⁊ ſic ſpūſſanctus eſt amor quo filius
amat patrem: ſicut ecōuerſo. Si aūt dicatur ſic ꝓcedere ī ali-
quem vt ab eo recipiatur. oīno ſtultus eſt intellectus. Eſt eīn
dicere ꝙ amor qui eſt ſpūſſan. oriatur a patre ⁊ ſubſiſtat ī filio
14 ſicut riuus oritur a fonte ⁊ requieſcit in lacu ꝓfundo. ¶ Ad il
lud qḋ obiicitur de ſpiratione ꝙ ꝓcedit verbū dicendū ꝙ ve-
15 rum eſt de exteriori v̄bo ⁊ nō de interiori. ⁊ iō nō ē ſile. ¶ Ad
illud qḋ obiicitur de nexu. dcēm ꝙ nexus non habet rationem
medii: ſꝫ rōnem tertii. ꝙꝙ aliqui voluerūt dicere ꝙ locū tenet
⁊ medii ⁊ tertii. ⁊ voluerunt iſti ſuſtinere opinionē grecoꝝ ⁊ la
tinoꝝ. ⁊ diſtinguūt duplicē modū ꝓcedendi. ſ. in alium ⁊ ſic
ꝓcedit a patre vel ab alio. ⁊ ſic ꝓcedit a patre ⁊ filio. ⁊ iſtḋ eſt
exufflandū hodie. q: non habet intellectuꝫ ſanum. immo oīno
eodē mō ꝓcedit ab vtroqꝫ. ⁊ tn̄ vtriuſqꝫ nexus eſt. ſicut ponit
exemplum de duobus lignis ex quibus ꝓcederet vna flāma.
¶ Ad illud qḋ obiicitur ꝙ ab altero ſufficienter. ergo ⁊c. Dicē
dum ꝙ iſtud verum eſſet ſi eſſent diuerſa ꝓncipia. ſſ. qḋ nō eſt
16 verum ſicut infra patebit. Uñ ſicut nō valet hoc argumentum
pater creat ⁊ filiꝰ ſilr̄. ⁊ pater eſt ſufficiēs in creādo. ergo filiꝰ
ſupfluit. q: ſunt vnum ꝓncipiū in creādo. ſilr̄ ſoluēdum eſt in
ꝓpoſito. ¶ Ad illud qḋ obiicitur ꝙ nō reperitur in ſcriptura
17 Dicendum ꝙ ſi verba nō reperiātur. reperitur tn̄ ſenſus. ſicut
in obiiciendo mōſtratum eſt. Tamen argumentum non valet
non reperitur in ſcriptura. ergo non eſt verum. quia ſcripture
mos eſt quedam tacere ꝓpter inſinuandaꝫ humilitatem vnde
dn̄s volens nos erudire ad humilitatem. omne quod ſuuꝫ eſt
patri attribuit. ſicut Iohan. vii. Mea doctrina non eſt mea.
Silr̄ dicit Iohan. xvi. Qui a patre ꝓcedit loquens de ſpūſan
cto. ⁊ tamen ip̄e ſubiungit. oīa que pater hꝫ mea ſunt. ⁊ iō ar-
gumentum nō valet. ¶ Ad illud qḋ obiicitur de cōciliis. dicē
dum ꝙ nec in conciliis illis ſunt oīa inſtituta que ſpectant ad
mores. nec etiam oīa dicta q̄ ad fidē pertinent ſicut in ſymbo-
lo qḋ cantatur in miſſa nihil dꝫ de deſcenſu ad inferos. Sꝫ nū
ꝗ latuit ſanctos patres ꝓceſſio ſpūſſancti a filio. ⁊ ſi nō latuit
quare non dixerunt. Credo ꝙ non latuit. ſicut per antiquos
grecoꝝ quorum magiſter adducit autoritatem in littera. ſꝫ ta
men non fuit expreſſum. q: non erat opus. Nullus eīn nega-
bat nec negare volebat. Sꝫ heretici multa que erāt implicita
fidei noſtre ſua importunitate cōpulerūt explicare. ⁊ ſic patet
18 illud. ¶ Ad illud qḋ obiicitur de autoritate Dionyſii ⁊ Greg.
dcēm ꝙ nō eſt oīmoda ſimilitudo. ſꝫ maior diſſimilitudo. Atte

ditur autē diſſimilitudo in hoc ſcꝫ quātum ad plenitudinem
fontalitatis in patre ⁊ in diuiſione perſonaꝝ emanantium ab
eo. ⁊ in receptione influentie in creatura non tamen eſt oīmo-
da ſimilitudo quantum ad modum emanandi. ⁊ ſic patet illḋ.
¶ Ad illud qḋ obiicitur de Dam̄. Dicendū ꝙ nō eſt in iſta par 19
te ei aſſentiendū. ſicut eīn intellexi ipſe fuit in tempore quan-
do orta eſt contentio. vñ non eſt in hoc ſuſtinendus. q: ſimplr̄
fuit grecus. Tamen ipſe caute loquitur. Uñ non dicit ꝙ ſpūs
non ſit a filio. ſꝫ dicit non dicimus a filio. q: greci non confite
bantur. nec tamen negabant. ſed mō eorum maledicta proge-
nies addidit ad paternam dementiā ⁊ dicit ꝙ non procedit a
filio niſi temporaliter. ⁊ ideo tanꝗ hereticos ⁊ ſciſmaticos ro
mana damnat eos eccleſia.

Queſtio. ii.

Utrum ſpūſſanctus ꝓcedat a patre et filio inquātum ſunt vnū aut inquantū B
differentes. ⁊ ꝙ inquātum vnum videtur per Anſel. in lib. de
ꝓceſſione. ſſ. Nullus intellectus capit. ſſ. eſſe patris ⁊ filii ſm̄
ꝙ alter eſt pater. alter filius ſꝫ ſm̄ ꝙ vterqꝫ eſt idem deus.
¶ Item rōne oſtēditur ſic. vnitas effectus eſt ab vnitate actꝰ
⁊ vnitas actus ab vnitate potētie vel ſubiecti. ergo cū vna ſit
ꝑſona producta a patre ⁊ filio. ergo per vnum actum produci
tur. ⁊ ꝑ vnam potentiam. ergo ſpirant inquantum ſunt vnum.
¶ Item qḋ eſt a duobus inꝗtum duo aut eſt inſufficienter a
quolibet aut ab altero ſupflue. ſꝫ ſpūſſanctus a nulla perſona
eſt inſufficienter nec ſupflue: q: neutrū conuenit nature perfe
cte. ergo ⁊c. ¶ Item quod eſt a duobus inquātum duo eſt cō
poſitum. ſi ſubſtantialiter eſt ab illis. q: a duobus inquātum
duo procedit vnum. ⁊ ita oportet qḋ illud vnum habeat diffe-
rentiam. ſꝫ. ſſ. non eſt compoſitus. ergo ⁊c. ¶ Item nihil vnū
ꝓcedit a duobus ſimilibꝰ in natura quātū duo. niſi alter ſit ſi-
cut ꝓncipium actiuum. alter ſicut ꝓncipium paſſiuū. ſiue alter
vt pater. alter vt mater. ſed hoc non eſt in diuinis. ergo ⁊c.
¶ Contra qui procedit a duobus ita ꝙ ab vno principalius
ꝗ ab alio. ꝓcedit inquātum ſunt duo. ſed ſpūſſanctus ꝓncipa
liter ꝓcedit a patre. ſicut dicit Aug. ⁊ habet in ſequenti diſti.
ergo ⁊c. ¶ Itē qui ꝓcedit a duobus inꝗtum ſunt diſtincti. ꝓ
cedit a duobꝰ inꝗtum ſunt duo. ſꝫ nexus nō eſt niſi diſtinctoꝝ
ergo q̄ ꝓcedit vt nexus ꝓcedit ab eis vt a diſtinctis. ⁊ ita vt a
differētibus. ¶ Itē ab vnitate ſubiecti eſt vnitas actus. ſꝫ pr̄
⁊ filius ſunt duo. ergo ſpirant duplici ſpiratione. ergo ſpirat
ſſ. ab eis inꝗtū ſunt duo. ergo ⁊c. ¶ Item ſi ſpirāt. ſſ. inquan-
tum ſunt vnum. aut inꝗtuꝫ ſunt vnū in ſubſtātia. aut in notio
ne. aut in ꝑſona. Si inꝗtuꝫ ſunt vnū in ſubſtātia. ergo cū ſpūſ
ſan. ſit idē in ſubſtātia. ſſ. ꝓcedit a ſe. Si inꝗtū ſunt idē in no-
tione. hoc nihil eſt. q: non iō ſpirant q: ſunt ſpiratores ſꝫ econ
uerſo. Nec inꝗtum ſunt vnū in perſona. q: in perſona nō vniū
tur. ¶ Reſpon. dicendū ꝙ ſpūſſanctus procedit a patre ⁊ fi-
lio inꝗtum ſunt vnū in fecunditate volūtatis. Una autē eſt in 20
patre ⁊ filio voluntas. q: pater ⁊ filius ſunt vna ſubſtātia. ſi
ergo eſt in eis volūtatis fecūditas vna eſt fecunditas in eis.
Uolūtatis aūt fecūditas eſt in pr̄e ⁊ filio. q: vterqꝫ deꝰ impro
ceſſibilis. Sicut eīn ſuperiꝰ dictū fuit de nūero ꝑſonaꝝ. ⁊ īfra
melius patebit cū agetur de innaſcibilitate. q̄ idē eſt in patre
qḋ primitas. ⁊ primū ⁊ principiū ſunt idē ⁊ ratio ꝓmitatis eſt
ratio principiādi ſiue fecunditatis. Quoniā ergo pater prior
eſt in omni emanatione. ſcꝫ proceſſione et generatione. q: nec
generatur nec procedit. hinc eſt ꝙ vtroqꝫ modo eſt principiū.
Quia vero filius prior eſt emanatione proceſſionis non gene
rationis. quia generatur. tamen eſt inſpirabilis hinc eſt ꝙ eſt
principium ſpirandi non generandi. Quia vero. ſſ. neutro mo
do ſe habet. neutro modo eſt principium. Inde eſt ergo ꝙ ꝗ-
uis. ſpiritusſan. a duobus procedat. quia tamen procedit non
vt ſunt differentes. ſed vt eſt in eis vna fecunditas volūtatis.
patet ꝙ ſpiritusſan. procedit ab eis inquantum ſunt vnum.
¶ Ad illud qḋ obiicitur ꝙ principaliter procedit a patre. dicē
dum ꝙ principaliter poteſt dici dupliciter. aut reſpectu ſecun 21
darii. ⁊ ſic importat ordinem prioris ⁊ poſterioris. ⁊ ſic ponit
diuerſitatem. ⁊ hoc modo non accipitur hic. Alio mō vt ꝓnci-
palitas dicit quādam autoritatē. ſicut pater dicit opari ꝑ fi-
lium. vñ vna creatura ꝓducitur a patre ꝑ filium inquantum
ſunt vnum ⁊ ſic intelligendum eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad illud qḋ
obiicitur ꝙ nexus procedit a pluribus ⁊c. dicendū ꝙ ratio ne
xus incipit a diſtinctione ⁊ tendit ſiue procedit in vnitatem.

Unde vltima ⁊ cōpletiua rō eſt vnitas. Lꝫ ergo nexus ſit duo
rum ⁊ a duobus. ſi eſt pfectus nexus. eſt ab eis inq̄tum ſunt
22 vnū non inq̄tum ſunt plures. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ab vni-
tate ſubiecti eſt vnitas actus ⁊ a pluralitate pluralitas. dicē-
dum ꝙ iſtud non habet inſtantiam ſm modū loquēdi. quia ſi
duo ſunt termini copula-
ti actus numeratus dꝫ ei
reddi ſꝫ ſꝫ rem diſtinguē
dum eſt qꝛ ſubiectū dicit
dupl'r. aut per ſe ⁊ primo
aut nō primo. ⁊ illud verꝫ
Dist. xij eſt de ſubiecto per ſe ⁊ pri
mo. nō de alio. ⁊ ſic acci-
piendo pater ⁊ filius non
ſunt vnum principiuꝫ ſeu
primū ſubiectuꝫ ſpiratio-
nis. qꝛ nō ſpirāt ſm ꝙ pa
ter ⁊ fili' ſed ſm ꝙ in eis
eſt vna fecūditas volun-
Argumētatio heretici tatis. ⁊ ita inq̄tū vnum.
Uel aliter dōm ꝙ eſt loq̄
de actu. vt eſt act' vel ori
23 go. ⁊ de actu vt eſt accñs.
Si loquamur de actu vt
eſt accidēs de neceſſitate
numeratur ad numerum
ſubiecti. qꝛ nō eſt vnū ac-
Rñ. augu. ad p̄mā ptē qōnis. s. an pri' a patre pcedat cidens in duobus ſubie-
ctis. Si aūt loquamur ꝺ
actu vt eſt actus vl' origo
ſic comparatur ad ſubie-
ctum vt ad principiū ⁊ ſic
nō numeratur ad numeꝝ
ſubiecti ſm ꝙ ſubiectū. ſꝫ
ſm ꝙ p̄ncipiuꝫ. Qm̄ ergo
in diuinis ſpiratio nō eſt
accidens: ſꝫ ꝓductio vel
relatio. ideo ſequit vnita
tem ſubiecti vt eſt princi-
pium quare pr̄ ⁊ filius q̄
uis due ſint ꝑſone. tamen
ſunt p̄ncipiū vnuꝫ qꝛ ꝑ eā
dem virtutē ſpirant. ideo
actus non numerat in il-
lis: iō ſpirant vna ſpira-
tione quāuis ſint duo.
24 ¶ Ad illud qđ querit vl-
timo aut inq̄tum vnuꝫ in
ſubſtātia ⁊c. Dicenduꝫ ꝙ
inq̄tum vnū in fecūdita-
te volūtatis put illa volū
tas tracta eſt ad notionē
ꝑ fecunditatē. q̄ fecundi-
tas eſt rōne primitatis. q̄
p̄mitas ſignificat ꝑ hoc
ꝙ eſt improceſſibilis. Et
hoc eſt qđ dicit anſel. ꝙ pr̄ ⁊ fili' ſpirāt ſm ꝙ vterqꝫ eſt idē de'
nō ſm ꝙ de' ſimpl'r. ſed ſm ꝙ de' in vtroqꝫ. hoc eſt ꝯſiderare
voluntatē in ꝑſonis. Si ergo queras vtrū inq̄tum vnū in ſub
ſtantia. aut notione. aut ꝑſona dōm ꝙ rñderi poteſt dupl'r ſm
duas opiniōes prius poſitas de potētia generādi. vij. diſt. qꝛ
quidā dicunt ꝙ potētia gñandi nō differt a generatione ſiue
paternitate niſi i mō loquendi. ⁊ ita dicit notionē ſcꝫ ꝑſonalē
ꝓprietatē. vt gñatio lꝫ alio mō. Simil'r iſti dicunt ꝙ fecundi-
tas voluntatis ſiue vis ſpiratiua. dicit eādem notionē quam
ſpiratio. lꝫ alio mō. qꝛ vis ſpiratiua dicit vt in rōne aptitudis
ſꝫ ſpiratio in rōne actus. ⁊ ita ſm hos inq̄tum ſunt vnū notio
ne. Alij dicunt ꝙ ſicut potētia generādi dicit naturā in ꝑſona
ita eſſentiā ꝑſonal'r: ſic vis ſpiratiua volūtatem dicit. vt volū
tas eſt in ꝑſonis in q̄bus eſt fecūda. ⁊ ita pater ⁊ fili' ſpirant
inq̄tum vnū in eſſentia ſiue natura ſiue volūtate. vt dicat pro
prius volūtate conſiderata in ꝑſonis. Quelibet illaꝝ poſitio-
num mihi videtur ſatis probabilis.

Diſtinctio. xij.

De eterna proceſſione ſp. ſ. qualiter a patre et filio procedit.

Item q̄rit cū ſpūſſ. pcedat a pr̄e ⁊ filio. Hec ē ſcđa
pars in q̄ magr̄ determinat q̄l'r ſpūſſ. pcedit a pr̄e ⁊
filio ⁊ hec pars hꝫ q̄ttuoꝛ
ptes ſm q̄ttuoꝛ q̄ determi
nat. In p̄ma q̄rit vtrū. ſſ.
prius pcedat a pr̄e ⁊ de-
terminat ꝙ nō. In ſcđa q̄
rit vtrū p̄ncipali' ⁊ pleni' Questio
ibi. Nūc tractādū ē. Ter
tio vtrū ꝓprie a pr̄e pce-
dat. ibi. Ex eodē ſenſu dr
etiā ꝓprie pcedere a pr̄e.
Quarto determinat vtrū
ſpūſſan. ꝓprie procedat a
pr̄e ꝑ filiū. ibi. Forte etiā Rñ. ad ſcđam ptē. s. an pleni' a pr̄e procedat.
iuxta hāc intelligentiam
vbi confirmat autoritate
hyla. ꝙ ſpūſſan. mittitur
a patre per filium et pro-
cedit.
a ¶ Aut a nato iam filio 1
aut ⁊c. Uidet iſtud argu-
mētū neceſſariū. qꝛ cuiuſ-
libet ꝯtradictiōis neceſ-
ſariū eſt alterā partē eſſe
verā. ſed natū ⁊ nō natuꝫ
opponunt ꝯtradictorie.
ḡ neceſſe eſt alterā partē
dare ꝙ. ſſ. pcedat. aut na
to iā filio aut nō nato. cū
ḡ magr̄ ⁊ aug. rñdeant in
terimendo vtrāqꝫ ptē. vi
dent male rñdere. ¶ Rñ.
dōm ꝙ heretic' in ſua qō
ne q̄rebat de ordine gñā
tionis filij ad pceſſionem
ſſ. ⁊ q̄rebat de ordine ſm
duratione ⁊ tp̄s. non ſm
rōnem intelligēdi ⁊ q̄re-
bat vtrū pri' natus eſt fi-
lius q̄ pceſſit. ſſ. aut econ
uerſo. ⁊ vtrūqꝫ falſuꝫ erat
Iō magr̄ ⁊ aug. ꝯſiderā-
tes intētionē heretici ſi-
ue interrogationē ſm ſen
ſum i q̄ eā ꝓponit. ſimpl'r
⁊ bñ rñdent eā interimen
do. ¶ Ad illud ḡ qđ obij-
citur ꝙ diuiſio heretici ē
per ꝯdictoria. dōm ꝙ fal
ſuꝫ eſt: qꝛ ꝓpoſitio ꝯdicto
ria accipitur negando cō
poſitionē p̄ncipalē. ſꝫ iſte
fert negationē ad cōpoſitionē nō principalē ſꝫ intellectā i hoc
qđ eſt nato. ⁊ iō cā falſitatis ſemꝑ remanet h̄ eṁ ē falſa. ſſ. pce
dit nato filio. qꝛ notat ꝙ natiuitas filij precedat pceſſionē. ſſ.
Hec iterū ē falſa pceſſit nō nato filio. qꝛ notat ꝙ natiuitas fi
lij nō fuerit ſil' cū pceſſiōe. ſſ. ſꝫ hec eſt vera. ſſ. nō pceſſit nato
pri' filio. qꝛ ſil' fuit natiuitas filij ⁊ pceſſio. ſſ.
b ¶ Quicq̄d vnigenito v̄bo dedit ⁊c. Ur male dicere. qꝛ ſi h̄: 2
ſꝫ dedit ei ſpirationē. ḡ dedit eā gignēdo ḡ ſpiratio eſt genita
ſꝫ q̄cquid dr in diuinis cōcrete. dr ⁊ abſtracte: ſꝫ nō ꝯuertit. ḡ
ſi ſpiratio ē genita ſpiratio ē gñatio. qđ ē ꝯtra modernos oēs
¶ Rñ. dōm ꝙ defect' ē in vtroqꝫ argumēto. nā illđ nō vꝫ de-
dit gñando ſpirationē. ḡ gñauit ſpirationē. ſicut nō ſequit ge
nerādo dedit filio eēntiā. ḡ eſſentia eſt genita. Aliq̄ eṁ ꝑ gñā
tionē dñr dari q̄ nō dñr gñari. Et iterū aliā rō nō vꝫ. Spiratio
ē genita. ḡ ſpiratio ē gñatio. Sicut ei īfra patebit ꝺ duab' no
tionib' vni' ꝑſone verꝫ ē dicere ꝙ vna p̄dicat de altera denoīa
tiue nō in abſtractiōe. ⁊ iō nō vꝫ illa rō. immo eſt ibi accidēs.

Utrū ſpūſſctūs pri' vel mag' pcedat a pr̄e q̄ a filio. a

Item querit cū ſpūſſctūs pcedat a patre ⁊ a filio vtrum prius vel magis pceſſerit a patre q̄ a filio qđ nititur hereticus oñdere ita dicēs. Si proceſſit vtiqꝫ ſpiritusſanct' a patre. pceſſit vtiqꝫ aut a na-
a to iam filio. aut nō nato filio. Si v̄o iam nato filio pceſſit ante natus eſt fili' q̄ proceſſerit ſpūſſan. Preceſſit ergo natiuitas filij pceſſionē ſpūſſancti. Si aūt pceſſit a patre nō genito filio. ante proceſſit q̄ filius genitus fuerit. ¶ His ⁊ hmōi q̄ōnibus magis laborioſis q̄ fructuoſis rñdet augu. in. xv. li. dē tri. dicens. In illa ſumma trinitate q̄ de' eſt. interualla tēpoꝝ nulla ſunt ꝑ q̄ poſſet oſtēdi aut ſaltē req̄ri vtrū pri' de pr̄e natus ſit fili' et poſtea de ambobus pceſſit ſpūſſctūs. Nunq̄d ergo poſſumus q̄rere vtrū iā pceſſerat de patre. ſſ. q̄ñ natus eſt fili' an nōdum pceſſerat. ⁊ illo nato de vtroqꝫ proceſſit. Non poſſunt prorſus ibi iſta queri. vbi nihil ex tp̄e inchoatur. vt ex cōſequēti perficiatur in tp̄e. ideo qui pōt intelligere ſine tp̄e gñationē filij de pr̄e. intelligat ſine tp̄e proceſſionem ſpūſſancti de vtroqꝫ. Ecce his v̄bis abſoluta eſt q̄ſtio illa qua q̄rebat vtrū pri' pceſſerit. ſſ. a patre q̄ a filio.

Utrū. ſſ. pleni' vel mag' pcedat a patre q̄ a filio. b

¶ Nūc tractandū eſt qđ ſecūdo querebatur. ſcꝫ an plenius vel magis procedat. ſſ. a patre q̄ a filio. Ad quod dicimus: qꝛ ſicut non ante pcedit a patre q̄ a filio. ita non plenius vel magis procedit a patre q̄ a filio. Augu. tamen in xv. lib. de trini. dicit ꝙ. ſſ. p̄ncipaliter procedit de patre. Non fruſtra inquit in hac trinitate non dicitur verbū dei niſi filius: nec donum dei niſi ſpūſſanctus. nec de quo genitum ē verbū: ⁊ de quo pcedit ſpūſſanctus principaliter niſi deus pater. Ecce audiſtis. qꝛ ſpiritusſan. principaliter procedit a patre: ſed ne te hoc turbaret ipſe cōtinuo ex quo ſenſu dixerit aperit dicēs. Ideo addidit principaliter quia et de filio ſpūſſanctus procedere reperitur: ſed hoc q̄ illi pater dedit nō iam exiſtenti ⁊ nō-
b dum habēti. Sꝫ quicq̄d vnigenito verbo dedit gignendo dedit. Sic ergo eū genuit vt etiam de illo donum cōmune pcederet ⁊. ſſ. ſpūs eſſꝫ amborum. Ecce expoſuit ipſemet quō ſpūs p̄ncipal'r pcedat a patre: nō qꝛ pri' vel magis pcedat a patre q̄ a filio: ſed qꝛ cum procedat a filio. hoc ipm habet filius a patre.

Utruꝫ ſpiritusſanctus

Qꝛ ergo dicitur. quicquid pdicatur denominatiue ⁊ abſtracte verum eſt de eſſentia: ſed nō eſt verum de proprietate perſone ⁊ hoc infra patebit.

3 c ❡ Credimus in. ſ. ſ. qui de patre ⁊c. Videtur falſum dicere. qꝛ ꝓpriū eſt quod conuenit vni ſoli. ergo ſi de patre procedit ꝓpře nō ergo de filio. Si tu dicas ꝙ nō dꝛ ꝓpꝛie cōtra cōitatē ſed contra improprietatē. ergo videtur ꝙ improprie ꝑcedat a filio. ❡ Rñ. dicendū ꝙ ꝓprie nō dicit proprietatē ſiue ſolitudinē ſʒ ſonat in autoritatem ſicut principaliter. ſicut eñ pater ꝑncipaliter dꝛ ſpirare. quia hoc nō hʒ ab alio: ita etiā proprie: qꝛ hāc cōditionē non habere ab alio nulli cōmunicat ita videt̃ dicere magiſter.
4 ❡ Poteſt tñ dici ꝙ vno mō proprium dꝛ cōtra cōitatē. Alio mō cōtra improprietatē. Tertio mō accipit̃ pro appropriatione et ſic accipitur hic. Quāuis eñ ſpiratio eque vere ⁊ ꝓpꝛie ꝯueniat patri ⁊ filio: tñ filius appropriat eā patri ꝓpter autoritatem.

d ❡ Per eum. ſ. ſ. tuus eſt. Videt̃ hyla. hic referens verba ad deū male dicere dicēdo per eū. qꝛ vt dicit Priſcia. ꝑ cum verbis tranſitiuis ſignificat ſubautoritatē. ſed cū abſolutis autoritatē vt pʒ cū dꝛ. Ego ſum ſapiēs ꝑ deū in deo notat̃ autoritas. cū ḡ dꝛ ꝙ. ſ. ſ. eſt a pře ꝑ filiū i filio nota. autoritas. (Hylariꝰ) ❡ Rñ. dicēdū ꝙ aliq̄ voluerūt dicere ꝙ hec ē impropria. Spūſſanctꝰ eſt a patre ꝑ filiū. ſiue procedit: ⁊ debet reſolui in hāc ſpūſſanctus ſpirat̃ a pře ꝑ filiū: ⁊ conſentiunt rationi ꝑdicte: ſʒ cū iſta ſit vera creatura procedit a patre per filiū: ⁊ hec ſimiliter erit vel ꝑcedit nō video rōnem quare ſiſt̄ illa
5 verba Hyla. nō poſſint ꝓprie dici. Propterea ē dicēdū ꝙ ꝗuis ꝑcedere nō ſit verbū tranſitiuū ꝗtuʒ ad modū ſignificandi. qꝛ nō conſtruit̃ cū accuſatiuo qꝛ tñ equalet tranſitiuo vt cū dꝛ procedit a patre ꝑ filiū iudicādū eſt ſicut de vbo trāſitiuo. ⁊ iō dicit ſubautoritatem.

ꝓprie procedat a patre. c
❡ Ex eodē ſenſu etiā dꝛ procedere proprie de patre. Vñ hiero. in expoſitione catholice fidei niceniq; ſimboli ait.
c Credimus in. ſ. ſ. q̄ de patre ꝑcedit ꝓpꝛie. Itē ſpūſſanctū verū deū inuenimꝰ i ſcriptura ⁊ de patre eſſe ꝓpꝛie: ⁊ ita de patre filius ⁊. ſ. ſ. ꝓpꝛie ⁊ vere de pře ꝑcedit. Ecce apte dicit. ſ. ſ. ꝓpꝛie eſſe de pře ⁊ ꝓpꝛie procedere a patre: quod nō ē ita intelligendū tanq̄ priꝰ vel plenius a patre ꝑcedat ꝙ a filio ſed qꝛ hoc hʒ a ſe non ab alio. vt de ipſo ſit ⁊ procedat ſpūſſanctus. filius aūt nō a ſe. ſed a patre hoc hʒ vt de ipſo ſit et procedat ſpirituſſanctus.

☞ Vtrū ſpirituſſanctꝰ procedat a patre ꝑ filium. d

❡ Forte etiā iuxta hāc intelligentiā dꝛ. ſ. ſ. mitti ꝑ filiū ⁊ a patre eſſe per filiū. Vñ Hylarius ad deū patrē de ſpiritu ſancto ⁊ filio loquēs in. xij. li. de trini. ait. In. ſ. ſ. tuo ex te ꝑfecto ⁊ ꝑ eū miſſo. Itē añ tpa vnigenitꝰ tuus ex te natꝰ ma-
d net. ita ꝙ ex te ꝑ eū. ſ. ſ. tuꝰ eſt quod ⁊ ſi ſenſu nō ꝑcipiā tñ teneo in conſcientia. In ſpūalibus eñ rebus tuis hebes ſuʒ. Itē in eodē. Cōſerua hāc oro fidei mee religionē vt qȯ in regñatōis mee ſimbolo ꝓfeſſus ſuʒ ſemꝑ obtineā te patrē. ſ. ⁊ filiū tuū vna tecū adorē ſpiritū ſanctū tuū qui ex te ꝑ vnigenitū tuū eſt promerear. Ecce apte dicit. ſ. ſ. a patre ꝑ filiū ⁊ mitti ⁊ eſſe. qȯ nō eſt intelligendū quaſi a patre ꝑ filiū minorem mittat̃ vel ſit: ſed. qꝛ ex patre ⁊ filio ē ⁊ mittit̃ ab vtroq;. ſed hoc ipm hʒ filius a patre. vt ab ipſo ⁊ ſit ⁊ mittat̃. ſſ. Hoc ergo voluit ſignificare hylarius diſtinctionē faciēs in locutione: vt oſtenderet in patre eſſe autoritatem. Inde

Suppoſito ex ꝑcedentibus ꝙ ſpirituſſ. ꝑcedat a patre ⁊ filio. Ad intelligentiā huius partis quattuor querunt̃ de ꝓceſſiōe ſpūſſancti in cōparatione ad vtrūq;. Primo querit̃ vtrū. ſſ. priꝰ ꝓcedat a pře ꝙ a filio. Scđo vtrū pleniꝰ a pře ꝙ a filio. Tertio vtrum procedat a patre mediante filio. Quarto ⁊ vltimo vtrū proceſſio filij prior ſit ſm ordinem intelligendi proceſſione ſpirituſſancti vel econuerſo.

Queſtio. j.

Qꝛ prius eſt a patre ꝙ a filio ſic oſtendit̃. Cauſa prima eſt in qua eſt ſtatus. ergo et principium primū in quo eſt ſtatus. ſed ſtatus eſt in patre. ergo pater eſt principium primū ſed primum ſupponit priꝰ. ergo prius procedit a patre ꝙ a filio. ❡ Item cauſa prima eſt que agit alia non ſuppoſita. ergo ſi pater ꝓducit non per ſuppoſitionem alterius principij. ſi filius per ſuppoſitionem prius producit pater ꝙ filius. ❡ Item quod habʒ aliquis ex ſe. per priꝰ habet ꝙ quod habet ex alio ſed producere ſpūſſanctū habet pater a ſe ⁊ filius a patre. ergo per prius habet pater ꝙ filius. ❡ Cōtra vbi non eſt ponere poſterius. nec prius. qꝛ priꝰ reſpectu poſterioris dꝛ: ſʒ in trinitate nō eſt ponere poſterius. ergo nec priꝰ. Si ergo proceſſio ſpirituſſancti a patre et filio eſt eterna. patʒ ⁊c. ❡ Itē vbi eſt ponere prius ⁊ poſterius. eſt ponere diuerſitatem principiorum. ſed pater ⁊ filius producunt ſpiritūſanctum inquātuʒ vnum vt ſupra monſtratum eſt. ergo nō eſt ibi ratio prioris. ❡ Iteʒ ſi per prius procedit a patre ꝙ filio. aut a filio non procedit aut bis procedit: ſʒ procedit a filio ⁊ nō procedit bis. ergo ⁊c. ❡ Itē contingit intelligere priꝰ non intellecto poſteriori. ergo ſi per prius ꝑcedit a patre: ergo contingit intelligere quod procedit nō cointellecto filio. ❡ Sed cōtra. Spirituſſanctus eſt amor veniens et amor nectens. ſed non eſt accipere mutuū amorem ad minus ꝙ inter duos. ergo nec ſpirituſſanctus eſſe niſi a duobus. ergo nec per priꝰ ꝑcedit ab vno ꝙ ab alio. ❡ Rñ. 6
dicendum ꝙ prius dicitur multipliciter. Dicitur eñ prius duratione. prius cauſalitate priꝰ origine prius autoritate. Et primis duobꝰ modis priꝰ nullo modo cadit in deo quia prius duratione contrarium eſt eternitati. prius cauſalitate contrarium eſt eſſentie vnitati. Sed prius origine quo alter ex altero. et prius autoritate quo alter accipit ab altero cadit. ibi. Sed prius origine ca-

Qō cur filiꝰ dixit ſpūſ ſanctū a pře pcedere cū ab vtroq; pcedat,

eſt etiam ꝙ veritas oſtendēs patrem eſſe autorē proceſſionis qua procedit ſpiritus a filio. dixit in euangelio. De patre procedit cum de patre ⁊ filio ꝑcedat ſpūſſanctus. Vnde augu. in. xij. li. de tri. querit ſi de patre et filio procedit. ſſ. cur filius dixit. de patre procedit. Cur putas niſi qꝛ ſolet ad eū referre. etiaʒ quod ipſiꝰ eſt. de quo et ipſe eſt ſicut ait. Mea doctrina nō eſt mea: ſʒ eiꝰ qui miſit me. Si ergo hic intelligitur eiꝰ doctrina quaʒ tñ nō dixit ſuā ſed patris. quāto magis illic intelligēdus eſt ſpūſſanctus de ipſo procedere. vbi ſic ait. de pře procedit. vt non diceret. de me non procedit. A quo autem hʒ filius vt ſit deus. Eſt eñ deꝰ de deo ab illo vtiq; hʒ vt etiam de illo procedat ſpūſſanctus. Et ideo ſpūſſanctus vt etiam de filio procedat ſicut ꝑcedit de patre ab ipſo habet patre. Quapropter qui poteſt intelligere in eo quod ait filiꝰ. Sicut habet pater vitā in ſemetipſo ſic dedit ⁊ filio vitā hře i ſemetipſo. nō ſine vita exiſtēti iā filio vitā patrem dediſſe: ſed ita eū ſine tēpore genuiſſe. vt vita quam pater filio gignendo dedit coeterna ſit vite patris qui dedit. Intelligat etiā ſicut hʒ pater in ſeipſo. vt de illo ꝑcedat ſpūſſanctus ſic dediſſe filio. vt etiam de iſto ꝑcedat ideʒ ſpūſſanctus ⁊ vtrūq; ſine tempore. Ita ergo dictuʒ eſt ſpūſſanctum de patre procedere. vt intelligatur ꝙ etiā procedit de filio. de patre eſſe ⁊ filio. Si enim quicquid habet de patre habet filius. de patre habet vtiq; vt et de illo procedat ſpirituſſanctus: ſed nulla ibi tempora cogitantur que habeant prius ⁊ poſteriꝰ quia ibi omnino nulla ſunt.

dit reſpectu ꝓducentis ⁊ ꝓducti cū alter oritur ex altero. cum
ſpō vnū orit̄ a duobus nō cadit ibi prius origine. q2 tūc ambo
ſunt vnū originale ṗncipiū. tñ cadit ibi prius autoritate. q2 ꝗ̄
uis pr̄ ⁊ filiꝰ ſint vnū in ꝓducendo. tñ hoc accipit filiꝰ a patre.
¶ Si ergo querit̄ vtrū ꝑ prius procedat. ſſ. a patre ꝗ̄ a filio.
Si intelligat̄ duratione falſum eſt. ſilr̄ ſi priꝰ cāſitate. ſicut ꝓ-
bant prime rōnes ad hoc inducte. Si aūt prius autoritate vt
7 prius idē ſit qd̄ principiū veritatē h3. ¶ Ad illud qd̄ ṗmo obij
citur ꝙ pr̄ eſt primū principiū ⁊ cā. dicendu3 ꝙ ille rōnes hūt
veritatē vbi eſt pluralitas cauſaꝝ vel principioꝝ. ſed reſpectu
8 ſſ. nec eſt pluralitas cauſaꝝ nec principioꝝ. ¶ Ad illd̄ qd̄ obij-
citur ꝙ prius h3 quod h3 ex ſe. dicendū ꝙ ſi intelligat̄ priꝰ. i.
principalius verū eſt. ſi aūt alio mō falſum. q2 vnū ⁊ ide3 pōt
haberi a pluribꝰ ꝑſonis ita ꝙ ab vna per aliā. nec talis ē prio
ritas aliquo trium predictoꝝ modorum.

B **Queſtio. ij.** Utrum plenius ꝓcedat a patre ꝗ̄ a fi-
lio. Et ꝙ ſic vr̄. quia ꝑꝑ vnūquodq3 et
illud magis. ergo cū filiꝰ ſpiret per patrē. q2 hoc h3 a pr̄e. ꝗ̄ pr̄
magis ſpirat. ¶ Itē oīs cā ṗma plus influit ꝗ̄ ſcḋa. ſ3 pater ē
primū principiū ſpirādi. ergo plus influit ꝗ̄ filiꝰ. ¶ Itē ple-
nius ꝓcedit aliq̄d a quo ꝓcedit ꝓprie ⁊ ṗncipalr̄. ꝗ̄ a quo nec
principalr̄ nec ꝓprie. ſed. ſſ. ꝓcedit a patre ꝓprie ⁊ principalr̄.
ſicut dꝫ in lr̄a. ⁊ aug. dicit. ergo ⁊c. ¶ Itē pleniꝰ ꝓcedit aliq̄s
ab eo a quo h3 quicq̄d h3. ſ. ſubſtātiā ⁊ ꝓprietatē. ꝗ̄ a quo non
h3. ſ3. ſſ. h3 a pr̄e ⁊ ꝙ ſit ⁊ ꝙ ꝓcedat a patre ⁊ filio a filio aūt nō
h3 ꝙ procedat a patre. q2 tūc filius daret aliq̄d patri. ergo ⁊c.
¶ Cōtra. ſi pleniꝰ a patre. ergo ꝑfectius. ergo a filio nō proce
dit ꝑfectiſſime. ergo in trinitate eſt aliq̄d imꝑfectiōis. ¶ Itē
ſi plenius a pr̄e ꝗ̄ a filio. plus accipit a pr̄e ꝗ̄ a filio. ſed vbi ē
ponere plus ⁊ minus ibi eſt diuerſitas. ergo in ꝑſona. ſſ. eſt di
uerſitas. ¶ Item vr̄ ꝙ nec ṗncipaliꝰ a pr̄e. q2 q̄ ꝑfecte dat ali-
q̄d alicui dat eiuſ ⁊ iuriſdictionē ſiue autoritatē. ſi ꝗ̄ dat pr̄ fi
lio poſſe ſpirare. ꝗ̄ dat ei autoritatē ſpirādi. ꝗ̄ eque ṗncipalr̄ ꝓ
cedit a filio vt a pr̄e. ¶ Rn̄. dōm ꝙ. ſſ. dꝫ ꝓcedere a pr̄e princi
palr̄ ⁊ ꝑ ſe. Principalr̄ q2 autoritas eſt i pr̄e. Per ſe q2 nō tm̄
mediāte filio ſ3 ēt imediate. nō tñ pleniꝰ ꝓcedit a pr̄e nec ꝑfe-
ctius q2 pleniꝰ ponit gradū ꝑfectionis. ponit ēt cōpoſitione3
ſube in ꝓducto. quoꝝ neutrū ē in diuis. Uñ ſi ponat̄ hec. ꝙ il-
lud qd̄ ꝓcedit ab aliquo. pleniꝰ procedit aut nō ṗncipaliꝰ ſim
plr̄ eſt negāda. ¶ Ad illud ꝗ̄ qd̄ obijcit̄ de cā ṗma. ⁊ ꝑꝑ quod
⁊c. Dicendū ꝙ ſicut dictū eſt priꝰ illud ſolū h3 locū vbi plura
litas cauſaꝝ eſt. hic aūt nō eſt pluralitas nec cauſaꝝ nec prin-
cipioꝝ. iō nō h3 hic locū. ¶ Ad illud quod obijcit̄ ꝙ nō h3. ſſ.
9 a filio ꝙ procedat a pr̄e. Dicendū ad hoc ꝙ nō hr̄e a ſe vel ab
alio nō ponit gradū plenitudinis. Uñ ꝗ̄uis filius diuinitatē
habeat a patre. tñ eſt ꝑfectus deꝰ vt pr̄. ⁊ iō nō ſequit̄ ꝙ pleniꝰ
a patre procedat. q2 ṗncipaliꝰ. Quod obijcit̄ pleniꝰ h3. qd̄ h3
eſſentiā ⁊ proprietatē. Rn̄deri pōt interimēdo minorē. h3 eñi
ſſ. a filio proprietatē. l3 nō habeat ſm oēm reſpectū. h3 eñi pro
10 ceſſionē a filio ſ3 nō vt a pr̄e. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ pater
dat filio autoritatē dōm ꝙ dando autoritatē ſup. ſſ. nihilomi-
nus ex ipſo h3 autoritatē. q2 ex hoc dꝫ filius eā referre ad pa-
trem. q2 h3 a patre. ⁊ inde eſt ꝙ in filio eſt autoritas ⁊ ſubauto
11 ritas. Unde etiā ṗncipalr̄ producit. ſſ. ſed pater ṗncipaliꝰ. q2
in eo eſt tm̄ autoritas nō ſubautoritas. principalitas autē au
toritas dicatur in diuinis.

C **Queſtio. iij.** Utrū ſpūſctūs procedat a patre me-
diante filio. ⁊ ꝙ ſic videt̄ ꝑ hyla. xij.
de tri. qui loquēs ad patrē ait. Spm̄ſcm̄ qui ex te per eū eſt ꝓ
merear. ergo ſpūſſanctus eſt a patre per filiū. ergo mediāte fi
lio. ¶ Itē richar. dicit ꝙ in diuinis eſt proceſſio imediata tm̄
⁊ mediata ⁊ immediata. Mediata tm̄ eſſe nō pōt. ⁊ dicit ꝙ me
diata ⁊ imediata eſt ꝓceſſio. ſſ. ex patre. ergo cū nō poſſit ca-
dere mediū niſi filiꝰ. ſſ. procedit a patre mediāte filio. ¶ Itē
ſicut eſt proceſſus in illa trinitate proceſſu imaginis create: ſ3
amor procedit a mēte mediante intelligētia. ergo. ſſ. ꝓcedit a
patre mediāte filio. Si dicas ꝙ nō eſt ſimilitudo quātum ad
hoc. ergo deſtruit̄ ratio imaginis. q2 imago dꝫ repꝛ̄ſentare or-
dinem ⁊ originē perſonaꝝ non tm̄ numerum in perſonis. quia
hec etiā eſt in veſtigio. ¶ Itē ſi ſolus filius ſpirat ita ꝙ nō pr̄
tunc pater diceretur ſpirare. ſed mediāte filio ita ꝙ eſſet pro-
ceſſio mediata tm̄. ergo cū ſpiratio cōueniat patri per ſe ⁊ con
ueniat ei per hoc ꝙ eſt principiū filij ſpirantis. ergo conuenit
ei. ⁊ mediate ⁊ imediate. ſ3 ſi hoc. ſſ. ꝓcedit a patre mediante
filio. ¶ Cōtra. nobiliꝰ ē imediatū ṗncipiū ꝗ̄ mediatū. ſ3 oē
nobiliꝰ ē deo tribuendū. ergo ſi pr̄ ē nobiliſſimū ṗncipiū. ſſ. er
go tm̄ imediate nō mediate ꝓducit ꝑ ipm̄. Si tu dicas ꝙ ꝓdu
cit ſimul mediate ⁊ imediate. ¶ Cōtra mediatū ⁊ imediatum
ſunt oppoſita. ſ3 oppoſita nō ſunt ſimul vera de eodē ⁊ reſpe-
ctu eiuſdē. ꝗ̄ impoſſibile eſt ꝙ ſimul ꝓducit mediate ⁊ imedia
te. ¶ Itē ſicut ſe h3 ꝑ ſe ad per accidēs. ita mediatū ad imme-
diatū ſed deꝰ nullius cuiꝰ eſt cā ꝑ ſe: eſt cā ꝑ accidēs. ergo nul
lius cuiꝰ eſt principiū imediatū eſt principiū mediatū. ¶ Itē
magis eſt immediatū. qd̄ nullo mō recipit mediū ꝗ̄ qd̄ recipit
mediū. ſed filiꝰ nullū mediū recipit inſpirādo. ergo immedia-
tius producit ꝗ̄ ꝓducat pater nō ergo vniformiter oīno ꝓdu
cunt pater ⁊ filius ſpm̄ſanctum. ¶ Rn̄. dicendū ꝙ ſicut vult
Richar. productio. ſſ. eſt mediata ſimul ⁊ imediata. Mediata 12
inquātum eſt a filio ⁊ filius a patre. ſed immediata inquātum
ipſe ſpūſſan. ab ipſo patre ſpirat̄. Et huius exemplū ponit̄ in
exitu abel de adā. Abel immediate exijt de adā. q2 ipſe ex lum
bis ſuis genuit eū. nihilominꝰ exijt mediate: q2 exijt ab eua q̄
fuit ab adā ſiue de adā deducta. ⁊ hunc modū oportuit ēē in
deo propter ſummā germanitatē. Si eñi tm̄ mediata eſſet pro
ceſſio. ſſ. vt tm̄ eſſet a filio. nō eſſet ſumma germanitas. ſſ. cu3
patre. Similr̄ ſi oīno immediata. vt eſſet a patre tm̄. non eſſet
ſumma germanitas cū filio. ⁊ ſic concedēdum ꝙ mediante fi-
lio. ¶ Ad illud quod obijcitur in ꝯtrariū ꝙ nobilius eſt ime- 13
diatum principium dicēdum ꝙ mediatio eſt tribus modis. q̄
dam eñi eſt mediatio q̄ excludit immediationē tm̄: vt qñ effe-
ctus vltimus nō ꝯtinuatur influentie cauſe prioris ſ3 per me-
dium oīno ꝓducitur priori nō cooperante ⁊ hec dicit ordinem
⁊ diuerſitatē agentiū ⁊ ſeparationē. Alio mō dꝫ mediatio put
dicit ordinē cauſaꝝ adinuicē nō ſeparationē in agēdo ſ3 ſolū
diuerſitatē agentiū ⁊ ordinē. Tertio mō prout dicit ordinem
nō tm̄ ſeparationē virtutū agentiū. nec diuerſitatē. Prima me
diatio nō cadit in deo: q2 deus eſt cā ſimplr̄ prima cuiꝰ influē
tia eſt tanta ꝙ nulla creatura agit aliq̄d. eius influētia remo-
ta. ⁊ ideo nihil erit de deo mediate tm̄. Secūda mediatio ca-
dit in deo reſpectu effectus producti a cauſa creata. q2 ibi eſt
ordo cauſaꝝ ⁊ diuerſitas virtutū. ſed tamen nō eſt ſeparatio.
q2 deus intime agit. q2 per ſeipſum agit. nihilominus per vir-
tutem creatam que ab ipſo eſt. Tertia mediatio cadit in ope-
ratione diuina in qua ſunt agētes ꝑſone. in quibus attēditur
ordo. q2 vna habet ab alia ꝙ agat. ſ3 tñ nec eſt ibi virtutum di
uerſitas. nec ſeparatio vel diſtātia aliqua. immo vna virtute
⁊ eque intime agūt. ⁊ ſic pater mediāte filio producit ſpm̄ſan.
non q2 ſit mediū diſtantie vel differētie. ſed q2 ꝙ filius produ
cat hoc h3 a patre. ita ꝙ eſt ibi quidā ordo. Et ſic patet reſpon
ſio ad ſequens cum dicit. ꝙ mediatum et immediatum ſunt
oppoſita. verum eſt enim primo mō ⁊ ſecundo ſed non tertio. 14
¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ deus nullius eſt cauſa per accidēs
ergo nec mediate: dicendū ꝙ per accidēs aliquid cauſare de
rogat veritati cauſe ſupreme. Illius enim dicit̄ aliquid cau-
ſa eſſe per accidēs cuius eſt cauſa per aliquid aliud quod nō
eſt ab ipſo ſed aliunde: ſi ergo deus alicuius eſſet cauſa ꝑ acci
dēs: nō eſſet cauſa vniuerſaliſſima ⁊ prima: ⁊ ita nec nobiliſſi-
ma: ſed mediatio nō repugnat nobilitati cauſe ſupreme. Cau
ſare enim aliud ꝑ ſe. ⁊ ꝑ id qd̄ ab ipſo eſt. nō dicit indignitatē
immo dignitatem. q2 dignitas eſt nō tm̄ per ſe aliquid poſſe:
ſed poſſe alij cōmunicare. ita tamē ꝙ ille ſine eo nihil poſſit.
¶ Ad illud quod vltimo obijcitur ꝙ filiꝰ eſt immediatior cau
ſa. Dicendū ꝙ nō valet q2 iſta mediatio que ꝑdicta eſt non
repugnat immediationi ⁊ ideo non diminuit eam.

Queſtio. iiij. et vltima que iſtarū duarū emana- D
tionū ſc3 generationis ⁊ proceſſio-
nis. ſit prior ſm rationē intelligēdi. Et ꝙ generatio filij. oſtē-
ditur ſic. In imagine creata ſic eſt. ꝙ ſm ordinē intelligendi
prior eſt emanatio noticie a mente ꝗ̄ amoris. ſicut vult Au-
guſtinus. quia incognita non poſſumus diligere ſicut dicit
auguſtinus. in. x. de trinitate. ergo ſi ordo attenditur in ima
gine ſm conformitatem ad trinitatem increatam. ergo ſm ra
tionem intelligendi prior eſt proceſſus verbi ꝗ̄ amoris in di-
uinis. maxime cum per imaginem creatam intelligamus tri-
nitatem increatam. Item ſicut vult phūs. voluntas eſt. cuius
principiū eſt in ipſo cognoſcente ſingularia. ergo voluntas vt
voluntas

voluntas ꝑſupponit cognitionē.ergo emanationē verbi ema
natio amoris. ¶ Itē oīe principiū ſm rōnem intelligēdi priꝰ
eſt ꝙ ꝑncipiatū.ſꝫ filiꝰ eſt ꝑncipiū.ſ.ſ.ḡ ſm rōnē intelligendi
oꝫ ꝑintelligere filiū ꝙ.ſ.ſ.ḡ ⁊ gn̄ationē q̄ ē emanatio filij priꝰ
ꝙ ꝓceſſionē q̄ ē.ſ.ſ. ¶ Itē ī oī agēte ꝑ modū nature ⁊ volūtatꝭ
ꝓductio ꝑ modū nature intelligit̃ ante ꝓductionē volūtatis.
ḡ cum pr̄ ſit natura intellectualis ꝓducens filiū cōnaturalē ⁊
ꝑ modū nature.⁊.ſ.ſ.ꝑ modū volūtatis.vt ſupra tactū eſt.er-
go emanatio filij prior eſt ſm rōnē intelligēdi.emanatiōe.ſ.ſ.
¶ Cōtra.aug.ix.de tri.partū mētis ꝑcedit appetitꝰ.ꝗ id qđ
noſſe volumꝰ q̄rendo naſcit̃ ꝓles ipſa noticia.ḡ ante eſt ī ima
gine creata appetitus ꝙ ſit ꝓles noticia.ergo ante amor ꝙ v̾-
bum.ḡ ⁊ ꝓceſſio ante gn̄ationē. ¶ Itē nullus vidēs rē cogno
ſcit ipſam.niſi intētio volūtatis applicet vim cognoſcētem ipſi
cognoſcibili.vt pꝫ de hoīe eunte ꝑ viā.q̄ cū iuit ⁊ alibi cogita
uit.ꝑfecte neſcit quo trāſierit.ſicut dicit aug.in.ix.de tri.er-
go volūtas ꝑcedit ipſam cognitionē.ergo amor verbū in crea
turis.ergo pari rōne in deo.ſaltē ſm intellectū. ¶ Item ſicut
vult phs primū ⁊ immediatū eſt idē.Vn̄ ipſe in lib.poſterior
diffiniēs ꝓpoſitionē imediatā dicit.ꝙ imediata ꝓpoſitio ē il-
la q̄ nō eſt altera prior.ſꝫ eque imediate.ſ.ſ.ꝓcedit a patre vt
filiꝰ.ḡ eque ꝑmo.ḡ nec ſm rē.nec ſm rōnē intelligendi gn̄atio
filij ꝑcedit ꝓceſſionē.ſ.ſ. Itē q̄to aliq̄d cōius tāto priꝰ eſt ſm
rōnē intelligēdi.ſꝫ ſpiratio eſt cōior ꝙ gn̄atio.q2 ↄuenit prī ⁊
filio.ſꝫ gn̄atio ſoli patri.ergo ꝑor eſt ſm rōnē intelligēdi ge-
15 neratio ꝙ ſpiratio. ¶ Rn̄.dōm ꝙ q̄cquid ſit de ordine realiꝰ
quo infra dicet̃.ſm rōnē intelligēdi prior eſt emanatio v̾bi.tn̄
q2 v̾bū eſt.ſ.ſ.ꝑncipiū.tum etiā q2 v̾bū ꝓcedit ꝑ modū nature
ſed.ſ.ſ.ꝑ modū liberalis voluntatis.tn̄ etiā q2 intelligimꝰ ema
nationes in ꝑſonis ꝑ ema natiōes reptas in imagine. In ima
gine aūt cōſtat.ꝙ cognitio ⁊ intelligētia ꝑcedit amorē ⁊ volū
tatem nō friuolo dicere ꝙ in diuis ſit emanatio natura poſte-
rior emanatione.ſicut reperimus in imagine creata. ¶ Ad il-
16 lud ergo qđ obijcit̃ in ↄtrariū ꝙ appetitꝰ ꝑcedit partū mētis
Dicendū ꝙ ille appetitus hꝫ ſm ſtatū duplicē ↄſiderari. Vno
mō ſm rōnē inhiātis ante habitā cognitionē. Alio mō ſm rō-
nem cōplectentis.⁊ hoc eſt poſt habitā cognitionē. ⁊ ſm pri-
mum ſtatū eſt imꝑfectionis. q̄tū v̾o ad ſcðm eſt ꝑfectionis.⁊
ideo q2 qđ ꝑfectionis eſt in deo ponimus.nō qđ eſt imꝑfectio
nis.ideo appetitus ſcðo mō aſſimilatur.ſ.ſ.⁊ hic tꝫ rōnem ter
tij. Et ꝙ primus ſit imꝑfectionis.pꝫ q2 eſt ignorātis ⁊ deſide
17 rantis ſciam acq̄rere.qđ nō ↄuenit deo. ¶ Ad illud qđ obij-
citur.ꝙ intētio ꝓrexigit̃ ad cognitionem.dōm ꝙ verū eſt ad
cognitionē acquirendā.ſꝫ noticia ꝑut eſt in acq̄rendo non hꝫ
plenitudinē cum illo verbo.vt vult aug.in.xiij.⁊.xv.de trini.
18 ¶ Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ eque imediate ꝓcedit.ſ.ſ. dicendū ꝙ
verū eſt.ſed tn̄ ſpūſſan.ita procedit immediate qđ etiā mediā
te filio.⁊ ita ex illa rōne opꝫ ꝑintelligi emanationē filij. ¶ Ad
illud qđ obijcit̃ ꝙ quāto aliq̄d cōius tāto prius.dōm ꝙ veruꝫ
eſt in abſolutis:ſed nō tꝫ in reſpectiuis.vt in gn̄atione ⁊ crea-
tione.Pōt tn̄ dici ꝙ iſtud intelligitur de eo qđ eſt cōe cōitate
predicationis.ſed cōis ſpiratio eſt cōis cōitate nō tm̄ ꝑdica-
tionis:q2 đ2 de patre ⁊ filio.ſed etiā cōitate cuiuſdā ↄcordie ⁊
ↄnexionis.⁊ tale cōe ſm rōnē cōcordie ⁊ amicitie ꝑſupponit
concordantes ⁊ connexos nō ꝓcit.⁊ ſic patet illud.

Diſtinctio.xiij.

De eterna ꝓceſſiōe.ſ.ſ.q̄tū ad gn̄ationē a qua diſtinguitur.

Poſt hec conſiderandū ⁊c. Supra egit magr̄ de ꝓ
ceſſione ꝑ cōparationē ad illū ad quē ⁊ a quo eſt
hic tertio loco agit de ipſa ſm cōparationē ⁊ ge-
nerationē a qua differt. Et hec pars hꝫ duas par
tes. In prima magiſter querit ⁊ determinat vtrū
ſ.ſ.debeat dici genitus. In ſecunda vtrum debeat dici ingeni
tus.ibi. Nunc conſiderādum eſt cū.ſ.ſ.nō ſit ge. ¶ Item pri-
ma pars habꝫ quattuor. ¶ In prima oſtēdit ꝙ.ſ.ſ.nō debeat
dici natus vel genitus.vel filius. ¶ In ſcða oſtendit ꝙ cum
ſ.ſ.nō dicatur genitus.cur filiꝰ qui đ2 genitus etiā đ2 ꝓcedere
ibi.cū autē.ſ.ſ.nō dicatur genitus.⁊ ratio eſt ꝙ aliter dicitur
filius procedere.ꝙ.ſ.ſ. ¶ In tertia v̾o tentat aſſignare diffe-
rentiam inter generationē ⁊ proceſſionē.ibi. Inter generatio
nem v̾o filij ⁊ proceſſionē ⁊c. ¶ In quarta vero ⁊ vltima oſten
dit humanā inſufficientiā ad illam differentiam indagādam.
ibi. Quid aūt inter naſci ⁊ ꝓcedere interſit. Siliꝰ ſcða pars ī n

☞ Quare ſpūſſctūs cū ſit
de ſubſtātia patris non dicat̃
natus vel genitus.vel filiꝰ:ſꝫ
tm̄ procedens. a

Poſt hec conſiderā
dum eſt quantuꝫ a
talibꝰ quales nos
ſumus intelligi po
teſt.cum.ſ.ſ.ꝓcedat de patre:
⁊ ſit de ſubſtātia prīs.cur nō
dicatur eſſe natus.ſed potius
procedere.⁊ cur nō dicatur fi
lius. Quare aūt ſpūſſanctus
nō dicat̃ vel ſit natus ⁊ īō nō
ſit filius augu.oſtendit in.xv.
a li.de tri.ita dicens. Si ſpūſ-
ſanctus filius diceret̃.ambo-
rum vtriꝗ filiꝰ diceret̃.quod
abſurdiſſimū eſt. Filiꝰ quip-
pe nullus eſt duorꝫ niſi patris
et matris. Abſit aūt vt inter
deū patrē ⁊ deum filiū tale ali
quid ſuſpicemur. Abſurdiſſi-
me ergo filius diceretur am-
borū id eſt patris ⁊ filij. Am-
borum eñ filius diceret̃.ſi eñ
ambo genuiſſent quod abhor
ret omniū ſanorꝫ ſenſus.non
ergo ab vtroꝗ eſt genitus:ſꝫ
procedit ab vtroꝗ amborum
ſpiritus. His verbis oſtendi
tur.cur ſpiritusſanctus cū ſit
de patre non tamē dicatur ge
nitus vel filius.

☞ Cū ſpūſſctūs nō dicat̃
genitꝰ.cur filiꝰ q̇ đ2 genitꝰ etiā
dicitur ꝓcedere. b

¶ Cū aūt ſpūſſctūs nō dicat̃
genitus.ſed tm̄ ꝓcedens que
ri ſolet.cur filiꝰ nō đ2 tm̄ geni
tus:ſed ⁊ ꝓcedens. Sicut ipſe
in euāgelio Ioh.ait. Ego ex
deo ꝓceſſi vel exiui. ⁊ veni in
mūdum nō ḡ tm̄ ſpūſſctūs ꝓ-
cedit a patre. ſꝫ etiā filiꝰ. Ad
qđ dicimus ꝙ cū vterꝗ ꝓce-
b dat a patre.diſſiliꝰ tn̄. Nā ſpi
ritusſctūs vt ait aug.in.v.li.đ
tri.ꝓcedit a prē.nō quō natꝰ.
ſed quō datus vel donū. filiꝰ
aūt ꝓceſſit naſcēdo.exijt vt ge
nitus. Ac per hoc illud eluce-
ſcit vt pōt ſcꝫ cur ſpūſſanctus
etiā nō ſit filius.cū ⁊ ipſe a pa
tre exeat. Iō.ſ.non đ2 filiꝰ:q2
neꝗ natus eſt.ſicut vnigenitꝰ
neꝗ factꝰ vt ꝑ dei gratiā ī ado
ptionē naſceret̃ ſicut nos.

☞ Tētat aſſignare differē
tiam inter gn̄ationē filij ⁊ pro
ceſſionē ſpūſſancti. c

qua magr̄ querit ⁊ deter-
minat.vtrū.ſ.ſ.debeat di
ci ingenitus habet quat-
tuor partes. In ꝑma oſtē
dit magiſter ⁊ probat au-
toritate Aug. ꝙ ſpūſſan.
nō dꝫ dici ingenitus. In
ſcða v̾o oſtendit ↄtrariū
autoritate hierony.ꝙ dꝫ Diſ. xiij
dici ingenitus.⁊ ponitur
ibi. Hierony. tn̄ in regu-
lis diſtinctionum ⁊c. In
tertia v̾o ꝑdictam con-
trouerſiam determinat ꝑ
diſtinctionē.ibi. Sed vt
iſtā que videt̃ repugnan-
tiam. In quarta autorita Augu.
te Hiero.confirmat ſuaꝫ
ſolutionē.ibi. Qꝛ autem
Hiero.ita acceperit ⁊c.
a ¶ Si ſpūſſctūs filiꝰ di- 1
ceretur amborꝫ vtriꝗ filiꝰ
diceret̃. Videtur iſta ra-
tio auguſti.magis ad op
poſitum ꝙ ad propoſituꝫ
ex hoc eñ ſimilior eſſet ge
nerationi in creaturis.q̄
eſt ex duobus. ¶ Rn̄.di
cendum ꝙ q̄uis ſimilior
ſit quātum ad dualitateꝫ
producētium.non tamen
quātum ad modū produ
cendi poſſet eſſe ſimilitu-
do.q2 ſic oporteret ꝙ al-
ra perſonarꝫ eſſet princi-
pium paſſiuū.quātuꝫ au
tem ad hoc non poteſt eē
ſimilitudo. 2
b ¶ Nam ſpūſſanctus ⁊c.
Videt̃ male dicere.q2 cuꝫ
non ſit datus niſi ex tpe.
videt̃ ꝙ non procedit niſi
ex tpe. ¶ Rn̄.ſicut infra
patebit.ſi intelligitur de
proceſſione tꝑali.datꝰ di
cit actuꝫ. Si autē de eter
na.datus dicit aptitudi-
nem. ¶ Itē querit̃ de hoc
vnde aug.rn̄det maximi- Io. xvj
no premiſſaꝫ q̄ōnem refri
canti ſic. Spūſſan.eſt deꝰ
⁊ nō eſt deus naſcendo.ḡ
nō deus naturaliter. er-
go adoptiue.⁊ ꝙ hoc ar-
gumentū ſit bonuꝫ. vr̄.q2
qđ ineſt alicui naturalr̄.
ineſt ei a natiuitate.ergo
qđ non ineſt a natiuitate
non ineſt naturalr̄. ergo
cū.ſ.ſ.non procedat vt na
tus non ineſt ei eſſe deuꝫ
a natiuitate.ḡ nō eſt deꝰ
naturalr̄. Rn̄.dicendum
ad hoc ſm augu.ꝙ argu-
mentū iſtud nō valet niſi
in eis q̄ gn̄ant̃ ī alijs nō.
Et hꝰ pꝫ q2 adā erat hō na
tura ſicut vnuſq̄ſꝗ nr̄m ⁊
tn̄ ipſe habuit ꝑ creationē
qđ nos habemꝰ ꝑ gn̄atio-
nē.ſic deꝰ pr̄ cōicat natu-
ram ſuā.ſſ.ꝑ ſpirationē ſi
cut filio per gn̄ationem.

e ¶ Pater pceſſionis ei⁹ ꝛc. vꝛ male dicere q: aut hoc qd ē autoꝛ dicit eſſentiā aut notionē. Non eēntiam. q: tūc diceretur de ſ.ſ. Si notionē ꝗro quā. Nō innaſcibilitatē. q: illa nō dicit reſpectū ad pceſſionē. Itē nō ad gnationē. nec ad ſpirationē q: nihil eēt dictu vt videꝛ Itē ꝗrit vtrū pꝛ poſſet dici autoꝛ gnationis. Et φ nō vꝛ. q: pꝛ dꝛ autoꝛ filij: ꝗ ſicut ſupra dixit hyla. diſt. ix. ſenſus ē. i. genitoꝛ filij. ꝗ tūc idē eſſet dicere eſt autoꝛ gnationis qd genitoꝛ. ¶ Rñ. dicēdū φ autoꝛ dicit ī pꝛe fontalē plenitudinē q: ipſe nō eſt ab alio. ſꝫ alij ab ipſo. ꝛ inde dicit vt credo eādem notionē quā dicit innaſcibilis. ſꝫ differēti mō. Quia innaſcibilis dicit pꝛiuationē prioris ſꝫ autoꝛ dicit fecūditatē ꝛ plenitudinē reſpectu pcedentiū ab ipſo. quā hꝫ nō aliūde. ꝛ iō dꝛ autoꝛ ab autoꝛitate. Autoꝛitas aūt eſt in pꝛe: q: qd hꝫ. ab alio nō hꝫ ꝛ h eſt φ eſt innaſcibilis ꝛ ita pꝫ φ pōt dici autoꝛ oīm pſonaꝝ ꝗ ſunt ab ipſo. Ex his pꝫ rñſio. Dico eīm φ dicit eādem notionē quā innaſcibilitas. ſꝫ alio mō Ex hoc pꝫ φ nunꝗ dꝛ filius autoꝛ ſpirationis ꝗuis ſpiret. q: nō hꝫ a ſe: ſꝫ ab alio. vnde autoꝛ ppꝛie dicitur principium alterius non ab alio.

d ¶ Diſtinguere inter illam gnationē ꝛ iſtā pceſſionē neſcio. Videtur talis ignoꝛātia eſſe pctm̄ q: diſtinctio pſonaꝝ de neceſſitate eſt fidei ꝛ ſalutꝭ ſꝫ q̇ ignoꝛat ea ꝗ ſunt ð neceſſitate fidei dānabiliꝛ ignoꝛat. ergo ꝛc. ¶ Rñ. dōm φ duplex eſt ſcire. ſ. ſi eſt. ꝛ ſicuti ē. Scire ſi ē. hoc mō certitudinaliꝛ credere diſtinctionem de neceſſitate ſalutis eſt large ſumpto ſcire. Scire autē ſicuti eſt nō ptinet ad ſtatum meriti ſꝫ pmij. ꝛ de hac ſciā loqtur hic magꝛ ꝛ augu. Et nota φ tria dicit. Neſcio ꝗtuꝫ ad habitum ſcie nō valeo ꝗtū ad ingeniū. Nō ſufficio ꝗtū ad vtrūqꝫ. Iō ob: de hoc qd dicit appellaꝛ ingenitus nō quidē in ſcripturꝭ ſed in ꝯſuetudine diſputantiū. ¶ Cōtra. Diony. Nō eſt audēdū aliqd di

¶ Inter gnationē vbo filij ꝛ pceſſionē ſpūſſancti dū hic viuimus diſtinguere nō ſufficim⁹ Unde Aug. Maximino pꝛemiſſaꝫ q̄ſtionē refricāti. ſ. q̄rēti cur ſpūſſctūs nō diceret filius cū dei pꝛis eēt ſubſtātia. rñdēs ſic ait. Queris a me ſi de ſubſtātia pꝛis eſt filius de ſubſtātia patris. eſt etiā ſpūſſanctus. cur vn⁹ fili⁹ ſit ꝛ ali⁹ non ſit filius. Ecce rñdeo ſiue capias ſiue nō capias de patre eſt filius de patre eſt ſpūſſctūs: ſed ille genitus eſt iſte pcedens. iō ille fili⁹ ē patris. de quo genit⁹. Iſte aūt ſpūs ē vtriuſqꝫ qm̄ de vtroqꝫ pcedit ſed ideo cū de illo loqueretur c ait. De pꝛe pcedit. qm̄ pꝛ pceſſionis ei⁹ autoꝛ ē q̇ talē filiuꝫ genuit ꝛ gignēdo ei dedit vt etiā de ipſo pcederet ſpūſſanct⁹. Nā niſi pcederet etiaꝫ de ipſo. nō diceret diſcipulis. accipite ſpm̄ſanctū eūqꝫ inſufflando daret. vt a ſe ꝗꝫ pcedere ſignificās aperte oſtēderet flando. qd ſpirando dabat occulte. Q: ergo ſi naſcereꝛ. nō tm̄ de patre nec tm̄ de filio: ſꝫ de ambobus vtiqꝫ naſceretur ſine dubio fili⁹ diceretꝛ amboꝝ. Ac ꝓ hoc q: fili⁹ amboꝝ nullo mō eſſet nō opoꝛtuit naſci eum de ambobus. Amboꝝ eſt ergo ſpūſſanctus pcedendo de ambobus.

☞ Oſtēdit humanā inſufficientiam que inter illa duo pꝛocedere ꝛ naſci diſtinguere non poteſt. d

¶ Quid aūt inter naſci ꝛ pcedere interſit de illa excellentiſſima natura loquēs explicare q̇s pt. Nō oē qd pcedit naſcitur ꝗuis oē pcedat qd naſciꝛ. Sicut nō oē qd bipes ē hō ē ꝗuis bipes ſit oīs q̇ hō d eſt. Hoc ſcio. diſtinguere aūt inter illā generationē et hanc pꝛoceſſionē neſcio. non valeo non ſufficio ac per hoc q: ꝛ illa ꝛ iſta eſt ineffabilis. Sicut pꝛopheta de filio loquēs ait. Generationē eius quis enarrabit. Ita de ſpirituſctō veriſſime dicitur pceſſionē eius q̇s enarrabit. Satis ſit ergo nobis q: nō ē a ſeipſo fili⁹. ſꝫ ab illo de quo natus eſt non ē a ſeipſo ſpūſſctūs: ſed ab illo de quo pcedit. ꝛ q: de vtroqꝫ pcedit ſicut iā oſtendimus de ſpūſancto quō ipſe de deo ſit. nec tñ ipſe fili⁹ ſit qm̄ pcedendo nō naſcēdo legitur eſſe de deo. iam ſuperi⁹ ꝗtum viſum eſt diſputauimus.

☞ Pꝛobat φ ſpūſſanctus nō dꝫ dici ingenitus autoꝛitate auguſtini. e

¶ Nunc cōſiderandū eſt cuꝫ ſpūſſctūs nō ſit genitus vtrū debeat dici ingenit⁹. Ad qd dicimus. ſ.ſ. nec genitū nec ingenitū debere dici. Unde Aug. ad Oroſiū ait. Spm̄ſctm̄ nec genitū nec ingenitū fides certa declarat. Q: ſi dixerim⁹ ingenitū duos pꝛes videbimur affirmare. Si aūt genitū duos credere filios culpamur. Sicut eīm ſolus fili⁹ dꝛ genitus ita ꝛ ſolus pꝛ dꝛ ingenitus. eo φ ab alio nō ſit. Unde augu. in. xv. li. de tri. Pꝛ inq̇t ſol⁹ nō eſt de alio. iō ſol⁹ appellaꝛ ingenit⁹: nō quidē in ſcripturis: ſꝫ ī ꝯſuetudine diſputātiū ꝛ de re tāta ſmonē qualēvaluerint pferētiū Fili⁹ aūt de pꝛe nat⁹ ē. ꝛ ſpūſſctūs de pꝛe pꝛincipaliꝛ. et cōiter de vtroqꝫ pcedit. Idoqꝫ cū ſpm̄ſctm̄ genitū non dicamus. dicere tñ ingenitū nō audem⁹. ne in hoc vocabulo vel duos pꝛes in illa trinitate vel duos q̇ nō ſunt de alio q̇ſpiā ſuſpiceꝛ. Ecce his vbis apte oñdit ſpm̄ſanctū nec genitū nec ingenitū debere dici. Augu. Augu.

☞ Pꝛobat autoꝛitate hieronymi dici ſpm̄ſctm̄ ingenitum quod vꝛ pꝛedictis aduerſari. f

¶ Hiero. tñ in regulis diffinitionū ꝯtra hereticos dicit ſpm̄ſctm̄ ingenitū eē his vbis. Spūſſctūs pꝛ nō ē: ſed ingenit⁹ atqꝫ infect⁹. Pꝛ nō eſt. q: pꝛis ē ꝛ in pꝛe ē pceſſionē hꝫ ex pꝛe ꝛ nō natiuitateꝫ. Fili⁹ autē nō eſt: q: genitus nō eſt. Ecce his vbis dꝛ ſpūſſctūs eē ingenitus. qd vꝛ aduerſari pmiſſis verbis aug.

☞ Determinatio pdicte ꝯtrouerſie qua ſm diuerſas acceptiones dicit eos locutos. g

¶ Sed vt iſtā que vꝛ repugnantiam de medio abigamus. Dicimus φ hierony. aliter accepit nomen ingeniti. ꝛ aliter aug. Accepit eīm augu. ingenitū qui vel quod de alio nō eſt. ꝛ ſm hoc de ſolo pꝛe dꝛ: Hierony. vero ingenitū dicit nō genitū. ꝛ ſm hoc de ſpūſancto pōt dici cum ſpūſſanctus non ſit genitus.

☞ Determinationē ſuā cōfirmat autoꝛitate hiero. oſtendēs. Ex quo ſenſu dixerit ſpiritūſanctū ingenitū. h

¶ Q: āt hier. ita accepit. oñdit ex vbis ſuis q̇b⁹ ī eodē tractatu vtiꝛ faciēs talē diuiſionē ¶ Oē qd eſt. aut ingenitū ē. aut genitum aut factum. Eſt ergo quod nec natum eſt: nec f factuꝫ: ꝛ eſt quod natū eſt ꝛ factum nō eſt. ꝛ eſt quod nec na

cere ð illa ſupſubali ꝛ ſctā trinitate. pter eaq̄ diuinitus nob ex ſacris eloquijs claruerūt ergo male fecerunt q̇ nomē hoc inuenerūt. ¶ Rñ. ꝗuis iſtd vbū nō dicaꝛ in ſcripturis dꝛ tñ verbi huius intellect⁹. et q: verbū nō eſt pphanum nec erroꝛi cōiunctū. cum intellectus verbi ex ſcriptura ꝛ fide habeatur nō fuit ꝯtra fas illud deo attribuere vt ipſam trinitatem cōferēdo apertius poſſimus intelligere.

e ¶ Et aliꝛ aug. Hoc nō videtur veruꝫ. q: hoc mō ingenitum cōuenit eſſentie. ergo nō eſt patris pꝛopꝛium. ¶ Rñ. dicendū φ lꝫ magꝛ dicat intellectuꝫ Augu. tamen non totum. Ingenitum eīm ſm φ dicitur ppꝛietas patris pꝛuat eſſe ab alio nec hoc ſufficit ad hoc vt ſit notio. niſi etiaꝫ conſequenter dicat φ alius ſit ab ipo. quia ſicut obiectū eſt nō eſſe ab alio ſiue non generari cōuenit eſſentie. 5

f ¶ Et eſt quod natū eſt ꝛ factum non eſt. Obijcit arri⁹. φ. xij. ſunt modi generationis quoꝝ quolibꝫ dato ſequiꝛ φ fili⁹ nō tantū natus. ſed etiaꝫ factus ē. ꝛ hos modos ponit diſputans ꝯtra victoꝛianū. 6

Diuiſio h notandae diligenter.

Nō maximini.

Rñ. augu. φ pꝛ ē autoꝛ pceſſionis. ſ.ſ.

Eſa. liij

Primꝰ modus ē ꝑ defluxū linee a pūcto. Scđs ē penes emiſſionē radij a ſole. vel ab alio luminoſo corpe. Tertiꝰ eſt penes ſigillationē caracteris ſicut figura fit in cera a ſigillo. Quartus eſt penes īmiſſionē. vt qñ a deo dat̃ bona volūtas. Quintus ē penes exitū ꝓprietatis vel accidētis a ꝑncipijs ſubiecti que ſunt materia ⁊ forma Sextus eſt penes intētionis ſiue ſpeciei abſtractionem. ſicut ſpecies rerꝫ generatur in aīa. Septimꝰ eſt penes excitationem ſicut liberū arbitriū excitatum a grā ꝓcedit in bona opera. Octauꝰ eſt penes transfigurationē ſicut ex ere fit ſtatua vel ſicut in figura inciſiōis. Nonus eſt penes productionē. ſicut a primo mouēte imobili producit̃ motus. Decimus eſt penes exitū ſpecierū ꝺ gñe ꝑ differētias diuidētes genꝰ ⁊ ꝯſtituētes ſpeciē. Undecimꝰ eſt penes ideationē ſicut archa exterior ab archa q̄ ē in mēte artificis. Duodecimus eſt penes naſcentiam. vt hō gñat̃ ab hoīe Quocūqꝫ aūt predictorꝫ modorꝫ generet̃ filiꝰ. non tm̄ genitus ſꝫ etiā factus eſt. Ad hoc eſt rñſio. quia aut arrius accipit generationē cōiter ad creaturaꝫ ⁊ diuinam aut ſpecialr̃ in creatura. Si cōiter tunc dico. ꝙ inſufficiēter diuidit. qꝛ vltra iſtos modos eſt generatio filij a patre ſm̄ modū ſingularē que ē de tota ſubſtantia generantis ſicut ſupra dictuꝫ fuit. ix. diſt. vbi. qꝛ nō pōt eſſe mutatio. nullo mō pōt eſſe factio. Si aūt diuidat generationē vt eſt in creaturis. Dicendū ꝙ diuiſio illa inſufficiens eſt adhuc. qꝛ omittit generationem equiuocā. que eſt ſm̄ putrefactionē. ſed eſto qđ compꝛehendat eā ſub gñatione que eſt ſm̄ naſcentiā. tm̄ adhuc nō valet ad ꝓpoſitū. ꝙ ſi nō gñat̃ ſicut creatura đr gñari. nullo mō gñat̃. ꝙ̄uis eñ creatura ſit deo ſilis: tñ plꝰ ē diſſilis ꝙ̄ ſilis. ſicut dicit Augu. xv. de triñ. ⁊ Hylarius. Siłr cum oīs comparatio inferiorꝫ plus habeatur hoībus vtilis ꝙ̄ deo apta. ⁊ ideo heretici errauerūt qui credebāt oīno eſſe in deo ſicut videbāt in creatura. ⁊ hoc bene tangitur in glo. ſuꝑ primū ad Hebre. vbi đr. Non pñt tpalia cōparari eternis. integra collatione. ſed aliq̄tenus ſimilitudine. ⁊ ideo ſicut ſupra oſtēſum eſt. ſm̄ diuerſas conditiones. diuerſe gñationes illam repreſentant. Ratione eñ cōformitatis eſt ſimilis gñationi verbi a mēte. Rōne coeuitatis. ſilis gñationi ſplendoris a ſole. ſiue de luce. Ratione equalitatis. gñationi viuentis de viuente.

tum eſt nec factū ē. ⁊ eſt quod factū eſt. ⁊ natum non eſt. ⁊ eſt quod factū eſt ⁊ natū eſt ⁊ renatū eſt. ⁊ eſt quod factū eſt et natū eſt ⁊ renatū non eſt. Hūc prepoſitorum ſingulis rebus ſubſiſtentiā deſtinemus. Qđ ergo nec natum nec factū eſt. pater eſt. nō eñ ab aliquo eſt. Quod autē natū eſt ⁊ factū non eſt filius eſt. qui a patre genitus eſt nō factus. Quod iterum nec factum nec natum eſt. ſpiritusſanctꝰ eſt qui a patre procedit. Quod etiam factum eſt. ⁊ natum non eſt. celū et terra ceteraqꝫ inſenſibilia ſunt. Quod autem factum et natum ⁊ renatū eſt homo eſt. Quod v̄o factuꝫ eſt ⁊ natum eſt ⁊ renatuꝫ non eſt. animalia ſunt. Ecce his verbis oſtēdit Hierony. ſe ingenitū accipere nō genitū. Aliter eñ nō eſſet premiſſa diuiſio vera. ſciłꝫ oīe quod eſt aut ingenitū eſt aut genitū eſt. aut factuꝫ atqꝫ in diuiſionis huiꝰ proſecutione in aſſignatiōe ingeniti vbi ꝯponit non natum.

AD intelligētiā corꝫ que dicunt̃ in littera quattuor querūtur. Primo querit̃ vtrū in diuinis ſit ponere proceſſionē. Scđo vtrū proceſſio ſpiritusſancti ſit generatio. Tertio vtrū proceſſio ſpiritusſancti realiter differat a gñatiōe. Quarto vtrū ſpūſſanctus debeat dici ingenitus aut non.

A **Queſtio. j.** ꝙ ꝓceſſio ſit ponenda in diuinis. oſtēditur primo autoritate Joh. xv. vbi dicit ſaluator. Mittā vobis ſpm̄ veritatis q̄ a patre procedit. Si ergo veritas nō dicit niſi verū. ⁊ verba dei nō loquit̃ niſi ꝓprie vera. ergo proprie eſt proceſſio in diuis. ¶ Itē in diuinis veriſſime eſt origo. ergo ⁊ ꝓductio. ſꝫ oīni productioni actiue rñdet productio paſſiua. ſed productio paſſiua eſt ꝓceſſio ergo a primo ad vltimū in diuinis vere ⁊ proprie eſt proceſſio. Item amor noſter. ⁊ eſt amor ⁊ ab alio ⁊ exitus eius ab alio vere ⁊ ꝓprie exprimitur in verbo procedēdi. cum ergo amor diuinus. qui eſt. ſ. ſ. vere ⁊ proprie amor ſit. ⁊ ab alio ſit. ſicut nomē amoris ei cōpetit propriiſſime ita videt̃ ei conuenire ⁊ proceſſio. ¶ Item ad cōpletā rōneꝫ proceſſionis iſta duo requirunt̃. ꝙ ſit ab alio ⁊ in aliū tēdat. ſꝫ amor q̄ eſt. ſ. ſ. nō ꝓcedit a pr̃e inq̄tum amat ſe. nec a filio inq̄tū amat ſe: ſed inq̄tū vnus amat alterū. qꝛ nexus eſt. ergo. ſ. ſ. ē amor quo amās tēdit in aliū. ⁊ iſta duo cōplectunt̃ rōnem ꝓceſſionis ꝑfecte. ergo proceſſio ē in diuinis. ¶ Contra. ꝓceſſio de rōne ſui noīs dicit elongationem ⁊ receſſionem. Unde proceſſio quaſi procul ceſſio. ſicut ꝑceſſio dicit anteceſſionē. Sed ſicut in diuis nō eſt anteceſſio propter ſummā ſimultatem. ita non eſt elongatio propter ſummam vnitatē. ergo ſicut in diuinis non ponitur nomen preceſſionis. ita nō đꝫ poni nomen proceſſionis. ¶ Item in creaturis proceſſio de rōne ſui gñis dicit motū. ⁊ ita indigentiā et imperfectionē. ſed nullū tale nomen debet transferri ad deū. ergo nec proceſſio. ¶ Item creatio dicit ſpecialē differētiam proceſſionis ⁊ differentiam addentē nobilitatem. quia dicit egreſſum rei a creatore q̄ eſt cauſa nobiliſſima. ſꝫ creatio paſſiua nullo modo reperitur in diuinis. nulla eñ perſona dicit̃ creari. ergo pari ratione nec proceſſio. ¶ Itē ꝓceſſio in crea- 7
turis non dicit̃ niſi dupliciter. videlꝫ localis ⁊ cauſalis. Localis que eſt in motu progreſſiuo. Cauſalis que eſt effectꝰ a cauſa. ſed localis nō poteſt trāſferri ad diuina. qꝛ nulla mutatio ſm̄ locū. nec in generali. nec in ſpeciali. cadit in deo. ⁊ p̄terea cū talis ſit ab vno in aliū oporteret ponere ꝙ ſpūſſan. eternaliter nō procederet a patre ⁊ filio. nō ergo inuenitur ꝓceſſio localis. ſed hec nobilior eſt ꝙ̄ cauſalis. qꝛ iſta eſt entis completi et a principio intrinſeco. ergo per locum a maiori nec cauſalis inuenitur in deo. ⁊ ita nullus modus proceſſionis reperitur.

¶ Rñ. dicendum ꝙ proceſſio in creaturis dicit reſpectum ad principiū a quo. vt radius dicitur ꝓcedere a ſole. ſiue flos ab arbore. ⁊ ꝙ dicit motū hoc accidit ei. Et ſimilr̃ rōne nominis dicit reſpectū ad terminū ad quem. ⁊ ꝙ dicit elongationē hoc accidit ei. Quoniam ergo in diuinis vterqꝫ reſpectus reperit̃ Nam perſona procedens reſpectum habet ad principiū a quo vt amor procedens ab amante reſpectum habet ad amatum. amor. ſ. ille qui eſt nexus ⁊ charitas. iō vere ⁊ proprie ⁊ perfecte ratio proceſſionis inuenit̃ in diuinis. vnde ꝯcedende ſunt rationes ad hoc adducte. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur in 8
contrarium ꝙ proceſſio dicit elongationem. dicendum ꝙ hoc verum eſt in creaturis. in quibus per appropriationem ad terminum ad quē ſit elongatio a termino a quo. propter ſui finitatem. ⁊ circūſcriptionem ⁊ diſtantiam. ⁊ ſic non eſt in deo.
¶ Ad illud qđ obijcit̃. ꝙ proceſſio dicit motū in creaturis di-
cendum ꝙ non transfertur ratione motus. ſed ratione duplicis reſpectus. qui ꝙ̄uis non poſſet eſſe in creaturis ſine motu propter imperfectionem. nihilominus tamen eſt in creatore. 9
¶ Ad illud quod obijcitur de creatiōe. dicendū ꝙ creatio de
principali impoſitione dicit exitū de nihilo. ⁊ ideo nullo modo ſignificatū eiꝰ pōt in deo ſaluari. nec ꝓprie nec tranſumptiue. non ſic aūt eſt de generatione ⁊ proceſſione. 10 ¶ Ad illud qđ
obijcitur. ꝙ nec cauſalis nec localis. dicēdum ꝙ immo ad modum cauſalis. 11 Et cauſalis vno modo conueniētiam habet cū locali. nam cauſalis proceſſio vno modo terminatur in ꝓcedēte. ⁊ ita ꝙ nihil vltra reſpicit vt cum đr. filius ꝓcedit a patre. Alio mō prout effectus reſpicit aliquē vt terminū. ⁊ ſic ꝓcedit amor ab amāte in amatū. ⁊ aliquo modo cōuenit cū ꝓceſſione locali. qꝛ reſpicit terminū ad quē. Aliquo mō differt qꝛ nō reſpicit tanꝙ̄ in illo recipiatur. ſꝫ tāꝙ̄ obiectū. ⁊ qm̄ reſpectus ⁊ emanatio vere reperiunt̃ in diuinis. hinc eſt ꝙ illa emanatio đr ad ſimilitudinē emanationis cauſalis. ſed ſimilitudo localis ꝓceſſiōis ibi nō cadit. niſi longinque. ⁊ ideo greci decepti ſunt. Et ad illud ꝙ ꝓceſſio localis eſt perfectior. dicendū ꝙ ꝓ- 12
ceſſio localis ſemꝑ hꝫ imꝑfectioneꝫ coniunctā rōne noīs. non ſic originalis. ⁊ verū eſt ꝙ perfectior eſt inter motus. ſꝫ ꝓceſſio in diuinis no dicit motū: ſed originem ſine motu ⁊ mutatione. ſicut ſupra dictum eſt de generatione.

Queſtio. ij. Utrum ꝓceſſio ſpūſſan. ſit generatio. B
Et ꝙ nō videtur. Auguſt. de trini. xv. Sicut filio preſtat eſſentiaꝫ ſine vllo initio tēporis ⁊ ſine vlla

mutatione generatio. ſic ſpirituiſancto ꝓceſſio. ergo ſi nō eſt
idem quod preſtat eſſentiam duabus perſonis ⁊c. ¶ Itē hoc
ſpm vr̄ rōne. qꝛ gn̄atio eſt emanatio ſꝫ modū fecunditatis na
ture: ſꝫ ſicut ſupra ꝓbatū ē. ſ. ſ. ꝓcedit per modū liberalitatis
⁊ amoris. ergo nō gn̄atur. ergo gn̄atio nō eſt ꝓceſſio. ¶ Item
nihil vnū erit a duob⁹ ſilibus per viā gn̄ationis niſi alter ſit:
vt pater. alter vt mater. alter vt principiū actiuū alter vt prin
cipiū paſſiuū. ſed. ſſ. ꝓcedit a duobus ſimilibus. ergo ſi ꝑ viā
gn̄ationis. alter eſt ei vt pater. alter vt mater. qḋ oīno abſur-
dum eſt. ¶ Itē fili⁹ ē ſua gn̄atio. ⁊. ſ. ſ. eſt ſua ꝓceſſio. ergo ſi ꝓ
cedere eſſet gn̄ari. ſpūſſctūs eſſet fili⁹: ſed ſpūſſctūs ꝓcedit a
filio. ⁊ dꝛ ſpūs filij. ſicut filius dꝛ patris. ergo ſi filius nō eſt
pr̄ nec ſpūſſctūs eſt filius. ergo nec proceſſio eſt generatio.
¶ Contra. in his inferioribus gn̄atio eſt motus ad ſubſtātiā
Unde gn̄atio eſt ſubſtātie ꝓductio. ſed ꝓceſſio ſpūſſ. eſt ſubſtā
tie ſm̄ ipoſtaſim ꝓductio. ergo eſt gn̄atio. ¶ Itē gn̄are ſic dif-
13 finitur a Dam̄. Gn̄are eſt ſibi ſimilē in ſubſtātia producere. ſꝫ
ſpiratione vel proceſſione ꝓducitur ſpūs ſimilis in natura. er
go ⁊ proceſſio eſt generatio. ¶ Itē actiones ⁊ mutationes de
nominātur a termino. ergo queccūqꝫ cōueniūt in eo qḋ habet
per emanationē. ꝯueniūt in modo emanādi. ſed filius ⁊ ſpūſ-
ſanctus cōueniūt in ſubſtātia quā habent per emanationē. er
go cōueniūt in emanatiōe. ergo ſi modus emanādi filij eſt ge
neratio. ⁊ ſpūſſancti ſimilr̄. ¶ Item ꝓductio eſt ſuperi⁹ ad ge
nerationē. ſed queccūqꝫ producūtur ꝓcedunt. ergo proceſſio ē
ſuperius ad gn̄ationem. ergo generatio eſt proceſſio. ergo pa
ri rōne proceſſio eſt gn̄atio. Si dicas ꝙ ꝓceſſio appropriatur
ſpūſſancto. quero rōnem. ⁊ vr̄ ꝙ magis debeat appropriari fi
lio. qꝛ ſi rō ꝓcedendi ſm̄ rōnem intelligēdi per prius eſt in fi-
lio. ergo ꝓceſſio magis dꝫ ei appropriari. ¶ Itē ſi generās eſt
ſpirās. ergo genitus eſt ſpiratus ⁊ ecōuerſo. ſed ſpiratio paſ-
ſiua eſt proceſſio. ergo ⁊c. ¶ Reſpō. dicendū ꝙ ſicut ſpiritus-
ſanctus non eſt filius. ita nec proceſſio ſpirituſſancti eſt gene-
ratio. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur in contrariū. ꝙ genera
14 tio eſt productio ſubſtātie. dicendum ꝙ eſt producere ſubſtā
tiam ſimilē ſm̄ volūtatem. ⁊ eſt producere ſubſtātiam ſimilem
preter naturā. ⁊ eſt ꝓducere ſubſtātiam ſimilē ꝑ modū nature
Iſti tres modi diſtinguūtur. ⁊ diuerſi ⁊ ſeparabiles ſunt ꝗtū
eſt de ſe. qḋ pꝫ. qꝛ in ꝓductione adā fuit ſubſtātie ꝓductio. ⁊
tn̄ non fuit gn̄atio. de⁹ eñ nō gn̄auit adam ſed creauit. In ꝓ-
ductione eue de adā: fuit ſimilis ſubſtantie ꝓductio. nō tn̄ ge
neratio: qꝛ adam non genuit euam. Sed in productione abel
fuit ſubſtātie productio ſm̄ viam nature. ⁊ ideo fuit ibi gene-
ratio ſm̄ rem. ergo iſti tres modi diſtinguūtur in deo. Tamē
in actione creature non diſtinguūtur: qꝛ creatura non poteſt
ſubſtātiam producere niſi ſimilem. ⁊ hoc per virtutem natura
lem. Et ratio huius eſt impfectio potentie. ⁊ limitatio in crea
tura. ſed in deo eſt ſumma potētia. ⁊ ideo in eius operatione
iſti tres modi habent diſtinctionē. Iō quāuis in iſtis inferio
ribus gr̄a materie ſit cōpleta ratio gn̄ationis. ꝓductio ſubſtā
tie ſilis vel ꝓductio ſubſtantie. nō tn̄ in diuinis. immo opꝫ ad
15 di per modū fecūditatis nature. Et qꝛ iſta conditio defecit in
productione ſpūſſancti. pꝫ ꝙ non ſequitur. ¶ Ad illud quod
obijcitur ꝙ ſimilē hꝫ vtriqꝫ emanationē. dicendū ꝙ differt ema
natio in his inferioribus. ⁊ in deo. qꝛ in his inferiorib⁹ termi-
natur ad eſſentiā vel ſubſtātiā. que multiplicat̄. ſed in diuinis
terminat̄ ad ipoſtaſes. qm̄ ergo ipoſtaſis ad quā terminatur
proceſſio eſt amor: ipoſtaſis ad quā terminat̄ gn̄atio eſt imago
⁊ amoris ⁊ nexus eſt ſpirari. non generari: econuerſo imagi-
nis generari non ſpirari: cū nō ſit conſimilis ratio ꝓpria ipo-
16 ſtaſum ſm̄ ſe. nec erit cōſimilis emanatio. ipſe vo ꝓcedit. ac ſi
ad ſubſtātiam ꝓprie terminaretur. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ
ꝓceſſio eſt cōe gn̄ationi. Dicendū ꝙ eſt cōe gn̄ationi ⁊ ꝓceſſio
ni ꝓprie dicte. ⁊ nos hic loqmur de ꝓceſſione put tn̄ ſpūiſan
cto cōuenit. ſic aūt nō eſt cōis. nec hoc mō ꝑdicatur nec ſubij-
17 citur. nec eſt intelligēda ibi cōitas rei. ſed ſolū ꝓportionis ſi-
ue modi loquēdi. Qḋ ergo queritur. quare magis ſpūſctō ap
propriat̄. Quidā voluerūt dicere ꝙ ſicut hoc nomē ꝓpriū cōe
eſt diffinitioni ⁊ ꝓprie paſſioni. tn̄ qꝛ diffinitio addit ſupra no
men ꝓprij. ꝓpria paſſio nō iō diffinitio hꝫ nomē ꝓpria paſſio
nō. ſꝫ nomē cōe retinuit. ſic ⁊ dicūt in ꝓpoſito. Sꝫ hoc ē abſur
dum dicere. ꝙ ſpūs nō hꝫ ꝓpriū ⁊ ſingularē modū emanādi ſi
cut fili⁹. Iō volūt alij ꝙ addit aliū modū. ſꝫ qꝛ ille modus in
creaturis nō ē qꝛ aut raro aut nūqꝫ ꝓcedit aliq̄ ipoſtaſis alr̄ ꝗ
ꝑ gn̄ationē. iō ſacri doctores nolūt nomē ꝓpriū vl̄ nouū finge
re. ſꝫ magis cōe approꝑare. Sꝫ illud adhuc nō vr̄ verū. qꝛ ſi-
cut emanatio filij recte exprimitur vbo gn̄andi. ita emanatio
ſpūs vbo ſpirādi. Et ꝑꝑ hoc alr̄ dōm: qꝛ ſicut pr̄ dꝛ ingenitus
qꝛ ab eo remouet̄ oīs gn̄atio. qꝛ nec gn̄at̄ nec eſt a gn̄ato. ſilr̄
ecōuerſo ꝓceſſio proprie de eo dꝛ. in quo eſt oīno rō ꝓcedēdi. ⁊
talis eſt. ſ. ſ. qꝛ ꝓcedit. ⁊ eſt a ꝓcedente. nō ſic aūt fili⁹. iō ſpūi-
ſancto attribuit̄. Alr̄ pōt dici ꝙ cōpleta rō ꝓceſſionis ꝯſiſtit
in cōparatione ad principiū a quo ⁊ ad terminū ad quē. et qꝛ
ſpūs in ſua emanatione. qꝛ nexus eſt. vtrūqꝫ reſpicit. fili⁹ alte-
rum. iō cōpletiſſima rō hui⁹ nois reperit̄ in ſpūſctō. quāuis
aliquo mō reperiat̄ in filio. ⁊ ideo ſpūſancto appropriatur.
¶ Ad illud qḋ obijcit̄ vltimo ꝙ generās eſt ſpirās. dōm ꝙ il- 18
la ꝑdicatio nō eſt formalis. ſꝫ ſolū rōne ſuppoſiti. ⁊ qꝛ vna pſo
na ſiue vnū ſuppoſitū pōt gn̄are ⁊ ſpirare. iō hec eſt vera gene
rans ē ſpirās. ſed nulla pſona vnica pōt ſimul plurib⁹ modis
emanare. ideo nō ſequitur ꝙ genitus ſit ſpiratus.

Queſtio. iij

Utrū proceſſio ſpūſſancti realr̄ diffe
rat a gn̄atione filij. an ſolū ſm̄ rōnē L
intelligēdi. Et ꝙ realr̄ vr̄. Perſone differūt ſm̄ ſuas emana-
tiones. cum perſone realiter differāt. non tn̄ intellectualiter.
qꝛ omni intellectu circūſcripto adhuc remanet trinitas. ergo
emanationes que ſunt proceſſio ⁊ gn̄atio differunt realiter.
¶ Item que ſunt a diuerſis principijs. realr̄ differūt. ſed ge-
neratio eſt ab vno in diuinis proceſſio ſpūſſancti a duobus. qꝛ
a patre ⁊ filio. ergo realiter differūt. ¶ Itē ſm̄ rem ⁊ veritatē
aliquoꝝ eſt principiū diuina ſubſtātia vt volūtas. quoꝝ nō eſt
principiū vt natura. ſicut pꝫ qꝛ creature ſunt a deo agēte ꝑ mo
dum volūtatis. non per modū nature. ſi ergo. proceſſio eſt vo-
luntatis ꝑ modū voluntatis. gn̄atio ꝑ modū nature. vt natu-
re proceſſio ⁊ gn̄atio realiter differūt. ¶ Itē in imagine crea
ta egreſſus verbi. ⁊ egreſſus amoris diſtinguūtur. qꝛ differūt
realiter. hoc eñ ꝑfectionis eſt qꝛ ex hoc faciūt imaginis trini
tatem. ſed ſm̄ ꝙ differūt eſſentialr̄. hoc eſt imperfectionis. ſꝫ
om̄e qḋ perfectionis eſt ponendū eſt in diuinis. ergo ꝓceſſio ⁊
gn̄atio realiter differūt. ꝗuis non eſſentialr̄. ¶ Contra. pater
ſpirat ⁊ generat. Aut ergo inq̄tū vnus. aut inq̄tum plures vl̄
plura. Si inq̄tuꝫ plures vel plura. ſic pater eſt cōpoſitus. Si
inq̄tum vnus. ſed qꝛ pr̄ ⁊ fili⁹ ſpirāt inq̄tū vnū. non ſunt due
ſpirationes. ſed vna. ergo ſilr̄ ſi pater ſpirat ⁊ generat inq̄tū
vnum. ſpiratio ⁊ gn̄atio eſt vna productio. ¶ Item ſm̄ oēs ve
rum eſt ꝙ pater rōne fecūditatis nature intellectualis gene-
rat ratione fecūditatis volūtatis ſpirat. ſed in deo idē eſt vo-
luntas ⁊ natura. ergo ⁊c. ¶ Itē emanatiōes patris penes ter
minos diſtinguūtur. ſed pater oīno idē ⁊ totū qḋ dat filio per
gn̄ationē. dat ſpūſancto ꝑ ꝓceſſionē. ergo ſpiratio ⁊ genera-
tio ſunt oīno vna emanatio. ¶ Itē hoc ipſuꝫ oſtendit̄ ꝑ impoſ
ſibile. Si differūt. aut ſeipſis. aut alijs. Nō ſeipſis qꝛ emana-
tiones nec ſunt a ſe nec ad ſe. ꝗ ſi vnūquodqꝫ diſtinguit̄ ꝑ illō
qḋ eſt. vel a quo emanationes hmōi ſeipſis nō diſtinguūt̄. Si
alijs aut eēntia aut notione. aut pſona. Nō eēntia ꝯſtat. qꝛ illa
nō diſtinguit̄. nec diſtinguit. Nō pſona qꝛ ei⁹ ē diſtingui non
diſtinguere. ergo ſi differūt hoc erit alijs notionib⁹. ⁊ ſilr̄ erit
querere de illis alijs. ⁊ ſic in infinitū. ergo ⁊c. ¶ Itē ſi differt
Aut differētia ſubſtātiali. aut accidētali. Non ſubali. qꝛ talis
dr̄ia nō eſt in diuis. Nō accidētali. qꝛ in deo nō eſt accidēs. ꝗ
⁊c. ¶ Itē plus differt fili⁹ a creatura ꝙ a ſpūſctō. ꝗ plus dif-
fert gn̄atio a creatiōe ꝙ ꝓceſſione. Sꝫ gn̄atio nō diſtinguit̄ a
creatione. ꝗ nec a ꝓceſſione. Probatio medie. creatio ē diuia
eſſentia. ſꝫ pſona ⁊ eēntia nō diſtinguunt̄ abinuicē. ꝗ nec gn̄a
tio ⁊ creatio. ¶ Rn̄. dōm ꝙ generatio ⁊ ſpiratio ſiue proceſſio
differūt. nō tn̄ ſm̄ rōnem dicēdi ſꝫ etiā ſm̄ differentiā origis
⁊ habitudinis. qꝛ diuerſus eſt modus ſe habēdi ⁊ differēs mo
dus originis. talis aūt dr̄ia vnitati eſſentie nō repugnat. Si
aūt querat̄ rō dr̄ie haꝝ emanationū. dōm ꝙ prima rō differen
di nō pōt aſſignari a pte terminoꝝ. Termini eñ ſunt pſone q̄
nō importāt rōnē differēdi actiue ſꝫ paſſiue. Si ꝗ pſone diffe
runt. q̄re ⁊ in q̄bus differāt ſi oſtēdere voluerimus neceſſe eſt
redire ad emanationes ⁊ relationes. que ſunt gn̄atio ⁊ proceſ-
ſio. ⁊ ita in hac aſſignatione erit circulus. Similiter ex parte
principioꝝ. Si eñ dicatur ꝙ differant he due emanationes
ſm̄ fecunditatem duplicē. nature ⁊ voluntatis. quero quomō
differat

differat fecũditas a fecũditate. Si dicas ꝙ fecũditas nature eſt in ſolo p̄re. volũtatis in p̄re ⁊ filio. hoc vlterioꝛē hꝫ q̄ōnem vñ veniat hec d̄r̄ia. ⁊ opꝫ ad hoc venire. ꝙ fecũditas nature ē in vno. q: imago ꝓcedens ꝑ illã. nata ē eſſe ſolũ ab vno fecũditas volũtatis in duob⁹. q: nex⁹ ſiue ꝓceſſio ꝑ modũ nexus ē in duob⁹. ⁊ ita redit d̄r̄ia in p̄mũ. ⁊ eſt ibi rō circularis. ğ p₃ ſm h. ꝙ haꝝ emanationũ d̄r̄ia p̄ma. nec ē ſumēda a ꝑte t̄mini nec
19 a ꝑte principij. ❡ Et iō notandũ. ꝙ ē loq̄ de hmōi emanatiōibus q̄tũ ad eē ⁊ q̄tũ ad diſtingui. Si q̄tũ ad eē ſic hñt rōnez eēndi a ſuis ꝑfectis p̄ncipijs ⁊ fecũdis. Q: eñ i deo ē ꝑfectiſſima natura. ⁊ natura vera. iō ꝑfecta ⁊ v̄a fecũditas in ipoſta ſi q̄ hꝫ rōnē p̄ncipij. Et q: v̄a ⁊ ꝑfecta ⁊ ꝓpꝛia ē fecũditas nature. iō verã ⁊ ꝓpꝛiã hꝫ emanationē. ⁊ hec ē ḡnatio. ſilr̄ intelligendũ eſt de ſpiratiōe q̄tũ ad voluntatē. Vñ rō q̄re hmōi vere ſunt in deo ē vera fecũditas nature ⁊ volũtatis. Si aũt loquamur q̄tũ ad differre. Dōm ꝙ ſeipſis differũt. ſicut oſtēſuz eſt. q: oīs diſtinctio in diuinis venit a modis oꝛiginis ⁊ relationis. Vñ ſicut due d̄r̄ie ſeipſis differũt. vt rōnale ⁊ irrōnale. ſilr̄ in diuis he due emanationes. Et ſicut d̄r̄ie differētiaꝝ in
20 noteſcũt nobis ꝑ alias d̄r̄ias q̄ ab illis oꝛiunẗ. Sic ⁊ in diuis. q: eñ ſeipſis diſtinguunẗ ḡnatio ⁊ ſpiratio ad eas ꝯſequiẗ ſꝫ rōnem intelligēdi d̄r̄ia duplex. Vna q: ḡnatio eſt ab vno. ſed ſpiratio a duob⁹. Q: eñ ḡnatio eſt emanatio ꝑ moduꝫ ꝑfecte aſſilationis. iō ad vnũ p̄ncipiũ reſpicit. Q: v̄o ſpiratio ē emanatio ꝑ modũ ꝯnexionis. iō ē a duob⁹. Alia d̄r̄ia eſt in cōparatione ad nos. Q: eñ ſpũſſ. ſpiraẗ vt nectēs. ⁊ ita in alterũ tendens. iō ſpũſſ. vt donabilis. Fili⁹ v̄o ḡnatur. ⁊ ḡnatio nō reſpicit tertiũ ꝑ has differētias neceſſario eliciẗ haꝝ emanationuꝫ ꝯcomitãtia. Q: ſpiratio dat p̄intelligere ḡnationē. nō eñ nectuntur niſi diſtincti. ⁊ ſilēs. ⁊ ita illi quoꝝ vnus eſt ab alio ꝑ ḡnationē. Silr̄ ḡnatio dat ꝯñter ītelligere ſpirationē. Neceſſe eſt eñ diſtinctos ⁊ oīno ſilēs ꝑ delitioſum amoꝛē ꝯiũgi. Concedende ergo ſunt rōnes ꝓbãtes ꝙ differũt. ſicut eſt manifeſtatũ in rōnibus. ſꝫ ille rōnes nō ſunt ſumpte a pꝛioꝛi. Aliq̄ tñ voluerũt aſſignare alias d̄r̄ias. ⁊ quidã ꝑ vim ſpiratiuã ⁊ generatiuã dicunt differre. ſed hec d̄r̄ia declarat ignotũ ꝑ ignotius. Alij. ēt dixerũt ꝙ filius procedit ꝑ modũ eſſe. ſſ. ꝑ modũ bñ eſſe: ſꝫ hec v̄ba non ſunt ſana. nec tali materie ꝯuenientia.
21 ❡ Ad illud ergo qō p̄mo obijcitur. vtrũ p̄r ſpiret inq̄tũ vn⁹ ⁊c. dōm ꝙ nec inq̄tũ vnus nec inq̄tum plures ſꝫ inq̄tum alio ⁊ alio mō ſe habēs. q: alio modo ſe hꝫ ad filiũ. alio mō ad ſpirituſanctuꝫ. Iſte aũt alius ⁊ alius modus ſe habēdi nō repugnat vnitati ſubſtãtie vel ꝑſone. ſꝫ p̄r ⁊ fili⁹ ſpirãt in eo. ꝙ vnũ vno mō ſe hñs. Inde eſt ꝙ duplex eſt ꝓceſſio filij ⁊ ſpũſſancti a patre. ſed vna eſt ſpiratio ſiue ꝓceſſio ſpũſſcti a patre ⁊ filio.
22 ❡ Ad illud qō obijcitur. ꝙ natura ⁊ volũtas in deo ſunt idē. Dōm ꝙ ⁊ ſi natura ⁊ voluntas in deo ꝯſiderata abſolute. ſint idē. tñ aliq̄d reſpicit volũtas vt voluntas in rōne p̄ncipij qō non reſpicit natura vt natura. Et inde eſt. ꝙ ſicut nō ſequitur creatura eſt a deo ꝑ modũ voluntatis ꝙ iō ⁊ ꝑ modũ nature. Silr̄ q: natura ⁊ voluntas cōparantur ad has emanationes ſub rōne p̄ncipij. iō nihil ꝓhibet has emanationes differre ꝙuis idē ſint in ſub̄a. natura ⁊ voluntas.
23 ❡ Ad illud qō obijciẗ ꝙ emanatiōes differũt penes terminos. Dicendũ ꝙ in his inferioꝛibus eſt verũ. vbi emanatio dicit ens in potētia. ⁊ ita imperfectũ. nō aũt eſt verũ in deo. q: ibi nō dicunt ens in potentia. nec imꝑfectionē. Vñ in diuinis ſunt rō diſtinguēdi. Tñ ſi velimus dicere. ꝙ differunt penes terminũ nō accipiem⁹ ter
24 minũ pro ſub̄a vel eſſentia ſed ipoſtaſi vt pri⁹ habitũ ē. ❡ Ad illud qō queriẗ. vtrum ſeipſis vel alijs. patꝫ ꝙ ſeipſis. Et ad id qō obijcitur. ꝙ nō hñt eē a ſe. ergo nec diſtingui. Dōm ꝙ illō nō tꝫ in eſſe oꝛiginali. q̄uis eñ a genere differētie habeant oꝛ
25 tum. tñ nō diſtinguunẗ a genere: ſꝫ a ſeipſis. ❡ Ad illud quod obijcitur. quō differunt. aut ſubſtãtiali aut accidētali differētia. Dicendum ꝙ inſufficiēter diuidit: q: in diuinis eſt relationum differentia. vt dicit Augu. in. v. lib. de trini. que nec accidentalis nec ſubſtantialis eſt. ſed magis dicitur oꝛiginalis.
26 ❡ Ad illud quod obijcitur de creatione. Dicendũ ꝙ rōne connotati. magis differt creatio. ſed rōne pꝛincipalis ſignificati. non tñ differunt. q: non tñ differt eſſentia a perſona quãtum perſona a ꝑſona. Unde pꝛedicatur eſſentialiter de ꝑſona. nec facit aliquo mō aliquē numerum. perſona ergo diſtinguiẗ ab alia perſona. ⁊ ideo non valet argumentum.

Queſtio. iiij.

Suppoſita differētia ḡnationis et ꝓceſſionis. Queriẗ hic quarto vtꝝ ſpũſſanct⁹ ſit ingenitus. Et ꝙ ſic. vr̄ autoꝛitate hierony. quã magr̄ ponit in lr̄a. D
❡ Itē hocipſuꝫ oſtendiẗ rōne hierony. Q: oē qō eſt aut eſt ingenitũ. aut genitũ. aut factũ. ſed ſpũſſ. non eſt genitus. aut factus. ergo eſt ingenit⁹. ❡ Itē negatio priuatiua cũ conſtãtia ſubiecti equipollet p̄uatiuo termino. Vnde nō par circa numerũ. idē eſt ꝙ impar. ⁊ ſic cũ ſpũſſanctus genitus nō ſit. ergo eſt ingenit⁹. ❡ Itē plus diſtat a rōne generationis ſpũſſctũs q̄ pater. q: p̄r generat q̄uis nō genereẗ ſpũs v̄o ſanct⁹ nec generat nec ḡnatur. ergo eque vere pꝛiuaẗ ḡnatio a ſpũſancto vt a patre. ergo ſicut p̄r d̄r ingenitus. ſic et ſpũſſanctus. ❡ Cōtra. Aug. ad Oꝛoſium dicit ꝙ ſolus p̄r eſt ingenitus. ergo ſm hoc nō cōuenit ſpũſancto. ❡ Itē ingenitus. aut d̄r ſm ſubſtantiã. aut ſm relationē. Si ſm relationem ergo eſt notio. ergo ſpũſſan. hꝫ duas notiones. ⁊ ita eſſent ſex. quod eſt ꝯtra cōmunem opinionē. Si ſm ſubſtantiã. ergo pari rōne diceretur de filio. cum illud qō ſm ſubſtantiã d̄r cōueniat tribus. ❡ Itē cum diuina eſſentia nō ſit genita nec ſpũſſanctus ſit genitus. nec pater ſit genitus. nec etiã aliqō iſtoꝝ ſit factum. ergo ratio ingeniti ſm Hieronymũ oībus cōuenit queritur ergo quō differũt. ❡ Rñ. Dicēdum ꝙ aliqui voluerunt diſtinguere de hoc noīe ingenitũ. qō pōt ſcribi ꝑ vnũ n. ⁊ ſic tñ valet q̄tũ increatũ. vel ꝑ duo n. ⁊ ſic opponiẗ ei qō eſt eſt genitũ pꝛopꝛie dictum. Sed hec diſtinctio ⁊ ſi valeat apud grecos. non tñ valet apud latinos. q: ingenitum per duo n. eſt vox nō ſignificatiua apud nos. Damaſcenus aũt aſſignat hãc differentiã in lingua ſua. q: grecus erat. Preterea nō valꝫ ad ꝓpoſitũ. q: nihil queriẗ. hic de ingenito. ꝑut tñ valet q̄tum increatũ: ſꝫ vt tantũ valet q̄tum nō genitũ ſiue innaſcibile. Et 27
ꝓpterea alr̄ dōm eſt ⁊ bꝛeuiter. ꝙ ingenitũ vno mō pꝛout accipitur pꝛiuatiue. ſ. ꝓ eo qō nō generaẗ. ⁊ hoc mō d̄r de ſpũſctō: ⁊ de eſſentia. Alio mō pꝛout ingenitũ tantũ valet q̄tũ nō ens ab alio ⁊ a quo alij. ⁊ hoc mō dicit notionē ſolius patris. quia dicit ꝓpꝛietatē ⁊ dignitatē in patre. Et ſm pꝛimũ ſenſum loq̄tur Hierony. ſm alium loquitur Auguſt. Unde autē habeant oꝛtum iſti ſenſus. ⁊ quare innaſcibilis ſit notio ⁊ nō impꝛoceſſibilis. infra dicetur. Ex his pꝫ ſolutio ꝯtrarietatꝭ. patēt etiã obiecta. ❡ Q: ergo obijcitur. ꝙ negatio cũ cōſtantia ſubiecti 28
equipollet termino pꝛiuatiuo. verum eſt. ſi ſit vere pꝛiuatiuũ. ſed illa ratio concludit ſolum de hoc nomine ſm quod pꝛiuat: non ſm quod aliquid ponit. ❡ Ad illud quod obijciẗ. aut pꝛiuat eſſentiam aut relationē. Dicendum ꝙ ſm quod dicitur de 29
eſſentia ſolum pꝛiuatiue ſiue negatiue tenetur. Et ideo nō pꝛedicat aliquid. ſicut quando dicitur eſſentia non generat. Cetera alia manifeſta ſunt. ⁊c.

Diſtinctio. xiiij.

De tempoꝛali proceſſione ſpirituſſancti quantum ad pꝛincipium a quo.

Reterea diligenter notãdum eſt. ꝙ gemina eſt ꝓceſſio ſpũſſan. Terminata parte que eſt de ꝓceſſione eterna. Hic incipit ſcd̄a pars q̄ eſt de ꝓceſſione t̄pali. Et qm̄ in hac ꝓceſſione eſt tria ꝯſiderare. ſ. pꝛincipiũ a quo ꝓcedit ſpũſſan. ⁊ modus ſm quē. ⁊ pꝛopꝛietas per quē aptus natus eſt ꝓcedere. ideo hec pars habet tres partes. In quaꝝ pꝛima agit magr̄ de ꝓceſſione tēpoꝛali. per comparationem ad pꝛincipium a quo. In ſecunda agit de ipa in cōparatione ad modum ſm quē infra. diſt. xvj. Nunc de ſpirituſan. videndũ eſt ⁊c. In tertia ꝑ cōparationeꝫ ad pꝛopꝛietatē per quã natus eſt tempoꝛalr̄ procedere. et hoc eſt, donũ ſiue donabilitas. infra diſt. xviij. in pꝛinci. Hic queritur. cũ ſpũſſan. per quē diuiduntur dona. Pꝛima pars iterũ hꝫ duas. In pꝛima parte oſtēdit. ꝙ ſpũſſ. t̄paliter mittatur ſiue ꝓcedat a patre ⁊ filio. Scd̄o queriẗ. vtrũ mittatur ſiue procedat a ſe. infra. diſt. xv. in pꝛin. Hic ꝯſiderãdum eſt cũ ſpũſſan. detur hoībus ⁊c. Pꝛima pars eſt p̄ñtis diſtinctionis. ⁊ habet duas partes. In pꝛima oſtendit. ꝙ ꝓcedit tempoꝛalr̄ a patre ⁊ filio. In ſcd̄a queritur vtrũ ſpũſſanctus detur a ſanctis hominibus. ibi. Hic queritur. vtrũ ⁊ ſancti viri dent vel poſſunt ⁊c. ❡ In pꝛima iterum parte tria, facit. ſm tres partes. ❡ In pꝛima oſtendit ꝙ gemina eſt proceſſio ſpũſſan. In ſcd̄a ꝙ vtraq̄ ꝓceſſio eſt a patre ⁊ filio. ibi. De t̄pali aũt ꝓceſſione. Beda in omel. ⁊c. In tertia q: ſpũſſan. t̄palis proceſſio eius eſt do

natio oſtendit ipſe ꝙ ſſ. in propria perſona donetur. non tm̄ in effectu. ibi. Sunt autē aliqui qui dicunt ſpm̄ſanctū. ¶ Simil'r ſcd'a pars que incipit ibi. Hic queritur vtrū et ſancti viri dent vel ꝛc. in qua oſtenſo ꝙ ſpūſſanctus ꝓcedat tꝑaliter ſiue donet a pr̄e ꝛ filio. querit magr̄. vtrū donet ab aliq̄ ſctō viro. Et h̄ ps hꝫ tres ptes ſm̄ tria q̄ oñdit. Primo nāqꝫ declarat ꝛ ꝓbat ꝙ ſpūſſ. nō detur ab aliq̄ Di. xiiij ſancto viro. Scd'o vo oſtēdit autoritate Aug. ꝙ nō poteſt dari. ibi. Et ꝙ pl' eſt non poſſe etiā dari ꝛc. In tertia opponit ad cōtrariū. q2 vr̄ datus a paulo. ibi. S3 huic vr̄ ꝯtrium qd' apl'us ꝛc. vbi ſoluit qd' nō eſt dat' ab ipſo. ſed ab eius miniſterio.

a ¶ Preterea diligenter. In parte iſta ſunt dubitationes circa lr̄az. ꝛ pmo d' ſitu hui' partis q2 non vr̄ ꝙ hic deberet agere de ꝓceſſione tꝑali quia in hac parte agit de his q̄ eternal'r deo ꝯueniūt. ¶ Preterea. cū gñatio filij eterna ꝛ tꝑalis in alio ꝛ alio libro determinet̄ q2 eterna in primo ſed tꝑalis in tertio quare nō ſil'r facit de ꝓceſſione ſpūſſ. Rñ. dōm ꝙ ꝓceſſio tꝑalis ꝛ eterna ab eodē principio ſunt ſicut dicit magr̄. ꝛ iterū eſt ibi quodāmō mod' ꝓducendi ꝯformis ꝛ iō vna facit. ad declarationē alteri'. ꝛ iō incidētal'r ponit̄ hic tractat' de ꝓceſſione tꝑali ad manifeſtationē ꝓceſſionis eterne. S3 ſic nō ē de gñatione filij tꝑali. q2 nō eſt ab eodē principio. imo a matre tm̄. et reſpicit duas naturas. ſ. diuinā ꝛ hūanā. ideo debuit d' ea determinari poſt diuinā de qua agitur in primo ꝛ poſt humanā naturā. de qua in ſcd'o.

b ¶ Et tꝑalis qua a patre ꝛ filio ad ſctificandā creaturā procedit videt̄ Jo. xx. dicere falſum. quia ꝓceſſio tēporalis eſt eius miſſio. ſ3 ſpūſſanctus eſt miſſus in colūba ꝛ in linguis igneis quas nō ſctificauit. Si tu dicas ꝙ nō eſt miſ- Luc. vj. ſus ad linguas: ſed in linguis miſſus ad apoſtolos quos ſctificauit. Contra miſſus eſt in colūba ſuper xp̄m nec ſctificauit colūbam nec xp̄m. ¶ Rñ. pōt ad hoc dici. ꝙ magr̄ non gñal'r diffinit hic ꝓceſſionem temporalē. ſed ſpāl'r prout eſt idē qd' miſſio inuiſibilis in qua datur ſpiritusſanctus ꝛ ſctificatur creatura. Uel pōt dici ꝙ gñaliter accipit ſctificationē. Sctificare em̄ tripl'r accipit̄. Uno mō ſ3 ꝙ eſt de nō ſancto ſanctū facere. Scd'o mō iā ſanctum in ſanctitate cōfirmare. Tertio mō iam ſanctum ꝛ cōfirmatū manifeſtare ꝛ ſ3 aliquē iſtoꝝ modoꝝ reperitur ſctificatio in omī ſpūſſancti miſſiōe rōne termini ad quē. ꝛ ſic accipit magiſter.

c ¶ Et ipſe eſt virt' q̄ de illo exibat. Uidet̄ hoc de ſpūſancto male dicere: q2 aut virtus accipit̄ ꝓprie. aut appropriate. pmo modo nō cōſtat. non ſcd'o mō vr̄. Qz. j. Coz. j. dicimus xp̄3 dei virtutē ꝛ dei ſapiam ꝛc. Ad hoc pōt dici ꝙ ſpūiſctō nō appropriatur virt' ſimpl'r. ſed virt' ſanatiua. ꝛ hoc q2 gratia ſanitatū eſt donū ſpūſſcti ꝛ gr̄a ei' eſt ipſius aie medicina. ſ3 filio appropriatur virtus operādi. quia oīa per ipſum facta ſunt. 2 Q2 ipſe ſpūſſ. q̄ de' ē detur nō dicitur. Aliter pōt dici. ꝙ virt' vl' h3 cōparationē ad illud qd' eſt. ꝛ ſic t3 rōnem principij. vel ad id cuius eſt. ꝛ ſic tenet rōnem complementi vel ad vtrūq3 ꝛ ſic tenet rōnē medij. Sicut ergo ex ipo appropriatur patri. per ipſum filio. in ipſo ſpūiſancto ita virtus inq̄ꝫtum t3 rōnem principij appropriat̄ patri inq̄ꝫtum t3 rōnem medij filio inq̄ꝫtū rōnem cōpletiōis ſpūiſancto q2 cōpletio eſt in bonitate ꝛ delectatiōe ſſ. ſ3 hoc īfra meli' dicet̄. 5 Augu. Matt. xviij.

d ¶ Poſt reſurrectionem dn̄s ieſus bis dedit ſpm̄ſanctum. Uidet̄ em̄ ꝙ ter dederit q2 pmo dedit eis ante paſſionē cū dedit eis poteſtatē eijciendi demonia et curare languores. Mat. x. Itē poſt reſurrectionē Joh. xx. Accipite ſpm̄ſctm̄. Itē poſt aſcenſionē. Act. ij. ꝙ inſufficienter enūerat. Augu. rñ. ad pñs. dōm ꝙ pñt nūerari dationes. ſſ. q̄ꝫtū ad actū ꝛ effectū. ꝛ ſic nūerat Raba. ꝛ fuerunt tres. q2 ter dedit. ꝛ q2 ad tria dedit. Primo ad miraculoꝝ operationē. Scd'o ad pctōꝝ abſolutionē. Tertio ad infideliū cōuerſionē. Pñt ēt alio mō nūerari q̄ꝫtū ad locū ꝛ ſignatū. ꝛ ſic dedit bis ſc3 in terra ꝛ in celo. ¶ Itē ī terra ad ꝯmēdādū p̄ceptū dilectōis ad proximū. In celo ad ꝯmēdādū affectū dilectiōis ad deū. ꝛ ſic pt3 ꝯtrouerſia. + Amb. ps. ciij.

e ¶ Unū ſpm̄ potauimus 5

☞ Quod gemina eſt ꝓceſſio ſpūſſcti eterna ꝛ tꝑalis. a

a PReterea diligēter notādū3 ē ꝙ gemia ē ꝓceſſio ſpūſſancti eterna videl3 q̄ ineffabilis ē qua a pr̄e ꝛ filio eter- b nal'r ꝛ ſine tꝑe ꝓceſſit. ꝛ tꝑalis qua a pr̄e ꝛ filio ad ſctificādam creaturā ꝓcedit. Et ſicut ab eterno cōiter ac fil' ꝓcedit a pr̄e ꝛ filio. ita ꝛ in tꝑe cōiter ꝛ ſimul ab vtroq3 procedit ad creaturā nō diuiſim a pr̄e in filium. ꝛ a filio ad creaturā. Unī aug. in. xv. li. de tri. ait. Spūſſanctus nō de pr̄e ꝓcedit in filium. ꝛ de filio ꝓcedit ad ſctificandā creaturam: ſ3 ſimul de vtroq3 ꝓcedit. q̄uis hoc filio pr̄ dederit: vt ſicut de ſe. ita ēt de illo procedat.

☞ Quod vtraq3 ꝓceſſio eſt a patre ꝛ filio. b

¶ De tꝑali aūt ꝓceſſiōe Beda in omel'. dñice prime poſt aſcenſionē ita loquit̄. Cū gr̄a ſpūſſcti datur hoibus. ꝑfecto mittit̄ ſpūs a patre. mittit̄ et a filio: ꝓcedit a pr̄e ꝓcedit et a filio. q2 ꝛ eius miſſio eſt ipa ꝓceſſio. His v̄bis apte oſtendit donationē gr̄e ſpūſſancti dici ꝓceſſionē vl' miſſionē eiuſdem. S3 cū donatio vel datio nō ſit niſi tꝑalis ꝯſtat ꝙ ꝛ hec ꝓceſſio ſiue miſſio tꝑalis eſt. Hāc q̄ꝫ tꝑalē ſpūſſcti ꝓceſſionem tꝑalē ſpūſſcti ꝓceſſionē. Aug. in. xv. lib. de tri. inſinuat dicēs ſpm̄ſctm̄ ꝓceſſiſſe a xp̄o qn̄ poſt reſurrectionē inſufflauit in diſcipulos his v̄bis Cum reſurrexiſſet xp̄s a mortuis. ꝛ apparuiſſet diſcipulis. inſufflauit ꝛ ait. Accipite ſpiritūſctm̄. vt etiā eū de ſe ꝓce- c dere oñderet. ꝛ ipe eſt virtus q̄ de illo exibat. vt legit̄ ī euāgelio. ꝛ ſanabat oēs. ꝛ vt oſtēderet hanc ꝓceſſionē ſpūſſcti nō eſſe aliud q̄ꝫ donationē vel dationē ipſi' ſpūſſcti. addidit d poſt reſurrectionē dñs ieſus bis dedit ſpm̄ſctm̄. ſemel ī terra ꝓpter dilectionē proximi. ꝛ iterū de celo ꝓpter dilectionem dei q2 ꝑ ipm donū diffunditur charitas in cordib' nr̄is qua diligim' deū ꝛ proximum.

☞ Quod nō ſolū dona ſpūſſancti: ſ3 etiā ſpūſſanctus qui eſt deus detur et mittatur hominibus. c

¶ Sūt aūt aliq̄ q̄ dicūt ſpm̄ ſanctū ipſum deū nō dari. ſed dona ei' que nō ſunt ipe ſpūs ꝛ vt aiunt ſpūſſanctus d2 dari cū gr̄a eius que tm̄ non eſt ipe datur hoib'. ꝛ hoc dicūt Bedam ſenſiſſe in ſuperiorib' v̄bis q̇bus dicit ſpm̄ſctm̄ ꝓcedere cū ipſi' gr̄a datur hoibus. tāq̄ꝫ nō ipſemet det̄. ſed gr̄a ei'. Sed ꝙ ipſe ſpūſſctūſq̄ deus eſt ꝛ tertia in trinitate pſona detur. apte dicit Aug. ī. xv. li. de tri. ita dicēs. Eūdē ſpm̄ſanctū datū cū inſufflaſſet ieſus de quo mox ait. Ite ꝛ baptizate oēs gētes in noīe patris et filij ꝛ ſpūſſancti ambigere nō debemus. Ipſe eſt ergo qui etiā de celo datus eſt die penthecoſtes. Quomodo ergo deus non eſt qui dat ſpm̄ſanctum immo quātus eſt deus qui dat deū. Ecce his verbis apte dicit ſpm̄ſanctū ipm ſc3 deū dari hoibus a patre et filio. Et ꝙ ipſe ſpūſſanct' qui deus eſt ac tertia in trinitate pſona nobis detur noſtriſq3 infundatur atq3 illabatur mētibus apte oſtēdit Ambro. in j. lib. de ſpirituſancto dicens. Licet multi dicantur ſpirit': quia legitur. qui facit angelos ſuos ſpiritus. vnus eſt tamen dei ſpiritus. Ipſu3 ergo vnum ſpm̄ ꝛ apoſtoli ꝛ ꝓphete ſunt cōſecuti. ſicut etiā vas e electionis dicit. quia vnu3 ſpiritum potauimus. quaſi eum qui nō queat ſcindi: ſed infundatur animis ꝛ ſenſib' illabatur vt ſecularis ſitis reſtringat ardorē. qui ſpūſſctūs non eſt de ſubſtātia rerū corporalium. nec de ſubſtātia inuiſibilium creaturaꝝ. His v̄bis apte dicit ſpiritūſctm̄ ipſum qui creatura nō eſt infundi menti

Queritur

Querit̄ quo tropo dictuꝫ eſt. Et vr̄ ꝙ ꝯueniat magis filio. q: Eccli. xv. d:. Aqua ſapie ſalutaris. Et puer. ix. Uenite bibite vinum ꝛ h̄ dicit ipa ſapia. ſ. dei filiꝰ. ergo ꝛc. Rn̄. Dicendū ꝙ ſpūſſan. d: potꝰ inq̄tum ſecularis ſitis reſtringit ardorē. Hic autē appꝛopꝛiat̄ ſpūiſancto. q: ſicut dicit Grego. guſtato ſpiritu, deſipit omnis caro. Inq̄tum autē per potū eſt delegatio nutrimenti ad ſingula membꝛa. ſic appꝛopꝛiat̄ filio. cuius eſt ſapia ꝛ pꝛudentia appꝛopꝛiatū. que quodāmodo hn̄t vim regitiuā ꝛ oꝛdinatiuā paſtus oībus viribus anime.

6 f ¶ Charitas dei diffuſa eſt in coꝛdibꝰ nr̄is. vr̄ impꝛopꝛie dictū. q: qđ diffuſum eſt. diſpſum eſt. ꝛ virtus diſperſa minoꝛ eſt. ſi ergo charitas potēs eſt. nō ergo debꝫ dici diffuſa. Rn̄. Dicendū ꝙ infundi et diffundi ꝓpꝛie dicitur humoꝛis. ipſa autem charitas humoꝛi cōparatur. quia ſicut arboꝛ fomentum. ꝛ vitam ꝛ viriditatē hꝫ ab humoꝛe. ſic tota ſpiritualis machina ab amoꝛe. Iſte autē amoꝛ infunditur inq̄tum intra recipitur. Diffunditur vo inquātum ex intimis procedens dilatat affectum ad dilectionēꝫ multoꝝ. ꝛ mouet oms anime vires ad bonas operationes. operatur enī magna ſi eſt. ſi vero operari renuit amoꝛ nō eſt. Sicut dicit Greg. Et ideo dicit dn̄s Ioh. vij. Flumina de vētre eiꝰ fluent aque viue. Qđ ergo d: qđ minuitur. Dōm ꝙ verū eſt in his q̄ hn̄t oꝛtum ab oꝛigine deficiendi. ſicut eſt in puteis in q̄bus non viuit aqua. Sed charitas habꝫ oꝛiginē indeficientē ſicut fluuius.

bus noſtris. Idem in eodem. Ois creatura mutabilis eſt: ſꝫ nō mutabilis ſpūſſanctus. Quid aūt dicere dubitē quia datꝰ eſt ꝛ ſpūſſctūs. cū ſcriptū f ſit. Charitas dei diffuſa ē in coꝛdibus nr̄is ꝑ ſpm̄ſctm̄ qui datus ē nobis. Qui cū ſit inacceſſibilis natura. receptibilis tn̄ ꝑꝑ bonitatē ſuā nobis ē cōplens virtute oīa. ſed qui ſolis participet̄ iuſtis. ſimplex ſubſtātia opulēs ꝟtutibꝰ. vnicuiqꝫ pn̄s. diuidēs de ſuo ſingulis ꝛ vbiqꝫ totus. Incircūſcriptus ḡ ꝛ infinitꝰ ſpūſſctūs q̇ diſcipuloꝝ ſenſus ſeparatorum infudit quē nihil pōt fallere. Angeli ad paucos mittebātur. ſpūſſctūs aūt ꝑplis infundebat̄. Quis ḡ dubitet. q̇n diuinū ſit qđ īfundit̄ ſimul pluribꝰ nec vr̄. Unus eſt ſpūſſctūs q̇ datꝰ eſt oībus. lꝫ ſeparatis aplis. Et h̄ aperte dicit Amb. ꝙ ſpūſſctūs q̇ eſt ſubſtātia ſimplex. cū ſit vnꝰ dat̄ pluribus. Alia q̄ꝫ autoꝛitate hoc idē aſtruit̄. ſ. ꝙ ſpūſſctūs q̇ eſt eq̄lis filio hoībꝰ det̄. Ait enī Aug. de ꝟbis apl̄i ſic. Charitas dei diffuſa ē in coꝛdibꝰ noſtris ꝑ ſpm̄ſctm̄ q̇ datus ē nobis. a q̄ datur ab illo q̇ dedit dona hoībus. q̄ dona: ſpm̄ſanctum q̇ tale dat donū qualis ē ipſe. Magna ē mia eiꝰ. donū dat ſibi equale. q: donū eius ſpiritusſanctꝰ eſt. Premiſſis ꝛ alijs pluribꝰ autoꝛitatibus apte mōſtrat̄ ꝙ ſpūſſ. eq̄lis patri ꝛ filio nobis dat̄. nec iō tn̄ minoꝛ eſt pr̄e ꝛ filio. Un̄ aug. in. iiij. li. de tri. ait. Non ideo inquit minoꝛeꝫ ſpm̄ſanctū. q: et eum pater miſit ꝛ filius arbitrandum eſt.

An viri ſcti ꝛ eccl̄ie p̄lati dēt vl̄ dare poſſint ſpm̄ſ. ēt ꝙ nō dent hic oſtēdit. d

¶ Hic querit̄ vtrū ꝛ ſancti viri dent vel poſſint dare alijs ſpm̄ſctm̄. Quē ſi alijs dant. cū eiꝰ donatio ſupꝛa ſit dicta ꝓceſſio. vr̄ ab eis ꝓcedere ſpūſſctūs vl̄ mitti. Sed creatoꝛ a creatura nō mittit̄ vel ꝓcedit. reſtat ḡ vt ſpm̄ſctm̄ ipſi nō dent nec poſſint dare. Un̄ Aug. in xv. li. de tri. Nō aliq̇s diſcipuloꝝ xp̄i. dedit ſpm̄ſctm̄. Oꝛabāt q̇ppe. vt veniret in eos q̇bus manū imponebant nō ipſi eū dabāt. Quē moꝛē in ſuis ꝑpoſitis etiā nūc ſuat eccl̄ia. deniqꝫ ꝛ ſymon magus offerēs aplis pecuniā nō ait. date mihi ꝛ hāc ꝑtātē vt dem ſpm̄ſctm̄. ſed cuicūqꝫ inq̇t impoſuero manus, accipiat ſpm̄ſctm̄.

Quia nec ſcripta ſuperiꝰ dixerat. Uidens aūt ſymon q: apl̄i darēt ſpm̄ſctm̄. Sꝫ dixerat. Uidēs aūt ſymon q: per impoſitionē manuū apl̄oꝝ daretur ſpūſſctūs. Ecce his verbis oſtendit Aug. nec apl̄os: nec alios eccleſie pꝛelatos dediſſe vel dare ſpm̄ſanctum.

Q: nō pōt dari ſpūſſanctus docet. e

¶ Et quod plus eſt nō poſſe etiam dari dicit in eodem lib. ſubdens. De xp̄o ſcriptuꝫ eſt ꝙ acceperit a patre ꝓmiſſionem ſpūſſcti ꝛ effuderit. i quo vtraqꝫ natura mōſtrata ē hūana. ſ. ꝛ diuina. Accepit quippe vt hō. effudit vt deꝰ. Nos aūt accipere quidē hoc donū poſſumꝰ ꝓ modulo noſtro effundere ꝟo ſuper alios nō vtiqꝫ poſſumꝰ: ſed vt hoc fiat. deū ſuper eos a quo id efficitur inuocamus. His ꝟbis expꝛeſſe dicit nos ſpiritūſanctum non poſſe ſuper alios effundere id eſt alijs dare.

Opponit in 𝔠rium. f

¶ Sed huic videtur contrarium quod apl̄s ad Galath. de ſe loquēs ait. Qui tribuit vobis ſpm̄ ꝛ operatur virtutes in vobis. Ecce euiđēter dicit ſe tribuiſſe ſpm̄. ¶ Sed intelligendū eſt hoc dixiſſe apoſtolum. nō q: haberet poteſtatem ꝛ autoꝛitatē dādi ſpiritū ſanctū: ſed q: miniſterium habuerit in quo dabatur a deo ſpiritusſanctus. Ut enim ait Aug. ſuper eūdem locum exponens illud apl̄i verbū. Ab apoſtolo ꝑdicata eſt eis fides in qua pꝛedicatione aduentū et pꝛeſentiam ſpūſſancti ſenſerant. ſicut illo tp̄e in nouitate inuitationis ad fideꝫ etiā ſenſibilibus miraculis pn̄tia ſpiritusſancti apparebat vt in actibꝰ apl̄oꝝ legit̄. Apte hic oſtendit quomō illis ſpiritūſanctum apoſtolus tribuerit. Non vtiqꝫ ipſum mittēdo in eos: ſed pꝛedicādo eis fidem chꝛiſti quā illis recipiētibus ꝙ ſpiritusſanctus in eis eſſet aliquibus ſignis viſibilibus monſtrabatur. Non ergo homines quātūcunqꝫ ſancti dare poſſunt ſpiritumſanctum.

Ad intelligentiaꝫ eoꝝ que dn̄r i pn̄ti diſtinctiōe duo ꝓncipaliter querunt̄. Pꝛimo querit̄ đ ꝓceſſiōe tꝑali ſpūſſancti. Scđo de eiꝰ notiōe. Quātum ad primū queruntur duo. Utrū ſit ponere ꝓceſſionē tꝑalem ſpūſſ. Scđo vtꝝ ꝓceſſio tꝑalis ponat in numerū cum eterna. Actuū viij.

Queſtio. j. A

ꝙ ſit ponēda ꝓceſſio tꝑalis vr̄ ꝑ Bedā q̇ dicit in omel. ꝛ hr̄ in l̄ra ſpūſſ. miſſio ē eiꝰ ꝓceſſio: ſꝫ miſſio eſt tꝑalis. ergo eſt ponere ꝓceſſionē ſpūſſ. tꝑalē. ¶ Iteꝫ hoc ipſum oſtendit̄ rōne ſic. Pꝛocedere eſt ab vno in aliū cum ḡ ſſ. ſit a deo ꝛ ſit i creatura. a deo ꝓcedit in creaturā. hoc autē nō eſt anteq̄ creatura ſit: ſꝫ hoc eſt ex tp̄e. ergo ꝛc. ¶ Itē donuꝫ ſiue datū a dāte ꝓcedit in accipientē cū dat̄. ſꝫ ſpūſſ. ex tp̄e datur. ergo ex tp̄e ꝓcedit a dante in recipientē. ergo eſt ponere ꝓceſſionē tꝑalem. ¶ Contra. ſſ. ꝓceſſio idē eſt qđ eiꝰ ſpiratio: ſed nō d: eiꝰ ſpiratio aliqua tꝑalis. ergo nec ꝓceſſio. Gal. iij ¶ Item ſicut proceſſio ſe habet ad ſpiritūſanctum ſic generatio ad filium. ꝛ queadmodum ſpūſſanctꝰ mittitur in mētem. ita filius. ꝛ vtrūqꝫ ex tempoꝛe. ſed generatione filij rōne talis miſſionis nullo mō dicit̄ tꝑalis ergo nec proceſſio ſpūſſancti. ¶ Item 7 proceſſio ſpūſſancti nō dicitur tꝑalis. niſi ſm̄ ꝙ eſt proceſſio ab aliquo in aliquid vt pote in creaturaꝫ. ſed ꝓceſſio ab aliquo i aliquid non eſt niſi dupliciter. aut ſm̄ ꝓceſſum ab agente in ſuſcipiēs aut ſm̄ proceſſum a loco in locū. Sed pꝛimo mō nō eſt tēpoꝛalis ꝓceſſio. q: ſpūſſ. eſt ꝑſona in ſe fixa ꝛ ſtās ergo nō pꝛoducit̄ in ſuſcipiente. ſꝫ in ſe. Scđo mō nō quia qđ tali mō procedit a pꝛincipio recedit et ad terminuꝫ accedit. hoc aūt nō ꝯuenit ſpūſſancto ¶ Item oē qđ tempoꝛaliter ꝓcedit ab alio. habꝫ initiū eſſendi ex tp̄e. ſi ergo ſpūſſan. tēpoꝛalr̄ procedit. ergo eſſe incipit. ¶ Item proceſſio tꝑalis aut d: tꝑalis rōne ſpūſſ.

Deſmi-natio.

aut gratie. Nō rōne ſpūſſancti: q2 perſona eterna ē. Siīr vr̄ ꝙ
nec rōne grē. q2 Aug. dicit. iiij. de tri. ſm ꝙ aliqd eternū men⸗
te capimus. nō ſumus in hoc mundo. ergo ſi grā eleuat ad ca⸗
piēdum eternū. eſſe ei⁹ ⁊ ꝓceſſio nō eſt tpalis. ergo nec ꝓceſſio
ſpūſſ. rōne grē. ¶ Itē in ꝓceſſione. ſſ. in creaturā eſt proceſſio
doni increati. qđ eſt. ſſ. ⁊ doni creati qđ eſt grā: ſ3 donū increa
tum eſt nobili⁹. ergo cum a nobiliori debeat fieri denoīatio. ꝓ
ceſſio. ſſ. in creaturā d3 dici ꝓceſſio increata: ſ3 oīs talis ē eter
na nō tpalis. ergo ⁊c. ¶ Rñ. dōm ꝙ ꝓceſſio ſm ꝙ cōiter acci⸗
pitur de filio ⁊ de. ſſ. d2 emanatio ab hoc. ſ. a patre. Scđ3 ꝙ d2
de. ſſ. d2 proceſſio ab vno in aliu3. ſ3 ꝓcedere ab vno in aliū eſt
dupl'r. aut ſicut in obiectū in qđ ꝓtendit. aut ſicut in ſuſcepti⸗
uum in quo recipit. ⁊ pmus quidē modus eſt in ꝓceſſiōe eter⸗
na. q2 eñ. ſſ. ꝓcedit vt amor mutu⁹. iō ꝓcedit a duobus. ita ꝙ
ab vno in aliū. Spūs eñ ſanct⁹ vt dicit Hiero. ⁊ Aug. amor ē
quo pr̄ amat filiū. ⁊ fili⁹ amat patrē. Scđs modus in illa eſſe
9 nō potuit. ꝙuis ita itellexerīt greci. ꝙ i filio recipit. ſſ. ⁊ a pr̄e
ꝓducit: ſ3 penes ſcđ3 modū cū receptio. ſſ. ſit ꝑ influētiā boni
gratuiti qđ ex tpe eſt attendit. ꝓceſſio tpalis ſm qđ. ſſ. d2 pro
cedere ab alq̄ in aliquē. nō tm̄ ſicut in obiectū. ſ3 ſicut in hita⸗
culū. ⁊ ſic ꝓcedendū eſt ꝙ ē ꝓceſſio tpalis. ſſ. nō rōne ei⁹ a q̄ ſ3
rōne ei⁹ in qđ ꝓcedit. ¶ Ad illud ḡ qđ obijcitur de ſpiratione.
⁊ ḡñatione. iam pt3 rñ. q2 neutrū hoꝝ noīm reſpectum dicit in
10 terminū in quē ſit ꝓceſſio. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ proceſ⸗
ſio. ſſ. non pōt eſſe ab aliquo vt in receptiuū. Dōm ꝙ veru3 eſt
rōne ipſius perſone. ſed tm̄ rōne cōnotati qđ eſt gratia in qua
datur. ſſ. ſuſcipit. quia gratia eſt in aliquo ſicut in ſuſceptiuo.
11 ¶ Ad illud qđ obijcitur. qđ tpal'r procedit incipit eſſe. Dicen⸗
dum ꝙ hec eſt duplex. q2 hec determinatio tpaliter pōt poni
circa actū procedendi ꝑ cōparationē ad principiū a quo. vl' in
cōparatione ad terminu3 in quē. Primo mō vera eſt ꝓpoſitio.
ſ3 ſic nō d2 ſpūs ꝓcedere tpal'r. eo ꝙ ex tpe ꝓducat. Alio mō
ꝑ cōparationē ad terminū in quē. ſic nō h3 veritatē. ſi ꝓcedit
in hoc ex tpe ꝙ habeat initiu3. ſ3 ſolum ꝙ incipiat eſſe in hoc.
12 ¶ Ad illud qđ obijcit. ꝙ grā non procedit tpal'r. q2 eleuat ad
eternū. dōm ꝙ tpale d2 tripl'r. Uno mō d2 tpale qđ h3 initiu3 ⁊
variationē ⁊ actū in tpe. ⁊ hoc mō d2 tpale qđ ſubiacet tēpori.
et eſt corruptibile ⁊ variabile. Scđo mō d2 tpale qđ hab3 ini⸗
tium in tpe eſſendi: ſed nō variationē. vt aīa. Tertio mō d2 tē⸗
porale qđ h3 initium in tpe: ſ3 actū extra tp̄s ⁊ ſupra tp̄s eleua
tum. ⁊ hoc tertio mō d2 tpalis proceſſio vel gratie donatio.
Poteſt tm̄ dici. ꝙ gratia h3 eſſe tpale rōne eius in quo eſt. ſ. li.
arbi. qđ mutatur ⁊ variat. ⁊ verbum Aug. qđ dicit. ꝙ nō ſum⁹
13 in hoc mūdo eſt intelligendū ꝙtum ad conformitatē. ¶ Ad il
lud qđ obijcitur ꝙ denoīatio d3 eſſe a digniori. Dōm ꝙ totum
copulatū. q2 deſtruit deſtructione cuiuſlibet partis. h3 deno⸗
minationē a parte impfectiori. Uñ ſi vna pars copulationis ē
falſa totū copulatū d2 falſum. Si vna ꝯtingēs totū iudicatur
ꝯtingens. Si vna tpalis. ⁊ totu3 tpale. Cū ḡ proceſſio tpalis
includit emanationē eternā pſone. ⁊ emanationē grē q̄ tpalis
eſt. iō d2 tpalis ⁊ nō eterna. Et qđ dicit. ꝙ denoīatio d3 fieri
a digniori. Dicēdum ꝙ nō eſt verum. niſi in eo in quo illud qđ
minus dignum eſt. conformatur digniori.

B **Queſtio. iij.** Utrum ꝓceſſio tpalis ponat in nume
rum cū eterna. Et ꝙ ſic. vr̄ ꝑ hoc qđ
dicit magr̄. ꝙ gemina eſt ꝓceſſio. ſſ. eterna ⁊ tpalis. ¶ Itē rō
ne vr̄ ſil'r. q2 plus diſtat tpale ab eterno. ꝙ eternū ab eterno il
lud conſtat. ſ3 ꝓceſſio eterna facit numeru3 cū eterna. q2 pro⸗
ceſſio filij. ⁊ ꝓceſſio. ſſ. ſunt due. ergo ⁊c. Item queciiq3 hñt or
dinem hñt numerū ⁊ diſtinctionē. ſ3 proceſſio eterna ⁊ tpalis
hñt ordinē. q2 eterna ante tpalē. ergo hñt diſtinctionem ergo
faciunt numerū. ergo ꝓceſſio tpalis ⁊ eterna ſunt due. ¶ Cō⸗
tra. numerata proceſſione. numerat procedēs. q2 vnum ⁊ ide3
nō procedit bis. ergo ſi ſunt due ꝓceſſiones. ſunt duo ꝓceden
tes. ergo. ſſ. ſunt duo: ſed hoc eſt falſum. q2 vn⁹ eſt. ſſ. ꝓcedēs.
ergo ⁊ primū. ¶ Itē ꝓceſſio tpalis ⁊ eterna ſi differūt. aut h̄
eſt ex hoc ꝙ ſunt diuerſe emanatiōes. aut q2 diuerſus modus
emanādi. Nō q2 diuerſe emanatiōes q2 tūc eſſent diuerſi ema
nantes. Nec q2 diuerſus modus. q2 pr̄ ⁊ fili⁹ ſemꝑ vno mō ſpi
rant. ergo. ſſ. vno mō ꝓcedit. ergo ⁊c. ¶ Itē hō pictus ⁊ hō ve
rus nō ſunt duo hoīes. nō eñ numerant niſi vniuoca. ⁊ qđ di⸗
citur de duobus ſm vnā naturā. ſed tpale ⁊ eternū minus cōi
cant. ꝙ hō pictus. ⁊ hō verus. ergo proceſſio tēporalis ⁊ eter
na nō eſt dicenda gemina. ¶ Item ꝓceſſio tpalis nō addit ſu
per eternā niſi reſpectum vel effectum in creatura. ſ3 reſpect⁹
vel effectus cauſe additus. ipſam nō numerat. Unde ſol lucēs
⁊ ſol illuſtrans ſiue illuminans non ſunt duo. ſimil'r deus ens
⁊ deus creans. ergo nec proceſſio eterna. nec tēporalis erit du
pliciter. ¶ Reſpon. ad predictoꝝ intelligentiam eſt notandū 14
ꝙ proceſſio dicitur geminari. aut ratione procedentium. vt pu
ta cum procedunt duo filij. aut ratione modi vt amor ⁊ verbū
dupliciter procedunt. vel ratione modi dicendi. vt dicatur ꝓ
ceſſio gemina. i. dupliciter dicta. Sed attēdendum eſt ꝙ mo⸗
dus dicēdi eſt triplex. ſ. vniuocus: equiuocus ⁊ analogus. Cū 15
eſt modus equiuocus. ibi eſt geminatio circa dici. ⁊ nō circa eē.
Unde hō pictus ⁊ homo verus dupliciter dicitur homo. ſ3 nō
eſt duplex homo. vel duo homines. Cū eſt modus dicendi vni
uocus. eſt geminatio circa eſſe. ⁊ nō circa dicere. Unde homo
verus in ſorte ⁊ platone numeratur. q2 ſunt duo homines: ſed
non multipliciter dicitur. Ubi eſt modus dicendi analogus.
q2 partem tenet de natura vniuoci: partē de natura equiuoci.
ibi eſt numeratio in eſſendo et dōm ſm hunc ergo modū. Di⸗
cendum ꝙ proceſſio ſm ꝙ dicta eſt de proceſſione tēporali et
eterna nō eſt vniuoce. nec equiuoce. ſed analogice. q2 vn⁹ mo⸗
dus clauditur in alio. Procedere eñ ab hoc in hoc. vt in obie
ctum eſt eternū. Sed procedere ab hoc in hoc. vt in habitacu
lum eſt temporale. Cū ergo analogum eſt ſicut dictum ē. ⁊ ſic
iō eſt ibi duplex dici. ⁊ vna proceſſio dicit dupl'r. ⁊ ita per con⸗
ſequens dupl'r eſſe. vt nō inconuenienter dicatur proceſſio. ſſ.
eſſe duplex. ¶ Ad illud ergo quod obijcit in ꝯtrium ꝙ multi⸗
plicata ꝓceſſione. multiplicatur procedens. Dicēdum ꝙ verū 16
eſt. ſi accipiatur de multiplicatione ſm vnū modū dicendi. Uñ
ſi gemina eſſet proceſſio ſm ꝙ proceſſio dicitur exitus ab ali⸗
quo vtiq3 duo eſſent procedētes. nunc nō ſic. ſed gemina. Q2
vno mō eſt ab aliquo in aliquē. vt in obiectum. Alio mō ab ali
quo in aliquē. vt in habitaculum. ¶ Ad illud qđ obijcit ſcđo
aut eſt duplex proceſſio. q2 duplex emanatio. vel duplex mo⸗ 17
dus. Dicēdum. ꝙ nō ſufficienter diuidit. debet eñ tertiū mē⸗
brum. addere ſc3 aut q2 duplex modus dicēdi nō equiuocus.
Et ꝑ hoc pt3 ſequens de hoīe picto. ⁊ vero. q2 ibi nō eſt analo⸗
gia: ſed equocatio pura. ¶ Ad illud quod obijcit vltimo. ꝙ re
ſpectus addit⁹ nō numerat ⁊c. ¶ Dicēdum ꝙ reſpectus addi 18
tus ſubiecto nō numerat ſubiectū. Unde nō d2. ſſ. dupl'r. q2 ſpi⸗
ratur ⁊ inſpiratur: ſ3 qñ reſpectus additur ſignificationi ter⸗
mini tunc neceſſe eſt aliter ⁊ al'r illu3 dici. ⁊ ſi ſit reſpectus nō
diſtrahens. ita ꝙ nō faciat oīno diuerſam ſignificationē ſ3 ad
illam ordinatus facit analogiā in termino. ⁊ numerum ſm di⸗
ci. ⁊ etiā numerum ſm eſſe. Uñ ſi hoc nomen illuminatio ſigni
ficaret actum lucēdi abſolutum. ⁊ actum lucēdi cōparatū. ſol
dupl'r diceretur illuminare. ⁊ eſſet illuminatio ſolis gemina.
ſed tm̄ magis proprie ibi eſſet geminatio in dicendo ꝙ in eſſen
do. Unde magr̄ magis proprie loqueretur. ſi diceret proceſſio
ſpirituſſancti. dicitur dupl'r. ꝙ cum dicit ꝙ eſt gemina. q2 nō
cadit ibi proprie geminatio.

Onſequenter eſt ſcđo loco queſtio principalis de
datione ſpirituſſan. Et circa hoc queruntur duo.
Primo queritur. vtrum ſpirituſſanctus detur in
propria perſona hominibus. An tm̄ dicatur iō da
ri: q2 datur eius effectus. Scđo. vtru3 ſpirituſſan
ctus detur ab aliquo ſancto viro.

Queſtio. i. Q2 detur in propria perſona ſic oſtendi
tur ad Rom. v. Charitas dei diffuſa ē C
in cordibus noſtris per ſpiritūſanctum qui datus eſt nobis.
ſed nihil diffundit charitatem niſi ſpirit⁹ increatus. ergo ⁊c.
¶ Item Augu. dicit. v. de trini. ꝙ ſpirituſſanctus eſt donum.
et eo dicitur donum. q2 datur ergo ſi perſonaliter eſt donum.
perſonaliter datur. ¶ Itē hoc ipſum oſtēditur ratiōe. Spiri⸗
tuſſanctus eſt amor. ⁊ primus amor: ſed amor eſt donu3 primū
in quo alia dona donātur. ergo ſi nō eſt poſterius ſine priori.
nō eſt ponere dona ſpirituſſancti dari. quin detur proprie ſpi⸗
rituſſanctus. Item ſpirituſſanctus datur ad vniēdum ⁊ colli
gandū mēbra corporis miſtici ſ3 mēbra corpis miſtici ſunt mē
bra inuicē vnita. ſicut ipſe dñs petit. Iohan. xvij. vt ſint con⸗
ſummati in vnum. ſed perfecta vnio nō eſt niſi in vno ſimplici
ergo mēbra vniunt per aliquod qđ eſt vnu3 ⁊ idē in oībus hoc
autē nō poteſt eſſe donum creatum. ſed increatū. ergo neceſſe
eſt cum

eſt cū dono creato dari increatū. ¶ Cōtra. Gr̄a eſt ars recte
viuēdi. ⁊ gr̄a ē donū ſufficiēter dirigēs aīam in finē. ergo vꝫ
ꝙ aliud donū ꝙ̄ donū gr̄e create nō ſit aīe oportunū: ꝗ ſi nō
eſt in operibꝰ dei ponēdū ſupfluū. pꝫ ꝙ nō eſt neceſſe dari. ſſ.
¶ Itē cū aliqs ſctificaꝛ ꝑ gratiā nihil ē in eo qđ nō eſſet priꝰ
niſi gr̄a. ꝗ cū dare ſit facere ꝙ aliqđ ſit in iſto qđ nō erat priꝰ.
nō datur niſi gr̄a. Si dicas ꝙ. ſſ. eſt in eo vt ſanctꝰ. prius erat
vt ſpūs. ꝗ nihil aliud eſt ꝙ̄ ſpūſan. facientē grām ſctificantē.
in hoc. ¶ Itē qđ datur poſt donationē. eſt in ptāte accipiētis
ſed. ſſ. ſub nulla pōt redigi ptāte ꝗ nō pōt dari. ¶ Item qđ da
tur alicui differēti ꝑ eſſentiā. aut de nouo creatur. aut multi⸗
plicatur. aut eiꝰ poſſeſſio transferꝛ. vt pꝫ cū do alicui cappā:
ſꝫ ꝑſona. ſſ. nō creatur. nec multiplicaꝛ. nec poſſeſſio ſeiꝰ trans⸗
fertur: qꝛ deꝰ ſꝑ hꝫ. ſſ. ergo. ſſ. nō datur. ¶ Rñ. dōm ꝙ dare ē
ad aliqđ hñdum. vel poſſidēdū. hr̄e aūt aliqđ vel poſſidere ē
cum aliqđ eſt in facultate hñtis vel poſſidētis. Eſſe aūt in fa⸗
cultate hñtis vel poſſidētis. eſt eē ꝓſto ad fruēdum vel vtēdū
Perfecta aūt poſſeſſio eſt cū hō hꝫ illud quo poſſet vti. ⁊ quo
poſſet frui. ſꝫ recte frui nō eſt niſi deo. ⁊ recte vti nō ꝯuenit ni⸗
ſi ꝑ gratiā gratū facientē. ergo ꝑfecta poſſeſſio eſt in qua deꝰ
hr̄ ⁊ eiꝰ gr̄a. ſꝫ ꝑfectū donū eſt ad ꝑfectā poſſeſſionē. ꝗ nō ē da
tum optimū ⁊ donū ꝑfectū niſi deꝛ donū increatū qđ ē. ſſ. ⁊ do
19 num creatū qđ eſt gr̄a. Concedēdum ergo vtrūqꝫ dari. ¶ Ad
illud ꝗ quod obijciꝛ de gr̄a. ꝙ eſt ars bñ viuēdi. pꝫ rñ. Quis
eñ ſit ars qua vtimur nō tñ ē poſſeſſio q̄ fruimur. vt obiecto.
20 ⁊ iō nō eſt ꝑfectum donū ſine illo. ¶ Ad illud qđ obijciꝛ nihil
plus eſt in iſto ꝙ̄ priꝰ. Dōm ꝙ dari nō ordinaꝛ ad eē. ſꝫ ad hr̄e
lꝫ eñ. ſſ. eſſet prius in pctōre. nō tñ habebaꝛ ab eo. qꝛ peccator
21 nō habebat facultatē fruēdi ipſo. ¶ Ad illud qđ obijciꝛ. ꝙ da
tum eſt in ptāte accipiētis. Dōm ꝙ aliqđ daꝛ alicui vt finiēs
ſicut p̄mium merēti. Aliqđ vt ꝑficiēs. vt gr̄a ꝯſentiēti. Aliqđ
vt ſubſeruiēs. vt equꝰ militi. Qđ aūt dꝛ ꝙ datū eſt i ptāte acci
pientis. verū eſt de donatione tertio mō dicta. nō ꝑmo ⁊ ſcđo
qꝛ illi ſunt modi hñdi in q̄bus hñs ⁊ hꝫ ⁊ hr̄. Vñ hō hr̄ a gr̄a: ⁊
hr̄ a dono quo fruiꝛ. Ex hoc pꝫ vltimū. ꝙ illud verū eſt de eo
qđ datur vt poſſeſſio limitata. Sꝫ de eo qđ datur vt finiēs. nō
qꝛ tale ſimul pōt dari multis. ⁊ haberi a multis. qꝛ ad idē ten
dunt. ⁊ ideo cum datur nō transfertur.

D **Queſtio. ij.** Utrum ſpiritusſ. detur ab aliquo viro
ſancto. Et ꝙ ſic. ꝓbatur hoc mō. Spi
ritūſanctum dari non eſt aliud. ꝙ̄ gratiam gratum facientem
dari. Sed oſtenditur ꝙ gratiam gratūfacientem ab homine
dari ſiue infundi: ſed hoc eſt poſſibile ⁊ ꝯueniens ⁊ verū. Et
ꝙ ſit poſſibile videꝛ a minori. Quia maioris virtutis eſt ꝓdu
cere formā ſubalem ꝙ̄ accidētalem. ⁊ gr̄a eſt forma accidenta
lis. cum ergo creatura habeat virtutem producendi formam
ſubſtātialem. multofortius vꝫ de gr̄a que eſt forma accidēta⸗
lis. ¶ Item hocipſum vꝫ poſſe oſtendi a ſimili. qꝛ gr̄a eſt lu⸗
men ſpūale. ſed ita videmus in lumine corporali ꝙ aliqđ eſt lu
minis datiuū. ⁊ aliqđ datiuū ⁊ receptiuū. aliqđ tñ receptiuū
ergo ſi lumen ſpirituale eſt eque potens. pari rōne vꝫ de ipſo.
Sed datiuū cum ſit deꝰ. non pōt eſſe receptiuū. qꝛ nihil reci⸗
pit ab aliquo. ergo hoc ē reperiri in creatura. qđ recipiat lu⸗
men ſpūale. qđ eſt gr̄a ⁊ det ipſum. ⁊ ſic de alijs. ¶ Item duo
ſunt que faciunt creaturā habere poſſe ꝓducendi ſibi ſimile. ſ.
corruptibilitas ob quā indiget ꝯſeruari i alio. ⁊ ꝑfectio in na
tura. ob quā pōt in actum ꝑfectum qui eſt ꝓducere ſibi ſimile
Perfecte eñ dꝛ vnūquodqꝫ quod pōt generare tale quale ip⸗
ſum eſt. Si autē gratia ē forma que citiſſime corrumpiꝛ ⁊ for⸗
ma magne ꝑfectionis. ergo dꝫ habere virtutē ꝓducendi ſibi ſi
mile. ſed nō in ſubiecto in quo eſt. ergo in alio. ¶ Item qđ po
teſt ꝑfecte expellere cōtrarium. pōt ꝑfecte gñare habitū ꝯriū
qꝛ ꝯtrarium nō expellitur ꝑfecte niſi per ꝯtrarium. ſꝫ gr̄a pōt
perfecte expellere culpā. ergo gratia in hoīe poteſt ex ſe gene
rare gratiā. ſed nō in habēte. ergo in alio. Oſtēditur autē ꝙ
ſit cōgruum. ꝙ gr̄a ꝓcedat ab vno homie in aliū. Et ſic oſten
ditur. Ratio ſuperbiēdi. fuit rō amittēdi gratiā. ergo ab op⸗
poſitis. humiliatio eſt rō recuperādi. Sꝫ ſi gr̄a datur ab hoīe
plus humiliatur hō ꝙ̄ ſi tñ a deo. qꝛ ſi datur ab hoīe. humilia
tur hō ſub deo. ⁊ ſub hoīe. Non autē ſi a ſolo deo datur. humi
liatur ſub vtroqꝫ. ergo videtur ꝙ ille modus ꝯueniat magis.
¶ Item ſi cū actu iuſticie qui eſt punitio ſubijcitur aīa pec⸗
catrix creature corporali: vt ordineꝛ in vniuerſo. ergo in actu
miſericordie debet ſubijci alicui creature vt reordineꝛ: ergo ſi
cut ab aliqua creatura recipit penā. ſic videtur ꝯgruum vt re⸗
cipiat ⁊ gratiā. ¶ Item ꝑfectum agēs. nō tñ dat ſuſcipienti
formā. ſed etiā dat potentiā ꝯſimilem. ⁊ hoc eſt in manifeſta⸗
tionem ſue potentie. ergo ſi deus eſt agens nobiliſſimū. ⁊ qui
maxime dꝫ laudari in ſua actione cōgruum eſt. vt non tñ det
formā gratie. ſed etiam potentiam dandi. ¶ Item ſicut a deo
eſt eē. ita ⁊ bene eſſe. ſed in nullo derogatur deo. cū dat poten
tiam creature dandi eſſe. ergo in nullo derogatur, cū dat po
tentiam dādi bene eſſe. ergo ⁊ eſſe gratuitum. Oſtendiꝛ autē
ꝙ ſit verum. quia Johan. xx. dixit dñs. Accipite ſpiritumſan⸗
ctum. quoꝝ remiſeritis pctā remittuntur eis ⁊c. ¶ Item Act.
viij. dicitur ꝙ per impoſitionem manuum apoſtolorum. daba
tur ſpiritusſanctus. non per impoſitionem manuum aliorum.
vt dicit glo. ibidem de philippo diſcipulo. ergo aliqua virtus
erat in apoſtolis. que non erat in alijs: ſed per illam dabatur
ſpiritusſanctus: ergo ab homine dabatur ſpiritusſanctus.
¶ E conuerſo oſtēditur. ꝙ donum ſpiritusſancti dari ab homi
ne ſit falſum. ſit incōgruum: ſit etiā impoſſibile. Qđ ſit falſum
videtur per Augu. v. de trini. Non aliquis diſcipuloꝝ dabat
ſpūſanctum: ſed orabant vt veniret in hominē. ¶ Item quiſ⸗
cunqꝫ dat vel donat aliquid habet, poſſe aliquod actiuum ſu
pra illud: ſed ſupra donum ſpiritusſancti nullus homo habet
poſſe: ergo ⁊c. ¶ Item ꝙ ſit inconueniens videtur. quia ſi ani
ma ab alio ꝙ̄ a deo gratificatur: alius ꝙ̄ deus cadit medium
inter animā ⁊ deum. Sed quādocunqꝫ aliquid cadit inter ani
mam, ⁊ deum: anima hominis eſt peruerſa: ergo ſm hoc ſi da
retur anime gratia: peruerteretur. ¶ Item gratia poteſt ſup
liberū arbi. ergo ſi poſſet homo dare gratiam. homo haberet
poſſe ſup alterius arbitriū: ſed arbitrium quod eſt alij ſubie⸗
ctum: non eſt liberū. ergo talis donatio tollit arbi. libertatē.
¶ Item maxima eſt glīa dei de impij iuſtificatione: ſed maxi
ma gloria dei nō debet alij cōicari: ergo ſi cōicatur. diuie glo
rie derogatur: ſed ſi alius ꝙ̄ deus dat gratiā: alius ꝙ̄ deꝰ iu⸗
ſtificat. ergo talis donatio minuit dei gloriā. ¶ Item iuſtum
eſt in eo ſperare qui poteſt dare meritum ſalutis: ſed ſi homo
poſſet dare gratiā: poſſet dare meritum ſalutis. ergo iuſtū eſ⸗
ſet ſperare in homine: ſed homo eſt vanitas: ergo donatio ta⸗
lis daret fiduciā vanitatis. ¶ Ex his quattuor medijs pꝫ ꝙ
donatio ſpiritusſ. ab homine tollit ordinē anime ad deum tol⸗
lit arbi. libertatē. minuit gloriā dei. ⁊ inducit in vanam confi
dentiam. que oīa ſunt incōuenientia. ¶ Oſtēditur etiā ꝙ im⸗
poſſibile ſit dari talem potentiā creature. Quia ſicut dicit Au
guſti. Magis eſt de impio facere pium. ꝙ̄ creare celū ⁊c. Sꝫ
potentia creandi nō potuit a creatura recipi. ergo nec poten⸗
tia dandi gratiam. Item productio gratie per preſentiā agen
tis ab anima ſuſcipitur: ſed ſolus deus poteſt anime illabi. er
go ſolus deus poteſt gratiā infundere in animā. ¶ Item gra
tia ē forma ſimplex. ⁊ deiformis ⁊ ſpūalis: nō hñs ortum a pn
cipijs ſubiecti. ergo cum anima rationalis ratione deiformita
tis ⁊ ſpiritualitatis nō poteſt eſſe niſi a deo. pꝫ ꝙ nec gratia
que eque ſpiritualis immo ſpiritualior eſt ipſa anima. ¶ Itē
gratia immediate vnit deo: ergo non poteſt eſſe a deo niſi im⸗
mediate: ergo nullo cooperante: ergo creatura non poteſt ꝓ⸗
ducere gratiam. ¶ Rñ. Dōm ꝙ ſicut iſte vltime rōnes oſten⸗
dunt gratiā ſiue ſpūſctm̄ dari ab hoīe. ſicut a ꝑncipio effecti⸗
uo ſiue ꝓductiuo. oīno eſt falſum ⁊ impoſſibile. Tamen ꝓpter
intelligentiā obiectoꝝ in ꝯtrarium eſt notādum. ꝙ gratiā da⸗ 22
ri ab aliquo eſt tripliciter. Uel ſicut a ꝑparante ſiue miniſtrā⸗
te ſacramēta: ſeu ſicut ab annūciante ſalutaria documēta. Uel
ſicut ab imperāte per orationē: ſiue per bona opera. Uel ſicut
a producēte. primo mō datur gratia a bonis ⁊ a malis. Secū⸗
do mō tñ a bonis. Tertio modo tñ a deo. ⁊ per hec manifeſta
eſt rñſio ad duo vltimo obiecta que ꝓbant ſpūſanctū dari. qꝛ
ibi datio nihil aliud eſt ꝙ̄ ꝑparatio. ¶ Ad illud ergo qđ obijci
tur primo. ꝙ agens creatum poſſit in formā ſubſtātialē. Dico 23
ꝙ nō pōt in oēm ſubſtātialē. vtputa in eā que eſt deiformis. ſi
cut eſt anima rōnalis. Et qꝛ gr̄a eſt deiformis. ſicut eſt anima
rōnalis. ideo nō pōt ab agente tali produci. Si autē de alijs
formis naturalibus arguat. non eſt locus a minori. ¶ Ad illđ
quod obijcitur de lumine corporali. Dicendum ꝙ non eſt ſimi 24
le. Lumen eñ corporale diffunditur per medium deferens: et
per idem mediū poteſt iterū generari per quod defertur. gra

tia autē nō eſt per dilatationē vel delationē. ſꝫ ꝑ illapſum agē tis ⁊ per oīmodā indiſtantiā. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ creatu ra corruptibilis dꝫ hr̄e potentiā gn̄andi. Dōm ꝙ verū eſt de il la q̄ corruptibilis eſt de ſe: ſed grā de ſe nunꝙ̄ corrūpitur vel ſeneſcit. Uel dic ꝙ illa nō eſt tota cā maxime in his q̄ nō dicūt ſubſtātiam completā. ſed magis diſpoſitionem.

25 ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ grā pōt expellere culpam. dicendū ꝙ expellere culpā eſt duplr̄. vl̄ effe-
Diſ. xv. ctiue. vel formalr̄. Qđ pt expellere effectiue poteſt efficere gratiā ſed nō opꝫ ꝙ illud qđ formalr̄: q2 illud ſeipſo expellit: qm̄ ergo gratia expellit formaliter ⁊ ſeipſa. iō non ſequi
Qō. tur. ꝙ poſſit gn̄are illam
26 gratiā. ¶ Ad illđ qđ obij
Rñ. citur. ꝙ in iuſtificatōe dꝫ pctōr humiliari. Dicēdū ꝙ verꝫ eſt q2 humiliari dꝫ ⁊ ſub hoīe. ⁊ etiā ſub viſibilib⁹ ſignis. tn̄ alr̄ ꝙ̄ ſub deo q2 alius honor debetur deo ꝙ̄ homini. ⁊ iō q2 ſub deo humiliatur vt ſub principio ſalutis ⁊ a quo ſaluat̄. Et ſic non dꝫ ſub creatura hūiliari vt a qua
Augu. ſalus detur ei: ſꝫ vt a qua ſalus miniſtrat̄. Et ſic pꝫ etiā ſequens de hūiliatione in pena. non em̄ eſt ſil'r de humiliatiōe illa: quia ibi aīa ꝑuerſa manens in ſua ꝑuerſitate rōne illius ſubijcit̄ inferiori ꝑ naturam vel q2 hꝫ reliquias ꝑuerſitatis: ſed in grē donatione aīa ꝑuerſa a ꝑuerſitate mutat̄ ⁊ ad deū immediate ordinatur.
27 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ agens perfectū dat potentiā agendi ſil'r. Dicendū ꝙ verꝫ eſt ſi patiēs conueniēter poſſet ſuſcipere: ſꝫ ſicut oſtēſum eſt ex parte hoīs
28 nō eſt poſſibile vt talis potētia ab eo recipiat̄. ꝑꝑ talis forme nobilitatē que nō pōt eſſe niſi a nobiliſſimo agēte. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ dare potētiam ad hn̄ eſſe nō derogat deo. Dicendū ꝙ ordo eſt in eſſentijs: q2 aliq̄ creature ſunt ita nobiles ꝙ nō decet eas niſi a nobiliſſimo agēte ꝓduci. vt ſunt ille que ſunt ad imaginē. qm̄ g̃ grā eſt de nobiliſſimis. pꝫ ꝙ nō pōt ꝓduci ab hoīe. ſicut nec eſſe aīe. q̄ vltimo obijciunt̄ ſoluta ſunt ſupra ꝑ diſtinctionē dationis ſm̄ naturā trimēbrem.

Diſtinctio. xv.

Utrum tꝑali proceſſione ſpiritus ſanctus procedat a ſeipſo.

Ic cōſiderandū eſt cū ſpūſſctūs detur hoībus a pr̄e ⁊ filio. Supra egit magr̄ de ꝓceſſione tꝑali ipſius ſpūſſ. ſm̄ ꝙ eſt a pr̄e ⁊ filio. Hic ſcđo oñdit. ꝙ tꝑalr̄ ꝓcedit a ſeipſo. ⁊ hoc intēdit in tota iſta pte vſqꝫ ibi. Hic querit̄. vtrū ſemel tm̄ ſit miſſus fili⁹: vbi incipit agere de mō ꝓceſſiōis ſeu miſſionis filij. q̄ ē viſibilis ⁊ inuiſibilis. Et hoc quodāmō incidentalr̄. cū iſta miſſio ⁊ filio cōueniat ⁊ ſpūiſctō. Hꝫ aūt hec ps q̄ttuor ptes. In pma oñdit ꝙ. ſſ. tꝑalr̄ a ſe mittit̄: dat̄ ⁊ ꝓcedit. ⁊ hoc deducēdo ad impoſſibile: q2 alr̄ nō ēent indiuiſa opa trinitatis. In ſcđa oñdit a minori ꝑ autoritatē. ꝙ pr̄ miſit filiū vna cū ſpūſctō. ita ꝙ ſpūſſ. miſit filiū. in quē nullo mō hꝫ autoritatē. g̃ multo forti⁹ mittit ſe. ⁊ hoc facit ibi. Ne aūt mireris. ꝙ. ſſ. dr̄ mitti vel ꝓcedere a ſe. In tertia vo parte oñdit hoc a ſili. Si em̄ fili⁹ miſit ſe pari rōne ⁊. ſſ. ſe. ⁊ hoc facit ibi. Deinde oñdit datū ēe a ſeipſo eē. In q̄rta vo ⁊ vltima opponit ꝯ ꝑdicta. ⁊ hoc ibi. Sꝫ ad hoc opponit̄ ſi fili⁹ a ſeipſo ⁊c. vbi ēt ſoluit ⁊ breuit̄ epilogat ꝑdeterminata. a ¶ Donat̄ itaqꝫ. ſſ. nō tm̄ a pr̄e ⁊ filio. ſꝫ ēt a ſeipſo. Ur̄ dicere falſum: q2 ſupra fecit argumētū. ꝙ nō pt dari a ſctis viris. q2 nō pt ab ipſis ꝓcedere ſꝫ nō pōt a ſeipſo ꝓcedere. g̃ pari rōe nō pt dari a ſe. Rñ. Dōm ꝙ magr̄ arguebat de ꝓceſſiōe tꝑali. ⁊ de hac hn̄ ꝓcedit. ſpe ꝙ ꝓcedit a ſe eo ꝙ ꝓprie ꝓtātis ē. vt ſpiret in eū in quē vult: ſed ſcti viri non habent poſſe in eum. 1 Io. iij.

Qđ ſpūſſanctus a ſeipſo temporalr̄ mittitur datur ⁊ procedit. a

Hic conſiderandū eſt. cū ſpūſſanctus detur hoībus a patre ⁊ filio quod eſt ipſum temporaliter procedere ab vtroqꝫ vel mitti. vtrum etiā a ſeipſo detur. Si datur a ſe. ⁊ procedit vel mittit̄ a ſe. Ad quod dicimus. quia ſpūſſanctus ⁊ deus eſt. et donum ſiue datuꝫ. ⁊ ideo dat ⁊ datur. Dat quidē inquātum deus ⁊ datur inq̄tum donū. Cū autē donatio ſiue datio ſpūſſancti ſit operatio dei. ⁊ cōmunis ſit et indiuiſa operatio triuꝫ perſonarū. a Donatur itaqꝫ ſpūſſanctus non tm̄ a patre ⁊ filio ſed etiaꝫ a ſeipſo. Un̄ Augu. xv. lib. de trinita. dicit ꝙ ſeipſum dat. b Sicut inquit corp⁹ carnis nihil eſt aliud ꝙ̄ caro. ſic donum ſpiritusſancti nihil eſt aliud ꝙ̄ ſpiritusſanctus. Intātum ergo donum dei eſt inquantum datur eis quibus datur. Apud ſe autem de⁹ eſt et ſi nemini datur. q2 de⁹ erat patri ⁊ filio coeternus anteꝙ̄ cuiꝙ̄ daretur. nec q2 illi dant et ipſe datur. ideo maior eſt illis. Ita em̄ datur ſicut dei donum vt etiā ſeipſum det ſicut deus. Non em̄ dici poteſt nō eſſe ſue poteſtatis de quo dictum eſt. Spiritus vbi vult ſpirat. Ecce apte dicit ꝙ ſpiritusſanctus ſeipſum dat. Si em̄ ſpiritusſanctus ſeipſuꝫ dare non pōt. et eum pater dare pōt ⁊ filius. poteſt itaqꝫ pater aliquid ⁊ filius. quod non po c teſt ſpiritusſanct⁹. Item. Si pater ⁊ filius dant ſpiritūſanctum nec ipſe dat aliquid ergo pater operatur ⁊ filius: quod non operatur ſpūſſanct⁹. dat d ergo ſpūſſanctus ſeipſuꝫ. Si aūt ſeipſum dat. tunc a ſeipſo ꝓcedit ⁊ mittitur. Quod vtiqꝫ verū eſt. Naꝫ ꝓceſſio tēporalis ſpūſſancti vel miſſio ipſius eſt donatio ⁊ ipa dei opatio. Procedit ergo ſpūſſctūs temporaliter a ſe: ⁊ mittitur a ſe: quia datur a ſe.

Oñdit ꝑ autoritateꝫ a minori ꝙ ſpūſſctūs dr̄ mitti vl̄ procedere a ſe q2 etiam filius dicitur mitti a ſe. b

c ¶ Ne aūt mireris ꝙ ſpūſſanctus dr̄ mitti vel ꝓcedere a ſe. Nam ⁊ de filio dicit Aug. in ij. li. de trini. ꝙ non tm̄ a patre miſſus eſt. ſed etiā a ſeipſo ⁊ a

b ¶ Sicut inq̄t corp⁹ carnis nihil aliud eſt ꝙ̄ caro ſic donū ſpūſſ. nihil aliud eſt ꝙ̄ ſpūſſctūs. Ur̄ ſi ſilitudo bona eſt. vt oē qđ ē donū ſpūſſ. ſit ſpūſſanct⁹. ¶ Sꝫ ꝯ. Timor ē donum ſpūſſancti: ⁊ non eſt ſpūſ. 2 ¶ Rñ. Dicēdum ꝙ donū cū dicit relationē ac ꝑ h̄ quodāmō diſtinctionem pōt illā importare triplr̄. Aut ſm̄ modū intelligendi: aut ſm̄ modū eſſendi: aut ſm̄ eſſentiam. Primo mōidē eſt dans ⁊ datū. ſicut idē intelligēs ⁊ intellectū ⁊ differēs rōne modi dicēdi q2 dat̄ idē a ſe ⁊ ſic intelligit Augu. Alio mō ſm̄ modū eſſendi ſiue ſe hn̄di. q̄ ali⁹ ē ⁊ ali⁹ in ꝑſonis. ⁊ ſic dicit relationem ꝑſone ad ꝑſonā. Tertio mō īportat diſtinctionem ſm̄ eſſentiā: ⁊ reſpectum creature ad ēentiaꝫ increataꝫ. ⁊ hoc mō amor dr̄ donū. ſſ. ſꝫ hoc īfra melius patebit.

c ¶ Si pater ⁊ fili⁹ dant. Q2 iſta rō. vt ſupra ꝓdictū eſt nō valꝫ. Pr̄ pōt gn̄are filiū. ⁊ fili⁹ nō pōt: ergo pr̄ pōt aliq̄d qđ fili⁹ nō pōt. ergo pari rōne cū ſpūſſ. dicit ꝑſonā vt fili⁹. nō valet. Si tu dicas ꝙ non eſt ſil'r ꝑꝑ actū dandi. q̄ eſt opatio in creatura. Cōtra. ſicut dicit magr̄ in lr̄a. ſpūſſcti donatio eſt ei⁹ ꝓceſſio: ſꝫ illud argumētum nō vꝫ. ſpūſſ. ꝓcedit ⁊ pr̄ nō. ergo aliq̄d facit ſpūſſ. qđ non pr̄: ergo ſil'r nec in ꝓpoſito. Si tu dicas mihi. ꝙ nō eſt ſil'r de actiua ⁊ paſſiua. Cōtra. inflexio noīs ꝑ caſus. nō viciat ſignificationē. ergo ſil'r vr̄ ꝙ nec ibi ſit variatio ꝑ actiuū ⁊ paſſiuū Et ſi tu dicas ꝙ nō eſt ſil'r oſtendit̄ ꝙ ſic. q2 oīs actiua infert paſſiuā. ergo vr̄ ꝙ ſi in voce actiua tenet̄ eſſentialr̄. ꝙ ſil'r ī paſſiua. Rñ. dicendū ꝙ ſicut ꝑdeterminatū eſt rōnes magri bone ſunt: q2 ipſe accipit dare. ſm̄ ꝙ dicit effectū in creatura. ⁊ ſꝫ hoc cōe eſt tribus ꝑſonis neceſſario. ⁊ hoc in actiua ſignificatione. Dare em̄ ſpm̄ſctm̄ alicui. eſt facere ꝙ inhabitet in eo. et 3 iō nō eſt ſil'r de potētia generādi. ¶ Ad illud qđ obijcit̄. ꝙ magiſter dicit ꝙ donatio idē eſt qđ ꝓceſſio. Dicendū ꝙ loq̄tur de donatione paſſiua. ſm̄ quod artat̄ ad ſpm̄ſctm̄. ⁊ argumentuꝫ ſuū bonū eſt: q2 ab eodē ꝓncipio eſt actio ⁊ paſſio. g̃ ſi donatio actiua eſt a patre. ſil'r ⁊ donatio paſſiua. ſil'r ſi donatio actiua eſt a. ſſ. ⁊ paſſiua. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ in actiua tenetur 4 eſſentialr̄: ergo ⁊ in paſſiua. Sil'r ergo pōt dici. ꝙ pater procedat. dicendū ꝙ argumentū iſtud nō valet. q2 ſpirare in voce actiua ꝯuenit duob⁹. in voce paſſiua ꝯuenit vni ſoli. Sic mittere pōt ꝯuenire trib⁹. ꝓcedere vo ſiue mitti duobus tm̄.

d ¶ Si autem ſeipſum dat: tunc ⁊ a ſeipſo procedit. Uidetur 5 falſum

falſuꝫ:quia procedere eſt ꝓduci:ergo ſi ſpūſſ. ꝓcedit a ſe. producitur a ſe.
Si tu dicas ꝙ nō dicitur ſine determinatione. videlꝫ tꝑalr̄. Cōtra tꝑalr̄ ē
Johan. xiiij. determinatio nō diminuēs
Jo. xvj ergo ſequitur de neceſſi-
Jo. xvj tate. ſi temporaliter procedit a ſe ꝙ ꝓcedat a ſe.
Gal. iiij ¶ Reſpon. Dicendum ꝙ ſicut dictum eſt ſupra. ꝓ
Iere. xxiij. ceſſio ratione comparationis ad terminū in quo ſuſcipitur creatura ſcꝫ q̄ ſanctificatur de ratione nominis connotat temporale ꝛ ideo dicit̄ temporalis. ꝛ qm̄ ille effectus temporalis eſt ſpiritusſancto. ideo ꝛ proceſſio: licet non ita ꝓprie ſicut de patre
Quō intelligenda ſit miſſio trinitatis Et non valet de productione. quia productio ſolum dicit comparationeꝫ
Gal. iiij ad principium a quo non cōnotat effectum. Unde ſicut non valet. procedit temporaliter. ſic ꝛ in propoſito.
e ¶ Ne autem mireris ꝙ ſpiritusſanctus dicit̄ mitti ꝛc. Uidetur ꝙ male probet miſſionem ſpiritusſancti per miſſionem filij. q: miſſio dicit ſubautoritatem in miſſo ſed plus eſt de ſubautoritate in ſpiritusſancto ꝙ̄ in filio. ergo plus de ratiōe miſſionis: ergo videtur ꝙ potiꝰ deberet procedere cōtrario
Quō a ſpiritusſctō filiꝰ ſit miſſus autoritatibus ꝯfirmat
Eſa. xlviij. ¶ Item miſſio dicit manifeſtationē: ſed miſſio filij manifeſtata eſt ꝑ miſſionē ſpūſſancti. ergo manifeſtior eſt miſſio ſpūſ. ergo videt̄ ꝙ ꝓbet ignotum per ignotius. Juxta hoc queritur. de quo dicitur mitti proprius: ſcꝫ de
Eſa. ix. filio. an de ſpiritusſancto. Reſponſio. Dicendum ꝙ magiſter ꝓbat miſſioneꝫ ſpūſſancti per miſſionem filij. q: magis expreſſas habꝫ autoritates. Adhuc
Eſa. lxj poteſt tn̄ nihilominus alio mō dici ꝙ etiā rōcinā-
6 do bene procedit. ¶ In
Lu. iiij. miſſione em̄ perſone eſt duo conſiderare. ſcꝫ emanationem rōne cuius eſt ſubautoritas in miſſo: ꝛ ꝙ̄tum ad hoc magis cōuenit ſpūſſanctū mitti. et ꝙ̄tum ad hoc arguit magr̄ a minori. ꝙ ſi filius mittitur a ſpiritusſancto. ꝛ a ſe multofortius ꝛ ſpūſ. Eſt aūt cōſiderare manifeſtationē. ꝛ rōe huiꝰ ꝯuenit filio magis: q: magꝭ euidē

ſpūſctō. querēs quō filius vel ſpūſſanctꝰ ſit miſſus. cū vterqꝫ ſit vbiqꝫ tanq̄ deꝰ. Nā vterqꝫ inq̇t Augu. legit̄ miſſus. De ſpūſctō em̄ legitur. Quē mittet pr̄ i noīe meo. Et iteꝝ. Si abiero mittā eū ad vos. Et filius de ſe dicit. Exiui a pr̄e et veni in mundū. Et apl̄s dicit Miſit deꝰ filiū ſuū. In ꝓphetia aūt ſcriptū ē ex ꝑſona dei. Celū ꝛ terrā ego impleo. itaqꝫ vbi deꝰ eſt. vbiqꝫ ergo eſt filius. vbiqꝫ etiaꝫ eſt ſpūſſctūs. Illuc ḡ miſſus eſt filiꝰ ꝛ ſpūſſanctus vbi erant. Quocirca querēdum eſt quō intelligat̄ miſſio filij vl' ſpūſſcti. Pater em̄ ſolus inq̇t Aug. in eodem nuſq̄ legitur miſſus: ſꝫ filiꝰ et ſpūſſctūs. Et de filio ꝑmo videamus quō miſſus cū aplus dicat. Miſit deus filiū ſuum factū ex muliere vbi ſatis oſtē-
f dit eo ipſo miſſum filiū quo factum ex muliere. ꝑinde mitti a pr̄e ſine ſpūſctō nō potuit. q: pr̄ intelligit̄ miſiſſe eū cū fecit ex femina. qd̄ vtiqꝫ nō fecit ſine ſpūſctō. Ecce hic dicit filium miſſuꝫ a pr̄e ꝛ ſpūſancto Et qd̄ a ſpūſctō filius ſit miſſus. vt ait Aug. in eodē autoritatibꝰ ꝯfirmat̄. ipe xp̄s dicit per Eſa. Nūc miſit me dn̄s ꝛ ſpūs eiꝰ. de h̄ Amb. in li. ij. de ſpūſctō ita ait. Quis ē qui dicit. Me miſit dn̄s ꝛ ſpūs eiꝰ. niſi q̇ venit a pr̄e vt ſaluos faceret pctōres. i. xp̄s. ḡ ꝛ pr̄ filium miſit ꝛ ſpūſſctūs. Idē in eodē. datꝰ eſt a pr̄e. vt Eſa. dicit. Puer natꝰ ē nobis. ꝛ filiꝰ datus ē nobis. datꝰ eſt audeo dicere ꝛ a ſpū. q: et a ſpū miſſus ē. Dicit em̄ filiꝰ dei. Spiritus dn̄i ſuꝑ me. ꝑꝑ qd̄ vnxit me. euāgelizare pauperibꝰ miſit me ꝑdicare captiuis remiſſionem ꝛc. Qd̄ cū de lib. Eſa. legeret ait in euangelio. Hodie cōpleta eſt hec ſcriptura i auribꝰ veſtris vt de ſe dictum eſſe ſignaret. Bene aūt dixit ſuꝑ me: q: quaſi filius hoīs ꝛ vnctꝰ ē ꝛ miſſus ad ꝑdicandū. Nā ſm̄ diuinitatē nō ſuꝑ xp̄ꝫ eſt ſpūs ſꝫ i xp̄o. Ecce his verbis oñdit Amb. filiū eſſe miſſum ꝛ datū nobꝭ. nō tm̄ a pr̄e: ſed etiam a ſpiritusſancto.

Oſtēdit a ſimili ſpiritū ſanctū mitti ſeu ꝓcedere a ſe. quia filius miſſus eſt ꝛ proceſſit a ſe.
c
¶ Deinde oſtēdit eſſe datuꝫ etiā a ſeipſo ita dicēs in eodē li. Cū nō diffinitū fuerit ꝑ ꝓphetā a quo datꝰ eſt filiꝰ oſtēditur datꝰ gr̄a trinitatis. vt ēt ipſe filiꝰ ſe dederit. Ecce h̄ dicit ꝙ filius dedit: q: trinitas eū dedit. Si aūt filiꝰ a ſe datꝰ eſt a ſe ergo miſſus eſt. ꝛ a ſe ꝓceſſit. Et hoc vtiqꝫ verū eſt et concedi opꝫ: cū eius miſſio ſit diuina operatio. ¶ Qꝰ autē a ſe mittatur Augu. aſtruit in li. ij. de trini. dicens; Forte aliquis cogitat vt dicamus etiā a ſeipſo miſſum eſſe filiū q: et marie ꝯceptus ꝛ partꝰ operatio trinitatis eſt. Sed inq̇t aliq̇s quō pater eū miſit. ſi ipſe ſe miſit. Cui rn̄deo querēs vt dicat. quō eū pater ſanctificauit. ſiꝫ ipe ſe ſctificauit. Utrūqꝫ em̄ dominꝰ ait. Quem pater inquit ſanctificauit ꝛ miſit in hunc mundum. Et alibi. Ego pro eis ſctifico meipſuꝫ ¶ Itē q̄ro quō pr̄ eū tradidit ſi ipe ſe tradidit. vtrūqꝫ em̄ legitur. Credo ꝙ reſpōdebit ſi ꝓbe ſapit: quia vna voluntas

ter apparuit mūdo ꝛ ꝙ̄tū ad hoc arguit magr̄ a manifeſtiori ꝛ ita peroptime procedit. ¶ Ad illud qd̄ 7 obijcitur ꝙ ſpūſ. manifeſtat filiū ꝛ eius miſſioneꝫ Dicēdum ꝙ hoc nō eſt ꝓpter defectū euidentie a parte miſſionis filij. ſꝫ ꝓpter cecitatē a parte vidētium quaꝫ remouet ſpūſ. gratia. ꝛ ſic patet de quo prius. Uno em̄ mō magis cōpetit filio. alio mō ſpiritusſancto ſm̄ duas predictas cōditiones.
f ¶ Satis oſtēdit ꝛc. Secūdum hoc videt̄ ꝙ cū. ſ. ſ. nō ſit factus ex muliere videtur ꝙ non ſit miſſus. Preterea ſi filius eſt factus ex muliere. ergo eſt factus. Contra. in ſimbolo nō factus. Rn̄. iſta nō eſt cōis rō miſſionis. ſed ſolū miſſionis viſibilis ipſius filij. ꝛ iō non valꝫ de ſe. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄. g ꝙ nō eſt factꝰ. Dōm ꝙ illud nō eſt intelligendum ſm̄ humanā naturā ꝛ iō opꝫ addere determinationem vt dicatur factus ex muliere vel ſm̄ humanaꝫ naturam. q: ſimplr̄ ꝓpter Jobi. x. errorē arrij vitandū nō recipit eā eloquium eccleſiaſticum. Johan. xvij.

Qꝰ filiꝰ ſit miſſus a ſe.

eſt patris ꝛ filij ꝛ inſeparabilis operatio. Sic igit̄ intelligat illā incarnationē ꝛ ex virgine natiuitatē. i. qua filiꝰ intelligit̄ miſſus. vna eadēqꝫ opatione pr̄is ꝛ filij inſeparabilr̄ eſſe factā. nō inde ſeparato ſpūſctō ergo a pr̄e ꝛ filio miſſus eſt idē filiꝰ: q: a patre ꝛ v̄bo eiꝰ factum eſt vt mitteret̄. i. incarnatꝰ hoībꝰ appareret. Nō em̄ miſſus eſt mutādo locū: q: in mūdo erat. Quapropter ꝛ pr̄ inuiſibilis. vna cū filio ſecū inuiſibili. eūdem filiū viſibilē faciēdo miſiſſe eū dictꝰ eſt. q̇ ſi ita viſibilis fieret: vt cū pr̄e inuiſibilis eē deſiſteret. i. ſi ſubſtātia inuiſibilis v̄bi in creaturā viſibilē mutata ꝛ trāſiens v̄teretur. ita miſſus a pr̄e intelligeret̄ filiꝰ vt tm̄ miſſus non etiā mittens cū parte inueniret̄. Cū v̄o ſic eſt accepta forma ſerui vt maneret incommutabilis forma dei. manifeſtum eſt ꝙ a patre ꝛ filio non apparentibus factum ſit qd̄ apparet in filio. i. ab inuiſibili pr̄e cū inuiſibili filio. idē ipſe filiꝰ viſibilis mitteret̄. Ex ꝑdictis aperte monſtrat̄ ꝙ filiꝰ miſſus eſt a pr̄e. ꝛ a ſpūſancto. ꝛ a ſeipſo. ꝛ q̄ ſit ipſa miſſio ſcꝫ incarnatio. i. ꝙ factus eſt homo. per quod viſibilis apparuit quod eſt opus cōmune patris ꝛ filij ꝛ ſpiritusſancti. Epīlogus.

Opponit contra predicta eo ꝙ filiꝰ dicit a meipſo non veni.
d
¶ Sꝫ ad h̄ opponit̄. Si filiꝰ a ſeipſo miſſus eſt. cur ḡ Jo. viij
ait a meipſo nō veni. Ad hoc Aug. rn̄det in. ij. li. de tri. Solutō.
dicēs hoc dictū eē ſm̄ formā ſerui ſm̄ quā non fecit vt mitteret̄. i. nō eſt opatus incarnationē ſꝫ ſm̄ formā dei

AD intelligentiam huius partis quattuor querun-
tur. Primo querit̃. vtrū miſſio ſit in diuis. Scḋo
dato ꝙ ſit. vtrū miſſio ſit ex tꝑe vel eterna. Tertio
queritur cuius ſit miſſio vt miſſi. Quarto cuius
ſit miſſio vt mittentis.

A **Queſtio .j.** Qꝫ miſſio ſit in diuinis oñdit̃ ꝑmo per
ſcripturā vē. teſt. Sap. ix. Mitte illam
de celis. ⁊ loq̃tur de ſapia. que eſt dei filiꝰ. Itē per ſcripturā
no. te. ad Gal. iiij. Cū venit plenitudo tꝑis miſit deꝰ filiū ſuū
⁊ poſt q̄m eſtis filij dei miſit deus ſpm̄ filij ſui in corda veſtra.
¶ Itē hoc oſtendit̃ ꝑ teſtimoniū veritatis. Io. xvj. Cū autē
abiero mittā vobis ſpm̄ v̓itatis. ¶ Item rōne vr̃ iſtud idē qꝫ
mittere nō eſt aliud q̄ ex ſe aliquē ꝓducere in aliū. ſicut ſol ra-
dium mittit in aera ſꝫ ſpūs. a p̄re ⁊ filio ꝓcedit in creaturā. ḡ
ab eis mittit̃. ¶ Itē q̄ñcūqꝫ datur aliq̄d alicui vt abūti cōue-
nienter dꝛ mitti. ſꝫ tota trinitas eſt abūs pctōribꝰ q̄ntū ad grām
inhabitātem. ḡ q̄ñcunqꝫ datur ſpūs. q̄ntū ad gratiā inhabitātē
nō incōgrue dꝛ mitti. ſi ḡ dari ē in diuis hoc mō vt dictū eſt. ḡ
⁊ miſſio. ¶ Cōtra. vbicūqꝫ eſt miſſio. ibi eſt ſeparatio. Vñ hie-
ro. ſup Ezech. Qḋ ꝯiunctū eſt ⁊ in vno corpe copulatū. mitti
nō pōt: ſꝫ qḋ ex eſt. Vñ nō mittit̃ manꝰ ſꝫ iaculū. Sꝫ in diuis ē
oīmoda indiuiſio ⁊ nulla ſeparatio: ḡ ⁊c. ¶ Itē vbicūqꝫ ē miſ-
ſio eſt miſſi ad mittentē ſubiectio. qḋ pꝫ. dñs eñ mittit ſeruū
⁊ nō ſeruꝰ dñm. Sꝫ in diuis eſt oīmoda eq̄litas: ⁊ nulla ſubie-
ctio. ergo ibi nō eſt miſſio. ¶ Itē vbicūqꝫ eſt miſſio. ibi ē mu-
tatio. qꝫ nō dꝛ aliq̄d mitti. vbi eſt: ſꝫ in diuinis. nulla oīno ca-
dit mutatio. ḡ ⁊c. ¶ Itē miſſio paſſiue dicta inq̄ntū talis ē opꝰ
miniſterij. ſed in nobiliſſima natura inq̄ntū talis nō cadit mi-
niſteriū. ḡ ⁊c. ¶ Rñ. Dōꝫ ꝙ miſſio eſt in diuinis ſicut oñdunt
ꝑdicte autoritates ⁊ rōnes. ⁊ transfert̃ a creaturis ad deum.
9 Scḋm aūt ꝙ miſſio in his inferioribus ꝯſiderat̃. hꝫ reſpectū
ad tria. ſ. ad ꝓncipiū ⁊ ad terminū. ⁊ ad miſſum. Ad ꝓncipiū ſi-
ue ad mittentē ſub triplici habitudine cōparari cōuenit vt ad
dantē eē. ⁊ ſic mittit̃ radius a ſole. Ut ad dantē virtutem. ⁊ ſic
mittitur iaculū a ꝓiectore. Ut ad dantē iuriſditionē ſiue auto-
ritatē. ⁊ ſic mittitur nūcius a preceptore. Scḋm oēm hanc cō-
parationē eſt in diuinis miſſio. qꝫ ſpūs mittit̃ a patre ⁊ filio tā-
q̄ habens eſſe ⁊ virtutē ⁊ autoritatē in operādo ab eis. ⁊ ideo
miſſio ſm̄ hūc reſpectū eſt cōpletiſſime in diuinis. Nō eñ ē po-
nere ꝙ vna perſona recipiat autoritatē. niſi a quo recipit vir-
tutē. nec virtutē niſi a quo recipiat eſſe. Siłr ad terminū ſub
triplici habitudine cōparat̃. Mittit̃ eñ aliq̄d alicui. vbi vi-
delꝫ quietatur. vt lapis mittit̃ deorſum. Mittitur etiā alicui
vt a quo habeat̃ ſicut aliq̄s mittit alicui donū. Mittit̃ etiā vt
ad aliq̄d ſcꝫ ꝙ operet̃. Scḋm hanc triplicē cōparationem eſt
miſſio in diuinis. Mittitur eñ filiꝰ vel ſpūs. vt alicui ad inha-
bitandū. vt alicui ad poſſidendū vt donū: vt ad aliquid ſcꝫ ad
effectū operandū. ⁊ ideo miſſio ꝑ cōparationē ad terminū re-
peritur cōpletiſſime in diuinis. multomagis q̄ in creaturis.
Si aūt loq̄mur de miſſione in cōparatiōe ad miſſum. ſic ī his
inferioribus ponit triplicē cōditionē impꝑfectionis. ſcꝫ ſepara-
tionem. ſubiectionē. ⁊ mutationē que quidē nō ſunt in diuis
eſt tñ aliq̄d ꝑfectionis ibi iſtis correſpondēs. ⁊ ratio huiꝰ pꝫ
ſic. In iſtis inferioribus ſeparatur miſſus a mittente propter
diſtantiā termini ad mittentē. vt patet cū mitto aliquē romā:
qꝫ roma diſtat a me. ſi ille dꝫ eſſe rome opꝫ ꝙ ſeparetur a me.
In diuinis v̓o qꝫ deus mittens eſt vbiqꝫ. nulla eſt diſtantia.
⁊ ideo nulla eſt ſeparatio. loco tñ hmōi ē miſſi a mittēte egreſ-
ſio ſiue emanatio. ⁊ ſic pꝫ reſponſio ad illud quod obijcit̃ de
cōditione ſeparationis. Simił̄r in his inferioribus eſt ī miſ-
ſo ſubiectio ꝓpter differētiā mittētis ad miſſū. qꝫ eñ miſſus
recipit a mittente. vel eſſe: vel virtutem vel operationē. ⁊ eſt
ſeparatus ab eo in ſubſtātia: qꝫ ſubſtātia oīno eadē nō partici-
patur a pluribꝰ. neceſſe eſt ꝙ aliā virtutē recipiat ab eo. ⁊ aliā
iuriſditionē illa inferiorē: ſꝫ in diuinis nō eſt ſubſtātialis dif-
ferētia. ⁊ iō oīa ſunt equalis nobilitatis in mittente ⁊ miſſo: ſꝫ
tñ loco huius eſt ſubautoritatis origo. ⁊ ſic pꝫ ſecūda obie-
ctio. Siłr in his inferioribꝰ eſt in miſſo mutatio. ꝓp diſtantiā
miſſi a termino: qꝫ eñ non eſt in termino ad quē mittitur ideo
oportet ꝙ mutet locum. ⁊ ꝙ ſit in eo mutatio: qꝫ v̓o in diuinis
miſſus nulli loco abeſt: nō opꝫ ꝙ perſonalr̃ accedat: ⁊ ideo nō
eſt ibi mutatio. Sed tñ loco eius eſt alicuius effectus de no-
uo productio. ⁊ ſic pꝫ tertia obiectio. Quāuis eñ in diuinis
nō ſit ſeparatio: ſubiectio ⁊ mutatio tñ loco hoꝝ eſt emanatio
ſubautoritatis. origo ⁊ noui effectꝰ ꝓductio. ¶ Ad illud qḋ vl- 10
timo obī. ꝙ ꝑtinet ad miniſteriū. Dōm ꝙ h̓ verū ē. vbi miſſio di-
cit ſubiectionē. ſꝫ h̓ nō eſt in diuia natura: ſꝫ in creaturis ⁊c.

Queſtio .ij. Utrū miſſio in diuis ſit ex tꝑe tm̄ an ēt
ab eterno. Et ꝙ ab eterno oñditur au- B
toritate ⁊ rōne. Autoritate ſic. Greg. eo mittit̃ filiꝰ q̄ gñatur:
ſꝫ gñat̃ ab eterno: ḡ mittit̃ ab eterno: ergo miſſio in diuis ē ab
eterno. ¶ Itē Beda in omel̃. Spūſſcti miſſio ē ꝓceſſio: ſꝫ pro-
cedit ab eterno. ḡ mittit̃ ab eterno. ¶ Itē rōne ſic. Miſſio ſi-
ue actiue ſiue paſſiue dicta eſt deꝰ. ſꝫ oīs actio q̄ actiue ⁊ paſſi-
ue eſt deꝰ eſt ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Itē oīs actio q̄ habꝫ deū vt
terminū. ⁊ vt principiū eſt ab eterno. vt pꝫ cū dꝛ. deꝰ intelligit
deꝰ gñat: ſꝫ miſſio ē hmōi: qꝫ deꝰ mittit deū. ergo miſſio ē eterna
Si dicas ꝙ miſſio req̄rit duplicē terminū. ſ. eū q̄ mittit̃. ⁊ eū
ad quē mittit̃. ⁊ ille ad quē ſit miſſio. eſt tꝑalis. Cōtra. deus
pōt eē qui mittit̃. deꝰ q̄ mittit̃. ergo pari rōne. deus ad quem
mittit̃. ⁊ vr̃ ꝙ iſte cōparatiōes ꝓncipij ⁊ termini maxime deo
ꝯueniāt. Deꝰ eñ eſt alpha ⁊ o. principiū ⁊ finis. ergo magis ꝓ-
prie dꝛ deꝰ ad quē mittit̃. q̄ deus q̄ mittit̃. ¶ Itē quicquid eſt
deꝰ eſt eternū. miſſio eſt deꝰ. ergo eſt eterna. ſꝫ ꝓmiſſe ſunt ve-
re. ergo ⁊ ꝯcluſio. ¶ Cōtra. Ioh. xvj. Si nō abiero paraclitꝰ
nō veniet ad vos. cū aūt abiero mittā vobis eū. Cū ergo ſpūs
ſctūs pōt mitti ⁊ ꝓmitti: ſed qḋ eſt eternū non pōt ꝓmitti: er-
go ⁊c. ¶ Item Aug. iiij. de tri. Mittitur filius vel. ſſ. cum ex
tempore cuiuſq̄ mēte percipitur. ¶ Item oīs miſſio eſt ali-
quid poſterius mittente: ſed vbi cadit poſterius neceſſario in-
teruenit rō principij ⁊ tꝑis. ergo ⁊c. prima ꝓpoſitio ꝑ ſe eſt ve-
ra: qꝫ mittens ꝑ prius hꝫ ipſum quod mittit. q̄ hꝫ ille ad quē
mittit. ¶ Item oīs miſſio. vel eſt ratione mutationis: vel ra-
tione operationis: ſed in diuinis nō eſt mutatio: ergo ad hoc
ꝙ miſſio ſit. neceſſe eſt ꝙ interueniat operatio. ⁊ ſi opatio ⁊ ef-
fectus. ⁊ ſi effectus ⁊ tꝑs: ergo oīs miſſio eſt ex tꝑe. ¶ Rñ. Di- 11
cendū ad ꝑdicta ꝙ miſſio in diuinis nullo mō dicit̃ niſi ex tē-
pore. Et rō huiꝰ eſt: qꝫ dicit cōparationē. nō tm̄ ad principiū:
nec tm̄ ad miſſum: ſed etiā ad terminū: ſed terminꝰ ille de ne-
ceſſitate creatus eſt: qꝫ miſſio in deo cū nō dicat mutationem.
dicit aliquā circa terminū opationē. ⁊ ita aliquē effectū. et qꝫ
oē qḋ recipit effectū eſt creatū ⁊ tꝑale. iō miſſio de neceſſitate
eſt tꝑalis. ¶ Ad illud ergo qḋ dicit Grego. eo mittit̃ filꝰ quo 12
gñat̃. Dicendū ꝙ ipe loq̄tur ꝑſuppoſita manifeſtatione ī crea-
turis. pater eñ manifeſtat̃ in creatura: ſed nō mittit̃: ſed filꝰ
mittitur. Et grego. reddit rōnem: qꝫ nulla alia cā eſt niſi ꝙ il-
le generat̃. ille non. ſ. pater. ¶ Ad illud quod obijcitur de Be- 13
da. Dicēdum ꝙ Beda loquit̃ de proceſſione ſpiritusſancti. ꝓ-
ut eſt in creatura. ⁊ ita ſemꝑ eſt temporalis vt miſſio. ¶ Ad il- 14
lud qḋ obijcitur ꝙ oē quod actiue ⁊ paſſiue in deo ponitur.
eternū eſt. Dicēdum ꝙ verū eſt. niſi habeat vlteriorē reſpectū
ad creaturā: ſed miſſio preter reſpectū qui eſt mittētis ad miſ-
ſum. importat aliquē effectum in creatura. ¶ Ad illud quod 15
obijcitur. ꝙ miſſio actiue ⁊ paſſiue eſt deꝰ dicendum ꝙ eſt que-
dam actio que ſolū reſpicit paſſū. vt percutio te. quedā q̄ paſ-
ſum. ⁊ aliū terminū. vt doceo te grāmaticā. ſiłr ⁊ mitto te ad
illū. Et quod obijcitur. verū eſt in actione ⁊ paſſione. que nihil
aliud reſpiciūt niſi principiū ⁊ obiectū. ſed nō in alijs q̄ requi-
runt aliū terminū. ⁊ ideo hꝫ inſtātiam in ꝓpoſito. Siłr ſoluen-
dum eſt ad ſequens. ꝙ verū eſt ſi actio illa oīno terminaretur
in deū. Sed quod obijcit ꝙ miſſio reſpicit deū vt terminū ad
quem. Dicēdum ꝙ ſi terminus ad quē eſt miſſio: eſſet ſolū in
rōne finiētis: ſic verum eſſet. nunc autē non eſt ſic. ſed magis
in ratione ſuſcipientis. ¶ Ad vltimū obiectum dicendum. ꝙ 15
ibi eſt paralogiſmus accidētis. ſicut hic. Oē es eſt naturale.
ſtatua eſt es: ergo ⁊c. qꝫ quod erat materie. attribuitur ſtatue
ratione artificij. Simił̄r h̓. qḋ erat diuine eſſentie attribuitur
miſſioni ratione connotati.

Queſtio .iij. Querit̃ cuius ſit miſſio vt miſſi. Et
vr̃ ꝙ ſit totius trinitatis. Aug. iiij. ḋ C
tri. Mittitur filiꝰ. cū ex tēpore cuiuſq̄ mente percipitur. Sꝫ
tota trinitas ex tempore mente percipitur: ergo tota trinitas
mittitur: ergo pater. ¶ Item mitti perſonam. eſt ipſam de no-
uo venire ad habitandum: ſed tota trinitas de nouo venit ad 17
habitandum in peccatore. cum gratia datur ei. ergo ⁊c. Mi-
nor patet Iohannis. xiiij. Ad eum veniemus ⁊c. ¶ Item miſ-
ſio connotat

ſio connotat effectuꝫ in creatura.ſꝫ ita eſt ꝙ omne connotans
effectū dr̄ eſſentialiter.ergo miſſio paſſiue dicta dr̄ eſſentialit̄
ſed quod eſſentialiter dicit̄ cōuenit toti trinitati.ḡ ⁊c. ¶ Itē
quando aliquid mittitur mittitur cum eo omne quod inſepa-
biliter eſt cōiunctum.ſed pater eſt inſeparabiliter cōiunctus
cum filio.ergo qñ mittitur filius mittitur ⁊pater. ¶ Itē mit-
tere ⁊ mitti aut ſunt equalis nobilitatis.aut nō. Si eq̄lis ḡ q̄
ratione dicit̄ mittere de patre.eadem rōne ⁊ mitti. Si eſt ine-
qualis.ergo mittēs eſt maior miſſo.ergo filiꝰ eſt inequalis pr̄i
¶ Contra Aug.iiij.de tri. pater nuſq̄ legit̄ miſſus.ſꝫ non de
bemus aliquod aſſerere de deo qđ non habemus ex ſcriptura
ergo mitti non cōuenit toti trinitati. ¶ Iteꝫ Aug. dicit ꝙ pr̄
abſurdiſſime dicitur miſſus.ſed ſermones veri nō ſunt abſur-
diſſimi.ſed potius falſi.ergo mitti non vere dicitur de patre.
¶ Itē Aug.dicit ꝙ mitti eſt cognoſci eſſe ab alio.ſꝫ pr̄ nō co-
gnoſcitur eſſe ab alio.ergo pater non mittitur. ¶ Iteꝫ dē mo
bile reducitur ad imobile.ergo miſſibile ad imiſſibile.ergo in
diuinis eſt alia perſona imiſſibilis.ſꝫ non niſi pater ergo ⁊c.
8 ¶ Reſpon. dicēduꝫ ꝙ miſſio ſicut patet ex ratione aug. ⁊ me-
liꝰ īfra patebit.ſemꝑ duo habet ex ſuo ītellectu.ſ.eꝫ emanationē
⁊ manifeſtationē ꝑ effectū. Q2 ḡ importat emanationē paſſiue
miſſio dicta.hinc eſt ꝙ cum pater oīno careat principio.ꝙ de
ipſo nullo modo pōt dici miſſio paſſiua.vnde non inuenitur ⁊
19 ſi inueniret̄ eſſet tanq̄ falſa ⁊ velut īpropria exponēda. ¶ Ad
illud ergo qđ obijcitur primo.⁊.ij.ꝙ miſſio eſt perceptio ab ī
tellectu.vł īhabitatio de nouo dicēdum ꝙ non dicit totā rōeꝫ
miſſionis.ſꝫ ſolum a pr̄e termini in quem.vnde debet addi cū
20 filio emanatio ab alio.⁊ tunc non valet. ¶ Ad illud qđ tertio
obijcit̄.ꝙ connotat effectuꝫ.ergo eſt eſſentiale.dicēdū qđ no-
men cōnotans effectum.aut dicit ſolū reſpectum ad effectuꝫ
⁊ tūc eſt pure eſſentiale vt creare.aut dicit etiā cum hoc reſpe
ctū ad perſonā.⁊ ſic pōt eſſe notionale.ſicut creare per filiū.ſo
lius ē pr̄is.ſic eſt de hoc qđ eſt mitti. Q2 non dicit tm̄ cōpara-
21 tionem miſſi ad ſuſcipientem effectum ſꝫ etiam ad principium
Significat eñ ipm̄ eſſe ab alio ⁊ in aliuꝫ ⁊ ſic patet. ¶ Ad illđ
qđ obijcit̄.ꝙ inſeparabilia ſimul mittūtur.dicendū ꝙ illđ eſt
verū de illa miſſione que ē per ſeparationē.ſed de illa miſſiōe
que ē per diſtinctionē nō eſt dicere.ꝙ ſic mittantur neceſſario
illi qui diſtinguūtur.ſicut nec in alia miſſione illa q̄ ſeparātur.
22 ⁊ qm̄ pater diſtinguit̄ a filio.⁊ miſſio in diuinis dicit diſtictio
nē idō nō oportet ꝙ cū mittatur filius mittatur pater. ¶ Ad il-
lud qđ obijcitur vltimo ꝙ equalis nobilitatis eſt mitti vt mit
tere.dicendum ꝙ mitti non remouetur a patre q2 dicit ignobi
litatē.ſed quia dicit emanationē ⁊ ſubautoritatem q̄ſcūq̄ nō
ſit ignobilitatis.tamen non conuenit patri.

D **Queſtio.iiij.** Ultimo querit̄ cuiꝰ ſit miſſio.vt mit
tētis. Et ꝙ ſit totius trinitatis oñ-
ditur ſic. Miſſio idē eſt ꝙ tēporalis donatio.ſed ⁊paliter da-
re conuenit toti trinitati.quia tota trinitas dat ſpiritūſanctū
vt dicit Aug.⁊c. ¶ Item aug.iiij.de trinitate. Mitti a patre
filiꝰ ſine ſpūſancto nō potuit.ergo miſſio filij ꝯuenit ſpūſctō
ergo eadē rōne miſſio ſui. Si dicas ſicut dicūt quidam ꝙ illđ
intelligit̄ de miſſione ſm̄ humanā naturam q̄ miſſus eſt ad ꝑ-
dicandū ſm̄ illud Eſa.lxj. Ad annunciandum māſuetis miſit
me.nō autem de miſſione ſm̄ diuinā naturā. Cōtra miſſio ſm̄
diuinaꝫ naturam.eſt miſſio in mentē.vel in carnem.ſꝫ Augu.
intelligit de miſſione in carnem vnde ſtatiꝫ ſubdit̄.q2 pr̄ intel
ligit̄ euꝫ miſiſſe cū fecit ex femina ergo cōſtat ꝙ loquit̄ de miſ
ſione ſm̄ diuinā naturam ¶ Itē magiſter facit tale argumētū
Si pater pōt dare vel mittere ſpiritumſanctū.⁊ hoc non facit
ſſ.aliquid facit pr̄ qđ nō facit.ſſ.ḡ diuiſa ſunt opera trinitatis
¶ Cōtra datū dr̄ relatiue ad dantē.ſicut dicit Aug.xv.de tri.
ergo ſpūſſctūs non datur niſi ab his ad quos relatiue dicitur
ſed nō dicitur relatiue ad ſe ergo non dat ſe.ergo nec mittit ſe
¶ Item ſicut pr̄ eſt prima perſona in trinitate.ante quā nō ē
alia.ita.ſſ.poſt quē nō eſt alia. Sed pr̄ quia nō hꝫ perſonaꝫ ex
qua ſit.nullo modo dicit̄ miſſus.ergo cum.ſſ.nō habeat perſo
nam ex ſe emanātem nullo modo dicitur mittere. ¶ Item vbi
cunq̄ ē miſſio paſſiua.ibi ē ſubautoritas reſpectu alicuiꝰ pn̄-
cipij in miſſo ſicut dicit̄ ab aug.⁊ magiſtro.ergo vbi eſt miſſio
actiua ibi notat̄ autoritas reſpectu ꝑſone.ſed.ſſ.nō hꝫ autori-
tatē reſpectu ſui.nec alteriꝰ ꝑſone ergo ⁊c. ¶ Itē vbicunq̄ eſt
miſſio ibi dr̄ notat̄ diſtictio.ſicut ī creaturiſ ſeparatio.ſꝫ ꝑſona

ſſ.nō diſtiguit̄ a ſe ergo a ſe nō mittit̄.nec filiū mittit.cū nō ha
beat autoritatē in ipm̄.ḡ nō mittit. ¶ Itē oīs actus ſm̄ queꝫ
ꝑſona reflectit̄ ſupra ſe eſt eſſentialis.⁊ eſſentialr̄ dictus.ſi ḡ
filius mittit ſe vel.ſſ.ſe.ḡ mittere vel mitti eēntialr̄ dr̄.ſꝫ oīs
talis actus dr̄ de tribus.ḡ pr̄ mittit ſe. ¶ Rñ. dicēduꝫ ꝙ ī hac 23
ꝯſone.ſapiētes opinātur ꝯtrarie ſapiētibus. Nā magr̄ dicit ex
preſſe ⁊ mitti ꝓbare autoritate ⁊ rōne ꝙ.ſ.ſ.mittat ſe ⁊ dat ſe.
nec opꝫ ſm̄ ipm̄ ꝙ inter mittētē ⁊ miſſum cadat ꝑſonalis diſti
ctio.ſed ſolū quātū ad rōnē intelligēdi. vt ipſe ſit mittēs in-
quantum deus.⁊ idem ipſe ſit miſſus inquantum donum.
¶ Aliorum magiſtrorum ⁊ antiquorum fuit poſitio ꝙ mitte-
re ⁊ mitti de rōne ſui noīs important ſubautoritatē ⁊ autori-
tatē ⁊ diſtinctionē.⁊ idō nullo mō pōt dici ꝙ vna ꝑſona mittat
ſe vel mittat̄ a ſe.vñ locutiones iſte ſunt improprie ⁊ exponen
de q̄ hoc dicere vident̄.⁊ poſitionē ſuā ꝯfirmāt ꝑ Aug.q̄ dicit
ꝙ pater nullo mō mittit̄ nec legit̄ miſſus.hoc nō eſt ob aliud.
niſi q2 hoc qđ eſt miſſus importat ſubautoritatē.ergo ꝑ oppo
ſitū mittere importat autoritatē.⁊ vna ꝑſona nō habet autori
tatē ſupra ſe. Et rñdēt rōnibus magiſtri.ꝙ nō eſt ſimile de h̄
qđ eſt dare.⁊ de hoc qđ eſt mittere. Q2 dare vno nō eſt ex libe
ralitate ſiue amore cōicare.⁊ ſic eſt eſſentiale oīno. ⁊ nullam 24
ꝯnotat diſtinctionē.⁊ ſic ꝯcedit̄ ꝙ tota trinitas dat ſeipſam.
⁊ pr̄ ſilr̄. Alio mō dare eſt alicui donū cōicare.nō tm̄ ex libera
litate.ſed etiā ex autoritate.⁊ ſic dare dicit notionē.ſiue tene
tur notionaliter.⁊ hoc mō non valent ille rōnes ſi pr̄ dat ſpm̄-
ſctm̄.⁊ ſpūſſctūs non dat ſe.ergo aliq̄d facit pr̄ qđ non.ſ.ſ.q2
dicit notionem ⁊ in hoc ſenſu equipollet ei qđ eſt mittere. ſilr̄
donatio paſſiua ⁊ qđ eſt procedere. ¶ Silr̄ ad ſile qđ inducit 25
magr̄ de filio.dicūt ꝙ non eſt ſile.q2 in filio duplex eſt natura
ſcꝫ diuina ⁊ humana.⁊ quātum ad humanā pōt mitti ⁊ mittit̄
a tota trinitate.q2 minor eſt deo ⁊ inferior.⁊ non tm̄ ſubauto-
ritatē hꝫ.ſed etiā ſeruitutē.q2 eſt ſeruus dei q̄uis ꝑ vnionem
ſit deus. Quantum ad diuinā aūt mittit̄ a ſolo patre.q2 a ſolo
patre ꝓducit̄. Quia ergo ſpūſſctūs ꝓducit̄ ⁊ a patre ⁊ a filio
⁊ nō a ſeipſo.hinc eſt ꝙ nō mittit̄ niſi a patre ⁊ a filio.⁊ ꝓpter
hoc rōnes magiſtri nō valēt.q2 oēs autoritates que dicunt fi
lium mitti a ſpūſctō vel a ſe ſm̄ humanā naturā intelliguntur.
Sed lꝫ hec poſitio rōnabilior videat̄ ⁊ facilior ad ſuſtinēduꝫ
tñ q2 non debemus autoritates ſctōꝝ ad noſtrā trahere rōnē
ſed magis ecōuerſo.rationē noſtrā autoritatibus ſctōꝝ ſubij-
cere vbi non ꝯtinēt expreſſam abſurditateꝫ. Et ſcti dicunt et
magiſter dicit.⁊ maxime Aug.qui plus ſuꝑ hac materia locu
tus eſt.filium mitti a ſpūſcō.⁊ a ſe.qđ nō pñt exponere ſm̄ hu
manā naturā. Idō alia poſitio tum ob reuerentiā ſanctoꝝ.tuꝫ
ob reuerentiam magiſtri videt̄ magis eſſe tenenda. ¶ Illud
enim verbum Aug.qđ dicit ꝙ filius eſt miſſus in carnē a ſpi-
rituſancto ſm̄ humanā naturā nullo modo pōt intelligi. vt vi
detur q2 miſſio hec fuit ad humanitatē ſiue carnis aſſumptio-
nem.ergo ſm̄ rōnem intelligēdi precedit humanam naturam
vt iam vnitam.ergo ſi filius hoc mō dr̄ miſſus.opꝫ ꝙ attribua
tur diuine nature.⁊ ita rōne diuine nature miſſus eſt a ſpūſ.
multofortius ergo a ſe.ac per hoc ⁊ ſpūſſctūs a ſe. Et ꝓpterea 26
ad intelligentiam obiectoꝝ in ꝯtrariū notādum eſt ꝙ miſſio
de ſe duo importat.ſ.emanationē ⁊ manifeſtationē.⁊ principa
liter de rōne ſue ſignificationis importat manifeſtationē. Et
hoc pꝫ per Aug.in.iiij.de tri.qui dicit ꝙ mitti eſt cognoſci eē
ab alio.⁊ habetur in preſenti diſtin.q2 tunc filius mittit̄.cum
ex tempore cuiuſq̄ mente percipit̄. Quia ergo principaliter ī
portat manifeſtationem ⁊ connotat in miſſo emanationem.idō
manifeſtatio ſignificatur per hoc quod eſt mittere per modū
actionis.⁊ per hoc quod eſt mitti per modum paſſionis. ſed
emanatio vtrobiq̄ vniformiter. Unde ſenſus eſt pater mittit
filium.i.declarat ſiue manifeſtat filij emanationem ſiue filiū
emanare. In paſſiua vō ſenſus eſt.filiꝰ ſiue.ſ.ſ.mittit̄.i.mani- 27
feſtat̄ ab alio emanare. Et qm̄ ablatiuꝰ reſpectu paſſiui.⁊ no-
minatiuus reſpectu actiui.important rōnem principij.⁊ ſigni
ficatio huiꝰ verbi mittere.⁊ mitti ē manifeſtatio ⁊ emanatio.
idō illa eſt ꝓprijſſima.qñ ablatiuus vel ntūs importat habitu-
dinē principij reſpectu vtriuſq̄.vt cū dr̄.pater mittit filium.⁊
filius mittit̄ a patre.q2 filius emanat a pr̄e ⁊ manifeſtat̄ a pa
tre. Q2 vō principale ſignificatum hoꝝ verboꝝ eſt manifeſta
tio non emanatio qm̄ ntūs vel ablt̄ūs eſt principiū manifeſta
tionis q̄uis nō emanationis ꝓpria eſt.ſed minus ꝑdicta.⁊ in

hoc ſenſu ↄcedunt iſte. Filius mittit ſe. ⁊ ſſ. mittit ſe. Quia vero tā
mittere ꝙ mitti importāt emanationem circa miſſum. ⁊ pſona
patris nō emanat ab aliquo. ſilr nec trinitas. iō pſona patris
nuſq̄ legit̄ miſſa nec ipſa trinitas. Ex hoc pꝫ ꝙ hec eſt ſimplr
⁊ oīno impropria. pr̄ mittit ſe ſiue ipſa trinitas. q: recedit̄ a p
prietate pſonarū ⁊ trini-
tatis. Illa vero eſt ſimplr
⁊ oīno ppria. Pater mit-
tit filiū cum a nullius p-
28 prietate recedat̄. ¶ Ad
illud qd̄ obijcitur in con-
trarium de dato qd̄ dr̄ re
latiue. vidēdū ꝙ verū eſt
ſm ꝙ dare dicit p quādā
autoritateꝫ cōicare. hoc
mō nō accipit magr̄. ſed
inquātū dare ideꝫ eſt qd̄
liberaliter ⁊ voluntarie
29 cōicare. ¶ Ad illud qd̄
obijcitur ꝙ pater nō mit
titur. q: nō ab alio dicen
dum ꝙ nō eſt ſilr. q: tam
mittere q̄ȝ mitti importāt
emanationē i miſſo. vt pꝫ
exponēti. ſenſus eīn eſt. h
pſona mittit illā. i. mani-
feſtat eius emanationeꝫ
⁊ hec mittit̄ ab illa. i. ei9
emanatio manifeſtat̄ ab
illa. ſed hec emanatio nō
ſemp importat reſpectuꝫ
oīs pſone mittētis. q: ab
aliquo pōt eē manifeſta-
tio emanatiōis a quo tn̄
nō eſt ipſa emanatio. ⁊ iō
ſic non ponit̄ pductio in
minēte ſicut emanatio i
miſſo. ⁊ iō nō ſequitur ꝙ
ſi pater nō mittitur ꝙ ſſ.
Augu. nō mittatur. ¶ Ad illud
qd̄ obijcitur vbi ē miſſio
paſſiua. ibi eſt ſubautori
tas dicendum ꝙ verū eſt
nō rōne qua paſſiuum. ſꝫ
eā rōne qua tā paſſiuum
q̄ȝ actiuū notat emanationē in miſſo. ſicut patuit in expoſitio-
ne. Et q: emanatio non ſemp eſt reſpectu mittētis. iō non opꝫ
ꝙ ſemp importetur autoritas in mittēte. ſed rō iſta valeret hn̄
30 ſi ita eſſet. vt principale ſignificatū eius qd̄ eſt miſſio. eēt ema
natio ſiue pductio. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ mittere impor-
tat diſtinctionē. dicēdū ꝙ mittere vno mō importat dr̄iaꝫ ſub
ſtantialē. vt cū importat dn̄ium. vt cū dr̄. deus mittit angelū.
Alio mō diſtinctionē pſonalē. vt cū importat autoritatē i mit
tente. ⁊ ſubautoritatē in miſſo reſpectu mittētis. vt cum dr̄ pr̄
mittit filiū. ¶ Tertio mō importat diſtinctionē ſolum quātuꝫ
ad modum intelligendi. Sicut cum dr̄ voluntas eſt inſtrumē
tum ſeipm mouēs. q: idē eſt mouēs ⁊ motum. Silr cum dicit̄.
Spūſſctūs mittit ſe. idē eſt mittēs ⁊ miſſum. rōne differens.
31 Mittēs inquā ſm ꝙ deus. ſed miſſum ſm ꝙ donum ſicut pre-
dictum eſt. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur vltimo de reflectione act9
32 dicendum ꝙ verum eſt quo ad principale ſignificatum. ſed nō
opꝫ quantum ad connotatum. ⁊ rōne principalis ſignificati ē
reflexio pſone mittētis ſupra ſe. vt dicatur. mittēs eſt miſſus
¶ De miſſione filij ⁊ ſſ. quātum ad modum qui duplex eſt. vi-
ſibilis. ſ. ⁊ inuiſibilis. ¶ Hic q̄ritur vtrū ſemel tm̄ miſſus ſit fi
lius. Supra egit magiſter de miſſione quātum ad principiuꝫ.
hic agit de miſſione quātum ad modum q̄ duplex eſt. ſ. viſibi-
lis ⁊ inuiſibilis. Et qm̄ iſti modi ↄueniunt miſſioni filij ⁊ ſſ. iō
magiſter primo aſſignat eos circa miſſionem filij. Scdo circa
miſſionē ſſ. infra in principio. xvj. di. Nunc de ſpūſan. vidēdū
eſt ⁊c. Prima pars hꝫ quattuor partes. In prima pmiſſa que
ſtione oſtēdit autoritate Aug. ꝙ filius duob9 modis miſſus
eſt. ſ. viſibiliter ⁊ inuiſibiliter. ibi. Ad qd̄ dicimus. ¶ In ſcda

Vtruꝫ ſemel tm̄ miſſus ſit filius. an ſepe. e

a ¶ Hic q̄rit̄ vtrum ſemel tm̄ miſſus ſit filius an ſepe mittatur. Si eīn miſſio filij ipſi9 tm̄ incarnatio eſt. cuꝫ ſemel tm̄ incarnatus ſit ⁊ ſemel tm̄ vr̄ miſſus. At ſi ſepe mittit̄ eſt ⁊ alia eius miſſio q̄ȝ incarnatio. Sꝫ q̄ eſt illa. Nunq̇d eterna genitura miſſio eius dicēda eſt. an etiaꝫ alia miſſio querenda eſt.

Oſtēdit autoritate Augu. ꝙ filius duob9 modis miſſus eſt. ſ. viſibilr ⁊ inuiſibilr. f

¶ Ad qd̄ dicim9 ꝙ duob9 modis dr̄ fili9 mitti pter illā eternā genituraꝫ q̄ ineffabilis eſt ſm quaꝫ ēt miſſus poſſet dici. vt vr̄ q̇buſdā ſed melius ac verius ſm eā dr̄ genit9. Preter eā g̊ duob9 modis dr̄ mitti. ſ. vel cum viſibiliter mundo apparuit carne indutus. vel cum ſe in aīas pias ſic transfert vt ab eis pcipiat̄ ac cognoſcat̄. Hos duos miſſionis modos apte Aug. diſtinguit in. iiij. li. b de tri. dicēs. Nō eoipſo ꝙ de patre natus eſt miſſus dicitur filius. ſed vel eo ꝙ apparuit huic mundo. verbum caro factum vnde dicit. A patre exiui. ⁊ veni in mundum. Vel eo ꝙ ex tempore cuiuſdam mente percipitur ſicut dictum eſt de ſapientia. Emitte illam de celis ſanctis tuis: ⁊ a ſede magnitudinis tue: vt mecuꝫ ſit et mecuꝫ laboret. i. doceat me laborare. ⁊ tunc vnicuiq̄ȝ mittit̄ cum a quoq̄ȝ cognoſcitur atq̄ȝ percipitur. quantuꝫ cognoſci ⁊ percipi poteſt. pro captu vel proficientis in deū vel perfecte in deo anime rationalis.

Aſſignat duplicē dr̄iaꝫ iſtoꝝ modoꝝ. ſ. ꝙ ſm alterum ſemel. ſm alterum ſepe ſit miſſus. ⁊ ſm alterum vt ſit homo ⁊ ſꝫ alterū vt ſit cuꝫ homine. g

¶ Ecce diſtincti ſunt duo modi miſſiōis filij. ⁊ ſꝫ alterū ſemel tantū miſſus eſt dei filius ſm alterum ſepe miſſus eſt. et mittitur quotidie. Nam ſm alteruꝫ miſſus eſt vt ſit homo quod ſemel tm̄ factum eſt. Secundum alteruꝫ vero mittitur vt ſit cū homine. quomō quotidie mittit̄ ad ſanctos ⁊ miſſus eſt etiam ante incarnatio-

aſſignat duplicē dr̄iaꝫ iſtoꝝ duoꝝ modoꝝ vnā ibi. Ecce diſtin
cti ſunt duo modi miſſionis filij. Aliā ibi. Preterea notāduꝫ.
In tertia vero mouet dubium quoddā qd̄ hꝫ ortum ex pdeter-
minatis. ibi. Hic q̄ritur cur pater non dr̄ miſſus. ¶ In quarta
vero remouet ſiue docet errorē cauere. pcedentē ex illius dubij
ſolutione. ibi. Idē q̄ȝ puta
uerūt quidaꝫ heretici. Ex
hoc eīn ꝙ dixerat patreꝫ Jo. xvj
nō mitti poſſet q̇s crede-
re in diuinis nō eē equa-
litatē. Ad hoc reſpondēs Sap. ix
magiſter dicit ꝙ hoc non
eſt pp̄ter inequalitatem
ſed pp̄ter principij auto-
ritatē ſiue ↄnotationem.
a ¶ Hic q̄ritur vtrum ſe-
mel tm̄ miſſus ſit filius.
an ⁊c. In parte iſta ſunt
dubitationes circa litte-
raꝫ. ⁊ primo dubitatur de
ſitu. c. j. huius partis. Ui
detur eīn ꝙ magiſter nō
debeat hic ponere tracta
tuꝫ de miſſione filij. quia
miſſio filij eſt incarnatio
ſed de eius incarnatione
agitur in tertio. ergo ibi
deberet agere de miſſiōe
nō hic. ¶ Rn̄. ꝙ magr̄ in
cidēter introducit hunc
tractatum de miſſione fi
lij propter explicationeꝫ
miſſiōis. ſ. ſ. Poſſet tn̄ di
ci ꝙ magiſter hic agit de
miſſione filij in mētē pn̄-
cipaliter. ſed de miſſione
filij in carnē per accidēs
vt diſtinguat a miſſione
filij in mentē. De illa aūt
miſſione que eſt in carnē
ſpecialiter ⁊ pn̄cipaliter
agit in tertio. ⁊ ideo ali-
ter ibi q̄ȝ hic.
b ¶ Non eoipſo ꝙ de pa- 33
tre natus eſt miſſus dr̄ fi
lius. Uidetur dicere falſum ⁊ contra Greg. qui dicit eo mittit̄
filius quo generatur. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ Aug. loquitur cum
preciſione. vt intelligatur non eoipſo tm̄. Greg. autem cum p-
ſuppoſitione manifeſtationis. Uel aliter Aug. loquitur de ge
neratione eterna. Greg. de temporali. vnde nulla eſt omnino
contradictio.
c ¶ Miſſus eſt etiam ante incarnationeꝫ ⁊ ad omnes ſanctos
Queritur vtrum poſt incarnationem plenius ſit datus filius
⁊ ſpirituſſanctus. Et ꝙ ſic videtur. quia ſtatus legis fuit ſta-
tus imperfectionis. ſtatus euāgelij. ſtatus perfectionis. Lex
enim neminem ducit ad perfectionem. ſed euangelium dicit.
eſtote perfecti. Mat. v. ergo ⁊c. ¶ Item de ſpiritu ſancto vi-
detur hoc ſpecialiter. quia ſcribitur Johan. vij. Spiritus nō-
dum erat datus. quia Jeſus nondum erat glorificatus. hoc
non dicitur ꝙ nullo modo ante fuerit datus. ſed quia non ita
abundanter. ergo ⁊c. ¶ Itē maior cognitio ⁊ dilectio erat tē
pore legis gratie q̄ȝ tempore legis ſcripte. ergo ⁊c.
34 ¶ Reſpon. dicendum ꝙ plenius dari poteſt dupliciter intel-
ligi. Aut intenſiue. aut extenſiue. Si extēſiue. ſic pluribus da
tus eſt ſpirituſſanctus tempore legis gratie. quia in omnē ter
ram exiuit ſonus eorum ⁊c. non tm̄ ad vnam gentem. Si intē-
ſiue hoc eſt dupliciter. aut quantum ad generalem ſtatuꝫ. aut
quantum ad ſpeciales perſonas. Quantum ad generalē ſtatū
in no. te. quantū ad ſpāles pſonas in ve. te. ⁊ ſic ſe habēt vt ex
cedentia ⁊ exceſſa. Quia in ve. teſt. fuerunt aliqui viri euange
lici. ⁊ ſic procedunt rationes ad vtrāq̄ȝ partem. In vete. teſta.
fuerunt aliqui abundantes in ſapientia. vt ſalomon. Aliqui in
patientia. vt Job. Aliq̄ in manſuetudine vt moyſes. Aliq̄ in fi
de. vt abrahā

nē ⁊ ad oēs ſanctos q̇ ań fue-
rūt. ⁊ etiā ad angelos. vñ Au.
de filio. i. de ſapiētia pr̃is lo-
quēs in. iiij. li. de trinitate. ait
Aliter mittit̃ ſapiētia vt ſit cū
homie aliter miſſa eſt vt ſit hō
In animas eñ ſanctas ſe trāſ
fert: ⁊ amicos dei et ꝓphetas
ꝯſtituit ſicut implet etiã ſan
ctos angelos. Sꝫ cum venit
plenitudo tpis miſſa eſt nō vt
impleret angelos: nec vt eſſet
angelꝰ: nec vt eſſet cū homini-
bus: vel in hominibꝰ vt antea
in pr̃ibus erat et in ꝓphetis.
ſed vt ipſum verbum fieret ca
ro. id eſt homo.

☞ Scōm alterū modū di-
cit̃ filius miſſus in mundum.
ſm alterum non. b

¶ Preterea notanduꝫ eſt. ꝙ
cū his duobꝰ modis mittat̃ fi
lius. ſm alterū dicit̃ miſſus in
mundū: ſꝫ alterū vero nō. Eo
eñ modo miſſus dicit̃ in mun
dū quo viſibilis mūdo appa-
ruit. Vñ Aug. in eodeꝫ libro.
ait. Cuꝫ ex tpe cuiuſꝗ mente
percipitur. mitti quideꝫ dicit̃
ſed non in hunc munduꝫ. Nō
eniꝫ ſenſibiliter apparet. i. cor
poreis ſenſibus preſto eſt. Nā
⁊ nos ſm ꝙ mēte aliquid eter
nū capimus. non in hoc mūdo
ſumus ⁊ omnium iuſtoruꝫ ſpi
ritus etiam in carne viuentiū
inꝗtū diuina ſapiūt non ſunt
in hoc mundo. Ex predictis
liquet ꝙ preter ineffabileꝫ ge
nituram duobus modis mit-
titur filius. ſ. cuꝫ viſibiliter ap
paruit. vel inuiſibiliter perci-
pitur mente.

☞ Dubiū ortū ex premiſ-
ſis. Cur. ſ. pr̃ nō dicit̃ miſſus:
cū ab aliq̇ cognoſcit̃ vt filiꝰ. i

¶ Hic querit̃ cur pr̃ nō dicit̃
miſſus. cum ex tpe a quoꝗ co
gnoſcit̃ ſicut filius. Ad quod
dicimus. qꝛ in eo eſt principij
autoritas. que non habet de
quo ſit. a quo filius eſt ⁊ ſpiri
f tuſſanctus. Pater enim eſt.
(vt ait Aug. in eodē lib.) pri-
cipiuꝫ totius diuinitatis. vel
ſi melius dicit̃ deitatis. quia
principiuꝫ eſt filij ⁊ ſpūſſancti.
Nam vt ait Aug. in eodē. Si
voluiſſet etiā deꝰ pater ꝑ ſub-
iectā creaturā viſibiliter appa
reret. abſurdiſſime tñ aut a fi-
lio quē genuit. aut a ſpūſcto q̇
de illo ꝓcedit miſſus diceret̃.
Cōgruēter aũt ille miſſus di
cit̃ q̇ in carne apparuit miſiſſe
aũt ille qui in eo nō apparuit.

☞ Docet cauere erroreꝫ q̇
poſſet oriri ex ſolutione ꝑdi-
cti dubij ꝙ ſcꝫ filius ⁊ ſpūſſan
ctus non ſunt minores patre
ꝗuis miſſi dicantur. k

¶ Ideoꝗ putauerunt quidā
heretici. Cuꝫ pr̃ nō ſit miſſus.
ſꝫ filiꝰ ⁊ ſſ. patrē eſſe maiorem
ac filiū minorē eſſe ⁊ ſſ. atꝗ pa
trē quaſi maiorem miſiſſe vtrū
ꝗ quaſi minorē. Qđ Aug. i-
probat in. iiij. li. de tri. illis cō
tradicens. Nō iđ inquit arbi
trandū eſt minorē eſſe filiū ꝙ
miſſus eſt a patre nec iđ mino
rē ſſ. ꝙ ⁊ pr̃ eū miſit ⁊ filiꝰ. Si
ue eñ ꝓpter viſibilē creaturaꝫ
ſiue potius propter principij
autoritatē vel ꝯmendationeꝫ
non ꝓpter inequalitatem vel
imparilitatem. vel diſſimili-
tudinem ſubſtantie in ſcriptu
ris hec poſita intelliguntur.
Non ergo ideo dicitur pr̃ mi
ſiſſe filiū vel. ſſ. ꝙ ille eſſet ma
ior ⁊ illi minores. ſed maxime
propter autoritateꝫ principij
cōmendandam. et quia in viſi
bili creatura nō ſicut ille ap-
paruit. Ecce oſtenſum eſt que
ſit miſſio filij ⁊ quibus modis
mittatur.

de vt abraā. Aliq̇ in deuotione vt dauid. Aliq̇ in miraculoruꝫ
opere vt helias.

d ¶ Et etiā ad angelos. vr̃ falſum. Qꝛ angelus dr̃ nūcius ſeu
miſſus. ſꝫ ad miſſum nō eſt miſſio. g̃ ⁊c. Si tu dicas ꝙ alio mo
do mittit̃. Cōtra q̇ ſemꝑ eſt pn̄s. nō indiget miſſione. ſꝫ ange-
lus ſemper contemplat̃
deū vt preſentē. ergo ⁊c.
35 Rñ. dicēduꝫ ꝙ miſſio ſa
piētie ſiue filij eſt ad cre
aturā illuſtrandaꝫ. ſicut
Augu. miſſio. ſſ. ad creaturā ſan
ctificandam. Et quoniā
angeli nec ex ſe fuerunt
ſapiētes nec ex ſe fuerūt
ſcti. ideo oportuit ꝙ a pri
cipio mitteretur eis ſa-
pientia. que eſt filius et
ſſ. Unde Aug. loquit̃ pro
ſtatu glorificationis. pro
prie autē non dicitur mit
ti nunc. niſi dicatur lar-
ge mitti ad manifeſtatio
nē alicuiꝰ occulti.
e ¶ Nā ⁊ nos ſm ꝙ mēte
aliq̇d eterne capimꝰ. nō
i hoc mūdo ſumus Uide-
tur falſuꝫ dicere. Qꝛ aut
dicit ſm aīam. aut ſm car
nem. Non ſm carneꝫ hoc
conſtat. ergo ſm animaꝫ
ergo videtur ꝙ aīa quan
do deum cognoſcit ſit in
celo. ſiue extra mundum
¶ Item hoc videtur ra-
tiōe. quia capere eternū
ē magis capi. ergo ſi qđ
capitur a capiēte locatur
ergo aīa locatur ī eterni
tate. ergo extra tp̄s. Pre
terea quod cognoſcit et
amat aut trahit̃ a cogno
ſcente ⁊ amante. aut ecō
uerſo. ſꝫ dum deum ama
mus ⁊ cognoſcimus non
trahimus deū ad nos. ſꝫ
nos ad deū. ſicut dicitur
36 in. iiij. de diui. nominibꝰ
¶ Rñ. dicendū ꝙ locus
hꝫ naturā continentis et
quietantis. Eſſe ergo in
hoc mūdo eſt dupliciter.
Aut quantū ad veritateꝫ
⁊ continentiā. aut quan-
tum ad quietē. Aug. aũt
loquitur nō primo modo.
ꝙ aīa ⁊ corpus vere egre
diatur hunc mundū duꝫ
mēte capit deū. ſed intel
ligit quantū ad quieteꝫ.
Quia affectus aīe nō re-
quieſcit in tēporalibus ſꝫ
eternis quibus ſuperfer
Queſtio tur. ⁊ quantū ad hoc in-
telligit̃ dyo. ⁊ itelligitur
ſecūda ratio. ꝙ amatum
trahit non localiter mu-
Rñ. tando. ſed ſibi cōformando. quia amās trāſformatur in ama-
tum. ⁊ cognoſcens cōformatur cognito.
37 f ¶ Pater eñ eſt ⁊c. principiū totius diuinitatis. vel ſi meliꝰ
dr̃ deitatis. videt̃ male dicere. qꝛ aut hoc eſt pꝰ generationeꝫ.
aut per ſpirationē. Sꝫ ſi hoc ergo pr̃ generat vel ſpirat deita
tem. qđ eſt ꝯ magiſtrū ſupra di. v. vbi dicit. ꝙ eſſentia nec ge-
nerat. nec generat̃. Preterea querit̃. quare dicit. vel ſi melius
dr̃ deitatis. ¶ Rñ. dicēdū. ꝙ Au. nō ſimpliciter dicit. ꝙ ſit pri
cipiū diuinitatis. ſed cū hac determinatōe totius. Et qm̄ in
ſimpliciſſimo nō cadit aliqua totalitas. niſi extēſo noīe totali
tatis ad ꝑſonarū pluralitatē. ideo deitas ſiue diuinitas. ſtat
vt in ꝑſonis. tñ qꝛ nō pōt trahi ad ꝑſonas. cū ſit nomē abſtra-
ctū. ꝑdictꝰ ſmo exponēdꝰ
ē ſicut ſupra exponit ma-
giſter locutiōes. cōſiles.
Qꝛ q̄rit̃ q̄re dr̃ deitatꝭ me 38
liꝰ. dicēdū ꝙ diuinū pōt
dici de creaturis. ſꝫ ꝙ dr̃
hō diuinꝰ. ſꝫ deꝰ ſoliꝰ dei Augu.
propriū. iđ deitas magis
ꝓprie dicit formā dei ꝗ
diuinitas. ideo meliꝰ dr̃
deitatis ꝗ diuinitatis.

Ad itelligen
tiā eorū q̇ di
cunt̃ in pte
iſta tria q̄rū Rñ.
tur de miſ-
ſione filij iuiſibili. qꝛ de
viſibili agit̃ i tertio. Et
qꝛ miſſio iuiſibilis filij. ſi
milis ē miſſiōi iuiſibili. ſſ
ideo ſil̃ querit̃ de vtraꝗ.
¶ Primo querit̃ vtrū hec
miſſio ſit ſm dona gratie
gratū facietis. vl̃ gr̃e gra
tis date. ¶ Scđo q̄ritur
vtrū ſꝫ eadē dona gr̃e. di
cat̃ mitti filiꝰ ⁊ ſſ. ¶ Ter
tio vtrū vtraꝗ miſſio ſit ſꝫ
eadē dōa gr̃e augmētata

Queſtio. j.

Qꝛ hec miſſio ſit ſꝫ dona E
gr̃e gratis date. oñdit̃ ſic
Rab. dicit đ. ſſ. ꝙ ter da-
tꝰ eſt. ſſ. ⁊ primo dicit ipꝫ eē Augu.
datū ad miraculoꝝ opa-
tionē. ꝯſtat aũt ꝙ miracu
loꝝ opatio ē gr̃a gratis
data. g̃ ⁊c. ¶ Itē. ſſ. dat̃.
cū dat̃ donū ꝓphie. vñ. j.
Reg. x. Factꝰ ē ſpūs dñi
ſup ſaul ⁊ ꝓphetabat ſed
donū ꝓphie dat̃ frequēt̃
his q̇ nō hñt gr̃am gratū
faciētē. ſicut pꝫ de ſaul ꝑ
textū. g̃ ⁊c. ¶ Itē ꝙ filiꝰ
mittat̃ ſm dona gr̃e gra
tis datevr̃. Tūc eī filiꝰ dr̃
mitti qñ ſit reuelatio occ-
cultoꝝ. ſꝫ reuelatio occul
toꝝ pt̃ fieri ſine dono gr̃e
gratūfaciētꝭ. g̃ ⁊c. ¶ Itē
Aug. di. ⁊ hr̃ ipn̄t i di. ꝙ
tūc ſapia mittit̃ cū a cu-
iuſꝗ mēte ꝑcipit̃ ſiue cuꝫ
alicui inoteſcit. ſi g̃ ꝑcipi
tur ⁊ inoteſcit ꝑ dōa gr̃e
gr̃ꝭ date. vt ꝑ fidē iformē
g̃ vr̃ i illꝰ dari. g̃ ⁊c. Cōtra
au. di. ꝙ tūc dat̃. ſſ. alicui
cū ſic dat̃ vt eū faciat dei
⁊ pxi dilectorē. hr̃ ē dicere qñ dat̃ hoībꝰ charitas. ſꝫ charitas
nō ē niſi gr̃e gr̃ūfaciētꝭ. g̃ ⁊c. ¶ Itē hipꝫ vr̃ đ filio qꝛ dr̃ Sap.
vij. In aīas ſcās ſe trāſfert ⁊ amicos dī ꝯſtituit. ſꝫ amici dī nō
dnr̃ ſine gr̃a gr̃ūfaciēte. g̃ ⁊c. Itē rōe oñdit̃. tūc dat̃ vel mittit̃
ſſ. qñ hitat ī hoīe ſꝫ ſi dr̃ hitar̃ ī hoīe ſine gr̃a gr̃ūfaciēte. g̃ ⁊c.
itē cū mittit̃ filꝰ vl̃. ſſ. ad aliquē. ſi mittit̃ vt ſit ibi vbi pꝰ ñ erat
ſꝫ vt ſit i eo alr̃ ꝗ pꝰ. ſꝫ nouꝰ modꝰ eēndi. addēs ſupra eē ꝑ natu

39 ram.nō eſt niſi ꝑ gratiā gratūfaciētē.ergo ⁊c. ¶ Rñ.ad hoc
diſtinguunt aliq̄ ꝙ ſpūſſ.dari vel mitti inuiſibilr̄ pōt eſſe vel
inquātū ſpūs.vel inquātū ſctūs. Inquātū ſpūs daṫ ꝑ donū
gr̄e gratis date. Inquātū ſcti..cans daṫ ꝑ dona gr̄e gratūfa
ciētis. Siīr ſapīa vel filius pōt mitti.vel ꝓut faciēs ſapere. ⁊
ſic ꝑ dona gr̄e gratis date.vel ꝓut ſapīa dicta eſt a ſapore. et
ſic ꝑ dona gr̄e gratū faciētis. Sed iſtud nō vr̄ ſoluere. q̄ dā-
40 tē oppoſitū iſtius ſolutionis eſt poſſibile adhuc ſoluere.⁊ q̄re
re de ſpū ⁊ verbo quō dicaṫ dari ⁊ nō inhabitare. Propter h̄
alr̄ dicēdū tā de filio q̄ de ſpūſctō ꝙ dari vel mitti eſt duplr̄.
vel ſimplr̄.vel ad hoc. Tūc daṫ ſimplr̄ qñ ſimplr̄ hr̄.vȝ nō tm̄
ad vſum.ſed ad fructū.hoc aūt eſt ſolū ꝑ dona gr̄e gratūfaci
entis.⁊ iō in illa ſolum daṫ ſimplr̄ vel filius vel.ſſ. Alio mō dr̄
dari ad hoc.qñ non ad fructū ſed ad auxiliū ſiue ad aliquem
vſum aliqua dona donanṫ.⁊ hoc fit cū danṫ aliqua dona gr̄e
gratis date.in q̄bus manifeſtaṫ filius vel ſpūſſctūs.⁊ ſic ꝓce
dūt rōnes ad ꝑmā partē. Nā ſic intelligēdū eſt verbū Rab.
Ipſe em̄ cōiter loquiṫ de miſſione. Uñ dicit ſpūſſ.ter daṫ. Au
gu.aūt loquiṫ de datione vel miſſione q̄ eſt ad habitandū vel
41 ſimplr̄ habēdū. ¶ Ad illud qđ obijciṫ de ꝓphetia dicēdum ꝙ
vno mō daṫ in ea.ſſ.ſimplr̄ ꝓut ipſa dicit cognitionē ſm̄ ido-
neitatē ſuſcipiētis ⁊ ſm̄ pietatē exequētis. Alio mō ꝓut eſt re
uelatio.⁊ ſic nō daṫ in ea ſpūs ſimplr̄ ſiue nō mittiṫ niſi ad h̄.
Uñ.nō dr̄ in li. Reg.ꝙ ſpūſſ.fit miſſus ad ſaul.vel fact᷒ i ſaul.
ſed ſuꝑ ſaul. ¶ Ad illud qđ obijciṫ ꝙ mittiṫ filius cū fit reue-
42 latio occultoꝝ dicēdū ꝙ hoc nō eſt in quacūq̄ reuelatione.nā
aliqua fit reuelatio.nō ꝑ miſſionē filij.ſed ꝑ miſſionē angeli.
Multa em̄ reuelanṫ angelis.ſed intelligiṫ de illa reuelatio-
ne in qua eſt aīe illuſtratio ꝑ gratiā ⁊ ſi ꝑ gratis datā.nō ſim-
pliciter mittiṫ.ſed ſi ꝑ gratūfaciētē tunc ſimplr̄ mittiṫ ⁊ habe
43 tur. ¶ Ad illud qđ vltimo obijciṫ ꝙ tūc mittiṫ qñ ꝑcipiṫ dicen
dum ꝙ non ſufficit cognoſcere filiū ꝙ ſit ab alio.immo opȝ ꝙ
cognoſcat ꝙ ſit in ipſo vt i ſuo habitaculo. Hoc aūt dico non
cognitione neceſſitatis ſed ꝯiecture.nec de cognitione actua
li.ſed de habituali.

5 Queſtio.ij.

Utrū ſm̄ eadē dona gratie dicaṫ mit-
ti filius ⁊.ſſ. Et ꝙ nō vr̄ hoc mō. Miſ
ſio ſpūſſcti eſt eius donatio.⁊ ſilr̄ filij.ſed alia eſt miſſio filij ⁊
ſpūſſcti.ergo alia donatio.ergo ſm̄ aliud donū. ¶ Itē hoc ip-
ſum vr̄ ꝑ ſilē.q̄ ſicut ſe hȝ miſſio viſibilis filij ad miſſionē viſi
bilem.ſſ.ita ēt ⁊ inuiſibilis.ſed miſſio viſibilis filij ⁊ ſpūſſcti
eſt ſm̄ aliū ⁊ aliū effectū.⁊ ſignū in creatura.ergo inuiſibilis
ſm̄ aliud ⁊ aliud donū. ¶ Itē miſſio eſt ad cognoſcēdū ema-
nationē ⁊ diſcernēdū.ſi ergo filius diſcerniṫ ab effectu i quo
mittiṫ.⁊.ſſ.⁊ hmōi ſunt dona gratie.ergo quātū ad aliud do-
num mittiṫ filius.quātū ad aliud ſpūſſ. ¶ Itē nō eſt idem ap
propriatū filio.⁊.ſſ.ſed aliud in creatura.ergo cū filius dicaṫ
mitti in effectu ſibi appropriato.in alio effectu vel dono mitti
tur filius q̄.ſſ. ¶ Cōtra.oīs donoꝝ diſtributio tā gr̄e gratis
date q̄ gratie gratūfaciētis.attribuiṫ ſpūſſcō.maxime dona
gratie gratūfaciētis. Sicut pȝ.j. Coꝛ.xij.ergo cū.ſſ.mittaṫ i
donis ſibi appropriatis.in oībus donis mittiṫ.ergo in eiſdeȝ
in q̄bus filius. ¶ Itē filius mittiṫ cū ſapīa daṫ.⁊ ſilr̄.ſſ.q̄ ꝑ-
cipuū donū.ſſ.eſt ſapīa.ergo ⁊c. ¶ Itē quandocūq̄ daṫ co-
gnitio dr̄ mitti filius.ſed in hoc dono daṫ vel mittiṫ.ſſ. Ioh.
xvj. Cū venerit ille docebit vos om.vc.ergo ⁊c. ¶ Itē qñcū
q̄ charitas daṫ mittiṫ.ſſ.ſed in hoc dono daṫ filius Sap̄.vij.
In aīas ſctās ſe trāſfert.⁊ amicos dei ꝯſtituit.⁊ Aug.in.iiij.
de tri.exponit illud de miſſione filij.ergo ⁊c. ¶ Rñ.dicēdum
ꝙ in miſſione inuiſibili eſt donoꝝ collatio.in q̄bus eſt manife-
44 ſtatio ⁊ inhabitatio. Et ſm̄ hoc intelligenduȝ eſt ꝙ eſt loq̄ de
donis dei quātū ad radicē.vel quātū ad habitū.vel quātum
ad actū ꝯſequētē. Loquēdo aūt quātū ad radicē. ſic q̄ vna ē
gr̄a gratūfaciēs.ꝑ quā inhabitat filius.⁊.ſſ.q̄ eſt radix dono
rum gratuitoꝝ.ſicut danṫ vel mittunṫ codeȝ dono. Loquēdo
aūt quātū ad habitū ſic diſtinguēdū.q̄ q̄dā habitus; ſunt pu
re affectiui.q̄dā pure cognitiui.q̄dā medij. In habitibus pu-
re affectiuis daṫ ſiue mittiṫ.ſſ.q̄ ei᷒ appropriaṫ. In habitibus
pure cognitiuis nec filius nec.ſſ.ꝓprie ſicut dictū eſt mittiṫ.
In habitibus aūt partim cognitiuis.partim affectiuis ſm̄ ꝙ
diuerſa in ſe ꝯtinēt ⁊ filius mittiṫ ⁊.ſſ. Nā cognitiui ducunt i
manifeſtationē verbi.affectiui in manifeſtationē amoris. Si
aūt loquamur quātum ad actus ꝯſequētes q̄ ſunt illuminatio
intellectus ⁊ affectus inflāmatio ſic vocādo donum in alijs ⁊
alijs donis mittunṫ.ſed qm̄ iſta ꝯiūcta ſunt.iō miſſio filij ⁊.ſſ.
inuiſibiles ſunt idiuiſe.⁊ ſm̄ hoc ꝓcedūt rōnes ad oppoſitas
partes. Tū illud qđ adducit ꝑ ſilī in miſſione ſenſibili. neq̄ꝙ
eſt ſimile.q̄ non eſt tāta vnio ⁊ ꝯnexio in ſignis exterioribus
quāta eſt in habitibus interioribus.

Queſtio.iij. 6

Utrum miſſio filij ⁊.ſſ.ſit ſm̄ eadem
dona gratie augmētata. Et ꝙ ſit vr̄
exēplo autoritate ⁊ rōne. Exēplo ſic. Cōſtat in die penthecoſ-
tes apl̄is eſſe.ſſ.miſſum.non tm̄ viſibiliter.ſed etiā inuiſibili
ter.q̄ miſſio viſibilis ſine inuiſibili nō ꝯfert.ſed ipſi prius ha
bebant gratiā.ergo ⁊c. ¶ Iteȝ hoc vr̄ autoritate rabani. In
baptiſmo datur.ſſ.ad habitationē deo ꝯſecrandā.ſed in ꝯfir
matione cū oī plenitudine.ſctītatis venit in hoīem.ergo daṫ
in ꝯfirmatione poſt baptiſmum.ergo ⁊c. Itē augmētū gratie
eſt per gratie additionem.ſed vbi eſt gratie additio.ibi gra-
tie donatio:ſed.ſſ.mittitur vel datur.cum datur eius gratia.
vt dicit Beda.ergo in augmēto gratie datur vel mittitur.ſſ.
¶ Item nonminus donum eſt charitateȝ ꝯſeruare q̄ incboa
re.ergo ſi mittitur filius vel.ſſ.cum gratia incboatur.multo-
fortius cum conſeruatur.ſed conſeruatur per augmentuȝ. er
go mittitur in augmento. ¶ Contra.ſpiritusſanctus non mit
titur in hoīem vt de nouo ſit in eo.ſed vt aliter ſit in ipſo.ſed i
eo in quo augetur gratia non eſt aliter vt prius.ergo ad illud
non mittitur. ¶ Itē ſi mittitur in augmento gratie aut ergo.
q̄ de nouo mittitur.aut q̄ abundantius mittiṫ.non;q̄ de no
uo.ergo q̄ abundantius. ¶ Sed contra.mitti eſt procedere.
ergo abundantius mitti eſt abundantius procedere.ſed ſem-
per equaliter procedit.ergo ⁊c. ¶ Itē ſi mittiṫ in gr̄e augmē
to.cum ergo gratia in nobis quotidie augeatur.etiā hoīe ne-
ſciente.vr̄ ꝙ.ſſ.vel filius mittatur hoīe neſciēte.⁊ ꝙ quotidie
mittatur hoī qđ non eſt dicendum. ¶ Item conuenit gratiaȝ
charitatis in aliquo per negligentiam remitti.ergo ſi.ſſ.mit-
titur in augmēto.⁊ recedit in remiſſione.ergo qñ aliquis pec
cat venialiter perdit ſpūſſctm̄ qđ falſum eſt. ¶ Rñ.ad hoc di 45
cunt aliqui ꝙ gratiam augeri eſt dupliciter.ſ. perceptibiliter
⁊ imperceptibiliter. Si ꝑceptibiliter tūc dicūt in tali augmē-
to dari vel mitti filium ⁊ ſpiritumſanctum. Si autem imper-
ceptibiliter.tunc dicunt ipſum non mitti. Et ratio huius eſt.
q̄ tunc dicitur dari vel mitti cum mente percipitur. Sed ali-
ter poteſt dici ꝙ augmentum gratie eſt dupliciter aut ſm̄ pro
fectum in gratia prius habita aut eius vſu aut per collationē
noui vſus vel etiam doni gratuiti. Si ſolum per profectum ſi
cut oſtendunt vltime rōnes.non dr̄ mitti.ſſ. Si aūt ꝑ collatio
nem noui doni ſicut fuit apl̄is in die penthecoſtes. vel noui
vſus.ſicut eſt in confirmatione.tunc poteſt dici mitti vel dari
ſſ.q̄ aliquo modo eſt ibi de nouo quantum ad illud donū vel
vſum doni.⁊ q̄ abundātius eſt. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ nō 46
eſt ibi alio modo eſſendi dicendum ꝙ ⁊ ſi hoc non ſit alio mo-
do eſſendi.eſt tñ perfectiori modo inhabitandi.⁊ alio modo
vtendi.⁊ iō nouo mō. ¶ Ad illud qđ obijcitur ſi abundantius 47
mittitur abundantius procedit.dicendum ꝙ mitti abundan-
tius vel procedere eſt dupliciter vel ab hoc vel in hoc. primo
mō vniformiter eſt mitti.ſcđo mō nō. ¶ Ad illud qđ obijcitur
ꝙ quotidie augetur.dicendum ꝙ quotidie augetur quantu ȝ
ad feruorem.ſed non quantum ad nouoꝝ donoꝝ vel vſuū col-
lationem. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ gratia remiſſa debeṫ re- 48
cedere.dicendum ꝙ ſicut infra patebit gratia augetur quātū
ad ſubſtantiam.ſed non remittitur niſi ſolum quantum ad fer
uorem.ſpiritum aūt ſctm̄ mitti non dr̄ in augmēto feruoris.ſȝ
ſolum ſubſtantie charitatis.

Diſtinctio.xvj.

De tēporali proceſſione vel miſ
ſione.ſſ.quantum ad modū ſm̄
quem.

Nunc de.ſſ.vidēdū eſt ꝑter illaȝ ineffabilē ⁊c. Su
pra egit magiſter de tēporali proceſſione.ſſ.qua
procedit vel mittitur a ſeipſo.hic agit de eadem
quātum ad modū. Et qm̄ miſſio.ſſ.duob᷒ modis
eſt.ſ.viſibilis ⁊ inuiſibilis.ſicut miſſio filij.ideo
hec pars hȝ duas partes. ¶ In prima agit magr̄ de miſſione
ſpūſſcti viſibili. ¶ In ſcđa agit de inuiſibili.⁊ h̄ infra di.xvij.
Iā nunc accedam᷒ ad aſſignādū miſſionē.ſſ. ¶ Prima iteruȝ
pars hȝ duas. ¶ In prima magr̄ explicat miſſionē.ſſ.viſibilē

In ſecunda

Jn ſcđa ad maiorē expla
natioē mouet ꝛ determi
nat dubitationē quādaꝫ
Di. xvj. ibi. Sed prius querēdū
eſt cū filius dicat minor
patre ꝛc. ¶ Prima pars
hꝫ duas. Jn prima magr
aſſignat duplicē modum
miſſionis ſpūſſcti ſm du
plicē modū miſſiōis filij
¶ Scđo vo pſequit de
altera. ſ. miſſione viſibili
ibi. Et primo agamus de
illo mō miſſionis q̄ fit vi
ſibilr ꝛ c. vbi dicit ꝙ miſ-
ſio eſt viſibilis apparitio
facta i exteriori ſigno. p
qđ mōſtrat miſſio iterior
¶ Siłr ſcđa pars in qua
magiſter mouet dubita-
tionē q̄ hꝫ ortū ex cōpara
tione miſſionis filij ꝛ. ſſ.
ſ. cū eni ſpūſſctus mittat
viſibiliter ſicut ꝛ filius.
qđ eſt quare nō dr minor
patre vt fili hꝫ tres par-
tes. ¶ Jn pma opponit
ꝛ determinat ꝙ ſpūſſcus
nō dꝫ dici ex miſſione mi
nor ſicut filius. qꝛ ſpūſſ.
nō eſt vnitus. ¶ Scđo oc
caſione huius adiungit
quoddā verū huic annex-
ū. ſ. ꝙ filius rōne miſſio
nis dr minor ſcipſo. ibi.
Notādū aūt ꝙ filius ſm
ꝙ hō factus eſt. ¶ Ter-
tio docet ſane intelligere
Augu. quoddā verbū dubiū qđ
eſt pūti ꝯſideratiōi ꝯiū
ctū qđ dicit hylarius. ſ.
ꝙ pr ſm diuinitatē ē ma-
ior filio. filius ſm diuini
tatē nō eſt minor ibi. Hy
larius aūt dicere vr ꝙ pr
ſit ꝛc.

☞ De miſſiōe ſpūſſcti que
fit duobus modis viſibiliter
ꝛ inuiſibiliter.

Nunc de ſpiri-
tuſctō vidēdū
eſt preter illaꝫ
ineffabilem et
eternā pceſſio
neꝫ qua proce
dit a patre ꝛ filio ꝛ non a ſeip-
ſo que ſit eius temporalis p-
ceſſio que dr miſſio ſiue datio
Ad qđ dicimus. qꝛ ſicut fili
duobus modis dr mitti. vno
quo viſibiliter apparuit. alte
ro quo inuiſibiliter a caſtis mē
tibus percipitur. Jta ꝛ. ſſ. a pa
tre ꝛ filio ac a ſeipſo duob mo
dis pcedere ſiue mitti ſiue da
ri dr. vno viſibiliter altero in-
uiſibiliter. Datus eſt eni viſi-
bilis creature demōſtratione
ſicut in die pēthecoſtes aliiſqꝫ
vicibus ꝛ dat quotidie inuiſi-
biliter illabēdo mētibus fide-
lium.

☞ De illo mō miſſiōis ſpi
rituſſcti q̄ fit viſibiliter. b

¶ Et primo agamus de illo
miſſionis mō q̄ fit viſibili ſpe
cie. de hoc Aug. in. ij. li. de tri.
ita ait. Jn promptu eſt intelli
gere de ſpūſctō. cur miſſus ꝛ
ipſe dicat. Facta eſt eni q̄daꝫ
creature ſpēs ex tpe in qua vi
ſibiliter oſtenderet. ſſ. ſiue cuꝫ
in ipſuꝫ dn̄m corporali ſpecie
colūbe deſcēdit ſiue cuꝫ in die
pēthecoſtes factus eſt ſubito
de celo ſonus quaſi ferret fla-
tus vehemēs ꝛ viſe ſunt illis lingue diuiſe ſicut ignis
q̄ ꝛ inſedit ſup vnūquēqꝫ eoꝝ. Hec opatio viſibiliter
expſſa. ꝛ oculis oblata mortalibus miſſio. ſſ. dicta eſt:
nō vt appareret eis ipa ſuba qua ꝛ ipſe inuiſibilis ꝛ in
cōmutabilis eſt. ſicut pr ꝛ filius. ſꝫ vt exterioribus vi
ſis. corda hoim cōmota a tpali manifeſtatione venien
tis. ad occultā eternitatē ſemp pūtis cōuerterēt. Ecce
his verbis aperit Aug. illū modū miſſionis q̄ viſibili
ter exhibetur. cū tn̄ ipſe ſpūs in ſui natura nō videat.
qui nec in illis creaturis magis erat q̄ in aliis. ſed ad
aliud. Jn illis eni erat vt p eas ad hoīes veniēs oſten
deret eſſe in illis ad quos ille creature veniebāt. Nō
eni. ſſ. tpali motu tūc venit vel in hoīes deſcēdit. ſed p
tpalē motū creature ſignificata ē ſpūalis ꝛ inuiſibilis
ſpūſſci infuſio. Et vt aptius dicā. p illud modū miſſio
nis ſpūſſcti corporaliter exhibitū mōſtrata ē ſpūalis
ꝛ interior miſſio ſcti ſpūs ſiue donatio de q̄ agēdū eſt.

☞ Dubitatio ex pdictis orta. qꝛ cuꝫ fili ſit minor
pre ſm formā creatā in qua apparuit. cur nō ꝛ. ſ. ſ. ſilr. c

¶ Sꝫ prius q̄rēdū eſt cū filius dicat minor patre ſm
miſſionē qua in forma creata apparuit. cur ꝛ. ſ. ſ. nō di
cat ſilr minor pre cū in forma
a creata apparuit. Nā de filio
ꝙ minor ſit patre ſm formā q̄
miſſus apparuit apte oſtēdit
aug. i. iiij. li. de tri. dicēs. Mi
ſit deus filiū ſuū factū ex mu-
liere. factū ſub lege vſqꝫ adeo
paruū vt factū eo itaqꝫ miſſuꝫ
quo factū. Fatemur g̃ factum
minorē. ꝛ in tātū minorē inquā
tū factū. ꝛ intātū factū inquā-
tū miſſuꝫ. Ecce habes. qꝛ fili
inquātū eſt miſſus. i. fact mi-
nor eſt pre. Cur ergo. ſſ. nō dr
pre minor. cū ꝛ ipſe creaturaꝫ
aſſumpſerit in qua apparuit.
Qꝛ alr ſpūs aſſumpſit creatu
rā in qua apparuit alr filius.
Nā fili accepit p vnionē. ſpūſ
vo nō. Fili eni accepit hoiem
ita vt fieret hō. Spūs vo ſan
ctus nō ita accepit colūbaꝫ vt
fieret colūba. De hoc Aug. in
ij. li. d tri. ita ait. Jdō nuſq̄ ſcri
ptū eſt ꝙ deus pr maior ſit. ſſ.
vel. ſ. ſ. minor pre. qꝛ non ſic eſt
aſſumpta creatura in qua ap-
pareret. ſ. ſ. ſicut aſſumpt eſt fi
lius hoīs in qua forma ipſius
dei verbi pſona pūtaret. nō vt
hrēt verbū dei vt alij ſci ſapiē
tes. ſed ꝙ ipm vbū erat. Aliō
eſt eni vbū in carne. aliud vbū
caro. i. aliud eſt verbū in hoie.
aliud verbū hō. Caro eni pro
hoie poſita eſt in eo ꝙ ait. ver
bū caro factū eſt. Nō ergo ſic
aſſumpta eſt creatura in q̄ ap-
paruit. ſſ. ſicut aſſumpta eſt ca
ro illa ꝛ humana forma ex vir
gine Maria. nō eni columbā
vel illū flatū vel illū ignē btifi
ficauit. ſibiqꝫ in vnitatē pſone
ꝯiunxit in eternū. Ex pdictis
apte oñſuꝫ eſt ſm q̄d filius di
cat mior pre: ꝛ q̄re fili dicat
minor pre ꝛ nō ſpūſctō.

☞ Qꝛ fili ſm ꝙ hō fact ē
nō mō patre ſed ꝛ ſpirituſctō
ēt ꝛ ſeipſo minor ē. d

¶ Notāduꝫ aūt ꝙ fili ſm ꝙ
hō fact eſt. nō tm̄ pre ſed. ſſ. et
b ēt ſeipſo minor dr. Et ꝙ ēt ſe
ipſo minor dicat ſm formā ſer
ui. Au. oñdit. j. li. de tri. dicēs.
Errauerūt hoies ea q̄ de xpo
ſm hoiem dicta ſunt ad ei ſubaꝫ q̄ ſēpiterna eſt trāſfe
rētes ſicut illud qđ ipe dn̄s ait pr maior me eſt. qđ pp
formā ſui vitas dicit ſꝫ quē modū ēt ſeipo mior ē fili Jo. xiiij
Quō ei nō ēt ſeipo mior fact ē q̄ ſeipꝫ exinaniuit for- Phil. ij.
mā ſui accipiēs. Nō ei ſic accepit formā ſui vt amitte

a ¶ Nā de filio ꝛc. Cōtra
hoc ꝙ fili inquātū miſſ
factus minor ſit ſic obiici
tur. Ois actus ſm queꝫ
aliquē contingit fieri mi Augu.
norē eſt indignitatis. Si
ergo filius rōne miſſiōis
eſt minoratus. ergo miſ-
ſio pertinet ad dei indi-
gnitatē. Jtē q̄cunqꝫ ali
quis de equali fit minor
mutatur. ſꝫ filius añ miſ-
ſioneꝫ erat equalis. ꝛ mō
eſt minor. ergo ꝛc. ¶ Rñ.
dicendū. ꝙ quedā dicun
tur de filio dei per eſſen-
tiam quedā per vnionem
que tanta fuit vt faceret
hominem deū ꝛ deum ho Rñ.
minem. Eſſentialiter lo-
quendo. nullo mō filius
dei eſt minor. ſed hoc di-
ctuꝫ eſt per vnionē qꝛ om
nia que dicunt de homi- Augu.
ne poſſunt dici d filio dei
ꝛ ita patꝫ ꝙ nulla ex hoc
eſt indignitas nulla mu-
tabilitas in eius pſona.
ſic ſoluit vtrūqꝫ obiectuꝫ
qꝛ vtraqꝫ rō procedit in-
tellectꝰ ꝙ ſm eandem na
turā fieret minor ſm quā
equalis. erat ꝛ ita deſine
ret eē equalis. Nunc aūt
ſil eſt minor ꝛ eq̄lis
b ¶ Etiam ſeipſo minor
dicitur ꝛc. Uidetur male
dicere. qꝛ maior diuerſi-
tas importatur per hoc
quod ē maior ꝛ minor. q̄
per hoc quod eſt alius ꝛ
alius qꝛ prima nō cadit i
diuina natura. ſecūda ſic
Si ergo hec eſt vera fili
eſt minor ſe. ergo ꝛ hec. fi
lius eſt alius ꝛ alius. et
ita due perſone. quod nō
conceditur. ¶ Rñ. dicen
duꝫ ꝙ verum eſt ꝙ maio
rem diuerſitatem dicunt
maior ꝛ minor. quia diuer
ſitatem virtutis ꝛ natura
rum. ſed ad diuerſitatem
nature q̄uis ſit maior. nō
ſeq̄t diuerſitas i pſona.
qꝛ plēs nature pnt eſſe
i vna perſona. qm̄ ergo
i chriſto cadit diuerſitas
naturarum. ꝛ ita virtutū
non autem perſonarum.
ideo dicitur maior ꝛ mi-
nor rōne diuerſarum vir Augu.
tutum. non auteꝫ alius ꝛ
alius. cum nō habeat di
uerſas perſonas.

e ¶ Minoratus paulominus ab angelis. Videt̃ eſſe falſum. Quia ſup illud Iob. ij. cū qui modico ab angelis minoratus eſt. dicit glo. Natura humane mētis qualem xp̄s aſſumpſit. que nullo pctō potuit depꝛauari. ſup oēs maioꝛ eſt. ¶ Item beata virgo que eſt pure creatura. eſt ſup oēs angelos exal-
5 tata. ergo ꝛc. R̄n. dicen- dum ꝙ eſt loqui de xp̄o i cōparatione ad angelos quantum ad quattuoꝛ. ſ. quantū ad gratiā. ꝛ quā- tum ad naturā mētis. et quātum ad naturā coꝛpo ris. ꝛ quantuʒ ad ſtatum paſſibilitatis. Quantum ad gratiā eſt ſimplr ma- ioꝛ. Quantū ad naturaʒ mētis. ſaltem nō fuit mi- noꝛ. q: ſicut dicit gloſa. Minoꝛ angelis fuit coꝛ- poꝛe non mēte. Quātum ad naturam coꝛpoꝛis mi- noꝛ fuit. Quātum aūt ad naturā paſſibilitatꝭ fuit minoꝛ ꝛ modico minora- tus. q: ſtatus paſſibilita tis in ſtatum gloꝛie ꝛ ho- noꝛis paulopoſt conuer- tendus erat.

d ¶ Vr̃ ꝙ pr̃ ſit maioꝛ fi- lio. Cōtra. ſi verū eſt qꝺ dicit. cū idē ſit in deo ſa- piētia potētia bonitas ꝛ magnitudo. ḡ ſi maioꝛ ē. ꝛ eſt potētioꝛ ꝛ ſapiētioꝛ ꝛ melioꝛ. Preterea i deo nō eſt magnitudo molis ſed virtutis. ergo ſi pr̃ ē maioꝛ eſt potētioꝛ. qꝺ ſta re non pōt. ¶ Itē maioꝛ aut dicit eſſentiā aut no- tionē. Nō eſſentiā q: eēn tia ſunt equales. Si no- tionē. q̄ro quā. Si tu di- cis ꝙ paternitatē. Con- tra. cōparatio ſm̄ maius aut minus. nō attēdit̃ ni ſi in cōparticipātib⁹. Vn̄ non d̄r. cignus eſt albioꝛ

ret foꝛmā dei i qua erat equa- lis pr̄i. In foꝛma ergo dei vni genitus patris equalis eſt pa tri. In foꝛma ſerui ēt ſeipo mi noꝛ eſt. nō ergo immerito ſcri ptura dicit vtrūqʒ. ſ. ꝛ equaleʒ patri filiū ꝛ patrē maioꝛē filio Illud eīn ꝓpter dei foꝛmam. hoc aūt ꝓpter foꝛmā ſerui in- telligit̃. De hoc eodē in. ij. li. de tri. Aug. ait. Dei fil us eſt equalis patri ſm̄ dei foꝛmam in qua eſt ꝛ minoꝛ pr̄e ſm̄ foꝛ- mam ſerui quā accepit. in qua nō mō patre. ſed etiaʒ. ſſ. nec h̄ tm̄. ſed etiā ſeipſo minoꝛ inuē tus eſt. Propter qꝺ vt ideʒ in li. contra maximinū ait nō tm̄ patre ſʒ etiā ſeipſo ꝛ. ſſ. minoꝛ factus eſt. ꝛ etiam minoꝛatus paulomin⁹ ab angelis. Eſt er go dei filius vt ipſe ait in. j. li. de tri. Deo pr̄i natura equa- lis. habitu minoꝛ. i. i foꝛma ſer ui quam accepit. His autoꝛi- tatibus oſtenditur aperte fili us ſm̄ foꝛmam ſerui minoꝛ pa tre ꝛ ſeipſo ꝛ ſpūſctō.

Docet ſane intelligere verbū dubiū Hilarij. e

¶ Hilarius aūt dicere videt̃ ꝙ pater ſit maioꝛ filio. nec tm̄ filius minoꝛ pr̄e. Pater eīn dicitur maioꝛ pꝛopter autoꝛi-

coꝛuo. ſed filius nō eſt cōparticipās paternitatem. ergo ꝛc. ¶ Itē q̄rit̃ quare nō d̄r maioꝛ. ſſ. ¶ R̄n. dicēdū ꝙ in patre eſt autoꝛitas reſpectu⁹ filij. ꝛ. ſſ. in filio reſpectu. ſ. ſ. ꝛ ideo in pa- tre maioꝛ autoꝛitas. ꝛ maioꝛ fecūditas. ꝛ quia nullum nomē ita competit ad exprimēdum autoꝛitatem. ſicut hoc nomē ma gnus. iō dicit hylarius ꝙ pater eſt maioꝛ filio. ex hoc patent obiecta. q: maioꝛ non dicit eſſentiā. ſicut potētia ꝛ ſapiētia ſʒ dicit notionē. Si q̄ras. quā. dico. dicit notionē cōiter. ſed tm̄ in rōne principij. ſicut ſubautoꝛitas in rōne emanātis. ꝛ hinc eſt ꝙ pater d̄r maioꝛ filio. q: ꝛ ſi vterqʒ habeat notionē in rōne principij. pr̃ tm̄ in rōne principij tm̄. ꝛ iō plus hʒ de rōne auto ritatis. ſpūs aūt ſctūs nullius perſone eſt principium. ꝛ ideo non comparatur eis ſm̄ autoꝛitatē.

e ¶ Maioꝛ itaqʒ donās eſt. ſed minoꝛ ꝛc. Vr̃ dicere falſum. q:
5 quocūqʒ mō accipiat̃ maioꝛ. d̄r relatiue ad minoꝛē. ergo ſi eſt ponere patrē maioꝛē. eſt ponere filiū minoꝛē. ¶ Itē pr̃ d̄r ma ioꝛ. q: hʒ autoꝛitatē ſupꝛa filiū. ergo cū filius habeat ſubauto ritatē reſpectu patris dʒ dici minoꝛ. ¶ R̄n. dicēdū ꝙ nihil i- pedit. quare filius nō dicat̃ minoꝛ pr̄e rōne ſubautoꝛitatis. ſi cut pr̃ maioꝛ. niſi q: noīa indignitatis. in deo nō debēt ad vſū trahi. Vel q: ſcti doctoꝛes quātū pn̄t. ſe elōgāt ab hereticoꝛū fallacia. iō cū Hyla. dixiſſet patrē maioꝛē noluit ꝙ filius dice ret̃ minoꝛ. ne videret̃ illa maioꝛitas nō tm̄ autoꝛitatis. ſed ēt inequalitatis. ꝛ q̄uis hyla. diceret in pr̄e autoꝛitatē. nō tm̄ le- git̃ in filio dixiſſe ſubautoꝛitatē. ſed illud verbū a magrīs eſt

A additum in ꝯſuetudine diſputantium.

D euidētiā huius partis querūtur tria de miſſio ne viſibili. pmo q̄d ſit. ſcđo ad q̄d ſit vtilis. tertio

Queſtio. j.

q̄rit̃ q̄bus modis facta ſit. a

+ Oſtēdit̃ pꝛimo ꝙ viſibilis miſſio non eſt aliud q̄ ap paritio exterioꝛ. Aug. di cit ꝙ tūc ſpirituſſanctus vel filius mittitur. cuʒ ex tꝛe cuiuſq̄ mente pcipit̃ ergo tunc viſibiliter mit- Phil. ij. titur cum viſibiliter per- cipitur. ſed viſibiliter pci- pitur cum apparet i crea tura viſibili. ergo viſibi- lis miſſio non eſt aliud q̄ apparitio. ¶ Item hoc ipſum videtur per ſimile. q: mitti inuiſibiliter non eſt aliud q̄ per effectum inuiſibilem inuiſibiliter manifeſtari ergo mitti vi ſibiliter non eſt aliud q̄ per creaturam viſibiliter Ioh. j. manifeſtari. hoc autē nō eſt aliud q̄ viſibiliter ap parere. ergo ꝛc. ¶ Item hoc iterum videtur exem plo. quia ſpirituſſanctus i columbe ſpecie dicitur miſſus ad filium. ſicut di cit Auguſtinus. ꝛ habe- tur in littera. ſed tunc nō fuit facta aliqua dona- tio filio quia plenus fuit ſemper ſpirituſancto. ſed ſolum exterioꝛ apparitio ergo ꝛc. Sed contra. ꝙ miſſionis viſibilis nō ſit tota ratio ipſa apparitio viſibilis videtur. quia pa ter in ſubiecta creatura apparuit. ꝛ tamen non di citur viſibiliter miſſus. ergo plus eſt miſſio q̄ ap paritio. Maioꝛ patet. q: Auguſtinus dicit. vij. de trinitate. Temerarium

tatem. quia i eo eſt autoꝛitas generationis ſm̄ quam dicit. pater maioꝛ me eſt. Et apoſto lus. Donauit ei nomen quod eſt ſuper omne nomen. Cum ergo ait. pater maioꝛ me eſt. hoc ē ac ſi diceret. donauit mi- hi nomen. Si ergo inquit hi- larius in. ix. lib. de trinitate. Donantis autoꝛitate pater maioꝛ eſt. nunquid per doni confeſſionem filius minoꝛ eſt.
e Maioꝛ itaqʒ donans eſt ſed minoꝛ iam non eſt. cui vnum eſſe donatur. Ait enim. Ego ꝛ pater vnum ſumus. Si non hoc donatur ieſu vt confiten- dus ſit i gloꝛia dei patris. mi- noꝛ patre eſt. Si autem in ea gloꝛia dei donatur eē qua pa- ter eſt habes ꝛ in donātis au- toꝛitate. quia maioꝛ eſt. ꝛ i do nantis confeſſione. quia vnuʒ ſunt. Maioꝛ itaqʒ pater filio eſt. ꝛ plane maioꝛ. Cui tantuʒ donat eſſe quantus eſt ipſe: cui innaſcibilitatis eſſe imagi nem ſacramento natiuitatis impartit. quam ex ſe in foꝛma ſua generat. Audiſti lectoꝛ quid ſuper hoc dicat Hylari- us. cuius verba vbicunqʒ oc- currerint diligenter nota. pie qʒ intellige.

eſt dicere patrem pꝛophetis ꝛ patribus. per aliquas viſibiles foꝛmas nunq̄ apparuiſſe. ¶ Item filius ꝛ ſpirituſſanctus in veteri teſtamento multotiens apparuerunt viſibiliter. ꝛ tamē tempoꝛe illo neuter viſibiliter dicitur miſſus ſicut dicit Au- guſtinus. iiij. de trinitate. vbi hanc queſtionē mouet ꝛ cetera. ¶ Item omne quod viſibiliter apparet eſt coꝛpoꝛale. cum ſen ſu percipiatur. ſed deus cum ſit ſimplex. eſt omnino incoꝛpo- ralis. ſi ergo ad deum non ſpectat viſibiliter apparere. ergo ſi viſibiliter mittitur miſſio viſibilis non eſt apparitio. Si di- cas ꝙ non apparet in ſe. ſed in effectu.

¶ Contra. ſi apparet in omni creatura. ꝛ vbiqʒ. ꝛ ſemper. er- go ſm̄ hoc viſibiliter mittitur in omni creatura ſemp ꝛ vbiqʒ. quod ſtultum eſt dicere. ¶ Item vbi eſt miſſio ibi eſt manife ſtatio perſone. vt dicit Auguſtinus. ſed per ſolam apparitio- nem nunq̄ eſt manifeſtatio niſi aſſit reuelatio. ergo de ratio- ne miſſionis viſibilis non tantum eſt apparitio: ſed etiam re- uelatio non eſt tota ratio.

¶ Reſpon. dicendum ꝙ miſſio viſibilis pꝛeſupponit miſſionē 6 tanq̄ ſuperius. ꝛ ſuperaddit differentiā que eſt viſibile. Miſ ſio autem communiter vt dictum fuit ſupꝛa in pꝛecedenti di- ſtinctione. pꝛeſupponit circa miſſum emanationem. ꝛ ſuperad dit manifeſtationē. Et qm̄ manifeſtatio emanationis ſm̄ quā attēditur miſſio nō ſit niſi ſup eū quē ſpūſſctūs inhabitat per effectum gratie inhabitantis hinc eſt ꝙ miſſio de rōne gn̄ali dicit manifeſtationē emanatiōis ꝛ ihabitatōis. Hec aūt dr̄ia viſibilis

viſibilis ſupaduenies miſſioni. ꝯtrabit ipſam quātū ad prin-
cipale ſignificatū qḋ eſt manifeſtatio. iō dicit manifeſtationē
cū apparitione. ſiue apparitionē manifeſtantē ꝑſone emanan
tis inhabitationē. vel ꝑſone inhabitātis emanationē. Vn̄ ꝯce
do ꝙ viſibilis miſſio eſt apparitio. ſed hec nō eſt tota rō. ſꝫ ap
paritio in qua manifeſtat᷑ diuina ꝑſona. nō tm̄ vt operās. ſed
etiā vt inhabitās. nec tm̄ vt inhabitās. ſed etiā vt emanās. q̄ſi
ab alio veniēs. Per primū excludit apparitionē dei in quali-
bet creatura. ꝑ ſcḋm apparitionē in ve. te. ꝑ tertiū apparitio-
nē patris. q: pater nō apparuit vt emanās ſiue ab alio veniēs
filius vō vel ſpūſſ. in ve. te. non apparuit. vt inhabitās. ſed vt
ſe inhabitaturū p̄mōſtrans. vn̄ angelus apparebat in illis
creaturis in ꝑſona dei. Et hoc ꝓbat Aug. in. iij. de tri. dicēs
Conſtat firmitate autoritatis ⁊ ꝓbabilitate rōnis. cum anti-
quis patribus dr̄ deus apparuiſſe voces illas ab angelis eſſe
factas. Et adducit autoritates apl̄i ad Gal. iij. lex ordinata
ꝑ angelos. Et ad Heb. ij. ſi eīn q̄ ꝑ angelos dict᷒ eſt ſermo ⁊c.
Nec tm̄ dico ꝙ iſta ſit rō quare non eſt miſſus. q: apparitio fie
bat miniſterio angelico. q: ſicut dicit Aug. iiij. de tri. ꝓbabile
eſt ꝙ illa columba in qua apparuit ſpūſſ. ſm̄ miniſterium an-
geli moueret᷑. Vn̄ idē in. iiij. de tri. in fine dicit. ſuꝑ hoc aliq̄d
inuenire difficile eſt ⁊ temere affirmare non expedit. Quō tm̄
iſta ſiue rōnali ſiue intellectuali creatura potuerunt fieri. nō
7 video. Et ita pꝫ ꝙ non quelibet apparitio eſt miſſio. pꝫ ē rñ-
ſio ad duas rōnes primas. ¶ Ad illud qḋ obijcit᷑ tertio ꝙ nō
ſit apparitio. q: deus eſt inuiſibilis. dicēdum ꝙ apparere eſt
dupl'r vel in ſe. ⁊ ſic ꝯuenit corporali. vel in alio. ⁊ hoc duplici
ter. vel ſicut cā in effectu. vel ſicut ſignatū in ſigno. ⁊ hoc ter-
tio modo. miſſio eſt apparitio. ⁊ ſm̄ hunc modum non ꝯuenit
oī creature. ¶ Ad illud qḋ vltimo obijcit᷑ ꝙ apparitio non eſt
8 manifeſtatio. dicēdum ꝙ cum dr̄ miſſio eſt manifeſtatio. nō in
telligitur actu ſed habitu. q: aliq̄d fit vel oſtendit᷑ in quo pōt
ꝑſone emanatio manifeſtari. ⁊ hoc quidē de ſe importat appa
ritio. ¶ Ad illud qḋ obijcitur in ꝯtrarium ꝙ p̄ciſe ſit appa-
ritio dicēdum ꝙ non accipit totā rationem miſſionis. q: mitti
9 non eſt tm̄ mēte ꝑcipi. ſed mēte percipi. vt ab alio emanās. et
in aliquo inhabitans. ¶ Silr̄ ad illud mitti inuiſibilr̄. eſt ma
nifeſtari ꝑ effectum inuiſibilē. dicendum ꝙ manifeſtari nō di
10 cit totam rationē. ¶ Ad illud qḋ obijcit᷑ ꝙ in miſſione ſpūſſcti
in ſpecie columbe non fuit niſi apparitio. dicēduꝫ ꝙ q̄uis ibi
non fuerit donatio ſpūſſcti. fuit tm̄ manifeſtatio prius dati. et
tunc inhabitantis in xp̄o. ⁊ quieſcentis. ⁊ ab alio procedētis.
⁊ ita tota ⁊ perfecta ratio miſſionis. ſed ex hoc nō ſequitur ꝙ
qualiſcūq; apparitio ſit miſſio viſibilis. oīs tn̄ viſibilis miſſio
eſt apparitio ⁊c.

Queſtio. ij. Ad q̄d ſit vtilis miſſio viſibilis. ⁊ con-
ſtat ꝙ ad efficiendū nihil ꝯfert. q: ex-
terior apparitio. nihil iterius operat᷑. Qꝫ etiā nō ſit vtilis ad
innoteſcēdū oſtenditur ſic. Aut eſt ad manifeſtādū ꝑſone ali-
cuius emanationē. aut inhabitationē. Non inhabitationē. q:
nemo ſcit vtrum odio vel amore dignus ſit. ⁊ ita nemo vtrum
deus in eo habitet cognoſcit. Et iterū que vtilitas eſt. eſto ꝙ
ſciat deū aduenisse. tn̄ cū ignoret permanſurum. nulla vr̄. Nō
ad manifeſtandū alicuius ꝑſone emanationē. q: cum illa noti
cia oī tp̄e ſit neceſſaria. ſ. tp̄e legis ſcripte. ⁊ nūc. vr̄ ꝙ ⁊ tūc et
nunc deberet eſſe miſſio viſibilis. Queritur ergo quare ſoluꝫ
tp̄e eccleſie p̄mitiue. ¶ Itē quātūcūq; appareat in creatu-
ra. nō innoteſcit niſi reuelatio aſſit. ſed cū adeſſet reuelatio in
terior ventū eſt ad cognitionē veriorē ⁊ certiorem q̄ que eſt a
ſenſu. ſi ergo habens cognitionē certaꝫ non indiget occupari
circa cognitionē imperfectā. ergo vr̄ ꝙ exterior apparitio oī
no ſuperfluat. ¶ Item probatur etiam ꝙ impediat ſic. Affe-
ctus circa bona viſibilia occupatus. minus ſurgit ad bona in
uiſibilia. ergo ſimiliter intellectus. ergo ſi dꝫ ad perceptionē
inuiſibilium eleuari. nō debet ei fieri oſtenſio viſibilium ꝙ ſi
fiat vr̄ potius impediri q̄ iuuari. ¶ Itē ſi miſſio eſt ad inno-
teſcendū cum triplex ſit in nobis vis cognitiua. ſ. ſenſus exte-
rior ⁊ imaginatio ⁊ intellectus. ⁊ ſm̄ hanc triplicē vim triplex
aſſignet᷑ viſio ꝓphetalis. pari rōne vr̄ ꝙ triplex miſſio debe
ret diſtigui. ¶ Preterea cū miſſio ſit ad manifeſtationē inha
bitationis. ⁊ filius inhabitet ſicut ſpūſſctūs. quare non ē miſ-
ſio viſibilis ad manifeſtandū illā. Sed contra ꝙ ſit vtilis ad
innoteſcendum videt᷑. q: cognitio noſtra incipit a ſenſu. ergo
ſi debemus eleuari ad perceptionē intelligibilium congruuꝫ
⁊ perutile eſt ꝙ aliquo modo p̄euia ſit excitatio in ſenſu per ſi
gnum. Et hoc eſt qḋ dicit Grego. duꝫ viſibiliter deum cogno
ſcimus per hunc in inuiſibilium ⁊c. ¶ Itē ſicut miracula oſtē
dunt diuinam potentiam. ita ſigna diuinā p̄ſentiam. ſed vti
le fuit ⁊ perneceſſariū fidem manuduci ꝑ miracula ad cogni-
tionē diuine potētie. ergo pari rōne per aliqua ſigna viſibilia
ad cognitionē diuine p̄ſentie. ¶ Itē miſſio eſt ad redimēduꝫ
hoīem perditum. ſed homo eſt ꝑatus ſm̄ naturam viſibilem
⁊ inuiſibilē. ergo miſſio ſm̄ vtraq; eſt vtilis. ¶ Itē familiari᷒
offert ſuam p̄ſentiam. qui ſe offert ſm̄ ſenſum ⁊ intellectū q̄ q̄
ſm̄ alterum tm̄. ſed hoc maxime expediebat hoī auerſo vt con
uerteretur ad deum. ergo ⁊c. ¶ Rn̄. dicēdum ꝙ miſſio filij vi 11
ſibilis ꝓpriam ⁊ maximam habuit vtilitatem. ſicut patebit
in. ij. Sed nunc de ſpiritusancto dicendum ꝙ eius miſſio viſi
bilis vtilis eſt ad manifeſtanduꝫ ⁊ emanationē ⁊ inhabitatio
nem. ſed nō qualēcūq; inhabitationē nec in oī genere ꝑſone.
Propterea intelligendum ꝙ eſt inhabitatio duplex. ſ. ſm̄ ſcti
ficationis ſufficientiā. ⁊ ſm̄ plenitudinis redundantiam. Il-
la que eſt ſm̄ ſanctificationis ſufficientiam interius inuiſibi- 12
liter latet. Que vō ſm̄ redundantiaꝫ exterius apparet. ⁊ ideo
talis inhabitatio in ſigno viſibili ⁊ exteriori manifeſtari dꝫ. ſi
cut factum eſt in apoſtolis. Similiter intelligendū ꝙ duplex
eſt genus credentium. Quidam enim volūt ſigna. vtputa ſen 13
ſuales. Quidam intelligentiam querētes. vtputa iam ꝓuecti
Querentes ſigna. vt per hec manuducant᷑ ad intelligibilia ꝓ
pter tales vtilis eſt miſſio viſibilis ad manifeſtandū inhabi-
tationē plenitudinis redundātis. ⁊ hoc ꝑſonis manuducēdis
per ſenſum. Ex hoc pꝫ primum. quare. ſ. non fuit miſſio viſibi-
lis tp̄e legis ſcripte. q: non erat miſſio in plenitudine quoad-
uſq; venit plenitudo tp̄is. ¶ Patet etiam quare modo nō da
tur ſiue mittitur viſibiliter. q: iam manuducti ſumus ad fidē
vn̄ de ſicut ceſſauerunt miracula. ita exteriora ſigna. ¶ Qḋ dr̄ 14
ꝙ nemo ſcit vtrum odio vel amore dignus ſit: verum eſt. niſi
deus dignetur oſtēdere. ⁊ tunc oſtēdebat ⁊ hoc perutile erat
ad fidem roborandā ⁊ deuotionē excitandam. ¶ Ad illud qḋ
obijcitur ꝙ neceſſaria eſt aliqua reuelatio. dicendum ꝙ veruꝫ 15
eſt. nec tn̄ ſuperfluit apparitio. q: excitat intellectuꝫ ad inqui
ſitionem. ⁊ ſic excitando p̄parat ad reuelationem. ⁊ poſt re-
uelationem excitat ad dilectionem. reuelatio aūt ⁊ ſi ſit interi
or cognitio. tn̄ adhuc eſt viatoris. ⁊ ideo nō euacuat cognitio
nem apparitionis. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ viſibilia impe-
diunt affectum dicēdum ꝙ viſibilia poſſunt dupliciter conſi- 16
derari. vel vt res abſolute. vel vt ſigna ⁊ nutus ducētia in ali
ud. ¶ Primo mō ſi amētur vel ſi conſiderentur. retardant in
tellectum ⁊ affectum. ſcḋo mō iuuant. ⁊ ſic eſt in apparitione
viſibili. q: ibi conſideratur creatura vt ſignum faciens aliud
in intellectuꝫ venire. ¶ Ad illud qḋ obijcitur. quare nō eſt tri
plex genus miſſionis. ſm̄ triplex genus cognitionis. dicendū 17
ꝙ ⁊ ſi cognitio ſit de ratione miſſionis. non tn̄ quecūq; vel cu
iuſlibet. ſed inhabitantis. Et q: duplex eſt modus inhabitan
di vt p̄habitum eſt. ideo tm̄ eſt duplex modus mittēdi. licet
plures ſint modi cognoſcēdi. Vel aliter dicēdum ꝙ deus in via
non cognoſcitur. niſi aut in effectu. aut in ſigno. Si in effectu 18
cum effectus ille ſit gratia gratūfaciēs. que in ſola cadit men
te. ſic eſt miſſio inuiſibilis. Si in ſigno. cum ſignū ſit qḋ offert
ſe ſenſui. ſic eſt viſibilis. Quia vō imaginaria eſt earum reruꝫ
quarum imagines in interiori ſenſu exp̄imūtur. deus aūt nō
eſt talis. iō de eo non eſt ponere hmōi cognitionē. ¶ Ad illud 19
qḋ vltimo queritur quare non fuit miſſio viſibilis ad manife
ſtandam inhabitationē filij. dicēdum ꝙ filium inhabitare eſt
dupl'r aut ꝑ gratiā vnionis. aut ꝑ gratiā ſctificatiōis. ¶ Pri
mo mō nō fuit neceſſaria manifeſtatio. ſiue viſibilis miſſio. q:
pleniſſime erat in hoīe ſibi vnito. in quo operabat᷑ opera viſi-
bilia. in quibus manifeſtabatur. ⁊ iō nō oportebat alia ſigna
viſibilia adhiberi. Scḋo vō mō nō habuit miſſionē manifeſtā
tē inhabitationē talē. q: ſctificatio appropriat᷑ ſpūiſctō. vnde
ſufficiebat eſſe miſſionē viſibilē ad manifeſtādū ipſius inhabi
tationē cui ſctificatio appropriatur. cum inhabitatio filij ⁊ ſpi
rituſſcti ſint indiuiſe. manifeſtato ꝙ in hoīe inhabitet. ſſ. ſuffi
cienter oſtenditur ꝙ ⁊ filius ⁊c.

Queſtio tertia. Quibus modis ſit miſſio viſibilis. Et accipiuntur C

diuerſi modi ex ſcripturis. Filius em̄ viſibiliter apparuit in
creatura rōnali. vt in hoīe. ſpūs vo ſctūs in irrōnali. vtputa
in colūba igne ⁊ flatu. Querit̄ ergo de diuerſitate hoꝝ modo
rum apparēdi. ⁊ vr̄ ꝙ nō fuerunt ꝯuenīētes hoc mō. Spūſſ.
eſt eque nobilis ꝑſona vt filius. ergo in eque nobili creatura
dꝫ manifeſtari vt filius. ¶ Itē ſi filius ꝓpter aſſumptionem
humanitatis ſiue apparitionē in forma ſerui eſt minor patre.
immo factus minor angelis. ergo multofortius. ſſ. ex appari-
tione in igne nō tm̄ minor deo. ſed hoīe ēt. ſꝫ hoc nullo mō cō
gruit. ergo nō ꝯgruit ſpūiſctō apparere in creatura irrōnali.
Si tu dicas ꝙ filius apparuit in hoīe aſſumpto ⁊ vnito. ſpūs
aūt ſctūs non eſt colūbe vnitus vel igni. Cōtra vnio nihil au
fert diuinitati. ergo ꝓpter vnionē nō dꝫ dici minor. Si ergo
dꝛ minor. hoc eſt ꝓpter apparitionē. ergo ⁊c. ¶ Itē vr̄ ꝙ ſpūſ
ſctūs fuit vnitus. qꝛ ſpūſſctūs apparebat in illa colūba ⁊ non
in alia. ⁊ rurſus apparebat ipſe ibi nō alia perſona. ergo alio
mō erat in illa ꝙ̄ pater ⁊ filius. ⁊ aliter in illa ꝙ̄ in alia. ſed ali
ter nō potuit eſſe in illa ꝙ̄ alia ꝑſona quātum ad ſubſtātiam
nec quātū ad operationē. qꝛ eadē eſt ſubſtātia ⁊ opatio in tri-
nitate. ergo quātum ad vnionē. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ appa-
ruit ſicut in ſigno. tūc quero aut illud ſignū fuit a natura aut
ab inſtitutione. Si a natura. tūc pari rōne ⁊ oīs alia colūba.
Si ab inſtitutione. querit̄ qs inſtituit. ¶ Itē filius apparuit
viſibiliter vno mō tm̄. ⁊ in vna creatura. querit̄ quare nō ſiī
ſpūſſ. ⁊ vr̄ ꝙ ita deberet eſſe. qꝛ ſicut in filio nulla cadit varie-
tas. immo oīmoda vniformitas. ita ⁊ in ſpūſctō. ergo debuit
apparere tm̄ in vna ſpecie. ¶ Itē filius tm̄ ſemel apparuit vi
ſibiliter. qꝛ tm̄ ſemel eſt incarnatus nō amplius. Querit̄ ergo
vn̄ hoc eſt ꝙ ſpūſſctūs pluries apparuit. vtputa non tm̄ ſemel
in igne. ſed etiā in ſpecie colūbe. Si dicas ꝙ illa in qbus ſpūſ
ſctūs apparuit ſtatim eē deſierūt poſt apparitionē. ⁊ iō opor-
tuit rurſum alia fieri. tūc ergo vr̄ ꝙ nec illa colūba fuerit vera
nec ignis cū tā colūba ꝙ̄ ignis habeat virtutē ꝑmanendi. ⁊ ſi
hoc in illa apparitione nō fuit. tūc ergo nō fuerūt vera. ſꝫ fal-
ſa. ⁊ nō fuerūt apparitiones. ſed p̄ſtigia ⁊ illuſiones. ſicut ſūt
fantaſmata demonū ⁊ alioꝝ magoꝝ. Ultimo querit̄ quare tot
modis apparuit ſpūſſ. ⁊ quare in alia ſpecie in capite ꝙ̄ in mē
20 bris. vt in xp̄o ⁊ aplīs. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ finis imponit neceſſi
tatē his q̄ ſunt ad finē. iō modus apparēdi ſumēdus ē iuxta
finē apparitionis. Apparuit aūt filius i carne. vt eſſet media
tor. ſpūs vo ſctūs vt doctor Ioh. xvj. Cum venerit do. vo. o.
ve. Ad mediationē aūt neceſſaria eſt extremoꝝ ſeparatorum.
ꝯcurſio ⁊ in vnū vnio. ſicut pꝫ. ⁊ iō filius in creatura apparuit
vt vnitus. Ad eruditionē aūt ignorantiū interuenit ſignū. iō
ſpūſſctūs apparuit in creatura vt ſignatū in ſigno. Qm̄ ergo
nihil eſt deo ꝑfecte vnibile niſi btificabile. ⁊ hoc ſolū eſt ſub-
ſtātia rōnalis. iō filius in ſola ſubſtātia rōnali apparuit. Qꝛ
vo vſui ſignificatiōis pure. ꝯuenit creatura irrōnalis magis
ꝙ̄ rōnalis. ne forte crederet̄ vnita. nō tm̄ ſignificās. iō ſpūſſ.
apparuit i creatura irrationali. que aliquo modo haberet rō-
nem ſignificādi ⁊ exprimēdi. ſicut flatus ſignificat ſpirationē
ignis vo dilectionē. Rurſus qm̄ ad ꝑfectā mediationē requi
ritur ꝙ mediator ſit vnus ⁊ ꝯvnio ſit inſeparabilis. filij appa
ritio ſingularis fuit ⁊ indiuiſibilis. Sed econtra. qꝛ non pōt
ſpūſſ. ꝑfecte ſignificari in vno ſigno. iō oportuit ꝑ plura. ⁊ iō
filius vno mō apparuit. ſed ſpūſſ. pluribus. His viſis facile ē
21 rn̄dere ad obiecta. ¶ Nā ad illud qđ primo obijcit̄ ꝙ eque no
bilis eſt ꝑſona ſpūſſcti. dicēdū ꝙ nihil facit ibi nobilitas ap-
parentis. ſed finis apparitiōis. qꝛ ille vt mediator. iſte vt eru
ditor ſiue doctor. iō filius vt in hoīe aſſumpto ſpūſſctūs vt in
22 creatura ⁊ ſigno. ¶ Ad illud qđ obijcit̄. ꝙ ſpūſſcūs dꝫ dici mi
nor ſicut ⁊ filius. dicēdū ꝙ minoritas illa non dꝛ de filio rōne
diuinitatis. ſed rōne vnionis ⁊ cōionis ydiomatū. qꝛ filius fa
ctus eſt hō paſſibilis. ſed ſpūſſctūs non eſt factus columba.
¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ eſt vnitus colūbe. dicēdū ꝙ eſt vnio
23 ſm veritatē. ⁊ eſt vnio ſm intentionē. primo mō vniuntur illa
que vniunt̄ in natura vel ꝑſona. ſcđo modo vniunt̄ ſignificatū
⁊ ſignū. ⁊ hoc modo vnita eſt ꝑſona ſpūſſan. illis formis in q-
bus apparuit. ¶ Si aūt querat̄ vn̄ veniebat talis vnio. dicen
24 dū ꝙ diſpoſitiue a ꝓprietatibus creature i quibus nata erat
ꝑſona ſpūſſcti declarari. ſicut flatus ſpm̄. ignis amorē colum
ba donū ꝓpter fecunditatē. Sed completiue veniebāt hec a
diuina ordinatione q̄ ordinauit creaturas ad hoc nō inſtituē

do ſed ſimul formādo ⁊ inſtituēdo. ⁊ ad hoc ſolū formabat. qꝛ
tā columba ꝙ̄ ignis ſimul cū apparitione etiā incepit ⁊ deſijt.
¶ Ex hoc pꝫ ꝙ ſpūſſctūs non tm̄ ſemel apparuit. ſed pluries.
filius aūt non. qꝛ columba ⁊ ignis ſtatim poſt apparitionē eē
deſierunt. nō aūt hō. ¶ Ex hoc pꝫ etiā ꝙ ſi colūba illa ⁊ ignis 25

De miſſiōe ſpūſſcti qua inuiſibiliter mittitur ſm ſuaꝫ opinionem. a

Iam nūc accedamus ad aſſignādam miſſionē ſpūſſcti q̄ inuiſibiliter mittit̄ i corda fideliū. Nā ipſe ſpūſſcūs q̄ deus eſt ac tertia in trinitate ꝑſona vt ſupra oſtēſum eſt a patre ⁊ filio ac ſe ipſo tpaliter ꝓcedit. i. mittitur ac donat̄ fidelib⁹: ſed q̄ ſit iſta miſſio ſiue donatio. vel quō fiat ꝯſiderandum eſt.

Suppoſito ꝙ ſpūſſcūs ſit amor quo diligimus deuꝫ ⁊ primum oſtēdit ipm̄ inuiſibiliter mitti qn̄ in nobis efficit hunc effectum. b

eſſent verū corpus. tn̄ nec
colūba fuit vera colūba.
qꝛ ſtatim deſijt. ſed ſiſtu
do colūbe. Similiter nec Di. xvj
ignis verus ignis. qꝛ nō
comburebat. Nec tn̄ ibi
erat aliqua illuſio. qꝛ nō
erat ibi aliqua falſitas i
ſignificādo. Offerebat̄
em̄ ſenſui ad ſignificādū
qđ vere ibi erat. ⁊ qꝛ magis
attēdebat̄ rō ſignificādi
ꝙ̄ exiſtēdi. iō tādiu dura
uit ꝙ̄ diu ſignificare po-
tuit. vel officiū ſigni iple
uit. Et qꝛ eadē vi forma-
ta eſt colūba. mota ⁊ con
ſeruata. ſtatim vt vis il-
la deſijt mouere. colum-
ba ⁊ ignis deſijt eſſe. 26
¶ Ad illud qđ vltimo q̄-
rit̄ quare tot modis ap-
paruit ſpūſſ. dicēdum ꝙ
apparitio ſpūſſā. fuit ad
manifeſtādam plenitudi
nē redundantie vt prius
habitū eſt. ⁊ qm̄ redūdā-
tia pōt eſſe triplex. iō tri
bus modis apparuit. po
teſt em̄ eē hec plenitudo
per redemptionem ⁊ ita fuit in chriſto. ⁊ hec eſt perfecta gra-
tia per omnem modū. Ideo in xp̄o apparuit i columba. quia
erat precium redemptionis primogenitorum. ⁊ erat aīal inte-
grum ⁊ perfectum. Poteſt etiā eſſe per vite influentiam quan
tum ad ſenſum ⁊ motum. ⁊ hoc mediātibus ſacramētis. ⁊ hec
plenitudo eſt in ſacerdotibus. ⁊ iō datus eſt eis ſpirituſſan-
ctus in ſpecie flatus. Ioh. xx. Inſufflauit in eos dicens. Acci
pite ſpm̄ſctm̄ quoꝝ remiſ. pctā ⁊c. Pōt etiā tertio modo eſſe ꝑ
cognitionis adminiſtrationē ſiue doctrinam. ⁊ hec plenitudo
eſt in aplīs ⁊ doctoribus. ⁊ ideo ſpirituſſanctus apparuit eis
in linguis igneis. Ex his pꝫ reſponſio ⁊ ſufficientia modoꝝ
apparendi ⁊ obiectorum.

Diſtinctio. xvij. De inuiſibili ſpirituſſancti miſſione.

Iam nunc accedamus ad aſſignandā miſſionē ſpi
rituſſcti qua viſibiliter ⁊c. Terminata parte in q̄
magiſter egit de ꝓceſſione ſpūſſcti viſibili in hac
parte agit de inuiſibili. Et diuidit̄ hec pars i du
as. In prima determinat magiſter ſpūſſcti inui-
ſibilē miſſionē ſm ſuā opinionē. In ſcđa vo qꝛ ſua opinio ha-
buit multos impugnatores ponit opinionis ſue defenſionem.
ibi. Hic queritur ſi charitas ſpirituſſcti eſt. Prima iterū pars
habet duas. In prima miſſionē ſpūſſcti inuiſibilem notificat.
In ſcđa ꝯfirmat. ibi. Ne aūt in re tāta aliq̄d de noſtro ⁊c. Itē
prima pars in qua notificat hꝫ duas. in quarum prima p̄dicit
ſuam intētionē ibi. Iam nunc accedamus ad aſſignādaꝫ. In
ſcđa ſuppoſito ꝙ ſpūſſ. ſit amor quo diligimus deum ⁊ primū
oſtendit ipm̄ inuiſibiliter mitti qn̄ i nobis efficit hunc effectū
⁊ hoc facit ibi. Hoc aūt intelligibilius ⁊c. ¶ Similiter ſecun-
da pars in qua poſitionē ſuam confirmat habet quattuor par
tes. In prima oſtendit ꝙ amor quo diligimus deum. eſt ſimili
ter amor quo diligimus primum. In ſcđa vo oſtēdit ꝙ amor
ille ꝓprie eſt ſpūſſctūs. ibi. Cum aūt fraterna dilectio ſit de-
us ⁊c. In tertia oſtēdit ꝙ ſpūſſctūs eſt charitas: non cauſali-
ter ſed eſſentialiter ⁊ formaliter loquendo. ibi. Sed ne forte
aliqs dicat illud dictū. Quarto ⁊ vltimo oſtēdit tāꝙ̄ manife-
ſtatū iā ꝙ ſpūſſctūs ⁊ tūc mittit̄ inuiſibiliter qn̄ nos facit dei
⁊ primi dilectores. ibi. Ex p̄dictis clareſcit ꝙ ſpūſſ. charitas.

a ¶ Qui primū diligit. cōſequēs eſt vt ipſā dilectionē diligat. Videt̄ iſta ꝯña nō valere. Quāuis eni poſſibile ſit dilectionē diligi. non tamē eſt neceſſe ꝙ aliquis diligat eā. multa eni frequēter amamus. q̄ nollemus amare. ¶ Itē dubitat̄ de iſta ꝯſequētia. Qui diligit dilectionē. cōſeq̄nſ eſt vt deum diligat. Quia aut intelligit de increata. aut creata. Si de creata nihil valet. diligit quid creatum. ergo increatū. Si de increata. tunc in nullo cōtradicit priori ſentētie. quia dilectio qua diligimus proximū eſt dilectio creata. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ vtraqꝫ conſequentia bona eſt in propoſito. Quidam enim eſt amor in quo non eſt quietatio. nec delectatio. nec complacentia. vtputa ille qui eſt ex proximitate corruptionis. cui

1 ratio obſiſtit. Quidam vero eſt amor qui eſt cum delectatione. complacentia. et quietatione. et in tali amore non eſt tātum acceptio rei amate immo etiam ipſius amoris. et talis amor ē charitas. et ideo ſequitur qui amat proximum. amat dilectionē id eſt acceptat. Sed quoniam bene ſequitur qui acceptat aliq̄d ex ſe. multomagis acceptat illud in quo inuenitur ratio dilectiōis. ſi dilectio eo ipſo quo dilectio acceptatur maior dilectio magis acceptatur. Cū ergo dilectio noſtra ſit dilectio exemplata. et dilectio diuina ſit exēplar omnis recte dilectionis. et i illa eſt prima ⁊ ſūma ratio omnis acceptionis. hinc quod ſequitur. ꝙ qui diligit dilectionem. diligit deum. Unde Auguſtinus arguit ex hac ſuppoſitione. ꝙ prima ratio acceptionis eſt in dilectione exēplāte nō exemplata. et ex hoc patet ſecunda.

b ¶ Ecce iam potes notiorem deuꝫ habere q̄ fratrē. Uidetur hoc falſum: quia. j. Thim. vj. dicitur de deo ꝙ lucem habitat inacceſſibilem. Preterea de fratre nouit quid eſt. de deo vero nō nouit quid eſt. ſed ſi eſt. ipſe autem non loquitur q̄tum ad cognitionem ſi eſt. ¶ Reſpon. Dicenduꝫ ē ꝙ aliquid magis certitudinaliter cognoſci eſt dupliciter.

2 quia certitudo cognitiōis eſt ſm preſentiam. aliquid aūt preſens eſt dupliciter aut q̄tum ad rationem cognoſcēdi aut q̄tum ad ſubſtantiam cognoſcibilis. Quantum ad ſubſtantiam deus eſt preſentior cuilibꝫ rei. q̄ aliqua alia res q̄tū autem ad rationem cognoſcendi hoc eſt dupliciter. Aut a parte cognoſcibilis ſicut ſol eſt preſens ceco et tamen cecus eſt abſens lumini ſic deus eſt preſētior q̄ frater. Si auteꝫ a parte cognoſcentis. ſic preſentior eſt frater. quia preſens eſt oculis carneis quorum cognitio viget ſm ſtatum preſentem. j. Johānis iiij.

¶ Aliter poteſt dici. ꝙ preſentius eſt aliquid dupliciter in ratione cognoſcibilis. vel ſm effectū vel ſm ſe. 3 Secunduꝫ ſe notior eſt frater. ſm effectum notior eſt deus. Quia effectꝰ diuinus qui eſt dilectio intrat ipſam animam ⁊ ei eſt preſens. ⁊ magis cognoſcitur q̄ frater.

Hoc autem vt intelligibilius doceri: ac plenius ꝑſpici valeat ꝑmittendū eſt q̄ddā ad hoc valde neceſſariū. Dictū q̄dem ē ſupra. ⁊ ſacris autoritatibꝰ oſtēſuꝫ: ꝙ ſ. ſ. amor ē pr̄is ⁊ filij quo ſe inuicē amāt ⁊ nos. His aūt addēdum eſt. ꝙ ipſe idem ſpūſſctūs ē amor ſiue charitaſ qua nos diligimus deum ⁊ proximū. que charitas. cū ita eſt i nobis vt nos faciat diligere deū ⁊ proximū. tūc ſpūſſctūs dr̄ mitti vł dari nobis. ⁊ q̄ diligit ipſam dilectionē q̄ diligit proximū i eo ipo deū diligit. q2 ipſa dilectio deꝰ eſt. i. ſpūſſanctus.

☞ Autoritatibus ꝯfirmat ꝙ amor quo diligimus deum ē ſimiliter amor quo diligimꝰ proximum. c

¶ Ne aūt in re tanta aliquid de nr̄o influere videamur ſacriſ autoritatibꝰ q̄d dictū eſt corroboremꝰ. De hoc Aug. i. viij.

a li. de tri. ait. Qui primū diligit ꝯñs eſt vt ipſam precipue dilectionē diligat. Deꝰ aūt dilectio eſt. cōſequēs ergo eſt vt precipue deū diligat. Item in eodem deus dilectio eſt vt ait Joh. apl's. Ut q̄d ergo imus ⁊ currimus in ſublimia celoꝝ ⁊ ima terrarū querentes eum qui eſt apud nos. ſi nos eſſe apud eum velimus. Nemo dicat non noui quid diligam: diligat fratrem ⁊ diligat eandeꝫ dilectionem. Magis eni nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem quem diligit. Ecce iā

b potes notiorem deuꝫ habere q̄ fratrem. Plane notiorem quia preſentiorem. quia interiorem. quia certiorem. Amplectere dilectioneꝫ deū. ⁊ dilectione amplectere deum. ipſa eſt dilectio que omnes bonos angelos: ⁊ omnes dei ſeruos cōſociat vīculo ſctitatis. Quāto ergo ſanctiores ſumꝰ a tumore ſuperbie. tāto ſumuſ dilectiōe pleniores: ⁊ quo niſi deo plenius eſt qui plenus eſt dilectione. His verbis ſatis oſtendit auguſt. ꝙ dilectio ipſa qua diligimus deū vel proximū deus ē. Sed adhuc apertius i eodem lib. ſubdit dicēs dilectionem quam cōmendat Johannes apoſtolus attēda

c mus. Qui diligit inquit fratrē in lumīe manet. ⁊ ſcādalū i eo nō eſt. Manifeſtū eſt ꝙ iuſticie ꝑfectionē i fr̄is dilectione poſuerit. Nā in quo ſcādalū nō eſt vtiqꝫ perfectus eſt. ⁊ tū videtur dilectionē dei tacuiſſe q̄d nunq̄ faceret niſi: q2 in ipſa fraterna dilectione vult intelligi deū. Aptiſſime eniꝫ in eadem ep'la paulopoſt ait Ita dilectiſſimi diligamꝰ inuiceꝫ: q2 dilectio ex deo eſt. ⁊ oīs qui diligit ex deo natus eſt ⁊ cognouit deuꝫ. Qui nō diligit non cognouit deum. quia deus dilectio eſt. Iſta contextio ſatis aperte declarat eandem ipſam fraternam dilectionem. Nam fraterna dilectio eſt qua diligimus inuicem non ſolum ex deo. ſed etiā deū eē tāta autoritate ꝑdicari. ſ. Johā. Cum ergo de dilectione diligimꝰ fratrē de deo diligimus fratrē. nec fieri poteſt vt eandē dilectioneꝫ nō ꝑcipue diligamus q̄ fratrē diligimus. quoniā deus dilectio eſt. Itē qui nō diligit fratrē non eſt in dilectione. ⁊ qui non eſt in dilectione non eſt in deo quia deus dilectio eſt. Ecce aperte dicit fraternam dilectionem deum eſſe.

☞ Oſtendit ꝙ amor ille q̄ diligimus deū ⁊ proximū non ē pater vel filius ſed ſpiritusſanctus tantuꝫ. d

¶ Cum aūt fraterna dilectio ſit deꝰ nec pr̄ ē. nec filiꝰ. ſꝫ tātuꝫ ſpūſſctūs. q̄ ꝓprie i trinitate dilectio vel charitas dr̄. Unde

d Aug. in. xv. li. de tri. Si in donis dei nihil ē maiꝰ charitate. ⁊ nullū eſt maius donū dei q̄ ſpūſſanctꝰ. quid ꝯſequētius ē q̄ vt ipſe ſit charitas qua dicitur ⁊ deꝰ ⁊ ex deo. Ita eniꝫ ait Johā. Dilectio ex deo eſt. Et paulopoſt deꝰ dilectio ē. Ubi manifeſtat eam ſe dilectioneꝫ dixiſſe deū quam dixit ex deo deus ergo ex deo eſt dilectio. Item in eodem Johānes. volens de hac re apertius loqui In hoc inquit cognoſcimꝰ q2 in ipſo manemus. et ipſe in nobis. quia de ſpiritu ſuo dedit nobis. Spiritus itaqꝫ ſanctꝰ de quo dedit nobis. facit nos in deo manere. et ipſum in nobis hoc autem facit dilectio.

c ¶ Qui diligit inquit fratrem in lumine manet. Uidetur hoc verbū. j. Johā. ij. poſituꝫ improprie dictū quia lumen reſpicit cognitionem. ſicut calor affectionem. ergo magis deberet dicere manet in calore. q̄ manet in lumine. Reſpon dicendum ꝙ luminiſt manifeſtare. 4 Manifeſtare autē aliquid alicui eſt dupliciter. aut ſicut viam cognoſcendorum aut ſicut viā agendorū. Primum eſt per ſcientiam. et cōtra illud lumen opponit̄ tenebra ignorantie ſimplicis. Secūdū eſt per gratiā. vnde. j. Johannis. ij. vnctio docebit vos de omnibus ⁊ contra illud eſt tenebra malicie ſiue peccati. ⁊ de hoc lumie ⁊ de his tenebris loquitur beatus Johānes quod patet in textu. Et Eccleſiaſtici. xj. Error et tenebre peccatoribus concreata ſunt et quoniam charitas ſemper eſt cum gratia. alie virtutes non ideo dicit. Qui amat manet in lumine per appropriationem. Augu. i. Jo. 4

d ¶ Si in donis dei nihil eſt maius charitate ⁊c. Uidetur dicere falſuꝫ quia ſapientie donum ponitur excellētiſſimum inter omnia dona vel ſi idem eſt charitas et ſapientia. charitas non retinet prerogatiuam inter dona. i. Jo. 4

ritas non retinet prerogatiuam inter dona. ¶ Item queritur de ꝯña. ſi charitas eſt principium inter dona dei. τ nullū mai' eſt ꝙ̄ ſpūſſanctus. ḡ. ſſ. eſt charitas. Aut ergo loquiť de charitate creata. aut increata. Si de increata. tūc ergo probat idem per idem. Si de creata tunc nulla videť conſequētia. quia nō valet. ꝙ ſi creata eſt charitas maior inter dona creata ꝙ ſit ſpiritusſanctus.

Reſpon. dicendum ꝙ predicta autoritas Auguſtini poteſt intelligi de charitate creata et increata. τ pro vtraqꝫ habet veritatem. Si de increata certum eſt. Si de creata maximum eſt inter dona q2 plus habet in ſe de ratione bonitatis. ſiue de ipſa bonitate. ꝙ̄ aliquod donum loquendo preciſe. Quedam enim dona ſunt que ſunt ſine charitate. et hoc quidem certum ē ꝙ minora ſunt. Quedam preſupponunt charitatem ſicut donū ſapientie. Charitas enim eſt que dat ſenſum guſtui vt ſapiant ei bona eterna. Unde ſapientia ſuperaddit quandam viteriorem virtutem que habilitat que cōparata ad charitatem minus bona eſt ſ3 prout claudit charitatem maius bonum eſt ratione

pō .xx. eius quod preſupponit. et ita patet ꝙ charitas preciſe loquendo eſt excellentiſſimum donū . ſapientia vero preſupponendo ſiue implicando donum charitatis dicitur excellentiſſimū. ¶ Ad illō qō obijcitur de conſequentia dicendum ꝙ vtroqꝫ modo bona eſt. Si

Pō.lxi. enim intelligatur de charitate increata. ſic ipa eſt donum primum et precipuum et ſpiritusſanct' eſt huiuſmodi. ḡ oportꝫ ꝙ ipſa ſit ſpiritusſanctus. q2 quod per ſuperabundantiā dicitur vni ſoli cōuenit. Si autem de charitate creata tūc ꝯña Augu. intelligēda eſt a parte nominis ſic. Si charitas creata eſt maximū inter dona creata. τ. ſſ. maximū eſt donorū. ḡ meli' nominatur noīe doni excellētiſſimiqꝫ alio. ꝯñs ergo eſt vt. ſſ. ſit charitas. ſed non creata. imo illa que de' eſt

e ¶ Non vtiqꝫ ideo dictum eſt τc. ꝙ dei ſubſtantia eſt noſtra patientia. Uidetur male dicere. q2 charitas q̄ nos diligimus deū non eſt ipſe deus. niſi intelligam' quo diligimus exēplariter vel cauſaliter. ḡ cū ſilr̄ ſit de patientia. vr̄ ꝙ augu. male deſtruit illud ſimile. ¶ Item cū deus faciat nos diligentes ſicut patiētes. quare nō diciť deus charitas nr̄a ſicut patiētia nr̄a. ¶ Rñ. dōm ꝙ de' eſt charitas τ ēēntialiter τ cauſalr̄. Eēntialr̄. q2 in ſe amor ē. Cauſalr̄. q2 i nobis amorē efficit. Sꝫ de' nō eſt patiētia ēēntialiter. ſ3 ſolū cauſaliter. τ ideo 6

his hoc autem facit dilectio Ipſe eſt ergo deus dilectio. ipſe igitur ſignificatur vbi legitur de' dilectio eſt. Ex his apparet ꝙ ſpiritusſanct' charitas eſt.

☞ Quō ſpiritusſanct' eſt charitas nō cauſalr̄. ſ3 eſſentialr̄. τ formalr̄ loquēdo. e

¶ Sed ne forte aliqs dicat illō eē dictū p expſſionē cauſe deus charitas eſt. ſ. ꝙ charitas ſit ex deo et non ſit ipſe deus. ſicut dicitur. Deus noſtra patientia eſt et ſpes. non ꝙ ipſe ſit iſta. ſed quia iſta ex deo ſunt: occurrit auguſtin' oſtendens hoc non eſſe dictū per cauſam: ſicut illa in. xv. libro de trinitate ita dicens.

Non dicturi ſumus charitatem non propterea eſſe dictā deum ꝙ ipſa charitas ſit vlla ſubſtantia que dei digna ſit nomine. ſed ꝙ donum ſit dei ſicut dictum eſt deo. Tu es patiētia mea. Non vtiqꝫ iō dictū eſt. tu es patientia mea ꝙ dei ſubſtātia eſt noſtra patientia. ſed quia ab ipſo nobis eſt. Unde alibi. Ab ipſo eſt patientia mea. Hunc enī ſenſum facile refellit ſcripturarum ipſa locutio. Tale eſt enim. Tu es patiētia mea quale eſt. Domine ſpes mea et deus meus. miſericordia mea. et multa ſimilia. non eſt autem dictum. Domine charitas mea. aut tu es charitas mea. aut deus charitas mea. Sed ita dictū eſt. deus charitas eſt. ſicut dictum eſt de' ſpiritus eſt. hoc qui nō diſcernit. intellectum a domino nō expoſitionē querat a nobis. Non apertius quicꝙ̄ poſſumus dicere. deus ergo charitas eſt.

☞ Oſtendit tanꝙ̄ manifeſtum ꝙ. ſſ. tunc mittitur inuiſibiliter qn̄ nos facit dei et proximi dilectores. f

¶ Ex predictis clareſcit ꝙ ſpiritusſanctus charitas eſt qua diligimus deū et primū vnde facilius eſt nobis oſtendere quomodo ſpiritusſanct' mittatť ſiue deť nobis. Tunc enim mitti vel dari diciť. cum ita in nobis eſt vt faciat nos diligere deū et proximū. per qō manemus in deo. et deus in nobis. vnde Auguſtinus. hunc miſſionis modum inſinuans in. xv. libro de trinita. ait. Deus ſpiritusſanctus q̄ procedit ex deo cum datus fuerit homini. accendit eum ad diligendum deum et proximū. τ ipſe dilectio eſt. Non enim habet homo vnde diligat deum niſi ex deo. Ecce quomodo datur vel mittitur nobis ſpiritusſanctus ſm ꝙ dicitur datum ſiue donū. Qō donum commendat auguſtinus explanās apertius quomodo detur in eodē li. Dilectio inq̄t dei diffuſa eſt in cordib' noſtris vt ait apl's p ſpiritumſanctum qui datus eſt nobis. Nullum eſt iſto dono

f dei excellentius. Solum enī eſt quod diuidit inter filios regni τ filios pditionis. Datur τ alia p ſpm̄ munera. ſ3 ſine charitate nihil proſunt.

¶ Niſi ergo tantū impťiatť cuiqꝫ ſpiritusſanctus. vt eum dei et primi faciat amatorē a ſiniſtra non transfertur ad dexteram. Neqꝫ ſpūſſanctus pprie dr̄ donū niſi ppter dilectionē quā qui non habuerit. τ ſi loquatť oībus linguis τ habuerit prophetiā. τ omnem ſcientiā. τ omnē fidem et diſtribuerit ſubſtantiam ſuam. et tradiderit corpus ſuū

g

ſcriptura iſtū diuerſū modū innuēs dicit deū eē patiētiā nr̄am τ deū eē charitatē ſine additiōe. Rō aūt hui' ē. ꝙ q̄dā hitus dicūť i ꝯpletionē. ſicut patiā. ſpes τ hmōi. q̄ nō cadūt i deo p eēntiā ſ3 p cām. q2 hmōi ſunt a deo. Quidā aūt ſunt hit' dicētes cōplemētum. τ hmōi ſunt i deo eſſentialiter. ſicut charitas 7 τ ſapiētia et hmōi. Notandū aūt ꝙ Aug. vult dicere ꝙ de' ē charitas eſſentialiter. ſed ipſe nonvult dicere ꝙ ſit charitas noſtra eſſentialr̄. ſed cauſaliter τ exemplariť. Quāuis enī oēs virtutes hēant exēplar cognoſcitiuū i deo. τ oēs hūt exēplar ſm ſilitudinē lōgiquā tn̄ q̄dā virtutes nō habēt ſibi correſpōdēs i deo p oīa ſicut patiā. q̄ duo dicit. ſ. paſſionem. τ ſupferri paſſionibus. Quantum ad primū nō habꝫ in deo correſpondens. ſed q̄tū ad ſecundū ſolū. Charitas aūt habꝫ amorē ſibi i deo per oīa correſpōdentē. et amorem non tantum eſſentialem ſ3 etiam pſonalem. τ ideo dicūt autoritates ꝙ ſpūſſct' ē charitas qua diligimus deum. et ablatiuus qua dicit habitudinē non tantum cauſe efficientis ſed etiam formalis. non perficientis ſed exemplantis. Aug.

f ¶ Solū eſt qō diuidit inter filios regni τ filios pditionis. Ar hoc male dicere de dono charitatis. q2 aut loquitur de diuiſione q̄tū ad cognitionē aut q̄tū ad vitatē. Si q̄tū ad vitatē hfalſū eſt. q2 nō ſolū in charitate ſ3 etiā in fide gratuita τ ſpe differūt. Si q̄tū ad cognitionē tūc minime diuidit. q2 neſciť quis hoc donum habeat. Rom.

Rñ. Dōm ꝙ oīa dona vtutū poſſunt eſſe informia pter charitatem τ quoniam poſſunt eſſe informia. poſſunt eſſe in iuſtis et peccatoribus. τ ideo i illis nūꝙ̄ ſeparanť ab inuicē. ſed charitas nunꝙ̄ poteſt eſſe iformis. nec eē cū pctō q2 act' eius eſt diligere propter ſe et ſuper oīa. qui remouet per omne peccatū. et ideo dicit Aug. ꝙ ſola charitas diſtinguit loquendo de diſtinctione in vniuerſali. Quō ſpiritusſct' dei h notat

Quod obijcitur de fide gratuita. ſiue formata. concedo ꝙ diſtinguit. ſed tamē hoc non habet quia fides Chorin xiij.

ſed quia gratuita et ita ex hoc ꝙ charitati coniuncta. et ſic patet illud. g ¶ Et tradiderit corpus ſuum ita vt τc. Uidetur male dicere. quia domin' dicit. Johannis. xv. Maiorem hac dilectionem nemo habet vt animam ſuam ponat pro ouibus ſuis τc. ergo ſi hoc eſt maximum opus charitatis. impoſſibile 9 eſt quod fiat ſine charitate. Reſpon. aliqui dicunt ꝙ apoſtol' dicit per impoſſibile. poſito enim ad hoc ꝙ aliquis hanc penā

pateretur

patererur ſine charitate pro xp̄o. adhuc non ꝓdeſſet ſibi. Credo tñ ꝙ ex induſtria naturaliū ⁊ aliqua grā grat̄ꝫ data poſſent ſuſtinere ꝑ fide xp̄i mortē etiā ſine charitate . ſicut heretic⁹ ſuſtinet ꝑ errorē. ⁊ ꝙ dicit dñs. qđ illud ē ſumme charitatꝫ. h̄ dicit q̄tū ad ſignū ⁊ exteriorē oñſionē. ſigna tñ ſūt fallibilia. ⁊ iđ nō neceſſario opꝫ ꝙ ſi aliqſ mortē ſuſtiet ꝑ xp̄o ſiue ꝑ ei⁹ fide ꝙ hēat charitatē; credo tñ ꝙ ſi aliqs ꝑ xp̄o ſuſtineret mortē. q̄ nō magnū hēret obicē. ꝙ diſponeret ſe ad grē ſuſceptiōeꝫ ita ꝙ darer ſibi charitas.

ita vt ardeat. non ei prodeſt. Quantum ergo bonum eſt. ſine quo ad eternaꝫ vitam neminem tanta bona ꝑducunt. ipſa vero dilectio vel charitas nā vnius rei nomē eſt. vtrūqꝫ perducit ad regnū. dilectio ḡ que ex deo eſt. et deus ꝓprie ſpūſſanctus eſt. perquē diffūditur in cordib⁹ nr̄is de⁹ charitas per quā nos tota ihabitat trinitas. Quocirca rectiſſime ſpūſſanctus cum ſit deus vocatur etiam donum dei. Nō donū ꝓprie q̄d niſi charitas intelligendum eſt q̄ perducit ad deū et ſine qua q̄dlibet aliud dei donum non ꝑducit ad deū. ¶ Ecce hic aperitur quod ſupradictū erat. ſcilꝫ ꝙ charitas ſit ſpirituſſanct⁹. et donum excellentius. ⁊ quomodo hoc donuꝫ. i. ſpirituſſāct⁹ detur nobis. ſ. cū ita impertitur alicui . i. ita habet eſſe in aliquo. vt eum faciat dei et ꝓximi amatorē. Nō cuꝫ facit. tūc aut dari dr̄ ſiue mitti alicui. et tūc ille dicitur proprie habere ſpiritū ſanctum.

AD itelligētiaꝫ huius partis q̄tuor q̄runtur. Primo et principaliter ꝓpter poſitionē mgr̄i q̄ritur Utrū preter donum charitatis icreate ſit ponē donū charitatꝫ create. Et h̄ eſt q̄rere. Utrū charitas q̄ diligim⁹ deuꝫ ſit. ſſ. Scđo dato ꝙ ſit creata charitas q̄ritur Utruꝫ illa charitas ſit diligenda ex charitate. Tertio vtrū charitas certitudialiter poſſit cognoſci ab hñte charitateꝫ. Quarto ſi poſſit cognoſci ab aliquo non habente.

Predi cauto ratis diligit mam.

A **Queſtio. j.** Nō non ſit ponere aliam charitatē ab increata ſuppoſita probatiōe per autoritates mľtas q̄s adducit magr̄ in littera ꝓbatur rōnibus et primo rōnib⁹ ſumptis ab eētia charitatꝫ que eſt bonitas hoc mō. Nullum accidens eſt meli⁹ ſubſtātia rōnali. ſed charitas eſt melior aīa rōnali q꞉ eā facit meliorē. ḡ nō eſt accidēs. ḡ eſt ſubſtātia. Sꝫ cōſtat ꝙ nō irrōnalis. ergo rōnalis. ḡ aīa. vľ angel⁹. vel de⁹. ſꝫ ñ aīa vľ angel⁹ ḡ de⁹. ¶ Itē nulla bonitas creata equalet btitudini. ſꝫ charitas equalet btitudini. q꞉ per charitatē meret̄ hō ⁊ effici̇t dign⁹ vita eterna ſiue beatitudīe. ḡ charitas nō ē bonitas creata ḡ ⁊c. ¶ Itē oē bonū creatū eſt bonū ꝑ participatione. Sꝫ oē bonū alio bono bonū. pōt itelligi non bonū. ⁊ ſic caderet in ipō malū ꝑ diminutioneꝫ ſpeciei. modi ⁊ ordis. ſi charitas eſt bona creata bonitate. pōt eē mala. vel ſaltiꝫ itelligi mala vel etiā fieri iformis. qđ falſū eſt. ¶ Itē h̄ ipm̄ oñdit̄ rōnib⁹ ſumptꝫ a v̄tute ſic. Quanto aliq̄d virtuoſi⁹ tāto pauciorib⁹ mediijs idiget ergo ſi aliq̄d ē potētiſſimū. nulla alia v̄tute a ſe indiget ergo ſi ſpūſſctūs eſt potētie infinite. ⁊ ipe eſt charitas. ergo ſeipō nō alio iflāmat affectū ad amorē. nō eſt ergo ponere charitatē creatā neceſſario q̄ ſit habitus. ¶ Iteꝫ plus diſtat virtus naturalis a deo q̄ volūtas ſꝫ de⁹ dirigit v̄tutē naturalē nō alio q̄ ſit ipe. ergo ſi ibi nō cadit mediū nec in volūtate cadet. ergo ⁊c. ¶ Itē vbi mouet virt⁹ motoris primi ſemꝑ p̄ſens ⁊ nō potens errare ſuꝑfluit aliā v̄tutē ſuꝑaddere. vt puta ſi man⁹ cēſiꝑ cōiūcta temoni. nō oporteret ibi eē aliā virtutē. ſꝫ ſpūſſanctus eſt dirigēs ⁊ adiuuans ipſaꝫ volūtatē. ⁊ eſt coniunctus ſemper ⁊ non potens ergo ſuꝑfluit aliaꝫ charitatem ponere. ſed omne ſuperfluum eſt reſecanduꝫ. ergo ⁊c. ¶ Itē rōnib⁹ ſumptis ab actu oñditur illđ idē. q꞉ act⁹ charitatis eſt aīam recreare. ſed non minoris v̄tutis eſt recreare q̄ creare. ergo ſi creare ſolū eſt ab increato. qđ ē infinite potētie. ergo et recreare. ſꝫ hoc ꝓpriū eſt charitatis. ergo eſt increata. ¶ Itē aliquis actus charitatis eſt vnire. ſꝫ nulla creatura ꝑ vanitatē vnit̄ v̄itati. ſꝫ omnis creatura vanitas. ergo nulla creatura eſt mediū vniendi deo ſi ergo charitas eſt mediū vniēdi. ergo nō eſt vanitas nec creatura. ¶ Item actus charitatis eſt vnūq̄dqꝫ ordinate diligere ergo ſi ordinate diligere eſt diligere vnūq̄dqꝫ ſm̄ ꝙ ſibi cōuenit. cuꝫ bonū increatū ſit meli⁹ creato in infinitum. ergo ipſuꝫ magis in infinituꝫ diligibile. ergo ſi charitas facit deū diligere vt diligēdus eſt. charitas facit deū in infinitū diligere. ſed quod exit in actū infinitū eſt infinitū ⁊ increatū. ḡ ⁊c. ¶ Sed cōtra. charitas eſt p̄cipiū reformādi aīaꝫ q̄tū ad potētiā volūtatꝫ. ſꝫ aīa q̄tū ad alias potētias. ſ. iraſcibilē ⁊ rōnalem. reformatur per virtutes creatas. ḡ pari rōne ⁊ cōcupiſcibilis. ſꝫ eius reformatio. eſt charitas. ḡ ⁊c. ¶ Item vbi eſt reformatio ibi eſt cōformatio ⁊ informatio. ⁊ vbi eſt informatio ibi eſt aliq̄d informās qđ ſe hꝫ per modū forme. ſꝫ oīs forma rei create ē creata. deus eniꝫ nulli⁹ eſt forma perficiēs. ḡ ⁊c. ¶ Item charitas eſt p̄cipium viuendi. Uñ hugo de ſctō victo. Scio aīa mea. ꝙ amor eſt vita tua. ſed oīs vita exiſtēs ꝑ participationē. in aliquo eſt ab aliquo informāte. ex quo ⁊ viuificabili fiat vnū ſed ex deo ⁊ anima non poteſt fieri vnum. ergo neceſſe eſt ponere in anima aliquā charitatē creatā que viuificet. ¶ Item oē qđ eſt in aliquo poſſibili ad mortē. eſt in illo ꝑ aliquod ſeꝑabile ſed vita grē eſt in aīa poſſibili ad moriendum morte culpe. ḡ per aliquod ſeꝑabile. hoc aūt nō eſt deus. q꞉ impoſſibile eſt dei p̄ſentiā ſeparari ab aliquo. ergo eſt aliq̄d creatuꝫ. ¶ Itē charitas eſt principiū gratificandi. ſed gratificatio eſt id in q̄ diſtinguitur bonus a malo. iuſtus ab impio. non tñ in actu. ſꝫ etiam in quiete. vt paruulus et adultus. ergo cū diſtinctio nō ſit boni a malo per bonitatem increatam. quia illa omnibus ē communis. charitas non dicit quid cōmune. Et iteꝫ cū diſtinctio quieſcentium non ſit per actum vel per vſum. ſed habituꝫ patet ꝙ charitas dicit habitum creatuꝫ. ¶ Item charitas eſt p̄cipiū merendi ſed non q꞉ bona facim⁹. ideo boni ſumus. ſꝫ magis econuerſo. charitas prius facit bonum q̄ eliciat actum ſed cum aliquis de non bono ſit bonus. neceſſe eſt aliquid poni in ipſo de nouo. ⁊ hoc non poteſt eſſe actus. ergo habitus. ¶ Itē deus aliomodo cooperatur in operatione meritoria q̄ naturali. quia ſi non alio modo tunc redit error pelagij ꝙ ex naturalibus poſſet homo mereri. ſi ergo aliomodo. cū per virtuteꝫ increatam omni nature coopeŕetur. neceſſe eſt ꝙ in operatione creata meritoria coopeŕetur mediante alia virtute. ſꝫ hec non poteſt eſſe niſi creata. ḡ ⁊c. ¶ Item videtur ꝙ magr̄ errauit q꞉ qui diuidit opera trinitatꝫ heretic⁹ eſt. ſꝫ magr̄ poſuit ꝙ charitas qua nos diligimus deum ſit ſpūſſctūs ꝓprie. ḡ ponit ꝙ noſtrū diligere qđ eſt effectus in creatura ſit ſoli⁹ ſpūſ ſcti ⁊ ita diuidit opa trinitatꝫ. ¶ Itē q̄ dicit q̄d creatū eſſe increatū errat . ſed charitas qua diligim⁹ deū et p̄ximū vt cōit̄ tenet̄ eſt q̄d creatū. ſꝫ magr̄ dixit hāc eē. ſſ. ḡ errauit. ¶ Rñ. 10
ad p̄dictoꝝ intelligētiā eſt notādū. ꝙ circa hoc eſt ⁊ fuit ab antiquo duplex opinio. Quorūdam eñ vt magr̄i ⁊ ſequaciuꝫ ſuorum ē opinio . ꝙ ſpūſſanctus eſt eſſentialr̄ charitas qua pater ⁊ filius diligunt nos. ⁊ ēt qua nos diligim⁹ deū. Et q̄dā voluerūt dicere q̄ itellect⁹ hui⁹ poſitiōis p̄t demōſtrari ꝑ ſilitudīeꝫ Dicūt enī ꝙ ſicut lux tripliciter pōt cōſiderari. ſ. in ſe ⁊ i tranſparenti ⁊ in extremitate ꝑſpicui terminati. p̄mo mō ē lux. ſcđo mō lumē. tertio mō hypoſtaſis coloris. Ita ſpūſſctūs poteſt cōſiderari in ſe. ⁊ ſic eſt amor p̄ris ⁊ filij. Poteſt rurſuꝫ conſiderari vt in humana anima inhabitās. ⁊ ſic ſpirituſſanctus dicitur gratia. Poteſt etiam cōſiderari vnitus voluntati. ⁊ ſic eſt charitas qua nos diligimus deum. Uñ dicunt ꝙ. ſſ. eſt nr̄a charitas non per appropriationē ſed per vnionē. Queadmodum et ſolus filius eſt homo vel incarnatus. et tamē tota trinitas eſt icarnationē operata. ſed tamē ſolus filius vnitus. ſic q̄uis tota trinitas faciat vnionē. ſſ. cum voluntate. ſolus tamē ſpūſſanctus vnitur voluntati. ⁊ ideo ſolus eſt charitas. Ratio autem mouens ad ponenduꝫ hoc eſt autoritas apoſtoli. ij. Chor. vi. q̄ adheret deo. vnus ſpūs eſt. Et etiam mouet eos ſilitudo. Dicunt enim ꝙ ſicut filius procedit per modum nature. ⁊ ita nature vnitur. ſic ſpirituſſanctus per modum voluntatis. ⁊ iđ voluntati vnibilis et vnitus. ⁊ q꞉ voluntas vertibilis eſt non ſic natura ideo ſpirituſſanctus vnitur ſeparabiliter. ſed filius inſeparabiliter. ⁊ iđ longe inferiori modo q̄ filius. ⁊ quibus ſic vnitur. ſeipſo facit diligere. Sed hec poſitio non poteſt ſtare. q꞉ ſpirituſſctūs nō ē vnibilis. ⁊ p̄terea ſi eēt vnibilis. aut ꝑ naturā aut ꝑ gratiā. Non per naturam. ergo per gratiā. ḡ adhuc

opoꝛtet eſſe habitũ gratie diſponẽtem aīam ad ſuſceptionem
talis vnionis.⁊ ita redit cõtrariũ. Ideo nõ credo ꝙ magiſter
11 hoc mõ fuerit hui⁹ opinionis. ¶ Et ꝓpt̃ h̃ aliṫ dicẽdũ ꝙ iſtud
quo diligim⁹ deũ.tripl'r ẽ accipere. Aut quo diligim⁹ effectiue
⁊ ſic charitas ſiue amoꝛ eſt trinitatis ⁊ ſpũſſcti appꝛopꝛiate.
Aut quo diligim⁹ exemplariter.⁊ ſic.ſſ.eſt vnio patris ⁊ filij.⁊
nexus amboꝛũ ⁊ vnitas. Ad cuius imitationẽ charitas nos ne-
ctit ſm ꝙ dicit dñs. Joh.xvij. vt ſint vnũ ſicut ⁊ nos vnũ ſum⁹.
Aut quo diligim⁹ foꝛmal'r.⁊ ſic ſꝫ opinionẽ magiſtri ẽ animi af
fectio. Sꝫ ĩ his oĩb⁹ verũ dixit.nec errauit ſed defecit.qꝛ ꝑter
hoc ẽ ponere charitatẽ ſm cõem opinionẽ.q̃ eſt habit⁹ creat⁹
aīam ĩfoꝛmãs. Et rõ hui⁹ ſumiṫ a parte eſſentie eius.virtutis
⁊ opationis a pte eſſentie.qꝛ charitas ẽ bonitas creature rõ-
nalis.ipaꝫ ꝑficiẽs ⁊ diſtiguens.⁊ oꝛdinãs.⁊ diſponens ad vi-
taꝫ eternã.ergo neceſſe eſt ꝙ ſit foꝛmalis ꝑfectio. ¶ Ad illud
12 ergo ꝙ obijciṫ pꝛio ꝙ charitas eſt melioꝛ aīa rõnali dicenduꝫ
ꝙ nõ eſt ibi ꝯparatio.qꝛ vbi vnũ ꝓpter alterũ.ibi tantũ vnũ.vñ
habẽs charitatẽ bonus eſt ꝓpter charitateꝫ. Vel nõ cadit ibi
cõparatio.qꝛ non vniformiter diciṫ bonuꝫ. Nã ſb̃a rationalis
diciṫ bona.qꝛ oꝛdinabilis in finẽ.charitas bona.qꝛ oꝛdinans.
¶ Ad illud ꝙ obijciṫ ꝙ equiualet beatitudini.dicenduꝫ ꝙ eq̃
ualet ſm diuinã eſtimationeꝫ que opus charitatis eſtimat di-
13 gnuꝫ vita eterna ſine tãta remuneratione. ¶ Ad illud ꝙ obij-
citur ꝙ ſi eſt bonum ꝑ participationẽ.tunc eius bonitas eſt ꝑ
mutabilis in infoꝛmitatem.dicendũ ꝙ aliquid dicitur bonuꝫ
per participationem dupl'r. Aut qꝛ participans ⁊ oꝛdinatum.
Aut qꝛ participatio ⁊ oꝛdinatio. Pꝛimo modo eſt bonũ habẽs
charitatem. Secundo modo charitas.⁊ ideo poteſt non eſſe.
quia nõ ẽ ipſa eſſentia bonitatis ſꝫ participatio tamẽ non põt
non eſſe bona vel oꝛdinata qꝛ eſt ipſe oꝛdo amoꝛis. Unde ſol-
uendũ ad illud ꝑ diſtinctionẽ ⁊ in hoc patẽt rões ſumpte ab
eſſentia. A pte etiã virtutis neceſſe ẽ ponere charitatẽ habituꝫ
creatũ. Nã charitas qua diligimus deũ ẽ virtus.non tm̃ q̃ de⁹
coopaṫ nobis ſed etiã q̃ noſtra volũtas coopaṫ deo. Adiuto-
res eniꝫ dei ſum⁹.⁊ qꝛ cum coopamur deo.neceſſe eſt nos ſil'r
cõfoꝛmari.neceſſe eſt ꝙ ab illa ſumma charitate relinquaṫ in
nobis aliqđ exẽplatũ in noſtro affectu.ꝑ qđ moueat illi ꝯfoꝛ-
miter. Volũtas eñi libera ẽ ⁊ nata moueri ad oppoſita.⁊ ideo
14 poniṫ virt⁹ charitatis create ĩ nobis.nõ ꝓpter defectũ a pte dĩ
nobiſcũ opãtis.ſꝫ volũtatis noſtre ſibi coopãtis. ¶ Ad illđ qđ
obijciṫ ꝙ virt⁹ potẽtiſſima nõ indiget virtute media.verũ ẽ ſꝫ
charitas nõ ẽ ꝓpter illi⁹ virtutis ĩdigẽtiam ſꝫ potius volũta-
tis ſuſcipiẽtis.q̃ indiget aliquo habitu diſponente. ¶ Ad illđ
15 qđ obijciṫ ꝙ de⁹ cõparaṫ nature ſine virtute creata.dicẽdũ ꝙ
deus regit naturã ſicut ĩſtituit.⁊ natura vniformiter currit.⁊
ideo nõ ĩdiget aliquo regulãte. Nõ ſic eſt de volũtate q̃ moue
tur diffoꝛmiter.⁊ iõ indiget aliquo habitu regulãte ⁊ diſponẽ
te ipaꝫ. Vel dicẽdũ ꝙ aliud ẽ de natura ⁊ volũtate. Qꝛ natura
nõ hꝫ moueri niſi iuxta ſeu' infra.ſꝫ volũtas ſupꝛa.⁊ iõ ĩdiget
16 aliquo eleuãte ipſaꝫ. ¶ Ad illđ qđ obijciṫ ꝙ vt⁹ pꝛimi motoꝛis ẽ
pñs dõm ꝙ nõ ſufficit pñtiã.ſꝫ neceſſe eſt ꝙ recipiẽs ĩfluentiã
habeat habilitatẽ ⁊ cõfoꝛmitatẽ.⁊ hoc ẽ ꝑ virtutẽ creatã a p-
te etiã opationis poniṫ neceſſitas.qꝛ refoꝛmatio vel recreatio
vnio ⁊ dilectio nõ tm̃ ſunt ab aliquo vt ab efficiẽte.ſꝫ etiaꝫ ab
infoꝛmãte. Infoꝛmãs aũt charitas creata eſt ⁊ ex hoc patent
obiecta ex parte actus ſiue opationis. Nã qđ obꝛ ꝙ creatio ẽ
ab increato.verũ eſt ꝑ modũ efficiẽtis ſicut ⁊ recreatio.ſꝫ re-
17 foꝛmatio vlteri⁹ relinq̃t foꝛmã.⁊ iõ neceſſe eſt ponere habituꝫ
infoꝛmãtẽ. ¶ Ad illud qđ obijciṫ ꝙ vanitas nõ vnit veritati.
dicẽdũ ꝙ gr̃a põt cõſiderari ſm ꝙ ex nihilo.⁊ ſic ẽ vanitas ⁊
18 ſic nõ vnit. Vel ſm ꝙ ẽ influẽtia ſꝫ diuinã pñaꝫ.⁊ ſic hꝫ verita-
tis expꝛſſaꝫ ſilitudinẽ.⁊ tali mõ vnit. ¶ Ad illđ qđ obijcitur ꝙ
charitas facit diligere deũ q̃tum ẽ diligẽdus ⁊c. dõm ꝙ hoc
põt intelligi dupl'r. Vel q̃tum de⁹ deberet diligi in ſe.⁊ ſic eſt
falſuꝫ qꝛ cũ ſit bonũ infinitũ deberet in infinitum diligi.⁊ tali
modo de⁹ ſolus ſeipſum diligit. Vel ĩq̃tum eſt diligendus ab
hoc.⁊ ſic verũ eſt.⁊ tũc diligit ĩ infinitũ.non ſimpl'r ſꝫ ſm eſti-
mationẽ habentis charitatem. Tantũ eñi diligit charitas deũ
pluſq̃ bonũ creatum.ꝙ ſi bonũ creatum in infinitum multipli
caretur adhuc magis diligeret deum. Quod autem obiicitur
in contrariũ concedendum eſt.ꝑter duo vltima que oſtẽdunt
19 magiſtrũ erraſſe. Qđ aũt obꝛ qꝛ diuidit opa trinitatis. dõꝫ ꝙ
falſum eſt.qꝛ ꝙ.ſſ.ſit charitas qua diligimus deum.aut dictũ
eſt per appꝛopꝛiationem.aut per vnionẽ.aut certe ꝑ exẽplarita
tem.⁊ ſic intelliguntur oẽs autoꝛitates quas magr̃ adducit ꝑ
ſe.foꝛmaliter aũt loquẽdo nõ ĩtelligũtur vere nec credo ꝙ ma
giſter ĩtellexerit ſic.⁊ per hoc patet illud ꝙ magr̃ non dicit ꝙ
creatum ſit increatum.ſꝫ ꝙ ſufficiat donum increatũ ſine crea- B
to.⁊ in hoc non fuit erroꝛ ſed defectus tantum.

Queſtio.ij.

Utrum charitas ſit amabilis ex chari-
tate.⁊ ꝙ ſic oſtenditur hoc modo Aug.
viij. de trini. Nemo dicat non noui quid diligã.diligat fratrẽ
et diligit ipſam dilectionẽ.ergo dilectio eſt diligẽda.ergo ⁊c.
¶ Item hoc ipſum videtur ratione.quia non ẽ perfecta cogni
tio niſi illa qua q̇s nouit ſe noſſe.ſiue nouit ipſam noticiam er-
go nec perfectus amoꝛ niſi ille quo q̇s amat ſe amare ſiue amo
rem.ſed charitas eſt perfectus amoꝛ.ergo ⁊c. ¶ Iteꝫ aliquis
diligit pꝛoximũ ⁊ recte.quia videt eum habere charitatem.ſꝫ
pꝛopter quod vnumquodq̧ tale ⁊ illđ mag̃.ergo magis debꝫ
diligere charitatẽ ſiue dilectionẽ. ¶ Contra. Auguſtinus ĩ i.
de doctrina chꝛiſtiana.dicit tm̃ quattuoꝛ diligenda ex chari-
tate.ſ.deum ſeipm̃.pꝛoximũ.⁊ coꝛpus pꝛoximum.⁊ coꝛpus ꝓ-
pꝛiũ.ſed charitas ſiue dilectio non eſt aliq̇d hoꝝ.ḡ non eſt dil
genda ex charitate. ¶ Item duplex eſt dilectio.ſ.concupiſcẽ-
tie ⁊ amicitie.ſi ergo charitas ſiue dilectio diligitur.aut ḡ di-
lectione concupiſcentie aut amicitie. Non amicicie conſtat.qꝛ
amicicia eſt ĩter ſimiles.⁊ amoꝛ q̃ aliq̇s optat alij bonuꝫ.chari
tati aũt nemo optat bonuꝫ. Iteꝫ nec ꝯcupiſcẽtie qꝛ concupiſcẽ
tia eſt rei non habite.ḡ cuꝫ ex charitate nemo diligat niſi ha-
bens charitatem.ḡ ex charitate non poteſt q̇s ꝯcupiſcere cha
ritatẽ. Si tu dicas ꝙ concupiſcit augmentuꝫ charitatis.hoc
non ſoluit.qꝛ ego nõ q̃ro niſi vtruꝫ charitas habita ſm ꝙ ha-
bita eſt poſſit amari. ¶ Itẽ ſicut ſe habet fides ad credere.et
ſpes ad actuꝫ ſperandi.ita dilectio ſiue charitas ad actum di
ligendi.ſꝫ nullus hñs fidem.credit fidẽ vel in fidẽ.qꝛ ſicut di
cit. Auguſtinus. Credẽs ſcit ſe credere.⁊ videt ſe credere.cre
dulitas aũt ẽ de non viſis.ſil'r autẽ null⁹ ſperat ſpem ipſam ſꝫ
habet.ergo a ſimili nec diligit charitatem.vel ſi non eſt ſimile
queritur q̃re non. Item ſi diligens diligit dilectionem.aut ea
dem aut alia. Si alia.tunc pari ratione et aliam dilectionem
diligit alia.et ſic erit abire in infinitũ. Si ergo ſtare eſt ⁊ non
ꝯuenit abire ĩ infinitũ.ſi diligit.diligit eadẽ. Sed ſi hoc cõtra
Nulla foꝛma ſpecialis ſuper ſeipſam reflectitur niſi de pꝛimis
intentionibus.ſicut vnitas.veritas bonitas. Unde nullo mo-
do dicitur albedo alba.ergo nec dilectio dilecta.⁊ ſic ⁊c.
¶ Rñ.dicendum ꝙ accipiendo dilectionem ſm ꝙ deus dile
ctio eſt.ꝯſtat vtiq̧ ꝙ ex charitate eſt diligenda.ſꝫ accipiendo
dilectionem ſm ꝙ eſt habitus gratuitus ſic vtiq̧ diligẽda eſt
ſed non ſuper omnia.
¶ Ad intelligẽtiam autẽ obiectoꝛum notandum ꝙ triplex eſt 20
amoꝛ.ſcꝫ amicitie.quo aliquis alicui optat bonum. Concupi-
ſcentie.quo aliquis ſibi deſiderat aliquid. Et complacentie q̃
aliquis requieſcit et delectatur in re deſiderata cum pꝛeſens
eſt. Dico ergo ꝙ charitas amoꝛe amicitie nullomodo eſt ama-
bilis.qꝛ non eſt beatificabilis. Amoꝛe concupiſcentie eſt ama
bilis ex charitate ſm ꝙ diligens deſiderat ampli⁹ diligere.
Amoꝛe cõplacentie.ſcilicet quo diligens acceptat ipſam dile-
ctionẽ qua deum diligit.hoc modo charitas diligenda eſt ſm
ꝙ iã hẽtur.eo ꝙ ipſa eſt bonũ valde acceptabile. His viſis pꝫ
rñſio ad duo pꝛima. Naꝫ ratio illa ex autoꝛitate Auguſtini.de
doctrina chꝛiſtiana.currit ſolum quantum ad dilectionẽ ami-
citie.quia Auguſtinus loquitur de amabili cui aliquis optat
bonum. Quod ſcđo queritur ſimiliter patet. Quamuis enim
charitatis hĩte ſm ꝙ habita.non ſit concupiſcentia.nihilomi-
nus tamen eſt complacentia. Poſſet tamen dici ꝙ ſpiritualis
dilectio et poſſeſſio excitat ad deſiderandum dum reficit.⁊ re
ficit dũ excitat.ideo ſimul manent concupiſcẽtia ⁊ cõplacẽtia
¶ Ad illud quod obijcitur tertio de fide ⁊ ſpe.dicẽduꝫ ꝙ non
eſt ſimile. Actus enim fidei de ſe dicit imperfectionem.ſimiliṫ 21
et ſpei. Alter enim eſt rei non viſe.alter rei non habite.et ideo
ſi talis act⁹ reflecteretur.diminueret de ratione habitus. Uñ
q̇ credit ꝯ credulitatẽ non habet eam et ſpẽ ſimiliter.⁊ ideo hę
virtutes euacuantur in patria.ſed dilectio eſt actus comple-
tionis ⁊ perfectionis ſicut ſcientia.vnde ſicut perfecte ſcit.q
ſcit ſe ſcire.ita perfecte diligit qui amat dilectionem.
¶ Ad illud quod obijcitur aut eadem aut alia ⁊c.dicenduꝫ ꝙ 22

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

eadem q̄ntum ad habitum. ſed alia quantum ad actuꝫ. Et qđ
23 obijcitur ꝙ ſpecialia non reflectuntur. Dicendū ꝙ reflectio in
forma. aliquādo venit ex natura. ⁊ ſic eſt in generalib⁹. aliquā
do venit rōne eius in quo eſt. ⁊ ſic eſt in formis que ſunt in po
tentijs natis ſupra ſe conuerti. ⁊ inq̄ntum ſupra ſe conuertunẗ
⁊ quoniam potentia cognitiua ſeipſam cognoſcit ⁊ voluntas ē
inſtrumentum ſeipſam mouens. ideo per ſcientiam ſcit aliq̄s.
et ſcientiā ſuā nouit. ⁊ per charitatē ſe et ipſam diligit. ¶ Et
ſic queritur ratio quare potentia intellectiua nata eſt ſupra ſe
redire ⁊ voluntas. alibi dicitur. ſed hoc modo tm̄ ſufficiat. q̄
ſunt ſimplices potentie. ⁊ in ſubſtantia ſimplici fundate et or
gano non alligate. ideo patet ꝙ non eſt ſimile illud quod obij
ci conſueuit in ſenſibus. alia eſt potentia que videt. ⁊ alia qua
videt ſe videre. ꝙ ſimiliter debeat eſſe in intellectu.

C **Queſtio. iij.** Utrum charitas ſit certitudinaliter cognoſcibilis ab hn̄te. Et ꝙ ſic vide
tur autoritate Auguſt. in. viij. de trinita. et habetur in littera.
Qui fratrem diligit magis nouit dilectionē qua diligit q̄ fra
trem quem diligit. ſed fratrem nouit certitudinaliter. ḡ ⁊ cha
ritatem. Item. j. Johan. ij. Qui diligit fratrem ſuū in lumine
manet. ḡ ſi charitas eſt lumē. cuꝫ nihil certi⁹ videatur q̄ lumē
ergo ⁊c. ¶ Item. j. Joh. ij. Unctio docebit vos de oībus. non
inquā de omnib⁹ cognoſcibilib⁹. ſꝫ de oībus neceſſarijs ad ſa
lutem. ergo maxime nos docet vnctio ſpiritusſancti. ¶ Itē q̄
to aliquid aīe eſt preſentius. tanto certius videtur ⁊ cognoſci
tur. ſꝫ charitas aīe eſt preſentiſſima. quia eſt in ipſa aīa. ḡ ⁊c.
Item habens fidem. certus eſt ſe habere fidem nihil eniꝫ cer
tius eſt homini ſua fide. vt dicit Augu. ergo pari ratione hn̄s
charitatem. ſcit ſe habere charitatem. ¶ Contra Eccles. ix.
Nemo ſcit vtruꝫ odio vel amore dignus ſit. ergo cum habens
charitatem ſit dignus amore. neſcit ſe dignum. ergo ⁊c.
¶ Item. j. Chorint. iiij. nihil mihi conſcius ſum ſed nō in hoc
iuſtificatus ſum. ergo videtur ꝙ homo non habens remorſuꝫ
poſſit non eſſe iuſtificatus. ergo non habere charitatē. ſed nul
lum ſignum euidenti⁹ eſt charitatis: q̄ carentia omnis remor
ſus. ergo ſi illud eſt fallibile. cetera ſunt fallibilia. ¶ Iteꝫ cha
ritas eſt diligere deum propter ſe ⁊ ſup omnia. infra quod ni
hil eque. vel ſupra. vel contra. ſꝫ nemo ſcit vtruꝫ pre omnib⁹ di
ligat deum. ḡ nemo ſcit vtrum habeat certitudinaliter chari
tatē. ¶ Iteꝫ habēs charitatē eſt deo acceptus. ⁊ cōſtat nobis
et omnibus. ꝙ iſta ſunt cōuertibilia. ſed nemo ſcit vtrū deo ſit
acceptus niſi per reuelationem. ergo nemo ſcit ſe habere cha
24 ritatem niſi per reuelationē. ¶ Item dicit apoſtol⁹. ꝙ neſcie
bat vtrum haberet culpam cum dicit. ſed non in hoc iuſtifica
tus ſum ḡ ab oppoſitis neſciebat ſe habere gratiam. ergo cuꝫ
charitas non ſit ſine gratia. ergo ⁊c. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ
charitatem cognoſci eſſentialiter eſt dupliciter. Uel in vniuer
ſali quid ſit. ⁊ q̄lis eſſe debeat. ⁊ ſic vtiq̄ cognoſci potest. Alio
modo eſt cognoſci charitatē in ſpeciali ſiue ī hoc. et hoc modo
nec de ſe. nec de alio. q̄diu homo viuit. poteſt certitudinaliter
25 ſcire. De alio non. quia nemo nouit que ſunt in hoīe. niſi per ſi
gna que fallibilia ſunt. De ſe nō. ⁊ huiuſmodi poteſt eſſe q̄dru
plex ratio. Una ⁊ precipua eſt diuine acceptatiōis implicatio
quia charitas iuncta eſt gratie gratuꝫ facienti. que ideo dicit
gratum faciens. quia reddit hominē deo acceptū. et ideo cha
ritas ſic vocatur. non tantum quia habet charuꝫ amatum ſed
quia etiam facit hominem deo charum. et quia neſcimus dei
acceptationē certitudinaliter niſi per reuelationem. iō neſci
m⁹ nos habere charitatē. niſi per reuelationē doceamur. Se
cūda ratio eſt ſilitudo ipſius ad dilectionē acquiſitam. Poteſt
enim cōtingere aliquē inflāmari ad amandum deuꝫ per aſſue
factionē qui corruet per aliquod pctm̄ ſpirituale. et tamē ſem
per afficietur. ſicut expreſſe patet per beatum Bernardum in
libro de amore dei. vbi reprehendit ſuperbientes de deuotio
ne. Tertia ratio eſt noſtri oculi lippitudo. quia oculus nr̄ eſt
ſicut oculus noctue ad manifeſtiſſima nature. ſicut dicit phi
loſoph⁹. Uñ ſicut oculus lippus neſcit diſtinguere inter lumē
diei ⁊ lumē flāme vel lune ita oculus nr̄ ſpiritualis inter lumē
gratie gratis date et gratum facientis. Quarta ratio eſt diui
norum iudiciorum diſpenſatio. Deus enim claudit oculos ſer
uorum ſuorum. quantum ad ea que ſpectant ad eorum digni
tatem. et de quibus poſſunt efferri. Unde gratia contraria eſt
ſuperbis. Superbia enim aperit oculos ad vidēdū prerogati
uas. ⁊ claudit ad videndum indigentias et defectus. Juxta il
lud Apocalip. iij. Dicis quia diues ſum. ⁊ locupletat⁹ ⁊ null⁹
indigeo. ⁊ neſcis q̄ paup es ⁊ cecus ⁊c. Sed econtra. vir ſan
ctus dicit ſe nihil eſſe. quia claudit oculos ſuos deus ad bo
na. et aperit ad vidēda mala. Et hec eſt ratio q̄re hō nō cogno
ſcit charitatē. que quamuis per ſe nō ſufficiat. tamen cum alijs
bona eſt. Credo tamen ꝙ illa eſt precipua que primo dicta eſt
Quamuis enim charitas non poſſit certitudinaliter cognoſci
eſſe in aliquo eam habente reſpectu ſui. tamen poteſt p ſigna
probabilia cognoſci. maxime per mortificationem concupiſcē
tie. et amoris vani ſiue mundani. et per multa alia ſigna pro
babilia. que ſancti dicunt ⁊ ponūt. ¶ Ad illud ergo quod obij
citur in contrarium ꝙ certior eſt dilectio q̄ frater. dicendum
ꝙ charitas non tantum dicit dilectionem. ſed vltra hoc addit
ꝙ gratuita eſt. Et quantum ad habitum dilectionis certitudi 26
naliter eſt cognoſcibilis. quantum vero ad illud quod dicit ḡ
tuitum. non. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ charitas eſt lumen
dicendum ꝙ quamuis de ſe charitas ſit cognoſcibilis. tamen
non cognoſcitur a nobis. quia oculus noſter lippus eſt. ¶ Ad
illud quod obijcitur ꝙ vnctio docet nos de omnibus neceſſa
rijs ad ſalutem. dicendum ꝙ verum eſt eo modo quo neceſſa
ria ſunt. ſed ſcire ſe habere charitatem non eſt neceſſarium ad
ſalutem. ſed ſolum habere. ¶ Ad illud quod obijcitur de pre 27
ſentia charitatis. dicendum ꝙ quamuis ſubſtātia habitus ſit
preſens tamen conditio que concomitatur habitum ſcilicet di
uina. acceptatio non eſt preſens. immo latens in dei cognitio
ne et iudicio. ¶ Ad illud quod obijcitur de fide. dicēdū ꝙ nō
eſt ſimile quia fides dicit habitum purum. non ſuperaddēdo
acceptationem. ſicut charitas. ⁊ ideo patet ꝙ non eſt ſimile. D

Queſtio. iiij. Utruꝫ charitas ſit cognoſcibilis a non habente. ⁊ quod non videtur.
quia omne quod cognoſcitur: aut cognoſcit per eſſentiaꝫ aut
per ſimilitudinem. Non p eſſentiam. quia non eſt eſſentialiter
in anima peccatrice. Si ergo cognoſcitur h̄ eſt per ſilitudineꝫ
Sed contra. ij. Corinth. xij. dicit gloſa. Tertium genus viſio
nis quo dilectio intellectiua conſpicitur. eas res cōtinet que
non habent ſui ſimiles imagines. que non ſunt ipſe. ergo ſimi
litudo charitatis non eſt aliud q̄ charitas. ergo ſi caret quis
charitate. caret et ſimilitudine eius. ⁊ ita nunquam cognoſcit
charitatem. ¶ Item ſi non habens charitatem cognoſcit eam
Aut ergo per ſpeciem innatam ſeu lucem propriam aut per ac
quiſitam. aut per effectum. Non per inatam. quia creata eſt ſi
cut tabula raſa. Non per ſpeciem acquiſitam. quia omnis ſpe
cies acquiſita acquiritur mediāte ſenſu ⁊ imagiatione. ſed ſpe
cies charitatis non cadit in ſenſu nec in imaginatione. Item
non per effectum. quia nemo cognoſcit per effectum aliquid
niſi ſciat ꝙ ſit cauſa illius effectus. Unde null⁹ cognoſcit per
eclipſim interpoſitionem terre niſi ſciat ꝙ interpoſitio eſt illi⁹
cauſa. Si ergo per effectum cognoſcit oportet ꝙ ſciat prius
quoniam illius eſt cauſa charitas. et ita precognoſcit charita
tem. non ergo per effectum. Si tu dicas quod cognoſcit in il
la veritate eterna. Aut hoc erit effectiue. aut formaliter. Si ef
fectiue. ſic omnia cognoſcūtur in ea que omnia facit ſcire que
cunq̄ ſciuntur. Si autem formaliter ſiue exēplariter. ergo vi
detur ꝙ vel imprimit aliquam ſpeciem in intellectu. vel neceſ
ſe eſt ꝙ ipſa veritas vel exemplar conſpiciatur. quorum alteꝝ
eſt ſupra improbatum. ¶ Sed contra peccatores deſiderant
charitatem. ſed nullus deſiderat quod nō cognoſcit. quia in
cognita nō poſſunt diligi ſicut dicit Auguſtinus. ergo ipſi co
gnoſcunt charitatem. Item aliquis habens charitatē pōt ha
bere cognitionem de illa. ſed omne quod cadit in itellectu ap
prehendente. poteſt in memoria conſeruari. ponatur ergo ꝙ i
primatur hec cognitio memorie. ⁊ quod demū cadit a charita
te conſtat ꝙ lapſus a charitate memoriam eius retinuit ergo
adhuc cognoſcit eam. ergo charitas poteſt cognoſci a non ha
bente. ¶ Item ſi charitas cognoſcitur ab habente. aut hoc ē
p eſſentiam aut p ſilitudinē. Per eſſentiā non cōſtat. Sꝫ pba
tio ꝙ p ſilitudinē q̄ nihil cognoſcit intellectus. niſi ab illo in
formetur. ſed charitas habitus eſt affectus. ergo ſm̄ eſſentiā
illam non egreditur. ergo ſi vnitur intellectui ⁊ illū informat
hoc eſt per ſimilitudinem. ⁊ hec ſilitudo pōt haberi a non ha
bente charitatem. ergo ⁊c. ¶ Item Augu. dicit. ix. de trini.
ꝙ ad hoc ꝙ intellectus intelligat quod eſt in memoria neceſſe

eſt aciem intellectus infor-
mari. ergo multofortius ad
hoc ꝙ intelligat quod eſt
in voluntate. ergo ſi intel-
ligit charitatem. informa
tur itellectus aliquo et nō
ſubſtātia charitatis. ergo
ſimilitudine. ergo idē qḋ
prius.

28 ¶ Reſponſio. dicendū ꝙ
cognitione experientie nō
cognoſcitur charitas niſi
ab habente. cognitione ve
ro ſpeculationis certum ē
cognoſci charitatem etiā
a non habente. Modꝰ aūt
huius cognitionis non po
teſt eſſe per charitatis eſſē
tiam. nec per ſimilitudinē
a ſenſibus acquiſitam. er-
go neceſſe eſt ꝙ ſit per ſi-
militudinem infuſam vel
innatam. vtra autem q̄
ſic cognoſcuntur ab homi
ne. dicuntur ab Auguſti-
no cognoſci i veritate eter
na. aut quia veritas cogni
tionem infundit. vt in pro
phetis aut quia a conditi-
one iprimitur. ſꝫ illḋ. pſal
miſte. ſignatum eſt ſuper
nos lumen vultꝰtui dn̄e ꝛc
Charitas autē non cogno
ſcitur a peccatoribus per
ſpeciem infuſaꝫ. ergo opor
tet ꝙ per innatam cogno-
ſcatur.

> Obiectiōis ꝑme rōꝭ ꝑma ſum pta ex h ꝙ charitas augetur.
>
> Obiectiōis ꝑme rō ſecunda.

29 Species autem innata po
teſt eſſe dupliciter. aut ſili
tudo tantum ſicut ſpecies
lapidis. aut ita ſimilitudo
ꝙ etiam quedam veritas
in ſeipſa. Prima ſpecies ē
ſicut pictura. et ab hac cre
ata eſt anima nuda.
Secūda ſpecies ē impreſ-
ſio aliqua ſumme veritatꝭ
in anima ſicut verbi gratia
anime a conditione ſua da
tum eſt lumen quoddaꝫ di
rectiuum et quedam dire-
ctio naturalis. data eſt eti
am ei affectio voluntatis.
cognoſcit ergo anima qḋ
ſit rectitudo. ꝛ qḋ affectio
ꝛita quid rectitudo affecti
onis. et cum charitas ſit h
cognoſcit charitatem per
quandam veritatem. que
tamen veritas eſt ſimilitu
do charitatis et tunc recte
habet rationem ſimilitudi
nis. duꝫ accipitur ab intel
lectu. habet tamē rationē
veritatis prout eſt in aīa.
Unde ꝙ Auguſtinus dicit
ꝙ huiuſmodi habitus co-
gnoſcuntur in ipſa verita-
te. ꝛ per ſimilitudines que
ſunt idē quod ipſe non di-
ci t hoc quia nō fuit aliqua
ſpecies in itellectu cogno-
ſcentis. ſed quia in anima

> Rn̄. ad ꝑmā obiectiōis ꝑme rationem
>
> pſ. lxiiij
>
> Rn̄. ad ſecūdaꝫ obiectionis ꝑme rōne.
>
> Utrāq reſponſionē ꝯfirāt autoritate.

☞ Opponit per rōnes ꝯ
opinionē ſuā qua dixit ſpm̄
ſctm̄ eſſe charitatē qua diligi
mus deum ꝛ proximū. g

¶ Hic querit̄ ſi charitas. ſſ.
eſt. cū ipa augeat̄ ꝛ minuat̄ in
hoie. ꝛ magis ꝛ minꝰ ꝑ diuer
ſa tpa habeat̄. vtrū ꝯcedēdū
ſit ꝙ. ſſ. augeat̄ vel minuat̄ in
hoie. ꝛ magis ꝛ minꝰ habeat̄.
¶ Si eīn in hoie augetur et
magis vel minus dat̄ ꝛ habe
tur mutabilis eſſe videt̄. Ui
detur ergo ꝙ vel ſpūſſanctꝰ
nō ſit charitas. vel charitas
nō augeatur vel minuatur in
hoie. Item charitas ꝛ nō ha
benti datur vt habeat ꝛ habē
ti vt plenꝰ habeat. Si ergo
ſſ. charitas eſt. ꝛ nō habēti da
tur vt habeat. ꝛ habēti vt ple
nius habeat. qūo dat̄ non ha
bēti. cū ipſe vt deus ſit vbi
ꝛ in oībus creaturis totus.
Et quō plenus datur vel ha
betur ſine ſui mutatiōe. His
ita rn̄demus dicētes ꝙ ſpiri-
tuſſanctus ſiue charitas pe-
nitus immutabilis eſt. nec in
ſe auget̄ vel minuit̄: nec in ſe
recipit magis vel minus ſed
in hoie. vel potiꝰ homini au-
getur ꝛ minuitur ꝛ magis vel
minus datur vel habet̄. Si-
cut deus dr̄ magnificari ꝛ ex
altari in nobis: q̄ tn̄ in ſe nec
magnificat̄ nec exaltat̄. Un̄
propheta. Accedat homo ad
cor altū ꝛ exaltabit̄ deꝰ. Su-
per quē locum ait autoritas.
Deꝰ nō in ſe ſed i corde hoīs
grandeſcit. Sic ḡ. ſſ. homini
dat̄ ꝛ datus amplius dat̄. i.
auget̄. ꝛ magis ꝛ minꝰ habet̄
ꝛ tamen immutabilis exiſtit.
Cū vbi ſit ꝛ in omni crea
tura totus. ſunt tn̄ multi q̄ eū
nō habēt. Non eīn oēs. ſſ. ha
bent in q̇bus eſt. alioquin et
irrōnabiles creature habe-
rent. ſſ. qḋ fidei pietas nō ad
mittit. Ut autē certiꝰ fiat qḋ
diximꝰ autoritate ꝯfirmamꝰ.
¶ Qḋ ſpūſſctūs magis ac
minus percipiatur. ꝛ homini
augeat̄. ꝛ nō habēti detur. et
habēti vt plus habeat̄. Au-
gu. oſ̄dit ſup Jo. dicēns. Si
ne ſpūſancto cōſtat nos xp̄m
non diligere. ꝛ eius mandata
ſeruare non poſſe. et id nos
poſſe at agere tanto mi-
nus q̄to illū ꝑcipimꝰ minus.
Tanto v̄o ampliꝰ q̄to illū ꝑ
cipimꝰ ampliꝰ. Ideo nō ſolū
nō hn̄ti. verūetiā hn̄ti nō in-
caſſum ꝓmittit̄. nō hn̄ti q̇dē
vt habeat̄. hn̄ti aūt vt ampliꝰ
habeat̄. Nā ſi ab alio minꝰ ꝛ
ab alio ampliꝰ nō haberetur
ſctūs heliſeus ſctō helye nō
diceret. ſpūs q̇ eſt in te duplo
a ſit in me. xp̄o aūt q̇ eſt dei fi-
lius nō ad menſurā datus eſt
ſpūs. ne eīn ſine gr̄a. ſſ. ē me
diator dei ꝛ hoīm hō xp̄s. qḋ
eīn ē vnigenitꝰ dei filiꝰ eq̄lis
pr̄i. nō eſt gr̄e ſꝫ nature. ꝙ āt
in vnitate ꝑſone vnigeniti aſ-
ſumptus eſt hō. gr̄e eſt nō na
ture. Ceteris aūt ad mēſurā
dat̄ ꝛ datus addit̄. donec vni
cui ꝑ mō ſue ꝑfectiōis pro
pria mēſura ꝯpleat̄. Ecce ex-
preſſe hēs ꝙ. ſſ. magis ꝛ minꝰ
dat̄ vel accipit̄. ꝛ hoī datꝰ au
get̄. ꝛ habēti ꝛ nō habēti dat̄
q: ſſ. eſt charitas q̄ non hn̄ti
dat̄: ꝛ in hn̄te auget̄ ꝛ ꝑficit.
Immo vt v̄ius ꝛ magis pro
prie loquar. hō in ea ꝑficit ꝛ
deficit aliq̄n. ꝛ tn̄c ipa dr̄ ꝑfi-
cere vel deficere. q̄ tn̄ nec ꝑfi
cit nec deficit in ſe q: deꝰ eſt.
Un̄ aug. i omel. ix. ſup ep̄lam
Johā. ait. Probet ſe q̇ſ q̄
tum in illo ꝑfecerit charitas.
vel potiꝰ q̄tū ipe in charitate
ꝑfecerit. nā ſi charitas deꝰ eſt
nec fecit nec ꝑficit. Sic ergo
i te ꝑficere dr̄ charitas: q: tu
in ea ꝑficis. Ecce quō intelli
gēdū ſit cū dr̄. ſſ. augeri in no
bis. q: nos i eo. ſ. ꝑficimꝰ. ſic
ꝛ alia huiuſmodi.

☞ Opponit ꝑ auctes ꝯ
opinionē ſuā iam dictā. h

¶ Supra dictū eſt ꝙ. ſſ. cha
ritas ē pr̄is et filij q̄ ſe inuicē
diligūt ꝛ nos: ꝛ ipe idē ē cha
ritas q̄ diffundit̄ in cordibꝰ
nr̄is ad diligēdū deū ꝛ ꝓximū
Hoꝝ alterū oēs chatolici cō
cedūt. ſ. ꝙ. ſſ. ſit charitas pr̄is
ꝛ filij. Qḋ āt ipe idē ſit chari
tas q̄ diligimꝰ deū ꝛ ꝓximū a
pleriſ negat̄. Dicūt ei. Si
ſſ. charitas ē pr̄is ꝛ filij. ꝛ nr̄a
eadē ḡ charitas eſt q̄ deꝰ dili
git nos. ꝛ q̄ nos diligimꝰ eū.
Hoc aūt ſctoꝝ auctes nega-
re videntꝰ. Dicit eīn Aug. i li.

nō eſt pura ſpecies. ſed ve
ritas quedam ab ipſa veri
tate impreſſa. et ſic patet
reſponſio ad obiecta.

¶ Ponit defenſionem ſue
opinionis.

Hic q̄ritur ſi charitas ſpi-
rituſſanctꝰ eſt cum ipſa au
geatur ꝛc. Supra egit ma
giſter de miſſione ſpiritus
ſancti inuiſibili ſm̄ opinio
nem ſuam. Hic ſcḋo ponit
opinionis ſue defenſionē
ꝛ hoc facit reſpondēdo ob
iectionibꝰ que poſſunt opi
nionem ſuam improbare.
Et quoniaꝫ ſua poſitio im
probari poteſt. ꝛ ratione ꝛ
autoritate. ꝛ vtro modo
ideo habet hec pars tres
In prima parte per ratio-
nem impugnatꝰ ꝛ impro
bat, hoc qḋ dixerat. ꝙſpi-
rituſſanctus eſt charitas
qua diligimus deū et pro-
ximum. Secundo vero ꝑ
autoritatem. ibi. Supradi
ctum eſt ꝙ ſpūſſanctus.
Tertio per autoritates et
rationes. ibi. Alias quo
inducunt ꝛc.
¶ Prima ratio contra ma
giſtrum ſumpta eſt ex hoc
ꝙ charitas augeatur.
¶ Secunda ratio contra
ipſuꝫ ſumpta ex hoc ꝙ cha
ritas eſt a ſpiritu ſancto ſi
cut dicit Auguſtinus.
Tertia ratio ſumpta ē ab
hoc ꝙ charitas eſt animi
affectio. et hoc quidem ra-
tioni et autoritati cōſonat
In qualibet autem iſta-
rum partium magiſter pri
mo opponit. et ſecundo de
terminat et partes mani-
feſte ſunt.

a ¶ Xp̄o autem qui eſt dei 3o
filiꝰ non ad menſuram da-
tus eſt ſpiritus. Uidetur h
falſum. quia omne finituꝫ
habet menſurā ergo ſi chri
ſto datus eſt ſpiritus non
ad menſuram chriſto datꝰ
eſt ſpiritus infinitus. Sꝫ
cōtra hoc eſt ꝙ omnia cre
ata ſunt finite capacitatis
Reſpon. hoc infra melius
patebit modo tantuꝫ ſuffi
ciat ꝙ hoc vel eſt dictuꝫ ꝑ
pter gratiam vnionis. qua
fecit ꝙ omnia que dei ſunt
ſint illius hominis. vel ꝑ-
pter gratiam capitis. quia
in chriſto eſt gratia ad om
nes actus nō artata. ſicut
in capite vigēt omnes ſen
ſus. Unde illa determina-
tio non priuat finitatem ſꝫ
priuat determinationē ad
aliquem actum ſiue ſpecia
le bonum.

> iiij. Reg. ij.
>
> Augu.
>
> Autoritates q̄ videntꝰ pro eis facere.
>
> Obiectionis ſcḋe autoritas ꝑma ſumpta ex his Auguſti. q̄ charitas ē a ſpūſctō

de ſpũ ꝛ lr̃a. Ꝗñ eſt dilectio niſi vñ et ipſa fides. i. a. ſſ.
Nõ eſſet eñ i nobis niſi diffunderet̃ i cordib⁹ per ſpm̃
Charitas aũt dei dicta eſt diffundi i cordib⁹ nr̃is. nõ q̃
nos ipe diligit ſ; q̃ nos facit dilectores ſuos. ſicut iu-
ſticia dei dr̃. q̃ nos iuſti ei⁹ munere efficimur. ꝛ dñi ſal⁹
q̃ nos ſaluat ꝛ fides xp̃i q̃ nos fideles facit. His v̄b vi-
det̃ mõſtrari diſtictio iter charitatẽ q̃ nos de⁹ diligit.
Obiectionis de auctoritas ſecũda. Augu. Joh. iiij.
ꝛ q̃ nos diligim⁹. Et ſicut iuſticia nr̃a dr̃ dei. ñ ꝙ ipe ſit
ea iuſt⁹. ſ; q2 ea nos iuſtos facit. Silr̄ ꝛ fides ꝛ ſal⁹. ſic
vr̃ dicta dei charitas q̃ ẽ i nobis. ñ ꝙ ipe ea diligat. ſ;
q2 ea nos diligẽ facit. De h̄ ẽt idẽ aug. i li. xv. de tri. ait
Cũ ioh. cõmẽorat̃ dei dilectionẽ. nõ q̃ nos eñ. ſ; q̃ ipe
dilexit nos ꝛ miſit filiũ ſuũ libatorẽ p̄ pctĩs nr̃is. Ecce
ꝛ h vr̃ mãifeſte videre dilectionẽ q̃ nos diligim⁹ deũ ab
Rñ. ad autoritatem Aug. Jnam.
ea q̃ ipe diligit nos. Si g̃ inquunt. ſſ. dilectio ẽ q̃ de⁹ di-
ligit. ꝛ q̃ nos diligim⁹. duplex dilectio ẽ imo duo diuer-
ſa ẽ qd̃ abſurdũ ꝛ a v̄itate lõge ẽ. Nõ ẽ g̃ dilectio q̃ dili-
gim⁹. ſ; q̃ de⁹ tm̃ diligit nos. His rñdem⁹ p̄dictaꝝ au-
toritatũ v̄ba determinãtes h̄ mõ. Charitas di ẽ dicta dif-
fundi i cordib⁹ nr̃is. nõ q̃ ipe nos diligit. ſ; q̃ nos dili-
gere facit ꝛc. His v̄bis nõ diuidr̃. nec diuiſa oñdit̃ cha-
ritas q̃ de⁹ nos diligit ab ea q̃ nos diligim⁹. ſ; potius
cũ ſit vna ꝛ eadẽ charitas: ꝛ dicat̃ ipa dei charitas. ꝛ di-
Rom. v
uerſis de cauſis ꝛ rõnib⁹ dei charitas appellari i ſcrip-
tura oſtẽdit̃. Dr̃ eñ dei charitas vl̄ q2 deus ea diligit
Rñ. ad autoritatẽ Au guſtini ſcdaꝫ
nos. vl̄ q2 nos ea ſui dilectores facit. ¶ Cũ g̃ ab aplo
dr̃ charitas dei diffũdi i cordib⁹ nr̃is. nõ ẽ dicta chari-
tas dei q̃ diligit nos. ſ; q̃ facit nos diligere. i. nõ ibi ap-
Obiectionis de auctoritas tertia. Augu.
pellat̃ charitas dei eo ꝙ de⁹ nos ea diligit ſ; eo ꝙ nos
ea ſui dilectores facit. Et ꝙ ea rõe poſſit dici charitas
dei. q2 nos ea diligere facit: ex ſili gñe locutiõis oñdit
ſicut dr̃ iuſticia dei q̃ nos iuſtificat: ꝛ dñi ſal⁹ q̃ nos ſal-
uat ꝛ fides xp̃i q̃ nos fideles facit. ¶ Silr̄ ꝛ aliã expo-
Rñ. ad tertiam autoritatem. Augu.
nim⁹ autoritatẽ vbi ait dilectionẽ dei cõmemorari: nõ
q̃ nos eñ: ſ; qua ipe dilexit nos ac ſi diceret cõmemorat
dilectionẽ dei. nõ ſm ꝙ ea nos diligim⁹ deũ. ſ; ſ; ꝙ ip-
ſe ea diligit nos. S; aliud ẽ inquunt qd̃ mag⁹ vrget. Di-
Oppoſitio ex autoritate ꝛ rõne cõtra cãdẽ opinionem
xit eni ſup̄ Aug. ꝙ dilectio ẽ a. ſſ. a q̃ fides. Sicut g̃ fi-
des nõ ẽ. ſſ. a q̃ eſt ita nec charitas. Quõ g̃. ſſ. ẽ ſi ab ip-
ſo eſt. nã ſi ab ipõ eſt ꝛ ipſe ẽ. g̃. ſſ. a ſe ipſo eſt. ¶ Ad qd̃
dicim⁹. Spũſſctũs q̃dẽ a ſeipſo nõ eſt. ſ; tñ a ſeip̄o dat̃
nob. vt s̄. dictũ ẽ dat ei ſeip̄; nob ſſ. Et ex hoc ſenſu di-
ctũ eſt ꝙ charitas ab ipſo eſt in nob. ꝛ tñ ipſa. ſſ. eſt. Fi-
Rõ pro oppoſitũ cõtrarius.
des aũt eſt a. ſſ. ꝛ nõ ẽ. ſſ. q2 donũ vel datũ ſolũ mõ ẽ. nõ
de⁹ dãs. ¶ Alias q̃ꝫ inducũt rões ad idẽ oñdẽdũ. ſ. ꝙ
charitas ñ ſit. ſſ. q2 charitas affectio mẽtis ẽ ꝛ ai. ſpũſſ.
Obiectionis tertie autoritas ſum pta ex v̄bis Au. p charitas ẽ ai affectio
v̄o nõ eſt affectio ai vel mot⁹ mẽt̃. q2. ſſ. imutabil̄ eſt ꝛ i-
creat⁹. nõ eſt ergo charitas. ¶ Qd̃ aũt charitas ſit af-
fectio animi ꝛ mot⁹ mẽtis. autoritatib⁹ ꝯfirmãt. Dicit
eñ aug. in iij. lib. de doc. xp̃iana. Charitatẽ voco motũ
animi ad fruendũ deo propter ipſum. ꝛ ſe ac proximo
propter deum. Jdem in libro. de moribus eccleſie ca-
tholice. tractãs illud v̄bũ aplĩ. Nec mors nec vita po-
b terit nos ſepare a charitate dei. Charitas dei iq̃t di-
Rñ. ad obiectiones tertie autoritatis.
cta ẽ v̄tus q̃ ai nr̃i rectiſſima affectio eſt q̃ cõiũgit nos
deo q̃ eñ diligĩ⁹. Ecce his v̄bis exprimit̃. ꝙ charitas
ẽ affectio ꝛ mot⁹ ai. ac p̄ hoc non videt̃ eẽ. ſſ. ¶ Ad qd̃
dicim⁹ hoc ita dictũ eẽ. ſicut dr̃. De⁹ eſt ſpes nr̃a ꝛ pati-
ẽtia nr̃a. q2 facit nos ſperare ꝛ pati. Jta charitas dr̃ eẽ
motus ſiue affectio ai q2 p̄ eã mouet̃ ꝛ afficit̃ anim⁹ ad
diligendũ deũ. Non aũt mireris ſi charitas cũ ſit. ſſ. di-

catur motus mẽtis cum etiaꝫ
i libro Sapie dicatur de ſpi-
ritu ſapientie. qui attingit a
fine vſq; ad finez. qui eſt act⁹
mobilis certus. incoinq̃nat⁹
Quod non ideo dicitur ꝙ ſa-
pientia ſit mobile aliquid vl̄
actus aliquis. ſ; quia ſui im-
mobilitate oĩa attingit. non
locali motu. ſed vt vbiq; ſem-
per ſit. et nuſq̃ incluſa tenea-
tur ſic ergo charitas dicit̃ mo-
tus animi. non ꝙ ipſa ſit mo-
tus vel affectio. vel virtus ai-
mi. ſ; q2 p̄ eaꝫ quaſi eſſet v̄t⁹
afficit̃ mens ꝛ mouetur. S;
ſi charitas ſpũſſanct⁹ eſt qui
operatur in ſingulis, put vult
cũ per eum mẽs hoĩs afficia-
tur ꝛ moueatur ad credenduꝫ
vel ſperanduꝫ. ꝛ huiuſmodi. ſi-
cut ad diligenduꝫ quare non
ſic dicitur charitas mot⁹ vel
affectio mentis ad credendũ
vel ſperanduꝫ ſicut ad diligẽ-
c dũ. Ad qd̃ ſane dici põt: q2 a-
lios act⁹ atq; motus virtutũ
operat̃ charitas. i. ſpũſſctũs
mediãtib⁹ virtutib⁹ quaꝝ a-
ctus ſunt vtpote actũ fidei. i.
credere fide media. et actum
ſpei. i. ſperare media ſpe. Per
fideꝫ eñ ꝛ ſpẽ predictos op̄a-
tur actus diligẽdi vero actuꝫ
per ſe tm̃ ſine alicui⁹ v̄tutĩ me-
dio operat̃. i. diligere. Alr̄ er-
go hũc actũ op̄at̃ q̃ alios v̄-
tutũ act⁹: ideoq; differẽter de h̄
ꝛ de alijs loq̃tur ſcriptura q̃
iſtũ ſpãliter charitati tribuit
Eſt ergo charitas vere. ſſ. Ꝗñ
aug. premiſſuꝫ verbũ aplĩ tra-
ctãs in eodẽ lib. charitatẽ di-
cit eſſe bonũ. quo nil meli⁹ eſt
et per hoc ipſam eſſe deum ſi-
gnificat dicẽs. Si nulla res
ab eius charitate nos ſep̄at.
quid eſſe non ſolũ meli⁹ ſ; etiã
certius hoc bono põt. Ecce
dicit quia charitate nihil me-
lius eſt. Charitas ergo ſpi-
rit⁹ ſctũs ẽ qui eſt de⁹ ꝛ donũ
dei ſiue datũ q̃ diuidit ſinglis
fidelibus dona. nec ipſe diui-
ditur. ſ; idiuiſus ſingulis da-
tur. Unde Auguſtinus vbi
Johannes dicit. Non ad mẽ-
ſurã xp̃o dari ſpiritũ ait. Ce-
teris vero diuiditur nõ quid
ipe ſpiritus: ſed dona eius.

b ¶ Charitas dei iquit di Sapiẽ.
cta eſt virtus ꝛc. Uidetur iiij.
male dicere ꝙ charitas ẽ
affectio. q2 nullus habit⁹
ẽ affectio. charitas eſt v̄t⁹
ꝛ ita habit⁹ g̃ non eſt affe-
ctio. ¶ Rñ. dicendũ ꝙ af- 31
fectio dr̃ quadrupliciter.
Unomodo ipſa vis affecti-
ua. Aliomõ dr̃ affectio. paſ-
ſio vis affectiue vt gaudiũ
ꝛ dolor ꝛ hmõi. Tertiomõ
dr̃ act⁹ potentie affectiue.
Quartomõ dr̃ hitus affe-
ctiuus ſicut itellect⁹ vno-
mõ dicit̃ hit⁹ principioꝝ
Obiectio.
ꝛ ẽ regula intellect⁹ ꝛ h̄ mõ
accipit̃ cũ dr̃ ꝙ charitas ẽ
affectio ꝛ ſimiliter accipit
Ber. cum dicit ꝙ virtus ẽ
affectio ordinata.
c ¶ Alios actus ꝛc. Cõtra
per hoc ꝙ dicit ꝙ charitas
intus operatur alios act⁹
atq; motus mediantibus
alijs virtutibus. Uidetur
dicere ꝯtra illud qd̃ dicit̃
ad Gal. v. Fides p̄ dilecti-
onẽ operatur. ¶ Rñ. dicẽ- 32
dũ ꝙ q̃uis illud poſſit ſu- Reſpõ.
ſtineri. ꝙ charitas operat̃
mediãtibus alijs virtuti-
bus tanq̃ miniſtris ꝛ alie
nihilomin⁹ p̄ charitatem
adiuuãtẽ ꝛ dirigẽtẽ tñ ſo-
lutio magr̃i quã hic facit
nõ valet q2 magr̃ petit p̄n-
cipiũ in ſoluẽdo. ſupponit
eñ in ſolutione oppoſitũ
eius qd̃ p̄batur. cũ eñ. ſſ.
nõ efficiat in nobis opera
aliaꝝ virtutũ ſine hitibus
medijs q̃mõ efficit in nob
op⁹ dilectõis. Si tu dicas
ꝙ ipe dilectio ẽ. ſilr̄ poſſũ
dicere ꝙ filius eſt ſapiẽtia
ꝛ verbum. g̃ pari ratione
ſine habitu medio debet il-
luminare itellectũ. et pp̄ h̄
magr̃i opinio nõ eſt ita p̄-
babilis. nec q̃tũ ad rões
nec q̃tũ ad auctates qd̃ pꝫ
ſi attẽdat̃ p̄dicte ſolutiões
d ¶ Nec ipſe diuiditur.
Uidetur dicere falſuꝫ ꝙ. ſſ.
non diuidatur. q2 Numeri
xj. dicit̃ ꝙ dñs dixit moy-
ſi. Auferã de ſpiritu tuo ꝛc
Jteꝫ. j. iohãn. iiij. De ſpi-
ritu ſuo dedit nobis. ſi de-
dit de ſpiritu. vr̃ ꝙ vel to-
tum dedit vel diuiſit in p̄-
tes. ¶ Rñ. dicenduꝫ ꝙ. ſſ. 33
eſt in ſemetpſo ſimplex. et
ideo in ſe indiuiſus ſed in
effectibus eſt multiplex. ꝛ
ideo q̃tum ad effectum di-
uidit̃ q2 nõ datur ſingulis
ad oĩa ꝛ hinc ẽ ꝙ plen⁹ da-
tus ẽ moyſi q̃ alijs. ꝛ ꝙ iõ
dicit. auferã de ſpiritu tuo
ꝛ q2 non ad oĩa dat̃ nobis

ideo dicit beatus Johannes de ſpiritu ſuo dedit nobis.

AD intelligentiā huius ꝑtis eſt queſtio de augmēto charitatis. ⁊ circa h̄ querūtur quattuor. Primo querit̄ vtrū charitas poſſit augeri ſm ſubſtantiā. Scđo querit̄ de mō augmēti ipſius charitatis. Tertio q̄rit̄ đ oppoſito augmēti ipſiꝰ. ſ. đ diminutōe. vtrū charitas poſſit diminui. Quarto đ augmēto charitatis q̄tū ad terminū ſiue ad ſtatū.

Queſtio .j.

Quātū ad primū oſtēditur ꝙ charitas poſſit augeri ſꝫ ſbāꝫ ꝑ aug. ad bonifaci E um. Charitas meret̄ augeri. vt aucta mereat̄ ꝑfici ¶ Itē hip ſum videtur rōne. charitas vię ſm ſbām minor eſt charitate patrię. ſꝫ a charitate vię. ad charitatē patrię ꝯuenit deuenire. ipſa ſaluata in eſſe. quū charitas vię nunꝗ̄ excidit. ſꝫ motꝰ a minori ad maius re ſalua eſt augmētū. ergo ꝯuenit charitatē augmētari. ¶ Itē ꝯſtat ꝙ diuerſis maiora ⁊ minora premia dabunt̄ vñ apl's. j. Cho. xv. Alia claritas ſolis alia claritas lune ⁊c. ⁊ ꝯſtat ꝙ vni ⁊ eidē ſm diuerſos ſtatꝰ. debet̄ diuerſū ꝓmiū. ſ. maius ⁊ minꝰ. ſꝫ magnitudo ꝓmij ſbalis rñdet quātitati charitatis. nō ſm feruorē. ſꝫ ſꝫ ſbāꝫ. ergo ſi ꝯtingit maius ꝓmium alicui deberi. ergo ⁊ charitatē ſbal'r augeri. ¶ Itē ꝯtingit charitatē meliorari. cū nō ſit ſummū bonū. ſꝫ charitas ē bona ſbal'r. ergo ꝯtingit charitatē ſm ſuā ſbāꝫ fieri meliorē. Sed vt dicit Aug. in. vij. de tri. viij. ca. In ſpūalibꝰ idē eſt maius ⁊ melius ergo cū charitas ſit q̄d ſpūale. poſſibile eſt ſm ſbām ipſā effici maiorē. ¶ Itē ꝯſtat ꝙ in vno ⁊ eodē charitas pōt in maiorē effectū ⁊ actū. ergo cū maioritas effectꝰ veniat a magnitudine v̄tutis. poſſibile eſt charitatē maiorē effici ſꝫ v̄tutē. Tūc q̄ro aut charitas eſt ſua v̄tus. aut nō. Si ſic. ergo augmētata v̄tute. neceſſe ē augeri eſſentiā charitatis. Si nō tūc quero de illa v̄tute. aut hꝫ eſſentiā. aut nō. Si ſic ſil'r quero de illa. ḡ vl' erit abire in infinitū. vl' neceſſe eſt poni ꝙ aliq̄d augeat̄ ſꝫ ſubſtantiā. ſꝫ qua rōne alia v̄tus ⁊ charitas. ¶ Sꝫ ꝯ charitas eſt forma. ſꝫ oīs forma ꝯſiſtit inꝰ eſſentia inuariabili. ergo ⁊ charitas. ſꝫ nihil inuariabile ſm eſſentiā augeꝫ ſm eſſentiā. ḡ nec charitas. ¶ Itē vbi augmentū. ibi maius et minꝰ. ſed vbi eſt ſimplicitas. ibi nō eſt maius ⁊ minus. ſi ergo charitas ē forma ſimplex ⁊ nō extēſa. in charitate nō erit augmentū. ¶ Itē augmentū in corporalibus eſt ſm accidēs. ⁊ nō ſm ſbām. ergo pari rōne ⁊ in ſpūalibꝰ. ergo ſi charitas augeꝫ. hoc eſt ſm accidēs nō ſm ſbām. ¶ Itē qđ augeꝫ mutat̄. ⁊ qđ augeꝫ ſm ſbām mutatur ſm ſbām. ſꝫ qđ ſubſtātial'r mutat̄ eſt aliud nūc ꝙ̄ prius. ergo qđ augeꝫ ſm ſubſtantiā non manet. ſi ergo charitas nunꝗ̄ excidit niſi per pctm̄. ſed ſemꝑ manet. ergo non augetur.

¶ Rñ. dicendū ꝙ ſm cōēꝫ opinionē verū eſt charitatē ſubſtātialiter augeri. ¶ Ad intelligentiā aūt obiectorū diſtinguunt quidā augmentū ſm duplicē differentiā. Augmentū eñ ē qñ minori ſuccedit maiꝰ. hoc aūt pōt eſſe dupl'r. vel ita ꝙ illđ idē quod prius fuit minus poſtea fiat maius. ſicut hō dr̄ augeri. vel aliq̄d aliud q̄tū. ⁊ hoc mō charitas nō augeꝫ. vt dicūt. vl' ideo ꝙ minori ſuccedat maius. nō idē in numero. ſꝫ ꝯſimile in forma. ſicut dies dicūt̄ augeri: nō q2 idē dies. primo ſit minor et poſtea maior. ſꝫ q2 minori ſuccedit maior. ſic dicunt augeri charitatē. ac ꝑ h̄ poſſe euadere oppoſitiones. Sꝫ poſitio iſta (vt ſupra ꝓbatū eſt) nō pōt ſtare. Oſtenſuꝫ eſt eñ ꝙ charitate 35 manēte eadē ꝯtigit circa eādē fieri crementū ⁊ ꝑfectionē. Et ideo al'r dicēdū ꝙ augmentū ſequit̄ q̄titatē. Quātitas aūt dr̄ dupliciter. ſ. proprie ⁊ metaphorice. Proprie dr̄ quātitas molis. ⁊ hec eſt in corporalibus. Metaphorice quātitas virtutis ⁊ hec in ſpūalibꝰ. Sic ⁊ augmentū dr̄ dupliciꝫ ꝓprie. ſ. ſm magnitudinē molis. ⁊ metaphorice ſm q̄titatē virtutis. cū ergo in charitate ſit q̄titas virtutis. ⁊ non in ſummo. conſtans eſt charitatem augeri poſſe. Rurſus cum virtꝰ ſit idē ꝙ ſubſtātia charitatis ⁊ ſit q̄titas virtutis. hinc eſt ꝙ de neceſſitate ſequitur charitatē augeri ſm ſbām. cū eñ ſit virtus eius ſba. nō eſt alia a virtute. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur in ꝯtrium. ꝙ eſſentia forme eſt inuariabilis. dicēdū ꝙ verū eſt de forma vniuerſali. ſi aūt dicat̄ de forma ſingulari. verū eſt in ſe ꝯſiderata. ſꝫ nō prout in alio. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ ꝙ ſimplicitas nō admittit magnitudinē. dicēdū ꝙ verū ē ꝙ nō admittit magnitudinē molis admittit tamē magnitudinē virtutis. ¶ Ad illud quod obijcit̄ ꝙ in corporalibus eſt motus augmenti ſm accidens. patet rñſio. Nā quantitas molis eſt accidēs eſſentialiter. differens a quāto. nō aūt ſic eſt in quātis q̄titate virtutis immo quantitas virtutis eſſentialis eſt vt in opponēdo ꝓbatum eſt. ¶ Pōt tñ dici ꝙ cū dr̄ motꝰ in corporalibꝰ eſt motꝰ ſm accidens 37 dupliciter pōt accipi h̄ qđ eſt ſecūdū. Aut ꝙ dicat habitudinē termini ꝑ ſe ſiue termini formalis. ⁊ ſic vtrīꝙ terminꝰ augmēti eſt q̄titas ꝑfecta. Aut ita ꝙ dicat terminū ꝑ accidēs. ⁊ h̄ mō augmētū reſpicit ſubſtātiā quod. pꝫ. Cum enim additur quātitas maior minori. niſi fiat per rarefactionē. vel per protenſionē oportet ꝙ addatur ſubſtantia in qua ſit illa quantitas. et ita augmentū plus hꝫ de ſubſtantia. ⁊ ita per cōſequēs ad ſubſtātiā teriatur. etiā in corporalibus. ⁊ per hoc pꝫ quod obijcitur quod mutatur ſm ſubſtātiā eſt aliud ⁊ aliud verū eſt ſi dicat terminū formalē. ſꝫ non ſic dicit. ¶ Ad illud quod obijcit̄ quod augmentatur ſm ſubſtantiā. ⁊ mutatur ſm ſubſtātiā. dicēdū. q2 rei non tm̄ eſt eē ſubſtantiale. ſꝫ etiā ꝑfectū eē mutari 38 ḡ ſm ſubſtātiā. hoc pōt eē dupl'r. vel reſpectu eſſe ſimpliciter ⁊ ſic mutatū eſt aliud et aliud. vel reſpectu eē ꝑfecti. q2 cū de imꝑfecto ſit ꝑfectū. nō eſt aliud ſed idem. Et hinc eſt q2 charitas quamuis ſubſtantialiter augeatur. non eſt alia. ſed eadem ſm 5 ſubſtantiam. vnde non valet obiectio.

Queſtio .ij.

De hoc modo augmenti ipſiꝰ charitatis. Et ꝙ augmentū eiꝰ ſit aliunde oñditur per Auguſti. q̄ dicit. ꝙ charitas meretur augeri. ſed qđ aliq̄s meret̄. hꝫ ab alio ꝙ̄ a ſe ḡ ſi charitas meret̄ augmētum habet ipſum aliunde. ¶ Item ꝙ augmentetur ꝑ appoſitionē 36 videt̄ ꝑ rationem Augu. Augmentū enim eſt preexiſtentis q̄titatis additamētum. ḡ vbi ē augmentū ibi eſt appoſitio alicuius eiuſdem generis. ⁊ vbi appoſitio. ibi additio. ḡ ⁊c.

¶ Itē hoc videt̄ poſſe oñdi ꝑ ſile ꝙ charitas ē i aīa. ſicut lux in aere. ſed lux i aere nō augeꝫ ꝑ additionē noui luminis. vt pꝫ ſi vni cādele illuiate ſuperuenit alia. ḡ ⁊ iꝰ charitate erit ſil'r reſpectu aīe. ¶ Itē hoc videt̄ ꝑ pricipiū augmēti. q2 ex eiſdem vnūq̄dꝙ ⁊ nutrit̄ ⁊ augeꝫ. ergo ꝑ cōſimilē modū hꝫ charitas augeri generari ⁊ cōſeruari. ſed generatur in nobis per diuinā influētiā. ḡ ⁊ ꝑ eādē maiorē augetur. ſed vbi maior influētia. aliq̄d plus influit ꝙ̄ prius. ⁊ vbi hoc. ibi eſt additio. ḡ ⁊c. ¶ Contra maioris v̄tutis eſt calor amorꝭ ſpūalis. ꝙ̄ ignis materialis. ſed ignis ſeipſo augeꝫ ḡ ⁊ charitas q̄ eſt ignis ſpiritualis. ¶ Itē ꝙ nō ꝑ appoſitionē. videt̄ q2 ſi ſimplex ſimplici addatur nihil maiꝰ efficit̄. nec mole nec virtute. vt ſi punctꝰ puncto. ergo nec ſi charitas addatur charitati. erit maior. ¶ Itē ſi additur aliquid. cū additionē ſequat̄ cōpoſitio ⁊ ad maiorē cōpoſitionē virtutis diminutio. ergo quanto maior ſit additio. tanto efficitur charitas impotentior. ⁊ quanto īpotentior tanto minor. ergo cum augmentum charitatis ſit q̄ quātum ad virtutem charitas non augetur per additionem.

¶ Item ſi aliquid addatur priori charitati. aut additum eſt charitas aut non. Si non ergo non auget charitatem. Si vero eſt charitas. ſed charitas non eſt materialis reſpectu charitatis. ergo cum ex aliquibus duobus non fiat vnū. niſi vnuꝫ 40 ſit materiale reſpectu alteriꝰ. ex charitate ꝑexiſtente ⁊ ſupaddita non ſit vnū. ſed ad augmētuꝫ neceſſe eſt fieri vnum ex augēte ⁊ aucto. ergo nullomō pōt per additionē augeri. ¶ Rñ. ad ꝑdictorū intelligentiā notandum ꝙ circa hoc fuit duplex opinio. Una eſt ꝙ augmentum charitatis eſt per depurationē ſiue ꝑ īpmixtionē cū contrario. Contrarium autem amoris chriſti eſt amor concupiſcentie. vnde quantomagis in nobis extinguitur. cōcupiſcentia tantomagis depuratur charitas. et quanto magis depuratur tanto magis aſſimilatur deo ⁊ accedit ad terminū ⁊ quātomagis accedit. tanto magis augeꝫ. et iſti poſuerūt charitatē per ſe poſſe augeri per aſſuefactionē in bono. et debilitationem concupiſcentie. Ratio autem que iſtos mouit fuit autoritas philoſophi qui dicit formas intendi ꝑ acceſſum ad terminū ⁊ impermixtionemꝰ cum contrario. Fuit etiam cum hoc autoritas Augu. qui dicit in lib. lxxxiij. q. ꝙ ſicut minuitur concupiſcentia. ſic creſcit charitas. et tale augmentuꝫ per maiorem depurationem ſimplici nō repugnat Sed iſta poſitio non eſt conueniens. quia conſtans eſt charitatem maiorē et minorem eſſe omni ſublata cōcupiſcentia. ſicut in ꝑmo homine. et etiaꝫ in angelis. ergo cum omnino ſit ibi impermixta in quolibet angelo. et etiam in ſtatu innocentie. eſſet in ſummo. quod ſtultum eſt dicere. Unde non eſt dicendum quantum ad remiſſionem concupiſcentie augeri ſm ſubſtantiam: concedi

tiam.cõcedendum eſt tamen q̄tum ad remiſſionem cõcupiſcē
tie intendi per feruorē.⁊ hoc mõ intelligit Aug.⁊ hoc mõ loqꝛ
etiam philoſophus de formis q̄tū ad itẽſionē nõ q̄tū ad aug-
mētū. Alia poſitio eſt ꝙ charitas augeꝛ ꝑ appoſitionē ⁊ huius
ſimile habeꝛ in lumie qḋ expꝛſſe charitati aſſimilatur. Vñ ſicut
maius lumē additū minoꝛi.ip̄ꝫ auget.ſic charitas ſuperaddi-
ta auget minoꝛē.⁊ h̄ poſitio ponit charitatē nõ augeri virtute
ꝓpria ſed diuina. Idē eni eſt pricipiū augēdi ⁊ generādi. Un
de ſicut a ſolo deo habet eẽꝛū.ita ⁊ augmētū. Ex hoc pꝫ illud
41 quod obijciꝛ per ſilr in igne. Ignis eni hꝫ ꝓtãtem ſe faciendi
in alio ⁊ augendi .non ſic charitas. ¶ Ad illḋ qḋ obijciꝛ ſcḋo.
ꝙ charitas ſit ſimplex.dicēdū ꝙ q̄uis charitas ſit ſimplex.q꞉
nõ hꝫ partes quãtitatiuas quãtitate molis hꝫ tamē quãtitate
42 v̄tutis.⁊ q̄tū ad illã põt augeri. Si obijciaꝛ de puncto ꝙ ha-
bet q̄titatē virtutis.⁊ tamē nõ augetur.dḋm ꝙ ad hoc quod
aliquid ſit natū augeri per appoſitionē cõſilis q̄titatꝭ duo ſūt
neceſſaria.ſcꝫ q̄titas ⁊ vnibilitas. Unibilitas aūt venit ex imꝑ
fectiõe.ꝑfecto ei inq̄tū hmõdi nõ ē poſſibilꝭ additio.iō pūcto
nõ põt fieri additio.licꝫ ergo pūct᷒ habeat q̄titatē virtutꝭ nõ
tamen habet vnibilitatem.quia eſt quoddã ꝑfectū in ſuo ge-
43 nere. ¶ Aliter põt dici ꝙ punctus eſt ſimpliciſſimum in gene-
nere q̄ti molis ⁊ ideo non eſt infinitum virtute.charitas autē
nulla eſt ſimpliciſſima in genere quanti virtualis niſi diuina.
⁊ ideo illa eſt infinita.⁊ qm̄ illa non poteſt augeri per additio
nem.itē nec virtus puncti. Et ſi obijcias mihi.ꝙ v̄tus puncti
eſt creata ergo non eſt infinita.dḋm ꝙ꞉q꞉ punct᷒ eſt ſimpliciſſi
mum in genere non ſimpliciter ideo non habet infinitã virtu-
tē ſimplr̄.ſed in gn̄e reſpectu linearꝫ. Preterea.punct᷒ non eſt
oīno actus.ſed termin᷒ reſpectu linearꝫ.ideo non habet poten
tiã actiuã infinitã.ſed paſſiuam.q꞉ nõ ꝓpꝛie diciꝛ punct᷒ poſ-
ſe lineas pꝛoducere.ſed põt ſtatui terminus linee.⁊ hoc nõ eſt
incõueniēs ponere in creatura.ideo virtus puncti nõ eſt aug-
mentabilis vt virtus charitatis. ¶ Ad illud qḋ obijciꝛ ꝙ q̄to
44 aliquid eſt magis cõpoſitū tãto eſt ipotēti᷒.dḋm ꝙ illud gn̄a
liter intellectū eſt falſuꝫ.ꝓpter hoc diſtiguēdū.ꝙ ſunt ꝑtes
materiales ⁊ ſūt ꝑtes formales q̄ dãt actū ⁊ v̄tutē toti. Siplex
igitur magis poteſt dici per priuationē partium materialium
⁊ tunc habet pꝛopoſitio veritatē.quia tales ꝑtes potius dant
pati q̄ agere. Vñ q̄to aliq̄d magꝭ elongaꝛ a materia.tanto eſt
potentius. Si autē dicatur magꝭ ſimplex. quia pauciores hꝫ
ꝑtes formales.ſiue actiuas.falſuꝫ eſt.q꞉ tunc ignis minoꝛ po-
tētioꝛ eſſet q̄ maioꝛ. Sirupus cõpoſitus ex paucis virtuoſioꝛ
eēt q̄ ille q̄ conſtat ex multis.quoꝝ vtrūq̄ falſum eſt.⁊ ideo p̄
dicta pꝛopoſitio eſt ſilr̄ falſa.qm̄ tã charitas pꝛeexiſtēs q̄ ad-
ueniens vtraq̄ hꝫ rõnē actiui. ¶ Poteſt tn̄ ⁊ aliter reſpõderi
ſm̄ veritatē.ꝙ charitas augmētata nõ eſt magꝭ cõpoſita .imo
magis ſimplex.⁊ hoc ſic patet.q꞉ cõtrario mõ eſt in q̄to molꝭ
⁊ quãto virtutꝭ. In q̄to molis ſimpliciſſimū eſt minimū vt pū
ctus.⁊ ideo in hoc gn̄e q̄ti.acceſſus ad ſimplicitatē eſt ꝑ dimi
nutionē.receſſus eſt ecõtrario ꝑ additionē.in quãto vero v̄tu
tis ſimpliciſſimū eſt maximū꞉⁊ ideo acceſſus ad ſimplicitatēꝫ
eſt ꝑ additionē et hinc eſt ꝙ charitas augmētata eſt purioꝛ ⁊
ſimplicioꝛ ⁊ deo ſimilioꝛ. Nec videatur hoc incõueniēs.q꞉ ad-
dere puritatē ⁊ ſimplicitatē.⁊ ſpūalitatē alicui.nõ facit receſ-
45 ſum a ſimplicitate ſed magis acceſſum. ¶ Ad illud qḋ obijciꝛ.
vtrū ex eis fiat vnū. Dicūt quidã ꝙ ſicut diuerſa lumia ſunt in
aere diſticta et inconfuſa.attamē vnū maꝭ᷒ lumen reddūt ꝓpꝛ
cõcurſū i vnū ſuſceptibile. Sic i lumie ſpūali.qḋ eſt gratia vꝉ
charitas dḋm ꝙ diſticta ſunt eſſentialiter.tn̄ vnū maius effici
unt i mouēdo v̄tutē li.ar. Sed tn̄ illud nõ eſt ſilr̄.q꞉ diſtinctio
lūiariū in aere venit a ꝑte originū diuerſaꝝ vtputa qn̄ plã ſunt
lucentia.non ſic eſt in gratia. Et iō dicēdum.ꝙ ex eis ſit vnū.
46 ¶ Ad illud qḋ obijciꝛ.ꝙ ſe non hꝫ in rõne materialis. dḋm ꝙ
augmētationē duplr̄ cõtingit fieri. Aut per virtutē ipſi᷒ aug
mentabilis.vt patet in animali.⁊ tūc augmētabile habet ſe in
ratione formalis et actiui.augmētãs in rõne materialis ⁊ paſ
ſiui. Cõtingit ⁊ augmētū fieri per virtutē extriſecam.poſſibili
tate ſola ⁊ vnibilitate exiſtente in augmētabili.⁊ tunc augmē
tabile.quia imꝑfectū.ſꝫ hꝫ in rõne paſſiui.augmentans.quia
ꝑficiēs in rõne formalꝭ ⁊ cõpletiui.q꞉ dat quãtitatē ꝑfectam.
Qḋ ꝗ obijcitur.ꝙ vnū nõ eſt in potētia ad aliḋ.dicenduꝫ ꝙ nõ
eſt in potentia ad cõuerſionē.ſed eſt in potētia ad vnionē ⁊ po
tētia iſta eſt in charitate rõne ſue iꝑfectiõis q꞉ eſt iꝑfecta

eſt ideo poſſibilis perfici.⁊ ideo vnibilis rei ꝑficiēti.vnde nõ
habet poſſibilitatē ad illḋ qḋ additur inq̄tū charitas.ſed in-
q̄tum imperfecta.⁊ ſic patet illud.

Queſtio.iij. Utrū charitas poſſit diminui. Et ꝙ ſic videꝛ per naturã ſui oppoſiti.ſic. B
Sicut dixit Aug. Venenū charitatis ē cupiditas.vnde ⁊ dicit
ꝙ vbi magna cupiditas ibi ꝑua charitas. Et in li. cõfeſſ. Mi-
nus te amat qui aliquid tecū amat.qḋ nõ ꝓpter te amat. Si ꝗ
cõtigit cupiditatē nõ tm̄ remitti.ſed etiã augeri.ꝑ ꝯtrariū cõ
tigit charitatēꝫ diminui. ¶ Itē veniale eſt malū.ſꝫ nõ eſt ma
lū niſi qḋ adimit aliquid de bono ergo veniale adimit aliquid
Sꝫ naturalis habilitas eſt multo maioris inherentie q̄ chari
tas.ꝗ cū veniale adimat de bonitate naturali.ꝗ et de charita
te ꝗ ⁊c. ¶ Itē hoc ip̄m oñdiꝛ ꝑ naturã ſui ſubiecti. Quia ſicut
hominē cõtingit pꝛoficere.ita retroducere.ſed ꝑ ꝑfectū li.ar.
cõtingit in nobis charitatē augeri dū aſcēditur ad perfectio-
nē.ergo cū cõueniat eiſdē gradibus redire ad imꝑfectionē cõ
uenit charitatē diminui. ¶ Itēꝫ oē illḋ qḋ ſui dehabilitatiõe
in termino eſt cauſa coꝛruptiõis.per ſui dehabilitationē citra
terminū eſt cauſa diminutiõis.ſꝫ li.ar.dehabilitatū ꝑ auerſio
nē eſt cauſa coꝛruptiõis charitatꝭ.ꝗ dehabilitatio ei᷒ ſub deo
eſt cauſa diminutiõis. ¶ Itē hoc ip̄m oñditur per naturaꝫ ip
ſius charitatis ſic. Oppoſita nata ſunt fieri circa idē.ſed aug
mētuꝫ ⁊ diminutio ſunt oppoſita.ꝗ ſi cõuenit charitatē auge-
ri.cõuenit et diminui. ¶ Itē quod põt ſaluari in eſſe ſine con
iūctione ſui ad aliquid.põt illud ab illo poſt cõiunctionē ſepa
rari.ſed charitas añ additionē hꝫ eē ſine additamēto.ꝗ põt ſe
parari.⁊ ſi hoc ꝗ et diminui.ꝗ ⁊c. ¶ Cõtra.charitas eſt foꝛma
ſimplex ⁊ vniformis per totū.ꝗ quod adimit de charitate.q̄
rõne adimit vnã partem.adimit et totū.⁊ ſi hoc ꝗ nūq̄ dimi-
nuitur. ¶ Item magnitudo charitatis eſt ſm̄ magnitudinem
diuine influentie.ergo diminutio eius eſt per diminutionē in
fluentie ſed de᷒ non ſubtrahit influentiam ſuam niſi offenſus
⁊ non offendiꝛ niſi ꝑ auerſionē ab ipſo ⁊ cõtemptu.ꝗ nõ dimi-
nuiꝛ charitas niſi ꝑ pctm̄ moꝛtale.ſed hoc nõ eſt aliud q̄ cha-
ritatē tolli.ꝗ ⁊c. ¶ Item oē illud quod diminuit alterū eſt illi
oppoſitū ſed veniale vel cupiditas.ſiue ꝯcupiſcētia citra deū
nõ opponiꝛ charitati.imo ē oīno illi icõtingēs.ꝗ nõ diminuiꝛ
¶ Itē qḋ diminuit alteꝝ hꝫ poſſe ſuꝑ illud.ſed veniale nõ hꝫ
poſſe ſupꝛa charitatem.quia plus diligit charitas deum q̄ cu
piditas.t.m.an.ꝗ ⁊c. ¶ Itēꝫ hoc ip̄m oñditur ꝑ impoſſibile h̄
modo. Si veniale diminuit charitatē.ergo aliq̄d diminuit ab
ip̄a ergo ſi charitas nõ eſt infinite magnitudinis.ergo venia
le aliquotiēs iteratū totã adimit charitatē qḋ falſuꝫ ē. ¶ Itē
ſi diminuit charitatē ſm̄ ſubſtantiã.ergo minuiꝛ pꝛemiū ſub-
ſtãtiale ei debitū.ſꝫ ꝑmiū ſubſtãtiale eſt bonū eternū.ꝗ venia
le aliq̄d aufert de bono eterno.ſꝫ ablatio boni eterni vꝉ ſimpli
citer vꝉ ſm̄ partē eſt pena eterna.ꝗ veniale mereꝛ penaꝫ eter-
nã.qḋ eſt cõtra cõem opinionem. Si ergo veniale non minuit
vnū nec aliud. ¶ Rñ.dicēdū ꝙ circa hoc duplex opinio ē fun 47
data ſuꝑ duplicē opinionē p̄cedētē de mõ augmentãdi chari
tatēꝫ. Quidã eñ dicūt charitatēꝫ augeri ꝑ impmixtionē.⁊ cū
impmixtio maioꝛ ſit ſm̄ maioꝛē li.ar.habilitationē.⁊ ſm̄ ꝯcu
piſcētie diminutionē.⁊ ecõtrario ꝑmixtio ꝑ dehabilitationē
li.ar.⁊ augmētationē cõcupiſcētie.dicūt ꝑ cõſequēs eã dimi-
nui ſm̄ ꝙ augeꝛ cupiditas vel cõcupia ⁊ dehabilitaꝛ li. ar. et
hoc eſt ꝑ veniale pctm̄.ſꝫ qm̄ veniale pctm̄ manēs veniale nūq̄
totiēs iteraꝛ.ꝙ cõcupiaꝫ augeat.ita ꝙ aliq̄d diligat ſupꝛa de
um.iō charitas ꝑ venialia põt diminui ſꝫ nõ tolli tolliꝛ aūt ꝑ
moꝛtale qḋ auget cõcupiaꝫ ſupꝛa deū. Sꝫ h̄ opinio vt ſupꝛa ꝓ
batū eſt nõ hꝫ ſtabile fundamētū.qm̄ ſbale augmētū charita-
tis nõ venit a li.ar.nec cõcupia.iō nec diminutio.⁊ ꝓꝑ hoc po
niꝛ alia opinio ꝓbabilioꝛ.ꝙ charitas nõ minuiꝛ ſbaliꝛ.⁊ h̄ opi
nio fundaꝛ ſuꝑ hoc ꝙ augmētū charitatis fieri hꝫ ꝑ additio-
nē vel incremētū maioris influētie.quo ſuppoſito dḋm ꝙ cha
ritas ſm̄ ſubſtãtiã nõ minuiꝛ ſꝫ augeꝛ. Et rõ hui᷒ ſumiꝛ a ꝑte
oppoſiti ſiue agētis. Nã charitas nõ hꝫ oppoſitū niſi moꝛtale
peccatū.ꝑ illud aūt nõ minuiꝛ.ſꝫ tolliꝛ.cõcupia aūt ſiue cupi-
ditas ⁊ veniale peccatū opponunꝛ charitati ſm̄ feruoꝛē ſolū.
q꞉ ſimul ſtãt ⁊ ſubſtãtialiter ſunt ſeſe cõtingētia. Et iō ſoluen
dū.ad duo pꝛima.ꝙ illḋ aug.de cupiditate ⁊ minoꝛi amoꝛe ſi-
miliꝛ ad illḋ de veniali diminutiõe.locū hꝫ ſolū q̄tū ad feruo
rē charitatis.⁊ ſic patēt duo pꝛima. Sumiꝛ ⁊ rõ q̄re charitas

nō minuitur a parte ipſius ſubiecti quod eſt lib. arbi. ſm cō-
uerſionē ad deū li. autē ar. ad augmentū charitatis ſe diſpo-
nit ꝑ habilitatē. ſimiliter ad diminutionem ꝑ debabilitatē ci
tra mortale. ſed hec diſpoſitio eſt de cōgruo nō de cōdigno et
qm̄ deus eſt pronior ad miſerandū ꝙ̄ ad cōdēnandū. ⁊ ad do-
nandū ꝙ̄ ad abſtrahendū. hinc eſt ꝙ charitatē tribuit cū ſe li.
ar. diſponit de congruo. ſed nō abſtrahit. niſi qn̄ neceſſario ſe
diſponit ad abſtractionem. vel ſubtractionem gratie. hoc aūt
ſolum eſt ꝑ auerſionem. ⁊ tunc totū tollit. Et hinc eſt ꝙ chari-
tas nunꝙ̄ minuit̄. ſed augeт̄ q2 ſolū de cōgruo pōt ſe ꝓpara
re ſubiectū ad diminutionē. ¶ Ad illud qđ obijcit̄. ꝙ ſicut hō
proficit. ita deſcēdit frequēter. dicendū. ꝙ nō ſic diminuitur
ꝑ deſcenſum ſubſtantialiter charitas. ſicut augeт̄ ꝑ aſcenſum.
Quod aūt obijcit ꝙ li. ar. poteſt totū priuare ꝑ debabilitatio
nem ⁊c. dicendū ꝙ iſtud falſuȝ eſt. q2 forma ſubſtātialis oīno
priuatur ꝑ diſpoſitionem ad oppoſitū in termino. nō tn̄ minui
tur ꝑ diſpoſitionem citra terminū. Preterea illud habet locū
qn̄ diſpoſitio in termino ⁊ citra terminū ſunt eiuſdē gnīs. nō
ſic aūt eſt in ꝓpoſito. q2 vna eſt mortale peccm̄ alia veniale. Su
mitur etiā ratio quare nō pōt minui a parte nature ſue. ipa ei
eſt influentia ſm diuinā acceptationē. ſed ꝙ deꝰ acceptet. hoc
eſt ab ipſo ⁊ ita ꝙ magis ⁊ magis acceptet ⁊ ita de ſua natura
poteſt augeri. ꝙ aūt minutim acceptet. hoc non eſt ex ſe. ergo
oportet ꝙ veniat a nobis. ergo charitas de ſe habȝ augeri. mi
nui vero nō habet niſi a nobis vt ſupra oſtenſum eſt. ꝑ nos aūt
non pōt minui. ⁊ ideo charitati debeт̄ augmentū naturaliter.
¶ Ad illud ergo qđ obijcit̄. ꝙ oppoſita nata ſunt ⁊c. dicendū
ꝙ verū eſt niſi alterū inſit ꝑ naturā. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ pōt
48 eſſe ſine additiōe. ergo ſeparari. dicendū ꝙ iſtud verum eſt ſi
eſſet aliq̄d ſeparans. ſed nihil eſt quod ſeparat.

D **Queſtio. iiij** ⁊ vltima. De augmēto charitatis ꝙ̄-
tum ad terminū. vtrū habeat ſtatū
vel terminū vltra quē non poſſit augeri. Et ꝙ ſic oſtendit̄ hoc
modo. Omne qđ eſt in aliquo nō excedit capacitatē eiꝰ in quo
eſt. ſed charitas eſt in aīa. ergo nō excedit aīe capacitatē. Sȝ
capacitas aīe eſt finita. q2 oīs potentia finita habet capacita
tem finitā. ergo ⁊ charitas. ¶ Item augmentū charitatis at
tendit̄ ſm quātitatem virtutis. ſed quātitas virtutis ſimilis ē
quātitati molis. ⁊ ꝑfectior. Sȝ in quātitate molis in augmen
tando eſt ſtatus. vnde philoſophus. oīm natura cōſtantiū ter
minus eſt. ⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmēti. ergo ſimiliter eſt
in quātitate virtutis. ¶ Itē augmētū charitatis attēdit̄ ꝑ ac
ceſſionem ad charitatē ꝑfectā. ergo ꝙ ſemp augeт̄ nunꝙ̄ venit
ad ꝑfectū. Perfectū aūt eſt cui non eſt poſſibilis additio. ſed
charitatem cū ſit opus dei nō cōuenit ꝑfici. dei em̄ ꝑfecta ſūt
opera. ergo ⁊c. ¶ Item augmētū charitatis attendit̄ ſm ap-
proximationē ad finem. nā quanto charitas maior. tanto fini
ꝓximior. ergo nunꝙ̄ ꝑuenit ad finē. aut ſi ſic neceſſe eſt ſtare.
q2 alꝛ̄s eſſet fruſtra. ergo ⁊c. ¶ Cōtra ꝙ nō ſit ſtatus oñditur
a parte virtutiſ augmētantiſ. Tantū em̄ extēdit̄ augmētū. quā
tum virtus augmētatiua. ſȝ virtꝰ augmētās charitatē. eſt virtꝰ
diuina. q̄ nō habet terminū ⁊ ſtatū. ergo ⁊c. ¶ Item hoc ipm
videт̄ a parte ſuſcipiētis. Sicut em̄ ſe habȝ trāſparens ad lu-
men corporale. ſic capacitas aīe ad lumē grē̄ ſiue charitatis.
Sȝ aer nunꝙ̄ tm̄ recipit de lumie. qn̄ adhuc poſſit plus recipe
re. ergo ⁊c. ¶ Itē hoc videт̄ oſtendi poſſe a parte augmētabi-
lis. quod eſt charitas. q2 ipa eſt eque in actu vel amplius ſicut
ignis materialis. ſȝ ignis materialis rōne ſue actualitatis au
getur in infinitū. ſi aſſit cōbuſtibile. ſicut dicit philoſophꝰ. er
go ſilr̄ charitas de ſe. ¶ Itē hoc ipſȝ oñdit̄ a parte obiecti cha
ritatis qđ eſt ſummū bonū nō hñs mēſurā. ergo ſi mēſura cha
ritatis debet attēdi ꝑ magnitudinē obiecti. ⁊ illđ caret modo
⁊ menſura. ergo ⁊ charitas. ⁊ ſi hoc ergo nō hȝ ſtatū nec termi
49 nū. ¶ Rn̄. dicendū. ꝙ ſtatus eſt in augmēto charitatiſ. ſm oēȝ
modū. ſm quē ꝯuenit eſſe ſtatū ⁊ ꝑfectionē in motu augmēti.
¶ Augmētū em̄ ſicut patet in corporalibꝰ habet ſtatuȝ a tri-
bus. vȝ a virtute agēte. ⁊ potētia ſuſcipiēte. ⁊ forma ꝑficiēte
ſicut eſt in hoīe. cuiꝰ augmentū ſtat qn̄ virtus caloris ⁊ carnis
ſm ſpēm nō pōt amplius cōuertere ꝙ̄ deꝑdat̄. qn̄ potentia hu
midi radicalis nō pōt plus extēdi. qn̄ corpus ꝑfectū eſt ſm ꝙ
50 cōgruit ꝑfectioni aīe. Sic dicēdū. ꝙ charitas ſtat a parte vir
tutis agentis. ſed hmōi ſtatus pōt eſſe dupliciter. Nā illa vir-
tus. aut eſt operans naturaliter. aut a ꝓpoſito. Si naturaliter
tunc ſtat qn̄ nō poteſt amplius. Si a ꝓpoſito. tunc ſtat qn̄ nō
diſponit amplius. ⁊ hoc mō ſtat charitatis augmētū cū deuē-
tum eſt ad menſurā quā menſus eſt deꝰ homini ſm diſtributio
nem ſue ſapientie. ⁊ ideo licet virtus augmentans ſit infinita.
tn̄ opat̄ ſm diſpoſitionē ſapiētie limitātis effectꝰ varios ſm ꝙ
placet ſibi. Nō em̄ opat̄ ſm oīmodā poſſibilitatem. Stat etiā
a pte ſuſcipiētis. q2 ſicut dꝫ Mat. xxv. Dedit vnicuiqȝ ſm ꝓpā 51
virtutē. Et hmōi ſtatꝰ pōt itelligi tripliciter. Aut ſm actū. cuȝ
amplꝰ nō ꝓcedit. ⁊ ſic ſtat i viris ꝑfectis q̄ nō aſſurgūt ad ma
iora. Aut ſm aptitudinē. ⁊ ſic ſtat in btis q̄ amplꝰ nō pñt ſe diſ
ponere. ⁊ tantū hñt ꝙ̄tū ſe diſpoſuerūt vñ ſtatꝰ eſt in eis. Aut
ſm poſſibilitatē ſuſcipiētis. ⁊ ſic ſtatū hñt in xp̄o. ⁊ credo etiā
ꝙ in btā vgine ⁊ aliq̄ dicūt ꝙ in angelis. vtrū in aliqbꝰ alijs ne
ſcio. Scio tn̄ de xp̄o. q2 tantū hȝ de gr̄ia ꝙ̄tū pōt recipe crea-
tura vnica. ⁊ credo hoc ipm de mr̄e dulciſſima. Stat etiā a pte
augmētabilis cū ꝑuenit ad quātitatem ꝑfectā. Sȝ notādū ꝙ 52
quātitas vtutis ꝑfecta eſt duplr̄. Uel ſimplr̄ vel in gñe. Sim- 53
pliciter ꝑfecta eſt in ſummo ⁊ ſimpliciſſimo vt in deo. In gñe
vero oībus q̄ ptingūt ad actū cōpletū ad quē ſunt. ⁊ hoc ē dili
gere deū ex toto corde. ⁊ ex tota aīa. ⁊ ex tota vtute. Primo mō
nō eſt ſtatꝰ ſȝ ſcđo ſolū. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ primo de īfinitate
vtutis agētis. dicēdū ꝙ illa rō teneret. ſi vtꝰ charitatē augmē
tans ageret naturalr̄. ⁊ ſm impetū. ſiue ſȝ totū ſuū poſſe. nūc 54
aūt agit ſapiēter. ⁊ ita ponit vnicuiqȝ limitē ipa in ſe nō limita
ta. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ ꝑ ſilē in aere ꝙ ſuſcipiētis potētia eſt
ad infinitū dōm ꝙ lumē augeri in aere hoc ē duplr̄. Uel ꝑ ipiꝰ 55
clarificationeȝ vel ꝑ luminū aggregationē. Primo mō credo ꝙ
ſtatum habeat. adeo ei poſſȝ aer illūinari. ꝙ ſi etiā ſupueniret
aliud lumē. nō magis clareſceret. Alio mō pōt augeri lumen
in aere ꝑ luminū aggregationē. ⁊ ſic q2 lumia diuerſaꝝ lumina-
riū ſūt i eodē pūcto aeriſ. nō ſe āguſtāt nec ſe expellūt. ſicut mlꝰ
te ſpēs i vno medio. ⁊ ita nūꝙ̄ ſūt tot ſpēs. q̄n plēs pñt eē. ſilr̄
de lumibꝰ. Sȝ tūc nō eſt ſilē de charitate. qm̄ ſicut perꝰ tactū ē
in vna aīa tm̄ eſt vna charitas. nō ſic eſt de lumie qđ egredit̄ a
diuerſis lumiaribꝰ. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ a pte augmētabil. ꝙ 56
ignis in īfinitū eſt augmētabilis. dōm ꝙ calor pōt augeri du
pliciter. Uel intēſiue. ⁊ ſic ſtatū hȝ ⁊ ſummū. Uel extēſiue. ⁊ vt
ſic in pluribꝰ. ⁊ ſic nō hȝ ſtatū a pte ſua. ſȝ a pte ꝯbuſtibilis qđ
finitū eſt. Silr̄ dico ꝙ charitas pōt augeri intēſiue. vt magis
diligat. ⁊ ſic hȝ ſtatū ſicut ignis. Alio mō extēſiue. vt a pte di-
lectoꝝ. ⁊ ſic nō hȝ ſtatū ex pte ſua. q2 nūꝙ̄ tot diligit. q̄n adhuc
nata ſit diligere plēs. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ a pte obiecti chari- 57
tatis. dōm ꝙ obiectum nihil ad hoc facit. q2 obiectū ſemp eſt
idem nō mutatū ⁊ eſt infinitū. ⁊ ideo nunꝙ̄ ei charitas cōmē-
ſurat̄. nec ad eiꝰ menſurā recipit augmentū nec decrementū.

Dſti. xviij De tpali ꝓceſſiōe ſpūſſcti ꝙ̄tū ad ꝓpͤeta-
tem ꝑ quā natus eſt tpaliter ꝓcedere.

Hic querit̄. cū. ſſ. ꝑ quē diuidunt̄ dona ipe ſit do-
nū ⁊c. Hec eſt tertia pars huiꝰ ptis in qua magr̄
agit de ꝓceſſiōe ſpūſſcti tpali. Determinato ei pn
cipio a quo. ſſ. ꝓcedit. determinato etiam mō. ſm
quē ꝓcedit. determiat hic magr̄ ꝓprietatē ſm quā
cōuenit ei tpaliter ꝓcedere. ⁊ hec ꝓprietas eſt donū. ⁊ de hac
in tota pñti diſt. intēdit agere. Diuidit̄ aūt hec pars in quat-
tuor ptes. ſm q̄ttuor q̄ōnes quas mouet. In pma q̄rit ⁊ deter
minat vtrū. ſſ. ſit donū in quo alia dona donant̄. In ſcđa q̄rit
vtrū. ſſ. ſit eadē rōne datū ⁊ donū ibi. Preterea diligēter cōſi
derandū eſt cū. ſſ. dicat̄ donū ⁊ datū. In tertia q̄rit̄ cū nō ſo-
lum. ſſ. ſed etiā filius ſit datꝰ. quare nō dꝫ filiꝰ nr̄ ſicut ſpūs nr̄
ibi. Hic querit̄ vtrū ⁊ filiꝰ cū ſit nobis datꝰ ⁊c. In quarta ⁊ vl-
tima q̄rit cū. ſſ. ſit donū relatiue. quō poſſit a ſe dari. ſi em̄ a ſe
donat̄. vr̄. ſſ. ad ſe relatiue dici ⁊ hoc facit ibi Poſt hoc querit̄
vtrꝝ. ſſ. ad ſeipſȝ referat̄. Ceteriſ ptibꝰ idiuiſis remanētibꝰ. q2 ſpā
liter ꝓſequit̄ q̄ōnes ꝓdictas. Media ſiue ſcđa ps q̄ eſt de dr̄ia
doni vel dati hȝ q̄ttuor ptes. In pria q̄rit ⁊ determinat ꝙ nō
eadē rōe. ſſ. dr̄ donū ⁊ datū. q2 donū ē ab eterno. ſȝ datū ex tē-
pore In ſcđa vō ꝯ hoc. ſ. ꝙ. ſſ. ſit donū eternalr̄. obijcit ibi. Sȝ
querit̄ cui donabilis vtrū pri vl̄ filio. In tertia vō. q2 i ſolutio
ne dixerat quoddā dubiū iđ incidēter mouet ⁊ determiat illđ
ibi. Hic orit̄ q̄ſtio vtrū filiꝰ naſcēdo ⁊c. In quarta vō ⁊ vltima
redit ad pmā ſolutionē. oñdens ꝙ. ſſ. eternaliter donū eſt. q2
eo ipo ē donū quo ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio ⁊ ꝙ tpalr̄ eſt datū vl̄ do-
natū. ⁊ hoc facit ibi. Ex ꝓdictis patet ꝙ ſpirituſſanctus ⁊c.

Utrum

Diſtinctio XVIII

☞ Utrū ſpūſſctūs ſit donū i q̄ alia dona donāt. a

dıſti xviij.n. Quc ſũ.

HIc queriť cū ſpūſſctūs ꝑ quē diuidūtur dona ipē ſit donū. vtrū cōcedēdū ſit ꝙ ꝑ donū diuidāť ac denť dona. Ad qđ dicimus q̄ ꝑ donū qđ eſt ſpūſſctūs ſingulis ꝓpria diuidunť. ⁊ ipm coīter omēs boni habent. Uñ aug. in. xv. li. de tri. ait. Per donuȝ qđ eſt ſpiritusſanctus in cōe omnibus mēbris xp̄i. multa dona que ſunt quibuſq̄ ꝓpria diuidunť. Nō eni ſinguli q̄q̄ hn̄t omnia. ſed hi illa. alij alia q̄uis ipm donum a quo cuiq̄ propria diuiduntur oēs habeāt. i. ſpiritum ſctm̄. Aperte dicit per donum dona donari.

☞ Utrum eadem ratione ſpiritusſanctus dicatur donum et datum ſiue donatum. b

¶ Preterea diligēter cōſiderandū eſt cū ſpūſſ. dicať donū ⁊ datū. vtrū eadē rōne vtrūq̄ nomē ei cōueniat. qđ vtiq̄ videri pōt. Cuȝ em̄ idē ſit ſpm̄ſctm̄ dari. ⁊ ſpȝ ſctm̄ donari ex eadē rōe videť ſpūſſctūs dici datū ⁊ donuȝ. Hoc etiā videť aug. ſignificare. in. xv. li. de tri. cūȝ ait. Spūſſctūs inātum donum dei eſt. inq̄tū dať eis q̄b⁹ dať apud ſe aūt de⁹ eſt ⁊ ſi nemini dať. Ecce apte dicit. ſſ. donū appellari. q̄ dať. Si aūt ex eo tm̄ appellať donū q̄ dať nō ab eterno fuit donū: q̄ nō dať niſi ex tpe. ¶ Ad qđ dicim⁹ q̄. ſſ. ⁊ donū dr̄ ⁊ datū ſiue donatū. ſed datū ſiue donatū ex eo tm̄ dr̄. q̄ datur ſiue donatur quod hȝ tantuȝ ex tpe. Donū vero dr̄ non ex eo tm̄ ꝙ doneť. ſed ex proprietate quā habuit ab eterno. vñ ⁊ ab eterno fuit donū. Sēpiterne em̄ donū fuit. nō q̄ dareť. ſȝ q̄ ꝓceſſit a pr̄e ⁊ filio. Uñ Aug. in. iiij. lib. de tri. ait. Sicut natū eſſe ē filio a pr̄e eſſe. ita ſpūi ſctō donū dei eſſe ē a pr̄e ꝓcedere ⁊ a filio. Hic apte oñdiť ꝙ ſpūſſctūs eo donū eſt ꝙ ꝓcedit a pr̄e ⁊ a filio: ſicut filı⁹ eo eſt a pr̄e ꝙ nat⁹ eſt ab eo. Nō eni idē eſt filio eſſe a pr̄e ⁊ ſpūiſctō. i. nō ea ꝓprietate fili⁹ diciť eſſe a patre qua ſpūſſctūs. Nā fili⁹ diciť eſſe a pr̄e q̄ genit⁹ eſt ab eo. Spūſſ. vo dr̄ eſſe a pr̄e ⁊ a filio. q̄. ſſ. eſt donū pr̄is ⁊ filij. i. q̄ ꝓcedit ab vtroq̄. Eo em̄ dr̄ ſpūs quo donū ⁊ eo donū quo ꝓcedēs. Uñ Aug. i. v. li. de tri. ait. Spiritusſctūs q̄ nō eſt trinitas ſed in trinitate itelligiť. in eo ꝙ ꝓprie dr̄. ſſ. relatiue dr̄. cū ⁊ ad pr̄em ⁊ ad filiū refertur. q̄ ſpūſſctūs ⁊ pr̄is ⁊ filij ſpūs ē. ſed ipſa relatio nō a apparet in hoc noīe ſpūs. apparet aūt cū dr̄ donū dei. Donū eſt em̄ patris ⁊ filij. q̄ a patre ꝓcedit ⁊ a filio. Ecce his v̄bis apte oſtēditur eadē relatione dici ſpm̄ ſanctū et donum. donuȝ autē q̄ ꝓcedit a patre ⁊ filio. proprietas ergo qua dr̄ ſpūſſctūs vel donū ꝓceſſio ipſa eſt de qua poſt plenius agemus cū alijs. Cuȝ ḡ ab eterno proceſſerit ab vtroq̄. et ab eterno donum fuit. Nō ergo ſpūſſctūs eo tantū dicitur donū. q̄ donať. nam ⁊ ante fuit donuȝ q̄ꝑ donareť. Unde Aug. in. v. li. de trini. Semper ſpūſſ. procedit ⁊ nō ex tpe ſed ab eťnitate ꝓcedit

Sȝ q̄ ſic ꝓcedebat vt eſſȝ donabile. iā donū erat an̄q̄ eſſȝ cui donaretur. Aliter eni itelligiť cū dicitur donum: aliter cum dr̄ donatū. Nam donuȝ pōt eē etiā an̄q̄ deť. donatuȝ aūt niſi datū fuerit. nullomō dici pōt. Sēpiterne ḡ ſpūs ē donū tꝑaliter aūt donatum. his verbis aperte oñditur ꝙ ſicut. ſſ. ab eterno ꝓcedit. ita ab eťno donū ē. ñ q̄ donareť a pr̄e filio. vel a filio pr̄i. ſȝ q̄ ab eterno ꝓceſſit donabilis.

☞ Obiectio cōtra hoc ꝙ ſpūſſctūs ſit donū eťnaliť. c

¶ Sȝ q̄riť cui donabil' vtrū pr̄i et filio. an tm̄ nobis q̄ nō dū eram⁹. Si aūt nō erat donabilis pr̄i ⁊ filio. ſȝ tm̄ nob̄ ⁊ ex eo donū erat. q̄ ſic donabilis ꝓcedebat. vr̄ ꝙ fili⁹ ſꝑ eadē rōne donū fuerit. q̄ ab eťno ꝓceſſit a pr̄e donabil' nob̄ i tpe. Nā ⁊ de filio legiť ꝙ dat⁹ eſt nobis. Ad qđ dicim⁹ q̄. ſſ. nobis tm̄ nō pr̄i vl' filio donabil' ꝓceſſit. ſicut ⁊ nob̄ tm̄ dat⁹ ē. Et fili⁹ v̄e dat⁹ eſt nobis ⁊ ab eterno ꝓceſſit a pr̄e. nō vt donabil' tm̄: ſed vt genitus qui et donari poſſit.

¶ Proceſſit ergo vt genit⁹ ⁊ donabil'. ſed. ſſ. nō ꝓcedit vt genit⁹ ſed tm̄ vt donū. donuȝ aūt ſꝑ fuit: nō ſolū q̄ donabil' ſȝ q̄ ab vtroq̄ ꝓceſſit ⁊ q̄ donabil' fuit. Uñ au. i. v. li. de tri. ait. Eo ipō ꝙ datur⁹ erat eū de⁹ iā donū erat etiā an̄q̄ dareť. Et iō donabil' eſt. ſed aliter donabil' q̄ꝑ filius. Naȝ aliter datus ⁊ aliter ꝓceſſit q̄ꝑ filius. Filij eni ꝓceſſio genitura eſt vel natiuitas. Spūſſācti vero ꝓceſſio natiuitas nō eſt. vtraq̄ v̄o ineffabilis eſt.

b Et notandū ꝙ ſicut fili⁹ naſcēdo accepit nō tm̄ vt fili⁹ ſit ſȝ oīno vt ſit. ⁊ vt ipa ſubſtātia ſit. ita ⁊ ſpūſſctūs a pr̄e ⁊ filio ꝓcedēdo accepit: nō tm̄ vt ſpiritusſctūs. ſit vel donū. ſȝ etiā vt oīno ſit. ⁊ vt ſb̄a ſit. qđ vtiq̄ ñ accepit ex eo quo dať. Nā cū nō deť niſi ex tpe: ſi hoc haberet ex eo ꝙ dať accepiſſet ergo ex tpe vt eēt. Uñ au. i. v. lib. de tri. Fili⁹ nō tm̄ hoc habet naſcēdo vt ſit fili⁹. ſed oīno vt ſit. Queriť ḡ vtrum. ſſ.

Eſai. liij

Rñ.

Quō fili⁹ pceſſit vt genitus ⁊ donabilis ſſ. v̄o vt donuȝ donatū ⁊ q̄ pcedit ab vtroq̄ ⁊ q̄ donabilis ē.

a ¶ Relatio non apparet in h̄ noīe ſpūs. Videť dicere falſum. quia ſpirit⁹ dicitur. quia ſpirať. ergo refertur ad ſpirantem ergo apparet in eo relatio. ¶ Itē videtur ꝙ magis appareat q̄ꝑ in hoc nomine donū. q̄ relatiua dicuntur que hoc ipſum ꝙ ſunt aliorum ſunt ſed ſpiritus eo ꝙ ſpiritus habet eſſe a ſpirāte. donuȝ vero non oportet ꝙ habeat eſſe a donante. ergo nō videtur in hoc tantum apparere relatio. ¶ Reſpō. dicendum ꝙ tam donuȝ q̄ꝑ ſpiritus dicitur relatiue. ſȝ tamen relatio magis apparet in hoc noīe donū q̄ꝑ in hoc noīe ſpiritus. q̄ donū ſemꝑ dicit reſpectū ad dātem ſpūs aūt nō. immo pōt accipi abſolute. Uel aliter dicēdū ꝙ aug. nō dicit ꝙ relatio non appareat in hoc noīe ſpiritus. ſȝ ꝙ non appareat in hoc noīe ſpiritus. Quamuis enim dicatur eſſe ſpūs ſpiratoris nō tm̄ dr̄ eſſe ſpiritusſanctus ſpiratoris. ¶ Ad illud ꝙ obijcitur ꝙ ſpūs magis dicit habitudinē reſpicientē eſſe q̄ꝑ donum. dicenduȝ ꝙ veruȝ eſt in his quibus accidit donuȝ. ſed in. ſſ. quia ideo eſt quia donum. non habet locum iſta obiectio.

b ¶ Filius naſcendo accepit ⁊c. vt ſit ipſa ſubſtātia. Uidetur male dicere. q̄ in oī eo quod īeſt filio ꝑ natiuitatem diſtinguitur fili⁹ a patre. q̄ natiuitas eſt ꝓprietas diſtinctiua ergo ſi filius naſcendo accepit vt ſit eſſentia vel ſubſtantia. ergo pater in ſubſtantia diſtinguitur a filio. ¶ Item ꝙ filius naſcendo accepit ſiue quod filius ē naſcēdo eſt natū ḡ ſubſtātia ē nata ſi filius naſcēdo ē ſb̄ſtātia. Oē eniȝ qđ naſcendo accepit a natiuitate hȝ ortum. ¶ Rñ. dicendū ꝙ aliq̄ diſtinxerunt iſtā locutionē. fili⁹ naſcendo ē diuina ſubſtātia ſiue deus. Q̄ gerūdiū pōt dicere ꝯcomitātiā ⁊ ſic ſimpliciter ē vera. vel cām. ⁊ ſic multiplex. q̄ cuȝ dico fili⁹ eſt de⁹ ſiue diuia ſubſtātia tria dico ſcılȝ ſubiectū. c̄ꝯpoſitionē. ⁊ p̄dicatū. Poteſt ergo hoc gerundium naſcendo dicere cauſalitateȝ reſpectu ſubiecti vel reſpectu cōpoſitionis. vel reſpectu predicati. Si reſpectu ſubiecti tunc eſt ſenſus. filius naſcendo ⁊c. id eſt qui eſt fili⁹ naſcendo vel qui naſcēdo hȝ vt ſit fili⁹ eſt de⁹. ⁊ ſic eſt vera. Si reſpectu cōpoſitionis. ſic ē ſenſus. Filius eſt deus naſcendo. id eſt hoc p̄dicatū cōuenit ſubiecto per natiuitatem. ⁊ ſic adhuc eſt vera locutio. Si reſpectu p̄dicati. ſic eſt ſenſus. fili⁹ ē de⁹ ſiue ſubſtātia diuia naſcēdo. ita ꝙ naſci ſiue natiuitas ſit pricipium ſiue origo deitatis. ⁊ in h̄ ſenſu eſt falſa. Magr̄ tñ iſtā locutionē nō diſtiguit ſȝ ſiplr̄ cōcedit. ⁊ ſatis probabiliter. quoniā predicta diſtinctio nō vr̄ habere radicē. Cum eni gerūdiū natū ſit determinare ꝯpoſitionem. q̄ oīno nihil ē dicere hō naſcēdo ⁊ hmōi. ⁊ cuȝ cōpoſitio predicati ſiue eſſentie. ſiue

oīm que attribuūtur filio
conueniāt ſubiecto ꝑ nati‐
uitatē.iō habet veritatem
Nec valent obiectiōes in
contrariuꝫ adducte.qꝛ na
tiuitas nō diſtinguit illud
quod ꝑ natiuitatem habe
tur ſiue quod eſt in naſcen
te.ſed eum ſolum qui naſci
tur ⁊ ideo nō ſeq̄tur ꝙ ſb̄a
ſit diſticta nec ꝙ ipa naſca
tur ꝙuis ꝑ gñationē hēať
c ¶ Nec filius natiuitate
eēntia eſt. Videť falſuꝫ di
cere. quia cū naſcendo ſit
eſſentia pari rōne videť ꝙ
natiuitate.et hoc videtur
per autoritateꝫ hyla. in lit
4 tera. ¶ Rñ. dicendum ꝙ
abſq; dubio iſta eſt diſtin‐
guēda. Filius natiuitate
eſt diuina eſſentia. qꝛ abla
tiuus poteſt conſtrui i ra
tione forme. vel in ratione
pꝛicipij. Si in ratione for
me. ſic eſt falſa. quia nati‐
uitas nō ē cauſa formalis
reſpectu p̄dicati eſſentialꝭ.
Si in ratiōe pꝛicipij. ſic hꝫ
veritatem quia omnia que
conueniunt filio. conueni‐
unt ei per natiuitatis oꝛigi
nem. Sed magiſter qꝛ ac‐
cipit gerundiuꝫ in ratione
pꝛincipij. ideo cum gerun‐
dio ſimpliciter concedit.
Et quia accipit ablatiuuꝫ
in ratiōe forme iō cum ab‐
latiuo ſimpliciť negat. ma
gis em̄ iudicat ſm̄ vſuꝫ lo‐
quēdiq̄ hꝫ ṽtutē ſmonis.
d ¶ Nō ei ⁊c. ꝑ defectionē
Rñ aut ꝓtēſionē. aut deriua
tionē. Queritur quō diffe
5 rūt illa tria. ¶ Rñ. quidā
dicunt ſic. ꝙ per defectio‐
neꝫ producitur aliquid de
materia per forme p̄exiſtē
tis coꝛruptionem. ſicut ex
grano frumēti herba. Per
protenſionem producitur
Hilari⁹ aliq̄d per p̄exiſtentis foꝛ‐
me permanentiam ⁊ indu‐
ctionem forme artificialis
ſicut vas ſit de argento.
Per deriuationē qð ꝓdu‐
ciť ꝑ p̄exiſtēť forme ꝑma‐
nētiaꝫ ſola locali mutatio
ne. vt riuus ex fonte ⁊ lac⁹
Expo‐ ex riuo. Aliť poteſt dici ꝙ
nit ṽba materiale principiuꝫ ex q̄
hylarij. res eſt. aut eſt materiale ⁊
tranſiens foꝛmaliter. et ſic
eſt defectio. Aut eſt mate‐
riale et permanens. ⁊ ſic ē
ꝓtenſio. Aut eſt materia
le et permanens ⁊ agens.
⁊ ſic eſt deriuatio ⁊ hoꝛum
exēpla ſunt manifeſta.
e ¶ Aliō eſt ei qð accepim⁹
vt eſſem⁹ ⁊c. Vř male dice
re. qꝛ ſicut ſine ſpū dei non

eo ꝙ datur. habeat nō tm̄ vt
donū ſit ſꝫ oīno vt ſit. Qð ſi
nō eſt niſi qꝛ dať. i. ſi nō hꝫ eē
niſi eo ꝙ dať. Sicut filius na
ſcēdo hꝫ nō tm̄ vt ſit filius qð
relatiue dr̄. ſed oīno vt ſit ipa
ſb̄a. quō iā ſpūſſ. erat ipa ſb̄a
cū nō pri⁹ dareť ꝙ eēt cui da‐
retur. nō ḡ eo ꝙ dať ſed ꝓce‐
dēdo hꝫ vt ſit donum. ⁊ vt ſit
eſſentia. ſicut fili⁹ nō eo ꝙ da
tus eſt ſꝫ naſcēdo accepit. nō
tm̄ vt ſit fili⁹: ſꝫ vt ſit eſſentia
Vñ au. in. xv. li. de tri. aiť. Si
cut filio p̄ſtat eſſentiā ſine ini
tio tp̄is. ſine mutabilitate na
ture de p̄re gñatio. ita ſpūi‐
ſancto p̄ſtat eſſentiā ſine vllo
initio tp̄is. ſine vlla mutabili
tate nature d̄ vtroq; ꝓceſſio
☞ Dubitatio ex ṽbis. ẜ.
ꝑmi. ẜ. oꝛta vicꝫ ꝙ fili⁹ nō
tm̄ ſit fili⁹ natiuitate. ſed etiā
eſſentia a fili ⁊. ſſ. ꝓceſſiōe. d
¶ Hic oriť qō. Si filius na
ſcēdo hꝫ nō tm̄ vt ſit fili⁹. ſꝫ vt
ſit eſſentia. ⁊. ſſ. ꝓcedendo nō
tm̄ vt ſit donū ſꝫ vt ſit eſſentia
ḡ ⁊ fili⁹ natiuitate eēntia eſt.
⁊. ſſ. ꝓceſſione eſt eſſentia. cuꝫ
alibi dicať ꝙ nec pr̄ eo pr̄ ē q̄
de⁹ nec fili⁹ eo fili⁹ q̄ de⁹. nec
ſſ. eo donū q̄ deus. Qꝛ vt ait
Aug. in. vij. li. de tri. His noi
bus relatiua eoꝝ oñduntť nō
eſſentia. vñ p⁹ pleni⁹ agem⁹.
Ad qð bꝛeuiter rñdentes di
c cimus. qꝛ nec fili⁹ natiuitate
eſſentia ē ſꝫ tm̄ fili⁹. Nec ſpi‐
ritusſctūs. ꝓceſſione eſſentia
eſt ſed donū tm̄. ⁊ tn̄ vterq;. ⁊
ille naſcēdo ⁊ iſte ꝓcedēdo ac
d cepit vt eſſet eſſentia. Non
em̄ vt ait Hyla. in. v. lib. de
tri. ꝑ defectionē. aut ꝓtenſio
nem aut deriuationē ex deo
de⁹ ē. ſꝫ ex ṽtute nature i na‐
turā eādē natiuitate ſubſiſtit
fili⁹. ⁊ ex virtute nature in na
turā eādē ꝓceſſiōe ſubſiſtit. ſſ.
¶ Qð ita intelligi pōt. Ex
p̄re q̄ eſt ṽtus. ingenita. natu
rā quā hꝫ. eādē fili⁹ natiuita‐
te. i. naſcēdo. ⁊. ſſ. ꝓceſſione. i.
ꝓcedēdo hꝫ. Vñ ipe idē ap‐
ti⁹ eloquēs qð dixerat apit
dicēs. Natiuitas inq̄t dei nō
pōt non eā de qua ꝑfecta eſt
tenere naturā. nō em̄ aliud ꝙ̄
deus ſubſiſtit qð nō aliunde
ꝙ̄ de deo ſubſiſtit. Ecce his

verbis aperiť quō intelligē‐
dū ſit illō de p̄re gñatio p̄ſtat
eſſentiā filio. ⁊ de vtroq; pꝛo
ceſſio p̄ſtat eſſentiā ſpūſctō
Nō qꝛ ille eēntia ſit ſi. ⁊ iſta
eēntia ſit. ſſ. imo ꝓꝓetate pſo
nali. ſꝫ qꝛ ⁊ ille naſcēdo. ⁊ iſte
ꝓcedēdo eēntiā hꝫ eandē ⁊ to
tam que in patre eſt.
☞ Redit ad pꝛimā ſolu‐
tionē oñdens ꝙ ſpūſſctūs dr̄
donū ⁊ donatū ſm̄ duos pꝛe‐
dictos modos ꝓceſſionis. e
¶ Ex p̄dictis ptꝫ ꝙ. ſſ. ſem‐
piterne donū ē. ⁊ tp̄aliter da
tū vł donatū. Ex q̄ apparet il
la diſtictio gemine ꝓceſſiōis
de qua ſupꝛa egim⁹. Naꝫ ſm̄
alterā ꝓceſſionē dr̄ donatum
vel datū. ſm̄ alterā ṽo dr̄ do‐
num. Et ſm̄ hoc ꝙ ſempiter‐
ne donū eſt referť ad patrē ⁊
filiū. ſm̄ hoc vero ꝙ dr̄ datuꝫ
vel donatū. ⁊ ad eū q̄ dedit re
fertur. ⁊ ad eos q̄b⁹ dať ⁊ ei⁹
dr̄ eſſe q̄ dat ⁊ illoꝝ q̄b⁹ dať.
Vñ augu. in. v. li. de trini. ait.
Qð datū eſt ⁊ ad eū q̄ dedit
referť. ⁊ ad eos q̄bus dedit.
Itaq;. ſſ. nō tm̄ patris et filij
q̄ dederūt. ſed etiā noſter dr̄
q̄ accepim⁹. Spūs ergo ⁊ dei
eſt q̄ dedit. ⁊ noſter q̄ accepi‐
mus. ille ſpūs nr̄ q̄ ſumus. qꝛ
ipe eſt ſpūs hoīs q̄ i ipo ē. ꝙ‐
uis ⁊ illū ſpm̄ q̄ hoīs dr̄ vtiq;
e accepim⁹. ſed aliter iſte. aliť
ille nr̄ dr̄. Aliud ē em̄ qð acce
pim⁹ vt eſſem⁹: aliud qð acce

poſſum⁹ ſcti eē. ita nec eē ḡ
videť ꝙ ſpūſctm̄ nō tm̄ ac
cepim⁹ vt eſſem⁹ ſcti. ſed ēt
vt eſſemus. ¶ Rñ. pōt ad
hoc dici ꝙ hoc dictū eſt ꝑ
appꝛopꝛiationeꝫ. Quāuis
enī a ſpū ſancto habeam⁹
eſſe ⁊ ſctm̄ eſſe appꝛopꝛiate
tn̄ habemus ſanctum eſſe
ideo non ſic accipi dicitur
in nr̄i eſſe ꝓductiōe. ſicut i
ſctificatiōe. Aliter tamen
pōt dici. ꝙ ſicut dare oꝛdi‐
natur ad habendum. ita et
accipere. ⁊ qꝛ nullus hꝫ. ſſ.
ꝙtūcūq;. ſſ. opereť in eo ni
ſi q̄ pōt eo frui. ⁊ oīs talis
eſt ſctūs. iō. ſſ. nō dr̄ pꝛopꝛe
loquēdo dari nec accipi ni
ſi ſanctis ⁊ a ſanctis.
f ¶ Tollā de ſpiritu tuo h̄
nō poteſt dici ꝙtū ad ſub‐
ſtantiam. ergo ꝙtuꝫ ad ef 7
fectum ſiue gratiā. ḡ videť
ꝙ gratia trāſferať ab vno
in aliū. Si tu dicas hoc ē
dictum ꝑ confoꝛmitatem.
Obijciť ꝙ pari rōne poſſꝫ
dici ꝙ tolleret de ſpū alio‐
rū et daret moyſi. ¶ Rñ. Augu.
dōꝫ ꝙ illō itelligiť de ſpū
ꝙtū ad effectū. ⁊ h̄ pꝛepoſi
tio de ipoꝛtat cōfoꝛmitatē
ſilr̄ et ꝓꝑꝛtialitatē. ſꝫ nō ꝙtū
ad ꝑte conferentē vel cōn Qð aliť
nentē ſm̄ veritatē ſꝫ ſm̄ ꝓ‐ ſſ. dr̄ nr̄
poꝛtionē q̄m effect⁹. ſſ. mł‐ aliť na‐
topli⁹ abūdauit i moyſe ꝙ̄ turalis
in alijs. vt ꝙ alij q̄i parteꝫ
gr̄e ſue viderent hr̄e et dr̄
tollere ꝙtū ad ſollicitudi‐
nē qꝛ du dona. ſſ. alijs ſūt
cōicata. ſollicitudo moyſi
ē diminuta. ⁊ ꝑs illi⁹ ſollici
tudis ē alijs cōmiſſa ⁊c.

pim⁹ vt ſcti eſſem⁹. Qð aūt. ſſ. nr̄ dicať ſcriptura oſtē‐
dit. Scriptū eſt em̄ de Iohāne ꝙ in ſpū helye veniret
Ecce dictus eſt helye ſpūs quē accepit helyas. ſ. ſpiri
f tusſanctus. Et moyſi ait dñs. Tollā de ſpū tuo. ⁊ da‐
bo eis. i. dabo illis de ſpūſctō quē iā dedi tibi. Ecce et
hic dict⁹ eſt ſpūs moyſi. patet igiť qꝛ ſpūſſctūs nr̄ dr̄ Nũe. xj
ſpūs: ſed qꝛ nobis dat⁹. ⁊ datus vtiq; ad hoc vt ſancti
eſſem⁹. Spūs ṽo creat⁹ ad hoc eſt dat⁹ vt eſſemus.
☞ An filius cū ſit nobis datus poſſit dici noſter.
vt ſpiritusſanctus dicitur noſter.
¶ Hic queriť vtrū ⁊ filius cū ſit nobis dat⁹ dicať vel
poſſit dici noſter? Ad qð dicim⁹. qꝛ fili⁹ dr̄ noſter pa‐
nis. nr̄ redēptoꝛ. ⁊ hm̄oi. ſed nō dr̄ noſter fili⁹ qꝛ filius
dr̄ tm̄ relatiue ad eū q̄ genuit. ⁊ iō noſter fili⁹ non pōt
dici. ſed patris tm̄. In eo aūt ꝙ dr̄ datus ⁊ ad eū q̄ de‐
dit et ad eos q̄b⁹ datus eſt refertur. vt ſpūſſanctus q̄ Qð non
etiā cū in ſcriptura vt ſupꝛa dictū ē dicať ſpūs noſter dicať. ſſ.
vel ſpūs tuus. vel illius. vt de moyſe ⁊ helya dictū eſt nr̄ ſꝫ ſpi
nuſq̄ tn̄ in ſcriptura occurrit. ita dici. ſpūſſctūs nr̄ vel ritꝰ nr̄.
tuus vel illius. ſed ſpūs nr̄. vel tuus vel illius. Qꝛ ſpi
ritusſctūs eo dr̄ quo donū. ⁊ vtrūq; relatiue dr̄ ad pa‐
trē ⁊ ad filiū. ⁊ h̄ ſempiterna relatiōe. Si tn̄ aliq̄n dici
tur donū

S Uppoſito ex p̄cedentib⁹ ꝙ. ſſ. ſit donũ. ⁊ ꝙ donet
ad intelligẽtiã hu⁹ ptis ſex querunt̄ ꝑrio queri
tur vtrũ. ſſ. ſit donũ quo oĩa alia dona donantur
Sc̄do vtrum. ſſ. ſit donũ vel ab eterno vel ex tpe.
Tertio querit̄ qd ꝯueniẽti⁹ dicat̄ de. ſſ. donũ ſcʒ
an datũ. Quarto vtrũ do
na proprie cõueniãt ſpiri-
tuiſctõ. Quinto vtrum do
nũ ſit proprietas ſpũſſcti
diſtinctiua. Sexto vtrum
ratione donabilitatis di-
catur. ſſ. noſter.

A **Queſtio. j.** Qd ſpi-
ritusſanctus ſit donũ quo
oĩa alia donant̄ oñdit̄ au-
toritate ⁊ rõne ſic. Apo. j.
Cor. xij. Diuiſiões grarũ
ſunt. idē aũt ſpũs diuidit
ſingulis put vult. ⁊ loquit̄
de donis nõ tm̃ grẽ gratũ
facientis: ſʒ etiã que ſunt
grat̄ date. ergo ſi p. ſſ. dã
tur vtraqʒ. cum nõ ſit alia
differentia donoꝝ. ipſe eſt
donum in quo oĩa alia do-
nantur. ❡ Item Aug. xv.
de trini. per donum qd eſt
ſſ. cõe oĩbus membris xp̄i
propria quibuſqʒ dona dei
dantur. ❡ Item rõne oſtẽ
ditur ſic. Spũſſanctus eſt
primũ donũ ſed omne po-
ſterius ad prius reducit̄.
ergo oẽ donũ reducit̄ ad
donũ qd eſt. ſſ. ergo in oĩ-
bus donis rõ donationis
eſt p. ſſ. ergo ⁊c. ❡ Itẽ oẽ
donũ ingr̃tũ donũ ex amo
re datur. alioquin non ha-
bet rõnem doni. ſed. ſſ. eſt
amor patris ⁊ filij vt dicit
Aug. ⁊ habitũ eſt ſupra. er
go ⁊c. ❡ Cõtra Iſid. Mĩ-
tis indignis ſpũſancto dã
tur dona. ſſ. ergo cõtingit
alia dona donari ſine hoc

tur donũ nr̃m accipit̄ donum
pro donato vel dato. Cũ ve
ro donum accipitur eo mõ q̊
ſpũſſctũs donũ pr̃is ⁊ filij dr̃
nõ hoĩs. ita ⁊ fili⁹ ſub hac ap
pellatiõe nõ põt dici nr̃ vt di
cat̄ fili⁹ nr̃ ſicut nec dr̃. ſſ. nr̃ ⁊
tm̃ de filio dicit̄ panis nr̃. ⁊ de
ſpũ ſpũs nr̃. Ille nr̃ panis q̄
nos reficit nobis dat⁹. Iſte
nr̃ ſpirit⁹. q̄ nobis ĩſpiratur
a pr̃e ⁊ filio. ⁊ in nobis ſpirat
ſicut vult. Unde Aug. i. v. lib
de trini. ait. Quod de patre
natũ eſt. ad patrẽ ſolũ refert̄.
cum dicitur filius. ⁊ iõ fili⁹ pa
tris eſt et nõ nr̃. Dicimus ta
men ⁊ panẽ nr̃m da nobis ſi-
cut dicimus ſpiritũ noſtrum.
☞ An ſpiritusſanctus ad
ſe relatiue dicatur.
❡ Poſt hec queritur. vtrum
ſpũſſctũs ad ſeipſuʒ referat̄
hoc enĩ videtur ex predictis
poſſe pbari. Si enĩ qd datur
refert̄ ad eũ q̇ dat ⁊ ad eũ cui
dat̄ ⁊ ſpũſſctũs dat̄ a ſeipſo vt
p̄dictũ eſt. ḡ refert̄ ad ſeipm:
Huius q̄ſtionis determina-
tionẽ in poſterum differim⁹
donec tractemus de his que
relatiue dicũtur. de eo ex tpe
i q̇b⁹ datũ ⁊ donatũ cõtinent̄

ergo non eſt donum in quo oĩa alia donantur. ❡ Item aliqua
ſunt dona que appropriant̄ filio vtputa ſunt illa que dant̄ ad
illuſtrationẽ intellect⁹. ergo ſi loquamur a ppzietate. talia do-
na donant̄ in filio ſiue p filium nõ dono qd eſt. ſſ. ❡ Item fi-
lius datus eſt nobis. Eſa. ix. Paruulus nat⁹ eſt nobis fili⁹ da-
tus eſt nobis. ergo ſi dat̄ p. ſſ. videt̄ ꝙ. ſſ. aliquã autoritatem
vel influentiã habeat in filiũ. hoc aũt eſt falſum. ergo non oĩa
alia dona donant̄ p. ſſ. ❡ Iteʒ hoc oñditur p ĩpoſſibile eſto ꝙ
intelligat̄ p ĩpoſſibile ſpm̃ſctm̃ nõ eſſe adhuc pater ⁊ fili⁹ intel
ligunt̄ vt liberales. alioqn ineſt eis liberalitas a ſpũſancto qd
falſum eſt. ergo ſi intelliguntur liberales. ergo ⁊ donatores.
❡ Item ſi ſpũſſanctus eſt donũ in quo alia donant̄ ergo doni
8 eſt donum. ⁊ donatiõis eſt donatio. ⁊ ſi hoc. motus eſt motus
⁊ relationis relatio. ⁊ hoc habet philoſoph⁹ pro incõueniẽti.
Cum enĩ depẽdens nõ poſſit alterũ determinare. erit ibi pceſ
ſus in infinitũ. ❡ Rñ. dicendũ ꝙ cum dicit̄ ꝙ ſpũſſanctus eſt
donum in quo oĩa alia donant̄. ablatiuus iſte poteſt accipi du
pliciter. vel ita ꝙ dicat cõcomitantiam. vel ſic ꝙ dicat cauſali
tatem. Si dicat cõcomitatiã ſic intelligendo vniuerſaliter fal
ſum eſt. q̄ eſt ſenſus ꝙ detur cum oĩbus donis. Quedam enĩ
ſunt dona que ſemper ſunt cum ſpirituſctõ vt charitas ⁊ ſapiẽ
tia. Quedã que nunq̄ ſunt cũ ſpũſctõ vt timor ſeruilis. Que-
dam q̄ aliquando ſunt cum ſpiritusſancto. aliquando ſine: vt fi
des. prophetia ⁊ hmõi. Si aũt particulariter intelligatur de
donis gratũfacientibus. ſic vera eſt: ⁊ nõ habet inſtantiã. Po
teſt iterum ablatiuus importare cauſalitatẽ. ⁊ hoc tripliciter.

Uel ita ꝙ dicat ſimpliciť cauſa i litatẽ: ⁊ hoc nõ diſtinguit̄ nec
a patre nec a filio. q̄ oĩa dona ſunt a patre ⁊ a filio. ⁊ a ſpiritu
ſancto. Uel ita vt dicat cauſalitateʒ ⁊ ſubautoritatem. ⁊ in hoc
diſtinguit̄ a patre. ſed nõ a filio. q̄ pater ⁊ p filiũ ⁊ p ſpm̃ſctm̃
donat. Uel ita vt dicat cauſalitatẽ ⁊ ſubautoritatẽ ⁊ exẽplari-
tatem ⁊ ſic pprie ſpũſctõ cõuenit. Ipſe enĩʒ pcedit p modum
primi doni. ita ꝙ oĩs donatio recta ⁊ gratuita poſt illam eſt ⁊
ab illa accipit rõnem donatiõis. Cõcedendũ eſt ergo ꝙ ſpiri-
tusſctũs eſt donũ quo oĩa dona ſcʒ gratuita donant̄ p cõcomi
tantiã. ⁊ quo oĩa dei dona donant̄ p exẽplaritat̄ cãm. ❡ Ad
illud qd obijcit̄ prio de Iſido. iã pʒ rñſio. ꝙ ipſe loquit̄ de do 9
nis grẽ gratis date. nõ gratũfacientis. ❡ Ad illud qd obijcit̄
ſc̄do. ꝙ quedã dona appropriant̄ filio. dõm ꝙ de donis eſt lo-
qui dupl̄r aut rõne ei⁹ qd ſubeſt. aut ſub rõne donatiõis. Rõ-
ne vero ei⁹ qd ſubeſt. aliqua dona appropriant̄ filio. vt ſapien-
tia ⁊ ĩtelligẽtia. aliqua ſpũſctõ vt charitas. Rõne võ donatio-
nis. oĩa appropriant̄. ſſ. rõne iã dicta. q̄ p ipʒ tãq̄ p primũ do
nũ donant̄ alia. ❡ Ad illd qd obijcit̄ ꝙ fili⁹ eſt dat⁹ ⁊ nõ a ſpũ
ſctõ. rñderi põt. ꝙ fili⁹ eſt dat⁹ ſm humanã naturã. ⁊ hoc fuit 10
p amorẽ Io. iij. Sic de⁹ dilexit mũdũ vt filiũ ſuũ ⁊c. ❡ Ad il-
lud qd obijcit̄ ꝙ ſpũſctõ circũſcpto. adhuc manet rõ doni. di
cendũ ꝙ circũſcpto. ſſ. eſt ĩtelligere in deo donoꝝ cauſalitateʒ 11
⁊ ſubautoritatẽ. ſʒ nõ exẽplaritatẽ donatiõis ſub rõne dona
tiõis q̄ nõ intelligit̄ pceſſus amoris. ⁊ hoc vltimo dicit̄ pprie
cõuenire ſpũſctõ. ❡ Ad illud qd obijcit̄. ꝙ tũc eſt donũ doni
dicendũ ꝙ mot⁹ nõ eſt mot⁹ vt termini. ſimiliter nec relatiõis
relatio. tñ vt pncipij. ⁊ mot⁹ eſt motus. q̄ motus eſt pncipium 12
motus. ⁊ relatio relatiõis. ⁊ ſic dicit̄ donũ doni. ⁊ q̄ in cauſan
do ſtatur in primo cũ ſit primũ donũ. nõ eſt abire in infinituʒ.
Preterea donũ in diuinis veram ypoſtaſim dicit.

Queſtio. ij. Utrũ ſpũſſctũs ſit donũ ab eterno vel B
ex tpe. Et ꝙ ex tpe videt̄. Augu. xv. de
tri. eo donũ eſt quo datur quib⁹ dat̄. ſed datur ex tpe. ergo ⁊c.
❡ Item. v. d tri. eo donũ dr̃ quo datur⁹ ipm erat de⁹ ſʒ cõſtat
ꝙ datur⁹ erat ex tpe ergo ſi donũ eſt eternũ. tpale eſt cã eterni
❡ Itẽ vr̃ p rõnẽ. Donũ enĩ nõ tm̃ dicit ꝯparationẽ ad dãtẽ. ſʒ
etiã ad eũ cui dat̄. ergo poſito dono. ponit̄ dãs ⁊ recipiẽs. q̄
relatio ponit extrema. ſʒ recipiẽs eſt creatura. ergo ⁊c. ❡ Itẽ
donũ addit ſupra datũ. q̄ donũ ẽ datio irredibilis. ergo ſi. ſſ.
nõ eſt datus niſi ex tpe. nec eſt donũ niſi ex tpe. ❡ Item ſicut
filij eſt gñari: ita doni eſt donari. ſʒ nõ eſt fili⁹ anteq̄ generet̄.
ergo nec donũ ãteq̄ donet̄. ſʒ donat̄ tm̃ ex tpe. ergo ⁊c. ❡ Cõ
tra. aug. v. de tri. q̄ ſpũs pcedebat vt eſſet donabilis. iã donũ
erat. ſʒ pcederet vt donabile hoc eſt eternũ ergo ⁊ donũ ab eter
no. ❡ Item idẽ expſſius. ſſ. ſempiterne donũ eſt. tpaliter vero
datur. ❡ Item hoc ipʒ vr̃ rõne. q̄ vbi eſt amor gratuit⁹. ibi eſt
gr̃a doni. ſʒ ab eterno eſt in deo ponere amorem gratuitũ. er-
go ⁊ donũ. ❡ Item vbi eſt pfecta rõ liberalitatis ibi eſt donũ
Sʒ in diuinis ab eterno eſt pfecta ratio liberalitat̄. ergo ⁊c.
❡ Item ſicut ſe hʒ ratio verbi ad rerũ pductionem. ſic ſe hʒ ra
tio doni ad gratiarũ diſtributionẽ. ſʒ ante rerũ pductioneʒ in
principio fuit verbũ: ergo ante gratiarũ collationẽ in pncipio
fuit donũ. ❡ Rñ. dicendũ ꝙ cum donũ dicat reſpectũ ad cuʒ
cui datur hoc põt eſſe tripliciter. vel ſm actũ. vl̄ ſm habitudi
nem. vel ſm aptitudinẽ Si ſm actũ hoc mõ dr̃ donũ q̄ datur. 13
Si ſm habitudinẽ hoc mõ dr̃ donũ q̄ donandũ aliqñ. Si ſm
aptitudinẽ hoc mõ dr̃ donũ q̄ donabile. Scdm pmã acceptio
nem dr̃ tpaliter. ſʒ ſm ſcdam ⁊ tertiã dicit̄ eternaliter. ⁊ in his
tribus ſenſib⁹ accipit Aug. ❡ Cõcedẽdũ eſt ergo ꝙ ſm aliquã
acceptionẽ donũ dei dr̃ eternaliter. ſicut pbant rõnes inducte
ad ſcdam partem. ❡ Ad illd vero qd obijcit̄ in cõtrariũ. dõm
ꝙ pcedit de dono vt dicit actũ donatiõis. ⁊ ſic ex tpe dr̃. vñ nõ
valet obiectio. ❡ Ad illd ꝙ ſcdo obijcit̄ ꝙ eo dr̃ donũ quo da-
turus ⁊c. dõm ꝙ ſm iſtã acceptionẽ dr̃ eternal̄r. q̄ nõ dicit re 14
ſpectũ ad creaturã ſm actũ: ſʒ ſm habitũ ſicut et pdeſtinatio.
Qd ergo obijcit̄ ꝙ tunc tpale ẽ cã eterni dõm ꝙ illd pticipiuʒ
daturꝰ. duo ĩportat. ſ. ordinationẽ ad dãduʒ. ⁊ actuʒ ordiatio-
nis. ⁊ ordinatio ẽ eterna lʒ act⁹ ſit tpalis. ⁊ tunc ablatiu⁹ nõ di
cit cauſalitatẽ rõne act⁹. ſʒ rõe ordiatiõis. Poſſʒ tñ dici ꝙ dt
cãm cõſequẽtẽ nõ cõſequẽtie. ❡ Ad illd qd obijcit̄ ꝙ dicit re-
lationẽ ad extrema. dõm ꝙ relatio actualis ponit vtrunqʒ ex- 15
tremuʒ in actu. nõ autẽ relatio habitu ſicut pʒ ꝙ de⁹ eternali-
ter dr̃ exẽplar creature tpal̄. ❡ Ad illd qd obijcit̄ ꝙ donũ ad- 16

dit ſupra datū. dōm ꝙ donū i q̄buſdam ↄſeq̄t rōnē dati: vtpu
ta ſūt illa. q̄ de ſe nō dicūt liberalitatē niſi ꝑut addit eis ratō
cōicatiōis. vt liber cultell' ⁊ hmōi. In aliquo datū ↄſequit ra
17 tionē doni vt puta i eo qd ex ſe iportat liberalitatē etiā ſi nun
ꝙ det donū. vt ē amor. ⁊ ſic cōuenit ſpirituiſctō ❡ Ad illud qd
obijcit ꝙ ſicut filij ē generari ⁊c. dicēdū ꝙ falſuʒ eſt. qꝛ gn̄ari
dicit emanationē filij. q̄ ſʒ rōnē intelligēdi ꝓcedit filiū. Unde
īpoſſibile eſt ꝙ ſit niſi gn̄etur. Donari aūt non ſolū dicit doni
emanationē: ſʒ ampli' dicit eius cōicationē ⁊ h̄ conſequit eſſe
doni. ⁊ ideo non dicitur donū ex tpe. ꝗuis donetur ex tpe.

C **Queſtio. iij.** Utrū cōuenienti' dicat de ſpūctō donū ꝙ datū. Et ꝙ taʒ cōuenienter dicatur datū vt donū videt. qꝛ Jaco. j. Omne datū optimū ⁊ oē
donū ꝑfectū de ſurſuʒ eſt. g̃ a ſpūſctō ſunt data ſicut ⁊ dona g̃
ſicut ad ipʒ trāſfert ratio doni itaꝫ dati. ❡ Itē mobilis ⁊ mo
ti ē eadē rō. ergo ſimil'r dati ⁊ donabilis. ergo ſi donuʒ dicit i
rōne donabilis. datuʒ vero i ratione actualitatis dati ergo ea
dē eſt rō doni ⁊ dati. ergo ⁊c. ❡ Iteʒ in quolibet genere ꝑfe
ctior ē act' ꝙ potētia. ergo cū datū dicat i actu donum i potē
tia. ꝑfecti' exprimit aliq̄d cū dicit datuʒ ꝙ donū. ſed qd maio
ris eſt ꝑfectiōis. magis ꝓprie ↄuenit deo. ergo ⁊c. ❡ Iteʒ qn̄
aliqua duo dicūtur de aliquo quoꝝ vnū eſt rō dicēdi alterū de
eodeʒ illud ↄuenienti' dicit qd eſt rō dicēdi. ſʒ datū ⁊ donū di
cit de. ſſ. ⁊ vt vult Aug. eo donū dicit qꝛ dat. ergo mag' ꝓprie
dicit datū. ❡ Cōtra. datū ↄuenit. ſſ. ſolū ex tpe. ſed donū eter
naliter. ergo magis ꝓprie dicit donū. ❡ Itē ſi nūꝙ actu dare
tur eēt. ⁊. ſps eſſet: ergo videt ꝙ mag' ꝓprie cōuenit ei donuʒ.
❡ Iteʒ glo. ſuꝑ illud Jaco. j. Omne datū optimuʒ ⁊c. dicit ꝙ
datū dicit quo ad naturalia. donū quo ad gratuita. Si ergo
gratuita apti' appropriant. ſſ. q̄ ſctificat ꝙ naturalia. ergo me
li' i diuinis dr̄. de. ſſ. donū ꝙ datū. ❡ Itē donū ē datio irre
18 dibilis. ſʒ q̄cquid de' dat irredibiliter dat. qꝛ cū det nihil pōt
recipere. g̃ in diuinis datū rōnē habet dōi ⁊ iduit. ei' ratione
ergo cōuenienti' ibi dicit donū ꝙ datū. ❡ Rn̄. dicēdū ꝙ ꝗuis
i diuinis vtrūꝗ dicat ⁊ datuʒ ⁊ donuʒ. tamē cōuenienti' dicit
donū. Et hui' duplex eſt rō. Una q̄dem eſt. quia datuʒ cum ſit
participiū: vel nomē verbale. cōcernit tempus. donuʒ aūt a tē
pore ſubtrahit. ⁊ iō qꝛ oīa dona ſupra tēpus ſunt. ↄuenienti' dr̄
in diuinis donuʒ ꝙ datū. Alia rō eſt. qꝛ donū ſupra rōnē dati
addit cōditionē liberalitat' ſiue irredibilitatis que ē cōditio
19 magne nobilitatis. ⁊ iō maxime ↄpetit diuinis ⁊ hec eſt ratio
quare donū appropriat gratuitis donis nō tm̄ ipi. ſſ. q̄ ē prin
cipiū gratuitoꝝ donoꝝ. ⁊ ex h̄ pʒ reſpōſio ad illud de autori
tate bea. Jaco. ❡ Ad illud qd obijcit ꝙ mobilis ⁊ moti eadē
eſt rō. dicendū ꝙ nō ē ſile de mobili ⁊ moto. ⁊ de dono ⁊ dona
to. Qꝛ motū eſſe addit ſupra mobile actū. ⁊ dicit totū qd dicit
mobile. Sed datū nō dicit totū qd dicit donū ꝗtuʒ eſt de ge
nerali itellectu nois niſi approprieẗ. Donū ē eni datio irredi
20 bilis ⁊ hoc meli' patebit i. iiij. ꝓbleumate. ❡ Ad illud qd obij
cit ꝙ act' eſt ꝑfectio potētie. dicēduʒ ꝙ aliquid eſt in poten
tia ad actuʒ dupliciter. Aut ꝓpter iperfectioneʒ agentis. Aut
ꝓpter defectū ſuſcipiētis. Si ſit potētia primo mō. tūc act' eſt ꝑ
fectio potētie. Si aūt ſecūdo mō. ñ eſt ꝑfectio. Unde ſi dicat
ꝙ ſol actu lucēs pōt domū illumiare que non eſt aperta. ⁊ do
21 mū apertā illuminat. nulla oīno maior notat ꝑfectio ꝙ ante.
Sic itelligendū eſt de donabilitate ⁊ actuali dōatione. ❡ Ad
illud qd obijcit datū eſt rō dādi donuʒ. qꝛ ideo donuʒ qꝛ dat.
dicenduʒ ꝙ nō eſt tota rō ſicut dicitur in lr̄a. ſed ſoluʒ in cōpa
ratione ad eū cui dat. Uel pōt dici ꝗtuʒ a parte nr̄i intellect'
ideo donuʒ dicit. qꝛ dat ſʒ tamē a parte rei eſt ecōuerſo. quia
ideo datur. quia donum eſt.

D **Queſtio. iiij.** Utrū donuʒ ꝓprie ↄueniat ſpūiſctō ⁊ ꝙ ſic videt. Au. v. de trini. ſicut in
trinitate nō eſt verbū niſi fili'. ita nec donuʒ niſi. ſſ. ❡ Itē do
nuʒ dicit emanationē ꝑ modū liberalitatis. hoc aūt ē ꝓpriū ſo
lius. ſſ. ergo ⁊c. ❡ Itē donū dei dicit relatiue ad donāteʒ ſed
donās nō tātum eſt pr̄ imo etiā filius. qꝛ vterꝗ eſt mittēs er
go donū dicitur relatiue ad patrē ⁊ filiū. ⁊ ſi hoc diſtiguit ab
vtroꝗ ergo nec pr̄ nec fili'. ſed ſoluʒ. ſſ. dicitur ꝓprie donum.
❡ Cōtra donū dicit in habitu. ſed datuʒ dicit i actu ergo da
tuʒ addit ſupra donū. ergo cui cōuenit eē datum ⁊ ratio doni
Sʒ datū ↄuenit trinitati. qꝛ tota trinitas dat ſe ergo ⁊ donuʒ
nō ergo ꝓprie ſpūiſancto. ❡ Item donum dicit reſpectum ad
dantē ⁊ ad eum cui datur. ſi ergo eſt ꝓprium. ſſ. aut ꝓpter re
ſpectuʒ ad dātem. aut recipientē. Non ꝓpter reſpectuʒ ad re
cipientem. qꝛ ſimiliter fili' datus eſt nobis. ⁊ magis etiā dat'
ꝙ ſpiritus. Si vero ad dantem. Contra filius dicitur ꝓcede
re a dante. ſ. a patre. ergo videtur ſm communem rationem fi
lio conuenire. Si dicas ꝙ filius non procedit per modum do
nabilis. neꝗ quomodo dat' eſt. ſed quō nat'. Cōtra filius ſic
ab eterno procedit vt tēporaliter eſſet miſſibilis quia eo mitti
tur fili' q̄ gn̄atur. ſʒ miſſio nō eſt aliud ꝙ donatio. ergo fili' ꝓ
ceſſit vt donabilis. ❡ Itē ſi dat' eſt fili' ex tpe. aut erat ad h̄
habilis ab eterno aut non. Si ſic. ergo ꝓceſſit vt donabil'. Si
non ergo aliquid cōuenit ex tpe filio qd repugnat eterne ema
natiōi qd eſt iconueniēs. ❡ Itē rl'a eſt ꝙ oē nomē dicēs reſpe 12
ctū vel effectū ad creaturas eſt cōe tribus. ſed donū eſt hmōi
ergo ⁊c. ❡ Rn̄. dicēdū ꝙ ſicut pʒ ex v̄bis Aug. Donū dr̄ in di
uinis ꝓprie ſiue ꝑſonaliter. nō eſſentialiter. ſicut v̄bū ꝓprie dr̄
de filio datū autē pōt accipi ⁊ eſſentialiter ⁊ ꝑſonaliter. ſiue ꝓ
ꝓe ⁊ cōiter. tota eni trinitas dat ſe. ⁊ tamē pr̄ ⁊ filius ꝓꝓe dāt
ſſ. Propt' h̄ notādū. ꝙ datū de ſui rōne idē eſt ꝙ cōicatū. Pōt
igitur h̄ qd eſt datuʒ dici cōicatū ex liberalitate. ⁊ ſic ē cōe to
ti trinitati. Uel ex liberalitate et autoritate. ⁊ ſic ↄuenit ſpūi 13
ſctō ⁊ filio qui hn̄t ſub autoritatē reſpectu pr̄is Uel poteſt dici
datum ex liberalitate ⁊ autoritate nō tm̄ cōicatū. ſed etiā ꝓdu
ctum ⁊ h̄ mō ꝓpriū eſt. ſſ. cui' ꝓpriū eſt ꝓcedere ſm rōnē libe
ralitatis. ⁊ iſta ſm rōnē doni vel donabilis. ⁊ hoc modo donū
vel datū equalēt. Differūt tm̄. qꝛ datū dicit cōicationē in actu
ſʒ donū in habitu. Et ↄcedēdū eſt ꝙ donū ꝓprie dicit in diui
nis de. ſſ. ❡ Ad illō qd obijcit ꝙ datū addit ſupra donū. dicen
dū ꝙ ſm cōem acceptionem dati ⁊ doni aliquid dicit donū vl 14
tra ꝙ datū. ⁊ datū vltra ꝙ donū. Donuʒ vltra ꝙ datū. iportat
emanationem per moduʒ liberalitatis. Datū vero vltra ꝙ do
num iportat actū cōicationis. qꝛ donū dicit hitum. ⁊ iō qꝛ il
lud qd addit donū ſupra datū ē ꝑſonale. iō donū eſt ꝓprie ꝑſo
ne. ſſ. ❡ Ad illud qd q̄rit rōne cui' reſpect' dicat donū proprie
iam patet rn̄ſio. qꝛ rōne reſpect' ad dantē nō inquā ratiōe re
ſpect' ſimpliciter ſed rōne talis reſpect'. quia emanat per mo 15
dum donabilis. qd ē ꝓpriū. ſſ. Qd g̃ obijcitur ꝙ emanat ꝑ mo
dū donabilis fili' dōm ꝙ falſum eſt. Quāuis eni donabilitas
ſiue liberalitas cōicet filij gn̄ationi nō tamē eſt rō emanandi
qꝛ cōicat eternaliter. ideo dat tempaliter. ſed qꝛ nō eſt ratio
emanādi ideo nō emanauit fili' vt donū ſed ſolū ſpūſſanctus.
❡ Ad illud qd vltimo obijcit de reſpectu ad creaturā. dicēdū 16
ꝙ hoc intelligit de illo noie qd importat ſolū reſpectū ad crea
turā. nō ꝑſone ad perſonam. donum autem vtrumꝗ importat
ideo non hʒ hec regula locum.

E **Queſtio. v.** Utrū donabilitas ſiue donū ſit ꝓprietas diſtictiua. ſſ. Et ꝙ ſic vr̄. dicit au. v.
d̄ tri. eo ē donuʒ quo ſpūs. ſʒ ſpūs ē ꝓprietas diſtictiua g̃ ⁊ do
nuʒ ❡ Itē au. xv. d̄ tri. aſſignās drīam ꝓceſſiōis filij ⁊. ſſ. hāc
ponit ꝙ ille ꝓcedit ꝑ modū nati. ſʒ iſte ꝑ modū doni. g̃ ſi h̄ dif
ferētia attēdit penes ꝓprietates diſtictiuas vtpʒ. qꝛ natiuitas
ē ꝓprietas filij g̃ ⁊ dōabilitas ſiue donū ē ꝓpetas. ſſ. ❡ Itē h̄
ipʒ vr̄ rōne qꝛ ois ꝓpetas ſʒ quā ꝑſona differt ab oib' alijs ē ꝑ
ſone ꝓpetas diſtictiua. ſʒ donū i eſt ſoli ꝑſone. ſſ. ⁊ ſp g̃ ē ꝓprie
tas ei' ꝑſonal'. ❡ Itē ꝓprietates i diuis ſt relatiōes. ſʒ au. di
cit i. v. d̄ tri. ꝙ relatio ſʒ quā refert. ſſ. ad prēʒ ⁊ filiū mag' ap
paret i h̄ noie donū ꝙ i h̄ noie ſps g̃ vtraꝗ ē ꝑſonal'. ❡ Cōtra.
nihil dicēs reſpectū ad creaturas ē ꝓpetas diſtictiua ꝑſone qꝛ
oi reſpectu ad creaturā circūſcripto. ē diſtictio ꝑſonal' ſʒ do
nū dicit reſpectū ad eū cui dat g̃ ⁊c. Si dicas ꝙ nō ē ꝓpetas ſʒ
ↄparatiōe qua hʒ ad creaturas ſʒ ad dātē pari rōne miſſio erit ꝓ
ꝓetas diſtictiua cū dicat reſpectū ad mittētē. ❡ Itē ois ꝓpe
tas diſtictiua dr̄ ab actu nō ab habitu. Un̄ pr̄ dicit qꝛ gn̄at. fi
li' qꝛ gn̄at. ſps vero ſcūs qꝛ ſpirat. ſʒ donū nō dr̄ ab actu donā
di. ſed ab habitu. alioqui diceret ab eterno g̃ ⁊c. ❡ Itē nulli'
alteri' ꝑſone ꝓpetas diſtictiua accipit i relatiōe ad creaturā
vl' dicit reſpectū. ſʒ donū dicit h̄. ⁊ g̃ nō ē ꝓprietas diſtictiua.
❡ Itē ſi donū eſt ꝓprietas diſtictiua. ſſ. ⁊ eius notio. tūc g̃. ſſ.
amor non eſt ꝓpetas. qꝛ ſi ſpūs ⁊ amor eſt ꝓpetas. ergo ſunt ſe 17
ptē notiōes. qd ē cōtra cōem opinionē oim. Si dicas ꝙ eadeʒ
iportant ꝑ h̄ tria noia. ergo videt noia ſinonia vt marc' tuli'.
qd eſt eque magnū inconueniēs. ergo ⁊c. ❡ Rn̄. dicēdū ꝙ ad
hoc dixerunt aliq̄ ꝙ donuʒ dupliciter eſt in diuinis ↄſiderare
Uno modo

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Vnomodo ꝑut dicit reſpectum ſolū ad donatorē ⁊ hoc modo dicit Aug. ꝙ eo dicitur donum quo procedit. ⁊ ſic dicunt ꝙ donū eſt proprietas diſtictiua ſpiritusſancti. Aliomodo dr̄ donū prout dicit reſpectū ad eum cui datur. ⁊ ſic non dicit ꝓprietatē diſtinctiuam. ſed ↄſequēs ad proprietatē diſtinctiuā. Sꝫ illud non videtur poſſe ſtare. nam donū ſemꝑ aliquam cōparationem dicit ad eum cui datur. Intellecto eni ꝙ non ſit donabilis alicui. impoſſibile eſt intelligere ꝙ ſit donuꝫ. Et ꝓpter h̄ eſt aliter dicendum ſicut prius tactum eſt ꝙ donum preter re-
28 ſpectū quē importat ad dantē importat reſpectum ad eum cui datur. Sed hoc poteſt eſſe tripliciter. Uel ſm̄ actū vt qꝛ dat᷒. Uel ſm̄ habitū vt qꝛ dandū. Uel ſm̄ aptitudinē. vt qꝛ donabil̄ ⁊ iſte reſpectus adeo coniunct᷒ eſt primo. vt prim᷒ ſine hoc nō poſſit eſſe. nec intelligi. imo de neceſſitate ſequit̄ ſi procedit ꝑ modum doni ꝙ ſit donabilis. ⁊ ideo ſequens reſpectus nō aufert prio quin ſit proprietas diſtinctiua. dicendū ergo ꝙ eſt ꝓprietas diſtinctiua rōne primi reſpectus. ſcḋo reſpectu non repugnāte. ſꝫ cōſonāte. Ex hoc patet rn̄ſio ad primū qꝛ ille reſpectus talis eſt ꝙ non poteſt circūſcribi ſm̄ aptitudinē ob emanationē per modū liberalitat̄. Et patet ꝙ nō eſt ſimile de miſ-
29 ſione. qꝛ dicit reſpectum ſm̄ actū. nō ſm̄ aptitudinē. ¶ Ad illḋ quod obiicitur ꝙ proprietas diſtictiua dꝫ dicere actū. dicēdū ꝙ donū dicit duplicē reſpectū. ⁊ rōne hui᷒ dicit cōparationeꝫ ad duplicem actū. Ratione primi reſpectus dicit actū ꝓceſſionis. rōne ſcḋi dicit actū cōicationis. Primū actū īportat in actu. ſcḋm in habitu. ⁊ ratiōe primi eſt ꝓprietas diſtinctiua nō ratiōe ſecūdi. ¶ Alit̄ illud qḋ obiicit̄ ꝙ ī alia ꝑſona hoc nō eſt
30 rn̄dent q̇dā. ꝙ ſpūſſctūs eſt tertia perſona. ideo nobis ſm̄ rōnē intelligēdi immediatior. ⁊ ideo ꝓprietas eius ſumitur ī cōparatione ad nos nō ſic ī aliis. Alr̄ poteſt ſolui ꝑ interēptionē
31 quia ſicut donū reſpectū dicit ad creaturas. ita ⁊ hec ꝓprietas que eſt v̄bū vt infra patebit. ¶ Ad illud qḋ obiicitur de pluralitate notionum. dicēdū ꝙ ſpūs. amor. ⁊ donū. eādē ꝓprietatē dicūt rōne differēteꝫ. Eandē inq̄ notionē dicūt. qꝛ dicūt ↄparationē ad idē. ⁊ dicūt eādē emanationē. ſꝫ tn̄ differēter eā nomināt. Nā ſpūs dicit eā pricipaliter per cōpationē ad vnū ꝓ-
32 ducētē q̄ eſt vis ſpiratiua. Amor pricipalit̄ q̄tū ad modū emanādi. qꝛ vt nexus. Donū v̄o q̄tū ad reſpectū cōſequētē: et ſilr̄ emanationē v̄bi cōtingit tripliciter ſignificari ſcꝫ ꝑ hoc nomē filius. imago et verbū. Qꝛ a vi nature fili᷒. Qꝛ ꝑ modū exp̄ſſi imago Qꝛ aliis exp̄ſſiuū iō v̄bū. Silr̄ a vi ſpiratiua. ſpūs. Qꝛ ꝑ modū nex᷒ amor. Qꝛ nos nact᷒ cōnectere. donū. Et ſic pꝫ ꝙ vna ē notio. alit̄ ⁊ alit̄ noīata ſꝫ rōes ↄñtes. iō nō ē ſinonimia
5

Queſtio. vi.

Utrū rōe donabilitat̄ dicat̄ ſpūs nr̄. Et ꝙ ſic v̄r. qꝛ nr̄ dicit poſſeſſionē. ſꝫ noſſi habuim᷒ aliq̄d diuinū niſi ꝑ largitionē ⁊ donationē. ḡ cū ſſ. dicat q̄d diuinū. qḋ dr̄ nr̄. h̄ eſt rōne donabilitat̄. ¶ Iteꝫ h̄ etiā videt̄. qꝛ etiā dr̄ ſpūs nr̄. nō aūt dr̄ fili᷒ vel pr̄ nr̄ ḡ ꝓpter aliquā ꝓprietatē q̄ eſt ī ſpū ſancto. ⁊ non ī pr̄e ⁊ filio ſꝫ hoc nō eſt niſi donabilitas. ergo ⁊c. ¶ Itē aūq̄. ſſ. habitet ī nobis nō dr̄ noſter ſed inhabitat ꝑ donationē. ergo dr̄ nr̄ ratione donabilitat̄. ¶ Contra ſi rōne donabilitatis. ergo cū donabilitas ſit proprietas ꝑſonalis nō eſſentialis. v̄r ſolū dici de ꝑſona. ſſ. hoc aūt falſum qꝛ dr̄ de᷒ nr̄. ¶ Itē ſi rōne donabilitat̄. ḡ cōſtat ꝙ nō ꝑ cōparationē ad dātē. ſꝫ ad eū cui dat̄. ſꝫ filius datus eſt nobis etiā mag̃ q̄ ſſ. ḡ ⁊c. ¶ Itē ſi rōne donabilitatis ergo dꝫ cōueniēter dici donū nr̄m. ¶ Itē ſi rōne donabilitat̄
33 cū ergo donabilis ſit nobis magis inq̄tū ſanct᷒. q̄ inq̄tū ſpiritus. melius debet dici. ſſ. noſter qḋ tn̄ nō dicit̄. ¶ Queritur ergo gn̄aliter de q̇bus poſſet dici nr̄. ¶ Rn̄. dicēdū. ꝙ meū et nr̄m dupl̄r p̄nt attribui alicui vel mediāte cōpoſitiōe vel immediate. Si mediāte cōpoſitione. ſic de ſe ponūt ꝓpriā habitudinē circa terminū. ſ. habitudinē poſſeſſiōis vt cū dr̄. hoc ē meū ⁊ h̄ mō. qꝛ oīs q̄ habet ſpm̄ dei. hꝫ deū. ⁊ oīa q̄ ſunt dei. hoc mō meū et nr̄m vel tuū pōt dici de oī qḋ in deo eſt cōiter. ſed magis ꝓpie de filio. qꝛ dat᷒ eſt nobis ꝑ incarnationē. marie aūt de. ſſ. qui eſt pignus eterne hereditatis. Uñ cōcedēduꝫ ꝙ rōe donabilitat̄ pōt inter alias ꝑſonas ratio poſſidēdi appropriari. ſſ. Pōt etiā hoc qḋ eſt noſtrū attribui alicui imediate ⁊ ſic nō dicit habitudinē poſſeſſionis: ſꝫ tn̄ rationē habitudis importare per terminū cui vnitur ſic eni nulli vnit̄ niſi qḋ īportat reſpectū explicite. vt pater noſter. vel meus vel implicite. vt li-
34 ber meus id eſt poſſeſſio mea. Secūdū hoc notandum. ꝙ non dicitur meus vel noſter de aliquo niſi ſm̄ illud nomē ſm̄ qḋ dr̄ hoc eſſe huius hoc autem eſſe huius. poteſt dici ſm̄ triplicē habitudinē. Aut informatiōis. vt albedo petri. ⁊ hanc habitudinē īportant noīa q̄ ſignificāt in abſtractione. ⁊ qꝛ nihil diuinū comparatur ad nos ſm̄ habitudinem informationis ideo nō pōt dici de noībus abſtractis nr̄ iō nō dr̄ deitas nr̄a. nec eternitas nr̄a Poteſt etiam ſecundo dici h̄ eſſe hu᷒ ſm̄ habitudinē cauſalitat̄. ⁊ hāc bitudinē īportāt noīa q̄ dicūt actū. vt creator. ⁊ qꝛ hāc habitudinē oīno hn̄t diuia ad nos iō bene de talibus oīb᷒ nominib᷒ dr̄ nr̄ꝫ. Poteſt etiā tertio modo hoc eſſe huius ſm̄ habitudinem correlationis et hanc habitudinem importāt noīa relatiua. Sꝫ hec ſunt dupliciter. qꝛ quedā dicunt reſpectū ꝑſone ad ꝑſonā. Quedā aūt reſpectū ad creaturā. De his que dicūt reſpectū ad perſonā non dr̄ me᷒ vel nr̄. De his aūt q̄ ad nos. vt dn̄s. magr̄. recte dr̄ nr̄. Dōm ḡ ꝙ donabilitas quātū ad ſcḋm modū dicēdi nr̄m. nihil facit ſicut ꝓbant rōnes ſcḋo inducte. ſed hoc facit reſpect᷒ qꝛ ſpūs dicit reſpectū ad illū cui inſpirat̄. ⁊ hoc ſumus nos. iō dr̄ ſpiritus nr̄. Silr̄ deus qꝛ imponit̄ ab actu quem habet circa nos. vt dicit damaſ. ideo dr̄ de᷒ nr̄. Eſt ergo regula. ꝙ de his dicitur nr̄. que dicunt reſpectū ad nos ſm̄ habitudinē cauſalitatis vel correlationis. ⁊ ſic patent oīa obiecta.

☞ De equalitate triū perſonarū que ↄſiſtit in eternitate. magnitudie ⁊ poteſtate. a

a Unc poſtq̄ coeternitatē triū ꝑſonaꝝ ꝑ modulo facultat̄ nr̄e inſinuauimus. iā in earūdē equalitate aliq̄d Di. xix.

Diſtinctio. xix.

De proprietatib᷒. ⁊ cōditionib᷒ quodammodo eſſentialibus et quodammodo perſonalibus trinitatis ⁊ vnitatis.

Nunc poſtq̄ coeternitatē trium perſonarū ⁊c. Terminatis duabus partibus in quib᷒ magiſter egit de his que pertinent ad eſſentie vnitatem ⁊ perſonarum pluralitatem ſigillatim. hic icipit tertia pars in qua determinat perſonaꝝ equalitatē. que ſimul recipit pluralitatē ⁊ vnitatem. Et hec pars habet tres ꝑtes principales. In prima proponit ī quibus cōſiſtit equalitas. In ſcḋa ꝓbat ſpāliter. ibi. Nūc igit̄ ſupereſt oſtendere ⁊c. In tertia. qꝛ ī ꝓbando ꝓpōnes dubias dixerat ī quib᷒ dictio excluſiua gn̄at ābiguitatē. iō determiat qualiter dictiones excluſiue accipiūtur ī diuis ifra. diſti. xxi. Hic orit̄ q̄ſtio trahēs originē ex ꝑdictis. ¶ Prima pars principalis in qua ꝓponit ea in q̇bus eq̄litas cōſiſtit. hꝫ duas ꝑtes. In prima parte ꝓponit ꝙ cōſiſtit ī his trib᷒ de eternitate. magnitudine. et ꝑtāte. In ſecūda ne crederent̄ h̄ tria diuerſa oñdit ꝙ h̄ ſūt idē ī deo. ibi. Cunq̄ enūcerent̄ iſta q̄ſi diuerſa ⁊c. ¶ Silr̄ ſcḋa ꝑs pncipalis ī q̄ ꝓbat eq̄litatē diuidit̄ in duas. Suppoſito eni ꝙ in diuis ſit eq̄litas q̄tū ad eternitatē. oñdit prio eq̄litatē q̄tū ad magnitudinē. ſcḋo q̄tū ad ꝑtātē. infra di. xx. Nunc oñdere reſtat quō aliqua ⁊c. Pria iterū ꝑs hꝫ duas. In prima probat equalitatem magnitudinis ꝑ eēntie vnitatē. Scḋo ꝓbat eq̄litatem, excludendo ineq̄litatē. ibi. Sed iā nūc ad ꝓpoſitū redeam᷒. Pria pars in qua probat ꝑſonaꝝ eq̄litatē q̄tū ad magnitudinē hꝫ duas. In pria ꝓbat ꝑ eēntie indiuiſionē ſiue vnitatē. In ſcḋa ꝑ illā eandē oſtēdit eē ī ꝑſonis circūīceſſionē. ibi. Et inde eſt ꝙ pater dr̄ eē in filio. Nūc poſtq̄. In ꝑte iſta ſunt dubitationes circa litterā. Et primo dubitat̄ de ſitu huius ꝑtis. cū eni vnitas in ſubſtantia faciat idētitatē. vnitas in q̄titate equalitatē. vnitas in q̄litate ſimilitudinē. pari rōne videt̄ ꝙ deberet determinare de idētitate ⁊ ſimilitudine. qꝛ ſi de his nō deterſat. v̄r ꝙ nec de eq̄litate deberet facere ſpecialē tractatum. Rn̄. dōm ꝙ oñſa ꝑfecta equalitate. oñdit̄ ꝙ omnimoda ſit in natura idētitas ⁊ ſimilitudo. ⁊ iō determiata eq̄litate. non ē oportunū de aliis determiare. ſꝫ magis de eq̄litate determiat ꝓpt̄ hereſes extirpādas. arrianoꝝ maxie. qui poſuerunt ineq̄litatē ī diuis. ⁊ iō difficilior ⁊ vtilior circa hoc verſatur diſputatio.
a ¶ Coeternitatē triū ꝑſonaꝝ. Uidet̄ male dicere ꝙ coeq̄litas cōſiſtat ī eternitate. qꝛ ipe diuidit coeternitatē ↄ eq̄litatē. ḡ ſi ab ea diſtiguit̄. ⁊ q̄tū ad eternitatē nō attēdit̄ eq̄litas. Rn̄. dicēdū ꝙ eq̄litas ꝑfecta ī his trib᷒ cōſiſtit ⁊ magr̄ ↄdidit eq̄litatē ↄ coeternitatē. q̄tū ad alia duo mēbra. ſ. magnitudinē ⁊ potētiā

d ¶ Non alio magnus ꝛc.
videtᷣ pari rōne. cū alio ſit
deus. alio pater. ꝙ alio ſit
deus alio magnus. Si di-
cas ꝙ ꝗtitas trāſit in ſub
ſtantiā. relatio non. Obij
citur ꝙ illud nō ſoluit Au
gu. enim loqtur de forma-
li predicatione. ꝛ cōſtat ꝙ
formalitᷣ loquēdo ꝙ ſicut
Augu. iſta eſt falſa. deꝰ eſt magnꝰ
deitate. vel deus eſt deus
magnitudine. ſic ꝛ iſta patᷣ
ē magnus. ¶ Rñ. dicēdū
ꝙ ꝗuis ſm̄ ratione loquē-
di vel itelligēdi a pte nr̄a
2 magnitudo in diuinis di-
catur ꝑ modū ꝗtitatis et
deitas ꝑ modū ſubſtantie.
tñ a pte rei nulla eſt omino
differētia. Nihil eni de ma
gnitudine dicitᷣ. qđ nō di
catur de ſubſtātia. In reſo
lutione aūt paternitatꝭ nō
eſt ita. Aliqd eni predicatᷣ
de paternitate qđ nō pōt
dici de eſſentia. ſicut diſti
guere et diſtingui.
3 c ¶ In generatiōe ꝛ gña-
tionē anni tui. Videtᷣ ma-
le dicere quia i eternitate
nulla cadit variatio. ergo
cum annus variationē ha
beat. nō debet trāſferri ibi
Itē in illa eternitate ē om
nimoda ſimplicitas ꝛ imp
tialitas. ḡ nō deberet plu
raliter dici annos.
Rñ. dōm ꝙ iuxta modum
Augu. nr̄e infirmitatis. ꝛ intelli-
gimus diuinā trinitatē vl'
eternittatē. ꝛ nominamus
quoniam annus dicit com
pletam tp̄is reuolutionē
ſm̄ decurſum ſolis in zodi
aco ꝛ regreſſum ad idē pū
ctum ꝛ diuina eternitas ꝑ
fecta eſt et durationes ce-
Qđ ma teras circūplectens iō ad
gnitu- ipſam tranſtulit ſcriptura
do ē dei nomen anni. Rurſus qꝛ in
eſſentia interminata. et a parte an
te ꝛ a parte poſt ideo non
Aug. ꝙ annum dicit quaſi termi-
potētia nuȝ habeat nec generatio
dei deꝰ nē ſingulariter. ſed plura-
eſt. liter annos. ꝛ generatiōeſ
ſimiliter. Ratiōe ergo per
4 fectionis ꝛ itermiationis
trāſfertᷣ nō rōe variatiōis
d ¶ Eſt generatio genera
tionū. Videtur falſum di-
cere ꝛ innuere ꝙ i genera-
tione ſanctoꝝ ſint anni dei
eternitas. quia duratio ſā
ctoꝝ eſt finita a parte an
te. ſed eternitas dei eſt in
finita a parte ante et poſt
ergo ſancti non ſunt in illa
qđ eter- Item quomodo eſſendi in
nitas eſt generatio ſanctoꝝ in il-
dei deꝰ la. Sicut mēſura nō. quia
eſt dei eternitas ſolius dei ē

eloq̄ ſuper eſt. Fides enim ca
tholica ſicut coeternas. ita ꝛ
coequales tres ꝑſonas aſſe-
rit. Eq̄lis ē eni i oībꝰ prī filiꝰ:
et prī ꝛ filio ſpūſſanctꝰ Quia
vt ait Aug. i li. de fide ad pe-
trū breuiter aperiēs quō in-
telligatur equalitas. docet.
Nullꝰ hoꝝ alium aut p̄cedit
eternitate. aut excedit magni
tudine. aut ſuperat ptāte. qꝛ
nec filio nec ſpūſancto ꝗtū ad
nature diuine vnitatē ptinet.
aut anterior aut maior eſt pa
ter filio. nec filius ſpūſancto.
Eternū quippe ꝛ ſine initio ē.
ꝙ filius de natura prīs exti-
tit. Et eternū ac ſine initio eſt
ꝙ ſpūſſanctus de natura pa-
tris filijq; procedit. Ob hoc
ergo tres vnū recte credimꝰ ꝛ
dicimꝰ deū: qꝛ vna prorſus eter
nitas vna imēſitas. vna natu-
raliter eſt triū ꝑſonarū diuini
tas. Ecce breuiter aſſignauit
auguſtinus in quo triū ꝑſona
rū cōſiſtat equalitas. ſ. qꝛ alia
aliam nō excellit. aut eternita
te aut magnitudine aut ptāte
☞ Qđ eternitas ꝛ magni
tudo ꝛ ptās in deo ſunt vnū li
cet ponātur quaſi diuerſa. b
¶ Cūq; enumerētur iſta qua
ſi diuerſa. in deo tm̄ vnū ꝛ idē
ſunt ſcȝ eſſētia diuina ſimplex
ꝛ incōmutabilis. vñ Augu. in
b vij. li. de tri. Non alio magnꝰ
alio deꝰ eſt ſed eo magnꝰ quo
deus qꝛ non eſt illi aliud ma-
gnum eſſe. aliud deū eſſe. Ea-
dem quippe eius magnitudo
eſt que virtus: ꝛ eadē eſſentia
q̄ magnitudo. Pater ergo et
filius ſimul vna eſſentia ꝛ vna
magnitudo. ita etiā ꝛ potētia
dei eēntia diuina ē. Vñ Aug.
i. vij. lib. ꝯfeſſ. Voluntas ꝛ po
tentia dei deus ipe eſt. Eter-
nitas ꝗȝ dei eſſentia diuina ē
Qđ Aug. oñdit ſuper illū lo
c cū pſ. In gñatione ꝛ genera
d tionē anni tui. Eſt generatio
generationū que nō trāſit col
lecta de omnibus generatio-
nibus. i. ſancti. in illa erunt an
ni dei qui nō trāſeūt. i. eterni
tas dei. nō eni aliud ſunt anni
dei. aliud ipſe. ſȝ anni dei eter
nitas dei eſt. Eternitas vero
ipa dei ſubſtātia eſt nihil hñs
mutabile. Incōcuſſe ergo te-
neamꝰ ꝙ vnū ꝛ idē ē. ſ. eſſentia

diuina: dei eternitas. potētia
magnitudo. ꝛ tñ cōſueuit ſcri-
ptura hec ꝛ his ſimilia q̄ſi di-
ſtincte ponere. In his ḡ vbis
triū ꝑſonarū eq̄litatē breuitᷣ
cōplexus eſt aug. qꝛ aliꝰ aliuȝ
nec eternitate. nec magnitu-
dine nec potētia ſupat.
Qđ aūt eternitate aliq̄ triuȝ
ꝑſonaꝝ aliā nō excedat ſupra
oſtēſum ē. vbi coeternitas tri
um perſonaꝝ inſinuata eſt.
☞ Vna perſona nō eſt ma
ior alia. nec maius aliquid.
due ꝗ̄ vna. nec tres vel due ꝗ̄
vna. c
¶ Nunc igitur ſupeſt oſtēde
re ꝙ magnitudine vel potētia
alius aliū nō excedat. ꝛ prius
de magnitudine videamus.
☞ Probat eq̄litatē magni
tudinis ꝑ eēntie vnitatē. d
¶ Sciendū eſt ḡ qꝛ pr̄ nō eſt
maior filio. nec pr̄ vel filiꝰ ma
ior ſpiritu ſctō: nec maiꝰ aliqđ
due ꝑſone ſimul ſūt ꝗ̄ vna. nec
tres ſimul maiꝰ aliqđ ꝗ̄ due.
nec maior eſt eſſentia in tribꝰ
ꝗ̄ in duabꝰ. nec in duabꝰ ꝗ̄ in
vna. quia tota eſt in ſingulis.
Unde Iohānes. damaſ. ait.
Confitemur deitatis naturā
omnē ꝑfecte eſſe i ſigula ſuaꝝ
ypoſtaſeon. i. perſonaꝝ omnē
in patre omnem in filio. oēm i
ſpiritui ſancto. Ideoq; perfe-
ctꝰ deꝰ pr̄. ꝑfectꝰ deꝰ filius. ꝑ-
fectꝰ deus ſpirituſſanctus.

mēſura. Si ſicut cauſa in
effectu. ſed hoc mō eſt in
ceterꝭ creaturꝭ. ¶ Rñ. di-
cēdū. illud verbū nō eſt di
ctū ꝑ cōmēſurationē. neq;
ꝑ equalitatē. ſȝ ꝑ ꝯcomitā
tiā ꝛ ꝯformitatē. Qꝛ enim
gñatio ſanctoꝝ a pte poſt
durat in ifinitū. durat eti
am ſine variatione. ideo il
lā ſūmā eternitatē ieternā
comitatᷣ ꝛ ei expꝛſſe ꝯforma
tur. ꝛ iō ſic exponit illđ pſ
beatꝰ au. In gñatiōe ꝛ ge
neratione āni tui ſiue in ge
neratiōe iterīata. q̄ eſt ge-
neratio ſctī ſiue ſācti ſunt
illa generatio ꝛ qꝛ in ꝑpe-
tuum durat. ꝛ qꝛ ex multꝭ
gñationibus ſunt collecti
e ¶ Pater dicitur eſſe in fi 5
lio ꝛ fi ꝛc. Contra. quia ſi
quicq̄d eſt in deo. deus eſt
ꝓpter ſūmā ſimplicitatem
ergo q̄cq̄d eſt in filio eſt fi
lius ergo ſi pater ē in filio
prē filiꝰ. ¶ Reſpon. dōm
ꝙ non eſt ſile. qꝛ cuȝ dr̄ ali 6
quid eē i deo. hec ꝓpoſitio
in. aut dicit diſtictionē eſ-
ſentialē. ꝛ ſic nō q̄cq̄d eſt i
deo ē deꝰ qꝛ nos i deo viui
mꝰ mouemᷣ ꝛ ſumꝰ. Aut nl'
lā dicit diſtictionē. niſi ſm̄
modum itelligendi. et hoc
ponit omnimodam iden-
titatem. et ideo ſequitur
ꝙ ſit deus quod eſt in deo
Sed cuȝ dicitur de ꝑſona
h ꝓpoſitio in dicit diſticti
onē ꝑſonalē. ꝛ vna ꝑſona
de alia nō predicatᷣ ꝛ ideo
patet ꝙ non eſt ſimile.

☞ Per eſſentie indiuiſionē ſiue vnitatē ꝓbat eq̄lita
tē magnitudinis ꝑ circūīceſſionē. ſ. quō dicitᷣ eſſe deꝰ pr̄
in filio ꝛ filiꝰ in prē. ꝛ ſpūſſanctꝰ in vtroq; ꝛ ſingulꝰ i ſin
gulis. e
c ¶ Et ide eſt ꝙ pater dicitᷣ eſſe in filio ꝛ filius in prē
ꝛ ſpūſſanctꝰ tn vtroq;. ꝛ ſingulꝰ in ſingulis. Vñ Aug.
i lib. de fide ad petrū. Propter vnitatē naturalē totꝰ
pater in filio ꝛ ſpūſctō eſt. totꝰ ꝗȝ ſpūſſanctꝰ in patre ꝛ
filio eſt. Nullus hoꝝ extra quēlibet ipſoꝝ eſt ꝓpter
diuine nature vnitatē. Ecce
hic aperit aliq̄tenꝰ (non eni
plene pōt tātū ab hoie reſe-
rari archanū) ex qua intelli-
gētia dicatᷣ ſingula ꝑſonarū
tota eē i alijs. vñ et Hilariꝰ
iſta vlteriꝰ ꝑquirēs i li. iij. de
tri. ait Affert pleriſq; obſcu
ritatē ſmo dñi cū dicit. Ego
i prē ꝛ pr̄ i me ē. nec imerito.
Natura ei itelligētie hūane
f rōnē dicti huiꝰ nō capit nec
exemplū aliqđ rebꝰ diuinis
cōparatio humana p̄ſtabit.
g Sed qđ nō intelligibile eſt

f ¶ Nec exēplū aliquod re
bus diuis ꝛc. Videtᷣ falſū Hylariꝰ
qꝛ imago eſt expꝛſſa ſilitu-
do ꝛ veſtigiū ē i oī creatu-
ra ḡ vr̄ ꝙ exēplū ſit i oībuſ 7
¶ Rñ. dōm ꝙ ē exēplū ex
ꝑmēs ꝑfecte ꝛ ꝯſilr oīno ꝛ
tale nullū ē i creaturis. qꝛ
imago ꝛ cetere creaturᷣ plꝰ Io.
hñt diſſimilitudis ꝗ̄ ſilitu
dis. ꝛ ē exēplū aliq̄mō ma
nuducēs ꝛ ſic mlta ſūt ꝛ ex
mltꝭ colligitᷣ vnū nec tñ oī
no ꝑfectū. g ¶ Qđ nō in
telligibile eſt hoī ꝛc. Vide
tur falſū qꝛ oīa nr̄a q̄dam-
modo

modo ē oīa ⁊ intellectus noſter nō tot ītelligit q̄n plura poſſit
s intelligere. ¶ Rñ. dicendū ē ꝙ eſt loq̄ de ītellectu cōpꝛehēdē
te ⁊ ſic nō ē verū ꝙ oīa intelligere poſſit. qꝛ nec de⁹ nec aliquid
dei ē cōpꝛehenſibile nobis. qꝛ oīno īfinitus. Et eſt loqui de in
tellectu appꝛehēdēte ⁊ h̄ dupl̄r. Aut in ratione poſſibilitatis
et ſuſcipientis. et ſic omne
quod poteſt fieri. poteſt in
telligere. quia poſſibile eſt
ad intelligendum. Aut in
ratione agentis. ⁊ qꝛ nō h̄z
lumen tante potētie ꝙ poſ
ſit ſuper omnia. ſcilicet p̄
ſentia et futura. qꝛ multa
ſunt contra eius iudicium
ſic non eſt omnium.
b ¶ Nam ſi partem eiuſdē
qui genuit ⁊c. Videtur non
ſequi hoc. quia homo per
fectus generat filiū pfectū
⁊ tñ nō dat ei niſi partē.
9 ¶ Reſpondeo dicendū ꝙ
eſt perfectio ſimpl̄r ⁊ pfe
ctio in genere. Perfectio ī
genere bene compatitur
ſecum dationē ⁊ receptio
nem patris quia in dante
ſuppletur per reſtauratio
nem in accipiente per au
gmentum et additionem.
Sed perfectio ſimpliciter
non patitur ſecum reſtau
rationem nec additionem
et qm̄ in deo perfectio eſt
ſimpl̄r. ideo ſi daret partē
in dante remaneret defe
ctus ſil̄r ⁊ in accipiente.
i ¶ Non per duplicem con
uenientiam ⁊c. Cōtra aut
tangit modos eſſendi. aut
generandi. Non eſſendi. qꝛ
multo plures ſunt q̄ iſti.
Nō generādi. ⁊ ita in vtro
q̄ modo eſt inſufficiens.
¶ Reſpon. Aliqui dicunt
ꝙ Hyla. aſſignat hos mo
dos generationis. q̄ ſunt
in creaturis. vt excludat
eos a filio. Sed non aſſi
gnat niſi duos modos. qꝛ
non loquitur niſi de gene
ratione viui. viuens autē
generabile diuiditur in ve
getabile et ſenſibile. ⁊ ſm̄
illud duplex gen⁹ duplex
eſt modus generādi. quē
tangit hylarius. Naꝫ aīa

homini. deo poſſibile eſt. Co
gnoſcēdū itaq̄ atq̄ intellīgē
dū eſt q̇d ſit illud. Ego in p̄re
⁊ pater in me eſt. Si tñ cōpꝛe
hēdere hoc (ita vt ē) valebi
mus vt quod natura rerum
pati nō poſſe eſtimatur. id di
uine veritatis ratio cōſequa
tur. Patrem ergo in filio. et
filium in patre eſſe plenitu
do ī vtroq̄ diuinitatis perſe
cta eſt: qꝛ plenitudo diuinita
tis in filio. qḋ ī patre eſt. hoc
et in filio eſt. quod in ingeni
to eſt. hoc in genito. alter ab
altero. ⁊ vterq̄ vnum. Is. ſ. q̇
eſt nihil habēs quod nō ſit ēt
ī eo a quo eſt. nō duo vnus. ſꝫ
ali⁹ in alio. qꝛ nō aliud ī vtro
q̄ vt vnū ſint ī fide nr̄a vterq̄
non vn⁹ nec eūdē vtrūq̄. nec
aliud ꝯfitemur qꝛ deū ex deo
natū. nec eūdē natiuitas. nec
aliud eſſe permittit. Eandem
ergo in vtroq̄. ⁊ virtutis ſimi
litudinem. et deitatis pleni
tudinē ꝯfitemur. qꝛ v̄itas di
cit. Ego in patre ⁊ pater ī me
eſt. Omnia enim filius acce
b pit a patre. Naꝫ ſi partē eiuſ
dem q̇ genuit accepit neuter
ergo perfectus eſt. deeſt enī
ei vñ deceſſit. nec plenitudo
in eo erit qui ex poꝛtione con
ſtiterit. Neuter ergo pfectuſ
eſt. ſi plenitudinē ſuam ⁊ qui
genuit amittit. nec qui natus
eſt cōſequitur. Fateamur er
go ꝙ pater eſt in filio ⁊ filius
in patre. ⁊ deus in deo vt idē
Hylarius ait in. vij. libꝛo de
trini. Non p duplicē cōueni
entium generū coniunctionē
nec per inſitiuam capacioꝛis
ſubſtantie naturā ſed per na
ture vnitam ſimilitudinem p
natiuitatē viuētis ex viuente
natura dū res non differt dū
l ꝫ naturā dei nō degenerat na
tiuitas. dūꝫ nō aliud aliquid
ex deo q̄ de⁹ naſcit̄ dū nihil ī
his nouū ē. nihil alienū. nihil
ſepabile. Ecce his v̄bis put
hūana pmittit īfirmitas. api
tur ex q̄ ſēſu xp̄s dixerit ſe eē
ī patrē ⁊ patrē in ſe. Ex eodē
ēt ſēſu ītelligit̄. ſ. ſ. eē ī vtroq̄
⁊ ſingula pſonaꝝ in ſingulis
qꝛ ſcꝫ in ſingulis eſt eadē ple
nitudo diuinitat̄. ⁊ vnita ſili
tudo nature. qꝛ non eſt maioꝛ
diuina natura in aliqua harū
pſonaꝝ ſꝫ vnius et indifferē
tis nature ſunt he tres pſone
Ideoq̄ altera ī altera eſſe di
citur vt pꝛedictū eſt. Vn̄ am
bꝛo. p̄dictoꝝ verboꝝ ſniaꝫ no
bis apiēs ſup epiſtolaꝫ. ij. ad
Coꝝ. ait. Per hoc intelligit̄
pater eſſe in filio ⁊ fili⁹ ī patre
qꝛ vna eſt eoꝝ ſubſtātia. Ibi
enī eſt vnitas vbi nulla diuer
ſitas. Ecce trib⁹ illuſtriū viro
rū teſtioniis. ſ. Aug. Hylarij
Ambꝛo. in idē cōcurrētibus.
reuelatiōe ſpūſſcti ī eis loq̄n
tis. pie credere volētibus oñ
dit̄ (tñ q̄ſi p ſpeculū ⁊ in enig
mate) q̄liter accipiendum ſit
cū dr̄ pater in filio eſſe. vel fi
lius in patre. vel ſpiritusſan
ctus in vtroq̄.

lia generantur per cōiunctionem maris ⁊ femine. ⁊ plante per
inſertū. ⁊ pꝛimū tangit cum dicit̄. Non per duplicem cōueniē
tiuꝫ generationē. quia maſculus ⁊ femina ſunt duplicis gene
ris quātū ad ſexū. ⁊ tñ conuenientes ſunt quantum ad foꝛmā
⁊ materiam. Secundum modum tangit cum dicit. Nec per
inſitiuam capacioꝛis ſubſtantie naturam. ſꝫ per ⁊c. ſicut ſur
culus inſeritur arboꝛi. ſed per nature vnitam ſil̄itudinem. i. ſi
militudinē nō in natura differentē. Aliter pōt dici. ꝙ Hyla.
10 nō loquit̄ de modo generādi. ſꝫ loquit̄ quomodo pr̄ ſit ī filio.
⁊ excludit modū eēndi ī quo creatura dr̄ eſſe ī creatura ſꝫ mo
duꝫ vſitatū ad quē modum concurrit duplex conditio creatu
rarū. Pꝛima eſt quo ad naturā diuerſitas. Secunda eſt conti
nentis capacitas. ⁊ has excludit ab illo modo exiſtēdi qui eſt
in diuinis p illa duo que dicit. ꝙ filius eſt in patre. nō per cō
iunctionē duoꝝ generum. neq̄ per inſitiuā capaci ſubſtantie
naturā hoc pꝫ per l̄ram hylarij. q̄m immediate ſubiūgit in oꝛi
ginali. ⁊ magr̄ obmittit. Quia inquit Hyla. per coꝛpoꝛalē ne
ceſſitatem. exterioꝛa fieri his quib⁹ continent̄ interioꝛa non
poſſunt. Vult ꝙ illud eſt impoſſibile ī creaturis coꝛpoꝛalibus
ꝙ mutuo ſint in ſeipſis. ſicut pater eſt in filio. Qꝛ pꝑter coꝛpo
ralem neceſſitat ⁊ imperfectionē. interioꝛa nō poſſunt fieri
exterioꝛa his quib⁹ cōtinentur. vt ſi aqua eſt in vaſe dum eſt
intus. nō poteſt fieri extra
⁊ ita non continetur vas vt
vas ſit in aqua.
k ¶ Dum naturaꝫ dei non
degenerat natiuitas. Que
ritur q̇d hoc ſit dicere. qꝛ
nō tantū in deo ſed in crea
turis pluribus non dege
nerat. ¶ Reſpon. dicēdū
ꝙ degenerare eſt extra ge n
nus generātis exire. Exi
re autē extra genus gene
rantis hoc eſt aut quan
tum ad foꝛmam cōmunem
et naturam. ⁊ ſic eſt degn̄a
tio in equiuocis. ſicut equ⁹
ex aſina generat burdonē
et aſinus ex equa mulum.
vnde mulus degenerat.
Aliomodo degenerare eſt
pꝛopꝛietates generātis re
linquere. retenta natura ſi
cut filius qui gn̄atur ex pa
tre nobili et pulchꝛo. eſt ru
ſticus et turpis. Tertio eſt
degenerare. naturam ge
nerantis relinquere. nō p
diſſimilitudinem ſed per
diuerſitatem et hoc modo
omnis natiuitas creata de
generat. quia ī omni crea Ambꝛo
tura generans eſt aliud a
generante. et in ſola diui
na generatione degenera
tio nō eſt. quia nihil naſci
tur nouum nihil additur
alienum. et ideo generans
a generante in ſubſtantia
non ſeparatur. ⁊ ideo ſola
illa generatio eſt nobiliſſi
ma ⁊c.

Ad intelligē
tiam huius
partis que
runtur q̄t
tuoꝛ. Pꝛio
queritur.
vtrum in diuinis ſit pone
re equalitatē. Secūdo da
to ꝙ ſit vtrū ſit ibi ſumma
eq̄litas. Tertio vtrum in
diuinis ſit equalitas cum conuerſione. Quarto. vtrum ſit ibi
equalitas cum circuminceſſione.

Queſtio. j.

Q ſit ibi equalitas oſtēdit̄ pꝛīo per il A
lud qḋ dr̄ ī ſimbolo. Tote tres pſone co
eterne ſibi ſunt ⁊ coequales. ¶ Itē hoc ipm̄ oſtēdit̄ rōne ſic.
Ois multitudo reducit̄ ad vnitatē. g̊ ois inequalitas ad eq̄li
tatem. ſed vnitas a qua eſt ois multitudo eſt vnitas increata.
ergo ⁊ equalitas ad quā reducit̄ ois inequalitas. eſt equali
tas increata ergo ⁊c. ¶ Itē omne qḋ pfectionis eſt transferē
duꝫ eſt ad diuina. ſed equalitas eſt perfectionis in creatura
ergo ⁊c. ¶ Item vnum in ſubſtantia facit identitatē. vnū in
quātitate equalitatem. vnum in qualitate facit ſimilitudinem
ſed in diuinis non tm̄ eſt vnitas in ſubſtantia. ſed etiam in q̄ti
tate. alioquin nō eſſet ibi pfecta vnitas. ergo nō tm̄ eſt ibi idē
titas ſubſtantie. ſꝫ et eq̄litas. ¶ Cōtra vbi equalitas ibi diui
ſibilitas. qꝛ ſimplex ſimplici non equat̄. ſꝫ in diuinis nō eſt po
nere diuiſibilitatē. g̊ nec equalitatem. ¶ Item vbi equalitas

ibi quātitas. q̄ꝛ ꝓpriū est quantitatis. ſm eam equale vel ineq̄le dici ſed in diuinis non est ponere quantitatem. q̄ꝛ ſm Aug. Deus magnus ſine quātitate. ergo ⁊c. ¶ Item vbi equalitas ibi finitas. q̄ꝛ ibi est cōmenſuratio. ergo vbi est menſura ibi est finitas. ſed in diuinis est infinitas. ḡ ⁊c. ¶ Itē vbi equalitas ibi diuerſitas. quoniā nihil est ſibi equale. ſed ī diuinis est oī moda vnitas ergo non est ibi equalitas. ¶ Rñ. dicendū ꝙ eq̄litas ponitur in diuinis ſm ꝙ dr̄ in ſimbolo. Et dicit Auguſt.
12 ¶ Ad hoc intelligendū. notandum ꝙ equale ⁊ inequale est ꝓpria paſſio conſequens quātitatem. Quantitas autē dicitur dupliciter. proprie. ſ. quantitas molis ⁊ tranſlatiue quantitas virtutis. ⁊ q̄ꝛ illa est propria paſſio quantitatis. equalitas conſequitur vtrāq̄ q̄titatem. ḡ vbi est ponere q̄titatē virtutis. ibi est ponere equalitatē vel ineq̄litatē. Hec autem q̄titas virtutis ponitur ī ſpiritualibus. ⁊ ſumme reperitur ī diuinis. quia h̄ q̄titas nō repugnat ſimplicitati: ſꝫ ꝯſonat. ſimiliter nec eq̄litas conſequens iſtam quantitatem. Et quia altera pars contradictionis completior attribuenda est deo. ⁊ equalitas pcit inequalitatem. ideo ponenda est equalitas in diuinis. ⁊ concedēde ſunt rationes ad hoc. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur in
13 contrariū. ꝙ vbi equalitas ibi diuiſibilitas. dicendum ꝙ verum est de equalitate que conſequitur quantitatē molis. ¶ Ad illud quod ſecundo obijcitur vbi equalitas ibi quantitas dicen
14 dum ꝙ verum est. vel ſm gen⁹. vel ſm ſpeciē. ⁊ q̄uis nomen q̄titatis nō transferatur. trāſfert tm̄ nomē ſpeciei. vt magnitudo. ¶ Ad illud quod obijcitur vbi equalitas ibi finitas. dicendū
15 ꝙ equalitas in creaturis duo importat. ſcꝫ conterminationem ⁊ exceſſus priuationē. Primū est incōpletionis ratione limitationis. Secundū perfectionis. ideo transfertur ratione ſcdi non primi. Poſſet tamē dici ꝙ infinitum qđ est incomprehenſibile ſm veritatē. ab infinito est cōprehēbibile. ⁊ ideo ꝯmēſurabile infinito ⁊ ex hoc nō ſeq̄tur. est cōmēſurabile īfinito. ḡ finitū. imo magis īfinitū. ⁊ est ibi q̄d ī ſimplicit̄. ¶ Ad illū qđ obij
16 cit̄ vbi eq̄litas ibi diuerſitas. dōm ꝙ ē diuerſitas ſuppoſitorū ⁊ diuerſitas forme. Ad equalitatē ⁊ ſiliāudinē req̄rit̄ diuerſitas ſuppoſitorū. nō aūt forme diuerſitas. ſed vnitas. Qđ autē cōſequit̄ in inferiorib⁹ ad diuerſitatē ſuppoſitorū. numeratio forme vel q̄titatis. hoc est imperfectionis. ⁊ ideo totum quod est perfectionis transfertur in deum. Non tamē est in ſuppoſitis proprie loquendo diuerſitas. ſed diſtinctio.

B **Queſtio. ij.** Utrū in diuinis ſit ſumma equalitas. Et ꝙ ſic videt̄ hoc mō ſicut dicitur ab Augu. in lib. de fide ad petrum. Non dr̄ aliquis maior alio. niſi aut precedit etate. aut q̄ꝛ excedit magnitudine. aut q̄ꝛ ſupat poteſtate. ſed nihil horū est in diuinis vt probat Aug. et magr̄. ergo nihil est ibi inequalitatis ergo est ibi ſumma equalitas. Item non poteſt maior equalitas excogitari. q̄ vbi vnū eq̄tur vni ⁊ vnum pluribus. ⁊ vnum omnibus. Sed in diuinis tant⁹ ē fili⁹ q̄tus est pater. ⁊ tantus filius quātus pater et ſpūſſanctus. ⁊ tantus etiam filius quantus oēs tres ergo ⁊c. ¶ Item vnitas in q̄titate ſicut dictum est facit equalitatem. ḡ vbi ſumma vnitas. ibi ſumma equalitas. ſed hoc est ī diuinis. ḡ ⁊c ¶ Item ſtatus non est niſi in ſummo. ſed ſtatus est ī illa equalitate per reductionem omnium ad ipſam. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. Augu. in li. lxxxiij. q. ſi omnia eſſent equalia. non eſſent oīa. ergo omnimoda equalitas tollit perfectionem in diuinis. Si ḡ nihil est ponendū in deo qđ repugnet perfectioni in diuinis non est ibi omnimoda equalitas. ¶ Item maior est equalitas que attenditur ſm quātitatem continuam ⁊ diſcretā. q̄ ſm cōtinuā tm̄. ſed in diuinis non est equalitas ſm q̄titatē diſcretā q̄ꝛ ibi est trinitas. ⁊ ita imparilitas. ergo in diuinis non est oīmoda equalitas. ¶ Itē maior est equalitas que attenditur ſꝫ potētiā ⁊ ſapiētiā ⁊ bonitatē. q̄ q̄ ſm ſapiam ꝯpotētiā tm̄. ſꝫ in diuinis nō est eq̄litas ſm bonitatē. ḡ nō est ibi ſumma eq̄litas Probatio minoris bonū ē diffuſiuū ſui. ſꝫ mag̃ diffundit ſe filiꝰ q̄ ſpūſſctūs q̄ꝛ ꝑducit ſibi eq̄lem. ⁊ etiā pater q̄ fili⁹. ḡ ⁊c. Querit̄ ḡ. quare Aug. non oſtendit equalitatem in ſapientia ⁊ bonitate. ⁊ iterū quare non ex parte loci. ſicut magnitudinis. ⁊ etiā aliarū differentiarū quantitatis. qđ cum non faciat. non videtur aſſignare omnimodam equalitatē. ſed ſolum in partē. aut ſi omnimodam oſtendit inſufficienter procedit.
17 ¶ Reſpon. dicendū ꝙ in diuinis est ſumma eq̄litas. ⁊ ſumma etiam aſſignatur ab Augu. quoniam ſufficienter oſtenditur remotio omnis īequalitatꝭ per illa tria que ſunt eternitas ⁊ magnitudo ⁊ potentia. Horū trium diſtinctio ⁊ ſufficientia ab aliquibus accipitur ſic. Quia enī in diuinis non est extenſio molis nec aggregatio multitudīs. ideo non est ibi quantitas cōtinua extenſiua. nec diſcreta. ſed loco eius est quantitas virtutꝭ que tāgitur per hoc membrū quod est potētia. Quia vero de⁹ ſuo ambitu cōplectitur omnem durationem. ideo est ibi quantitas eternitatis correſpondens tēpori. Quia vero ambitu ſue immenſitatis complectitur locū omnem ⁊ locatū. ideo est ibi quātitas magnitudinis correſpōdens loco. Et ſic patet ꝙ cū non ſit aliam quantitatē accipere ibi. ꝙ ſufficienter in illis oñditur equalitas ⁊ conſiſtit. Sed hec diſtinctio non est cōueniens tū q̄ꝛ non est in deo niſi quantitas virtutis. ⁊ ita non deberet ibi eſſe niſi vnum mēbrum. nec debet illa diſtigui cō tra alias tum etiā. q̄ꝛ magnitudo in diuinis nō tantū attēditur q̄tū ad ambitū localitatis. ſed etiā q̄tū ad intenſionē bonitatis. Unde dicitur in. vj. lib. de trini. ꝙ in ſpiritualibus idem ē maius ⁊ melius. ⁊ propter hoc quātitas virtutis non tm̄ attenditur in operatione. ſed etiam vt res conſiderata in omnimoda abſolutione. Ideo poſſumus aliter horū trium diſtinctionem ⁊ ſufficientiam aſſignare. in omni enim quod est conuenit hanc triplicem conſiderationē habere. Poteſt enī aliq̄d cōſiderari in cōparatione ad ſuā originē ſiue a parte ante. ⁊ ſic vnū maius est altero. quando origo eius est prior. Et cōtra hoc est eq̄litas eternitatis. Poteſt iterū conſiderari in ſe et ſic dr̄ vnum 18
altero maius. q̄ꝛ maioris extēſionis. vel quia maioris valoris. ¶ Contra hanc est in deo equalitas magnitudinis. vt hec eq̄litas non tm̄ dicatur ꝑ cōparationem ad localitatē. ſed etiam ad ſapientiam ⁊ bonitatem ⁊ ad omne quod facit alterū altero dici maius. q̄ꝛ melius. Unde augu. ⁊ magr̄ in hac diſtinctione probant equalitatem magnitudinis. per equalitatem virtutis ſiue in virtute. Poteſt etiā tertio conſiderari per comparationem ad effectū ⁊ ſic dr̄ maius q̄ꝛ potentius. Et cōtra hoc ē equalitas potentie. Quoniā ergo rō equalitatis non contigit pluribus modis conſiderari. ſi equalitas est in iſtis ſumma ē. ⁊ cum oſtenditur in iſtis. ſumma oſtēditur. ⁊ perfecta inductione proceditur. ⁊ ſic patet quod vltimo querebatur. ¶ Ad illū quod obijcitur primo. ꝙ equalitas repugnat perfectioni. dicēdum ꝙ verum est perfectioni vniuerſi. que aggregata ē ex diuerſitate. non ſic est in deo. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ maior ē equalitas ſm vtrāq̄ quantitatem ⁊c. dōm ꝙ ſumma equalitas non est in quantitate continua nec diſcreta. quia ibi vnū non equatur pluribus. ſed hec est perfectiſſima equalitas. ideo ſolum ſm quantitatem virtutis attenditur. ¶ Ad illud qđ obij 19
cit̄ de bonitate q̄ꝛ diffuſiuū ⁊c. dicēdū ꝙ emanatio perſone nō attēditur ſm rōnem bonitatis eſſentie. ſed magis fecunditatꝭ perſone. vel in perſona. ⁊ ideo non ſequitur. ꝙ ſi. ſ. ſ. non ꝑducit ꝙ ꝓpter hoc habeat minus de bonitate. Unde notandū ꝙ duplex est diffuſio. ſ. intra vel extra. Diffuſio ītra est q̄ñ ꝑſona 20
ꝓcedit a ꝑſona vnitate nature. ⁊ hec nō est proprie diffuſio ⁊ h̄ nō cōſeq̄tur bonū q̄ꝛ bonū. ſꝫ bonū in ypoſtaſi q̄ aliā ꝑducere nata est ⁊ ideo ſm hanc diffuſionē non dr̄ vna ꝑſona altera melior. Est alia diffuſio extra que attenditur in productione effectus ⁊ ſm hanc rōnem attenditur diffuſio ꝓprie ⁊ ratio boni. ⁊ q̄ꝛ in hac vna perſona alteram non excedit. q̄ꝛ indiuiſa ſunt opera trinitatis. ideo hac nō est vna melior altera.

Queſtio. iij. Utrum in diuinis ſi equalitas cū conuerſione. Et ꝙ nō videtur hoc modo C
Cha͛ſ. ſup illud Heb. j. Qui cū ſit ſplēdor ⁊c. Filius est equalis pr̄i. nō pr̄ filio. ¶ Itē hyla. Imago ſi pfecte iplet illud cuius est. ipſa coequatur ei. nō illud ſue imagini. ¶ Itē aug. i. j. li. de doc. xp̄ia. In pr̄e vnitas in filio equalitas. ḡ vr̄ ꝙ pr̄ nō ſit equal' filio vt fili⁹ pr̄i. ¶ Itē diony. In cauſis ⁊ cauſatꝭ nō recipim⁹ reciprocatiōē. ſꝫ pr̄ ē ꝑcipiū filij. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra Oē relatiuū eq̄parātie denoiat extremū ſm modū ꝯſilē. ſꝫ equalitas ē relatio eq̄parātie. ḡ ſiſtis reciprocatio. ¶ Itē vnū in q̄titate facit equalitatē. ſꝫ ſicut fili⁹ est vnū cū pr̄e. ita pr̄ vnū cum filio. q̄tū ad ſbam ⁊ q̄titatē ḡ ſicut fili⁹ ē equal' pr̄i. ita pr̄ filio ḡ ē ibi reciprocatio. ¶ Itē equalitas mutua ⁊ reciproca. maior ē q̄ nō reciproca. ḡ ſi ī diuis ē ſūma equalitas. p ⁊c. ¶ Itē oē q̄tū ꝯparatū q̄to aut ē mai⁹: aut min⁹. aut equale. ſꝫ pr̄ ē q̄t⁹ virtute. ⁊ ſili' fili⁹. aut ergo pater est maior virtute filio aut minor. aut equalis. ¶ Rñ. dōm ꝙ equalitas est ibi non tm̄ q̄ꝛ diuina. ſed

uina ſʒ etiã q: equalitas ⁊ cum equalitas de ſui ratione dicat reciprocationẽ ĩquãtũ equalitas ſʒ hoc credẽdũ eſt ꝙ pater ẽ equalis filio ⁊ filius patri.
21 ¶ Et ad intelligẽtiã obiectoꝝ notandũ ꝙ dupl'r eſt loqui de eq̃litate. Aut prout dicit reſpectũ eq̃parẽtie. aut ꝓut vltra reſpectũ concernit actum coeq̃tionis. Inquãtũ dicit reſpectũ eq̃parãtie. ſicut oſtendũt rõnes. neceſſe eſt ꝙ ſit ibi reciprocatio. ſʒ ĩquãtũ vlterius cõcernit actum coequationis. ſic dicit rõnẽ imitationis. ⁊ ſic nõ cõuenit patri reſpectu filij. q: ĩportat autoritatẽ in patre. Unde non dicitur pater coeq̃ri filio. q: filiũ nõ imitat᷑. nec perfecte nec ĩperfecte
22 Et ſic eſt ſil'r. ſi dicat᷑ hoc cum illo. Poteſt enĩ dupliciter ĩtelligi. Aut ꝓut dicit duoꝝ cõiunctionẽ. ⁊ ſic de neceſſitate attẽditur ſʒ ↄuerſionẽ. ſi enĩ iſte vadit cũ illo neceſſe ẽ etiã ꝙ verũ ſit ecõuerſo. Alio mõ h̄ cũ illo dicit aſſociatõeʒ ⁊ ita quãdã ſb autoritatẽ ĩ aſſociãte. ⁊ ſic d᷑ ꝙ miles vadit cũ rege. ecõuerſo ſil'r ĩtelligẽdũ ẽ cũ eq̃litate. Et ex his patẽt autoritates ſctõꝝ q̃ loquũtur d̃ eq̃litate ſcdo mõ. ꝓter illã dyo. ad quã rñdẽdũ ꝙ nõ habet locũ ĩ ꝓpoſito. q: dyo. loq̃tur ꝓprie de cã ſcdm ꝙ cauſa d᷑ illud ad cui⁹ eẽ ſequitur aliud. ⁊ ita differt ꝑ cẽtiã ab effectu ⁊ hoc modo nõ cadit in deo reſpectu perſone

D **Queſtio. iiij** Utrũ ĩ diuinis ſit eq̃litas cum circũincessione. Et ꝙ ſic oſtẽditur primo autoritate dñi. Ioh. xvij. Ego in patre. ⁊ pater in me ẽ. ¶ Itẽ Aug. de fide ad petrũ. ꝓpter vnitatẽ nature. totus pr̄ ẽ in filio ⁊ ſpũſſanctus. ¶ Item hoc ipſuʒ oſtenditur . ratione. quia in quocũq; eſt ſubſtãtia vel eſſentia patris. eſt pater. ſʒ ſubſtãtia patris eſt in filio. g̃ pr̄ eſt in filio. eadẽ rõne eſt filius in patre. ¶ Itẽ omne cognitum eſt in cognoſcente. vel ꝑ veritatẽ vel ꝑ ſimilitudineʒ. Sed pater cognoſcit filiuʒ quantum ad yypoſtaſim ⁊ ꝓprietatẽ. ergo filius eſt in patre. aut quãtum ad veritatem. aut quãtũ ad ſimilitudinem veritatis. Non quãtuʒ ad ſimilitudinem q: tunc eſſet filius in patre ſicut creatura g̃ quãtum ad veritatẽ. eadem ratione pater in filio. g̃ circũinceſſio ẽ ibi ¶ Itẽ omne quod eſt cõparatum ad alteruʒ aut eſt in illo. aut extra illum. Si ergo filius cõparatur ad patrem. aut eſt ĩ illo aut extra. Si in eo eadeʒ ratione ⁊ pr̄ in eo. Si extra cum ſed illa quoꝝ vnũ eſt extra alterum differunt ꝑ ſubſtantiam g̃ pater ⁊ filius ſubſtãtialiter differunt. ¶ Item maior eſt cõuenietia in diuinis ꝙ ſit generis ad ſepcies. vel totius ad parteſ ſed ꝓpter cõuenietiã generis ad ſpecies. genus ẽ in ſpeciebꝫ ⁊ ecõuerſo. g̃ multofortiꝰ in diuinis. pr̄ eſt in filio ⁊ econuerſo ¶ Contra ſi pater eſt in filio. ⁊ ecõuerſo. g̃ pater eſt in patre. Sicut enĩ ſequitur in predicando. ꝙ quicq̃d predicatur in plꝰ vel eque de aliquo. predicat᷑ de omni eo qd̄ eſt ſub eo. g̃ ſimiliter ſi aliquid eſt in aliquo. neceſſe ẽ ꝙ in eodẽ ſit omne qd̄ eſt in eo. g̃ ſi filius eſt in patre. omne qd̄ eſt in filio eſt in patre ſʒ pater eſt in filio. g̃ pater eſt in patre. ¶ Item quãdocũq; duo ſimplicia eiuſdẽ generis ſimul ſunt. ita ꝙ vnũ eſt in altero. nõ diſtiguuntur ab inuiceʒ ſicut punctꝰ eſt in puncto. Si g̃ pater ⁊ filius ſunt omnino ſimplices. ſi pater eſt in filio. ⁊ filius in patre non videtur ꝙ diſtinguantur. ¶ Item ſi due eſſentie diuine eſſent. ĩpoſſibile eẽt ꝙ vna eſſet in alia. q: vna non poſſet illabi alij. qm̃ vtraq; eſſet eq̃ ſpũalis ⁊ ſumme ſpũalis. g̃ ſi due ꝑſone ſint eq̃ ⁊ ſumme ſpũales. ĩpoſſibile eſt ꝙ vna ſit in altera ⁊ ita videt᷑ ꝙ deus nõ poſſit eẽ in creatura quin ei illabatur. Si ergo perſona eſt in perſona. videtur omnino ei illabi.
¶ Itẽ q̃ro q̃d ſignificet hoc qd̄ eſt eſſe in patre. vtrũ dicat᷑ ſm ſubſtantiã. aut ſm relationẽ. Si ſm relationem hoc eſt contra Augu. q̃ dicit in littera. ꝙ propter vnitatem nature totꝰ pater eſt in filio ⁊ ſpũſancto. Si ſm ſubſtãtiam. ſed q̃ ſm ſubſtãtiam dicunt᷑. cõueniũt tribus. g̃ hoc qd̄ eſt eſſe in patre ↄuenit filio ⁊ ſpũiſctõ ⁊ pr̄i. g̃ pater eſt in patre. qd̄ non cõceditur. ¶ Iteʒ cum dicit᷑ pater eſt in filio ⁊ filius in patre. aut importatur eadem habitudo. aut altera Si eadem cum filius ſit in patre vt ĩ ꝓcipio. tũc ſil'r pater eſſet in filio vt ĩ ꝓncipio. qd̄ ſimpl'r ẽ abſurdum. Si importatur altera habitudo. g̃ ſicut nõ eſt circũinceſſio. cũ d᷑ genus ẽ in ſpecie. ⁊ ſpecies in genere. ſil'r nec ĩ ꝓpoſito eẽt circũinceſſio. ¶ Itẽ filius eſt de patre ⁊ apd̄ patreʒ ⁊ nõ ↄuertit᷑ g̃ pari rõne videt᷑ ꝙ nõ cõuertat᷑ ꝙ ſi pr̄ eſt ĩ filio ꝙ filiꝰ ſit in patre. ¶ Item. ix. modi eſſendi ſunt in creaturis.
23 Pͥo modo ſicut pars ĩ toto. Scdo mõ ſicut totum ĩ partibus Tertio mõ ſicut ſpẽs ĩ genere. Quarto mõ ſicut genꝰ ĩ ſpẽbus Quĩto mõ ſicut forma ĩ materia. Sexto modo ſicut rectũ ſiue motum in regente. Septimo modo ſicut res in ſuo fine. Octauo modo ſicut contentũ in continente. ⁊ nonum addit Boetiꝰ ſʒ ſicut accidens in ſubiecto. Queritur ergo quo iſtoꝝ ſit pr̄ ĩ filio. ⁊ ecõuerſo. ⁊ cũ nullo illoꝝ ſit dare. videt᷑ ꝙ nullomõ ſit ¶ Reſpon. dicendum quia ſicut autoritates probãt et ratiões in diuinis eſt ſumma ⁊ ꝑfecta circũinceſſio Et hic notatur circũinceſſio qua d᷑ ꝙ vnus eſt in alio ⁊ ecõuerſo. ⁊ hoc proprie et ꝑfecte ĩ ſolo deo eſt. q: circũinceſſio in eſſendo ponit diſtinctionem ſimul ⁊ vnitatem. Et quoniaʒ in ſolo deo eſt vnitas cũ diſtinctione. ita ꝙ diſtinctio eſt inconfuſa ⁊ vnitas indiſtincta. hinc eſt ꝙ in ſolo deo eſt circũinceſſio ꝑfecta. Et patet ratio huius. quia ratio circũinceſſionis eſt ꝑfecta vnitas eſſentie cũ diſtinctione ꝑſonarum. ⁊ qm̃ hoc eſt propriũ ſolius dei ideo ⁊ circũinceſſio tal' ſm qd̄ dicit Hyla. ⁊ magr̄ inducit in littera. 24

¶ Cõtinuat dicta dicẽdiſ vt oſtẽdat ꝙ magnitudie aliꝰ alium non ſuperat. f
¶ Sed iam nunc ad propoſitũ redeamꝰ. ceptoq; iſiſtamꝰ oſtendentes ꝙ magnitudine

¶ Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ pater eſt in filio ⁊ filius in patre. ergo pater eſt in ſe. dicũt q̃dã. ꝙ argumẽtum non valet. q: mutatur habitudo eius qd̄ eſt in. Quia in vno dicit habitudinem principiati ad principium. in alia autẽ habitudinem principij ad principiatũ. Tamen illud non oportet dicere. q: ſicut iam patebit in non dicit diuerſam habitudinẽ. nec tamen ſequitur. immo eſt accidens ibi eo ꝙ notat diſtinctionem. ſicut accidens eſt hic petrus ẽ ſimilis paulo. ⁊ paulus petro. g̃ petrus eſt ſimilis petro. ita ⁊ in propoſito intelligendum. ¶ Ad illud quod obijcit᷑ ſimplicia ſimul exiſtentia cõfundũtur in vnũ dicendũ ꝙ illud 25 verũ eſt. qñ ſimplicia hñt diſtingui penes illd̄ in q̃ ſunt ſicut pũctꝰ ⁊ vnitas. ab eo in quo eſt. Sʒ qñ ſeipſis diſtiguũtur ⁊ ĩ ſeipſis ſubſtantificantur. tunc q̃uis ſint ſimul. non confundũtur. ⁊ tales ſunt yypoſtaſes diuine. Et huius ſimile q̃uis perfecte non poſſit in creatura inueniri tñ Diony. ponit exẽplum in luminibus. que multa ſunt in eodẽ aere incõfuſa. et huiꝰ ſignũ ẽ q: quãdo luminare aufertur trahit lumen ſuum. nihil de alijs conuellens. ⁊ ratio huiꝰ eſt. q: lumĩa in aere non diſtinguũtur penes id in quo. ¶ Ad illd̄ quod obijcitur ꝙ eſſentia non eſt ĩ eſſentia niſi per illapſum ⁊c. dicendũ ꝙ non eſt ſimile. q: vbi ẽ 26
eſſentiarũ diuerſitas. ſi vna eſt in altera. oportet ꝙ vna ſit aliquomodo materialis alteri. ſʒ qñ perſone differunt ſalua eſſentie vnitate. vna eſt in alia. q: eſſentia vnius. eſt eſſentia alteriꝰ ⁊ ita ſicut idẽ nõ illabit᷑ ſibi ita nullꝰ põt eẽ ibi illapſus. ¶ Ad 27
illd̄ qd̄ q̃rit᷑. q̃d ſignificet hoc qd̄ eſt eſſe in patre. dõm ꝙ ſicut ſancti innuunt. ſicut equale dicit reſpectum ſʒ vnitatẽ q̃titatꝭ ⁊ ſimile ſm vnitatẽ qualitatꝭ. Sil'r hoc qd̄ eſt eẽ in pr̄e. ſm vnitatẽ ſb̄e. vñ ſicut equale ſimul importat ſbam cũ relatiõe. ſicut patebit infra. ita ⁊ h̄. qd̄ eſt eſſe in. ⁊ ſicut qd̄ eſt equalis pr̄i artatur ad ſtandũ ꝓ alijs ꝑſonis. ita ⁊ in ꝓpoſito intelligendũ. 28
¶ Ad illd̄ qd̄ q̃ritur. vtrũ ĩportet᷑ eadẽ habitudo. dicẽdũ ſine ꝑiudicio. ꝙ ſic q̃tũ eſt de rõne nois. Sicut enĩ cũ d᷑ pater eſt ſilis filio. ⁊ ecõuerſo: nõ ĩportat᷑ alia ⁊ alia hitudo. ita nec in h̄ qd̄ eſt eſſe in. q: ĩportat relationẽ idẽtitatꝭ ſiue cõſubſtãtialitatis. Uñ ſi dicat᷑ pr̄ eſt ſilis filio. ⁊ ecõuerſo. nõ d᷑ alia hitudo. ſic in ꝓpoſito. q: ſignificat hoc qd̄ eſt eẽ in pr̄e. idẽ qd̄ eẽ patri cõſubſtãtialẽ. Et vniformiter accipitur conſubſtãtialis. cũ d᷑ de pr̄e ⁊ filio. ⁊ h̄ pʒ q: ſi non diceret cõſimilẽ habitudinẽ. non eſſet circũinceſſio. ſicut nec ẽ qñ d᷑ creatura eſſe in deo. et deus eẽ in creatura. q: alia ĩportat᷑ habitudo ĩ vtroq;. ¶ Ad illd̄ qd̄ 29
q̃ritur de h̄ ꝙ eſt a. ꝑ. ⁊c. dicẽdũ ꝙ q̃dã ꝓpõnes ĩportant habitudinẽ repugnãtie. vt cõtra. Quedã diſtãtie. vt h̄ quod eſt ad ⁊ ꝓpter. Quedã cauſe vt de. ⁊ ex. Quedã cõuenientie. vt in et cũ. Prime ⁊ ſecũde nullo mõ recipiũtur ſʒ tertie ⁊ q̃rte. ſic tertie ꝙ nõ cõuerſiʒ. ſʒ q̃rte cõuerſiʒ q: cõuenietia ẽ relatio eq̃parãtie. ¶ Ad vltimũ ſoluẽdũ ꝙ iſte eſt ſingularis modꝰ eſſendi in q̃ nõ cõtinetur inter illos. nec põt repiri proprie in creaturꝭ Probat equalitatem excludendo cõmunem rationem inequalitatis. ¶ Sʒ iam nunc ad ꝓpoſitũ redeamꝰ. Supra oſtendit magiſter diuinas ꝑſonas equari q̃tuʒ ad eternitatẽ ⁊ magnitudinem. ꝑ hoc ꝙ vna eſſentia eſt in ſingulis tota. Hic oſtẽdit ꝙ eſt ſumma in eis equalitas. ⁊ hoc facit excludẽdo ab eis cõmunẽ rationẽ inequalitatis. Et diuidit᷑ hec pars in tres par

tes. In prima oſtēdit ꝙ nō cadit ibi rō toti⁹ ꝛ integri. In ſecūda oſtendit ꝙ non cadit ibi rō gñis. ſpeciei. vel īdiuidui. ibi Hic adijciendū eſt. ꝙ tanta eſt equalitas ꝛc. In tertia oſtēdit ꝙ non cadit ibi ratio nūeri ibi. Qđ aūt Johs dicit ꝛc.

¶ Prima iterū pars in duas. In prima q: fecerat digreſſionem cōtinuat dicta dicendis In ſecunda vero oſtendit ꝙ ibi non cadit ratio toti⁹ ꝛ partis. ibi. Nec eſt aliqua triuꝫ pſonarum

¶ Item ſecūda pars in q̄ oſtendit ꝙ in diuinis non cadit ratio vniuerſalis ſiue generis ꝛ ſpeciei. habꝫ duas partes. In prima oſtendit ꝙ non eſt accipere genus ī diuinis. nec ſpeciem nec īdiuiduū. In ſcđa vero ꝯ hoc opponit autoritatē Dam̄. ibi. His aūt videtur aduerſari q̄dā. Prima hꝫ duas. pmo oñdit ꝙ non eſt ibi natura generis. vel ſpeciei vel īdiuidui. Scđo ꝙ non ē ibi ratio materialꝭ pꝛīcipij. ibi. Notandū etiā ꝙ eſſentia diuīa non ē materia. Sꝫꝺ ps in qua obijcit cōtra hoc. hꝫ duas. In prima oſtendit ꝙ cadit ibi ratio vniuerſalis ꝛ indiuidui. rōe Dam̄. In ſcđa ſoluit. Primuꝫ facit. ibi. His aūt videntur aduerſari ꝛc Secūdū. ibi. Hec aūt que hic dicuntur licet in ſingulis ſmonibus ꝛc. ¶ Item ps tertia in qua oñdit ꝙ ī diuinis non cadit ratio numeri hꝫ q̄ttuoꝛ particulas. In prima pmiſſo ꝙ in eq̄litate pſonaꝝ nō cadit ratio numeri. oſtendit q̄bus modis differre numero nō conueniat pſonis et quib⁹ modis cōueniat. Scđo ꝙ ī diuinis perſonis tanta ē magnitudo in vna perſona q̄̄ta in tribus. ibi. Sciendūꝫ eſt ergo. In tertia oſtēdit ꝙ deus nō pōt dici triplex ſiue multiplex. ibi. Preterea cum deus dicatur trin⁹ In quarta oſtendit differentiam inter pluralitateꝫ que ē in creaturis corpoꝛalibus. ibi. In reb⁹ corpoꝛeis nō tm̄ ꝛc. Et notandum ꝙ tota ſumma ꝛ fundamētuꝫ totius diſtinctionis in hoc verbo conſiſtit. ꝙ diuina eſſentia eſt magnitudo vna non multiplicata. et tota non diuiſa eſt in quālibet perſonarum. ideo neceſſe eſt ꝙ perſone ſint omnino equales magnitudie

Quare tres pſone dicātur ſumme vnū

Argumētatio augu. ꝯ

nulla trium pſonarum aliā ſuperat. quia nulla maioꝛ alijs. nec mai⁹ aliquid ſunt due q̄̄ vna. nec tres q̄̄ due. nec maioꝛ de⁹ q̄̄ ſinguli hoꝝ. q: ſingulus hoꝝ pfectus eſt. nec eſt q̄ creſcat illa pfectio.

☞ In equalitate pſonaꝝ nō cadit ratio toti⁹ ꝛ ptis g

¶ Nec eſt aliqua triū perſonaꝝ pars dei vel diuīe eēntie q: ſingula haꝝ ver⁹ et plenus deus eſt. ꝛ tota et plena diuia eſſentia eſt. ꝛ ideo nulla iſtaꝝ ī trinitate pars eſt. Vñ aug. ī lib. ij. cōtra maximinū hereticū ſic ait. Putas deū pꝛēm cū filio ꝛ ſpirituſctō vnū deū eſſe non poſſe. times enim ne pater ſit pars vni⁹ dei q̄ conſtet ex trib⁹. Noli hoc timere Nulla eñ fit partiū in deitatꝭ vnitate diuiſio. vnus eſt deus pater ꝛ fil⁹ ꝛ ſpūſſanctus id ē ipſa trinitas vnus eſt deus. Ergo inquis. Deus pater ē pars dei. abſit.

¶ Tres eñ perſone ſunt pr̄ ꝛ filius ꝛ ſpūſſctūs. ꝛ hi tres q: vnius ſubſtantie ſunt. vnū ſunt. ꝛ ſumme vnū ſunt. vbi nulla naturarum. nulla eſt diuerſitas voluntatū. Si eñ natura vnum eſſent. ꝛ conſenſione non eſſent. non ſumme vnū eſſet. Si vero natura diſpares eſſent. nō ſumme vnuꝫ eſſent. Hi ergo tres. q: vnuꝫ ſunt ꝓpter ineffabilē cōiunctionem deitatis q: īeffabiliter copulantur vnus deus eſt. Pars ergo trinitatꝭ eſſe non pōt q̄cūq; vn⁹ eſt ī tribus. In trinitate ergo que de⁹ eſt. ꝛ pater de⁹ eſt. ꝛ fili⁹ deus eſt. ꝛ ſpūſſanctus deus eſt. ꝛ ſimul hi tres vnus deus. Nec huius trinitatis tertia ps eſt vn⁹. nec maius aliq̄d duo q̄̄ vnus eſt ibi. nec maius aliq̄d ſunt oēs q̄̄ ſinguli. q: ſpūalis nō coꝛpalꝭ eſt magnitudo. Qui pōt ca- a pere capiat. q̄ aūt nō pōt. credat ꝛ oꝛet. vt qđ credit intelligat. Vex eſt enim qđ per ꝓphetā dr̄. Niſi credideritꝭ nō ītelligetis. His vbis aperte oñdit īdifferentē magnitudinē triū perſonaꝝ. Itē in eodē Tu nēpe dixiſti vnū deū non ex ptibus eſſe cōpoſitū ꝛ hꝰ de pr̄e tm̄ vis intelligi. Ille inq̄s virt⁹ eſt īgenita ſimplex ꝛ tm̄ ī hac ſimplici vtute mlta viderꝭ cōmemoꝛare cū dicis. de⁹ deū genuit bon⁹ bonū genuit ſapiens ſapiētē. clemēs clemētē. potēs potētē. Nunq̄d ḡ bonitas. ꝛ ſapientia. ꝛ clemētia. et potētia partes ſunt vni⁹ virtutis quā ſimplicē eſſe dixiſti Si dixeris partes ſunt. Simplex ergo virtus ex partibus cōſtat. Et ſimplex iſta virtus te diffiniēte vn⁹ eſt de⁹ ḡ deū ex ptib⁹ cōpoſituꝫ eſſe dicis. Nō dico inq̄s. nō ſunt ptes. Si ergo in vna perſona pr̄is ꝛ illa inuenis q̄ plā videntur ꝛ ptes nō inueneris. q: vna vtus ſimplex eſt. Quāto magꝭ pr̄ ꝛ filius ꝛ. ſ. ſ. ꝛ ꝓpter īdiuiduā deitatē vnus de⁹. ꝛ ꝓpter vniuſcuiuſq; ꝓpꝛietatē tres pſone ſunt. ꝛ ꝓpter ſingulоꝝ pfectionē ptes vni⁹ dei nō ſunt Virt⁹ ē pr̄ virt⁹ eſt fili⁹. vtus eſt ſpūſſctūs. hoc veruꝫ dicis. Si ꝙ vtutē de vtute genitā ꝛ virtutē de virtute ꝓcedētem nō vis eādē hēre naturā hoc falſum dicis. hoc cōtra fidē rectam ꝛ catholicaꝫ dicis His verbis apte docetꝭ. ꝙ tres pſone ille nō ſunt ptes dei vel diuine eſſentie. Nullaq; illaꝝ trinitatꝭ ps dicenda eſt nec vna maioꝛ alijs.

☞ In equalitate pſonaꝝ non cadit ratio generis. ſpeciei. vel indiuidui. b

¶ Hic adijciendū eſt ꝙ tāta eſt eq̄litas triuꝫ pſonaꝝ atq; īdifferēs magnitudo. ꝙ cuꝫ dicam⁹ tres pſonas vnā eē eſſētiā vel ſbāꝫ. neq; vt gen⁹ de ſpecieb⁹. neq; vt ſpeciē de īdiuiduis pꝛedicam⁹. Non eñ eſſentia diuia gen⁹ ē ꝛ tres pſone ſpecies vꝉ eēntia diuia ſpēs. ꝛ tres pſone īdiuidua. Qđ aug. rōnib⁹ ꝓbabilibus atq; irrefragabilib⁹ a pte demōſtrat in li. vij. de tri. dicens. Si eēntia gen⁹ ē: ſpecies aūt pſona. vt nōnulli ſētiūt. opꝫ appellari tres ſbās. vt appellātꝭ tres pſone. Sicut eñ ſit aīal genus ꝛ equus ſpecies appellantur tres eq̄ idē ꝙ tria aīalia. Non eñ ibi ſpecies pluraliter dr̄ ꝛ gen⁹ ſinglariter. vt ſi diceretur tres eq̄ ſunt vnū aīal. ſꝫ ſicut tres equi ſpeciali noīe. ita tria aīalia noīe gñali dicūtꝭ. Cū ḡ tres pſonas vnā fateamur eē eſſentiā nō tres eſſētias cū tres eq̄ tria aīalia dicātur nō vnū. patet noīe eſſentie nō ſignificari genus. nec noīe perſone ſpeciē.

Probat ꝙ diuia eſſentia nō dr̄ ꝺ pſonis vt gen⁹ de ſpeciebus.

¶ Si vero dicunt noīe perſone nom ſpeciē ſignificari ſꝫ aliq̄d ſingulare atq; indiuiduū. ꝛ noīe eſſentie ſpeciē ītelligi vt pſona nō dicatꝭ ſicut hō. ſꝫ quō dr̄ hic hō. velut abꝛahā. yſaac. iacob. vꝉ q̄s ali⁹ q̄ etiā digito pñs demōſtrari poſſit. Sic quoq; illos eadē rō ꝯfutabit. Sicut eñ dicūtꝭ abꝛahā. yſaac iacob. tria īdiuidua ita tres hoīes ꝛ tria aīalia. Cur ḡ pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ. ſſ. ſcꝫ ſi ſꝫ gen⁹ ꝛ ſpēꝫ ꝛ īdiuiduū iſta diſſerim⁹, nō ita dicūtꝭ tres eēntie vt tres pſone

Probat ꝙ ſi dr̄ vt ſpēs de indiuiduis.

Nec pōt ibi cadere ratio totius vniuerſalis. quia ſi illud mltiplicatur in partibus. Nec totius itegri. q: illud diuiditur in partes. Nec eſt totum in qualibet parte. ꝛ ita nec ratio materialis pꝛīcipij nec ratio numeri.

hꝛticos q̄ oñdit pfectis liūr ſpiritualiū cū non eē ptes in trinitate.

a ¶ Oꝛet vt qđ credit intelligat. videtur impꝛopꝛie loqui quia nullus oꝛat quod non deſiderat ꝛ nullus deſiderat quod nō cognoſcit vel intelligit. Itēꝫ nullus aſſentit rei quā mente non intuetur ſiue cōcipit. ergo nullus aſſentit rei quā nō intelligit. quia intelligere eſt mente intueri. 5a

¶ Reſpon. dicendum ꝙ ītelligere dupliciter dicitꝭ. vnomodo ideꝫ eſt quod cognoſcere aliquid quod per nomē dicitur. Alio modo idem eſt quod ratione apprehendere. Primo modo antecedit fidem que eſt ex auditu. ſecundo modo cōſequitur. quia nulla ratio humana ſufficit ad manifeſtanda credibilia niſi intellectus fide illuſtretur ꝛ captiuetur.

> ꝓbat tres pſone. dẽ alio modo.

tres pſone. ¶ Alio q̄ mõ idẽ ꝓbat Augu. ſcꝫ ꝙ eẽn-tia diuina nõ eſt genus. nec pſone ſpecies. vel eſſentia nõ eſt ſpecies. nec pſone idiuidua. Una inq̄t eẽntia nõ hꝫ ſpecies. ſicut vnũ aial nõ hꝫ ſpecies. pr̄ g̊ ⁊ filius et ſpũſſctũs nõ ſunt tres ſpecies vnius eſſentie. Diuina ergo eſſentia genꝰ nõ eſt: ſꝫ nec ſpecies eſt eſſentia di-uina ⁊ pſone idiuidua ſicut hõ ſpecies ẽ idiuidua aũt abrahã yſaac. ⁊ iacob. Si eñ eẽntia ſpẽs ẽ vt hõ ſicut nõ dr̄ vnꝰ hõ eẽ abrahã. yſaac. ⁊ iacob. ita nõ dicit̃ vna eẽntia eẽ tres pſone. Nõ itaq̄ ſꝫ genꝰ ⁊ ſpẽs iſta dicimꝰ

☞ In eq̄litate pſonaꝝ ñ cadit rõ material' pncipij. i

¶ Notandum etiã ꝙ eẽntia diuina nõ ẽ materia triũ pſonaꝝ. vt aug. in eodẽ li. docet tanq̄ ſꝫ ꝯmunẽ eãdẽq̄ materiã tres pſone dicant̃ eẽ vna eẽntia. ſicut ex eodẽ auro ſi fierẽt tres ſtatue diceremꝰ tres ſtatuas vnũ auꝝ. Nõ aũt ſic trinitatẽ. id ẽ tres pſonas dicimꝰ vnã eẽn-tiã ⁊ deũ vnũ. tanq̄ ex vna materia tria q̄dã ſubſiſtãt. In ſtatuis eñ eq̄libꝰ plus auri ẽ tres ſil' q̄ ſingule ⁊ minꝰ auri ẽ vna q̄ due. In illa vero eẽntia trinitat̃ nullo mõ ita ẽ. Nõ g̊ ſꝫ materialẽ cãꝫ tres pſonas vnã dicimus eẽ ſubſtãtiã vl' eſſentiã. ſicut tres ſtatue dicũt̃ vnũ auꝝ.

> [n di]... [tur] ... [pſo] ... [vna] ... [ntia] ... [it] ... [s ho] ... [neo] ... [a na] ... [a vel] ... [ꝰ na] ... [e.]

¶ His q̄ addẽdũ ẽ ꝙ tres pſonas nõ ita dicimꝰ eſſe vnã eſſentiã. vt aug. in eodẽ ait vel vniꝰ eẽntie. ſicut di-cimꝰ aliquos tres hoies eiuſdẽ ſexus ⁊ eiuſdẽ tẽpera-tionis corpis eiuſdẽq̄ animi. vnã eẽ naturã vel vnius nature. Nã in his rebꝰ nõ tãtũ eſt vnꝰ hõ quãtũ tres hoies ſimul ⁊ plꝰ aliq̄d ſunt hoies duo q̄ vnꝰ hõ. ſicut in ſtatuis eẽ diximꝰ. at in deo nõ eſt ita. Nõ eñi maior eſſentia eſt pr̄ ⁊ filiꝰ ſimul q̄ ſolus pr̄ vel ſolꝰ filiꝰ. ſed tres ſimul ille pſone equales ſunt ſingulis. Ex p̄miſſis patet ꝙ tres pſone dicunt̃ diuina eſſentia. nec ſm ma-terialẽ cãm vt tres ſtatue vnũ aurũ. nec ſm cõplexiõis ſimilitudinem vt tres homines vniꝰ nature. nec vt ge-nus predicatur de ſpeciebus vel vt ſpecies de indiui-duis. i. cõtinẽs de cõtentis. maius de minoribus.

☞ Opponit autoritate Dam̃. ꝙ i eq̄litate pſona-rũ ſit ratio generis. ſpeciei. indiuidui. ⁊ numeri. k

¶ His aũt videt̃ aduerſari q̄ q̄dã ſacre ſcripture tra-ctatores catholici i ſuis ſcripturis tradidert̃. In q̄bꝰ ſignificare vident̃ ꝙ eſſentia diuina ſit quoddã cõmu-ne ⁊ vniuerſale velut ſpẽs. tres vero pſone ſint tria pti-cularia. tria idiuidua nũero differẽtia. Unũ Ioh. dam̃. inter doctores grecorũ maximꝰ. in li. quẽ de trinitate ſcripſit. quem ⁊ papa Eugenius transferri fecit. ait. Cõmunia ⁊ vniuerſalia p̄dicãt̃ de ſubiect̃ ſibiipſis pti-cularibꝰ. Cõmune ergo ſubſtantia ẽ. pticulare vero ypo-ſtaſis. i. pſona. Particulare aũt dr̄. non q̄d ptẽ nature hꝫ: ſed pticulare numero. vt athomꝰ. i. indiuiduũ. Nu-mero eñ ⁊ nõ natura differre vident̃ ypoſtaſes. Itẽ in eodẽ. Suba ſignificat cõeꝫ ⁊ circũplectiuã ſpẽꝫ homo ydeõ id ẽ ſimiliũ ſpẽ. ypoſtaſeon. i. pſonaꝝ vt puta deꝰ hõ ypoſtaſis aũt indiuiduũ demõſtrat. ſ. patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpũſctũ petrũ paulũ. ⁊ hmõi. Ecce apte dicit ſubaꝫ eẽ vniuerſale. ypoſtaſim vero pticulare ⁊ ꝙ deꝰ ẽ ſpecies vt hõ. ⁊ ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſctũs ſunt indiuidua. ſicut pe-trus et paulꝰ. eo ꝙ numero differũt q̄ p̄miſſe ſnĩe aug. penitus cõdicere videntur. Quid g̊ dicemus ad hec Hoc vtiq̄ dicere poſſumꝰ atq̄ debemꝰ ꝙ ea q̄ augu. tradidit ſuperius ſine omni heſitatione tenenda ſunt.

> [ve]rba [au]guſt. [tene]nda [s]at

☞ Reſpõdet ꝙ ſane intelligi poſſunt que Iohã-nes dam̃. dicit et quomodo oſtendit. l

¶ Hec aũt q̄ hic dicunt̃. lꝫ in ſmonis ſupficie aliq̄d a fide alienũ reſonare videant̃. ſane tñ itelligi queunt piũq̄ lectorẽ atq̄ itellectorẽ plurimũ effiagitãt. In quoꝝ explanatiõe mallẽ ſilẽs alios audire. q̄ loquẽ-do maliuolis detrahẽdi occaſioneꝫ p̄ſtare. Uidet̃ tñ mihi ita poſſe accipi. cũ ait. Suba ẽ cõe: ⁊ ypoſtaſis eſt pticulare. Nõ ita hec accepit cũ de deo dicant̃ vt accipiunt̃ in phica diſciplina. Sꝫ p ſilitudinẽ eoꝝ q̄ a phis dicunt̃ locutꝰ ẽ vt ſicut ibi cõe vl' vniuerſale dr̄ q̄d p̄dicat̃ d̄ pluribꝰ pticulare vero vl' idiuiduũ q̄d de vno ſolo ita hic eẽntia diuina dicta ẽ vl̃e. q: de oibꝰ p-ſonis ſil' ⁊ d̄ ſingulis ſepati dr̄. Particlare vero ſingu-la q̄libet pſonaꝝ q: nec de alijs cõiter: nec d̄ aliq̄ alia-rũ ſingulr̃ p̄dicat̃. Propt̃ ſilitudinẽ g̊ p̄dicationis ſubaꝫ dei dixit vniuerſale ⁊ pſonas pticularia vl' idi-uidua. Propt̃ hoc idẽ etiã eãdẽ diuinã eẽntiã dixit eẽ ſpeciẽ cõeꝫ. ⁊ circũplectiuã ſimiliũ ſpẽ pſonarum. Q: ſicut hec ſpecies hõ de ſuis p̄dicat̃ idiuiduis ve-lut de Petro ⁊ paulo ⁊ alijs. nec iſta ſpecie differũt: ſed cõueniũt. Ita deꝰ de tribꝰ p̄dicat̃ pſonis. q̄ i diui-nitate nõ differũt. ſꝫ p oia ꝯueniũt. Hãc g̊ ſimilitudi-nẽ inter res ſempiternas ⁊ res tpales ꝓpẽdẽs Iohan-nes vniuerſalitatis et particularitatis nomina que re-bus temporalibus ꝓprie conueniunt ad res eternas tranſtulit augusti. vero maiorem videns diſſimilitudinẽ q̄ ſimilitudinem inter res predictas ab excellentia trinitat̃ predicta nomina remouit.

> Soluit q̄d imediate oppõitur

> Ex q̄ in tellectu dixerit ꝙ ſuba dei ſit ſpẽs vel vniuerſale ⁊ pſone idiuidua

☞ In equalitate perſonarum nõ cadit ratio nume-ri. et quomodo intelligatur dictum Iohan. dam̃. m

¶ Q̄d aũt Iohannes dicit ypoſtaſes differre nume-ro non natura. In eo ꝙ non differre natura. ait. veriſ-ſime ⁊ ſine ſcrupulo loquitur. Q̄d vero dicit differre numero cauendum eſt quomodo intelligatur. Diuer-ſis enim modis dicuntur aliqua differre nũmero.

☞ Quibus modis aliqua dicantur differre nume-ro. ſm quem modum conuenit perſonis. n

¶ Dicuntur enim aliqua differre nũero. q̃ñ ita diffe-rũt vt hoc nõ ſit illud. nec aliq̄d q̄d illud eſt. vel in ipſo eſt q̄liter dr̄nt ſocrates ⁊ plato ⁊ hmõi. q̄ apud phos dicũtur idiuidua vel pticularia. Iuxta quẽ modũ non pñt dici tres perſone differre nũero. Dicũtur q̄ aliq̄ differ-re nũero q̄ i nũeratiõe ſiue cõputatiõe nõ ſibi adiũgũtur ſꝫ a ſe inuicẽ diſcernũtur. vt cuꝫ d̄ aliq̄bꝰ rebꝰ loquẽtes dicimꝰ vna. due. tres. ⁊ ſꝫ hũc modũ forte dicit Ioh. ypoſtaſes. i. tres pſonas differre numero Poſſumꝰ eñ dicere. pr̄ ẽ vnꝰ ⁊ pr̄ ⁊ filiꝰ ſũt duo. ⁊ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſanctꝰ ſunt tres. Et item hec pſona eſt vna. ⁊ hec ⁊ illa ſt̃ due. ⁊ h̄ ⁊ illa ⁊ alia ſũt tres Cõueniẽterꝰ tñ tres ille pſone ꝓprietatibꝰ tm̃ diſtigui dicũ-tur. de q̄rũ diſtictiõe ſm ꝓpe-tates i ſeq̄nti tractabit̃ Nũc vero ad iceptũ redeamꝰ q̄ dicta ſũt repetẽtes vt ſepiꝰ vſando familiariꝰ inoteſcãt. Q: vna

> b ¶ Aliqua differre nume-ro que in enumeratione ſi-ue computatione non ſibi adiungũtur. Uidetur ma-le dicere. q: illi cõputatio-ni. aut reſpondet aliquid i re aut nihil. Si aliquid re-ſpondet ergo non differt a precedenti differentia. Si nihil reſpõdet. ergo diſti-ctio ſiue cõparatio noſtra ſuper nihil et vanũ funda-ta eſt. ¶ Rñ. dicendum ꝙ computationi noſtre cum dicimus vnꝰ duo tres. ali-quid reſpondet. Sed illõ non eſt diuerſitas numera-lis. ſed diſtinctio perſonal' vñ in diuinis nõ dr̄ eſſe nu-merus nec dr̄ia ſm nũerũ niſi addatur ſm nũerum p-ſonarũ q̄ dicit diſtictionẽ in ypoſtaſibꝰ nõ in natura iõ q̄uis dicantur tres pſo-

b. iij

ne tamen non eſt ibi ternarius.ſed trinitas.
32 c ¶ Lꝫ deus dicatur trinus.non tñ debet dici triplex.Videt̃ dicere ꝯ̃ illud qḋ dr̃. Sap̃.vij.Q̄ ſpũs ſapiẽtie eſt multiplex ꝙ̃ duplex. vel q̃druplex.ꝙ̃ ⁊c. Item Iſido.dicit ꝙ trinitas eſt multiplex ⁊ numerabilis. Item ratione videtur.qꝛ pannꝰ vnꝰ in ſubſtantia duplicatus duplex dicitur triplicatus triplex.ergo ſi vna eſt ſubſtantia in tribus ypoſtaſibus.videtur triplicari in eis et triplex dici.¶ Rñ. dicendum ꝙ diſtinctio pſonaꝝ nõ poteſt ſignificari ꝑ additionem termi numerabilis ad hoc nomen deus niſi huius nominis trinus quod ſpecialiter ad hoc inuentuꝫ eſt vt ſignificet pluralitatem in ſuppoſitis cũ vnitate forme.Quia ergo hoc nomen triplex dicit diſtinctionem ſimpliciter in termino cui additur. vel quantuꝫ ad formam vel q̃tum ad partium multiplicationeꝫ.et quia in deo nõ cadit multiplicatio.nec q̃tum ad formam. nec quantum ad partes.ideo nullo modo poteſt dici triplex. Quod ergo obijcitur ꝙ dr̃ multiplex.dicẽdũ ꝙ iſtud eſt dictuꝫ cauſaliter.qꝛ eſt cauſa multoꝝ ⁊ qꝛ varioꝝ donorum vel dictoꝝ.effectiuum eſt principiũ in quibus eſt vera diuerſitas nõ ſic in perſonis. Et quod dicit Iſido.improprie dictũ eſt ⁊ exponendum eſt. Ad illud quod idem pannus dicitur multiplex.dicẽdũ ꝙ verum eſt.ſed tamen ſm alias et alias partes.⁊ qꝛ in deo non eſt alietas partiuꝫ nec forme.ideo nõ poteſt dici triplex.

Augu.

Subtiliſſima, rõne ꝓbat qḋ dixit.

33 d ¶ In rebus enim corporeis.Videtur male dicere ꝙ in rebus corporeis pluſ ſunt due q̃ vna.Videtur enim inſtantia.quia ignis cum ferro non eſt maius q̃ ferrum per ſe.ſiue lux cum aere. Si dicas ꝙ nõ ſunt corpora obijcitur ꝙ corpꝰ glorificatuꝫ ſimul ẽ cũ non glorificato, et tantum locuꝫ occupat non glorificatum per ſe quantuꝫ cũ glorioſo ergo non ſunt maius quia corpus maius maiorem occupat locum.

Itẽ aliꝰ idem ꝓbat.

¶ Reſpon. Dicendum ꝙ Auguſtinꝰ loquitur de rebus corporeis quaruꝫ quelibet eſt corpus. ſed ignis in ferro:lux in aere.nõ eſt corpꝰ ſed proprietas corporis. Preterea notãdũ ꝙ aug.nõ accipit ibi maiꝰ extẽſiue.ſꝫ accipit plꝰ q̃tũ ad veritatẽ exiſtentie vel ẽentie.cũ enĩ nõ ſit ſumma ṽitaſ in qualibet re.plus eſt de veritate exiſtentie in duabus rebus q̃ in vna q̃uis non ſit ibi plus de latitudine diſtantie.ſiue extenſiue magnitudinis vel capacitatis contentiue ⁊c.

perſona non eſt maioꝛ alia.nec tres ſimul vna et hoc ratione oſtendit catholica. o

¶ Sciẽdũ eſt ꝙ̃ tãtã eq̃litatẽ eſſe in trinitate.vt ait augu.in viij.li.de tri.vt non ſolũ pater nõ ſit maioꝛ q̃ filius:ſꝫ nec pr̃ ⁊ filiꝰ ſil̃ maiꝰ aliq̇d ſint q̃ ſpũſ ſanctꝰ aut q̃libet pſona minuſ aliq̇d ſit q̃ ipſa trinitas. Qͦ ãt ita ſit aliq̃ mõ (ſi fieri põt) demonſtrãduꝫ eſt. Quãtuꝫ ergo ipẽ creatoꝛ adiuuat attẽdamus. Inq̇t aug.i eodẽ. Quõ in hac trinitate due vel tres ꝑſone.nõ ſunt maiꝰ aliq̇d q̃ vna eaꝝ. Quod ibi magnũ dꝛ aliunde magnũ nõ eſt q̃ eo q̊ vere eſt:qꝛ ibi magnitudo ipã veritas eſt:⁊ veritas eẽntia. Nõ ergo ibi maius eſt qḋ verius non eſt. Non auteꝫ verius eſt pater ⁊ filiꝰ ſil̃ q̃ pater ſolus vel filius. Non ergo maiꝰ aliquid vtrũq3 ſil̃ q̃ ſingulꝰ coꝝ. Et qꝛ eque vere eſt etiã ſpũſſanctus.ideo pater ⁊ filius ſil̃ non ſunt aliquid maius q̃ ipẽ qꝛ nec verius ſunt. Itẽ in eſſentia veritatis hoc eſt veruꝫ eſſe qḋ eſt eſſe:⁊ hoc eſt eẽ quod ẽ magnũ eſſe ħ eſt ꝙ̃ magnũ eſſe quod veꝝ eſſe. Quod igit̃ ibi eque verum eſt.⁊ eque magnũ eſt. Quod ergo ibi plus veritat̃ non hꝫ.nõ hꝫ plus magnitudinis. Plus aũt veritatis non habet qḋ verius non eſt. Non eſt autẽ verius vna pſona q̃ alia vel due q̃ vna.vl̃ treſ ſimul q̃ ſingula. Nõ ergo plꝰ veritatis habet vna q̃ alia vel due q̃ vna vel tres ſimul q̃ ſingula. Sic ergo ⁊ ipſa trinitas non eſt maius aliquid q̃ vnaquec3 ibi perſona ſed tam magnum q̃ ſingula. Non enim ibi maioꝛ eſt que verioꝛ nõ eſt vbi ipſa ṽitas eſt magnitudo Ecce modo cõuenienti et ratione catholica oſtẽſũ eſt quõ indifferẽs ſit magnitudo triũ perſonarũ.qꝛ nec vna maioꝛ ẽ alia nec due vna.nec tres ſiml̃ maius aliquid q̃ ſingula.

☞ Q̄ꝫ deus non eſt dicendus triplex vel multiplex ſed trinus. p

c ¶ Preterea cum deꝰ dicatur trinus:non tamen debet dici triplex. Ibi enĩ nõ ẽ ẽplicitas vbi ſumma eſt vnitas et indifferens equalitas. Unde aug. in libro.vj.de tri.ait. Nõ quoniã deus trinitas eſt.ideo triplex putandus eſt alioqui minoꝛ eſſet pater ſolus vel filius ſolus q̃ ſimul pater et filius. Cum itaq3 tãtus eſt pater ſolus vel ſolus filius.vel ſolus ſpũſſanctꝰ quãtus eſt ſimul pater et filius ⁊ ſpirituſſanctus nullo modo triplex dicendus eſt deus. Non enim pater cuꝫ filio et ſpirituſancto maioꝛ deus eſt q̃ ſinguli eorum.quia non eſt quo creſcat iſta perfectio Perfectus autem eſt et pater et filius ⁊ ſpirituſſanctꝰ et perfectus dicitur deus ſingulꝰ coꝝ. Et ideo trinitas potius q̃ triplex dici debet.

☞ Q̄ꝫ pluralitas nõ ẽ ita i rebꝰ corpeis vt i trinitate. q

d ¶ In rebus enim corporeis nõ tñ eſt vna quantum tres ſimul ⁊ plꝰ ſunt due q̃ vna res. In trinitate vero ſumma tñ eſt vna perſona q̃tũ tres ſiml̃ ⁊ tñ ſunt due quãtũ vna et in ſe infinite ſunt qꝛ non eſt finiſ magnitudinis earum. Ac per hoc apit̃ qḋ ſupius dictuꝫ eſt quõ ſingula ſunt in ſingulis ⁊ oĩa in ſingulis ⁊ ſingula in oĩbus ⁊ oĩa in oĩbus.⁊ vnũ in oĩbus eſt ⁊ vnum oĩa. Ecce iam oſtendimus ſufficienter.qualiter in trinitate aliq̃ perſona aliã non ſupet magnitudine.

Ad intelligentiaꝫ huius partis quattuoꝛ q̃runtur, Primo vtruꝫ in diuis ſit ponere totum integrale, Secũdo vtruꝫ ſit ponere totũ vniuerſale. Tertio vtrum in diuinis pſonis ſit principiũ materiale, Quarto vtrũ in diuinis ſit differentia ſm numerũ

Queſtio.j.

Qͦ ẽ ſit ponere totalitatem integritatis. videtur per auguſt. primoꝛ habetur in littera. Tota trinitas eſt in ſingulis perſonis .ergo aut eſt ibi implicatio falſi aut eſt ibi totalitas.ſed nõ eſt ibi implicatio falſi.ergo ẽ ibi totalitas. Item hoc ipſuꝫ oſtenditur ratione.qꝛ vbi quantitas.ibi totalitas et integritas. Sed in diuiniſ eſt quantitas virtutis.ergo ſaltem ſm illam ⁊ integritas. ¶ Item vbi pluralitas ibi integritas. quia omnis pluralitas conſtat ex vnitatibus . ſed in deo eſt pluralitas .quia trinitas.ergo in deo eſt itegritas. Si dicas ꝙ illa pluralitas non integratur.quia nihil plus eſt in tribus q̃ in vno.ergo ſi tantum eſt i tribus quantum eſt in vna ergo tñ credit et eque plene credit.qui credit vnum ſolum eſſe ſuppoſitũ.ſicut qui credit tres eſſe perſonas. Sed hoc falſuꝫ eſt ergo ⁊c. ¶ Item ſi aliquid ẽ equale alicui.eodem addito adhuc erit equale. ergo ſi aliquid eſt totum ad aliquid.codeꝫ addito adhuc erit totum.ſed tres eſt totum ad vnum.ergo. tres ꝑſone ad vnam perſonam. Augu.

¶ Item omne quod pᵭicatur de aliquibus ſimul. et de nullo per ſe eſt totum integrum ad illa.iſtud cõſtat et non habet inſtantiã ſed trinitas pᵭicatur de tribus perſonis ſimul ⁊ de nulla ꝑ ſe ergo ⁊c. ¶ Iteꝫ omne quod remouetur ab aliquo differt ab illo.genere.vel ſpecie.vel numero. vel eſt totum ad illud.ſed trinitas remouetur a pr̃e qꝛ pater nõ eſt trinitas nec differt genere . vel ſpecie vel numero.ergo ⁊c.

¶ Cõtra Ambꝛo.in libꝛo. de trini. In diuinis nullã ponimus totalitateꝫ.quia non eſt ibi quantitas nec numerus. Itẽ ratione videtur.qꝛ omne integrũ eſt compoſitum ex partibus. ſed deus eſt ſumme ſimplex.ergo in deo nulla eſt totalitas nec integritas.ergo ⁊c. ¶ Item omniſ pars ſub ratione partis habet eſſe ĩperfectũ reſpectu totiꝰ.qꝛ ex aliquibus omnĩo perfectis non reſultat tertiũ.ergo cũ in diuinis nihil imperfectionis ſit ponẽdum.non eſt ibi pars.ꝙ̃ ꝙ relatiuis nec totum. ¶ Item oẽ totum eſt maius ſua pte:ſꝫ vbi infinitas

vbi īfinitas ibi nõ eſt maius ⁊ minus. ergo nec totalitas. ſʒ ī
diuinis ē infinitas ergo. ¶ Itē omne totū eſt reſolubile. vel
ſm reʒ vel ſm ītellectum. ⁊ omne reſolubile ē corruptibile. er-
go cū in deo ſit nihil corruptibile. nõ erit reſolubile. ⁊ ita nec
totū. ¶ Rñ. totū ſiue totalitas vno mõ dicitur abſolute. ⁊ ſic
34 totum ideʒ eſt qȝ perfectum. Alio modo dicitur totum ꝑ cõ-
parationem ad partem. ⁊ ſic dicitur totum qȝ habet partem
⁊ partē ſiue partes. Primo mõ bene eſt ponere totalitateʒ in
deo. ſecūdo nõ. Nec etiā partialitatem. Non totalitateʒ. quia
aufert ſimplicitatē. Non partialitatem. qꝛ tollit ꝑfectuʒ. Neu
trum qꝛ tollit eq̄litatem ſummā. ¶ Ad illud ergo quod obiici
tur de augu. qui dicit ꝙ tota trinitas ⁊c. dicendum ꝙ totum
35 accipit ꝓ perfecto. vel totum ibi accipitur priuatiue. qꝛ ꝑuat
hoc qȝ eſt eſſe partem extra partem. Unde tantum valet tota
eſſentia. quātum valet non habens partem extra vel intra.
36 ¶ Ad illud quod ſecundo obiicit. ꝙ ē ibi quantitas virtutis.
dicendū ꝙ quātitas virtutis ſtat cum ſumma ſimplicitate. iõ
abſtrahit a totalitate ⁊ integritate. ¶ Ad illud quod obiicit
ꝙ vbi pluralitas. ibi ⁊c. dicēdū ꝙ pluralitas ī creaturis duo
dicit. dicit eñ aliquorū diſtinctionē. ⁊ ex ipſis vnius multipli
cationis cõſtitutionē. Primū q̄dē reperitur in diuinis. qꝛ ibi
eſt diſtinctio vere. Secūdū non. qꝛ vbi cõſtitutio eſt ibi cõſti-
tuentia minꝰ habent q̄ totū quod conſtituūt. ⁊ ita eſſentialit
differunt ab inuicem. In diuinis autem non ſic. qꝛ cum pater
habeat totam eſſentiam nõ partem. non poteſt minus habere
nec eſſentialiter differre. ⁊ ideo dicendū ꝙ in diuinis repitur
pluralitas rõne diſtinctionis. Sed qꝛ pluralitas ē totū ratio
ne cõſtitutionis. ⁊ h̄ non eſt in diuinis. ideo nõ ſequitur ꝙ ſit
ibi totalitas. eſt tñ nature vnitas. ⁊ ꝑſonaruʒ pluralitas. ⁊ tā
tū eſt in vnitate. quātum in pluralitate. ſed nõ tot modis. Sʒ
qꝛ fides nõ tātū eſt reſpectu eſſentie vel magnitudinis. ſʒ etiā
modi eſſendi. pʒ qȝ obiicit ꝙ non tantū credit q̄ credit vnam
ꝑſonā. quantuʒ qui credit plures. Ex h̄ patent ſequētia. quia
vnū eſt pars triū ſm ꝙ dicit vnitatem. ⁊ tria trinitatem. Sed
37 cum addit hoc nomē ꝑſona. diſtrahitur ⁊ nõ manet illa ratio
vnitatis. ideo nec ratio partialitatis. ¶ Ad illud qȝ obiicitur
ꝙ omne qȝ ꝑdicatur ſimul ⁊ de nullo ⁊c. Et ad ſequens om-
ne ꝙ remouet ⁊c. dicendū ꝙ hoc non ſolum cõuenit totalitati
reſpectu partis ſed etiaʒ pluralitati reſpectu vnitatis. que q̄-
uis nõ teneat rõnē partis ꝑpter diminutionē ⁊ imperfectionē
tenet tamen rationē vnitatis ꝑpter principium ⁊ diſtinctionē
vnde ꝙ totum remoueatur a partibus ⁊ non differat. hoc non
eſt rõne cõſtitutionis ꝑncipaliter. ſʒ rõne diſtinctionis. ⁊ quo
niā in diuina pluralitate q̄uis nõ ſit vnius maioris ꝯſtitutio
quia tamen eſt ibi diſtinctio. ideo ſic remouetur. ⁊ ſic predica
tur ſicut totum in creaturis.

Queſtio. ij.

Utrū in diuinis ſit ponere totū vniuerſale. Et ꝙ ſic videtur ꝑ Dam. q̄ dicit ꝙ
in diuinis cõmune ē vt ſubſtantia. Particulare vt āthoniꝰ. er-
go ſi eſt ibi cõmune ⁊ particulare. ergo vniuerſale. qꝛ ꝑticula-
ri nõ reſpondet aliud cõmune q̄ vniuerſale. ¶ Itē hoc ipm vi
detur ꝑ diſtinctionē vniuerſalis ⁊ particularis. Uniuerſale ei
eſt qȝ ꝑdicatur de pluribus particulare de vno ſolo. ſed has
rões eſt inuenire in diuinis ergo ⁊c. ¶ Itē omne qȝ ē in plꝰ
⁊ ē vniuocum. eſt vniuerſale ad illa reſpectu quorū eſt in plus
ſed eſſentia ſiue ſubſtantia ē in plus q̄ perſona. ⁊ in plus vni-
uocum. qȝ dicit vnam naturam repꝑtaʒ in illis ſm identitatem
ergo ⁊c. ¶ Itē in diuinis eſt cõmunicabile ⁊ incõmunicabile
aut ergo eodē. aut alio ⁊ alio. Non eodem. qꝛ illud non ē intel-
ligibile ꝙ ex eodem veniat cõmunitas ⁊ ꝑprietas cõueniētia
⁊ differentia ꝑſonalis. ergo alio ⁊ alio. ergo ſi alio ē cõmunica
bile. alio incõmunicabile. ergo cū cõmunicabile ſit rõne eius
quo eſt incommunicabile ratione eius qȝ eſt. ergo quo eſt et
quod ē in diuinis ſunt per differentiam ſʒ vbi hec ſunt ꝑ diffe-
rentia ibi ē vniuerſale ⁊ ꝑticulare ergo ⁊c. ¶ Itē quāto aliq̄d
ſimplicius tāto vniuerſaliꝰ. ſed diuina eētia ē ſimpliciſſima g̊
ibi ē maxima ratio vniuerſalis. Cõtra Boetius dicit. ꝙ nec ē
vniuerſale nec particulare. ¶ Itē hoc ipſum videtur rõne. qꝛ
vbicunq̄ ē vniuerſale ibi ē vna forma multiplicabilis vl' mul-
tiplicata in cuiꝰ rei ſignum. omne qȝ ſignificat vniuerſal'r põt
addi oī vniuerſali. ſʒ ī deo nõ ē vna forma vl' natura multiplica
bil'. nec multiplicata. nec recipit ſignū vniuerſale. vt dicat ois
deꝰ g̊ ⁊c. ¶ Itē vbi ē ꝑticulare. ibi ē forma vl' natura. vt hic.
⁊ nunc. ſed diuina natura ſiue in ſe ſiue in ypoſtaſibꝰ nõ eſt hic
⁊ nunc ſed ſemper ⁊ vbiq̄. ergo nec in ſe nec ī ypoſtaſibꝰ eſt ibi
ꝑticulare. ¶ Item vbi eſt ꝑticulare ⁊ vniuerſale. vniuerſale ē
ſimplicius ꝑticulari. g̊ cū in deo non ſit ſimplicior eſſentia q̄
ꝑſona qꝛ in ꝑſona nullū eſt accidens. nullum principium cõſti
tutiuū ergo ⁊c. ¶ Itē oīs natura in qua eſt vniuerſale ⁊ par-
ticulare ē in gñe determinato. ⁊ oīs talis eſt limitata. ergo cū
diuina natura ſit infinita pʒ ⁊c. ¶ Rñ. ad predictoꝝ intelligē
tiā eſt notādū ꝙ cum fides nr̄a ponat trinitatē ⁊ vnitatē ī di
uinis. neceſſe ponit cõueniētiā ⁊ diſtinctionē ⁊ qꝛ cõueniētia
nõ eſt niſi in cõmunicabili a pluribꝰ ⁊ cõmuni. diſtictio aūt ñ
eſt niſi ī ꝑprio ⁊ icõmunicabili. neceſſario ī diuinis ponit rõ cõ
munis ⁊ ꝑprij cõmunicabilis ⁊ icõmunicabilis. Sed cū ī deo
⁊ in creaturis ſit diſtictio ſuppoſitoꝝ. al'r eſt in deo q̄ in creatu 38
ris. Diſtinctio eñ ſuppoſitoꝝ maior eſt q̄ diſtinctio accidētal'
Unde q̄uis inoteſcat ꝑ accñtia. tñ nõ ſit per accidentia. Acci
dētibus eñ circūſcriptꝭ adhuc ē intelligere ſuppoſita differre.
⁊ cū nõ fiat ꝑ accidētia cõſequētia opʒ ꝙ fiat ab origine vl' ori
ginali pricipio. Ab origine eſt qñ vnū differt ab altero qꝛ ema
nat ab eo. [Idē eni a ſe emanare nõ põt] talis diſtictio ſuppo 39
ſitoꝝ eſt in deo. ſed hoc non poteſt eſſe in creatura. ſ. diſtinctio
ſolū per originē. nā nulla creatura põt alteri totā ſuā eētiaʒ
dare. Si ergo dat ꝑtē neceſſe eſt ꝙ alia differētia ſit ibi q̄ ori
ginis. ⁊ iõ eſt differētia ab originali principio. Hec aūt nõ eſt
forma in ſe. qꝛ dicit ꝯmunicabile. Nec materia ī ſe. qꝛ dicit q̄d
indiſtinctū ergo hoc facit forma vt adueniēs materie. Qꝛ eniʒ
adueniēs materie accipit ꝑtē nõ materiā. hinc eſt ꝙ ipāʒ diſti
guit. ⁊ ipāʒ diſtinguēdo trahit in ꝑtē ⁊ limitat. ⁊ ſic hic ⁊ nūc ⁊ 40
vnū numero ⁊ ꝑticulare. Qm̄ ergo in diuinis nõ ē additio ad
materiā nec tractio ad ꝑtē. iõ nõ cadit in diuinis vniuerſale vl'
ꝑticulare ſicut oſtēdūt rões ad hoc inducte in opponendo.
¶ Ad illud ergo qȝ primo obiicit de Dama. dicēdū ꝙ iꝑprie
dr̄ ꝑticulare ꝓ incõmunicabili. ¶ Ad illō qȝ obiicit ꝙ vniuer
ſale eſt qȝ ꝑdicat de pluribꝰ. dicendum ꝙ iſta eſt rõ cõmuni- 41
cabilis. vniuerſalis aūt non eſt niſi ſm ꝙ real'r intelligit mul-
tiplicatū in illis. Sil'r ſoluendū de ꝑticulari. ¶ Ad illō quod
obiicitur. quod eſt in plus ⁊ eſt vniuocū ⁊c. dicendū ꝙ vniuer
ſale eſt in plꝰ ita ꝙ ſimplicius. ⁊ ſic minus ꝑ additionē ad illō
non autem ſic in deo. ¶ Ad illud qȝ querit vtrum eodem com
municabile ⁊ incõmunicabile. dicēdū ꝙ alio ⁊ alio qꝛ ſicut di-
cit Aug. alio eſt deꝰ. ⁊ alio pater. ſʒ nõ alio ⁊ alio ſm rē. ſʒ hʒ ra
tionē. qꝛ deitate eſt deus paternitate pater. ⁊ paternitas nõ ē
aliud re ab eſſentia. qm̄ paternitas eſt eſſentia. Eſt tñ aliō ra-
tione. Et qꝛ ablatiuus dicit rõnem. ideo nõ eodē eſt deus quo
pater. Et ſi obiicias. aut tunc illi rõni rñdet aliq̄d in re aut ni- 42
hil dicendū ꝙ ratio illa per cõparationē ad eſſentiā nõ eſt ni-
ſi modus ſed per cõparationē ad aliam perſonā eſt res. ⁊ hoc
pʒ. quoniā habere eſſentiā ab alio ⁊ non habere non dicit rem
aliā ſed ſolū modū. Habere auteʒ ab alio. ⁊ nõ habere ab alio
dicit realem differentiā. qꝛ nullus eſt a ſe ⁊ ab alio. ¶ Ad illud
quod vltimo obiicit de ſimplici. dicendū ꝙ eſt ſimplex poſſibi
le ad additionē. ⁊ tali modo vniuerſale eſt ſimplex. Aliomodo
ſimplex. qꝛ priuat cõpõnē ⁊ additionē. ⁊ hec repugnātia nõ cõ
ſonat vniuerſalitati. ⁊ tali modo diuīa eſſentia eſt ſimplex. que
nullomodo trahibilis eſt in partem per additionem ſicut tra-
hitur vniuerſale. et ideo non eſt vniuerſale.

Queſtio. iij.

B

Utrum in diuinis perſonis ſit ponere ꝓncipiū materiale. Et ꝙ ſic oſtenditur
hoc mõ. Qñcūq̄ aliq̄s vel aliq̄d eſt de aliquo. ita ꝙ ipʒ eſt di
ſtinctiuū. ⁊ illud de quo eſt indiſtictiuū. eſt de illo tāq̄ de ma
teriali principio. ſʒ ꝑſona filij eſt de ſbſtātia patris. ⁊ perſona
diſtinguit. ſubſtātia dicit q̄d indiſtinctiuum. ergo eſt ſicut ma
teriale ꝑncipiū. ¶ Itē ſicut efficiēs ⁊ finis ſunt cauſe correla-
rie. ita forma ⁊ materia. Forma eī dr̄ reſpectu materie. ſʒ ī deo
eſt ponere cauſaʒ formalē ipe eni eſt forma. vt dicit Boetiꝰ. er
go in deo eſt ponere materiā. ¶ Itē videt ꝙ cauſa materialis
magis cõpetat deo q̄ aliqȝ cauſarū genꝰ. qꝛ materia in his in
ferioribus dat exiſtētiā ⁊ ꝑmanētiā ꝑpter ſui incorruptioneʒ.
Uñ fūdamētū eſt exiſtētie creature. cū ergo deꝰ ſiue deū eſſe ha
beat exiſtentiā ſiue ꝑmanentiā ꝑ fundamentū incorruptibile.
videtur ꝙ deo maxime competat ratio materialis principij. er
go ⁊c. ¶ Itē in rebus creatis finitas a forma venit. ſed infini
tas a materia. ſed oē quod eſt in deo eſt infinitū. ergo cuʒ deo

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

maxime cõueniat paſſio. maxime conſequẽs principium mate
riale. maxime cõpetit ⁊ ipſum. ¶ Itẽ q̃uis in deo ſit ſumma ⁊
oĩmoda ſimplicitas. tñ nos ponim⁹ in deo qđ eſt ⁊ quo eſt ve
re ſed tñ per indifferentiã. ergo pari ratione videtur ꝙ in deo
poſſet poni materia ⁊ forma. tamẽ per indifferentiam
¶ Item omnis diſtinctio eſt a forma. ergo circunſcripta omni
forma creata materia nõ diſtinguit̃. ergo nõ eſt aliud a deo. g̃
eſt deus. q꞉ oẽ qđ eſt ⁊ nõ diſtinguitur a deo. eſt deus. videt̃
ergo ꝙ materiale principium ſit ipſe deus ⁊ ita competere di
uinis pſonis. ¶ Contra. Boetius in lib. de trini. Forma ſine
materia nõ põt eſſe ſubiectũ. ⁊ loq̃tur de deo. ergo in deo non
erit ratio pncipij materialis. ¶ Itẽ materia īter oĩa entia eſt
īmpfectiſſimũ. Unde ⁊ aug. dicit in li. confeſ. ꝙ ꝓpe nihil ẽ. ſ꞉
deus ẽ oĩno pfectiſſimũ. g̃ oĩno in eo nihil inuenit̃ iperfectio
nis g̃ nec ꝙ eſt materie. ¶ Itẽ materia ẽ pncipiũ patiendi. vñ
pati eſt a materia. Unde omne ī quo eſt materia eſt natum pa
ti ⁊ recipere. ſ꞉ nihil tale eſt omps. In hoc eñ ꝙ pati põt defi
cit a poſſe. g̃ in oĩpotẽte nullo modo ẽ materiale principium.
¶ Itẽ ſi materia in deo ẽ. aut reſpectu ſui. aut alioꝝ. Si reſpe
ctu alioꝝ cũ ergo materia ſit ens in potẽtia ad alia. nec diſtin
guatur ab alijs reb⁹ ſed per eas pficiat̃. tunc deus reciperet
cõplementũ a creatura. nec ab ea diſtingueret̃ qđ abſurdũ eſt
Si aũt materia ſit in deo reſpectu ſui. aut pure ẽ materia. aut
ad aliud. Si pure materia. g̃ non eſt ens. ⁊ ṗterea nihil eſt ma
teria ſuꝑplius. g̃ oportet ꝙ ſit ibi aliquid cũ materia. ⁊ ſi hoc g̃
eſt cõpoſitum ⁊ mixtũ. ergo nec deus habet eſſe ſimplex. ac p
44 hoc nec eſſe primũ. ⁊ ita non eſt deus. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ
in deo nullo mõ nec ꝓprie nec tranſumptiue recipit̃ materiale
principiũ. Et ratio huius eſt. qm̃ materia dicit pncipium paſ
ſiuum. ⁊ ita icompletum. ⁊ quoniam a diuino eſſe. omnis incõ
pletio ⁊ oĩs paſſio penitus remouẽda eſt. ideo nullo mõ genus
materialis principij in deo eſſe ponitur. ¶ Ad illud ergo qđ
obijcitur. ꝙ perſona eſt de ſubſtãtia. ⁊ ipſa eſt diſtincta. ⁊ ſub
ſtantia non dicendum ꝙ hic eſt defectus quantũ ad vtrãq꞉ cõ
ditionẽ. Nam primo hec non recipitur ꝙ perſona ſit de ſubſtan
tia ſicut vult Auguſti. q꞉ nõ dicimus tres pſonas ex eadẽ eẽn
tia. licet hec cõmuniter recipiatur. ꝙ filius eſt de ſubſtantia
patris. vbi non materia ſ꞉ originis cõſubſtãtialitas deſignat̃
ſicut ſupra oſtenſum eſt diſtin. v. Alia eſt cõditio que deficit.
nã materia ẽ indiſtincta ⁊ paſſibilis ad diſtinctionẽ per formã
ſed ſubſtãtia vel eſſentia. nullo mõ diſtinguitur. nec per ſe nec
per accidens. et ita patet ꝙ non conuenit ei ratio materie.
45 ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ efficiens ad finem refert̃. ⁊ for
ma ad materiã. dicendũ ꝙ nullius cauſe habitudo cadit ī deũ
reſpectu ſui. ſ꞉ reſpectu creaturarũ. ⁊ aliarũ cauſarũ habitudi
nes in deo recipiuntur circũſcripta dependentia. ꝓpter hoc ꝙ
ſonãt in pfectionem. ſed materia ſonat oĩno in imperfectionẽ
¶ Et ꝙ obijcitur ꝙ forma dicitur ad materiam dicendum ꝙ
49 eſt forma cõſtitutiua. ⁊ forma exemplaris. ⁊ forma ꝯſtitutiua
dicitur ad materiã. ⁊ hec nõ cadit in deo. ſed forma exẽplaris
ſicut ſi dicatur ꝙ deus eſt forma in ſe. hoc ẽ dictum. q꞉ eſt act⁹
purus nõ dependens a poſſibili Nec tamẽ ſimile eſt de corre
ſpondẽtia forme ⁊ materie. ⁊ efficientis ⁊ finis. Efficiens eñ
⁊ finis poſſunt incidere in idẽ numero. ſ꞉ forma ⁊ materia nũ
q̃. Forma vero tãtũ cõſtitutiua incidit cum efficiente ⁊ fine ī
ideꝫ ſpecie nõ numero. forma vero exemplaris in idẽ numero.
47 ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ materia eſt fundamẽtum exiſtẽtie.
dicendum ꝙ modus illius fundamenti deo non competit. q꞉
eſſe fundamẽtuꝫ eſt eſſe quod recipit aliud ⁊ aliunde pficitur
ſcꝫ a forma deus autẽ a nullo recipit. iđ non cadit in eo mate
48 ria. ¶ Ad illud quod obijcit̃ de infinitate. dicendũ ꝙ eſt īfini
tas ex defectu pfectionis. ⁊ hec cõpetit materie. ſed non deo.
Et eſt infinitas ex priuatione limitationis. ⁊ hec deo ⁊ forme
49 liberrime nõ materie ꝯpetit. ⁊ ita patet illud. ¶ Ad illud qđ
obijcit̃ q̃re materia ⁊ forma nõ ponunt̃ p indifferentiã. dicen
dum ꝙ iſta duo quo eſt ⁊ qđ eſt: de ratione ſua nullã importãt
imperfectionẽ. ſed rõne eius qđ differunt. Unde ſub lata coꝝ
differẽtia manet cõpletio. ⁊ iđ in diuinis recipiunt̃. Sꝫ mate
ria nõ tñ q꞉ diffe. ⁊ a forma dicit icõpletionẽ. ſ꞉ etiã q꞉ mate
50 ria eſt ⁊ iđ nullo mõ ponit̃ ī deo. ¶ Ad illđ qđ vltio obijcit̃ ꝙ
circũſcripta oĩ forma. materia nõ diſtinguit̃. dicẽdũ ꝙ iſta ꝓ
poſitio. oĩs diſtictio ẽ a forma. nõ hꝫ veritatẽ niſi intelligat̃ đ
diſtinctione pfecta. Quod eñ habet eſſe diſtinctũ habet eſſe
completum. diſtinctione autẽ qualicũq꞉ falſum eſt. Materia
eñ differt a forma. ⁊ conſtat ꝙ ſeipſa diſtat ab ea. ſic poteſt di
ci et in propoſito. ꝙ materia differt a deo ſeipſa. tamẽ ex parte
ſua. q꞉ non eſt pfecta non cadit pfecta diſtinctio. ſed ex parte
dei. quia perfectiſſimus eſt. perfecta cadit diſtinctio. incauſa
tum enim diſtinguitur a cauſato. ens actu ab ente in potentia
⁊ iſte ſunt prime differentie et ſumme.

Queſtio. iiij.

Utrum ī diuinis ſit ponere differẽ
tiã ſm numerũ. Et ꝙ ſic videt̃ dam
in primo lib. In numero non natura differunt ypoſtaſes. ⁊ lo
quitur de diuinis ypoſtaſibus. ¶ Item oĩa que contingit ve
re numerari. neceſſe eſt differre nũero. ſ꞉ ypoſtaſes vere cõtin
git nũerari. vt dicant̃ due ⁊ tres. g̃ ve cadit ī eis dr̃ia ſꝫ nũeꝝ.
¶ Item oĩa q̃ differunt re. aut differũt genere. aut ſpecie. aut
numero. aut nullomõ differũt. Sed impiũ eſt dicere ꝙ ypoſta
ſes nullo modo differũt. g̃ ſaltẽ numero differunt. ¶ Iteꝫ vni
tas ſm materiã ſiue nũerũ non reſpicit vnitatem forme ſ꞉ ſup
poſiti. ⁊ hoc pꝫ. Hoc eñ album ⁊ hic ſedens demõſtrato petro
ẽ vnũ numero. ergo ab oppoſitis. diuerſitas ſm numerũ non
reſpicit diuerſitatem nature ſ꞉ ſuppoſitoꝝ. ſed in deo eſt plura
litas ſuppoſitorum. q̃uis non ſit diuerſitas naturaꝝ ergo ⁊c.
¶ Item idem ⁊ diuerſum ſufficienter diuidunt ens. ergo omẽ
qđ eſt alteꝝ comparatum. aut eſt ideꝫ ſpecie aut diuerſum aut
idem numero aut diuerſuꝫ. Si ergo pater cõparatur filio aut
eſt idẽ numero aut diuerſus. Si idẽ. ſed q̃ñcũq꞉ aliq̃ duo ſunt
eadẽ numero. vnũ vere predicatur de altero. g̃ poſſuꝫ dicere.
pater eſt filius. qđ eſt cõtra fidem. Si diuerſus nũero. g̃ in di
uinis cadit diuerſitas ſꝫ numerũ. Sed contra. Ambro. ſupra
ij. epiſtolã ad Corinth. ⁊ magr̃ recitat ī littera. ibi vere vnitas
vbi nulla diuerſitas. ergo non eſt ibi diuerſitas ſm numerum
¶ Item Boetius in li. de tri. cap. v. Nulla eſt ī deo diuerſitas
nulla ex diuerſitate pluralitas. nulla ex accidẽtib⁹ multitudo
g̃ nec differentia ſm numerũ. ¶ Item diuerſitas ſm numerũ
ſolũ venit ex pte materie. Unde dicit phs. ꝙ oĩno materia nũe
rabiliter eſt. ſ꞉ in diuinis nõ cadit materia aliqua g̃ nec diuer
ſitas ſm numerũ. ¶ Item q̃cũq꞉ differunt numero numerant
oĩa que ſunt in ſeipſis. ſaltẽ oĩa que ſunt ibi ex parte principij
formalis. h pꝫ q꞉ cũ petrus ⁊ paul⁹ ſunt duo ideo duo hoĩes
duo aĩalia duo alba. ⁊ ſic de ſingulis. ergo ſi pater et filius ſũt
nũero differentes ergo habent duas naturas. ⁊ duas eſſen
tias g̃ ſunt duo dij. qđ eſt ꝯ catholicã fidẽ. ¶ Itẽ q̃cũq꞉ diffe
rũt numero ſunt ſeparabilia imagine vel itellectu. ſ꞉ pr̃ ⁊ fili⁹
nullo mõ ſunt ſepabiles. nec re. nec mõ nec intellectu in diuis.
q꞉ vna perſona eſt in alia. ⁊ econuerſo ergo nec differũt nũero.
¶ Item qđ non eſt multiplicabile nec multiplicatũ. eſt vnum
numero. ſed diuina natura non ẽ multiplicabilis. nec multipli
cata g̃ eſt vnũ. ſed quecũq꞉ vnũ ſunt numero non poſſunt dif
ferre numero g̃ ſi eẽntia vel natura diuina ceteras ꝯplectit̃ p
ſonas impoſſibile eſt ꝙ pſone numero differãt. ¶ Rñ. Dicẽdũ
ꝙ in diuinis nõ ẽ ponere differẽtiã ſm numerũ. Et hui⁹ ratio
ſumi poteſt ⁊ a poſteriori et a priori. A poſteriori quoniã oĩa q̃
differunt numero cõſequitur iſta paſſio que eſt numerus. nũe
rus autem eſt aggregatio multitudinis in qua plus ẽ in toto
q̃ in ſingulis ptium. Hec aũt aggregatio eſt ex his ſolum que
hñt vnitatẽ limitatã. que plus eſt cũ alio q̃ per ſeipſam. Limi
tatio autẽ venit per additionem. additio autem pducit ad cõ
poſitionẽ cum materia que facit eſſe hic et nunc. et tm̃ ⁊ plus.
⁊ ita non eſt diuerſitas ſm numeꝝ niſi ī his in q̃bus ẽ diſtictio
per additioneꝫ ⁊ cõpoſitionẽ ⁊ materiam. ſ꞉ hec diſtinctio nõ
cadit in deo. ideo nec diuerſitas ſm numerũ. Alia ratio ẽ a ṗo
ri q꞉ in quolibet quod itelligimus vt cõpletũ itelligimus ſub
iſta duplici conditione. ſcꝫ per modũ qui ẽ ⁊ ꝙ ẽ ⁊ vnitas quđ
ſiue identitas ſm ſpeciem vel genus ẽ veniens a parte eius qđ
ẽ quo ſm diuerſos ſtatus ſiue cõpletionem maiorem ⁊ minorẽ
Unitas vero vel diuerſitas ſm numerum venit a parte ipſius
quod ẽ ſm eſſe. ſiue prout ẽ in ſuppoſito īdiuiduo. ſic autẽ iſta
duo coniuncta ſunt in oĩbus. ꝙ nũerato ipo qđ ẽ neceſſe ẽ nu
merari ipſum quo eſt. cum ergo in omnibus que differunt nũe
ro numerent̃ ipſum qđ ẽ. neceſſe ẽ ꝙ in illis multiplicetur ipꝫ
quo ẽ q꞉ ad diuerſitatẽ ſꝫ nũerũ. cõcurrit diuerſitas ipſius qđ
ẽ ⁊ quo ẽ. ⁊ q̃ ẽ. id ẽ nature ⁊ ſuppoſiti ſiue ypoſtaſeon. ſed prici
paliter ipſius quod ẽ. cum ergo in diuinis quo ẽ ſine eſſentia
ꝓpter ſummã ſimplicitateꝫ nullo modo ſit multiplicabilis. iđ
neceſſe

neceſſe eſt ꝙ ipſum qd̄ eſt filꝰ remaneat indiſtinctū. ⁊ ideo im poſſibile eſt ꝙ cadat ibi diuerſitas ſm̄ numerū. nec tn̄ eſt vnū numero q: ipm̄ qd̄ eſt vnum numero in creaturis. nō eſt dicibi le de pluribꝰ. ſed i diuinis ipꝫ qd̄ eſt ꝙuis ſit vnum. tn̄ de pluri bus dicibile. Et ratio huius eſt. q: idē eſt ibi quo eſt. ⁊ quod eſt quātum ex pte rei. ⁊ iō ſicut quo eſt. eſt coicabile pluribus. ꝙuis non multi
ſt.xx plicabile. ita ipſum qd̄ eſt. Unde poſſumus dicere ꝙ pluralitas perſonaꝝ medi um tenet inter idem nume ro ⁊ diuerſuꝫ. Quāuis eīn ipſuꝫ. qd̄ eſt. non numeret̄ numeratur tamē ipſe q̇ eſt Unde ſunt ibi plures qui. Et h̄ vult dicere dam̄. cuꝫ dicit nūero nō natura dif ferunt ypoſtaſes. Per hāc enim additionem non na tura ipſe contraxit differē tian ſm̄ numerum ſiue di ſtinxit a propria ratione vt ipſe dicit primo li. ca. xj. Oportet ſcire ꝙ aliud eſt differre re aliud rōne. In omnibꝰ creaturis. ypoſta ſum diuiſio re cōſideratur cōmunitas vero rōne. In ſumma vō ⁊ i ſupſubſtātia li trinitate eſt econuerſo. Unde cū diuerſitas ſm̄ nu meruꝫ faciat ſiue notet di uerſitatē in re et natura ꝓ prie loquendo. niſi nomen diuerſitatꝫ diſtrahatur hꝫ numerum ad diſtinctionē ſuppoſitorum. non eſt con cedendum ꝙ ſit ibi diuer ſitas ſm̄ numeruꝫ perſona rum, ſiue ypoſtaſum. Et h̄ vult dicere dama. quando dicit ꝙ ypoſtaſes differūt numero non inq̄ numero qui dicit diuerſitateꝫ in re et natura. ſꝫ qui dicat dif ferentiam in ꝓprietatibus
gu. ⁊ relatione natura ſemper manente vnica ⁊ indiuiſa.
pinio ex hoc patet illud dama.
cti ¶ Ad illud quod ſecundo obijcitur ꝙ numero diffe runt ea que numerantur.
51 Dicendū ꝙ verum eſt quia eo mō d̄ntq̄ mō nūerant̄. ſꝫ nō numerantur niſi ꝙtū ad perſonas. ⁊ ita non differunt niſi numero ypoſtaſum ⁊ pro prietate. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ que differunt ⁊c. Di ſtinguēdum eſt in hoc nomine re. quia poteſt dicere naturā ſi
52 ue eſſentiam. et poteſt dicere perſonam. Si dicat eſſentiam et naturam verum eſt. Si perſonam falſum eſt ⁊ non habet locū
53 illa diuiſio. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ vnitas numero reſpi cit identitatem ſuppoſiti. Dicendum ꝙ ſi ſuppoſitum dicatur ipſum quod eſt tunc veritatem habet. Si autem dicatur ipſe qui eſt ſiue perſona. non habet veritatem niſi in his in quibus differt quo eſt. ⁊ qd̄ eſt. Unde proprie loquendo. diuerſitas ſm̄
54 numerū. ſequitur ipſum qd̄ eſt. et ideo in diuinis non hꝫ locū ¶ Ad illud quod idē et diuerſum ſufficienter diuidunt ens er go idem numero vel diuerſum. Dicendum ꝙ illud verum eſt in ente quod natum eſt numerari. ſicut ens creatum. ſed in en te increato hoc deficit. Unde hylarius de trinitate. Deum ex deo natum. nec eundem natiuitas. nec aliū eſſe natura permit tit̄. et ita ſicut dictū ē. tenet mediū inter idē et diuerſuꝫ nūero.

☞ Alia pſona nō excedit aliam potentia. a

Unc oſtendere reſtat quō aliq̄ harum perſona ruꝫ aliā nō excel lat potētia. vt ſi cut vna ⁊ indifferēs eſt magni tudo triū. ita vna ⁊ indifferēs mōſtret̄ potētia triū. Sciēdū eſt ergo q: nō eſt potētior pa ter filio. nec filꝰ vl̄ pr̄ ſpūſan cto. Nec maiorē potētiā hn̄t duo vel tres ſil̄ ꝙ ſingulus eo rum. q: nec plꝰ pōt pater ſil̄ ⁊ filꝰ ꝙ ſolꝰ ſpūſſanctus. Nec hi tres ſimul plꝰ pn̄t ꝙ ſingu lus eoꝝ. q: oipotentiā quā hꝫ pater ⁊ filꝰ accepit naſcēdo ⁊ ſpūſſanctꝰ ꝓcedēdo. Quō au. rōnibꝰ ⁊ autoritatibꝰ ꝓbabi liter aſtruit in li. cōtra maxi. q̇ dicebat patrem meliorē ac potentiorem filio.

☞ Pria rō q̄ ꝓbat̄ ꝙ non pōt minꝰ filius ꝙ pr̄. ſumpta ex autoritate dn̄i. Joh. xvj. b

¶ Nihil inq̄t pr̄e minꝰ hꝫ il
a le q̇ dicit. Oia q̄ hꝫ pr̄ mea ſunt. Nā ſi minus hꝫ in ptāte aliq̇d ꝙ pater nō ſunt eiꝰ oia q̄ hꝫ pater ſꝫ eiꝰ ſunt oia que hꝫ pater. tantā ergo hꝫ pote ſtatē filꝰ quātā pater. Equa
b lis ergo eſt patri. Nō eīn po teſt q̇ accipit inequalis eſſe ei q̇ dedit. Tu aūt hoc de potē tia ſapis. ꝙ potens ſit filius. ſed potentior pater vt ſm̄ do ctrinā veſtrā potens potentē potuerit generare vl̄ gignere ⁊ nō oipotens omnipotentē hꝫ ergo pater oipotētiā quaꝫ nō hꝫ filius. ⁊ ſi hoc eſt. falſuꝫ eſt qd̄ ait filꝰ. oia que hꝫ pa ter mea ſunt. Sed inq̇s. pr̄ a nemine potentiā accepit. filꝰ aūt a patre. fatemur ⁊ nos fi liū accepiſſe potentiā ab illo de quo natꝰ ē potēs. patri vero potentiaꝫ nullus dedit. q: nullus eū genuit. Gignēdo eīn dedit pater potētiā filio. Sicut oia que hꝫ in ſubſtātia ſua. gignēdo dedit ei quē ge nuit de ſubſtātia. ¶ Sꝫ q̄rit̄ vtruꝫ ei tantā. quanta ipſi eſt potētia pater filio dederit an minorē. Si tantā nō ſolū po tentē ſꝫ etiā oipotentē genuiſ ſe oipotens intelligit̄. Si vō minorē quō oia que hꝫ pater filij ſunt. Si patris oipoten tia filij nō eſt. nō oia ꝓculdu bio que hꝫ pater filij ſunt. at oia filij ſunt. oipotentia ergo patris etiā eſt filij. Nō eſt er go pater potētior filio.

☞ Secunda ratio ad ideꝫ ꝓbandū ex deductiōe ad im poſſibile. c

¶ Itē alio modo ꝓbat filiū equalē patri cōtra maximinū ita dicens. Tu dicis ꝙ pater genuit filiū minorē ſeipo inq̄ ⁊ patri derogas. qui ſi filium vnicū minorē genuit. aut non potuit aut nō voluit gignere equalem. Si dicis. q: non vo luit. eū inuiduꝫ eē dixiſti. Si
c aūt nō potuit. vbi eſt ġ oipo tēta dei patrꝭ. Prorſꝰ ad hūc

Diſtinctio. xx. De trium pſonaꝝ eq̄litate ꝙtū ad ptāteꝫ

Unc oſtendere reſtat quō aliqua haꝝ pſonaꝝ ⁊c. Supra oſtendit magiſter eq̄litatē pſonaꝝ quantū ad magnitudinē. Hic oñdit quātū ad potentiam ⁊ virtutē. Et hꝫ hec ps tres ptes. In prima ꝓponit qd̄ intēdit. ſ. ꝙ alia pſona nō excedit aliam potentia. In ſecūda ꝓbat ibi. Nihil inquit pr̄e minꝰ hꝫ ⁊c. In tertia dubiū ſiue obiectio nem in contrarium ſoluit. ibi. Sꝫ forte coipo maior eſt ⁊c. Prima ⁊ vltima pte manētibus indiuiſis. Me dia diuidit̄ i tres. ſm̄ tres ꝓbationes ſiue rationes. q̄rū pma ſumpta eſt ab au toritate dn̄i Johānis. xvj. Oia q̄ hꝫ pater. mea ſunt. Secunda ſumpta eſt ꝑ de ductionem ad impoſſibile q: ſi nō genuit equalē aut potuit et noluit et ita fuit inuidus. Aut voluit et nō potuit. et ita fuit impotēs ⁊ hec ponitur ibi. Itē alio modo probat filium equa lem patri. Tertia ratio eſt oſtenſiua ſumpta per ſimi le in generatione creata. et ponitur ibi. Hoc autem per ſimilitudineꝫ humanā
a ¶ Omnia q̄ hꝫ pater. mea 1
ſunt ⁊c. Ex littera format̄ prima ratio. ꝙ aliqua per ſonarum non excellit aliā potentia tali mō. Omnia que habet pater. filius hꝫ ergo quātam potentiaꝫ hꝫ pater hꝫ filius. Iſtud ar gumentum non videtur va lere: q: mutatur q̇d inq̄tū nam omnia diſtribuit pro ſubſtantia. quantum autē dicit quantitatem. ¶ Reſ ſpon. Dicendū ꝙ ꝙuis ta lis modus arguēdi non va leret ſi differret quantitaſ et ſubſtantia. tamē vbi idē eſt oīmodā hꝫ neceſſitateꝫ ⁊ quia hoc in diuinis. ideo argumentum bonum. Poſ ſet tamen dici. ꝙ predictū argumentum in qualibet materia eſt bonum. Habere enim non dicitur aliquis ſolū ſba lia ſed etiaꝫ proprietates. ġ ſeq̄tur cū omnia diſtribuat ꝓ oībꝰ habiti s ꝙ habeat et etiam proprietates. ergo cū nullā poten tiā habeat vnus quā non habeat alter. ergo nihil pōt vnus qd̄ nō pōt alter. ergo ſi vnus omnipotēs. ⁊ alter. ⁊ ita patet ꝙ hic nō eſt figura dictiōis. q: oia diſtribuit hic pro rebꝰ oīꝫ generꝫ
b ¶ Non eīn pōt qui accipit inēq̄lis eē ei q̇ dedit. Uideṫ dicere fal 2
ſum q: ſi hoc. cū oīs creatura ſit accipiēs. nulla eſſet inequalis deo ſed hoc falſum ergo et primū. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ augu. non loquitur gn̄aliter ⁊ de quolibet accipiēte ſiue de quolibet mō ſed de eo q̇ accipit oia ⁊ talis accipiēs non pōt eſſe inequalis.
c ¶ Nō potuit. vbi eſt ergo oipotētia. dei patris? Ex littera for 3
mat̄ ſcḋa ratio ad idem tali modo. Si pr̄ non potuit gignere filiū eq̄lem. ġ pr̄ non ē oṗs. Uidet̄ male arguere. q: ſilꝰ poſſet argui de filio ⁊. ſ. ſ. ſi nō potuit filiū eq̄lē ꝓducere. ġ ⁊c. ¶ Rn̄. ad hoc ꝙ nō cōpetit gn̄atio niſi ypoſtaſi pr̄is ſicut alibi tactū eſt. iō nō valet nec ē ſile. ¶ Itē dubitat̄ de alia parte ratiōis.

Illatio falſi ex hac opi nione.

Falſum cōcedit hereticꝰ

Queſtō auguſti q̄ artat hereti cum.

q: illud argumentū non videtur valere. potuit producere eq̄lē
⁊ non ꝓduxit ſiue genuit. ergo inuidus fuit, q: ſil'r poteſt argui
potuit iſtā creaturā facere meliorē et non fecit. ergo inuidit. Si
tu dicas ꝙ inuidia ſemper conſiderat parem vel ſuperiorem. ſi
cut dicit grego. ſuper illud Iob. Paruulum occidit inuidia.
obijcitur tunc. q: ſi filium
genuiſſet minorē non ha-
buiſſet ibi locum inuidia.
ergo videtur ꝙ iſta ſolutio
non ſoluit. Item in creatu
ris non valet. Iſte artifex
potuit facere iſtā rem me
liorem ⁊ nō fecit ergo fuit
inuid' q̄re etiā nō tenꝫ i deo
¶ Reſpon. dicendū ꝙ in
4 uidia artificis ꝓducentis
non attenditur i producti
one rei inequalis vel min'
bone. ſed vbi res de ſui na
tura exigit talis eſſe. tunc
enī neceſſario cōcludit ꝙ
aut ꝓducēs nō potuit aut
Auguſt inuidit. Si potuit et nō ꝓ
duxit quia non fecit vt de
buit ⁊ q̄m filius eo ipſo quo
filius eſt natus eſt perfe-
cte imitari ſi non genuit fi
lium in perfecta imitatio-
ne. concluditur ꝙ aut pro-
ducens impotēs fuit. aut
inuidit. et ideo patet ꝙ nō
eſt ſimile de creatura ⁊ cre
atore. archa et artifice.
d ¶ Homo pater ſi potuiſ-
5 ſet ⁊c. Ex littera formatur
tertia ratio ad idē tali mo
do. Homo pater ſi potuiſ-
ſet. equalem filium genuiſ
ſet ergo et deus. ¶ Cōtra
illud argumentū nō valet
Homo habet aliū hominē
ſibi equalē vel habere pōt
ergo ⁊ de' ſil'r. q̄m deus de
ſua nobilitate h̄ hoc ꝙ null'
poteſt ei equari ⁊ ita vide
tur rō augu. non valere.
¶ Rn̄. dicendū ꝙ ſi equa-
litas poneret de neceſſita-
te in equalibus diuerſita-
tē in natura qḋ tunc non valeret. Sed ſuppoſito ꝙ deus gene
ret filiū cōnaturalē ſibi de neceſſitate ſeq̄tur ꝙ ſi homo equa-
lem genuit ꝙ deus multo fortius. Quāuis enī imꝑfectiōis ſit
equari diuerſo i natura. tn̄ equari cōnaturali ꝑfectiōis ē. alio
q̄n diuina natura eſſet in aliq̄ iꝑfecte. ꝙ ſi h̄ eſt ipoſſibile. pꝫ ⁊c.
6 e ¶ Equalitati aūt q̄lis aut quātus ſit Cōtra. videt' dicere fal
ſum q: q̄le dicit q̄litatē. ⁊ ſm̄ eā attēdit' ſil'itudo nō eq̄litas. q:
ꝓpriū eſt q̄litatis ſm̄ eā ſile vel diſſile dici. ¶ Rn̄. dōm ꝙ de
eq̄litate ē loqui dupl'r. Uno mō ꝓut dr̄ denoīans. Alio mō ꝓut
dr̄ diſpō nobilitatis. ⁊ ſm̄ hāc attēdit' maior ⁊ minor nobilitas
⁊ ita nobilior res dr̄. Et q: i ſpūalib' idē eſt mai' ⁊ meli' iō q̄
ſtio de qualitate ſpectat ad equalitatem. non ex propria ratio
ne nominis. ſed ex conſequenti vt viſum eſt.

AD itelligentiā eoꝝ q̄ dicūtur i pn̄ti diſt. duo ꝓn
cipaliter q̄rūt'. Primo q̄rit' vtrū in diuinis ſit po
nē potētie adeq̄tionē. Scdo vtrū i diuis ſit po
nē ordinē. Quātū ad pmū q̄rūt' duo. Primo q̄rit'
vtꝝ i diuis ſit ponē adeq̄tionē q̄tū ad extēſiōeꝫ
A poſſibiliū. ſcdo vtꝝ ſit ibi eq̄tio q̄tū ad itēſiōeꝫ

Queſtio. j

Q̄ ſit ibi ponē adeq̄tionē po- ſpotētie.
+ tētie q̄tū ad nūerū poſſibiliū. oñdit' ſic q̄
cūq̄ hn̄t eādē naturā. hn̄t eandeꝫ potētiā naturalē. ſꝫ q̄cūq̄ hn̄t
omnino eandem potentiam. quicquid poteſt vnum ⁊ alterum.
ſed pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus habēt eandē potētiā. g̊ ⁊c

articulū res colligitur. vt. de'
pater equalē ſibi gignere filiū
aut non potuerit aut noluerit
Si non potuit infirmus. Si
noluit inuidus inuenitur. Sꝫ
vtrunq̄ hoc falſum eſt. patri.
ergo filius verus equalis eſt
Genuit ergo pater ſibi equa
lem filium et ab vtroq̄ proce
dit vtriq̄ equalis ſpiritusſan
ctus. Si enī formam ſuam vt
ait Auguſt. contra eundeꝫ pa
ter in vnico filio plenā gigne
re potuit. nec tamē plenam ge
nuit: ſed minorē. cogimini pa
trem inuidū dicere plenū ergo
deum et equalem ſibi genu-
it filium.
☞ Tertia ratio ad idem ꝓ
bandum a ſimili, in generatio
ne creata. d
¶ Hoc autem per ſimilitudi
nē humanā ita eſſe demōſtrat
d inquiēs. Nō pater ſi potuiſ-
ſet. equalem filium genuiſſet.
Quis ergo audeat dicere ꝙ
hoc omnipotens non potuit.
Addo etiā. Si poſſet hō ma
iorē melioremq̄ ſeipſo gigneret
filium. Sed maius vel melius
deo q̄cq̄ eſſe non poteſt deus
ergo cur non equalem vt ais
filium genuit. cui nec anni ne-
ceſſarij fuerunt per quos adi-
pletur equalitas. nec oīpoten
tia defuit an forte noluit ergo
quod abſit inuidit. Sed non
inuidit equalē g̊ genuit filiū.
Credam' g̊ filiū ei eſſe equalē
☞ Obiectionem heretici
ponit et ſoluit. e
¶ Sꝫ forte dices eo ipſo pa-
ter eſt maior filio q: de nullo
genit'. genuit tn̄ equalē. Ad
quod cito rn̄debo. imo ideo
nō ē pr̄ maior filio. q: equalē
genuit. Originis enī queſtio
e eſt iſta. quis de quo ſit Equa
litatis aūt qualis aut quāt'
ſit qḋ eſt dicere. Ad originē
ꝑtinet q̄ſtio q̄ q̄ritur q̄s de q̄
ſit ad eq̄litatē vero illa q̄ q̄rit'
qualis aut q̄t' q̄s ſit. Nec eū
dr̄ filius a patre genit' oſten
ditur ieq̄litas ſbē. ſꝫ ordo na
ture nō quo alter prior eſſꝫ al
tero ſed q̄ alter eſt ex altero.
Non ergo ſꝫ hoc ꝙ pater ge
nuit et filius genit' eſt vel ſpi
ritusſanct' ab vtroq̄ ꝓcedit.
equalitas vel inequalitas ibi
exiſtit q: non ſm̄ hoc alia pſo
na alij equalis vel inequalis
dicitur. Ecce equalitas trini
tatis ⁊ vna eadēq̄ ſubſtantia
q̄tū breuiter potuim' demō-
ſtrata eſt i ſuperiorib' q̄liter
ſcꝫ aliq̄ triū pſonaꝝ quālibet
aliā nec eternitate nec magni
tudine. nec potentia excellat

¶ Itē quecūq̄ hn̄t oīno eandē opationē. nihil pōt vnū ope-
rari ſine altero. ſꝫ pater ⁊ fili' hn̄t eandē opationē. g̊ nihil pōt
pr̄ ſine filio. Iohā. vj. Quecūq̄ pr̄ facit. hec oīa ſil'r fili' facit.
¶ Itē null' pōt pl'a oīpotēte. ſꝫ verbū dei ē oīpōs. ſicut dr̄ Sap̄
xviij. Oīpōs ſermo tuus dn̄e. Maior pꝫ q: q̄ oīnē dicit. nihil ex-
cipit. ¶ Itē in iſinitis nō
eſt ponere aliqua eſſe plu-
ra. ſed fili' poteſt infinita
q: nō pōt tot q̄n plura g̊ pr̄
non pōt plura q̄ fili'. pari
rōe nec q̄ ſpūſſctūs. ¶ Cō
tra. Quanto ꝓducta ſunt
mag' diſtātia tāto potētia
ꝓducēs eſt latior ſiue am-
plior. ſꝫ potētia pr̄is ſe ex-
tēdit ad creatū ⁊ increatū
potētia filij ad creatū tn̄.
⁊ mag' diſtat creatū ⁊ icre
atū q̄ creatura ſolū. g̊ ⁊c.
¶ Itē fili' dei ⁊ creatura
ſunt aliud ⁊ aliud q: crea-
tura eſt quid creatū. ſed fi
lius eſt eſſentia increata g̊
fili' et creatura ſunt aliud
⁊ aliud g̊ plura. g̊ potētia
q̄ pōt in filiū et creaturam
potētior eſt q̄ q̄ pōt i crea-
turā tn̄. ſiue potēs ē i plu-
ra. ſꝫ potētia patris eſt ta-
lis, ergo ⁊c. ¶ Itē tātū vel
eque magnū vel mai' eſt ꝓ
ducere pſonam eq̄lē ſicut
creaturā. ſꝫ pater pōt ſine
filio ꝓducere pſonā. ergo
⁊ ꝓducere creaturā. ergo
videt' ꝙ potētia in patre ſe
extēdat ad plura. ¶ Iteꝫ
q̄uis ſpūſanctus ⁊ filius
nō ſint aliq̄d pl'. tn̄ plures
ſunt q̄ filius ſol'. ergo cū
in patre potētia poſſit i ꝓ
ductionē vtriuſq̄ in filio i
alterā tn̄. in plura pōt po-
tētia in pr̄e ꝙ in filio g̊ ex-
tēſiōe poſſibiliū eſt maior. 7
¶ Rn̄. dicēdū ꝙ loquēdo
de potētia eſſentiali que
eſt reſpectu act' eſſentialis
ſiue ꝓductionis ad nihil ſe
extēdit in pr̄e. ad qḋ pariter nō extēdat ſe in filio. ⁊ iō q: eq̄litas
pſonaꝝ ꝯſiſtit quātū ad potētiā eſſentialē. ꝯcedēdū eſt ſine ca
lūnia ꝙ pr̄ ⁊ fili' eq̄liter ſint potētes quātū ad extēſionē poſſi 8
biliū. ¶ Ad illud ergo qḋ obijcit' in contrariū. ꝙ latior eſt po
tētia que pōt in magis diſtantia. Dicendum ꝙ iſtud verum ē
de potētia eodem modo dicta. ⁊ quantum ad conſimilē modū
producendi: ſed patrem poſſe producere quid creatum eſt po
tentie eſſentialis ⁊ operis creationis. patrem vero poſſe produ
cere filium. eſt potentie vt in perſona ⁊ generationis. ideo illa
ratio nō valet. ¶ Ad illud qḋ obijcitur. ꝙ creatura ⁊ fili' ſunt 9
plura. Dicēdū ꝙ veꝝ eſt ꝙ ſūt pl'a. ⁊ tn̄ nō plura ꝓducta. q̄uis
enī filius ſit aliud q̄ creatura. tamen non eſt aliud productū
filius enim eſt eſſentia ⁊ natura: ſed tamē non eſſentia vel na-
tura producta. quia producere filiū non eſt producere aliq̄d
ſed aliquē. ⁊ ideo non ſequitur ꝙ producere filium ⁊ creaturā
ſit poſſe producere plura q̄ poſſe producere alterum. ¶ Ad il- 10
lud quod obijcitur. ꝙ producit perſonā ſine filio. Dicendū ꝙ
non eſt ſimile: q: cū producere creaturā ſit producere eſſentiā
tam productio q̄ potentia eſt eſſentialis. ⁊ q: eſſentia eſt indi
uidua in patre ⁊ filio. ideo ⁊ potētia ⁊ actio. ꝓinde ⁊ illa ꝓdu
ctio q: vō ꝓducere filiū. eſt ꝓducere pſonā. ideo ꝓductio illa
⁊ potētia dicit q̄d pſonale. ⁊ q̄m pater ⁊ filius nō ꝯueniunt in 11
pſona ſꝫ i eſſentia. patꝫ ⁊c. ¶ Ad illud qḋ obijcit' ꝙ filius ⁊ ſ.ſ.
ſunt plures ⁊c. Dicēdū ꝙ vꝝ ē ꝙ pōt etiā in pl'es. ſꝫ q̄tū ad h̄
non attenditur

nõ attenditur equalitas vel inequalitas vt viſum eſt.

B **Queſtio.ij.** Utrũ in diuinis ſit eq̃litas q̃tũ ad in‑
tentionem potẽtie. Et ꝙ ſic. oſtẽdit᷑ ħ
mõ nihil ẽ potẽtius ſua virtute. Sꝫ xp̃us eſt dei virt⁹. g̃ pater
nõ eſt potentior filio. ſilr̃ pari ratione. nec filius ſpũſancto.
¶ Item ſubſtãtie eque nobili. eque nobilis ⁊ excellens eſt po
tẽtia ſꝫ ſubſtãtia eq̃ nobili eſt ĩ filio vt ĩ patre. g̃ ⁊ potẽtia eque
nobilis. g̃ nihil potẽtius põt pr̃ ꝙ̃ filius. ¶ Itẽ ea potentia q̃
q̃s põt ſupra infinitã ⁊ ſummã diſtãtiã nihil ẽ potẽti⁹. ſꝫ potẽ‑
tia verbi põt ſup ĩfinitã ⁊ ſummã diſtãtiã q̃ ẽ iter ens ⁊ nõ ens
q꞉ ꝑ ipꝫ oĩa facta ſunt. g̃ ⁊c. ¶ Itẽ ea potentia cui nil põt reſi‑
ſtere. nec aliq̃d põt eã retardare. nihil ẽ potẽti⁹ ſꝫ. potẽtiã filij
nihil põt retardare. nec aliq̃d põt ei reſiſtere. q꞉ ſubito facit. ⁊
libere. pꝫ. q꞉ dixit ⁊ fcã ſunt. g̃ ⁊c. ¶ Cõtra potẽtior ẽ potẽtia
in eo q̃ ſolũ põt agere. ꝙ̃ in eo q̃ agere ⁊ pati. ſꝫ in patre. eſt ſo‑
lum agere in filio agere ⁊ pati. ergo ⁊c.
¶ Itẽ potẽti⁹ aliq̃d põt qḋ eſt ꝓmũ pⁱcipiũ. ꝙ̃ qḋ non ꝓmũ,
q꞉ oĩs cã pⁱmaria plus influit ꝙ̃ ſecũda. ſed pater eſt ꝓmũ ꝓn
cipiũ. ergo vnũ ⁊ idẽ potẽti⁹ põt pr̃ ꝙ̃ filius. ¶ Itẽ potẽtius
põt q̃ hꝫ potẽtiã a ſe. ꝙ̃ q̃ ab alio Qui eñ aliquid a ſe hꝫ. multo
meli⁹ hꝫ ꝙ̃ ſi ab alio recipiat. ergo cũ fili⁹ habeat poſſe a pr̃e.
pr̃ aũt ꝑ ſe ⁊ a ſe. ergo ⁊c. ¶ Itẽ plus põt aliq̃s. q̃ põt ⁊ ꝑ ſe et
per aliũ. ꝙ̃ q̃ tm̃ ꝑ ſe. ſed pater põt opari per filium ſpũſſctũs
nõ põt ꝑ filiũ. nec etiã ipe filius ꝓpꝛie loquẽdo. ergo ⁊c.
12 ¶ Reſpõ. dicẽdũ ꝙ potẽtia ĩ pr̃e ⁊ filio eſt eque itenſa. q꞉ in
vtroq̄ ſumma ẽ ⁊ eq̃ nobilis. q꞉ ĩ vtroq̄ vna ꝑ naturã nõ de ge‑
nerãs. ſilr̃ ⁊ in ſpũſctõ eſt. ⁊ hoc loquẽdo de filio ſm̃ diuinam
13 naturã. ſm̃ quã eq̃lis ẽ pr̃i. ¶ Ad illud g̃ qḋ obijcitur. ꝙ filius
põt pati. dicẽdũ ꝙ iſtud nõ eſt ſm̃ potẽtiã diuinã. ſꝫ ſm̃ ĩfirmi
tatẽ humanã ⁊ ſm̃ illã iferior ẽ patre ⁊ min⁹ potens. ſm̃ autem
14 diuinã nõ põt pati ſicut nec pater. ¶ Ad illud qḋ ſecundo obij
citur. ꝙ ꝓmum pⁱcipiũ magis poteſt. dicẽdũ ꝙ pⁱmũ prin
cipiũ aut ſolũ dicit ordinẽ. aut ſubſtãtialẽ differẽtiaꝫ. Si ſolũ
ordinẽ. cũ vnũ ⁊ idẽ ſit vtrobiq̄. nõ eſt potẽtius hic ꝙ̃ ibi. Si
aũt differẽtiã ſubſtãtialẽ cũ ordine. ſic veruꝫ eſt ꝙ potẽti⁹ eſt
pⁱmũ ꝙ̃ ſcõm. q꞉ ſcõm addit aliquid ſupra ꝓmũ. qḋ duꝫ facit
magis cõpoſitum. magis reddit limitatum. ⁊ ita minus potẽs
15 ¶ Ad illḋ qḋ obijcit᷑ tertio. iã ſolutũ eſt. q꞉ habere ab alio hoc
eſt aũt differente ſbãliter. aut ꝑſonaliter Si ſubſtãtialiter ſic
verũ ẽ. q꞉ cũ habeat ab alio ꝑ eſſentiaꝫ. nõ hꝫ eſſentialiter ſed
partipatõne. ſꝫ quãdo hꝫ ab alio ꝑſonaliter. eodẽ tñ eſſentiali
ter. tunc hꝫ eque nobiliter. q꞉ totaliter ⁊ eſſentialiter. Uñ Io.
vj. Sicut pater hꝫ vitam in ſemetipſo. ſic dedit filio. ⁊c.
¶ Ad illud qḋ obijcit᷑ q̃rto. ꝙ pr̃ põt per ſe ⁊ per alium Dicen
16 dum ꝙ poſſe ꝑ aliuꝫ ẽ dupliciter. Aut per aliquã cãm inferiorẽ
ſimul agentẽ. Aut ꝑ aliã ꝑſonã. Pⁱmo modo potentius ẽ poſ‑
ſe ꝑ ſe ⁊ ꝑ alium ꝙ̃ per ſe tm̃. q꞉ poſſe ꝑ alium dicit dominiuꝫ ⁊
ĩta poteſtatẽ. ſed poſſe ꝑ alium. ꝑ ꝑſonã cõſubſtãtialẽ nõ dicit
dñiuꝫ. ſed tm̃ autoritatẽ. Autoritas aũt non dicit maioritateꝫ.
ſed ſolum dicit originẽ. ſicut poſſe ab alio ⁊ non ab alio non di
cit minoritatẽ in potentia. ſed ſolum ſubautoritatẽ ⁊ origineꝫ
⁊ ſic intelligendum eſt in propoſito de poſſe per alium. et non
poſſe per alium

Onſequẽter eſt q̃ſtio ſecundo loco de ſecũdo
articulo. vtrũ in diuinis ſit ordo. Et circa hoc
q̃rũtur duo. Pⁱmo q̃rit᷑. vtrũ in diuinis ſit
ordo ponẽd⁹. ſcḋo. vtrũ ĩ diuinis ſit ordo natur

C **Queſtio.j.** Qḋ in diuinis ſit ordo
oſtẽditur pⁱo ꝑ aug. ad
maxi. vbi dicit cũ dr̃ filius a patre꞉ nõ ſignificat᷑ ĩeq̃litas ſub‑
ſtantie ſꝫ ordo nature ¶ Itẽ hoc videt᷑ autoritate eccleſie. q꞉
eccleſia nominationẽ trinitatꝭ exprimit ordinate. Dr̃ eñ in no
mine pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. ⁊ ħ ordo nunq̄ mutatur. ergo ⁊c.
17 ¶ Itẽ ordo dicit rõnẽ ꝯpleti eẽ ⁊ boni. eſſe eñ vt dicit Boe.
ẽ qḋ ordinẽ retinet ſeruatq̄ naturã. ſilr̃ ⁊ bonũ. ſed in diuinis
eſt perfectiſſime ratio boni ⁊ eſſe. ergo ibi eſt ratio ordinis.
¶ Item vbicunq̄ ſunt plura inter quos non eſt ordo ſunt in
ordinati. ſꝫ in diuinis ꝑſonis eſt pluralitas. ergo ſi nõ ẽ ibi or
do ẽ ĩordinatio ⁊ cõfuſio. ſꝫ ĩordianatio ⁊ ꝯfuſio repugnat᷑ di‑
18 uinis ergo ẽ ibi ordo. ¶ Cõtra Euſebi⁹. In diuinis eſt nume‑
rus. ſꝫ nõ ordo. ¶ Itẽ hoc ipm̃ videt᷑ ex ratione ordinis. Aug.
de trinitate. dicit. Ordo eſt partiuꝫ diſparium ſuavnicuiq̄ tri‑
buẽs loca diſpoſitio. ſed in diuinis non eſt diſtinctio locoruꝫ.
ergo ⁊c. ¶ Item ordo contrariatur ſimultati. ergo vbi eſt or‑
do. non eſt omnimoda ſimultas. ſed vbi non eſt omnimoda ſi‑
multas. non eſt ꝑfecta equalitas. ergo cũ in diuinis ſit oĩmo‑
da ⁊ ꝑfecta equalitas. nullus eſt ibi ordo. ¶ Item ſi ordo eſt
in diuinis. Aut eſt quid eſſentiale. aut notionale. Non eſſentia
le. q꞉ vbi ordo ibi diſtinctio. in diuinis aũt non eſt diſtĩctio ſm̃
eſſentiã g̃ ⁊c. Nec quod notionale. qm̃ idem eſt notio ⁊ proprie
tas. ſed ordo nulli⁹ perſone eſt ꝓprietas. g̃ ⁊c. ¶ Item vbi eſt
ordo. ibi eſt dependentia ⁊ inclinatio. nihil enim ordinatur ad
aliquid niſi ad illud habeat inclinationẽ. in diuinis autẽ nul‑
la eſt dependentia. ergo ibi nullus oĩno ordo. ¶ Item ordo ꝓ
ſupponit numerum. ſed in diuinis non cadit differentia ſꝫ nu
merũ. vt oſtenſum eſt ſupra. ergo nec ordo. ¶ Reſpõ. Dicen
ꝙ triplex eſt ordo. ſcꝫ ſm̃ poſitionem ſm̃ anteceſſionem. et ſm̃
originem. Ordo ſm̃ poſitionem dicitur aliquorum quorũ vnũ 19
eſt ſuperius. aliud inferius. Et hoc põt eſſe dupliciter. Uel in
loco vel in dignitate. ⁊ hic ordo non cadit ĩ diuinis. ſicut oſtẽ‑
dit pⁱma ratio ſumpta ab Euſebio. ⁊ ſcḋa ſumpta ab Auguſti
no. ſicut patet. Ordo vero ſm̃ anteceſſionem dr̃ eſſe coꝝ quoꝝ
vnum prius eſt alterum vero poſterius. ⁊ hoc dicitur duplici
ter. Aut q꞉ antecedit duratione ſiue tempore. Aut prius natu‑
rali intelligentia ſiue cognitiõe. et hic ordo non eſt ĩ diuinis.
ſicut probat ratio tertia. q꞉ hic ordo tollit equalitatem et ſimul
tatem. q̃ꝫ vtrũq̄ ꝑfecte eſt in diuinis. Ordo autẽ ſm̃ origineꝫ
ſiue ſꝫ emanationẽ eſt producẽtis ad productũ. ⁊ iſte ordo eſt
in diuinis. q꞉ ibi eſt ordo principij ⁊ principiati. ſiue producen
tis et ꝓducti. ⁊ hunc ordinẽ eẽ in diuinis probant rõnes pⁱe.
¶ Ad illud quod obijcitur quarto. ꝙ ordo non eſt quid notio 20
nale. nec eſſentiale. Dicendum ꝙ eſt notionale. ſꝫ notioneꝫ cõ
tigit dupliciter ſignificare. aut ſub propria rõne vt cũ dr̃ gñã
tio. Aut ſub communi ratione. cõmunitate inquã rõnis. vt cũ
dr̃ ordo. notio. proprietas. ſicut indiuiduũ eſt cõmunis inten
tio et ſub hac cõitate non diſtinguit. tamen in ſuis iferioribus
diſtinctioneꝫ ſupponit. ¶ Ad illud quod obijcitur. vbi ẽ ordo
ibi dependentia. dicendum ꝙ ordo iportat habitudineꝫ et q꞉ 21
habitudo ĩ creaturis ratione iperfectionis dicit dependentiã
ideo in creaturis importat dependentiaꝫ. in diuinis aũt ſolũ
ponit cõparationem ⁊ connexionem. et nullam dependentiaꝫ
⁊ inclinationem. ¶ Ad illud quod vltimo obijcitur. ꝙ ordo ꝓ
ſupponit numerum. Dicendum ꝙ ſicut in diuinis numerus di 22
ſtrahit a ratione numeri. quia ibi eſt diſtĩctio ypoſtaſũ tm̃. ita
ordo a ratione ordinis ſimpliciter. q꞉ ꝙ̃uis ſit ibi ordo. non tñ
eſt ibi anteceſſio ſed ſolum originis emanatio. Uel aliter dicẽ‑
dũ ꝙ non ſemper preſupponit diſtinctionem ſm̃ numerũ. niſi ĩ
telligatur de ordine locali. ſiue ſm̃ poſitioneꝫ. Nam ordo ſm̃
naturam ⁊ ſm̃ naturalẽ intelligentiã. attenditur iter ſuperius
et inferius. inter que non cadit numerus. Et ita patet illud.

Queſtio.ij. Utrum in diuinis ſit ordo nature. Et
ꝙ ſic. videt᷑ per Auguſtinum. qui dicit D
littera. ꝙ cũ dicitur filius a patre non dicitur inequalitas ſb
ſtantie ſed ordo nature. ¶ Item vbi eſt naturalis origo. ibi ẽ
naturalis ordo ſed in diuinis ẽ naturalis origo. g̃ ⁊ naturalis
ordo g̃ eſt ibi ordo nature ¶ Item vbi ẽ cauſa ⁊ effectus. ibi ẽ
prius et poſterius. ſed vbicũq̄ hoc. ibi ẽ ordo nature. ergo cũ
in diuinis cõtingat reperire cauſam ⁊ effectũ ſicut dicit Chri‑
ſoſtom⁹. ſup principiũ ad hebre. ⁊ Damaſce. j. li. cap. viij. Pat
eſt cauſa filij. pꝫ ⁊c. ¶ Contra. Cuiuſcunq̄ eſt ordo ipm̃ ordia
tur g̃ ſi in diuinis eſt ordo nature. natura ordinat᷑. ſꝫ qḋ ordia‑
tur. diſtiguitur ⁊ numerat᷑. Si hoc ergo in diuinis natura di‑
ſtinguitur ⁊ numeratur. ſed hoc falſuꝫ ergo ⁊c. ¶ Item in di‑
uinis idem eſt natura ⁊ eſſentia. q꞉ natura nomẽ eſt eſſentiale
ſed ĩ diuinis nullo mõ ponit᷑ ordo eẽntie. g̃ nec nature. ¶ Itẽ
vbi eſt ordo nature. ibi eſt prius ⁊ poſterius ſm̃ naturã. g̃ ſi in
diuinis eſt ordo nature. ergo ibi eſt prius et poſteri⁹. ſed ħ nul
lo modo recipit᷑. ergo nec ordo nature. Qḋ autẽ in diuinis nõ
ſit pri⁹ ⁊ poſterius. oſtenditur ſic Relatiua ſunt ſimul natura
ergo pater. ⁊ filius ſm̃ ꝙ pater ⁊ filius ſimul ſunt natura. q꞉
relationes in diuinis non ſunt aduenientes. nec tantum ſunt
ratio referendi. ſꝫ etiam exiſtendi ergo pater ⁊ filius ſm̃ ſuas
ypoſtaſes ſimul ſunt natura. ergo nõ eſt ibi ordo nature.
¶ Itẽ in cauſis creatis videm⁹ gradus. quia quanto ſubſtan
tia creata citius poteſt. velocius operatur. Unde quedam ope
rantur in tempore, quedam repente, quedam ſubito. Et

ſila cã q̄ operat̃ ſubito. aliquãdo nõ p̄cedit tp̄e. ſed natura. Si ergo deꝰ ꝓducit filiuꝫ ſm̃ omnẽ nobilitatẽ ⁊ virtutẽ ſue potentie. ⁊ virtꝰ ſue potẽtie infinite maior eſt q̄ finite non ergo tm̄ ſimul duratione. ſed etiã ſimul natura ꝓducit. ergo non eſt ibi ordo nature. ¶ Itẽ videmus i cognoſcibilibus ꝙ quedam habent ſui cognitionẽ inueſtigãdo ⁊ poſteriꝰ tp̄e. ⁊ lo-

Di. xxj. quor de actuali. nõ de habituali vt aĩa hũana ⁊ q̄dã ſimul duratiõe. vt angelꝰ ergo ſi dei cognitio. ex dictio ſiue locutio nõ eſt accidens. ſed multo nobiliꝰ ⁊ virtuoſius q̄ oĩs creatura. habet verbuꝫ intelligẽ

23 tie. non tm̄ ſimul duratione. ſꝫ etiã natura ergo ⁊c. ¶ Reſpon. dicendũ. ꝙ ordo dr̃ eſſe alicuius dupl'r. Aut ſicut ordinati. aut ſicut rõnis ordinandi. Ordo in diuinis ſicut ordina-

Dubitatio. j. Augu. ti dr̃ pſone patris ⁊ filij et ſpũſſancti. Sicut rõnis ordinandi. dr̃ nature. Natura eñ dicit vim ꝓductiuaꝫ ſm̃ ꝙ dicit ph̃s. ꝙ eſt vis inſita rebus ex ſil'ibus ſimilia pcreãs. In diuinis aũt eſt ordo ſm̃ ꝓductõeꝫ id eſt dr̃ ibi ordo natur̃. i. naturalis originis. Unde genitiuus ille nõ conſtruitur ſubiectiue ſicut cuꝫ dr̃ albedo. p. ſed ex vi declarationis eſſentie. vt cum dr̃ albedo claritatis Et ideo reſoluitur in duos. vt ſit ſenſus ordo nature. i. naturalis originis. Ex hoc pꝫ primuꝫ quod obijcitur q2 obijcit. acſi diceretur. ordo eſſe nature vt rei ordinate. Patet etiam ſecũ-

14 dum ꝙ eſſentia dr̃ in abſolutione omnimoda non vt alterius principiuꝫ. natura vero dicit vt alterius principiuꝫ. ideo dicit com parationem ad productionem ſiue emanationem na-

Rñſio. turalem. Unde vlterius attẽdendũ. ꝙ ordo ſm̃ naturalem originem i his inferioribus duo dicit. ſcilꝫ emanationem ⁊ anteceſſionem et ratio huius eſt. q2

25 emanatio in his inferioribus ponit diuerſitatẽ ſubſtãtialem. Unde omne qd̃ emanat in his inferioribꝰ eſt effectus ⁊ quod produ-

20 cit eſt cauſa. ⁊ ideo dicitur cauſa ad cuius eſſe ſequitur aliud. ⁊ q2 aliud i natura iõ poſterius i natura. In diuinis aũt eſt emanatio ad quã nõ conſeq̃tur eſſentie diuerſitas vel nature. iõ nec p̄us nec poſteriꝰ natura ſꝫ ſimul natura. ⁊ iõ in diuinis nõ accipit̃ rõ cauſe vel effectus ſm̃ latinos. ſꝫ nomẽ p̄ncipij. q̄uis greci extenſo nomine vtantur noĩe cauſe pro noĩe. principij ⁊ iõ in diuis eſt ordo nature. nõ quo alter ſit poſterior. altero ſꝫ q̄ alter ex altero. Et h̄ eſt qd̃ dicit aug. i lr̃a. ⁊ ex h̄ pꝫ qd̃ tertio obijcit̃. Quãuis eñ in creaturis ordo poſterioritatẽ ponat. nõ tamẽ i deo. ⁊ q̄uis nõ ſit i bi poſteritas. nõ ſequit̃ quin bene ſit ibi ordo. Ex his pa-

tent obiecta ad vtranq̄ ptem. Cõcedendũ ergo ꝙ aliquo modo reperitur in diuinis ordo nature. ſicut oſtẽdũt p̄me rõnes Tertia tamẽ rõ deficit. q2 nomẽ cauſe nõ reperit̃ i diuinis ſm̃ latinos ꝓprie. Quod obijcitur ad oppoſitũ patet. q2 ordo non eſt nature vt rei ordinate. Patet etiã qd̃ obijcit̃ d̃ diuina eſſentia. q2 eſt nomen abſolutũ nec importat rationẽ originis. Ultimum pꝫ q2 nõ eſt ibi ordo nature. quo alter prior altero. ſed quo alter ex altero.

☞ Queritur quõ poſſit dici tãtꝰ eſt ſolꝰ pr̃ q̄tꝰ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊c cum ſint inſeparabiles. a

Hic oritur q̄ſtio trahẽs originẽ ex p̄dictis. Dictũ eſt eñ ſupra ꝙ tantꝰ eſt ſolus pr̃. vel ſolꝰ filiꝰ vel ſolꝰ ſpũſſctũs: q̄tuꝫ ſil' illi tres ⁊ ꝙ due vel tres pſone ſimul nõ ſint maiꝰ aliq̄d q̄ vna pſona ſola. Iõ q̄rit aug. i. vj. li. d̃ tri. quõ hec ſane dici poſſint cũ nec pater ſit ſolꝰ: nec filius: nec ſpiritꝰ ſanctꝰ: ſed ſp et inſepabiliter. ⁊ filiꝰ cũ pr̃e ⁊ pater cũ filio: ⁊ ſpũſſctũs cũ vtroq̄. Inſeparabiles enim ſunt he tres perſone.

¶ Ad qd̃ ita rñdet aug. i eodẽ. Solũ deũ patrẽ dicimus nõ, q2 ſeparat̃ a filio vel a ſpũſctõ: ſed hoc dicentes ſignificamus: q2 illi ſimul cuꝫ eo nõ ſunt pr̃. Solus eñ pater pr̃ ẽ quod non dicit̃ q2 ipſe ſit ſolꝰ id eſt ſine filio vel ſpũſctõ ſꝫ per hoc filiꝰ vel ſpũſſanctus a paternitatis conſortio excludunt̃. Ita ⁊ cũ dr̃ ſolus filius filius eſt. vel ſolus ſpiritusſãctus ſpũſſanctꝰ eſt. non diuiditur filius a patre vel ſpũſãctus ab vtroq̄: ſed a cõſortio filialis ꝓprietat̃ excludũtur pater ⁊ ſpũſſãctꝰ. ⁊ a cõſortio proceſſibilis ꝓprietatis. pater ⁊ filius. Cum ergo dr̃. tantus eſt ſolus pater. quãtu s ſimul illi tres. per hoc quod dicitur ſolus non ſeparatur pater ab alijs. ſed hic eſt ſenſus Solꝰ pater. id eſt pater q̄ ita pater eſt ꝙ nec filius nec ſpũſ ſanctus tantus eſt ⁊c. Sil'r intellige cũ dicitur ſolus eſt filiꝰ vel ſolꝰ eſt ſpũſſctũs. Solus ergo pater dicitur vt ait auguſti. in eodem. q2 non niſi ipſe ibi pater eſt et ſolus filiꝰ quia non niſi ipſe ibi filius ẽ ⁊ ſolus ſpũſſanctus. quia non niſi ipſe ibi ſpiritusſanctꝰ eſt.

☞ Utrũ poſſit dici. ſolus pater eſt deus. ſolus filius ẽ deus vel ſolus ſpũſſctũs eſt deus. vel pater eſt ſolus deus vel filius eſt ſolus deus. vel ſpũſſanctꝰ eſt ſolus deus. b

¶ Poſt hoc q̄rit̃ vtrũ ſicut dicitur ſolus pater eſt pater. vel ſolus filius eſt filius. ita poſſit dici. ſolus pater eſt deꝰ vel ſolus filius eſt deus ita ⁊ de ſpũ ſancto. Aut pater eſt ſolus deꝰ. filiꝰ eſt ſolus deus. Ad qd̃ dicimꝰ q2 pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſanctꝰ dicitur etiam vnꝰ

a deus. ⁊ hec trinitas ſimul ꝓprie dicitur eſſe ſolꝰ deꝰ ſicut ſolus ſapiens. ſolus potens Sed nõ videtur debere dici a nobis verbis noſtris vtentibus niſi vbi ſermo autoritatibꝰ occurrit. ſolꝰ pater eſt deꝰ vel pater eſt ſolus deus. ita d̃ filio ⁊ ſpũſancto dicimꝰ. Unde auguſtinus in li. vij. de tri. ait. Quoniã oſtendimꝰ quomodo poſſꝫ dici ſolꝰ pr̃ vel ſolus filius. cõſiderãda eſt illa ſn̄ia qua dicit̃. Non eſſe ſoluꝫ patrẽ deũ verũ ſolum. ſed patreꝫ ⁊ filium ⁊ ſpũſctm̄. Ecce habes. q2 nõ ſolꝰ pater dicendus eſt eſſe verꝰ deus. Item i eodeꝫ. Si quis iterrogat. pr̃ ſolus vtrũ ſit deus. Quomodo reſpondebimꝰ non eẽ. niſi

Diſtinct. xxj.

Diſti. j.

Qualiter dictiones excluſiue accipiantur in diuinis

Hic oritur q̄ſtio trahens originẽ ex p̄dicl̃. Supra probauit magiſter eq̄litateꝫ perſonaꝝ. Hic q2 in probatione dubias rationes d̄ ipſerat propter dictiones excluſiuas mouet illas dubitatiões ⁊ ſoluit. Et hꝫ hec pars tres partes. ſm̃ tria dubia que proponit. Primo eñ querit de hac rõne tãtus eſt ſolus pater. quã-

Rñſio. tus pater ⁊ filius. Secundo proponit hanc ſiue querit de hac. ſolus pater eſt deus. ⁊ hoc facit ibi Poſt hoc queritur. vtrũ ſicut dr̃ ſolus pater ⁊c. Tertio queritur de hac. Trinitas eſt ſolus deus. ⁊ hoc facit ibi Sed iterum queritur quõ ipſam trinitatem. Et in q̄libet iſtarum partium pri-

Auguſt. Qd̃ nõ d' ſolus pr̃ deꝰ. mo mouetur dubitatio ſecundo ſoluitur

a ¶ Hec trinitas ſit propẽ dr̃ eſſe ſolus deus. Cõtra Uidetur per hoc velle negare iſtam. Pater eſt ſolꝰ deus. ſed videtur hec eſſe vera per expoſitionem q2 pater eſt deus. ⁊ nõ alius a deo vel aliud ergo ⁊c.

¶ Item p̄dicatum quod dr̃ de tota trinitate. non poteſt eſſe niſi predicatuꝫ eſſentiale. q2 aliter non diceretur de tota trinitate ⁊ eſſentiale predicatum dicitur de qualibet perſona ſigillatim. ergo pater eſt ſolus deus. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ quando ſolus per ſe additur ad predicatũ. ita ꝙ non intelligitur a parte ſubiecti. impropriꝰ eſt ſermo. ſiue dicat̃ de trinitate tota. ſiue de patre. Nec vult dicere Auguſtinus. ꝙ ſolus deus p̄dicetur de tota trinitate. ita ꝙ nõ de patre Sed in illis locutionibus. ſoli deo honor ⁊ gloria ⁊ conſimilibus. Solus deus nõ accipit̃ pro vnica perſona excludendo alias perſonas. ſed ꝓ tota trinitate. excludẽdo alias naturas. ⁊ magiſter ita accipit. ac ſi auguſtinus vellet dicere. nõ ꝙ hoc ſcilicet ſolus deus. predicaretur de trinitate. ⁊ non de patre: Sed ipſe vult. ꝙ ſupponat pro ipſa trinitate. Pro patre vero ſi ſupponat. non tamẽ p̄ciſe ſupponit p2

ponit ꝓ ſolo patre. ⁊ iō aug. cōcedit ꝙ ſola trinitas eſt ſolus vnus de⁹ nō tū ſolus pater. Unde ⁊ magr̄ nō dicit ꝙ pater nō ſit ſolus de⁹. ſed ꝙ non ꝓprie dicitur. ⁊ illud manifeſtū eſt ſi in ſpiciatur qualiter ſolus debet addi ad predicatum.

b ¶ Quō ipam trinitatem dicim⁹ ſolū deū, cū ſit cū ſpiritib⁹ ⁊ aiab⁹ ſanctis. Querit̄ cū inſeꝑabilis ſit a reb⁹ alijs et intimus omnibus. ꝓpter q̄d magis dr̄ eſſe cum ſanctis q̄ cum alijs.

¶ Reſponde. dicendum ꝙ q̄uis deus ſit cum omnib⁹ ⁊ in omnibus tū ſpecialiter dicit̄ eſſe cū ſanctis ꝓpter effectum gratie inhabitāt̄ per quam ipſi cōformantur ⁊ cari et ſimilis ei fuerunt. Unde Prouer. viij. Delitie mee eſſe cum filijs hoīnum dicit ſapiētia dei. Uñ dñs vobiſcum dicitur hominibus non beſtijs.

c ¶ Nemo nouit patrem niſi filius. Contra. Cuz nemo cōponatur ex non ⁊ hō ergo nemo idem eſt quod nullus homo. ſed dictio exceptiua non excipit niſi cōtentuz ſub termino. Unde nihil eſt dictum. Null⁹ hō currit niſi aſinus. cum ergo pater non contineatur in ſuppoſitione hui⁹ nōis homo ꝑ3 ⁊c. Si tu dicas ꝙ ampliat̄ ex vſu diſtributio importata per iſtuz terminum nemo vltra q̄ ad homies. Tunc ego quero ꝓ quo ſtat aut pro creato aut ꝓ icreato. Si ꝓ creato nulla eſt exceptio. q̄ ſimpliciter vera. ⁊ preterea pater non eſt ibi contentum. Si pro increato. ſimplr̄ ⁊ totaliter eſt falſa. ergo per exceptiōe3 nō pōt verificari. Si tu dicas ꝙ pro vtroq̄. quō pōt hoc eſſe. cū nihil habeant cōmune. Et ſi habent cōmune aut hoc ꝙ

forte dicam⁹ ita eē quidē patrē deum. ſed non cuz eſſe ſolum deū. Eſſe aūt ſolum deū dicamus patrē et filiū ⁊ ſpm̄ ſanctuz. Ecce ⁊ hic habes. q: pater nō debet dici ſolus de⁹ atq3 hoc ſolū in parte ſubiecti tm̄ accipere quidā volūt i pte vero ꝑdicati ſic cōcedūt ꝙ pater eſt ſolus de⁹. S3 ex v̄bis aug. vr̄ oñdi ꝙ ꝓprie ſolus deus dici debeat tota trinitas. Et hec trinitas vt ait aug. cōtra maxi. intelligit̄ cuz apl's dicit beat⁹ ⁊ ſol⁹ potens et ibi. Soli ſapiēti deo ⁊ ibi. Inuiſibili ſoli deo. Nō enim de ſolo patre hec accipienda ſunt. vt contendebat maximinus ⁊ alij heretici. ſed de trinitate. Sicut ⁊ illud. Sol⁹ h3 immortalitatē. q: ſm̄ rectā fidem ipa trinitas eſt vn⁹ ſol⁹ deus beatus potens. ſapiēs. inuiſibilis. Unde aug. in eodem. Cū vn⁹ deus ſit trinitaſ hec ſit nobis ſolutio queſtionis. vt intelligam⁹ ſolu3 deū ſapientem ſolū potentem patrem ⁊ filiu3 ⁊ ſpm̄ſanctū qui eſt vnus ⁊ ſolus deus.

☞ Quomodo dicit̄ trinitas ſol⁹ de⁹ cū ipſa ſit cū ſpiritib⁹ ⁊ aiabus ſanctis. c

b ¶ S3 item querit̄ quō ipam trinitatē dicim⁹ ſolū deū. cuz

eſt nemo diſtribuit ꝓ eſſentijs aut ꝓ ꝑſonis. Si pro eſſentijs. ergo nō debet excipi pater. Si pro perſonis ergo debet excipi filius ſicut ⁊ pater. alioquin locutio eſt falſa.

¶ Rñ. dicendū ꝙ nemo diſtribuit communiter pro communi cognoſcente ſiue habēte vim cognitiua3. ⁊ diſtribuit nemo nō pro ſuppoſito tm̄ ſiue pro perſona. ſed pro natura. vnde pater non excipitur q: perſona ſed q: eiuſdem nature cum filio. ⁊ iō implicat̄ in illa exceptione filius ⁊ ſpūſſanctus. ⁊ ideo locutio habet veritatem. Uel dic. ꝙ nemo diſtribuit pro hominibus. ⁊ tenetur ly niſi nō exceptiue. ſed aduerſatiue. ſicut dr̄. ij. Tymo. ij. Ad nihil vtile ē niſi ad ſubuerſionem audientium.

a Ad intelligentiā huius ꝑtis eſt hic queſtio de dictionibus excluſiuis. Et circa hoc ꝑncipaliter querēda ſunt duo. Primo querit̄. Utru3 dictio excluſiua in diuinis vere addat̄ termino ſubſtātiali. Scdō vtrum vere addat̄ termino relatiuo Et quātum ad primum querūtur duo Primo. vtrū dictio excluſiua vere addatur termio ſubſtātiali a parte ſubiecti. Scdo. ſi vere reddatur a parte ꝑdicati.

Queſtio. j.

Quꝰ vere addat̄ huic termino deus a parte ſubiecti. oñdit̄ h̄ mō. De⁹ h3 aliq̄d ꝓprium ſ3 ꝓpriū ē qō ineſt ſoli. g̃ ⁊c. Et q: cōſtat ꝙ excluſio vere addit̄ termio ſubſtātiali reſpectu ꝑdicati eſſentialis. Unō he ne dicitur Solus deus nō creat. querit̄. vtrū vere addat̄ ei reſpectu ꝑdicati proprij ſicut termini relatiui. vtrū ſc3 vere dicat̄. Solus deus ē pater: Et ꝙ ſic. videt̄ per ſua3 expoſitionē q̄ eſt ſolus deus eſt pater. i. non alius q̄ deus eſt pater g̃ ſol⁹ deus ē pater Et ꝙ ſit iſta eius expoſitio. h̄ habetur a cōi vſu. ⁊ a philoſopho qui dicit. ꝙ ſolus idem eſt quod nō cū alio.

¶ Item hoc videtur a conuertibili. quonia3 iſte due conuertuntur. Nihil ꝑter petrum currit. ergo ſolus petrus currit. ergo et iſte due nihil preter deū eſt pr̄ ergo ſolus deus eſt pater. Rñſi o. Sed prima ē vera. q: hec ē falſa. Nihil eſt pr̄. et non h3 iſtantiā niſi in deo. g̃ ⁊c

¶ Item a quocūq3 remouet̄ hoc quod eſt i plus remouetur quod eſt in min⁹. ſed eſſe deum eſt in plus q̄ eſſe patrē. ergo a quocūq3 remouetur deus ⁊ pater. Sed quecūq3 ſic ſe habēt, ꝙ a quocunq3 remouetur vnum ⁊ alterum. vnum ꝑciſe predicatur de altero. nec habet inſtantia3. ergo pr̄ preciſe ꝑdicatur de deo ſed ſi preciſe ergo cū excluſione. ergo ⁊c.

¶ Contra. Terminus accidentalis implicat rem ſuam circa ſuū ſubiectum. vt patet cū dicitur. Homo albus currit. circa hūc terminū homo implicatur albedo. ergo ſimiliter cum dicitur ſolus deus eſt pat̄ circa deum implicatur ſolitudo. Sed hylarius dicit. ꝙ deus non eſt ſolitarius confitendus ergo ⁊c. Et ratio iſta concludit. ꝙ non poſſit vere addi. nec cum predicato proprio nec communi. ¶ Item oſtenditur ꝙ non poſſit vere addi reſpectu predicati communis. vt cum dicatur. Solus deus creat. hoc enim nomen deus de ſe habet ſuppoſitionē q̄ſi indefinitam reſpectu ꝑſonarum. ergo reddit locutionem veram pro aliquo ſed pro quolibet eſt falſa. Hec eſt enim falſa. Solus pater creat. ergo cum omne predicatum eſſentiale cōueniat tribus. ⁊ non ſolum vnī nullo modo poteſt addi dictio excluſiua reſpectu talis predicati i ſubiecto communi.

ſit cū ſpiritib⁹ ⁊ aiab⁹ ſanctiſ. Ad qō rñdet aug. in. vj. li. de tri. ita dicens. Trinitatē dicimus deū ſolu3. q̄uis ſemꝑ ſit cū ſpiritib⁹ ⁊ aiab⁹ ſanctiſ. ſ3 ſolū dicim⁹ q: nō aliud q̄ ipa trinitas de⁹ eſt. nō eñ illi cu3 illa deus ſunt vel aliqua alia. ſ3 ipa trinitas tm̄ non illi vel alia deus eſt. Uerūtamen vt ait aug. ⁊ ſi de ſolo patre ꝑdicta dicerent̄ nō tamē excluderetur filius vel ſpūſſanct⁹ q: hi tres vnū ſunt. ſicut in Apocal. de filio legitur. ꝙ h3 nomen ſcriptu3 qō nemo ſcit niſi ipſe. Nō eñ inde ſeparatur pater vel ſpūſſanctus, Et cu3 dicit̄. Nemo nouit patrē niſi filius. nō inde ſepatur pater ⁊ ſpūſſanctus. q: inſeparabiles ſunt. Aliquādo etiā nominat̄ pater ⁊ filius. ⁊ tacet̄ ſpiritusſanctus vt veritas ad patrem loquens ait. Ut cognoſcant te ⁊ quem miſiſti ieſum xp̄m. eſſe vnū veru3 deū. Cur ergo inquit Augu. tacuit de ſpūſſancto q: ꝯſequens eſt vt vbicūq3 nōiat̄ vnus. ſicut pater ⁊ filius tanta pace vni adherens intelligatur etiā ipſa pax q̄uis non cōmemoretur. vno ergo iſto⁊ nōiato. etiā reliqui intelligunt̄. qō in pluribus ſcripture locis occurrit.

Et ſi de ſolo pᵉdita dicerent̄. non tū excluderet̄ fili⁹ ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹

¶ Item ꝙ non reſpectu ꝓprij. viditur. Quia ſi hec eſt vera. Solus deus eſt pater. ergo a ſimplici cōuerſa. ⁊ hec. Sol⁹ pater eſt deus. ſed iſta eſt falſa. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ non cōuertitur ſimpliciter. Contra. Habet intellectum vniuerſalis negatiue. et particularis affirmatiue. et vtraq3 cōuertitur ſimpliciter ⁊c. ¶ Reſpon. Dicendū ꝙ hec dictio ſolus poteſt eſſe cathegorema vel ſincathegorema. Secundum ꝙ eſt cathegorema ſic eſt nomen adiectiuum abſolutum ponens rem ſuam circa ſuū ſubſtātiuum. et res ſua eſt ſolitudo. Unde tantū valet h̄ ſolus. quantum ſolitarius: et q: ſolitudo nullomodo recipitur in diuinis quantum ad ſubſtantiam q: eſt in multis perſonis Hoc nomen ſolus non recipitur in diuinis ſubſtantialibus. ſicut oſtendit prima ratio. Si autem accipiatur inquantum eſt ſincathegorema. ſic priuat aſſociationem. et importat aliquā negationem. Et ſic cum aliquod predicatum et ſubſtantiale et perſonale preciſe dicatur de nomine ſubſtan

tiali.ſic vere dr̄ĩ diuinis ⁊ reſpectu p̄dicati ſubſtantialis.vt
cū dr̄ ſol⁹ deus creat.⁊ reſpectu pſonalis.vt cuȝ dr̄.ſolus deus
5 eſt pater.❡Ad illud ergo quod obijcit.ꝙ ponit rē ſuam circa
ſubſtātiuum.Dicendū ꝙ non eſt ſimile ſm ꝙ hoc nomen ſolus
tenetur ſincathegoreumatice.qꝛ alb⁹ eſt diſpoſitio ſubiecti ab
ſoluta vn̄ abſolute ponit rē ſua circa terminū.ſed ſol⁹ rōne ne-
gationis nō abſolute.⁊ ideo nō ponit ſolitudinē ſȝ preciſionē
❡Ad illud qđ obijcit ſecundo ꝙ termin⁹ ſubſtātialis debet
6 reddere locutionē verā pro aliqua perſona.Dicendū ꝙ termi
nus cui additur excluſio.reſpectū hȝ ad predicatū et reſpectū
hȝ ad excluſionē.⁊ licet reſpectu p̄dicati poſſit habere ſuppo-
ſitionē perſonalem.vt cū dicatur.Solus hō currit.tn̄ regula
eſt apud ſophiſtas.ꝙ per cōparationē ad dictionē excluſiuaȝ
talis termin⁹ hȝ ſuppoſitionem ſimplicem vnde nullo modo li
cet deſcendere.et hoc eſt quod dicitur in lib.de regulis fidei.
7 ꝙ dictio excluſiua facit excluſionē quantum ad genus rei.nō
q̄tū ad rem generis:qꝛ ratiōe forme cōis q̄ eſt genus rei non
ratione ſuppoſiti que eſt res generis.❡Ad illud quod obijci
tur vltimo.ꝙ conuerſa eſt falſa.Dicendum ꝙ illa nō eſt ſua cō
uerſa.qꝛ iſta.Solus deus eſt pater habet intellectum affirma
tiue ſcȝ deus eſt pater.⁊ hec cōuertitur ſimpliciter hȝ intelle-
ctū negatiue huius null⁹ alius a deo eſt pater.⁊ h̄ ſilr̄ cōuerti
tur ſimplr̄.ſed hec nō eſt ſua cōuerſa.nullus ali⁹a p̄re eſt deus
Sȝ hec.Nihil qđ ē pater.ē aliud a deo.idem ei qđ ſubijciebat
B in prima.debet predicari in ſecunda.⁊ ſic patet illud.

Queſtio.ij. Utrum dictio excluſiua vere poſſet ad
di termino ſbſtantia a parte predicati
Et ꝙ ſic oñdit hoc mō Aug.vij de trini.Patrē dicim⁹ eſſe deū
ſȝ non eſſe ſolum deū.eſſe aūt ſolū deū dicimus patrē ⁊ filiū et
ſpiritū ſanctū.Si tu dicas.ꝙ ly ſolū.itelligitur a p̄te ſubiecti
obijcitur expreſſius per hoc quod dicit Aug.contra maxi.Ip
ſa trinitas eſt vn⁹ ſolus verus de⁹.conſtat ꝙ in hac ſolus de⁹
nō poteſt eſſe diſpoſitio ex parte ſubiecti qꝛ ſic eſſet ſermo incō
gruus ergo ⁊c.❡Itē hoc videtur per expoſitionē.Trinitas
eſt deus ⁊ non aliud q̄ deus.ergo trinitas eſt ſolus deus.pre
miſſe ſunt vere.ḡ ⁊ cōcluſio.❡Item rōne videt̄ p ſic.qn̄ pre-
dicatū nō ineſt alij q̄ ſubiecto vere.hec dictio ſol⁹ accipit̄ ex
p̄te ſubiecti.ḡ qn̄ ſubiectū non ſubeſt alij q̄ predicato.vere ac-
cipitur a p̄te p̄dicati.ſed iſtud ſubiectū trinitas nō ineſt alij q̄
deo ḡ ⁊c.❡Contra hec dictio ſol⁹ eſt diſpoſitio ſubiecti.ſicut
h̄ ſignū oīs.ſȝ qn̄ oīs addit̄ ad p̄dicatū locutio ē falſa ⁊ iṗropa
ḡ ſilr̄ qn̄ hec dictio ſolus.❡Item hec dictio ſolus addita ali
cui termino.excludit alium.Unde ſenſus eſt.ſolus hō.hō ⁊ nō
alius.ſed alius reſpicit ſuppoſitū ⁊ terminus ſubijcit̄ rōne ſup
poſiti.⁊ predicatur ratione forme.ḡ hec dictio ſolus.de ſui ra
tione reſpicit ſubiectuȝ ḡ falſo ⁊ iṗrop̄e addit̄ p̄dicato.❡Itē
ſm qđ addit̄ p̄dicato.aut tenet̄ cathegoreumatice.aut ſinca-
thegoreumatice.Si cathegoreumatice.tūc ē nomē adiectiuū
⁊ non recipitur ī diuinis.Si ſincathegoreumatice.ſȝ ſic ipor-
tat negationem iplicitā.ſȝ negatio antecedit qđ negat ḡ neceſ
ſe eſt ꝙ antecedat cōpōnē quā negat ſȝ cū dr̄.Pater eſt ſol⁹ de
us.nō ſeq̄tur ꝯpoſitionē.ḡ videt̄ ꝙ nō poſſit ipaȝ negare.ḡ ⁊c
8 ❡Item ego q̄ro q̇d excludat qn̄ addit̄ ad p̄dicatū.Si aliđ a
p̄dicato vt ſit ſenſus.eſt ſolus deus.i.deus ⁊ nō aliud.tunc eſt
ibi ſuperfluitas.qꝛ forma predicati excludit aliā formā diſpa
ratā q̄tū eſt de ſe.Un̄ ſeq̄tur.Iſte eſt homo.ergo non eſt aliđ
ab hoīe ergo videt̄ ꝙ dictio excluſiua facit ſuperfluitatē ⁊ nu
gationē.non ergo tenet̄ excluſiue.⁊ ita videt̄ ꝙ teneat̄ adiecti
ue ſolū.⁊ ꝙ importet ſolitudinem circa hunc terminū deus.⁊
ſic iſte ſunt falſe.❡Rn̄.ad hoc voluerūt aliq̇ dicere.ꝙ h̄ dictio
ſolus ꝓprie nō debet addi ad p̄dicatū.ſȝ tm̄ ad ſubiectū ⁊ cuȝ
additur predicato.iṗroprie ſunt locutiōes.⁊ tunc idem eſt di-
cere ſolus.⁊ tm̄.⁊ tm̄ ſi aliquis inſpiciat nō tm̄ cū hac dictiōe ſo
lus.ſȝ cum hac dictione tm̄ videbit iṗroprietatē ⁊ ſuperfluita-
tem.Quid enim aliud eſt dicere.Trinitas eſt tm̄ deus niſi eſt
deus ⁊ non aliud q̄ deus.hoc iṗroprie ſatis dictū eſt.qꝛ h̄ ipſo
qđ de⁹ eſt excluditur ꝙ nō ſit aliud a deo.Si eīm deus eſt.ḡ n̄
eſt aliud a deo.⁊ nullus hereticus vnq̄ dixit trinitatem eē de
um q̇ diceret aliud ipſam eſſe a deo ⁊ ideo non videtur magnū
q̇d Augu.dicere ſi hoc voluit dicere.Propterea alr̄ dōm ē.ꝙ
h̄ dictio ſolus.duplr̄ pōt addi termino ſubſtantiali.aut p ſe.
aut cū termio numerali ſiue p̄titiuo.Per ſe iṗroprie addit̄ ⁊ ſi
addat̄ ſm vocē.tamē ſm intellectū ſtat a parte ſubiecti.Ideȝ
eīm eſt dicere.Homo albus eſt.⁊ eſt albus homo.Un̄ ſenſus eſt
nō dicimus patrē eſſe ſolum deum.i.non dicimus ſoluȝ patrē
eſſe deū.Si autē aliter ponat̄.videtur ſermo habere ſup̄fluī-
tatē ⁊ iṗroprietatem.qꝛ hoc excludit qđ excludebat̄ ex natura
ipſius p̄dicati.Alr̄ addit̄ hec dictio ſolus termino ſubſtātiali
cuȝ termino numerali.ſicut cū termino vnus.⁊ tunc excludit
pluralitatem.⁊ hoc mō bn̄ addit̄ predicato.⁊ ſic accipit Aug.
contra maxi.cum dicit.Trinitas eſt vnus ſolus verus deus
ita ꝙ non plures.⁊ tunc eſt verus ſermo ⁊ ꝓprius ⁊ cōtra he-
reticos.q̇ dicebāt trinitatem eſſe plures deos.⁊ iṗortatur p
iſtū terminū ſolus.p̄uatio multitudinis.⁊ ita diſtinctio.et
magis ꝓp̄ie dr̄ de trinitate.ꝙ trinitas ſit vnus deus.q̄ de pa
tre.cū tn̄ poſſet dici de vtroq̄ qꝛ pater eſt vnus deus.⁊ nullus
vnq̄ dixit patrē eſſe plures.ſed de trinitate.ſiue de trib⁹ aliq̇
dixerūt.⁊ iđ congruentius dicitur trinitas ē vnus ſolus de⁹
Cōcedēduȝ eſt ergo.ꝙ ſolus pōt addi ad p̄dicatum termini
ſubſtātialis vere in diuinis.ſȝ nō p̄roprie.niſi cum determina
tione ⁊ adiūctione termini p̄titiui.❡Ad illđ ergo qđ obijcit̄. 9
ꝙ ſolus ē diſpoſitio ſubiecti.ſicut hoc ſignū omnis.dicenduȝ
ꝙ non eſt ita propria diſpoſitio ſubiecti ſicut hoc ſignū omnis
qꝛ omnis diſtribuit pro ſuppoſitis.pro q̇bus termin⁹ ſubijcit̄
nō pro quibus predicatur.ſaltē ſimul ſumptis.Solus aūt nō
ſolum dr̄ ratione ſuppoſiti.veruñetiā rōne forme.qꝛ excludit
aliū.⁊ etiaȝ pōt excludere aliđ.Et p hoc patet ſequens.qꝛ nō
ſemp excludit alium maſculine.ſed etiaȝ pōt excludere aliud
naturaliter.vel etiā pluralitatem qn̄ additur termino nume-
rali.vt viſum eſt.❡Ad illud qđ queritur.vtrū teneatur ſinca
thegoreumatice.vel put ē nomē importās formā denominātē
vt idem ſit ſolus quod ſolitarius.Dicenduȝ ꝙ ſincathegoreu
matice.Quod obijcit̄.ꝙ ſequitur cōpoſitionem.Dicenduȝ ꝙ
ſolus importat duo in ſe.ſ.intellectum huius nominis alius ⁊
intellectū negationis.Quātum ad intellectū huius nominis
ali⁹ reſpicit terminū circa quē ponitur ⁊ ſequitur actū.Quā- 10
tum ad intellectū negationis p̄cedit.⁊ hoc non eſt incōueniēs
quātuȝ ad diuerſa precedere ⁊ ſequi hoc patet exponenti.Si
eīm dicam.Uideo ſolū conradum.Senſus eſt video conradū
⁊ non video alium a conrado.Silr̄ intelligendū eſt ī ꝓpoſito.
❡Ad illud qđ queritur q̇d excludit cum additur predicato
Dicendū ꝙ qn̄ additur ſine determinatione.excludit aliā for- 11
mā.⁊ tūc reuera eſt ibi ſuperfluitas ⁊ iṗroprietas.tn̄ nihilomi
nus veritas.ſed qn̄ additur cuȝ termino partitiuo.tunc exclu
dit pluralitatē.⁊ tunc poteſt locutio habere veritatem pater
enim ⁊ filius ſunt vnus deus ⁊ non plures.et ita vnus ſolus
deus ⁊c.

COnſequenter ſcđo loco ē queſtio de ſecundo ar
ticulo q̄ſtionis.ſ.vtrum dictio excluſiua poſſit
addi termino relatiuo.Circa hoc q̄rūtur duo
Primo q̄ritur.vtrum dictio excluſiua vere ad
datur termino pſonali reſpectu p̄dicati ꝓprij
Secūdo vtruȝ ve.e addatur termino pſonali
reſpectu p̄dicati cōmunis vt vere dicatur.Sol⁹ p̄r eſt deus.

Queſtio.j. Q̄ȝ reſpectu p̄dicati ꝓprij vere addatur C
vt ſcȝ h̄ ſit vera Solus pater eſt pater.
Uidet̄ p Aug.vij.de trinitate In illa trinitate ſol⁹ p̄r.dr̄ p̄r qꝛ
null⁹ niſi ip̄e eſt ibi p̄r.❡Itē hoc videt̄ p expoſitionē.qꝛ per-
ſona p̄ris eſt p̄r.⁊ nulla alia eſt p̄r.ergo hec eſt vera.Solus p̄r
eſt pater.❡Itē nihil eſt magis proprium alicui.q̄ qđ eſt ideȝ
ſibi re ⁊ ratione.ergo ꝓprijſſime dicit̄ de ſe.ſed qđ proprie cō
uenit alicui.conuenit ſoli.ergo pater dr̄ de ſolo patre.❡Cō-
tra Solus vt vult phūs.idem eſt quod non cum alio.ſed im-
poſſibile eſt patrem non eſſe cum alio.ergo ſemp qn̄ additur
huic termino pater.vel alij termino perſonali.ē locutio falſa.
Itē ſolus excludit aliuȝ.ſed alio eſt deus.alio eſt pater ergo
addita huic termino.pater excludit deū.ergo ſi hec eſt vera.
Solus pater eſt p̄r.⁊ hec ſimiliter.deus nō eſt p̄r ꝙ ſi hec eſt
falſa.ergo ⁊ p̄ria.❡Item ſolus includit hoc relatiuū ali⁹.ſed
alius ita ē relatiuū diuerſitatis.ꝙ nihilominus implicat ali-
quā identitatem.Unde ſequit̄.Iſte vadit cum alio hoīe ergo
iſte eſt homo ſi ergo excludit alium.ab hoc quod eſt pater.aut
alium patrē.aut alium deum ſed quocūq̄ modo dicatur eſt.
locutio falſa ⁊ implicatio falſa ergo ⁊c.
❡Rn̄.dicēdum ꝙ ſm ꝙ hec dictio Sol⁹.tenet̄ ſincathegoreu 12
matice.importat p̄uationem aſſociationis.⁊ locutio ſilr̄ eſt
vera

vera.excluſo illo ſenſu quo importat ſolitudinē.qꝛ ſic nō acci
pitur ī diuinis.ſicut ſupra dictuꝫ ē.Secūdum eñ ꝙ importat
13 priuationē aſſociationis vera eſt.Qꝛ cū tripl'r poſſit eam im-
portare.in quolibet ſenſu locutio eſt vera.Pōt eñ hec dictio
ſolus īportare priuationem aſſociationis reſpectu forme termi
ni ſubiecti vt dicaꝛ ſolꝰ pater.i.ille qui ē ſolꝰ pater.⁊ ſic abſqꝫ
dubio veritatē hꝫ.ſolꝰ pater eſt pater. Uel pōt importare pua
tionē aſſociationis reſpectu p̄dicati.⁊ hoc dupl'r.vel ī partici
pādo.vt qꝛ alij nō cōueniat.⁊ adhuc vera ē.qꝛ hoc predicatuꝫ
qḋ eſt pr̄ ſoli pſone patris ꝯuenit.illa eñ ꝓprietas patri cōue
nit.⁊ ita ꝙ nulli alij.Uel pōt īportare puatiōnē aſſociationis ī
cōparticipādo.vt cum dicitur petrus comedit ſolus.vl' vadit
romā ſolꝰ.nō qꝛ alius nō vadit romā, vel non comedit. ſed qꝛ
nullꝰ cōparticipat cū eo.ꝙuis pticipet.⁊ ſic locutio adhuc ē
vera qꝛ pſona patris nō pticipat vel cōparticipat cum alia in
ꝓprietate paternitatis.⁊ iō ſm ꝙ ſolꝰ excluſiue teneꝛ. iudica
14 tur locutio vera. ¶ Ad illḋ ḡ qḋ obijcitur.ꝙ ſolus idē eſt qḋ
nō cuꝫ alio. Dicendum ꝙ negatio illa non ſimpliciter excludit
aliū in excludēdo.ſꝫ excludit aliuꝫ reſpectu forme ſubiecti vel
p̄dicati.vt viſuꝫ eſt.⁊ ꝙuis pr̄ cum alijs exiſtat.⁊ nō poſſit ſine
alio eſſe qꝛ tamē ꝓpetatē pr̄nitatis cū alio nō cōicat.iō hꝫ ſim
pliciter locutō ṽitatē. ¶ Ad illḋ qḋ obijciꝛ.ꝙ alio ē deꝰ. alio
15 eſt pr̄. Dicēdū ꝙ ſicut dictū ē ſupra.aliud dicit diuerſitat ēſm
rōēꝫ dicēdi vel intelligēdi ī ṽbo ꝓpoſito.ſꝫ ī expoſitiōe huius
dictōis ſolꝰ.dicit diuerſitatē ſiue diſtictōēꝫ ī ſuppoſito.⁊quia
deꝰ ī ſuppoſito nō differt a pr̄e.imo ſuppōit p pr̄e ,iō ñ ſeqꝛ ꝙ
dictio excluſiua addita pr̄i .excludat deū. ¶ Ad illḋ qḋ obij-
16 ciꝛ.ꝙ alꝰ īplicat formā aliquā ſꝫ quā ꝯueniat. Dicēdū ꝙ iſtḋ
nō opꝫ ꝙ iſta ſit forma p terminū īportata.vere eñ dr̄.hō eſt
aliud ab aſino.niſi qñ aduēit illi termio īmediate.vt cū diciꝛ
alꝰ aſinꝰ.īcluditꝛ cōueniētia in natura cōmuni.ſed cū diciꝛ ſo
lus pater nō ē dicere ꝙ pater ⁊ nō alꝰ pater.ſꝫ pater ⁊ nō alꝰ
a patre.⁊ ideo nō importatur cōuenientia in forma ꝓprietatiſ
pr̄nitatꝭ cū alietate.ſꝫ ſufficit ꝙ ſit alia pſona.pr̄ eñ ē alia pſo
na vel etiā alia eēntia.⁊ iſta excludit h̄ qḋ ē ſolꝰ ⁊ ſic ptꝫ illḋ.

Queſtio.ii.

Utrū dictio excluſiua vere addaꝛ termi
no pſonali reſpectu p̄dicati cōmunis
vt vere dicaꝛ.ſolꝰ pr̄ eſt deꝰ. Et ꝙ ſic.vr̄ autoritate ⁊ rōne.au-
toritate ſic. eccleſia cātat. Tu ſolꝰ altiſſimus ieſu xp̄e. Et illud
Deo pr̄i ſit gloria.eiuſqꝫ ſoli filio ⁊c.⁊ ꝯſimiles ml'te īueniunꝛ
¶ Itē Math.xj. Nemo nouit filiū niſi pr̄.ſed nemo niſi pater
⁊ ſolus pater.cōuertunꝛ.ergo ſolus pater nouit.⁊ hoc p̄dica-
tum eſt eſſentiale.ergo ⁊c. ¶ Item rōne videtur qꝛ dictio ex-
cluſiua addita alicui.nō excludit niſi aliū.ſꝫ tres pſone nō ha-
bent alietatē reſpectu p̄dicati ſubſtātialis.ḡ addita vni non
excludit aliam reſpectu talis p̄dicati.ſed ſi nō excludit.locu-
tio ē vera ḡ ⁊c. ¶ Itē dictio excluſiua addita alicui.nō exclu-
dit qḋ ē in eo vt pars.vt ſi dictio excluſiua addiꝛ petro nō ex-
cludit pedē petri.ḡ cū maiori identitate ſit filius ī pr̄e.ꝙ pes
in petro.dictio excluſiua addita patri.non excludit filium.
¶ Cōtra.nec pr̄ ſolus.nec filius ſolus.nec ſpūſſanctus ſolus
deus eſt.ḡ non vere additur. reſpectu termini communis.
¶ Itē oīs ꝓpoſitio in q̄ p̄dicatuꝫ cōmunis eſt ſubiecto.addi
ta excluſione ad ſubiectū eſt falſa.qꝛ nulluꝫ tale p̄ciſe cōuenit
ſubiecto.ſed talis eſt h̄ ⁊ cōſimiles.ſolus pater eſt deus ḡ ⁊c.
¶ Itē dictio excluſiua addita alicui.excludit omne illud qḋ
ponit aſſociationē cuꝫ termio.⁊ h̄ ptꝫ qꝛ priuat aſſociationem.
ſed filius ponit aſſociationem cuꝫ patre vnde pater cum filio
eſt pater cum alio. ¶ Item dictio excluſiua excludit omne a-
liud ⁊ maxime oppoſitū.ſed relatiua ſunt vna differētia oppo
71 ſitionis.ḡ addita vni relatiuo excludit aliud.ḡ addita patri
excludit filiū .⁊ ſi hoc omnes tales ſunt falſe. ¶ Reſpond.ꝙ
hic eſt duplex poſitio. Quidā eñ ſimpl'r ⁊ ſine diſtinctione cō
cedūt ⁊has cōſiles.ſolus pater eſt deus.⁊ poſitio cōcēſt ꝙ di
ctio excluſiua addita vni relatiuoꝝ nō excludit reliquuꝫ . Et
rō huius poſitionis ē qꝛ nō excludit qḋ cōſequiꝛ ad terminuꝫ
⁊ intelligiꝛ ī termio vt addita homi nō excludat aīal. ſꝫ vnum
relatiuoꝝ ītelligiꝛ in altero ⁊ cōſequiꝛ alterū.ḡ addita vni nō
excludit alterū. Et ſi opponatur ꝙ ſolus excludit oppoſitum
Dicūt ꝙ relatiua ⁊ ſunt differētie oppoſitionis ⁊ entis. Oppo
ſitionis ſꝫ ꝙ ad idē.⁊ ſic addita vni excludunt aliḋ . Unde ſeq
tur. Iſte eſt tm̄ pater.ergo nō eſt filius. Secūdū ꝙ ad diuer
ſos cōparantur ſunt differētie entis. ⁊ ſic poſito vno ponitur
et reliquum.⁊ vnum nō excluditur ab alio.quia dictio excluſi
ua illud ſolum aliud excludit.quod non neceſſario concomita
tur. Sed hec poſitio non videtur cōueniēs. Dictio eñ excluſi-
ua p̄uat aſſociationem.ergo excludit omne illud qḋ ponit cir
ca ipam aſſociationē.⁊ iō addita patri .excludit filiū. Et ꝓpꝛ

☞ De nominū dr̄ia q̄bus
vtimur loquentes de deo ſm
Augu.⁊ Ambroſiū. a

Poſt pre
dicta no-
bis diffe
rendū vi
detur de
noīm di-
uerſitate.
q̄bus lo-
quentes de vnitate ac trinita
te ineffabili vtimur. Deinde
demōſtrādū eſt q̄bus modis
de ea aliq̄d dicaꝛ. Illḋ ḡ p̄ci-
pue teneamꝰ.q̄daꝫ eē noīa di-
ſticte ad ſinglas pſonas pti-
nētia vt ait aug.i.ix.li.ḋ tri.q̄
de ſingulis tm̄ dicunꝛ pſonis
Quedā vero vnitatē eēntie ſi
gnificātia ſūt q̄ ⁊ ḋ ſingul' ſin
gulari ⁊ de oībꝰ coīter dicunꝛ
Alia ṽo ſunt q̄ trāſlatiue ac

hoc alia ē opinio ꝙ dictio
excluſiua addita patri.ex-
cludit filium.⁊ hec poſitio
magꝭ eſt ꝓbabilis. Scōm
hanc poſitionē ꝓcedendo
diſtinguende ſunt hmōī lo 18
cutiones. ſm ꝙ diſtinguit
Auguſt.⁊ magiſter tāgit. Diſt xxij
qꝛ ſolus pōt facere exclu-
ſionē reſpectu compoſitio
nis ītellecte circa ſubiectū
vel reſpectu compoſitioniſ
principalis. Si primo mō
tunc eſt ſenſus. Solus pa-
ter eſt deus.i.ille qui ſoluſ
eſt pater.eſt deus et tunc
remouet formam termini
ſubiecti ab alijs.non for-
mam predicati.⁊ ſub hoc
ſenſu vere ſunt omnes. Et
ſub hoc ſenſu accipit Aug.
Solus ſpiritusſanctus eſt Augu.
tantus quantus eſt pater de diui-
et filius. Si autem faciat no.tres
excluſionem reſpectu prin dñe.
cipalꝭ compoſitionis.locu
tio eſt falſa.⁊ omnes falſe
ſunt proprie loquendo niſi
addatur determinatio vt
arteꝛ excluſio.vt patet cuꝫ
diciꝛ. Tu ſolus altiſſimus Ieſu chriſte cuꝫ ſancto ſpū.⁊ ſic ptꝫ
p̄mū. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ſcḋo ꝙ ſolus pater equpolet huic
Nemo niſi pater. Dicendū ꝙ falſuꝫ eſt qꝛ nemo diſtribuit p na
tura.nō pro pſona.ſolus autē additur termio perſonali.iō ex
cludit perſonā.ideo ꝓprie loquendo.hec eſt falſa. Solus paꝛ
nouit filium.ꝙuis hec ſit vera. Nemo nouit filium niſi pater.
qꝛ ſenſus eſt. Nemo.i.nulla creatura.niſi ille qui eſt eiuſdē na
ture.vt paꝛ. ¶ Ad aliud qḋ obijciꝛ.ꝙ dictio excluſiua exclu- 20
dit alium. Dicendum ꝙ excludit oē aliud vel alium. qḋ non p̄
dicatur.nec ſubijcitur.ſed aſſociatur.ſiue ſit aliud ī forma ſiue
ī ſuppoſito.⁊ qm̄ pater cū filio reſpectu predicati ſubſtātialis
aſſociantur ideo reſpectu illius excluduntur inuicē.⁊ qꝛ pars
nō aſſociaꝛ.iō non excluditur. vnde idētitas maior vel minor
nihil facit ad excluſionē.ſed ratio aſſociandi vel non aſſociādi
Et ſi obijciatur ꝙ addita diffinitio nō excludit diffinitionem.
et antecedens non excludit conſequēs. Breuiter dicendū ꝙ
ſi conſequens ita ſequitur.ꝙ non ponat aſſociationem.⁊ diffi-
nitio non claudat in ſe diuerſuꝫ.tūc non excludit. Si vero alr
eſt tūc excludit ⁊ contradictorie oppoſita implicantur in ante
cedente. Unde hic implicaꝛ cōtradictio.tm̄ pater ē. Huic aūt
poſitiōi cōcordat aug.q̄ negat hāc. Solꝰ pr̄ eſt deꝰ.⁊ cōſil'es.

Diſtinctio.xxij.

De trinitate ⁊ vnitate ſm ꝙ
credita ⁊ intellecta rationa-
biliter ⁊ catholice exprimitur.

Poſt predicta nobis differenduꝫ videtur de no
minum diuerſitate. Supra egit magꝛ de ſacra
trinitate.ſm ꝙ catholice creditur ⁊ intelligiꝛ.
In hac parte agit de ea ſm ꝙ credita ⁊ intelle
cta per catholicos ſermōes exprimitur. Unde
ſicut ipſe magiſter dicit in littera. intendit hic
agere de noīm diuinoꝝ diuerſitate. Et hec pars habet duas
partes. In prima parte determiat de nominibus diuinis ī ge
nerali. In ſecunda in ſpeciali.⁊ hoc diſt.xxiij.p̄dictis adijciē
dū eſt.ꝙ cū oīa noīs ⁊c. Prima pars diuidiꝛ in duo. In prima
pte ponit magꝛ multiplices nominū diuinoꝝ differētias. In
ſecūda oēs reducit ad duas.ſm illud Boetij in libro diuiſio-
nū. Quod omnis diuiſio eſt bimembris.vel ad bimembrem re
ducibilis.⁊ hoc ibi. Sciendum eſt igitur.ꝙ illa q̄ ꝓprie perti-

Ambro. de diui no. tres differen ti e.

nent. Jtez pma diuidiť in duas. in prima ponit magiſter differētias noim diuinoꝝ ſm Aug. ⁊ ſm Ambro. In ſcda ad maioꝛē explanationē ſuperaddit alias tres differentias. ibi. His adijciendū eſt quedā noia eſſe ⁊c. ¶ Silr ſcda ps in qua reducit hec mēbꝛa ad duo. hʒ duas ptes. In pꝛima oſtēdit. ꝙ noia in diuinis. q̄dam dicūtur relatiue ⁊ hec ptinent ad perſonas Quedā ad ſe. ⁊ hec dicuntur de oibus ſimul. In ſecūda oſtendit hoc eſſe verū ibi. Deus enim non eſt magnus ea magnitudine.

1 a ¶ His adijciēdū eſt. quedam etiā noia ⁊c. Obijciť

Prima differentia.

q꞉ aut diuiſiones Augu. ⁊ Ambroſij ſunt ſufficientes aut non. Si ſic. ergo magř ſuperflue addit. Si dicantur iſufficientes. pꝛo incōuenienti eſt hñdum.

¶ Reſpō. Dicendū ꝙ nec diuiſio augu. nec ambroſij eſt diminuta. nec additio magiſtri ſuperflua. Nā mēbꝛa diuiſionis magiſtri includuntur in membꝛis diuiſionis Ambroſij illa enī eſt per immediata. cuꝫ enī ſit trimembꝛis. reduciť ad has diuiſioēs. quia omne nomen dei. aut eſt pꝛopꝛium. aut tranſlatiuum. Si pꝛopꝛium. aut ſpectat ad ſubſtantiam. aut ad perſonas. Magiſter autem iſta

Scda dria

Tertia

membꝛa magis ſpecificat quia nomē aliquod poteſt ſpectare ad vnitatē ſubſtā tie vel ab eterno. vel ex tpe Silr ad perſonas vel ab eterno vel ex tēpoꝛe. Et ad pſonas dupliciter. vel diuiſim vt hoc nomen pater. vel ſimul et coniunctim vt hoc nomen trinitas et iſta ſunt ſex membꝛa.

b ¶ Quaſi collectiuuꝫ. Ui

2 detur male dicere ꝙ trinitas eſt quaſi collectiuum. q꞉ vnitas collectiua vt dicit Bernar. ē minima vnitas. ſed vnitas trinitatis arcem tenet inter omnes vnitates. ergo ⁊c.

¶ Rñ. ꝙ hoc nomē trinitas differt in duob⁹ a noie ꝓpꝛie collectiuo. Pꝛimo q꞉ illa que nomen collectiuū colligit habent ſimplr diuerſitatē. et ſecundo. quia habent vnitatem ſm quid ⁊ ecōtra ē in noie trinitať tñ in h̄ eſt ſilitudo. q꞉ ſicut nomē collectiuū pſes ſimľ dicitr de nullo p ſe p̄dicať ita nec hoc nomē trinitas

per ſimilitudinē de deo dicūtur. Unde Ambꝛo. in. ij. li. de trini. ait. Quo purius niteat fides tripartita videtur deriuāda diſtinctio. Sunt enī nomia q̄daꝫ q̄ euidēter ꝓpꝛietatē pſonāqꝫ deitatis oſtendūt Et ſunt quedā q̄ pſpicuaꝫ diuine maieſtatis expꝛimūt vnitatē. Alia vero ſunt q̄ trāſlatiue ⁊ p ſilitudinē de deo dicunť. Pꝛopꝛietatis itaqꝫ indicia ſunt. generatio. fili⁹ verbū. ⁊ hmōi. Unitať vero eterne ſapientia. virt⁹. veritas et huiuſmodi. Similitudis vero ſplendoꝛ character. ſpeculum ⁊ huiuſmodi.

☞ Premiſſis addit tres nominum differētias que tēpoꝛaliter deo cōueniunt ⁊ relatiue dicunť ad creaturā. b

a ¶ His adijciendū eſt quedā etiā noia eſſe vt aug. ait in. v. li. de tri. q̄ ex tpe deo cōueniunt ⁊ relatiue ad creaturā dicūtur. Quoꝝ quedā de oib⁹ dicuntur pſonis vt dñs creatoꝛ. refugiū. Quedā aūt non de oib⁹ vt donat⁹. dat⁹ miſſ⁹.

¶ Preterea eſt vnū nomen qđ de nulla pſona ſigillati dř ſʒ de oibus ſil. i. trinitas. qđ

b non dř ſʒ ſbām: ſʒ q̄ſi collectiuū pľalitatē denotat pſonaꝝ

¶ Sūt ēt q̄dā noia q̄ ex tpe deo cōueniūt. nec relatiue dicūtur. vt humanat⁹ icarnat⁹. ⁊ hmōi. Ecce ſex noiꝫ differētias aſſignauim⁹ quibus vtimur loquētes de deo de q̇b⁹ ſingulis agendum eſt.

☞ Reducit oēs noim diuinoꝝ dfñtias ad duas. q꞉ q̄dā dicūtur relatiue ⁊ hec ptinent ad pſonas. Quedaꝫ ad ſe ⁊ hec dicūtur de oib⁹ ſil. c

c ¶ Sciendūꝫ eſt ḡ ꝙ illa q̄ ꝓpꝛie ad ſingulas pſonas ptinēt relatiue ad inuicē dicunť ſicut př et fili⁹. ⁊ vtriuſqꝫ donū ſpūſſanct⁹. Ea vero q̄ vnitatē eēntie ſignificāt. ad ſe dicunť. ⁊ ea q̄ ad ſe dicūtur. ſubſtantialiter vtrqꝫ dicunť. ⁊ de oibus ↄmuniť. ⁊ de ſingulis ſingulati dicūtur perſonis et ſingulartter nō pluraliter accipiūtur in ſumma. vt de⁹ bonus. potēs. magnus. ⁊ huiuſmodi. Que autē relatiue dicūtur ſubſtantialiter nō dicūtur. Uñ aug. in. v. li. de tri. ait Quicq̇d ad ſe dř pꝛeſtātiſſima illa ⁊ diuia ſublimitas ſb ſtātialiter dř. Qđ aūt ad aliq̇d dř. nō ſubſtātialiter dř. ſʒ relatiue. Tātaqꝫ ē vis eiuſdē ſubſtātie i pře ⁊ filio ⁊ ſpūſcō vt q̇cq̇d de ſingulis ad ſeipos dꝛ nō plr in ſumma: ſed ſingulariter accipiať. Dicim⁹ enīꝫ př eſt deus. ⁊ fili⁹ eſt de⁹ ⁊ ſpiritusſctūs ē de⁹ qđ ſm ſubam dici nemo dubitat. Nō tamē dicim⁹ hanc trinitatē eſſe treſ deos: ſʒ vnuꝫ deū. Jta dř pať magn⁹ fili⁹ magn⁹. ⁊ ſpūſſanct⁹ magn⁹ non tres magni ſʒ vnus magn⁹. Jta etiam oipotēs pater. oipotēs fili⁹. oipo

d tēs ſpūſctūs. Nō tñ tres oipotētes ſʒ vn⁹ ops. Quicq̇d ḡ ad ſeipm dř de⁹. ⁊ de ſingul' pſonis ſilr dꝛ: ⁊ ſil' de ipa trinitate nō pluraliter ſʒ ſinglařiť dř. Et qm̄ nō eſt aliđ deo eē. ⁊ aliđ magnū eē. ſʒ hoc idē eſt illi eē. qđ eſt magnū eſſe ꝓpterea ſicut non dicim⁹ tres eſſentias: ſic nō dicimus tres magnitudines. ſed vnā eſſentiā ⁊ vnā magnitudinem.

☞ Pꝛobat reductōeꝫ p̄cedētēꝫ ꝙ. ſ. ſicut de⁹ magn⁹ eſt ea magnitudine q̄ de⁹ eſt. ſic dicēdum eſt de bonitate ⁊ de oib⁹ q̄ ſm ſubam dicūtur. d

e ¶ Deus enī nō eſt magn⁹ ea magnitudine q̄ nō eſt qđ ipe vt quaſi particeps e⁹ ſit. alioquim maioꝛ eēt illa magnitudo q̄ deus. deo aūt nō eſt aliq̇d mai⁹. ea ergo magnitudine magn⁹ eſt q̄ ipe ē. Jdeoqꝫ nec tres magnitudines dicim⁹. ſed vnā magnitudinē. nec tres magnos ſed vnū magnū q꞉ nō pticipatiōe magnitudinis de⁹ magnus eſt: ſed ſeipo magno magn⁹ ē. q꞉ ipe eſt ſua magnitudo. Jta ⁊ đ bonitate ⁊ eternitate ⁊ oipotētia dei dicēdū ē ⁊ de oib⁹ oino q̄ de deo pñt ꝓnūciari ſbāliť. q̇b⁹ ad ſe ipm dř. nō trāſl atiue ac p ſilitudinē. ſed pꝛopꝛie: ſi tamen de illo ꝓpꝛie aliq̇d oꝛe homiſ dici pōt. Ecce aperte docuit ꝙ noia vnitatem diuine maieſtatis ſignificantia. ⁊ ad ſe dicūtur de deo. i. ſine relatio

p̄dicať de aliqua pſonarū ⁊ tñoēs ſil' impoꝛtat iđ magiſter non dicit ꝙ ſit collectiuū ſimplr. ſed quaſi. Augu.

c ¶ Sciendū eſt ergo. ꝙ illa q̄ ꝓpꝛie ⁊c. Circa h̄ notā duꝫ. ꝙ ex v̄bis augu. q̄ hic ponuūtur et in lib. de tri. eliciuntur q̄daꝫ regule de noibus diuinis. Pꝛia eſt h̄ oē nomē qđ dř de deo. dř vel ſm ſbam. vľ ſm relatione. excepto hoc noie homo 3

Scda eſt hec. oē nomē qđ dř de tribus pſonis. ita ꝙ de q̄libet ſingulariť. dř ſm ſubam. exceptis noibus ptitiuis. Tertia ē hec. omne nomē dictū ſm ſbam. p̄dicatur de tribus pſonis ſil ſumptis ſingulariter. excepto hoc noie pſona. Quarta eſt hec oē nomē dictum de deo reſpectu creature. indicat eſſentiam exceptis his que ptinent ad vnionē Quinta eſt hec. oē nomen quod dicitur de deo ex tēpoꝛe. ⁊ non diciť de perſonis ſingulis pꝛedicat notionem vel quaſi. ⁊ hoc dicitur pꝛopter hoc nomē miſſus. qđ dicit eſſe ab alio.

d ¶ Non tamē tres oipotētes ⁊c. Cōtra q꞉ cum dicamus tres potētes. videtur ꝙ pari rōne. poſſumus dicere tres oipotentes.

¶ Reſpon. Dicendum ꝙ verbum ſemper adiectiue ⁊ in adiacētia ſignificat et ideo ſemper trahit numeruꝫ a ſuppoſito. Silr pticipium manēs pticipium q꞉ habet naturam verbi ſʒ nomen. q꞉ inquiete ſignificat aliquando ſubſtantiuatur ⁊ qñ numerať. tūc numeratur ſicut nomē ſubſtātiuuꝫ a parte ſue foꝛme. ⁊ ideo q꞉ potens poteſt eſſe participiū. omipotēs eſt nomē tantum. iđ non ſic recipiť tres omnipotentes. ſicut tres potentes. niſi omnipotēs ſit adiectiuuꝫ ⁊ adiectiue tentum. ¶ Ratio autem q̄re omnipotens non poteſt eſſe participiū. eſt pꝛopter compoſitionem quam non admittit verbum. Participiū enim vt dicit grāmatic⁹ trāſit i nomē q̄ttuoꝛ modis cōpoſitione. vt idoct⁹. cōparatiōe. vt doctioꝛ. cōſtructione. vt amās illius. tēpoꝛis amiſſione. vt amādus. ſm ꝙ idem ſignificat vel idem ſonat ꝙ amari dignus. 4

e ¶ De⁹ enī nō ē magn⁹ ea magnitudie ⁊c. Queriť de iſta rōne Auguſti. Si de⁹ 5

eſt parti

eſt participatione magnus. ergo magnitudo eſt maioꝛ q̄ deꝰ.
Et vr̄ iſta rō non valere. Non enĩ valet. Iſte eſt albedine albꝰ
per participationem. ergo albedo eſt albioꝛ vel maioꝛ q̄ ipſe.
Rñ. dicēdum ꝙ rō Aug. bona eſt. ⁊ fundat̄ ſupꝛa ipſam nois
expoſitionē. qꝛ participare eſt partē capere ⁊ ſi partē capit. er
go minus eſt q̄ totū. Q̄ƺ
ergo obijcit̄ de albedine
7 dicēdū ꝙ eſt maius du⸗
pliciter. vel quātū ad eē
vel quātū ad poſſe. dicen
duƺ ergo eſt ꝙ participa
tio ſubiecti attēdit̄ reſpe
gu. ctu forme vniuerſalis et
q̄uis ipſa ſit tota in ſub⸗
iecto quātū ad eſſe. non
tñ quātū ad poſſe. qꝛ pōt
in alijs eſſe: deo tñ nihil
poteſt eſſe maius nec q̄
tum ad eſſe nec quātum
ad poſſe. ⁊ iō argu. Aug.
bñ tenet ꝙ deus nihil poſ
ſit participare. Aliter po
teſt dici ꝙ argu. Aug. bñ
tenet in his formis q̄ nate ſunt aliquid denoīare per eſſentiā.
⁊ i talibus qđ eſt ꝑ participationē. reducit̄ ad illud qđ eſt per
eſſentiā. ⁊ q̄ñcūq; ſic eſt ꝙ illud quod eſt ens per eſſentiam. ex
cellit illud qđ hƺ ens per participationem. Si ergo magnitu⸗
do eſt magna per eſſentiam. ⁊ deus per participationem. ne⸗
ceſſario ſequitur ꝙ magnitudo eſt maioꝛ q̄ deus nō ſic eſt de
albedine. qꝛ non eſt nata ſe denoīare. nec de aliquo per eſſen⸗
tiam pꝛedicari denominādo illud.

ne. ⁊ de omnibus perſonis cō
muniter. ⁊ de ſingulis diuiſim
dicūtur. nec pluraliter ſed ſin⸗
gulariter in ſumma accipiunt̄
Illa vo noīa q̄ ꝓpꝛie ad ſingu
las ꝑtinēt ꝑſonas relatiue nō
ſubſtantialiter dicuntur. Q̄đ
enĩ ꝓpꝛie ſingula in trinitate
ꝑſona dr̄: vt ait aug. in eodem
nullo mō ad ſeipſaƺ: ſƺ ad aliā
inuicē vel ad creaturaƺ dr̄. Et
iō relatiue nō ſubſtantial ter
dici manifeſtum eſt.

AD intelligentiā coꝝ que in hac parte dicuntur de
noībus diuinis quattuoꝛ queruntur. Pꝛimo queri
tur vtrum deus ſit noīabilis. Scđo vtrū ſolo no
mine vel pluribus debeat noīari. Tertio ſuppoſi
to ꝙ plura ſint noīa diuina. querit̄ vtrum oīa di⸗
cantur tranſlatiue. aut etiam quedam dicantur ꝓpꝛie. Quar⸗
to vtrum nomina dicta de deo dicantur ſm̄ ſubſtantiam. an
B etiam aliquo alio modo.

Queſtio .i.

Q̄ƺ deus ſit innominabilis oſtenditur
autoꝛitatibus ⁊ rōnibus. Autoꝛitatibꝰ
ſic. Dionyſius de diuinis noībus. deū neq; dicere neq; intel⸗
ligere poſſibile eſt. Et iterū. Dei neq; nomē eſt neq; verbum.
neq; rō. neq; opinio. neq; fantaſia. ergo deus eſt oīno innoīa
bilis. ¶ Itē phs in li. de cauſis. Pꝛima cā ſuperioꝛ eſt oī nar
ratione. ſed qđ eſt ſuperius oī narratione eſt inenarrabile et
oē tale innominabile. ergo ⁊c. ¶ Itē rōne oſtēdit̄ ſic. Nomen
ꝓpoꝛtionē ⁊ ſimilitudinē aliquā hƺ ad noīatū. vt vox ad ſigni
ficatum. ſed deus eſt infinitus oīno. vox aūt oīs finita. ergo
cū nulla ſit ꝓpoꝛtio finiti ad infinitū. nulla ꝑ vocē erit expꝛeſ
ſio. ergo nec noīatio. ¶ Itē omne nomē imponit̄ a foꝛma ali⸗
qua. ſed in deo non eſt ponere certā foꝛmā. Unde Aug. Deus
qui oēm foꝛmā ſubterfugit. intellectui ꝑuius eſſe non pōt. er⸗
go ⁊c. ¶ Itē oē nomē ſignificat ſubſtantiā cum qualitate ſed
in deo eſt ſubſtātia mera ſine quātitate ⁊ qualitate. ergo non
conuenit deum ſignificari per nomen. ¶ Item ꝙ nec deus ſit
noīabilis per pꝛonomē. Pꝛonomē enĩ non hƺ ſignificationem
determinatā niſi per demonſtrationē vel relationeƺ. Demon⸗
ſtratio aūt fit mediantibus accidentibus que poſſunt oculis
conſpici. ſed hec non ſunt in deo. ergo vr̄ ꝙ dei neq; ſit nomen
neq; pꝛonomen. ¶ Cōtra in pſ. Dñs nomē eſt illi. Et iterum.
Quā admirabile eſt nomē tuum in vniuerſa terra. ergo deus
hƺ nomē. ¶ Itē Diony. fecit librū de diui. nomi. Aut ergo deꝰ
eſt noīabilis. aut ſcia ibi tradita caſſa eſt ⁊ inutilis. ¶ Itē rō
ne videt̄. qꝛ oē qđ ſe expꝛimit verbo. pōt ſe expꝛimere ſigno ver
bi. ſed ſignū verbi eſt vox. ergo cuƺ deus ſuo verbo expꝛimat̄
pōt expꝛimi voce. ſed qđ pōt voce expꝛimi pōt noīari. ergo ⁊c.
¶ Item qđ conuenit intelligi ꝯuenit ſignificari ſiue enuncia
ri. ſed contingit deum a nobis cognoſci. hoc certuƺ eſt ⁊ ſupꝛa
pꝛobatum eſt. ergo ⁊c. ¶ Itē qđ ꝯuenit laudare ꝯuenit ⁊ no⸗
8 minare. ſed deū ꝯuenit laudare. immo ipſe ſumme laudabilis
ergo ⁊ noīabilis. ¶ Rñ. dicendū ꝙ ſicut intelligere dr̄ duplr̄
ſic effabile ⁊ nominabile. Uno enĩ mō intelligere dr̄ ꝑ perfectā
compꝛehenſionē. Alio mō ꝑ ſemiplenā cognitionē. Sic effabi
le duplr̄ dr̄. Uno mō ꝑ ꝑfectā expꝛeſſionē. Alio mō per ſemiple⸗
naƺ narrationē ſic etiā noīabile. ſi dicat̄ effabile ſiue noīabile
ſm̄ ꝑfectionē expꝛeſſionis. ſic dicēdū ꝙ ſicut deus ſibi ſoli eſt
intelligibilis. ſic ſibi ſoli eſt effabilis ⁊ noīabilis. non alio no⸗
mine q̄ ipſe ſit. nec alio verbo q̄ ipſe ſit. ⁊ ſicut nobis eſt incō⸗
pꝛehenſibilis. ita ⁊ ineffabilis. ita etiā ⁊ innominabilis. ⁊ per
hunc modū loquitur. Diony. ⁊ philo. Si vo dicatur effabile ⁊
nominabile ſm̄ qualēcūq; noīationē. ſic quemadmodum deꝰ
eſt nobis cognoſcibilis. ita ⁊ effabilis ⁊ noīabilis. ⁊ qui meliꝰ
cognoſcit melius effatur ⁊ melius noīat ⁊ expꝛeſſius. Unde ex
pꝛeſſius noīat fidelis. ⁊ ſcriptura que fidei ſuffragat̄. vt ſacra
ſcriptura q̄ rō vel philoſophia. ⁊ hoc mō ꝓcedunt rōnes ⁊ au
toꝛitates ad ſcđam parteƺ. ¶ Ad illud ergo qđ ſcđo obijcitur
de Diony. ⁊ phō iam pƺ reſpōſio per hoc qđ loquūtur de noīa
tione in qua eſt perfecta expꝛeſſio. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ
vox in hoīe eſt pꝛopoꝛtionabilis verbo interioꝛi ſiue ſignifica
to. dicendum ꝙ hoc intelligitur de noīatione que totā rei ſi⸗
gnificationem includit. aliter non habet veritatē. niſi intelli⸗ 10
gatur eſſe pꝛopoꝛtio ad rem ſub rōne cognoſcibilis. ⁊ ſic pōt
eſſe nominabilis q̄uis enim deus ſit infinitꝰ. tñ finite cogno
ſcit̄ a nobis. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ deus nō hƺ foꝛmā. dicē
dū ꝙ nō hƺ foꝛmā ꝑuiā nr̄o intellectui. cuiuſmodi ē foꝛma cuiꝰ
ē imago in ſenſu. hƺ tñ foꝛmā. qꝛ ipſe ē foꝛma que eſt ratio co⸗
gnoſcendi. q̄m ⁊ ſi nos non cognoſcimus in ſe ipſe cognoſcit ſe 11
in ſe ⁊ nos cum in foꝛma creata. Unde a foꝛma creata nos no⸗
mina imponimus quam intelligimus ⁊ videmus. ¶ Ad illud
qđ obijcitur ꝙ nomen ſignificat ſubſtantiā ⁊ qualitatē. dicen
dum ꝙ ſubſtantia ⁊ qualitas non accipiuntur pꝛopꝛie ſed cō⸗
muniter. pꝛout ſubſtantia dr̄ qđ cognoſcitur. qualitas dr̄ quo
cognoſcitur. ⁊ hoc per modum quietis. ⁊ hoc dico pꝛopter ver
bum ⁊ participium. ⁊ aduerbium qđ eſt diſpoſitio verbi. ⁊ q̄m
in creaturis vt plurimū differt qđ cognoſcit̄ ⁊ quo. ideo nomē
in creaturis vt plurimū hoc impoꝛtat per diuerſitatē. In deo
vo idē eſt cognitū ⁊ rō cognoſcēdi quātū eſt de ſe. iō ſignifi⸗
cat nomē diuinū illa duo ꝑ differētiā rei ⁊ ita ſaluat̄ ibi ratio B
ſubſtantie ⁊ qualitatis vt congruit nomini.

Queſtio .ij.

Utrum deus habeat vnum ſolum no⸗
men an plura. Et ꝙ plura videtur au⸗
toꝛitate ſcripture que ipſum diuerſis noībus appellat. Exod.
iij. Nomen meum magnum adonay non indicaui eis. Exod.
xv. Omnipotens nomen eius. Et pſ. Dñs nomē illi. Si ergo
iſta ſunt diuerſa noīa pƺ autoꝛitate ſcripture ꝙ deus hƺ plura
noīa. ¶ Item Diony. in li. de diui. nomi. plura aſſignat noīa
dei. ⁊ Amb. ſimiliter in li. de tri. ⁊ magiſter ſimiliter in littera.
¶ Item hoc ipſum ratione videtur. qꝛ nullum nomen ſufficiē⸗
ter expꝛimit eſſe diuinum. nec in ſe nec in comparatione ad in
tellectuƺ. Qđ pƺ qꝛ oīs perfectio ⁊ eſt. ⁊ intelligitur eſſe ī deo
⁊ nullum nomen expꝛimit oīs conditionis perfectionem. ergo
cum non poſſit fieri per vnum. indigemus pluribus. ¶ Item
illud in quo res conueniunt ⁊ in quo differunt aut neceſſe eſt
pluribus modis dicere. aut neceſſe eſt vnum equiuocari. Sƺ
equiuocatio generat ambiguitatem ⁊ tollenda eſt. ergo con⸗
gruum eſt diuerſis expꝛimere noībus. cum ergo in diuinis ſit
cōe ⁊ pꝛopꝛium. ⁊ hoc in pluribus. neceſſe eſt plura noīa eſſe.
¶ Itē q̄uis ſit veritas vna. tñ articuli fidei ſunt multi. ſi er⸗
go fides de deo multos articulos credit ⁊ qđ coꝛde creditur
ad iuſticiam. opƺ oꝛe ꝯfiteri ad ſalutē. ⁊ multos pōt ⁊ debet ar
ticulos oꝛe confiteri. ſed multi articuli vno noīe non expꝛeſſe ⁊
explicite expꝛimuntur. ergo opƺ habere plura noīa. ¶ Cōtra
hyla. non ſermoni res ſed rei ſermo eſt ſubiectus. ergo cum in
deo ſit omnimoda realis vnitas. ergo ⁊ vocis ⁊ noīs. ¶ Iteƺ
omne qđ eſt in deo eſt deus. ergo qđ ſignificat aliquid qđ eſt
in deo eſt deus. ſed deus vnus eſt. ergo oīa diuina noīa habēt
vnum ſignificatum ſed oīa talia ſunt ſynomina. noībus auteƺ
ſynonimis non plus dr̄ pluribus q̄ vno. ergo videtur ꝙ oīa
alia ab vno non ſint neceſſaria. ¶ Item multiplicatio diuino
rum noīm aut venit a parte rei aut a parte intellectuum aut a
parte effectuum. Si a parte rei tūc bonitas ⁊ veritas nō ſunt
nomina diuerſa. qꝛ res omnino vna. Si a parte effectuuƺ tūc
ergo vnitas ⁊ eternitas non ſunt diuerſa. cum non connotent
effectum. Si a parte intellectuum ſolum. ergo videtur ꝙ hu⸗
iuſmodi noīa caſſa ſint ⁊ vana cuƺ non habeant aliquid coꝛre

ſpondens in re. ¶ Item in ſcriptura nomē dei ſingulariter p
ponitur ſiue additur vni. vt cū dr̄. dn̄s nomē illi. Siue pluri-
bus. vt cū dr̄. In noīe patris ⁊ filij ⁊ ſp̄uſſcti. ergo cū eadē ſit
12 rō rei ⁊ vnius rei ⁊ noīs ⁊ vni⁹ noīs. ergo de⁹ tm̄ vnū habet no
men. ¶ Rn̄. dicendū ꝙ in noīe tria ſunt. ſ. vox. et ſignificatio
et rō innoteſcendi. Vn̄ ⁊ nomē multipl'r accipit̄. Aliqn̄ p voce
ſignificāte. vt cū dr̄. petrus eſt nomē apoſtoli. ⁊ ſic cōſtat ꝙ in
deo ſunt plura noīa. Aliquādo nomē accipit̄ p re ſignificata.
vt cū dr̄. bonū ⁊ honeſtū ſunt idē noīe. ⁊ ſic in diuinis quodam
modo eſt dicere nomē vnū. quodāmodo plura. Si enī res ſi-
gnificata dicat̄ eſſentialiter. ſic oīa vnū. Si perſonalter. ſic
plures. ⁊ plura nomia correſpōdētia. Aliquādo nomē accipit̄
pro ipſo notamine ſiue ratione inoteſcēdi. ⁊ ſic dicēdū quodā
modo nomē vnū quodāmō plura. Si enī accipit̄ rō innoteſcē
di ex parte dei. ſic innoteſcit p virtutē que vna ē magna ē. ⁊ ſic
vnum nomen dei eſt. ⁊ magnum ſiue maximum. Vn̄ Hiere. x.
Magnus es tu ⁊ magnū nomē tuū. id eſt q̄tum ad rationem
innoteſcendi ſiue virtutē p quā innoteſcit. ſm̄ ꝙ dr̄ in ps̄. No-
tus in iudea deus in iſrael magnū nomē eius. Si aūt accipia
tur rō inoteſcēdi rōne effectuū ſiue creaturaꝝ. ſic diuerſa ſunt
noīa. Nā de⁹ inoteſcit nobis tripliciter. ſ. p cauſalitatē. p abla
tionē. ⁊ p excellentiā ⁊ ſʒ hoc ē multitudo noīm. Si enī nomi
netur p cauſalitatē. multa ſunt noīa. q: multos hʒ effect⁹. Si
per ablationē. multa ſunt noīa q: mlt̄a remouent̄. ſ. oīa creata
Si p excellētiā multa. q: in multis. in oībus. ſ. cōditionibus
13 nobilitatis excedit creaturas. ¶ Ex p̄dictis patēt obiecta.
Nō enī obijcit ꝙ ſcriptura nomē dei exprimit ſingulariter. di
cēdū ꝙ ſcriptura vt plurimū nomē dī p̄dicat magnū. admira
bile. ſanctū. ⁊ laudabile. ⁊ ſic nō loquitur de nomie ſm̄ ꝙ vox.
ſed ſm̄ ꝙ ratio innoteſcēdi a parte dei. ⁊ ſic vnū tn̄ nō ſequit̄.
loquitur ſingulariter. ergo vnū ſolū. q: frequēter qd̄ dicit̄ ſin
gulariter dicit̄ ⁊ vniuerſaliter. vt patet in multis exēplis i le-
ge cum dicebatur. hō de iſrael. vel hō qui fecerit hoc vel illud
intelligebat̄ de quolibet hoīe. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ
pluralitas a p̄te rei eſt dicendū ꝙ pluralitas a p̄te rei eſt vt
accipiatur res pro pſona. Si aūt pro natura. ⁊ ſic ſi non ſit plu
ralitas in ſe tn̄ inq̄tū innoteſcit. Et ideo plura nomina.
14 ¶ Ad illud quod obijcit̄. ꝙ nomina talia ſunt ſynonima. dicē
dum ꝙ tūc ſunt ſynonima cū dicūtur a parte vocis ſoluꝫ. Hic
aūt eſt differētia ſm̄ rationeꝫ innoteſcēdi. ⁊ ideo nō ſynonima.
Alia ratio dicta fuit ſupra di. viij. in primo probleumate.
15 ¶ Ad illō qd̄ obijcit̄. ꝙ ſi venit a p̄te itelligēdi ſolū. ergo talia
noīa ſunt vana. dicēdū ꝙ nō venit ab hoc ſolū. qm̄ illi rōni in-
noteſcendi. reſpōdet pluralitas in creaturis. ⁊ i deo reſpōdet
vera vnitas cōplectēs illā totā pluralitatē. vnde q: intelligim⁹
dei potentiā ⁊ ſapientiā p diuerſa. diuerſimode nominatus. et
quia in deo vera eſt ſapiētia ⁊ potētia. ideo nō eſt ibi vanitas.

C **Queſtio. iij.** Vtrū oīa nomia diuina dicātur trāſla
tiue. an etiā quedā dicātur proprie.
Et ꝙ omnia dicātur trāſlatiue. videtur. In regulis fidei dicit̄
oē ſimplex proprie ē ⁊ improprie dicit̄. ſed qd̄ improprie dicit̄.
improprie nominatur cū ergo deus ſit ſimplex. nominat̄ impro
prie. ſed improprietas reducit̄ ad proprietatē. ergo nomia diui
na de deo dicūtur improprie. de alijs proprie. ſʒ qd̄ dr̄ de aliquo
improprie. dr̄ trāſlatiue. ſi de alio proprie. ergo ⁊c. ¶ Itē vnū-
16 quodqꝫ ſicut contingit intelligere. contingit ⁊ ſignificare. ſʒ nō
contingit deū intelligi niſi per proprietates ⁊ cōditiones crea-
turarū. ergo nec nominare. ſed qd̄ nomiatur ſm̄ alienas p̄prie-
tates ſemper trāſlatiue nominatur. ergo ⁊c. ¶ Itē nō ē niſi du
plex theologia ſcilicet miſtica ⁊ ſimbolica ſm̄ ꝙ vult dyoniſi. ſʒ
vtraqꝫ deū nominat trāſlatiue. Nam myſtica per creaturas ſpi
rituales ⁊ inuiſibiles. ſed ſimbolica p corpales. ergo oīs nomi-
natio dei trāſlatiue eſt. ¶ Itē oē nomē diuinū eſt impoſitū p̄-
pter noſtram inſtructionē. ſed omnis noſtra doctrina incipit a
ſenſu. ergo omne nomē dei accipit̄ ſm̄ aliquod ſenſibile. ſed in
deo nulla eſt proprietas ſenſibilis ſm̄ veritatem ſed ſolū trāſla
tiue ergo ⁊c. ¶ Contra hoc dicit apoſtolus. Eph. iij. loquens
de deo quo omnis paternitas in celo ⁊ in terra nominatur. ſed
ſi paternitas in terris nominatur a paternitate dei. ergo de⁹
proprius et principalius dicitur pater q̄ alia. non ergo trāſ-
latiue. Hocipſum dicit dyoni. ⁊ dam̄. innitentes huic autorita-
ti apoſtoli. Inquit enim dam̄. Sciendū ꝙ non eſt a nobis trāſ
latum ad beatam deitatem paternitatis ⁊ filiationis ⁊ proceſ-
ſionis nomen. ſicut ait diuinus apoſtolus. ex quo omnis pa-
ternitas. ergo ⁊c. ¶ Item beatus Ambroſius dicit ⁊ habe-
tur in littera. ꝙ triplex eſt nominū diuinoꝝ differentia. ⁊ vna
ex illis ſunt nomina tranſlatiua. nō ergo omnia dicuntur trāſ
latiue. ¶ Item quedā dicuntur de deo que habēt oppoſitum
in omni creatura. vt eternitas ⁊ immenſitas. ſed nomē trāſla-
tiuū attēditur ſm̄ aliquā ſimilitudinē. ergo talia noīa nō ſunt
tranſlatiua. ¶ Item quedā dicunt̄ de deo. quoꝝ ſignificatuꝫ
eſt p̄prie in ſolo deo. vt hoc nomē bonum. ⁊ qui eſt Mat. xix.
Nemo bonus niſi ſolus deus. Et aug. dicit ꝙ ſol⁹ de⁹ vere eſt
cuius cōparatione cetera nō ſunt. ¶ Rn̄. ad hoc voluerunt 17
quidā dicere ꝙ quedā ſunt noīa que de⁹ ſibi impoſuit. quedā
que nos ei impoſuimus Si loquamur de nominib⁹ que deus
ſibi impoſuit. cū ipſe ſe proprie intelligat. huiuſmodi. nomina
ſunt propria. ⁊ talia dicuntur eſſe bonū. ⁊ q̄ eſt. Unde dyoni.
videtur velle ꝙ illud nomen bonum ſolum ſit proprium ⁊ pri-
cipale. Dam̄. ꝙ illud nomē. qui eſt. ſolū eſt propriū ⁊ principa
le. ⁊ vnus attēdit in nomine pfectionē. alter abſolutionē. vter
qꝫ tamē proprietatē. Si autē loquamur de nominibus q̄ nos
ei impoſuimus. ſic cū nos non cognoſcamus deū niſi per crea
turas. nos eum nominamus niſi per nomina creaturaꝝ. ideo
ſolum trāſlatiue. ſiue quia proprius ⁊ prius conueniunt crea-
ture. ſiue quia prius impoſita ſunt creature. q̄uis nō proprius
conueniāt creature. ⁊ hec eſt trāſlatio quedā. q̄uis proprie lo
quendo ſit trāſlatio. qn̄ prius cōueniūt his a quib⁹ trāſferun
tur. vt ridere hominibus proprius q̄ pratis. Sed hec poſitio
non videtur ſtare. Cū enim nos cognoſcamus deū tripliciter.
ſcilicet per effectū. per excellētiā. ⁊ p ablationē. cōſtat ꝙ om-
nibus his modis cōtingit deū nominare. Si p effectū. nulla
eſt ibi trāſlatio. Pariformiter ſi p excellētiā. Silr̄ ſi p ablatio
nem. qm̄ tranſlatio attēditur ſm̄ aliquā ſimilitudinē. omnes
enim tranſferentes. ſm̄ aliquam ſimilitudinem tranſferent. 18
Et propterea aliter dicendū. ꝙ quedam ſunt nomina q̄ ſigni-
ficant rem. cuius veritas eſt in deo ⁊ oppoſitum in creatura.
vt immenſus ⁊ etern⁹ ⁊ talia nullo mō tranſferūtur. nec ſm̄ rē
nec ſm̄ impoſitionē. Quedā ſignificāt rem cuius veritas eſt
in deo ⁊ ſimilitudo eius in creatura. vt potētia ſapiētia ⁊ vo-
luntas. ⁊ talia nomina tranſferuntur a creaturis ad deū. non
ſm̄ rem. ſed ſm̄ impoſitionē. q: prius impoſita ſunt creaturis
q̄ deo. lʒ prius ſint in deo. Quedam ſunt nomina que ſignifi-
cant rem cuius veritas eſt in creatura ⁊ cōſimilis proprietas
in deo vt lapis ⁊ leo. res enim ſignificata eſt in creatura. ſed
ſimilitudo p̄prietatis vt ſtabilitas ⁊ fortitudo eſt i deo. ⁊ iſta
ſunt p̄prie trāſlatiua. Cōcedendū ergo ꝙ in diuinis ſunt ali-
qua noīa tranſlatiua nō oīa. ¶ Ad illud ergo qd̄ obijcitur ꝙ 19
ſimplex improprie dr̄. dicendū ꝙ dicere ibi non eſt noīare ſed
enunciare. q: in ſimplici nō eſt cōpoſitio in eſſendo. ſed cōpo-
ſitio eſt in enunciando. ⁊ iō improprie nō ſic in nominando vel
dic ꝙ nō oē dictum improprie eſt dictum tranſlatiue. ¶ Ad il 20
lud qd̄ obijcitur. qd̄ ſolum p creaturas intelligit̄. dicēdum ꝙ
q̄uis intelligat̄ ſolū p creaturas. nō tn̄ ſolū ſimilitudinē. im-
mo p negationē ⁊ diſſimilitudinē eſt cognoſcibilis. Ad illud 21
qd̄ obijcit̄ ꝙ ſimbolica ⁊ miſtica theologia noīant deum trāſ-
latiue: dicendum ꝙ q̄uis miſtica nominet deum tranſlatiue
quantum ad p̄prietates excellētie. non tn̄ ſolum ſic noīat. ſed 22
etiā p abnegationē. ⁊ iō non ſolū trāſlatiue. ¶ Ad illud quod
obijcit̄ ꝙ oīs noſtra doctrina incipit a ſenſu. dicēdū ꝙ verum
eſt ꝙ omne nomē hʒ aliquid ſenſibile ſm̄ vocē vt audiatur. ſʒ
non oportet ꝙ habeat ſenſibilē ſignificationē. quia verbum in
telligentie quod eſt inſenſibile induit vocem ſenſibilem.

Queſtio. iiij. ⁊ vltima. Vtrum oīa nomina dicta D
de deo dicant̄ ſm̄ ſubſtātiaꝫ. Et ꝙ
nō. immo aliter. oſtenditur autoritate Aug. v. de tri. Illud p̄
cipue teneamus quicquid ad ſe dr̄. preſtātiſſima illa ⁊ diuina
ſublimitas ſubſtantialiter dr̄. qd̄ aūt dr̄ ad aliud non ſubſtan
tialiter. ſed relatiue dr̄. ſed pater ⁊ filius dr̄ ad aliud. ergo ⁊c.
¶ Itē Boetius in li. de tri. Deus eſt ſine quātitate magnus.
ſine qualitate bonus. ſed nō eſt ſine relatione relatus. ergo re
latio vere ⁊ proprie manet in deo. ergo ⁊ modus dicēdi relati
ue. ¶ Itē hocipſum vr̄ rōne. q: in diuinitate ſunt aliqua noīa
incōicabilia. vt pʒ in oībus pſonalibus. ſed ſubſtantia eſt cōi
cabilis cuꝫ ſit vna in tribus. ergo talia nomina non indicant
ſubſtātiā. ergo in diuinis eſt alius modus dicēdi q̄ ſm̄ ſubſtā
tiam.

tiã. ¶ Itē in diuinis eſt alio τ alio mō ſe habere. q꜡ aliter ſe
hꝫ ad patrē filius q̄ ſpũſſctũs. ſed nō eſt aliud τ aliud eſſe ſi-
ue ſubſiſtere. ergo cū hoc contingat intelligere. τ intellectum
dicere. neceſſe eſt ꝙ ſit ibi alius modus dicēdi τ intelligendi
q̄ ſm ſubſtantiam. ergo ꝛc. ¶ Contra. oē qđ dicitur. aut dici
tur ſm ſubſtantiã aut ſm accidens. q꜡ ſubſtantia τ accidens
ſufficienter diuidunt ens. ſed in diuinis nihil dicit̄ ſm acci-
dens. ergo ſm ſubſtantiã. ¶ Itē oē qđ dicit̄ aut dicitur ꝑ ſe.
aut nō per ſe. ſi per ſe. tunc ſm ſubſtantiã. ſi nō per ſe. tūc ergo
ꝑ aliud. τ in alio ſꝫ oīa que dicunt̄ de deo dicunt̄ ꝑ ſe. ergo oīa
dicuntur ſm ſubſtantiã. ¶ Itē dici ſm ſubſtãtiam aut ſm re-
lationē. aut dicit diuerſitatē a parte rei aut a parte modi itel
ligendi ſiue modi dicēdi. Si a parte rei. ergo in deo eſt diuer
ſitas τ compoſitio. Si a parte modi dicēdi. tūc cum diuerſus
ſit modus dicendi. in hoc ꝙ eſt bonus. τ in hoc ꝙ eſt magnus
τ in hoc ꝙ eſt deus. quia ſi queratur quantus eſt deus. reſpō
detur magn꜠. nō reſpōdetur bonus. Silr ſi querat̄. q̄lis ē de꜠
reſpōdetur bonus. nō magnus. ergo nō tm̄ eſſent duo modi.
ſed etiã multo plures q̄ duo. ¶ Itē qđ reſpōdet̄ ad queſtio-
nem factã ꝑ q̄d dicit̄ ſm ſubſtantiã. τ q̄tū ad rē. τ q̄tū ad mo
dum. ſed noīa relatiua reſpōdent̄ ad queſtionē factaꝫ ꝑ quid
de deo. ergo dicunt̄ ſm ſubſtãtiã. Probatio minoris. Aug. in
lib. de doctrina xpiana. Si querat̄ q̄d eſt de꜠. cōueniēter rn̄-
detur pater τ fili꜠ τ ſſ. ¶ Itē cū quedã ſint in diuiniſq̄ nō di
cunt̄ ſm ſubſtantiã. ſꝫ nec ſm relationē vt h̄ nomē incarnatus
hoc nomē ingenit꜠. videt̄ ꝙ iſta diuiſio nō cōplectit̄ oīa noīa
2 diuina. ¶ Rn̄. ad ꝑdictoꝝ itelligentiã ē notādū ꝙ ē dici di-
uerſimode ſꝫ triplicē differētiã. Uno mō dici diuerſimode at-
tēdit̄ ſm diuerſuꝫ modū eſſendi q̄ eſt ꝑ ſe τ ꝑ accidens. τ hoc
quidē mō nō eſt dici diuerſimode in diuinis. q꜡ iſta diuerſi-
taſmodi. ponit diuerſitatē eſſentialē i re dicta. τ q̄tū ad hoc
vnus ſol꜠ modus dicēdi ē in deo. Nã oīa q̄ dicunt̄ đ deo. ſunt
ipſe deus τ eius ſubſtantia. Alio mō dici diuerſimode eſt ſm
diuerſum modū intelligendi. q̄ quidē attēdit̄ ſm aliã τ aliam
rōnem ſiue modū cognoſcēdi. τ ſic nō tm̄ eſt dici diuerſimode
in nominib꜠ diuinis. immo oīmode. q꜡ deus nō tm̄ cognoſcit̄
per diuerſa immo ꝑ oīa rerum genera. τ ſic noīa dicta de deo
quedã dicuntur ꝑ modū ſubſtãtie vt deus quedã per modum
qualitatis vt bon꜠. τ ſic de alijs omnibus. Tertio modo dici
diuerſimode eſt ſm diuerſum modum ſe habendi. quod q̄deꝫ
attenditur q̄tum ad abſolutū. τ ad cōparatū ſiue relatum. τ
hic quidem modus diuerſitatis minor eſt q̄ primus. τ maior
q̄ ſecundus. Minor q̄ primus. quia ſm primum attenditur
diuerſitas eſſentialis τ compoſitio. Maior q̄ ſecundus. q꜡ ſꝫ
illū nō oīno attenditur in re diſtinctio. Scđm aūt iſtū modū
attenditur in eo vnitas τ pluralitas. vnitas ſm abſolutum.
pluralitas ſm receptū τ q̄tū ad hūc modū ſolū ſunt duo mo-
di dicēdi. ſ. ſm ſubſtãtiã ad ſe. τ ſm relationem vt illa que di-
cuntur ad aliquid. Q̄ vero non dicunt alium modum eſſen-
di ideo hec predicantur de illis. et ſunt vnum. Et quia dicunt
alium modum ſe habendi. ideo ſm hec vnitas. ſm illa plurali
24 tas. Ex his patēt obiecta. Q̄ enim obr̄ ꝙ omne quod đꝛ. di-
cit̄ ſm ſubſtãtiã. vel ſm accidens. dđm ꝙ in diuinis habet in-
ſtantiã. vbi relatio non eſt accidens. nec tamē dicitur ſꝫ ſub-
25 ſtantiam. ¶ Ad illud quod obr̄ ſecundo ꝙ omne quod dicit̄
in diuinis eſt ens ꝑ ſe. dicendum ꝙ verū eſt. ſed tn̄ non ſequi-
tur. dicitur vt ens per ſe. ergo ſm ſubſtantiam. quia nō dicit̄
nomē dici ſm ſubſtantiã vt ſubſtãtia dicitur per ſe. ſed vt dici
tur ad ſe. Ad illud qđ obijcit̄ qualis ſit hec diuerſitas. aut ſm
rem. aut ſm modū intelligendi. dicendum ꝙ ſm modū h̄ndi.
qui nō tm̄ eſt in noſtro intellectu. ſed etiam in re. ¶ Ad illud
26 quod obijcitur quarto. ꝙ noīa relatiua reſpō dentur ad inter-
rogationē factã de ſubſtãtia. dicendū ꝙ ſubſtãtia dicit̄ dupli
citer. aut ens per ſe aut ad ſe. Si vt ens per ſe. tūc oīa τ relati
ua τ abſoluta dicūt in deo ſubſtãtiã. τ q꜡ hoc modo ſubſtãtia
reſpondetur ad queſtionem factam per quid. ideo omnia poſ
ſunt reſponderi. Si autem dicatur ſubſtantia. vt ens abſolu-
tum non cōparatū. ſic dicitur ſm ſubſtantiã quod dicit̄ ad ſe.
et ſic non accipit. Augu. τ ſic pater τ filius τ relatiua ſm ſub-
ſtantiã non dicuntur. ¶ Ad illud quod vltimo obijcit̄ ꝙ mul
ta dicūtur de deo que nō dicunt̄ ſm ſubſtantiã. nec ſm relatio
nem. dicēdū ꝙ dici relatiue in diuinis poteſt eſſe dupliciter.
17 Quedam enim nomīa dicūtur relatiue ex ꝑcipali noīs itel-

lectu. quedã ex cōſequēti. Prima differētia diuiditur in tres.
Quia quedã ſignificãt relationem τ dicuntur relatiue vt pa-
ter. quedã ſignificãt relationē. Ut paternitaſque non dicitur
ad alterū. ſed eſt ipſum quo alterū refertur. quedã dicuntur
relatiue q꜡ priuãt relationē. vt īgenitus īproceſſibilis. tn̄ iſta
nō eſt priuatio pura. vt iſ-
fra videbit̄. Que aūt im-
portent relationē ex con-
ſequēti itellectu ſimiliter
ſunt ſꝫ triplicē differētiã
Quedam enim dicuntur
dici relatiue. q꜡ ponunt̄.
pro relatiuis: vt cum di-
citur deus generat deum
id eſt pater filiū. Quedã
dicūtur relatiue. q꜡ clau- Diſtin.
dunt in ſuo ſignificato i- xxiij.
terius relationē vt cū di
citur incarnatus. ſenſus
enim eſt. id eſt carni vni-
tus. vnio enim dicit rela
tionem que ſingularē ꝑ-
ſonaꝫ recipit ſiue aſſume
re carnem τ huiuſmodi.
Quedam dicuntur rela-
tiue. quia claudunt rela-
tioneꝫ in ſuppoſitis. vt ſi
milis τ equalis non enim
ſunt ſimiles niſi qui refe-
ruutur τ diſtinguũtur.

☞ Excipit h̄ nomē ꝑſona
a generali regl'a q̄ eſt ꝙ ſbale
dicit̄ de tribus ſingulariter.
Quia cū illud ſm ſbam dica-
tur tn̄ pluraliter nō ſingulari-
ter in ſumma accipitur. a

Predictis adij-
ciēdū eſt. ꝙ cuꝫ
oīa nomia q̄ ſm
ſbam de deo di
cuntur ſinglr et
nō pluraliter de oīb꜠ i ſumma
dicant̄ ꝑſonis vt ſupra oñſuꝫ
eſt: ē tn̄ vnū nomē. ſ. ꝑſona qđ
ſm ſbaꝫ đꝛ de ſingulis ꝑſonis
τ pluraliter τ nō ſingulariter
in ſumma accipit̄. Dicim꜠ eni
pater eſt ꝑſona. fili꜠ eſt perſo-
na. ſſ. eſt ꝑſona. τ hoc ſm ſub-
ſtantiã đꝛ. nec tn̄ đꝛ. pater τ fi-
lius τ ſpũſſctũs ſunt vna pſo-
na. ſed tres ꝑſone. ¶ Hoc er
go nomē excipit̄ a ꝑdicta re-
gula noīm q̄ ſm ſbam de deo
dicuntur. q꜡ cū hoc ad ſe dica
tur. τ ſm ſbam. pluraliter ta-
men non ſingulariter in ſum-
ma accipitur.

☞ Autoritas ꝙ perſona
ad ſe dicatur τ ſm ſbam. b

¶ Q̄ autē ꝑſona ſm ſubſtã
tiam dicatur auguſtinus oſtē
dit in. vij. lib. de trinita. dicēs
Non eſt aliud deo eſſe aliud
perſonã eſſe. ſed omnino ideꝫ.
Item in hac trinitate cum di-
cimus perſonam patris. non
aliud dicimus q̄ ſubſtantiã
patris. Quocirca vt ſubſtan
tia patris ipſe pater eſt. non
quo pater eſt. ſed quo eſt. Ita
τ perſona patris non aliud q̄
ipſe pater ē. Ad ſe quippe di-

Diſtin. xxiij

De ſubſtãtialib꜠ nomini
bus diuinis in ſpeciali.

Predict̄ adij
ciendū eſt ꝙ
cū omnia no
mina que ſꝫ
ſubſtãtiã ꝛc.
Supra egit magiſter de
diuerſitate diuinoꝝ no-
minū in generali. Hic in-
cipit ſecūda pars in qua
agit de eadē in ſpeciali.
Et quoniã quedam ſunt Augu.
nomina ſubſtãtialia. que
dam relatiua τ hec conti
git conſiderare abſolute
τ ad ſe. ideo hec pars ha
bet tres partes. In꜠ pria
agit de nominibus ſub-
ſtantialibus. In ſecūda
đ relatiuis īfra. diſ. xxvi Qđ pa-
Nunc de proprietatibus ter ē nō
ꝑſonaꝝ quas frequenter eo quo
ꝛc. In tertia de his rela- eſt pa-
tiuis ad inuicē infra. diſ. ter. ſed
xxxiij. poſt ſupradicta in quo eſt.
terius ꝯſiderari. Et quo
niam inter nomina ſubſtantialia hoc nomen ꝑſona excipit̄ a
gñali regula. que eſt ꝙ ſubſtãtiale đꝛ de trib꜠ ſingulariter. iđ
nomen iſtud primo a generali regula excipit oſtēdenſꝙ debe
mus dicere tres ꝑſonas. τ hoc in pñti diſtinctione. Scđo ve-
ro determinat q̄d ſignificeturꝑ hoc nomē tres. τ ꝑ hoc nomē
ꝑſonas cū dicimus tres ꝑſonas infra diſtinctiōe prima ibi.
Hic diligēter inquiri oportet. ¶ Prima pars habet quattuor
In prima magiſter illud nomē excipit a generali regula. In
ſecunda rationē huius exceptiōis ineſtigat ibi. Ideo orit̄ hic
queſtio difficilis. oſtendens ꝙ fuit inopia humani eloquij.
¶ In tertia magiſter cōtra aſſignationem opponit et deter-
minat. ibi. Sed q̄ritur cū dicamus patrē τ filiū τ ſpmſcm̄. In
quarta epilogat determinata vt addat ibi. Iam ſufficienter.
vt puto oſtenſum eſt. Harum partiū ſubdiuiſiones ꝑ ſe patēt.

turperſona.nō ad filiū vel ſpiritūſanctum ſicut ad ſe deus dicitur.⁊ magnus ⁊ bonus.⁊ iuſtus ⁊ hmōi. Et quemadmodū hoc illi eſt eſſe.qđ deum eſſe:quod magnum eſſe.quod bonū eſſe.ita hoc eſt illi eſſe quod ꝑſonam eſſe.Ecce expreſſe hēs ꝙ pſona ſm ſubſtātiam dicitur.vt cū dicitur.pater ē pſona.hic ſit ſenſus. pater eſt diuina eſſentia.Silr cū dicitur.fili⁹ eſt pſona. ſpiritusſanctus eſt perſona.id ē eſſentia diuina.

☞ Exceptionis rationē inquirit.oſtēdens cur pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus non dicantur vna pſona. ſicut vna ſubſtantia ⁊ vnus deus. c

Rō ſaz dicte exceptionis eſt inopia humani eloquij.

℃ Ideo oritur hic queſtio difficilis quidē.ſꝫ nō inutilis.qua querit̄.Cur nō dicant̄ hi tres vna pſona ſicut vna eſſentia.⁊ vnus de⁹.Quā queſtionē aug.diligenter tractat atqꝫ cōgrue explicat:in.vij.li.de tri.ita dicēs.Cur nō hec tria ſimul vnā perſonā dicim⁹. ſicut vnā eſſentiā ⁊ vnū deū:ſed dicimus tres perſonas.cū tū tres deos aut tres eſſentias non dicamus. Quia volumus vel vnum aliquod vocabulum ſeruare huic ſignificationi qua ītelligit̄ trinitas.ne oīno taceremꝰ interrogāt .q̄d tres eſſent:cū tres eſſe fateamur. Cuꝫ ergo querit̄ quid tres.vt ait aug.in.v.li.đ trini. Magna prorſus inopia humanū laborat eloquiū. dictuꝫ eſt tamē tres pſone nō vt illud diceret̄.ſed ne taceret̄ omnino. Non enim rei ineffabilis eminentia hoc vocabulo explicari valet. Ecce oſtendit qua neceſſitate dicatur pluraliter perſone.videlicet vt hoc vno nomine querentibus de tribus reſpondeamus.

Augu.

☞ Qua neceſſitate dictū ſit tres pſone a latinis. et a grecis tres ypoſtaſes vel ſubſtantie. d

℃ Qua neceſſitate non ſolū latinus ſermo ſed etiā grecus eadē pene ſup hac re laborās . nominū penuria coartat̄. Unde auguſti.quid a grecis vel latinis neceſſitate đ ieffabili trinitate dictū ſit:aperiēs in.vij.li.de tri.ait loquēdi cā de ineffabilibus vt fari aliquo modo poſſemus dictum eſt a grecis vna eſſentia:tres ſubſtantie. id eſt vna vſia.tres ypoſtaſes. Alit̄ enim greci accipiunt ſubſtantiam q̄ latini. A latinis autē dictum eſt vna eſſentia vel ſubſtantia. tres perſone,quia nō aliter in ſermone noſtro . id eſt latino.eſſentia q̄ ſubſtantia ſolet intelligi. Et vt intelligatur ſaltem in enigmate. placuit ita dici.vt cum quereret̄ quid tria ſint aliquid diceretur.que tria eſſe fides vera pronunciat. Cuꝫ et patrē non dicit eſſe filium ⁊ ſpūſanctum ſcꝫ donum dei nec patrē dicit eſſe nec filiū. Cum ergo queritur quid tria vel quid tres conferimus nos ad inueniendum aliquod nomē quo complectamur hec tria. Necꝫ occurrit animo.quia. ſupereminentia diuinitatis vſitati eloquij facultatē excedit verius enim cogitatur deus q̄ dicit̄. ⁊ verius ē q̄ cogitatur.

Augu.

☞ Quid hoc nomine tres ſignificetur. e

℃ Pater ergo ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs.ſ qm̄ tres ſūt.quid tres ſunt queram⁹. ⁊ quid cōe habeant. Non em̄ poſſunt dici tres ptes q: tm̄ pater ibi pater eſt . nec tres filij. cum nec pater ibi ſit filius nec ſpūſſanctus.nec tres ſpiritusſācti . q: ſpiritusſanctus ꝓpria ſignificatione qua et donum dei dicitur:nec pater eſt nec filius. Quid ergo tres. Si tres ꝑſone eſſe dicuntur commune ē eis id quod perſona eſt. Certe enim q: pr̄ eſt perſona. ⁊ fili⁹ eſt pſona. ⁊.ſſ.eſt pſona. iō tres pſone dicuntur ꝓpterea ergo dicimus tres perſonas quia commune ē eis id quod perſona eſt. ℃ Ex predictis aperte intelligi poteſt. qua neceſſitate dictuꝫ ſit a latinis tres perſone.cum perſona ſm ſubſtantiam dicatur. Unde ⁊ tribus cōe eſt id quod pſona eſt.id eſt hoc nomen perſona.

☞ Opponit ⁊ determinat quare non dicimus tres deos eſſe patrem ⁊ filium et ſpiritumſanctum. vt dicimus tres perſonas. f

℃ Sed querit̄ hic:cum dicamus patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum eſſe tres perſonas.quia commune eſt eis qđ perſona eſt.id eſt quia pater eſt perſona.et filius eſt perſona. et ſpiritusſanctus eſt perſona.cur non dicamus ſimiliter tres deos.cum et pater ſit deus et filius ſit deus.et ſpiritusſanctus ſit deus. Quia ſcilicet illud ſcriptura contradicit . Hoc autem et ſi non dicit . non tamen contradicit. Unde Auguſtinus hanc mouens queſtionem atqꝫ diffiniens in lib.vij.de trinitate ita ait. Si ideo dicim⁹ patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūſſctm̄ eē tres perſonas. quia commune eſt eis id quod perſonale ē cur non etiā tres deos dicimus. Certe vt predictū eſt quia pater eſt perſona. ⁊ filius eſt perſona. ⁊ ſpūſſctūs eſt perſona.ideo tres pſone dicuntur. Quia ergo pater ē deus ⁊ filius ē deus. ⁊ ſpiritusſanctus deus . cur non dicantur tres dij. Ecce ꝓpoſuit hāc queſtionē. attende q̄d rūdeat ſubdēs.an ideo nō dicuntur tres dij. q: ſcriptura nō dicit tres deos. ſꝫ nec tres pſonas ali

An ideo

1 a ℃ Una vſia.tres ypoſtaſes videt̄ hoc eſſe cōtra id qđ dicit Hierony. Taceamus tres ypoſtaſes.non bone ſuppoſitionis nomē eſt. igitur non debꝫ dici. Preterea videtur ꝙ nomē ypoſtaſis nullo mō debeat recipi. vel nomē vſia.quia Boetius dicit ſuper libro predicamentorū.ꝙ ypoſtaſis eſt materia vſioſis forma vſia compoſitum.ſed i diuinis non recipitur materia nec compoſitū.igitur ⁊c. Reſpō. dicendum. ꝙ hierony.nō dicit nō tres eſſe ypoſtaſes quia falſū eſſet vel erroneū ſed quia nomen erat inſuetum et videbatur ſonare idem quod ſubſtantia.⁊ ſubſtātia ſm communem acceptionem.non dicitur pluraliter de perſonis. ⁊ iō volebat tūc tacere ne heretici acciperent occaſionem malignandi. Nunc autem illud nomen ſpecificatum eſt et expreſſum ideo modo conceditur.

Ad illud quod obijcitur ſecundo dicendū ꝙ huiuſmodi nomia aliter accipiuntur in philoſophia aliter in rhetorica.⁊ hoc patet per Boetium qui aliter accipit loquens vt philoſoph⁹ aliter loquēs vt theologus in libro de duabus naturis ⁊ vna pſona chriſti.

b ℃ Uerius em̄ cogitat̄ deus q̄ đr.videt̄ falſū.q: oīs fidelis cogitat deum eſſe trinū ⁊ vnum.⁊ nihil eſt verius iſto igitur non eſt verius q̄ cogitatur.

℃ Itē videtur falſum ꝙ dicit ꝙ verius cogitatur q̄ dicatur.multa em̄ dicimus que nō intelligim⁹. igitur plus ſe extēdit veritas ſermonis q̄ īterioris cogitationis. ℃ Itē ego dico deū eſſe ſumme veruꝫ.ſed nihil poteſt verius cogitari.nec eſſe magis ſumme verū.igit̄.⁊c. Reſpon. dicēdum ꝙ ſermo Aug.eſt duplex. Poteſt em̄ eſſe comparatio entis ad ipſum cogitatum. et cogitati ad dictum et ſic non habet veritatē.q: vnus ⁊ idem eſt de⁹ qui eſt et qui cogitatur.⁊ qui dicitur. ⁊ equaliter ver⁹. Poteſt iterum fieri comparatio ad actuꝫ eſſendi ⁊ cogitandi. ⁊ loquēdi.⁊ ſic habꝫ ſermo auguſtini veritatē qm̄ deus in ſuo eſſe habet ſummā veritatem. Cogitatio vero noſtra cū ſit creata ⁊ exemplata a ſumma veritate. non poteſt eſſe ſumme vera.ſimiliter nec locutio.⁊ ideo minus de veritate habet. Et rurſus cuꝫ magis aſſimiletur ſummo vero actus cogitandi interior.q̄ actus loquendi exterior.magis habet de veritate cogitatio q̄ locutio.quia deo eſt ſimilior. Rationes vero ad oppoſitum procedunt ſm primam viam.

c ¶ An nõ licuit loquẽdi diſputandiue neceſſitate tres pſonas dicere ꝛc. q2 ſcriptura non ꝯtradicit. ꝯ. q2 ſcriptura nõ ꝯdicit igit̃ licet dicere patrẽ filiũ ꝛ ſpirituſſanctũ nõ eſſe tres pſonas. ſed nõ licet dicere niſi verũ. igit̃ hmõi oppoſitũ falſum. Rñ. ꝙ iſta non fuit tota rõ dicti. ſed Aug. ſubticet partẽ cauſe. Rõ enĩ fuit ſicut ipſe aperit in ſequentibus. q2 rõ ꝯſonabat. ꝛ ſcriptura nõ ꝯdicebat. Nam ſi ſcriptura contradiceret quãtumcunq̈ ratio dictaret non eſſet dicendum. et ꝑpter hoc non licuit dicere tres eſſentias. quia ratio non cõſonabat. Quare autem ratio magis cõſonat in hoc nomine perſona ꝙ̃ in hoc nomine eſſentia. patet ſi attendatur ſignificatum vtriuſq̈ ex verbis Auguſti. que magiſter dicit. Quare dictum eſt ab eccleſia tres perſone. patet quia triplex fuit ratio. Prima fuit. quia neceſſitas imminebat. Secunda quia ratio conſonabat. Tertia. quia ſcriptura in nullo contradicebat. immo etiam conſonabat. Unde minus dicit ꝛ plus intelligit quando dicit ꝙ ſcriptura non contradicit.

Marg.: euter · Augu. · 4

cui ſcripture textus cõmemorat. An nõ licuit loq̃ndi diſputandiue neceſſitate tres perſonas dicere. nõ q2 ſcriptura dicit. ſ3 q2 ſcriptura nõ ꝯtradicit. Si autẽ diceremꝰ tres deos. cõtradiceret ſcriptura dicens. Audi iſrl̃. deꝰ tuꝰ deꝰ vnus eſt. Ecce abſolutio q̃ñis. quare potius dicamus tres pſonas ꝙ̃ tres deos: q2. ſ. illud nõ contradicit ſcriptura.

☞ Cur nõ dicimꝰ tres eſſentias vt tres pſonas cũ ſcriptura non contradicit. g

¶ Uerũ ꝛ hic alia emergit q̃ſ, quã aug. ꝯſeq̃nter annectit dicens. Cur inq̃t ꝛ tres eſſentias nõ lic3 dicere. qd̃ ſimil̃r ſcriptura ſicut nõ dicit: ita nõ ꝯtra dicit. At ſi dicis ꝙ ꝑpter vnitatẽ trinitatis nõ dicũtur tres eſſentie. ſ3 vna eſſentia: quero cur nõ ꝑpter eandẽ vnitatem trinitatis dicatur vna perſona et nõ tres pſone: vt enim eſt illis cõe nomẽ eſſentie. ita vt ſingulus q̃ſq̈ dicat̃ eſſentia. ſic illis cõe eſt pſone vocabulum. Quid igr̃ reſtat vt fateamur loquẽdi neceſſitate a grecis et latinis parta hec vocabula aduerſus inſidias vel errores hereticorum. Cumq̈ conaretur humana inopia loquendo proferre ad hominum ſenſus qd̃ i ſecretario mentis d̃ deo tenet. ſiue per piã fidẽ ſiue per qualẽcunq̈ intelligentiã: timuit dicere tres eſſentias: ne intelligeret̃ in illa ſumma equalitate vlla diuerſitas. Rurſu3 nõ poterat dicere nõ eſſe tria q̃dã. Qd̃ q2 dicit ſabelliꝰ in hereſim lapſꝰ ẽ. Queſiuit̃ ḡ q̇d tria diceret: ꝛ dixit tres pſonas ſiue tres ſubſtãtias ſm grecos.

☞ Sicut nos dicimꝰ tres pſonas ita greci tres ſubſtãtias q̃s dñt ypoſtaſes. al̃r accipiẽtes ſbã3 ꝙ̃ nos. h

¶ Q; enĩ de pſonis ſ3 nrã3. h̃ de ſubſtãtijs ſ3 ꝯſuetudinem grecorũ oportet itelligi. Sic enim illi dicũt tres ſubſtãtias vnã eſſentiã. i. tres ypoſtaſes vnã vſiã queadmodũ nos dicimus tres pſonas vnã eſſentiã vel ſubſtãtiam. Quamq̃ꝫ ꝛ illi ſi vellẽt ſicut dicũt tres ſubſtãtias tres ypoſtaſes, poſſent dicere tres perſonas tria proſopa. Illud autem maluerunt dicere. quia fortaſſe ſm lingue ſue conſuetudinem aptius dicitur.

☞ Determinata epilogat vt addat. ꝙ in trinitate non eſt diuerſitas vel ſingularitas vel ſolitudo. ſed vnitas et trinitas ꝛ diſtinctio et identitas. i

¶ Iã ſufficiẽter vt puto oſtẽſum eſt qua neceſſitate dicamꝰ tres pſonas ꝛ q̃re nõ ſimil̃r tres deos vl̃ eſſentias quia. ſ. in altero obuiat ſcriptura. in altero diuerſitatis d intelligentia. q2 ibi nulla penitus eſt diuerſitas. ſicut nec ſingularitas vel ſolitudo ſed vnitas ꝛ trinitas. Unũ Aug. in lib. vij. de tri. ait. humana inopia querens quid diceret tria. dixit tres perſonas vl̃ ſubſtãtias. Quibus nominibus non diuerſitatem voluit intelligi. ſed ſingularitatem noluit. vt non ſolum ibi vnitas intelligatur. ex eo quod dicitur vna eſſentia. ſed trinitas ex eo ꝙ dicunt̃ tres perſone. Hylariuſq̈ in li. vij. de tri. ait. Dominus dicit qui me videt. videt et patre3. Cũ hoc d̃r. excluditur ſingularitas. atq̈ vnici id eſt ſolitarij intelligẽtia. Nã et ſolitarium ſermo ſignificat. ꝛ indifferentẽ tñ naturã profeſſio docet. viſus eſt enim in filio paterꝰ per nature vnitã ſimilitudinẽ. vnũ ſunt enĩ natus ꝛ generãs. vnũ ſunt neq̈ vnꝰ. Nõ itaq̈ ſolitariꝰ filius eſt. nec ſingularis nec diſpar. Itẽ in eodẽ. Sicut in patre ꝛ filio credere duos deos impium eſt. ita patrem ꝛ filiũ ſingularẽ deum predicare ſacrilegium eſt. Nihil in his nouũ: nihil diuerſum: nihil alienu3 nihil ſeꝑabile eſt. De hoc etiã Aug. in. lib. queſtionũ veteris ac noue legis. Unus eſt deus nõ ſingularis. Ite3 Amb. in. lib. de tri. ait. Q d̃ vnius eſt ſubſtãtie ſeparari nõ põt. ꝛ ſi nõ ſit ſingularitatis ſ3 vnitatis deꝰ vnus cũ dicitur nequaq̃ꝫ deitatis trinitatẽ excludit. Et ideo nõ qd̃ ſingularitatis: ſed qd̃ vnitatis eſt ꝑ̃dicatur. Ecce ex ꝑ̃dictis oſtẽditur. q2 nec ſingularis nec diuerſus nec vnicus nec ſolitariꝰ, confitendus eſt deus q2 ſingularitas vel ſolitudo perſonarũ pluralitatem excludit: et diuerſitas vnitatẽ eſſentie tollit. Diuerſitas inducit ſeꝑationẽ diuinitatis. Singularitas adimit diſtinctionẽ trinitatis. Ideo Amb. in primo lib. de trinita. ait. Non eſt diuerſa nec ſingularis equalitas. Nec iuxta ſabellianos patrem filiumq̈ cõfundẽs. nec iuxta arrianos patrem filiumq̈ ſecernẽs. pater enim et filius diſtinctionẽ habent. ſeparatione3 vero nõ habent. Item in eodem. Pater et filius diuinitate vnum ſunt. nec eſt ibi ſubſtantie differentia. nec vlla diuerſitas. Alioquin quomodo vnũ deũ dicimus. diuerſitas enim plures facit. Conſtat ergo ex predictis. quia in trinitate nulla eſt diuerſitas. ſi tamen aliquãdo in ſcriptura inuenitur dictum tres diuerſe perſone. et huiuſmodi. diuerſas dicit diſtinctas.

Marg.: Hilariꝰ. Io. xiiij · Augu. · Ambr.

☞ Q; non debet dici deꝰ multiplex.

¶ Et ſicut in trinitate non ẽ diuerſitas. ita nec multiplicitas. et ideo non eſt dicendus deus multiplex. ſed trinus et ſimplex. Unde Ambroſius in primo libro de trinitate ait. eſt in patre et filio non diſcrepans ſed vna diuinitas. nec confuſum quod vnum eſt. nec multiplex eſſe poteſt quod indifferens eſt. Multiplex itaq̈ deus non eſt.

d ¶ Ibi nulla penitus ẽ diuerſitas. ſicut nec ſingularitas. Contra. quia ſi hoc eſt veru3. igitur ibi eſt omnis identitas. igitur nature et perſone. Reſpon. dicendum. ꝙ facienda eſt vis in verbo. Diuerſitas enim attendi tur q̃tum ad principia eſſentialia ſiue ſubſtantialia quia igitur in diuinis q̃tum ad ſubſtantialia nulla cadit differentia iõ dicit ꝙ nulla diuerſitas Ideo non ſequitur ꝙ penitus omnino, eſt identitas. niſi addatur determinatio. ſcilicet quo ad eſſẽtialia. et ſic patet illd̃

Marg.: Diuerſe dñr aliq̃ñ pſone id eſt diſtincte.

Ad intelligentiam eorum que dicũtur in preſenti diſ. de his nominibus perſona. ſubſtantia. et eſſentia. duo principaliter queruntur. Primo queritur de tranſlatione iſtorum nominũ ad diuina. Secundo de numeratione eorundem in diuinis. Circa primũ queruntur tria. Primo vtrum ad diuina debuit transferri nomen perſone. Secundo vero vtru3 nomen ſubſtantie. Tertio vtrum nomẽ eſſentie.

A **Queſtio .j.** Utrū debuerit trāſferri nomē pſone ad
diuina. Et ꝙ nomē pſone nō debeat di-
ci in diuinis oſtēdit ſic. Aug. vij. de tri. ⁊ habet in littera. Di-
ctū eſt tres pſone. nō vt illud diceret. ſed ne taceret. ergo vr
ꝙ ſolū ad fugā hereticoꝝ ⁊ non ſm veritatē ⁊ ꝓprietatē dicat
pſona in diuinis. ¶ Itē hoc ipm vr rōne. q: pſona noiat parti
culare. ⁊ nō qdcūq: ſed rōnalis nature. ſed a quocūq: remoue
tur ſuperius ⁊ inferius. ergo cū in diuinis nō ſit dicere parti-
culare ſilr. nec erit dicere pſonā. ¶ Item particulare rōnalis
creature eſt cōpoſitiſſimū inter oīa creata. Nā cōpoſitū eſt ex
ſubſtātia corporali ⁊ ſpūali. ⁊ rurſus corporalis inter oēs vr
hēre maiorē cōpoſitionē. ergo cū pſona ſit nomē particularis.
⁊ hoc ſumme cōpoſiti. ⁊ in diuinis eſt ſumma ſimplicitas. pꝫ
ꝙ in diuinis nō opꝫ dici nomē pſone. ¶ Itē vocabula nr̄a de
bēt rńdere grecis vt vnitas fidei oſtendat. ſed greci nō vtun
tur vocabulo ꝓſopon in diuinis. qd eſt idē ꝙ pſona. ergo cū
ipſi ꝓprius habeāt vocabula ꝙ̄ nos ⁊ nō vtunt. nec nos debe
mus vti. ¶ Cōtra pſona dr quaſi p ſe ſonās ſiue p ſe vna. ſed
p ſe vnū ꝓpriiſſime recipit in deo. ergo ⁊ pſona ſm ſuū nomē.
¶ Itē pſona dr hñs ſuā naturā intellectualē ab alijs diſtīctā
ſed in deo eſt ponere habētē naturā intellectualē ab alijs di-
ſtinctā ſicut ſupra oſtēſum eſt de pluralitate pſonarū. ergo ⁊c.
¶ Itē pſona noiat mihi vltimū in gnē rōnalis nature. ſed rō
nalis ſiue intellectualis natura eſt nobilior īter creata. ⁊ rur-
ſus vltimū ī illa eſt cōpletiſſimū. q: ei nulla pōt fieri additio.
ergo ſi qcqd cōpletionis eſt ponēdū eſt in deo ꝓpriiſſime. er-
go pꝫ ⁊c. ¶ Itē pſona dicit dignitatē. Uñ in eccl'ijs pſone di-
cunt hñtes dignitatē aliquā notabilē. ergo cū dignitas ꝓpriiſſi-
6 me ſit in deo. nomē pſone ꝓpriiſſime in deo ponēdū ē. ¶ Rñ.
dicēdū ꝙ pſona de ſui rōne dicit ſuppoſitū diſtinctū ꝓprieta
te ad dignitatē ptinēs. ⁊ hoc pꝫ in ſua ethimologia ⁊ in eqpol
lēti ſuo. In ethimologia. q: pſona dr quaſi p ſe vna. p ſe autē
vnū. ꝓprie dr vnū qd eſt oīno diſtinctū ab alijs. ⁊ in ſe indiſti-
ctum. Rurſum pſona dr a pſonādo quaſi p ſe reſonando. reſo
nare aūt dr qd in ſono pēminet alijs. ⁊ iō pſona dr ſuppoſitū
diſtinctū habēs dignitatē ⁊ rōne huius dignitatis cum debe
ret p naturā vocabuli dici pſona penultima correpta. dr pſo-
na penultima ꝓducta. Silr rō huius ſignificationis accipit
ab eqpollēti in lingua greca qd eſt ꝓſopō. Apud grecos ꝓſo-
pō dicebat ſicut narrat Boetius hō laruatus q̄ qdē ſolebat
fieri in tragedijs. ⁊ hoc fiebat ꝓpter duo. Una rō erat ad di-
ſtincte repſentādū eū de quo fiebat ſermo. Alia rō erat ad me
lius pſonādū vel reſonādū. ⁊ iſta duo ꝯueniūt pdictis duab'
ꝓprietatibus. ⁊ iō ab hoc noīe ꝓſopō apud grecos tractū eſt
hoc nomē pſona apud latinos. ⁊ q: in eccl'ijs maxime attēdit
diſtinctio dignitatū. tractū eſt primo ad ſignificādū honores
in eccleſijs. deinde q: indiuiduū rōnalis nature diſtinctū eſt
ab alijs. ⁊ hoc ꝓprietate dignitatis inter creaturas. hinc eſt
ꝙ extēſum eſt ad ſignificādū ſuppoſitū rōnalis nature. Dein-
de q: in deo eſt reperire ſuppoſitū diſtinctū ꝓprietate nobiliſ
ſima ſpūſctō dictāte trāſlatū eſt ad diuina. q: ibi res nois ꝓ-
priiſſime inuenit: ꝙuis ipm nomē prius alijs ſit impoſitū. Cō
cedēdū eſt ergo ꝙ ī diuinis ꝓprie ⁊ ꝯueniēter nomē pſone ac-
7 cipit. ¶ Ad illud ergo qd obijcit ꝙ dictū eſt nō vt diceret. di
cēdū ꝙ Aug. loquit de tpe illo in quo nomen pſone ſm vſum
equalebat ſubſtātie. ⁊ iō dictū eſt nō vt diceret ꝙ pſona ꝯſue-
uerat ſignificare. ſed dictū eſt quaſi tranſlatū ne taceret. i. ne
8 ꝯfeſſio fidei diminuta eſſe ꝓbaret. ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ p
ſona noiat particulare. dicēdū ꝙ particulare de rōne ſui nois
īportat partē ⁊ impfectionē. ſed pſona de rōne ſui nois impor
tat cōpletionē. iō ponit in diuinis ꝙuis nō particulare. ⁊ hñ
q: in diuinis nomē ſpēi ꝓprie dr ⁊ nomē generis improprie.
¶ Ad illud qd obijcit ꝙ pſona noiat cōpoſitiſſimū dicēdū ꝙ
9 hoc accidit. q: indiuiduū rōnalis nature create eſt ī gnē. ⁊ iō
multis differētijs diſtat. cū diſtinguat qualitate. ſed in diui-
nis eſt diſtinctio ſola origine. ⁊ ꝑterea nō eſt in gnē. ⁊ iō nō opꝫ
ꝙ ſit ibi aggregatio differētiarū. ¶ Ad illud qd obijcitur ꝙ
10 apud grecos nō vtunt equipollēti. ſ. ꝓſopō. dicēdū ꝙ rō vtē-
di apud latinos nō tam fuit ꝓprietas ꝙ̄ penuria. q: nō habe-
bāt qd reſpōderent. ⁊ rō huius fuit. q: ſubſtātia ſm cōmunē
vſum idē ſonat ꝙ eſſentia. greci aūt habebant proprium vo-
cabulum ſcilicet ypoſtaſis quo vtuntur. ⁊ ideo nō ſunt vt nos
coacti transferre.

Queſtio .ij. Utrū nomē ſubſtātie dici debeat in di
uinis vel etiā ſubſiſtētie. Et ꝙ ſic vr. B
Aug. li. v. de tri. Deus abſq: vlla dubitatione dr ſubſtātia. vel
ſi melius appellat eſſentia. ¶ Itē tā Boetius ꝙ̄ Aug. de tri.
dicūt ꝙ alioꝝ noim gnā. vt magnitudo bonitas ⁊c. trāſeant in
ſubſtātiā. ſi ergo ſubſtātia nō trāſeat in aliud. ꝯſtat ſubſtātie
nomē ꝓprie dici. nā ſi nō ꝓprie. eq̄ hñ diceret ꝙ ſuba trāſeat ī
alia ſicut ecōuerſo. ¶ Itē rō ſubſtātie ſm philo. eſt ꝙ eſt ens
p ſe. ſed ſolus deus ꝓpriiſſime eſt p ſe. ¶ Itē rō ſubſtātie ſm
Aug. eſt dici ad ſe ⁊ abſolute. ſed ibi eſt proprie dici ad ſe vbi
nulla eſt depēdētia. ergo ſi hoc eſt in deo. ergo ⁊c. ¶ Contra.
Aug. vij. de tri. inconueniēs eſt dicere d deo ꝙ ſubſiſtet bonita
ti ſue. ſed ſi de bonitate. eadē rōne ⁊ de qualibet ꝓprietate. er
go ſimpliciter loquendo inconueniens eſt dicere ipm eſſe ſub
ſtātiam. ¶ Itē Boetius in li. de tri. Deus non eſt ſubſtantia
ſed ſupra oēm ſubſtātiā. ergo hoc nomē ſubſtātia ꝓprie eſt in
creaturis ⁊ nō in deo. ¶ Itē hoc ipſum videt rōne. oē qd ſub-
ſtat hꝫ aliqd inherens. ſed in deo nō eſt inherēs. ¶ Itē oē qd
ſubſtat aliquid illi cōponit. ergo vbi non eſt cōpoſitio nec no
mē compoſitionis. ibi nec nomen ſubſtātie. ergo cū in diuinis
non ſit compoſitio. pꝫ ⁊c. ¶ Rñ. dicendum ꝙ nomen ſubſtan-
tie a duplici proprietate poteſt dici. videlꝫ a per ſe ſtando. nō
per aliud. ſi ſic ꝓprie eſt in diuinis ⁊ magis ꝓprie ꝙ̄ in creatu 11
ris. Uel a ſubſtādo alij vel alijs. Et hoc eſt tripliciter. Uel alij
inherēti. ⁊ ſic ſalſe ⁊ improprie dr in diuinis. q: ꝓprietates in
diuinis nō ſunt accidētes nec inherētes. Uel alij diſtinguēti.
⁊ ſic dr in diuinis non oīno improprie nec oīno proprie. q: pro
prietas illa non inheret. ⁊ ideo non facit ſubſiſtere ſiue ſubſta
re quaſi ſub alio ſtare. ſed exiſtere. q: ab alio eſſe. ⁊ hinc eſt qd
Richardus dicit in li. de tri. ꝙ melius dicitur exiſtētia ꝙ̄ ſub
ſtantia. Uel q: ſubſtat vt perficienti. ⁊ ſic dicitur res nature
ſubſtare reſpectu eſſentie. ⁊ iſte modus magis eſt circa noſtrū
intelligere ꝙ̄ circa diuinum eſſe. ⁊ ſicut patebit in ſequēti pro
blemate ex noſtro intellectu euenit talis modus dicendi. nō
ex proprietate diuini eſſe.

Queſtio .iij. Utrū nomen eſſentie dici debeat in
diuinis. Et ꝙ ſic videtur Aug. in vj.
de tri. Eſſentia vere ac proprie dr in diuinis. ita vt forte ſolū C
deum dici oporteat per eſſentiam. ¶ Item hoc nomen qui eſt
eſt nomen qd ipſe deus ſibi impoſuit. ergo ſi ipſe proprie ſe no
minat deus proprie dr qui eſt. ſed de quocūq: proprie dr q̄ eſt
proprie poteſt dici de ipſo eſſentia. ergo ⁊ in diuinis dr eſſen-
tia. ¶ Item inter oīa noīa nomen eſſentie eſt abſolutiſſimum
Unde eſſentia ſm Auicenā dr rei quidditas noīe abſoluto. cū
ergo in diuinis ſit omnimoda abſolutio. ergo nomen eſſentie
¶ Contra. Non intelligimus deū niſi in creaturis ⁊ p creatu
ras. ſed noiatio dei eſt p noſtrū intelligere. ergo nullū abſo-
lutum nomē omnino debet poni in deo. ¶ Item quero in quo 13
differāt nomē ſubſtātie ⁊ nomē eſſentie. Nam ſubſtantia aut
dicit cōe aut ſuppoſitū. Si ſuppoſitum. ergo ſuperfluit nomē
perſone. Si cōe. ergo ſuperfluit nomen eſſentie. ergo cum de-
beamus labia noſtra circūcidere in loquēdo de deo. nequaq̄
debet poni hoc nomen in deo. ¶ Item queritur gratia huius
de neceſſitate ⁊ ſufficientia ⁊ differentia iſtorum quattuor no
minum eſſentia ſubſiſtentia ſubſtantia ⁊ perſona. ¶ Rñ. Ad
intelligentiam predictorum eſt notandum ꝙ iſta quattuor no 15
mina ſiue vocabula reſpondent quattuor vocabulis in greco
que ſunt vſia. vſioſis. ypoſtaſis ⁊ proſopon. vt vſia reſpondeat
eſſentie vſioſis ſubſtantie. ypoſtaſis ſubſiſtentie. ꝓſopon pſo-
ne. Rō aūt ⁊ ſufficiētia iſtoꝝ quattuor noim aliqñ accipit ſic.
In diuinis eſt accipere cōicabile ⁊ incōicabile. ⁊ hoc ex veri-
tate ⁊ neceſſitate fidei. que dicit deū trinū ⁊ vnum. ⁊ cum de-
beamus intelligere in deo ꝙ vere eſt p illud qd videmus ī his
inferioribus. maxime ſm notabiles ⁊ primas ⁊ pcipuas ꝯdi-
tiones. cū in cōi in inferioribus inueniat qd eſt ⁊ quo. rōne cu
ius ſignificatur in ꝯcretione ⁊ in abſtractione. vt dicat hō et
humanitas. ſic in diuinis intelligimus. ꝙuis nō intelligam'
in differentia illa duo. ideo ⁊ in abſtractione ſignificatur per
hoc nomen deitas. ⁊ in concretione per hoc nomen deus. ⁊ iō
impoſuimus ei nomē quo ſignificaremus ipſum quo eſt. ⁊ hoc
eſt eſſentia. ⁊ ipſum qd eſt. ⁊ hoc eſt ſubſtantia. ⁊ ita hec duo
noīa accipiuntur ex parte cōis. Et eſt in diuinis accipere qd
eſt incōicabile. ⁊ hoc eſt quid diſtinctū ſiue quis diſtinctus.
Et hoc

Et hoc quidem dupliciter contingit intelligi ſiue ſignificari.
Uel inquantum diſtinguibile ⁊ hoc per nomen ſubſiſtentie ſi-
ue ypoſtaſis. Uel inquantum diſtinctum. ⁊ hoc per nomen per
ſone. Et licz in deo nihil differant diſtinguibile ⁊ diſtinctum
q: potentia in eo ſemper actui eſt coniuncta. tamen contingit
duplici nomine ſignificari. Unde differunt iſta quattuor no-
mina ſm modum intelligēdi ſicut quo eſt ⁊ quod eſt. ⁊ qui eſt
⁊ quis eſt. ⁊ qm̄ in deo idem eſt quo eſt ⁊ quod eſt ex vna par-
te. ⁊ diſtinguibile ⁊ diſtinctum ex alia ſm rem. ſancti accipiūt
⁊ ſubſtantiam ⁊ eſſentiam pro eodem. ſimiliter ⁊ ypoſtaſis no
mine vtuntur greci pro ſuppoſito actu diſtincto. Unde diſtin-
ctio pro quo ⁊ quod eſt. ⁊ per diſtinguibile ⁊ diſtinctum in oī
bus diuinis non facit diuerſitatem niſi ſm rationem intelligē
di. Fuerunt etiam alij volentes dicere ꝙ ſubſtantia ⁊ eſſentia
accipiuntur ex parte cōis. ſed differenter. q: illud cōe contin-
git intelligi ſub duplici rōne. Una eſt ꝙ om̄ia indigent eo vt
ſint. Alia eſt ꝙ ipſum non eget alijs. Primo modo d: eſſentia
a qua ⁊ per quam oīa ſunt. Scd̄o modo ſubſtantia. qm̄ per ſe
ſtat alijs circūſcriptis. Subſiſtētia vo ſiue ypoſtaſis ⁊ perſo-
na accipiuntur ex parte incōicabilis. ⁊ differunt. ꝙuis enim
vtrūqꝫ nomen dicat quid diſtinctuz. tn̄ ypoſtaſis dicit ſuppo
ſitum ſubſtantie diſtinctum. ſed perſona dicit diſtinctum pro
prietate nobili. Fuerunt alij qui voluerunt dicere ꝙ iſta quat
tuor noīa diſtinguuntur per cōicabile ⁊ incōicabile. ſm qd̄ po
teſt vnūquodqꝫ dupliciter ſignificari. ſ. vel in abſtractiōe vel
in concretione. Nam communicabile poteſt ſignificare in ab-
ſtractione. ⁊ ſic d: eſſentia. vel in concretione ad ſuppoſitum ⁊
ſic d: ſubſtantia. Similiter incommunicabile pōt ſignificari
in abſtractione. ⁊ ſic dicitur ſubſiſtentia ſiue ypoſtaſis. vel in
concretione ⁊ ſic dicitur perſona. Sed tn̄ omnes iſti modi ha
bent calumniam. Primus quidem qui ſumitur per diſtingui-
bile ⁊ diſtinctum. q: greci vtūtur vocabulo ypoſtaſis vbi nos
vtimur perſona. ⁊ ita pro ſuppoſito diſtincto. ⁊ Dama. dicit ꝙ
ypoſtaſis eſt ſubſtātia cū proprietatibus. ⁊ ita ſignificat actu
diſtinctum. Scd̄s modus ſimiliter habet calūniam. q: eſſen-
tia non videtur aliquo modo ſignificari vt in ratione cauſe re
ſpectu aliorum cum ſit nomen abſolutiſſimū. Tertius modus
habet calumniaz. q: ſubſtantia ſignificatur in abſtractione ſi
cut eſſentia. ⁊ preterea eſt dubiū vtrum ſit intelligere ypoſta-
ſes in abſtractis proprietatibus. ⁊ ideo ſi non eſt intelligere.
quomodo cōtingit ſignificare. Et propterea quartus modus
dicendi eſt ꝙ cum fides dicat deum eſſe trinum ⁊ vnū. inquā
tum dicit vnum non poſſumus intelligere vnum quin intelli-
gamus qd̄ eſt ⁊ quo eſt vnum. ⁊ quo eſt vnū eſt id quo eſt. ⁊ qd̄
eſt vnū eſt illud qd̄ eſt. primum eſt eſſentia. ſecundum ſubſtan
tia. Si intelligamus trinum. neceſſe eſt ꝙ intelligamus eum
qui diſtinguitur. ⁊ quo diſtinguitur. Quo diſtinguitur eſt pro
prietas. ille aūt qui diſtinguitur ſemper ſignificatur vt diſtin
ctus. Et hoc poteſt eſſe dupliciter vel vt diſtinctus proprieta
te quacūqꝫ. vel vt diſtinctus proprietate nobili ſiue notabili.
primum ſignificatur noīe ſubſiſtentie. que d: prima ſubſtātia
⁊ non tn̄ conuenit indiuiduo hominis. ſed etiam aſini. Secū
dum ꝙ ſignificatur per hoc nomen perſona. qd̄ importat no-
bilem proprietatē non cōuenit niſi ſuppoſito rationalis crea
ture. q: greci vtuntur ypoſtaſis noīe ſicut nos noīe perſona.
vt dicit Boetius ꝙ greci vtuntur noīe ypoſtaſis ꝑ ſuppoſito
rōnalis creature. His viſis patēt obiecta. Qꝫ aūt obijcitur ꝙ
nō debemus deum noīare abſolute dicēdum ꝙ ꝙuis nomine
mus deū ꝑ creaturas. tn̄ etiam per creaturas cognoſcim⁹ euz
habere eſſe abſolutū. alia patēt.

Onſequēter eſt queſtio ſcd̄o de numeratione no-
minum predictor̄. ⁊ ſuppoſito ꝙ numeret̄ hoc no
mē perſona. queritur vtrum in diuinis numeret̄
hoc nomē ſubſtātia. Scd̄o queritur ſi numeretur
eſſentia. Tertio ſi hoc nomē deus vterū. ſ. catholi-
ce poſſimus dicere plures deos.

D **Queſtio. j.** Qꝫ numeret̄ hoc nomē ſubſtātia oñdit̄
ſic. Hyla. de ſinodis. ſunt qdē ꝑ ſubſtā
tiam tria. ſed vnum per conſonantiam. ¶ Item Anſel. in fine
mono. Aptius tres dicuntur ſubſtantie. ¶ Item Boetius in
li. de duabus naturis ⁊ vna perſona chriſti dicimus vnā eēn-
tiam ⁊ tres ſubſtātias. ¶ Item hocipſum videtur ratione. q:
ſubſtantia eſt medium inter eſſentiam ⁊ perſonam. ſed mediū
ſapit naturam extremoruz. ergo pari ratione qua dicitur vna
ſubſtantia ab vnitate eſſentie poterit dici plures a plurali-
tate perſonarum. ¶ Item omnis numerus ad ſubſtantiam
reducitur originaliter. nūqꝫ enim accidentia vel proprietates
numerantur niſi per ſubſtantiam. ſed actus numerātur ⁊ plu
raliter dicuntur in diuinis. ergo neceſſe eſt ponere numerum
ſm ſubſtantiam. ꝙ aūt pluraliter dicantur pz. d: enim pater ⁊
filius ⁊ ſpūſſ. creant. ¶ Item idem eſt relatiuuz ſubſtantie ſi
cut talis ⁊ qualis qualitatis. ſed hec eſt falſa pater eſt idez cū
filio. q: dicit hilarius ꝙ nō poſſumus dicere deum eundez. ḡ
neceſſe eſt ꝙ cadat diſtinctio in ſubſtantia. ſi ergo propter di
ſtinctionem perſonaruz dicamus plures perſonas. ergo ⁊ plu
res ſubſtantias. ¶ Contra nihil magis dicitur ſm ſubſtātiaz
ꝙ hoc nomen ſubſtantia. ſi ergo nomina ſubſtantialia dicun-
tur de omnibus ſingulariter. ſicut pz ex regula Aug. ſ̄. poſita
ergo ⁊c. ¶ Item inter quecūqꝫ cadit diſtinctio ſm ſubſtātiaz
cadit vera diuerſitas ſed inter patrem ⁊ filium non eſt confitē
da diuerſitas. ergo nec numerus ſm ſubſtantiam. ergo nō eſt
dicere plures ſubſtantias. ¶ Item Aug. dicit ꝙ idez eſt deo
ſubſiſtere ⁊ eſſe. ergo cum vnum ſit eſſe vnum ſubſiſtere eſt. er
go ſicut ab vno eſſe d: vna eſſentia vel econuerſo. ita ⁊ ab vno
ſubſiſtere debet dici vna ſubſtantia ſiue ſubſiſtentia. ¶ Item
Hieronymus ad damaſum papam. Quis vnqꝫ niſi ore ſacrile
go tres ſubſtātias predicauerit. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ tam no- 14
men ſubſtantie ꝙ ſubſiſtentie dupliciter accipitur in diuinis
q: quodlibet iſtorum habet in ſe intellectum actus ⁊ proprie-
tatis. pōt ergo dici ſubſtantia quaſi per ſe ſtans ſiue ſub alio.
ſiue ſub proprietate. primo modo vna tm̄ ē ſiue non numerat̄.
q: vnum eſt ibi qd̄ eſt. Alio modo prout dicit reſpectum ad ꝓ-
prietatem. tunc numeratur ſiue plurificatur. Primo modo tā
tum valet quantum vſioſis. ſcd̄o modo tātum valet quantum
ypoſtaſis. Omnino eodem modo diſtinguitur ſubſiſtentia. et
ſm alterum intellectum equipollet vſioſi. ⁊ ſm alterū ypoſtaſi
Et ſm alterum plurificatur ſm alterum vo minime. Et q: ſub
ſtantia d: dupliciter ⁊ ſubſiſtentia. ideo venit diuerſitas mo-
di loquendi inter doctores. Nam Tullius ⁊ Boetius dicunt
ꝙ ſubſiſtentia ⁊ ſubſtantia equipollent ypoſtaſi. ⁊ ideo dicit
ipſe Boetius eam non plurificari. ⁊ ſm hunc modum loquit̄
Hylarius Aug. ⁊ Boetius ⁊c. Hiero. ⁊ Aug. volunt ꝙ ſubſtā
tia equipolleat vſioſi. ⁊ ideo dicunt eam non plurificari. ⁊ ſub
ſiſtentia ypoſtaſi. ⁊ ideo dicunt eam plurificari. Ex his patet
reſponſio ad vtrāqꝫ partez. Patet etiā quare greci non trāſtu
lerunt nomen proſopon ſicut latini. q: oportuit nos trāſferre
nomen perſone propter ambiguitatem. ⁊ ideo maluit eccleſia
etiam reſpondere tres ꝑſonas ꝙ tres ſubſiſtētias ſiue ſubſtā
tias. Tn̄ ad argumentum qd̄ facit ꝙ ſubſtantia tenet mediuz
dicendum ꝙ ſubſtantia prout equipollet ypoſtaſi plus ſe te- 15
net cum perſona. ⁊ ideo numeratur ſicut perſona ſiue plurifi-
catur. prout tn̄ equipollet vſioſi plus ſe tenet cuz eſſentia. ⁊ iō
nō numerat̄ nec plurificat̄ ſicut nec eſſentia. Oēs aūt ille rō
nes precedentes ⁊ ſequentes loquuntur de ſubſtantia: prout
equipollet ypoſtaſi ſiue ſuppoſito. ⁊ hoc modo plurificatur.
Rationes aūt ad oppoſitam partem currunt ſm aliam acce-
ptionem huius noīs ſubſtātia. Similiter iudicandum eſt de
hoc nomine ſubſiſtentia. Sed qm̄ Aug. autoritas ⁊ mos vten
tium noīe illo [ſubſtātia. ſ.] accipit̄ magis in illa acceptiōe in
qua dicit ipſum qd̄ ē ſiue vſioſim ſiue ipm̄ cōe. iō cōiter nō re-
cipitur vt dicantur tres ſubſtātie in diuinis.

Queſtio. ij. De enumeratione illius noīs eſſentia E
Et ꝙ non numeret̄ oſtendit̄ ſic. q: in
diuinis eſt vnitas abſolutiſſima que nō multiplicat̄. ergo cuz
nullum nomen ſit adeo abſolutum ſicut nomē eſſentie. ergo ꝑ
illud ſignificatur vnitas nō multiplicata. ergo nomē eſſentie
nō numeratur. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit Auguſti. ꝙ ratio repugnat.
¶ Item hocipſum videtur a minori. Hoc enim nomen deus ē
nomen eſſentie in comparatione ad perſonam. ſed ſm ſcriptu
ram in lege. ſ. Deut. vj. Deus d: vnus ⁊ nō plures. ⁊ ſm ſimbo
lum. nō tres dij ſed vnus eſt deus. ergo hoc nomē eſſentia mi
nus plurificatur. cum dicatur abſolutius. ¶ Item natura di
uina nō multiplicatur in tribus. ſed hoc nomen eſſentia ē no-
men nature diuine vt hoc nomen ſubſtantia. ergo nec eſſentia
nec ſubſtantia multiplicantur ſub proprijs noībus vt videt̄.
¶ Contra. Aug. vj. de tri. Cur hec tria nō dicantur vna perſo

na. ⁊ loquitur de tribus perſonis. ſed tria ī neutro genere re⸗
ſpicit eſſentiam proprie. ergo cum dicantur tria. ergo tres eſ⸗
ſentie. ¶ Item ratione videtur Augu. in eodem libro dicit ꝙ
pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus dicantur tres perſone. q₂ cōe
eſt eis hoc qḋ ē perſona. ſed hoc nomen eſſentia eſt commune
ergo poteſt dici tres eſſentie. ¶ Item ibidem dicit ⁊ habetur
in littera ꝙ ideo dicuntur tres perſone. q₂ pater eſt vna perſo
na. ⁊ filius vna perſona. ⁊ ſpiritusſanctus vna perſona. Simi
liter tres eſſentie ſunt. q₂ pater eſt eſſentia ⁊c. ¶ Item pater
⁊ filius ſunt entes plures. ergo plures habentes entitatem.
Sequitur enim ſunt plures dij. ergo plures deitates. Simili
ter pater ⁊ filius ſunt. ergo plura eſſe. ergo plures eſſentie.
¶ Rñ. dicendum ꝙ in omni ſubſtantia cuius eſt eſſe ⁊ opera
ri neceſſario intelligimus naturam ⁊ habentē naturam. Cū
16 ergo hoc ſit in deo intelligimus in deo naturā ⁊ habētem na⸗
turam. Et naturam dicimus eſſentiam vel ſubſtantiam. habē
tem naturam dicimus perſonam. quomodo ergo in creatura
rationali cōtingit vnam perſonam habere plures naturas. ſ.
corporalem ⁊ ſpiritualem. ſic ⁊ a cōtrario ſenſu cōtingit ī deo
propter ſummam ſimplicitatem vnam naturam haberi a plu⸗
ribus. q₂ cōtigit eam haberi alio ⁊ alio modo. ⁊ hoc nō poteſt
eſſe ab eodem. Quia ergo eadem eſt natura tm̄ habita ⁊ non
numerata. ideo tm̄ dicitur vna ſubſtantia ⁊ eſſentia. q₂ vo plu
res habētes. ideo plures perſone nulla omnino repugnantia
exiſtēte. ¶ Ad illud ergo qḋ obijcitur de eſſentia per hoc qḋ
17 Aug. dicit hec tria. dicendum ꝙ minus expreſſe loquitur ⁊ im
proprie. ⁊ ideo verbum eius eſt exponendum. ¶ Ad illud qḋ
18 obijcitur ꝙ ideo tres. q₂ perſona eſt commune. ⁊ quelibet eſt
perſona ⁊c. dicendum ꝙ non dicit totam rationem ſed partē
quantum ad verbum exterius. ideo oportet intelligere quod
ibi additur. q₂ eſt commune qḋ diſtinguitur. Unde pater eſt
19 perſona. ⁊ filius eſt perſona. non eadem ſed alia ⁊ alia. ¶ Ad
vltimū qḋ obijcitur dicendum ꝙ ens aliquando dicitur ſub
ſtantiue. ⁊ ſic non trahit numerum aliunde. Aliquando tenetur
adiectiue ⁊ ſic trahit numerum a ſuppoſito. ⁊ ſic non numeratur
forma. ⁊ hoc modo non ſequitur ꝙ ſint plures entitates. nec
de hoc verbo ꝙ plura eſſe.

5 **Queſtio. iij.** Utrū catholice poſſim⁹ dicere plu⸗res deos. ⁊ ꝙ ſic oſtenditur hoc mō
Hoc nomen deos recipit diſtinctum terminum ratione ſuppo
ſitionis. vt cum dicitur. deus generat deum. ergo cum eadem
diſtinctio importetur per hoc qḋ eſt generat. ⁊ per hoc qḋ eſt
tres. q₂ perſonalis. ergo hec pari ratione ē catholica. tres dij
ſunt. ¶ Item idem eſt deus qḋ habens deitatem. ſed plures
ſunt habentes deitatem hoc dicitur catholice. ergo ſimiliter
plures dij ſunt. ¶ Item hoc nomen deus ꝙuis ſit ſubſtātiale
tamen impoſitum eſt ab operatione. Sed contingit operatio
nem pluraliter dici de perſonis. vt patet Gen. j. Faciam⁹ ho⸗
minem ⁊c. ergo hoc nomen dij. ¶ Item ad numerationē ali⸗
cuius veram non plura requiruntur ꝙ̄ vna multiplicatio ſup
poſitorum ⁊ forme. ſed hec eſt in deo. q₂ tres ſunt perſone diui
ne. perſona dicit ſuppoſitum. diuine dicit formam. ergo ⁊c.
¶ Item cum omne generale contingat ſpecificari. ⁊ perſona
ſit nomen generale videtur ꝙ poſſit ſpecificari cum dicitur tres
perſone. vt dicatur adhuc ſpecialius. qui tres. ſed hoc nō po⸗
teſt eſſe niſi addatur nomen commune tribus. nec ē aliud da⸗
re ꝙ̄ hoc nomen deus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. ꝙ nō dicatur catho⸗
lice patet ex mandatis. Deut. vj. Audi iſrael deus tuus deus
vnus eſt. vnde in ſimbolo. Non tres dij ſed vnus eſt deus.
¶ Item hoc ipſum videtur ratione. q₂ hoc nomen deus dicit
diuinam naturam. ſed diuina natura non numeratur ſiue ſpe
cificatur. ergo nec hoc nomen deus. ¶ Rñ. dicendum ꝙ non
20 eſt dicere plures deos catholice. q₂ numerus pluralis ſignifi
cat pluraficationem termini ſm̄ ſuppoſitum ⁊ formam in nomi
ne ſubſtantiuo cum plurale geminet ſuum ſingulare. ⁊ ideo cū
forma importata per hoc nomen deus nō ſit multiplicata. nō
debet dici plures dij. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ catholice di
21 citur deus generat. dicendum ꝙ non eſt ſimile. q₂ generat ſi⸗
mul importat diſtinctionē cū conueniētia. ſed plures deos ſim
pliciter īportat diſtinctionē quantum ad ſuppoſitū ⁊ formā.
22 ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ idem eſt deus ⁊ habens deitatem
Reſpon. ꝙ iſta locutio eſt duplex. q₂ habens deitatē vno mo⸗
do poteſt dici neutraliter. ⁊ ſic eſt vnum ſolum. ⁊ equipollet ei
qḋ eſt deus. qḋ quidē dicit qḋ eſt. Alio mō maſculine. ⁊ ſic nō
habet equipollēs. ⁊ ſic multiplicatur. Pōt tm̄ aliter dici ꝙ deus
nō ſignificat habētem. ſed ſignificat deitatem in comparatio
ne ad habentem ⁊ ideo non multiplicatur. ¶ Ad illud qḋ dr̄ de
operatione. dicendum ꝙ nomen vel pōt ſignificare operatio 23
nem per modum adiacē⸗
tis. ⁊ ſic trahit numerum
aliunde. vel per modum
ſubſtantiui. et ſic nō mul
tiplicatur. et taliter ſigni
ficat hoc nomen deus.
¶ Ad illud quod obijci⸗
tur ꝙ ibi eſt multiplica⸗ Diſtin.
tio ſuppoſitorū et forme trin.
dicendum ꝙ hoc nomen 24
diuinū ē quaſi poſſeſſiuū
vnde imponitur a dupli⸗
ci forma. ſcilꝫ poſſeſſionis
et poſſeſſoris. Et forma
diuinitatis eſt in ratione
poſſeſſoris. et forma poſ⸗
ſeſſoris exiſtente indiui⸗
ſa. numeratur forma poſ⸗
ſeſſionis vt duos ſocrati⸗
ce. et ſic in propoſito. Qm̄
nō numeratur forma dicta.
¶ Ad illud quod obijcitur 25
ꝙ generale contingit ſpe
cificari: dicendum ꝙ pſo
na cū nominat īdiuiduū
intellectualis nature. du
pliciter pōt ſpecificari. ſ.
per propria perſonarū.
vt cū dr̄ tres perſone. id
eſt pater et fili⁹ ⁊ ſpiritus
ſanct⁹ pōt etiā ſpecifica⸗
ri per nature determina⸗
tionem. vt ſic dicatur pſ⸗
ſone diuine vel angelice.
vel humane. Et ſi tu queris quare non ſpecificatur per vnum
nomen. ſicut eſt in creaturis vbi tres perſone angelice dicun⸗
tur tres angeli. Reſponderi poteſt. ꝙ hoc eſt propter inopiā
humani eloquij. qua laborat tam lingua greca ꝙ̄ latina. ſꝫ ma
gis latina. Uel poteſt dici ꝙ hoc non permittit natura ipſo⸗
rum nominum. quoniam nomen ſpeciale a ſpeciali forma im⸗
ponitur. aut igitur impoſitū eſt a natura cōmuni. aut a ꝓprie⸗
tate perſone. Si eſt impoſitum a natura cōmuni. cum illa non
multiplicetur. non potuit ꝑ vnum nomen ſpecificari. Si autē
eſt impoſitum a proprietate perſone. tunc cum illa non commu⸗
niat tribus. non poteſt per illud ſpecificari. ⁊ ideo eccleſia cō
pulſa neceſſitate rñdet nomen generale. ſiue qḋ īportat cōita
tē nois qḋ eſt cōe ⁊ multiplicabile. ⁊ iō nō eſt querēda ſpecifi⸗
catio ꝑ aliud nomē niſi ꝑ nomē adiectiuū. ⁊ ꝑ noīa pſonarū.

¶ Querit ⁊ ſoluit generali⸗
ter quid ſignificetur his no⸗
minibus vnus vel vna duo vl'
due tres vel tria. trinus vel tri
nitas plures vel pluralitas. di
ſtinctio vel diſtincte. cum his
vtimur de deo loquētes. a

Hic diligenter in
quiri oportet. cū
in trinitate non
ſit diuerſitas vel
ſingularitas. nec
multiplicitas vel ſolitudo. qḋ
ſignificetur his nominibus. ſ.
vnus vel vna. duo vel due. tres
vel tria. trin⁹ vel trinitas. plu
res vel pluralitas. diſtincte vl'
diſtinctio. cū dr̄ vnus deus.
due pſone vel tres pſone. plu⸗
res pſone diſtīcte ſunt pſone.
vel cū dr̄ diſtinctio perſonarū
pluralitas perſonarum. tri⸗
nitas perſonarum et huiuſ⸗
modi. videmur enim hoc di⸗

Diſtin. xxiiij.

Quid ſignificetur per nomen nu⸗merale cum loquitur de diuinis.

Hic diligenter inquiri oportet. cū in trinitate.
Supra excipit magiſter hoc nomē pſona a ge⸗
nerali regula noīm ſubſtātialiū oſtēdēs ꝙ di⸗
cendū eſt tres pſone. nō tres eſſentie. vel tres
dij. vel tres ſubſtātie. Hic incipit ſecūda ps. in
qua determinat qḋ ſignificetur cū dr̄ tres perſo⸗
ne. ⁊ hec pars hꝫ duas ptes. In prima oſtēdit qḋ ſignificetur ꝑ
nomē nūerale ſiue ꝑ dictionē numeralē. In ſcḋa qḋ ſignificetur
per hoc nomē pſona. infra diſtinctione. xxv. cōſiderādum eſt
cū hoc nomē pſona vt ꝓdictū eſt. Prima ps iterū habet duas
In prima querit⁊ ſoluit generaliter. In ſecūda ſolutionē ſuā
adaptat noībus diſtinctis in ſpeciali ibi. Cū em̄ dicitur vnus
deus. Et hec ps hꝫ quattuor partes. In prima determinat qḋ
ſignificetur per vnus et plures. In ſecunda quid ſignificetur
per duo ⁊ tres ibi. Ita etiam cum dicimus tres perſonas no⸗
men ternarij. Tertia qḋ ſignificet diſcretus ⁊ diſtinctus ibi.
Cum autem dicimus diſtincte ſunt perſone. In quarta quid
ſignificētur trinitas ⁊ trinus. ibi. Cum vero dicitur deus trin⁹

a ¶ Cum dicimꝰ plures eſſe perſonas ſingularitatem atq̧ ſolitudinem ex-
1 cludimus. Notandum ꝙ in diuinis recipimus vnitatem nō ſingularitatem nec ſolitudinem. quia ſingularitas excludit cōicabilitatem ſolitudo excludit pluralitatē. ⁊ nos ponimus vnā eſſentiā ī pluribus. ideo hoc nō recipimus. Similr̄ notandū ex parte pluralitatis ꝙ recipimꝰ iſta quattuoꝛ: alietatem pluralitatē diſcretionem. atq̧ diſtinctionē: ſꝫ hec quattuoꝛ econtrario non recipimus ſcꝫ diuerſitatem multiplicitatem. diuiſionē ⁊ ſeparationem. Ratio autē huius eſt q: ſeparatio ſupponit diuiſionem diuiſio multiplicitatem. multiplicitas diuerſitatē. diuerſitas aūt ponit foꝛme vel nature diſtinctionē. Et quia in diuinis eſt nature oīmoda
Ambro. vnitas. ideo cum nō recipiatur diuerſitas nec aliquod iſtoꝛum quattuoꝛ.
Rō dī- Ecōtra diſcretio p̄ſuppo-
n cū dr̄ nit diſtinctionē. diſtictio
nº ē pr̄ pluralitatem. pluralitas
nus eſt alietatem. Alietas autē
filius. nō tm̄ attenditur quātuꝫ ad foꝛmā ſed etiā quātuꝫ ad ſuppoſitum. quia ſunt plures ipoſtaſes. ideo p̄-
2 dicta quattuoꝛ ī diuinis recipiūtur. Diſtinctio autem nominū p̄dictoꝛū hec eſt. Nā de p̄mis quattuoꝛ alietas ⁊ pluralitas impoꝛtant diſtinctionē a
Hylariꝰ parte rei. ſed diſtinctio et
Scō. j. diſcretio per cōparationem ad noſtrā cognitionem. ſꝫ alietas per modū ſubſtantie pluralitas per modum quātitatis q̄uis non ſit ibi vere quātitas. Diſtinctio aūt ⁊ diſcretio differūt. q: diſcretio dr̄ in cōparatione ad viſuꝫ ſed diſtinctio in cōparatione ad tactum. Alia aūt quattuoꝛ differunt ſic. quia diuerſitas attēditur ſꝫ ſubſtātiam. multiplicitas q̄tum ad veram quātitatē.
3 diuiſio quātuꝫ ad poſitionem ſiue ad diſcontinuationē: ſed ſeparatio q̄tuꝫ ad vbi. vel aliter diuerſitas quātum ad pꝛincipiū intrinſecuꝫ multiplicitas quātum ad numerum diuiſio ad terminum. ſeparatio vo attenditur q̄tuꝫ ad medium interiectum.

centes numeroꝝ quātitates ⁊ rerum multitudineꝫ vel multiplicitatē ī deo ponere. Quid ergo iſta ibi ſignificēt ipſo de quo loquimur aperiente inſinuare curemus. Si diligēter pꝛemiſſis autoꝛitatuꝫ verbis intendimus vt dictoꝝ intelligentiam capiamus. magis videtur hoꝝ verboꝛum vſus introductus ratione remouendi atq̧ excludendi a ſimplicitate deitatis que ibi non ſunt q̄ ponendi aliqua.

☞ Solutionē ſuā adaptat noībus diſtinctis in ſpeciali. determinans quid per vnuꝫ ⁊ plures ſignificetur. b

¶ Cū eīm dicit̄ vnꝰ deꝰ multitudo deoꝝ excluditur nec numeri quantitas in diuinitate ponit̄ tāq̄ diceret̄. deꝰ eſt. nec multi ſunt vel plures dij. Vn̄ Ambꝛo. in li. de tri. ait. Cum vnuꝫ dicimꝰ deū vnitas excludit numerū deoꝝ. nec quātitatem in deo ponit: q: nec numerus nec quātitas ibi eſt. Silr̄ cū dr̄. vnus eſt pater vel vnus eſt filiꝰ ⁊ hmōi. ratio dicti hec eſt. ꝙ nō ſunt multi patres. vl̄ multi filij. ita ⁊ de ſimilibus.

a ¶ Item cuꝫ dicimus plures eſſe pſonas ſingularitatē atq̧ ſolitudinē excludimus. nec diuerſitatē nec multiplicitatem ibi ponimꝰ quaſi diceret̄. Sine ſolitudine ac ſingularitate pſonas ꝯfitemur. Unde Hyla. in. iiij. li. de tri. ſic ait. Dixit deus. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā. Quero nunc. an ſolū deū ſibi locutū exiſtimes: an hunc ſermonē eius intelligas ad alterum extitiſſe. Si ſolum fuiſſe dicis ipſius voce argueris dicētis. faciamꝰ ⁊ noſtrā. Suſtulit enī ſingularitatis ac ſolitudinis itelligētiā pfeſſio ꝯſoꝛtij. q: aliqd̄ ꝯſoꝛtiū eſſe nō pt̄ ipſi ſolitario. neq̧ ſolitudo ſolitarij recipit faciamꝰ nec alieno a ſe diceret noſtrā. Attēde lectoꝛ his v̄bis ⁊ vide q: nomine ꝯſoꝛtij pluralitatē ſignificauit. Pꝛofeſſio g̊ ꝯſoꝛtij ē pfeſſio pluralitatis. quā pfeſſus eſt dicēs. Faciamꝰ ⁊ nr̄am pluralr̄ enī vtrūq̧ dicit̄. Sed hac pfeſſione pluralitatis nō diuerſitatē vel multitudinē poſuit. ſed ſolitudinē ⁊ ſingularitatē negauit. Sic ergo cū dicimꝰ: plures perſonas. vel pluralitatem perſonaꝝ ſingularitatis ⁊ ſolitudinis intelligentiam excludimus.

☞ Quid p ternariū ſignificet̄ cū dr̄ tres pſone. c

¶ Ita ēt cū dicimꝰ tres pſonas. noīe ternarij nō quātitatē nūeri in deo ponimꝰ: vel alquā diuerſitatē: ſꝫ intelligentiā nō ad aliū niſi ad patrē ⁊ filiū. ⁊ ſſ. dirigendam ſignificamꝰ. vt ſit huiꝰ dicti intelligentia. Tres pſone ſunt vel tres ſunt. pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊. ſſ. i. nec tm̄ pr̄. nec tm̄ filiꝰ. nec tm̄ pr̄ ⁊ filiꝰ. in deitate ſunt: ſꝫ etiā. ſſ. ⁊ nō aliꝰ ab his. Silr̄ nō tm̄ eſt ibi hec pſona vel illa. vel hec ⁊ illa. ſꝫ hec ⁊ illa ⁊ nō alia. Et hoc foꝛe ita intelligenduꝫ.
Aug. ſatis oñdit vbi dicit: ꝙ illo noīe nō diuerſitateꝫ intelligi voluit: ſed ſingularitatē noluit. Augu.

☞ Quid ſignificetur per duo cū dicitur due pſone vel pater ⁊ filius duo ſunt. d

¶ Similr̄ cū dr̄ duo ſunt. pr̄ ⁊ filiꝰ. nō dualitatis q̄titatē ibi ponimꝰ. ſꝫ h̄ ſignificamꝰ. ꝙ nō eſt tm̄ pr̄ nec tm̄ filiꝰ. ſꝫ pr̄ ⁊ filiꝰ. ⁊ hic nō eſt ille. ita ⁊ de alijs hmōi. Ita etiā cū dicimꝰ: pr̄ ⁊ filiꝰ ſunt due pſone. hoc ſignificamꝰ ꝙ non tm̄ pr̄ eſt pſona. nec tm̄ filiꝰ eſt pſona. ſed pr̄ eſt perſona. ⁊ filiꝰ eſt perſona. ⁊ hec non eſt illa.

☞ Ex quo ſenſu dicit̄ in pſonis diſtinctio vel perſone diſtincte. e

¶ Cum aūt dicimꝰ diſtincte ſunt pſone vel diſtictio eſt ī pſonis: cōfuſionē atq̧ pmixtioneꝫ excludimus et hāc nō eſſe illā ſignificamꝰ. Cūq̧ adimꝰ diſtincte ſunt perſone ꝓpꝛietatibꝰ. ſiue differētes ꝓpꝛietatibꝰ aliaꝫ eſſe hanc pſonam: ⁊ aliam illam ſuis ꝓpꝛietatibus ſignificamꝰ. Et cū dicimꝰ aliam et aliam. non diuerſitatem vel alienationem ibi ponimus: ſed cōfuſionem ſabellianam. excludimus.

☞ Quomdo ibi accipiatur diſcretio. f

¶ Ita etiā dnr̄ diſcrete pſone: vel dr̄ diſcretio in pſonis eſſe: eādē intelligētiā facimꝰ. Eodē enī mō ibi accipitur diſtinctio q̄ diſcretio. Et ꝯgrue dr̄ ibi eē diſcretio vel diſtinctio: nō diuerſitas vl̄ diuiſio ſiue ſepatio. vn̄ Amb. in. j. li. de tri. Non eſt ipſe pr̄ qui filius: ſꝫ inter patrem ⁊ filium expꝛeſſa diſtinctio eſt. Diſtinctio. i. diſcretio idē. Ambꝛo.

☞ Quomō trinus trinitas ibi accipiatur. g

¶ Cū vo dr̄ deꝰ trinꝰ: vel cū dr̄ trinitas. id ſignificari videtur qd̄ ſignificatur cū dr̄ tres pſone. vt ſicut nō poteſt dici pater eſt tres perſone. vel filius eſt tres perſone ita non debet dici pater eſt trinitas vel filius eſt trinitas. Hic non eſt pꝛetermittendum ꝙ cum ſupꝛa dictum ſit deum nec ſingularem: nec multiplicem eſſe cōfitendum: idq̧ ſanctoꝝ autoꝛitatibus ſit cōfirmatū. In contrarium videtur ſentire Iſido. dicens. diſtinguendum eſt inter trinitatem ⁊ vnitatem. Eſt enī vnitas ſimplex ⁊ ſingularis trinitas vero multiplex et numerabilis. quia trinitas eſt triū vnitas. Ecce vnitateꝫ dicit eſſe ſingularem. et trinitatem multiplicem et numerabilem. Sed ad hoc dicimus ꝙ ſingularē accepit ſicut ⁊ alij accipiunt vnū multiplicem vo et numerabilem ſicut alij dicunt trinum.

Ad intelligētiam eoꝝum que dicuntur in pꝛeſenti diſtin. eſt queſtio de terminis numeralibus qualiter accipiantur in diuinis. Et circa hoc p̄ncipaliter tria queruntur. Pꝛimo queritur de termino numerali ⁊ partitiuo. ſicut ē hoc no

Contrarietateꝫ apparētem p̄dictoꝛum obijcit ⁊ ſoluit.

men vnus. Scđo de termino ſimplr̄ nūerali. ſicut ē hoc nomē
tres. Tertio de noīe cōplectente vtrūqꝫ. ſicut hoc nomē triuꝰ.
Et quātum ad primā duo queruntᷣ. Primo queritur vtrū hoc
nomen vnus dicatur poſitiue vel priuatiue in diuinis. Scđo
vtrum dicatur ſm̄ ſubſtātiam vel ſm̄ relationem.

A 3 **Queſtio. j.** Q ꝙ priuatiue dicat in oībus vr̄ ꝑ eiꝰ rō
nem. Nam phs dicit ꝙ vnū eſt qđ nō di
uiditur: ſꝫ iſta rō data eſt ꝑ priuationē. igitᷣ vnū dᷓ priuatiue.
¶ Itē cōmētator dicit ſup metaphiſicā. ꝙ vnū ⁊ multa oppo
nūtur ſicut ꝑuatio ⁊ habitus. qꝛ vnū dicit ꝑuationē. multitu
do dicit habitū. ꝙ ſi verū eſt. vnū nō tm̄ in deo: ſꝫ in oībꝰ dicit
priuationē. ¶ Itē hoc ipm̄ vr̄ rōne: qꝛ vnū opponitᷣ ei quod ē
multa: aut ergo ꝯtradictorie: aut relatiue. aut ꝯtrarie. aut pri
uatiue. Non ꝯtradictorie. hoc ptꝫ. Item nec relatiue: qꝛ rela
tiua ſunt ſimul ⁊ vnū depēdet ab alio mutuo: ſꝫ vnū nō depen
det a multis. Nec ꝯtrarie: qꝛ vnū ꝯtrarioꝝ nō eſt alteriꝰ prin
cipium. Sed vnū eſt principiū multoꝝ. igitur ꝑ locū a diuiſio
ne. opponitᷣ priuatiue. Sꝫ cōſtat ꝙ multa dicit poſitionē. igitᷣ
vnum nō dicit niſi priuationē. ¶ Itē ꝙ in deo ſpecialr̄ dᷓ pri
uatiue. videtᷣ qꝛ vnū qđ dᷓ poſitiue eſt principiū multitudinis
⁊ quātitatis: ſed in deo nulla eſt oīno quātitas. igitur nec vnū
poſitiue dᷓ. ¶ Item hoc ipm̄ videtur: qꝛ ſi deꝰ eſt poſitiue vnꝰ
⁊ lapis eſt vnus. videtᷣ igitur ꝙ lapis ⁊ deꝰ ſunt duo. igitᷣ deꝰ
⁊ creatura conſtituūt numerū. ⁊ ſi hoc. deꝰ eſt pars numeri.
qđ ſupra improbatū eſt. Si dicis ꝙ nō ſequitᷣ: qꝛ vnū nō dicitᷣ
vniuoce. Illud eñ nihil ēt videtᷣ qꝛ ſi aliqđ ponit. cū illud ēt
poſſit cōuenire creature. ad minus analogice. ⁊ ſm̄ analogiā
attendatur numeratio: vt cū dᷓ humanitas ⁊ albedo ſunt due
eſſentie. ergo hoc nō ſoluit. ¶ Cōtra. ab eodē hꝫ aliqđ eſſe. et
vnū qm̄ forma que dat eſſe: dat eſſe diſtinctū. ſi igitᷣ ens nō dᷓ
priuatiue ſꝫ poſitiue. pari rōne nec vnū de aliquo dᷓ priuatiue
¶ Itē qđ ſonat in ꝯplementū: ſonat in habitū nō priuationē.
ſed vnū ſonat in ꝯplementū: qꝛ quāto aliqđ ꝑfectius. tāto ma
gis accedit ad vnitatē. igitur vnū nō priuatiue dᷓ. ¶ Item ſi
vnū eſt priuatiuū. cōſtat ꝙ nō niſi reſpectu multitudinis. Sꝫ
ꝯtra. nulla priuatio antecedit habitū naturalr̄: ſed vnū natu
raliter antecedit multa. igitᷣ vnū nō eſt priuatio. ¶ Itē nulla
priuatio cōſtituit ſuū habitū nec ſaluatᷣ in illo: ſꝫ vnū ſaluatᷣ in
multis: ⁊ illa ꝯſtituit. igitᷣ nō opponitᷣ vt priuatio. igitᷣ nō ac
4 cipitur ꝑuatiue. ¶ Rñ. ꝙ quorūdā opinio fuit magrī ꝑncipa
liter. ꝙ qcquid ſit in creaturis de hoc noīe vnū. ī deo nō dicitᷣ
poſitiue ſed ꝑuatiue vt dicit in lr̄a. ⁊ aſſumit autoritatē ab hy
la. quis hylariꝰ nō dicat expſſe. niſi ꝙ hoꝝ nominū vſus ī deo
inuētus ē magis cā priuādi ꝙ aliqđ ponēdi. Et ratio ſua fuit.
qꝛ vnum poſitiue dictū eſt principiū quātitatis ⁊ numeri. deꝰ
aūt in ſe nō hꝫ quātitatem nec ī ſe eſt numerabilis. nec aliꝫ cō
numerabilis. Sed quis hec poſitio ꝓbabilis. habeatᷣ tm̄ cōi
ter nō tenetur. Et ratio huius eſt. qꝛ cum vnū multo cōpletiꝰ
ſit in deo ꝙ in creaturis. multo formalius ibi dᷓ poſitiue. Et
rurſus. cū oīs vnitas ad primā vnitatē reducatur. ⁊ nō eſt re
ductio habitus ad priuationē. neceſſe eſt ꝙ vnū in deo aliqđ
5 ponat. Et ꝓpterea dicēdum ꝙ eſt loqui de hoc noīe vnus in
creaturis vel quātum ad rem intellectā. vel qtū ad rōnem in
telligendi. Si eñ loquamur qtum ad rōnem intelligēdi. ſic
dico ꝙ dᷓ priuatiue vnū. ⁊ rō eiꝰ preaſſignatᷣ ꝑ priuationē di
uiſionis ſiue multitudinis. ⁊ hoc eſt qꝛ vnū eſt primū. ⁊ prima
nō habent intelligi a nobis ⁊ notificari niſi ꝑ poſteriora ⁊ ide
eſt. ꝙ priuatiue dᷓ vnum. vnitas in ſubſtātia. quātitate ⁊ qua
litate. ⁊ qꝛ hꝫ aliquid prius per qđ poſſit intelligi dᷓ poſitiue.
vt idētitas. equalitas. ſimilitudo. ⁊ coꝝ oppoſita priuatiue.
Si aūt loquamur quātum ad rem intellectā. ſic vnū hꝫ reſpe
ctum ad materiā. ⁊ hꝫ reſpectū ad formā. Rōne reſpectus ad
materiā eſt in ſe idiuiſum. tm̄ potētia diuiſibile ⁊ qꝛ potētia ma
terialis ſe hꝫ ꝑ modū priuationis. ſilr̄ ⁊ vnū. Rōne reſpectus
ad formā que dat eſſe diſtinctū ⁊ limitatū. ſic dicit poſitionē.
Qm̄ igitᷣ in deo eſt vnū oīno ſm̄ formā. in creaturis attenditᷣ:
⁊ ſm̄ formā. ⁊ ſm̄ materiā. hinc eſt ꝙ ſolū in deo poſitiue ī crea
turis vo aliqñ accipitᷣ poſitiue. aliquādo priuatiue ⁊ ſm̄ rem.
6 ¶ Ad illud quod obijcitur primo ꝙ diffinitur ſiue notificatur
priuatiue ptꝫ reſponſio. quia ſm̄ rationē ſui nominis eo ꝙ pri
7 mum. ſic dꝫ notificari. ¶ Ad illđ quod obijcitur ſecūdo quod
opponitur vt priuatio dicēdum ꝙ vnū per reſpectū ad nume
rum accipitur priuatiue. ⁊ ſic accipit cōmentator. Per reſpe
ctum ad formā. ꝯtrarie accipitur ſcđm ꝙ multitudo formali
ter accipitur. Per reſpectū ad actū conſequētem qui eſt menſu
rare accipitur relatiue. ⁊ ſcđm genus relatiuoꝝ in quo vnum
nō depēdet ab altero: ſicut ptꝫ in ſcientia ⁊ ſcibili. ⁊ ſic diuerſe 8
ſuper hoc opiniōes ſunt vere. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ in
deo nō eſt principiū numerādi ⁊c. dicēdum ꝙ vnū dicit priua
tionē multitudinis ſm̄ generalem noīs rōnem ſed illa priua
tio. ⁊ ſi nomine tenus eſt priuatio. tm̄ realiter eſt poſitio. quia
quātomagis eſt priuatio diuiſionis in aliquo. tāto illud eſt cō
pletius ⁊ ꝑfectius. cū igitur in deo ſit ꝑfectiſſima vnitas. ibi
accipitur ſm̄ oīmodā priuationē multitudinis. hoc aūt mō dᷓ
vnū qđ nō hꝫ actu multitudinē. nec eſt in potētia ad multitu
dinem neqꝫ per diffinitionē. neqꝫ per aggregationē. Hoc autē
vnū eſt ꝑfectiſſimū ⁊ ſummū ⁊ infinitū. ⁊ illud nō eſt in poten
tia ad numerū. ⁊ hoc nō eſt aliꝫ cōnumerabile. ⁊ hoc mō eſt in
ſolo deo. Et ſic ptꝫ ꝙ dᷓ deus vnus poſitiue. ⁊ quō differat vni
tas eiꝰ a creatura. ¶ Qđ igitᷣ obijcitᷣ ꝙ vnū eſt principiū mul 9
titudinis. Dicēdum ꝙ verum eſt in vnitate creata: ſed non eſt
verū in vnitate ꝑfecta ⁊ increata. Dico principiū intra ſe ſicut
pars. Vñ nō eſt verū ſi dicatᷣ deꝰ ⁊ creatura ſunt duo aut h im
proprie dictū eſt. ⁊ duo cadit a rōne numeri. ſm̄ rem. Aut ſi di
cat numerū. hoc eſt ſolū a parte intelligētis qꝛ cū intelligit di
uerſa ⁊ diſtincta. accipit ſub rōne numeri. ſicut cū ī intelligit in
tellectus noſter concernit tempus.

Queſtio. ij. Vtrū vnus dicatur ſm̄ ſubſtantiā an B
ſm̄ relationē. Qđ ſm̄ ſubſtantiā vr̄: qꝛ
ens ⁊ vnū ꝯuertuntᷣ ſicut vult phus ⁊ Boetiꝰ. ſed ens dicitur
ſm̄ ſubſtantiā. igitur ⁊ vnū. ¶ Item hec cōceditᷣ pater ⁊ filiꝰ ⁊
ſpūſſ. ſunt vnus deꝰ. ſed ſi ſunt vnus deꝰ cū deus nō diminuat
de ratione vniꝰ. ergo ſunt vnus. Sed nihil dᷓ in ſumma de tri
bus ſingulariter quod nō dicatᷣ ſubſtantialr̄. igitᷣ ⁊c. Si dica
tur ꝙ qñ adiectiue tenetᷣ tunc non dicitᷣ ſubſtātialiter. Cōtra
eadē eſt ſignificatio termini qñ tenetᷣ ſubſtātiue. ⁊ qñ tenetur
adiectiue. ¶ Item cū ſubſtantiuatᷣ in neutro gn̄e dᷓ ſubſtātia
liter. cū igitur eadē ſit ſignificatio termini in maſculino et in
neutro. cū eadē ſit impoſitio igitᷣ dᷓ ſubſtātialiter in maſculi
no. Preterea alia noīa in maſculino dicūtur ſubſtātialiter. vt
hoc nomen eternus. Vnde in ſimbolo. Non tres eterni. ſed vnꝰ
eternꝰ. ſimilr̄ ergo vnus. ¶ Itē cum dᷓ pater eſt vnꝰ. aut tene
tur ſubſtātialiter: aut notionalr̄. Si ſubſtātialiter. habeo pro
poſitum. Si notionalr̄. ſed pater hꝫ duas notiones. igitᷣ non
dꝫ vnus dici ſed duo. ¶ Itē notio ⁊ proprietas ſunt idem igᷣ
cum ꝓprietas dicatᷣ ꝙ ꝯuenit vni ſoli. nulla notio pōt dici de
tribus. ſed hoc nomē vnꝰ ꝑdicatᷣ de qualibet pſona. igitur nō
dicit notionē. ¶ Contra. regula eſt ſuperiꝰ habita. diſt. xxij.
Omē quod ꝑdicat ſubſtantiā vel eſſentiā. dᷓ de tribus ſingu
lariter in ſumma: ſed hoc nō cōuenit huic nomini vnꝰ. igitᷣ ⁊c.
¶ Itē nihil ꝑtinēs ad eſſentiā ſiue ſubſtātiā. multiplicatᷣ ſiue
plurificatᷣ. ſed hoc qđ eſt vnꝰ plurificatur: qꝛ pater eſt vnꝰ. ⁊ fi
lius eſt vnꝰ. ⁊ ſunt duo. qꝛ vnꝰ ⁊ vnus. ergo ⁊c. ¶ Item idē eſt
eſſe vnū ⁊ eſſe diſtinctū: ſed cū dᷓ pater eſt diſtinctus. hoc qđ
eſt diſtinctus non dᷓ ſubſtantialr̄. igitur nec hoc ꝙ eſt vnus.
¶ Itē reſpectu cuiuſcūqꝫ termini eſt dicere aliū in diuis. ille
terminꝰ dicit relationē. vnde nō dᷓ aliꝰ deus: ſed reſpectu eiꝰ
ꝙ eſt vnꝰ eſt dicere aliū. Nam pater eſt vnus. ⁊ filiꝰ eſt alius.
ergo ⁊c. ¶ Rñ. dđm ꝙ cū ratio vnitatis ſit ratio diſtinctiōis 10
cū indiuiſione. in diuinis aūt ponamus eſſentiā indiſtinctam
ab alijs eſſentijs ꝑ ſeipſam. ⁊ pſonā diſtingui ab alijs per pro
prietatē. neceſſe eſt etiā in diuinis ponere ⁊ vnitatē eſſentialē
⁊ perſonalē. Qm̄ igitᷣ pſona nō eſt aliud ab eſſentia vnitas eſ
ſentie ⁊ perſone. nō ſunt due vnitates ſm̄ rem: ſed vna ratione
differens. Ideo vnitas de hac ⁊ illa non dᷓ equiuoce. qm̄ nec
illi nec iſti imponitur ſpecialr̄. Quia ergo cōcretū nō accipit 11
ſpecialē ſignificationē ab abſtracto. hoc nomē vnꝰ importat in
diuinis vnitatē eſſentialē ⁊ perſonalē ⁊ cū adiectiue tenetᷣ. in
differēter importat vtrāqꝫ. determinatᷣ aūt ꝑ adiunctū. cū eñ
additᷣ termino eſſentiali importat eſſentialē: cū additᷣ termio
notionali iportat pſonalē. cū aūt ſubſtātiuatᷣ neceſſe eſt ꝙ ex ip
ſo determinetᷣ. Et iđ cū neutrū genꝰ importet ꝙ dicit ſub indi 12
ſtinctionē ī neutro ꝯueniēter attributū ē ſiue appropatū vni
tati eēntiali. In maſculino vo qꝛ iportat diſtinctionē ⁊ ſuppo
ſitū certū ⁊ qꝛ dicit rōnē ꝓducētis. appropriatū eſt vnitati pſo
nali. Et iđ ptꝫ ꝙ ſic nō accipitᷣ vt ens neqꝫ vt ꝯuertibile cū eo:
ſed

ſed ſolū in neutro. Patet etiā ſcdm ꝙ ibi eſt fallacia figure di
ctionis. ex cōicatione iſtius termini vnus. Quāuis eñ nō va
rietur ſignificatio per ſubſtātiuationem. neq; per generis di
uerſitatē. poteſt tamen nihilominus diuerſificari modus ſup
ponendi maxime ſi vſus hoc facit. ⁊ ratio ſit conueniēs vſui.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ eternus dicitur eſſentialr̄. patet
13 reſponſio. q: eternitas dr̄ ſoluȝ eſſentialiter: ſed vnitas perſo
naliter. Aliqui tamen dicūt ꝙ hoc eſt in hoc nomine vnus: q:
eſt nomen partitiuum ⁊ habēs in ſe articulum. ¶ Ad illud qd̄
obijcitur aut predicat notionē ⁊c. dicēdum ꝙ predicat notio
nem: ſed attendēdum ꝙ non quācunq;: ſed perſonalē que fa
cit eſſe vnū. ⁊ illa eſt vna in qualibet perſona. ¶ Ad illud qd̄
14 obijcitur notio dr̄ de vno. dicēdum ꝙ eſt ſignificare notioneȝ
ſub rōne propria. vt per hoc nomen paternitas. Et cōiter. vt
per hoc nomen relatio. notio. vnitas ⁊ ꝓprietas. que idem di
cunt ſub rōnibus diuerſis. ſenſus eſt eñ ꝑſona vna. i. vnica ꝑ
ſonali ꝓprietate in ſe indiſtincta. ⁊ ab alijs diſtincta.

Secundo principaliter queritur de nominibus pure
numeralibus. vt ſunt duo ⁊ tres ⁊c. Et circa hoc ſimi
liter queruntur duo. Primo vtrum dicantur poſiti
ue aut priuatiue. Secūdo vtrum dicātur ſm ſubſtā
tiam aut ſm relationem.

C **Queſtio. j.** Q: dicātur priuatiue ſolū. videtur au
ctoritate magrī qui dicit ꝙ horum vſus
magis eſt inductus cauſa priuandi ꝙ ponēdi. ⁊ videtur ꝑ au
ctoritates alioȝ firmari auctoritas magiſtri. Dicit eñ Boeti⁹
in lib. de tri. Illud vere eſt vnum in quo nullus eſt numerus.
ſed in diuinis vnū eſt veriſſime. igitur in diuinis nō eſt nume
rus: ergo iſti termini in diuis aut falſo dicūtur aut nō ꝑdi
cant numerū. Sed nō dicūt aliud ꝙ numerū ſi aliquid ponūt
igitur ⁊c. ¶ Iteȝ Iſido. dicit. Numerus virtus eſt memeris.
id eſt diuiſionis ſm ethimologiā: ſed in deo nō cadit diuiſio.
ergo numerus. igitur idem quod prius. ¶ Item dicit phs ꝙ
numerus eſt multitudo mēſurata per vnum: ſed in deo nō ca
dit menſuratio cum ipſe ſit immēſus. igit̄ ⁊c. ¶ Item videtur
hoc per rationē. A quocūq; remouet̄ genus ⁊ ſpecies. ſed ge
nus quātitatis remouetur a deo. ergo ⁊c. ¶ Itē in quocūq; ē
genus: neceſſe eſt ponere aliquā ſpecierū. igit̄ ſi numerus ē in
deo: vel ibi eſt trinarius: vel binari⁹. vel aliq̄s alioȝ. Sed ſan
cti oēs ſpecies negant. igitur ⁊ genus. igit̄ idē quod prius.
¶ Contra. ſi tm̄ priuatiue tres diceretur. q: nō ſunt vnus vel
duo. tūc igitur pari ratiōe poſſet dici chimere ſunt tres: q: nō
ſunt vna vel due. ſed illud nō dicit̄. igitur ⁊c. ¶ Item ꝙ dicat
numerū videtur. Euſebius dicit. In diuinis eſt numerus ſed
nō ordo. Sed ſi eſt ibi numerus. tūc cōtingit illum ſignifica
re. ⁊ ſi hoc. ergo poſitiue tenent̄ dictiones que illū ſignificāt.
¶ Item Bernar. Si vna eſt eſſentia. ⁊ tres ꝑſone. quis nūe
rum neget. q. d. nullus. igitur ⁊c. ¶ Item hoc ipm videt̄ rōne
q: diſcreta quātitas eſt maioris abſtractionis ꝙ cōtinua. igi
tur diſcretio magis ꝙ duratio. Sed nomē dicens in diuinis
durationē dicit poſitiue. vt etern⁹. igitur ⁊ nomē dicēs diſcre
tionem. ¶ Itē in quocūq; eſt ponere ſpeciē poſitiue. eſt pone
re genus: ſed in deo eſt ponere trinitatē. igitur ⁊ pluralitatē.
¶ Rñ. ad predictoȝ intelligentiā notandum ꝙ poſitio magrī
15 fuit ꝙ hmōi noīa numeralia nō ponerent aliquid in diuinis.
ſed priuarent: ſicut patet in littera. Et ratio huius poſitionis
fuit: quia hmōi nomina ſi aliquid ponūt. vtiq; numerum po
nunt: ſed numerū dicit nō eſſe ponēdum in diuinis. ⁊ ideo di
cit ⁊ auctoritas ſanctorū cōfirmat. Cum eñ in diuinis nō ſit di
uiſio ⁊ ſeparatio. nō ſit etiā aggregatio. nō ſit etiam menſura
tio. ⁊ numerus ſeparationē importat antecedēter. ⁊ aggrega
tionem ⁊ mēſurationem cōſequenter. numerus in diuinis nō
eſt ponēdus. ideo etiā dictiones numerales in diuinis nō di
cunt aliqd: ſed magis priuāt maiorē ſcȝ numerū ⁊ minorem.
Sed nec poſitio nec ratio poſitionis videtur eſſe ꝯueniens ſi
interius attēdatur. Poſitio eñ deſtruit ſeipſam. Ponit eñ ꝙ
noīa deſignātia pluralitatem dicātur priuatiue. Similr̄ ⁊ no
mina ſignificātia vnitatem. ⁊ ſi hoc. ſic inuicē opponuntur vt
vtrūq; ſit priuatio alterius. erit ibi circulatio in notificādo. ⁊
ſi vtrūq; alteri⁹ priuatio eſt. cū ꝑuatio nō ſit: priuationis ſed
habitus vtrūq; aliqd ponit. ⁊ ita ſi dicūtur priuatiue. dicunt̄
poſitiue. ⁊ ſic poſitio nō eſt ꝯueniēs. Rō ſimilr̄ poſitionis nō
eſt ꝯueniēter aſſumpta. Nā numer⁹ importat diſtinctionem. ⁊
ſup hoc cōpoſitionē aggregatōis. ⁊ ꝙuis i diuis nō ſit aggre
gatio nihilomin⁹ eſt diſtinctio. iō numer⁹ nō ſimplr̄ remouen
dus eſt a diuis. ſed numerus talis. Et magrī oīno remouet. iō
in poſitione ſua defecit. Et in illo articulo cōiter nō tenetur a
magrīs pariſieñ. Cōcedendū igit̄ ꝙ hmōi noīa dn̄r poſitiue ſi
cut ꝓbant rōnes ad hoc inducte. ⁊ ꝯcedendū ꝙ in diuinis ali
quo mō eſt numerus. aliquo mō nō. Nā ſm ꝙ dicit diſtinctio
nem ꝑſonalē ſm originē: ſic dōm eſt numerū eſſe in diuinis ſȝ
aūt ꝙ aggregationē ⁊ diuiſionē ſubſtātialē dicit. nō eſt ponē
dus numerus in diuis. ¶ Ex his patēt obiecta. Nā rōnes ad
primā partē procedūt de numero ſm eā acceptionē qua ſumit̄
in iſtis inferiorib⁹ ꝙtum ad ꝯditiones ꝑdictas. Unde in ſen
ſu ſuo verū cōcludūt ꝙ ibi nō eſt numerus. Silr̄ rōnes ad par
tem oppoſitam procedūt ſm ꝙ numerus diſtinctionē certam
importat. ⁊ hoc quidē eſt ponere in diuinis. ⁊ ideo verū cōclu
dunt in ſuo ſenſu. Uñ in diuinis negādum eſt eſſe numerū ſim
pliciter: ſed ꝯcedendū eſt numerū eſſe perſonaȝ. ¶ Ad illud
tñ quod obijcit̄ de quātitate cōtinua ⁊ ſpecie numeri dicēdū 16
ꝙ nec quātitas cōtinua eſt in deo. quia eternitas nō eſt quāti
tas. nec trinitas eſt ſpecies numeri.

Queſtio. ij. Utrum ꝑdicta noīa dicantur in diuis D
ſm ſubſtantiā aut ſm relationē. Et ꝙ
ſubſtātiā videt̄. Quia ſicut dicit Boe. ⁊ Aug. Quātitas i ſub
ſtantiā trāſit. ſed numerus quātitatē dicit. ergo trāſit in ſub
ſtantiam ergo dictiones numerales ſm ſubſtātiam dicūtur.
¶ Itē oē nomē quod dicit̄ ad ſe: dicit̄ ſm ſubſtātiaȝ: ſȝ duo
⁊ tres eſt nomē quod dicit̄ ad ſe. nō ad aliud: ergo dicunt̄ ſm
ſubſtātiam. ¶ Item cū dr̄ pater ⁊ filius et ſpūſſctūs ſunt hoc
ꝙ eſt tres. aut dicit̄ notionalr̄. aut eſſentialr̄. Non notionalr̄:
q: nulla eſt notio que cōiter dicatur de tribus. igitur dr̄ eſſen
tialr̄. ¶ Itē notiōes ſunt quinq;: ſed ſi termini numerales im
portant pluralitatē notionuȝ. igitur erit numerus quinari⁹ in
diuinis igitur nō tres: ſed quinq; ſunt: ſed hoc eſt falſum. igit̄
non dicūtur notionalr̄. ſed dicūtur eſſentialr̄ ſiue ſubſtātiali
ter. ¶ Cōtra. oē nomen pertinēs ad ſubſtātiam nō dicitur
pluraliter ſed ſingulariter: ſed tres tm̄ dicit̄ pluraliter: ergo
nullo modo dicit̄ ſm ſubſtātiam: ergo dicitur ſm relationem.
¶ Item oē nomē ſubſtātiale predicatur de qualibet perſo
na: ſed tres de nulla ꝑſona predicatur. ergo ⁊c. ¶ Item ſi hoc
nomē tres ſm ſubſtātiā dr̄: ergo licet addere terminū ſubſtā
tialem. igitur poſſumus dicere tres deos vel tres ſubſtātias:
quoȝ vtrūq; eſt ꝯtra fidē. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ aliqui voluerūt 17
dicere ꝙ hmōi termini numerales nihil aliud dicāt in deo ꝙ
hoc nomē perſone pluraliter. Unde ſi dicat̄ perſone ſunt tres
ideȝ ſubijcitur ⁊ ꝑdicatur: ⁊ rō ⁊ modus intelligēdi hic eſt: q:
ſi ponerētur forme eſſe ab eterno ſicut imponit̄ platoni ꝙ po
ſuit tūc plures eſſent. ⁊ in aliquo certo numero. ſed numerus
ille. nec eſſet ꝓprietas: nec paſſio ꝯſequēs: ſed ipſe forme nūe
rales. ⁊ per hūc modū dicere tres in diuinis nō eſt dicere niſi
tres ꝑſonas. Sȝ illud nō opȝ dicere: qm̄ ſi idem eſſet oīno tūc
videret̄ eſſe nugatio ſi dicerētur tres ꝑſone vna ꝑſona: ⁊ vide
retur nō plus dici cū dr̄ tres ſunt ꝑſone. ⁊ ꝑſone ſunt perſone.
Et propter hoc alius modus dicēdi eſt ꝙ hmōi termini nume
rales dicūtur ſm relationem: ⁊ importat notiones. ⁊ hoc patȝ
q: in diuis importāt diſtinctionem. diſtinctio aūt eſt a ꝓprie
tatibus. Unde tres importāt proprietatem triū perſonaruȝ in
cōcretione. Notio aūt inꝙtum cōuenit ſoli deo dicitur eſſe ꝓ
prietas inꝙtum vno ab alio diſtinguit. dr̄ eſſe vnitas. Unde di
cūtur ꝑſone tres tribus ꝓprietatibus diſtincte. Et ſi tu que
ris. quid dr̄: qñ dicit̄ tres notiones. Dicēdum ꝙ ſeipſis diſtin 18
guūtur ꝓprietates. ideo nō dicit niſi notiones ipſas. ¶ Ad il
lud igitur quod obijcit̄ ꝙ quātitas trāſit in ſubſtātiam. dicen
dum ꝙ numerus in creaturis eſt quātitas: ſȝ in deo dicit rela
tionē. ⁊ hoc patȝ ſic. diſtinctio in creaturis eſt ꝑ alicui⁹ ꝓprie
tatis vel qualitatis appoſitionē. ⁊ ita per additionē. vbi autē
additio ibi limitatio. vbi limitatio. ibi vni⁹ ab alio diuiſio. et
vbi hec ſunt ibi aggregatio diuerſoȝ ⁊ mēſuratio. ⁊ q: quāti
tatis ē mēſurare. ad diſtinctionē in inferiorib⁹ ſequit̄ nūerus
⁊ eſt modus eēndi ꝯñs materiā cū forma. In diuis aūt eſt di
ſtinctio per originē nō ꝑ additionē alicui⁹ ⁊ ideo nulla addi
tio nulla limitatio. ⁊ vbi hoc nō ē. nec mēſuratio. ⁊ iō nec ꝙti
tas. Sȝ vbi origo. ibi habitudo ⁊ relatio. ⁊ iō in diuinis nume
rus nō dicit quātitatem ſed magis relationē. ſed quoniam re

latio non tranſit in ſubſtantiã.igitur nec termini numerales.
19 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ dicunẗ ad ſe dicendum ꝙ nomẽ
dici ad aliud.poteſt eſſe dupl'r.Uno modo intra vel extra vel
implicite vel explicite.Et illud nomen ſubſtãtial'r dicitur qð
nõ dicit ad aliud nec intra nec extra.nec implicite nec explici
te.Sed termin⁹ numeralis dicit relationẽ ad aliqđ intra:q:
impoꝛtat diſtinctionem numeratoꝝ.⁊ implicat relationem.
20 ¶ Ad illud quod obijcitur nulla notio dicitur de tribus.Di/
cendũ ꝙ verũ eſt nulla notio determinata:ſed cõmune ad no
tiones ſm rationẽ dicitur de tribus.vt hoc nomẽ relat⁹.⁊ hoc
nomen diſtinctus.⁊ alia noïa cõſimilia.¶ Ad illud qð obijci/
21 tur ꝙ notiones ſunt quinq̧.Dicendũ ꝙ tres nõ quaſcũq̧ no/
tiones impoꝛtat:ſed ſolum perſonales.Illa enĩ notio que fa/
cit illã perſonã eſſe perſonã.⁊ ab oĩbus diſtinctaʒ.illa dicitur
vnitas perſone inq̃tum dat eſſe diſtinctuʒ.⁊ illa notio eſt vna
vnius ſicut vna eſt vnitas vnius.⁊ ille ſunt tñ tres.⁊ ideo cũ
ſint tres vnitates in tribus perſonis.hinc eſt ꝙ perſone ſolũ/
modo tres dicuntur.

Tertio principaliter queritur de differentia nomi
num numeraliũ.ſicut eſt hoc nomen trinus vl' tri
nitas.Et circa hoc queruntur duo.Primo vtruʒ
huiuſmodi nomina impoꝛtant vnitatem.Secun
do dato ꝙ ſic.queritur cuiuſmodi ſit illa vnitas
quam impoꝛtant.

E **Queſtio.j.** Quod impoꝛtent vnitatẽ.videtur pri/
mo per ethimologiã.trinitas enĩ dicit
quaſi trium vnitas.⁊ ſimil'r ⁊ trinus.¶ Item hoc videẗ:q: in
diuinis reperiẗ hoc nomẽ trinitas:ſed nõ hoc nomen trinari⁹
Sed hec duo eãdem pluralitattem impoꝛtãt:ergo hoc nomẽ
trinitas.ſi recipiatur in diuinis.hoc non eſt ratione plurali/
tatis.ergo hoc nomẽ trinitas vltra pluralitatẽ aliquid impoꝛ
tat.⁊ nõ niſi vnitatẽ.ergo ⁊c.¶ Iteʒ in diuinis recipitur hoc
nomen trin⁹:ſed nõ recipitur hoc nomen triplex.non enĩ dicit
deus triplex ſicut dꝛ multipliciter in littera.ſed fides cõmuni
ter dicit deum trinum:igitur aliquid dicit vltra hoc qð eſt tri
plex.ſed nõ pluralitatẽ.igitur vnitatem.¶ Item magiſter di
cit ſupra diſt.xxij.trinitas eſt nomẽ quaſi collectiuũ:ſʒ nomẽ
collectiuũ nõ tñ impoꝛtat pluralitatẽ:ſed etiam vnitatem.
ergo ⁊c.¶ Cõtra.ex tribus pſonis nihil vnũ fit.ſed ex pluri/
bus vnitatibus creatis aliqđ fit ſiue reſultat:ergo numer⁹ in
creaturis dictus potius dʒ impoꝛtare vnitatem ꝙ in diuinis.
ſed cũ dꝛ in creaturis binarius vel trinarius.ita impoꝛtat nu
merum ꝙ nec vnitatẽ.ergo nec hoc nomen trinitas dʒ in diui
nis impoꝛtare.¶ Itẽ ſi trinus ⁊ trinitas impoꝛtãt pluralita/
tem ⁊ vnitatẽ cum nullũ nomen ſit diſtinctum ⁊ indiſtinctum:
nec habeat pluralitatẽ diſtinctionis ⁊ vnitatẽ indiſtinctionis
de nullo noïe in diuinis poterit dici.¶ Item ſi vnitatem im/
poꝛtat:ergo cuʒ idẽ nõ debeat ſibi copulari male ⁊ nugatoꝛie
dicitur in hymno confeſſoꝝ in fine.qui ſupꝛa celi reſidens ca/
22 cumen.totius mundi machinã gubernat trin⁹ ⁊ vnus.¶ Rñ.
dicẽdum ꝙ q: in diuis ſingulari modo eſt numerus ſcʒ ex di/
ſtinctione ſuppoſitoꝝ cũ vnitate foꝛme.ſpeciali debuit expꝛimi
nomine quod ſimul dicit pluralitatem ⁊ vnitatem.quia ergo
hmõi nomina impoꝛtant pluralitatem ⁊ vnitatem.ideo ſunt ſi
23 milia nominibus collectiuis.Sʒ quia vnitas collectiuoꝝ eſt
vnitas aggregationis que cõſequitur pluralitatẽ.hic aũt eſt
vnitas foꝛme que nõ eſt pluralitatẽ ↄſequens.ideo nõ eſt col
lectiuum tale nomẽ.Et ideo dicit magr̃ ꝙ eſt quaſi collectiuũ
Et per hoc pʒ primũ in ↄtrariũ.Cõcedendũ ergo ꝙ impoꝛtat
pluralitatẽ ⁊ vnitatẽ.¶ Ad illud quod obijciẗ nullũ nomẽ im
poꝛtat ſimul vnitatẽ ⁊ pluralitatem.Dicendũ ꝙ hoc verũ eſt
rõne foꝛme:ſed cum ſit vnũ in foꝛma.põt habere pluralitateʒ
24 ſuppoſitoꝝ.⁊ hoc nõ eſt incõueniens vel impoſſibile.¶ Ad il
lud qð obijciẗ de nugatione.dõm ꝙ ſicut hoc verbũ cede ha/
bet intellectũ huius verbi dãdi ⁊ loci:ſed cũ dꝛ cede locuʒ ca/
dit ab intellectu.ſimiliter in pꝛopoſito.⁊ ſimiliter intelligen/
dum de relatiuis cum dicitur filij pater.

F **Queſtio.ij.** Cuiuſmodi ſit illa vnitas quã impoꝛ/
tat hoc nomẽ trinitas vel trin⁹.vtrum
vicʒ ſuppoſiti vel eẽntie.Et ꝙ eẽntie vr̃.q: hoc qð eſt trinitas
dꝛ de oĩbus ſimul in ſingulari.Sed hoc cõuenit ſolũ termino
impoꝛtãti vnitateȝ ſubſtãtialẽ.ergo ⁊c.¶ Itẽ nulla vnitas eſt
triũ niſi eſſentia vel eſſentialis vnitas:ſʒ trinitas eſt triũ vni/
tas.ergo hoc nomen trinitas dicit eſſentialẽ vnitatẽ.pari rõ
ne ⁊ hoc nomẽ trin⁹.¶ Itẽ nec hoc nomẽ trinitas nec hoc no
men trin⁹ dꝛ de pſona ꝗ nõ impoꝛtat vnitatẽ pſonalẽ.Nõ enĩʒ
hec ↄceditur pſona eſt trina vel pſona eſt trinitas.¶ Contra.
hmõi noïa ſimul impoꝛtãt vnitatẽ ⁊ pluralitatẽ:ſʒ ſola vnitas
pſone eſt plurificabilis nõ eſſentie:ergo impoꝛtãt vnitatẽ pſo
ne.¶ Itẽ vnitas eſſentie pꝛedicaẗ de patre:ſed neq̧ hoc no/
men trin⁹:neq̧ hoc nomẽ trinitas pꝛedicaẗ de patre.igiẗ ⁊c.
¶ Item vnitas eſſentie pꝛedicaẗ de eſſentia:ſed nequaq̃ dici
tur eſſentia diuina eſt trina.igiẗ nõ dicit vnitatẽ eſſentialem.
Queritur igitur quã vnitatẽ impoꝛtent.⁊ vtrũ dicanẗ iſta no
mina ſm ſubſtantiã an ſm relationẽ.Et cuʒ dicãtur de oĩbus
ſimul in ſingulari.videtur dici ſm ſubſtãtiam.cum iterũ non
dicantur de aliquo ſigillatim.nõ videtur dici ſm ſubſtantiã.
¶ Rñ ad pꝛedictoꝝ intelligentiã dicendũ ꝙ ad hoc cõſuevit 25
dici ꝙ hoc nomen trinitas duplicẽ hʒ ethymologiã.Uno mo/
do trinitas dꝛ vnitas ter.⁊ ſic nomen numerale cadit in eo vt
complementũ.⁊ ſic dꝛ ſm relationẽ ſicut termini numerales.⁊
vnitas quã impoꝛtat eſt vnitas perſonalis nõ eſſentialis:q: il
la plurificatur.Alia ethimologia eſt.trinitas eſt vnitas triũ.
⁊ tunc vnitas nõ numeratur ſed ſignificatur vt cõicabilis tri
bus:⁊ qm̃ hec vnitas eſt eſſentialis:ideo impoꝛtat vnitatem
eſſentialẽ.⁊ hec quidem ethimologia abſq̧ dubio habet veri
tatem.Sed pꝛima nõ videtur habere veritatẽ.Nam cũ eãdeʒ
ſignificationẽ habeat trinus ⁊ trinitas.ſi illa eſt ethimologia
trinitas vnitas ter:tũc trinus diceret̃ vnus ter.Hoc autẽ nõ
põt dici de deo.videlʒ ter vnus cũ tñ dicatur trinus.pꝛopter
quod dicendum ꝙ hmõi nomina impoꝛtant vnitatem foꝛma/
malem ſiue eſſentie cum pluralitate ſuppoſitoꝝ.⁊ ideo habẽt
quodãmodo naturam termini ſubſtãtialis in hoc ꝙ dicuntur
de tribus ſingulariter:⁊ termini numeralis in hoc ꝙ dicũtur
de nullo per ſe.¶ Ad illud qð obijciẗ ꝙ ſola vnitas pſone eſt
plurificabilis.dõm ꝙ trinitas nõ impoꝛtat pluralitateʒ circa
vnitatẽ in recto.ſed ſolum in obliquo.ꝙ ſit trium vel in trib⁹. 26
⁊ hoc eſt eſſentie.¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ vnitas eſſentie
pꝛedicatur de patre.dicẽdum ꝙ verum eſt:ſed nõ ratione hac
quia plures in ea conueniũt.ſicut animal pꝛedicaẗ de homine 27
non ea ratione qua diuerſa ſpecie in eo conueniũt:⁊ quia trini
tas impoꝛtat illam vnitatẽ vt in pluribus.ideo ⁊c.¶ Ad illud
quod obijciẗ ꝙ nõ dꝛ eſſentia trina neq̧ trinitas trina.Dicen/
dum ꝙ hoc nomen trinus impoꝛtat vnitatẽ vt in concretione 28
⁊ ita inherentẽ pluribus.Et ideo de eo ſolo.dꝛ ꝙ impoꝛtat vni
tatem vt in ↄcretione vt hoc nomen de⁹ qð quidẽ ſupponit p/
ſonas.⁊ q: tale eſt hoc nomen de⁹.iõ cõcediẗ.deus eſt trinus
nec deitas eſt trina:q: deitas nõ ſupponit pſonaʒ.ſil'r nec hoc
nomen trinitas.⁊ ſic patent obiecta.

Diſtinctio.xxv. Quid ſignificat hoc nomẽ per
ſona.

Preterea ↄſiderandũ ꝙ cũ hoc nomen perſo
na.⁊c.Supꝛa oñdit magr̃ qđ ſignificaẗ per
terminũ numeralem cum dꝛ tres perſonas.
hic ſubdit quid ſignificeẗ per iſtũ terminuʒ
pſona.Et diuidiẗ hec pars in duas.In pꝛi
ma queritur ⁊ opponit.In ſcđa ſoluit ibi.qđuiſ
dam vr̃ ꝙ noïe pſone.¶ Pꝛima pars habet
tres partes.In pꝛima mouet dubitationẽ.In ſcđa opponit p
autoꝛitatẽ Augu.oſtendens ꝙ dicitur ſm ſubſtãtiam.ibi.per
ſona enĩ vt ſupꝛa ait Augu.Tertio opponit per rationem.ibi.
Aliter etiam videtur poſſe oſtendi ꝙ nomine perſone.vbi mõ
ſtrat illud idem.Similiter ſecunda pars in qua ſoluit diuidi
tur in duas.In pꝛima ſoluit ſm opinionem alioꝝ qui dicunt
ꝙ perſona accipitur ſm eſſentiam.tamen relatam ad ſuppoſi
tum.In ſecunda ſoluit ſm opinionẽ ſuã per diſtinctionẽ.ibi.
¶ Sciendum eſt igitur ꝙ hoc nomẽ perſona multiplicẽ intel
ligentiam facit.Et hec pars diuidiẗ in duas.In pꝛima parte
oſtendit quomõ accipitur hoc nomen perſona in plurali.Se/
cundo quõ accipiẗ in ſingulari.cũ diciẗ alius eſt pater.alius
eſt fili⁹.Ibi nũc inſpiciam⁹ vtrũ ſm eãdem rõnẽ.Pꝛima pars
hʒ tres partes.In pꝛima ponit diſtinctionem per quã ſoluit.
In ſecũda cõfirmat per autoꝛitatẽ Augu.ibi.⁊ hic ſenſus ad/
iuuatur ex vbis.In tertia ad obiectionẽ reſpõdet ibi.Ad hoc
aũt ꝙ illi dicunt.Similiter ſequens pars habet tres partes.
In pꝛima determinat quomodo accipiẗ perſona.cum dicitur

alia eſt perſona patris. Secundo quomodo accipitur cum dicitur. Alius eſt pater in perſona. Tertio hoc confirmat autoritatibus. primuȝ facit ibi. Nūc inſpiciamus ⁊c. Secundum ibi. deinde queritur vtrum ſm eandem rationem. Tertiū ibi. ꝙ autem ſm ſubſtantiam dicatur.

☞ Mouet dubitationem q̇d ſignificatur cū dicitur pluraliter tres perſone vel due perſone. a

Preterea ꝯſiderandū eſt ꝙ cū h̄ nomē ꝑſona (vt predictū eſt) ſm ſubſtantiā dicatur que ſit intelligentia dicti cum pluraliter profertur tres perſone vel due perſone. ⁊ cuȝ dicitur. Alia eſt perſona patris: alia eſt perſona filij: alia eſt perſona ſpiritusſancti. Si enim in his locutionibus perſone vocabulum eſſentie intelligentiam facit plures eēntias ꝯfiteri videmur ⁊ ita plures deos. Si v̄o eſſentie ſignificationē ibi non tenet. alia eſt huius nominis ratio cum dicit̄ pater eſt perſona vel fili⁹ eſt perſona. ⁊ alia cum dicitur. pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus ſunt tres perſone. ⁊ cum dicitur. Alia eſt perſona patris. alia filij ⁊ huiuſmodi.

☞ Opponit aūt Auguſtinus oſtendēs ꝙ ſm ſubſtantiam ſiue eſſentiā dicitur. Alia eſt perſona patris alia filij: ſiue tres perſone: vt cum dicitur. pater eſt perſona. filius eſt perſona. b

¶ Perſona eñ vt ſupra ait Aug. ad ſe dicitur: ⁊ idē eſt deo eſſe perſonā qḋ eſſe. ſicut idē eſt ei eē quod deū eſſe. Unde manifeſte colligitur ꝙ eſſentiam diuinam predicamus dicentes. pater eſt ꝑſona filius eſt ꝑſona ſpiritusſanctus eſt perſona. i. eſſentia diuina. et omnino vnum et idem ſignificatur nomine ꝑſone. i. diuina eſſentia cū d̄r. pater eſt ꝑſona. ⁊ filius eſt ꝑſona. quod ſignificatur noīe dei cū dicitur pater eſt deus. fili⁹ eſt deus. Ita etiā idem ſignificatur cum d̄r. Deus eſt de⁹ ⁊ deus eſt perſona. Utroqȝ eñ noīe eſſentia diuina intelligitur: q2 vtrūqȝ ſm ſubſtātiā d̄r. Cū v̄o d̄r. Pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs ſunt tres ꝑſone. quid noīe perſone ſignificamus. an eſſentiam. Hoc eñ videtur ſi ſupra poſita verba auguſtini diligenter ſcrutemur. Supra eñ dixit ꝙ ideo tres perſonas dicimus quia id quod perſona eſt. cōmune eſt tribus. Et item quia pater eſt perſona. ⁊ filius eſt perſona. ⁊ ſpiritusſanctus eſt perſona ideo tres perſone dicūtur. Uidetur ergo eādem tenere ſignificationē hoc nomen ꝑſona cum dicitur. tres perſone quā habet cum dicit̄. Pater eſt perſona. fili⁹ eſt perſona ſpūſſanctus eſt ꝑſona. Quia vt oſtendit Augu. hoc dicitur. i. tres perſone propter illud: quia id quod perſona eſt cōmune eſt eis. Id ergo quod cōmune eſt eis. i. patri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto. videtur ſignificari nomine ꝑſone. cum dicitur tres perſone.

☞ Opponit ꝑ rōnem poſſe oſtendi. ꝙ ſm ſubſtantiam ſiue eſſentiā dicat̄ etiā cū pluralr̄ ꝓfertur. c

¶ Aliter ēt v̄r poſſe oñdi. ꝙ ibi noīe ꝑſone ſignificet̄ eēntia cū d̄r tres ꝑſone. Ut eñ ſupra dixit Aug. ea neceſſitate dicim⁹ tres ꝑſonas. vt rñderem⁹ q̄rētibus q̇d tres vel q̇d tria. Cū g̊ querit̄ q̇d tres vel q̇d tria cōuenienter rñdetur cū d̄r tres ꝑſone. At cū querit̄. quid tres vel q̇d tria. ꝑ quid de eſſentia querit̄. Non eñ inuenit̄ q̇d illi tres ſint niſi eēntia. Si g̊ qōni recte rñdemus. opȝ vt rñdēdo eſſentiā ſignificem⁹ alioq̄n nō oñdim⁹ q̇d tres ſint. Si v̄o rñdētes eēntiā ſig̃mus. ipaȝ eſſentiā ꝑſone noīe intelligim⁹. cū d̄r tres ꝑſone.

☞ Soluit ſm opinionē alioꝝ q̇ putāt eēntiā ſignificari noīe ꝑſone cū dicim⁹ tres ꝑſonas. d

¶ Quibuſdā v̄r ꝙ noīe ꝑſone ſignificet̄ eēntia cū d̄r tres ꝑſone. ꝓpterea q2 augu. dicit. iō dici tres ꝑſonas q2 cōe ē eis id qḋ eſt ꝑſona: vt ſit talis intelligētia. pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊. ſſ. ſunt tres ꝑſone. i. ſunt tres id hn̄tes cōe qḋ eſt ꝑſona. i. tres ſunt quoꝝ q̇ſqȝ ē ꝑſona. i. eēntia. Sȝ quō iuxta hāc intelligētiā dicet̄. alia ē ꝑſona pr̄is. alia filij. Et hoc etiā ita voluit intelligere. ſ. ali⁹ eſt pr̄. ⁊ ali⁹ eſt fili⁹. id tñ cōe hn̄tes qḋ ē ꝑſona. Et hoc ꝯfirmāt autoritate aug. q̇ in. vij. li. de tri. ait. Tres ꝑſonas eiuſdem eēntie. vel tres ꝑſonas vnā eēntiā dicim⁹. Tres āt ꝑſonas ex eadē eēntia nō dicim⁹ q̄ſi aliud ibi ſit qḋ eēntia ē. aliud qḋ ꝑſona ē. Hac autoritate ⁊ ꝓmiſſis conāt̄ aſſerere i ꝑdict⁹ locutōib⁹ nomē ꝑſone eēntiā ſig̃are. Sȝ q̇d rñdebūt ad id qḋ ipe Au. i li. de fid ad petꝝ d̄t. ſ. ꝙ ali⁹ ē pr̄ i ꝑſona ſiue ꝑſonalr̄. ali⁹ ꝑſonalr̄ fili⁹. ali⁹ ꝑſonalr̄. ſſ. Quō ei ali⁹ ꝑſonalr̄ pr̄. ali⁹ ꝑſonalr̄ fili⁹. ali⁹ ꝑſonalr̄. ſſ. ſi i eē ꝑſonā oīo ꝯueniūt. i. ſi ꝑſona eēntie tm̄ itelligētiā facit. Iō nobis v̄r aliter hoc poſſe dici congruētius iuxta catholicoꝝ doctoꝝ autoritates. Augu.

☞ Soluit ſm opinionē ſuā diſtinguens ꝙ hoc nomen ꝑſona tripliciter in trinitate accipit̄. ⁊ quomō accipitur in plurali dictum. e

¶ Sciendū ē igr̄ ꝙ h̄ nomē ꝑſona multiplicē itelligētiā facit nō vnā tm̄. ⁊ vt Hyla. ait in li. iiij. de tri. Intelligētia dictoꝝ ex cāis ē aſſumēda dicendi. q2 nō ſmoni res: ſȝ rei ſmo ſubiect⁹ ē. diſcernētes g̊ dicēdi cās hui⁹ noīs. ſ. ꝑſona ſig̃tionē diſtinguim⁹ dicētes. ꝙ h̄ nomē ſ. ꝑſona ꝓprie. ſm ſubſtātiā d̄r. ⁊ eēntiā ſig̃t ſicut ſupra oñdit aug. cū d̄r de⁹ eſt ꝑſona. pr̄ eſt ꝑſona. Quadam tñ neceſſitate vt ſupra dixit au. trāſlatū ē hoc nomē. vt pluralr̄ diceret̄ tres ꝑſone cū quereret̄. q̇d tres vel q̇d tria. vbi nō ſignificat eēntiā. i. naturā diuinā que cōis eſt tribus ꝑſonis. ſȝ ſubſtātias vel ipoſtaſes ſm grecos. Greci q̇ppe (vt ſupra dixit aug.) aliter accipiūt ſubſtātiam. i. ipoſtaſim. alr̄ nos. Nos eñ ſubſtātiā dicimus eēntiā ſiue naturā. ꝑſonas aūt dicim⁹ ſicut illi dicunt ſubſtātias. i. ipoſtaſes. Si g̊ nos ita accipim⁹ ꝑſonas: vt illi accipiūt ſubſtātias vel ipoſtaſes. ⁊ illi alr̄ accipiūt ipoſtaſes q̄ nos ſubſtātiā. alr̄ g̊ nos accipim⁹ ꝑſonas ꝙ ſubſtātiā. Cū g̊ dicim⁹ tres ꝑſonas: nō ibi ꝑſone noīe eſſentiā ſignificam⁹. Quid g̊ dicim⁹. Dicimus: q2 tres ꝑſone ſunt. i. tres ſubſiſtētie. ſ. tres entes pro quo greci dicunt tres ipoſtaſes.

☞ Cōfirmat autoritate aug. ſolutionē ſuam. f

¶ Et hic ſenſus adiuuat̄ ex v̄bis Aug. ꝓmiſſis ſi interius intelligant̄. Quia eñ pater eſt ꝑſona. i. eēntia. ⁊ fili⁹ eſt ꝑſona. ⁊. ſſ. ꝑſona. Iō d̄r tres ꝑſone. i. tres ſubſiſtētie tres entes. Nō eñ pn̄t dici tres ſubſiſtētie vel entes. niſi ſingul⁹ eoꝝ eēt ꝑſona. i. eſſentia. Q2 g̊ eis cōe eſt id qḋ ē ꝑſona. i. eēntia. iō recte dicūtur a tres perſone. i. ſubſiſtētie. vel ſubſiſtētes. vt ſicut eēntia que eis eſt cōis vere ac ꝓprie ē. ita illi tres v̄e ac ꝓprie ſubſiſtētie vl̄ entes itelligāt̄. Iōqȝ Aug.

a ¶ Tres perſone. i. ſubſiſtētie. Cōtrariū dicit boetius in li. de duab⁹ naturis ⁊ vna perſona xp̄i aſſignans differentiaȝ inter ſubſiſtere ⁊ ſubſtare. Q2 ſubſiſtit illud qḋ indiget alio ꝙ ſit. Subſtat vero quod ſubiectum alijs vt eſſe valeat subminiſtrat. v̄r g̊ ꝙ ſubſiſtere ſit idem qḋ eēntia. g̊ nullo mō pōt dici ꝙ ſint plures ſubſi-

ſtētie. ¶ Rñ. dōm ꝙ hoc tius accipit ibi hoc nomē ſubſiſtentia ſm marcū tullium. prout accipit ſignificationem ſm actū ſubſiſtendi ſiue ꝑ ſe ſtādi et ſic tm̄ vna eſt ſubſiſtētia. Sȝ nunc doctores ſcripture accipiūt prout magis importat reſpectū ad ꝓprietatem cui ſubeſt. ⁊ ſic pluríficatur. Ratio aūt hui⁹ eſt cōmunis vſus. Qꝛ accipiunt ſubſtātiā pro natura rei. ideo pro ſuppoſito magis voluerunt accipere ſubſiſtentiam.

2 b ¶ Tres perſonas eſſe vnam eſſentiā. vel eiuſdē eſſentie. nō ex eadē eſſentia. (Obiectioni rñdet.) Videtur hoc falſuȝ qꝛ pater generat filiū ꝺ ſua ſubſtātia. ⁊ ſpirat ſpm̄ſanctum. ergo videt̄ ꝙ omēs perſone ſint de eadē ſubſtantia. ¶ Iteȝ queritur quare nō conceditur iſta ꝙ perſone ſunt ex eadē eēntia. ſicut cōceditur iſta ꝑſone ſunt eiuſdē eſſentie. Et videtur ꝙ debeat concedi. Quia ex dicit in diuinis habitudinē originis: (Job. x.) ⁊ ſimil'r genitus originem importat. Si tu dicas ꝙ ꝓpter tranſitiones: quia ſicut ꝓpoſitiones ſunt trāſitiue. ita ⁊ obliqui caſus ſunt tranſitiui. Preterea hec recipit̄ ꝑſone ſunt in eodē eſſentia. ⁊ tm̄ hoc ꝙ (j. Jo. v.) dico in eſt prepoſitio.

3 ¶ Rñ. dōm ꝙ aliquādo aliq̇d ꝯparatur ad aliud vt informās ſiue denominans ⁊ tamen nō ponitur ꝓpter hoc diuerſitas ſiue diſtinctio vnius ad alterum. ſic em̄ cōparat̄ deitas ad deū. Alio modo cōparatur aliq̇d ad aliud ſicut principiū ad p̄cipiatum. et tūc de neceſſitate
4 importat̄ diſtinctio. Qm̄ ergo hec ꝓpoſitio ex importat habitudinē cauſe vel ſaltem p̄cipij ideo de neceſſitate dicit diſtinctionem inter extrema iō hec nō poteſt eē vera ꝙ perſone ſunt ex eadē eſſentia (Augu.) Sed quia genitiuus non tantum conſtruitur in ratione p̄cipij: immo ex vi declarationis eſſentie cū dicit̄ mulier egregie forme. vt dicit priſcianus. iō cum genitiuo hec eſt vera tres perſone ſunt eiuſdem eſſentie.

c ¶ Tres res. Accipit hꝰ ab Auguſtino in. j. libro de doctrina xpiana. Et

cauſas dictoꝝ diſcernēs dicit b tres ꝑſonas eſſe vnā eſſentiā vel eiuſdē eſſentie: nō ex eadē eſſentia: ne aliud intelligatur ibi eſſe perſona: aliud eēntia. Tres em̄ ꝑſone. i. ſubſiſtētie: vna ſunt eſſentia ⁊ vni⁹ eēntie Non aūt ſunt vna perſona vel vni⁹ ꝑſone lȝ ꝑſona ſm ſubſtātiam dicatur aliquādo. Nam ſi hoc diceretur: confuſio fieret in perſonis.

☞ Obiectioni illoꝝ hic rñdet qui nitunt̄ ꝓbare ꝑſonas ſm eſſentiam accipi. g

¶ Ad hoc aūt qđ illi dicunt. cū querit̄ q̇d tres vel q̇d tria: de eēntia querit̄: qꝛ nō inuenitur q̇d illi tres ſint niſi eēntia ꝑ hoc volētes nos inducere vt noīe perſone eēntiā intelligamus. cū rñdemus tres perſonas. ita dicimus. Indubitabiliter verum eſt: quia nō inuenitur vnum aliquid qđ illi tres ſint niſi eēntia. vnū em̄ ſunt illi tres. i. eſſentia diuina. Unde veritas ait. Ego ⁊ pr̄ vnū ſumus. Uerūtm̄ cū querit̄ q̇d tres vel quid tria: nō de eſſentia queritur. nec ibi q̇d ad eēntiam refertur. Sed cum fides catholica tres eſſe ꝓfiteretur ſicut Johānes in epiſtola ſua canonica ait. Tres ſunt q̇ teſtimoniū perhibēt in celo querebatur q̇d illi tres eēnt. i. an eſſent tres res ⁊ que tres res ⁊ quo noīe ille tres res ſignificarentur: ⁊ ideo loquēdi neceſſitate inuentum eſt hoc nomen perſona ad reſpondendū ⁊ dictum eſt tres perſone.

☞ Quid tres res ⁊ q̇d vna res hic dicitur. h

¶ Non aūt te moueat ꝙ dixi c mus. tres res. Nō em̄ hoc dicentes diuerſaꝝ rerū numerū ponim⁹ in trinitate: ſȝ ita tres res dicim⁹: vt eaſdē eſſe vnam quādā ſummā rē cōfiteamur. Unde Aug. in. j. li. de do. xpiana ſic ait. Res q̇bus fruendū eſt nos btōs faciūt. Res ḡ q̇bus fruendū eſt: ſunt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſ. Eadēq; trinitas vna q̄dā ſumma res ē. cōiſq; fruētibus ea: ſi tm̄ res ⁊ nō reꝝ oīȝ cā ſit. Nō em̄ facile pōt inueniri nomē qđ tāte excellētie ꝯueniat niſi qđ melius ꝺ: trinitas hec vnus deus. Sicut ḡ tres res dn̄r: ⁊ he ſunt vna res: ita tres ſubſtātie dn̄r ⁊ he ſūt vna eēntia. Ecce oſ̄ſum eſt q̄ ſit intelligētia hui⁹ nois ꝑſona cuȝ dicimus tres perſonas.

☞ Oſ̄ndit quō hꝰ nomē ꝑſona accipit̄ i ſingulari cū ꝺ: alia ē ꝑſona pr̄is: alia filij: alia ſpūſſancti. i

¶ Nūc inſpiciam⁹ vtrū ſȝ eādem rōnē ⁊ eām dicat̄: alia ē ꝑſona pr̄is: alia filij: alia ſpūſſ. Qđ vtiq; ſane itelligi pōt vt ſit ſenſus talis. Alia eſt ſubſiſtentia vel ipoſtaſis pr̄is: alia ſubſiſtētia filij: alia ſubſiſtētia ſpūſſ. Et alia ſubſiſtētia pr̄: alia filius: alia ſpūſſan.

☞ Quomodo hec intelligantur. Alius eſt pater i ꝑſona: alius filius: alius ſpiritus ſanctus. k

¶ Deinde querit̄ vtrū ſm eādem rōnē accipiat̄ cū ꝺ. Ali⁹ eſt pater in perſona: ali⁹ in ꝑſona filius: alius in perſona ſpūſſctūs. Siue alius perſonaliter pr̄: alius perſonal'r filius: alius perſonal'r ſpūſſan. Ad quod dicim⁹: qꝛ etſi poſſit eodē modo accipi. cōgruentius tm̄ ex rōne dicti alia variatur intelligentia. vt hic ꝑſone noīe ꝓprietas ꝑſone intelligatur vt ſit ſenſus talis. Alius ē in ꝑſona vel ꝑſonaliter pater. i. ꝓprietate ſua pater alius ē q̄ fili⁹ ⁊ filius proprietate ſua alius q̄ pater. Paternali em̄ ꝓprietate diſtinguit̄ ipoſtaſis pr̄is ab hipoſtaſi filij. ⁊ ipoſtaſis filij filiali ꝓprietate diſcernit̄ a pr̄e ⁊. ſſ. ab vtroq; ꝓceſſibili ꝓprietate diſtinguit̄.

¶ Hoc etiā mō ſane pōt accipi ꝑſona in p̄miſſis locutionibus dum ꝺ. Alia eſt perſona pr̄is: alia filij. i. alia eſt ꝓprietas qua pr̄ eſt pr̄: alia qua filius eſt fili⁹: alia qua ſpūſſ. eſt ſpūſſctūs. Ita etiā noīe perſone quidā ꝓprietates itelligere volūt cū dicūtur tres ꝑſone ſed meli⁹ eſt vt ſubſiſtētias vel ipoſtaſes intelligam⁹. cū dicimus tres ꝑſonas. Ex p̄dictis colligit̄ ꝙ nomē ꝑſone i trinitate triplicē tȝ rōnem. Eſt em̄ vbi facit itelligētiā eēntie. ⁊ ē vbi facit itelligētiā ẏpoſtaſis

videtur male dicere. dicēdo tres res quia res ē nomen abſolutum ⁊ generale: ergo videtur ꝙ ſi aliquid dicat in diuīs ꝙ dicat eſſentiam ſiue ſubſtātiam. ergo ſicut nullo modo accipitur tres eſſentie ita nullo modo debȝ recipi tres res. Et ſi tu dicas 5
tres entes. Hic non eſt ſimile. quia ens eſt participium. ⁊ ita trahit numeꝝ aliunde et nō numeratur ſm formā proprie entitatis. res autem eſt nomen ſubſtantiuū. Si tu dicas mihi ꝙ res nominat formā a parte anime. vl' iſtō nomē impoſitū eſt a parte anime. hoc nihil eſt. qꝛ illa ſunt nomina intentionum. ⁊ res diuiditur contra intentionem. ¶ Rñ. 6
dicēdum ꝙ res poteſt cōſiderari tripl'r. Aut ſm ꝓprietates quas habet in propria natura. Aut ſm modum per quē ſit apud animā. Aut ſm proprietatem cōmuneȝ que ineſt ei ab actib⁹ anime qui ſunt ſubijcere ⁊ predicare. cōponere ⁊ diuidere ſȝ hāc ergo triplicē acceptioneȝ cōtingit rem tripl'r nominari. Uno mō per nomen quod indicat exiſtentiaȝ a parte ſue nature. ſicut dicitur album ⁊ nigruȝ ⁊ hmōi. Alio modo ſm ꝙ anima accipit per modum entis. hoc modo nominat res. Unde oīe illud res dicitur ꝙ anima cogitat: vt exiſtēs in natura. Alio modo contingit nominare per intentiones ſecundas. ſicut dicitur genus ſpecies. ſubiectū predicatum quoniā ergo hoc nomen res dicit mediuȝ inter nomen quod dicit pure formā nature ⁊ nomen quod dicit formā intētionis. ideo non tm̄ eſſentie conuenit ſed etiam perſonis. ⁊ ideo tres res dicimus tres perſonas nō ſic tres eēntias. ⁊ huic ſignificationi alludit ipm nomen. Res enim dicitur a reor reris. (Quō accipit̄ ꝑſona. cū ꝺ: alia ē perſona pr̄is ⁊c.) quod dicit actū a parte anime. et alio modo res venit ab hoc quod eſt ratus. quod dicit ſtabilitateȝ a parte nature. ⁊ ſic res dicit ſtabilitatem ſiue ratitudinē ex parte entitatis. et ſic patent obiecta. (Summa dictoꝝ colligit.) qꝛ vno modo eſt nomen nature. alio mō eſt nomen rationis.

Non eſt

7 o ¶ Non eſt prorſus aliq̇s in trinitate gradus. Videt̄ hic Hiero. dicere ꝯ̄ illud qđ dicit Aug. ix. cōfeſſi. Pr̄ ⁊ filius nō differunt ſubſtantia. ſed cauſa ⁊ gradu. ¶ Item in diuis eſt ſubſtātia. igitur ibi eſt ſub. ſed ſub dicitur relatiue ad ſuperius. igitur ibi eſt ſub ⁊ ſuper. ergo inferiꝰ ⁊ ſuperius. igitur gradus.

¶ Item vbicunq̄ eſt autoritas et ſubautoritas. ibi eſt gradus: ſed hec eſt in patre ⁊ filio. ergo ⁊c. Rn̄. dōm ſicut dicit gloſa. Exo. xx. Non aſcēdas per gradus ad altare ⁊c. Per gradus aſcendit ad altare qui dicit patrē maiorem filio. ⁊ filium ſpiritu ſancto. ſicut arriꝰ dixit Unde cū gradus de ratione ſui noīs tollat perſonarum equalitatē. Ideo he-
8 ne dicit Hiero. Q nō eſt prorſus in diuinitate gradus. Nihilominus ponitur ordo. Differunt enim gradus ⁊ ordo ſicut punctus ⁊ vnitas. Nam punctus eſt ſubſtantia poſita ideo ſolū eſt in corporalibus. Unitas vō eſt ſubſtātia non habens poſitionē ideo eſt in ſpiritualibus. Sic gradus dicit ſuperpoſitionem vel loci vel dignitatis. Ordo vō dicit habitudinē ad principiū ſine poſitiōe. ¶ Ad illud igitur quod dicit Augu. Dicēdum ꝙ improprie loquitur in vtroq̄ verbo. ⁊ cauſa ſumitur ibi ꝓ principio. gradus vō ſumitur ꝓ ordine. ¶ Ad illud qđ obijcitur de ſub. Dicēduꝫ ꝙ ſub in diuinis nō dicit ſubautoritatē: ſed ſolum habitudinem ſm̄ rationē intelligendi. ¶ Ad illud quod obijcitur de autoritate. dicendum ꝙ verum eſt ſm̄ ꝙ autoritas ſonat in rationeꝫ dominij quod ponit gradum. ſed ſic nō eſt in diuinis ſed ſolū put ſonat in rationem principij ⁊ hoc ponit ordineꝫ in cognoſcendo.

AD intelligentiaꝫ huiꝰ partis duo ꝑncipaliter queruntur. Primo queritur de quidditate huius nominis perſona. Secūdo queritur de cōmunitate eiuſdem. Quantū ad primum duo querūtur. Primo de perſona ſm̄ reꝫ q̇d ſit. Secundo quid ſit ſm̄ diffinitionem.

A **Queſtio. j.** ꝙ perſona dicatur ſm̄ ſubſtantiam. videtur ex vbis Auguſtini in. vij. de trinitate. Idē eſt deo eſſe ⁊ perſonam eſſe. Et iterū. cum dicimus perſonam patris. nō aliud dicimus q̄ ſubſtantiā patris. ergo perſona đr ſm̄ ſubſtantiā. ¶ Item Anſel. in fine mono. quot ſunt perſone tot ſunt ſubſtātie. igitur nomen perſone dicitur ſm̄ ſubſtantiā. ¶ Itē hugo de ſancto victore in li. de ſacramētis. in prima parte libri tertij. Unum ſolū nomen eſt ſubſtantiale quod de ſingulis dicit̄ ſingulariter. In ſumma tamen nō đr ſingulariter. ſed pluraliter pronūciatur. vt perſona igitur hoc nomē perſona eſt nomē ſubſtantiale. ¶ Item Boetius in libro de duabus naturis ⁊ vna ꝑſona xp̄i perſonā diffiniēs dicit. ꝙ eſt rationalis nature ſubſtātia indiuidua ſꝫ ſi ſubſtātia ꝑdicatur in recto ⁊ nō per accidens: ſed ſm̄ ſe: tunc ergo perſona dicit ſubſtantiā ſm̄ omnes doctores. ¶ Item hocipſum videtur ratione, ⁊ hoc ꝑ diffinitionē. Boetius eīn venādo diffinitionē perſone dicit ꝙ aut eſt ſubſtantia. aut accidēs. ⁊ dicit ꝙ nō eſt accidēs. ergo ſubſtantia. Si ergo ꝑſona in his inferioribus dicit ſubſtātiam et quid per ſe exiſtēs. ergo ⁊ in deo. ¶ Item hocipſum videtur per eius abſolutionē. qm̄ oīe nomen qđ đr ad ſe dicit ſubſtantiam in diuinis quia tale nō ſm̄ relationeꝫ đr: ſed hoc nomen perſona eſt huiuſmodi vt patet. Et Auguſt. dicit. vij. de trini. Ad ſe quippe dicitur perſona. vt bonus magnus ⁊c. ¶ Item hoc etiam videtur per eccleſie reſponſionem. quia oīe nomē quod conuenienter reſpondetur ad interrogationem factam per quid indicat ſubſtantiam: quia quid querit ſubſtantiam: ſed hoc nomen perſona ab eccleſia hereticis reſpōſum eſt querentibus quid tres ſicut dicit Auguſti. ⁊ magiſter. ergo indicat ſubſtantiam. ¶ Item hocipm̄ videt̄ relationis abſtractione. Intelligamꝰ ꝙ nulla relatio ſit in diuinis. ⁊ ꝙ in vna ſola ypoſtaſi ſit natura diuina. ſicut intelligunt gentiles. tūc contingit ꝙ adhuc eſt intelligere naturā intellectualē ⁊ habentē illā ergo ⁊ perſonā ⁊ naturā. igit̄ ſi circūſcripta oīm relatione ſaluus eſt intellectus ꝑſone. perſona nō dicit̄ ſm̄ relationē. ⁊ dicitur ſm̄ relationē vel ſm̄ ſubſtātiam. ergo đr ſm̄ ſubſtātiam. ¶ Contra. Boetiꝰ in lib. de trini. in fi. Si perſone diuiſe ſunt neceſſe eſt vocabulum qđ ex partibus trahit originē ad ſubſtātiam non pertinere. Si ergo que trahūt originem a partibus non pertinēt ad ſubſtantiam. multofortiꝰ nec nomen perſone. Unde Rich. de ſancto victore dicit ꝙ perſona ideꝫ eſt quod ꝑ ſe exiſtens. iuxta quēdam ſingularis exiſtentie moduꝫ nature rōnalis: ſꝫ ſingularis modus exiſtētie eſt relatio in diuis ⁊c. ¶ Item rōne videtur: quia omne nomen quod recipit multitudinem vel plurificationē pertinet ad relationem: q: ſm̄ omnes ſubſtantia remanet indiuiſa. Et Boetius dicit ꝙ ſubſtātia continet vnitatem: relatio multiplicat trinitatē. ſi ergo nomen ꝑſone eſt multiplicabile. patꝫ quod dicitur ſm̄ relationē. ¶ Item omne nomen de ſe importans diſtinctionē dicit̄ ſm̄ relationem: ſed nomen perſone importat diſtinctionē. q: perſona eſt ypoſtaſis ꝓprietate diſtincta. ⁊ Boetiꝰ dicit ꝙ eſt indiuidua. ⁊ indiuiduatio non eſt aliud q̄ diſtinctio. ergo ⁊c.
¶ Reſpon. dicendum ꝙ aliqui voluerūt ſoluere diſtinguēdo
ſignificationē perſone ſm̄ diuerſitatem numeri. vt in ſingula- 9
ri diceretur ſm̄ ſubſtantiā. in plurali ſm̄ relationeꝫ. Sed hec ſolutio nō valet. quia đr in ſingulari. alia perſona patris. alia filij. quod dici nō poſſet ſi eſſet terminus ſubſtantialis cū non ſit alia perſona ſubſtātia patris. alia filij. Alij voluerūt per diſtinctionē ſignificationis ſoluere ſm̄ diuerſa tempora. videlꝫ ꝙ ante reſponſionē eccleſie diceretur ſubſtantialiter ⁊ ſm̄ ſubſtantiam. poſt reſponſionē diceretur ſm̄ relationem. Sed hec ſolutio non valet. nec in ſe: nec ad propoſitū. In ſe non valet: q: eccleſia aliqua rōne reſpondet magis illud nomen q̄ aliud ſubſtātiale. ⁊ tunc non impoſuit ſignificationē ergo reſponſio eccleſie nihil facit ad mutationē ſignificationis. Ad ꝓpoſituꝫ non valet. q: ſm̄ ſignificationem quam habet poſt reſponſionem eccleſie loquūtur doctores. ⁊ currunt rationes ad vtrāq̄ partem. Et propterea eſt intelligēdum ꝙ perſona dicitur rationalis nature ſuppoſitū ꝓprietate diſtinctū. ſm̄ oīs qui intelligunt eius ſignificationē ſpecialem: ſed ſuppoſitū rōnalis nature conſtat eſſe ſubſtantiam. ꝓprietatem diſtinguētem cōſtat eſſe relationē ergo cum perſona vtrūq̄ importet. ſcꝫ ſuppoſitum ⁊ proprietatē. neceſſe eſt dici ſm̄ ſubſtantiam ⁊ ſm̄ relationem. Et cū dicat̄ ſm̄ ſubſtantiā ⁊ ſm̄ relationē: principalius dicitur ſm̄ ſubſtantiā quātum eſt de generali et ꝑmo nominis intellectu. Perſona eīn dicit ſuppoſituꝫ certū ſubſtātie

☞ Autoritatibꝰ ſanctorū oſtendit quod dixit.

et eſt vbi facit intelligentiam proprietatis.

¶ Quod aūt ſm̄ ſubſtātiam dicat̄: ⁊ eſſentiā aliqn̄ ſignificet ſupra ex dictis augu. aperte oſtēdimus. Qđ vō pro ipoſtaſi atq̄ ꝓprietate accipiat̄. ex autoritatibus ſctōꝝ oſtēdi opꝫ ne cōiecturis noſtris aliq̇d auſi dicere videamur. De hoc Hiero. in expoſitione fidei catholice ad alippiū ⁊ au-
o gu. epōs ita ait. Nō eſt prorſus aliq̇s in trinitate gradus nihilq̄ qđ inferiꝰ ſuperiuſue dici poſſit. ſꝫ tota diuitas ſui ꝑfectione equalis eſt. vt exceptis vocabulis q̄ ꝓprietatem indicāt ꝑſonaꝝ. quicq̇d đ vna ꝑſona đr de tribus poſſit digniſſime intelligi. Atq̄ vt cōfutantes arriū vnā eādemq̄ trinitatis dicimꝰ eſſe eſſentiā vel ſubſtantiā ⁊ deū vnū in tribus ꝑſonis fatemur. ita etiaꝫ impietatē ſabellij declinātes: tres ꝑſonas expſſas ſub proprietate diſtinguimus: nō ipꝫ ſibi patrē: nō ipꝫ ſibi filiū: nō ipſum ſibi ſpūſctm̄ eē dicētes ſꝫ aliā pr̄is: aliā filij aliā ſpūſſcti eſſe ꝑſonā. Nō eīn noīa tm̄mō ſꝫ etiā noīm ꝓprietates. i. ꝑſonas vt greci exprimūt ipoſtaſes. i. ſubſiſtētias confitemur. Nec pr̄ filij vel ſpūſſcti perſonam aliqn̄ excludit. Nec filiꝰ vel ſpūſſctūs patris nomē ꝑſonāq̄ recipit: ſꝫ pr̄ ſemꝑ pr̄: ⁊ filius ſemꝑ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctus ſemꝑ ſpūſſctūs. Itaq̄ ſubſtātia vnū ſunt: ſed ꝑſonis ac noībus diſtinguūtur. Ecce hic aperte dicit hiero. ꝓprietates eſſe ꝑſonas. ⁊ ꝑſonas eſſe ſubſiſtētias. Vn̄ manifeſtū fit qđ diximus. ſ. ꝑſone noīe ſignificari ⁊ ipoſtaſim ⁊ ꝓprietatem Johānes etiā Damaſcenꝰ ꝑſonas dicit eē ipoſtaſes ⁊ eas dicit entes ita īquiēs. In deitate vnā naturā confitemur ⁊ tres ipoſtaſes ſm̄ veritatē entes. i. perſonas.

ſiue in deo ſiue in creaturis. Et huic cōſonat modus dicendi
a parte noīs. Sed q̄tum eſt de ſpeciali ⁊ vltimo noīs intelle-
ctu: qꝛ dicit ſuppoſitū diſtinctum ꝓprietate que eſt relatio. di
citur in deo ſꝫ relationē. Et hinc eſt ꝙ ſancti ⁊ doctores dicūt
nomē pſone ſm ſubſtantiā dici licꝫ etiā ſm relationē dicatur.
Sed obijciet aliquis: cum iſti modi dici ſm ſubſtantiaꝫ ⁊ dici
ſm relationē. diuidant nomen diuinum vt vr̄ ex oppoſito. aut
nō potuerunt inueniri in eodē. aut illud nomen implicat in ſe
oppoſita. Et ꝓpterea intelligendū ſicut dicit Rich. de ſctō vi
10 ctore. dici ſm ſubſtantiā eſt dupl̄r. Aut indicādo ſubſtantiam
ſm naturā cōem. ⁊ ſic dꝛ hō ſm ſubſtātiam. Aut indicādo ſub-
ſtantiā vt ſuppoſitum certū. vt quēdā homo. Primo mō dice-
re eſt quid. ſcdo mō eſt dicere aliquid. Dico ergo ꝙ nomē eēn
tie vel ſubſtantie dꝛ ſm ſubſtantiam: qꝛ indicat naturā cōem:
ſed pſona dꝛ ſm ſubſtātiā: qꝛ indicat ſuppoſitū certū ⁊ diſtin-
ctum. Natura autē cōis nō multiplicat̄ nec refertur: et iō qđ
dicit ſubſtantiā ſm naturā cōem. ita dicit̄ ad ſe. ꝙ nullo mō
pōt dici ſm relationē. ⁊ hoc quidē mō diuiditur ex oppoſito.
Suppoſitū aūt ſiue ipoſtaſis natuꝫ eſt plurificari. ⁊ ad aliud
cōparari ⁊ ita referri. Et quod ſic dꝛ ſm ſubſtātiam. nihil im-
pedit ratione relationis ſuperaddite dici ſm relationē. ⁊ hoc
vult dicere Richa. de ſancto victore. Patꝫ ergo reſponſio ad
obiecta ſm vtrāqꝫ partē. Concedendū eſt eñ nomen perſone
ſm ſubſtātiam dici vt explicatū eſt. ſicut dicūt ſancti. ⁊ rōnes
probant. Ita eñ intelligunt dici ſm ſubſtantiam. Conceden-
dum eſt nihilominus dici ſm relationē. licet nō ita principal̄r
ſicut ꝓbant rōnes ſequētes. qm̄ multitudo relationū plurifi-
11 cat ipſam pſonaꝫ. ❡ Ad illud tñ quod obijcitur ꝙ rñdetur ad
interrogationem factā per quid. ⁊ ex hoc pōt concludi ꝙ non
tm̄ dicit ſubſtātiam vt ſuppoſitū ſed etiam vt naturā cōem. Di
cendū ꝙ quid aliqñ querit eſſentiā ſuppoſito quid eſt qđ per
nomen dꝛ. vt quid eſt hō ⁊ qđ rñdetur ad hanc queſtionē indi
cat ſubſtātiam pure ⁊ eſſentiā. ⁊ qñ eſt queſtio de ſubſtantia.
Aliquādo ſuppoſita voce indeterminate querit quid per no-
men dꝛ ſicut ſi dicatur brunellus currit. ⁊ querat̄ quid brunel
lus. vtrū ſcꝫ homo vel aſinus. Aliqñ ſuppoſita quidditate ⁊ ſi
gnificatione querit de eo reſpectu cuꝰ dꝛ nomē depēdens. vt
ſi dicat̄ albi currūt. ⁊ ſi querat̄ quid albi pōt rñdere hoīes vl̄
aſini. ⁊ hoc mō queſierūt heretici q̄d tres. qꝛ btūs Ioh. dicit ī
canonica. v. Tres ſunt q̄ teſtimoniū dant ⁊c. queſierunt quid
tres cū ſit adiectiuū ſine ſubſtātiuo. ⁊ tunc magis querit ſup-
poſitum q̄ eſſentiā. ⁊ iō ſuppoſitū eſt rñſum. ⁊ ſic ꝑ hoc nomen
perſona. Unde ſpūſancto ſuggerēte ꝑoptime ⁊ nobil̄r ⁊ catho
lice ſicut dicit Rich. rñdet eccl̄ia ⁊ valde bene. ⁊ inſtinctu ſpi
ritusſancti ſicut dicit Rich. magis rñdit hoc nomen q̄ aliud.
Sed tūc poſſet queri quare hereticus nō q̄ſiuit ꝑ hoc interro
gatiuū qui ⁊ vr̄ ꝙ debuiſſet. Si eñ q̄rebat de ſuppoſito ⁊ qui
12 q̄rit de ſuppoſito debuit q̄rere qui tres. Et ad hoc ē rñſio. ꝙ q̄
querit de ſuppoſito certo ſiue reali. ⁊ de illo nō querebāt. qꝛ in
eadē autoritate ſubditur. pater. verbū. ⁊ ſpūſſctūs. ſed quere
bant de ſuppoſito reſpectu cuius hoc qđ eſt tres ſignificat in
13 adiacentia. ⁊ iō magis queſierūt q̄d tres q̄ qui tres. Si enim
opꝫ vnico nomine reſpōdere. ⁊ ipſi hoc querebant. ❡ Ad vlti-
mum argumentū ꝙ nō recte ꝓcedat patebit melius infra rñ-
ſio. Tñ pōt dici ꝙ eſti intellectus pſone poſſit abſtrahi ab hac
ꝓprietate determinate. tñ de ſuo generali intellectu. claudit
intellectū ꝓprietatis: ⁊ qꝛ in diuinis ꝓprietas eſt relatio. ideo
de generali intellectu claudit relationē. Unde ſicut hec perſo
na in diuinis que eſt pr̄. nō poteſt abſtrahi a paternitate que
eſt relatio pſonalis ſalua pſonalitate ſic nec perſona a relatio
nis intellectu in ſpeciali. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ nō ſequitur ꝙ dicatur ſm
ſubſtantiam.

B Queſtio. ij.

De hoc nomine pſona quid ſit ſm diſ-
finitionē. ⁊ diffinit eā. Boetiꝰ ſic. Per
ſona eſt rōnalis nature indiuidua ſubſtātia. Sed ꝙ iſta diffi-
nitio ſit conueniēs diuine perſone oſtēditur per intētionē au
toris: qꝛ Boetius intendit agere de perſona xp̄i. conſtat autē
perſonam xp̄i eſſe increatam: ergo intendit aſſignare rationē
perſone diuine ſiue increate. ❡ Item ꝙ hec ſit ratio in diui-
nis videtur. Nam in deo conſtat ponendum eſſe ſuppoſitum
incōicabile. ⁊ hoc ſuppoſitū eſt ſubſtantia diuina. ⁊ hoc etiam
eſt rōnalis nature. ⁊ nō conuenit ei niſi de quo dꝛ perſona. igr̄
eſt eius ratio vt videt̄. ❡ Contra. Oīs diffinitio dicit aggre-
gationē cū conſtet ex pluribus. alioquin eſſet ibi nugatio. In
ſimplici antē nulla eſt aggregatio. igitur nullum ſimplex. eſt
diffinibile. ſed perſona in diuis eſt oīno ſimplex. ergo ⁊c. Si
dicas ſm ꝙ aliqui ꝙ q̄uis ſit ſimplex ſm rem tamē nō eſt ſim
plex ſm rationē. ❡ Contra. Aut illi rationi reſpōdet aliquid
in re. aut nihil. Si aliquid: ergo aliqua cōpoſitio eſt in re. Si
nihil ergo ratio oīno vana eſt: ſed ꝓpter rationem vanam non
eſt aliq̄d diffiniendum. ergo ⁊c. ❡ Item ratione ſuaꝝ partiū
non videt̄ conuenire diuine perſone. Nam rōnale eſt differen
tia animalis. ergo cui non conuenit eſſe animal. non conuenit
natura rationalis. Sed animal nō conuenit deo cū ſit ſpecies
corporis. ergo nec hoc quod eſt rationale. ❡ Item videtur ꝙ
ſubſtātia nō dicatur in recto de perſona: qꝛ multiplicato diffi
nito neceſſe eſt multiplicare diffinitionem ⁊ partes diffinitio
nis. ergo ſi pſona eſt ſubſtantia: cum ſint plures pſone. igitur
plures ſubſtātie. Si tu dicas ꝙ ſubſtātia ſtat ibi pro ipoſtaſi.
❡ Contra ipoſtaſis dꝛ ſubſtantia indiuidua ſicut dicit Boe-
tius. ergo ſicut eſt nugatio ſi diceret̄ homo rationalis. ſic ⁊ in
predicta notificatione. Queritur ergo vtrū hoc nomen ſubſtā
tia ſtat pro cōmuni vel pro ypoſtaſi. ❡ Item videtur eſſe non
conuertibilis. Nam anima hoīs eſt nature rationalis ſubſtan
tia īdiuidua. ergo ⁊c. Ultimo queritur cū diuerſe ſint diffini-
tiones ſiue aſſignentur de pſona quomō differāt. ❡ Reſpon.
dicēdum ꝙ ſicut ptꝫ ex intentione autoris. hec diffinitio con-
uenit ⁊ aſſignatur diuine perſone. ❡ Ad illud v̄o quod obijci 14
tur ꝙ ſimplex nō eſt diffinibile. dicunt aliqui ꝙ dupl̄r eſt ali-
quid diffinibile. Uno modo in recto ⁊ per differentiam dicen
tem poſitionem. vt cum dꝛ homo eſt animal rationale morta-
le. ⁊ hoc modo verum eſt ꝙ diffinitio dicit aggregationem et
compoſitionem. ⁊ hoc modo ſolum aggregatuꝫ eſt diffinibile.
Alio modo cōtingit aliq̄d diffinire in obliquo et per differen 15
tiam dicentem priuationem. vt cum dꝛ ſimitas eſt curuitas
naſi. ⁊ tunc non ſignificat̄ ſubſtātia rei aggregari ex diuerſis
quoniā quod ponitur in obliquo non intrat eſſentiā de neceſ-
ſitate. Ulterius differētia priuans non ponit aliquā compoſi-
tionem ſiue appoſitionem. ⁊ talis eſt dicta ratio. Nam hoc qđ
eſt rationalis cadit in obliquo. ⁊ hec differentia indiuidua nō
ponit: ſed priuat. ❡ Sed hec reſpōſio non poteſt ſtare. Primū
quidem qꝛ quod diffinitur per obliquū: aut diffinitur ſicut ac
cidens ꝑ ſubſtantiā: aut ſicut per rem eiuſdē gn̄is. ſꝫ ſiue ſic ſi
ue ſic. eſt ibi additio. Naꝫ diffinitiones accidentū ſicut dicit
ph̄us ſunt ex additamento. Sil̄r ſi per rem eiuſdem generis:
tunc ergo intrat eſſentiā ⁊ non dicit totam. cum ſit pars diffi-
nitionis. ergo neceſſe eſt illud quod apponitur aliquid adde-
re ſm rem ⁊ ita ſiue in recto ſiue in obliquo neceſſe eſt dicere
aggregationē. ❡ Et ꝓpterea dicendum aliter ꝙ hec ratio in- 16
tellecta de perſona creata. eſt notificatio dicens aggregatio-
nem. In deo aūt nō dicit aggregationē ſm rem. ſed ſm intelli
gendi rationem. que tamen non eſt vana. eo ꝙ omnia que dicū
tur in ratione perſone inueniūtur in deo. licet non per diuerſi
tatem. ⁊ hoc quidē poteſt intelligi ſic. In creaturis ſpecifica-
tio per additionē complentē: eſt indiuiduatio per additionē
ſiue appoſitionē contrahentem. Et ideo cum dicit̄ ſubſtantia
indiuidua. indiuiduū realiter addit ſupra ſubſtātiam. vnde ⁊
ſubſtātia indiuidua ſupra naturā. ⁊ ideo neceſſe eſt eē cōpoſi-
tam perſonā in creatura. Sed indiuiduatio vel diſtinctio eſt
in deo per ſolam originē. Et quia perſona oritur ſeipſa. ⁊ ideo
nulla eſt ibi additio ſed plurificatio. ⁊ per plurificationē di-
ſtinctio ⁊ indiuiduatio. ⁊ ideo nec indiuidua addit ſupra ſub-
ſtantiā nec ſubſtātia ſupra naturā. ideo vere dꝛ. ⁊ vera eſt ra-
tio intelligendi ⁊ notificatio iſta conuenit pſone diuine. nec ſi
gnificatur in ea aliqua cōpoſitio. vnde tenet rationē cuiuſdā
notificationis ⁊ cadit a rōne diffinitionis. qꝛ nec deꝰ nec diui
na perſona eſt diffinibilis. ⁊ tñ cognoſcibilis ⁊ notificabilis. 17
❡ Ad illud quod obijcit̄ de differētijs poſitis ſiue de mēbris
dicendum quod rationale dicitur vno modo quod habet po-
tentiam deſcernendi bonum a malo. verum a falſo. et ſic deo
⁊ creature ꝯuenit. Alio mō quod habet potentiā diſcernēdi
per inq̄ſitionē ⁊ collationem diſcurſum. ⁊ hoc eſt ꝓprium ani-
me coniuncte carni. ⁊ ſic differētia talis. primo modo ponitur
in diffinitione. ſed ſcdo modo obijcit. ❡ Ad illud quod obijci 18
tur ſubſtantia indiuidua dꝛ in recto. Dicendū ꝙ numeratur ſi
cut perſona: qꝛ ſicut dicit Anſel. plures ſubſtantie ſunt indiui
due. ſicut

19 duc.ſicut plures pſone. ¶ Ad illud qđ querit̃.vtrũ hoc nomẽ ſubſtantia ſtet ꝓ cõi.aut pro ipoſtaſi.conſueuit dupl'r rñderi. Primo mõ ꝙ ſubſtãtia ſtet ꝓ cõi. Et ſi tu obijcis ꝙ illa nõ idiuiduatur. Dicũt ꝙ dĩa adueniẽs reſpicit ſubſtantiã rõne ſuppoſiti.ꝛ nõ rõne forme.vt pꝫ cũ đ.indiuiduũ animal. Hec autem reſpõſio nõ videt̃ cõueniens:qꝛ hoc nomen ſubſtãtia ſm ꝙ ſtat pro cõi nõ ſupponit perſonam. Unde hec eſt falſa.eſſentia generat.ſil'r hec ſubſtantia generat. Scđo modo đ.ꝙ ibi
20 ſubſtãtia tm̃ valet quãtum ipoſtaſis.nec eſt nugatio. Nam indiuiduatio attenditur in pſona quãtum ad triplicem incõitatem:ſcꝫ per predicationẽ.ꝛ hec cõuenit ipoſtaſi. Et per cõpoſitionem:qꝛ nõ eſt alteri cõponibilis. Et per vnionẽ prout aliquid vnitur digniori. Et ita differentia indiuidua dicit iſtas duas incõitates. Unde pꝫ ꝙ non eſt ibi nugatio.patꝫ etiã qꝛ diffinitio eſt cõuertibilis. Per iſtã duplicẽ incõitatem excluditur aĩa hoĩs.que eſt alteri cõponibilis.ꝛ humana natura in xpo que eſt vnita digniori. Sed tm̃ illud licꝫ rationabil'r ſit dictum.adhuc reſtat queſtio de ipoſtaſi.qꝛ ipoſtaſis eſt ſubſtantia indiuidua.querit̃ ſil'r quõ ibi accipiatur ſubſtãtia ꝛ nõ poteſt accipi nec ꝓ cõi:nec ꝓ ipoſtaſi.ꝛ ꝓpter hoc đ tertio.ꝙ h̃ nomẽ ſubſtãtia ſtat ibi ſm ꝙ hoc nomẽ ſubſtãtia diuidit̃ i primam ꝛ ſcđam.ꝛ ita in quadã cõitate ad ſubſtãtiã vniuerſalẽ ꝛ particularẽ.ꝛ illud colligũt ex verbis Boetij.qñ venat̃ diffinitionẽ pſone per p̃dictã diuiſionẽ ſubſtãtie.vt ibi pꝫ. Unde hoc nomen indiuidua coartat illã indifferentiã illius nomis ſubſtãtia vt ſtet ꝓ ſubſtãtia prima.ꝛ ſic nõ eſt ibi nugatio nec
21 ſubſtantie cõis indiuiduatio. ¶ Ad illud qđ vltimo queritur de aſſignatione diffinitionũ. Dicendũ ꝙ perſona diffinitur a Boe. Perſona ẽ rõnalis creature indiuidua ſubſtãtia. Rich. ſic. Perſona eſt intellectualis nature incõicabilis exiſtentia. Diffinitur etiã alio modo ſic. Perſona eſt exiſtẽs per ſe iuxta ſingularẽ quẽdam rõnalis exiſtentie modũ. A magr̃o diffinit̃ ſic. Perſona eſt ipoſtaſis diſtincta ꝓprietate ad notabilitatẽ pertinẽte. Et notãda eſt dĩa harũ diffinitionũ.qꝛ Boetius et magr̃i diffiniũt pſonã.ſm ꝙ cõiter đ in deo ꝛ in creaturis:ſꝫ Boe.magis cõſiderat rõnem rei magr̃i võ addũt rõnes trãſlationis. Diffinitiones võ Richar.ſunt pſone prout eſt in diuinis p̃cipue.ſed vna eſt ꝓpria aſſignatio.alia võ diffinitiõis Boetij expoſitio ſiue correctio. Poſſet tñ dici.ꝙ oẽs idẽ dicunt.differunt tñ ſm modũ dicendi.qꝛ diffinitio Boetij fuit data.ꝛ videbatur improprietatẽ ſonare.ideo poſuit Rich.aliam magis per ꝓpria verba.ꝛ ſic vſqꝫ ad quartam.

Ecundo queritur de ſcđo articulo'.ſ.de cõitate hu' noĩs pſona. Et circa hoc querunt̃ duo. Primo querit̃.vtrũ hoc nomẽ pſona ſit vere cõe pſonis increatis. Scđo.vtrũ ſit cõe vniuocũ perſonis creatis ꝛ increatis.

2 **Queſtio.j.** Qꝛ hoc nomẽ pſona ſit vere cõe pſonis increatis.oſtendit̃ ꝑ Aug.vij.đ tri. Jõ inq̃t dñr tres pſone:qꝛ cõe eſt eis qđ eſt pſona:ſed ꝯſtat ꝙ ad plurificationẽ nõ ſufficit cõitas noĩs:ſolum ergo vere eſt cõe ſm rem. ¶ Item hoc ipſum videt̃ rõne.qꝛ omne nomẽ qđ recipit ſupra ſe.nomẽ diſtributiuũ eſt vere cõe ad illa ĩ que diſtribuitur:ſed tale eſt hoc nomẽ pſona.ergo ẽ cõe ad tres. ¶ Itẽ omẽ qđ eſt ſm idẽ nomen ꝛ ſm eãdẽ rõnem đ de pluribus.eſt vere cõe ad illa.ſꝫ pſona eſt hmõi.ergo ꝛc. ¶ Itẽ cũ dico.pater eſt pſona.hoc nomẽ pſona p̃dicat̃.aut ergo tãq̃ ens de ratione patris.aut tanq̃ accidẽtale. Cõſtat ꝙ nõ tanq̃ accidentale.ergo tanq̃ ens de rõne patris.aut ergo dicit totuꝫ quod eſt pater.aut nõ. Si totum.ſicut ergo pater predicatur de ſolo patre.ita ꝛ perſona quod falſum eſt.ergo nõ dicit totũ.ergo in plus eſt hoc ꝙ eſt pſona q̃ pater.ꝛ in plus ꝙ eſt de rõne patris.ꝛ ſil'r de rõne filij.ergo eſt vere cõe. ¶ Cõtra. Qđ ẽ cõe ad aliqua.qđ numerat̃ in illis eſt vere vniuerſale ad illa.maxime ſi nõ đ accidental'r de illis.hoc pꝫ.qꝛ Aug.dicebat ſupra diſt.xviij.ꝙ nõ ob aliud eẽntia nõ eſt vniuerſale.niſi ꝙ nõ numerat̃ in ſingularib'.ſi ergo pſona eſt cõe ad tres.ꝛ vlteri' numerat̃ ſiue plurificat̃ in illis ergo eſt vniuerſale.ergo in diuinis eſt ponere vniuerſale.qđ eſt cõtra predeterminata.ꝛ cõtra Aug. Qui vult ꝙ in diuinis nõ ſit vniuerſale nec particulare. ¶ Item nihil eſt cõe quod de ſua rõne ꝛ noĩe priuat cõitatem:ſed pſona dicit indiuiduũ ſiue incõicabile de rõne ſui nominis.ergo ꝛc. ¶ Item omẽ quod đ ſm ſubſtantiã et eſt cõe dicit̃ ſm ſubſtantiã cõem.ſed nihil qđ đ ſm ſubſtantiã cõem plurificat̃:ergo pſona nõ plurificat̃. Conſtat aũt ꝙ plurificatur:ꝛ tñ đ ſm ſubſtãtiã ergo nõ dicit quid cõe. ¶ Item ſi dicit quid cõmune.aut nominis tm̃.aut noĩs ꝛ rationis tm̃.aut nominis ꝛ rationis ꝛ rei. Si tm̃ nominis.ergo eſt equiuocatio.ergo non eſt cõmune. Si tm̃ nominis ꝛ rationis.ita ꝙ nihil eſt cõmune in re.ergo eſt vnitas ſolum. Si võ nominis et rationis.ꝛ rei.ſed cõmunitas realis vt vult Dama.non eſt niſi cõmunitas ſubſtãtie ꝛ nature.ꝛ hec nullo modo plurificat̃.ergo hoc nomen perſona nullo modo poteſt eſſe commune.

¶ Reſpon.ad predictorũ intelligentiam eſt notãdum ꝙ perſona abſqꝫ dubio eſt cõmunis tribus ꝛ eſſentia cõmunis.ſed tamen alius modus cõmunitatis eſt in eſſentia ꝛ pſona ꝛ huius 22
ſignum eſt.ꝙ plurificatur perſona.nõ eſſentia.differentia autem cõitatum differenter accipitur a diuerſis. Quidam enim
dicũt.ꝙ dupliciter cõtingit aliquid eſſe cõmune.ſ.ſm poſitionem.ꝛ ſm priuationẽ. Scđm poſitionẽ dicunt animal eſſe cõmune ad hominẽ ꝛ aſinũ. Scđm priuationẽ võ.vt non animal eſt cõmune ad lapidem ꝛ ad lignum.ꝛ dicũt ꝙ cõmunitas ſm poſitionem eſt in natura ꝛ eſſentia.ꝛ in nomine hoc ſignificãte. Cõitas võ ſm priuationẽ eſt in perſona.qꝛ đ perſona quaſi incõicabilis.i.ſm priuationẽ cõitati. ¶ Alij dicũt ꝙ duplex 23
eſt cõitas. Quedã ſm vnitatẽ nature abſolute. Quedã ſm ſilitudinẽ habitudinis cõparate. Cõitas ſm vnitatẽ nature abſolute eſt humanitas reſpectu petri ꝛ pauli.qꝛ vna natura vniuerſalis reperitur in vtriſqꝫ. Cõitas võ ſm ſimilitudinẽ habitudinis relate eſt illa que attendit̃ in cõſimili operatione.ſicut modus regendi cõis eſt naute ad regendum nauem.ꝛ doctoris ad regendas ſcholas.quia vterqꝫ non debet eſſe ſorte ſed arte peritus. Et primus quidẽ modus attẽditur in eſſentia. Secũdus võ attenditur in perſona. Nam perſona dicit̃ quaſi proprietate diſtincta.ꝛ ita dicit habitudinẽ ad ꝓprietatẽ que conſimilis eſt in qualibet perſonarũ. Non eñ dicit quãtum eſt de ſe vnam formã naturalem.niſi in obliquo.ſed ſubſtantia ſiue eſſentia dicit formã ꝛ naturam abſolutam in qua cõicant. 24
Alij dicunt tertio modo.ꝙ duplex eſt cõitas.rei ſcꝫ ꝛ ratiõis 25
Rei ſicut vniuerſale ad ſingularia. Rõnis võ ſicut aliqua intentio accepta ab aĩa ſm conſimilẽ modũ accipiendi.ꝛ ſic hoc nomen indiuiduũ eſt cõe ſm rõnem ad petrũ ꝛ ad paulũ. Primo mõ dicũt eſſentiã eſſe cõem. Scđo mõ dicũt eſſe cõem perſonam. Qꝛ hoc dicit pſona in diuinis qđ indiuiduũ in creaturis. Omnes autẽ iſti modi dicendi ſi diligenti' attendamus conueniẽtes ſunt ꝛ ſumpti ſunt ex ſignificatione huius nomis quod eſt perſona.ſiue ex diſtinctione. Perſona eñ dicit incõicabile ſm rõnem ꝛ hoc dicit priuationẽ cõitatis. Perſona vlterius qꝛ incõicabilitatẽ hꝫ rõne ei' ꝙ ſubeſt ꝓprietati diſtinguenti dicit habitudinẽ ad ꝓprietatẽ.ſicut ꝑ nomẽ ipoſtaſis. Rurſus ex his habet̃.ꝙ pſona ponit circa ſuppoſitũ.de quo đ intentionẽ ſubijciẽdi ꝛ nõ predicãdi de pluribus ꝛ ita pꝫ ꝙ rõne ſui noĩs importat habitudinis priuationẽ ꝛ intentioneꝫ rõnis. Et qꝛ cõitas ei' accipitur ſm rõnem noĩs.iõ importat cõitatem ſm priuationẽ ꝛ ꝓportionẽ.ſiue analogiã ꝛ rõnem. Tñ inter oẽs hos modos medius magis accedit ad naturam rei:qꝛ reuera priuatio illa in perſona magis eſt poſitio q̃ priuatio.ꝛ rurſus noĩs intentio fundamentuꝫ ꝛ radicẽ habet in re. Concedẽde ergo ſunt rõnes.ꝙ perſona dicit cõmune in diuinis. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ plurificatur.iam pꝫ reſpon
ſio.qꝛ vniuerſale dicit cõitatem ſm poſitionem ꝛ ſm vnitatem 26
nature.ꝛ ſm rem.non ſolũ ſm rationẽ.ꝛ qm̃ perſona hoc modo nõ importat cõitatem.ideo non eſt vniuerſale. Nihilominus tñ ratio non valet.quia vniuerſale plurificatur ꝛ vere numeratur propter veram additioneꝫ.propter quã contrahitur ad indiuiduum.ꝛ hic perſona non addit ſupra perſonam.qm̃ vt predictum eſt.nõ eſt diſtinctio in diuinis per additionem. ſed per originẽ:ideo perſona nec vere numeratur.nec trahit̃ in partẽ illo modo quo vniuerſale. ¶ Ad illud qđ obijcitur.ꝙ 27
priuat cõmunitatem. Dicendum ꝙ illud quod priuat cõmunitatem non eſt cõmune ſm illam cõitatem.quã priuat.ſed perſona priuat cõmunitatem rei.ſed nõ cõitatem rationis ꝛ ſm illam non eſt cõmunis.ſed ſm cõmunitatem rationis. ¶ Ad il- 28
lud quod obijcitur.ꝙ eſt cõmune ꝛ dicitur ſm ſubſtantiam cõmunem. Dicendum ꝙ hic eſt accidens.ſicut hic.iſte eſt albus et iſte eſt monachus.ergo eſt albus monachus.ergo aliã ra-

tionem denominãdi importat iſte terminus albus in premiſſa ⁊ in cõcluſione. Sic recto dicendũ de hoc termino cõe. q2 pri mo ſm habitudinẽ. ſcđo ſm nature vnitatẽ accipitur. Q̄ꝺ que ritur. aut eſt cõitas rei: aut nois aut rationis. Dicendũ ꝙ oi bus his modis: ſed cõitas realis duplex eſt ſicut viſum eſt. ſ. ſm nature vnitatẽ. ⁊ ſm ſimilem habitudinem. ⁊ primo modo loquitur Damaſcenus. ⁊ ideo patent cetera.

b **Queſtio. ij.** Utrū hoc nomen perſona ſit cõmune ⁊ vniuocũ creatis ⁊ increatis perſonis.

Quod ſic. videtur q2 eadẽ eſt ratio ⁊ idem nomen perſone ſm quod dr̄ de his ⁊ de illis. ¶ Itẽ hoc vr̄. q2 cõitas pſone eſt cõ munitas ꝯſimilis habitudinis: ſed cõſimilis habitudo que re peritur in deo reperit̄ ⁊ in creatura. Q2 ſicut pater eſt ſuppo ſitũ diuine nature. ita petrus hũane. ergo ⁊c. ¶ Itẽ cõplemẽ tum rõnis pſone ꝯſiſtit in cõicabilitate ſ3 incõicabilitas cõis eſt pſonis diuinis ⁊ creaturis. ꝗ ⁊c. ¶ Cõtra. De' ⁊ creature ſumme diſtãt: ergo nihil hñt cõe. ergo nihil vniuocũ. ¶ Item pſona eſt ſuba ergo q̄ vniuocant̄ in pſona. vniuocant̄ in ſuba. Sed creator ⁊ creatura nõ vniuocant̄ in ſubſtãtia. q2 tũc de' eſſet in gñe: ꝗ nec in pſona. ¶ Itẽ q̄ vniuocant̄ in aliq̄. equalr̄ ſunt in illo: ſ3 nihil participat equalr̄ creatura cum deo. ꝗ hoc ipm q̄ꝺ eſt pſona nõ dr̄ vniuoce de deo ⁊ creatura. ¶ Itẽ que ritur ꝗ de quo' ꝑ prius dicat̄ pſona. Et vr̄ ꝙ per prius pſona dicat̄ de creatura: q2 inde tranſlatũ eſt ad diuina. ¶ Contra. Natura intellectualis. ⁊ ſubſtãtia ⁊ diſtinctio eſt in deo ꝑ pri' ꝙ in creaturis. ⁊ non ſunt plura de ratione perſone. ergo ⁊c.

29 ¶ Reſpon. Dõm ꝙ hoc nomen perſona ſicut prius viſum eſt. nõ dicit niſi cõitatẽ habitudinis ſup quã fundatur cõitas rõ nis. qñ ꝗ conſilis habitudo reperit̄ in pſonis creatis ⁊ icrea tis. Hinc ẽ ꝙ hoc nomẽ pſona nõ dr̄ equoce. ſ3 analogice. S3

30 attẽdendũ ꝙ cõitas habitudinis põt eſſe per reſpectũ ad res eiuſdẽ gñis. ⁊ tunc eſt vniuocatio ⁊ analogia ſm equalitatẽ. vt petrus eſt indiuiduũ ⁊ paulus. ⁊ equalr̄ cõuenit eis ratio indiuidui. Põt etiã eſſe per comparationẽ diuerſoꝝ generum vt petrus ⁊ albedo petri. in hoc ꝙ eſt eſſe indiuiduũ vniũtur. ⁊ per prius cõuenit ratio indiuidui petro ꝙ ei' albedini. Sic dicẽdum ꝙ hoc nomen perſona dictũ de perſonis diuinis di citur ſm cõparationem rerum eiuſdem nature ideo analogice ⁊ equaliter. ⁊ ideo quodãmodo vniuoce. ſilr̄ cum dr̄ de pſonis creatis. Cum aũt dr̄ de perſonis creatis ⁊ increatis. dr̄ per cõ parationẽ rerũ diuerſaꝝ naturaꝝ. ⁊ ideo per prius ⁊ per poſte rius. Et ſic pſona prius dr̄ de perſonis creatis ſm nomen: ſed ſm rem nois per prius dr̄ de perſonis increatis. Et ꝙ querit̄ vtrum perſona ſit cõis perſonis creatis ⁊ increatis. Dicẽdum ꝙ ſi dicatur cõe vniuocum: nõ: ⁊ rationes ad hoc concedende

31 ſunt. ¶ Q2 ergo obijcitur ꝙ eadem eſt ratio ⁊c. Dicendum ꝙ non eſt eadem ratio. niſi ſm analogiã quia longe nobilius et aliter eſt natura intellectualis ⁊ ipoſtaſis ⁊ diſtinctio et pro

32 prietas in deo. ꝙ in creaturis. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ ẽ habitudo cõſimilis. Dicendũ ꝙ nõ eſt ſilitudo equalitatis. et preterea talis ſilitudo nõ facit vniuocationẽ. ſed analogiã ſolũ ¶ Ad illud quod obijcitur de incõicabilitate. Dicẽdum. ꝙ nõ eſt pura priuatio. immo importat diſtinctionẽ. ⁊ cũ alia ratio diſtinguendi diſtans multũ ab illa ſit in deo. ⁊ hoc nõ tm̃ ſm rem. immo etiã ſm rõnem rectaꝫ. intellectus nõ attribuit deo modũ diſtinguendi. qui competit compoſitis. ideo nec ratiõe vniuocum eſt: ſed ſolum analogum.

Diſtinctio. xxvj.

De his que ꝓprie et eternalr̄ dñr de deo ſm relationẽ ſiue ꝓprietatẽ pſonalem. ſm ꝙ ipſis perſonis aſſignantur.

Hunc de ꝓprietatibus perſonaꝝ quas frequen ter ⁊c. Supra magr̄ multiplr̄ egit de his q̄ dñr de deo ſm ſubſtãtiã. Hic ſcđo agit de his que dicũtur de eodẽ ſm relationẽ. Diuidit̄ aũt hec pars in duas. In pᷓma agit de his q̄ dicunt̄ de deo ꝓprie ⁊ eternalr̄. In ſcđa agit de his q̄ di cuntur de deo proprie ⁊ temporaliter. infra di. xxx. Sunt eñ quedã que ex tempore. Prima pars iterũ diuiditur in duas. Q2 quedam ſunt proprietates ſiue relationes perſonales. et de his agit primo. Quedam nõ perſonales. ⁊ de his agit ſecũ do. infra diſti. xxvij. Preterea conſiderari oportet ꝙ non tm̃ tres ⁊c. Prima pars iterũ diuidit̄ in duas. In prima aſſignat ꝓprietates perſonarum ſm ꝙ in ipſis perſonis aſſignantur. In ſecũda vo agit de ipſis ſm ꝙ eas contingit diuerſis nomi nibus exprimi. infra. diſ. xxvij. Hic queri poteſt vtrũ ꝓprieta tes ⁊c. Prima pars habet duas. In pᷓma magiſter aſſignat ꝓ prietates perſonaꝝ. In ſecũda vo circa aſſignationem mouet dubitationẽ. ibi. Hic queritur quomõ proprium dicatur eſſe nato ⁊c.

☞ Determinat quib' aſſi gnant̄ ꝓprietates pſonales. q2 ipoſtaſibus. a

Hunc de ꝓprieta tibus pſonaruꝫ quas frequẽter in hoc tractatu cõmemorauim' aliq̄d loq̄ nos opꝫ. S3 primũ audiam' q̄d de hoc nomie ipo ſtaſis' Hieroñ. dicat. Ait eñ ſub hoc nomine venenũ late re. ſed hoc dicit ſm ꝙ heretici eo vtebãtur vt ſimplices ſedu cerẽt ſcꝫ ꝑ pſona ⁊ pro eẽntia vt ſiue diceretur vna tm̃ ipo ſtaſis. ſiue tres min' peritos ad inconueniens deducerent cum nõ erat hoc nomen ita a pud catholicos vulgatuꝫ. nec ita eius ſignificatio determi nata vt mõ. Et ideo Hiero nymus dicit hoc nomine non vtẽdum fore ſine diſtinctione vel expoſitione. tunc. ſ. qñ cuꝫ hereticis contẽdebat̄ ita ſcri bens de fide catholica ad da

a maſum papã. Ab arrianoruꝫ preſule ipoſtaſion nouellum nomen a me homine romano exigit. Interrogamus quiã tres ipoſtaſes arbitrentur in telligi. Tres perſonas ſubſi ſtentes aiunt reſpondemus nos ita credere. Non ſufficit eis ſenſus. Ipſum nomen ef flagitant. quia neſcio quid ve neni in ſillabis latet clamam' Si quis tres ipoſtaſes. ideſt tres ſubſiſtentes perſonas. non confitetur anathema ſit. Si quis autẽ ipoſtaſim vſiam intelligens nõ tribus perſo nis vnam ipoſtaſim inducit. alienus a chriſto eſt. qui ſcili cet tres ipoſtaſes dicens ſub noie pietatis tres naturas co natur aſſerere. Sufficiat no

Prima pars ha bet tres partes. In pᷓma determinat quibus aſſi gnentur proprietates. q2 ipoſtaſibus. In ſecunda aſſignat que ſint ille pro prietates. ibi. Iam de ꝓ prietatibus perſonaꝝ vi deamus. Tertio oſtendit quid ſint ille ꝓprietates quoniam ſunt relationes ſiue dicte ſm relationem non tamen ſm accidens. ibi. Quo circa ſciendum eſt non omne ⁊c. ¶ Simi liter ſecunda pars in qua mouet dubitationes iu xta predictas aſſignatio nes habet duas. In pri ma mouet dubitationes contra aſſignationeꝫ pro prietatis filij. In ſecũda cõtra aſſignationem pro prietatis ſpiritusſancti. ibi. Hic queri poteſt vtrũ pater. Prima pars habet duas. In prima propo nit queſtioneꝫ. ⁊ ſoluit au toritate. Augu. et Hyla. In ſecunda illam ſolu tionem applicat etiaꝫ cir ca proprietatem ſpiritus ſancti que eſt donum. ibi Ita etiam de ſpũſſancto dicendum eſt. Similr̄ ſe cunda pars hꝫ duas par tes. In prima querit ⁊ ſol uit. In ſecũda quoꝝdaꝫ poſitioneꝫ improbat. Pri mum facit ibi. Hic queri poteſt vtruꝫ pater ⁊c. Se cũdum facit ibi. quidã tm̃ putant ſpũſanctum.

Di. xxvi. Q̄ ꝓprietates aſſigna tur ipo ſtaſib'.

Hiero.

a ¶ Ab arrianorum pre ſule ipoſtaſion nouellum nomen a me homine ro mano exigitur. Obijcitur Si eſt nouellũ nomen. cũ aplſ dicat. j. Thym. vi. Uocũ nouitates eſſe vitã das. nullo mõ debuit con cedere. Preterea Dama. dicit ꝙ ipoſtaſis ẽ ſubſtã tia cũ accidentib': ſ3 in di uinis nõ cadit accidens. igit̄ nec nomen ipoſtaſis. igr̄ ⁊c. ¶ Rñ. Dõm ꝙ no uitas vno modo ſonat in vitium. alio modo non. ... eſt talis adiũctio ꝙ ſententiã etiã facit que non habet ortũ ex veritate antiqua. tunc eſt vere nouellum. ⁊ ſic dicit apoſtolus eſſe fugiendum. vnde addit prophanas: ergo quantum ad intellectum ſanum non erat nouum. ſed ꝙtum ad intellectũ quem heretici ſuppo nebant. Quod obijcitur de autoritate Dañ. Dicendum ꝙ no men ipoſtaſis de ſe non importat reſpectum ad accidens. ſed ſolũ ad ꝓprietateꝫ diſtinguẽtem. que inꝗ in creaturis eſt acci dens. Iđ dicit ſubiectũ cũ accidentibus. nõ ſic aũt eſt in deo.

Uenenum

2 b ¶ Venenū ſub melle latet ⁊c. Obijcit᷑. q̄ꝛ cū hoc nō dicat niſi ꝑ errorē cōuictus. vr̄ ꝙ talia nomīa oīno eſſent fugiēda. R̄n̄. Dicendū ꝙ venenū nō latebat ſub noīe: ſ; ſub eoꝝ intētione ſiue occaſioneq̄ ex hoc occaſionalr̄ volebant inducere i hereſim. Uel pt̄ dici ꝙ venenū latebat nō q̄tū ad ſignificationē. ſ; ꝓp dubitationē. iō nūc cū; determiata eſt eiꝰ ſignificatio abſq; dubio eſt tenendum.

3 c ¶ Aliud eſt genuiſſe q̄ natū eſſe. Videt᷑ male dicere. q̄ꝛ cū aliud dicat diuerſitatē in eēntia. ſ; hoc videt᷑ ꝙ gn̄atio actiua et natiuitas differāt ꝑ eſſentiā qḋ eſt ꝯ fidē. R̄n̄. Dicendū ꝙ aliḋ nō dicit ibi diuerſitatē a pte rei abſolute. ſ; ꝑ cōparationē ad dicentē ⁊ itelligentē. q. d. aliud ē intelligere ſiue dicere pr̄em gn̄are ⁊ hmōi. ⁊ huic alietati non ſubeſt diuerſitas eēntie ſed alietas ꝓprietatis.

4 d ¶ Et ē ꝓpriū ſoliꝰ pr̄is nō q̄ꝛ nō eſt natus ipſe. Vr̄ dicere ꝯtra illud qḋ dr̄. ſ. diſ. xxviij. vbi dr̄ ꝙ h̄ qḋ ē ingenitus. eſt ꝓpriū pr̄is ſed ingenitū nō eſt aliud dicere q̄ nō genitū. R̄n̄. ꝙ Aug. loquit᷑ de hoc qḋ eſt non natus ſm̄ ꝙ dicit purā negationē. ⁊ ſic non dicit ꝓprietatē. Ingenitus em̄ put eſt ꝓprietas nō eſt pura negatio.

bis dicere vnam ſubſtantiā ⁊ tres ꝑſonas ꝑfectas equales taceamꝰ tres ipoſtaſes ſi pl;. Nomē hoc nō bone ſuſpitionis eſt. cū in codē v̄bo ſenſus diſſentiūt. Aut ſi rectū putatis tres ipoſtaſes cū interpretationibꝰ ſuis debere nos dicere nō negamꝰ. S; mihi cre-
b dite venenū ſub melle latet. Transfigurat em̄ ſe angelus ſathane in angelū lucis. His verbis nō negat vtēdum eſſe noīe ipoſtaſis. ſed hereticos eo prauevſos oſtēdit. ꝯ quos cautela opꝰ erat in diſtinctione ſignificationis. Alioquin ſibi cōtradiceret q̄ ſupra tres ipoſtaſes cōfitetur.

☞ Aſſignat que ſint ille ꝓprietates perſonaꝝ ⁊ de nominibus eaꝝ relatiuis.

¶ Iam de ꝓprietatibꝰ ꝑſonarum videamꝰ q̄ etiā notiones ſiue relatiōes in ſcriptura pleruq; dicunt᷑ in illa ſctā trinitate. que iō a nobis repetunt᷑ vt cordi nr̄o tenacius inſigant᷑. ait Aug. in lib. de fide ad pe-
c trū. Aliud eſt genuiſſe q̄ natū eſſe. aliudq; ē ꝓcedere q̄ genuiſſe vel natū eſſe. Vn̄ manifeſtū eſt ꝙ alius eſt pater aliꝰ
d filius aliꝰ ſpūſſctūs. Et eſt ꝓprium ſolius patris. nō quia non eſt natus ipſe. ſed q̄ꝛ vnū filium genuerit. ꝓpriūq; ſoliꝰ filij. nō q̄ꝛ ipſe non genuit. ſed q̄ꝛ de pr̄is eſſentia natus eſt.

Propriū v̄o ſpūſſancti. non q̄ꝛ nec natus eſt ipſe nec genuit. ſed q̄ꝛ ſolus de patre filioq; ꝓcedit. Ecce breuiter aſſignauit tres ꝓprietates triū perſonaꝝ quaꝝ vna nō eſt alia. Hoc em̄ ſignificauit cū dixit aliud ē genuiſſe q̄ natū eē. aliudq; ꝓcedere. i. alia ꝓprietas ſiue notio ē gn̄atio. ⁊ alia natiuitas. alia ꝓceſſio. q̄ alijs nominibus dn̄r. pr̄nitas. filiatio. Has ꝓprietates deſignant noīa ꝑſonaꝝ. ſ. pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs. que relatiua ſunt ⁊ ad ſeinuicē dn̄r. q̄ꝛ notāt relationes que non ſunt deo accidētales. ſ; in ipſis ꝑſonis ab eterno ſunt immutabilr̄ vt nō mō appellatiōes relatiue: ſ; ēt relationes ſiue notiōes in rebꝰ ipſis. ſ. in perſonis ſint.

5 c ¶ Nihil in deo ſm̄ accidens dr̄. q̄ꝛ nihil eſt i deo mutabile aut amiſſibile. Videt᷑ iſta rō nō valere. q̄ꝛ aliq̄ ſunt accidētia iſeparabilia ⁊ talia nō ſunt
6 amiſſibilia. R̄n̄. dōm. Sicut ipſe Augu. dicit. Omē accn̄s. aut ē ꝑ ſuā naturā mutabile aut amiſſibile. aut pt̄ circa ſubiectū ſuū

☞ Oſtēdit q̄d ſunt ille ꝓprietates q̄ſi ſunt relationes ſiue dicte ſm̄ relationē non tn̄ ſm̄ accidens. c

¶ Quo circa ſciendū eſt nō oē qḋ dr̄ de deo ꝯ;dici ſm̄ ſubſtantiā: q̄ꝛ q̄dā dn̄r ſm̄ relationem q̄ nō eſt accn̄s: q̄ꝛ nō ē mutabilis. vn̄ Augu. in. v. lib. de trinita. ait. Nihil in deo ſm̄ accn̄s dr̄ q̄ꝛ nihil ei accidit nec tn̄ oē qḋ dr̄ ſm̄ ſubſtātiā de deo dr̄. In rebus creatis atq; mutabilibꝰ qḋ nō ſm̄ ſubſtantiā dr̄ reſtatvt ſm̄ accn̄s dicat᷑. In deo aūt nihil quidē ſm̄ accidēs dr̄. q̄ꝛ nihil in eo mutabile eſt aut amiſſibile. Nec tn̄ oē qḋ dr̄ ſm̄ ſubſtātiā dr̄. Dr̄ em̄ ad aliq̄d ſicut pr̄ ad filiū ⁊ filiꝰ ad patrē qḋ nō ē accn̄s. q̄ꝛ ⁊ ille ſp̄ eſt pr̄. ⁊ ille ſp̄ eſt filius. ⁊ ita ſp̄. q̄ꝛ ſp̄ natus ē filiꝰ nec cepit vnq̄ eē filiꝰ. Qꝛ ſi aliq̄n eē cepiſſet aut aliq̄n deſineret eē filius ſm̄ accn̄s diceret᷑. Et q̄ꝛ pr̄ nō dr̄ pr̄ niſi ex eo ꝙ eſt ei filius ⁊ filiꝰ nō dr̄ filiꝰ niſi ex eo ꝙ h; patrē nō ſm̄ ſubſtātiā h̄ dn̄r. ſ; adinuicē iſta dn̄r. nec; tn̄ ſm̄ accn̄s. q̄ꝛ ⁊ ꝙ dr̄ pr̄. et ꝙ dr̄ filius ⁊ eternū atq; incōmutabile eſt eis. Ecce aperte his v̄bis oſtendit᷑ quedā dici de deo ſm̄ ſubſtātiā quedā ſm̄ relationē. nihil tn̄ ſm̄ accn̄s. oſn̄ditur etiā ꝓprietas pr̄is eſſe qḋ h; filiū. ⁊ ꝓprietas filij qḋ h; patrē. Ideoq; cū dixit eternū et incōmutabile eſſe qḋ pater dr̄. ⁊ qḋ filiꝰ dr̄ ita intelligi voluit. i. ꝓprietas qua pr̄ eſt pr̄. ⁊ ꝓprietas qua filiꝰ eſt filius. eterna eſt ⁊ incōmutabilis. q̄ꝛ ⁊ pr̄ ſp̄ pr̄. ⁊ filiꝰ ſp̄ filius. Vn̄ ⁊ Hyla. ꝓprietates perſonarum aſſignās in. xij. lib. de tri. ait. Si ſemꝑ patri ꝓpriu; eſt ꝙ ſemꝑ eſt pater: neceſſe eſt ſp̄ filio proprium eſſe ꝙ ſemꝑ eſt filius. Ubi em̄ ſemper pater eſt. ſemper ⁊ filius eſt. ergo q̄ nō ſemper pater eſt. non ſemꝑ genuit. Item in eodem. Nato deo manifeſtū eſt propriu; eſſe quod filius eſt.

☞ Mouet dubitationem contra aſſignationē proprietatis filij. quare ſc; dicatur eē proprium vnigeniti ꝙ eſt filius dei cum etiam homines ſint filij dei. d

¶ Hic querit᷑ quō dicat᷑ propriū eē nato deo ꝙ ē dei filiꝰ vl' genitus ex deo. cū ēt hoīes filij dei dicant᷑ ⁊ ſint: ſm̄ illud. Filij excelſi oēs. Et ad moyſen de populo iſrael dominꝰ ait. Filius meus primogenitus iſrael. Sed magna eſt diſtantia. Homines em̄ filij dei

intēdi vel remitti. Et ipſe nō dicit ꝙ ſit accn̄s tn̄ q̄ꝛ pt̄ amitti: ſ; q̄ꝛ potuit aduenire rei priꝰ exn̄ti vel recedere a re iā exn̄te. vl' ſaltem intēdi vl' remitti. ſiue variari. Et ſi tu obijcias 7
ꝙ accn̄tia nō poſſunt variari ſm̄ boetiū verū ē de alteratione a ſubiecto in ſubiectū tn̄ certū eſt ꝙ in eodē intendunt᷑ ⁊ remittuntur. Alr̄ pōt dici ꝙ ac- 8
cidens pōt cōparari ad ſubiectū primū ⁊ ad ſubiectū ꝓximū. Et habito reſpectu ad ſubiectū primum oē accn̄s dr̄ adueniens qḋ eſt poſſibile etiā abeſſe. Quis nō reſpectu ſubiecti qḋ eſt ſubiectū ⁊ cā. Tertiꝰ modus dicēdi eſt ille ꝙ id ſolū eſt per naturam immutabile qḋ eſt oīno ſimplex. Si igit᷑ deꝰ eſt oīno immutabilis. igitur eſt oīno ſimplex. et in nullo ſimplici eſt accidēs igitur in nullo immutabili accidēs eſt ponere. Si igit᷑ pater eſt imutabilis ⁊ in eo eſt paternitas. igitur non eſt accidens.

f ¶ Homines em̄ filij dei ſunt factura. Obijcit᷑. ꝙ ſm̄ illū modū dicendi. cū aſinus ſit factus videtur ꝙ poſſit dici dei filiꝰ. Et ſimiliter ꝙ archa que facta eſt ab artifice. poſſit dici filia artificis. quoꝝ neutrum conceditur. Si Hyla.
tu dicas. ꝙ oportet ꝙ ſit ad imaginem dei factus Contra. diabolus eſt ad imaginem dei factus. igitur diabolus eſt filiꝰ dei.
¶ R̄n̄. dōm ꝙ hoc ꝙ dico 9
filius duo dicit ſc; ortu; et imitationē. Dicendum igitur. ꝙ eſt imitatio per oīmodam aſſimilatione; ⁊ ſic filius naturalis imitatur patrem. ⁊ quia non habet ſocium imitādo ſic ideo ſolus ipſe eſt filius naturalis. Et iterū ē imitatio expſſa. Et hec conſiſtit in imagie. ⁊ hec tenet adhuc rōnem filij ⁊ facture. Et ita eſt iterū imitatio longinqua. et hec tenet tn̄ rōnem facture nō filij. Sed attendendū eſt ꝙ imitatio expreſſa vt cōſiſtit in ſua cōditione aut Pſ.
eſt inſignita vlterius ſua lxxxj.
perfectione ⁊ decore. aut eſt priuata honore et deformata a ſua conditione. Primomodo dicitur filiꝰ Exo. iiij.
factura. Scḋo modo filius factura ⁊ adoptione.

Tertio mõ neutro mõ dꝛ filiꝰ. niſi valde impꝛopꝛie ⁊ cũ additione diſtrahen te. qꝛ dñs Joh. viij. dicit pctõꝛes hꝛe patrẽ diabo lum. ꝓpterea ꝙ a deo re ceduñt ⁊ imitanꝭ eum.

10 g ¶ Deꝰ aũt filius origi nis. Ponit tres ꝓpꝛieta tes noim q̄bus deꝰ filiꝰ. fi lius dei ẽ. ſ. originẽ. ṽita tem. ⁊ natiuitatez. q̄rit ꝗ de diſtinctiõe illoꝝ noim. Dõm ꝙ tria dicit ad ex cludendũ tres hꝛſes. Cõ tra fotinum dicit origine nõ adoptione: qꝛ fotinus dicebat xp̄m eſſe filiũ dei adoptiuũ. Cõtra ſabelli um dicit ṽitate non nũcu patione: qꝛ ipe dicebat. ꝙ idẽ ipe pmo pꝛ nuncupa baꝭ poſtea filiꝰ. Cõtra ar riũ. dicit natiuitate non creatiõe. qꝛ arriꝰ dicebat eſſe dei filiũ creaturam.

Hylariꝰ autori tate con firmat ſolutio nem. Apta di ſtinctio ĩter deũ filium ⁊ hoim fi lios: qꝛ ille natꝰ filius hi facti fi lij.

ſunt factura. nõ natiuitatis ꝓpꝛietate. Deus aũt filius ori g ginis ꝓpꝛietate filiꝰ eſt ⁊ ṽita te natiuitatis: nõ factura vel adoptiõe. ⁊ illi quidẽ aũ ſunt ꝙ filij dei ſunt. Fiunt eñ filij nõ naſcunꝭ filij dei. Vñ Hy la. ſolũ deũ natum originis ꝓpꝛietate dei filiũ oſtẽdens in ter ip̄m ⁊ hoies filios dei eui dentiſſime diſtinguit in. xij. li. d̃ tri. ita dicẽs. Vero deo pꝛi ſolꝰ q̄ ex deo naſciꝭ vere filiꝰ ẽ ⁊ nos quidẽ filij dei ſumus: ſꝫ pater ꝑ facturã. Fuimus eñ aliqñ filij ire: ſꝫ filij dei ꝑ ado ptionẽ effecti ſumus potiꝰ ꝙ naſcimur. Et qꝛ oẽ qđ fit an teꝙ fiat nõ fuit: nos eñ filij nõ fuiſſemus efficimur. Ante eñ filij nõ eramus. ſed ꝑ gratiam facti ſumus. nõ nati neqꝫ gña ti ſꝫ acq̄ſiti. Acq̄ſiuit eñ nos deus ſibi. ⁊ ꝑ hoc dꝛ nos genuiſſe. Genuiſſe eñ deũ fi lios. nunꝙ cũ ꝓpꝛietatis ſignificatiõe cognoſcimꝰ di ci. Ex adoptiõe eñ hõ factus eſt filiꝰ dei nõ ex gñatio ne neqꝫ ei ꝓpꝛietas eſt. ſꝫ nũcupatio ac ꝑ id nõ vere fi lius ẽ: qꝛ nec ꝓpꝛie natus dꝛ nec ſꝑ fuit filiꝰ. Vnigeni tus aũt deꝰ nec fuit aliqñ nõ filius. nec fuit aliq̄d ante ꝙ filius. nec q̄cꝙ ipſe niſi filiꝰ. Atqꝫ ita q̄ ſemꝑ eſt filiꝰ naſcibilitatis ꝓpꝛietate ac ṽitate filiꝰ eius eſt ſolius q̄ genuit. ⁊ ille tñ qui genuit pater ipſiꝰ eſt. qꝛ ſicut il le filius origine: ita ille pater generatione.

☞ Soluit dubitationẽ autoritate Aug. ⁊ Hyla. ꝙ hõ dꝛ filius trinitatis. ⁊ trinitas põt dici pꝛ hoim. e

¶ Hõ ṽo q̄ filiꝰ dei eſt factura. nõ tñ pꝛis ſꝫ ⁊ filij et ſpũſſcti filiꝰ eſt. i. totiꝰ trinitatis ⁊ trinitas ipſa pꝛ eiꝰ dici põt. vñ Aug. i. v. li. de tri. dic̃. Nõ põt dici trinitas

Augu. pꝛ. niſi forte trãſlatiue ad creaturã ꝑꝑ adoptionẽ filio rũ. Qđ eñ ſcriptũ eſt. Audi iſrl' dñs deꝰ tuꝰ deꝰ vnꝰ ẽ.

Deute. Nõ vtiqꝫ excepto filio aut ſpũſctõ oꝫ ĩtelligi. quẽ vnũ dñm deũ noſtrũ recte dicimꝰ ẽt patrẽ nr̃m ꝑ gratiã ſuã nos regenerantẽ. De hoc ẽt Hyla. in. vj. li. de tri. ait.

Hyla. Oibus ꝑ fidẽ deus pꝛ eſt: q̄bus ẽ pꝛ. per eã fidẽ ieſuꝫ xp̄m dei filiũ ꝯfitemur. Ecce dñſuꝫ eſt quare ꝓpꝛiũ di catur eſſe dei nati ꝙ filiꝰ eſt. qꝛ. ſ. ipſe ſolus natus pro

Johan. xvij. pꝛie dꝛ. vñ Hyla. i li. iij. d̃ tri. ait. Dñs dicẽs clarifica fi lium tuũ. nõ ſolo noie ꝯteſtatus ẽ ſe eẽ filiũ. ſꝫ ⁊ ꝓpꝛie tate. nos filij dei ſumus: ſꝫ nõ talis hic filius. Hic eñ verus ⁊ ꝓpꝛius eſt filiꝰ origine nõ adoptione verita te non nũcupatione. natiuitate nõ creatione.

☞ Applicat ſolutionem pꝛecedentem ad ꝓpꝛieta tem ſpũſſancti. que eſt donum: quia pꝛopꝛietate eſt do num. vt filius natiuitate. ⁊ vtroqꝫ modo dicitur relati ue ⁊ ſm eãdem relationem. f

¶ Ita ẽt de ſpũſctõ dõm eſt q̄ ꝓpꝛie dꝛ donũ dei. cum tñ ⁊ alia plura ſint dona dei. Sꝫ ſpũſctũs ita ꝓpꝛieta te imutabili ⁊ eterna donũ ẽ. ſicut filiꝰ ꝓpꝛietate eſt fi lius. Eo eñ dꝛ donũ quo ſpũſſ. ⁊ vtroqꝫ vtriqꝫ noie rela tiue dꝛ. Eadẽqꝫ relatione dꝛ ſpũſſ. ⁊ donũ. lꝫ ipſa rela tio nõ appareat in hoc noie ſpũſſ. ſicut in hoc noie do num. vñ Aug. in. v. de tri. ait. Spũſſctũs q̄ nõ eſt trini tas ſꝫ in trinitate intelligiꝭ. i. eo ꝙ ꝓpꝛie dꝛ ſpũſſ. rela tiue dꝛ. cũ ⁊ ad patrẽ ⁊ ad filiũ referꝭ: qꝛ. ſſ. ⁊ patris ⁊ fi lij ſpũs eſt. Sed ipſa relatio nõ apparet in hoc noie. Apparet aũt cũ dꝛ donũ dei. Donuꝫ eñ eſt pꝛis ⁊ filij qꝛ ⁊ a patre ꝓcedit ⁊ a filio. ergo. ſſ. ineffabilis quedaꝫ patris filijqꝫ cõio ẽ. Et ideo foꝛtaſſe ſic appellaꝭ vt iã diximꝰ. nec iterare piget. qꝛ patri ⁊ filio põt eadẽ ap pellatio ꝯuenire. Nã hoc ipſe ꝓpꝛie dꝛ qđ ille cõiter. Quia etiã pꝛ ſpũs. ⁊ filiꝰ ſpũs. ⁊ pater ſanctus. ⁊ filiꝰ ſanctus. Vt ergo ex noie quod vtriqꝫ ꝯuenit vtriuſqꝫ cõio ſignificeꝭ. vocatur donum amboꝝ ſpũſſ. Ecce ha bes quare ſpũſſanctus pꝛopꝛie dicatur donum. ⁊ ꝙ re latiue dicitur ſiue donum ſiue ſpiritusſanctꝰ. Et ꝙ no men ſibi pꝛopꝛium tenet. quod cõmuniter patri ⁊ filio conuenit: ſed diuiſim. Et eſt ſciẽdum. quia cũ pater vel filius dicitur ſpũs ſiue ſanctus. neutrum relatiue dici tur. ſed ſm ſubſtantiam.

☞ Mouet dubitationẽ ꝯtra aſſignationẽ ꝓpꝛieta tis ſpũſſancti. Vtrũ pater vel filius. vel trinitas ipſa poſſit dici ſpiritusſanctus. g

¶ Hic queri põt vtrũ pꝛ vel filius vel etiã ipſa trini tas poſſit dici ſpũſſ. ſicut diſiunctim dꝛ ⁊ ſpũs ⁊ ſctũs. de hoc Aug. i. v. li. de tri. ſic ait. Trinitas nullo mõ põt dici filiꝰ. ſpũs ṽo ſctũs põt q̄dẽ vlr dici ſm id qđ ſcrip tum eſt. qm̃ deꝰ ſpũs eſt. Itaqꝫ pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſ. qm̃ vnus deus eſt. ⁊ vtiqꝫ deꝰ ſanctus eſt põt appellari tri nitas ⁊ ſpũſſanctus. ſed tñ tunc ſpũſſanctꝰ relatiue nõ dicetur. ſed ſm eſſentiam. quia pꝛopꝛie ſpiritusſanctꝰ qui non eſt trinitas ſed in trinitate dicitur relatiue.

☞ Repꝛobat quoꝛundã poſitionẽ qui putant ſpiri tumſanctũ non dici relatiue ad patrem ⁊ filium. quia non viciſſim reſpondent ſibi vocabula ſed falſo. h

¶ Quidã tñ putãt ſpũmſctũ vl' donũ dici relatiue ad patrẽ vl' ad filiũ. Si eñ inquiũt hec relatiue ad ſe dicĩ tur ſuis inuicẽ ſibi rñdent vocabulis. vt ſicut dꝛ pater filij pater ⁊ filius patris filius. ita dicaꝭ pꝛ ſpũſſcti. vl' doni pater. ⁊ ſpũſſanctꝰ vl' donũ patris ſpũs vl' donũ. Sed nõ ita eſt in omnibus relatiuis. Non eñ omnia que relatiue dicunꝭ. ſuis ad ſeinuicẽ reſpondent voca bulis. vnde Augu. hoꝝ eli dens opinionẽ in. v. lib. de tri. non te moueat inquit qm̃ di ximus ſpũm ſanctum nõ ipſam h trinitatem: ſed eum qui eſt in trinitate relatiue dici. licꝫ nõ ei reſpondeat viciſſim voca bulum eius ad quem refertur Dicimus eñ ſpiritumſanctũ patris: ſed non viciſſim dici mus patreꝫ ſpiritusſancti. ne filius eius intelligatur ſpiri tusſanctus. Itẽ dicimus ſpiri tumſanctum filij. ſed non dici mus filiũ ſpũſſancti. ne pꝛ eiꝰ intelligatur ſpũſſanctus. In multis eñ relatiuis hoc con tingit vt non inueniaꝭ voca bulũ quo ſibi viciſſim rñdeãt. Cũ ergo dicimꝰ donũ patris ⁊ filij. non quidem poſſumus

b ¶ Sed cũ q̄ eſt in trini tate relatiue dici licꝫ non ei reſpondeat viciſſim vo cabuluꝫ. Videtur hoc fal ſum. quia pꝛopꝛium eſt re latiuoꝝ dici ad conuertẽ tiam: ergo ſi non dicitur ad conuertentiã: nõ dicĩ tur relatiue. Rñ. Dicẽdũ ꝙ illud verum eſt. ſi no men impoſitum eſt vtriqꝫ extremo. alioquin ſi defi cit ex vna parte non dici tur. vt ſi dicatur remꝰ na uis. Similr vult dicere Augu. ſub iſtis nominibꝰ pater ⁊ filius non referũ tur ad ſpiritũſ. Sꝫ tamen ibi deficiunt nomina de cet fingere ſed in diuinis melius eſt tacere ꝙ finge re. pꝛopter vitandum er roꝛem.

i ¶ Q: hic potuit īueniri vſitatū vocabulū. illic nō potuit. Ui detur h̃ falſuz q: ita bñ ſpirator dr̃ ad ſpm̃ ſicut donator ad donum. Rñ. vnus modus dicēdi eſt ꝙ aug. nō loquit̃ ſimpl'r de hoc noīe ſpūs. ſʒ de hoc toto ſpūſſ. Uel aliter hoc dicit q: ſpirator tunc nō erat nomen vſitatum vt donator.

l: ¶ Donator tñ non fuit
11 de' niſi ex tpe. Ob: q: ſʒ h̃ nec donū dr̃ niſi ex tpe. cū relatiua ſint ſil' natura Ad hoc dōm. ꝙ pt̄ dici ab actu donādi vel ab habitu. pꝛimo mō dr̃ ſolū ex tēpore. ⁊ ſic donum. ſecūdo dicitur ab eterno.

dicere patrē doni aut filiū doni. Sʒ vt hec viciſſim rñdeāt. dicim' donū donatoris. ⁊ do-
i natorē doni. q: hic potuit īueniri vſitatū vocabulū illic nō potuit. donum g̃ donatoris. ⁊ donator doni cū dicim'. relatiue vtrūqʒ ad inuicē dicimus
l: donator tamen nō fuit deus niſi ex tempore cū ſpirituſſanctus ſit donuz etiā ab eterno.

Ad intelligētiam eoꝝ q̄ i iſta diſtictione dñr. quatuor querūt̃. Pꝛimo vtrū in diuinis ſit ponere ꝓprietates perſonaꝝ. Secūdo dato ꝙ ſic. Querit̃ q̄d ſint ille ꝓprietates. Tertio querit̃ quis ſit actus ipſaꝝ. Quarto ⁊ vltimo queritur de numero ipſarum.

B **Queſtio. j.** Q: in diuis ſit ponere ꝓprietates pſonaꝝ. nō ſolū vocal'r. ſʒ ēt real'r. oſtendit̃ ſic. Hiero. dicit. ⁊ hr̃ in fine ꝓcedētis diſ. nō tm̄ noīa ſʒ ēt noīm ꝓprietates ꝯfitemur. ergo ⁊c. ¶ Itē Aug. dicit in li. de fi. ad petrū. ꝓpriū eſt patris ꝙ vnū filiū genuit. g̃ a ꝯiugatis: gñatio eſt ꝓprietas pr̃is. ſʒ ꝯſtat ꝙ gñatio real'r eſt in deo: ⁊ ꝯſtat ꝙ conuenit ſoli patri: g̃ ſm̄ rem eſt ꝓprietas pr̃is. ¶ Itē proprietatis eſt diſtinguere. g̃ vbi eſt vera diſtinctio. ibi eſt vera ꝓprietas: ſed in diuis eſt v̄a diſtinctio. vñ Dam̄. Differentiaʒ ipoſtaſeon. i. perſonaꝝ in tribus ꝓprietatibus. paternali filiali. ⁊ ꝓceſſibili cognoſcimus. ¶ Itē hocipſum videt̃ rōne: q: ſicut eſt alius modus querēdi de eēntia ⁊ pſona. ita eſt ali' modus querēdi de eſſentia ⁊ ꝓprietate. De eſſentia eñ querit̃ ꝑ q̄d de ꝓprietate ꝑ quō ſe hʒ. ergo ſicut ponit̃ eſſentia in diuis ⁊ pſona ſm̄ veritatē ita dʒ poni ꝓprietas. ¶ Itē ſupꝛa ꝓbatū eſt ꝙ differt gñatio ⁊ ꝓceſſio real'r. alioquin nō differrēt pſone. ergo gñatio ⁊ ſpiratio differunt realiter. ſed tam gñatio ꝙ̄ ſpiratio eſt in vna pſona nō multiplicata. vt eſt in perſona patris. ergo cum pſona ſit realiter vna. ⁊ proprietates real'r plures. ergo eſt ponere ꝓprietates realiter in diuinis differētes ſed nō dr̄ia eſſentiali. ſed nec pſonali. cū ſint in eadē pſona. ergo notionali. ꝙ ſi non differūt gñatio ⁊ ſpiratio. ſicut hec ē vera. pr̃ ſpirat. ſſ. ⁊ hec pr̃ generat ſpm̄ſcm̄. ⁊ tunc ſeq̄retur ꝙ. ſſ. eſſet fili'. ¶ Itē pr̃ ⁊ fili' ſunt vnū pꝛincipiū ſpūſſancti. hoc ſupꝛa ꝓbatum eſt. ⁊ eſt rō in ꝓptu. q: vnus oīno eſt q̄ ſpirat̃. et hoc qō eſt vnū dicit vnitateʒ. non eſſentie nec pſone. ergo opʒ ꝙ ꝓprietatis. ⁊ ſi hoc. neceſſe eſt poni proprietates in diuinis realiter non nominaliter nec tm̄ in voce. ¶ Item in patre eſt paternitas ⁊ innaſcibilitas. aut ergo eadē ꝓprietas. aut alia. Si eadē ꝓprietas. ergo ⁊ relatio eadem. ſed ſm̄ pr̃nitatem refertur ad filium. ergo ⁊ ſm̄ innaſcibilitatē. ſed hoc eſt falſum igitur alia. ⁊ pſona eſt vna. ergo neceſſe eſt ponere ꝓprietates in diuinis pſonis. etiā real'r differentes. ¶ Contra. Hyla. de tri. Pater ⁊ fili' ⁊. ſſ. ſolis differūt noībus igit̃ ſi differunt ſolis noībus. nō ſunt ibi reales ꝓprietates. ſʒ vocales. ¶ Item dam̄. dicit in. j. li. Opʒ ſcire ꝙ aliud eſt differre re. aliud rōne ⁊ dicit ꝙ in creaturis eſt differētia re ⁊ ꝯuenientia rōne. ſed in diuinis econtrario. cū ergo ſit diſtinctio ſm̄ proprietates. videtur igit̃ ꝙ ſint ibi ſolū ſm̄ modū loquendi vel intelligendi nō a parte rei. ¶ Itē hocipſum videtur rōne. q: in ſummo ſimplici nō cadit differētia aliqua: ſed diuina perſona eſt ſumme ſimplex. Aut igitur ibi nō eſt ꝓprietas. aut ſolo modo loquendi. ergo ⁊c. ¶ Item ita ſimplex eſt pſona ſicut eſſentia. ſed ꝓprietates eſſentie nō differunt niſi ſolo mō loquendi. non ſm̄ rem. ergo ſimil'r ꝓprietates perſone. ¶ Item diuina eſſentia propter ſummā ſimplicitatem ſeipſa refertur ad creaturam. ⁊ ideo relatio eſſentialis ſolo modo loquendi differt ab eſſentia vt cum dicitur dñs. omnino eñ in ſubſtātiam tranſit. ergo pari ratione perſona ſeipſa refertur ad perſonam. ¶ Itē creatura propter eſſentialē comparationē ad ſuuʒ pꝛincipium. ſeipſa refertur ad ſuum creatorem. Alioquin in creaturam ⁊ creatorem caderet medium quod nō eſſet nec creatura neqʒ creator ergo ſi multo eſſentialior eſt cōparatio perſone ad perſonam. ergo ſeipſa refertur. ⁊ ſi hoc igitur videtur ꝙ ipſa ꝓprietas vl' relatio nō differat niſi ſolo modo loquendi a perſona. Reſpō. Dicendum ꝙ omnes catholici tractatores poſuerunt ꝓprietates perſonaꝝ in diuinis. Cum eñ ſint plures perſone ⁊ diſtincte. neceſſe eſt ꝙ ſit ibi diſtinguens. hoc autē proprietatē appellamus. ſed diuerſificati ſunt in modo poſitionis. Quoniā ergo viderunt aliqui ſummā ſimplicitateʒ in perſona. ſicut in eſſentia poſuerunt ꝙ ſicut in eſſentia omnino eſt idem quo eſt ⁊ quod eſt. ita in perſona oīno idem qui diſtinguitur ⁊ quo et ita ſuppoſitū ⁊ proprietas omnino eſt idem. differens autē ſolo modo loquēdi. ſicut ſi dicatur. Rogo te benignū vel benignitatem tuā. Sed iſta poſitio non poteſt ſtare. q: ſicut in opponendo probatuʒ eſt. in eadē perſona ſunt proprietates differentes. non ſolum modo loquendi. ſed ⁊ realiter. Uidemus eñ ꝙ vno modo vna perſona comparatur ad vnā vt pater ad filium. ⁊ videmus vnā perſonam vno modo ſiue vna habitudine cōparari ad plures. vt ſpirituſſanctus ad patrem ⁊ filium. ⁊ iterum vnā perſonā pluribus modis comparari ad plures: vt filium ad patrē ⁊ ſpiritūſanctum. Similiter videmus plures pſonas eodem modo comparari ad vnā. vt pater ⁊ filius ad ſpiritūſanctum. ergo vnitas habitudinis nō poteſt accipi a parte eſſentie. certū eſt. nec a parte perſone que refertur nec ex parte perſone ad quā refertur. Reſtat ergo. ꝙ ſit alius modus dicēdi a parte rei ſumptus. Et ideo nūc cōmunis opinio tenet in diuinis eſſe ꝓprietates perſonaꝝ realiter differentes a ſeinuicē. ⁊ per hoc etiam differentes a perſonis aliquo modo. Sicut eñ quia in vna eſſentia non plurificata. plures ponimus pſonas modi dicendi eſſential'r ⁊ perſonal'r differunt: nō ſolum differentia ſumpta a parte noſtra. ſed etiam a parte rei. Sic ⁊ dicēdum de modo dicendi perſonaliter ⁊ notionaliter. Et ideo diſtinguūt magiſtri tres modos dicendi in diuinis qui ſunt a parte rei. ſcʒ eſſentialem. pſonalem ⁊ notionalē Et dicitur cōiter. ꝙ tres ſint modi pꝛedicandi. ſcʒ in quid. in quis. ⁊ in que. ſiue in quo modo ſe habet. Et incidit in peccatum. ſcʒ figuram dictionis ex cōmixtione hoꝝ modoꝝ ſicut in creaturis ex cōmutatione pꝛedicamentoꝝ. Sicut igitur in diuinis vera eſt eſſentia. ⁊ vere ſunt perſone. ita ſunt perſonarum ꝓprietates. ¶ Ad illud quod obijcitur in cōtrarium. pꝛimo de Hyla. Dicēdum ꝙ ipſe non accipit nomina pꝛo ipſis vocibus. ſed pꝛo intellectibus ſiue ſignificatis impoꝛtatis per illa tria nomina. Impoꝛtant eñ proprietates. Nam ſolū ibi nō excludit proprietatis veritatem. ſʒ excludit diuerſitatem forme vel ſubſtātie vl' nature. ¶ Ad illud qō obijcitur de Damaſceno. ꝙ differunt ſolū ratione. Dicendum ꝙ differre ratione eſt tripliciter. Uno modo a parte noſtre appꝛehenſionis. ſicut differunt in deo bonitas ⁊ magnitudo. Alio modo differre rōne eſt ſm̄ differentiā attributionis. q: aliquis modus ponitur circa vnū vel attribuitur vni qui non attribuitur alteri. et ſic differunt rōne: eſſentia: perſona ⁊ notio. Tertio modo differre rōne. eſt differre ſm̄ pluralitatem diſtinctionis. que nō inducit diuerſitatē in eſſentia vel in natura. tamē tantā inducit differentiā. quod vnū non dicitur de altero. ⁊ ſic differt ratione perſona a perſona. ⁊ ꝓprietas a ꝓprietate. Et pꝛima quidē differentia ſm̄ rationem eſt minima. quia nihil ei reſpondet a parte rei: ſed vltime reſpondet. Non vult Damaſcenus igitur diuidere rem contra rationē. niſi ſm̄ ꝙ res accipitur pꝛo natura. nec etiam ſic oīno diuidit. ſʒ quaſi a pꝛincipali denominat. Nam in creaturis nō ſolum eſt cōmunitas rationis. imo etiā naturalis. Nam petrus ⁊ paulus nō tm̄ in ratione cōueniunt ſed etiam in natura cōmuni. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ hec tollit ſummā ſimplicitatem. Dicendum ꝙ differētia rationis quedam fundatur ſuper quid abſolutum. ſiue ſubſtantiale. ſiue accidentale. Quedam autem ſuper reſpectum ſiue moduʒ ſe habēdi. Et pꝛima differentia oīno repugnat ſimplicitati. et nō poteſt eſſe in deo. ſecūda v̄o non repugnat. Nam videmus reſpectū aliquē de nouo eſſe circa aliquid illo nullo modo mutato. Uidemus etiā aliquid habere plures reſpectus ipſo ſine cōpoſitione exiſtente. Dicendum igitur ꝙ ꝓprietates pſonales ſunt reſpectiue non abſolute. ⁊ ideo poſſunt differre ratione reſpectuū. quia perſona ſuppoſitū ſiue ipoſtaſim dicit. ſed

Marginal numbers (right margin): 12 (beside "Dicendum ꝙ omnes catholici…"), 13 (beside "Ad illud qō obijcitur de Dama-"), 14 (beside "Ad illud quod obijcitur ꝙ hec").

ꝓprietas dicit habitudinẽ ad alterũ. Ex hoc patet ſequens. Quia enĩ ꝓprietates eſſentiales ſunt abſolute. nõ poſſunt di-
cere realẽ differentiam. niſi eſſentialẽ habeant. ideo ſolo mo-
do loquendi differunt. Non ſic ꝓprietates perſonales. Unde
proprietates eſſentiales omnino tranſeũt in eſſentiam. ſꝫ per-
15 ſonales nõ. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ eſſentia ſeipſa refer-
tur. Dicẽdum ꝙ eſſentia diuina non poteſt referri niſi ad aliã
eſſentiam. ad aliã autem non refertur: quoniã relatio dicit or-
dinem ⁊ habitudinem. Sicut autem vult philoſophus. Deus
non ordinatur ad res: ſed res ad ipſum: ⁊ ideo ibi nõ eſt rela-
tio niſi ſolo modo loquendi: ſed cum perſona ad perſonam re-
fertur: ibi vere eſt ordo originis. ⁊ ideo habitudo. ⁊ ideo vera
16 relatio. ⁊ ſic patꝫ illud. ¶ Ad illud quod obijcit̃ ꝙ creatura ſe-
ipſa refertur. Dicendũ ꝙ referri ſeipſo poteſt intelligi triplici-
ter. Aut qꝛ inter rei reſpectũ ⁊ eſſentiam nõ cadit medium: qꝛ
ipſa eſſentia eſſentialiter dependet. ⁊ ſic quidem reperitur in
creaturis. ſic enĩ refertur materia ad formã. ⁊ forma ad mate-
riam. Unde dicit phus. ꝙ materia hocipſum quod eſt. ad alte-
rum eſt. tamen nec materia eſt ſuus reſpectus. nec forma eſt
ſuus reſpectus: quia non habet omnimodã ſimplicitatẽ. Alio
modo eſt referre ſeipſo: quia inter id quod refertur ⁊ ſuũ cor-
relatiuum nõ cadit aliquod medium quod non ſit alterum il-
lorum. ⁊ ſic pater refertur ſeipſo ad filiũ. ⁊ econuerſo. Nã pa-
ter eſt ſua paternitas. ⁊ hoc ꝓpter ſummã ſimplicitatem. Ter-
tio modo referri ſeipſo eſt. quia ipm̃ quod refertur nõ eſt niſi
relatio ⁊ reſpectus purus. ⁊ hoc eſt impoſſibile eſſe neqꝫ i deo
neqꝫ in creatura. Quia ſicut dicit Aug. Omne quod refertur
eſt aliquid. excepto eo quod relatiue dicitur. Alioquin rela-
tionis eſſet relatio. ⁊ ſic patet ꝙ oĩs proprietas relatiua. ſiue
ſit in deo. ſiue in creaturis. neceſſario differt ab aliquo modo
ab eo cuius eſt ꝓprietas. ⁊ magis in creatura ꝙ̃ in creatore. ⁊
intelligãtur oĩa hec ſicut prius aſſignatum eſt. qm̃ omĩe reſpe-
ctiuum fundatur ſuper aliquod abſolutum.

B Queſtio. ij.

De ꝓprietatibus quid ſint. Et ꝙ ſint relationes videt̃. qꝛ dicit hyla. xij. de
tri. Propriũ eſt deo nato eſſe filiũ: ſꝫ filiatio eſt relatio. igitur
⁊c. ¶ Itẽ Dama. Dicamus diuinã verbi ipoſtaſis naturã mo-
do ⁊ habitudine a paternali ipoſtaſi differentẽ ſed modus ha-
bitudinis eſt relatio. igit̃ ⁊c. ¶ Itẽ Richar. de ſancto victo.
in li. de tri. dicit ꝙ perſone diſtinguũtur ꝓprietate originis.
ſed origo in diuinis nõ eſt motus. ſꝫ habitudo. ergo ⁊ relatio.
¶ Item hocipm̃ videtur ratione. qꝛ ꝓprium eſt quod conue-
nit ſoli: ſed nihil abſolutum eſt incõicabile in diuinis ⁊ conue-
niens ſoli. igitur oĩs ꝓprietas perſonalis eſt relatio. ¶ Cõtra
Sicut paternitas eſt relatio. ſic magnitudo quãtitas. ⁊ boni-
tas qualitas: ſꝫ magnitudo dei non eſt quãtitas. nec bonitas
qualitas. igitur nec paternitas eſt relatio: ſed paternitas eſt
ꝓprietas. igitur ⁊c. Si dicas ꝙ nõ eſt ſimile. qꝛ alia trãſeunt
in ſubſtantiã. relatio nõ. Iſtũ oſtendit̃ primo ſic. Sicut quãti-
tas eſt vnũ genus diſtinctũ a ſubſtãtia. ita ⁊ relatio. ſꝫ qꝛ i deo
nõ cadit diuerſitas. iõ neceſſario gen⁹ quãtitatis trãſit in ſub-
ſtãntiã. cũ ibi nõ ſit accidẽs nec diuerſitas generũ. igit̃ pari
rõne relatio. ¶ Itẽ ſicut de⁹ eſt ſua magnitudo. ita de⁹ eſt ſua
pr̃nitas: ſꝫ qꝛ de⁹ eſt ſua magnitudo. iõ quãtitas non differt a
ſubſtãtia: ſꝫ in eã trãſit. ergo ⁊ pr̃nitas ſir̃. ¶ Itẽ vꝫ ꝙ relatio
magis trãſit. qꝛ inter oĩa genera accidentiũ. relatio importat
maiorẽ dependentiã: qꝛ ad obiectum ⁊ ſubiectum. ſꝫ de⁹ oĩno
eſt indepẽdens. igit̃ ⁊ relatio minime manet in deo. ¶ Itẽ in-
ter oĩa gñ̃a entium. relatio minus habꝫ de entitate. ſicut patꝫ
17 qꝛ aduenit ⁊ recedit ſine mutatiõe illi⁹ ad qd̃ refert̃: ſꝫ in ſum-
mo ente nõ dꝫ poni niſi qd̃ multũ hꝫ d̃ entitate. igit̃ ⁊c. ¶ Rñ.
Dõm ꝙ ꝓprietates pſonales neceſſe eſt eſſe relationes. ⁊ hoc
duplici rõne. tũ qꝛ ſunt incõicabiles ⁊ ſoli cõueniũt. tũ etiã qꝛ
18 realiter differũt. vt oſtenſum eſt prius. Sola aũt relatio ma-
net in diuis. ¶ Ad cui⁹ intelligentiã notandũ. ꝙ relatio in ali-
qͥbus cõuenit cũ alijs p̃dicamẽtis. in aliqͥbus differt. Conue-
nit enĩ in hoc ꝙ eſt p̃dicamentũ ⁊ gen⁹ entis. ⁊ in hoc ꝙ eſt ac-
cidens. ⁊ diſcõuenit in hoc ꝙ p̃ter alia gñ̃a hꝫ reſpectũ nõ ſo-
lum ad ſubiectũ: ſꝫ etiã ad obiectũ ſm̃ habitudinẽ ⁊ dependẽ-
tiam. Quãtum ad primas ꝯditiones ipoſſibile eſt relationem
manere in diuis ſicut alia gñ̃a. ⁊ hoc propter ſummã ſimplici-
tatem. In deo enĩ relatio nõ eſt predicamentũ nec accidens
ſed ſubſtantia eſt. Quantum v̾o ad conditiones quas habet
reſpectu obiecti. neceſſe eſt quodãmodo manere. ⁊ hoc ꝓpter
verã diſtinctionẽ que eſt in diuinis. ⁊ verã originẽ ⁊ habitudi-
nem. Et neceſſe eſt quodãmodo nõ manere: ſcꝫ quãtum ad de-
pendentiam. ⁊ hoc propter oĩmodam abſolutionem que eſt in
diuinis. Alia igitur genera ſimpliciter trãſeunt ſꝫ relatio quo-
dammodo manet. ⁊ quodãmodo tranſit. Quia alia genera re-
ſpectum ſolũ ad ſubiectum dicunt. ⁊ ſm̃ illum tranſeũt. Sꝫ re-
latio vltra dicit reſpectũ ad obiectum. Et ſm̃ illum reſpectũ
dicit pluralitatẽ que vere eſt in diuinis. ⁊ illa relatio manet.
Patet etiam quomodo tranſit. videlꝫ quãtum ad omne qd̃ di-
cit compoſitionẽ. Unde non eſt genus: neqꝫ in genere: nec eſt
accidens: nec aliud: ⁊ ſic patent prima tria obiecta circa hoc.
quia vnũ ſumitur a natura generis. aliud a natura accidẽtis:
tertium a p̃dicatione identitatis. Patet etiaꝫ quomõ manet:
ſcꝫ quantum ad illud qd̃ dicit diſtinctionem. non quãtum ad
illud quod dicit dependentiam ⁊ inclinationem: quia ſicut pri-
uat abſolutionis omnẽ perfectionem ⁊ per hoc patꝫ quartum
argumentũ qd̃ obijcit de dependẽtia relationis. ¶ Ad illd̃ qd̃ 19
obijcitur. ꝙ minus habet de ente. Dõm ꝙ hoc eſt verũ cũ dif-
fert eſſentialr̃ a ſubſtantia. In deo nõ ſic eſt. poſſet tñ̃ p̃ter rõ-
nem p̃dictam hec ratio reddi. ꝙ nõ tranſit. qꝛ enĩ minimũ hꝫ d̃
ente. iõ minimã vel nullam facit compoſitionẽ ⁊ tamen manet
ſm̃ ſuam ꝓprietatem. Alia v̾o que habent aliquid de ente ab-
ſolute faciunt compoſitionẽ. ⁊ hinc eſt ꝙ relatio melius valet
in ſummo ſimplici ꝙ̃ aliquod aliorum.

Queſtio. iij. C

De ꝓprietatibus ꝗ̃tũ ad actũ. Et q̃ritur vtrũ actus hmõi ꝓprietatuꝫ ſit
ipoſtaſes diſtinguere aut diſtinctas oſtẽdere. Et ꝙ ſit diſtin-
guere. vr̃ ꝑ Boe. in de tri. Subſtãtia ꝯtinet vnitatem. relatio
multiplicat trinitatẽ: ſꝫ ſi multiplicat. igr̃ diſtinguit. ¶ Item
Rich. de ſancto Victo. de tri. dicit. ꝙ pſona diſtinguit̃ ꝓprie-
tate originis. ſꝫ ꝓprietas dicit originẽ ⁊ relationem. igitur ⁊c.
¶ Itẽ hocipſum vr̃ rõne: qꝛ cũ pſone diſtinguant̃. Aut diſtin-
guũtur ꝑ aliqd̃ abſolutum: aut reſpectiuũ per abſolutum nõ.
quia ſicut vult Auguſtin⁹ qd̃ ad ſe dicitur. de ſingulis dicitur
igitur neceſſe eſt ꝙ differant per aliqd̃ reſpectiuum. ¶ Item
ꝓprietas patris. aut accidit ipſi ipoſtaſi. aut eſt cõſubſtantia-
lis ei. qꝛ ſi accidit. igr̃ ſunt ibi accidẽtia igitur eſt ibi aliq̃ com-
poſitio. Si aũt cõſubſtantialis ⁊ cõnaturalis. igit̃ cũ nõ con-
ſequatur eſſe ipoſtaſis. nõ tñ̃ eſt ratio innoteſcẽdi. ſꝫ etiam di-
ſtinguendi. ¶ Itẽ in ſummo ſimplici idem eſt oĩno ratio eẽn-
di ⁊ cognoſcẽdi: ſꝫ pſona patris eſt ſumme ſimplex. igitur eo-
dem mõ diſtinguitur. quo diſtingui cognoſcitur. hoc aũt eſt ꝑ
ꝓprietatem. igit̃ ⁊c. ¶ Contra omne reſpectiuũ reducitur ad
abſolutũ: ſꝫ qd̃ reducitur ad aliquid ſm̃ rationem intelligen-
di ſequitur illud. igitur cum proprietates ſint reſpectiue. ipo-
ſtaſes abſolute. ꝓprietates reducuntur ad ipoſtaſes. igit̃ ipo-
ſtaſes ſunt priores. Sꝫ quod prius eſt non diſtinguitur ab eo
qd̃ eſt poſterius. quia ab eodem eſt eſſe ⁊ eſſe diſtinctum ergo
⁊c. ¶ Item omne qd̃ diſtinguit aliquid dat ei tale eſſe quale
ipſum eſt vel habet: ſꝫ proprietates habent de ſe ſolum eſſe re-
ſpectiuum. igit̃ ſi ipoſtaſes per ꝓprietates diſtinguũtur. ha-
bent ſolum eſſe reſpectiuũ: ſꝫ hoc eſt falſum: quia cum ſint ſup-
poſita eſſentie. habent eſſe ſubſtantie abſolutũ. ¶ Itẽ in diui-
nis perſonis eſt pluriſicatio ꝑ originẽ. igitur ⁊ diſtinctio. Sꝫ
origo dicit emanationẽ vel exitum. relatio autẽ per ſe nõ ema-
nat. niſi prius alio emanãte. quia in ad aliquid nõ eſt motus
igitur prius oritur ipoſtaſis ab ipoſtaſi ſm̃ rationeꝫ intelligẽ-
di. ꝙ̃ ſit intelligere relationẽ eſſe. ⁊ ſi hoc. relatio conſequitur
eſſe diſtinctum in ipoſtaſib⁹. ergo ⁊c. ¶ Itẽ omne qd̃ relatiue
dicitur. eſt aliquid excepto eo qd̃ relatiue dicitur. ſicut ratio
dictat. ⁊ Auguſtinus. v. de trini. Sed pater ⁊ filius dicuntur
relatiue igitur vterqꝫ eorum eſt aliquid. excepto eo quod re-
latiue dicitur. igitur abſtracta relatione contingit aliquid in-
telligere. quero igitur quid ſit illd̃. aut eſſentia aut ipoſtaſis.
Si eſſentia. igit̃ relatio eſt in eſſentia. igitur multiplicat eam
Si ipoſtaſis. Aut igitur vna aut due. Non vna: qꝛ impoſſibile
eſt intelligere ꝙ pater ⁊ filius ſint vna ipoſtaſis. igitur due. ⁊
ſi hoc patꝫ ⁊c. ¶ Item ſi abſtractis omnibus proprietatibus
duorum indiuiduorum. ſcꝫ Petri ⁊ Pauli. ipoſtaſibus rema-
nentibus adhuc contingit intelligere remanere diſtinctionẽ.
igit̃ pari rõne in ipoſtaſibus diuinis. ꝙ ſi verũ eſt tũc igit̃ nõ
ſunt ſolum ratio diſtinguendi quo ad nos. ¶ Reſpon. Dicen- 20
dum ꝙ

dum.ꝙ circa hoc duplex opinio fuit.Quidam em̄ dixerunt ꝙ
abſtractis ꝓprietatibus impoſſibile eſt intelligere ipoſtaſes
diſtinctas.q2 hmōi ꝓprietates in diuinis nō ſolum dant pſo-
nis innoteſcere:immo dant etiā eē.vnde ipſis abſtractis abſ-
trahitur eſſe.⁊ eſſe diſtinctum.Aliorū opinio fuit ꝙ ꝓprietati-
bus abſtractis.adhuc ē intelligere diſtinctionē in ipoſtaſib9:
qm̄ ꝓprietas ſm ipſos nō eſt rō diſtinguēdi ſm rem.Vn̄ dicūt
ꝙ abſtracta ꝑnitate ⁊ filiatione.adhuc ꝯtingit intelligere q̄
ab alio.⁊ a quo ali9.Et ſi q̄ras quō diſtinguunt̄.Dicūt ꝙ ſeip
ſis.ſicut ꝓncipia ⁊ gn̄aliſſima ſeipſis diſtinguunt̄ ⁊ differunt
Vn̄ hec ē imediata:ſub̄a nō eſt quātitas.Et ſi reſpiciamus in
terius vtraq3 opinio.ꝯtinet aliq̄d ꝓbabilitatis.⁊ hoc p3 ſic.
In diuis em̄ ipoſtaſib9 intelligim9 originē ſiue emanationem
intelligim9 etiā habitudinē.Scḋz rōnē intelligēdi.origo ꝓce
dit ip̄m qui orit̄.⁊ ſm rōnem intelligēdi relatio ꝯſequit̄ ip3 q̄
refert̄.pōt ig̅ ꝓprietas relatiua ipoꝛtare ſolū habitudinē.⁊ h̄
mō ꝯſequit̄ rōnem diſtinctiōis ⁊ eſt rō innoteſcēdi diſtinctio
nem nō diſtinguēdi.ſicut ſcḋa opinio dicit.⁊ ꝓbant rōnes in-
ducte ad ſcḋa3 partē de ipſa relatiōe.Pōt em̄ intelligi tūc di
ſtinctio.q2 intelligit̄ q̄ ab alio.⁊ quo alius.pōt etiā vtrūq3 ꝓ-
prietas impoꝛtare.ſ.habitudinē ⁊ originē.⁊ tunc nō tm̄ eſt rō
innoteſcēdi.ſ3 ēt diſtinguēdi.circūſcripta em̄ origīe ſiue ema
natione.impoſſibile eſt in diuinis intelligere pluralitatē.imo
ſicut eſſentia eſt vna.ſic ⁊ intelligit̄ ipoſtaſis vna.Et ſic proce
dit ꝑma opinio ⁊ rōnes ad primā partē.❡ S3 notandū.ꝙ cū
21 idē ſit in diuinis oriri ⁊ eē.⁊ ad alterū ſe hr̄e.tn̄ ſm rōnē intel-
ligendi ſunt ordinata.vt primū ſit oriri.deīde eē intelligat̄ in
his q̄ hn̄t eſſe ab alio.⁊ deinde ſe ad alterū hr̄e.q2 vō idē ſunt
in deo.iō eodē noīe deſignant̄.Vnde gn̄atio dicit originez et
habitudinē.tn̄ ꝓprie loquēdo generatio dicit originē ⁊ pater
nitas habitudinē.qm̄ igitur proprietas diuina ſm cōem vſum
loquēdi.impoꝛtat habitudinē ⁊ originē.ideo tenēdum ꝙ pro-
prietates nō ſolum ſunt ratio innoteſcendi diſtinctionem.ſed
22 etiā diſtinguēdi.❡ Et ad illud quod obijcit̄.ꝙ reſpectiuū re
ducitur ad abſolutū.Dicendum ꝙ reduci ad aliq̄d eſt duplr̄.
Aut ſicut ad principiū.Aut ſicut ad terminū.Proprietas ori-
ginis his duob9 modis reducitur ad abſolutū.Ad ipoſtaſim
pr̄is reducitur innaſcibilitas ſicut ad principiū.ad ipoſtaſim
aūt geniti ⁊ ſpirati ſicut ad terminum:qm̄ igitur quod reduci
tur ad aliq̄d ſicut ad principium ipſum conſequit̄.ideo abſtra
cta origine ſolum intelligitur deus innaſcibilis.nō ens ab a-
lio.⁊ ita in vnitate ipoſtaſis.quia vō quod reducitur ad aliud
ſicut ad terminū intelligitur ꝓcedere.hinc eſt ꝙ abſtracta ori
gine iam nō eſt intelligere ipoſtaſim ꝓcedentem.Vel illud in-
telligendū vbi reſpectiuū dicit dependētiam rōne cuius defi
23 cit a ſumma ſimplicitate.qō nō eſt in deo.❡ Ad illud qō obij-
citur.ꝙ eſſe reſpectiuū.ſolum dat eſſe reſpectiuū.Dicendum
ꝙ hoc verū eſt de reſpectiuo qō dicit ſolum habitudinem:ſed
24 nō eſt verū de reſpectiuo qō dicit originē.❡ Ad illud qō obij-
tur ꝙ relatio nō oritur per ſe.Dicēdum ꝙ relatio eſt propꝛie-
tas ſm ꝙ ipſa eſt.origo vō prout eſt id qō oritur.⁊ q2 origo ꝓ
prie nō oritur:ſed eſt illud quo oriens oritur.ita ꝙ nō conſeq̄-
tur tempoꝛe vel natura:ſed ſm rationē intelligendi.vel eſt ſi-
25 mul neceſſario:vel ꝓcedit:ideo p3 illud.❡ Ad illud qō obijci
tur ꝙ om̄e qō relatiue dr̄ eſt aliquid.excepto eo qō relatiue dr̄
Dōm ꝙ illud non h3 veritatē in ſummo ſimplici.ꝙ ſic differat
eſſe ⁊ referri ꝙ vnū poſſit ab altero ſeparari ſiue abſtrahi ſm
rem:q2 ibi vnū ſunt:ſed ſolū ſm intellectū noſtru3:nec adhuc
intellectus nr̄ ſic abſtrahit vt intelligat ipoſtaſes diſtinctas
abſtractis ꝓprietatibus ⁊ relationibus.Si em̄ ab ipoſtaſi pa
tris abſtraheret̄ paternitas:vel ecōuerſo.iam nō haberet ali
quid ſpeciale qō ſit principiū intelligēdi ipſam.⁊ ita cōſidera
tur ſub rōne generali ⁊ incōpleta.Vnde ⁊ bene vident̄ mihi di
cere qui dicunt ꝙ remanet intellectus huius noīs res ſm ꝙ ē
generale vocabulū.⁊ ſic patet ꝙ abſtractis ꝓprietatib9 nō re-
26 manet diſtinctio nec re.nec intellectu.⁊ ideo vtroq3 modo ſūt
ratio diſtinguēdi.❡ Ad illud quod vltimo obijcitur.ꝙ petr9
⁊ paulus diſtingui intelliguntur abſtractis ꝓprietatibus.Di
cendum ꝙ non eſt ſimile.Nam diſtinctio eſt ibi a parte ꝓprie
materie.⁊ a parte ꝓprie foꝛme.que innoteſcit per ꝓprietates
accidētales.ſed in diuinis ſolum eſt diſtinctio per originem.
[Ideo patet illud.

D **Queſtio.iiij.** De ꝓprietatibus quātum ad nume
rum.Et videt̄ ꝙ ſint infinite.quia ꝓprietates ſunt reſpectus
per quos de9 innoteſcit.ſed illi ſunt infiniti.ſicut p3 ex reſpe-
ctibus idealibus.ergo ⁊c.❡ Itē pater ⁊ filius adinuicē aſſi-
milantur ſm omnes ꝯditiones eſſentiales.igit̄ ſm omnes cō-
parantur.⁊ ſm oēs innoteſcunt nobis.ſed ille ſunt in numero
infinito.ergo ⁊c.❡ Item quāto aliquid eſt ſimplicius tanto
plures h3 reſpectus.vt pūctus q̄ linea.⁊ linea q̄ ſuperficies.ſ3
diuinū eſſe eſt ſimpliciſſimū.igitur in eo ſunt infiniti reſpect9
ſed omnes ſunt ratio innoteſcendi.igitur notiones ſunt infini
⁊c.Sed ꝙ tres ſint tm̄ videtur per damā.qui dicit ꝙ in diui-
nis oīa ſunt vnū preter gn̄ationem ingn̄ationem ⁊ proceſſio-
nem.ſed iſte nō ſunt niſi tres ꝓprietates.igitur ⁊c.❡ Item vi
detur rōne:q2 ꝓprietas cōuertitur cū eo cui9 eſt ꝓprietas.ſ3
ꝓprietas eſt pſone.ſ3 pſone ſunt tres.igit̄ ⁊c.❡ Itē fiat talis
ratio oīs perſona eſt aliqua trium propꝛietatum.hec eſt vera.
Oīs notio eſt perſona:ſed oīs ꝓprietas ſiue notio eſt aliqua
trium.igitur ⁊c.Quod autē ſint plures tribus ſic oſtenditur
Notiones ſiue propꝛietates ſunt relationes.In omni autem
habitudine ſunt due relationes ſm duo extrema.ſ3 in diuinis
ſunt due origines igitur ſaltem quattuoꝛ relationes.❡ Item
ꝓprietas eſt que cōuenit vni ſoli:ſed innaſcibilitas ꝯuenit ſo-
li patri.igit̄ eſt propꝛietas.⁊ non eſt aliqua illa3 quattuoꝛ re-
lationu3.igitur ſunt quinq3.Queritur ergo ſufficiētia ⁊ nume
rus notionum in diuinis.⁊ penes quid accipiantur.⁊ vtrū ſit
idem numerus propꝛietatum ⁊ relationum.❡ Reſpon.Notā 27
dum ꝙ vis conſueuit fieri inter iſta tria nomina.propꝛietas.
relatio.⁊ notio.Nam ꝓprietas dicitur inquātum conuenit ſo-
li relatio inquātum dicit habitudinem ad alterum.Notio in-
quātum principiū cognoſcendi.Et quia omnis propꝛietas eſt
ratio cognoſcendi.ſimiliter ⁊ omnis relatio.ideo nomen no-
tionis eſt in plus q̄ iſta duo.Quia quedam propꝛietas eſt re
latio.vt paternitas.Quedam non vt innaſcibilitas que nō di
cit reſpectu3.ſed priuat.Silr̄ quedā relatio eſt ꝓprietas vt fi
liatio.Quedā non vt actiua ſpiratio.ideo quia pluribus non
vni ſoli cōuenit.Et hinc eſt ꝙ nomē ꝓprietatis ſiue relatiōis
habēt ſe vt excedentia ⁊ exceſſa.Nomen vō notionis eſt in pl9
Vn̄ plures ſunt notiones q̄ ꝓprietates.plures etiā q̄ relatio-
nes.Sed ꝓprietates ⁊ relationes mutuo ſe excedunt ⁊ equa-
liter.iō ſunt numero equales.nō tamē opoꝛtet facere vim.Nā
oīs relatio diſtinguit aliquo modo ab alio ⁊ ita eſt aliquo mo
do ꝓprietas.Similr̄ omne quod diſtinguit.aliquo modo im-
poꝛtat relationē.igitur omnis relatio ꝓprietas.⁊ omnis pro-
prietas relatio.S3 omnis notio eſt ꝓprietas vel relatio.igit̄
omnis notio eſt ꝓprietas.⁊ ſimilr̄ relatio.Et ita extenſo nomi
ne ſunt equalia.ideo idem eſt numerus ⁊ eadem ratio aſſignā
di numerum in omnibus iſtis noībus.❡ Intelligendum igi- 28
tur.ꝙ circa numeru3 propꝛietatū tres fuerūt opiniones.Qui
dam dixerūt ꝙ infinite.quidā ꝙ tres.quidā ꝙ quinq3.Ratio
autē diuerſe opinionis fuit.q2 diuerſimode notiones conſide
rauerunt.Qui cōſiderauerunt illas in comparatione ad eos
quibus innoteſcunt.dixerunt eas infinitas eſſe.q2 per infini-
tas cōparationes ⁊ ſimilitudines ⁊ reſpectus de9 nobis inno
teſcit.Qui vō conſiderauerunt in comparatione ad ipoſtaſes
que diſtinguūtur vel innoteſcūt.dixerunt tm̄ tres.q2 tm̄ tres
ſunt perſone.ideo tm̄ tria ſunt ꝓpria per que ſufficiēter inno-
teſcunt.Qui vō cōſiderauerunt quātum ad rationes quibus
innoteſcunt.dixerūt eſſe quinq3.Eadē em̄ eſt ratio innoteſcē-
di ⁊ diſtinguendi.Sed ratio diſtinguendi accipitur a parte
originis.aut igitur poſitiue aut priuatiue.Si ꝑuatiue aut pri
uat originem per modu3 ꝓducentis.⁊ hoc nō dicit nobilitatē
ſc3 nō producere.iō non eſt notio.Aut priuat originem ꝑ mo-
dum producti.⁊ hoc vel ſpāliter vel gn̄aliter.Si ſpecialr̄.nō
dicit nobilitatē.Si generalr̄:ſic dicit nobilitatē.⁊ ideo notio
eſt vna ſola.ſc3 innaſcibilitas.Si autē accipiatur a parte ori-
ginis poſitiue.cū duplex ſit origo.⁊ cuilibet reſpōdeat de ne-
ceſſitate duplex habitudo de neceſſitate erūt quattuoꝛ.gn̄a-
tio.actiua ⁊ paſſiua ⁊ ſpiratio actiua ⁊ paſſiua.⁊ ī vniuerſo q̄n
q3.Prima opinio ſumpſit rōnem magis e longinquo.⁊ iō ma-
gis a veritate receſſit.Scḋa magis de ꝓpinquo.ideo magis
veritati appꝛopinquauit.Tertia ſicut debuit.ideo veritatē di
xit.poſuit ⁊ inuenit.Et hec eſt poſitio quā tenet cōmunis opi
nio magroꝝ notiones eſſe quinq3.⁊ ratio huius prius viſa eſt.
❡ Ad illud igitur quod obijcitur de reſpectibus ⁊ cōparatio 29

nibus infinitis. Dicēdum ꝙ nec ꝓprietates nec relatōes ſunt notiones: niſi que important reſpectū diſtinguētem perſonaꝫ a perſona. ⁊ hoc eſt reſpect⁹ originis. qui tñ quinqꝫ modis ſpectantibus ad dignitatem poteſt comparari. ideo patet illud.

30 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ tñ tres per verbū Dama. Dicendum. ꝙ ſub generatione comprehendit duas relationes. ſimilr ſub ꝓceſſione.

31 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ ꝓprietas debꝫ cōuerti cum perſona. Dicendum. ꝙ verum eſt de illa que eſt ꝓprietas perſonalis faciens perſonam eſſe perſonam. tamen non ſequitur ſi ꝯuertitur ꝙ tot ſint ⁊ non plures. quoniā vnum ⁊ idem poteſt habere plura conuertibilia.

Diſtin. xxvij.

32 ¶ Ad illud quod obijcitur de ſillogiſmo illo dicendum. ꝙ in proceſſu illo eſt fallacia accidentis ſicut hic. pater eſt innaſcibilitas. ⁊ pater eſt paternitas. igit paternitas eſt innaſcibilitas q: quod attribuit ſubiecto ſiue ypoſtaſi attribuit habitudini. Poſſet tñ poni figura dictionis ex modi ꝑdicādi mutatōe: q: in diuinis eſſentia predicatur vt qd perſona vt quis. notio vt que. ⁊ proceditur a perſona ad notionem.

Qꝫ nō videtur eē eedē ꝓprietates qˢ pōit hyla. ⁊ auguſti.

Diſtin. xxvij

De ꝓprietatibus pſonaꝝ ſm ꝙ diuerſis nominibus exprimunt per vocabula magis vſitata.

Hic queri poteſt. Utrū ꝓprietates Supra aſſignauit magr ꝓprietates pſonales. Hic agit de ipſis ꝓprietatib⁹ ſm ꝙ per diuerſa vocabula exprimūtur. Et qm̄ cōtingit eas exprimi per vocabula magis vſitata et minus vſitata. Ideo hec pars hꝫ duas partes. In prima agit de expreſſiōe proprietatū per vocabula magis vſitata. In ſcd̄a per vocabula minus vſitata. infra. diſ. eadē. Hic non eſt pretermittēdum.

Quō ſint itelligenda ꝑdicta ſ̄ba hylarij.

¶ Prima pars hꝫ quattuor. Cū eñ hyla. ⁊ aug. ꝓprietates alijs ⁊ alijs vocabulis aſſignent. vterqꝫ tñ cōſuetis. q: vnus: ſcilꝫ Augu. per gn̄are ⁊ gn̄ari alter ſcꝫ hyla. per eſſe patrē ⁊ eſſe filiū. Et ideo magr primo q̄rit. vtrū ſint eedē ꝓprietates ab vtroqꝫ aſſignate. Scd̄o ſoluit oñdens ꝙ ſint eedē. ibi. Ad qd̄ ſine ꝑiudicio alioꝝ. Tertio ne credat aliqs ꝙ omino ſint eedē. oſtendit ꝙ re eedē ſunt: ſꝫ differunt q̄tum ad modū ſignificandi. i. in concretione et in abſtractione. ibi. Nec tñ videtur nobis oīno idē. Quarto ṽo

☞ Utrū ſint eedē ꝓprietates ab Auguſti. et Hyla. aſſignate. a

Hic queri poteſt vtrū ꝓprietates qˢ Hyla. ſupra aſſignauit. ſcꝫ ꝙ pr̄ ſemp eſt pat: ⁊ filius ſemp eſt filius. ſint ille eedē ꝓprietates quas Aug. ſuperi⁹ diſtinxit. dicēs ꝓpriū eſſe pr̄is ꝙ genuit filiū. ⁊ propriū filij ꝙ genit⁹ eſt a patre. ⁊ ſpūſſancti ꝙ ab vtroqꝫ ꝓcedit. ac deinde. vtruꝫ ⁊ iſte ſint ille que dicuntur paternitas. filiatio. proceſſio. Uidetur ꝙ non ſint eedem proprietates quas ponit Hylarius. et ille quas ponit Auguſtinus. Si eñ eedem ſunt. idem eſt ergo patri eſſe patrem. ⁊ genuiſſe filium. quod vtiqꝫ quidam concedunt. Si autē hoc eſt. cui ergo conuenit vt ſit pater ei cōuenit genuiſſe filium. Natura ergo diuina ſi pater eſt genuit filium. Si vero non genuit. pater non eſt. Sed quis audeat dicere: aut ꝙ ipſa genuit filium. aut ꝙ ipſa pater non ſit. Si autem ipſa pater eſt. nec filium genuit: nō eſt ergo idem dicere aliquid eē patrem. ⁊ gignere filium. Et ita non videtur vna eademqꝫ eſſe proprietas.

☞ Rn̄ſio vbi oñdit eaſdeꝫ eſſe proprietates. b

¶ Ad qd̄ ſine ꝑiudicio alioꝝ dicimus ꝙ eaſdem proprietates notauit vterqꝫ. licet diuerſis verbis. Q: eñ Hylarius a ait ita intelligi debet. Proprium patris eſt ꝙ ſemper pater eſt. i. proprietas patris eſt qua ſemp pater eſt. Semper vero pater eſt quia ſemp genuit filium. Ita ⁊ ꝓprium filij eſt ꝙ ſemper filius eſt. i. proprietas filij eſt qua ſemper filius eſt. Filius vero ſemp eſt: quia ſemp genitus eſt. Ergo ꝓprietas qua pater pater eſt: eſt quia ſemp genuit. Et hec eadem dicitur paternitas vel generatio. Et ꝓprietas qua filius ſp eſt fili⁹ eſt. q: ſemper genitus eſt a patre: et hec ea- b dem dꝛ filiatio vel genitura: vel natiuitas vel origo. vel naſcibilitas. Sic ⁊ proprietas qua ſpūſſctūs eſt ſpirituſſanctus: vel donum eſt. quia ꝓcedit ab vtroqꝫ. ⁊ hec eadem dicitur ꝓceſſio. In premiſſis ergo locutionibus eedē ſignificate ſunt ꝓprietates.

☞ Oſtēdit ꝙ ſunt eedē re ſed differunt quantum ad modum ſignificādi. ſ. in ꝯcretiōe et abſtractione. c

¶ Nec tñ videtur nobis omnino eſſe idē dicere aliquid eſſe patrem ⁊ genuiſſe filium vl aliquid eſſe filium et habere patrem vel eſſe ſpiritumſanctum et procedere ab vtroqꝫ. alioquin pater non eſſet nomen ipoſtaſis. i. perſone: ſed proprietatis tantum. ſimiliter filius et ſpirituſſanctus. et ita non per tria nomina ſignificarentur tres perſone. Ideoqꝫ dicimus. quia patris nomen non tñ relationem notat: ſed etiam ipoſtaſim. i. ſubſiſtentiam ſignificat. ita et filius ⁊ ſpirituſſanctus. Relationū ṽo vocabula. ſ. pr̄nitas c filiatio. proceſſio vel gignere vel gigni vel procedere ipſas tantū relationes. non ipoſtaſes ſignificant ſiue habere filium ⁊ habere patrem. vt verbi gratia. Cum dicimus deus eſt pater nomine patris et relationem notamus. ⁊ diuinaꝫ hypoſtaſim ſignificamus. vt ſit intelligentia talis. Deus

q: dixerat ꝓprietates ſignificari in ꝯcretione. queri poſſet reſpectu cui⁹. ⁊ oñdit ꝙ reſpectu ipoſtaſum. ibi. Ille eñ ꝓprietates ſingule ſingul.

a ¶ Propriū pr̄is eſt. ꝙ ſemp eſt pr̄. Uidetur dicere falſum. Ois eñ ꝓprietas differt ab eo cui⁹ eſt ꝓprietas. vel re. vl rōne: ſed pater ⁊ pater ꝯueniūt re ⁊ rōne ⁊ noīe. ergo vnum non eſt ꝓprietas alterius. ¶ Reſpon. Dicendum ꝙ in patre intelligimus et illum qui eſt pater: ⁊ quo eſt pater. quādo ergo pater predicatur de ſe. rōne vnius ſubijcitur. ⁊ ratione alterius predicatur. Similiter quando aſſignatur eſſe patrem proprium patris: quia aſſignatur. vt i ratione attributi. ideo ratione ipſius proprietatis attribuitur ipſi ipoſtaſi. Unde dicit ꝙ eſſe patrem eſt proprium patris nō ꝙ pater ſit pater.

b ¶ Uel natiuitas vel origo. Uidetur dicere cōtra illud quod dictum eſt ſupra diſtin. iij. ca. de veſtigio. Et tractꝫ eſt ab Auguſtino de vera religione ſcꝫ ꝙ origo appropriatur patri. ¶ Reſpon. Dicendum ꝙ origo ſemper dicitur relatio poteſt ergo accipi origo vel reſpectu creature vel reſpectu perſone. Si reſpectu creature. ſic ⁊ reſpectu toti⁹ trinitatis ⁊ appropriat patri. Si autem reſpectu pſone. ſic poteſt accipi actiue vel paſſiue. Si actiue. ſic eſt patris ⁊ filij ſed appropriat patri. Si paſſiue. ſic filij ⁊. ſſ. Et appropriatur filio nō ſm ꝙ ſimpliciter dicitur. ſed ſm ꝙ origo dicit emanationem per modum nature. Sic enim cum id ſit proprium filij. ſimiliter ⁊ origo ſm ꝙ ſic accipitur ⁊ hoc modo accipit hic. et ideo nō eſt contra illud.

c ¶ Gignere vel gigni vlꝫ procedere. ipſas tñ relationes nō ipoſtaſes ſignificant videtur hoc falſum q: relationes ſignificant in concretione ⁊ nō tñ importāt relatiōes: ſꝫ ēt ſuppoſitum. Sed quādo tñ important relationes ſignificāt abſtracte. Si ergo hoc quod eſt gignere nō iportat relationē abſtracte ſꝫ ꝯcrete. vr ꝙ non tñ importent relationes

¶ Rn̄. Dōm ꝙ differenter importatur cōcretio. Aliter eñ importatur per verbū. Aliter per nomē adiectiuū. Q: eñ verbū importat actū. vt egredientem. ideo in quadā diſtātia. et ideo importat ſub quadā inclinatione. Et propter hoc q: in diſtantia importat nō claudit intra ſe ſuppoſitū. immo opꝫ ꝙ addat extra niſi locū exterioris additōis ſuppleat demōſtratio q̄ eſt in actu

in actu ꝓꝓrie prime τ ſcđe pſone. qm̄ ſemper ſunt pſentes τ demonſtratiue. τ ideo φ̄uis importet in cōcretione. tm̄ nō importat niſi relationē quātum eſt de ſe nō ſuppoſituz ſed nomē adiectiuum idē ſignificās ſignificat vt ꝓpꝛietatē informātez. et ideo in quadam vnione τ indiſtātia. τ ideo formā ſimul importat τ ſuppoſitum. vt cum dicitur albū. niſi ſignificef in abſtractione. vt cū dr albedo. Hoc attēdens magiſter dicit φ paternitas τ filiatio gignere et gigni dicunt tantum relationes.

d ¶ Cū vo noīa relationum ponimus in pdicatis. notiones ipſas tm̄ ſignificam' nō ypoſtaſes. ¶ Cōtra. qz ſi hoc veruz eſt qm̄ dr eēntia eſt pater cū pater ponatur in pdicato. ſtat tm̄ pro notione ergo idem eſt dicere eēntia eſt pater. ac ſi diceref eſſentia generat. ſed hec
4 eſt falſa. ergo τc. ¶ Rn̄. dicendum. φ quedam ponuntur in predicato per naturā propꝛiam τ ſignificationem. τ talia ſunt q̄ importāt compoſitionē ſicut verba. τ de talibus loquitur magiſter. Quedam ita ponuntur in predicato φ ſunt nata ſubijci. vt hoc nomen pater. τ hoc nomen filius. τ talia qz nō ſolū nata ſunt pdicari. verumetiam ſubijci poſſunt importare intellectum ypoſtaſis. vn̄ verbum magiſtri intelligendum eſt cuz preciſione. ſ. de illis que nata ſunt predicari φ non ſubijci. τ ita non habet inſtantiam.

vel diuina eſſentia ē pr̄. i. ille q̄ genuit. i. ypoſtaſis que habet filium. Similiter deus τ fili⁹ i. ypoſtaſis genita vel habens patrem. Ita etiam deus ē ſpiritusſanctus. id eſt ypoſtaſis procedens ab vtroq; ſiue ille d qui ꝑcedit. Cū vo noīa relationū ponimus in predicamētis. notiones ipſas tm̄ ſignificamus. nō ypoſtaſes. Ut cum dicimus deus genuit. i. habet filiū. τ deus genitus eſt. i. habet patrem. Et tunc opoꝛtet intelligi in ſubiectis ypoſtaſes tm̄ non eſſentiam que illis ꝓpꝛietatibus determinantur.

☞ Oſtendit φ propꝛietates ſignificēt in cōcretione reſpectum ypoſtaſiuz. d

¶ Ille em̄ ꝓpꝛietates ſingule ſingulis ꝓpꝛie ꝯueniūt perſonis. τ p eas pſone determinanf. τ a ſeinuicē differūt ſed a ſe nō ſecedūt. Un̄ Ioh. Dama. nō differūt ab inuicē ypoſtaſes ſm ſubſtantiam. ſed ſm charactheriſtica idiomata. i. determinatiuas ꝓpꝛietates. c Characteriſtica vo. i. determinatiua ſunt ypoſtaſeon. et nō

c ¶ Characteriſtica vo. i. determinatiua ſunt ypoſtaſeon τ nō nature τc. videtur male dicere. qz propꝛietates q̄ nō determinant naturaz. ſunt non naturales. quia omnis propꝛietas naturalis eo ipſo φ naturalis eſt naturam determinat. ergo ſi ꝓpꝛietates in diuinis non determinant naturam. nō ſunt naturales. ergo pꝛeter naturam. ergo accidentales. ¶ Rn̄. dicen
5 duz φ ſicut oꝛdo nature dr dupliciter. aut quo natura oꝛdinatur. aut in quo natura eſt ratio oꝛdinandi. ſic etiam de ꝓpꝛietatibus intelligēdum. τ qm̄ dicimus ꝓpꝛietatē naturalē non opoꝛtet φ ꝓpꝛietas habeat naturā vt ſubiectū. ſed φ ſit cōſonans nature ipſius ſubiecti. ſicut filius naturalis nō dr. qz ſit a natura vel eſſentia. ſed a patre naturaliter producente. ſic τ in propoſito eſt intelligendum.

Ad intelligētiaz huius partis quattuoꝛ querunf. Pꝛimo queritur vtrum eſſe patrem τ generare ſit vna notio. Scđo querif que illarū ſit alterius ratio. Tertio vtrum propꝛietates contingat abſtrahi. Quarto vtrum circa eas liceat contrarie opinari.

A **Queſtio. j.** Qꝫ ſit eadē notio oſtendif ſic. Una ſola ꝓpꝛietas eſt ypoſtaſis que dat eſſe diſtinctū. Nā nō eſt in rōne accidētis ſed foꝛme. ſed illa eſt vna ſola vnius. ſed gñare eſt vna ꝓpꝛietas p quā ypoſtaſis patris diſtinguif. ſilr τ eſſe patrē igif ibi eadē eſt notio. ¶ Item patris ad filium eſt vna ſola relatio. qz vna tm̄ oꝛigo τ vnus modus emanādi. Sed generare dicit relationē patris ad filium ſimiliter τ eſſe patrē. igif eadē relatio vel notio. vel ſi ſint diuerſe ꝓpꝛietates. tūc igitur notiones erūt plures φ̄ quinq;. imo infinite. Sicut em̄ ad gñare ſequif eſſe patrem ita ſequif referri ad patrem. diſtingui a patre τc. q̄ ſi ſint notiones alie. tūc igif infinitus eſt numerus notionū. hoc aūt eſt incōueniens. τ ſequif. ſi ille ꝓpꝛietates ſint diuerſe. ergo τc. ¶ Cōtra. ſi eadē ꝓpꝛietas eſt eſſe patrem τ gñare. igitur oīno idē impoꝛtatur noīe patris τ noīe genitoꝛis. igif ſicut quis eſt baptizatus ſi baptizetur in noīe patris. ita ſi in noīe genitoꝛis. ſed hoc cōiter negaf. ¶ Item ꝓpꝛietates τ notiones ſunt diuerſe. τ cognoſcunf eſſe diuerſe. qz de diuerſis pdicanf. qz d vno pdicaf vna de quo n̄ pdicaf alia. ſed hec ꝯcedif. eſſentia eſt pr̄. τ hec negaf eſſentia generat. igif τc. Si dicas φ hoc ē ꝓpter diuerſum modum ſignificandi. ¶ Contra. Hoc nihil eſt. qz tā eē patrē φ̄ gñare vtrūq; in cōcretione dr. ¶ Itē diuerſe pbanf eſſe ꝓpꝛietates qz vna de alia nō pdicaf τc. vt paternitas τ innaſcibilitas. ſed gñare vt patebit infra. nō dr de paternitate. hec em̄ nō admittif. paternitas gñat. igif ſunt diuerſe. ¶ Rn̄. dicēdū φ oīno ſunt eedē ꝓpꝛietates ſm rē. τ huius rō manifeſte apparet. nā vna dr d altera nō ſolū in ꝯcretione vt pater gñat. ſed τ in abſtractione. vt paternitas eſt generatio qđ nō eēt ſi differrēt. Cū aūt eadē ſit ꝓpꝛietas differēti tm̄ mō ſignificatur 7
τ hoc quātuz ad tria. Pꝛimum quidem. qz generatio propꝛietatez perſone generalius expꝛimit φ̄ h φ eſt pater. Naz ſicut dicit Auguſti. τ habetur in lib. iij. diſtin. v. Ad eſſe patrem ſequitur generare. ſed ꝯuertitur. Homo enim dicitur generare pediculos. non tamē eſt pater eoꝛum. Alia ratio eſt. qz hoc φ eſt pater impoꝛtat intra ſe ypoſtaſim circa quam notat propꝛietatem. Sed hoc verbum gñat nō impoꝛtat ypoſtaſim. imo eget ſibi apponi ab extra. τ hāc ponit magiſter in littera. Tertia ē qz cū ꝓpꝛietas duo impoꝛtet. ſ. emanationē τ habitudinē. que φ̄uis idē ſint re. differūt tm̄ rōne intelligēdi. qz hoc φ eſt gñare ipoꝛtat productionē. τ gñatio emanationē. Sed hoc φ ē eē patrē propꝛie impoꝛtat habitudinē. Ex his patēt obiecta. Nā φ nō ſit baptizatus in noīe genitoꝛis hoc nō eſt ꝓpter diuerſitatē rei. ſed modi expꝛimēdi. τ vtrūq; ꝯſideraf ibi. ſicut patebit in quarto. ¶ Ad illud qđ obijcif φ nō predicaf. Dicēdum 8
φ hoc eſt propter diuerſum modum ſignificādi. Nā hoc φ eſt gñare. qz nō h; ſuppoſitum intra. ponit rē circa eſſentiam. τ iō ipſam ſignificat diſtingui. nō autez ſic hoc φ eſt pater. cuz habeat ſuppoſitum intra. ſenſus enim eſt: eſſentia eſt pater id eſt 9
ille qui generat. ¶ Ad illud qđ vltio obijcif φ vna non predicatur de altera. dicendum φ eſt predicatio per modum denominationis. τ hec eſt per concretionem. Et eſt predicatio per modum idētitatis. τ hec eſt per abſtractionem. quoniaz ergo generare τ eſſe patrem eſt vna τ eadem propꝛietas. ideo non ſm modum denominandi tm̄ ſed per abſtractionez pdicaf. vt paternitas eſt gñatio.

Hic diſtinguñtur proprietates ap

nature. etem̄ ypoſtaſes determinant. Idem eſſe quidem in tempoꝛaliter τ eternaliter dicimus diuinam verbi ypoſtaſim ſimplicem. omnia habentē que habet pater. vt eius homouſion. i. conſubſtantialem. natiuitatis modo τ habitudine a paternali ypoſtaſi differētem nunq̄ vo a paternali ypoſtaſi ſecedentem. Idem apertius expꝛimens perſonales ꝓpꝛietates in eodem ait. differētiam ypoſtaſeon. i. perſonarū in tribus propꝛietatibus. id eſt paternali τ filiali τ proceſſibili recognoſcimus. Inſeceſſibiles autez ipſas ypoſtaſes τ indiſtabiles inuicem τ vnitas quidem inconfuſibiliter. Tres enim ſunt τ ſi vnite diuiſas autem indiſtāter. Etenim ſingula perfecta eſt ypoſtaſis τ propꝛiam propꝛietatem. ſcz exiſtentie modum propꝛium poſſidet. ſed vnite ſunt ſubſtātia. τ non diſtant neq; ſecedūt a paternali ypoſtaſi. Ecce hic habes diſtinctas tres illas ꝓpꝛietates. que ſupꝛa diuerſis ſignificate ſunt modis.

Queſtio. ij. Que iſtarū ſit rō intelligēdi alterā. ſ.
vtruz ypoſtaſis patris ſiue pr̄. iō gñet qz pr̄ eſt. vel iō ſit pr̄ qz B
generat. Et φ iō ſit pater. qz generat. Hoc videtur autoꝛitate magiſtri in littera. Semper eſt filius. qz ſemper eſt genitus

ideo generatio paſſiua eſt ratio eſſendi filium. igitur pari ra-
tione generatio actiua ē ratio eſſendi patrē. ¶ Itē ẜm rationē
intelligēdi prius ē generari ꝙ eſſe. ⁊ prius eſt eſſe ꝙ referri.
igit̄ prius eſt generari ꝙ eſſe filiū. igit̄ pari rōne prius ē gene
rari ꝙ eſſe patrē ẜm ordinē intelligendi. Si igit̄ prius ē ratio
poſterioris ⁊ nō ecōuerſo. igit̄ ꝛc. ¶ Itē ypoſtaſis patris eſt
pater. aut ergo qꝛ deus. aut qꝛ deꝰ generās. Nō quia deꝰ. quia
pari rōne ⁊ filius. ergo qꝛ deus generās. igitur ꝛc. ¶ Cōtra
Non generat niſi ꝑſona diſtincta. qm̄ generare nō cōuenit eſ-
ſentie ſed perſone. ſed perſona patris nō eſt diſtincta niſi per
paternitatē. igitur nō cōuenit generare illi ypoſtaſi niſi per
paternitatē. igit̄ nō generat niſi qꝛ pater. ¶ Itē in his q̄ non
acquirūtur ꝑ actū prius eſt habitꝰ ꝙ actus ẜm rationē intelli
gendi. qꝛ eñ nō ſumus boni per opus ſed magis econuerſo.
prius etiā ſumus boni ꝙ operemur bona. ſꝫ paternitas nō ac-
quiritur in deo ꝑ actū. ergo prius ordine intelligēdi intelligi
tur eſſe pater ꝙ generet. ¶ Itē pater generat. iſte eſt quidam
actus diuinus qui per ſe ineſt ſoli patri. quero ꝑ quid. Aut eñ
quia deus. aut quia deꝰ pater. aut qꝛ innaſcibilis. Nō qꝛ deꝰ
qꝛ tūc etiā ineſſet filio. Nō qꝛ inaſcibilis. qꝛ innaſcibil' dīt natiui
tatis priuationē nō poſitionē. igit̄ a diuiſione qꝛ deus pater.
10 ¶ Rñ. ad intelligētiā huius notādū ꝙ hic eſt duplex opinio
Quidā dicūt ꝙ cū proprietates relatiue ecōtrario ſint in deo
ꝙ in creaturis. qꝛ in creaturis vt aduenientes. in deo vt inſiſtē
tes. In creaturis eñ actus eſt relatiōis ratio. Vñ in inferiori
bus ideo eſt pater. qꝛ generat. Sed in diuinis ecōtrario rela
tio ē ratio actus. Vñ ſimpliciter cōcedūt ꝙ pr̄ generat qꝛ pa-
ter ⁊ negāt cōuerſim. Sed ꝙuis illud poſſet aliquo modo ca-
pi. ab intellectu ex parte patris. tamē ſi illud cōſideremꝰ in fi
lio omnino nō videt̄ intelligibile ꝙ ideo ſit pr̄. qꝛ filiꝰ genere
tur. Nā cōmuniter dꝛ ⁊ rō cōcordat ꝙ filiꝰ. ⁊ ꝙ ſit. ⁊ ꝙ filiꝰ ſit.
hoc habet ꝑ generationē. igitur generatio ẜm rationē intelli-
gendi p̄cedit filiationē. ⁊ relatiua ſunt ſimul natura ī itelligē
do nō tm̄ in eſſendo. igitur generatio ē ratio dicēdi paternita
tē in deo patre. Sicut eñ ſe habet generatio paſſiua ad filia-
tionē. ita actiua ad paternitatē. Et ꝓpterea eſt alia opinio. ꝙ
iō eſt pr̄. qꝛ generat. ⁊ ꝙ illud ſit bene dictū ptꝫ ꝑ differētiam
aſſignatā inter generationē ⁊ eſſe patrē. Nā ẜm ꝓpriā ratio-
nem generatio dicit notionē ſiue originē. paternitas dicit ha-
bitudinem. Cōſtat aūt ꝙ origo eſt rō habitudinis. nō habitu
do ratio originis eſt. Et ideo generatio eſt ratio paternitatis
nō ecōuerſo. ideo cōcedunt̄ rōnes ad hoc. ¶ Ad illō igit̄ qō
11 obijcit̄ in cōtrariū ꝙ nō generat niſi ꝑſona diſtincta. Dicēdū
ꝙ verū ē ẜm rationē itelligēdi. Neceſſe ē eñ ante gn̄ationē eſſe
ypoſtaſim (ẜm rationē intelligēdi loquor) ſed nō oportet ꝑ in
telligere eā actu diſtinctā. qꝛ ipa diſtinguit̄ ꝑ ꝓprietatē gene
rationis diſtinctione cōpleta. ſicut melius patebit īfra. tamē
ẜm rationē intelligēdi ratio diſtinguēdi incohat̄ innaſcibili-
tate. ideo generat. nō vt prius diſtincta paternitate. ſꝫ vt di-
ſtincta quodāmō innaſcibilitate. ¶ Ad illō qō obijcit̄. ꝙ nō
12 acquirit̄ ꝑ actū. dicēdū ꝙ in diuinis nulla ꝓprietas acquirit̄
quia quelibet eſt eſſentia. tamē ẜm rationē intelligēdi. origo
ſiue emanatio originis ē rō relatiōis. ſicut in his īferioribꝰ eſt
rō ẜm eſſe. Vnde ſicut actus generatiōis ē eternꝰ ita ⁊ ꝓprie-
tas paternitatis eterna. Vñ ꝙuis nō acquirat̄ ꝑ actū. ineſt tñ
per actū. vñ illa ꝓpoſitio eſt falſa. ⁊ debet generaliter exponi
in eis ſic. que ibi nō inſunt ꝑ actū ꝛc. ⁊ tūc minor eſt falſa. Po
teſt tñ dici ꝙ illud eſt verū de actu q̇ elicit̄ ex habitu. ſicut opꝰ
meritoriū ex gratia. ſed actus generatōis nō elicit̄ nec intelli
gitur elici ex paternitate. ideo nō oportet ꝑ intelligere pater-
nitatē ad hoc ꝙ intelligat̄ generare. ¶ Ad illud. aut generat
13 quia deus. aut qꝛ pater ꝛc. dicendū ꝙ generat. quia deꝰ inna
ſcibilis ⁊ eſt inſpirabilis. qꝛ improceſſibilis. Quod obijcitur
ꝙ innaſcibilitas dꝛ ẜm priuationē. dicūt aliqui ꝙ priuatio nō
eſt ratio habitꝰ. ſ. pura. ſed priuatio aliqua cū habitu ſubſtra
to eſt ratio. Vñ ſicut aliquis homo liberalis inuitat ad come-
dēdū. qꝛ ſolus. ſic pr̄ generat ex liberalitate. ⁊ ne ſit ſolus. et
ideo cū ſemel generauit ⁊ ſpirauit. nō amplius generat. qꝛ iā
nō amplius eſt ſolus ꝙuis ſit liberalis. Aliter tamē eſt dicen
dum ſicut dictū fuit ꝙ innaſcibilitas eſt priuatio q̄ ẜm rem ē
perfecta poſitio. Innaſcibilis eñ dicitur pater qꝛ non eſt ab
alio. ⁊ nō eſſe ab alio eſt eſſe primū. ⁊ primitas eſt nobilis po
ſitio. Primū eñ ratiōe p̄mi adeo dicit nobilē poſitionē ⁊ cōdi
tionem vt videbit̄. ꝙ ad poſitionē primi ſequit̄ poſitio ſecūdi
Vnde quia primū ideo principiū. qꝛ principium. ideo vel actu
vel habitu eſt principiatū. Quoniā igitur ratio primitatis in
aliquo genere eſt ratio principiati in illo. ideo quia pater eſt
primum reſpectu emanationis. generationis ⁊ ꝓceſſiōis. ge-
nerat et ſpirat. Et qm̄ primum in genere generationis. qꝛ in-
naſcibilis. primū in genere ſpirationis. qꝛ deus improceſſibi-
lis. ideo generat. qꝛ deus innaſcibilis. ⁊ vltra non eſt ponere
quare eſt innaſcibilis. Cū enim innaſcibilitas dicat primita-
tē. ⁊ ſtatus ſit in primo. ideo ꝛc. Et hoc eſt qō dicit̄ infra. di-
ſtin. xxix. circa principiū. Pr̄ ē principiū totiꝰ diuinitatis qꝛ a
nullo. ⁊ hoc eſt qō in pluribus locis ſupra ſuppoſitū ē. Q̄ aũ
tem mouet ad hoc dicendū. primū eſt antiqua poſitio magno
rum doctorū. qui dixerūt ꝙ innaſcibilitas in patre dicit fon-
talē plenitudinē. fontalis aūt plenitudo conſiſtit in ꝓducēdo
Sed conſtat ꝙ non. ideo qꝛ creaturā ꝓducit dicit̄ in eo fonta
lis plenitudo. quia hoc cōuenit tribus. nec ideo qꝛ producit
ſpm̄ſctm̄. qꝛ hoc conuenit filio. igitur fontalis plenitudo ī pa-
tre. ponit generationē in eodē. Si ergo innaſcibilitas eſt fon
talis plenitudo. ptꝫ ꝛc. Mouet etiā cōmunis opinio q̄ dicit in
naſcibilitatē eſſe ꝓpriū patris. ſed nō poteſt eſſe ꝓpriū. ⁊ ma-
xime. quia ꝓpriū importat notionē ẜm ꝙ importat purā priua
tionem. ſic enim conuenit eſſentie ⁊ ſpūiſctō. igit̄ aliq̄d ponit.
Non abſolutū cōſtat. qꝛ ratione illius nō poteſt eſſe ꝓprietas
ſed nō poteſt ponere reſpectiuū poſitiuū reſpectu producen-
tis. igitur de ratione ſua ponit reſpectu ꝓducti. ſed ẜm ratio-
nem intelligēdi. Prima ratio reſpiciēdi aliquē vt ꝓductū eſt
generatio. ergo ad inaſcibilitatis poſitionē ſequit̄ poſitio ge-
nerationis. igitur ꝛc. Mouet etiā verbū hylarij. xij. de trini.
vbi dicit ꝙ pr̄ eſt autor filij. Cōſtat aūt ꝙ ꝑ autorē intelligit
non factorem ſed genitorē. eo ergo cōuenit patri eē genitorē
quo cōuenit ei eſſe autorē. Autorem autē conuenit ei ꝑ idꝙ di
cit autoritatem eſſe in patre. Sed ſumma autoritas eſt in pa-
tre ratione innaſcibilitatis. ergo cōuenit ypoſtaſi patris rō-
ne innaſcibilitatis generare. ⁊ hoc vident̄ dicere verba hyla
rij. xij. de trini. ſi quis attēdat. ⁊ ſimiliter in q̄rto. Mouet etiā
verbū philoſophi q̄ dicit. ꝙ principia quāto ſunt priora tāto
potētiora. ⁊ ꝙ cauſa prima plus influit. ⁊ ꝙ q̄ ē ſimpliciter pri
ma ſumme habet influere ꝑ oēm modū. Si ergo videmꝰ in or-
dine cauſarū inter quas eſt ordo eſſentialis ꝙ primitas facit
eſſe ſummā influētiā in cauſa. ⁊ maiorē influētiā ẜm eſſentiā.
pari ratione vbi eſt ordo ꝑſonarū primitas in prima perſona
eſt rō producendi alias. ⁊ quia innaſcibilis dicit primitatem
hinc eſt ꝙ dicit fontalem plenitudinē reſpectu productionis
perſonalis. Et huius ſignum videmus ꝙ prima in generibus
ſunt principia aliorū. ⁊ que ſunt ſimplicia vt in pluribꝰ. ita ꝙ
in eis ſit ſtatus. habēt potētiā infinitā. ſicut punctꝰ reſpectu
linearū. ⁊ vnitas reſpectu numerorū. ſic etiā diuina eſſentia
quia prima reſpectu creaturarū. vnde fortaſſis. qꝛ diuina eſ-
ſentia eſt prima. ideo eſt omnipotētiſſima. Et qꝛ oīs eſſentia
ſequitur eſſentiā trium ꝑſonarū. impoſſibile eſt ꝙ vna ꝑſona
producat aliquid ſine altera. Quāuis autem potentia ꝓducē
di reſpectu perſonarū infinitarū non debuerit eſſe ſicut ſupra
demonſtratum eſt. attamen ſi per impoſſibile poneret̄ ꝙ mille
perſone producerētur. neceſſe eſſet ꝙ omnes immediate ꝓce-
derēt a perſona patris. Qꝛ ſicut cauſa prima neceſſario in om
ni ꝓductione ſequēti immediate operat̄ ſic ſuo modo in ꝑſo-
nis. Ad hoc aūt mouet ratio. Sicut enim poſſibile eſt intelli-
gi ypoſtaſim patris ⁊ filij non intellecta ypoſtaſi ſpiritusſcti.
Sic etiā poſſibile eſt intelligi ypoſtaſim patris nulla alia ꝑ-
ſona intellecta. ⁊ tunc quidē intelligeret̄ non intellecta pater
nitate. ⁊ certum eſt ꝙ poſſibile eſt hoc intelligi. poſſumꝰ enim
non intellecta ꝑſonarū pluralitate intelligere diuinā naturā.
hn̄tem illam. ⁊ ꝙ illam nō habeat ab alia. ita intelligūt genti
les. igitur ſic intelligēdo contingit de iſto dicere ⁊ intelligere
ꝙ poſſit gn̄are. Per q̄d ḡ pōt nihil inuenio in illa ypoſtaſi nō
cōe preter innaſcibilitatē. Si ergo gn̄atio nō pōt ei ineſſe ꝑ il
lud quod eſt cōmune. id eſt ei ꝑ illud quod eſt ꝓpriū. hoc autē
eſt innaſcibilitas. ergo ꝛc. Rurſus ſicut videmus plures ꝑſo-
nas in vna natura. ſic plures ꝓprietates in vna ꝑſona. ergo ſi
cut ad ꝑfectionē cōpletiſſimā neceſſe ē oēs ꝑſonas reduci ad
vnā que ſit principiū aliarū. ſic oēs ꝓprietates ꝑſone reduci
ad vnā que ſit ratio illarū. Sed in patre eſt paternitas. et in-
naſcibilitas

naſcibilitas ⁊ ſpiratio.ſꝫ innaſcibilitas nō eſt reducibilis ad
alias.ergo neceſſe eſt ꝙ alie reducantur ad innaſcibilitatē.q̄
eſt:ſicut dixerunt:fontalis plenitudo. Amplius paternitatis
⁊ generatiōis proprietas quantū eſt de generali ſua ſignifica
tione cōmunicabilis eſt.vt patet in creaturis.quia genitꝰ ge
nerat.⁊ filius vnꝰ fit pater alterius. In diuinis autē paterni
tas eſt incōmunicabilis.ergo cū hoc non ſit de ratione pater
nitatis inquantū paternitas erit de ratione alicuius qd̄ eſt in
cōmunicabile.hoc autem erit innaſcibilitas ſiue primitas. qꝛ
primū nō pōt dare alij primitatē.⁊ innaſcibilis nō pōt genera
re innaſcibilē. ergo videť ꝙ in diuinis ypoſtaſis patris iō ge
neret.qꝛ innaſcibilis. Poſtremo cū idē ſit primū ⁊ principiū
ſicut patet ⁊ philoſophus dicit. Aut ideo eſt primū qꝛ princi
piū aut ecōuerſo. Cōſtat ꝙ ei cōuenit ratio principij qꝛ eſt pri
mū.iō per ſe hoc hꝫ. Et cōſtat ꝙ ſtatus eſt in primo principio
nō qꝛ principiū.ſꝫ quia primū. Et cōſtat ꝙ illa eſt cōditio no
bilitatis.ergo cū pater ſit totius deitatis principium.vt dicit
Au.hoc ē.qꝛ primū.ac ꝑ hoc qꝛ innaſcibilis. Hoc ſine ꝑiudicio
alioꝝ dictū eſt.vtraqꝫ enī harū poſitionū magna eſt.⁊ neutra
eſt ꝯtēnēda.hec aūt vř magis cadere in intellectu ꝙ̄ prima.
maxime ſi reſpiciať ipſius paternitatis ꝓpria acceptio.que ē
vere relatio.⁊ ſimul natura cum filiatione.nec pōt abſtrahi a
natura ⁊ ꝓprietate relationis.vñ ita importat habitudinē ad
filium ſicut ⁊ generare.iō ⁊ iſta poſitio intelligibilioꝛ videť.
ergo melius patebit infra cū ageť de innaſcibilitate.

C **Queſtio.iij.** Utrū ꝯtingat ꝓprietates abſtrahi.
Et ꝙ nō videť.qꝛ oīs abſtractio ſup
ponit ꝯcretionē.ſed in eis ſolum ꝓprie eſt ꝯcretio in quibus
eſt denominatiua ꝑdicatio.ergo ſi hoc eſt in accidētibus tm̄.
vř ꝙ vbicūqꝫ eſt ponere proprietatē abſtrahibilē.ibi eſt etiā
ponere proprietatē accidentalē ſed talis nullo modo ponitur
in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Item vbicūqꝫ eſt abſtractio. abſtractū
eſt ſimplicius ꝯcreto.hoc nō hꝫ inſtātiam.ſed in diuinis non
eſt maior ſimplicitas.⁊ minor.cū omne qd̄ eſt ibi ſit ſimpliciſſi
mum.⁊ in fine totius ſimplicitatis eſt.ergo in diuinis non ca
dit abſtractio. ¶ Item omnis abſtractio aut eſt vniuerſalis
a particulari.aut forme a materia. Sed in diuinis nec eſt vle
nec particulare nec forma nec materia.ergo in diuinis nō eſt
abſtractio. ¶ Itē qñcūqꝫ abſtrahiť aliquid ab aliquo.minꝰ ē
ꝙ remanet ꝙ̄ ante abſtractionē erat.qꝛ vtrūqꝫ aliquid eſt. ni
hil enī nō abſtrahiť ab aliquo.nec nihil a nihilo.ſed aliqd ab
aliquo.ergo ſi paternitas a pſona vel ypoſtaſi eſt abſtrahibi
lis.ergo minus haberet de entitate ꝙ̄ cū paternitate. Sed cō
tra. Paternitate abſtracta intelligiť ypoſtaſis eſſe deus.ergo
ſi minus haberet de entitate ꝙ̄ cū paternitate.intelligeretur
deus nō habere ſummum eſſe. ¶ Cōtra. Magiſter dicit i lr̄a
paternitas filiatio ꝓceſſio.ipſas tm̄ relationes ſignificāt.aut
ergo aliqd adhuc reſpōdet in re aut nihil. Si nihil.ergo falſo
⁊ inaniter ſignificāt. Si aliqd ergo vř ꝙ abſtrahibiles a par
te rei. ¶ Itē nō intellecto filio nō minus pōt intelligi yposta
ſis patris eſſe.ſed nō intellecto filio nō pōt intelligi paterni
tas.ergo abſtracta ꝓprietate adhuc pōt intelligi ypoſtaſis il
la eſſe cuius erat ꝓprietas. Sed qñcūqꝫ aliqua duo ſic ſe hñt
ꝙ vnū pōt intelligi ſine alio.vnū pōt abſtrahi ab altero. ergo
vere pōt intelligi ꝓprietas abſtrahi ab ypoſtaſi. ¶ Itē cū di
co pſonam.intelligo habētē naturā cum proprietate incōica
bili.ſed ꝯſtat hoc totū non ſimul intelligi.ergo prius vnū poſt
ea alterū.ergo prius intelligo naturam.deinde habētē.⁊ ter
tio proprietatē incōicabilem.ergo vnūquodqꝫ per ſe eſt intel
ligibile.ergo ⁊ ꝓprietas ſine ſubiecto.ergo ab ipſo eſt abſtra
hibilis. Si tu dicas mihi ꝙ a parte intellectus pōt abſtrahi
nō a parte rei. ¶ Cōtra.ſm̄ hoc ſi abſtractio eſt a parte modi
intelligēdi.ergo notio ⁊ perſona non differunt niſi ſolo modo
loquēdi.⁊ hoc eſt ſupra improbatum. ¶ Item relatio in diui
nis ē vera relatio.qꝛ vt dicit Boetius. Deus non eſt ſine rela
tione relatus. Sed vbi eſt vere quātitas ⁊ quantum.ibi vera
abſtractio.nō tm̄ a parte intellectus.ſed etiā a parte rei.ergo
ēt pari rōne vbi eſt vera relatio ⁊ vere relatus.ibi eſt abſtra
ctio. ¶ Itē qñcūqꝫ aliqua ꝓprietas hꝫ diſtingui ab alia ſm̄ rē
a qua nō diſtinguiť ſm̄ ſuppoſitum.ibi eſt abſtractio nō ſoluꝫ
a parte intellectus ſed etiā a parte rei.ſed paternitas differt
ab innaſcibilitate.aō aūt differt ab innaſcibili patre.ergo ve
re ⁊ ꝓprie eſt abſtrahibilis ꝓprietas ſiue notio a pſona.nō ſolū

a parte noſtra ſed etiā a parte rei. ¶ Rñ.dicendum ꝙ abſtra 14
hi aliquid ab aliquo eſt dupliciter. Uno modo abſtractione q̄
habet totum a natura rei.⁊ ſic abſtrahitur vniuerſale a parti
culari.⁊ forma a materia.qm̄ vtrobiqꝫ ē compoſitio ⁊ diuerſi
tas. Alio modo ē abſtractio que totuꝫ habet ab intellectu no
ſtro. Intellectus enim noſter cum intelligit aliquid comple
tum.de neceſſitate dupliciter intelligit.ſiue ſub duplici ratio
ne.ſ.per modum ipſius quod eſt.⁊ ipſius quo. Semper enim
cū aliquid intelligit.ꝯſiderat ipſum intelligibile per aliquaꝫ
rōnem per quā etiā ipſum capit.⁊ ita intellectus noſter eſt re
ſolubilis i intellectu ipſius qd̄ eſt.⁊ ipſius quo.qꝛ compoſitio
erat circa ipm̄. Qm̄ igiť realis abſtractio ꝑſupponit cōpo
ſitionem.que nullo modo eſt in deo.nec quantum ad eſſentiā
nec quantum ad perſonaꝫ.ideo nullo modo eſt ibi abſtractio
a parte rei. Rurſus qm̄ deum intelligimus ſm̄ poſſibilitatem
intellectus noſtri.intellectus noſter intelligit deum per mo
dum ipſius qd̄.⁊ ipſius quo.⁊ intellectus noſter eſt reſolubi
lis.⁊ qꝛ reſolubilis etiā cōpoſitus. Quis res non ſit compoſi
ta quantū ad ipſum pōt eſſe abſtractio ⁊ ſeparatio.vt intelli
gat ipſum quo eſt.qd̄ eſt non intellecto.⁊ qm̄ modus ſignificā
di conſequitur modū intelligēdi.ideo ꝯtingit ſignificare ipm̄
quo in abſtractione.⁊ hoc ex parte cōicabilis.vt cum dicitur
deus ⁊ deitas.⁊ ex parte incommunicabilis vt cuꝫ dicitur pa
ternitas. Concedo ergo ſicut manifeſtāt prime rationes ꝙ nō
eſt ibi realis abſtractio. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur in contrariū 15
de ſignificatione. Dicendum ꝙ aliquid reſpondet a parte no
ſtri intellectꝰ.nec oportet ꝙ reſpondeat abſtractio. Sicut enī
intellectus noſter lꝫ ſit compoſitus vere intelligit ſimplex per
modum compoſiti.qꝛ ponit illam compoſitionem circa ſe non
circa rem intellectam.ita eſt omnino intelligenduꝫ de abſtra
ctione.⁊ ita patent duo ſequentia que ſunt ſumpta a ratione
intelligendi. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ tunc differunt ſolum 16
modo loquēdi. Dicēdū ꝙ ſicut tactū fuit in diſt.ꝑcedēti.rela
tio ſm̄ cōparationē ad ſubiectū tranſit ſm̄ cōparationē ad ob
iectū ſiue terminū manet.qꝛ abſtractio ē forme a ſubiecto nō
a termino.qꝛ pr̄nitas abſtrahit a pr̄e nō a filio.⁊ quātū ad cō
parationē ad ſubiectū eſt oīno idē.iō nullo mō eſt abſtrahibi
lis a parte rei. Nihilominus tn̄ differre pōt aliquo modo per
comparationē ad obiectū.que quidē differētia ſumiť a parte
rei.ſed ſicut illa differētia nihil facit ad cōpoſitionē ita nihil
facit ad abſtractionem.⁊ ſic patēt duo ſequētia.qꝛ relatio ma
net ⁊ diſtinguitur ab alia.ſed hoc eſt per comparationē ad ob
iectum non ad rem.⁊ hoc eſt ſubiectum ⁊c.

Queſtio.iiij. Utrum peccatum ſit ꝯtrarie de no D
tionibus ſiue ꝓprietatibus opina
ri. Et ꝙ nō vř.qm̄ ſcti ꝯtrarias opiniōes habuerūt de ſcriptu
ris.⁊ tn̄ nō peccauerūt ſed ſolū erat eis pena. Unde Aug. fal
ſa ꝓ veris approbare nō eſt natura hoīs inſtituti.ſed pena dā
nati. ¶ Itē Hiero. Qd̄ de ſcripturis veritatē non hꝫ.eadē fa
cilitate contēnitur.qua probatur.ſed notiones non habēt ve
ritatem a ſcripturis.ſed inuēte ſunt a magiſtris.ergo lꝫ mul
ta ibi eadē ratione contēnere qua probare. ¶ Item hoc vide
tur ratione.qꝛ numerus notionum ⁊ huiuſmodi non ſunt de il
lis que ſunt neceſſaria ad ſalutem.ſed contrarie opinari licet
in his que non ſpectant ad viam ſalutis.⁊ hoc ſine peccato.
¶ Itē ſi eſt ibi peccatum.ergo aut fidei aut moꝝum. Nō fidei
qꝛ nōꝰ eſt ꝯ articulos. Non moꝝum.qꝛ credere falſuꝫ non reſpi
cit moꝛes.ergo nullum pctm̄. ¶ Contra.de duobus ꝯtrarie
opinantibus circa notiones neceſſarium eſt alterū dicere fal
ſum circa diuina.ſed mēdacium circa diuina eſt mēdacium in
xp̄iana religione.⁊ hoc eſt grauiſſimū pctm̄.ergo ⁊c. ¶ Iteꝫ
duobus ꝯtrarie opinantibus circa notiones neceſſe ē alterū
decipi ⁊ errare. Sꝫ erroꝛ circa diuina eſt periculoſiſſimus.vñ
Aug.j.de tri. Nec periculoſius alibi erratur.nec fructuoſius
aliquid inuenitur. Si ergo erroꝛ circa humanitatem chꝛiſti ē
peccatum.ergo ⁊ circa notiones multofoꝛtius. ¶ Itē cum ꝓ
prietates ſint ipſe deus qui dicit vel credit ꝓprietates ſ eē qd̄
non ſunt.vel nō eſſe qd̄ ſunt.dicit de deo qd̄ non eſt. Sed q̄ di
cit deū non eſſe qd̄ eſt vel ecōuerſo.errat erroꝛe pctī.ergo cuꝫ
alter opinātiū ſit hmōi.ergo ⁊c. ¶ Itē ſicut dicit Aug.nō ſo
lū ille mētiť q̄ dicit falſum.ſed ēt qui aſſerit dubium ſꝫ vterqꝫ
opinantium dicit quid dubium.quia nulla opinio duoꝝum eſt
certa.ergo vterqꝫ mētitur.ſed qui mētitur circa veruꝫ peccat

mortaliter vel venialiter. ſed plus mortaliter. ergo vterq̄ pec
17 cat. ¶ R̄n. dicēdū ꝙ ꝯrie opinari vel pōt eſſe circa ea que ſpectāt ad doctrinā xp̄iane religiōis vel circa ea q̄ ſpectāt ad doctrinā humane inquiſitionis. Circa ea q̄ ſpectāt ad doctrinaꝫ humane inq̄ſitionis licꝫ ꝯtraria opinari ⁊ ꝯ aſſerere. q: illa nō faciūt ad ſalutē. Aſſerere aūt ꝯtraria in his q̄ ſpectāt ad doctrinā religionis diſtinguēdū. Nā q̄dam ſunt de neceſſitate fidei. q̄dā de neceſſitate ſcripture q̄dam ſunt his annexa. vt ſunt q̄ faciunt ad fidei explicationem. ⁊ ſcripture expoſitioneꝫ. Circa ea q̄ ſunt de neceſſitate fidei opinari ꝯtraria ſimplr̄ eſt pcm̄ in altero. ſ. q̄ falſum opinatur. Et ſi ſit ſimplex opinio. ē pcm̄ erroris. ſi aūt aſſertio ⁊ defenſio non tm̄ error ſed hereſis dicēda ē.
Augu. In his aūt q̄ ſunt de certitudine ſcripture ignorātes ſcripturas lꝫ ꝯtrarie opinari. nec eſt culpa. vt ſi vn⁹ ſimplex hō credat ꝙ iacob fuit pater iſaac. alter nō ſed ecōuerſo. Et lꝫ hic primus ſuſpicet᷑ vel opinet᷑ tm̄ non peccat. q: ignorat ſcripturaꝫ. Sciēti aūt ſcripturā nō lꝫ. immo peccat ſi ſimplr̄ opinetur. Si aūt defendat hereticus ē iudicādus. qm̄ ꝯtradicit ſcripture ſacre In his aūt q̄ ſunt annexa fidei vel ſcripture. aut vna opinio ſequit᷑ ad fidē ⁊ ſcripturā. ⁊ ad alterā ſequit᷑ oppoſitū. ⁊ tūc dicēdū ꝙ ante ꝑcōtationem lꝫ ꝯtrarie opinari. ſꝫ poſt percōtationē nō licꝫ immo pcm̄ eſt. ſicut i his que determinata ſunt ꝑ fidem ⁊ ſcripturam. ſicut fuit de opinione porretani circa proprietates. dicebat enim illas non eſſe deum. ⁊ ad hoc conſequitur contrarium fidei. Cū enim eccleſia adoret proprietatem. tunc adoraret non deum. et nō deus eſſet adorādus. Unde poſt q̄ oſtēſum eſt ſibi incōueniens niſi retractaſſet errorē: fuiſſet ab eccleſia hereticus iudicatus ſed hoc retractauit in concilio remenſi vt dicit Ber. In his que ſunt annexa fidei non ſequuntur nec repugnant. quia dubia ſunt licet opinari. ſed non licet aſſerere dubiū circa deū. q: opinari eſt rōnis ꝯferētis. ſed aſſerere dubium circa deum eſt rationis ſupbiētis. Cōcedēdū ergo ꝙ vterq̄ opinans ſi aſſerat peccat. nō propter errorē. ſed propter preſumptionem. ⁊ ſic concedendū ꝙ licet ibi cōtrariū opinari. ¶ Ad
18 illud quod obijcitur. ꝙ mendacium in criſtiana religione ⁊c. dicendum ꝙ non eſt mendacium. quia neuter dicit contra credulitateꝫ i criſtiana religione. quia non eſt de neceſſitate fidei vel morum. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ error ille eſt pericu
19 loſus. dicendum ꝙ verum eſt inquantum eſt contrarius fidei ſed ſi eſt de his que non ſpectant ad fidem non eſt verū. ¶ Ad
20 illud quod obijcitur ꝙ peccat qui dicit deum non eſſe quod ē ⁊c. dicendum ꝙ illud verum eſt ſi ſit determinatum per fidem vel ſcripturā. aliter nō peccat niſi aſſerat vel defendat. ¶ Q̄d
21 vltimo obijcitur concedendum eſt. nam qui propria autoritate de deo aſſerit vel affirmat. quod nec ſcriptura nec fides dicit. nec ad illa ſequitur. preſumptuoſus eſt iudicandus etiam ſi verū dicat. ⁊ ſi dubitet corde. ⁊ affirmet ore. mēdax ē. ſi vtroq̄ mō aſſerit ſupbus eſt. ¶ De ꝓprietatibus perſonarū ſm ꝙ diuerſis nominib⁹ exprimuntur per vocabula minus vſitata.

¶ Hic non eſt preter mittendum ꝙ ſicut pater et filius ⁊c. Supra egit magiſter de proprietatibus perſonalibus ſm ꝙ exprimuntur per nomina magis vſitata. hic agit ſecundo de eiſdem. ꝓout exprimunt᷑ ꝑ vocabula minus vſitata. Et habet h̄ pars quatuor ptes. In pma magiſter aſſignat nominū differētias ꝑ q̄ cōuenit ipſas ꝓprietates exprimi. autoritatib⁹ cōfirmās nomia illa eē ꝓpria. In ſcd̄a vero aſſignat quandā regulā in qua diſcernūtur ꝓpria a cōmunib⁹ ibi. Et hic eſt aduertēda quedam generalis regula. In tertia opponit cōtra ꝑdictā regulā ⁊ determinat. ibi. Hic querit᷑ cū dicitur de⁹ de deo. In quarta ex illa ſolutiōe elicit aliam regulā. ibi Et eſt ſciendum ꝙ ſm nomina ſubſtantie.

Q̄ non eo vbū d̄ quo ſapia.

a ¶ Scd̄m ꝙ ſapiētia eſt ⁊ eſſentia hoc eſt qd̄ pater. ſm ꝙ verbū non hoc eſt qd̄ pater. ¶ Contra. quia aut hoc tenetur eſſentialiter. aut ꝑſonaliter. Si eſſentialiter. nō ſolū ſm ꝙ ſapiētia eſt vnū ꝑ eſſentiam cum patre. ſed etiaꝫ inquantum verbum. Si perſonaliter tūc eſt falſum ꝙ ſm ꝙ ſapiētia ſit hoc qd̄ perſonaliter pr̄. ¶ Itē cum hoc ſit neutri generis videt᷑ ꝙ ſtet pro eſſentia. ⁊ ita verbū ſemper ē hoc qd̄ pater ſcilicet vnum per eſſentiam vel ſubſtantiam. ¶ Reſpōſio dicendū ꝙ hoc ſtat ibi pro ſignificato termini. vt ſit ſenſus. Uerbum ſm ꝙ ſapiētia hoc eſt quod pater. q: ſm ꝙ ſapiētia aliq̄d ei attribuitur quod etiā patri. ſcilicet ſignificatū huius nominis ſapiētia. Similiter altera eſt vera. filius ſm ꝙ verbū non eſt hoc qd̄ pater. q: aliquid attribuitur filio ſm ꝙ verbuꝫ qd̄ non conuenit patri. Unde ſcd̄m dicit ibi habitudinem ſub ratione formali. ⁊ pronomen hoc importat ⁊ demōſtrat ꝓpriū ſignificatum termini. ⁊ ideo q: ſapientia ſignificat eſſentiale. tenetur in prima eſſentialiter. q: ſignificatum verbi eſt perſonale. tenetur in ſcd̄a perſonaliter. Uel aliter poteſt dici ꝙ tenetur eſſentialiter. ⁊ ſm ꝙ dicit habitudineꝫ per modum formalis. vnde ſicut alio eſt deus. alio eſt pater. q: diuinitate eſt deus. p̄rnitate pr̄ ita ꝙ nec p̄rnitate deus. nec deitate pr̄. ita accipit Aug. cū dicit ſm ꝙ verbū nō eſt hoc qd̄ pr̄. vt nō neget᷑ vnitas in natura. ſed vt neget᷑ habitudo eius qd̄ ē ſcd̄m. q: verbum inquātum verbū nō dicit vnitatē eſſentie. ſed diſtinctionē perſone. econtra ſapientia.

Epilogat īd lectū p̄dictoꝝ.

b ¶ Eadem proprietate ſiue notione dicitur verbū ⁊ imago. qua ⁊ filius. ¶ Contra. q: ſi hoc eſt verum. ergo ibi eſt ſynoni
23 mia vel inculcatio verborum aut aliqua differētia. ¶ Reſpō. dicendum ꝙ differentia eſt ⁊ vna differentia poteſt accipi ſic. vt verbum dicatur quod procedit ab interioribus. imago qd̄ imitatur in exterioribus. et filius complectitur vtrumq̄. et ideo magis

---

☞ Aſſignat nominū differentias per que cōuenit ipſas ꝓprietates exprimi autoritatibus confirmans nomina illa eſſe propria. e

¶ Hic nō eſt pretermittēdū ꝙ ſicut pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpirituſſanctus nomina ꝑſonarū ſunt ⁊ ꝓprietates perſonales deſignant. ita etiam ſunt ⁊ alia nomina ꝑſonarū. i. que ipſas ꝑſonas ſignificāt. ⁊ earū ꝓprietates denotant. ⁊ eaſdē quas ⁊ noīa predicta. vnde et relatiue dicuntur. ſ. genitor. genit⁹ verbum imago. Unde Aug. in. v. li. de trini. ait. Uidenduꝫ eſt inquit hoc ſignificari cum dicit᷑ genitus qd̄ ſignificatur cum dicitur fili⁹. Ideo enī filius. quia genitus ⁊ quia fili⁹ vtiq̄ genit⁹ Sicut autē filius ad patrē. ſic genitus ad genitorē refertur. ⁊ ſicut pater ad filiū. ita genitor ad genitum. Idē in. vi. li. de trini. Uerbuꝫ quidē ſo lus filius accipit᷑ nō ſimul pr̄ et filius tanq̄ ambo ſint vnum verbū. Sic enī verbuꝫ dicit᷑ quodāmodo imago nō aūt pater ⁊ filius ſimul ambo imago. ſed fili⁹ ſol⁹ eſt imago patris quēadmodum ⁊ filius. Idem in. vij. lib. de trini.
a Uerbum ſm ꝙ ſapiētia eſt ⁊ eſſentia hoc eſt quod pater. ſꝫ ꝙ verbū nō hoc ē quod pater. quia verbum non eſt pater et verbum relatiue dicitur ſicut filius. Idem in eodem. Sicut filius ad patrem refertur. ita et verbum ad eum cuius eſt verbum refertur cum dicitur verbum. Et propterea nō eo verbum quo ſapientia dicitur q: verbuꝫ nō ad ſe dicitur ſed tm̄ relatiue dicitur ad euꝫ cuius eſt verbum. ſicut filius ad patrem: eo quippe eſt filius quo verbum. et eo eſt verbum quo filius. ſapientia vero quo eſſentia. et ideo quia pater ⁊ filius ſunt vna eſſentia ⁊ vna ſapientia. Item in eodem. Non eſt pater ipſe verbuꝫ. ſicut nec filius nec imago. Quid autē abſurdius q̄ imaginem ad ſe dici. Idem in. v. Dicitur relatiue filius. relatiue etiam dicitur verbum et imago et in omnibus his vocabulis ad patrem refertur. nihil autem horum pater dicitur. ¶ Aperte oſtenſum eſt ꝙ ſicut filius vel genitus relatiue dicitur ad patrem ita verbum et imago. Et ꝙ eo dicitur verbum ſiue imago quo fili⁹. i. eadē ꝓprietate ſiue notiōe d̄r verbū et imago qua filius ſed nō eo quo ver-

ideo magis ⁊ cõius dr̃ filius ꝙ aliqđ alioꝝ. Uel aliter. oĩa hec tria importāt ſimilitudinē alterius. ſed filius importat illam ſilitudinē naturalr̃ emanātē. imago vt expſſe imitātē. verbuꝫ vt alijs exprimētē quātũ eſt de ſe ſiue natũ exprimere. iõ filiꝰ frequētius noiaꝝ illa pſona ꝑpter hoc ꝙ ipſam emanationē ⁊ habitudinē illā noĩe importat ꝑprio. Uel aliter. Imago importat illā ſimilitudinē vt ꝯformem. verbũ importat illam vt mētalē ſiue ſpũalē. ſed filius cõnaturalē. ⁊ ſic ptꝫ diuerſa rõ ſignificādi eā dē habitudinē. ⁊ illa eadē ꝓprietas eſt. nec tñ ſynonima. Et i prima acceptione pcit intētio verbi. In ſcđa intētio filij. In tertia intētio imaginis. Tñ intētiõis modus medius eſt ꝯuenientior.

14 c ¶ Ita ⁊ de ſolo filio ⁊c. Uꝫ falſum dicere ꝙ ſolus filius eſt deus de deo. qꝛ ſpũſſctũs deꝰ eſt de deo. non ergo ſolus filius.

¶ Rñ. dicēdũ ꝙ iſta excluſio artaꝝ ex mõ loquēdi. qđ pꝫ. qꝛ nõ dicit ſimpliciter hoc. ſed loquens de patre ⁊ filio. dicit nõ ambo deus de deo. ſꝫ ſolus filius. ita ꝙ ex ipſo mõ loquendi ſolus artaꝝ ad faciendũ excluſionē pro patre.

25 d ¶ Scđm noĩa ſubſtantie tñ dr̃ illud de illo. Uꝫ hoc falſum: qꝛ hñ dr̃ filiꝰ de pr̃e per noĩa q̃ nõ ſunt noĩa ſubſtantie. Si tu dicas ꝙ intelligit ſm idem nomē. Obijciꝫ ꝙ hñ dr̃ ꝓcedēs de ꝓcedēte. ⁊ principiũ de pricipio ſiue ſpirãs de ſpirãte. hec tñ nomina nõ dñr ſm ſubſtantiā. Itē q̃ritur de hoc qđ ſtatim addit ibi lꝫ illa nomina ſubſtātiā nõ ſignificēt. qꝛ ſi hoc ergo ſignificāt relationem. ergo hoc nomē deus ſignificat relationē. Et iterũ ſi non ſignificāt ſubſtātiā ſed relationem. ergo pñt ꝑ eis poni noĩa relatiua. ergo pr̃ de pr̃e. ¶ Rñ. dicēdũ ꝙ dici hoc de hoc eſt dupliciter. ſ. ſm idē nomen. vel ſm aliud. Scđm idē

hñ dr̃ ſapiã vel eſſentia. qꝛ nõ notiõe qua dr̃ verbũ dr̃ ſapiã. Nã ſapiã dr̃ ſm eſſentiaꝫ. non ſm relationem.

☞ Regula quõ ꝓpria diſcernunꝫ a cõibus. f

¶ Et eſt hic aduertēda q̃daꝫ gñalis regula eoꝛuꝫ q̃ ad ſe ⁊ eoꝝ q̃ relatiue dñr de patre ⁊ filio. Quicq̃d eñ ad ſe dñr vt ait Augu. in. vj. li. de tri. nõ dr̃ alter ſine altero. i. q̃cq̃d dicuntur ꝙ ſuba eoꝝ oſtēdat ambo ſimul dñr. Ergo nec pr̃ eſt deꝰ ſine filio. nec filius ſine patre. ſed ambo ſimul deus ſed non ambo filꝰ pr̃. nõ ambo ſimul filius vel verbum vel imago.

☞ Opponit contra regulam. g

¶ Hic queriꝫ cuꝫ dr̃ deus de deo. lumen de lumine. ⁊ hmõi. vtrũ dicanꝫ ſm ſubſtãtiã. Nã ſm relationē cõſtat iſta nõ dici. Si v̄o ſm ſubſtãtiã dicunꝫ ſimul ambo. ſ. pr̃ ⁊ filius poſſunt dici deus de deo lumē de lumine ſm predictā regulam. Ad qđ dicimus. qꝛ lꝫ deus ſꝫ ſubſtantiam dicaꝫ. ⁊ lumē ⁊ ſapiētia. ⁊ hmõi. ⁊ nunq̄ relatiue accipianꝫ. aliq̃ñ tñ ꝓ relatiuis. i. ꝓ pſonis ſed non relatiue accipiuntur. vt cum dr̃. deꝰ genuit deum. alteruꝫ ꝓ patre. alterum ꝓ filio ponimus. ſilr̃ cũ dr̃ deus de deo lumē de lumine. In alijs quoqꝫ locutionibus ſepe reperiunꝫ noĩa eſſentie ad ſignificationē pſonarũ deducta. vt cũ dr̃ deus natꝰ deus mortuus. deus paſſus. e vbi filius tñ ſignificatur. Ita ⁊ de ſolo filio intelligiꝫ cuꝫ dr̃ deꝰ de deo. ⁊ hmõi. Uñ Aug.

nõ põt eſſe niſi ꝯueniat duobus. ⁊ qꝛ noĩa duabus pſonis conuenientia fere oĩa ſunt eſſentialia. lꝫ aliqua ſint notionalia. iõ regula magiſtri vt in plurimũ veritatē hꝫ. Tñ q̃daꝫ libri hñt. maxime in q̃bus nõ eſt. põt poni ꝓ gloſa. ⁊ ſic ceſſat obiectio. qꝛ magr̃ nõ intēdit excludere niſi noĩa ꝓpria q̃ dñr de vno ſolo. Qꝫ obijciꝫ ꝙ noĩa nõ ſignificāt ſubſtātiā. dicēdũ ꝙ ſignificationē accipit ꝓ ſuppoſitione. ⁊ tãtũ valet nõ ſignificãt quãtum non ſupponunt.

Ad intelligentiā eoꝝ q̃ dicuntur de verbo in parte iſta quattuoꝛ queruntur. Primo de verbi ſignificatione. Scđo de ꝯnotatione. Tertio de ipſius comparatiõe. Quarto de tranſlatione.

Queſtio. j

Utrum verbuꝫ dicatur eſſentialiter vel notionaliter. Et ꝙ dicaꝫ notionaliter oſtēditur primo autoritate canonis beati Joh. elegantiſſime exprimentis incarnationem. verbum caro factuꝫ eſt. ſed vnio non eſt facta niſi in perſona filij. ergo verbum nõ exprimit niſi perſonā filij. ⁊ proprie. ergo ⁊c. ¶ Item Augu. xv. de trini. In trinitate non dr̃ verbuꝫ niſi filius neqꝫ donum niſi ſpiritusſanctus. ¶ Item Anſel. in mono. Apertiſſimũ eſt qꝛ nec ille cuius eſt verbum poteſt eſſe verbum ſuum. nec verbum poteſt eſſe ille cuius eſt verbuꝫ. ¶ Iteꝫ ratione videꝫ. qꝛ verbum eſt qđ emanat a mente per modum conceptionis. ergo verbum de ſe dicit conceptuꝫ. ſed eē conceptum ⁊ genitũ ſunt idem. ſed genitum eſt notionale. ergo ⁊c. ¶ Item verbuꝫ diciꝫ ꝙ emanat ꝑ modum perfecte expreſſionis. ſed eſſe imaginem eſt proprium filij. ergo ⁊ verbum. ¶ Item oē verbum dicit reſpectum ad dicētē. ſed eē reſpectiuuꝫ in diuinis eſt notionaliter dictũ ſi dicat reſpectũ ad perſonā. ſed dicēs nõ põt eſſe niſi pſona. g̃ ⁊c. ¶ Contra ꝙ dicaꝫ eſſentialiter oſtenditur ſic. ſicut dicit Augu. ix. de tri. c. x. verbum eſt cum amore noticia. ſed noticia eſt eſſentialiter dictum. ergo ⁊c. ¶ Item verbũ eſt quo res manifeſtatur et exprimitur. ſꝫ manifeſtari eſt cuiuſlibet perſone. ⁊ manifeſtatio eſt equalis. ergo ⁊ verbum. Si tu dicas ꝙ non dicitur manifeſtatio ſimpliciter ſed manifeſtatio alteriꝰ. obijcitur tunc. quia ſpiritusſancꝰ eſt manifeſtatiuus filij Joh. xvj. Ille me clarificabit ⁊c. ¶ Item hoc ipſum oſtenditur per cõparationem ad dicenteꝫ quia verbum dicitur reſpectu dicentis. ſed dicētes ſunt tres. ſicut dicit Anſel. in mono. Unuſquiſqꝫ in trinitate ſe dicit. ergo verbum eſt trium. ſed nihil eſt triũ niſi eſſentiale. ergo ⁊c. ¶ Item ſicut dicit Anſelmus in monol. Dicere nihil aliud eſt q̄ cogitando intueri. ſed hoc eſt eſſentiale. ergo ⁊ verbum. Si dicas ꝙ dicere ſm ꝙ eſſentialiter dicitur non habet coꝛreſpõdens verbum. ¶ Contra. ſicut dicit Anſelmus. Pater ſe dicēdo generat verbum. ſed omnis actus ſm quem perſona reflectitur ſupra ſe eſt eſſentialis. ergo ⁊ dicere prout eſt eſſentiale reſpondet verbum. ergo ⁊c. ¶ Item hoc oſtenditur per comparationem. ¶ Ad id quod per verbum dicitur nihil mediuꝫ inter creaturam ⁊ creatoꝛē eſt notio vel notionale. qꝛ mediuꝫ equalr̃ diſtat ab extremis. ſed verbũ eſt mediũ. qꝛ omnia per verbũ facta ſunt. ergo ⁊c. ¶ Rñ. ad hoc dixerũt aliq̃ ꝙ dicere 26

triplr accipit̃ in diuinis. Uno mõ dicere eſt idẽ qđ intel-
ligere. Alio mõ qđ gñare. Uñ Aug. exponit illud Geñ. j. dixit
ideſt filiũ genuit in quo oĩa diſpoſuit. Tertio mõ dicere idez
eſt qđ creare. ⁊ verbũ nõ rñdet ei. qđ eſt dicere. quãtũ increa
tum. niſi ſm ꝙ dicere idẽ eſt qđ gñare ⁊ ita cõuenit ſoli patri.
Sed iſtud nõ vr̃ intelligibile ꝙ ſit loq̃ ſine verbo. ⁊ ꝙ aliquid
ſit dicere cui nõ rñdeat verbũ. ſicut nec gñare ſine genito. nec
noſci ſine noticia. ⁊ hoc etiã ipſe modus loquẽdi ⁊ intelligẽdi
abhorret. qđ dicit ⁊ loquat̃ ſine oĩ verbo. Jđ voluerũt aliq̃ di
cere ꝙ dicere accipit̃ eſſentialiter ⁊ ꝑſonaliter. q₂ tres ſunt q̇
dicũt ſicut dicit Anſel. ꝙ verbũ đ₂ eſſentialiter ⁊ ꝑſonaliter. ⁊
ſm iſtã viã ſoluere nitunt̃ obiecta ad vtrãq₃ partẽ. Sed hoc ẽ
ↄ Aug. ⁊ ↄ Anſel. expſſe. Nã Aug. dicit ꝙ verbũ eo ipſo ꝙ ver
bũ đ₂ ad alterũ. Silr̃ Anſel. Apertiſſimũ eſt ꝙ verbũ nõ eſt il
le cuius eſt verbũ. Et hoc p₃ ẽt ꝑ autoritates Aug. quas ma-
27 giſter adducit in lr̃a. ⁊ Anſel. in monol. hoc expſſe negat. Pro
pter hoc intelligẽdũ ꝙ dicere eſt idẽ qđ loq̃. loqui aũt eſt du-
pliciter. vel ad ſe vel apud ſe. vel ad alterũ. Loqui ad ſe nihil
aliud eſt q̃ aliq̃d mẽte ↄcipere. Mẽs aũt ↄcipit intelligẽdo.
⁊ intelligẽdo aliud ↄcipit ſilẽ alij. intelligẽdo ſe ↄcipit ſilẽ ſi-
bi. q₂ intelligẽtia aſſimilat̃ itellecto. Mẽs igit̃ dicẽdo ſe apđ
ſe ↄcipit ꝑ oĩa ſilẽ ſibi. ⁊ hoc eſt verbũ ↄceptũ. Alio mõ dicere
ad alterũ eſt ↄceptũ mẽtis exprimere. ⁊ huic dicere rñdet ver
bũ ꝓlatũ. dicẽdũ ergo ꝙ ſicut in nobis duplr̃ accipit̃ dicere.
ita in deo. Nã dicere dei apud ſe vel ad ſe. hoc eſt intelligẽdo
28 ↄcipere. ⁊ hoc eſt gñare ꝓlẽ ſimilẽ. ⁊ huic dicere rñdet verbũ
natũ. i. verbũ eternũ. Alio mõ dicere eſt exterius ſe exprimere
⁊ ſic idẽ eſt dicere ꝙ ſe ꝑ creaturã declarare. ⁊ huic dicere rñ
det verbũ creatũ ⁊ verbũ tꝑale. Concedẽdũ ergo ꝙ verbũ ſi
cut ⁊ dicere duplr̃ accipit̃. ſ. eternaliter ⁊ tꝑaliter. Et verbum
tꝑaliter eſt creatũ. nec eſt deus nec eſt in deo. ſed creatura re
ſpectu dei. Uerbũ eternũ eſt deus. ⁊ eſt illius ſolius cuius eſt
ↄcipi. ſicut dicere eſt illius ſolius cuius eſt ↄcipe. iđ rõnes ꝓ
29 bantes verbũ dici notionaliter ſunt ſimplr̃ ↄcedẽde. ¶ Ad il
lud qđ obijcit̃ ꝙ verbũ eſt noticia ⁊ verbũ eſt manifeſtatiuũ.
Dicẽdũ ꝙ iſta nõ eſt tota rõ verbi. ſicut nec noſſe eſt tota rõ di
cere ⁊ manifeſtare. ſed neceſſe eſt qđ cadat ibi ↄceptũ. ⁊ q₂ no
ticia ↄcepta ⁊ manifeſtatio ꝑ ↄceptũ ſit ꝑ ſolũ filiũ nõ ſpm̃ſan
30 ctũ. iđ p₃ illud qđ obijcit̃. ¶ Ad illud qđ obijcit̃ de verbo in
cõparatione ad dicẽtẽ. Dicẽdũ ꝙ dicere nõ đ₂ eſſentialiter ni
ſi ſm ꝙ đ₂ reſpectu verbi creati. ⁊ ſm ꝙ notat effectũ tꝑalẽ. ſ₃
31 vo ꝙ dicit reſpectũ eternũ. ſic ſolus vnus eſt dicẽs. ¶ Qđ ꝗ
obijcit̃ ꝙ dicere nõ eſt aliud q̃ cogitãdo intueri. Dicẽdũ ꝙ ve
rũ eſt vbi intuitus nõ eſt ſine ↄcepto. vt in nobis ⁊ in pr̃e. ſed
in filio nõ eſt. nec ſilr̃ in ſpũſctõ. Quãuis eñ ſe intelligant. tñ
nõ ↄcipiũt ꝓlẽ. q₂ nõ eſt in eis fecũditas ad generãdũ. Si q̄-
ras rõnẽ huius Aug. te docet. xv. de tri. q₂ nos nõ intelligim⁹
niſi ꝑ intelligẽtiã. ⁊ illa ſemꝑ eſt genita. In illa aũt trinitate
beata, aliter eſt q̃ in imagine. q₂ q̇libet ꝑſona intelligit. Et iđ
intelligere nõ dicit ibi rõnẽ ↄcipiẽdi. ac ꝑ hoc nõ cõplectitur
32 totã rationẽ dicendi vel verbi in deo vt in nobis. ¶ Ad illud
qđ obijcit̃ ꝙ actus reflexus ſupra ſe. Dicẽdũ ꝙ ſiue dicat̃ apđ
ſe. ſiue exterius ad alterũ. vtroq₃ mõ implicat apud ſe actum
abſolutũ ⁊ reſpectiuũ. Dicere eñ apud ſe eſt cogitãdo ſiue in-
telligẽdo ſe ↄceptũ gignere. ⁊ rõne primi eſt reflexio. ſed rõ-
ne ſcđi eſt relatio. Silr̃ dicere exterius eſt ſe vel ↄceptũ decla
rãdo aliq̃d extra formare. Uñ dicere vtroq₃ mõ reflectitur ſu
pra dicẽtẽ ⁊ dictũ. Supra dicẽtẽ rõne abſoluti. ſupra dictũ rõ
ne cõparati. ⁊ ſic manifeſta eſt illa obiectio. qm̃ dicere nõ tm̃
33 eſt abſolutũ. ⁊ iđ nõ tm̃ eſſentiale ſemꝑ. ¶ Ad illud qđ obijcit̃
ꝙ verbũ eſt mediũ. Dicẽdũ ꝙ duplex eſt mediũ. ſ. eſſentie ⁊ in
telligẽtie. ⁊ verbũ nõ eſt mediũ in eſſendo ſed extremũ. qm̃ ip
ſum verbũ oĩa fecit. ſed ſolũ intelligẽdo. q₂ pr̃ ꝑ verbum oĩa
fecit. ⁊ hoc infra melius dicetur.

5 **Queſtio. ij.** De verbi eterni ↄnotatione. ⁊ eſt que-
ſtio vtrũ verbũ eternũ ↄnotet aliquid
ex parte creature. Et ꝙ ſic vr̃ primo autoritate pſ. Dixit ⁊ fa-
cta ſunt. ergo cũ dicere nõ ſit aliud q̃ verbũ ꝓferre. ⁊ ad dice
re ſequat̃ facere. ⁊ ad facere ipm̃ factũ. ergo ad verbũ ſequit̃
factũ. ergo vr̃ ꝙ verbum ↄnotet aliquid creatũ. Si tu dicas
hoc eſſe dictũ de dicere put accipit̃ tꝑaliter ⁊ rñdet ei verbũ
creatum. Cõtra. Aug. xj. ↄfeſ. Uerbo tibi coeterno dicis que
cũq₃ dicis. ⁊ ſic quicquid dicis nec aliter q̃ dicẽdo facis. ꝗ vr̃
ꝙ illud ſit intelligendũ de verbo eterno. ¶ Itẽ Aug. in libro
lxxxiij. q. tractans illud euãgelij. In principio erat verbũ. di
cit melius in hoc loco verbum interꝑtamur. vt ſignet̃ non tm̃
ad patrẽ reſpectus. ſed ẽt ad ea que facta ſunt operatiua po-
tẽtia. ergo verbum dicit reſpectũ ad facta. ſed ↄſtat ꝙ de ver
bo eterno loquit̃. ſ. qđ erat in principio. ¶ Itẽ ſuꝑ illud pſ.
Semel locutus eſt deus. dicit Aug. i. filiũ genuit in quo oĩa
diſpoſuit. Si ergo verbũ nõ tm̃ importat gñationẽ immo etiã
diſpoſitionẽ oĩm. ergo ad oĩa dicit reſpectũ. ¶ Itẽ Anſel. in
mono. Cum ſummus ſpiritus ſeipſum dicit. dicit oĩa q̃ facta
ſunt. ergo eodẽ verbo dicit ſe ⁊ creaturas. ſed verbum dicit re
ſpectum ad illud qđ ꝑ verbum đ₂. ergo nõ tm̃ ad patrẽ ſ₃ etiã
ad ea que facta ſunt dicit reſpectum. ergo ⁊c. ¶ Contra. Oẽ
qđ connotat tẽporale đ₂ tẽporaliter. ſed verbum non dicit̃ tẽ-
poraliter in diuinis. q₂ in principio erat verbum. ergo verbũ
non connotat tẽporale. q₂ oĩs creatura vel creatum tẽporali-
ter incipit. accipiẽdo large tẽpus. ergo verbum nihil conno-
tat in comparatione ad creaturas. Si tu dicas ꝙ connotat in
habitu non in actu ſicut eterna diſpoſitio ⁊ ꝑdeſtinatio. Cõ
tra. ſi nunq̃ aliquid fieret vel ſiẽdum eſſet. adhuc pater ſeip-
ſum diceret. ergo ⁊ verbum mẽte conciperet. ergo verbum eſſet
ſi nũq̃ vlla creatura eſſet futura vel pñs. ergo ⁊c. ¶ Itẽ dice-
re verbum eſt neceſſarium. qm̃ ſicut in p̄cedẽtibus ꝓbatũ fuit
diſt. vj. productio ꝑſone eſt neceſſaria. ſed productio creature
eſt contingẽs. vñ cum producit eas poſſet non producere. ſi er
go ſimplr̃ neceſſarium non claudit in ſe contingẽs. verbũ nõ
dicit reſpectum aliquẽ ad creaturã. ¶ Itẽ creator ⁊ creature
ſumme ſunt diſtãtia. ergo in nullo cõicant. ſi ergo verbum pa
tris eſt vnũ ⁊ ſumme vnũ. ergo illo verbo cum dicat̃ deus pr̃.
impoſſibile eſt creaturã dici. ergo ſi creatura nõ đ₂ illo verbo
nõ ergo dicit reſpectũ ad creaturã. ¶ Itẽ ſi verbum dicit re-
ſpectum ad creaturã. ergo poterit dici verbũ creature. qđ ex-
preſſe negat Anſel. in mono. verbum quo creaturam dicit ne-
quaq̃ eſt verbum creature. Si tu dicas mihi ꝙ dicit reſpectũ
ad dicẽtẽ principalr̃. vñ non põt dici niſi verbum patris. eadẽ
rõne cũ ſpũs dicat reſpectũ ad creaturã cum oẽ nomẽ dicens
reſpectum ad creaturã ſit eſſentiale non ꝑſonale. verbum nul
lo modo đ₂ ꝑſonaliter. qđ eſt contra ꝑdeterminata. ¶ Rñ.
dicẽdum ſicut dicit Aug. Tunc verbum đ₂ vel gñatur. quãdo 34
mẽte ſimilitudo vel imago alicuius cognoſcibilis concipitur
⁊ verbum illud reſpicit qđ reſpicit ſimilitudo ↄcepta. quoniã
igitur mẽs noſtra. nec ſimul. nec vno ⁊ eodẽ videt ſe ⁊ alia. iđ
alio verbo dicit ſe. ⁊ alio alia. immo alijs. tot enim in eo ſunt
verba quot intellecta. ſummus aũt ſpiritus in patre ſe ⁊ oĩa
vno aſpectu ⁊ eodẽ cognoſcit. ⁊ cum intelligit ſe ⁊ alia. cogno
ſcit ſe vt aliorũ principiũ. ⁊ ergo in ipſo vis conceptiua ↄcipit
ſimilitudinẽ omnia circũplectẽtẽ ſub intuitu vno ſiue aſpectu
⁊ ↄcipit ſiue gñat vnum v̇bum qđ eſt ſimilitudo patris imita-
tiua. Et ſimilitudo rerum exẽplatiua. ⁊ ſimilitudo oꝑatiua. ⁊
ita t₃ quaſi medium ⁊ dicitur pr̃ oꝑari ꝑ v̇bum. ⁊ vlterius ip-
ſi v̇bo attribuitur ꝙ ſit dei virtus ⁊ dei ſapiẽtia. Et ita p₃ ꝙ
verbum diuinum dicit reſpectum ad patrẽ dicẽtẽ ipſũ a quo
gñatur ꝑ omnia conſimilem. Dicit etiam reſpectum ad crea-
turam ꝑ modum exemplaritatis diſpoſitiue ⁊ virtutis oꝑati-
ue. ⁊ quia iſta non dicunt reſpectum in actu ſed ſolum in habi
tu. dico ꝙ ſicut exẽplar dicit reſpectum in habitu ⁊ potẽtia. ſi-
militer quia multa ſcit deus ⁊ põt q̃ non facit. ſic ⁊ v̇bum eter
num. Uñ ſicut ſupra dictum eſt de dono. ita etiam nunc intelli
gẽdum de v̇bo. Concedẽde igitur ſunt rationes probãtes ꝙ
dicit reſpectum ſed non connotat effectum actualiter. Uñ pri-
ma ratio q̃ probat de effectu actuali ſoluẽda eſt ſicut in oppo
nẽdo tactum eſt. quia ibi loquitur de dicere ſm ꝙ ei reſpõdet
verbum creatum quod eſt quaſi verbum prolatum: ſ₃ tamẽ il-
lud dicere eſt ꝑ v̇bum increatum. ſicut pater dicitur oꝑari ꝑ
filium. ⁊ hoc ẽ quod dicit Auguſti. ꝙ eterno v̇bo dicit q̃cunq₃
dicis. ⁊ ſit quicquid dicis. Poteſt tamẽ dici ꝙ illud dicere ẽ
eternum. ⁊ tantum valet quantum diſponere. ſ₃ hoc non dicit
effectum. ſ₃ reſpectum in habitu. ⁊ hoc conceſſum eſt ꝙ v̇bum
dicit. Et ꝙ iſte ſit intellectus Auguſtini pater ꝑ litteram ſe-
quẽtẽ. ⁊ ſimul ⁊ ſempiterne dicis. Nec tamẽ ſimul ⁊ ſempiter-
na ſunt q̃cunq₃ facis. Ex hac autoritate p₃ veritas reſponſio-
nis ꝙ v̇bum dicit habitualẽ reſpectum. ¶ Ad illud qđ obijci- 35
tur in ↄtrarium ꝙ nullum eternum ↄnotat tẽporale. dicẽdum

ꝙ verum

ꝙ verū eſt in actu vnde verbū ꝓprie loquēdo nō cōnotat ef⸗
fectū ſed dicit reſpectū. nō ad creaturam iam exiſtētem vel ē
futurā tm̄. verūetiam poſſibilē fieri. ⁊ ſic pꝫ reſpōſio ad inſtā⸗
tiam quam inducit in cōtrarium. ¶ Ad illud qd̄ obijcit ꝙ pro
36 ductio verbi eſt neceſſaria ⁊ eterna. ſed creature cōtingēs di
cēdū ꝙ q̄uis actualis productio creature ſit volūtaria. tñ po
tētia producēdi ⁊ ſciētia eſt neceſſaria. Impoſſibile eñ ē deū
nō poſſe. ⁊ impoſſibile eſt deū neſcire creaturas producere.
37 ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ nō cōicāt in aliquo. dicēdum ꝙ ve⸗
rum eſt de communitate eſſentiali ⁊ predicatiōe. ⁊ hoc modo
nō communicāt in verbo. q: verbū eſt deus nō creatura. nihi
lominus tñ ſm aliquam rationem pñt habere reſpectū ad idē
Nihil eñ impedit ꝙ vnius ⁊ eiuſdem deus ſit principium. et
creatura ſit effectus. ⁊ ita ē de verbo eterno qd̄ dicit reſpectū
ad patrem vt ad principium. ad creaturam aūt vt ad effectū.
38 ¶ Ad illud qd̄ obijcit ꝙ tūc pōt dici verbum creature. Dicen
dum ꝙ ſicut patet ex ratione nominis. verbum dicit reſpectū
vt ad producētem. q: dicit verbū dicētis. ſimiliter donū. ⁊ q:
pricipalis reſpectus importat ꝑ nomē. ſolū dicit reſpectu ꝑ
ſone. ideo nec filius dr̄ verbuꝫ creature. nec ſpūſſctūs donum
creature. Et ſi tu obijcias de hoc nomine ſpiritus. dicēdum ꝙ
prout de ſpiritu helie dicitur. nō accipitur ſub actu perſonali
q: ſpirituſſctūs dicitur ſpiritus patris ⁊ filij tñ. ſed accipitur
ab actu ſpirandi. De quo Joh. iij. Spiritus vbi vult ſpirat. et
iſte eſt actus eſſentialis. vnde ſicut dicit deus helye. q: fouet
helyaꝫ. vel ab aliquo alio actu. ita dicitur ſpiritus helye. quia
ſpirat helye: ita etiam poſſet dici ſpirituſſanctus helye. ſicut
dicit Dan. xiij. Suſcitauit deus ſpirituꝫ pueri iunioris. Nec
hoc eſt contra magiſtrū. q: ipſe loquit de ſpiritu prout eſt no⸗
mē impoſitū a ꝓprietate perſonali. ⁊ magis determinatum
⁊ illud totale nomē ꝙ ſtet pro perſona q̄ hoc nomē ſpiritus ꝑ
ſe. ideo frequētius inuenim⁹ ſpiritū dici alicuius hoīs q̄ ſpm̄
ſctm̄ alicuius hoīs. attamē inuenit alicubi. q: ſicut dicit ſpūs
helye. q: in eū ſpirat ⁊ inſpirat. ita ſpūſſctūs helie. q: eiſſancta
inſpirat. ⁊ ideo fortaſſis ibi dictuꝫ eſt ꝙ ſuſcitauit ſpm̄. q: non
fuit ad futura predicēdum ſed ad iniquū iudiciū retractādū.
39 ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ nomē dicēs reſpectū ad creaturaꝫ
nō eſt notionale. Dicēdū ꝙ verū eſt ſi illū pure dicat. ſed ver⸗
bū nō tm̄ ipſum dicit. nec principaliter dicit. ſed principaliter
dicit reſpectū ad patrē. ſicut ⁊ de dono dictū eſt. Magis aūt
filius ⁊ ſpūſſctūs nominātur noībus dicētibus reſpectum ad
creaturam q̄ pater. qm̄ ſm rationem intelligēdi ⁊ approprian
di quaſi mediū ſunt inter nos ⁊ deū. ⁊ ſm rationem appropriā
di ſunt reducētes ad deū. Unde ſm Aug. pater eſt principiuꝫ
ad qd̄ reducimur. filius forma quam ſeqmur. ⁊ ſpirituſſctūs
gratia qua recōciliamur. vnde ⁊ ipſi magis ꝓprie nobis da
B ri dicūtur q̄ pater ⁊c.

Queſtio. iij

De comparatione verbi ad ſapiētiā. ⁊ cum filius ſit verbū ⁊ ſapiētia que
ritur qd̄ iſtorum ſit prius ſm rationem intelligēdi. Et ꝙ ſapiē
tia prius ſit videt Aug. ix. de tri. c. x. Uerbū eſt cū amore noti
cia. ergo verbū ſm rationem intelligēdi addit ſupra noticiam
ſed qd̄ ſe habet per additioneꝫ ad aliud. preſupponit illud. er
go ⁊c. ¶ Item noticia dicit eſſentiale. ſed verbum perſonale.
ergo cū eſſentiale ſit communius. ⁊ eſſe communius ſm ratio
nē intelligēdi ſit prius. ergo ⁊c. Item verbum dicit reſpectuꝫ
ad creaturas. ſapiētia aūt dicit quid abſolutuꝫ de ratione ſui
noīs. ergo cū abſolutū ſm rationeꝫ intelligēdi ſit prius reſpe
ctiuo. ergo ⁊ ſapiētia q̄ verbum. ¶ Contra. Eccli. j. Fons ſa⸗
piētie verbū dei in excelſis. fons dicit rationem principij. er⸗
go verbū eſt principium ſapiētie. ſed qd̄ eſt principium eſt pri
us ſm rationem intelligēdi neceſſario. ergo verbū prius q̄ ſa
piētia. ¶ Item verbū ſicut dicit Aug. in li. lxxxiij. queſtionū.
dicit operatiuam potētiam. ſed potētia ſicut dicit Richar. ſm
rationem intelligēdi prior eſt q̄ ſapiētia. ergo ⁊c. Iteꝫ verbū
dicit ſimilitudinem interius ↄceptam. ſapiētia dicit habituꝫ
vel habilitatem ad cognoſcēdū. Sed cōceptio ſimilitudinis
⁊ ſpecierū precedit ipſam habilitatem. ergo ⁊ verbū precedit
ſapiētiam in intelligēdo. ¶ Iuxta hoc querit cū filius dicat
verbū ⁊ ſapiētia. propter quid ſapiētia ſolū eſt appropriatum
nō proprium. verbū aūt eſt propriū. Et iterū cū filius ſit fili⁹
⁊ imago. ⁊ verbū ꝓprie querit que ſit differētia iſtorum no⸗
minum. Si enim non eſt differētia niſi in voce. tunc videntur
eſſe nomina ſynonima. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ in intellectu verbi
cadunt iſte conditiones. ſ. intelligētis cognitio ſimilitudinis 40
conceptio ⁊ alicuius expreſſio. Et hoc patet ſi conſideremus
generationē verbi ſm Anſel. in ſuo mono. qui dicit ſic. Cum
cogito notum hominem abſentem. format acies cognitionis
in ie talem imaginem eius qualem illam per viſum oculorum
in memoriam contraxi. que imago in cogitatione verbum eſt
eiuſdem hominis quem cogitando dico. Habet igitur mēs ra
tionalis cum cogitando ſe intelligit ſecum imagineꝫ ſuam ex
ſe natam. i. cogitationem ſui ad ſui ſimilitudineꝫ quaſi ſua im
preſſione formatam que imago eius verbuꝫ eſt. Hoc itaqꝫ mo
do qs̄ negat ſummam ſapiētiam cū ſe dicēdo intelligit. gigne
re cōſubſtātialem ſibi ſimilitudinem. i. verbū ſuuꝫ. Uerbū aūt
nō eſt aliud q̄ ſimilitudo expreſſa ⁊ expreſſiua. cōcepta in ſpū
intelligentis ſm ꝙ ſe vel aliud intuetur. Unde patet ꝙ intel⸗
lectus verbi preſupponit intellectum noticie ⁊ generationis
⁊ imaginis. Intellectū noticie. intuitu ſpiritus intelligentis.
Intellectum generationis in conceptione interiori. Intelle⸗
ctum imaginis. in ſimilitudine per omnia conformi. ⁊ ſuper⸗
addit his omnibus intellectum expreſſiōis. Qm̄ igit intuit⁹
intelligētis nō dicit reſpectū. ideo ipſa ſapiētia ⁊ noticia non
dicit proprium. Sed qm̄ cōceptio ⁊ ſimilitudo dicūt propriū.
ideo neceſſe eſt tam nomē filij q̄ imaginis q̄ etiam verbi ꝓ⸗
prie dici. Et rurſus patet ordo in dicēdo. ⁊ patet etiam differē
tis modi dicendi ratio. Nam ſapiētia vel noticia dicit primuꝫ
in intelligēdo. deinde filius qui dicit ipſam emanationem ſi⸗
ue cōceptionem. deinde ima go q̄ dicit moduꝫ expreſſum ema
nādi. ⁊ tertio modo verbū qd̄ dicit hec oīa ⁊ ſuperaddit ratio
nem exprimēdi ⁊ manifeſtādi. His viſis facile eſt ad obiecta
reſpōdere. Cōcedo enim ꝙ ſm rationē intelligēdi itellectus
noticie ⁊ ſapiētie eſt prior. ¶ Ad illud qd̄ obijcit ꝙ eſt fons ſa 41
piētie. dicēdum ꝙ illud intelligit de ſapiētia creata. ¶ Ad il⸗ 42
lud qd̄ obijcit ꝙ dicit potētiam operatiuam dicēdum ꝙ ver⸗
bum ⁊ ſi habeat omnipotētiam ſicut pater. tñ ipſum verbū nō
dicit potētiam operatiuam de ratione ſui nominis niſi inquā
tum illa potētia eſt operatiua preuia diſpoſitione. ⁊ qm̄ diſpo
ſitio eſt actus ſapiētie. ideo ſapiētia prior in intelligēdo eſt.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ ſimilitudo eſt prior habilitate in 45
intelligēdo. dicēdum ꝙ iſtud verum eſt in quibus eſt ſapien⸗
tia per acquiſitionē ſicut in nobis. ſed nō ſic in deo. immo ecō
uerſo. q: ex intuitu mētis ſumme ſapiētis orit verbū quod di
citur eſſe ſumma ſapiētia. ita ꝙ ſimilitudo cōcepta nō dat ſa⸗
piētiam cōcipiēti. immo magis accipit qd̄ vltimo querit iam
determinatum eſt.

Queſtio. iiij

De trāſlatione huius noīs verbuꝫ ad diuina. Et ꝙ nullo modo debe⸗ D
at trāſferri videt. Omnis trāſlatio eſt ſm ſimilitudinē. ſed ni
hil in creatura vanius eſt verbo. q: ſtatim dū fit trāſit nō eſt
verbū aūt dñi manet ineternum. ergo ⁊c. ¶ Item cum ſit ver
bum intelligibile ⁊ ſenſibile ſm duplex dicere. queritur quod
iſtorum trāſferatur. Et ꝙ non exterius vult Augu. xv. de tri.
Uerbū exterius nō eſt verbū. ſed ſignū verbi. ergo ſi verbum
diuinū eſt verū verbū. ergo ⁊c. ¶ Itē exterius verbum erit a
di cēte. verbum aūt diuinum ſemper eſt in dicēte. q: ego in pa
tre. dicit veritas Joh. xiiij. ergo ⁊c. ¶ Itē videtur ꝙ nec ad
ſimilitudinē interioris cogitationis. q: dicit Augu. xv. de tri.
Cogitatio eſt quid volubile. in deo aūt nihil eſt volubile. er⸗
go ⁊c. ¶ Item cogitationes mortalium timide ſunt Sap. ix.
⁊ incerte prouidētie noſtre. ſed in verbo diuino nulla eſt falſi⸗
tas. nulla dubietas. ergo ⁊c. ¶ Itē multa cogitamus q̄ nobis
diſplicēt. ſed verbum diuinum eſt ꝑ omnia placēs. ergo ⁊c.
¶ Itē multa cogitamus q̄ non poſſumus. ſed verbum diuinū
eſt omnipotēs. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. Inter omnia creata imago
eſt expſſior. ergo inter oēs emanationes ea eſt expſſior q̄ eſt i
imagine. ſed emanatio ſimilis verbo increato in imagine eſt
emanatio verbi a mēte. q̄ expſſiua. ergo conuenienter trāſfert.
¶ Itē ꝙ dicatur ꝑ comparationē vbi intellectus hoc vr ꝑ cō
parationē ad res extra. quoniam eccleſiaſticus ſm aliam trāſ
lationem. lxx. Principium omnis operis verbum. ſed per dei
filium omnia ſunt facta. ergo ⁊c. ¶ Item ꝙ verbum vocis ſit
ſimile videtur quia verbum dicitur. quia expreſſiuum ⁊ mani
feſtatiuum. vnde nec patrē quis nouit niſi filius. ⁊ cui volue⸗
rit filius reuelare Mat. xj. ſed hoc maxime eſt i verbo vocis.

Nā verbū interius nō pꝫ niſi ꝑ verbū vocis.ergo verbū īcrea
tum dꝛ ad ſimilitudinē exterioris verbi.¶ Itē Baſilius filio
dei attribuit ſenſus ſapiētia virtus verbum ⁊ lumē. Senſus
quo cogitant oīa.ſapīa qua oīa diſponunt.virtus qua cuncta
fiūt.verbū quo annūciant.lumē quo clareſcūt. Si ergo ver/
bū dꝛ rōne annūciationis.⁊ hoc ꝑtinet ad verbū vocis.pꝫ ꝙ
illud verbū dꝛ ad ſimilitudinē verbi ꝓlati.¶ Rn̄.dicēdū ꝙ ſi
44 cut rō paternitatis ꝑ prius reperit in deo ꝙ creaturis.tn̄ ipꝫ
nomē eſt trāſlatū a nobis ad deū.ſic rō lucis ſic ſapiētie ⁊ ho
rum ſimiliū.ſic ēt rō verbi ⁊ ſignificati ꝑ prius ⁊ nobilius eſt
in deo ꝙ in hoībus vel in nobis.tn̄ nomē trāſlatū eſt a nobis
45 ad deū.Trāſlatio aūt fit ꝓpter duo.Una rō eſt ꝓpter ſimilitu
dinē expreſſaꝫ.Alia rō eſt ꝓpter īſtructionē noſtrā.⁊ hec duo
hic ſunt.Primū ꝗdē ē expſſa ſimilitudo verbi creati ad īcrea/
tū.ad quā īſinuādā diſtinguit btūs Aug.in li.xv.de tri.ver
46 bū ſm triplicē differentiā.Nā vnū eſt verbū ſenſibile.aliud ē
verbū intelligibile.tertiū eſt verbū mediū.Verbū ſenſibile at
tēdit in ꝓlatione vocis.verbū intelligibile in cogitatione rei
verbū mediū in cogitatione vocis.Et eſt ordo.qꝛ primo cogi
tat aliq̄d hō qd ſit.ſcđo qualiter debeat cogitatū ꝓnūciare.
tertio ꝓnunciat.Sicut ergo ratio trinitatis reperit in ſenſu.
reperitur in ratione conuerſa ad ſenſum reperitur in ratione
ſm ſe.ſic ⁊ rō verbi.Et quēadmodū trinitas in qua ꝯſiſtit ex/
preſſa ſimilitudo nō eſt in ſenſu.nec in īferiori parte rōnis.ſꝫ
in rōne ſm ſe.ſic cū tripl'r dicat verbū.in nullo ꝯſiſtit ſimilitu
do expſſa niſi ī verbo intelligēdi.⁊ hoc eſt verbū quod ad nul
lam ꝑtinet linguā.Un̄ dicit ꝙ q̄ hoc pōt videre.aliquo mō vi
47 det illius verbi ſimilitudinē.Similitudinem aūt illius verbi
ad illud aſſignat quātū ad tria.ſ.quantū ad emanationē ſiue
originē quātū ad diſpoſitionē quātū ad vnionē.Nā hec tria
in filio dei eſt ꝯſiderare.Originē ſm quā dꝛ filius.diſpoſitio
nē eternā ſm quā dꝛ mūdus archetypus ⁊ ars plena oīm rōnū
viuētiū.⁊ vnionē ſm quā dꝛ hō factus.Similitudo eſt in ori/
gine.Nā ſicut filius ꝑ modū nature ꝓcedit ꝑ oīa patri ſimilis
ſic verbū intellectus a mēte ꝓcedit ꝑ modū nature ꝑ oīa ei ſi
mile ⁊ equale.vn̄ dꝛ mētis ꝯceptus.Quātum ad diſpoſitionē
eſt ſimilitudo.nā ſicut hō nihil operat rōnabiliter qđ nō pre/
cogitet ⁊ mēte cōcipiat.ſic deus pater in verbo oīa diſpoſuit.
Et ſicut diſpoſitio noſtra vel precōceptio pōt eſſe etiā ſi nō ſe
quatur opus ſic ⁊ diſpoſitio eterna ⁊ precognitio nō ab opere
depēdet.Quātum vō ad vnionē eſt ſimilitudo.Nā ſicut ver/
bum mētis vnit voci vt innoteſcat.⁊ tn̄ nō trāſit in vocē ſꝫ ma
net integrū in mēte.ſic ꝑ oīa in verbo eterno intelligēdum eſt
48 ꝙ vnitum eſt carni ⁊ nō trāſit in carnem.ſed manet integrum
apud patrē.hec igit eſt ſimilitudo.Sed tn̄ hec ſimilitudo nō
attēditur in verbo mētis generaliter.Nā ſicut dicit idē Aug.
frequēter cogitamus que neſcimus.⁊ ſic verbo noſtro ꝯiun/
cta eſt fallacia.Frequēter que nolumus.⁊ tūc cōiūcta eſt diſ
plicētia.Frequēter que nō poſſumus.⁊ tūc iūcta eſt potētia.
Diuinū aūt verbum eſt veriſſimum placētiſſimum omnipotē/
tiſſimū.ideo expreſſa eius ſimilitudo nō cōſiſtit in verbo no/
ſtro niſi ſit verbum certe noticie ⁊ complacentie ⁊ potentie.⁊
hoc eſt verbū qđ conſiſtit in cogitatione iūcta ſibi affectiua ⁊
operatiua.Un̄ Aug.ix.de tri.verbū eſt cū amore noticia.⁊ ſi
addat virtus tūc eſt rō ꝑfecta.⁊ ſic verbū eſt cū amore ⁊ virtu
te ⁊ noticia.Transfert igit verbū a verbo interiori ſm predi/
ctas ſimilitudines ⁊ ꝑdeterminatas cōditiones ⁊ hec eſt rō
ex parte rei.Ratio aūt ex parte noſtra eſt.qꝛ diuina intelligi
mus ꝑ creata.ergo cū audimus patrē ⁊ filiū cogitamꝰ de prē
carnali ⁊ filio vt ſubleuemur ad cogitādū gn̄ationē ſpūalē.iđ
diuiniſſimus iohēs q̄ totus erat in ꝯtemplatione diuinitatis
eleuatus verbi noīe vſus eſt dicēs.In principio erat verbum
qđ verbū q̄ intelligit.multū ꝑficit in cognitione filij dei.His
viſis patēt obiecta.Cōcedo em̄ ꝙ verbū exterius nō hꝫ expſ/
ſam ſimilitudinē.tū qꝛ vanū.tū qꝛ ꝓcedit exterius.tū etiā qꝛ
nō eſt verbū ſed verbi ſignū.verbū aūt interius hꝫ hoꝝ ꝑoppo
ſita.Cōcedo ēt ꝙ verbū interius dubiū vel falſum vel impo/
tēs vel diſplicēs nō hꝫ expreſſam ſimilitudinē.ſed verbū qđ
49 hꝫ oppoſitas ꝯditiones.¶ Ad illud qđ obijcit ad oppoſitum
ꝙ verbū intelligibile hꝫ ſimilitudinē ꝯcedēdū eſt.¶ Qđ aūt
obijcit de verbo ſenſibili.dicēdū ꝙ aliquā hꝫ ſimilitudinē ſed
nō expreſſam.iđ trāſlatio nō eſt ſm ipſum ſed ſm interius qđ
eſt ſimilius.vt pꝫ.Nullū aūt verbū pōt illi aſſimilari.nā illud
ſolū hꝫ cū dicēte idētitatem ſubſtātialem.⁊ ſimultatem natu/
ralem.qꝛ eſt ſimul natura ⁊ duratione.que ꝯditiones vt dicit
beatus Aug.nō inſunt noſtro verbo.⁊ ideo ꝙuis ſit ſimilitu/
do.eſt tn̄ nōnulla diſſimilitudo.⁊ iđ pōt recte dici tranſlatio.
qꝛ nō eſt ꝑ oīa ſimilis.⁊ ſic oīa patēt.

Diſt. xxviij.

De his que ꝓprie ⁊ eternaliter dicunt de deo ſm relationē ſeu ꝓprietateꝫ nō perſonalem que eſt innaſcibilitas.

☞ Oſtendit quid ſit ſignificatum huius nominis ingenitus in ſe dicens ꝙ ſit ꝓpriū perſone patris differens a paternitate.⁊ dictum ſm relationem.

a Preterea ꝯſiderari opꝫ ꝙ nō tm̄ tres ꝑdicte ꝓprietates ſiue notiones in ꝑſonis ſunt.verūetiam alie que alijs notant noibꝰ. Nā etiā hoc nomē īgenitꝰ relatiue dꝛ de prē tm̄ ⁊ aliā ꝯſignat notionē ꝙ pr̄ vel genitor. Nō ē enī idē eſſe patrē ⁊ eſſe ingenitū.i.non ea notione pater dꝛ qua ingenitus. Pater enī vt predictum eſt dꝛ ſm proprietatē generationis. Ingenitus aūt ſm ꝓprietatē innaſcibilitatis. differt ergo pater a filio autoritate generatiōis.differt etiaꝫ ꝓprietate innaſcibilitatis.i.qꝛ ingenitus. Unde Auguſtinus, diſtinguēs īter proprietatem qua pr̄ dicitur.⁊ illam qua dicit ingenitꝰ.in.v.lib.de tri.ſic ait. Non eſt hoc dicere ingenitū qđ ē patrem dicere. a qꝛ ⁊ ſi filiū nō genuiſſet. nihil ꝓhiberet dicere eū īgēitū. Et

Preterea cōſiderari opꝫ ꝙ nō tm̄ ⁊c. Supra egit magiſter de proprietatibus que ſunt perſonarū ⁊ perſonales hic incipit ſcđa pars in q̄ agit de ꝓprietatibus ſiue relationibus non perſonalibus. Et diuiditur hec pars in duas.qꝛ proprietas nō perſonalis eſt duplex.ſ.innaſcibilitas ⁊ cōmunis ſpiratio q̄ ſignificantur per hoc nomen principiuꝫ.iđ primo agit de innaſcibilitate.ſecundo de communi ſpiratione infra diſ.xxix. Eſt preterea aliud nomē ⁊c. Prima pars hꝫ duas. In prima determinat de ꝓprietate innaſcibilitatis. In ſcđa qꝛ oppoſita circa oppoſita clarius eluceſcunt tāgit īcidēter de proprietate naſcibilitatis ⁊ naſcibilis infra diſti. eadem. Sciēdum quoqꝫ eſt ꝙ ſicut filius. Itēꝫ prima pars hꝫ quattuor partes. In prima oſtendit quid ſit ſignificatum huius nominis ingenitus in ſe oſtendens ꝙ ſit proprium perſone patris.⁊ differens a paternitate.⁊ dictum ſm relationem. Secūdo determinat ſignificationem in equipollenti.ſicut in hoc nomine non genitꝰ ⁊ in hoc nomine innaſcibilis.ibi. Ideo ſolet queri vtruꝫ ſicut ſolus ⁊c. Adiungens que ſit proprietas ſm quam pater dꝛ ingenitus.ibi. Si aūt vis ſcire. Tertio determinat huius noīs vſum.oſtēdēs ꝙ ꝗuis nō habeat ortū ex ſcriptura.ꝙ tn̄ licet eo vti.ꝗuis Ambro. videat dicere ꝯtrariū.hoc em̄ facit ad reprehendēdū hereticos.⁊ hoc facit ibi. Illud etiam tacere nō opꝫ. In quarta vō determinat quoddā dubiū qđ ex ꝑdeterminatis habet ortū.ibi. Preterea queri ſolet ⁊c. Similiter ſecūda pars in qua incidēter determinat de proprietate filij ſiue nati habet duas ſm duo que ibi tāgit. Qꝛ em̄ ſupra dictuꝫ fuerat ꝙ ſapiētia diceret cōe.⁊ imago propriū.ideo qꝛ hoc poſſet gn̄are dubium.qꝛ inuenimus ecōtrario aliquādo.ideo primo oſtēdit ꝙ ſapientia nata proprie dicitur de filio. Secūdo vō oſtēdit ꝙ imago aliquando accipitur eſſentialiter.ibi. Illud etiam ſciri oportet.

Diſt. xxviij. Aug.

a ¶ Si filium nō genuiſſet.nihil prohiberet dicere eum ingenitū. Videt ſm hoc ꝙ accidat perſone ingenite generare ⁊ ita eſſe patrem. ¶ Itēꝫ ex hoc videtur ſequi ꝙ remota paternitate adhuc remaneat perſona patris.⁊ ita paternitas nō eſt proprietas perſonalis. ¶ Rn̄.dicēdū ꝙ eſt loqui de intētiōe huius noīs ingenitus ⁊ pater vel ſimpl'r.vel ꝓut ponunt in ꝑſona diuina. Si loq̄mur ſimpl'r.ſic diuerſe ſunt intētiōes.⁊ vna

preter

p̄ter aliam eſt intelligibilis ⁊ ſeparabilis ſm̄ rationem ſicut p3 in generatiõe hominum. Alio modo eſt loqui de his put ponũtur circa pſonam diu inã. ⁊ ſic dicunt aliam rationem innoteſcēdi. ⁊ ille due ſm̄ rem omnino ſunt inſeparabiles. tamen ſm̄ intellectum vna poteſt accipi p̄ter alteram ⁊ ſic loquitur Augu. non ꝙ re ſeparari poſſit. ſꝫ quantum ad intellectum noſtrum. Sed ꝙ poſſit intelligi aliquid p̄ter alterum hoc poteſt eſſe multipliciter. aut quantum ad intellectum apprehendentem. aut quantum ad intellectum reſoluentē. Si primo modo. ſic non poteſt intelligi aliquid ſine aliquo quod eſt ei ratio intelligendi ſicut deus p̄ter deitatem ⁊ homo p̄ter humanitatem. poteſt tamē intelligi effectus nõ intellecta cauſa. ⁊ inferius non intellecto ſuperiori. quia poteſt quis apprehendere hominem non intellecto aliquo ſuperiorū ⁊ ſicut dicit philoſophus ꝙ qui vnum dicit quodãmodo multa dicit. non ſimpliciter. ſꝫ quodãmodo. q̃ſimplicite. Alio modo contingit aliquid intelligere p̄ter alterum in intellectu reſoluēte. ⁊ iſte intellectus conſiderat ea q̃ ſunt rei eſſentialia ſic poteſt intelligi ſubiectum ſine p̄pria paſſione. Et hoc poteſt eſſe dupliciter. aut i intellectu reſoluente plene. aut intellectu ſemipleno ⁊ i deficiente. Intellectu reſoluente ſemiplene poteſt intelligi aliquid eſſe non intellecto primo ente. Intellectu autem reſoluente perfecte non poteſt intelligi aliquid primo ente non intellecto. Scd̄m hunc triplicem intellectum de comparatione patris ⁊ ingeniti contingit loqui tripliciter ſi eñ loquamur de intellectu apprehēdente. poſſibile eſt vnum iſtorū duorum intelligi altero nõ apprehenſo. eo ꝙ aliud eſt ſignatum vnius. aliud alterius. Si loquamur de intellectu reſoluente. adhuc ſemiplene reſoluit accipiē do intellectum huius nominis ingenitus ſolũ priuatiue. ſicut accipiunt gẽtiles. ſic põt intelligi vnũ ſine altero. Si loquamur de itellectu plene reſoluēte. cum ingenitus ſm̄ ꝙ eſt p̄prietas patris nõ dicatur ſolum priuatiue. immo ponat reſpectum poſitiuū. ſꝫ de neceſſitate ponit pater nitatem. ⁊ ſic verum eſt ꝙ ad eſſe ingenitum neceſſario ponatur eſſe pater. cum ponatur plenitudo fontalis p̄ ip̄m tantum. Quãdo ergo dicit aug. ꝙ non ideo dicitur pater quia ingenitus ip̄e loquitur de intellectu apprehendēte. quia vnum non eſt p̄pria ratio ⁊ prima intelligēdi alterum immo vtrūq3 ſcilicet ingenitus ⁊ pater dicunt aliam rationem innoteſcēdi. tamen ſm̄ aliã relationem vna ponit aliam neceſſario. Unde diſtinctio perſone patris quaſi incohoatur in inaſcibilitate. ⁊ conſummatur in paternitate. ⁊ iõ non intellecta paternitate non poteſt intelligi perſona illa cõplete diſtincta ⁊ ideo paternitas eſt notio perſonalis. q̃uis in ratione intelligēdi prius cadat innaſcibilitas.

gignat quiſq3 filiũ. nõ ex eo ip̄e eſt ingenit⁹ q2 geniti homines gignunt alios. Nõ ergo ideo dicitur pater. q2 ingenit⁹. Ideoq3 cum de deo patre vtrũq3 dicatur. alia notio eſt qua intelligit̃ genitor. alia qua ingenit⁹. Genitor eñ dicit̃ ad genitum. id eſt filium. Cũ vero ingenit⁹ dicit̃. non quid ſit ſed quid nõ ſit oſtēditur: hoc exemplis planum faciendum eſt.

¶ Nõ dicit̃ igenit⁹ per hoc oñdit̃ ꝙ nõ ſit fili⁹. ſed genitus ⁊ ingenit⁹ cõmode dicũtur. fili⁹ autem latine dicitur. Sed vt dicatur in fili⁹ nõ admittit loquendi conſuetudo nihil tamen intellectui demitur. ſi dicatur non fili⁹ quēadmodum etiam ſi dicatur non genitus. Pro eo ꝙ dicitur i genit⁹ nihil aliud dicitur. Iõ non eſt in reb⁹ conſiderandū quid vel ſinat vel nõ ſinat dici vſus ſermõis noſtri. ſꝫ q̇s rerũ ip̄arũ intellect⁹ eluceat.

¶ Non ergo iã tm̄ dicam⁹ i genitum. ſed etã nõ genitum quod tantum valet. Nunq̇d ergo aliud dicim⁹ q̄nõ filiũ.

b Negatiua porro p̄ticula nõ id efficit vt quod ſine illa relatiue dicitur. eadē propoſita ſubſtãtialiter dicat̃. ſꝫ id tm̄ negat̃. quod ſine illa aiebat̃ ſicut in alijs p̄dicamētis. cũ dicim⁹ homo eſt. ſubſtantiã deſignamus. Qui ergo dicit non homo eſt. nõ aliud gen⁹ predicamenti enũciat. ſꝫ tm̄ illud negat. Sicut ergo ſcd̄z ſubſtãtiã aio. hõ eſt ſic ſcd̄m ſubſtantiã nego cum dico nõ homo eſt. At ſi tm̄ valet qd̄ dicit̃ genitus quantũ valet qd̄ d̃r fili⁹. tãtūdē ergo valet qd̄ dicit̃ nõ genitus. quantũ valet qd̄ dicit̃ nõ fili⁹. Relatiue autē negam⁹ dicēdo nõ genit⁹. Ingenitus porro q̇d eſt niſi nõ genit⁹. Nõ ergo recedit̃ a relatiuo p̄dicamento cũ igenit⁹ dicit̃. Sicut enim genit⁹ nõ ad ſe dicit̃. ſed ꝙ ex genitore ſit. ita cũ dicit̃ igenit⁹ nõ ad ſe d̃r ſed ꝙ ex genitore nõ ſit oſtēdit̃. vtrūq3 tñ relatiue d̃r. Quod autem relatiue pronũciat̃. nõ indicat ſubſtantiã. Quantũ ergo diuerſum ſit genit⁹ ⁊ ingenit⁹. tñ non indicat diuerſam ſubſtantiã. q2 ſicut filius ad patrem. ⁊ nõ filius ad nõ patrē refertur, ita genit⁹ ad genitorē. ⁊ nõ genit⁹ ad nõ genitorem referatur. neceſſe eſt. Ecce euidēter oſtēdit ꝙ igenit⁹ relatiue dicit̃ ⁊ de ſolo patre accipitur. Aliaq3 notio eſt q̃ dicitur igenit⁹. alia qua pater. atq3 tantũ valet cũ dicit̃ ingenitus. quantũ non genitus. vel non filius.

☞ Quid ſignificet ingenitus in equipollēti. ſ. nõ genitus ⁊ innaſcibilis. b

¶ Ideo ſolet q̃ri vtrũ ſicut ſol⁹ pater dicit̃ igenitus. ita ipſe ſol⁹ debeat dici nõ genitus. vel nõ fili⁹. vt nec etiam ſpũſſanctus poſſet dici nõ filius non genitus.

¶ Quibuſdã videt̃ ꝙ pater ſolus debeat dici non genit⁹ vel nõ filius. Spũs vero ſanctus ſicut nõ dicit̃ ingenitus ita inquiũt nõ eſt dicēdus nõ genitus vel nõ fili⁹. dꝫ quidē dici ⁊ credi ſpũſſan. nõ eē genitus vel nõ eſſe fili⁹. ſꝫ nõ debet dici eē nõ genit⁹ vel nõ filius. Alijs aũt videtur. ꝙ cũ ſpũſſan. nõ poſſit dici igenit⁹ põt tñ dici nõ genit⁹ vel nõ filius. Quod autē aug. ſupra ait: tm̄ valere cũ d̃r ingenit⁹ quãtũ cum d̃r nõ genitus vel nõ fili⁹. ethimologiã nomĩs oſtēdēdo eũ hoc dixiſſe dicũt non ratione predicationis.

☞ Que ſit p̄prietas ſcd̄z quã dicit̃ pater ingenit⁹. c

¶ Si ãt vis ſcire q̃ ſit p̄prietas ſcd̄z quã d̃r pater igenit⁹ Audi Hilariũ ip̄ã vocãtē i naſcibilitatē. i. iiij. li. d̄ tri. ita aientē. Eſt vnus ab vno. ſ. ab ingenito genit⁹ p̄prietate, videlꝫ i vnoq3 ⁊ originis ⁊ ina

b ¶ Negatiua porro particula non id efficit vt quod ſine illa ⁊c. Uidet̃ hoc falſũ. quia homo dicitur ſm̄ ſubſtantiam. tamen albedo poteſt dici non homo. ergo quia homo ⁊ non homo contradictorie opponuntur. ⁊ de quolibet affirmatio vel negatio ergo albedo eſt non homo. ⁊ albedo eſt qualitas. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ Auguſti. loquitur ſm̄ ꝙ facit negationem in genere. Tunc obijcitur de hoc quod eſt non ſubſtantia conſtat ꝙ non poteſt facere negationem in gñe. ergo cũ nõ ſubſtãtia nõ dicatur niſi de alijs generibus patet ⁊c.

¶ Reſpõ. dicēdum ꝙ modus dicēdi ſm̄ ſubſtãtiam circa terminum negatum ſiue īfinitum eſt dupliciter accipere. aut quãtum ad ſignificatum. aut quãtum ad ſuppoſitũ. Si quãtum ad ſignificatum. quoniam tũc terminus negatus trahit ſignificationē ab affirmato idē ẽt mod⁹ dicēdi quãtum ad ſignificationem i termino negato ⁊ affirmato. Uñ ſicut homo dicitur ſm̄ ſubſtãtiam quãtum ad ſignificationē ita ⁊ nõ hõ. Qñ eñ d̃r hoc eſt hõ. ſubaꝫ p̄dico. Qñ autē d̃r. hoc eſt nõ hõ. ſubſtãtiã remoueo. Si aũt loquamur quãtũ ad ſuppoſitum tũc p̄ alio ſupponit terminus negatus ⁊ affirmatus ſic opponit. ⁊ ſic nõ intelligit Auguſti.

c ¶ Nõ genitus ad nõ genitorē referat̃. Uidet̃ dicere falſũ. q2 oís relatio ponit duo extrema. g̃ ſi non genitus referẗ ad nõ genitorē. neceſſe eſt ad h̄ ꝙ aliq̇s ſit ingenit⁹ ꝙ ſint duo. quorum vn⁹ ſic nõ genitus alter. nõ genitor. Contra.

eſto ꝑ impoſſibile ꝙ nullus eſſet niſi vnus ſolꝰ. ille vtiq́ʒ eſſet non genitor.

5 ℭ Reſpon. dicenduʒ ꝙ referri ad aliquē hoc poteſt eſſe dupliciter. aut ſm̄ rationem exiſtēdi. aut ſm̄ rationem intelligendi. ſm̄ rationem exiſtendi quando importatur habitudo realis. Scōm rationeʒ intelligendi quando priuat᷑ habitudo realis. Ad hoc eīm ꝙ intelligat᷑ priuatio habitudinis. neceſſe eſt intelligere habitudinē. ⁊ ad hoc ꝙ habitudo itelligatur neceſſe eſt intelligi duo extrema vt affirmata ⁊ ita ad h̄ vt intelligatur priuatio habitudinis ſiue relationis neceſſe eſt intelligi duo extrema negata ⁊ quantum

Ambro. ad hoc dicit Auguſti. non genitum referri ad non genitorem. quia non poteſt capi intellectꝰ eius niſi per intellectum illius. et ita quantum ad rationem dicendi dicitur ſm̄ relationem. ſicut non homo dicit᷑ ſm̄ ſubſtantiam.

ſcibilitatis. Significata ḡ i ſcripturis ꝑſonarū. intelligētia ⁊ diſtinctio inaſcibilitatiſ natiuitatiſq́ʒ (ſēſuꝰ ſolitariꝰ) deꝰ nō eſt opinādus. Diſcretio ḡ vel diſtinctio ꝑſonaruʒ in ſcripturis poſita eſt. in nullo autem nature diſtinctio.

☞ Determiat vſuʒ iſtius nois igenitꝰ qđ ꝙ̄uis nō hʒ ortū ex ſcriptura. tū lʒ eo vti. ꝙ̄uis Ambroſius videat᷑ dicere ꝯ̄riū. qꝛ hoc fecit ad hereticorum reprehenſionē. d

ℭ Illud etiā taceri nō opʒ ꝙ arriani ex eo ꝓbare nitebāt᷑ alterꝰ ſubſtātie eſſe p̄rem. alterius filiū. qꝛ ille ingenitꝰ. ⁊ iſte genitus dicit᷑ cū diuerſū ſit eſſe ingenitū ⁊ eſſe genitū Unde Ambro. eorū queſtioni reſpondēs. dicit ſe in diuinis ſcripturis hoc nomē ſcilʒ ingenitꝰ nō legiſſe ita iquiēs in quarto li. de ſpūſctō. Cum dudum audierint quidam dicentibus nobis filiū dei qui generatꝰ eſt. patri q̄ generauit inequalem eſſe non poſſe. ꝙ̄uis ille generatꝰ ſit. iſte generauit. qꝛ generatio eſt nature. aduerſus q̄dem illā queſtionē vocem ſibi arbitrant᷑ accluſam. ſʒ in tergiuerſatione damnabili in eodem loco veſtigiū vertūt. vt putent mutationē fieri queſtionis. mutatione ſermōis dicentes. Quomodo poſſunt eſſe ingenitꝰ ⁊ genitꝰ vniꝰ nature atq́ʒ ſubſtantie. Ergo vt reſpondeam mihi ꝓpoſite queſtioni. primo oīm in diuinis ſcripturis ingenitꝰ nuſq́ʒ inuenio. nō legi non audiui. Cuius ergo mutabilitatis ſunt hoīes huiuſmodi. vt nos dicāt ea vſurpare que nō ſunt ſcripta: cum ea que ſunt ſcripta dicamus. ⁊ ipſi obijciaut ꝙ ſcriptuʒ non ſit. nōne ipſi ſibi aduerſantur ⁊ autoritatem calumnie ſue derogant. Attēde letor quoniam hoc noīe ingenitus nolebat vti Ambroſiꝰ ꝓpter hereticos. ita ⁊ nos ſubticere quedaʒ oportet propter calumniantiū inſidias. que catholicis ac pijs lectoribus ſecure credi poſſunt. Sunt etenī quedā que nō tāte ſunt religiōis ⁊ autoritatis vt eis nos oporteat ſemper cōfitēdo ac recipiendo inſeruire. verū ſilentio aliq̄n preteriri queunt. nec illius tamen ſunt peruerſitatis. q̄n cum oportunum fuerit. eis vti liberum habeamus.

☞ Determinat dubium ortum ex predictis. an. ſ. diuerſum ſit eſſe patrem ⁊ eſſe filium. e

ℭ Preterea queri ſolet cum ſupra dictum ſit. qꝛ aliud eſt dicere ingenitū. alud patrē. Et ꝙ diuerſum ſit genitus ⁊ ingenitus. vtrū ſimiliter diuerſum ſit eſſe patrem ⁊ eſſe filium. an idem. Ad quod dicimus qꝛ ex eodē ſenſu quo d᷑ diuerſum genitꝰ ⁊ ingenitꝰ. ⁊ quo d᷑ non eſſe idem dicere genitum ⁊ igenitum. poteſt dici nō eſſe ideʒ ſed diuerſum eſſe patrem ⁊ eſſe filiuʒ vel eſſe ſpm̄ſanctū qꝛ non ea notione pater eſt pater qua filius eſt filiꝰ. vel qua ſpūſſctūs eſt ſpūſſctūs. Ideoq́ʒ ex hoc ſenſu concedimus ꝙ aliud eſt eſſe patrē ⁊ aliud eſt eſſe filiū. qꝛ alia notio eſt qua pater eſt pater. alia qua filiꝰ ē filius. Sʒ ſi trāſponas vt dicas. aliđ eſt patrē eſſe aliud filiū ēē variat᷑ intelligētia. ⁊ ideo nō ꝯcedit᷑. Eſt eīm ſenſus talis ac ſi dicat᷑. aliud eſt quo pater ē. nō quidē pater. ſed eſt aliud quo filius eſt. nō quidē filius. ſed eſt. qđ penitus falſum eſt. Eo eīm pater eſt quo pater deus eſt. ideſt ꝑ eſſentiā vel naturā. At filius eo deus eſt quo pater deꝰ eſt. Eo ergo filius eſt quo pater eſt. ⁊ ita idē eſt patrem eſſe ⁊ filiū eſſe. ſed nō eſt idē eſſe patrē ⁊ eſſe filiū. Unde Aug. in. v. lib. de tri. ait. Quāuis diuerſum ſit eſſe patrē ⁊ eſſe filium. nō eſt tamē diuerſa ſubſtantia. qꝛ nō hoc ſm̄ ſubſtantiā d᷑. ſed ſm̄ relatiuū. qđ tamen relatiuū nō eſt accidēs. qꝛ nō eſt mutabile. Ecce diuerſum eſſe dicit eſſe patrē ⁊ filiū. qđ iuxta rationē predictam accipi oportet. qꝛ ſcʒ alia notio eſt qua eſt pater alia qua eſt filius. Non eīm ſm̄ eſſentiā pater dicitur pater. vel filius: filius. ſed ſm̄ relationem.

Rñ. vbi dicit ēē diuerſū ēē p̄rem ⁊ eſſe filiū ſʒ nō p̄rem ēē ⁊ filium eſſe.

☞ Incidēter determiat de ꝓprietate filij ſiue nati. oñdens ꝙ ſapia genita vel nata ꝓprie d᷑ de filio. f

ℭ Sciēdū q̄ʒ ē. ꝙ ſicut ſolꝰ filiꝰ d᷑ v̄bū vl̄ imago. ita ēt ipe ſolꝰ d᷑ ſapiētia nata vel genita. Et iđ querit᷑ vtrū hoc relatiue dicat᷑. ⁊ ſi relatiue d᷑. an ſcōm eandē relationē qua d᷑ verbū et imago. De hoc Aug. in. vij. lib. de tri. ita ait. Id dici accipiamus cū d᷑ verbū. ac ſi dicatur nata ſapientia. vt ſit filius ⁊ imago. ⁊ hec duo cū dicunt᷑. i. nata ſapiētia in vno eorū. eo ꝙ eſt nata ⁊ verbum ⁊ imago ⁊ filius intelligat᷑. Et in his oībꝰ nominibus nō oſtendat᷑ eſſentia. qꝛ relatiue dicūtur. At in altero qđ eſt ſapientia. etiā eſſentia demonſtretur q̄n et ad ſe d᷑. ſeipſa eīm eſt ſapiēs. Et hoc eſt eius eſſe qđ ſape. vñ pater ⁊ filius ſimul vna ſapia. qꝛ vna eſſentia.

ℭ Caue lector qualiter hoc intelligas quod hic dicit

d aug. videtur enim dicere ꝙ cum dicitur nata ſapia. ibi ſapia eſſentiam ſignificet. ⁊ nata relationē notet. Qđ ſi ita eſt. cogimur dicere eſſentiam diuinam eſſe natam quod ſuperioribus repugnat.

Qualr̄ intelligēda ſapia ſūpta ſit ab aug.

ℭ Sed ad hoc dicimꝰ. ꝙ in altero. i. i eo ꝙ nata eſt eadem notio intelligatur. que notat᷑ cum dicit᷑. verbuʒ ⁊ imago. In altero vero. ſ. ſapiētia demōſtrat᷑ eſſentia. i. demōſtrat᷑ ꝙ filius ſit eſſentia. qꝛ ſapiētia ſm̄ eſſentiam d᷑. Et ideo cuʒ d᷑ nata ſapia intelligat᷑ ꝙ ipſe q̄ natus eſt. eſſentia eſt. ibi tñ ſapiētia nō ꝑ eſſētia. ſʒ ꝑ ypoſtaſi facit intelligētiā. vt ſicut q̄n d᷑ v̄buʒ vel filius intelligit᷑ ypoſtaſis cum ſua ꝓprietate. Itē cū dicit᷑ nata ſapia idē intelligit᷑. i. genita ypoſtaſis. Iđ vigilanter ait idē eſſet itelligendū cū d᷑ verbum. ⁊ cū d᷑ nata ſapiētia. i. eadem relatio. eademq́ʒ ypoſtaſis cui ineſt illa ꝓprietas. Et ex h̄ adiuuat᷑ illđ qđ ſuperiꝰ diximꝰ. ſ. cū d᷑ p̄r vel filiꝰ vel ſpūſctūs. non tm̄ ille ꝓprietates ſignificant᷑. vt cū d᷑ p̄nitas filiatio. proceſſio ſed etiam ypoſta ſis cuʒ ſuis proprietatibus,

Quō dicatur ſapientia nata vſ natam ſm̄ relationē ſm̄ ſubſtantiā.

d ℭ Cum dicitur nata ſapientia. ibi ſapientia eſſentiam ſignificet. Contra. ergo ſm̄ hoc licebit loco ſapientie ponere eſſentiam. cum faciat eius intellectū quod falſum eſt. ℭ Reſp. dicendum ꝙ eſt loq̄ de nomine ſapientie vel quantū ad ſignificatum. vel quantum ad ſuppoſituʒ. Quantum ad ſignificatum dicit eſſentiam. ſed tamen ſupponit perſonam. ⁊ ita adiectiuum reſpicit ipm̄ rationem ſuppoſiti. cuʒ dicitur ſapientia nata. non ratione ſignificati nec ſequitur ꝓpter hoc ꝙ loco ſapientie poni poſſit eſſentia. qꝛ cuʒ ſapiētia ſit de noībus medijs pōt ſupponere ꝑſonā ⁊ trahi ad ſuppoſitū. ſʒ eſſentia cuʒ ſit abſtractiſſimum nomen. non.

e ❡ Imago aliq̄n eſſentie intelligentiam facit ⁊c. Uidetur hoc
falſum. q: imago ſp̄ connotat imaginatum. ſed non poteſt eſſe
idem imago et imaginatum. ergo ſemper dicitur relatiue
7 ❡ Reſpon. dicendum ꝙ imago ſemper dicit reſpectum ad in-
creatū vel ad creatū. ⁊ qñ dicit reſpectū ad increatū. dr̄ ꝑſona
lit̄ ⁊ relatiue ſm rē. Qñ au
tē reſpectū creature. eſſen-
tialr̄ dr̄ ⁊ ad ſe. nō ꝗtū ad
modum dicendi. ſed quia
toti trinitati conuenit.

☞ Qđ imago aliquando
dicitur ſm eſſentiam ſeu eſſen
tialiter. g

❡ Illud etiam ſciri opoꝛtet.
q: cū ſupꝛa dictuꝫ ſit imaginē
relatiue dici de filio. ſicut ver
bum vel filius. interduꝫ tamē
reperitur ſm ſubſtantiā dici.
Unde auguſt. in lib. de fi. ad
petrum dicit. ꝙ vna eſt ſancte
trinitatis eſſentialiter diuini
tas. et imago ad quam factuſ
eſt homo. Hylarius etiam in
v. lib. de tri. ait. Homo fit ad
cōem imaginē. nomē non diſ-
crepat: natura non differt.
Una eſt eniꝫ ad quam homo
creatus eſt ſpecies. Ex his v̄
e his oſtenditur. ꝙ imago ali-
quando eſſentie intelligentiā
facit ⁊ tūc ad ſe dr̄ nō relatiue

AD intelligen-
tiam eorum q̄
dicūtur in pꝛe
ſenti diſtictio
ne quattuoꝛ q̄
runtur. Pꝛimo querit̄ vtꝝ
hoc nomen ingenitus ſiue
innaſcibilis dicat̄ ſm ſub-
ſtantiā. vel ſm relationeꝫ.
igu. Scḋo ſuppoſito ꝙ ſm rela
tionē dicat̄. queritur vtrū
dicat eādeꝫ relationē quā
hoc nomē pater. Tertio q̄-
ritur vtruꝫ innaſcibilitas
ſit pꝛopꝛietas ſiue relatio
perſonalis perſone patris
Quarto ⁊ vltimo queritur
vtruꝫ impꝛoceſſibilitas di
cat aliquam notionem in
patre.

A **Queſtio. j.** Qđ hoc
nomē ingenit᷒ dicatur ſm relationē oſtendit̄ ꝑ Aug. qui dicit
x. de trini. et habetur in littera non receditur a relatiuo pꝛedi
camento cum ingenitus dicitur. ergo dicitur ſm relationem.
❡ Item in eodem libꝛo ſicut dr̄ genitus ad genitoꝛem. ita in-
genit᷒ ad nō genitoꝛē. ſꝫ qđ dicit̄ ad aliud. dr̄ relatiue ſiue ſm
relationē ergo ⁊c. ❡ Item hoc ipſum vr̄ ratione q: omne illđ
in quo differt ꝑſona a perſona dr̄ ſm relationeꝫ. hoc pꝫ. ſꝫ ſm
hoc qđ eſt ingenitus differt pater a filio. ḡ ⁊c. ❡ Itē nulla ne
gatio pꝛiuat modum ſignificandi ſiue dicendi. ſed genitus ſm
relationem dr̄. ergo addita negatione adhuc dicetur. ergo ⁊c.
❡ Contra oīs relatio in diuinis aliq̄d ponit. illud certū eſt. ſꝫ
ingenitus nihil ponit. ergo ⁊c. Pꝛobatio medie. ſi hoc nomen
aliq̄d ponit. aut ergo ſm ꝙ negatiue. aut ſm ꝙ ꝓuatiue tenet̄
Non ſm ꝙ negatiue hoc ꝯſtat. Si ergo ſm ꝙ pꝛiuatiue tenet̄
ſed pꝛiuatio tollit actum ⁊ ponit aptitudinem. ergo ſm hoc in-
genitus ideꝫ erit ꝙ aptus generari. ſed nondum genitus. ſed
hoc nulli ꝯuenit. ḡ ⁊c. ❡ Itē oīs relatio in diuis in cōcretiōe
ſignificata impoꝛtat diſtinctionē. et ideo nulla dr̄ de eſſentia
ſm modum denominationis. hec enim eſt falſa. eſſentia gene-
rat. ſed ingenitus dr̄ de eſſentia. nam diuina eſſentia eſt nō ge
nita. cū eius oppoſitū de eſſentia non pꝛedicet̄. ſ. genit᷒. ḡ ⁊c.
❡ Item negationes ſe habent ecōtrario affirmationibus ſed
genitus eſt in minus ꝙ̄ relatus. ⁊ gn̄atio ꝙ̄ relatio. ergo inge
nitus eſt in plus ꝙ̄ non relatus. ⁊ ingeneratio ꝙ̄ non relatio.
ſꝫ nō relatus vel non relatio nō dr̄ ſcḋꝫ relationē. q: tūc oppo
ſita implicaret. ergo cum in plus ſit hoc qđ eſt ingenitus. non
eſt in genere relationis. ḡ ⁊c. ❡ Iteꝫ oīs relatio ī diuinis aut
eſt reſpectu pꝛīcipij. aut reſpectu pꝛincipiati. ergo ſi hoc qđ eſt
ingenitus dicit relationem. aut reſpectu pꝛincipij aut reſpectu
pꝛīcipiati. Sꝫ non reſpectu pꝛīcipij. q: tunc pater haberet pꝛī-
cipiū quod eſt incōueniēs. Si reſpectu pꝛincipiati. tūc non ei᷒
eſt negatio cuius fuit affirmatio. nā genitus dicit̄ reſpectu pꝛī
cipij. q: ab aliquo. ḡ ſi ingenitus non dr̄ reſpectu pꝛincipij. tūc
ergo negatio non dr̄ reſpectu eius reſpectu cuius fuit affirma
tio. ergo non dicit relationem ad pꝛincipiatum quia non per-
mittit nomen. nec ad pꝛincipium quia non permittit res.
8 ❡ Reſpon. dicendum ꝙ circa hoc diuerſe ſunt poſitiōes. oēs
eī̄ poſuerūt ꝙ hoc qđ eſt ingenitus dr̄ ſcḋꝫ relationē. ſꝫ diffe-
renter. Quidam eī̄ dixerūt ꝙ ingenitus ſolum dicit relatiōiſ
pꝛiuationē. ⁊ illud ſoluꝫ ſufficit ad hoc ꝙ dicatur notionaliter
quoniam pꝛiuatio poteſt eſſe pꝛincipiū diſtīguendi ⁊ inoteſcē
di. ſicut ouis non ſignata a ſignatā. Et iteruꝫ negatio dicit no
bilitatem ſicut non regi in rege. non cauſari in cauſa. non ꝓdu
ci in pꝛīcipio. Sed iſta poſitio nō poteſt ſtare quia pura nega
tio nec diſtīguit̄. nec dicit nobilitatē. nec diſtīguit. Non diſtī
guitur. nam negatio relationis dicitur de eſſentia. Non dicit
nobilitatem. nam omnis nobilitas ponit aliquid per modum
poſitionis. Non diſtinguit. quia non eſt relatio. Alij poſuerūt
ꝙ hoc qđ eſt ingenitus dr̄ ſm relationē ⁊ poſitiue. q: pꝛiuādo
vnam ponit aliam. ſicut inequale pꝛiuat equalitatem ⁊ ponit
relationem illi oppoſitam. Similiter ⁊ hoc quod eſt diſſimile.
vnde ⁊ relationē impoꝛtat poſitiue. ſic hoc quod eſt ingenitus
pꝛiuando relationem ad genitoꝛē. ponit relationē oppoſitā ad
non genitoꝛem. ⁊ hoc dicūt ſenſiſſe. Augu. qui dicit ꝙ ſicut ge
nitus ad genitoꝛem. ita non genitus ad non genitoꝛeꝫ dicitur
Sed iſta poſitio non poteſt ſtare q: nō genitus aut dicitur ad
pꝛīcipiū aut ad pꝛincipiatum. Si ad pꝛincipiatum. ergo reſpe-
ctu illius non poteſt dici hoc nomen ingenitus. cū genitus di
catur in reſpectu ad pꝛincipium. ⁊ ideꝫ ſignificatum ſit in hoc
nomine genitus ⁊ ingenitus. ⁊ īgenitus differat ſola negatio
ne. ḡ neceſſe eſt qđ hoc nomē īgenit᷒ dicat̄ reſpectu pꝛincipij.
Si autem hoc eſt veꝝ. ergo ſcḋꝫ hoc poneret̄ pater habere pꝛī
cipium reſpectu cuius dicatur. ⁊ iterum illud pꝛīcipium dicit̄
non genitoꝛ. ſed non generare non dicit pꝛincipiū ſed pꝛiuatio
nem illius. Tertius modus dicendi eſt ꝙ hoc nomē īgenitus
ſm ꝙ aſſignatur notio patris. dr̄ ſm relationē partiꝫ pꝛiuati-
ue. parti poſitiue. Pꝛopter hoc notandum ꝙ ſicut dicit Augu. 9
idem eſt ingenitus ⁊ non genitus. Non᷒ genit᷒ aūt tripliciter
poteſt accipi. ſicut nō albū. q: poteſt eſſe negatio ī genere vel
extra genus vel partim in genere. ⁊ partim extra genus.
Et ſm qđ eſt negatio extra genus ſic generaliter pꝛiuat ⁊ non
ponit aliquam qualitatē. ſicut poteſt dici non album. quod nō
eſt in genere coloꝛis vel qualitatꝭ. Secundum ꝙ eſt negatio ī
genere. ſic pꝛiuat albedinē ⁊ ponit qualitatem cōtrariā. vt nō
albū. q: caret albedine. ſed tamē eſt nigrū. Secūdum ꝙ parti
in genere partim extra genus. in genere ſcꝫ remoto. ⁊ extra ge
nus pꝛoximū ſic non albū dicitur ꝙ caret taꝫ albedine ꝙ̄ colo
loꝛe: habet tamen qualitatem. Per hunc modum intelligendū
eſt in pꝛopoſito. nam hoc qđ eſt ingenitū impoꝛtat oꝛdinem in
ratione generis remoti. ⁊ oꝛdinem ad pꝛincipiū in ratione pꝛo
ximi. ⁊ oꝛdinem talem per modum nature in ratione ꝯpletiui.
Si igitur ingenitus ſit negatio extra genus. ſic dicitur īgeni
tus ꝙ non generatur. nec etiam habet oꝛdinem vel relationeꝫ
et hoc modo pure dicit pꝛiuationem. ⁊ dicitur de eſſentia. nec
dr̄ ſm ſubſtantiā nec ſm relationē. eo ꝙ pꝛiuatio ſolū eſt. Alio
modo poteſt eſſe negatio in genere. ⁊ tunc ingenit᷒ dicit̄ qđ
non generatur. habet tamen oꝛdinem ad pꝛincipiuꝫ. ⁊ hoc mō
dicit relationē ſubſtratam. ſed tamen ex hoc nō dicit nobilita-
tē. ⁊ ſic conuenit ſpirituiſctō. nec tamē eſt notio. Tertio mō po
teſt eē negatio quodammodo in genere quodāmodo. extra ge
nus. ⁊ ſic dicitur ingenitus ꝙ non generatur. habet tamen oꝛ
dinem. ſed non ad pꝛincipium. et hoc modo dicit pꝛiuationeꝫ
relationis reſpectu pꝛīcipij. Si enim hꝫ oꝛdinem ⁊ non ad pꝛī-
cipium. ergo ipſum eſt pꝛimū et pꝛīcipiū. ⁊ hoc mō dicit nobili
tatem ſicut et pꝛincipium. ⁊ decuit illam per negationem ſigni
ficari. q: pꝛima cognoſcuntur per negationeꝫ. ⁊ h̄ mō eſt notio
Sed qm̄ ingenitus de rōne ſui nois non videtur dicere niſi ꝓ
uationē vel negationem generationis. ꝓpter hoc dicendum ē
quarto mō ꝙ hoc nomen ingenitus ſm ꝙ cōuenit pr̄i ꝓpꝛie di
cit relationē pꝛiuatiue ſꝫ ex hoc ipo ⁊ ꝯñti dicit relationē poſi
tiue Qđ pꝫ ſic. Nō gn̄ari eī̄ dr̄ q̄ ſimplr̄ nō gn̄at̄. ⁊ ſic cōuenit
nō tm̄ patri ſed eēntie. ⁊. ſ. ſ. ſed vltra hunc intellectū put ꝓꝓe
cōuenit pr̄i addit. q: pr̄ non gn̄atur. nec per gn̄ationē accipit̄.
et ſic excluditur eſſentia que per generationem accipitur. ſed
adhuc conuenit ſpūiſctō. Pꝛout aūt ꝯuenit ſoli pr̄i. ſic dr̄ īge
nit᷒ q: nō gn̄at̄. nec ꝑ gn̄ationē accipit̄. nec gn̄atiōeꝫ ꝯſeq̄tur
Per pꝛimū mēbꝛū excludit̄ filius. ꝑ ſcḋꝫ eſſentia. ꝑ tertiū ſpūſ
ſctūs. cuius ꝓceſſio ꝓſupponit gn̄ationē ſm oꝛdinē oꝛiginalē. 10
q: ꝓcedit vt nexus a pr̄e ⁊ filio. Quāuis eī̄ ī diuis nō ſit pꝛius
⁊ poſteri᷒ tn̄ ſm oꝛiginē ⁊ rōnē intelligēdi pꝛioꝛ eſt gn̄atio filij
ꝙ̄ ꝓceſſio ſpūſſcti. vt ſupꝛa oſtēſuꝫ fuit. ⁊ tn̄ ſunt ſimul natura.
ſic ergo large accepto v̄bo cōſequēdi. cū ibi pꝛopꝛie nō ſit ꝓce-
dere ⁊ ſeq̄ tripl̄r dr̄ aliq̄s eſſe ingenit᷒ aut q: nō ꝓducit̄ per ge
nerationeꝫ. nec ꝑ generatiōeꝫ accipitur ſiue habetur. aut q: nec

pꝛoducit̄.nec accipit̄.nec conſequit̄.ꝭ igit̄ mõ ingenitus im-
poꝛtat nullo mõ eſſe ab alio.⁊ ita ꝑmitatẽ.ac ꝑ hoc fontalẽ ple
nitudinẽ.ſicut oſtẽſuꝫ fuit i principio di.ꝓcedẽtiꝫ.⁊ ſicut pꝫ ex
ꝑncipio di.ſequẽtis.vbi dr̄ ꝙ pr̄ eſt ꝑncipiũ toti⁹ diuinitatis.
qꝛ a nullo eſt.⁊ita in ꝑncipali itellectu dicit relationẽ ꝑuatiue
ex ꝯſequẽti poſitiue.⁊ ita nõ dicit negationẽ que nihil ponit.
11 vñ cõcedẽde ſunt rõnes ad hoc.¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ nihil
ponit ſcḋm ꝙ negatiue.dicẽdũ ꝙ falſum eſt.qꝛ nõ eſt negatio ex
tra genus ſicut ſi dicat̄ chimera ẽ ingenita.imo eſt negatio cũ
cõſtantia ſubiecti.⁊ talis negatio i ſubiecto ſummã relinqͣt no
12 bilitatẽ. ¶ Ad illđ qđ obijcit̄ ꝙ dr̄ de eſſentia.dicẽduꝫ ꝙ ve
eſt.ſꝫ ſcḋm ꝙ ſolũ dr̄ ꝑuatiue.⁊ ſic nõ eſt ꝓꝑꝛietas patris.ſcḋm ãt
13 ꝙ ꝓꝑꝛietas patris nõ dicit̄ de eſſentia. ¶ Ad illud qđ obijcit̄
ꝙ negationes econtrario ſe habent affirmationibus.dicẽdũ ꝙ
illud non ſemꝑ ẽ verũ de negatiõe in genere ſꝫ extra gen⁹. Nõ
albũ eñ ꝑut eſt negatio in genere nõ dr̄ ſuperi⁹ ad hoc qđ eſt
nõ quale.ſilr̄ ingenitũ ad hoc qđ eſt non relatũ nõ ẽ ſuperius.
¶ Ad illđ qđ obijcit̄ vltimo ꝙ dicit relatiõeꝫ.dicẽdũ ꝙ ſcḋm ꝙ
14 impoꝛtat relationẽ ꝑuatiue dr̄ reſpectu ꝑncipij.⁊ex hoc nõ ſe-
quit̄ ꝙ pr̄ habeat pꝛicipiũ.immo ꝙ non habeat.qꝛ non dicitur
ſcḋm poſitionẽ ſed ſcḋm remotionem. Unde bene dicit auguſti. ꝙ
dicit̄ ad non genitoꝛẽ.qꝛ ingenit⁹ ſignificat remotionẽ genito
ris. Scḋm vero ꝙ ipoꝛtat relationẽ poſitiue ⁊ ex ꝯſequẽti.ſic
reſpectu pꝛicipiati.⁊ ſic non eſt inconueniẽs ꝙ aliqđ nomẽ pꝛi
uatiuũ aliquid ex conſequẽti impoꝛtet.qđ non impoꝛtat affir-
matiuum ſibi oppoſitum.⁊ ſic patent cetera.

B

Queſtio.ij.

Suppoſito ꝙ hoc nomẽ igenit⁹ dicat̄
ſcḋm relationẽ.qͥritur vtrũ impoꝛtet eã-
deꝫ relationẽ quã hoc nomẽ pater.vtrũ ſcꝫ eadeꝫ relatio ſit in-
naſcibilitas ⁊ pr̄nitas.⁊ ꝙ non oſtẽdit̄ ſic.aug.v.de trinitate.
Aliud ẽ patrẽ eſſe dicere.⁊ aliud igenitũ.ſed non ſcḋm eſſentiã.
ergo ſcḋm relationẽ.¶ Item hoc videt̄ per rõneꝫ.qꝛ poſſibile ẽ
aliquẽ intelligi eſſe ingenitũ ⁊ nõ eſſe patrẽ vt in adam ⁊ econ
uerſo vt in chaim. Si ergo vna relatio poteſt itelligi altera nõ
intellecta ⁊ econuerſo.⁊ poni altera non poſita.ģ ſunt diuerſe
relationes. ¶ Itẽ relationes diuerſificant̄ penes terminos.
qꝛ relatio ẽꝫ ꝙ hmõi ad alteꝝ ẽ.ſed igenit⁹ dr̄ ꝑ pꝛiuationem
pꝛioꝛis.ſ. patris ⁊ pr̄ ſcḋm poſitionẽ germinis vel filij.ģ dicunt
reſpectũ ſcḋm aliaꝫ ⁊ aliam partem.ergo ⁊c. ¶ Iteꝫ plus differt
generatio ⁊ ingeneratio ꝙ̃ generatio ⁊ ſpiratio. Nam hic eſt
oppoſitio ꝓpꝛia:ibi aũt ſolũ diſparatio.ſꝫ alia relatio ẽ genera-
tio ⁊ ſpiratio.ģ ⁊ generatio ⁊ igenneratio. ſꝫ generatio ⁊ pr̄ni-
tas eſt eadẽ vt ſupꝛa oſtenſuꝫ eſt.ģ innaſcibilitas ⁊ paternitas
non ſunt eedeꝫ relationes. ¶ Contra. Omnis relatio in diuis
eſt ꝑſone ad ꝑſonã.ſi ergo ingenitus dicit relationem aut er-
go ad filium.aut ad ſpm̄ſanctum.aut ad vtrũqꝫ. Nõ ad vtrũqꝫ
qꝛ pater non ꝯparat̄ vnica relatione ſꝫ diuerſis ad filium ⁊.ſſ.
Non ad ꝑſonam ſpũſſancti hoc conſtat.ģ ad filium ſi ģ relatio
ad filium eſt paternitas.ergo innaſcibilitas eſt eadeꝫ relatio.
¶ Item relationes in diuinis ꝑſonis non accidũt ſed eſſe tri-
buunt ꝑſone.ģ ſi vnius ꝑſone vnicũ eſt eſſe.vnica eius erit re-
latio.ſꝫ pater ẽ vna ꝑſona.⁊ conuenit ei innaſcibilitas ⁊ pater-
nitas ģ ⁊c. ¶ Itẽ ſicut ſe habet naſcibilitas in filio ad filiatio
nẽ.ita innaſcibilitas in patre ad paternitatẽ ſꝫ in filio eadem
eſt relatio naſcibilitas ⁊ filiatio.ergo ⁊c. ¶ Itẽ pꝛĩus pꝛimuꝫ
⁊ pꝛicipiũ idẽ dico.ſꝫ innaſcibilis dicit illđ qđ dicit in ratione
pꝛimi.pater i ratione pꝛincipij.ergo dicũt eandẽ habitudinẽ
⁊ non relationem.ergo non ſunt due relationes ſed vna tantũ
15 ¶ Reſpon.dicẽdũ ꝙ hoc ꝙ eſt innaſcibilitas aliã rationẽ im
poꝛtat ꝙ̃ hoc ꝙ eſt pr̄ ſiue q̃tũ ad pꝛicipaleꝫ intellectum. ſiue
q̃tũ ad conſequenteꝫ. Quantum ad pꝛicipalem manifeſtum ẽ
qꝛ ipoꝛtat reſpectum ad pꝛincipiuꝫ ꝑ modũ pꝛiuationis.pater
auteꝫ ipoꝛtat reſpectũ ad pꝛicipatũ ꝑ modum poſitionis ⁊ ge
nerationis.⁊ ita dicũt diuerſas habitudines quarꝫ vna eſt
habitudo vera.altera pꝛiuatio habitudinis. Quantũ ad con
ſequẽtem intellectum ſilr̄ differũt.ſꝫ non tantũ Nã pr̄ dicit ra
tionẽ pꝛicipij ſolũ reſpectu filij ⁊ ꝑ modũ ģnationis.ſꝫ inaſci-
bil̄ vniuerſalẽ dicit ꝑncipalitatẽ ſiue fõtalẽ plenitudinẽ i ꝓdu
cendo.nõ tñ q̃tũ ad ģnationẽ ſꝫ etiã q̃tũ ad ſpiratiõeꝫ .non
tñ reſpectu filij ſꝫ etiã reſpectu.ſſ. Et ꝭ pꝫ qꝛ inaſcibilis dr̄ eo
ꝙ nõ ģnat̄ nec ģnationẽ ꝯſequit̄.ģ in noĩe inaſcibilis auferẽ
rõ naſcẽdi ⁊ ꝓducendi.⁊ ſi hoc ꝯponit̄ rõ oĩmode pꝛicipalitat̄
16 ⁊ iõ fontalis plenitudinis. ¶ Ad illud ģ qđ obijcit̄ ꝙ dicit re

ſpectum perſone ad ꝑſonam.dicẽdũ ꝙ pꝛiuatiue ſiue nega-tiue
nõ dicit reſpectũ ad ꝑſonã. Et ꝙ dicit ꝙ oĩs relatio dicit reſpe
ctũ ad perſonã intelligitur de illa que dicit poſitionẽ. Scḋm
aũt ꝙ accipit̄ q̃tũ ad cõſequẽtẽ itellectũ dicit reſpectũ ad vtrã
qꝫ ꝑſonã. Qđ obijcit̄ ꝙ nõ eſt vna cois relatio.dicẽdũ ꝙ verũ
eſt q̃tum ad pꝛincipalẽ intellectũ.tamen hñ poteſt eſſe q̃tũ ad
cõſequẽtẽ.vt aliqđ nomen dicat plenitudinẽ reſpectu vtriuſqꝫ.
¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ relatio dat ꝑſone exiſtere.dicẽduꝫ ꝙ 17
nõ quecũqꝫ.ſed que eſt relatio ꝑſonalis. Que aũt ſit illa infra
patebit. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ i filio idẽ eſt naſcibilitas ⁊ 18
filiatio.ģ ⁊c. dicendũ ꝙ non ſeqͥtur.qꝛ nõ opponũtur eodẽ ge-
nere oppoſitionis.qꝛ paternitas ⁊ filiatio opponũtur relatiue
nõ ſic naſcibilitas ⁊ innaſcibilitas.imo magis ꝯtradictorie vel
contrarie. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ pꝛimũ ⁊ pꝛicipiũ eſt ideꝫ di- 19
cendum ꝙ pꝛimũ dr̄ dupliciter.aut per pꝛiuationẽ ꝓoꝛis.⁊ ſic
pꝛimũ ⁊ pꝛicipiũ idẽ ſunt in re et nõ ratione. Alio mõ pꝛimũ dr̄
reſpectu ſcḋi.⁊ ſic pꝛimũ ⁊ pꝛincipiũ idẽ ſunt re ⁊ rõne.⁊ ſic nõ
ſignificat̄ pꝛimũ per hoc nomen innaſcibilis.impoꝛtat eñ pꝛi-
mitatem per pꝛiuationẽ pꝛioꝛis.vt pꝫ ex ipſa noĩs impoſitiõe.

Queſtio.iij.

Utrum inaſcibilitas ſit ꝓꝑꝛietas ſiue
relatio ꝑſone patris.an paternitas. C
Et ꝙ ſit paternitas videt̄.qꝛ illa eſt ꝓꝑꝛietas perſonalis ꝑ quã
ꝑſona ab oĩb⁹ ſeparatur.ſꝫ talis eſt hec relatio paternitas.ģ ⁊c.
¶ Itẽ illa eſt ꝓꝑꝛietas ꝑſonalis ꝑ quã ꝑſona ꝓꝑꝛijſſime noĩat̄ 20
⁊ expꝛimit̄.ſꝫ ꝑſona prīs ꝓꝑꝛijſſime expꝛimitur per paternita-
tem ģ ⁊c. ¶ Item ſicut filiatio ſe hꝫ ad filiũ.ſic paternitas ad
patreꝫ.ſed filiatio eſt perſonalis relatio perſone filij.ģ ⁊ pater
nitas patris. ¶ Item illa eſt pꝛopꝛietas ꝑſone que dr̄ per mo-
dum poſitionis ⁊ pꝛopꝛie habitudinis.ſed iter omnes relatio-
nes que dicuntur de patre ſola paternitas eſt talis.ergo ⁊c.
¶ Contra ꝓꝑꝛietas ſiue relatio ꝑſonalis dat eſſe ꝑſone ſed pa
ternitas non dat eſſe ꝑſone patris.qꝛ nihil habet eſſe ex hoc ꝙ
alteri dat eſſe.ſed ꝑſona patris dr̄ pater qꝛ alteri dat eſſe.ģ ⁊c
¶ Item non intellecta ꝓꝑꝛietate ꝑſonali impoſſibile eſt intel-
ligere ꝑſonam.ſed non intellecta paternitate eſt itelligere hñ-
tem diuinitatẽ et innaſcibilitatem.cum inaſcibilitas ſit pꝛopꝛie
tas perſone patris.ergo ⁊c. Item pꝛopꝛietas ꝑſonalis dꝫ dice
re totum eſſe ꝑſone ſed paternitas non nominat perſonam pa-
tris ſcḋm omnem plenitudinem fecunditatis et innaſcibilitatis
ģ ⁊c. ¶ Itẽ dam.in diuinis oĩa ſunt vnum pꝛeter generationẽ
ingenerationem ⁊ pꝛoceſſionẽ. Conſtat ꝙ non nominat omẽs
ꝓꝑꝛietates.ergo ſolum perſonales.ergo ingeneratio eſt pꝛo-
pꝛietas ꝑſonalis.⁊ nõ niſi prīs ģ ⁊c. ¶ Reſpon. dicendũ ꝙ ſi- 21
cut dicit cõmunis opinio et habetur ex verbis magr̄i ⁊ ſancto
rum ſcꝫ Hylarij ⁊ Auguſti. paternitas eſt notio perſonalis pa-
tris. Ad hoc enim ꝙ aliqua relatio ſit perſonalis opoꝛtet ꝙ di
cat illius perſone pꝛimam ⁊ ꝓpꝛiam habitudinẽ.⁊ per modum
poſitionis et cõpletionis.ſed cõſtat ꝙ innaſcibilitas q̃tũ ad ꝓ
mũ intellectũ non dicit poſitionẽ.q̃tum ad conſequẽtem intel
lectum non dicit ſpecialem relationem ſed fontalem plenitudi
nem.ſimiliter ſpiratio non dicit ꝓpꝛiam relationem.⁊ ideo ne-
ceſſe eſt ꝙ paternitas dicat.vnde ⁊ rationes ad hoc iducte cõ
cedẽde ſunt. ¶ Ad illud ergo quod obijcit̄ ꝙ pꝛopꝛietas dat eẽ
perſone . dicendum ꝙ illud non eſt intelligendum de eſſe ſim- 22
pliciter.ſꝫ de eẽ ꝑſonali.ſiue de eſſe diſtincto.⁊ ipſa paternitatꝭ
autoꝛitas in diuinis non accidit illi hypoſtaſi .quia dicit illius
perſone complementum ratione cuius eſt hoc. Quamuis ergo
pater non habeat eſſe ad hoc ꝙ dicat alteri eſſe.tamẽ nihil im
pedit ipſum ex hoc eſſe perſonam diſtinctam.
¶ Ad illud ꝙ obijcitur ꝙ eſt intelligere perſonam patris ⁊c. 23
Dicendum ꝙ intellectu plene appꝛehendente ⁊ rationabiliter
ꝓcedẽte non eſt intelligere perſonã patris ſine paternitate.qꝛ
ſi intelligatur innaſcibilis.itaqꝫ non adſit paternitas.inaſcibi
lis dicit pꝛiuationem.nec aliquid dicit circa patrẽ quod nõ di
cat etiam circa eſſentiam.⁊ ideo non intelligitur vt pꝛopꝛietas
perſonalis.nec eſt alia.⁊ ideo nõ intelligitur perſona patris vt
diſtincta ſiue hypoſtaſis illa. Nã pꝛopꝛietas innaſcibilitatꝭ vt
pꝛopꝛietas includit pꝛopꝛietates ⁊ relationes reſpectu pꝛinci-
piati.alioquim vt ſupꝛa oſtenſum eſt non eſt pꝛopꝛietas.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ pꝛopꝛietas perſonalis dicit totũ 24
eſſe perſone.dicendum ꝙ ſi dicatur totum eſſe id eſt perfectuꝫ.
cõpletum.⁊ pꝛopꝛium.ſic habet veritatem.ſi autem intelliga-
tur ꝙ dicit totum eſſe.id eſt omnem habitudinẽ.ſic falſum eſt.
quia non

qꝛ non debet dicere omnem. ſed neceſſe eſt ꝙ dicat vnam deter
minatã. aut nullã determinate diceret. ⁊ ita non erit notio pſo
25 nalis. ¶ Ad illud quod obijcitur de damã. dicendũ ꝙ non enu-
merat omnes proprietates perſonales ſm ꝙ pſonales. ſ; inten
dit relationes ſub illis cõprehendere. ⁊ ſub generatione duas
pſonales cõprehendit. ſub proceſſione duas vnam pſonalem.
aliam non perſonalem. ſed in generatione dicit ſolum innaſci-
bilitatem. que ꝓprietas eſt licet non perſonalis.

L **Queſtio. iiij.** Utrũ improceſſibilitas ſit notio pa-
tris ſicut inaſcibilitas. Et ꝙ ſic vr.
qꝛ ſicut pater differt a filio per innaſcibilitatem. ita a ſpũſãcto
per iꝓceſſibilitatem. ergo ſicut innaſcibilitas eſt notio pr̃is
ſilr videt ꝙ iꝓceſſibilitas. ¶ Item ſicut nobilitas eſt patris
non generari. ita eſt non ſpirari. ergo ſi propter rationẽ nobi
litatis eſt patris non generari. ita eſt nõ ſpirari. ergo ſi ꝓpter
rõnem nobilitatis ponitur inaſcibilitas eiꝰ notio. ſilr debet po
ni iꝓceſſibilitas. ¶ Item ſicut gñare ↄuenit patri ꝑ hoc ꝙ i
naſcibilis. ita et ſpirare ꝑ hoc ꝙ eſt iꝓceſſibis ſiue inſpirabi-
lis. ḡ ſicut innaſcibilitas notio eſt. qꝛ nõ tm̃ dicit priuationẽ ſ;
etiam poſitionem. ita videt ꝙ iꝓceſſibilitas. Si tu dicas ꝙ i
proceſſibilitas clauditur ſub innaſcibilitate. obijcit. qꝛ filio cõ
uenit iꝓceſſibilitas. ⁊ tamẽ nũꝗ innaſcibilitas. ergo eſt alia
notio ſaltem in filio. ergo ſaltem in eo d; eẽ notio. Si tu dicis
ꝙ non dicit nobilitatem. Contra. omne quod dicitur i diuinis
ad nobilitatem pertinet alioquim non dicitur ibi. ergo ſi dicit
iꝓceſſibilitas de filio. videt ſonare nobilitatem. Iuxta hoc
queritur. cum pater communicet alicui iꝓceſſibilitatem ſiue
inſpirabilitatem. quare non filr communicat innaſcibilitatem
¶ Cõtra. ſi iꝓceſſibilitas eſt notio. ergo notiones plures ſũt
ꝙ quinq; quod eſt cõtra communem opinionem. ¶ Item ſi im
proceſſibilitas eſt notio. Aut hoc eſt qꝛ ſimplr priuat eẽ ab ali
quo. aut quia ponit ſpirationem. Si primo mõ. non differt ab
innaſcibilitate. Si ſecũdo modo. tunc non differt a ſpiratione
actiua. quia non ſpiratur qui ſpirat. ¶ Item ſi non procedere
eſſet notio eadem ratione non producere. ſed hoc falſum. ḡ ⁊c.
Si dicatur ꝙ non eſt ſimile. qꝛ non producere nõ dicit nobili-
tatẽ. Cõtra. nõ producere perſonã dicit ſtatũ emanationis. ⁊
ſicut ratio pricipij aũ qd̃ non eſt aliquid dicit nobilitatem. ſimi
liter ratio ſtatus vltra quem non eſt ꝓcedere. ḡ nobilitatem di
26 cit ergo nõ eſt aliud quare nõ dicatur notionaliter. vr ꝙ nõ ꝓ-
ducere ſit notio vt nõ ſpirari. ¶ Reſpon. ad predictorũ intel-
ligentiã eſt notandũ. ꝙ nihil poteſt eẽ notio i diuis niſi dicat
reſpectum poſitum. vel ex primo intellectu. vel ex cõſequenti.
Si enim ſolũ priuat relationem. ita dr̃ de eſſentia ſicut de pſo-
na. Unde ſicut dr̃ ꝙ pater nõ producitur. nec ſpũſanctꝰ pſonã
ꝓducit. ita etiã eſſentia ꝓduci nõ dr̃. ⁊ etiã pſonã nõ produce
re. ⁊ ſicut nõ poteſt eẽ notio hoc quod eſt ingenitꝰ niſi ponat
reſpectum poſitiuũ. ex cõſequenti. ⁊ hunc ponit ſicut viſum eſt
ſimiliter nec hoc quod eſt inſpirabilis poteſt eẽ notio niſi po-
nat reſpectũ poſitiuũ. hunc aũt non ponit niſi ſcdm̃ ꝙ ponit ꝓ
mitatem reſpectu ſpirationis. ſicut inaſcibilitas reſpectu gene
rationis. vt ſicut innaſcibilis dr̃ qui nec gñatur. nec generatio
nẽ conſequitur. ita improceſſibilis qui nec procedit nec proceſ
ſionem cõſequitur. Et qm̃ oĩs emanatio vel eſt generatio. vel
ad generationem conſequitur. quia generatio dicit primã ema
nationem. ideo innaſcibilis priuat omnẽ emanationẽ. ⁊ ideo
dicit fontalem plenitudinem. nec tm̃ reſpectu generatiõis. ſed
ſpirationis. ⁊ ideo inaſcibilitas nec generatio eſt nec ſpiratio.
S; iꝓceſſibilitas dicit qꝛ nec ſpiratur nec ſpirationẽ ↄſequi
tur. ⁊ ſic non excluditur filius ſiue generatus. Filius enim ge
neratur ⁊ tñ nõ ſpirat. nec ſpirationẽ ↄſeqtur. Improceſſibil
igitur non priuat niſi vnam ſolã emanationẽ. ⁊ ideo dicit ſolũ
partem iſtius fontalis plenitudinis. ⁊ ideo iꝓceſſibilitas nõ
poteſt eẽ notio diſticta in patre ab innaſcibilitate. nec in filio
a ſpiratione. nec importat fontalem plenitudinem ſed ſolum i
ſpirãdo. Quãuis igitur iꝓceſſibilitas poſſit dicere nobilita-
tẽ tamẽ qꝛ non diſtinguit ab alijs aſſignatis. iam non ponit in
numerũ cũ alijs. ⁊ ſic patet tria ꝑma obiecta ꝙ iꝓceſſibilitas
diſtinguit ⁊ dicit nobilitatem. ⁊ dicit fecunditatẽ. qꝛ rõnes nõ
valent. eo ꝙ hoc totum in alijs rõnibus aſſiguatis clauditur.
27 ideo contra alias nõ diſtiguit. ¶ Ad illud quod queritur qua-
re nõ communicatur innaſcibilitas. ſicut iꝓceſſibilitas. dicẽ
dũ ꝙ ſicut pater. qꝛ improceſſibilitas nõ claudit i ſuo itellectu
non eẽ ab alio. ſicut facit innaſcibilitas. ſed ſolum dicit non
ſpirari. pater aũt nulli poteſt communicare quod non ſit ab
alio poteſt tamen communicare alij ꝙ non ſpiretur.
¶ Ad illud quod obijcit quare nõ producere nõ eſt notio. di 28
cẽdũ ꝙ nõ eſt nobilitatiſ. ⁊ eſto ꝙ eſſet. qꝛ illud non videt pri-
cipaliter cõſiderari in rati
one ſui nois. dicendum ꝙ
illud eſt ratio. qꝛ non dicit
reſpectum poſitiuũ quãtũ
eſt de ratione ſui nominis
⁊ ideo ſimpliciter põt con-
uenire eſſentie. ⁊ ideo non
eſt notio. Non ſic autem ẽ
de innaſcibilitate. vt in p- Di. xxix
cedentibus viſum eſt.

☞ Diſtinguit multiplicẽ
acceptiõẽ huiꝰ nois pricipiũ
ſcd̃ꝫ ꝙ dicitur relatiue. a

Et preterea
aliud nomen
multiplicem
notans rela-
tionẽ. ſc; pri
cipiũ. Dici
tur enim principium ſemper
ad aliquid. ⁊ dicit pater prin
cipiũ. ⁊ filius principiũ ⁊ ſpi-
ritusſctũs pricipiũ ſed differẽ
ter. Nã pater dr̃ principium
ad filiũ ⁊ ad ſpm̃ſanctũ. Un-
a de aug. in. iiij. li. de tri. ait. pr̃
eſt pricipiũ totius diuinitatis.
vel ſi melius dr̃ deitatis qꝛ ip
ſe eſt a nullo. Nõ eñ h; de q
ſit vel de quo procedat. ſ; ab
eo ⁊ filius eſt genitus ⁊ ſpũſ-
ſanctus ꝓcedit. Non ergo dr̃
pricipiũ totiꝰ deitatis ꝙ vel
ſui vel diuĩe eẽntie pricipiũ ſit
ſ; qꝛ pncipiũ ẽ filij ⁊ ſpũſcti
i qbꝰ ſinglis tota diuitas eſt
Filiꝰ ad ſpm̃ſctm̃ dr̃ pricipi.

Diſtinc. xxix.

De his que proprie et eter
naliter dicũtur de deo ſm
relationem ſeu proprieta-
tem non pſonalem que eſt
communis ſpiratio ſignifi
cata per hoc nomen prin-
cipium.

Et pretera Augu.
aliõ nomen
multiplicẽ
notans re-
lationem.
Supra egit
magiſter de ꝓprietate non
perſonali que eſt inaſcibi-
litas. Hic ſecundo agit de
propꝛetate ſiue notione nõ
perſonali que eſt commu-
nis ſpiratio ſignificata ꝑ
hoc nomẽ principium. Et
quoniam illud nomen non
tantum notionaliter acci-
pitur. immo etiam eſſentia
lit. Ideo diſti guit prio huiꝰ nois multiplicitatẽ. ſcdo manife-
ſtat huiꝰ nois vnitatẽ ſm ꝙ dr̃ de pr̃e ⁊ filio reſpectu ſpũſan-
cti oſtẽdẽs ꝙ ſunt vnũ principiũ ſpũſcti. ⁊ hoc ibi. deinde i eo
de; libro. continue.
¶ Prima pars habet duas. In prima diſtinguit huius nomi
nis multiplicitatem. In ſecunda vero membra ſue diſtinctio-
nis explanat. oſtendens ꝑ autoritates ꝙ pricipiũ h; oẽs illas
acceptiones ⁊ hoc ibi. Et pater ab eterno principium eſt filij.
Silr ſcda pars i qua agit de h̃ noie pricipiũ ſpecialr prout dr̃
notionalr ⁊ eſſentialiter habet duas. In pria oſtẽdit ꝙ pater
⁊ filius ſunt vnũ pricipiũ. ibi deinde i eodẽ li. In ſcda qua vni
tate ſunt vnũ ſc; vnitate notiõis. ibi. Unũ aut pricipiũ ſunt ⁊c.
vbi oñdit ꝙ eadẽ notiõe ſũt pricipiũ. ⁊ ꝙ illa notio ẽ ſpiratio. 1
a ¶ Pater eſt pricipiũ totiꝰ diuinitatis ⁊c. Queritur ꝓ quo ſtat
ibi hoc nomẽ pricipiũ. Nõ eñ põt ſtare pro eſſentia. nec ꝓ pſo
ſona. qꝛ vtrũq; dicit qd̃ tũ eſt de ſe abſolutũ. aut ergo ſtat ꝓ pr̃
nitate. ⁊ hoc falſu;. qꝛ non eſt pr̃ ſpũſctũs. Nec ꝓ ſpiratione.
quia ſpiratio nõ eſt reſpectu filij. Nec cõmuniter ad vtrũq; qꝛ
nihil habent cõmune niſi eſſentiam: nec pro inaſcibilitate. qꝛ
innaſcibilitas non dicit reſpectum ad perſonam. ſed priuatio-
nem reſpectus. ergo omni modo eſt falſa.
¶ Reſpõ. dicẽdũ ꝙ ſenſus locutiõis hic eſt pater eſt pricipiũ
totius deitatis. i. oĩm pſonaꝝ in deitate. ⁊ eſt diſtributio acco
moda. ſicut dr̃ celũ cõtinet oĩa ſe. ſ. excepto. Si aũt queratur
ꝓ quo ſtat h̃ nomẽ pricipiũ. dicẽdũ ꝙ ſtat ꝑ paternitate filr et
ſpiratione. qꝛ per paternitatem eſt principiũ filij. per ſpiratio
nem principiũ ſpũſancti. per vtrũq; pricipiũ vtriuſq;. Quod
ergo obijcitur ꝙ non habent commune dicẽdum ꝙ non con-
ueniunt in notione vnica conuenientia formali. tamen con-
uenientia originali in eadem perſona. ⁊ eiuſdem perſone pro
prietate. Quia eñ perſona patris a nullo eſt. vt dr̃ in littera
ideo omni modo productionis producit. ⁊ ideo eſt principiũ
totius deitatis. Unde idem iportatur nomine principij cu; dr̃

citur principium deitatis intellectu pͥcipali. quod importaꝫ noīe innaſcibilitas q̄tum ad itellectum cōſequentem. ⁊ ex hoc verbo et ex hac rōne verbi cōfirmationē recipit iſta poſitio q̄ dicit ꝙ innaſcibilitas dicit in patre plenitudinem fontalitatꝫ ſiue fontalem plenitudinē ſ3 ex conſequenti intellectu.

b ❡ Pater ergo pͥncipium eſt ſine pͥcipio ⁊c. Queritur de hmōi locutionib⁹ q̄liter accipiꝫ. ibi hoc nomē principiū cum dicitur. pͥncipium ſine pͥcipio pͥcipiū de pͥcipio. Aut enī accipitur eēntialr̄ aut pſonaliter: Non pſonaliter vt videꝫ. q2. ſ. ſ. dꝫ eſſe pͥcipiū de pͥcipio ⁊ pͥcipium nō cōuenit ei niſi tēporaliter.

Quō filius ⁊ ad q̄d dicatur principiū 2 ſpū ſſanctus ⁊ ēt trinitas

Preterea ſicut dicit magr̄ diſt. xxvij. nō pōt dici hoc de illo niſi q̄tū ad nomina ſubſtantialia. ḡ principiu3 nō pōt accipi notionaliter Et iteru3 pro qua notione acciperetur cū dꝫ. fili⁹ pͥncipiū de pͥcipio. q2 non ꝑ filiatione. quia hoc conuenit ſpirituiſſancto. ſ. eſſe pͥncipiū de pͥcipio. Non pro cōi ſpiratione. q2 cōis ſpiratio cōuenit patri. cui nō cōuenit eſſe principiu3 de pͥcipio. Si tu dicas ꝙ accipitur eſſentialiter. Contra. eſſentia non eſt pſone principium nec dicit reſpectum ad perſonā. ergo cu3 principium dicat reſpectū ad perſonam non poteſt accipi eſſentialiter. ⁊ ita nullo modo.

❡ Reſpon. poſſet dici ꝙ h̄ nomen principium accipiꝫ in cōparatione ad creaturā et trahitur ad perſonas per prepoſitiones addi itaꝫ ſicut cu3 diciꝫ deus de deo ⁊ deus nō de deo. ⁊ conſimilia. ⁊ ſic ceſſant obiectiones. Aliter poteſt dici ꝙ h̄ nomen principium non eſt impoſitum ad ſignificādū reſpectum eſſentialem vel perſonalem quantu3 eſt de ſe. ſed indifferenter ſe habet ad vtrumq3. ⁊ eius acceptio determinatur per adiunctum. quādo ergo diciꝫ de patre ſtat pro notiōe paternitatꝫ et ſpirationis cōmuniter. ⁊ artatur per proprietatē innaſcibilitatis ꝑ hoc ꝙ dicitur non de principio. Similiter ī filio ſtat pro communi ſpiratiōe cū filiatione que importatur per hoc ꝙ dicitur de principio. De ſpiritu ſancto vō dicendum ꝙ ſtat eſſentialiter tm̄. ⁊ hoc artatur ad pſonam ꝑ hoc ꝙ dꝫ de vtroq3.

rom̄. xj. Quō accipiēdū ē, oia eē ex deo.

Augu.

Spirit⁹ vō ſanctus non dicitur principiu3 niſi ad creaturas ad quas pr̄ etiā dꝫ principiu3 ⁊ fili⁹ ⁊ trinitas ipſa ſimul. ⁊ ſingula pſonaꝝ principiu3 eſt creaturaꝝ. pr̄ ḡ principiū eſt ſine principio. Fili⁹ principiū d̄ principio. Spūs ſanctus principiū de vtroq3. ideſt de patre ⁊ filio.

☞ Mēbra diſtinctiōiſ explanat oſtēdenſ per autoritates ꝙ principiū h3 oēs illas acceptiones. b

❡ Et pater ab eterno principiū eſt filij. ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ principiū ſpūſſancti. q2 fili⁹ ē a pr̄e et ſpūſſanct⁹ ab vtroq3. ſpūs vero ſanct⁹ nō ab eterno pͥcipiū eſt. ſed eſſe cepit q2 non diciꝫ principiū niſi ad creaturas. Cū ergo creature eſſe ceperunt ⁊ ſpūſſanct⁹ eſſe cepit pͥcipiu3 eaꝝ. ita etiā pater ⁊ filius eſſe cepit cum. ſſ. vnum principium creaturaꝝ. q2 creature eſſe ceperunt a patre ⁊ filio ⁊. ſſ. ⁊ dicunꝫ hi tres non tria: ſed vnum principiu3 oī3 creaturarum. quia vno codēq3 modo principiu3 reꝝ ſunt non enim aliter ſunt res a patre ⁊ aliter a filio. ſed penituſ eodē mō. Jō apl's intelligēs hāc trinitate3 eſſe vnum principium rerum ita ait. Ex ipo per ip3 ⁊ ī ipo ſūt oia. ❡ Cū vero audiuimus omnia eſſe ex deo vt ait augu. de natura boni. omnes vtiq3 naturaſ intelligere debem⁹. ⁊ oia q̄ naturalia ſunt. Nō eñ ex ipſo ſunt peccata que naturā non ſeruant ſed viciāt que ex voluntate peccantiū naſcunꝫ. oī3 ḡ q̄ naturalr̄ ſunt. vnū pͥcipiū eſt pater cū filio ⁊ ſpūſſancto ⁊ d hoc eē cepit. Ab eterno aūt pater pͥcipiū eſt filij gñatione ⁊ pr̄ ⁊ filius vnū principiū ſpūſſan. Vñ aug. i. v. li. de tri. ita ait. Dꝫ relatiue pr̄. idēq3 relatiue dꝫ principiū. ſ3 pr̄ ad filiū dꝫ principiū vero ad oia q̄ ab ipo ſunt. Et principium dꝫ filius. Cum eñ diceretꝫ ei. Tu quis es? r̄ndit principiū q̄ ⁊ loquor vobis. S3 nunq̄d patris principiū eſt. imo creatorē ſe voluit oſtēdere. cū ſe dixit eſſe principiū. ſicut ⁊ pater principiū eſt creature. q2 ab ipſo ſunt omnia. ❡ Cum vero dicimus ⁊ patrē principiū ⁊ filiu3 principiū nō duo principia creature dicimus. q2 p r̄ ⁊ fili⁹ ſimul ad creaturā vnū principiū ē. ſicut vn⁹ creator. Si aūt q̄cq̄d ī ſe manet ⁊ gignit vl' opaꝫ aliq̄d. pͥncipiu3 ē ei⁹ rei quā gignit vel ei⁹ quā operaꝫ. non poſſum⁹ negare etiā ſpūſanctū recte dici principiū. q2 nō eñ ſepam⁹ ab appellatiōe creatoris. q2 ſcriptū ē de illo ꝙ opeꝫ. ⁊ vtiq3 in ſe manēs opaꝫ. Nō eñ ī aliq̄d eoꝝ q̄ opaꝫ ipe mutaꝫ ⁊ vertiꝫ. Vnū ḡ principiū ad creaturā cū pr̄e ⁊ filio ē ſpūſſan. nō duo vl' tria principia. Ecce apte oſtēdit aug. patrē ⁊ filiū ⁊. ſſ. eē vnū pͥcipiū rerū creataru3. i. vno eodemq3 mō eē pͥcipiū ⁊ illū modū ſatis aperuit. q2. ſ. opanꝫ oia. ⁊ q2 ſiliter opantur hi tres. iō vnū principiu3 eſſe dicuntur.

e

☞ De hoc noīe principiū ꝓut dꝫ notionalr̄ ⁊ eſſentialiꝫ oſtēdēs ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ ſunt vnū principiū ſpūſſancti. c

❡ Deinde in eodē libro cōtinue oſtendit quō pater dicatur pͥcipiū ad filiū ⁊ ad ſpm̄ ſanctū ipe fili⁹. dicēs. ideo eē pr̄e3 principiū filij. q2 genuit eū ⁊ patrē filium eſſe principium ſpūſſancti. q2 ſpūſſanctuſ procedit vel datur ab vtroq3 Ait enim ita. Sꝫ gignēs ad id quod gignit pͥcipiū eſt.

c ❡ Spūs eſſe cepit pͥcipiū earū ſc3 craturaꝝ. Vꝫ dicere cōtra illud q̄ō dictū eſt ſupra. di. iij. Ex ꝑpetuitate creaturaꝝ intelligitur cōditor etern⁹. ſi ḡ. ſ. ſ. ē etern⁹ ꝯditor. ḡ eternalr̄. pͥcipiū Jtē ī hymmo. Etne reꝝ ꝯditor. Jte3 rōne videtur q2 res ab eterno fuerūt ī deo ſ3 nō niſi ſicut in pͥcipio ergo ab eterno fuit principium. ❡ Reſpo. dicēdum ꝙ noīa que dicunt effectum in creatura poſſunt illum dicere actu vel habitu. Si actu ex tpe dicūtur Si habitu. pūt dici eternaliter. Et qm̄ pͥcipiū pōt ſonare in actū vel in habitū ideo nō pōt dici ſolū tp̄aliter. immo etiam eternaliꝫ. ſ3 qm̄ vſ⁹ magis accipit h̄ nomē principiū prout dꝫ in actu. q̄ i habitu iō. dicit magr̄ ꝙ dꝫ tp̄aliter. Qō obijciꝫ ꝙ dꝫ conditor eternus dicendū ꝙ locutio duplex eſt. Tu3 ex pte eius q̄ō eſt conditor q2 poteſt dicere actum vel habitum. Tu3 ex parte eo⁹ ꝙ eſt eternus q2 pōt teneri adiectiue vel ſubſtantiue. Et ſi eternus teneatur ſubſtantiue. ſic non ponit eternitatem circa conditione3 ſ3 circa ſuppoſitū. ⁊ ē locutio vera. Si adiectiue. ⁊ cōditor tenetur habitualiter adhuc eſt locutio vera. Si actualiter tunc falſa. Senſus ſunt manifeſti. Nā vno modo ſenſus eſt. eternus cōditor. id eſt cōditor q̄ eſt eternus. Alio mō eternus cōditor id eſt ab eterno potens cōdere in tpe. Et tertio mō eternus cōditor. q2 eternaliter condidit. Duobus primis ſenſibus eſt vera locutio. ſed tertio ſenſu eſt falſa.

4

Jo. viij.

Dicab[..] ſigit[..] ſpūſa[..] q ipſe pncipi[..] um ſit.

d ❡ Ab eterno aute3 pater principium eſt filij. Obijcitur. paꝫ et filius ⁊ ſpūſanctus non ſunt principium niſi ex tpe. ergo ſm̄ hoc cū eternum ſiat ante tp̄ale. ꝑ prius dꝫ principium notionaliter in diuinis q̄ eſſentialiter. Sed contra omne eſſentialiter dictum eſt cōmuni⁹. ⁊ quāto aliquid cōmunius tanto prius. ergo per prius debet dici principium eſſentialiter q̄ notionaliter.

❡ Reſpon. dicēdum ꝙ duplr̄ eſt loqui de hoc nomie principium. aut reſpectu ſubiecti. ſic cu3 intellectus eſſentie ſit ante intellectū perſone ſic principiū eſſentialiter dictum ſm̄ rōnem intelligēdi pcit principiū notionaliter dictum ſicut opponit. Si autem reſpectu termini. ſic principium eſſentialiter dictū reſpicit q̄ō eſt diuerſum per eſſentiam ⁊ creatum. ſed principiū notionaliꝫ dictū reſpicit pſonā cōſubſtantialem ⁊ increatam ⁊ eterna3 ⁊ iō pͥcipium notionaliter dictum dꝫ eternaliter ⁊ q̄tū ad hanc viā prius dꝫ in deo non ſolū q̄tū ad intellectū ſ3 etia3 q̄tū ad rem ⁊ ſic pꝫ de qua acceptione hoc nomen principiū dicitur per prius ſm̄ diuerſas comparationes.

5

e ❡ Creatorem ſe voluit oſtendere. Videtur falſum ꝙ cu3 filius ſe dixerit principium creatorem ſe voluit oſtendere. q2 ipe reſpondit ad

ſpondit ad queſtionē pbarizeorū querētium. Tu quis es. ſed quis q̄rit de pſona. ſed pīcipium ſm ꝙ pro creatore accipitur tenetur eſſentialiter. ergo aut dominus nō reſpondit conueniē-ter. aut pīcipium non ſtat pro creatore ibi. Si dicas ꝙ appropriatur filio. Contra tā ratio creationis ꝙ̄ ratio principij ap-propriat patri. ergo nō filio.

6 ¶ Reſpon. dicēdū ꝙ principiū tenetur eſſentialiter ſicut dicitur in littera ſed tractum eſt ad perſonaꝫ filij. Sꝫ ꝙ obijcis ꝙ appropriatur patri. dicendumꝙ principium de ratione ſui nominis nō appropriatur filio niſi per additionem. ⁊ ſic in propoſito. quia appropriatur per actum verbi. Non eniꝫ dixit ſimpliciter ego principiuꝫ. ſed ego pīcipiū q̄ ⁊ loquor vobis. ¶ Nam lꝫ filius ſit pīcipium de principio non eſt tamen concedendum ꝙ filius habeat principium.

Cōtra. videtur debere cō-cedi. quia omne relatiuuꝫ debet habere correlatiuuꝫ ſibi correſpondens. ergo ſi filius cum dicitur principiū de principio dicitur relatiue. debet habere correlatiuum qd̄ eſt pīcipiū.

¶ Reſpondeo dicendū ꝙ habere principiuꝫ dicitur dupl'r. Aut ſicut correlatiuū ſicut fili' dr̄ habere patrem ⁊ ſic filius habet pīn-

7 cipiuꝫ. Aut ſicut diſpoſitionem ſui ⁊ ſic dicitur habere principiū quod īcipit eſſe. et ſic filius non incipit eſſe q2 non incipit. Uel aliter eſt habere principium eſſendi aut durandi. Primo modo filius habet principium ſecundo modo non.

Ad euidentiaꝫ eorum que dicuntur in preſenti diſtinct. duo querunt̄ de hoc nomine pīincipiū. Primo queritur de ipſo quā-tum ad multiplicitatem. Secundo quantum ad vnitatem. Et quantum ad primum duo queruntur. Primo ſuppoſito ꝙ hoc nomē principiū accipiatur eſſentialiter. queritur vtrū poſſit accipi perſonaliter ſiue notionaliter. Secundo dato ꝙ eſſentialiter ⁊ notionaliter. queritur vtrum de illis duobus modis accipiatur vniuoce vel equoce

8 **Queſtio. j.** Qꝫ hoc nomē principium accipiatur notionaliter videt̄ ſic aug. v. de trini. Pater ad filium pīcipiū eſt. q2 genuit eū. ergo idem importatur noīe pīcipij qd̄ nomīe generationis. ergo tenet̄ perſonaliter ſiue notionaliter. Itē hoc videtur ratione. q2 vbicunq eſt rō emanationis ⁊ originis ibi eſt vna ratio principij. Sed in diuinis vere ⁊ pprie ē ratio emanationis. ergo ibi vere ⁊ pprie ē ratio principij. ¶ Cōtra pīcipiū ⁊ primū ſunt idem ergo vbi cadit ratio pīcipij eſt dicere primū ⁊ vbi eſt dicere primū eſt dicere pri'. q2 ſuperlatiuus pſupponit comparatiuum. ⁊ vbi pri' ibi poſterius. ergo a primo vbi eſt ratio principij. ibi eſt ratio poſterioris. ſed ī diuinis nullo modo recipitur ꝙ vna perſona ſit poſterior alia. ergo nullo modo perſona eſt pincipium perſone.

¶ Item in creaturis ideꝫ eſt principium et initium. ſicut patet p philoſophuꝫ. ergo vbi non recipitur initium nec principium. ſed omnes perſone in diuinis ſunt ſine initio. ergo ⁊ ſine principio. ergo principiuꝫ non dicit reſpectum perſone ad perſonam. ergo non accipitur perſonaliter ſiue notionaliter.

¶ Item idem eſt cauſa et principium re differens ratione. quia principium dr̄ ꝗtuꝫ ad fieri. cauſa quātū ad eſſe. ergo ſi maioris nobilitatis eſt eſſe ꝗ̄ fieri ꝓpri' dꝫ ibi accipi ratio cauſe ꝗ̄ principij. ſed non recipitur ꝙ vna pſona ſit cauſa. ⁊ alia ſit effectus. ergo nec debet ibi recipi intentio principij.

¶ Itēꝫ deus eſt alpha ⁊ o principium ⁊ finis. ⁊ vtrū ꝗ eſt equalis nobilitatis. Sed intentio finis ita dicitur de deo eſſentialiter ꝙ nullo modo pſonaliter deus eſt enim ita finis creature ꝙ non eſt finis perſone. ergo ſimiliter videt̄ ꝙ ita ē principiū creature ꝙ nullo modo ſit principium perſone.

¶ Reſpon. dicendum ꝙ ī diuinis eſt vera origo ſiue emanatio. non tm̄ vera ſed etiam completiſſima. Ad hoc autem ꝙ ſit perfectiſſima neceſſe eſt ꝙ emanās habeat cū producēte equalitatem omnimodā ac vnitatem in ſubſtantia. quia nihil poteſt equari deo niſi deus. ſi ergo emanatio ⁊ origo debet exprimi cōueni-enter ⁊ catholice. debēt recipi nomina dicentia originis veritatem. et non recipi nomina importantia ī perfectionem vel diuerſitatem vel inequalitiatem Quoniam ergo principium et principiatum dicūt originis veritatem. ideo vtrumq recipitur in diuinis. maxime autem intentio principij. Sed quoniā poſterius dicit īperfectionē. ⁊ initiuꝫ ſimiliter. q2 dicit imperfectā durationē. ſ. inceptionē. ⁊ intentio cauſe importat diuerſitatē. quia cauſa eſt ad cuius eſſe ſequit̄ aliud ⁊ intentio finis inequalitatem. q2 finis melior eſt his q̄ ſunt ad finem. ideo nec intentio prioris ⁊ poſterioris. nec initij ⁊ initiati. nec cauſe ⁊ effect' nec finis ⁊ eius qd̄ eſt ad finē, recipitur in perſona reſpectu pſone

pater ad filiuꝫ principium eſt quia genuit eum. Utruꝫ aūt ⁊ ad ſpm̄ſanctum principium ſit pater. quia dictū eſt de patre ꝓcedit non parua queſtio eſt. Nō ſi ita eſt. nō iam principiuꝫ eius tantū erit rei quā gignit vel facit. ſed ⁊ ei' quaꝫ dat ⁊ que procedit ab ipſo. Si ergo quod datur vel qd̄ ꝓcedit. principiū habꝫ a quo datur vel procedit. fatendum eſt patrem vel filiū vnum principiū eſſe ſpūſancti. non duo principia. Sed ſicut pater et filius ad creaturam relatiue vnus creator ⁊ vnus domin' dicitur. ſic relatiue ad ſpiritū ſanctum vnum principiū. Ad creaturam vero pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus vnum principiū ſicut vnus creator ⁊ vn' dominus. Ecce habes ꝙ pater principiū filij dr̄. q2 genuit eum. Qua ergo notiōe eſt pater. ea principium filij dicitur. id eſt generatione. ſcd̄m quam etiā dr̄ autor filij. Unde Hila. in lib. iiij. de trin. ita ait. ipo quo pater dr̄ ei' queꝫ genuit autor. oſtēditur. id nomen habens: qd̄ neq ex alio profectum intelligatur. et ex quo is qui genitus eſt ſubſtitiſſe doceatur. Nouit eccleſia vnū innaſcibilē deū. Nouit vnigenitum dei filiuꝫ. Cōfitetur patreꝫ ab origine liberum confitet̄ ⁊ filij originem ab initio. nō ipꝫ ab initio. ſed ab initiali. nō p ſeipm̄. ſed ab eo qui a nemine eſt natum ab eterno. natiuitateꝫ. ſ. ex paterna hereditate ſumenteꝫ. Edita eſt hic fidei ꝓfeſſio. ſe ꝓfeſſionis ratio nonduꝫ expoſita eſt. ⁊ iō querēda. ſ. quō intelligendum ſit ꝙ ait filij originē eē ab initio ⁊ nō ipꝫ eē ab initio ſed ab iītiabili. Hoc vtiq ſubdēs. determinauit quō acceperit initiū inq̄ens originē filij eē ab initio. Ac ſi diceret Nō ita intelligas originē filij eē ab initio. q̄ſi ipe fili' habeat initiū. ſꝫ q2 ipe eſt ab initiabili. i. a pr̄e a quo ſunt oīa. Nā lꝫ fili' ſit pncipiū de principio. nō eſt tn̄ ꝯcedendum ꝙ fili' habeat principiuꝫ. Cūq fili' ſit principiū de pīcipio. ⁊ pr̄ principiū nō de pīcipio. nō eſt principiū de principio principiū ſine principio: ſicut filius nō eſt pr̄. Neq tn̄ duo pncipia. ſꝫ vnū. ſic pr̄ ⁊ fili' nō duo creatores ſꝫ vn' creator.

Qꝫ pr̄ ⁊ fili' ſunt vnum principiuꝫ ſpūſancti vnitate notiōis que eſt ſpiratio. D

¶ Unū aūt pīcipiū ſunt pr̄ et fili' nō tantū creaturaꝝ. vt dictū eſt ſupra. ſed etiaꝫ ſpūſſancti. Jō q̄ri ſolet vtrū eadē notione pater ſit principium ſpūſancti ⁊ fili'. an ſit alia notio qua pr̄ dicatur principiuꝫ ſpūſancti et alia qua filius.

¶ Ad quod dicimus. cū pater dicatur principiū ſpūſſancti et filius. quia ſpūſſanctus procedit vel datur ab vtroq nec aliter procedit vl' datur a patre ꝗ̄ a filio. ſane intelligi poteſt patrem ⁊ filium eadeꝫ relatiōe vel notiōe principiū dici ſpūſancti. Si vo q̄ritur que ſit illa notio quam ibi notat principium nomē eius nō habem'. ſed nō eſt ipa paternitas vel filiatio. imo notio q̄dam que pr̄is eſt ⁊ filij. q2 ab eterno pater ⁊ filius vnuꝫ pīcipiuꝫ eſt ſpiritusſancti. Donator autem vt predictuꝫ eſt dicitur pater vel filius ex tēpore ſicut ſpiritusſanctus donum vel donatum.

Apit ex q̄ ſenſu illa dixerit hyla

Querit̄ que ſit notio q̄ pr̄ ⁊ fili' dr̄ pīci piū ſpūſ ſancti. 8

ſed intentio ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti. q: poſſibile eſt ꝙ ꝓductus ſit
ſumme ꝑfectus ⁊ equetur ꝓducenti. ideo recipit̃ in diuiſ. ſilr̃
9 ⁊ itentio principij. ¶ Ad illđ quod obijcitur ꝙ ad ꝑncipiū ſeq̃t̃
pri⁹ ⁊ ad ꝑus poſterius dđm ꝙ ſicut dr̃ ſm Hyla. pater maior
eſt filio. nec tamẽ filius minor. q: ſonat in iꝑfectionẽ hoc qđ
eſt minor. iđ ꝗuis recipitur ꝙ pater ſit prior filio. q: ille eſt ab
illo non econuerſo. non tamẽ recipit̃ ꝙ iſte poſterior. Attamẽ
nec ratio prioris omnino recipitur ꝓprie. q: cū ī diuinis ſit ori
go. ꝓprius eſt origo. ⁊ minus ꝓprie ordo. nec eſt niſi ſolum ra
tione originis. Quoniam ergo ꝑcipiū principaliter importat
originem. ⁊ prius ordinem iđ ſimpliciter recipitur intentio pri
cipij. Intentio vero prioris minus proprie ⁊ cū determinatiõe
Intentio autem principij ꝓut priuat anterius. ꝓprijſſime reci
pitur in deo. maxime quãtum ad ꝑſonam patris ⁊ ideo non ſe
quitur ꝙ ita ꝓprie dicat̃ pri⁹ ꝙ tãtū dicet reſpectū ad poſteri⁹
¶ Ad illud quod obijcitur de initio. dicẽdum ꝙ initio mõ ac
10 cipitur large ad principium eſſendi et durãdi. Alio modo ꝓpe
ad principium durandi. vt illud dicatur habere initium quod
incipit eſſe. Primo modo poteſt accipi in diuinis. ⁊ ſic accipit
Hyla. in litera. ſcđo vero mõ non pȏt. ⁊ ſic nõ equaler ꝑcipio
¶ Ad illud quod obijcitur de cauſa ꝙ idem eſt ꝙ principiū di
11 cendum ꝙ in creaturis idem eſt principiuꝫ ⁊ cauſa. ⁊ hoc eſt q:
ꝓductum differt a producente. ⁊ iđ pȏt dici effect⁹ eius et iſtđ
poteſt dici cauſa. ⁊ inidem concurrit intentio cauſe ⁊ principij
⁊ ſimiliter nomen. ſed non ita in diuinis. q: ibi poteſt eſſe vni⁹
12 ſubſtantie producens cum producto. ideo non valet illud.
¶ Ad illud quod obijcitur de fine iam pꝫ reſponſio. q: finis ꝙ̃
tū eſt de ſe dicit exceſſum bonitatis reſpectu eius quod eſt ad
finem nõ ſic principiuꝫ reſpectu eius quod eſt ex illo. ⁊ ideo de
us non poteſt eſſe finis, niſi creature inequalis. pȏt tñ eſſe ⁊ eſt
principium ꝑſone omnino equalis. ⁊ ideo vna perſona non eſt
finis alterius eſt tamen principium.

B **Queſtio. ij.** Utrum hoc nomen principium cuꝫ acci
piatur eſſentialiter ⁊ notionaliter. di
cat̃ vniuoce vel equiuoce. Et ꝙ vniuoce videt̃ Baſilius dicit
ꝙ filio dei accipere cū creaturis eſt commune. ſed habere per
eſſentiam ꝓpriū ſi igit̃ cõe eſt accipe. ꝗ̃ ⁊ dare ⁊ ſi hoc cū penes
h̃ accipiat̃ rõ ꝑcipij reſpectu filij ⁊ reſpectu creature. vr̃ ꝙ di
cat̃ vniuoce. ¶ Item ſic differt ꝑcipiū eſſentialiter dictū ⁊ no
tionaliter. ſicut ſapientia ⁊ ſapientia genita. ſed non dr̃ equoce
ſapientia ſic ⁊ ſic ergo ⁊c. ¶ Itẽ nihil dr̃ multipliciter ex hoc
ꝙ dr̃ de genere ⁊ de ſpecie. ſiue ex hoc ꝙ habet vnuꝫ ſuppoſitū
⁊ plura. ⁊ q: multiplicitas reſpicit ſignificatiões diuerſas nõ
ſuppoſita. ſed ꝑcipium eſſentialiter dictū eſt in plus. ⁊ pluri
bus cõuenit ꝙ notionaliter. cõuenit eiſdem ipſis. ꝗ̃ non dr̃ mľ
tipliciter ſed vniuoce. ¶ Item ꝙ non dicatur analogice videt̃
q: vbi eſt analogia ibi eſt prius ⁊ poſterius. ſed in diuinis nõ ē
prius ⁊ poſterius. ergo nec analogia. Et iterū ꝙ nec equiuoce.
Quia vbi eſt equiuocatio ibi eſt diuerſitas ſignificationis. ſꝫ
ꝑſona et eſſentia non ſunt diuerſa. ergo nec poteſt equiuoce.
¶ Sed contra ꝙ dicatur multipliciter videtur primo per ma
giſtrū in lr̃a qui dicit. ꝙ hoc nomẽ principiū multiplicẽ facit i
telligentiã. ergo dr̃ multipliciter. ¶ Item hoc ipſum vr̃ ratio
ne q: iſti act⁹ generare. ſpirare. creare. ſunt ipius principij ſm
ꝙ differenter accipitur. ſed non eſt vnam cõmunem rõnem inue
nire ad iſtos actus. ꝗ̃ nec ad principiuꝫ quod dicit reſpectū
ſic differentẽ. ¶ Item regula eſt philoſophi ꝙ ſi aliqđ in vna
ſui acceptione habet vnū oppoſitū ⁊ in alia aliud. dr̃ multipli
citer ſꝫ ꝑcipiū eſſentialiter dr̃ reſpectu creati. ⁊ notionaliter
reſpectu increati. ꝗ̃ multiplr̃ ſic ⁊ ſic. ¶ Item principium eſſen
tialiter dictum dicitur temporaliter. notionaliter dictum eter
naliter. ſed nihil eſt cõmune vniuocum eterno ⁊ tẽporali. ꝗ̃ ⁊c.
13 ¶ Reſpon. dicendū ꝙ nomen accipi differẽter in diuinis pȏt
eſſe tripliciter. Aut ꝗ̃tū ad ſuppoſitū. aut quantum ad ſignifi
catum. aut quãtum ad connotatū. Primo modo accipitur dif
ferenter hoc nomen deus. q: cum dr̃ deus eſt eternitas. ⁊ de⁹
gñat. in prima ſtat ꝓ natura. in ſecunda ꝓ ꝑſona. et illud non
inducit aliquam multiplicitatem. Aliomodo contigit terminū
differẽter accipi quãtū ad ſignificatū. vt ꝙ iſe termin⁹ in vna
ſui acceptione ſignificat eſſentiã. in alia perſonam. ſicut hoc no
nomen pr̃ ꝓut dr̃ deus pater filij. ⁊ ꝓut dr̃ pater noſter. ⁊ hoc i
ducit equiuocationeꝫ. q: eſt diuerſitas ſignificationis nõ in re
ipa ſꝫ in ſignificãdo. Tertio mõ contingit differẽter accipi ra

tione connotati. vt pote hoc nomen principium dictuꝫ eſſentia
liter connotat effectum. dictuꝫ perſonaliter nihil cõnotat crea
tū et illud inducit multiplicitatem ſm analogiam nõ ſm equo
cationem. Secundum analogiam quideꝫ q: accipitur ꝓ diuer
ſis ſiue diuerſa importat que non habẽt niſi vnitatem ꝓportio
nis. ⁊ ideo neceſſario opportet ꝙ incidat ibi analogia. ſed non
equiuocatio. q: equocatio habet plures iſtitutiones. ⁊ determiã
te accipitur ꝓ qualibet. ſicut pꝫ in hoc nomine canis. ſed nõ ſic
ſe habet hoc nomen principium. Nam principium de ſua impo
ſitione impoſitum eſt ab actu producendi. non creandi nec ge
nerandi. Unde ſicut ꝓducere. de ꝓductione filij ⁊ creature nõ
dr̃ equiuoce ſed analogice. ita ⁊ hoc nomem principiū ſm has
tres accipit̃ cõpationes differenter. Concedo ergo ꝙ ibi eſt mľ
tiplicitas quedam. ꝗuis non ſit multiplicitas ſimplr̃ ſicut eq
uocationis ꝓprie dicte. ⁊ cõcedende ſunt rõnes ad hoc. q: non
cõcludunt ꝙ ſit equiuocatio vera. Tamen illud verbum philo
ſophi intelligitur quando nomẽ habet diuerſa oppoſita. q̃ non
vniunt̃ in aliquo nec vniuoce nec analogice quod ſit illi termi
no oppoſitum ſed primo ⁊ per ſe opponuntur. non ſic autẽ eſt i
ꝓpoſito. q: principiū non dicitur primo ad filium vel ad crea
turam ſed ad hoc quod eſt ꝓductum ſiue principiatum. ⁊ qui
dem dicitur de filio et creatura ꝗuis nõ vniuoce ſꝫ analogice. 13
¶ Ad illud quod obijcit̃ de baſilio. dicẽdū. ꝙ baſilius accipit
cõe ꝓ analogo. qđ eſt medium inter pure vniuocū ⁊ equocum. 14
¶ Ad illud quod obijcit̃ de ſapientia ⁊ ſapientia nata. dđm ꝙ
non eſt ſimile. q: ibi non eſt diuerſificatio niſi ſolum ꝗ̃tum ad
ſuppoſitum. hic aūt eſt quantum ad connotatum. et ꝑ hoc pꝫ 15
ſequens. ¶ Ad illud quod obijcitur vltimo ꝙ non cadit prius
ibi ⁊c. dicendum ꝙ ꝗuis non cadat ibi prius ⁊ poſterius in ſe.
cadit̃ tamẽ reſpectu effectus. q: in cõparatiõe ad effectuꝫ acci
pitur analogia. Qđ autem dr̃ ꝙ non eſt ibi diuerſitas dicẽdū
ꝙ verū eſt in re tamẽ in ſignificando et intelligendo aliud eſt
intelligere eſſentiam. aliud intelligere ꝑſonam. ita ⁊ dicere. ac
per h̃ ⁊ ſignificare. ⁊ ideo ꝗuis nõ ſit diuerſitas a parte rei ab
ſolute. nihilominus poteſt eſſe a parte ſignificationis.

Conſequenter eſt queſtio de ſecũdo articulo ſcꝫ
de vnitate huius nõis principium. ⁊ circa hoc
queruntur duo. Primo queritur vtruꝫ pater et
filius poſſunt dici vnū principiū ſpūſſancti.
Secundo vtrū poſſunt dici vn⁹ ſpirator vel idẽ
principium ſpiritusſancti.

Queſtio. i. Qđ poſſunt dici vnum principiū eſſe ſpi C
ritusſancti. videtur in littera vbi dicitur
fatendum eſt patrem ⁊ filium vnum principiū eſſe ſpūſſancti.
¶ Item rõne videtur. q: vnius principiati vnū eſt principium
in vno genero. ſed ſpūſſanctus vnus eſt. ꝗ̃ habet vnū ꝑcipiuꝫ
ergo ſi immediate ⁊ ꝑfecte eſt a patre ⁊ filio ſunt ergo pater et
filius vnum principium. ¶ Item pater ⁊ filius ſpirant. aut er
go vna potẽtia aut duabus. Conſtat ꝙ vna q: cū in eis eſt vna
eſſentia eſt ⁊ vna potentia. ergo cum ipſi dicantur eſſe princi
pium ratione potẽtie. ⁊ vna ſit potẽtia in patre et filio. patet ⁊c.
¶ Itẽ ſicut tres ꝑſone vnica creatiõe creãt ita due vnica ſpira
tione ſpirant. ſed tres. q: vnica creatione creant ſunt vnum pri
cipium creature. ergo due vnum principium ſpiritusſancti.
¶ Contra. cū dicitur ſunt vnum principium ſpiritusſancti. aut
vnū dicit vnitatem eſſentie. aut vnitatem ꝑſone. aut notionis.
Nõ eſſentie q: tunc ſpūſſanctus eſſet principiuꝫ ſpūſſancti. Nõ
ꝑſone q: tunc pater et filius eſſent vna ꝑſona. ergo notionis.
Sed cõtra. ſi pater et filius ꝓpter vnitatem notionis dicũtur
vnū ꝑcipiū. ꝗ̃ ab oppoſitis pater ꝓpter pluralitatem notiõis
poteſt dici plura ꝑ̇ncipia. ¶ Item ſi pater eſt ꝑ̇ncipium ſpiri
tusſancti ⁊ filius principium. ⁊ hoc ꝑ̇ncipium nõ eſt illud. ergo
duo ꝑ̇ncipia. ¶ Item pater ⁊ filius ſunt vnuꝫ ꝑ̇ncipium ergo
vnum ꝑ̇ncipium eſt pater ⁊ filius. ⁊ ſi hoc: ergo pr̃ eſt filius. 16
¶ Item ſi vnum ſunt principium. aut vnū quod eſt pater. aut
vnum quod non eſt pater. Si vnum quod eſt pater ergo pater
⁊ filius ſunt pater. Si vnum quod non eſt pater. ergo ꝑ̇ncipiū
ſpūſſancti non eſt pater. ergo pater non eſt principiū ſpūſſcti.
¶ Reſpon. dicendum ꝙ omnes iſtam concedunt pater ⁊ fili⁹
ſunt vnum ꝑ̇ncipium ſpūſſancti. quoniam Auguſtinus iſtam ꝑ
ponit ⁊ dicit. ſed in modo intelligendi diuerſificantur. Naꝫ q̇
dam dicunt ꝙ hoc nomen ꝑ̇ncipium nõ dicit ibi eſſentiam. nec
notionem. nec ꝑſonam. ſed dicit conuenientiam duaruꝫ ꝑſona
rum in

rum in vnica notione. Et dicunt. ſicut hoc nomē trinus ſpecia
liter ē īpoſitū ad inſinuandū trinitatē ſuppoſitoꝝ vt cōueniūt
in vnitate nature. ſic ī ꝓpoſito dicūtur ſe habere. Sed tamen
cum nō ſit facile huiuſmodi poſitionem ſiue tranſlationem ex
virtute vocabuli accipere hec poſitio nullā dinoſcitur habere
firmitatē. Et iō fuerūt alij q̄ dixerūt ꝙ hoc nomē principium
importat notionē in adiacētia. ⁊ eſt nomē adiectiue tentū ⁊ iō
hoc adiectiuum nominis numerale qđ eſt vnum cadit a rōne
nominis ⁊ tenet̄ aduerbialiter. vt ſit ſenſus. pr̄ ⁊ fili9 ſunt vnū
pīcipiū. id eſt vno modo ꝓducūt ſiue ſpirāt ſpm̄ſanctū. Sed
quoniā hoc nomē principiū de ſua impoſitione ē nomen ſubſtā
tiuū. vt patet non videtur adhuc poſitio iſta rationabilis.
Et ideo fuerūt tertij q̄ dixerūt ꝙ hoc nomē principiū quātū
eſt de ſe ſtat ꝓ eſſentia. ⁊ cōuenit ipm̄ ꝑ additionē trahi ad ꝑ
ſonā. ⁊ cum dr̄ pater eſt principiū filij trahitur ad pſonā pr̄is
qm̄ vero dicit̄ pater ⁊ filius vnum ſunt principium ſpirituſſcti
ſtat pro eſſentia vel natura īquantum tamē eſt in duabus pſo
nis ⁊ illud videt̄ cōſonare Anſel. dicēti ꝙ pater ⁊ filius ſpirāt
inquātū vterq̄ idem deus. Et dicūt ꝙ vnum dicit vnitatē cir
ca hūc terminū principium nō perſone. ſed eſſentie vel nature
vt eſt ī duabus perſonis. Sed qm̄ auguſtinus videtur dicere
ꝙ principium dictū de patre ⁊ filio dicat notionem cōmunē.
ſimiliter magiſter dicit vltimo capi. ꝙ dicit vnitatē notionis
⁊ principium importat relationem ⁊ eſſentialiter nō refertur
ideo nec iſte modus eſt adhuc omnino cōueniēs lʒ ſit alijs pro
babilioꝛ. Et iō eſt quart9 modus dicēdi. ꝙ hoc nomē pīcipiū
ſtat pro notione non tamē in cōparatione ad ſuppoſitum. ſed
ad naturā ⁊ vim ſpiratiuam. ⁊ vnum importat vnitatem cir
ca ipm̄ ſm̄ ꝙ competit eius acceptioni. Et hoc patet ſic. Cum
em̄ pr̄ filius ſpirāt ſpiritūſanctum inquātū vnus deus impro
17 ceſſibilis. ⁊ inquantum vnus deus ſit in eis volūtatis vnitas
inquātū improceſſibilis ſit voluntatis vna fecunditas. ⁊ vna
fecunditas dicat vnitatē principij. dicēdū ꝙ ſine diſtinctione
cōcedēdū eſt ꝙ pr̄ ⁊ filius ſunt vnum principium ſpirituſſcti.
Et ad illud quod queritur quā vnitatem dicat hoc ꝙ eſt vnū
circa principium dicendum ꝙ cum hoc nomem principium de
pluribus ſimul dicatur. non poteſt ſtare pro perſona. et cum
iterū dicat reſpectum ad perſonā non poteſt ſtare pro eſſentia
ergo neceſſe eſt ꝙ ſtet pro notione. cum ergo dicitur pater ⁊ fi
lius ſunt vnum principium. vnum dicit vnitatem notionis. in
cōparatione tn̄ ad vnitatem nature ⁊ vis ſpiratiue. ſicut patet
ibi in alio problemate. ⁊ patet ex predictis.
¶ Ad illud qđ obijcitur poſtmodū ꝙ hoc principium non eſt
18 illud demōſtrato patre filio reſponderi poteſt dupl'r. Primo
ꝙ nō poteſt dici hoc ⁊ illud. quia per regulā non cadit diſtin
ctio niſi vbi ē ex diuerſis cauſis vnio. qm̄ igitur vnio omnimo
da eſt in communione pīcipij. ita ꝙ nō multiplicetur ideo nō
eſt ibi hoc ⁊ illud Aliter pōt dici ꝙ cum dicitur hoc ⁊ illud. aut
demonſtrat formā. aut ſuppoſitum aut vtrūq̄. Si formā falſa
eſt. Si ſuppoſitū vel vtrūq̄. vera eſt ratione ſuppoſiti. ⁊ ideo
19 nō ſequit̄ ꝙ duo. q2 forma nō m'ltiplicatur Similiter poteſt ar
gui in hoc noīe deus. ¶ Ad duo ſequentia reſpondent q̇dam
ꝙ hoc nomen principium nō poteſt ſubijci. nec ad ipſū poteſt
fieri relatio. quia tenetur adiectiue. Sed illud nihil eſt q2 no
men eſt ſubſtātiuum. ḡ pōt ſubijci ⁊ p̄dicari. ⁊ ad eum relatio
20 fieri. Et ſi dicāt ꝙ ad hoc inuētū eſt. illud nihil eſt. q2 nō pōt
predicari. ⁊ iterum inuentio debet habere rationē ⁊ nos vide
mus ꝙ pōt fieri relatio. vt ſi dicatur. In pīcipio erat verbum
in quo p̄ncipio erat ſpūs. q2 nō in alio erat ſʒ in eodē. Etiā po
teſt ſubijci. q2 ſi pr̄ eſt p̄ncipiū ſpūſſancti a ſimplici conuerſa.
p̄ncipiū ſpūſſancti eſt pr̄. Propter quod aliter reſpondendum
eſt. q2 cū dicitur vnū pīcipium. vnū dicit vnitatē notionis. q̄
cōmunis eſt duobus. ⁊ q2 vnitatē dicit cōmunē. iō eſt hic cō
ſequēs. vnū principium ſpūſſancti eſt filius ⁊ pr̄. ḡ filius eſt
pater. ſicut hic vnus deus ē pater ⁊ filius. ergo pater eſt fili9.
¶ Ad vltimū qđ obijcitur aut vnum qđ eſt pater ⁊c. dicēdū ꝙ
21 q2 vnū dicit cōmunem ſpirationē vt eſt in pluribus. ideo nō cō
tingit diuidere aut vnū qđ eſt pater. aut vnum qđ nō eſt pater
vt ſi dicatur. oīs hō eſt aīal. aut animal qđ ē albū. aut aīal qđ
nō eſt album. neutrū eſt dari. q2 aīal cōmuniter ſtat ꝓ aīali al
bo ⁊ nō albo. ita ꝙ ꝓ vtroq̄ ſil' reddit locutionē verā. Silr̄ in
ꝓpoſito p̄ncipiū ſtat ꝓ pīcipio qđ eſt pr̄ ⁊ qđ eſt filius ⁊ iō nō
lʒ ibi diuidere ⁊ deſcēdere. imo eſt ibi figura dictionis ex mu

tatione ſuppoſitionis ⁊c.

Queſtio. ij.

Utrū ſint iſte cōcedende pater ⁊ filius D
ſunt vn9 ſpirator vel ſunt idē pīcipiū
ſpūſſancti. Et ꝙ hec ſit cōcedēda. ſunt vnus ſpirator. videt̄ q2
pater ⁊ filius nō ſunt vnū p̄ncipium niſi q2 ſpirāt vnica ſpira
tione. ḡ cū hoc nomē ſpirator īportet ipam ſpirationē pater ⁊
filius ſunt vn9 ſpirator. ¶ Itē q2 pater ⁊ filius vnica creatiōe
creāt nō tm̄ dicūt̄ vnū principiū creature. ſʒ etiā vn9 creator.
ergo cum ſilr̄ vnica ſpiratione ſpirant. ſunt vnus ſpirator.
¶ Item ꝙ ſint idem p̄ncipiū videt̄. q2 vnitas non multiplica
ta facit identitatē oīmodā. ſʒ pr̄ et fili9 ſunt vnū p̄ncipiū ſpūſ
ſancti ita ꝙ vnitas p̄ncipij nullo mō multiplicat̄. ergo ſunt idē
p̄ncipium. ¶ Item hec eſt vera pater ⁊ fili9 eadem ſpiratione
ſpirant. ſed idem īportatur hoc noīe p̄ncipiū ꝙ hoc noīe ſpira
ratio ergo ab eq̄pollenti pater ⁊ filius ſunt idem p̄ncipium.
¶ Contra ſpirator ⁊ q̄ ſpirat eq̄pollent. ergo ſicut vn9 ſpirator
ergo vn9 ⁊ q̄ ſpirat. ſʒ h̄ eſt falſa. vnus ſpirat. q2 nō vnus ſʒ duo
ſunt q̄ ſpirant. ergo ⁊c. ¶ Item ſpirator īportat ipam ſpiratio
nem in concretione ad ſuppoſitum. aut ergo illud eſt eſſentia.
aut pſona. Non eſſentia. ergo pſona. ergo ſi pater ⁊ filius ſunt
vnus ſpirator. ſunt vna pſona vel ypoſtaſis. ¶ Itē ꝙ nō ſit cō
cedēdū ꝙ ſint idē p̄ncipiū vr̄. Si em̄ ſunt idē p̄ncipiū ſunt idē
ſed hec eſt falſa ꝙ pater et filius ſunt idem. ergo ⁊ p̄ma eſt fal
ſa. Quod autem ſequatur manifeſtū eſt. bene ſequitur ſūt idē
aīal. ergo idem. Quod iterum hec ſit falſa ſunt idē ptʒ. q2 ſunt
diſtincti. ergo non ſunt idem. ¶ Itē hoc ꝙ eſt idem eſt ꝓnomē
relatiuum. ergo cum ꝓnomē certam deſignet pſonā ⁊ relatiuū
ſit notans identitatē. in eo pro quo refert ſignificat identitatē
in ſuppoſito. ſed illud nō eſt eſſentia. ſed pſona. ergo ſignificat 22
ꝙ ſint eadem pſona. ꝙ cū ſit falſum. reſtat ꝙ illa locutio ſit fal
ſa. ¶ Rn̄deo dicendū ꝙ hec locutio pater ⁊ filius ſunt vnum
p̄ncipium ſpūſſancti ſimpliciter recipitur. hec autē pater et fi
lius ſunt vn9 ſpirator nō recipitur. ⁊ hec ſimiliter nō admittit̄
pater ⁊ filius ſunt idem p̄ncipiū. Quis em̄ videant̄ eq̄pollere
illi. non tamē equipollent. Differenti em̄ modo in his locutiōi
bus ſpirationis notio ſignificatur. Propter quod notandū ꝙ
notio poteſt ſignificari dupl'r. ſcʒ in abſtractione vel in cōcre
tione. In abſtractione vt ſi dicatur ſpiratio. In concretiōe. vt
ſi dicatur p̄ncipium vel ſpirator. In concretione aūt pōt ſigni
ficari vel in cōparatione ad ſubiectum in rōne ſuppoſiti. vel in
cōparatione ad ſubiectū ī ratione actiui. vel vtroq̄ mō. Significatur
ergo notio ſpirationis in concretione ad ſubiectum in ratione
ſuppoſiti p̄ hoc nomen ſpirator quod eſt nomen verbale. ⁊ quia
ſuppoſitum huius nominis eſt pſona non vna pſona ſed due.
ideo dicimus ſpiratores non vnū. Nec eſt ſimile de hoc quod
eſt creator. q2 cum ſit nomen eſſentiale ſignificat in concretiōe
ad ſubiectum quod eſt ſubſtantia. Et illud eſt vnum in tribus.
ſed notio ad perſonam que de ſe multiplicatur non eſt vna in
duabus. Significatur etiam notio ī cōparatione ad ſubiectū
in ratione actiui. vt p̄ hoc nomen principium quod dicit origi
nem. et quoniam ſubiectum agit per virtutem. et virtus reſpi
cit naturam. cū in patre ⁊ filio ſit vna natura ⁊ vna virtus non
multiplicata. per hoc nomen principium ſignificat̄ notio ſpi
rationis vt nullo modo multiplicata iō dicimus pater ⁊ fili9
ſunt vnum principium ſpirituſſancti. vt vnū dicat vnitatem
notionis. ⁊ vis ſpiratiue. ⁊ nature in ſpirantibus. Hinc eſt ꝙ
pater non dicit plura principia. licet plures habeat notiōes.
q2 nō habet diuerſas vires ⁊ naturas. Significat̄ etiam in cō
paratione ad ſubiectum vt in ratione ſuppoſiti ⁊ actiui cum di
citur idem principium. quoniā ꝓnomen idem quod certam de
ſiderat perſonam ſignificare. reſpicit ſuppoſitum ⁊ principiū
ſicut dictum eſt. reſpicit ipſum vt actiuum. ⁊ quoniā ſuppoſitū
non eſt idem. nec vnum. ergo hec eſt falſa Pater ⁊ filius ſunt
idem principium. Hec igitur eſt vera pater ⁊ filius ſunt vnum
principium. Hec autem eſt falſa ſunt vnus ſpirator. Hec iterū
falſa. ſunt idem principium. ſſ. ⁊ ratio horū oīm pʒ ex p̄dictis.
¶ Ad illud ergo qđ obijcitur primo ꝙ ſint vnum principium. 25
q2 vnica ſpiratione ſpirant. dicendum ꝙ hec nō eſt tota rō. ſʒ
hec eſt tota ratio. q2 vnica ſpiratione. ⁊ vnica virtute. ⁊ in vni
tate nature ſpirāt eūdē ⁊ principiū hoc mō īportat illā notio
nē ⁊ iō ſunt vnum pīcipiū. Non ſic autē ſignificat̄ illa notio ꝑ
hoc nomē ſpirator qđ eſt nomē v̄bale ⁊ deſcendit a verbo qđ cō
cernit ſuppoſitū pſonale. Spirator em̄ dicitur ille q̄ ſpirat ille.

24 eſt pſona. ¶ Ad illō qō obijcit̄ de creatione. iam patet. Rn̄. qꝛ creatio nō tm̄ hꝫ vna virtute fieri. ſꝫ etiā habet vnū ſuppoſitū: tāq̄ m ē ſubſtātia. pater eni nō creat tanq̄ propriū ſubiectuꝫ ſꝫ ipſa ſubſtantia diuina que vnica eſt ſed ſuppoſitum ſpirationis non pōt eſſe ſubſtantia. ſed perſona ideo dicitur ꝙ pr̄ ꝛ filius vnus ſunt ſpirator.

25 ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ identitas eſt vnitas non multiplicata dicendum ꝙ illud non ſufficit. niſi ſit talis vnitas ꝙ non multiplicetur nec ꝯpatiat̄ ſecū pluralitatem ſuppoſitorū quā excludit identitas et quia vnitas principij compatit̄ pluralitatem perſonarum ideo patet illud.

61 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ eadem ſpiratione ſpirāt dicendum ꝙ non ſequitur ex hoc ꝙ ſint vn⁹ ſpirator. Augu. q̄uis eni eadem ſit notio tn̄ ſuppoſitū non eſt idem. Et cuꝫ dr̄ idem principiuꝫ notatur identitas in vtroq̄. Cū dr̄ eadem inſpiratione. notatur identitas in altero. iō h̄ nō ſeq̄tur ex illa. nec vna infert aliam.

Diſtinct. xxx

De his que ꝓprie ꝛ temporaliter dicuntur de deo.

Sunt enī quedam que ex tpe de deo dicuntur. Supra egit magiſter de relatiuis que cōueniūt deo ꝓprie ꝛ eternaliter. Hic agit de his q̄ conueniunt deo ꝓprie ꝛ tēporaliter. ꝛ habet hec pars duas. In p̄ma magiſter agit de relatiuis que ex tēpore de deo dicūt̄. In ſecūda de his que pluribus pſonis conueniunt. ſed tamen appropriari poſſunt. vt ſimilis ꝛ equalis. infra diſt. xxxj. p̄ter ea cōſiderari opꝫ. cum tres perſone. ¶ P̄ma ps habet quattuor ptes. In prima oſtendit aliqua noia dici d̄ deo ex tpe exēplificās de pluribus. In ſecūda qꝛ exemplum videbat̄ incōueniēs de hoc noie dn̄s. opponit ꝛ ſoluit. ibi. Sꝫ hic aliq̄s diceret ꝙ non ex tempore. In tertia vero qꝛ dictum videbat̄ falſuꝫ ꝙ aliq̄d ex tpe diceret̄ de deo. ꝛ ideo mouet ꝛ ſoluit dubiū. ibi. quomodo g̊ obtinebimus nihil ſm̄ accidēs. In quarta vero ex p̄dcterminatione ſoluit quoddā dubium in precedentibus q̄ſitum. ibi. Hic poteſt ſolui queſtio ſuperius propoſita.

☞ Oſtēdit aliq̄ noia dici de deo ex tpe ponēs exēpla. a

Sunt eni q̄daꝫ q̄ ex tpe d̄ deo dicunt̄ ei ꝙ tpaliter conueniūt ſine ſui mutatiōe ꝛ relatiue dicūt̄ ſm̄ accidēs nō qō accidit deo a ſꝫ quod accidit creaturis. vt creator dn̄s. refugiū. datū vel donatū ꝛ hmōi. De his aug. i v. lib. de tri. ait. Creator relatiue dr̄ ad creaturā ſicut dn̄s ad ſeruū. Itē nō aliquem moueat ꝙ. ſ. ſ. cuꝫ ſit coetern⁹ patri ꝛ filio. dr̄ tn̄ aliq̄d ex tpe veluti hoc ipm̄ qō donatum dix im⁹. Nā ſempiterne ſpūſſanctus eſt donū. tpaliter autem donatū. ꝛ ſi dn̄s nō dr̄ niſi cuꝫ habere incipit ſuum. etiā iſta appellatio relatiua ex tpe eſt deo. Nō eni ſempiterna creatura eſt. cui⁹ ille dn̄s ē. g̊ dn̄m eſſe non ſempiternū hꝫ. ne cogamur etiā creaturam ſempiternā dicere. qꝛ ille ſempiterne nō dn̄aret̄: niſi ēt iſta ſempiterne famularet̄. Sic aūt n̄ pōt eſſe ſeruus q̇ nō hꝫ dn̄m. ſic nec dn̄s qui nō hꝫ ſeruuꝫ.

☞ Opponit ꝯ exempla d̄ hoc noie dn̄s. ꝙ non ex tpe ſit dn̄s. qꝛ eſt dn̄s tpis qō nō eſt ex tempore. b

¶ Sꝫ h̄ aliq̄s dicet ꝙ nō ex tpe cōpetit deo hec appellatio q̄ dr̄ dn̄s. qꝛ nō ē tm̄ dn̄s rerū q̄ ex tpe ceperūt. ſꝫ etiaꝫ illius rei q̄ nō cepit ex tpe. i. ipi⁹ tpis qō non cepit ex tpe qꝛ non erat ante tempus q̄ᵖ inciperet. Et ideo non cepit eſſe dominus ex tempore. Ad quod dici poteſt quia lꝫ nō ceperit ex tpe domin⁹ eſſe temporis. cepit tamē eſſe dominus temporis. qꝛ non ſemper fuit tempus. ꝛ ipſius hominis ex tempore cepit eē dominus. De hoc Augu. in eodem lib. ꝯtinue ita ait. Quiſquis extiterit qui eternū deum ſoluꝫ dicat. tempora vero non eſſe eterna propter varietatem ꝛ mutabilitateꝫ. ſed tamen ipſa tempora non in tempore eſſe cepiſſe. qꝛ nō erat tēpus anteq̄ᵖ tēpora inciperēt. ꝛ ideo non in tempore acciderit deo vt dominus eſſet quia ipſorum temporum dn̄s erat que vtiq̄ꝫ nō in tpe ēe ceperūt quid reſpondebit de homine qui in tempore factus eſt. cuius vtiq̄ꝫ dominus nō erat anteq̄ᵖ eſſet. Certe vt dominus hominis eſſet ex tēpore accidit deo ꝛ vt omnis amoueat̄ controuerſia certe vt tuus dominꝰ eſſet vel me⁹ q̇ modo eē cepimus. ex tempore habuit.

☞ Mouet dubiū ꝛ ſoluit quomodo aliq̄d ex tpe dicat̄ de deo. c

¶ Quō ergo obtinebim⁹ nihil ſm̄ accidēs dici de deo: niſi qꝛ ipi⁹ nature nihil accidit q̄ mutet̄: vt ea ſint accidentia relatiua q̄ cū aliq̄ mutatōe rerū de q̇b⁹ dicunt̄ accidunt. ſic amic⁹ relatiue dr̄. Nō eni amicus eē incipit niſi cū amare ceperit. Fit g̊ aliq̄ mutatō voluntatis vt amic⁹ dicat̄. Nūmus c vo cū dr̄ p̄ciū relatiue dr̄. nec tn̄ mutat⁹ eſt cū eſſe ceperit p̄ciū nec cū dr̄ pign⁹ ꝛ hmōi. ¶ Si g̊ nūmus pōt nulla ſui mutatiōe totiēs dici relatiue vt neq̄ꝫ cū icipit dici. neq̄ꝫ cuꝫ deſinit aliq̄d i ei⁹ natura vl' forma q̄ nūm⁹ ē mutatiōis fiat.

1 a ¶ Creator dn̄s ꝛc. Videt̄ ꝙ magr̄ falſe dicat iſta noia deo ex tpe cōuenire. qꝛ dominiū vt dicit Boeti⁹ ē ptās cohercēdi ſubditos. ſꝫ h̄ eſt in deo ab eterno. g̊ ꝛc. Itē dn̄s vt dicit Amb. eſt nomē nature. g̊ ſi natura eſt eterna. g̊ ꝛ dominium. Iteꝫ de hoc noie creator obijcit̄. qꝛ non dr̄ lector qꝛ actu legit ſꝫ qꝛ habilis ē ad legendū. ſꝫ deus ab eterno habilis ē ad creandū. g̊ ꝛc. Iuxta h̄ querit̄ de hoꝝ noiꝫ ſignificatōe ꝛ ꝯnotatiōe ꝛ vtrū hūt rōnē cōnotādi cū diuina eſſentia ſit p̄cipale ſignificatum. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ q̄uis diuina eēntia nō habeat vere reſpectū ad creaturā. tn̄ ꝯtigit eā itelligere ꝛ ſignificare ꝑ modū reſpectus. nec tn̄ intellectus eſt vanus ꝓpter hoc ꝙ totam rationem reſpectus realis ponit in creatura. Qm̄ igr̄ hmōi noia dicūt reſpectū a q̄ iponūt̄ q̄uis iponātur Augu. eēntie iō dicūt̄ ſꝫ exigētiā illi⁹ reſpect⁹. iō itelligēdū ꝙ q̄dā dicūt reſpectū ſolū vt dn̄s q̄dā effectū vt creator et iuſtus. ꝛ vtraq̄ꝫ ſunt ſub duplici differentia. qꝛ aut importāt reſpectū ad rē p̄ſentē. aut ad rem futurā. ſiue ad rē in actu vl' habitu. Primo mō qꝛ ponūt creaturā in actu dicunt̄ ſolum cum creatura incipit. ſecundo modo ab eterno. Scd̄ꝫ hoc ergo ſi dn̄s ꝛ creator importāt reſpectū i actu ab eterno non pñt dici Si aūt in hitu pñt. Tamē vſus cōis accipit huiuſmodi nomina vt cōnotant in actu. ꝛ ideo dicit augu. ea dici cum tpe. Qō ergo dicit Boetius intelligendū ꝙ non eſt poteſtas coercēdi ſubditos habitos. ſꝫ nō habēdos. Quod dicit Ambro. patet ꝙ nō cogit quia q̄uis iponatur nature tn̄ iponit̄ a ꝓprietate nature vt dicit, reſpectum ad creaturas. ꝛ ideo connotat q̇d creatū. ꝛ ſic patēt oīa quia ratio connotandi eſt mod⁹ ſignificandi.

b ¶ Tpis qō non cepit ex tpe ꝛc. videtur hoc falſum qꝛ omne qō icipit eſt tpale ꝛ omne tpale menſuratur tpe. ꝛ omne tale cepit in tēpore ꝛc. Si tu des inſtantiam in ꝑpetuis. obijcitur ꝙ nihil magis eſt variabile q̄ᵖ tps. ſed omne tale eſt tpale. ergo ꝛc. Item ſi tps non incepit in tpe. ergo cepit extra tps. ergo fuit tēpus extra omne tempus. ¶ Rn̄. dicendum q̄tū ad pn̄s ꝑtinet. qꝛ de iitio tpis dꝫ dici i ſcd̄o. differt icipe ex tpe. ꝛ in tpe ꝛ cū tēpore Qꝛ ex dicit ordinē. ꝛ ita p̄ ſupponit tps tāq̄ᵖ anterius ꝛ iō nihil cepit ex tpe niſi qō ſeq̄tur tps. In tpe dicit tpis exñtiā. ſꝫ tps nō fuit i ſui iitio cū ſit ſucceſſiuū. ideo q ſunt eq̄lis duratiōis. cū tpe nō ceperūt nec ex tpe nec. in tpe. ſꝫ cū tpe. i. cū tps cepit. Si queras quō tēpus cepit breuiter dicendū ꝙ nullo predictorum modorum ſed cepit in ſuo principio. ꝛ ideo non cepit extra tempus. ¶ Ad illō qō obijcit̄. ꝙ ex tpe mēſurat̄ tpale. dicēdū ꝙ tpale qō extollit̄ a tpe menſurat̄ ꝛ incipit a tpe ſꝫ illud nō extollitur qō icipit cuꝫ tpe ꝛ rō p̄dicta ē. c ¶ Nūm⁹ vo cū dr̄ p̄ciū ꝛc. Videt̄ falſe dicere ꝙ nūm⁹ mutat⁹ nō ē cū cepit eē p̄ciū qꝛ eē p̄ciū eſt

Diſtinctio XXX

eſt accidēs nūmi ⁊ modo ineſt ⁊ ꝑus nō inerat. ergo nummus mutatꝰ eſt. ¶ Rñ. dicendum ꝙ relatio non ꝑdicat quid abſolutū. ſed ꝑdicat ordinē ad alterū. ordo autē reſpicit diſpoſitionem ordinatoꝝ. Quedā igiť ſunt ordinabilia ita ꝙ vtrūq; eſt in potētia. ⁊ tūc relatio introduciť ꝑ mutationem factam in vtroq;. Quedā ſunt ordinabilia ita ꝙ alterū q̄tū eſt de ſe in actu eſt. ſed alterum in potentie. ſicut patet de duobus. quoꝝ vnus qui eſt actu albus. actu hꝫ ꝓprietatē ſm quā attēdiť ſimilitudo. ⁊ ideo altero de nō albo facto albo fit perfecta ſimilitudo Non ḡ opꝫ ꝙ relatio ſemper inducat mutationē in vtroq; extremoꝝ ꝓpter ſui corruptionem vel defectionē. ſed ſufficit ꝙ in altero. Et rō viſa ē. q: reſpicit duplex extremū. Et q: vnum poteſt eſſe de ſe in actu. altero exiſtēte in potentia. ſicut ī nummo qui eſt in poteſtate poſſidētis ꝙ fit pignus. vel ꝓciū vel arra. ſm mutationem factam in ipō. Nec aduenit nummo aliq̄d abſolutum ſed ordo q̄ ex ꝑte nummi erat in actu ex ꝑte illiꝰ qd erat in potētia fit in actu. ideo mutatur illud non mutato nummo.

D ¶ Accidens eſt in creatura. Obijcitur cū relatio eſt creature ad creatorem

4 videtur hoc falſum. q: cōtingit rē intelligi accidēte remoto. ergo ſi relatio ad creatorem accidit creature ergo illo remoto contingit rem creatam intelligi circumſcripto reſpectu ad creatorem.

¶ Itē relatio qua creatura refertur ad creatorē eſt accidēs. cū illō ſit creatū referť. ⁊ ita ꝑ accidens. et ſic de alio. ⁊ ita ē abire in infinitum. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ creatura q̄tū ad eſſe primū eēntialr̄ depēdet ⁊ talis relatio q̄ exꝑmit illā depēdētiā nō ē creature accidētalr̄ ſꝫ magis eēntialr̄. Quātū aūt ad eſſe ſcḋꝫ ſiue ad hñ eē depēdet ꝗ̄ eēntialr̄. q: illō hñ eē accñtale ē. iō talis relatio ſꝫ accidēs dr̄. vt filiatio ſꝫ ꝙ dicit adoptōeꝫ. ⁊ d̄ tali itelligit aug.

5 ¶ Ad illō qd obijciť ꝙ relatio relatōe alia referť. aliq̄ volunt dicere ꝙ creatura ſeipa referť. tñ illō videť eē dicēdū. q: nulla creatura ē ſua relatio. cū nō ſit ſūme ſimplex. imo hipm qd referť īfert ſimplicitatē iō dōm ꝙ ſicut relatiua referūť ꝓpe q̄ dicūt rē ſubſtractā cū reſpectu ipe āt relatōes ſiue reſpectꝰ nō referūť. imo magꝭ alia referť. q: nō ſť entia ſꝫ entia. Sic i ꝓpoſito. dōm ꝙ ipe relatōes ꝑ ſe nō referūť. ſꝫ cū ſubſtātijs. ita ꝙ vnū cū alio ⁊ ꝑ aliud iō nō ē vltra q̄rere aliud quo referunť.

E ¶ Nec tñ dicimꝰ. ſſ. referri ad ſe. Contra. videť poſſe referri

6 ad ſe q: ſſ. ē donū. ⁊ donū referť ad donātē. et ipe ē donās. ḡ neceſſario ꝯcludiť qd referť ad ſe. ¶ Rñ. dōꝫ ꝙ hꝰ nomē. ſſ. dicit relatōeꝫ ſm eē. ⁊ iō q: relatōe ſꝫ eē nihil referť ad ſeipꝫ idē nullo mō. ſſ. iq̄tū ſpūs ad ſe referť. ſꝫ donū nō tm̄ iportat relationē ſm eē. vtputa cum dicit autoritatem in dante ſed etiam ſm modū dicendi. vt qñ dicit largitatem ⁊ poteſtatē in donāte. ⁊ q: taliter pōt ſm modū intelligēdi cōparari ad ſe datum inq̄tū datum dr̄ ad ſe. inq̄tū dans non. iō concedit ꝙ appellatio dati vel donati ſequitur ad ſpiritumſanctū, nō autem ſpirituſſanctus

q̄to facilius de illa incōmutabili dei ſubſtantia debemꝰ accipe ꝙ ita dicatur relatiue aliq̄d ad creaturā. vel q̄uis tpaliter icipiat dici. nō tñ ipi ſubē dei accidiſſe aliq̄d itelligať: ſꝫ illi creature ad quā dr̄ q̄liter āt refugiū nr̄m dr̄. Refugiū ei nr̄m dr̄ deꝰ relatiue ad nos ei refertur. ⁊ tūc refugiū noſtruꝫ. fit cū ad eū refugimus. Nunquid tunc fit aliq̄d in eiꝰ natura qd anteꝙ refugeremꝰ ad eū non erat. In nobis ḡ fit aliq̄ mutatio. qui ad eū refugiēdo efficimur meliores in illo aūt nulla. Sic ⁊ pr̄ noſter eē incipit. cū ꝑ eius gratiā regeneramur. q̄ dedit nobis ptātē filios dei fieri. Subſtātia ergo noſtra mutatur ī melius cuꝫ filij eius efficimur. Similr̄ ⁊ ille pater nr̄ eſſe icipit. ſed nulla ſue cōmutatiōe ſubſtātie. Qd ḡ tpaliter dici icipit dñs quod ātea nō dicebatur manifeſtū eſt relatiue dici. nō tamen ſm accidēs dei ꝙ aliq̄d ei acciderit ſꝫ plane ſm accñs eiꝰ ad qd dici aliquid deꝰ incipit relatiue. Ex his apte oſtenditur. ꝙ q̄dam de deo temporaliter dicuntur relatiue ad creaturas ſine mutatione deitatis ſed non ſine mutatione creature D et ita accidens eſt in creatura. non ī creatore appellatio qua creatura dicitur relatiue ad creatorem. relatiua eſt. et relationē notat que eſt in ipſa creatura. Appellatio vero illa qua creator relatiue diciť ad creaturam. relatiua quidē eſt: ſed nullam notat relationem que fit in creatore.

☞ Soluit dubium queſitum. diſt. xviij. ibi. poſt hoc q̄ritur vtrū. ſ.ſ. ad ſeipſum referatur. Et eſt q̄ſtio vtrum. ſ.ſ. dicatur datum relatiue ad ſe cum ipſe det ſe. D

¶ Hic pōt ſolui q̄ſtio. ſuperiꝰ propoſita vbi querebatur cum ſpiritusſanctus dicatur et datum vel donatum vtrū eadē rōne vtrunq; nomē conueniat Qd autē dať referť ad eū qui dat ⁊ ad illū cui datur ⁊ cū. ſſ. det ſeipm vtrū ad ſeipſum relatiue dicatur cuꝫ dicitur dari vel donari.

¶ Cui q̄ſtioni rñdētes: dicimus ſpmſctm̄ dici datum vel donatū relatiue ⁊ ad dantē ⁊ ad illū cui dať dās āt ſiue donator ē pater cuꝫ filio. ⁊ ſpūſctō nec tñ dicimꝰ. ſſ. referri ad ſe. ſꝫ appellatio dati vł donati referť ad dātē ⁊ ad recipiētē: quia non pōt aliquid dici datū niſi ab aliq̄ ⁊ alicui detur. Cum aūt ſpūſſanctus dari a ſe vel datus a ſe diciť relatiue q̄dem dicitur ad illū cui datur: et eſt appellatio relatiua et in illo cui datur mutatio fit nō in dante.

D intelligētiam eorū que dicuntur in hac diſtinctione tria queruntur. Primo vtrū aliquid dicatur de deo ex tempore. Secūdo dato ꝙ ſic. queritur vtrum ea que dicuntur de deo ex tempore dicātur per ſe vel per accidens. Tertio vtrum dicantur ſm ſubſtantiam an ſm relationem. A

Queſtio. j.

Qd aliq̄ dicantur de deo ex tempore oſtēditur. ſic nō eſt dñs niſi habeat ſeruū ſicut dicit auguſtinus ſed deꝰ dr̄ dñs ⁊ non habuit ab eterno ſeruum. ḡ ex tpe. ḡ ⁊c. ¶ Item actioni rñdet paſſio ita ꝙ ſunt ſimul. ſed deꝰ creat. ergo aliquid creatur ſed non creatur aliquid niſi ex tpe. ergo non creat niſi ex tempore. ergo ⁊c. ¶ Item nulli conuenit eſſe hoiem niſi ex tpe. eo ꝙ eſſe humanū hꝫ principium. ſꝫ deo conuenit eſſe hominē ergo ex tempore. ¶ Itē ſicut ſe habet tpale ad tpale ita eternū ad eternū. ḡ mutata proportione ſicut ſe hꝫ eternū ad tpale ita tpale ad eternū. ſꝫ eternū ſic ſe hꝫ ꝙ dr̄ de tpali. vt cuꝫ dr̄ petrus eſt predeſtinatus. ergo ⁊ temporale poterit dici de eterno. ¶ Cōtra. Omne tpale eſt creatū ſed deus ē increatꝰ ⁊ horum ē ſumma diſtātia ſꝫ illoꝝ inter q̄ eſt ſumma diſtātia vnuꝫ non predicatur de altero ergo ⁊c. ¶ Itē omne tpale eſt mutabile ⁊ variabile. ſed omne illud de quo ꝑdicatur mutabile ipm eſt mutabile. cum igiť deꝰ non ſit mutabilis ⁊ variabilis. pꝫ ⁊c.

¶ Itē nihil eternum eſt ex tempore. ſed omne quod ꝑdicatur de deo eſt deus. ⁊ ita eternū ergo nihil pōt tale dici ex tempore ¶ Itē omne quod eſt aliquid ex tempore. incipit eſſe aliquid qd non erat prius. ⁊ omne tale eſt mutabile. ergo nihil tale eſt in deo. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ non predicatur aliquid de deo ex tēpore predicatione per eſſentiam vel inherentiaꝫ. ſed per cauſam q̄ non ponit aliquid in deo ſed in effectu. Contra cuꝫ diciť deus eſt creator. hoc dicitur ex tempore. ⁊ non per cauſam. ergo reſponſio illa nulla. Probatio. Omne quod diciť d̄ aliquo ꝑ cām. de alio dr̄ per eſſentiam vel inherētiam. ſed creator de nullo alio a deo dr̄. nec per eſſentiaꝫ nec ꝑ inherentiā ergo ⁊c. ¶ Itē quod dicitur de alio per cauſam poteſt inferri per modū habitudinis cauſalis. vt dies eſt ſol lucens ſuꝑ terraꝫ. ergo dies eſt a ſole. ergo ſi ꝑ cauſam deus eſt creator. pari ratione deus a creatura vel ecōuerſo. ¶ Item quod predicať ſolū per cauſam non eſt idem illi de quo predicatur. ſed cum diciť deus creat. actio dei eſt deus. ergo non predicatur ꝑ cauſam. ¶ Item cum dicitur deus dominus vel conſimilis. dominus non dicit aliquod genus cauſe. et tamen dicitur de deo

7 ergo p̄dicta reſpōſio nō eſt ſufficiēs. ¶ Reſpon. dicēdū ꝙ ali
quid dici ex tpe eſt dupliciter. aut q: ipm eſt tēporale. aut q:
dicit reſpectū ad tēporale. Primo mō nihil p̄dicatur de deo ꝑ
eſſentiā vel ꝑ inherentiā. ſicut probant quattuor rationes ad
hoc inducte. p̄dicatur tamē per cauſam vt ſi dicatur deus eſt
creator. vl' ꝑ vnionem. vt ſi dicatur deus eſt homo. ⁊ hoc nō po
nit mutationem vel eſſe temporale circa deum. ſed circa crea-
turā. Alio mō dicit' aliquid ex tpe eo ꝙ de ratione ſui nomīs
dicit cōparationē ad aliquid temporale. vt dn̄s ⁊ creator ſed
tn̄ de ſua principali ſignificatione importat eſſentiā. nam dn̄s
importat dominiū qđ eſt poteſtas cohercēdi ſubditos. ⁊ hec ē
diuina eſſentia. Similiter creator importat diuinā actionē q̄
eſt diuina eſſentia. vtrūq; tn̄ ſignificat in reſpectu ad creaturā
⁊ ita connotat creatū ⁊ temporale. Quoniā ergo quod impli-
cat in ſe cōtingēs ⁊ neceſſariū denoīatur totum cōtingēs ſilr
qđ eternū ⁊ tpale totū denoīatur tpale ꝓpter naturam toti'
copulati. qđ ponit vtrāq; ptē ⁊ falſificat' ꝑ vtrāq; ptē ⁊ ꝑ alte-
ra. hic ē ꝙ talia dicūt' ex tpe nō rōne pn̄cipal' ſignificati. ſ; rō-
ne cōnotati i creatura. ⁊ ꝑ h̄ patēt q̄ttuor argumēta ſequētia.
Cōcedēdū. eīn ē ꝙ nō omne qđ ex tēpore dr̄ de deo dr̄ ꝑ cām.
ſed vel dr̄ ꝑ cauſā. vel ꝑ vnionē vel per quādā cōparationē
8 ad tēporale ⁊ ſic patent oīa. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ
temporale eſt creatum ⁊ mutabile. dicendū ꝙ loquit' de tem-
porali primo mō ⁊ h̄ non dr̄ de deo niſi per cām vel vnionem.
9 ¶ Ad illud qđ obijcit' ꝙ omne qđ predicatur de deo ē eternū.
dicendum ꝙ hec eſt duplex. q: eternū poteſt teneri adiectiue
vel ſubſtātiue. Si adiectiue. ſic falſa eſt. Aliq̄d eīn predicatur
de deo cuius duratio nō ē eterna. Si ſubſtātiue vera eſt. ⁊ ſic ē
ſenſus. Omne qđ p̄dicat' de deo ē aliquid eternū. Nec tamen
ſequit' ē eternū. imo eſt ibi fallacia accidentis. ſicut hic creatio
eſt deus ⁊ deus ē etern'. ergo creatio eſt eterna. ita in p̄dicta.
Aliquid eīn quod eſt eternum rōne pn̄cipal' ſignificati. id eſt
quod eſt aliquid eternū. rōne connotati dicitur temporale.
¶ Ad illud qđ obijcit'. ꝙ illud qđ eſt ex tpe incipit aliquid ēe
dicendum ꝙ illud nō eſt in deo propter mutationē aliquā fa-
ctam in ipo. ſed in creatura. ⁊ illđ determinatū ē ſupra di. viij.

B **Queſtio. ij.** Secūdo q̄ritur vtrū que dicuntur de
deo ex tēpore dicantur ꝑ ſe vel ꝑ acci-
dens. Et ꝙ ſm accidēs oſtēdit' hoc modo. aug. v. de tri. ⁊ ha-
bet' in lr̄a. ꝙ dn̄s eſſet hominis ex tpe accidit ei. ¶ Itē h̄ ipm
videt' rōne. q: omne quod adeſt ⁊ abeſt p̄ter eius de quo dicit'
corruptionē p̄dicat' ſm accidens. h̄ eſt per ſe nota. ſed oīa hec
que temporaliter dicuntur de deo ſunt huiuſmodi. ergo ⁊c.
¶ Item qđ p̄dicat' ꝑ ſe de aliquo ſemꝑ ineſt illi. g̃ ab oppoſito
quod p̄dicat' de aliquo. ⁊ nō ſemper ineſt. p̄dicat' non per ſe. g̃
per accidēs. ſ; talia ſunt huiuſmodi nomina ergo ⁊c. ¶ Item
omne quod p̄dicatur de aliquo. aut ē conuertibile cum ſubie-
cto. aut de rōne ſubiecti. aut p̄dicatur ꝑ accidens. ſ; huiuſmo-
di noīa nec ſunt de rōne dei. nec cōuertibilia. vt patet de hoc
nomine dn̄s g̃ ⁊c. ¶ Contra aug. v. de trinitate nihil ſm acci-
dens dicitur de deo. ¶ Item oſtenditur rōne q: in quocūq; ē
ponere accidēs eſt ponere cōpoſitionem. ⁊ per conſequens va-
rietatē. ſ; neutrū eſt in deo ergo ⁊c. ¶ Itē omne per accidēs
reducitur ad per ſe. ſ; reductio eſt poſterioris ad p̄us. nō ecō-
uerſo deus aūt nō habet p̄us nec ſimpliciter nec ſm quid ergo
nihil de deo dicitur ſm accidens. ¶ Itē omne qđ dr̄ de duob'
de vno per ſe de altero per accidēs. perfectiori modo dicitur
de eo de quo dr̄ per ſe. ſ; q̄cquid dr̄ de deo dr̄ perfectiſſime. g̃
nihil dr̄ de deo ſm accidēs. g̃ huiuſmodi noīa nō dicuntur de
10 deo per accidēs. g̃ per ſe. ¶ Reſpō. dicēdū ꝙ dici ſm accidēs
eſt tripliciter. Uno mō accidēs dicit' per oppoſitū ad ſubſtan-
tiam. ⁊ ſic dicit' accidēs ꝓprietas alij inherēs que nō ē de rei
eſſentia. ⁊ h̄ quidē modo nihil dicitur de deo ſm accidēs ſicut
dicit aug. eo ꝙ hoc modo accidēs ponit cōpoſitionē ⁊ varieta
tem in eo de quo dr̄. Alio mō dici ſm accidēs eſt per oppoſitio
nem ad per ſe. ⁊ ſic dr̄ ſ; accidēs. aut quod dr̄ per aliud ī eſſen
tia. vt ſi dicatur paries diſgregat. aut ꝑ aliquid cui ē quodam
modo idē. quodāmodo diuerſum. vt puta cum dicitur de ſu-
periori ꝑ inferius. vt figura habet tres. vel de īferiori ꝑ ſupe-
rius vt yſocheles habet tres hoc modo nō eſt aliquid dici de
deo ſm accidēs. Hoc eīn dici ꝑ accidēs ponit in aliquo poſte-
rioritatē ⁊ īperfectionē ſicut oſtēdūt rōnes ad hoc īducte. de'
aūt nihil habet īperfecte. nihil habet ab alio quod ſit omnino

aliud. nec a ſuperiori vel inferiori q: hec nō cadunt in deo Ter
tio modo dici ſm accidens eſt per oppoſitionē ad neceſſariū
vt illud dicat' accidere quod neceſſario non ineſt. ⁊ hoc modo
huiuſmodi dicunt' de deo ſm accidēs quia nō diuntur de ipo
neceſſario. ſed dicuntur de ipſo per ſe. quia per cōparationem
ad creaturā. Comparatio autē ad creaturam per ſe eſt. quia
deus eſt ſua actio. ſed tamē q: deus agit per voluntatem que
non ſemper nec de neceſſitate cōiūcta eſt actui. iō non neceſſa-
ria. ⁊ quātum ad hoc cadit ibi ratio dicēdi ſm accidēs. Unde
hic modus dicēdi per accidēs opponitur per ſe in creaturis
ratione eius. ꝙ ad dici per ſe ſequit' neceſſarium in creaturis.
In deo aūt nō. q̄m idem ſeipſo facit ⁊ voluntarie facit. ⁊ ideo
in deo nō habet oppoſitionem ad per ſe. Rationes ergo oſtē-
dētes ꝙ nō dicunt' de deo ſm accidēs procedūt ſm primā ⁊ ſe
cundā acceptionē. ¶ Quod aūt obijcit' ꝙ eſſe dominū accidit ei
ſic intelligendū eſt. id eſt nō eſt neceſſario nec ſemꝑ conuenit.
¶ Ad illud quod obijcit' ꝙ abſunt p̄ter corruptionē. dicēdū a
ꝙ iſta diffinitio eſt accidētis ſm quod adeſſe eſt per inheren-
tiam ſed ſic non conuenit deo vt viſum eſt. ſed ſolum creaturis
Unde patet illud. ¶ Ad illud quod obijcitur de per ſe dicēdū 13
ꝙ loquitur de per ſe in creaturis. Ad per ſe enim in creaturis
ſequitur neceſſarium. ſed non ſic in deo.

Queſtio. iij. Utrū ea que ſic dicūtur de deo ex tē- L
pore. dicantur ſm ſubſtātiā an ſm re
lationem q̄ ſit vera relatio. Et ꝙ ſm relationē videt' h̄ mō. Si-
cut pater ſeipſo generat. ita ſeipſo creat. tn̄ q̄uis ſeipſo generet
generatio ⁊ paternitas dr̄ vere in ipo ſm relationē. g̃ pari rōe
q̄uis ſeipſo creet ⁊ dn̄et'. tamen quia ſunt ad alterum dicuntur
realiter relatiue. ¶ Item huiuſmodi noīa aut pure dicunt di-
uinā ſubſtātiā. aut ſupaddūt aliquem reſpectū. Si pure diui-
nā ſubſtātiam dicūt. ſ; ſubſtantia eſt eterna ⁊ ab eterno. g̃ dicū
tur de deo ab eterno quod falſū eſt. ergo ſuperaddunt aliquē
reſpectum. ergo relationem. Si dicas ꝙ non addunt reſpectū
ſm rem ſed ſm modū. Contra aut illi modo reſpōdet aliquid
in re. aut nihil. Si aliquid in re. ergo realiter dicūtur relatiue
Si nihil. ergo falſus eſt modus intelligendi. ⁊ iconueniēs mo
dus dicendi. ¶ Item ſunt quedam relatiua ſm eſſe. q̄dam ſm
dici. Sed in relatiuis ſm dici eſt modus reſpectus. ī relatiuis
ſm eſſe eſt veritas reſpectus. ſed ſeru' et dn̄s ſunt relatiua ſm
eſſe ergo vtrumq; importat reſpectum. non tantum ſm modū
ſed etiam ſm rem. ergo ⁊c. ¶ Itē dominiū dictum de deo ita
bene dicit ſuper poſitionē ſicut dictum de creatura. illa igitur
ſuperpoſitio. aut ponitur in deo aut in creatura. Non in crea-
tura conſtat. quia tunc idem ſibi ſuperponeretur. ergo ponit'
in deo. ergo ſuperpoſitio eſt vere relatio. ergo ⁊c.
¶ Itē cum dico deus creat. hic notatur duplex reſpectus ſc;
cauſe ad effectum. ⁊ econuerſo. Aut ergo vterq; eſt in creatura
aut vterq; in deo. aut vnus in deo alter in creatura. Conſtat ꝙ
impoſſibile eſt vtrumq; eſſe in deo. q: deus nō eſt effectus. ⁊ ſi-
militer ī creatura. q: creatura nō eſt ſui cauſa. ergo neceſſe eſt
ꝙ alter ſit ī deo ergo ⁊c. ¶ Item cū dico deus creat. deus ve
riſſime eſt cauſa. ⁊ ſi vera ratio cauſe ponit veram relationem.
huiuſmodi nomina dicta de deo ponunt veram relationem.
¶ Contra. Diony. In cauſalibus et cauſis non recipimus re-
ciprocationē. ergo cum deus ſit cauſa perfectiſſima creature.
nō refert' ad creaturā q̄uis ecōuerſo creatura referat' ad ipm
¶ Itē philoſo. dicit ꝙ ſcia ſm rem refertur ad ſcibile ſed non
cōuertitur. ergo ſi minor eſt dependentia dei ad creaturam q̄
ſcibilis ad ſcientiam. ergo nulla in eo eſt relatio.
¶ Item ratione videtur q: huiuſmodi nomina ſi dicunt rela-
tionem circa deum. aut illa eſt pure diuina eſſentia aut aliquid
ſuperadditum. Si pure dei eſſentia. ergo eternum quid. ergo
reſpectus huiuſmodi nominū eſt etern'. ergo de neceſſitate di-
cuntur ab eterno. Si autē dicunt aliquid ſuperadditum. ergo
in deo eſt aliqua cōpoſitio. ¶ Itē omnis relatio dicit aliquā
dependentiam vel ſaltem ordinem ⁊ habitudinem ad illud re-
ſpectu cuius dicitur. ſed deus non ordinatur nec terminatur. 14
ergo nihil de deo dicitur relatiue reſpectu creature.
¶ Rn̄. ad hoc intelligendum. ē ſciendū ꝙ dici ſm relationem
dupliciter eſt. aut ſm rem. aut ſm modū. Realis autē relatio
triplex eſt. Aliquando eīn fundatur ſuper ꝓprietatē accidēta
lē vt ſilitudo ī duplici albedine. Aliq̄n ſuꝑ depēdētiā eſſentia
lem. ſicut reſpectus vel relatio materie ad formā. Nā ſicut di-
cit philoſo.

cit philoſo. materia hoc ipꝫ quod eſt. ad alterū eſt. Aliquando ſuper originē naturalē. ſicut effect⁹ ad cauſaꝫ. ⁊ filij ad patrē. Prima relatio non poteſt eſſe in deo. q: in deo nulla eſt propꝛietas accidentalis. Secūda non poteſt eſſe in eo q: nulla in deo eſt dependētia. Tertia eſt ĩ deo ſed nõ reſpectu creature ſꝫ reſpectu perſone hec eñ non dicit cõpoſitionē nec depēdentie ĩclinatiõeꝫ ſicut prima ⁊ ſcđa. ſed ponit diſtinctionē ⁊ ordinē. ⁊ qm̄ vere vna perſona ordinatur ad aliam ⁊ habitudinē habet ⁊ aliomodo ſm rē ſe habet ad vnam ꝙ̄ ad aliam. ideo hec relatio eſt in perſona reſpectu perſone nõ reſpectu creature. Nam de⁹ ad creaturam non habet ordinem nec habet aliam ⁊ aliam habitudinē. ⁊ ideo nullo modo eſt realiter in deo relatio reſpectu creature. Creatura autem ad deum habet ordinem ⁊ habitudinem mediante proprietate accidentali. et dependentia eſſentiali. ⁊ origine naturali. ideo ſm omnē modum refertur creatura ad deum. Quoniam igitur intellectus noſter cum intelligit aliquid referri ad aliquid. intelligit etiam comparari illud ad illud. ideo intelligit deum per modū reſpectus ⁊ relationis. cui reſpectui ĩ deo nihil reſpõdet niſi diuina eſſentia. ex parte tamē creature bene aliquid reſpondet. ⁊ ideo non eſt vanus. Concedendū ergo ꝙ huiuſmodi nomina dicta de deo non importãt relationem in deo ſm rem ſed ſolum ſm modum intelligendi. Ex his patent q̄ſita. ¶ Quod eñ
15 obijcitur de patre. dicendum ꝙ non eſt ſimile. quia patris ad filium eſt ordo ⁊ habitudo. ⁊ alia habitudo ad filium ꝙ̄ ad ſpiritūſanctum. deus autem ſicut dicit philoſoph⁹. xj. metha. non habet ordinem. nec aliquam habitudineꝫ nam prima cauſa eodem modo ſe habet ad oĩa. q̄uis alia alio ⁊ alio modo ſe
16 habeant ad ipſam. vt in. xj. prime philoſo. dicit ꝙ primū ⁊ ſummum bonū non ordinatur ad hec creata. ¶ Ad illud quod obijcitur. ſi non dicunt relationem. ergo pure ſubſtantiā. dicendū ꝙ pure circa deum dicunt ſubſtantiam ſm rem. ſed relationeꝫ ſm moduꝫ intelligendi. in creatura vero ſm eſſe. Et qđ obijcit ꝙ vanus eſt intellectus. dicēdū ꝙ falſum eſt q: intellect⁹ fundatur ſuper aliquid ſcꝫ ſuper relationē creature cui reſpondet
17 relatio ſm dici in deo. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ q̄dā ſunt relatiua ſm eē ⁊c. dicēdū ꝙ quedā ſūt relatiua ſm eē ex pte vtriuſqꝫ
18 extremi vt dñs ⁊ ſeruus ĩ creatura. Quedā ex pte alteri⁹. vt ſcibile et ſcĩa ⁊ mēſuratio ⁊ mēſurā. ſic in ꝓpoſito. ¶ Ad illud qđ obijcit. ꝙ dñs dicit ſuppoſitionē. ⁊ ſilr creatio cauſalitatē. dicendum ꝙ ſuperpoſitio in deo eſt vere ſuperpoſito ⁊ vere cauſalitas. quia vere alij ſuperponitur deus. et vere efficit. Tamē illa ſuperpoſitio non eſt vere relatio. ſimiliter nec cauſalitas. ſed eſt vere diuina eſſentia. quia ſeipſa ſuperponitur et efficit.
19 ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ eſt ibi reſpectus cauſe ⁊ effect⁹. dicendum ꝙ reſpectus effectus ibi eſt vere reſpectus. ⁊ vere relatio. ſed reſpectus cauſe non ē reſpectus nec relatio ĩ deo ſm rē. ſed ſm moduꝫ intelligēdi. ſm rē vero ſubſtātia vel eſſentia

☞ Ponit ſignificationeꝫ huius nominis equalis. quõ dicat̄ filius equalis patri an ſm ſubſtantiaꝫ an ſm relationem. ita et ſimilis. a

Preterea cõſiderari opꝫ. cū tres pſone coeq̄les ſibi ſint. vtruꝫ relatiue hoc dicat̄: an ſm ſubſtantiam. ſi relatiue. vtruꝫ ſm relationem an ſm eſſentiam cõſiderāda ſit equalitas: Deinde quid ſit ipa eq̄litas: Ad
b quod dicimus. q: ſicut ſimile nihil ſibi eſt. Siĺitudo eñ vt ait Hylarius ſibiipſi non eſt ita ⁊ equale aliquid ſibi nõ dicitur. ac per hoc ſicut ſiĺe. ita ⁊ eq̄le relatiue dr̄. Dicit̄ ergo relatiue filius eq̄lis patri. ⁊ vtriqꝫ ſpūſſanctus. Eſt tamen eq̄lis patri fili⁹ ⁊ vtriqꝫ ſpūſſanctus ꝓpter ſummā ſimplicitatem eſſentie ⁊ vnitatē. Eq̄lis eſt ergo filius patri ſꝫ ſubſtātiaꝫ non ſm relationē. Unde augu. in. v. li. de tri. ait. Querimus ſm quid eq̄lis ſit patri fili⁹ nõ ſm hoc qđ ad patrē dr̄ filius eq̄lis eſt patri. reſtat ergo vt ſm id equalis ſit ꝙ ad ſe dr̄. Quicquid aūt ad ſe dr̄ ſm ſõaꝫ dr̄. Reſtat ḡ vt ſm ſbſtātiā ſit eq̄lis. Eadē ergo eſt vtriuſqꝫ ſõa. Itē in. vj. li. Sa tis eſt videre nullo mõ filiuꝫ equalē eſſe patri. ſi in aliq̊ ſeꝫ qđ ꝑtineat ad ſignificādā ei⁹ ſubſtantiā ineq̄lis inuenit̄. In oib⁹ ergo eq̄lis eſt patri fili⁹ ⁊ eſt eiuſdē ſub̄e. Eq̄lis ē etiā ſpūſſanctus ⁊ in oib⁹ eq̄lis ꝓpter ſummā ſimplicitatē illi⁹ ſõe. Ex his ꝑſpicuū fit ꝙ ſm ſubām fili⁹ eſt equalis patri ⁊ vtriqꝫ ſpūſſanct⁹ ⁊ appella
c tio tm̄ relatiua eſt. Eq̄litas ḡ patris ⁊ filij nõ eſt relatio vel notio. ſed naturalis vnitas ⁊ identitas.

☞ Ponit ſignificationeꝫ hui⁹ nois ſiĺis. quõ dicat̄ fili⁹ ſiĺis pr̄i ⁊ q̇d ſit ſiĺitudo. b

¶ Hoc ideꝫ etiā dicim⁹ de ſimili ⁊ ſimilitudine. Cū eni dr̄ filius ſimilis pr̄i. relatiue quidem dr̄. ſed ſimilis eſt pr̄i propter vnitatē eſſentie. Et ergo appellatio tm̄ relatiua. Siĺitudo vero indifferēs eēntia. Unū q̇buſdā nõ indocte videt̄ noie eq̄litat̄ vel ſiĺitudis non aliq̇d ꝑponi: ſꝫ remoueri. vt ea ratione dicatur fili⁹ equalis patri. q: nec maior eſt eo: nec minor. ⁊ hoc ꝓpter vnitatē eſſentie. Ita ⁊ ſiĺis dicit̄ q: nec diuerſus. nec alien⁹ nec in aliquo diſſimilis. Et hoc ꝓpter eēntie ſimplicitatē. Nõ ḡ ſm ꝙ filius eſt genit⁹ a patre eq̄lis vel ineq̄lis eſt patri. nec ſimilis vel diſſimilis. ſed equal' et ſimilis ſm ſubſtantiam.

Diſtinctio. xxxj

De ſignificatione relatiuoꝝ q̄ cõiter ⁊ eternaliter de deo dicūtur. vt ſimilis ⁊ equalis

Preterea conſiderari oportet cuꝫ tres pſone coequales ſibi ſint ⁊c

In precedenti proxima ꝑticula egit magiſter de relatiuis que dicunt̄ de deo propꝛie ⁊ temporaliter. In hac parte agit de his q̄ dicūtur de deo communiter et eternaliter. et quoniam h̄ ſunt appropabilia. ideo hec pars hꝫ duas partes. In prima determinat coꝝ ſignificationem. In ſecunda eorum appropꝛiationeꝫ ibi. Non eſt igitur hic pretermittendum. Prima ꝑs habet duas. In prima determinat ſignificationem hui⁹ nominis equalis. In ſecunda huius nominis ſimilis. ibi. Hoc etiam dicim⁹ de ſimili ⁊ ſimilitudie. Quid ſit equalitas.
a ¶ Preterea conſiderari oportet. Dubitatur de ſitu huius partis. q: cuꝫ ſupra diſtin. xix. actum eſt de eq̄litate videtur hic magiſter ſuperflue repetere.
¶ Reſpon. dicenduꝫ ꝙ de equalitate et ſimilitudine eſt loqui dupliciter. ſ. a pte rei. et a parte nominis. Et pꝛimo modo agitur de equalitate ⁊ ſimilitudine in p̄cedētib⁹ ſcđo mõ hic.
b ¶ Simile nihil ſibi eſt. Uidetur hoc falſum q: aliquis differt a ſe ſicut ſortes ſenex a ſe puero. ḡ pari ratione poteſt eſſe aliq̇d eſſe ſimile ſibi. Item xp̄s homo eſt ſibi ſiĺis. q: null⁹ eſt beatus niſi ſit deo aſſimilat⁹. ſed chꝛiſtus eſt maxime deo aſſimilat⁹ ḡ ⁊c. a
¶ Reſpon. dicendum ꝙ ſicut differentia aliquādo notat alietatem ſuppoſiti a ſuppoſito. vt cū dicitur petrus eſt ali⁹ a paulo. Aliquando alietatē in natura. vt cū dicit̄ xp̄s ſm ꝙ homo differt a deo. Aliquādo alietatem ſtatus a ſtatu. vt petrus ſenex differt a ſe puero. per hunc moduꝫ intelligendum de ſimilitudine. Quando igitur ſimilis dicit ſimilitudinem ſuppoſiti ad ſuppoſitum non põt eſſe idē ſiĺis ſibi. qñ vero dicit ſimilitudinē nature ad naturā. vel ſtatus ad ſtatum põt idē eſſe ſibi ſimilis q: hec concurrūt in eadē perſona. ⁊ ita intelligit magr̄.
c ¶ Eq̄litas ergo pr̄is ⁊ filij nõ eſt relatio vel notio. Obijcit̄. q: ſtatim pꝛedixit ꝙ ſiĺe ⁊ equale eſt relatiuū. ḡ ſiĺitudo ē relatio
¶ Rñ dicēdū ꝙ magr̄ itelligit de notiõe q̄ eſt pſone ꝓprietas nõ de relatiõe cõiter intellecta. Uel aliter dõm ꝙ vbū magr̄i ē cauſalr̄ itelligēdū ſicut pꝫ ex p̄cedētib⁹. q: eq̄litas nõ ꝯſiſtit ĩ ꝓpꝛietatib⁹ pſonalibus ſꝫ magis in eſſentialib⁹ q̄ ſupra viſa ſūt 3

Ad intelligentiam huius partis eſt queſtio de his nominibus ſimilis et equalis. ⁊ circa hec tria querūtur Primo queritur vtrum hec nomia dicantur ſm poſitionem. an ſm priuationem. Secūdo queritur vtruꝫ

dicātur ſm ſubſtantiam an ſꝫ relationē. Tertio queritur vtrū
dicant mutuam relationem in patre ⁊ filio.

A **Queſtio. j.** Qꝫ dicatur ſm ꝑuationē videtur ꝑ auto
ritatē magri in lr̃a. Quibuſdam videt̃
noīe eq̄litatis ⁊ ſimilitudinis non aliquid poni ſed remoueri
vt dicatur filius equalis patri. q; nec maior nec minor eſt eo.
4 ¶ Item hoc pōt ꝓbari ſic. Euclides diffinit equale ſic Equa
le eſt qđ alteri ſuppoſitū nō excedit. nec exceditur. g̃ cum hec
diffinitio ſit data ſm ꝑuationē. patet ⁊c. ¶ Itē equale ⁊ ſimile
nō tm̄ dicūt vnitatē ſꝫ ēt diuerſitatē ſꝫ nō ē ponere diuerſitatē
in diuinis g̃ hmōi noīa nō dicunt̃ ſm poſitionē ſꝫ ſm ꝑuationē
¶ Itē equale ſm ꝙ dicit poſitionē dicit commenſurationem.
ſed ī diuīs nō eſt cōmenſuratio nec exceſſus. ergo dicunt̃ ꝑ ꝑ-
uationē. exceſſus nō ꝑ poſitionē. ¶ Cōtra Similitudo ⁊ eq̄li-
tas in his inferioribus dicūtur poſitiue. ſed hec ꝯpletius ſunt
in deo q; vt dicit aug. in filio primo reperitur ratio ſimilitudi
nis ⁊ equalitatis. ergo multofortius in deo dicunt poſitionē.
¶ Itē oīs negatio que nō eſt pura negatio fundat̃ ſupra poſi
tionē. g̃ cuꝫ hoc qđ dico equale importet remotionē exceſſus
⁊ non importet puraꝫ negationē. quia tūc chimera eſſet equa
lis deo. oportet ꝙ importet poſitionē. ¶ Item hec eſt falſa pr̃
⁊ filius ſunt inequales. ergo hoc qđ eſt inequale aliquid ꝑuat
quod ē in deo. ſꝫ hoc nō eſt niſi importatum per equalitatem.
ergo equalitas aliquid ponit. q; ſi eius oppoſitū priuat neceſ-
ſe eſt ipm ponere. ¶ Itē heretici dicunt hanc falſam pater eſt
equalis filio. aut q; aliquid ponit̃. aut q; aliquid remouetur.
Nō q; remouetur. q; dicūt hanc veraꝫ pater eſt inequalis que
remouet. g̃ q; aliquid ponit̃. ergo ⁊c. ⁊ fundatur vtraq; iſtarū
poſitionū ſupra poſitionē inequalis ad equale. Si eīm eq̄le ⁊ ī
equale acciperētur remotiue. tūc eoꝝ oppoſita acciperētur po
ſitiue. ¶ Reſpō. dicēdū ꝙ ſm ꝙ in littera innuitur ⁊ doctores
antiqui dicunt. ꝙ poſitio magri fuit. ꝙ nomina que non dicūt
perſonalē proprietatem vel eſſentie vnitatē ꝑuatiue accipiā-
tur. Unde q; ſimilis ⁊ equalis dicit reſpectū pr̃is ad filium ⁊
ille reſpectus nō eſt ꝑſonalis ꝓprietas. nec eſſentia. voluit po
nere ꝙ oīa talia ſm priuationē dicerētur. ſicut duo. tres. ſimi
les ⁊ equales. ⁊ ſimilia. Tm̄ iſta poſitio ſtare non poteſt ſicut
ſupra ꝓbatum eſt. de vnitate ⁊ pluralitate nominuꝫ diuinorū.
Si eīm in diuinis eſt vnitas poſitiue. ⁊ pluralitas. ⁊ hec duo
5 faciūt ſimilitudinē ⁊ equalitatē neceſſe eſt hec poſitiue accipi
in diuinis. Et cōcedēde ſunt rationes ad hoc inducte.
6 ¶ Ad illud g̃ qđ obijcitur ꝙ equale eſt quod non excedit. dicē
dum ꝙ illi negationi ſubſternitur affirmatio ⁊ poſitio que no-
tificatur per priuationem oppoſiti ſcilicet exceſſus.
7 ¶ Ad illud quod obijcit̃. ꝙ non eſt diuerſitas in diuinis. dicē
dum ꝙ non indicant diuerſitatē niſi ſuppoſiti. non forme de ſe
8 ⁊ q; in diuinis eſt pluralitas ſuppoſitorum patet ⁊c.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ ſm ꝙ dicuntur poſitiue dicūt cō
menſurationē. dicendum ꝙ in diuinis nō eſt cōmēſuratio ſim
pliciter. ſed tm̄ eſt cōmenſuratio reſpectu infiniti. ⁊ hec non po
nit ſimpliciter commenſurationem. Aliter poteſt dici ꝙ equa-
le ⁊ ſimile de ſuo primo intellectu ponunt vnitatē quantita-
tis ⁊ qualitatis. Qꝫ autem ponat commenſurationē hoc ꝙ eſt
equale eſt quia quantitas illa eſt mēſura. qm̄ ergo in diuinis
eſt immenſa⁹. dicit ibi conuenientiam in quantitate virtutis.
q̄uis non ponat ibi cōmenſurationem.

B **Queſtio. ij.** Utrū noīa ꝑdicta dicāt̃ ſm ſbāꝫ an ſm
relationē. Et ꝙ ſm ſubſtantiam videt̃
autoritate magri in littera. Equalitas inquit nō eſt relatio vel
notio. ſed nature vnitas vel identitas. Et hylari⁹. de trini. Si
militudo eſt indifferēs eſſentia. g̃ tam ſimilitudo q̄ equalitas
dicit diuinā eſſentiam. ¶ Itē equalitas dr̃ ſm quantitatem.
ſimilitudo ſm qualitatē. ſed in diuinis qualitas ⁊ quantitas
trāſeūt in ſubſtantiā ergo ⁊c. ¶ Itē oē quod dicit̃ ſm relatio
neꝫ iportat diſtinctionē de ſuo ꝑncipali intellectu. ſꝫ ſimile et
equale dicūt conueniētiā. ergo non dicuntur ſm relationem.
¶ Itē nihil qđ dr̃ ſm relationem dr̃ de duobus niſi importet
relationē ī cōi hoc dico ꝓpter hoc nomē relat⁹ ⁊ diſtinct⁹ ſꝫ ſi
mile ⁊ eq̄le iportant relationē ſpecialē ſicut inq̄ important. q;
nō eſt aſſignare ſpecialiores ſub ipſis. ⁊ dicuntur de plurib⁹.
g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. hyla. de tri. Similitudo ſibi nō eſt. ſed oē qđ
dr̃ ſm ſubſtātiā dr̃ ad ſe g̃ ⁊c. ¶ Item omne qđ dr̃ ſm ſubſtā-
tiam dr̃ de pluribus ſingulariter. ſed ſimilis ⁊ equalis dr̃ plu
raliter. ergo ⁊c. ¶ Item equalitate refertur pr̃ ad filiū ⁊ fili⁹
ad patrem. ſed non eſſentia. ergo equalitas non dicit eſſentiā
¶ Item aut pater eſt equalitas filij ad patrem aut nō. Si ſic
ergo cuꝫ filius equalitate illa ſit equalis patri. pater eſt equa
lis ſibi. qđ non conceditur. ꝙ ſi pater non eſt equalitas filij ad
patrē. ergo equalitas nō dicitur de omnib⁹. ergo non dicit eſ-
ſentiā. Eſſentia enim filij eſt pater. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ ſꝫ
cōmunem omnium opinionem. cum ſimile et equale dicant cō
uenientiam plurium in vno. ꝙ de ſe importent diſtinctionem ī
ſuppoſitis. ⁊ vnionem ſiue vnitatem in eſſentia. Et q; diſtictio
perſonarū ſpectat ad modum dicendi ſm relationē ⁊ vnitas eſ-
ſendi ad modum dicendi ſm ſubſtantiā. ideo huiuſmodi noīa
nec omnino dicuntur ſm ſubſtantiam. nec omnino ſm relatio-
nem. ſed quodammodo ſm ſubſtantiam quodammodo ſm re
lationem. Sed quia non poſſunt ſm hunc duplicē moduꝫ dici
ꝑncipaliter. neceſſe eſt ꝙ ſm alterū. ideo vlterius oportet que
rere ſm quē modū accipiēdi accipiūtur ī diuīs. ⁊ hic ſūt diuer
ſe opiniones. Quidam eīm dicunt ꝙ huiuſmodi noīa ſm cōcre
tionem ſignificata dicuntur principaliter ſm relationē. Nam
ſimiles dicuntur habentes eandem qualitatem. q; ergo reſpi-
cit ſuppoſitum ꝑ ſe ſm ꝙ concretum. ideo dr̃ ſm relationem.
Sed in abſtractione. q; ſimilitudo eſt vnitas nature vel eſſen
tie quia reſpicit vnitatem forme primo. non diſtinctionē ſup
poſitorū niſi ex conſequēti. principaliter dicitur ſm ſubſtantiā
Sed iſte modus ſoluendi nō eſt cōueniēs. Naꝫ eſt eadē ſignifi
catio in cōcreto et in abſtracto in pricipali ſignificato ergo ſi
dicitur ſm ſubſtantiā vnū ⁊ reliquū ſimiliter. ergo hoc nō ſol-
uit quod dictum eſt. Secunda opinio ꝙ huiuſmodi noīa et in
cōcretione ⁊ ī abſtractione dicūtur principaliter ſm ſubſtan-
tiā et connotāt diſtinctionē in ſuppoſitis Et ratio ipſoꝝ eſt
quia cuꝫ ſimilitudo reſpiciat iſta duo ſcꝫ conuenientiaꝫ et dif
ferentiā. imediatius et cōpletius reſpicit cōueniētiā. Dicuntur
enim differentes eſſe ſimiles inq̄tum cōueniunt. conuenien-
tes vero non dicuntur ſimiles inq̄tum differunt. Reſpicit er-
go ſimilitudo diſtinctionem per modū materie. ſed per modū
forme reſpicit vnitatē eſſentie. et ideo cōpletiue dicitur ſꝫ ſub
ſtantiam tā ſimilitudo q̄ ſimilis. Sed iſta poſitio nō pōt ſtare
Certum eīm eſt ꝙ ſimilitudo dicitur reſpectus aliquorum ad ī
uicem. ſed in diuinis non eſt niſi reſpectus perſone ad ꝑſonā
Reſpectus autem perſone ad perſonā non poteſt dici ſm ſub
ſtantiam ergo neceſſe eſt ꝙ hoc nomen ſimile quod a ſimilitu-
dine imponitur ſm ſubſtantiaꝫ non dicatur. Et ideo eſt tertia
opinio ꝙ huiuſmodi nomina dicantur ſm relationem formali
ter loquendo. dicūt eīm reſpectum ſuppoſitorum diſtinctorum
cōuenientiū in aliquo vno. ⁊ ita reſpectus cadit ibi per modū
formalis. ſꝫ vnitas eſſentie ⁊ pluralitas ſuppoſitorū cadit per
modū cauſe ideo ꝓprie et principaliter ſm relationem. ex con-
ſequēti vero ſm ſubſtantiam dicunt̃ cauſaliter loquēdo. Et h̄
magis patet ſi cōſideremus ſignificationem horū noīm ī crea
turis vñ ſit trāſlatio. Siſitudo enim eſt ſm q̄litatē. ſilr̃ ⁊ equa
litas ſm q̄titatem ⁊ ſimilitudo dicit relationē formaliter ſed
q̄litatem cauſaliter Silr̃ equalitas dicit quātitatē cauſaliter
ſed relationem formaliter. Non enī eſt ſimilitudo qualitas ſed
relatio que attēditur ſm qualitatem. ¶ Ad illud qđ obijcitur 10
de magro ⁊ hyla. ꝙ eſt eſſentia. dicendū ꝙ cauſaliter intelligū
tur omnes tales ſermones. ¶ Ad illud qđ poſtea dicitur ꝙ eq̄ 11
le dr̃ ſm quātitatē. dicendū ſm ꝙ dicit cauſam efficientem. nō
dicit formam ſic de ſimili. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur. ꝙ rela 12
tiua importāt diſtinctionē. dicēdum ꝙ quedam in diuinis di-
cūtur ſm relationē qua ſunt diſtinctiua relatorū. vt pater et fi
lius. ⁊ talia importāt reſpectum diſtinguētem. ⁊ talia iportāt
diſtictionē vt exercitā. Quedā aūt dicunt̃. ſm relationē que
ſunt relatiua diſtinctorum vt ſilis ⁊ equalis. ⁊ talia iportāt re
ſpectū. ſed ille reſpectus nō eſt notio diſtinguēs. ſed cōſequēs
diſtiguētē. Importat eīm diſtictionē vt nō exercitā ſꝫ vt cōce
ptā. Nā reſpectus diſtiguēs ē ꝑ vnius ꝑſone ad aliā ſm ꝙ eſt
ab illa. In hmōi vero noībus importat̃ reſpect⁹ vni⁹ ꝑſone ad
aliā ſm ꝙ cōicant vnam naturā. Et quia reſpectus eſt relatio.
iđ ꝓlificatur. q; vero reſpectus vnius eſſentie. iđ dicit̃ de plu- 13
ribus. Et ideo ꝓꝫ vltimū quod dicit̃ ꝙ nullū relatiuū dicitur
de pluribus niſi dicat relationem in cōmuni. dicendum eīm ꝙ
hoc non ſolum eſt in his noībus que importāt diſtictionē in
communi vt relatus ⁊ diſtinctus. verumetiā in his que dicūt
reſpectum

☞ De ſententia ſancti hylarij qua in trinitate perſonarū appropriata oſtendit. c

a ¶ Non eſt igitur hic p̄termittendū q̄ vir illuſtris Hylari. p̄prietates perſonarū aſſignans dicit in patre eſſe eternitatem: ſpeciē in imagine. vſum in munere. que tante difficultatis ſunt verba vt in eorū intelligētia atq̄ȝ explanatiōe vehementer laborauerit aug. vt ip̄e oñdit in. vj. li. de tri. ita dicēs Quidā cū vellet breuiſſime ſingularū i trinitate p̄ſonarū iſinuare propria. eternitas eſt inquit in patre. ſpecies in imagine. vſus in munere.

¶ Et q̄z nō mediocris autoritatis in tractatiōe ſcripturaꝝ τ aſſertiōe fidei vir extitit. Hec eñ hylari⁹ in libris ſuis poſuit Horū verboꝝ. i. patris τ imaginis τ muneris. eternitatis ſpeciei. τ vſus abditam ſcrutat⁹ intelligentiam quātum valeo nō eñ ſecutū arbitror in eternitatis vocabulo. niſi q̄ pr̄ nō h̄ȝ p̄reȝ de q̄ ſit. fili⁹ aūt de p̄re eſt vt ſit atq̄ȝ vt illi coetern⁹ ſit. Imago eñ ſi p̄fecte ip̄let illud cui⁹ imago ē ip̄a coequat̄ ei. nō illō imagini ſue i q̄ imagine ſpēȝ noiauit. Credo p̄p pulchritudinē vbi tāta ē ꝯgruētia. τ p̄ria eq̄litas. τ prima ſil̄itudo. nulla in re diſſidēs τ nullo mō ineq̄lis τ nulla ex p̄te diſſimilis. ſed

Notula.

a Hylari⁹ i li. de ſinodis. Imago ē ei⁹ rei ad quā imaginat̄ ſp̄ēs idifferēs. Nec ei ip̄e ſibi q̄ſq̄ imago eſt ſȝ cū cui⁹ imago ē neceſſe ē vt b imago ōmōſtret. Imago ḡ ē rei ad rē coequādā τ imaginata τ indiſcreta ſil̄itudo. Eſt ergo pr̄. eſt etiā fili⁹ q̄z imago p̄ris eſt fili⁹.

reſpectū plurium vt cōicant in aliquo. Tale eñ nomen dicit reſpectuȝ in cōi. ſpecificatū tñ rōne cōicationis in vno. vñ ſimiles dicuntur adinuicē relati participantes vnam qualitatem.

L **Queſtio. iij.** Utrū p̄dicta noīa ſcȝ equalis τ ſimilis dicāt mutuā relationē. ſm quaȝ pater filio. τ filius patris ſit equalis. Et q̄ nō videtur q̄z ſm diony. In talib⁹ nō recipimus reciprocationē ſed pater eſt principium filij. ergo non cadit ibi reciprocatio vt dicatur pater equalis filio. ¶ Item hoc videt̄ ratione. Quia eñ filius ſimilis eſt patri. ideo d̄r ſimilitudo patris. ergo ſi econuerſo pater eſt ſimilis filio perfecte. ergo pater eſt ſimilitudo filij. hec autem nō recipit̄. ergo τc. ¶ Item q̄ eſt equalis alij ſm equalitatem ſibi adequat̄. ſi ergo pater eſt eq̄lis filio. ergo ſi adequatur quero a quo aut a ſe. aut ab alio. Non a ſe. q̄z quicū q̄ equat ſe alij aliq̄d agit in ſe. ſed pater nihil agit i ſe. ergo nō adequat ſe. nec alio equatur. ergo non eſt equalis filio. ¶ Cōtra. ſimile τ equale ſunt relatiua equiparantie. ſȝ iſta denomināt vtrūq̄ȝ extremuȝ ergo ſi filius eſt ſimilis patri pari rōne pater eſt ſil̄is filio. ¶ Itē rō ſil̄itudinis eſt cōueniētia vel indifferētia in qualitate vel ſuba. Sed cōueniētia eq̄liter reſpicit vtrūq̄ȝ extremū. τ indifferētia. ſi ḡ filius eſt indifferēs p̄ri τ ecōuerſo. pater eſt ſil̄is filio. ¶ Itē oē plurale geminat ſuū ſingulare. ſed hec cōcedit̄ pater τ filius ſunt ſil̄es τ eq̄les. ergo pater eſt ſil̄is. q̄ro cui. aut ſibi. aut alij. Non

14 ſibi ergo alij. R̄n. dicēdū q̄ ſil̄is τ equalis dupl̄r accipiuntur. Aut put dicūt cōueniētiā in quātitate vel q̄litate. Aut put ſupra cōueniētiā addūt imitationē vel expreſſionē p̄fectā. P̄rio q̄dē mō ſunt relatiua eq̄parātie τ dicunt̄ ad cōuertentiā ſm q̄ p̄bāt rōnes ſcd̄o iducte. Alio mō ſil̄is τ eq̄lis addūt ſup hoc rōnē originis. Uñ eq̄lis d̄r q̄ſi adequat⁹ τ ſil̄is q̄ſi aſſimilat⁹. hoc mō nō ꝯuenit niſi ei q̄ eſt ab altero. τ hoc mō p̄cedūt prime rōnes. q̄ pater nō dicit̄ ſimilitudo filij p̄ imitationē. nec equat̄ fi

15 lio per emanationē ab alio. ſed equat ſibi filiū. Quod tñ dicit Diony. q̄ nō recipimus reciprocationē τc. loquit̄ de cā proprie τ prout differt ab effectu p̄ eſſentiā. h̄ aūt mō pr̄ nō eſt cā filij. ī mo hñ eſt habitudo filij ad patrē ſicut ecōuerſo τ ſic patēt oia

¶ De appropriatiōe relatiuorū que communiter τ eternaliter de deo dicuntur. vt ſimilis τ equalis.

¶ Nō eſt igit̄ hic p̄termittēdū qd̄ vir illuſtris hylari⁹. Terminata p̄te illa i q̄ agit de ſignificatōe hoꝝ noiȝ ſil̄is τ eq̄lis. Hic incipit ſcd̄a pars i q̄ agit de hoꝝ noim appropriatiōe. τ h̄ȝ hec pars duas partes. In prima aſſignat appropriatōes. In ſcd̄a mouet τ ſoluit dubitationē q̄ ex hmōi appropriatiōe habet originem. infra di. xxxij. Hic oritur queſtio ex predictis deducta ¶ Prima pars diuidit̄ in duas partes. In prima aſſignat appropriata ſm Hyla. In ſecunda ſm Auguſtinū. ibi. Illud etiā ſcire oportet q̄ earundē trium perſonarum diſtinctionē. P̄ria pars habet tres. In prima aſſignat Hylarius appropriationē τ eius explanationē propter ſui obſcuritatē. In ſecunda oſtēdit q̄ illa que Hyla. aſſignat nō ſunt propria. ſed appropriata ibi. Non eñ ſm premiſſam expoſitionem. In tertia vero oſtendit q̄ illa quibus hec appropriat ſunt p̄pria. Appropriatio eñ eſt cōis reſpectu p̄prij. τ h̄ facit ibi. p̄pria igit̄ p̄ſonaꝝ. ¶ Sīr ſcd̄a ps in q̄ aſſignat magr̄ appropriationē. Aug. h̄ȝ duas. In p̄ma ponit ipſam appropriationeȝ. In ſecunda ponit ei⁹ expoſitionē. ibi ſed plurimos mouet q̄ patri attribuit τc. Et hec ps h̄ȝ tres ſm illa tria appropriata. In prima oſtēdit qualiter patri appropriatur vnitas oſtendens etiam incidentaliter qualiter aliqua dicunt̄ vnū. ibi. Hic dici oportet. In ſcd̄a vero oñdit quō filio appropriat̄ equalitas. ibi. Nūc videam⁹ q̄liter eq̄litas. In tertia vero oſtendit quomodo ſp̄ūſctō appropríetur concordia. ibi. q̄ autem in. ſ. ſ. dicitur eſſe vtriuſq̄ȝ concordia.

a ¶ Non eſt igit̄ hic p̄termittendū. Cum magiſter agat de appropriatione. di. xxiiij. τ de appropriatiſ diſt. xxv. vſq̄ȝ ad finem. videtur q̄ male ſituet h̄ tractatum de appropriatis.

¶ Reſpon. dicēduȝ q̄ duplici de cā ponit hic magiſter tractatū de appropriatis. Una eſt. q̄z egerat de noībus que dicūt relationem ſm relationē communem. ſm quam appropriatio attēdit̄. ſicut ſunt ſimilis τ equalis. τ ita incidēter hec ps hic introducit̄. Alia rō eſt. q̄z appropriata faciūt ad euidentiam propriorū. τ iō ſtatiȝ poſt tractatū de p̄prijs egit de appropriatis. τ hoc maxie p̄ ut faciunt ad euidentiam p̄priorū. ideo de his agit hic q̄ nō dicunt reſpectum ad creaturas. Infra vero agit de his appropriatis q̄ reſpectuȝ ad creaturas dicūt τ ita pȝ diſtinctio hui⁹ p̄tis ab illa vñ tria appropriata Hylarij manifeſtant perſonaruȝ emanationē. Tria vero appropriata Aug. nobis manifeſtant perſonarum ordinem ſi quis inſpiciat.

a ¶ Imago eſt ius rei ad quā imaginat̄ ſpecies indifferēs. P̄rimo videt̄ q̄ ratio iſta quā Hyla. ponit in notula nō ſit cōuertibilis. q̄z totum videt̄ cōuenire. ſ. ſ. Itē ſp̄ēs aut accipit̄ p̄ſonaliter. aut eſſentialr̄. Si eſſentialr̄. ergo idē ſenſus eſt q̄ eſt ſpes indifferēs q̄ eſſet etiā ſi diceret̄ eſſentia indifferēs. ſed hoc cōuenit patri nō tñ filio. Itē eſſentia nō dicit̄ vt alicui⁹ ſi ſtat p̄ perſona. ergo ſenſus eſt idem ſpecies indifferēs. q̄ eſt cū dicit̄ perſona indifferens. hoc autem falſum. Ad notulam.

b ¶ Imago ergo eſt rei ad rē coequādā τ imaginata τ indiſcreta ſil̄itudo. Ur̄ hoc falſum. q̄z frequēter imago non coequat̄ ei cui⁹ eſt imago. Itē ſi eſt ad rē coequādā. tūc vr̄ eſſe eq̄litas nō ſil̄itudo. Itē vr̄ falſum dicere cū dicit indiſtincta ſil̄itudo. q̄m

ois imago τ ſil̄itudo diſtinguit̄ ab eo cui⁹ eſt imago. Itē cum vni⁹ rei vna ſit diffinitio. q̄rit̄ quō differēter iſte rōnes aſſignētur. dicēdū q̄ hic diffinit̄ imago increata put eſt p̄priū ſoli⁹ fi 18

lij. τ ſic ſemp dicit reſpectū ad patrē τ ideo in p̄ria rōne ponit̄ 19

genitiu⁹ vt in rōne p̄ncipij. in ſcd̄a vt in rōne termini. q̄m imago d̄ȝ cōparari ad patrē. nō ſolū tāq̄ȝ ad aliquā rē. ſiue ad q̄d. ſiue in q̄d ducit. ſȝ etiā a quo emanat τ ita pȝ harū diffinitionū rō τ ordo. Et p̄ria rō tres cōditiōes ꝯtinet. Per primā notat̄ fili⁹ eſſe ab alio. cū dicit̄ imago ei⁹ rei ad quā imaginat̄. τ p̄ genitiuū τ verbū qd̄ eſt paſſiuū. Per ſcd̄aȝ notat̄ q̄ eſt ſm modū expꝛeſſum emanādi. ſ. p̄ hoc d̄r ſp̄ēs. q̄ includit p̄fectā ſil̄itudinē cognoſcēdi. Per tertiā vero notat̄ q̄ ſit indifferēs ſm ſubſtantiā. ſ. p̄ hoc qd̄ eſt indifferēs. Et p̄ primā ꝯditionē differt a p̄re τ ab eſſentia. p̄ ſcd̄am a ſp̄ūſctō. τ p̄ tertiaȝ ab imagine creata; Et p̄ hoc q̄ ſp̄ēs τ ſi de ſe ſit eſſentiale. tñ accipit̄ hic vt tractū eſt ad p̄ſonā. τ indifferēs non dicit indiſtinctionē in hoc nomine ſpecies. ſed in ſubſtātia. τ ſic patēt obiecta de ratiōe prima Hac viſa ſimiliter patet ratio ſecūda que datur in cōparatiōe ad ipſum patrem vt ad terminum. τ hoc patet cum dicitur ad rem coequandā rei. i. perſonaȝ filij perſone patris. τ p̄ hoc ex

Ad no⸗ tulam. cluditur perſona patris. ⁊ per hoc ꝙ dicitur ymagi⸗ nata. excludit̃ pſona ſpũſ⸗ ſancti. Per hoc quod dici⸗ tur indiſcreta excluditur ipſa ymago creata. Et idi ſcreta non dicit̃ indifferen tiam perſonalẽ. ſed ſolum eſſentialem. ¶ Ad illud er go qđ obijcitur de equali⸗ tate. dicendum ꝙ illud nõ eſt neceſſarium de creata ymagine. Et rurſus. quo⸗

Quare ſpũſſau ct⁹ vſus dicatur. niaꝫ ymago dicit de ratõe ſui nois qualitateꝫ in quã titate. ideo prima dicit̃ ſili tudo ad rem coequandam ideſt ſimilitudo ſꝫ quã res coequatur rei.

a ¶ Et qꝛ ymago ⁊c. Que

17 ritur de differentia horum trium noim que attribuit ſcꝫ ſpeciem naturã ⁊ eſſen tiam. quomodo hic diſtin⸗

Qđ non mõ illa ṽba hy⸗ larij. ſꝫ expla⸗ natio aug. ſu⸗ per his obſcuriſ ſima eſt. guant̃. dicendum ꝙ vniuſ cuiuſcꝫ forma ſubſtantia⸗ lis ⁊ ꝯplectiua. dicit̃ ſpẽs natura. ⁊ eſſentia. ⁊ hoc ſꝫ triplicem conſiderationẽ. Poteſt eñ conſiderari in ſe. ⁊ ſic dicit̃ eſſentia. põt cõſiderari in cõparatione ad operationẽ propriaꝫ. ⁊ ſic dicit̃ natura. Põt iterũ conſiderari in comparatio ne ad noſtrã cognitionem ⁊ ſic dicit̃ ſpẽs. Speciẽ er go habet ymago autoris eo ꝙ ſimilitudo eſt eius. Naturam autem habet qꝛ ſimilitudo genita vel ima⸗ ginata naturaliter. Eſſen⸗ tiam vero qꝛ ſimilitudo in diſcreta per ſubſtantiam.

b ¶ Ars quedam omnipo

Ad tex⸗ tum. tentis ⁊c. Videtur male di cere ꝙ verbum dei eſt ars

18 quedam omnipotentis et

Oñdit ꝙ illa q̃ bus hec appro⸗ priatſũt ꝓpria. ſapientis dei. qꝛ vnuſquiſ⸗ cꝫ nõ intellecta arte eſt in ers. ergo ſi fili⁹ eſt ars pa⸗ tris. non intellecto filio eſ ſe. pater eſt iners. ergo vi⸗ det̃ ꝙ rationabiliter ope⸗ rari habeat pater a filio ſuo. ¶ Reſpon. dicendum ꝙ faciẽda eſt vis in verbo qꝛ non dicit ꝙ ſit ars ſim⸗ pliciter. ſed ꝙ ſit ars que⸗ dam qꝛ non eſt ars qua pa ter nouit. ſꝫ vbi nouit. Nõ eſt ars patris qua pater ſit ſapiẽs: ſed que eſt a pa⸗ tre ſapiente per quam pa⸗ ter omnia operatur quia oĩa produxit ꝑ filiũ. Et no tandum ꝙ cum ars inclu⸗ dat ⁊ intentioneꝫ virtutis ⁊ ſapientie ⁊ ſimiliter ver⸗ bum. tamen differenter. qꝛ verbum dicit emanationẽ ⁊ reſpectum. ideo eſt pro⸗ prium ars autem appro⸗

c Et qꝛ ymago eſt vt rei ymago ſit ſpeciem neceſſe eſt. ⁊ naturã ⁊ eſ⸗ ſentiam ſm̃ ꝙ ymago eſt in ſe ha⸗ beat autoris.

ad identitatem reſpondens ei cui ymago eſt. vbi eſt prima ⁊ ſumma vita. cui nõ eſt aliud vi uere ⁊ aliud eſſe: ſed ideꝫ ⁊ pri mus ac ſummus intellect⁹ cui non eſt aliud viuere ⁊ aliud intelligere: ſed idem hoc eſt vnũ tãꝗ

b verbum perfectum. cui non deſit aliquid. et ars quedam oĩpotẽ tis ⁊ ſapientis dei plena omnium rationum viuentium incõmu tabilium. ⁊ omnes vnuꝫ i ea. ſicut ipſa vnum de vno cũ quo vnuꝫ ibi nouit omnia deus que fecit per ipſaꝫ. Eſt autẽ ineffabil'is q̃ dam cõplexus patris ⁊ imaginis qui non eſt ſine perfruitione. ſine charitate. ſine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felici⸗ tas. ⁊ beatitudo (ſi tamen aliqua humana voce digna dicitur) vſus ab illo appellata eſt breuiter. ⁊ eſt in trinitate ſpirituſſan⸗ ctus non genitus ſed genitoris genitiꝗꝫ ſuauitas. igeniti largi

c tate atcꝫ vbertate perfundens oẽs creaturas pro captu earum Itacꝫ illa tria ⁊ a ſeinicẽ determinari vidẽtur. ⁊ i ſe ĩfinita ſunt. Qui videt hoc vel ex parte. vel per ſpeculũ i enigmate gaudeat cognoſcens deum ⁊ grãs agat. Qui vero non videt. tẽdat per pietatem ad videndũ non per cecitatem ad calumniam. quoniã vnus eſt deus: ſed tamen trinitas. Ecce habes qualiter verba Hylarij premiſſa accipiẽda ſint. licet tante ſint ꝓfunditatis. vt etiam adhibita expoſitione vix aliquatenus ea itelligere vale⸗ at humanus ſenſus. cũ ⁊ ipſa eorum explanatio quam hic augu ſti. edidit. plurimum in ſe habeat difficultatis ⁊ ambiguitatis.

☞ Oſtendit ꝙ illa que Hylarius aſſignat nõ ſunt propria: ſed appropriata. d

¶ Non enĩ ſm̃ premiſſam expoſitioneꝫ diſtinguũtur hic tres il le proprietates ſuperi⁹ aſſignate: ſꝫ ipſe ypoſtaſes diſtincte ab ĩ uicẽ monſtrantur. Eternitatis tamẽ nomine eadem videtur de⸗ ſignata proprietas. quã notat hoc nomen ingenitus. Sꝫ videa mus quid ſit quod ait. Imago ſi perfecte implet cui⁹ ymago eſt ipſa coequatur ei. non illud ſue imagini. Videtur eniꝫ dicere ꝙ filius qui eſt imago patris patri coequatur. non pater filio. cuꝫ ⁊ filius dicatur equalis patri in ſcriptura. ⁊ pater filio: ſꝫ filius hoc habet a patre vt ſit ei equalis. pater autem nõ habet a filio et tamen filius plene ac perfecte equalis eſt patri. id eſt imago ei cuius eſt imago.

☞ Quare dicatur hylarius propria perſonarum aſſignaſſe in verbis predictis cũ ibi non ſint expreſſe proprietates. e

¶ Propria igitur pſonaꝝ in ꝑdictis verbis aſſignaſſe dr̃ Hy⸗ lari⁹. qꝛ relatiua noĩa pſonaꝝ poſuit. ſ. pr̃is: imaginis et munerꝭ que relatiue dicunt̃ de pſonis ⁊ ꝓprietates notãt quib⁹ diſtin⸗ guũtur pſone. Ita ei dr̃ ſpũſſctũs mun⁹ relatiue ſicut donũ. Ve rũ tñ ipas ꝓprietates alijs tribus noĩbus non ſignificauit. iux ta predictam auguſt. expoſitionẽ niſi ſolo noĩe eternitatis: quo nõ ipſaꝫ paternitatẽ. ſꝫ eã voluit itelligi notionẽ q̃ dr̃ ingenit⁹.

☞ Quod earumdem perſonarum diſtinctionem ſeu appro⸗ priationem notat aug. alijs verbis ſine expreſſione triuꝫ proprietatum. f

¶ Illud etiã ſcire opꝫ ꝙ ea⸗ rũdẽ triũ pſonaꝝ diſtictionẽ augu. oſtendere volẽs ſine ex p' eſſiõe illaꝝ triũ ꝓprietatũ ſupi⁹ ꝯmemoratarũ. i. j. lib. de doctrina xp̃iana ait. In pr̃e ẽ vnitaſ. i filio eq̃litas. i ſpũſctõ vnitat' ieq̃litatiſcꝫ cõcordia. Et h̃ tria vnũ oĩa ꝓpt̃ pr̃eꝫ. eq̃ lia oĩa ꝓpt̃ filiũ. ꝯnexa oĩa ꝓ⸗

Notula.

Hyla. in libro de ſinodis.

d ¶ Si qs inaſcibilẽ ⁊ ſine initio di cat filiũ q̃ſi duo ſine ꝓncipio. ⁊ duo inaſcibilia. ⁊ duo inata dicẽs, duos fac̃ deos. anathema ſit. Caput ei qđ ẽ ꝓncipiũ oĩꝫ. fili⁹. Caput aũt qđ ẽ ꝓn cipiũ xp̃i. de⁹ ſic ei ad vnũ ĩitiabile oĩꝫ ĩitiũ ꝑ filiũ vniuerſa referim⁹. ſi liũ inaſcibilẽ ꝯfiteri ĩpijſſimũ ẽ. Iã ei nõ erit vn⁹ de⁹. qꝛ deũ vnũ ꝑdica ri natura vni⁹ inaſcibil' dei exigit. Cũ g̃ de⁹ vn⁹ ſit. duo inaſcibiles eẽ ñ pñt. cũ idcirco de⁹ vn⁹ ſit. cũ ⁊ pr̃ de⁹ ſit ⁊ fili⁹ dei de⁹ ſit. qꝛ inaſcibilitas ſola penes vnũ ſit. fili⁹ aũt idcirco de⁹

priatur.

c ¶ Ingenti largitate at⸗ 19 cꝫ vbertate ꝑfundens om nes creaturas. Obijcitur ergo ſm̃ hoc videtur ꝙ om nibus donetur ſpirituſſan ctus. ¶ Reſpon. dicẽdum ꝙ ſpũſſanctus nõ dicitur dari ratione cuiuſlibet ef fectus. ſed propter rationẽ eius qui facit ſpiritum ſan ctum haberi. ⁊ ita inhabi⸗ tare in aliquo vt in templo ⁊ quia huiuſmodi rationa lis creatura capax eſt ⁊ ſo li iuſti capiunt. ideo patet ꝙ illis ſolis ſpirituſſan⸗ ctus datur. Ideo autem ſpirituſſanctus dicitur ꝑ⸗ fundere ceteras creaturaſ non qꝛ ei attribuat̃ actus creandi. ſed qꝛ attribuitur ei actus conſeruandi.

d ¶ Si quis innaſcibilem Ad no tulam. ⁊ ſine initio dicat filium. Videtur ꝙ hylarius non dicat bene. Quia qui di⸗ cit duos innaſcibiles dicit duos deos. quia innaſcibi litas in diuinis non eſt ꝓ prietas eſſentie. ſed perſo⸗ ne. ergo non ſequitur. ꝙ ſi ſunt duo innaſcibiles. ꝙ due eſſentie. ſed ꝙ due per ſone. Item innaſcibilitas dicit priuationeꝫ eius. qđ eſt natus. vnde tantuꝫ va let innaſcibilis quantũ nõ filius. ſed non ſequit̃. ſunt duo filij in diuinis. ergo duo dij. ergo pari ratione non ſequitur. ſunt duo in⸗ naſcibiles. ergo duo dij.

¶ Reſpon. dicendum ꝙ innaſcibilis ſicut ſupra di 20 ctum eſt priuat ſiue negat eſſe ab alio. ⁊ ex hoc ponit fontalem plenitudinem in illo qui innaſcibilis dici⸗ tur. ⁊ ex vtracꝫ parte con⸗ cluditur. ꝙ ſi ſint duo in⸗ naſcibiles. ꝙ ſint duo dij. Sequitur enim. ſunt duo quorum quilibet non eſt ab alio. ergo nõ diſtinguũ tur per originem. ergo ne⸗ ceſſe eſt ꝙ diſtinguantur per ſubſtantiam. Item ſi ſunt duo in quorum quoli⸗ bet eſt fontalis plenitudo ergo q̃libet põt eſſe trinita tis ꝓncipiũ ⁊ ꝓncipiũ tot⁹ deitatis. ſicut dicitur de patre. ſed ſi principia ſunt diſtincta ⁊ principiata. er⸗ go ſi quilibet eſt principiũ totius deitatis. ⁊ ſũt duo ergo due deitates. Quis ergo ingenitus non ſit pro prietas ſubſtantie. ſed per ſone. quia tamen eſt pri⸗ me perſone. et in vnica perſona non poteſt eſſe niſi vna

pter ſpūſſan. Itaq꞉ pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſan. ⁊ ſingulus q̇ſq꞉ hoꝝ deus eſt. ⁊ ſimul oēs vnus de⁹ ⁊ ſingulus q̇ſq꞉ horum plena ſuba eſt. ⁊ ſimul oēs vna ſuba. pr̄ nec filius eſt. nec. ſſ. ⁊ filius nec pater eſt. nec ſpūſſan. Spiritusſanctus. nec pater eſt nec filius ſed pater tm̄ pater. ⁊ filius tm̄ filius. ⁊ ſpūſſ. tm̄ ſpūſſan. Eadē tribus eternitas. eadē incōmutabilitas. eadem maieſtas. eadem poteſtas. In his verbis aperte inſinuat̄ pſonarū trium diſtinctio.

☞ Appropriationem Augu. exponit. ſ. quare patri attribuatur vnitas. g

¶ Sed plurimos mouet ꝙ patri attribuit vnitatem filio equalitatē. Cū em̄ vnitas dicatur ſm̄ ſubam. nō tm̄ in pr̄e eſt. ſed etiā in filio. ⁊ in ſpūſancto. ⁊ equalitas vna eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. cur ergo patri attribuit̄ vnitas ⁊ filio equalitas. forte eadē ratione attribuitur patri vnitas ſm̄ Aug. qua ſupra eidē eternitas ſm̄ Hyla. q꞉ videlꝫ pater ita eſt. vt ab alio nō ſit. Et q꞉ filiū genuit vnū ſecum deum. ⁊ ſpūſſ. ab eo procedit vnus cū eo deus. Unitas ergo in patre eē dr̄. q꞉ nec aliquid aliud a quo ſit. Non em̄ ab alio eſt. nec ab eo aliquis vel aliq̇d ē ab eterno. qđ vnum cū eo non ſit. Filius em̄ ⁊ ſpūſſctūs vnum ſunt cū patre. Unde veritas ait. Ego ⁊ pater vnū ſumus.

☞ Quare pater ⁊ filius dicant̄ eſſe vnū vel vnus deus. ſed nō vnus. q꞉ res eiuſdē nature recte poſſunt dici vnum ſimpliciter eſſe ⁊ cum adiectione. Res vō diuerſe nature nō poſſunt dici vnū niſi dicatur quid vnum. h

¶ Hic dici opꝫ ꝙ pr̄ ⁊ filius ⁊ ſſ. recte dicunt̄ eſſe vnum et vnus deus ſed nō vnus. Res enim due vel plures recte pn̄t vnū dici eſſe. ſi ſint vnius eſſentie. ⁊ earū vna ſit natura. Unus aūt vel vna non pōt dici de diuerſis rebus niſi addat̄ q̇d vnus vel vna. Quo addito recte pōt dici de rebus ⁊ vnius ⁊ diuerſe ſubſtātie. Un̄ Aug. in. vj. li. de tri. ſic ait. Neſcio vtrū inueniat̄ in ſcripturis dictū vnū ſunt quoꝝ eſt diuerſa natura. Si autē ⁊ aliqua plura ſunt eiuſdē nature ⁊ diuerſa ſentiāt. nō ſunt vnū inquantum diuerſa ſentiunt. Cum ergo ſic dr̄ vnū vt non addat̄ quid vnū ⁊ plura vnū dicunt̄. eadē natura atq꞉ eſſentia nō diſſi-

ſi vna inaſcibilitas. iō dr̄ neceſſitate ponit deoꝝ diuerſitatem.

21 e ¶ Caput em̄ oim̄ filius eſt. vr̄ male dicere. q꞉ aut dr̄ caput rōne deitat̄ aut rōne ꝯformitatis. in natura. Si rōne deitatis. eadē rōne ſpūſſctūs pōt dici caput. ¶ Itē ſi rōne deitatis tunc filij caput nō pōt dici de⁹. q꞉ caput ſupercellit ⁊ maioritatē nobilitatis tenet. quā nō hꝫ pr̄ reſpectu filij. Si tu dicas ꝙ caput non dicit nobilitatē ſiue ſupercelletiā. Obijcit̄ ex littera ſequēti vbi dr̄ ꝙ hoc gradu oīa differūt. ſed ꝯſtat q꞉ inter patrē ⁊ filiū rōne deitatis nō ē gradus. ergo non pōt accipi rōne deitatis. Si rōne conformitatis. filius cū nō habeat ꝯformitatē in natura cū oībus ſed tm̄ cū hominibus. non erit caput

22 oīū. Rn̄. dicēdū ꝙ caput ſm̄ ꝙ ꝓprie accipit̄ iportat rōne influētie ⁊ ꝯformitatis nature. iō dr̄ xp̄s caput eē totius eccl̄ie. ſꝫ Hyla. extenſiori mō accipit. put caput dicit originale principiū. ⁊ qm̄ de⁹ pater eſt principiū filij. ⁊ filius principiū oim̄. ita ꝙ filius pducit̄ ⁊ pducit iō caput eſt. ⁊ hꝫ caput. Sed pr̄ qm̄ caput nō hꝫ. cū ſit innaſcibilis. eſt caput oium ⁊ iō dr̄ fontale principiū a quo oīa. ⁊ in quē oīa p filiū reducunt̄ ⁊ in hac reductione gradus eſt cōparādo creaturas ad filiū. ſed vltra cōparādo filiū ad patrem nō eſt gradus ſed ordo ⁊ origo. Et iō Hyla. nō dicit his gradibus. ſꝫ hoc gradu. Qꝫ obijcit̄ de ſpūſctō dicēdū ꝙ ipſe. ſſ. cū pcedat a filio p filiū cū alijs ad patrē reducit̄. ⁊ ꝓpterea filio appropriat̄ reductio.

f ¶ Ut ſint q̇dē p ſubſtantiā tria. p ꝯſonātiam vō vnū. vr̄ hec ꝯfeſſio fidei nō eſſe ꝯueniēs. q꞉ de tribus hoībus cōcordātib⁹ pōt illud dici ꝙ p ſubſtātiā ſunt tria. p ꝯſonātiā vō vnam.

g ¶ Quia cognominato ſpūſctō. i. paraclito. ꝯſonātie potius ꝙ̄ eſſentie p ſimilitudinē ſubſtātie pdicari ꝯuenit vnitatē. Ut illud falſum ꝙ debeat dici p ꝯſonātiā ꝓpter. ſſ. q꞉ ex innaſcibili eēntia natus exiſtat. Caput em̄ oim̄ filius eſt. ſꝫ caput filij deus ē. ⁊ ad vnū deū oīa h gradu ⁊ hac ꝯfeſſiōe referūt̄. cū ab eo ſumāt vniuerſa p̄ncipiū: cū ipſe p̄ncipiū ſit. Idē i eodē. Oib⁹ creaturis ſubam. volūtas dei attulit. ſꝫ naturā dedit filio ex innaſcibili ac nō nata ſuba pfecta natiuitas. talia em̄ cuncta creata ſunt qualia deus eſſe voluit. filius aūt natus ex deo ſubſiſtit talis qualis deus eſt. Nec diſſimilē ſui edidit natura naturā. ſed ex ſuba dei genitus nature ſm̄ originem attulit nō ſm̄ creaturas volūtatis eſſentiam.

¶ Notula.

¶ Hyla. in li. de ſynodis. Minus forte expſſe vr̄ de indifferēti ſimilitudine patris ⁊ filij fides locuta eſſe cū de pr̄e filio ⁊ ſpūſctō ita ſenſerit ſignificatā in noībus ꝓpriam vniuſcuiuſq꞉ noīatoꝝ ſubſtātiā ⁊ ordinem ⁊ gloriam.

f Ut ſint q̇dē p ſubam tria. p ꝯſonātiā vō vnū. volens ergo ꝯgregata ſctōꝝ ſynodus impietatē eā pimere que vnitatem patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſcti noium numero illuderet. vt nō ſubſiſtēte cauſa vniuſcuiuſq꞉ nominis. triplex nuncupatio obtineret ſub falſitate nominum vnionem. ⁊ pater ſolus atq꞉ vnus idem ⁊ ipſe haberet ⁊ ſpūſſcti nomen ⁊ filij. Idcirco tres ſubſtātias eē dixerunt. ſubſiſtentium perſonas. ſꝫ per ſubſtantiam edocētes nō ſubſtantiam patris ⁊ filij diuerſitate diſſimilis eſſentie ſeparātes. Qđ aūt dictū eſt vt ſint q̇dē p ſubſtantiam tria. p conſonantiam vō vnū nō hꝫ calumniam.

g ¶ Quia cognominato. ſſ. i. paraclito conſonantie potius ꝙ̄ eſſentie. per ſimilitudinem ſubſtātie pdicari conuenit vnitatem. Itē in eodem. Cum deum patrem confitemur. ⁊ chriſtum dei filium predicamus. ⁊ inter hec duum deoꝝ ſit irreligioſa ꝯfeſſio. non poſſunt ſm̄ nature indifferentiam ⁊ nomē indifferens non vnum eſſe in eſſentie generatiōe quorum eſſentie nomen non licet eſſe niſi vnum. Non enim religioſa vnitas nominis. ex indifferentis nature eſſentia conſtitutam perſonam genite ademit eſſentie. vt vnica ac ſingularis dei ſubſtātia p vnionē noīs intelligat̄ cū vtriuſq꞉ eſſentie noīum. i. vnus deus ob indiſcrete in vtroq꞉ nature indiſſimilē ſubſtantiā pdicet̄.

ſſ. eſt eiuſdē eſſentie cum patre ſicut filius. Rn̄. dicēdū ꝙ ſicut Hyla. inten 23 dit oſtēdere catholicam patrū ꝯfeſſionē. cū dixerūtq꞉ ſunt p ſubam tria p ꝯſonātiā vnū. ſcti patres volentes elidere hereſim ſabellianā. q̄ eludebat. i. euacuabat veritatē pr̄is ⁊ filij p noīationē ſolum quā dicebat ibi eē. nō rē ꝯfeſſi ſunt adeo expreſſe pluralitatē vt minus expreſſe cōfiterent̄ eſſentie vnitatē. nō tn̄ receſſerūt a veritate q꞉ p tria tres res itelligunt̄. i. tres ypoſtaſes p ſubam vō nō vſia intelligit̄ ſed pſona. ⁊ iō ex hac parte verum dixerunt. Ex parte ꝯſonātie ſilr̄ verū dixerūt ⁊ irrephēſibilr̄. Nā ſicut p pr̄is ⁊ filij nomē inuit̄ vnitas nature. q꞉ filius eſt ꝯnaturalis patri ita p. ſſ. ſ. q̄ eſt amor. dat̄ itelligi vnitas ꝯſonātie. ⁊ iō verbū hoc nō habebit calūniā ⁊ ꝓpter hoc ipm̄ dixerūt ⁊ hoc vult dicere Hyla. cū dicit ꝙ potius ꝯſonātie ꝙ̄ eēntie. nō q꞉ vtrūq꞉ nō ſit verū. ſed q꞉ hoc eſt expſſius. ⁊ hꝫ minorē calūniā. tn̄ adhuc ſequit̄ illud ꝙ ſi pr̄ ⁊ filius vnum ex ſe pducūt ſpm̄. rōne cuius eſt ibi vnitas p cōſonātiā. neceſſe eſt ꝙ vnitatē habeāt in eſſentia.

Ad intelligentiā eoꝝ q̄ dicunt̄ in hac parte. duo principalr̄ q̄runt̄. Primo q̄rit̄ de appropriatione hyla. Scđo de appropriatione Aug. Et quātū ad primū q̄runtur tria. Primo q̄rit̄ vtrū imago dicat̄ i diuinis ſm̄ ſubam an ſm̄ relationē. Scđo dato ꝙ ſm̄ relationē q̄rit̄ vtrū imago ſit ꝓpriū filij. Tertio q̄rit̄ de rōne appropriationis illoꝝ triū. ſ. eternitat̄ ſpēi ⁊ vſus.

Queſtio. j. d

Qꝫ imago dicat̄ ſm̄ ſubſtātiā oſtēdit̄ hoc mō. hyla. iiij. de tri. Deus ad cōmunem ſibi cū deo imaginē eādēq꞉ ſilitudinē reperit̄ hoiē opari. ¶ Itē beda ſup illud. Faciam⁹ hoiem ⁊c. In hoc ꝙ dicit imaginē. notat̄ vna ⁊ eq̄lis ſuba trinitatis. ergo imago cū ptineat ad cōi-

dens neq̃ diſſentiẽs ſignificaẽ. Vñ paulus ꝛ apollo
q̃ ꝛ ambo hoĩes erãt ꝛ idẽ ſentiebãt vnũ eſſe dicunẽ cũ
i. Cor. iij. dꝛ ꝛ q̃ plãtat ꝛ q̃ rigat vnũ ſunt. Cũ vo addiẽ q̃d vnuꝫ
põt ſignificari aliq̃d ex pluribus vnum factũ q̃uis di
uerſa natura ſicut aĩa ꝛ corpus nõ pñt vtiq̃ȝ dici vnũ.
i. Cor. vj. Quid eñ tã diuerſum niſi addaẽ vel ſubintelligatur
q̃d vnuꝫ.i.vnus hõ. Vñ apłs. Qui adheret inq̃t dño
ſpũs vnus eſt. Nõ dixit vnus eſt. vel vnũ ſunt. ſed ad
didit ſpũs. Diuerſi ſunt eñ natura ſpũs hoĩs ꝛ ſpũs
dei ſed inherẽdo fit ſpũs hoĩs vnus ſpũs cum deo qꝛ
particeps fit veritatis ꝛ beatitudinis illius. Si ergo
de his q̃ diuerſe ſbe ſunt. recte dꝛ ꝙ ſint vnꝰ ſpũs quã
to magis q̃ vnꝰ ſbe ſunt recte dicunẽ vnꝰ deꝰ eẽ. Prẽ
q̃ ꝛ filiꝰ vnũ ſunt vtiq̃ȝ ſꝫ vnitatẽ eſſentie ꝛ vnꝰ deꝰ. In
quo ꝛ arriana hẽſis dãnaẽ. q̃ prẽꝫ ꝛ filiũ ꝛ ſpm̃ſctm̃ (vt
ait Aug. in li. de hereſi) nõ vult eẽ vnꝰ eiuſdẽq̃ȝ ſub-
ſtantie atq̃ȝ nature. vel vt expreſſiꝰ dicaẽ eſſentie. que
grece dꝛ vſia. ſed filiũ eẽ creaturã. Necnõ ꝛ ſabelliana
que (vt ait Augu. in eodẽ li.) dicebat xp̃m eũdẽ ipſuꝫ
ꝛ patrem ꝛ ſpm̃ſctm̃ eſſe vt eſſet trinitas nominũ ſine
ſubſiſtentia perſonarũ. vtrãq̃ȝ peſtem (vt ait Auguſti
nus ſuper Iohan) elidit veritas dicens. Ego ꝛ pa-
ter vnum ſumus. vtrunq̃ȝ audi et aduerte. et vnum et
ſumus. et a caribdi et a ſcilla liberaberis. Quod eñ
dixit vnum libera te ab Arrio. ꝙ dixit ſumus. liberat
te a ſabellio. Si vnum. ergo non diuerſum. ſi ſumus.
ergo pater ꝛ filius. Sumus enim non diceret de vno
nec vnum de diuerſo. Erubeſcant ergo ſabelliani qui
dicunt ipſum eſſe patrem qui eſt filius confundentes
perſonas. qui ꝛ dicti ſunt patripaſſiani. quia dicũt pa
trem fuiſſe paſſum. Arriani vero dicunt aliud: patreꝫ
eſſe aliud filium. non vnam ſubſtantiam ſed duas. pa-
trem maiorem filium minorem. Noli hoc dicere tu ca
tholice. In medio ergo nauiga vtrũq̃ȝ periculoſum la
tus deuita ꝛ dic pater pater eſt. ꝛ filius filius eſt. Aliꝰ
pater alius filius ſed non aliud immo hocipſum. quia
vnus deus. Ecce oſtẽſum eſt quare vnitas in patre eẽ
dicatur. cum tres vnum ſint.

☞ Quare appropriaẽ filio equalitas. i

¶ Nũc videamus quare equalitas dicatur eſſe in fi-
lio cũ vna ꝛ ſumma equalitas ſit triuꝫ. hoc ideo forte
dictũ eſt. qꝛ filius genitus eſt a patre. equalis gignen
ti ꝛ dono qd̃ ab vtroq̃ȝ procedit. ꝛ ideo illa tria dicun
tur eſſe equalia ꝓpter filiũ. Filius enim hꝫ a patre vt
ſit ei equalis ꝛ ſpũiſcõ. ꝛ ſpũſſctũs ab vtroq̃ȝ hꝫ vt ſit
equalis vtriq̃ȝ. Hoc aũt ſine aſſertionis ſupercilio et
maioris intelligentie preiudicio dicimus malentes ĩ
apertione tam clauſorum ſermonum peritiores audi
re q̃ aliquid aliis influere.

☞ Quare ſpirituiſancto appropriatur concordia
vel connexio. k

¶ Qꝛ aũt in ſpũſctõ dꝛ eſſe vtriuſq̃ȝ ꝯcordia. ꝛ ꝑ eum
oĩa connexa facilior eſt intelligentia. nobis p̃miſſa ad
mentem reuocantibus. Supra enim ſꝫm autoritates
ſctõꝝ dictũ eſt ꝙ ſpũſſctũs amor eſt quo pater diligit
filiũ. ꝛ filius patrẽ. Recte ergo ſpũſſctũs dꝛ connexio
vel concordia patris ꝛ filij. ꝛ ꝑ eum omnia ꝯnexa. Vñ
Aug. in. v. li. de tri. Cõio quedam ꝯſubſtãtialis pr̃is
ꝛ filij eſt amboꝝ ſpũſſctũs. Idem in. vij. li. de tri. Spi-
rituſſanctus eſt ſumma charitas vtrũq̃ȝ coniungens:
noſq̃ȝ ſubiungens.

tatẽ ꝛ vnitatẽ ſubſtãtie. dꝛ ſꝫm ſubſtãtiã. ¶ Itẽ hocipſm vr̃ rõ
ne. qꝛ illud idẽ qd̃ dicit exẽplar actiue dꝛ imago paſſiue. ſꝫ exẽ
plar in diuinis dꝛ ſꝫm ſubſtãtiã. nõ ſꝫm relationẽ. ergo ꝛc. ¶ Itẽꝫ
imago ꝯſiſtit in repñtãdo aliq̃d. nõ tñ in ſubſtãtia ſed etiã
in diſtinctione ꝛ ordine diſtinctoꝝ. ſi ergo in diuinis nõ cadit
diſtinctio in vna pſona. neceſſe eſt ꝙ in diuinis attendaẽ ima
go ſꝫm ꝙ vnitas eſſentie eſt in tribus pſonis. ergo nõ notiona
liter ſed eſſencialiter dꝛ imago in diuinis. ¶ Cõtra Aug. i. vj.
de tri. Quid abſurdius q̃ imaginẽ dici ad ſe. ſed oẽ qd̃ dꝛ ſꝫm
ſubſtãtiã dꝛ ad ſe. ergo cũ imago nõ dicaẽ ad ſe non dꝛ ſꝫm ſub
ſtãtiã. ¶ Itẽ Hyla. iiij. de tri. Imago ſola nõ eſt. ergo imago
in diuinis eſt cũ alio. ſed eſſentia nõ ẽ cũ alio. ergo ꝛc. ¶ Itẽꝫ
hocipſm vr̃ ꝑ diffinitionẽ imaginis. qꝛ hyla. dicit ꝙ imago eſt
rei ad rẽ coequatio. ſed res q̃ coequaẽ rei eſt pſona. ergo ima-
go eſt pſone ad pſonã. ſed qd̃ dicit reſpectũ ad alterũ dꝛ ſꝫm re
lationẽ. ergo imago. ¶ Itẽ hocvr̃ ꝑ ethimologiã. Imago eñ
dꝛ quaſi imitago. ergo vbi eſt rõ imaginis. ibi eſt imitatio. ſed
diuina eſſentia nõ imitaẽ aliq̃d. qꝛ oẽ tale eſt ab aliquo. ergo
imago nõ dꝛ ſꝫm ſubſtãtiam vel eſſentiam. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ ſi- 14
cut exẽplar ſꝫm proprietatẽ vocabuli dicit expſſionẽ ꝑ moduꝫ
actiui. vñ exẽplar dꝛ ad cuius imitationẽ fit aliq̃d. ſic ecõtra-
rio. imago per modũ paſſiui. ꝛ dꝛ imago qd̃ alterũ exprimit et
imitatur. Et hoc mõ accipiẽ imago dupliciter ſꝫ ꝙ duplex eſt 15
preſſio. ſ. vel in nature vnitate. vel ĩ nature diuerſitate. In na
ture cõitate ſiue vnitate. ſicut filius imperatoris dꝛ imago pa
tris. In nature diuerſitate. ſicut imago imperatoris eſt in nũ
mo. Sic reſpectu dei dꝛ imago per expreſſioneꝫ ſꝫm identitatẽ
nature. ꝛ ſic eſt imago increata. ꝛ dꝛ notionaliter ſiue ſꝫm rela-
tionem. qꝛ imago dicit emanationeꝫ. emanatio aũt in vnitate
nature non eſt niſi perſone. Dicitur etiam imago per expreſſio
nem in diuerſitate nature. ꝛ ſic dꝛ imago creata reſpectu totꝰ
trinitatis. ꝛ ſic pꝫ ꝙ imago in diuinis accepta dꝛ ſꝫm relationẽ
perſone ad perſonam. ꝛ hoc ſꝫm vocabuli proprietateꝫ. ſicut ꝓ
bant rationes ad hoc inducte. Sed q̃ñ contingit abuti nomi
ne exẽplaris. vt etiam dicatur exẽplar qd̃ ad imitationem al-
terius fit. ſic ecõtrario contingit abuti imagine. vt dicaẽ ima
go ad cuius expreſſionẽ fit aliquid. ꝛ ſic cum creatura fiat ad
expreſſionem vnius eſſentie in trinitate perſonarum põt dici
imago de tota trinitate. ꝛ ſic dꝛ imago imaginãs. cuꝫ de rõne
noĩs dicatur imaginatum. ſicut exẽplar dꝛ exẽplatuꝫ abuſiue
q̃uis exemplar ſit exemplans. ꝛ ſꝫm iſtuꝫ modum dꝛ accepiſſe
hylarius ꝛ Beda. vt dicit magiſter. xvj. di. ij. li. Tñ põt dici
ꝙ vterq̃ȝ loquitur de imagine creata. que cum ſit reſpectu vni
us eſſentie. eſt cõis imago trium perſonarum. ꝛ indicat vni-
tatem ſubſtantie in tribus. Unde nũq̃ imago pure dicitur ad
ſe. qꝛ ſemper dicit reſpectum. vel ad aliam pſonaꝫ. vel ad crea
turam. ſiue creature ad diuinam naturam. Nunq̃ etiaꝫ dꝛ pu
re ſꝫm ſubſtantiam. qꝛ ſemper notat vel diſtinctioneꝫ interius
vel exterius. Unde imago non dꝛ eſſentia ſimpliciter ſed eſſen
tia vt in tribus perſonis conſiderata. Tñ proprietatem ſermo
nis ſeruando imago dꝛ ſꝫm relationem perſonalem. ꝓut dici
tur imago eterna. Et concedẽde ſunt autoritates ꝛ rõnes ad
hoc. Ad autoritates in oppoſitum pꝫ reſpõſio. ¶ Ad illud er- 16
go ꝙ obijcitur ꝙ exẽplar dꝛ eſſentialiter. ergo ꝛc. dicẽdum ꝙ
nõ eſt ſimile. qꝛ tota trinitas eſt principium. Et ideo qꝛ exem-
plar rationem producentis dicit. vnde ſꝫm ſubſtantiaꝫ dꝛ ꝛ cõ
uenit toti trinitati. ſed nõ tota trinitas eſt principiata. ꝛ quia
imago dicit rationem producti proprie. ideo non conuenit to
ti trinitati. nec dꝛ ſꝫm ſubſtãtiam. ¶ Ad illud qd̃ obijcaẽ ꝙ ad
hoc ꝙ ſit imago ꝺꝫ exprimere diſtinctionem ꝛ ordinem. dicen 17
dum ꝙ illud verum eſt in imagine que eſt imago rei habentis
diſtinctionem ꝛ ordinem. ſicut habet homo in partibus. ꝛ to-
ta trinitas in perſonis. ſed cum res cuius eſt imago non habe
at diſtinctionem. vtputa vna perſona non oportet ſic exprimi
Uel poteſt dici ꝙ illud verum eſt quando imago ſubſtantiali-
ter differt. Tunc enim ad hoc ꝙ expreſſe exprimat neceſſe eſt
imitari in conditionibus ꝯſequẽtibus ſubſtãtiam. ſed cũ imi-
tatur in eadem forma ſubſtãtie nõ oportet.

Queſtio. ij. Utrum imago ſit proprium filij. Et ꝙ L
ſic videtur per Hylarium in propoſita
appropriatione. Eternitas in patre. ſpecies in imagine vſus
in munere. pater dꝛ ꝓprie ſimiliter munus. ergo ſi recte poni-
tur ex equo imago dꝛ ꝓprie de filio. ¶ Itẽ Aug. vj. de tri. So

lus filius eſt imago patris. ⁊ eo expreſſius filius quo imago. et
verbũ. ergo ſm hoc cũ filius dicat pſonalẽ relationem. pꝫ ⁊c.
¶ Itẽ imago eſt ſilitudo expſſa. ⁊ in diuinis ſilitudo expſſiſſi
ma. ſed ſilitudo expſſiſſima nõ põt eſſe pluriũ diſtinctoꝝ. ſi er
go filius eſt ab vno. ſpũſſctũs equaliter a duobus. ergo non
poterit eſſe imago. ¶ Itẽ imago in diuinis attẽdit ſm imita-
tionẽ pſone nõ eſſentie. q: nõ eſt imago eſſentie ſed pſone. er-
go ad hoc ꝙ vna pſona ſit imago alterius. neceſſe eſt ꝙ illam
imitet in eo ꝙ reſpicit pſonã vt pſonã. ſed emanatio vel pdu-
ctio reſpicit pſonã vt pſonã. nã pductio creature reſpicit ſub
ſtãtiã. Cũ ergo ſolus filius imitat patrẽ in pductione pſone
ſolus filius eſt imago. ¶ Cõtra. Dama. dicit ꝙ ſpũſſctũs eſt
imago filij. ergo non eſt filij propriũ eſſe imaginẽ. ¶ Itẽ hoc
vr per vtrãqꝫ diffinitionẽ Hyla. ⁊ prima eſt. Imago eſt eius
rei ad quã imaginat ſpẽs indifferẽs. ſed hoc ɔuenit ſpũiſctõ
ergo ⁊ imago. ¶ Itẽ hoc vr p rõnẽ. q: ad imaginem iſta duo
ſufficiũt. ſ. imitatio ſm ſimilitudinẽ. ⁊ ſm equalitatẽ. Sed hec
duo eſt reperire in pſona ſpũſſcti. ergo ⁊c. ¶ Itẽ ſicut filius
procedit a patre. vt exprimẽs patrẽ. ita ſpũſſctũs a filio vt ex
primẽs filiũ. ergo quẽadmodũ eſt imago filius pris. ita ſpũſ
28 ſctũs eſt imago filij. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ imago in diuinis nõ tm̃
dicit expreſſionẽ pſone ſed etiam expreſſionem in ſummo. Ex
preſſio aũt in ſummo duo ponit. ſ. ꝙ ſit vnius ad vnum. ⁊ ꝙ ſit
ſm omnem modum. Qꝫ ſit vnius ad vnum ponit per hoc ꝙ il-
lud qõ per ſuperabũdantiam dr vni ſoli conuenit. ⁊ ſi ſit eſſen
tiale eſſentie. ſi perſonale pſone. Namvnũ in ſummo nõ poteſt
exprimere plura, vel plures vnũ. vnum inquã in quo nulla eſt
diuerſitas. Similiter vnum ſumme nõ põt exprimi a pluribꝰ.
29 vt plures ſint. q: tũc oĩno differẽtes eſſent. Ponit etiaꝫ aliud
videlꝫ vt ſit expreſſio ſm omnem modum. Nam ſi ex aliquo re
ſpectu nõ habet exprimere. nõ exprimeret ſumme. Propter pri
mam rationẽ ſolus filius eſt imago. q: ſolus ab vno procedit.
ſpũs aũt ſctũs a duobus. ⁊ ideo equaliter vtrũqꝫ exprimit. et
neutrum in ſummo. Propter ſcðam rationẽ ſolus filius ẽ ima
go. q: ſm omnem reſpectum habet rationẽ exprimẽdi. ⁊ inquã
tum comparatur ad illum a quo eſt. ⁊ inquantuꝫ comparatur
ad illum qui ex ipſo eſt. Inquãtum comparatur ad illũ a quo
eſt. q: exit per modũ nature. ⁊ ita p moduꝫ verbi ⁊ ſpeciei. ⁊ p
modũ ſimilitudinis expreſſe. Inquãtũ cõparat ad illũ qui ẽ
ex eo. q: p oĩa ⁊ eodẽ modo ſpirat filius vt pater. ſpũſſctũs au
tem in nullo hoꝝ conuenit. ideo ratio imaginis eſt i ſolo filio.
q: ab vno tm̃ procedit. ⁊ q: per modũ nature. q: etiam ɔſimili
30 ter producit. ſſ. Media tm̃ ratio. q: per modũ nature eſt ratio
propria. Alie võ faciũt ad ɔgruitatem. Cõcedenduꝫ igitur ꝙ
ſolus filius proprie loquẽdo eſt imago. ⁊ eo quo filius. eo eſt
imago. ⁊ eoipſo verbũ. ⁊ filius dicit ſolũ reſpectũ ad patrem.
imago principaliter ad patrẽ. ſed ɔſequẽter reſpectũ ad aliaꝫ
perſonam. verbũ principaliter reſpectum ad patreꝫ. ⁊ ɔſequẽ
ter reſpectum ad creaturam. vnde eadem notio ſunt ipſius fi
lij. tm̃ alio ⁊ alio modo ſignificata. vnde non eſt ſuperfluitas.
31 ¶ Ad illud ergo qõ obijcitur de Dam̃. dicẽdum ꝙ Dam̃. fuit
grecus. greci aũt nõ ita proprie accipiũt rationem imaginis.
vt latini. q: nec de origine perſonarum ſic ſane intelligũt. Uel
põt dici ꝙ ſermo Aug. ⁊ Dam̃. cauſaliter intelligitur. q: refor
32 mat nos ad imaginem xpi. ¶ Ad illud qõ obijcitur ꝙ diffini-
tio imaginis ɔuenit. ſſ. dicẽdum ſicut infra patebit ꝙ ſpecies
33 vt ibi accipitur ɔuenit ſoli filio. ¶ Ad illud qõ obijcitur de aſ
ſimilatione ⁊ equalitate. dicendum ꝙ filius nõ dr imago pro
pter aſſimilationẽ in ſubſtantia. ſed ꝓpter modum emanandi
⁊ hic non hꝫ ſpũſſctũs expreſſiſſimã ſimilitudinẽ nec cum filio
nec cum patre. ideo nullius eſt imago.

F **Queſtio. iij.** Utrũ eternitas appropriet pri ſpe
cies imagini ⁊ vſus muneri. vr ꝙ nõ
ſit bona appropriatio Hyla. q: oẽs diuine pſone ſimul eterne
ſunt ⁊ coequales. ⁊ eternitas abſtrahit ab actu perſone. ergo
34 nõ eſt appropriabilis. ¶ Itẽ querit quare ſpecies appropria
tur imagini. Aut eñ ſumit ibi ſpẽs vt ſpẽs dr forma. aut pul-
chritudo. Si forma. ſed ſicut natura nulla eſt appropriabilis
ſic nec ſpẽs. Si aũt pulchritudo. ſed pulchritudo imaginis re
fertur ad prhotipum. ergo ad patrẽ. ergo illi dꝫ appropriari.
¶ Itẽ Diony dicit ꝙ bonũ ⁊ pulchrũ idẽ eſt. ergo cũ bonitas
ſit appropriabilis. ſſ. ergo ⁊ pulchritudo. ¶ Itẽ Hyla. dicit ꝙ
opꝫ imaginẽ habere eſſentiaꝫ ⁊ naturã ⁊ ſpẽm autoris. quare
ergo magis diffinit imaginẽ p ſpẽm ꝙ aliqd alioꝝ. ¶ Itẽ nõ
eſt vtẽdũ deo ſed ſolũ creatura. ergo vſus nulli pſone eſt ap-
propriabilis. ergo nec ſpũſſctũs. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ illa appro- 35
priatio Hyla. fuit ad explicãdũ pſonarũ originẽ ſiue emana-
tionẽ. qm̃ ergo perſona patris emanatione ⁊ origine caret. iõ
id debuit ei appropriari. qõ iportat priuationẽ principij. Ta-
le aũt eſt hoc nomẽ eternitas. Eternũ eñ eſt qõ principio ca-
ret. ⁊ lꝫ de ſuo noĩe nõ dicat niſi priuationẽ initij durationis.
p appropriationẽ tm̃ dicit priuationẽ oĩs principij. ⁊ ſic pꝫ pri-
ma obiectio. Spũs; võ ſctũs ꝓcedit per modum volũtatis ⁊
amoris. ⁊ ita debuit ei appropriari nomẽ qõ actũ exprimit vo
lũtatis. hoc aũt eſt hoc nomẽ vſus. Nã vti eſt aſſumere aliqd
in facultatẽ volũtatis. ſiue ad vtẽdũ. ſiue ad fruẽdũ. Qm̃ er-
go aſſumptio ad fruẽdũ eſt per amorẽ. ſimiliter ad vtendũ. q:
amor eſt põdus ⁊ ordo. iõ vſus recte appropriatur. ſſ. Et ſic pꝫ
vltimo queſitum. ſ. ꝙ vſus accipit hic nõ prout diuidit cõtra
fruitionẽ. ſed prout dicit amoris cõplexũ ⁊ actũ liberũ. Filiꝰ
võ emanat p modũ nature. iõ emanat p modũ pfecte ⁊ expreſ
ſe ſimilitudinis. Nam natura pducit ſibi ſimile ⁊ equale. ⁊ q:
hꝫ in ſe rõnẽ expreſſe ſimilitudinis. iõ ⁊ cognitionis. q: expſſa
ſimilitudo eſt ratio cognoſcẽdi. ⁊ q: per modũ perfecte ſimili
tudinis ⁊ rationis. hꝫ in ſe rationẽ cognoſcẽdi. ⁊ exẽplar oĩm
inde eſt ꝙ habet rationẽ perfecte pulchritudinis. Quia enim
eſt perfecta ⁊ expreſſa ſimilitudo. iõ pulcher eſt in cõparatio-
ne ad eũ quem exprimit. Quia võ rationẽ cognoſcẽdi habet.
⁊ nõ vnius tm̃. ſed totius vniuerſitatis. ideo pulchrum. ⁊ pul
cherrimus ipſe mundum mẽte gerens. pulchritudinem hꝫ in
comparatione ad oẽm pulchritudinẽ extraneã. Ex his duobꝰ
relinquitur perfectiſſima pulchritudo. Sicut eñ dicit Aug. 36
¶ Pulchritudo non eſt aliud ꝙ equalitas numeroſa. qm̃ igit
in comparatione ad patrem hꝫ pulchritudinẽ equalitatis. q:
pfecte exprimit ſicut pulchra imago. In comparatione võ ad
res hꝫ oẽs rationes ſm ꝙ dicit Aug. ꝙ eſt ars plena oĩ ratio-
ne viuentium. ita pꝫ ꝙ in filio recte reperit ratio oĩs pulchri-
tudinis. Eo igitur quo filius per modum nature emanat. ha-
bet rationem perfecte ⁊ expreſſe ſimilitudinis. Eo ꝙ hꝫ ratio
nem perfecte ſimilitudinis. habet rationeꝫ cognitionis: ⁊ ra- 37
tione vtriuſqꝫ habet rationem pulchritudinis. Quoniam igi-
tur nomen ſpeciei importat ſimilitudinẽ ⁊ importat cognoſcẽ-
di rationẽ. ⁊ importat pulchritudinẽ vt ſpẽs quidẽ priami di
gna eſt imperio. ideo elegantiſſime appropriat filio. Pꝫ ergo
quare illud nomẽ magis appropriat Hyla. filio ꝙ aliud. qua-
re etiã magis diffinit imaginẽ p illud nomẽ ꝙ aliquod aliud. 38
¶ Ad illud ergo qõ obijcit ꝙ pulchritudo imaginis refertur
ad prothotipũ. dicẽdũ ꝙ veruꝫ eſt. ſed tm̃ aliter refert honor.
aliter pulchritudo. Q: honor imaginis ſiue picture ita refert
ad prhotipũ ꝙ in ipſa nõ eſt ſm ſe honor. ſicut pꝫ. ſi honoret
yconia bti Nicolai. ſed pulchritudo ita refert ad prothotipũ
ꝙ nihilominus eſt in imagine pulchritudo. nõ ſolũ i eo cuius 39
eſt imago. Et põt ibi reperiri duplex rõ pulchritudinis ꝙuis
in eo cuius eſt nõ niſi vna inueniat. qõ pꝫ. q: imago dr pulchra
qñ bene ptracta eſt. dr etiã pulchra qñ repſentat illũ ad quẽ
eſt. Et ꝙ iſta ſit alia rõ pulchritudinis. pꝫ. q: ɔtingit vnam rẽ
eſſe pulchrã aliter ꝙ aliam. quẽadmodũ dr yconia beati Nico
lai pulchra. q: decorem illius repreſentat. ⁊ tũc placida eſt. et
imago diaboli pulchra. qñ bñ repreſentat feditatem diaboli.
⁊ tunc feda eſt. Et ideo hylarius approprians ſpeciẽ ſiue pul
chritudinem filio. magis appropriat ſub nomine imaginis ꝙ 40
ſub nomine filij. ¶ Ad illud qõ obijcitur ꝙ idem eſt bonum ⁊
pulchrum. dicendum ꝙ Diony. nõ vult dicere ꝙ ſint vnum ra
tione. ſed ꝙ ſint vnum re. ſed qm̃ rõne differũt. ideo alicui po
teſt ita appropriari vnũ cui nõ appropriet alterũ ⁊c.

Conſequẽter eſt queſtio principalis de appro-
priatione Aug. que eſt in patre vnitas. in filio
equalitas. in ſpũſcõ vnitatis equalitatiſqꝫ cõ
cordia. Et ita hic queruntur tria. Primo que-
ritur vtrum deus poſſit dici eſſe vnum cũ crea
tura. Secundo vtruꝫ creatura poſſit dici vnũ
cum alia creatura. Tertio de ratione appropriationis illoruꝫ
trium.

Queſtio. j. Q; deus poſſit dici eſſe vnum cum crea B
tura. oſtenditur per autoritateꝫ apoſto
li. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus ſpiritus eſt. ſi vnus ſpũs

ergo vnum ens ⁊ vna res. ⁊ ſi hoc. ergo vnum. ¶ Item homo
qui adheret deo. vnus ſpūs eſt. aut ergo creatus. aut increa-
tus. Nō creatus. qꝫ deus non eſt creatura. ergo ad minus in-
creatus. ſed ſpūs increatus eſt oīno vnus. ergo hō adherēdo
deo eſt ſimpliciter vnū cū deo. ¶ Itē magis vnitur medium
extremo ꝙ̃ extremū extremo. ſed. ſſ. eſt mediū vniēs viros iu-
ſtos. ⁊ viri iuſti per ipſum vniti ſunt. Vñ Ioh. xvij. Vt ſint vnū
ſicut ⁊ nos vnū ſumus. ergo iuſtus vir cū ſpūſctō pōt dici vnū
¶ Itē magis vnitur membrum capiti ꝙ̃ mēbrum cum mēbro
ergo cum xp̄i mēbra ſint vnum in xp̄o. multo fortius mēbrum
eſt idem capiti. ſed xp̄s eſt caput non tm̄ ſm humanitatē ſed
etiam ſm diuinitatē. ergo ⁊c. ¶ Contra. Ex illo verbo qḋ dr̄
Ioh. x. ego ⁊ pater vnum ſumus. impugnāt ſancti hereſim ar-
rianam. ⁊ maxime Aug. ex hoc concludens arrium errare qui
dicit filium alium habere naturā. Si ergo ratio Aug. bona ē.
vnum dicit vnitatem in natura. ſed tali modo nō eſt vnū crea-
tor cum creatura. ergo ⁊c. ¶ Itē hoc videtur alia ratione. qꝫ
que maxime diſtant minime ſunt vnum. ſed creator ⁊ creatura
maxime diſtant. ergo non poſſunt ſimpliciter dici vnū. ¶ Itē
ſi ſunt vnum ergo aliquid vnum. ſed ſi aliquid vnum ſunt. er-
go deus ⁊ creatura habēt aliqḋ cōe. ⁊ ſic hec vniuocantur in
aliquo. ergo cum vniuocum ſimplicius ſit ꝙ̃ que vniuocantur
in ipſo. aliquid eſt ſimplicius deo. ¶ Item ſi deus ⁊ creatura
ſunt vnum. cum in infinitum diſtet a qualibet. qua ratione dr̄
vnum cum vna. ⁊ cum qualibet. ſed quecūqꝫ vni ⁊ eidem ſunt
41 eadem inter ſe ſunt eadem. ergo ſm hoc oīa ſunt vnū. ¶ Rñ.
dicendum ꝙ ſicut dicit Augu. ad hoc ꝙ aliqua ſint vnum. non
ſufficit conformitas voluntatis. ſed neceſſe eſt preſupponi cō-
uenientiam in naturam. qm̄ ergo deus ⁊ creature ſumme dif-
ferunt in natura. ideo non debēt dici vnum. ſicut probant ra-
tiones ad hoc inducte. qꝫ vero vir iuſtus conformatur per cha-
ritatē voluntati diuine. ⁊ ei adheret magis ꝙ̃ alicui. recte dr̄
vnum cum dertermiatione. vtputa vnus ſpiritus. Spūs em̄
42 voluntas dr̄ ⁊ amor. vnde qui adheret deo vnus ſpiritus eſt.
qꝫ vnius ⁊ conformis voluntatis eſt. ¶ Ad illud qḋ obijcitur
eſt vnus ſpiritus. ergo vna res. dicēdum ꝙ ibi eſt fallacia ſm
quid ⁊ ſimpliciter. Nam vnus diſtrahitur a ratione ſua per h̄
qḋ eſt ſpiritus. ⁊ dicit ibi vnitatem non per indiuiſionem ſiue
43 vnitatem nature. ſed per conformitatem voluntatis. ¶ Ad il-
lud qḋ obijcitur. aut vnus ſpiritus creatus aut increatus ⁊c.
dicendum ꝙ nec creatus nec increatus. Nam ſpiritus nō ſtat
ibi pro ſubſtantia. ſed pro actu voluntatis. ⁊ vnus non impor-
tat niſi conformitatem affectus humani ad diuinam volunta-
tem ſiue ad diuinum amorem. qꝫ amor transformat amantem
in amatum. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ ſpiritus eſt mediū vni-
44 ens dicēdum ꝙ vnit quantum ad voluntatē. ſed nō quantum
ad ꝯformitatem nature. ⁊ non dr̄ vnum niſi ratione ꝯformita-
tis voluntatis ſolum. ideo nō valet. qꝫ ligamē ſpiritus nō eſt
tota cauſa ꝙ ſint vnum. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ mēbra xp̄i
ſunt vnū dici pōt ꝙ mēbra xp̄i nō dicunt̄ vnū ſimplr̄ ſed vnū
corpus. ⁊ ſic etiā xp̄s eſt vnum cōmēbrum. ſed hoc eſt ratione
humanitatis aſſumpte ⁊c.

b **Queſtio. ij.** Utrum vna creatura poſſet dici vnum cum alia. ⁊ ꝙ ſic oſtenditur hoc modo
Apl's. j. Cor. iij. Qui plantat ⁊ qui rigat vnum ſunt. ſed alius
erat plantās vt paulus. alius rigās vt apollo. ergo ſm hoc pꝫ
ꝙ omnis creatura pōt dici vnum cum alia. ¶ Item Augu. di-
cit ꝙ magiſter ponit in littera ꝙ recte dicuntur vnum que cō-
ueniunt in natura ⁊ voluntate. ſed hoc habet vna natura cum
alia. ergo ⁊c. ¶ Item dñs Mat. xix. Itaqꝫ iam non duo ſed
vna caro hec dicit de viro ⁊ vxore. ſed ſi ſunt ⁊ non ſunt due.
ergo ſunt vnum. ergo vir cum vxore poteſt dici vnum. ⁊ ſic ⁊c.
¶ Item ab vnitate principij materialis venit vnitas ſimplici-
ter que eſt vnitas numero. ſed corpus eſt materiale principiū
in hoīe. qui aūt adheret meretrici vnum corpus efficitur. Si-
cut dr̄. j. Cor. vj. ergo vnum ſimpliciter. ⁊ ſic ⁊c. ¶ Cōtra. idē
ſimpliciter dictum ſtat pro eodem numero. ergo vnum ſimpli-
citer dictum ſtat ꝓ vno numero. ſed due creature nō ſunt vnū
numero quātūcūqꝫ conueniunt. ergo nō debent dici vnum.
¶ Item ſi aliqua dicuntur vnum propter conueniētiam in na-
tura. tunc ergo cum homo ⁊ aſinus conueniant in natura ſunt
vnum. qḋ nō conceditur. Si dicas ꝙ vltra requiritur confor-
mitas volūtatis. Cōtra. Cum ergo viri peccātores conueniāt ⁊
in natura ⁊ in volūtate. ergo debēt dici vnum ꝙ cū nō dicunt̄
nō ſufficit ergo ꝯformitas nature ⁊ volūtatis. ¶ Itē ſi homo
ex coniunctione meretricis fit vnum cū oīs vnitas ſit a prima
vnitate. hec vnitas erit a prima vnitate. ſꝫ talis vnitas eſt de-
teſtabilis. ergo prima vnitas facit vnitatem deteſtabilē. ergo
ipſa eſt vituperabilis. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ due creature diſtin- 45
cte non poſſunt habere vnitatē niſi ꝑ conformitatē. quelibet
aūt ꝯformitas non facit dici vnum ſimpliciter ſed illa que eſt
ꝯformitas ſimplr̄ nō ſm quid. ad plenā aūt ꝯformitatē requi-
ritur triplex ꝯformitas. ſ. in natura. in voluntate ⁊ in opera-
tione. ⁊ qm̄ illa tria ꝯcurrunt ad aliqua duo dicunt̄ vnū. Si-
cut paulus ⁊ apollo in natura erāt ꝯformes qꝫ vterqꝫ hō. In
volūtate ſilr̄. qꝫ vterqꝫ ſalutē fideliū cupiebat. Actione ſilr̄. qꝫ
vterqꝫ ad eā ꝓcurādam ſe exercebat. ille plātādo. ⁊ ille rigan-
do. ⁊ vtraqꝫ actio ꝯformis. qꝫ vtraqꝫ erat ꝑ diuini verbi p̄dica-
tionē. Verbū em̄ diuinum primo iactatū eſt ſemē. deinde acce-
pit irrigationē pluuie. Si aūt ſit ꝯformitas in natura ſolū. nō
debēt dici vnū. niſi ſm quid. ſ. cū determinatione diminuente
vt vnū genere vel ſpecie. Si ſolū in voluntate. tunc ſunt vnus
ſpūs q̄ dicit amorē. Si vnum in natura ⁊ actione poſſunt dici
vnū cū determinatione vt fornicator cum meretrice pōt dici
vnū corpus. tm̄ no pōt dici vnū ſimpliciter. ſicut vir ⁊ vxor nec
viri mali ita vnū ſicut viri boni. qꝫ diſcōueniūt in volitis prin-
cipaliter intētis. quilibet em̄ malus bonum proprium querit
⁊ non cōe. Ex his patent queſita. Cōcedendū em̄ eſt aliqua
duo dici vnum ſimpliciter. ſi habeant ꝯformitatē ſicut dictū
eſt. ſicut probāt prime rōnes tres. ¶ Ad illud qḋ quarto obij- 46
citur dicēdum ꝙ nō ꝯcludit. qꝫ fornicator ⁊ meretrix non di-
cuntur vnū corpus ratione ſubſtātie corporalis. ſed rōne ope-
ris carnalis in quo vniuntur. ⁊ ideo nō ſequit̄ ꝙ debeant dici
vnum ſimpliciter. ¶ Ad illud qḋ obijcitur de vno in numero.
dicēdum ꝙ duplex eſt vnitas. ſ. indiuiſionis ⁊ conformitatis. 47
Unitas indiuiſionis attēditur in vno numero. ⁊ hec vnitas ē
ſimpliciter. Unitas vero cōformitatis nō eſt in vno numero. ſed
in his q̄bus ꝯtingit alijs ꝯformari vt dictum eſt. ¶ Ad illud
qḋ obijcitur. Si ꝑpter cōformitatē in natura dicunt̄ vnū ⁊c.
dicendū ꝙ ꝑpter ꝯformitatem in natura ⁊ volūtate. ⁊ in natu- 48
ra non ſolū ſm qḋ eſt rei eſſentia. ſed ex qua pullulat ⁊ pullulās
hoc eſt in quantū eſt operationis principium. ſic pꝫ ꝙ homo ⁊
aſinus non dicuntur vnum. Pꝫ etiam ꝙ mali hoīes nō dicunt̄ 49
vnum. qꝫ ſi concordant in fine propinquo ⁊ in opere. differunt
tm̄ in remoto. qꝫ quilibet querit qḋ ſuū eſt. Iuſti aūt ecōuerſo
ſi enim aliquando diſſentiant voluntates eorū in fine propin-
quo conueniunt in remoto. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ vnitas
meretricis nullo modo eſt a deo ſiue a prima vnitate. dicēdū 50
ꝙ ſicut in ſubſtantia eſt peccatum actionis. ⁊ hoc eſt a deo. et
deformitas. ⁊ hec nō eſt a deo. ſic in vnitate tali intelligēdum
eſt ⁊c.

Queſtio. iij. De ratione appropriationis triū no- minum predictorū. ⁊ primo de vnita-
te. Et ꝙ nō ſit appropriabilis vr̄ qꝫ vnum ⁊ ens conuertuntur
ergo vnitas ⁊ eſſentia. ſed eſſentia nulli eſt appropriabilis. er-
go nec vnitas. ¶ Itē ſi appropriat̄ cū ſpūſſctūs ſit amborū vni-
tas. vt dicit Aug. vr̄ ꝙ debeat appropriari perſone. ſſ. ¶ Itē
obijcitur de equalitate que appropriatur filio. Nihil enim ma-
gis eſt indifferēs in rebus equalibus ꝙ̃ ipſa equalitas. ſed in-
differens non eſt appropriabile. ergo nec equalitas eſt appro-
priabilis. ¶ Itē ſi appropriat̄ debet patri appropriari. qꝫ eq-
litas nō eſt aliud ꝙ̃ vnum ſiue vnitas in quātitate. Sed vni-
tas appropriatur patri. ergo equalitas. ¶ Item obijcitur de 51
concordia que appropriatur. ſſ. Si enim concordia plures re-
ducit ad vnitatem. videtur potius de proprio facere cōe ꝙ̃ de
cōi proprium. ergo ſi appropriari eſt de cōi facere propriū. cō-
cordia nulli eſt appropriabilis. ¶ Item videtur ꝙ debeat ap-
propriari filio. qm̄ filius eſt pax noſtra qui fecit vtraqꝫ vnum
Eph. ij. Item Col. j. pacificans per ſanguinem crucis eius. ſi-
ue que in terris ſunt. ſiue que in celis ſunt. ¶ Item obijcitur
contra rationem Aug. Omnia equalia propter filiū ⁊c. ergo
pater eſt equalis propter filiū. ergo habet aliquid a filio qḋ
falſum eſt. ¶ Item quero quam cauſam dicit propter. vtrum
efficientem aut finalē. quācūqꝫ harum dicit eſt tota trinitas
⁊ ſic efficiens ⁊ finis omnis rei. tam vnitas ꝙ̃ equalitas ꝙ̃ cō-
cordia eſt propter patrem. ſilr̄ ꝑpter filiū. ergo nulla eſt ratio
appropriādi

approprian̄di. ¶ R̄n̄. intelligēdū eſt ꝙ ſicut appropriatio hylarij fuit ad explicādā pſonarū originē. ſic iſta eſt ad explicandū ordinē. Qm̄ igit̄ pſona patris eſt prima anꝙ̄ nō eſt alia. et q̄ nō eſt ex alia. iō appropriatur ei vnitas q̄ eſt prima in numero. ⁊ anꝙ̄ nihil eſt in numero. Ex hoc pꝫ rn̄ſio ad duo prima. qꝛ accipit̄ hec vnitas ſm̄ eandē rōnē qua dicit primitatē nō eſſentie ſed indiuiſionis. qꝛ ſic ꝯuertit̄ cū ente. Aut volūtatis cōformitatē. qꝛ ſic appropatur filr̄. ſ. vt pma aut patri appropriat̄ filr̄. qꝛ pſona filij ſm̄ rōnē intelligēdi eſt ſcōe ⁊ pfecte exprimēs patrē. ⁊ hoc facit eq̄litatē. iō equalitas rōne ordinis primo reperitur in filio. Tūc em̄ primo intelligit̄ cū filius intelligit̄ naſci. ⁊ ex hoc pꝫ obiectū. Qꝫ em̄ equalitas appropriet̄ hoc nō eſt rōne vnitatis ſed rōne prime aſſociationis ⁊ pfecte Equalitas em̄ tūc primo intelligit̄. qn̄ intelligitur aſſociatio. ⁊ hec intelligitur primo in filio q̄ eſt ſecūda pſona. Silr̄ pſona ſſ. ſm̄ rōnē intelligēdi eſt tertia. Cōcordia aūt ponit duos ꝯcordabiles ⁊ etiā ꝯcordantē. iō primo incipit ꝯcordia vbi pmo intelligit̄ oriri pſona tertia. ⁊ ſic pꝫ illud ꝙ ꝯcordia appropriat̄ alicui. nō qꝛ de cōi aliq̄d faciat propriū. ſed qꝛ diſtinctos cōnectit. ⁊ hoc ſm̄ rōnē ſue emanationis. qō nō ꝯuenit filio rōne emanationis. ſed rōne mediatiōis qꝛ mediator dei ⁊ hoīs. Ex his patēt oīa obiecta

25 ¶ Ad illud vō qō vltimo querit̄. oīa ſunt vnū propter patrē dicēdum ꝙ ſi oīa diſtribuat p creatis. tunc ppter dicit cām formalē exēplarē ſm̄ rē ⁊ appropriationē qꝛ oīs equalitas hꝫ exēplar in equalitate filij. ⁊ ſic de alijs. Si aūt diſtribuit p creatis ⁊ increatis. tūc ppter dicit cām formalē exēplarē ſm̄ rōnem intelligēdi appropriatā. qꝛ intellectus nr̄ nō intelligit equalitatē in pr̄e niſi ppter hoc ꝙ hꝫ filiū p oīa exprimētē naturā ⁊ potētiā. ſilr̄ ⁊ de alijs. ⁊ tūc ppter nō dicit cām exēplaritatis ſm̄ rē. ſꝫ ſm̄ rōnē intelligēdi. ⁊ ſic nō notat̄ ꝙ pr̄ hꝫ aliq̄d a filio. ſed ꝙ itellectus nr̄ aliq̄d cognouit de pr̄e p hoc ꝙ cognoſcit filiū.

Diſtincto. xxxij

Mouet ⁊ ſoluit dubitationē ortā ex appropriatiōe qua ſpirituiſctō appropriatur concordia in fine precedentis diſt. ibi. Qꝫ aūt in ſpiritusancto.

Hic orit̄ qō ex p̄dictis deducta. Supra poſuit magiſter multipliciter appropriata. i quoꝝ explanatione dixit. ſſ. eſſe ꝯcordiā. qꝛ pr̄ ⁊ filius diligunt ſe ſpūſcō. iō hic mouet qōnē de illa locutione. Et hoc facit in iſta diſtinctiōe. Hꝫ aūt hec diſtinctio tres partes. In prima mouet magiſter principalē qōnē prius poſitā. ſ. vtrum pater ⁊ filius diligāt ſe ſpūſancto. In ſcōa vō mouet aliā qōnē huic conſimilē q̄ facit ad eius explanationē. ⁊ hoc facit ibi. Preterea diligēter inueſtigari opꝫ. ⁊ eſt illa qō Utrū pr̄ ſit ſapiēs ſapiētia genita vel ſapiētia quā genuit. In tertia redit ad principalem queſtionem determinandam. ⁊ hoc facit ibi. Preterea diligenter notādū eſt. ¶ Prima pars habet duas ptes. In prima mouet magiſter queſtionē ⁊ opponit. In ſcōa rn̄det qōni. ſed nō reſpōdet obiectioni. ibi. huic q̄ſtioni cum altitudinem. ¶ Similiter ſcōa pars i qua determinat magr̄ q̄ſtionem annexam. ſ. vtrū pr̄ ſit ſapiēs. Scōo vtrū filius ſit ſapiēs ſapiētia genita, vel ſapiētia quaꝫ genuit. diuiditur. Et qꝛ ad determinationē huꝯ qōnis tria alia dubia cōcurrūt. iō hꝫ hec pars q̄ttuor partes ſm̄ quattuor dubitatiōes quas mouet ⁊ determinat. ⁊ primo determinat iſtā queſtionē. Utrū filius ſit ſapiēs ſapiētia quā genuit vel ſapiētia genita. qō idem ē. quam determinat in partem negatiuā. Scōo mouet hāc queſtionē. Utrū filius ſit ſapiēs ſapiētia genita vel igenita. Et determinat eam affirmatiue quātū ad primā partē ſcꝫ ꝙ ſit ſapiens ſapiētia genita. ibi. Poſt hoc queri ſolet ⁊c. Tertio mouet hanc queſtionem. vtrum filius ſit ſapiens per ſeipſum vel ſeipſo. quam determinat p diſtinctionē ꝙ ſeipſo pōt teneri originaliter ⁊ formaliter. ⁊ h̄ ibi. Queri aūt ſolet vtrū filius. Quarto hanc mouet qōnē. Utrū pr̄ duplicem habeat ſapiētiā quā determinat in partem negatiuam. oſtendens hāc queſtionē ⁊ eius rōnē nō eſſe reſponſione dignā. ⁊ hoc facit ibi. Poſt hoc q̄ri ſolet a q̄buſdā. Utrum vna ſit tm̄ ſapientia. Et determinat cuꝫ hoc ꝙ in trinitate eſt dilectio que eſt trinitas. ⁊ in ſpūſſ. eſt dilectio que non eſt trinitas. Et hoc ibi. Et ſicut in trinitate. ¶ Silr̄ tertia pars in qua redit magiſter ad queſtionē primo poſitā hꝫ duas partes In prima obijcit ꝯ rōnē quā accipit ex determinatione alterius qōnis. In ſcōa vō loco ſolutionis ſuā inſufficiētiaꝫ oſtēdit ⁊ hāc queſtionē determinādā lectori relinq̄t. ⁊ hoc ibi. Difficilimū mihi hāc qōnē fateor.

a ¶ Hac ſapia ſapiēs ⁊c. Ex littera elicit̄ talis rō Aug. Si pater eſt ſapiēs ſapia genita quā genuit. ⁊ hoc eſt ei eſſe qō ſapere. ergo eſt ſapia genita. Ur̄ illud argumētū nō valere. qꝛ illō nō valet. hoc eſt patri eſſe qō opari. ſed opatur p filiū. ergo ē p filiū. ergo nec ſilr̄ illud argumētū valet. Si tu dicas ꝙ non eſt ſimile. qꝛ opari ꝯnotat effectum. obijcit̄ ꝙ idē eſt patri eſſe

☞ Mouet principalē queſtionē prius poſitā. Utrū pater ⁊ filius. ſſ. ſe diligāt cū diligere idē deo ſit qō eſſe. a

Hic orit̄ qō ex p̄dictis deducta. Dictū em̄ eſt ſupra atqꝫ ſctōꝝ autoritatib⁹ oſtēſum ꝙ. ſſ. eſt cōio patris ⁊ filij ⁊ amor quo pater ⁊ filius ſe inuicē diligunt iō q̄rit̄. Utrum pr̄ ⁊ filius per. ſſ. diligat. Qō vtiqꝫ vr̄ oportere dici ſm̄ autoritates ſupra poſitas q̄bus oſtēdit̄. ſſ. eſſe q̄ genit⁹ a gignēte diligat̄ genitorēqꝫ ſuū diligat. Sꝫ ꝯ. ſi pr̄ vel filius dicatur diligere per. ſſ. videtur eē per ſpiritumſctm̄ qꝛ nō eſt aliud deo eſſe ⁊ aliud diligere. ſꝫ idē. qꝛ vt ait Aug. in. xv. li. de tri. Quicq̄d ſm̄ qualitates in illa ſimplici natura dici d̄r. ſm̄ eſſentiā eſt intelligēdū. vt bonus magnus immortalis ſapiēs diligēs ⁊ hmōi. Ideoqꝫ ſi pr̄ vel filius diligit p. ſſ. per ipm̄ ſpm̄ eſſe vr̄. neqꝫ tm̄ eſſentia ſua diligit: ſed etiaꝫ dono.

☞ Rn̄det qōni. ſed nō rn̄det obiectioni. b

¶ Huic qōni cum altitudine nimie pfunditatis ꝯtineat. id ſolū rn̄demus qō Aug. ſignificare vr̄. ſ. ꝙ pr̄ ⁊ filius ſe diligant ⁊ vnitatē ſeruēt nō ſoluꝫ eſſentia ſua. ſed ſuo dono proprio. qō lꝫ ſupra poſitū ſit. iterare tm̄ non piget. qꝛ ſic expedit. ait ergo Augu. in. vj. li. de tri. Manifeſtum eſt ꝙ nō aliquis duoꝝ eſt quo vterqꝫ coniūgitur quo genitus a gignēte diligatur genitoremqꝫ ſuū diligat ſintqꝫ non participatione ſed eſſentia ſua. neqꝫ dono ſuperioris alicuius. ſꝫ ſuo pprio ſeruātes vnitatem pacis. Ecce hic dicit ꝙ eſſentia ſua ⁊ dono ſeruant vnitatem. Idem in. xv. li. de tri. ait. In illa trinitate quis audeat dicere patrem nec ſe nec filiuꝫ nec ſpm̄ſcm̄ diligere niſi p. ſſ. Hic apte oſtendit patrem non tm̄ p. ſſ. diligere. Non aūt ſimplr̄ dicit patrem non diligere per ſpiritumſanctum.

☞ Mouet aliam queſtionem priori conſimilem que facit ad eius explanationē vtrū ſcꝫ pater ſit ſapiens ſapientia genita vel ſapientia quam genuit ſicut diligit amore qui ab ipſo procedit. c

¶ Preterea diligenter inueſtigari opꝫ. vtrum pr̄ ſapiens ſit ſapientia quaꝫ genuit q̄ tm̄ filius eſt. Qō vr̄ a ſili poſſe pbari. Si enim pr̄ diligit amore qui ab ipſo procedit. cur nō ⁊ ſapientia vel intelligentia: quam ipſe genuit ſapit vel intelligit. Hanc queſtionem vrgere vr̄. vt ait Aug. in. vj. li. de tri. qō ſcripſit apl̄s dicēs xp̄i dei virtutem ⁊ dei ſapientiaꝫ.
a vbi querit̄. Utrum ita ſit pater ſapientie ⁊ virtutis ſue. vt hac ſapientia ſapiens ſit quaꝫ genuit. ⁊ hac v̄tute potēs quā genuit. Sed abſit vt ita ſit. qꝛ ſi hoc eſt ibi eſſe qō ſapere. nō

j. Co. j.

m iij

qd̄ eſſe patrē. ſed tñ illud argumētum nō valet. pater' deitate eſt deus. ergo deitate eſt pater. ergo ſimilr̄ nō valet hoc argumētū. eſt ſapiēs ſapiētia genita. Rñ. dicēdū ꝙ argumētū Aug. eſt neceſſariū. qm̄ eſſe ſapientem. ⁊ eſſe in diuinis nō differunt mō dicēdi ⁊ a parte rei. ſed ſolū a parte noſtra. nō ſic aūt eſt eſſe ⁊ operari. qm̄ ⁊ ſi operari quātū ad principale ſignificatū ſit idem qd̄ eſſe. tñ quātū ad ꝯnotatum differt. ⁊ pōt eſſe extraneū. ⁊ ita pōt ibi eſſe accidēs. tñ hoc qd̄ eſt eē deū. ⁊ eſſe patrem. ꝙuis nō differūt quantū ad eſſentiā vel modū eſſendi. differūt tñ quātū ad modū ſe habēdi. qd̄ eſt vere in diuinis abſolutum et cōparatū. ⁊ iō non trāſit paternitas in ſubſtātiaꝫ ſicut ſapiētia. iō hꝫ aliuꝫ modū dicēdi. qui pōt eē extraneus reſpectu alicuius attributi. iō ibi ē accidēs. nō aūt in argumēto Aug.

Hic determiat dicens patrem non eſſe ſapiētē ſapiētia quaꝫ genuit.

a

b ¶ pater nō eſt ſapiens ſapiētia genita. ſed ſeipſo ſapientia ingenita. Uidet male dicere. qꝛ ſicut eternitas appropriat̄ patri. ita ſapia filio. ſꝫ eternitas nō dꝫ dici genita ſicut dicit Anſel. in lib. de incarnatione verbi. ergo nec ſapiētia dꝫ nec pōt dici ingenita. Itē ſi pōt dici ingenita ſapiētia pari rōne pōt dici ſapia ꝓcedens. ⁊ ita vr̄ ꝙ ſapiētia ſit appropabilis. ſſ. ſicut ⁊ filio. Iuxta hoc q̄ritur quare nō dꝛ potentia de potētia. ſicut ſapiētia de ſapiētia. Rñ. dicendū ꝙ ſapiētia eſt de noīb' medijs. q̄ ſunt nata ſupponere ꝓ pſona. Et iō ſicut dꝛ de deo deus. ⁊ deus genitus ⁊ ingenitus. ita dꝛ ēt ſapia. nō tñ ita ꝓpꝛie. qꝛ nomē abſtractū eſt quodāmodo magis tñ dꝛ ſapiētia de ſapiētia ꝙ̄ eternitas de eternitate. quia eternitas ſignificat i maiozi abſtractione ꝙ̄ ſapiatiō magis abſtrahit a rōne origis. Scdm̄ hoc ēt eſt ꝯcedēdū ꝙ poſſit dici ſapia ꝓcedēs. licꝫ adhuc minus ꝓpꝛie. Nec valet iſtud argumētū ꝙuis eñ ſapia nō ſit appropꝛiabilis. ſſ. tñ ꝑ determinationē adiunctam pōt trahi.

Pr̄ ē ſapiens ea ſapiētia q̄ ipſa eſt. et de ea filius eſt genit' ⁊ ſapiens illa igenita. ꝟ tñ vna ſapia.

3 ¶ Ad illud quare nō dꝛ potētia de potētia dicendum ꝙ nō ita ꝓpꝛie dꝛ ſicut ſapiētia de ſapiētia. Qm̄ ſapiētia appropꝛiat̄ filio. qui eſt ab alio. ⁊ ab alio hꝫ oē qd̄ habet. ergo ⁊ ſapientiam ab alio. ideo ſapientia genita ex ſua appropꝛiatione pſuppoīt ſapientiam ingenitam. ſed potentia appropꝛiatur patri qui nō eſt ab alio. ideo nō ſic dꝛ potētia de potentia vel potentia genita.

c ¶ Sed melius iſtam queſtionem poſtea in li. de tri. tractaui

per illam ſapientiam quā genuit ſapiēs dꝛ pater. alioquin nō ipſa ab illo ſed ille ab ipſa eſt. ſi ei ſapia quā genuit cā eſt illi vt ſapiens ſit. ēt vt ſit ipſa illi cā eſt. qd̄ fieri nō poteſt niſi gignēdo eū aut faciēdo. ſed nec genitricē nec cōditricē patris vllo mō q̄ſꝙ̄ dixerit ſapiētiā. Quid eñ eſt inſanius. ergo pr̄ ipſa ſapia eſt qua ſapiens eſt. filius vō dꝛ ſapia pr̄is ⁊ virtus pr̄is. nō qꝛ pr̄ ꝑ eū ſit ſapiēs vel potēs. ſed qꝛ filius ſapia ⁊ virtus eſt de patre ſapientia ⁊ virtute. Ex his ergo pꝫ ꝙ pater non eſt ſapiens ſapiētia genita. ſed ſeipſo patientia ingenita.

☞ Utrū fili' ſit ſapiēs ſapia genita vel ingenita. d

¶ Poſt hec q̄ri ſolet a q̄buſdā vtrū filius ſit ſapiēs ſapia genita vel ingenita. Si eñ nō eſt ſapiēs ſapia genita. nec ſeipſo ſapiens eſt. Si vō ſapia genita ſapiēs eſt. nō vr̄ ſapiēs eſſe ſapia ingenita. ⁊ ita non vr̄ eſſe ſapiens a patre. cū a patre habeat oīa. Ad qd̄ dicimus qꝛ vna eſt ſapia patris ⁊ filiī ⁊ ſpūſſcti ſicut vna eſſentia. qꝛ ſapia in illius nature ſimplicitate eſt eſſentia. ⁊ tñ filius tm̄ eſt ſapia genita. ⁊ pater tm̄ eſt ſapia ingenita vel a ſapia ingenita. Et cū ideꝫ ſit ibi eſſe qd̄ ſapiētē eſſe. relinquit̄ vt ſapia d genita ſit ſapiens de ſapia ingenita. Non ergo filius dꝛ ſapientia dei tāꝙ̄ ipſe ſolus itelligens ſit vel ſapiens ſibi ⁊ patri ⁊ ſſ. qꝛ vt ait Aug. in. xv. li. de tri. Si ſolus ibi filius intelligit ⁊ ſibi ⁊ patri ⁊ ſſ. ad illā redit̄ abſurditatē vt pater non ſit ſapiens de ſeipſo ſed de filio. Nec ſapia ſapientiā genuerit. ſed ea ſapia pr̄ dicatur ſapiens eſſe quam genuit. Ubi enim non eſt intelligentia nec ſapientia pōt eſſe. Ideoꝗ ſi pater non itelligit ipſe ſibi. ſed filius intelligit patri. ꝑfecto filius patrem ſapientem facit. Et ſi hoc eſt deo eſſe qd̄ ſape. ⁊ ea illi eſt eſſentia. que ſapientia nō filius a patre qd̄ verū eſt. ſed a filio potius pater hꝫ eſſentia qd̄ abſurdiſſimum atqꝫ falſiſſimum eſt. Eſt ergo deus pater ſapiens ea que ipſe eſt ſua ſapia. ⁊ filius ſapia patris eſt ſapiens de ſapientia que eſt pater de quo eſt genitus filius. Ita ⁊ pater eſt intelligens ea que ipſe eſt ſua intelligentia. Non enim eſſet ſapiens qui nō eſſet intelligens. filius aūt intelligentia patris de intelligentia genitus eſt que eſt pater. de qua ⁊ intelligens e eſt. Proinde pater eſt ſapientia ⁊ filius ſapientia. ⁊ vterqꝫ vna eſt ſapientia. ⁊ tñ ſolus pater eſt ingenita ſapientia. ⁊ filius ſol' genita ſapientia. nec tñ alia ſapientia pater. alia ſapientia fili' ſed vna eademqꝫ eſt. ſicut pater eſt deus ingenitus. ⁊ filius eſt deus genitus. neqꝫ deus genitus eſt deus ingenitus. non ideo tamen alius deus eſt pater. alius filius ſed vnus deus vterqꝫ. non autem vnus. Alius eſt enim genitus alius ingenitus. ſed non alius deus. immo vterqꝫ vnum ſiue vnus deus. Ita non eſt ſapientia genita ſapientia ingenita. ſed alia eſt ſapientia genita. alia ingenita. non tñ eſt alia ſapientia ſed vna eademqꝫ ſapiētia. Ex predictis conſtat ꝙ filius non eſt ſapiens a ſe neqꝫ de ſe ſed de patre ⁊ a patre.

☞ An filius ſit ſapiens ſeipſo vel per ſeipſum. e

¶ Queri aūt ſolet vtrū filius ſit ſapiens ſeipſo vel ꝑ ſeipſum.

¶ Notula.

Aug. in li. lxxxiij. q. cū ſapiēs de' dꝛ ⁊ ſapia ſapiēs dꝛ ſine qua eū vel fuiſſe aliq̄n vel eſſe poſſe nefas eſt credere nō participatione ſapientie ſapiēs dꝛ. ſicut aīa q̄ ⁊ eſſe ⁊ nō eſſe ſapiēs pōt. ſed ꝙ ipſe eam genuerit qua ſapiēs dꝛ ſapiam. Animaduerte lectoꝛ patrē dici ſapientē genita ſapia. qd̄ tñ alijs obuiat teſtimonijs. verū hoc Augu. corrigit in li. retracta. inquiēs. Dixi in li. lxxxviij. q̄onū de patre. ꝙ eā ge c nuit qua ſapiēs dꝛ ſapiētiaꝫ. Sed melius iſtā q̄onem poſtea in li. de tri. tractaui.

Uidetur Aug. iſta verba in notula poſita male et inconuenienter recitare. qꝛ cū cōparatio inter vtroqꝫ extremoꝝ pſupponit rem ſui poſitiui. ſed ſi ibi melius. ergo vtrobiqꝫ bene ergo ſi ibi dicit ꝙ pater eſt ſapiens ſapientia quā genuit. videtur ꝙ dicat verum. Rñ. dicendum ꝙ abuſiua eſt comparatio. qm̄ in li. de tri. dicit contrarium huius. ⁊ ideo ſi ibi bene. cōſtat ꝙ hic male. quantum ad hoc tñ ꝙ aliqua vera dixit in lib. lxxxiij. q. de hac queſtione ideo non omnino male. ſed quodammodo bene quodammodo male. ⁊ ideo dicit ꝙ ibi melius ſenuens ꝙ aliq̄d ibi ſit male dictum. qui enim vnuꝫ oppoſitoꝝ aſtruit. ꝑ cōſequēs deſtruit alterum.

Ad notula.

d ¶ Sapientia genita ſit ſapiens de ſapientia ingenita. Uidet̄ iſta ratio nō eſſe bona. qꝛ non videtur reſpondere ad queſtionē Non enim queritur de ſapientia genita ſiue an filius ſit de patre. ſed hoc q̄ritur. vtrum filius ſit ſapientia ingenita. Rñ. dicēdum ꝙ magiſter reſpōdet lꝫ in verbis paucis. i quibus innuit hanc diſtinctionem ꝙ aliquē eſſe ſapiētem aliquo hoc eſt dupliciter. Aut ita ꝙ ablatiuus teneatur formaliter ⁊ ſic filius eſt ſapiens ſapientia genita ⁊ pater ſapientia ingenita. Aut ita ꝙ teneatur originaliter. ⁊ ſic cuꝫ ſapientia genita ſit de ſapientia ingenita. filius eſt ſapiens ſapientia ingenita. Sed qꝛ ablatiuus vt plurimum cōſtruitur in ratione forme ideo magiſter cauteloquutus dixit ꝙ filius qui eſt ſapientia genita eſt de ſapientia ingenita ſapiens vt verbum nō haberet calumniam. ⁊ ideo bene reſpondet.

e ¶ Uterqꝫ vna eſt ſapientia. ⁊ tñ ſolus pater ſapiētia eſt ingenita. Uidetur hic dicere duo oppoſita. qꝛ iſte due ꝓpꝛietates ſapientiam contrahunt. et cum ſint ꝓpꝛietates diſtincte diſtinguūt. ⁊ hoc

patet.q: ſolus pater ē ſa-
pientia ingenita.q: ſi ſa-
pientia diſtinguitur. er-
go eſt alia ⁊ alia ſapien-
tia.ergo non vna. ¶ Itē
videtur falſum dicere cū
dicit ꝙ ſolus pater eſt ſa
pientia ingenita.aut em̄
dicitur ſapientia eſſentia
liter.aut pſonaliter. Si
pſonaliter.ergo non vna
ſapientia eſt genita ⁊ in-
genita.cuʒ pater ⁊ filius
non ſint vna perſona. Si
vo eſſentialiter.nō ergo
ſolus pater eſt ſapientia
ingenita. R̄n. dicendum
ꝙ in hoc noīe ſapientia
duo eſt conſiderare.ſ. ſi-
gnificatum ⁊ ſuppoſituʒ.
Et quantum ad ſignifica
tum dicit eſſentiaʒ ſʒ ſup
poſituʒ eſt perſona. Et il
le determinationes ge-
nita ⁊ ingenita non reſpi
ciunt ſignificatum.ſʒ ſup
poſitum.⁊ ita diſtinguūt
ſuppoſitum manente ea-
dem vnitate in ſignifica
to ſiue in forma.⁊ ſapien-
tia genita ⁊ ingenita. eſt
alia ⁊ alia pſona.ſed non
eſt alia ⁊ alia ſapientia.ſi
cut non eſt alia eſſentia.
⁊ ideo magiſter bonū ex
emplum ponit in hoc ter
mino deus.qđ ſignificat
eſſentiam.⁊ ſupponit per
ſonaʒ. Qn̄ ergo queritur
vtrum dicatur eſſentiali
ter aut perſonaliter dicē
dum ꝙ quantuʒ ad ſigni
ficatum dr̄ eſſentialiter.
ſed quantū ad ſuppoſitū
dr̄ perſonaliter.⁊ ita nul
la eſt ꝯtrouerſia.
f ¶ Ita ꝑ ſe agat filius
ne a ſe agat. Obijcit non
agit filius a ſe.⁊ pater in
eo mōſtratur. ⁊ ſimiliter
filius manet in patre.er-
go pari ratiōe pater a ſe
non agit. ¶ Item videt̄
falſum dicere cum dicit.
infirmus ſit non a ſe agē
do niſi a deo ipſe agat.q:
ſm̄ hoc cum oīs creatura
agat a deo tunc videtur
eſſe agens infirmuʒ. nec
in hoc videtur filius dif
ferre ab alijs. R̄n. dicen
dum ꝙ hyla.duo intēdit
oſtēdere i his verbis dn̄i
in Ioh. ⁊ illa duo oſtēdit
deducendo ad impoſſibi
le. Ipſe em̄ dn̄s dicit Io
han.xiiij. Verba que ego
loquor a meipſo non lo-
quor.pater vo in me ma-
nēs facit opera. ex hoc ğ
arguit ꝙ filius non agit
a ſe ſed a patre manente
in ſe.non tm̄ vt conſubſtā-

Quidā dicunt multiplicē hic
fieri intelligentiam.⁊ iō diſti-
guendū fore ita.vt cum dicis
filiū eſſe ſapientē ſeipſo vel ꝑ
ſeipſum. Si ſui natura ⁊ eſſen
tia ſapientē intelligas verus
ſit intellectus. Si vo a ſeip-
ſo vel de ſeipſo ſapientē eſſe i
telligas.falſitati ſubiectā ha-
bes intelligentiā. Alij vo ſim
pliciter ⁊ abſqꝫ determinatio
ne ꝯcedunt hmōi locutiones
filius eſt ſapiens ꝑ ſe ſed non
a ſe vel de ſe. ⁊ filius eſt deus
ꝑ ſe.⁊ eſt ꝑ ſe ſed non a ſe vel
de ſe. Hoc confirmantes ver
bis Hyla.qui filiū non a ſe.ſʒ
ꝑ ſe agere in li.ix.de trini. ait.
Nature inquit cui ꝯdicis he-
f retice hec vnitas ē. vt ita ꝑ ſe
agat filius ne a ſe agat. ⁊ ita
non a ſe agat. vt per ſe agat.
Intellige filium agentem. ⁊
ꝑ eum patrem agentem. Non
a ſe agit.cū pater in eo mane-
re monſtrat. Per ſe agit cum
ſm̄ natiuitatem filij agit ipſe
q̄ placita ſunt. Infirm⁹ ſit nō
a ſe agēdo niſi a deo ipſe agat
non ſit vo in vnitate nature ſi
q̄ agit ⁊ in quibus placet non
ꝑ ſe agit. Sicut ergo inquiſit
filius per ſe agit.ſed non a ſe.
Ita ⁊ filius dʒ dici ſapiens ꝑ
ſe.ſed non a ſe. Sic ⁊ ipſe ꝑ ſe
deus eſt vel eſſe dicēdus eſt vt
aiunt.ſed non a ſe vel de ſe.

☞ Utrum pater duplicem
non vnam tantum habeat ſa-
pientiam. f

¶ Poſt hec queri ſolet a qui
buſdā.vtrū vna tm̄ ſit ſapien-
tia patris. Qđ non eſſe nitun
tur ꝓbare hoc modo. Filius
inquiunt eſt ſapientia patris
genita.q: pater ſapiens non
eſt. Eſt igitur aliqua ſapiētia
patris. qua ſapiens non eſt.
Eſt aūt ⁊ ſapia patris ingeni
ta.⁊ ea pater ſapiens eſt. Eſt
ergo quedā ſapientia patris
qua ſapiens eſt.⁊ ipſa non eſt
illa ſapientia patris qua pa-
ter ſapiens nō eſt. Non eſt er-
go vna tm̄ ſapientia patris.
Item ſapientia ingenita ē ſa-
pientia patris.⁊ ſapientia ge
nita eſt ſapientia patris. Nō
eſt aūt ſapientia ingenita ſa-
pientia genita. Nō eſt igitur
vna tm̄ patris ſapientia. Hec
⁊ his ſimilia tāqꝫ ſophiſtica et
a veritate longinqua cūctiſqꝫ
in theologia peritis patētia
abijcimus.reſponſo indigna
aduertentes.id tn̄ adijciētes.
g q: vna eſt tm̄ ſapientia patris
ſed nō vno modo dicitur. Nā
ſapientia patris dr̄ illa quam
genuit.⁊ ſapientia patris di-
citur ea qua ſapiēs eſt. Diuer
ſa eſt ergo ratio dicti. Illa em̄
dicitur patris. q: eam genuit
⁊ ea dicitur ſapientia patris.
q: ea ſapit. Una eſt tn̄ ſapien
tia patris q: ſapientia genita
eſt eadem ſapientia. ⁊ ea qua
ſapiens eſt.ſiue ea qua ſapiēs
eſt itelligatur perſona patris
ſiue eēntia patris.q: perſona
patris que intelligitur cuʒ di
citur ſapientia ingenita.⁊ per
ſona filij que ſignificatur cum
dicitur ſapientia genita. vna
eademqꝫ ſapientia eſt.que eſ-
ſentia diuina intelligit̄ cōis
tribus perſonis.

☞ Qʒ in trinitate eſt dile-
ctio que eſt trinitas. ⁊ tamen
ſpiritusſanctus eſt dilectio. q̄
non eſt trinitas.nec ideo due
ſunt dilectiones. ita ⁊ de ſapi
entia. g

¶ Et ſicut i trinitate dilectio
eſt.que eſt pater.filius ⁊ ſpiri
tusſanctus que eſt ipſa eſſen-
tia deitatis.⁊ tamen ſpiritus-
ſanctus dilectio eſt que nō pa
ter vel filius.nec ideo due dile
ctiones ſunt in trinitate.q: di
lectio que ꝓprie.ſſ.eſt:eſt dile
ctio que trinitas eſt. nō tamē
ipſa trinitas eſt.ſicut ſpiritus
ſanctus ē eēntia que trinitas
eſt.non tamen ipſe trinitas ē.
Ita in trinitate ſapientia eſt.
que ē pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus-
ſctūs.que eſt eſſentia diuina.
⁊ tamen filius ē ſapientia que
non eſt pater vel ſpiritusſctūs
Nec iō due ſapientie ibi ſunt.
quia ſapientia que proprie eſt
filius eſt ſapientia que eſt tri-
nitas.ipſa tamen non eſt trini
tas ſicut filius eſt eſſentia que
ē trinitas.ipſe tamen non ē tri
nitas.

☞ Redit ad principalem
queſtioneʒ obijciens ex deter
minatione ſecunde queſtiōis
ꝙ qua ratione pater non dici
tur ſapiens ea ſapientia quaʒ

tialis.ſed vt principium.
ſic autem non manet fili-
us in patre.ſed tm̄ vt cō-
ſubſtātialis. Alia eſt au
toritas domini Ioh.viij.
vbi dicit. Qui miſit me
non reliquit me ſoluʒ. q:
que pla.ſ.e.ſa. ſemper.
ſi ipſe agit ſemper vna cū
patre.ergo ē vna virtus
eius ⁊ patris.⁊ ſic agunt
vna virtute.tunc ergo ꝑ
ſe agit.hec duo probat ꝑ
deductionem ad impoſſi
bile.q: omnis potentia ē
a prima potentia.que pri
mo reſidet in patre.ergo
ſi filius non poteſt a deo
ſimpliciter eſt impotens
vel infirmus.quia infir-
mus habet potentiaʒ de
ficiendi a ſe non a deo.
Item ſi filius non agit ꝑ
ſe non agit per virtutem
propriam ſibi connatura
lem.ergo alia eſt virtus
patris ⁊ alia filij. A ſe em̄
⁊ non a ſe non facit diſti-
ctionem in natura.ſed ſo
lum in perſona. quia di-
cit rationem principij vel
originis. Per ſe autem ⁊
non per ſe.quia per ſe di-
citur contra per accidēs
per aliud ponit diuerſi-
tatem in natura.⁊ ideo fi
lius agit per ſe. ꝙuis nō
a ſe.
g ¶ Una eſt tantum ſapi
entia patris ſed non vno
modo dicitur. Videt̄ ma
le dicere. quia ſapientia
ſemper eſt eſſentialiter.
ergo falſum dicit cum di
cit.non vno modo dicta.
Reſpō.magiſter nō vult
ꝙ ſapientia ſit dicta mul
tipliciter.ſed ꝙ ſapiētia
patris. quia genitiuus
poteſt conſtrui in ratio-
ne originis. ⁊ ſic dicitur
filius ſapientia patris.
vel ipſa ſapientia genita
ſapientia patris.quia eſt
a patre. Vel poteſt intel-
ligi in ratione ſubiecti.
vt dicatur ſapientia pa-
tris. Sicut albedo pris.
⁊ ſic ſapientia genita nō
dicitur eſſe patris ſed fi-
lij.quia ergo ratio paſſi-
ua importata per hoc ad
iectiuum genita. non eſt
in perſona patris ⁊ filij
vna falſa eſt locutio ra-
tione determinatiōis nō
ratione eius quod eſt ſa-
pientia.quia vna ⁊ eadē
eſt ſapientia patris ⁊ filij
⁊ ſpiritusſancti. ⁊ illa eſt
ſapientia patris ⁊ filij et
ſpiritusſancti.

AD intelligentiam preſentis diſtinctionis duo ꝑn cipaliter queruntur ſm̄ duas queſtiões quas determinat magiſter. Primo queritur de hac locutione. pater ꝛ filius diligunt ſe ſpũſctō. Scḋo q̄ritur de iſta. an pater eſt ſapiēs ſapiā genita. Quantum ad primū duo querūtur. Primo q̄rit̃ vtrū illa locutio ſit admittenda. Scḋo querit̃ in qua habitudine ↄſtruat̃ ille ablatiuus.

A **Queſtio .j.**

Q; iſta locutio pater ꝛ filius diligūt ſe ſpũſctō ſit admittēda oſtēditur autoritate ꝛ ratiōe. Primo autoritate ſic Augu. vij. de tri. Non eſt aliq̄s duorū quo genitus a gignēte diligitur. genitoremq; ſuum diligit. ſi ergo ē aliquis. ꝛ non eſt pater vel filius. ergo eſt ſpiritusſanctus. ¶ Item Hiero. ſuper pſ. xiij. Spiritus eſt amor patris ad filiū ꝛ filij ad patrē. ſed amore qui eſt patris ad filiū pater amat filium ꝛ econuerſo. ergo ꝛc. ¶ Item Ber. d amore dei. Amas te inquit amabilis domine cum a patre ꝛ filio procedit. ſ. amor patris ad filium ꝛ filij ad patrem. ꝛ tantus amor vt ſit vnitas. ¶ Item idem oſtenditur ratiōe ſic. magiſter Hugo de ſancto victo. facit talem rationem. in q̄dam epiſtola ad Berñ. ſi

Augu. recte diceris amare amore qui a te ꝓcedit. cur nō pater ꝛ filius dicuntur amare amore qui ab ipſis procedit. Et iterū ibidē ſi ſpũſſanctus eſſet amor cordis tui ac patris ꝛ filij. quis queſo poſſet negare ſpiritusancto hoc ē amore tuo te diligere.
¶ Item alia ratio formatur ſic. Sicut ſe hꝫ verbū ad dicere. ſic amor ad diligere. ſed pater v̄bo ſuo quod ab ipſo procedit ſe ipſum dicit. ergo pater ꝛ filius amore qui ab ipſis ꝓcedit ſeipſos diligunt.
¶ Item ſicut filius non poteſt produci niſi generādo. ſic nec amor niſi diligendo. ergo pater ꝛ filius diligendo ſe ꝓducunt ſpiritumſanctum qui eſt amor perſonalis. aut igitur diligendo amore qui eſt. ſ. aut qui non eſt. ſ. Si amore qui nō eſt. ſ. aut amor ille eſt ꝑſonalis. aut eſſentialis. Nō ꝑſonalis. q: tunc eſſent due ꝑſone in diuinis q̄bus ↄueniret amor ꝓprie. qḋ eſt impoſſibile. Sꝫ nec eſſentialis. q: ille eſt. ſ. Et iterū ſi eſſentialis. tunc ergo cū ↄueniat ſpũſctō. ſ. ſꝫ ꝓduceret. Reſtat igit̃ ꝙ ꝓducūt. ſ. diligēdo ſe amore q̄ eſt. ſ. aut igit̃ diligendo ſe aut diligēdo aliud a ſe. Nō aliud q: tūc aliud exigeret̃ ad ꝓductionē. ſ. ergo diligēdo ſe ſpũſctō ꝓducūt. ſ. ergo pr̄ ꝛ filius diligūt ſe ſpũſctō. ¶ Sed ↄ diligere idē eſt qḋ velle bonū. ꝛ velle idē qḋ eſſe. ergo cū hec ſit falſa. pr̄ ꝛ filius ſunt. ſ. hec ſꝫ. diligūt ſe. ſ. ¶ Item ſicut ſe habet ſapere ad patrem reſpectu filij. ita diligere ad patrem ꝛ filium reſpectu ſpiritusſancti. ſed hec eſt falſa. pater eſt ſapiēs ſapientia genita. ergo et illa ſꝫ. ¶ Itē omne plurale infert ſingulare. ſed hec eſt falſa pater diligit ſe ſpiritusancto. ergo ꝛ ꝑma. Si dicas ꝙ diligere tenetur notionaliter. Cōtra. nulla notione contingit mutuo reflecti vnam perſonam ſuper aliam. ſꝫ ſm̄ dilectionem ē mutua reflectio in predicta locutione. ergo diligere non tenetur notionaliter. ergo idem quod prius.
¶ Item nulla notio conuenit tribus. ſed diligere ſpiritusancto cōuenit tribus. Nā pater diligit ſpiritusancto. ꝛ filius diligit. ſ. ꝛ. ſ. diligit ſpũſctō q: ſeipſo. ergo non tenet̃ notionaliter. ergo idem quod prius. ¶ Item pater ꝛ filius amore eodem diligūt ſe ꝛ nos. ſed dilectio dei ad nos eſt eſſentialis. cum cōnotet effectum in creatura. ergo ſimiliter cum diligunt ſe.
¶ Item ſi tenetur notionaliter quero pro qua notione nō eſt dare niſi ſpirationē. q̄ aut paſſiue aut actiue. Si actiue. q̄ idem eſt diligunt ſe ꝙ ſpirāt. ſꝫ hec falſa ſpirant ſpiritusancto. ergo ꝛ ꝑma. Si paſſiue contra. illa notio non predicatur de patre ꝛ filio. ſed de ſolo ſpiritusancto. Si dicas ꝙ denominatiue predicatur. Cōtra. omnis proprietas q̄ de perſona predicatur in diuinis in concretione ꝑdicatur ꝛ in abſtractione Augu. ergo cum proceſſio nō cōueniat patri ꝛ filio in abſtractiōe. ergo nec denominatiue. ¶ Rñ. ad predictorum intelligentiam 7. eſt notandum ꝙ quidam predictam locutionē ſimpliciter negauerūt. ꝛ dixerunt oēs ↄſimiles eſſe retractatas a beato Augu. in ſua ſꝫ in hac. ſ. pr̄ eſt ſapiēs ſapiā genita. Sed hec ſolutio nō pōt ſtare. q: nō ſolū eā dicit Aug. ſed etiā ſcti alij quorū dicta Aug. nō retractat. iō fuerūt alij qui eam ſimpliciter conceſſerūt. dicētes hāc locutionem debere intelligi ꝑ appropriationem non per proprietatem. vt ſit ſenſus pater ꝛ filius diligūt ſe

genuit. eadem videtur debere dici ꝙ non ſit diligens pater vel filius dilectione qua ab vtroq; procedit. b
¶ Preterea diligenter notādum eſt ꝙ ea ratione qua pater non dr̄ ſapiens ea ſapiētia quam genuit. videt̃ fore dicēdū. ꝙ pater nō diligat filiū vel filius patrem ea dilectione q̄ ab vtroq; procedit. ſ. que proprie ſpiritusſanctus ē. Sicut enim idem eſt deo ſapere qḋ eſſe. ita eſt ei idem diligere qḋ eſſe. Ideoq; ſicut negatur pater eſſe ſapiens ſapientia quā genuit. qui ſi ea diceretur ſapiens non ipſa ab eo ſed ipſe ab ea intelligeretur eſſe. Ita videtur non debere concedi ꝙ pater vel filius diligat dilectione que tm̄ ſpiritusſanctus eſt. q: ſi ea diligit pater vel filius non ſpiritusſanctus videtur eſſe a patre ꝛ filio. ſed pater ꝛ filius a ſpiritusancto. q: idem eſt ibi diligere quod eē. At ſupra dictum eſt atq; autoritate Auguſtini ſancitum ꝙ in trinitate tria ſunt. Unus diligens eum qui de illo eſt. et vnus diligens eum de quo eſt ꝛ ipſa dilectio. ꝛ non eſt aliquis duorum quo genitus a gignente diligitur ꝛ genitorem ſuum diligit. quibus verbis aperte ſignificatur patrē filium. ꝛ filium patrem diligere. ea ſcilicꝫ dilectione que nō eſt aliquis eorum. ſed tantum ſpiritusſanctus. Cum idem ergo ſit ibi diligere quod eſſe. quomodo dicitur pater ꝛ filius non eſſe ea dilectione qua alter alterum diligit. Cum iō pater negetur ſapere ſapientia quam genuit ne ea eſſe intelligatur.
☞ Loco ſolutionis inſufficientiam ſuam allegat. ꝛ hanc queſtionem determinandam lectori relinquit. i
¶ Difficillimam mihi hanc q̄ſtionem fateor precipue cum ex predictis oriatur que ſimilem videntur habere rationeꝫ quod mee intelligentie attendens infirmitas turbatur. cupiens magis ex dictis ſanctorum referre q̄ afferre. Optimus enim lector eſt inquit Hyla. in .j. libro de tri. qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis potius q̄ imponat. ꝛ retulerit magis q̄ attulerit. neq; cogat id videri dictis cōtineri. quod ante lectionem preſumpſerit intelligendum. Cum ergo de rebus dei ſermo eſt. cōcedamus deo ſui cognitionem. dictiſq; eius pia veneratione famulemur. Inueſtiget ergo diligenter pius lector rationem dictoruꝫ ſi forte dictorum aliquam valeat reperire cauſam qua nota. ipſa premiſſa queſtio aliquatenus explicari valeat. Ego autem hanc queſtionem non abſoluens. ſed errorem excludens profiteor non eſſe dictum patrem diligere filium vel filiuꝫ patrem ea dilectione: que ab vtroq; procedit. que nō eſt aliquis eorum. ſed tanq̄ ſpiritusſanctus tāq̄ ea dilectione pater ſit vel filius. Sed ſic ea pater diligit filium ꝛ filius patrem. vt etiam pater per ſe ea que ipſe eſt dilectione diligat ſic ꝛ filius. non autem ſic vt pater per ſe non diligat. ꝛ filius. ſed per eam tantum. Quis hec in illa trinitate inquit Auguſtinus. opinari vel affirmare preſumat. Eam tamen queſtionem lectorū diligentie plenius dijudicandam atq; abſoluendam relinquimus ad hoc minus ſufficientes.

gunt ſe amore qui appropriatur ſpūiſancto. Sed iſta ſolutio
non pōt ſtare. quia tunc ſimilr̄ hec eſſet concedēda. Pater ⁊ fi
lius ſunt boni ſpūſancto. cum ſpiritui ſancto appropriatur bo
nitas. que tamen nullo modo cōceditur. igitur prima opinio
non pōt ſtare. que ſimplr̄ tales locutiōes negat. cū multiplex
autoritas eas dicat. ¶ Similr̄ ſequēs, ꝗ eas ſimplr̄ ꝯcedit nō
pōt ſtare. cū multiplex ratio ꝯtradicat. Reſtat igitur eligere
opinionē mediam. ſcꝫ ꝙ vno mō ſit vera. alio modo falſa. Nā
hoc quod eſt diligere poteſt teneri eſſentialr̄ vel notionaliter
Scōm ꝙ tenetur eſſentialiter: ſic dicit voluntatis complacen
8 tiam. que cōis eſt tribus. Scōm ꝙ tenetur notionalr̄. ſic dicit
voluntatis fecūditatem ad ꝓducendam ꝑſonam ex ſe. que ꝗ-
dem fecūditas ſolū eſt in duobus. ꝗuis voluntas ſit in trib⁹.
Si ergo tenetur eſſentialr̄. falſa eſt locutio. qꝛ tunc ſequitur
ꝙ pater ⁊ filius ſunt ſpūſancto. Et in hoc ſenſu ꝓnomen cum
verbo conſtruitur reciproce. Si autē notionalr̄. vera eſt ſicut
ꝓbant rationes ad oppoſitū. Et in hoc ſenſu ꝓnomen cōſtruiꝉ
tur cū verbo retranſitiue. Vn̄ ſenſus ē. Pater ⁊ fili⁹ diligūt ſe
id eſt pater diligit filiū. ⁊ filius patrē. ⁊ tunc vera eſt locutio.
quia amor qui eſt ſpūſſctūs. eſt amor nectens patrē cum filio.
⁊ econuerſo. ⁊ tunc nō licꝫ inferre. ergo pater diligit ſe. ſſ. Ex
hoc patent tria prima. Nam primū ꝓcedit ſm̄ ꝙ diligere tene
tur eſſentialr̄. ſcōm ſimilr̄ Nam ſapere nō dꝛ notionalr̄ ſicut di
ligere. ſed vel eſt cōmune vel appropriatuꝫ. Tertium ſimiliter
quia procedit ſm̄ ꝙ obliquus cōſtruitur reciproce. ⁊ tunc dili
9 gere tenetur eſſentialr̄. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ nō poſſit
teneri notionalr̄. intelligēdum eſt. ꝙ ſicut generatio duplici-
ter poteſt ſignificari. Vno mō. vt dicit emanationeꝫ. Alio mō.
vt dicit modū emanādi ſuperaddita expreſſione. ⁊ primo mo-
do per hoc verbū generare. ſecundo modo per hoc verbū di-
10 cere ſignificatur. Sic ⁊ ſpiratio dupliciter poteſt ſignificari.
Primo mō per hoc verbū quod eſt ſpirare. Secūdo modo per
hoc verbū quod eſt diligere. Quēadmodum em̄ dicere impor
tat generationē. ⁊ vlterius quādam expreſſionem circa perſo
nam. ſic ⁊ diligere. Unde ſicut dicere importat actum generā-
di ⁊ dicendi. ſiue exprimendi. ⁊ ratione actus dicendi ſiue ex-
primendi dꝛ pater ſe dici verbo. hoc eſt ſe dicendo ſiue expri-
mendo generat verbum. vel generādo verbū. ſe exprimit ver-
bo. Sic in ꝓpoſito. diligere actum importat cōnectendi. ſiue
cōcordandi ⁊ ſpirandi. ⁊ ratione actus ꝯnectendi. dꝛ pater et
filius diligunt ſe ſpūſancto. hoc eſt inuicē concordādo. ſpirāt
ſpm̄ſanctum. vel ſpirādo ſpm̄ſanctum inuicem connectuntur.
Ex his patent obiecta. ¶ Quod em̄ obijcitur de mutua refle
xione. pꝫ reſpon. quia hec eſt ratione actus eſſentialis cōmu-
11 niter intellecti. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ diligere ſpiritū
ſanctum conuenit tribus. ⁊ dicitur reſpectu creature. Dicen-
dum ꝙ non conuenit tribus ratione ſpirationis quā importat
⁊ ideo quāuis dicatur reſpectu creature. non tñ dicitur eſſen-
tialiter oīno. ſed connotat aliquid eſſentiale. dicit tñ notionē
reſpectus quem importat ad ꝑſonam. ſicut ſupra dictū eſt de
12 verbo ⁊ dono. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝓ qua notione ſtat.
patꝫ ꝙ ſtat ꝓ cōmuni ſpiratione. tamen nō licet pro ea ponere
verbum ſpirandi. quia alio modo importat illam notionem.
Unde ſicut cōceditur hec. pater dicit verbo. nō tñ hec. Pater
generat filio. ⁊ tñ dicere importat ipſam generationē. Sic in
ꝓpoſito intelligendum eſt.

B **Queſtio. ij.** In qua habitudine cōſtruiꝉ ille abla
tiuus cū ſic dicitur. Pater ⁊ fili⁹ dili-
gunt ſe ſpiritu ſancto. Et ꝙ in habitudine forme videtur per ſi
mile. quia pater diligit amore a ſe procedente formaliter. er-
go pari ratione pater ⁊ filius diligūt ſe formaliter ſpiritu ſan-
cto. ¶ Itē nihil denominat aliquid ad quod cōparatur vt ad
principium ſolū niſi cōparetur vt informās. Nam quāuis cur
ſus ſit a deo non tamen deus dicitur currere ſed amor eſt a pa
tre. ⁊ filio: dicuntur amare. igitur amor eſt in ratione forme.
¶ Item omni nexu aliqui nectuntur formaliter: ſed ſpūſſan-
ctus eſt nexus. ergo aliqui illo nectuntur. ⁊ non niſi pater et
filius ⁊c. ¶ Item omni albedine aliquis eſt albus formaliter
ergo omni amore aliquis eſt amans formaliter. ſꝫ nihil amās
formaliter poteſt amare. niſi ille cuius eſt amor. Cuꝫ ergo ſpi
ritusſanctus ſit amor patris ⁊ filij. patet ⁊c. ¶ Contra. Omne
quod diligit formaliter alio a ſe. habet diligere ſolum per par
ticipationem: ergo ſi pater ⁊ filius diligunt formaliter aliquo
alio a ſe. ergo diligunt per participationem. ſed hoc eſt incon
ueniens. ergo ⁊c. ¶ Item ſi aliquis diligit aliquo formaliter.
illo circūſcripto. impoſſibile eſt intelligere amorem in eo. ſine
ipſum amare. ergo ſi pater ⁊ filius diligūt ſe ſpiritu ſancto. im
poſſibile eſt intelligere patrem amare non intellecto ſpiritu-
ſancto ſed hoc eſt falſum: ergo ⁊ primū. ¶ Item nulla ypoſta-
ſis eſt forma: ſed amor qui eſt ſpiritusſanctus eſt ypoſtaſis. er-
go non eſt forma. ergo nullus illo amore diligit formaliter.
¶ Item nullum relatiuuꝫ poteſt eſſe forma ſui correlatiui. qꝛ
ex forma ⁊ formato ſit vnum. relatiuum autem diſtinguitur a
correlatiuo. ſed amor qui eſt ſpiritusſanctus correlatiue ſe ha-
bet ad patrem ⁊ filium. ergo ⁊c. ¶ Item omnis forma eſt an-
te illud cuius eſt forma. ergo ſi pater ⁊ filius diligunt ſe ſpiri-
tuſancto formaliter. amor ille ꝑcedit diligere patris ⁊ filij. ſꝫ
hoc eſt falſum. quia dilectio ꝓducitur. ergo ⁊c. ¶ Reſpon. Di- 13
cendum ꝙ aliquoꝝ poſitio fuit ꝙ ille ablatiuus cōſtruitur in
ratione ſigni. non in ratione forme. Nam ſpūſſanctus ſe haꝫ
per modum ꝓducti reſpectu dilectionis patris ⁊ filij. ideo il-
lius eſt ſignum. Unde dicunt. ꝙ is eſt ſenſus locutionis. Pa-
ter ⁊ filius diligunt ſe: ⁊ huius ſignum eſt ꝙ concorditer ſpi-
rant ſpiritūſanctum. qui eſt amor vnicus ⁊ indiuiſus. ſed hec
poſitio eſt inſufficiens. Nam ſi ablatiuus poſſet conſtrui vere
in ratione ſigni cum verbo. hec eſſet vera. Pater ⁊ filius dili-
gunt ſe amore creato. quia amor creatus ſignuꝫ eſt illius. quā
nullus ꝯcedit. Si tu dicas ꝙ illud nō eſt ſignū ꝓpinquū. obij
citur. qꝛ tūc hec eſſet vera ſimplr̄. Pr̄ eſt ſapiēs ſapīa genita cū
ſapīa genita ſit maxime ſignum ſapientie in patre generante.
¶ Alioꝝ poſitio fuit. ꝙ ablatiu⁹ ille conſtruiꝉ in rōne forme.
Dicūt em̄ ꝙ diligere ſe. nihil aliud eſt dictū de patre ⁊ filio. ꝗ
inuicem cōnecti. ⁊ nexu formalr̄ connectunꝉ. ⁊ ſpūſſanctus eſt
ille nexus. ideo formalr̄ loquendo iſta eſt vera. Pater ⁊ filius
diligunt ſe ſpūſancto. ſicut hec formaliter eſt vera. Pater ⁊ fi
lius nectunꝉ nexu. Sed hec poſitio nō pōt oīno ſtare: qꝛ cū dꝛ
Pater ⁊ fili⁹ nectunꝉ. aut nectuntur dicit aliquid qđ ſit in pa-
tre ⁊ filio a ſpūſancto. aut quod eſt in eis vt principiū ſpiritus
ſancti. Si quod in eis a. ſſ. ergo pater ⁊ filius aliqđ recipiunt
a ſpūſancto. Si aliqđ cū nō poſſit recipere partē. ergo totū er
go ſunt a ſpūſctō. qđ eſt incōueniēs. Reſtat ergo ꝙ hoc quod
eſt nectunꝉ dicat aliquid qđ eſt in patre ⁊ filio vt ꝑncipiū ſpūſ
ſancti. quāuis ergo ſit paſſiua ſm̄ modum. actiua tñ eſt ſm̄ rē.
Et ſi hoc. ſpūſſanctus comparatur ad connexionē vt ad prin-
cipium. nō ergo vt rōne forme oīno. Patet ergo ꝙ prima poſi
tio dicit minus ſufficienter. ſecūda dicit nimis abūdanter: qꝛ
nimis exprimit. Et prima fuit magr̄i Simo. tornatēſis. Secū
da fuit magiſtri vuilli. altiſiođ. Et licꝫ neutra ſit omnino ſuf-
ficiens. tamen vtraqꝫ hꝫ in ſe aliquid veritatis. Nam prima di-
cit. ꝙ ſpūſſanctus ſe hꝫ ad patrē ⁊ filiū ꝑ moduꝫ ꝓducti ⁊ hoc
quidē verū eſt. Scđa dicit. ꝙ amor cōparaꝉ ad amātes vt in
rōne forme. ⁊ hoc quidē verū ē. Et iđ ex his duab⁹ poſitiōib⁹
quaꝝ vna ē inſufficiēs. alia excedēs. colligiꝉ media poſitio ſo
bria ⁊ ſufficiēs. ſ. ꝙ ille ablatiuus ꝯſtruiꝉ in rōne effectus for
malis ſilꝫ noiare effectū. ꝙ eſt ex ꝑncipio. Et hec fuit poſitio
magr̄i Hugonis de ſancto victore. qui hic clare vidit veritatē
Vn̄ redarguit illos qui reputāt hanc queſtionē inſolubilē. Vn̄
dicit ꝙ ſicut cum dꝛ. Ego diligo te amore a me ꝓcedente. ibi
eſt cōſtructio in ratione effectus formalis. ſic in ꝓpoſito. In
hoc tamen eſt differentia. qꝛ amor a te ꝓcedens. eſt in te reqe
ſcens: vt vniens ⁊ inherens. qꝛ eſt accidens. ſed in diuinis a-
mor a patre ⁊ filio ꝓcedens. eſt in eis requieſcēs vt vniens. nō
tñ vt inherens: qꝛ nō eſt accidens ſed ſubſtātia ⁊ ypoſtaſis. et
ideo adhuc minus hꝫ rationē forme. Concedende ſunt igitur
rōnes ad hoc inducte: quia ablatiuus hꝫ aliquo modo rōnem
forme. ¶ Quod tñ vltimo modo obijcitur. nō valet. quia om-
nis albedo eſt forma: ſed aliquis amor nō eſt ypoſtaſis. ¶ Ad 14
illud ergo quod obijcitur. ꝙ formaliter diligūt. ergo ꝑ parti-
cipationē. Dicendū ꝙ diligere alio ꝑ eſſentiā facit participa-
tionem. ſed alietas ꝑſonalis nō. Unde Hug. Animus human⁹
amor nō eſt: ſed ab ipſo ꝓcedit amor. ideo ſeipſo non diligit. pa
ter vo amor eſt. ⁊ ſpūſſanctus eius eſt amor. ideo diligit ſeipſo
diligit etiam ſpm̄ſanctum. ⁊ ideo patet ꝙ non per participatio
nem. ⁊ ideo pater ſequens. Quia em̄ pater ſeipſo diligit amo-
re eſſentiali. iđ pōt intelligi amare pr̄. ſpūſancto nō intellecto
nō ſic aūt eſt de amore notionali. Rōnes ſequentes ꝓcedunt

de forma ſm ꝙ h3 perfectum actum forme. Forme eñ eſt inhe
rere. ⁊ ideo nõ eſt ypoſtaſis. ideo etiã non diſtinguit. Ibi vero
ablatiuus cadit ab actu forme qui eſt inherere. ⁊ tenet actum
forme qui eſt vnire. ¶ Ad illud quod obijcit. ꝙ forma ꝑcedit
15 illud cuius eſt forma. Dicendũ ꝙ loquit de forma ſm ꝙ hab3
rõnem cauſe: quia ſic ꝑcedit. ſed ablatiu⁹ cadit a ratione cau-
ſalitatis. q2 conſtruitur ꝑ modum effectus formalis. pt3 ergo
ꝙ quodãmodo eſt ibi ratio forme quodãmodo ratio ſigni ⁊ in
hoc patet reſponſio ad omnia queſita.

Onſequẽter eſt queſtio de hac locutione. Pa
ter eſt ſapiens ſapientia genita. Et circa hoc
queruntur duo. Primo querit vtrũ illa locutio
ſit admittẽda. Secũdo ad intellectum huius
vtrum ſit hec admittenda. Pater eſt potens
virtute quam genuit.

C **Queſtio. j.** Quod prima locutio ſit admittẽda oñ-
ditur hoc mõ. j. Cor. j. Chriſtu3 dicim⁹
dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiã. ſed vnuſquiſq3 eſt ſapiens ſua ſapiẽ
tia. ergo ſi xp̃s eſt ſapiẽtia pr̃is. ⁊ ſapiẽtia genita. pater eſt ſa-
piens ſapiẽtia genita. ¶ Itẽ Aug. vj. de tri. Fili⁹ eſt ars que-
dam oĩpotentis ⁊ ſapientis dei. vbi oĩa nouit. ſed vnuſqſq3 ar
tifex eſt ſapiẽs ſua arte. ergo pater eſt ſapiens filio. ergo ⁊c.
¶ Item hoc videtur rõne per ſimile: quia omnis amãs a quo
ꝓcedit amor. eſt amans amore a ſe ꝓcedente. ergo omnis ſa-
piens a quo ꝓcedit ſapientia. eſt ſapiẽs ſapientia a ſe emanan
te: ſed pater eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. Item Aug. xv. de tri. No-
uit deus pater omnia in ſeipõ. nouit ⁊ in filio. ſed idẽ eſt noſſe
oĩa vt ſapientẽ eſſe: ſi ergo oĩa nouit in filio. non tñ i ſeipõ. ſ3
etiam filio eſt ſapiens. ¶ Item deus pater oĩa dicit verbo ſi-
cut dicit Aug. xj. cõfeſ. Verbo tibi coeterno. dicis quecũq3 di
cis. Sed dicere vt dicit Anſel. eſt intelligere ergo pater oĩa in
telligit verbo mediãte: ergo cum idẽ ſit eſſe ſapientẽ ⁊ intelli-
gere. pt3 ⁊c. ¶ Contra. In diuinis ſapere eſt eſſe. ergo ſi pa-
ter eſt ſapiens ſapiẽtia genita. ergo eſt ſapiẽtia genita. hoc au
tem falſum: ergo ⁊ p̃mũ. ¶ Itẽ nõ intellecta gñatione. adhuc
eſt intelligere deũ ſapientẽ: ergo ſapientia genita nõ eſt ratio
16 ſapientie dei. ¶ Rñ. Dicendũ ꝙ ſine diſtinctione cũ eſſe ſapiẽ
tem dicatur eſſentialr̃. ꝙ locutio eſt ſimpliciter falſa ⁊ ſi alicu
bi legitur. ab aliquo ſancto eſt exponẽda. Unde Aug. in li. re-
tractatio. illa retractat dicens. ꝙ melius illam queſtionẽ in li
bro de tri. tractauit vbi ſc3 dicit contrariũ. oſtendens illa3 rõ
nem nõ valere. ſi pater fuit ſine filio. cũ filius ſit eius ſapien-
tia. pater fuit inſipiẽs. q2 ſapientia nõ tñ conuenit filio. ſ3 pa
tri ⁊ filio ⁊ ſpũiſancto. ⁊ hoc ipm in lib. de tri. dicit in plurib⁹
locis. ſed maxime in. vj. ⁊. xv. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur
17 ꝙ filius eſt ſapientia ⁊ virtus patris. Dicendũ ꝙ iſta concedi
tur. fili⁹ eſt ſapiẽtia patris ſapiẽtis. nec tñ iſta. pater ẽ ſapiẽs
ſapiẽtia genita. Unde notãdum ꝙ cũ dicitur ſapiẽtia alicuius
hoc d2 duplr̃. Aut ſicut ſubiecti. vt albedo petri. aut ſicut prin
cipij. genitiuus eñ originẽ importat qñ ergo filius eſt ſapien
tia habens originẽ a patre. ideo hec eſt vera. filius eſt ſapien-
tia patris. ¶ Cum aũt dicitur. pater eſt ſapiens ſapiẽtia geni
tã. ablatiuus cõſtruitur in rõne alicui⁹ cauſalitatis. vel in ha
bitudine forme vel ꝑncipij. ⁊ maxime forme. ⁊ ideo falſa. q2 fi
lius nec forma. nec ꝑncipium eſt patris. Si tu queras quare
non conſtruit in rõne formalis effectus ſicut amor cũ amante
a quo ꝓcedit. Dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile. ⁊ huius duplex eſt rõ.
vna cõis ⁊ alia ſpecialis. Cõmunis que ſumpta eſt a creatu-
ris. qñ quidã ſunt actus qui dicũt motũ a rebus ad aĩa3 vt ſa
pientia. Quidã ab aĩa ad res. vt amare. iõ cõparatio amoris
eſt ad amantẽ in rõne exiſtẽtis nõ in rõne imptinẽtis. ⁊ ideo
amor de ſe importat formã ⁊ effectũ. Sed ſapiẽtia q2 d2 vt ad
intelligentẽ. nõ vt ab intelligente. ideo ablatiu⁹ tñ importat
formã nõ effectũ. ⁊ ideo eſt locutio falſa. Et alia ratio eſt ſpe-
cialis in diuinis: q2 amor ꝓcedens eſt amor ꝓprie nõ ꝑ appro
priationẽ. Et diligere eſt ſimilr̃ dictũ notionalr̃. vñ importat
originẽ vt ſupra mõſtratũ eſt. ſed ſapiã ſemꝑ eſſentialr̃. ⁊ hoc
quod eſt eſſe ſapientẽ nullo mõ d2 notionalr̃: quia nullo modo
18 importat originẽ. ⁊ iõ eſt locutio falſa. ¶ Ad illud qđ obijcit.
ꝙ pr̃ nouit oĩa in filio. Dõm ꝙ differunt dicere nouit filio ⁊ in
filio. Nã cũ d2 nouit filio. ablatiu⁹ importat rõnẽ forme vl' ꝑn
cipij cognoſcẽdi. ⁊ iõ falſa eſt ſimplr̃. Hec tñ eſt diſtinguenda
nouit in filio. q2 ꝑpoſitio cũ ſuo caſuali pt determinare h' ver-
bum nouit. in cõparatione ad ſubiectũ. ⁊ tunc eſt locutio fal-
ſa. Eſt eñ ſenſus ꝙ fili⁹ ſit patri rõ cognoſcẽdi. Uel põt vbum
determinare in cõparatiõe ad obiectũ. ⁊ tũc vera ẽ ⁊ ẽ ſenſus
ꝙ filius ſit rebus cognitis rõ. ⁊ exẽplar ⁊ cauſa exẽplandi. Et
ꝙ iſte poſſit eſſe ſenſus locutionis. pt3. Qui eñ ꝑfecte cogno
ſcit aliqđ. cognoſcit omne qđ eſt in illo. ſi ergo pater ꝑfecte co
gnoſcit filiũ. ⁊ in filio ſunt oĩa. ergo oĩa cognoſcit in filio. nec
tñ ex hoc ſequitur. ꝙ ſit ſapiẽs filio: q2 tunc ſignificatur ꝙ fi-
lius ſit ratio cognoſcẽdi ipi patri. ¶ Ad illud qđ obijcitur vl- 19
timo. ꝙ pater dicit oĩa verbo. Dicendũ ꝙ hoc ꝙ eſt dicere. im
portat originẽ. importat etiã effectum in creatura. quẽ dicit ꝑ
verbũ ſiue efficit: ſed intelligere nõ importat de ſe niſi ſolũmo
do actum eſſentialem. ita ꝙ nec importat de ſe reſpectũ ad ꝑ-
ſonam. nec ad creaturã. ideo nõ oĩno idem eſt dicere. dicit oĩa
verbo ⁊ intelligit oĩa v̾bo. dicere eñ idẽ eſt ꝙ intelligere: ſed
amplius importat.

Queſtio. ij. Utrũ hec locutio ſit admittẽda. Pater
eſt potẽs potẽtia quã genuit ſiue vir-
tute. Et videt ꝙ ſic. Quia quicũq3 opatur ꝑ aliquẽ ⁊ non põt D
ſine eo. habet potẽtiam ab eo. ſed pater opatur ꝑ filiũ. ⁊ nõ pt
opari ſine filio. ergo ⁊c. ¶ Item in diuinis idem eſt virtus et
opatio. ergo cũ pater operet ꝑ filiũ. põt ꝑ filiũ. ſed quicunq3
põt ꝑ alterũ. eſt potens potẽtia illius. ergo pr̃ eſt potentia ge
nita. ¶ Itẽ ſicut ſe h3 noſſe ad ſapientiã. ita opari ad potẽtiã
ſed bene ſequitur. iſte nouit ꝑ illum. ergo eſt ſapiẽs ꝑ illum er
go bñ ſequitur. iſte opatur ꝑ filiũ. ergo hab3 potẽtiam ab illo
ſiue ꝑ illũ. ergo ⁊c. ¶ Item cũ d2 pater opatur ꝑ filiũ hec ꝑpo
ſitio ꝑ. aut importat cauſam. aut inſtrumentũ. Non inſtrumẽ-
tum: q2 tunc fili⁹ nõ vere coopatur patri. Iterũ eſſet indigẽs
ſi ageret ꝑ inſtrumentũ. ergo in ratione cauſe. ⁊ ſi hoc ergo fi-
lius dat opari patri. ergo ⁊ potentiã. Si tu dicas. ꝙ nõ dicit
rationẽ cauſalitatis. ſed ſubautoritatẽ. cũ ergo ſimilr̃ habeat
ſſ. ſubautoritatẽ in opando ſicut filius. qua ratione d2 pr̃ opa-
ri ꝑ filium. eadẽ ratione ꝑ. ſſ. Si tu dicas. ꝙ hoc eſt dictum ꝑ
appropriationẽ. quero rõnem appropriãdi. Cũ eñ opatio ſit
ꝑ potentiã: ⁊ potentia appropetur patri nõ filio. nõ ergo pa-
tri poterat appropari opari ꝑ filiũ. ¶ Item cũ immediata cã
opationis ſit voluntas. ⁊ illa appropetur. ſſ. videtur ꝙ magis
debeat dici opari ꝑ. ſſ. ꝙ̃ ꝑ filiũ. ¶ Contra idem eſt eſſe poten
tem quod eſſe. ergo ſi pater eſt potens potentia genita. ergo
habet eſſe ab illo. ¶ Item potentia appropriatur patri. ergo
nec per ꝓprietatem nec ꝑ appropriationem conuenit filio. er-
go talis locutio magis eſt impropria ꝙ̃ iſta. pater eſt ſapiens
ſapientia genita. ¶ Item potentia qua aliquis eſt potens ſm
ordinem intelligendi antecedit poſſe. ſed generatio ordine in
telligendi ſequitur poſſe. ergo hec oĩno falſa. pater eſt potens
potentia genita. ¶ Rñ. Dicendum ꝙ hec eſt falſa ſimpliciter. 20
pater eſt potens potentia genita ⁊ magis impropria ꝙ̃ aliqua
predictarum. Ad intelligentiam autem predictorum notãdu3
ꝙ hec regula conſueuit dari de hac ꝑpoſitione per. ꝙ cum ver
bo abſoluto importat autoritatem. vt cum dicitur iſte eſt bo-
nus per illum: vel ſapiens vel potens. Cum v̾o verbo tranſiti
uo. importat ſubautoritatem. vt rex poteſt ꝑ balliuum. Dicen
dum eſt igitur ꝙ hec eſt falſa. pater eſt potens per filium. hec
eſt vera. pater opatur per filium. Et non valet argumentum.
Opatur per illum. ergo poteſt per illum. quia p̃mo importat
cauſalitatem reſpectu effectus. ⁊ poſtmodũ reſpectu patris.
¶ Ad illud ergo ꝙ p̃mo obijcitur. ꝙ qui opatur ꝑ aliquem. po 21
teſt per illum. Dicendum ꝙ falſum eſt. quia hoc non eſt ꝙ ha-
bet potentiam ab illo. ſed ꝙ habeat potentiã cum illo indiuiſ-
ſam. ⁊ dat illi poſſe. ideo ꝑ illum opatur. ⁊ non poteſt ſine illo.
¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ non differt opatio ⁊ potentia in 22
deo. Dicendum ꝙ verum eſt ꝑ comparationem ad deum. Dif-
fert autẽ quãtum ad effectũ cõnotatum. ¶ Ad illud quod ſeq 23
tur. nouit ꝑ filiũ. ergo ⁊c. Dicendũ ꝙ nõ eſt ſile de noſſe ⁊ opa
ri quãuis eñ noſſe ſit verbũ tranſitiuũ. tñ nõ cõnotat effectu3
ſicut opari. ⁊ iõ ꝑpoſitio per. non poteſt cũ ipõ importare ſub
autoritatem. vbi eñ eſt ſubautoritas. notatur ꝙ aliquid ſit a 24
duobus. ⁊ ab vno ꝑ alterũ. ⁊ ſic p3 illud. ¶ Ad illud qđ obijcit
vtrũ dicat rõnem cauſe vel inſtrumẽti. Dicẽdũ ꝙ neutrũ dicit
ꝓprie: ſed ſubautoritatẽ q̃ importat rõnem vtriuſq3 ꝙ̃tum ad
illud qđ eſt ibi cõpletionis. ¶ Quod obijcit. ꝙ filio appropa 25
tur opari per ipſum. ¶ Reſpon. ꝙ operatio eſt per virtutem ⁊
virtus

virtus appropriat᷑ filio ſi cut dr̄.j. Cor.j. Chriſtuꝫ dicimus dei virtutē ⁊ dei ſapientiã. Ratio aũt qua re virtus filio appropriat᷑ eſt. quia virt⁹ eſt vltimuꝫ potētie ſiue eſt potētia vl timata qm̄ igit᷑ filius pro ducit᷑ a patre ſm̄ oĩmodã pfectionē potētie: qꝛ gña re eſt actus pfecte poten tie. perfectum eſt eñ vnū quodqꜫ qñ poteſt genera re. ⁊ tale quale ipm̄ eſt qꝛ igitur filius accipit potē tiam pducēdi eque perfe ctam ſicut eſt in patre re ſpectu ſpūſſcti. ideo virt⁹ ei appropriat᷑. ideo dicit᷑ virtus patris. ⁊ brachiū. et dextra ⁊ poteſt opera ri p filiū. Aliter poteſt di ci ꝙ virtus dicit imedia tiorē ordinē ad actū ꝙ̄ po tentia: quia potētia ordi natur ad opus per diſpo ſitionē. ⁊ filio appropriat᷑ diſpoſitio. ideo ⁊ potētia diſpoſita. ⁊ ſic patent om nia queſita.

Diſti. xxxiij.

De noībus ſubſtãtialib⁹ et pprietatibus in cõpa ratione ſm̄ conuenientiã et differentiã ad eſſentiã et perſonas.

Poſt ſupra dicta inte rius cõſi derari ⁊c. Supra e git magr̄ de noībus ſubſtãtialib⁹ ⁊ pprietatibus per ſe ⁊ ſi gillatim. Hic tertio loco agit de his in cõparatiōe ⁊ hoc ſm̄ conuenientiaꝫ ⁊ differentiã. ⁊ hꝫ pars iſta duas partes. In prima q̄ rit magr̄ de pprietatibus in cõparatione ad eſſen tiam ⁊ perſonas. In ſecũ da võ agit de compara tione pſone ſiue rei natu re ad naturam infra. diſ. xxxiiij. predictis adijciē dum eſt ⁊c. Prima pars habꝫ duas partes ſꝫ duo opera ſapiētis. Quoꝝ pri mū eſt nõ mentiri. de q̄b⁹ nouit. Et ſcḋm eſt mentiē tem poſſe manifeſtare. Vñ in pma parte pmo oñ dit ⁊ pbat veritatē. In ſe cũda eã defendit ↄtra fal ſitatē. ibi hoc aũt aliq̄ ne gant. Prima pars hꝫ q̄t tuor partes. In pma oñ dit ꝙ pprietates ſunt pſo ne. ⁊ in pſonis p naturaꝫ ipſius pprietatis: qꝛ eter na eſt ⁊ diſtincta. In ſcḋa

☞ Oſtēdit ꝙ pprietates ſunt ipſe pſone ⁊ in pſonis p naturã ipſi⁹ pprietatis. quia eterna eſt ⁊ diſtincta. a

Poſt ſupradicta interius cõſide rari atqꜫ ſubtili ter inq̄ri oportꝫ vtrū pprietates perſonaꝝ quibus ipſe perſo ne determinatur ſint ipſe per ſone ⁊ ſint de⁹. i. diuina eſſen tia an ita ſint in pſonis. vt nõ ſint pſone: ac p hoc nec diuina eſſētia. Qꜫ eñ in pſonis ſint pprietates. nemo inficiari au det. cum aperte clamet autori tas ꝙ in pſonis ē pprietas. ⁊ in eſſentia vnitas. Superius quoqꜫ multiꝫ ſanctoꝝ teſtimo nijs aſtruximus pſonas p p prietates diſtingui atqꜫ deter minari. ipſaſqꜫ proprietates tres ſcꝫ pprijs expreſſim⁹ vo cabulis. ¶ Cū ergo pprieta tes ipſe ab eterno fuerint. qui bus ipſe pſone determinãtur ⁊ differunt. quomõ eſſent ſi in eis nõ eſſent. ⁊ quomõ in eis eſſent. ⁊ ipſe pſone non eſſent quin ibi eſſet multiplicitas. Quocirca ſicut proprietates eſſe in pſonis. ita ⁊ eas perſo nas eſſe ↄfitemur. ſicut ſupra autoritate Hieroni. vt nõ pi geat reuocare ad mentē. pte ſtati ſumus in expoſitione fi dei ita dicentis.

☞ Concludit idē per violē tiam ſabellij. b

¶ Sabellij hereſim declinan tes. tres perſonas expreſſas ſub pprietate diſtinguimus. Non eñ nomina tantūmodo ſed etiã nominū pprietates. i. pſonas vel vt greci exprimūt ipoſtaſes. hoc eſt ſubſtantias ↄfitemur. Ecce apte dicit pſo nas pprietatibus diſtingui ⁊ ipſas pprietates eſſe pſonas cui⁹ hic v̄ba pſtringim⁹. qꝛ ſu pra latius poſuimus.

☞ Cõcludit hoc ipm̄ p na turã diuine ſimplicitatis. c

¶ Cūqꜫ de ſimplicitate deita tis ſup diſſererem⁹ autoritati bus ſctõꝝ. ſ. Aug. Hyla. Iſi do. necnõ ⁊ Boe. euidēter mõ ſtrauim⁹ deū hoc eſſe oĩno qḋ in ſe hꝫ. excepto ꝙ pr̄ hꝫ filiū nec eſt fili⁹. ⁊ filius habet pa trem nec eſt pr̄. ⁊ ſic eſt in natu ra trium. vt qui hꝫ hoc ſit qḋ habet. ⁊ totum qḋ ibi eſt vnuꝫ eſſe. vnã vitã eſſe. quod modo non iteram⁹ ne faſtidiū lecto ri ingeram⁹. Si ergo pprieta tes ibi ſunt. ſingula caꝝ eſt id in quo eſt. ⁊ vnum eadēqꜫ vite ſingule ſunt. Fateamur ergo ⁊ pprietates eſſe in tribus p ſonis. ⁊ ipſas eſſe pſonas atqꜫ diuinam eſſentiam.

☞ Autoritate aſtruit ꝙ p prietates nõ tm̄ ſint pſone ſꝫ ēt diuina eſſentia ſeu natura. d

¶ Qꜫ eñ pprietas etiã diui na natura ſit. oñdit Hyla. di cens natiuitatē filij eſſe natu ram. Unde in. vij. li. de tri. ait. Utriuſqꜫ natura non differt: vnum ſunt pater ⁊ filius. Ha bet ergo hoc ſacri natiuitas: vt complectat᷑ in ſe. ⁊ nomenꝫ naturã ⁊ poteſtatem. quia na tiuitas non põt nõ eſſe ea na tura vnde naſcatur fili⁹. Ideꝫ in. vj. Natiuitas proprietas eſt. veritas eſt. Idem in. vij. di cit. ꝙ nature natiuitas ſit in telligenda eſſe in natura dei. Supra eñ dixit ꝙ proprium patris eſt ꝙ ſemp pater ē ⁊ p priū filij ē ꝙ ſemp fili⁹ ē ſigni ficans ꝙ pprietas pr̄is ē pr̄. ⁊ pprietas filij eſt fili⁹. His a lijſqꜫ plurib⁹ autoritatib⁹ ap te ſignificari vr̄. ꝙ pprietas fi lij fili⁹ ſit ſic ⁊ de⁹. ita ⁊ pprie tas patris ⁊ pprietas. ſſ.

☞ Ponit obiectionē ꝙ p prietates non ſunt pſone: qꝛ rationalis videtur. reſpondet ad veritatem. e

¶ Hoc aũt aliqui negãt dicē tes quidã pprietates in pſo nis eſſe. ſꝫ nõ eē pſonas ipſas: quia ita dicūt eſſe in perſonis vel ĩ eſſentia diuina. vt nõ ſint interius. ſicut ea ſunt que ſm̄ ſubſtantiam dicunt᷑ de deo. vt bonitas iuſticia: ſꝫ extrinſec⁹ affixa ſunt. atqꜫ ita eē rõnib⁹ probare contendūt. Si eñ in quiūt pprietates ſunt pſone nõ eis pſone determinantur. Contra quod dicimus. quia etiã ſeipſis perſone differūt ſi cut ſupra Hiero. loquēs d̄ pa tre ⁊ filio ⁊ ſpūſctõ dicit ſub ſtantia vnū ſunt. ſed perſonis ac nominibus diſtinguuntur.

oñdit illud idē p violen tiaꝫ autoris Sabellij. ibi Sabellij hereſim declinã tes vbi ponit autoritates Hiero. In tertia oſtēdit hoc ipm̄ p naturã diuine ſimplicitatis. ibi. Cūqꜫ d̄ ſimplicitate diuinitatis. In q̄rta oñdit. ꝙ pprieta tes nõ tm̄ ſunt pſone ſꝫ ēt diuina eſſentia. Et hoc p bat efficacia autoritatis. ibi. ꝙ vero pprietas etiã diuina natura ſit. vbi po nit autoritatem hylarij. ¶ Similr̄ ſecũda pars in qua ponit magiſter veri tatis probare defenſionē ponendo alioꝝum ratio nes ⁊ ſuas reſponſiones. ſm̄ ꝙ duplex eſt modus impugnandi veritatē. ſcꝫ per rationes ⁊ autorita tes. ita hec pars hꝫ duas partes. In pma ponit ra tiones ⁊ reſpõſiones. In ſecunda autoritates. ibi. verūtamen nõdum deſi ſtunt ⁊c. Prima pars ha bet quattuor partes. In prima ponit obiectioneꝫ. ꝙ pprietates nõ ſint pſo ne. ⁊ quia rationalis erat reſpõdet ad veritatē. Se cundo võ ſubiūgit aliam rationē. ⁊ quia curioſa vi detur. reſpõdet ad homi nem nõ ad rationem. ibi. ſed iterum addūt ⁊c. Ter tio adhuc reſumit ratio nem illoꝝ. ⁊ reſpõdet ad veritatē. ibi. Ceterum he reticoꝝuꝫ improbitas ⁊c. Quarto ⁊ vltimo ſubiun git coꝝ interrogationem ⁊ quia curioſa erat. preſi git terminū humane inq̄ ſitioni ibi. Sed forte que re. cū he proprietates ⁊c. Et quelibet iſtarum par tium poſſet ſubdiuidi. ſcꝫ ꝙ primo ponit oppoſitio nem. ⁊ ſecundo reſponſio nem. ⁊ illud manifeſtū in littera eſt. Ultima pars in qua reſpõdet magiſter autoritatibus quas indu cunt. ſimiliter habꝫ duas partes ſm̄ duas autorita tes Auguſtini quas indu cunt: ⁊ prima ſumpta eſt ab expoſitione pſalmiſte. ſecunda vero ſumpta eſt ab Auguſtino. vj. de tri. Prima pars ponitur ibi. Uerūtamen nondum deſi ſtunt. Et ſecũda ponitur ibi. Item illis verbis Au guſti. Et quelibet harum poteſt ſubdiuidi quia pri mo ponit autoritatem ſi ue rationem. ſecundo võ diſſoluit.

Ex pdi ctis con cludit p prietates eſſe pſo nas et vnã eſſen tiam.

Hylari⁹

Riſſio

a ¶ Horum doctrinis nouis ꝛ humanis ꝛc. videt̃ inſufficienter reſpōdere: q: nō ſoluit argumentum ſed dicit ꝙ eſt incōpꝛehēſibile. ꝛ videt̃ ꝙ iſta euaſio nulla ſit. aut eñi argumentum neceſſario cōcludit. aut ſophiſtice. Si neceſſario. tunc ergo cū procedit ex veris cōcluſio eſt vera. Si non neceſſario: tūc ergo ſophiſticum eſt: ſed vnum ſophiſma nō eſt incōpꝛehenſibile. ꝛ ita videtur ꝙ male applicet autoritatē Hylarij. ¶ Rñ. dicendū ꝙ ad argumentum facile eſt reſpondere quia ibi eſt ſophiſma ſm accidens. ꝓprietas ē eēntia. ꝛ eēntia nō diſtinguitur. ergo nec proprietas. ſed hoc magiſter non dicit incōpꝛehenſibile. ſ; dimittit tanq̄ ſophiſticum ꝛ indignū diſcuſſione maioꝛum. S; illa queſtio veritatis que ſequitur incōpꝛehenſibilis eſt ſ; ſtatū vie. qm̄ ſi per oīmodā idētitatē p̄dicatur eſſentia d̄ proprietatibus ꝛ ecōuerſo. hec diſtinguitur. ꝛ illa non. ꝛ hoc eſt nobis incōpꝛehenſibile. Q: eñi videmus per ſpeculū. itelligimus ꝑ ſimilitudinē ſumptā a creaturis. ꝛ hoc nullum ſub celo habet ſimile immo ſolius dei propꝛiu; ꝓpter ſummā ſimplicitatem. ideo dicit magiſter eſſe incompꝛehenſibile. Nec eſt ſimile de genere ꝛ differentia q: genus p̄dicatur de differētia. ꝛ h̄ diſtinguit. ꝛ illud non. q: nō p̄dicatur ꝑ idētitatē;. Ideo cū Hylari⁹ dicit. ꝙ eſt incompꝛehenſibile et deſcribit incōpꝛehēſibilitatem q̄tum ad triplice; vim. quātum ad receptiuam. cū dicit incōpꝛehenſibile ꝛc. q̄tū ad expꝛeſſiuam cū dicit extra ſermonis ſignificationē. q̄tum ad indicatiua;. cum dicit extra ſenſus intentione;. ꝛ alia que ſequunt̃ his tribus aptantur. vt patet inſpicienti.

b ¶ Quorum audacie reſiſtētes ꝛc. dicit ꝙ ꝓprietates que ſunt in ipoſtaſibus. ꝛ eas determināt in eſſentia ſunt: ſed eam non determināt. Videtur eſſe oppoſitio. q: oīs proprietas eſt determinatiua ei⁹ in quo eſt alioquin in illo nō eſt. g̃ ſi ꝓprietates nō determināt eſſentiam. nō ſunt in eſſentia.

Ponit aliā obiectionē. Et q: curioſa eſt reſpōdet homini non rationi. f

¶ Sed iterū addūt. Si ꝓp̄etates ip̄e diuina eſſentia ſunt cū eſſentia nō differāt tres ꝑſone. nec ꝓprietates differūt. Quō eñi differt pr̃ a filio eo ꝙ diuina eſſentia eſt cū in eēntia vnū ſint. a Horū doctrinis nouis ꝛ hūanis cōmentis verbo Hylarij rñdeo. Immēſum eſt qđ exigit̃ ꝛ incōpꝛehēſibile. extra ſignificātiā ē ſermōis extra ſenſus intētionē. nō enūciatur. non attingitur nō tenetur verboꝝ ſignificātia rei ipſius natus conſumit. Senſus cōtemplationē imperſpicabile lumen obcecat. intelligētie capacitatē qđ ſine nullo continetur excedit. Mihi g̃ in ſenſu labes ē in itelligētia ſtupoꝛ eſt. in ſmone ṽo nō iā infirmitatem: ſ; ſilētiū ꝯfiteboꝛ. ꝑiculoſum nimis ē de rebus tātis ac tā recōditis ali q̇d vltra preſcriptū celeſte ꝓferre vt vltra ꝑ̄finitionē dei ſmo de deo ſit. foꝛma fidei certa ē. Nō g̃ aliq̇d addēdū eſt. ſ; modus cōſtituēdus audacie. quicq̇d vltra queritur non intelligitur.

Reſumit rōnem illoꝝ ꝛ rñdet ad veritatem. g

¶ Ceterū hereticoꝝ impꝛobitas inſtinctu diabolice fraudulētie excitata nōdu; q̇eſcit ſ; in tāta rerū q̄ſtione addit. Si paternitas ꝛ filiatio ī deo ſiue in diuina eſſentia ſunt. eadem g̃ res ſibi pr̃ ē ꝛ fili⁹. Nā in quo pr̃nitas eſt. pater eſt. ꝛ in quo filiatio eſt. filius ē. Si ergo vna eadēq; res habet in in ſe paternitatē ꝛ filiationē. ipſa generat et generatur. qđ dicētes in ſabellianā hereſim pertrahunt̃ extendētes patrē in filiū. cū ip̄m ſibi filiū ipſum proponāt ꝛ patrem. Si ṽo negauerint in vna dei eēntia paternitatem eſſe ꝛ filiationem. quomodo ergo dicunt eē deū. His atq; alijs argumentoꝝ aculeis vtuntur in ſue opinionis aſſertione vt veritatis foꝛ b mam diſſecēt. Quoꝝ audacie reſiſtētes atq; ignoꝛātie ꝓuidētes audebimus aliq̇d ſuper hoc loqui. pr̃nitas ꝛ filiatio nō ita eē oīno in diuia ſubſtātia dñr ſicut in ipis ipoſtaſibus. ī q̇bus ita ſunt ꝙ eas determināt vt ait Io. dama. Caracteriſtica ideomata ſunt. i. determiatiue ꝓprietates ipoſtaſeos ꝛ nō nature etenī ipoſtaſim d̄termināt ꝛ nō naturā. Idēq; l; pr̃nitas ꝛ filiatio ſint in diuia eēntia. cū eā nō determinēt: nō iđ pōt dici ꝙ diuia eſſentia ꝛ generet ꝛ gn̄etur vl' ꝙ eadē res ſit ſibi pr̃ ꝛ filius. Ita eñi ꝓprietas determinat ꝑſonā. vt hac ꝓprietate ipoſtaſis ſit gn̄ans ꝛ illa alia ipoſtaſis ſit genita. ꝛ ita nō idem gn̄at ꝛ gn̄at̃ ſ; alter alterum.

Subiūgit eoꝝ īterrogationē quō. ſ. ꝓp̄etates pñt eē ī natura. nec eā determinent. Et quia curioſa eſt ꝑ̄figit terminū hūane inquiſitioni. h

¶ S; forte q̄res cū he ꝓpꝛietates nō pñt eē in ꝑſonis q̄n eas determinēt. quō ī diuina eēntia eē poſſint. ita vt nō ea; c determinēt. Rñdeo tibi ꝛ hic cū hyla. Ego neſcio. nō req̇ro ſ; ꝯſolaboꝛ metū archāgeli neſciūt. angeli nō audierūt. ſcl'a nō tenēt. ꝓph̄a nō ſenſit. apl's nō interrogauit filius ipſe nō edidit. Ceſſet ergo doloꝛ querelaꝝ non putet hō ſua intelligētia gn̄ationis ſacr̃m poſſe conſeq̇. Abſolute tñ intelligēdus ē pr̃ ꝛ fili⁹ ꝛ. ſſ. Stat in h̄ ſine intelligētia ṽboꝝ. Eſt filius a pr̄e qui ē vnigenit⁹ ab ingenito. ꝓgenies a parēte viuus a viuo. nō natura deitati; alia ꝛ alia. q: ambo vnū. Hoc credēdo incipe. ꝑcurre. perſiſte. ꝛ ſi nō ꝑuentuꝝ ſciā. tñ gratulaboꝛ pꝛofecturū. Qui eñi pie infinita ꝓſequitur ꝛ ſi nō ꝯtingat. tñ aliqn̄ ꝓficiet ꝓdeundo. S; ne te inſeras ī illud ſecretū ꝛ archanū inopinabilis natiuitatis. ne te imergas ſummā intelligētie ꝯp̄hendere ꝑ̄ſumēs: ſ; itellige incōpꝛehēſibilia eē. His alijſq; multis euidēter oñdit̃ nobis nullaten⁹ licere maieſtatē ꝑſcrutari ius ponere ꝑtāti. modum circūſcribere infinito.

Rñdet autoꝛitati au. q̄ ſumpta ē ab expoſitōe pſalmi quā opinionē ſuā. ſ. ꝙ ꝓp̄etas determināt eſſentiam. nō ſunt in eſſentia. ¶ Rñ. dicendum ꝙ magiſter bene Rñ. ꝙ reſpondet: quia hec prepoſitio in. notat diuerſas habitudines. Aliter enī; nō ita dicitur pater in filio. alit̃ ſic ī deo paternitas in patre. Pater eñi in filio eſſe dicitur cui ipoſtaſis ſed non ſicut ꝓprietas diſtinctiua. ſed ſicut perſona cō ſubſtantialis. paternitas in patre. ſicut propꝛietas diſtinctiua. Sic vult dicere magr̃ ꝙ aliter ſunt ſiue dicūtur eſſe propꝛietates in eſſentia q̄ in perſona. Nam in eſſentia dicūtur eſſe propter identitatem. ita ꝙ in omnino dicit idētitatem. In perſonis dicuntur eſſe ſicut vere propꝛietates in ipoſtaſibus: ꝛ determinationes in determinatis. In creaturi; aūt non eſt vnus modus ſine alio. quia propꝛietas non omnino idem eſt cu; eo cuius eſt propꝛietas. ꝛ ideo in creaturis nō dicitur eſſe propꝛietas in aliquo niſi in eo cui inheret. non ſic in diuinis.

c ¶ Reſpōdeo tibi ꝛ hic cum hyla. ꝛc. Videtur falſum quod dicit. ꝙ ſolutionem iſtius queſtionis archangeli neſciunt. cū eñi ſint cōpꝛehenſoꝛes cōſtat ꝙ oīa cognoſcūt que ſunt de ſubſtantia gloꝛie ergo cognoſcunt diſtinctione; perſonaꝝ ꝛ eſſentie vnitatem ꝛ modū: ergo vident quare ꝓprietates determināt ipoſtaſim nō eſſentiam. Et iterū ſi cōpꝛehēſio erit de q̇bus eſt modo fides. ꝛ nos modo fide tenem⁹ ergo ī patria cognoſcemus. ¶ Rñ. Dicendū ē ꝙ ſicut dicit Aug. de tri. ſicut fouea dicitur eſſe ceca. nō ꝙ ipſa non videat. ſed quia quod habet non oñdit alijs. Sic angeli dicuntur ignoꝛare ꝛ ſcī ꝑꝑ hoc ꝙ nō reuelant talia. ſ; magis intelligibilia. ꝛ quia talia nō habent ſimile in creatura imo magis diſſimile dicunt̃ nobis incōpꝛehēſibilia. Et remouet hylari⁹ triplicē cognitionē quā habemus de rebus diuinis. Vna eſt per 4 angeloꝝ reuelationē. alia ꝑ ꝓphetaꝝ illuſtrationē; tertia ꝑ apl'oꝝ pꝛedicationē. Et dicit āgelos nō audire: q: ipi recipiūt reuelationē a maioꝛibus ꝛ nobis expꝛimūt. magr̃ g̃ bene rñdet

5 ne reſpondet oſtēdendo inſufficientiā. Si eñ queratur quare proprietas eſt in perſona. vt diſtinguens: in eſſentia non. Rñ detur ꝙ perſona ſe habet ad aliam ⁊ refertur ⁊ diſtinguit. ⁊ ſi hoc reſpondeat. adhuc manet queſtio quare perſona refertur
6 ergo reſpondetur quia vna eſt eſſentia. tres perſone. Si tu q̄ras huiuſmodi omnino ſimile. non inuenies ⁊ ideo in fundamēto fidei oportet ſiſtere.
d ¶ Nos autē aliter foꝛe iſta intelligēda ⁊c. Notā dum ſup iſta ſolutiōe magiſtri quā ponit hic ꝙ locutiones iſte quas ꝓponit Augu. ſcʒ pater nō eſt eo ſubſtātia quo eſt pater ⁊ cōſimiles duplices ſunt qꝛ ablatiu⁹ impoꝛtat habitudinē in rōne foꝛme ſiue cauſe foꝛmalis. ꝗuis i diuinis nō cadat vere habitudo cauſe quātum ad rem. tñ quātum ad rationem intelligendi. Poteſt ergo cāſitas cadere ſub negatione. vt ſit negatio cauſalitatis. ⁊ tunc locutio eſt vera. ⁊ in hoc ſenſu accipit Augu. ⁊ magiſter exponit. Eſt enim ſenſus nō eo eſt deus quo pater qꝛ paternitate ē pater tāꝙ ratione dicēdi vel intelligendi. non ſic aūt paternitas eſt rō dicendi ipm eſſe deū vel intelligendi ⁊ tunc locutio vera eſt. et nihil facit pro poꝛretano Poteſt iterū eſſe cauſalitas negationis. ⁊ tūc eſt falſa. ⁊ eſt ſenſus. nō eo ē eſt deus quo pater id eſt quātuʒ ad id qd̄ eſt pater nō eſt de⁹. et in hoc ſenſu accipit poꝛretan⁹ ⁊ ita eſt falſus intellect⁹. ⁊ ſic non accipit Augu.

Ad intelligentiam preſentis diſtinctionis quattuoꝛ queruntur. Pꝛimo queritur de cōparatione ꝓprietatis ad ꝑſonam. Secundo de comparatione ꝓprietatis ad eſſentiam. Tertio de cōparatione vnius ꝓprietatis ad aliam. Quarto de cōparatione eiuſdem propꝛietatis ad ſeipſam.

a **Queſtio. j.** De cōparatione ꝓprietatis ad ꝑſonaʒ. Et querit vtrū ꝓprietas ſit perſona. Et ꝙ nō oñdit hoc mō. Vbicūqꝫ eſt vere determinās ⁊ determinatum ſm rē. ibi determinās differt a determinato. Nā ſi nō differt nō ē determinās vere. ſʒ totū ē determinatū. ſʒ ꝑſona i diuinis eſt vere determinatū. ⁊ ꝓprietas vere determinās qꝛ ꝓprietas vere ⁊ nō ſm modū dicendi ſolū diſtinguit ꝑſonā. ergo propꝛietas differt a ꝑſona. ſed differentia non ꝑdicatur de ſe in abſtractione. ergo nec ꝓprietas de ꝑſona vel econuerſo. ¶ Item vbicūqꝫ eſt vere abſtractū ⁊ concretum ibi differt qd̄ abſtrahitur ab eo a quo abſtrahit. ſed ꝓprietas ſignificat in concretione ad ꝑſonā cum dꝛ pater. ⁊ in abſtractione cū dicit paternitas. ⁊ non tm̄ eſt differentia in modo loquēdi. qꝛ aliq̄d dicitur de patre quod nō de paternitate. ergo vere differt paternitas a perſona. ſed quod vere differt ab alio. nō ꝑdicat de eo in abſtractione. ergo ⁊c. ¶ Item vbicūqꝫ eſt abſolutum ⁊ reſpectiuū. abſolutū nō eſt ipſe reſpectus quātūcunqꝫ ſeipſo referatur. Unde quāuis materia ſeipſa referatur ad foꝛmā. tamen non eſt ipſe reſpectu ad foꝛmā: ergo cū in diuinis perſona vere ſit ſubſtātia abſoluta. relatio ſit verus reſpectus. quātūcunqꝫ ſeipſa referatur perſona. non eſt verus reſpectus. ſiue ipſe reſpect⁹ nec econuerſo ergo ꝓprietas non eſt ipſa perſona. ¶ Ex his tribus ſuppoſitionibus arguebat poꝛretanus. ꝙ perſona non eſt ꝓprietas. nec econuerſo. et qꝛ omne quod eſt i perſona. eſt perſona propter ſummā ſimplicitatem. Arguebat vlterius. ꝙ ꝓprietates non ſunt in ꝑſonis: ſed aſſiſtunt. Et ꝙ iſta poſitio ſit conueniens. videtur autoꝛitate Boetij de trinitate. Dicit enim ꝙ relatio nō in eo quod eſt eē conſiſtit. ſed in comparatione. ¶ Item hoc ipſum oſtenditur ratione. quia omne quod aduenit alicui ⁊ recedit ſine ſui mutatione. non ꝑdicat aliquid quod ſit in illo. ſʒ ſolum eſt aſſiſtens: ſed relatio eſt huiuſmodi. vt patet in dextro ⁊ ſiniſtro. ergo ⁊c. Cum ergo propꝛietates ſint relationes. non ſunt perſone. nec in perſonis. ſed aſſiſtunt. ¶ Contra. Omne ſimpliciſſimū eſt id quod habet. excepto eo ad quod relatiue dicitur. Hec eſt Auguſti. in. xj. de trinitate. ⁊ per ſe nota eſt. ſed diuina perſona eſt ſimpliciſſima. aliter non eſſet deus. et non dicitur relatiue ad ꝓprietatem. ergo eſt propꝛietas. ¶ Item omne perfectiſſimum eſt omne illud a quo perficitur ⁊ denominatur. hec eſt per ſe nota. quia aliter denominans ⁊ perficiens eſſet ꝑfectius eo. Et Auguſtin⁹ iſtam proponit. vj. de trinitate dicens ꝙ ipſe deus eſt maximus. ideo eſt ſua magnitudo: ſed perſona diuina eſt perfectiſſimum quid. ⁊ denominatur ſua propꝛietate. ergo perſona eſt ſua propꝛietas. ⁊ pater ē paternitas. ¶ Item omne ſimpliciter pꝛimū eſt. quicquid habet excepto eo ꝙ ex illo. Nam ſi habet aliquid quod nō ſit ab ipſo. vel quod non ſit ipſum. illud eſt eque pꝛimū vt ipſum. ergo ipſum non erit ſimpliciter pꝛimū. ſed pater habet paternitatem ⁊ paternitas non eſt ab ipſo. ⁊ ipſe eſt ſimpliciter pꝛim⁹ ergo pater eſt paternitas. eadem ratione filius eſt filiatio et ſpiritusſanctus proceſſio. ¶ Ex his concluditur. ꝙ propꝛietates non ſunt tātum perſone: ſed etiam in perſonis. Et ꝙ iſtud verum ſit videtur autoꝛitate Hieronymi. Tres inquit perſonas expꝛeſſas ſub propꝛietatibus diſtinguim⁹ in libꝛo de expoſitione fidei catholice ad philippum. ¶ Item hoc videtur ratione. Quia omne quod eſt. aut eſt ens per ſe: aut in ſe. aut in alio. Propꝛietates igitur. aut ſunt per ſe entes. ⁊ ita ſubſtātia. aut in alio. Si in alio non niſi in perſonis, quia propꝛie-

Q: alr intelligēda ſūt illa verba ꝙ dicūt

patris vel filij non ſit de⁹ muniunt: i

¶ Verūtñ nōdū deſiſtūt ipatiētie ſpū agitati ſʒ opinionē ſuā etiā ſctōꝝ autoꝛitatib⁹ munire conant̄ q̄bus oſtēdere volunt ꝓprietatē qua pr̄ eſt pat̄. ⁊ ꝓprietatē qua fili⁹ eſt filius nō eſſe deū ad hoc inducētes v̄ba Aug. ſup illū locū pſ̄. Et nō eſt ſubſtantia. ita dicentis. De⁹ eñ q̄dā ſubſtātia ē. Unde etiā i fide catholica ſic edificamur. vt dicam⁹ patrē et filium. ⁊. ſſ. vnius eſſe ſubſtātie. Quid ē vni⁹ ſubſtātie. Quicq̄d ē pr̄ qd̄ de⁹ ē. hoc eſt fili⁹. h̄ eſt. ſſ. Cū aūt pr̄ ē nō illud ē qd̄ vel q̄ eſt. Pr̄ eñ nō ad ſe ſʒ ad filiū dꝛ. ad ſe aūt deus dꝛ. Eo igit̄ qd̄ vl̄ quo de⁹ ē. ſubſtātia ē. Et qꝛ eiuſdē ſubſtātie ē fili⁹ ꝓculdubio ⁊ fili⁹ ē de⁹. At v̄o qd̄ pr̄ ē qꝛ nō ſubſtātie ē ſʒ refert̄ ad filiū. nō ſic dicim⁹ filiū patrē eē ſicut dicim⁹ filiū deū eē. Ex his v̄bis ſignificari dicunt ꝙ ꝓprietas pr̄is vl̄ ꝓprietas filij nō ſit deus vel eēntia diuina. Cū eñ dr̄ eo ꝙ de⁹ eſt ſubſtātia ē. ſʒ ꝙ pr̄ ē ſubſtātia nō ē. apte inquiūt oñdit id eē ſubſtātiā q̄ de⁹ ē. id v̄o quo pr̄ ē nō eē ſubſtātiā. Itē cū ait pr̄ nō illud ē qd̄ ē oñdit eū nō eē patrē eo ꝙ ſubſtātia ē. Nō eī ſimplr̄ dixit pr̄ nō ē illud qd̄ ē: ſʒ ait cū pr̄ eſt. nō illud eſt qd̄ ē ſignificans quo pr̄ eſt nō eſſe illud quo eſt. i. eſſentiaʒ. Hec illi ita exponētes ſua cōmēta ſimplicib⁹ ⁊ incautis v̄a vide
d ri faciūt. Nos aūt aliter foꝛe iſta itelligēda dicim⁹. Dicēs eñ eo ꝙ de⁹ eſt ſubſtātia ē. ſed ꝙ pr̄ ē. ſubſtātia nō ē. hoc itelligi voluit qꝛ eēntia de⁹ ē. et deitate ſubſtātia ē. Eo eī ſubſtātia ē quo de⁹ ē. ⁊ ecōuerſo. cui⁹ ea ē deitas. q̄ ē ſubſtātia. ⁊ ſubſtātia q̄ deitas. ſʒ ꝙ pr̄ ē ñ ē ſubſtātia. i. nō q̄ pr̄ ē eo ſubſtātia ē. qꝛ ꝓprietate gñatiōis pr̄ ē. qua ſubſtātia nō ē. Ipam tñ ꝓprietatē ſubſtātiā eē nō negauit. Ita ēt illud intelligendū ē qd̄ ait. Cū pr̄ ē nō illud ē qd̄ eſt. id ē nō illo pater eſt qd̄ vel quo ipſe eſt. id eſt eſſentia ſed notione.

Reſpōdet alie autoꝛitati Aug. q̄ ſumpta eſt ex. vi. de tri. qua nitunt̄ ꝓbare ꝓprietates perſonarum non eſſe dei ſubſtantiam. k

¶ Itē illis v̄bis Aug. vehemēter inſiſtūt ſuperi⁹ poſit⁹. ſ. ꝙ v̄bū ſm ꝙ ſapia ē. ⁊ eēntia. hoc eſt ꝙ pr̄ ſm ꝙ verbū nō h̄ eſt qd̄ pr̄. Si inquiūt verbum nō eſt hoc qd̄ pr̄ ſm hoc ꝙ eſt verbū. id ergo quo v̄bū ē nō ē illud qd̄ pater ē. Propꝛietas ergo quo verbū eſt. nō ē id qd̄ pater eſt. nō eſt igit̄ diuina eſſentia. Ad quod dicimus. qꝛ licet ſm ꝙ verbū nō ſit hoc qd̄ pr̄ eſt. ea tñ ꝓprietas q̄ v̄bū ē. eſt id qd̄ pr̄. i. diuina eſſentia. ſed non eſt ipoſtaſis patris.

tas nõ eſt niſi in eo cuius eſt ꝓprietas: Si ꝑ ſe: ergo ꝓprietas eſt ſubſtantia. aut ergo creata aut increata. aut media. Sȝ nõ creata nec media iſtud ꝯſtat ergo reſtat ꝙ increata. ergo ſunt
7 perſone. ¶ Rñ. Dicendum ꝙ de comparatione ꝓprietatis ad perſonam triplex fuit opinio. Prima poſitio fuit. ꝙ ꝓprietates nõ ſunt ꝑſone: nec in ꝑſonis: ſed aſſiſtunt ꝑſonis: ſicut relationes. Et ratio que mouit iſtos fuit ꝑſonaꝝ pluralitas ⁊ diuina ſimplicitas. Qꝛ cũ ꝑſone plures ſunt plures hñt ꝓprietates: que vere differẽtes ſunt: ⁊ qꝛ differẽtes ſunt: ſi eſſent in ꝑſona. auferrẽt ei ſimplicitatẽ. que cũ nõ poſſit auferri a diuinis poſuerũt ꝓprietates eſſe aſſiſtentes ꝑſonis. nõ eſſe ꝑſonas. ⁊ huic videtur cõſonare natura relationis. que nõ videt̃ eſſe in ſubſtãtia. nec ꝓ̃dicare aliq̃d in ſubiecto: ſȝ dicere reſpectũ ad aliud. Et hec poſitio ⁊ ſi rationabilis aliquo modo fuit. tñ ſtare nõ poteſt: qꝛ ponebat relationes in diuinis: nec deũ eẽ. nec creaturã. vnde etiã in ꝑncipio ſui modicũ ꝯtinet errorẽ. tamẽ ducebat ad magnũ. ⁊ ideo retractata fuit in concilio remẽſi. ⁊ magr̃ gilbertus porretanus ore ꝓprio retractauit. Ideo fuit ſecũda opinio multũ differens ab iſta. viꝫ ꝙ ꝓprietates oĩo ſint ꝑſone. nec differant niſi ſolũmodo in modo loquendi: ⁊ tñ ſunt tres ꝓprietates ſicut ſunt tres ꝑſone. Et iſta poſitio fundata eſt ſimilr̃ ſuꝑ diuinã ſimplicitatem. Quia cũ ꝑſone ſunt ſimpliciſſime. ſeipſis diſtinguunt̃. ⁊ ipſe ſunt ſue ꝓ̃ꝓ̃etates. nec hñt alias differẽtes re: ſȝ ſolo modo loquendi. Et iſta poſitio fuit magr̃i ꝓ̃poſitiui: ⁊ magis eſt ꝓbabilis ꝙ̃ ꝓ̃cedens. Attamen ipſa improbata eſt ſupra. diſ. xxvj. qꝛ vna ꝑſona plures hȝ relationes que ſunt vere relationes. ⁊ plures ꝑſone hñt vnam ꝓprietatem. ⁊ vna ꝑſona alio ⁊ alio modo ſe hȝ ad filium ⁊ ad ſpiritũſanctuȝ ⁊ ẜm rem. Ex quo neceſſario ſequit̃. ꝙ realiter aliquo modo differt ꝓprietas a ꝑſona. ⁊ non ſolũ in modo loquẽdi. ſicut dicebat magr̃ ꝓ̃poſitiuus. Et ꝓpter hoc intelligendũ ꝙ vtraqȝ ꝓ̃dictaꝝ poſitionũ aliquid veri dicit. ⁊ in aliquo deficit. Nam ꝑ̃ma que dicebat ꝙ ꝓprietates aliquo mõ differãt a ꝑſonis. verũ dixit. ſȝ in hoc male ꝙ dixit ſimplr̃ differre. Sequens que dixit. ꝙ ꝓprietates ſint ꝑſone. verũ dixit. ſȝ in hoc exceſſit ꝙ dixit. ꝙ nullo modo differãt a ꝑſonis. Ideo ex his duabus poſitionibus cõflatur vna ⁊ cõis poſitio. quã tenent modo magr̃i cõiter ꝙ ꝓprietates ſunt ꝑſone ⁊ in ꝑſonis. tamẽ aliquo modo differunt a ꝑſonis. Et ꝙ iſta poſitio ſit ꝯueniẽs pȝ ſi quis inſpiciat naturam ꝓprietatũ. Dictum enĩ eſt ſupra cum querebatur quid eſſet ꝓprietas in diuinis ꝙ erat relatio dictum eſt etiã ꝙ relatio rõne comparationis quam hȝ ad ſubiectum tranſit in ſubſtantiã in diuinis. ⁊ ideo de ſubiecto ſuo oĩo vere ꝑdicatur. vt pater eſt paternitas. Ratione vͦ cõparationis quam habȝ ad obiectum. manet veriſſime in diuinis. ⁊ habȝ quodãmodo differentiã a ꝑſona. Nec facit ẜm hoc cõpoſitionẽ: ſed diſtinctioneȝ reſpectu cuꝰ eſt. Compoſitio enĩ attendit̃ per cõparationem ꝓprietatis ad ſubiectũ. diſtinctio reſpectu obiecti. Et ex hoc pȝ ꝙ ꝓprietas eſt ꝑſona et in ꝑſona. qꝛ idem eſt ꝑ eſſentiã ſiue modum eſſendi. differt tamẽ quãtum ad modũ ſe habẽdi. Concedẽde igit̃ ſunt rõnes. ꝙ ꝓprietates ſunt ꝑſone ⁊ in ꝑſonis. vt patȝ ex dictis. Reſpon. ad primũ argumentũ. Quia enĩ aliquãtulam habẽt differentiam ꝓprietas ⁊ ꝑſona penes modũ ſe habẽdi. ideo ꝓprietas vere determinat ⁊ diſtinguit. hoc tñ non tollit ꝓ̃dicationem. qꝛ mo
8 dus ille nõ addit aliã eſſentiã. ¶ Ad illud quod obijcit̃ ſecundo de abſtractione. Dicendũ ꝙ non eſt abſtractio ẜm rem. ſed ſolũ ẜm modũ intelligẽdi ⁊ loquẽdi. qꝛ abſtractio reſpicit ſubiectum in quo. ⁊ ẜm illũ reſpectũ trãſit: qꝛ tñ manet in comparatione ad terminũ. hinc eſt ꝙ relatio non tñ modo loquendi
9 differt. nec tñ opȝ ꝙ ſit vera abſtractio. ¶ Ad illud qͦ obijcitur ſcđo. ꝙ abſolutũ non dicitur de reſpectiuo. Dicendũ ꝙ verum eſt in creatura: qꝛ reſpectus ipſe verus. aut eſt aliꝰ ꝑ eſſentiam. aut in cõparatione ad aliud ꝑ eſſentiã. vt materia ⁊ forma. quoꝝ neutrũ eſt in diuinis. vñ reſpectꝰ in creaturis ponit dependentiã. ⁊ iõ priuat ſummã ſimplicitatẽ. ⁊ iõ non ꝓ̃dicat̃ in creatura. Qȝ enĩ ſimpliciſſimũ eſt independẽs oĩo. In di
10 uinis aũt relationes dicũt reſpectũ ſine dependẽtia. ⁊ iõ non ꝑuat ſummã ſimplicitatẽ. ⁊ iõ dñr de ipoſtaſi. ¶ Ad illud qͦ obꝫ. ꝙ oẽs relationes ſunt aſſiſtẽtes. Dõm ꝙ eſſe in relatione dñr a Boetio. nõ qꝛ nõ ſint in re. ſȝ qꝛ cũ ſint in re. nõ ſint in ea abſolute. ſȝ in cõparatione ad alterũ. quo quidẽ mutato ⁊ corrupto. ꝯtingit relationẽ pariter corrũpi ⁊ deſinere. ꝑꝑ hoc ꝙ nõ eſt in ſubiecto abſolute. ſed ad alterũ nihilominus tñ ẽ in ſubiecto. Ex hoc pȝ rñſio ad illud quod obijcit. Nam illud nõ hȝ veritatẽ niſi in ente abſoluto. nõ reſpectiuo. Et trahitur ex ratione ⁊ vͦbis Boetij. Ex ratione. qꝛ qñ dico hoc eſſe ordinatum ad aliquid. non nihil dico de illo de quo dicitur. ⁊ quãdo de aliquo quod non hȝ ordinem ſit habens ordinẽ: qꝛ nõ erat illud ad quod ordinaretur: ⁊ ideo ordo erat in potẽtia in hoc. non ratione ſui. ſȝ ratione ad hoc quod eſt. ꝙ̃tũ vͦ ex parte ſui erat in actu. ⁊ ideo nulla mutatione facta in ipſo: ſed in obiecto introducitur ineſſe ⁊ deſinit. ⁊ hoc pȝ ex verbis Boetij qꝛ Boetius nõ negat ſimplr̃. ꝙ relatio nõ in eo quod eſt eſſe conſiſtit. ſed non totalr̃ conceſſit. vnde dicit nõ põt ꝓ̃dicatio relatiua quicꝙ̃ rei de qua dicit̃ per ſe addere. vel minuere vel mutare. quia non tota in eo ꝙ eſt eſſe cõſiſtit. ex hoc innuit ꝙ aliquo modo conſiſtit. ⁊ ideo nec in creaturis. nec in deo verum eſt dicere ꝙ relatio nõ ſit in aliquo: ſȝ verum eſt dicere. ꝙ non tota eſt in aliquo abſolute.

Queſtio. ij.

Scđo querit̃ de comparatione ꝓprietatis ad eſſentiã. Et querit̃ vtrum ꝓ B
prietas ſit eſſentia. Et ꝙ ſic. videt̃: qꝛ eccleſia cantat. In ꝑſonis adoretur ꝓprietas: ſed nihil eſt adorandũ latria niſi diuina eſſentia. ergo ⁊c. vnde Ber. Illam ꝓprietatẽ que deus nõ eſt nõ mihi adorabilẽ credo. ¶ Itẽ eſſentia eſt in ꝑſona ⁊ proprietas. aut ergo ſunt ibi ꝑ differentiã: aut ꝑ indifferentiam. Si ꝑ differentiã: ergo ꝑſona eſt compoſita. quod eſt inconueniens. Si ꝑ indifferentiam oĩmodam. ergo ꝓprietas eſt eſſentia. ⁊ eſſentia eſt ꝓprietas. ¶ Item proprietas aut eſt aliquid aut nihil. Si nihil. ergo aut perſona non diſtinguitur. aut diſtinctio perſone nihil eſt. Si aliquid eſt ſȝ omne quod eſt aliq̃d eſt eſſentia vel creata. vel increata: ſȝ ꝓprietas nõ eſt eſſentia creata hoc manifeſtũ eſt. ergo increata. ¶ Itẽ oĩe qͦ eſt aut eſt deus. aut melius deo. aut minꝰ bonũ. aut maius ꝓprietas ergo. aut eſt deus aut melius. aut maius aut minꝰ. Sȝ maius nõ põt eẽ: qꝛ deus eſt quo maius excogitari non põt. Minus nõ poteſt eſſe: qꝛ tunc pater eſſet minor ꝙ̃ ſit ipſe. ergo deꝰ eſt. ¶ Contra. Augu. dicit ⁊ habet̃ ſupra diſt. xviij. Non eo ẽ deꝰ quo pater: ſȝ deitate eſt deus ꝑ̃nitate eſt pater: ergo deitas non ẽ paternitas. immo aliud ⁊ aliud. ¶ Itẽ hoc videt̃ rõne. Hec eſt conceptio anime ꝑ ſe vera. qͦ non eſt idẽ principiũ diſtinguẽdi ⁊ vniẽdi formalr̃ loquẽdo: ſed eſſentia eſt ratio vniẽdi. ergo eſſentia ⁊ ꝓprietas nõ ſunt idẽ. ¶ Itẽ nulla ꝓprietas ꝓprie ꝓ̃dicat̃ de aliqua eſſentia ſiue ſubſtãtia niſi ſit in illa. ergo ſi ꝓprietates dicunt̃ de diuina eſſentia. ergo ſunt in illa. ſȝ proprietas ponit rem ſuam circa ſubiectum in quo eſt. ergo cũ rei ꝓprietas ſit reſpectus. ⁊ ad reſpectum ſequat̃ diſtinctio. ꝺ neceſſitate proprietates ponunt diſtinctionẽ circa diuinã eẽntiam. ſi ſunt in illa: ſed hoc eſt incõueniens. ergo ⁊c. ¶ Item ſi eſſentia eſt ꝓprietas: aut ergo ꝑ ſe aut per accidẽs. Si ꝑ ſe. ergo cuicũqȝ ineſt eẽntia ⁊ paternitas: ſed hoc eſt falſum ergo ſi eſt vera: eſt vͣ ꝑ accñs. ꝗ cũ in diuinis nõ ſit ponere accñs nec ꝑ accñs. pȝ ⁊c. ¶ Itẽ ſi ꝓprietas eſt diuina eẽntia. cũ diuina eſſentia vl̃ ſubſtantia ſit creatrix ⁊ creet. ergo ꝓprietas creat qͦ non cõcedit̃. Queritur ergo. quare cõcedit̃ ꝙ ꝑ̃nitas ſit eſſentia. ⁊ ꝙ etiã ſit adorãda nõ tñ ꝙ ſit creatrix vel ſapiens.
¶ R ñ. Sicut magiſter tangit in lr̃a aliquoꝝ poſitio fuit ⁊ im 11
ponitur pictauẽſi. ꝙ ꝓprietas nec ſit eſſentia: nec in eẽntia: ſȝ ſolum aſſiſtens. Sȝ iſta poſitio manifeſte improbata eſt. quia neceſſe eſt ꝙ ſit diuina eẽntia ſi eſt aliquid. Propter hoc ad intelligẽtiam obiectoꝝ intelligẽdum ſicut prenotatum eſt ꝙ relatio ratione comparationis ad obiectũ tranſit in ſubſtantiã. ⁊ ideo ꝓprietas eſt diuina ſubſtantia. Ratione vͦ comparationis ad terminum ſiue obiectum remanet. ⁊ quãtum ad hoc eſt diſtincta. ⁊ differt ab eẽntia. nõ qꝛ dicat aliã eẽntiã. ſȝ aliũ modũ ſe hñdi. qui ꝑ cõparationẽ ad eſſentiã vl̃ ꝑſonã dicit modum nihil addẽs. In cõparatione vͦ ad correlatiuũ vͤ dicit rẽ ⁊ diſtinctionẽ. ⁊ iõ nõ ẽ vanitas in rõne intelligẽdi. nec ꝯpoſitio in re: ſȝ vͣ diſtinctio. Et qm̃ iſte reſpectꝰ nõ dicit aliud ꝙ̃ eſſentiã ipſi cõparatus. ſilr̃ nec aliud ꝙ̃ ꝑſonã. ideo vere ẽ eẽntia ⁊ ꝑſona: ſȝ qꝛ vltimꝰ reſpectus ille nõ eſt eſſentia ad aliud: ſed ꝑſone ad perſonã: ideo reſpectus ⁊ relationes proprie loquendo ſunt in ꝑſonis. nõ in eſſentia: qꝛ perſone ẜm eos referuntur ⁊ diſtinguunt̃. in eſſentia autẽ non qꝛ nec refert̃ nec diſtinguitur. Sunt tamẽ in eſſentia diuina loquẽdo cõmuniter

⁊ improprie

et improprie. vt dicaẜ in diuina eſſentia. omne qđ eſt diuina eēn
12 tia. vel omne qđ eſt in eſſentia vel pſona. ❡ Ad illud ergo quod
obijcitur. ꝙ alio eſt deus. alio eſt pater. Dicēdum ꝙ ablatiuꝰ
dicit rationem dicendi vel denominādi. vnde ⁊ alietas ꝑ abla
tiuum ſignificata. attendiẜ ſolū quātum ad modū. non q̄tum
13 ad eſſentiam. vt patꝫ. ❡ Ad illud ſimilr̄ quod obijcitur ꝙ non
idem eſt principiū diſtinguendi ⁊ vniendi. patet. Reſpon. qꝛ
proprietas diſtinguendi in eo ꝙ differens nō eſſentia. ſed mo
do. qui modus nō dicit compoſitionē. qꝛ tranſit in ſubſtantiā.
nec dicit ſolum intellectū: qꝛ res eſt. ⁊ manet reſpectu obiecti.
14 ❡ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ nō predicatur de ſubſtantia. Dicē
dum ꝙ nō predicatur de ſubſtātia vt de ſubiecto. nec ꝑ inhe-
rentiam: ſed ſolum de pſona ſic predicatur. Unde de eſſentia
predicatur: qꝛ eſſentia ⁊ ꝓprietas ſunt vnū in perſona. nō quia
15 vnū ſit in alio. ❡ Ad illud qđ obijciẜ. vtruꝫ predicaẜ ꝑ ſe aut
per accn̄s. dōm ꝙ nō ꝑ ſe. qꝛ ꝑ perſonā. Nō ꝑ accn̄s: qꝛ pſona
16 nō eſt aliud ab eſſentia. Om̄ igitur ſicut res diuine ſuperexce
dunt res inferiores: ſic ⁊ p̄dicatio predicationem. ❡ Ad illud
qđ vltimo obijcitur. ꝙ ſi eſſentia creat. ⁊ ꝓprietas. Dicendum
eſt ad hoc q̄uis ꝓprietas ſit eſſentia tn̄ eſſentia nō ſupponit ꝓ
prietatem. nec ecōuerſo. Unde nō ſequiẜ ꝙ illud quod conue-
nit eſſentie. conuenit pſone vel ecōuerſo. aliqua tn̄ conueniūt
17 eſſentie ⁊ ꝓprietati. aliqua nō. Unde notādum ꝙ quedam di-
cuntur de diuina eſſentia in ſe. vtputa illa que dicunẜ in oppo
ſitione ad creaturā. vt immēſa. increata. ⁊ hmōi. ⁊ hec dicunẜ
de ꝓprietatibus. Aliqua dicunẜ de diuina eſſentia. vt in pſo-
nis. vt eſſe cōicabile. ⁊ eſſe in tribus vnā. talia cōueniunt eſſen
tie vt hꝫ rationem forme. ⁊ in hoc differt ratio eſſentie ⁊ ꝓprie
tatis. ⁊ talia non dicuntur de proprietatibus. Ruſſus aliqua
dicūtur de eſſentia vt eſſe principiū operationū. eſſe potentē.
ſapientē. volentē. ⁊ creare. ⁊ talia nō dicūtur de ꝓprietatibus
Unde notādum ꝙ adiectiua eſſentialia que eſſentiā in ſe reſpi
ciunt. vt eſſe diuerſum a creatura. dicuntur de ꝓprietatibus.
que aūt de ipſa formalr̄ ſiue vt eſt forma. vel vt eſt principium
non dicūtur. ⁊ ſic patent omnia queſita.

E **Queſtio. iij.** De cōparatione vniꝰ notiōis ad aliā
. Et queriẜ vtrū vna notio ſiue ꝓprie-
tas vnius pſone predice ẜ de alia. Et ꝙ ſic. videtur ſillogiſmo
expoſitorio. De neceſſitate eñ ſequiẜ. vt dicitur in arte prioꝝ
Hoc a eſt b. hoc a eſt c. eodem demonſtrato. ergo c eſt b. ⁊ fun-
datur iſte ſillogiſmus ſuꝑ illud principiū per ſe notū queciīꝗ
vni ⁊ eidē ſunt eadē: inter ſe ſunt eadem. Fiat ergo talis ſillo
giſmus. Pater eſt paternitas. pr̄ eſt innaſcibilitas. ergo pr̄ni
tas eſt innaſcibilitas. ❡ Si tu dicas. ꝙ accidēs peccat cōtra
iſtam cōſequentiam ⁊ ꝯtra iſtud principiū. vt ptꝫ hic. Petrus
eſt indiuiduū. petrus eſt hō. ergo homo eſt indiuiduū. ❡ Cō
tra hoc obijcitur. qꝛ vbi eſt accidēs. ibi eſt accidētalis predi-
catio: ſed cum dicitur pater eſt paternitas pater eſt innaſcibi
litas. nō eſt accidētalis p̄dicatio. qꝛ eſt in abſtractione. ergo
nō eſt ibi accn̄s. ❡ Item hn̄ ſequitur ꝯcretiue. pr̄ generat. pr̄
eſt innaſcibilis ergo innaſcibilis generat ⁊ tn̄ ſic magis impor
tatur predicatio per modū accidentis. ergo multofortius ſeq
tur in abſtracto: ergo hec eſt vera. pr̄nitas eſt innaſcibilitas.
❡ Item hoc oſtendiẜ a minori ſic. Maior eſt vnio ꝓprietatuꝫ
in vna pſona ſiue in ſuppoſito incōicabili. q̄ ꝓprietatū in vna
natura cōi. ſed tanta eſt vnio ꝓprietatum in vna natura cōmu
ni ꝙ vna eſt alia: vt bonitas eſt ſapientia. ergo multofortius
in perſona vna ꝓprietas predicaẜ de alia. ❡ Itē maior ē vnio
ꝓprietatum in vna perſona q̄ ꝓprietatis ⁊ eſſentie in perſona
quia ibi vnio quātum ad rem eſt equalis. ⁊ quātum ad modū
magis conuenit ꝓprietas cum ꝓprietate q̄ ꝓprietas cum na-
tura ſiue eſſentia: ſed tanta eſt vnio eſſentie ⁊ ꝓprietatis in ꝑ-
ſona ꝙ vna de alia predicaẜ: vt paternitas eſt deitas. ergo ⁊c.
❡ Item maior eſt vnio ꝓprietatis in vna perſona q̄ duarum
natura in eadem perſona: ſed ꝓpter conueniētiam naturaruꝫ
in vna perſona xp̄i eſt cōicatio idiomatum. quia deus eſt ho-
mo. ⁊ homo deus. ergo pari rōne ꝓpter conuenientiam ꝓprie
tatum in vna ipoſtaſi. vna de alia p̄dicatur. ❡ Contra. Sicut
ſe habet perſona ad perſonā. ita notio ad notionem. ſed vna ꝑ
ſona non predicatur de alia pſona: ergo nec vna notio de alia
notione. ❡ Item quod p̄dicatur de aliquo in abſtractione nō
facit numerū cum illo: ergo ſi notio de notione p̄dicatur. non
ſunt plures: ſed vna. ❡ Item ſi notio p̄dicatur de notione. er
go ſpiratio eſt generatio. ⁊ ſpirare eſt generare. ergo cum hec
ſit vera. Pater ſpirat ſpm̄ſanctum: ⁊ hec erit vera. pater gene
rat ſpm̄ſanctum. ❡ Rn̄. dicendum ꝙ eſt p̄dicatio per idētita- 18
tem. ⁊ predicatio per inherentiā. Predicatio per inherentiaꝫ
eſt in concretione. ⁊ hec eſt in ratione ſuppoſiti. vt albū eſt mu
ſicum. Predicatio v̄o per idētitatem eſt in abſtractione ⁊ ra- 19
tione forme nō ſuppoſiti. vt iuſticia eſt bonitas. Dico ergo ꝙ
notio ad notionem dupliciter poteſt comparari. Uel in cōcre-
tione vel in abſtractione. Si in ꝯcretione ſic vna p̄dicatur de
alia. vt generans eſt ſpirans. ⁊ pater eſt innaſcibilis. ⁊ hoc qꝛ
ꝯueniunt in ſuppoſito. Si aūt in abſtractione qꝛ tūc notio pu
re importat ipm̄ reſpectum ⁊ in vna eadēꝗ pſona ſunt diuerſi
reſpectus ſine ſui cōpoſitione. ⁊ hoc ſm̄ diuerſas comparatio 20
nes. ſic vna de alia p̄dicatur. ❡ Ad illud ergo quod obijcitur
de ſillogiſmo. Dicendū ꝙ cōtra illum ſillogiſmum peccat acci
dens: ſicut ptꝫ in exemplo prius poſito. vnde nō valꝫ forma ſil
logiſmi. Similr̄ illud principium intelligendum eſt ſm̄ idem.
Non eñ ſequitur ꝙ ſi aliqua duo ſunt ſimilia vni. ꝙ ſint ſimi-
lia inter ſe. niſi ſint ſimilia ſm̄ idem. Similiter etiā oportet in
relationibus ad hoc ꝙ ſit idētitas vnius ad aliā. ꝙ nō tn̄ ea-
dem ſint ſm̄ idem. verūetiam ad idem ſint. Quoniā ergo rela
tiones diuerſe in eadē pſona. nō ſunt ad idem ſiue ad eūdem:
ideo nō ſequitur ꝙ ſi cōueniant in ſuppoſito. ꝙ ꝓpter hoc con
ueniant inter ſe. ⁊ ſic patꝫ. ꝙ nec ſillogiſmus. nec pncipium cō
uenit. ❡ Ad illud quod obijcitur. ꝙ nō eſt ibi accidens. Dicē- 21
dum ꝙ fallacia accidentis non ſolum attenditur quātum ad
p̄dicatum accidentale: ſed etiam attenditur quātum ad pnci-
pij̄ variationē. ita ꝙ in vna ſola acceptione ſua ꝯueniat i alia
ſit extraneū. ſic eſt in ꝓpoſito. Nam pater ſm̄ aliā comparatio
nem eſt innaſcibilitas ſm̄ aliam eſt paternitas: ita ꝙ paterni-
tas nullo modo dicit comparationē ad p̄us: nec poſitiue. nec 22
p̄uatiue. quātum eſt de ſua ratione. ⁊ ideo ptꝫ ⁊c. ❡ Ad illud
qđ obijcitur ꝑ ſimilitudinē vnionis duoꝝ in tertio. Dicenduꝫ
ꝙ p̄dicatio ꝑ idētitatē pōt eſſe tripliciter. Aut ita ꝙ eſſentia
comparetur ad eſſentiā. aut eſſentia ad ꝓprietatem. aut ꝓprie
tas ad ꝓprietatem. Quādo ergo eſt p̄dicatio ꝑ idētitatem ꝑ
comparationem eſſentie ad eſſentiam. notatur idētitas eſſen-
tialis. vt cum dicitur magnitudo eſt bonitas. Quando iteruꝫ
ꝑ comparationē eſſentie ad ꝓprietatem: ſimiliter notatur idē
titas eſſentialis. Quādo v̄o eſt comparatio ꝓprietatis ad ꝓ-
prietatem: qꝛ ꝓprietas non importat niſi rationē ⁊ relationem
ſiue reſpectum. tunc notatur idētitas rationis. ⁊ hinc ē ꝙ vna
ꝓprietas eſſentialis p̄dicatur de altera ⁊ ꝓprietas de eſſentia
qꝛ vniformis modus p̄dicandi eſt in his ad ſeinuicē. ⁊ ad illđ
in quo conueniunt: quia ꝑ idētitatem eſſentie. Sed non ſic eſt
cum ꝓprietas p̄dicatur de ꝓprietate. Nā cū ꝓprietas p̄dicaẜ
de pſona. notaẜ ꝯuenientia in ſubſtantia ⁊ eſſentia ⁊ ſuppoſi-
to. Cum autem p̄dicatur de alia ꝓprietate. notatur conueniē-
tia in ratione ⁊ reſpectu. Et ideo nō eſt ſimile. immo eſt ibi ac
cidens. conueniunt in ſubſtantia. ergo in reſpectu. ❡ Ad vlti- 23
mum de cōuenientia naturaꝝ in vna pſona patꝫ. ❡ Rn̄. quia
non eſt cōicatio idiomatum in abſtractione. ſed in concretio-
ne. quia deitas non eſt humanitas. ſꝫ deus eſt homo. ſilr̄ in ꝓ-
poſito eſt. ideo patent omnia.

Queſtio. iiij. De cōparatione eiuſdē ꝓprietatis
. ad ſeipām. Queritur ergo vtrū ea D
dem ꝓprietas ſiue notio p̄dicetur de ſe denoiatiue. Et ꝙ ſic vi
detur ꝑ ſimile qꝛ adiectiua eſſentialia denominā t abſtracta.
vt magnitudo eſt magna. ⁊ bonitas eſt bona. ergo pari rōne
gn̄atio generat. ⁊ ſpiratio ſpirat. ❡ Item qꝛ in p̄mis eſt ſtatꝰ
ideo a ſeipīs denominātur. vnde vnitas ſeipā eſt vna. ergo cū
ꝓprietates pſonales nō habeant priores. immo ipſe p̄me ſint
ſeipās denominant. ❡ Itē indefinita affirmatiua equipollet
particulari: ergo ſimpliciter conuertitur ſed hec ſimplr̄ conce
ditur. generans eſt paternitas ſiue generatio. ergo gn̄atio eſt
generans. ❡ Itē ſi hec nō cōceditur. Paternitas eſt generās
aut hoc eſt ꝓpter repugnantiā a parte rei aut a pte modi. Nō
a parte rei. qꝛ eadē res eſt. Non a parte modi. qꝛ eadem ꝓprie
tas ⁊ relatio importaẜ: ergo nullo modo eſt ibi repugnātia. er
go locutio ſimplr̄ eſt v̄a. ❡ Cōtra. Sicut ꝓprium ꝓprietatis
eſt diſtinguere. ſic proprium eſt pſone aliam producere: ſꝫ hec
eſt falſa. perſona diſtinguit. quia non diſtinguit: immo diſtin
guitur: ergo ⁊ hec eſt falſa. proprietas generat. ❡ Item omīs

quod refertur eſt aliquid.excepto eo qḋ relatiue dicitur.ſ; ꝓ-
prietas nō eſt relatio.ergo ꝓprietas nō refertur.ſed generare
eſt referre.ergo ꝓprietas nō generat. ¶ Itē ꝓprietas impor-
tat originē ⁊ relationē.ergo ſi ſupra ſe reflectitur ⁊ ſeipſa; de-
nominat:tūc ergo originis erit origo.⁊ relationis relatio.qḋ
h; plus ⁊ omnis ratio ꝑ
inconuenienti. ¶ Item cū
dicitur. generatio gene-
rat.aut verbum cōſtruit
ratione ſuppoſiti.aut rō-
ne forme. Nō forme.quia
reſpectus nō agit. Nec ra
tione ſuppoſiti.quia ſup-
poſita notione non ſuppo
nitur perſona aliquid em̄
ꝯuenit perſone.quod nō
notioni vt ſupra oſtenſu;
eſt.ergo locutio ſimplr̄ ē
falſa. ¶ Rn̄.Dicendū ꝙ
24 predicte locutiones ſunt
falſe. Nulla em̄ notio de-
nominat ſeipſa;. Et ratio
huius eſt q: denoīatio no
tionis importat emana-
tionē vt actū.importat et
relationē ⁊ qm̄ productio
proprie eſt ſuppoſiti non
forme.ſimilr̄ ⁊ relatio ali
cuius vt ſuppoſiti.iō om
nis talis denoīatio cōcer
nit ſuppoſitū nō ſic eſt de
ꝓprietatib' eſſentialibus
velut eſt de primis vt de
vno ⁊ vero.imo reſpiciūt
formā:ideo denominant
ſeipſas.Quod q: nō eſt in
hmōi adiectiuis notioni
bus nō pn̄t locutiones eſ
ſe vere ratiōe forme. Ra-
tione vo ſuppoſiti nō pn̄t
eſſe vere:q: notio nō ſup-
ponit ꝑſonā q: plures no
tiones ſunt i eadē ꝑſona.
Eſſentia tn̄ ſupponit ſub-
ſtantiā:q: eſt vna eēntia
⁊ vna ſubſtātia.⁊ iō hec ē
vera.deitas creat q: dei-
tas ſupponit deū.hec aūt
falſa paternitas generat
q: non ſupponit patrem.
¶ Quod obijcitur de cō
ditionibus eſſentialibus
et de primis pt; ꝙ non eſt ſimile ratione iā dicta. Poteſt tn̄ ni
hilominus alia ratio aſſignari quia reſpectus reflexus ſupra
ſolutū ibi quietaẗ.itaq; abſolutū reſpectui dat fundamentū ⁊
reſpectus dat cōplementū.ſed cū reſpectus reflectiẗ ſupra ſe.
q: vterq; dicit cōparationē ad alterū.vnus nō pōt dare fun-
damentū.nec alter ꝯplementū.⁊ ideo nō pōt reflecti.ſ; in ſim
plicibus ꝑmis cuiuſmodi eſt vitas. Q: aut nō importāt rela-
tionē.aut ſi iportāt:iportāt relationē q̄ cōiter reſpicit ſubſtā-
tiam ⁊ ci' ꝓprietates.vtputa eſſe a deo.ideo ſupra ſe reflectū
25 tur.non ſic i ꝓpoſito:q: ꝓductio reſpicit perſonā. ¶ Ad illḋ
quod obijcitur.ꝙ hec eſt vera.generās eſt paternitas. Dōm
ꝙ generās ſubijcitur rōne ipoſtaſis.⁊ ita notatur predicatio
per idētitatē:ſed cū predicaẗ pater.accipiẗ rōne forme.ideo
mutatur modus accipiēdi.ideo nō ſequiẗ. Si tn̄ intelligereẗ
ratione ſuppoſiti predicari.vera eſſet.tunc em̄ eſſet ſenſus.pa
ternitas eſt ille qui generat.ſed tūc nō ſequiẗ:gn̄atio generat
immo eſt ibi accidens. ¶ Ad illud qḋ obijcitur.ꝙ repugnātia
nō ſit ibi. Dicēdum ꝙ ibi eſt repugnātia a parte modi intelli-
gendi. Nam notio nō denoīat niſi ſuppoſitum.vnde talis mo
dus non cōuenit notioni. Unde ſicut hec eſt falſa. Albedo eſt
alba.ſic in propoſito eſt intelligendum.

Diſtin. xxxiiij. Agit de cōpara tiōe ſm̄ predica tionem.

Autori-tatem q̄ ꝑ eis fa cere vr̄. ponit d̄ li. Hila.

☞ Ponit errorē quorūdā
dicentiū ꝑſonas nō eē diuinā
naturā.qḋ autoritate hylarij
confirmare nituntur.   a

Redict; āt adij
ciendū ē ꝙ q̇dā
peruerſi ſenſus
hoīes i tātā ꝓſi
lierunt inſania;
vt dicerent nō idē eſſe naturā
dei ⁊ ꝑſonā ſiue ipoſtaſim dicē
tes eādem eſſentiā nō poſſe eē
patrem ⁊ filiū ſine perſonarū
cōfuſione. Si em̄ inquiunt ea
eſſentia que pater eſt.fili' eſt.
idem ſibi pater eſt ⁊ filius. Si
hanc rem dicis eſſe patrē.aliā
quere quā dicis eſſe filiū. Si
vo aliā non queſieris:ſed ean
dem dixeris.idē genuit ⁊ ge-
nitus ē. Propter hec ⁊ hmōi
inter naturā ⁊ ꝑſonā diuidūt.
ita vt nō recipiātvnā deitatis
naturā ⁊ ſimplicē eſſe tres per
ſonas. Idq; teſtimonio Hy-
la. defendere nituẗ.q̇ in.vij.
lib.de trini.querēs vtrū apl's
ſpm̄ dei nominans ⁊ ſpm̄ xp̄i.
idem ſignificauerit vtroq; ver
bo.inquit ita gentiū predica-
tor volens nature vnitate; in
patre ⁊ filio docere ait. Spi-
ritus dei in vobis eſt. Si q̇s
aūt ſpm̄ xp̄i non h;.hic nō eſt
eius. Si autē ſpūs eius q̇ ſu-
ſcitauit ieſum ⁊c. ſpūales oēs
ſumus ſi in nobis eſt dei ſpūs
ſed ⁊ hic ſpūs dei eſt ⁊ ſpirit'

Diſtinctio.xxxiiij.

De cōparatione ꝑſone ſi-
ue rei nature ad naturā.

Uel de cōparatione perſona; ad eſſentiam.
Predictis adijciendū eſt ꝙ quidā peruerſi ſenſus ho-
mines ⁊c. Supra egit magr̄ de comparatione ꝓprieta

xp̄i. Et cū xp̄i ſpūs in nobis ē
eius ſpūs in nobis eſt q̇ ſuſci
tauit xp̄m. Et cū ei' q̇ ſuſcita-
uit xp̄m in nobis ē ſpūs.⁊ ſpi
ritus in nobis eſt xp̄i. Nec tn̄
nō dei eſt ſpūs q̇ in nobis eſt.
Diſcerne ergo o heretice ſpi-
ritū xp̄i a ſpū dei.⁊ excitati a
mortuis ſpm̄ chriſti a ſpū dei
chriſtum a mortuis excitātis.
Cū qui habitat in nobis ſpi-
ritus xp̄i.ſpūs dei ſit ⁊ ſpirit'
xp̄i a mortuis excitati ſpirit'
dei tantum ſit xp̄m a mortuis
excitātis. Et quero nūc in ſpi
ritu dei.vtrū naturā an rē na-
ture ſignificatam exiſtimes.
Nō eſt em̄ ide; natura qḋ res
nature.ſicut nō idē eſt homo.
⁊ qḋ hoīs ē.nec idē eſt ignis ⁊
qḋ ipſi' ignis ē.⁊ ſm̄ hoc non
a eſt idē de' ⁊ qḋ dei eſt. Huius
dicti occaſione ꝑ̄ſati heretici
dogmatizauerūt nō idē eſſe ꝑ
ſonam ⁊ naturā dei. aſſerētes
naturā dei nō eſſe tres perſo-
nas. Intelligētes in his ꝑ̄miſ
ſis vbis Hyla.ꝑ rē nature ꝑ-
ſonam ⁊ noīe nature diuinam
naturā.⁊ ideo dicūt Hyla.in-
terrogaſſe hereticū vtru; per
ſpm̄ dei putaret ſignificatam
eſſe naturā an rē nature.vt ſic
oſ̄nderet diſtinguēdū eē inter
naturā ⁊ rē nature.i.ꝑſonam.
☞ Errorē ꝑ̄dictū elidit ex
ſano autoritatis Hyla.intel-
lectu quē elicit ex ſequētibus

tum ad ꝑſonas ⁊ eſſentiā
Hic ſecūdo agit de com-
paratione perſonaru; ad
eſſentiam. Et hoc facit in
hac diſtinctiōe.que i tres
partes diuiditur. In pri
ma agit de comparatiōe
ſm̄ predicationē. In ſcd̄a
da ſm̄ appropriationem.
ibi. Ex ꝑ̄dictis conſtat ꝙ
ſicut eſſentia:ita potētia
⁊c. In tertia annectit ca-
pitulum de tranſlatione:
vt ſic tractatū iſtum per-
ducat ad cōſummationē.
⁊ hoc ibi. Preterea ſcien-
dum ē ꝙ in aſſignatione.
¶ Prima pars habet quat
tuor partes. In ꝑ̄ma po-
nit errore; quorūdam di-
centium perſonas nō eſſe
naturam.⁊ hoc cum ſum-
ma confirmatione ſc; au-
toritate hylarij. In ſecun
da ipſius autoritatis ſa-
num intellectu; ⁊ verbis
Hyla.ſequētibus elicit ꝑ
que etiam errorem illorū
elidit.ibi. Hoc quida; di
cunt nō intelligentes ⁊c.
In tertia quādam q̄ſtio-
nem incidentem diſſoluit
quare nō dicunẗ tres per
ſone vnius dei.ſicut dicū
tur tres perſone vni' eēn-
tie.ibi. Hic cōſiderandū
eſt cum deus ſit diuina eſ
ſentia ⁊c. ¶ Similiter ſe
cunda pars in qua magi-
ſter agit de appropriatio-
ne habet tres partes. In
prima dicit et oſtendit ꝙ
cōmunia appropriantur.
In ſecūda rationem red-
dit appropriationis. ibi.
Id ergo ſacri eloquij ⁊c.
In tertia.quia hoc nomē
homouſion.dicit comparationē eſſentie ſiue nature ad perſo-
nas.vſu; eius determinat eē catholicū.⁊ veritati fidei eſſe cō
ſonū.ibi. Hic nō eſt ꝑmittendū ꝙ Aug.⁊c. ¶ Itē tertia pars
in qua agit magr̄ de nominū tranſlatione poſſet diuidi cōtra
totum tractatū precedentē de diuinis noībus. S; q: magr̄ pa
rum aut nihil determinat de his noībus.iō potius incidenter
cū epilogatione eſt poſita. Un̄ hec particula duas h; partes.
In prima quādā generalē de noībus trāſlatiuis tradit inſtru
ctionem. In ſcd̄a vo ponit predictoꝝ epilogationē.in qua tra
ctatum de ſacramēto trinitatis ⁊ vnitatis finit.oſtēdens ſe in
hoc tractatu poti' defeciſſe ꝙ ſuffeciſſe ꝓpter materie altitu-
dinē ⁊ h' facit ibi de ſacramēto vnitatis atq; trinitatis ⁊c.
a ¶ Hui' dicti occaſione prefati heretici ⁊c. Uidetur ꝙ magi-
ſter male reputet hereticos illos qui dicebant naturam nō di
ci de perſonis. Quia videtur Damaſcenus dicere idem quod
illi dicebant.cum dicit de ipoſtaſi non eſt deitatem dicere.er-
go cum deitas dicat naturam.patet ⁊c. ¶ Reſpon. Dicendu;
ꝙ verbū Damaſceni ſimpliciter intellectum.generat ſiniſtru;
intellectū.⁊ qui ſic intelligeret ſicut ſonat.hereticus eſſet:ſed
ipſe Damaſcenus intelligit cum preciſione.ſc; ꝙ deitas nō di
citur de vnica ipoſtaſi tm̄.immo de omnibus.

In ſpiritu

b ¶ In ſpū dei aliqñ ſi-
gnificari patrē. ſicut illō
Eſa.lxj. Spūs dñi ſuper
me ⁊c. Videt̄ male dicere
q: Hiero. dicit ibi in glo.
ꝙ de illo ſpū intelligit̄ de
quo d̄r. Eſa.xj. Requieſcet
ſup eū. ⁊ cōſtat ꝙ ibi acci
lxj pitur ꝑ pſona ſpūſſancti.
¶ Itē hoc videt̄ alia au-
toritate. q: alius euāgeli
xb. ſta Lu.xj. dicit. Si in di-
gito dei eijcio demonia.
glo. exponit digito p.ſſ. q̄
l.ij. eſt tertia in trinitate pſo-
x.ij na. Rñ. ꝙ iſte rōnes non
ij. concludunt ꝯrietates: q:
vna ſcriptura plurib⁹ mo
dis pōt exponi. Nā ī illa
autoritate in q̄ d̄r Eſa.lxj
Spūs dñi ſup me ⁊c. agi
tur d̄ miſſiōe filij. ⁊ qm̄ fi
lius pōt intelligi miſſus
ſm diuinā naturā. ⁊ ſic in
telligit̄ ꝓprie loq̄ndo miſ
ſus a patre ſolū. ideo ſpi-
ritus dñi ſtat ibi ꝑ patre.
Si aūt intelligat̄ de miſ-
ſione ſm humanā naturā
ſic intelligit̄ de.ſſ. prout
eſt tertia in trinitate pſo-
na. Silr intelligendū de
autoritate ſequenti ꝙ po
teſt intelligi vtroq̄ modo
ſed tamen ſpiritus accipi
tur aliter ⁊ aliter.
5 c ¶ In aliquo differt xp̄i
⁊ dei natura ne eadē ſit ſi
ꝓſtari pōt vt ſpūs q̄ dei ē
nō ſit etiā xp̄i. videtur ſic
male dicere: q: argumen
tum hoc nō val3. Fili⁹ eſt
fili⁹ pr̄is ⁊ nō.ſſ. ergo dif
fert natura pr̄is ⁊.ſſ. ḡ cū
ſpūs dicat perſonā. argu
mentū illud non valet qō
facit hyla. ¶ Rñ. pōt di-
xvj ci ꝙ Hyla. loquit̄ de ſpiri
tu ſm ꝙ nomiat naturaʒ.
ſic autem nō habet inſtā-
tiam ſuum verbum. Nihi
lominus tamen ſi intelli-
gatur de ſpiritu prout di
citur perſonaliter. adhuc
veritatem habet. nam cū
verbum non poſſit eſſe ſi-
ne ſpiritu. tunc haberent
pater ⁊ ſuū verbum duos
ſpiritus. ⁊ ita non eſſent
vnius nature. Preterea
ſi ſpiritus patris nō eſſet
filij non oriretur a chriſto
⁊ ſi non procederet ab eo
non diſtingueretur origi
naliter: ergo eſſentialiter
ſed ſpiritus dei ⁊ de⁹ ſunt
vnum eſſentialiter. ergo
oporteret ꝙ ſpirit⁹ et de⁹
x. eſſentialiter differrent ſi
4 ne diſtinguerentur.
d ¶ Non idē eſt natura
quod res nature. hāc ſen
tentiā intelligit Hyla. ſo-
verbis eiuſdem. b
¶ Hoc q̄dē dicūt nō intelli-
gētes pia diligētia ſcripture
circūſtantiā. q̄ ꝯſiderata pcipi
ꝑt quō ꝑmiſſa dixerit Hyla.
b Subſequēter ei in eadē ſerie
oñdit ī ſpū dei aliqñ ſigr̄i pa-
trem. vt cū d̄r. Spūs dñi ſup
me. Aliqñ ſigr̄i filiū vt cuʒ d̄r.
In ſpū dei eijcio demonia na
ture ſue ꝑtāte ſe demōes eijce
re demōſtrans. Aliqñ ſpm̄ſ.
vt ibi. Effundā de ſpū meo ſu
per oēʒ carnē. Q: dicit ꝯſum
matū fuiſſe cū apoſtoli ſpiritu
ſctō miſſo oibus linguis locu
ti ſunt. Deinde quare hāc di-
ſtinctionē fecerit. ⁊ ꝙ in ſupio
ribus ꝑ verba apl̄i. idē ſpūſſ.
ſignificatus ſit. ⁊ ꝙ ipe ſit res
vni⁹ nature pr̄is ⁊ filij aperte
oñdit inquiēs ita. Hec idcir-
co ſunt demōſtrata. vt quacū-
q̄ ꝑte heretica falſitas ſe ꝯtu
liſſet. finib⁹ v̄itatis ꝯcludere
tur. Habitat em̄ in nobis xp̄ſ
quo habitāte habitat deus. ⁊
cū habitat in nobis ſpūs xp̄i.
nō aliud habitat ꝙ̄ ſpūs dei.
Q: ſi per ſpm̄ſctm̄ xp̄s in no
bis intelligit̄ eſſe. hunc tm̄ ita
ſpm̄ dei vt ſpm̄ xp̄i eſſe noſcen
dum eſt. Et cū ꝑ naturā dei na
tura ipſa habitat ī nobis idif
ferēs natura filij credit̄ eſſe a
pr̄e. cū.ſſ. q̄ eſt ſpūs xp̄i ⁊ ſpūs
dei res nature demōſtret̄ vni⁹
Quero nūc ergo quō non ex
natura vnū ſint a patre proce
dit ſpūs veritatis a filio mit-
titur. ⁊ a filio accipit: ſʒ oīa q̄
hʒ pr̄ filij ſūt. Idcirco q̄ ab eo
accipit. dei ſpūs eſt. ⁊ idē ſpi-
ritus xp̄i eſt. Res nature filij
eſt. ſʒ ⁊ eadē res ⁊ nature pr̄is
eſt. ⁊ dei excitātis xp̄m a mor
tuis ſpūs ē. ⁊ idē ſpūs xp̄i ē a
c mortuis excitati in aliquo dif
fert xp̄i ⁊ dei natura. ne eadeʒ
ſit ſi ꝓſtari pōt vt ſpūs q̄ dei ē.
nō ſit etiā xp̄i. Eſt ergo in no-
bis ſpūs dei ⁊ eſt ī nobis ſpi-
ritus xp̄i. ⁊ cū ſpūs xp̄i ineſt:
ineſt ſpūs dei. Ita cū qō dei ē
⁊ xp̄i eſt. ⁊ qō xp̄i eſt. dei ē. nō
pōt q̄d aliud diuerſum xp̄s eē
ꝙ̄ de⁹ eſt. Deus igit̄ xp̄us eſt
vnus cum deo ſpūs. ſm illud.
Ego ⁊ pater vnū ſum⁹. In q̄
docet veritas vnitatē eſſe na-
ture nō ſolitudinem vnionis.
Ecce ſi hec v̄ba diligēter attē
das: inuenis ſpm̄ſctm̄ rē natu
re dici patris ⁊ filij. ⁊ eūdem
dici eſſe naturā dei vbi d̄r per
naturā dei natura ipſa habi-
tat in nobis. ſi p.ſſ. xp̄s ē ī no-
bis. ¶ Itaq̄ in trinitate nō
ita diſtinguendū eſt inter na
turam ⁊ rem nature ſicut in re
bus creatis. q: vt ait Hyla.
cōparatio terrenoꝝ ad deum
nulla eſt. ⁊ ſi qua cōparationū
exēpla interdū afferunt̄ nemo
ea exiſtimet abſolute in ſe rō-
nis ꝑfectionē cōtinere. Non
em̄ hūano ſenſu de deo loquē
dum ē. ¶ Ad naturā ergo re-
rum creaturaꝝ reſpiciēs inq̄t
d Nō idē eſt natura qō res na-
ture: ſubijciens exēpla de ip-
ſis creaturis. Inde oñdēs er-
roris eſſe ſub mēſura creatu-
raꝝ metiri creatorē. Addit et
ſm hoc nō idē eſt de⁹ ⁊ qō dei
lum in creaturis. Contra
videt̄ illa ſolutio nō eſſe
cōueniens. quia Hyla. lo
quitur de ſpū dei ꝓut ſi-
gnificat naturā ⁊ rem na
ture. ꝙ ſi nulla eſt differē
tia. nullā deberet vim fa
cere vt videtur. ꝙ ſi facit
vim in ſpū ꝓut ſignificat
naturam ⁊ rem nature. er
go videtur diſtinctio iter
hmōi faciēda. Rñ. dōm.
ꝙ cum d̄r ab Hyla. aliud
eſt natura aliud res natu
re aut intelligitur de alie
tate a parte rei ſic illi he-
retici intelligebāt ⁊ ſic hʒ
veritatē ſolū ī creaturis.
Alio mō pōt dicere alie-
tatem ſiue differentiā ſm
rōnem. ⁊ ſic hʒ veritatē in
diuinis. ⁊ ſic intelligit hy
la. ⁊ dicit aug. ꝙ aliud eſt
eſſe patrē aliud eſſe deuʒ
nō inq̄ aliud ſʒ rē. ſʒ aliō
ſm rōneʒ ſignificādi ⁊ in
telligēdi ⁊ ſe habēdi.

Diſcu- / tit ꝑ di- / cta. v̄ba / ⁊ nō ita / cē diſtin / guēdū ī / trinita- / te ſicut ī / creatu- / ris.

Q: ꝓpt̄ / reſ crea / tas di- / xit non / idem eē / naturaʒ / ⁊ rē na- / ture.

eſt. ac ſi diceret. ſi ad īſtar creaturaꝝ de creatore ſentis
cogeris fateri q: nō idē eſt deus ⁊ qō dei eſt. qō dicere
impiū eſt. cū ſpūs dei de⁹ ſit. ⁊ dei fili⁹ ſit deus. ¶ Nō
ergo ſm corꝑales modos. vt in eadē ſubdit ſerie. acci-
pienda ſunt hec q̄ de deo dñr. vbi euacuās opinionem
coꝝ q̄ ita putāt aliō deū eē ⁊ aliud qō dei ē. aliudq̄ na-
turā dei. ⁊ rē nature. vt eſt in creaturis. apte docet nō
aliud eſſe deū ⁊ que ſua ſunt. ita vt inſint illi ſic dicēs.
Nō aut aliq̄d ei ſile cū alicubi erit. alibi nō erit. q: id
qō eſt. illic cōtinet̄ vbi fuerit in forma. vt nō vbiq̄ ſit
qui inſiſtēs alicubi ſit. De⁹ aūt imenſe virtutis viuēs
ptās. q̄ nuſq̄ nō aſſit. nec deſit vſq̄ q̄ ſe oēm ꝑ ſua edo
cet: ⁊ ſua nō aliud ꝙ̄ ſe: eſſe ſignificat vt vbi ſua īſint ip
ſe eē ꝑ ſua intelligat̄: nō aūt corporali mō cū alicubi ſit
nō etiā vbiq̄ eē credat̄. cū ꝑ ſua in oibus eē nō deſinat
Nō aūt aliud ſunt ꝙ̄ qō ipe eſt q̄ ſua ſunt. Et hec ꝓꝑ
nature intelligentiā dicta ſunt. His v̄bis apte ſignifi
catur (ſi tm̄ intelligis hr̄tice) q: diuīa natura nō aliud
ē ab his que ſua ſunt. ita vt īſint ⁊ ꝑ illa in oibus ſuis
eſt q̄ nō inſunt. Sua em̄ ſunt ēt q̄ nō inſunt. i. oēs crea
ture. ⁊ ſua ſunt q̄ inſunt. vt tres ꝑſone q̄ ſunt eiuſdem
nature ⁊ eadē natura. ſicut ſupra aug. teſtionio firma-
uim⁹ dicētis tres ꝑſonas eē eiuſdē eſſentie. vel eādem
eſſentiā: ſʒ nō ex eadē eſſentia. ne aliud intelligat̄ eſſen
tia: aliud ꝑſona. Nō tm̄ diffitemur aliquā diſtinctionē
hūdā fore ſm intelligētie rōneʒ cū d̄r ipoſtaſis. ⁊ cū d̄r
eēntia. q: ibi ſignificat̄ qō eſt cōe trib⁹. hic v̄o nō. Eſt
tm̄ ipoſtaſis eſſentia. ⁊ ecōuerſo. Fateamur ergo vnuʒ
atq̄ idē eſſe tres ꝑſonas ſm eſſentiā. differētes aūt ꝓ-
prietatib⁹. Vñ augu. ſup locū ꝓtaratū ps. ait. queris
quid ſit pr̄: rñdetur de⁹. Queris q̄d ſit fili⁹: rñdetur
deus. Queris q̄d ſit pater ⁊ filius: rñdetur deus. de
ſingulis interrogat⁹ deū rñde. De vtroq̄ interroga-
tus. non deos: ſed deū rñde. Non ſic eſt in hominib⁹.
Tanta em̄ eſt ibi ſubſtātie vnitas: vt equalitatem ad-
mittat. pluralitatē nō admittat. Si ergo tibi dictum
fuerit. cū dicis filiū eſſe qō pater eſt. ꝑfecto fili⁹ pater

Q: non / aliud ē / de⁹ et q̄ / ſua ſunt / ita vt in / ſint alia / em̄ ſunt / q̄ inſunt / aliaque / non in- / ſunt.

Q: aliq̄ / ē in rōe / ītelligē / tie diſti / ctio cuʒ / d̄r ipo- / ſtaſis. ⁊ / cum di- / citur eſ- / ſentia.

5 e ¶ Utrum ita valeat ſane rc. Annuit h̄ magr̄ q̄ non dʒ dici tres pſone vnius dei. q: nihil ē in trinitate creatū vl' ſeruiēs vl' ſubiectum. vr̄ h̄ male dicere. q: gtūs de ſui rōne nō ipoꝛtat ſubiectionē nec dn̄iuʒ ḡ nō vr̄ ſufficiēs rō. Si dicas q̄ h̄ venit a pte termini. nihil ē q: termin' de ſe nō ipoꝛtat reſpectū dn̄ij. ¶ Itē querit̄ quare h̄ nomen eſſentia nō impoꝛtat ſupereccellentiaʒ in gtō ſicut hoc nomē de'. ¶ Itē quare nō dr̄ tres pſone eſſentie ſicut vni' eſſentie. Rn̄. dōm q̄ ad h̄ q̄ gtūs vere cōſtruat̄ r ppꝛie neceſſe eſt aliquā habitudinem ipoꝛtari. vl' ſm rē vel ſm modū intelligēdi. genitiu' aūt ipoꝛtat hitudines ꝑncipiati ad ꝑncipiū vel ecōuerſo. vt poſſidentis ad poſſeſſum vl' foꝛme ad foꝛmatū. vel ſpecificātis ad ſpecificatū. hitudinem aūt foꝛme nō ipoꝛtat niſi cū termino abſtracto q̄ ſignificet p modū foꝛme. r qm̄ foꝛma ſe hʒ per modū erp̄mētis r declaratiōis iō talis ɔſtructio nō attenditur niſi cū gtō nois abſtracti alio determinato. Un̄ ɔuenīēter dr̄ mulier egregie foꝛme. ſʒ nihil eſt dictū mulier foꝛme. iō bn̄ dr̄ tres perſone vni' eēntie de' aūt nō eſt nomē abſtractū. iō nō cōſtruit̄ cū gtō in hitudine ſubiecti vt foꝛma dei vl' in hitudine ſpecificantis vt pſona dei. ſicut creatura ſalis. vel in hitudine ꝑncipij vt creatura dei. r qm̄ qn̄ dr̄ tres pſone vni' dei nulla hitudinū ipoꝛtat̄ ꝓpꝛie niſi hitudo ꝑncipij ſiue poſſeſſoꝛis hinc ē q̄ cū in illo ſenſu ſit falſa locutio. nō eſt recapiēda. Alia rō eſt iſta. q: locutio que eſt i vi declaratiōis eſſentie cōuertit̄. vt cū dr̄ mulier egregie foꝛme p̄t dici egregia foꝛma mulieris. ergo ſi diceret̄ tres pſone vni' dei. diceret̄ vn' deus triū pſonaꝝ. r iſte intellectus nō ē ſan' vt vr̄. ſic em̄ poſſet intelligi ſicut ſi dr̄ vn' deus triū hoim.

Uſū ſcripture in his ſeqn̄duʒ tradit.

Quar̄ ſi ɔſueuerat ſcriptura dicer̄ deū triū pſonaruʒ. r ecōuerſo. cū dicat vnā eēntiaʒ triū pſonarum.

Agit de cōparatione ſʒ apꝛopationem.

f ¶ Sed q: ibi eſt pfecta potētia rc. Annuit magr̄ q̄ in iſtis trib' ɔſiſtit ſummū bonū. ſ. potētia: ſapia bonitate. Cōtra. vr̄ h̄ male dicere: q: ſummū bonū ſpecificat bonū. ḡ ſi boni

eſt. rn̄de ſm ſubſtantiā tibi dixi. hoc eē filiū qd̄ pr̄ eſt nō ſm id qd̄ ad aliū dr̄. ad ſe ei dr̄ de' ad patrē dr̄ fili' rurſūq; pr̄ ad ſe dr̄ de'. ad filiū dr̄ pr̄. Qd̄ pr̄ ad filiū dr̄ nō eſt fili'. qd̄ dr̄ filius ad patrē nō ē pr̄. Quod dr̄ pr̄ ad ſe: filius ad ſe. hoc eſt pr̄ r filius. i. deus.

☞ Incidentē q̄ōneʒ diſſoluit quare. ſ. nō dicunt̄ tres pſone vni' dei ſicut dicunt̄ tres pſone vnius eſſentie. c

¶ Hic ɔſiderandū eſt cū de' ſit diuina eēntia r ita dicat̄ vn' deus eſſe tres pſone. ſicut vna e eēntia dr̄ tres pſone. vtrū ita valeat ſane dici. vn' de' triū pſonaꝝ. vel tres pſone vni' dei. ſicut dr̄ vna eētia triū pſonaꝝ r tres pſone vni' eſſentie. In his locutiōib' ſcripture vſus nobis emulādus vr̄. vbi freqn̄ter reperit̄ ita dictū. Una ē eſſentia triuʒ. r tres ſunt pſone vni' eēntie. nuſq̄ aūt occurrit legiſſe vnū deū triū pſonaꝝ vl' tres pſone vni' dei. Qd̄ iō puto ſctōs doctoꝛes vitaſſe. ne ita foꝛte acciperet̄ in diuinis pſonis. vt accipit̄ cū de creaturis ſile qd̄ dr̄. Dr̄ em̄ de' abꝛaam iſaac r iacob: r de' ois creature. Qd̄ vtrūq; dr̄ pp pꝛincipiū creationis. vel gr̄e ꝓuilegiū r creature ſubiectionē vel ſuitutem. Cū ḡ in trinitate nihil ſit creatū. vel ſuiens. vl' ſubiectū nō admiſit fides i trinitate talem locutiōis modū. Ita etiā ecōuerſo nō dr̄ de dei eſſentia q̄ ipſa ſit eſſentia abꝛaā iſaac r iacob. vl' alicui' creature ne creatoꝛis vel creature naturā cōfundere videamur.

☞ Oſtēdit q̄ cōia appꝛopꝛiant̄. q: licet potētia. ſapia. bonitas: de deo ſm ſubām dicant̄ in ſcriptura. tn̄ ſolēt hec noia diſtincte ad pſonas iterdum referri. d

¶ Ex p̄dictis ɔſtat q̄ ſicut eſſentia. ita potētia. ſapia. bonitas de deo dicunt̄ ſm ſubſtantiam q̄ aūt ſm ſubāʒ de deo dicunt̄ trib' pſonis pariter conueniunt. Una eſt ergo potentia. ſapia. bonitas. pr̄is r filij r. ſſ. r hi tres eadē potētia. eadem ſapia. eadē bonitas. Un̄ aperit̄ i trinitate eē ſumma pfectio. Si em̄ ibi deeſſet potētia vel ſapia vel bonitas. nō eſ f ſet ſummū bonū. Sʒ q: ibi eſt pfecta potētia. infinita ſapia. incōpꝛehēſibilis bonitas. recte dr̄ r credit̄ ſummū bonuʒ. Cūq; vnū r idē penitus ſit in deo potētia. ſapia. bonitas. in ſacra tn̄ ſcriptura freqn̄ter ſolent hec noia diſtincte ad pſonas referri. vt patri potētia: filio ſapia: ſpūiſctō bonitas attribuat̄. qd̄ quare fiat. non eſt ocioſum inquirere.

☞ Reddit rationē appꝛopꝛiationis quare patri potentia. filio ſapia. ſſ. bonitas. attribuatur. cū ſit vna potentia ſapia bonitas trium. e

¶ Id ḡ ſacri eloquij pꝛudentia facere curauit. ne dei imēſitatē ſilitudie creature metiret̄ Dixerat em̄ ſcriptura ſacra. q: deus pr̄ eſt. r q̄ de' fili' eſt r audiuit h̄ hō q̄ hoiem patrē viderat deū pr̄eʒ nō viderat. r cogitare cepit ita eē in creatore vt viderat eē in creaturis. a qb' hec noia trāſlata ſunt ad creatorē. in qbus pr̄ eſt pꝛioꝛ filio. fili' eſt poſterioꝛ pr̄e. r ex antiqtate i pr̄e defect'. ex poſteritate i filio impfectio ſen g ſus ſolet notari. Iō occurrit ſcptura dicēs patrē potētē ne videat̄ pꝛioꝛ filio: r iō minus potēs r filiū ſapiētē. ne videatur poſterioꝛ pr̄e. r iō min' ſapiens. Dict' ē ēt. ſſ. de'. r dict' eſt h̄re ſpm̄ deus r videbat̄ h̄ quaſi nomē inflatiōis r tumoris. Un̄ hūana ɔſcia ad deū p rigoꝛe r crudelitate accedere metuit. Iō ſcriptura tēperauit ſermonē ſuū ſpm̄ bonū nominās ne crudelis putaret̄ q̄ mitis erat. non q̄ pr̄ ſolus ſit potēs vel magis potēs. r fili' ſolus ſapiēs vl' magis ſapiēs r. ſſ. ſolus bon' vel magis bonus. vna eſt ergo potentia. ſapiētia. bonitas triū ſicut vna eſſentia. Iōq; ſicut dr̄ fili' homouſios. i. conſubſtātialis patri. ita r coomnipotens.

tas diſtinguit̄ ɔ potētiā r ſapiētiā. pari rōne ſummum bonū. Itē nō vr̄ in his trib' eē: q: ſummū bonum eſt aggregatiuū oiʒ bonoꝝ r collectiuū. ḡ nō tm̄ hoꝝ triuʒ. Rn̄. dōm q̄ 6 bonuʒ vno mō diſtinguit̄ ɔ ſapiam r potentiā. alio mō nō. Si em̄ accipit̄ p bonitate moꝛis ſic ɔſiſtit involūtate r diſtinguit̄ ɔ alia duo. Si aūt bonū accipiat̄ cōiter. r ſic cōplectit̄ oia. Eſt ei bonū nature. r h̄ ad potētiā. r bonū gr̄e. r h̄ āt pficit itellectū r ita ē ſcia. aut affectū. et ita bonitas. r hec tria cōplectit̄ bonū i ſua vniuerſalitate r ſummum in ſua integritate. qm̄ ergo omne bonū ad hoc reducibile ē ideo ſummū bonuʒ in his tribus cōſiſtit.

g ¶ Iō occurrit ſcriptura rc. innuit mgr̄ q̄ ſcptura appꝛopꝛiat pr̄i potētiā ne videat̄ min' potēs. Cōtra. videt̄ hoc plus debere dici de filio q̄ min' potens eſt cuʒ fuerit paſſus r moꝛtu'. ḡ magis deberet ei potētia appꝛopari. Rn̄. dōm q̄ q: pp paſſionem viſus eſt feciſſe ſtultitiam. r habuiſſe impotētiam. pp q̄ iudeis p̄dicatio crucis erat in ſcādalū r grecis in ſtultitiā. ideo ipe aplš egregius doctoꝛ nō tm̄ ſapiam appꝛopꝛiat xpo: immo etiā virtutem: vt ſic excludat a diuinitate infirmitatē. r maluit ei appꝛopꝛiare virtutē q̄ potentiā: q: virt' dicit potētiam vltimā r ſummuʒ de potētia ſicut vult phus q̄ virt' ē vltimū de potentia iō maluit ei appꝛopꝛiare ṽtutē. nec ē incōueniens. ex diuerſis ɔſideratiōib' idez mō appꝛopꝛiare vni mō alij. cum eq̄lr ɔueniat trib'. vn̄ pr̄i attribuimus potētiā ne videat̄ impotens pp antiquitatē filio ṽtutē ne videat̄ impotēs ſiue debilitat' pp aſſumptam humanitatē. nihilominus tn̄ faciēda ē vis inter potētiā r virtutē ſicut dictū eſt. xxxij. diſt.

☞ De hoc nomine homouſion quod dicit cōparationē eſſentie ſiue nature ad pſonas. vbi in autoꝛitatē receptum ſit r quid ſignificet.

¶ Hic nō eſt p̄termittendum quod Auguſtinus in libꝛo. ij. contra maximinū dicit de hoc nomine homouſion. quo latini tractatoꝛes frequenter vtuntur. Pater inquit

Ad intelligentiā pñtis diſtinctionis quatuoꝛ qͥrūtur. Primo qͥritur vtrū in diuinis ſit ponere additionē. Scđo vtrum in diuinis ſit ponere ꝑdicationem. Tertio vtrum ſit ponere appꝛopꝛiationem. Quarto vtrum ſit ponere tranſlationem.

Queſtio .I.

A Utrū ſit ponere in diuinis additionē. Utrū .ſ. res nature addat ſupꝛa naturā. et ꝙ ſic. videt̃ hoc modo Hyla. de tri. ita. Aliud ē natura. aliud res nature ſed intellect⁹ nature. clauditur in re nature. ergo ſi eſt aliud: neceſſe eſt ꝙ in ratione alicuius additi. ¶ Itē Boet. de duabus naturis ⁊ vna ꝑſona xp̄i. natura ⁊ ꝑſona diſtinguēda ſunt et ꝓprijs noībus ſeparāda. ſ3 quoꝝ diffinitiones ſunt diuerſe. ipſa ſunt diuerſa. ǵ cū natura cadat in diffinitiōe ꝑſone neceſſe eſt ꝙ diuerſitas veniat a rōne additi. ǵ ⁊c. Si dicas ꝙ diffinitiones nature ⁊ ꝑſone nō ſunt diuerſe re. ſ3 ſm rōnē intelligēdi. tūc ꝯcludit̃ ꝙ intellectus ille caſſus ē ⁊ van⁹ cū in re ſibi nihil rn̄deat. ¶ Itē hoc vr̃ rōne: q2 q̄to aliq̄d in plurib⁹ inuenitur. tāto ſimplici⁹ eſt. ſ3 eſſentia vel natura eſt ī pluribus. ꝑſona vō in vno ſolo: ergo natura ſimplicioꝛ. ſ3 nō eſt aliqđ min⁹ ſimplex q̄ aliud niſi ꝑ aliquā additionē. ǵ ⁊c. ¶ Itē q̄to aliq̄d eſt maioꝛis abſtractionis tāto ſimplici⁹ eſt: ſ3 natura eſt maioꝛis abſtractōis q̄ ꝑſona: qm̄ abſtractis ꝓpꝛietatib⁹ eſt intelligere naturā: ſed nō ꝑſonā: ergo ꝑſona addit aliq̄d ſupꝛa naturā. ǵ ⁊c. ¶ Item hoc ē ꝑncipiū ꝑ ſe notū. de nullo eodē ⁊ ſm idē vera ē affirmatio. ⁊ negatio. ſ3 aliq̄d vere affirmat̃ de ꝑſona vt diſtingui: qđ negat̃ de natura: ǵ nō ſm idē. ǵ in ꝑſona aliq̄d eſt qđ nō eſt in natura vel ecōuerſo. ⁊ ſi hoc. ǵ vnū addit ſupꝛa alterū. ¶ Ite3 hoc eſt pꝛincipiū ꝑ ſe notū. queq̄ ſunt eadē vni ⁊ eidē ſ3 oī modā indifferentiā. etiā inter ſe ſunt eadē. cum ǵ natura ſit eadem ⁊ vna. ſi ꝑſone oīno idē ſunt cū natura ⁊ nihil addūt. ergo ꝑſone adinuicē ſunt eedē. ⁊ ſic redit erroꝛ ſabellij ꝙ vna ꝑſona ſm rem ſit alia. ergo ⁊c. Cōtra. Aug. vij. de tri. Non eſt aliud deo eſſe ⁊ aliud ꝑſona3 eſſe. ergo ꝑſona nihil addit ſupꝛa eſſe. ergo nec ſupꝛa naturā. ¶ Itē in ſumme ſimplici nulla pōt eſſe additio: ſed diuina ꝑſona ſiue res nature ē ſumme ſimplex ergo ⁊c. ¶ Item q̄cunq3 duo ſic ſe hn̄t ꝙ quicq̄d eſt in vno eſt alterum per eſſentiā. vnum nihil addit ſuper reliquum. ſ3 quicquid eſt in ꝑſona eſt deitas. ergo ⁊c. Maioꝛ manifeſta ē. Minoꝛ p3 ſic. In ꝑſona nō eſt niſi ſubſtantia ⁊ pꝛopꝛietas. ⁊ ſubſtantia illa eſt deitas. quia eſt deus. ⁊ deus nō alio q̄ ſeipſo. q2 tunc eſſet per participationem: ergo ſeipſo eſt deus. ⁊ deitate eſt deus. ⁊ ſubſtātia que eſt de intellectu ꝑſone. eſt ipſa natura per eſſentiā: ⁊ ſimiliter ꝓpꝛietas eſt eſſentia vt ſupꝛa ꝓbatum eſt. reſtat ergo pꝛimo ꝙ nihil addit. ¶ Item ſi addit. aut addit aliud aut idē. Addere idem ſibi nō eſt intelligibile. Si aliud. aut ergo aliud ſubſtātialiter aut accidētaliter. Non accidentaliter: quia non eſt accidens in diuinis. Nec ſubſtātialiter: quia tunc eſſent diuerſe ibi ſubſtantie. ergo natura ſm eſſentiam differret a ꝑſona. ⁊ hoc eſt manifeſte falſum. ¶ Item ſi addit aliquid. aut illud eſt materiale aut formale. Non materiale. quia de⁹ eſt purus actus. Non formale: quia formale non eſt niſi reſpectu materialis: ergo cū in deo non ſit aliquid materiale. non poterit addi aliq uid foꝛmale. ergo nullo mō.

ter inquit et filius vnius ſunt eiuſdēq3 ſubſtātie. hoc ē illud homouſion. qđ in cōcilio Niceno aduerſus hꝛ̃ticos arrianos a catholicis prībus veritatis autoꝛitate firmatu3 eſt. Quod poſtea in concilio arimenenſi ꝓpter nouitatem verbi minus q̄ potuit intellectā quā tamen fides antiqua pepererat multis paucoꝝ fraude deceptis heretica impietas ſub heretico imperatoꝛe Conſtātino labefactare tentauit. Sed poſt non longū tempus libertate fidei catholice ꝑualente. poſtq̄ vis v̄bi ſicut debuit intellecta ē homouſiō illud catholice fidei ſanitate lōge lateq3 defenſu3 eſt ⁊ diffuſum. Quid enī eſt homouſion niſi vni⁹ eiuſdēq3 ſubſtantie. Quid ē inq̄ homouſion. niſi ego ⁊ pater vnū ſum⁹. Nō ergo inter ꝓphanas vocū nouitates hoc vitandū eſt.

¶ Item ſi aliquid addit ſupꝛa diuinā naturam. aut eſt melius diuina natura. aut equale aut min⁹. Non melius cōſtat. Etiā non minus: quia tunc eſſet creatura. Non equale. q2 nihil pōt equari diuine nature. ergo omnino nihil. ¶ Reſpon. dicēdu3 a ꝙ cum querit̃ vtrum ꝑſona ſiue res nature addat aliquid ſupꝛa naturam. reſpondendum eſt ꝙ eſt loqui de additione dupl̃r. aut quātū ad rem. aut q̄tum ad intellectum. Si q̄tū ad intellectum cū intellect⁹ huius nōis ꝑſona ſiue ipoſtaſis ſiue res nature īcludat intellectū nature. adhuc tamen dat ītelligere aliq̄d quod neceſſario eſt compoſitio circa intellectum et additio. Et hoc patet. perſona enim dicitur ſuppoſitum rationalis nature diſtinctum pꝛopꝛietate. ecce intellectus perſone ex pluribus intellectibus componitur: et cadit ibi intellectus nature: ergo conſtans eſt ꝙ quātum ad intellectu3 addit perſona ſupꝛa naturam. Iſte autē intellectus falſus nō eſt: quia nec naturam per illam additionē diſtinguit nec componit perſonā. Non diſtinguit natura3. qm̄ ⁊ ſi addat ſupꝛa intellectum nature ꝓpꝛietatem. nō tn̄ addit in recto vt intelligas perſonam eſſe naturam ꝓpꝛietate diſtinctam. ſed in obliquo eſt intelligendū perſona3 eſſe ſuppoſitum rōnalis nature diſtinctum. ſiue ꝙ eſt ipoſtaſis diſtincta. ⁊ ideo nō ponit diſtinctionē circa naturam. nec intelligit eā diſtingui. Rurſus ꝑſonam nō componit nec aliquid ei qđ non ſit in ipa imponit. ⁊ hoc p3 q2 intellectus ſanus ⁊ fidelis intelligit ⁊ credit perſonā eſſe ſimpliciſſimā. intelligit eam nihilominus eſſe ꝑfectiſſimā. vnde ſicut circa eſſentiam ꝓpter hoc ꝙ ꝑfectiſſima eſt intelligit oēs ꝯditiones nobilitatis ⁊ vere: q2 ibi ſunt. ⁊ tn̄ illas ꝯditiones q̄uis intelligat vt multas. ſc3 potentiā. ſapiam. bonitatē. cū credat ⁊ ſciat oīa hec in deo vnū eſſe. intellectus nec eſt falſus nec van⁹. q2 nō ponit ī deo quod nō ſit nec cōponit deū. Per hunc modū ſe h3 circa intellectum perſone. Unde ipſam dicit ſimplicem. quia quāuis in ipa dicat naturam eſſe ⁊ vere naturam. ⁊ ſuppoſitum quod eſt vere ſuppoſitum ⁊ pꝛopꝛietatē que vere eſt ꝓpꝛietas. tamē dicit hec omnia eſſe vnum. ⁊ vnum eſſe alterum. re ergo exiſtente ſimpliciſſima vere eſt additio ⁊ compoſitio circa intellectū ſine vanitate ⁊ falſitate. Si autem loquamur a parte rei ſic dicendum ꝙ cum additio ex parte rei ponat cōpoſitionem. ⁊ diuina perſona ſimpliciſſima ſit. ꝙ impoſſibile eſt oīno ꝙ ibi ſit aliqua additio. ⁊ ita ſm rē nihil addit res nature ſupꝛa naturam. S3 tn̄ videt̃ illud nō intelligibile ꝙ perſona ſit diſtincta ſm rem: ⁊ eſſentia nō. ⁊ cū hoc nulla eſt additio ⁊ nulla differētia ſm rem inter perſonam ⁊ naturam. ⁊ ad hoc qualitercūq3 intelligēdum cū hoc ſit ſupꝛa vires humani intellectus. notandum ſicut vult Richar. ꝙ ē diſtinctio ꝑ qualitatē. ⁊ diſtinctio per originē. b Diſtinctio per qualitate3 eſt in creaturis. nec pōt eſſe ſine additione q2 hec diſtinctio h3 oꝛtum ex additione materie ad foꝛmā. Diſtinctio autē ꝑ qualitatē ē q̄ vnus diſtinguitur ab alio per pꝛopꝛietates abſolutas. vt patet cum vnus eſt albus ⁊ alter niger. Diſtinctio per originē eſt cum vnus ꝓducit ⁊ alter pꝛoducitur. Et quēadmodum diſtinctio per qualitatem vera diſtinctio eſt et ſm rem: ita diſtinctio per veram originem vera eſt diſtinctio. ſicut enim vnus non poteſt ſimul eſſe albus ⁊ niger. ita non poteſt vnus ⁊ idem ꝓducere ſeipſm.

☞ Tradit gn̄alē doctrinā de noīb⁹ q̄ trāſlatiue ⁊ ꝑ ſilitudinē de deo dicūtur. g

¶ Preterea ſciēdū ē ꝙ ī aſſignatiōe diſtinctōis noīm int̃ alia q̄ ſup̄ diligent̃ executi ſum⁹. q̄dā dixim⁹ trāſlatiue ⁊ ꝑ ſilitudinē de deo dici vt ſpeculū. ſplēdoꝛ caracter. figura: et hmōi. de q̄b⁹ pio lectoꝛi breuiter trado qđ ſentio. vt. ſ. rōne ſilitudinis ꝯſiderata. ex cauſis dicendi. dictoꝝ intelligentiā aſſumat ſed catholicam.

☞ Ponit predictoꝝ epilogationē in qua tractatu3 de ſacro trinitatis ⁊ vnitatis finit oſtendēs ſe poti⁹ defeciſſe q̄ ſuffeciſſe. h

¶ De ſacro vnitatis atq3 trinitatꝭ ſumme ⁊ īeffabilis multa iā dixim⁹. nihil tn̄ ei⁹ ineffabilitate dignum tradidiſſe ꝓfitemur: ſed potius ex nobis mirificam eius ſciam nec potuiſſe nos ad illā peruenire.

Predictoꝝ epilogus.

Qm̄ ergo in diuinis intelligit̄ eſſe vera origo. iō intelligit̄ ibi
eſſe vera diſtinctio. Rurſus cū intelligo patrē ꝓducere intelli
go ipm̄ ſeipſo ꝓducere. ſicut cū intelligo diuinā ſubam agere
intelligo ipam ſeipſa agere. pari rōne ⁊ filium ſeipſo ꝓduci. er
go ꝓductio nihil addit. ſilr̄ nō ponit aliquā cōpoſitionē circa
filiū: ꝗ cū ibi eſt vera origo. ibi ſit vera diſtinctio ⁊ origo intel
ligitur ibi eſſe ſine additione. ⁊ diſtinctio ſine additiōe intelli
10 git̄ ibi eē. Quāuis aūt pſona ſiue res nature ſe habeat ad na
turā ꝑ additionē: tñ nihilominꝰ differt ſm rōnem: alioqn non
eſſet intelligibile ꝙ plurificaret̄ pſona natura exiſtēte vnica.
11 Dr̄ia aūt ſm rōnem eſt: q2 eſſentia nō oritur ab eſſentia. nec ſe
hȝ ad aliā eſſentiā: ſȝ pſona hñ oritur a pſona. ⁊ ſe hȝ ad illam
Si tu q̄ras rōnem huius. rñ. q2 vnitas ⁊ nobilitas diuini eſſe
nō admittit circa eſſentiā plurificationē ſicut circa pſonaȝ. et
huiꝰ rō tacta eſt ſupra diſ. ix. Qm̄ ergo modus ſe hñdi ad aliū
⁊ oriendi ab alio nō ponit cōpoſitionē in pſona ſm rem. ſed di
ſtinctionē realē ab alia pſona. iō modus ille cōparatus ad eſ
ſentiā vel pſonam cuiꝰ eſt modus tm̄ eſt. cōparatus vō ad illū
ad quē eſt. cū faciat diſtinctionē ſm rem vere res eſt. ⁊ ita vno
mō facit differre re. alio modo rōne. Hinc eſt ꝙ q̄uis vna pſo
na nō ſit alia. tñ res nature eſt natura. Pȝ ergo ꝙ iſta ſunt cō
poſſibilia ꝙ pſona ſimplex ſit ⁊ nihil addat ſupra naturaȝ. nec
differant niſi rōne ⁊ tñ hec eſt cōicabilis. ſ. natura illa incōica
bilis ſcȝ perſona. hec diſtincta illa indiſtincta. ¶ Concedēde
ergo ſunt rationes probantes ꝙ perſona ſiue res nature nihil
12 omnino addat ſm rem ſupra naturā. ¶ Ad illud qð obijcitur
ꝙ aliud eſt res nature. aliud natura. ⁊ ſilr̄ ꝙ aliā hñt rōnē pſo
na ⁊ natura. poteſt dici. ꝙ Boe. ⁊ Hyla. loquunt̄ in creaturis
Si aūt intelligamus in deo. tūc dicemus ꝙ eſt diuerſitas rō
nis que fundatur nō ſuper abſolutum ſed ſuper reſpectiuum.
qui nullā inducit cōpoſitionem. nam eſſentia nō refertur. per
ſona aūt refert̄ ⁊ oritur. nec tñ eſt cōpoſita. q2 ipſa eſt ſuus re
13 ſpectus. ¶ Ad illud qð obijcitur ꝙ ſimplicius eſt quod in plu
ribus reperitur. dicendum ꝙ reperit̄ in pluribꝰ hoc eſt duplr̄.
Aut ita ꝙ vnum illoꝝ alicubi poteſt eſſe vbi non eſt alterum vt
homo eſt in pluribus hoībus ⁊ ſic habet propoſitio veritatem
Aut ita in pluribus ꝙ vnū non eſt ſine alio. ⁊ ſic eſt in pſonis.
nam vna nō eſt ſine alia. ⁊ ſic non hȝ veritatē. Nam ſicut natu
ra eſt ſemꝑ ⁊ vbiq3. ita ⁊ perſona ⁊ ſic patȝ ꝙ nihil addit. niſi a
quo artetur. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ maioris eſt abſtra
14 ctionis ⁊c. Dōm ꝙ illud habet veritatē vbi illud a quo abſtra
hitur aliquā facit compoſitionē cū eo quod abſtrahitur. ſic au
tem nō eſt in deo. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ affirmatio ⁊ ne
15 gatio nō eſt ſimul vera de eodem. dōm ꝙ quātulacunq3 diffe
rentia rationis ſufficit ad affirmationē ⁊ negationem. Unde
intelligenda eſt ꝓpoſitio de eodem re ⁊ ratione. ⁊ perſona ali
quo modo differt a natura: licet non per additionem realem.
16 ¶ Ad illud qð obijcitur. ꝙ quecūq3 ſunt eadem vni ⁊ eidem in
ter ſe ſunt eadē ⁊c. dōm ꝙ illud fallit vbi eſt conuenientia plu
rium tanq̄ in cōi. vt differentiaꝝ in genere. Fallit etiā vbi ali
qua plura diſtinguunt̄ ꝑ ſuas origines. vt radij diuerſaꝝ ſtel
laꝝ in vno puncto aeris vniunt̄: ⁊ tñ ad inuicē diſtinguuntur.
Qm̄ ergo diuine pſone in natura ꝯueniūt tāq̄ in vno cōi. ⁊ ꝑ
ſone diſtinguunt̄ ad inuicē ꝑ originē. iō patens eſt ꝙ nō valet
Pōt tñ dici vera regula vbicunq3. ſi ſane intelligat̄. Propter
quod notādum. ꝙ quedā ſunt abſoluta. quedā reſpectiua. Di
uerſitas aūt in reſpectiuis venit nō a parte ſubiecti. verūetiā
rei ad quā referunt̄: in his nō eſt regula niſi intelligat̄ ad idē
qm̄ ergo perſone per ſuas proprietates referuntur. q̄uis vnū
ſint in natura. quia tamen non ſunt ad vnum. ideo non ſequi
B tur ꝙ ſint idem: ⁊ ſic patet illud.

Queſtio. ij.

Utrū in diuinis ſit ponere p̄dicationē ſcȝ vt res nature ſiue pſona p̄dicet̄ de
natura vel ecōuerſo. Et ꝙ nō vr̄ Boe. in li. de tri. deus eſt for
ma ſine ſubiecto: ſȝ vbi nō eſt ſubiectū. nō eſt p̄dicatum. ergo
⁊c. ¶ Itē diony. dicit ꝙ negationes de deo ſunt vere. affirma
tiones vō incōpacte: ſȝ vbi eſt vere aliq̄d de aliquo p̄dicare ē.
⁊ vere affirmare. ſȝ in deo nō cōtingit vere affirmare. ergo ⁊c.
¶ Item hoc ipſum videt̄ rōne. q2 vbicūq3 eſt p̄dicatio ibi eſt
complexio. ergo ⁊ compoſitio: ſed in deo nulla eſt complexio.
ergo ⁊ nulla cōpoſitio ergo ⁊ nulla p̄dicatio. ¶ Item in omni
predicatione ſubiectū ſe habet ad modū materie. ſed in diui
nis nec eſt reperire materiam nec modū materie. ergo nec pre
dicationem. ¶ Itē ſi eſt ibi p̄dicatio: aut predicatur idē de eo
dem. aut aliud de alio. Si idem de eodē. nullus ex hoc capit̄
intellectus alius q̄ ſi nō eſſet p̄dicatio. vt patet cum dicit̄. ho
mo eſt hō. Si aliud de alio. ergo in diuinis eſt aliud ⁊ aliud.
ergo cōpoſitio. ¶ Itē ſi eſt ibi p̄dicatio: aut p̄dicat̄ res natu
re de natura. aut ecōuerſo. Res nature nō pōt p̄dicari de na
tura: q2 res nature ſe hȝ ꝑ moduȝ ſuppoſiti. ergo eiꝰ eſt ſubijci
nō p̄dicari: ergo ſi predicat̄: tunc ergo natura de re nature.
¶ Sȝ ꝯtra. Natura eſt forma. ſȝ ōis forma dr̄ relatiue ad infor
matum. nullū aūt relatiuū dr̄ de ſuo correlatiuo. ergo natura
nō p̄dicatur de re nature. ergo nō eſt predicatio. ¶ Iteȝ que
habent oppoſitas ꝓprietates vnū non p̄dicatur de altero. ſed
eſſentie vel nature ꝓprietates eſt cōicabilitas. pſone vō incōi
cabilitas. ergo vnū de altero nō p̄dicat̄. nec vna pſona de alte
ra. ꝯſtat ergo ibi nullā eſſe p̄dicationē. ¶ Itē dam. ſubſtātia
de ypoſtaſibus p̄dicatur. ¶ Item rōne vr̄. q2 fides hȝ obiectū
verū: ⁊ hȝ obiectū deū. ergo verū eſt ponere in diuinis. ſȝ falſi
tas ⁊ veritas circa cōpoſitionē ſunt. veritas inq̄ circa quā eſt
credulitas vel opinio. ergo in diuinis eſt ponere cōpoſitioneȝ
ergo ⁊ p̄dicationē. ¶ Item vbicūq3 eſt vere cōe ⁊ proprium.
ibi eſt vere ponere predicationē. ſed in diuinis eſt vere reperi
re cōmune ⁊ propriū: q2 natura vere eſt cōis ⁊ perſona propriū
ſiue cōicabile. ergo ⁊c. ¶ Item hoc verbum eſt. eſt nota idē
titatis: ſed omnis predicatio eſt mediante hoc verbo eſt. ergo
omnis predicatio ſignum eſt idētitatis. ſed vbi vere eſt ſigni
ficatum. vere eſt ⁊ ſignum: ſed in deo propriiſſime ⁊ veriſſime
eſt idētitas ſicut probatum eſt: quia res nature non addit ſu
pra naturā: ergo propriiſſime predicatio. Et hoc eſt quod di
cit Boe. ꝙ nulla ē verior p̄dicatio illa in qua idē de ſe p̄dicat̄
ſi ergo hoc eſt in diuinis: ergo oēs p̄dicatiōes in diuinis ſunt
veriſſime. ¶ Rñ. dōm ꝙ eſt p̄dicatio per idētitatē ⁊ eſt p̄dica 17
tio ꝑ inherentiā. ⁊ vtraq3 eſt in deo reperire. Per inherentiaȝ
vt cū dr̄ pater generat. vel deꝰ creat. Per idētitatem. vt cū di
citur. pater eſt gñatio: vel deus eſt creatio. Predicationē aūt
per idētitatem eſt reperire in deo ꝓpriiſſime. ꝓpter ipſius rei
qualitatem: qm̄ ibi eſt ſumma idētitas. vñ oēs locutiones im
portātes vnitatē ibi ſunt veriſſime. Predicationē aūt ꝑ inhe
rentiā eſt ibi reperire ꝓpter intellectus nr̄i defectibilitatem.
Qm̄ lȝ actus in diuinis ſit dei ſubſtātia ⁊ ipa ꝓprietas. etiā q2
intellectus nr̄ intelligit ꝑ res inferiores. ⁊ enūciat ꝑ vocabu
lum rerum inferioꝝ. tenet modū enūciandi quē habet circa in
feriora: ⁊ ideo p̄dicat per modum inherentie. q̄uis omīa que
in deo ſunt realiter habeant modum ſubſtantie. Intellectus
tamen iſte non eſt falſus: quoniam queadmodum intellectus
abſtrahens lineam a materia nō eſt falſus. quia modum illis
nō ponit circa rem: ſed circa ſuū intelligere. ſimilr̄ intellectus
noſter in diuinis cōpoſitionē nō ponit circa rem: ſed circa ſuū
intelligere ⁊ ſuū exprimere. Quāuis enī in deo ſit ſumma ſim
plicitas. tñ exprimi nō poteſt niſi per compoſitionē. ⁊ ideo bñ
dicit Augu. ꝙ verius eſt deus q̄ cogitatur. et verius cogitat̄
q̄ dicit̄. Nam ⁊ ſi intellectus aliquo modo per intelligentiam
aſcendat ad contuitum ſimplicitatis. non tamē poteſt hoc ex
primere voce ſimplici ſed compoſita. ¶ Ad illud ergo qð obij 18
citur ꝙ in deo non eſt ſubiectum. dicēdum ꝙ verum eſt q̄tum
ad rem. eſt tamen quātum ad modum intelligēdi ſiue enun
ciandi. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ affirmationes ſunt incō 19
pacte. dicēdum ꝙ hoc dicitur. quia nullum nomē exprimit di
uinam eſſentiā ſicut eſt omnino. Uel dic ꝙ in affirmatione no
tatur idētitas. ⁊ hec vere eſt in deo a parte rei. ⁊ eſt cōpoſitio:
⁊ reſpectu huius eſt incōpactio: q2 nulla eſt ibi realis compoſi
tio. ¶ Ad illud qð obijcitur de compoſitione vel complexione 20
dicēdum ꝙ illa complexio in ſermone ſignificat compoſitionē
in intellectu. ſed vnitatem in re. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ 21
modus materie nō cadit in deo: dōm ꝙ verū ē: q2 nō cadit mo
dus materie vt ex qua. modus aūt vt de quo ⁊ in quo hñ cadit
¶ Ad illud qð obijcit̄. aut idē p̄dicat̄ de eodem. dōm ꝙ aliqñ 22
idem eſt re: diuerſum tñ ſm rōnem intelligēdi ⁊ dicendi vt bo
nitas ⁊ ſubſtātia. Aliqñ idem ſm ſubſtantiā. diuerſum ſm mo
dum ſe habēdi. vt pſona eſt ſubſtātia ſiue relatio eſt ſubſtātia
⁊ deus generat ⁊ ideo aliquis intellectus capitur ex cōplexio
ne: qui non capitur ex ſimplici voce. ¶ Ad illud qð queritur. 23
vtrū res nature predicetur de natura. dicēdum ꝙ predicatio
ne per idētitatem vtrūq3 de altero p̄dicatur. nec eſt p̄dicatio

ratione forme: nec rõne materie: ſed ꝑ inherentiã: q꞉ cõe ꝑdi-
14 catur de ꝓprio: vt pater eſt de⁹. Qḋ ergo obijcitur ꝙ natura ē
15 forma. ¶ R̄n̄. ꝙ forma vno mõ ḋ relatiue ad informatũ. ⁊ ſic
nõ eſt accipere in deo. Alio mõ abſolute qḋ caret materia ⁊ ſic
16 eſt in deo. ⁊ ſic pʒ illud. Alr̄ põt dici ꝙ dici relatiue eſt dupl'r
vel ſm eſſe vel ſm dici. Scḋʒ dici vt videns ad viſum. ⁊ intelli-
gens ad intellectũ. ⁊ ſic vnũ de altero ꝑdicatur ſm eſſe. vt pa-
ter ad filiũ. ⁊ ſic nõ predicat̄. Natura enĩ nõ dicit reſpectũ ad
ꝑſonã ſm eſſe. ſʒ ſm dici. ⁊ talis reſpectus importat̄ cum ḋ ꝙ
natura eſt forma reſpectu rei nature hinc eſt ꝙ dicit̄ rõne illi⁹
reſpectus. tres ꝑſone vnius eſſentie vel nature. ⁊ vna natura
trium perſonaꝝ. nõ tñ dicitur tres perſone vnius dei. Nã hoc
nomen deus nõ importat reſpectũ ſm dici ad perſonã ſʒ ſoluʒ
ad creaturam. Ideo dicitur deus abraã. yſaac ⁊ iacob. ¶ Ad
17 vltimũ dḋm ꝙ cõmunicabilitas ⁊ incõmunicabilitas nõ ſunt
oppoſite proprietates: ſed ſic differunt. ſicut habere ꝓprieta-
tem et non habere. Quia enim perſona habet proprietatem
relatiuam. ideo diſtinguitur. ⁊ eſt incõicabilis: ſed quia eſſen-
tia caret illa proprietate. ideo cõmunis eſt ⁊ communicabilis
pluribus. ⁊ ideo nõ diſtinguũtur ad inuicē. Uel poteſt dici ꝙ
cõicabilitas non eſt proprietas diſtinguens etiã in creaturis
Unde quãuis homo ſit cõmune ⁊ petrus proprium. nõ tñ im-
peditur quin homo dicitur in petro. quãtomagis in deo illa ꝓ
poſitio intelligitur de proprietatibus ſeparantibus ⁊ diſtin-
guentibus illa in quibus ſunt ab inuicem.

L **Queſtio. iij.** Utrũ in diuis ſit ponere appropria-
tionem. Et ꝙ ſic videt̄. quia ꝑ cõmu-
nia eſt deuenire ad intellectũ propꝛioꝝ. ſicut pʒ ꝙ per memo-
riam. intelligẽtiam ⁊ volũtatem venitur in cognitionē trinita-
tis: ſimil'r per vnitatē: veritatē ⁊ bonitatē in quibus conſiſtit
ratio veſtigij: ſed nõ deuenitur a cõmunibus ad ꝓpria: niſi cõ
munia aliquo mõ appropriẽtur. cũ ergo ſit deuenire in diuis
per cõia ad cognitionē proprij eſt ibi appropriatio. Ad hoc eſt
autoritas ſacre ſcripture que appropriat cõia perſonis vt po-
tentiam patri. ſapientiã filio. ⁊ bonitatem ſpũiſancto. ¶ Sed
ꝯtra. ſicut ſe hʒ propriũ ad cõmune. ita cõmune ad ꝓpriũ. ſed
ꝓpriũ nõ põt cõicari niſi falſo. ergo nec cõe appropriari. ſicut
ergo ꝓpriũ ꝓprio nunq̄ alijs ſit cõe: ſic nec cõe ꝓpriũ. ¶ Item
appropatio in diuinis aut eſt ſm rē. aut ſm intellectũ. Si ſm
rem: ſed vbi eſt appropriatio ſm rem: aliquid plus dicitur de
illo cui appropriatur. ergo in diuinis eſt prius ⁊ poſteri⁹ quã
tum ad eſſentialia. quod eſt incõueniens. Si ſm intellectum:
ſed intellectus illi appropriatur. cui magis indicat cõuenire:
ergo cũ magis indicet intellectus ineſſe ſapiaʒ patri tanq̄ an
tiquiori. illi dʒ appropriari: ſʒ appropriatur in ꝯrium. ergo ap
propriatio eſt contra intellectũ. nõ ergo attenditur ſm intel-
lectum. ¶ Item vbi eſt appropriatio. pri⁹ eſt ſm rõnem intel-
ligendi ꝓprium q̄ appropriatũ. ratio enĩ appropriationis per
28 prius eſt in ꝓprio: ergo cũ appropriatũ ſit cõe ſm rõnem intel
ligendi pri⁹ erit ꝓpriũ q̄ cõe. qḋ eſt incõueniens. ¶ R̄n̄. dḋm
ꝙ de appropriatis eſt loq̄ dupl'r. Aut q̄tũ ad id qḋ ſignificant
aut q̄tũ ad ordinē quē cõnotant. Si q̄tum ad ſignificatũ cuʒ
illud ſit cõe. ⁊ oĩbus cõueniat ꝑſonis ꝑ indifferẽtiam. nõ con-
uenit appropriari rõne ſumpta a parte rei appropriat̄. tñ rõne
ſumpta a parte intellect⁹ nr̄i. ꝓpter errorē ammouẽdum. Quĩ
enĩ intellectus carnalis in parte carnali videt defectũ potẽtie
et in filio defectũ ſapie. ⁊ in ſpũ intelligit furorē iracundie. iḋ
ſpũalis intellectus vt eleuet a carnalitate. potẽtiam patri at-
tribuit. quis nõ magis cõueniat ei. ſʒ ne min⁹ videat̄ ꝯuenire
⁊ ſic de alijs. Si aũt loquamur q̄tũ ad ordinē vel originē quē
connotant. ſic appropriant̄ a parte rei ꝓpter cõuenientiã cum
ꝓprijs ꝑſonaꝝ. vñ quia pater a nullo eſt. ⁊ filius a patre ⁊ ſpi
ritusſctũs ab vtroq̨. ⁊ hmõi ordo attenditur in potentia et ſa
pientia ⁊ bonitate. ideo patet ratio appropriãdi. Uñ illa que
29 nõ connotãt aliquo modo ordinē vel originem non ſunt appro
priabilia. Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ ꝓprium nõ cõicat̄.
ergo ⁊c. dicẽdum ꝙ nõ eſt ſimile q꞉ ex hoc ꝙ cõe appropriatur
30 nõ attribuitur niſi ei cui cõuenit. ſed ſi ꝓprium ſiat cõe. tũc at
tribuitur ei cui nõ cõuenit. ⁊ iḋ non eſt ſile. ¶ Ad illud qḋ que
ritur. vtrũ appropriatio ſit ſm rem vel ſm intellectũ. dicẽdũ ꝙ
per hoc quod eſt ſcḋm. poteſt dici vis appropriatiua ſiue ap-
proprians principiũ vel poteſt hoc quod eſt ſm importare ra
tionem appropriandi. Si primo modo ſic cum appropriare ſit
virtutis cognoſcẽtis. ſic appropriatio eſt ſm intellectũ noſtrũ
Si aũt ſm dicat ꝛationē appropriandi. ſic vno mõ eſt ſm reʒ
ſ. q̄tum ad ordinē connotatũ. alio mõ ſm intellectũ q̄tum ad
ſignificatũ. vnde intellectus appropriat̄ ꝓpter intellectũ. ſʒ
nõ idem intellectus ꝓpter ſe. ſed intellectus ſanus ⁊ fidelis.
propter intellectũ carnalem. nõ vt cum eo concordet. ſed vt ei
obuiet. ⁊ ideo cum intellectus carnalis credat parum de po-
tentia in patre. ſpũalis appropriat ei potentiã. nec tamen in-
tellectus eſt falſus. q꞉ nõ intelligit plus eſſe de potẽtia in pa-
tre: ſed nõ minus q̄ in filio. Si autē potentia appropriaretur
filio: tunc intellectus carnalis plus credit eſſe in filio. ⁊ ideo
falſus eſt. ⁊ ſic pʒ illud. ¶ Ad vltimũ dicẽduʒ ꝙ appropriatũ
ſm id qḋ eſt. prius eſt ſm rationē intelligẽdi q̄ ꝓprium. appro 31
priatum autē ſub hac intentione conſequitur rationē proprij.
et hoc nullum eſt inconueniens.

Queſtio. iiij. Utrũ in diuis ſit ponere trãſlatio-
nem. Et ꝙ ſic videt̄ i li. de tri. Sũt D
nomĩa que trãſlatiue ⁊ per ſimilitudinē de deo dicunt̄. ¶ Itē
Dio. de diui. noĩbus theologi tanq̄ innoĩabilem deũ laudant
ex oĩ noĩe. ſʒ hoc nõ põt eſſe niſi ꝑ trãſlationē. ergo in diuinis
eſt ponere tranſlationē. ¶ Item hoc videtur ratione. q꞉ ſacra
ſcriptura dicit deũ iraſci ⁊ dolere: ſed hoc non põt dici ꝓprie:
ergo neceſſe eſt ꝙ dicatur trãſlatiue: ſʒ inter oĩa que cõtingit
noĩare. dolor ⁊ ira maxime diſtant a deo: g̃ ſi hec ꝯtingit trãſ-
ferri ⁊ oĩa alia noĩa. ¶ Item ꝑ que ꝯtingit rem intelligere. cõ
tingit ⁊ ſignificare. ⁊ per que contingit ſignificare cõtingit et
nominare: ſʒ per oĩa create contingit deũ intelligere. ergo et
noĩare. ¶ Sed ꝯtra. Oẽs trãſferẽtes ſm aliquã ſimilitudinē
transferũt: ſʒ dei ad creaturã nulla eſt ſilitudo cũ ſit ſumma di-
ſtantia. g̃ ⁊c. ¶ Itē ſilitudo eſt relatio equparantie. g̃ ſi ꝑꝑ ſili-
tudinē contingit noĩa creaturaꝝ trãſferre ad creatorē pari rõ
ne ⁊ econuerſo: ſʒ illa nõ transferunt̄. ergo nec iſta. ¶ Item ſili-
tudo eſt rõ trãſlationis: ergo noĩa rerũ magis deo ſilium ma
gis dñt ad deũ transferri. talia aũt ſunt noĩa angeloꝝ. ergo il
la transferunt̄: querit̄ ergo que noĩa debeant trãſferri ⁊ q̄ nõ. 32
¶ R̄n̄. dḋm. ꝙ ratio vel finis trãſlationis duplex eſt. Una in q̄
eſt laus dei. alia manuductio intellectus noſtri. Propter lau-
dem dei neceſſaria eſt trãſlatio. Quoniã enĩ deus multum eſt
laudabilis. ne propter inopiam vocabuloꝝ contingeret ceſſa-
ri a laude. ſacra ſcriptura docuit nomina creaturaꝝ ad deum
trãſferri. ⁊ hoc in numero indefinito. vt ſicut omnis creatura
laudat deũ: ſic deus laudetur ex omni nomine creature. ⁊ qui
non poterit vno noĩe laudari tanq̄ ſuperexcellens omne no-
men laudaretur ex omni nomie. Alia ratio eſt manuductio in
tellectus noſtri. Q꞉ enĩ per creaturas ad cognoſcendũ creato
rem venimus vt plurimũ. fere oẽs creature habent proprieta
tes nobiles que ſunt ratio intelligendi deũ. vt leo fortitudinē
agnus mãſuetudinem. petra ſoliditatem. ſerpens prudentiaʒ
⁊ cõſimilia. iḋ oportuit plura noĩa transferri ad deum. Quĩ er
go finis imponit neceſſitatē his que ſunt ad finē cum tranſla
tio ſit ad laudem dei. iḋ noĩa importantia deformitatem non
debẽt transferri. vt diabolus. buffo. vulpes. quia magis trãſ-
ferunt̄ ad vituperiũ q̄ ad laudē. Rurſus q꞉ tranſlatio eſt pro
pter noſtrã inſtructionem. ⁊ ſimilitudo incipiens a notiori. eſt
via cognoſcendi. iḋ eſt tranſlatio a creaturis tanq̄ a notiorib⁹
ad creatorem: ſʒ nõ conuertitur. ⁊ q꞉ magna ſimilitudo mater
eſt falſitatis. iḋ non transferuntur nomina multum ſimilia. ſi-
cut ſunt nomĩa angeloꝝ ne forte angelus credatur eſſe deus.
Per hoc pʒ ꝙ tranſlatio eſt in diuinis quãtum ad nominum
multiformitatem. ratione cuius dicitur deus omninominabi
lis. ⁊ patent omnia preter primũ. Quod enĩ obijcitur ꝙ nulla
eſt ſimilitudo: q꞉ ſumma eſt diſtantia. dicẽdum. ꝙ ⁊ ſi non eſt 33
ſilitudo per vnius nature participationē. eſt tñ ſimilitudo ſm
analogiam ⁊ habitudinem ⁊ hoc in comparatione ad effectus
Sed de hoc magis alibi habitum eſt.

Diſtinctio. xxxv. De ſciẽtia dei in generali ſm
ſe.

Umq̨ ſupra diſſeruerim⁹ ac plura dixerim⁹. Su-
pra egit magr̄ de ſacro trinitatis ⁊ vnitatis. i hac
parte agit de ꝯditionib⁹ ſʒ quas eſt in deo rõ cau
ſalitatis: que ſunt potẽtia. ſapiẽtia ⁊ volũtas. Hʒ
aũt hec pars tres partes. In quaꝝ prima agit de
ſcientia. In ſecũda de potentia infra diſtinctione. xlij. Nunc

pe oīpotentia dei agēdum eſt. In tertia de volūtate. infra diſtin. xlv. Jam de volūtate dei ⁊c. Prima pars h₃ tres. In prima agit de ſcientia in gñali ſm ſe. In ſcda agit de modis diuine cognitionis. vtrum deus cognoſcat mutabiliter vel īmutabiliter ⁊ quomō. diſtin. xxxviij. Nunc ergo ad ꝓpoſitum reuertētes. In tertia vō agit qͣtuꝫ ad ſpeciales effectus. infra diſ. xl. Predeſtinatio vō ē de bonis ſalutarib⁹. Prima pars diuiditur in tres. In prima magr̄ determinat de ipa dei ſcientia. In ſecunda: qꝛ res agnite ſunt in ſciente per modum ſcientis iō determinat quomō res ſunt in deo. ifra. diſt. xxxvj. Solet hic queri. cum omnia dicātur eſſe in dei cognitione. In tertia vō incidenť determinat quomodo deus eſt in rebus. infra diſt. xxxvij. Et quoniam demonſtratū eſt ex parte. ¶ Prima pars que cōtinet pn̄tem diſtinctionem tres h₃ partes. In prima cū dei ſcia ſit vna. determinat quō ſortitur plura noīa. In ſecūda cū dei ſcia vel p̄ſcia ſit eterna. determinat quō ſe habeat ad tpalia vel creata ibi. Hic ꝯſiderari oportꝫ vtrum ſcientia vel p̄ſcientia. In tertia cū dei ſcientia ſit ens quomō cognoſcat non entia. ibi. Propterea omnia dicunť eſſe in deo ⁊c. In prima parte ſeipſum cōtinuans dicit. ꝙ diuina eēntia plura h₃ noīa ꝓpter noīa connorata. In ſecūda dicit ꝙ dei ſcientia eſſet. ſi nihil futurum eſſet. ⁊ eſſet ſciētia ſ₃ nō diceretť p̄ſcientia. In tertia oſtēdit ꝙ omia habent rationes in deo per quas cognoſcunť. et ſunt in ipſo. ⁊ ita omnia ſunt ſibi preſentia. ⁊ ſic pꝫ diuiſio ⁊ ſentētia. Subdiuiſiones eñi partium manifeſte ſunt in Litera.

Diſtin. xxxv.

:Predeſtinare qd ſit. Ro. viij

Eph. j.

Eſa. lxiiij. ⁊. j. Cor. ij.

a ¶ Eorum tamen quedā ſpecialem efflagitant tractatum. Contra. aut eñi iſta efflagitant ſpecialem tractatum. quia ſunt difficilia. aut qꝛ ſunt appropriata. Si quia ſunt difficilia: ſ₃ alia etiā ſunt difficilia. ſicut ſimplicitas veritas immutabilitas. Si qꝛ ſunt appropriata ſ₃ ſilr̄ ſunt vnitas ⁊ equalitas. Rñ. dōm ꝙ iſta efflagitāt ſpecialē tractatū triplici ex cā. tū qꝛ ſunt difficilia. tū qꝛ multa de ipſis in ſcriptura ſunt determiata. tū etiā qꝛ dicūt reſpectū ad creaturam. ⁊ ſm has ꝯditiōes attendiť rō cauſe in diuina natura. iō qꝛ debebat faceř trāſitū ad creaturas ſiue ad creationē ⁊ ad hec p̄exigiť in cā poſſe ſcire ⁊ velle. que faciūt cām eſſe perfectam. iō tractatū illū ī medio collocauit inter tractatū de tri.

De qb⁹ puidentia.

¶ De ſcia dei. q̄ cū ſit vna. quō ſortitur plura noīa. a

Cuncꝫ ſup̄ diſſeruerimus ac pluradixerimus de his cōiter q̄ ſm ſubam de deo dia cunť eoꝝ aūt q̄dā ſpālem efflab gitant tractatū de qb⁹ ammō tractandū eſt. i. de ſcia. p̄ſcia. ꝓuidētia. diſpoſitione. p̄deſtinatione. volūtate ⁊ potentia.

c ¶ Sciendū ergo eſt ꝙ ſapia vel ſcia dei: cum ſit vna ⁊ ſimplex. tñ ꝓpter varios rerū ſtatus: ⁊ diuerſos effectus plura ac diuerſa ſortiť noīa. Diciť eñi nō tm̄ ſcia: ſ₃ etiā p̄ſcia vel ꝓuidētia: diſpoſitio. predeſtinatio. Et eſt preſcientia ſiue prouidentia nō de futuris tm̄ ſed de omnibus. de bonis: ſcꝫ ⁊ de malis. diſpoſitio vō de faciēdis. Predeſtinatio de omnibus ſaluandis. et de omnibus bonis. quibus ⁊ hic liberantur ⁊ in futuro coronabuntur. Predeſtinauit eñi deus ab eterno hoīes ad bona eligendo: ⁊ predeſtinauit eis bona preparando. Qꝛ homies predeſtinauit: apoſtolus oſtēdit dicēs. Predeſtinauit q̄s preſciuit fieri conformes imaginis filij ſui. Et alibi. Elegit nos ante mundi conſtitutionem. vt eſſemus ſancti ⁊ immaculati. Quot autem bona eis preparauit ꝓpheta Eſa. oſtendit dicens. Oculus nō vidit deus abs te: que preparaſti, diligentibus vel expectantibus te. Ergo ab eterno predeſtinauit quoſdā futuros bonos ⁊ btōs. i. elegit vt eēnt boni ⁊ beati ⁊ bona eis predeſtinauit. i. preparauit. Prouidentia aūt eſt gubernandorum. q̄ vtiqꝫ eodē mō videtur accipi quo diſpoſitio. Interdum tñ ꝓuidētia accipiť pro preſcientia. Sapiētia vō vel ſciētia de oībus eſt ſcꝫ bonis ⁊ malis. ⁊ de pn̄tibus preteritis ⁊ futuris. ⁊ nō tm̄ de tpalibus: ſed etiam de eternis. nō eñi ita ſcit deus iſta tpalia vt ſeipſum neſciat ſed ipſe ſolus ſeip̄m perfecte nouit. cui⁹ ſcie cōparatione. oīs creature ſciētia imperfecta eſt.

¶ Cū dei ſcientia vel preſciētia ſit eterna. quomodo ergo ſe habet ad temporalia vel creata. b

¶ Hic ꝯſiderari oꝫ. vtꝝ ſcientia vel preſcientia. vel diſpoſitio vel predeſtinatio. potuerit eſſe ī deo. ſi nulla fuiſſent futura. Cum eñi preſcientia ſit futuroꝝ. ⁊ diſpoſitio faciendoꝝ et predeſtinatio ſaluandoꝝ: vꝫ ſi nulla eſſent futura. ſi nihil eſſet facturus deus vel aliquos ſaluaturus. non videtur potuiſſe in deo eſſe p̄ſcientia. vel diſpoſitio. vel predeſtinatio. Potuit aūt deus nulla p̄ſcire futura. potuit nō creare aliquid. vel nō ſaluare aliquos. Potuit ergo in deo non eſſe preſciētia vel diſpoſitio vel p̄deſtinatio. Ad hoc autem ita a quibuſdam opponitur. Si inquiunt potuit p̄ſcientia dei non eſſe in deo ab eterno ⁊ potuit nō eſſe. Si vō potuit nō eſſe. cum p̄ſcientia dei ſit eius ſcientia. ⁊ ſcientia ſit eius eēntia potuit ergo non eē ab eterno id quod eſt diuina eſſentia Ita ⁊ de diſpoſitione. ⁊ predeſtinatione que eſt diuina eēntia obijciunt. Addūt q̄ꝫ ⁊ alia ita loquētes. Si potuit deus non p̄ſcire aliqua cum idꝫ ſit deo preſcire quod ſcire. ⁊ ſcire qd eſſe. potuit ergo nō eſſe.

et tractatū de rerū vniuerſitate: ſ₃ qꝛ hmōi ſe tenent a deo ⁊ a deo ſuſtentātur. iō tractatus iſte in. j. lib. ponitur.

b ¶ Ammō tractandū e ⁊. i. de ſcia ⁊c. Videť hic male dicere. qꝛ potētia p̄cedit ſciam ⁊ voluntatē. ḡ male ordinat in ꝓpoſito ⁊ male in exequēdo. ¶ Rñ. dōm ꝙ duplex eſt loq̄ de iſtis aut in ſua gñalitate aut vt cōcurrūt ad vnū effectū. Si in ſua gñalitate ſic cū ſcia ſit reſpectu bonoꝝ ⁊ malorum faciendorum. et non faciendorum prior eſt ſm rationem intelligendi q̄ potētia. Et potētia cū ſit reſpectu faciendoꝝ ⁊ non faciendoꝝ. prior eſt volūtate q̄ eſt reſpectu faciendoꝝ bonoꝝ tm̄. Si auteꝫ loquamur de his put concurrūt ad vnū effectū. ſic potētia inq̄tuꝫ potēs eſt prima. inq̄tū exequēs eſt vltima prius eñi eſt poſſe deinde ſcire. ⁊ poſt velle. et poſtremo eſt facere qḋ eſt ipſius potentie. Et q̄tum ad hūc actum magr̄ ponit hic vltimo loco potentiam: ſed in executione cōſiderat ordinem ſm maiorem generalitatꝫ ⁊ minorem.

De ſapientia ſcientia et de qb⁹.

c ¶ Sapientia vel ſcientia dei ⁊c. diuerſa ſortitur nomina: que ſcꝫ ſunt ſciētia. preſcientia. ꝓuidentia. diſpoſitio. predeſtinatio queritur quomodo diſtinguūtur hec nomina. ⁊ videtur ꝙ inſufficiēter enumeret qꝛ nō ſolum eſt ponere in diuinis predeſtinationem. verum ⁊ reprobationeꝫ. ¶ Reſpon. dicendū ꝙ huiuſmodi nomina diſtinguūtur ſic. Diuina cognitio poteſt conſiderari. aut in ſe. aut in cōparatiōe ad creaturas. Si in ſe aut ꝓut dicit pure cognitioneꝫ per modū ſpeculationis. aut ꝓut dicit ſpeculationem iunctam affectioni. Primo modo eſt ſciētia. ſecūdo modo eſt ſapiētia. vel ſic aut dicit cognitionem ſimplicem aut per rationem nobiliſſimā. ſiue per cauſas nobiliſſimas que ip̄e de⁹ ſunt. Primo mō eſt ſcientia. ſcdo mō eſt ſapiētia. Si aūt ꝯſideretur in ꝯparatione ad res hoc pōt eē duplr̄. Aut cōnotat euentum. ⁊ ſic eſt p̄ſciētia. aut effectum ⁊ hoc duplr̄. aut in ꝯſeruādo aut in gubernādo. ⁊ ſic ē ꝓuidētia. aut in efficiendo. ⁊ hoc duplr̄. aut q̄tū ad bonū nature. ⁊ ſic ē diſpoſitio. aut q̄tū ad bonū ſupadditū. ⁊ ſic eſt p̄deſtinatio. Aut q̄tū ad eius priuationē. ⁊ ſic reprobatio. Sꝫ qꝛ p̄uatio gratie nō eſt effect⁹ ſ₃ defectus. iō reprobatio nō hic numerať ſ₃ ꝯtineť ſub p̄ſcientie nomie. ⁊ ipſum ſibi appropriat. Unde diuiſio poteſt ſic formari. Cognitio dei aut eſt in ſe aut in comparatione. Si in ſe. aut per

Oppoſitio.

aut ꝑ rõnem nobiliſſimã.
⁊ ſic ſapiã. aut per qualē-
cūq; rõnem. ⁊ ſic eſt ſcia.
Si in ꝯparatõe. Aut euē-
tuū. ⁊ ſic ꝓſcia. Aut euen-
tuum ⁊ effectuū. ⁊ hoc vel
in gubernãdo. ⁊ ſic eſt ꝓ-
uidentia vel in efficiẽdo.
⁊ ſic ſi reſpectu cuiuſcūq;
nature ſic eſt diſpoſitio ſi
reſpectu rõnalis. ſic ꝓde-
ſtinatio. aut euētuū ⁊ effe-
ctuū ⁊ defectuū. ⁊ ſic rꝓ-
batio. q̄ eſt ꝓſcia noīata.
d ¶ Creator ita dꝛ̄ relati-
ue vt eſſentiam nõ ſignifi-
cet. Videtur dicere falſū
nã creatio ſignificat mo-
dum actionis nõ relatio-
nis ergo creator ſimiliter
ergo non dicitur ſm̄ rela-
tionem a parte modi: nec
a parte rei iſtud conſtat.
ergo nullo modo. Itē vi-
detur falſum dicere. cum
dicit ꝙ eſſentiam non ſi-
gnificant. quia creator ſi-
gnificat aliquid aut ergo
creatum. aut increatum.
Si creatum. ergo non di-
citur de deo. Si increatū
ergo cū nõ ſignificet ꝑſo-
5 nam ſignificat eſſentiaꝫ.
¶ Rñ. dõm ꝙ relatiue di-
ci aliqd̄ ē dupl'r. Aut q: ſi-
gnificat relationem ſicut
noīa que ſunt in ꝑdicamē-
to relatiõis. Aut q: hꝫ re-
ſpectū annexū. ſic cū om-
nis actio dicat reſpectuꝫ
ad paſſuꝫ ſiue factū ⁊ paſ-
ſum ad agentē. ſic dꝛ̄ rela-
4 tiue. ⁊ ſic intelligit magi-
ſter de hoc nomine crea-
tor ⁊ hñ. Ad illud etiã qđ
dicit. ꝙ non ſignificat eſ-
ſentiaꝫ dicitur ꝓpter hoc
ꝙ quãuis imponatur di-
uine eſſentie. ⁊ ideo de ſo-
la eius eſſentia dicit ſm̄
omnes. tamē de eo a quo
imponitur fuit cõtrouer-
ſia. Quidã eñ volunt di-
cere. ꝙ nomina ſex gene-
rum non predicant aliqd̄
in deo ſed compredicãt.
Unde actio non videtur
dicere aliquid in agente:
ſed ab agente. Et huic vi-
detur conſonare ratio. q:
actio ⁊ paſſio vidētur eſſe
eadē. Et iterū huic videt
ꝯſonare verbū Boetij de
tri. ꝙ alia gñа reꝝ nec de
creatore nec de creatur
ꝑdicãt. Iſta opinio fuit
ſatis ꝓbabilis ⁊ hui' fuit
magr̄. ⁊ iõ dicit ꝙ preſcia
ratione ſcientie importat
eſſentiã: ſꝫ creator tm̄ rela-
tionem. Verūtñ illud ho-
die cõiter nõ tenet. Dici-
mus enim deum eſſe ſuaꝫ

Item cū idē ſit deū ꝓſciū eſſe.
⁊ deū eē. ſi potuit nõ eſſe ꝓſci'
potuit nõ eſſe deus. Potuit
aũt nõ eē ꝓſci'. ſi potuit nulla
ꝓſcire. et potuit nulla ꝓſcire:
q: potuit nulla facere.
☞ Reſpõſio ꝙ ꝓſcientia ⁊
diſpoſitio ⁊ ꝓdeſtinatio quaſi
relatiue dicuntur ad futuras
res vel faciendas. c
¶ Ad hᵒ iuxta modulū nr̄e in-
telligētie ita dicim'. Preſcia
⁊ diſpoſitio vel predeſtinatio
ad aliqd̄ dici videtur. Sicut
eñ creator ad creaturã relati-
ue dꝛ̄: ita ꝓſcia vel ꝓſcius ad fu-
tura referri videt. ⁊ diſpoſitio
ad faciēda. ac ꝓdeſtinatio ad
d ſaluanda. Verūtamē creator
ita relatiue dꝛ̄: vt eſſentia non
ſignificet. Preſcia ṽo vl' pre-
ſcius ⁊ i reſpectu futuroꝝ dꝛ̄.
⁊ eſſentiã deſignat. Ita etiam
diſpoſitio ⁊ ꝓdeſtinatio. iõq;
cū dꝛ̄: ſi nulla eſſent futura nõ
eſſet in deo preſciētia vel non
eſſet deus preſci'. quia varia
eſt ibi cauſa dicendi. diſtingui
oportet rationem dicti. cū er-
go dicis. Si nulla eſſent futu-
ra. non eſſet in deo preſciētia.
vel nõ eſſet preſcius. Si in di-
cendo hanc cauſam attēdis. ſ.
q: nulla eſſent ſubiecta ei' pre-
ſciētie. vñ ipa poſſit dici ꝓſcia
vel ipe ꝓſcius. qđ vtrūq; dꝛ̄ ꝓ-
pter futura verus ē intellect'.
Sin aũt ea rõne id dicis ꝙ nõ
ſit in eo ſcia qua ꝓſcit futura:
vel ꝙ ipſe non ſit deus qui eſt
futuroꝝ preſcius. falſa eſt in-
telligentia. Simil'r ⁊ ille locu-
tiones determinãde ſunt ꝑ po-
tuit non eſſe preſcientia dei.
vel potuit non eſſe preſcius ⁊
potuit de' nõ preſcire aliqua
id eſt potuit eē ꝙ nulla futura
ſubiecta eſſent eius ſciētie: et
ita nõ poſſet dici preſcius vel
ꝓſcire. vel ſcientia eius ꝓſcien-
tia. nõ tñ eo minus ipſe eſſet.
vel ei' ſcia. Sꝫ nõ poſſet dici
ꝓſcius: vel preſcire. vel ꝓſcia. ſi
ei' ſcientie futura nulla forēt
ſubiecta. Sil'r de diſpoſitiõe
et ꝓdeſtinatione vel ꝓuiden-
tia. Hec eñ vt dictum eſt ad
tꝑalia referūtur ⁊ de tempora-
libus tñ ſunt.
☞ Preſcia dei nõ tñ eſt de
temporalibus: ſed etiam de

eternis. d
¶ Scia ṽo vel ſapientia non
tñ de tꝑalibus ſed ēt de eter-
e nis eſt. Iõq; ⁊ ſi nulla fuiſſent
futura. eſſet tñ in deo ſcia ea-
dem que mõ eſt. nec minor eēt
q̄ modo. nec maior eſt q̄ eſſet
Sciuit ergo deus ab eterno
eternū: ⁊ oē qđ futurū erat. et
ſciuit immutabiliter. Scit q̄
nõ minus ꝑterita ⁊ futura q̄
ꝑñtia. ⁊ ſua eterna ſapia ⁊ im-
mutabili. ſcit ipe oĩa q̄ ſciunt.
Dis eñ rõ ſuperne ⁊ eterne
ſapie (vt ait ambro.) in eo eſt
q: omnē ſapiam ⁊ ſciam capit
ſua immenſa ſapientia.
☞ Cūq; dei ſciētia ſit ens
quõ g̃ cognoſcit nõ entia. e
¶ Propterea oĩa dñr eſſe in
deo ⁊ fuiſſe ab eterno. Unde
aug. ſuꝑ geñ. Hec viſibilia in-
quit añq̄ fierēt nõ erãt. quõ g̃
nota deo erãt que nõ erant. et
rurſus. Quõ g̃ ea fecerat que
ſibi nota nõ erant. nõ eñ q̇cq̄
fecit ignorãs. nota g̃ fecit. nõ
facta cognouit. Proinde an-
teq̄ fierent ⁊ erãt. ⁊ nõ erant.
erant in dei ſcientia. non erãt
in ſua natura. Ipſi autem deo
non audeo dicere alio mõ in-
notuiſſe cum ea feciſſet q̄ illo
quo ea nouerat vt faceret apđ
quē non eſt tranſmutatio nec
viciſſitudinis obumbratio.
Ecce hic habes ꝙ hec viſibi-
lia anteq̄ fierent. in dei ſcien-
tia erant. Ex hoc ergo ſenſu
oĩa dicunt eſſe in deo ⁊ omne
qđ factū eſt dꝛ̄ vita eſſe in ipſo
non iõ ꝙ creatura ſit creator.
vel q: iſta tꝑalia eſſentialiter
ſint in deo ſed q: in ei' ſciētia
ſemper ſunt que vita eſt.
☞ Dr̄ eadē rõne dicuntur
oĩa ei preſentia. f
f ¶ Inde eſt etiã ꝙ oĩa dicunt
ei ꝑñtia eſſe. nõ ſolū ea q̄ ſunt.
ſed etiã ea que ꝑterierūt. ⁊ ea
que futura ſūt. ſm̄ illud. Qui
vocat ea que nõ ſunt tanq̄ ea
que ſunt. q: vt ait Amb. in li.
de trini. Ita cognoſcit ea que
non ſunt vt ea que ſunt: ⁊ hac
ratione omnia dicūtur eſſe in
eo. vel apud eum ſiue ei ꝑñtia
Unde Augu. ſuper illum lo-
cum pſalmi. Et pulchritudo
agri mecum eſt. Ideo inquit
mecū eſt. quia apud deū nihil

actionem. vt puta creatio-
nem. ⁊ qm̄ eſſentia eſt di-
uina actio. et hoc nomen
creator imponit ab actio-
ne. ideo non tm̄ impoſitū
eſt eſſentie. Verūetiaꝫ ab
eſſentia: ſed illam ſignifi-
cat in relatione. Nec boe-
tius intendit dicere ꝙ ta-
lia non predicãtur: ſed ꝙ
non predicantur abſolu-
te. Si tamē velimus ſuſti-
nere magiſtrum ſm̄ cõem
opinionē. dicamus ꝙ ma-
giſter non vult dicere. ꝙ
creatio nõ importet diui-
nam eſſentiã: ſꝫ q̄tū ex vi
vocabuli non dicit eſſen-
tiam abſolute: ſꝫ per mo-
dum relatõis ſiue ſub ap-
pellatione relatiua ſꝫ pre-
ſciētia duo dicit ⁊ ſciētiã
⁊ predeſtinationem. Ra-
tione ſcientie dicit eſſen-
tiam abſolutaꝫ. vñ manet
ſcientia. re ipſa nõ manē-
te. nõ ſic eſt de creatione:
non enim eſt creatio niſi
etiã ſit creatura ⁊ ſm̄ hoc
verbum magiſtri non ha-
bet calūniam.
e ¶ Si nulla fuiſſent fu-
tura eēt. tñ in deo ſcia ea-
dem. Videtur male dice-
re: q: ſcia nr̄a ponit res. ⁊
qñ nõ ponit nõ eſt ſcia: ſꝫ
opinio: vel alia acceptio
minus nobilis. ergo cum
de nobilitate ſcie ſit po-
nere rē videtur multofor-
tius ꝙ diuina ſcia ponat
q̄ eſt nobiliſſima. ¶ Rñ.
ad hoc breuiter dicenduꝫ
ꝙ eſt ſcia qua habeo co- Iaco. j.
gnitionē de re. ⁊ eſt ſcia q̄
ſcio rem eſſe. Prima ſcien-
tia nec in nobis nec i deo
ponit exiſtētiam rei in ꝓ-
prio gñe: nec de preſenti:
nec de futuro. qđ patꝫ. q:
artifex hꝫ cognitioneꝫ fa-
ciendi domū quam nūq̄
faciet. Secunda ṽo ſcien-
tia ponit rem tam in deo
q̄ in nobis: ſed in nobis:
quia dependet. in deo q:
connotat. ⁊ q̄tum ad pri-
mum modum loquit ma-
giſter. ꝙ eadem ſcientia
eſſet: ſꝫ non reſpectu eiuſ-
dem. ⁊ reſpectu tot reſpe- Ro. iiij
ctu quot modo eſt q̄tum
ad ſcđm modum.
f ¶ Inde eſt ēt ⁊c. Vult Amb.
magiſter ꝙ oĩa ſunt deo 6
ꝑñtia non ſolum que ſunt
ſed etiam que ꝑterierunt
Quomodo ergo intelligi- Augu.
tur illud. Aut enim intel- pſ. xlix
ligitur de ꝑſentia ſm̄ veri-
tatem. aut de ꝑſentia ſm̄
cognitionem. Primo mo-
do falſum eſt. Conſtans

eſt ꝙ antichriſtus non eſt in deo ſm veritatẽ p̄ſens. Si ſm cognitionẽ: q: habet cognitionẽ. p̄ſentium preteritoꝝ ⁊ futurorum: ſed ſi ſic. cũ hanc habeat etiã anima. ergo ſilr oĩa ſunt ei p̄ñtia. Rñ. dõm ꝙ nõ oĩa dicũtur eſſe preſentia ſm veritatẽ exiſtentie rerũ. ſed ſm cognitionem. q: actu cognoſcit. preſentia. p̄terita ⁊ futura. ⁊ circa actũ ſue cognitiõis ſp̄ eſt p̄ñtialitas. ita ꝙ nulla ſucceſſio cognitionis dei eſt in nunc ꝙ cõplectitur oẽm ſucceſſionẽ ſine mutatione. ⁊ ideo oĩa ſunt ei p̄ſentia ex hac duplici cã. Quãuis aũt creatura habeat cognitionẽ de p̄ñtibus p̄teritis ⁊ futuris: q: tñ cognitio eiꝰ tranſit in preteritũ ⁊ futurũ. ⁊ noua generatur cognitio ex rei exiſtẽtia. iõ nõ dr̃ ꝙ oĩa ſunt preſentia creature. ſicut dicitur ꝙ omnia preſentia ſunt deo. ⁊ ideo nõ ponitur memoria in deo. qm̃ memoria reſpicit p̄teritũ nec tñ in re. ſed vt etiam actus illius cognitionis tranſit in preteritum: ſed preſciẽtia nõ dicit rationem ſiue actum ſcientie vt futurum. ⁊ ideo in deo conuenienter ponitur.

preterit. nihil futurũ eſt. Cũ illo ſunt omnia futura ⁊ ei nõ detrahuntur iam preterita. Cum illo ſunt omnia cognitione quadam ineffabili ſapiẽtie dei. Ecce hic aperit auguſtinus: ex qua intelligentia accipiẽda ſunt huiuſmodi verba omnia ſunt deo preſentia. in deo ſunt omnia vel cũ deo vel apud deum. vel in eo vita: quia ineffabilis omniũ in eo cognitio eſt.

Ad intelligentiã p̄ñtis diſtinctionis querit̃ de rõne diuine cognitionis q̃ ydea ꝯſueuit appellari. Primo querit̃ vtrũ in deo ſit ponẽda rõ ydealis. Scdõ dato ꝙ ſic. querit̃ vtrũ habeat pluralitatẽ ſm rem. Tertio vtrũ habeat pluralitatẽ ſm rõnẽ Quarto vtrũ habeat pluralitatẽ ſm numerum vniuerſaliũ an ſingulariũ. Quinto vtrũ habeat pluralitatẽ ſm numerũ finitum vel infinitũ. Sexto vtrum in ideis ſit pluralitas ſm numerum ordinatum vel confuſum.

A **Queſtio. j.** Utrum in deo ſit ponere ideas. Et ꝙ ſic oſtẽditur p̄mo autoritate aug. li. lxxxiij q. ꝙ idee ſunt forme eterne ⁊ incõmutabiles q̃ in diuina intel-
7 ligentia continentur. Ex his tribus cõditionibus ꝯcludit̃ ꝙ idea ſit in deo. Itẽ rõne oſtendit̃ ſic. Omne agẽs rõnabilr nõ a caſu vel ex neceſſitate. p̄cognoſcit rem anteq̃ ſit. ſed oĩs cognoſcẽs hꝫ rem cognitã vel ſm veritatẽ: vel ſm ſimilitudinem ſed res anteq̃ ſint nõ poſſunt haberi a deo ſm veritatẽ. ergo ſm ſimilitudinẽ: ſꝫ ſilitudo rei ꝑ quã res cognoſcit̃ ⁊ p̄ducitur ideo eſt. ergo ⁊c. ¶ Itẽ oẽ qd̃ determinate ducit in alterũ cognoſcendũ. hꝫ penes ſe ſilitudinẽ cogniti. vel ip̄m eſt eiꝰ ſilitudo. ſed ſpeculũ eternum mẽtes ſe videntium ducit in cognitionem oim̃ creatoꝝ. ſicut dicit Augu. ꝙ rectius ibi cognoſcunt q̃ alibi. ergo reſtat ꝙ in eo reſidẽt ſilitudines. ⁊ reſtat ꝙ ſunt in eo ſicut in cognoſcente q: nõ tñ alijs repñtat ſed ſibi. ſꝫ hec eſt tota ratio idee. ergo ⁊c. Item q: res a deo p̄ducunt̃. ideo ſunt in deo tanq̃ in efficiẽte. ⁊ deꝰ veriſſime eſt efficiẽs. ſilr q: ab ipſo finiunt̃. ideo veriſſime eſt finis. ergo pari rõne. q: ab ip̄o cognoſcũtur ⁊ exp̄imunt̃. per ſeipſum deus eſt veriſſime exẽplar: ſed exẽplar non eſt niſi in quo ſunt rerum exemplaria rum idee. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. Diony. de diui. no. cognoſcit diuinus intellectus. ſed ex ſeip̄o ⁊ per ſeipſum. nõ ſm ydeam ſingulis innitens. ſed ſm vnã excellentie cauſam oĩa noſcens et continens. ergo deus ſingula non cognoſcit per ideã. ¶ Itẽ ratione videtur: quia idea dicit rationem ſimilitudinis ⁊ ſimilitudo dicit rationem conueniẽtie. dei autem ad creaturaꝫ cũ ſit ſumma diſtãtia nulla eſt ibi conuenientia. aut ſi eſt minima eſt. ergo aut nulla ſilitudo. aut minima. aut ergo nõ eſt ydea in deo aut ſi eſt. ſm rationem imp̄fectam eſt. ſed nihil imperfectum ponendũ eſt in deo. g̃ ⁊c. ¶ Item nobiliſſimus modus cognitionis eſt deo attribuẽdus: ſed cognitio per rei eſſentiã eſt nobilioꝛ q̃ per ſimilitudinem rei ergo deus cognoſcit per eſſentiã rei: non per ſimilitudinem. ſed ydea eſt ſimilitudo nõ
8 eſſentia rei. ergo ⁊c. ¶ Item ydea non eſt neceſſaria niſi ad dirigendum in cognoſcendo. ⁊ regulãdum in operãdo. ſed nihil indiget dirigente vel regulãte niſi quod põt errare ⁊ deuiare deus autẽ nullũ hoꝝ hꝫ. ergo fruſtra ponunt̃ in deo ydee.

¶ Reſpon. dicendum ꝙ circa hoc duplex fuit opinio. Quidã em̃ dixerunt ꝙ deus non cognoſcit ſm rationem ydee. ſed ſm 9
rationem cauſe. ⁊ ponunt ſimile. ſicut ſi punctus cognoſceret ſuam virtutem. cognoſceret lineas ⁊ circũferentiam. Similr ſi vnitas haberet potentiam cognitiuam per quam conuerteret ſe ſupꝛa ſe. cognoſceret omnes numeros. Per hunc moduꝫ dicunt in deo eſſe. Quoniam em̃ deus virtutem habet producendi omnia ⁊ cognoſcit totã ſuam virtutẽ. ideo cognoſcit omnia ⁊ hoc dicunt Dionyſium ſenſiſſe cum dixit. ꝙ non ſm ydeã ſed ſm vnam excellentie cauſaꝫ cognoſcit omnia. Sed hec poſitio non poteſt ſtare. Primũ quidem quia deus cognoſcit nõ per collationem deueniendi a principio ad p̄ncipiatum: ſed ſimplici aſpectu. Et iteruꝫ omne cognoſcens inquãtum huiuſmodi. ſimile eſt cognoſcibili. ergo habet eius ſimilitudinem. vel ipſum eſt ſimilitudo. Rurſus omnis cognoſcens. ideo diſtincte producit quia diſtincte cognoſcit. non econuerſo. ergo ratio producendi non eſt ratio cognoſcendi. Et iteruꝫ. aliqua cognoſcit que ab ipſo nõ ſunt. Propter hec ⁊ ſimilia eſt aliter dicendum. ideo eſt aliaꝭ poſitio. et ſm ſanctos et ſm philoſophos ꝙ deus cognoſcit per ydeas ⁊ habet in ſe rationes ⁊ ſimilitudines rerum quas cognoſcit. in quibus non tãtum ipſe cognoſcit: ſed etiam aſpicientes in eum. ⁊ has rationes vocat Auguſtinus ydeas ⁊ cauſas primoꝛdiales. ¶ Ad intelligen- 10
tiam autem obiectoꝛum intelligendum ꝙ ydea dicitur ſimilitudo rei cognite. Similitudo autẽ dupliciter dicitur. Uno modo ſm conueniẽtiam duoꝛum in tertio. ⁊ hec eſt ſimilitudo ſm vniuocationem. Alio modo eſt ſimilitudo ſm ꝙ vnum eſt ſimilitudo alterius. ⁊ hec ſilitudo non concernit conuenientiaꝫ in aliquo cõmuni: quia ſimilitudo ſeipſa eſt ſimilis non in tertio ⁊ hoc modo dicitur creatura ſimilitudo dei. vel ecõuerſo. deꝰ ſimilitudo creature. Hoc modo ſumendo ſimilitudinem. ſimilitudo eſt ratio cognoſcendi ⁊ hec dicitur ydea. Sed aliter eſt in nobis. aliter in deo. In nobis quidem ratio cognoſcendi eſt ſimilitudo cognitum eſt veritas. nam in nobis eſt ſimilitudo accepta et impꝛeſſa ab extrinſeco. propter hoc ꝙ intellectus noſter reſpectu cogniti eſt paſſibilis ⁊ non actus purus ideo ſit in actu perꝫ aliquid cogniti quod eſt ſimilitudo eius. In deo autem eſt econuerſo: quia ratio cognoſcendi eſt ipſa veritas. ⁊ cognitum eſt ſimilitudo veritatis. ſcꝫ ipſa creatura. Et q: ratio cognoſcendi conſiſtit in ip̄a veritate prima. iõ ratio cognoſcendi in deo eſt ſumme expꝛeſſiua. Et qm̃ omne id quod ſumme expꝛimit perfectiſſime aſſimilat cognituꝫ aſſimilatione cõpetenti cognitioni. ideo patet ꝙ ipſa veritas ex hoc ꝙ facit cognoſcere eſt ſimilitudo expꝛeſſiua ⁊ ydea. Econtrario eſt in nobis: quia coꝛp̄o quod eſt ſimilitudo facit cognoſcere. Ex his patent obiecta. ¶ Qꝛ enim obijcitur ꝙ non eſt ſm 11
ydeam ſingulis innitens. dicendum ꝙ dionyſius ex hoc non vult remouere rationẽ ydee a deo: ſed vult dicere ꝙ nõ ſic eſt ſimilitudo ⁊ differentia ydearum ſm ſingula ſicut in nobis.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ nulla eſt ꝯuenientia vel minima 12
Dicẽdum ꝙ eſt ſimilitudo vniuocationis ſiue participationis ⁊ ſimilitudo imitationis ⁊ expꝛeſſionis. Similitudo participationis nulla eſt omnino quia nihil eſt cõmune. Similitudo imitationis eſt modica. quia in modico poteſt finitum imitari infinitũ. vnde ſemper maioꝛ eſt diſſimilitudo q̃ ſimilitudo. Similitudo vo expꝛeſſionis eſt ſumma. quia cauſatur ab intentione veritatis vtviſum eſt. que eſt ip̄a expꝛeſſio. iõ deus 13
ſumme oĩa cognoſcit. ¶ Ad illud qd̃ obijcitur tertio. ꝙ nobilioꝛ eſt cognitio per eſſentiam. Dicendũ ꝙ eſt ſilitudo cauſata a veritate rei extra. ⁊ de hac verum eſt ꝙ nunq̃ ita p̄fecte expꝛimit rẽ ſicut ip̄a res ſi p̄ñtialr eſſet apud animã. ⁊ hac ſilitudine nõ cognoſcit deꝰ. eſt alia ſilitudo q̃ eſt ipſa veritas expꝛeſſiuaꝭ cogniti. ⁊ coꝝ ſilitudo q̃ vitas. ⁊ hec ſilitudo melius expꝛimit rem q̃ ipſa res ſeipſam expꝛimat. q: res ipſa accipit rationem expꝛeſſionis ab illa: ſed ſm hanc eſt perfectioꝛ cognitio. ⁊ hac cognoſcit deꝰ. ¶ Ad illõ quod obijcitur ꝙ ydea eſt ad 14
regulandũ ⁊ dirigendũ dicẽdum ꝙ regulari ⁊ dirigi poteſt eſſe dupl̃r. aut per regulam differẽtem a directo ⁊ regulato. et hec ponit imperfectionem ⁊ poſſibilitatem erroꝛis. Aut per regulam que eſt idem qd̃ regulatum ⁊ hec ponit impoſſibilitatẽ erroꝛis. Quia em̃ regula errare non poteſt. ⁊ deus eſt ipſa regula ⁊ ydea. ideo impoſſibile eſt eum errare. ⁊ ſic patꝫ ꝙ ydea in deo non ponit defectũ ⁊ imperfectionẽ. ſed complementũ

Queſtio. ij

A **Queſtio. ij.** Utrū ſit ponere pluralitatē in ydeis
ſm rem. Et ꝙ ſic vr̃. q: Augu. dicit ꝙ
ydee ſunt forme eterne ⁊ incōmutabiles. ſed ſi ſunt forme ſunt
plures. ⁊ cū forma dicat ipſum qḋ eſt ydea abſolute. tūc vr̃ ꝙ
ſint plures ſm id qḋ ſunt abſolute. ¶ Itē ydea eſt ſimilitudo
exprimēs ydeatū ſm totum. ſed quecūq; vni ⁊ eidem ſm totū
ſunt ſimilia nullo modo differūt abinuicē. ergo ſi ydea oīum
ſm id qḋ ē eſſet vna. tūc oīa eſſent indifferētia. ¶ Itē ſi ydea
eſt vnum qḋ aut vna cōis aut vna propria ſimilitudo. Si vna
cōis. ergo per ipſam nūq̄ res diſtinguuntur. Si vna propria
ergo per ipſam nūq̄ plura cognoſcuntur. ¶ Item ſi ydea eſt
ratio cognoſcendi. ſed vnumquodq; cognoſcēs cognoſcit ſm
exigētiam rationis cognoſcēdi. ergo ſi ydea eſt vnū quid. cū
in vno nō cadat diſtinctio. deus non cognoſcit res diſtincte.
ſed indiſtincte. ¶ Cōtra. Aug. vj. de tri. Filius eſt ars quedā
omnipotentis dei plena omnium rationum viuentium. ⁊ om-
nia in ipſo vnum ſunt. ¶ Item qḋ perfectius eſt deo eſt attri-
buēdum. ſed perfectius eſt vno poſſe cognoſcere plura ⁊ ope-
rari q̄ pluribus. ergo deo eſt attribuendum. ergo deus vna
ydea cognoſcit. ¶ Itē in omni gñe cauſe ſtatus eſt in vno ſim-
plici. vtpote in genere efficiētis ⁊ finis. ergo cū deus ſit exem-
plar in quo eſt omnimode ſtatus. ergo in deo eſt ſumma vni-
tas. ſed exēplar qḋ cōtinet multa nō eſt oīno vnum ⁊ ſimplex.
15 ergo in diuino exēplari non eſt niſi vna ydea ſm rem. ¶ Rñ.
ad intelligētiam predictoꝝ eſt notandū ꝙ hic fuit duplex opi-
nio. Quidam enim dixerunt ꝙ ydee in deo ſm rē habent di-
ſtinctionē. Dixerūt enim ꝙ eſt ꝯſiderare vniuerſitatē formarū
in deo. in aīa. ⁊ in mūdo ſiue in materia; ⁊ ī materia ſiue in vni-
uerſo habēt diſtinctionē ⁊ compoſitionē ⁊ oppoſitionē. quia
ſunt ibi materialiter. In anima vō humana habēt diſtinctio-
nem ⁊ compoſitionem. ſed nō habēt oppoſitionem. ⁊ hoc quia
ſunt ibi aliquo modo ſpiritualiter. nō tñ omnino q: ſunt a re-
bus extra. ideo eſt cōpoſitio. differūt enim ab anima. In deo
habēt diſtinctionem ſed nō compoſitionem nec oppoſitionem
propter ſummam ſimplicitatem. ⁊ q̄uis in deo ſint diſtincte,
ſunt tñ vnum exemplar ſicut plures forme particulares in ſi-
gillo faciūt vnum ſigillū. Sed iſta poſitio q̄uis in ſui initio
videatur probabilis. in fine tñ continet errorē, Nam ſi in deo
eſſet ponere ydeas realiter differētes ſiue diſtinctas. tūc eēt
ibi alia pluralitas realis q̄ ſit pluralitas pſonalis. qḋ abhor-
rent aures pie. Si dicas ꝙ nō eſt pluralitatē abſolutā pone-
re ſꝫ reſpectiuā. tūc quero de illo reſpectu aut eſt aliquid aut
nihil. Si nihil. nulla eſt ibi realis diſtinctio. Si aliquid non
eſt dare niſi diuinā eſſentiā. ſed oīa eſſentialia ī deo vnū ſunt.
Et ideo eſt alia poſitio ꝙ ydee ſunt vnū ſm rem. ⁊ hoc pꝫ ſic.
Idea in deo dicit ſimilitudinem que eſt ratio cognoſcendi. il-
la aūt ſm rem eſt ipſa diuina veritas. ſicut ſupra monſtratum
eſt. ⁊ q: illa eſt vna. pꝫ ꝙ per eam oēs ydee vnū ſunt. ⁊ hoc di-
16 cit Aug. expreſſe. q: ī illa arte oīa ſunt vnum. ¶ Ad illud ergo
qḋ obijcitur ꝙ ſunt forme. dicēdum ꝙ forma duplex eſt. ſ. for-
ma que eſt perfectio rei. ⁊ forma exemplaris. Et Aug. accipit
ydeas in ratione forme pro forma exemplari. vtraq; tñ rela-
tiue dr̃. illa ad naturam quam informat. ſed iſta ad exēplatū.
⁊ ideo q: forma dicit vt ad alterū ſicut ſimilitudo. qñ dicūtur
plures forme nō ex hoc notatur ꝙ in ydeis ſit pluralitas ſm
rem ſiue ſm id qḋ ſunt. ſed ſm id ad quod ſunt. i. ad ea q̄ ſunt
17 extra. ſ. rōne ꝯnotatoꝝ. vt ſunt ipſa ydeata. ¶ Ad illud quod
obijcitur ꝙ ydea eſt ſimilitudo exprimēs ſm totum. ergo ⁊c.
Ad hoc eſt vnus modus dicēdi ꝙ ydea nō dicit ſimilitudinē
aliquam per quam cognoſcēs aſſimilatur alijs. ſed cui multa
aſſimilantur. ⁊ multa poſſunt aſſimilari vni ſicut ſi a forma ſi-
gilli eadem fiat expreſſio figure in cera. poſſunt eſſe ab eadē
forma vna multe ⁊ varie impreſſiones. ſm ꝙ ſigillum magis ⁊
minus imprimitur. Sic in deo intelligūt qm̃ multitudo in re-
bus venit ſm gradus ⁊ approximationē ad ipſum eſſe diuinū
Sed illud nō ſufficit dicere. q: deus facit oīa diuerſa ſm for-
mam. nō tñ ſm gradum ⁊ dignitatem. ⁊ illa cognoſcit ꝑ vnū
ſm rem. qḋ quidem eſt ſimilitudo cogniti. Si tu dicas ꝙ hoc
eſt q: deus ſeipſo cognoſcit ſicut ſeipſo agit. iō ſicut vno agit
multa. ita vno cognoſcit multa. Adhuc nō eſt ſolutum. q: ad-
18 huc manet queſtio quō ipe deus poſſit aſſimilari multis. Pro-
pter hoc dicēdum ꝙ ſimilitudo quedam eſt ſm proprietatem
generis. ⁊ de hac nō eſt dubium ꝙ nō poteſt eſſe vna plurium
genere differentium. ⁊ hec eſt ſimilitudo que exprimitur ⁊ cau-
ſatur a re generis determinate. Alia ē ſimilitudo ſimpliciter
extra genus. ⁊ hec q: ad hoc genus non artatur. qua ratione
eſt huius. eadē ratione eſt ⁊ illius. ⁊ qua ratione eſt huius ſm
partem eadem rōne ſm totum. ⁊ talis ſimilitudo eſt diuina ve-
ritas. ⁊ ydea in deo. Si tu queras quō hoc poſſit intelligi. ali-
qualiter intelligi poteſt q̄uis non poſſit aptari omnino ſimi-
le. Cū enim illa ſimilitudo ſit actus purus. ⁊ ipſa veritas [ſi-
cut dictū eſt] ⁊ oīa alia cognoſcibilia quātūcunq; nobilia ſm
id qḋ ſunt comparent̃ ad ipſam ꝑ modū poſſibilis. ſicut vnū
ſm formam poteſt aſſimilari pluribus ſm naturā diuerſis ſic
in propoſito. vna realis ſimilitudo poteſt eſſe omnium cogno-
ſcibilium ⁊ pōt poni exemplum in luce aliquo modo. que vna
ſm numerum exprimit multas ⁊ varias ſpecies, colorum. In
cognitione aūt noſtra. qm̃ ſe habet per modum poſſibilis re-
ſpectu cogniti. ⁊ quodammodo informabilis ab illo nō poteſt
inueniri ſimilitudo. immo inuenitur diſſimilitudo ⁊ aſpiciēdo
ad cognitionē noſtram vr̃ nobis in deo nō eſſe intelligibile.
¶ Ad illud qḋ q̄ritur vtrū illa ſimilitudo ſit propria vel com- 19
munis. Dicendum ꝙ deus non dicitur cauſa vniuerſalis nec
particularis ſimpliciter. ſed aliquid habet de nobilitate cau-
ſe vniuerſalis q: poteſt in plurimos effectus. Similiter aliq̄d
de cauſa particulari. quia immediate ⁊ ſufficiēter poteſt in ef-
fectum quēlibet. Sic in cognitione dei intelligendum ꝙ nec
omnino eſt in vniuerſali. nec omnino in particulari. Similiter
de ſimilitudine ⁊ ydea intelligēdum eſt ꝙ communis eſt quā-
tum ad differentiam ⁊ amplitudinem. propria vō quātum ad
diſcretiſſimā expreſſionē. Ratio huius eſt. q: eſt ſilr̃itudo exp-
mens. non impreſſa nec expreſſa. Quia omnino exprimens. iō
ſumme exprimit ⁊ ſm omnes cōditiones. Et rurſus ex hoc ꝙ
non eſt expreſſa. ideo non eſt artata nec limitata. ſed extendit
ſe ad omnia. ſicut diuina eſſentia. q̄uis tota ſit in vno. non ta-
men ſic eſt in vno. ſic ꝙ non ſit in alio. ¶ Ad illud quod obijci- 20
tur vltimo ꝙ cognoſcit ſm exigentiam rationum. Dicēdū ꝙ
ſicut ratio cognoſcendi eſt vna. ⁊ tamen plura cognita diſtin-
ctiſſime repreſentat ſm proprias cōditiones. ſic diuina cogni-
tio quantum ad modum cognoſcendi qui eſt in ipſa eſt vna. et
ſimplex non diſtincta. ſed in comparatione ad obiectū diſtin-
cte cognoſcit. Quando ergo dicitur deus cognoſcit omnia di-
ſtincte. ſi diſtinctio ponitur in cognitione per comparationē
ad cognoſcentem falſa eſt. ſi aūt per comparationē ad cogni-
tum ſic habet veritatem.

Queſtio. iij. Utrū in ydeis ſit pluralitas ſꝫ rōnē.
Et ꝙ ſic oſtēditur hoc modo. Augu. C
li. lxxxiij. queſtionū dicit. Alia ratione cōditus eſt homo. alia
equus. ergo ſi ydea dicit ipſam rationem cognoſcēdi. neceſſe
eſt ꝙ plurificetur ſm rationem. ¶ Item hoc ipſum oſtēdit̃ ex
mō loquēdi ⁊ diffiniēdi. q: Aug. loquit̃ in plurali. ⁊ diffinit ī
plurali ipſas ydeas. dicēs ꝙ ſunt forme. ergo plurificātur re
vel rōne. ſed nō re. ergo rōne. ¶ Itē ydea dicit ſimilitudinē
ad cognitū. ſed ſimilitudo q̄uis in deo ſit qḋ abſolutū. hꝫ tñ
modū dicēdi ad alterū ſiue reſpectū. ſed plurificatio ſimilitu-
dinis relatiue ē a re cui aſſimilat̃. ergo cū res ydeate ſint plu-
res. ydee ſunt plures ſm rationē dicēdi. ¶ Itē deus anq̄ res
producat diſtincte cognoſcit ⁊ actu. ſed nō eſt diſtinctio ī deo
cognoſcēte nec in cognito. ergo opꝫ ꝙ ſit in ratione cognoſcē-
di. ¶ Cōtra. Si eſt plurificatio ſm rationem cū nō ſit re. tūc
vr̃ illa pluralitas nō eſſe aliud q̄ vanitas. ¶ Item ſi eſt ī hoc
noīe ydea pluralitas. aut ratione eius qḋ eſt. aut ratiōe eius
ad qḋ eſt. Nō rōne eius qḋ eſt. q: eſt diuina eſſentia. Si rōne
eius ad qḋ eſt. ergo cū verbū ⁊ exēplar ⁊ ars dicāt reſpectum
ad creaturā. ſaltē ſm nomē debēt plurificari. qḋ tñ falſū eſt.
¶ Itē ſi ydee ſunt plures nō ꝓpter ſignificatum ſed propter
cōnotatum. tūc quero, aut generatum illud eſt eternū aut tem-
porale. Si eternum. ergo vr̃ ꝙ plura ſint ab eterno. Si tpale.
ergo videtur ꝙ ydea non dicat̃ de deo niſi ex tpe. ſicut nec do-
minus nec creator dicuntur niſi ex tpe. ¶ Itē ydee ſi ſunt plu-
res propter ydeata. aut ergo ſm eſſe qḋ habēt ydeata in deo.
aut in proprio gñe. Si propter eſſe qḋ habēt in deo. Cōtra. in
deo ſunt vnū. ergo rōne illius eſſe nō pñt dici plures. Si pro-
pter eſſe qḋ hñt in ꝓprio gñe. ſꝫ nō hñt niſi ex tēpore. ergo vel

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

ydee nō ſunt plures niſi ex tpe.vel tpale eſt cā eterni quorum
vtrūq₃ eſt incōueniēs. Itē ydea aut dicit aliq̄d aut nihil. Si
nihil.ergo nec pluralitatē h₃ nec vnitatē. Si aliquid dicit. er
go ſi ſunt plures ydee.ſunt plures res.ergo ſi plures ydee ſūt
ab eterno.plures res ſunt ab eterno.ſed nō plures res ꝑſona
liter.qꝛ ydea nō dicit q̄d ꝑſone.ergo plures eſſentialiter.
❡ Rn̄.dicēdū ꝙ ſicut p₃ ex predictis diſt.xxx.q̄uis i deo nul
21 lus ſit reſpectus ad creaturā a parte dei.tm̄ ꝯtingit ipſam eſ/
ſentiam ſignificari in reſpectu ad creaturā ꝑ multa noīa. nec
tm̄ hoc nomē ſiue vocabulum ydea eſt vanū intelligēdu₃ igit
eſt ꝙ hoc nomē ydea ſignificet diuinā eſſentiam in cōparatio
ne ſiue in reſpectu ad creaturā. Idea enī eſt ſimilitudo rei co/
gnite.que q̄uis in deo ſit q̄d abſolutum.tm̄ ſm̄ modum intelli
gendi dicit reſpectum mediū inter cognoſcēs τ cognitū q̄uis
ille reſpectus ſm̄ rem plus ſe teneat ex parte cognoſcentis.qꝛ
eſt ipſe deus.tm̄ rōne intelligēdi ſiue dicēdi. ſimilitudo plus
ſe tenet ex parte cogniti.τ qm̄ cognoſcēs eſt vnum τ cognita
ſunt multa.iō oēs ydee in deo ſunt vnū ſm̄ rem.ſed tm̄ plures
ſm̄ rationē intelligēdi ſiue dicēdi. Unde ꝯcedēde ſunt oēs ra
tiones in deo eſſe vnum q̄d.ſed nō vnā ydeam ſiue rationē. ſ₃
22 plures. ❡ Ad illud ergo qđ obijcit̄ ꝙ iſti rationi nihil ſubeſt
ex parte rei. Dicendū ꝙ falſu₃ eſt.qꝛ reſpectui ſubeſt ex parte
dei eēntia nō reſpectus.ex parte vō creature ſubeſt verus re
ſpectus.τ iō reſpectus ille ſignatus nō inducit falſitatem ſic
pluralitati reſpectuū.q̄uis nō ſubſit pluralitas ex parte dei.
ſubeſt tm̄ ex parte ꝯnotatoꝝ.vñ reſpectus ille ſic plurificatus
nō h₃ falſitatē nec vanitatē. ❡ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ verbum
23 τ ars dicūt reſpectū. Dicēdū eſt ꝙ dicūt ſed aliter q̄ ydea vel
ratio.qꝛ ydea ſiue ratio cognoſcēdi plus ſe tenet ſm̄ rationē₃
intelligēdi ex parte cogniti. Similitudo enī ſm̄ ꝙ huiuſmodi
nō dicit reſpectū ad id in quo eſt ſed cuius eſt.ſed verbū plus
ſe tenet a parte dicētis.ſilr̄ τ ars τ exēplar ex parte ꝓducētis
τ qꝛ multa ſunt cognita τ vnū cognoſcēs.ideo ydee ſunt plu/
res τ ars tm̄ vna. Uel aliter ratio τ ydea dicūt reſpectum ad
24 res inquātum diſtincte ſunt.nō ſic alia vocabula. ❡ Ad illud
qđ obijcitur ꝙ ꝯnotata ſunt plura ab eterno.dicēdū ꝙ plura
litas eſt in ydeis rōne ꝯnotatoꝝ.ſed de ꝯnotatis eſt loqui du
pliciter.aut inquātum ſunt aut inquātum ꝯnotata. Inquātū
ſunt.ſic ſunt ſolū ex tpe.inquātū aūt ꝯnotant̄.ſic poſſunt ꝯno
tari τ eternaliter τ tpaliter. Eternaliter.qn̄ reſpectus impoꝛ
tatur in habitu.ſicut ꝑ hoc nomē p̄deſtinatio. iō p̄deſtinatio
eſt eterna.qꝛ ꝯnotat effectum nō in actu ſed in habitu. Tpali
ter vō qn̄ reſpectus importatur in actu ſicut per hoc verbum
creare.qm̄ ergo ſi ꝯnotant̄ tpalia vt futura ſunt.τ futura ſunt
multa.ideo ꝯnotant̄ vt multa.ſed tm̄ ſic ꝯnotata q̄uis ab eter
no ꝯnotēt.nō tm̄ ſunt ab eterno ſed ex tpe.ita multitudo ꝯno/
25 tatoꝝ q̄uis ab eterno dicat̄.tm̄ nō ponit realē multitudinē ni
ſi ex tpe. ❡ Ad illud qđ queritur vtrū ſm̄ eſſe ydeatorum ſint
ydee plures.dicēdū ꝙ ſic ſm̄ eſſe qđ habiture ſunt res ydeate
τ in ꝓprio gn̄e. τ q̄uis illud nō habeant niſi ex tpe.tm̄ ab eter
no fuerūt habiture.τ ydee ſunt rerū vt future ſunt.iō intelli/
gunt̄ nō tm̄ plures ex tpe.verūetiā ab eterno. Sic differt pre
deſtinationē fuiſſe ab eterno τ reprobationē nō rōne eius qđ
26 fuit ab eterno.ſed ratione eius quod futurū erat ex tempoꝛe.
❡ Ad illud quod obijcitur ſi plures ydee. ergo plures res.
Dicēdum ꝙ ydea non dicit tm̄ quid eſt.ſed reſpectū ad id qđ
futurū eſt.vel etiā pōt eſſe τ rōne illius reſpectus recipit plu/
rificationē. Et qꝛ ille nihil ponit in actu ſed ſolū in potentia.
hinc eſt ꝙ pluralitas ydearū eterna non ponit aliquā plurali
tatē actualē.ſicut nō ponit̄ ſi dicat̄ ꝙ pōt facere plura. Sed
hoc nomē res abſolute impoꝛtat qđ dicit.τ iō cū dicit plures
res eſſe.ponitur pluralitas in actu.τ iō argumētū nō valet.τ
iō eſt ibi quid τ ſimplr̄. Sicut ſi dicatur plura ſunt poſſibilia
deo.vel plura ſunt cognita.ergo plura ſunt. Nec ſic valet.plu
res ydee ſunt.ergo plures res ſunt.qꝛ ydee nō ſunt plures rō
ne eius qđ ſunt.ſed rōne eius ad qđ ſunt.

D Queſtio.iiij. Utrū ydee plurificent̄ ꝑ cōparatio/nē ad ydeata ſm̄ multitudinē ydea

toꝝ quātū ad diuerſitatē vniuerſaliū vel ſingulariū. Et ꝙ ſin
gulariū vꝛ.qm̄ ꝑ ydeas eſt ratio diſtinguēdi.ſed deus nō tm̄
diſtinguit vniuerſale ab vniuerſali.ſed etiā ſingulare a ſingu/
lari. Sed qꝛ diſtinguit vniuerſale ab vniuerſali.iō h₃ pluriū
vniuerſaliū ydeas τ rōnes.vnde alia ratione ꝯditus eſt equ⁹
alia rōne conditus eſt homo.ergo τc. ❡ Itē cognitio reiveriſ
ſima eſt rei ſm̄ totalitatem.ſed ſingulare aliquid addit ſupra
vniuerſale.ergo cū deus totū cognoſcat.nō tm̄ habet ydeam
vniuerſalis ſed etiā ſuperadditi.ſ.ſingularis.ſimiliter τ alte
rius ſingularis.ergo ſi addita ſunt diuerſa ſm̄ rationem ſiue
multitudinē ydealē.p₃ τc. ❡ Itē deus quoſdā ex hoībus pꝛe
deſtinat.quoſdam reprobat.ſed alia rōne quoſdam predeſti/
nat.τ alia ratione quoſdā reprobat.ergo ſm̄ alia₃ rationem τ
ydeā ſunt p̄ſciti τ p̄deſtinati in deo.ſed hec eſt diuerſitas indi
uidualis ſiue numeralis.g̃ τc. ❡ Itē ydea multiplicat̄ in di/
uinis ratione reſpectus τ relationis ad ydeatum.ergo multi
plicato vno multiplicat̄ τ reliquū.cū homo qui eſt ydeatum
multiplicet̄ in diuerſis indiuiduis. ſm̄ rem. multiplicabitur
ydea reſpectu illoꝝ ſm̄ rationē. ❡ Cōtra. Aug. ad nebridium
dico quātū ad hoīem faciēdū ꝑtinet.tm̄ quādā hoīs nō mea₃
vel tuā ibi eſſe rationē.ergo multiplicatio vel diſtinctio ydea
toꝝ attēditur ſolū ſm̄ diuerſitatē vniuerſaliū. ❡ Itē artifex
creatus ꝑ vnā ydeā ꝓducit multa.ergo cū hoc ſit nobilitatis
deus ꝑ vnā ydeam re τ ratione multa diuerſo numero ꝓducit
❡ Itē ſingulare vt ſingulare eſt cōpoſitius vniuerſali.ergo ſi
eſt ydea in deo ſingularis vt ſingularis.tūc ergo eſt vna ydea
altera ſimplicioꝛ.ſed hoc eſt incōueniēs.ergo τc. ❡ Item ſin
gulare magis ꝓpꝛium eſt q̄ vniuerſale.ſi ergo in deo eſt ydea
vniuerſalis vt vniuerſalis τ ſingularis vt ſingularis.ergo vna
ydea cōis altera ꝓpꝛia.ſed cōe pꝛius eſt τ ſimplicius eſt q̄ ꝓ
pꝛium.ergo vna ydea eſt altera pꝛioꝛ τ ſimplicioꝛ.ergo in deo
eſt ponere oꝛdinē τ cōpoſitionē eſſentialē τc. ❡ Rn̄.dicēdū ꝙ 27
ydea in deo ſm̄ rē eſt diuina veritas.ſm̄ rōnē intelligēdi eſt ſi
militudo cogniti. Hec aūt ſimilitudo eſt rō expꝛeſſiua cogno/
ſcēdi nō tm̄ vniuerſale ſed etiā ſingulare q̄uis ipſa nō ſit vni/
uerſalis nec ſingularis.ſicut nec deus.τ iō nō tm̄ eſt ſimilitu/
do vlis vt vniuerſale eſt.ſed etiā ſingularis vt ſingulare.τ iō
qꝛ ſimilitudo eſt vtroꝛūq₃.nō ſolū multiplicat̄ ſm̄ multitudi/
nē vniuerſaliū.ſ₃ etiā ſingulariū. Et hoc eſt qđ dicit Aug. ad
nebridiū.dico quātū ad hoīem faciēdū ꝑtinet.hoīs tm̄ eē rō
nē quantū vō ad oꝛdinē tpis varias hoīm rōnes in illa ſince/
ritate viuere. Ex hoc p₃ ſolutio illius verbi Aug.qꝛ Augu. di
cit ꝙ q̄uis vniuerſalis vt vniuerſale eſt vna ſit ydea.tm̄ ſingu
larium vt ſingularia ſunt plures. Unde ibidem dicit ꝙ ſi quis
velit facere angulū ſufficit habere anguli rationē. Si q̄s aūt
velit pingere quadrangulum.neceſſe eſt ꝙ rationem habeat
quattuoꝛ anguloꝝ. ❡ Ad illud ergo qđ obijcit̄ ꝙ artifex crea 28
tus producit multa per vnam ydeam.dicēdum ꝙ hoc facit ꝑ
applicationem ipſius ad diuerſas materias.vnde ſi habet ſo
lum ydeam vnam.impoſſibile eſt intelligere ꝙ ſm̄ illam ſim/
plici aſpectu cognoſcat diuerſa.deus autem ſimplici aſpectu
cognoſcit ſingularia vt diuerſa.ita ꝙ ſm̄ totum τ ſm̄ ꝓpꝛias
differentias τ pꝛopꝛietates.ideo nō eſt ſimile. ❡ Ad illud qđ 29
obijcitur de compoſitione τ pꝛioꝛitate. Dicēdum ꝙ nec ſm̄ re₃
nec ſm̄ rationē opoꝛtet ꝙ ydea habeat ydeati ꝓpꝛietates.nā
rei coꝛpoꝛalis eſt ſimilitudo ſpūalis.τ compoſiti ē ſimilitudo
ſimplex.etiā in creaturis.iō non opoꝛtet ꝙ vna ydea ſit ſimpli
cioꝛ vel pꝛioꝛ. Similitudo tm̄ ſm̄ rationē intelligēdi h₃ pꝛopꝛie
tatē ydeati ſm̄ diſtinctionē.tū propter coꝛrelationem.qꝛ opꝫ
ꝙ vno relatiuoꝛum multiplicato multipliciter τ reliquum.ſal/
tem ſm̄ rationē.tū etiam qꝛ ſimilitudo illa eſt ratio expꝛimen
di τ diſtinguēdi.τ ideo q̄uis recipiatur pꝛopꝛietas diſtincti/
ua.nō opoꝛtet tm̄ de alijs.

Queſtio.v. Utrū in deo ſit ponere multitudinem ydearū ſm̄ numerū finitū vel infinitū E

Et ꝙ ſm̄ numerū infinitū vꝛ Aug.ix.de ciui.dei. Una eſt ſapi
entia in qua infiniti ſunt theſauri oīm rerū intelligibilium.
❡ Itē Aug.vj.de tri.dicit ꝙ filius eſt ars plena oīm rationū
viuentiū.ſed ꝯſtat ꝙ ars illa eſt infinita.ergo nō implet̄ niſi
infinitis.ergo ſunt ibi infinite rōnes. ❡ Itē rōne vꝛ qꝛ ꝯſtat
ꝙ deus cognoſcit oēs ſpēs numeri.ergo oēs habēt ydeas in
deo.ſed ſpēs numeri ſunt infinite.ergo τc. Si dicas ꝙ ſunt in
finite ſpēs quo ad nos nō ſm̄ rem. Contra.ponatur ꝙ omnes
ſpecies numeri ſint in re.hoc poſito.de neceſſitate ſequit̄ ꝙ in
finita ſimplr̄ actu ſint.ergo ſi oīm ſpecierū numeri ſunt in deo
ydee.τ ſunt infinite actu.p₃ τc. ❡ Itē deus poteſt infinita ꝓ/
ducere

ducere.ſed nihil põt producere cuiꝰ nõ habeat cognitionez ⁊
ydeam.ergo cũ habeat ydeas infinitoꝝ.ſed pluriũ ſunt ydee
plures.ergo infinitoꝝ ſunt infinite.¶ Itez oibus finitis poſ
ſunt excogitari plura.q꞉ omni finito pot excogitari aliqđ ma
ius.ſed nec deus nec hõ habet plura cogitare his q̃ deus co⸗
gnoſcit.q꞉ tũc dei ſcia nõ eſſet ſumma.⁊ ſi hoc cum cognoſcat
per ydeas pꝫ ⁊c.¶ Cõtra.Aug.xj.de ciui.dei.Quicquid ſci⸗
tur ſcientis cõprehẽſione finit̃.ſed ꝯſtat ꝙ rationes cogno⸗
ſcẽdi ſciuntur.ergo finiunt̃.ſed quecũq꞉ finiunt̃ ſunt finita.er
go ⁊c.¶ Itẽ multitudo ydearũ eſt ſm multitudinẽ ydeatoꝝ
ſed conſtat omnia alia a deo de neceſſitate eſſe finita actu.er
go ſimiliter ⁊ ydeas.¶ Itẽ vbi eſt infinitas.ibi eſt ꝯfuſio et
inordinatio.ſed in exẽplari eterno nulla cadit ꝯfuſio nec inor
dinatio ⁊c.¶ Itẽ ponere infinitatẽ actu in creatura eſt pone
re impfectionẽ.Unde omne creatũ eo eſt finitũ quo perfectũ.
30 ſed ois ꝯditio impfectiõis eſt a deo relegãda.ergo ⁊c.¶ Re
ſpõ.dicẽdũ ꝙ ſicut đr in pſ.Diuine ſapiẽtie nõ eſt numerus.
a ꝑ hoc nec rationũ ꝑ quas diuina ſapiẽtia cognoſcit.⁊ qm̃
nõ habẽt numerũ nõ ſunt numerabiles.ideo nõ ſunt in nume
ro finito.Et ꝯcedẽde ſunt rõnes ⁊ autoritates ad hoc íducte
31 ¶ Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ oẽ ſcibile eſt finitum.Dicẽdũ ꝙ oñe
ſcibile ꝑ cõprehẽſionẽ eſt finitum cõprehendẽti.rationes
aũt eterne ꝑ cõprehẽſionẽ a ſolo deo ſciuntur.ideo ſoli deo
ſunt finite.ſed quẽadmodum nõ ſequitur.hoc equat̃ infinito.
ergo eſt finitum.immo eſt ibi quid ⁊ ſimplr̃.⁊ potius ſequitur
oppoſitũ.ergo nõ eſt finitum.ſic etiã eſt in ꝓpoſito iudicãdũ.
Rationes aũt ille ſunt cõprehẽſibiles ab aliquo intellectu
32 finito.ideo pꝫ illud.¶ Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ multitudo ydea
rum eſt a multitudine ydeatoꝝ.Dicẽdum ꝙ ſicut dictum eſt.
nõ venit a multitudine ydeatorum inquãtũ creata.ſed inquã
tum connotata.ydea aũt non ydeata cõnotat ſm actualẽ exi⸗
ſtentiã.ſed ſolum ſm potẽtiam.⁊ q꞉ deus põt facere infinita
ꝗuis nunꝗ faciat niſi finita.ideo ydee vel ratiões cognoſcẽ
di ſunt in deo infinite.q꞉ nõ tm̃ ſunt entiũ vel futuroꝝ.ſed om
nium deo poſſibilium.Nihil em̃ põt deus qđ non actu cogno⸗
33 ſcat.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ infinitas ponit ꝯfuſionez.Di⸗
cendum ꝙ eſt ponere infinitatẽ ſm diuerſitatem realem.⁊ ſic
ꝑuat ⁊ diſtinctionem ⁊ ordinem ſi ponatur actu.ſed multitu
do ydearum nõ eſt rerum diuerſarum.ſed dicit immẽſitatem
diuine veritatis in exprimẽdo ⁊ cognoſcẽdo omne qđ eſt deo
poſſibile.⁊ hoc quidẽ ſm rem ⁊ actum eſt vnum.iõ nõ eſt cõfu
34 ſio.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ imperfectionis eſt infinitas in
creatura.Dicẽdũ ꝙ ꝗuis ſit imperfectionis in creatura.non
tm̃ eſt in creatore.q꞉ eſt intelligere infinitatẽ per defectum.⁊
per exceſſum.Infinitas per defectum põt eſſe in creatura vt
in materia.⁊ hoc eſt imperfectionis.hoc aũt nullatenus eſt in
creatore.Infinitas aũt ꝑ exceſſum nõ põt ſimpliciter eſſe in
creatura.qm̃ habet eſſe creatum ⁊ compoſitum ⁊ limitatũ.de
us aũt nihil hoꝝ habet.⁊ ideo habet infinitatẽ.⁊ hoc eſt ſum⸗
5 me perfectionis.

Queſtio.vj ⁊ vltima.

Utrũ in ydeis ſit ponere numerum ordinatũ ⁊ ꝙ ſic vr̃ Aug.alia
ratione conditus eſt homo ꝙ̃ equus.q꞉ alius eſt homo.alius
equus.ergo cuꝫ hõ ſit nobilioꝛ equo.pari rõne nobilioꝛ ydea
vel rõne eſt cõditus hõ ꝙ̃ equus.ſed vbi eſt magis nobile et
minus ibi eſt ordo.ergo ⁊c.¶ Itẽ ſicut deus ꝑ ydeas cogno⸗
ſcit ⁊ ꝓducit res diſtinctas.ita cognoſcit ⁊ ꝓducit res ordina
tas.ergo ſicut ponitur pluralitas in ydeis ex pluralitate co⸗
gnitoꝝ ⁊ ydeatoꝝ.ita dꝫ poni ordo ex ordine.¶ Itẽ vbi ẽ plu
ralitas ſiue diſtinctio.aut eſt ordo.aut inordinatio.ſꝫ in deo
nõ cadit inordinatio nec cõfuſio.ergo in deo habẽt ordinem.
¶ Cõtra.ydee ſunt plures.q꞉ ꝑ eas deus diſtincte cognoſcit
ſed deus nõ cognoſcit vnũ poſt aliud.ſed oia ſimul.ergo ydee
hñt in deo ſimultatẽ.¶ Itẽ ſi eſt ordo.aut ergo poꝛitatis.aut
dignitatis.aut originis.Nõ prioritatis.q꞉ tũc eſſet vna ydea
altera poſterioꝛ qđ eſt incõueniens dicere.Nõ nobilitatis.q꞉
q̃libet in deo eſt ſumme nobilis.Nõ originis.q꞉ ſi vna de alte
ra orirẽt.tunc eſſet ibi vere diſtinctio ſm rẽ.ergo nullo mõ vt
vr̃ eſt in eis ordo.¶ Itẽ ois infinitas aut oino ꝑuat ordinez
aut tollit ꝑfectionẽ ab ordine.q꞉ tollit ſtatũ ⁊ cõplemẽtũ.ſed
in ydeis eſt infinitas vt viſum eſt.in alio ꝓbleumate.ergo aut
nullus ordo aut incõpletus.ſed nõ incõpletus.ergo nullus.
35 ¶ Rñ.dicẽdũ ſicut tactũ eſt in opponẽdo nõ eſt ordo ĩ ydeis
ſiue rõnibus cognoſcẽdi adinuicẽ.nec ſm ordinẽ nec ſm rõnẽ
hñt q̃ppe ordinẽ ydee ad ydeata ſed adinuicẽ nõ.qm̃ vna pri
oꝛ ſit altera.nec poſterioꝛ.nec eſt vna ab alia.nec nobilioꝛ ẽ.⁊
iõ nõ ponit̃ ibi ordo.Et rõ huiꝰ eſt q꞉ ydee dicũt reſpectũ ad
res cognitas de rõne ſui nois.⁊ q꞉ ille ſunt plures.iõ ydee ex
pꝛimo reſpectu nois plu⸗
res ſunt ſꝫ ordo dicit no⸗
uum reſpectũ ⁊ nouã ha⸗
bitudinẽ cũ vna ydea cõ
parat̃ ad aliaꝫ.⁊ qm̃ illo
reſpectu circũſcripto q̃ ẽ ad ydeata.in deo ydee — Diſtin. xxxvj.
ſimplr̃ ſunt vnũ.nec hñt
ordinẽ adinuicẽ iõ nõ eſt
ꝯcedẽdũ ꝙ ydee habeãt
pluralitatẽ cũ ordine ad
inuicẽ.¶ Ad illđ qđ obij 36
cit̃ ꝙ alia ⁊ alia eſt ydea
q꞉ alius eſt hõ ⁊ alius eſt
equus ⁊c.dicẽdũ ꝙ nõ ẽ
ſile.Siĩitudo ei eo ꝙ ad
alterũ cõparat̃ hꝫ diſtin
gui.ſed nõ hꝫ nobilitari
ab illo ad qđ cõparat̃.et
qm̃ ydea hois nihil reci⸗
pit ab hoie nec ydea eq̃
ab equo.iõ vna nõ đr al⸗
tera nobilioꝛ.¶ Ad illđ 37
qđ obijcit̃ ꝙ deus cogno
ſcit res ordinatas.dicen
dum ꝙ ꝗuis res ordina⸗
tas cognoſcat.tm̃ ſimul ⁊
eque nobiliter cognoſcit
⁊ iõ ſicut ponebat̃ diſtin⸗
ctio in ydeis.q꞉ diſtincte
ꝑ eas cognoſcebat.ita dꝫ poni ſimultas ⁊ equalis nobilitas.
q꞉ ſimul ⁊ eque nobiliter cognoſcit.⁊ ita non debet poni ordo.
Sicut enim ꝗuis deus cognoſcat res albas.nõ ſunt ydee al
be in deo.ſic ꝗuis cognoſcat ordinatas.non opoꝛtet ꝙ ſint in
deo ordinate.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ vbi eſt pluralitas ſi⸗
ne ordine eſt cõfuſio ⁊ inordinatio dicẽdum ꝙ falſuꝫ eſt.quia 38
põt ibi eſſe ſimultas.⁊ ſic eſt in ydeis.q꞉ oẽs vnum ſunt.⁊ iõ
non põt eſſe inordinatio.

¶ Qualiter res dicantur eſſe in deo a parte eius in quo ſunt.vtrũ.ſ.ſint in dei eſſentia ſicut ſunt in dei pꝛeſcia. a

Olet hic q̃ri cuꝫ oia dicant̃ eſſe in dei co⸗
gnitiõe ſeu p̃⸗
ſcientia vel in
deo per cogni
tionẽ ⁊ cũ eius cognitio vel p̃
ſcia ſit diuina eẽntia.vtrũ ꝯce
dẽdũ ſit oia eſſe in diuina eẽn⸗
tia vel ĩ deo ꝑ eſſentiã.¶ Ad
a qđ dicimꝰ.q꞉ dei cognitio eiꝰ
vtiq꞉ eſſentia eſt.⁊ eiꝰ p̃ſcia in
qua ſunt oia.ipſiꝰ cognitio eſt
nec tm̃ oia q̃ ſunt in eius p̃ſcia
vel cognitione.in eiꝰ eẽntia eẽ
dici oñt.Si em̃ hoc dicerẽt:i
telligerent̃ eſſe eiuſdem cũ eo
eſſentie.In deo em̃ đr eſſe per

Diſtinctio.xxxvj. Quomodo res ſunt in deo.

Olet hic queri cum omnia dicãtur eſſe in deo co⸗
gnitione.Supra egit magiſter de cognitione dei
qua cognoſcit creata omnia.⁊ qm̃ cognitum dici
tur eſſe in cognoſcente.ideo determinat hic ſcđo
quõ res ſunt in deo.Et qm̃ res create non tm̃ de
bent eſſe in deo.ſed etiam ex deo.⁊ per deum.ideo pꝛimo agit
de exiſtentia rerum in deo.ſcđo vo comparat ad alias habitu
dines.ſ.ex ipſo ⁊ per ipſum.ibi.Proinde ſi diligenter inſpicia
mus.Prima pars habet duas.In pꝛima oſtẽdit qualiter res
dicantur eſſe in deo a parte eius in quo ſunt.vtrum.ſ.ſunt in
dei eſſentia ſicut ſunt in dei pꝛeſcientia.In ſecunda qualiter
dicant̃ eſſe in deo a parte ipſarũ rerum.ibi.Poſt predicta q̃rit
tur cum omnia dicantur eſſe in deo.vbi querit.vtrũ mala ſint
in deo.⁊ ſoluit ꝙ nõ.Quelibet harum partiuꝫ põt diuidi.qm̃
pꝛimo querit ⁊ opponit.⁊ poſtmodũ determinat.⁊ partes ma
nifeſte ſunt in littera.Scđa quoq꞉ pars in qua comparat hoc
qđ eſſe in deo ad alias habitudines impoꝛtatas per alias pre
poſitiones.habet quattuoꝛ partes.In pꝛima oñdit hoꝝ triuꝫ
ꝯueniẽtiam.In ſcđa differẽtiã ⁊ apparitionem.ibi.Preterea
ſciẽdum eſt.In tertia differentiam eius qđ dicitur de ipſo ad
hoc qđ dicitur ex ipſo oſtendit.ibi.Illud etiam hic annecten
dũ.In quarta breuiter predicta epilogat.ibi.In p̃miſſis ap⸗
tum eſt.Et hec pars põt diuidi cõtra totam pꝛecedẽtẽ.Intel
lectus partium pꝫ in littera.
a ¶ Dei cognitio eius vtiq꞉ eſſentia eſt.nec tm̃ aĩa q̃ ſunt in co⸗
gnitione ⁊c..ſunt in eius eſſentia.Ur̃ hic male dicere.q꞉ hoc
argumẽtũ vr̃ eſſe neceſſariũ.ſi aliqua duo.ſunt oino eadem.ſi
aliquid eſt in vno ⁊ in alio.Si dicas ꝙ differũt penes ꝯnota⸗
ta.vr̃ falſum.q꞉ dei p̃ſcia nõ ꝯnotat.Uel ſi dicas ꝙ pꝛeſciẽtia

cōnotat. obijcitur de hoc
nomine deus. qd̄ non cō-
notat. ꝛ cum dicunt̄ oīa
eſſe in deo. ergo pari ra-
tione ꝛ in eſſentia. Pre-
Aug. terea contra magiſtrum
Ep̄b. j. videt̄ eſſe verbū Anſel.
in mono. ꝙ creatura in
creatore eſt creatrix eēn-
tia. ergo vr̄ ꝙ vere ſint in
dei eſſentia. Rn̄. dicēdū
1 ꝙ hec ꝑpoſitio in aliquā
do cōnotat inherētiā. vt
ſi dicatur accidens ī ſub-
iecto. Aliquando conno-
tat identitatem. vt ſi di-
catur. ydee rerū ſunt in
deo. que ſunt deus non a
deo. Aliqn̄ connotat cau
ſalitatem vt ſi dicat̄ crea
ture ſunt in ipſo deo. Et
2 pōt hec prepoſitio in. di-
ci ſm̄ quattuor genera cau
ſarum. ſed in deo non dr̄
niſi ſm̄ tria. Quoniā er-
go cauſa dicit reſpectum
ad creaturā ſm̄ rationē
intelligendi. ideo hec ꝑ-
poſitio in. ſm̄ ꝙ dicit cau
ſalitatē. non additur niſi
terminis dicentibus re-
ſpectum ad creaturā. Et
quoniam nomen ſubſtan
tie vel nature vel eſſentie
non dicit reſpectū. ideo
ſi dicatur creature ſunt ī
dei ſubſtantia. hec prepo
ſitio in. aut notat identi-
tatem aut inherētiā quo-
rum vtrūqꝫ falſum eſt. et
ideo tales locutiones nō
recipiuntur. ꝛ ī illo argu-
mēto eſt ſophiſma ſm̄ ac-
cidens. ideo dicit magi-
ſter ꝙ nō valet ꝯuis eīn
idem ſint re. differunt tn̄
in modo ſignificādi ꝛ in-
telligēdi. ¶ Ad illud qd̄
obijcitur ꝙ deus non di-
3 cit reſpectum. dicendum
ꝙ falſum eſt. qꝛ imponit̄
ab actu quem hꝫ ad crea
turam. ſicut dicit Dam̄.
Unde bene dicitur. deus
creaturarū. ¶ Ad illud
4 qd̄ obijcitur ꝙ creatura
ī creatore ē creatrix eēn-
tia. Dicendum ꝙ creatu
ram in creatore eſſe eſt
ydeam vel ſimilitudinē
eius apud deū eſſe. ꝛ An
ſel. vult dicere ꝙ ſimilitu
do illa eſt creatrix eſſen-
tia nō ꝙ illa creatura ſit
eſſentia. vnde bene cōce-
dendum ꝙ ydee rerū ſūt
Roma. in diuina eſſentia. qꝛ in.
rj. notat identitatem ꝛ vere
ſed hoc nō poteſt dici de
Rn̄. q̄ i creatura ſm̄ eſſe qd̄ hꝫ in
telligan ꝓprio genere.
tur eē i b ¶ Illa enim eſſe in deo
deo. intelliguntur que ex ipſo

eſſentiā qd̄ eſt diuina eſſentia
qd̄ eſt deus. Hꝫ ḡ deus apud
ſe in p̄ſcia ſua: que non hꝫ ī ſui
natura. Un̄ Aug. de verbis
apl'i ita ait. Elegit nos an̄ mū
di ꝯſtitutionē. Quis ſufficit
hoc explicare. Eligunt̄ q̇ non
ſunt nec errat q̇ elegit. nec va-
ne elegit. elegit tamē ꝛ hꝫ ele-
ctos quos creaturus eſt eligē
dos quos habuit apud ſemet
ipſum non in natura ſua. ſꝫ in
p̄ſcia ſua. Nōdū erāt q̇bus ꝓ
mittebat̄. ſed ꝛ ipſi ꝓmiſſi ſunt
q̇bus ꝓmittebat̄. Ecce hic ap
te dicit deū apud ſemetipſum
hr̄e electos an̄ mūdū. nō in na
tura ſed ī p̄ſcia ſua. cū tn̄ eius
p̄ſtia nō aliud niſi ꝙ̄ eius na-
tura. qꝛ ipſius preſciētia ē ei⁹
noticia. Pōt tn̄ ad electos re
ferri cū ait. In natura ſua. i. il
loꝝ illos q̇ppe habuit ab eter
no apud ſe. non in natura ſua
idest illoꝝ. qꝛ nondū erāt. ſꝫ in
ſua preſcientia. qꝛ eos ita no-
uit ac ſi eſſent.

☞ Qualiter res dicantur eſſe in deo a ꝑte ipſarūmet re-
rū. vtrū. ſ. mala debeāt dici eē
in deo vbi ſunt oīa bona. cum
vtraqꝫ ſint in eius cognitione
ꝛ p̄ſcia. oīa eīn cognoſcit. b

¶ Poſt p̄dicta q̄rit̄ cū oīa di
cant̄ eſſe in deo nō ꝑ eſſentiā
nature. ſed ꝑ cognitionē ſcie. ꝛ
deus ſciat bona ꝛ mala. vtrū
ꝯcedendū ſit ſimpl'r mala eſſe ī
deo. ſiue eſſe in deo ꝑ cognitio
nē. Scit eīn de⁹ ꝛ ſciuit ſemꝑ
oīa tā bonaꝙ̄ mala. ecce an̄ ꝙ̄
fierēt. ꝛ p̄ſciuit ab eterno ea fu
tura. Ideoqꝫ cū oīa bona diximꝰ
eē in deo ꝑꝑ p̄ſtiā cognitiōis
eādē rōne. vr̄ dicēdū oīa mala
eſſe ī eo. cū ea ſemꝑ nouerit. ꝛ
ꝑ cognitionē ei p̄ſtia fuerint.
Precognouit eīn de⁹ ab eter
no quoſdā futuros malos. et
eoꝝ maliciā (vt ait Aug.) p̄ſci
uit ſꝫ nō p̄parauit. Cū ḡ pctā
oīm ſciat. nūq̇d intelligēdū eſt
ea includi in illa gn̄alitate lo-
cutionis. q̄ dixit apl's oīa eſſe
in deo. Ex ipſo inq̇t ꝛ ꝑ ipm̄ ꝛ
in ipſo ſunt oīa. ſꝫ q̇s niſi inſa
nus dixerit mala eſſe in deo.
b Illa eīn eē in deo intelligunt̄
q̄ ex ipſo ꝛ ꝑ ipm̄ ſunt. Ea vō
ꝑ ipm̄ ſunt ꝛ ex ipſo quoꝝ au-
tor eſt. ſed nō eſt autor niſi bo
noꝝ. Nō ḡ ex ipo ꝛ ꝑ ipm̄ ſūt
niſi bona. ita ḡ nō in ipſo ſunt
c niſi bona. ḡ mala nō ſunt ideo
qꝛ lꝫ ea noſcat: nō tn̄ ita oīno
noſcit vt bona. mala quaſi de
lōge cognoſcit. vt ait ꝓpha. ꝛ
alta a lōge cognoſcit. i. ſuper-
biā. ꝛ alibi ad deū loquens de
malis ait. De abſcōditꝭ tuis
adipletus eſt vēter eoꝝ. Qd̄
exponēs Aug. Abſcōdita in
quit pctā ſunt q̄ a lumīe ueve
ritatis abſcōdunt̄. Sed quō
pctā a lumine veritatis diuine
abſcōdūt̄ cū a deo ſciant̄. Si
eīn nō ſciret quō de illis iudi-
caret. ꝛ ꝑ illis malos dānaret
Alibi ꝓpha. Qꝛ neqꝫ ab oriē
te neqꝫ ab occidēte deeſt. Qd̄
exponēs caſſiodorus inquit.
Neqꝫ a bonis neqꝫ a mal' de-
eſt deus. ſed oībus preſens ꝛ
cognitor eſt.

☞ Qꝛ nō ita cognoſcit de
us mala vt bona. qꝛ mala tn̄ ꝑ
ſciam. bona vō ꝑ ꝓbationē et
bn̄placitum. c

¶ Cognoſcit ḡ deus ꝛ bona
ꝛ mala ꝑ ſciam. ſꝫ bona cogno
ſcit ēt ꝑ approbationē ꝛ ꝑ bn̄-
placitū. mala vō nō. Un̄ Caſ-
ſiod. ſuꝑ pſ. dicit. Pctā abſcō
dita deo ſunt. qꝛ non nouit. i.
non approbat. Et ex eo ſenſu
Aug. dixit ea abſcondita a lu
mine dei. Qui ēt ī li. ad heluí-
diū inſinuat cognitionē dei va
rijs modis accipiēdā inquiēs
Si ad ſciam referas. nō igno
rat deus aliquos vel aliqua. q̇
tn̄ ī iudicio q̇buſdā dicet. Nō
noui vos ſed eoꝝ ip̄robatio h̄
verbo inſinuata eſt. Ecce non
cognoſcere dr̄ deus q̇ non ap
probat q̄ ei nō placēt. Appa-
ret itaqꝫ verum eſſe qd̄ diximꝰ
ſcꝫ. qꝛ quodāmō cognoſcit de
us bona. quo non cognoſcit
mala. Pariter quidā vtraqꝫ
eodemqꝫ modo noſcit quantū
ad noticiam. ſꝫ bona etiam ap
probatione ꝛ beneplacito co-
gnoſcit.

☞ Quare bona tm̄ dicant̄ eſſe in deo ꝛ nō mala. d

¶ Et inde eſt ꝙ bona tantū
dicuntur eſſe in deo non mala
et illa prope. hec longe. quia
licet in deo aliqua dicantur eſ
ſe propter cognitiōis preſen-
tiā ꝛ deus bona ꝛ mala cogno

ꝛ per ipſū ſunt. Videtur
male dicere. quia cum ta
lia nō ſunt niſi preſentia.
ergo in deo non ſunt niſi
ea q̄ preſentialr̄ exiſtunt
quod eſt manifeſte falſū.
ꝛ contra Augu. qui dicit
ꝙ res ſunt in deo ab eter Pſ. cx
no. Si dicas ꝙ accipit xviij.
eſſe in deo vt in conſeruā
te. qꝛ ſic accipit apoſtol⁹
in prefata autoritate. ex
ipſo ꝛ per ipſum ꝛ in ipſo
tunc nihil facit ad propo
ſitum. quia magiſter acci
pit eſſe in. ſm̄ ꝙ dicuntur
res eſſe ī deo eternaliter
Si tu dicas ꝙ res actua
liter ſunt ex deo vel per
deum ex tempore. ſed ha
bitudinaliter ab eterno. Pſa.
tūc quero qualiter actua lxviij.
liter ſunt in deo ab eter-
no ꝛ non eternalr̄ ex deo
vel per deum. ¶ Rn̄. di-
cendum ꝙ eſſe ex deo. vl' 5
per deū poteſt accipi vel
ſm̄ aptitudinem vel ſm̄
actum vel ſm̄ habitū. Si
ſm̄ actum ſic predicta au
toritas non eſt intelligen
da precise ꝙ illa ſola ſint
in deo. que ſunt ex deo vl'
per deum. quia multa de
us cognoſcit. que ſunt in
deo. que tamen non ſunt
ex ipſo nec per ipſū. nec
erunt. Poteſt iterum ac-
cipi ſm̄ habitum. ꝛ ſic ad
huc non eſt intelligenda
precise. quia multa deus
cognoſcit ꝛ poteſt facere
que non faciet. ꝛ tn̄ ſunt
in ipſo. nec vnꝙ̄ erunt ex
ipſo nec per ipſum. Po-
teſt iterum intelligi ſm̄
aptitudinem. ꝛ tunc pre-
ciſe habet veritatem. qꝛ
nihil eſt in deo. niſi ſit
aptum eſſe in deo. ꝛ ꝑ ip-
ſum. ꝛ ſic valet ad propo
ſitum. ꝛ ſic intelligit ma-
giſter. ꝛ per hoc excludū
tur mala. quia deus non
pōt facere mala. nec ma-
la poſſunt eſſe ex ipo nec
per ipſum. Quod queri-
tur quare non dicuntur 6
res eternaliter eſſe ex
deo ꝛc. Dicendum ꝙ non
eſt ſimile. quia alie pre-
poſitiones ſignificant ꝑ
modum fieri ꝛ motus et
actus. ſed hec prepoſitio
in. per modū quietis. Et
qm̄ deus non fecit niſi ex
tēpore. nec fuit eā actua-
liter cauſans. niſi ex tem
pore. ſꝫ habitudinaliter
ab eterno. ideo magis di
cuntur res eternaliter in
deo ꝙ̄ ex deo.
c ¶ Mala nō ſunt ī deo ꝛ 7
paulo-

ſcat.mala tñ nō cognoſcit niſi ꝑ noticiā.bona vō nō ſolum ꝑ ſciam.ſed etiā ꝑ approbationem ⁊ bn̄placitū.Et ob talem cognitionē aliqua dicunt̄ eſſe in deo.ſ.q: ita ea ſcit.vt etiam approbet ⁊ placeāt.i.ita ſcit vt eoꝝ ſit autor.

☞ Quō ɔueniāt iſta tria oīa ex deo.⁊ ꝑ ipm.⁊ in ipſo. e

Proinde ſi diligēter inſpiciamus.idē vr̄ eſſe oīa eſſe ex deo.⁊ ꝑ ipm ⁊ in ipō. Vñ Ambro.in.ij.lib.de ſpūſctō. Hec tria ex ipſo.⁊ ꝑ ipm. ⁊ in ipſo oīa vnū eſſe ſupra dixim⁹. Cū dicit ꝑ ipm eē oīa.nō negauit d in ipſo eē oīa. Eādē vi hn̄t oīa hec.ſ.ex ipſo ⁊ i ipſo ⁊ ꝑ ipm.⁊ vnū in his atq; ɔſilē.non ɔ̄riū intelligit̄. Ecce habes. q: ex eadem intelligentia ſcriptura dicit oīa eſſe in ipſo.⁊ per ipm ⁊ ex ipſo vel cum ipſo. Cum ergo ex eadem ratione oīa dicātur eſſe ex deo vel ꝑ ipſum. nō ſolum q: ſcit.ſed etiā q: eoꝝ autor eſt.ɔſequitur vt eadem ratione ita eſſe in deo dicātur ſcz q: ſcit ⁊ eoꝝ autor eſſe dicitur.q: in illo viuimus ⁊ mouemur ⁊ ſumus.q: eo autore ſumus mouemur ⁊ viuimus. Cū ergo non ſit autor niſi bonoꝝ merito ſola bona in eo eſſe dicuntur ſicut ex ipſo ⁊ per ipm. Cum ergo in eius cognitione vel preſentia ſint omnia.ſ.bona ⁊ mala.in eo tñ non dicunt̄ eſſe niſi bona quoꝝ autor eſt. Vñ Aug.i li.de natura boni. Cū audimus inquit ex deo. ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo eſſe oīa. oēs vtiq; naturas intelligere debemus.⁊ oīa q̄ naturaliter ſūt neq; eñ ex ipſo ſunt pctā que naturam non ſeruāt.ſed vitiāt q̄ ex voluntate peccātium naſcuntur oīa. Hic aperte dr̄ ꝙ in illa gn̄alitate locutiōis bona tm̄ continentur.

☞ Quō differāt oīa eſſe ex deo.⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo ꝑ diſtictionem perſonarum f

Preterea ſciendū eſt ꝙ lz ibi indicetur diſtinctio perſonarum cū dr̄ ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo oīa.tñ ex patre ⁊ per patrem ⁊ in patre ſunt. Silr̄ de filio ⁊ ſpūſancto accipiēdū eſt.vñ Aug.in.j.li.de tri. Nō confuſe inquit accipiendū eſt quod ait apoſtolus ex ipſo et per ipſum ⁊ in ipſo. Ex ipſo dicens propter patrem per ipm propter filiuz.in ipſo propter ſpiritumſanctum. Vigilanter autem attende.ne quia patrē volens intelligi dixit ex ipſo. ſic intelligas omnia eſſe ex patre vt neges oīa eſſe ex filio vel ex ſpiritusancto. cum ex patre ⁊ per patrem ⁊ in patre omnia eſſe ſane dici poſſint. ſimiliter ⁊ de filio ⁊ de ſpūſctō dicendum eſt.

☞ Quō differāt ex ipſo et de ipſo.i.ꝙ non omnia que ex deo ſunt etiā de ſeipſo ſunt.ſz econuerſo. g

Illud etiā hic annectendū eſt ꝙ non oīa que dicuntur eē ex deo.etiam de ipſo eſſe dici debeant. Quia vt ait Augu. in li.de natura boni. Nō hoc ſignificat penitus ex ipſo. qō de ipſo. Quod enim de ipſo ē poteſt dici eſſe ex ſeipſo.ſz nō omne quod ex ipſo eſt. poteſt dici eſſe de ipſo. quia non eſt de ſua ſubſtantia. Ex ipſo eñ ſunt celum ⁊ terra.quia ipſe fecit ea.non autem de ipſo.quia non de ſubſtantia ſua ſicut aliquis homo generat filiuz.vel faciat domum. Ex ipſo eſt filius ex ipſo eſt ⁊ domus.ſed filius de ipſo.domus vō de terra ⁊ ligno non de ipſo.

☞ Epilogus p̄dictoꝝ. h

Ex premiſſis apertum eſt. ꝙ in dei cognitione ſiue p̄ſentia ſunt omnia ſcilicet bona ⁊ mala.ſed non omnimodo ſunt ibi mala quo bona. Et ꝙ in deo bona tantuz ſunt ſicut ex ipō ⁊ ꝑ ipm nō mala.⁊ ex quo ſenſu hec accipienda ſint aſſignatum eſt. Et ꝙ de ipſo non dicitur eſſe ꝓprie qō aliud eſt ab ipſo.ex ipō autem eſſe dicuntur oīa q̄ eo autore ſunt.

---

paulo poſt ſubiungit.bona cognoſcit etiā ꝑ approbationē ⁊ ꝑ bn̄placitū.mala vō nō.ſupple cognoſcit deus ꝑ approbationē. Vr̄ male dicere.q: approbatio reſpicit volūtatē.ſed eſſe in deo reſpicit ab eterno exēplaritatē.ergo noticia approbatiōis nihil ad hoc facit. Itē magiſter videtur inſufficiēs in diuiſione diuine cognitionis.q: ſicut bona cognoſcunt̄ noticia approbationis. ita mala noticia reprobationis. Item approbatio aut nihil aut aliquid addit ſupra noticiam ſimpliciter aut non. Et ſi nō.ergo non eſt in deo diſtinguere noticiam ⁊ noticiā approbationis. Itez ſi nihil addit ergo ſicut ſūt in deo que cognoſcit approbando.ita etiam illa que cognoſcit ſimpliciter Si aliqd addit.ergo videt̄ ꝙ diuina noticia ſit compoſita. Si dicas ꝙ addit ſm intellectuz.ſed intellectus noſter non facit res eē in deo ergo nec noticia approbationis.

Rn̄.dicēduz ꝙ approbatio ſupra cognitionem ſm intellectum addit beneplacitū volūtatis. hic aūt beneplacituz ɔnotat bonitatem in deo reſpectu cuius eſt. q: deo non placet niſi bonū: ⁊ eē bonum inquātū huiuſmodi deo ſilē eſt.ſi ergo ydea dicit rationem cognoſcēdi ſm aſſimilationez.oīa que deus cognoſcit: noticia approbationis ſunt i ipſo. Sed notāduz ꝙ approbatio poteſt ɔnotare bonitatez in actu ⁊ ſic nō eſt preciſe verū ꝙ oē qō ē in deo ſit cognitum noticia approbationis. Pōt iteruz connotare bonitatem in potentia ſicut exēplar ɔnotat rei entitatez non q: ſic.ſed q: deus poteſt eam facere ⁊ ſic nihil eſt ideo niſi qō cognoſcit noticia approbatiōis.q: ſic cognoſcit omne bonū quod eſt vel quod poteſt facere ⁊ illius habet exēplar.⁊ ideo illud tm̄ eſt i deo. Qō ergo obijcit̄ ꝙ voluntas non facit ꝙ ſint in deo dicendum ꝙ hoc nō eſt. q: volūtas in actu.ſz q: deus nihil pōt facere qō non approbet tanꝙ bonuz. vñ approbatio potius dicit ibi iudiciū rōnis ꝙ affectū volūtatis. Qō querit̄ ſi addit dicendum ꝙ addit a parte noſtri intellectus: ⁊ a parte ɔnotati.a parte ipſius dei nō.nō ſic aūt addit reprobatio.⁊ ideo magiſter nō ponit noticiā reprobationis pro mēbro.

d Eādem vim habēt omnia hec.ſ.ex ipſo ⁊ in ipſum ⁊ ꝑ ipm Obijcitur contra hec Ambro.verba ꝙ ſi habent eandem vim ergo videtur hic eſſe inculcatio verborum. Item aut accipitur eſſe in ipſo ſicut in exemplari.aut ſicut in cauſa conſeruāte. Si tanꝙ in exemplari cōſtat ꝙ aliud eſt eſſe in ipſo ⁊ ex ipſo ſicut poſtēſum eſt. Si tanꝙ in cōſeruante adhuc eſt aliud ꝓduci aliud conſeruari.

Item ſi eandē vim habent,ſicut ex ipſo approꝑiat̄ patri.ita poteſt approꝑiari filio. ⁊ ſilr̄ patri erit approꝑiare in ipſo. Rn̄. dicendum ꝙ ē loqui de illis tribus circūlocutionibus quantuz ad illud quod ſignificāt aut quantum ad ordinez quem connotant. Si loquamur quantum ad illud quod ſignant.ſic omnia dicuntur eſſe ex deo tanꝙ ex principio primo non aliunde moto. Omnia dicuntur eſſe per deū tanꝙ per principium ſufficientiſſimum quod oīa agit per ipſum. Omnia dicuntur eſſe in deo tāꝙ in principio infinito. qō nō pōt facere aliquod extra ſe.ſed oīa ambit eius virtus.⁊ in his trib⁹ circūlocutionibus ſignificatur ꝙ deus eſt principiū primū ⁊ ſufficiētiſſimum. ⁊ infinitiſſimū. Et q: oīa hec in deo ſunt vnū. ⁊ cōueniūt tribus.iō quātuz ad ſignificatuz dicit Ambro. ꝙ habent eandē vim nec tñ eſt inculcatio q: diuerſimode importat ſm rationem intelligēdi. Si autem loquamur quantū ad ordinem quem connotant prepoſitionum habitudines ſic ſunt approꝑate trib⁹. Quia ex ipſo dicit rationem primi.⁊ ꝑ ipſum dicit rationez medij ⁊ in ipſo dicit rationē vltimi.ſiue quietatiui.⁊ iō ex ipſo appropriatur pſone patris q̄ eſt prima i trinitate ꝑ ipſum appropat̄ filio q̄ eſt pſona media.⁊ in ipſo ſpiritui ſancto qui eſt perſona tertia.ex his patēt obiecta.

AD intelligentiā hui⁹ ptis q̄rit̄ de exiſtētia rerū i deo. ⁊ circa hoc tria pncipalr̄ q̄runt̄ Primo vtrū creature fuerūt i deo eternalr̄. Scđo q̄rit̄ de mō exiſtēdi ipſarum reruz in deo. Tertio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

quantũ ad gñalitatẽ rerũ in deo exiſtẽtiũ. vtrũ .ſ. oĩa q̃ deus pcognoſcit fuerũt ⁊ ſunt in deo. Ita ꝙ Primo de exiſtentia. Scđo de mõ. Et tertio de numero. Quãtũ ergo ad primũ articulũ duo q̃runt. Primo q̃rit vtrũ res fuerũt in deo ab eterno. Scđo vtrũ ſint in deo rõne eſſentie vel pſone.

A **Queſtio. j.** Q res fuerunt in deo ab eterno. vr̃. q2 agẽs cognoſcẽs. agit p ſpẽm rei quã penes ſe hꝫ. ſed res eſt in aĩa. q2 ſilr̃udo eius eſt in ea. ergo ⁊ in deo ſilr̃. Si dicas ꝙ illud exẽplar nihil eſt rei. ergo ſm illud nõ deberet dici res eſſe in deo. Cõtra. plus facit ad eẽ rei exẽplar qđ eſt cognitiuũ ⁊ pductiuũ q̃ qđ eſt pductũ a re. ſi ergo rõne exẽplaris pducti a re. res eſt in aĩa. multofortius dꝫ dici in deo eſſe rõne exemplaris pducẽtis. ſed hoc ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Itẽ ſimilitudo pducta nõ ẽ hoc aliquid ſed alicuius. ſed exẽplar p qđ cognoſcit deus vere eſt ipſe deus. ergo veri9 eſt exẽplar rei in deo q̃ in aĩa. ergo multofortius res ĩ deo q̃ in aĩa. ⁊ ſic ⁊c. ¶ Itẽ q2 res põt exire de materia res eſt ĩ materia. cũ nõ totaliter ẽ in potẽtia materie. immo agẽtis. ergo ſi res q̃ ſunt in potẽtia dei totaliter ibi ſunt. multofortius debẽt dici eſſe ĩ ipſo. ſic ⁊c. ¶ Cõtra. qđ exit p creationẽ. oĩno nihil ẽ añq̃ creeẽ. ſed creature ſic exeunt. g̃ oĩno nihil ſunt añq̃ pducunẽ. ſed qđ nõ eſt. nec eſt hic nec ibi. ergo nõ eſt in aliq̃. ⁊ ita nec in deo. ¶ Itẽ qđ eſt in aliquo eſt in illo. vel ſm ſe vel ſm aliquid ſui. ſed res nõ eſt in deo ſm ſe. q2 tũc eſſentialiter eſſet in deo. nec ſm aliq̃d ſui. q2 nihil de ipſa eſt eternũ. ſed ꝯtrũ ex tpe. ergo ⁊c. ¶ Itẽ qđ eſt aliquo ẽ ĩ illo ſm eſſe actuale vel potẽtiale. ſed creatura nõ eſt in deo ſm eſſe actuale. q2 tũc actu eſſet. ergo ſi eſt in deo eſt ſm eſſe potẽtiale. ſed oẽ eſſe potẽtiale ſm qđ hmõi eſt pmutabile. ſi ergo creatura ab eterno eſt in deo ſm eſſe potẽtiale. ab eterno eſt in deo ſm eſſe mutabile. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊ primum. ¶ Item ſi creatura dꝫ eſſe in deo. q2 põt eſſe a deo. ergo cũ ab eterno eſſe a deo ſit impoſſibile. non erit creatura ab eterno in deo ratione potẽtie.

10 ¶ Rñ. dicẽdum ꝙ aliquid dꝫ eſſe in aliquo tripliciter. vel ſm actualẽ exiſtẽtiã. vel ſm ſilr̃udinis pñtiam. vel ſm cauſatiuã potẽtiã. Primo modo ſunt res in vniuerſo. Scđo modo in cognitiua ſubſtãtia. Tertio mõ in ſua cã. His duobus modis vltimis res ſunt in deo. q2 eſt cognoſcẽs res anteq̃ ſiãt ⁊ potẽs producere. Vñ q2 ab eterno cognoſcit. ⁊ potẽtia qua pduxit ex tpe in deo fuit ab eterno. iđ dicunẽ res fuiſſe ĩ deo ab eterno.

11 ¶ Ad illud qđ obijcit qđ nihil eſt nõ eſt in aliquo. Dicẽdũ ꝙ verũ eſt ſm primũ modũ exiſtẽdi. ſed falſum ſm tertiũ. q2 illđ

12 qđ nihil eſt mõ deus põt facere. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ illđ qđ eſt ab aliquo eſt in illo ſm ſe ⁊c. Dicẽdũ ꝙ quantũ ad ſcđm modũ res ſunt ĩ deo ſm aliquid ſui. q2 ſm exẽplar. Sed aliq̃d rei põt dici tripliciter .ſ. eſſentialiter. effectiue ⁊ cauſatiue. ſcꝫ ſicut pars effectus ⁊ cauſa. Hoc tertio modo eſt illud exẽplar aliquid rei vel cauſa .ſ. quãtũ ad potẽtiã cauſatiuam. q2 ẽ res

13 ſm ſe nõ in actu ſed potẽtia. q2 ſuũ eſſe põt produci a deo. Similiter ad ſequẽs. Dicẽdũ ꝙ ratione exẽplaritatis res actua

14 liter ſunt in deo. rõne creationis potẽtialiter. q2 poſſunt pduci. ¶ Qđ obijcitur ꝙ creatura eſt in deo ſm eſſe mutabile. Dicẽdum ꝙ hoc nõ eſt verũ de eo qđ eſt actu in deo. ſed qđ põt pduci a deo ẽ mutabile. Vel dicẽdũ ꝙ potẽtia hꝫ cõparationẽ

15 ad diuinã potẽtiã q̃ eſt immutabilis. ⁊ ſic eſt immutabile. vel ad cõnotatũ tpale extra. ⁊ ſic hꝫ eſſe mutabile. ¶ Ad illud qđ obijcit de creatione. Dicẽdũ ꝙ q̃uis actus creãdi nõ poterãt eſſe ab eterno. tñ potẽtia creãdi fuit in deo.

B **Queſtio. ij.** Vtrũ res ſint in deo rõne eẽntie vel pſone. Et q̃ rõne eſſentie vr̃. q2 qđ ineſt rõne pſone eſt pp̃riũ. qđ ineſt rõne eſſentie eſt cõe. ſi ergo hoc eſt cõe trib9. pꝫ ⁊c. Preterea res in deo ſunt rõne exẽplaritatis. ſꝫ exẽplar creature in deo eſt diuina eẽntia. q2 deus ſeipſo pducit ⁊ cognoſcit. ergo ⁊c. ¶ Itẽ regula eſt ꝙ q̃cq̃d de deo dꝫ in relatione ⁊ ad creaturã eſt eſſentialr̃ dictũ. ſed res eſſe ĩ deo eſt taliter dictũ. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. ꝙ rõne pſone vr̃. q2 res ſunt in deo inquãtũ pñt ab ipſo exire. ſꝫ pducere cũ ſit actus eſt ipſius ſuppoſiti. g̃ pſone. ¶ Itẽ ſicut dicit Aug. li. lxxxiij. q. Verbũ dicit operatiuã potẽtiã. ſi g̃ res ſunt in deo rõne potẽtie operatiue. ſunt ĩ eo rõne verbi. g̃ cũ vbũ ſit pſona. ſunt ĩ deo rõne pſone. ¶ Itẽ Aug. ix. de ciui. dei. c. xxiiij. dicit. ꝙ cũ dꝫ. dixit vt fiat. intelligiẽ pr̃. in verbo dicẽdi filius. in viſione ſſ. g̃ cũ eius ſit pducere in quo ſunt. pꝫ ergo ꝙ ſunt rõne pſone.

¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ in diuinis eſt ꝯſiderare eſſentiã q̃ eſt cõis vt 16 cõis ⁊ abſoluta ẽ ꝯſiderare pp̃ietates. ⁊ eſt ꝯſiderare cõe. vt in relatione ad pp̃ria. Primũ dꝫ in oĩmoda abſolutione. ſcđm ſcꝫ pp̃rietas dicit relationẽ ad pſonã. tertiũ dicit relationẽ ad res. ⁊ illa appropriata ſignificãt deũ vt cãm. cũ g̃ q̃rit. Vtrũ res ſint in deo rõne eſſentie vel pſone. Dicẽdũ ꝙ pp̃rie loquẽdo nec ſic nec ſic. ſed ſunt in deo vt cã. ⁊ ſic rõne appropriatoꝝ q̃ ſunt eſſentialia ꝯſiderata in pſonis. ¶ Cũ ergo obijciẽ vtrũ ſint in eſſentia. Dicẽdũ ꝙ ille rões ꝯcludũt ꝙ ſunt in eẽntia cõiter dicta. ſm ꝙ cõprehẽdit appropriata. nõ ſm ꝙ in oĩmoda abſolutione ꝯſideraẽ. ¶ Qđ obijciẽ ad oppoſitũ non ꝯcludit de pſona rõne pp̃rioꝝ ſed rõne appropriatoꝝ.

COnſequẽter quantum ad ſcđm articulum q̃ritur de modo exiſtẽtie rerum in deo. ⁊ circa hoc q̃runẽ duo. Primo queritur vtrum omnia q̃ ſunt in deo ſint in ipſa vita. Scđo q̃ritur vtrũ res verius ſint in deo q̃ in vniuerſo. ſiue in proprio gñe.

Queſtio. j. Q omnia ſint in deo vita vr̃ Joh. j. Qđ factũ ẽ in ipſo vita erat. ſed omnis creatura eſt facta. ergo omnis creatura eſt in ipſo vita. ¶ Itẽ Augu. ſup Geñ ad litteram. Omnia dicuntur in ipſo fuiſſe vita. non in ſua natura. q2 omnia nouerat añq̃ fierẽt. ¶ Itẽ ratiõe vr̃. quia diuina eẽntia eſt vita. ergo qđ diuina eẽntia eſt. etiaꝫ vita eſt. ſed creatura in deo eſt diuina eſſentia. quia quicquid eſt in deo eſt deus. ergo eſt vita. ⁊ hoc eſt qđ dicit Anſel. in mono. ꝙ creatura in deo creatrix eſt eẽntia. ¶ Itẽ intelligere ẽ vna differẽtia eius qđ eſt viuere cũ viuere dicatur quadruplr̃ ſm phm. ſi ergo intelligere eſt viuere. oĩs ratio intelligẽdi eſt ratio viuẽdi. ſꝫ res ſunt in deo ſm ſuas rões intelligẽdi. ergo ſunt in deo viuẽtes. ſꝫ nõ p participationẽ. ergo ſunt vita ſimpliciter. ¶ Contra. Act. xvij. In ipſo viuimus mouemur ⁊ ſumus. Ergo q2 viuimus ſumus in deo vita. Ergo q2 mouemur ſumus in eo motus. ſꝫ hoc nõ dꝫ. ergo nec illud dꝫ dici. ¶ Itẽ ſi res dicuntur in deo vita. aut g̃ ratione potẽtie. aut noticie. aut volũtatis. Non rõne potẽtie. q2 res ex hoc ꝙ põt pduci p creationẽ añq̃ producatur nihil omnino ẽ. q2 ſm totum pducitur. ſi nihil ẽ. ergo nec vita. Nec ratione noticie. q2 tũc cũ mala ſint a deo cognita. tũc mala eẽnt in deo vita. qđ abſurdũ ẽ. Sic rõne volũtatis. ſꝫ volũtas dei nõ eſt niſi futuroꝝ. ergo ſola futura viuerẽt in deo. ſꝫ alia q̃ futura ſunt in deo p ydeam g̃ non oẽ qđ eſt in deo eſt in ipſo vita. ¶ Itẽ hoc vr̃ q2 exẽplar eternũ repñtat res expꝛeſſiſſime ſm ꝙ ſunt ⁊ ab ipſo exeũt. g̃ cũ q̃dã viuant q̃dã nõ: q̃dã repñtat p modũ viuẽtiũ. q̃dam p modum nõ viuẽtium. ergo q̃dam ſunt in deo vita. q̃dam nõ. Rõne huius q̃ritur quare magis dicuntur res eẽ in deo vita q̃ ſapiẽtia vel eẽntia. vel intelligẽtia. Ad hoc voluerũt quidã dicere ꝙ nõ omnia q̃ dicuntur eẽ in deo ſunt in illo vita. ſꝫ ea ſoluꝫ 17 q̃ ſic ſunt in deo vt diſpoſita fieri. Et rõ huius ẽ. q2 vbũ ⁊ vita dicũt actũ ⁊ diſpoſitionẽ. ⁊ iđ dicit Anſel. q2 verbũ nõ eſt niſi eoꝝ q̃ ſunt vel futura ſunt. ⁊ iđ ſoluꝫ ſunt in deo vita. ⁊ iđ dicũt ꝙ ad rõnẽ dicẽdi vitã ꝯcurrit neceſſario. ꝙ res ſint ĩ deo quãtũ ad potẽtiã noticiã ⁊ volũtatẽ pducẽdi. ¶ Sed hoc nõ põt ſtare ſm Augu. Filius enim vt ipſe dicit. vj. de tri. eſt ars plena oĩm rõnum viuẽtium. ſꝫ ꝯſtat ꝙ nõ implετur niſi rõnib9 infinitis. ergo infinite rões rerũ viuũt in deo. ergo nõ ſoluꝫ pñtium vel futuroꝝ. ſed etiam oĩm poſſibilium. Et iterũ Augu. li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ratio eſt ẽe ſi nũq̃ aliq̃d p illaꝫ fiat. ſed ꝯſtat ꝙ rõ in mẽte artificis viuit. nõ q2 res extra producitur viuit eã etiaꝫ ſi res corrũpaẽ. ⁊ exterius eſſe. oĩno nihil facit ad vitam. Et iđ pꝫ quare nõ ſolum pñtia vel futura viuunt in deo. Et propterea alr̃ dicẽduꝫ ꝙ res triplr̃ ſunt in deo videlꝫ. 18 Vt in principio producẽte. ⁊ ſic ſunt ibi ratione potẽtie. Vt in exẽplari exprimẽte. ⁊ ſic ſunt ibi ratione noticie. Et vt in fine ꝯſeruante. ⁊ ſic ſunt ibi ratione volũtatis. Primo modo quia ſunt in deo ſicut in principio producente. cum totum ex nihilo producat deus. nihil oĩno ſunt ĩ deo nec vita nec aliq̃d. Quia vero ſunt in deo tanq̃ in fine ꝯſeruante. cum ꝯſeruẽtur ſm eſſe quod habẽt. ſic ſunt quedam vita. quedam nõ. Vñ q̃dam ſunt tñ. q̃dam ſunt ⁊ mouenẽ. q̃dam [vt hoies] ⁊ ſunt ⁊ mouẽtur ⁊ viuũt. Quia vero ſunt in deo vt in exẽplari exprimẽte. ſic ſunt in ipſo vita. ⁊ quia non ſolum in illo exemplari exprimuntur entia. ſed etiam oĩa cognoſcibilia. ideo omnia ſunt in deo vita q̃ in ipſo ſunt. Et ideo dicit beatus Joh. qđ factum eſt in ipſo vita erat

ta erat. Et ſic pꝫ ꝙ eſſe in deo attēdit̄ ſm triplex genus cāe.
⁊ ſimiliter pꝫ. quō ratione potētie ⁊ noticie ⁊ volūtatis. Et
ſic ſoluitur illa queſtio ſm qō genus cauſe. vel ſm quam triū
cōditionum dicūtur res eſſe in deo. Patet enim ꝙ in deo di-
cuntur vita. ſ. oīa que ſunt in ipſo tanꝗ in exemplari. ¶ Ad il-
19 lud ergo qō obijcitur ꝙ in deo mouemur ⁊c. intelligēdum eſt
quātum ad tertium modum eſſendi in deo. ſ. per cōſeruationē
Deus enim cōſeruat in nobis vitam ⁊ operationem ⁊ eſſentiā
20 ⁊ quantum ad hoc intelligitur dictum illud verbum. ¶ Ad il-
lud qō obijcitur cuius ratione res dicūtur in deo vita ⁊c. Di-
cēdum ꝙ ratione potētie ⁊ noticie ſimul. qꝛ iſta duo ꝯcurrūt
ad rationem exemplaris. Nō enim eſt exemplar deus niſi eo-
21 rum que cognoſcit ⁊ pōt. ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ res in il-
lo exemplari repreſentantur vt ſunt. Dicendum ꝙ verum eſt.
tamē nō oportet ꝙ ratio repreſentationis ſit talis oīno quale
eſt repreſentatum. ſicut ſupra oſtēſum eſt. ⁊ ideo ſicut corpora-
22 lium eſt ydea ſpiritualis. ita nō viuētium viuens. ¶ Ad illud
qō vltimo queritur quare magis dicūtur res eſſe in deo vita
ꝗ alia. Dicēdū ꝙ ꝗuis predictū verbū multas habeat expoſi-
tiones quo dꝛ. qō factum eſt in ipo vita erat. tñ ſpecialiter cir-
ca hoc verbū conſiderāda eſt veritas dicti. ⁊ ratio dicēdi. Ve-
ritas dicti vt dicit Aug. eſt ꝙ omnes res facte a deo vel etiaꝫ
poſſibiles fieri habēt rationes per quas intelliguntur. ꝗ qui-
dem rationes viuere dicūtur. qꝛ ſunt ī ſubſtātia viuēte ſm ꝙ
viuēs. ⁊ ſunt etiam ratio intelligēdi qui eſt actus vite. ⁊ ideo
in artifice creato dicūtur viuere. ſed in deo nō tm̄ dicūtur vi-
uere. ſed etiam ipſa vita. qꝛ ipſa ratio cognoſcēdi eſt ipſa intel-
ligētia. Ratio aūt dicēdi fuit hec. cū em̄ res habeāt eſſe ī deo
⁊ in vniuerſo. ⁊ diuerſimode. qꝛ aliquas proprietates habent
ſm exiſtētias in mūdo que nō competūt eis ſm ꝙ ſunt in deo
ideo nō ſolum dixit. qō factum eſt in ipſo erat. ſed vita. vt om-
nes ille cōditiones excluderentur. Creature em̄ in mūdo ha-
bēt eſſe corporale variabile ⁊ corruptibile. Quoniam em̄ vita
eſt actus ſpiritualis ⁊ cōtinuus. fluēs ab ente quieto. ⁊ ſempi-
terno. dictum eſt ꝙ res ſunt in deo vita. vt per ſpiritualitateꝫ
excludatur corporeitas. ꝑ ꝗetem variabilitas. ꝑ ſempiterni-
tatē corruptibilitas.

E **Queſtio. ij.** Utrū res ſint in deo verius ꝗ in vniuer-
ſo ſiue in ꝓprio gñe. Et ꝙ verius ſint
in deo videt̄ per Aug. v. ſuper Gen̄. ad litteram. Oīa prius
ꝗ fierēt erāt in noticia faciētis. ⁊ vtiqꝫ ibi meliora vbi eterna
vbi veriora ⁊ incommutabilia. ¶ Iteꝫ vnūquodqꝫ ſicut ſe ha-
bet ad eſſe ita ad cognitionem ſed creature verius cognoſcū-
tur in deo ꝗ in proprio gñe. ergo ⁊ verius ſunt in deo. ¶ Itē
omne qō eſt in aliquo eſt in eo per modum eius in quo erat. ſꝫ
deus eſt in infinitum nobilior mūdo. ergo in infinitum nobi-
liori ⁊ veriori modo ſunt res in deo ꝗ in vniuerſo. ¶ Item no-
bilius ⁊ verius eſt eſſe vite ꝗ viuētis. ſed oīa viuūt in deo. vt
ſupra mōſtratum eſt. nō aūt in gñe proprio. ergo ⁊c. ¶ Cōtra
Verius eſt res vbi eſt ſimpliciter ꝗ vbi eſt ſolum ſm quid. ſed
in deo ſolum dꝛ eſſe ſm quid. qꝛ nō ſequitur aſinus eſt in deo.
ergo aſinus eſt. ſed in proprio genere ſunt ſimpliciter. ergo ve-
rius. ¶ Item verius eſt res vbi eſt ſm principia itrinſeca. et
proxima. ꝗ vbi eſt in principio extrinſeco ⁊ remoto. ſed res in
mūdo ſunt ſm principia intrinſeca. in deo aūt vt in principio
extrinſeco. ergo ⁊c. ¶ Item verius eſt res vbi eſt ſm propriā
23 entitatem ꝗ vbi ſolum ſm ſimilitudinē. ſed in deo eſt homo ⁊
lapis ⁊ alia ſm ſimilitudinē. ergo ⁊c. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ triplex
eſt exiſtētia rerum. ſ. in exemplari eterno. ⁊ in intellectu crea-
to. ⁊ in ipſo mūdo. In exēplari eterno ⁊ intellectu creato ſunt
res ſm ſimilitudinē. In ipſo mūdo ſm entitateꝫ propriā. Qñ
ergo queritur ī quo ſint verius. hoc dupliciter pōt queri. aut
ita ꝙ fiat comparatio eiuſdem rei ad ſe ſm diuerſum modum
exiſtēdi. vt ſit ſenſus. vbi lapis verius habet eſſe. vel cum eſt ī
cognoſcēte vel producēte vel cū eſt in ſe. ⁊ hoc modo ꝯcedēdū
eſt ꝙ verius eſt vnaqueqꝫ res in proprio gñe ꝗ in deo ſicut ꝓ-
bant rationes ad hoc inducte. Alio modo pōt fieri compara-
tio rei ad ſuam ſimilitudinem. vt ſit ſenſus queſtionis ꝗd ha-
bet eſſe verius ⁊ nobilius vtrum ipſa res vel eius ſimilitudo.
⁊ hoc modo ſimpliciter ꝯcedendum ꝙ ſimilitudo rei verius ⁊
nobilius eſſe habet in deo ꝗ ipſa res in mūdo ratione eius qō
eſt. qꝛ eſt ipſe deus. ⁊ ꝯcedēde ſunt rationes ad hoc inducte.
¶ Adhuc ſimilitudines rerum in itellectu creato verius ⁊ no-
bilius habēt eſſe ꝗ res in vniuerſo. vt dicit Aug. in tri. non ra-
tione eius ꝙ ſunt. ſed rōne eius in quo. qꝛ ſunt nobiliori ⁊ ſpi-
rituali ori mō ſilitudines in intellectu cognoſcēte ꝗ ſint ipſe
res in mūdo ꝯtēte. ⁊ ſic patēt rōnes ad vtrāqꝫ partē. ¶ Tñ ad 24
illud argumētū qō fit de cōparatione eſſe ad cognoſcere. Di-
cēdū ꝙ illud gñaliter intellectū ꝙ res ibi eſt verius vbi veri⁹
cognoſcitur non hꝫ veritatē. Cōtingit em̄ cognoſcere qō nō ē.
⁊ iō ſicut ad cognoſci non ſequit̄ eſſe. ita nec ad vere cognoſci
vere eſſe. nec ad verius cognoſci verius eſſe. Qñ ergo dicitur
ꝙ vnūquodqꝫ ſicut ſe hꝫ ad eſſe ita ad cognitionē. hoc intelli-
gitur. qꝛ eadē principia ꝗ ſunt principia eſſendi ſunt etiā prin-
cipia cognoſcēdi. ſed tñ principia ꝯferūt eſſe ꝑ ſeipſa. ſed co-
gnitionē nō ꝯferūt ꝑ ſe ſed ꝑ ſuas ſimilitudines.

TErtio loco eſt queſtio de tertio articulo ſcilicꝫ ge-
neralitate exiſtente rerum in deo ⁊ circa hoc que-
runtur duo. Primo queritur vtrum mala ſint in
deo. Secundo vtrum in deo ſint imperfecta ſm
ꝙ huiuſmodi.

Queſtio. j. Qꝫ mala nō ſint in deo vꝫ Augu. de lib.
ar. in tātum res recte vituperant̄ inquā- E
tum earum vituperator artē in qua facta ſunt videt vt hoc in
eis vituperet qō in arte nō videt. Si ergo vituperantur quā-
tum ad maliciam ſiue inquātum mala. ⁊ hoc modo nō vident̄
in deo. ergo hoc modo nō ſunt in deo. ¶ Item omne qō eſt in
deo ē ex ipſo ⁊ per ipſuꝫ. vt dicit Aug. ⁊ magiſter in littera. ſꝫ
mala nunꝗ ſunt ex deo. nec per deum. ergo nec in deo. ¶ Itē
oē qō eſt in deo aut eſt ſicut in principio producēte. aut ſicut ī
exēplari exprimēte. aut ſicut in ꝯſeruāte. ſed ꝯſtās eſt ꝙ deus
non eſt principium producens mala nec etiam conſeruans.
¶ Itē non eſt exēplar exprimēs. qꝛ ratio exēplaris attēditur
ſm aſſimilationē. ſed dei ad malum nulla eſt aſſimilatio. ergo
mala nullo modo ſunt in deo. ¶ Itē quanto aliquid melius
eſt tāto magis diſtat a malo. ſed deus eſt optimus quo nihil
melius poteſt cogitari. ergo tanta diſtantia differt quāta nul-
la maior poteſt cogitari. ſꝫ magis diſtat a malo qō nec hꝫ ve-
ritatē malicie nec ſimilitudinē ꝗ qō hꝫ ſaltē ſimilitudinē. ⁊ in
quo nullo modo eſt maluꝫ ꝗ in quo aliquo modo eſt. ergo ⁊c.
¶ Contra. Omne qō cognoſcitur ab aliquo qui eſt ſua cogni-
tio eſt in illo tanꝗ in cognoſcēte. ſed deus cognoſcit mala. qꝛ
ea punit ⁊ reprobat. ⁊ deus eſt ſua cognitio. ergo mala ſunt in
deo. Minor patet. maior ſimiliter. quia omne cognitum eſt in
cognitione. ſi ergo idem eſt cognitio ⁊ cognoſcens. ergo ſi eſt
in cognitione. ⁊ in cognoſcente. ¶ Itē omne quod cognoſcit̄
in aliquo eſt in illo in quo cognoſcitur. ſed mala cognoſcuntur
in deo. ergo ſunt in deo. Probatio minoris. Mala cognoſcun-
tur a deo. conſtat aut intra ſe. aut extra. Nō extra. hoc cōſtat.
qꝛ diuinus aſpectus nō exit extra. tūc enim indigeret alio ad
cognoſcēdum. reſtat ergo ꝙ intra ſe. qꝛ angeli cognoſcūt ma-
la in deo. Unde Aug. ſuper Gen̄. ad litteram. Angeli vidēt in
illo bona veſtra que eis placēt. ⁊ mala veſtra que eis diſplicēt
¶ Itē omne qō cognoſcit̄ in aliquo. ⁊ nō ꝑ accidēs. ē aliquo
modo in illo ſicut in exēplari. ſed mala cognoſcuntur a deo. ſꝫ
non ꝑ accidēs. quia nihil ꝑ accidēs cognoſcit. ſed omnia ꝑ ſe.
ergo mala ſunt in deo. ¶ Itē omne quod cognoſcitur ab ali-
quo non ꝑ priuationē. cognoſcitur ꝑ ſimilitudinē ⁊ ydeaꝫ. ſed
in deo non cadit cognitio ꝑ priuationē. quia nulla poteſt in il-
lo exēplari eſſe priuatio cuꝫ ſit purus actus. ergo ſi cognoſcit
mala. non cognoſcit ꝑ priuationē ſed ſimilitudinē. ſed ſimili-
tudo eſt ydea in deo. ergo mala habent ydeam in deo. ¶ Rñ. 25
dicēdum ꝙ mala a deo cognoſcuntur. non tamē in deo exiſtūt
ſm ꝙ mala. quia ſic loquuntur in propoſito. ideo inquam co-
gnoſcuntur. quia ſicut rectum eſt iudex ſui ⁊ obliqui. ſic ſum-
ma veritas ⁊ lux ⁊ actus eſt ratio cognoſcēdi. non tm̄ verita-
tē ⁊ lucē ⁊ actum. ſed etiam obliquitatē tenebram ⁊ priuatio-
nē. Vñ lux ſeipſam ⁊ tenebram cognoſcit. Non ſunt autē mala
in deo. quoniam illa dicuntur eē in deo ad ꝗ cooperatur deus
ſm aliquod genus cauſe. ⁊ maxime ſm genus cauſe formalis
⁊ exēplaris. malum aūt non habet deum pro cauſa ⁊ pro exem-
plari. quia malum ratione malicie dicit ſolum priuationē. exē-
plar aūt ſm ꝙ huiuſmodi dicit aſſimilationē. hinc ē ꝙ nec ma-
lum nec falſitas hꝫ ydeam in deo. ſuum aūt oppoſitum ē aſſi-
milabile. Vñ cum vno ⁊ eodem cognoſcat deus bonum ⁊ ma-
lum ſibi oppoſitū. bonū cognoſcit ſm rationē aſſimilationis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

⁊ ideo bonum eſt in deo vt in exemplari ⁊ vt cognitum per ſe⁊
per modū poſitiuis. Malum aūt cū cognoſcat a deo non ha
bet in ipſo ydeam. ideo nō eſt in deo q̄uis ſit in dei cognitiōe
q: q̄uis cognoſcat a deo. non tm̄ cognoſcitur per ydeam ſui.
ſed boni cuius eſt priuatio. ⁊ ideo d: cognoſci per accidens et
26 per priuationem. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur q̄ maluꝫ eſt in
dei cognitione. ⁊ cognitio eſt deus. igitur ⁊c. Dicēdum ꝗ hic
eſt fallacia ſm accidens. Quāuis enim idem ſit cognitio dei
qđ deus. tm̄ aliud connotat ſicut potentia ⁊ ſapientia. Unde ſi
27 cut nō ſequitur eſt in dei noticia. ergo ⁊ in potentia. immo eſt
ibi accidens ⁊ ꝯſequēs. ſic ⁊ in propoſito. ¶ Ad illud qđ obij-
citur q̄ malum cognoſcit in deo. Dicēdum q̄ illud non ſequi-
tur. plus em̄ dicit eſſe in deo q̄ cognoſci a deo vel in deo. Luꝫ
enim d: aliquid cognoſci a deo. per hoc intelligit q̄ deus ſit
ratio cognoſcēdi illud. ſed cū addit q̄ hoc ſit in deo ſignifica
tur q̄ deus ſit ratio cognoſcēdi vt exēplar ⁊ per aſſimilationē
28 ⁊ ideo eſt ibi conſequēs. ¶ Ad illud qđ obijcitur q̄ cognoſcit
non per accidēs mala ⁊c. Dicendū q̄ cognoſci per accidens h̄
ē dupliciter. aut a parte cognoſcētis. aut cogniti. In deo nul
la cadit cognitio per accidens a parte cognoſcētis. q: oīa co-
gnoſcit ſeipſo. tm̄ cadit a parte cogniti. qm̄ aliquid cognoſcit
per ſimilitudinē ſuam. vt bonuꝫ. Aliquid per ſimilitudinē ſui
oppoſiti. ⁊ ita eſt ibi per accidens. non in diſcurrēdo ſed in aſ
ſimilando. cum enim deus cognoſcit malum. non intelligitur
aſſimilari ei ſed ſuo oppoſito. Similiter ſoluendum eſt de pri-
29 uatione. q: cognoſcere ꝑ priuationē eſt dupliciter. Aut ita q̄
ſit priuatio in virtute cognoſcēte. ſicut cognoſcit aliquis ſilen
tium ⁊ tenebram per aurē ⁊ oculū. ⁊ ſic ponit imperfectioneꝫ.
Aut ita q̄ ſit priuatio in cognito nō in cognoſcēte. ſicut lux co
gnoſceret tenebram ſi haberet vim cognitiuam. ſonus ſilētiū.
⁊ ſic cognoſcit deus. qm̄ eſt actus purus ⁊ lux ⁊ veritas.

5 **Queſtio. ij.** Utrū imꝑfecta ſm q̄ hmōi ſint in deo. Et vr̄ q̄ non. q: mala vt mala non pñt
habere ſimilitudinem cū ſummo bono. ergo pari ratione cum
imperfecta non habeant ſimilitudinem cū perfectiſſimo. non
ſunt in deo. ¶ Itē illa ſola ſunt in deo que poſſunt eſſe a deo ⁊
per deum. ſed imꝑfecta a deo nō ſunt. q: d: Deut. xxxij. c. dei
perfecta ſunt opera. ¶ Itē ſpecialiter obijcit de materia ⁊ po
tentia diuerſitate ⁊ compoſitione. Lū enim exēplar ſub rōne
exēplaris ſit forma. ſit actus purus. ⁊ ita omnino ſimplex. vr̄
q̄ rationes materie ⁊ paſſionis. ⁊ diuerſitatis ⁊ compoſitiōis
repugnēt exēplari. ⁊ ſi hoc. cum nihil dicat eſſe in deo niſi rō-
ne exēplaritatis. pꝫ ⁊c. Itē ſicut veritas eſt gnālis conditio.
entium. ita ⁊ vnitas. ſed oppoſitum veritatis non habet ydeā
in deo. ſimiliter ⁊ bonitatis. ergo pari ratione oppoſitum vni
tatis. ſed oppoſitum vnitatis eſt multitudo. ergo ⁊c. ¶ Con-
tra. Aug. ad Nebridium. q: totū condidit. non potuit partiū
nō habere rationes. ergo cū partes ſub ratione partium ſint
imperfecte. patet q̄ hꝫ rationes imperfectoꝝ. ¶ Item omnis
cognitio diuina eſt a priori. cū ergo in oī creatura prius cadit
ratio imperfecti q̄ perfecti. vt materie q̄ forme. principioꝝ
q̄ principiati. partiū q̄ totius. ergo ꝑ prius hec cognoſcit de
us. ergo ſi ꝑfecta habēt ydeam in deo. neceſſe eſt q̄ habeāt et
imperfecta. ¶ Itē diuinū exēplar exprimit rem ſm totū. alio
quin non perfecte cognoſceret. ſed materia eſt de rei conſtitu
tione. ⁊ imperfectum de conſtitutione ꝑfecti. ergo ⁊c. ¶ Iteꝫ
omnis effectus aſſimilatur ſue cauſe aliqua aſſimilatione. ſed
minima aſſimilatio ſufficit ad rationem exēplaris. ergo om̄e
qđ eſt a deo hꝫ ydeam in deo ꝑ quā priusq̄ fiat eſt exēplar in
deo. ſed materia eſt a deo. ⁊ paſſio. ⁊ compoſitio. ⁊ diuerſitas
30 q: oīa dicunt ens. ergo oīa ſunt in deo. ¶ Rñ. ad hoc dixerūt
aliqui q̄ imperfecta nō ſunt in deo. nec cognoſcuntur a deo ꝑ
aliquam ydeam propriam. ſed ꝑ ydeaꝫ ſuoꝝ oppoſitoꝝ. vt ma
teria per ydeam forme. potētia per ydeam actus. multitudo
per ydeam vnitatis. Sed illud ſtare nō pōt. Lū enim iſta di-
cant entitatē aliquam. ⁊ ita veritatem. de neceſſitate aliquam
aſſimilationē habēt ad primā veritatē. ⁊ ita rationē exēplari
tatis. ⁊ ideo neceſſario ſunt in deo. Preterea intelligenduꝫ q̄
cum queritur vtrum imꝑfecta habeant ydeam in deo. hoc
dupliciter pōt intelligi aut ratione ipſius qđ ſubeſt. aut rōne
imperfectionis. Si rōne imꝑfectionis. cū imꝑfectio ſit priua
tio. ⁊ priuatio non dicat ens. nec aliquid a deo nec aſſimilabi-
le. ſicut nō hꝫ ydeaꝫ. Si aūt rōne eius qđ ſubeſt ſicut materia
d: q̄d imꝑfectum ⁊ materia aliquā eſſentiā dicit hꝫ ydeam ſed
nō imꝑfectā. Quia ſicut nō viuentiū eſt ydea viuens ⁊ corpo
ralium ſpūalis. ſic tēporaliū eterna. ⁊ imperfectoꝝ perfecta.
nec tm̄ maloꝝ eſt ydea bona. Unde notandum q̄ ydea ſicut ſu
pra dictuꝫ fuit in queſtione de ydeis dicit aſſimilationē extra
genus. Prima aūt aſſimi
latio eſt in ratione entita
tis in deo. Qē igit qđ de
ſe dicit rōnē entitatis. ſiue ſit compoſituꝫ ſiue im-
perfectus ſiue materiale
ſiue paſſibile ſiue in actu
ſiue in potentia. pōt deo
aſſimilari ⁊ produci. ⁊ iđ
habet eſſe in deo. Qđ au
tem dicit priuationē hoc
ipſo amittit rationem ef-
fectus ⁊ rationem aſſimi
lationis. ⁊ ideo falſitas ⁊
malicia ydeam nō habēt
nec ſunt a deo nec in deo
Ex his patet q̄ imperfe-
cta ſunt in deo. patent et
queſita. ¶ Qꝫ enim obij- 31
citur de malo pꝫ reſpon-
ſio. quia malum dicit ſim
pliciter priuationem i co
q̄ malum nō ſit imperfe-
ctum. ¶ Ad illud qđ obij 32
citur q̄ imꝑfecta nō ſunt
a deo. Dicendum q̄ imꝑ-
fecta ſm id q̄ ſunt a deo
ſunt. licꝫ in eis non rema
neat imperfectio. q: deꝰ 33
perficit. Ad illud qđ obijcitur q̄ nō habēt aſſimilationem. Di
cēdum q̄ q̄uis nō habeāt in ꝯditionibus ſpecialibus. habēt
tamen in generalibus. ⁊ hoc ſufficit. Omnia enim habent ra-
tionem boni ⁊ pulchri ⁊ entis. ¶ Ad illud qđ obijcitur de op-
poſito vnitatis. Dicēdū q̄ nō eſt ſimile. nam vnitas ſaluatur 34
in multitudine. non ſic bonitas in malicia. nec veritas in falſi
tate. q: ille ſunt priuationes. nō ſic aūt vnitatis priuatio ē mul
titudo. ⁊ ideo patet totum.

Oſtēdit modum eſſen-
di deum in rebus. a

Et quoniam demonſtratū eſt ex parte quō om̄ia di cantur eſſe in deo addendū
videtur hic quibus modis di
catur deus eſſe in rebus. ſi ta-
men id humana mens vel ex
parte digne valeat cogitare.
vel lingua ſufficit eloqui. Sci
endum ergo eſt q̄ deus incō-
mutabiliter ſemper in ſe exi-
ſtens. preſentialiter. potentia
liter. eſſentialiter. eſt in omni
natura ſine eēntia ſine ſui diſ-
finitione. ⁊ in omni loco ſine
circūſcriptione. ⁊ in omni tem
pore ſine mutabilitate. Et ꝑ-
terea in ſanctis ſpiritibus et

Diſtinctio. xxxvij. Quō deus eſt i rebus ⁊ lo cis corporalibus.

Et qm̄ demōſtratum eſt ex parte quomodo
omnia dicātur eſſe in deo. Supra egit ma-
giſter, quomō oīa ſunt in deo. Hic ſcđo egit
quomodo deus ſit i rebus ⁊ in locis corpo
ralibus. Et quoniam ad eſſe in loco ⁊ in re
mutabili. ſequitur mutatio in eo quod in il
lo eſt. ideo agit de dei immutabilitate quā
tum ad locum. infra eadem diſtinctione.
Lūq̄ diuina natura ⁊c. ¶ Prima pars habet tres partes. In
prima narrat quomodo deus eſt in locis ⁊ in rebus. ⁊ per au-
toritates confirmat. In ſecūda nititur dictoꝝ aperire intelli-
gentiam. ibi. Quō aūt deus habitat in bonis ⁊c. In tertio oñ
dit intellectus noſtri ad hoc capiēdum inſufficiētiam. ibi. Ex
predictis pꝫ quō deus vbiq̄ totꝰ eſt. Prima pars habet tres
partes. In prima oſtēdit modos eſſendi deū in rebus. In ſe-
cunda vo ꝯfirmat autoritatibus q̄ deus eſt vbiq̄ ꝑ eſſentiā.
ibi. Ne aūt iſta. q: capacitatē humane itelligētie ⁊c. In tertia
oñdit q̄ deus in ſolis ſctis habitat ꝑ grām. ibi. In ſctis vo et
habitat in q̄bus ⁊c. ¶ Silr̄ ſcđa pars in qua recitat dictoꝝ in
telligētiā hꝫ tres ꝑtes. In prima rōnabiliter manuducit. In
ſcđa ſtultā rōnē excludit. ibi. Sciēdū eſt et q: vt ait Aug. In
tertia i admirationē erigit. ibi. Illud q̄ mirabile eſt. Sacra
em̄ diuina magis ſunt mirabilia q̄ itelligibilia. ¶ Itē tertia
pars in qua oſtēdit inſufficiētiā ad cognoſcēdū quō deus eſt
vbiq̄ ꝑ eſſentiā. hꝫ tres partes. Primo em̄ oſtēdit q̄ itellectꝰ
nři nō ſufficiūt. Scđo excludit eos q̄ preſumptuoſe ſoluūt. ibi
Quidā tm̄ immēſa igenio ſuo metiri ⁊c. Tertio vo abijcit eos
q̄ irrōnabilr̄ q̄rūt. ibi. Solet etiā ab eiſdē queri quō deus ⁊c.
Ubi oſtēdit q̄ſtionē coꝝ eſſe friuolam ⁊ reſponſione indignā.

¶ Mali vo

aīa bus eſt excellenti⁹ ſcʒ ꝑ gratiā inhabitās. ⁊ in hoīe xp̄o excellētiſſime in quo plenitudo diuinitatis corporaliter habitat vt ait apoſtolus. In eo enī deus habitauit nō per gratiā adoptionis. ſed per grāʒ vnionis.
j. ☞ Confirmat autoritatibus ꝙ deus eſt vbiqꝫ per eſſentiam. b

¶ Hec aūt iſta q꞉ capacitatē humane intelligentie excedūt falſitatis arguere aliq̇ preſumāt. ſanctorū autoritatib⁹ muniēda mihi videnť. Btūs Gre. ſup cātica canticorū inq̇t. Licet deus cōi mō oībus reb⁹ inſit preſentia. potētia ſubſtātia. tū familiariori modo ꝑ grām dicit̄ eſſe in illis q̇ mirificentiā operū dei acutius ⁊ fidelius cōſiderāt. De hoc enī eodē Aug. ad dardanum in li. de p̄ntia dei ait. Cū deus ſit natura incorporea ⁊ incōmutabiliter vna. eterna ſtabilitate in ſeipſo manēs totus adeſt reb⁹ oībus et ſingulis totus. ſed in quib⁹ habitat. hn̄t eū pro ſue capacitatis diuerſitate. alij amplius alij minus. quos ip̄e ſibi dilectiſſimū templū grā ſue bonitatis edificat. Hyla. ꝗꝫ in. viij. li. de tri. aptiſſime docet deū vbiqꝫ eſſe. Deus inq̇t immenſe virtutis viuens poteſtas q̇ nuſq̄ nō aſſit. nō deſit vſq̄. ſe oēm ſua edocet. vt vbi ſua ſint ipſe eſſe intelligat̄. Non autē corporali modo cū alicubi ſit. nō etiā vbiqꝫ eſſe credat̄ cū ⁊ in oībus eſſe non deſinat. Ambr. in. li. j. de ſpūſctō ſpiritumſanctum ꝓbat nō eē creaturā. q꞉ vbiqꝫ eſt. qđ eſt propriū diuinitatis ita dicēs. Cū oīs creatura certis nature ſue ſit circumſcripta limitibus. quō quis audeat creaturā appellare ſpm̄ſanctū. qui non habet circumſcriptā determinatamqꝫ virtutē. que ⁊ in oīb⁹ ⁊ vbiqꝫ ſemꝑ eſt. qđ vtiqꝫ diuinitatis ⁊ dn̄atōis eſt propriū Idē in eodē. dn̄i eſt oīa cōplere qui dicit. Celū ⁊ terrā ego impleo. Si ergo dn̄s eſt qui celū implet ⁊ terram q̇s ergo pōt ſpm̄ſanctū iudicare dn̄atiōis ⁊ diuine poteſtatis exortē qui repleuit orbē. Et qđ plus eſt. repleuit ⁊ ieſum totius mundi redēptorē. Ex his alijſqꝫ pluribus autoritatib⁹ aperte mōſtrat̄. ꝙ deus vbiqꝫ ⁊ in omni creatura eſſentialiter. p̄ntialiter. potētialiter eſt.

☞ Oſtendit ꝙ deus in ſolis ſanctis non modo eſt ſed etiam habitat per gratiā. q꞉ non vbicūqꝫ eſt habitat. ſed econuerſo vbi habitat ibi eſt. c

¶ In ſanctis vero etiā habitat in quib⁹ eſt ꝑ grāʒ. nō enī vbicūqꝫ eſt ibi habitat. vbi vero hītat ibi eſt. In ſolis bonis habitat q̇ ſunt tēplū eius ⁊ ſedes eius. Vn̄ ꝑ Eſaiaʒ dn̄s ait. Celū mihi ſedes eſt. terra aūt ſcabellū pedū meorū. q꞉ in electis q̇ ſunt celū habitat deus ⁊ regnat. q̇ ei⁹ volūtati deuoti obtēperāt. Malos vero q̇ ſunt terra. iudicij diſtrictione calcat. Vn̄ ⁊ in li. ſapie dr̄ Thronus ſapientie anima iuſti. q꞉ in iuſtis ſpecialius eſt q̄ in alijs rebus. in quibus tū oībus totus eſt. Quemadmoduʒ anima (vt ait Auguſt. in epiſtola ad Hierony. de origine anime) ꝑ omnes particulas corporis tota adeſt ſimul. nec minor in minorib⁹. nec maior in maioribus. ſed tamen in alijs intenſius. in alijs remiſſius operatur. cum in ſingulis particulis corporis eſſentialiter tota ſit. Ita ⁊ deus cum ſit in oībus eſſentialiter ac totus. in illis tamen plenius eſſe dicitur quos inhabitat. i. in quibus ita eſt vt faciat eos tēplū ſuum. ⁊ hi tales cū eo ſunt iam ex parte ſed in btītudīe ꝑfecte. Mali vero. ⁊ ſi ibi ſint vbi ip̄e eſt q̇ nuſq̄ deeſt nō tū ſunt cū eo. Vn̄ aug. ſup Job. Nō ſatis fuit dicere vbi ego ſuʒ ⁊ illi ſint. ſʒ addidit mecū. q꞉ ⁊ ibi miſeri p̄nt eē vbi ⁊ ille eſt q̇ nuſq̄ deeſt. Sʒ bti ſunt cuʒ illo q꞉ nō ſunt bti niſi ex eo ꝙ cum illo ſūt q̇ fruunt̄ eo. ⁊ vidēt illū ſi
a cut eſt. Mali vero nō ſūt cū illo vt ceci i luce nō ſunt cū luce. nec boni ita nūc ſunt cum eo vt videāt ꝑ ſpēm. ⁊ ſi ſint aliquo modo cum eo ꝑ fideʒ

☞ Nititur dictorū intelligentiā aperire ⁊ rationabiliter manuducit. d

¶ Quō aūt de⁹ hītet in bonis ex illis aliq̄ten⁹ itelligere valebis q̇ ſupra dicta ſunt cū d. ſſ. ꝓceſſiōe tꝑali agerer̄ vbi (lʒ ex ꝑte) exponit̄. Ex ꝑte enī cognoſcim⁹. ⁊ ex ꝑte ꝓphetam⁹ quō ſpūſctūs hītet in nobis. q̇ nō ſine p̄re ⁊ filio inhabitat. Si auteʒ q̇ris vbi habitabat de⁹ anteq̄ ſancti eſſent. Dicim⁹ q꞉ i ſe hītabat Vn̄ Aug. in li. ꝯ maximinuʒ In templo inquit ſuo hītat deus. ſcʒ in ſctīs qui ſunt tēplū dei mō ſm̄ fidē ambulantes. ⁊ templū dei erunt aliq̄n ſm̄ ſpēm. q̇liter etiā nunc templum dei ſunt angeli. Sed dicet aliq̇s anteq̄ faceret deus celum ⁊ teram. anteq̄ faceret
b ſanctos. vbi habitabat. In ſe hītabat deus apud te habitat. ⁊ apud ſe eſt. Non ergo ſcti ſic ſunt domus dei. vt ea ſubtracta cadat de⁹. Immo ſic habitat deus in ſanctis vt ſi ipſe diſceſſerit cadāt.

☞ Stultā rōnē excludit e

¶ Sciēduʒ eſt etiā. q꞉ vt ait Aug. in lib. ad dardanū. Dici niſi ſtultiſſime nequit ſpm̄ ſctm̄ non hr̄e locū in nr̄o corpore. qđ totum aīa noſtra impleuerit. Stultius etiam dicitur anguſtijs alicubi impediri trinitatem. vt p̄r ⁊ fili⁹ et ſpūſſanctus alicubi ſimul eē nō poſſint. Verū illud ē multū mirabili⁹ ꝙ cū deus vbiqꝫ ſit totus nō tū in oībus habitat. Quis porro audeat opinari. niſi inſeparabilitatē trinitatis penitus ignoret. ꝙ i aliquo poſſit habitare p̄r ⁊ filius in quo nō habitet ſpūſſanctus. aut in aliq̇. ſſ. in quo non habitet p̄r ⁊ fili⁹. Fatendū eſt ğ vbiqꝫ eſſe deū per diuinitatis p̄ntiā. ſʒ nō vbiqꝫ ꝑ ihabitatōis grāʒ. Propter hāc enī habitationē gratie nō dicim⁹. pater noſter

a ¶ Mali vō nō ſunt cum illo ⁊c. Cōtra videtur male dicere. q꞉ mali ſunt i deo q꞉ i illo viuūt. mouentur ⁊ ſunt. ğ ſi nō iporta tur maior ꝯueniētia ꝑ h̄ ꝙ eſt eſſe cū aliquo q̄ i aliquo: vr̄ ꝙ ſicut mali dicunt̄ eē in deo ita debeāt dici eē cuʒ deo. Itē q̇ eſt magis iꝓpria. deuſeſt cū malis. vel mali cū deo. vr̄ ꝙ hec. mali ſunt cū deo. vn̄ aug. in li. cōfeſ. Mecū eras ⁊ tecū nō eraʒ loquit̄ ꝑ ſtatu pctī. Sed ꝯ cū dicit autoritatē i caſuali. ğ videt̄ ꝙ meli⁹ dr̄ bō cū deo q̄ econuerſo. Rn̄ſio. dōm ꝙ h̄ ꝓpoſitio cum dicit aſſociationē. In ſocietate aūt cōſiderant̄ duo. ſ. mutuū auxiliū. ⁊ cōformitas voluntatis. Qm̄ ğ ſoli boni hn̄t volūtatē ꝯformē ⁊ ſunt coadiutores dei iō de eis ſolis ꝓprie dicit̄. ꝙ ſint cū deo. ⁊ ecōuerſo. q꞉ tūc hoc qđ eſt cū. non dicit autoritatē. Quia vero mali nō cōformant̄ nec auxiliantur deo in ſua ſalute. ſʒ cōtradicunt. ⁊ tū deus adiuuat eos in multis. ideo dicit Auguſtinus. Mecuʒ eras ⁊c.

b ¶ In ſe hītabat de⁹ ⁊c. apud ſe eſt. Vr̄ male dicere. q꞉ ꝓpoſitiōes ſūt diſtinctiue. quia tranſitiue. ſi ergo deus a ſe nō diſtinguitur. male dicit̄ ꝙ apud ſe erat. Si tu dicas ꝙ tranſitionem ſolum dicunt q̄tuʒ ad modum. Contra eſt gl. ſupra. j. Job. qui dicit. ꝙ apud notat diſtinctionem patris ad filium. Reſpondeo Dicendū. ꝙ deus non ſolum eſt in creaturis. ſed etiam apud ſe. Vnde Auguſti. in libr. confeſ. Deus eſt in ſe. vt apha. ⁊ o. in mūdo vt creator ⁊ rector i āgelis vt ſapor ⁊ decor. in liberatis vel electis vt liberator ⁊ adiutor in reprobis ſicut terror ⁊ horror. Qđ obijcitur ꝙ prepoſitio dicit tranſitionem ⁊ diſtinctionem. Dicendum ꝙ q̄tum eſt de virtute ſue ſignificationis. non dicit niſi tranſitionem quantum ad modum. ꝙ autem dicit q̄tum ad rem hoc eſt ratiōe materie ſiue terminoruʒ q̇bus additur.

Si vis intelliger̄ quō habitet re q̇re ꝓdicta de ſpūſctō Vbi habitauit de⁹ anq̄ cēt creatura.

e ❡Quomodo deus habitet in aliquo ⁊c. Videt̃ nõ bene dicere. q: habitat in paruulis q̄ cum nõ cognoſcunt. ergo non videt̃ hec ratio conueniens.
❡Reſpõſio. eſt cognoſcere actu. ⁊ ē cognoſcere habitu. ⁊ q̄uis paruuli nõ cognoſcant actu. cognoſcunt tñ habitu. eo ꝙ graꝫ hñt ⁊ habitũ virtutũ. ſicut dicit̃ in quarto libro.
d ❡Quomodo autē vbiq̄ ſit itellectu nõ capimus. Videtur falſum dicere. q: quod intelligimus debetur rationi. ſicut dicit Augu. ſed habemus rõnes ꝑ quas ſcim⁹ deũ eſſe in reb⁹ potentialiter. pñtialiter ⁊ eſſentialr̃. Si tu dicas. ꝙ non compꝛehendimus que dñr de deo. Obijcitur ꝙ ſimile nec alia q̄ dicũtur de deo cõpꝛehēdim⁹ ergo nõ magis de h̃ q̄ de ſupꝛadictis deberet dicere magiſter ꝙ ſit ineffabile.

Chꝛyſ.

4 ❡Rñ. dõm ꝙ quedã ſunt pure itelligibilia. ⁊ talib⁹ nõ ꝯdicit imaginatio. ſed deficit quedã ſunt ſenſibilia. ⁊ in talib⁹ ſufficit. Quedã ſunt quodammõ imaginabilia. ⁊ quodãmõ intelligibilia. ⁊ in talib⁹ freq̄nter itellect⁹ deficit. ⁊ imaginatio contradicit ⁊ deficit. vt cũ cogitamus deum eſſe vbiq̄. deum ſolo intellectu capim⁹. locũ aũt imaginamur. ⁊ qm̃ nr̃a imaginatio extra nõ capit. ꝙ aliquid quantum ſit in pluribus locis. ⁊ intellect⁹ claritatem lucis non aſpicit. hinc ē ꝙ talia nobis nõ intelligibilia iudicantur magis q̄ alia.
e ❡Spũs creatus ſoꝛdibus ⁊c. Videt̃ cõtrariũ eē ei qđ dr̃ Sap. ix. coꝛp⁹ qđ coꝛrumpitur aggrauat animam. Et iterum aĩa cõtrahit oꝛiginale a carne ⁊ inficitur ab illa.
❡Rñ. ſicut gña tio vniuoca eſt. que eſt ſimilis ex ſimili. ⁊ equiuoca que eſt rei diſſimilis. ita eſt iſectio ſꝫ rõnem vniuocam. vt lepꝛoſus facit lepꝛoſum. ⁊ ſm rationem equiuocam. vt infectio generat infectionem. pꝛimo modo loquitur magiſter. quia anima lepꝛoſi non eſt lepꝛoſa. ſecũdo modo obijcitur.
f ❡Cũꝫ in deo inquit ſint omnia que condidit nõ tamen inquinant eum ⁊c. Videtur maledicere. quia ſoꝛ

qui es vbiq̄. cuꝫ ⁊ hoc verũ ſit ſed qui es in celis. ſ. in ſanctis in quibus eſt quodam excellentioꝛi modo.
☞ In admirationē erigit ꝙ deus inhabitatoꝛ eſt quoꝛũdã non cognoſcentium eũ. et non quoꝛundam cognoſcentiũ. f
❡Illud quoq̄ mirabile eſt. Q: vt ait aug. in eodē de⁹ eſt ihabitatoꝛ quoꝛũdã nõ cognoſcētiũ deũ. ⁊ nõ quoꝛũdã cognoſcētiũ deũ. Illi eñ ad tēplũ dei nõ ꝑtinēt. q̄ cognoſcētes deũ nõ ſicut deũ gloꝛificãt. Ad templũ dei ꝑtinēt ꝑuuli ſctificati ſacrõ xp̄i ⁊ remunerati ſpũſctõ. q̄ nõdũ valēt cognoſcere deũ. Ergo quē potuerũt illi noſſe nec hr̃e. iſti potuerunt hr̃e anteq̄ noſſe. Beatiſſimi aũt ſunt illi q̄b⁹ eſt deũ hr̃e qđ noſſe. Hic aliquatenus aperit aug. quõ de⁹ habitet in aliquo. i. habeat̃ eũ videlicet ita eſt in aliquo vt ab eo cognoſcatur ⁊ diligatur.
☞ Quomodo deus totus vbiq̄ ſit per eſſentiam non põt intelligi ab humano ſenſu. g
❡Ex ꝑdictis ptꝫ ꝙ de⁹ vbiq̄ totus eſt ꝑ eſſentiã. ⁊ i ſctis habitat ꝑ gratiã. Cũq̄ ſuperi⁹ (lꝫ tenuiter) oſtēſum ſit qua rõne dicat̃ habitare in quibuſdã efflagitaret oꝛdinis rõ id etiã aſſignari quõ vbiq̄ ꝑ eſſentiã ⁊ totus ſit. niſi hui⁹ cõſiderationis ſublimitas atq̄ immēſitas humane mētis ſenſuꝫ oĩno excederet. Ut eñ ait Chꝛiſ. ſuꝑ ep̃lam ad Hebꝛeos. Sicut multa d̃ deo intelligimus q̄ loq̄ penitus nõ valem⁹ ita multa loquimur q̄ intelligere nõ ſumus idonei. Verbigrã. qđ vbiq̄ de⁹ eſt ſci‐
d mus ⁊ dicim⁹. quõ aũt vbiq̄ ſit. itellectu nõ capim⁹. Itē ꝙ eſt incoꝛpoꝛea quedã virtus que oĩm eſt cauſa bonoꝛũ ſcim⁹. quõ autem vel que iſta ſit penitus ignoꝛamus.
☞ Excludit eos qui pꝛeſumptuoſe ſoluũt quõ deus vbiq̄ ſit per eſſentiam. potentiam. pꝛeſentiam. h
❡Quidã tñ immēſa igenio ſuo metiri ꝑſumētes hoc ita fore intelligēdũ tradiderũt ꝙ de⁹ vbiq̄ ꝑ eſſentiaꝫ eſſe dr̃. nõ ꝙ dei eſſentia ꝑpꝛie ſit in oĩ loco ⁊ oĩ creatura. ſꝫ q: oĩs natura atq̄ oē qđ naturalr̃ ē. in quocũq̄ loco ſit ꝑ eũ hꝫ eſſe. ⁊ oĩs loc⁹ in q̄ illud eſt. ijdē etiam dicũt ideo deũ vbiq̄ dici eſſe ꝑ pñtiam. vel per potentiã. q: cuncta loca ſunt ei pñtia. ⁊ q̄ in eis ſunt. nec in eis aliq̄d operari ceſſat. Nam ⁊ ipſa loca ⁊ q̄cq̄d in eis eſt (niſi ipſe cõſeruet) manere nõ poſſunt. In eis ergo ꝑ ſbãm de⁹ eē dicit̃ (vt aiunt) q: per virtutē ꝑpꝛie ſubſtãtie ſue facit. vt etiã loca ſint ⁊ oĩa q̄ in eis ſunt. Sꝫ licet hec vera ſint q̄ aſſerunt in explanandis intelligentijs pꝛedictoꝝ in illis tñ verbis quib⁹ dicitur deus vbiq̄ eſſe per eſſentiam pluscontineri credendũ eſt. qđ homo viuens capere non valet.
☞ Abijcit eos qui irrationabiliter querũt quõ deus cũ ſit in oĩbus rebus eſſentialiter. nõ tñ ſoꝛdib⁹ rerũ inquinet̃. i
❡Solet etiam ab eiſdē queri quõ deus ſubſtãtialiter inſit oĩbus reb⁹ et coꝛpoꝛaliũ ſoꝛdium inquinationibus non contin‐
e gatur. qđ tam friuolum eſt. vt nec rñſione ſit dignum. cũ etiam ſpiritus creatus ſoꝛdibus coꝛpoꝛeis etiam lepꝛoſi vel q̄rumcũq̄ polluti inquinari nõ poſſit. Sol quoq̄ radios ſuos ſine ſui pollutione effundit ſuꝑ loca ⁊ coꝛpoꝛa non ſolũ munda. ſed etiam immunda. ac ſoꝛdibus fetentia quoꝛum cõtactu homines ⁊ alie quedã res inficiũtur. ſolis vero radij impolluti ⁊ in contaminati ea cõtingentes exiſtunt. Nõ eſt ergo mirandũ. ſi eſſentia diuina omnino ſimplex ⁊ incõmutabilis oĩa replet loca. ⁊ oĩbus creaturis eſſentialiter ineſt. nec tñ cuiuſq̄ rei ſoꝛdibus cõtaminat̃
f vel cõtingat̃. Vñ aug. i. li. de natura boni cũ i deo, iq̄t ſint oĩa

Notula.
Aug. de agone xp̄iano. Timēt q̄dã qđ fieri nõ põt. ſ. ne hũana carne veritas ⁊ ſba dei inq̄net̃. ⁊ tñ ꝑdicēt iſtũ viſibilē ſolē radios ſuos ꝑ oēs feces ⁊ ſoꝛdes ſpargere ⁊ eus mũdos ⁊ ſinceros ſeruari. Si ergo viſibilia mũda a viſibilib⁹ imũdis cõtingi pñt ⁊ nõ inq̄nari quãtomagis inuiſibilis ⁊ incommutabilis veritas.

des coꝛpoꝛales inquinant res coꝛpales. ergo ſoꝛdes ſpirituales res ſpirituales Item ſi deum non inquinant. ergo videtur ꝙ poſſet dici ꝙ deus eſt in diabolo. quod eſt contra omnem vſum.
❡Reſponſio. Dicendum ꝙ ſicut tangit magiſter in littera ſoꝛdes coꝛpoꝛales non coinquinant coꝛpus ſpirituale. quia nec cõmunicant in materia. nec dependent. vt ptꝫ in radio. q̄ nõ inficitur fecibus. quia nec dependet nec cõicat in tranſmutabili materia. et quoniam deus neutrũ habet ideo non valet illud. 7 Quod obijcitur. ꝙ de⁹ eſt in peccatoꝛib⁹. dõm ꝙ nullum inconueniens eſſet dicere. tñ q: hoc videbat̃ ſonare in contumeliam. ideo ponenda eſt determinatio ratione cuius ſermonis intellectus ſanus appareat vt ſi dicat̃ deus eſt in diabolo vel in adultero q̄tuꝫ ad conſeruationem nature.

Ad intelligentiam hui⁹ partis queritur d̃ exiſtentia dei vbiq̄. ⁊ circa hoc tria pꝛincipaliter queruntur. Pꝛimo queritur. Utrum eſſe vbiq̄ ꝯueniat deo. Secundo vtrum eſſe vbiq̄ ſit pꝛopꝛiuꝫ dei. Tertio qualiter cõueniat deo eſſe vbiq̄. Et q̄tum ad pꝛimuꝫ. quia eſſe vbiq̄ poteſt diſtribuere pro omnib⁹ rebus. ⁊ pro omnibus locis duo queruntur. Pꝛimo. vtruꝫ deus ſit in omnibus rebus. Secundo vtruꝫ ſit in omnibus locis.

Queſtio. j. a

Q ſit in omnibus rebus oſtendit̃ ſic. Phs in pꝛima phĩa. Quãto aliq̄d ſimplicius. tãto a pluribus indigetur ⁊ in plurib⁹ inuenit̃ ſed deus eſt ſimpliciſſim⁹ in fine ſimplicitatis. ergo inuenitur in omnibus. ſed non reperit̃ niſi vbi eſt. ergo eſt in omnibus.
❡Item quanto cauſa poꝛ tanto vniuerſalioꝛ. ergo cauſa pꝛima eſt vniuerſaliſſima ſed quanto aliq̄d vniuerſalius. tanto influit in plura ergo cũ pꝛima cã ſit vniuerſaliſſima. influit in oĩa. ſed omne quod influit in aliq̄d eſt illi pñs ſm virtutem, nuſq̄ enim ⁊ nunq̄ operatur

operatur deus agens.niſi per preſentiam virtutis.ſed deus pro
pter ſuam ſimplicitatē eſt idem quod ſua virtus.cū ergo virtus
dei ſit in oibus.⁊ ſubſtātia eſt in oibus. ¶ Itē hoc videt̄ per im
poſſibile.qꝛ omne qḋ eſt in vna re limitata. ita ꝙ non eſt in alia.
eſt limitatū ⁊ artatū.ſed hoc eſt impoſſibile circa deū.ergo nō ē
in vna re qn̄ in oibus ſit.

que condidit.non tamen inq̇
nant eumꝰ illi qui peccant. de
cuius etiam ſapientia que at
tingit a fine vſq̧ ad finem for
titer dicitur. attingit omnia
propter ſuam mundiciam. et
nihil inquinatum in eam in
currit. Poſtremo reſpōdeant
quid potius de deo reſpon
dendum exiſtiment. vel ꝙ nuſ
q̄ per eſſentiam ſit. vel vbiq̧
vel ꝙ alicui. ita ꝙ non vbiq̧
Sed quis audeat dicere ꝙ
nuſq̄ diuina eſſentia ſit vel ꝙ
alicui ⁊ non vbiq̧ ſit. Si enim
ita eſt alicui ꝙ non vbiq̧. er
go localis eſt. Eſt ergo vbi
q̧ tota que continet totum.
⁊ penetrat totum.que nec pro
ſui ſimpliciate diuidi. nec pro
ſui puritate maculari.nec pro
ſui immēſitate vllo modo com
prehendi poteſt. Unde Au
guſtin. deus vbiq̧ eſt cui non
locis ſed actionibus propin
quamus.

¶ Item ſi deus eſt in vna
re.ita ꝙ nō in alia.aut po
teſt eſſe in illa in qua nō eſt
aut non.ſi non poteſt ergo
non eſt oipotēs. Si poteſt
eſſe ⁊ non eſt .cum res non
mutetur.ergo mutari pōt
ergo ſi deus non eſt in om
nibus rebus.aut nō eſt oi
potēs.aut mutabilis.quo
rū vtrumq̧ eſt ipoſſibile.
¶ Contra.quanto aliquid
magis ſciūgit̄ a natura te
nebroſa.tāto eſt impermix
tius ⁊ ſub nobiliori luce co
gnoſcit .ſꝫ deus clariſſime
cognoſcit . ergo maxime a
natura tenebroſa ſeiungi
tur.ſed omnis creatura te
nebra.ergo deus.aut ī nul
lis.aut ī pauciſſimis eſt re
bus creatis.
¶ Item quāto motor ma
gis diſtat a mobili . tanto
ſufficiētius mouet. Uñ ſuf
ficientius mouet anima q̄
forma materialis vel natu
ralis ⁊ intelligentia q̄ aīa
ſed deus eſt motor ⁊ opera
tor ſufficientiſſimus.ergo
ſumme diſtat ab omni mo
bili.ergo aut in nullis.ē re
bus aut in paucis. ¶ Item oīs virtus vnita plus eſt infinita q̄
multiplicata.ſed diuina virtꝰ eſt infinitiſſima .ergo vnitiſſima.
ſed quāto aliq̇d magis eſt vnitū.tāto minꝰ diffuſum ⁊ in paucio
ribus repertū.ergo ⁊c. ¶ Itē q̄rit̄.q̄ neceſſitas eſt deū ponere i
rebꝰ oibus.Uidet̄ ꝙ nulla ex pte dei. Nobilitatis eſt em̄ in agē
te.ꝙ poſſit agere vbi nō eſt.ſiſr ꝙ poſſit facere effectū ꝑ ſe ſtan
tē.alioq̄n opa dei magis ſunt debilia q̄ opa artificū creator̄ q̄
ſaluant̄ in eē ipſis abſentibꝰ.ergo ſi nulla neceſſitas eſt.vr̄ ergo
8 eſſe ſuperfluitas.ſed ipoſſibile eſt in deo eſſe ſupfluitatē.ḡ ⁊c.
¶ Rñ.dōm ꝙ deus in oibus rebꝰ eſt.ſicut ipſe dauid teſtat̄ di
cēs. Si aſcēdero ī celū tu illic es ⁊c. Neceſſitas aūt exiſtēdi deū
in oibꝰ ſumit̄.tū a parte ꝑfectiōis ipſiꝰ.tū a parte indigētie rex
A parte ipſiꝰ ꝓpter ſummā immēſitatē. ⁊ ſummā ptātē. ⁊ vtriuſ
q̧ rō eſt ſumma ſimplicitas. Qꝛ em̄ ſumme ſimplex eſt ad nihil
artatū.ideo in oibus inuenit̄ tāq̄ immēſum. Qꝛ ſumme ſimplex
ideo in infinitum virtuoſiſſimum. ⁊ ideo virtꝰ eius in oibꝰ. ⁊ vir
tus idē eſt qḋ ſubſtātia. ⁊ ideo neceſſe eſt ꝙ ſit in oibꝰ. Ex parte
creature eſt neceſſitas.qꝛ creatura hꝫ in ſe poſſibilitatē ⁊ vanita
9 tē ⁊ vtriuſq̧ cā eſt.qꝛ producta eſt de nihilo. ¶ Quia em̄ creatu
ra eſt ⁊ accipit eē ab alio.q̄ eam fecit eſſe cum prius non eſſet.ex
hoc non eſt ſuum eſſe. ⁊ ideo non eſt purus actus.qꝛ habet poſſi
bilitatem. ⁊ ratione huius habet fluxibilitatem ⁊ variabilitatē
ideo caret ſtabilitate. ⁊ ideo nō poteſt eē niſi per preſentiā eius
qui dedit ei eē. Et exemplum huius apertum eſt in impreſſione
forme ſigilli in aqua.que non conſeruatur ad momētū niſi pñte
ſigillo. Et iterū.qꝛ creatura de nihilo ꝓducta eſt.ideo hꝫ vani
tatē. ⁊ qꝛ nihil vanū in ſeipſo fulcit̄. neceſſe eſt ꝙ oīs creatura ſu
ſtētet̄ per pñtiā virtutis. ⁊ eſt ſiſe.ſi qs poneret corpus pōdero
ſum in aere qḋ eſt quaſi vanū nō ſuſtentaret̄.ſic ⁊ in propoſito.
¶ Ad illud ergo qḋ obijcitur de diſtantia ⁊ permixtione. Dicē
10 dum ꝙ tripliciter vnitur q̇d alicui. Aut ſm preſentiā tm̄.aut ſm
preſentiam ⁊ dependentiam.aut ſm preſentiam ⁊ dependentiā
⁊ concomitantiam in materia. Primo modo eſt radius in aere.
ſecundo modo anima in corpore.tertio modo liquor in liquore.
Quod primo modo eſt in aliquo nō permiſcetur.ſimiliter quod
ſcḋo modo eſt nō ꝑmiſcet̄ ꝓprie.ſed ſolū qḋ tertio. Et primo qui
dem mō eſt deus in rebꝰ.nō ſcḋo vel tertio. ¶ Ad illud qḋ obꝫ
de diſtantia motoris a mobili. Dōm ꝙ eſt diſtātia ꝑ abſentiā 11
⁊ hec impedit ⁊ nō iuuat ad motū. Et eſt diſtātia ꝑ indepēdē
tiā. ⁊ hec iuuat.qꝛ quāto motor ꝑfectior eſt ⁊ abſolutior minus
dependet. ⁊ eſt ſufficiētior. ⁊ hoc mō diſtat etiā deꝰ pn̄s. ¶ Ad 12
illud qḋ obijcit̄.ꝙ virtꝰ vnita eſt magis īfinita ⁊c. Dōm ꝙ vni
tio virtutis q̄ facit ad eiꝰ magnitudinē.ꝑ ſe attēditur reſpectu
ſubiecti.ꝑ accidēs reſpectu obiecti. Reſpectu aūt ſubiecti at
tēdit̄ ꝑ ſubiecti ſimplicitatē.reſpectu aūt obiecti ꝑ indiſtātiā
a virtute.qꝛ virtꝰ tāto potētior quāto ſubiecto ꝓpinquior. Qm̄ ḡ
virtꝰ diuina in ſbā eſt ſimpliciſſima ⁊ nūq̄ a ſbā elongat̄.ideo
in multis eſt īfinitiſſima.qꝛ vnitiſſima ī multis.vt ī vno.vbiq̧
em̄ eſt cētrū illiꝰ potētie.ſicut dicit trimegiſtꝰ. ¶ Qḋ vltio obꝫ
iā ſolutū eſt.qꝛ neceſſitas eſt ex pte dei ⁊ creature.ſicut viſuꝫ ē
Qḋ ergo obijcit̄ ꝙ agēs creatū vbi nō eſt opat̄ ⁊ effectū pdu 13
cit q̄ ſine ipſo ſtat. Dōm ꝙ nō eſt ſiſe in deo. Nā ſi attēdat̄ hoc ī
artifice creato.hoc venit ex defectu ꝑfectōis.qꝛ em̄ agēs crea
tū limitatū eſt ⁊ differt a ſua virtute.pōt opari ꝑ virtutem vbi
nō eſt.rurſus.qm̄ agit ex ſuppoſitiōe. ⁊ nō pōt in totū. ideo ef
fectꝰ nō totaliter dependet ab ipſo.deus aūt habet conditio
nes oppoſitas.qꝛ infinitus. ⁊ idem eſt in eo virtus ⁊ ſubſtātia
⁊ totum producit.ideo non eſt ſimile.

Queſtio.ij. Utrum deus ſit vbiq̧ localiter .i.vtrū
ſit in oibus locis. Et ꝙ nō videt̄. Boe 13
tius in li.de trini. Deus ita eē vbiq̧ dici videt̄.non ꝙ in omni
loco.ſed ꝙ omnino in loco eē non poteſt. ¶ Item hoc ipſuꝫ vi
detur ratione.qꝛ ſicut vult philoſophus. Locus ad locatū ma
gis comparatur in ratione forme.q̄ in ratione alterius gene
ris cauſe.ſed deus eſt forma excellentiſſima.ergo reſpectu eiꝰ
nulla eſt forma.ergo nullus locus. ¶ Item alia rōne videt̄.qꝛ 14
quadruplex eſt conditio loci in reſpectu ad locatū. ſcꝫ contine
re.ſaluare menſurare. ⁊ terminare. Continet vt vas. Mēſurat
vt quātitas. Saluat vt natura terminat vt finis.ſꝫ deꝰ ſm nul
lam harū conditionū cōparatur ad locum ergo ⁊c.
¶ Item prima ⁊ propria paſſio eſſendi in loco eſt dimenſio.er
go qḋ magis recedit a dimenſione.minus eſt in loco . ⁊ qḋ ma
xime minime. ⁊ qḋ oīno recedit nullo modo eſt in loco.ſed deꝰ
eſt huiuſmodi.ergo ⁊c. ¶ Contra. Ierem.xxiij. Celum ⁊ terrā
ego implebo. ſed omne qḋ eſt in loco ipſum implendo eſt in lo
co ſm ꝙ locus. ¶ Item hoc videtur ratiōe.quia loci ſm ꝙ lo
cus eſt indigētia ad locatum.vt ab ipſo repleatur . ſed omnis
creatura vanitas :vanitas aūt non implet niſi ꝑ veritatis pñ
tiā.ergo ad hoc ꝙ locus repleatur.neceſſe eſt deum adeſſe.ſꝫ
hoc poſito ponitur deus eſſe in loco vt locus eſt. ¶ Item ma
ior eſt indiuiſio forme ad materiam q̄ locati ad locum.ſed for
ma nō vnitur materie nec ꝑmanet.niſi per dei pñtiā.ergo mul
tominus nec locatuꝫ loco.ſed qꝛ per dei pñtiam forma vnitur
materie.deus eſt in qualibet re vt natura.ergo cum ꝑ dei pre
ſentiā vniatur ⁊ ſaluatur locatuꝫ in loco.deus eſt in loco vt eſt
locus. ¶ Item eſt preſentia ⁊ ſimultas ſm locuꝫ. ⁊ ſm tpˢ.ſed
deus perfectiſſime eſt preſens cuilibet rei.ergo ſm locuꝫ ⁊ tē
pus.ſed que ſunt preſentia ſm tempus ſunt in codeꝫ tpe.ergo
⁊ illa que ſunt preſentia ſm locum.ſunt in eodem loco . ſi ergo
deus eſt preſens omni loco.deus eſt in loco.non tm̄ vt eſt res:
ſed etiā vt eſt locus. ¶ Reſpō. Dicendū ꝙ triplex eſt conditio
ſm quam comparatur locatum ad locum. Una ſm quam excel 15
litur. ⁊ hec eſt proprietas ſaluationis. Sic em̄ locatuꝫ indiget
loco. ⁊ locꝰ complet eius indigentiam. ⁊ conſeruat naturam. ⁊
ſm hanc proprietatem ſola corporalia ſunt in loco.nō aūt ſpiri
tualia.qꝛ non recipiunt influentiaꝫ a loco corporeo. Alia eſt ꝓ
prietas . ſm quam locatum equatur ⁊ proportionatur loco. ⁊
hec eſt proprietas commenſurationis. ⁊ ſm hanc conditionem
proprie corporalia ſunt in loco.quia illa ſola ſunt commenſura
bilia.vnde circumſcribuntur.ſpiritualia auteꝫ minus proprie
Nā non ſunt cōmenſuratiua reſpectu partiū.ſunt tamē diffini
tiua reſpectu totius. Tertia eſt cōditio ſm quā locatū excellit
locum.videlicet ꝙ per ſui preſentiam replet ⁊ ſupplet indigen
tiā loci. Locus em̄ ſine locato priuatus eſt ⁊ indigens.ſicut cō
cauitas oculi ſine organo. Qm̄ ergo deus ad nullam creaturā
comparatur.nec ſm rōnem inferioritatis.nec equalitatis.ſed
ſuperioritatis ⁊ excellētie.deus nō eſt in loco q̄tum ad primā
⁊ ſecundam proprietatem.ſed ſoluꝫ q̄tū ad tertiam.ſ.ꝙ ꝑ pre

ſentiam ſupplet loci indigentiam.naꝫ locatū ꝑ preſentiā replet
diſtantie vacuitatē.deus aūt ꝑ pñtiā replet vacuitatē eſſentie.
⁊ illa quidē ſine hac eſſe nō pōt. ¶ Ex his pꝫ rñſio ad obiecta.
Nam rōnes probātes deū eſſe in loco. vt eſt loc⁹ procedunt ſm
tertiā cōditiōnē.vt patet.rationes vero ad oppoſitū ſm primā
⁊ ſecundam.ſ.ſaluationis ⁊ terminationis.

Onſequēter ꝗrtū ad ſcḋm articulū ꝗrit̃.Utrū eē vbiqꝫ
ſit propriū dei.Et qꝛ propriū eſt qḋ ſoli ꝯuenit ⁊ ſemꝑ
ideo quantū ad hoc duo ꝗruntur.Primo vtrū eſſe vbi
qꝫ cōueniat ſoli deo. Secundo.vtruꝫ conueniat ei ſem
per ſiue ab eterno.

E **Queſtio.j.** Qꝫ ſoli deo conueniat videtur Aug.in li.
de ſimbolo vbiqꝫ eſſe eſt deū eſſe .ſed nul
li creature conuenit deum eſſe.immo hoc eſt dei propꝛijſſimum.
ergo nulli creature conuenit eſſe vbiqꝫ. ¶ Itē amb.in li.de ſpū
ſancto.cū oīs creatura certis ſue nature ſit circūſcripta limitib⁹
eſſe vbiqꝫ ⁊ in oībus reb⁹ dei virtutis eſt.⁊ dñatiōis eſt ꝓpꝛiū.
¶ Item hoc ipm videtur ratione.qꝛ oīs creatura per ſe exiſtēs
⁊ in ſe.eſt hoc aliquid.ſed omne qḋ eſt hoc aliquid eſt ſingulare
⁊ omne ſingulare eſt hic ⁊ nunc.⁊ nihil tale natum eſt eſſe vbiqꝫ.
ergo ſolius dei eſt eſſe vbiqꝫ. ¶ Iteꝫ conditio iſta.qua deus eſt
vbiqꝫ.conuenit deo ratione ſue immenſitatis.ſed immenſitas ē
propꝛietas ſolius dei que nulli creature poteſt conuenire.ergo
nec eē vbiqꝫ. ¶ Contra hoc obijcitur de vniuerſali.quoniā vni
uerſale eſt ſemper ⁊ vbiqꝫ.⁊ tamen non eſt deus.Si tu dicas.ꝙ
eſt vbiqꝫ reſpectu ſuoꝛum ſingularium ⁊ non ſimpliciter. Obijci
tur tunc ꝙ aliquid eſt vniuerſale cuius ſingularia ſunt vbiqꝫ. ⁊
impoſſibile eſt aliquid fieri quod non ſit eius ſingulare vel i ſin
gulari.vt hoc vniuerſale ſubſtantia ergo eſt vbiqꝫ. ¶ Item obij
citur de numero qui eſt in oībus entibus.⁊ nihil poteſt fieri in
quo non ſit numerus.⁊ pꝛeterea in oībus entibus eſt vnus nu-
merus.ergo cum numerus non ſit deus.eſſe vbiqꝫ nō eſt ꝓpꝛiū
ſolius dei.Si dicas ꝙ non eſt ibi totus.ſed ſm partem .obijci-
tur de voce que eſt in auribus diuerſoꝛū tota ⁊ in toto aere.eſto
ꝙ vox eſſet ita magna.ꝙ per totuꝫ mundū audiretur.tunc eſſet
vbiqꝫ tota ⁊ vna ꝓlatio qꝛ ſi multe.cū infinite ſint partes aeris.
⁊ vox ſit in qualibet parte.tunc ergo infinite ſunt voces actu qḋ
eſt impoſſibile. ¶ Item obijcitur de anima que eſt in qualibet
parte animalis tota.vt ſupꝛa monſtratum eſt.eſto ergo ꝙ fieret
animal gyganteū ita magnū quaſi totus mūdus . tunc aīa eſſet
vbiqꝫ.ergo ꝙ nō ſit.hoc ē ꝓpter defectū coꝛpoꝛis ⁊ nō ſuuꝫ. Si
dicas ꝙ eſſet in pluribus tanꝙ̄ in vno loco.vnde nunꝙ̄ vna ani
ma eſt.niſi in vno coꝛpoꝛe. Obijcitur de coꝛpoꝛe chꝛiſti.qḋ totū
⁊ integrum eſt in diuerſis altaribus diſtinctis. ¶ Itē obijcit̃ ꝑ
rationeꝫ. Cum eñ de natura ſingularis ſit eſſe hic ⁊ nunc tamē
alicui dat deus ſemper eſſe vt angelis.ergo pari rōne.alicui da
bit eſſe vbiqꝫ. ¶ Itē ſi aliqua duo iſeparabiliter ſunt vnita.vbi
cunqꝫ eſt vnum ⁊ alterū.ſed humana natura ⁊ diuina in xp̄o in-
ſeparabiliter ſunt vnita.ergo eſt diuina ⁊ humana.ſꝫ diuina na
16 tura eſt vbiqꝫ.ergo ⁊ humana.⁊ ſic ⁊c. ¶ Reſponſio.dicendum
ꝙ eſſe vbiqꝫ ſicut dicunt ſancti.cōuenit ſoli deo propꝛie ⁊ ſingu
lariter.ita ꝙ nulli cōuenit alij nec intelligi poteſt cōuenire ſi re
cte intelligatur.Nā deus dicitur eſſe vbiqꝫ.ita ꝙ ex parte dei i-
telligitur idētitas ⁊ totalitas.ex parte loci pluralitas ⁊ vniuer
ſalitas.Per conditionem identitatis excluditur vniuerſale.qḋ
ꝗ̄uis ſit in oībus ſingularibus.tamen ſm aliud ⁊ aliud ſuppoſi
tum.⁊ ita numeratum.Per conditionem totalitatis excluditur
numerus.Nam ꝗ̄uis numerus ſit vbiqꝫ tamen ſm aliam ⁊ aliā
partem.Per conditionem pluralitatis a parte loci.excludit̃ ſpi
ritus creatus.qui ꝗ̄uis ſit in pluribus partibus coꝛpoꝛis.nō ta
men in omnibus niſi vt vnitis.Per conditionē vniuerſalitatis
excluditur coꝛpus chꝛiſti ſub ſacramento.qḋ ꝗ̄uis ſit in plurib⁹
non tamen eſt in omnibus.nec eſſe poteſt.quia hoc ſoluꝫ conue-
nit ei ſub ſacramento.⁊ ita patent prime inſtantie. ¶ Quod ta-
17 men obijcitur de voce.intelligendum ꝙ generatio ſenſibiliū in
medio eſt per diffuſionem.vnde nō numeratur vox ſicut nec lux
niſi ad numerationem ſuſceptibilis . vnde quot ſunt aures.tot
ſunt voces.quoniam vox in aere erat multiplicabilis.⁊ non mul
tiplicata.⁊ ideo patet ꝙ nec tota vbiqꝫ ante numerationeꝫ ſicut
nec lux diffuſa.nec eadem vox poſt numerationem.⁊ ideo exem
plum de exiſtentia vocis non eſt multum ſimile deo.
¶ Ad illud quod obijcitur.ꝙ deus dat ſempiternitatem.Dicen
18 dum.ꝙ tam eſſe vbiqꝫ ꝙ̄ ſemper.impoꝛtat quandam infinitateꝫ
⁊ infinitas ſempiternitatis.eſt infinitas duratiōis. que eſt ſꝫ
potentiaꝫ .⁊ hec non repugnat creature.quia non impedit du
rationem creature eſſe finitā actu.⁊ infinitā potentia .⁊ ideo
omni durationi creature neceſſe eſt aliꝗd adijci.Sed eſſe vbi
qꝫ dicit immenſitatē actu.qꝛ impoꝛtat ſimultatē locoꝛū .⁊ hoc
repugnat creature.⁊ ideo non poteſt ei oīno cōmunicari.com
municat̃ tamen ſm poſſibitatē creature.ſm ꝙ participat ma-
ius ⁊ minus de natura ſpiritualitatis.Nam nihil eſt oīno ſpi-
rituale niſi ſol⁹ deus.ſicut dicit Auguſtin⁹ de mo.eccleſie.So
lus deus eſt incoꝛpoꝛeus.qꝛ omnia replet. Creature autē que
dam ſunt ſpirituales per abſtractionem vt vniuerſale ⁊ nume
rus ⁊ ita pñt eſſe in pluribus propter cōitatem ad plura .⁊ ita
ſm ſui plurificationem.Quedam ſpirituales ſunt per ſepara-
tionem a materia coꝛpoꝛali.vt anime.⁊ iſte ſunt in plurib⁹.ta-
men non multiplicatis.Quedam autem ſpirituales per vnio-
nem vt coꝛpus xp̄i eſt cibus ſpiritualis aīe. ꝗ̄uis ſit veruꝫ coꝛ
pus.⁊ ideo quaſi eſt medium inter aīam ⁊ deum.⁊ ideo inquā
tum cibus plus ſapit naturam ſpiritualitatis.⁊ ideo eſt in plu
ribus.⁊ ſunt plura loca.non tamen in oībus . quia ratio ciba-
tionis non ſe extendit ad omnia.⁊ ſic patet quare ſub ſacramē
to eſt in pluribus. ¶ Qḋ obijcitur de inſeparabiliter vnitis. 19
Soluendum eſt per interēptionem.cum alterum excedit alte-
rum.vt patet in genere ⁊ ſpecie. ¶ Quod obijcitur ꝑ vnionē.
homo eſt deus.Dicendum.ꝙ hoc intelligitur per communica 20
nem ydiomatum.Similiter ⁊ eſſe vbiqꝫ conuenit per ydioma
tum communicationem.

Queſtio.iij. Utrū eſſe vbiqꝫ cōueniat deo ſemꝑ ſi D
ue eternalr̃.Et ꝙ ſic vr̃.qꝛ ſicut ſemꝑ
ſe hꝫ ad tp̄s.ita vbiqꝫ ad locū.ſed ante oē tp̄s de⁹ fuit ſemꝑ.ꝗ
ante oēm locū fuit deus vbiqꝫ. ¶ Itē ꝓpꝛiū dei eſſentialiꝰ ei
cōuenit ꝙ̄ ꝓpꝛia paſſio alicui ſubiecto.ſed ꝓpter neceſſariā cō
uenientiā paſſionis ad ſubiectū.diſtributio ſuppoſitoꝛū inclu
dit diſtributionē tēpoꝛū.vñ dici de omni eſt.qḋ nō eſt in quo-
dā.ſic in quodā nō.nec aliqñ ſic.aliqñ nō.ſꝫ in quolibet ⁊ ſem
ꝑ.ergo ſilr̃ hoc qḋ eſt vbiqꝫ includit ſempiternitatē.ergo eſſe
vbiqꝫ ſemꝑ cōuenit deo.ꝗ ab eterno. ¶ Item res ſunt in deo ⁊
de⁹ in reb⁹.ſed res ſunt i deo ab eterno.ꝗ a relatiuis cū dicant̃
hec ad conuertentiā.deus eſt in rebus ab eterno .ſed non niſi
in oībus.ergo ⁊c.Si dicas ꝙ nō dicunt̃ coꝛrelatiue.Cōtra.cū
dicit̃ deus eſt in reb⁹.nō ſignificat̃ reſpect⁹ nec dependentia
dei ad res.ſꝫ rerū ad deū.ergo nihil aliud eſt dicere.deū eſſe
in reb⁹.ꝙ̄ res eē in deo. ¶ Itē ſi de⁹ nō fuit vbiqꝫ ab eterno.⁊
fuit.ergo fuit alibi ꝙ̄ vbiqꝫ.⁊ modo eſt vbiqꝫ.ergo mutauit lo
cum.ergo in deo cadit mutatio.ſed hoc falſum.ergo primum.
Si tu dicas ꝙ mutatio eſt in connotato. Contra.cum dicitur
Deus eſt in loco.non notatur effectus.ſed ſolum dei pꝛeſentia
ergo videtur ꝙ ſm hō nō ſignificetur mutatio in connotato.ſed
ſolum in ipo deo.reſtat ergo per impoſſibile ꝙ deus eſt vbiqꝫ
eternaliter. ¶ Contra.vbiqꝫ pꝛeſupponit vbi ⁊ vbi pꝛeſuppo
nit locum.⁊ locum non eſt ponere niſi ex tempoꝛe.ergo ⁊ deuꝫ
eſſe vbiqꝫ.non eſt ponere niſi ex tp̄e. ¶ Itē bene ſequit̃.Deus
eſt vbiqꝫ. ꝗ eſt in celo.ꝗ deſtructo cōſequēte .deſtruit̃ ⁊ añce-
dens.ſꝫ ab eterno nō fuit in celo.ergo ⁊c. ¶ Itē bene ſequit̃.
Deus eſt vbiqꝫ.ergo in iſta domo.ſed iſta dom⁹ nō fuit niſi ex
tp̄e ⁊ poſt initiū tp̄is.ergo ⁊ eſſe vbiqꝫ. ¶ Rñ.Dicēdū.ꝙ eſſe 21
vbiqꝫ duplr̃ pōt accipi de deo ſicut ⁊ eē ſemper.Uno eñ modo
ſemꝑ impoꝛtat diuinā immenſitatē ſm durationē.⁊ ſic ideꝫ eſt
quod eternitas.⁊ conuenit deo eternaliter.Alio modo conno-
tat ſimultateꝫ tempoꝛis.⁊ ſic conuenit ei a principio tempoꝛis
Sic eſſe vbiqꝫ vno modo impoꝛtat pꝛeſentialitatem diuine im
menſitatis.per quaꝫ eſt pꝛeſens omni ei quod eſt.ſiue ſibi.ſiue
alij.⁊ ſic idem eſt eſſe vbiqꝫ quod deum eſſe immenſum.⁊ ſic cō
uenit deo eternaliter.⁊ ſm hoc procedit pꝛima ratio.Alio mō
pꝛout connotat locū creatum ſiue rem.⁊ ſic conuenit ei ab ini-
tio rerū ⁊ locoꝛū propter connotatum.⁊ conuenit ſemper.⁊ ad
hoc eſt propꝛium.qꝛ conuenit ſoli ⁊ ſemper vno modo.licet nō
eternaliter.ſicut etiam eſt in demonſtratiuis.⁊ ſic ꝓcedit ſecū
da ratio. Et iſte modus accipiendi deū eſſe vbiqꝫ eſt vſitatioꝛ
⁊ ſm hunc modū nō cōuenit ei eternaliter. ¶ Qḋ vero obijcit̃ 22
contra hoc.ꝙ cōueniat eternaliter per ſuam cōuerſam. Dicen
dum.ꝙ non eſt ſua cōuerſa. Cum eñ dicitur ꝙ res ſunt in deo
ſi hoc intelligitur ratione exemplaritatis. nihil cōnotat̃ actu.
ſed cum dicitur.deus eſſe in rebus connotatur aliꝗd creatū.

Nam nihil eſt in eo qđ non eſt. ergo ſi deus eſt in rebus ⁊ locis.
res ⁊ loca ſunt nō ens. tū ſm ſe bene eſt in exēplari tāq̄ in princi
pio. Unde hec. Deus eſt in rebꝰ. nō eſt cōuerſa huius. res ſunt in
deo. ſed hec. Deus eſt exēplar rerū. ⁊ vtraqꝫ eſt vera eternaliter
Et huiꝰ. Deus eſt in rebꝰ. cōuerſa eſt. res cōtinent̄ a deo ⁊ cōſer
uant̄ ab ipo. ¶ Ad illud qđ obijcit̄. ⁊ ſi deꝰ nō fuit vbiqꝫ. ⁊ mō ē
23 ergo eſt mutatꝰ. Dōm ꝙ nō ſequit̄. q: hoc nō eſt ꝓpter mutatio-
nē dei. ſꝫ rerū. ¶ Qđ obijcit̄ ꝙ vbiqꝫ nō cōnotat effectū. ſꝫ ſolū
p̄ntiam. Dōm ꝙ p̄ntia importat habitudinē ad duo ſcꝫ eius q̄ p̄
ſens eſt. ⁊ cui eſt p̄ns. ⁊ ideo pōt eſſe inceptio rōne rei cui p̄ſens
eſt. nō noui effectus. Quod obijcit̄ ad oppoſitū procedit ſm ꝙ
vbiqꝫ cōnotat locū creatum. ¶ Quod tū vltimo obijcit̄ non va-
24 let. immo eſt ibi fallacia accidētis. ſicut hic. Iſte triangulus in
cipit habere tres. nō ergo oīs triangulus ſemꝑ habuit tres: q:
non fuit diſtributio de tribus vt nūc. ſed vt ſimpliciter ⁊c.

Queſtio. iij.

Tertio loco principaliter querit̄ de ter
tio articulo. ſcꝫ qualiter deꝰ ſit in rebꝰ
Et circa hoc duo querunt̄. Primo querit̄ vtrū deus ſit in oībus
rebus equaliter ſiue vniformiter. Scđo queritur quibꝰ modis
⁊ qualiter deus ſit in rebus.

E

Queſtio. j.

Qđ ſit vniformiter. vr̄. q: ſicut dicit phs.
Pria cā ſe vno mō hꝫ ad oīa. lꝫ oīa nō ha-
beant ſe vno mō ad ipſam. ſed oīa in deo ſunt vniformiter. quia
ſunt vita ⁊ creatrix eſſentia. ḡ multofortiꝰ deus in oībus rebus
eſt equaliter ⁊ vniformiter. ¶ Item qđ eſt vbiqꝫ totū eſt equali
ter ⁊ vniformiter. ſed deus cum ſit ſimpliciſſimus eſt vbiqꝫ totꝰ
ergo equaliter ⁊ vniformiter eſt in oībus rebꝰ. ¶ Itē vnicuiqꝫ
rei intima eſt materia ⁊ forma. ſed forma nō vnitur materie niſi
mediāte appetitu. appetitus aūt ortū habet ab eſſentia. ſed hoc
nō poſſet niſi ꝑ dei p̄ntiam. ergo deus magis eſt intimus omni
rei q̄ ſua forma. ſed forma vnicuiqꝫ rei eſt ſumme intima. ḡ. deꝰ
intimior intimo cuilibet. ſed qđ habet eſſe in intimo eſt vniformi
ter. ḡ ⁊c. ¶ Itē hoc oñdit̄ ꝑ impoſſibile. q: ſi deus nō eſt equali
ter in rebꝰ. ergo cū magis intime eſt in vna q̄ i alia. ḡ in aliqua
nō eſt ſumme intima. ergo aliqđ eſt in re intrinſecuꝫ in quo non
eſt deus. ergo deus non eſt in omni qđ eſt. ſed hoc eſt impoſſibi-
le. ergo ⁊ primū. Sed contra. Omne qđ recipit̄ in aliquo. eſt ibi
per modū recipientis ⁊ nō recepti. ſꝫ creature nō ſunt equaliter
capaces dei. ergo nō eſt equaliter in eis deus. ¶ Itē ſicut ſe ha
bet intellectus ad primā lucē. ſic ens ad primā eſſentiā. ⁊ viuēs
ad primā vitā. ſed maior intellectus magis participat diuinam
lucē. ergo perfectius ens ⁊ ꝑfectius viuens diuinā eſſentiā ⁊ vi
tam. ergo perfectius deus eſt in vno q̄ in alio. ¶ Itē exiſtentia
dei in rebus. eſt cōſeruatio rerū. ſed nō oēs res equaliter cōſer
uantur. ergo nō eſt equaliter in oībus. ¶ Item cū deus ſit vbi
25 qꝫ. ſoluꝫ dicitur habitare in iuſtis. ſed hoc nō eſſet ſi equaliter ⁊
vniformiter eſſet in oībus. ergo ⁊c. ¶ Reſpōſio. ad predictorū
intelligentiam eſt notandū. ꝙ deū eſſe in rebus dupliciter pōt
intelligi. Uno modo vt idē ſit qđ eſſe p̄ntem cuilibet rei. nō con-
notādo effectū. ⁊ ſic vniformiter eſt in oībus rebus. eo ꝙ intimꝰ
eſt cuilibet rei. ⁊ ſumme p̄ns. ⁊ totꝰ in qualibet re. Alio modo po
teſt connotare effectū. ſicut artifex dicitur in artificio eſſe ꝑ cō-
notationē effectus. ⁊ per impreſſionē ſue ſimilitudinis. ⁊ ſic cuꝫ
vni creature plus det q̄ alij. magis eſt in vna q̄ in alia. Et hoc
poteſt eſſe dupliciter. ſcꝫ extenſiue q̄tuꝫ ad ea que habēt eſſe diu
turnius. vt in corpore incorruptibili. plus q̄ in aīa ſenſibili. Uel
intēſiue q̄tum ad ea q̄ habēt eſſe nobilius. vt in aīa ſenſibili q̄ i
corpore incorruptibili. Uel vtroqꝫ modo. vt in aīa rationali. q̄ i
corpore corruptibili. ¶ His viſis patēt obiecta ad vtranqꝫ par-
tem. Procedunt em̄ his duabus vijs vt patet [exceptis duabus
26 primis] ad vtrāqꝫ partē. ¶ Quod eniꝫ obijcitur. ꝙ deus vnifor
miter ſe habet ad oēs res. ſi intelligat̄ vniformitas ex parte di-
uini eſſe verū eſt. Si aūt intelligatur ex parte effectus falſuꝫ eſt
Quomā deus vniformiter ⁊ ſtabiliter exiſtens. cetera mouet. ⁊
multos ⁊ varios effectus producit. ⁊ efficiēdo diuerſa in rebus
facit ꝙ res nō ſe habeant vniformiter ad ipm. Quoniā ergo cū
dicitur deus eſſe in rebus. vno mō cōnotatur effectus. alio mo-
do non. Ideo vno modo cōceditur ꝙ ſit vniformiter. alio modo
non. Siſr econuerſo. cuꝫ dicitur. omnia ſunt in deo. Uno modo
poteſt connotari effectus ſicut ptꝫ in p̄deſtinatione ⁊ reproba-
tione. ⁊ ſic nō eſt vniformiter alio mō nō cōnotatur effectꝰ: ⁊ ſic
27 vniformiter. ¶ Quod obijcitur iterū ad oppoſitū. ꝙ oēqđ reci-
pitur eſt ꝑ modum recipiētis. Dicēdum ꝙ veruꝫ eſt. vbi recep-
tum depēdet a recipiente. vt ſpecies a virtute cognoſcēte. in ꝓ
poſito autē non ſic eſt. Unde diuina eſſentia exiſtens in re. non
accipit modum rei. ⁊ ſic patet illud.

Queſtio. ij.

Quibus modis ⁊ qualiter ſit deus in F
rebꝰ. Et aſſignat magiſter dupliciter
modos exiſtendi deum in rebus. Et vnum modum accipit ab
auguſtino de preſentia dei ad dardanuꝫ. qui dicit. ꝙ aliter eſt
deus in omnibus creaturis. aliter in ſanctis. aliter in chriſto
per vnionem. Alium modum accipit a Grego. qui dicit ſuper.
v. Cant. ꝙ deus eſt in rebus tripliciter ſcꝫ potentialiter. p̄-
ſentialiter. ⁊ eſſentialiter. Queritur ergo de diſtinctione. ſuffi-
ciētia. ⁊ ordine iſtorum modorum. Et obijcitur cōtra aſſigna
tionem Auguſt. Aut enim accipiuntur modi illi q̄tum ad diui
nam ſubſtantiā. Aut q̄tum ad creaturam. Aut q̄tū ad effectꝰ.
Si quantum ad effectus cum inumerabiles ſint. innumerabi-
les ſunt modi eſſendi. Si q̄tum ad creaturam ſuſcipientē. cuꝫ
ſolū duplex ſit ſuſcipiēs. ſ. natura. ⁊ volūtas. vr̄ ꝙ tm̄ duo ſint
modi. ſ. ꝑ naturā. ⁊ ꝑ grām. Si quantū ad dei ſubſtantiā. cum
in ea nō cadat diuerſitas. erit tātū vnus modus. ¶ Itē ſicut
grātia eſt effectus ſuperadditꝰ nature. ita oꝑatio miraculoſa.
ergo ſicut in h̄ntibus gratiā eſt aliter deus q̄ in non habētibꝰ
ita ⁊ in re in qua oꝑatur miraculoſe. vt i aſina Balaā erit alio
modo eſſendi. ¶ Itē ſicut gratia gratūfaciēs eſt ſupra naturā
ita grā gratis data. vt prophetia. ita etiaꝫ pena ⁊ gloria. ergo
cum iſta differant genere ⁊ ſpecie. debēt ſm hoc diuerſi modi
eſſendi diſtingui. ergo non diſtinguit magiſter ſufficienter.
¶ Item obijcitur contra aſſignationem. Grego. aut em̄ illa aſ
ſignatio eſt ſm effectꝰ. aut conditōes ⁊ ꝓprietates dei. Si ſm
effectus. tunc cū eſſentia nullū connotet effectuꝫ. non deberet
poni. Si ſm conditiones dei. ſed nō tm̄ eſt de potētia. ſed etiā
ſapientia ⁊ voluntas. ergo videtur ꝙ inſufficiēter aſſignet.
¶ Item videtur eſſe prepoſteratio in ordine. Nam ſm reꝫ ⁊ ra
tionem intelligendi. eſſentia precedit potētiam. ⁊ potentia pre
ſentiam. ergo male ordinat. ¶ Item verborū inculcatio videt̄
q: in deo idem eſt potentia. eſſentia. ⁊ preſentia. queritur ergo
diſtinctio. ¶ Reſponſio. dicendum ꝙ aſſignatio Auguſtini. re 28
ſpicit diuerſitatem modorum eſſendi deuꝫ in rebus. ſꝫ aſſigna
tio Grego. reſpicit conditiones modorū eſſendi. Ubicunqꝫ em̄
eſt deus. ſiue ꝑ naturam. ſiue ꝑ gratiam. eſt eſſentialiter potē
tialiter. p̄ntialiter. Diuerſitas autē modorum eſſendi accipi-
tur penes diuerſitatē effectuuꝫ. ⁊ non qualēcunqꝫ. ſꝫ ſolum tri
membrē. Quidam enim eſt effectus ſm quē cōparatur res ad
deum ꝑ modum exiſtētis. ⁊ hi oēs continētur ſub modo natu
re. extēſo nomine. Quidam ꝑ modū redeuntis. ⁊ hic eſt effectꝰ
gratie incheate: vel conſummate. vel glorie. ⁊ q̄tuꝫ ad hūc eſt
ſcđs modus eſſendi. Quidaꝫ eſt effectus ſm quē comparatur
creatura ad deum. vt ꝑueniēs. vel ꝑficiēs. ⁊ hic ē effectꝰ vnio
nis. in qua vniuntur in vnitate pſone creatura ⁊ creator. vt ho
mo ⁊ deus. Quoniam ergo tres ſunt modi effectuuꝫ. ſm quos
creatura diuerſimode comparatur ad deum. ideo tantuꝫ tribꝰ
modis dicitur eſſe in rebus. Et primus qui attēditur q̄tū ad
exitum aſſimilatur linee recte. Scđs q̄tum ad reditum linee
reflexe. Tertius quantuꝫ ad ꝑfectionē aſſimilatur circulo. Et
primus quidē modus ſimilis eſt linee. ſcđs q: includit primuꝫ
ſimilis eſt ſuperficiei tertius. i. q: vtrūqꝫ ſimilis eſt ſoliditati. Et
ideo optime dicit apoſtolꝰ. Col. ij. ꝙ in xp̄o tota diuinitas ha-
bitat corporaliter. eſt em̄ ꝑfectiſſime in eo. q: eſt ad modū cir-
culi q̄ eſt figura ꝑfecta. ⁊ ꝑ modum altitudinis q̄ eſt quātitas
ꝑfecta. ¶ Ex his ptꝫ ſufficiētia. ⁊ diſtinctio. ⁊ ſolutio obiecto
rum. Aſſignatio autē beati Gregorij accipitur quantū ad con
ditiones modorum eſſendi. In his em̄ tribus circunloquitur
btūs Grego. ꝑfectionē modorum exiſtēdi deum in omnibꝰ in
quibus eſt hoc modo. Aliquid eniꝫ eſt in aliquo ſm p̄ntialita
tis indiſtantiā. vt contētuꝫ in cōtinēte. vt aqua in vaſe. Aliqđ
ſm virtutis influētiam. vt motor in mobili. Aliquid ſm intimi
tatis exiſtētiam. vt illud quod eſt continēs intra: vt anima in
corpore ⁊ omne qđ ꝑfecte eſt in re. neceſſe eſt eſſe quantum ad
hāc triplicē conditionē. ⁊ hoc modo eſt deus. Et ideo dicitur 29
eſſe potētialiter. p̄ntialiter. ⁊ eſſentialiter. quia ſm p̄ntialita-
tis indiſtantiaꝫ. ſm virtutis influētiā. ſm intimitatis exiſten-
tiam ⁊ ſic patet diſtinctio. ſufficiētia ⁊ ordo. Quoniam ſm ra-
tionē intelligēdi conditiones iſte ſe habēt ꝑ additionē. ⁊ ideo
bene ordinat Beatus Gregorius primo p̄ſentialiter ⁊c. Aliq̄

tñ hm̃oi cõditiões volunt diſtinguere penes ſbam. virtutẽ ⁊ opationez ſed lꝫ modus exiſtẽdi eſſentialiter rñdeat ſubſtãtie. ⁊ potentialiter virtuti. tamẽ ꝑſentialiter principal'r non reſpondet operationi. naz preſens eſt aliquis alicubi etiam ſi non operetur. Ali qui accipiũt penes genera cauſarũ. Sed nec illud videt̃ conueniẽs. q2 eſſentialiter conſiſtere non connotat genus cauſalitatis. ali qui penes trinitatem veſtigij. ſcꝫ modum ſpeciẽ ⁊ ordinem: ſed omnia hec precedit eſſentia. ſm̃ rationez intelligendi.

Quibꝰ modis aliq̃d dicat̃ locale vl' circũſcriptibile.

¶ De dei immutabilitate quantũ ad locum. Cumqꝫ diuina natura veraciter ⁊ eſſentialiter. Supra oſtendit magiſter qualiter deꝰ ſit in locis ⁊ in rebus oībꝰ ⁊ qm̃ ad exiſtentiã i loco ſe quit̃ circũſcriptibilitas ⁊ locabilitas in creatura locata. iõ intendit hic a deo has conditiones remouere. Et diuidit̃ hec pars in duas. In prima oñdit deũ incircunſcriptibilem ⁊ immutabilem. In ſecũda vero concludit. ⁊ per autoritates cõfirmat. ibi. Fateamur itaqꝫ diuinam naturã ⁊c. ¶ Prima pars hꝫ quatuor partes. In prima oſtẽdit ꝙ immobilitas ⁊ incircunſcriptibilitas conuenit deo. In ſecunda hoc remouet a natura angelica ⁊ oī natura creata ibi. Spiritꝰ vero creatus quodammodo ⁊c. In tertia ponit opinionem quorundaz qui dicunt ſpiritus creatos non moueri loco nec eſſe locales. ibi. De mutatione vero loci ⁊c. In quarta ſuam concluſionẽ infert. ꝙ ſolus ſpiritus increatus eſt incircunſcriptus. ibi. Sunt ergo ſpiritus creati ⁊c.

Spũs creatus ſm̃ alterũ modũ nẽc localis. nec circũſcriptibilis ẽ ſm̃ alterũ vo ẽ. Corpꝰ vo oīno locale ⁊ circunſcriptibile eſt. Deꝰ illocalis ⁊ i circunſcriptibilis. Aug.

¶ Item ſecunda pars in qua ſuã reſumit concluſionem vt addat habet tres partes. In pͥma ꝯcludit ꝑdeterminata. ⁊ autoritatibꝰ cõfirmat. In ſecunda vero mouet oppoſitionez ⁊ ſoluit illam. ibi. Ad hoc autez ſolet opponi. In tertia breuiter epilogat predeterminata. ⁊ oſtendit rationem ſitus preſentis capituli. ibi iam ſufficienter demõſtratum eſt.

a ¶ Neqꝫ dimenſionez habet ſicut corpus ⁊c. videtur male dicere. quia dici‑

☞ Oſtendit ꝙ immobilitas ⁊ incircumſcriptibilitas conuenit deo. k

¶ Cũqꝫ diuina natura veraciter ⁊ eſſential'r ſit i oī loco ⁊ in oī tpe., nõ tñ mouet̃ ꝑ loca vel ꝑ tpa. nec tpalis nec local' eſt. localis nõ eſt. q2 penitꝰ nõ circũſcribit̃ loco. q2 nec ita ẽ i vno loco ꝙ nõ ſit i alio. Neqꝫ dimẽſionẽ hꝫ. ſicut corpus cui ſm̃ locũ aſſignat̃ pricipiũ mediũ. ⁊ finis. ⁊ ante. ⁊ retro dextra ⁊ ſiniſtra. ſurſũ ⁊ deorſuz. qd̃ ſui iterpoſitõe facit diſtantiã circũſtãtiũ. Duobus nãqꝫ his modis dr̃ i ſcriptura aliq̃d locale ſiue circũſcriptibile. ⁊ ecõuerſo. ſ. vl' q2 dimẽſionẽ capiẽs lõgitudinis. altitudinis. ⁊ latitudinis diſtantiã facit in loco. vt corpꝰ. Vel q2 loco diffinit̃ ac determinat̃. qm̃ cuz ſit alicubi. non vbiqꝫ iuenit̃. qd̃ nõ ſolũ corpi ſed ẽt oī creato ſpũi cõgruit. Deẽ ẽ̃ corpꝰ. oī mõ locale eſt

☞ Remouet illocalitatez ⁊ incircũſcriptibilitatez a natura angelica ⁊ omni natura creata. l

¶ Spũs vero creatꝰ quodã mõ eſt localis ⁊ quodãmõ nõ eſt localis. Localis q̇dez dr̃. q2 diffinitõe loci terminatur qm̃ cũ alicubi pñs ſit totꝰ, alibi nõ iuenit̃. Nõ aũt ita localis eſt. vt dimẽſionẽ capiẽs. diſtãtiã i loco faciat. Diuina ẽ̃ ſola eſſentia oīno illocalis ⁊ i circũſcriptibilis eſt. q̃ nec locis mouet̃ aliq̃ mõ. ſ. vl' determinatõe finita. vel dimẽſiõe ſuſcepta. nec tpibꝰ. ſ. affectu ⁊ cognitõe. His em̃ duobꝰ modis. ſ. lõco vl' tpe ſit mutatio creature. q̃ lõge ẽ a creatore. Vñ aug. ſup Geñ. Deꝰ inq̇t omp̃s. incõmutabili eternitate. volũtate. veritate ſp idem mouet ꝑ tp̃s creaturã ſpũalẽ mouet etiã ꝑ tp̃s ⁊ locũ creaturã corpalẽ. vt eo motu naturas q̃s ꝯdidit adminiſtret Cũ ergo tale aliq̃d agit. non debemꝰ opinari eius ſubſtãtiam qua deus eſt tpibus lociſqꝫ mutabilẽ. ſiue ꝑ tempora ⁊ loca mobilẽ cũ ſit ipſe et interior oī re. q2 in ipſo ſunt oĩa ⁊ exterior oī re. q2 ipe eſt ſup oĩa ⁊ antiq̇or oībꝰ. q2 ipe idẽ eſt ante oĩa. ⁊ nouior oībꝰ q2 ipſe idẽ eſt poſt oĩa. ſ. poſt oīm initia. Ecce hic apte oſtẽdit̃ ꝙ nec locis. nec tpibꝰ mu‑

c tat̃ vel mouet̃ deꝰ. Spũalis aũt creatura ꝑ tp̃s mouetur. corpalis vero ẽt ꝑ tp̃s ⁊ locũ Mutari aũt ꝑ tp̃s eſt variari ſm̃ q̃litates iteriores vl' exteriores q̃ ſũt in ipa re q̃ mutat̃. vt qñ ſuſcipit viciſſitudinẽ gaudij doloris ſcie. obliuiõis. vl' variationẽ forme: ſiue alicuiꝰ q̃litatis exterioris Hec em̃ mutatio q̃ ſit ſꝫ tp̃s variatio eſt qualitatũ q̃ ſit in corporali vel ſpũali creatura ⁊ ideo vacatur tempus.

☞ Ponit opinionẽ quorundam qui dicunt ſpiritus creatos non moueri loco nec eſſe localis. m

¶ De mutatone vo loci magna iter ꝯquiretes diſceptatio verſat̃. Sũt eī q̃ dicũt nullũ ſpm̃ aliq̃ mõ poſſe mutari loco ab oī ſpũ locuz vniuerſaliter remouere volentes. qm̃ ſm̃ dimẽſionẽ tm̃ ⁊ circũſcriptionem locum conſtare aſſerunt. atqꝫ id ſolum eſſe locale vel in loco eſſe dicunt. qd̃ dimenſionem recipit. ⁊ diſtantiam in loco facit. Et hoc dicunt Aug. ſenſiſſe mutationẽ tpis tm̃ ſpũali creature tribuentem. loci vero ⁊ tpis corporee. Sed vt ſupra diximꝰ dupliciter dicit̃ res eſſe localis vel circunſcriptibilis. ſcꝫ vel q2 dimenſionem recipit ⁊ diſtãtiam facit vel q2 loci termino diffinit̃. quor vtrumqꝫ conuenit corporee creature. alterum vero tm̃ ſpũali. Naz vt ſupra diximus corporalis creatura ita eſt localis vel circũſcriptibilis ꝙ determinat̃ diffinitione loci. ⁊ ꝙ dimẽſionem recipiens diſtantiã facit Spũalis vero tm̃ diffinitõe loci concludit̃. cum ita ſit alicubi ꝙ non alibi. Sed nec dimenſionem recipit nec diſtãtiam in loco facit. quia ſi multi eſſent ſpũs hi nõ eo coanguſtarent locum quo minus de corpibꝰ ꝯtineret. Ideoqꝫ Auguſtinus attribuit mutationem loci corpi. nõ ſpiritui

tur Ephe. iij. vt poſſitis cõprehendere cum omnibus ſanctis. que ſit longitudo. latitudo ⁊c. ⁊ gloſa expoſnit illud de deo. ¶ Reſpõſio. Magiſter loquitur ꝓprie ad litteram. ſed apoſtolus loquitur metaphorice. Vñ multipliciter exponunt̃ illa verba. In deo enim longitudo eſt longanimitatis. latitudo charitatis. ſublimitas miſericordie. ⁊ profunduz iuſticie ſiue ſapiẽtie. quantũ ad dei iudicia.

Quid ſit mu[illegible] pus.

b ¶ Mouet etiam per tempus ⁊ locum creaturã corporalez. Videtur male iſta diuiſio Auguſtini. Primo quia a philoſopho ponitur nulla mutatio ſm̃ tempus. Et iterum ſua diuiſio non videtur ſufficiens. q2 philoſophus ponit ſex ſpecies motus. Reſponſio. Dicendum ꝙ ſm̃ philoſophum omnes ſpecies motus ad hunc duplicez motum reducuntur. ſcilicet ad motum ad ſitum. ⁊ ad motum ad formam. Auguſti. autẽ motum ad ſituz intelligit per motum ſm̃ locum qui eſt entis completi ⁊ perfecti. ſiue de innouatione circa qualitatem. ſiue proprietatem ſubſtantie catenus qua ad ſitum eſt. niſi pariter ſit ad formam. motum autez ad formam qui ſubdiuiditur per quinqꝫ ſpecies cõprehendit ſub mutatione ſm̃ tempus. propter hoc ꝙ de ſe dicit menſuram variabilem ⁊ rei variabilis. Unde om̃ mutationem mutationem que eſt ſm̃ proprietates rei abſolutas ⁊ intrinſecas ſiue ſꝫ qualitates corpales. ſiue ſm̃ ſpũales vt ſũt affectiones in aīabꝰ ipſe vocat mutationez ſm̃ tempus. ⁊ ita ptꝫ ratio diuiſiõis ⁊ ſufficientia.

c ¶ Spiritualis autẽ creatura per tempus mouetur Videtur falſum dicere: q2 ſpiritualis creatura menſuratur euo. cum ſit perpetua. ergo ſi mouetur. nõ ꝑ tempus mouetur. ſed per euum. Item intellectus angelicus eſt deiformis ſicut vult phyloſophus ergo intelligit in inſtanti. pari ratione ⁊ afficit̃. non ergo in tpe. Preterea tẽpus ꝑ priꝰ eſt mẽſura motꝰ pͥmi mobilis. ergo illud ſolum menſuratur tempore quod ſubiacet illi motui ſed

tui. ſed tale nõ eſt angelus
nec eius motus. ergo ⁊c.
53 ¶ Rñ. ad pñs notandum
ꝙ tps vno modo dicitᷣ pro
prie. ⁊ ſic dicit menſurã rei
mutabilis inquantum muta-
bilis. tñ ſub rõne cõtinui.
⁊ qm̃ mot⁹ primi mobilis ẽ
motus maxime euidens ⁊
continuus inter oẽs ideo
temp⁹ hoc mõ dicitᷣ ꝓprie
eſſe in primo mobili. ſicut in
ſubiecto ĩ quo primo eſt: ⁊ in
quo primo appet. alio modo
dicitᷣ tps mẽſura cuiuſlibꝫ
rei mutabilis ſᷣm ꝙ muta-
bilis. ſiue moueatᷣ inſtãta
nec ſiue cõtinue. ⁊ ſic nõ tã
tuꝫ eſt in motu p̃mi mobi-
lis ⁊ in his q̃ ei ſubiacent.
a. ſed etiaꝫ in oĩ creato circa
quod accidit variatio. ⁊ ſic
eſt in angelis. Et per hoc
patent obiecta.
¶ Quod eñ obijcit de euo
54 Dicendum ꝙ euum eſt mẽ-
ſura angelorum quantum ad
eſſe ſubſtantiale quod eſt
inuariabile ⁊ incorrup-
ptibile. ſed tempus quantum
ad proprietates que variã
tur. ⁊ quedam ſubito. que-
dam ſucceſſiue. ſicut patet
in angelis per naturã pau
latim intendi aliquam af-
fectionem. ⁊ ſic patent ce-
tera.
55 o ¶ In duobus ſapienti-
bus quorũ alter altero ⁊c.
vj. Videtur falſum dicere. ꝙ
eadem ſapientia eſt in duo
bus neq̃ maior neq̃ mior.
quia ſapientia eſt accidẽs
⁊ qualitas ſapientis. ⁊ ac-
cidens per ſubſtantiaꝫ nu
meratur. Reſponſio. Dicẽ
duꝫ ꝙ ad hoc voluerũt ali
qui dicere. ꝙ eadem ſapiẽ
tia creata eſſet. in duobus
ſapientibus. ⁊ hoc dant in
telligere per duas ſuppoſi
tiones. Una eſt ꝙ ſpẽs rei
in anima non differãt per
eſſentiam a re extra. Alia
ſuppoſitio eſt. ꝙ eandẽ reꝫ
noſſe poſſunt duo ſapien-
tes: ſcilicet vnum enuncia
bile quod dictum eſt ſingu
lare. ⁊ hoc vltimum non in
diget perſuaſione. ſed pri⁹
ꝙ ſpecies in anima nõ dif
ferãt a re extra ſᷣm eſſentiã
oſtendunt ſic. quia per ea-
dem res cognoſcitur per q̃
res habet eſſe. ſi ergo per
formam ſuam habet eẽ. er
go ⁊ cognoſci. ⁊ forma rei
vere eſt in anima. ⁊ cum in
tellectus ſit ſciens per illã
formam. ⁊ contingat ali-
quos duos omnino idem
ſcire ⁊ cogitare. illa nõ eſt
tantũ vera forma. ſed etiã d

q: lꝫ ſpũs trãſeat de loco ad
locũ. nõ tñ ita vt dimenſiõib⁹
circũſcriptus interpoſitione
ſui faciat diſtantiã circunſtã-
tium ſicut corpus.
☞ Concluſionẽ ſuã infert
ex p̃dictis ꝙ ſpũs creati ſunt
locales ⁊ circũſcriptibiles q̃
dãmõ. Spũs vero dei oĩno ĩ
circumſcriptibilis. n
¶ Sũt ḡ ſpũs creati in loco
⁊ trãſeũt de loco ad locũ ⁊ q̃-
dãmõ locales ⁊ circũſcripti-
biles. ſꝫ nõ oĩ eo mõ quo crea
ture corporee. Spũs aũt in-
creat⁹ q̇ de⁹ eſt. ĩ loco q̇dẽ eſt.
⁊ in oĩ loco. ſꝫ oĩno illocalis ⁊
ĩcircũſcriptibilis. Vñ Beda
ſuꝑ Lucã ait. Cũ ad nos an-
geli veniũt. ſic exteri⁹ implẽt
miniſteriũ. vt tñ añ deũ iteri⁹
ꝑ contẽplationẽ aſſiſtãt. q: et
ſi angel⁹ eſt ſpũs circũſcript⁹
ſumm⁹ tñ ſpiritus q̇ deus eſt
incircũſcript⁹ eſt. intra quem
currit angel⁹ quocũq̃ mitta
tur. Ecce hic d: ꝙ ſpũs ange
lic⁹ circũſcript⁹ eſt. ſpũs aũt
q̇ de⁹ eſt incircũſcript⁹. Alibi
etiã amb. diſtantiã oñdẽs in-
ter ſpm̃ ĩcreatũ ⁊ ſpm̃ creatũ
dicit ſeraphin d̉ loco ad locũ
trãſire. inquiẽs ita in li. de tri
ni. dixit Eſa. q: miſſus eſt ad
me vnus de ſeraphin. Et ſpi
rit⁹ quidẽ ſanct⁹ d: miſſus. ſꝫ
ſeraphin ad vnuꝫ. ſpũs vero
ad oẽs. Seraphin mittitur ĩ
miſterio. Spũs operatᷣ mini
ſteriũ. Seraphin de loco ad
locũ trãſit. Nõ eñ cõplet oĩa
ſed ipſe repletᷣ a ſpũ. Hic ap
te oſtẽditur ꝙ angeli quodã
modo locales ſunt.
☞ De⁹ ẽ vbiq̃ ſine locali
motu. qd̉ cũ repetitiõe ſupio
rũ ꝯfirmat autoritatib⁹. o
¶ Fateamur itaq̃ diuinã na
turã ꝓ imẽſitate ſui nuſq̃ de-
eſſe eãq̃ ſolã oĩno localem. ⁊
oĩno incircũſcriptibilẽ. nullo
ꝯcludi loco. ſed a fine vſq̃ ad
finẽ attingere. nõ tñ ſpacioſa
magnitudĩe. nec locali motu.
ſed imẽſitate atq̃ imobilita-
te ſue eſſentie. Vñ Augu. ad
dardanũ ait. Nõ q̃ſi ſpatioſa
magnitudĩe opinemur deum
ꝑ cũcta diffundi. ſicut fumus
aut lux iſta diffunditᷣ. ſed po-
ti⁹ ſicut in duob⁹ ſapientib⁹

quorũ alter altero corꝑe grã
dior ẽ. ſꝫ ſapiẽtior nõ eſt: vna
ſapiã ẽ. nec eſt in maiore ma-
ior. nec in mĩore mĩor. nec mi-
nor ĩ vno q̃ ĩ duob⁹. ita de⁹ ſi
ne labore regẽs ⁊ ꝯtinẽs mũ
dũ in celo tot⁹ eſt. in terra to
tus. ⁊ ĩ vtroq̃ tot⁹. ⁊ nullo cõ
tentus loco. ſꝫ in ſeipo vbiq̃
tot⁹. Jdẽ q̃ ſuꝑ pſal. ait. Ad
verbuꝫ dei ꝑtinet nõ eſſe in ꝑ
te. ſꝫ vbiq̃ eſſe ꝑ ſeipm̃. Hec
eñ eſt ſapiã dei q̃ attigit a fi
ne vſq̃ ad finẽ fortiter. nõ tñ
motu locali ſꝫ immobilitate
ſui velut ſi moles aliq̃ ſaxea ĩ
pleat aliquẽ locuꝫ. d: ꝙ attin
git a fine illius loci vſq̃ ad fi
nẽ. cuꝫ tñ alterũ nõ deſerat al
teꝝ occupãdo. Nõ ḡ hꝫ mo-
tuꝫ localẽ verbum illud. ⁊ ſa-
piã illa ſolida eſt ⁊ vbiq̃. Ex
p̃dictis ĩnoteſcit ꝙ de⁹ ẽ ita
vbiq̃ ꝑ eſſentiã. ꝙ nec ſpacio
ſa magnitudĩe diffunditᷣ. nec
vno deſerto loco alium occu
pat. q: localeꝫ motum nõ hꝫ.
Jdẽq̃ aug. volẽs p̃ſcindere a
dei puritate oẽꝫ localẽ motũ
⁊ localẽ circunſcriptionẽ. po-
ti⁹ dicit oĩa eſſe in illo q̃ ipm̃
eſſe alicubi. nec tñ ipm̃ eſſe lo
cuꝫ q̇ nõ eſt in loco ĩ li. lxxxiij
q. ita inquiẽs. De⁹ nõ alicu-
bi eſt. qd̉ alicubi ẽ cõtinetᷣ lo-
co. qd̉ cõtinetᷣ loco. corp⁹ eſt.
de⁹ autẽ nõ eſt corp⁹. nõ ergo
alicubi eſt. ⁊ tñ q: eſt ⁊ ĩ loco
nõ eſt. in illo ſunt poti⁹ oĩa q̃
ille alicubi. nec tñ ita ĩ illo vt
ipſe ſit loc⁹. Locus eñ in ſpa
cio eſt qd̉ lõgitudine ⁊ latitu
dine ⁊ altitudĩe corporis oc-
cupatᷣ. nec de⁹ tale aliq̇d eſt. ⁊
oĩa ergo in ipſo ſunt ⁊ locus
nõ eſt. nec in loco eſt. Loc⁹ tñ
dei ſed ĩproprie d: tẽpluꝫ dei
nõ ꝙ eo cõtineatᷣ. Jd autẽ ni
hil meli⁹ q̃ aĩa munda intelli
gitur. Ecce hic dicit deuꝫ nõ
eſſe in loco. ſed intelligẽdum
eſt deuꝫ nõ eſſe in loco locali
ter. ſcꝫ q: nec circunſcriptio-
nẽ nec localem motum habet
☞ Oppoſitionẽ mouet ⁊
ſoluit qua videtᷣ ꝓbari ꝙ de⁹
mutetur loco. p
¶ Ad hoc auteꝫ ſolet oppo
ni ſic. Quotidie fiunt creatu
re que ante non erant ⁊ in eis
deus eſt. cuꝫ ante non eſſet in

vna. Et ꝙ hoc verum ſit. ꝑ
ſuadẽt per hoc. ꝙ ſi forma
poteſt ſᷣm veritatem conſi
milem formam in materia
producere ⁊ ſeipſam face-
re in aliena materia. qua-
re non eſt ſimile in anima
que habilior eſt ad recipiẽ
dum. vnde ⁊ hoc dicũt ſen
ſiſſe Auguſt. Unde dicunt
ꝙ ſapientia non eſt ad mo
dum aliarum proprietatũ
Sed hec poſitio deuiat ab
Auguſtino. quia Auguſti-
n⁹ vult ⁊ alij ſancti. ꝙ eſſe
in pluribus omnino diſtin
ctis non conuenit vni ⁊ ei-
dem creature niſi per mi-
raculuꝫ. ⁊ ideo poſitio iſta
ſuper falſum fundatur. ⁊
fundata eſt. Quia ſi veri-
tas aſini eſſet ĩ anima qua
re non diceretur anima eſ
ſe aſinus. Et iterum. Si eſ
ſet veritas. adhuc nõ eſſet
eadeꝫ quia nulla forma cũ
generat ſe generat ſe omni
no eandem. ſed de neceſſi-
tate plurificatur eſſentia ĩ
generante ⁊ generato. pre
ter q̃ in deo. ⁊ ideo non va
let ad propoſituꝫ. Et ideo
ſcd̉s modus dicendi eſt. ꝙ
Auguſtin⁹ intelligit de ſa
pientia increata. que eſt in
ſapientib⁹. ⁊ attingit vbi-
q̃ propter ſui mũdiciam.
Sed cuꝫ Aug. intendit po
nere exemplum in creatu-
ris. nõ videtur adhuc hoc
eſſe ſᷣm eius intellectum.
Et iterum ipſe dicit. ꝙ ipſa
ſapiẽtia eſt equalis in duo
bus. qui ſunt equaliter ſa-
pientes. nõ autem in alijs
ergo videtur loqui de ha-
bitu. Et ideo eſt tertius
modus. ꝙ ipſe loquitur de
vnitate per conformitateꝫ
Sed illud adhuc nõ eſt ſuf
ficienter dictum. quia tũc
maior eſſet in duob⁹ q̃ in
vno. ſicut patet in duobus
diuitibus qui ſunt in diui
tijs conformes ⁊ equales.
Propter hoc dicendum ꝙ 56
ſimilitudo ſiue intentio in
anima habet cõparari ad
animam in qua eſt. ⁊ ad il-
lud cuius eſt. ⁊ quoniam
ortum habet ab eo cui⁹ eſt
⁊ ad illud dicitur. ideo ſi-
militudines vni⁹ rei in ani
mabus pluribus. quia in
vnam ⁊ eandem veritatem
ducũt ⁊ tantum vna quan-
tum due. hic eſt ꝙ per com
parationem ad illud cui⁹
ſunt habent vnitatem. nec
maius ſunt due q̃ vna. ſi-
militer nec ſapientia. Sꝫ
in comparatiõe ad animas
que ꝑ illas cognoſcũt ha-

hēt pl̄ralitatē. ꝛ pl⁹ ſunt due q̄ vna. ꝛ iō ptȝ ꝙ nō pōt poni oīno ſilr. q: res differūt ab intētione ſiue ſilitudine ſua. in deo aūt ī quo non differunt patens eſt ꝙ vnus poteſt eſſe in multis. ꝛ ſic patent cetera obiecta.

Ad intelligētiā hui⁹ ptis duo principalr̄ q̄runtur. Primo q̄rit̄ de cūſcriptibilitate ſiue localibilitate dei. Scōo de mutabilitate ſpirit⁹ angelici ꝑ locū. ƀ cuiꝫ duo pſequit̄ ī lr̄a. Quantū ad pmū articulū q̄rūtur tria. Primo q̄rit̄. vtrū de⁹ ſit localis intra locum. Scōo vtrū ſit mutabilis de loco ad locuꝫ. Tertio vtrū ſit ſeparabilis a loco. ſiue ſit extra omnem locum.

Queſtio. j.

B Qō de⁹ ſit localis oſ̄dit̄ ƀ mō. Eſſe in loco ꝛ eē locatū cōuertunt̄. ſꝫ de⁹ eſt ī loco vt in pcedētib⁹ pbatū ē ḡ de⁹ eſt locatū. ſꝫ oē locatū eſt locale. ḡ de⁹ eſt localis. Iteꝫ qō in vno loco tm̄ locale eſt. ḡ ſi pl⁹ pn̄t oīa loca q̄ vnū. ꝛ magis ſapit naturā rei qō hȝ eē in toto. q̄ qō ī pte hȝ. multomagis eſt locale qō eſt in oī loco. ſed de⁹ eſt in oī loco: q: vbiq̄. ḡ vr̄ maxime eē localis. Itē de⁹ eſt vbiq̄. ḡ eſt hic. ſꝫ qō hic eſt. eſt in loco determinato. ꝛ qō eſt in loco determiato eſt locale. ḡ ꝛc. Itē de⁹ eſt in loco aliquo determiato. aut ḡ ſm̄ totū. aut ſm̄ ptē. ſi ſꝫ ptē ḡ hȝ patē: ꝛ ptē. qō eſt inconuenieñs. Si ſm̄ totū. ſed qō ſm̄ totū eſt in aliquo cōprehendit̄ ab illo. ꝛ qō cōprehēdit̄ ab aliquo loco determinato. eſt locale. ḡ de⁹ eſt

eis. eſt ergo vbi ante nō erat ideoq̄ mutabilis eſſe videtur. Sed licet quotidie incipiat eſſe in creaturis in quibus ante nō erat quia ille nō erant. hoc tamen fit ſine ſui mutatione. qualiter in mundo cepit eſſe quem facit tamen ſine mutabilitate. ꝛ ſimiliter deſinit eſſe in quibus ante erat ſine ſui mutatiōe. nec tamen ipſe deſerit locum. ſed locus deſinit eſſe.

☞ Epilogus p̄determiatorum vbi oſtendit rationem ſitus preſentis capituli. q

Iam ſufficienter demonſtratum eſſe videtur quomodo omnia dicantur eſſe ī deo ꝛ deus in omnibus. quam diſceptationem quaſi incidenter ſuſcepimus, q: id videbatur poſtulare res circa quam noſter verſabat̄ ſermo. Diſſerebamus eniꝫ de ſcientia ſiue ſapientia dei. ꝛ cum doceremus deuꝫ ſcire omnia. queſitum eſt vtruꝫ propter cognitionem quaꝫ de omnibus habet. dicerentur omnia eſſe in deo. an alia ratione hoc diceret ſcriptura. Huius ergo q̄ſtiōis occaſio in p̄miſſaꝫ nos deduxit diſputationem.

localis. Cōtra Magiſter in littera. Localis nō eſt: q: penitus nō circunſcribit̄ loco. Itē ratiōe probat̄ ſic. Nihil dicit̄ tpale niſi qō excedit̄ a tpe. Temporalia em̄ in tpe ſunt corruptibilia. ergo, nihil dicit̄ locale. niſi qō excedit̄ a loco. ſed de⁹ non excedit̄ a loco. ergo ꝛc. Itē locus eſt accidēs. ergo nō denominat illud niſi ad qō cōparatur vt accidēs. ſed ad deū nō pōt cōparari vt accidēs. ergo nō denominat deū ergo de⁹ nō eſt localis. Itē locus eſt quātitas cōtinua diuiſibilis. punct⁹ aūt eſt principiū quantitatis indiuiſibile. ergo magis cōuenit cuꝫ deo punctus q̄ locus quātū ad proprietates: ſed deus nō dicitur punctualis. niſi improprie ꝛ falſe. ergo nō debet dici localis. Rn̄ſio. Dicendū. ꝙ locale dicit̄ qō ſequit̄ leges loci. ſicut
37 tpale qō ſequit̄ leges temporis. Leges aūt loci ſunt q̄tum ad actū cōtinendi. menſurandi. ſaluandi. terminādi. ſm̄ quas locus ſe hȝ ad locatū. per modū impartiētis. ꝛ locatū ſe habet ad locū ꝑ modū ſuſcipiētis. Et qm̄ deus ſic eſt pn̄s loco. vt nihil ab eo oīno recipiat. ſed ſolū eius indigentiā ſuppleat. ꝛ det loco virtutē cōtinēdi. ꝛ locato virtutē replendi. hinc eſt. ꝙ de⁹ nullo modo dicēdus eſt localis. ſicut dicit magiſter in littera.
38 ꝛ ratiōes ad hoc inducte concedēde ſunt. Ad illud ergo qō obijcit̄. ꝙ eſſe in loco. ꝛ eſſe locatū cōuertunt̄. Dicendū ꝙ conuertunt̄ ratione materie circa ipm̄ corpus. tm̄ ratione virtutis vocabuli non. Nā hec determinatio in loco, ad hoc qō habeat veritatē locutio. nō exigit. nec ponit. niſi pn̄tialitatē ꝛ indiſtātiam. ſed eſſe locatū ponit ambitū ꝛ continentiā. eſſe locale ponit idoneitatē ad proprietates loci ꝛ indigentiā aliquā. ꝛ ideo hec concedit̄. deus eſt in loco. q̄uis aliq̄d habeat improprietatis. ꝑpter hoc ꝙ hec ꝑpoſitio in videt̄ īportare cōtinentiā ambientē. ſed hec eſt magis impropria de⁹ eſt locat⁹. ꝛ adhuc iſta eſt plus impropria. Deus eſt localis. ꝛ ideo nō eſt recipiēda. ſꝫ exponēda. Ad illud qō obijcit̄ qō ē in vno loco. ē locale. Di- 39
cendū ꝙ illud eſt. q: locus superexcellit ipm̄ locatum. Unde illud determinat ꝛ diffinit. ſed qñ eſt in oībus. ipm̄ ſuperexcellit oīa loca. Et ideo ſuper hoc non tm̄ poſſunt oīa loca quantū poteſt vnus locus ſuper illud qō eſt tm̄ in vno loco. ꝛ ideo nō eſt localis dicēdus deus. Ad illud qō obijcit̄. ꝙ de⁹ eſt hic ꝛc. 40
Dicendū. ꝙ hic pōt teneri dupl̄r. Aut demōſtratiue tm̄. Aut demonſtratiue ꝛ diſcretiue. Si tm̄ demōſtratiue. ſic verū eſt. de⁹ eſt hic q: nō eſt ſignare locū cui deus nō ſit pn̄s. Si autem diſcretiue. falſum eſt eſſe hic. ꝛ non ſequitur ex prima. ꝛ hoc ſenſu procedit ſua ratio. Ad illud qō querit̄. aut deus eſt ſm̄ totū ꝛc. Dicendū. ꝙ in deo ſunt ſimul ſimplicitas ꝛ infinitas. quando ergo apponitur circa deum nomen importans totalitatem 41
pōt dupliciter apponi. vel ratione ſimplicitatis. ꝛ ſic priuat ptem ꝛ partem. ꝛ ſic ſignificatur per nomen. vt ſi dicatur tot⁹ de⁹ ꝛ qm̄ deus in omni loco ſimplex eſt. ꝛ quodlibet eſt capax ſimplicitatis diuine. ideo rōne ſimplicitatis deus eſt in quolibet totus. Poteſt, iterū totalitas apponi ratione infinitatis. ꝛ ſꝫ fit per aduerbiū. vt ſi dicatur. Deus eſt totaliter in loco. hoc ſi ue ſm̄ totū. ꝛ ſic cū diuina infinitas a nullo loco includat̄. De⁹ in nullo loco eſt ſm̄ totū. Quādo ergo querit̄. aut ſm̄ partē aut ſm̄ totū. Dicendū. ꝙ non diuidit per immediata. q: deus non ſm̄ partem. q: ſimplex. nec ſm̄ totum. q: infinitus. ꝛ ideo dicendus eſt totus in quolibet loco. nō tamen totaliter.

Queſtio. ij.

Utrum deus ſit mutabilis ſm̄ locū. Et ꝙ non videt̄ ſic. Magiſter in littera dicit⁹ ꝛ accipit ab aug. ſuper Geñ. deus eſt in omni tempore ꝛ in omni loco. non tamen mouetur per loca vel tempora. D
Item ratione oſtendit̄. q: motus eſt actus imperfectus. ſed in deo nulla eſt imperfectio. ergo nec ſm̄ locum mutatio.
Item per oēm motū aliquid acquirit̄. ſed deus nullū locuꝫ poteſt acquirere. q: eſt vbiq̄. ergo impoſſibile eſt deū ſm̄ locū mutari. Item nobilior diſpoſitio eſt quies q̄ motus. ſed qō nobilius eſt. deo eſt attribuendū. ergo impoſſibile eſt deū ſm̄ locū mutari: ſed ſemꝑ quieſcit. Cōtra. Aug. ad oroſiū. Deus mouet ſe ſine tpe ꝛ loco. ergo videt̄ ꝙ deus moueat̄. ſed pfectiſſimus motuū eſt motus ſm̄ locū. ergo ꝛc. Itē Iſiō. Cum ſit illocalis deus. localiter tm̄ ambulat in ſanctis. ergo ſaltem videtur mutari per accidēs. Itē hoc videtur ratione. q: mouētibus nobis. mouentur ea que in nobis ſunt. Hoc dicit philoſophus. ꝛ dicit propter formas que non ſunt in vno determinate ergo ſi deus eſt in nobis. deus mouetur in nobis ſaltem ſm̄ accidens. Item q̄uis deus q̄tum ad exiſtētiam. per eſſentiaꝫ non determinet locū. tm̄ q̄tuꝫ ad habitationē diffinite eſt in aliquibus. ita ꝙ non in alijs. ergo ſaltē q̄tuꝫ ad hūc modū eſt mutabilis. Rn̄. dōm ꝙ ſicut dicit magiſter in littera. Deus nul- 42
lo modo mutat̄ ꝑ locū. ꝛ hoc verū eſt. q: nec ꝑ ſe. nec ꝑ accidēs mutat̄ ꝛ hoc eſt ꝑpter ſummā immenſitatē. q: adeſt oīb⁹ ꝛ nulli abeſt. ꝛ ſi incipiat eſſe ī re vel deſinat. hoc ſolū eſt ſm̄ rei mutationē. nō ſm̄ mutationē eius. vtputa. ſi aere illuminato intelligatur creari criſtall⁹. radius incipit eſſe in eo. ꝛ criſtallo amoto deſinit eſſe nulla facta mutatione in radio.
Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ deus mouet ſe ꝛc. Dicendū 43
ꝙ Aug. non dicit ſimpliciter. ꝙ mouet ſe. ſed cū his additōib⁹ ſine tēpore ꝛ loco. Et quoniam omnis motus ſm̄ Auguſtinum comprehenditur ſub mutatione ſm̄ tempus. ꝛ ſm̄ locū. ideo tātuꝫ eſt hoc. quantū ē dicere mouet ſe ſine motu. ꝛ ita nō mouet̄ vere. Nec implicatur cōtradictio. Sed cū in motu ſint duo. ſcilicet quod eſt actus. ꝛ quod eſt variatio ſiue imperfectio. vult dicere Auguſtinus ꝙ mouet ſe ſine motu. q: ſemper eſt in actu ſed non ita in actu impfecto. immo pfecto. Qō dicit Iſiō. eſt intelligendū metaphorice vel cauſaliter. q: ſanctos facit ambulare per fidē de virtute in virtutē. Ad illud qō obijcitur. ꝙ mouentib⁹ nobis ꝛc. Dicendū. ꝙ illud non habet veritatē niſi in illis q̄ ſunt in alijs per dependentiam ꝛ diffinitionem. vnde q: radius eſt in aere. ſed non dependet ab aere. ideo non moue- 44
tur moto aere. ꝛ quia anima eſt in manu. nec diffinitur manu. ideo non mouetur mota manu. Deus autem non depēdet a rebus nec

bus nec diffinit̄.ideo non mouetur ad motū rerū. ¶ Ad illud
45 qd̄ obijcitur de habitatiōe dei dicēdū ꝙ determinate eſt in ali
quibꝰ nō rōne immēſitatis.ſꝫ rōne influētie grē.⁊ ideo non de
terminat̄ ipſe deus:ſed effectꝰ tm̄.hinc eſt ꝙ nō ꝑ ſe nec ꝑ acci
dēs mouet̄ nec moueri pōt.qꝛ a nullo depēdet nec dependere
pōt.a nullo diffinit̄ nec pōt diffiniri:⁊ nō ſolū nō eſt īpoſſibile
ſed etiā nō intelligibile. Obijciet aūt aliq̄s ſic.itelligamꝰ coꝛ
pus egredi a loco nullo itroeūte tūc remanet vacuū :aut ḡ ibi
eſt deꝰ.aut nō. Si ſic.ḡ in eo eſt qd̄ nihil eſt.qd̄ ſtultū eſt dice
re. Si nō eſt.⁊ ibi pꝛꝰ fuit.ergo vr̄ eſſe mutatꝰ ſaltē ꝑ accidēs
ergo vr̄ ꝙ deus exeat cū re.⁊ cū re alia ingrediat̄. qꝛ ſi res tm̄
exiret deus exiret. Ad hoc rn̄deo ꝙ ſi ꝑ īpoſſibile ponat̄ locuꝫ
euacuari.tūc remanere intelligit̄ capacitas loci pꝛiuata.capa
citas aliq̄d eſt.⁊ in illa deus eſt.pꝛiuatio aūt nihil eſt .⁊ in illa
deus eſſe nō pōt.nō ḡ deſinit deus eſſe ab eo qd̄ remanet poſt
receſſum coꝛpis ſed cū res pꝛiuat̄.auferꝫ comparatio eius ad
deū. Qd̄ eīn nihil eſt.nullā habet cōparationē.ſed cū res mo
uetur.deū nō dimittit.nec ad deū accedit. nec deꝰ cū re venit
qꝛ ſic eſt in re vt ſit extra rem idē.ideo nec res cū dimittit, nec
nouū inuenit. Et hoc eſt intelligibile.ſi q̄s poteſt itelligere ꝙ
deus ſit immēſus.ſimplex ⁊ infinitus. Quia eīn eſt immenſus
ita eſt intra ꝙ extra. Qꝛ ſimplex.ſm̄ vnū ⁊ idē eſt intra ⁊ extra
Quia infinitꝰ ideo nec dimittit̄ nec acquirit̄ aliud i re.nec ab
ipſo itur ad ipm̄ cū dimittit̄ vt alibi ⁊ alibi inueniatur.

3 **Queſtio.iij.** Utrū ſit deus ab omni loco ſeꝑabilis vel extra oēm locū. Et ꝙ non videt̄.
qꝛ extra oēm locum nihil eſt.ḡ ſi deus eſt extra oēm locū ergo
nihil eſt vel in nihilo. ¶ Item hoc qd̄ eſt extra aduerbium lo
ci eſt.ergo ſi deus extra oēm locum eſt.eſt in loco.⁊ pꝛeter oēꝫ
locum.ſed hoc eſt falſum ⁊ non intelligibile. ergo deꝰ non pōt
nec re nec intellectu ſeparari ab oī loco. ¶ Item cū dicit̄ deus
eſt extra mundū.extra aut ſtat pꝛo aliquo.aut ꝓ nihilo. Si ꝓ
nihilo.ergo chimera eſt extra munduꝫ. Si pꝛo aliquo.ḡ vel ꝓ
creato.vel icreato. Non pꝛo creato cōſtat.ergo pꝛo icreato.er
go eſſe extra mundum.eſt eſſe in deo.ſed oīa ſunt in deo.ergo
oīa ſunt extra mundum. ¶ Item in nullo eſt deus ꝙ non ſit in
ipſo.ſed nihil qd̄ ſit extra mundum eſt in deo.ergo deus nō eſt
extra mundum. ¶ Cōtra ꝙ locus poſſit ſeparari a deo ſm̄ itel
lectū videt̄.qꝛ poſſibile eſt ſm̄ intellectū locū pꝛiuari omni lo
cato ⁊ remanere vacuum.ſꝫ vacuuꝫ eſt pꝛiuatio.deꝰ autē i nul
lo eſt qd̄ nō ſit in ipſo.pꝛiuatio autē nō eſt in deo.nec deꝰ i pꝛi
uatiōe.ergo nec in vacuo.⁊ ſic eſt ſeparabilis a loco. ¶ Itē ꝙ
deꝰ ſeparet̄ a loco ſm̄ rem vr̄.qꝛ ſicut ſe hꝫ dei eternitas ad oē
tp̄s.ita ⁊ immēſitas ad oēm locum.ſed dei eternitas fuit ante
omne tp̄s.ergo dei immēſitas fuit extra oēm locum.ſed qd̄ eſt
extra aliq̄d eſt ſeparatuꝫ ab eo.ergo ⁊c. ¶ Item ſi deus eſt tm̄
in locis creatis.cum illa ſint finite dimēſionis.⁊ qd̄ cōmenſu
rat ſe finito eſt diffinibile ⁊ finitum.ergo deus eſſet finitus.
¶ Item deus eſt adeo bonus ꝙ melioꝛ cogitari nō pōt. ergo
adeo magnus ⁊ immēſus ꝙ maioꝛ eo cogitari nō pōt.ſed toto
mundo pōt cogitari linea maioꝛ.ſi intelligat̄ ꝓtendi extra cir
cunferentiā celi ergo ſi ibi eſt deus.deus eſt extra.aut non eſt
maximum. ¶ Itē angelꝰ pōt eſſe extra mundū.ſꝫ nō extra deū
46 ḡ deus eſt extra mundum. ¶ Rn̄ dicēduꝫ ꝙ aliq̄d ſeparari ab
alio eſt dupl'r.vel ſm̄ diſtantiā.vel ſm̄ indepēdentiā. Pꝛio mō
aliqua duo q̄ ſunt in eodē loco ſeparant̄.cum vnum elongatur
ab alio.⁊ hoc modo īpoſſibile eſt eſſe nec intelligi deū ſeparꝛi
ab oī loco.nā iſta ſeparatio includit diſtātiā ſpacij.⁊ hoc dē ne
ceſſitate includit locum.⁊ ita īplicant̄ duo oppoſita.ſcꝫ ꝙ deꝰ
ſit i loco ⁊ diſtet ab oī loco. Si aūt loquamur de ſeꝑatiōe ꝑ in
dependētiā.ſic dicēdum ꝙ deꝰ ⁊ re ⁊ intellectu eſt ſeparatus a
loco.qꝛ in ſeipſo oīno eſt indepēdēs a loco.ſicut ante ꝓductio
nē loci.locꝰ autē ecōtra nō eſt ſeparabilis a deo.nec re nec itel
47 lectu ſicut pꝛobant ratiōes ad hoc inducte. Similiter cuꝫ que
ritur vtrum deꝰ ſit extra oēm locum.dicēduꝫ ꝙ extra vno mō
dicit ſitum ⁊ poſitionē.⁊ ſic eſt īpoſſibile.ſicut īpoſſibile eſt .ſi
a ſi dicit tp̄s.qd̄ ſit aū tp̄s. Alio mō aū ⁊ extra dicunt exceſſum
⁊ ſupexcellētiā diuine imenſitatis ⁊ eternitatis reſpectu tp̄is ⁊
loci.⁊ ſic ꝯcedēdum ꝙ deꝰ eſt aū tp̄s ⁊ extra oēm locū.nec ex h̄
ſequit̄ ꝙ ſeparet̄ a loco.ſꝫ ꝙ ſumma imēſitas ſupexcedat oēm
locū.nec ad illum artat̄.⁊ h̄ vult dicere. Greg. ꝙ deꝰ eſt extra
oīa.nō excluſus.qꝛ nō diſtat.⁊ itra oīa nō icluſus.qꝛ nō artat̄
qꝛ in ſeipſo eſt oīno imēſus,ita ꝙ extra ipm̄ nihil pōt eē nec co
gitari.ſiue nihil pōt cogitari ita imēſum ſicut deꝰ eſt in ſeipſo.
¶ Ex hoc pꝫ ſequēs qꝛ ꝙ nō ē extra.nō ē ꝓpt̄ limitationē ſuā
ſed loci defectionē. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ de linea.dōm ꝙ ſta 48
tim dum itelligit̄ aliq̄d extra munduꝫ.ex h̄ dat̄ intelligi ꝙ deꝰ
ſit ibi. Sicut ſi intelligat̄ nouꝰ mundꝰ fieri abſq̄ dubio deꝰ eēt
in illo.tm̄ nō ſequit̄ ꝙ ibi ſit.qꝛ illud nihil eſt. Silr̄ ſi fieret an
gelꝰ extra tūc eſt extra nō ſm̄ motū ſuuꝫ:ſꝫ angeli.ſꝫ foꝛte hoc
eſt magis fictiōis q̄ veritatis.ꝙ angelꝰ extra vniuerſuꝫ exeat
ſicut patebit. Attn̄ illud cogitādum eſt.ꝙ diuinum eē ſicut nō
pōt cogitari habere terminuꝫ in duratione ſic non poteſt cogi
tare nec dꝫ habere terminum in exiſtentia ⁊ ꝓñtialitate. Et ſi
cut nō pōt cogitari habere intercīſionē in duratōe.ſic nec i ꝓñ
tialitate. Hic intellectus eſt habendus. caueat tm̄ qualiter q̄s
imaginetur ⁊ expꝛimat per ſermonem.

Onſequēter de ſcd̄o articulo q̄ritur ſcꝫ de mutabi
litate angeli.⁊ circa hoc querunt̄ tria. Pꝛimo q̄ri
tur vtruꝫ angelus poſſit moueri localiter ſine coꝛ
poꝛe. Scd̄o queritur vtrum moueatur per mediū
vel non. Tertio vtrum pertranſeat medium modo
ſubito vel ſucceſſiuo.

Queſtio.j. Qꝫ angelus nō poſſit moueri ſine coꝛpe oñditur ſic bernar.ſuꝑ Cañ. Diſcurre
re ⁊ de loco ad locum trāſire.nō eſt niſi coꝛpoꝛum.ḡ ſi hoc con
uenit angelo.nō cōuenit niſi per coꝛpus aſſumptum. ¶ Itē ra
tione videtur.qꝛ qd̄ mouetur.aut mouetur per ſe. aut per acci
dens. Sed angelus non mouetur ꝑ ſe localiter.qm̄ hoc eſt pꝛo
pꝛium coꝛpoꝛum.⁊ illi ſoli ineſt res per ſe.cui ineſt ꝓpꝛie ergo
ſi mouetur hoc ē ꝑ accidens.ſed qd̄ per accidens mouetur.mo
uetur alio motu.vt nauta mota naui.ergo videt̄ ꝙ angelꝰ non
poteſt moueri niſi moto coꝛpoꝛe.⁊ ita coꝛpoꝛe aſſumpto.
¶ Item omne qd̄ mouetur:mouet̄ pꝛopter indigentiā:ſꝫ in an
gelis beatis nulla eſt indigētia.ergo ⁊c. ¶ Si tu dicas ꝓpter
indigentiā noſtram.ergo circunſcripta indigētia noſtra nō vi
detur ꝙ angelus poſſit moueri.ſi ergo indigētia noſtra nullā
dat virtutē angelo.pꝫ ⁊c. ¶ Item omne qd̄ mouetur differt a
motoꝛe ſicut ponit phs.ſed angelus non diſtat a ſe. ergo ange
lus non mouetur a ſe.nec ab alio.ergo nō pōt moueri niſi mo
uendo aliud ſicut mouēdo coꝛpus. ¶ Cōtra. Heb.j. Oēs ſunt
adminiſtratoꝛij ſpūs miſſi pꝛopter eos ⁊c.ſed aliqd̄ miniſteriū
conſequūtur ſine coꝛpoꝛe vt ſuggerere bona ⁊ reuelare ſecreta
⁊ huiuſmodi.ergo poſſunt ſine coꝛpoꝛe moueri.
¶ Itē Dam.cōfeſtim inuenit̄ vbi diuinꝰ iuſſerit nutꝰ velocita
te nature.ſi ergo velocitas eſt diſpoſitio ad motuꝫ.ex ſui natu
ra ſunt mobiles. ¶ Itē angelꝰ in vno loco tantum eſt.⁊ ibi eſt
vbi operat̄.ḡ virtꝰ eius.aut eſt ad vnuꝫ tm̄ artata.aut ſi nō eſt
artata.nec ſb̄a eſt artata ad vnuꝫ locuꝫ .ſed nō pōt eſſe in plu
bus.ḡ cum in vno loco eſt.eſt in potētia ad alteꝛ .ſꝫ qd̄ ē in po
tētia ad vnuꝫ nō ſit actu in illo niſi ꝑ motuꝫ ſm̄ locuꝫ.ergo ⁊c.
¶ Itē qd̄ moueat̄ ſine coꝛpe aſſumpto oñdit̄ ꝑ ſilr̄ in aīa. Aia
eniꝫ exuta a coꝛpe fert̄ in celuꝫ.vel deſcēdit in infernum loca
liter.ſꝫ cōſtat ꝙ aīa nō aſſumit aliud coꝛpꝰ q̄ ſuum:ḡ mouet̄ ſi
ne coꝛpe.ḡ pari rōne angelꝰ. ¶ Itē angelꝰ in empyꝛeo pōt eē
ſine coꝛpe.pari rōne ⁊ in terra.ḡ ſi ꝑ eandē vim ꝑ quā quieſcit
in terra.facit ſe eſſe in terra ſiue trāſfert̄.ergo videt̄ ꝙ ſine coꝛ
poꝛe. ¶ Rn̄.dicēdum.ꝙ angelꝰ ſicut dicit ſcriptura habet mo 49
ueri mouetur autē nō ſolo aſſumpto coꝛpe:ſed etiam coꝛpe nō
aſſumpto.cum nō ſit minoꝛis libertatis.nec virtutis nec nobi 50
litatis ſine coꝛpe q̄ eſt cū coꝛpe. ¶ Ad itelligētiā aūt obiectoꝝ
eſt notādū.ꝙ ſicut eē in loco ē dupl'r ſiue eſſe localē ſicut tāgit
magiſter in littera.ſ.qꝛ circunſcribit̄ ⁊ qꝛ diffinit̄.⁊ illud ꝓpꝛie
eſt locale qd̄ circunſcribit̄.aliud autē quodāmō ē locale.quo
dāmō nō. ¶ Ita moueri per locum vno mō eſt per circunſcri
ptionē ferri de loco ad locum.⁊ ſic eſt tm̄ coꝛpoꝝ. Alio mō mo
ueri eſt minus ꝓpꝛie ſm̄ diffinitionē tranſire.⁊ ſic eſt ſpirituuꝫ
ꝓpꝛie.ḡ ꝑ circūſcriptionē nō mouet̄ angelꝰ niſi coꝛpe aſſump
to.minꝰ ꝓpꝛie per diffinitionē mouetur angelꝰ etiā ſine coꝛpe.
¶ Ex hoc pꝫ rn̄ſio ad pꝛimuꝫ obiectū qꝛ Bern.accipit diſcur
rere ⁊ trāſire ſm̄ ꝓpꝛietatē loci q̄ eſt circunſcriptio. ¶ Ad illud
ḡ qd̄ querit̄ vtruꝫ ꝑ ſe aut ꝑ accidēs.dōm ſm̄ ꝓdictā diuiſionē 51
de motu ſm̄ pꝛimuꝫ motum nō mouet̄ ſpirituale niſi ꝑ accidēs
ſcꝫ alio motu. Sicut eniꝫ nauta mota naui mouetur.ſic ſpiritꝰ
moto coꝛpe in quo eſt. Quantum ad ſcd̄m motuꝫ ſicut angelus
per ſeipm̄ ⁊ ſine coꝛpe diffinitur loco,ita per ſeipm̄ transfertur

ita φ non alio mouente. nec per alium motum. ipſe aūt obijcit
52 de primo motu tm̄. qui per ſe conuenit corpori ſoli. ¶ Ad illud
qđ obijcit̄. qđ omne qđ mouet̄. mouet̄ propter indigentiā. Di
cendū φ illud verū eſt in motu naturali. in quo natura nō mo
uet niſi per appetitū alicui⁹ rei q̄ ponit imperfectionē in natura
qꝫ natura habita perfectione ſua quieſcit. ſed non eſt veruꝫ in
motu volūtario in quo mouet̄ aliqs ſiue propter aliud acqui
rendū. ſiue ad virturē demonſtrandā. ſicut mouet̄ miles in ſta
dio. Uel dicēdū φ illud verū eſt in omni motu. generaliter ac
cipiēdo indigentiā. ad ſuā indigētiā ꝛ alienā quantū ad illud
cui⁹ priuatio ponit imperfectionē. vel cui⁹ priuatio non imper
fectionē ponit: ſed limitationē. ꝛ ſic eſt in angelo. Angel⁹ cuiꝫ
volens aliq̄d operari in terra. indiget tranſire ad terrā. qꝫ nō
poteſt ſimul eſſe in celo ꝛ in terra. propter hoc φ habet virtu
tem finitā. ꝛ ſic patet illud φ limitatio nō repugnat ſumme p
53 fectioni creature. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ φ omne qđ mouet̄ dif
fert a motore. dicēdū φ in naturali motu verū eſt. vbi nihil mo
uet ſe. qꝫ nihil reflectit̄ ſupra ſe propter alligationē cū materia
ſed non eſt verū in voluntate que eſt inſtrumentū ſeipſum mo
uens. ꝛ virtus q̄ eſt in ſubſtantia ſpūali. poteſt ſupra ſubſtan
tiam reflecti. ꝛ ita mouens idem eſt cū mobili. tñ non ſm idem
qꝫ angel⁹ habilis eſt ad moueri ex parte ipſius. qđ eſt ſine ſub
ſtantie vel materie. ſi habet materiam ſed ad mouere ex parte
forme ſiue ipſius quo eſt vel virtutis actiue.

x Queſtio. ij. Utrū angelus moueat̄ per mediū vel
non. Et φ per mediū videt̄. Dam. di
cit φ angel⁹ cito pertrāſit velocitate ꝛ poteſtate nature. ſed p
tranſire eſt per mediū tranſire. ergo ꝛc. ¶ Item angel⁹ mouet̄
a termino a quo ad terminū in queꝫ aut mouetur a termino a
quo. aut in termino in quo. Sed in termino a quo. eſt nō motū
eſſe. in terminū in queꝫ. eſt motū eſſe. ergo cū moueri ſit mediū
inter vtrūqꝫ. oportet φ ſit in ſpacio intermedio. ¶ Itē φ poſ
ſit moueri per mediū videt̄. qꝫ certū eſt φ angel⁹ exiſtens pa
riſius pōt eſſe rome eadē virtute ꝛ in quolibet intermedio lo
co. ꝛ prius in propinquiori. ꝛ deinde in ſingulis locis cōſequē
ter ſe habentib⁹. ſed hoc eſt tranſire p mediū. ergo ꝛc. ¶ Iteꝫ
q̄ncūqꝫ inter aliq̄ extrema cadit mediū qđ habet naturalē or
dinē ad extrema. impoſſibile eſt φ agens virtutis finite poſſit
peruenire ab extremo in extremū ſine medio. vt patet qꝫ inter
albū ꝛ nigrū eſt medi⁹ color. impoſſibile eſt φ aliqđ agēs crea
tum faciat de albo nigrū. quin faciat per colorē mediū. ſed in
ter celū ꝛ terrā naturali ordine ſunt alia corpora media. ergo
impoſſibile eſt φ a celo in terrā veniat ſiue moueat̄ ſine medij
tranſitione. ¶ Contra. Aug. ſup Gene. ad litteraꝫ. ꝛ magiſter
ponit in littera. Deus mouet creaturā ſpūalem per tēpora nō
per loca. ergo q̄uis fiat de vno loco in aliū hoc non eſt p locū
mediū. ¶ Itē concluſio probata eſt in ſexto phicoꝝ. φ impoſ
ſibile eſt impartibile moueri ſuper magnitudinē ſed angel⁹ nō
aſſumpto corpore eſt impartibilis. ergo ꝛc. ¶ Item rōne vide
tur. φ ſi pertranſit. aut ergo p ſimplicia. aut cōpoſita. Si p cō
poſita. ergo eſt cōpoſit⁹. Si per ſimplicia. ſꝫ illa ſunt infinita
in quolibet continuo. ꝛ impoſſibile eſt infinita pertranſire.
¶ Itē ſi per ſimplicia. ſed ex ſimplicib⁹ nō fit aliqđ cōtinuuꝫ
ergo mot⁹ ille non erit continu⁹. ergo pertrāſeūdo illa nūq̄ p
tranſit ſpaciū: ergo ſi per mediū mouet̄ nūq̄ puenit ad termi
num. ¶ Itē impoſſibile eſt φ aliq̄d ptranſeat ſpaciū maius ſe
quin prius pertranſeat ſpaciū min⁹ vel equale. ergo ſi ſpūs an
gelus tranſit p ſpaciū. prius trāſit equale ſibi vel min⁹ q̄ mai⁹
ſed equale ſimplici non eſt niſi ſimplex. ſed ſimplex additū ſim
plici non facit maius. ergo in primo tranſitu tantum eſt ac ſi
nihil tranſeat ſimiliter nec in ſcđo tranſitu ergo nec in tertio. ꝛ
ſic nūq̄ pertranſit ſpaciū aliquantū. ¶ Rñ. notandū eſt hic φ
circa hoc diuerſimode dixerunt diuerſi. Quidā em̄ dixerūt φ
54 cū angel⁹ ſit ſimplex non poteſt mediū pertranſire. Unde mo
uetur ab extremo in extremū ſine medio. ꝛ oīs loc⁹ ad quē mo
uetur ſe habet ad illū per modū immediati. vnde loci mutatio
in angelo non eſt mot⁹. ſed mutatio tm̄ ſine medio. ¶ Sed iſta
oppoſitio non videt̄ conueniens. Certū eniꝫ eſt φ angel⁹ q̄ eſt
cuſtos hoīs poteſt ita cuſtodire φ non deſerat ipm̄. ꝛ ſine cor
pore cuſtodire poteſt. ergo poteſt inſeparabiliter comitari cū
ergo homo cū vadit per mediū. ꝛ angel⁹ nō deſerit cū. pariter
ꝛ angel⁹ vadit per mediū. Et ideo fuerunt alij q̄ dixerūt φ an
gel⁹ ꝛ p mediū ꝛ ſine medio pōt moueri: qꝫ mot⁹ ei⁹ eſt ad nutū
ſue volūtatis ſm virtutē diuinit⁹ ſibi collatā. ꝛ cū vult fac̄t ſe
in extremū immediate. ꝛ cū vult ptranſit. Et ponūt ſic φ ītel
lect⁹ noſter pōt cogitare de pariſi⁹ ꝛ de roma dupl̄r. aut ita φ
immediate cogitet de vno ꝛ poſt de alio. vel ita φ prio de vno.
ꝛ poſt de via. ꝛ tertio de tertio. ꝛ qꝫ angelis ita facile eſt ferri ſi
cut nobis cogitari. cū nodo ſit alligatus corpori. dicūt φ ſic ꝛ
ſic habet moueri. Sed q̄cq̄d ſit de poſitiōe exēplū nō eſt cōue
niens. qm̄ cogitās penes ſe habet ſpeciē rome ꝛ ſpeciē pariſi⁹.
nec iſta hñt ſitū in aīa. nec ordinē ſm ſitū immo q̄libet equali
ter eſt pñs aſpectui. ꝛ ideo ad libitū pōt de vna ꝛ alia cogitare
ſed in re eſt ordo ꝛ ſit⁹ naturalis. ꝛ neceſſario interiacet mediū
inter vnā ciuitatē. ꝛ aliā. ꝛ ppter hoc exēplū illud nō eſt cōue
niēs. Nec ppter hoc aperit̄ nobis via ad intelligēdū. ꝛ qm̄ il
lud eſt intelligibile aliquo modo φ ferat̄ p mediū. ꝛ ratio con
cordat ꝛ autoritas. ideo vr̄ rōnabiliter illud eſſe dicendū. Sꝫ
illud membrū φ dicit. φ poſſit ſine medio arbitror reijciendū
nō qꝫ aſſerā eſſe falſum. ſed qꝫ non eſt autoritas in promptu q̄
hoc dicat. ꝛ ratio nō cogit. imo nō capit poſſibile tñ eſt φ de⁹
aliq̄d dederit ſubſtantijs illis ſpūalib⁹ qđ carnales intellect⁹
nō capiūt. Concedēde ergo ſunt rōnes probātes φ angel⁹ mo
uetur p mediū. ¶ Ad illud ergo qđ obijcit̄. φ deus nō mouet 55
p locū angelū. dicendū φ faciēda eſt vis in verbo ſm itellectū
Aug. qđ ptꝫ ex littera. Ipſe eniꝫ ſpiritū dixit nō moueri p loca
qꝫ proprietates loci ſcꝫ circūſcriptionē ꝛ dimenſionē non obti
net cū transfert̄ de loco ad locū. ſed proprietatē tpis q̄ eſt va
riatio ꝛ innouatio aliqua vere ꝛ proprie admittit ſpūs. Nā no
ue affectiones ſuccedūt ſpiritib⁹ per naturā ꝛ cognitōes. ꝛ vl
terius ille intendunt̄ ꝛ remittunt̄. ita φ vere pōt eſſe partibili
tas aperte forme ſiue proprietates acquirende. ¶ Ad illud de
philoſopho φ impartibile nō mouet̄ ſupra magnitudinē. dicē 56
dum φ philoſoph⁹ probat ꝛ cōcludit de impartibili qđ habet
ſitū in magnitudine. qđ eſt impartibile ꝛ ſituat̄ ſitu impartibi
li hoc nō pot moueri ſupra magnitudinē. qꝫ ſi mouet̄ mouet ad
acq̄rēdū ſitū ꝛ qđ acquiritur p motū acquirit̄ ita φ pars poſt
partē ꝛ ſit⁹ impartibilis nō poteſt acquiri ita φ pars poſt par
tem acquirat̄. ꝛ ideo verū eſt φ tale impartibile nō pōt moue
ri ſupra ipſam magnitudinē. ſed angel⁹ tale impartibile eſt qđ
nō habet ſitū in partibili. nec eſt dicere φ angel⁹ ſit in loco im
partibili ſicut patebit. ꝛ ideo demonſtrationes phi nō habent
hic locū. ¶ Ad illud qđ querit̄. aut ptranſit ſimplicia. aut com
poſita. ¶ Rñ. dicē dū eſt φ trāſit per cōpoſita. qꝫ non eſt in lo 57
co ſimplici ſed cōpoſito. hoc ſuppono ad pñs. ſed ſuo loco pba
bitur. Nec valet trāſit per cōpoſita. ergo eſt cōpoſit⁹: ſicut nec
valet aīa eſt in cōpoſito. ergo eſt ꝯpoſita. qꝫ ſic eſt in illo vt nō
ſit pars in parte. ſed ipm̄ totū ſimplex ſit in qualibet parte. ita
tñ φ iſte partes ſint vnus loc⁹. Poſſet tñ dici ſi q̄s vellet ſe hu
iuſmodi implicare. φ etiā ſi ptranſiret p ſimplicia. nō propter
hoc pertrāſiret infinita. ꝛ hoc patet: qꝫ ſi q̄s imaginet̄ ſpherā
moueri ſup planū. non tangit niſi in puncto. ergo nō tāgit niſi
per ſimplicia. nec tñ ptranſit infinita actu. qm̄ ſphera illa fert̄
ſup planū ꝛ nō quieſcit in quolibet ſitu. ꝛ ita nulli pūcto ſe cō
metit̄: ſed nec numerat puncta in illo ſed cū ſit in continua la
tiōe. reſpicit illa indiuiſibilia vt vnita. ꝛ ita vt ſunt in cōtinuo
ꝛ ſic cū continuum ſit finitum actu. ꝛ infinitū in potētia. ꝛ illa
potentia non reducatur ad actum. nō pertranſit infinita actu
qꝫ nō reſpicit illa vt actu numerata. Uerūtñ qꝫ exemplū habet
calumniā. ꝛ dictū non videtur eſſe conſonū dicto philoſophi q̄
omnino dicit impartibile non moueri priori reſpōſioni magis
adhereo. ꝛ per illaꝫ patet ſequens. Obijcit enim ac ſi angelus
eſſet in puncto. quod omnino falſuꝫ credo qꝫ non eſſet in loco.
cū punctus nō ſit locus. nec ſit actu in continuo. ſed hoc totū
melius patebit in ſecundo libro.

Queſtio. iij. Utrū ſpūs angelic⁹ ptrāſeat mediuꝫ
motu ſubito vel ſucceſſiuo. Et φ ſuc O
ceſſiuo vr̄. In aliquo inſtanti eſt in termino a quo. ꝛ in alio in
ſtāti eſt in termino ad quē. ſed inter q̄libet duo inſtantia cadit
tp̄s mediū. ꝛ in medio illoꝝ inſtātiū eſt moueri. g̃ moueri ipſi⁹
angeli eſt in tp̄e. ergo mouet̄ motu ſucceſſiuo. ¶ Itē hoc ipm̄
oñditur a pte ſpacij ſic. Angel⁹ ſi ptrāſit mediū in aliquo inſtā
ti eſt in medio ꝛ in partibus medij. ſed impoſſibile eſt φ aliqđ
vnum preter deum ꝛ corpus xp̄i ſimul ꝛ ſemel ſit in plurib⁹ lo
cis. ergo impoſſibile eſt φ angelus in eodeꝫ inſtanti ſit in toto
medio ꝛ in fine. ergo nō mouetur ſubito. ergo neceſſario opor
tet φ

tet ꝙ ſucceſſiue. ¶ Itē hoc oñditur a parte virtutis. Q: ſicut
vult philoſophus. ſi tanta virtus mouet in tanto tpe ⁊ maior i
minori. ⁊ maxima in minimo. ⁊ infinita in nūc. ergo ſm ꝙ potē
tior eſt virtus. ſm hoc velocior eſt mot᷒. ſed inſtans excedit tē
pus improportionabiliter. ergo virtus ⁊ q̄ mouet in inſtanti.
ſuperexce ;it illā q̄ mouet in tpe in infinitum. ſed nulla virtus
creata ſuperexcedit aliā in infinitū. ⁊ virtus angelica eſt crea
ta. ergo cū oīs motus naturalis localis ſit ſucceſſiuus patet ꝙ
motus angeli ſit ſucceſſiu᷒. ¶ Itē ſi angelus mouetur. aut er-
go motus ille eſt vere motus. aut mutatio. Si mutatio aut ge
neratio vel corruptio. qḋ conſtat eſſe falſum. Si motus. ſ; oīs
motus proprie dictus habet prius ⁊ poſteri᷒. ⁊ ſitū ⁊ tps. ⁊ oē
tale eſt ſucceſſiuū. ergo ⁊c. Cōtra. Aug. i. li. v. reſpōſionū. Ra
dius non citius puenit ad loca propinquiora ꝙ loca remotio-
ra ;⁊ conſtat ꝙ ptranſit mediū. ergo ſi virtus angelica non eſt
minus potēs ſed magis pt; ⁊c. ¶ Itē philoſoph᷒ probat ꝙ ſi
eſſet vacuū non eſſet motus. ſ; idē facit ip; ſpaciū angelo. qḋ
facit vacuū corpori moto. q: ei nullo modo reſiſtit ſicut nec va
cuū. ergo videtur ꝙ ipſe angelus ſubito ipm ptranſeat. ¶ Itē
oē quod ſucceſſiue mouetur parti; eſt in termino a quo. parti;
in termino ad quē. ſed oē tale eſt partibile ergo neceſſe ē ange
lū eſſe partibilē. aut non mouetur ſucceſſiue. ¶ Itē oē quod ſi
mul ſe tranſfert ⁊ totū. ſimul non ſucceſſiue mouetur. ſ; angel᷒
ſimul ſe tranſfert. cū ſit oīno ſimplex. ergo in inſtanti ⁊ nō ſuc-
ceſſiue mouetur. ¶ Itē motus ſucceſſiuus eſt cōpoſitus ⁊ ac-
cidens. ⁊ nullū accidēs cōpoſitū eſt in ſubiecto ſimplici. ſed an
gelus eſt ſimplex. ergo nō eſt ſubiectū motus ſucceſſiui. ſ; mo
bile eſt ſubiectū mot᷒. ergo ⁊c. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ circa hoc ſen-
58 ſerunt aliqui diuerſimode. Quidā eñ dixerunt. ꝙ q: angelus
eſt ſimplex. ⁊ ſpaciū cōpoſitu; ꝙ tā angelus ꝙ̄ eius virtus eſt
ſpacio iproportionalis. ⁊ ideo virt᷒ eius oīno vincit ſupra ſpa
cium. adeo ꝙ ſubito ⁊ motu iproportionabili ſpaciū ptranſit
⁊ eſt huiuſmodi motus ſupra naturā. Et quoniā difficile vide
tur intelligere ꝙ ptranſeat mediū quin ſit in pluribus partib᷒
medij: ⁊ ponere ꝙ ſubito moueatur: ⁊ ſit in pluribus partibus
medij. eſt ponere in illo motu ꝙ ſit plurib᷒ i locis ſimul. ⁊ hoc
oīno abſurdū eſt dicere de angelo ſicut dicunt ſancti ⁊ philoſo
phi. ⁊ doctores catholici in hoc concordant. Ideo dicēdu; eſt
ꝙ angelus non mouetur p mediu; motu ſubito. ſed ſucceſſiue.
Propter qḋ notandū ꝙ in motu qui ſucceſſiuus eſt ſucceſſio-
59 ne pfecta. eſt ſucceſſio ex quadruplici cauſa. Prima ē medij di
ſtantia. Scḋa medij reſiſtētia. Tertia eſt partibilitas mobilis
Quarta eſt finitas virtutis. eo ꝙ finite virtutis proprie ē mo-
uere in tēpore maxie p mediū. Quinta pōt eſſe finitas ⁊ limi-
tatio mobilis. Concedendū eſt ergo ꝙ motus angeli p mediū
non eſt pfecta ſucceſſiōe ſucceſſiu᷒. q: deficit ibi reſiſtētia ſpa
cij. ⁊ partibilitas mobilis. eſt tñ ſucceſſiuus ratione diſtantie
ſpacij in qua non pōt eſſe ſimul p totā. ⁊ ratione finitatis virtu
tis mouētis q̄ non excedit mediu; improportionabiliter. ideo
nec facit motū iproportionalē medio oīno. Et concedēde ſunt
rationes probātes motū illū p ſpaciū eſſe ſucceſſiuu;. Tamen
prima ratio ſophiſtica eſt ſ; alibi diſſoluetur cū agetur de trā-
ſitione panis in corpus chriſti vbi habet locum ſuum.
¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ radius non citius puenit. dicen
60 dū ꝙ Auguſt. loquitur ſm pceptibilitatē ſenſus. ꝙ ſenſus non
pcipit radiū citius puenire ad propinquiora loca ꝙ̄ ad remo-
tiora. nō q: ſm rē non ſit ibi vere prius ⁊ poſterius. Unde ſi di
catur radius moueri ſubito. intelligitur ſubito p repēte. ⁊ re-
pentinū dicitur illud quod habet moueri in tēpore impercep-
61 tibili. ¶ Aliter etiā pōt dici ꝙ lux ſubito mouetur. q: mot᷒ lu-
cis in medio nō eſt motus localis tñ. ſed eſt motus diffuſiōis
qui eſt generatio. ſicut generatur ydolū ab obiecto. ⁊ q: lux ſi
mul eſt ⁊ lucet ſimul. cū eſt generat ſplēdorē. ⁊ ita in eodē inſtā
ti. Similiter de ydolo intelligi pōt. ⁊ ſic deinceps. Uñ ſi ſimul
eſſet homo ⁊ generaret. in primo inſtanti fuiſſet mundus plen᷒
hoībus. hoc modo poteſt reſpondere qui neſcit melius.
62 ¶ Ad illud qḋ obijcitur de vacuo. ꝙ ſi eſſet vacuū. nō eſſet mo
tus. dicendū ꝙ circa hoc multi multa dixerunt quorū dicta lō
gū eſſet dicere. Nūc aūt philoſophū ſuſtinēdo dici pōt. ꝙ ſi eſ-
ſet vacuū nō eſſet motus ſucceſſiuus. recte intellecto vacuo ſ;
ꝙ credo philoſophū intelligere. quod dicit ſimpliciter priua-
tionē. ſi eſſet vacuū ibi vbi intelligimus vacuū. ibi intelligim᷒
nihil eſſe ergo non ſolū deeſt corporis reſiſtentia. verūetiā nul
la diſtantia eſt ibi. vbi aūt nulla diſtantia eſt. non eſt ppe nec
longe. vbi autē eſt motus localis neceſſario eſt approximatio
vel elongatio. ergo ſi eſt vacuū. non eſt motus. non propter de
fectum reſiſtētie. ſed diſtantie. Sed quoniā mediū cōparatu;
ad angelum habet rationes diſtantie: quia vere facit diſtantiā
inter extrema. ideo ſuffi-
cit ad ſucceſſionē qualem
cunq; propter diſtantiam
ſed vbi eſt vacuū non eſt
diſtantia. Et hoc prexigi
tur neceſſario ad localem
motū. Partibilitas enim
mobilis. ⁊ finitas ṽtutis Diſtin.
non faciunt ſucceſſionē ni xxxviij.
ſi ſit prius ⁊ poſterius in
magnitudine ſupra qua;
eſt ſiue in eo quod acqui-
ritur per motum.
¶ Ad illud quod obijcit̃. 63
illud quod mouet̃ ſucceſ-
ſiue partim eſt in termino
a quo. ⁊ parti; in termino
ad quē. dicēdū ꝙ in ſucceſ
ſiuo vbi ē plena ſucceſſio
eſt ponere partē ⁊ parte;.
⁊ quātū ad magnitudinē
ſubſtratā ⁊ quantū ad ma
gnitudinē motā. ⁊ quantū
ad diſpoſitionē acquiſitam. Quia naturalis motus ad ſitū eſt
mot᷒ ad formā quodāmō. ſ; in motu angeli non eſt ſucceſſio ſ;
omnimodā cōpletionē. ⁊ ideo non ſm oēs has differētias. ſed
ſolū ſm prioritatē ⁊ poſterioritatē magnitudinis ſupra quam.
Quod ergo dicitur ꝙ parti; eſt in termino a quo parti; in ter
mino ad quē. hoc non eſt ſm diuerſitatē partiū mobilis. ſed eſt
ſolū per acceſſum ⁊ receſſum. ¶ Ad illud quod obijcit̃ ꝙ ſimul 64.
ſe tranſfert totū. dicēdū ꝙ ꝙ̄uis ex parte ſua ſe totū ſimul trāſ
ferat. non tamē tranſfert ſe ſimul ſup totum. propter diſtantiā
medij in quo tota non poteſt eſſe ſimul. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃. 65
ꝙ cōpoſitū ⁊ accidēs nō pōt eſſe in re ſimplici. dicēdū ꝙ veru;
eſt de cōpoſito qḋ habet partes actu. ſ; de cōpoſito qḋ eſt i ſuc
ceſſione non eſt verum. Sicut eñ duratio ſucceſſiua pōt eſſe in
angelo ſm ꝙ manet. eo ꝙ de illa nūꝙ̄ eſt niſi nunc. ita mot᷒ ſuc
ceſſiuus pōt eſſe in eo ſm ꝙ fertur. ⁊ hoc quidē ſecū nullum h;
incōueniēs. ¶ His viſis patēt obiecta. Eſt eñ p̄dictorū ſum-
ma ꝙ angel᷒ mouet̃ ſine corpore aſſumpto. ⁊ ꝙ mouet̃ i medio
ſiue p mediu;. ⁊ ꝙ mouetur motu ſucceſſiuo licet non oīmoda
ſucceſſione poſita vt predictum eſt.

Hic redit ad propoſi-
tum repetens ſuperius dicta
vt addat alia. a

Nunc ergo ad p
poſitum reuer-
tentes. cepto in
ſiſtamus. Su-
pra dictu; eſt ꝙ
preſcientia dei futuroru; tan
tum eſt. ſed omnium tam bo-
norum ꝙ̄ malorum. ſcientia
vero vel ſapientia non modo
de futuris. ſed etiam de pre-
ſentibus et futuris. nec tan-
tum de temporalibus. ſed
etiam de eternis. quia ſeip-
ſum nouit deus.

Diſtin. xxxviij.

De modis diuine ſciētie vł cogni-
tionis. Utrū deus cognoſcat mu
tabiliter vel immutabiliter. ⁊ quomodo.

Nunc ergo ad ppoſitū reuertētes cepto inſiſtam᷒
⁊c. Hec eſt ſcḋa pars hui᷒ partis totalis in q̄ agit̃
de ipſa diuia ſciētia. Termiata eñ pria parte in q̄
agit̃ de ipſa ꝙ̄tū ad ſubſtantiā in gnāli. Hic agit
de ipſa quantū ad modū. Et qm̄ duplex eſt mod᷒
nobilis cognitionis. ſ. certitudo ⁊ pfectio. ſiue infallibilitas ⁊
immutabilitas. ideo hec pars habet duas partes. In prima
agit de preſcientie infallibilitate ſiue certitudine. In ſecūda
vero de ei᷒ immutabilitate ſiue pfectione. infra. di. xxxix. Pre
tereaq̄ri ſolet vtrū ſcientia dei ⁊c. Prima pars ſpectat ad pre
ſente; diſtinctionem in qua magiſter intēdit q̄rere ⁊ determi
nare vtrū diuina p̄ſciētia infallibiliter ponat p̄ſcitū. Et habet
hec diſtinctio duas partes. In prima ptrediēs ad ppoſitu;
propter digreſſionē prius factā breuiter epilogat p̄determia
ta. In ſcḋa proſequit̃ ſuū principale ppoſitū ibi. Hic oritur q̄
ſtio nō diffi. ⁊c. Et hec pars habet duas. In pria magr̃ inq̄rit
vtrū p̄ſciētia ponat p̄ſcitu p modū cauſe vel effectus. In ſcḋa
vtrū p modū neceſſitatis vel cōtingētie vel īfallibilitatis. ibi
Ad hoc aūt qḋ ſupradictū eſt ⁊c. Prima pars duas habet. In
prima opponit ad vtranq; partē. ſcil; ꝙ preſciētia eſt cauſa p̄-
ſciti ⁊ etiam effectus p ⁊ cōtra. In ſcḋa ſoluit ibi. Hanc igit̃ q̄
vr̃ repugnantiam ⁊c. Similiter ⁊ ſcḋa duas habet: in prima
opponit. in ſcḋa ſoluit ibi. Ad quod dicimus illam locutionē.

Oppoſnit ad vtrãq; ptẽ. ſ. ꝙ pſcia eſt cã pſciti ⁊ etiã effectus.

a ❡ Nec aliter ſciuit creata ꝙ̄ creãda. Uidetur hic Augu. male dicere. quia res ſi vere cognoſcatᷣ. cognoſcitᷣ ſicut eſt. ſed aliter fuerunt cũ fuerunt creanda ꝙ̄ cũ erant creata. Primo enim res fuerunt in cauſa. ⁊ ſm quid. ⁊ poſtea in ꝓprio genere ⁊ ſimpliciter ergo aut deus non vere cognoſcit. aut aliter cognouit.
❡ Item angelus cognoſcit res i verbo. cognoſcit etiam eas in proprio genere. ⁊ ali⁹ ⁊ alius modus cognoſcẽdi eſt hic ab illo. ergo cum non ſit latere deuȝ quod nouit angelus. videtur ꝙ deus vtroq; modo cognoſcat. ⁊ ita aliter ⁊ aliter. ❡ Reſpon. dicendum ꝙ cum dico rem aliter cognoſci dupliciter poteſt intelligi. aut ita ꝙ aduerbiũ dicat alietatem quantum ad cognitionem. aut quantum ad eſſe rei cognite.

Aug. autoritates oppo nit q̄ videntᷣ hꝰ aſſerere

Si quantum ad eſſe rei cognite ſic eſt verum. ⁊ ẽ ſenſus. deus cognoſcit rẽ iſtã aliter eſſe vel ſe habere ꝙ̄ ſe prius habuit. ⁊ ſic nõ intelligit Auguſti. Si autem dicat alietatem ꝙ̄tum ad cognitionem ſic eſt falſa. ⁊ eſt ſenſus. deus cognoſcit aliter rem factam ꝙ̄ prius faciendam cognouit ⁊ ita eſt falſum. quia ſic ſignificatur diuina cognitio alterata. ⁊ ꝙ aliquid recepe rit a re extra. Et ꝑ hoc pȝ obiectũ primum. ❡ Quod
2 obijcitur ꝙ de⁹ cognoſcit res in proprio genere ſicut angelus. dicendum ꝙ cognoſcere res in proprio genere dupliciter intelligitᷣ. aut ita ꝙ eẽ illud quod habet in ꝓprio genere cognoſcatur. ⁊ hoc perfectionis eſt ⁊ non latet deum. ⁊ ſic non dicit nouum modum cognoſcendi a cognitione in verbo. Aut ita ꝙ aſpectus intelligentie ſiue vis cognitiue deflectatur ſupra res vt eſt in proprio genere. ⁊ hoc eſt imperfectionis. quia vis cognoſcens egreditur extra ſe. ⁊ hꝰ nullo modo poteſt poni i deo. ⁊ ita facit in angelo. alium modum cognoſcendi. ⁊ ſic patet illud.

Eccli. xxiij.

b ❡ Tunc eius quod eternum eſt aliquid exiſteret cauſa ⁊c. Uult dicere ꝙ pſcientia dicat quid eternũ ſed hoc videtur. falſum. q; preſcia dicit reſpectum ad creaturam futuram. ſed ni

☞ Utrum preſcientia ponat pſcitum per modum cauſe vel effectus. b

❡ Hic oritᷣ queſtio nõ diſſimulãda. vtrũ ſcȝ ſcia vel pſciẽtia ſit cauſa reruȝ. an res ſint cauſe ſcie vel pſciẽtie dei. Uidetur eñ pſcia dei cã eſſe eorum q̄ ei ſubſunt. ac neceſſitatem eueniendi eis facere. q; nec aliqua futura fuiſſent. niſi de⁹ ea pſciſſet. nec poſſũt non euenire cũ deus ea pſciuerit. Si aũt ipoſſibile ẽ ea nõ euenire. q; pſcita ſunt. vr̄ ḡ ipa pſcia q̄ pſcita ſunt eis eẽ cã eueniẽdi. Impoſſibile eſt eñ ea nõ euenire cũ pſcita ſint. q; ſi nõ euenirẽt cũ pſcita ſint. falleretᷣ dei pſcia. At dei pſcia falli nõ põt. Impoſſibile eſt ḡ ea nõ euenire cũ pſcita ſũt. ſic ḡ pſcia cã eoꝝ eſſe vr̄. q; pſcita ſunt. Hoc idem ⁊ de ſcia dr̄. ſ. ꝙ q; de⁹ aliq̄ nouerit. iõ ſint. Cui ſententie Aug. atteſtari vr̄ in. xv. li. ď trini. vbi ſic dicit. Nõ iſta ex aliquo tẽpore cognouit de⁹. ſȝ futura oĩa tp̄alia atq; in eis etiã quid ⁊ qñ ab illo petituri fueramus ⁊ quos ⁊ de quibus reb⁹ vel exauditurus vel non exauditurus eſſet ſine initio ante pſciuit. Uniuerſas aũt creaturas ⁊ ſpũales ⁊ corꝑales. nõ q; ſunt iõ nouit. ſed iõ ſũt. q; nouit. nõ eñ neſciuit que fuerat creaturus. q; ergo ſciuit. creauit. non q; creauit ſciuit.
a nec aliter ſciuit creata ꝙ̄ creanda. Nõ eñ ei⁹ ſapie aliq̄d acceſſit ex eis. ſȝ illis exiſtẽtibus ſicut oportebat ille ⁊ qñ oportebat mãſit vt erat. Uñ in eccliaſtico. Anteꝙ̄ crearẽtur oĩa nota ſũt illi. ſic ⁊ poſt ꝙ̄ cõſummata ſunt. Ecce his verbis vr̄ Aug. innuere ſciam vel pſciam dei cãm eẽ eorũ q̄ fiũt. cũ dicit iõ ea eſſe q; de⁹ nouit. Idẽ q̄ȝ i. vj. li. dicere vr̄ cũ inq̄t. Decedãt ⁊ ſuccedãt tp̄a nõ decedit aliq̄d vl' ſuccedit ſcie dei. in q̄ nouit oĩa q̄ fecit ꝑ ipaȝ. Nõ eñ hec q̄ creata ſunt iõ ſciuntᷣ a deo q; facta ſunt. ſȝ poti⁹ iõ facta ſũt. q; immutabilr̄ ab eo ſciũtur. Et hoc etiã ſignificare videtᷣ dei ſciam cãȝ eoꝝ eẽ q̄ fiũt di cens. nõ iõ deũ ea nouiſſe. q; facta ſunt. ſȝ iõ facta ſunt. q; nouit ea deus. Ideoq; vr̄ dei ſcia vel pſcia cã eſſe eorũ que nouit. Qđ ſi ita eſt. ẽ ergo cã oĩm malorũ. cũ oĩa mala ſciãtur ⁊ pſciantᷣ a deo. qđ longe eſt a veritate. Si eñ dei ſciẽtia vl' pſcia cã eſſet maloꝝ eẽt vtiq; deus autor malorũ qđ penitus falſum eſt. Nõ ergo ſcia vel pſcia dei cã eſt oĩm q̄ ei ſubſũt. Neq; etiã res future cã ſunt dei pſcie. Licet eñ nõ eſſent future niſi pſcirentᷣ a deo. non tñ ideo pſciuntᷣ. q;
b future ſũt. Si eñ hoc eẽt tũc eius qđ eternũ eſt. aliq̄d exiſteret cã ab eo alienũ. ab eo diuerſum. ⁊ ex creaturis penderet ſcia creatoris. ⁊ creatũ cã eſſet increati. Origenes tñ ſup epiſtolã ad romanos ait Nõ ꝓpterea aliq̄d erit. q; id ſcit deus futurũ. ſȝ q; futurũ eſt. ideo ſcitᷣ a deo anteꝙ̄ fiat Hoc vr̄ pmiſſis v̓bis Aug. obuiare. Hic ei ſignificari vr̄ ꝙ res future cã ſint pſcie. Ibi vo ꝙ pſcia cã ſit reꝝ futuraꝝ.

☞ Quid ex predictis tenendum ſit cũ determinatiõe autoritatum. c

❡ Hãc igitᷣ q̄ vr̄ repugnantiam de medio tollere cupiẽtes. dicim⁹ res futuras nullatenus cãm eẽ pſciẽtie vel ſciẽtie dei. nec ideo pſciri vl' ſciri q; future vel facte ſunt. ita exponẽtes qđ ait Orige. q; futurũ eſt. ideo ſcitᷣ a deo anteꝙ̄ fiat id eſt qđ futurũ eſt ſcitur a deo anꝙ̄ fiat. neq; ſciretur niſi futurũ eẽt. vt nõ notetur ibi cã niſi ſine qua non
c fieret. Itã etiã dicim⁹ ſciẽtiã vel preſcientiã dei nõ eẽ cauſam eoruȝ que fiunt. niſi talẽ ſine qua nõ fiunt. ſi tamẽ ſciẽtiam ad notitiã tantum referamus. Si vero noĩe ſciẽtie includitur etiam beneplacituȝ atq; diſpoſitio. tunc recte poteſt dici cauſa eoꝝ q̄ de⁹ facit His eñ duob⁹ modis vt ſuperius pt̄axatum eſt accipitᷣ cognitio vel ſcia dei. ſ. ꝑ noticia ſola vel ꝑ noticia ſimul et bñplacito. hoc modo forte accepit Aug. dicẽs. Ideo ſunt quia nouit. i. quia ſcientipla

bil eſt futurum ſm eſſe qđ habet in deo. ſed in ꝓprio genere. ḡ cõnotat aliqđ tẽporale. ergo videtᷣ ꝙ dicatᷣ ex tp̄e. Preterea. reſpect⁹ ille nihil dicit a pte dei ni ſi ſolũ noſtrum modum intelligendi. ḡ tũc cepit ille reſpect⁹ qñ cepit noſter intellectus. non ergo fuit ab eterno. ❡ Rñ. dđȝ. ꝙ ſicut dicit magr̄. preſciẽtia dicit quid eternum ⁊ ab eterno cum enim non importet niſi duo ſcȝ anteceſſionẽ ſciẽtiam. ⁊ anteceſſio oĩs creature ſit ante oẽs creaturas ⁊ ſciẽtia naturaliter pȝ ꝙ preſciẽtia quid eternuȝ di
3 cit. ❡ Qđ ergo obijcitur. ꝙ ipoꝛtat rei futuritionẽ dđm ꝙ futuritio vno mõ importat ſucceſſionẽ tẽporis ⁊ ita nõ eſt de rõne preſciẽtie. Hoc eñ modo futurum cepit cũ tp̄e. Alio modo futuruȝ importat ordinẽ tp̄alis ad eternũ ſm cõſecutionem. ſicut preſcientia anteceſſionem. ⁊ qñ iſte ordo ſolum exigit primum exiſtere: nuȝ in actu. ⁊ illud fuit ab eterno. ideo futuritio ⁊ preſciẽtia. ❡ Qđ obijcitᷣ ꝙ reſpect⁹ ad partes dei nihil dicit ſm rẽ. dđm ꝙ falſum eſt: q; reſpect⁹ ille eſt diuina eſſentia: ſȝ verum eſt ꝙ nõ dicit reſpectũ ſiue depẽdẽtiã niſi ſolũ ſm modũ intelligẽdi. ⁊ ideo nõ cepit ſm rem. ſed ſolũ modus ſignificandi cepit. Et qñ magr̄ dicit ꝙ preſcia dicit eternũ nõ loquitᷣ de ratiõe noĩandi. ſed de eo quod ſignificatur per nomen.
c ❡ Scientiam vel pſciam dei nõ eſſe cauſam ⁊c. ſi tñ ſciam ad noticiã tñ referamus. ſi vero noĩe ſciẽtie includitur beneplacitũ atq; diſpoſitio tũc recte poteſt dici. Uidetur male dicere. Quia aut ſcia hoc mõ ⁊ illo dicto dicit eundẽ modũ ſciẽdi aut aliũ. Si eundeȝ ḡ ſi vno modo eſt cã. ⁊ alio Si aliũ modũ. ergo in deo eſt multiplex modus ſciendi non ergo vniformis per oĩa. ❡ Iteȝ ſcia ſimplicis noticie ẽ de⁹. ⁊ de⁹ ẽ cã oĩȝ 4
ḡ ſcia illa ẽ cã oĩm. ❡ Rñ. dđȝ ꝙ in nobis noticia ſimplex ⁊ noticia bñplaciti dicũt diuerſas cognitiões ⁊ diuerſos modos cognoſcẽdi. ⁊ ꝑ ꝯñs cõnotãt diuerſa. in deo aũt vna tñ cognitio eſt. ſȝ illa vna facit de⁹ qđ nos multis. ⁊ ideo illa vna duplr̄ põt ſignificari

ſcȝ per

ſcꝫ per moduꝫ approbationis.⁊ per modū noticie ſimplicis. Et
cum ſignificatur per modū approbatiōis connotat effectum et
bonitatem. quando vero per modum ſimplicis noticie. ſolū euē
tum. Et qm̄ eſſe cauſam alicuius connotat effectū ſiue reſpectu
q̄uis eadeꝫ ſit ſcientia ſiue ſapientia a parte principalis ſignifi
cati tn̄ diuerſimode ſigna-
tur. ideo dicit ꝙ hec eſt cā
illorꝫ q̄ preſcit ⁊ illa non.
Et hoc dicitur. non' q: res
ſignificata non ſit cauſa. ſꝫ
q: vt ſic ſignificata eſt. nō
ſignificat per modū cauſe
qm̄ cōparatur ad ea q̄ nul
lo modo ſunt a deo ⁊ ita pa
tet illud.

o ¶ Deus inquit fu. ⁊c. iu
deorū. Obijcitur. q: cū di-
ctū ꝓphete fuerit verū cer
titudinalr̄. vī ꝙ deꝰ reuela
uerit iudeis ſuū caſuꝫ ſiue
dānationē qđ eſt cōtra ipꝫ
ſup Gene. ad litteraꝫ. vbi
dicit ꝙ nulli dꝫ reuelari ne
ſcogatur deſperare. ¶ Rn̄. di
cēdū ꝙ caſus pōt p̄dici. ſꝫ
nō ꝓpter hoc reuelat. ſiue
q: dicēti nō credit ſiue q:
dictū ſub cōditiōe intelli-
git. ſiue intellectus intelli
git de alio nō de ſeipō. Et
q: verbū Eſaie ꝓphete cō
minatorie ⁊ gn̄aliter erat
dictū. ⁊ hoībus iam in par
te incredulis nō aduertēti
bus. oībus his modis po-
tuit intelligi. vt eſſet predi
ctio ⁊ non reuelatio.

AD intelligē
tiam preſen
tis diſtin-
ctiōis duo
principali-
ter querun
tur. Primo de preſcien-
tia diuina q̄tum ad cauſa
litatem. Secundo quantū
ad neceſſitatem. Et primo
queruntur duo. Primo vtrū
preſciētia diuina ſit cā reꝝ
Secundo vtrum ſit cauſa
ta a rebus.

a Queſtio. j.

Qđ preſcientia diuina ſit
cā rerum oſtenditur ſic au
guſti. de tri. Ideo res fu-
ture ſunt. q: deus eas no-
uit. ¶ Item ratione ſic.
Omne illud quod antece-
dit aliud ⁊ ipo poſito poni
tur aliud ipm̄ eſt cauſa il-
lius. hoc patet per diuiſio
nem cauſe. ſed diuina pre-
ſcientia p̄cedit omne futu
rū. ⁊ iterū ponit futurū re
ſpectu cuiꝰ eſt. ḡ p̄ſcia eſt
cā. ¶ Iteꝫ oīs res. aut eſt
a deo. aut a natura. aut a
libero arbi. ⁊ accipio cau-
ſas ipſas large ꝓut cōpre-
poſi hēdūt caſum ⁊ fortunā. ſꝫ
nulla res a natura eē pōt.
nec a lib. arbi. niſi opante

uit. ⁊ q: ſciens diſpoſuit. Et
hic ſenſus ex eo adiuuat. q: de
bonis ibi tm̄ agit Aug. ſcꝫ de
creaturis. de his que deꝰ facit
que oīa nouit. nō ſolū ſcia. ſed
etiā beneplacito ac diſpoſitio
ne. Sic ḡ ibi accipitur dei co-
gnitio vt nō modo noticiaꝫ. ſꝫ
etiā beneplacitū dei ſignificet
Mala vero ſcit deus ⁊ p̄ſcit
anteq̄ fiant. ſed ſola noticia.
nō beneplacito. Preſcit enim
deus ⁊ predicit etiā que nō eſt
ipe facturus. ſicut p̄ſciuit ⁊ p̄-
dixit infidelitatē iudeorum. ſꝫ
non fecit. Nec ideo quia p̄ſci-
uit. ad petm̄ infidelitatis eos
coegit nec p̄ſciſſet vel predixiſ
ſet eorū mala. niſi eſſent ea ha
bituri. Vn̄ Augu. ſuper Ioh.
o Deus inquit futurorum pre-
ſcius. p ꝓphetā predixit infi-
delitatē iudeorū. ſed non fecit
neqꝫ p̄ſciſſet mala eorū niſi ea
haberēt. Non eīn iō quēq̄ ad
peccandū cogit. q: futura ho-
minū pctā p̄nouit. Illorū eniꝫ
preſciuit pctā non ſua. Ideo-
qꝫ ſi ea que ille preſciuit ipoꝝ
nō ſunt. non vera ille preſciuit
Sed q: illius p̄ſciētia falli nō
pōt ſine dubio nō alius ſꝫ ipſi
peccāt quos deus pctōres eē
p̄ſciuit. Et iō ſi nō malū ſꝫ bo-
nū facere voluiſſent. non malū
facturi preuiderentur ab eo qui
nouit q̇d ſit q̇ſqꝫ facturꝰ. His
verbis aperte oſtēditur (ſi di
ligenter attēdamꝰ) p̄ſcientiaꝫ
dei non eſſe cām malorū qua p̄
ſcit. q: nō ea p̄ſcit tāq̄ facturꝰ
nec tāq̄ ſua. ſed etiā illorū qui
ſunt ea facturi vel habituri. p̄-
ſciuit ergo illa ſola noticia. nō
beneplacito autoritatis. Vn̄
datur intelligi ꝙ deus ecōuer
ſo p̄ſcit bona tāq̄ ſua. tāq̄ ea
q̄ facturꝰ eſt. vt illa p̄ſciēdo ſi-
mul fuerit ipſius noticia ⁊ au
toritatis beneplacitum.

¶ Utruꝫ preſciētia ponat
preſcitum per modū neceſſita
tis. vel contingentie. vel infal
libilitatis. o

¶ Ad hoc autem qđ ſupra di
ctum eſt. ſ. p̄ſciētiaꝫ dei falli nō

deo. ergo oīs res eſt a deo ſiue omne futurum. ſed nō eſt niſi a
deo agente ſm̄ artē ⁊ cognitionē. ergo ⁊c. ¶ Itē omne qđ ſcit
aliquo modo eſt in ſciente vt in ſua cā. ergo qđ preſcitur a deo
eſt in deo vt cā. ſed omne qđ eſt in deo eſt a deo. ergo omne fu-
turum preſcitum neceſſario eſt a diuina precognitione vt cau
ſa. ergo ⁊c.

poſſe ſolet a q̇buſdam ita op
poni. Deus p̄ſciuit hūc lectu
rū vel aliq̇d hmōi. ſꝫ pōt eē vt
iſte nō legat. ḡ. p̄t aliter eē q̄
deus p̄ſciuit. ḡ pōt falli dei p̄
ſcia. qđ oīno falſum eſt. Pōt
equidē nō fieri aliq̇d. ⁊ illud
tn̄ p̄ſcitū eſt fieri. Nō ideo tn̄
pōt falli dei preſcia. q: ſi illud
nō fieret nec a deo preſcitum
eſſet fieri. Sed adhuc vrgēt
q̄ſtionē dicentes. Aut aliter
pōt fieri q̄ deus p̄ſciuit aut
nō aliter. Si non aliter ergo
neceſſario cuncta eueniunt.
Si vero aliter pōt. ergo dei
p̄ſcia falli vł mutari pōt. Sꝫ
pōt aliter fieri. q: poteſt ali-
ter fieri q̄ fiat. ita aūt fit vt p̄
ſcitum eſt. aliter ergo pōt fie
ri q̄ preſcitum eſt.

¶ Ad qđ dicimꝰ illā locutio
nē multiplicē facere intelligē
tiaꝫ. ſ. aliter pōt fieri q̄ deus
p̄ſciuit ⁊ hmōi vt pōt nō eſſe
qđ deus preſciuit. ⁊ impoſſi-
bile eſt nō eſſe qđ deꝰ p̄ſciuit
⁊ impoſſibile eſt nō eſſe p̄ſci-
ta oīa que fiūt ⁊ hmōi. Pñt
eīn hec coniunctim intelligi.
vt ꝯditio ſit implicita ⁊ diſiū
ctim. Si eīn ita intelligas nō
pōt aliter fieri q̄ deus preſci
uit. i. nō pōt vtrūqꝫ ſimul eſſe
ſcꝫ ꝙ deus ita preſciuerit fie
ri ⁊ aliter fiat. verū intelligis
Si aūt p diſiunctionē intelli
gas vt dicas h̄ aliter nō poſ-
ſe euenire q̄ euenit quō futu
rū deus p̄ſciuit falſuꝫ ē. Hoc
eīn aliter p̄t euenire q̄ euenit
⁊ tn̄ deus hoc modo futuruꝫ
p̄ſciuit. Silr̄ ⁊ alia determi-
natio. ſcꝫ impoſſibile eſt illud
nō euenire qđ deꝰ p̄ſciuit vel
cū deꝰ p̄ſcierit. Si ꝯiūctim
intelligas. verū dicis. Si diſ
iunctim. falſum. Ita etiā ⁊ il-
lud. Impoſſibile ē nō eē p̄ſci
tū oē qđ fit. i. nō pōt eē vtrū-
qꝫ ſimul. ſ. vt fiat ⁊ nō ſit p̄ſci-
tū. hic ſenſus verꝰ ē. Si vero
dicis deū nō potuiſſe non pre
ſcire omne qđ fit falſum eſt.
Potuit eīn facere vt non fie
ret. ⁊ ita non eſſe preſcitum.

¶ Iteꝫ omne quod ſcitur
aut ſcitur per cauſam. aut
per ſpeciem. aut per effe-
ctum. ergo ſi deus preſcit.
ergo aliquo trium modo-
rum. Non per effectum: q:
effectus ſequitur. Non per
ſpeciem ſiue ſimilitudineꝫ
quia illa eſt ſimul. vel eſt
poſt rem cuius eſt ſimilitu
do. ergo per cauſam. ergo
diuina preſcientia eſt cau
ſa preſciti. ¶ Cōtra. deus
nullius eſt cauſa niſi p vo-
luntatem ſed multa pre-
ſcit ad que non eſt eius vo
luntas. ergo ⁊c. Probatio
medie preſcit te mentiri. ⁊
tamen non eſt dicere ꝙ ve
lit te mentiri. ergo non eſt
cā illius. ¶ Item ſi p̄ſciē-
tia eſt cā. aut ratione ſcien
tie. aut ratione anteceſſio-
nis. Ratione anteceſſiōis
non. quia hoc quod eſt an- Rn̄.
te non dicit niſi ordinem.
Ratione ſcientie nō. quia
multa cognoſcit deus que
nūq̄ faciet. ergo nullo mo
do ē cā. ¶ Item ſi preſciē
tia cā eſt preſciti. cum pre-
ſciat mala deus erit cā ma
li. hoc autem falſum.

¶ Item ſi ē cauſa. cū cōi-
cet alicui preſcientiam rei
creande. p conſequens cō
municat cauſalitatē reſpe
ctu illius. Sed hoc eſt im-
poſſibile. ergo ⁊c. ¶ Item
Anſel. de concordia p̄ſciē-
tie ⁊ lib. arbit. dicit ꝙ tan
tum ē dicere. ſi deus p̄ſcit
erit q̄tum hoc. ſi erit de ne
ceſſitate erit. ſed hic nulla
notatur cauſalitas. ergo
nec ibi. ¶ Reſpōdeo. dicē
dum ꝙ preſcientia dicit p̄-
cognitionem futuri. Eſt er
go loqui de preſciētia. aut
quantum ad rem ſignifica
taꝫ. aut prout ſignificatur
per illud nomen. Si q̄tuꝫ
ad rōnem nominis. ſic non
ſignificat in ratione cau- e
ſe. Si q̄tum ad rem impor
tataꝫ. ſic dicit cauſam: ſed
tamē non ſemper reſpectu
preſciti ſiue futuri. Futu-
rum enim in triplici diffe-
rentia eſt. Quoddā eīn eſt
cuius deꝰ eſt tota cauſa. vt
ſunt illa que creatur. Qđ-
daꝫ cuius creatura aut vo
luntas eſt tota cauſa. vt
ſunt defectus ⁊ peccata.
Quoddam cuius deus et
creatura ſimul ſunt cā. vt

ſunt opera naturalia ⁊ opera moralia.q: deus cooperatur crea
ture.Scd̃m hoc intelligendũ.ꝙ reſpectu primi futuri.diuina ꝑ
ſcientia eſt tota cauſa reſpectu vero ſcd̃i futuri .nec eſt cã nec to
ta.q: non habet cauſam efficientem.ſed deficientẽ.eſt tamen cã
ſui oppoſiti.reſpectu vero tertij eſt cauſa ſed non tota.Concedẽ
dum ergo eſt ꝙ diuina ſciẽtia vel preſciẽtia aliquo modo reſpe
ctu futurorũ eſt cauſa.Tamẽ ſi accipiat̃ in ſua generalitate.dicẽ
dum ꝙ diuina preſciẽtia ſemꝑ importat cauſalitatem aliquam
ſed non ſemꝑ reſpectu preſciti.vtputa cum ꝑſcitum eſt malum.⁊
in hac ratione procedunt argumẽta oſtẽdentia ꝙ nõ ſit cauſa.
7 ¶Ad illud ergo quod primo obijcitur.ꝙ eſt cauſa preſciti ꝑ ver
bum Aug.dicẽdum ꝙ Aug.loquit̃ de ſciẽtia rerum ſiue bonorũ
8 que a deo procedũt. ¶Ad illud quod obijcitur ꝙ cauſa q̃ prece
dit.etiam ponit aliud.dicẽdum ꝙ ponere aliud eſt dupliciter.ſ.
ſm̃ productionẽ vel ſm̃ conſecutionẽ.⁊ qd̃ ponit ſm̃ ꝓductionez
eſt cauſa vere in eſſendo.qd̃ vero ponit ſm̃ cõſecutionẽ.non eſt
9 cauſa in eſſendo.ſed ſolũ in cõſequẽdo. ¶Ad illud qd̃ obijcit̃.ꝙ
illud qd̃ eſt a lib.ar.eſt a deo dicẽdum ꝙ verum eſt de eo qd̃ eſt
10 de li.ar.efficiẽte.ſed vitia ⁊ peccata ſunt ab ipſo deficiẽte. ¶Ad
illud quod obijcitur.ꝙ de neceſſitate omne futurũ ſcitur a deo
ꝑ cauſam.dicẽdum ꝙ ſicut ſupra tactum fuit de cognitiõe mali.
in omni cognitiõe eſt aſſimilatio.nihil aũt aſſimilat̃ deo niſi qd̃
eſt ab illo.⁊ ideo eſt in omni cognitione dei cauſalitas ⁊ cauſa.
Et tamẽ quedã eſt reſpectu eius quod dicit entitatem ſimplici-
ter.Reſpectu illius eſt cauſa ⁊ ydea.ſed tñ reſpectu priuatiõis
eſt precognitio.⁊ tunc ratio cauſalitatis ⁊ ydee eſt reſpectu op-
poſiti dicẽdũ ergo ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃d cognoſcatur.neceſſe eſt ꝙ
ipſm̃ vel eius oppoſitũ habeat eſſe in re vel in cauſa.Nõ ſolũ aũt
11 oppoſitũ mali.ſed etiã ipſa volũtas q̃ eſt mali ꝑncipiũ eſt in deo
vt cauſa.tñ malũ non eſt in deo vt in cauſa nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs
q: mutatur ratio cauſandi ſicut poſtea dicet̃.Exemplũ hui9 ma
nifeſtũ eſt.ſi artifex operet̃ ſm̃ materiã nodoſam q̃ nõ eſſet ydo
nea ad receptionẽ ſpeciei.ꝑſciret ꝙ defectus futurus eſt in ima
gine.ſz nõ ab ipſo.Similiter itelligendũ in deo ⁊ libero arbitrio
qd̃ facit vitiũ in opere.dum nõ cõformat ſe ⁊ obedit deo operã-
ti.⁊ ideo ſufficit ꝙ oppoſitũ mali ſiue illud a quo eſt maluz ſit in
deo tanꝙ̃ in cauſa ad hoc ꝙ preſciatur.

B **Queſtio.ij.** Utrũ preſcientia diuina ſit cauſata a re-
bus.Et ꝙ ſic oſtẽditur hoc mõ.Orige.
ſuper epiſtolã ad Roma.dicit.q: aliquid eſt futurũ.ideo ſcitur
a deo anteꝙ̃ fiat.q: ergo aut dicit cauſam eſſendi aut conſequẽ
di.Si conſequendi.ſequitur.hoc eſt futurum ergo preſcitũ .ita
ecõuerſo.ergo ſicut dicit.q: futurũ eſt ideo ꝑſcitur .ita deberet
dicere econuerſo.q: ſcitur ideo futurũ eſt ⁊ hoc negat in littera
nõ propterea aliquid erit.q: ſcit deus. ergo dicit cauſam eſſen-
di. ¶Item ratione videtur.q: intellecto ꝙ deus nihil preſciat
poteſt intelligi aliquid futurũ.ſed non ecõuerſo.ergo hec eſt rõ
⁊ cauſa illius. ¶Item hoc argumentũ eſt bonũ.iſte mentit̃.er-
go deus ꝑſciuit eum mentiri.ergo eſt ibi aliqua habitudo loca-
lis.⁊ nulla poteſt inueniri niſi cauſe ad effectum .ſed deus non
eſt cã mendacij.reſtat ergo ꝙ futurũ eſt cã preſcientie.
¶Itẽ quecunq; duo ſic ſe habent ꝙ inuicem ſe conſequuntur.
aut ambo cauſantur a tertio.aut vnũ eſt cã alterius.ſz ſic ſe ha-
bent iſta duo ſcz iſtũ mẽtiri ⁊ deũ preſcire.⁊ nõ eſt dicere ꝙ am-
bo cauſentur a tertio.ergo vnũ eſt cã alterius. ¶Contra.Aug.
non enim que cauſata ſunt.ideo deus nouit.quia facta ſunt.
¶Item ratione videtur.ꝙ non ſit cauſata a rebus.quia oĩs cã
nobilior eſt ſuo effectu.ſi ergo diuina preſciẽtia cauſatur a re ali
qua.cum diuina preſcientia ſit increata.⁊ res creata.ergo crea-
tum nobilius increato. ¶Item preſcientia eſt eterna.ergo cuz
res ſit temporalis.ſi cauſat̃ a rebus tꝑale eſt cauſa eterni .⁊ cuz
cauſa ſit prior effectu.ergo temporale prius eterno. ¶Itẽ ſi res
ſunt cauſe preſcientie.aut ratione principalis ſignificati.ſed cuz
illud ſit diuina eſſentia.ergo ſunt res cauſa dei.Si rõne conno-
12 tati.cũ connotata ſint res ipſe tunc ſunt cauſa ſui. ¶Reſpõ.ali
qui voluerunt dicere ꝙ cauſa dicitur dupliciter proprie ⁊ cõmu
niter.Proprie qd̃ dat alteri eſſe.⁊ ſic nullo modo res ſunt cauſe
preſcientie diuine.Alio modo dicitur cauſa communiter illud ſi
ne qua res non eſt.⁊ ſic dicitur cauſa ſine qua nõ.⁊ hoc modo q:
preſcientia dei non eſt quin res ſint future.ideo hoc modo dicũ
tur cauſa.Sed qm̃ hoc nomẽ cã ſemper importat honorabilita-
tem reſpectu cuius dicitur cauſa.⁊ quãdã ſuperpoſitionẽ.ideo
non videtur illud adhuc omnino ſanum dicere ꝙ ſit cã ſine qua

non.Et preterea illud non ſoluit ad autoritatem Orige.q: ipſe
negat conuerſam.Eſt propterea aliter dicẽduz.ꝙ eſt cauſaz ac
cipere ſm̃ triplicem modum.ſcz ſm̃ rationem eſſendi.⁊ ſm̃ ra- 13
tionem inferendi.⁊ ſm̃ rationem dicendi.Dico ergo ꝙ ſm̃ rõ-
nem eſſendi preſcientia poteſt eſſe cauſa aliquorum preſcitorũ
licet non omnino.ſed nullo modo econuerſo.Scd̃m rõnem in
ferendi ſunt mutuo cauſe.q: mutuo antecedunt.⁊ conſequunt̃
⁊ antecedens eſt cã conſequentis.Scd̃m rationẽ dicendi futu
rum eſt cã preſcientie.⁊ non econuerſo.naz preſcientia dicitur
ſcientia ante rem.conſtat ergo ꝙ importat ordinem ad poſte-
rius.⁊ quoniam ſi ſcitum eſſet ſemper preſens eſſet ſcientia.ſz
non preſcientia.Nam ad hoc ꝙ preſcientia dicatur venit ex fu
turitione rei.⁊ ſic intelligit Orige.⁊ patet primuz. ¶Ad illud 14
qd̃ obijcitur ſcd̃o de habitudine locali.dicenduz ꝙ eſt locus a
cõuertibili. ¶Ad illud qd̃ vltimo obijcit̃.dicendũ ꝙ inſtãtiã 15
habet in propoſito.⁊ q: in hoc ſolo eſt inſtãtia. ideo ferẽda eſt
Ratio autem huius eſt.q: dei preſcientia eſt reſpectu veri ⁊ re
ſpectu omnis veri.ideo ponit ⁊ ponitur.Et q: poteſt eſſe reſpe
ctu veri qd̃ non eſt ab ipſo ſm̃ id quod ſubeſt.nec econuerſo.iõ
nec cã eſt nec cauſatur.Q: ergo preſciẽtia eſt reſpectu veri.q:
diuina reſpectu oĩs veri.q: nihil latet deum.⁊ ideo ponit ⁊ po
nitur.Rurſus.q: ſcientia eſt que dicit ſimplicem noticiã.ideo
non cauſat.q: diuina ideo non cauſatur.ideo ponit ⁊ ponitur.
⁊ non cauſat nec cauſatur.

COnſequenter eſt queſtio de ſecundo articulo ſcz
de diuina preſcientia ꝙ̃tum ad rationem neceſſi-
tatis.Et circa hoc queruntur duo.Primo queri-
tur vtrum diuina preſcientia ponat neceſſitatẽ cir
ca preſcitum.Secundo vtrum diuina preſcientia
habeat in ſe neceſſitatem.

Queſtio.j. Q̃z diuina ꝑſciẽtia ponat neceſſitatẽ oñ- C
ditur ſic.Anſel.in li. de ꝯcordãtia ꝑſcẽ
tie ⁊ li. ar.Que ꝑſciuit deus neceſſe eſt futura eſſe. ¶Itẽ rõne
ſic.Ex maiori de neceſſario.⁊ minori de ieſſe ſemꝑ cõcludit̃ de
neceſſario ſicut dicit phs in .j.priorũ.Fiat ergo talis ſilogiſm9
Oẽ preſcitũ neceſſe eſt eſſe futurũ.Hoc ꝑ Anſel.ptz ſed hoc eſt
ꝑſcitũ [quolibet demõſtrato] ergo neceſſe eſt eẽ futuz. ¶Itẽ
omne qd̃ de9 ꝑſcit eſt verũ.ſed vt dicit phs i.j.Periarmenias
Omne qd̃ eſt.qñ eſt neceſſe eſt.ergo ſi preſcitũ eſt modo veruz
neceſſe eſt nũc eſſe verũ.⁊ futurũ eſt preſcitũ.ergo mõ neceſſa-
riũ eſt eſſe futurũ.g̃ de neceſſitate eueniet. ¶Itẽ hoc ipſm̃ oſtẽ
dit̃ ꝑ impoſſibile.Deus ꝑſcit aliq̃d in parte affirmatiuã . q̃ro
ergo vtrũ illud nõ poſſit nõ eẽ.Si nõ.ergo eſt neceſſariũ.Si
ſic.g̃ põt aliter euenire ꝙ̃ deus ꝑſcit.ergo diuina ꝑſciẽtia ẽ fal
libilis ⁊ incerta.⁊ hoc eſt argumentũ Augu.⁊ etiaz Boetij.in
v.de cõſolatione.Si aliorſum ꝙ̃ preuiſe ſunt detorqueri valẽt
res preuiſe.iam non erit firma futuri preſcientia. ¶Item de9
preſcit aliquid eſſe futurũ.aut ergo poſſibile eſt nõ eẽ futuz
aut ipoſſibile.Si impoſſibile nõ eẽ.ergo neceſſe eſt eſſe.ſi aũt
poſſibile.ſed oẽ poſſibile ponibile.⁊ falſo poſſibili poſito i eẽ
qd̃ ſequit̃ nõ eſt impoſſibile.ponat̃ ergo hoc nõ eſſe.⁊ deus ꝑ-
ſciuit hoc eſſe.ergo deus ꝑſciuit falſum.ſz hoc eſt ipoſſibile.g̃
impoſſile eſt aliqd̃ ꝑcedentiũ. ¶Cõtra ꝙ non inferat neceſſi-
tatem.oſtenditur autoritate Aug.ſumpta a ſimili in li.de libe
ro arbitrio.Sicut mea memoria non cogit facta eſſe q̃ preteri-
rũt.ſic dei preſciẽtia nõ cogit faciẽda eſſe q̃ futura ſunt. ¶Itẽ
ratiõe oñditur id idẽ.Intelligamus deũ nihil ꝑſcire.ergo ex
hoc nihil accreſcit li.arbi.ergo.poſitio ꝑſciẽtie nihil ei aufert
ergo cũ li.ar.de ſe ſit cã rerum ad vtrũlibet contingẽtiũ.diui-
na preſciẽtia hoc nõ tollit. ¶Itẽ ſicut ſupra probatũ eſt diui-
na preſcientia in pluribus.aut nõ eſt cã.aut nõ eſt tota cã.ſed
qd̃ dat alicui neceſſitatẽ.habet rõnẽ cauſe.q: a quo eſt eẽ.⁊ eẽ
neceſſariũ.cũ ergo diuina ꝑſciẽtia multorũ futurorũ nõ ſit cã
vt malorum.nullam rebus imponit neceſſitatẽ. ¶Itẽ diuina
preſciẽtia ꝑſcit res ſicut ſunt euenture.cum nihil ꝑſciat niſi ve
rum.ergo cũ preſcit aliquẽ peccaturũ. cũ peccatuz non ſit niſi
ꝑ voluntatẽ.preſcit iſtum ꝑ voluntatẽ hoc facere.⁊ ꝑſcit aliud
poſſe facere.ergo ſi omne qd̃ preſcit eſt verũ.verũ eſt ꝙ iſte ꝑ
voluntatẽ hoc faciet.⁊ poterit aliud facere.⁊ ſi hoc eſt contin
gẽs ergo ſi cũ diuina ꝑſciẽtia eſt cõtingẽtia circa res.nõ g̃ ne
ceſſitas. ¶Item hoc ipſm̃ oñditur rationibus ducẽtib9 ad im
poſſibile.Si imponit preſciẽtia reb9 neceſſitatẽ.perit ergo ca
ſus ⁊ fortuna.Scd̃m impoſſibile eſt.ꝙ perit libe.arb.⁊ cõſiliũ

Tertium ꝙ perit meritum ⁊ demeritum. Quartuȝ ꝙ perit laus
16 ⁊ vituperium. ¶ Reſpon. dicendū. ꝙ tres circa hoc fuerūt poſi
tiones. Quidā eñ dixerunt ꝙ preſcientia neceſſario cum ſit in-
fallibilis. imponit neceſſitatem. ⁊ ideo abſtulerunt liberū arbi.
⁊ peccatū. ⁊ iſta poſitio fuit heretica ⁊ iniqua. q: deſtruit bonos
mores. ¶ Alia poſitio fuit. ꝙ diuina preſciētia ſi eſſet. neceſſita-
tem imponeret. ⁊ ſic oīs virtus ⁊ laus periret. ⁊ q: dilexerūt rē
publicā. ideo abſtulerunt a deo preſcientiā. ⁊ a propoſitionib'
de futuro abſtulerunt veritatem. ⁊ hec heretica fuit ⁊ impia. q:
derogauit nobilitati diuine. ¶ Tertia poſitio eſt catholica que
deum honorat ⁊ bonos mores conſeruat. ⁊ ideo iuſta pia ⁊ vera
quia diuina preſcientia eſt. ⁊ tamen non imponit rebus neceſ-
ſitatem. Oīa enim ſic precognoſcit eſſe euentura ſicut euentura
ſunt. ⁊ ideo cuȝ multa ſint euentura contingenter. vt illa q̄ ſunt
a libero arbitrio. ⁊ a caſu. ⁊ fortuna. ſicut preſcit hec eſſe futura
ab iſtis. ſic preſcit modum contingentie ſm quem ſunt ab iſtis.
17 ¶ Ad intelligentiam autem obiectorum notanduȝ ꝙ duplex eſt
neceſſitas. ſcilicet abſoluta. ⁊ reſpectiua. Neceſſitas abſoluta q̄
opponitur ↄtingētie dicitur neceſſitas conſequētis. Neceſſitas
reſpectiua dicitur neceſſitas conſequentie. ⁊ hec non opponitur
contingenti. nam aliquod contingens neceſſario ſequitur vt ſi
ambulat. neceſſario ſequitur ꝙ mouetur. Dicendum ergo ꝙ in
preſcito non eſt neceſſitas abſoluta. ſed ſolū con ſequentie. quia
neceſſario ſequitur deus preſcit hoc. ergo hoc erit. ⁊ hoc modo i
telligitur autoritas Anſel. ⁊ conſimiles autoritates que propo
18 nuntur cum modo neceſſitatis. ⁊ ſic patet primum. ¶ Ad illud
quod ſecūdo obijcitur de ſilogiſmo ex maiori de neceſſario ⁊ mi
nori de ineſſe. dicendū ꝙ ſicut patet ⁊ philoſoph' exponit. hoc i
telligitur de ea propoſitiōe q̄ eſt de ineſſe ſimpliciter ꝙ equiua
let neceſſario. ſed minor huius ſilogiſmi ſcilicet hoc eſt preſcitū
non eſt ineſſe ſimpliciter. ſicut eniȝ infra patebit non eſt neceſſa
19 ria. ¶ Ad illud quod obijcitur de preſcito ꝙ verū eſt. ⁊ ſi verum
eſt neceſſario eſt. dicendum ꝙ iſtam rationem facit philoſoph'
ad oſtendendū ꝙ in futuris non eſt veritas. ⁊ eſt ſophiſtica. Nā
quando dicitur. omne quod eſt quando eſt. neceſſario eſt intelli
gitur de eo qđ ponit aliquid in actu circa ſuppoſitū. qđ ex quod
poſitum eſt. impoſſibile eſt non eſſe poſitum. ſed verum de futu-
ro nihil ponit circa ſubiectum. quia non eſt verū pro preſenti ſed
ſolū pro futuro. ⁊ ideo nulla eſt neceſſitas neq; ſimpliciter. neq;
20 vt nunc. q: nihil ponit vt nunc. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝑ im-
poſſibile ꝙ ſi poſſet aliter eſſe poſſet falli ⁊c. dicendū ꝙ ſicut ve
ritas venit ex concordia intellectus ad rem cognitam. hec autē
cōcordia nō eſt aliud ꝙ̄ adequatio rei ⁊ intellectus. ſic falſitas
venit ex diſcordia intellectus ad cognitū. ſimiliter potentia fal
lendi ex potentia diſcordandi. dico ergo qm̄ neceſſario preſcitū
ſequitur ad preſciētiam. ideo non poſſunt diſcordare. ⁊ ideo nū
21 ꝙ̄ fallitur nec poteſt falli. ¶ Quod ergo obijcitur. ꝙ aliter pōt
eſſe. dicendū ꝙ aliter poteſt eſſe. quia deus poteſt aliter preſciſ
ſe. ⁊ cum ponitur ꝙ aliter ſit ponitur ꝙ aliter preſcit. Quādo er
go infertur. poteſt aliter eſſe ꝙ̄ ſit. ⁊ deus preſciuit ſic. ergo ali-
ter ꝙ̄ deus preſcit. diſtinguēda eſt concluſio. q: poteſt intelligi
diuiſiȝ. ſic vera eſt. Et eſt ſenſus. deus preſcit hoc euenire. ⁊ poſ
ſibile eſt illud nō euenire. Si aūt coniunctim falſa eſt. ⁊ eſt ſen-
ſus illud eſt poſſibile qđ deus preſcit vno modo vt eueniat alio
modo. Et eſt fallacia cōpoſitionis in illo proceſſu. ſicut hic cur-
rens pōt non moueri. ergo poſſibile eſt ꝙ aliq̇s currat ⁊ nō mo-
ueatur. non ſequitur. Similiter cum queritur. qđ ponitur ponē
dum eſt. ſed cum aſſumit. deus preſciuit. hoc eſt oppoſitum poſi
to. ⁊ ideo eſt negandum.

D

Queſtio. iij.

Utruȝ diuina preſciētia habeat i ſe ne-
ceſſitatē. hoc eſt vtrum neceſſe ſit deuȝ
preſcire qđ preſcit. Et quod ſic. oſtenditur primo per autoritatē
Anſel. in li. de ↄcordia predeſtinationis ⁊ liberi arbitrij. Quod
preſcit deus. impoſſibile eſt non preſcire. ergo ab equipollenti.
neceſſe eſt preſcire. ¶ Item ratione videtur. quia omne dictum
de p̄terito verū eſt neceſſariū. Un̄ ſi cucurrit. neceſſe eſt cucurriſ
ſe. ſed ſi preſcit. preſciuit. ergo cum hoc ſit dictum de preterito.
ergo neceſſarium. ¶ Item licet potētia dei ſit indifferēs ad ex
eundum ⁊ nō exeundum. tamen ex quo exiuit in actū neceſſe eſt
exiſſe. Unde ꝙ̄uis potuit creare ⁊ non creare anteꝙ̄ crearet. tm̄
ex quo creauit neceſſe eſt creaſſe. ergo ex quo p̄ſciuit neceſſe eſt
p̄ſciſſe. ¶ Itē ſi homo voluit ⁊ p̄ſciuit aliq̇d neceſſe eſt hoīeȝ ſci
uiſſe ⁊ voluiſſe. ergo ſi circa ſcientiaȝ dei nō eſt minor certitudo

immo maior ꝙ̄ circa ſcientiam hoīs. multofortiꝰ eſt neceſſe. Si
tu dicas ſicut aliqui dicunt ꝙ in hac deus p̄ſciuit. totum ex fu
turo eſt ſm rem ꝙ̄uis intelligatur ſub ratione preteriti. Un̄ ni-
hil plus eſt dicere deus p̄ſcit. niſi deus eſt. ⁊ hoc erit. Contra.
tūc eſto ꝙ deus nullā haberet cognitionē. dum tm̄ res eſſet fu-
tura. hec eſſet vera. deus p̄ſcit. qđ manifeſte eſt falſum. ¶ Pre
terea. eſto ꝙ preſciētie addat actus trāſiens in preteritū. vt ꝓ
miſſio. vel predictio. vel ꝓphetatio. ibi tranſit in preteritū ali
q̇d ⁊ vere ſit idem ſophiſma. ⁊ idem dubium. ⁊ hoc non ſoluit.
¶ Itē plus diſtat eſſe ⁊ nō eſſe ꝙ̄ neceſſariū ⁊ cōtingēs. ſȝ ali-
q̇d qđ ſimpliciter nō eſt habet eſſe in dei preſcientia. ergo mul
tofortius aliq̇d qđ in ſe cōtingēs eſt pōt eſſe neceſſariū in pre-
ſcientia dei. ergo ⁊c. ¶ Itē omne immutabile eſt neceſſarium
ſed cū dicitur deus preſcit. eſt immutabile. ergo eſt neceſſariū
Prima eſt manifeſta. ſcđa patet q: cum dicit̄ deus preſcit. pre-
ſcire eſt immutabile. ergo eſt neceſſariū. Prima eſt manifeſta.
Secunda patet. q: cum dicitur deus preſcit. ſi mutatur vt fiat
non preſciens. aut hoc erit ſm mutationē rei. aut dei. Rei non
q: res adhuc nihil eſt. ergo nō mutatur. nec mutari poteſt. Si
ſm mutationeȝ dei. ergo deus mutatur. ¶ Item omne eternū
eſt neceſſariū. q: vnum ſolum eſt eternū. ⁊ illud eſt in quo non
cadit cōtingentia ſed ſumma neceſſitas. ſed p̄ſcire dei eſt eter
nū ergo neceſſariū eſt deū preſcire. ¶ Cōtra. regula eſt. ſi an-
tecedēs hone cōditionis eſt neceſſariū. ⁊ cōſequēs. ⁊ ſi conſe-
quēs nō eſt neceſſariū nec antecedēs. Sed ſequit̄ ſi deꝰ p̄ſcit
hoc eē futurū. hoc erit quocūq; cōtingēti demōſtrato. q: oppo
ſitū nō pōt ſtare. ergo cū cōſequēs nō ſit neceſſariū. nec ante-
cedēs. ¶ Itē regula eſt ꝙ neceſſariū cōpatit̄ ſe cū omni poſſi
bili. Omne eñ repugnās neceſſario eſt impoſſibile. demōſtra
to tm̄ aliquo qui preſcitus eſt damnari. poſſibile eſt iſtuȝ ſalua
ri. ergo iſta duo pñt ſimul ſtare ꝙ iſte ſit preſcitus dānari ⁊ ſal
uetur. ⁊ hoc eſt impoſſibile ⁊c. ¶ Itē regula eſt ꝙ oppoſitū cō
tingētis eſt cōtingens. ⁊ oppoſitū neceſſarij eſt impoſſibile. Et
regula iterū eſt ꝙ ſi ad antecedens ſequit̄ conſequēs. ad oppo
ſitum cōſequentis ſequitur oppoſitū antecedentis. Ex his ar
guo ſic. Sit a cōtingens preſcitū a deo. ſi deus preſcit a erit er
go per regulā ſi a non erit. deus nō preſcit. ſed a nō eē fuit con
tingens deū non preſciſſe fuit impoſſibile. ergo ad contingens
ſequitur impoſſibile. ſed hoc eſt cōtra artem. neceſſe eſt ergo h̄
eſſe contingens. deum ſcilicet preſcire hoc. ¶ Item omnis di-
uina actio que reſpicit obiectum quod poteſt nō eſſe. poteſt de
ſinere. Unde cum deus conſeruet rem creatam. poteſt deſinere
conſeruare. ergo cum preſcire ſit reſpectu cōtingentis. erit cō 22
tingens. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ ſicut probatum eſt illud cōſtat ⁊
non eſt dubiū. ꝙ deū p̄ſcire cōtingēs aliqđ cū antecedit ad cō
tingens. ⁊ cōnotat aliquid qđ habet veritatē contingenteȝ. ꝙ
ip̄m iudicandum eſt contingens. ſed aliqui voluerunt ip̄m iu
dicare cōtingens. q: totuȝ quod dicit. dicit de futuro. ⁊ illud i
probatum eſt. q: falſum eſt ⁊ nō intelligibile. Omnis eñ intel
lectus qui intelligit hoc. ꝙ̄uis nō intelligat tempus circa deū
intelligit ꝙ actus diuine precognitionis ab eterno fuit in deo
⁊ ille differt a re futura. ⁊ propterea ſicut dictū eſt hoc nō ſol-
uit. Alij voluerunt iudicare contingēs. q: cū ſit dictū de p̄teri
to. pendet tm̄ ex futuro. Et hoc dicunt in credito. ⁊ prophetico
⁊ dicto a xp̄o. ⁊ cōſimilibus. que inferunt de neceſſitate ꝓpoſi
tionē de futuro ⁊ illud eſt improbabile. vt videt̄. Qm̄ ſi actus
diuine precognitionis pendet ex futuro. tūc cū in futuro quā
tum eſt ex parte rei cōtingentis nulla ſit certitudo. nec in diui
na precognitione eſſet. Preterea. quō dependet. cum ab eo nō
cauſetur aliquo modo. Et iterum quō depēdet illud quod ne-
ceſſarium eſt fuiſſe. vt actus cognoſcendi ⁊ credendi ⁊ predicē
di ab eo quod futurum eſt. non videt̄ nec probabile nec intelli
gibile. Et ideo alio modo dicendum. ꝙ quoddam eſt dictū de
p̄terito ⁊ pro preterito. ſicut ſi dicatur petruȝ legiſſe. Quoddā
de p̄terito ſed pro futuro. vt antixp̄s fuit naſciturꝰ. Quoddaȝ 23
pro preterito tm̄ dependet ex futuro vt hoc dictuȝ. petrū dixiſ
ſe verū nauale bellū fore. Ad hoc eñ ꝙ dictū habeat veritateȝ
exigitur belli euētus. ⁊ ab illo depēdet veritas nře aſſertionis
q̄ cauſat̄ a re. Quoddā eſt dictū de p̄terito qđ nō depēdet ſed
cōnotat veritatē circa illud futurū. ſicut ſi dicat̄ deꝰ p̄ſcit hoc
futurū. Quia eñ dei ſciētia eſt ſolū reſpectu veri. iō ↄnotat ve
ritatē circa illud dictū futurū. ſȝ qm̄ diuina cognitio nō hȝ cer
titudinē a re. q: ab ip̄a nec cauſat̄ nec orit̄. iō ab illa nō depen-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

det.ꝛ propterea falli non pōt ꝙuis connotet futurū. Unde in p̄
ſcientia hec duo dicuntur. ſcʒ actus diuine cognitionis.ꝛ hūc
neceſſarium eſt eſſe ſiue fuiſſe. Et ordinatio futuri ad illū actū
ꝛ hec ordinatio futuri ad illuʒ actū.nō eſt neceſſaria.ꝛ iudicā
da eſt contingentia in totali dicto.nō rōne totalitatis ſiue p̄n
cipalis ſignificati.ſed connotati. Et ſi ponatur deū nō preſci
re aliq̄d qō preſcit.poteſt ꝛ debet intelligi non per remotioneʒ
principalis ſignificati.ſed ipſius cōnotati.ſiue illius ordinis
ipſius tp̄alis ad eternū.qui quidē eſt contingēs ratione alte
rius ſcʒ temporalis.contingentia ergo eſt in totali dicto. quia
connotat aliquid eſſe verum de futuro.quod quidem eſt con
tingens.ꝛ hoc patet ſic. Cum enim dicitur.deus preſcit te ſal
uandū.hic duplex includitur actus ꝛ cōpoſitio.videlicet.hic.
tu ſaluaberis.ꝛ hic deus habet cognitionē de ſalute tua.ꝛ ha
buit cognitionē ab eterno. Habere quidē cognitioneʒ eſt act⁹
eternus ꝛ neceſſarius.q꞉ nō depēdet a re.ſed ſaluari eſt actus
futurus ꝛ cōtingens.qm̄ ergo actus diuine cognitionis nō de
pendet a cognito.ideo poteſt eſſe certitudo in ipſo re cōtingē
te exiſtente. Sed qm̄ ſignificatur p̱ modū preſcientie.cōnotat
futurum contingens.ꝛ omne dictum quod claudit in ſe cōtin
gens.iudicandū contingens eſt.ideo totale cōtingēs iudicaṫ
Et iſta ſolutio eſt vera ꝛ gnālis. Naʒ actus credulitatis.act⁹
prophetationis.ꝛ diuine aſſertionis.p̱ hoc ꝙ currunt ſm̄ illu
ſtrationē diuine preſciētie.ideo cōnotant ꝛ nō dependēt.ideo
certi ꝛ infallibiles ſunt de rebus in ſe nō certis. ¶ Ad illud er
24 go qō obijcitur de Anſel.ꝙ neceſſe eſt preſcire qō preſcit. Dicē
dū ꝙ hoc intelligit ꝗtū ad actū precognitionis quem neceſſe
eſt fuiſſe.ſed non ꝗtū ad cōnotationē futuritiōis. ¶ Ad illud
25 qō obijcitur.ꝙ dictū eſt de preterito. Dicendū ꝙ ꝗtum eſt de
ratione preteritionis.neceſſariū eſt.ſed qm̄ connotatur futuꝝ
ideo eſt contingens. Et ex hoc patet ſequens.quia quantū ad
illud futurum non eſt adhuc potentia in actu.immo adhuc po
teſt non exire.ideo ꝛc. ¶ Ad illud qō obijcitur ꝙ eſt cognitio
ſine exiſtentia rei.ergo neceſſitatis ſine rei neceſſitate. Dicen
26 dum ꝙ verū eſt ꝙ in actu cognitiōis eſt neceſſitas ſed nō in to
to. Nec eſt ſimile.q꞉ precognitio cōnotat actualē rei exiſtentiā
ſed connotat rei futuritionē.ꝛ ad hoc ꝙ dictū ſit neceſſarium.
neceſſe eſt ꝙ ſit neceſſitas in connotato. ¶ Ad illud qō obijciṫ
27 ꝙ omne immutabile eſt neceſſarium. Dicendum ꝙ ad eſſe mu
tabilis duo concurrunt.ꝙ ſe habeat vno modo prius.alio mō
poſterius. Et p̱ oppoſitū immutabile pōt dici dupliciter. Aut
q꞉ nihil actu eſt.aut q꞉ actu eſt ꝛ nō pōt aliter ſe habere. ꝛ hoc
conuertiṫ cū neceſſario.ſed illud immutabile qō non eſt aliq̄d
actu nō conuertiṫ.ꝛ ſic eſt verū cōtingēs de futuro anteꝗ res
ſit. Et ſic hoc dictū.antixp̄m fore.eſt modo verū immutabile.
q꞉ ſi ponatur eſſe verū ponitur ꝙ ſemper fuerit.ꝛ ſilr ſi falſum
ꝛ hoc q꞉ nihil actu ponit.qm̄ ergo deum preſciſſe connotat fu
turum contingens.ideo eſt dictū immutabile.nec ex hoc ſeq̄
tur ꝙ ſit neceſſariū vt viſum eſt. Tamen aliqui volūt aliter di
cere.ꝙ deū preſcire hoc futurū cōtingēs.eſt imutabile a par
te preſciētis.ſed a parte rei preſcire eſt mutabile ꝛ ideo ex p̱te
illa cōtingēs. Sed tm̄ illud difficile eſt dicere.qō em̄ p̄ſcitur ſe
mel ſemp̱ p̄ſcitū fuit ꝛ deus nō pōt p̄ſcire futurū cōtingēs ita
ꝙ nihil fiat circa futurū.ꝛ ita nulla mutatio. Et p̱pter hoc mo
dus alius dicēdi eſt rationabilior. ¶ Ad illud qō vltimo obij
28 citur.ꝙ nihil eternū eſt cōtingēs. Dicēdū ꝙ ens eternū eſt du
pliciter. Aut pure eternū. aut cōnotat tp̄ale de futuro.ꝛ pure
eternū eſt neceſſariū.ſed cōnotās tp̄ale de futuro rōne cōnota
ti pōt iudicari ꝯtingēs ſicut ꝛ rōne illius pōt deſinere. ¶ Sū
29 ma dictorū eſt iſta.ꝙ deū p̄ſcire futurū cōtingēs. eſt quoddā
dictū qō claudit in ſe actū diuine cognitionis eternū ꝛ ordina
tionē dicit ad futurū cōtingens. Et ꝙuis actus diuine cogni
tionis ponat aliq̄d exiſtens neceſſariū ꝛ eternū.illa tm̄ ordina
tio ponit futurum qō cōtingens eſt. Et iterū ꝙuis dicat.ordi
nationē.non tm̄ dicit dependentiā ſed ſoluʒ connotationem.ꝛ
ideo non ponit incertitudinē. Hinc eſt ꝙ deū preſcire futuruʒ
eſt cōtingens ratione cōnotationis ad contingēs. Eſt immu
tabile ratione ordinationis ad futurū.qō poteſt non eſſe nul
la factā mutatione. Eſt certū ratione independētie ab eodē.ꝛ
hoc patebit infra planius in diſtinctione de predeſtinatione.

Diſtinctio.xxxix.

De immutabilitate vel per
fectione diuine ſcientie vel
cognitionis.

Utrū ſciētia dei poſſit
augeri vel minui vel aliq̄ mo
do mutari.vtrunqʒ em̄ videṫ
poſſe probari. a

Preterea q̄ri ſolet
vtrꝫ ſcia dei poſſit
augeri vel minui
vtrūqʒ em̄ vr̄ poſſe
probari. Qō diuia ſcia poſ
ſit augeri vel mutari h̄ mō p̱
batur. q꞉ pōt de⁹ ſcire qō nū
ꝗ ſcit. Eſt em̄ aliq̄s q̄ non eſt
lectur⁹ hod ie.ꝛ tm̄ pōt eſſe vt
legat hodie.poteſt em̄ hodie
legere. Nihil aūt poteſt fieri
qō nō poſſit a deo ſciri. Po
teſt ergo deus ſcire hunc le
cturū hodie. poteſt ergo ali
quid ſcire qō nō ſcit.ergo po
teſt eius ſciētia augeri vl' mu
tari. Eademqʒ videtur poſſe
minui. Eſt em̄ aliquis hodie
lecturus quē de⁹ ſcit lecturū.
At poteſt eſſe vt nō legat.er
go poteſt de⁹ nō ſcire hunc le
cturū.poteſt ergo nō ſcire ali
quid qō ſcit. ergo poteſt mi
nui ei⁹ ſciētia vel mutari. Ad
qō dicim⁹ q꞉ dei ſciētia oīno ī
mutabilis eſt nec augeri pōt
vel minui. Nā vt ait Aug.in
xv.li.de tri. Scia dei eſt ipſa
ſapiētia.ꝛ ſapia eſt ip̄a eſſen
tia ſiue ſubſtātia dei. q꞉ in il
li⁹ nature ſimplicitate mira
bili nō eſt aliud ſape ꝛ aliud
eſſe.ſʒ quod eſt ſape. hoc eſt
ꝛ eſſe. Ideoqʒ nouit oia v̄bū
q̄ nouit pater.ſed ei noſſe de
p̄re eſt ſicut eſſe. Noſſe enīʒ ꝛ
eſſe ibi vnū eſt. Et ideo p̄ri ſi
cut eē nō ē a filio.ita nec noſ
ſe. Proinde taꝗ ſeip̄m dicēs
Pater genuit v̄bū ſibi eq̄le
per oia. Non em̄ ſeip̄m inte
gre perfecteqʒ dixiſſet.ſi ali
q̄d min⁹ aut amplius eſſet in
eius verbo ꝗ ī ſeipſo. Hoc ē
em̄ oīno verbū qō pater.non
tm̄ eſt pater.q꞉ iſte fili⁹.ille p̄r
a Sciūt ergo ſeinuicē pater et
fili⁹.ſed ille gignēdo iſte na
b ſcendo. Et oia que ſunt ī eo
rum ſcientia. in eoruʒ ſapien
tia.ī eoꝝ eſſentia.vnuſquiſqʒ
eoꝝ ſimul videt.nō particula
tim aut ſingulatiʒ.velut alter
nāte ꝯſpectu hinc.illinc ꝛ ide
huc ꝛ rurſuʒ ide.vel ide ī aliō
atqʒ aliō.vt aliq̄ videre ñ poſ
ſit niſi nō vidēs alia. ſed oia

Preterea queri ſo
let. vtrum ſcien
tia dei poſſit au
geri vel minui.
Supra egit magr̄ d̄ ſcie di
uine certitudīe.hic agit de
p̱fectiōe. Et qm̄ v̄e p̱fectuʒ dr̄
eſt cui nō eſt poſſibilis ad trāſ
ditio.iō mgr̄ querit vtruʒ
diuia ſcia poſſit augeri vel
minui. Et hʒ hec p̱s tres p̱
tes. In pria mgr̄ qrit ꝛ de
terminat ꝙ diuina ſcia nō
recipit augmētum.nec di
minutionem.nec alteratio
nē.ſʒ oia ſimul ꝛ vno aſpe
ctu cognoſcit. In ſcda op
ponit ꝯ hoc ꝙ diuina ſcien
tia nō pōt augeri.p̱ hoc ꝙ
vr̄ aliq̄d poſſe ſcire ex tp̱e
ꝛ determinat. ꝛ hoc facit.
ibi. Hic opponiṫ a quibuſ
dā. In tertia obijcit auto
ritate Hiero. ꝯ hoc qō di
ctū erat diuinā ſciam eē re
ſpectu oiʒ.ꝛ hoc ibi. Si ve
ro qō predictū eſt ſcʒ ꝙ de
us ꝛc. Et q̄libet harū triū
p̱tiū pōt ſubdiuidi.q꞉ p̄io
in eis opponit.ſcdo ſoluit.
Et ponit duplicē r̄ſiſioneʒ
ꝛ in tertia poſt r̄ſiſionē epi
logationem ſubiungit. ibi
Simul itaqʒ.
a ¶ Sciūt ergo ſeinuicem 1
p̄r ꝛ fili⁹.ſed iſte gignēdo
ille naſcēdo.vr̄ male dice
re.q꞉ ſcire eſt eſſētiale ī di
uinis.ḡ ſi ſcit naſcēdo.cuʒ
naſci dicat p̱prietatē p̱ſo
nalē.p̱prietas p̱ſonalis eēt
rō rei eſſentialis.qō nō eſt
ſane neqʒ v̄e dictū. ¶ Rn̄.
dōm.aliq̄ voluerūt dicere
ꝙ ſcire dei relatū ad crea
turas ita ꝙ vna perſona
ſciat ſeip̄aʒ.ē dictū eſſētia
liṫ. Si ꝟʒ ꝙ vna p̱ſoa ſciat
aliā dicit reſpectum p̱ſone
ad p̱ſonā.ꝛ eſt dictū notio
naliṫ. Sʒ h̄ nō eſt cōuenīē
ter dictū.q꞉ ſicut ī p̱cedēti
bus habitū ē ſapia ꝛ ſape
eſſentialr̄ tm̄ dr̄. Et p̱pter
ea dōm ꝙ ablatiu⁹ ille nō
tm̄ dt cāʒ ſiue rōnē dicēdi
ſʒ rōnē ꝯcomitātie. Uerū
dia em̄ ſicut dicit p̄ſci.hūt
exponi p̱ ſi.vel p̱ dū. vel p̱
q꞉.ꝛ p̄io mō dicit cōuenīē
tiā.ſcdo cōcomitantiam.ꝛ
tertio cauſam.
b ¶ Et omnia que ſunt in 2
eorum ſcientia. in eorū ſa
pientia.ꝛ in eorū eſſentia.
vnuſq̄ſqʒ eorū ſimul videt
Cōtra.s.di.xxxvj.dictū ē
ꝙ creature.ſunt ī dei noti
cia ſʒ nō in dei eſſētia.ḡ eſt
ꝯdictio. ¶ Rn̄.dōʒ eſt ꝙ ī
diuia ſcia ſūt ſcibilia ī diui
na v̄o eſſētia ſūt attributa
ſicut potentia. ſapia ꝛ bo
nitas

nitas. Et Aug. vult dice
re ꝙ pr̄ ⁊ filius ſil' vident
oīa cognoſcibilia creata
⁊ creāda. ⁊ oīa eſſentie at
tributa. Vn̄ lr̄a legēda ē
diuiſim oīa q̄ ſunt in coꝝ
ſcia. vtputa creata ſil' ſcit
q̄libet. ſil'r oīa q̄ ſunt i co
rū ēentia vtputa attribu
ta ſil' ſciūt ſiue ſcit q̄libet
⁊ iō nō vult dicere ꝙ crea
ꝫ ture ſint i diuina ēentia.
c ¶ Qꝛ ſcia dei nō eſt niſi
de his q̄ ſunt vel fuerunt
vel erūt. Vr̄ hoc eſſe fal-
ſum qꝛ deus ſcit oē qd̄ p̄t
facere. ſed pōt facere qd̄
nūq̄ fuit. nec eſt nec erit.
ergo ſcia dei ē de aliquo
qd̄ nunq̄ fuit. vel eſt vel
erit. Et p̄terea eſt infini-
toꝝ ſicut vult Aug. xv. de
ciui. dei. nō tm̄ q̄ fuerunt
vel erūt. ¶ Rn̄. dicendū
ꝙ magr̄ loquit̄ de ſcia vi
ſionis q̄ eſt illoꝝ tm̄ quo-
rū ab eterno fuit p̄uiſio.
ſed ipſe obijcit de ſcia in-
telligētie. q̄ nullius cōno
tat exiſtētiā qd̄ pꝫ. Intel
ligit em̄ deus oē qd̄ pōt.
⁊ ita nō recte currit obie
ctio.
d ¶ Nec tm̄ pōt incipe ſci
re vel p̄ſcire ⁊c. Vr̄ male
dicere. qꝛ nihil ſcit̄ niſi ve
rū. ḡ anq̄ ſit verū nō ſcit̄
ḡ ſi aliq̄d incipit eſſe veꝝ
aliq̄d incipit a deo ſciri.
ḡ deus pōt incipe aliq̄d
ſcire. Itē creatio eſt diui
na ēentia. ⁊ tm̄ rōne ꝯno-
tati de' pōt aliq̄d incipe-
re creare. ḡ ſil'r ⁊ aliquid
ſcire. ¶ Rn̄. Scire dupl'r
4 dr̄. Vno mō ſcire hoc ē qd̄
hr̄e cognitionē de aliquo
⁊ ſic nō ꝯnotat actualem
exiſtiaꝫ cogniti. ⁊ ſic non
pōt deus aliq̄d incipere
ſcire. i. alicuius cognitio
nē incipe hr̄e. Alio mō ſci
re hoc eſt qd̄ noſſe aliq̄d
eſſe verū. ⁊ hoc tūc p̄mo
ſcit̄ eſſe verū qn̄ icipit eē.
⁊ ſic incipit deus ſcire. ſic
⁊ deſinit p̄ſcire. nō rōne
p̄ncipalis ſignificati qd̄
eſt ſcia. ſed rōne ꝯnotati
qd̄ q̄dē eſt v̄itas rei ſcite
e ¶ Nō pōt ḡ nouiter ex
tp̄e ſcire vel p̄ſcire aliq̄d
ſicut nec pōt nouiter vel
ex tp̄e velle aliq̄d. ⁊ tm̄ p̄t
velle qd̄ nūq̄ voluit. Vr̄
hic dicere duo ꝯdictorie
oppoſita qm̄ illud ē nouū
qd̄ prius nō fuit ⁊ mō eſt
ḡ ſi poſſet qd̄ prius nō vo
luit. vr̄ ꝙ incipiat velle.
¶ Rn̄. dicēdū ꝙ cū dico
5 deū velle. hic duo dico. ⁊
actū diuine volūtatis. et

ſil' videt. quoꝝ nullū eſt qd̄ nō
ſemp̄ videat ⁊ ſciat. Ei' itaqꝫ
ſcia inamiſſibilis ⁊ inuariabi
lis eſt. nr̄a v̄o ſcia ⁊ amiſſibi-
lis ⁊ receptibilis ē. qꝛ nō hoc
eſt nobis eſſe qd̄ ſcire. Propt̄
h̄ ſicut nr̄a ſcia illi ſcie dei diſ-
ſimilis eſt. ſic ⁊ noſtrū verbuꝫ
qd̄ naſcit̄ de ſcia nr̄a. diſſil'e ē
illi verbo qd̄ natū eſt de patre
ſcia. Ex hac autoritate clare
oſtēdit̄ ſciaꝫ dei oīno inuaria
bilē eſſe. ſicut ipſa eſſentia dei
oīno inuariabilis eſt. ⁊ ꝙ pr̄ ⁊
filius cū ſpūſctō ſil' oīa ſciūt ⁊
vidēt. Sicut ḡ nō pōt augeri
vel minui diuina eſſentia. ita
nec diuina ſcia. ⁊ tm̄ ꝯcedit̄ poſ
ſe ſcire qd̄ nō ſcit ⁊ poſſe non
ſcire qd̄ ſcit. qꝛ poſſet aliq̄d eē
ſubiectū eius ſcie. qd̄ nō eſt. et
poſſet nō eſſe ſubiectuꝫ aliq̄d
qd̄ eſt ſine permutatione ipſi'
ſcientie.
☞ Oppoſitio ꝙ de' poſſit
nouiter vel ex tp̄e ſcire vel pre
ſcire aliquid. b
¶ Hic opponit̄ a q̄buſdā ita
Si deus pōt aliq̄d ſcire vel p̄
ſcire qd̄ nūq̄ ſciuit vel p̄ſciuit
pōt ḡ ex tp̄e aliq̄d ſcire vel p̄-
ſcire. Ad qd̄ dicim'. Pōt q̄dē
deus ſcire vel p̄ſcire oē qd̄ p̄t
facere. ⁊ pōt facere qd̄ nūq̄ fi-
et. Pōt ḡ ſcire vel p̄ſcire qd̄
nūq̄ fiet nec eſt nec fuit nec il-
lud ſcit: vel neſciuit. neqꝫ p̄ſcit
c vel p̄ſciuit. qꝛ ſcia dei nō eſt ni
ſi de his q̄ ſunt vel fuerūt vel
erūt. ⁊ p̄ſcia nō eſt niſi de futu
ris. Et lꝫ poſſit ſcire vel p̄ſcire
qd̄ nūq̄ eſt vel erit. non tm̄ pōt
aliq̄d ſcire vel preſcire ex tp̄e.
Pōt vtiqꝫ ſcire vel p̄ſcire qd̄
nūq̄ eſt nec erit nec illud ſcitū
d vel p̄ſcituꝫ eſt ab eterno. Nec
tm̄ pōt incipe ſcire vel p̄ſcire il
lud. ſꝫ ita pōt mō ſcire vel p̄ſci
re. ſicut pōt ſciſſe vel p̄ſciſſe ab
eterno. Si em̄ dicas eum mō
poſſe ſcire vl' p̄ſcire qd̄ ab eter
no nō ſciuit vel p̄ſciuit. i. ita ꝙ
ab eterno non ſciuerit vel pre
ſciuerit. quaſi vtrūqꝫ ſiml' eſſe
poſſit. falſum eſt. Si v̄o dicas
eſt poſſe modo ſcire vel p̄ſcire
qd̄ ab eterno non ſciuit vel p̄-
ſciuit. i. hr̄e potētiā ſciēdi vel
p̄ſciēdi ab eterno. ⁊ modo ali-
quid. nec tm̄ illud p̄ſcitū eſt vl'
e futurū verū ē. Non pōt ergo

nouiter vel ex tp̄e ſcire vel pre
ſcire aliq̄d. ſicut non pōt noui
ter vel ex tp̄e velle aliq̄d. ⁊ tm̄
pōt velle qd̄ nūq̄ voluit. Iteꝫ
a q̄buſdā dr̄ deus poſſe plura
ſcire q̄ ſciat. qꝛ pōt oīa ſcire q̄
ſcit. ⁊ pōt aliqua facere q̄ nun
q̄ erūt ⁊ illa pōt ſcire non em̄
aliqua icognita facere poteſt.
Si v̄o oīa eſſent q̄ modo ſunt
⁊ alia q̄daꝫ faceret q̄ non ſunt
nec erūt ⁊ illa oīa ſciret. p cer-
to plura ſciret q̄ mō ſcit. nec
tm̄ eius ſcia augeri pōt. qꝛ hoc
totū fieri poſſet ſine mutabili
tate ſcie. Conſtat ḡ dei ſciam
oīno eē immutabilē. nec auge-
ri poſſe vl' minui. ſꝫ ei ſubiecta
☞ Obijcit̄ autoritate hie
ro. ꝯtra hoc ꝙ deus ⁊ ſemp et
ſimul ſcit oīa. c
¶ Ei v̄o qd̄ p̄dictū eſt. ſ. ꝙ de
us oīa ſp̄ videt ⁊ ſil' vr̄ obuia-
re qd̄ ait Hiero. in expoſitiōe
abacuch. Abſurduꝫ ē inq̄t ab
hoc deducere dei maieſtatem
vt ſciat p momēta ſingl'a quot
culices naſcāt̄ quotue moriāt̄
quota pulicū ⁊ muſcarū ſit mľ
titudo. quotue piſces natēt in
aq̄s ⁊ ſilia. Non ſim' tā fatui
adulatores dei. vt dū p̄uiden
tiā eius ēt ad ima retrudim'. i
noſipſos iniurioſi ſimus. eādē
irrōnabiliū ⁊ rōnabiliū p̄uidē
tiā eſſe dicētes. Hic vr̄ dicere
Hiero. ꝙ deus illoꝝ minimo
rū ſciam ſiue p̄uidētiā non ha
beat ꝙ ſi hoc eſt. tūc non oīa ſi
mul ſcit ⁊ ſemp̄. Ex tali itaqꝫ
ſenſu illud dictū eē nouerim'.
vt deū illa alternatim vel par-
ticulatim ſcire neget. nec p di
uerſa tēpoꝝ momēta ſic illa co
gnouit. ſicut p varia momēta
illoꝝ q̄dā deficiūt q̄dā icipiūt
Neqꝫ illis alijſqꝫ irrōnabili-
bus ita p̄uidet quēadmodū rationabilib'. Nunq̄d ei
(vt ait apl's) cura eſt deo de bob'. ⁊ ſicut non eſt cura i. coꝛ. ix
deo de bob' ita nec de alijs irrationabilibus. Dicit tm̄ Sa. xij.
ſcriptura. qꝛ ipſi eſt cura de oībus. Prouidētiā ergo ⁊
curā vľr de cunctis que ꝯdidit hꝫ. vt habeat vnūqdq̄ꝫ
f qd̄ ſibi debetur ⁊ ꝯuenit. Sed ſpecialē p̄uidētiā atqꝫ
curā habet de rationabilibus. quibus precepta tradi
dit. eiſqꝫ recte viuendi legeꝫ preſcripſit ac premia pro
miſit. Hanc prouidentiam ⁊ curaꝫ de irrationabilib'
nō habet. Ideo dicit apoſtolus. qꝛ non eſt cura deo de Mat. v
bobus. Prouidet tamen ouibus ⁊ curat. i. gubernat
omnia. qui omnibus ſolem ſuum facit oꝛiri ⁊ pluuiam
dat. Scit itaqꝫ deus quanta ſit multitudo pulicum cu
licum muſcarum ⁊ piſciū ⁊ quot naſcantur quotue mo

vlterius ordinationē ipſi
us effectus ad illū actū.
Et p̄mū q̄dē eſt neceſſa
riū ⁊ ſemp̄. nec pōt incipe
vel deſinere. volūtas em̄
diuina ē ſemp̄ i actu ſuo. An de' poſſit plura ſcire q̄ ſcit.
ita ꝙ nec pōt illo carere.
nec aliū hr̄e. ſꝫ ordinatio
alicuius effectus ad illū
actū eſt ordinatio rei fu-
ture q̄ nōduꝫ eſt. ⁊ iō pōt
eſſe ⁊ nō eſſet ordinari. ⁊
nō ordinari. Qn̄ ḡ dr̄ ꝙ
deus pōt velle qd̄ nūq̄ vo
luit. ⁊ tm̄ nō ex tp̄e intel-
lectus eſt ꝙ effectus ille
potuit ordinari ad diui-
nū velle. ⁊ qm̄ ordinatio
effectus eſt ordinatio rei
future. ⁊ qd̄ eſt futurū ſp̄
fuit futurū. ⁊ qd̄ ſemel fu
it ordinatū ſemp̄ fuit or-
dinatū ad illaꝫ. Qn̄ ḡ dr̄
ꝙ de' pōt velle aliq̄d idē
eſt dicere ꝙ aliq̄d potuit
eſſe futurū ſiue hr̄e ordi-
nē ad diuinā volūtatem
qd̄ tm̄ nō hꝫ ordinē. ſed ſi
hr̄et ab eterno habuiſſet. Hiero.
⁊ iō nō incipit ex tp̄e. ⁊ iō
exēplū magr̄i bonū eſt. ſi
velle dei iportat ordineꝫ
ad volitū in rōne futuri.
ſed ſm̄ ꝙ iportat ꝯcomi-
tanciā in rōne p̄ñtis. pōt
deus ex tp̄e velle hoc eē.
ſiue h̄ approbare hodie.
nō qꝛ nō incipiat actus.
ſꝫ qꝛ incipiat ꝯnotatum. 6
f ¶ Sꝫ ſpālē p̄uidētiā at
qꝫ curā hꝫ de rōnabilib'.
obijcit̄ ꝙ vr̄ eſſe ꝯ illud
qd̄ dr̄ Sap̄. vj. Equal'r ē
illi cura de oīb'. ¶ Rn̄. Reſpō.
dicēdū ꝙ equalitas non quō pre
priuat ibi ordineꝫ diuine miſſa v̄-
diſtributiōis. ſed priuat ba Hie-
acceptionē p̄ſone. Et oī- ro. ſint i
bus diſtribuit ibi tm̄ pro telligen
hoībus tam p magnis ⁊ da.
paruis pauperibus ⁊ di-
uitib'. ⁊ ſic eſt ei equal'r
cura de oībus qꝛ ita vult
ſalutē pauperū vt diuitū.

AD intelligentiā p̄ntis diſtinctionis q̄ritur de ꝑfectione diuine cognitionis. ⁊ circa hoc duo principaliter q̄runt᷑. Primo q̄rit᷑ de ꝑfectione diuine cognitionis quātū ad numerū cognoſcibiliū. Scđo querit᷑ de ipſa quātū ad modū cognoſcēdi. Quātū ad primū q̄runt᷑ tria. Primo q̄rit᷑ vtrū deus cognoſcat alia a ſe. Scđo q̄rit᷑ vtrū deus cognoſcat oīa alia a ſe. Tertio vtrū deus poſſit ſcire vel ꝑſcire plura ꝙ̄ ſciat.

riantur. ſed non ſcit hoc ꝑ momenta ſingula. immo ſimul et ſemper omnia. neq; ita ſcit vt eandem habeat prouidentiā irrationabilium ⁊ rationabilium. id eſt vt eodem penitus modo prouideat irrationabilibus ⁊ rationabilibus. Rationabilibus enim ⁊ precepta dedit ⁊ angelos ad cuſtodiā delegauit.

☞ Breuis ſumma p̄dictorū cū additione quorūdā. D

¶ Simul itaq; ⁊ immutabilr̄ ſcit deus oīa q̄ fuerunt ⁊ ſunt ⁊ erunt. tam bona ꝙ̄ mala. preſcit quoq; omnia futura tam bona ꝙ̄ mala.

A Queſtio .j.

Q̄ deus cognoſcat alia a ſe oſtēdit᷑ autoritate et rōne. autoritate ſic. Pſ. Qui plātauit aurē nō audiet. aut q̄ finxit oculum nō ꝯſiderat. q.d. Hoc eſt īpoſſibile ꝙ det alijs potētiā cognoſcēdi ⁊ ipſe nō cognoſcat. ¶ Itē Eccl. xxiij. Dño deo anteꝙ̄ crearentur oīa ſunt agnita. ⁊ poſt ꝑfectū reſpicit oīa. ergo ſi nō creat ſe ſed aliud. nō tm̄ ſe cognoſcit ſed ēt aliud. ¶ Itē pbat᷑ rōne oſtēſiua ſic. Q ē pducens res ſm ordinē ⁊ libertatē pducit eas p̄cognoſcēs. Si eñ producit ordinate. neceſſe eſt ꝙ pducat ſm ſapiam. Rurſum ſi ſʒ libertatē neceſſe eſt ꝙ ſm ſapiam ꝓpriā nō alienā. ergo in ipo eſt oīm cognitio. ¶ Itē in entibus eſt ſtatus. ergo pari rōne ⁊ in cognoſcibilibus. ſed primū ens in quo eſt ſtatus eſt principiū a quo eſt oīs entitas. ⁊ ſine quo nihil eſt. nec aliquid eſt niſi ab eo. ergo eadē rōne in primo cognoſcēte [ſi ſtatus ē] neceſſe eſt ꝙ ab ipſo ſit oīs cognitio. ⁊ ꝙ ꝑ ipm oīa cognoſcant᷑ ⁊ ſine ipſo nihil. Si ergo ꝓpter qđ vnūqđq; ⁊ illud magis. patet ⁊c. ¶ Itē hoc ipm oſtēdit᷑ ꝑ impoſſibile. q2 ſi nō cognoſcit aliud a ſe. aut ergo q2 nō pōt. aut q2 nō vult. Nō q2 nō vult. q2 in deo volūtas nō p̄cedit cognitionē. ergo q2 nō pōt. ſed omne cognoſcēs qđ nō pōt cognoſcere aliq̄d qđ eſt cognoſcibile hʒ cognitionē deficiētē ⁊ artatā. qđ impoſſibile eſt eſſe in deo. ergo ⁊c. ¶ Itē nihil pōt deus niſi qđ nouit. alioq̄n aliq̄d poſſet ignorās qđ abſurdū eſt. ergo ſi non nouit aliq̄d aliud a ſe. nec pōt ſupra aliud a ſe. nec in ſe pōt. cū nō ſit ſupra ſe. ergo nihil ī toto mūdo pōt. ergo deus eſt impotētiſſimus. qđ eſt abſurdiſſimū dicere. ¶ Sed ꝯ opponit᷑ ꝑ rōnē phi in. xi. Intelligibile eſt ꝑfectio intellectus. ergo ſi deus intelligit aliud a ſe. intellectus eius ꝑficit᷑ ab alio. ⁊ ſi hoc ſequit᷑ triplex incōueniens. Primū ꝙ eius cognitio vileſcit. cū ꝑficiat᷑ a re minus nobili ꝙ̄ ſit deus. Scđm ꝙ eius cognitio vel ipſe deus trāſmutatur oē eñ qđ ab alio ꝑficit᷑ hʒ potētiā paſſiuā q̄ eſt principiū trāſmutādi. Tertiū incōueniēs ē ꝙ deus nō ſit ſua actio. cū actio ſit a ꝑficiēte. ⁊ deus ꝑficiat᷑ ⁊c. ¶ Itē ſi deus cognoſcit aliud a ſe. cū nō oē qđ cognoſcit deus ſit idē qđ deus. neceſſe eſt ꝙ illud qđ cognoſcit ſit extra deū. ergo ſi cognoſcit aliud cognoſcit aliq̄d extra ſe. Et ex hoc ſilr̄ orit᷑ triplex inconueniēs. ſ. ꝙ cognitio eius ſit indigēs exteriori. ſit ēt trāſmutabilis. ⁊ ꝙ ſit aliud ꝙ̄ ipſe. q̄ oīa ſunt incōueniētia. ¶ Itē illud idē oſtēdit᷑ ꝑ rōnē cognoſcēdi. q2 rō cognoſcēdi eſt ipſa veritas. ſed veritas idē eſt qđ rei entitas. vt dicit Aug. ergo nihil cognoſcit᷑ a deo niſi ens. ſʒ deus nihil cognoſcit niſi ab eterno. ergo nihil cognoſcit᷑ ab ipſo niſi ens qđ eſt ab eterno. ſed tale eſt vnū ſolū. ſ. ipſe deus. ergo ⁊c. ¶ Item rō cognoſcēdi eſt aſſimilatio. vbi eſt eñ cognitio. neceſſe eſt ꝙ ibi ſit aſſimilatio cognoſcentis ad cognoſcibile. ergo vbi ſumma cognitio ibi ſumma aſſimilatio. ⁊ q2 dei cognitio eſt ſumma ⁊ ꝑfectiſſima. ergo dʒ attēdi ſm ſummā aſſimilationē. ſed nihil ſumme aſſimilat᷑ deo niſi ipſe. ergo ſolum ſeipm cognoſcit. ¶ Itē vr̄ ꝙ nulla neceſſitas ſit ponere deū cognoſcere alia a ſe. Q2 ſicut potētia ſe hʒ ad pductionē. ita ⁊ intelligētia ad cognitionē. ſed dei potentia ēt ſi nihil pducat nō eſt minus potēs. ergo ſi intelligentia dei nihil aliud a ſe cognoſcat. nihilominus eſt ſumme intelligēs. ¶ Itē bonitas creature cōparata ad bonitatē creatoris eſt ſicut pūctus ad lineā. ergo ſilr̄ veritas ad veritatē. Sed ſi intelligat᷑ pūctus amoueri a linea nō eſt linea minor nec imperfectior. ergo ſi deus veritatē ſuā cognoſcit ſine veritate creature. nihilominus ſua cognitio ꝑfecta ē. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ piū ⁊ neceſſariū eſt dicere ꝙ deus aliud a ſe cognoſcat. 7 Piū quidē q2 ois rectus aius hoc dicit. q2 nō latet deum qđ cognoſcit noſter animus. Neceſſariū q2 nō pōt opus latere ſapiētiſſimū opificem. ⁊ ideo oppoſitum eſt dicere impium ⁊ impoſſibile. ¶ Et propterea ad intellectum obiectoꝝ notādum ꝙ cognoſcere aliud eſt dupliciter. aut per aliud a ſe cognoſcēte. aut ꝑ ſe. Qñ cognoſcēs cognoſcit aliud ⁊ per aliud tūc verū eſt ꝙ ꝑfectionē hʒ aliunde. ⁊ tūc eius intellectus eſt in potētia. ꝙ recipit aliūde perfectionē. ⁊ ideo additionē ⁊ trāſmutationē. ⁊ hoc omnino impoſſibile eſt circa deum. Eſt iterū aliud cognoſcere per ſe. ⁊ tūc cognoſcēs eſt actus reſpectu cognoſcibilis. ⁊ tūc nō recipit imperfectionē a cognoſcibili. ſed magis econuerſo. ⁊ hoc modo ponimus deū aliud cognoſcere a ſe ꝑ ſeipſ̄ ⁊ ſic nō procedit prima ratio. ſed ſm primā viam. ⁊ ita intelligit phs ſi verū dixit. ¶ Ad illud qđ obijcit᷑ ſcđo ꝙ ſi deus cognoſcit aliud a ſe. ergo aliquid extra ſe. 9 dicēdum ꝙ cognoſcere aliquid extra ſe eſt tripliciter. Aut ꝑ aliq̄d ꝯceptū ab extra ⁊ ſic depēdet cognitio ab extrīſeco. ⁊ ſic nō ē poſſibile ponere in deo. Aut eſt cognoſcere aliq̄d extra. q2 aſpect' cognoſcētis deflectit᷑ extra ſicut cognoſcit āgelus. Aut q2 illud qđ ē aliud ⁊ diuerſum habet ortum ab intra. ⁊ ita qđ eſt extra cognoſcit᷑ per omnino intrinſecum. ⁊ hoc modo cognoſcit deus. ſ. per exemplar qđ eſt idem qđ ipſe a quo res cognoſcuntur. ⁊ hoc modo nihil valet obiectio. ¶ Ad illud qđ obijcit᷑ tertio ꝙ ab eterno 10 fuit vnū ſolū ens. dicēdū ꝙ duplex eſt rei eſſe. ſ. in ſe: in ſua cauſa. i. in proprio genere. ⁊ in exemplari. Et ad cognitionem rei ſufficit exiſtentia eius in cauſa ſiue in exemplari. ⁊ q2 ꝑ exēplar repreſentatur ſicut futura eſt in proprio genere. ideo per exiſtentiam in exemplari omnino cognoſcitur ſicut futura eſt nec aliter cognoſcitur poſtꝙ̄ facta eſt. Qđ ergo obijcitur ꝙ ab eterno fuit vnum ſolum ens. dicēdum ꝙ verum eſt in proprio genere ſiue in eſſe actuali. multa tñ fuerūt in cauſa. ⁊ eſſe illud erat ratio cognoſcendi ſm vtrūq; modū eſſendi. ¶ Ad illud quod obijcitur quarto de aſſimilatione. dicendum ſicut ſupra dictum fuit in queſtione de ydeis ꝙ ad cognitionem requirit᷑ aſſimilatio nō per conuenientiam in genere vel ſpecie. ſed ſm rationē exprimēdi. ⁊ q2 diuina veritas vna ⁊ ſumma expreſſione exprimit ſe ⁊ alia. ideo ſumma aſſimilatio eſt. non tm̄ reſpectu ſui. ſed etiam reſpectu alioꝝ. ⁊ ita pʒ illud. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ potentia dr̄ perfecta etiam ſi nihil faciat. ergo ⁊c. dicēdum ꝙ nō eſt ſimile de actu faciēdi reſpectu potētie ⁊ ſciendi reſpectu intelligentie. Nā facere eſt actus vt actus ⁊ vt egrediēs q̄ nō facit ꝑfectionē ſed ꝯſequit᷑ ⁊ ei atteſtat᷑ ſed ſcire eſt actus vt habitus. q̄ ſignificatur vt ꝑfectio potētie. Q2 ergo diuina intelligētia eſt perfectiſſima. ideo non tm̄ cognoſcit aliqua ſed omne qđ poteſt cognoſci. non aūt facit omne qđ pōt fieri. ¶ Ad illud qđ obijcitur vltimo ꝙ veritas creatu- 11 re nihil facit ad primam veritatē ⁊c. dicēdum ꝙ verum eſt. ⁊ ideo eque nobilis ⁊ perfecta erat prima veritas ante creationē veritatum aliarum ſicut poſt. ſed tñ ponere ꝙ aliqua veritas ſit. ⁊ non ſit a veritate eterna. eſt ponere primam veritatem nō eſſe ſummam. ſic ponere aliquam veritatē nō eſſe. ⁊ nō eſſe cognitam. tollit rationē ꝑfecte veritatis. vt eſt rō cognoſcēdi. ⁊ iđ pʒ ꝙ de ꝑfectione ſumme veritatis eſt cognitio creature. ſicut ⁊ potētia producēdi.

Queſtio .ij.

Dato ꝙ deus cognoſcat alia a ſe. q̄rit᷑ vtrū cognoſcat omnia alia a ſe. Et ꝙ ſic videtur autoritate Iere. xvij. Prauū eſt cor hominis ⁊c. ⁊ poſt. Ego dominus ſcrutans corda ⁊ renes. ſʒ nihil incertius nihil occultius noſtris cogitationibus. ergo ſi has cognoſcit ⁊ omnia alia. ¶ Itē Heb. iiij. omnia ſunt nuda ⁊ aperta oculis eius ad quē nobis ſermo. Et iterum. Viuus eſt ſermo dei ⁊ efficax. vſq; ibi. ⁊ non eſt aliqua creatura inuiſibilis in ꝯſpectu eius. ¶ Itē Ioh. vlti. Domine tu omnia noſti. ¶ Itē Augu. iij. de trini. Nihil fit viſibile nec intelligibile quod non de aula interiori atq; inuiſibili ſummi impatoris aut iubeatur aut ꝑmittatur.

permittatꝰ. ſm ineffabilē iuſticiam penaruꝫ ⁊ premioꝝ. gratia
rum ⁊ meritoꝝ. ⁊ ſi hoc. ergo oīa cognoſcit. ❡ Itē ratione vi-
detꝰ. qꝛ quāto ſubſtātia ē ſpiritualioꝛ atqꝫ ſimplicioꝛ. tāto plu
rium eſt cognitiua. ſed deus eſt ſubſtātia ſimpliciſſima ⁊ ſpūa
liſſima. ergo eſt omnium cognitiua. ❡ Itē deus eſt creatoꝛ ⁊
remuneratoꝛ. ſed inquātum creatoꝛ eſt artifex. inquātum re-
muneratoꝛ iudex. ſed ꝑfectus artifex cognoſcit oīa producta
perfectus iudex oīa remunerāda. ſed oīs creatura ſpectat ad
artificium. ⁊ omne bonum ⁊ malum ad iudiciū. ergo deus om
nem creaturam cognoſcit, ⁊ oēm bonitatē ⁊ maliciam. ❡ Itē
impoſſibile eſt aliquid eſſe in quo nō ſit deus ꝑ ꝑſentiam eēn-
tie. vt ſupra ꝓbatum eſt. ſed cuicūqꝫ pñs eſt ꝑ eſſentiā ⁊ cogni
tionē. ergo impoſſibile eſt aliquid deo eſſe incognituꝫ. ❡ Itē
ſi eſſet in vna re ita ꝙ nō in alia. eſſet eius eſſentia limitata, er
go ſi ita cognoſceret ꝙ aliqua eſſent incognita eēt eius cogni
tio limitata ⁊ artata. ⁊ ita imperfecta. ❡ Sed ꝯtra. Oē, nobi
lius deo eſt attribuēduꝫ. ſed quedā melius eſt neſcire ꝙ̄ ſcire
ſicut dicit Aug. in Ench. ergo neceſſe ē ponere ꝙ deus illa nō
ſciat. ❡ Itē intellectus noſter propter ſui īmaterialitatē non
intelligit ſingularia. Unde vt phs dicit intellectus eſt vniuer
ſalium ⁊ ſenſus ſingularium. Sed diuinus intellectus multo
magis eſt immaterialis ꝙ̄ noſter. ergo ſi noſter nō intelligit
ſingularia. nec diuinus. ❡ Itē noſter habitus ſcientialis pro
pter ſui certitudinē nō eſt niſi neceſſarioꝝ ⁊ nō ꝯtingētiū. Qꝛ
dicit Boetius ꝙ ſcīa eſt eoꝝ que ſui immutabilē exiſtētiā ſoꝛ-
tiuntur. Si ergo diuina cognitio eſt multo certioꝛ ꝙ̄ nr̄a ſcīa.
pꝫ ⁊c. ❡ Itē ſicut deus dr̄ oīſciens ita eſt oīps. ſed potētia ma
li nō, eſt de oīpotētia nec de ꝑfectione potentie naturaliter. ğ
ſimiliter cognitio mali nō eſt de perfectione ſcientie. ergo ⁊c.
❡ Itē hocipſum oſtēditur autoꝛitatibus. Et primo autoꝛita-
te Abacuch. j. Mūdi ſunt oculi tui dn̄e ne videāt malū. ergo.
❡ Itē Mat. xxv. de malis. Neſcio vos. ❡ Itē que neceſſitas
eſt deum ponere cognoſcere oīa. Et videtur ꝙ nulla. qꝛ cogni
tio noſtra nō minus dr̄ perfecta ſi nō cognoſcit vnam muſcaꝫ.
ſi ergo diuina cognitio multominus ꝑficitur a ſcibili nō erit
12 imperfecta ſi nō cognoſcit iſta vilia. ❡ Rñ. dicēdum ad intel
ligētiam obiectoꝝ ꝙ in deo eſt cognitio appꝛobationis. ⁊ ſim
plicis noticie. Et noticia appꝛobationis ꝯnotat complacētiā
volūtatis. Hac nō cognoſcit deus omnia. qꝛ nec mala nec ma-
los. ſed tm̄ bona ⁊ bonos. ⁊ de hac intelligūtur due vltime au
toꝛitates. Eſt alia cognitio ſimplicis noticie. ⁊ hec qꝛ hꝫ ratio
nē cognoſcēdi a veritate que eſt lux ſumma cui nihil pōt occul
tari. nec etiam tenebꝛe obſcurātur ab ipſa. iō de neceſſitate co
gnoſcit oīa magna ⁊ parua. bona ⁊ mala ſicut oſtēdūt ratiōes
ad pꝛimam partē. ❡ Ad illud ergo qđ pꝛimo obĳcitur ꝙ oē
13 nobilius deo eſt attribuēdum. dicēdum ꝙ eſt melius ſimplici
ter. ⁊ eſt melius huic ⁊ ſm ſtatuꝫ. Dico ergo ꝙ oīa ſcire ſimpli
citer melius ⁊ nobilius eſt. ſed hoi coꝛrupto qui accipit occa-
ſionē peccādi ex cognitione, melius eſt quedam neſcire. ideo
14 non ſequitꝰ ꝙ ſit deo attribuēdum. ❡ Ad illud qđ obĳcitur de
immaterialitate intellectus. dicēdum ꝙ hoc ꝙ nō cognoſcat
ſingularia nō tm̄ venit ex immaterialitate. immo ex immate-
rialitate ꝯiūcti ⁊ immaterialitate ſua. Qm̄ enim ꝯiūgitur coꝛ
poꝛi. ideo habet potētias ſm quas depēdet a coꝛpoꝛe quātuꝫ
ad operationē. ⁊ per quas intellectus ꝙ̄diu eſt in coꝛpoꝛe exit
ad exterioꝛa. qꝛ ille ſunt medie. ſ. ſenſus particularis ⁊ imagi
natio. Qm̄ ergo ſingulare nō peruenit ad itellectū niſi ꝑ iſtas
potētias. ⁊ aſcēſus ꝑ has eſt ſm abſtractionē ⁊ depurationeꝫ,
⁊ abſtractio facit de ſingulari vniuerſale. ideo nō pōt ſingula
ria cognoſcere vt intellectus niſi intellectus ſit ſeparatus vel
15 diuinus. ❡ Ad illud qđ obĳcitꝰ de certitudine ſcīe. dicēdū ꝙ
hoc nō eſt ꝓpter certitudinē ſimpliciter. ſed propter certitu-
dinem cauſatam a re. Et qm̄ cauſatꝰ certitudo in noſtra cogni
tione. vel pēdet ex re. ideo nō pōt noſtra cognitio eſſe certa ni
ſi res ſit neceſſaria. Diuina aūt cognitio qm̄ a re nō cauſatur.
16 nec depēdet. iō pōt eſſe certa de re ꝯtingenti. ❡ Ad illud qđ
obĳcitur ꝙ potētia mali nō eſt de oīpotētia, ergo ⁊c. dicēduꝫ
ꝙ nō eſt ſimile. qꝛ rectitudo manēs rectitudo eſt ratio cogno
ſcēdi malū. ſed rectitudo nō eſt cauſa mali niſi declinādo a re
ctitudine ⁊ deficiēdo. ideo ſcire malum eſt de ꝑfectione ſcien
17 tie. ſed poſſe malum nō eſt de perfectione potētie. ❡ Ad illud
qđ queritur que neceſſitas eſt cognoſcēdi deum omīa. dicēdū
ꝙ infinitas ⁊ immēſitas veritatis que nō patitur aliquid late
re deuꝫ. ſicut immēſitas diuine pꝛeſentie non patitur aliquid
abſentari a deo.

Queſtio. iij. Utrū deus poſſit ſcire vel ꝑſcire plu C
ra ꝙ̄ ſciat. Et ꝙ poſſit plura ſcire oñ
ditꝰ ſic. Nihil ſcitꝰ niſi ens ⁊ verū. ſed multa pñt eſſe q̄ nō ſunt ⁊
verificari q̄ falſa ſunt. ergo multa pñt ſciri a deo q̄ tm̄ nō ſciun
tur. ❡ Itē ꝙ poſſit plura ꝑſcire vꝛ. qꝛ ꝑſcīa eſt tm̄ futuroꝝ. ſꝫ
multa pñt eſſe futura q̄ nūq̄ fiēt nec erūt. ergo multa pñt ꝑſci
ri q̄ nō ꝑſciuntꝰ. ergo deus pōt plura ꝑſcire ꝙ̄ ꝑſciat. ❡ Sed ꝯ
ꝙ nō poſſit plura ſcire vꝛ. qꝛ ſcīa dei eſt infinitoꝝ cū ſit infini-
ta. ſicut ꝓbatū eſt ſupꝛa. ſed infinitis nō poſſunt eſſe plura nec
cogitari. ergo ⁊c. ❡ Itē pōt ꝑſcire plura. aut plura incōplexa
ſiue plures res. aut plura cōplexa ſiue enūciabilia. Nō plura
incōplexa. qꝛ res ſcit deus etiā ſi nūq̄ ſint. ſcit eī oīa q̄ pñt fie
ri. Silr̄ nō plura cōplexa. qꝛ cuiuſlibet ꝯdictiōis ſemꝑ altera
pars eſt vera. altera falſa. ergo de cōplexis ſemꝑ tot ſunt ve-
ra quot ſunt falſa. ergo q̄ ſcit oīa. nō pōt ſcire plura. qꝛ nō pñt
eſſe plura vera. ❡ Itē ꝙ nō poſſit plura ꝑſcire ꝙ̄ ꝑſciat vꝛ. qꝛ
quecūqꝫ deus ꝑſcit ſimul ꝑſcit. nec pōt ꝑſcire niſi ſimul. ſi er-
go pōt plura pꝛeſcire ꝙ̄ pꝛeſciat. aut ergo ſimul. aut ſucceſſiue
Simul eſt impoſſibile ſucceſſiue ſilr̄ impoſſibile. qꝛ i eternita-
te nō eſt ſucceſſio. ergo nullo mō. ❡ Itē ſi pōt plura ꝑſcire, er
go cū maioꝛ ſit ꝑſciētia pluriū ſaltē extēſiue. ⁊ qđ pōt eſſe ma-
ius pōt augeri. ergo diuina ꝑſcīa pōt augeri. ſed vbi augmen
tum ibi mutatio ⁊ variatio. ergo diuina ſcīa pōt mutari ⁊ va-
riari. ❡ Rñ. dicēdum ꝙ cū queritur vtrum deus poſſit plura
pꝛeſcire vel ſcire. aliter eſt iudicādū de pꝛeſciētia ꝙ̄ de ſciētia 18
Nam ſicut dici ꝯſueuit triplex eſt dei cognitio. nō quātum ad
diuerſitatē cognitionū ſed cognitoꝝ. ſ. cognitio appꝛobatiōis
intelligētie ⁊ viſionis. Cognitio appꝛobationis eſt ſolūmodo
de eis ad que ſe extēdit beneplacitum volūtatis. ⁊ hoc eſt ſo-
lūmodo de his que ſūt ⁊ bona ſunt. ⁊ hec abſqꝫ dubio pōt eē
plurium. Cognitio ṽo intelligentie dr̄ cognitio qua deus co-
gnoſcit omne poſſibile ⁊ ſibi ⁊ alĳs. ⁊ hac cognoſcit deus infi-
nita. ⁊ hec nullo mō pōt eſſe pluriū. Cognitio viſionis eſt eo-
rum quoꝝ ab eterno fuit pꝛeuiſio. ⁊ hec ſolum eſt eoꝝ que ſunt
vel fuerunt vel erūt. ⁊ hec cognitio pōt eſſe plurium ꝙ̄ ſit. ⁊ qꝛ
eiuſdē eſt hec cognitio cuius eſt pꝛeſciētia. pꝛeſcīa pōt eſſe plu
rium. Concedendum ergo ꝙ quedam ſcientia poteſt eſſe plu-
rium. quedam non. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad obiecta de ſcīa. ❡ Qꝛ 19
eī obĳcit ꝙ ſcīa dei eſt infinitoꝝ ⁊ ꝙ nihil ꝯnotat circa incō
plexū. dicēdum ꝙ hoc verū eſt de ſcīa intelligētie. ſed nō ē ve
rum de ſcīa viſionis. ❡ Qđ aūt obĳcitꝰ de ꝑſcīa. ꝯcedēduꝫ eſt 20
ꝙ pōt eſſe pluriū. ❡ Qđ aūt obĳcitur ad oppoſitum ꝙ ſi pōt 21
ſcire plura, aut ſimul aut nō ſimul. dicēduꝫ ꝙ ſimultas poteſt
attēdi dupliciter. Aut quātum ad ſubſtātiaꝫ pꝛeſcitoꝝ ſiue co
gnitionē. ſic eſt verum ꝙ ſimul. qꝛ ab eterno pꝛeſciuit quedaꝫ.
⁊ ab eterno potuit pꝛeſcire plura ⁊ potuit ꝑſciſſe. Si aūt ꝯſide
ratur ſimultas quātum ad rationē paucitatis ⁊ pluralitatis.
ſic ē implicatio oppoſitoꝝ ⁊ ſic eſt ſenſus ꝙ ſimul pꝛeſciat plu- 22
ra ⁊ paucioꝛa. ⁊ pꝛimo ſenſu obiectio hꝫ veritateꝫ. ❡ Ad illud
qđ obĳcitur ſi pōt plura pꝛeſcire ꝙ pōt ꝑſcīa augeri. dicēdum
ꝙ eſto ꝙ pꝛeſcita poſſint augeri. non tm̄ augetur pꝛeſciētia. qꝛ
vno ⁊ eodem pꝛeſcit deus ⁊ multa ⁊ vnum. ⁊ plura ⁊ pauca. tm̄
ꝙ̄uis pꝛeſcita poſſint eſſe plura nō tm̄ poſſunt augeri. qꝛ auge-
ri eſt de paucioꝛibus fieri plura. ſꝫ hec poſſe eſſe plura habet
duas cās veritatis. aut qꝛ de paucioꝛibus poſſunt fieri plura
aut qꝛ ab initio potuerūt eſſe plura. ⁊ hoc vltimo ſenſu eſt oꝛo
vera. Et iō cū procedat a pluribus cauſis veritatis ad vnam.
facit ſophiſma ſm ꝯſequēs.

COnſequēter eſt queſtio de ſecūdo articulo ſcꝫ de
modo diuine cognitionis. Et circa hoc querūtur
tria. Primo queritur vtrum deus cognoſcat ſe et
alia vniformiter. Secundo vtrum cognoſcat mu
tabilia immutabiliter. Tertio vtrū cognoſcat om
nia pñter vel pñtialiter.

Queſtio. j. Qꝫ cognoſcat ſe ⁊ alia eodē modo ſiue D
vniformiter oſtēditur ſic. Sciētia dei ē
ſua eſſentia ⁊ ſuum ſcire eſt ſuuꝫ eſſe. ergo ⁊ modus cognoſcē
di eſt modus eſſendi. ſed vnus eſt modus eſſendi in deo eſſen
tialis. ergo ⁊ vnus modus cognoſcendi. ❡ Item deus ſeipſo
⁊ nō alio cognoſcit ſe ⁊ ſeipſo. ⁊ nō alio cognoſcit alia. ğ vna ⁊
eadē rōne cognoſcit ſe ⁊ alia. ſꝫ modus cognoſcēdi attēditꝰ pe

neo rōnē cognoſcēdi.ergo ſi eſt eadē rō cognoſcēdi ſe ⁊ alia.
⁊ idē modus.⁊ ſic ⁊c.¶ Item hoc ipm̄ vr̄ per impoſſibile.qꝛ ſi
alio modo cognoſcit ſe alio modo creaturas.ergo cum cogno
ſcit ſe ⁊ creaturas variať in cognoſcēdo.ergo apud deū ē trā
mutatio ⁊ viciſſitudinis obumbratio.¶ Itē ſi alio modo.tūc
ego quero aut modus ille eſt creatoꝛ aut creatura.Nō creatu
ra.qꝛ cognitio ⁊ modus cognoſcēdi eſt eternꝰ.Si creatoꝛ aut
dicit q̄d perſonale.aut q̄d eſſentiale.Nō pſonale.qꝛ oīs cogni
tio eſt cōis tribus.ergo dicit q̄d eſſentiale.ergo ſi alius ⁊ aliꝰ
modus.ergo alia ⁊ alia eſſentia.ſed hoc eſt impoſſibile.ergo
⁊ primum.¶ Cōtra.deus cognoſcēdo alia a ſe cognoſcit per
ydeā.ſe aūt nō cognoſcit p ydeam.ergo ſi cognoſcere p ydeā
dicit modū cognitionis.⁊ ſe nō cognoſcit p ydeam.pꝫ ꝙ alio
modo cognoſcēdi.⁊ ſic ⁊c.¶ Itē in cognitione qua cognoſcit
ſe idē ē cognoſcēs ⁊ cognitū.⁊ ratio cognoſcēdi ſed ī cognitio
ne qua cognoſcit creaturā nō eſt idē ratio cognoſcēdi cum co
gnito.ergo nō idē modus.¶ Itē nihil eſt cōe creatoꝛi ⁊ crea-
ture ſm rationē eſſendi.ergo neq3 ſm rationē cognoſcēdi.cuꝫ
ergo aliud ſit eē creature ꝙ̄ creatoris.⁊ alius modus eſſendi.
ergo alia cognitione ⁊ alio modo cognoſcitur ꝙ̄ creatoꝛ.Si er-
go alio modo cognoſcitur a deo ⁊ idē ē creaturā cognoſcit deū
cognoſcere.ergo deus alio modo cognoſcit ſe ⁊ alia.¶ Item
omnis cognitio in qua cognitū eſt nobilius pn̄tius ⁊ intelligi
bilius.eſt cognitio nobilioꝛ.ſ.quātum ad rem ⁊ moduꝫ.Quā
tum ad rem.qꝛ de re magis nobili.Quātum ad modum.qꝛ de
re pn̄tioꝛi.Sed in cognitione qua deus cognoſcit ſe.cognitū
eſt nobilius.pn̄tius ⁊ intelligibilius ꝙ̄ in cognitione creatu-
19 re.ergo nobilioꝛ cognitio quātum ad rē ⁊ modū.¶ Rn̄.dicē-
dum ꝙ eſt q̄dam cognitio q̄ cauſatur ⁊ oꝛtum habet a cogno-
ſcibili.⁊ hec qm̄ a cognoſcibili cauſať ⁊ depēdet variať ſm exi
gētiam cognoſcibilis quātum ad rē ⁊ modū.Eſt ⁊ alia cogni
tio que ſm rem idem eſt qđ cognoſcēs ⁊ a cognoſcibili nō cau
ſatur nec depēdet.⁊ hec accipit idētitatē quātum ad rē ⁊ mo-
dum a parte cognoſcētis nō a parte cogniti.Qm̄ ergo diuina
cognitio a rebus nō pēdet nec cauſatur.ſed eſt idē qđ deus.⁊
deus eadem eſſentia ⁊ eodem modo ſe habēs.ideo vna cogni
24 tione ⁊ eodem modo cognoſcit deus ſe ⁊ alia a ſe.qꝛ per ſeipm̄
nullo modo variatum nec diuerſificatum.¶ Ad intelligentiā
aūt obiectoꝝ notandum ꝙ per reſpectum ad cognoſcētem co-
gnitio eodem modo comparatur.⁊ eodeꝫ modo eſt.Quia ſm
illam comparationē habet eſſe ⁊ ſic procedūt prime rationes
oſtēdētes ꝙ eodem modo cognoſcit ſe ⁊ alia.Sed p reſpectū
ad cognitum lꝫ ſit eodem.tm̄ alio modo comparatur.nam ad
deum ſm rationem idētitatis.ad creaturaꝫ ſm rationē diuer
ſitatis ⁊ cauſalitatis.⁊ ideo ad creaturam ſm rationē ydeādi
ad deum vō minime.⁊ hoc probāt rationes inducte ad ſcđam
partem ꝙ alio modo comparatur.⁊ hoc mō ſunt ꝯcedēde.Si
ergo inferat ꝙ alio mō ſic rō nō valet.qꝛ cognitio dei nō reci-
25 pit modum eſſendi nec nobilitatē a cognito.⁊ ſic patēt duo ob
iecta de ydea ⁊ diuerſitate.¶ Ad illud qđ obijcitur tertio.ni-
hil eſt cōe creatoꝛi ⁊ creature.dicēdum ꝙ veruꝫ eſt de commu
nicato ſm eādem comparationem.ſed ſm aliam ⁊ aliam.nihil
prohibet ꝙ aliquid ſit veritas creature.⁊ ſimilitudo dei.ſimi
liter ꝙ aliquid ſit veritas dei ⁊ ſimilitudo creature.⁊ quoniā
ratio cognoſcendi accipitur penes vtrūq3 moduꝫ.ideo cogni
26 tio poteſt eſſe communis.¶ Ad illud qđ obijcitur vltimo.di-
cendum ꝙ tenet cū cognitio cauſať a cognito.nō aūt tenet cū
nō cauſatur ſicut in propoſito.

E Queſtio.ij.

Utrū deus cognoſcat mutabilia immu-
tabiliter.Et ꝙ ſic oſtēditur autoꝛita-
te Diony.de di.no.Cognoſcit deus oīa materialia imateria-
liter.impartite partita.vniformiter multa.imutabiliter mu-
tabilia.¶ Itē.Aug.xv.de tri.Eius ſcia inadmiſcibilis eſt et
inuariabilis.ſed oē tale immutabile.ergo ⁊c.¶ Itē hoc ipm̄
oſtēditur rōne.qꝛ qđ nobilius eſt.deo attribuēdū eſt.ſed no-
bilioꝛ eſt cognitio qua cognoſcit res immutabiliter ꝙ̄ qua co
gnoſcitur mutabiliter.ergo ⁊c.Itē qđ eſt in aliquo.eſt in eo per
modum eius in quo eſt.⁊ hoc veruꝫ eſt maxime in deo.in quo
oē qđ eſt.eſt ipm̄ ſiue ipſe deus.ergo cū ſcia rerū ⁊ ipſe res co
gnite ſint in deo.⁊ ipſe ſit oīno immutabilis.ſunt ergo in deo
immutabiliter.¶ Itē ad hoc eſt rō Aug.ducēs ad impoſſibi
le.dei enī ſcire eſt ſuū eſſe.⁊ ſcia ſua eſt ſua eſſentia.ſi ergo ſci-
ret mutabiliter eſſet mutabilis.qđ oīno in ipo eſt impoſſibile
¶ Itē vbi eſt mutabilitas ibi nulla eſt certitudo.ſi ergo deus
ſciret res mutabilr̄.ſciret incerte.ſed incertitudo ē ꝯditio de
decoꝛās cognitionē.ergo nō haberet dei cognitio pfectā no-
bilitatē.¶ Cōtra.cū res eſt pn̄s.ſcit deus eā eſſe pn̄tē.⁊ cum
pterita ſcit eā eſſe pteritā.⁊ cū futura ſcit eā eſſe futurā.nō p-
teritā.ergo vr̄ ſicut nos cognoſcimus res mutabilr̄.ita ⁊ deꝰ
cognoſcat.¶ Item ad hoc ꝙ ſcientia eſt vera neceſſe eſt ſcibi
le ⁊ ſciam ꝓpoꝛtionari.alioqn nō eſt vera ſcia.cū ergo mutabi
lis ad immutabile nō ſit ꝓpoꝛtio.ſed mutabilis ad mutabile
ergo deus nō cognoſcit res mutabiles immutabiliter ſed mu
tabiliter.alioqn nō vere cognoſcit vt vr̄.¶ Itē q̄cq̄d ſcitur ē ve
rū.ergo qđ imutabilr̄ ſcitur imutabilr̄ eſt verū.ſed res mutabi-
les nō hn̄t veritatē imutabilē.ergo nō pn̄t ſciri imutabiliter.
¶ Itē qꝛ res ſunt ꝯtingētes.iō deū pſcire futura ꝯtingētia ē
ꝯtingēs.ſicut in pcedētibꝰ oſtēſum eſt.ergo qꝛ res ſunt muta-
biles.deū ſcire res mutabiles eſt mutabile.ergo mutabilr̄ co
gnoſcit deus mutabilia.aut ſi nō eſt hoc verū.qro quare non.
Et iterū quō pōt illud intelligi ꝙ rei mutabilis ſit ſcia immu
tabilis.¶ Rn̄.dicēdū ꝙ cū q̄ritur vtrū deus ſciat res immuta- 17
biliter.hec eſt duplex.qꝛ hec determinatio imutabilr̄ pōt de-
terminare actū ſciēdi dei.vel actū eēndi rerū.Si actū ſciēdi
dei.ſic oīno verū eſt ꝙ imutabilr̄ ſcit.qꝛ circa eius actū ⁊ co-
gnitionē nō cadit tranſmutatio nec viciſſitudinis obūbratio.
Si aūt determinet actū eſſendi rerū.ſic falſum eſt de rebꝰ mu
tabilibus.qꝛ deus ſcit eas mutabiles.⁊ nouit ipſarū mutabi-
tatē.⁊ ſcit ſe habere nūc alr̄ ꝙ̄ prius.ſed tn̄ nouit imutabilr̄.
Et rō huius eſt.qm̄ in eius cognitione nō eſt receptio.nō eſt
ſucceſſio.nec ē obliuio.⁊ iō quātūcūq3 res ſint mutabiles.ipſe
nō mutať in cognoſcēdo mutabilitatē earū.Et ꝙ̄uis nullū ſit
ſile.pōt tn̄ cogitari.ſi intelligať vel cogitetur oculus ſitus ī pa
riete.q̄ ſeipſo videat trāſeūtes ſine receptiōe.⁊ vnico aſpectu
oēs videat.⁊ oēs motus ipſoꝝ quātūcūq3 res mutentur.tn̄ nec
oculus mutať,nec eius cognitio.⁊ ſic eſt in deo.Exēplū aūt
ad hoc intelligēdū pōt ſumi a ꝯrio ſic.Qꝛ enī ſcia cauſata pen
det a ſcibili ⁊ nō ecōuerſo.iō pōt eē mutatio circa ſciam p ob
liuionē ⁊ erroꝛē ⁊ ſucceſſiuā ꝯſiderationē nulla facta mutatio
ne in ſcibili.Sic ꝯrio mō.qꝛ ſcia diuina nō pendet ex re ſcita.
pōt eſſe mutatio circa ſcibile nulla mutatione exiſtēte in diui
na ſcia.⁊ tn̄ illa ſcia totū ſcit.Et p hoc pꝫ rnſio ad pmo obie-
ctū de hoc qđ ſcit fuiſſe ⁊ eſſe.dicēdū enī ꝙ hoc dic mutationē
a parte ſcibilis nō ſcie.¶ Ad illud qđ obijcitur de ꝓpoꝛtione.di 18
cēdū ꝙ in ſpālibus ꝯditionibꝰ nō opꝫ ꝓpoꝛtionari ēt ſciaꝫ cau
ſatā.qꝛ rei coꝛpoꝛalis eſt ſcia ſpūalis.ſed ſufficit ꝙ ſit ꝓpoꝛtio
in veritate.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ q̄cq̄d ſcitur eſt verū.ergo ꝙ 19
ſcitur imutabilr̄.imutabilr̄ eſt verū.dicēdū ꝙ hac eſt accidens.
Quāuis enī ſcia req̄rat veritatē in ſcito de rōne ſue intētiōis
gnālis.maxime ſcia reſpectu enūciabilis.tn̄ ſcia non ſemp di
cit ꝯfoꝛmitatē in imutabilitate.maxime diuina ſcia.q̄ a ſcibili
nō depēdet.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ futurū ꝯtingēs nō pſcit 20
deꝰ neceſſario.dōm ꝙ nō eſt ſile.tū ex pte actꝰ pſciendi.tū ex
parte diſpoſitionis.Ex parte actus nō eſt ſile.qꝛ pſcire ſemp
notat euētū rei.ſed ſcire nō ſemp ꝯnotat rei exiſtētiaꝫ.ſcit enī
deus q̄ pōt facere ⁊ nūq̄ faciet.Preterea nō eſt ſile de diſpoſi
tione.qꝛ modus imutabilitatis reſpicit actū.ſed ꝯtingens re
ſpicit nō tm̄ actū ſed oꝛdinationē ad futurū ⁊ actus q̄dē diui-
ne cognitionis eſt immutabilis ⁊ neceſſarius.ſꝫ cōparatio ad
futurū ꝯtingēs eſt ꝯtingens.

Queſtio.iij.

Utrū deus cognoſcat oīa pn̄ter.Et
ꝙ ſic vr̄.ij.Pet.vi.ſup illud mille an F
ni ⁊c.glo.In agnitione diuine veritatis:pterita ⁊ pn̄tia ⁊ fu
tura equalr̄ pn̄tia ſunt.¶ Itē Aug.ſup Ioh.In veritate que
manet pteritū ⁊ futurū nō inuenio.ſed ſolū pn̄s ⁊ hoc incoꝛru
ptū.¶ Iteꝫ quāto res eſt pn̄tioꝛ tāto cognitio eſt nobilioꝛ.qꝛ
hoc facit ad nobilitatē cognitionis.ſed deus oīa cognoſcit no
biliſſime.ergo oīa q̄ cognoſcit pn̄tiſſime cognoſcit.¶ Itē ſi n̄
cognoſcit oīa pn̄ter.ergo nō cognoſcit oīa ſimr̄.ꝙ ſi ſimr̄.tunc ergo in
eodē nūc cognoſcit oīa.⁊ ita pn̄ter.Si aūt nō cognoſcit ſimr̄.er
go vnū poſt aliud.ſed in oī tali cognitione eſt trāſmutatio.er
go in cognitione dei caderet trāſmutatio.qđ eſt oīno falſum ⁊
impoſſibile.¶ Cōtra.pſcia nō eſt niſi futuri ⁊ vt futurū eſt.ergo
ſi deus cognoſcit oīa pn̄ter.ergo nihil oīno pſcit.ſꝫ pſcit.ergo ⁊c.
Si tu dicas ꝙ improprie dr̄ pſcire.Cōtra.in pſcia non ſunt niſi
duo.ſ.ſcia ⁊ anteceſſio reſpectu cogniti.ſꝫ ꝯſtat ꝙ in deo ppꝛie
eſt ſcia

eſt ſcia. ꝯſtãs ẽt eſt ꝙ in ipſo ꝓprie eſt añceſſio. q: ꝓprie⁊ añcedit deus oĩa alia. ergo rñſio illa nulla ẽ. ¶ Itẽ oẽ pñs ſm ſtatũ ſue pñtialitatis eſt neceſſariũ. ergo ſi deus oĩa cognoſcit p̄ſenter ⁊ ſemꝑ pñter. ergo oĩa cognoſcit neceſſario. ſicut ergo qđ pñs eſt nõ põt nõ eſſe, ita ſi deus aliq̄d p̄ſcit neceſſe eſt preſciuiſſe. ⁊ ſi p̄ſciuit. erit. ergo neceſſe eſt eſſe. Itẽ hoc oñdit̃ ꝑ impoſſibile. q: ſi oĩa cognoſceret pñter. ergo plura ſil̃. ergo ſi
2. mul ſe ꝯuertit ad multa. ſed ſimplex ad qđ ſe conuertit totalr̃ ſe ꝯuertit. q̄ cũ vnũ intelligit nõ põt ĩ alterum. ¶ Itẽ ſi cognoſcit oĩa pñter ergo ſil̃ ſcit duo ꝯdictorie oppoſita. ſed q̄cquid ſcit̃ eſt verũ.
3 ergo duo ꝯdictorie oppoſita ſunt ſil̃ vera. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ cognoſcere oĩa pñter dupl̃r põt intelligi aut ꝙ notet̃ pñtialitas a parte cognitoꝝ. ⁊ ſic eſt falſa. q: nõ cognoſcit oĩa eſſe vera pñter ⁊ ſil̃. Aut ita ꝙ notet̃ pñtialitas a parte cognoſcentis. ⁊ ſic h₃ veritatẽ. Et rõ huius eſt. q: deus oium ydeas h₃ pñtes ⁊ ſimul. ꝑ quas cognoſcit res futuras. ita certitudinaliter ſicut ſi eſſent pñtes. Et iteruꝫ ſuꝑ oẽs illas ſimul ⁊ pñter ſe ꝯuertit. ⁊ ita ſimul ⁊ pñter cognoſcit. Et iterũ preſens ſue cognitionis eſt pñs ſimpliciſſimũ qđ circũplectit̃ oĩa tpa. Ex his trib⁹ rõnibus ſil̃ ſ̃ctis dr̃ deus oĩa pñter cognoſcere. Et rões iſte ortũ habẽt ex hoc ꝙ pñtialitas diuine cognitionis. que quidem eternitas eſt. eſt ſimplex ⁊ infinita. Quia ſimplex eſt. iõ ſemꝑ pñs. Quia infinita. iõ ſunt ei oĩa pñtia. Et exẽplum huius ponitur in pñtialitate dei quantum ad rerum exiſtentiam ſm quã deus totus eſt in vna. ⁊ ita eſt in vna vt nihilominus ſit ⁊ in alia. ⁊ hoc eſt q: ſimplex eſt ⁊ infinitus. iõ deus iudicat aliq̄d eſſe futurũ. ſed nõ futurũ ſibi ⁊ oĩa pñter cognoſcit. ⁊ tñ nihilominus p̄ſcit. Et ꝑ hoc p₃ primũ ⁊ ſcđm. q: ꝓcedũt ſm ꝙ pñtialitas eſt diſpoſitio rei cognite in ſua natura. nõ in cognitione diuina. P₃ ẽt tertiũ. q: hoc eſt ſimplex ⁊ infinitũ. ⁊ in vno multa cognoſcit. iõ ſimul ſupra
4 multa ſe ꝯuertit. ¶ Qđ obijcit̃ de oppoſitis ſil̃r p₃. q: q̄uis cognoſcat oppoſita ſil̃ ex parte ſua. tñ ſcit vnũ alteri eẽ incõpoſſibile. ⁊ vnũ ſcit alteri poſſe ſuccedere.

Diſtinctio. xl.

De ſciẽtia dei quantum ad ſpeciales effectus. ſ. de predeſtinatione ⁊ reprobatione.

Predeſtinatio vo eſt de bonis ſalutaribus ⁊c. Hec eſt tertia ps in q̄ agit magr̃ de diuina ſcia ꝯcta ad ſpãles effectus. Et diuidit̃ hec pars ĩ duas partes. In prima agit de predeſtinatiõe ⁊ reprobatione quãtũ ad cauſalitatẽ actiuam. In ſcđa inquirit vtrũ habeãt cauſalitatẽ paſſiuã. vtrũ videl₃ ſint ex meritis noſtris infra di. prima. Si aũt querimus meritũ obdurationis ⁊c. Prima pars h₃ duas. In prima agit de predeſtinatione. In ſcđa de reprobatione. ibi. Cũq₃ predeſtinatio ſit preparatio gratie ⁊c. ¶ Prima iterum pars diuiditur in duas. In prima agit de p̄deſtinationis q̄dditate. In ſcđa inq̄rit de eius neceſſitate. ibi. Predeſtinatoꝝ aũt nullus vr̃ poſſe ⁊c. In qua parte primo mouet dubitationẽ ⁊ opponit. ⁊ deinde ſoluit. Deinde opponit ꝯ reſpõſionẽ. ⁊ vltimo ſoluit partes manifeſte apparẽt ĩ lr̃a. ¶ Silr̃ ſcđa ps diſt. in qua agit magr̃ de reprobatione h₃ duas. In prima oñdit q̄d ſit ⁊ q̄d ꝯnotat inquãtũ p̄cognitio. In ſcđa vo cuius ẽ cã ſiue quis ſit eius effectus. ⁊ hoc ibi. Et ſicut p̄deſtinatiõis effectus eſt gratie appoſitio.

☞ De p̄deſtinationis q̄dditate. ⁊ in quo differat a preſcientia.

a

a Predeſtinatio vo eſt de bonis ſalutaribus ⁊ de hominibus ſaluandis. vt enĩ ait Aug. in lib. de predeſtinatione ſanctorum. predeſtina-
c tio eſt gratie preparatio. que ſine preſcientia eſſe nõ poteſt. Poteſt autē ſine predeſtinatione eſſe preſcientia. Predeſtinatione quippe deus ea p̄ſciuit que fuerat ipſe facturus ſed preſciuit ea deus. etiam q̄ non eſt ipſe facturus. i. omnia mala. Predeſtinauit eos q̄s elegit. reliquos vo reprobauit. i. ad mortẽ eternam preſciuit peccaturos.

☞ De p̄deſtinationis neceſſitate. Utrum. ſ. aliquis p̄deſtinatoꝝ poſſit dãnari. vel reproboꝝ ſaluari.

b

b ¶ Predeſtinatoꝝ autē nullus videtur poſſe damnari: nec reproborū aliquis poſſe ſaluari. Unde Augu. in li. de correctione ⁊ gratia. In apocalip. inquit dr̃. Tene qđ habes ne alius accipiat coronã tuã. Si alius non eſt acceptu-rus niſi iſte ꝑdiderit. certus ẽ electoꝝ numerus. i. nõ poteſt augeri vel minui. Ad hoc aũt obijciũt quidã nitẽtes probare numerum electoꝝ poſſe augeri ⁊ minui ſic. Poſſet deus nõ apponere gratiā quibus apponit. ⁊ poſſet ſubtrahere quibus nõ ſubtrahit. qđ ſi faceret vtiq₃ dãnarent̃. poſſent ergo dãnari iſti qui tñ ſaluabunt̃. Poſſet itaq₃ minui electorũ numerus. Ita ẽt poſſet augeri. q: poſſet apponi gratia q̄bus nõ apponit̃ per quã ſaluarẽtur. Poſſent ergo ſaluari habita gratia. qui tñ ſine ea dãnabunt̃. poſſet itaq₃ au-
d geri numerus electoꝝ. Quibus reſpõdemus ex ea rõne dictũ eſſe ⁊ verũ eſſe numerũ electoꝝ non poſſe augeri vel minui. q: nõ põt vtrũq₃ ſil̃ eſſe. ſ.

a ¶ Predeſtinatio vo eſt de bonis ſalutaribus. 1
Querit̃ ergo q̄d itelligatur ꝑ bona ſalutaria. Si tu dicas ꝙ grã ⁊ glĩa. ergo ſicut hõ dr̃ p̄deſtinat⁹ Apo. iij.
ita grã dʒ dici p̄deſtinata. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ prĩa 2
predeſtinatio eſt preordinatio. In preordinatiõe aũt tria ꝯcurrũt. q̄d ordinat̃. ⁊ ꝑ quid ⁊ ad quid. Primum eſt hõ. ſcđm eſt gratia. tertium glĩa. Et qm̃ ille ſolus dicẽdus eſt Oppoſitio.
p̄deſtinatus qui p̄deſtinatione ordinat̃. iõ p₃ ꝙ gratia ⁊ gloria nõ dʒ dici predeſtinata ſed homo ſolum qui predeſtinatur ad ſalutem.

b ¶ Et de hoibus ſaluãdis. Ur̃ inſufficiẽter dicere. Quia cum predeſtinatio ſit preparatio gratie ⁊ glorie. ergo non tm̃ ẽ hominũ. ſed etiam angeloꝝ
¶ Rñ. dicẽduꝫ ꝙ predeſtinatio vno modo dicit preparationeꝫ boni. ⁊ ſic Rñ. 3
ꝯuenit hominibus ⁊ angelis ⁊ etiã xp̄o. Alio modo dicit preparationem boni ⁊ liberationeꝫ a malo. ⁊ ſic dr̃ predeſtinatio propoſituꝫ miſerẽdi. ⁊ ſic proprie eſt hoim. ⁊ ſic accipit magiſter hic.

c ¶ Predeſtinatio eſt grẽ p̄paratio. q̄ ſine p̄ſcia eſſe nõ põt. vr̃ male dicere. q: p̄ſcia eſt maloꝝ. Unde p̄ſciti dicunt̃ mali. ſed predeſtinatio bonoꝝ. ergo põt eſſe predeſtinatio ſine p̄ſcia ſicut econuerſo. Si dicas mihi ꝙ predeſtinatio eſt ſpãle. ſed p̄ſcia ẽ cõe ⁊ ſpãle. tũc q̄ro quare magis p̄ſcia appropriat̃ reprobationi q̄ predeſtinationi. Ad hoc eſt vnus modus rñdẽdi ꝙ q: p̄deſtinatio addit. iõ habuit nomẽ ꝓpriũ. reprobatio vo nõ. iõ retinuit nomẽ cõe. Sed quõ h₃ illud veritatẽ. cuꝫ reprobatio ſit p̄ſcia pene cuius deus eſt cã. Et ꝓpterea eſt dicẽdũ ꝙ non tm̃ addit ꝙ ita diſtrahat. Nã predeſtinatio dat intelligere bñplacitum qđ trahit ipſam in gen⁹ ſcie practice ſimpl̃r. eo ꝙ bñplacitum eſt ſimpliciter ⁊ abſolute reſpectu totius ꝯnotati. ſ₃ nõ ſic eſt de reprobatione. q: volũtas nõ eſt reſpectu mali culpe. ſed reſpectu pene. Eſt ⁊ ꝯſequẽs. nõ antecedẽs. ⁊ quaſi tracta. ⁊ ꝓpter hoc ꝙ minus diſtrahit a rõne ſcie, retinuit ſibi nomen preſcientie. 4

d ¶ Quibus rñdemus ex ea rõne dictũ eẽ ⁊c. Ur̃ ꝙ nõ ſoluat ꝓpter ſuam diſtinctionẽ ad queſtionẽ de augmẽto. qm̃ demõſtrato aliquo damnãdo verum eſt dicere iſtum poſſe ſaluari. ergo põt eſſe predeſtinatus. ergo plures poſſunt eſſe predeſtinati q̄ ſunt. ergo põt numerus predeſtinatoꝝ augeri. ¶ Rñ. dicẽdum ꝙ magiſter in hac prima rñſione principaliter reſpõdet ad q̄ſtionẽ primã vtrũ p̄deſtinatum ſit poſſibile dãnari ⁊ hñ. ſ. per compoſitionẽ ⁊ diuiſionẽ. ⁊ per iſtam ſolutionẽ patet aliquo modo reſpõſio ad illud de augmẽto. ſ₃ nõ plene. ideo annectit ſolutionẽ ſequẽtem que eſt explicatio huius ĩ qua dr̃ ꝙ aliquis nõ põt incipere eſſe predeſtinatus. q̄uis poſſit eſſe p̄deſtinatus. q: hoc eſt dicere ꝙ ab eterno potuit. Et qm̃ augmẽtum dicit maiorẽ numerũ q̄ prius cũ p̄ſuppoſitiõe prioris ⁊ noua additione. iõ p₃ ꝙ ex ſui rõne diſtinctionẽ ⁊ ſucceſſio- 5

nē dicit in partibus. Uñ
ſi aliqs ſtatim cū eſt eſſet
ita magnus quātus futu
rus eſt nō diceref augeri
ſꝫ tñ potuiſſet eſſe maioꝛ
ita in ꝓpoſito intelligen-
dū. Uel aliter ſolui pōt ꝑ
cōpoſitionē ꝛ diuiſionē
ſicut magiſter ſoluit. pñt
eñ plures eſſe ꝙ ſint. er-
go pōt numerus augeri.
e ¶ Intelligētia eñ ꝯdi-
tionis implicite veritatē
facit in dicto. ꝛ impoſſibi-
litatē in vero. Queritur
quomodo ſit intelligibi-
le. Si enim idem non eſt
cauſa oppoſitoꝛum. ꝛ con
ditio implicita facit veri
tatē. quomodo facit im-
poſſibilitatem. ¶ Rñ. di
cēdum ꝙ magr̄ vult dice
re ꝙ illud eſt falſum de-
mōſtrato aliquo. iſtū dā-
nari vel ſaluari eſt ipoſſi
bile. ſed ſi addaf ꝛ impli
cētur ꝯditio predeſtina-
tionis. facit veritatē i di
cto. ꝛ impoſſibilitatē i ve
ro. i. facit illud dictū cuꝫ
mō impoſſibilitatis eē ve
rum. vtpote ſi dicaf. iſtū
damnari ꝛ eſſe predeſti-
natum ſimul eſt impoſſi-
bile. ſiue iſtum ſaluari et
non eſſe predeſtinatum ē
īpoſſibile. Uel aliter pōt
dici ꝙ dictum falſum ali
cuius conditionis impli
cite verum ſit vt demon-
ſtrato reprobo iſtum ſal-
uari eſt falſum. adde con
ditionem predeſtinatio-
nis ꝛ fiet verum iſtum ſal
uari ſi eſt predeſtinatus
eſt verum. ¶ Item eodē
demōſtrato iſtum dāna-
ri eſt verum. adde condi
tionem predeſtinationis
ꝛ fiet impoſſibile. iſtū dā
nari ſi eſt predeſtinatus
eſt impoſſibile. ꝯiūctim
intelligēdo.
f ¶ Ex quo eī aliquid fa-
ctū eſt vel dictum. nō cō
cedūt ꝙ illud poſſit non
eſſe ꝛc. Uidef, falſum qꝛ
xp̄s dixit petrū peccatu-
rū. ergo poſtꝙ̄ dixit fuit
neceſſarium dixiſſe. ꝛ ne
ceſſario ſequif. ſi xp̄s di-
xit hoc erit. qꝛ da oppoſi-
tū. ꝛ tūc ſequif xp̄m eſſe
mētitū qḋ eſt impoſſibile
ergo vr̄ cū aīs ſit neceſſa
riū ꝙ neceſſariū fuit pe-
trū negare. ¶ Rñ. dicen
duꝫ ꝙ in dictiōe xp̄i duo
ſunt. ſ. verbi ꝓlatio ꝛ aſſer-
tio. ꝛ verbi ꝓlatio ſimplr̄
eſt preterita ꝛ neceſſaria
ꝛ ex illa non ſequif ꝯñs.
nō eñ ſequif. xp̄s hoc di

vt aliquis ſaluef ꝛ nō ſit ꝑde-
ſtinatus vel vt aliquis ꝑdeſti
e natus ſit ꝛ dānef. Intelligen-
tia enim cōditionis implicite
veritatē facit in dicto ꝛ impoſ
ſibilitatē in vero. Si vō ſim-
pliciter intelligaf impoſſibili
tas nō admittif. vt cū dr̄ ꝑde-
ſtinatus pōt vel nō pōt dāna-
ri. ꝛ reprobus pōt ſaluari. In
his eñ ꝛ hmōi locutionibus
ex rōne dicti diiudicāda ē ſnīa
dictionis. Alia nāqꝫ fit intel-
ligētia. ſi ꝑ ꝯiūctionē hec acci
pianf dicta atqꝫ alia ſi ꝑ diſiū
ctionē. vt ſupra cū de ꝑſciētia
agebaf pretaxatū eſt. Si eñ
cū dicis predeſtinatus nō pōt
dānari. intelligas ita. i. nō pōt
eſſe vt predeſtinatus ſit ꝛ dā-
nef. verū dicis. qꝛ ꝯiūctim in-
telligis. falſuꝫ aūt ſi diſiuncti
vt ſi intelligas iſtū non poſſe
dānari quē dico predeſtinatū
potuit eñ non eſſe predeſtina
tus. ꝛ ita dānaref. Uerūtñ ad
huc inſtant. ꝛ ſm ꝯiunctionem
argumētādo ita ꝓcedūt. Nō
enim inquiūt pōt eſſe vt aliqs
predeſtinatus ſit ꝛ damnetur.
Utrūqꝫ iſtoꝝ ſil' eſſe nō pt. ſꝫ
alterū hoꝝ non pōt non eſſe. ſ.
qn iſte ſit ꝑdeſtinatus ab eter
no eñ predeſtinatus eſt. ꝛ nō
pōt modo non eſſe predeſtina
tus. Cū ergo impoſſibile ſit ſi
mul vtrūqꝫ eſſe ꝛ impoſſibile
ſit alterū non eſſe. ſ. videtur nō
poſſe alteruꝫ eſſe. vt dānetur.
Nō ſi eſt ergo non pōt eſſe vt
non ſaluetur. In huius qſtio-
nis ſolutione mallē alios au-
dire ꝙ̄ docere. dicimus tñ de
ꝑſcia ſimilē poſſe moueri que
ſtionem. Ideoqꝫ taꝫ hic ꝙ̄ ibi
vnā facimus rñſionē dicentes
determinādū fore illud cui in-
nitif tota hec queſtio. ſ. impoſ
ſibile eſt alterū iſtoꝝ non eſſe.
ſcꝫ qn iſte modo ſit predeſtina
tus. ab eterno eñ iſte predeſti
natus eſt. Diſtinguēdū eñ ē
cū ait. Iſte non poteſt modo
non eſſe predeſtinatus. vel nō
poteſt modo eſſe quin ſit pre-
deſtinatus. hoc eñ ꝯiunctim
ꝛ diſiunctim intelligi poteſt.
Non eñ poteſt eſſe vt ab eter
no ſit predeſtinatus. et modo
non ſit predeſtinatus. nec po-
teſt eſſe ſimul vt ſit predeſtina

tus ꝛ non ſit predeſtinatus ſꝫ
tamē potuit eſſe ab eterno ꝙ
non eſſet predeſtinatus. ꝛ po-
tuit ab eterno non eſſe prede-
ſtinat⁹. Et ſicut ab eterno de⁹
potuit eum non predeſtinare.
ita conceditur a quibuſdaꝫ ꝙ
ꝛ mō poteſt deus non eū pre-
deſtinaſſe ab eterno ergo po-
teſt deus non ꝑdeſtinaſſe eū.
ergo poteſt iſte non fuiſſe pre
deſtinatus. Si vō non fuiſſet
ꝑdeſtinatus. nec modo eſſet ꝑ
deſtinatus. ergo modo poteſt
non eſſe predeſtinatus. Ita ꝛ
de preſcia ꝛ de preſcitis dicūt
qḋ in actionibus vel in opera
tionibus dei ꝛ hoīm nullate-
f nus ꝛ concedūt. Ex quo enim
aliquid factuꝫ eſt vel dictum.
non ꝯcedūt ꝙ illud poſſit non
eē vel non fuiſſe. immo impoſ-
ſibile eſt non eſſe vel non fuiſſe
qḋ factū eſt vel dictū. referen-
tes poſſibilitatē vel impoſſibi
litatē ad naturā rei exiſtētis.
Cū vō de ꝑſcia vel de ꝑdeſti-
natione dei agif. poſſibilitas
vel impoſſibilitas ad potētiā
dei referf. que ſemꝑ eadē fuit
ꝛ eſt. qꝛ ꝑdeſtinatio ꝑſcia potē
tia vnū in deo eſt.
☞ Quid ſit reprobatio dī
ꝛ in qb⁹ ꝯſidereſ ꝛ qḋ ꝯnotet
inquātū ꝑcognitio. c
¶ Cūqꝫ ꝑdeſtinatio ſit gra-
tie ꝑparatio. i. diuina electio
qua eligit quos voluit aū mū
di conſtitutionem. vt ait apl's
Reprobatio econuerſo intel
ligenda eſt ꝑſcientia iniquita
tis quoꝛūdā ꝛ ꝑparatio dam-
g nationis eoꝛundem. Sicut ei
predeſtinationis effectus illa
gratia eſt qua in ꝑſenti iuſtifi
camur. atqꝫ ad recte viuenduꝫ
ꝛ in bono perſeuerandum ad
iuuamur. ꝛ illa qua in futuro
beatificamur. Ita reprobatio
dei qua ab eterno non eligen-
do quoſdam reprobauit. ſm
duo ꝯſideratur quoꝛum alte-
rum ꝑſcit ꝛ non ꝑparat. i. iniq̇
tatem alterum ꝑſcit ꝛ ꝑparat
ſcꝫ eternam penam. Uñ Au-
gu. ad Proſperū ꝛ Hylariū.
Hec inquit regula inconcuſſe
tenenda eſt peccatoꝛes in pec
catis ꝑſcitos eſſe non ꝑpara-
tos. penam aūt eē preparatā.
Preparauit eñ deus (vt ait

xit. ergo hoc erit. ꝓnūt
eñ hoc verbuꝫ. Ero filiis
vobis mēdax. Eſt iteruꝫ
aſſertio. ꝛ illa ſequif illu
ſtrationem diuine ꝑſcie.
Sicut ergo diuina ꝑſcia
eſt certa ꝛ infallibilis cui
non pōt ſubeſſe falſum. ꝛ
tñ aſpicit futurum. ꝛ ꝯno
tat circa ipſum veritatē.
iō nō eſt neceſſariū deuꝫ
ꝑſciſſe qḋ preſciuit. ꝙuis
ſit certū ꝛ infallibile. ita
intelligēdū de xp̄i aſſer-
tione ꝙ certitudinē hꝫ et
infallibilitatē a diuina ꝑ
ſcientia. ſed tñ nō eſt ne
ceſſarium xp̄m hoc aſſe-
ruiſſe. ꝛ iō ſi ponatur hoc
nō ꝯtingere. ponif ꝛ xp̄i
nō aſſeruiſſe. ꝛ ſic ptꝫ illḋ
ꝛ ꝯſimilia. In aſſertione
eñ xp̄i duo ſunt. ſ. actus
mētis. ꝛ relatio ad futu-
rum ꝯtingēs ſiue oꝛdina
tio. ꝛ ꝙuis vnuꝫ ſit neceſ
ſarium. reliquum tamen
eſt contingens.
g ¶ Sicut eñ predeſtina
tiōis effectus illa gratia
eſt qua in ꝑñti iuſtifica-
mur ꝛc. Ex hoc oſñdif ꝙ
predeſtinatio ſit cā grē.
Querif ergo in quo gñe
cauſe. Cuꝫ eñ ſit ſcīa. vr̄
dicere cauſam exēplarē.
Et iterū hoc nō vr̄ ſuffice
re. qꝛ exēplar nō neceſſa-
rio infert exēplatum. ſed
preſcia ponit. Et iteruꝫ ſi
eſt cā aut vl'is. aut parti-
cularis. Nō vniuerſalis.
qꝛ tūc indigeret particu-
lari alia adiuuante. Non
particularis. qꝛ tūc deter
minata eſſet ad vnū effe-
ctum tñ. Et iterū aut ne
ceſſaria aut ꝯtingēs. Nō
neceſſaria qm̄ ꝑ volūtatē
operatur. Nō ꝯtingens.
qꝛ hec eſt fallibilis ꝛ icer
ta. ¶ Rñ. dicēdum ꝙ ꝑ-
deſtinatio eſt cā gratie ſi
cut dicit ꝛ tota cā. ſed nō
cā ſalutis vt excludatur
cooperās ꝛ diſponēs. Ad
iutoꝛes eñ xp̄i ſumus. et
nullus ſaluatur inuitus.
Qḋ ergo queritur ī quo
gñe cāe ſit dicēdū ꝙ pre-
deſtinatio claudit ī ſe ſci
entiā ꝛ bñplacitū volun-
tatis. ꝛ diſpoſitionē volū
tatis ꝑ quaꝫ placuit deo
nos ſaluare que eſt ſum-
ma bonitas. Rōne prim̄
dicit cām ī genere foꝛme
ratione ſcḋi in genere ef-
ficientis ratione tertij in
genere finis. Qḋ querif
vtrū neceſſaria vel ꝯtin-
gēs vl'is vel particularis
dicenduꝫ ꝙ de omnibus
iſtis

iſtis modis cauſandi hꝫ
qͦ eſt pfectiõis . non qͦ
eſt impfectionis. Nã de
ꝓprietate vlis hꝫ extẽſio
nẽ ad multa ꝺ ꝓprietate
pticularis ſufficiẽtiã ad
ſingula. ꝺ ꝓprietate cau-
ſe neceſſarie imutabilita
tẽ ꝺ ꝓpetate ꝯtingẽtis hꝫ
arbitrij libertatẽ. qꝛ põt
facere ⁊ põt non facere.
Cõditiões aũt impfectio
nis nõ hꝫ. qꝛ nec hꝫ iſuffi-
ciẽtiã ſicut cã vlis nec li-
mitationẽ ſicut cã pticu-
laris. nec ieuitabilitatẽ ſi
cut cã neceſſaria. nec vti-
bilitatẽ ſicut cã ꝯtingẽs
b ❡ Predeſtinatiõis effe
ctus ẽ grẽ appoſitio . vi-
deꝛ male dicere. qꝛ cã ⁊ ef
fect⁹ ſunt correlatiua. cũ
ergo relatiua ſimul ſint
natura. quãtũcũqꝫ ẽ pde
ſtiatio ẽ grẽ appoſitio. ꝗ
nullus ẽ pdeſtinat⁹ niſi q
hꝫ grãz. Sꝫ ꝯtra hoc eſt
qꝛ pdeſtinatio ẽ nõ entiũ
ſicut dicit Aug. in lib. de
fide ad petrum.
❡ Rñ. dõm ꝙ pdeſtina-
tio nõ ſemꝑ ẽ i actu cã ſꝫ
in habitu. ⁊ iõ nõ opꝫ ꝙ
reſpõdeat effect⁹ in actu
ſꝫ in habitu Uñ ex hoc pꝫ
qͦ q̃ri cõſueuit vtrũ pde
ſtinatio aliud ponat i p-
deſtinato. dicẽdũ ꝙ non
neceſſario ponit aliud de
pſenti. ſiue actu. quoniaꝫ
multi ſunt predeſtinati q
nõ ſunt mali. ⁊ multi qui
mali ſunt. ſꝫ ponit aliõ ſꝫ
habitum ſiue de futuro.
rõne cuius hõ põt gaude
re. ſ. quia nomẽ eius ſcri-
ptum eſt in celo. ⁊ cum il
lud poſitum erit. erit ma
gnũ. ⁊ illud erit ratio p
ſiſtendi in bono. ⁊ ꝑuenie
di ad magnum ⁊ ſummũ
bonum. ⁊ ideo hoc bonũ
habituale preponendum
eſt gratie que eſt ſm pre
ſentem iuſticiam.

AD intelligen
tiaꝫ pſentis
diſt. tria pn-
cipaliter q̃-
runꝛ. Primo
querꝛ de pdeſtinatione
Scdõ ꝺ electiõe. Tertio
de reprobatione. Prim⁹
articulus duo hꝫ. Primo
eñ q̃rꝛ de pdeſtinatiõe
quãtum ad entitatẽ. Se
cundo quãtuꝫ ad neceſſi
tatem. De entitate auteꝫ
duo querunꝛ. Primo q̃ri
tur vtrũ predeſtinatio ſit
quid eternum aut tpale.
rj. Secundo quid ſit prede
ſtinatio ſm rem.

Aug. in li. de bono perſeuerã
tie) in preſcientia ſua quibus
voluit bona ſua ⁊ quibuſcũqꝫ
donat proculdubio ſe donatu
rum eſſe preſciuit. Prepara-
uit etiam deus (vt ait Fulgẽ-
tius) malis ignem eternum.
illis vtiqꝫ quos iuſte prepara
uit ad luenda ſupplicia. nec ta
men preparauit ad facienda
peccata. Preparauit eñ de⁹
quod diuina equitas redde-
ret. non quod humana iniqui
tas admitteret. Non enim ſi-
cut preparauit ſanctos ad iu-
ſticiam percipiendam. ſic pre-
parauit in quos ad iniuſticiã
admittẽdam. qꝛ prauitatis p-
parator nunq̃ fuit. Sicut er-
go predeſtinatio dei proprie
eſt preſciẽtia ⁊ preparatio be
neficiorum dei quibus certiſ-
ſime liberantur quicunqꝫ libe
rantur. ita reprobatio dei eſt
preſcientia malicie in quibuſ-
dam non finiende. ⁊ pparatio
pene non terminande.
☞ Quis eſt reprobatio-
nis effectus d
b ❡ Et ſicut pdeſtinatiõis ef-
fectus eſt gratie appoſitio, ita
reprobationis eterne quodã
modo effectus eſſe videtur ob
duratio. Nec obduratde⁹ (vt
ait aug. ad ſixtum) impꝑtiendo
maliciã. ſꝫ nõ impꝑtiẽdo grãm
ſicut nec digni ſunt. Quibus
eñ nõ impꝑtiꝛ. nec digni ſunt.
nec merenꝛ. poti⁹ vt nõ impar
tiatur hoc digni ſunt. hoc me-
renꝛ. Uñ apl's ait. Cui⁹ vult
mifereꝛ deus ⁊ quẽ vult indu-
rat. miam appellãs predeſti-
nationẽ. et precipue pdeſtina-
tionis effectũ. i. gratie appoſi
tioneꝫ. obdurationẽ vero gra
tie priuationem. Non eñ vt
ait aug. ad Simplicianuꝫ in-
telligendum eſt ꝙ deus ita in
duret quaſi quẽq̃ peccare co-
gat ſed tñ quibuſdam pecca-
toribus miam iuſtificationis
ſue nõ largitur. ⁊ ob hoc eos
indurare dꝛ. qꝛ nõ eoꝝ miſere
tur. nõ qꝛ ipellit vt peccẽt. Eo
rũ aũt nõ miſereꝛ qb⁹ grãꝫ nõ
eẽ pbẽdã eq̃tate occultiſſima
⁊ ab humanis ſenſib⁹ remotiſ
ſima iudicat. quã nõ apit. ſed
miratur apl's dicẽs. O altitu
do diuitiaruꝫ ſapie ⁊ ſcie dei.

Queſtio. j. Q ꝫ pdeſtinatio ſit q̃d eternũ videꝛ. Qͦ ꝺ A
est ante mũdi ꝯſtitutiõeꝫ ẽ q̃d eternũ.
predeſtinatio ẽ hmõi. qꝛ pdeſtinatio ẽ electio. Ephe. j. Elegit
nos ante mũdi ꝯſtitutionẽ. ergo ⁊c. ❡ Itẽ pdeſtinatio ẽ pre-
ſcia bñficiorũ. ſꝫ q̃cq̃d de⁹ pſcit. eternaliter preſcit. ꝗ cũ omis
preſcia ſit eterna. ⁊ ois predeſtinatio eſt ſcia. ois predeſtina-
tio eſt eterna. ❡ Itẽ predeſtinatio ẽ ꝓpoſitũ miſerẽdi. ſꝫ ꝓpo
ſitũ eſt q̃d ꝓponẽtis precedẽs res que ꝓponuntur. ergo cũ ſit
propoſitum dei. ⁊ deus eternaliter proponit. patet ⁊c.
❡ Itẽ ꝺ rõne ſui nois predeſtinatio dicit preceſſionẽ ſiue añ-
ceſſionẽ ſꝫ nõ niſi predeſtinãtis ad predeſtinatũ. ſed predeſti-
nãs ẽ etern⁹ ꝗ dicit ordinẽ ⁊ anteceſſionẽ eterni ad tpale. ſed
anteceſſio illa ẽ eterna. ꝗ ⁊c. ❡ Cõtra. Predeſtinatio iportat
relationẽ ad predeſtinatũ ſꝫ ois relatio ponit reſpectũ verũ.
vel in vtroqꝫ extremorũ. vel ſaltẽ in altero. ſꝫ predeſtinatio nõ
põt veꝝ reſpectũ ponere i predeſtinãte. ꝗ ponit reſpectũ verũ
in predeſtinato. ſꝫ ver⁹ reſpect⁹ nõ fundaꝛ niſi ſupra q̃d creatũ
et tpale. ❡ Itẽ predeſtinatio iportat actionẽ . ⁊ oi actioni rñ-
det paſſio. cũ ꝗ actio ⁊ paſſio nõ ſint in eodẽ. qꝛ nõ ẽ idẽ prede
ſtinãs. ⁊ predeſtinat⁹. neceſſe ẽ ꝙ ſit i alio ſꝫ aliud nõ ẽ niſi q̃d
tpale ⁊ creatũ. ꝗ predeſtinatio iportat q̃d tpale ⁊ creatũ. ergo
nõ eſt eterna. ❡ Itẽ predeſtinatio iportat ordinẽ predeſtinã-
tis ad predeſtinatũ. aut ꝗ ſm eſſe qͦ hꝫ in deo . aut ſm eſſe qͦ
hꝫ in ꝓprio gñe. Nõ ſm eſſe qͦ hꝫ in deo. qꝛ ſic eſt deus ⁊ nõ ſe
quiꝛ deũ. ꝗ ſm eſſe qͦ hꝫ in ꝓprio gñe. ſꝫ eẽ qͦ hꝫ in ꝓprio gñe
eſt q̃d tpale ⁊ creatũ. ꝗ ⁊ predeſtinatio ſilr. ⁊ ſic ⁊c. ❡ Itẽ ois
actus diuinus q̃ nõ reflectiꝛ ſupra eſſentiã vel pſonã. trãſit ex
tra. ⁊ ois actus trãſiẽs extra ex tpe dꝛ de deo. cũ ꝗ predeſtina
tio nõ trãſeat in pſonã vel eſſentiã. ſꝫ extra. ꝗ eſt tpalis. Item
predeſtinatio eſt preparatio. ſꝫ nihil dꝛ preparari añq̃ icipiat
aliq̃d fieri ſm principia intrinſeca artifex eñ nõ dꝛ preparare
domũ añ ligna ⁊ lapides ſola cogitatione. ꝗ neceſſe eſt ꝙ po-
naꝛ in re. ❡ Rñ. dõm ꝙ in predeſtinatione nõ ſunt niſi duo. ſ. 10
ꝯnotatũ ⁊ pncipale ſignificatũ. Significatũ principale eſt di
uina eẽntia. ꝯnotatũ vͦ eſt creatura vt grã ⁊ glĩa ⁊ pſona ſal-
uãda. ⁊ hec duo iportat pdeſtinatio cũ ordine añceſſiõis vni⁹
ad alterũ rõne ꝓpõnis. qm̃ ꝗ ſignificatũ pncipale eſt eternũ.
ita predeſtinatio ẽ q̃d eternũ. Rurſus qm̃ iportat añceſſioneꝫ
ſignificati ad ꝯnotatũ. ⁊ illa añceſſio eſt ab eterno. ꝗ predeſti
natio eſt q̃d eternũ ⁊ ab eterno. Et ꝯcedẽde ſunt rõnes ad h̃.
❡ Ad illud qͦ obijciꝛ de relatione. dicẽdũ ꝙ res ſiue relatio 11
põt ſignificari in deo duplr. vel reſpectu exiſtẽtis in actu. vel
reſpectu exñtis i potẽtia futuri aliqñ in actu. ⁊ qñ eſt reſpectu
exñtis i actu: tũc neceſſe ẽ ꝙ rñdeat ver⁹ reſpect⁹. qñ vͦ reſpe-
ctu exiſtẽtis in potẽtia ſufficit ꝙ rñdeat ipotẽtia. ⁊ talis fun-
daꝛ ſupra ens in potẽtia. ⁊ iõ actu nihil ponit niſi deũ. ❡ Ad 12
illõ qͦ obijciꝛ de actiõe. dõm ꝙ eſt actio ſm rẽ ⁊ eſt actio ſm
modũ. Actioni ſm rẽ q̃ eſt pncipiũ efficiẽs aliq̃d rñdet paſſio
differẽs ſm rẽ. vt creationi creatio. actioni paſſio. Actioni vͦ
ſm modũ nõ rñdet niſi paſſio ſm modũ differẽs. vt cognitio-
ni actiõi ipſius dei. rñdet ipm cognoſci. ⁊ hoc q̃dẽ realr nõ eſt
aliud ſm modũ. qm̃ ꝗ pdeſtinatio nõ importat niſi pcognitio 13
nẽ ſiue actiue ſiue paſſiue. iõ ẽ q̃d eternũ ⁊ nõ eſt aliõ q̃ deus.
❡ Ad illõ qͦ obijciꝛ de ordine. dicẽdũ ꝙ ẽ ordo ſm nobilitatẽ
et ſm durationẽ. ⁊ ordo ſm nobilitatẽ ponit extrema ſimul. or
do vͦ ſm durationẽ coiſp ꝙ ordo ẽ ponit extrema nõ eſſe ſi-
mul. ⁊ ſꝫ rõnẽ antecedẽdi ordo ſimul eſt cũ antecedẽte ſiue cũ
precedente. ſimiliter ſm rationẽ ſubſequẽdi ſimul eſt cũ ſubſe
quente. Quoniam ergo predeſtinatio importat ordinẽ ſm ra
tionẽ pcedẽdi. ideo eterna eſt q̃uis ſit reſpectu tpalis. qm̃ nõ 14
eſt ſimul cũ illo. ſed antecedit. ❡ Ad illõ qͦ obijciꝛ ꝙ pdeſti-
natio trãſit extra. dicendũ ꝙ trãſire extra eſt dupliciter. aut
in aliquid quod eſt extra. aut in aliquid quod eſt intra ſꝫ erit
extra. Primo modo cõnotat aliud in actu. ⁊ dicit quid tpale.
vt creare et conſeruare. ſecundo modo non vt predeſtinare. 15
❡ Ad illud quod obijcitur de preparatione ꝙ attendiꝛ ſꝫ pn
cipia intrinſeca. nõ ſm cauſam efficiẽtem. dicendũ ꝙ quedam
eſt cauſa efficiens que operatur ſm materiam preiacentem et
iſta quidẽ qꝛ alio indiget nõ diciꝛ preparare quãdo ſolũ vult
et diſponit intus. ſed quãdo materiam aptat exteri⁹. Quedã
eſt cauſa efficiens que nullo indiget ad operandũ. ſed ſtatim
cũ vult operaꝛ. ⁊ in tali pparatio nõ eſt aliud q̃ diſponere et
proponere. ⁊ talis ẽ de⁹. qꝛ nullo alio idiget a ſe ad operãdũ.

15 **Queſtio. ij.** Quid ſit p̄deſtinatio. vtrū .ſ. dei ſcia
vel volūtas. Et ſuppoſito ꝙ dicat ali
quis qđ ſit in vtroꝗ gn̄e. eſt em̄ ſicut dicit Aug. p̄ſcia bn̄ficio
rū ⁊ ꝓpoſitū miſerēdi. q̄rit̄ qđ iſtoꝝ importet principalius ⁊ ꝑ
modū cōplemēti. Q̄ꝫ importet ſcia vr̄. qꝛ cōpoſitū trahit ſigni
ficatū a cōponētib⁹. ſꝫ deſtinatio cū dicat̄ ⁊ miſſio ⁊ ordinatio
in rōne p̄deſtinationis accipit̄ vt ordinatio. Nam ſicut dicit
Aug. p̄deſtinare idē eſt qđ p̄ordinare. ſed artifex licꝫ volēs ⁊
ſciēs p̄ordinet. nō tn̄ ordinat inquātū volēs. ſꝫ inquātū ſciēs.
ergo ⁊c. ¶ Itē ſcia nō diuidit̄ ſm̄ rōnē accipiendi in virtutes
vel in ea q̄ ſunt volūtatis. ſed in ea q̄ ſunt cognitionis. Sꝫ nos
diuidimus diuinā ſciam in p̄deſtinationē ⁊ reprobationē. er-
go p̄deſtinatio ſm̄ ꝙ hmōi ad ſciam ſpectat. ¶ Cōtra p̄deſti-
natio eſt cauſa gr̄e ⁊ glorie. ſed gratia ⁊ glīa immediate ſunt
a volūtate. ergo p̄deſtinatio de ſe dicit q̄d in gn̄e voluntatis.
Si dicas ꝙ ex vi nōis nō importat illā cauſalitatē. ¶ Cōtra.
eſto ꝙ deus p̄ſciret aliquē habiturū grām ⁊ glīam aliūde ꝙ̄
ab ipſo. nō diceret̄ p̄deſtinare. ergo de ſe dicit cauſalitatem.
¶ Itē p̄deſtinatio īportat ſciam ⁊ volūtatē. ſed quotiens hec
duo in aliquo important̄. volūtas ſe hꝫ ꝑ modum ꝯſequētis ⁊
addētis ad ſciam. ſed qđ ꝯſequit̄ ⁊ addit. ſe hꝫ ꝑ modū fōr̄e ⁊
cōplemēti. ⁊ a tali eſt res denoianda. vr̄ ergo ꝙ cōpletius im
16 portet volūtatē. ⁊ ita ꝙ male ſituet magr̄. ¶ Rn̄. dicēdū ꝙ cū
p̄deſtinatio ſignificet diuinā eſſentiā vt cām gr̄e ⁊ glīe. ⁊ hoc
ſm̄ ordinatā diſtributionē gr̄e ⁊ glīe. quātū eſt de ſe. nō tn̄ i-
portat ſciam. ſꝫ ēt volūtatē ⁊ potētiā. ſed qm̄ cauſalitas gr̄e et
glīe attribuit̄ ꝓprie volūtati vt efficiēti. ſed ſcie vt diſponēti.
⁊ potētie vt exequēti. iđ ⁊ ſi p̄deſtinatio īportet illa tria. tn̄ p̄n
cipalius eſt in gn̄e volūtatis. ⁊ iđ ab Augu. diffinit̄ p̄deſtina-
tio ꝑ illa tria. Primo ꝑ illud qđ reſpicit potētiā in lib. de fide
ad Petrū. Predeſtinatio eſt gratuita donationis p̄paratio.
17 Scđo ꝑ illud qđ reſpicit ſciam in li. de bono ꝑſeuerātie. Pre-
deſtinatio eſt p̄ſcia bn̄ficioꝝ dei. Tertio ꝑ illud qđ reſpicit vo
lūtatē ⁊ ꝓpriiſſime in li. de p̄deſtinatione ſctōꝝ. Predeſtina-
tio inq̄t ibi eſt ꝓpoſitū miſerēdi. ¶ Ad illud ergo qđ obiicit̄ ꝙ
dicit ordinē. dicēdū ꝙ eſt ordo duplex. Unus diſpoſitio rerū
18 in vniuerſo. ⁊ hic appropriat̄ ſcie. Alius directio in finē. ⁊ hic
appropriat̄ bonitati ſiue volūtati. ⁊ hoc mō eſt de rōne p̄deſti
nationis. ¶ Ad illud qđ obiicit̄ ꝙ eſt pars p̄ſcie. dōm ꝙ quē-
19 admodū fides ⁊ prudētia ſunt in gn̄e cognitionis. tn̄ addunt
ſupra cognitionē aliq̄d qđ diſtrahit in genus virtutis. qđ re-
ſpicit volūtatē. ꝑ hūc modū ⁊ in ꝓpoſito eſt itelligēdū. Et qm̄
ſcia nō tm̄ accipit̄ ꝓ ſimplici noticia. ſed ēt vt frequēter ꝓ pra
ctica. ⁊ hoc mō cōplectit̄ ſciam cū volūtate. ⁊ magr̄ ſic accipit
gn̄alr̄. iđ enumerat p̄deſtinationē inter ea q̄ ſunt ſcie. Volunt
tn̄ aliq̄ dicere ꝙ principalius eſt in gn̄e ſcie. eo ꝙ in rōne p̄de-
ſtinationis cadit ſcia in recto ſed volūtas in obliquo. Eſt em̄
p̄deſtinatio ſcia bn̄placiti. Vterꝗ modus dicēdi ſatis eſt pro
babilis. ſed primus modus.

Secūdo quātū ad hūc primū articulū q̄rit̄ de
neceſſitate p̄deſtinatiōis. Et circa hoc q̄runt̄
duo. Primo vtrū inferat neceſſitatē ſalutis li.
ar. Scđo vtrū inferat certitudinē in euētu.

Queſtio. j. Q̄ꝫ inferat neceſſitatē
oñdit̄ ſic. oīs cā q̄ neceſ
E ſaria eſt in ſe ⁊ neceſſario ponit effectū. infert ſimplr̄ neceſſita
tē effectui. ſed p̄deſtinatio reſpectu ſalutis eſt hmōi. ergo ⁊c.
Minor pꝫ. Predeſtinatio em̄ cū ſit deus in ſe dicit q̄d neceſſa
riū. ⁊ iterū neceſſario infert effectū. qꝛ neceſſario ſequit̄. ſi eſt
p̄deſtinatus ſaluabit̄. ergo ⁊c. ¶ Item oīs cā q̄ nullo mō pōt
caſſari neceſſitatē ponit circa ꝓductionē effectus. nā cā q̄ caſ
ſari cū nullū ponit effectū. ſed p̄deſtinatio nullo mō pōt caſſa
ri. ergo p̄deſtinatio ponit neceſſitatē. ¶ Itē quotieſcūꝗ due
cāe ꝯcurrūt ad aliquē effectū quas impoſſibile eſt diſcordare
ſi vna eſt immutabilis. neceſſe eſt alterā eſſe immutabilē ⁊ effe
ctū ꝑ ꝯſequēs. hec manifeſta eſt ꝑ ſe. nā ſi altera ē mutabilis
reliqua exn̄te immutabili. poſſibile eſt eas diſcordare. ſed im
poſſibile eſt ꝙ p̄deſtinatio ⁊ li. ar. diſcordēt. ergo cū p̄deſtina
tio ſit cā immutabilis. neceſſe eſt ꝙ li. ar. ſit immutabile. ⁊ ſilr̄
cū totū ſit immutabile. reſtat ergo ꝙ neceſſitatē iponit p̄deſti
natio li. ar. ⁊ ſaluti. ¶ Item vr̄ ꝙ p̄deſtinatus nullo mō poſſit
dānari. ⁊ ſi hoc. tunc neceſſario ſaluat̄. ⁊ oñdit̄ hac rōne. Iſta
duo ꝯuertunt̄ eſſe p̄ſcitū ⁊ dānari eſſe p̄deſtinatū ⁊ ſaluari. ſꝫ
p̄deſtinatus nō pōt eſſe p̄ſcitus. ergo nō pōt dānari. Proba-
tio medie. qn̄ aliqua duo ſic ſe hn̄t ꝙ impoſſibile ē vnū alteri
ſuccedere. nec pn̄t ſilr̄ ī eſſe ſi alterū ineſt. impoſſibile ē reliquū
ineſſe. ſed eſſe p̄deſtinatū ⁊ eſſe p̄ſcitū ſic ſe hn̄t ꝙ impoſſibile
ē ſimul ineſſe eidē impoſſibile ēt alterum alteri ſuccedere. ſ. ꝙ
hō primo ſit p̄deſtinatus ⁊ poſtea p̄ſcitus. ergo cū ē p̄deſtina-
tus nullo modo pōt eſſe preſcitus. ergo ⁊c. ¶ Itē de omni qđ
eternum ē cum nō ē impoſſibile ē eſſe. qꝛ impoſſibile eſt ꝙ non
ens ſit eternum. ſed preſcitus ſi ē eternaliter ē preſcitus. ergo
illum qui non ē preſcitus impoſſibile ē preſcitum. ſed predeſti
natus non ē preſcitus. ergo ⁊c. ¶ Item de eo qđ non ē. idē ē
dicere. hoc poſſe eſſe ⁊ poſſe incipere eſſe. ſed preſcitꝫ ē quid
non ens reſpectu predeſtinati. ergo idem ē dicere predeſtina-
tum poſſe eſſe preſcitum. quod poſſe incipere preſciri ſiue dam
nari. ſed non pōt incipere eſſe preſcitus. ergo ⁊c. ¶ Contra. p̄
deſtinatio diuina nullum facit indigne ſaluari. ergo cū digni
tas in ſaluando reſpiciat meritū. ⁊ meritum li. ar. ergo prede
ſtinatio non tollit arbitrij libertatē ſm̄ ꝙ li. ar. ergo nō impo
nit neceſſitatē. ¶ Itē predeſtinatio nihil aufert li. ar. ſed tm̄
ponit in eo gratiā. ſed gr̄a nullā infert li. ar. neceſſitatē. ergo
cū ſalus pēdeat ex li. ar. patet ⁊c. ¶ Itē ſi predeſtinatio im-
ponit neceſſitatē. ergo cū in oī caſu ꝯtingēte neceſſe ē eum qui
p̄deſtinatus ē ſaluari. ergo fruſtra laborat aliquis bn̄facere.
qꝛ ſiue faciat bonum ſiue malū neceſſe ē eū ſaluari. ¶ Itē nul
lus laudat̄ in eo qđ neceſſitatis ē neꝗ vituperat̄. ſi ergo neceſ
ſe ē p̄deſtinatū ſaluari ⁊ preſcitū dānari. neꝗ predeſtinatus
laudandus ē ſi ſaluatur. neꝗ preſcitus vituperandus ſi dam
natur. qđ ē contra ſtatum glorie ⁊ pene. ¶ Rn̄. dicendum ꝙ p̄ 20
deſtinatio non infert neceſſitatē ſaluti. nec infert neceſſitatē
li. ar. qm̄ predeſtinatio non ē cauſa ſalutis niſi includēdo me-
rita ⁊ ita ſaluando li. ar. ¶ Ad intelligētiam autē obiectorum 21
notandum ꝙ predeſtinatio duo importat ⁊ rationē preſciētie.
⁊ rationē cauſe. Inquātum dicit rationē cauſe. nō neceſſario
ponit effectum. qꝛ non ē cauſa ꝑ neceſſitatē ſed per voluntatē.
⁊ iterum non ē tota cauſa ſed cum alia cauſa contingēte. ſ. cū
li. ar. Et regula ē ꝙ quotieſcūꝗ effectus pēdet ex cauſa neceſ 22
ſaria ⁊ variabili. a neceſſaria tanꝗ̄ ab vniuerſali. A variabili
tanꝗ̄ a particulari denominantur. A variabili. qꝛ denomina-
tio ē a cauſa particulari. ⁊ effectus qui depēdet a cauſa ꝯtin-
gētie ē ꝯtingēs. ⁊ p̄ter rationē cauſe importat rationē p̄ſciē-
tie. ⁊ p̄ſciētia quidē totum includit in cognitione. qꝛ lib. ar. et
eius cooperationē ⁊ vertibilitatē ⁊ totum. Et preterea non ē
niſi veri. ⁊ ēt de vero contingēte ē infallibis ſicut ſupra mon-
ſtratum ē in q̄ōne de p̄ſciētia. iđ p̄deſtinatio infert ſalutē ⁊ nō
pōt caſſari nec diſcordare a li. ar. ⁊ qꝛ p̄ſciētia nullam imponit
neceſſitatē ꝯſequēti. ſꝫ ſolum conſequētie. ſimiliter nec p̄deſti
natio. ¶ Ex hoc patēt prima obiecta de neceſſitate inferēdi ⁊ 23
poſſibilitate caſſandi. impoſſibilitate diſcordandi. hec em̄ om
nia dicunt neceſſitatē conſequētie ſoluꝫ. qꝛ inſunt p̄deſtinatio
ni non ꝑ rationē cauſalitatis. ſꝫ p̄cognitionis. que ē concors.
certa ⁊ infallibilis. Cōcors. qꝛ p̄ſcia ſiue p̄cognitio vera. Qui
enim cognoſcit hec. cognoſcit rē p̄ñtē eſſe ſicut ē. ⁊ futuram ſic
euenire ſicut eueniet. Eſt enim veritas adequatio rei ad intel
lectum. Eſt iterum certa. qꝛ indepēdēs. quia nullo modo pen 24
det ex p̄cognito. non enim ſm̄ eius exn̄tiam cognoſcit. ſed ſm̄
exigētiam luminis ⁊ claritatis eterne. in qua nulla cadit du-
bietas. ſꝫ certitudo ſumma. ⁊ iđ omnibus equalr̄ certa ē. Eſt
iterum infallibilis. quoniam ē totum poſſe p̄ſciri circūplectēs
⁊ iđ in nullo pōt falli nec circūueniri. Et ē exēplum Boe. in li
bro. de conſo. ꝙ ſi aliquis aſpiceret de loco eminēti circūiacē
tem regionē vbi ē multitudo viarum. quas omēs ſimul ⁊ vno
aſpectu videret ambulans ꝑ locum ſuum. Quis poſſet ꝑ diuer
ſas vias ire. non tamē poſſet viſum eius latere. pro eo ꝙ nul-
lam viam poſſet ire. quam ille non videret. ſi ergo intelligatur
vnus eſſe viſus qui poſſet omnes vias p̄uidere. ⁊ totum poſſe
euntis. nullo modo quiſꝗ eū p̄ueniētē circūuenire poſſet. ⁊ ta
lis ē aſpectus diuine p̄ſciētie. qꝛ ab eterno cognouit quod co
gitare poteramus vel velle. ⁊ ſimul cum hoc vidit in quā par
tē noſtra voluntas ⁊ opatio inclinantur. ⁊ quia totum poſſe ⁊
velle ⁊ agere complectitur. iđ nō pōt falli. ⁊ quia p̄deſtinatio
claudit p̄ſciam. hinc ē ꝙ concordat cum li. ar. ⁊ non pōt diſcor
dare. ⁊ non pōt caſſari. ⁊ neceſſario infert ſalutem. ſed non ne
ceſſario efficit. ¶ Ad illud quod queritur vtrum predeſtina- 25
tus poſſit

tus poſſit dānari. dicēdum ꝙ ſic ſine diſtinctione qꝫ ꝗuis hec
poſſit diſtingui de re vel dicto. predeſtinatum dānari eſt poſ-
ſibile. ſicut hec. album poſſibile eſt eſſe nigrū. hec tn̄ nō eſt di-
ſtinguenda ſm artē. predeſtinatus pōt dānari. ſicut nec hec.
homo albus poteſt eſſe niger. Nō eñ poteſt eſſe de dicto. cum
26 nō ſit dictū. Propter quod intelligendū ꝙ iſta hꝫ tres cauſas
veritatis p̄deſtinatus poteſt dānari. ſicut hec predeſtinatus
poteſt eſſe preſcitus. Aut qꝫ forma p̄dicati poteſt ineſſe ſubie-
cto cum forma implicata: vel poſt formā implicatā vel ſine for
ma implicata: quocūqꝫ eñ mō p̄dicatum poſſit ineſſe. iudican
da eſt locutio ſimplr̄ vera. Et dico ꝙ in tertio ſenſu locutio eſt
vera. predeſtinatus pōt eſſe preſcitus. predeſtinatus eñ po-
teſt non eſſe p̄deſtinatus. ⁊ neceſſe eſt oēm hoīem eſſe predeſti
natum vel preſcitum. ⁊ ideo ſequitur ꝙ poſſit eſſe preſcitus. et
hoc quidē neceſſarium eſt poni. nam fides dicit ⁊ ratio. ſequit̄
ergo ſi eſt p̄deſtinatus. ſaluabitur. Rurſus fides dicit ⁊ rō: qꝫ
iſtum ſaluari eſt ꝯtingēs ⁊ qui diceret ꝯtrariū ⁊ aſſereret re-
ſpuendus eſſet ſm oīm iudiciū certum. Et iterū ars dicit ꝙ ſi
conſequēs eſt contingēs: impoſſibile eſt antecedēs eſſe neceſ-
ſarium. ⁊ hoc ſupra probatum eſt per tres regulas. ⁊ q̄ diceret
huius ꝯtrarium totā artem ſilogiſticā deſtrueret cuius vis il
lationis eſt vt oppoſitum conſequētis nō poſſit ſtare cū ante-
27 cedente. Certum eſt autē ꝙ oppoſitum cōtingentis ſtat cū ne
ceſſario. iſtum ergo eſſe p̄deſtinatum nō eſt neceſſarium. ⁊ eſt
neceſſarium vel contingēs vel impoſſibile. ⁊ nō eſt impoſſibi-
le vl̄ neceſſariū. ergo eſt contingēs. ⁊ ꝯtingēs poteſt nō eſſe er
go iſte q̄ eſt p̄deſtinatus pōt non eſſe predeſtinatus. Et hoc q̄
dem credo ꝙ neceſſe ſit poni h̄ tamē difficile eſt intelligi. Pōt
tamen ſic capi ſi preſupponamus quattuor vera. Primum eſt
ꝙ preſens diuine eternitatis circūplectitur oīne tempus idē
⁊ vniforme. ⁊ hoc dicit Anſel. in li. de ꝯcordia p̄ſcientie ⁊ lib.
ar. ꝙ ſicut pn̄s tempus circūplectitur omnē locum ⁊ omne qđ
in loco eſt. ita p̄ſens eternitatis omne tēpus. ⁊ hoc neceſſariū
eſt poni ꝗuis nō poſſumus hoc plene intelligere. Videmꝰ eñ
eiꝰ oppoſitū eſſe falſum ⁊ impoſſibile. qꝫ ſi hoc nō eēt. tūc muta
retur preſens diuine eternitatis. Secūdum eſt illud ꝙ deus
vno ⁊ eodem cognoſcit oīa. ita ꝙ eſt vnica dei cognitio qua co
gnoſcit hoc ⁊ qua cognoſcit eius oppoſitū. ⁊ hoc ſupra ꝓbatū
eſt autoritate ⁊ rōne. nō ſolum quātum ad illud per qđ cogno
ſcitur. ſꝫ etiā ꝗtum ad actū diuine cognitionis. Tertiū eſt ꝙ
cū dicimus diuinā cognitionē vel volūtatem ordinari ad hoc
cognoſcibile ⁊ ad aliud. nō ponitur ordo vl̄ reſpectus in deo
actu. ſꝫ ſolū ex pte rei create vel cognite. ⁊ ille quidē ſicut p̄ui-
ſum ē nō ponitur in actu ſed in habitu. nec ꝯpſiti: ſꝫ de futuro
Quartū eſt ꝙ futurū ſub rōne futuri quod ponitur ſemel eſſe
verum ponitur ſemper fuiſſe veruꝫ: ⁊ quod ponitur ſemel eſſe
falſum: ponitur fuiſſe ſemꝑ falſum. ⁊ iō cum ponitur poſſe eſſe
nō ponitur nec mutari nec incipere. His p̄ſuppoſitis facile eſt
intelligere ꝙ p̄deſtinatus pōt eſſe p̄ſcitus. ⁊ ꝙ deus quē pre-
ſciuit potuit p̄deſtinaſſe. Cōſtans eñ eſt ꝙ ſalus iſtius q̄ pre-
ſcitus ē potuit ab eterno p̄uideri. cū poſſit eſſe ſiue fieri in tē-
pore ⁊ ſi potuit ab eterno ordinari ad diuinā cognitionē ⁊ vo-
luntatē. pōt ⁊ nūc. Etem̄ qꝫ pn̄s totū eſt ⁊ nihil tranſijt in pre-
teritū ⁊ nihil factū eſt qđ ſit neceſſariū eſſe factū. hinc eſt ꝙ ſi-
cut pōt cogitari vere potuiſſe ⁊ non p̄deſtinaſſe ab eterno. ita
etiā ꝙ poſſit nūc in ſuo. ſcꝫ nūc eternitatis nō p̄deſtinaſſe. ⁊ h̄
dicit magr̄ in lr̄a. Actus tamen eternus diuine cognitiōis nō
pōt cogitari non fuiſſe. vel ad hoc futurū contingens ordina-
tum non eſſe. ⁊ ſi hoc non ponitur. nō ponitur aliqua mutatio
in eterno preſenti. qꝫ nulla ponitur ſucceſſio. nec ponitur mu-
tatio in cognitione. qꝫ nō ponitur in deo alia cognitio. nec in
ordine ex parte cognoſcētis. qꝫ nō ponitur in deo alius ordo.
nec in ordine ex parte cogniti: qꝫ ex parte illa nō ponitur niſi
futurū ⁊ illud cū nō eſt pōt intelligi eſſe. ⁊ pōt eſſe futurū ſine
mutatione. ⁊ hoc totū clarius aperitur. ſi veniamꝰ ad ſignifi-
28 cationē hoꝝ vocabuloꝝ preſcitus ⁊ p̄deſtinatus. Predeſtina-
tus eñ ⁊ preſcitus duo ſunt vocabula. ⁊ ꝗtum ad principale
ſignificatum diuinā eſſentiā. quātum ad ꝯnotatum importāt
futura cōtingentia. Quātum ergo ad principale ſignificatuꝫ
idem ſunt. quātum vō ad connotatū: qꝫ ſunt contingētia que
non de neceſſitate inſunt. pōt vnum eſſe alterum. Qꝫ vō cōno-
tata non tm̄ ſunt cōtingentia. ſed etiā de futuro que nihil po-
nunt actu. poſſunt nō ineſſe ⁊ ineſſe ſine mutatione. Cū eñ po

nuntur ineſſe vera de futuro. ponunt̄ ſemꝑ fuiſſe ⁊c. ſicut pꝫ.
⁊ Anſel. dicit. ſi dicatur aliq̄d eſſe futurū de cōtingēti conſtat
ꝙ poſſibile eſt nō eſſe futurū. ⁊ ſi futurū ē. ſemꝑ verū fuit ipm
eſſe futurū. ⁊ iō hec eſt vera ſine mutatione ⁊ ſine inceptione.
predeſtinatus pōt eſſe preſcitus. nulla eñ repugnātia ē nec ex
parte ſignificati, nec ex parte cōnotati. ⁊ hoc pꝫ ſi reſoluatur.
Sēſus eñ ē. iſte ē p̄deſtinatus. i. iſte ē a deo p̄cognitus. ⁊ ſal-
uabit̄ ꝑ dei gratiā. Siīr iſte ē p̄ſcitus. ſenſus eſt. Iſte ē preco
gnitus ⁊ dānabit̄ ꝑ ſuā culpā. Cōſtat eñ ꝙ in diuiā cognitōe
nō eſt differētia in ſe ſꝫ ſolū in ꝯnotato. cū ergo ſaluādus poſ-
ſit dānari. p̄deſtinatus pōt eſſe p̄ſcitus ſine aliqua mutatione
Ex hoc patēt tria obiecta. nā primū ⁊ vltimū intelligit̄ in for-
mis que aliq̄d ponūt actu circa ſubiectū. ſcđm vō de eo quod
eſt eternū qđ nihil tpale connotat. alia aūt nō ſunt eſſe preſci-
tum ⁊ eſſe p̄deſtinatum. ⁊ ſic patēt omnia.

Queſtio. ij

Suppoſito ꝙ p̄deſtinatio nō inferat D
neceſſitatē libero arbitrio ꝙ nō poſſit
aliter eē querit̄ vtrū ponat certitudinē in euētu. ſcꝫ vt nunꝗ
aliter eueniat niſi ſicut deꝰ p̄diffiniuit. Et ꝙ ſic oñditur p̄mo
autoritate Iob. xiij. Ego ſcio quos elegerim. Et. ij. Thim̄. ij.
Nouit deꝰ qui ſunt eiꝰ. ergo ſi diuina cognitio ē certa ⁊ infalli
bilis ⁊ falleret̄ ſi nō ſaluarētur illi quos nouit eē ſuos certitu
dinalr̄. ergo verū ē ꝙ ſic euenit ſicut p̄diffiniuit deus. ⁊ ſic ⁊c.
¶ Itē. j. Io. ij. Ex nobis exierūt: ſꝫ ex nobis nō erāt. ponit il-
lud ꝓ ſigno. ſ. ꝙ illud ē ſignū ꝙ homo nō fuit electus qñ nō ꝑ-
ſeuerauit in bono finalr̄. ſi ergo illud ſignum eſt rectū. certuꝫ
eſt ꝙ oēs predeſtinati ⁊ ſoli in grā finalr̄ ꝑſeuerant ⁊ ſi hoc cer
tum ē ꝙ ſoli ſaluant̄ ⁊ oēs. ergo certitudo ē in euētu. ¶ Item
Aug. in li. de bono ꝑſeuerantie. Predeſtinatio ē p̄ſcientia bñ-
ficioꝝ dei ꝑ que certiſſime liberant̄ quicūqꝫ liberant̄. Si g̊ li-
berant̄ certiſſime pꝫ ꝙ certitudo ſalutis ē reſpectu ꝑſonaꝝ. ⁊
ſic ⁊c. ¶ Itē Aug. in li. de correctione ⁊ grā. Certus ē numerꝰ
electoꝝ qui nō pōt minui nec augeri. ergo videt̄ ꝙ certitudo
ſit in quodā numero. ¶ Itē hoc videt̄ rōne. qꝫ in domo pr̄is
ſunt multe māſiones. ſicut đꝫ Io. xiiij. aut ergo preuidit deus
qui debeāt ibi habitare. aut nō. Cōſtat ꝙ p̄uidit q̄ debeāt ibi
eſſe. ergo ſi aliquis coꝝ deſit: aliqua māſio vacua remanebit.
ſꝫ hoc ē incōueniens ⁊ indecēs in ciuitate ſupna: ergo certum
eſt ꝙ quilibet p̄deſtinatus locum ſuū habebit. ¶ Itē numerꝰ
electoꝝ a deo p̄finitus ē optima ⁊ decētiſſima ratione ⁊ ꝓpor-
tione. ſi eñ fecit oīa ordinatiſſime. multo fortius ſupnam ciui-
tatem. ſꝫ optima ꝓportio fedatur ⁊ perditur ꝑ augmētum et
diminutionem. ergo ſi nō poteſt eſſe vt ſit ibi defectus ordinis
⁊ ꝓportionis cōgruētis. certitudinalr̄ tot ſaluabuntur ⁊ non
plures nec pauciores q̄t deus p̄uidit. ¶ Sꝫ cōtra. ꝙ nō ſit cer
titudo euētus quātum ad ꝑſonas videtur ſic. Apoc. iij. Tene
qđ habes ne alius accipiat co. ti. Greg. ibi. Dū alius liberat̄
alius in locū eius ſubinducitur. ergo ſi vnus vēdicat ſibi locū
alterius. nō euenit ſicut deꝰ ordinauit. immo tota die ſit trāſ-
mutatio. ¶ Item ſuper illud Iob. xxxiiij. Conteret multos.
Grego. ibidem locum vite alijs cadētibus alij ſortiuntur.
¶ Item ꝙ nō ſit certitudo quātum ad numeruꝫ. videtur Lu.
v. Rumpebatur rhete. gloſa. Non tot intrant de iudeis quot
ſunt p̄deſtinati. ergo pauciores ſaluantur ꝗ̄ ſunt predeſtinati
¶ Item Deutero. j. Addat deus ad hunc numerū multa mi-
lia. gl. ad hūc numerū p̄diffinitū in dei p̄ſciētia qui nouit que
ſunt eius. ergo ſi deus addit ad numerum prediffinitum. non
eſt certitudo quantum ad numerum ſaluandorum. ¶ Item ꝙ
quantum ad neutrum ſit certitudo videtur. intelligamus eñ
a b c. eſſe numerum p̄deſtinatoꝝ. d e f. numerū p̄ſcitoꝝ. tunc q̄
ro a. ita hñ poteſt dānari ſicut ⁊ d. ⁊ econuerſo d. ita ſaluari ſi-
cut a. ergo nulla eſt certitudo quātuꝫ ad ꝑſonas. Rurſus a po
teſt dānari. ⁊ tunc ſolum remanēt duo. ⁊ d ſaluari. ⁊ tunc erūt
quattuor. ergo nulla ē certitudo quantū ad numerum. ¶ Itē
hoc ipſum oñditur deducēdo ad incōueniēs. Si eñ certū eſt
qui ⁊ quot ſaluabunt̄ ita ꝙ ſic eueniet ⁊ nō alr̄. ergo certum ē
ꝙ nullus p̄deſtinatus dānabitur aliquo caſu vel euētu. ⁊ nul-
lus p̄ſcitus ſaluabitur. ergo nullus dꝫ curare vtrum faciet be
ne vl̄ male. qꝫ preſcitus eſt. quicquid faciat in fine dānabitur
ſi predeſtinatus. quicquid faciat in fine ſaluabitur. ſtultus ē
ergo qui non comedit ⁊ letatur ⁊ non habet bona in vita ſua.
¶ Rñ. dōm ꝙ ē dicere certitudinē a pte rei euenīētis. ⁊ a pte
dei p̄ordinantis. Si loquamur de certitudine a parte rei eue-

nītis cū hec dicatur ꝯtra ꝯtingentiā. ſic dico ꝙ nō eſt maioꝛ
certitudo in numero electoꝝ ꝙ̄ ſit in numero alioꝝ futuroꝝ cō
tingētium. q: pendet euētus noſtre ſalutis ⁊ dānationis ex no
ſtri arbitrij libertate. Si aūt loquamur de certitudie a parte
dei ꝑcognoſcētis. ſic certus eſt euētus ſalutis nr̄e certitudine
infallibilitatis. q: diuīa ꝑſcia nō fallit̄. ⁊ iō euenit vt ꝑſciuit.
Certus etiā eſt certitudine imutabilitatis. q: diuina diſpoſi
tio ⁊ oꝛdinatio nō variat̄ vt mō eligat vnū ⁊ mō aliū. ſed q̄ ſe
mel electus eſt ſemꝑ fuit ⁊ erit. ⁊ nō alius. Rōnes ad pꝛimam
partē inducte ꝓcedunt de certitudine effectus euētus. nō quā
tum ad neceſſitatē: ſed quātum ad infallibilitatē ꝑcognitiōis
30 ⁊ quātum ad inuariabilitatē eterne ꝑdeſtinationis. ¶ Ad il
lud ergo qḋ obijcit̄ ꝙ alius alteri⁹ locū accipit ⁊ coronā. dicē
dum ꝙ locus eterne manſionis ⁊ corona retributionis alicui
debet̄ ſm̄ reputationē pn̄tis iuſticie. alicui ſm̄ ꝑdiffinitionem
ꝑſciētie. ⁊ ꝯtingit ꝙ vnus locus debet̄ alicui ſm̄ pn̄tem iuſti
ciam. ⁊ ꝙ illo cadente alius intrat cui debet̄ ſm̄ ꝑdiffinitionē
eternam quādo vō alicui debetur locus ſm̄ pꝛediffinitionem
eternam. poteſt quidē cadere ⁊ locū perdere. ⁊ alius qui non
eſt pꝛedeſtinatus poteſt acquirere. ſed tn̄ hoc nunq̄ eueniet.
Q: ergo pꝛeſcitus iuſtus frequēter locū eterne mānſionis per
dit quē alius paris meriti acq̄rit. ⁊ nemo ſcit vtrū ſit pꝛeſcitus
vel ꝑdeſtinatus. ideo quāuis ſciat ſe eſſe iuſtum. timere dꝫ ne
amittat locū. ⁊ ad hūc timoꝛē hoꝛtat̄ beatus Job. in pꝛedicta
autoꝛitate Apoca. Et hic timoꝛ bonus eſt oībus ⁊ pꝛeſcitis et
ꝑdeſtinatis. q: hūiliat ⁊ ſollicitat. Ecōtra certitudo d̄ electio
ne eleuat in tumoꝛē ⁊ depꝛimit in toꝛpoꝛē. iō ſm̄ oꝛdinatiſſimā
diſpoſitionē. hoc factū eſt vt nulli reuelet̄ an ſit pꝛedeſtinatus
niſi ſit a deo confirmatus in bono. vt nō poſſit eleuari per ſu
perbiā. vel toꝛpere per negligētiam. Patꝫ ergo ꝙ illa autoꝛi
tas non ſignificat mutationē fieri in ꝑſcientia. vel alr̄ euenire
ꝙ̄ deus ꝑſcit. ſed ꝙ qui actualiter iuſtus eſt. poteſt locuꝫ quo
dignus eſt ꝑdere perdēdo iuſticiā. ⁊ ꝙ qui peccatoꝛ eſt poteſt
ſibi locū debitū acquirere acq̄rendo iuſticiā ⁊ hoc tota die cō
tingit. Exēplum in veteri teſtamēto manifeſtum fuit de ſaule
et dauid ī regno cui ſcꝫ ſauli recte potuit dici. Tene qḋ habes
id eſt humilitatē ⁊ iuſticiā. ne alius accipiat coronam tuā tibi
debitam ſm̄ ſtatum pn̄tem. alij tamen debitam ſm̄ diſpoſitio
nem eternam. Exemplum etiam eſt in coꝛonis. xl. martyꝛum.
31 ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ de diminutione ⁊ augmento. dicendum
ꝙ totū referēdum eſt illud ad ſtatum pꝛeſentis iuſticie. Nam
illa glo. non tot intrant. intelligit̄ tpe pꝛimitiue eccleſie. quia
multi intrabūt in tpe finalis eccleſie. Similr̄ quod dicitur ꝙ
32 deus addat ad hunc numerū intelligitur iuſtificando plures
et vocando ad fidē. ¶ Ad illud quod obijcit̄. ꝙ poſſunt eē plu
res ⁊ paucioꝛes. ⁊ alij ꝙ̄ ſint pꝛeſciti. ergo ibi nō eſt certitudo
dicēdum ꝙ nō eſt certitudo neceſſitatis. eſt tn̄ certitudo infal
libilitatis. ꝙuis eñ poſſint eſſe alij ⁊ plures. tn̄ nunq̄ erunt ⁊
33 ſi eſſent. tūc ab eterno ꝑdeſtinati eſſent. iō non poteſt ibi cade
re aliqua mutatio. ¶ Ad illud qḋ obijcitur. ꝙ ſi ita euenit tūc
fruſtra laboꝛat pꝛeſcitus ⁊ ꝑdeſtinatus. dicēdum ꝙ illud eſt
argumentū qḋ ducit eos in toꝛpoꝛē ⁊ impietatis excuſationeꝫ
et iō pꝛimo oſtendēdum eſt eos ſtulte arguere inferēdo a ſimi
li, dicēdo ſic. Deus ꝑdeſtinauit vtrū tu debeas cras viuere an
non. ad quid ergo comedis ⁊ bibis qui ſic argueret ⁊ tali rōni
cōſentiret. argueret̄ dementie. Similr̄ in ꝓpoſito. Secūdo re
ſpondetur argumētando. tu dicis ꝙ deus ꝑdeſtinat ⁊ ego di
co ꝙ deus tanq̄ iuſtus iudex iuſte remunerat. nullū bonū er
go irremuneratū. nulluꝫ malū impunitū. ergo nullus laboꝛat
ſine fructu. nullus toꝛpet ſine dāno. Et ꝓpterea dicendum ꝙ
pꝛedicta argumentatio deficit. ꝓcedit eñ ac ſi deus pꝛedeſti
naret ⁊ pꝛeſciret in euētum omnē. ſed nō ꝑdeſtinat hoīem ad
ſalutē: niſi per merita: nec repꝛobat vt perueniat in dānatio
nem ſine meritis ⁊ ideo nō ſolū eſt noſtra ſalus ex parte dei. ſꝫ
ex parte noſtra. ⁊ cū ipſe velit oēs ſaluos fieri. ⁊ omibus gra
tiam impartiri. ſolum ex noſtra malicia vel negligentia venit
defectus noſtre ſalutis.

Conſequenter quātum ad ſecūdum articuluꝫ que
ritur de diuina electione. Et circa hoc queruntur
E duo. Pꝛimo querit̄ vtrū electio ſit in deo eternali
ter vel ex tpe. Scḋo querit̄ qḋ ſit electio ſm̄ rem.

Queſtio. j.

Quod electio ī deo ſit eter
naliter oſtendit̄ pꝛimo au
toꝛitate apl̄i. Ephe. j. Elegit nos ante mūdi conſtitutionē vt
eſſemus ſcti ⁊ immaculati coꝛā ipſo. ¶ Cōtra. Joh. xiij. Ego
ſcio quos elegerim. ſed oēs elegerat tpalr̄ qui erāt ei⁹ diſcipu
li: ergo nō eſt alia electio in deo ꝙ̄ tpalis. ¶ Itē ꝙ electio ſit
in deo. vr̄ ꝑ rōnem. q: oīs agens diſcrete ⁊ oꝛdinate eſt agens
ꝑ electionē: ſed de⁹ eſt hmōi. ergo in deo ē ponere electionem.
¶ Item ꝙ ab eterno vr̄. q: oīs electio q̄ eſt ſpecialr̄ aliquoꝝ nō
tm̄ eſt dilectio: ſꝫ etiā electio. ſꝫ ꝑdeſtinatio dei nō ē oīm hoim
ſꝫ ſolum ſaluandoꝝ. ⁊ ꝑdeſtinatio nō eſt ſine dilectione: ergo
neq̄ ſine electione. ſꝫ illa ab eterno: ergo ⁊ iſta. ¶ Sꝫ ꝯ Dam̄.
Electio nō cadit in deū: q: diuina natura nō eſt poſſibilis ad
ignoꝛantiā. ¶ Item eligere eſt alterū alteri ꝑoptare. ſꝫ deus
vult oēs hoīes ſaluos fieri. ergo videt̄ ꝙ electio nō ſit in deo.
¶ Itē videt̄ ꝙ ſolū ſit in deo tpalr̄. electio eñ nō eſſet ſi hō ꝑ
ſtitiſſet. ḡ videt̄ ꝙ lapſus hoīs faciat ad electionē. ſꝫ tpale nō
facit ad eē eternū: ergo electio nō ē eterna ſꝫ tpalis. ¶ Item
electio eſt diſſilr̄ entiū. ſed oīa in deo eternalr̄ ſunt vnū ⁊ ſilr̄.
ergo electio eſt rerū exiſtētium in ꝓpꝛio gn̄e. ſed in ꝓpꝛio gn̄e
nō ſunt niſi ex tpe ergo nec electio. ¶ Item electio ē ꝑoptatio
ſed de⁹ nihil ꝑoptat alij ꝙ̄tū ad intētionē affectus. ḡ ſolū ꝙ̄tū
ad excellentiā effect⁹ ſꝫ effectū nō ē ponere niſi ex tpe. ergo ⁊c.
¶ Itē in plus ē vocatio ꝙ̄ electio. Multi vō ſunt vocati pau
ci electi. Mat. xxij. ſꝫ vocatio eſt tpalis. ergo videt̄ ſilr̄ ꝙ ele
ctio. Conſequēter ergo cum vocatio ſit tpalis. ꝑdeſtinatio vō
eterna. querit̄ vtꝝ hoc eſt ꝙ electio ⁊ tpalis eſt ⁊ eterna. ¶ Rn̄. 34
dōm. ꝙ electio dr̄ duplr̄. Uno mō put dicit dilectiōeꝫ cū diſcre
tione ſolū. Alio modo vt dicit dilectionē cū diſcretione pꝛece
dente. ⁊ deliberatione ⁊ inq̄ſitione. Et pꝛimo mō eſt in deo. ſe
cundo mō in creatura in qua cadere pōt ignoꝛātia. ⁊ hoc ſcḋo
mō loquit̄ Dam̄. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ volūtas dei ⁊ di
lectio eſt ſine diſcretione. dicēdum ꝙ eſt volūtas antecedēs. 35
⁊ cōſequēs. Antecedēs qua vult ꝙ̄tum in ſe eſt. ꝯſequēs qua
vult cū ꝑſcia nr̄e ſalutis ⁊ pꝛima quidē eſt oīm. ſcḋa vō nō. Se
cundū hūc modū eſt dilectio duplex. Una q̄ reſpicit voluntatē
añcedentē. ⁊ hac diligit oēs ⁊ alia q̄ reſpicit ꝯſequētem ⁊ hac
diligit oēs ſaluādos. ⁊ hec eſt electio. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ 36
ꝙ electio nō eēt ſi hō, nō peccaſſet. dōm ꝙ eſt electio qua eligit̄
⁊ ſeparat̄ bonus a malo ⁊ ē electio qua ſeparat̄ melioꝛ a mīn⁹
bono. hec ſcḋa eēt ſi hō nō peccaſſet. pꝛima aūt nō eēt ſi hō nō
peccaſſet. nō q: lapſus aliq̄d faciat ad rōneꝫ eligendi ſed ꝓui
ſio lapſus. ⁊ ꝙuis lapſus hoīs fuerit tpalis. pꝛeuiſio tn̄ eius
fuit eterna. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ electio eſt diſſimilium 37
entium. dōm ꝙ ſicut dilectio duplex eſt quedam que oꝛitur ex
cōſideratiōe bonitatis. quedā que ē pꝛincipiū bonitatis. Sic
electio duplex eſt. Quedā que cauſat̄ a diuerſitate ⁊ ꝑeminen
tia eligibiliū. ⁊ hec ꝯſequit̄ eligibilia. vt electio hūana. Que
dam que ē ratio diuerſitatis in eligēdo vt diuina. ⁊ hec ē diſſi
milium. nō q̄ ſunt: ſed q̄ futura ſunt. ⁊ talis ꝓcedit ⁊ eſt eterna.
Niſi. n. eēt diuia electio. oēs eſſem⁹ repꝛobi ⁊ mali. ⁊ ſic pꝫ illḋ
¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ electio ē ꝑoptatio. dōm ꝙ ꝑoptatio 38
rōne maioꝛitatis effectus pōt eſſe duplr̄ aut per modū appꝛo
pꝛiationis. aut ꝑ modū diſpoſitionis ⁊ ꝑoꝛdinatiōis. Per mo
dum appꝛopꝛiationis ponit effectū in actu ꝑ modum ꝑoꝛdina
tionis ⁊ diſpoſitionis ponit in potētia tm̄. ⁊ ſicut diſpoſitio eſt
eterna: ita ⁊ pꝛeoptatio. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ de vocatione ꝙ 39
ſolum eſt tēpoꝛalis. dicēdum ꝙ vocatio dicit actum vt exterio
rem. electio dicit actum vt interioꝛē. pꝛedeſtinatio dicit actuꝫ
vt anterioꝛē. Quoniā ergo actus vt exterioꝛ cōnotat effectum
vt exterioꝛē. iō vocatio ſolum eſt tpalis. Ruꝛſus qm̄ actus vt
anterioꝛ nō hꝫ rōnem initiandi. iō ꝑdeſtinatio eſt ſolum eter
na. Sꝫ qm̄ actus interioꝛ ꝑ manifeſtationē fit exterioꝛ. hinc ē
ꝙ electio eſt eterna ⁊ tpalis. Qḋ ḡ obijcit̄ de vocatione ꝙ in
plus eſt. ḡ pꝛioꝛ. dōm ꝙ pꝛioꝛ ē ſm̄ rōnē intelligēdi tanq̄ cōioꝛ.
ſꝫ nō ꝙ̄tū ad oꝛdinē durādi. nō eñ ē ſuperi⁹ eſſentiale. ſꝫ effe
ctu conſequens. ⁊ ſic patent omnia.

Queſtio. ij.

Quid ſit electio. ⁊ ꝙ ſit idē qḋ ꝑdeſti 5
natio videt̄. Magr̄ dicit in lr̄a. Cum
aūt ꝑdeſtinatio ſit electio qua de⁹ elegit quos voluit añ mūdi
ꝯſtitutionē. ¶ Itē rōne videt̄. q: oīs ꝑdeſtinatus eſt electus
⁊ omnis electus ꝑdeſtinatus ergo pꝛedeſtinatio eſt electio cū
per ſe pꝛedicentur adinuicem. ¶ Item quoꝝ oppoſita ſunt ea
dem ipa ſunt eadē: ſꝫ oppoſitū electionis eſt repꝛobatio. ⁊ hec
eſt oppoſitum ꝑdeſtinationis. ergo ⁊c. ¶ Cōtra quecūq̄ ſunt
diuerſoꝛum

diuerſoꝝ ipſa ſunt diuerſa:ſed predeſtinatio eſt ſolum bonoꝝ
electio vo ſaluandoꝝ.⁊ aliquoꝝ dānandoꝝ.ergo ⁊c. Probatio
minoris. Jo.vj. Nōne duodecim vos elegi.⁊ vn⁹ ex vobis dia
bolus eſt. Si tu dicas ꝙ illud intelligitur de electione tpali.
Cōtra.electio tpalis ſignū eſt eterne.aut ergo ꝯcordāt.aut ē
ſignū falſum. ¶ Item ſi nūꝙ eſſet aliq̇s malus.eſſet p̄deſtina
tio:ſed nō eſſet electio ſm hoc.ergo aliud obiectū reſpicit ele
ctio.aliud p̄deſtinatio:ergo nō ſunt oīno idē. ¶ Itē agēs ſm
ꝓpoſitum dr̄ agens per electionē.⁊ non dr̄ agere ſm p̄deſtina
tionē.ergo differt p̄deſtinatio ⁊ electio. Queritur ergo q̄ ſit
40 differentia ⁊ quod ſit prius ſm rōnē intelligēdi. ¶ Rñ.dōm
ꝙ electio tripl̄r dr̄. Eſt enī electio ſm affectionē dilectionis.et
ſm effectū finalis gratificationis ⁊ ſm ſtatū p̄latiōis. Prima
eſt eterna.⁊ eſt idē qđ p̄deſtinatio. Scđa eſt tpalis ⁊ ſignum
prime infallibile. Tertia ſil̄r tpalis.nec eſt effectus nec ſignū
eterne electionis. Multi enī preſciunt̄ mali ⁊ reprobi.⁊ vtinā
41 non ſint plures mali ꝙ boni. ¶ Ad illud quod obijcitur de ver
bo dñi. Joh.vj. dōm ꝙ intelligit̄ de electione p̄lationis ⁊ hec
nō eſt tm̄ bonoꝝ nec oīm bonoꝝ.⁊ ideo vere pꝫ ꝙ nō eſt idem
qđ predeſtinatio. Et qđ obijcitur qđ eſt ſignum.dōm ꝙ nō eſt
ſignum certū.nec deus dat pro ſigno:⁊ ſtultus eſt qui huic ſi
42 gno credit. Sꝫ electio ſm effectū finalis gratificationis hec
eſt ſignū certū ſimpl̄r.ſꝫ nō eſt certū nobis.⁊ hec differt a vo
catione.qꝛ multis dat̄ grā qui nō pſeuerant ideo dicunt̄ voca
ti:ſꝫ nō electi.⁊ de his dr̄ Mat.xxij. Multi ſunt vocati.pauci
43 vo electi. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ electio reſpicit malū ⁊ cōue
nit omni agēti a ꝓpoſito.nō ſic p̄deſtinatio. Notādum ꝙ i deo
idem ſunt ꝓpoſitum.p̄deſtinatio ⁊ electio ſm rē tn̄ differūt ſm
rōnem intelligēdi. Nam ꝓpoſitū ſimpl̄r dicit voluntatē faciē
di aliqđ. Ille enī dr̄ ꝓponere.q̄ firmiter vult facere aliqđ. Ele
ctio vo ⁊ predeſtinatio addunt ſupra cōceptionē.ſed differen
ter:qꝛ p̄deſtinatio addit ordinē ⁊ directionē in finē.ſꝫ electio
diſcretionem ſiue ſeparationē a ſuo oppoſito. Unde ꝓpoſitū
dicit firmā voluntatis conceptionē p̄deſtinatio cū cōceptiōe
dicit preordinationē ⁊ electio quādam diſcretionē. Scđm er
go hoc pꝫ ꝙ ꝓpoſitum eſt prius ſm rōnem intelligēdi.⁊ dein
de electio qꝛ prius eſt intelligēdum aliqđ ſeparari a malo ſiue
44 a malicia ꝙ dirigi in finē.⁊ ſic patꝫ diuerſitas ⁊ ordo. Et ex h̄
patet illud quod vltimo queritur quare agens a ꝓpoſito non
ſemꝑ dr̄ agere ſm predeſtinationē ſicut ſm electionem.qꝛ oīs
agens a ꝓpoſito deliberans.alterā partē ꝯtradictionis pac
cipit.ideo oīs talis dr̄ eligere.ſed nō oīs agens ſic ordinat ef
fectū in finē.ſꝫ vt plurimū ſeipſum. Predeſtinare aūt eſt preor
dinare alterū in finē.⁊ hoc quidē cōpetit deo ꝓprie.⁊ ideo pꝫ
illud. Predeſtinatio enim tria connotat.ſcilꝫ preordinatum ⁊
hoc eſt homo.⁊ rationem preordinandi et hec eſt gratia.⁊ ra
tionem finis ⁊ hec eſt gloria.⁊ ſic ſunt tria.ſcilicet quod.⁊ per
quod ⁊ ad quod.

Onſequenter eſt queſtio de tertio articulo.ſcꝫ
de reprobatione. Et cū ea que dicta ſunt de p̄
deſtiuatione eterna.ſunt dicēda vel aptari pñt
reprobationi.querit̄ ſpecial̄r de obduratione
que eſt eius cōnotatum.de qua duo querūtur.
Primū eſt vtrum ſit pena vel culpa. Secūdum
vtrum obduratio ſit a deo.

B **Queſtio.j.** Qꝫ aūt obduratio ſit pena ſic oſtendit̄.
Sup illud Ro.ix. Cui⁹ vult miſeret̄ ⁊c.
glo.Aug. Obduratio eſt nolle miſereri ſꝫ nolle miſereri nō eſt
culpa ſed pena.ergo ⁊c. ¶ Itē ibidē. Miſeret̄ ſm gratiā que
gratis datur.obdurat aūt ſm iudiciū qđ meritis redditur:ſꝫ
conſtat ꝙ nō redditur bonis meritis.ergo malis:ſꝫ qđ malis
45 meritis redditur eſt pena.ergo obduratio eſt pena. ¶ Item
hoc ipſum videt̄ rōne.qꝛ in hoc differt culpa et pena.qꝛ culpa
eſt affectio volūtaria.pena eſt affectio inuolūtaria.ſꝫ obdura
tio cordis eſt inuolūtaria.qꝛ nullus vult debabilitari ſiue ob
durari.ergo ⁊c. ¶ Itē ſicut ſe hꝫ excecatio ad īntellectū.ſic ob
duratio ad affectū.ſꝫ excecatio dicit penā nō culpā.ḡ ⁊ obdu
ratio. ¶ Cōtra ſup illud Ro.ij. ſm duriciā ⁊c. Induratio eſt
pſeueratio mētis in malicia ꝑtinaci ꝑ quā ſit hō impenitens.
ſꝫ hoc dicit culpā.ḡ ⁊c. ¶ Itē Aug. de p̄deſtinatione ſanctoꝝ
Obduratio nihil aliud eſt ꝙ dei obuiare mādatis.ſꝫ obuiare
mādatis dicit inobediētiā.ſed pctm̄.vt dicit Amb. nihil aliud
eſt ꝙ pᵛaricatio legis diuine.⁊ celeſtiū inobediētia mandato
rum:ergo obduratio dicit pctm̄. ¶ Item rōne vr̄.qꝛ nulla pe
na tpalis ſm ꝙ hmōi opponit̄ gratie gratificāti.ſꝫ obduratio
opponit̄ grē gratificāti.⁊ maxime grē finali.ergo obduratio
nō eſt pena ſꝫ culpa. ¶ Itē in hoc eſt differētia inter penam et 46
culpā.qꝛ vt dicit Aug. Pena eſt malum qđ patimur.culpa vo
malū qđ agimus:ſꝫ obdurationē vnuſqſqꝫ facit ſibi.ſicut di
cit Aug.in li.de grā ⁊ li.ar. Indurauit de⁹ pharaonē iuſto iu
dicio ſꝫ ipſe ſe li.ar. Et ꝙ obduratio ſit a nobis pꝫ.qꝛ i pō.diſ
ſuadet̄. Nolite obdurare corda vr̄a.ergo ⁊c. ¶ Rñ.dōm ꝙ ob 47
duratio in ſpiritibus eſt trāſlatiue dicta ab obduratione i cor
poribus. In corporib⁹ aūt duriciā ſequit̄ triplex ꝓprietas.q̄
uis inſit corpori ꝑ eādem naturā. Nō ſic ſpūi. Durū enī eſt qđ
eſt inhabile ad ſuſcipiendū.eſt ſtabile ad ꝑmanēdum.eſt ite
rum forte ad rebellandū ſiue reſiſtēdum. Scđm hūc triplicē
modū cor obdurari dr̄ tripl̄r. Primo mō dr̄ cor obdurari ex h̄
ꝙ eſt inhabile ad impreſſionē gratie ſuſcipiendā.⁊ hoc mō ſo 48
nat in paſſionē.⁊ eſt pena ꝯſequēs culpā. Scđo mō dr̄ cor ob
duratū ꝙ eſt in pctō ſtabilitū.qđ eſt multum compactum ad
amorē peccati.⁊ hoc mō obduratio eſt pctm̄ cū diſpoſitione.ſi
ue diſpoſitio pcti p̄cedentis. Tertio mō dr̄ cor obduratū cor
rebelle qđ vult deū ⁊ eius mādata ⁊ gratiā impugnare.⁊ hoc
mō eſt ſpeciale pcti genus.ſ.pctm̄ in ſpm̄ſanctū.⁊ ſm illū mo
dum triplicē diuerſe autoritates ꝓcedunt de obduratiōe que
vident̄ ſibi obuiare.ſꝫ diuerſis vijs ꝓcedunt ſm mēbra diſtin
ctionis p̄dicte. Concedēdum eſt ergo ꝙ obduratio vno modo
eſt pena:concedēdum nihilominus ꝙ alijs modis eſt culpa ſi
ue diſpoſitio culpe. ¶ Ad illud ergo qđ obijcit̄.ꝙ pena gratie
nō repugnat ⁊ etiā ſonat in paſſionē.dōm ꝙ triplex eſt pena. 49
Eſt enī quedā pena inflicta.quedā contracta.quedam acta.
Pena inflicta ſimpl̄r eſt paſſio ⁊ nō repugnans grē vt fames
ſitis.⁊ egritudo. Pena cōtracta eſt fomes ⁊ ꝯcupiſcētia ⁊ hec
quidē paſſio eſt.⁊ ideo pena:ſꝫ tamē inclinat ad actionem ma
lam.⁊ iō gratie repugnat.non quātum ad ſubſtātiam.ſꝫ quan
tum ad inclinationē. Pena acta eſt ſicut obduratio ⁊ gratie ex
pulſio.⁊ hec quidē pena eſt:qꝛ paſſio eſt.ſꝫ qꝛ ex mala actione
ſiue ex peccato eſt.⁊ illud cōcomitatur inſeparabil̄r.ideo op
ponitur gratie.⁊ ita patꝫ ꝙ nihilomin⁹ eſt pena ⁊ paſſio. Quā
uis enī ꝯtingat ꝑ propriā actionē nihilominus pena eſt.ſicut
patet in ſcabioſo qui in ſcalpendo ſe delectat ſed poſtea ſentit
in carne ardorem.

Queſtio.ij. Utrū obduratio ſit a deo ſiue ſit effe
ctus dei reprobātis. Et ꝙ ſic videtur
Ro.ix. Cuius vult miſeret̄.⁊ quē vult indurat.ſꝫ idē eſt aliqđ D
fieri deo autore ⁊ deo volēte.ſi ergo obduratio eſt deo volēte
ergo ⁊ deo autore. ¶ Itē ibidē eſt glo.obduratio eſt nolle mi
ſereri.aut ergo hic eſt p̄dicatio ꝑ cām.aut ꝑ inherētiā.aut ꝑ
eſſentiā. Non ꝑ inherentiā vel eſſentiā.in deo enī eſt volūtas
miſerēdi.nec tn̄ obduratio.ḡ eſt dictū ꝑ cām:ſꝫ deus nō vult
miſereri aliquoꝝ vt p̄ſcitoꝝ vt dicit aug.ḡ ab ipſo ē coꝝ obdu
ratio. Item ſup illud Exo.iiij. Ego indurabo cor ei⁹.dicit au
gu. Indurauit de⁹ pharaonē iuſto iudicio.ergo ſm hoc fuit
iuſtum pharaonē indurari:ſꝫ omne iuſtum a ſumma iuſticia ꝓ
cedit que deus eſt.ergo ⁊c. ¶ Item rōne videt̄.qꝛ omne quod
eſt aliquid eſt a deo.obduratio eſt aliqđ.ergo ſm id quod eſt.
eſt a deo. Qꝫ ſit aliquid pꝫ.qꝛ durū dicit naturalē potētiā.ſꝫ
molle dicit impotētiam.ergo ſi mollicies eſt ⁊ in corporibus ⁊
ſpiritibus.eſt aliquid qđ hꝫ deū cauſam.pꝫ ⁊c. ¶ Itē quicun
qꝫ hꝫ curā alicui⁹ ſi ꝑmittit eū malefacere cū poſſit ꝓhibere.
vel perire cū poſſit adiuuare nō incōuenienter dr̄ cā ſui malefi
cij vel pcti ſiue mali. Un̄ p̄latus q̄ ſubditos non corrigit.cā dr̄
maloꝝ in ſubditis. Sil̄r qui hꝫ vn̄ paſcat fame morientē ⁊ nō
paſcit.cauſa eſt mortis ei⁹.ſi ergo deus pōt ꝓhibere vt affect⁹
noſter dureſcat.⁊ pōt paſcere vt nō deficiat ⁊ nō facit videtur
ꝙ ſibi ſit ratio ⁊ cauſa indurationis attribuenda. ¶ Itē phs
dat maximā ſi aliqđ eſt cā alicui⁹.⁊ oppoſitū eſt cauſa oppoſi
ti.vt ſi habere pulmonē eſt cā reſpirādi nō habere eſt cā nō re
ſpirandi.ſꝫ velle miſereri eſt cauſa gratificationis.ergo nolle
miſereri eſt cauſa obdurationis. ¶ Item ſi aliqđ per ſui p̄ſen
tiam cā eſt alicui⁹:per ſui abſentiā eſt cā oppoſiti.hec alia ma
xima eſt phi.ergo ſi deus per ſui preſentiā eſt cauſa mollifica
tionis cordis.per ſui abſentiā eſt cauſa obdurationis. ¶ Itē
ſi aliqua duo ſunt omnino ſunt ſimilia.aut ꝓprietas aliqua nō
ineſt vni que nō ineſt alij.aut ſi ineſt.aliunde ineſt. Ponatur

autē hic duo paruuli Jacob ⁊ Eſau. de⁹ vnū obdurat vt eſau alterū nō obdurat vt Jacob. ergo cū ſint ſiles oīno quo ad naturam ⁊ ꝙ̄tū ad merita. aliūde venit obduratio: ſed nō eſt dare niſi a deo. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ a diabolo. Contra. eſto ꝙ diabolus nullo mō ſe intromittat. nihilomin⁹ iſte obdurabit. ¶ Item oīs effectus ſiue poſitiuus ſiue defectiu⁹ hꝫ cām primam ⁊ immediatā. quero ergo que ſit cā obdurationis ꝓxima aut enī culpa originalis: aut actualis: aut vſus liberi arbitrij vel aliquod aliud. Nō culpa originalis. qꝛ tūc oēs obdurarentur. Silr̄ nec culpa actualis. qꝛ tunc oīs actualr̄ peccans obduraret. Nec vſus liberi arbitrij: qꝛ obduratio vt eſt connotatum reprobationis. eſt in paruulis in q̇bus nō eſt vſus lib. ar. reſtat ḡ ꝙ volūtas dei ſit cā. ⁊ hoc vr̄. qꝛ ea poſita ponit̄ effect⁹ Si enī deus nō vult iſtius miſereri. neceſſe eſt eum obdurari. ¶ Contra. Jo. vj. Oīs qui venit ad me nō eijciam eū foras. ergo paratus eſt deus oēs cōplecti. ergo defectus illuſtratiōis non venit ex parte dei. ſed ex parte noſtra. ¶ Item Apoc. iij. Ecce ſto ad oſtiū ⁊ pulſo ſi q̇s mihi aperuerit introibo ad euꝫ ⁊c. Sed ſi ꝑegrinus volens hoſpitari nō recūbit in domo. nō eſt cauſa ex parte ſui: ſed ſolum oſtiarij. ergo ſimilr̄ ⁊ obdurationis nō eſt cā. niſi q̇ nō recipit deū pulſantē. ¶ Itē aug. ſup illud Joh. j. Lux in tenebris lucet dicit. Sicut ceco poſito in ſole eſt p̄ñs lux. ⁊ ipſe abſens eſt luci. ſic in oī iniquo q̇ cecus ē corde p̄ſens eſt ſapia. ⁊ ipſe eſt abſens. ſi ergo bonū eſt ſile. cū cecitas ſiue ꝓuatio actus vidēdi nō ſit a ſole. pꝫ ꝙ nec obduratio eſt a deo. ¶ Item Anſel. Non ideo nō hꝫ homo gratiam quia deus nō dat: ſꝫ qꝛ homo nō accipit. ergo non dꝫ dici obduratio eſſe a deo. ¶ Iteꝫ rōne videtur. qꝛ optimi eſt optima adducere. ſed obduratio eſt peſſimū inter oīa mala ergo ipaꝫ non efficit deus qui eſt optimus. ¶ Item obduratio aīe reddit animā impotētem ab bonum. ergo eſt defectus. ſꝫ defect⁹ aut non hꝫ cauſam. aut ſi hꝫ. hꝫ cauſam deficiētem. de⁹ autem nullus eſt cā deficiens: ergo obduratio nullo mō eſt a deo.

¶ Rñ. dōm ꝙ obduratio inq̄tum pena eſt dicit anime ineptitudinem. ⁊ ita dicit defectionē penalem ⁊ pena oīs inquātum talis. eſt iuſta ⁊ ordinata. ideo dicit defectum ordinatū. inq̄tum ergo defectus eſt nō hꝫ cām niſi deficiētem hec aūt nō eſt deus: qꝛ deus nō eſt cā deficiens. ſed lib. arb. deſtitutū inquātum ṽo ordinatum hꝫ cām merētem. ſ. ipam culpam. ⁊ cām ordinātem: ſcꝫ retribuētem diuinā iuſticiā. Ille ergo tres autoritates apl̄i. Augu. ⁊ gloſe. ⁊ conſimiles que dicūt deū obduraſſe aliquē intelligunt̄ quātum ad rōnem ordinis nō quātuꝫ ad rōnem defectus. qꝛ per cōparationem ad defectum ſolum comparatur in ratione ꝑmittentis nō efficientis. Et eſt exemplum. ſicut ſi aliquis eſſet dignus fame perire. ⁊ alius poſſet eū paſcere. ⁊ iuſto iudicio nollet eū paſcere. ſi quereretur que fuit in iſto cā mortis. rñdetur ꝙ defectus cibi. ille ṽo nō diceretur occidiſſe ſed ꝑmiſiſſe. Si rurſus quereretur vtrū iſte iuſte fecerit diceretur ꝙ ſic. cum tñ nihil fecerit. qꝛ ipm nō facere ordinatum nō fuit autoritate eius ad merita illius ⁊ ꝑ ꝯſequens ille ordinatus eſt in pena ſibi debita ꝑ hunc modū ē intelligendū in ꝓpoſito. ¶ Ad illud ergo qd̄ obijcitur. ꝙ obduratio dicit poſitionem. dicēdum ꝙ in corporibus dicit poſitionem qꝛ per naturam ſuā nata ſunt ſibi reſiſtere. ſꝫ in ſpiritib⁹ dicit defectum. qꝛ de naturali aptitudine ſpūs dꝫ eſſe habilis ad ſuſceptionē influentie diuine. Unde habilitas talis eſt potentie ⁊ habitus. ſꝫ ecōtra obduratio ⁊ ineptitudo eſt per modum ꝓuiſionis ⁊ priuationis. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ qui permittit ſubditū perire eſt cā ⁊c. dicēdum ꝙ verū eſt ſi tenetur ⁊ debeat facere. ſꝫ ſi nō tenetur nec dꝫ hoc facere. immo magis ꝯtrariū nullatenus pōt illi imputari periculum. ſed iuſticie. ⁊ ita eſt in deo. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ ſi aliq̇d eſt cauſa alicuius ꝙ oppoſitū eſt cā oppoſiti. dicēdum ꝙ illud tenet in naturalibus ⁊ neceſſarijs. ſicut in habere pulmonē ⁊ nō habere. ⁊ reſpirare ⁊ nō reſpirare. nō aūt hꝫ locū in volūtarijs ſicut dicit anſel. Cā aūt quare iſte hꝫ gratiā eſt. qꝛ deus dat. Cā quare nō hꝫ eſt. qꝛ non accipit. ¶ Sꝫ iſta ſolutio nō videt̄ competens. qm̄ ſi maxima ph̄i bona eſt. neceſſe eſt ꝙ teneat in oī materia. Et ꝓpterea eſt dōm ꝙ ipſe loquit̄ de cā ꝓxima ⁊ imediata. ⁊ q̇ eſt tota cā nō exigens aliā. ⁊ in oī tali tenet. ſꝫ ꝙ̄uis voluntas dei ſit cā efficiēs gratificatiōis tñ ad ſalutē ꝯcurrit li. ar. vt ꝯſentiēs qꝛ ḡ iſta duo ꝯcurrūt quodlibet hoꝝ pōt cauſare defectū ⁊ nō cauſat diuina volūtas q̇ eſt liberaliſſima. ſed cauſat li. ar. qd̄ ꝙ̄uis nō poſſit neqꝫ ſufficiat efficere pōt t̄ı̄ eſſe deficiēs cā q̇ ſufficiēs eſt ad defectū. effectus enī in bonis facilius eſt deſtruere ꝙ̄ ꝯſtruere. ¶ Ad illd̄ qd̄ obijcit̄ de abſentia. dōm ꝙ cū abſentia alicui⁹ eſt malū. aut ille ē cā ſue abſentie aut nō. Si ille eſt cā ſue abſentie. dꝫ ꝑ ꝯñs eſſe cā ei⁹ qd̄ incurrit ex abſentia. Si autem ipē nō eſt cā. immo ꝙ̄tum eſt de ſe ſꝑ paratus ē p̄ñs eſſe. tūc reuera nullo mō dicēdus eſt cā. ſed illud rōne cui⁹ iuſte ſe abſentat. iō ṽe noſtrū peccā ⁊ nō de⁹ pctā enī nr̄a diuiſerunt inter nos ⁊ deū noſtrum. ⁊ ſunt quaſi nubes denſiſſime. auferētes nobis illuſtrationeꝫ gratie. ¶ Ad illd̄ qd̄ q̄ritur q̇ ſit cā efficiēs rōne cui⁹ inſit. dōm ꝙ cā eſt lib. ar. meritoriū ⁊ pctm̄ ſiue originale ſiue actuale. Cā ṽo deficiens q̇ ponit defectum eſt lib. arbi. deficiēs ⁊ in defectu ſuo ꝑmanens. ſiue qꝛ ipm negligit ſiue qꝛ pctis exigētibus ali⁹ non ſuccurrit. qꝛ ṽo duob⁹ exiſtentibus ſilibus pōt aliter habere ſubleuantē. aliter nō. ideo vnus obduratur ex ſe. alter ṽo ſubleuatur ab alio. ⁊ ꝑ hūc modum intelligēdum eſt in iacob ⁊ eſau. Eſau enī iacuit ꝓpria infirmitate: ſꝫ Jacob releuatus eſt aliena virtute.

¶ Utrum predeſtinatio ⁊ reprobatio ſint ex meritis noſtris.

Si aūt querimus meritū obdurationis ⁊ miſericordie. Supegit magr̄ de cauſalitate actiua p̄deſtinationis et reprobatōis. In hac parte inquirit de cauſalitate paſſiua. vtrum ſcꝫ p̄deſtinatio ⁊ r̄probatio habeāt in nobis cām meritoriam et hoc quidē principalr̄ intēdit in iſta diſtinctione. q̇ duas hꝫ ꝑtes. In p̄ma magr̄ inueſtigat p̄ncipale ꝓpoſitū. In ſcd̄a mouet quādam qōnem q̇ ex p̄cedētibus hꝫ ortū. ſcꝫ vtrū de⁹ definat aliq̇d ſcire vl̄ p̄ſcire. Ex cui⁹ manifeſtatione patefacit diuine ſcie interminabilitatē. ibi. Preterea ꝯſiderari opꝫ. ¶ P̄ma ps q̄ttuor hꝫ ꝑtes. In p̄ma magr̄ determiat ṽitatē oñdens ꝙ reprobatio hꝫ cām meritoriā ꝙ̄tū ad ꝯnotatū qd̄ ē obduratio nō ſic p̄deſtinatio ꝙ̄tū ad ꝯnotatū qd̄ ē gratificatio. In ſcd̄a ṽo magr̄ remouet quādā opinionē q̇ poſſet hoīem ducere i errorē ibi. Opinati ſunt tñ q̇dā. In tertia remouet ei⁹ defenſionem. ibi. His tñ aduerſari vr̄ ⁊c. In q̄rta remouet p̄ſumptuoſam in hac qōne inq̇ſitionē oñdēs aliq̄s volētes reddere rōnē de h̄ ꝓfundo diuine p̄deſtinatiōis lapſos eē in ꝓfundū erroris. ibi. Multi ṽo de iſto ꝓfundo q̄rentes reddere rōnem ⁊c. ¶ Silr̄ ſcd̄a ps in qua determiat magr̄ qōnē. vtrū de⁹ definat aliq̇d ſcire vel p̄ſcire. ⁊ ſilr̄ eſt q̄ſtio. vtrū definat aliquē p̄deſtinare. ꝑtes hꝫ duas. In p̄ma determinat de p̄ſcientia ꝙ cōtingit definere aliquid p̄ſcire. In ſecūda ṽo determinat de ſcientia. ibi. De ſcia aūt aliter dicim⁹. vbi dicit ꝙ de⁹ nihil definit ſcire. ⁊ in vtraqꝫ parte p̄mo mouet q̄ſtioneꝫ. ſcd̄o determinat.

Reprobatio hꝫ cauſam meritoriā quātum ad connotatum qd̄ eſt obduratio predeſtinatio vero non ſic quantum ad connotatum quod eſt gratificatio. a

Si autem querimus meritum obdurationis et miſericordie obdurationis meritum inuenimus miſericordie autem meritum non inuenimus. quia nullum eſt miſericordie meritum. ne gratia vacuetur ſi non gratis donetur: ſed meritis reddatur. Miſeretur itaqꝫ ſm̄ gratiam que gratis datur. obdurat autem ſm̄ iudicium quod meritis redditur. Unde datur intelligi vt ſicut reprobatio dei ē nolle miſereri. ita obduratio dei: ſit non miſereri. vt non ab illo irrogetur aliq̇d quo ſit homo deterior: ſed tm̄ quo ſit melior non erogetur. Ex his aperte oſtendit quid miſericordiam. quod obdurationem intellexerit apoſtol⁹. Et quia miſericordia nullum aduocat meritum. obduratio vero non eſt ſine merito ⁊ miſericordie verbo hic accipitur predeſtinatio. ⁊ precipue predeſtinationis effectus. obdu-

rationis ṽo nō ipſa dei eterna reprobatio. q2 ei9 nullū eſt meritū: ſ3 gratie priuatio ſiue ſubtractio. que quodāmō eſt reprobationis effectus. Accipit tñ aliqñ reprobatio ꝓ obduratiōe. ſicut ⁊ ꝑdeſtinatio ꝓ ſuo effectu q̄ ē grā apposita. Grā enī q̄ apponit effect9 eſt ꝑdeſtinationis. Cū ḡ gr̄e q̄ apponit hoī ad iuſtificationē nulla ſunt merita. multominꝰ ⁊ ipſi9 ꝑdeſtinatōis q̄ ab eterno elegit de9 quos voluit aliq̄ pñt exiſtere merita Ita nec reprobatōis q̄ ab eterno quoſdā ꝑſciuit futuros malos ⁊ dānādos ſicut elegit iacob ⁊ reprobauit Eſau qđ nō fuit ꝓ meritis eoꝝ q̄ tūc haberēt q2 nulla habebāt. qm̄ nec ipi exiſtebāt. nec ꝑꝑ futura merita q̄ preuideret vel illū elegit vel illū reprobauit.

☞ Remouet opinionē q̄ ducere poſſet in errorē in quo fuit aliqñ aug. ſed poſtea retractauit. b

a ❡ Opinati ſunt tñ quidam deū. iō elegiſſe iacob. q2 talē futurū ꝑſciuit q̄ in eū crederet ⁊ ei ſeruiret: qđ aliqñ augu. ſe ſenſiſſe dicit in lib. retrac. vbi apte oſtendit ꝙ ſi ꝓpter futura merita electus eſſet. iā non ex grā eſſet electio. Nō ergo iō electus ē a deo: q2 talis futurus erat: ſ3 ex electiōe talis eſt fact9 ita dicēs. Diſputās q̇d elegerit de9 in nōdum nato cui dixit ſeruiturū eē maiorem. ⁊ q̇d i eodē maiore ſimilr̄ nōdum nato reprobauerit ad hoc perduxi ratiocinationem vt dicerem. Non ergo elegit deus opera cuiuſq̄ in ꝑſcientia q̄ ipe daturus eſt. ſ3 fidem elegit in ꝑſcientia. ⁊ que3 ſibi crediturū eſſe preſciuit. ipſu3 elegit cui ſpm̄ſanctū daret vt bona opando etiā eternā vitā cōſequeret. Ecce hic apte dicit non ꝓpter opera eū elegiſſe. ſ3 ꝓpter fidem qua eū preuidit crediturū: ſ3 q2 ⁊ in fide meritū eſt ſicuti ⁊ in opib9 hoc retractauit dicens. Nondum diligētius q̄ſiuerā. nec adhuc inuenerā qualis ſit electio gr̄e b de qua dicit apl's. Reliquie ꝑ electionē gratie ſalue fient que vtiq3 nō ex gratia eſt ſi ex meritis ꝓcedit. vt iam qđ dat non ſḿ gratiam ſ3 ſḿ debitū ſibi reddat potius cū meritis q̄ donet. Perinde qđ continuo dixi. dicit enī idem apl's. Idem de9 q̄ opat oīa in oib9. Nuſq̄ autē dictū eſt. De9 credit oīa in oibus. Ac deinde ſubiūxi. Qđ ergo credimus noſtrū eſt. qđ ṽo bonum operamur illius eſt qui credētibus dat ſpm̄ſctm̄ ꝑfecto nō dicerē ſi iam ſcire3 etiā ipſam fidem inter dei munera reperiri que datur in eodē ſpū. Vtrūq3 ergo noſtrū eſt ꝓpter arbitriū voluntatis. ⁊ vtrūq3 datū eſt ꝑ ſpm̄ fidei ⁊ charitatis. Et ꝙ paulopoſt dixi. Noſtrm̄ enī ē eū credere ⁊ velle. illi9 aūt dare credētib9 ⁊ volētibus facultatē bñ opandi ꝑ. ſſ. ꝑ quē charitas dei diffundit in cordib9 nr̄is. Verū ē q̄dem: ſ3 eadē regula eſt. ⁊ vtrūq3 ipſi9 eſt. q2 ipe ꝑparat volūtatē. ⁊ vtrūq3 nr̄m. q2 nō fit niſi volētibus nobis. Ḡ ⁊ meritū fidei de mīa dei venit. Nō ḡ ꝑꝑ fidē vel aliqua merita elegit de9 aliquos ab eterno. vl' appoſuit gratiā iuſtificatiōis i tpe: ſ3 gratuita bonitate ſua elegit vt boni eēnt. vñ aug. i li. de ꝑde. ſan. Nō q2 futuros nos tales eē ꝑſciuit. iō elegit: ſ3 vt eēm9 tales ꝑ ipſam electionē gr̄e ſue q̄ gratificauit nos i dilecto filio ſuo. Augu.

☞ Remouet opinionis erronee defenſionem. c

❡ His tñ aduerſari vr̄ qđ dicit aug. ſup Malachiā ꝓphetā vbi ſcriptū ē. Jacob dilexi. Eſau aūt odio habui. Cui vult inq̇t miſeret de9. ⁊ quē vult indurat: ſ3 h̄ volūtas dei iniuſta eſſe nō pōt. Venit enī de occultiſſimis meritis. q2 ipi pctōres cū ꝓpter gn̄ale pctm̄ vna3 maſſam fecerunt. tñ eſt nōnulla inter eos diuerſitas. Pre- c cedit ergo aliq̇d i pctōribus. quo q̄uis nōdū ſint iuſtificati digni efficiant iuſtificatiōe Et itē ꝓcedit in alijs pctōrib9 quo digni ſunt obtuſione. Ecce hic vr̄ augu. dicere ꝙ ⁊ ipſa dei volūtas qua alios elegit. alios reprobat. ex meritis ꝓueniat. ſ3 occultiſſimis. i. ꝙ ꝓ meritis alios voluit eligere. alios reprobare. ⁊ ꝙ ꝓ merit3 alijs apponit gratia iuſtificationis. alijs non. vñ obtūduntur: ſ3 quid intelligere voluerit ignorat. niſi forte hoc dicatur intellexiſſe quod ſupra diximus eum retractaſſe. Nam ibidem etiam quedam alia cōtinue ſubdit. q̄ in li. retrac. apte retractat qđ vtrūq3 legenti patebit. Vñ veriſimile eſt in premiſſis etiā hoc retractaſſe. ❡ Quidā tñ ex eo ſenſu accipiūt fore dictū nō q2 aliquis ꝑdeſtinet ꝓ meritis vel iuſtificatiōis gratiā mereat. ſed q2 aliqui nō adeo mali ſunt vt mereant ſibi gratiā nō impartiri. Nullus enī dei gratiā mereri pōt ꝑ quam iuſtificatur. Pōt tñ mereri vt nō apponat. vt penitus abijciatur. Et quidē aliq̄ intantū ꝓfundū iniq̄tatis deuenerūt vt hoc mereant. vt h̄ digni ſint. alij ṽo ita viuūt vt ⁊ ſi nō mereant gratiā iuſtificationis. nō tñ merētur oīno repelli ⁊ gratiā ſibi ſubtrahi. Ideoq3 dixit in q̇buſdā ꝓcedere quo digni ſint iuſtificatione. ⁊ in alijs quo digni ſint obtuſione: ſed hoc friuolum eſt.

☞ Remouet preſumptuoſam de ꝑdeſtinatione inquiſitionē qua aliqui falſa de occultis dei diſſeruerūt carnaliter. d

❡ Multi ṽo de iſto ꝓfūdo q̄rētes reddere rōnē atq3 ſ3 coiecturas cordis ſui iſcrutabilē altitudinē iudicioꝝ dei cogitare conātes. i fabulas vanitatis abierūt dicētes. O9 aie ſurſu3 i celo peccāt ⁊ ſ3 pctā ſua ad corpa ꝓ merit3 dirigant. ⁊ dignis ſibi q̄ſi carcerib9 icludant. Hie. xx. Jeſt hi tales poſt cogitatiōes ſuas. ⁊ volētes diſputa iiij.

Malachi. j.

a ❡ Opinati ſunt tñ q̇dā deū: iō elegiſſe iacob: q2 talē futuꝝ ꝑſciuit. Videt ꝙ iſta poſitio nō ſit opio: ſ3 hereſis manifeſta. q2 q̄ hoc ponit. ponit gratiam hoī nō gratis ſ3 ex merit3 dari a deo. ⁊ iſte eſt error peſſimus. ſ. error pelagij. ❡ Rñ. dōm. ꝙ iō pt dicere cām meritoriā. vl' rōnē ꝯgruitatis. Si dicat cā3 meritoriā ſic q̄uis prima fronte nō dicat errorē. tñ ad ipſam ſeq̇tur error. Si ṽo dicat rōnem congruitatis. ſic non dicit errorē ſed tñ temeritatem quādam h3. q2 occulto dei ꝓfundo nititur reddere rōnem. ⁊ ideo vtroq3 modo erat digna retractatiōe.

b ❡ Reliquie ꝑ electionē gratie ſalue fient. Queritur hic de illo ṽbo apli qđ aſſumit aug. in qua habitudine ꝯſtruatur ille genitiuus. q2 gratia nec videtur eligēs nec electa. ⁊ iterū. gratia eſt ſolū ex tēpore. ḡ ⁊ electio. ❡ Rñ. dōm ꝙ ſi intelligat đ electione tpali. tunc electio gr̄e đr. q2 fit ꝑ gratiā. Si autē de eterna. ſic đr electio. nō vt grā dicat habitum: ſ3 vt ꝯſtruatur ſicut gtūs ex vi declarationis eēntie vñ đr electio gr̄e. i. gratuita q̄ merita nō conſiderat. Et ſi obi ꝙ vnus gtūs nō ꝯſtruit ex illa vi dōm ꝙ verū eſt niſi habeat virtutē duoꝝ. Vñ bñ đr vir ſanguis ⁊ hō autoritatis. ſilr̄ electio gr̄e. i. gratuite bonitatis.

c ❡ Precedit ergo aliq̇d in peccatorib9 quo q̄uis nō ſunt iuſtificati digni efficiantur iuſtificatione ⁊c. Videtur falſum dicere q2 ſ3 peccator ante iuſtificationem manet in pctō. ⁊ quādiu eſt in pctō ē indign9 pane quo veſcitur ſicut dicit autoritas ⁊ ēt ip̄a vita vtputa dei inimicus. ergo ⁊c. ❡ Rñ. dōm ꝙ verbum illud Aug. retractatum eſt ⁊ retractatū intelligitur in ꝑfata retractatione que ponitur precedenti ca. aut dignitas ibi tantū valet quātum congruitas ſolū ⁊ multe pñt eſſe congruitates in pctōribus ad gratiā gratū facientē per multiplicitate3 ad gratiā gratis datam. Pōt dici hoc retractaſſe.

b ¶ Nec̄ p̄ſcire deſinit ⁊c. Innuit magr̄ ꝙ de⁹ p̄ſcire futura deſinit cum futura eē deſinãt. Cõtra. vr̄ falſum dicere. q2 preſcientia dicit quid eternū. ſed nullum eternum deſinit eē ergo
4 nec p̄ſciēs deſinit p̄ſcire. ¶ Itē ricb. dicit ꝙ quattuor ſunt cõbinationes q2 quoddam eſt quod h3 principium ⁊ finē. quoddam quod caret p̄ncipio ⁊ fine quoddã qđ h3 principium ⁊ nõ finem vt aīa. quartū quod h3 finē ⁊ nõ principium eſt impoſſibile. Quod eñ caret principio. non hab3 eſſe aliūde. quod autē tale eſt. ſeipſo eſt. ergo eſt oĩno immutabile. ergo nõ poteſt deſinere. ſi ergo p̄ſcire caret principio: neceſſe eſt ꝙ careat fine. (Ro. ix.) ¶ Rñ. dõm ꝙ
5 abſq3 dubio magr̄ bñ dicit ꝙ deus deſinit aliqua p̄ſcire cū fiunt p̄ñtia. ſi ei p̄ſciebant̄. q2 futura ⁊ ia3 deſinūt eſſe futura ꝯſtãs eſt ꝙ deſinūt p̄ſciri nõ rõne ei⁹ quod eſt ſcire. ſ3 rõ
6 ne ꝓpoſitionis. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur de eterno dicendum ꝙ aliquod nomē pure eternu3 importat. aliqđ vo nomē importat eternum cõnotando temporale. Hoc nomen deus pure eternum importat. ſed hoc vocabulum p̄ſcire dicit eternum cõnotando t̄pale. (i. Cor. vij.) Secundum hoc notãdum ꝙ quedam ꝯnotãt t̄pale vt ens in actu. (Qõ.) Et q2 tale t̄pale eſſe põt. ⁊ deſinere poteſt ideo tales act⁹ circa deū dicūtur habere initiu3 et terminū vt puta ſi dicatur deus conſeruat hanc re3. (Rñ.) conſeruare dicit eſſentia3 connotãdo actu effectum ideo incipit ⁊ deſinit conſeruare. Quedam connotant t̄pale vt nõ ens actu ens tñ in potentia ſiue futurum. ⁊ qm̄ t̄pale nõ poteſt incipere eſſe non ens. ſiue eſſe futurū anteꝗ̄ ſit ſed poteſt deſinere eē nõ ens. cum incipit eſſe ens deſinere eſſe futurū cū incipit eſſe p̄ſens hinc eſt ꝙ p̄ſciētia dei reſpectu creati dr̄ deſinere. ſ3 nunꝗ̄ incipere. ⁊ deſinit rõne t̄palis. nõ deſinētis ſed incipientis. Et ex hoc pat3 illud Richar. q2 cū dr̄ deus deſinit p̄ſcire non ſignificatur ꝙ aliquod ens deſinat. ſed ſolū ꝙ aliqđ incipiat. ⁊ ſic patet illud.

(Deteriatio ꝙ cõtigit deum deſinere aliqua preſcire.)

AD intelligētia3 p̄ñtis diſtinctionis duo p̄ncipalr̄ querunt̄. Primo querit̄ de p̄deſtinatiõis cãlitate. Scđo de diuine ſciētie ſempiternitate ſiue interminabilitate. Quãtum ad p̄mū q̄runt̄ duo. Primo q̄rit̄ vtrū p̄deſtinatio vel reprobatio in nobis hēat cãm meritoriã. Scđo vtrū habeat in deo rõnē motiuam.

Queſtio. j.

Q ꝙ aūt habeãt in nobis cãm meritoriã B oſtenditur ſic. Primo de reprobatione. Ro. ix. ſup illud. Eſau odio habui. glo. Eſau ſubtracta gr̄a ꝑ iuſticiã eſt reprobatus. ſ3 iuſticia reſpicit merita. g̃ reprobatio eſt ex meritis. ¶ Item ꝑ reprobationē nõ dicunt̄ niſi iſta tria ſ3 odium eternum obduratio t̄palis ⁊ dãnatio finalis ſed oĩa iſta habent in nobis meritū: q2 deus neminem odit niſi ꝓpter merita. nec obdurat nec dãnat. ergo ⁊c. ¶ Itē volūtate antecedētē vult de⁹ oĩes hoĩes ſaluos fieri. ſi ergo aliquem reprobat hoc eſt voluntate conſequente. nemine3 eñ de ſe creat ad ſuppliciū. ſ3 voluntas cõſequens eſt conceſſio ex noſtra cã: ſed nõ ex alia cã ꝙ̄ meriti. g̃ ⁊c. ¶ Ite3 de p̄deſtinatione ſilr̄ oſtendit̄. (Oppoſitio.) Greg. dicit ⁊ augu. ꝙ p̄deſtinatio iuuatur ſanctorum orõnibus. ſed plus valet vnicuiq3 fides ſua ꝙ̄ fides aliena. g̃ merito ſuo ⁊ alieno poteſt q̇s impetrare ꝙ ſit p̄deſtinatus. ¶ Itē nullus ē p̄deſtinatus niſi finalr̄ in gratia ꝑſeuerãs ⁊ ecõtra (Solutio.) ſunt ergo cõuertibilia. ſ3 aliq̇s põt mereri finalem ꝑſeuerãtiam. ergo poteſt mereri ꝙ ſit p̄deſtinatus. ¶ Item qđ poteſt in maius. põt in min⁹. vl̄ equale pari rõne. ſed homo põt mereri habere deū qđ eſt maximū inter oĩa. poteſt etiã mereri ſalutē quod ē equale ei quod eſt eē p̄deſtinatū. ergo ⁊c. ¶ S3 ꝯtra oĩe meritū antecedit illud cui⁹ eſt meritu3. q2 diſponit ad illud. ſ3 p̄deſtinatio et reprobatio p̄cedunt noſtrū eſſe ergo nõ cadunt ſub noſtro merito. ¶ Item omne meritum aliquo mõ eſt cã ei⁹ qđ meretur: ſed p̄deſtinatio ⁊ reprobatio ſunt eterna. merita vo ſunt t̄poralia ergo t̄porale eſt cauſa eterni quod eſt impoſſibile. ¶ Item ſpecialr̄ de predeſtinatiõe. vĩ Thiñ. iij. Nõ ex operibus iuſticie que fecimus nos. ſed ſm ſuã miam ſaluos nos fecit. ¶ Ite3 gr̄a eſt effect⁹ predeſtinationis: ſ3 p̄ma gr̄a antecedit oē meritū: et cã oĩs meriti. g̃ nõ cadit ſub merito. ⁊ eo ipſo gratia eſt. q2 ſine meritis dat̄. g̃ nec p̄deſtinatio. ¶ Rñ. ad hoc intelligēdum notãdū ꝙ in p̄deſtinatione tria 7

ređ dei ꝓfundo. Vñ ſunt in ꝓfundū. dicētes aīas in celo ante ꝯuerſatas. ⁊ ibi aliquid boni vel mali egiſſe. ⁊ ꝓ meritis ad corpora terrena detruſas eſſe. Hoc aūt reſpuit catholica fides ꝓpter euidentē apoſtoli ſententia3 qua ait. Cum nondum nati eſſent. aut aliq̇d boni aut aliq̇d mali egiſſent ⁊c. Melior eſt ergo fidelis ignorantia ꝙ̄ temeraria ſcientia. Elegit ergo quos voluit gratuita miſericordia. non q2 fideles futuri erãt: ſed vt fideles eſſent. eiſq3 gratiam dedit non q2 fideles erant: ſed vt fierent. Ait eñ apoſtolus. Miſericordiam cõſecutus ſum vt fidelis eſſem. non ait. q2 fidelis eram. datur quidem ⁊ fideli. ſed data eſt etiã prius vt eſſet fidelis. Ita etia3 reprobauit quos voluit. non ꝓpter futura merita que p̄uideret veritate tamen rectiſſima ⁊ a nr̄is ſenſibus remota. ¶ Sed q̄ritur vtru3 ſicut dicitur elegiſſe quoſda3 vt boni fierent ⁊ fideles. ita etiam concedi debeat reprobaſſe quoſdã vt mali eſſent ⁊ infideles. ⁊ obduraret vt peccēt. Quod nullatenus cõcedi oportet. Non eñ reprobatio ita eſt cauſa mali. ſicut p̄deſtinatio eſt cauſa boni. nec obduratio ita facit hoĩem malum. quēadmodum miſericordia facit bonum.

☞ Vtrū deus deſinat aliq̇ ſcire vel preſcire. e

¶ Preterea conſiderari op3 vtrū ea oĩa que ſemel ſcit vl̄ p̄ſcit deus ſemꝑ ſciat ⁊ ſcierit. ac preſciat ⁊ p̄ſcierit. an olim ſcierit vl̄ p̄ſcierit qđ modo nõ ſcit vel p̄ſcit. De preſcientia primo reſpondemus dicētes multa eñ preſciſſe que mõ nõ p̄ſcit. Cū eñ eius p̄ſcia nõ ſit niſi de futuris. ex quo illa q̄ futura erãt p̄ñtia fiūt vel p̄terierunt ſub dei p̄ſcia eē deſinūt ſub ſcia vo ſemꝑ ſunt. Preſcinit g̃ deus oĩa ab eterno q̄ futura erant d nec3 p̄ſcire deſinit niſi cū futura eē deſinūt. nec3 cū p̄ſcire deſinit aliq̇ q̄ añ preſciebat min⁹ ea noſcit ꝙ̄ añ cognoſcebat. Nõ eñ dr̄ ex defectu ſcie dei ꝙ aliq̇ p̄ſcierit aliqñ q̄ mõ nõ p̄ſciat. ſ3 ex rõne vbi qđ eſt p̄ſciētia. Preſcire eñ eſt añ ſcire aliq̇d ꝙ fiat. ideo nõ põt dici de⁹ p̄ſcire niſi ea que futura ſunt.

☞ De⁹ nihil deſinit ſcire. f

¶ De ſciētia aūt alr̄ dicimus Scit eñ de⁹ ſꝑ oĩa q̄ aliqñ ſcit. oēm eñ ſciam quã aliqñ h3 ſꝑ habuit ⁊ h3. et habebit. Ad h̄ aūt opponit̄ ita. Olim ſciuit hunc hoĩem naſciturū q̇ nat⁹ eſt mõ nõ ſcit eū naſciturū. ſciuit ergo aliq̇d qđ mõ nõ ſcit. Itē ſciuit mūdū eſſe creandū modo nõ ſcit eū eſſe creandu3 aliq̇d ergo ſciuit quod mõ nõ ſcit. et alia hmõi infinita dici p̄nt. S3 ad hoc dicim⁹ ꝙ ide3 de natiuitate hui⁹ hoĩs ⁊ mūdi creatiõe nūc etiã ſcit quod ſciebat anteꝗ̄ fierēt. l3 tunc et nunc hãc ſciam eius diuerſis exprimi verbis oporteat. Nã qđ tunc futurū erat nunc preteritū eſt. ideo3 vba cõmutãda ſunt ad ip3 deſignãdū. Sicut diuerſis t̄pib⁹ loquētes eãde3 diē. mõ ꝑ h̄ aduerbiū cras deſignam⁹ dū adhuc futura ē mõ ꝑ hodie dū p̄ñs eſt. mõ ꝑ heri dū p̄tita ē. Itaq3 anꝗ̄ crearet̄ mūdus ſciebat de⁹ hūc creãdū poſtꝗ̄ creat⁹ eſt ſcit eū creatū nec eſt hoc ſcire diuerſa. ſ3 oĩno idē de creatione mūdi. Sicut antiq̇ patres crediderunt xp̄m naſciturū ⁊ moriturum. nos aūt credimus eū natum ⁊ mortuū: nec tñ diuerſa credimus nos ⁊ illi: ſed eadē. Tꝑa eñ vt ait aug. variata ſunt. et ideo vba ſunt mutata nõ fides. Indubitãter ergo teneamus deū ſemꝑ oĩa ſcire q̄ aliqñ ſcit

tione tria intelligunť. Primū ē ꝓpoſitū eternū. Scḋm ē tpa-
lis gratificatio. Tertiū vº eterna glorificatio. Siliť in repro-
batiōe intelligunť tria. ſ. eternū odiū tpalis obduratio. ⁊ eter
na dānatio. Quātum ad primū ⁊ vltimū ſiliť eſt iudicandum.
nam vltima. ſ. pena ⁊ gl'ia ſimpliť cadūt ſub merito. Primū vº
ſcꝫ ꝓpoſitum eternū eo ipſo quo eternū eſt. meritum hr̄e nō po
teſt. Quātum vº ad mediū quod eſt gratificatio ⁊ obduratio
differēter eſt iudicādum. Nam obduratio ſimpliť cadit ſub de
merito ſiue ſub malo merito. gratificatio vº nec ſimpliť ſub me
8 rito. nec ſimpliť extra. Eſt enī meritū congrui. digni ⁊ cōdigni
Meritū ꝯgrui eſt qn̄ peccator facit quod in ſe eſt ⁊ ꝑ ſe. Me
ritum digni. qn̄ iuſtus facit ꝓ alio. Meritū condigni qn̄ iuſtꝰ
operatur ꝑ ſeipſo: qꝛ ad hoc ordinatur gratia ex ꝯdigno. Gra
tia autē alteri ꝓmerenda nō eſt oīno ex condigno qꝛ peccator
omni bono eſt indignus. Nec ſolū ex cōgruo. qꝛ iuſtus dignꝰ
eſt exaudiri. Gratificatio ergo ſub merito cōgrui poteſt cade
re quo ad ipſum gratificādū. ſub merito digni q̄tum ad aliū
virum ſctm̄. ſub merito cōdigni q̄tum ad neutrū. ⁊ hoc ꝓprie
loquendo eſt meritum. Reſpondēdum ergo ad queſtionē cuꝫ
queritur. vtrum predeſtinatio ⁊ reprobatio cadant ſub meri-
to ꝙ ſimpliť loquendo quātum ad principale ſignificatū. neu
tra cadit ſub merito. quātum vº ad cōnotatum reprobatio ca
dit ſub merito ſimpliciter. predeſtinatio vero ſcḋm quid. ¶ Cō
9 cedende ſunt ergo rōnes ꝓbantes ꝙ p̄deſtinatio nō cadit ſub
merito. ſiliť ꝙ nec reprobatio. ¶ Ad illud qḋ primo obijciť de
10 glo. ꝙ eſau per iuſticiam reprobatus eſt. dicēdum ꝙ ibi acci-
pitur reprobatio pro cōnotato quod eſt obduratio. ¶ Ad illḋ
quod obijcitur ꝙ odiū eternum cadit ſub merito. dicēdum ꝙ
odiū eternū duo dicit. ⁊ principale ſignificatū ⁊ cōnotatū. qꝛ
neminē odit deus quātum ad affectū. ſꝫ ſolū q̄tum ad effectū
⁊ primū nō eſt ex meritis. ſꝫ ſcḋm. qḋ pꝫ ſi reſoluať. qꝛ odiū eſt
ꝓpoſitum puniēdi. ꝓpoſitū aūt nullus meretur ſed penam.
11 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ neminē reprobat volūtate conſe
quente. dicendū ꝙ volūtas cōſequens nō dr̄. qꝛ ꝯſequatur me
rita noſtra rōne volūtatis: ſed ſolū rōne voliti. vult enī aliqḋ
deus quod nos meruimus. ⁊ iō qꝛ volitum eſt cōnotatum. pꝫ
12 ⁊c. ¶ Ad illud qḋ obijciť de p̄deſtinatione ꝙ iuuatur oratio-
nibus ſanctoꝝ. dicēdum ꝙ illud intelligiť rōne ꝯnotati quod
eſt gratia quā ſancti viri poſſunt alijs ſuis orationibus impe-
trare. nō tn̄ ſequitur ꝙ homo poſſit impetrare ſibi. qꝛ ad hoc
ꝙ impetret. neceſſe eſt ꝙ ſit dignus mereri. ⁊ hoc nō eſt niſi ꝑ
13 gratiā. ¶ Ad illud quod obijcitur. ꝙ idē eſt eſſe predeſtinatū.
⁊ in gratia finaliť perſeuerare. dicēdum ꝙ nō eſt idem. ſꝫ ꝯuer
tibile: ſꝫ illud nō ſequiť. ꝙ ſi aliquis poſſit mereri vnū cōuerti
14 bilium ꝙ poſſit ⁊ reliquū. ſicut nō ſequitur. ſi aliqḋ eſt cā vnꝰ
cōuertibilium ꝙ ſit cā alterius. illud manifeſtū eſt. ¶ Ad illḋ
quod obijcitur qḋ pōt in maius. pōt in minus. dicēdum ꝙ ve
rum eſt ſi equaliter ordinatur ad vtrūq. Nam ſi hꝫ ordinatio
nem ad maius. ⁊ nō hꝫ ordinationē ad minus. q̄uis poſſit in
maius. nō tn̄ ſequiť ꝙ in minus. ſiliť in ꝓpoſito. gratia enī or-
dinatur ad merēdum deū vt glorificantē nō vt p̄deſtinantem
ſimiliť ad gloriam nō ad primā gratiam.

B **Queſtio. ij.** Utrū p̄deſtinatio ⁊ reprobatio habeāt
in deo rōnem motiuā. Et ꝙ ſic videť
per canonē Geñ. xviij. dixit dñs. Num celare potero abraam
qḋ geſturus ſum cū futurus ſit in gentē magnā. ⁊ p̄cepturus
domui ſue vt cuſtodiat pactū meū. dñs ergo voluit reuelare
ipſi abrahe ꝓpter ꝯſiderationē bonoꝝ futuroꝝ. ergo cū illa ab
eterno ꝓuideat. pari rōne p̄deſtinat ex p̄ſcientia bonoꝝ futu-
rorum. ¶ Item Amb. ſup epl'aꝫ ad Ro. ix. Dabo gratiā ei quē
ſciuero toto corde ad me poſt errorē reuerſurū. loquiť in pſo-
na dñi. ergo rō quare dñs ꝓponit dare gratiā ē: qꝛ aliqḋ futu
rum ꝓuidit in hoīe. ¶ Itē rōne oñdiť: qꝛ oīs voluntas eo ipſo
ꝙ volūtas eſt rōnalis. ergo ſi hoc ꝑfectionis eſt in volūtate ꝙ
ſit ex rōne. hoc maxime reperiť in volūtate diuina. ergo cū p̄de
ſtinatio dicat diuinū ꝓpoſitū. erit ex rōne. ¶ Itē oīs ſapiēter
eligens eligit illos in famulos in q̄bus videt meliores mores
p̄teritos. ⁊ ſiliť quos nouit fideliores fuiſſe. ⁊ ſi poſſet futura
cognoſcere multo fortiꝰ eligeret ⁊ reſpueret ꝓp p̄uiſionē bono
rum futuroꝝ ⁊ maloꝝ q̄ p̄teritoꝝ. ſi ḡ deꝰ eſt ſapientiſſime eli-
gens. ḡ rōnem eligēdi ſiue reprobādi accipit a p̄uiſione ſiue a
p̄ſcia. ¶ Itē nullus ſapientū eligēs p̄eligit oīno indiſtantia
ſeu indifferētia. maxime ſi poſſit accipe oīa eque ꝯgrue. ſꝫ deꝰ
p̄fert vnū alteri in electiōe. ḡ ⁊c. ¶ Itē ſi diuinū ꝓpoſitū ſi-
ue p̄deſtinatio ſolū hēret rōnem volūtatē dei ⁊ nō aliā. tunc ḡ
vr̄ ꝑcitas in diuina volūtate. ſi enī vellet oēs ſaluare oēs ſal-
uarenť. ⁊ nō eſt alia rō niſi qꝛ nō vult. ergo volūtas eiꝰ nō eſt
liberaliſſima nec optima. ¶ Itē ſi nō eēt alia rō q̄ volūtas. ḡ
cū deꝰ reprobādo ꝓponit dānare. ſi ſine oī rōne ſola volūtate
vellet dānare aliquē. ergo vr̄ crudeliſſimꝰ eo ꝙ feciſſet hoīes
ad ſuppliciū. ¶ Itē ſi ſola volūtate p̄deſtinat ⁊ reprobat non
p̄cognita rōne. vr̄ ḡ ſcḋm h' ꝙ ſit acceptor pſonaꝝ. qḋ eſt ꝯ illud
qḋ dr̄ Act. x. In veritate cōperi ꝙ nō eſt acceptor pſonaꝝ deus.
¶ Sꝫ ꝯ. Exo. xxxiij. Miſerebor cui miſerebor ⁊ clemēs ero ſup
quē placuerit mihi. ergo rō p̄ma ⁊ potiſſima diuine mīe ⁊ p̄de
ſtinationis eſt dei bn̄placitum ⁊ voluntas. ¶ Itē Mat. xj. di
cit filius. Reuelaſti ea paruulis. ⁊ abſcōdiſti hec a ſapiētibꝰ.
ita pater qm̄ ſic placitū fuit ante te. ḡ ſi filiꝰ reddit optimā rō
nem. ſolū diuinū bn̄placitū eſt rō. ¶ Item apl's. Rom. ix. ſup
hac q̄ſtione dicit. Nunqd nō hꝫ figulus poteſtatē de eadē maſ
ſa facere alia quidē vaſa in honorē alia in contumeliā. Si enī
q̄rereť ab artifice quare de vna pte maſſe facit vaſa pulchra. ⁊
ex alia vilia. cum eque ſit bona tota maſſa nō eſt alia rō niſi qꝛ
placet. ita enī bn̄ faceret ſi faceret ecōuerſo. ḡ ⁊c. ¶ Itē Aug.
de p̄deſtinatione ſanct. Nō qꝛ tales nos futuros ſciuit. iō ele-
git: ſꝫ vt tales eſſemus. ¶ Item rōne videť qꝛ volūtas dei eſt
cā cauſaꝝ. ergo ibi eſt ſtatus: ſed vbi eſt ſtatus nō eſt vltra q̄-
rere rōnem. ergo ⁊c. ¶ Qḋ ſit ibi ſtatus pꝫ ꝙ etiā ſtatus nō
patiatur querere rōneꝫ videť qꝛ quotiēs cām vel rōnē q̄rimꝰ:
q̄rimꝰ cā vt diſtantē. ſi enī oīno eſſent idē cā ⁊ cuius eſt rō. ſta
tim illo viſo videreť cā ⁊ nō quereret: ſed nō eſt ſtatus niſi in
ſumme ſimplici. ⁊ ita nulla diſtātia. ergo nec rō nec queſtio.
¶ Itē ſi deus p̄deſtinat iſtum ꝓp p̄uiſionē. aut ergo bonoꝝ
aut maloꝝ. aut indifferētium. Nō ꝓp p̄uiſionē indifferentium
⁊ maloꝝ: ergo ꝓp p̄uiſionē bonoꝝ: ſed bona nulla futura ſunt
in iſto niſi que deus ſua voluntate facturus eſt. ergo p̄uiſio ē
ꝓpter voluntatē. ⁊ non ecōuerſo. ¶ Item ſi quis quereret cuꝫ
potuerit deus ꝓducere vnū alium mūdum ſimilē huic. quare
magis iſtum ꝙ illū. nulla eſſet q̄ſtio: qꝛ hoc ſolū fuit. qꝛ voluit
ergo pari rōne nulla eſt cā quare p̄deſtinat ⁊ reprobat niſi qꝛ
vult. ¶ Rñ. dcḋm ꝙ cum queriť. vtrū eternū dei ꝓpoſituꝫ ſiue 15
electio vel reprobatio in deo motiuā rōnem habeat. hoc nō in
telligiť q̄tū ad voluntatē diuinā vel eiꝰ actū. q̄ deus eſt. ſꝫ q̄-
tum ad ordinationē voliti ad eiꝰ volūtatē. Et ſi querať rō cā-
lis vel meritoria. rñdeť ꝙ dari nō poſſit. Si aūt querať rō cō
gruitatis ⁊ decētie. Rñdent quidā ꝙ ipa dei volūtas ſibijpſi
eſt rō. nec eſt alia rō quare iſtū elegit. niſi qꝛ placet. ⁊ hec ē ſuf
ficiēs ꝑ oēm modū. qꝛ eſt cā cāꝝ. ⁊ ratio rōnum. ⁊ eo ipſo ꝙ pla
cet. iō rectum eſt ꝓpter ſummā ipſiꝰ volūtatis rectitudinem:
qꝛ nō tm̄ eſt recta. ſꝫ etiā regula. Sꝫ cauēdum eſt ne dū volun
tatem dei magnificare volumus. potiꝰ voluntati eius deroge
mus. Si enī nō eēt alia rō quare deꝰ iſtū elegit. ⁊ illū nō. niſi
qꝛ placet. certe iā nō occulta dicerenť diuia iudicia. ſꝫ manife
ſta. cuꝫ q̄libet hāc rōnē capiat. nec dicerenť mirabilia. ſꝫ potiꝰ
volūtaria. Et ꝓp hoc eſt dcḋm ꝙ ꝓpoſitū illud eternū ſicut di-
cit aug. ⁊ hr̄ in lr̄a ⁊ voluntas illa eſt rōnabiliſſima ⁊ rōnē hꝫ. ⁊
ſicut ab eterno fuit. ab eterno rōnē habuit. nō aliā ꝓp eſſentiā
ſed ꝑ cōnotatū. Quid aūt ſit illud in electōe hoīm vl' reproba
tione nobis nō eſt oīno notū. nec oīno ignotū. Propter h' notā 16
dum ꝙ q̄dā ſunt opa q̄ exeūt a volūtate diuina cū alio ad h' or-
dinato ordine neceſſitatis ſiue neceſſitatē ſumamꝰ in cauſan-
do ſiue i merēdo vl' diſponēdo. vt pluere ⁊ remunerare ſiue dā
nare ⁊ ſaluare. ⁊ reſpectu taliū diuina volūtas hꝫ rōnem in ge
nerali ⁊ ſpeciali. Uñ ſi querať quare deꝰ vult pluere. Rñdetur
ꝓpter noſtrā vtilitatē. Siliť hꝫ rōnem in ſpeciali. vt ſi querať.
quare vult deus pluere in hyeme nō in eſtate. tūc rñdetur qꝛ
vapores aquoſi magis in hyeme abundāt q̄ in eſtate. Simili
ter ſi querať. quare magis voluit ſaluare petrū q̄ iudā. Rñde
tur ꝙ iſte habuit bona merita. ille vº mala. Quedam aūt ſunt
opa q̄ ſunt a diuina volūtate cū alio ad hoc ordinato ordine
ꝯgruitatis. ſicut ē nr̄a gratificatio vel iuſtificatio. q̄ eſt a diui
na volūtate cū opatione ⁊ p̄paratione li. ar. ⁊ hoc qꝛ q̄ creauit
te ſine te: nō iuſtificabit te ſine te. Et h' dictum eſt ſcḋm ꝯgruen
tiam. Adiutores enī dei ſumꝰ. Attñ deus ſine p̄paratione ⁊ co
operatione iuſtificat. vt pꝫ de ſanctificatis in vtero. ⁊ vt dicūt
de paulo. ⁊ reſpectu taliū operum hꝫ rōnem voluntatis in ge

nerali.⁊ hꝫ in ſpeciali.ſed in gñali certam.in ſpeciali occultā
Si eñ queritur quare deus vult iuſtificare.Reſpon.ad miſe
ricordie ſue oſtēſionem.Et ſi querit.quare non vult oēs ho
mines iuſtificare volūtate beneplaciti.dicēdum ꝙ hoc eſt ꝑꝑ
iuſticie ſue oſtēſionem.vnde Augu.xxj.de ciui.dei.Si rema
nerent omnes in pena.nō appareret miſericordie gr̄a redimē
tis.Rurſus.ſi oēs trāſferretur de tenebris ad lucē.in nullo
appareret ſeueritas vltionis.in qua ꝓpterea plures ꝗ in illa
ſunt.vt ſic appareret qd oībus debebatur.Si querat in ſpe
ciali.quare magis vult iuſtificare vnū ꝗ alium duobus ſilibꝰ
demōſtratis:q: multe poſſunt eſſe rationes cōgruentie.iō nō
eſt certitudo a parte rei.⁊ iō cū cognitio noſtra pendeat a cer
titudine rei.nullus certā pōt inuenire rationē niſi habeat per
reuelationē illius cui dubia ſunt certa:⁊ q: non fuit nobis ex
pediens ad ſalutē iſta cognitio.ſed vtilior fuit ignorātia pro
pter humilitatē.iō deus noluit reuelare.⁊ apl's nō fuit auſus
inq̄rere:ſed oſtendit defectum noſtre intelligētie cū exclama
uit.xj.ad Roma.O altitudo diuitiarū ſapiētie ⁊ ſciētie dei ꝗ
incōprehenſibilia ſunt iudicia eius ⁊ inueſtigabiles vie eiꝰ ⁊c.
17 ¶ Ad illud ergo quod querit vtrū predeſtinatio habeat rō
nem.Dicēdum ꝙ hꝫ in generali.ſimil'r in ſpeciali.⁊ hec rō no
ta eſt diuine preſcientie.non nobis ratione predicta.¶ Ad il
18 lud quod obijcitur de ſacra ſcriptura ꝙ aſſignat beneplacitū
pro rōne.dicēdum ꝙ ꝗuis aſſignet pro rōne ⁊ aliā non expri
mat.non tñ eſt ideo concludendum ꝙ non ſit alia.q: non ſunt
oīa ſcripta:ſed nobis vtilia.Utile autē fuit ſcire ꝙ diuinū be
neplacitum eſt cauſa ⁊ ratio.vt diſcamus eū timere ⁊ nihil me
ritorū nobis attribuere.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ nō elegit
q: ꝓuidit tales.dicēdum ꝙ Aug.negat ſm ꝙ hoc quod eſt:q:
dicit cām nō ſm ꝙ dicit rōnem.q: ꝗuis diuina volūtas poſſit
habere rōnem:ex qua dr̄ ꝯgruēter operari.tñ nō cām ſiue rō
nem cauſalē:cum ſit cā cauſarū ⁊ maxime reſpectu voliti:quod
19 quidē eſt ex mera dei liberalitate.vtpote eſt gr̄a iuſtificās im
pium.⁊ per hoc pꝫ ſequens de ſtatu.¶ Ad illud qđ queritur.
ꝓpter quorū preuiſionē.dicēdum ꝙ pōt eſſe ꝓpter ꝓuiſionem
bonorū vt aliquo mō ſunt a libe.arb.ꝓpter quorū tñ preuiſionē
nec ſcio determinate.nec volo querere.nec eſt rō niſi cōgrui
tatis.Unde ⁊ alia pōt eſſe ꝗ hec.¶ Ad illud qđ obijcit de mū
di creatione.dicēdum ꝙ nō eſt ſimile de mūdi creatione.quia
mūdi creatio a diuina volūtate ⁊ bñplacito eſt tanꝗ a tota cā
Et rurſus ꝑ creationē nō ꝓſupponitur aliquid.Rōnes vō ad
oppoſitū ꝓbant ꝙ diuina volūtas rōnabiliter facit ſiue ꝙ ha
bet rōnem ꝯgruitatis ratione voliti.⁊ q: hoc verū eſt.iō con
cedende ſunt.ꝗuis alique earū poſſint habere calūniam.tñ cō
cluſio principalis nō habꝫ calūniā.Nam Aug.dicit hoc in li.
retract.poſt oēs retractatiōes.ꝙ ꝓponit ⁊ elegit ⁊ reprobat
veritate certiſſima ⁊ a noſtris ſenſibus remotiſſima.⁊ q: a ſen
ſibus noſtris eſt remotiſſima iō nullus dꝫ ipſam inquirere.q:
in hac vita nō poſſumus inuenire.⁊ ideo in noſtre intelligētie
inſufficiētiā ſermo de p̄deſtinatione claudēdus eſt vt obſtrua
tur oē os.⁊ ſubditus fiat oīs mūdus deo cuiꝰ iudicia nō ſunt
ſcrutabilia:ſꝫ formidoloſa.ſilētio veneranda.

Conſequenter quātum ad ſecūdum articulum que
ritur de ſecūdo ſcꝫ interminabilitate diuie cogni
tionis.Et circa hoc querūtur duo.Primo q: du
bium hꝫ ꝑ comparationē ad complexa.queritur
vtrum deus cognoſcat res per modū complexio
nis.Secūdo queritur vtrum enūciabilia ſiue que deus ſemel
cognoſcit ſemper cognoſcat.

L **Queſtio.j.** Quod cognoſcat deꝰ per modū complexio
nis oſtendit ſic.Eādem rem quā cogno
ſcit ſenſus cognoſcit intellectꝰ:ſed ſenſus ꝑ modū icōplexio
nis.intellectus vō per modū cōplexionis:ſed intellectꝰ eſt po
tentior in cognoſcendo ꝗ ſenſus.ergo cognoſcere ꝑ modū cō
plexionis eſt maioris potētie ſed oē tale eſt deo attribuēdū
ergo ⁊c.¶ Itē differēter ſignificat res ꝑ vocē incōplexam et
ꝑ cōplexionē.q: ꝑ vocē incōplexam ꝗtum ad eſſe ſimpl'r.ſꝫ ꝑ
orationē quātum ad eſſe tale vel tale:ſꝫ deus nō tñ cognoſcit
res quātum ad eſſe ſimpl'r:ſꝫ etiā ꝗtum ad eſſe tale vel tale:er
go cognoſcit ſm complexionē.¶ Item ordo vnius rei ad alte
ram cui ꝯiungit in re facit cōpoſitionem in cognitione.vel in
ſermone cōplexionē:ſed deꝰ nō tñ intelligit in ſe rē ipſam:ſed
etiā in ordine ad rem aliā cui vnitur.ergo nō ſolū per modum
ſimplicē ſed compoſitionis.¶ Item deus intelligit noſtrum
intelligere ⁊ noſtrū dicere.ſed nos dicimus ⁊ intelligimus rē
per modū complexionis.ergo deus hoc mō intelligit.¶ Sed
ꝯtra Diony.de diui.no.Cognoſcit deꝰ oīa.immaterial'r.mate
rialia.impartite partita.vniformiter multa.imutabil'r muta
bilia.ḡ ſi ꝑtita cognoſcit imꝑtite.ḡ cōpoſita ꝑ modū ſimplicē
ſꝫ modus ſimplicitatis ⁊ complexionis opponunt.ḡ nō cogno
ſcit ꝑ modū cōplexiōis.¶ Itē cū intellectꝰ cognoſcat ꝑ modū
cōplexionis.aut modus ille eſt in re.aut in itellectu.Nō in re
q: cū ſenſus app̄hendat eādem rē app̄henderet eā ꝑ modū cō
plexionis.ergo eſt in intellectu:ſꝫ oīs talis intellectꝰ in quo ē
cōplexio real'r eſt cōplexus ⁊ cōpoſitus:ſꝫ diuinꝰ intellectꝰ nō
eſt hmōi.ergo ⁊c.¶ Itē ſi cognoſcit res per modū cōplexiōis
cū modus diuine cognitionis ſit ei coeternꝰ.ab eterno cogno
uit ꝑ modū cōplexionis.ḡ cōplexio fuit ab eterno.ḡ vere vel
falſe.Si vere.ḡ plura ſunt vera ab eterno.ſi falſe.ḡ plura ſunt
falſa ab eterno.¶ Itē ſi cognoſcit ꝑ modū ꝯplexiōis cū eadē
res mō vere ſignificet ſub rōne futuritiōis.mō ſub rōne p̄teri
tionis.mō rōne p̄ntialitatis.ergo his oībꝰ modis deꝰ cognoſ
ſcit.¶ Sꝫ ꝯ.oīa cognoſcit vt p̄ntia.vij.ij.Pet.vlt.Unus dies
apud deū ſicut mille anni ⁊c.ḡ nō cognoſcit oībus his modis
¶ R n̄.dōm ꝙ cognoſcere res per modū ꝯplexiōis pōt intel
ligi tripl'r.Aut eñ modus ꝯplexionis cadit circa rē.⁊ ſic ē ſen 20
ſus deꝰ cognoſcit res exiſtere vel ſe hēre ꝑ modū cōplexionis ſi
ue cōpoſitionis.⁊ hoc eſt verū cognoſcit eñ res eē ſicut ſunt
Alio mō vt modus cōplexionis cadat circa rē vt eſt expreſſa
per intellectū noſtrū.⁊ tūc eſt ſenſus ꝙ deꝰ cognoſcit res non
tñ vt ſunt:ſꝫ etiā vt intellectꝰ exprimit.cognoſcit eñ res ⁊ vo
ces ſiue intellectus illas ſignificātes.⁊ hoc verum eſt.Tertio
mō pōt intelligi vt modus cōplexionis cadat circa intellectū
diuinū.⁊ hoc mō falſum eſt.hoc eñ ſpectat ad intellectū ꝗ in
telligit multa.⁊ multa ꝗ opꝫ cōplecti.deus aūt multa intelli
git vno.⁊ ita ſimplici mō.nec magis eſt ſimplex intellectꝰ eiꝰ
intelligēdo vnū ꝗ multa.Un̄ intelligere multa ꝑ modū cōple
xionis:nec ē oīno virtutis nec oīno imꝑfectionis.⁊ iō nō po
nitur nec in cognitione infima vt ſenſitiua.nec in cognitione
ſuꝑma vt in diuia.⁊ fortaſſis nō etiā eſt in cognitione ſuꝑma
ipſiꝰ anime ꝗ dr̄ intellectiua put ē in ſuo ſummo.cognoſcit eñ
ꝑ modū ſimplicis aſpectꝰ.Rōnes ꝓbantes ꝙ cognoſcit ꝑ mo
dum ꝯplexionis ꝓcedūt ſm primā ⁊ ſcđam viā.iō verū cōclu
dunt p̄ter primū ad qđ iam ſolutū ē.¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ
cōplexio venit ab intellectu.dicēdum ꝙ ꝯplexio dupl'r poteſt 21
cōparari ad intellectū.Aut ſicut ad cām.aut ſicut ad ſubiectū
Si ad ſubiectū in quo.⁊ qđ informat ⁊ denoīat.ſic ꝯparat ad
intellectū humanū a quo eſt ꝯplexio.qui etiā ꝯplectit.Si ad
cām.ſic ꝯparat ad intellectū diuinū.Nā intellectus diuinus
cognoſcit cōplexionē nō circa ſe:ſꝫ circa nr̄m intelligere.qm̄
ꝯplexio nō eſt ab intellectu nr̄o niſi cooperāte diuino in itelli
gendo.¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ſi cognoſcit res ꝑ modū ꝯple
xionis.ꝙ tunc cōplexiones ſunt eterne.dicēdum ꝙ ex ꝑnorꝭ 22
ſcđo ſenſu non ſequitur ꝙ complexiones ſunt eterne.quia nō
eſt complexio circa deum.ſed bene ſequitur ꝙ veritas ſignifi
cata per aliquā complexionem eſt eterna.ſicut veritas huius
mūdum eſſe futurū.tñ propoſitio ⁊ cōplexio eſt ab intellectu
noſtro intelligēte illam veritatē eternam.Unde ſicut vox tem
poralis ſignificat rem eternā.vt hoc nomen deus.nō tamē ſe
quitur ꝙ ſit eterna.ſic multa enūciabilia ſignificant veritatē
eternam nec tamen ſunt eterna.¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ tūc
cognoſcit res ſub rōne futuritionis ⁊ p̄teritionis.dicēdum ſi 23
cut tactum eſt ꝙ modus diuine cognitionis poteſt accipi vel
ſm ſe.vl'a parte cogniti.Si a parte cogniti.ſic dico ꝙ oīno co
gnoſcit rem eſſe.⁊ ita mutabil'r eſſe.⁊ ita compoſito modo eſſe
ſicut eſt.⁊ ita de oībus.⁊ ſic cognoſcit rem p̄teritam eſſe prete
ritam ⁊ futuram eſſe futurā.⁊ nō preteritā eſſe p̄ntem.Poteſt
iterū accipi a parte ſui.⁊ ſic cū cognitio dei ſit oīno ſimplex.
oīno p̄ſens.oīa cognoſcit per modū ſimplicitatis ⁊ ꝑ modum
p̄ntialitatis.Un̄ ꝙ dicit.oīa ſunt p̄ſentia apud deū.hoc dictū
eſt ꝗtū ad cognitionē.i qua nulla cadit ſucceſſio.iō nec nouū
nec vetus.nec p̄teritū.nec futurum.in actu autē cognitionis 24
angelice ⁊ humane cadit ſucceſſio.⁊ ideo preteritū ⁊ futurū.⁊
p̄terea nō ita dicunt oīa p̄ntia aīe cognoſcēti.ſicut deo.⁊ hoc
manifeſtū eſt.q: nūc eternitatis qđ eſt ſemꝑ p̄ſens complecti
tur oīa tēporalia.⁊ ideo patet quomodo ſit intelligendum.

Queſtio.ij.

D **Queſtio. ij.** Utrū enunciabilia ſiue cōplexa q̄ de⁹ ſemel cognoſcit ſemper cognoſcat vel ſciat. Et ꝙ ſic vr̄. q: deus non cognoſcit enunciabile niſi rōne veritatis. ſed veritas enunciabilis q̄ ſemel fuit. ſemꝑ fuit. ⁊ eſt ⁊ erit. ergo enūciabile qđ ſemel cognoſcit ſemꝑ cognoſcit. Pro batio medie. oīs veritas cōplexi fundaꝛ ſupꝛa rē cōplexā. ſed eadē res p̄io ē futura. poſtea pn̄s. deīde p̄terita. ⁊ vna ⁊ eadē ergo vna ⁊ eadē veritas ē in ea ſm oēs hos modos. ſ3 neceſſe eſt ꝙ ſit ſemꝑ ſub aliquo hoꝝ modoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Itē hoc ipſum videꝛ alia rōne. q: q̄cunqꝫ ſcit deus ſcit immutabiliter alioq̄n cum ſcire dei ſit ſuum eſſe. ſi mutareꝛ ſuum ſcire ⁊ eſſe. qđ eſt impoſſibile. ſed oē qđ habet immutabilitatē habet ſempiternitatem. q: ſi deſinit mutaꝛ. ergo qđ deus ſemel cognoſcit ſemꝑ cognoſcit. ¶ Itē qđ ſcriptū eſt in illo libro deleri nō pōt. ſ3 deus cognoſcit nō aſpiciēdo extra. ſed legēdo ī libro ſue p̄ſcie. ḡ qđ ſemel cognoſcit ſemꝑ cognoſcit. Preterea p3. q: ſuꝑ illud Exo. xxxij. Aut dele me de libro tuo ⁊c. gl. ſecu̾r⁹ hoc dicit. q: nō delebiꝛ. Et idē dicit ſuꝑ ps. ¶ Itē qđ deſinit vel ꝑdiꝛ aliquo deſinēte de neceſſitate pēdet ex illo. ſ3 diuina cognitio nō dependet ex veritate creāda. ergo ꝗuis enūciabile deſinat eſſe verū de⁹ nō deſinit illud ſcire. ⁊ ſi hoc. ergo qđ ſemel ſcit. ⁊ ſemꝑ. ¶ Sed ꝯtra. ſicut p̄ſcire h3 ſe reſpectu futuri vt futurū eſt. ſic ſcire reſpectu veri. ſi eñ actu ſciꝛ. actu eſt verū. ſed dicit magr̄ deus deſinit p̄ſcire rē. cum res de futuro ſit pn̄s. ergo ſilr̄ deſinit ſcire cum de vero ſit falſum. ¶ Item ſicut diuina acceptio reſpicit bonitatē. ita viſio veritatē. ſed deus deſinit hoīem acceptare cum ꝑdit bonitatem. ergo deſinit rem cognoſcere. ſiue enunciabile cum perdit veritatē. ¶ Itē hoc ip̄m oſtēditur per impoſſibile. q: ſi quodcunqꝫ enunciabile ſciuit mō ſcit. ⁊ ſciuit xp̄m eſſe moriturum. ergo ⁊ mō ſcit. ſed quicquid ſcit eſt verū ergo xp̄m eſſe moriturū eſt verum. qđ eſt ꝯtra fidem. ¶ Item ſic quicquid ſciuit mō ſcit. ſed aliq̄n ſciuit nō eſſe te. cū nō eras ergo ſcit te nō eſſe. ⁊ ſcit te eſſe. q: verū eſt ergo ſcit ſimul duo cōtradictoꝛie oppoſita. ergo due contradictoꝛie oppoſita ſunt ſimul vera. qđ falſum eſt ⁊ impoſſibile. ¶ Reſponſio. dicendū

25 ꝙ ſcire dicitur dupliciter. Uno modo ꝓut reflectitur in ſe. ⁊ ſic ſenſus eſt. iſte ſcit hoc id eſt habet cognitionē de hoc. ⁊ hoc mō dicendū. ꝙ ſcire nihil cōnotat a parte ſciti. actuale. nec veritatem nec p̄ſcientiam. deus eñ de omni enunciatiōe habet perfectam cognitionē. vtrum ſit enunciatio ꝑfecta ⁊ cōgrua. verū vera ⁊ ſic ſimilia. Alio mō ſcire diciꝛ ſm ꝙ eſt verbum ꝓhereticum. ⁊ ſic tranſit in actum extra. ⁊ ſic cōnotat veritatē in obiecto. tunc ergo ſcire enunciabile aliqđ idē eſt qđ ſcire ip̄m eē verum. Ū ſcio te ſedere. hoc eſt dicere. nō tm̄ habeo cognitionē de hoc. ſed etiā cognoſco ip̄m eſſe verū. Primo mō ſcire impoꝛtat diuinum intelligere. Scđo mō intelligere cum aſſenſu. Si ergo ſcire accipiatur pꝛimo mō. ſic dico ꝙ quicquid eſt. ⁊ omne enunciabile. ⁊ omne qđ ſciuit. adhuc ſcit. ⁊ habet cognitionem de illo: q: de omni eo qđ eſt: ⁊ qđ pōt eſſe habet cognitionem. nec ſequiꝛ. ſcit hoc. ergo hoc eſt verū. immo eſt ibi conſequens. Si aūt accipiatur ſcire ſcđo mō prout cōnotat veritatem circa enunciabile. ſic fuerunt quidā qui dixerūt ꝙ deſinit aliquid enunciabile ſcire. q: poſuerunt ꝙ enunciabile qđ eſt verum. pōt eſſe falſum. Alij dixerunt ꝯtrariu3: q: poſuerunt ꝙ enunciabile qđ ſemel verum eſt. ſemꝑ eſt verū. ⁊ ita ſemꝑ ſciꝛ. Et vt melius pateat vidēda eſt eoꝝ poſitio ⁊ ratio poſitionis Fuerunt qui dixerunt ꝙ albus alba album cū ſint tres voces ⁊ tres habeant modos ſignificandi. tñ q: eandem ſignificationem impoꝛtant. ſunt vnū nomen. Per hunc modū dixerunt ꝙ vnitas enunciabilis: accipiēda eſt nō ex parte vocis vel modi ſignificandi. ſed rei ſignificate ſed vna res eſt q̄ pꝛimo eſt futura. deinde pn̄s. tertio p̄terita. ergo enunciare rē hanc pꝛimo eſſe futuram deinde p̄ſentē tertio p̄teritam. nō faciet diuerſitatem enunciabilium. ſed vocum. Ruꝛſus cum idē tp̄s ſit pꝛimo futurum. deinde pꝛeſens. tertio pꝛeteritum tempus. ſc3 quod eſt menſura rei qđ ſignificatur ꝑ oꝛationē. ꝗuis eſſe vel fuiſſe vel foꝛe conſignificēt tria tp̄a. ratione tamē ſignificati non diuerſificant enunciabile. ſ3 variatur ſolum a parte tp̄is ſignificati. vñ ſi dicam ſemel ſoꝛtes currit hodie: ⁊ cras dicā cucurrit cū hoc verbum det intelligere aliud tp̄s. ⁊ ita aliam actionem enunciabile non eſt. quantumcūqꝫ non mutata ſignificatione ⁊ q: retēta eadē ſignificatione. enunciabile ſemꝑ eſt verum: ⁊ non eſt idē. niſi cum eadē ſignificatio retineꝛ. ideo dixerunt ꝙ illud qđ ſemel eſt verū ſemꝑ eſt verū. ⁊ ideo cū deus nihil obliuiſcaꝛ: dicunt ꝙ oē enūciabile qđ deus ſciuit ſcit. Et rñdēt illi rōni oē enūciabile qđ ſciuit ſcit. ſ3 ſciuit te naſciturū: vl' te eē ergo ⁊c. non d3 ſic inferri. ergo ſcit te eſſe: ſ3 ſic. ergo ſcit te fuiſſe. Alr̄ eſt ibi figura dictiōis. q: ꝓcedit ab idētitate ī mō ſigni-

☞ Oſtēdit ꝙ dei potētia eſt oīpotētia. quia eſt reſpectu oīm poſſibilium que poſſibile eſt eſſe. a

Unc de oīpotentia dei agēdu3 eſt. vbi pꝛima cōſideratio occurrit q̄modo vere de⁹ dicatur omnipotens. an q: oīa poſſit. an tantū q: ea poſſit q̄ vult. Qđ enim deus omnia poſſit ꝑlib⁹ autoꝛitatib⁹ cō-

ficādi ad idētitatē rei. ⁊ h̄ mō ſoluit mgr̄. Et iſta fuit opinio noīaliū: q̄ dicti ſūt noīales. q: fundabāt poſitionē ſuā ſuꝑ nois vnitatē. S3 iſta fuit poſitio ꝯ ꝑh3 q̄ dicit ī p̄dicamētis ꝙ eadē oꝛ̄o pꝛio ē vera: poſtea falſa. Fuit etiā ꝯ cōe3 opinionē. Fuit etiā ꝯ veritatem. Rō hui⁹ eſt: q: nec bonum fundamētū h3. nec bonam adaptationē. Pꝛio eñ ſi q̄raꝛ vtꝝ alb⁹ alba albū ſint tria noīa. Rñdēdū eſt aut loqueris grāmatice. aut logice. Si grāmatice. cū grāmatic⁹ ꝯſideret īpoſitionē nois: ⁊ modū p̄ncipalē ſignificādi ſbam cū qualitate. ſic dicet vnū nomē eſſe. Si logice cū logicus ꝯſideret nomē inq̄ꝫtum eſt vox ex p̄miſſa. vñ diffinit nomē. verbū ⁊ oꝛonē ꝑ vocē tāq̄ ꝑ gen⁹. ⁊ multiplicato ſupioꝛi neceſſe eſt multiplicari inferi⁹ ſi ſunt multe voces ſignificatiue ſunt de neceſſitate multa noīa. ⁊ ideo p3 ꝙ male accipiebant nois vnitatē ſm ꝙ ꝯgruit ad ꝓpoſitū. Mala etiā fuit adaptatio: q: enunciabile non ſignificat rē. ſ3 modū ſe hñdi. ⁊ cu3 per verbū pn̄tis p̄teriti ⁊ futuri tp̄is ſignificeꝛ res alio mō ſe hēre p3 de neceſſitate ꝙ aliud enūciabile eſt te eē naſciturū. ⁊ te eē natū. Ruꝛſus deficiebāt in vltio. q: ſicut hō non ſignificat iſtā hoīe3 vel illū. ſic verbū pn̄tis tp̄is nō ſignificat illud vel illud pn̄s. ſed pn̄s in cōi ſiue copulet ſiue ſignificet. ⁊ inde ē ꝙ ſicut hō nō h3 aliā ſignificationē. nec eſt aliud nomē. nec equocū3. ſi mō ſupponat ꝑ petro. mō ꝑ cōrado. ſic nec verbū pn̄tis tp̄is ſiue ꝓnūcieꝛ hodie ſiue cras h3 aliā ſignificationē. ⁊ ideo nō facit aliud enunciabile. Et p̄terea p3 ꝙ quocūqꝫ tp̄e ꝓferaꝛ te eſſe naſciturū. ꝙ idē eſt enunciabile qđ pꝛi⁹ fuit verū mō falſu3 ſm ergo ꝙ ſcire cōnotat veritatē circa enūciabile. ſcit illud qđ ſciuit. ⁊ mō nō ſcit nulla facta mutatione in dei ſcia. ſed ſolū in cōnotato. ¶ Cōcedendū igiꝛ ꝙ in ſcđa acceptōe nō oē qđ ſcit 26 ſemꝑ ſcit. ¶ Ad illud qđ obijciꝛ. ꝙ veritas eſt vna ī pn̄ti p̄terito ⁊ futuro. dicēdū ꝙ ꝗuis ſit reducibilis ad vnā rei veritatē ſicut accidens ad ſubiectū. ⁊ modus eſſendi ad entitatē. tñ cū modus eſſendi habeat ſuam veritatem. ⁊ tres ſunt modi eſſendi. ideo tres ſunt veritates. ¶ Ad illud quod obijcitur de inde- 27 bilitate ⁊ immutabilitate ⁊ independētia. dicēdumꝙ iam ſolutum eſt. q: nulla ſit tranſmutatio in dei cognitione. nec deſinit ſcire enunciabile pꝛopter mutationē in ſe ſed in connotato.

Diſtin. xlij. Dei potētia eſt oīpotētia

Diſtin. xliij. De potentia dei in cōparatione ad poſſibilia que poteſt.

Unc de oīpotētia dei agendū eſt. Supꝛa egit magiſter de ſcia diuina hic agit de potētia. Et q: potentiā tripl'r cōtingit cōſiderari. ſ. q̄ꝫtū ad q̄dditatē poſſibiliū. ⁊ q̄ꝫtū ad quātitatē. ⁊ q̄ꝫtū ad modu3 opandi. iō hec ps tres cōtinet ꝑtes. ſiue tres diſtinctiones. In pꝛia determinat mgr̄ de potētia in compatiōe ad poſſibilia q̄ pōt. In ſcđa determiat de potētia q̄ꝫtu3 ad quātitatē. oñdēs ei⁹ imēſitatē. infra diſt. xliij. Quidā tñ de ſuo ſenſu gloꝛiantes. In tertia determinat de ip̄a q̄ꝫtu3 ad modu3. infra. di. xliiij. Nunc illud reſtat diſcutiēdu3 vtru3 meli⁹ ⁊c.
¶ Pꝛia ps que cōtinet p̄ſentē diſtinctionē hab3 quattuoꝛ partes. In pꝛia magiſter oñdit ꝙ dei potētia eſt oīpotētia. q: ē reſpectu oīm poſſibiliu3 q̄ poſſibile eſt eē. In ſcđa remouet illa poſſibilia q̄ poſſe nō eſt potētie. ibi. S3 q̄riꝛ quō oīa poſſe dicaꝛ. In tertia ponit rōnes q̄ atteſtāꝛ diuine potētie. ibi. Hic ḡ diligenter cōſiderātib⁹ oīpotētia ei⁹ ⁊c. In quarta mgr̄ alias rōnes oīpotētie docet ad p̄dictas duas reducere. ibi. Ex q̄buſdā tñ autoꝛitatib⁹ tradiꝛ. iō ⁊c. Et ibi pꝛio ponit autoꝛitates deīde docet eas exponere. ⁊ h̄ ibi. S3 ad h̄ pōt dici ꝙ Aug. ⁊c.

Aug. a ¶ Oïa quidē pōt de⁹. ſꝫ
non facit niſi qḋ conuenit
veritati ei⁹ ⁊ iuſticie. Uide
tur h̄ verbū Augu. eſſe fal
ſum. q: in pš. dicit̄. Miſe-
ricordia dn̄i ſup oïa opera
eius. ergo magis deberet
dicere ꝙ non facit niſi qḋ
cōuenit miē. Et iterum q:
differentia eſt inter verita
tem ⁊ iuſticiā. Reſpon. di
cendum ꝙ iuſticia vno mo
do eſt idē qḋ exigentia me
ritoꝝ. ⁊ ſic diuidit̄ contra
miam. Alio mō dicit cōde
centiam bonitatis. ⁊ hoc
modo comprehendit miſe
ricordiam ⁊ iuſticiam pro
prie dictā. ⁊ ſic accipit Au
guſt. in predicto verbo ⁊ h̄
mo do differt a veritate ſꝫ
Rn̄, rationē dicendi. ꝗuis idē
ſit ſm̄ rem. Nam veritas
reſpicit vnamquamqꝫ rem
ſm̄ ſe. ſed iuſticia reſpicit
vnam rem cōparatā ad al
terā ſm̄ ꝙ per leges debi-
tas colligatur vna alteri.
2 b ¶ Potuit deus cuncta
facere ſimul. ſed ratio pro
hibuit. Uidetur male dice
re. quia poſſe prohiberi eſt
impotentie. ergo ſi diuina
potentia poteſt prohiberi
eſt impotens. Item illa ra
tio aut eſt quid creatū aut
De aliis obiicit̄. increatum. Si creatum er
go aliq̄d aliud a deo prohi
buit diuinam virtutem. er
go aliquid poteſt reſiſtere
deo. Si increatuꝫ. quomo
do poteſt prohibere cuꝫ ſit
omnino idē. Preterea hoc
non videtur prohibenduꝫ
quia. Eccl. xviij. dicitur.
Qui viuit ineternum crea
uit omnia ſimul. Reſpon.
Soluit Aug. dicendum ꝙ ratio hic vo-
catur voluntas rationalis
⁊ rationabilitas in volun-
tate. ⁊ iſta ꝗuis non dicat
aliquid aliud ꝗtum ad pn̄
cipale ſignificatum a diui
na eſſentia. cōnotat tamē
aliquid. ſcꝫ congruitatem
in volito. que quidem non
reperitur in eius oppoſito
Quod ptꝫ. ſi omnia ſimul
producta eſſent ꝗtum ad
eſſe ſingulare. nulla crea-
tura aliquid faceret. ⁊ nō
Aug. eſſet propter hoc curſus in
vniuerſo qui eſt. Uolūtas
ergo rationalis hoc exige
bat vt deus nō faceret om
nia ſimul ꝗuis poſſet. vn-
de prohibitio non accipit̄
hic pro repugnantia ſed ꝑ
Solutō artatione potentie ꝗtum
ad actum nō ꝗtum ad poſ
ſe. Et hec eſt determinatio
indifferentie ad hoc opus
non ad oppoſitum: ⁊ ſic pa

probat̄. ait eñ aug. i li. q̄ōnū
ave. ac no. legis. Oïa q̄dē pōt
de⁹. ſꝫ nō facit niſi qḋ ꝯuenit
veritati ei⁹ ⁊ iuſticie. Idē i eo
hdeꝫ. Potuit de⁹ cūcta facere
ſimul. ſed rō ꝓhibuit. i. volū-
tas. Rōnē nēpe ibi volūta-
tē dei appellauit. q: dei volū
tas rōnabilis eſt ⁊ equiſſima
fatēdū eſt ergo deū oïa poſſe
☞ Remouet a deo illa poſ
ſibilia q̄ poſſe nō ē potētie. b
¶ Sꝫ q̄rit̄ quō oïa poſſe di
cat̄ cū nos q̄dā poſſim⁹ q̄ ipe
nō pōt. Nō pōt ei ambulare
loq̄. ⁊ hmōi. q̄ a natura diui-
nitatis ſunt penit⁹ aliena. cū
hoꝝ inſtr̄a nullaten⁹ h̄re q̄at
incorpea ⁊ ſimplex ſb̄a. Qui
bus id rn̄dendum arbitror: ꝙ
hmōi actōes ambulatio. ſ. et
locutio ⁊ hmōi a dei potētia
aliene nō ſunt. ſꝫ ad ipam pti
nēt. Lꝫ eñ hmōi actiōes i ſe
de⁹ h̄re nō poſſit. nō ei p̄t am
bulare. vel loq̄ ⁊ hmōi. eas tñ
in creaturis p̄t opari. facit ei
vt homo ambulet ⁊ loquat̄ ⁊
hmōi. Nō g̊ p iſtas actiones
diuie. potētie detrahit̄ aliq̄d
q: ⁊ hoc pōt facere oïpotens
Sꝫ ſunt alia q̄dā q̄ de⁹ nulla
ten⁹ facere pōt vt pctā. Non
eñ pōt mētiri. nō pōt pecca-
re. ſed nō iō oïpotētie dei in
aliquo detrahit̄ vel derogat̄
ſi peccare nō poſſe d̄r. q: non
eſſet h̄ potētie. ſꝫ īfirmitatis
Si eñ h̄ poſſet. oïpotēs non
eſſet. Nō g̊ ipotētie ſꝫ poten
tie iputādū eſt ꝙ iſta nō pōt.
Un̄ Aug. i. xv. li. de tri. Ma
gna inq̄t dei potētia ē nō poſ
ſe mētiri. Sūt eñ q̄dā que in
aliis reb⁹ potētie deputanda
ſunt. i aliis xo minime. Et q̄
in aliis laudabilia ſunt. i aliis
vero reprehēſibilia ſunt. Nō
g̊ iō de⁹ min⁹ potēs ē q: pec-
care nō p̄t. cū oïpotēs nulla-
ten⁹ poſſit eſſe q̄ hoc poteſt.
Sūt etiā ⁊ alia q̄dā q̄ de⁹ nō
poteſt. vnde vr̄ non oïa poſſe
nō eñ pōt mori vel falli. Un̄
Aug. in lib. de ſimbolo. De⁹
oïpotēs nō pōt mori. nō pōt
falli. nō poteſt miſer fieri. nō
pōt vinci. hecvtiqꝫ ⁊ hmōi ab
ſit vt poſſit oïpotēs. Si eniꝫ
hmōi paſſionibus atqꝫ defe-
ctib⁹ ſubiici. poſſet oïpotēs

minime foret. ⁊ iō mōſtrat̄
oïpotēs. q: ei hec ꝓpinqua
ri non valent. poteſt tamen
hec in aliis operari.
☞ Ponit rōnes q̄ atte-
ſtantur diuine potētie q̄ ſm̄
duo conſiderantur. c
¶ Hic ergo diligenter ꝯſi
derātib⁹ oïpotētia eius ſm̄
duo apparet. ſcꝫ ꝙ oïa facit
q̄ vult. ⁊ nihil oïno patit̄ ſꝫ
vtrūqꝫ deus oïpotēs veriſ-
ſime p̄dicatur. q: nec aliq̄d
eſt qḋ ei ad patiendū corru
ptionē īferre valeat. nec ali
q̄d ad faciendū impedimen
tum afferre. Manifeſtū eſt
itaqꝫ deum oïno nihil poſſe
pati. ⁊ oïa facere poſſe. pre-
ter ea ſola q̄bus eius digni
tas lederet̄. eiuſqꝫ excellen
tie derogaret̄. in quo tñ nō
eſt min⁹ oïpotens. Hoc eñ
poſſe nō eſſet poſſe ſed non
poſſe. Nemo ergo deū im-
potenteꝫ in aliquo dicere p̄
ſumat. qui oïa poteſt q̄ poſ-
ſe potētie eſt. ⁊ inde vero di
citur omnipotens.
☞ Alias rationes oïpo
tentie autoritate aug. ⁊ cri-
ſo. docet ad p̄dictas duas
reducens d
¶ Ex quibuſdā tñ autori-
tatibus tradit̄ ideo vere di
ci omnipotēs. q: quicquid
vult pōt. Unde aug. in enchi. Nō ob aliud veraciter Aug.
vocatur oṗs. niſi qm̄ q̄cq̄d vult pōt nec voluntate cu
iuſpiā creature voluntatis oïpotentis impedit̄ effe-
ctus. Itē in li. de ſpū ⁊ lr̄a. Non pōt deus facere iniu
ſta. quia ipſe eſt ſumma iuſticia ⁊ bonitas. Omnipo
tēs vero eſt. nō ꝙ poſſit oïa facere. ſed q: pōt efficere
q̄cq̄d vult. ita vt nihil valeat ei⁹ volūtati reſiſtere q̄n
cōpleat̄. aut aliquo mō ipedire eādē. Ioh. cry. in ome Joh. Cry.
lia quadā de expoſitiōe ſymboli ait. Oṗs dicit̄ de⁹
q: poſſe illius nō pōt inuenire nō poſſe dicēte ꝓphe
ta. Oïa quecunqꝫ voluit fecit. Ipſe eſt ergo. oṗs vt
totū qḋ vult poſſit. Unde apl's. Eius inquit volūta
ti quis reſiſtit. His autoritatib⁹ vr̄ oñdi ꝙ de⁹ ex eo
tñ dicatur oṗs ꝙ oïa pōt que vult. non q: oïa poſſit.
☞ Determinatio premiſſarū autoritatum. e
¶ Sꝫ ad h̄ pōt dici ꝙ aug.
vbi dicit oïpotens non di-
cit̄ ꝙ oïa poſſit ⁊c. tā ample
⁊ gnāliter accepit oïa vt ēt
mala includeret. q̄ de⁹ nō p̄t
nec vult. Nō ergo negauit
eum poſſe oïa que conuenit
ei poſſe. Silr̄ eñ dicit. Nō
ob aliud veraciter d̄r oïpo-
tens niſi qm̄ q̄cq̄d vult pōt.

tent obiecta. Nam eccleſia
ſticus intelligit ꝗtum ad
ptes principales. ſiue prio
res. ſed Aug. loquitur ꝗtū
ad indiuidua.
c ¶ Deus oïpotens nō po-
teſt mori ⁊c. Queritur de
differētia horumquattuor
que remouet Augu. a deo.
ſcꝫ mori. falli. miſeruꝫ eſſe
⁊ mentiri. Reſpon. dōm ꝙ
iſta dicunt defectus ipſi⁹
hoïs ſiue anime in corpore
Quadruplex autem eſt ac
tus ⁊ quadruplex poten-
tia. Pria eſt viuificatiua. ⁊
huius actus eſt viuere ⁊ cō
tra hunc eſt defect⁹ mori.
Secūda eſt cognitiua. cu-
ius actus eſt noſſe. ⁊ cōtra
hunc eſt falli. Tertia eſt af
fectiua. ⁊ huius act⁹ eſt vel
le ſiue amare ⁊ delectari. ⁊
contra hunc eſt miſerū eſſe
Quarta eſt opatiua. ⁊ hu-
ius actus eſt agere. ⁊ ꝯtra
hunc eſt vinci ⁊ ſuperari.
Et nota ꝙ ex his que dicū
tur. q̄ttuor genera actuum
remouentur a deo. ſcilicet
corporales ſiue inſtrumen
tales. vt currere. Act⁹ cul-
pabiles. vt peccare mentī-
ri. Actus paſſiui. vt vinci ⁊
ſuperari. Actus defectiui.
vt mori ⁊ falli. quia habēt
potentiaꝫ coniunctā. defe
ctui. Et ide elicit magiſter
perfectam rationem potē-
tie que poteſt omnia face
re. ⁊ nihil pati.

d ¶ Tam ample ⁊ genera
liter accepit omnia vt etiā
mala includeret. Uidetur
falſuꝫ dicere. quia aut ma
luꝫ includitur ratione ſub
ſtrati. aut ratione deffor-
mitatis. Non ratione ſub-
ſtrati includitur. quia ac-
tio mala ratione actionis
ſubſtrati eſt a diuina potē
tia.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tia. Nō ratione deformitatis. qꝛ cum illa ſit ſimpliciter nō ens nō videtur poſſe includi. Rñ. dicēduꝫ. ꝙ malum accipiť rōne deformitatis. ⁊ qñ oīa diſtribuit ibi ꝓ poſſibilib⁹. ⁊ poſſibile pōt accipi gñaliter tā a potētia actiua ꝙ defectiua. ⁊ ſic accipiť ample ⁊ cōprehēdit malū. ⁊ ſic itelligit Augu. Alio mō vt poſſibile dicať a potētia q̄ ſm rē ⁊ modū eſt potētia. ⁊ tūc ꝓprie accipitur. ⁊ tunc nō continetur ibi maluꝫ. ⁊ ſic accipitur in cōi vſu cuꝫ dicimus deum oīpotenteꝫ ⁊ ſic ptꝫ ꝙ q̄uis non contineatur ſub ente. nō eſt ſimile de potentia.

5 e ¶ Homo aūt vel angel⁹ gratuitā hꝫ potentiaꝫ qua potens eſt. Videť male dicere. qꝛ gñatio ē act⁹ naturalis cū q̇s generet. ſimilē in natura. ergo eſt potētia naturalis. ſed nō dei. quia deus non naturaliter producit hoiem. ergo eſt hoīs ergo homo hꝫ potentiā naturalē. Rñ. dicendū ꝙ naturale dꝛ dupl̕r. Uno modo dꝛ naturale qđ habeť a natura ⁊ ſm conſonantiaꝫ nature. ⁊ ſic creature multe habent potentias naturales. Alio modo diciť naturalis potentia que ineſt alicui per propriam naturam ita ꝙ non per aliā nec dantē nec conſeruanteꝫ. ⁊ hoc modo ſola virtus diuina eſt naturalis. oīs auteꝫ alia a deo ē liberaliter data. ⁊ liberaliter conſeruať ⁊ adiuuatur vt agat ⁊ ideo gratuita.

6 f ¶ Vere ac proprie trinitas deus oīpotēs dicitur. Videť nō verum dicere: qꝛ nō dicitur ꝓprie oīſciens: ergo nec omnipotēs Iteꝫ Matth. vlt. Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Et de aliis vr̕. quia Marci ix. Si potes credere. oīa poſſibilia ſunt credēti. Rñ. dicendū ꝙ oīpotentia eſt ſolius dei proprie. qꝛ dicit potētiam infinitā. que in nulla pōt eſſe creatura. nec in xp̄o nec in alio ſm humanam naturā. Et hoc melius patebit alibi. Unde ſi dicať de xp̄o oīpotentia. hoc intelligitur ſm ydyomatum cōicationem. Si autem dicatur de credentibus. diſtributio eſt accomoda ſolū de miraculis. ⁊ ſic patet illud.

Ad intelligētiam hui⁹ diſtinctiōis quattuor q̄runť. Primo vtrū deus poſſit aliq̇d aliud a ſe. Scđo dato ꝙ poſſit. q̄ritur vtrū poſſit ineſſe qđ alij agenti eſt poſſibile. Tertio vtrū diuia potētia ſe extēdat ad oē illud ꝙ alij agēti eſt ipoſſibile. Quarto vtrū poſſibile dicatur aliq̇d ſimpliciter ſm cauſas ſupiores. ſiue potentiam diuinā. vel ſm inferiores. vel ſm potētiam creatam.

A **Queſtio. j.** Qđ aūt nō poſſit de⁹ aliud a ſe oñdiť ſic. Oīs potētia q̄ agit in aliud a ſb̄a in qua eſt vel cuius eſt. egrediť ab illa ſb̄a. potētia eñ nō operať. niſi vbi eſt. Si ergo diuina ſb̄a operať ꝑ ſuā potētiā i aliq̇d aliud a ſe potētia eius incipit eſſe vel fieri in alio. ergo egrediť a ſb̄a ſed oīs potētia q̄ egreditur a ſubſtātia elongať a ſubſtantia. ⁊ oīs potētia diſtans a ſubſtātia repugnat ſimplicitati. cū ergo hoc ſit impoſſibile in deo. videť ꝙ deus nō agat in aliud a ſe. ¶ Item oīs potentia cuius opus eſt in aliud habet dependentiam ab illo. Probatio, opus eñ qđ tranſit in materiam ſubiectam aliquo modo pendet ex illa: ſꝫ potentia pendet ex eodē ex quo pendet actus. quia perficitur per actum: ergo ſi potētia diuina eſt in aliud. habet dependentiam.

¶ Item omnis potentia que eſt in aliquid quod nō ſemꝑ eſt coiunctuꝫ ſuo actui habet indigentiam. non eñ ē ꝑfecta niſi quando agit. ⁊ non agit. niſi cum obiectū eſt preſens ergo quando non eſt ſemꝑ preſens eſt incōpleta. hoc autem repugnat potentie diuine. ergo ⁊c.

¶ Item in deo idē eſt poſſe ⁊ eſſe. ſꝫ deus nō ē aliud a ſe. ergo non pōt in aliud a ſe. Si tu dicas ꝙ potentia connotat: ſed non eſſentia. Cōtra deus poteſt aliquid facere quod nec eſt, nec fuit. nec erit. ergo nihil cōnotat. Si tu dicas ꝙ connotat quod eſt in potētia. ſed potentia dei nō eſt aliud ꝙ deus ⁊ quod eſt in deo. ergo ⁊ nihil aliud connotat. Sed contra. bonuꝫ eſt diffuſiuum ſui ſed diffuſio ſm ꝙ hmōi eſt in aliud ergo bonum ſm ꝙ bonum poteſt in aliud. aut ergo hꝫ potentiam ſuam. aut alienam. Si ſm alienam ergo non eſt perfecte bonum cū non habet actum bonum per ſe. Si propter potētiā ſuam. ergo bonum ſm ꝙ bonū. pōt in aliud. ſꝫ deus eſt ſumme bonus. ergo ⁊c. ¶ Item perfectio creature eſt in hoc ꝙ poſſit aliud a ſe producere. ſi ergo omne qđ perfectionis eſt deo eſt attribuendum. potētia producēdi aliud deo eſt attribuenda.

¶ Item ſi nihil aliud a ſe poteſt. ergo nulli alij a ſe p̄eſt. ergo nec aliq̇d deo ſubeſt. ergo a nullo eſt colēd⁹ a nullo eſt adorādus. ⁊ nihil ab ip̄o omnino eſt querendum. qđ eſt ſummū incōueniēs ſm oēs. ¶ Item ſi nihil pōt in aliud a ſe. ergo nihil ē ad ip̄m neq̄ꝫ propter ipſuꝫ. ſed bonitas eſt in reb⁹ ⁊ ordo per relationem ipſorum ad ſummū bonum a quo eſt omne bonum. ergo ſm hoc nulla res eſt bona nec ordinata in vniuerſo. h̕ autem eſt ſummū incōueniens. g̃ neceſſe eſt ponere ꝙ poſſit in aliud a ſe. Prīa conſequentia eſt manifeſta. Ad illud eñ ſoluꝫ ſtat vltima reſolutio in redeundo. in quo eſt prīa origo in exeundo. vt manifeſtum eſt. ¶ Rñſio. ad h̕ intelligendū notandū 7 eſt ꝙ poſſe aliud ſiue in aliud a ſe. h̕ eſt dupl̕r. Aut i aliud ſicut in diſtinctum ſm eſſentiā ⁊ remotū ſm diſtantiā. qꝛ impoſſibile eſt duo ꝯtraria eſſe in eodē ſubiecto. ⁊ hoc modo poſſe in aliud eſt ꝑ egreſſum potentie a ſubſtātia. ⁊ ideo eſt ibi elōgatio ⁊ diſtantia. Et qꝛ elongatur a ſua ſubſtātia. ideo pēdet a ſubſtantia in quā agit. ⁊ ideo eſt ibi dependētia. ⁊ qꝛ diſtātia ⁊ dependentia. ideo imperfectio ⁊ indigentia. h̕ mō poſſe in aliud deo non competit propter tres conditiones ꝓdictas ſicut oſtenſum eſt. qꝛ repugnat diuie potētie. ſicut diſtātia dependentia ⁊ indigētia. Alio modo poſſe in aliud diciť ſicut indiuiſum ſm formam ⁊ eſſentiam. nō tamen in remotuꝫ ſm aliquam diſtātiam. quia diuina eſſentia dum operať intime eſt i illo. ⁊ hoc modo nec ponit diſtātiaꝫ nec dependentiā nec indigentiam. Cum eñ diuina eſſentia ſit omni ꝑfectiōe ꝑfecta. ⁊ potentia eius ſit oīmoda idiuiſiōe indiuiſa. a nullo

Rñ.

Hyla.

Hic plene oñdi tur q̄re deus oīpotens dicatur

nō negat eum poſſe etiā ea q̄ nō vult. ſꝫ aduerſus illos q̇ dicebāt deū mlťa velle q̄ nō poterat. affirmat eū poſſe q̇cq̇d vult. Et ex eo vere dici oīpotētē nō ob aliud. qꝛ pōt q̇cq̇d vult. Sed caue quō itelligas pōt q̇cq̇d vult. an q̇cq̇d vult ſe poſſe. an q̇cq̇d vult facē. an q̇cq̇d vult fieri. Si eñ dicas iō oīpotenteꝫ vocari. qꝛ pōt quicq̇d vult ſe poſſe ergo ⁊ petrus fil̕r ops dici poteſt. vl̕ quilibet ſanctorū. vel beatorum qꝛ poteſt quicq̇d vult ſe poſſe. ⁊ pōt facere q̇cq̇d vult facere. Non enim vult facere niſi quod facit nec poſſe niſi quod poteſt. ſed non poteſt facere q̇cq̇d vult fieri. vult eī ſaluos fieri qui ſaluādi ſunt. verūtñ eos ſaluare nō valet. Deus autem quicquid vult fieri poteſt facere. Si enim vult aliq̇d fieri ꝑ ſe. pōt illud facere per ſe. ⁊ ꝑ ſe facit ſicut celum ⁊ terraꝫ per ſe fecit. qꝛ voluit. Si autem vult fieri ꝑ creaturam ⁊ per eam operať ſicut per hoīes facit domos ⁊ hmōi artificialia. ⁊ de⁹ quidem ex ſe ⁊ per ſe pōt. hō aūt vel angelus q̄tumcunq̄ꝫ beatus eſt nō eſt potens ex ſe vel ꝑ ſe. Sꝫ forte dices nec dei filius pōt a ſe. nec. ſſ. ſꝫ ſolus pr̄. Ille eñ pōt a ſe. q̇ eſt a ſe fili⁹ auteꝫ qꝛ non eſt a ſe ſed a prē. nō pōt a ſe ſꝫ a prē ⁊ ſpūſſctūs ab vtroq̄ꝫ. ¶ Ad qđ dicimus. qꝛ lꝫ filius nō poſſit a ſe. nec opeť a ſe pōt tñ ⁊ operať per ſe. ſic ⁊ ſpūſ ſctūs. Unde hyla. in li. ix. đ trini. Nature inq̇t cui contradicis heretice h̕ vnitas eſt. vt ita ꝑ ſe agat filius. ne a ſe agat. ⁊ ita non a ſe agat vt ꝑ ſe agat. ꝑ ſe autē dꝛ agere ⁊ potens eſſe. qꝛ naturalem hꝫ potentiā eandē quā ⁊ pater qua potēs eſt ⁊ operatur. ſed qꝛ illaꝫ habet a prē. nō a ſe. ideo a patre nō a ſe

e dicitur poſſe ⁊ agere. Hō aūt vel angelus gratuitam hꝫ potentiā qua potens eſt

f ideoq̄ꝫ ergo vere ac ꝓprie trinitas de⁹ ops diciť. qꝛ ꝑ ſe. i. naturali potētia pōt q̇cquid vult fieri. ⁊ q̇cq̇d vult ſe poſſe. Nihil eñ vult fieri qđ non poſſit facere ꝑ ſe vl̕ per creaturā. ⁊ nihil vult ſe poſſe quod non poſſit ⁊ oē quod vult fieri vult ſe poſſe ſed nō omne qđ vult ſe poſſe vult fieri. Si enim vellet fieri fieret. qꝛ voluntati ei⁹ nihil reſiſtere poteſt.

alio depēdet. nullo alio indiget. hoc ergo modo ponendum ꝙ
deus poteſt in aliud a ſe. ſiue aliud a ſe. Ex his pꝫ primo obie
8 ctum. ¶ Quod enim obijcit potentia que eſt in aliud egredit
ab agente in paſſum. dōm ꝙ hoc verum eſt vbi agens in aliud
non eſt in illo ſm veritatē. vbi aūt eſt oīno nulla neceſſitas eſt
9 cgrediendi. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ potentia q̄ eſt in aliud
pendet ex illo. dicendum ꝙ hoc verū de illo cuius actio eſt in
aliud tanq̄ in ſuſtentans. diuina autem potentia non indiget
alio ſuſtentante. qđ patet. q: non indiget materia ſubiecta. ſed
facit ex nihilo. Et ratio huius eſt. q: cum potentia eſt oīno in-
differens. ⁊ ab eſſentia ⁊ actu. ſicut eſſentia non indiget ſuſten
10 tante. ſic nec potentia. ¶ Ad illud qđ obijcitur ꝙ potētia que
eſt in aliud habet pfectiōis indigētiam. dicēdum ꝙ potentia
agēs in aliud eſt duplex. Quedā q̄ eſt ſuus actus. ⁊ talis nihil
plus habet qn̄ agit in aliud q̄ qn̄ nō agit. ⁊ hec nullo mō indi
get. ⁊ talis eſt potētia diuina propter ſummam ſimplicitatem.
Alia eſt potētia agens in aliud p actum a ſe differentē. talis
plus habet qn̄ agit q̄ quādo non agit. ⁊ talis eſt q̄ habet indi-
gentiam aliquo modo. vt in potētia creata. non ſic eſt de potē-
tia diuina. ⁊ ideo q̄uis ſit in aliud qđ non ſemp eſt preſens. p-
11 pter hoc tn̄ nec idigēs eſt nec icōpleta. ¶ Ad vltimū dicēdū
ꝙ potētia ↄnotat poſſibile ⁊ poſſibile ampliat ad ens ⁊ ad nō
ens. ⁊ ſicut poſſibile ampliat ita ⁊ diuerſitas connotati. ⁊ ideo
non tantum dicitur poſſe in aliud. quia poteſt in aliud qđ eſt.
ſed quia poteſt in aliud qđ poteſt eſſe. deus autem a ſe non po
teſt eſſe aliud. ideo patet illud.

Queſtio .ij.

Utrū deus poſſit in omne aliud in qđ poteſt omne agēs creatum. Et ꝙ ſic vi
B detur. Qui enim omne dicit nihil excipit: ſꝫ non tm̄ dicimus ⁊
credimus deum potentem. ſꝫ deum omnipotentem. ergo ⁊c.
¶ Item q: deus eſt omniſciens. ideo ſcit omnia quecunq̄ ſcit
alius ſciens. Si enim aliq̄s ſciret aliq̄d qđ nō ſciret de⁹. deus
nō diceret omniſciēs. ergo pari rōne nō diceretur omnipotēs
niſi poſſet omne qđ pot omnis alius. ¶ Itē deus non dicitur
omniuolens. quia non vult omnia que alij volunt. ergo pari rō
ne ſi nō poſſet omnia que alij poſſunt non eſſet omnipotens.
¶ Item omne eſſe eſt a primo eſſe. ergo omne poſſe eſt a primo
poſſe ergo omnis potentia poteſt quicquid pōt ppter diuinā
potentiā. ſed propter qđ vnumquodq̄ ⁊ illud magis. ergo ⁊c.
¶ Sed contra. aliqua creatura pōt omnia recipere corporali-
ter vt materia. aliqua potētia pōt omnia recipere ſpiritualiter
vt ſpūs rōnalis creatus. ſꝫ deus nihil pōt recipe. ergo nō pōt
oē qđ pōt aliud a ſe. Si dicas ꝙ nō eſt potētie. ſꝫ ipotētie. Cō
tra nulla impotētia eſt a deo ſiue a potētia diuina. ergo ſm h̄
potētia materie ſiue aīe nō eſſet a deo. ¶ Itē hō pōt pati miſe-
riaꝫ ſiue ſuſtinere penā. deus nō pōt pati. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ
illud eſt impoſſibile. Cōtra. nullum opus virtutis eſt impoſſi
bile. ſꝫ ſuſtinere eſt opus fortitudinis q̄ ppriiſſime eſt virt⁹. er-
go ⁊c. ¶ Item homo pōt peccare deus autem nō pōt. ergo ⁊c.
ꝙ ſi pōt peccare. pōt eſſe malus. qđ eſt incōueniens. Si dicas
ꝙ hoc poſſe nō eſt poſſibile. Cōtra. Augu. de ciui. dei. Melior
eſt natura que pōt peccare q̄ que non pōt peccare. ergo poſſe
peccare ſpectat ad bonitatem ⁊ perfectionem nature. ergo nō
dicit impotentiam. ¶ Item hō pōt currere ⁊ comedere. deus
hoc nō poteſt. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ hoc eſt impoſſibile. Cōtra.
omne illud qđ dicit poſitionē eſt a potētia q̄ vere eſt potētia. ſꝫ
currere ⁊ comedere nō dicunt actus priuatiōis. ſꝫ poſitiōis er
go ſunt a potētia inq̄tum potēs eſt. nō inq̄tum impotēs ergo
12 manifeſtum ⁊c. ¶ Rn̄. ꝙ ſicut dicit phs in phia. j. Quedā ſunt
que dicunt potentiam q̄tum ad modum dicendi. dicunt tamē
13 impotētiam a parte rei. vt poſſe mori. poſſe corrumpi. Propter
hoc intelligendum. ꝙ quedam ſunt que poſſe eſt potentie ſim-
plr̄ ⁊ perfecte. vt poſſe intelligere. diligere ⁊ operari. Quedaꝫ
ſunt que poſſe eſt potētie tn̄ imperfecte. vt currere ⁊ ambulare
iſti em̄ actus dicūt ſimul actionē ⁊ paſſionē ſiue defectū i agē-
te. Quedā que poſſe ſimplr̄ eſt impotētie. vt priuatiōes. vt poſ
ſe peccare. deficere. Loquēdo de his rōne priuatiōis. ſm h̄ in
telligēdū ꝙ cū potētia dei eſt perfectiſſima. illa pōt deus p ſe
⁊ in ſe. q̄ ſunt potētie ſimplr̄. vt intelligere ⁊ opari. illa vero q̄
ſunt imperfecte potētie. pōt q̄ dē non in ſe ſꝫ p ſe. Per ſe poteſt
ex hoc qđ eſt ibi perfectionis ⁊ potentie. In ſe non poteſt pro-
pter illud qđ eſt ibi impotētie ⁊ imperfectionis que in eo non
cadunt. illa autem q̄ ſunt ſimpliciter impotentie. nec poteſt in
ſe. nec pōt per ſe. Per ſe non poteſt. q: nihil eſt a deo qđ nō ſit
a deo p ſe ⁊ immediate. hoc aūt qđ eſt defectus nō poteſt eſſe i
deo nec a deo: q: deus nō deficit in eſſendo nec i agēdo. Si er
14 go queraẗ vtrū deus poſſit oē qđ pōt aliud agens. Rn̄dendū
eſt nō ſimpliciter ſed cū determinatione. ſ. ꝙ pōt omne qđ eſt
potētie. ⁊ in ſe pōt omne qđ eſt potentie ſimpliciter ⁊ pfecte in
alio pōt qđ eſt potētie imperfecte. nec in ſe nec in alio qđ eſt oī
mode impotētie. ⁊ hoc ipſo dr̄ oīps. q: potentia eius ad oīa ſuf-
15 ficit ⁊ in nullo deficit. ¶ Ad illud ergo qđ obijcitur. ꝙ nō pōt
recipere res. nec rerum ſimilitudines. dicendum ad hoc ⁊ ad
omnia de quibus obijcit ꝙ illa poſſe nō eſt potētie pfecte. Se
cundū hoc intelligendū ꝙ eſt potētia oīno ſufficiens ⁊ actiua
vt potentia pducendi res. Et eſt potētia pure paſſiua. vt potē
tia ſuſcipiēdi. Et eſt potētia defectiua. vt potētia peccādi. Et
eſt potētia partim actiua partim paſſiua. vt potētia ambulādi
Et eſt potētia partim actiua ⁊ partim defectiua vt potētia ſu-
ſcipiēdi penā. Et potētia partim paſſiua ⁊ ptim defectiua. vt
potētia moriēdi. Dicendū ergo ꝙ nihil horū in ſe pōt deus q̄-
uis em̄ ſint potētie alicuius. derogāt tn̄ pfectioni potētie. Nec
eſt ſimile de ſcia. q: ſcitū nō diminuit de rōne ſciētie. ſicut poſ-
ſibile de rōne potētie. q: ſcitū non cauſaẗ a ſciētia. ſicut poſſi-
bile a potētia. ¶ Ad illud tn̄ qđ dicitur de potētia peccādi. in
16 telligendū ꝙ ſi peccare dicat effectū cū deformitate ſiue actuꝫ
ſic non tn̄ dicit potētiā defectiuam. ſed actiuaꝫ ratione actus
ſubſtrati. ⁊ ſic dicit nobilitatē. Si ratione deformitatis. ſic di
cit ſimpliciter defectū. Quocūq̄ tamen modo dicatur. q: ſem
per concernit defectum. nullo modo conuenit deo.

Queſtio .iij.

C
17 Utrū diuina potentia ſe extendat ad omne illud qđ alij agenti eſt impoſſi
bile. Et ꝙ ſic videtur. Dicitur em̄ aliq̄d impoſſibile propter na
ture ordinationē. vt de ceco fieri videntē. Aliquid ppter prete
ritionem. vt te nō fuiſſe ex quo fuiſti. Tertio ppter oppoſitio-
nem. vt idem eſſe nigrū ⁊ album. Primū eſt impoſſibile ſm na
turam. ſecundū ſm tps ſiue per accidens. tertiū poteſt dici im
poſſibile ſm diſciplinā. q: omnis ſciētia ſupponit illud princi-
pium ꝙ oppoſita non ſunt ſimul vera de eodē. oſtenditur ergo
ꝙ deus poſſit omne tale impoſſibile. Luce. j. Nō erit impoſſi-
bile apud deū omne verbū. ſed oīa contingit verbo dicere. er-
go nullū tale eſt impoſſibile apud deum. ¶ Item Ephe. iij. Ei
aūt qui pōt facere ſupra quā poſſumus intelligere. ergo poteſt
deus plura facere q̄ poſſit intellectus fingere. ſed pōt fingere
omne impoſſibile quod pōt enunciare. ergo ⁊ deus pōt illud
facere. ¶ Itē Hyla. perfecte poteſtatis eſt id naturā poſſe fa-
cientis. qđ poteſt ſignificare ſermo dicentis. ¶ Itē Baſilius
Plus poteſt deus facere q̄ tu potes intelligere. ergo p autori
tates canonis ⁊ ſanctorū videtur ꝙ deus poſſit omne ipoſſibi
le. ¶ Itē rōne videtur. q: illud eſt potētius cui nihil oīno eſt
impoſſibile. q̄ cui aliq̄d eſt ipoſſibile. ſꝫ deus eſt potētiſſim⁹ in
ſummo. ergo nihil oīno eſt ei ipoſſibile. ¶ Itē ſi aliq̄d ipoſſibi
le nō eſt deo poſſibile. aut hoc eſt ppter priuationē. aut ppter
poſitionē. Si ppter priuationē. Cōtra nulla maior priuatio q̄
oīno non entis. ſed deus de nihilo facit aliq̄d. non ergo ppter
priuationem. Si propter poſitionem. ergo videtur ꝙ aliq̄d ſit
qđ nō ſubiaceat diuine potentie. qđ ⁊ ei non obediat. ergo po
tentia dei habet reſiſtens. ¶ Itē oſtenditur ſpāliter ꝙ poſſit i
poſſibile ſm naturā. vt de trunco facere vitulū. q: plus diſtat
non ens ab ente. q̄ vnum ens ab alio. ſed deus de non ente fa
cit ens. ergo de vno ente pōt facere aliud. ¶ Item ꝙ poſſit im
poſſibile ſm tps videẗ. q: illud eſt impoſſibile p accidens. qđ
nullā ponit reſiſtentiam. q: nō eſt. ergo ſi deus pōt ipoſſibile p
ſe ⁊ qđ habet reſiſtentiā. cum illud ſit magis impoſſibile. ergo
pōt impoſſibile per accidens. ¶ Item ꝙ poſſit impoſſibile ſm
diſciplinam videtur. q: plus diſtat creator a creatura q̄ vnuꝫ
ens creatū ab alio. ſed deus potuit facere ꝙ creatura creatori
vniret in eadē ypoſtaſi ſimpliciſſima. g̃ multofortius pōt facere
ꝙ oppoſita ſimul ſint in eodē. vt ꝙ aliq̄d ſit ſimul albū ⁊ nigrū
⁊ hoc vr̄ factū eſſe in xpo. q: vn⁹ ⁊ idē erat etern⁹. ⁊ tpalis paſ
ſibilis ⁊ ipaſſibilis viſibilis ⁊ inuiſibilis. ⁊ ſic de alijs. ¶ Itē
deus fecit virginē parere qđ eſt impoſſibile ſm naturā. q: po
tentia nature nullo modo eſt ad hoc. ⁊ eſt ibi impotētia ſm di
ſciplinā. q: ſimul ſunt oppoſita vera de eodē. ⁊ qđ eſt maius i
poſſibile q̄ impoſſibile ſm accidēs. ſcilicet corruptā integra
re ſiue fieri virginē. magis em̄ videtur ptus incōpoſſibilis vir-

gintati

ginitati ꝙ coitus. ergo ⁊c. ¶ Sed cõtra. ꝙ deus nõ poſſit im-
poſſibile ſm naturã. vr̃ Aug. dicere in li. de vera inocẽtia. De⁹
inq̄t ita eſt oĩpotẽs vt nũꝗ̃ rõnis ſue inſtituta euellet. ğ ſi ali-
q̄d eſt ĩpoſſibile ſm inſtitutionẽ nature. ſimplr̃ eſt deo ĩpoſſibi
le. ¶ Itẽ rõne vr̃. q: deus non põt facere contra ordinẽ ratio-
nis recte. vtpote mentiri ⁊ conſimilia. ergo nõ poteſt facere cõ
tra inſtitutionẽ nature ordinate. nõ ğ poteſt ĩpoſſibile ſm na-
turã. ¶ Itẽ ꝙ nõ poſſit ĩpoſſibile ꝑ accidẽs. Hiero. Cũ cetera
poſſit de⁹. nõ põt de corrupta facere virginẽ. ſ; ↄſtat ꝙ hoc nõ
dr̃ ꝙ nõ poſſit reparare clauſtra. ſ; q: eã q̄ corrupta eſt ĩpoſſi-
bile ẽ nõ fuiſſe corruptã. ğ ⁊c. ¶ Itẽ Aug. in. ij. li. ↄtra fauſtu;
Hãc ſniam quã dicim⁹ ꝓteritã fuiſſe. de⁹ falſam facere nõ põt
Et rõnẽ reddit. Si eñ hoc faceret. hoc eẽt facere vt ea q̄ vera
ſunt. eoipſo ꝙ vera ſunt eſſent falſa. ⁊ ita eſſet ↄtrari⁹ veritati.
¶ Itẽ ꝙ non poſſit ĩpoſſibile ſm diſciplinã. ſ. vt duo oppoſita
ſint ſimul in eodẽ vr̃. q: ſicut ſe hñt oppoſita ad vnionẽ. ita vni
ta ad diuiſionẽ. ſ; de⁹ non põt facere ꝙ duo ⁊ tria nõ ſint q̄nꝗ;
q: ſicut dicit Aug. ꝙ eſt verũ veritate q̄ nõ incipit. nec deſinit.
ğ pari rõne non põt facere ꝙ oppoſita ſint ſimul vera. ¶ Ite;
de⁹ non põt facere ↄ veritatẽ iuſticie. ij. Thi. ij. Fidelis ꝑma-
net. negare ſeipm non põt. ğ non põt facere ↄ ordinẽ ſapie. ſed
18 ↄfundere oppoſita eſt facere ↄ ordinẽ ſapie. ğ ⁊c. ¶ Rñ. ad ꝓ
dictorũ intelligentiã notandũ ꝙ n os iudicam⁹ aliq̄d ĩpoſſibi-
le quattuor cauſis. Uno mõ ꝑ limitationẽ naturalis potẽtie. vt
de trunco fieri vitulũ. ⁊ virginẽ parere mulier eni; ſine ſemine
non põt ↄcipere naturaliter. ¶ Ite; part⁹ clauſa porta ꝑpter
corpulentiã non põt exire ſilr̃ natura ſtatim non poteſt truncũ
in vitulũ conuertere cũ habeat potentiã limitatã. Scđo modo
dicit̃ impoſſibile non ꝑpter limitationẽ potentie. ſ; ꝑpter limi
tatiõem noſtre intelligentie. vt duo corpora eſſe in eodem loco
vel idẽ corp⁹ in diuerſis. vel maius in minori loco. q: nullo mõ
poſſum⁹ cape. cũ noſtra imaginatio ſemꝑ dicat oppoſitu;. Uñ
etiã qñ dicitur ꝙ deus ſic facit in ſacro altaris. neceſſe eſt vt ra
tio ↄtra ſe eleuet̃ vt credat. Tertio modo dr̃ ĩpoſſibile propter
priuationẽ oĩs exiſtentie ſm oẽm cõparationẽ. ſ. principij. me-
dij. ⁊ vltimi. vt ꝓteritũ non fuiſſe ꝓteritũ. Oĩs eñ potentia q̄ ĩ
telligit̃ aliq̄d facere. reſpicit ens. vel in rõne principij. vel ter-
mini vel vtroq; modo. Uñ de ente poteſt facere non ens ⁊ econ
uerſo. ⁊ de vno aliud. ſ; de non ente facere non ens hoc nulli⁹
oĩno potentie eſt. Uñ q̄uis deus de omni ente creato poſſit fa
cere ꝙ non ſit. ſiue de ratione ſiue de re. tñ de eo qđ fuit ⁊ non
eſt. facere ꝙ non fuerit. hoc oĩno deo eſt ĩpoſſibile. q: hoc face
re eſt nihil facere. ſicut iã meli⁹ patebit. Quarto mõ dr̃ impoſ-
ſibile. ſm illuſtrationẽ veritatis eterne. ⁊ ordinẽ diuine ſapie
vt verbigrã. vt duo oppoſita inſint eidẽ ⁊ ſcđm idẽ. hec ipa ve
ritas eterna eoipſo ꝙ veritas eſt iudicat ⁊ illuſtrat. ⁊ iudicat ĩ
19 poſſibile. ſicut ⁊ hic. duo ⁊ tria nõ eſſe q̄nꝗ;. Qñ ergo argumẽ
tatur vtrũ deo ſit poſſibile oẽ impoſſibile. dicendũ de ĩpoſſibi
li qđ eſt impoſſibile ꝑpter limitationẽ potentie. vl̃ ꝑpter limi
tationẽ intelligentie. qđ deo eſt poſſibile. ꝑpter hoc ꝙ ei⁹ potẽ
tia non eſt limitata ſ; infinita. ⁊ ideo ſupra naturã ⁊ intelligen
tiã poteſt. quarũ vtraq; eſt artata. Illud aũt impoſſibile qđ ẽ
impoſſibile ꝑpter priuationem oĩs exiſtentie. ⁊ qđ ꝑpter illu-
ſtrationem veritatis eterne. non poteſt oĩno. Primũ quidẽ nõ
poteſt. q: illud poſſe eſt nihil poſſe. Secundum non poteſt. q:
illud eſt poſſe inordinate ↄtra ordinem ſapientie poſſe. Et qm̃
deus ſic eſt oĩpotens vt nihil poſſit niſi qđ decet ſuam potẽtiã
⁊ non deordinat ſapientiã. ideo hec impoſſibilia non põt. Sed
obijciet aliq̄s ꝙ illud eſt falſum. ſc; ꝙ impoſſibile per accidẽs
ſit impoſſibile ꝑpter priuation em omnis exiſtentie. nam ꝑpo
ſitio de preterito eſt vera. ⁊ veritas illa non fundatur ſupra ni
hil. nec ſuper ens increatum. cu; incipiat eſſe vera. ergo ſupra
ens creatum. ⁊ illud eſt preteritum. ergo preteritum dicit ali-
quo modo ens. ſed oẽ creatum q̄ntũcunq; habeat parũ de ente
põt illud amittere ſi de⁹ velit. ergo deus poteſt facere ꝙ illud
qđ fuit nõ fuerit. Et iterũ cũ dico hoc eſſe ꝓteritũ. aut dico ali
quid. aut nihil. Si aliquid. ergo rñſio nulla. Si autẽ nihil. di
co ꝙ poteſt dici ꝙ chimera ſit preterita. ⁊ ꝙ non preteritum qđ
nihil eſt ſit preteritum. qđ manifeſte falſum eſt. non ergo dicit
priuationem omnis exiſtentie. ⁊ illud non videtur ſubtrahere
quin ſubiaceat potẽtie diuine. nã futurũ nõ dicit ens. ⁊ tñ de⁹
poteſt facere ꝙ futurũ ſm veritatẽ nũꝗ̃ ſit futurũ. Silr̃ non ꝓ
ſens nihil dicit entitatis. ⁊ deus poteſt facere ꝙ illud qđ nũꝗ̃
eſt ꝓſens ſit ꝓſens. nec adhuc videtur euadi poſſe. Queri etiã
poteſt vtrum deus poſſit facere de ꝓterito pñs. ⁊ conſtat ꝙ in 20
altero extremo ponitur ens. ſi ergo poteſt facere ꝙ preteritu;
ſit pñs. ⁊ quod eſt ꝓſens non eſt preteritum. poteſt facere de ꝓ
terito ꝙ non ſit preteritum. propter hec ⁊ his ſimilia fuit opi-
nio Gilberti porretani ꝙ deus poteſt ſuꝑ impoſſibile per acci
dens. põt enim facere ꝙ preteritu; nũꝗ̃ fuerit. Et illud Be.
Hie. exponunt qui ſequuntur eum ꝙ non põt facere de corru-
pta virginem. ideſt non oñdit ſe poſſe cum nũꝗ̃ fecerit. Et ſi
militer illud de Aug. ꝙ deus ſententiã de preterito non poteſt
facere falſam. hoc intelligitur ſalua re. S; certe huiuſmodi ex
poſitiones valde ſunt extranee. Si eñ Hie. dicit ꝙ non põt de
corrupta facere virginem. i. non oñdit. ſilr̃ non põt de trunco
vitulum facere cum non oñdat. non recte ergo dicit cum cete-
ra poſſit deus ⁊c. Et iterum. ſi ſermo Aug. intelligit̃ ꝙ non po
teſt facere deus illam ſniam falſam ſuppoſito preterito ſimili-
ter nec ſniam de futuro ſalua futuritione. ⁊ ꝑpter hoc cũ auto
ritates hoc dicant magnorũ doctorꝫ. ꝙ deus de eo qđ fuit non
põt facere ꝙ non fuerit. ⁊ intellectus in nullo dicat contrariũ
nec fides ad hoc nos moueat vel compellat. tanꝗ̃ rationabili⁹
⁊ ſecurius dicẽdum cum ſanctis. ꝙ deus de eo qđ fuit non po-
teſt facere ꝙ non fuerit. Et huius rationẽ ad pñs aliam neſcio
q̄ eam q̄ ꝓdicta eſt. niſi forte dicatur hoc eſſe ꝑpter oĩmodam
indiuiſionẽ. vt ſicut oppoſita manẽtia oppoſita non poteſt vni
re. ſic nec idẽ a ſe diuidere. ⁊ ideo quod fuit ꝓ tẽpore quo fuit
omnimode eſt vnitum. ⁊ ſimiliter pñs in tempore in quo eſt ſi-
ue in inſtanti. Unde hoc eſſet idẽ a ſe diuidere. facere. ſcil; ꝙ ꝓ
teritum non fuerit ꝓteritum. ⁊ hoc repugnat ordini diuine ſa-
piẽtie. ſicut facere ꝙ ſit triangulus ⁊ non ſit figura. ⁊ hoc clau
dit in ſe duo contradictorie oppoſita. Ratio tamẽ ꝓdicta ſatis
eſt conueniẽs ſi quis recte intelligat. Cum enim dicitur ꝓteri
tum carere exiſtẽtia. non dico ꝑpter hoc ꝙ cum dicitur aliud
fuiſſe dicatur omnino nihil. ſ; ꝑpter hoc ꝙ aliud eſt verũ fuiſ-
ſe. ꝙ habuit aliquando eſſe. etiam ſi de eius eſſe nihil omnino
remanſerit. Uñ ſi totus ceſar ceſſerit in nihil veru; eſt ceſarem
fuiſſe. Et hoc dicit Anſelmus ꝙ ſi omnia creata omnino cedãt
in nihil. verum eſt mundum fuiſſe. Ob aliam etiam rationẽ di
citur carere exiſtẽtia. quia nec eſt ordinatum ad pñs. Unde ve
ritas ꝑpoſitionis de ꝓterito non dicit a parte rei nihil omni-
no nec vere ens in actu. ſ; illud quod fuit ⁊ non eſt. ⁊ hoc quidẽ
non dicit quid creatu; quod ſit. ſ; quod fuit. Si ergo deus di
catur poſſe aliquid ſuꝑ hoc ꝙ non fuerit. aut quieſcẽdo ſiue ni
hil opãdo. aut faciẽdo aliud. aut deſtruẽdo. ſi quieſcit ⁊ ni-
hil facit. ꝑpter hoc nihilominus ꝓterijt nec fuiſſe deſinit. quia
cum non ſit. nec actu. nec potẽtia. nec indiget conſeruante. nec
indiget ꝑducẽte. ſecus eſt de futuro. q: futurum eſt ordinatũ
ad eſſe. ideo indiget ꝑducẽte. ⁊ ideo ſi deus nõ velit facere fu
turũ. non ſit. ⁊ ita non erit futurũ. ſi ergo põt aliquid vt faciat
hoc quod fuit non fuiſſe. aut hoc erit faciẽdo. aut deſtruendo
S; facere ꝙ non fuiſſet eſt nihil facere. cũ non fuiſſe non dicat
ens. ergo deus faciẽdo nihil facit qđ eſt imperfectio ⁊ contra
dictionis implicatio. Silr̃ non eſt aliq̄d deſtruere. cum fuiſſe
non dicat aliquid eſſe. ergo ſi deſtruẽdo hoc facit. deſtruendo
nihil deſtruere. qđ eſt ſimile incõueniẽs. nõ ergo põt nihil agẽ
do. nec faciẽdo. nec deſtruẽdo. ergo de ꝓterito ꝙ non fuerit ꝓ
teritum. non põt facere. Patẽt ergo inſtantie. nam veritas ꝑ
poſitionis de ꝓterito non neceſſario fundat̃ ſupra aliq̄d crea-
tum qđ ſit. ſ; qđ fuerit. ⁊ ideo manet omni creato interempto.
Patet etiã ꝙ preteritio non dicit omnino nihil. ſ; dicit aliquid
qđ fuit ⁊ non eſt. niſi forte preteritum dicat ſucceſſionem tem-
poralem. quam vtiq; poteſt deus deſtruere. ſed largius accipi
tur hic fuiſſe. Patet etiam inſtantia in ipſo futuro. q: nõ eſt ſi-
mile. Patet inſtantia ꝙ preteritum poteſt fieri pñs eſto ꝙ nõ
intelligatur hoc adhuc. nihilominus intelligitur fuiſſe. Patet
etiã ꝙ deus põt deſtruere oẽm ꝑpoſitionem ⁊ omne dictum.
ſed ſalua ꝑpoſitione ⁊ eius ſignificatione non ipſa; falſificare
qm̃ hoc non poteſt eſſe. niſi rem ſignatã mutaret. alioquin face
ret orationẽ eoipſo quo vera eſt. eſſe falſa;. ⁊ hoc eſſet ↄtra ſuã
veritatem. rem aute; mutare non poteſt. ⁊ ita nec orationẽ fal
ſificare. Ex his que dicta ſunt ſatis poteſt prehabita reſpõſio
roborari. ¶ Ad illud ergo quod obijcitur ꝙ poteſt omne dici-
bile ⁊ cogitabile. dicendum ꝙ hoc intelligitur de his ſolum q̄ 21
dicunt̃ ⁊ cogitant̃ ſm rõnem recte intelligentẽ ⁊ recte ꝓnũcia-

tē. nihil eñ rõnabile põt dici vel cogitari qđ de' facē nō poſſit
22 τ etiā plus poteſt. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ potētius eſt illud
cui oīa ſunt poſſibilia. dōm ꝙ verū eſt de his q̃ poſſe ē potētie
nobilis. nā ſi poſſet aliqđ qđ nō ſit de nobilitat potētie. quā-
tomagis illud poſſet. tātomagis aduerſitas τ peruerſitas poſ
23 ſent in illū ſm Anſel. τ ita tātomin' eſſet potēs. ¶ Ad illud qđ
obijcit aut ꝑpter priuationē τc. dōm ꝙ propter priuationem
oīs exiſtētie in vtroꝗ extremo. τ ꝑpter priuationē diſtictiōis
τ ꝑpter poſitionē ex parte dei. q: potētia dei reſpicit aliqđ vt
24 obiectum effectum. τ ſapīa reſpicit ordinatum. ¶ Ad illud qđ
obijcitur. ꝙ poſſit impoſſibile ſm naturā. dicēdum ꝙ illud ve
25 rum eſt. ¶ Ad illud qđ obijcitur. ꝙ poſſit impoſſibile per acci-
dens. quia nullam dicit reſiſtētiam. dōm ꝙ hoc nō eſt propter
reſiſtētiam ſed propter oīmodam nō exiſtētiam. ob quam poſ
26 ſe illud eſt nihil poſſe. ¶ Ad illud qđ obijcit de creatore τ crea
tura. dicēdū ꝙ oīs creatura eſt materialis. τ poſſibilis reſpe
ctu dei. τ deus eſt ī omni creatura perītimitatem ſubſtātie. nō
ſic oppoſitum reſpectu oppoſiti. Quod ergo obijcit ꝙ magis
diſtāt. verum eſt q̄tum ad naturarum differētiam. q: in nullo
communicāt. ſed nō eſt verum ſm ſimultatis exiſtentiam.
27 ¶ Ad illud qđ obijcit de hoc quod eſt virginem parere. dōz ꝙ
eſt impoſſibile ſm naturam. ſʒ nō impoſſibile ſm oppoſitiōem
q: eſſe virginē τ parere nō ſunt oppoſita. ſilr nec eſſe virginē τ
cōcipere. ſed iudicātur oppoſita ꝑpter nature impotētiam. ſʒ
iſta ſunt oppoſita. coijſſe τ eſſe virginem. τ ideo patet illud.
28 ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ nō poteſt impoſſibile ſm naturam ꝑ-
pter ordinem. dicēdum ꝙ eſt ordo nature ſpālis τ gnālis. Or-
do nature ſpecialis trāſmutari põt τ deſtrui. q: põt in alteram
differētiam res relabi. ſʒ gnālis nō. ſic dicēdū ꝙ ſpecialis or
do attēditur ſm potētiā nature ſpecialis. gnālis ordo ſm po
tētiam obedīētie que eſt gnālis ꝯtra hūc ordinem nō facit ſed
29 ꝯtra aliū. ¶ Ad illud quod obijcit. ꝙ nō poteſt ꝯtra dictamē
ratiōis recte. dōm ꝙ verum eſt prout recta ratio dicit malum
nō eſſe faciēdum. quia hoc facere eſt deficere. nō ſic autē defi
cit faciēdo cōtra naturam. τ ratio huius patebit infra.

D **Queſtio. iiij.** Utrum poſſibile ſimpliciter dicatur aliqđ ſm cauſas ſuperiores. hoc ē ſm
potētiam diuinam. an ſm potētiam creatam. Et ꝙ ſm potētiā
creatam ſiue ſm cauſas īferiores videtur. Ab eodem eñ eſt in
rebus poſſibilitas a quo eſt neceſſitas τ ꝯtingētia ſimplr. ſed
neceſſitas τ ꝯtingētia attēditur in rebus nō tm̄ ſm cauſas ſu
periores. immo ſm īferiores cauſas ꝓximas τ particulares. er
go τ poſſibilitas. ¶ Item ſicut aliquid dicit potēs a poteſta-
te actiua ita dicit poſſibile a poſſibilitate paſſiua ſed poſſibili
tas paſſiua primo eſt in eo in quo primo eſt potētia ad fieri. τ
per illud in alijs. ergo cum hoc ſit pricipium materiale τ cau-
ſa creata poſſibile ſimpliciter dicitur ſm cauſas inferiores.
¶ Item ſi poſſibile ſimpliciter diceret ſm cauſas ſuperiores
tm̄. tūc cum apud deum nō ſit impoſſibile omne verbum. nihil
iudicādum eſſet impoſſibile. ¶ Item ſi ſm cauſas ſuperiores.
tūc cum deus poſſet facere ꝙ cecus recipiat viſum poſſibile. ē
cecum videre. ſeu ſi poſſibile eſſet videre. poſſet videre. τ ſi poſ
ſet. haberet potētiam viſiuam. ſed hoc falſum. ergo τc.
¶ Cōtra. poſſibile dr̄ denomiatiue a potentia. ergo poſſibile
ſimplr. a potētia ſimplr. ſed potētia que ſumme τ ſimplr eſt po
tentia. eſt potētia diuina. que dicitur ſm cauſas ſuperiores. er
go poſſibile ſimpliciter dicitur ſm cauſas ſuperiores.
¶ Item mūdum creari τ animā antichriſti creari vel eſſe τ cō
ſimilia ſimpliciter dicunt poſſibilia. τ ſunt poſſibilia ſolum ſm
cauſas ſuperiores. ergo τc. ¶ Item hoc oñditur. quia ſi aliqđ
ſequit ad aliquid. ſi antecedēs eſt poſſibile. τ conſequēs. ſʒ de
monſtrato aliquo īpoſſibili. vt trūcum fieri ex vitulo. ſequitur
deū facere hoc eſt poſſibile. ḡ hoc. ſ. truncum fieri ex vitulo eſt
poſſibile ſimplr. ¶ Itē oē verū eſt poſſibile. τ oē qđ erat verū
poteſt eſſe verū. τ oē qđ poteſt eſſe verū. eſt ſimplr poſſibile. τ
eſt poſſibile ſolū ſm cauſas ſupiores. ḡ τc. ¶ Rñ. dōm ꝙ circa
30 hoc fuerūt diuerſimodi dicēdi. Quidā eñ dixerūt ꝙ ſm vtraſ
ꝗ cauſas accipit poſſibile ſimplr. τ fundāt ſe ſup illud. j. Co-
rin. j. Stultam deus fecit ſapiētiam τc. Glo. Stultā fecit poſ
ſibile declarādo quod ipſe īpoſſibile iudicat. q: poſſibile dicit
commune ad vtrāꝗ. Tñ illud non vr̄ ꝯuenienter poſſe ſtare cū
non admittatur ꝙ poſſibile ſimplr ſit de ceco fieri vidētē. im
mo dicitur impoſſibile. ergo ſimul eſſet poſſibile τ impoſſibile.

quod eſt inconueniēs. tñ illud eſt poſſibile ſm cauſas ſuperio
res. Et fundamētum poſitionis eorum non eſt ꝯueniēs. quia
gloſa non dicit tātum declarādo ſed etiam dicit faciēdo poſſi
bile. ergo non erat poſſibile prius. Et iterum dicit ꝙ ſtulta fa
cta eſt. q: ſapīa mūdana iudicabat. ita impoſſibile ꝙ nulli eēt
poſſibile. τ deus declarauit ſibi poſſibile eſſe. Et ideo eſt alia
poſitio. quia ſm ꝙ deſcēdūt ſciētie. ita τ nomina ſciētiarū ita
in naturali philoſophia iudicādū eſt poſſibile ſimpliciter ſm
cauſas īferiores. ſed in theologia ſm cauſas ſupiores. Tñ ad-
huc non vr̄ ꝯueniēs eſſe poſitio. q: ipſe Anſelm'. τ philoſoph'
τ theologus dicit ꝙ impoſſibile eſt de trunco fieri vitulū. τ ꝙ
īpoſſibilia ſimplr deo ſunt poſſibilia. Propter hoc aliter dicen
dum ꝙ poſſibile ſimplr poteſt dicere ordinem potētie ad illud
reſpectu cuius eſt. ordinem inquam: qui eſt vel qui futurus eſt
ſiue potentiam pñtem ſiue futuram. Si dicat futuram tūc eſt
ſenſus. poſſibile eſt hominem currere. hoc eſt habere potentiā
ad currendum. Si dicat potentiam pñtem. tūc eſt ſenſus. poſ
ſibile eſt hominem currere. i. homo habet potentiā ad curren-
dum τ iſte duplex modus dicendi accipitur a phō q̃ iſtā expo-
nit duplr. Omne b. ꝯtingit eſſe a. i. oē qđ eſt b. vel oē qđ poteſt
eſſe b. ꝯtingit eſſe a. Prout aūt dicit potentiā de futuro. ſic põt
accipi poſſibile ſm quaſcunꝗ cauſas ſiue ſupiores ſiue inferio
res. hoc ptʒ. q: nihil aliter dr̄ tunc niſi ꝙ habebit potentiā ad
hoc. τ a quocūꝗ habeat. ſiue a deo. ſiue ab angelo. ſiue a ſe. ve
rū eſt ꝙ potentiā habebit. τ ſic dōm ꝙ poſſibile eſt iſtum vide
re demonſtrato ceco illuminādo. τ virginē parere. τ cetera ta
lia. q: talib' dari põt potentia. Alio aūt mō hoc qđ eſt poſſibi-
le dicit actualiter potentiam in re que ſignatur ad alterum or-
dinari. τ ſic generalis eſt regula. ꝙ ſi in re cui attribuitur poſſi
bile ſimplr eſt potentia ſimpliciter. tunc dicitur poſſibile ſim-
pliciter. Si autem potentia ſm quid tunc dicitur poſſibile ſm
quid. Tunc eñ poſſibile dicit ordinem potentie ad actū. ſiue
alicuius. ſiue ad aliquid mediante potentia. τ ideo ratio dicē- 31
di in ipſo poſſibili. ſumitur a potentia. Nomē aūt potentie di-
citur duplr. ſcʒ de potentia actiua que eſt ꝓncipiū trāſmutādi
aliud. τ de potētia paſſiua q̃ eſt ꝓncipiū trāſmutandi ab alio.
Et potētia actiua reperit τ in deo τ ī creatura. τ vtraꝗ poten
tia eſt ſimplr ꝯpleta. reſpectu ſui actus. Nā potētia actiua eo-
ipſo ꝙ actiua dicit ordinationē cōpletam ad actum quantū eſt
de ſe. Potentia vero paſſiua reꝑitur ſolū in creatura. Et hec
quidē potentia poteſt eſſe actui propinqua. τ ab actu remota.
ideo potētia paſſiua dicitur ſimplr τ ſm quid. Quedā eñ po-
tentia eſt nata reduci ad actū a potētia inferiore cooperan-
te ſupiori vt quando eſt cū diſpoſitione ꝓpinqua. vt potentia
que eſt in ligno ad combuſtionē. Quedā eſt nata reduci a po
tentia ſupiori aliquo modo ꝯſonāte inferiori. vtputa impij ad
iuſtificationem τ vtraꝗ dicit ꝓpinqua. Quedam ita diſtat ab
actu ꝙ ſi reducat non poteſt niſi a potētia ſupiori reduci. τ hoc
quidem omnino deficiente vel nullo modo ꝯſonante potentia
actiua inferiorū. vtpote ꝙ ex mortuo poſſit fieri viu'. τ ex trū-
co fieri vitulus. τ hec eſt potētia ſm quid. Ex quo patet ꝙ po-
tentia paſſiua ſimplr attēditur ſm inferiores τ ſuperiores. Et
q: ſm qđ dr̄ ꝑ defectū reſpectu ſimplr. potētia paſſiua que po
teſt reduci ad actū ſolū ſm cauſas ſupiores. deficiēte potētia
actiua creata diſponēte vel ꝯſonāte dr̄ potētia ſm qđ. τ dr̄ po
tentia obedientie. τ de hac dicit Augu. ꝙ in coſta erat non vn
de fieret mulier. ſed vnde fieri poſſet. ſcilicet potentia obediē
tie. Poſſibile ergo quod dicitur a potentia non dicitur vniuo-
mitter. nec dicitur omnino equiuoce ſed analogice. ſicut ſanum
τ ideo eius acceptio determinatur per adiunctum. Poteſt er-
go hoc qđ eſt poſſibile dicere ordinē ſubſtātie ad agere. τ tūc
dicit potentiam actiuam. τ hoc determinatur per adiunctum.
Nam ſi dicat ordinē ſubſtātie increate ad actum. dicit poten-
tiā ſm cauſas ſupiores. vt ſi dicatur deum creare mūdum eſt
poſſibile. vel illuminare cecum. Si autem dicat ordinē ſubſtā-
tie create dicit potētiam actiuā creatā. vt ſi dicatur. poſſibile
eſt antixp̄m currere. vel cecū poſſibile eſt videre. ſignat poten
tia in ceco. ideo falſa eſt ſimplr. Põt iterū dicē ordinem alicu-
ius. ad fieri. τ hoc poteſt eſſe dupliciter. Aut in comparatione
ad aliquid ex quo. aut ſine comparatione. Si in comparatio-
ne ad aliquid. vt cum dr̄. poſſibile eſt ex aere fieri ignem. tunc
importat potentiam paſſiuā ſm rem. τ ſic ſit potentia paſſiua
ſimpliciter. vt illa que eſt ſm cauſas ſupiores τ īferiores dicit
poſſibile

poſſibile ſimpl'r. Si aũt ſit potẽtia paſſiua reducibilis ſolũ ſm
cauſas ſupiores. eſt ſolũ ſm q̃d. vt ſi dicat̃ ex trũco poſſibile eſt
fieri vitulũ. negandũ eſt ſimpl'r. niſi addat̃ determiatio ꝯdẽs.
vt ſi dicat̃. poſſibile potẽtia obediẽtie vl' poſſibile deo. Si aũt
dicit ordinẽ alicuiꝰ ad fieri ſine cõparatiõe ad ꝑncipiũ ex q̃. tũc
importat potẽtiã paſſiuã ſm modũ. ſꝫ actiuã ſm rẽ. vt ſi dicat̃.
poſſibile eſt aĩam antixp̃i creari. vel poſſibile eſt vitulũ fieri. h̃
eſt dicere aliq̃s põt facẽ. ⁊ ideo ſine determinatiõe eſt poſſibi
le. ſiue ſm cauſas ſupiores ſiue ſm cauſas inferiores. q2 rõne
potẽtie actiue vtrobiq̃ ſaluat̃ ſimpl'r. Põt etiã tertio hoc qd ẽ
poſſibile dicẽ ordinẽ vel cõparationẽ entis ad eſſe. vt cuꝫ dr̃ hoc
põt eſſe. quocũq̃ demõſtrato. ⁊ ſic nec potentiã actiuã nec po-
tẽtiã paſſiuã dicit determinate. nec ſm cauſas ſupiores. nec ſꝫ
cauſas inferiores. Vñ ſimpl'r dr̃. quocũq̃ hoꝝ modoꝝ ſit poſſi
bile. ſolũ in vno caſu poſſibile ſm q̃d dr̃ ſm cauſas ſupiores. vi
delicet cũ dicit potẽtiam paſſiuã ſm modũ ⁊ rem. vt cũm dr̃. ex
ceco poteſt fieri vidẽs. ⁊ ex trunco vitulus. ⁊ ex aſino poſſibile
eſt fieri hoĩeꝫ. ¶ Ex his patẽt omnia obiecta ad vtrãq̃ partẽ
nam obiecta ad primaꝫ partẽ ꝓcedunt de poſſibile ſm ꝙ dicit
33 potẽtiam paſſiuaꝫ. ¶ Ad illud qd obijcitur ad oppoſitũ ꝙ poſ
ſibile eſt denominatiue a potẽtia. dõm ꝙ poſſibile põt dici de-
nominatiue a potẽtia paſſiua vel actiua. ⁊ q2 in deo ꝓprie ẽ po
tẽtia actiua. ⁊ ideo poſſibile ſimpl'r ſm ꝙ ab illa denominatur
nõ ſm ꝙ a paſſiua. ¶ Ad illud qd obijcit̃ de hoc ꝙ eſt munduꝫ
34 creari. dõm ꝙ q̃uis dicat potẽtiã ꝑ modũ paſſiõis. tñ ſm rem
nõ dicit niſi potẽtiã actiuam. q2 ante mundi creationẽ nihil eſt
niſi potẽtia actiua. ⁊ ideo dr̃ ſimpl'r ſm cauſas ſupiores. ¶ Ad
illud qd obijcit̃ ꝙ ſequit̃. ſi deus põt facere ꝙ res põt fieri. di
35 cẽdum ꝙ verũ eſt ſm ꝙ põt dicit eandẽ potẽtiam ꝑ modũ paſ
ſiõis ⁊ hoc cum ſimpl'r dr̃. Si aũt vere dicat potẽtiã paſſiuam
ſequit̃. q2 variatur hoc qd eſt poſſibile. vt patꝫ ſi dicatur. deus
põt facere de ceco vidẽtem. ğ cecus põt eſſe vidẽs. vel ex ceco
põt fieri vidẽs. prius eñ dicebat potẽtiã actiuã ſimpl'r. ⁊ poſt
modum paſſiuam. ⁊ ideo nõ ſequitur. ergo qñ dr̃ ſi antecedẽs
eſt poſſibile. ⁊ ꝯſequẽs. intelligẽdum eſt eadem poſſibilitate.
36 ¶ Ad illud ergo qd vltimo obijcit̃. ꝙ oẽ verũ põt eſſe verũ añ-
q̃ ſit. dõm ꝙ verũ eſt. ⁊ demõſtrato ceco hoc dictũ eſſe verũ eſt
poſſibile. q2 poſſibile accipit̃ ibi, reſpectu veri. ⁊ dictũ eẽ poſſi-
bile qñ dicit ordinẽ ad eſſe vl' ad eſſe verũ dicit potẽtiaꝫ cõiter
ad actiuã ⁊ paſſiuã. ſupiorẽ ⁊ inferiorẽ. ſꝫ tũc nõ ſequit̃ de re. ğ
iſte põt videre. q2 dicit potẽtiã paſſiuã creatã. ſ. potẽtiã viſiuã
nec ſequit̃. ergo de ceco poterit fieri vidẽs ſm ꝙ põt ponit po
tentiã actu in iſto. q2 dicit potẽtiam paſſiuã diſpoſitã. immo ẽ
ibi, fallacia ꝯſequẽtis. q2 cũ poſſibile accipiat̃ in ſua gñalitate
habet tres cauſas veritatis. aut in ceco eſt poteſtas ad vidẽ-
dum. aut poteſtas ad recipiẽduꝫ aut q2 in alio eſt poteſtas ad
dandum. ratione huius dictuꝫ eſt poſſibile. ⁊ fiet aliquãdo ve
rum. ſicut patꝫ. ⁊ ita patent cetera obiecta.

Diſtin. xliij.

De potẽtia dei in cõparatione ad q̃ti-tatem. oſtendens eius immẽſitateꝫ. ſiue q̃tum deus poſſit.

Q Uidã tñ de ſenſu ſuo gloriãtes. Supra oñdit mgr̃ q̃d deus poſſit. in hac pte intẽdit oñdere q̃tũ poſſit. Et qm̃ q̃dã dei potẽtiã limitabãt. ideo intẽdit mgr̃ oñdere huiꝰ opiniõis falſitatẽ. ⁊ huiꝰ poſitionis falſitate oñſa reperitur dei potẽtia eſſe infinita. Et hec pars habet tres partes. In prima ꝓponit ſiue narrat eoꝝ erroneã opinionẽ. In ſcd̃a diſſoluit multiplicẽ rõnẽ eoꝝ ibi. Iſtãq̃ prauã ſuaꝫ opinionẽ veriſilibꝰ argumẽtis. In tertia ꝯcludit ⁊ ꝯfirmat veritatis aſſertionẽ q̃ eſt in huiꝰ opiniõis ꝯtrariam partẽ ibi. Fateamur ergo deum ⁊c. Prima ⁊ vltima parte remanẽtibus indiuiſis media pars diuidit̃ ſm numerũ rõnum quas adducit. Prima ſumpta eſt a rõne boni ⁊ iuſti. Et hanc format duobus modis. ⁊ ponitur ibi. Nõ põt deus facere niſi qd bonum ⁊ iuſtum eſt fieri. Scd̃a ſumpta eſt a rõne debiti. ⁊ hanc ponit ibi. Addunt quoq̃ talia dicẽtes non põt ⁊c. Tertia ſumpta eſt a ratione faciẽdi ⁊ dimittẽdi. ⁊ hanc format duobꝰ modis. ibi. Addunt quoq̃ illi dicẽtes ⁊c. Quarta ſumpta eſt ex rõne ꝑſciẽtie dei. ⁊ hec ponitur ibi. Itẽ aliud adiungunt dicẽtes ⁊c. Quinta ſumpta eſt ab autoritate. Aug. ⁊ hoc a duplici autoritate. ⁊ ponitur ibi. His aũt illi ſcrutatores. Et in qualibet harum partiũ magiſter ponit primo obiectiões. ſcd̃o vero ponit ſolutionem. ⁊ partes manifeſte ſunt.

☞ Opinio erronea quorundam dicentium deuꝫ nil poſſe niſi quod facit. a

Q Uidã tñ de ſuo ſẽſu gloriãtes. dei potẽtiã ſub mẽſura coartari cõati ſt̃. Cũ eñ dicũt. hucuſq̃ pt̃ deꝰ ⁊ nõ ampliꝰ q̃d h̃ eſt aliud q̃ eiꝰ potẽtiã q̃ ĩfinita eſt ꝯcludere ⁊ reſtringere ad mẽſurã. Aiũt ei nõ pt̃ deꝰ aliđ facẽ q̃ facit. nec meliꝰ facẽ id qd fac̃. nec aliq̃d ꝑtermittẽ de his q̃ fac̃. Diſtin. xliij.

☞ Soluit multiplicẽ rõnem illius opinionis. b

¶ Iſtãq̃ prauam ſuã opinioneꝫ veriſimilibus argumẽtis. cauſiſq̃ cõmenticijs. necnõ ⁊ ſacrarũ autoritatum teſtimonijs munire conantur dicentes.

☞ Prima rõ ſumpta a ratione boni ⁊ iuſti. c

¶ Nõ põt deꝰ facẽ niſi qd bonũ ⁊ iuſtũ eſt fieri nõ eſt aũt iuſtũ ⁊ bonũ fieri ab eo niſi qd facit. Si ei aliud iuſtũ ẽ ⁊ bonũ eñ facẽ q̃ facit nõ ğ facit oẽ qd iuſtũ eſt et bonũ eñ facẽ. ſꝫ q̃s audeat h̃ dicẽ. Addũt etiã nõ pt̃ facẽ niſi qd iuſticia eiꝰ exigit. ſꝫ ñ exigit eiꝰ iuſticia vt faciat niſi qd facit nõ ğ põt facere niſi qd facit. Eadẽq̃ iuſticia exigit. vt ⁊ id nõ faciat qd nõ facit. nõ' aũt põt facẽ ꝯ iuſticiã ſuã. nõ ğ pt̃ aliq̃d a eoꝝ facere q̃ dimittit. His aũt rñdemꝰ duplicẽ v̾boꝝ intelligẽtiã aperiẽtes. ⁊ abdicis inuoluta euoluẽtes ſic. Nõ põt deꝰ facẽ niſi qd bonũ eſt ⁊ iuſtũ. i. nõ põt facẽ niſi illđ qd ſi faceret bonũ ⁊ iuſtũ eẽt verũ ẽ. ſꝫ multa pt̃ facẽ q̃ nõ bõa ſũt. nec iuſta. q2 nec ſunt nec erũt nec bñ fiũt. nec fient. q2 nũq̃ fient ¶ Itẽ qd ſcd̃o ꝓpoſitũ fuit non põt facere niſi quod iuſticia ſua exigit. ⁊ nõ poteſt id facẽ quod iuſticia ſua exigit. vt nõ fiat dicimus. q2 exactiõis verbũ de deo cõgrue nõ dicit̃. nec ꝓprie accipit̃. ⁊ in illis locutionibꝰ duplex ex ſenſus. Si eñ intelligas nõ poteſt facẽ niſi qd ſua iuſticia exigit id eſt niſi qd voluntas ſua iuſta vult falſuꝫ dicis. Iuſticia ei ipſiꝰ dei equiſſima volũtas accipit̃. qualiter accipit auguſtinꝰ illa verba domini ĩ Geñ. loq̃ntis ad Loth (nõ poſſuꝫ quicq̃ facere donec illo introeas) exponẽs. nõ poſſe inquit ſe dixit qd ſine

a ¶ His aũt rñdemus duplicẽ verboꝝ itelligẽtiam apientes. Querit̃ vñ veniat duplicitas hmõi nõ põt deꝰ niſi qd iuſtũ eſt. Si dicas ꝙ h̃ verbum eſt põt ſignificare iuſticiam que eſt vel iuſticiã q̃ eſſet ſi deꝰ faceret. hoc enim nihil vr̃. q2 ſi dicat̃ iuſtũ ẽ hoc fieri intelligit̃ iuſtũ eẽ vt nũc ſit in ꝓpoſito. Rõnis ꝓme modus primus. ¶ Rñ. dicẽdũ ꝙ diſtinctio magiſtri ẽ rationabilis. Rõ aũt huius multiplicitatis ẽ ꝙ h̃ verbũ ẽ põt dicẽ pñs vt nunc vel ſimpl'r. ⁊ ita iuſticiaꝫ q̃ nunc ẽ vel q̃ eſſet ſi res fierẽt. Põt aũt multiplicitas aſſignari a tribus. Pria a rõne attributi. ſicut eniꝫ h̃ verbũ currit ꝑ ſe dictuꝫ dicit pñs vt nũc. ſꝫ qñ addit̃ determinatio põt ſtare ꝓ pñti ſimpl'r. vtputa ſi dicatur de equo iacente in ſtabulo. iſte equus bñ currit. ita pt̃ eẽ de hoc v̾bo eſt rõne eiꝰ qd addit̃ bonuꝫ ⁊ iuſtum. Rõnis ꝓe modus ſcd̃s. Aľr põt aſſignari a ꝑte ampliatiõis huius verbi põt. q2 ſi ampliatio huius verbi põt totum dictũ reſpiciat. ita ꝙ implicatio cadat ſub ampliatiõe. ita dicit preſens ſimpliciter. Rñ. ad ꝓme rõnis modum primum. Si autem cadat extra. ſic dicit preſens vt nunc. ⁊ ſꝫ hoc accipitur duplex ſenſus. quem magiſter aſſignat. Rñ. ad rõnis ꝓme modũ ſcd̃ꝫ. Tertio modo poteſt aſſignari rõ a parte eius qd eſt niſi. q2 poteſt teneri exceptiue vel cõſecutiue. Si exceptiue tunc ſtat actus ſiue acceptum ꝓ pñſenti vt nunc ⁊ ẽ ſenſus. nõ poteſt deus niſi qd iuſtum ẽ. ideſt nihil poteſt deus preter hoc quod ẽ iuſtum. Vel poteſt teneri conſecutiue. Geneſ. xix. Et tunc neceſſe eſt ꝙ hoc verbum eſt teneatur ſimpliciter. quia regula eſt ꝙ termini in conditione ampliãtur ad omne tempus

⁊ tunc eſt ſenſus. non pōt
deus niſi qḋ iuſtuꝫ eſt. i. ni
ſi ſit iuſtum. ⁊ ſic ampliat̃
ibi ad oē tp̄s. Ex quacūq̄
tñ cā accipiatur locutio ve
re multiplex eſt.
2 b ¶ Poterat ꝑ potentiam
ſed nō poterat ꝑ iuſticiam
Contra. qꝛ iuſticia ſtat ibi
ꝓ voluntate. vr̃ male dice
re. qꝛ nihil poteſt de⁹ face
re qḋ nō poſſit velle. ergo
ſi iuſticia dei eſt voluntas
oē qḋ pōt ſimpl'r poteſt de
iuſticia ⁊ econuerſo.
¶ Iteꝫ poſſibili poſito in
eſſe non ſequit̃ impoſſibi
le. ſi ergo deus poterat ꝑ
potentiam Loth ſubuerte
re ſiue cōburere. ponatur
tunc quero aut hoc fuit iu
ſtum aut non. Si ſic ergo
poterat ꝑ iuſticiaꝫ. Si nō
ergo facit contra iuſticiaꝫ
ꝑ inique qḋ eſt oīno ipoſſi
bile. Reſpon. dōm ꝙ iuſti
cia non ſtat ibi pro volun
tate diuina. ſimpliciter cō
ſiderata. ſicut eniꝫ poterat
velle. ⁊ poterat facere. ſed
ſtat ibi pro voluntate pen
ſante merita ⁊ volente re
tribuere ſꝫ merita. Et qm̄
Loth nō meruerat ſubmer
gi cum illis peccatoribus.
non poterat iuſte ſubmer
gi q̃tum fuit de exigentia
Rñ. meritoruꝫ nihilominus ta
men poterat deus hoc fa
cere. quia ex hoc laudem
ſuam ⁊ Loth vtilitateꝫ po
terat elicere. cū non ſit ma
lum ſm̄ ſe iure iuſtum affli
gere. poteſt eniꝫ hoc deus
facere ad bonum ſuuꝫ. Et
per hoc patet reſponſio ad
illud quod obijcit. poſito
enim ꝙ hoc factum fuerit.
ponitur etiam fuiſſe iuſtū
quantum ad condecentiā.
licet non q̃tum ad merita.
Contra enī exigentiā meri
toruꝫ deus poteſt facere ⁊
facit Hiere. xx. glo. Qḋ fa
cere cogitabā ꝓpter iuſti
ciam non feci propter cle
mentiam.
3 c ¶ Hoc verbum debet ve
nenū habet ⁊c. Innuit ma
giſter ꝙ hoc verbuꝫ debet
proprie non conuenit deo.
niſi forte dicatur ex ꝓmiſ
ſo. Cōtra videtur male di
cere. quia ſicut q̇ debet ex
commiſſo obligatur ne in
currat ingratitudineꝫ. ita
qui debet ex ꝓmiſſo. ſi nō
reddit incurrit falſitatem
ergo deus vere eſt obliga
tus. ergo vere ⁊ ꝓprie eſt
debitor. Reſpon. dōm ꝙ
debitū ex commiſſo eſt de
bituꝫ proprie qꝛ precit volū

b dubio poterat ꝑ potentiā. ſꝫ
nō poterat ꝑ iuſticiā. q̄ſi po
terat q̇dē ſꝫ nō volebat ⁊ illa
volūtas iuſta erat. Si vo ꝑ
h̄ verba itelligis eū nō poſſe
facē niſi illud qḋ ſi fieret iuſti
cie eius ↄueniret verū dicis.
Silr̃ diſtigue illud. Nō pōt
facē qḋ ſua iuſticia exigit vt
nō faciat id ē nō p̄t facē id qḋ
ipē q̇ eſt ſūma iuſticia ñ vult
facē falſum ē. Si aūt his ver
bis intelligas eū nō poſſe fa
cere id qḋ iuſticie eius ↄueni
re non poteſt verum dicis.
☞ Secūda ratio ſumpta
ratione debiti. d
¶ Addūt q̄ꝫ ⁊ alia dicētes.
Non pōt de⁹ facē niſi qḋ dꝫ
nō aūt dꝫ facere niſi qḋ facit
Si enī dꝫ alia facē. nō ḡ facit
oē qḋ dꝫ. Si vo facit oē qḋ
dꝫ. nec pōt facere niſi qḋ dꝫ.
nō ergo pōt facē niſi qḋ facit
Itē aut dꝫ dimittē qḋ dimit
tit ne faciat aut nō dꝫ. Si nō
dꝫ. nō recte dimittit. Si vo
dꝫ dimittē ḡ nō dꝫ facē. Si
aūt nō dꝫ. nec decet nec opꝫ
eū facē ⁊ ſi non decet nō opꝫ
eū facē ḡ nō pōt facere. nō ḡ
pōt facē niſi qḋ facit. nec pōt
illud dimittere qḋ facit quin
faciat. qꝛ dꝫ illud facere. ⁊ qḋ
dꝫ facere nō pōt illud dimit
tere. ¶ Sed vt mihi vr̃ hoc
verbū dꝫ venenū hꝫ. Multi
plicē enī ⁊ inuolutā ↄtinet itel
ligētiā. nec deo ꝓprie ↄpetit
q̇ ñ ē debitor nob̄ niſi forte ex
ꝓmiſſo. Nos vo ei⁹ debito
res ſum⁹ ex ↄmiſſo. vt aūt ve
nenū euacuet̃ diſtingue vbi
ſenſū Nō p̄t de⁹ facē niſi qḋ
dꝫ. i. niſi qḋ vult falſuꝫ ē. Sic
enī pōt ipē dici debere aliq̇d
qꝛ vult illud. Si aūt dicatur
non pōt niſi qḋ dꝫ. i. non pōt
iniſi illud. qḋ ſi faceret ei bene
cōueniret. verum eſt.
☞ Tertia rō ſumpta a rō
ne faciendi ⁊ dimittendi. e
¶ Addūt q̄ꝫ illi dicētes. Ni
hil facit aut dimittit niſi op
tīa ⁊ rōnabili cā. lꝫ nobis oc
culta ſit. ſm̄ quā opꝫ eū facē
aut dimittē q̄ facit vel dimit
tit. Rō enī penes eū eſt. q̄ il
la facit ⁊ illa dimittit q̄ ratio
eterna eſt ⁊ ſp̄ manēs. preter
quā nō pōt aliq̇d facē vl' di

mittē. Illa ḡ manēte nō p̄t
qḋ facit dimittere. nec qḋ di
mittit facē. ⁊ ita nō pōt facē
niſi qḋ facit. Et ad h̄ rūde
mus ābiguitatē locutiōis
determinātes. Cū enī dr̃ rō
vel cā optīa penes deū eſt q̄
facit cūcta q̄ facit ⁊ dimittit
ea q̄ dimittit veꝫ q̇dē ē: qꝛ i
eo volūtas eſt eq̄ſſima ⁊ re
ctiſſima q̄ facit ⁊ dimittit q̄
vult ↄ quā facē nō p̄t. nec ꝓ
ter eā facē pōt. Nec vtiq̄ ↄ
eā facēt. nec p̄ter eaꝫ. ſi ea q̄
facit dimitteret. vl' q̄ dimit
tit faceret. ſed eadē manēte
rōne ⁊ cā. alia potuit facē ⁊
iſta dimittē. Lꝫ ḡ rō ſit pe
nes euꝫ q̄ alia facit ⁊ alia di
mittit. p̄t tñ ſm̄ eādē rōnē ⁊
dimittē q̄ fac. ⁊ facē q̄ dimit
tit. Ipſi aūt addūt. Rō eſt
eū facē que facit. ⁊ nō alia. ⁊
nō pōt facē niſi qḋ eſt eū fa
cere. ⁊ ita nō pōt facere niſi
qḋ facit. Itē rō eſt eū dimit
tere q̄ dimittit. ⁊ nō pōt nō
dimittē qḋ rō eſt eū dimit
tere. ⁊ ita nō pōt nō dimit
tere qḋ dimittit. ¶ Et ad
h̄ dicim⁹ locutōes abiguas
eſſe ⁊ iō determinādas. Si
enī cū dr̃ nō pōt facē niſi qḋ
rō eſt eū facē. itelligas eum
ñ poſſe facē ea q̄ rōnabilia
ſunt ⁊ ea q̄ ſi fierēt rōnabi
lia eſſent ver⁹ ē ſenſus. Si
aūt intelligas euꝫ nō poſſe
facere alia rōnabilia ⁊ bōa
niſi ea que vult ⁊ facit: fal
ſus eſt intellectus.
☞ Quarta rō ſūpta ex
rōne preſcientie dei. f
¶ Itē aliud adiūgūt dicē
tes. Si pōt de⁹ aliud facē
q̄ꝫ facit pōt ḡ facē qḋ nō ꝓ
ſciuit ⁊ ſi p̄t facē qḋ nō p̄ſci
uit pōt ſine p̄ſcia opari. qꝛ
oē qḋ factuꝫ ſe p̄ſciuit facit
nec facit aliq̇d qḋ nō p̄ſci
uit. Qḋ ſi p̄ter ſciam ei⁹ ali
q̇d fieri ipoſſibile ē. oē ḡ qḋ
p̄ſcitū eſt fieri neceſſe eſt ḡ
aliud fieri q̄ꝫ fit nulla rōne
poſſibile eſt. nō ergo pōt a
deo fieri niſi qḋ fit. Hec au
e tē qḋ de p̄ſcia facile deter
minari p̄t ꝑ ea q̄ ſupi⁹ dicta
ſunt cū de p̄ſcia ageretur.
☞ Quinta rō ſumpta a
duplici autoritate Aug. g

tatem. velit enī nollit obli
gatus eſt qui accepit bene
ficiuꝫ. ſi neceſſario eget be
neficio. debitum autem ex
promiſſo qḋ eſt mere libe
ralitatis eſt debituꝫ quod
ſequit̃ largitatē ꝓmittētis Rñ.
⁊ ideo ſm̄ rē plus hꝫ de rō
ne grē q̄ꝫ debiti. ⁊ hoc mo
do deus eſt debitor. primo
mō non. ex ſua enī liberali
tate ꝓmittit vt alliciat ſed
nihil recipit. Vñ obſequia
noſtra non acceptat ꝓpter
indigentiaꝫ. ideo ratio de
biti ſm̄ ꝙ obligationeꝫ di
cit ꝓprie in deo non cadit.
ſi auteꝫ abutamur noīe vt
debitum ſonet in condecē
tiam bonitatis dei ſic reci
pitur in deo.
d ¶ Poteſt tñ ſm̄ eādē rō
nes ⁊c. Innuit magiſter ꝙ 4
eadeꝫ rōne manente deus
potuit alia facere et iſta
dimittere. Contra videtur
hoc eſſe falſum. qꝛ Aug. di
cit alia ratione conditus ē
homo. alia ratione condit⁹
eſt equus. ergo alia ⁊ alia
ratione fiunt oppoſita. er
go eadem ratione manēte
non potuit facere oppoſita
Rñ. dōm ꝙ mgr̃ vocat hic Rñ.
rōnem voluntatē dei equiſ
ſimā. vt ſicut dictum eſt ſu
pra. ꝙ qꝛ de⁹ nouit omnia.
ideo poteſt ſcire oppoſita
ſine inouatione ſciētie. ita
etiam ⁊ de voluntate. Vn
de non intelligitur volun
tas mutari quando de⁹ po
teſt velle quod non vult. ſꝫ
aliqḋ volitum ad ipſam cō
parari. ipſa vna ⁊ eadē ⁊ i
mutabili remanēte. ſꝫ alio
modo comparata ſiue ad
aliud ⁊ aliud. ⁊ ita itelligit
magiſter.
c ¶ Hec autem queſtio de
preſcientia facile determi
nari poteſt ꝑ ea q̄ ſuperius 5
dicta ſunt. Querit̃ ꝑq̇d de
terminat̃ ſupius dictuꝫ vr̃
enī argumentatio neceſſa
ria ſi ergo de⁹ nihil poteſt
operari niſi illud p̄ſciat: ⁊
non preſcit niſi q̄ facit. er
go ⁊c. Dōm eſt ad h̄ ꝙ de⁹
poteſt preſcire plura q̄ꝫ pre
ſcit. ſicut poteſt plura ope
rari. Vnde huiuſmodi ſolu
tio eſt ꝙ preſcientia dei po
teſt eſſe alicuiuſcuius non
eſt. ⁊ ita deus poteſt face
re illud ⁊ alicuius non eſſe
cuius eſt. ⁊ ita deus poteſt
illud nō facere. ⁊ nunq̄ꝫ po
nitur aliq̇d facere ſine pre
ſciētia. Ex hoc manifeſtuꝫ
eſt ꝙ non eſt neceſſarium
deum preſcire qḋ preſcit. ſi
enī hoc eſſet. tunc ipoſſibi
le eſſet

le eſſet deū aliud facē ꝙ illud qđ facit. ⁊ h̄ eſt erroꝛ manifeſtꝰ.
6 f ¶ Itē q̄rit̄ de hoc qđ đt. An putas. qꝛ nō poſſū rogare p̄rē⁊ ⁊c. Ut̄ illud nō bn̄ dictū. qꝛ aut p̄r volebat dare. aut nō. Si volebat ⁊ xp̄s nō volebat. ḡ in volūtate diſcoꝛdabāt. Si aūt nolebat ⁊ xp̄s poterat petere. ḡ poterat a volūtate p̄ris diſcoꝛdare ḡ peccare. qđ eſt ꝯ veritatē apte. Rn̄. dōm. ꝙ p̄r volebat dare ⁊ xp̄s nolebat petere. ſꝫ p̄r poterat velle. ⁊ xp̄s ſilr̄ petere. ⁊ ita non diſcoꝛdare. tūc aūt diſcoꝛdātia eēt. ſi xp̄s poſſet peterē ⁊ p̄r nō poſſet velle. quō āt deus poſſit aliq̇d velle qđ nō velit ſupꝛa habitum eſt.
g ¶ Ñūq̇d dōm eſt non potuit Iudā ſuſcitare i mēte
7 Ex hoc vr̄ ꝙ deꝰ poſſit ſaluare iudā. ḡ pari rōne dānare petrū. Cōtra iuſtꝰ ē ⁊ negare ſeipm̄ nō pōt ḡ nec facē ꝯ iuſticiā. Si tu dicat̄ ꝙ h̄ nō pōt. Cōtra. poſſet deꝰ deſtruē oīa q̄ facit qđ maiꝰ ē ḡ multofoꝛtiꝰ h̄ pōt Rn̄. Aliq̇ diſtiguūt h̄ potētiā dei dupl̄r. dicētes deū poſſe. aut potētia abſoluta ⁊ ſic pōt iudā ſaluare ⁊ petrū dānare. aut de potētia oꝛdiata ⁊ ſic nō p̄t. Sꝫ hec diſtictio nō vr̄ eē ꝯueniēs cū nihil poſſit deus. qđ nō poſſit oꝛdiate. Poſſe eñ inoꝛdiate facē eſt nō poſſe ſicut poſſe peccare ⁊ poſſe mētiri. Ūn̄ nec potētia abſoluta nec oꝛdiata p̄t mētiri. Aliter dicūt aliꝫ. ꝙ pōt ſaluare iudā. ſꝫ nō dānare petrū. qꝛ mīa eius ſup oīa opa eiꝰ. ⁊ mīa ſuperaltat iudiciū. ⁊ ſaluare iudā eēt ſupabūdātis mie. ſꝫ dānare petrū eēt crudelitatꝭ matie. ſꝫ tñ cū deꝰ ſūme iuſtꝰ ſit ſūme miſericoꝛs. ſicut nō pōt facē ꝯ miam. ſic nec ꝯ iuſticiā. Iō aliter dicunt aliꝫ ꝙ deꝰ neutruꝫ pōt. ⁊ h̄ nō derogat eiꝰ potētie. qꝛ vtraqꝫ eēt iiuſticia ⁊ ioꝛdinatio. reuocare quē finalit̄ dānauit. ⁊ q̄ finaliter dānari meruit. Nec ē ſilē de traiano. qꝛ deꝰ ſic diſpoſuerat ad honoꝛē ſctōꝝ ⁊ ſuū aliq̇ ſpāli a facē. ⁊ iō moꝛs illa traiani ⁊ dānatio. lꝫ ꝑꝫ cāꝰ inferioꝛes finalis videret̄ tñ ſm̄ diuinā diſpoſitionē ⁊ ꝯſiliuꝫ aliter erat. Sꝫ tñ q̇s h̄ audeat dicē q̇n deꝰ de iuda hac diſpoſitiōe potuerit qđ diſpoſuit đ traiano. ⁊ q̇n ḡnaliter de oībꝰ poſſit facē. qđ ꝓbat̄ feciſſe vni. Et iterū Aug. dicit ꝙ deꝰ ipſi diabolo bonaꝫ volūtatē poſſet dare. Propter h̄ dōm ꝙ q̇n q̄rit̄. vtrū deꝰ poſſit ſaluare iudā. ⁊ dānare petrū. Dōm. ꝙ aut loq̄ris ſaluis meritis. aut nō ſaluis. Si ſaluis meritis. ſic dico ꝙ non poſſit. h̄ eñ idē eſt dicē ⁊ q̄rere. ac ſi q̄reret̄ vtrū poſſet iudicare iiuſte qđ q̇dē abſqꝫ dubio deꝰ nō pōt. Si aūt itelligat̄ nō ſaluis meritis. ſic abſqꝫ dubio poſſꝫ ſaluare iudā auferēdo ꝑ gr̄aꝫ pctā ⁊ demerita. ⁊ dādo merita. Petro aūt nō pōt dare merita mala. ſꝫ tñ ſicut liberaliter dedit bonā voluntatē petro. ita etiā liberaliter ꝯſeruat ſilr̄ naturā. ⁊ ſic patent obiecta.

¶ His autē illi ſcrutatoꝛes q̇ defecerūt ſcrutātes ſcrutinio. ſctōꝝ annectūt teſtimonia. Dicit eñ Aug. i li. đ ſimbolo. Hoc ſolū nō pōt deus qđ nō vult ꝑ qđ vr̄ non poſſe facē aliq̇d niſi qđ vult. ſꝫ non vult niſi qđ fac̄. ⁊ ita vr̄ ñ poſſe niſi qđ facit. Illud autem ita itelligēdū eē id ſolū non p̄t deꝰ qđ nō vult ſcꝫ ſe poſſe ¶ Idē i li. vij. ꝯfeſ. ad deū loquēs ait. Nec cogeris iuitꝰ ad aliq̇d. qꝛ volūtas tua nō ē maioꝛ ꝙ potētia eēt aūt maioꝛ. ſi teipo tuipe maioꝛ eſſes Ex h̄ vr̄ ꝙ deꝰ nō poſſit pl̄a ꝙ vult. ſicut nō vult pl̄a ꝙ p̄t Sicut eñ volūtas nō eſt maioꝛ potētia ita nec potētia maioꝛ ē volūtate. Iōqꝫ ſicut pl̄a nō vult ꝙ pōt ita eū non pl̄a poſſe ꝙ velle dicūt. ¶ Sꝫ ad h̄ dicimꝰ. qꝛ nec volūtas potētia nec potētia volūtate maioꝛ ē. qꝛ vna ⁊ eadē res ē potētia ⁊ volūtas. ſ. ip̄e deꝰ. qui eēt maioꝛ ſeipſo ſi voluntas maioꝛ eēt potētia vl̄ potētia volūtate. Nec hac autoꝛitate negatur deū plura poſſe ꝙ velle. qꝛ plura ſunt ſubiecta eius potentie ꝙ voluntati.
☞ Autoꝛitatibꝰ cōfirmat veritatis aſſertionē q̄ ē i huiꝰ opinionis ꝯtrariā partē. deū ſcꝫ pl̄a ꝙ facit facē poſſe. b
¶ Fateamur itaqꝫ deū pl̄a poſſe facē q̄ non vult. ⁊ poſſe dimittē q̄ facit. ¶ Quō vtcertiꝰ firmiuſqꝫ teneat̄. ſcripture teſtimonijs aſſeramꝰ deū pl̄a poſſe facē ꝙ facit. Ueritas ip̄a ſm̄ Matth. ait An putas qꝛ ñ poſſū rogare patrē meū. ⁊ exhibebit mihi mō pluſꝙ. xij. legiōes angeloꝝ.
Ex q̇bꝰ verbis patēter inuit̄ qꝛ ⁊ filiꝰ poterat rogare q đ nō rogabat ⁊ p̄r exhibē qđ ñ exhibebat. vterqꝫ ḡ poterat facē qđ nō faciebat. Aug. ēt in enchi. ait. Omipotētis volūtas multa pōt facē q̄ nō vult nec fac̄. potuit eñ facē. vt. xij. legiōes āgeloꝝ pugnarēt ꝯ illos q̇ xp̄m ceperūt. Itē i eodeꝫ. Cur apud q̇ſdā nō facte ſūt virtutes. q̄ ſi facte fuiſſēt egiſſent illi hoīes pniāꝫ ⁊ facte ſunt apud eos q̄ nō erāt credit̄. tūc nō latebit qđ nūc latet. nec vtiqꝫ iiuſte deꝰ noluit ſaluos fieri. cū poſſēt ſalui eē ſi vellēt. Tūc i clariſſima ſapie luce videbit̄ qđ nūc pioꝝ fides hꝫ anq̄ꝙ maifeſta cognitiōe videat̄. ꝙ certa ⁊ imutabilꝭ ⁊ efficaciſſima ſit volūtas dei. q̄ multa poſſit ⁊ nō velit. nihil āt qđ nō poſſit velit. Idē in li. de natura. ⁊ gr̄a. Dn̄s Lazaꝝ ſuſcitauit i coꝛpoꝛe. Ñūq̇d dōꝫ ē. nō potuit iudā ſuſcitare i mēte? potuit q̇dē ſꝫ noluit. ¶ His autoꝛitatibꝰ aliiſqꝫ multis apte docet̄ ꝙ deꝰ mlt̄a poſſit facē q̄ ñ vult qđ etiā rōne ꝓbari pōt. Nō ei vult deꝰ oēs hoīes iuſtificare. ⁊ tñ q̇s dubitat euꝫ poſſe. Pōt ḡ deꝰ aliud facē ꝙ fac̄. ⁊ tñ ſi aliud faceret. aliꝰ ipſe nō eēt. Et pōt aliud velle ꝙ vult. ⁊ tñ eiꝰ volūtas nec alia nec noua. nec mutabilis aliq̇ mō pōt eē. Quō ⁊ ſi poſſit velle qđ nūꝙ voluit nec tñ nouiter nec noua volūtate. ſꝫ ſempit̄na tñ volūtate velle p̄t. p̄t ei velle qđ ab et̄no p̄t voluiſſe. Hꝫ eñ potētiā volēdi ⁊ nūc ⁊ ab et̄no. qđ tñ nec mō vult nec ab eterno voluit

Ad intelligētiā p̄ntis diſtinctiōis q̄rit̄ de quātitate diuine potētie ſiue de īfinitate. Et circa h̄ q̄runt̄ q̄tuoꝛ Pꝛio q̄rit̄. vtrū potētia dei ſit infinita. Scđo dato ꝙ ſic q̄rit̄ vtrū ip̄a eſſentia diuina ſit īfinita. ſicut potentia. Tertio vtrū deꝰ poſſit ꝓducere opus infinitum. Quarto vtrū ratio operādi ſit īfinita. Pꝛima q̄ſtio reſpicit infinitatem in poſſendo. Secūda in eſſendo Tertia in operādo. Quarta in ratione operandi. Aug.

Queſtio. j. A

Utrū dei potētia ſit īfinita. ⁊ ꝙ ipſa potentia ſm̄ ꝙ hmōi ſit īfinita oñdit̄ ſic. Infinitū đꝛ qđ non hꝫ terminū. ſꝫ diuia potētia ꝙtū ad eē nō hꝫ terminū. ḡ ⁊c. Pꝛima manifeſta eſt. Secunda pꝫ ꝑ Cris. in quadā omel. Qui dicit̄ qꝛ eiꝰ poſſe. non inuenit non poſſe. ḡ ſi ſemꝑ inuenit poſſe. ⁊ ſemper quātitatē potētie accipientibꝰ eſt vltra accipere ergo eſt īfinita. ¶ Itē oīs potētia actiua q̄ pōt in effectus infinitos. eſt actu īfinita. diuia potētia ē hmōi ḡ ⁊c. Pꝛobatio p̄ime. Si potētia eſt pure in actu. ḡ hꝫ totū actual̄r qđ pōt hr̄e ḡ ſi totū hꝫ actualiter ⁊ nihil pōt ei accreſcere nec đ nouo aliq̇d dare. ⁊ potentia vt potētia ſe extēdat ad infinita. ḡ actu hꝫ in ſe infinitatē. Minoꝛ pꝫ qꝛ diuia potētia nūꝙ pōt in tot effectus q̇n adhuc poſſit i plures. ergo manifeſtuꝫ eſt ꝙ ſit infinita. ¶ Itē oīs potentia q̄ poteſt in actū infinitum. ſicut oīno eſt i actu eſt ſimpl̄r infinita ſed diuina virtus eſt huiuſmodi ḡ ⁊c. Maioꝛ patet ſic. ſicut ſe habet potētia ad potentiā. ſic actꝰ ad actū ſꝫ actꝰ infinitꝰ excedit finitū. i īfinitū ḡ ⁊ potētia potētiā. ḡ ſi potētia ē oīno i actu ē īfinita. Minoꝛ pꝫ qꝛ deꝰ đr̄ durare i infinitū ⁊ pōt creaturā ꝯſeruare in īfinitū. ḡ ⁊c. ¶ Itē oīs potētia q̄ ꝑ tiuſ ꝑ extrema in īfinitū diſtātia eſt īfinita. ſꝫ potētia diuina eſt hmōi. qꝛ de nihilo aliq̇d facit ⁊ inter aliq̇d ⁊ nihil eſt īfinita diſtātia. ḡ ⁊c. ¶ Itē oīs potētia q̄ oīno idifferēs ē ab eſſentia. ē īfinita. ſꝫ diuia potētia ē hmōi. ḡ ⁊c. Pꝛobatio p̄ie quātūcūqꝫ aliq̇ duo ſūt oīno idiſtātia. vbicūqꝫ ē vnū ibi ⁊ reliquū. ḡ ſi potētia ē oīno idr̄no ab eſſentia. vbicūqꝫ ē potētia. ⁊ eſſētia. ſꝫ vbi ē eēntia. ibi ē centrū potētie. ḡ vbicūqꝫ pōt potētia talis pōt vt in cētro. ḡ cum nulla potētia limitet̄ in cētro ſuo. ſꝫ amplꝰ poſſit. aut diuia potētia nihil pōt. aut pōt ꝙtū vult. ⁊ ſic i infinitū. ḡ ꝙtū eſt de ſe potētia illa p̄t i īfinitū opari. ſꝫ potētia oīno illa ē idr̄no ⁊ ſim

Sine mutabilitate potētie vel volūtatis pōt deus ⁊ alia velle ⁊ alia facē ꝙ vult vel facit.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

plex. ergo idē eſt ibi latū ⁊ intēſuꝫ. ergo ſi extēſiue ē infinita ⁊
intēſiue. ergo oīno ē infinita. ⁊ hoc ē qd̄ dicit phs in li. de cau
ſis. q̄ virt⁹ q̄to magis vnita tāto magis infinita. cū ğ diuina
potētia ſit īfinitiſſima. q₂ ē oīno idē cū ſua origie. vbiq₃ pōt tā
q̄ in ſua origine ğ nūq̄ inuenit nō poſſe. ¶ Cōtra. oē illud ē fi
nitū in quo eſt repire ſtatū: ſ₃ in diuina potētia eſt repire ſtatū
q₂ eſt aſſignare aliq̄d qd̄ nō pōt. ſicut ſupra oñſuꝫ eſt. vt actus
corpales ⁊ act⁹ deformes. ğ ⁊c. ¶ Itē qd̄ excedit̄ ab aliq̄. eſt fi
nitū. q₂ infinitū nullo mō excedit̄. ſ₃ ſcia excedit potētiā reſpe
ctu ſcibiliū. pluriū eñ eſt ſcia q̄ potētia. ſcit eñ mala ⁊ nō pōt
ğ ⁊c. ¶ Itē videm⁹ in potētijs creatis. q̄ īfinitas ē a matera.
ſ₃ finitas eſt a forma. ğ cū potētia dei ſit oīno forma ſiue forma
lis. nihil oīno hñs materialitatis. ğ ſimplr̄ ē finita. ⁊ nullo mō
infinita. ¶ Itē inter ꝯdictorie oppoſita. eſt diſtātia īfinita: ſ₃
creature virt⁹ finitū vnū reducit ad alteꝝ. vt nō currētē facit
currere. ⁊ tm̄ eſt finita. ğ. ¶ Itē video q̄ aīa h₃ potētiam oīno
differentē ab eſſentia ſicut potētiā viuificādi corp⁹ h₃ etiā potē
tiā ad actū infinitū. ſicut ad durādū ſiue pmanendū in īfinitū
h₃ potentiā nihilomin⁹ ad act⁹ īfinitos. ⁊ tm̄ ipa potētia ē fini
ta in ſe ğ vr̄ pari rōne de diuina potētia. cū aīa ſit expreſſa ima
8 go dei. vñ vident̄ rōnes p̄dicte nihil valere. ¶ Rñ. dōm. q̄ di
uinā potentiā eſt ponere oīno in actu ⁊ ī habitu ⁊ īfinitā. ſicut
ꝓbatū eſt p effectū a poſteriori. q₂ h₃ effectū īfinitū duratione
⁊ īfinitos oppoſitōe. ad quos ꝯparat̄ vt act⁹ pur⁹. ⁊ vt tota cā
⁊ rō hñs ī ſe plenā ⁊ pfectā actualitatē reſpectu īfinitoꝝ. ⁊ ne
ceſſe ē cū habeat totū qd̄ vnq̄ habitura eſt. ⁊ ex ſe hēat q̄ ipſa
infinita ſit. Alia rōne oñdit̄ hoc a priori. Propter ſummā eñ ī
diuiſionē virtutis cū eſſentia. ⁊ ꝓpter ſummā vnitatē ipſi⁹ vir
tutis vbicūq₃ pōt. tota pōt. ⁊ tm̄ ī extremū mūdi. q̄tū ī medio
⁊ tm̄ in ſummo q̄tū in lat⁹. ⁊ oī mō infinitatis. nec eſt ꝯſilis rō
in aliqua creatura. nec q̄tū ad cauſalitatē effect⁹. nec q̄tuꝫ ad
vnitatem. Nō quātū ad cauſalitateꝫ effect⁹: q₂ nulla virt⁹ crea
ture reſpectu durationis īfinite eſt pure actiua imo neceſſe eſt p
diuinā influentiā ꝯſeruari. Silr̄ nec quātū ad ꝓductionē act⁹
vñ h₃ infinitatē paſſiuā etiā in recipiēdo. ⁊ ideo nulla eſt actu
infinita. ſ₃ ſolū in potētia. ſed q₂ infinitū in potētia pēdet ex ī
finito in actu. vt ois infinitas duratōis creature ⁊ opatōis pē
det ex īfinitate virtutis increate. ⁊ hoc ē qd̄ dicit phs in li. de
cauſis. q̄ oēs veritates īfinite pendentes ſunt p vnum īfinitū
primū. qd̄ eſt virtus virtutū. Silr̄ nō eſt ſic̄ de ſimplicitate ſi
ue vnitate. nā potētia diuina eſt oīno in ſe ſimplex. ⁊ oīno h₃ eſ
ſentiā ſiue ſubſtantiā. ſimplicē. oīno etiā ab illa eſt indifferens
⁊ ideo oīmoda vnione ē vnitiſſima. ⁊ ideo īfinita. ſ₃ nulli⁹ crea
ture q̄tūcūq₃ nobilis potētia ē oīno ſimplex. q₂ ois tal' potētia
dicit aliquē reſpectū dependentie. nec fundat̄ in ſb̄a oīno ſim
plici. nec oīno eſt idifferēs. q₂ nulla creatura eſt ſua potētia lo
quēdo eſſētialiter ⁊ iō q₂ deficit ois creatura a rōne ſūme ſim
plicitatis. ⁊ infinitatis p ꝯñs. ⁊ ſic pꝫ q̄ diuina potētia eſt in
finita rōne īfinitatis. Et pꝫ rñſio ad vltimā rōnē oñdentē p̄di
ctas rōnes nō valere. ¶ Ad illud ğ qd̄ obi̇̄. q̄ iuenit terminū ⁊
9 q̄ inuenit exceſſuꝫ. Dōꝫ. q̄ diuia potētia ē īfinita reſpectu coꝝ
q̄ poſſe ē potētie. reſpectu alioꝝ q̄ poſſe eſt ipotentie. nec ē fini
ta nec īfinita. q₂ nihil ex eis pōt. Qñ eñ dr̄. q̄ iuenit terminuꝫ
vel exceſſum. Dicendū q̄ falſum ē. q₂ exceſſus ⁊ termin⁹ rei at
tendit̄ ſm ea ad q̄ res ſe extendit. ⁊ diuia potentia ſe extendit
ſolū ad bona. ⁊ quātū ad alia nūq̄ eſt pluriū ſcia q̄ potentia.
nec q̄tū ad talia iuenit terminū. ⁊ iō pꝫ illud. Pōt tm̄ aliter di
ci. q̄ duplr̄ eſt loq̄ de potentia ⁊ ſcia. aut ī ſe. aut ad ꝯpationeꝫ
10 ad obiectū. Si ī ſe. ſic vna nō excedit aliā. q₂ q̄cq̄d ſcit. pōt ſci
re. ⁊ q̄cq̄d pōt ſcit ſe poſſe. Uel p ꝯparationē ad obiectū. ⁊ ſic ē
loq̄ duplr̄. aut ſm formā ſiue ſpēm. aut ſm numeꝝ. Si ſ₃ nume
rū. ſic cū potētia. poſſit īfinita. nō excedit̄ a ſcia. Si aūt ſ₃ for
mā. ſic. q₂ potentia eſt reſpectu bonoꝝ tm̄. ſcia vō bonoꝝ ⁊ ma
loꝝ. iō excedit̄. tñ ex h̄ nō ſequit̄ q̄n ſit īfinita. ⁊ eſt exm̄. ſi q̄s
imaginet̄ duas lineas īfinitas. plēs ſunt due q̄ vna. q₂ nō ha
bebūt vnā īfinitatē ſm numeꝝ. ſ₃ ſolū ſm lōgitudinē. ⁊ ſic non
ſunt maiores vel lōgiores due q̄ vna. Silr̄ in ꝓpoſito itelligit̄
potētia eñ dr̄ īfinita reſpectu obiectoꝝ ſm nūeꝝ. ſ₃ nō ſm q̄li
tateꝫ. q₂ nō pōt ī mala vel p̄uatoria. ⁊ p h̄ pꝫ p̄mū ⁊ ſcōm. Quā
uis eñ iueniat terminū reſpectu mali nō tñ reſpectu boni. ⁊ il
le termin⁹ vel exceſſus poti⁹ facit ad īfinitatē. q₂ nō eſt poſſe.
ſed nō poſſe. ⁊ ideo q̄uis hoc videat̄ dare terminū ſm rōnem ī
telligendi. ſ₃ veritatē nō dat. q₂ q̄ nō poſſit mala. hoc totū eſt

ꝓpter imenſitatē virtutis. ¶ Ad illud qd̄ obi̇̄. q̄ īfinitū ē paſ
ſio potētie materialis. Dōm. q̄ h̄ verū ē de īfinito p priuatōē 11
ꝯpletiōis ſiue ꝯpleti eſſe. ſ₃ nō eſt verū de īfinito p priuatione
limitatiōis. Primū eñ eſt īfinitū potētia paſſiua ſiue recepti
ua ⁊ ita p̄ro ineſt materie. ſcōm eſt īfinitū actu. ⁊ iō in illo ſolo
vere eſt ⁊ ꝓprie. q₂ tm̄ eſt act⁹ ⁊ act⁹ pur⁹ ⁊ pfectiſſim⁹. ¶ Ad il 12
lud qd̄ obi̇̄ q̄ creatura pōt ſup ea q̄ ſūme diſtāt. Dicēdū q̄ ens
⁊ nō ens nō dicunt̄ ſūme diſtātia. q₂ opponūt̄ ꝯdictorie. ſ₃ qm̄
nihil hñt cōe. nec quātū ad gen⁹ ſubiectū. nec quātū ad gen⁹ p
dicabile. ſ₃ quieſcere ⁊ moueri ⁊ nō moueri qd̄ p eodē accipit̄
vtroq₃ mō hñt cōe. ⁊ ita nō eſt diſtātia īfinita. nec ē ſic. ¶ Ad
illud qd̄ obi̇̄ de potentia viuendi. Dōm. q̄ viuere vno mō dicit 13
actū ꝯntē ſicut moueri. ⁊ ſic eſt ab aīa mediātib⁹ potētijs diffe
rētib⁹ ab ipa eſſentia. Scōm aūt q̄ eſt act⁹ pur⁹ eſt ab eſſentia
aīe. vt ī rōne forme. nō in rōne agētis. ⁊ ꝓpter hoc nō ꝯſiderat̄
ibi eſſe tm̄ in opando. ſicut albedo ſeipſa dealbat. ita q̄ nō no
tatur ibi. nec eſt egreſſus alicui⁹ vt a potētia agēte. nos autē
hic loq̄mur de potētia vt agēte ⁊ ꝓducēte aliq̄d. potētia vō aīe
quātūcūq₃ ſit. idē tm̄ dicit aliquā inclinationē. ⁊ ideo dependē
tiam. ⁊ ideo priuat ſimplicitatē. ac p hoc priuat infinitatem in
deo autem non ſic. ⁊ ideo rō illa nō h₃ inſtantiā recte itellecta.

Queſtio. ij

Utrū eſſentia ſit īfinita. ſiue diuia potē
tia ſit īfinita quātum ad eſſe. Et q̄ ſic
vr̄. q₂ nulla potētia nobilior eſt ſb̄a. ſ₃ diuia potētia eſt īfinita. b
ğ cū nō ſit nobilior. nec maior ſb̄a. neceſſe eſt ſb̄am eſſe īfinitā.
¶ Iteꝫ ſi aliq̄ duo liceat ſic dicē ſicut oīno idē. ſi vnū eſt īfini
tū ⁊ reliquū. ſ₃ ſb̄a ⁊ potentia ſunt idē ⁊ eſſe ⁊ poſſe. ğ cuꝫ diui
num poſſe ſit īfinituꝫ. ⁊ eſſe. ⁊ ita eſſentia. ¶ Itē q̄cunq₃ aliq̄
duo ſic ſe hñt. q̄ ad nihil ſe extēdit vnuꝫ ad qd̄ pariter ſe nō ex
tendat reliquuꝫ. ſi vnuꝫ ē īfinituꝫ ⁊ reliquū. ſ₃ ad nihil oīno ſe
extendit potētia ad qd̄ ſe nō extēdat eſſentia. nunq̄ eñ de⁹ pōt
facē tot. q̄n etiā ſb̄ā poſſit eſſe ī tot. ſm q̄ dr̄ Rom. iij. Si celuꝫ
⁊ celi celoꝝ ⁊c. ¶ Itē omni finito pōt aliq̄d cogitari mai⁹. ſ. īfi
nituꝫ ipm̄. ſ₃ diuia eſſentia ē ita bona ⁊ magna. q̄ nihil maius
nec meli⁹ cogitari pōt. alioq̄n nō eſt de⁹. ğ ⁊c. ¶ Itē oē finituꝫ
bonuꝫ meli⁹ ē cuꝫ alio bono. q̄ p ſe tm̄. q₂ finituꝫ additū finito
facit mai⁹. ğ ſi diuia eſſentia ē finita. mai⁹ aliq̄d cum alio erit.
q̄ p ſe tm̄. ğ nō eſt pfectiſſima nec optia. qd̄ oīno nephas eſt di
cere. ¶ Itē oē finitum bonum ꝯtingit aliq̄n eq̄ri ⁊ reddi p du
plicationē finiti. vt pꝫ ī linea. ⁊ h̄ dico. ſi illud qd̄ duplat̄ facit
mai⁹. h̄ dico ꝓpter punctum. ſi ğ diuina eſſentia ē finita ſm no
bilitatē ⁊ bonitatem. ſi duplet̄ bonitas creature aſcendendo.
aliq̄n ꝑueniet̄ ad bonitatē equaleꝫ diuie bonitati. h̄ autem fal
ſum ⁊ impoſſibile. q̄ creatura ſit ꝓportionalis creatori. ⁊ h̄ dicit
Aug. viij. de tri. ğ ⁊ illud ex quo ſequit̄. ſ. q̄ diuia eſſentia ſit fi
nita. ¶ Sꝫ ꝯ. finitum. ⁊ īfinitum. vt dr̄ phō. ſunt ꝓprie paſſio
nes ipſi⁹ quātitatis. ſ₃ eſſentia vt eſſentia. nō h₃ quātitatē mo
lis. ğ ſi ꝯſiderat̄ vt in abſtractiōe virtutis vt eſſentia. diuia eſ
ſentia nec eſt finita nec īfinita. ¶ Itē ois potentia q̄ pōt vnuꝫ
ſolum. ita q̄ nō aliud eſt potentia finita. ğ pari rōne ois eſſen
tia q̄ eſt vnum ſolum. ita q̄ nihil aliud ē eſſentia finita. ſ₃ diuia
eſſentia eſt de⁹ ⁊ nihil aliud. ğ ⁊c. ¶ Item oē illud qd̄ eſt fini
tum ſumme veritati. eſt ſimplr̄ finitum. ⁊ h̄ pꝫ. q₂ p̄ia veritas
iudicat de vnoquoq₃ ſicut eſt. Pꝫ etiā in ſilī. vt h̄ eſt album ⁊
nigrum. ⁊ bonum deo. ğ ſimpl' bonum: ſ₃ diuia eſſentia eſt veri
tati diuie cognitōis finita. q₂ de⁹ ipſam ꝯprehendit ⁊ nouit p
fecte. ⁊ qd̄ ſcit̄. vt dicit Aug. ſcientis ꝯprehenſiōe finitur. ğ ⁊c.
¶ Item nullum īfinitum finit aliud. q₂ nihil dat aliq̄ qd̄ nō h₃
ergo ſi diuina eſſentia eſt īfinita. ğ nihil finit. ğ nulli⁹ eſt finis
⁊ ſi hoc. ğ nihil bonum. ¶ Itē nullum infinitum ꝯprehendit̄ a
finito. ſ₃ de⁹ ꝯprehendit̄ a beatis. q₂ aliter nō eſſent beati. niſi
deum pfecte cognoſcerent. ſemp eñ appetit⁹ ferrent̄ ad am
pli⁹ ⁊ nō q̄eſcerent. ⁊ ita nō eſſent btī. ſi ğ ꝯprehendit̄. nō eſt ī
finit⁹. ¶ Itē nulla priua tio eſt habitu nobilior. ğ cum īfinituꝫ
dicat priuationeꝫ finitum dicat habituꝫ ⁊ oē nobili⁹ deo eſt at 14
tribuendum. pꝫ ⁊c. ¶ Rñ. ad h̄ voluerunt q̄dā dicere. q̄ diui
na eſſentia ſub rōne eſſentie eſt finita. ſub rōne potentie eſt īfi
nita. Nā eſſentia noiat deum vt in ſe. ⁊ ſic eſt finit⁹ q₂ pfect⁹ fi
nit⁹ etiā q₂ ꝯphendit̄ a finito. vt a btīs. ⁊ h̄ dixerūt ꝓpter eēn
tie ſimplicitatē. quā dixerunt totā videri. Inquātuꝫ autē ꝯſi
derat̄ ſub rōne potentie. ſic dicit̄ reſpectuꝫ ad effect⁹. ⁊ q₂ non
eſt ſtat⁹ ibi. q₂ ſemp eſt aliq̄d extra accipe. dixerunt q̄ ſub rōne
potentie erat īfinita. Sed iſta poſitio erronea fuit manifeſte

nam iſta

poſſibilia. ꝙ potentia ſit infinita. oīno exiſte ſubſtātia finita.
⁊ q꞉ idē ſunt oīno. ⁊ q꞉ prior ſm rōnē intelligendi eſt ſba. ⁊ q꞉
ad q̄cq̄d ſe extēdit potētia ſub rōne potētie. ⁊ eēntia vt oñſuꝫ
eſt. Et ꝓpter hoc dixerūt aliq̄ ꝙ eſt finitū ſimplr̄. ⁊ īfinitū no
bis. ⁊ voluerūt dicere. ꝙ tā eſſentia ꝙ̄ potētia ē finita ſꝫ veri
tatē. q꞉ eſt finita deo q̄ eſt veritas. ſꝫ tñ vtraq꞉ nobis ē īfinita
q꞉ īproportionalr̄ nos excedit. Vñ de⁹ infinit⁹ dr̄. q꞉ nec loco
nec tpe. nec ꝯprehēſiōe ꝯprehēdit̄. ſicut dt Dam̄. Sꝫ iterū iſta
poſitio nō pōt ſtare. qm̄ ſicut ſupra ꝓbatū ē de potētia. ꝙ ipſa
nō hꝫ ſtatū in poſſendo. ⁊ iterū eſt oīno actu. ⁊ iō ponit̄ īfinita
ſic etiā ꝓbari pōt de eſſentia. neceſſe ē g̊ ꝙ oīno īfinita ſit actu
Et hoc ꝯcedēdū eſt vel tenēdū eſt tāq̄ verū. eo ꝙ magis ē con
ſonū fidei. q̄ dt deū imēſuꝫ. ⁊ magis ē ꝯſonū autoritatib⁹ ſctōꝝ
q̄ oēs dicūt ipm̄ īfinitū. vñ Dam̄. dt. ꝙ de⁹ eſt quoddā pelag⁹
ſbe infinitū. magis etiā ꝯſonū ſentētijs magroꝝ. magis etiam
15 ꝯſonū rōni. ¶ Ad intelligētiā g̊ obiectoꝝ in oppoſitū notādū
16 ꝙ infinitū dr̄ ꝑ abnegationē finis. ¶ Pōt g̊ duplr̄ dici īfinitū
ſcꝫ a pte negatōis. ⁊ ſilr̄ a pte finis. A pte finis. Nā finis dicit̄
duplr̄ vno mō ꝙ eſt ꝯplemētū. ⁊ ſic īfinitū dr̄ ꝑ priuationē cō-
plemēti. ⁊ hoc mō infinitū dr̄ in materia. ⁊ in gñe ſbe. ⁊ in alijs
gñib⁹. ⁊ hoc mō nō cadit in deo. q꞉ ipē eſt ꝑfectiſſim⁹. Alio mō
finis dr̄ termin⁹ ſicut finis agri. ⁊ ſic īfinitū dr̄ qd̄ caret termi
no ⁊ ſtatu. Et hoc pōt eſſe duplr̄ ſm negationē. q꞉ pōt intelli-
gi priuatiue ⁊ negatiue. Priuatiue. q꞉ nō hꝫ terminū. ſꝫ tñ natū
eſt hr̄e ꝓpter hoc ꝙ hꝫ eſſe limitatū. ⁊ hoc mō dicit incōpletio
nē. ⁊ nō eſt ī deo. Alio mō negatiue. qd̄ nō hꝫ terminū. nec etiā
natū eſt hr̄e. ⁊ hoc mō ponit̄ in deo ꝓpter ſummā immēſitatē.
17 ¶ Ad illud g̊ qd̄ obr̄. ꝙ infinitū eſt paſſio quātitatis. Dici pōt
ꝙ ſicut nomē quātitatis extēdit̄ ad quātitatē virtutis. ſilr̄ no
mē infiniti quātitas aūt virtutis nō tm̄ attēdit̄ quātū ad op⁹
ſed etiā quātū ad nobilitatē valoris. ⁊ hoc pꝫ. q꞉ dicit Aug. in
ſpūalib⁹ idē eſt mai⁹ ⁊ meli⁹. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄. ꝙ eſt vnuꝫ
18 ita ꝙ nō eſt aliud. Dicēdū. ꝙ aliq̄d cōparari ad multa. pōt eē
duplr̄. Aut ſm ꝯparationē cauſalitatis. aut ſm cōparationem
idētitatis. Comparari ad multa ſub ratione cauſalitatis. hoc
ꝯuenit infinito. q꞉ infinitū. ſꝫ ſm rōnē idētitatis nō. Vñ q꞉ in-
finitū in deo. ſe extendit ad multa. q꞉ potentia vl̄ eſſentia eius
comparatur ad multa. ex hoc tñ non ſequitur ꝙ ſit multa. Vn-
de ſi eſſentia vel potentia ꝯpararet̄ ſm rationē identitatis ad
res neutra eſt pluriū. vñ nec potentia diuina eſt alie potentie.
nec eſſentia alie eſſentie. ſꝫ ſm rōnē cauſalitatis ſic ꝯuenit ⁊ eſ
ſentie ⁊ potētie. nā ⁊ ſicut potētie ꝯuenit facere plura. ſic eſſen
19 tie in plurib⁹ eſſe. ¶ Ad illud qd̄ obr̄. illud qd̄ eſt finitū ſumme
veritati. Dicendū ꝙ hec eſt duplex. Aut em̄ eſt finitū ſūme ve-
ritati. q꞉ veritas inducit ipm̄ eſſe finitū. aut q꞉ nō excedit eius
cōprehenſionē. primo mō non eſt de⁹ ſibi finitus. ſꝫ infinit⁹. ve
re em̄ ſcit ſe eſſe infinitū. Scdō mō eſt finitus. q꞉ ſe nō excedit
cū ſit infinit⁹. ⁊ ſic non valet argumētū. ⁊ eſt ibi fallacia ſm q̄d
20 ⁊ ſimplr̄. nō excedit infinitū. g̊ eſt infinitū ſimplr̄. ¶ Ad illud
qd̄ obijcit̄. ꝙ infinitū nō finit. Dicēdū ꝙ infinitū ꝑ priuationē
ꝑfectionis nō finit. ſed infinitū ꝑ negationem limitationis hꝫ
rationē finiendi. q꞉ cū ſit ſummū. in ipo eſt oīs ſtat⁹. in hoc em̄
21 infinitas non repugnat ſimplicitati nec ꝯplemēto. ¶ Ad illud
qd̄ obijcit̄. ꝙ ꝯprehendit̄. Dicendū ꝙ nō ꝯprehendit̄ ꝑ inclu-
ſionē. ꝯprehendit̄ aūt ꝑ ꝑfectā viſionē ⁊ dilectionē ⁊ tentionē
⁊ hoc a parte ꝯprehēdentis ⁊ nō ꝯprehenſi. ⁊ ideo q꞉ ꝑficitur
22 res ſm ſuā capacitatē quieſcit. q̄uis vltra nō attingat. ¶ Qd̄
vltimo obijcit̄. ſolutū eſt. obijcit em̄ de infinito ſm ꝙ dr̄ priua
tiue. ſꝫ prout dr̄ de deo. nō dicit priuationē ſm rē. ſed ſolū quā
tum ad modū ſignificādi. ⁊ rñdet ei ſumma potētia. nihil eniꝫ
dicit̄ immenſum. niſi qd̄ habet ſummā ⁊ ꝑfectiſſimā actualita-
tem. ⁊ nihil coartans ⁊ determinās. vnde ⁊ ſi dicat̄ dici priua-
tiue. tñ ſm veritatem excludit omnem priuationem.

Queſtio .iij.

L De infinitate diuīe potētie q̄ntum ad opus vtrū vcꝫ diuīa potētia poſſit ī ef
fectū actu infinitū. Et ꝙ ſic oñdit̄ hoc mō. Potētia ſe hꝫ ꝓpor
tionalr̄ ad opus. vñ tanta potētia pōt in tm̄ opus. g̊ ⁊ maior in
maius ⁊ infinita actu in infinitū actu. ¶ Iteꝫ oīs potētia que
opat̄ ex ſe tota ſi eſt īfinita. ꝓducit infinitū. cū operet̄ ex tota
ſua virtute. ſꝫ diuina potētia cū ſit ſimpliciſſima. ſe tota operat̄
ergo vr̄ ꝙ ꝓducat effectū īfinitū. Si tu dicas. ꝙ hoc nō pōt eē
ꝓpter defectū ⁊ limitationē ipſi⁹ effect⁹. ¶ Cōtra. Fruſtra eſt
potētia q̄ nō reducit̄ ad actū. vñ ⁊ phs dicit. ꝙ fruſtra eſt potē
tia actiua cui nō rñdet paſſiua. g̊ aut potētia diuina fruſtra eſt
infinita. Aut ei rñdet effectus infinitus. ⁊ potentia paſſiua infi
nita. ¶ Itē oīs potentia pōt ſeipſam manifeſtare. ergo diuina
potētia cū ſit infinita. pōt ſuā infinitatē manifeſtare. ſꝫ īfinitas
nō manifeſtat̄. niſi in effectu infinito. g̊ ⁊c. Si tu dicas. ꝙ mani
feſtat̄ in ꝓductiōe filij. ⁊ ſſ. tūc obijcit̄ ꝙ ſpūſſctūs hꝫ potentiā
infinitā. g̊ pōt ipſam manifeſtare. ſꝫ nō in ꝓductiōe ꝑſone infini
te. ergo in ꝓductiōe creature. ¶ Itē oē poſſibile eſt ponibile in
eſſe. ſed de⁹ pōt ꝓducere infinita. g̊ infinita ꝓduci eſt poſſibile.
ergo ponibile. ſꝫ ponibili poſito in eſſe. nullū accidit incōueniēs
ergo poſito ꝙ de⁹ faciat infinita nulluꝫ accidit incōueniēs. ſed
deus pōt oē illud qd̄ nō eſt incōueniēs poſſe vel facere. g̊ deus
pōt facere ꝙ ſint īfinita actu. ¶ Itē appellet̄. a. oē creabile. tūc
quero. a. aut eſt finitū. aut infinitū. Si finitū. ⁊ deus nō pōt ni
ſi. a. ergo nō pōt niſi finita. ergo potētia eius eſt finita. Si infi
nitū. ⁊ deus pōt facere. a. ergo pōt facere aliqua actu infinita.
¶ Itē cōtinuū eſt diuiſibile in infinitū. quero vtrū deus poſſit
reducē potētiā ꝯtinui ad actū. Si nō pōt. ergo potētia ꝯtinui
excedit potētiā dei. qd̄ eſt abſurdū. q꞉ tūc potētia dei eēt finita.
Si eā pōt reducere ad actū oīno. ſed hoc non eſt. niſi cū eſt actu
diuiſum. in ꝑtes infinitas. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯtra. ꝙ nō poſſit ī ef
fectum intētione infinitum vr̄. q꞉ infinito ſimplr̄ nihil eſt maius
ergo ſi ꝓducit effectum infinitum. tunc ergo illo nihil eſt maius
ergo deus nō eſt maior. ſi ergo hoc eſt ſumme nobilitatis in deo
ꝙ nihil poſſit ei equari. ꝓducere talē effectum eſt ꝯtra nobilita
tem diuine potētie. ergo ⁊c. ¶ Itē omne qd̄ eſt actu infinitū eſt
ſumme ſimplex. Nā ſi eſt aliqua ꝯpoſitio. tunc ibi eſt coartatio
⁊ limitatio. ſi ergo deus ꝓduxit effectum infinituꝫ. illud eſt ſim
pliciſſimū. ſꝫ in ſimpliciſſimo idē eſt eſſentia. bonitas ⁊ potētia.
ergo ſi effectus eſt infinit⁹ ī potētia ⁊ bonitate. ergo ſummū bo-
nū. ergo nō bonū ꝓpter aliud. ergo nō bonū ꝓpter deum. g̊ nec
a deo. q꞉ vniuerſa ꝓpter ſemetipm̄ opat⁹ eſt dñs. ⁊ idē eſt finis
qd̄ ⁊ primum ꝑncipium. ergo ſi eſt infinitus. nō eſt a deo. g̊ non
eſt effectus. ⁊ ſic pꝫ ⁊c. ¶ Itē ſi deus pōt in effectū actu īfinitū.
q̄ro a te. vtrum poſſit in aliud. Si nō. ergo in agēdo amittit po-
tētiam. ⁊ ſua potētia agēdo debilitat̄. Si ergo poteſt ī effectuꝫ
alium ꝯſimilē illi. eſto ꝙ faciat. ponatur ergo. Iſti duo effectus
ſunt ꝯſimiles in natura. ergo ſunt in eodē genere. tūc hñt aliq̄d
in plus in quo ꝯueniūt. ⁊ aliqua ꝓpria ꝑ q̄ differūt. ergo excedū
tur ab aliquo ⁊ artātur ꝑ aliqd̄. ſꝫ oīa talia ſunt finita. ergo ⁊c.
¶ Item ꝙ nō poſſit facere īfinita actu. oñditur. q꞉ nō ſunt plu-
ra infinitis. ergo ſi ꝓduceret infinita actu. nō poſſet producere
plura. ergo deus eſt impotēs. ſꝫ nihil poteſt facere deum impo
tētem. g̊ ⁊c. ¶ Itē vbi eſt īfinitas actualis ſm numerū. ibi defi-
cit ſtat⁹ ⁊ ordo ⁊ diſtinctio. ſꝫ diuīa ſapīa nō patit̄ deū aliq̄d fa-
cere ſine mō ⁊ mēſura. g̊ ⁊c. ¶ Rñ. dōm. ꝙ duplex eſt īfinituꝫ. ſ.
actu ⁊ ī potētia. Infinitū ī potētia de⁹ pōt facē ⁊ facit. Infini- 23
tum ī actu nō pōt facē nec facit. Nō pōt īquā facē. q꞉ nec ꝯuenit
ſibi nec ꝯuenit creature. Sibi nō ꝯuenit. cū em̄ ſūme bon⁹ ſit. nō
pōt aliq̄d facē niſi bonū. ⁊ ita non pōt facē. niſi rē ad ſe ordiatā.
qm̄ ergo ordo p̄ſupponit numeꝝ. ⁊ numer⁹ p̄ſuppōit mēſurā. q꞉
nō ordinātur ad aliud niſi numerata. ⁊ nō numerātur niſi limi-
tata. ideo neceſſe fuit deuꝫ facē oīa ī numero. pōdere. ⁊ mēſura
nec aliter facē potuit. nec pōt. nec īfinitū. nec īfinita ī actu. Rō
eſt etiā q꞉ hoc nullo mō ꝯuenit creature. Infinitū em̄ ī actu. eſt
actus pur⁹. alioq̄n ſi aliq̄d haberet de limitatiōe ⁊ artatione eēt
finitum. ſꝫ qd̄ eſt actus purus. eſt ſuū eſſe ꝑ eſſentiaꝫ. ⁊ nihil tale
accipit eſſe ab alia eſſentia. nec ex nihilo. ſi g̊ creatura eoipſo ꝙ
creatura aliūde eſt ⁊ ex nihilo. nullo mō poteſt eſſe act⁹ purus.
nullo modo poteſt eſſe īfinita. ⁊ ſi non poteſt eē vna īfinita. nul
lo modo pñt eſſe īfinite ſm numeꝝ. q꞉ neceſſe ē illas ꝑtes ad ali
quā vnā creaturā reduci. ſꝫ īfinita ad īfinitum reduci eſt īpoſſi
bile. pꝫ g̊ ⁊c. ¶ Et qd̄ ad aliqd̄ finitum reducātur. pꝫ. q꞉ neceſſe
eſt ponere ordiationem ī creaturis. nō tm̄ ad deum. ſed etiaꝫ ad
ſeinuicē. Summa ergo ratiōis eſt. q꞉ nō decet deum facere crea
turam. niſi ordinē habeat ⁊ mēſuram. ratio eſt ex parte creature
q꞉ neceſſe eſt oēm creaturā eſſe limitatā. eo ꝙ ex nihilo. ⁊ eoipſo
ꝙ compoſita eſt. ¶ Ad illud ergo qd̄ obijcit̄ ꝙ potētia tāta pōt
in tm̄ effectum ſiue opus. Dōm. ꝙ eſt opus operās. ⁊ op⁹ opatū. 24
Opus operās. vt creare. opus operatū. vt creatura. dicēduꝫ g̊
ꝙ opus operās eſt īfinitū. ſicut ipſe creator. ſꝫ opus operatum
neceſſe eſt eē finitū. Qd̄ g̊ obr̄. ꝙ op⁹ ꝓportionat̄ potētie. Rñ. ſi
intelligatur de opere operāte. ſiue de actione gñaliter veruꝫ eſt

Si autē intelligat̄ de ope operato. non habet veritatē niſi cū cauſa ⁊ effectus ſe habet ꝑ vniuocationē. ⁊ ſunt eiuſdem gn̄is
25 hoc autē nō eſt hic. ¶ Ad illud qḋ obijcitur ꝙ deus operat̄ ex tota potentia. Dicendū ꝙ agens ex tota potētia. quoddā agit ꝑ naturā. ⁊ hoc agit tm̄ quantū pōt. ⁊ tm̄ quātū ad ipm eſt. vbi eſt ꝓductio ſimilis. Quoddā agit ꝑ deliberationē ⁊ voluntatē ⁊ tale nō agit niſi ſm ordinē ⁊ quantū vult vn̄ ex eadē potētia
26 facit magnū ⁊ paruū. ⁊ ſic agit deus. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄. ꝙ fruſtra eſt potētia q̄ non reducit̄ ad actū. verū eſt de potētia q̄ ꝯplet̄ in actu. ſꝫ diuina potētia nō complet̄ ꝑ actū. ⁊ ideo nō eſt fruſtra. etiā ſi non habeat potentiā paſſiuā correſpondentē Tn̄ illa ꝓpoſitio nō intelligit̄ habere veritatē in potētia q̄ pōt
27 habere ifinita. ſi intelligat̄ ꝙ oīno reducat̄ in actū. reducit̄ tn̄ ⁊ reduci poteſt ſm partē. ⁊ ideo non eſt fruſtra. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄. ꝙ diuina potētia cū ſit infinita. debet ſuā infinitatem manifeſtare in infinito effectu. Dicendū. ꝙ deꝰ ſuā infinitatē manifeſtat in infinito ſm potentiā. ſicut ptꝫ. qꝛ ſicut ſupra eſt monſtratū. interminabilis duratio manifeſtat virtutē infinitam. in infinito aūt ſm actū non pōt manifeſtari ſimplr̄. qꝛ nō decet. ſꝫ ꝓportiōabiliter. qꝛ ens ifinitū excedit nō ens. ⁊ tn̄ deꝰ ex nihilo facit ens. inter q̄ eſt diſtātia infinita. Un̄ cū diuia potentia dicat̄ infinita. hoc eſt tripliciter. Duratiōis eternitate.
28 virtutis immenſitate. ⁊ effectuū gn̄alitate. ſiue numeroſitate. Prima manifeſtat̄ ꝑ infinitū duratiōe. qḋ eſt finitū actu. infinitū potētia. Scḋa ꝑ creationē de nihilo vbi eſt diſtātia infinita. ꝓpter oīmodā improportionē. Tertia manifeſtat̄ partim ꝑ potentiā. partim ꝑ priuationē. qꝛ tot fecit. ⁊ adhuc pōt i plura ⁊ nō tot fecit. q̄n adhuc poſſit in plura. tn̄ hoc manifeſtat̄ alia infinitate duplici manifeſtata. ⁊ ita ptꝫ ꝙ nō oportet ꝙ ſit infinitū actu. Pōt tn̄ dici ſicut tactū eſt. ꝙ virtus pr̄is manifeſtat̄ in ꝓductiōe verbi. ⁊ ꝑ ꝯſequēs tota virtus diuina. cū virtꝰ filij
29 ⁊ ſpūſſcti ſit vna. ⁊ equales ſunt in virtute. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ de poſſibili ꝙ pōt poni. Dicēdū ꝙ eſt poſſibile a potētia infinita: ⁊ poſſibile ſm potētiā finitā. Poſſibile ſꝫ potētiā finitā pōt poni. qꝛ oīno pōt eſſe ad actū reductū. ſꝫ poſſibile ſm potētiā infinitā nō pōt poni. qꝛ ſemꝑ eſt i reducēdo. ⁊ nūꝙ̄ in reductū eſſe. ¶ Ad illud qḋ ponit̄. ꝙ a appellet̄ oē creabile. ⁊ qḋ q̄
30 rit. vtrū a ſit finitū vel infinitū. Dico ꝙ infinitū. ſꝫ non eſt infinitū actu. ſed potētia. ⁊ ideo nō ſequit̄. ꝙ ſi deꝰ poſſit. a. ꝙ poſſit in actū infinitū. Et ſi dicat̄. ponat̄ ꝙ deus faciat. a. Dicēdū ꝙ nō eſt ponibile rōne p̄dicta. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄. vtrū poſ
31 ſit potentiā ꝯtinui reducere ad actū. Dicēdū ꝙ ſicut potentia in ꝯtinuo paſſiua infinita eſt ad diuiſionē. ſic in deo actiua ifinita. Un̄ ſicut ꝯtinuū pōt diuidi in infinitū. tn̄ impoſſibile eſt ꝙ totaliter ſit diuiſuꝫ. alioq̄n nō eſſet infinitū. ſic diuidere i infinitū eſt poſſibile. ad actū reducere ipoſſibile. Et ſicut impoſſibile eſt diuinā potētiā terminari. ita ipoſſibile eſt ꝙ ſit in termino diuiſiōis. Un̄ deus pōt potētiā ꝯtinui reducere ad actū qꝛ pōt eſſe in reducēdo. ⁊ ſemꝑ in reducēdo ita ꝙ nūꝙ̄ plꝰ ſe extendat potētia. ꝙ̄ diuina actio. ſꝫ tn̄ cōtinuū nūꝙ̄ pōt eſſe in reductū eſſe. ſicut nec deus in reduxiſſe. ¶ Concedēdū ergo. ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſit aliq̄d actu infinitū. niſi ſolū deū ⁊ eiꝰ potētiā. ⁊ hoc eſt qḋ dicit Hugo de ſancto victo. Sicut eternitatē dei nō equat tp̄s. nec imēſitatē locꝰ. ſic nec ſapiam ſenſus. nec bonitatē virtꝰ. nec potētiā opus. Un̄ q̄n ḋr ꝙ deꝰ pōt facere ifinita. notat̄ ifinitas circa potētiā. nō circa opꝰ. Un̄ aliq̄ diſtinxerūt hāc ꝯtinuū pōt diuidi in ifinitū. qꝛ illa determiatio pōt determiare h̄ verbū pōt. vel h̄ verbū diuidi. tn̄ q̄cūq; mō diſtiguat̄. ſꝑ intelligēdū eſt ifinitatē actualē eſſe propriū ſolꝰ dei.

D **Queſtio. iiij** De infinitate diuine potētie quātū ad rōnē opandi. ſi ſe extēdat in infinitū.

Et ꝙ ſic. vr̄. qꝛ q̄cq̄d deꝰ pōt. rōnabiliter pōt. ſꝫ pōt ifinita. ḡ rōnabiliter poteſt ifinita. ⁊ ſi hoc. ḡ ratio opandi ipſiꝰ potētie ſe extēdit ad ifinita. ¶ Itē ſicut ſe hꝫ ratio ſciēdi ad ſciētiā ita ratio ꝓducēdi ad potētiā: ſꝫ qꝛ diuina ſcīa eſt ifinita hꝫ in ſe rōnes ifinitas cognoſcēdi. ḡ cū diuina potētia ſit ifinita ſilr̄ ⁊ rōnes ꝓducēdi hꝫ infinitas. ¶ Itē rō opandi i deo. non eſt aliud ꝙ̄ bonitas ⁊ ſapīa. ſꝫ ſapīa ⁊ bonitas ē infinita. ḡ ⁊ rō opandi. ¶ Itē rō operādi i deo. non ē aliud ꝙ̄ deꝰ ſiue diuina eſſentia. q̄cq̄d dicat illa rō. ſꝫ diuina eſſentia ē infinita. ḡ ⁊ rō opandi. ¶ Contra. potētia ſe extēdit ad opa ſm exigentiā rōnis nihil eīn omittit de his q̄ rō exigit. ḡ ſi rō ſe extendit ad ifinita. ḡ vr̄ ꝙ diuia potētia ꝓducat ifinita. qḋ falſuꝫ ē. ¶ Itē rō operādi eſt ipſa diuina iuſticia. qꝛ vniuerſe vie dn̄i mīa ⁊ veritas ⁊c. ſed iuſticia nō eſt niſi finitorū. ḡ vr̄ ꝙ rō operādi ſilr̄. ¶ Itē rō operādi eſt ipſa ars ⁊ diſpō. ſꝫ diſpō nō ē niſi finitoꝝ. ḡ rō operādi non ē niſi finitoꝝ. ¶ Itē obijcit̄ de p̄ſcia q̄ ſilr̄ eſt rō operādi. ⁊ eſt in plus ꝙ̄ potētia. qꝛ reſpectu maloꝝ. ⁊ tn̄ nō ē reſpectu infinitoꝝ. Si tu dicas ꝙ diſpō vel p̄ſcia. vel iuſticia nō ꝯplectit̄ plenā rōnē. ꝑ quā pōt opari diuia potētia. ¶ Contra. ſi nō totā ꝯplectit̄. ḡ diuina potētia ſine his pōt rōnabilr̄ opari. ḡ poſſibile eſt deū opari p̄ter diſpoſitionē p̄ter iuſticiā. ⁊ p̄ter p̄ſciam ſꝫ nullus taliſ opat̄ ſapiēter nec recte. ḡ ⁊c. Reſtat ḡ. ꝙ totū ꝯplectit̄ rōnem. ¶ Rn̄. dōm. ſicut dicit mgr̄ in lr̄a ꝙ rō diuie potētie ē finita. Et ex h̄ aliq̄ voluerūt diuinā potētiā limitare. tūꝫ qꝛ nihil pōt facē niſi ex optīa rōne. nec dimittē. tū qꝛ nihil p̄t facē niſi p̄ſciēs nihil niſi iuſte. ⁊ iō cū h̄ finitorū ſint. vtputa eoꝝ q̄ facit. dixerūt diuinā potētiam nō poſſe alia ꝙ̄ q̄ facit. Sed h̄ poſitio ē erronea ſicut oſtēdit mgr̄ in lr̄a qꝛ nobilitati diuine potētie derogat eiꝰ imēſitatē limitādo. ⁊ ḋr fuiſſe mgr̄ petri baalardi. Aug. 32

☞ An deus poſſit facere aliquid melius ꝙ̄ fecit. a

Nunc illḋ reſtat diſcutiendum vtrum aliq̄d melius poſſit facere ꝙ̄ facit. Solent eīn illi ſcrutatores dicere. ꝙ ea q̄ facit deus non poteſt meliora facere. qꝛ ſi poſſet facere ⁊ non faceret. inuidꝰ eſſet ⁊ non ſumme bonꝰ. Et hoc ex ſimili aſtruere conant̄. Ait eīn Aug. in lib. lxxxiij. q. Deꝰ queꝫ genuit. ꝙ̄ meliorem ſe generare non potuit. nihil enim deo melius debuit equalē. Si eīn voluit ⁊ nō potuit infirmꝰ eſt. Si potuit ⁊ noluit inuidꝰ. Ex q̄ ꝯſicit̄ equalē genuiſſe filiū. A ſilr̄ voluēt dicere. ꝙ ſi pōt deꝰ rē meliorē facere ꝙ̄ facit. inuidꝰ eſt. Sed nō valet huiꝰ ſilr̄

Ratio aūt huiꝰ ſtulte poſitionis fuit. quia neſcierunt diſtinguere rationem potentie nec actus eius. Actus enim potentie du- 33 plex eſt. vnus per moduꝫ habitus. ſ. poſſe. Alius per modū actꝰ ſcꝫ operari. Quādo ergo queritur. vtrū rō diuine potentie ſit infinita. Dōm. ꝙ ſicut duplex eſt actus. ita etiā dupliciter poteſt accipi ratio reſpectu actus qui eſt poſſe. Accipitur eīn ratio i habitu. ſ. diuina ſcientia. ⁊ diuine bonitatis condecentia. ⁊ hec ratio extendit ſe ad infinita. quemadmodū ⁊ ipſa potentia reſpectu actus. qui eſt poſſe. reſpectu vero actus qui eſt facere. accipitur ratio in actu. ſcꝫ diuina diſpoſitio ſiue p̄ſcientia ⁊ meritorū exigētia. nihil eīn facit niſi qḋ diſponit. nihil etiā retribuit niſi ſm ꝙ merita exigunt q̄n retribuit. qꝛ nullam rem gubernat nec regit aliter ꝙ̄ natura eius ſiue iuſticia naturalis exigat. ⁊ ſꝫ hāc diſtinctionem ptꝫ reſponſio ad primo queſitū ⁊ rationes inductas. quedam enim ꝓcedunt ſm vnā viam quedā ſm aliam.
¶ Ad illud qḋ poſtea obijcit̄ de iuſticia. Dōm. ꝙ iuſticia ſm ꝙ 34 dicit ꝯdecentiā diuine bonitatis, ⁊ poteſtatis. ſic eſt gn̄alis ratio q̄ cōplectit̄ totū poſſe ſed inquātū ꝯnotat exigētiā a p̄te meritoꝝ. ſic nō ꝯplectit̄ totū poſſe. nec totū agere. Inq̄tū vero cōnotat ꝯdecētiā bonitatis reſpectu cuiuſlibet opīs in actu. ſic cōplectit̄ agere. ſꝫ poſſe nō. Diſpoſitio ſilr̄ ⁊ p̄ſcia agere cōplectun- 35 tur. ſꝫ non poſſe. ſed agere eſt reſpectu finitoꝝ. ſicut ⁊ illa ſunt. ſꝫ poſſe eſt reſpectu finitorū. Qḋ ergo obijcit̄ tunc ꝙ deus pōt ſine eis rōnabiliter opari. Dicendū. ꝙ falſum eſt. nec ſequit̄ ex illo. ꝙ̄uis eīn deus nō poſſit plura ꝙ̄ velit. tū nō pōt operari ſine voluntate. cū nihil poſſit facere. quin poſſit velle. ſicut ⁊ p̄ſcire ⁊ diſponere. Neceſſe eſt enim potentiā exequentē illis adequari. ſcꝫ diſpoſitioni ⁊ voluntati. ſed non oportet de potentia vt potētie. ⁊ ideo non ſequitur vt poſſit facere ſine illis.

Diſtin. xliiij De potentia dei in comparatione ad modū ſiue qualitatem rerum.

Nunc illud reſtat diſcutiēdū ⁊c. Supra egit mgr̄ de potētia i ꝯparatione ad poſſibile ſm ſbam ⁊ q̄titatē. Hic tertio agit de potentia q̄tū ad modū ſiue q̄litatē reꝝ. Et hec ps hꝫ duas ptes. In p̄ia agit magr̄ de potentia q̄tū ad q̄litatē poſſibiliū. q̄ q̄dē eſt maior ⁊ minor bonitas. Scḋo q̄tū ad q̄litatē potētie. q̄ quidem eſt immutabilitas. ibi. Preterea queri ſolet vtrum deus ⁊c. Prima pars hꝫ duas. In prima querit. vtrū deꝰ potuerit aliq̄d melius

facere

facere φ facit. In ſcda. vtrum res qs fecit poſſit facere melio ri mō. vel alio mō. ⁊ hoc ibi. Poſt hec conſiderandū eſt ⁊c. vbi agit quantum ad modū. Similiter ſcda pars vbi querit de di uine potentie immutabilitate. querens vtrū deus poſſit quicqd potuit. habet duas. In prima querit vtrū deus ſemꝑ poſſit omne qd olim potuit: ⁊ opponit φ non poſſit. In ſcda vero ſoluendo contrarium aſſerit. ibi.

1 ¶ Ad quod dicimus ⁊c.

a ¶ Non valet huius ſimilitudinis inductio. q: filiū genuit de ſua ſubſtantia. Videtur reſponſio iſta non eſſe ſufficiens. Nā inuidia poteſt attendi reſpectu diuerſi in ſubſtantia ⁊ natura. ſicut angel⁹ inuidit homini. ergo propter hoc nō excludit̄ inuidia a deo reſpectu creature.

¶ Reſpon. Dicendum. φ ad inuidiam iſta duo concurrunt. poſſibilitas. ſ. ad equalitatem. ⁊ exigētia rei facte. nō eñ inuidet aliqs alicui. niſi q: parificat̄ ei aliquis. vel excedit. vel q: timet ne parificetur.

¶ Item artifex non dicit̄ inuidus niſi quando nō facit rem ſm quod exigit: ⁊ ipſe poteſt. ⁊ propter hoc. q: ex parte reruz non erat exigentia. ⁊ q: in nullo poterāt parificari. ideo qualeſcunq3 faceret non conuincitur in deo eſſe inuidia. etiam ſi nullas res faceret ſ3 in filio dei erat potentia ad equalitatem. ⁊ vlterius exigentia. propter hoc φ erat de ſubſtantia patris. hinc eſt qd nō eſt ſimile. vt dicit magiſter. ⁊ eſt reſpōſio eius bona ponit ei añs ꝑ pñte. nō q: velit dicere. φ inuidia ſit ſolu3. vel poſſit eſſe reſpectu filijs in natura. ſed propter ratione3 predictā exigētie ſc3 ⁊ eq̄litatis q̄ erāt in generatōe filij. q: erat de ſbā pr̄is.

2 b ¶ Talē potuit de⁹ hoīe3 feciſſe q̄ nec peccare poſſet nec vellet. ⁊ ſi talē feciſſet qs dubitat eum meliorem fuiſſe. vr̄ dici ɔ̄riū ei qd d̄r Eccli. xxxj. Potuit tranſgredi. ⁊ nō ē trāſgreſſus. h̄ d̄t in laudē ſcti viri Et auguſ. ip̄e d̄t ſup Geñ. ad litterā φ meliores iudicauit de⁹ hoies. ſi ei liberaliter deſeruirēt. Et iterū in lib. de ciui. dei dicit. φ melior eſt ſubſtātia q̄ peccare pōt φ que non poteſt.

¶ Rñ. dñs. φ meli⁹ d̄r dupl'r aut ſimpl'r. aut ī ordine ad finē. Si ſimpl'r loq̄mur melior eſt hō cōfirmat⁹ in gr̄a φ potēs labi. Si in ordinatione ad finē. q̄ q̄dem cōſiſtit in ꝑueniendo. ſic meli⁹ fuit facere hoīem in libertate peccādi. ſ3 tñ primū meli⁹ eſt ſimpl'r hoc aūt eſt meli⁹. ſm qd. Et ideo verbū aug. ſimpl'r loquendo habet veritate3. Qd aute3 d̄r de viro iuſto. laus accidentalis eſt. ſiue quātu3 ad gloriā accidentalem. Cōſtat eñ xp̄m nō potuiſſe peccare: ⁊ tamē erat glorioſiſſim⁹. Siēr itelligen 5 dum eſt verbū illud Aug. ſup Geñ. Sed qd dicit̄. φ melior eſt natura q̄ poteſt peccare. φ que non poteſt Dicendū φ nō poſſe peccare eſt duplici de cā. aut q: caret voluntate. aut vertibilitate voluntatis. ⁊ prio modo intelligit Aug. non ſecundo.

tudinis inductio. q: filiū genuit de ſbā ſua. ideoq3 ſi poſſet gignere eq̄lē ⁊ nō gigneret inuid⁹ eēt. alia v̄o q̄ nō de ſbā ſua facit meliora facē pōt Vez h̄ ab eis rñderi ꝑpoſco cur dicūt rē aliquā ſiue ēt rez vniuerſitatē in q̄ maior ɔſummatio exp̄ſſa ē nō poſſe eē meliorē φ ē. ſiue iō. q: ſūme bōa ē. ita vt nl'lo oīno bōi ꝑfectio ei deſit. ſiue iō. q: mai⁹ bonu3 qd ei deeſt cape ip̄a ñ valeat. S3 ſi ita ſūme bōa d̄r. vt nulla ei perfectio boni deſit. iam creatura creatori eq̄t̄. Si vero iā nō pōt melior eē. q: bonū ampli⁹ qd ei deeſt cape ipſa nō valet. iā h̄ ipm nō poſſe defectōis ē. nō ɔſūmatiōis. ⁊ p̄t eē melior ſi fiat capax melioris boni qd ip̄e pōt q̄ eā fecit. pōt ğ de⁹ meliorē rē facē φ facit. Vñ Aug. ſup Geñ.

b talē potuit de⁹ hoiem feciſſe. q̄ nec peccare poſſet nec vell3 ⁊ ſi talē feciſſet. qs dubitat eñ

c meliorē fuiſſe. Ex p̄dictis cōſtat φ poteſt deus et alia facere φ facit. ⁊ que facit meliora ea facere φ facit.

☞ Vtrū de⁹ alio vl' meliori mō poſſit res facē φ fac̄. b

¶ Poſt h̄ ɔſiderādū ē vtru3 alio modo vl' meliori φ facit poſſit ea facē q̄ facit. Si modus opatōis ad ſapiam opificis referat̄. nec ali⁹ nec melior mod⁹ eſſe pōt. Nō eñ pōt facē aliq̄d aliter. vl' meli⁹ φ facit. i. alia ſapia vel maiori ſapia. Nihil ei ſapiēti⁹ p̄t facē φ facit. Si v̄o referat̄ mod⁹ ad rē ip̄a3 φ facit de⁹. dicim⁹ q: ⁊ ali⁹ ⁊ melior pōt eē mod⁹ Et ſm h̄ ɔcedi pōt. φ ea q̄ facit pōt facē meli⁹ ⁊ aliter φ facit. q: p̄t q̄buſdā meliorē modū exiſtēdi p̄ſtare. ⁊ q̄buſda3 aliū. Vñ aug. i. xiij. li. d̄ tri. d̄t Nō fuit ⁊ ali⁹ mod⁹ nr̄e liberatiōis poſſibilis deo q̄ oīa pōt. ſ3 null⁹ ali⁹ nr̄e miſerie ſanāde fuit ɔuenītior. Pōt ğ deus eoꝝ q̄ facit q̄dā alio mō meliori. q̄da3 alio eq̄ bono q̄dam etiā min⁹ bono facere φ facit. vt tñ mod⁹ referat̄ ad q̄litatē opis id eſt creature nō ad ſapientiam creatoris.

☞ Querit vtrū de⁹ ſemꝑ poſſit oē qd oli3 potuit. ⁊ opponit φ non poſſit. c

¶ Preterea q̄ri ſolet vtru3 de⁹ ſꝑ poſſit oē qd oli potuit Qd q̄buſdā nō videt̄. dicētibus. potuit de⁹ īcarnari. ⁊ potuit mori. ⁊ reſurgere. ⁊ alia hmōi q̄ mō nō pōt. potuit ergo q̄ modo non pōt. ⁊ ita habuit potētiā quā mō nō hab3 Vñ vr̄ potētia ei⁹ imminuta.

☞ Soluēdo ɔ̄riū eius qd dixit ſupra aſſerit φ oīa ſemꝑ pōt q̄ aliq̄ñ potuit. d

¶ Ad qd dicim⁹. q: ſicut oīa ſꝑ ſcit q̄ aliq̄ñ ſciuit. ⁊ ſꝑ vult que aliq̄ñ voluit. nec vnq̄ aliquā ſcia3 amittit. vl' volūtatē mutat quā hūit. ita oīa ſꝑ p̄t q̄ aliq̄ñ potuit. nec vnq̄ alīq̄ potētia ſua ꝑuat̄. Nō eſt ğ ꝑuat⁹ potētia īcarnādi vl' reſurgēdi. l3 nō poſſit mō īcarnari vel reſurgē. Sic̄ ei potuit oli īcarnari. ita ⁊ p̄t mō īcarnat⁹ eē. in q̄ eiuſdē rei potētia mōſtrat̄. Vt ei oli ſciuit ſe reſurrectu3. ⁊ mō ſcit re reſurrexiſſe. nec ē alia ſcia illō oli ſciuiſſe ⁊ h̄ mō ſcire. ſed eadē oīno. Et ſic̄ voluit oli reſurgē ⁊ mō reſurrexiſſe. i q̄ vni⁹ rei volūtas exp̄mit̄. Ita potuit oli naſci ⁊ reſurgē ⁊ mō ip̄e p̄t nat⁹ fuiſſe ⁊ reſurrexiſſe. ⁊ ē eiuſdē rei potētia. Si eñ poſſet mō naſci ⁊ reſurgē. nō eēt idē poſſe. Verba ei diuerſoꝝ tpm diuerſis ꝓlata tpib⁹ ⁊ diuerſis adiūcta aduerbijs eūdē faciūt ſenſu3 vt mō loq̄ntes dicim⁹. Iſte p̄t legē hodie. cras āt dicim⁹. iſte p̄t legiſſe. vel potuit legē heri. vbiq3 vni⁹ rei monſtrat̄ potētia. Si āt diuerſis tpib⁹ loq̄ntes eiuſdē tpis verbis ⁊ aduerbijs vtamur dicētes. hodie iſte p̄t legē. ⁊ dicentes cras. iſte p̄t hodie legē. ñ idē ſ3 diuerſa dicim⁹ eē poſſe Fateamur ğ deū ſemꝑ poſſe

c ¶ Poteſt de⁹ ⁊ alia ⁊c. 4

Innuit magr̄ φ hoiem potuit deus meliorē facere φ fecit. ¶ Cōtra. vr̄ iſtud nō habere veritatē in oībus ⁊ ſpāliter in xp̄o. quē vr̄ nullo mō poſſe facere meliorē ꝑ illud qd dicit̄ Phyli. ij. Dedit illi nomē qd eſt ſuꝑ omne nomen.

¶ Itē Iob. iij. Dat⁹ eſt ei ſpūs nō ad menſurā. ergo q: nullo mō potuit de⁹ dare xp̄o pl⁹ de ſpū. ğ nō potuit eu3 facere meliorem.

¶ Rñ. Dñs. φ magr̄ loquit̄ de vniuerſo ⁊ eius ptib⁹. ⁊ qm̄ xp̄s nec eſt de vniuerſo. nec eſt eius pars. ideo nō habet locū in ipſo. Veruntamē adhuc in chriſto habet dubitationem ſi eñ quicq̄d habet humanitas xp̄i finitum eſt. ergo cum deus poſſit ſupra omne finitū. potuit maius. Et iterū. Xp̄s factus fuit paſſibilis ⁊ mortalis. ⁊ potuit fieri immortalis. Et ꝑpter h̄ 5 dicēdū. φ tripliciter eſt loqui de xp̄o. aut φtum ad vnionē. aut quātū ad gr̄a3 ſingularis ꝑſone aut quantum ad proprietates nature. Si quātū ad vnionem. nec de⁹ pōt plus dare. nec creatura recipere. q: vnionis gratia ex parte alteri⁹ extremi eſt dignitatis infinite. ſc3 φ homo ſit de⁹. φnis ex parte humanitatis quicquid eſt ibi ſit finitu3 ⁊ ita nō ponit̄ limitatio ex parte dei. nec ex parte creature capacitas infinita niſi per vnionem vic3. quia vnit̄ homo bono infinito ita φ homo eſt deus qui ē bonitatis infinite. Si autem loquamur quātum ad gratiā ſingularis perſone. ſic concedendum φ deus potuit plus dare. ſed rōnalis creatura nō potuit amplius recipere. nō quia capacitas anime ad gr̄am ꝑ

collationẽ grẽ minuaꝛ. q: nec minueꝛ nec augiꝛ. sed ꝯsummaꝛ
⁊ cõpleꝛ. ⁊ ideo nõ est possibilis ad amplius. Si aũt loquamur
quãtũ ad ꝓprietates nature. sic deus plus potuit de bonitate
dare. ⁊ rõnalis creatura recipe quãtũ ad ea sꝫ q̃ sunt corpis.
q: nũc plura hꝫ q̃ qñ factus est: sꝫ nõ potuerũt fuisse ⁊ saluti nr̃e ef
fici cõgruẽtiores. nũq̃ eñ
salus nr̃a potuisset p sbam
incorruptibilẽ ⁊ imortaleꝫ
ita reparari sicut p mortem ⁊
passionẽ eius reparata ẽ. pꝫ
6 ergo quõ melior potuit eẽ
xp̃s ⁊ quõ nõ. ¶ Itẽ obijci
citur de beata virgine. Uñ
eñ q̃ nõ potuerit fieri me
lior. q: Ansel. de conceptu
virginali dicit. decebat q̃
illius hois ꝯceptio fieret de
mr̃e purissima. q̃ puritate
maior neq̃t sub deo intelli
gi. ergo vr̃ q̃ nõ potuit fie
ri melior. ⁊ tñ ipsa fuit ps
vniuersi. ¶ Item sup oẽs
choros angelorum exaltata ẽ
in gloria. ḡ facta est i sum
ma gr̃a. ¶ Rñ. dicẽduꝫ. q̃
est loq̃ de btã virgine quã
tũ ad tres cõditiões. s. quã
tũ ad grãꝫ cõceptiõis. quã
tũ ad gratiã iustificatiõis. q̃tũ ad naturã corpis. Si quãtum
ad cõceptionẽ ꝓlis sic q: fuit mater dei quo nihil nobilius cogi
tari põt. ⁊ mater nobilissimi filij. sic tantã habuit bonitatis di
gnitatẽ. q̃ nulla mulier amplius cape potuit. Si eñ oẽs crea
ture q̃tũcũq̃ ascẽderẽt i gradibus nobilitatis essent pñtes. oẽs
deberẽt reuerẽtiã mr̃i dei. Si aũt loquamur quãtũ ad gratiã
iustificatiõis. tantã habuit quantã pura creatura humana si
ue rõnalis. q̃ facta est sic recipe potuit. Si q̃tũ ad corpus natu
ralia optima habuit sm q̃ sibi cõpetẽs fuit. simplr̃ tñ meliora
potuit recipe ⁊ deus dare. ⁊ ita pꝫ q̃ in nullo creato hꝫ instãtiaꝫ
hoc verbũ magr̃i. q̃ deus ea q̃ fecit potuit facere meliora. Pꝫ q̃
aliquibus capacitatẽ grẽ ꝯpleuit ⁊ ipleuit. sꝫ i xp̃o p oẽꝫ modũ i
mr̃e sm q̃ capit pura creatura rõnalis. i sexu feminino quãtũ
ad ea q̃ spectãt ad corpus. ⁊ i aïa hũana quãtũ ad ea q̃ sunt grẽ.

quicquid semel potuit. i. ha
bere omnem illam potentiaꝫ
quam semel habuit ⁊ illius
omnis rei potentiam cuius se
mel habuit. sed non semp pos
se facere omne illud qd̃ aliqñ
potuit facere. potest quidem
facere: aut fecisse quod aliqñ
potuit. Similiter quicquid
voluit ⁊ vult. i. omnem quam
habuit voluntatem. et modo
habet ⁊ cuiuscũq̃ rei volũta
tem habuerit ⁊ mõ habet. nõ
tñ vult esse vel fieri omne qd̃
aliqñ voluit esse vel fieri. sed
vult fuisse vel factuꝫ esse. Ita
⁊ de sciẽtia dei dicendum est.

Ad pñtis intelligẽtiã distinctiõis. q̃riꝛ de mõ siue
qualitate diuine potẽtie. Et circa hoc q̃runꝛ prin
cipaliter duo. Prĩo q̃ritur. vtrũ mũdũ deus potue
rit facere meliorẽ. Scd̃o q̃ritur de immutabilita
te diuine potẽtie. vtrũ qd̃ semel põt deus. semp pos
sit. ¶ Circa pmũ q̃runꝛ q̃ttuor. Primo q̃riꝛ vtrũ deus potuerit
facere mundũ meliorẽ quo ad substantiã partiũ integrantium
Scd̃o vtrũ potuerit ipm facere meliorẽ quo ad partiũ integrã
tiũ ꝓprietates. Tertio queriꝛ. vtrũ potuerit facere mũdũ me
liorẽ q̃tũ ad ordinẽ. Quarto. vtrũ potuerit facẽ mũdũ ãtiq̃ orẽ

Questio. j.

Q: potuerit facere mundũ meliorẽ q̃ ad
sbam partiũ integrantiũ. oñdiꝛ sic. Par
A tes integrãtes mundũ sunt finite bonitatis ⁊ itẽsiue ⁊ extẽsiue
sed oĩ finito põt aliq̃d maius ⁊ melius cogitari. sed deus plus põt
facere q̃ hõ possit intelligere. ḡ ⁊c. Si tu dicas q̃ mũdus nõ po
tuit amplius cape. hoc nõ soluit. q: deus facit capacitatẽ. ḡ ma
iorẽ potuit capacitatẽ dare. cũ eius potẽtia sit infinita. ¶ Item
suprema creatura in vniuerso est finita. ḡ distat a deo in ĩfini
tũ. sꝫ in distãtia infinita est ponere gradus infinitos. ḡ vltra bo
nitatẽ creaturarũ est intelligere creaturas gradus bonitatis
hñtes. ⁊ ex his potuit integrari mũdus. ḡ ⁊c. ¶ Itẽ cõstat q̃ deus
potuit facere mũdũ ex ptibus maioribus mole. vt celũ amplius. ⁊
terrã latiorẽ. ḡ si potuit facere maius mole. eadẽ rõne ⁊ maius vir
tute. ⁊ si hoc. ḡ simplr̃ melius. ¶ Itẽ materia sm se totã capax ẽ
forme nobilissime. vt pꝫ. si ḡ deus dare potuit toti qd̃ natura ma
terie potuit cape. ḡ potuit dare toti materie ⁊ oĩbus ptibus pfe
ctionẽ forme nobilissime. vtputa rõnalis nature. ḡ potuit face
re mũdũ. q̃ ꝯstaret ex solis substãtijs rõnalibus. ⁊ si hoc. tũc mũ
dus hrẽt oẽs ptes sm sbam meliores. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. Aug. i
li. de lib. ar. Quicq̃d in vera rõne melius tibi occurrerit. scias fe
cisse deũ bonorum oĩm ꝯditorẽ. nõ esse aũt qd̃ vera rõne cogitas
nõ põt. Neq̃ eñ tu potes aliq̃d melius in creatura cogitare qd̃
creature artificẽ fugerit. ḡ non põt aliq̃ creatura a nobis cogi
tari q̃ nõ sit de ꝯstitutiõe mũdi. ¶ Itẽ aug. ix. ꝯfes. duo fecisti
dñe. vnũ ꝓpe te. aliud ꝓpe nihil. s. ãgelicã creaturã. ⁊ materiã
primã. sꝫ nõ põt maior ambitus cogitari q̃ a ꝓpinq̃tate dei ad
nihil. ḡ nõ potuit fieri mũdus q̃ natus est amplecti pfes naturas
rerũ. ḡ nõ potuit mũdus fieri melior q̃tũ ad capacitatẽ. sꝫ ꝯstat
capacitatẽ illã nõ esse vacuã q̃tũ ad aliquẽ gradũ. alioq̃n nec
mũdus pfectus eẽt. nec vniuersuꝫ pfectũ dici posset. ergo nec iste
plus cape. nec alius capacior potuit fieri. ¶ Itẽ materia pria est
creata in oĩmoda possibilitate ⁊ in pfecta obedientia respectu
creatoris. ḡ si capacitas ipsius materie attẽdiꝛ sm suã possibili
tatẽ ⁊ obediẽtiã quã habuit ad deũ. ⁊ in sũma possibilitate ⁊ i
sũma obediẽtia ẽ creata. ḡ mũdus q̃tũ ad capacitatẽ nõ potuit
fieri melior. si ḡ dedit deus vnicuiq̃ q̃tũ capax erat. ḡ nullo mõ
potuit fieri melior. ¶ Itẽ quãtũcũq̃ creatura fiat bona. neces
se est esse finitã. ḡ necesse est aliqñ ponere statũ. ita q̃ creatura
nullo mõ possit fieri melior. i nullo derogãdo diuine potẽtie. sꝫ
q̃ rõne staꝛ i aliq̃ specie creature. staꝛ i sup̃ma specie creature
spũalis: nulla ḡ creatura vel spẽs põt illa fieri nobilior. cũ op
timũ in gñere est. melius optimo i alio. ⁊ simplr̃ hoc illo melius
ḡ si optimũ in vniuerso. ẽ optimũ oĩs creature q̃ possit eẽ crea
tura. ⁊ simplr̃ mũdus iste est ita bonus q̃ eo nõ fieri põt melior. 7
¶ Rñ. Dõm q̃ excessus bonitatis sbalis in rebus põt attẽdi du
plr̃. Aut quãtũ ad essentiaꝫ nobilitatẽ ⁊ gradus. ⁊ sic dr̃ q̃ spẽs
hois melior est ⁊ nobilior specie asini. Aut quãtũ esse put ꝯcer
nit additionẽ siue augmẽtũ. sic dr̃ q̃ marca auri melior est vn
cia. nõ q: nobiliorẽ hꝫ formã vel essentiã. sed q: plus hꝫ de auri
sba. ac p hoc de bonitate ⁊ valore. Qñ ergo q̃riꝛ. vtrũ deus po
tuerit mũdũ facere meliorẽ quãtũ ad sbam partiũ. Si tu intelli
gas de excessu quãtũ ad primũ modũ. q̃ mũdus cõstaret ex no
bilioribus essentijs. Dico. q̃ idẽ mundus q̃ est nũc. nõ potuit fieri
melior. q: nõ esset iste sꝫ alius. sicut iste q̃ factus est hõ fuisset factus
asinus nõ esset ille q̃ est. q: cũ posse eius nõ est artatũ. nec limita
tũ. nõ vides q̃re nõ potuisset mundũ meliorẽ facere h̃ genere
melioritatis. Si aũt intelligas q̃tũ ad scd̃m modũ. sic dico q̃
nõ solũ aliũ. verũetiã hũc potuit facere meliorẽ sicut ⁊ maiorẽ:
⁊ si fecisset nõ esset alius. sicut posset facere q̃ iste puer esset ita
magnus vt gygas ⁊ plus haberet de sba ⁊ virtute. ⁊ tñ non esset
alius q̃ est. Cõcedo ergo rõnes ꝓbantes. q̃ deus simplr̃ potuit
aliũ mũdũ q̃tũ ad sbam partiũ fecisse meliorẽ. ⁊ etiã quãtũ ad
magnitudinẽ partiũ ⁊ virtutẽ. nõ tñ quãtũ ad essentiarũ nobi
litatẽ maiorẽ. ⁊ h̃ vult Aug. dicere i pmissa autoritate de li. ar.
q̃ nulla essentia nobilior põt cogitari esse in hoc mũdo rõnabi
liter q̃ nõ sit ibi. Nã si cogites meliores esse ptes. aut sm totũ
aut sm ptẽ. Si sm totũ. iã nõ istũ mundũ cogitas. sꝫ alium. Si
sm ptẽ tũc ergo tollis ordinẽ ⁊ pfectionẽ de h̃ mundo. vt si co
gites q̃ deus fecisset lunã ita lucidã vt est sol. vl̃ terrã sicut celũ
nõ rõnabiliter cogitas. q: perimis vniuersum nõ eñ esset oĩa
si essent eq̃lia. ⁊ hoc est qd̃ dicit aug. de li. ar. Nõ est vera rõ. sꝫ
inuida infirmitas. cũ aliq̃d melius faciẽdũ fuisse cogitauerimus
iã nihil aliud inferius fieri velle. tãq̃ si pfecto celo nolles terrã
factã esse vtiq̃ oĩno inique cogitares. ⁊ sic pꝫ vltimã obiectio
nẽ quo ad scd̃am ptẽ esse sophysticã. p eo q̃ nõ cõpetebat vni
uerso vt materia sm se totã perfecta esset forma nobilissima.
¶ Ad illud ergo qd̃ obr̃ in cõtrariũ p autoritateꝫ Aug. de lib. i
ar. iã pꝫ rñsio. q: intelligiꝛ de hoc mundo. ⁊ de melioritate sꝫ
essentiã. vt pꝫ ex textu. ¶ Ad illud qd̃ obijciꝛ. q̃ summa distan
tia est in vniuerso. Dicẽduꝫ. q̃ ꝓpe deum põt duplr̃ intelligi. s.
quantũ ad immediatã receptionẽ ⁊ cõuersioneꝫ i deũ. aut quã
tuꝫ ad summã imitationeꝫ ⁊ assimilationeꝫ. Prĩo mõ est natu
ra angelica ꝓpe deum simplr̃ loquendo. sꝫ scd̃o mõ non nisi in
cõparatiõe. q: magis est dissimilis q̃ similis. ⁊ plus deficit q̃
exprimit. immo infinitis gradibus distat. ⁊ ideo maior ꝓpinq̃
tas est nobis cogitabilis. ⁊ deo possibilis. q̃uis nunc non sit.
¶ Ad illud qd̃ obijcitur. q̃ materia prima est creata in omni
moda possibilitate. Dicendum. q̃ possibilitatem obediẽtie de 10
us in nulla creatura complet totaliter. q: hoc est sm omnimo
dum imperiũ creatoris. sꝫ cõplet capacitatem ⁊ possibilitatem
vt disponaꝛ p alias dispositiões. ⁊ sic deus cõplet materiam: q:
eius capacitatẽ debitis dispositiõibus limitauit. ⁊ illas formas cõ
plectiuas ⁊ pfectiuas adiunxit. ita q̃ nihil dimisit in cõpletus
Quis tñ audeat dicere. q̃n deus nobilius disponere ⁊ nobiliori
bus for

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

bus formis ꝑficere poſſet. ſm ſue ſapiētie ⁊ potētie infinitateꝫ Quū ergo dicitur. dedit vnicuiqꝫ beatitudinē q̄tuꝫ erat capax hoc intelligitur de capacitate nō pur dicit longinquā poſſibilitatem ⁊ obedientiā reſpectu creatoris. ſed pur cum hoc dicit diſpoſitionē ⁊ exigentiam. ⁊ hanc cōſtans eſt deuꝫ potuiſſe maioreꝫ facere. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ in creaturis neceſſe eſt
11 ſtare. Dicendū. ꝙ ſicut numerꝰ ſemꝑ habet ſtatū in actu. tamē nunq̄ eſt dare ſtatum aliquem. vltra queꝫ diuina potentia non poſſit ſe extendere. ſic intelligenduꝫ eſt in magnitudine molis ⁊ bonitatis. ꝙ quantumcunqꝫ ſit in creatura ſtatus ⁊ ſemper. q: finita bene agit deus hucuſqꝫ. ita ꝙ nō agit ampliꝰ: ſꝫ quin poſſit ampliꝰ. nūq̄ eſt dare vt credo: ⁊ ideo ſi aliū mūdū meliorem hoc feciſſe. adhuc erit vltra q̄rere. quare nō fecit melioreꝫ cum poſſit. ⁊ ſic ꝓcedendo vlterius. ⁊ ita talis q̄ſtio eſt irrationalis. ⁊ ſolutio non pōt dari niſi hec. q: voluit. ⁊ rationem ipſe nouit. Attamen ſi nō feciſſet: nemo poteſt arguere. q: hoc totū qd̄ fecit fuit gratia. nec erat aliqua exigentia. ratione cuiꝰ poſſit poni in eo fuiſſe inuidia.

b **Queſtio. ij** Utrum mundus pōt fieri melior quantum ad partium integrantiū ꝓprietates. Et ꝙ ſic vr̄ Eſa. xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊ lux ſolis ſicut lux ſeptē dierū. hoc erit. ergo pōt eſſe. ergo deus pōt cōdere ⁊ ita de alijs corporibꝰ. ⁊ ſi hoc. eſſent vtiqꝫ res meliores. ergo ⁊c. ¶ Itē aug. ſuꝑ Gen̄. ad litterā. ⁊ magiſter adducit hanc autoritatē. potuit inq̄t deus taleꝫ facere hoiem. q̄ nec peccare vellet nec poſſet. ⁊ ſi talē feciſſet. q̄s dubitat eū meliorē fuiſſe. ergo ⁊c. ¶ Itē melior eſt ꝓprietas icorruptibilitatis ⁊ quietis. ꝙ corruptiōis ⁊ motus. ſꝫ oīa q̄ fecit deus. aut fecit corruptibilia. aut aliquo mō mobilia. ergo oīa potuit facē meliora. ¶ Itē ſi nō potuerunt creature fieri meliores. hoc fuit. aut q: deus nō potuit dare plus: aut q: creature nō potuerūt plus cape. Si q: deus nō potuit ampliꝰ dare ergo diuina potentia eſt limitata. Si q: creature nō potuerūt amplius cape Contra. Uidemus tota die creaturam meliorari ⁊ deteriorari ſalua ſubſtātia ⁊ capacitate ergo ⁊c. ¶ Cōtra. optimi eſt optima adducere: ſicut dicit Dionyſius: ſꝫ optimo nō pōt eſſe melius ergo ſi deus cū ſit optimꝰ. adduxit res optime. pꝫ ergo ⁊c. ¶ Itē Plato addit rōnē. porro q: optimus eſt. ab optimo vero oīs inuidia relegata erat. ⁊ ideo dedit vnicuiqꝫ creature tātum de bonitate. quantum potuit cape. Si tu dicas ꝙ Platonis verbum nō valet q: inuidia nō eſt reſpectu inferioris. Cōtra. Aug. ſuꝑ Gen̄. ad litterā. Si bona facere nō poſſet. nulla eſſet potētia. Si poſſet: ſꝫ nollet: magna eēt inuidia. ergo pari ratione. ſi poſſet facere meliora ⁊ nollet. eſſet inuidus. ¶ Iteꝫ rōne videtur: q: omne agens ex tota ſua ſubſtantia facit rē optimo mō quo pōt fieri: ſi potentiaꝫ eius nihil omnino impedit ſed deus eſt agēs ex tota ſua potētia in omni ſua actione. ⁊ potentia eius nullam habet indigētiam neqꝫ reſiſtētiam. ergo q̄cquid facit. ita bonum facit. ꝙ nullo modo poteſt fieri melius. ¶ Itē hec eſt vera ꝑ ſe. bonum eſt diffuſiuum ſui. ergo magis bonum. magis diffuſiuum. ⁊ maxime bonū. maxime diffuſiuū ſꝫ deus eſt agēs maxime bonitatis: ergo maxime ſe diffundit. ergo videt̄ ꝙ vnumquodqꝫ optimū facit ⁊ quantū ab ſubſtan
12 tiam ⁊ quantū ad ꝓprietates. ¶ Rn̄. dicēdum ꝙ cū q̄ritur de melioritate partiū vniuerſi: pōt q̄ri quantum ad duplex genꝰ partium. Aut quantū ad partes manētes: ſicut natura intellectualis. rōnalis: celeſtis ⁊ elemētaris. Aut quātū ad ptes trāſeuntes. ſic ſine diſtinctione cōcedo ꝙ pn̄t. vt in pluribꝰ quantum ad ꝓprietates fieri meliores: q: nō ſunt ſubſtātia vniuerſi nec ſunt a ſolo deo. ſꝫ a deo ſimul operante cū agēte particulari. qd̄ impedit̄ ⁊ deficit. Si aūt intelligamus de partibus que ſunt de cōſtitutione ⁊ integritate mundi a deo ⁊ imediate. cuꝫ ergo q̄rit̄ vtrū potuerūt fieri meliores quantū ad ꝓprietates diſtinguēdū eſt: q: aut loq̄ris de ipſis abſolute. aut de ipſis in relatione ad finē. Si de ipſis abſolute. pꝫ ꝙ meliores cōditiones potuerūt hēre. Si de ipſis in relatōe adinuicē. vel ad finē optimas habuerūt ꝓprietates. qd̄ pꝫ. q: ſicut dicit Aug. Meliores iudicauit deꝰ hoies ſi ei liberaliter deſeruirēt. Siīr melius fuit ꝙ oēs hoies eſſent ex vno. ⁊ ita ꝙ haberēt corpꝰ aīale ⁊ ſm exigētiā eiꝰ neceſſe fuit alias creaturas corꝑales diſponi in motu ⁊ corruptibilitate. Ex his patēt rōnes inducte ad primā partē. ꝓcedūt eñi de ꝓprietatibꝰ rerū ſm ſe ꝯſideratarūꝫ.
13 ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ in ꝯtrariū de Dyoniſio. Dicēdū ꝙ illud intelligitur ſm ordinē. ſicut iam patebit. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur de Platone. Dicēdū ꝙ nō habet veritatē niſi intelligat̄ ſaluo ordine vniuerſi. ⁊ hoc quātū ad bonitatē eſſentialē ꝯſidera 14
ta diſpoſitiōe in materia. nec rō ſua eſt neceſſaria. ſꝫ ſolū ꝑſuaſio in ſimili. ſicut in homine qui pōt alij bene facere ⁊ nō facit: ꝙ ex hoc iudicatur inuidia ⁊ frequēter dimittit ꝓpter inuidiā ⁊ qui caret inuidia ecōuerſo facit. ⁊ ſic intelligitur verbū aug. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄. ꝙ agēs ex tota potētia ꝓducit optime Dicendum. ꝙ agens ex potentia tota. quoddam agit ſm impe 15
tum quoddam ſm artem ⁊ ſapiam. Et qd̄ ſm impetum agit. facit quanto melius pōt. Quod agit ſm artē ⁊ ſapiam. agit quātum vult: ⁊ quantū ꝯgruit. ſaluo ordine. q: ſapiētis eſt ordinare. ideo q̄dam facit bona: quedam meliora: quedam optima: ⁊ ſic patet ꝙ illud non ſequit̄. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ bonuꝫ 16
ſummum ſumme ſe diffundit. Dicendum ꝙ hoc verū eſt de diffuſione naturali. ſed de voluntario ſiue a propoſito non eſt verum. primo modo eſt diffuſio in productione perſonaruꝫ. ſcd̄o modo in productione creaturarum.

Queſtio. iij Utrū deus potuerit mūdū facere meliorē. quantū ad ordinē partium. Et C
ꝙ nō primo videt̄ autoritate Gen̄. j. Uidit deus cuncta q̄ fecerat. ⁊ erant valde bona. glo. Aug. ſingula queqꝫ bona in ſe. ſꝫ ī vniuerſo optima. ſed optimo nihil eſt meliꝰ. ergo ⁊c. ¶ Itē augu. dicit ꝙ q̄uis alius modus noſtre liberatiōis eſſet deo poſſibilis. nullꝰ tn̄ fuit noſtre leuande miſerie ꝯgruentior. ſꝫ ſicut deus fuit ſapientiſſimus redemptor. ita ⁊ ſapientiſſimus conditor. ergo ſi ordinatiſſime redemit. ita ꝙ nullus modꝰ melior vel cōgruētior eſſe potuit. ergo ſimiliter ſe habuit in faciendo res ⁊ ſic pꝫ ⁊c. ¶ Itē ſi cōſideremus ordinē elemētorū in mundo. cōſtat ea optime eſſe ordinata. vnde nō pōt cogitari. ꝙ illa quattuor corpora ordinētur melius. ſiue ſm qualitates. ſiue ſm formas nobiles. ſiue ſm ꝓportiōes numerales. ſicut ligant̄ viij. ⁊ xxvij. qui ſunt duo primi numeri ſolidi quadrati. ligant̄ per duos intermedios. ſ. xij. ⁊ xviij. ergo ⁊c. ¶ Item ſapiētis eſt ordinare. ergo ſumme ſapientis. ſumme ſiue optime ordinare. ergo deꝰ res ita bene ordinauit. ꝙ nullo mō potuit ordinare melius. ¶ Sed contra. Ordo ille eſt bonitatis finite. g̃ ſi ſapiētia dei eſt infinita ⁊ infinitū excedit finitū. ergo deus ſciuit melius ordinare. ſed q̄cq̄d ſciuit potuit. ergo ⁊c. ¶ Itē melior eſt ⁊ nobilior ordo in quo nulla cadit iordinatio. ꝙ ī quo cadit ſed in vniuerſo cadunt multe inordinatiōes ⁊ deformitates. g̃ alius ordo potuit fieri melior. ¶ Itē qd̄ ꝓpinquius ē fini. melius eſt ordinatū. ergo ſi oīa ſunt optime ordinata. omnia ſunt equaliter cōiuncta fini. ergo oīa participāt beatitudinē qd̄ abſurdum eſt. ¶ Itē bonitas ordinis pēdet ex bonitate partiuꝫ. ſicut reſpectiuum ab abſoluto. ſꝫ res ſm eſſe abſolutū non ſunt optime. ergo nec in ordine. ¶ Rn̄. dicēdum. ꝙ eſt ordo partiū in toto. ⁊ eſt ordo partium in fine. primus ordo reſpicit ſapiaꝫ 17
ſcd̄s ordo reſpicit bonitatem. ⁊ ſunt iſti duo ordines ita ꝯiuncti vt vnus alteri cōformetur. ⁊ ordo partium in vniuerſo. eſt ꝓpter ordinationē ad finē. Si aūt loquamur de ordine partiū in vniuerſo. aut hoc eſt quantū ad partes primas ⁊ ſubſtātiales: ⁊ ſic abſqꝫ diſtinctōe optime ſunt ordinate. ita ꝙ meliꝰ ordinari nō potuerūt. q: ī eis ꝯſiſtit ordo ſubſtātialis. ⁊ pulchritudo vniuerſi immutabilis. Uel quantū ad partes corruptibiles ⁊ remotas. ⁊ h̄ dupl̄r. Aut vt abſolute ⁊ vt nūc. ⁊ ſic potuerunt melius ordinari. ⁊ aliquādo erunt melius ordinate. Aut ſimpliciter ⁊ in relatione ad finē. ⁊ ſic ſunt res optime ordiate in vniuerſo ſm ꝙ cōuenit ordini in finē. Similiter optime ordinate ſunt res in finē. ſaluo ordine vniuerſi. q: vniuerſum eſt tanq̄ pulcherrimum carmē. quod decurrit ſm optimas ꝯſonātias. alijs partibꝰ ſuccedētibꝰ alijs quouſqꝫ res ꝑfecte ordinētur in finē. Uñ ſicut in productione rerū manifeſtatur potētia ſꝫ in comparatione ſiue in ordine nō entis ad ens. oñdit̄ ſumma potētia ex nihilo. ſic ordo rerū in vniuerſo ī ſe oñdit ſapiaꝫ ⁊ ordo ad finē bonitatē. ſꝫ in cōparatōe vniꝰ ad alterū. oſtēdit̄ ſumma ſapia. ⁊ ſumma bonitas. q: nihil pōt hūc ordinē deordinare. ſicut meliꝰ infra patebit. ¶ Cōcedēde g̃ ſunt rōnes ꝓbātes. ꝙ res ſunt optie ordiate. q: reſpiciūt vtrūqꝫ ordinē. ¶ Ad 18
illud qd̄ obr̄. ꝙ ſapia eſt īfinita. Dōm ꝙ q̄uis ſapia ē infinita tn̄ res non ſunt capaces niſi ordinis finiti ⁊ ipſa ſapia ſumma. 19
ſummum dat ordinē quē habere poſſunt. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ in vniuerſum cadit inordinatio. Dicēduꝫ ꝙ ſi cōſidere

mus hos ordines.ſ.ad finē in vniuerſo.ita ſe adinuicē cōple
20 ctunt φ nō pōt ibi eſſe inordiatio. ❡ Ad illud qđ obijcit de ꝓ
pinq̄tate. Dicendū. φ hoc verū ſm ꝓpriā ordinationē. ſed ſm
decurſū vniuerſi neceſſe eſt φ res ſit primo lōge a fine. ⁊ poſt
21 appropinquet. ❡ Ad illud qđ obijcitur. φ ordinis bonitas pē
det ex partib⁹. dicēdū. φ ſicut aliqua cōtingentia in ſe hñt eſſe
abſolutū cōtingens ſcʒ ordinē neceſſariū. ſic ⁊ in ꝓpoſito intel
ligendū. φ q̄uis aliq̄d nō ſit optimū in ſe. tñ optime ordinat.
Et exemplū hui⁹ patet in partib⁹ corpis ⁊ in re artificiali in q̄
eſt cōſonātia ⁊ armonia. ſicut in cythara. Quāuis eñ nobilior
ſit ſitus oculi q̄ pedis. tñ ſi ꝯſiderem⁹ vtrūq ſm ſuū officiū. tā
oculus q̄ pes optime ſituati ſunt in toto. ita φ nec ocul⁹ meli⁹
pede. nec ecōuerſo. ⁊ ita dicit Aug. ſup Johannē. Qđ ſicut an
gel⁹ optime in celo. ita vermicul⁹ optime in imo. ſicut in terra.
Et ſilr apparet in cythara. pñt eñ oēs corde ita ꝓportionari
φ ſi aliqua tendat. vt detur ei melior ſonus nūq̄ remanebit cō
ſonātia. Similiter dictiones pñt ordinari ad faciendū verſū
ita φ ex illis dictionibus impoſſibile eſt fieri verſum meli⁹ or
dinatum. ſic in propoſito intelligendum.

D **Queſtio. iiij.** Utrum potuerit facere mundū antiquiorē. Et φ ſic vr̄. ij. petri. vi. Mil
le anni apud deū ſicut vna dies. ⁊ in pſ. Mille anni añ oculos
tuos tāq̄ dies heſterna q̄ preterijt: pari rōne. C. M. annorū. er
go ſi deus potuit facere mundum ante diē heſternā. potuit ꝑ
C. M. annorū ante: ⁊ ſi hoc. eēt antiquior. ergo ⁊c. ❡ Itē diui
na potentia ⁊ operatio nō depēdet nec a materia nec a tpe. g̃
qua rōne pōt in vno inſtāti. pōt in alio. ſʒ qua rōne in poſterio
ri. eadē rōne in priori. ⁊ ſi hoc mund⁹ potuit fieri antiquior. er
go ⁊c. ❡ Itē diuina eſſentia ⁊ potētia fuit ante tpis pricipiū
aut ergo fuit potēs producere ante. aut nō. Si nō. ergo erat i
potēs. Si ſic. ergo potuit facere mundū anteq̄ faceret. ❡ Itē
ego quero. vtrū potuerit facere poſt. Si ſic. ſed non eſt maior
rō de poſt. q̄ de añ. ergo pari rōne potuit facere añ. Aut ſi non
potuit poſt. nec ante. ⁊ ita neceſſe fuit φ tūc. ergo vr̄ φ cōpul
ſus ⁊ nō voluntari⁹ mundū fecit tunc. ❡ Sed cōtra. Ante pn
cipiū tpis nihil erat niſi eternitas. ergo ſi potuit mundū face
re ante principiū tpis. potuit facere ⁊ in eternitate. ſed qđ ha
bet eſſe in eternitate. caret principio. ⁊ nihil tale pōt eſſe crea
tum ex nihilo. ergo ⁊c. ❡ Item ſi potuit facere ante. ponat. ſi
militer ego quero. vtrū ante. ⁊ ſic in infinitū. ſed infinitum a ꝑ
te ante eſt eternū. ergo ſi potuit in infinitū ante facere. potuit
etiā ab eterno. ſi ergo nō potuit facere mundum eternū. q: nō
eſſet factus. ergo nec antiquiorē. ❡ Item neceſſe eſt mundum
habere finitam durationē a parte ante. ſed in omni finito ne
ceſſe eſt alicubi ſtare vltra qđ nō pōt fieri ꝓgreſſus. ſʒ qua rō
ne ſtatur in aliquo inſtanti finito. ſtatur in illo in quo ꝯditus
eſt mundus. ergo ⁊c. ❡ Itē principio totius antiquitatis non
pōt aliquid fieri vel cogitari antiquius. ſed tp̄s vel cuū qđ in
cepit cum mundo eſt totius antiquitatis principiū. ergo etiā
nō potuit aliquid eſſe antiquius. ❡ Rñ. φ cū queritur. vtrū
22 deus potuerit facere mundum antiquiorē. pōt intelligi dupli
citer. Aut φ ipſum creauerit ab eterno. cū ꝓduxerit ex tpe. ⁊
tunc eſſet antiquior. Aut ita φ mūdus duraſſet tpe lōgiori. tñ
finito. Primū credo impoſſibile ſimpliciter. qm̄ implicat in ſe
cōtradictionē. Ex hoc enim qđ ponitur fieri ponit habere pn
cipium. ex hoc autem φ ponitur etern⁹ ponitur nō habere pn
cipiū. vnde idē eſt querere. vtrū deus potuerit ante mundū fa
cere φ mūdus hñdo principiū nō haberet principiū. hoc iclu
dit cōtradictiōis vtranq̄ partē. Silr q̄tum ad ſcđm ſenſū vi
detur aliquibus impoſſibile. q: implicat in ſe oppoſitionē. qm̄
anterioritas ſiue antiquitas incipit ſimul cū tpe. nā in eterni
tate nō eſt añ ⁊ poſt. ⁊ tp̄s incipit de neceſſitate ſimul cū mun
do. ſicut ſitus incipit cū loco. ⁊ locus cū orbe pmo. Uñ ſicut ſi q̄
reret vtrū prim⁹ orbis potuerit fieri altior. nulla eſſet in mūdo
q̄ſtio. imo implicat ꝯtradictionē. ſcʒ extra oēm locū eē locū. ⁊
venit ex falſa imaginatiōe. q: imaginat totū mūdū eſſe in loca
li ſpacio. ſicut imaginat terrā circūdari aqua. Silr intelligen
dū eſt in ꝓpoſito. φ eſt implicatio ꝯtradictiōis. ⁊ venit ex fal
ſa imaginatiōe. q: imaginamur añ principiū mūdi fuiſſe dura
tionē tpis in qua mūdus potuiſſet añ fieri. Uñ ſi q̄rat. vtrū to
tus mūdus potuiſſet extra totū mūdū. vel ſupra. vel infra ſtul
ta eſt qđ. ⁊ implicās oppoſita ⁊ veniens ex mala imaginatiōe.
Per hūc modū rñdent. ſi q̄rat vtrū mūd⁹ potuerit fieri ante vl
antiq̄or. vñ dicūt φ ſi aliq̄d ꝓceſſiſſet añ mēſurās tpaliter. po
tuiſſet vtiq̄ ante fieri. ſimiliter ſi locus eſſet extra potuiſſet al
tior fieri. Rō añt iſtius male imaginatōis eſt. Cū eñ imagina
mur eternitatē in infinitū añ tp̄s fuiſſe intelligim⁹ eā q̄ſi dura
tiōe extenſam in qua ſunt diuerſa nūc. in quorū quolibet potuiſ
ſet fieri tp̄s. Sed hoc oīno nihil eſt. q: eternitas eſt ſimpliciſ
ſimū in quo nulla oīno cadit diuerſitas. Cōcedēdū ergo ſicut
ꝓbāt rōnes inducte ad hoc. φ ſicut nō potuit mundū facere in
loco. q: nō eſt in loco. ſic nec ante. q: nulla eſt antiq̄tas niſi i eo
❡ Ad illud qđ obijcitur. φ apud deum nō eſt vis aliqua in ali 23
quāto tpe. ⁊ φ potentia eius nō dependet ⁊c. Dicūt ad oīa vni
ca rñſione. φ q̄uis diuina virt⁹ ad nihil artetur. tñ principiatū
nō pōt facere ſine pncipio. ⁊ tpale nō ſine tpe. ⁊ primum tpale
nō pōt facere. niſi in principio tpis. ⁊ principium tpis nō niſi
in principio tpis. Oppoſitum enim nō dicit potentiā. ſed ma
gis ꝯtradictionē ⁊ repugnantiā. nec tñ artatur ad ſic faciēdū
q: poſſet oīno nō facere. Unde ſicut ſtulta eſt queſtio ſi querat
vtrum potuit facere principium tpis ante principium tpis. ſi
militer ⁊ predicta. Sed qm̄ durū videt dicere. φ deus nō po
tuit facere mundū antiquiorē. ⁊ quin alium mundū facere po
tuerit. ſed tamen iſtum propterea dicunt alij. φ ſicut deus po
tuit facere mundū ampliorē. ita potuit facere antiquiorē ſine
omni diſtinctiōe. Et tñ iſtud nō eſt oīno ſimile. q: deus poſſet
facere celū amplius ⁊ magis diſtare a terra. ſalua vtriuſq̄ na
tura. ſed ſi deus intelligatur feciſſe. φ illud nūc magis diſtet a
principio tpis. intelligit illud nūc eſſe aliud. q: etiā ſi intelliga
tur mund⁹ factus ante. adhuc nō eſſet antiquior reſpectu iſtius
nūc. q: tm̄ diſtaret quantū diſtat a principio. ⁊ ita nō eſſet an
tiquior. ⁊ ideo nō eſt ſimpliciter negāda. nec ſimpliciter ꝯcedē
da. ſicut nec iſta. Deus potuit facere mundū altiorē. Si eñ i
telligas de hoc abſolute. falſum eſt. ſicut dicit prima opinio. ⁊
nō itelligibile. ⁊ implicatio ꝯtradictiōis. Si aūt intelligas ꝑ
ꝯcomitātiā alteri⁹ loci. ſ. q: deus potuit facere aliū mūdū am
plectentē iſtum in quo ſitum poſſet habere magis altum. ⁊ mi
nus ſilr iudicandū de antiquitate. Et ideo ſi querat. vtrū de⁹ 24
potuerit ante facere mundū. Diſtinguendū ſicut ⁊ hic. Utrum
de⁹ potuerit facere mūdū in alio loco. vl̄ alibi. q: aduerbialis
determiatio pōt cadere ſub ampliatōe verbi vel extra. Si ſub
ampliatiōe verbi. tūc eſt vera. ⁊ eſt ſenſus. φ deus potuit aliū
locū facere. ⁊ in illo mundū iſtum totū ponere. potuit eñ face
re cētum tales mundos. ⁊ adhuc vnum cōplectētē oēs. ⁊ vnū
in loco altiori q̄ aliū. ſic ⁊ in tpe intelligendū eſt. φ de⁹ potuit
facere tp̄s ante hoc. ⁊ in illo facere mundū. Alio mō pōt cade
re aduerbialis determinatio extra ampliatōem de ly pōt. ⁊ ē
ſenſus. φ deus pōt facere mundū iſtum in alio loco qui eſt ex
tra mundum: ⁊ hic eſt implicatio falſi. q: nō eſt locus niſi itra
mundum. ⁊ ſilr de tpe intelligēdū. ❡ Ad illud qđ obijcitur. φ
ante nō erat niſi eternitas. Dicendum φ verum eſt. ſed tñ de⁹
poterat facere φ ante eſſet tp̄s. ❡ Ad illud qđ obijcitur de in
finito a pte ante. Dicēdum φ infinitū a pte ante. pōt eē a ꝓ 25
poſito: aut ſm actū: aut ſm potentiā. Primo mō dicit eternita
tem. ſcđo mō minime. q: eternitas dicit infinitum actu. ❡ Ad 26
illud qđ obijcit φ neceſſe eſt ponere ſtatū. Dicēdū φ verū eſt
ſed ſtatus pñt eſſe infiniti: ⁊ lʒ in potētia nō ſit ponere ſtatū. tñ
q: actus nō ꝯſequitur totam potentiam. ſed in aliquo ſtatu eſt
ideo in ſtatu finito. Si querit. quare magis i hoc q̄ in alio. ra
tio ſumma ⁊ potiſſima eſt volūtas faciētis. ❡ Ad illud qđ obij 27
citur. φ antiquitas cepit cū mundo. Dicēdū: φ verū eſt. ſʒ de⁹
potuit facere φ añ inciperet: ideo nō valet ratio illa. Rationes
ad oppoſitum ſunt cōcedende. ꝓcedunt enim ſm primam viā.

❡ **Queſtio vnica.**

Conſequēter q̄tum ad ſcđm articulū q̄rit de i
mutabilitate diuine potētie. vtrū vʒ qđ ſemel E
deus pōt. ſemper poſſit. Et φ ſic. videtur quia
omnis potentia que eſt idem cum eſſentia. ha
bet idem poſſe quod eſſe. ⁊ omne illud cui⁹ poſ
ſe eſt idem quod eſſe. ſi habet eſſe immutabile ⁊
eternum. ha bet ⁊ poſſe. ſed quod deus ſemel eſt. ſemper eſt. q:
eius eſſe eſt immutabile. ergo ⁊ qđ ſemel pōt. ſemꝑ pōt. ❡ Itē
oīs potētia q̄ eſt infinita ⁊ nō pōt nō eſſe īfinita. ſꝑ eſt reſpectu
equaliū. q: ſi reſpectu paucorū eēt. aliq̄ñ defineret eē īfinita: ⁊
defineret eē oīps. ſʒ diui a potētia ſꝑ ē īfinita. ⁊ oīps: ergo nihil
poſſibilium accreſcit ei nec decreſcit: ergo qđ ſemel pōt: ſꝑ pōt

Itē oīs

Diſtinctio XLV

¶ Itẽ oĩs potẽtia q̃ eſt oĩno efficiẽs ⁊ nullo mõ dependens a poſſibili.oẽ qð põt ſemp põt ſi in ſeipſa maneat nõ mutata: ꝫ diuina potẽtia eſt ſp̄ hmõi ⁊ nõ mutaſ in ſe.ergo ⁊c. ¶ Item quicq̃d deus potuit adhuc põt.ſi nihil de eo factũ qð nõ ſubſit ei⁹ virtuti:ſed nihil põt fieri ab ipſo qð nõ ſubiaceat diuine virtuti:ergo pp̄ illud factũ nõ impediſ qñ adhuc poſſit.ğ põt quicq̃d potuit. ¶ Sꝫ ꝯ.ſic de⁹ põt ſemp quicq̃d potuit ſemel:ꝫ potuit xp̄m reſuſcitare a mortuis ⁊ mundũ creare.ğ et mõ põt.qð ſtultũ eſt dicere. ¶ Itẽ ſic quicq̃d ſeẽ põt ſp̄ potuit ſed mõ põt mundũ creaſſe.ğ ab eterno potuit creaſſe. ¶ Itẽ ſi q̃cq̃d põt ſemel.⁊ ſp̄.ſed añ mundũ potuit facere ꝙ mũdus nõ fuiſſet:ergo ⁊ mõ põt facere ꝙ mũdus nõ fuiſſet. ¶ Item cũ dr̄.de⁹ põt hoc.ſiue põt h̄ facere.hoc aliquo demonſtrato.aut ꝯnotaſ aliq̃d.aut nihil. Si nihil ğ eq̄ ve põt dici ꝙ de⁹ põt malũ vt bonũ. Si aũt aliq̃d ꝯnotaſ.hoc nõ eſt niſi poſſibilitas ad fieri:ꝫ qð factũ eſt idẽ ipſum nõ hꝫ poſſibilitatẽ ad fieri.ergo de⁹ nõ põt facere qð factũ eſt:⁊ prius potuit.ergo nõ põt q̃cquid potuit. ¶ Rñ.ad hoc ẽ duplex modus rñdẽdi ſi-
28 cut ad ſophiſma de ſcia.ꝯceſſo ſcʒ ꝙ diuia potẽtia ſꝫ veritatẽ oĩno ſit imutabilis.ſm poſitionẽ tñ noialiũ ꝯcedũt hanc põt q̃cq̃d potuit.⁊ rñdent illationi ſꝫ potuit xp̄m ſuſcitare.ğ ⁊ mõ põt.rñdent ꝙ nõ hꝫ inferri ſub illo tp̄e.ꝫ ſub alio.ğ põt xp̄m reſuſcitaſſe.⁊ hoc enũciabile adiunctũ verbis diuerſoꝝ tꝑoꝝ nõ eſt idẽ.iõ dicũt ꝙ ꝓpoſitio eſt vera.⁊ ſi alr̄ inferaſ aſſignãt pctũ in ꝯceſſu ſm fallaciã figure dictionis.vel ſm accñs. Tñ ſicut ſupra ꝓbatũ fuit.hec poſitio nõ hꝫ ỽitatẽ.ꝗuis illa poſitio vr̄ fuiſſe ꝓbabilis.⁊ magr̄ fuit hui⁹ poſitionis.q: p̄ h̄ ſoluit Et iterũ nõ ſoluit in ꝓpoſito. Primũ q: ſi diceref de⁹ poſſe q̃cquid potuit q: põt feciſſe qð potuit facere.pari rõne q̃ nũc eſt cecus põt q̃cq̃d potuit.⁊ trũcatus.q: põt feciſſe qð potuit facere.⁊ põt nũc vidiſſe qð potuit videre. Preterea dantẽ oppoſitũ hui⁹ ſolutionis adhuc ꝯtingit ſoluere hoc mõ formata rõne.põt q̃cquid potuit.ꝫ potuit nõ feciſſe mundũ añq̃ faceret ergo ⁊ mõ põt nõ feciſſe.loco ei⁹ qð eſt nõ feciſſe.nõ ẽ aliũ dare equalens.ğ illa rñſio nõ ſoluit.maxime cũ ipſe magr̄ dicat in lr̄a ꝙ deus nõ põt facere omne qð potuit aliqñ facere.nec vult facere.vel eẽ.vel fieri.qð aliqñ voluit facere.eẽ vel fieri Jõ dõm.ſicut dictũ fuit de ſcia ꝙ diuina ſcia in ſe oĩno imutabilis.deſinit ſcire aliqð enũciabile rõne ꝯnotati.q: ſcibile deſinit eſſe verũ.⁊ ipſa ſciẽtia ſiue ſcire ꝯnotat vno mõ in cognito veritatẽ.ſilr̄ intelligendũ ꝙ diuina potentia ꝯnotat in reſpectu eius dr̄ poſſibilitatẽ.⁊ talẽ inq̄ poſſibilitatẽ que reſpicit potentiã agentẽ ſub rõne potẽtie nõ impotentie. Quñ ergo ita eſt ꝙ multa poſſibilia fiunt ĩpoſſibilia per accñs.⁊ multa poſſibilia fiunt entia ⁊ iam ſunt impoſſibilia ad fieri.facere enim qð nõ ens nõ ſit nihil eſt facere.ſimilr̄ facere qð factũ eſt nihil eſt facere.⁊ ita impoſſibile eſt fieri.hinc eſt ꝙ q: deus nõ põt niſi poſſibile qð poſſe eſt poſſibile.q: nulla mutatione facta in potẽtia:ſed equalr̄ deo exiſtente potẽte ſit aliq̃d deo impoſſibile.ꝓpter mutationẽ a parte rei.⁊ hec ꝯcedẽda eſt ꝙ diuina potẽtia eſt immutabilis.⁊ hec negãda eſt.quicq̃d deus ſemel
29 põt ſemp̄ põt. Ad illud ergo qð obijciſ ꝙ diuinũ poſſe eſt eſſe ⁊ infinitũ ⁊ independẽs.totũ illud cõcludit ꝙ ipſa nõ muteſ. ſed nihil ſequitur de cõnotato verũ eſt tñ ꝙ poſſe dei reſpectu cõnotati ſemp̄ eſt infinitum:q: ſi auferatur finitũ ab infinito nihilominus remanet infinitũ ⁊ ideo ꝗuis deſinat aliq̃d poſ-
30 ſe facere.ſemp̄ tñ infinita põt. ¶ Ad illud qð obijciſ vltimo. q: alia patẽt ex hoc ꝙ diuina potẽtia dñatur oĩbus que ſunt. dõm ꝙ oĩa ei ſubſunt.⁊ tñ nõ ſequiſ ꝙ poſſit facere qð factũ ẽ põt tñ illud deſtruere:ſed facere nõ põt.q: faciendo aut facit aliq̃d aut nihil. Si aliq̃d.ergo aliquid plus eſt nũc q̃ pri⁹.ergo nõ facit qð factũ eſt. Si nihil ergo faciẽdo nihil facit. Similiter de eo ꝙ fuit.facere ꝙ nõ fuerit.aut facit hoc quieſcendo.aut operãdo.aut deſtruẽdo. Quieſcẽdo nõ.ſiẽm deus nihil faciat.cũ hoc eſt p̄teritũ.ſemp̄ ẽ p̄teritũ. Si ỽo faciat operando.cũ nihil ex hoc fiat.hoc eñ nõ fuiſſe p̄teritũ nõ eſt aliquid.ğ faciendo nihil facit. Si ỽo deſtruendo cũ p̄teritũ ſiue qð fuit nõ ſit.nihil facit deſtruẽdo.⁊ deſtruẽdo nihil deſtruit Concedẽdum eſt ergo ꝙ non põt quicq̃d potuit.q: fuit aliqñ poſſibile quod factũ eſt impoſſibile.nõ propter artationẽ potentie.ſed propter hoc ꝙ neceſſario cõnotat impotẽtiam ⁊ ſic patent obiecta.

Diſtinctio.xlv.De quidditate voluntatis dei.

IAm de volũtate dei aliq̃d ꝓ ſenſus nr̄i imbecillitate ⁊c. Supra egit mgr̄ de ſcia ⁊ potẽtia. Hic iã tertio agit de volũtate. Et hꝫ h̄ ps tres ptes. In p̄ma agit de volũtate ſm ſuã q̃dditatẽ. In ſcd̄a ſm ei⁹ ꝯpletionẽ reſpectu opis qualr̄.ſ.implicaſ ĩ.diſ.xlvj. Hic ozẽ qð.dictũ ẽ eñ. In tertia determinat qualr̄ volũtas nr̄a diuie ꝯformaſ.⁊ h̄ diſ.xlviij. Sciendũ q̃ eſt ꝙ aliqñ mala eſt volũtas. Prima ps hꝫ duas ptes. In p̄ma oñdit ꝙ volũtas dei eſt ipſa diuia eẽntia. In ſcd̄a ꝙ ip̄a eſt oĩm cã ibi. Hec itaq̃ ſũme bona volũtas cã eſt. In tertia oñdit ꝙ ip̄a volũtas dei eſt multiplr̄ dicta ibi. Hic nõ eſt p̄termittẽdũ nobis ⁊c. Di.xlv.

¶ Prima ps hꝫ duas. In prima oñdit ꝙ velle eſt in deo eẽ.⁊ volũtas ẽ eẽntia In ſcd̄a ſoluit dubitationem.ibi.⁊ lꝫ idem ſit deo velle. Scd̄a ps ſilr̄ hꝫ duas. In p̄ma oñdit ꝙ diuina volũtas velle eſt cauſa prima. In ſcd̄a oñdit ꝙ ẽ cã gñaliſſima.ibi. Uoluntas ergo dei vt ait Augu. ¶ Tertia ps in qua agit de iſti⁹ noĩs multiplicita ⁊c.⁊ h̄ nõ ẽ multiplicitas equocatiõis.ꝫ analogie hꝫ tres pticulas. In prima ponit modũ p̄ncipalẽ accipiẽdi circa h̄ nomẽ ꝙ eſt voluntas.q:.ſ.accipiſ ꝓ volũtate bñplaciti. In ſcd̄a ponit modos nõ p̄ncipales.ꝫ tropologicos ſm ꝙ accipiſ ꝓ ſigno voluntatis.⁊ hoc facit ibi. Aliqñ ỽo ſm quãdã dicẽdi figurã ⁊c. In tertia hec nã cõtinens ſolutionẽ. Rñ.plenã cõtinens ſolutionẽ. ſiter epilogãt p̄determinata.ibi. Quinq̃ ğ ſupra poſita ſunt q̃ dicũtur ⁊c.

De volũtate dei q̃ eſſentia dei vera eſt ⁊ eterna a

IAm de volũtate dei aliq̃d ꝓ ſenſus nr̄i imbecillitate dicẽdũ eſt Sciendũ eſt ğ. q: volũtas ſiue volẽs de deo ſꝫ eẽntiã dr̄. Nõ ẽ eñ ei aliud velle ⁊ aliud eẽ.ꝫ oĩno idẽ ⁊ ſicut idẽ ẽ ei eẽ bonũ qð eẽ deũ. ita idẽ eſt ei eſſe volentẽ qð eẽ deũ. Nã voluntas qua ſemp̄ volens eſt.non affectus vł motus eſt qui in deũ cadere nõ valet:ſed diuina vñã qua volẽs deus ⁊ huiuſmodi.

Soluit dubitationẽ ꝙ lꝫ idẽ ſit deo velle qð eẽ.nõ tñ p̄t dici deũ eẽ oĩa que vult. b

¶ Et lꝫ idẽ ſit deo velle qð eẽ nõ tñ dicendũ eſt deũ eſſe oĩa q̃ vult. Q₂ q̃dã de dei volũtate nõ recte ſentiẽtes nob̄ obijciũt dicẽtes. Si idẽ ẽ deo velle qð eſt.ğ cũ dicim⁹ deũ velle oĩa q̃ facit dicim⁹ eũ eſſe oĩa q̃ facit.alioquin nõ ibi illo ỽbo idẽ ſignificaſ qð ſignificaſ h̄ ỽbo eẽ.cũ de deo dr̄. Et ſi ita eſt.nõ ſp̄ dr̄ de deo velle ſm eſſentiã. Si ỽo ſm eſſentiã non
a dr̄ aliqñ.quõ ğ dr̄ de deo. Relatiue eñ voluntas nunq̃ dr̄. Ad qð dicim⁹.q: lꝫ idẽ penitus ſit deo velle qð eſſe.nõ tñ põt dici oĩa q̃ vult.ſicut idẽ eſt deo eẽ.qð ſcire.nec tñ ſicut dr̄ ſcire oĩa.ita q̃ p̄t dici eſſe oĩa At vbicũq̃ deus dr̄ ſcire vel ſciẽs.vel velle vł nolẽs.hec de eo ſm eſſentiã dicunſ. Cũ eñ dr̄ deus ſcit.vel deus vult.ſiue deus eſt ſciẽs vel volẽs.eſſentia diuia p̄dicatur ⁊ deus eſſe enũciatur. Cum autẽ additur oĩa vel aliquid vel aliqua.⁊ dicitur deus ſcit oĩa vel vult aliquid vel aliqua.eſſentia quidem diuina predicatur nõ ſimpliciter et abſolute.ſed ita vt ſcie que ip̄e eſt omĩa ſubiecta monſtrentur.⁊ voluntati q̃ ipſa eadem eſt aliq̃d vel aliqua ſubiecta eſſe dicãtur. vt talis
b ſiat ſenſus.deus ſciat omĩa.i.

a ¶ Relatiue eñ volũtas nunq̃ dr̄. Ur̄ falſum.q: ſicut creator dr̄ ad creaturam.⁊ p̄ſcia ad p̄ſcitũ.ita velle dr̄ ad volitũ.ꝫ ẽ ſup̄ hitũ diſt.xxxv.ꝙ illa dr̄r relatiue.ğ ⁊ velle. ¶ Rñ. dõꝫ ꝙ mgr̄ accipit ĩ relatiue pure relatiu⁹ modus dicẽdi diſtinguiſ a mõ dicẽdi ſm ſubam.⁊ h̄ ẽ p̄ſonalis.⁊ ita accipiſ h̄.ipſe aũt obijcit ĩ relatione reſpectu creature q̃ ẽ q̃tum ad modũ itelligẽdi nec diſtinguiſ a mõ dicẽdi ſm ſubam.vel p̄t dici ꝙ mgr̄ loq̃tur ſm gñalẽ nois itellectũ.q: velle nõ ẽ tñ reſpectu creati vt p̄ſcire et creare.ꝫ ẽt reſpectu dei. De⁹ ſcit de⁹ vult de⁹ non vult quõ intelligantur hec verba.
b. ¶ Deus ſcit omnia ⁊c. Uidetur male dicere: q: ſimiliter diuine voluntati

ſubiecta ſunt oīa. q: volūtati eius reſiſtit. ergo deus vult oīa
qđ nō cōcedit. Item ego quero cū oīa ſcibilia ſint ſubiecta di
uine ſciētie ⁊ eſſentie. ⁊ ſimilr volita. quare nō dicimus ꝙ de⁹
volendo ſe velit alia. ſicut ſciēdo ſe ſcit alia. Quod ſi tu conce
dis. tūc cetera eſſent eterna. Si tu dicas ꝙ nō eſt ſilr̄ q̄rit q̄re
nō. et vr̄ ꝙ ſit ſilr. q: ſicut
diuine ſcie act⁹ nō defle
ctitur ex̄ deū ⁊ ſciendo ſe
ſcit oīa. ita ⁊ de volūtate
vr̄. Rn̄. dōm ꝙ ſubiecta
diuine ſcie nō dicunt. q:
ſunt inferiora. ſ; ſubiecta
dicunt reſpectu quoꝝ eſt
actus diuie cognitiōis. ⁊
hec quidē ſunt oīa cogno
ſcibilia. ⁊ iō nouit oīa ſilr
ſubiecta voluntati. ⁊ hec
nō ſunt oīa volibilia ideo
3 p; illud. ¶ Quod querit
vtrū volendo ſe velit oīa.
dōm ꝙ velle vno modo di
cit cōplacētiam. Alio mo
do dicit cauſa;. put dicit
cōplacentiā. credo ꝙ be
ne poteſt dici ꝙ volendo
ſe velit oīa. q: oīa placēt
ei que ab ipſo ⁊ ad ipſum
ſunt. put tn̄ dicit pgreſ
ſum effectus ab ipō q̄uis
actus nō egrediatur. ⁊ iō
dicit reſpectū ad exēplar
vnde ſicut nō ſequit poſ
ſendo ſe poteſt omnia. ſic
⁊ in propoſito.
4 c ¶ Quare fecit de⁹ celū
⁊ terrā. Rn̄dendū eſt illi
q: voluit. Videt mala rn̄
ſio. q: tūc v; facile oīa de
termiare. videt etiā ꝙ vo
lūtas dei nō hēat rōnem
Sed ꝫ. ſup illud Eph. j.
Scdm̄ conſiliū volūtatis
ſue glo. volūtas dei eſt ex
rōne q̄ eſt q̄rere rōnē. Re
ſpon. dōm ꝙ volūtas nr̄a
cū excitat a volito. cām ⁊
rōnē ab eo h;. ⁊ q̄tū ad ſe
⁊ q̄tū ad volitū. maxie tn̄
vult aliq̄d qđ ē pp finē. ſ;
volūtas dei cuius actus
eſt ipſe. maxime cum vult
q: nō excitat aliqua rōne
alia a ſe. tn̄ cauſam q̄tum
ad ſe hēre nō pōt. Volitum
autē aliqn̄ h; aliā cām q̄
volūtatē. aliqn̄ ſolā volū
tatē vt in mūdi creatione
volūtas h; rōnem ſed nō
cām. q: nō eſt irrōnalis.
vn̄ nō h; rōne; tā q̄ diuer
ſam a ſe ſ; idē re. ⁊ iō volū
tas dei nō pōt eſſe irrōna
lis. ⁊ pter hoc in actib⁹
qui totalr ſunt ab ipō ſuf
ficit ipſum velle nec opor
tet vlterius aliam rōnem
querere. ⁊ ſic p; illud.
d ¶ Volūtas ergo dei ⁊c.
5 Videt male dicere. q: tūc
cū volūtas dei ſit agēs p
intentionē. videt ꝙ nihil
fiat caſu et fortuna. Rn̄.
dicendum ꝙ deus q̄uis

Diuina volūtas eſt cauſa pma.

Augu. Hic d: q̄recius cā q̄ren da nō ē.

deus eſt cuius ſcie que ipſius
eſſentia eſt. oīa ſubiecta ſunt.
Silr de⁹ vult hec vl illa. i. de⁹
eſt cui⁹ voluntati que ipſe eſt
hec ſiue illa ſubiecta ſunt. Vo
lens q̄ ſiue velle d: de⁹ ſm ēen
tiam cui⁹ volūtas eſſentia eſt
ſempiterna ⁊ imutabilis. lic;
ea varient ⁊ trāſeant q̄ ei ſub
iecta ſunt. q̄ non pōt eſſe iniu
ſta vel mala. quia deus eſt.
☞ Q; dei volūtas ſumme
bona eſt omniū que naturali
ter ſunt cauſa prima cuius cā
non eſt querenda. q: nullā ha
bet cum ſit eterna. c
¶ Hec itaq; ſumme bona vo
luntas cā eſt oīm que natura
liter fiūt vel facta ſiue futura
ſunt. q̄ nulla pueuta eſt cā. q:
eterna ē. iōq; cā ipſi⁹ querēda
non eſt. ¶ Qui eīn eius cām
querit. aliq̄d maius ea querit
cum nihil ea mai⁹ ſit. vnde au
gu. in lib. lxxxiij. queſtionum.
Qui querit q̄re voluerit deus
mundum facere. cauſam que
rit volūtatis dei. Omnis aūt
cā efficiens maior eſt eo qđ ef
ficitur. Nihil aūt mai⁹ ē volū
tate dei. Nō ergo ei⁹ cauſa q̄
renda eſt. Idē in li. cōtra ma
nicheos. Si q̄ dixerit q̄d pla
cuit deo facere celum ⁊ terra;.
Reſpondēdum eſt eis qui vo
luntate; dei noſſe deſiderant
cauſas ⁊ voluntatem dei ſcire
querunt ꝙ volūtas dei omniū
que ſunt: ipa ſit cā. Si eni; ha
bet cām voluntas. eſt aliquid
quod antecedit voluntatē dei
qđ nephas eſt credere. Qui
c ergo dicit quare fecit deus
celum ⁊ terram. reſpondendū
eſt illi q: voluit. Volūtas eīn
dei cauſa eſt celi ⁊ terre. ⁊ ideo
maior eſt voluntas dei q̄ celū
⁊ terra. Qui autem dicit qua
re voluit deus facere celum et
terram. magis aliquid querit
q̄ eſt voluntas dei. nihil au
tem maius inueniri poteſt.
Compeſcat ſe ergo humana
temeritas. ⁊ id qđ nō eſt nō q̄
rat. ne id qđ eſt non inueniat.
Ecce his autoritatibus aper
te inſinuat ꝙ volūtatis dei cā
nulla ē. ⁊ iō querēda nō eſt.
☞ Q; volūtas dei eſt oīm
cauſa generaliſſima. d
d ¶ Volūtas q̄ dei (vt ait au
gu. in. iij. li. de tri.) pma ⁊ ſum
ma cauſa eſt omniū ſpecieru;
e atq; motionū. Nihil enim fit
qđ non de interiori atq; intel
ligibili aula ſummi imperato
ris egrediatur ſm ineffabile;
iuſticiā. Vbi enim non opera
tur quod vult dei omnipoten
tis ſapientia. que ptingit a fi
ne vſq; ad finem fortiter ⁊ diſ
ponit omnia ſuauiter et non
ſolum facit ea que perſeuerā
tia conſuetudinis admiratio
ne non admittunt. ſed etiā ea
que propter raritatem ⁊ inſo
litum euentum mira videntur
f vt ſunt defectus luminarium
et terremotus: et monſtruoſi
animantium partus. ⁊ his ſi
milia. quorum nihil fit ſine vo
luntate dei: ſed pleriſq; nō ap
g paret. Ideoq; placuit vanita
ti philoſophoꝝ etiam cauſis
alijs ea attribuere cū omnino
h videre nō poſſent ſuperiore;
ceteris omibus cauſam. id eſt
voluntatem dei. Itaq; nō niſi
dei volūtas cā prima eſt ſani
tatis. egritudinis premioru;
atq; penarum. gratiarum ⁊ re
tributionum. Hec q̄ ſola ē vn
de ortū eſt quicquid eſt. ⁊ ipſa
non eſt orta ſed eterna.
☞ Voluntas dei eſt multi
pliciter dicta. e
¶ Hic nō eſt pretereūdu; no
bis ꝙ ſacra ſcriptura de volū
tate dei varijs modis loq̄ con
ſueuit. ⁊ tn̄ nō eſt dei volūtas
diuerſa: ſed locutio diuerſa ē
de voluntate: q: nomine volū
tatis diuerſa accipit.
☞ Ponit modū principa
lem accipiendi hoc nomen vo
luntas ſm quē dicitur volun
tas beneplaciti. f
¶ Nā volūtas dei vere ac p
h prie d: que in ipō eſt ⁊ ipſius
eſſentia eſt. et hec vna eſt. nec
i multiplicitatem recipit. nec
mutabilitatē q̄ inexpleta eſſe

ſit cā oīm. nō tn̄ eſt tota cā. ſed ipſe cū cauſis creatis. Propter
hoc notandū ꝙ effectus h; cōparari ad cām ſupremā q̄ de⁹ eſt
⁊ ſic nihil euenit caſu ⁊ fortuna. H; etiā cōparari ad volūtatē
ſiue cām creatā q̄ eſt natura vel intelligētia. ⁊ ſic cū multa eue
niant pter intentionē multa fiunt caſu ⁊ fortuna.
e ¶ Nihil eīn fit ꝙ nō de 6
interiori atq; intelligibi
li aula ſummi imperatoris
⁊c. Vr falſum q: peccā ſiūt
et nō egrediunt ab ipſo.
Rn̄. dōm ꝙ mgr̄ nō aſſu
mit hāc autoritate; ſicut
h; in originali. Nā ibi d;
ꝙ nō iubeat aut pmittat
⁊ ita nō h; locū obiectio.
Nihilomin⁹ pt dici ꝙ ma
teria reſtrigit diſtributio
nem ſuā ad res q̄ ſūt aliq̄
natura. vel dicēdū ꝙ am
pliat verbū egrediēdi ad
facere ⁊ permittere.
f ¶ Defectus luminariū Sole
⁊ terremot⁹ ⁊ monſtruoſi 7
aīaliū ⁊c. Vr falſum dice
re q: monſtrū dicit deor
dinationē aliquā in natu
ra. ergo nō eſt a cā ſupre
ma. Rn̄. aliq̄bus dicendū
vr̄ ꝙ monſtrū dicit deor
dinationē aliquā in natu
ra. ⁊ dicit etiā ſubam ali
quam. Subſtātia cām h;
poſitiuā q̄ de⁹ eſt. inordi
natio illa nō h; cām poſi
tiua ſ; priuationē. ⁊ hec ē
vt plurimū improportio
virtutis agentis ad mate
riam. Aut eīn materia ſu
pabūdat. aut deficit ſm
pportionē caloris operā
tis ⁊ virtutis. Et Aug. lo
quit de monſtris q̄tū ad
id qđ habēt ſubſtractum
Tn̄ alit poſſet dici ꝙ mō
ſtra etiā ſunt a deo punie
te qn̄ pene ſunt. et ſic hūt
rationē ordinis. quāuis
eīn deus nō faciat contra
ordinē in ſinē. facit tamē
contra ſolitum curſum na
ture frequēter. vel ad vin
dictam vel ad miſericor
diam.
g ¶ Placuit vanitati phi 8
loſophoꝝ ⁊c. Videt ꝙ nō
bene dicat. quia philoſo
phi cauſas alijs attribue
runt vere. ergo in hoc va
ni nō fuerunt. vtpote lu
na eclipſat eo ꝙ terra in
terponit. Rn̄. dōm ꝙ nō
ideo dicūtur vani q: alijs
tribuerūt. ſed q: ſic alijs
tribuerūt. vt ad cām prĩ
cipuā nō referrent. Et iō
euanuerūt. q: ad cām pri
mā ⁊ pcipuā nō venerūt
que ſola eſt cā ſimplr pri
ma. et ſimplr gn̄aliſſima.
h ¶ Nā voluntas dei ⁊c. 9
Videtur falſum dicere.
quia plures ſunt ydee eo
ꝙ plurium ydearum er
go ſint

go ſiſr plures volūtates
ꝙ pluriū volitoꝝ. Rñ. di
cendū ꝙ nō ē ſiſe ſicut p3
in q̄one de ydeis. q2 volū
tas dicit ꝙ plus eſt ſe te-
net ex pte volētis ꝛ ſm eē
ꝛ ſm rōnē dicēdi. ꝛ iō ret
rōne vna eſt volūtas bñ-
placiti. ſ3 ydea ſm rōnem
dicēdi plus ſe t3 ex parte
ydeati. q2 ſiſitudinē ei⁹ di
cit. ꝛ cognitio ſm rōnē in
telligēdi ꝛ dicendū motū
dicit in nobis a rebus ad
aīam ſm rē ſed in deo ſm
rōnē intelligēdi volūtas
aūt no. iō hoc duplici rō-
ne concedit̄ de ydeis nō
de voluntate.

10 i ℭ Nec mutabilitatē ꝛc.
Uidet̄ falſum q2 de⁹ nunc
vult aliq̄d eſſe qō poſtea
nō vult eſſe. ergo videt̄ ꝙ
deſinat velle ꝛ ſiſr icipiat
ergo videt̄ diuina volun-
tas mutari. Rñ. dōm ꝙ i
hmōi locutionib⁹ ieſt ſolū
reſpectu cōnotati muta-
tio qō cōparat̄ ad diuinā
volūtatem rōne cuius po
nitur inceptio ꝛ deſitio in
actibus illis q̄ cōnotant
aliquid de p̄ſenti. Si em̄
dicatur deus vult hoc eē
futurum ab eterno voluit
ſ3 tñ cā in actu ſiue actua
liter cauſans nō fuit niſi
qñ facere voluit. i. p illo
inſtāti in quo actus volū
tatis copulet̄ operi. non
aūt ipſi ſubiecto volenti ꝛ
ſic patet quō ſit cā actua
lis in tpe nulla facta i ea
mutatione q2 cōtinue vo
luit. ꝛ ita in actu fuit. ſed
cauſans in actu non fuit
niſi pro tempore pro quo
voluit ita nulla circa deū
voluntas incepit: ſed ſol⁹
effectus incepit.

11 l2 ℭ Dr iratus deus et tñ
nō eſt ira in eo aliqua ꝛc.
Uidetur male dicere. q2 i
deo eſt vis rōnalis ꝛ con
cupiſcibilis. ergo pari rō
ne ponēda eſt in deo ira-
ſcibilis. ergo ſicut vere in
eo eſt actus cognitiue et
amoris ita proprie actus
furoris. Rñ. dōm ꝙ ira-
ſcibilis aliquo mō ſonat
impfectionē3 de rōne ſui
nois. ꝛ iō dicūt aliqui ꝙ
nullo mō recipitur in deo
niſi tranſumptiue. Cōtra
actus hmōi vis in nobis
ſunt gloriari ꝛ dñari. ꝛ hi
ſunt in deo quare nō ſiſr.
ꝛ hec vis. Et eſt ppterea
dōm ꝙ in deo vere eſt vis
gloriādi ꝛ dominādi q̄ eſt
ipſa diuina ſubſtātia: tñ
q2 ita h3 paſſionē quieta3

non pōt. De qua ppheta ait.
Oia quecunq3 voluit dñs fe-
cit. Et apl's volūtati ei⁹ q̄s re
ſiſtet. et alibi. Ut pbetis que
ſit voluntas dei bona ꝛ bene-
placens ꝛ pfecta. Et hec volū
tas recte appellatur benepla
citum dei ſiue diſpoſitio.

☞ Ponit modos nō prin
cipales ſed tropologicos ſm
ꝙ volūtas accipitur p ſigno
voluntatis. g

ℭ Aliqñ vō ſm figurā quan
dam dicēdi volūtas dei vocat̄
qō ſm ppꝛietatē nō ē volūtas
ei⁹ vt p̄ceptio phibitio ꝯſiliū
necnō pmiſſio ꝛ opatio. Jōq3
pluralr̄ aliqñ ſcriptura volun
tates dei pnūciat. Uñ ppbe-
ta. Magna opa dñi exq̄ſita
in oēs volūtates ei⁹. cū nō ſit
niſi vna volūtas dei q̄ ipſe eſt
pluralr̄ tñ dicit volūtates: q2
volūtas dei varijs modis ac
pro diuerſis accipit̄ vt dictū ē
Jta etiā idē ppheta pp mul-
tos effect⁹ mie ꝛ iuſticie plu-
ralr̄ dicit. Mias dñi ineter-
num cātabo. Et alibi. Juſticie
dñi recte letificātes corda. cū
tñ in deo vna ſit mia vna iuſti-
cia. et vna eadēq3 ſit mia q̄ iu-
ſticia. ſ. diuina vſīa. Jdeo autē
preceptio ꝛ phibitio atq3 con
ſiliū cū ſint tria dr̄ tñ vnūq̄dq3
eoꝝ dei volūtas. q2 iſta ſunt ſi
gna diuine volūtatis. queād-
modum ꝛ ſigna ire dñr ira. et
dilectionis ſigna: dilectio ap-
l2 pellant̄. ꝛ dr̄ iratus de⁹. et tñ
non eſt ira in eo aliqua. ſed ſi-
gna tñ q̄ foris ſunt q̄bus ira
tus oſtendit̄. ira ipſi⁹ noiatur
Et eſt figura dicendi ſm quā
non eſt falſum qō dicitur. ſ3 ve
rum qō dicit̄ ſub tropi nubilo
obūbrat̄. Et ſm hos tropos
diuerſe voluntates dei dicun
tur. quia diuerſa ſunt illa que
per tropum voluntas dei di-
cūtur. Pro precepto dei atq3
conſilio pōt accipi voluntas
vt ibi. Fiat volūtas tua ſicut
in celo et in terra. Et alibi.
Qui facit voluntate3 patris
mei qui in celis eſt. ipſe frater
meus ꝛ ſoror et mater eſt. Et
contra hanc voluntatem mul
ta fiunt. Unde Auguſtinus
in libro de ſpiritu et littera.
Jnfideles inquit contra volū

tatem dei faciunt. cum ei⁹ euā
gelio non credunt. Et ſi illa
tria dicunt̄ dei voluntas. ideo
quia ſigna ſunt diuine volun-
tatis. non eſt tamen intelligē-
dum deū omne illud fieri vel-
le quod cuicunq3 precepit vel
nō fieri quod phibuit. Pre-
cepit em̄ abrahe immolare fi-
lium nec tñ voluit. nec iō prece
pit vt id fieret. ſed vt abrahe
pbaret̄ fides. Et in euāgelio
precepit ſanato ne cui diceret
ille aūt p̄dicauit vbiq3 intelli-
gens deū non ideo phibuiſſe
qñ vellet opus ſuū p̄dicari. ſ3
vt daret formam homini lau-
dem humanā declinādi. Per
miſſio quoq3 dei et operatio
volūtas dei appellant̄ quali-
ter accipit Auguſti. in enchi.
dicens. Non fit aliquid niſi
omp̄s fieri velit. vel ſinendo
vt fiat vel ipſe faciendo. Nec
dubitandum eſt deum facere
bene etiam ſinendo fieri que-
cunq3 fiunt male. non enim hec niſi iuſto iudicio dei ſi-
nit. ꝛ profecto bonum eſt. omne quod iuſtum eſt. Ecce
hic manifeſte habemus dei voluntatē appellari ipſius
opationē vel pmiſſionē. cū dicit nō fieri aliq̄d niſi om-
nipotens fieri velit. vbi includit ꝛ bona ꝛ mala omnia
que fiūt. Jdeoq3 aperte diſtinguit quō deū velle dixe
rit ne eadē ratione intelligeret̄ velle bona ꝛ mala ſub-
dens. vel ſinēdo vt fiat hoc q̄tū ad mala dicit. vel ipſe
faciendo. hoc q̄tū ad bona. Mala em̄ ſinit fieri. ſ3 nō
facit bona vō ip̄e facit. Jdeoq3 dixit eum velle q2 ꝛ vo
lens mala ſinit. ꝛ volēs bona operatur. ꝛ ob hoc pmiſ-
ſio ꝛ operatio voluntas dei dicuntur.

☞ Epilogus p̄dictoꝝ ꝙ quinq3 ſupra ſunt poſita
que dñr ſm tropū. ꝛ ideo diſtinguat lector vbiq3 pro
quo eoꝝ accipiatur voluntas. h

ℭ Quinq3 ergo ſupra poſita ſunt q̄ dñr ſ3 tropū dei
voluntas. q2 ſigna ſunt diuine volūtatis que vna eſt ꝛ
immutabilis. ſ. dei beneplacitum. Jdeoq3 diligēter di
ſtinguat lector vbi de volūtate dei ſcriptura cōmemo
rat iuxta quē modū accipi oportea t. ſ. p bñplacito dei
an p aliquo ſignoꝝ eius. Magna em̄ ē adhibēda diſ-
cretio in cognitione diuine volūtatis. q2 ꝛ bñplacitu3
dei eſt volūtas eius. ꝛ ſignū beneplaciti eius dicit̄ vo-
luntas eius. S3 bñplacitū eius eternū eſt. ſignum vō
beneplaciti non ꝛ ꝯſonat rerū
effectibus bñplacitum ipſius
ꝛ ipſi effectus rerū ab illo nō
diſcordāt. Fit em̄ omne qō be
neplacito vult fieri ꝛ oīe qō
non vult fieri. nequaq̄ fit. Nō
ita autem eſt de ſignis: quia
precepit deus multis ea que
non faciunt. et prohibet que
non cauent et conſulit que nō
implent.

de rōne ſui nois: iō nō re
cipit̄ i deo vis iraſcibilis
nec ira niſi trāſſumptiue
ꝛ ſermone tropico. Et no
tandum ꝙ deus habet ſi-
gna ire nō que ſignificēt
irā in ipſo: ſed que ſignifi
cant iram in nobis ꝛ vere
quando in nobis ſunt.

De⁹ non vult ab hoībus oīa fieri q̄ p̄cipit vel non fieri q̄ p̄hibet.

l ℭ Precepit enim abrae 12
immolare filium nec ta-
men voluit. ꝛc. Cōtra ſm
hoc videtur ꝙ preceptu3
falſum ſignum fuit. Re-
ſpon. dicendum ꝙ volun-
tas dei volebat fidē ꝛ de
uotionem abrae manife-
ſtare in pperatione obe-
diendi. et hoc deus vole-
bat ꝛ hoc ſignum impor-
tabat ꝛ vere: ſed tamē ſm
eſtimationem abrae plus
importabat. et per illud
plus quod abraam intel-
ligebat dominus fidem
eius probabat. ita ꝙ nec
in ſigno falſitas. nec in
abraam deceptio fuit ſed
probatio.

Exēpla vbi per miſſio ꝛ opatio dñr dei volun tas.

AD intelligentia3
preſentis diſtin-
ctionis tria prin
cipaliter queruntur. Pri
mo de volūtate diuina q̄
tum ad quidditatē. Se-
cūdo q̄tum ad cauſalita-
tem. Tertio q̄tum ad rō-
nem ſignificādi. Quātu3
ad primum duo querun-
tur. Primo queritur vtrū
ſit in deo ponere volunta

tem. Scḋo vtrū ipm ſit dicere oīuolentē ſicut dr̄ oīpotens.

A **Queſtio. j.** Q2 in deo nō ſit ponere volūtatē oſ̄dit autoritate ⁊ rōne. Prio ſic. Aug. i li. de li. ar. Volūtas eſt rōnalis motus ſenſui pſidēs ⁊ appetitui: ſ3 in deo nō ē motus nec ſenſus nec appetitus. g̊ nec3 volūtas. ¶ Itē Aug. in li. de duab⁹ aīabus. Volūtas ē animi mot⁹ ad aliqḋ pſequendū vl̄ fugiendū: ſ3 in deo nō ē ponere fugā nec pſecutionē: ergo nec voluntatē. ¶ Itē rōne vr̄: q2 volūtas eſt potentia in nobis maxime vertibilis. vnde alie potentie non poſſunt in malū: ſ3 ſola volūtas eſt a qua eſt pctm̄. ſ3 in deo nulla eſt oīno v̄tibilitas ad malū. ergo ⁊c. ¶ Itē volūtas eo ipſo φ volūtas eſt ad oppoſita. eo φ ad oppoſita eſt ꝯtingēs ⁊ variabilis. in deo aūt nulla cadit ꝯtingētia nec varietas. g̊ ⁊c. Probatio p̄me. volūtas eo ipſo φ volūtas ē. eſt ptās rōnalis. ſ3 poteſtates rōnales ſunt ad oppoſitū. ſicut dicit phs. g̊ ⁊c. Silr̄ eo ipſo quo ē volūtas ē libera. ⁊ ſi hoc. nō ē determiata ad vnū q2 tunc nō haberet libertatē. ſicut nec potentie naturales. ergo eſt ad oppoſita. eſt igit̄ variabilis. ¶ S3 ꝯtra. Eph. j. dicit apl's ſm ꝯſiliū voluntatis ſue. Et iterū ibidē ſm ꝓpoſitu3 voluntatis ſue. ⁊ tota ſcriptura eſt plena hoc nomine voluntatis vt eſt in deo. ergo ⁊c. ¶ Itē phus in. xj. cōcludit φ voluntas eſt actio ipſius dei. ¶ Itē rōne videt̄. q2 volūtas eſt illud penes qḋ reſidet inter creata ſumma poteſtas. ergo ſi voluntas de ſe dicit ptātem. q2 oībus pſidet in regno aīe. ⁊ nihil pōt ſibi imparare. ſ3 de⁹ eſt potētiſſimus. ⁊ oē qḋ poſſibile eſt ſibi attribuendū eſt. g̊ ⁊c. ¶ Item voluntas in qua ꝯſiſtit voluptas ſumma ſiue felicitas. Btūs eni eſt qui h3 oē qḋ vult. vn̄ nihil delectat̄ niſi hn̄s voluntatē vl̄ aliquid ſiſe volūtati. ſed de⁹ eſt feliciſſimus in quo eſt omnis felicitas ⁊ iocunditas. ergo ⁊c. ¶ Itē voluntas eſt illud penes qḋ reſidet iuſticia ⁊ eq̄tas. iuſticia eni nō eſt aliud q̄ rectitudo voluntatis. vn̄ nō hn̄tia voluntatē nō ſunt capabilia iuſticie. ſed de⁹ eſt iuſtiſſim⁹ ſm oēm intellectū. ergo h3 voluntatē. ¶ Itē voluntas eſt vis ſm quā attendit̄ ſumma liberalitas. oīs eni liberalitas venit ex amore: ſ3 ꝯſtat φ amor eſt actus volūtatis. in deo autē ponere eſt

15 ſummā liberalitatē. g̊ ⁊ amorē ⁊ volūtatē. ¶ Rn̄. dōm φ i deo eſt ponere volūtatē ſicut oſ̄dūt q̄ttuor rōnes p̄dicte. Propter quattuor ꝯditiōes. ſ. ptātis voluptatis eq̄tatis ⁊ liberalitatis que ſunt circa voluntatē ⁊ magis ꝓpie in deo. ⁊ completiori mō q̄ in nobis. volūtas eni in nobis eſt p d2iam a ſuba ⁊ actu ⁊ per diſtātiā a fine. in deo aūt p oīmodā indifferentiā ho2. ſ. ſube virtutis. actus. ⁊ finis. Et q2 in nobis ē per d2iam a ſuba ⁊ ab actu. iō alijs pſidens. ⁊ ſm diuerſos act⁹ variabilis. Propter differentiā eni a ſuba in qua poſſunt ⁊ alie potētie radicari pſidet alijs potētijs vt ſenſui ⁊ appetitui. ꝓpter differentiā ab actu eſt variabilitas ſm alterationē affectionū. in deo autem neutru3. iō nec regit inferiores potentias: nec h3 variari ſm affectiones varias. ⁊ q2 in nobis eſt p diſtantiā a fine. inde eſt φ eſt indigens. ⁊ iō in ea eſt fuga ⁊ appetitus ⁊ cadit in ea triſticia ⁊ malicia. q2 pōt a fine obligari. cū nō ſit illi coniūcta in deo aūt eſt oīno ſiui coniūcta. ideo nec fugā nec appetitum h3. nec triſticiā. nec maliciā. ſed oīmodā leticiam ⁊ iuſticiā. Et ſic pt3 rn̄ſio ad prima tria. q2 q̄uis iſte ꝯditiones. appetit⁹. fuga. malicia. ſiue vertibilitas ꝯditiones. ſint voluntatis create

34 tn̄ oīno a volūtate diuina ſemote ſunt. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ φ eſt ꝯtingens ⁊ variabilis. dōm φ eſt ꝯtingentia in actu vel in effectu. Si loquamur de ꝯtingentia in effectu nō tm̄ eſt in effectu noſtro. ſed etiā in multis que a deo ſunt. Multa eni facit deus que poſſet nō facere nullo repugnante. Si aute3 loquamur de ꝯtingētia in actu. φ voluntas modo vult aliquid. modo deſinit aliquid velle. ⁊ incipit velle. mō vult aliquid. mō vult oppoſitū. hoc cadit in voluntate humana. q2 inter voluntatem humanā ⁊ actum eſt differētia vn̄ nec ſemp eſt in vno actu. nec in actu vniformi. diuina aūt volūtas ꝓpter idētitate3 ſui cum actu oīno variari nō pōt. nec h3 in ſe aliquā ꝯtingentiam. ⁊ ideo patent omnia queſita.

B **Queſtio. ij.** Suppoſito φ in deo ſit ponere volūtatem. Querit̄ vtrū ipſam ſit ponere oīuolentē. ⁊ ita dicat̄ a voluntate oīuolens ſicut a potētia ⁊ ſciētia omniſciēs ⁊ oīpotens. Et φ ſic videt̄. q2 deus nō dr̄ oīpotens eo φ poſſit oīa. ſed q2 pōt omne qḋ decet ei⁹ potentiā. nō eni pōt mala. Silr̄ vult deus oē qḋ decet voluntate3 ei⁹ velle. ergo d3 dici oīuolens ſicut oīpotens. ¶ Itē ſicut ſe h3 cognitiua dei ad verū. ita ſe h3 affectiua ſiue volūtas ad bonū. ſed cognitiua ſiue intellectiua amplectit̄ oē verū. vn̄ q̄ diceret deus aliqḋ verū ignorare derogaret ei⁹ intelligentie. ergo pari rōne cū intelligētia nō ſit latior nec ē pfectior q̄ volūtas. voluntas erit reſpectu oīs boni. ergo ſicut dr̄ oīſciens. q2 ſcit oē verū ita oīuolens. q2 oē bonū vult. ¶ Item ſicut dr̄ de⁹ verū oīs veri. a quo. ſ. oē verū h3 v̄itatē. ita eſt bonū oīs boni a quo oē bonum h3 bonitatē. ſed de⁹ in cognoſcendo ſuā veritatē. q2 eſt rō oīm oīa cognoſcit. ergo ſilr̄ diligēdo ſuā bonitatē oē bonū diligit: ſ3 oē qḋ diligit vult. ergo vult oē bonū ſicut ⁊ cognoſcit oē verū. ⁊ ſic ⁊c. ¶ Itē bona volūtas eſt q̄ ſe extēdit ad multa bona. ergo melior ad plura. ⁊ optima ad oīa. ergo infinita ad infinita. ergo ſicut potētia ⁊ ſcia ſe extēdunt ad oīa et infinita. ita ⁊ volūtas. ergo qua rōne dr̄ omp̄s ⁊ oīſciens. pari rōne d3 dici oīuolens. ¶ Cōtra in ps̄. Oīa quecūq3 voluit fecit. ergo nihil vult niſi q̄ facit. ſed plura pōt facere ⁊ nō pōt niſi volēs. ergo plura pōt velle. ſed ſi deus plura poſſet ſcire nō eſſet omniſciens. ergo ⁊c. ¶ Item ſi aliquid ſciret hō quod nō ſciret deus. nō eſſet oīſciens deus. cum ergo aliquid velit homo quod deus nō velit. vtputa facere furtū. ergo deus nō eſt omniuolens. ¶ Itē ſi poſſe malū eſſet poſſe. de⁹ non eſſet omnipotens. q2 non poteſt mala. cum ergo velle malum ſit velle. ⁊ deus non velit mala. deus nō eſt omniuolens. Probatio minoris. malum nō eſt malum niſi quia voluntariū. quia ſm Augu. peccatum adeo eſt voluntarium ⁊c. ergo ratio voluntatis ſaluatur in malo. ſimilr̄ ⁊ actus voluntatis in volendo malum ergo ⁊c. ¶ Itē velle malu3. aut eſt velle aut eſt nolle. Si velle habeo ꝓpoſitum. Si nolle: ſed nolle malū eſt bonū: ergo velle malum eſt bonū. ergo ſi deus vult omne bonū. deus vult oē malum quod eſt falſum. Reſtat ergo φ velle malū eſt velle. et deus nō vult malum. ergo deus nō eſt omniuolēs. Sed illud argumentum eſt ſophiſticum. q2 ſilr̄ poſſet obijci de potentia. Sed queritur vnde eſt hoc φ velle malum eſt velle. ſed poſſe malum nō eſt poſſe vel potentie ſed impotētie. Iuxta hoc queritur de cōparatione potentie. ſapiētie ⁊ volūtatis. ad ſua obiecta ſm ambitum. ¶ Rn̄. dōm φ cū querit̄ vtrū deus ſit oīuo 15

lens. duplicē intellectū pōt facere iſta locutio. et eo φ hoc qḋ eſt oē pōt facere diſtributionē ſimplr̄. vel vt nūc. Si diſtributionē ſimplr̄ q̄tū ad actū ⁊ habitū facit. tūc dr̄ oīuolēs. q2 vult omne volibile. Si vt nunc dr̄ oīuolens. q2 vult oē volitu3. in vtroq3 ſenſu falſitatē h3. ⁊ q2 in vtroq3 ſenſu veritatē habet in potentia ⁊ in ſcientia. Ideo ſimpliciter conceditur φ deus ſit omniſciēs ⁊ omp̄s. ⁊ ſimplr̄ negatur φ ſit omniuolēs. Intelle 16

ctus huius ⁊ rō p3. Si eni ſimplr̄ accipiatur deus. ſcit oē ſcibile ⁊ poteſt omne poſſibile. ſ3 nō vult omē volibile. q2 diuina voluntas importat cauſam actualē. potētia v̊o abſtrahit a rōne actualitatis. ⁊ ponit rōnem cauſe. ſciētia v̊o abſtrahit a rōne vtriuſq3. q2 ergo de⁹ nō eſt cā actualis oīm q̄ pōt facere vel velle. ſicut nō facit oē volibile. ita nō vult. Q2 potētia v̊o abſtrahit a rōne actualitatis. ideo nō dr̄ ſolū reſpectu faciendo2 in actu. ſed etiā reſpectu poſſibiliū fieri a deo. Quia v̊o ſcientia abſtrahit a rōne vtriuſq3. hinc eſt φ ſcientia non tm̄ eſt reſpectu faciendo2: ſed etiam reſpectu poſſibilium. non tm̄ deo ſed etiam alijs vtpote poſſibilium malo2. Hec ergo eſt ratio. q2 actus ſcientie vt ſcire eſt per modū habitus. ſilr̄ ⁊ poſſe per modū habitus vt poſſe. voluntatis p modū actus vt velle. iō ſcia eſt oīm ſcibiliū. potentia oīm poſſibilium que ſunt potentie: ſed nō voluntas oīm volibiliū. ⁊ ideo non pōt deus plura ſcire vel poſſe. poteſt tn̄ plura velle. Silr̄ ſi accipiamus re vt nūc reſpectu rei preuiſe. ⁊ reſpectu facte ⁊ volite. ſcia eſt reſpectu oīs rei in qua ſaluat̄ rō ſcie. et potentia in qua ſaluat̄ rō potētie. ſ3 volūtas nō eſt reſpectu oīs rei in qua rō volūtatis ſaluat̄. Scia eni eſt reſpectu omniū futuro2. ⁊ pſitium ⁊ pteritorum. bono2 ⁊ malo2. q2 ibi ſaluat̄ ratio ſcientie. ⁊ nobilitatis. q2 ſcire malum ſcire eſt. ⁊ ſcire malū nobilitatis eſt. Similiter potentia eſt reſpectu omniū bono2 in quibus ſolū ſaluat̄ rō potentie. Nam poſſe malum non eſt poſſe. Unde poſſe malum non tm̄ derogat pfectioni potentie. ſed etiā ipſi potentie q2 poſſe deficere nō eſt poſſe. ⁊ ideo adhuc dr̄ omp̄s. Voluntas v̊o eſt reſpectu bono2 tm̄ non reſpectu malorum. et q̄uis in volēdo malū nō ſaluetur dignitas volūtatis ſaluatur tn̄ ratio volendi. quia velle malū velle eſt. ⁊ hinc eſt φ deus non dicitur oīuolens. q2 nō vult malū. ſ3 tn̄ omp̄s dr̄ q̄uis nō poſſit

malum

7 malū. Si q̄rat̄ q̄re rō potētie nō ſaluat̄ reſpectu mali ſicut τ rō
volūtatis. dōm ꝙ potētia idip̄m qd̄ dicit dicit ꝑ modū hitus
τ poſitiōis. de potētia actiua loquēdo. Vn̄ qñ ē reſpectu ꝑua-
tionis. iā nō eſt potētia ſ; defectus potētie: ſ; volūtas idip̄m
qd̄ dicit. dicit ꝑ modū cuiuſdā adherētie τ cōplacētie. q: ḡ in
malo ſaluat̄ rō ꝯſenſus τ cōplacētie. ſicut τ reſpectu boni. iō
18 velle malū velle eſt. ſ; poſſe malū non eſt poſſe. ¶ Ad illud qd̄
obi: ꝙ de' vult oē qd̄ decet. dōm ꝙ illa nō eſt rō q̄re dicat̄ oīuo
lens. ſ; illa q̄ ꝑaſſignata eſt. ſ. q: pōt oīe qd̄ poſſe potētie eſt.
19 ¶ Ad illud qd̄ obi: ꝙ cognitiua amplectit̄ oē verū. τ affectiua
oē bonū. dōm ꝙ alr̄ amplectit̄ hec. alr̄ illa. Cognitiua eñ am-
plectit̄ actualr̄ cognoſcēdo oē qd̄ eſt verū τ qd̄ pōt eē. ſ; affe-
ctiua q: actus ei' eſt in rōne act'. amplectit̄ τ vult ſolū bonu;
qd̄ eſt vl̄ erit. Rurſus verū amplectit̄ totū actū cognitiue. q:
nihil ſcit̄ niſi veꝝ. nā falſum ſcire nō ē ſcire: ſ; bonū nōample-
ctit̄ oīno actū volūtatis. nā velle oppoſitū boni ē velle. τ hinc
eſt ꝙ de' ſciendo oē verū d: oīſciens. ſ; nō ſic volēdo oē bonū
20 oīuolens. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ de' cognoſcēdo ſe q̄ eſt vi-
tas ip̄a. oē verū cognoſcit. ḡ τc. dōm ꝙ verū ē. ſ; alr̄ q: cogno
ſcendo ſe verū ē cā exēplaris. τ cā exēplatis. nō tm̄ futuroꝝ ſ;
ēt poſſibiliū a deo fieri: ſ; diligēdo ſe bonū ē cā actualis vt pa
tebit. τ iō nō ſequit̄ ꝙ velit niſi bona q̄ erūt vl̄ fiēt. τ ꝑꝑ h̄ nō pt̄
21 dici oīuolens. Alia tñ eſt hui' rō ſicut p; in lr̄a. ¶ Ad illō qd̄
obi: de volūtate ꝙ melioꝛ ē q̄ ſe extēdit ad plura. dōm ꝙ volū-
tas eſt actus rōnalis. vñ nō d: voluntas melioꝛ q: ſimplr̄ ad
plura. ſ; q: ad plura rōnabilr̄ τ qñꝗ rō recta dictat creaturas
fieri in numero definito. q: numerus infinitus rebus nō com
petit. iō optima voluntas τ ꝑfectiſſima in aliquo numero vult
res bonas eē. ſ; tñ finito. τ ex hoc nō ſequit̄ ꝙ volūtas ſic infi
nitoꝝ vel oīm poſſibiliū. nec etiā oīm. Pōt tñ dici ꝙ illud ſi ali
cubi h; veritatē ibi tñ h; vbi volūtas aliquid recipit a volito
ſed voluntas dei nihil recipit. τ iō non eſt melioꝛ volendo tria
bona q̄ vnū. τ mille q̄ tria. τ iō non valet illa rō in ꝓpoſito.
22 ¶ Ex hoc p; illud qd̄ conſueuit queri. vtrū voluntas τ poten-
tia τ ſapia ſint equalia. dō; eñ ꝙ eſt loqui de his q̄tū ad actū
τ q̄tū ad effectū. τ q̄tum ad obiectū. Si q̄tū ad actū. ſic ē ibi
oīmoda equalitas τ circūinceſſio. vt p;. q: q̄cquid ſcit deus τ
pōt. vult ſcire τ poſſe. τ econuerſo. Si q̄tū ad effectū. ſic adhuc
ſunt equalia. q: nihil efficit de' niſi ꝑ potentiā. ſapiam τ volū-
tatem. S; q̄tū ad obiectū ſiue ꝯnotatū ſunt inequalia. ſcia ei
hoc mō ē in plus. τ potētia in min'. τ volūtas in min'. nā ſcitū
eſt bonū τ malū. poſſibile eſt bonū tm̄. ſ; futurū τ nō futurū.
volitum ṽo eſt bonum τ futurum tm̄.

Q uātum ad ſcdm̄ articulū querit̄ de volūtate diuina.
ſc; q̄tum ad cauſalitatē. Et circa hoc querunt̄ duo.
Primo querit̄ in gn̄ali. vtrū voluntas dei ſit cā rerū
Scdo vtrum ſit cauſa prima τ immediata.

L **Queſtio. j.** Q: volūtas dei ſit cā rerū oñdit̄ ſic. Hy-
la. in li. de ſinodis. Oib' creaturis ſba;
volūtas attulit: ſ; filio natura dedit. ¶ Itē Aug. in li. ꝯ mani
cheos. Rñdendū eſt eis q̄ voluntatē dei noſſe deſiderāt. ꝙ vo
luntas dei oīm q̄ ſunt ip̄a ſit cā. ¶ Itē rōne vr̄. q: de' eſt cā re
rum: ſed oīs rei cuius eſt de' cā eſt ꝑ ſciam. potentiā τ volun-
tatem aut ergo eſt cā. q: potens aut q: ſciens. aut q: volens.
Non q: potens. q: multa pōt que nō facit. Similr̄ nec q: ſciēs
ergo q: volens. iō facit. ſed cauſa eſt ad cuius eē ſequit̄ aliō.
ergo τc. ¶ Item de' eſt cauſa rerum creataꝝ. aut ergo ꝑ natu
ram. aut ꝑ voluntatē. aut per caſum τ foꝛtunā. Non per caſu;
τ foꝛtunā. q: tales ſunt cauſe ſm̄ imꝑfectam rōnem. Non per
naturā: q: ſic ſimile ex ſimili ꝓducitur. reſtat ergo ꝙ ꝑ volun-
tatem. ergo τc. ¶ Cōtra. ſi voluntas dei eſt cā. aut rōne ꝑnci-
palis ſignificati. aut rōne cōnotati. Si ratione pꝛincipalis ſi-
gnificati. ergo cū idē ſit ſapia. potētia. voluntas τ eſſentia. ea
dem rōne debent dici cauſe. Si rōne cōnotati. quero quid ſit
illud. nō eſt dare niſi effectū: ſed effectus ꝯſequit̄ rōnem cau-
ſe. nō econuerſo. nō eſt rōne ꝯnotati. Et iterū. ſi ꝯnotat effectū
ergo nullo mō poteſt dici deus vult ſe eē cū circa ſe nihil oī-
no efficiat. quod eſt falſum. ¶ Itē aut volūtas eſt cauſa per ꝓ
pꝛietatem. aut per appꝛopꝛiationē. Si per ꝓpꝛietatē. tunc er-
go ſapientia τ potentia nō ſunt cauſe. Si per appꝛopꝛiatione;
aut ergo q: in volūtate per pꝛius eſt rō cauſalitatis. aut quia
immediatius. Non q: pꝛius. nā potētia τ ſcia antecedunt volū
tatem ſm̄ rōne; intelligēdi. Nec q: immediati'. q: dicit Aug.

ꝙ deus ꝑ voluntatē mouet. ꝑ ſapiam diſponit. τ ꝑ potētiā exe
quitur. ḡ immediatioꝛē coopationē hñt ad opus ſcia et potētia
q̄ volūtas. ḡ τc. ¶ Itē aut eſt cā ꝑꝑ virtutē agēdi. aut ꝑꝑ mo
dum. Non ꝑꝑ virtutē agēdi. q: voluntas nō dicit virtutē. ſed
potentia dicit. Si ꝑꝑ modū agendi. Contra. modus agendi
per modū nature nobilioꝛ eſt: ergo natura magis ē cauſa. Pro
batio illud agēs eſt virtuoſius qd̄ eſt ſufficiētius τ nobilioꝛe;
effectum pꝛoducit. ſed natura ſufficiētioꝛ eſt in agendo τ pau
cioꝛibus indiget. τ nobilioꝛem effectum ꝓducit q̄ ars ſiue a-
gens voluntarium. ergo τc. ¶ Itē ꝙ nō q̄tū ad modū videt̄.
q: agens quod dat pꝛoducto pꝛopꝛietates naturales conſimi-
les agit per modū nature. ſed deus effectibus ſuis dat vnita-
tem. veritatē τ bonitatē. nec poteſt facere ſine his. τ iſte ſunt
ꝓpꝛietates naturales diuine ſubſtātie. ergo deus agit ꝑ mo-
dum nature nō volūtatis. ¶ Itē oē agens voluntarie ē agēs
ꝑconcipiēdo: ſ; de' nō agit ꝑconcipiēdo. ſicut dicit diony. de
di. no. q: ſicut ſol nō ꝑconcipiēdo illuminat. ſic de' nō pꝛecon
cipiendo creat. ḡ τc. ¶ Rñ. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā eſt notā 23
dum ꝙ q̄uis diuia eſſentia ſit vnū q̄d ſimpliciſſimū. tñ ē pela-
gus ſub̄e infinitū. τ iō oīa q̄ in nobis reperiunt̄ ꝑ diuerſitate;
oīa inq̄ in deo nobili' ꝑ oīmodā reperiunt̄ idētitatē. nihilomi
nus tñ ſm̄ oīmodā ꝑfectionē τ ṽitatē. vñ ſicut in nobis ſapia.
τ potētia τ voluntas. vere eſt ens τ cā rerū q̄ a nobis ſunt. ſic
τ in deo ſunt: ſed tñ vnū ſunt. q: intellectus nr̄ nō pōt infinita
tem illi' ſub̄e compꝛhendere. nec ꝑ vnū verbū exp̄mere. iō mul
tis modis intelligimus deū. τ diuerſis noibus exp̄mimus. et
ſm̄ ꝙ ꝑ illos modos intelligim' plura enunciabilia. ita ꝙ deo
aliq̄d attribuim' ſm̄ vnū modu; qd̄ nō ſm̄ aliū. τ vere q̄dē. q:
oīa in deo hñt verā exiſtentiā. τ iō cū alio mō intelligam' deū
cum dicim' deū bonū. alio cum dicim' eū eternu;. ꝯcedim' ſe
diffundere. q: bon' eſt nō q: eternus. hec eñ eſt ꝓpꝛietas boni
tatis nō durationis. hinc eſt ꝙ cum intelligim' vere volunta-
tem eē in deo. τ ꝓpꝛietas voluntatis ſit ꝓducere ea q̄ exeunt
ꝑ modū liberalitatis. ꝙ dicimus deū inq̄tum volūtas eſt eē
cauſam rerum. Rō autē quare volūtati attribuit̄ cauſalitas
hec eſt. q: rō cauſandi eſt bonitas. τ in rōne effectiui τ in rōne
finis. nā bonū d: diffuſiuu;. τ bonu; eſt ꝑꝑ qd̄ oīa. effectiuum
aūt nō ſit efficiēs in effectu niſi ꝑꝑ finē. illud ergo qd̄ dicit cō
iunctionē ꝑncipij effectiui cum fine eſt rō cauſandi in effectu:
ſed voluntas eſt actus ſm̄ quē bonū reflectit̄ ſupꝛa bonū ſiue
bonitatē. ergo voluntas vnit effectiuū cum fine. τ hinc ē ꝙ vo
luntas eſt rō cauſare faciens in effectu. τ iō attribuimus deo
rōnem cauſalitatis ſub ratione voluntatis non ſic ſub alijs rō
nibus. Et hoc colligit̄ ex verbis diony. in. iiij. de diui. no. vbi
dicit ꝙ bonitatē vt pꝛincipium. τ vt cōtinentiam τ vt finē oīa
appetunt. Vt pꝛincipium a quo ſunt. vt cōtinentiā per quam
ſaluātur. vt ſinē in quem tēdunt. Unde diuinus amoꝛ eſt qui-
dam actus etern'. ex optimo. per optimū. τ in optimū. ex quo
colligitur ꝙ dicit cōiunctionē pꝛincipij cum fine. τ iō cauſam
actu qñ vult facere. ita ꝙ actualitas ī cauſando referat̄ ad vo
luntatē non pꝛo inſtanti in quo habet voluntatē: ſed in quo fa
cere vult. ſicut ego volo cras audire miſſam. τ volūtas faciet
me cras eē in actu reſpectu voliti. ſic ſuo modo eſt in deo.
¶ Ad illud qd̄ querit̄ vtrū cōueniat volūtati rō cālitatis ꝑꝑ 14
cōnotatum vel ꝓpter rem ſignificatam. dico ꝙ nec ꝓpter rem
ſignificatam tñ: nec pꝛopter cōnotatum: ſed pꝛopter rem ſic
ſignificata;: q: ſignificat̄ diuina eſſentia vt volūtas cui modo
ſignificādi reſpōdet veritas. Unde ſicut qñ nos dicimus ꝙ la
pis aſſimilatur deo inq̄tum ens animal inq̄tū viuēs. τ homo
inq̄tū intelligens. reuera. eſſentia. intelligētia. τ vita idē ſunt
in deo. cum idē ipſum alio modo datur intelligi. nō ꝓpter con
notationē. ſed ꝑꝑ eiuſdē ſubſtantie infinitatē in qua oēs no-
biles ꝓpꝛietates ſunt vnum. nō tñ poſſunt ſignificari niſi per 25
diuerſa. ¶ Ad illud quod obijcitur. vtrum ſit cauſa per ꝓpꝛie-
tatem aut per appꝛopꝛiationem. dico ꝙ ſimplr̄ loquendo pꝛo-
pꝛijſſime eſt cā. Cōparando ṽo voluntatē ad ſciam τ potentiā
d: cauſa per appꝛopꝛiationē. τ hoc q: ipſa voluntas ſignificat
deū vt cām actualem. Unde in volūtate pꝛimo inuenitur ratio
actualitatis. Potentia eñ τ ſcientia τ ſi haberent rationē cau
ſe habitualis. non tamen actualis niſi ꝑ voluntatem. Unde vo
luntas facit de ſcientia diſpoſitionem. ſiue facit ſcientem eē
diſponentem. τ potentiā exequentem. ideo eñ diſponit. quia 26
vult. τ ſic p; illud. ¶ Ad illud quod queritur quare volūtas

ð: cā. vtrū ꝑꝑ virtutē agēdi. aut ꝑꝑ modū agendi. dico ꝙ ꝑꝑ
vtrūqꝫ. Deo eñ velle eſt poſſe. ꝑncipalius tñ rōne modi agen
di. ꝓductio eñ diuerſi in forma ⁊ natura ex ſola libalitate agē
27 tis ſpectat ad agentē ꝑ voluntatē. ¶ Q᷑ obⁱ ꝙ modus agētis
naturalis ē nobilior. verū eſt vbi volūtas nō eſt ōmpō. ſꝫ ſi ars
poſſet facere oē qð vellet. nō minꝰ nobilius ageret ꝙ̄ natura.
Pōt tñ dici ꝙ modus ꝓducēdi naturalis ꝯpetit ꝑſone reſpe
ctu ꝑſone nō aūt eēntie diuine reſpectu creaturaꝝ. q: non pñt
28 ꝯuenire in forma. ¶ Ad illð qð obⁱ. ꝙ deꝰ ꝓducit ſile ſꝫ ꝓprie
tates. dōm ꝙ natura ꝓducit ſile i ꝓprietatibꝰ ſpālibꝰ ſi ē agēs
ꝑticulare. vel ſi eſt agens vlē ꝓducit neceſſario nō ex ſua libe
29 ralitate deꝰ autē neutro mō. ¶ Ad illud qð obⁱ. ꝙ deꝰ nō ē a-
gens ꝑconcipiens. dōm ꝙ hoc verū eſt de ꝑconceptione q̄ pre
cedit voluntatē: ſed nō eſt verū de ꝑconceptione reſpectu ope
ris. Primo mō loquit᷑ diony. ipſe vō opponit ſcðo modo.

D **Queſtio. ij.** Utrum volūtas diuina ſit cā ꝑma ⁊ im
mediata. Et ꝙ ſic vr̄ ꝑ Augu. in. iij. de
tri. Uolūtas dei eſt ꝑma ⁊ ſumma cā oīm ſpecierū ⁊ motionū.
¶ Itē ois cā cuius actus ꝑmus ⁊ ꝓprius eſt rei ꝓductio. ē cā
ꝑma ⁊ imediata: ſꝫ volūtas diuia eſt hmōi. g̃ ⁊c. Probatio me
die ſup illud pš. Iuſtus dñs in oibꝰ vijs ſuis. gl. De hoc ē vel-
le qð facere: q: ex eiꝰ voluntate res hñt eſſe. ¶ Itē rōne vr̄. q:
ois cā eſt ꝑma ⁊ immediata. q̄ non eſt altera prior. ſed diuia vo
luntas eſt cā qua nō eſt altera prior cū ſit idē ꝙ deꝰ. ergo volū
tas eſt cā prima ⁊ immediata. ¶ Itē ois cā eſt ꝑma ⁊ imedia-
ta que eſt in totū effectū ꝑ actionē ſuā. ſed oē qð fit eſt a deo. ⁊
nihil pōt operari ſine ipſo. cum nō poſſit ineſſe ſaluari. ⁊ deus
toti cooperat᷑. ⁊ in totū. ergo ⁊c. ¶ Itē ois q̄ ſe cognoſcit cer-
tiſſime ⁊ nobiliſſime ſe cognoſcit ꝑ cām primā ⁊ immediatam
ſed cognoſcēs deū ⁊ vidēs cognoſcit in eo res certiſſime ⁊ no-
biliſſime tanq̄ in cauſis prioribus. vt dicit Aug. g̃ in deo eſt cā
prima ⁊ imediata. ſed nō niſi volūtas. ergo ⁊c. ¶ Item quod
deo attribuit᷑ dꝫ attribui ei in fine totiꝰ nobilitatis. ſi ergo rō
cāſitatis conuenit ei nobiliſſima cauſalitas dꝫ ei attribui. ſed
hec eſt rō cauſe prime ⁊ imediate. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. Unius eſt
vna cā imediata. ergo ſi deꝰ eſt cā oīm imediata. nihil hꝫ aliā
cām ꝙ̄ deum. ⁊ ſi hoc ceſſat ois opatio ⁊ ita potētia ceſſat. ceſ-
ſat ⁊ bonitas. ⁊ cetera ſunt ocioſa. ¶ Itē ſi diuina volūtas eſt
oīm cā prima ⁊ immediata. ſꝫ poſita cā prima ⁊ imediata po-
nitur effectus. g̃ cū diuina volūtas fuit ab eterno. cetera ſunt
eterna. ¶ Itē oē qð hꝫ cām primā ⁊ imediatā ⁊ neceſſariā. ē
demōſtrabile: ſꝫ ſi diuina volūtas eſt oīm cā prima ⁊ imedia-
ta. oia ſunt demōſtrabilia. ¶ Itē cognita cā prima ⁊ imedia
ta nō eſt vltra q̄rere. ergo ſcito ꝙ deꝰ velit aliq̄d. ſtulte laborat
qui q̄rit cām aliā. ſed de oi bono ſic ſcimus deū cām eſſe. ergo
nō eſt vlterior q̄renda pereunt. ergo ⁊ vane ſunt ſcie doctrina
30 les imo oēs ſcie. ¶ Rñ. ad huiꝰ intelligētiā eſt notandū ꝙ cū
in creaturis ſit reperire cām vlēm ⁊ ꝑticularē. cā vlīs vno mō
plus influit in effectū ꝙ̄ ꝑticularis. alio mō minus. Quātum
eñ ad intimitatē. cā vniuerſalis [q: agēs potior eſt] magis in
fluit. ſꝫ q̄tum ad actualitatē ⁊ q̄tū ad ea q̄ ſunt ꝓpria rei mi-
nus influit. Et rō huiꝰ eſt. q: cā vniuerſalis creata nō hꝫ oīmo
dam actualitatē nec ꝑfectā potentiā. ⁊ iō non pōt ꝑuenire ad
formā ſpālem niſi ꝑ acciñs. vt per formā agentis ꝑticularis. q̄
nō eſt ab ipſa. diuina aūt voluntas eſt cā ꝑma ⁊ vniuerſaliſſi-
ma ⁊ actualiſſima. iō pōt in totū effectū ⁊ in totā rei ſubam ēt
ſine amminiculo alterius cāe. nec aliqua cā pōt aliq̄d vl' modi
31 cum ſine ipſa. ⁊ iō neceſſe eſt ꝙ ipā ſit cā imediata in oi actiōe
⁊ re. ⁊ ꝯcedende ſunt rōnes ad hoc. ¶ Ad obiecta in ꝯtrariū
intelligendū ꝙ cū deꝰ ſit oīm cā immediata. quorūdā tñ eſt to
ta cā. ſicut eoꝝ q̄ creant᷑. Quorūdā aūt ē cā cū alia cā particu-
lari vt eoꝝ q̄ ſunt natura particulari ⁊ hec quidē cā ꝯcurrit nō
ꝑꝑ indigentiā diuine voluntatis. ſed ꝑꝑ ſummā liberalitatē.
que tñ dedit rebus eſſe. ſꝫ ⁊ opationē ⁊ diffuſionē. ꝑꝑ ordineꝫ
⁊ conexionē vniuerſi adinuicē. Nec vna cā derogat alteri. ſed
totus affectus eſt a cā creata. ⁊ totus a volūtate infinita icrea
ta. Et ſic pꝫ reſpōſio ad primū obiectum. obijcit eñ de cā ime-
diata reſpectu alterius cauſe create. q: due cāe create nō ſunt
32 immediate in eodē gñe cauſe. ¶ Ad illud qð obijcit᷑ ꝙ poſita
cā immediata ⁊c. dōm ꝙ cām poni eſt dupl'r vel ineē vel i ope-
rari. Et poſita cā in eſſe nō ponit᷑ in actu niſi ponatur in opan
do. ⁊ ſic nō fuit ab eterno ꝓducere: ſꝫ in tpe in quo diſpoſuit ⁊
33 voluit ab eterno ꝓducere rem. ¶ Ad illud qð obijcitur ꝙ oia

ſunt demōſtrabilia. dōm ꝙ verū eſt ſi cā illa ſit ꝓpria ⁊ deter-
minata ad tales effectꝰ. ¶ Ad illud qð obⁱ ꝙ nō dꝫ queri alia
cā. dōm ꝙ ſi plene cognoſceret᷑ dei voluntas ⁊ diſpoſitio in ſe. 34
nullus deſideraret ſcire aliquā cām. ita eñ plene cognoſceret
in cāis ꝑmordialibus. attñ q: diuia volūtas nō cognoſcit᷑. nec
ipā excludit in agēdo opationē cāe create. nec excludit ēt i co
gnoſcēdo cognitionē rōnis humane. iō honū ⁊ ꝓutile exerceri
in ꝯſideratione cāꝝ creataꝝ vt aliquo mō ſemiplene veniamꝰ
in cognitionē illius cauſe ſupme q̄ eſt finis ois cognitionis.

Conſequēter q̄tū ad tertiū articulū querit᷑ de vo
luntate diuia q̄tuꝫ ad rōnem ſignificādi. ⁊ circa
hoc duo ꝑncipal'r querunt᷑. Primo de ꝯuenientia
illiꝰ diuiſiōis diuie volūtatis in volūtatē bñpla-
citi ⁊ voluntatē ſigni. Scðo querit᷑ de numero ⁊
ſufficientia ſignoꝝ diuine voluntatis.

Queſtio. j. Q᷑ prima diuiſio nō ſit ꝯueniens. vr̄. q:
ſicut voluntas eſt reſpectu rerū. ita po- E
tentia ⁊ ſcia. ſꝫ ſcia nō diſtinguit᷑ ꝑ ſciam ꝟitatis ⁊ ſciam ſigni
ſil' nec potētia. ergo nec volūtas. Si tu dicas ꝙ illa nō hñt ſi-
gna. Cōtra ſicut creature ſunt ſigna volūtatis. ita ēt innuunt
ex ſuo ordine ſciam. ⁊ ex ſua magnitudine mōſtrant potentiā.
g̃ ſi ſignū ducit in aliud. pꝫ. ¶ Item ſi ꝯtingit diuinā volunta
tem ſignari. aut ꝑ ſigna naturalia. aut ꝑ ſigna volūtaria. Nō
ꝑ naturalia. q: ꝑceptio ⁊ ꝓhibitio nō ſunt a natura. ſꝫ a volūta
te. Nō ꝑ volūtaria. q: ſignū voluntariū eſt qð ſigt ex inſtitu-
tione. ſꝫ ꝑceptio ⁊ ꝓhibitio nō ſignāt ex inſtitutione voluntatē
ſed ipm qð ꝑcipit᷑. g̃ ⁊c. ¶ Itē res ſignificata nō cōicat nomē
ſuū ſigno. Un̄ q̄uis circulus ſit ſignū vini. nō tñ eſt vinū. ergo
q̄uis ꝑceptio ⁊ ꝓhibitio ⁊c. ſint ſigna diuie volūtatis. nō tñ
dñt dici voluntates. ergo nō dꝫ diuidi voluntas in voluntatē
ſigni ⁊ volūtateꝫ bñplaciti. ¶ Iteꝫ ꝑceptio ⁊ ꝓhibitio ⁊ hmōi
aut ſunt ſigna rōne actus aut rōne obiecti ſiue ꝯnotati. Si rō
ne actus: ſed ideꝫ eſt actus ꝙ diuina voluntas ⁊ deꝰ. q: cū di-
co deꝰ ꝑcipit ð: de deo ⁊ ita ꝑdicat diuinā eſſentiā. ergo ſm h̄
idem eſſet ſignū ſuppſiꝰ. Aut rōne effectus. ⁊ tunc cū ꝑceptio ⁊
ꝓhibitio nullū ꝯnotēt effectuꝫ nec ꝯſiliū. nulluꝫ oīo erit ſignū
⁊ ita nullo mō vident᷑ ſigna. Sed ꝯ̄ ſcriptura dicit plures eſſe
voluntates dei: ſed conſtat vnā eſſe voluntatem bñplaciti. er-
go ſi plures ſunt opꝫ ꝙ ſtet pro alia voluntate ꝙ̄ beneplaciti. ſꝫ
nulla voluntas dei eſt niſi beneplaciti vel ſignum illius. ergo
⁊c. ¶ Item ꝯtingit cognoſcere volūtateꝫ dei. ſed nō poſſumꝰ
cognoſcere cā ꝑ ſe neceſſe eſt g̃ ꝙ cognoſcamus ꝑ ſigna. ſꝫ ſic
noīamus ſm ꝙ cognoſcimꝰ. ergo nō tñ debemus dicere volū
tatem beneplaciti eſſe voluntatem. ſed etiam ſignum eius.
¶ Item ꝑceptio alicuius rectoris ð: voluntas illius. ergo ⁊ ꝑce-
ptio dei: ſed nō eſt voluntas creans: q: preceptio eſt etiā ſi ni-
hil fiat. ergo eſt voluntas ſignificans. ¶ Rñ. ad hoc ꝙ ⁊ ra- 35
tio ⁊ autoritas compellit nos diſtinguere volūtatem dei in vo
luntatem ſigni ⁊ voluntatem bñplaciti. Autoritas quidē: q:
dicit apl'us. j. Theſ. iiij. Hec eſt voluntas dei ſanctificatio ve-
ſtra. ſed illud non eſt dictum per eſſentiam. ergo vel per cām.
vel per ſignificationē. Non aūt ꝑ cauſam. ergo ꝑ ſignificationē
¶ Item rō dictat. q: cōi vſu loquendi cōſueuimus ꝑceptum
noſtrū voluntatem appellare. ꝓpter hoc intelligendum ꝙ ſi-
cut non abſurde intellectus ð: vis intellectiua ⁊ ipſum intel-
lectum. ita voluntas dicitur ipſa vis volendi ⁊ ipſum volitum
Et quia voluntas dei innoteſcit nobis ꝑ volitū tāq̄ ꝑ viſibile
⁊ ſignū eſt qð facit in aliud venire dū offert ſe ſenſui. inde eſt
ꝙ voluntatē dei diuidimus in voluntatem bñplaciti ⁊ in volū
tatem ſigni. ¶ Ad illud qð obijcit᷑ de ſcientia ⁊ potentia. dicē- 36
dum ꝙ ipſa voluntas ſe hꝫ immediatius ad res. ⁊ tamen non
ſic determinate in futuris indifferētibus. iō indiget certis ſi-
gnis. Et ꝑterea cum debeamus nos illi cōformare oporteret
nos ipſam cognoſcere. ſed diuina ſcientia eſt reſpectu oīm ſil'r
⁊ potentia. ⁊ preterea neutri opꝫ nos cōformare. ideo nō ſic di
citur ſciētia ſigni. vel potentia ſicut voluntas ð:. ¶ Ad illud 37
quod obijcit᷑. vtrum ſint ſigna naturalia vel voluntaria. dicē-
dum ꝙ ſignum eſt ens. ⁊ eſt ſignum. pōt ergo dici naturale in
q̄tum ens. vel inq̄tum ſignū. Signa ergo voluntatis inq̄tuꝫ
entia. voluntaria ſunt: q: a voluntate. ſed naturalia ſunt inq̄-
tum ſigna: q: natural'r ſignificāt. ſicut effectus natural'r ſigni
ficant cām. Ex hoc pꝫ ſequēs q: res nō cōicant ſigno dato cōi- 38
cant tñ ſigno naturali. vt pꝫ nā vrina ð: ſana. quia eſt ſignum
ſanitatis

ſanitatis. ē em̄ ſignū qḋ cātur naturalr. hoc tm̄ nō ē gnalr verū nec ſm ſmonis ꝓprietatē. ſ; ſm tropū loq̄ndi. ſicut tāgit mgr̄ in lr̄a. ⁊ rōe trāſferēdi ē ſilitudo ꝯpata iter ſignū qḋ naturalr ſignat ⁊ ſigtū. ¶ Ad illḋ qḋ obꝫ rōne cuiꝰ ſunt ſigna. dōꝫ ꝙ rōne actus creati ꝑ cōparationē ad obiectū. obiectū em̄ innoteſcere facit voluntatē vt eſt ſub actu ꝑceptionis ⁊ ꝓhibitiōis ⁊ hmōi. Vn̄ hoc qḋ ꝑcipit ſignū eſt volūtatis inq̄tum ꝑcipitur.

Queſtio. ij.

De nūero ⁊ ſufficiētia ſignoꝝ diuie voluntatis ⁊ ponit mgr̄ q̄nq; ſigna q̄ cōtinent in hoc vſu. Precipit ⁊ ꝓhibet. ꝑmittit. cōſulit. implet. Et videt ꝙ debeat ponere pauciora. q̄m ſignū ⁊ ſignatū dn̄r correlatiue. ⁊ ſi vnū oppoſitoꝝ dꝛ multiplr ⁊ reliquū. ⁊ ſi vnū nō dꝛ multiplr nec reliquū ꝑ artē topicoꝝ. ſ; volūtas dei ē vna ⁊ vno mō ſe hn̄s. ergo vnū dꝫ hr̄e ſignū. ¶ Itē aut ſigna hec diſtinguunt rōne modi ſignificādi. aut rōne rei ſigte. Si rōne rei ſignificate. ergo tot dn̄t eē ſigna quot res. qꝛ oīs res ſignū eſt diuine volūtatis tanq̄ cauſe. Si rōne modi ſignificādi. ſ; eodē modo ſignant diuinā voluntatē ꝑceptio ⁊ ꝓhibitio. ergo ſunt vnum ſignū. ¶ Item voluntas dei ſicut infra patebit nō eſt reſpectu mali. ergo nullū ſignū eius dꝫ accipi ꝑ cōparationem ad malū. cum ergo ꝑmiſſio ⁊ ꝓhibitio ſint reſpectu mali. nō ſunt ſigna volūtatis diuine. ¶ Contra. ꝙ ſint plura vr̄. qꝛ cuilibet bono. rn̄det malū ex oppoſito. imovni bono plura mala. ergo tot vel plura ſigna dn̄t accipi a ꝑte mali ſicut ex parte boni. cū igr̄ ex ꝑte boni ſint tria. pꝫ ⁊c. ¶ Itē ſicut impletioni rn̄det ꝑmiſſio. ita ⁊ cohibitio imo multo fortius ⁊ magis ex oppoſito. ergo vr̄ ꝙ plura ſint ſigna. ¶ Item ſicut ꝑceptioni opponit ꝓhibitio. ita cōſilio diſſuaſio. g̃ vr̄ ꝙ ſint plura. ¶ Rn̄. dōm ꝙ numerus ſignoꝝ vno mō ꝯſueuit accipi ſic. Voluntas em̄ diuīa ꝓprie loquēdo eſt pn̄tiū ⁊ futuroꝝ pteritoꝝ aūt alio mō nō eſt pn̄tiū. Scōm h̄ notandū ꝙ ſi eſt reſpectu pn̄tis aut illud eſt bonū. ⁊ ſic impletio. aut malū ⁊ ſic ꝑmiſſio. Si reſpectu futuri hoc eſt triplr. Aut eſt malum. ⁊ ſic prohibitio. Aut bonū neceſſariū. ⁊ ſic ꝑceptio. Aut bonū ſuꝑerogationis: ⁊ ſic conſiliū. bonū aūt ſuꝑerogationis nō hꝫ maluꝫ oppoſitum. iō nec ꝯſiliū hꝫ ſignū oppoſitū. Alio mō pn̄t diſtingui ſic. voluntas diuina ſicut infra patebit. aut vult ſimplr. aut vult ꝯditionalr ſiue q̄ntū in ſe. ⁊ vtroq; mō ꝯtingit cā ſignari. Voluntas g̃ abſoluta pōt ad aliq̄d ꝯparari. aut ꝑ modū ꝯplacētie. aut per modū diſplicētie. Si ꝑ modū diſplicētie illud nullo mō fit. ⁊ ita hāc nō ꝯtingit ſignificari nec ſciri aliquo ſigno exteriori. Si ꝑ modū ꝯplacētie. aut qꝛ placet illud qḋ fit. ⁊ ſic impletio. Aut qꝛ placet aliud ex illo. ⁊ ſic ꝑmiſſio. ⁊ ſic habemus duo ſigna. Pōt iterū ſignificari diuina voluntas vt an̄cedens ſiue ꝯditionalis. ⁊ hoc duplr. Aut ꝑ modū ꝯplacentie. ita ꝙ oppoſitum diſplicet. ⁊ ſic ꝑceptio. Aut ꝑ modū diſplicētie. ⁊ ſic ꝓhibitio. Aut ꝑ modum cōplacētie ita tm̄ ꝙ oppoſitū nō diſplicet ⁊ ſic ꝯſiliū. Per modum vō diſplicētie. ita ꝙ oppoſitū nō placet nō eſt poſſibile repiri. ⁊ ſm hoc pꝫ numerus ⁊ ſufficiētia et ſolutio obiectoꝝ. ¶ Qḋ em̄ obꝫ ꝙ voluntas bn̄placiti non eſt multiplex. dōm ꝙ hoc verū eſt q̄ntū ad ſubam. tn̄ q̄ntū ad ꝯnotata multiplex eſt vt viſum eſt. voluntas em̄ abſoluta ꝯnotat naturalē ordinationē rei ad euentū ſicut oīm ad ſalutē. ¶ Ad illud quod querit. vtꝝ diſtinguant rōne modi ſignificādi ⁊c. dōm ꝙ rōne modi ſignificādi. Eſt em̄ aliq̄s modus ſignificādi voluntatē vt deteſtantē qḋ facit ꝓhibitio aliꝰ modus vt approbantē qḋ facit ꝑceptio. ¶ Ad illud qḋ obꝫ. ꝙ voluntas nō eſt reſpectu mali. dōm ꝙ per modum approbātis nō eſt reſpectu mali. ſ; ex malo eliciti. per modū vō deteſtātis ē reſpectu mali in ſe. ¶ Ad illud qḋ obijcit ꝙ cuilibet bono rn̄det maluꝫ ex oppoſito. dōm ꝙ verū eſt. ſ; tn̄ bono ſuꝑerogatiōis pōt opponi malū ⁊ nō malū. inq̄tum ſuꝑerogationis opponit minꝰ bonū. inq̄tū aūt bonū opponit maluꝫ: ſ; nō aliud. ⁊ illud quidem opponit bono ꝑcepti. ⁊ iō cadit ſub ꝓhibitione. ¶ Ad illud qḋ obꝫ de cohibitione. dōm ꝙ illa impedit effectū ⁊ propter hoc priuat rōnē ſignificādi vt viſum ē. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ ꝯſilio opponit diſſuaſio. dōm ꝙ ſicut opinio ē vna contrarioꝝ. qꝛ eſt acceptio vnius partis cū formidine alteriꝰ. ſic conſilium. qꝛ non accipit alterā partem determinate: qꝛ cōprehendit ſuaſionē ⁊ diſſuaſionē. Nam qui ſuadet conſulit. et qui diſſuadet ſimiliter aliquid conſulit.

Diſtinctio. xlvj.

De impletione voluntatis dei qualiter impleatur.

☞ Obijcit ad ꝑtem falſaꝫ ꝙ volūtas dei caſſari pōt quātum ad effectus bonos. a

Hic oritur qḋ. Dictum eſt em̄ in ſuperioribus ⁊ autoritatibus cōmunitū. ꝙ volūtas dei q̄ ipē eſt vocat. q; beneplacitū eiꝰ caſſari non pōt: qꝛ illa volūtate fecit quecunq; voluit in celo ⁊ in terra. cui teſte apoſtolo mihi reſiſtit. Queritur ergo quō accipiendum ſit quod apl's de dn̄o ait Qui vult oms̄ hoies ſaluos fieri. Cū em̄ nō oēs ſalui fiāt. ſed quidā dānent. videt vtiq; nō fieri qḋ deꝰ vult fieri. hūana. ſ. volūtate impediēte volūtatem dei. Dn̄s quoq; in euāgelio impiā ciuitatē compellans. Quotiēs inq̄t volui cōgregare filios tuos ſicut gallina ꝯgregat pullos ſuos ſub alis ⁊ noluiſti. Ita hec dicuntur tanq̄ dei volūtas ſupata ſit hoīm volūtate ⁊ infirmiſſimis nolēdo impediētibus. nō potuerit facere potētiſſimꝰ qḋ volebat. Vbi eſt g̃ illa oīpotētia q̄ in celo eſt ⁊ in terra ⁊ ſm ꝓphetā oīa quecūq; voluit fecit ⁊ quō volūtati eiꝰ ſm aplꝫ nihil reſiſtit. ſi colligere filios hierl'm voluit ⁊ nō fecit. Hec em̄ ꝑdictis plurimū obuiare videntur.

☞ Obiectionē predictam ſoluit exponēs quō intelligēdum ſit illud volui congregare ⁊ noluiſti. b

¶ Sꝫ audiamꝰ ſolutionē. ac ꝑmū quō accipiēdū ſit illḋ qḋ dn̄s ait videamꝰ. Nō em̄ ex eo ſenſu illḋ dictū eſt vt ait aug. in enchi. ꝑdictā q̄ōnē ſoluens q̄ſi dn̄s voluerit cōgregare filios hierl'm ⁊ non ſit factū qḋ voluit qꝛ ipſa noluerit: ſ; potius ipa quidē filios ſuos ab ipo colligi noluit. q̄ tn̄ nolēte filios eiꝰ collegit ipſe oēs q̄s voluit. qꝛ in celo ⁊ in terra nō quedam voluit ⁊ fecit. quedā vō voluit ⁊ nō fecit. ſ; oīa quecunq; voluit fecit vt ſit ſenſus Quotiēs volui cōgregare filios tuos. ⁊ noluiſti id ē quot quot ꝯgregaui mea volūtate ſemper efficaci. te nolēte feci. Ecce in euidenti poſitum eſt

Hic oritur qḋ. dictum ē em̄ in ſuperioribꝰ. Hec ē ſcḋa pars huiꝰ totalis tractatus de volūtate in qua magr̄ agit de diuie voluntatis iplētōe. Diſtin. xlvj.
Et hꝫ hec ps duas ꝑtes. In ꝑma ſuppoſito ex ꝑcedētibꝰ ꝙ volūtas bn̄placiti ſp ipleat. Hic remouet dubitatiōes q̄ ex hac ſuppoſitione oriunt. In ſcḋa explicat vitatē. ſ. di. pri. Voluntas q̄ppe dei ſemp efficax ē. Prima pars hꝫ duas ꝑtes. In ꝑma mgr̄ mouet dubitationē ꝑ cōparationem ad bona. In ſcḋa ꝑ cōparationē ad mala. ibi. Hoc cuꝫ ꝯſtet oīa bona que fiunt. ¶ Prima ps hꝫ duas ꝑtes. In prima mgr̄ obijcit. In ſcḋa ſoluit ibi. Sꝫ audiamꝰ ſolutionē. Silr ſcḋa pars i qua mgr̄ inq̄rit vtꝝ voluntas dei impleat reſpectu maloꝝ hꝫ duas ꝑtes. In ꝑma mgr̄ opponit ad ꝑtē falſam. In ſcḋa opponit ad ꝑtē verā. ibi. Si q̄s g̃ diligēter attēdat ⁊c. Prima ps hꝫ duas. In ꝑma adducit rōnes ad defenſionē falſe opinionis. In ſcḋa ꝑte ponit ſolutiones q̄s aſſignāt illi q̄ ſunt ꝯrie poſitōis. ⁊ h̄ ibi. Illi vō q̄ dicūt dei volūtate mala n̄ fieri. Et vtraq; ptiū duas hꝫ. nā in opponēdo duas inducit obiectiōes. quaꝝ vna rōni initit alia autoritati. ⁊ ſm hoc ps in qua ſoluit diuidit. qꝛ ponunt ibi due rōnes iuxta duas obiectiones. Silr illa ps in qua conat mgr̄ ad verā partē aſtruendā hꝫ duas In ꝑma inducit rn̄ſiones veras. In ſcḋa diſſoluit quādā rōnē ſophiſticā. ⁊ hoc ibi. Iam ſufficienter oſtēſum eſt ⁊c. Prima ps hꝫ tres partes ſm tres rōnes quas inducit. Prima ſumpta ē ab hoc. qꝛ idē ē deo fieri actore ⁊ deo volēte. ⁊ ponit ibi. Si q̄s igitur diligenter ⁊c. Secunda ſumpta eſt ab hoc ꝙ ea dem eſt cā qua malum fit et bō fit deterior ⁊ ponit ibi deinde idē Augu. querens ⁊c. Tertia ſumpta ē ab hoc ꝙ malum facit tēdere ad nō eſſe. ⁊ ponitur ibi. Itē etiā aliter oſtenditur ꝙ deo actore ⁊c. Similiter ſcḋa pars in qua diſſoluit rōnem ſophiſticam tres hꝫ in prima poſ

Ro. ix.
i. Ibi. ij
Obijcit
Mat. xxiij.
ps. xxxiij.
Soluit.

ꝙ illa dñi v̄ba ſupioꝛib⁹ nō repugnāt. Nūc videre reſtat quō etiā p̄miſſa v̄ba apl'i p̄dictis nō ꝯ̄dicant. q̄ de deo loquēs ait. vult oēs hoies ſaluos fieri. Quoꝝ occaſione v̄boꝝ multi a veritate deuiauerūt dicētes deū multa velle fieri q̄ nō fiunt. Sꝫ nō eſt intelligendū ea rōne illud eſſe dictū q̄ſi de⁹ vellet aliq̄s ſaluari ꝛ nō ſaluent̄. Quis eñ tā impie deſipiat vt dicat deuꝫ malas hoim volūtates quas voluerit. ꝛ q̄ñ voluerit. ꝛ vbi voluerit i bonū nō poſſe ꝯuertere. Nō eſt vtiq̄ veꝝ qō in pſ. d̄r. Quecūq̄ voluit fecit. ſi aliqua voluit ꝛ nō fecit ꝛ qō eſt indignus. iō nō fecit. q̄ñ ne fieret qō volebat ops. voluntas hoīs impediuit. Jōq̄ cū audimus ꝛ in ſacris l'ris legim⁹ ꝙ velit oēs hoīes ſaluos fieri. nō tñ iō debemus oipotentiſſime dei volūtati aliq̄d deroga re: ſꝫ ita intelligere qō ſcriptū eſt. Vult oēs hoīes ſaluos fieri. tanq̄ʒ diceret̄ nullū hoīeꝫ fieri ſaluū niſi quē ſaluū fieri ipſe voluerit. nō ꝙ nullus ſit hoim niſi quē ſaluū fieri velit. ſꝫ ꝙ nullus fiat ſalu⁹. niſi quē velit ſaluari. ꝛ iō rogādus eſt vt velit. q: neceſſe ē fieri ſi voluerit. Nō eſt eñ credēdus omps aliq̄d voluiſſe fieri qō factū nō ſit. Sic ēt itelligit̄ illō. illuīat oēꝫ hoīeꝫ veniē tem in hūc mūdū nō q: nullus hoim eſt q̄ nō illuminet̄ ſed q: niſi ab ipo nullus illuminat̄. Pōt ꝛ alio mō illō intelligi dū tñ credere nō cogamur oipotētē aliq̄d fieri voluiſſe. factūq̄ nō eſſe. q̄ ſine vllis ambiguitatibus ſicut in celo ꝛ in terra (ſicut v̄itas cātat) oīa quecūq̄ voluit fecit. p̄fecto facere nō voluit. quecūq̄ nō fecit. Ex his apte oſtendit̄ ꝙ de⁹ ea volūtate q̄ ipſe eſt non vult aliq̄d fieri qō nō fiat. neq̄ nō fieri quod fiat.

Quō intelligendū ſit illud qui vult oēs homies ſaluos fieri.

Quō intelligendū ſit illud Jo. j. Illuminat oēm hominē venientē ꝛc.

☞ Obijcit ad partem falſam ꝙ voluntas dei fiat q̄ntum ad effectus malos. c

¶ Jōq̄ cū ꝯſtet oīa bona q̄ fiūt ei⁹ fieri volūtate. q̄ ſi fieri nollet nullaten⁹ fierēt recte q̄ri ſolet vtrū ꝛ mala oīa q̄ fiunt. i. p̄ctā dei fiāt voluntate. an nolēte eo fiāt. Sup hoc diuerſi varia ſentiētes ſibi ꝯ̄dicere inueniūt̄ Alij eñ dicūt ꝙ de⁹ vult mala eſſe vel fieri. nō tñ vult mala. Alij v̄o ꝙ nec vult mala eē nec fieri. in h̄ tñ ꝯueniūt ꝛ hi ꝛ illi ꝙ vtiq̄ fatēt̄ deū mala nō velle. Vtriq̄ v̄o rōnib⁹ ꝛ autoꝛitatib⁹ innitūt̄ ad muniēdā ſuā aſſertionē.

☞ Opponit ad partē falſam per pꝛobationem. que innititur rationi. d

¶ Qui eñ dicūt deū mala velle eē vel fieri. ſuam his modis muniūt intētionē. Si eñ inquūt mala nō eē vl' nō fieri vellet nullo mō eēnt vel fierēt. q: ſi vult ea nō eē vel nō fieri. ꝛ nō p̄t id efficere. ſ. vt nō ſint vl' nō fiāt. volūtati ei⁹ ꝛ potētie aliq̄d reſiſtit. ꝛ nō ē ops. q: nō p̄t oē qō vult: ſꝫ impotēs eſt ſicuti ꝛ nos ſum⁹. q̄ qō volumus q̄ñq̄ nō valemus. ſꝫ q: omps eſt ꝛ in nullo impotens certū eſt nō poſſe fieri mala vl' eſſe niſi eo volēte.

Ro. ix. Quō eñ inuito eo ꝛ nolēte poſſet ab aliquo malū fieri cū ſcriptū ſit. voluntati ei⁹ quis reſiſtet.

☞ Opponit ad partem falſaꝫ per pꝛobationē que innititur autoꝛitati. e

¶ Supꝛa ēt dixit aug. q: neceſſe ē fieri ſi voluerit. ſed vult mala fieri. aut nō fieri. Si vult nō fieri. ſi fiūt: fiūt aūt vult ḡ fieri. Jtē bonū eſt mala eſſe vl' fieri. Alioq̄n ſūme bon⁹ nō p̄mitteret ea fieri. vñ aug. i ench. Quāuis ea inq̄t q̄ mala ſunt inq̄ʒtū mala ſunt nō ſunt bona tñ vt nō ſolū bona ſꝫ etiā ſint ꝛ mala bonū eſt. Nā niſi eſſet h̄ bonū vt eſſent ꝛ mala nullo mō eſſe ſinerent̄ ab oipotēti bono. cui p̄culdubio q̄ʒ facile ē qō vult facere tam facile eſt ꝙ nō vult eē nō ſinere. Hec niſi credam⁹ periclitat̄ nr̄a ꝯfeſſio q̄ nos in patrē oipotentē credere ꝯfitemur. Ecce h̄ apte hēs ꝙ bonū ē mala eē. oīs āt boni de⁹ autoꝛ ē. q̄ vult oē bonū eſſe qō eſt. Cū ḡ bonum ſit mala fieri vl' eſſe. ergo ꝛ mala vult fieri vel eſſe. His atq̄ alijs hmōi rationibus ꝛ autoꝛitatibus vtuntur qui dicunt deū velle mala eſſe vel fieri.

☞ Solutio p̄me obiectionis innitēs rōni ꝯ̄ illos q̄ dicūt dei voluntate non fieri mala vel non eſſe. f

¶ Jlli v̄o q̄ dicūt dei volūtate mala nō fieri vl' nō eſſe inductiōib⁹ p̄miſſis ita rñdēt dicētes deū nec velle mala fieri. nec velle nō fieri. vl' nolle fieri. ſꝫ tñ nō velle fieri. Si eñ vellet ea fieri vl' eē. faceret vtiq̄ ea fieri vl' eē ꝛ ita eēt autoꝛ maloꝝ. Nō ē aūt autoꝛ maloꝝ vt ſcōꝝ p̄teſtant̄ autoꝛitates. nō ḡ ei⁹ volūtate fiūt mala. Jtē ſi nollet mala fieri vl' vellet nō fieri. ꝛ tñ fierēt. ops nō eēt. cū ei⁹ volūtas hūane volūtatis effectu impediret̄. Jōq̄ nō ꝯcedūt deū velle mala fieri. ne maloꝝ autoꝛ intelligat̄. nec ꝯcedūt eū velle mala nō fieri. vl' nolle fieri ne ipotens eē videat̄. ſꝫ tñ dicūt eū nō velle mala fieri vt nō autoꝛ ſꝫ p̄miſſoꝛ maloꝝ monſtret̄. Vñ ꝛ euāgeliſta vbi oñdit deū autoꝛē eſſe oim bonoꝝ dicēs oīa per ipm facta ſunt. ꝯſequenter maloꝝ autoꝛē eſſe negat dicens. Et ſine ipſo factuꝫ eſt nihil. i. p̄ctm̄. Non dixit p̄ eum factū eſſe vel eo nolente ꝛ inuito: ſꝫ tñ ſine eo. i. ſine ei⁹ voluntate. q: nō ei⁹ volūtate fit p̄ctm̄. Nō ḡ deo volente vl' nolente: ſed non volente fiunt mala. Q: nō ſubeſt dei voluntati vt malū fiat vel nō fiat. ſed vt fieri ſinat. q: bonū eſt ſinere mala fieri. ꝛ vtiq̄ volens ſinit non volens mala: ſed volens ſinere vt ipa fiant. q: nec mala ſunt bona. vel ea fieri vel eſſe bonum eſt.

☞ Solutio ſecunde obiectiōis innitens autoꝛitati Augu. qua dicitur mala fieri bonū eſt. g

¶ Q⁹ v̄o aug. ait. Mala fieri bonū ē. nec ſineret̄ mala ab oipotēti bono fieri. niſi h̄ eſſet bonū vt ea eēnt ea rōne dictū eē aſſerūt. q: ex malis q̄ fiūt de⁹ bona elicit. nec ipe permitteret ea fieri niſi de eis bñ aliq̄d faceret. Vñ aug. in eo. li. ench. apte indicās p̄dictoꝝ v̄boꝝ talem eē intelligētiā ait. De⁹ ops cui rerū ē ſumma p̄tās cū ſumme bon⁹ ſit. nullo mō ſineret aliq̄d mali eē in opi a bus ſuis niſi vſq̄ adeo eſſet omps ꝛ bonus vt benefaceret etiā de malo. Jtem in eodem. Melius iudicauit de⁹ de malis bona facere q̄ʒ mala nulla permittere. Ex hoc itaq̄ ſenſu dictum eſt ac verum bonuꝫ eſt mala fieri. q: ex malis que fiunt. bonis (q̄ ſcd̄m p̄poſitum vocati ſunt ſancti) accidit bonitas. i. vtilitas. Talibus eñ (vt ait pħs) in bonū cooperātur oīa etiā mala. quia eis p̄ſunt que alijs facientibus obſunt. Vñ etiā aliq̄ñ in ſcriptura legitur maluꝫ appellari bonum. vt hiero. ſuper marcum. Malum inq̄t inde bonū fuit ſcꝫ nobis nec ſi bonum eſt illi vel illi. inde ſequitur ꝙ ſimpl'r bonum ſit. p̄pꝛie eñ ac ſimpli

nit illā ibi. Jā ſufficiēter oñſum eſt ꝛc. Jn ſcd'a diſſoluit ibi. Quib⁹ facile eſt nobis rñdere. Jn tertia redit ad v̄itatē aſſertionē dicēs dūc p̄tē eſſe verā ꝙ de⁹ nō vult mala fieri. ibi Hec igr̄ ꝛ alia hmōi ꝛc.

a ¶ Niſi vſq̄ adeo deus eſſet omps ꝛ bonus vt benefaceret ēt de malo. Vr indebito mō loq̄ q: malicia ē p̄uatio. ḡ nō ē materia boni. Si dicas ꝙ accipitur rōne ſubſtracti. ſcꝫ de malo. i. de illo q̄ eſt malus facit bonum. Contra hoc nihil ē aliud q̄ʒ malū deſtruere. ex h̄ ḡ nō habetur ꝙ deus habeat mala ſinere: cum eius ſit facta deſtruere. Reſpō. dōm ꝙ de nō eſt ibi cāle nec materiale. ſꝫ occaſionale quaſi dicat

dicat.ꝺ malo facit bonū
occaſione ſumpta a malo
ipſe aūt obijcit ac ſi h̄ qꝺ
eſt de teneret cauſalr ſi-
ue materialr.

2 b¶ Qꝺ malū ꝺꝛ bñ oꝛdi-
natū ⁊ loco ſuo poſitū ⁊c.
Ur̄ male loq̄.qꝛ qꝺ nō eſt
nō eſt locari. Si tu dicas
ꝙ hꝫ locū rōne ſubſtrati.
Lōtra. locus debitus et
ꝯueniēs nature rōnali ē
glīa.g̊ malū locat̄ in glīa
Rñ.ꝺꝺm ꝙ cū dico īfer-
nū ſiue locū penalē. duo
dico.⁊ partē vniuerſi ⁊ vi
litatē inquātū locus ē de
bet̄ nature ſubſtrate.ſed
inquātū vilis ē debet̄ de
foꝛmitati culpe.⁊ ita ma
lū locū hꝫ ⁊ vilē. ſꝫ locuꝫ
rōne ſubſtrati vilē ꝟo rō
ne defoꝛmitatis.

3 c¶ Si q̄ hoꝝ deuiāt ⁊ ex
oꝛbitāt.ēt hoc ipm faciat
eis ꝓficere in bonuꝫ. Si
hoc.g̊ vr̄ ꝙ mala ꝓficiāt
ſiue cooperent̄. Lontra.
mali eſt bonū coꝛrūpere.
g̊ nullo mō eſt in bonum
coopari ſiue ꝓficere Rñ.
ꝺꝺꝫ ꝙ ꝓficere ſiue coopa
ri in bonū aliq̄d alicui ꝑt
tripl̄r.ſ.adiuuādo vt gr̄a
coopatur lib.ar. vel ecō-
uerſo. Uel excitando vt
paupta ⁊ miſeria q̄ exci
tāt ad amoꝛē dei ſiue pū-
gūt ⁊ ipellunt ſicut dicit
Greg. Uel ēt obſiſtēdo.
ſicut aqua calida foꝛtius
ꝯgelat̄.qꝛ dū reſiſtit vigo
rat̄ actio ꝯrij.⁊ ſic maluꝫ
ꝺꝛ cooperari.vel qꝛ facit
hoīeꝫ ad bonū magis ex-
citari vel magis.qꝛ dum
obſiſtit ⁊ bō ꝓualet.vigo
rat̄.virtꝰ gr̄e ⁊ ferueſcit.

4 d¶ Aug. in li.lxxxiij.q.
apte aſtruit a minoꝛi. Ur̄
falſuꝫ dicere.qꝛ locꝰ a mi
noꝛi nō eſt deſtructiuꝰ. ſꝫ
poſitiuus.ſed illud argu
mētū eſt deſtructiuū ſa-
piēs nō pōt facere hoīeꝫ
deterioꝛē.g̊ nec deꝰ.g̊ nō
eſt a minoꝛi. Rñ.ꝺꝺm ꝙ
reuera locꝰ iſte nō ē a mi-
noꝛi ꝓpꝛie loquēdo ſed a
maioꝛi.qꝛ nō ꝺꝛ ibi minꝰ
vel minoꝛ.ſꝫ illud qꝺ mi-
nus vr̄ ineſſe.magis aūt
vr̄ ꝙ bō poſſit facere ma
lū ꝙ̄ deus.ſed ſapiēs bō
nō pōt.g̊ nec deus. ⁊ ita
eſt a maioꝛi locꝰ. Nihilo-
minus pōt dici ꝙ eſt a mi
noꝛi.ſed reducit̄ ad rōnē
affirmatiuā ſic.minus vr̄
ꝙ impoſſibilitas faciēdi
malū inſit hoi ꝙ̄ deo.ſed
ſapiēs manēs ſapiēs eſt
impotēs ad faciēduꝫ ali-

citer bonū eſt qꝺ in ſe ⁊ faciēti
bonuꝫ eſt. Eſt eñi aliq̄d qꝺ ī ſe
bonū eſt ⁊ cui fit.ſꝫ nō ē bonū
faciēti.vt cuꝫ ſubuenit̄ paupi.
ſed nō ꝓpter deū ⁊ aliq̄d boni
in ſe ⁊ faciēti.ſed nō ei cui fit.
vt cū veritas ꝓpter deū alicui
nō obediēti ꝑdicat̄. Et aliq̄d
in ſe ⁊ faciēti ⁊ ei cui fit bonuꝫ
vt cū ꝟitas ꝑdicat̄ ꝓpter deū
crediēti. Uñ apl̄s. Bonꝰ odoꝛ
ſumꝰ deo.alijs odoꝛ vite.alijs
odoꝛ moꝛtis. Eſt aūt aliꝺ qꝺ
nec in ſe bonū eſt.⁊ faciēti no-
cet ⁊ dānat niſi peniteat vt ma
lū.valet tñ ad aliq̄d. Ut ei ait
Aug.in ench. A ſumme ⁊ eq̄li
ter ⁊ īmutabil̄r bona trinitate
creata ſunt oīa.nec ſumme nec
equal̄r nec mutabil̄r bona.ſed
tñ bona etiā ſingula.ſil̄ ꝟo vni
uerſa valde bona. Qꝛ ex oībꝰ
ꝯſiſtit vniuerſitatis admirabi
b lis pulchꝛitudo. In qua ēt il-
lud qꝺ malū ꝺꝛ bñ oꝛdinatū ⁊
loco ſuo poſitū.eminētiꝰ cōmē
dat bona vt magis placeāt et
laudabilioꝛa ſint dū cōparāt̄
malis. Hinc pꝫ ꝙ ex malis q̄
fiūt aliqꝺ ꝓuenit bonū dū bo
na magis placēt ⁊ laudabilio
ra exiſtūt. Ipſis ēt faciētibus
ex malis q̄ faciūt.interdū bōa
ꝓueniūt.ſi ſꝫm ꝓpoſitū vocati
ſunt ſcti. Talibꝰ ei vt ait aug.
in li.de coꝛrectione ⁊ gr̄a vſqꝫ
adeo deus oīa coopat̄ i bonū
c vt ſi q̄ hoꝝ deuiant ⁊ exoꝛbi-
tāt.ēt hoc ipm eis faciat ꝓfice
re in bonum.qꝛ humilioꝛes re
deūt atqꝫ doctioꝛes vt petrus
Illa ēt mala q̄ ab iniq̄s fide-
les pie ꝑferūt.vt ait aug.in li.
de tri.ipſis vtiqꝫ ꝓſunt.vel ad
delēda pctā.vel ad exercēdā ꝓ
bādāqꝫ iuſticiā.vel ad demon-
ſtrādā huiꝰ vite miſeriā. Iōqꝫ
⁊ iob dei manū ⁊ apl̄s ſathane
ſtimulū ſenſit.⁊ vterqꝫ bñ ꝓfe
cit.qꝛ malū bñ poꝛtauit.

☞ Opponit ad partē verā
oñdēs eſſe bonū fieri mala tri
plici rōne. Pꝛima rō ſumpta
eſt ab hoc idē ē fieri deo acto-
re.⁊ deo volēte. b

¶ Si q̄s igit̄ diligēter atten
dat q̄ ſcripta ſunt facile ē ei ꝑ-
cipere ex malis bona ꝓuenire
⁊ ex ea rōne dictū eſſe ꝙ bonū
eſt mala fieri vel eſſe nō qꝛ ma
lū ſit bonū.vel qꝛ bonū ſit ma

lū fieri. Nō eſt eñi bonū malū
fieri ab aliquo.qꝛ nō eſt bonū
vt aliq̄s faciat malū. Si eñi h̄
eſſet bonū.ꝑfecto huiꝰ deꝰ au-
toꝛ eſſet q̄ eſt autoꝛ oīs boni.
Qꝺ ſi huiꝰ deꝰ autoꝛ eſt. eo g̊
autoꝛe hō agit mala. ⁊ ita eo
autoꝛe hō fit deterioꝛ. Et ſi eo
autoꝛe hō fit deterioꝛ. tūc eo
volēte hō fit deterioꝛ. Idē eſt
eñi dicere aliq̄d fieri deo auto
re qꝺ deo volēte.deo aūt auto
re nō fit hō deterioꝛ.g̊ nō deo
d volēte.vt Aug.in li.lxxxiij.q.
apte aſtruit a minoꝛi dicēs ita
Nullo ſapiēte hoīe autoꝛe fit
hō deterioꝛ. Tanta eñi eſt iſta
culpa q̄ in ſapiētē hoīem cade
re neq̄t. Eſt aūt deꝰ oī hoīe ſa-
piēte ꝑſtātioꝛ multominꝰ g̊ dō
autoꝛe fit hō deterioꝛ. multo
eñi eſt ꝑſtātioꝛ dei volūtas ꝙ̄
hoīs ſapiētis. Illo aūt autoꝛe
cū ꝺꝛ illo volēte ꝺꝛ.g̊ eſt viciuꝫ

quē deterioꝛē.ē ego multo foꝛtius deus.

e¶ Lulpa que in ſapiētē 5.
hoīeꝫ cadere. Ur̄ hoc fal
ſuꝫ.qꝛ ſicut ſe hꝫ ſapiā ad
ignoꝛātiaꝫ.ita virtus ad
culpā.g̊ ꝑmutatim ſicut
ꝟtus ad ignoꝛātiā.ita ſa
piētia ad culpā.ſed virtꝰ
ſil̄ ſtat cū ignoꝛātia.g̊ ſa-
piētia ſil̄ ſtat cum culpa.
Rñ.ꝺꝺꝫ ꝙ ſapiā vno mō
dicit cognitionē veram.
Alio mō cognitionē verā
⁊ nobiliſſimā.qꝛ ꝑ cāſ al
tiſſimas. Tertio mō dicit
cognitionē verā nobilē ⁊
ſapidā. Quarto mō ſapi-
entia nō dicit aliā cogni-
tionē ꝙ̄ religionē diuinā
ſiue cultū ſꝫm ꝙ ꝺꝛ ꝙ pie-
tas ipſa ē ſapiā ſiue theo
ſebia.⁊ h̄ ꝯſiſtit.vt ꝺt au-
gu.in fide.ſpe ⁊ charita-
te.⁊ h̄ mō claudit in ſe vir
tutē.⁊ ita opponit̄ culpe.
⁊ ſic pꝫ rñſio.

volūtatis humane quo eſt hō deterioꝛ.qꝺ viciū ſi lon
ge abeſt a dei volūtate (vt rō docet) a quo ſit q̄rēdū ē
Ecce apte dicit Aug.deo autoꝛe vel volēte hoīem nō
fieri deterioꝛē.ſed vitio volūtatis ſue. Nō ē g̊ deo au
toꝛe ꝙ malū fit ab aliq̄ ⁊ ita deo volēte mala nō fiunt.

☞ Scđa rō ſumpta ē ab hoc ꝙ eadē eſt cā qua ma
lum fit.⁊ homo eſt deterioꝛ. Uel alr̄. Q̄ in deo nō eſt
cā.vt ſit homo deterioꝛ. i

¶ Deinde idē aug.q̄rēs q̄d ſit cā vt hō ſit deterioꝛ.in
deo nō eſſe aſſerit ī eodē li.ſic dicēs. Ut ſit hō deterioꝛ
aut in ipſo eſt aut in alio aut in nihilo. Si ī nihilo nul
la cā eſt. Si in alio aut in deo.aut in alio quolꝫ hoīe.
aut in eo q̄ neqꝫ deꝰ neqꝫ hō ſit. Sꝫ nō in deo. Bonoꝝ
ei deꝰ tñ cā eſt.g̊ aut in hoīe eſt.aut in eo qꝺ neqꝫ deus
neqꝫ hō aut in nihilo. Et ex his apte oñdit̄ ꝙ nō ē bo
nū.vt ſit hō deterioꝛ.qꝛ nō ē deus eiꝰ rei cā q̄ tñ cā bo
noꝝ eſt. Et ſi nō ē bonū vt hō fiat deterioꝛ.nō eſt g̊ bo
nū vt ab eo fiat malū.nō g̊ vult
deus vt ab eo fiat malum.

☞ Tertia rō ſumpta eſt ab
hoc qꝺ malum facit tēdere ad
non eſſe. Iōqꝫ deo autoꝛe non
fiunt mala. k

¶ Itē alr̄ ēt oñdit̄ ꝙ deo au-
toꝛe.i.volēte non fiūt mala.qꝛ
f deꝰ nō ē cā tēdēdi ad nō eē. Tē
dere ei ad nō eē malū ē ipe aūt
g autoꝛ mali nō ē. Tēdit ꝟo ad
nō eē q̄ opat̄ malū. non g̊ deo
autoꝛe eſt ꝙ aliq̄s opat̄ malū
Non eſt g̊ bonū ꝙ aliq̄s ope
tur malū.qꝛ tñ boni deꝰ autoꝛ
eſt. Hoc aūt aug.in eo.li.apte
explicat ita dicens. Qui oīm
q̄ ſunt autoꝛ eſt.⁊ ad cuius bo
nitatem id ꝑtinet ꝯ vt ſit oē qꝺ
eſt.boni tātūmodo cā eſt quo

f¶ Deꝰ nō ē cā tēdēdi ad 6.
nō eē. Ur̄ falſuꝫ dicere qꝛ
in cañ.deut̄.ꝺꝛ. Ego occi
dā ⁊ ego viuere faciā.pcu
tiā ⁊ ego ſanabo.g̊ vr̄ cuꝫ
moꝛſ ſit coꝛruptio tēdēdi
ad nō eē ꝙ deꝰ ſit huiꝰ cā.
Rñ.ꝺꝺm ꝙ nō eē nō ap-
pellat̄ h̄ ꝑ ꝓuationē q̄liſ-
cūqꝫ eē.ſꝫ illiꝰ qꝺ diffinit
Boe.di. Eſſe ē qꝺ oꝛdīeꝫ
retinet.ſeruatqꝫ naturaꝫ
⁊ ad illud deꝰ nō deducit.
ipſe aūt obijcit de eſſe na
turali. Uel pōt dici ꝙ lo-
quit̄ h̄ ſꝫm nature inſtitu
tionē.ſꝫ quā ꝺꝛ deꝰ moꝛtē
nō fecit. Q̄ aūt ꝺꝛ ꝙ ipe
occidit.h̄ ē ſꝫm punitionē
iuſticie.hoc tñ in ſcđo me
lius dicitur.

g¶ Tēdere ei ad nō eſſe 7.

malū eſt. Uř male dicere. qꝛ ſi tēdit ad nō eſſe. aut hoc dꝛ quā tum ad eſſe nature. aut grē. Si nature ergo malū corrūpit naturā. qḋ eſt ꝯ Dio ny. q̇ dicit ꝙ malū nihil corrūpit exñtiū in eo eſſentia vel natura. Si aūt intelligat quātū ad eſſe grē. hoc ſilr̄ falſum vř. qꝛ poſt primā culpā nō remanet eē gratuitū ſm aliquid ſui. qꝛ totalr̄ ꝑ mortale expellit grā. ergo nō tēdit ad nō eſſe. ſed iā ē in termino. Rñ. dōm ꝙ in hoīe iuſto ꝛ bono eſt tria ꝯſiderare eſſe nature ꝛ ordinabilitatē. ꝛ grām que cōi noīe dꝛ habilitas. ꝛ ordinē grē ſiue grē ordinatione. Malū ergo ꝑ ſe loquēdo corrūpit ipſaꝫ ordinabilitateꝫ. ꝛ ex hoc elōgat a grā. ꝛ facit tēdere ad ñ eſſe. ꝛ qꝛ habilitas nunꝙ oīno tollit ſalua natura. ꝛ natura nō corrūpit. ſꝫ malū facit tēdere ad nō

k eē ita ꝙ nūꝙ ē i termino

b ¶ Uerū a quocūqꝫ dꝛ a ſpūſctō eſt. Uř male dicere. qꝛ ſi hoc ē verū. ergo cum detractor detrahēdo dicat verū. vř ꝙ dicat a ſpūſctō. Silr̄ diabolus multa vera dicit. Silr̄ de verbo illo obijcit. Nemo dicit dñs Jeſus niſi in ſpūſctō. Multi eñ pctōres hoc dicūt tota die. ¶ Itē veritas appropriat filio ergo magis deberet dicere Amb. ꝙ oē verū ē a filio. Rñ. dōꝫ ꝙ aliq̇d dꝛ a ſpūſctō illuſtrāte intellectū. ꝛ mouēte affectuꝫ ꝛ illud eſt verū ꝛ bonū. Et aliq̇d dꝛ verū ex charitate a ſpirituſctō mouēte affectuꝫ ſed nō illuminante intellectū. ſicut dicit aplš ſe iturū ad hiſpanos. falſuꝫ ei dixit. ſed tñ in dicēdo meruit. quia charitas mouebat euꝫ velle hoc dicere. Aliq̇d eſt dictū a ſpūſctō illuſtrāte intellectū ſed nō rectificāte affectū. ꝛ illud pōt eſſe malū. ꝛ tñ verū eſt dicere. ergo ꝑfectum vtrūqꝫ includit. ꝛ ſic dꝛ a ſpūſctō ꝛ in ſpūſctō ꝛ ita intelligit aplš. Amb. aūt largius dicit. Et ſic pꝫ illud qḋ obijcit ꝙ veritas appropriat filio. Rñ. eñ ꝙ ſpūſctō appropriat interꝑtatio. Uel dicēdū ꝙ hoc non dꝛ tāꝙ appropriatū. vel ſi vt appropriatū hoc eſt rōne doni.

A D euidētiā eoꝝ q̇ determinat magr̄ in pñti diſtinctione. vj. q̄runt. Primo q̄rit vtrū deus velit oēs hoīes ſaluos fieri volūtate bñplaciti. Scḋo q̄rit vtrū deus velit mala fieri. Tertio vtrū mala fieri ſit bonū. Quarto vtrum mala fieri ſit verū. Quinto vtrum mala ordinent a deo. Sexto ꝛ vltimo vtruꝫ mala augeāt decorem in vniuerſo.

A

Queſtio. j.

Q ꝫ deus velit oēs hoīes ſaluos fieri voluntate bñplaciti oñdit ſic. j. Timo. ij. Uult oēs hoīes ſaluos fieri. ſed ꝯſtat ꝙ hoc nō eſt dictū de voluntate ſigni. qꝛ nec ꝑcepti. nec īpletionis. nec alicuius alteri⁹ hoc eñ nō cadit ſub ꝑcepto. ergo ꝯſtat eſſe dictū de volūtate bñplaciti. ¶ Itē Dam. Opꝫ ſciri. qm̄ deus vult añcedenter oēs hoīes ſaluos fieri. ꝛ regni ſui potiri fortuna. nō eñ ad puniendum plaſmauit nos deus ergo cum voluntas añs ſit volūtas bñplaciti q̄ ē bonoꝝ q̇ ſunt bona irrefragabilr̄ vult voluntate bñplaciti. vult ergo oēs hoīes ſaluos fieri ſiue ſaluari. ¶ Item oīs

circa mali autor nō eſt. ꝛ ideo ipſe ſummū bonū eſt. a quo in nullo deficere bonū ē. ꝛ malū eſt deficere nō eſt ergo cā deficiēdi. i. tēdendi ad nō eſſe. qui vt ita dicā eſſendi cā eſt. qꝛ oiꝫ q̄ ſunt autor eſt. q̄ inquantum ſunt. bona ſunt. Ecce apte habes ꝙ deficere a deo qui ſummū eſt bonū malū eſt. Mala ergo facere maluꝫ eſt. nō ergo deo autore vł volēte mala fiūt

☞ Ponit obiectionē quorūdam ſophiſticā qua probare nituntur ex deo eſſe ꝙ mala fiant. l

¶ Jā ſufficienter oſtenſum ē ꝙ deo autore non fiunt mala. Quidā tñ ſophiſtice incedentes. ꝛ ideo deo odibiles ꝓbare conant: ex deo autore eſſe ꝙ mala fiāt hoc mō. Qꝫ mala fiūt verū eſt. oē aūt verū qḋ ē a veritate eſt q̄ deus eſt. a deo ergo eſt ꝙ mala fiūt. Qꝫ autē oē verum a deo ſit confirmāt autoritate Aug. li. lxxxiij. queſtionum ita dicentis. Omne verum a veritate verū eſt. Eſt aūt veritas deus. deū ergo habet autorem omne verum. Eſt aūt verū ꝙ mala fiūt vel ſunt. deo ergo autore eſt ꝙ ſunt vel fiunt mala.

☞ Reſponſio vbi cōcedit omne verum eē a deo ꝛ ſophiſma aperit. m

¶ Quib⁹ facile eſt nobis rñdere. ſꝫ indignū rñſione vř ꝙ dicūt. Oē nāqꝫ verū a deo eſt vt ait Aug. cui ꝯſonat Amb. q̇ tractās illud vbū aplī. Nemo pōt dicere dñs Jeſus niſi

b in ſpūſctō. dicit. Qꝫ oē veꝝ a quocūqꝫ dꝛ a ſpūſctō eſt. Cuꝫ itaqꝫ verū ſit ꝙ mala fiūt. hoc verū qḋ dꝛ illa locutione. ſ. mala fiunt a deo eſt. ſꝫ nō inde ſequitur ꝙ a deo ſit vt mala fiāt Si enim hoc diceretur. autor malorum deus eſſe intelligeretur. quod ex ſimili manifeſte falſum oſtenderetur. deus prohibet furtum fieri. ſed ꝙ furtum fieri verum eſt. ergo prohibet verum non ſequitur.

☞ Partem qōnis approbat illoꝝ q̇ dicunt deuꝫ nō velle mala fieri. n

¶ Hec igit ꝛ alia hmōi inania relinquentes. premiſſe qōnis parti ſaniori fauētes. ꝙ que ſanctoꝝ teſtimonijs plenius approbat. dicamus deum nō velle mala fieri. nec tñ velle nō fieri neqꝫ nolle fieri. Omne ergo quod vult fieri. fit. ꝛ omne qḋ vult non fieri non fit. Fiūt autem multa que non vult fieri. vt omnia mala.

hñs charitatē vult oēs hoīes ſaluos fieri quātuncūqꝫ modicā habeat dilectionē ꝛ charitatē. Cum ergo deus ſummā habeat dilectionē ꝛ charitatē. vř ꝙ ipſe velit oēs hoīes ſaluos fieri. ¶ Itē ſicut vult phš. primum ens. ſ. deus vno mō ſe hꝫ ad oia ſiue ad oēs. ergo quātum ē de ſe oēs vniformiter diligit. ergo ſi vult aliquos ſaluari. ꝛ oēs vel ſi de aliq̇bus nō vult pari ratione de nullis. ¶ Cōtra hoc primo eſt ī ſtātia quā adducit magr̄ in lrā. Si vult oēs hoīes ſaluari. ꝛ de oīb⁹ plures dānant ꝙ ſaluant. ergo voluntas eius fruſtrat ꝛ caſſat. qḋ eſt ꝯ veritateꝫ aperte. ¶ Itē oēs quos vult de⁹ ſaluari eligit ad ſalutē. electio eñ dei non dicit aliud ꝙ dilectioneꝫ ad ſaluādum. ergo ſi oēs vult ſaluos fieri. oēs ſūt electi. ¶ Cōtra. Math. xxij. Multi ſunt vocati pauci vo electi. ¶ Itē in ꝑdeſtinatione nō ſunt niſi duo. ſ. ꝑcognitio. ꝛ voluntas ſaluādi. rōne cui⁹ deus dꝛ ꝑdeſtinare. Duꝫ eñ ꝓponit dare gratiam ꝛ gloriam ꝑparare ꝑdeſtinare dꝛ. ergo cuꝫ ꝑcognitio dei oīb⁹ ſit cōis. ſi voluntas ſalutis eſt reſpectu oim. ergo oēs ſunt ꝑdeſtinati. ſed oēs predeſtinati ſaluabunt. ergo oēs ſaluabunt. qḋ eſt ꝯ fidē. Si tu dicas mihi ꝙ duplex eſt voluntas. abſoluta ꝛ ꝯditionalis. ꝛ deus abſoluta voluntate ſoluꝫ vult ſaluare quos preſciuit conformes fieri imagini filij ſui. ꝛ iſtos predeſtinauit voluntate vo cōditionali vult oēs ſi ipſi velint. tunc obijcit ꝙ voluntas conditionalis nō videtur cōuenire deo. qꝛ hec eſt voluntas ſemiplena. deus autē quicquid vult plene vult. Et iterum quicquid facit plene facit. Et iterum hec conditionata voluntas. aut eſt voluntas beneplaciti. aut voluntas ſigni. Si ſigni. tunc nihil ad propoſitum: qꝛ voluntate ſigni non vult oēs hoīes ſaluos fieri. Si voluntas beneplaciti. ſed hec vno modo tñ eſt. ꝛ dꝛ ꝛ ſemper impletur. ergo omnes hoīes ſaluantur. Et preterea hec voluntas conditionata qua dꝛ ꝙ vult ſi ipſi velint locum nō poteſt habere in paruulis qui moriuntur. ergo adhuc nō ſoluit diſtinctio iſta. ¶ Item cum ſic dicitur vult hunc ſaluari aliquo demonſtrato. aut hoc qḋ eſt velle aliquid cōnotat aut nihil. Si nihil ergo pari ratione pōt dici de lapide ꝙ de⁹ vult hunc ſaluari. Si aliquid nō niſi ſalutē. ergo ſequit ſi vult hunc ſaluari. ꝙ iſte ſaluabit qualitercunqꝫ accipiatur velle. Si dicas ꝙ connotat poſſibilitatem ꝛ ordinabilitatem ad ſaluteꝫ. obijcitur tunc ꝙ de quolibet ordinabili ad aliq̇d poteſt dici ꝙ deus velit. ſed quilibet clericus ē ordinabilis ad epatum. ꝛ quilibet miles ad dignitatem regiam. ergo deus vult omnes clericos eſſe epos ꝛ oēs milites eſſe reges. qḋ nō cōceditur. ¶ Rñ. dōm ꝙ cum aplš dicat ꝙ deus hoc vult. ſ. oēs hoīes ſaluos fieri neceſſe habemus concedere ꝙ deus velit. ꝛ cum non poſſit exponi de voluntate ſigni. neceſſe habemus exponere de voluntate beneplaciti. ſed cum non omnes ſaluētur. ꝛ voluntas dei nunꝙ fruſtratur. ideo neceſſe ē ꝙ fiat vis

in mō

j. Cor. xij.

in modo diſtribuēdi. vel in modo volēdi. Et egregius doctor Aug. duplicē facit vim in mō diſtribuēdi in encħ. Uno mō ꝙ diſtributio ſit accōmodata. ſicut ⁊ hic. omnis homo timet in mari. ſm cōem modū loquēdi intelligit̃ q̄ eſt in mari. Similiter Augu. exēplificat. ſi dicat̃ magiſter iſte docet oēs pueros de iſta ciuitate. qꝫ. ſ. docet oēs vt addiſcūt. nullus eñi docetur niſi per ipſum. Similiter deus vult oēs hoīes ſaluos fieri. qꝫ nullus ſaluat̃ niſi velit deus. ⁊ ideo orādus eſt vt velit. Facit etiā alio modo vim in diſtributione ſm oēm modū diſtribuendi. q̄ pōt fieri pro ſingulis generū. ⁊ ſic eſt falſa. ⁊ nō intelligit apl's ſic. vel ꝑ gn̄ibus ſingulorꝫ. ⁊ ſic vera. qꝫ deus de oī gēte voluit ⁊ vult aliquos ſaluari. ⁊ de grecis ⁊ de latinis. ⁊ de p̄latis ⁊ ſubditis. ⁊ de oī gēte. ideo dicit apl's ꝓ oībus eſſe orādum. Hec eſt rn̄ſio Aug. cui magiſter innitit̃. ⁊ neceſſe eſt ſic. vel ſic ſoluere. Suppoſito ꝙ velle dicat ibi velle dei ſm ꝙ dꝫ velle placito. quietato. ſiue voluntate abſoluta. de qua veruꝫ eſt dicere. oīa queciīqꝫ voluit fecit. Sed Dam̄. facit vim ī mō volēdi. diſtinguit enim in deo volūtatē antecedētē ⁊ voluntatē ꝯſequētē. ⁊ volūtas antecedēs eſt volūtas reſpectu eius ꝓpter qȯ deus hominē fecit. ⁊ ē irrefragabiliter bonorꝫ. Uolūtas aūt conſequēs eſt volūtas non q̄ ſequit̃ merita. ſed q̄ vult aliqua ſm ſciam meritorꝫ. Prima. ſ. aūs dꝫ a magiſtris voluntas ꝯditionalis ſiue volūtas qua deus vult quantū in ſe eſt. Scd'a aūt. ſ. ꝯn̄s dꝫ abſoluta. Differētia aūt inter hāc volūtatem. ⁊ illam non eſt ſm diuerſitatē affectionis ſiue modi volēdi qui ſit in deo. ſed ſm rationē connotādi ⁊ intelligēdi. Prout enim deus dꝫ velle omniū ſalutē quātū in ſe eſt ⁊ antecedēter connotatur in omnibus ordinatis ad ſaluteꝫ. tū ex parte nature date. tum ex parte gratie oblate. Dedit eñi eis de' naturam. ſm quam poſſent eum cognoſcere. ⁊ cognitum q̄rere. ⁊ q̄ſitum inuenire. ⁊ inuēto inherere. ac ꝑ hoc ſalutem obtinere. gratiam ſimiliter obtulit. dū filiū miſit ⁊ obtulit. cuius p̄cium oīm ſaluti ſufficit. Leges etiam ⁊ mādata tribuit ſalutis ⁊ oñdit. Ipſe etiam p̄ſto eſt omnibus inq̄rētibus. ⁊ prope eſt oībus inuocantibus eū. Uelle ergo hoīem aūcedēter ſaluare eſt ordinatū ad ſalutē facere. ⁊ volēti ꝑuenire non deeſſe. Uñ velle aūcedēter ſaluare nō ꝯnotat ſalutē ſed ordinabilitatē ad ſalutē. Uelle aūt ꝯn̄r ſiue abſolute ſaluare eſt velle dare ſaluteꝫ ei quam p̄ſcit ad ſalutē ꝑuēturū. ⁊ ſuū auxiliū ⁊ gratiam. ⁊ cōnotat ſalutis euētū. ⁊ ſic non eſt dicere ꝙ deus velit oēs homines ſaluos fieri. Huic rn̄ſioni magis conſonāt magiſtri. q̄uis vtraqꝫ bona ſit. Scd'm hāc ergo rn̄dēdū ꝙ deus vult oēs homines ſaluos fieri. quantum in ſe eſt volūtate aūcedēte. non aūt volūtate abſoluta ſiue ꝯſequēte. ⁊ qꝫ illa nō connotat effectus euētū. iō non impedit̃ in hoc ꝙ non oēs ſaluant̃. Pꝫ etiā Rn̄. ad illud qȯ obijcit̃ de p̄deſtinatione ſiue electione. qꝫ in illis clauditur volūtas abſoluta non ſolū aūs. Pꝫ etiaꝫ. Rn̄. ad vltimū de connotato. ¶ Ad illud tñ qȯ obijcit̃ ꝙ voluntas conditionata non cadit in deum. dōm ꝙ non ponit̃ in deo velleitas quantū ad effectū plenitudinis volūtatis. nec propter diuerſos modos volēdi. ſed propter aliam cōparationē in cōnotando. ⁊ ſic pꝫ illud. ¶ Ad rōnes v̓o ad oppoſitū ꝙ de' vult oēs hoīes ſaluos fieri. rn̄deri pōt ad duas primas ꝙ verū cōcludūt ⁊ v̓c. ¶ Ad illud aūt qȯ obijcit̃ de charitate hoīm. dicēdū ꝙ nō eſt ſile. qꝫ nos neſcimus merita hoīm futura finaliter. ⁊ ſi q̄s ſciret aliquos eſſe p̄ſcitos q̄uis quantū in ſe eſt deberet eos velle ſaluari. nō tñ volūtate abſoluta. ſed hec meli' infra patebūt. ¶ Ad illud qȯ obijcit̃ ꝙ deus vno modo ſe hꝫ ad oēs. dōm ꝙ illud verbū phī hꝫ locū quātū ad rerū gubernationē. nō quātū ad eorꝫ productionē. vel quantū ad naturalia. nō quātū ad gratuita.

Queſtio. ij

Utrum deus velit mala fieri. Et ꝙ ſic oñdit̃ ꝑ Anſ. deus nō vult inq̄t qȯ impoſſibile eſt fieri. ergo ꝑ ꝯn̄am ecōuerſo. qȯ poſſibile eſt fieri. deus vult illud. ſed malū ē poſſibile fieri. ergo maluꝫ fieri eſt deo volibile. ¶ Itē duobus oppoſitis propoſitis inter q̄ non eſt mediū. neceſſe eſt alterū eſſe a deo ſcitū. ergo pari rōne neceſſe ē alterū eſſe volitū. ſed demōſtrato peccāte. iſtū peccare iſtū nō peccare ſunt oppoſita. ergo deus vult alterū. ſed q̄cq̄d deus vult illud fit. ergo ſi vult iſtū nō peccare. iſte nō peccat. qȯ ē ꝯtra poſitionē. vult ergo iſtū peccare. ſꝫ hoc nō eſt malū. g̊ malū fieri ē a deo volitū. ¶ Itē oīs iuſtus vult oē qȯ iuſtū eſt. ſꝫ oīs pena iuſta ē. vt dicit Aug. ⁊ oē malū pena. g̊ oē malū qȯ fit a deo eſt volitū fieri. Qꝫ oē malū ſit pena. pꝫ ꝑ Aug. j. ꝯfeſ. Iuſſiſti inq̄t dñe ⁊ ſic eſt. ꝙ oīs motus inordinatus ſibi ſit pena. ¶ Itē oē aliq̄d volēs volūtate ꝯſiliata ⁊ deliberata vult oē illud ſine quo illud nō pōt eſſe. q̄uis eñi aliq̄s velit eſſe abbas. ſed non monachus tñ ſi deliberatiue velit eſſe abbas. vult pariter eſſe monachus. ſꝫ deus vult aliq̄d bonuꝫ qȯ nūq̄ pōt eſſe ſine malo. ſicut ſctōs ſuos ꝓbari ⁊ pati ⁊ filium ſuū. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. nihil eſt ab aliquo volitū vel volibile. qȯ oīno diſplicet ei ⁊ eſt odioſuꝫ. ſꝫ ex Eccli. xij. dꝫ. Altiſſimus odio hꝫ pctōres. ſed nō niſi rōne pcti ſiue mali. ergo multomagis odit malū. g̊ nō vult illud fieri. ¶ Itē Augu. in li. lxxxiij. q. Idē eſt fieri deo volēte ⁊ deo autore. ſꝫ malū nō fit deo autore. ergo malū nō fit deo volēte. Primā ſupponit ipſe. ſcd'am ꝓbat. qꝫ nullo hoīe ſapiēte fit hō deterior. ergo multofortius nec deo. ¶ Itē rōne vr̃. qꝫ oīs volūtas aut denominat̃ a volito. aut denominat volitū. ſi ergo deus vult malū aut ergo volūtas eſt mala. aut ſi volūtas ē bona. volitū ē bonum. g̊ aut nihil eſt malū. aut deus ē malus ſi vult malū fieri. ſꝫ vtrūqꝫ falſum. g̊ ⁊c. ¶ Itē oīs volēs malū vult ſub rōne apparētis boni. g̊ oīs volēs malū decipit̃. ergo ſi deus vult fieri mala. de' decipit̃ qȯ ē impoſſibile. ¶ Itē oīs q̄ vult aliq̄d qȯ nō pōt eſt miſer. ſꝫ deus nō pōt malū ſicut ſupra ꝓbatū eſt. g̊ ſi vult illud eſt miſer. ſed hoc ē impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Rn̄. dōm ꝙ ſicut ꝓ- 15
bant vltime rōnes malū nō eſt a deo volibile. malū inq̄ culpe qꝫ oīs volūtas inordinata ē cui placet illud maluꝫ. ⁊ hoc oēs ꝯcedūt. Sed tñ aliq̄ voluerūt dicere ꝙ deus vult malū fieri. cū ipſe nō ſit cā eius ſed alius a deo volēte. Et hoc q̄dem dicebāt deū velle nō rōne ſui ſed rōne eius qȯ inde elicit. Sed h̓ eſt ꝯ Aug. ſicut oñdit magr̄ in lr̄a. q̄ hanc opinionē improbat. 16
iō neutrū ē ꝯcedēdū. ſed ſi alicui legit̃ exponēdū. ¶ Ad illud ergo qȯ obijcit̃ in ꝯtrariū ꝙ deus non vult qȯ impoſſibile eſt fieri. dōm ꝙ nō velle dꝫ dupl'r. aut negatiue aut priuatiue. Si negatiue nō eſt verū illud. nec Anſ. ita intelligit. Si priuatiue tūc nō velle vna dictio eſt. ⁊ tertia ꝑſona eius qȯ eſt volo. ⁊ hoc mō dꝫ deus nolle. qȯ abſolute vult nō fieri. Hoc aūt mō nō ē dicere ꝙ deus nolit mala fieri. ⁊ hoc mō nō tꝫ ꝯn̄a a contrario. qꝫ nō tꝫ in ꝯtrarijs. ſꝫ in ꝯtradictorijs. ¶ Ad illud qȯ 17
obijcit̃ ꝙ duobus oppoſitis propoſitis neceſſe eſt alterū ſcire ergo neceſſe eſt alterū velle. dicēdum ꝙ loquēdo de volūtate bn̄placiti nō eſt ſimile. nam ſciētia eſt reſpectu oīm q̄ fiūt. voluntas aūt bn̄placiti nō eſt niſi reſpectu eorꝫ q̄ ſunt ab ipſo.
¶ Ad illud qȯ obijcit̃ ꝙ q̄libet iuſtus vult iuſticiam ⁊c. dōm 18
ꝙ aliq̄d dꝫ iuſtū dupl'r. in ſe. ſ. ⁊ ex ordine. Qȯ iuſtuꝫ eſt in ſe. ſm id qȯ eſt. eſt a deo volitū. Qȯ v̓o eſt iuſtū ex ordine eſt volitum a deo ſm ꝙ ordinatū ⁊ malum nō eſt volitum ſm ꝙ malum. ſed ſm qȯ punit. ⁊ ita ſm ꝙ ordinatū. ⁊ ita ſm id qȯ ē nō eſt volitum. ¶ Ad illud qȯ obijcit̃ ꝙ q̄ vult aliq̄d vult oē illi annexū. dōm ꝙ velle aliq̄d eſt dupl'r. aut voluntate aūte. aut volūtate ꝯn̄te. Qȯ vult aliq̄s volūtate aūte. vult oē anexuꝫ illi neceſſario. Qȯ v̓o vult volūtate ꝯn̄te pōt etiam velle ſine annexo. Pōt eñi ex malo bonū elici. qȯ nō eliceret̃ niſi factuꝫ illud malum diſpliceret ⁊ bonū elicitum complaceret ei q̄ nouit elicere. Pōt tñ rn̄deri ꝑ interēptionē ꝙ volēs volūtate cōſiliata vult aliq̄d. nō tñ vult illud qȯ ꝯſequit̃ ſicut aliq̄s vult aliquē ſurgere. ſed tñ nō vult eū cecidiſſe. Tū pōt aliter dici ⁊ melius ꝙ velle aliq̄d ſine alio eſt dupl'r. Aut velle hoc ⁊ non velle aliud. qꝫ vnū placet ⁊ aliud diſplicet. ⁊ ſic poſſibile ē his q̄ inſeparabil'r ſunt ꝯiūcta. Alio mō velle aliq̄d ſine alio eſt dicere velle aliq̄d ſine illo eſſe. ⁊ eſt velle impoſſibile. Primo mō nō ſequit̃ ꝙ velit id q̄uis nō ſine illo. ſenſus eñi ē nō ſine illo ente. ſed tñ ſine illo volito. Et eſt exēplū ſenſibile. volo eñi aliquē q̄ cecidit ſurgere ita ꝙ nō volo eū cecidiſſe. nō tñ volo ꝙ ſurgat ita ꝙ nō ceciderit.

Queſtio. iij

Utrū mala fieri ſit bonū. ⁊ ꝙ ſic oſtēdit̃ hoc mō. Qȯ expedit facienti ad ſalutē illud eſt bonū. ſꝫ malū eſt hmōi. vñ ſup Ro. viij. Diligētibus deū oīa cooperant̃ in bonū. gl. etiā ipſe caſus. ⁊ Augu. xiiij. de ciui. dei. c. xiij. Audeo inq̄t dicere ſupbis. vtile eſſe incidere in aliqȯ apertū manifeſtūqꝫ pctm̄. vt inde ſibi diſpliceāt quo iā ſibi placēdo corruerāt. igit̃ malū fieri ē bonū ⁊ vtile faciēti ad ſalutē. g̊ ⁊c. ¶ Itē qȯ ē bonū deo ⁊ vniuerſitati. eſt bonū ſimpl'r. qꝫ bonū cōe p̄fert̃ bono priuato. ſed malū fieri eſt bonū vniuerſitati. ergo ⁊c. Qꝫ ſit bonū dicit Boetius in li. de

conſo. Sola diuina vis eſt cui quecꝫ mala bona ſunt. Et Aug.
in li. ꝯfeſ. tu cui nihil oīno malū. ſed nec vniuerſe creature tue
q̄ꝛ nihil eſt extra te qḋ corrūpat ordinē quē impoſuiſti. ergo ſi
malū fieri eſt bonū vniuerſitati pꝫ ⁊c. ¶ Itē cuius vſus bonꝰ
eſt. ipm̄ quocꝫ bonum. ſed vſus maloꝝ factoꝝ eſt bonus. g̊ ⁊c.
Minoꝛ pꝫ p Aug. xj. de ciui. necꝫ em̄ deus malos eſſe pſciuit.
niſi pari rōne pſciret qḃus eos bonoꝝ vſibus accōmodaret.
Itē oē qḋ iuſtum eſt bonum eſt. ſed mala fieri iuſtuꝫ eſt. q̄ꝛ pe
na eſt pctī precedētis ſicut vult Greg. ergo malum fieri bonū
eſt. ¶ Contra. malum fieri eſt malum ineſſe pduci. ſi ergo ma
luꝫ fieri ē bonū. pductio mali ē bona. ſꝫ regula eſt in arte topi
coꝝ. cuius gñatio vel productio bona eſt. ipm̄ quocꝫ bonum.
ergo ſi productio mali eſt bona. malū eſt bonū. ¶ Itē malum
fieri eſt idem qḋ bonum priuari ſiue corrumpi. ſi ergo malum
fieri eſt bonū. corruptio boni eſt bona. ſꝫ regula eſt cuius cor-
ruptio bona. ipſum quocꝫ maluꝫ. ergo ſi corruptio boni eſt bo
na. bonum eſt malum. qḋ abſurdum eſt. ¶ Itē de ꝯuertibili-
bus ſi vnum eſt bonum. ⁊ reliquū ſed malū fieri ⁊ mala facere
ſunt conuertibilia. ergo ſi malum fieri eſt bonum. ⁊ maluꝫ fa-
cere eſt bonū. ſed ꝓ bono nullus eſt puniēdus. ergo nullus fa
ciēs mala eſt puniēdus. ¶ Itē ſicut oppoſitū in oppoſito. ⁊ ꝓ
poſitū in ꝓpoſito. ſi ergo malū fieri eſt bonū. ergo bonuꝫ fieri
eſt malū. ſed hoc abſurdū eſt ꝙ malū ſit facere bonū. ergo ⁊ ꝓ
mum. ¶ Itē ſi malū fieri eſt bonū. aut ergo in ſe. aut q̄ꝛ ex ipſo
euenit vel ꝯſequit̄ bonū. Nō in ſe ꝯſtat. Si ergo q̄ꝛ ide euenit
bonum. qui dicit faciamus mala vt eueniāt bona hn̄ dicit. er-
go male apl's reprehēdit. ¶ Rn̄. ad pdictoꝝ intelligentiā no
20 tandū ꝙ in operibus illud eſt dicere bonum vel vtile ſiue ꝯfe
rens. qḋ in finē bonū ducit. ſiue eſt via ad bonū. Ducere autē
ad bonū tripl'r dr̄ aliqd. ſ. p modū cauſe. vel p modū caſus vel
p modū occaſionis. ⁊ differūt hec tria. Nā cā p ſe ducit circa il
lud circa qḋ ponit̄ qḋ eſt ꝓcedēs ⁊ intēdēs. Sed caſus priuat
intētionē ſed nō operationem ſicut pꝫ in fodiēte q̄ inuenit the
ſaurū ꝑter intētionē. Occaſio aūt priuat vtrūcꝫ. non em̄ dicit
principiū producēs. ſꝫ magis dicit aliqd qḋ principiū afficit:
vt efficiat. ſicut aliqs ex verbo audito ꝑcutit aliū verbū audi
tum fuit occaſio non efficiēs ꝑcuſſionē. nec cooperās efficiēti
ſed quodāmō afficiēs. Et hec occaſio duobꝰ modis eſt. Que-
dam em̄ eſt que quodāmodo hꝫ rationē actiui. q̄ꝛ quodammo
do excitat efficiētē. ſicut malū exēplum ad pctm̄. Uel que ha-
bet rationē paſſiui. vt ex quo aliqs aſſumit rōnē. ſicut aliquis
ex malo alterius excitat ſe ad faciēdū bonum. Sm̄ hoc intelli-
gēdum ꝙ malum duo dicit. ſ. priuationē. ⁊ naturā ordinabilē
⁊ rōne malicie cōparat̄ ad bonū. qḋ elicit̄ ſicut occaſio paſſi-
ua. rōne boni qḋ ſubſternit̄. ſicut occaſio aliquo modo actiua.
ꝓpter qḋ malū dr̄ occaſio boni. Cū ergo aliqd ducat in bonū
his tribus modis. habet ſic differētiam in ducēdo. Aliquid em̄
pōt ducere aliquid ad alterum. aut ex ſe. aut per aliquid ſui ⁊
tūc tenet rationē cauſe per ſe. Aut pōt ducere p alteruꝫ ad qḋ
tn̄ non ordinat̄. ſed illud ordinat ad tertium ſumpta occaſiōe
ex illo. ⁊ ſic tenet rationē occaſionis. Aut ducit cū alio ad qḋ
tn̄ nō ordinat̄. nec illud ad tertium. ſed ambo ſimul. ⁊ ſic tꝫ ra
tionem caſus q̄ ex concurſu eſt cauſarum. Ex hoc ergo pꝫ ꝙ il
lud qḋ ducit p modum cauſe hꝫ intra ſe rationem ordinatiōis
in finē. ⁊ ideo in ipſo eſt bonitas. ⁊ iō recte denominat̄ bonuꝫ.
Qḋ vō ducit per modum occaſionis. nullam habet intra ſe ra
tionem ordinationis in finē. ideo nec bonitatē. ⁊ propter hoc
non pōt denoīari bonū per ſe niſi cuꝫ additione illius per qḋ
ordinat̄. in quo. ſ. ꝯſiſtit rō ordinatiōis ⁊ bonitatis. ⁊ circa qḋ
ponitur bonitas. Cum ergo malum non ducat ad bonum ex
ſe. ſed per illud qḋ elicit̄ ex ipſo a ſapiēte deo. abſolute loquen
do malum fieri non eſt bonum. immo oēs ꝯſimiles ſunt negā
de. q̄ꝛ bonitas notat̄ poni circa ipſum malum. Si aūt addat̄
bonū qḋ elicit̄ vel ipſe eliciēs. ſic ꝯcedēde ſunt hmōi locutio-
nes. malū fieri eſt bonū ei q̄ nouit ordinare in bonū ſil'r malū
fieri eſt bonuꝫ vt electi probent̄. Ex hoc ergo patēt due prime
rationes. procedūt em̄ cū determinatione. ſicut pꝫ in ipſis au
21 toritatibus. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ tertio cuius vſus bonꝰ ⁊c.
dicēdū ꝙ duplex eſt vſus rei. Unus ad quē res de ſe ordinat̄.
⁊ de tali verum eſt. ſicut pꝫ de equo qui eſt ad equitādū. Aliꝰ
vſus eſt q̄ eſt aliqñ ⁊ ex poſt facto. ⁊ iſte pōt eſſe bonus ex bo-
nitate vtētis nō vtilis. q̄ꝛ bonus vtēs hn̄ vtit̄ malis ⁊ de tali
vſu nō eſt regula vera. de tali aūt loquit̄ Aug. ¶ Ad illud qḋ
obijcitur ꝙ iuſtum eſt. bonum eſt ⁊c. dicēduꝫ ꝙ iuſtum dr̄ du
11 pliciter. Uno mō iuſte ordinatū p iuſticiaꝫ que eſt in ipſo ⁊ oē
qḋ ſic iuſtū eſt bonū eſt. qm̄ intra ſe hꝫ iuſticiā. Uel ē declara-
tiuū iuſticie. ⁊ ſic pōt malū oſtēdere. Sicut em̄ maluꝫ pōt ad
retributionē iuſticie diſponere. ita ⁊ oſtendere. Et hoc modo
dicit ordinationē iuſticie in altero. nec ſequitur ꝙ ſit bonum.
q̄ꝛ iuſtum plus importat rationē ordinis. Nihilominus tn̄ ſer
mo ille non eſt proprius quo dr̄ iuſtum eſt vt qui in ſordibus ē
ſordeſcat. immo valde per accidens intelligitur. q̄ꝛ iuſtum eſt
vt relinquat̄ a deo. ⁊ ad hoc ſequitur ꝙ adhuc ſordeſcat. vñ p
accidens intelligitur.

Queſtio. iiij.

Utrum mala fieri ſit verum. ⁊ vr̄ ꝙ D
ſic. q̄ꝛ de quolibet affirmatio vel ne
gatio vera. de nullo ambo ſimul. ſed hec eſt falſa nulla mala
fiūt. ergo oppoſitum eſt ſimpliciter verum. ſ. mala fieri. Itē
veritas ē adequatio rei ⁊ intellectus. ergo quotiēs homo intel
ligit ſicut ē in re. veritatem habet. ⁊ intellectus intellectum.
ſed q̄ intelligit mala fieri. vē intelligit. ergo ſi vē intelligit. in
tellectum ē verum. ergo mala fieri ē verum. ¶ Item veritas
propoſitionis aſſerit veritatem in dicto. Unde ſi ſortes currit
ſortē currere ē verum. ergo ſi malum fit. malum fieri ē verum
ſed malum fit conſtat. er go ⁊c. ¶ Itē veritas dicētis ponit ve
ritatē in dicto. ſed deus q̄ non ē mēdax dicit mala fieri Mat.
ix. Quid cogitatis mala in cordibus vr̄is. ergo verum ē mala
cogitari pari rōne verum ē fieri. ¶ Cōtra. verum ⁊ bonuꝫ cō-
uertuntur. ſed malū fieri non ē bonum. vt ſupra probatum ē.
ergo mala fieri non ē verum. Si forte dicas ꝙ ver ūē de vita
te cōplexi. oſtēdit̄ de oī vitate. q̄ꝛ oīs veritas entitas quedaꝫ
ē. ⁊ omne qḋ participat rationē entis. participat rationē boni
ergo ⁊c. ¶ Itē oīs veritas ē a veritate prima. ergo ⁊ oē verū
a primo vero. ſi ergo malum fieri ē verum. malū fieri ē a deo.
ſed hoc ē ſupra improbatū. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ illud ē ve-
rum de veritate rei nō ſigni. hoc nihil ē. q̄ꝛ ſicut a deo ſunt res
ita ⁊ ſigna. ⁊ Amb. dicit ꝙ oē verum ē a ſpūſctō a quocūcꝫ di-
cat̄. loquit̄ ergo de veritate in ſermone. ⁊ ita de veritate com-
plexionis ſiue ſigni. ¶ Item omnis veritas ſigni ſiue comple
xionis cauſam ⁊ ortum habet a veritate rei. ergo veritas iſtū
furari ortū habet a veritate furti. ſed furtū non dicit actionē
verā immo defectiuā. ergo pari rōne iſtū furari non ē ſimpli-
citer verū. ¶ Si tu dicas ꝙ veritas complexionis triplex eſt 13
ſcꝫ poſitionis priuationis ⁊ negationis. Et prima cauſat̄ a ve
ritate rei. ſcḋa vō ⁊ tertia nō cauſat̄. ¶ Contra. phs gñaliter
dicit ꝙ ab eo ꝙ res ē vel non ē. oratio dr̄ vera vel falſa. ergo
vbicꝫ verum ē. ¶ Itē oē qḋ modo verum ē de pn̄ti. ab eterno
fuit verum de futuro. ergo ſi malum ē hoc modo verū ab eter
no fuit verū. ſed nihil eternal'r fuit verū. niſi eſſet deus vel in
deo vt in cā. ergo ſi malū fore fuit verū ⁊ nō fuit deus. fuit in
deo tām̄ in cā a deo. ſed hoc falſum. ergo ⁊c. ¶ Rn̄. dicēdum 14
ꝙ ſine diſtinctione ꝯcedēdū ē ꝙ mala fieri ē verū. vere enim
enūciat̄ ⁊ vere intelligit̄. verū em̄ dictum de complexo reſpi
cit cōpoſitionē. ſicut dicit phs. q̄ꝛ veritas ⁊ falſitas circa com
poſitionē conſiſtūt. ⁊ iō dicit veritatē ſigni ſignum aūt ē verū
qñ ſignat rē ſe habere ſicut ſe hꝫ. tunc em̄ dr̄ adequari. ⁊ iō cuꝫ
ita ſe habeat in re ſicut ſignum exprimit. ſimpl'r loquēdo verū
eſt mala fieri. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ verum ⁊ bonum ꝯuer- 15
tuntur. dicēdū ꝙ circa idē verum ē. Uñ ſi res ē vera ē bona. ⁊
ſi ſignum ē verum ē bonum. ſed tamē non ſequitur ꝙ ſi ſignuꝫ
ſit verum ꝙ ſignatum ſiue res ſit bona. ⁊ iō hic ē fallacia acci
dētis. oē verum eſt bonū. ſed illud furari ē verum. ergo illud
furari ē bonum. ex variatione minoris extremitatis. Uerum
em̄ pdicat̄ de illo dicto rōne compoſitionis. cum ſit dictio mo
dalis. bonum vō ratione attributionis. ⁊ hanc inſtantiam fa
cit magiſter in lr̄a. Similis modus arguēdi eſt hic. audio an
gelos cantare. ſꝫ cantare angelos ē verū. g̊ audio verū. Cōſi
milis modus arguēdi ē in illa oratione. omne verum ē a deo.
iſtum furari eſt verum. ergo ⁊c. ⁊ ideo ſimiliter ſoluēdum.
¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ veritas ſigni ē a veritate rei. dōm ꝙ 16
falſum ē. Tūc em̄ ſignū verum ē qñ ſignat rē non eſſe q̄ non ē ⁊
non habere veritatē. cum illa non hꝫ. Nam ſicut aliquid imꝑ-
fectum ꝑfecte equat̄ alij imꝑfecto. ita res defectiua plene po
teſt ſignari. Uñ philoſophus non dicit ab eo ꝙ res ē tm̄. ſed ē
vel non ē. Et eſt ſenſus ab eo ꝙ res eſt. eſt oratio vera que ſi-
gnificat ipſam eſſe. ⁊ ab eo ꝙ non eſt. eſt falſa. que ſignificat
eſſe

eſſe ipſam. ⁊ ab eo ꝙ nō eſt. eſt vera que ſignificat nō eſſe. ⁊ ab
eo ꝙ eſt falſa q̄ ſignificat eā eſſe. Ecōtrario intelligēdū in re
que nō eſt. Vñ ꝙuis furtū ſit ens ſm q̄d. tñ oratio que ſignifi-
cat aliquē furari eſt vera ſimplr̄. Verū eſt tamē ꝙ oīs veritas
complexa ſuper aliquid fundat̄. ſed nō opꝫ ꝙ ſup rē itellectā
ſed ſup intelligentē in quo oratio hꝫ eſſe. ⁊ ſic pꝫ illud qd̄ fun
dat̄ ſup ens ſm quid ratione deformitatis. ⁊ tñ verum eſt ſim
pliciter. propter adequationē que eſt ſimplr̄. ¶ Nota tñ ꝙ de
fundamēto veritatis ꝓpoſitionis diuerſimode ſentiūt diuer
ſi. Aliqui eñ diſtinguūt ſicut tactū eſt tripliciter veritatē ora
tionis. ſ. poſitionis. vt cū dr̄ ceſar eſt hō. Priuationis vt cū dr̄
ceſar eſt hō mortuus. Negationis. vt cū dr̄ ceſar nō ē. Primā
dicūt fundari ſupra ens ſimplr̄. ſcd̄am ſupra ens ſm q̄d. ⁊ ter-
tiam non dicūt fundari ſuper aliquid. q: talis oratio nihil po
nit. Sed tñ illud non vr̄ ſufficere. q: cū dr̄ hec oratio vera eſt.
verum predicat aliquam conditionem entis. ergo neceſſe eſt
ſuper aliquid fundari ꝙ ſit. Et ideo dicunt alij ꝙ fundatur ſu
pra principia ceſaris. ſed hoc nō ſufficit q: eſto ꝙ ceſar omni-
no ſit corruptus. ⁊ ſm materiā ⁊ ſm formā adhuc tñ vera eſt
iſta. ceſar fuit. ſiue ceſar non eſt. Et ideo dicunt alij ꝙ fundat̄
ſupra intelligentem. Sed adhuc videtur illud non ſufficiens.
q: eſto ꝙ nullus intelligat actu. adhuc oratio eſt vera ſcripta
in pariete ceſar fuit. Ideo dicēdum ꝙ veritas orationis ſit ve
ritas ſigni ⁊ veritas ſigni nō dicat qualitatem abſolutā ſicut
nec neceſſitas conſequentie. ſed reſpectiuam. ſicut ſignum. cū
omne qd̄ contingit ſignificare aliquid contingat vere ſignifi-
care. ⁊ etiam falſe. ⁊ ſicut ad rationē ſignificandi non oportet
rem eſſe entem ſed cognoſcibilem. ſic nec ad rationem vere ſi-
gnificationis. ⁊ q̄ñ omne qd̄ intellectus capit. vel eſt ens. vel
capit ſiue imaginatur per comparationem ad ens. ideo oīs
ſignificatio ⁊ veritas orationis ſignificantis. vel fundat̄ ſim-
pliciter ſupra ens. vt ſi dicat̄ petrus eſt. vel in ordine ad ens.
Unde propoſitio de preterito fundatur ſuper ordinē eius ad
preſens. ſimiliter propoſitio de futuro ſicut propoſitio negati
ua. vt ſi dicatur ceſar non eſt. aliquod enim ens eſt qd̄ non eſt
ceſar. ⁊ ſic de alijs. ſimiliter ſi dicatur chimera nō eſt hircocer
uus. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur vltimo ꝙ maliciā fore ſit verum
ab eterno. dicēdum ꝙ ad hoc ꝙ aliquid ſit verū nō oportet ꝙ
ſit in deo tanꝗ̄ in cā. ſed ſufficit ꝙ ſit in dei p̄ſciētia. que non
eſt niſi veri. ad hoc aūt ꝙ aliquid ſit i dei preſciētia. ſufficit ꝙ
ipſum vel eius cā vel eius oppoſitū ſit in deo tanꝗ̄ in cā. ſicut
ſupra dictum eſt de cognitione dei.

Queſtio. v.

Utrū malū ſit ordinabile a dei volūta
te. Et ꝙ ſic vr̄. q: ſuper illud Pſ. Dñe
deus meus in te ſperaui. glo. qui videt merita animarū ſic or-
dinari a deo. vt pulchritudo vniuerſitatis ex nulla parte vio-
letur. in oībus laudat deū. diſtinguēs deū aliquid feciſſet or
dinaſſe. ⁊ vniuerſum bonū aliud nō feciſſe. ſꝫ ordinaſſe vt ma-
lum. ¶ Item Aug. in ench. Malum bene ordinatū ⁊ loco ſuo
poſitum. euidētius cōmēdat bonum. ¶ Item rōne vr̄. q: oīe
meritum ordinatur ad premium ſiue retributionē. ſed malum
meretur penam. ſicut bonum gloriam. ergo ⁊ cum bonum gra
tie ſit ordinabile pari rōne malū culpe. ¶ Item peccantes in
ſupplicijs ordinant̄. ſed ꝓpter vnūquodqꝫ ⁊ illud magis ſed
mali nō ordinant̄ in penis niſi ꝓpter mala. ergo malū multo
magis eſt ordinabile. ¶ Item oē qd̄ auget decorem in re ordi
nata eſt ordinatum. ſed malum auget decorem in vniuerſo qd̄
eſt ordinatum. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris. Aug. in. xj. de ci
ui. dei. ſicut pictura cū colore nigro ſuo loco poſita. pulchrior
eſt. ita vniuerſitas rerū ex peccatoribus eſt pulchra. ¶ Cōtra
Aug. malū eſt priuatio modi ſpeciei ⁊ ordinis. ſed nulla priua
tio participat id cuius eſt priuatio. ergo ſi malū eo ꝙ malum
priuat ordinē. malū nō ꝯtingit ordinari. ¶ Itē qd̄ nō eſt. non
eſt ordinabile. nā ordo preſupponit eſſe. ſed malū in eo ꝙ ma
lum. nihil eſt. ergo nō eſt ordinabile. ¶ Itē oē ordinabile eſt
ordinanti poſſibile. ſed malū nō eſt poſſibile deo. q: deus non
pōt facere malum. ergo non eſt a deo ordinabile. ¶ Itē ſi ma
lum eſt ordinabile. aut ordine partiū in totū. aut in finē. Non
primo mō. q: malū nullius eſt pars. Si ſcd̄o mō. ergo cum bo
29 nū eſt aliq̄d ex ordine in finē. tūc malū fieret bonū. ¶ Rñ. ad
p̄dictoꝝ intelligētiā notādū queadmodū aliq̄d dr̄ eſſe ſanum
triplr̄. aut ſubiectiue. vt aīal dr̄ ſanū aut diſpoſitiue vt potio
dr̄ ſana. aut oſtēſiue vt vrina ſana. Sic aliq̄d ordinatum dr̄ tri
pliciter. aut ſicut ordinis ſuſceptiuū. aut ſicut diſpoſitiuū. aut
ſicut oſtēſiuū. Sicut ſuſceptiuū nō eſt aliq̄d ordinabile niſi ꝙ
eſt ens ⁊ natura aliqua. ⁊ ita malū nō eſt ordinabile. niſi p ac-
cidēs. ſ. p bonū ſubſtratū. Sicut diſpoſitiuū. malū eſt ordina-
bile. ſed nō ſicut diſponēs ſed priuans. Duplex eñ eſt ordo. ſ.
nature ⁊ iuſticie. Ordo nature eſt inſtitutus. ordo iuſticie eſt
acq̄ſitus. Malū aūt priuat ordinē ſpālis nature ⁊ illū priuan
do incurrit in ordinē iuſticie. q: oſtēdit. vñ rō ordinandi ſicut
diſpoſitio in ordine iuſticie eſt meritū vel demeritū. Sicut oſtē
ſiuū. malū eſt ordinabile ⁊ ordinatū. q: manifeſtat ordinē bo
noꝝ p oppoſitū. oppoſita aūt iuxta ſe poſita magis eluceſcūt.
Rōnes ergo ꝓbātes ꝙ malū ſit ordinatū ꝓcedūt ſm ordinē
iuſticie. ⁊ ſm diſpoſitionē ⁊ oſtēſionē. ¶ Ad illud aūt qd̄ obij- 30
cit̄ ꝙ malū eſt priuatio ordinis. dicēdū ꝙ verū eſt particula-
ris nature. ſed nō eſt verū put ordo dicit diſpoſitionē vl̄is ꝓ-
uidētie. de quo dicit Boetius. ordo cuncta cōplectit̄. quo ſit
vt ſi aliq̄s ab aſſignata ſibi ordinis rōne diſceſſerit neceſſe ſit
vt in alterā ordiam relabat̄. Exēplū ponit̄ in circūferentia cir
cūplectēte cētrū. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ eſſe ordinatū p̄ſuppo-
nit eſſe. dicēdū ꝙ verū eſt in eo qd̄ p ſe ⁊ in ſe ordinat̄. malum 31
aūt nō ordinat̄. nec in ſe. nec p ſe. ⁊ iō nō opꝫ ꝙ ipm ſit. ſꝫ ſuffi
cit ꝙ aliud ſit in quo ſubſtātificat̄ malū. ⁊ hoc eſt bonū. vt di
cit Boetius. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur ꝙ ordinabile eſt poſſibi
le ordināti. dicendum ꝙ eſſe poſſibile ſiue ſubeſſe potētie diui 32
ne eſt duplr̄. aut potētie ꝓducēti: aut ꝓuidēti. ⁊ ꝙuis malū nō
ſubſit diuine ꝓductioni. ſubeſt tñ ꝓuiſioni. ¶ Ad illud qd̄ obij
cit̄ qua ordinatione ſit ordinabile. dicendum ꝙ ordinatione
ad finē. ſed hoc eſt ſolum ex poſt facto. ⁊ ideo non ſequitur ꝙ
malum ſit bonum ſed ꝙ ex ipſo ſequitur bonum. ¶ Poſſet tñ
dici ꝙ ꝙuis malū nō ſit pars. tñ illud in quo eſt pars ⁊ locum
⁊ ordinem partis tenet.

Queſtio. vj.

Utrū malū ſit de cōplemēto vniuerſi.
Et ꝙ ſic vr̄ Eccli. xxxiij. Cōtra malū
bonū eſt. ⁊ cōtra mortē vita. ⁊ ſic intuere in oīa opera altiſſimi.
ſi ergo hmōi oppoſitio ſpectat ad decorem ⁊ complemētū vni
uerſi. ergo ⁊ malum. ¶ Itē Aug. de ciui. dei. loquēs de malis
quare ſinantur a deo. dicit ꝙ deus vniuerſum quaſi quibuſdā
antheticis honeſtauit. ⁊ exēplificauit in ſermone ⁊ i picturis.
In ſermone ſicut apl's vtitur. j. Cor. v. Per gloriā ⁊ ignobili
tatē. Et in picturis ſilr̄. ſicut eñ pictura alba cū colore nigro
ſuo loco poſita pulchra eſt. ſic vniuerſum cum malis. ergo ma
lum ſm hoc decorat vniuerſum. ſed oē tale eſt de cōplemento
vniuerſi. ergo ⁊c. ¶ Itē rōne vr̄. q: ſicut malū eſt priuatio bo-
ni. ita ſilētiū eſt priuatio vocis. ⁊ ſōnus vigilie. ſed ad pfectio
nē ⁊ decorē ſermonis neceſſe eſt interponi ſilētiū. ad pfectio
nem ⁊ decorem aīalis neceſſe eſt aliq̄ñ vigilijs interponi ſom-
num. ergo ad perfectum decorem vniuerſi neceſſe eſt bonis in
terponi mala. ¶ Item vniuerſum eſt ꝯditum ad dei manife-
ſtationē. ſed i operibus dei maxime manifeſtat̄ miſericordia
⁊ veritas. ſed ſi malū nō fuiſſet. nec miſericordia nec veritas
ita perfecte manifeſtaret̄ ſicut manifeſtat̄ in eterna punitiōe
⁊ pctōꝝ remiſſione ⁊ redēptione. ergo non eſſet vniuerſum cō
pletum. Contra. Geñ. j. vidit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erāt val
de bona. ⁊ nō fecerat mala. ꝯſtat ergo ꝙ abſqꝫ malis erāt oīa
valde bona in vniuerſo. ſed vniuerſum nō eſſet valde bonū ſi
deeſſet ei perfectum. Cū ergo deeſſet ei malū. videtur ꝙ ma
lum non ſit de eius perfectione. ¶ Itē Aug. in. j. de lib. arbi.
loquēs de pfectione vniuerſi dicit. Quicquid tibi vera rōne
melius occurrerit. ſcias opificem oīm feciſſe. ſi ergo nō fecit
mūdū cū malis. ſed ſine malis. ergo mūdus ſine malis erat p
fectior ꝙ cū malis. ergo malum nō eſt de pfectione vniuerſi.
¶ Itē rōne vr̄. q: albius eſt qd̄ eſt nigro impermixtius. ergo
pulchrius ⁊ melius qd̄ eſt malo impermixtius. ſed ſi in mūdo
nullum eſſet malum. nec vniuerſum eſſet malis ꝓmixtius. er-
go melius. ergo pfectius. ergo ordinatio mali nō eſt de com-
plemēto vniuerſi. ¶ Itē bonū ⁊ pulchrū idē eſt ſicut dicit dio
ny. ergo qd̄ eſt priuatio boni eſt priuatio pulchri. ſed malū eſt
priuatio boni. ergo eſt priuatio pulchri. ergo malū deturpat.
ſꝫ qd̄ deturpat ⁊ fedat nō ſpectat ad pulchritudinē ſiue deco-
rē. ergo nec malū ſiue mali ordinatio. ¶ Rñ. ad hoc notādū
ꝙ circa hoc diuerſi diuerſa ſenſerūt. Dixerūt eñ aliq̄ ꝙ eſt lo
qui de malo. vt eſt in potētia faciētis. ⁊ vt eſt i ope ſiue i facto.
Si loquamur vt eſt in potētia facientis ſic voluerūt dicere ꝙ

poſſe malũ facere erat de pfectione vniuerſitatis. qꝛ creatura debebat fieri que poſſet peccare ⁊ poſſet abſtinere. ad hoc ꝙ vniuerſuꝫ perfectũ eſſet. ſicut in tertio de lib. ar b. dicit̃. Si loquamur de malo vt eſt in facto eſſe. ſic dicunt ꝙ nullo mõ ſpectat ad ꝯplementũ vniuerſi. nec p ſe. nec p accidẽs. Sꝫ cũ autoritates dicãt contrariuꝫ ꝙ ex ordinatiõe mali ad bonũ quidã decor reſultat ſicut dicit Aug. expꝛeſſe opoꝛtet aliter dicere. Ideo dicũt alij ꝙ decor vniuerſitatis. quedaꝫ eſt ſubſtãtialis. ſiue quãtuꝫ ad eſſe. quedã accidẽtalis ſiue quãtũ ad bene eẽ Quantũ ad primũ decorẽ mala nõ ſunt faciẽda. nec p ſe. nec per accidẽs. ſed quãtum ad aliquẽ decorẽ accidẽtalẽ. mala bñ oꝛdinata faciũt. nõ quia mala. ſꝫ qꝛ bñ oꝛdinata ⁊ ita p accidẽs ſicut p accidẽs oꝛdinat̃. ⁊ illo decore circũſcripto adhuc eſſet vniuerſuꝫ decoꝛũ ⁊ pfectũ. Quis hũc decoꝛem nõ haberet. Ad hũc decorẽ faciũt mala. non rõne ſui ſꝫ rõne ſubiecti qð oꝛdinat̃ in penã ad diuine iuſticie manifeſtationeꝫ. Uel rõne oppoſiti. cuius decor magis clareſcit ex pñtia mali. ſicut oppoſita iuxta ſe poſita: magis eluceſcũt ſicut cõiter dicit̃. Uel rõne boni eliciti multa eñ bona deus fecit ⁊ facta ſunt. q̃ nõ eẽnt facta niſi peccatũ pſtitiſſet occaſionẽ. ſicut illa q̃ geſta ſunt in noſtra reparatiõe tñ ſine his oĩbus eẽt vniuerſuꝫ ꝯpletũ. Si vero querit̃ vtrũ tũc eẽt pulchꝛi⁹ ꝙ nũc. ſic rñderi põt ꝙ ſe habẽt ſicut excedentia et exceſſa ſicut due facies in quarũ vna nulla eſt macula. i altera eſt cicatrix aliqua bñ ſita q̃ videt̃ faciẽ venuſtare Et ſi vltra pcedas q̃s decor magis excedit põt dici ſine piudicio ꝙ decor q̃ nũc eſt. ⁊ ratio huius ẽ qꝛ vis diuina eliciẽs bonũ ex malo pepotẽs eſt malo. ⁊ ideo bonũ qð inde elicit. pualet bono qð maluꝫ. ⁊ ideo plus valet vniuerſum nũc ꝙ valuiſſet tũc. in quo nũc mõ cõmendat̃ ſapia creatoꝛis. vñ Greg. in bñdictione cerei paſchalis. O felix culpa q̃ taleꝫ meruit hr̃e redẽptoꝛẽ. Et exẽplũ eſt de ciſo ſano q̃ frãgit̃ ⁊ religat̃ filo argẽteo vel aureo. qꝛ melioꝛ eſt poſt ꝙ añ non rõne fractionis. ſed rõne religatiõis. Et ſi q̃ras a me nõne melius
35 eſſet ſi oẽs eſſent bti. ꝙ ꝙ q̃dã bti. ⁊ q̃dã miſeri. dicendũ ſicut credo ſi hõ ſtetiſſet nõ pueniſſent plures ad hierꝛm ſupnaꝫ ꝙ ſic puẽturi ſunt. Uñ mali quaſi ex abũdãti ſunt. nec ſunt in cõputatione. Et ſic ꝯcedẽdũ ꝙ oꝛdinatio mali facit ad cõplemẽtũ accidẽtale. ſicut pbãt rõnes ad primã partẽ inducte. ſꝫ ad cõplemẽtũ ſiue ad decoꝛẽ ſubſtãtialẽ nec p ſe nec p accidẽs. p ſe võ ad nullũ. ſicut ille rõnes oſtendũt. ¶ Uerũtñ qð obijcit̃ 36 ad primã partẽ p ſiſe in priuationibus. dicẽdũ ꝙ ille priuationes nõ ſunt aliq̃d adimẽtes nec auferẽtes aliq̃d de bono vel pulchꝛo malũ tñ auferũt lõ pꝫ illud. ¶ Ad illð ꝙ 37 obijcit̃ ꝙ nõ manifeſtatur miſicoꝛdia ⁊ iuſticia. dicẽdũ ꝙ q̃uis nõ manifeſtaret̃ in actu. manifeſtaret̃ tñ in ſua oꝛigine. q̃ eñ deũ in ſe cognoſcit. videt in illo eterno exẽplari q̃d eũ deceat facere et poſſit. lꝫ nõ oĩno. ⁊ ita miſericoꝛdiã ⁊ iuſticiã pariter. nihilominus tñ miſericoꝛdia oſtenderet̃ in ſupererogatione. ⁊ iuſticia in retributione. lꝫ nõ ita clare vt nũc in opere.

Diſtin. xlvi.

☞ Autoꝛitate Aug. oſtendit voluñtatẽ dei ſemp eẽ efficacẽ ⁊ nunq̃ impediri. a

Voluntas q̃ppe dei ſemp efficax eſt. vt fiat oẽ qð velit. ⁊ nihil fiat quod nolit. que de hoĩe ſemp implet̃ quocunq̃ ſe vertat. Nihil enim: vt ait Augu. in lib. de libe. arbi. conſtitutum ſuperat voluntatem dei ⁊ ſi faciat cõtra eius voluñtatẽ. tamẽ cõtra eius volũtatẽ que ipſe eſt nihil putandũ eſt ita fieri tanq̃ velit fieri. ⁊ non fiat. vel nolit fieri et fiat. Illa eñ voluñtas: vt ait aug. i ench. ſemper implet̃. aut de nobis. aut a nobis. De nobis implentur. ſed tamẽ non implem⁹ eaꝫ qñ peccamus. A nobis impletur qñ bonũ facimus. ideo eñ facimus qꝛ ſcim⁹ placere deo. Ita de homine ſemp deus implet ſuã voluntatẽ. qꝛ nihil facit homo de quo deus nõ operatur qð vult. Nõ eñ vult de⁹ vt peccet homo q̃libet. Si autem peccauerit penitenti vult parcere vt viuat. in pctis vero perſeuerãtẽ punire vt iuſticie potentiaꝫ contumax non euadat. Sicut alios ab eterno p̃parauit ad penã. ita alios preparauit ad gloꝛiaꝫ. ⁊ hec ſunt magna opera dñi exquiſita in oẽs voluntates eius. et tã ſapienter exquiſita vt cuꝫ angelica ⁊ humana creatura peccaſſet. i. non qð ille. ſed qð voluit ipſa feciſſet. etiã per eandem creature voluntatẽ. qua factũ eſt quod creatoꝛ nõ voluit. replet ipſe qð voluit bene vtens etiam malis tanq̃ ſumme bonus ad eoꝛum damnationem a quo iuſte p̃deſtinauit ad penã ⁊ ad eoꝝ ſalutẽ quos benigne p̃deſtinauit ad grãm. Quãtũ eñ ad ipſos attinet qð de⁹ noluit fecerũt. q̃tũ vero ad omnipotẽtiã dei nullo modo id facere valuerunt. Hoc quippe ipſo ꝙ ꝯ eius voluntatẽ fecerunt de ipſis facta eſt voluñtas eius. Preterea. nãq̃ magna domini ſunt opera exquiſita i omnes voluntates eius vt miro et ineffabili modo non fiat preter eius voluñtatẽ qð etiaꝫ fit contra eius voluntateꝫ. qꝛ non fieret. ſi nõ ſineret. nec vtiq̃ nolẽs ſinit. ſꝫ volens. nec ſineret bon⁹ fieri male. niſi oĩpotẽs ⁊ de malo poſſet facere bonũ bene. His verbis euidẽter monſtrat̃ ꝙ voluntas dei eterna ſemp implet̃ de homine etiã ſi faciat homo ꝯtra dei voluntatẽ. Sed attẽdendũ eſt diligenter quomodo in ſuperioꝛibus dicit̃ fieri aliq̃d contra dei voluntatẽ. quod tamen nõ fit p̃ter eã. ⁊ qualr̃ intelligẽdũ ſit illud quãtũ ad ſe fecerũt qð deus noluit. quãtũ võ ad oĩpotẽtiã dei nullo mõ id facere valuerunt. Uident̃ eñ iſta ſupioꝛib⁹ obuiare vbi dictũ ẽ voluñtati eius nihil reſiſtere.

☞ Oſtẽdit dei voluñtatem eſſe efficacẽ nõ voluñtate ſigni. ſed beneplaciti. b

¶ Uerũ vt ſupꝛa diximus voluñtas dei diuerſis modis accipit̃. q̃ diuerſitas i p̃dictis verbis ſi diligẽter notetur. nihil ibi ꝯtradictiõis reperit̃. Ubi eñ dicit nõ fieri p̃ter eius voluñtatẽ etiã qð fit ꝯtra eius voluñtatẽ. diſſimiliter accepit voluntatem. ⁊ non ipſam voluntatem q̃ deus eſt ⁊ ſempiterna eſt. ſꝫ eius ſigna p̃dictis v̈bis intelligi voluit. i. phibitionẽ.

Diſtin. xlvii

Uoluñtas dei ſemp fit efficaciter.

Voluñtas q̃ppe dei ſemp efficax eſt. Supꝛa remouit magr̃ dubitationes ex q̃bus videbat̃ voluñtas dei aliq̃n impediri. Hic determinat veritatem oſtendens voluntatem dei ſemper eſſe efficacem ⁊ nunq̃ impediri. Et hec pars habet q̃tuoꝛ partes. In pͥma autoꝛitate Aug. oſtendit voluñtateꝫ dei ſemp eſſe efficacẽ ⁊ nunq̃ impediri. In ſcða võ ne hoc intelligeret̃ de voluñtate ſigni. diſtinguit voluñtatẽ et oſtẽdat hoc eſſe dictuꝫ de voluntate beneplaciti ibi. Uerum ⁊ ſupꝛa diximus. In tertia magiſter oſtendit ꝙ contra quandã voluntatem ſigni bñ poteſt fieri ibi. Multa eniꝫ fiũt contra dei preceptum ⁊c. In quarta vero epilogat breuiter predeterminata ⁊ hoc ibi. Ex predictis q̃ ⁊ ꝙ voluntas dei que ipſe eſt ⁊c.

a ¶ Ad eoꝝ damnationẽ quos iuſte predeſtinauit ad penam. Uidetur Augu. hic impꝛopꝛie loqui. qꝛ ſupꝛa. xv. diſtinc. dr̃ ꝙ p̃deſtinatio eſt de bonis ſalutaribus.

¶ Item Dam. non ad puniendum plaſmauit nos deus. ergo male dicit. Iuxta hoc queritur. cum deus ſit ſumme iuſtus ſicut ſumme miſericoꝛs. quare magis dicitur pꝛopꝛium dei miſereri ꝙ damnare ſiue punire.

¶ Rñ. ꝙ Dam. diſtinguit voluntatẽ dei in antecedẽtem ⁊ cõſequentem. poteſt ergo preparatio eſſe quantum ad vtrãq̃. et ſic eſt p̃paratio bonoꝝ. ⁊ hoc modo eſt preparatio ſimplr̃ ⁊ predeſtinatio pꝛopꝛie dicta. Alio modo preparatio accipit̃ large

ſm quãcũq̃

ſcḋm quācūq̧ volūtatē. ⁊ ſic eſt maloꝝ. ⁊ eſt p̄deſtinatio large. magr̄ aūt ⁊ Daſ. ſupra accipiunt ꝓprie. ſed Aug. accipit cōi ter. ⁊ ſic pꝫ ſolutio. ¶ Ad illud qḋ q̄rit̄ de ope miſericordie. dicēdū ꝙ iō eſt ꝓpriū dei miſereri. q: ad opus miſericordie non requirit̄ niſi dei benignitas. ſed ad hoc ꝙ ſeueritatē iuſticie faciat p̄ſupponit̄ nr̄a iniquitas. ⁊ iō illud magis appropriat̄ ipſi deo ꝙ h.

b ¶ Ipſius nāq̧ ꝑmiſſione ⁊c. Innuit magr̄ ꝙ mala fiūt p̄ter dei volūtatē. ſed nō p̄ter ꝑmiſſionem. ¶ Cōtra. vr̄ male loq̄. q: cū ꝑmiſſio ſit ſignū volun tatis diuine ſi fiūt p̄ter ꝑmiſſionē. ergo etiā p̄ter volūtatē. ¶ Item q̄rit̄ q̄ dr̄ia eſt. iter fieri p̄ter volūtatē ⁊ ꝯ. ⁊ vr̄ ꝙ nulla. q: Mat. xij. Qui non eſt mecū ꝯ me eſt. Rn̄. dicendū ꝙ fieri p̄ter volūtatē hoc eſt q: volūtas dei nō eſt in hoc fieri nec ī eius oppoſitū. ⁊ ita p̄ter volūtatē fit qḋ nō fit ſcḋm volūtatē nec ꝯ. ⁊ inter hec mediū eſt. dñs aūt in Mat. intelligit de p̄ceptis. q̄ q̄ negligit inimicus dei efficit̄. ¶ Qḋ ergo obijcit̄ ꝙ ꝑmiſſio eſt ſignū volūtatis bn̄placiti. dicēdum ꝙ nō eſt ſignū ꝙ deꝰ velit illud qḋ ꝑmittit̄. ſed qḋ velit illud qḋ ex eo elicit̄ ⁊ ſic pꝫ illud.

c ¶ Sed nō p̄ter eius ꝑmiſſionē q̄ ipſe nō eſt. ſcḋm hoc videt̄ ꝙ ꝑmiſſio nō ſit deus. Cōtra. deus eſt ſua actio. ergo deꝰ ē ſua ꝑmiſſio. cū ꝑmiſſio ſit actio dei. Si tu dicas hoc eſſe dictū rōne cōnotati. tūc obijcit̄ ꝙ volūtas dei ſimiliter aliq̄d ꝯnotat circa volitū. Rn̄. dici pōt ꝙ magiſter loquitur ſcḋm opinionem illoꝝ qui dicūt nomina ſex generū. non p̄dicare aliquid de deo vel ī deo ſed a deo. ſꝫ hec opinio ſupra iprobata eſt. Et ideo poteſt dici ꝙ magiſter loquitur de ꝑmiſſione rōne ſui ꝯnotati qḋ importat ratione ſui nominis. Et ſi tu obijcias d̄ voluntate ꝙ ꝯnotat. dicēdum ꝙ verum eſt ex adiūcto. ſed non eſt ita de p̄ncipali ſignificatiōe nōis.

d ¶ Nec̄ ideo p̄cepit oībus bona. vel prohibuit mala. vel conſuluit optīa ⁊c. Videtur falſum dicere. q: preceptū dei eſt ſignū voluntatis dei ſicut preceptum noſtrum eſt ſignum voluntatis noſtre. ſed rectus homo nunq̄ precipit aliquid alicui niſi quod vult fieri. ergo multofortius nec ipſe deus. Reſpon. dicendū ꝙ Aug. ⁊ magiſter ſequens Aug. quando de voluntate beneplaciti loquūtur ſemper accipiūt pro volūtate qua deus abſolute vult aliquid euenire. ⁊ de hoc non eſt dubiū illud qḋ dicit. ſed vlterius magiſter ſequēs dam. diſtinguit voluntatē antecedentē. ſiue ꝯtū in ſe eſt. ⁊ huius ſignū eſt preceptū. ⁊ de hac non loquitur Augu. nec magiſter.

ſiue p̄ceptionē ⁊ ꝑmiſſionem.

☞ Oſtēdit ꝙ cōtra quandā volūtatē ſigni hn̄ p̄t fieri. c

¶ Multa eñ fiūt contra dei p̄ceptū vel prohibitionē q̄ tamen non fiunt preter eius per b miſſionem. Ipſius nāq̧ ꝑmiſſiōe omnia fiunt mala. que tamē preter eius voluntatē ſempiternam fiunt. ſicut Aug. dicit ſuper illum locum pſ. Ut nō loquat̄ os meū opa hominum. Opera enim hominum dicit ea que mala ſunt. que p̄ter dei voluntatem fiunt. que c ipē eſt. ſed nō preter eius permiſſionē que ipē non eſt. Appellatur tamen ipſa dei voluntas. q: deus volens ſinit mala fieri. Fiunt ꝯ cōtra eius preceptionē vel ꝓhibitionē. ſed nō contra eius voluntatē que ipē eſt. niſi dicantur contra eā fieri. q: preter eam finut. Cōtra eam quippe nihil ita fit. vt velit fieri quod non fiat. vl̄ nolit fieri ⁊ fiat. quod euidenter ibi Aug. notauit vbi ait. Quantū ad ip̄os attinet quod deus noluit fecerunt. Quantū vero ad omnipotentiā dei nullo modo id facere valuerunt. Ac ſi diceret. fecerunt cōtra dei p̄ceptū qḋ appellat̄ volūtas. ſꝫ nō fecerūt cōtra dei volūtatē omnipotentē. q: hoc nō valuerunt. illud valuerunt. ⁊ ita per hoc ꝙ fecerunt cōtra dei volūtatē. i. p̄ceptū de ip̄is facta eſt volūtas eius. i. impleta eſt voluntas eius ſempiterna. qua eos dānari volebat. Uñ Gre. ſuꝑ geñ. Multi volūtatē dei ꝑagunt. qñ mutare contendūt ⁊ conſilio eius reſiſtentes obſequunt̄. q: hoc eiꝰ diſpoſitioni militat. qḋ ꝑ humanū ſtudium reſultat. Hic aperte oſtenditur. q: dū mali conſilio ac p̄cepto dei reſiſtunt (quod voluntas dei appellat̄) ea faciūt vnde voluntas eius que ipē ē implet̄. que diſpoſitio vel beneplacitū vocatur. Nā vt ait Aug. in ench. quantelibet ſint volūtates angeloꝝ ⁊ hominū bonoꝝ vel malorum. vel illud qḋ deus vel aliud volentiū ꝙ deus: omnipotentis voluntas ſemꝑ iuicta eſt. que mala eſſe nunq̄ poteſt. etiā dum mala irrogat iuſta eſt. ⁊ profecto que iuſta eſt mala nō eſt. Deus ḡ omnipotens ſiue per miam cuius vult miſereat̄. ſiue ꝑ iudiciū quem vult obduret. nec inique aliquid facit. nec niſi volens quicq̄ facit et omia quecunq̧ vult facit.

☞ Epilogat p̄determinata. Et quare deꝰ precepit omnibus bona facere ⁊ mala vitare. cum non velit hoc ab omnibus impleri. d

¶ Ex p̄dictis liquet ꝙ volūtas dei q̄ ipē ē ſemꝑ inuicta ē. nec in aliquo caſſat̄. ſꝫ ꝑ oīa implet̄. Conſiliū vero eiꝰ ⁊ preceptio ſiue ꝓhibitio nō ab oībꝰ implent̄ quibꝰ ꝓpoſita ⁊ data d ſunt. Nec̄ iō p̄cepit oībꝰ bona vel ꝓhibuit mala. vel cōſuluit optima ꝙ vellet ab oībus bona que p̄cepit fieri. vel mala que ꝓhibuit vitari. Si eñ vellet vtiq̧ ⁊ fierent. q: in nullo pōt ab hoīe ſupari vel impediri eius voluntas. ſed vt iuſticiā ſuā hoībꝰ oñderet ⁊ mali eſſent inexcuſabiles. deniq̧ vt boni ex obediētia glīaꝫ mali ex inobediētia penā ſortirētur. ſicut vtriſq̧ ab eterno preparauit. Ea ergo que omnibꝰ p̄cepit vl̄ ꝓhibuit a q̄buſdam voluit fieri vel vitari. ſꝫ nō ab e omnibꝰ. ⁊ quedā ꝑſonalr̄ p̄cepit ⁊ in veteri ⁊ in noua lege q̄ ab eis quibꝰ p̄cepit fieri noluit vt abrae de immolatiōe filij ⁊ in euāgelio q̄buſdā curatis quibꝰ p̄cepit ne cui dicerent.

e ¶ Precepit ⁊ in veteri ⁊ in noua lege que ab eis quibus precepit fieri noluit. Videt̄ male dicere. q: p̄ceptū eſt ſignū diuine volūtatis. ergo ſi p̄cipiebat qḋ nolebat. vr̄ ꝙ illos decipiebat q̄bꝰ p̄cipiebat. ¶ Itē vr̄ falſuꝫ dicere ꝙ noluit imolationē yſaac. q: abraā volebat. ergo volūtatē ſuā diuine nō conformabat. ḡ nō merebat̄ vr̄. ¶ Itē quare abraā parauit ſe ad obediendū nō aūt curatꝰ ī euāgelio. Rn̄. dōm ꝙ q̄daꝫ p̄cepit deꝰ ad faciēdū vt p̄cepta moralia. q̄dā ad ꝓbāduꝫ id eſt ꝓbatū oñdēdū que dā ad erudiendū. ⁊ hoꝝ duoꝝ exēpla tāgunt̄ in litera. In p̄cepto ḡ abrae ſignat̄ nō ꝙ deꝰ velit imolationē. ſꝫ ꝙ vult abraam velle ⁊ ideo cū voluit ſe ſibi ꝯformauit. In p̄cepto aūt qḋ fecit curato ſignauit ſe velle ꝯtēptū laudis ⁊ ideo abraā laudandus eſt in voluntate obedientie ⁊ curatꝰ in hoc ꝙ non tacuit.

AD intelligentiaꝫ eoꝝ que dicuntur in hac parte q̄tuor queruntur. Primo queritur vtrū volūtas beneplaciti poſſit impediri. Secundo q̄ritur vtrum aliquis poſſit facere contra voluntatē ſigni. Tertio vtruꝫ deus debeat mala ꝑmittere. Quarto ⁊ vltimo vtrū deꝰ poſſit mala p̄cipere.

Queſtio. j.

A

Q: voluntas beneplaciti nō poſſit īpediri. oſtenditur primo autoritate gene. vltimo. Nū dei poſſumus reſiſtere voluntati. quaſi diceret non. ¶ Itē roma. ix. voluntati eius quis reſiſtit. ¶ Itē ſuper illud. j. Thimo. vlti. Qui vult oēs hoīes ſaluos fieri. Gl. rogādꝰ eſt vt velit ꝙ ſi vult neceſſe eſt fieri. Itē ſuper illud pſ. Iuſtꝰ dñs in omnibꝰ operibus ſuis. glo. apud deuꝫ hoc eſt velle. qḋ facere. ſed nō pōt impediri ne velit. q: libere vult qḋ vult. ḡ nō pōt impediri ne fiat. ¶ Itē oīs volūtas que pōt impediri pōt ſupari. ſꝫ diuina volūtas ſupari nō pōt cū ſit ſuprema. ḡ diuina volūtas nō p̄t īpediri. ¶ Itē oīs cā q̄ īpedit̄

a ꝓſecutione ſui effectus aut deficit aut mutaꝛ.ſed diuina vo
luntas nec deficit nec mutaꝛ.nec pōt deficere nec mutari.er⸗
go ꝛc.¶Itē nobilius agēs eſt ⁊ nobilioꝛ cā q̄ nō pōt īpediri
ꝙ̄ q̄ pōt.ſed diuina volūtas eſt ſumma ⁊ ſupꝛema cā oīm.vt ſu
pꝛa mōſtratū eſt.ḡ ꝛc.¶Cōtra oīs cā cuius effectus ɔtingē⸗
ter euenit pōt īpediri.nā ſi nō pōt.tūc effectus euenit neceſſa
rio.ſed diuina volūtas eſt hmōi.qꝛ eſt multoꝝ ɔtingētiū.alio
quin aut nihil eſſet ɔtingēs.qđ eſt ꝯ arbi.libertatē ⁊ ɔſiliū.⁊
caſum.aut deus nō eſſet illius cā.quoꝝ vtrūqꝫ abſurdū eſt.er
go ꝛc.¶Itē oīs cā q̄ ꝑ aliā agētē explcꝛ.pōt ꝑ illā deficiētē
īpediri ſi illa poſſit deficere.hec ꝓpoſitio ꝑ ſe nota eſt.ſed di⸗
uina volūtas eſt hmōi.nā deus vult multa fieri ꝑ cās creatas
q̄ nō facit ſine ipſius.ſicut ḡnare hoiem.aſinū ⁊ ſilia.Silr de
his q̄ ſunt ab ope nr̄o.⁊ hec pn̄t deficere.ergo diuina volūtas
īpediri.¶Itē oīs cā cuius virtus ſe extēdit ad ꝯriū.volūta⸗
te pōt aliud velle ꝙ̄ velit.ſed diuina eēntia eſt hmōi.aliqđ eīn
vult deus vt iſtū dānari cuius oppoſitū pōt.hoc certū ē.alio⸗
quin nō eſſet oēs.pōt ergo facere oppoſitū eius qđ vult.ſꝫ oē
poſſibile eſt ponibile.ponaꝛ ergo ꝙ deus faciat oppoſitū eiꝰ
qđ voluit.ſi hoc ḡ volūtas dei eſt fruſtra ⁊ impedita.ergo ꝛc.
¶Itē volūtas vult aliqđ qđ deus vult ipſam velle.aut ergo
pōt velle ꝯriū.aut nō pōt.Si pōt.ergo diuina volūtas pōt ī
8 pediri.Si nō pōt.ergo neceſſe ē libertatē eius artari.¶Rñ.
ad intelligētiā p̄dictoꝝ notādū ꝙ ſm Ioh.Dam.Volūtas bñ
placiti eſt duplex.ſ.anſ ſiue ɔditionalis qua vult quātū in ſe
eſt oīm ſalutē.⁊ abſoluta ſiue ɔñs qua determinate vult ali⸗
quid qđ nouit certitudinaliter euenire.intelligendū eſt ergo
ꝙ nullā dei volūtatē poſſibile eſt ſupari.nullā poſſibile ē caſ⸗
ſari.aliquā tñ vt añcedētē poſſibile eſt nō īpleri.aliquā vt cō
ſequētē neceſſe eſt impleri.⁊ impoſſibile eſt impediri. Nullaꝫ
inquā eſt poſſibile ſupari.nā ſi hō nō faciat qđ deus vult quā
tū in ſe eſt ſine volūtate añte deus facit de ipſo qđ vult volun
tate ɔñte.⁊ ita ſemꝑ impleꝛ vel de hoīe vel ab hoīe.⁊ ſic nūq̄
vinciꝛ vel ſuperaꝛ.Nō ēt poſſibile eſt volūtatē dei caſſari.nā
caſſum dꝛ aliqđ dū priuaꝛ effectu ꝓꝑio ad quem eſt.volūtas
aūt nullo priuaꝛ effectu ad quē eſt ꝓꝑie.nā qđ dꝛ ꝙ deꝰ vult
oēs hoīes ſaluos fieri quātū in ſe eſt.hec volūtas nō cōnotat
ſalutē.nec ꝓꝑie eſt ad effectū ſalutis.ſed ɔnotat oꝛdinationē
nature ſiue naturā oꝛdinabilē ad ſalutē.Vñ nihil plus eſt di⸗
cere deus vult iſtū ſaluū fieri quātū in ſe eſt ꝙ̄ deo placuit da
re iſti naturā ꝑ quā poſſet ꝑuenire ad ſalutē.⁊ ꝙ deus paratꝰ
eſſet iuuare ita ꝙ ſalus non deficit ꝓpter defectū a parte dei
Vñ nō caſſaꝛ.qꝛ hꝫ ꝓpꝛiū effectum.De volūtate aūt abſoluta
planū eſt ꝙ nō poſſit caſſari.qꝛ oēm effectum ſuum ponit.nec
vnq̄ remanet inexpleta.cū itaqꝫ verum ſit volūtatē dei nullo
mō poſſe ſupari nec caſſari.tñ volūtatē abſolutā neceſſe ē im⸗
pleri.ɔditionalē vō minime.Sed attēdēduꝫ ꝙ eſt neceſſitas
ɔñtie.⁊ ɔñtis ſicut ſupꝛa dictū eſt de p̄ſcia.qꝛ ipſa nō hꝫ neceſ
ſitatē ɔñtis.ſed ɔñtie.qꝛ neceſſario infert ⁊ ſequiꝛ.deus p̄ſcit
hoc.ergo hoc erit.ſed tñ nō neceſſario p̄ſcit.qꝛ in actu p̄ſciēdi
frequēter notaꝛ effectus ɔtingēs.Sic in volūtate intelligen⸗
dū eſt ꝙ volūtas dei abſoluta ɔnotat euētū rei.⁊ iō eſt ibi ne
ceſſitas ɔñtie ſed nō ɔñtis.qꝛ nō mutat euētū rei.immo vult
deus ꝙ eueniat ɔñs ɔtingēs.Vñ ſicut p̄ſcia qꝛ neceſſario in⸗
fert effectū nō pōt falli.ſic voluntas abſoluta qꝛ neceſſario in
fert nō pōt īpediri.imo cā neceſſarium eſt īpediri. volūtatem
autē añtem vel ɔditionatā nō eſt neceſſe impleri.nec neceſſita
te ɔñtis.nec neceſſitate ɔñtie.qꝛ nō ɔnotat effectū rei.ſed cō
notat illud qđ eſt oꝛdinabile ad euētum vt p̄dictū eſt. Vñ bñ
ſequiꝛ.vult iſtum ſaluari voluntate abſoluta.ergo iſte ſalua⸗
biꝛ.nunq̄ eīn vellet.niſi pariter p̄ſciret eum eſſe ſaluāduꝫ.De
voluntate vō ɔditionata vt viſum eſt nō ſequiꝛ.Si ergo obij
9 ciꝛ ꝙ voluntas dei eſt neceſſaria ⁊ neceſſario infert effectuꝫ.
ergo omnimodā ponit circa ipm neceſſitatē.dicēduꝫ ꝙ ꝙ̄uis
neceſſe ſit deum velle.⁊ volūtatē eius eſſe in actu.tñ compara
tio eius eſt ad futurum ɔtingēs.⁊ iō effectus euenit ɔtingen
10 ter.¶Ad illud qđ obijciꝛ ꝙ pōt impediri cum ſit cā ɔtingēs
dicēdum ꝙ ſicut tactum eſt ꝙ ꝙ̄uis cōparatio diuine volūta⸗
tis ad volitū ⁊ euētꝰ voliti ſe neceſſario comitenꝛ.⁊ ſicut vnuꝫ
eſt ita ɔtingēs tñ aliud iō nō pn̄t īpediri.tūc ei īpediꝛ cā. qñ
manēte cōparatione ⁊ oꝛdinatione eius ad effectum.effectus
nō euenit.Qđ ḡ ꝓponiꝛ.oīs cā cuiꝰ effectus eſt ɔtingēs pōt ī
pediri.falſa eſt ꝓpō.⁊ hꝫ inſtātiā ſi effectus neceſſario ɔcomi
teꝛ ⁊ ſequaꝛ ad cām.⁊ hec eſt inſtantia in ꝓpoſito.¶Ad illud
ḡ qđ obijciꝛ ꝙ pōt īpediri ꝓpter defectum cāe cooperātis.di
cēdū ꝙ ſicut diuina volūtas ſiue diuinū velle.ɔnotat effectū
ita ɔnotat exiſtētia cāe particularis.Cū eīn dꝛ deus vult iſtū
ſaluari.nō eſt ſenſus ꝙ velit in oēꝫ euētū ſꝫ ꝙ vult iſtū ſaluari
vult iſtū velle.Vñ ſicut diuina volūtas ɔnotat iſtū effectū eue
nire.⁊ iō neceſſario ſequiꝛ effectus ad ipſam.ita ɔnotat cām
ci eatā ɔcurrere.⁊ iō neceſſario ſequiꝛ.ſi deus vult iſtuꝫ ſalua
ri ꝙ iſte etiam velit.⁊ ita nunq̄ deficit ſicut nec effectus.⁊ ita
nunq̄ īpediꝛ.¶Ad illud qđ obijciꝛ ꝙ deus pōt oppoſitū eiꝰ
qđ vult.dicēduꝫ ꝙ diuina voluntas nō artat potētiā ī poſſē
do.vñ plura pōt ꝙ velit.artat tñ potētiā in agēdo. nunq̄ eīn
potētia agit aliqđ niſi qđ vult.⁊ īpoſſibile eſt ꝙ actio ſupere
dat voluntatē.Vñ nihil pōt facere niſi qđ pōt velle.Qđ ergo
dꝛ ꝙ pōt ꝯrium ſue voluntatis pōt intelligi dupl'r.Aut volun
tate mouēte ad ꝯrium.⁊ ſic notaꝛ repugnantia voluntatis ad
potētiaꝫ.⁊ hoc eſt impoſſibile.Aut voluntate nō mouēte.⁊ ſic
notaꝛ nō impedimētum nec repugnātia.ſed ꝙ voluntas libe⸗
re pōt.qꝛ ita pōt hoc ꝙ eius oppoſitum ita ꝙ vult hoc qđ pōt
velle eius oppoſitū abſqꝫ ſui mutatione ſicut ſupꝛa dictum eſt
de p̄ſcia.Et rō huius eſt.qꝛ vno ⁊ eodē vult q̄cunqꝫ vult.Ad
vltimum dicēdum ꝙ voluntas dei ſm ɔueniētiam ad p̄ſciam
vult illa q̄ vult.Vñ ſicut p̄ſcia ambit totum velle ⁊ poſſe ⁊ age
re ⁊ nō pōt falli aliqđ nō ſubtrahēdo ɔtingētie rei euenīetis
ſic etiam in propoſito intelligēdum.

Queſtio.ij.

Vtrum aliqs poſſit facere ꝯ volunta⸗
tē ſigni.⁊ ꝙ nō vꝛ.qꝛ ſignum ⁊ ſignatū ꝯ
ɔfoꝛmari debēt.ḡ qđ fit ꝯ vnum fit ꝯ reliquum.⁊ ſi nō pōt fie
ri ꝯ ſignatum.nec ꝯ ſignum.Alioq̄n ſi nō fit ꝯ ſignatum ⁊ ꝯ ſi
gnum.tunc ſignum eſt falſum.ſi eīn ſignum ducit in ſignatum
ſignificat ꝙ fit ꝯ ipm fieri ꝯ ſignatum.Itē minimum iter oīa
ſignata eſt ꝑmiſſio.cum ſit reſpectu mali ad qđ minime oꝛdi
naꝛ bñplacitum dei.ergo ſi minime accedit ad voluntatē bñ
placiti.ſi nō pōt fieri contra permiſſionem multominus con⸗
tra alia.ſed non poteſt fieri contra permiſſionē ſicut dicit ma
giſter in lr̄a.⁊ Aug.de ciui.c.xx.ſicut nullus hoīm agit recte.
niſi adiutus diuino auxilio.ſic nullus hoīum atqꝫ demonum
agit inique niſi eodē diuino atqꝫ iuſtiſſimo permittaꝛ iudicio
¶Itē potētioꝛ eſt voluntas cui nō pōt reſiſti nec in ſe nec in
ſigno ꝙ̄ cui pōt in ſigno ſaltē.⁊ ſi nō in re ſed deus eſt potētiſ
ſimus.ergo vꝛ ꝙ nec voluntati eius nec ſigno voluntatis poſ
ſit reſiſti.⁊ ſic ꝛc.¶Cōtra.inter oīa ſigna voluntatis p̄ceptio
ſiue imperium vꝛ eſſe potētiſſimum.ſed fieri pōt ⁊ fit tota die
ꝯ diuinum mādatum.ergo ꝯ oīa alia.¶Itē vꝛ ꝙ ſpāli'r ꝯ per
miſſonē.qꝛ ꝑmiſſio nō eſt niſi male culpe.ſed malum culpe nō
eſt malum niſi voluntarie fiat.⁊ ſi voluntarie fit pōt nō fieri.
ergo ꝑmittēte deo aliquē male facere.pōt nō facere.ḡ pōt fa
cere ꝯ ꝑmiſſionē.¶Itē ſup illud pſ.Eduxi eos cū argēto ⁊
auro.Gloſa dicit ꝙ idē fuit p̄ceptū ⁊ ꝑmiſſuꝫ.ſ.aſpoꝛtatio va
ſoꝝ.ergo cū poſſit fieri ꝯ p̄ceptū.pari rōne ⁊ ꝯ ꝑmiſſionē.⁊ ꝯ
alia.ꝑ ɔñs ergo ꝯ oēm volūtatē ſigni.¶Rñ.dicēdū ꝙ ꝯ ali⸗
quod ſignum diuine voluntatis pōt fieri ꝯ aliquod non.⁊ rō
huius duplex eſt.ex duplici mō diſtinguēdi ſigna.Quedam
eīn ſunt ſigna reſpectu p̄ſentis.vt impletio ⁊ ꝑmiſſio.Quedā
reſpectu futuri.vt p̄ceptio ⁊ ɔſiliū ⁊ ꝓhibitio.Et qm̄ de pn̄ti
qđ fit.impoſſibile eſt in pn̄ti nō fieri.qm̄ omne qđ eſt.quando
eſt neceſſe eſt eſſe.ideo reſpectu ſignoꝝ de pꝛeſenti non po⸗
teſt eſſe reſiſtentia.quia ſi fit reſiſtentia iam nō ſunt pꝛeſentia.
Quia vō futura vel facienda poſſunt non fieri.ideo quantum
ad ſigna tria ſequētia.reſiſtentia poteſt eſſe.Alia rō ſumitur
ſm alium modum diſtinguēdi.Quia quedam ſunt ſigna diui
ne voluntatis abſolute quedā conditionate.Dico ergo ꝙ ꝙ
ꝯ voluntatem abſolutā nō pōt fieri.nō pōt etiaꝫ fieri ꝯ ſigna
voluntatis abſolute.vtpote ſunt impletio ⁊ permiſſio.Quia
vō ꝯ voluntatem añcedenteꝫ ſiue conditionatam poteſt fieri
quia poteſt homo diuertere ab oꝛdine ad quem ex ſui conſtitu
tione conditus eſt.hinc eſt ꝙ poteſt fieri ꝯ voluntatem ſigni.
que illā ſignat.ſ.contra pꝛohibitionem.⁊ pꝛeceptionem ⁊ con
ſilium.¶Ad illud qđ obijcitur ꝙ contra nullū poteſt fieri.pꝫ
ſolutio ꝙ eſt falſum.¶Ad illud qđ obijciꝛ ꝙ minimum eſt ꝑ
miſſio dicēdum ꝙ maioꝛ ſignificatio vel minoꝛ nihil facit ad iſ
hoc.ſed pꝛeſentialitas effectus.vel etiam qꝛ ſignat voluntatē
abſolutā qua aliquid ɔnotat abſolute.

¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ potētius eſt illud ꝯ cui' ſignū nō pōt
17 fieri. dōm ꝙ verū eſt qñ volūtas vult oīno ꝙ nihil fiat niſi ꝙ
oñdit ſe velle. ſʒ diuina volūtas nō eſt talis. imo vult ꝙ vnuſ-
quiſqʒ habeat ꝓpriā libertatē. ⁊ faciat qđ vult. Vñ potētia fa
ciēdi ꝯ diuinā volūtatē eſt a diuia volūtate. ⁊ iō nō eēt poten-
tior pp hoc. Vñ diſtinguendū ꝙ poſſe facere ꝯ ſignum volūta
tis alicui'. aut eſt ꝯtra voluntatē. ⁊ ſic atteſtatur impotentie.
aut illud poſſe eſt a volūtate cuius eſt ſignū. ⁊ ſic nō atteſtat
18 impotētie: ſed magis potentie. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ꝯ oia
qꝛ fit ꝯ ꝑceptionē q̄ eſt maximū ſignū. ſoluendū eſt ꝑ interem-
ptionē. ꝙ nō eſt maximū ſignū. qꝛ impletio maius ē. Preterea
hoc nihil facit ad ꝓpoſitū. ſʒ ꝑtialitas in effectu ⁊ abſolutio
19 in ſignificato. ¶ Ad illđ qđ obijcit ꝙ fit ꝯ ꝑmiſſionē. qꝛ pctōꝛ
pōt nō peccare. dōm ꝙ deus nō đꝫ ꝑmittere peccare niſi cū q̄
actualr peccat. dū peccat. ⁊ tūc impoſſibile eſt eū nō peccare.
20 ¶ Ad illud qđ vltimo obijcit. ꝙ idē fuit ibi ꝑceptū. ⁊ ꝑmiſſuʒ
dōm ꝙ ꝑmiſſio multis modis accipit in ſcriptura. Primo mō
đꝫ ꝑmiſſio nō cohibere. ſicut dñs ꝑmittit mala. qꝛ nō cohibet
⁊ hoc mō eſt ſignū volūtatis diuine diſtinctū. cōtra preceptū.
Alio mō nō punire temporalr. ⁊ ſic đꝫ libellus repudij permit
ti. Matth. xix. Moyſes ad duriciā veſtram permiſit. Tertio
modo nō ꝓhibere. pſ. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. glo. ꝑmit-
tit quod neceſſitas eſt. non ꝓhibet. Quarto modo ꝑmittere ē
minus bonum indulgere. ſuper illud. j. Coꝛ. vij. hoc aūt dico
ſm indulgētiam ⁊c. glo. permittit.

Queſtio. iij.

Vtrū debeat deus mala ꝑmittere et
ꝙ ſic videt. Iob. xij. Abūdabunt ta
bernacula ꝑdonum ⁊c. Greg. Oipotens deus quod fieri non
ꝓhibet iuſtū eſt vt fieri ſinat. ¶ Itē deus dꝫ cōſeruare ordinē
quē inſtituit. ſed cū deus creauit hoiem dedit ei liberam vo-
luntatem ſʒ libera voluntas đr. eo ꝙ libere poteſt quicq̄d vult
ergo ſi vult malum. pōt in malum. ergo cū nō debeat auferre
homini potentiam quam dedit. dꝫ ipſum permittere peccare.
¶ Item maluʒ frequēter eſt occaſio maioris boni: ſʒ nō fieret
niſi malū ꝓceſſiſſet. vt pꝫ in paſſione xp̄i. ſed decet eū facere ⁊
permittere id qđ eſt via ad melius. g̃ cū nō poſſit malū facere
ſolū dꝫ ꝑmittere. ¶ Itē deus oia facit ꝓpter laudē ſuā. ſed in
malis manifeſtat laus diuine iuſticie ⁊ mie. ergo ſi nō dꝫ face
re pp ampliationē ſue laudis. nō debꝫ impedire ne mala fiant
ergo ⁊c. ¶ Cōtra. Ro. j. non ſolum qui talia agunt digni ſunt
morte. ſʒ qui cōſentiunt. glo. Cōſentire ē facere. cum poſſit ar
guere. ergo cū deus poſſit corrigere ⁊ impedire malum. ſi per
mittit ⁊ tacet cōſentit: ſed qui conſentiunt digni ſunt morte. er
go ⁊c. ¶ Itē Aug. xix. de ciui. dei. c. xvj. Ad innocētis officiū
non ſolum ꝑtinet nemini malum inferre: ſʒ etiā a peccato cohi
bere. ergo ſi deus nō cohibet cū poſſit. deus nō eſt innocens.
¶ Item rōne videtur: qꝛ oēs virtutes noſtre debent habere
exēplar in deo. ſʒ in nobis eſt virtus zeli. ergo ⁊ in deo. ſed ze
lus quātum poteſt obuiat peccato. ergo ſi de' habet zelū. quā
tum poteſt obuiat. ergo ⁊c. ¶ Itē vniuerſe vie domini miſeri-
cordia ⁊ veritas. ſi ergo ꝑmittit iuſtū peccare. aut eſt mie: aut
iuſticie. Non mie ꝯſtat. Nec iuſticie: qꝛ iuſtus nō meruit cade
21 re. ergo ⁊c. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ deus permittit mala fieri. ⁊ hoc
ordinatiſſime. Duplex eſt eñ ordo rerum. Vnus in vniuerſo.
Alter in finē. ⁊ vterqʒ exigit ꝙ deus ꝑmittat mala fieri. Ordo
quippe in vniuerſo exigit. quia ad perfectioneʒ vniuerſitatis
neceſſe fuit fieri creaturā arbitrio liberā. ⁊ peccare potētem.
ſed amminiſtratio vniuerſitatis eſt vt deus ſcit res conditas
amminiſtret. vt eas agere ꝓprio motu ſinat. ſicut dicit Augu.
vij. de ciui. dei. Iō cū debuerit dare potētiam peccandi. ⁊ de-
buerit regere ſaluo ordine ſue ꝯditionis. ſi voluit peccare de-
buit ꝑmittere. ⁊ ſi nō noluit peccare debuit cōſeruare. ⁊ ita dꝫ
ꝑmittere mala. Ordo ad finē hoc exigit. qꝛ duplicē finē ꝯtin-
git reperiri in vniuerſo. vnus ē ſolus electoꝝ. ali' diuina laus
quoniā ergo ꝑmiſſio maloꝝ reddit electos glorioſiores ꝑ oc-
caſionē. ⁊ deus nō curat vtrum ꝑ cauſam vel per occaſionem
electoꝝ gloria augeat. ideo deus ꝑmittit recte. Unde Augu.
xj. de ciuita. dei dicit. ꝙ nullum faceret quē malum preſciret.
22 niſi pariter noſſet quib' bonoꝝ vſibus accōmodaret. Proſunt
aūt eis exercitādo. Et ideo dicit de lapſu mundi. ꝙ permiſit
plures eſſe malos: qꝛ ſi pauci eſſent. non auderēt exercere bo-
nos. Diuina etiam laus hoc exigit. qꝛ occaſione mali ſumme
manifeſtatur diuina miſericordia in electis. in filij vnigeniti
donatione ꝑ inimicis ſm tp̄s. Summe etiā manifeſtat dei iu
ſticia in eterna punitione reproboꝝ. Vñ Augu. xj. de ciui. dei.
Si oēs remanerent in pena. in nullo appareret miſericordijs
gratia redimētis. Rurſus. ſi oēs trāſferrent ad lucē. in nullo
appareret ſeueritas vltionis. ¶ Ad illud ergo qđ obijcit ꝙ ꝑ 23
mittere eſt ꝯſentire. Dicēdū ꝙ ꝑmittere maluʒ eſt duplr. Aut
nō cohibēdo malū vel aīm nec in facto nec in retributione. et
ſic ꝯſentire eſt. Vel nō cohibēdo manū. ſʒ tñ puniēdo trāſgreſ
ſorē ⁊ arguēdo ꝯtinue. ⁊ ſic nō ꝯſentit ⁊ hoc mō deus ꝑmittit
⁊ nō ꝯſentit. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ad innocētē ꝑtinet cohi- 24
bere. Dicēdū ꝙ illud intelligit de cohibitiōe quātū ad argui
tionē ⁊ punitionē. nō quātū ad volūtatis coactionē. ¶ Ad il- 25
lud qđ obijcit ꝙ zelus obuiat pctō. Dicendū ꝙ verū eſt ſaluo
iure iuſticie ⁊ iuſticia ꝓut ordo vniuerſi hoc exigit. vt deus ꝑ
mittat hoiem ſm imperiū ſue volūtatis. ¶ Ad illud qđ vltio 26
obijcit pꝫ rñſio. qꝛ ꝑmittere aliquē peccare eſt opus iuſticie.
nō inquā iuſticie que ſit exigētia meritoꝝ. ſed ꝯdecentia diui
ne ſapiētie ⁊ bonitatis.

Queſtio. iiij.

Vtrū deus poſſit mala ꝑcipere. Et
ꝙ ſic vr̃. qꝛ precepit Oſee. j. vt duce D
ret vxorē fornicariā. Et Ber. exponit ad litteraꝫ. Qꝫ ſi dicas
ad litteram nō eſſe intelligēduꝫ. Obijcit tūc. qꝛ ꝑcepit nō tm̄
ducere vxorē. ſed ēt facere filios fornicarios. ꝙ ſi eſſet vxoꝛ le
gitima. nō eſſent filij fornicationis. ¶ Itē Exo. xij. Precepit
facere furtū filijs iſrl. ſed furtū eſt malū ⁊ cōtra legē nature.
ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ nō eſt malū ſm ſe. ⁊ iō pōt bñ fieri obij
citur. qꝛ precepit abꝛac occidere filiū innocētem. ⁊ quē ſciebat
innocētem. Gen. xxij. ⁊ hoc eſt malum ſm ſe. ergo videt ꝙ de'
poſſit ꝑcipere malum. ¶ Itē ratione videtur. qꝛ deus eſt ſup
oēm legē. ergo in omni mādato pōt diſpēſare. ergo pōt oium
ꝑceptorum ⁊ prohibitionum contraria precipere. ¶ Itē plus
diſtat nō ens ab ente. ꝙ maluʒ a bono. ſed deus ſolo imperio
volūtatis ex nō ente facit ens. ergo ſolo imperio volūtatis ex
malo facit bonum. ergo pōt ꝑcipere mala vt videtur. ¶ Con
tra. Preceptum eſt ſignum diuine voluntatis. ergo aut eſt fal
ſum ſignum. cum ſignificet deū nō velle. qđ precepit. aut deus
vult illud. Si deus vult malū eſt malus. Si nō vult ⁊ ꝑcepit.
eſt falſus. ⁊ vtrūqʒ eſt impoſſibile apud deū. ergo ⁊c. ¶ Iteʒ
nullus obediēs diuino ꝑcepto dꝫ puniri. ergo ſi deus pōt ma
lum precipere. pōt malum impune fieri. Sed malum remane
re impunitum eſt ꝯtra diuinam iuſticiam. ergo deus pōt face
re ꝯtra ſe. ergo ſibi aduerſari. ſed hoc eſt impoſſibile. ergo ⁊c.
¶ Itē deus ꝑcepit mala non fieri. ſi ergo ꝑcepit fieri. ꝑcepit
duo oppoſita. ſʒ duo oppoſita fieri eſt impoſſibile. ergo deus
ꝑcepit impoſſibile. ſed ad nullum tale ꝑceptū obligamur. er-
go deo poſſumus nō obedire. qđ abſurdum eſt. Et iterū. Ois
ꝑcipiēs impoſſibile eſt ſtultus vel impius. ergo deus eēt ſtul
tus vel impius. quoꝝ vtrūqʒ eſt impoſſibile. Et iō dicit Hie
ro. qui dicit deū ꝑcepiſſe impoſſibile. anathema ſit. ¶ Rñ. di 27
cēdum ꝙ cum queritur vtrum deus poſſit precipere malū hoc
pōt duplr itelligi. Aut malū manēs malū. aut ita ꝙ ꝑcipiēdo
faciat bonum. Primum ſimpliciter eſt impoſſibile. Scōm vo
aliquo modo eſt poſſibile. ſʒ nō omnino. Eſt enim aliquid ma
lum in ſe. aliquid malum ſm ſe. Malum in ſe pōt fieri bñ. ma-
lum ſm ſe nullo modo poteſt fieri bene. immo hoc intelligere
ꝙ fiat bñ. eſt intelligere ꝙ idē ſit malum ⁊ bonum. Pōt ergo
dici ꝙ deus pōt precipere malum in ſe. ⁊ non malum ſm ſe. qꝛ
nihil pōt precipere quin bonum ſit poſtꝙ ꝑceptum eſt. ⁊ illud
eſt malum in ſe. nō aūt ſm ſe. ⁊ ideo pōt illud precipere ⁊ non
aliud. Et hinc habet ortum qđ dicit Ber. in li. de diſpēſatiōe
⁊ ꝑcepto. ꝙ deus pōt diſpēſare in ꝑceptis ſcđe tabule ⁊ nō pri 28
me. Et ratio huius eſt. qꝛ in preceptis ſcđe tabule quantum ē
de ratione ꝑcepti tāgit ſiue ꝑcipitur ordinatio ad proximum
⁊ prohibet deordinatio ad eūdē. Deordinatio aūt reſpectu ꝑ
ximi niſi ſit deordinatio reſpectu dei. malū eſt in ſe. Si aūt re
ſpectu dei. malū eſt ſm ſe. ſicut cognoſcere nō ſuā. malū eſt in
ſe. ſed cognoſcere alienā ex libidine. ſiue non ſuā. malū eſt ſm
ſe. Sed deus in ꝑceptis ſcđe tabule. diſpēſat ⁊ diſpēſare pōt.
⁊ contra illa pōt ꝑcipere ratione predicta. Nec ex hoc ſequit.
ꝙ ꝑcipiat contraria. qꝛ mandatum ſpeciale abſoluit a commu
ni ſicut priuilegium ſpeciale. In preceptis aūt prime tabule.
non autem poteſt deus diſpenſare. quia eorum oppoſita ſunt
mala ſm ſe. ipſa enim precepta dicunt ordinationem ad deuꝫ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſiue in finē de ſua ratione. ⁊ eoꝝ oppoſita deordinationē. Et iō ſi contrarium preciperet. preciperet contra ſe. contra ſe aūt non poteſt facere. ⁊ ſi illa preciperet cum illa ſint mala ſm ſe. ita ꝙ nullo modo poſſunt bene fieri. aut deus vellet malū. qḋ eſt inconueniēs. aut impune fieret malū. aut idem eſſet bonū ⁊ malum. quorum vtrūqꝫ eſt inconueniens ſimpliciter. Et ideo concedēde ſunt rationes probantes ꝙ deus non poteſt malū precipere. vtputa nullū manens malum. ⁊ hoc eſt malum ſm ſe. Tamen vltima ratio de hoc ꝙ precipit malum. non valet. ⁊

29 iam ſoluta eſt. ¶ Ad illḋ ergo qḋ obijcit de Oſee. (Diſtin. xlvij.) Dicenduꝫ ꝙ illḋ fuit malū in ſe. ſ. cognoſcere nō ſuam. ⁊ diuino precepto factum eſt ei bonum. ſed ſꝫ ꝙ fornicatio dicit actū libidinoſum. ⁊ cognoſcere aliquā ex libidine hoc dominus nunꝙ precepit

30 ¶ Ad illud quod obijcit de autoritate Exoḋ. ꝙ p̄cepit filijs iſrael furtuꝫ. Dicendum ꝙ illud ſimiliter precepit inquantum fuit malum in ſe. ſcilicet accipere rem alienaꝫ. ſed hoc potuit facere. q2 cum dominus omnium. dominium potuit transferre. Sed nūꝙ precepit. ꝙ ex libidine hoc facerent. illud enim eſt malū ſm ſe. (Scḋm duo ꝯſiderat bona voluntas hois.)

31 ¶ Ad illud quod obijcitur de eo quod precepit abraē de Iſaac. Dicēduꝫ ꝙ illud non erat malum ſm ſe. q2 yſaac ꝙuis non eſſet reus mortis ſibi infligēde ab homine tamē ratione peccati originalis reus erat mortis temporalis ſibi infligende a deo. ad quaꝫ habebat neceſſitateꝫ. ⁊ ideo deus habebat autoritatem. ⁊ ita de iure potuit illaꝫ abrae ex cauſa cōmittere. Tamen aliqui volunt dicere ꝙ non precepit occidere ſed offerre. Sed contra hoc eſt gloſa ⁊ textus. q2 dicitur ꝙ portauit igneꝫ ⁊ gladium.

32 ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ poteſt ſuper omnē legem datam. Dicenduꝫ ꝙ verum eſt ꝙ poteſt. q2 poteſt ponere. ſed nō poteſt deſtruere iam poſitū. Quoniam enim ordinationem ad ipſum dicunt aliqua mandata ſicut non poteſt contra ſuam iuſticiaꝫ facere.

33 ſic nec contra illa precipere.

¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ de non ente poteſt facere ens. Dicendum ꝙ verum eſt ꝙ poteſt facere. ſed hoc non poteſt facere ꝙ aliquid ſit ens ⁊ non ens. ⁊ quia non ens non habet neceſſitatem ad hoc ꝙ ſit non ens. ideo poteſt fieri ens. ſed aliqua ſunt mala que ſi ſunt de neceſſitate ſunt mala. ſicut mentiri ⁊ odire deū. ⁊ ideo nō eſt ſimile. q2 ſi faceret iſta eē bona faceret ꝙ idem ſimul eſſet bonum ⁊ malum.

☞ Oſ̄dit ꝙ ad ꝯformitatē volūtatis nr̄e ⁊ diuine nō ſufficit ꝯformitas in volito. Uel aliter. Qꝫ aliqñ hō bona volūtate aliud vult ꝙ̄ deus. ⁊ aliqñ mala id qḋ deus bona voluntate vult. a

Sciēdū quoqꝫ eſt ꝙ aliqñ mala eſt volūtas hominis ideꝫ volētis ꝙ deꝰ vult fieri ⁊ aliquando bona eſt voluntas hominis aliud volentis ꝙ̄ deus. Ut enim bona ſit hominis voluntas oportet attendere q̇d congruat ei velle ⁊ quo fine. Tantū enim intereſt inter voluntatem dei ⁊ voluntateꝫ hominis vt in quibuſdam aliud congruat deo velle. aliud homini. Unde Aug. i ench. Aliquando bona volūtate homo vult aliquid qḋ deus nō vult. bona multo amplius multoqꝫ certius voluntate. Naꝫ illius mala voluntas eſſe nunꝙ poteſt. Tanꝙ ſi bonus filius patrem velit viuere quem deꝰ bona volūtate vult mori. Et rurſus fieri pōtvt hoc velit homo voluntate mala. qḋ deus vult bona. velut ſi malus filiꝰ velit mori patrem. velit etiam hoc deus. Nempe ille vult qḋ non vult deus. iſte vero id vult qḋ vult ⁊ deus. ⁊ tamē bone dei voluntati pietas illius potiꝰ ꝯſonat (ꝙuis aliud volētis) ꝙ̄ huius idē volentis ipietas

a Multū eñ intereſt quid velle hoī quid deo cōgruat. ⁊ ad quē finē ſuā quiſqꝫ referat voluntatē vt approbetur vel improbet̄. Pōt eñ velle bonuꝫ qḋ non ꝯgruat ei velle. ⁊ pōt velle bonum qḋ ꝯgruit. ſꝫ non refert̄ ad finē rectū. ⁊ iō non ē bona voluntas.

Diſtinctio. xlviij

Qualiter volūtas noſtra diuine conformetur.

☞ Oſtendit ꝙ ad ꝯformitatem volūtatis noſtre ⁊ diuine nō ſufficit ꝯformitas i ope opato. Uel aliter. Qꝫ bona dei voluntas. mala hoim volūtate impletur. vt in paſſione xp̄i contingit. vbi quoddā factum eſt quod deus bona ⁊ iudei mala voluntate voluerūt. Uoluerunt tñ ⁊ aliquid quod deus non voluit. b

¶ Illud ꝙ̄ nō eſt p̄termittendum ꝙ aliquādo dei volūtas bona. per malam hois voluntatē implet̄. vt in crucifixione xp̄i factū eſt quem deus bona voluntate mori voluit. Iudei vero impia voluntate eū crucifixerunt. Et volebāt iudei mala voluntate quoddam quod deus voluit bona. volebat ſcilicet vt xp̄s pateret̄ ⁊ moreretur: ſed volebant ⁊ aliquid aliud quod deus nolebat. ſcilꝫ occidere xp̄m quod fuit mala actio ⁊ pctm̄. Actum quippe iudeoꝝ non voluit deus. paſſionem vō xp̄i voluit. ſicut ⁊ in ipſo pš. xp̄us ad patrem ait. Tu cognouiſti ſeſſionē meam id eſt voluiſti ⁊ approbaſti paſſionem meam. tibi eñ placuit Uoluit itaqꝫ tota trinitas vt xp̄us pateretur. nec tñ voluit vt iudei occiderēt. quia voluit penam xp̄i. ſed non voluit culpam iudeorum; nec tñ noluit. ſi eñ noluiſſet. nec fuiſſet. Sꝫ ad hoc opponitur ſic. Si voluit deꝰ vt xp̄s p̄ateret̄ voluit vtiqꝫ vt pateretur a iudeis vł non. Si voluit vt non pateretur a iudeis. cum paſſus ſit factum eſt itaqꝫ qḋ voluit deus non fieri. Si autem voluit eū pati a iudeis. ergo voluit euꝫ occidi a iudeis. Uoluit itaqꝫ vt iudei occiderent eū. ¶ Ad quod rñdentes dicimꝰ ſimpli b citer cōcedendū eſſe ꝙ deus

Sciendū ꝙ̄ eſt ꝙ aliqñ mala ē voluntas hois ⁊c. Hec ē tertia ps in qua agit magr̄ de ꝯformatione volūtatis nr̄e ad volūtatē diuinā. Et diuiditur hec ps in q̄ttuor ptes. In pma magr̄ oñdit ꝙ ad ꝯformitatē volūtatis nr̄e ⁊ diuie nō ſufficit cōformitas in volito. In ſcḋa oſtēdit. ꝙ nō ſufficit ꝯformitas in opatione ſiue in ope opato. ibi. Illḋ ꝙ̄ nō eſt p̄termittendum In tertia magr̄ ſoluit ex hoc quādam q̄ōnem a latere. Utrū. ſ. ſcti debeant paſſionē xp̄i velle. ibi. ex quo ſoluit̄ qḋ qua q̄ri ſolet. In quarta vō ⁊ vltia magr̄ mouet q̄ōnē iuxta hanc ⁊ determiat ibi. Si vō querit̄ vtruꝫ eodē mō ſentiendū eſt vbi oſtenditur ꝙ diſſimilr̄ iudicādū eſt de paſſionibus ſanctorum ⁊ ipſius chriſti.

a ¶ Multū eñ intereſt q̇d velle hoi. q̇d deo ꝯgruat. Cōtra. ex hꝰ ꝙ aliq̇d licite poſſit hō velle ſciendo. cuiꝰ deꝰ velit ꝯtrū. ponat̄ ḡ p impoſſibile ꝙ alicui reuelet̄ ſua dānatio. ꝯſtās pš eſt. ꝙ deꝰ vult iſtū dānari vł volūtate abſoluta. aut ergo iſte tenet̄ velle. aut nō vel quicq̇d ſit de tētione. q̇d eſt pfectiꝰ velle vtrum velle dānari. vel non. Si vult dānari. ḡ vult a deo ſeparari. h̄ volūtas recta nūꝙ p̄t appetere. Si non vult dānari. ḡ perfecte ſe nō cōformat. ḡ pfectior ē volūtas oppoſita. ¶ Rñ. dōm ꝙ illud eſt impoſſibile ꝙ alicui reuelet̄ ſua dānatio. ⁊ impoſſibili poſito nō ē mirū ſi ſequat̄ impoſſibile. Tñ ſi tu q̄ras q̇d ē pfectius. ¶ Rñ. dōm. ꝙ in eterna dānatiōe ſūt duo ſcꝫ pene inflictio. ⁊ eterna a deo ſeparatio. Separationē eternaꝫ a deo nullo mō credo ꝙ aliq̇ aīa recte debeat velle. imo ſp velle ꝯtrū: ſꝫ penā velle ſi reuelatū ē ſibi dꝫ ⁊ h̄ pꝫ q2 q̇libet iuſtus de ſe ⁊ de alio dꝫ velle ꝙ oīs peccās finalr̄ eternalr̄ puniat̄. ḡ ſi ponit̄ p̄extūs cognitio certitudinalr̄ iuxta ſe credo ꝙ quādiu durat ei bona voluntas ꝙ hoc nollet. Si aūt q̄ras de eo qui peccat. vtrū velle debeat gratiā ſibi ſubtrahi. ⁊ videtur ꝙ ſic. cum deus velit. ⁊ ipſe ſciat hoc eſſe iuſtum. ¶ Rñ. dōm. ꝙ gratiā ſubtrahi alicui ſub triplici cōditione poteſt reſpici

ſpici aut ſimplr̃ aut ad tp̃o. Et ad tp̃s adhuc duplr̃ vel ī ſe. vel
ꝑut hʒ rōnē pene. hoc mō vult deus ſubtrahere. ⁊ hoc mō de-
bet peccās velle. vt eū deus puniat. Vñ regula gñalis ꝙ in oī
bus q̄ ſcimus deū velle abſolute tenemur voluntate abſoluta
velle. tñ lʒ nobis velle ꝯriū volūtate ꝯditionata. ſiue quãtuʒ
in nobis eſt. q2 hoc decet
nos. ⁊ ꝓpter hoc dicit au
gu. Multū intereſt ⁊c.
b ¶ Deus voluit xp̄m pa
ti ⁊ mori ⁊c. ¶ Cōtra vr̃
eū maledicere. q2 occide
re xp̄m erat malū facere
ꝯ xp̄m occidi fuit maluʒ
fieri. ſi ergo deus voluit
xp̄ʒ pati. deus voluit ma-
lū fieri qđ ſupra negatuʒ
eſt. Rñ. dicēdū ꝙ occide
re xp̄m fuit malū ꝑ cōpa
ratione ad ſubiectuʒ. qñ
ḡ accipiť paſſio. aut ſim-
pliciter accipiť. aut in cō
paratione ad patientē ſi
ue ad ſuſtinētē penā ⁊ ſic
ſimplr̃ eſt bonū. aut in cō
paratione ad inferētē. et
ſic ex illo reſpectu iudica
tur malū. q2 malicia mo-
ris potius intētionem re
ſpicit ꝙ actū. Et p̄io mō
eſt ſenſus. xp̄m pati a iu-
deis eſt bonū. i. xp̄ʒ ſuſti
nere penā quā iudei intu
lerūt eſt bonū. Scđo mō
eſt ſenſus xp̄m pati a iu-
deis eſt bonū. i. paſſionē
inferri xp̄o a iudeis ē bo
nū. ⁊ ſic falſum. q2 illatio
paſſionis nō fuit niſi ma
la ſed ſufferētia non fuit
niſi bona. ⁊ ſic diſtinguit
magiſter.
c ¶ Nō ei volebat ⁊c. In
nuit ꝙ actio iudeoꝝ fuit
mala. Cōtra. vr̃ falſuʒ di
cere. q2 actio iudeoꝝ fuit
cā paſſionis. ſed ſi cā im-
mediata mala. ⁊ effectus
ergo ſi actio fuit mala. et
paſſio. Rñ. Dōmꝙ iſtud
ēverū de actiōe ⁊ paſſiōe
in codē gñe bonitatis. ſʒ
ꝙ vnū eſt cā alterius. Di
cēdū ergo ꝙ actio iudeo
rū fuit cā paſſionis in ge
nere nature. ⁊ in illo gñe
ſicut actio fuit mala. ita ⁊
paſſio. ſʒ nō fuit cā i codē
gñe moris. immo xp̄i bo-
na intētio paſſionē volū-
tariā diligebat in bonuʒ
finē. ecōtra in actione iu
deoꝝ nō habēte rectū fi-
nē. ⁊ iō i gñe moris actio
fuit mala ⁊ deo diſplicēs
⁊ paſſio bona ⁊ deo pla-
cēs. ⁊ ſic pʒ totū.
d ¶ Q̄ tñ bonuʒ fuit. vt
apl̄s petrus q̄ id fieri no
lebat ab ipſo q̄ occiſus ē
ſathā diceret. Cōtra. ſm
hoc vr̃ ꝙ q̄cunqʒ dolet ⁊
triſtať circa paſſionē xp̄i
eſſet redarguēdus. ergo

b voluit xp̄m pati ⁊ mori. q2 ei⁹
paſſio bonū fuit. ⁊ cā nr̃e ſalu-
tis. Cū aūt d2 volebat eū pati
vel occidi a iudeis. hoc diſtin
guendū eſt. Si enim intelligi
tur ſic. volebat eum ſuſtinere
paſſionē ſiue crucifixionē a iu
deis illatam verus eſt ſenſus.
Si vō itelligitur ſic. volebat
vt iudei occiderēt eum. falſuʒ
c eſt. Non enim volebat deus
actionem iudeorum que mala
erat. ſed volebat paſſionē bo-
nam. ⁊ hec voluntas per ma-
las iudeoꝝ voluntates imple
ta eſt. Unde Aug. in ench. de
us quaſdam voluntates ſuas
vtiqʒ bonas implet per malo-
rum hoīm voluntates malas.
ſicut ꝑ maliuolos iudeos bo-
na voluntate patris xp̄s ꝓ no
d bis occiſus eſt. Q̄ tñ bonū
fuit vt apoſtolus petrus quā
do id fieri nolebat. ſathanas
ab ipſo qui occiſus eſt dicere
tur. Ecce manifeſte habes ma
gnum bonum fuiſſe ꝙ chriſt⁹
occiſus eſt ⁊ hoc bonum quia
petrus nolebat. ideo redargu
tus eſt.
☞ Soluit qōnem collate-
ralem. Utrum ſcti debeāt paſ
ſionē xp̄i velle. c
¶ Ex quo ſoluitur qō qua q̄
ri ſolet. vtrum viris ſctis pla-
cere debuerit ꝙ xp̄us pateret̃
vel occideretur. Debuit enim
eis placere intuitu nr̃e redem
ptionis. ſed nō intuitu ipſius
cruciatus. Uoluerūt ergo ac
vehemēter cupierūt xp̄m mo-
ri ꝓpter liberationem hoīs ⁊
impletionē diuine volūtatis.
ſed nō voluerūt delectatione
ipſius afflictionis. De codeʒ
ergo letabanť ⁊ triſtabanť. ſʒ
ob aliud gaudebāt ⁊ ꝓpter ali
ud dolebāt. Uolebant ḡ xp̄m
mori ꝓ hoīs redēptione. ⁊ tñ
de morte ipſi⁹ diuerſis de cāis
corda eoꝝ varie mouebantur.
☞ Mouet qōnē circa pre
dictaʒ. Quō ſentiēdum ſit de
paſſionibus ſctōꝝ an velle an
nolle debeamus. d
¶ Si vō queriť vtrum codē

peccauit beatiſſima mater dñi doluit. ſicut d2 Luce. ij. Tuā ip
ſius aīam ptrāſibit gladius. Peccauerūt ſilr̃ apl̄i. Falſum et
dicit apl̄s. ij. Thimo. ij. Si ſuſtinebimus ⁊ ꝯregnabim⁹. Rñ.
dicēdū ꝙ dolere de aliquo eſt duplr̃. Aut ita ꝙ dolēs volūta
te rōnis abſoluta velit ꝯriū eius de quo dolet. ⁊ ſic nulli licuit
dolere de paſſiōe xp̄i. Et
petrus. q2 volūtate ratio
nis ꝯriū volebat ē redar
gutus. Alio mō dolere đ
aliquo eſt ferri ad ꝯriuʒ
volūtate pietatis. tñ ni-
hilominus hoc velle vo-
lūtate abſoluta. ſic bonū
eſt ꝯdolere xp̄o. ⁊ pie af-
fici circa eū. ⁊ ſic afficiun
tur viri ſcti qui magnas
grās agūt deo de paſſio
ne xp̄i. ſed tñ mouenť in
ꝯſideratiōe doloꝝ. ſicut
⁊ benigniſſima virgo ma
ria in filij ſui morte ē paſ-
ſione.

mō ſentiēdū ſit de paſſionib⁹
⁊ martyrijs ſctōꝝ. ¶ Dicim⁹
aliquā eſſe dr̃iam inter paſſio
nē capitis ⁊ mēbroꝝ. Chriſti
nāqʒ paſſio cā ē nr̃e ſalutis qđ
non eſt paſſio alicui⁹ ſcti. Nul
lius enim paſſione redēpti ſu
mus niſi xp̄i. Profuerunt q̄-
dem non mō eis q̄ paſſi ſunt.
verūetiā alijs fidelibus ipoꝝ
paſſiones. Uerūtñ nr̃a redem
ptio nō ſunt. hec eñi paſſio illi
us ſola potuit q̄ deus eſt ⁊ hō
Illi⁹ ergo paſſionē credētiuʒ
pie mētes voluerūt ⁊ optaue-
runt fieri ſicut futurum crede
bāt. Paſſiones vō ſctōꝝ poſ
ſumus velle ⁊ nolle ⁊ vtrunqʒ
bona volūtate ſi rectos nobis
ꝓponamus fines. Cui eñi pla
cuit pauli paſſio eo fine. q2 p̄-
mium eius per hoc auctum et
peractum cernebat bonam vr̃
habuiſſe voluntatem. que vo-
luntati eius congruebat qua
cupiebat diſſolui ⁊ eē cū xp̄o.
Qui aūt voluit eū declinare
paſſionem ⁊ effugere manus
iniquoꝝ compaſſione pieta
tis. ⁊ ille habuit bonam volū-
tatem. Unde Augu. in ench.
Bone apparebant volunta-
tes piorum fidelium qui nole
bant apoſtolum paulum hie-
ruſalē pergere. ne ibi pateret̃
mala que Agabus ꝓpheta ꝑ
dixerat. ⁊ tñ hoc illū deus pa
ti volebat ꝓ annūcianda fide
xp̄i. exercens martyrem chri-
ſti. Nec ipſe bonam volunta
tem ſuaʒ impleuit per chriſtia
norum voluntates bonas. ſed
per iudeorum malas ⁊ ad euʒ
potius ꝑtinebāt qui nolebāt
qđ volebat ꝙ illi per quos vo
lentes factū eſt quod volebat.
quia idipſum mala voluntate
fecerunt quod deus bona vo-
luntate voluit. Ita ⁊ in paſſio
ne xp̄i factū eſt quod enim de
us voluit. hoc idem iudas et
diabolus. ſed illi mala volun-
tate. deus vō bona voluntate
ſcilicet vt xp̄s moreretur. Ue
rūtñ illi actum voluerunt quē
deus non voluit.

Ad intelligen
tiā p̄ntis di-
ſtinctiōis q̄-
riť de cōfor-
mitate volū
tatis nr̃e ad volūtatē dei
Et circa hoc duo princi-
paliter queruntť. Primo
queriť de ipſa ꝯformita-
te quātum ad q̄ditatē.
Scđo queriť de ipa quā
tū ad rētionē. Circa pri-
mū articulū duo q̄runť.
Primo vtrū poſſibile ſit
volūtatē noſtrā ꝯforma-
ri volūtati diuine. Scđo
vtrum ꝯformitas volūta
tis nr̃e ad diuinaʒ faciat
volūtatē nr̃am iuſtā.

Queſtio. j.

Q̄ nō ſit poſſibile nr̃am
voluntatē ꝯformari diui
ne oſtēdiť ſic. Eſa. lv. Si
cut exaltanť celi a terra.
ita exaltate ſunt vie mee
a vijs vr̄is ⁊ cogitatiōes
mee a cogitationibus ve
ſtris. ſed ſicut eſt in vijs ⁊
cogitationibus. ſic ⁊ i vo
luntatibus. ergo ſi celuʒ
⁊ terra nō hn̄t ꝯformita-
tē. immo deformitatē. vr̃
ſilr̃ ꝙ nec volūtas nr̃a et
voluntas diuina. Si di-
cas ꝙ autoritas itelligiť
⁊ loquiť de malis. Cōtra
ſup illud ps̄. Exultate iu
ſti. glo. quãtuʒ diſtat de⁹
ab hoīe. tātū diſtat volū
tas dei a volūtate hoīs.
ergo ⁊c. Iteʒ infinite di-
ſtātiū nulla ē ꝯformitas
ſed deus ⁊ hō diſtāt in in
finitū. cū vnū ſit finitū. ⁊
aliud ſit infinitum. ergo
nulla eſt ꝯformitas volū
tatū. ¶ Item ſi volūtas
noſtra cōformať diuine.
aut ḡ vel in ſeipſa. vel in
tertio. Si in tertio. ergo

diuina voluntas ⁊ humana. ɔueniūt ī aliquo cōi. ⁊ ſi hoc. ergo
habēt aliqͥd ſimplicius ſe qḋ eſt incōueniēs maxime ī diuina
voluntate. Reſtat ergo ꝙ ſi eſt ɔformis ꝙ ſeipſa ɔformet. ergo
voluntas eſt ipſa ɔformitas. ſed ɔformitas nō pōt eſſe diffor-
mitas. ergo voluntas nr̄a nō pōt diſcordare a diuina. qḋ ē ma
nifeſte falſum. ¶ Itē ſi voluntas nr̄a eſt ɔformis diuine. aut h̄
ɔuenit eſſentialiter aut ꝑ participationē. Si eſſentialr̄ redit
idē ꝙ prius. Si ꝑ participationē q̄ro de illo ꝑ cuius partici-
pationē voluntas eſt ɔformis. vtrum ſit ɔforme. vel nō. Si nō
nō pōt ɔformare. Si ſic. tūc aut eſſentialr̄ aut participatiue.
ergo vel erit abire in infinitū. vel ſtare in aliquo creato ꝙ ſit
ɔformare deo ꝑ eſſentiā. vel voluntas ɔformat̄ deo ꝑ increatū
ſed nō eſt abire in infinitum. nec eſt ponere ꝙ deus ſit ɔformi
tas voluntatis humane ad deū. ergo aliqḋ creatū eſſentialiter
eſt ɔforme. ſed qḋ eſſentialr̄ eſt ɔforme alicui eſſentialiter cō-
uenit cū illo. Et qḋ eſſentialiter ɔuenit cū illo. eſt eiuſdē eſſen
tie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus ſpūs
eſt. ſed nō eſt vnus ſpūs ꝑ vnitatē nature. ergo eſt vnus ꝑ cō-
formitatē voluntatis. ¶ Itē Mat. xij. Quis q̄ facit voluntatē pa
tris mei q̄ eſt in celis. ille meus frater ⁊ ſoror ⁊c. ſed nō eſt ve
rū ꝙ ſit frater ꝑ ꝓpinquitatē ſanguinis. ergo eſt frater ꝑ ɔfor
mitatē voluntatis ⁊ dilectionis. ¶ Itē quaſcūqꝫ voluntates cō
tingit velle. idē ⁊ velle oppoſita. ɔtingit ɔformari ⁊ difforma
ri ſiue ɔtrariari. ſed voluntas diuina ⁊ humana ſunt hmōi. hoc pꝫ
ergo ⁊c. ¶ Itē quaſcūqꝫ voluntates ɔtingit adinuicē ordinari
ꝑ ꝑfectā poſſidētiā ⁊ obediētiā. ɔtingit adinuicē ɔformari. ſꝫ
voluntatē humanā ɔtingit diuine ꝑ oīa ſubiacere ⁊ obedire. er
7 go ⁊c. ¶ Rñ. dicēdū ꝙ aliqͥd ɔformari alicui cōtingit duplr̄.
Aut quātū ad ſimilitudinē aut quātū ad habitudinē. Quātū
ad ſimilitudinē ɔtingit triplr̄. Aut qn̄ aliqua duo participant
tertiū in quo aſſimilant̄. vt agnus ⁊ nix albedine. Aut cū aliq̄
duo ſic ſe habēt. ꝙ vnū eſt ſimilitudo alterius. vt ſpēs coloris
ſiue ydolum aſſimilat̄ ſiue cōformat̄. Aut qn̄ aliqḋ participat
ſimilitudinē vt ſpeculum vel oculus aſſimilat̄ vel cōformatur
corpori obiecto. Primo modo nō eſt poſſibile aliquam creatu
ram deo conformari. Scḋo modo aliqua creatura deo cōfor-
matur vtputa gratia que dicitur ſimilitudo dei. vel gloria que
deiformitas. Tertio modo aſſimilatur ⁊ cōformatur aīa. que
habet gratiā ⁊ gloriam. de hac cōformitate nihil ad preſens.
Alio modo contingit ɔformari aliquid alicui ſḿ ſimilē habi-
tudinē ſiue cōparationē. que pōt dici ꝓportio. cū eſt rerū eiuſ
dem gn̄is. ⁊ ꝓportionabilitas cū eſt rerū diuerſoꝝ generū ſi-
ue nō cōicātiū vt fiat vis in verbo. Large tn̄ loquēdo vtraqꝫ
pōt dici ꝓportio. ⁊ hec nihil ponit cōe. q꞉ eſt ꝑ cōparationem
duoꝝ ad duo. ⁊ pōt eſſe inter ſumme diſtātia. ⁊ ſḿ hāc pōt vo
luntas nr̄a ɔformari diuine. vꝫ ꝑ ſilem habitudinē ad actū. vt
ſicut deus qḋ vult. vult liberaliter ⁊ charitatiue. ita ⁊ hō. ⁊ ꝑ
ſimilē cōparationē ad obiectuꝫ. vt qḋ vult deus. velit hō. ⁊ eo
dē fine quo vult deus. velit hō. hoc totū poſſibile eſt eſſe. ⁊ to
tum poſſibile eſt nō eſſe. ⁊ ideo poſſibile eſt voluntatē noſtram
diuine ɔformari ⁊ difformari. Et cōcedēde ſunt rōnes ad h̄.
¶ Ad illud ergo qḋ obijcit̄ ꝙ diſtat deus ab hoīe ⁊ humana
8 voluntas a diuina in infinitū. iā pꝫ rn̄ſio. q꞉ hoc nō impedit cō
formitatē cōparationis. Lꝫ impediat ɔformitatē equalitatis
9 ⁊ vniuocationis. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄. vtrū in ſeipſa. vel ī ter
tio cōformet̄. Dōm ꝙ nō in ſeipſa niſi loquamur de ɔformita-
te lōginqua. que attēdit̄ in imagine. Si aūt loquamur de con
formitate ꝓpinqua. q̄ cōſiſtit in ſimilitudine. ſic nō ſeipſa con
formatur. ſed mediāte gratia que nō eſt tāq̄ tertiū ab vtroqꝫ
participatū. ſed eſt ſicut ſimilitudo vnius. ⁊ ꝓprietas alteri⁹.
Vn̄ gratia eſt ſimilitudo eſſentialiter. nō tn̄ opꝫ ꝙ eēntialiter
cōueniat in tertio. q꞉ ſimilitudo ſeipſa ɔuenit cuꝫ eo cuius eſt
ſimilitudo. ⁊ ſic patēt obiecta ambo. Silr̄ ſi loquamur de con
formitate quātū ad habitudinē dicemus ꝙ voluntas nō ſeipſa
conformatur. ſed per comparationē ad alterum. qḋ tn̄ neqꝫ ē
de eſſentia diuine voluntatis nec humane. nec tanq̄ tertiū par
10 ticipatū ab vtroqꝫ. ⁊ ſic pꝫ illud. ¶ Ad illud qḋ vltimo q̄ritur
vtrū ɔformet̄ ꝑ eſſentiam aut per participationē. Dicēdum ꝙ
nec ſic. nec ſic. ſed conformatur per proportionem. ſiue per cō-
ſimilē habitudinē. ⁊ ſic pꝫ illud.

Queſtio. ij.

Utrū cōformitas voluntatis noſtre ad diuinā faciat eam iuſtā. Et ꝙ ſic vr̄. q꞉
B ſuper illud pſ̄. Rectos decet collaudatio. Glo. Recti ſunt q̄
dirigūt cor ſuū ſḿ voluntatē dei. que recta eſt. ¶ Itē. ij. Cor.
vj. Que participatio iuſticie cū iniq̄tate. aut q̄ ſocietas lucis
ad tenebras. q. d. nulla. ſi ergo diuina voluntas iuſticia eſt: hu
⁊ humana voluntas ſit iniqua. nō pōt eſſe cōformis. ergo ſi eſt
conformis. neceſſe eſt eſſe iuſtā. ¶ Itē cōformari regule iuſti
cie nihil aliud eſt ꝙ iuſtificari. ſed voluntas diuina eſt regula
iuſticie. q꞉ nō pōt obliquari ad aliqḋ iniquū. ergo conformari
voluntati diuine eſt iuſtificari. ¶ Itē intellectus noſter nō po
teſt cōformari diuino q̄n efficiat̄ verus. ergo nec affectus no
ſter pōt ɔformari diuino q̄n efficiat̄ iuſtus. ſicut eīn veritas ē
rectitudo intellectus. ſic iuſticia eſt rectitudo affectus. ¶ Cō
tra. Magr̄ dicit. ⁊ eſt verbū Aug. ꝙ voluntas dei bona. ꝑ hoīs
malas voluntates implet̄. ſed vnus effectus nō ꝓcedit ab vna
cā ꝑ aliā. niſi ille cāe ad inuicē ɔforment̄. ergo cōtingit malā
voluntatē diuine ɔformari. ¶ Itē ɔformitas voluntatꝫ ɔſi
ſtit in volēdo ⁊ nolēdo idē. ſed impius pōt velle ⁊ nolle. quod
deus vult ⁊ nō vult. vt ponit exemplū Aug. de prauo filio. qui
patrē vult mori. qḋ ⁊ deus vult. ergo cōformitas nō facit vo-
luntatē iuſtā. ¶ Itē quis voluntas dei ſit beata. tn̄ voluntas illi
cōformis nō ꝓpter hoc eſt beata. ergo pari rōne q̄uis ſit iu
ſta. nō ꝓpter hoc voluntas cōformis eſt iuſta. ¶ Item ſi cōfor
mitas facit voluntatē iuſtā. cū velit hoiem qui patitur iniuriā
vindicare. ſi ille qui patit̄ iniuriā vult ſe vindicare. iuſte vult.
ergo iuſtū ē exigere vindictā. Si tu dicas ꝙ deus vult hoīem
vindicare. ſed nō vult ꝙ hō vindicet ſe. hoc nō ſoluit. q꞉ ſaltē
tūc liceret hoi appetere ꝙ deus ipſum vindicaret. Rñ. dicēdū
ꝙ conformitas voluntatis noſtre ad diuinam attenditur ſḿ
proportionem ſicut dictum eſt. Duplex eſt aūt ꝓportio volūta
tis. ſ. ad actum ⁊ ad volitum. Similis proportio ad actū con
ſiſtit in hoc ꝙ ſicut deus qḋ vult. vult ex charitate. ⁊ liberali
ter ſiue iuſte. ⁊ recto fine ſic ⁊ homo velit. Similis proportio
ad volitum eſt. vt qḋ vult deus. etiā homo velit. Pōt ergo cō-
formitas attēdi ſḿ hāc duplicē ſimilitudinē ⁊ cōparationem
⁊ ſic eſt ſufficiēs ⁊ facit voluntatē iuſtā. Pōt iterū attēdi ſolū
ſḿ alterā. vtputa ſḿ volitum. ⁊ ſic eſt deficiēs cū careat ſimi
li habitudine. ⁊ hoc nō ſufficit ad iuſticiā. De prima ɔformita 11
te procedunt prime rationes. de ſcḋa ſcḋe. ¶ Ad illud qḋ ter-
tio obijcitur ꝙ conformitas nō facit beataꝫ aīam. ergo nec iu
ſtam. Dicēdum ꝙ beatitudo dicit iuſticiā cōſummataꝫ. Unde
plus requiritur ad hoc vt voluntas fiat beata q̄ vt fiat iuſta.
⁊ ideo nō ſequit̄ ꝙ ſi nō facit beatā ꝙ nō faciat iuſtā. tn̄ ſicut
conformitas ſufficiens que eſt in volito ⁊ ratione volēdi facit
voluntatē iuſtam. ſic conformitas ſuperexcellens facit eā bea
tam. illa aūt eſt ſuperexcellens q̄n in oībus diuine cōformat̄.
⁊ ex nulla parte eſt difformis. nec in aliquo ſaltē in modico. 12
¶ Ad illud qḋ obijcit̄ vltimo iam pꝫ rn̄ſio. q꞉ appetens vindi
ctā nō conformat ſe deo in mō. ſiue in rōne volēdi. deus eīm
tāq̄ iuſtus iudex vult hoc zelo iuſticie. qui aūt appetit vltionē
ſui. ſiue ſue iniurie vt plurimū vult libidine vindicte. ſi autem
aliquis appetat ſolū zelo iuſticie ſicut deus ⁊ ex charitate tūc
dicerē eū habere voluntatē iuſtam.

Onſequēter quantum ad ſecundum articulum q̄ritur de tētione ad conformitatē voluntatis diuine. Et circa hoc duo queruntur. Primo queritur vtrum teneamur conformare voluntatem noſtrā voluntati diuine in ratione volendi vt velimus ex charitate qḋ volumus. Scḋo vtruꝫ teneamur conformare in volito.

Queſtio. j.

Quod teneamur in rōne volēdi vr̄. q꞉ tene C
mur qḋ facimus facere iuſte. Vn̄ Deut.
xvj. Iuſte qḋ iuſtū eſt exequeris. ſed nō fit iuſte. niſi qḋ hō fa
cit ſḿ cōformitatē voluntatis quantū ad rōnē volēdi. vt velit
ex charitate. ergo ⁊c. ¶ Itē tenemur diligere deū ex toto cor
de. q꞉ hoc ꝑcipit̄ Deut. vj. ⁊ dn̄s idē iterat Mat. xxij. ſed hoc
nō pōt fieri niſi ex charitate. ergo tenemur ad conformitatem
in rōne ſiue in forma volēdi. ¶ Itē tenemur deo veraciter obe
dire. ſed veraciter nō obedit deo. niſi q̄ facit ea voluntate quā
acceptat deus. Hec aūt eſt voluntas informata charitate. er-
go ⁊c. ¶ Itē ꝓpter qḋ vnūquodqꝫ ⁊ illud magis ſed ꝓpter cō
formitatē voluntatis ī rōne volēdi obligamur ad conformitatē
voluntatis in volito. q꞉ finis ꝑcepti eſt charitas. vt dicit aplus
j. Thim. j. ergo multo fortius obligamur ad ɔformitatē in rō
ne volendi. vt qḋ volumus velimus ex charitate. ¶ Contra.
Deus

Deus vult ⁊ ꝓcipit parētes honorari. eſto ꝙ oportunitas ſe offerat ꝙ aliq̄s honoret patrē ex naturali pietate nō ex charitate cōſtat ꝙ nō peccat. ⁊ nō ꝯformat volūtatē ſuā niſi in volito. ergo nō tenet̄ ad rōnē volēdi. ¶ Itē ſi tenemur cōformare volūtatē noſtrā diuine in ratione volēdi ſicut in volito. ergo quotieſcū volumus aliq̄d non ex charitate deficit illud ad qḋ tenemur. ergo peccamus in oī actu. nullus ergo actus eſt indifferēs. ¶ Itē ſi tenemur cōformare ī ratiōe volēdi. cū ergo pctō: habeat volūtatē a deo cōtinue in hoc deficiētē. q: nō hꝫ charitatē. ergo cōtinue in oī inſtāti peccat. ¶ Itē null᷒ pōt conformare volūtatē ſuam diuine in ratione volendi. niſi habeat charitatē. ſed nō eſt in noſtra poteſtate habere charitatē. ergo homo tenet̄ ad impoſſibile. Si dicas ꝙ pōt facere qḋ in ſe eſt. quo facto habebit charitatem. q: pōt ſe diſponere ad charitatē. Obijcit̄ de obſtinato ⁊ de eo qui actualiter eſt ī pctō. dū peccat. ⁊ eſt in actu illo. nō pōt ſe cōformare. ergo nō tenet̄. ꝙ ſi nō tenet̄. ⁊ alij tenent̄. reportat cōmodū de malicia ꝙ ſi hoc nō eſt cōueniēs. nulli ergo tenent̄. ¶ Rn̄. ꝙ tenemur conformare voluntatē noſtram volūtati diuine in ratione volēdi. vt. ſ. velimus ex charitate. ⁊ hoc pꝫ. q: tenemur eū diligere ex charitate. Attēdendū aūt ꝙ hec eſt obligatio ꝑ modū ꝓcepti affirmatiui. Differt enim obligatio ꝓcepti affirmatiui et
15 negatiui. nā negatiui obligat ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ. affirmatiui aūt tm̄ obligat ſemꝑ. nō ad ſemꝑ. ſed ꝓ loco ⁊ tp̄e. ⁊ ſicut nō obligat ad ſemꝑ ita nec ad oēm actū voluntatis. nec ad oē preceptum. ſed tūc ſolum qn̄ tenemur exire in actū charitatis. Unde notandū ꝙ ſic tenemur ad hoc ꝙ nunq̄ ad contrariū. ſicut velle qḋ deus vult ex liberalitate. Ad hoc etiā tenemur ꝓ loco ⁊ tp̄e. ſi habemus charitatē. ſi aūt nō habemus. nō ad hoc tenemur. ſed ad equiualēs. q: tenemur facere qḋ in nobis eſt vt habeamus. ⁊ ad hoc ſimiliter pro loco ⁊ tempore obligamur. Ex his pꝫ rn̄ſio ad obiecta. ¶ Qḋ enim obijcitur ꝙ aliq̄s ſine
6 pctō honorat parētes. etiam ex naturali pietate. Dicēdū ꝙ verum eſt. ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ nō in oī actu tenet̄ cōformare. nō tn̄ ſequitur ꝙ nō teneatur. ⁊ per hoc pꝫ ſequens qḋ obijcit̄ de generalitate actuū. Patet etiaꝫ aliud qḋ obijcitur de gn̄alitate tp̄is. ¶ Ad illud qḋ vltimo obijcitur ꝙ non eſt in poteſtate
7 noſtra habere charitatē. Dicēdū ꝙ in poteſtate habētiū charitatē eſt. ⁊ in poteſtate non habētiū. non ꝓpinqua. ſed diſpoſitiua. Pōt em̄ quilibet facere quo facto habeat charitateꝫ. ⁊ ideo ſi nō faciat. imputatur ſibi. nec excuſat̄ ꝑ impoſſibilitatē q: non eſt impoſſibilitas. vbi ſuccurrit aliūde poteſtas. ⁊ non deficit. niſi propter noſtram negligentiā. ¶ Ad illud qḋ obijcitur de obſtinato. Dicendū ꝙ nullus eſt adeo obſtinatus ꝙ non poſſit facere qḋ in ſe eſt. ⁊ qui nō poſſit redire ad cor. ⁊ iō tenet̄ ſicut talij. lꝫ non pro quolibet inſtāti. ſed pro loco ⁊ tp̄e. Si aūt tu queras quid ſit locus ⁊ tp̄s. melius docet vnctio ꝙ ars. tn̄ qn̄ dn̄s viſitat cum interiori allocutione. vel exteriori ꝓdicatione. vel aliquo tali in quo eſt oportunitas redeūdi ad cor. ſi tūc negligat incidit in cōtēptū ⁊ omiſſionis pctī.

Queſtio. ij.

Utrū teneamur conformare volūtatē noſtrā volūtati diuine in volito. Et ꝙ ſic vr̄ Mat. xij. Qui nō eſt mecū ꝯtra me eſt. ergo ſi nō ꝯſonat deo in volito eſt contra deum. ergo ſi tenemur deo non eſſe cōtrarij. tenemur velle qḋ deus vult. ¶ Itē ſuper illud pš. Nō adheſit mihi cor prauum. Glo. prauum cor atq̄ diſtortum habet. qui non vult hoc qḋ deus vult. ſed tenemur vitare cordis prauitatē. ergo tenemur velle qḋ deus vult. ¶ Item Tullius diffiniēs amiciciā dicit ꝙ amicicia eſt idē velle ⁊ idē nolle in rebus honeſtis. ſed tenemur deo ſeruare amiciciā. ergo ⁊ idē velle. ergo idē velle in honeſtis. ſed deus nō vult niſi iuſtum ⁊ honeſtū. ergo debemus noſtrā volūtatē ſue conformare in oībus. ¶ Itē oīs intellectus qui diſcordat a prima volūtate ſiue cognitione in cognito eſt falſus. ergo oīs affectus eſt iniquus. qui nō concordat cū diuina volūtate in volito. ergo ⁊c. ¶ Itē tenemur velle qḋ deus precepit. aut ergo q: precepit. aut q: vult. Nō q: precepit. q: illi qui fuerūt mūdati. quibus datum eſt preceptū a dn̄o. de tacēdo nō peccauerūt in reuelādo. q: diuina inſpiratione cognouerūt dn̄m deū nō velle illud qḋ precipiebat. ergo tenemur velle. q: deus vult. ¶ Item tenemur credere non tm̄ qḋ precipit deus credere. ſed etiā oēe qḋ dicit eſſe verū. ergo a ſimili tenemur velle non tm̄ qḋ precipit deus velle. ſed oē qḋ indicat ſe velle tanq̄ bonum, ergo tenemur velle oē qḋ ſcimus deū velle. Contra Aug. in Ench. aliqñ homo bona voluntate vult qḋ nō vult deus. ¶ Iteꝫ viri ſcti frequēter volūt oppoſita ſicut apl̄s volebat alligari ī hieruſalē. ⁊ diſcipuli nolebant Act. xxj. Sed ꝯſtat ꝙ deus aliqḋ illoꝝ volebat. ergo lꝫ contrariuꝫ diuine volūtati velle meritorie. ergo ⁊c. ¶ Itē ſi tenemur in volito conformare. ergo cum ī indifferētibus nō ſit nobis voluntas diuina determinata. q̄cūq̄ vult aliqḋ indifferēs determinate. cōmittit ſe diſcrimini ergo peccat mortaliter qḋ abſurdū eſt. Si dicas ꝙ tenet̄ quādo ſcit dn̄i volūtatē. Cōtra. Scīa nō inducit nouū pctī neq̄ tētionem. ſed ſolū aggrauat pctīn. ergo propter ſcientiā nemo tenet̄. ſicut nec ignorās. ¶ Item Hieremias dolebat ſuꝑ deſtructionē hierl̄m in trenis Chriſtus flebat ſuper hieruſalem Luc. xix. Beata virgo ⁊ apoſtoli ſuper paſſionem xp̄i. Si flebant ⁊ dolebant. ⁊ dolor eſt de rebus que nobis nolētibus accidunt. ergo nolebant ⁊ conſtat ꝙ omnes hī merebant̄. ⁊ ſciebant deum velle contrarium. ergo licite ⁊ meritorie poſſumus velle contrarium diuine voluntatis. etiaꝫ vbi ſcit̄. ¶ Itē quātuncūq̄ prelatus meus velit aliquid. nō teneor illud velle niſi mihi precipiat. etiam ſi ſciam ipſum velle. ergo pari ratione quātūcūq̄ velit deus aliqḋ. nō teneor illud velle quātūcunq̄ mihi innoteſcat. niſi deus mihi precipiat. ¶ Itē qḋ deus conſulit vult ⁊ nos ſcimus eū velle. tn̄ nō tenemur velle ꝙuis multum ſibi placeat. etiam pluſq̄ preceptum. ergo nō tenemur velle omne qḋ ſcimus deum velle. ¶ Rn̄. ad hoc dicunt aliqui ꝙ 18
non tenemur conformare voluntatem noſtram voluntati diuine in oī qḋ vult deus. ſed hoc eſt perfectionis ⁊ ſupererogationis. ⁊ hoc erit in patria. ſed ad hoc ſoluꝫ tenemur. qḋ ipſe nos vult velle. Dicūt aūt ꝙ deus ſolū vult velle qḋ precipit. ⁊ nolle qḋ prohibet. hec enim ſunt ſigna per que ſufficiēter indicat nobis ſuam voluntatē qua vult nos velle aliquid in alijs volitis ſiue innoteſcant ſiue non. licet velle contrarium ſine peccato. ⁊ per hoc ſoluunt ad vtrāq̄ partē. Un̄ dicunt ꝙ lꝫ nobis aliqua velle proprie. q: non decet velle oppoſita. vt pꝫ de deſtructione gentis noſtre. ⁊ de calamitatibus iuſtoꝝ ⁊ conſimilium etiam ſi deus pluat vel diſponat pluere oppoſitū poſſuꝫ petere ⁊ velle. Sed lꝫ iſta via ſit facilior. tn̄ q: Aug. dicit ꝙ impius eſt cui non placet diuina prouidētia. non tn̄ videtur ꝙ hō teneatur velle dei mandata. ſed etiaꝫ ꝙ teneatur velle dei opera. Et iterū quō nō recalcitrat volūtas noſtra volūtati diuine. qn̄ deus vult aliqḋ ⁊ nos volumus contrarium. oīno videtur ei repugnare. Et iteruꝫ glo. predicta videt̄ dicere ꝙ hō qui non vult qḋ deus vult. habet cor prauum. non dicit qḋ deus vult ipſum velle. vel qḋ deus precipit. ¶ Preterea aſr dicē 19
dum ꝙ reuera non tenemur velle oē qḋ deus vult. ſed ſolū qḋ vult ⁊ innoteſcit. nec adhuc illud oē. Ideo notādum ꝙ aliqḋ 20
oſtēdit ſe deus velle abſolute. ⁊ quantum in ſe eſt vt bona que facit. ⁊ hec tenemur velle ſimpliciter ⁊ abſoluta volūtate quātum in nobis eſt. Aliquid oſtēdit ſe velle volūtate abſoluta. ſꝫ oppoſitū velle quantū in ſe eſt vt mala que infligit. ⁊ hec tenemur velle voluntate abſoluta ⁊ deliberatiua. tn̄ oppoſitū poſſumus velle voluntate pietatis. vt dicit Hugo. Unde ſicut deus non delectatur in noſtris penis. ſed magis dicit. heu heu cōſolabor ſuꝑ hoſtibus meis. Eſa. j. ſic ⁊ nos. Unde Hugo di 21
ſtinguit in nobis triplicem voluntatē. ſ. rōnis pietatis ⁊ carnis. Et in xp̄o quadruplicē extēdens nomē volūtatis. Unde 22
dicit in li. de voluntatibus xp̄i loquēs de xp̄o. Uolūtas deitatis per iuſticiam ſniam dictabat. volūtas rationis per obediētiā veritatē approbabat. Uoluntas pietatis per compaſſionē in malo ſuſpirabat. Uolūtas carnis per paſſionē in malo proprio murmurabat. Et ideo voluntate rationis debemus etiā velle malum pene. qḋ ſcimus deuꝫ velle. ſed volūtate pietatis poſſumus cōditionaliter. ſiue quantuꝫ eſt in nobis [ſi deo placet] non velle. nam ⁊ ipſe deus quantuꝫ in ſe eſt non vult ſicut predictum eſt. Aliquid enim oſtēdit ſe deus velle quantum in ſe eſt. circa qḋ ꝯſiſtit ſubſtātialiter ordo ſalutis. vt ſunt ea q̄ ꝓcipit fieri. ⁊ que precipit non fieri. ⁊ hec tenemur velle. Aliqḋ oſtēdit deus ſe velle quantum in ſe eſt circa qḋ cōſiſtit expeditio ſalutis. vt ſunt ea que conſulit. ⁊ ad talia non obligat nec vult obligare. vult enim aliquos ſaluare ſic. aliquos via latiori ire. Ex his ergo pꝫ ꝙ tenemur gn̄aliter velle ⁊ conformare voluntatem noſtram nō in omni volito. ſed in omni eo quod innoteſcit quattuor modis predictis, alioquin frangeretur

amicitia. ⁊ de tali volito currũt rõnes ⁊ autoritates. Ideo cũ
pcepto diuino tenemur nos ꝯformare. q: vult nos velle qd̃ p̃/
cipit. ⁊ hoc ſcimus. ⁊ p̃lato meo teneor ꝯformari in hoc qd̃ ex
preſſe ſcio ipſum velle me velle. ſed in prelato neſcio niſi p mã
data. ſ; in deo ſcio p alia ſigna. ſicut predictuȝ eſt. ¶ Ad illud
qd̃ obijcitur. ꝙ in nullo põt diſcordare intellectus. quin ſit fal
ſus ⁊c. Dicẽdũ ꝙ nõ eſt ſimile de bono ⁊ vero. nam verũ d̃r ab
ſolute. bonum vo in relatione ad fineȝ. ⁊ q: duo oppoſita non
ſunt ſimul. ideo nõ poſſunt intellectus diſcordantes eſſe veri.
ſed bonũ d̃r in relatione ad finẽ. ⁊ qm̃ oppoſita volita poſſunt
ad eundem finem ordinari. ideo ſimul poſſunt eſſe bona. ⁊ affe
ctus reſpectu coȝ eſſe recti. ideo non neceſſe eſt in omni voli/
to conformari. q: oppoſitum poſſumus rectẽ velle. q: ordinare
in finẽ. ſed oppoſitũ eius qd̃ deus vult nos velle. non poſſum⁹
ordinare i finẽ. q: deus nõ acceptat illud. ¶ Ad illud qd̃ obij
citur ad contrariũ ꝙ non tenemur ad omne volitum. Dicẽduȝ
ꝙ verum eſt. q: nec ad volitum q: volitum. nec q: ſcituȝ ſed q:
ſcitum eſſe volitum a deo. ita ꝙ nos velim⁹ illud. Aliter tñ põt
dici ꝙ tenemur. q: abſolute volitum. ſed excuſamur per igno/
rantiam maxime vbi adhibet̃ debita diligentia. ſicut aliquis
obligat̃ ne cognoſcat nõ ſuã. Unde de obligatione inducente
culpam. falſum eſt qd̃ dicit ꝙ ſcia nõ inducit nouaȝ obligatio
nem. ſicut enim ignorantia facti excuſat a toto. ita ſcia per op
poſitum cum diuina volũtas facit aliquẽ eſſe obligatũ. vt nul
lo mõ poſſit in contrariũ ſine culpa. ⁊ ſic in ꝓpoſito. ⁊ ſic pȝ il/
lud. ¶ Ad illud qd̃ obijcitur de xp̃o ⁊ beata virgine ⁊ alijs cõ
25 patiẽtibus. Dicẽdũ ſicut dictum eſt ꝙ volũtate abſoluta vole
bant qd̃ deus volebat. tñ volũtate cõditionata ſiue voluntate
pietatis debebant velle ꝯtrarium. ⁊ hac voluntate merebant̃
qm̃ hoc nõ eſt nature tm̃. ſed etiaȝ rationis. Precipue aũt hac
voluntate merebat̃ in xp̃i filij paſſione beatiſſima mater ⁊ vir
go Maria. cui patiẽti [quãtũ ſexus muliebris fragilitas ſuſti
nere poterat] cõpatiebatur. Nullo tñ modo eſt dubitãdũ. qn
virilis eius aius. ⁊ rõ conſtantiſſima. vellet etiam tradere fi
lium ſuum p ſalute gñis humani. vt mater per oia conformis
eſſet patri. Et i hoc miro modo d; laudari ⁊ amari. ꝙ placuit
ei ꝙ vnigenitus ſuus pro ſalute generis humani offerret̃. Et
tñ etiam compaſſa eſt. vt [ſi fieri potuiſſet] oia tormẽta que fi
lius pertulit ipſa multo libentius ſuſtinuiſſet. Uere ergo fuit
fortis. ⁊ pia dulcis pariter ⁊ ſeuera. ſibi parca. ⁊ nobis largiſ
ſima. Hec ergo p̃cipue eſt amãda ⁊ venerãda poſt trinitatem
ſummam ⁊ eius prolem beatiſſimam dominum noſtruȝ Ieſuȝ
xp̃m a cuius diuinitatis myſterio enarrando cetere lingue de
ficiũt. q: conſummatio ſermonum ipſe eſt. Ei ergo qui poteſt
omnia facere ſuperabundantius q̃ petimus. aut intelligim⁹
ſm virtutem que operatur in nobis ipſi gloria in eccleſia ⁊ in
xp̃o Ieſu in oẽs gñationes ſeculi ſeculoȝ. Amen.

Primum ſcriptum beati Bonauenture doctoris ſeraphici or
dinis minoȝ ſup ſñias. qd̃ [veluti ⁊ trium ſubſequẽtium libro
rum ſcripta] ab innumeris q̃bus hactenus ſtatuit erroribus
atq; defectibus accuratiſſime limatũ fuit ſiue terſum. dili
genti atq; peruigili cura reuerendiſſimi magiſtri noſtri ſacre
theologie doctoris pariſieñ. fratris Stephani brulifer ordĩs
eadẽ ſcripta maguntie partim: partimq; metris dilucidãtis.
⁊ per honorabilẽ virum dñm Antoniũ Kobergeñ. Nurenber
geñ. ciuẽ nouiſſime impreſſum.

Omnes ſunt quaterni ſcȝ a b c d e f g h i k l m n o p q r s